Materialet er digitaliseret af

ARBEJDER MUSEET

The Workers Museum

Titel: Jærn og Metalarbejder
Udgiver: Smede og maskinarbejdernes Forbund
Udgivelsesår: 1928-1932

BRUG OG OPHAVSRET

Hele eller dele af materialet kan være beskyttet af ophavsretsloven og må kun benyttes til personlig brug. Har alle ophavere været døde i mere end 70 år, er materialet i public domain og kan anvendes frit. Husk at kreditere ophaverne.

USAGE AND COPYRIGHT

This document, or parts of this document may be copyrighted with usage limited to personal use. If all authors have been dead for at least 70 years, the document is in the public domain and may be used freely. Remember to credit the authors.

VIL DU VIDE MERE OM ARBEJDERHISTORIEN?

Besøg os på Arbejdermuseet

Søg i vores biblioteks- og arkivsamling

JÆRN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 9 JULI 1929 15. Aarg.

ARBEJDERBEVÆGELSENS ARKIV ROSENØRNS ALLÉ 12 KØBENHAVN V.

Dansk Former- og Støberiarbejderforbund.

1889 - 1. August - 1929.

Den 1. August 1889 stiftedes Jysk-Fynsk Formerforbund, og Grunden blev hermed lagt til det nuværende „Dansk Former- og Støberiarbejderforbund", der omfatter samtlige i Danmark beskæftigede Formere.

I Metalarbejderkartellets Fysiognomi har Formerne indføjet et Træk, maaske lidt forsorent, maaske lidt mere selvbevidst, end Tilfældet er for de øvrige til Centralorganisationen hørende Fags Vedkommende; der er ligesom lidt mere Zünft over dette Fag, men samtidig er dets Udøvere præget af et kammeratligt Sammenhold og en solidarisk Offervilje, der næppe er mere fremtrædende indenfor nogen anden Organisation, og dette Sammenhold og denne Offervilje er resulteret i, at Dansk Former- og Støberiarbejderforbund er blevet en mønstergyldig Organisation. Ganske vist har dette Fag paa Grund af dets særegne Forhold haft større Mulighed for Gennemførelse af gode Lønninger, men det skal da ogsaa indrømmes, at Mulighederne er udnyttede, og at Formerne i lønmæssig Henseende staar som et Elitekorps indenfor de danske Metalarbejdere. Dette Resultat har maaske ogsaa sin Aarsag i den Omstændighed, at Formerforbundet har formaaet at gennemføre en Statistik, der kan staa som Mønster for enhver Organisation, ogsaa for de danske Smede og Maskinarbejdere, men endelig er der et Karaktertræk hos Formerne, som vi kunde ønske, at alle danske Fagorganisationer i tilsvarende Grad var i Besiddelse af, og det er den Solidaritet og Trang til Samarbejde, som vender udadtil. I Modsætning til en Mængde andre Organisationer indenfor dansk Fagbevægelse, ogsaa indenfor den danske Metalindustri, har Formerne straks, da der fra Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund i 1910 udgik Opfordring til Samarbejde ved Dannelsen af et Jærn-Kartel, været lydhøre for Tanken om et saadant Samarbejde. De var i 1912 sammen med Smedene og Sliberne med til at danne Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark, og Formerne har siden hørt til Kartellets bedste Støtter, trods Frafald fra saadanne Organisationer, som maaske i endnu højere Grad end Formerne kunde have Nytte af Samarbejdet.

Jøvrigt skal det til Karakteristik af Formernes Samfølelse med den øvrige Arbejderklasse fremhæves, at Formerforbundet straks tilsluttede sig De samvirkende Fagforbund, da disse i 1898 blev oprettet, og det har siden da af de danske Formere været betragtet som en Selvfølgelighed, at de tilhørte den faglige Landsorganisation. Formerne er altsaa ikke prægede af den Laugsaand, som desværre i ret udstrakt Grad gør sig gældende indenfor danske Fagorganisationer, og dette skyldes maaske ogsaa den Omstændighed, at Formerne hører til de yngre Fag her i Landet, hvortil kommer, at det i ældre Tider i udstrakt Grad rekruteredes fra andre Fag, det siges saaledes, at bl. a. Slagtere og Bagere skal have afgivet et udstrakt Kontingent til Formerfaget. Nu rekruteres Faget gennem Lærlingeuddannelse, og ogsaa her har Formerforbundet vist Vej, idet det i Fællesskab med Fagets Arbejdsgivere gennem den bedst mulige Oplæring skaber en hensigts-

mæssig og for saavel Arbejdere som Arbejdsgivere tilfredsstillende Tilgang af faglært Arbejdskraft.

40 Aar er ikke noget egentligt Jubilæum, men ligesom Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund i Fjor markerede sin 40-aarige Bestaaen ved, at Fagbladet i Indhold og Udstyr blev lidt mere festligt end sædvanligt, saaledes har vi ogsaa ønsket at stille Bladet til Raadighed for Formerforbundet ved denne Lejlighed. Det er ikke mindst for Ungdommen af Betydning at markere de forskellige Etaper i Organisationernes Liv, og det har sikkert sin store Betydning af og til at standse og kaste Blikket tilbage paa Fortiden for af denne at kunne drage Slutninger for Fremtiden.

Vi ønsker da paa samtlige indenfor Kartellet staaende Metalarbejderes Vegne de danske Formere hjertelig til Lykke i Anledning af deres Organisations 40-aarige Bestaaen, og samtidig siger vi dem Tak for godt Følgeskab gennem Aarene i Haab om en stadig stærkere Sammenknytning i Kampen for at opnaa de bedst mulige Løn- og Arbejdsbetingelser for vore Medlemmer.

40 Aar.

Dansk Former- og Støberiarbejderforbund.

Fagbladets Redaktør kom for nogen Tid siden og sagde til Undertegnede: 1. August holder dit Forbund 40 Aars Jubilæum, og i den Anledning har Du at skrive det meste af det, der skal i Fagbladet for Juli Maaned.

Nu gaar det jo ikke an at sætte sig op imod en Redaktør, men jeg tænkte alligevel, at det Paalæg vel nok var til at komme uden om paa en eller anden Maade, og saa udnævnte jeg straks i den Anledning samtlige Forbundets Hovedbestyrelsesmedlemmer til at være Medarbejdere og kalde et eller andet frem fra Fortiden.

Begyndelsen sker nu ved Forbundets Formand, Arnold Nielsen:

Et anvendt Formerudtryk er: Det er hverken Løgn eller sandt, men det er bestemt. Med Hensyn til hosstaaende Overskrift kunde dette Mundheld med lidt god Villie maaske nok anvendes derpaa.

Naar den 1. August, som er Fødselsdagen, naas, er det Løgn, at der for 40 Aar siden var noget, der hed Dansk Formerforbund, men det er sandt, at der paa den Dag i 40 Aar har eksisteret en Landsorganisation af Formere, og det er bestemt, at den lever og vil leve videre.

Den 1. August 1889 samledes i Aalborg ca. 30 Formere fra 3 jyske Byer, hvor der fandtes Fagforeninger, og der dannedes Jysk-Fynsk Formerforbund. Mærkværdigt nok var der ingen til Stede fra andre Byer trods det, at der før 1896 var oprettet Formerfagforeninger i 15 Byer i Provinserne.

Med København, hvor Fagforening havde været oprettet siden 1873, selv om den i nogle Aar derefter havde ført en kummerlig Tilværelse, var der saaledes den Gang ialt 16 Fagforeninger.

Man skulde imidlertid naa frem til 1. September 1896, før Fagforeningen i København indtraadte i Forbundet,

ARNOLD NIELSEN
Forbundets Formand.

og Navnet »Dansk Formerforbund« antoges, det Navn, der senere blev til »Dansk Former- og Støberiarbejderforbund«, og som bl. a. nu giver Husly for saavel Maskinformere som Kernemagere.

I 40 Aar sker der meget. Starten i 1889 fandt Sted midt i Undertegnedes Læreaar, men trods det, ved jeg dog adskilligt om Fortiden. Nu skal denne Artikel jo ikke være Historieskrivning, men jeg er i min Virksomhed som Forbundets Formand blevet forundt at skrive Forbundets Historie til 25 Aars Jubilæet i 1914, og derigennem har jeg lært megen Fortid at kende. Arkiv var det smaat med den Gang i de fleste Afdelinger, og Oplysningerne var svære at faa frem. At skrive nu om de første 25 Aar vilde nærmest være en Umulighed, thi de gamle, der kendte Fortiden, er i stort Maal borte. Bogen har ligget siden 1914, og den ligger fortsat til Underretning for Efterverdenen, ogsaa naar jeg er borte. Det er et af de faa Minder, jeg har sat mig selv.

Næppe noget Forbund i dette Land har en Lønstatistik, der er saa udtømmende, og som i fortsat Række kan holde Maal med vort Forbunds. Ogsaa herfor tillader jeg mig sammen med Hovedkassereren at tilskrive mig nogen Ære. Nu om Dage spørges der: Hvor bliver Statistikken af? I 1906, da den planmæssige Statistik paabegyndtes, var Tonen en anden. Da sagde

Medlemmerne: Hvad kommer det Hovedbestyrelsen ved, hvad vi tjener?

En Forstaaelse, jeg har haft fra ganske ung, er, at det var galt, naar de ikke-faglærte Maskinformere stod udenfor Formerforbundet. At kunne anvende den ene Organisations Medlemmer mod den andens som Løntrykkere er og bliver Vand paa Arbejdsgivermøllen.

Jeg har sat noget ind paa at faa ændret dette Forhold, og jeg er naaet langt. Det er ikke mange Maskinformere, Dansk Arbejdsmandsforbund tæller mellem sine Medlemmer, og det sker aldrig, at en til os overmeldt Maskinformer gør Forsøg paa at vende tilbage til Arbejdsmændenes Rækker.

I denne Betragtning faar jeg Ret, naar jeg ser paa Kernemagernes Lønforhold. I København er alle Kernemagere Medlemmer af vort Forbund og tjener en nogenlunde anstændig Løn. I Provinserne, hvor Halvdelen af Kernemagerne er organiserede i Arbejdsmandsforbundet, er Differencen paa Formernes og Kernemagernes Fortjeneste betydelig større end i København. Deler man dem fra Provinserne i to lige store Dele og tildeler den ene Halvdel en Fortjeneste lig den, Forbundets Lønstatistik udviser, bliver der efter Arbejdsgiverforeningens Lønstatistik, der fører dem alle under eet, en Fortjeneste til den anden Halvdel, der er Medlemmer af Arbejdsmandsforbundet, lig den almindelige Arbejdsmands-Timeløn.

At denne sidste Halvdel er galt organiseret, behøver man ikke at være længe om at opdage. Her er noget, der skal rettes.

Den kommende 40 Aars Dag har kaldt Fortiden frem i mine Tanker. Selv tror jeg, at jeg har været med til at gøre et Stykke Arbejde i vort Fags og vore Medlemmers Interesse, men hvad havde jeg kunnet udføre alene? Intet — absolut intet — uden Medarbejderskab fra en god Hovedbestyrelse, fra forstaaende Afdelingsledelser og fra Medlemmer, der alligevel, selv naar Meningerne var delte, forstod, at Sammenholdet ikke maatte svigte.

For dette Medarbejderskab benytter jeg Lejligheden til at sige Tak, idet jeg ønsker alt godt for Faget og dets Udøvere i de kommende Tider.

Arn. Nielsen.

Da jeg i Begyndelsen af 1897 for første Gang blev valgt som Klubformand — Tillidsmand var der den Gang ikke noget, der hed —, fik jeg bl. a. til Opgave at stille Krav om, at hver Mand skulde have en Vandspand til at vaske sig i. Hidtil havde vi til dette Brug kun faaet udleveret smaa firkantede vragstøbte Vandkedler, der ikke var større, end at man kun kunde have en Haand ad Gangen i dem, og ret meget Vand vil man altsaa forstaa der ikke var Plads til.

Et saa betydeligt Krav fra vor Side kunde naturligvis ikke ordnes uden Forhandling med Fabrikanten, og det er ganske karakteristisk, at efter at denne havde holdt en lang Formaningstale for mig unge Mand om Fagforeningernes ødelæggende Virkninger paa Industrien, der ganske umuligt i Længden kunde bære alt det, der blev stillet Krav om, tilbød han en Vandspand til hveranden Mand.

Naa, vi fik til Slut en hel Spand hver og noterede dette Fremskridt som en meget betydelig Sejr. Vi tilskrev med fuld Ret Klubben, der dengang var en Nydannelse i vort Organisationsliv, Æren.

Kort Tid efter gennemførte vi, at der blev indrettet et Spiselokale. Beskedent nok var det, i et gammelt Sandskur med Gulvet en halv Alen under Jordhøjde, men alligevel var det for os et saadant Fremskridt, at vi

LUDVIG CHRISTENSEN
Hovedkasserer.

pyntede det med grønne Grene og festede, da vi første Gang benyttede det.

Da jeg Aaret efter, i 1898, paa et andet Støberi i København blev valgt til Klubformand og Ordfører for et Krav om ogsaa at faa indrettet Spiselokale, fik jeg af Fabrikanten følgende Svar: »Synes De ikke, unge Mand, at vi skulde købe Nabogrunden og der bygge en Villa med Værelser til hver af Formerne, og de skal vel ogsaa have en Divan hver til at ligge paa«. En meget ærbødig Henvisning fra min Side om, at der dog fandtes ubenyttede Lokaler, der med meget smaa Bekostninger kunde forandres og benyttes til Spiselokale, førte kun til, at jeg meget energisk fik at vide, at det havde jeg ingen Forstand paa. Snart efter blev jeg afskediget, men Spiselokalet blev alligevel nogen Tid efter indrettet paa det af mig anviste Sted.

Det var de smaa Fremskridts Tid dengang, men alligevel er det min Opfattelse, at vi var meget mere glade, meget mere stolte over de Resultater, vi naaede, end man nu er. Vi var jo heller ikke forvænte med at komme alt for let til Resultaterne, og vi havde ingen Tillidsmand til at være Barnepige. Hvert enkelt Medlem maatte gøre sin personlige Indsats, hvor det nu som Regel kun er Tillidsmanden, der maa gøre det.

Ludvig Christensen.

OLE HANSEN
Medlem af Forretningsudvalget.

Undertegnede har lært Faget i København fra 1884 til 1888. Jeg ved ikke, om der paa det Tidspunkt var Formere, der ikke kunde læse og skrive, men der var i alt Fald 2 Støbemestre, som ikke kunde. Deraf var den ene min Læremester, og det var vel nok en af Grundene til, at jeg fik den Bestilling at læse »Social-Demokraten« op i Frokosttiden, som holdtes paa Snedkerværkstedet. Her samledes baade Smede, Snedkere og Formere. Det var en god Tjans, idet der samledes lidt sammen til mig hver Uge, og jeg fik en halv Time længere Pause hver Dag, da jeg først spiste bag efter Oplæsningen.

Dette Arrangement var ikke for at spare Abonnement paa Bladet, thi de holdt alle »Socialen« derhjemme. Det var nemlig paa den Tid, at Fagforeningsbevægelsen kom rigtig i Sving igen, medens Estrup lavede sine provisoriske Love. Derfor skulde Svendene have Nyhederne saa tidligt som muligt.

Jeg har fremdraget dette for at vise, at der i de Tider var Interesse for Sagen hos alle, ikke mindst hos Formerne, som var og stadig er med i første Række. De gamle Kolleger, hvoraf en Del lever endnu, satte et Præg paa Organisationen, og det har givet sig Udslag i en Hjælpsomhed og Offervillighed, som der skal ledes efter.

Vort Fag er jo lille, men i første Række var vi, naar der skulde kæmpes for bedre Levevilkaar. Jeg husker Smedenes Kamp i 1885, hvor det for dem gjaldt om at faa 27 Øre i Timen. Det var paa en Tid, hvor der endnu kunde hverves Folk til at falde deres Kammerater i Ryggen, og Fabrikanterne fik ogsaa fat paa nogle. Da Formerne observerede dette, forlod de ogsaa Arbejdet. Om dette hjalp, skal jeg ikke udtale mig om, men det skadede sikkert ikke vore Venner Smedene. Arbejdsmændene vil sikkert ogsaa erkende, at vi til enhver Tid har optraadt loyalt, naar de havde et Mellemværende med Arbejdsgiverne.

Det er imidlertid ikke min Opgave at skrive Forbunds-Historie, men jeg vil minde om Lockouten i 1899, hvor vi selvfølgelig var blandt de første, der kom ud. Arbejdsgiverne havde Aaret i Forvejen sluttet sig sammen, og nu skulde Arbejderorganisationerne knuses, men det gik anderledes. Arbejderne modtog Lockouten med en Ro og Værdighed, som maatte anerkendes fra alle Sider. Der var kun en Arbejder, som blev fremstillet for Øvrigheden, men det var for at modtage Medaillen for ædel Daad. Denne ene var Former og hed Ravnkilde, og han havde med Fare for sig selv reddet flere Mennesker fra at indebrænde. Der var aldeles ingen Kamptræthed hos Formerne, da Lockouten blev afblæst i September. Hvis der er nogen, som vil mene, at jeg har rost Formerne for meget, vil jeg gøre opmærksom paa, at vi holder Fødselsdag, og Fødselsdagsbørn har vel Frisprog.

Til Slut vil jeg gratulere Forbundet med »de 40« og haabe, at vi altid maa indtage samme Stilling til Arbejderbevægelsen, som vi gør nu.

Ole Hansen.

JUL. SVENDSEN
Medlem af Forretningsudvalget.

40 Aars Jubilæet kalder Fortiden frem, og mellem andet er jeg kommet i Tanker om mine Læreaar. Jeg vilde være Smed, men da der ikke var Brug for nogen Smedelærling, og det skulde være paa Løweners Fabrik paa Amager, da jeg havde besluttet mig for denne Fabrik, og jeg derimod kunde komme i Formerlære, gav jeg mig Skæbnen i Vold.

Jeg var der $2^1/_2$ Aar, og jeg begyndte da at forstaa, at det vist næppe var det rigtige Sted at lære dette Fag, og da jeg fik bekræftet det af flere af Svendene, som iøvrigt ikke tilnærmelsesvis var i Antal som Lær-

lingene, at disse sidstnævnte kun var Udbytningsobjekter, som kun lærte »at tampe op« paa et Patentbrædt, forsvandt jeg fra Stillingen og søgte ud paa gamle »Vølund«, som laa paa Blegdamsvejen. Det kunde nok lade sig gøre, men jeg skulde skaffe en Attest for, at jeg var kommet fra Løwener paa en ordentlig Maade.

Da jeg saa indfandt mig hos Støbemesteren hos Løwener, fik jeg at vide af denne, at en saadan Attest kunde jeg ikke faa, men derimod kunde det nok lade sig gøre, at jeg fik en ordentlig Dragt Tærsk, og for at undgaa den Ubehagelighed forsvandt jeg saa hurtigt, Benene kunde bære mig.

Jeg blev alligevel Forbundter paa »Vølund«, og det kan jeg takke en nu afdød Kollega, Johs. Dupont, for. Han havde været hos Løwener, medens jeg var i Lære dér, og han stod god for mig, og han stod ogsaa god for, at man ikke kunde lære Faget derude paa Amager.

»Vølund« var paa den Tid et temmelig frit Værksted, og noget af Læretiden gik naturligvis med at hente belagte, flækkede Surbrød, Kommenskringler med Smør og dertil hørende halve Pægle.

Første Gang, jeg fik Øjnene rigtig op for Fagforeningernes Betydning, var ved Lockouten i 1897. Jeg var ikke blevet Svend endnu og kom saaledes ikke med, men jeg forstod da, at det var Svendenes forhadte Fagforening, som Arbejdsgiverne vilde til Livs. Det næste, der skete, var, at Lærlingene, hvoraf der den Gang var 4, blev spændt noget haardere for, da Svendene var borte; men da saa Støbemesteren kom til Skade med en Fod og blev indlagt paa Hospitalet, tog vi Revanche. Det var ikke saa svært, for det var den ældste Lærling, der fungerede som Støbemester. Han og jeg mente iøvrigt, at Fagforeningen nok kunde gøre os til Svende under de Forhold, for selv om vi kun var Lærlinge, følte vi os alligevel trykkede ved Situationen. Det turde Fagforeningen imidlertid ikke, der var nok at understøtte i Forvejen.

Naa, Lockouten fik Ende, og saa blev der travlt. Arbejdstiden var fra Kl. 6 Morgen til Kl. 6 Aften, men Støbedagene blev Klokken baade 8 og 9, inden vi kunde komme hjem. Der er nogen Forskel paa den Arbejdsdag, vi havde den Gang, og saa den, vi har nu.

2 Maaneder efter, at jeg var blevet Svend, tog jeg paa Rejse, hjemsøgte de danske Provinsbyer og forsvandt saa til Tyskland nogle Aar. Jeg benytter Lejligheden til at sige til mine unge Kolleger, at der var adskillige af dem, der kunde have godt af en saadan Tur, man lærer saa rart at staa paa egne Ben. Og jeg siger til de unge: Hør efter de gamle og vær med til at gøre et Stykke Arbejde for Forbundets Fremtid. Og dernæst til Medlemmerne hele Landet over: Til Lykke med 40 Aars Fødselsdagen og fremad til Gavn for os selv og de efterfølgende Slægtled.

Jul. Svendsen.

Jeg er ikke Skribent, men bøjer mig alligevel for Formandens Opfordring om at yde et lille Bidrag til Fagbladet i Anledning af Jubilæet.

De fleste unge Kolleger ved sikkert nu om Dage, at der i 1899 var Stor-Lockout, omfattende mange Fag, men der er ogsaa nok mange, der ikke ved, at der var en i 1897, der omfattede Jærnindustrien alene.

A/S Burmeister & Wain tilhørte paa den Tid ikke Fabrikantforeningen, og Formerne derfra var ikke udelukkede. Da Konflikten var udbrudt, afholdt den københavnske Afdeling Generalforsamling, hvor der blandt andet skulde tages Bestemmelse om, hvormeget de

FERD. NIELSEN
Medlem af Forretningsudvalget.

arbejdende Medlemmer skulde betale i Ekstrakontingent til Fordel for dem, der var med i Konflikten.

Den første af de arbejdende, der fik Ordet, var fra Burmeister & Wain, og han anbefalede straks at være meget forsigtig og ikke sætte Bidragene for højt. Da jeg havde hørt lidt paa ham, kom jeg i Tanker om, at han netop hørte til dem, der havde Raad til at betale, thi han var Søndagsopvarter og undertiden ogsaa Reservetjener paa Hverdagene om Aftenen. Nu er jeg ingen stor Taler og var det vel slet ikke den Gang, men den Gut maatte jeg alligevel have fat i, og saa forlangte jeg Ordet og foreslog ham at aflevere det ene af Hvervene til en af dem, der var i Lockout. Forsamlingen modtog Forslaget med megen Velvilje, men det gjorde Manden, det skulde gaa ud over, ikke, og det var Synd for mit, efter min egen Formening gode Forslag.

Jeg tror nok, jeg kom til at bøde derfor i mange Aar, thi Manden betød noget hos Burmeister & Wain som Arbejder og maaske lidt til, og hvormeget jeg end spurgte om Arbejde efter den Tid paa denne Virksomhed, saa var der ingen Ting til mig.

Det er intet stort Bidrag, men det er et Fortidsminde.

Ferd. Nielsen.

JOHANNES PETERSEN
Hovedbestyrelsesmedlem, Frederiksværk.

Naar Aaret 1897 skulde oprinde, før Formerne hos Anker Heegaard, Frederiksværk — en af de aller ældste Støberivirksomheder i Danmark — fik skabt en levedygtig Afdeling af Dansk Formerforbund, kan det ingenlunde tages som et Bevis for, at Formerne og iøvrigt Byens Arbejdere i Almindelighed var fremmede, endsige fjendtlige overfor Organisationstanken. Tværtimod.

Paa et endog meget tidligt Tidspunkt — i 1876 — dannede Formerne den første Fagforening, men dens Levetid blev kun et halvt Aar, og bedre gik det ikke, da Forsøget gentoges i 1885. Pionererne blev sat paa Porten, og saa var for Fabrikanterne Problemet løst for den Gang. Belønningen udeblev ikke. Det var 500 Kr., som Hr. Heegaard kort efter forærede en nyoprettet Spare- og Laanekasse for Arbejderne.

Men gemt var ikke glemt, og det er kun formelt rigtigt, naar der i »De danske Formeres Organisationshistorie« staar, at der skete intet, før Hovedbestyrelsen fik et Møde med Formerne bragt i Stand, og Foreningen dannet den 16. Maj 1897.

Gamle Kolleger, der nyder et fortjent Otium, kan fortælle et og andet fra den Tid, der viser, at der var Bevægelse, at det gærede, eller for at tale Drachmannsk: Der var Galskab nok, men System var der ikke.

En Haandsrækning fra kyndige Kammerater var det, der tiltrængtes, og da den kom, var Mændene parate. Tiden var inde.

Den velmenende Fabriksherre skal ogsaa have gjort et Attentat paa den nye Forening, men da det mislykkedes, tog han ved Lære og blev selv Organisationsmand, som Medlem af Fabrikantforeningen. Skridtet angav for saa vidt ogsaa Retningslinien for Udviklingen af den kommende Tids Kampformer.

Fabrikant Heegaard kan næppe bebrejdes, at han var imod, at der dannedes Fagforening. Han var et Barn af sin Tid og vilde gerne være Patriark. Han var langtfra ene om at have den Mening. Han og ligesindede mente vel at gavne Samfundet bedst ved at være, som de var.

En Begivenhed, der skulde faa stor, ja, afgørende Betydning for Organisationslivet i denne By, var imidlertid indtruffet nogle Maaneder før: et bevæget politisk Møde, hvor de to unge temperamentsfulde og kampivrige Modstandere, Borgbjerg og Asger Karstensen, leverede et Slag, hvorom der endnu gaar de særeste Frasagn.

Ved denne Lejlighed blev Heegaard ved en Fortalelse af Højremanden trukket ind i Debatten, og trængt haardt af Borgbjerg maatte han afgive det Løfte, at hans Arbejdere frit og uhindret maatte danne Fagforeninger, naar de bare ikke var socialistiske.

Banen var nu fri. En socialdemokratisk Forening blev det umiddelbare Resultat af Mødet, og kort efter dannede Formerne den første faglige Organisation i Frederiksværk. Hermed var Begyndelsen gjort, og en virksom politisk og faglig Bevægelse paafulgte. Lidt sent kan det vel siges, at vi kom med, men som foran nævnt var det ikke Lysten, der manglede.

Fristende er det ved et Tilbageblik at nævne Navne paa dem, hvis Indsats i de første Aar var vanskelig nok. Det faar ved nærværende forblive ved de 3 Veteraner: Chr. Andersen, L. P. Conradsen og P. Lerche.

At Byens og Egnens Arbejdere ogsaa politisk har fundet deres Plads, har manifesteret sig deri, at der baade i Byens og Nabosognenes Byraad, Sogneraad og Hjælpekasser nu sidder solide, socialdemokratiske Arbejderflertal.

Johannes Petersen.

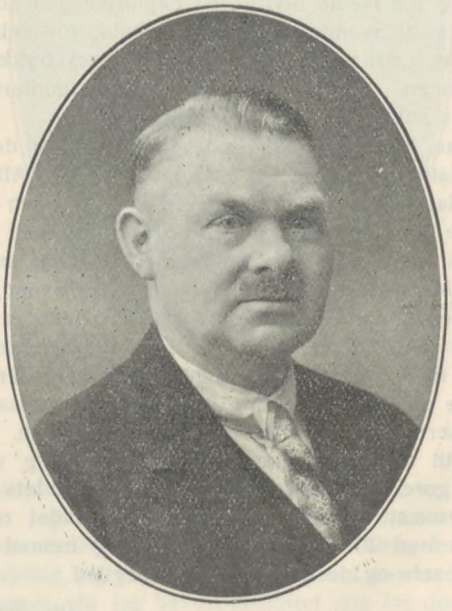

LAURITS RASMUSSEN
Hovedbestyrelsesmedlem, Odense.

Naar jeg i Anledning af vort Forbunds 40-aarige Jubilæum efter vor Forretningsførers Opfordring skal forsøge mig med en Artikel om et eller andet, der er

passeret i den forløbne Tid, har jeg besluttet ved følgende Eksempel at yde mit Bidrag til Oplysning om, hvor afholdte vore Medlemmer har forstaaet at gøre sig af d'Hrr. Arbejdsgivere.

Man havde i Aaret 1909, da Hr. Charles Hansen (den senere Direktør for Jærnindustriens Sammenslutning) residerede hos A/S M. P. Allerups Eftf. i Odense, besluttet sig til som Protest, dels mod at Støbegodset efter vor Formening med Urette blev smidt i Brokkassen, dels mod en hensynsløs Optræden fra Støbemesterens Side, at iværksætte en saakaldt ulovlig Strejke, og var i den Anledning de første Dage saa højt oppe og var enige om, at uden at Støbemesteren bad om Forladelse, blev Arbejdet ikke optaget. Det gik imidlertid som saa ofte her i Livet ved Iværksættelsen af store Beslutninger, at der kom en Mand i Vejen med en Slæde i Form af et Brev fra »Nolle«, hvori man ikke just paa diplomatisk Maade blev anmodet om hurtigst muligt at skruppe paa Arbejde igen, da man i modsat Fald ikke alene risikerede at blive værfet ud af Forbundet, men ligeledes blev stillet overfor en Erstatningsydelse, som mindst vilde beløbe sig til det første Aars Fortjeneste.

Efter en Del Diskussion indsaa man det fordelagtige i at følge Opfordringen og fik et Par Mand sendt af Sted for at meddele Beslutningen. Ankommen til Aastedet og stillet overfor Hans Stormægtighed, Hr. Direktøren, forebragte man sit Ærinde og fik til Svar: »Det glæder mig overordentlig. Ja, min Glæde er saa stor, at jeg skal lade Flaget vaje fra samtlige mine Fabriksbygninger, og jeg skal selv i Morgen tidlig, naar de kommer, staa ude i Porten med Hatten i Haanden af Stolthed over, at De, mine Herrer Formere, nedlader sig til at beære mit Støberi med Deres Nærværelse«.

Ovenpaa den Salut trak vore Folk sig skyndsomst tilbage for i vort Mødelokale at aflægge Beretning, dog ikke uden først at have skyllet Pillen ned i den nærliggende Høkerkro.

Laurits Rasmussen.

Den 1. August 1889, da vor Jubilar blev til, var jeg 12 Aar gammel og havde da ikke Kendskab til, hvad Fagforening eller Politik var, ud over at jeg kendte Sangene om den jævne, simple Arbejdsmand og ned med Estrup og op med Chr. Berg. Særlig den første Sang betog mit Sind i høj Grad ved de sande Ord, som Peder Rantzau der har skrevet. Dertil kom, at den mig tildelte Portion Mad og Klæder ikke stod i Forhold til, hvad mange andre Børn fik tildelt.

Første Gang, min Hjerne rigtig spekulerede over, hvad en Fagforening i Grunden var for noget, var under en Strejke paa Fyns Glasværk, hvor de Strejkende blev smidt ud med fuld Musik. Jeg var kommet i Lære og saa da, hvorledes Svendene samlede ind til de strejkende Glasværksarbejdere i smaa Bidrag paa 20—25 Øre pr. Uge, og da begyndte jeg at forstaa, at det maatte være et ædelt Formaal, der kunde faa saa mange Mennesker til at afse en Del af deres surt fortjente Penge.

Naar dertil kom, at jeg hørte om de forskellige Lønninger og Forhold, hvorunder vort Fags Udøvere arbejdede, da forstod jeg, at Organisationen var en Nødvendighed.

Paa dette Tidspunkt var der paa det Værksted, hvor jeg var i Lære, kun en Former, der ikke tilhørte vor Organisation, men han blev taget med Storm og lærte at kende sin Besøgelsestid for nogle Aars Vedkommende. Saa faldt han fra igen, og ganske karakteristisk er det, at han døde som Dannebrogsmand.

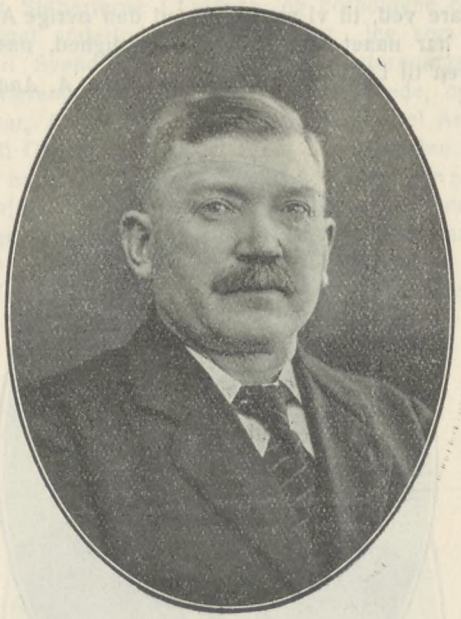

A. ANDERSEN
Hovedbestyrelsesmedlem, Odense.

At Organisationen havde et stort Arbejde at udrette, forstod jeg, naar jeg hørte, at f. Eks i Faaborg var Lønnen 2 Kr. om Dagen og Akkord efter Fyraften, i Svendborg maatte Formerne om Morgenen begynde at arbejde, før Fanden fik Sko paa, og flere af den Slags Uretfærdigheder naaede mine Drengeøre.

Kort Tid efter, at jeg i 1897 var bleven Svend og kom til at overvære mit første Fagforeningsmøde, var der til Behandling en Klage over, at nogle Kolleger tog Modellerne med hjem om Aftenen, for at ingen andre skulde tage dem, og det vilde man have Organisationen til at sætte en Stopper for, hvad den ogsaa gjorde. Da forstod jeg, at det ikke alene var udadtil, men ogsaa indadtil, at vor Organisation havde meget at udrette til fælles bedste.

Paa næste Møde, jeg var til, i Januar 1898, var der Valg af en Repræsentant til et Møde i København, hvor man skulde se at faa alle danske, organiserede Arbejdere til at slutte sig sammen i een Organisation, og da Centralorganisationen blev en Kendsgerning, fyldtes mit Sind med Begejstring og Stolthed over at tilhøre et Fag, der havde været med til at danne dette Storværk.

En ny Tid, en ny Aand var ved at bryde igennem. Allerede efter Lockouten i 1899 kom det vel nok mest grundlæggende Forlig i Stand mellem de danske Arbej-

dere og Arbejdsgivere, nemlig Septemberforliget. Derfor staar det som et af mine kæreste Minder paa Organisationens Omraade den Maade, hvorpaa Kampen under Lockouten blev ført til dens sejrrige Udgang, og jeg mindes her, hvad gamle Kollega Vesterblaa lige efter Lockoutens Afslutning skrev: Af fælles Savn vi styrket blev til fælles Gavn.

Men hvad der besjæler en mest, er den store Kollegialitets- og Solidaritetsfølelse, der har været og er indenfor vor Organisation, og i Haabet om, at det stedse maa vare ved, til vi sammen med den øvrige Arbejderklasse har naaet vort Maal, Retfærdighed, ønsker jeg Jubilaren til Lykke.

A. Andersen.

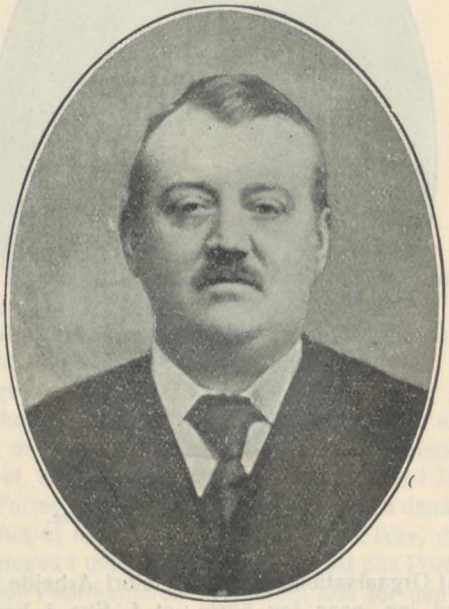

JENS ANDERSEN
Hovedbestyrelsesmedlem, Aarhus.

Min Debut indenfor det dejlige Formerfag faldt den 15. November 1895, altsaa 6 Aar efter vort Forbunds Stiftelse, og et af de første Indtryk, jeg fik, var dette, at her var der ikke noget, der hed Svigten af Kammeraterne. Strejken i 1895 var lige sluttet. Desværre var to ældre Kolleger faldet fra, og det staar saa klart i min Erindring, hvorledes Tonen fra de øvrige Kollegers Side var overfor disse to.

I Særdeleshed var de unge stærkt aggressive, ligesom den populære Strejkevise: »Jeg var Medlem af en Fagforening« jævnlig maatte holde for.

Naa — Organisationstanken var vel næppe saa rodfæstet den Gang som nu, og iøvrigt endte de begge som gode Kolleger.

Indenfor vort lille Fag har vi i det store og hele været fri for særlig mørke Pletter og bliver det forhaabentlig ogsaa i Fremtiden.

Hvad jeg ofte dvæler ved i en enlig Stund er Minderne fra de forskellige Pladser, jeg har arbejdet paa, Forholdet mellem Kollegerne paa Værkstedet — ja, vel ogsaa udenfor, hvor det gik ikke mindst gemytligt til —, men altid er det kun gode Minder, der vælder frem om det opnaaede ved Hjælp af Sammenholdet, og det svigtede sjældent, og aldrig naar det rigtig kneb.

Jeg har Troen paa, at dette, at vi — hermed menes i Særdeleshed den Generation, jeg tilhører — kendte hinanden personligt omtrent alle, havde sin store Betydning for Fagets Udvikling i det store og hele.

Det var langt fra en Dans paa Roser; ogsaa dengang var der noget, der hed det sorte Stempel, som desværre mange fik at føle. Det gik jo alligevel, om ikke paa anden Maade, saa en Tur over Grænsen, til der var groet Græs over det passerede. Her synes jeg, der mangler noget i den opvoksende Generation. Lysten til at tage fat og lægge Skuldrene rigtig til, mangler. Det er nu engang en Nødvendighed, at der findes friske Kræfter til at tage fat, naar de gamle svigter. Om det er Forholdene fra Krigs- og Efterkrigstiden, der gør det, ved jeg ikke, men Udlængslen er heller ikke som tidligere, og det er nu min Tro, at man har godt af at komme ud og faa de værste Kanter skruppet lidt af og samtidig lære at staa paa egne Ben. Derfor: Kommer I snart, I Ungdom?

Om nogen ønsker mit Syn paa Fremtiden, da tror jeg, at mørke Skyer paa Himlen slipper vi ikke for. Hverken Industrialisering eller Rationalisering er Løsenet, der kan holde Industrien oven Vande og dermed os selv. At dette betyder mere Frihed eller bedre Forhold for Arbejderne i det store og hele, turde være tvivlsomt, men der er sikkert ingen Vej uden om, det er et Trin i Udviklingen, før vi naar det endelige Maal: Samfundets Overtagelse af Produktionen. Her gælder det i Overgangstiden at have saa stærke Organisationer som muligt som Modvægt mod Modstanderne, der sikkert vil anvende alle Midler, naar Krampetrækningerne begynder at melde sig.

Ja, hermed Slut og mine bedste Hilsener.

Jens Andersen.

At være Journalist er ikke noget for mig, men jeg skal jo, og det skal være om Fortiden, jeg skal skrive.

Hvordan undgik man i Fortiden at blive inddraget i en Lockout, naar en saadan blev etableret? Jo, det skete paa følgende Maade:

I 1897 arbejdede jeg i Nykøbing F. Fabrikken havde opdaget, at Formerne ikke alene var dovne, men ogsaa for dyre, og saa skulde der oplæres Arbejdsmænd til en Del af Faget. Da Forsøget mislykkedes, blev der indforskrevet 8 tyske Formere, og saa blev der erklæret Strejke. Firmaet var ikke Medlem af Fabrikantforeningen.

Saa rejste jeg til Nakskov, hvor man, naar man var rigtig flink hele Ugen igennem, kunde opnaa at tjene 22 Kr. i Akkord. Saa gik der en Bid af Sommeren paa den Maade, men saa kom Lockouten i Jærnindustrien i 1897, og Nakskov-Fabrikken smed sine Folk ud.

Imidlertid gik det ikke godt med Tyskerne i Nykøbing. De andre Fabrikker standsede, og af den Grund fik man noget at bestille i Nykøbing. Man maatte krybe til Korset og give sig til at forhandle med Arbejderne,

og Resultatet blev, at Strejken blev hævet, og saa flyttede jeg fra Nakskov til Nykøbing. Timelønnen blev 35 Øre, men det var paa Betingelse af, at der skulde laves 3 flade Kasser hver Dag. Man skulde altsaa levere noget for Pengene, og naar man saa havde faaet Pengene, skulde Forbundet foruden det almindelige Kontingent

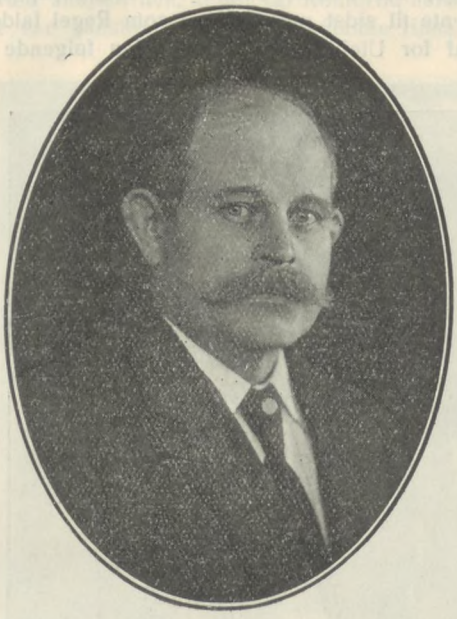

FRANTZ LARSEN
Hovedbestyrelsesmedlem, Aarhus.

have 10 pCt. af Ugelønnen i Ekstrakontingent til dem, der var i Lockout.

Under de Forhold var det ikke underligt, jeg spekulerede paa at stille Lønkrav, og det Emne diskuterede jeg blandt andet med en Kollega, der havde forladt Faget. Han var Tjener. »Du, mere i Timeløn«, sagde han. »Du skal ikke have en eneste Øre«. »Hvorfor ikke?« spurgte jeg: »Nej, Fabrikanten er Gæst i Industrikafeen, hvor jeg er Tjener, og naar Du skal have mere i Timen, skal det vel gaa ud over mine Drikkepenge«.

Det var naturligvis ikke hans alvorlige Mening, men han fik Ret alligevel, for jeg gjorde Forsøget, men jeg fik ikke noget ud af det.

Frantz Larsen.

Naar jeg er opfordret til at skrive et Par Ord i Fagbladet i Anledning af vort Forbunds 40 Aars Jubilæum, forudskikker jeg den Bemærkning, at det ikke falder ind under mit egentlige Arbejde.

Lad mig sige lidt om »de gode gamle Tider«, som der endnu diskuteres om paa Støberierne, f. Eks. i Spisepauserne, og det er i al Almindelighed Lovord, der udtales om dem, men den Gang, de Tider var og blev gennemlevet, faldt der ingen Lovord over dem, og de fortjente fra Arbejdernes Side heller ikke noget saadant, og derfor er der heller ingen Anledning til at rose dem nu.

Som ganske ung kom jeg til at arbejde paa Skovvejens Støberi i Aarhus. Timelønnen var 28 Øre og Arbejdstiden 10 Timer om Dagen, altsaa 280 Øre om Dagen eller 16 Kr. 40 Øre om Ugen. De gode Tider er der vist ingen, der bryder sig om at faa tilbage.

5 Dage efter, at jeg var begyndt, forlangte jeg 30 Øre i Timen, men Fabrikanten forsøgte at prutte mig ned til 29 Øre. Jeg holdt mig stiv og fik de 30 Øre, men maatte selvfølgelig love at gøre mit yderste for at udnytte Arbejdstiden af alle Kræfter.

Jeg har ogsaa som ungt Menneske arbejdet paa de fleste af Støberierne i Odense, og Forholdene dér var ikke meget anderledes end i Aarhus. Jeg kom tilrejsende til Svendborg, og der var Fagforeningsmøde. Den daværende Forretningsfører var til Stede, og Aarsagen var, at Fabrikken vilde antage en Del Arbejdsmænd til Oplæring i Formerfaget. Alene af den Grund gik jeg naturligvis paa Fabrikkens Kontor og spurgte om Arbejde. Det var hos Lange & Co. Jeg kom imidlertid lige saa hurtig ud som ind, da der ikke var Brug for nogen. Derefter gik jeg ned i Støberiet og slog i Bordet for Støbemesteren og sagde, at Formerfaget var

M. BACK
Hovedbestyrelsesmedlem, Nykøbing Jylland.

Formernes, og der var Arbejde paa Fabrikken, og det Arbejde tilhørte f. Eks. min Rejsekammerat mere end de Arbejdsmænd, man vilde trække ind i Faget.

Resultatet blev, at Støbemesteren gik paa Kontoret og kom tilbage med den Besked, at vi kunde begynde.

Klar over, at vi næsten maatte være uundværlige for Fabrikken, stillede vi Krav om at faa den svimlende Løn af 35 Øre i Timen, og det lykkedes os ogsaa at faa det, men det gik ikke alt for glat.

Jeg erindrer et Tilfælde, hvor jeg kom tilrejsende til Horsens. Formerne der i Byen havde 30 Øre i Timen, men jeg blev beordret til at forlange 35 Øre. Den Gang

var det de unge, der holdt Faget oppe eller i alle Tilfælde medvirkede til det. Nu om Dage ser det noget anderledes ud, og det er galt. Ungdommen maa strenge sig an og blive selvstændige, men det sker ikke ved, at vi gaar ind i de gamle Tider igen, ind i Tiden med »Osekrukkerne« og ingen Tillidsmænd, og derfor siger jeg til Ungdommen: Husk, at Tillidsmanden er ingen Barnepige, men en Mand, der skal paatale, hvad der ikke kan klares paa anden Maade, og naar han skal det, er det nødvendigt, at Kollegerne, han arbejder sammen med, staar Vagt om ham.

Og hermed til Lykke med de 40 Aar.

M. Back.

En af de smaa Stuer i Larslejstræde.

Former-Kontoret.

Det første Indtryk, jeg fik af et Fagforeningskontor, var ikke overvældende. Det var, da jeg var kommet i Lære, og Formerne i København holdt — om man kan kalde det saaledes — Kontor i »Sangforeningskælderen«. Det var en Kælderbeværtning i Rømersgade, i den Ende, hvor nu Grønttorvet ligger. Her havde nogle Arbejdersangforeninger Øvelseslokaler, mellem disse var Formerne, og selvfølgelig skulde Kontingentindbetaling finde Sted her. Kassereren indfandt sig om Lørdagen efter Fyraften med sin Protokol, som han anbragte paa et Bord i en Krog, derefter sig selv i en Stol, og Værten stillede en Bajer i Vindueskarmen til ham. Naar det var i Orden, blev »Kontoret aabnet«. Der kom naturligvis en Del Læredrenge, der skulde betale for Svendene, og de maatte vente til sidst, men der var som Regel faldet en 25 Øre af for Ulejligheden, og da den følgende Dag var Søndag, rettede det nævnte Beløb svært op paa Budgettet.

Saa gik Tiden lige til Foraaret i 1898, uden at Formerne havde noget, der hed Kontor udover, at Forbundets daværende Formand, der var flyttet til København fra Provinsen, da Fagforeningen den 1. September 1896 traadte ind i Forbundet, holdt noget Kontor i sin private Lejlighed. Saaledes vilde han helst have det, men det syntes Hovedbestyrelsen ikke om.

Den 1. April 1898 købte Smede- og Maskinarbejderforbundet Ejendommen Larslejstræde 1, og deres store Afdeling 1, der havde Kontor i Rømersgade Nr. 20, St. o. G. (Huset ved Siden af Forshmlingsbygningen) i et stort Værelse, hvori der var saa højt til Loftet, at der aldrig kunde blive varmt om Vinteren, og saa mørkt, at der omtrent maatte brænde Lampe hele Dagen, flyttede med til Larslejstræde, og Formerforbundet rykkede ind i Rømersgade 20.

Senere fik den daværende Forbundsformand igen gennemført, at Forbundskontoret skulde være samme Sted som hans private Bopæl. Han gik af inden det blev til Virkelighed, men Undertegnede arvede Beslutningen og maatte praktisere den i et Aar. Kontor og Lejlighed blev lejet paa Blaagaardsplads paa en 4. Sal. Det betød simpelt hen, at der var Kontortid hele Døgnet, og det var ganske uudholdeligt. Gamle Hans Larsen, Lejlighed, og til en Begyndelse løb jeg naturligvis, naar jeg havde et Ærinde til Smedene, lige ind i Fru Hansens Køkken.

Saa kom den store Dag, den 15. November 1915, da Grundstenen til Centralorganisationens Hus paa Gl. Kongevej nedlagdes.

Den Bygning staar nok i mange Aarhundreder, men naar den engang falder, vil man finde en plomberet

Formandens Kontor paa Gl. Kongevej.

Nakskov, daværende Hovedbestyrelsesmedlem, sagde, naar han naaede Gadedøren: Puh — ha — 84 Trappetrin.

Midt i 1907 flyttede Forbundet ind i 2 smaa Stuer i Smede- og Maskinarbejderforbundets Hus i Larslejstræde.

Hvert Rum var ca. 20 □ Alen. Der var for lidt Plads, og Smedene havde selv Brug for Værelserne. Der blev saa en 3 Værelses Lejlighed ledig i samme Etage, og den fik Formerforbundet. Et Par Aar senere skulde Smedene ogsaa bruge den Lejlighed, men en ganske tilsvarende en Etage højere oppe blev ledig, og saa fik Formerforbundet den.

Paa 1. Sal skulde jeg lige over Gangen, naar jeg skulde et eller andet Ærinde til Smedene. Da vi var kommet op paa 2. Sal, var der over Gangen intet Smedekontor, men derimod afdøde J. A. Hansens private Pergamentrulle, der indeholder Oplysninger om dens Tilblivelse, samt om, at af de 6 Grundsten, der indmuredes, blev den ene indmuret af en, der hed

Arnold Nielsen.

Støberidriftens Indførelse i Danmark.

Støberidrift i Danmark — i den Opfattelse man i vore Dage har af dette Begreb — er ikke særlig gammel. Mere end 200 à 250 Aar siden er det da ikke, at man her i Landet paabegyndte Fremstillingen af Nyttegenstande af egentlig Støbejærn.

At udvinde Jærn af Malm har alt været kendt Tusinder af Aar før Christi Fødsel, men selvfølgelig foregik det under meget primitive Former, og det udvundne Materiale gjordes i alt væsentlig kun brugbart ved at smede det ud til det, som det skulde bruges til.

Ogsaa i Danmark er der af Jordbunden udvunden Malm og derigennem Jærn, men det hører Fortiden til. Særligt er det i Jylland i Hedeegnene, at dette er foregaaet, selv om der foreligger Beviser for, at det ogsaa har været Tilfældet paa andre Kanter af Landet.

I Rawerts »Industrielle Forhold i Danmark fra ældste Tider og til 1848« skrives:

I et Land, hvis Grunds Hovedbestanddele er opskyllet Jord, for saa vidt det ikke forekommer som fast Erts, søges Jærnet forgæves. Det fremgaar ganske tydeligt deraf, at Danmark ikke som jærnydende Land kan have haft nogen videre Betydning, og dog maa Jærnudvindingen her i Landet, i alle Tilfælde paa en bestemt Tid, have haft Betydning alligevel.

Jærnahl eller Myremalm er det Stof, hvoraf Jærn er udsmeltet i Danmark, og det er særligt forekommet i Egne, hvor Jordbunden manglede Kalk. Brændselsmaterialet, man anvendte til Udsmeltningen, var Trækul.

Det var saaledes god Skik i salig Kong Kristian den 3.s Tid (Regeringstid fra 1536—1559), at Bønderne i Jylland afgav »Jærnkloder« (Raajærn) som Skatter. Kristian den 4. mageskiftede en Gaard i Gladsaxe ved København med en anden Gaard, fordi der i Landgilde fra den tilbyttede Gaard bl. a. blev svaret Jærn.

I Aaret 1601 udstedte Christian den 4. kongelig Beskikkelse til Poul Smelter, at han

»i den ny Smeltemølle, som vi ved vort Slot Kronborg have ladet bygge — med Flid og uden Forsømmelse skulde smelte og forarbejde den Jærnerts og Malm, som nu der sammesteds udi Lenet er funden.«

Hovedkassererens Kontor paa Gl. Kongevej.

I Aaret 1758 skriver Apoteker v. Steuben af Aarhus til Hr. Cancelli-Raad Hofman:

»— — og jeg blev i næstafvigte Aar beordret til at efterse og undersøge de øde Heder og kom paa samme tour til Vrads-Sogn, og i Vrads By, hvor vi holdt os lidet op, blev jeg ved et Bondehus et stort Stykke Jærnerts vaer, som kunde ongefær veje en 10 Lispund, det saa ud som en Slagge paa den ene Side, men paa den anden jevnt og compact. Vi spurgte Bønderne, hvor den var kommet fra, blev os af dem fortalt, at der paa deres Mark henimod en Sø laa en stor Mængde saadanne Slagge, hvor dette Stykke var kommet fra. Deres Gamle havde

fortalt dem, at der i forrige Tider skal have været en Smelteovn, og de endnu kan se Stedet, hvor den havde staaet.«

Den 15. Februar 1684 udstedtes et aabent kongeligt Brev, hvori staar at læse, at

»til den gemene Mands Nytte og Tjeneste er anlagt en Smelte- og Hammermølle ved Helsingør«,

og her har man sikkert det første Støberi, der her i Landet anlagdes til Fabrikation af Nyttegenstande.

Det næste Støberi, der anlagdes her i Landet, startedes efter kongelig Bevilling af 1769 af en Englænder ved Navn Potter. Dette er Københavns ældste Støberi. Det anlagdes paa Christianshavn og drives endnu af Familien Mogensen, paa hvis Hænder det har været siden 1829. 1779, ti Aar efter Anlæggelsen, tillodes det Potter at indføre toldfrit 400 Skippund Raajærn, mod at han igen skulde udføre lige saa stor en Vægt af forarbejdet Jærn.

Omkring Aar 1800 var Potters Jærnstøberi endnu det eneste, der fandtes i København. Det er iøvrigt en Kendsgerning, at Støberivirksomheden her i Landet først tog Fart efter Danmarks Adskillelse fra Norge, hvilket skete i 1814. Før den Tid sendtes der meget Støbegods fra Norge til Danmark. Nu om Dage er Forholdet det modsatte.

Det andet Støberi, der anlagdes i København, sattes i Drift af Thomas Weiss i 1805. Det lukkedes omkring 1870. Det havde ligeledes sin Beliggenhed paa Christianshavn.

1811 anlagde Henrik Meldahl sit Støberi i København, paa Vesterbro, og 1828 anlægger Mathias Anker Heegaard et Støberi paa Nørrebro.

1829 grundlagdes Peter Frederik Lundes Støberi i København paa Farimagsvejen uden for Nørreport. Rawerts »Industrielle Forhold« skriver herom:

»Foruden at være en stor Virksomhed, der fabrikerede almindeligt Arbejde, saasom Kakkelovne, Vinduer, Comfurer, Agerdyrknings- og Husgeraadsartikler, blev Firmaet Medbejler sammen med Støberiet paa Frederiksværk om Leveringen af »Projektiler til det kongelige Artillerikorps«, og det kom med i Leverancen og medvirkede til, at Priserne nedsattes. Da nogle Generaler i 1845 inspicerede de holstenske Tropper, udtalte de deres store Tilfredshed med det leverede.«

Allerede i 1783 havde en Smed ved Navn Gamst købt et gammelt Klokkestøberi ved Vestervold og drev her en ret udstrakt Virksomhed, men først 1846 tilførtes der Fabrikken et Jærnstøberi. Det var paa den Tid en af Københavns største Maskinfabrikker. I 1847 beskæftigedes der 42 Smede og 21 Formere paa Fabrikken. De ældre af den nulevende Generation husker sikkert endnu, at der skulde lang Tid til at udslette Navnet »Gamst & Lund«, selv efter at Firmaet Hellerung havde overtaget Fabrikken.

Paa Fabrikkens Grund er nu opført et stort moderne Hotel, »Grundtvigs Hus«, med Façade mod Studiestræde.

Det største Jærnstøberi i Jylland skal være grundlagt i Horsens i Aaret 1831 af Carl Frederik Weiss.

Paa Fyen skal det ældste Jærnstøberi være Allerups i Odense, idet Mathias Peter Allerup, efter at have arbejdet som Modelsnedker hos Jærnstøber Meldahl i København, den 11. Juni 1836 erholdt Bevilling til at drive Støberi i Odense.

I den derefter følgende Tid danner man sig en Mening om Udviklingen i Støberibranchen, naar man hører, at der i Femaaret 1832—1836 blev udstedt 7 Bevillinger paa at drive Støberi, 4 i København og 3 i Provinserne. I Tiden 1837—1841 udstedtes der 23 Bevillinger, 6 i København og 17 i Provinserne. Fra 1842—1846 gaves 37 Bevillinger, 5 i København og 32 i Provinserne. Det er i disse 15 Aar, at den danske Støberivirksomhed er i sin første og store Opblomstring. En gennem det Offentlige foretagen Undersøgelse i Datiden giver følgende statistiske Billede:

Aar	Antal Støberier		Antal Støberier	
	i Købstæder	med Antal Arbejdere	paa Landet	med Antal Arbejdere
1840	23	54	6	36
1845	50	134	22	64

Omkring Aaret 1750 anlagde en Franskmand, Peyrembert, et Værk til Forfærdigelse af smedede Kanoner. Værket anlagdes i Frederiksværk, og Fabrikationsmaaden skulde være efter spansk Mønster. Det gik imidlertid ikke, og 2 Aar efter overdroges Værket til Etatsraad Just Fabritius og Cancelliraad Clasen. Disse indrettede straks et Metalstøberi for Kanoner, og Aaret efter leveredes de første Kanoner.

1764 købte Frederik den 5. Værket og grundede et Jærnstøberi. 4 Aar efter solgte Majestæten det til ovennævnte Clasen, der havde været hans Bestyrer. Værket var med tilhørende Bøndergods vurderet til 324,875 Rigsdaler, men solgtes for 100,000 Rigsdaler.

Clasen døde 1792, og Værket overgik til Eje af en Landsgreve Carl af Hessen. 1804 blev det den danske Kronprins' Eje. Det har stedse i Fortiden været benyttet i militære Øjemed og været forlenet med store Forrettigheder og som Følge deraf en haard Konkurrent til de private Bedrifter. 1847 købtes det af Anker Heegaard, og i denne Families Besiddelse har det siden været.

Aaret 1843 aabnede en tysk født Mand, Hans Heinrich Baumgarten, et Maskinværksted i København. 1846 indgik han Kompagniskab med Polyteknikeren Carl Christian Burmeister, og dermed var Spiren lagt til det verdenskendte og i Norden det størst eksisterende Skibsbyggeri og Maskinfabrik, Aktieselskabet Burmeister & Wain. 1851 paabegyndte Firmaet sit første Skibsbyggeri paa lejet Plads. Tid efter anden indkøbtes de omliggende Ejendomme og Grunde. Ny Værksteder indrettedes, derunder et Jærnstøberi. 1865 indtraadte Wain i Firmaet, efter at Baumgarten i 1861 havde trukket sig tilbage. Firmaet antog derefter Navnet Burmeister & Wain, og 1872 overgik det til at være Aktieselskab.

Aktieselskabets Støberi var i mange Aar til Huse i en af Fabrikkens ældste Bygninger. I 1901 erhvervedes et Areal paa 24,000 Kvadrat-Alen og paa dette opførtes et stort moderne Støberi. Her er senere tilbygget et Staalværk, der nu er flyttet til Teglholmen.

I 1914 oprettedes et Staalstøberi i Varde, og nogle Aar senere begyndte man at støbe Staal hos Frichs i Aarhus. I Buddinge, udenfor København, gik der i nogle af Krigsaarene ogsaa et Staalstøberi, men en Krigsgeschæft var det, og den forsvandt, da det store Slagsmaal var forbi.

I denne Sommer er det Meningen, at Firmaet Jensen & Olsen i Esbjerg vil paabegynde Arbejdet i et der anlagt Staalstøberi.

Man vil af ovenstaaende se, at med den Udvikling, der paa faa Aar kom i Støberivirksomheden her i Landet, skal der absolut have været en Tid, hvor den fornødne uddannede Arbejdskraft ikke fandtes. Det er da ogsaa en Kendsgerning, at de første danske Formere i temmelig udstrakt Grad rekruteredes fra andre Fag, indtil Faget var kommet i Gænge og det fornødne Antal Lærlinge til Stede. Saaledes siges mellem nulevende ældre Formere, at Slagtere og Bagere skal have afgivet et godt Kontingent til de første danske Formere.

Vore Virksomheder.

Aktieselskabet C. M. Hess, Vejle.

Den 1. April 1926, altsaa for godt 3 Aar siden, var ovennævnte Virksomhed 50 Aar gammel.

C. M. Hess, der nu maa finde sig i at blive kaldt »den gamle Hess«, er født i 1851 i Middelfart, hvor

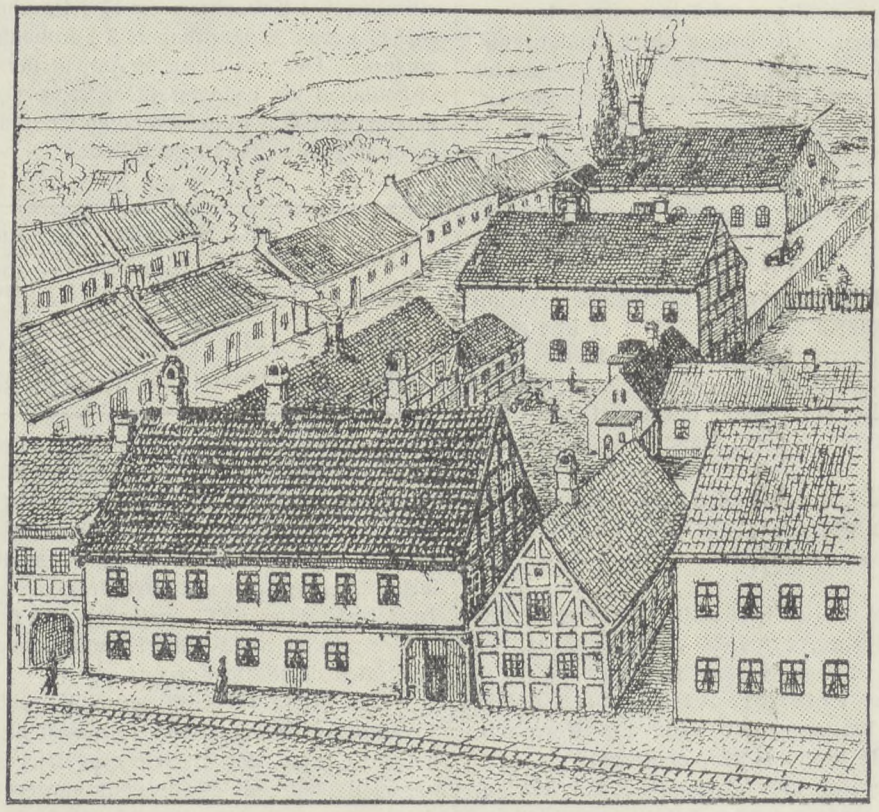

Jærnstøberiet i 1876.

hans Fader, der var Smed, havde anlagt et Støberi, i hvilket Hess oplærtes.

I Begyndelsen af 1870-erne laa der i Grønnegade i Vejle et lille gammelt, faldefærdigt Støberi, og efter at Hess havde været ude i Verden, var hjemkommen og havde arbejdet en Tid hos Obbekjær i Ribe, kom han til Vejle, saa det ovennævnte gamle Støberi, og 20. December 1875 var han, 24 Aar gammel, Ejer af det og overtog det til Drift 1. April 1876.

Det er en rivende og storstilet Udvikling, denne Virksomhed har gennemgaaet i de svundne Aar. Begyndelsen skete med 7 Mand, hvis Ugeløn tilsammen androg 82 Kr. Fra Middelfart kom nogle Modeller til Ovne, men Modeller til Gods for Landbrugsmaskiner fremstillede Fabrikanten selv. Da der derefter var skaffet en Vognladning Jærn og Kul, var han klar til Start, og den 20. Juni 1876 støbtes der første Gang. 3000 Pund gik gennem Ovnen.

Da der begyndte at blive et Lager af Kakkelovne,

sagde Støberiets forhenværende Ejer til Hess: Jeg har forsynet Vejle med Kakkelovne, og der bliver aldrig Brug for alle dem, De laver. De maa jo være tosset, Mand.

Da Hess nogen Tid efter spekulerede i Udvidelse og stod og betragtede en Naboejendom, sagde samme Mand: De kunde nok lide at købe den Ejendom? Svaret var: Ja, men det koster Mønt. Vi kan tale om det, sagde Manden, der ikke var fattig, og Resultatet blev Laan og Køb af Ejendommen.

Næste Skridt var at opgive Støbegodset til Landbruget og kaste sig over Ovnfabrikationen og hertil Komfurer og andet Bygningsgods.

I Tiden fra 1880 til 1891 fulgte nu Slag i Slag den ene Udvidelse efter den anden. En Række Naboejendomme købtes, og der oprettedes Sliberier, Modelværksteder, andre Værksteder, et Modellager, foruden Udvidelse af Støberiet til to Støberier, hvori der hver Dag støbtes med to Ovne. I 1893 opførtes et nyt Smedeværksted.

I 1894 hjemsøgtes Fabrikken af en Brand, der ødelagde Maskin- og Kedelrummet, Beslagværkstedet, Modelkammeret og Lagerbygningen.

Medens der blev ryddet op, nedrevet og paany opbygget, arbejdede flere Lokomobiler i Gaarden, og Driften fortsattes efter bedste Evne.

Derefter kom Turen til at modernisere Ovnfabrikationen. Det ny Brændsel, Kul og Koks, holdt sit Indtog, og de gamle Modeller til Tørv og Brænde maatte vige Pladsen. Magasinovnen og Skærmovnen, der kunde opvarme flere Værelser, kom til.

Da Landmandsforsamlingen i 1885 afholdtes i Odense, var der samtidig Udstilling, og her udstillede Hess for første Gang sine Ovne og det med et godt Udbytte. Forhandlere rundt om i Landet meldte sig, og nye Udvidelser blev nødvendige, men den store Udstilling i København i 1888 bragte endnu mere Fart i Tingene og endnu flere Forhandlere og derfor endnu flere Udvidelser. I 1890 maatte Støberierne atter ombygges og udvides.

1897 købtes de store Grunde i Flegborg i Byens Udkant, og allerede Aaret efter var den nye Virksomhed i Gang. Man kunde nu specialisere Fabrikationen ud til de to Virksomheder. I 1903 opførtes en Lagerbygning i Flegborg, 1907 udvidedes Støberiet dersteds, og det følgende Aar udvidedes Støberiet i Grønnegade. 1911 maatte der igen købes Grunde i Grønnegade til en Lagerbygning.

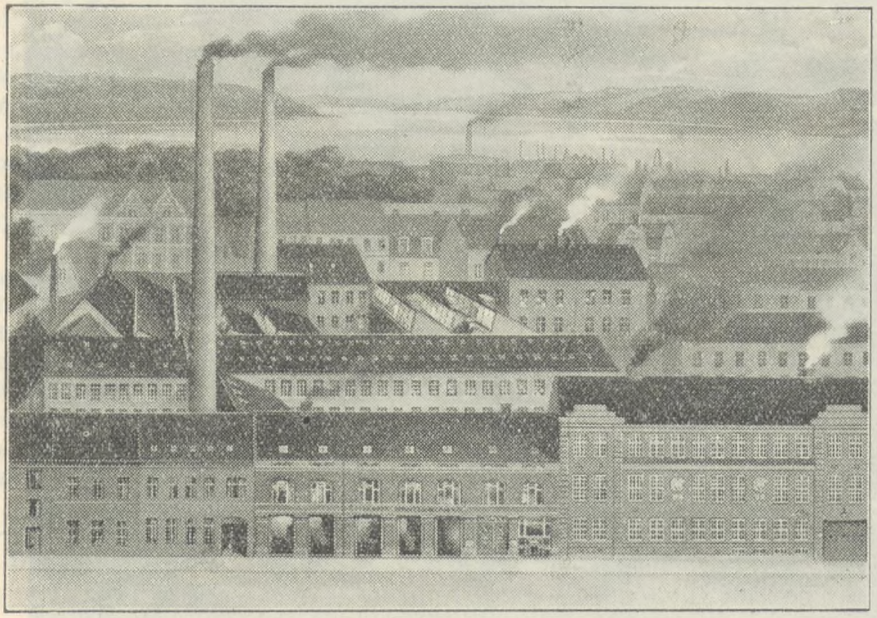

Fabrikken i Grønnegade 1926.

I Aarene 1912—1914 opførtes et stort nyt Støberi i Flegborg, og det først opførte omdannedes til Beslagværksted, og det hidtil værende Beslagværksted blev Lagerbygning. Samtidig sagde man Farvel til Dampmaskinen og indførte elektrisk Drift, og det samme skete Aaret efter i Grønnegade.

I Konstrueringen af sine forskellige Ovne har C. M. Hess gennem Aarene selv taget livlig Del, og det er nu om Dage en hel Stab af Ingeniører, Arkitekter, Billedhuggere og Billedhuggerinder (mellem sidstnævnte en Datter af C. M. Hess), som Aktieselskabet beskæftiger. Nutidens Kakkelovne er ikke alene en sindrig konstrueret Nyttegenstand, men i mange Tilfælde ogsaa en Pyntegenstand i en Stue.

1915—1916 opførtes et stort moderne Emailleværk, der fire Aar senere maatte udvides til det dobbelte. Hertil kom en ny Lagerbygning for Centralvarmeafdelingen.

Ogsaa i Udlandet har Fabrikkens Produktion vundet frem, ikke mindst i Sverige og Norge, men i England

og i Italien finder man ogsaa Aktieselskabets Forhandlere.

Det var iøvrigt først i 1919, at Virksomheden omdannedes til Aktieselskab. Indtil den Tid var C. M. Hess alene Indehaveren.

Fabrikkens nuværende administrerende Direktør er en Søn af C. M. Hess, Hr. Harald Hess.

Hvad selve Fabrikslokalerne angaar, tør man nok sige, at Lys- og Luftforholdene er gode, og i alle Tilfælde findes der i Forbindelse med Støberierne, men muligvis ogsaa i de andre Værksteder, Vaskerum og Brusebade.

Et af Støberierne.

Specialarbejderforbundets Kongres.

15.—16. eventuelt 17. August i „Ny Rosenborg", København.

I Tilslutning til tidligere i Bladet fremkomne Meddelelser hidsættes her den endelige Dagsorden til Kongressen, samt i Tilslutning hertil de indkomne Forslag.

Dagsorden:

1. Beretning om Forbundets Virksomhed siden den sidste Kongres.
2. Regnskabet.
3. Behandling af indkomne Forslag til Lovændringer.
4. Behandling af indkomne Forslag.
5. Fastsættelse af Strejkeunderstøttelse, Fastsættelse af Lønninger og andre Ydelser.
6. Valg af Hovedbestyrelse.

Afdelingernes Ændringer til Lovene.

Forbundets Love.

§ 3 a. *Københavns Afdeling:* »Det ugentlige Kontingent er 225 Øre for arbejdende Medlemmer og arbejdsløse Medlemmer med ordinær Understøttelse. Heraf udreder Forbundet det ordinære Kontingent til Arbejdsløshedskassen og Krisekassen samt 37 Øre til Administration til Afdelingerne.«

§ 3 a. *Nakskov Afdeling:* »Det ordinære ugentlige Kontingent for arbejdende Medlemmer er 225 Øre, heraf betaler Forbundet Kontingent til Arbejdsløshedskassen samt 32 Øre til Afdelingernes Administration.«

§ 3 a. *Odense Afdeling:* »27« ændres til »35 Øre«.

§ 3 b. *Nakskov Afdeling:* Stykket ændres til: »Arbejdsløse Medlemmer med ordinær og ekstraordinær Understøttelse betaler 135 Øre ugentligt, deraf faar Afdelingerne 15 Øre pr. Uge til Administration.«

§ 3 c. *Nakskov Afdeling:* Nyt Stk: »Syge Medlemmmer betaler ordinært Kontingent til Arbejdsløshedskassen.«

§ 3 i. Ændres til: »Naar et Medlem forlader en Afdeling, er han forpligtet til at betale alt skyldigt Kontingent, framelde sin Bog samt tilmelde sig, før han søger Arbejde.«

§ 3 k. *Odense Afdeling:* Efter »95 Øre« tilføjes: »hvoraf

45 Øre indbetales til Arbejdsløshedskassen, 25 Øre til Forbundet og 25 Øre til Afdelingerne.«

§ 5 e. *Odense Afdeling:* Mellem »Beretning, Regnskab« indsættes et »og«, sidste 4 Ord bortfalder.

§ 5 e. *Københavns Afdeling:* »Hovedbestyrelsen samt den med største Stemmetal valgte Revisor har altid Sæde paa Kongressen og betragtes som Delegerede, dog har de ikke Stemmeret med Hensyn til Godkendelse af Beretning, Regnskab, samt Fastsættelse af Lønninger.«

§ 5 f. *Nakskov Afdeling:* Samme Ændring som Hovedbestyrelsen.

§ 6 b. Ændres til: »Forretningsudvalget, som vælges paa Kongressen, bestaar af 3 Medlemmer, Formand og Hovedkasserer er selvvalgte.«

§ 6 b. *Odense Afdeling:* Bortfalder, som nyt Stykke indføres: »Af de københavnske valgte Repræsentanter vælger Kongressen to Medlemmer, der sammen med Formanden udgør Forretningsudvalget.«

§ 7 b. Sidste Stykke: »Halvaarlig« ændres til »Kvartaarlig«.

§ 7 d. »Forretningsudvalgsmedlemmer« ændres til »Forretningsudvalget.«

§ 7 h. Ændres til: »Ved Overenskomst, eller hvor en Strejke eller Lockout kan forudses, og forinden disse afsluttes, har Hovedbestyrelsen Ret til at indkalde samtlige Afdelingers Formænd. Hvor Formanden er Hovedbestyrelsesmedlem, indkaldes en Repræsentant fra Afdelingen.«

Regler for Udbetaling af Begravelseshjælp ved Medlemmers Dødsfald.

§ 1. *Københavns Afdeling:* Paragrafen ændres til: »13 Uger efter, at et Medlem er indmeldt i eller overmeldt til Forbundet, er han ved indtrædende Dødsfald berettiget til Begravelseshjælp for sig selv og Hustru eller samlevende Kvinde, for hvem han bevisligt har været Forsørger, efter følgende Regler:

Medlemsret fra 13 Uger til 3 Aar 200 Kr.
3 Aar - 6 — 250 -
6 — og derover 300 - «

I sidste Afsnit udgaar »overmeldes«.

Afdelingslovene.

§ 1 e. *Nakskov Afdeling:* Sidste Stykke udgaar.

Særlige Forslag.

Nakskov Afdeling.

Det paalægges Hovedbestyrelsen ved de kommende Overenskomstforhandlinger at arbejde for en Forbedring og en udvidet Styrkelse af vor Tillidsmandsinstitution.

Nakskov og Københavns Afdeling.

Kongressen vedtager, at Hovedbestyrelsen i Forbindelse med de øvrige Organisationer indenfor Kartellet arbejder energisk for Indførelse af Sommerferie med Løn.

Nakskov Afdeling.

Forbundet deltager i de aarlige faglige Kursus paa Esbjerg Arbejderhøjskole med 2 Medlemmer, som efter Ansøgning gennem Afdelingerne udpeges af Forretningsudvalget. Udgifter, der indbefatter Arbejdstab, betales af Forbundet.

Nakskov Afdeling.

Kongressen vedtager og vælger et Udvalg paa 3 Medlemmer, som skal optage Forhandling og arbejde for, at de paa Skibsværfterne, som er beskæftiget ved Specialarbejde, kommer ind under vort Forbund. Forhandlingerne skal være sluttet senest 1. November 1930.

Københavns Afdeling.

Hovedbestyrelsen paalægges ved næste Overenskomstforhandling at søge Timelønningerne forhøjet, særlig for de af Fagets Udøvere, der er afskaaret fra Akkord.

Københavns Afdeling.

Det paalægges Hovedbestyrelsen under den kommende Overenskomstforhandling at søge Overarbejde afskaffet, saaledes at en effektiv Bekæmpelse af Arbejdsløsheden dermed paabegyndes.

Odense Afdeling.

Det foreslaas, at der ansættes en fastlønnet Formand eller Forretningsfører, hvis Løn fastsættes til 90 Kr. ugentlig.

Københavns Afdeling.

Det foreslaas, at Forbundet fra og med 1. September 1929 ansætter fastlønnet Formand.

Lidt Værkstedsteknik.

Skablonering af Form til Forbindelsesstuts.

I Formerfaget er der næppe noget Omraade, hvor den praktiske Erfaring har saa meget at sige, som ved Skabelonformning, og man vil ogsaa finde, at der hersker meget stor Meningsforskel om, hvorledes dette eller hint Godsstykke skal fremstilles. Kun den rent saglige Kritik af de forskellige Opfattelser er i Stand til at skabe Klarhed over, hvorledes den bedste Fremgangsmaade er eller bør være. Man maa fremfor alt huske paa, at hvad der passer for ét Støberi ikke altid er brugbart i et andet.

I det følgende skal vi give et Uddrag af Tidsskriftet »Die gesamte Giessereipraksis«, hvori det vises, hvorledes en Forbindelsesstuts er fremstillet ved Skablonering.

Fig. 1 viser Værkstedstegningen af en Forbindelsesstuts. Ved Skablonering af Formen til denne er det ikke Meningen, at Arbejdet skal foregaa uden nogensomhelst specielle Hjælpemidler. Selvfølgelig maa Modelsnedkeren, saa vidt det er muligt, være Formeren behjælpelig med Fremstillingen af Modeller til Knaster, Stutser, Flanger og andre Dele, som er anbragt paa Forbindelsesstutsen. Paa Tegningen ses, at Forbindel-

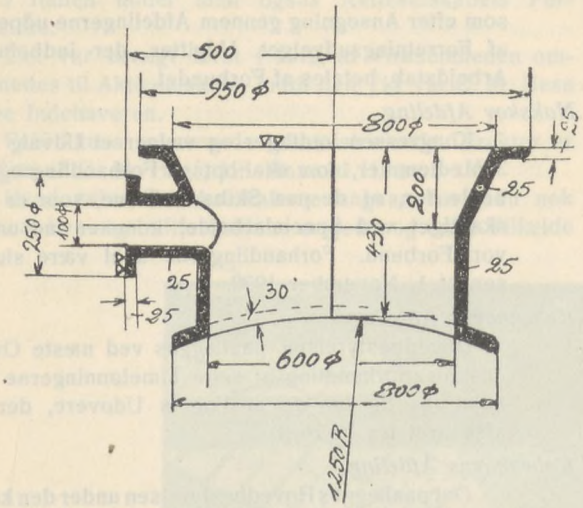

Fig. 1. Værkstedstegning til Forbindelsesstuts.

sesstutsens øverste Del er tragtformet, den underste Del er cylindrisk. Fladerne løber jævnt over i hinanden. Desuden er Forbindelsesflangen hvælvet. Paa den cylindriske Del af Stutsen er anbragt en Udløbstud.

Paa Fig. 2 ses Modelopridset. Herved har Modelsnedkeren ved A skaaret en »Bolle« for nøjagtig at kunne anbringe Tuden B i Formen. Modelsnedkeren maa til dette Godsstykke levere Formeren følgende Modeller: Den todelte Tud, den hvælvede Flange 6, Hvælvingsradius 1250 mm, samt endelig de to Skabelonbrædder til Fremstillingen af den cylindriske Del af Formen.

Paa Fig. 3 er Model til Tud B vist. Denne Modeldel er todelt, for at Formeren kan arbejde lettere, hvilket vi senere vil se.

Noget vanskeligere er Forfærdigelsen af Model-

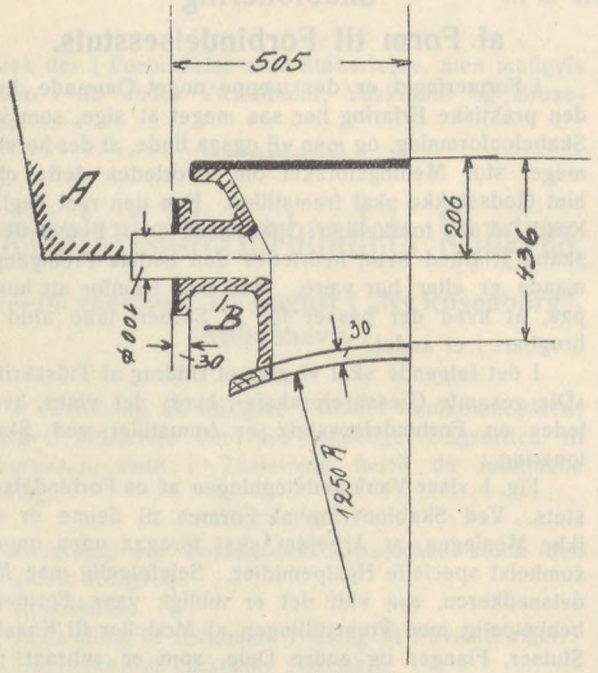

Fig. 2. Modeloprids.

flange C (se Fig. 4). Til Fremstillingen af denne Flange maa Modelsnedkeren lave en Bund D, som vist i Fig. 5, og paa denne Bund maa han nøjagtig tilpasse de enkelte

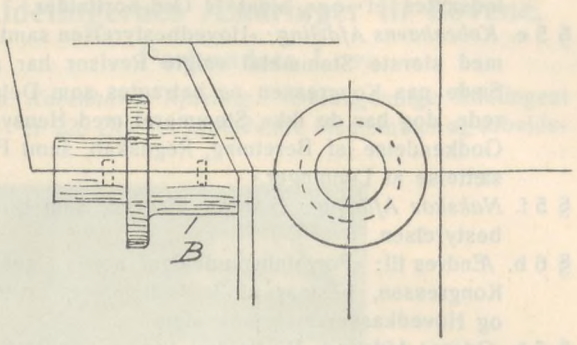

Fig. 3. Model til Tud B.

Segmentstykker fra 1—6 (se Fig. 4). Fremstillingen af disse Segmentstykker fordrer Tid og maa tillige være nøjagtig, dersom det færdige Godsstykke skal være fejlfrit.

Saaledes som det fremgaar af Fig. 5, er der et Hul nøjagtig i Flangemidten, et Hul, som passer til den Skablonspindel, man vil anvende. Fremstillingen af

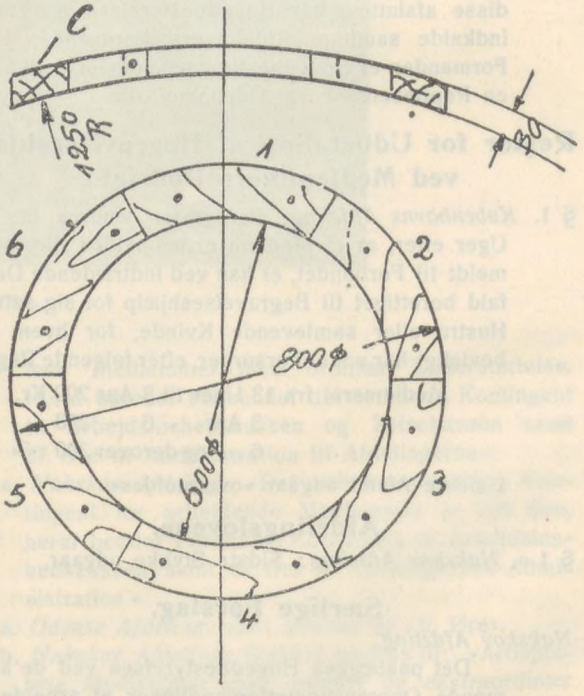

Fig. 4. Modelflange C, 800 mm udvendig Diameter.

Formen sker nu paa følgende Maade, idet man gaar ud fra, at Godsstykket formes i Gulvet.

Formeren stamper sin Underpart (Herd) op paa den sædvanlige Maade, idet han sørger for et passende Cindersunderlag med Gasrør til Luftafgang og for, at Sporet til Spindelen er solidt anbragt. Paa den opstampede Underpart E (se Fig. 6) lægger Formeren Bunden D med Flangen C, og da Bunden som nævnt er forsynet med Hul til Spindelen, saa har Formeren straks uden

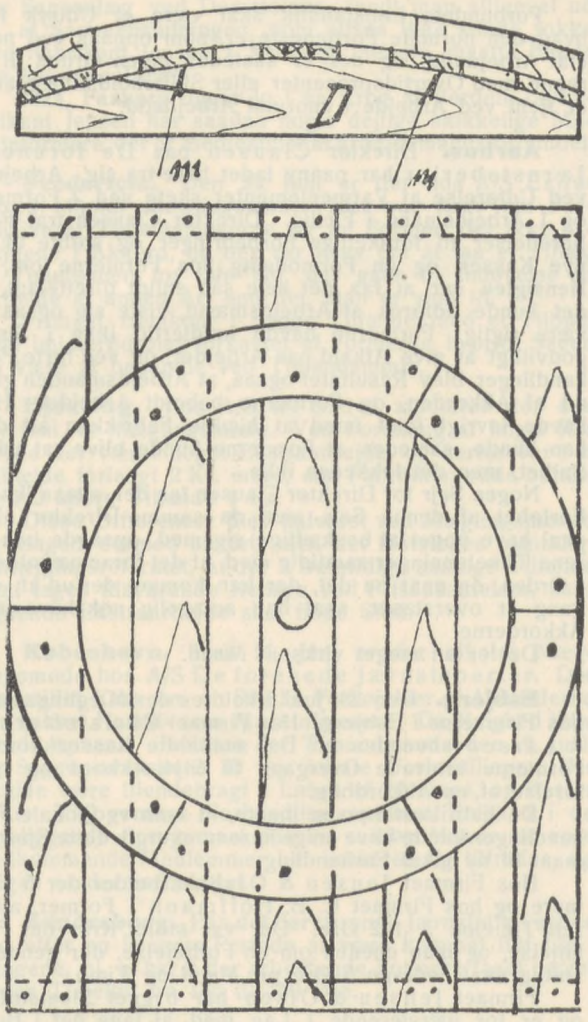

Fig. 5. Opstampebund med Flange.

Besvær Midten af Modellen. Nu bliver Bunden henholdsvis Flangen C stampet op til Overkanten, og Perlesand slaaet paa, hvorefter Mellemparten F (Fig. 7) anbringes. Til Styr for denne nedrammes Føringspløkke. Derefter spænder Formeren den indvendige Skabelon G paa Spindelarmen og skablonerer den indre Form af Godset. Da den underste Flange er hvælvet, altsaa har Form som en Bue, kan Formeren kun skablonere til det højeste Sted paa denne (se Fig. 7) og maa udarbejde det tæt

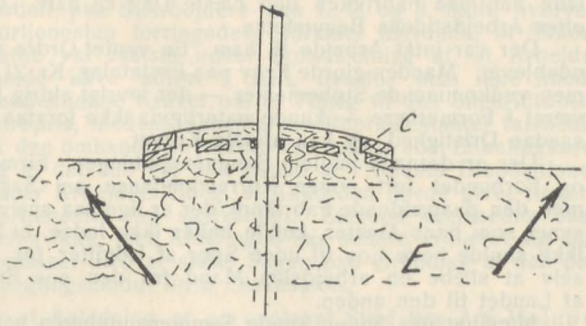

Fig. 6. Underpart med Opstampebund.

skraverede Parti af Formen med Haanden. Efter at have tilendebragt denne Arbejdsproces, bliver Overparten K anbragt (se Fig. 10). I denne er der fastspændt et Kærnejærn til »Ophængning« af Bollen. Overparten stampes op samtidig med, at Indløb og Stigtap anbringes. For at den underste cylindriske Del af Formen

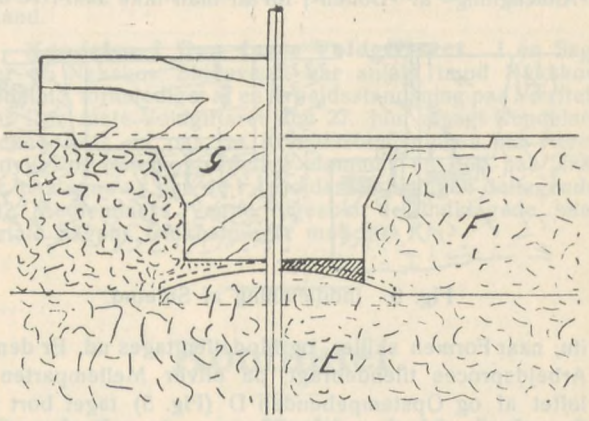

Fig. 7. Skablonering af Mellempart.

let skal lade sig »skille«, og Formen ved at løfte Overparten af ikke skal rive hele Bollen itu, anbefales det at give den indvendige Skabelon G (se Fig. 7) 2—2,5 mm Slip.

Hovedvanskeligheden i Fremstillingen af Formen ligger nu i Færdiggørelse af Under- og Mellemparten F

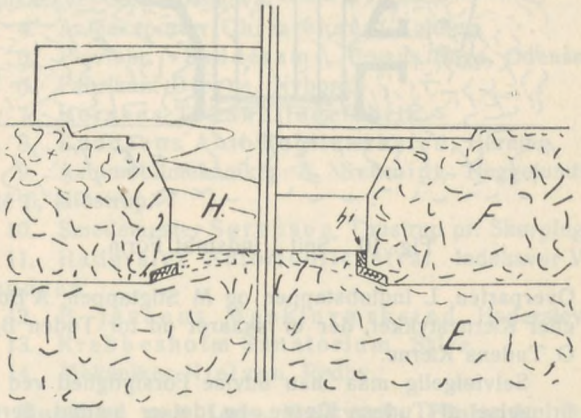

Fig. 8. Færdiggørelse af Under- og Mellempart.

(Fig. 8). Formeren skablonerer i Mellempart med Skablonbrædtet H Godstykkelsen ud og selvfølgelig paa samme Maade som før indtil det højeste Sted paa Buen, den skraverede Godstykkelse h_1 maa Formeren igen med Haanden skære ud af Formen. Herefter maa Formeren i Mellemparten F (Fig. 9) dæmme Sidetuden B ind. For at lette Formeren Arbejdet, og for at Tuden skal komme til at sidde fuldstændig nøjagtig, det vil sige, at Maalet som vist paa Tegningen fra Overkanten til Tudens Midte skal være 206 mm (200 + 6 mm til Afarbejdning), laver Modelsnedkeren et Vinkelbrædt J, paa hvilket den halve Model af Tuden B fastskrues. Saasnart »Bollen« er skaaret med tilstrækkelig Slip om-

kring Tuden B og dennes underste Modelhalvdel stampet ind i sin rigtige Stilling, bliver Vinkelbrædtet J skruet af den underste Modelhalvdel og Tudens øverste Halvdel anbragt paa den indstampede Modelhalvdel, hvorefter »Bollen« A stampes op. Alt efter »Bollens« Størrelse maa man naturligvis anbringe Kærnejærn eller Hager til »Afhængning« af »Bollen«, for at man ikke skal rive den

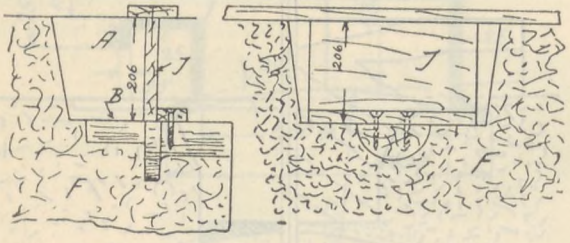

Fig. 9. Inddæmning af Sidetud.

itu, naar Formen skilles, og Modellen tages ud. Er denne Arbejdsproces tilendebragt, da bliver Mellemparten F løftet af og Opstampebunden D (Fig. 5) taget bort fra Underparten (Herden). Fordybningerne, som Listerne der har efterladt i Underparten, maa »dæmnes af«.

Fig. 10 viser et Snit igennem den indstøbte Form. E betegner Underparten (Herden), F Mellemparten, K

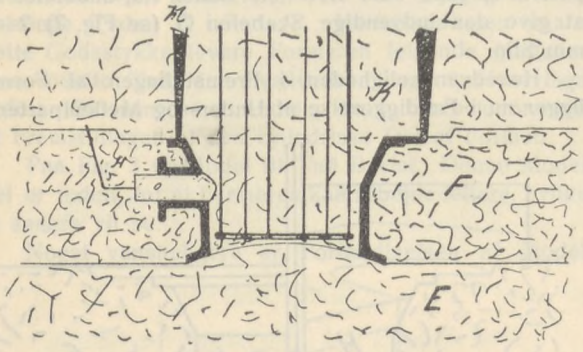

Fig. 10. Snit i indstøbt Form.

Overparten, L Indløbstappen og M Stigtappen, A Bollen eller Kærnestykket, der er skaaret ud for Tuden B, og O Tudens Kærne.

Selvfølgelig maa man udvise Forsigtighed ved Anbringelse af Tudens Kærne, og det er heldigt, dersom Formeren faar Modelsnedkeren til at lave et Brædt med Udsnit for Godstykkelse, for at han ved Indlægning af Kærnen kan konstatere, at denne ikke staar for langt frem og derved trykker Formen itu ved Samling af denne.

A. N.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Observer! Paa given Foranledning gøres opmærksom paa, at Overtidsprocenter og f. Eks. Skifteholdstillæg ikke skal medregnes, naar der optages Lønstatistik.

Forbundets Lønstatistik skal være et Udtryk for, hvad den normale Fortjeneste er, som opnaas ved normal Arbejdstid, og der er saaledes ingen Grund til at regne med Overtidsprocenter eller Skifteholdstillæg, som er tjent ved Arbejde i unormal Arbejdstid.

Aarhus. Direktør Clausen paa De forenede Jærnstøberier har paany ladet høre fra sig. Arbejdet ved Udførelse af Varmeelementer skete ved 2 Formere og 1 Arbejdsmand i Fællig. Direktør Clausen traf Forberedelser til forskellige Forbedringer og støbte bl. a. nye Kasser, og en Formodning hos Formerne om, at Hensigten var at faa det hele saa snildt tilrettelagt, at det kunde udføres af Arbejdsmænd, viste sig ogsaa at være rigtig. Formerne havde imidlertid ikke i Sinde godvilligt at give Afkald paa Arbejdet, og ved førte Forhandlinger blev Resultatet ogsaa, at Arbejdsmanden gled ud af Akkorden, og Formerne beholdt Arbejdet. Han havde iøvrigt intet imod at hjælpe Fabrikken alt det, han kunde, saaledes at Formerne kunde blive sat ud af Spillet, men det lykkedes ikke.

Nogen Sejr for Direktør Clausen laa der altsaa ikke i Forløbet af denne Sag, men da samme Direktør altid skal have noget at beskæftige sig med, opsagde han de rene Timelønninger samtidig med, at det foran nævnte gik i Orden, og naar nu det, der kan komme der ud af, engang er overstaaet, skal han antagelig nok have fat i Akkorderne.

Det er en meget virksom Mand.

Esbjerg. Den 28. Juni afholdtes der Mæglingsmøde hos Firmaerne i Esbjerg. Hos Firmaet Christoffersen & Larsen anvendes en Del saakaldte Kasseakkorder. Formerne krævede Overgang til Styk-Akkord og Indførelse af en Akkordbog.

Da Fabrikant Larsen mente, at man ved lokale Forhandlinger kunde blive enige herom, overgik dette Spørgsmaal til ny lokal Forhandling.

Hos Firmaet Jensen & Olsen arbejder der 5 Formere og hos Firmaet C. B. Hoffmann 1 Former, alle i ren Timeløn à 142 Øre. Der var stillet Krav om Forhøjelse, og man enedes om en Forhøjelse, der gennemsnitlig skal andrage 5 Øre pr. Mand og Time.

Firmaet Jensen & Olsen har bygget Staalstøberi og er for nærværende i Lag med at tage det i Brug, men betale en Former det, der er det laveste andre Steder, hvor man støber Staal her i Landet, mener Firmaet ikke at kunne, og naar saa Formerne mener modsat, er Mulighederne for en Begyndelse af Virksomheden under fredelige Forhold ikke særlig stærkt fremtrædende.

Faaborg. Sidst i Marts kom et tilrejsende Medlem til Faaborg. Støbemesteren tog Vedkommendes Adresse og tilskrev ham senere, at han kunde begynde Arbejde. Det Brev traf vedkommende Former i Nordjylland, og han maatte sætte sig i Gæld o. s. v. for straks at rejse til Faaborg. Han ankom sent til Byen, og træt af Rejse o. s. v. og hvad der nu ellers ved en saadan Lejlighed sagtens kan komme til at foreligge af Forsinkelser, stillede han paa Fabrikken den næste Dag en halv Time efter Arbejdstidens Begyndelse.

Der var intet Arbejde til ham. En ventet Ordre var udeblevet. Manden gjorde Krav paa Erstatning, Kr. 21,80, men vedkommende Støbemester — der iøvrigt aldrig har været i Formerlære — kunde naturligvis ikke forstaa en saadan Dristighed, og han afviste Kravet.

Der er dernæst mellem Sammenslutningen, Firmaet og Forbundet ført nogen Korrespondance om Sagen, men den paagældende Fabrikant, der er lige saa snæversynet som hans Mester, kunde heller ikke indse, at han ikke skulde have Lov til uden Spor af Udgifter for sig selv at slæbe en arbejdsløs Mand fra den ene Ende af Landet til den anden.

Mægling paa Sagen kunde Sammenslutningen heller ikke tænke sig, men da Forbundet saa begyndte at tale

om Sagsanlæg ved Domstolene, fandt man alligevel ud af, at Sammenslutningen, som altsaa ikke kunde rokke ved Fabrikant Jensen i Faaborg, hellere maatte betale det krævede Beløb.

Naa, Faaborg ligger jo i en Krog af Verden, og Fabrikant Jensen har saadan nogle dejlige skikkelige Maskinformere, der er Medlemmer af Arbejdsmandsforbundet.

Fredericia. Den 29. Juni er der hos A/S Ernst Voss afholdt Mæglingsmøde. Der var Krav om Forhøjelse af Timelønningerne for en Former, der ikke arbejdede i Akkord, og der var Krav om at faa et Tillæg til Timelønnen for den Tid, der gaar til Indøvelse af Arbejde af anden Art end det, man er vant til.

Firmaet fremkom i begge Tilfælde med et Tilbud, som imidlertid blev forkastet af Formerne, hvorfor Sagen vil være at behandle ved Timandsmøde.

Hjørring. Hos A/S W. Brüel afholdtes der den 25. Juni et Mæglingsmøde. Ved Formning af nogle Rør havde der været noget Ekstraarbejde, og herfor var i et Tilfælde forlangt 2 Kr. mere, end Fabrikken vilde betale, og i 2 andre Tilfælde 1 Kr.

Disse Differencer blev halveret ved Mæglingsmødet, og Sagen dermed sluttet, men det fastsloges samtidigt i Mæglingsreferatet, at der i fremtidige analoge Tilfælde skal tages tilsvarende Hensyn ved Prisansættelser, naar lignende Ekstraarbejde skal finde Sted.

København. Den 11. Juni er der afholdt Mæglingsmøde hos A/S De forenede Jærnstøberier. Der var stillet Krav om en Række Forhøjelser af Akkorderne for saavel Haand- som Maskinformere. Da Enighed ikke kunde opnaas, afholdtes der Timandsmøde den 19. Juni, og Sagen overvistes til ny lokale Forhandlinger, der skulde være tilendebragt i Løbet af 14 Dage, og der er i den Tid gennem Forhandling opnaaet Enighed i de foreliggende Spørgsmaal paa en saadan Maade, at vore vedkommende Medlemmer har erklæret sig tilfredse, og Sagen er dermed sluttet.

Sønderborg. Paa det derværende Jærnstøberi synes der efter en længere Periode at være kommet lidt Liv i Tingene, bl. a. har 2 der arbejdende Formere faaet hævet deres Timeløn fra 146 til 150 Øre.

Smede og Maskinarbejdere.

Mæglingsmøder. Den 10. Juni blev der afholdt Mæglingsmøde paa Silkeborg Maskinfabrik i Anledning af Klage over, at Firmaet ensidigt reducerer Akkordpriserne paa Arbejde, der udføres paa en nyanskaffet Drejebænk. Sagen vistes tilbage til lokal Forhandling, og der er her opnaaet Enighed om en Reduktion af Priserne imod, at der nu sættes 200 Stk. i Arbejde, medens Priserne tidligere gjaldt for 50 Stk.

Hos A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, mægledes den 17. Juni paa Strid om en Akkordpris i Værkstedsafdeling 5, idet en Enkeltakkord var blevet fordelt paa 6 Arbejdere paa 1., 2. og 3. Skift, hvorved Fortjenesten forringedes. Firmaet hævdede, at Akkorderne var fastsat under Forudsætning af, at Arbejdet kunde blive udført i Skift, hvorfor man ikke kunde imødekomme Kravet om et Tillæg til den omstridte Akkordpris, medens Arbejdernes Repræsentanter fastholdt, at den omhandlede Akkord var fastsat som Enkeltakkord, og at det kun var paa Grund af Firmaets Dispositioner under Arbejdets Gang, at Akkorden havde givet ringere Fortjeneste end sædvanligt. Enighed opnaaedes saaledes ikke, men Afdelingen har senere erklæret sig indforstaaet med at slutte Sagen paa Grundlag af den paa Mæglingsmødet førte Diskussion.

I Anledning af en opstaaet Strid hos A/S Vølund, København, om Betalingen for forskellige Værktøjsarbejder samt Krav om Genantagelse af Maskinarbejder C. Funk, afholdtes Mægling den 27. Juni. Enighed opnaaedes ikke, men Smedeforbundet har senere i Forstaaelse med Afdelingen trukket Sagen tilbage.

Timandsmøde. Ved et Timandsmøde den 25. Juni behandledes et Krav om Lønforhøjelse hos A/S Paasch & Larsen, Petersens Filial i Roskilde. Sagen sluttedes med, at Firmaet gav 14 Øre til Fordeling paa 4 Mand.

Kendelse i Den faste Voldgiftsret. I en Sag, der af Nakskov Skibsværft var anlagt imod Nakskov Afdeling, foranlediget af en Arbejdsstandsning paa Værftet, har Den faste Voldgiftsret den 27. Juni afsagt Kendelse. Denne gaar ud paa, at Arbejdsstandsningen har været ulovlig, og Nakskov Afdeling idømmes en Bod paa 2500 Kr. paa egne og paa de i Arbejdsstandsningen deltagende 342 Medlemmers Vegne, ligesom de Indklagede skal betale Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Randers. Firmaet Østergaard & Thaarsthi og samtlige Firmaets Forbindelser.
2. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
3. Michael Francks Fiskenetsfabrik, Holger Danskesvej 30, København.
4. Aaleeksportør Christensen, Kolding.
5. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
6. Fabrikant Bjerre, Nyborg.
7. Horsens Træskoringefabrik.
8. Knudsens Automobilværksted, Herning.
9. Automobilmekaniker A. Schmidt, Heggelunds Allé 6, Glostrup.
10. Smedemester Sørensen, Thustrup pr. Skørping.
11. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.
12. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
13. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
14. Mekaniker Nielsen, Rødby.

Konflikt paa Lojo Kalkverk, Finland. Da der ikke fra Finsk Metalindustriarbejderforbund er indløbet anden Meddelelse, fortsættes den i tidligere Fagblade averterede Konflikt paa Lojo Kalkverk.

Roskilde. Smede og Maskinarbejdere, der vil søge eller faar tilbudt Arbejde hos Firmaet Jacobsen & Leegaard i Roskilde, maa forinden Henvendelse sker til nævnte Firma sætte sig i Forbindelse med Smedeforbundets Roskilde Afdeling.

Foreningen af Arbejdsledere i Danmark. Cyklefabrikant Chr. Mikkelsen, Horsens, har overfor Arbejdslederne stillet saadanne Krav om Lønreduktioner, at disse ikke har kunnet indgaa derpaa, hvorefter de har faaet deres Opsigelse til Fratrædelse 1. Marts 1929.

(Fortsættes Side 187.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
23175	Andersen, August	Frederiksberg	24. 7.96	Kbhvn. Afd.	26. 2.26	Kbhvn. Afd. 6	30. 3.29
17937	— Christian	Bogense	15. 1.02	Horsens	11. 8.22	Odense	29. 9.28
11964	— Henning Olaf	København	20. 7.07	Kbhvn. Afd.	16.10.26	Kbhvn. Afd. 17	10. 3.28
19148	— L. T.	Maale	14. 9.82	Odense	28.12.25	Odense	25. 8.28
25188	— Svend Aage	København	22.10.08	Kbhvn. Afd.	29. 6.28	Kbhvn. Afd. 2	30. 3.29
21136	Alexander, Alfred	Königsberg	25. 7.92	Kiel	18. 9.27	Odense	6.10.28
34772	Ambjørn, Valdemar	Frederikshavn	11. 4.03	Frederikshavn	18. 7.22	Frederikshavn	26. 1.24
9310	Bauch, Georg	Øster Ulslev	3. 6.05	Nykøbing F.	22. 1.26	Kbhvn. Afd. 14	2. 3.29
16523	Bech, Sven Hugo P.	København	4.11.95	Kbhvn. Afd.	27. 9.20	„ „ 12	30. 3.29
12399	Bentzen, Kai P. Chr. Hartvig	Beldringe	21. 4.02	Roskilde	17. 7.26	„ „ 17	23. 3.29
36701	Bigum, Aksel Stahl	København	26. 9.04	Kbhvn. Afd.	16.10.23	„ „ 2	2. 3.29
5534	Brinkmann, Svend E.	—	18. 7.99	„ „	29. 1.26	„ „ 11	16. 3.29
10644	Brobyskov, Carl Chr. Hansen	Brobyværk	9. 9.06	Odense	7.11.25	Odense	7. 4.28
38153	Bøse, Wilhelm	Bremen	8. 3.92	—	26. 4.24	—	6.10.28
19105	Christensen, Aage	Odense	3. 4.08	—	8.10.26	—	31. 3.28
24956	— Anders	Randers	16. 9.98	Kbhvn. Afd.	13. 1.29	Kbhvn. Afd. 17	30. 3.29
34149	— Helmuth Carl I.	København	29.10.02	„ „	11. 1.29	„ „ 5	16. 3.29
4839	Christiansen, Georg A.	—	15.11.93	„ „	9. 2.23	„ „ 6	30. 3.29
9795	Christoffersen, Axel Chr.	Lumby	8. 5.06	Odense	2.11.25	Odense	19. 5.28
20008	Cordsen, Richard Emil	København	5. 6.08	Kbhvn. Afd.	28.10.27	Kbhvn. Afd. 11	30. 3.29
36863	Dalgaard, Alfred	—	5. 6.03	„ „	8.11.23	„ „ 12	30. 3.29
12718	Franks, Thomas W.	Indien	10. 7.98	D. Elektr. Forb.	15. 9.23	„ „ 12	30. 3.29
18336	Frantzen, Michael Chr.	København	23. 2.08	Kbhvn. Afd.	8.10.27	„ „ 15	16. 3.29
6520	Gotfredsen, Hans Jørgensen	Humble	27.11.04	Odense	20.10.25	Odense	10.11.28
10207	Hansen, Albert Johs.	Jyderup	2. 2.03	Holbæk	5.11.26	Holbæk	17.12.27
25066	— Carl Anton	København	29. 3.96	Kbhvn. Afd.	29. 5.28	Centralafd.	6.10.28
17428	— Georg Edvard	Flødstrup	29. 7.06	Kerteminde Kl.	6.10.26	Odense	7. 5.27
2828	— Henning Vilh.	København	10. 2.07	Esbjerg	1.11.25	Esbjerg	13. 2.26
39660	— Jens	Odense	16. 1.04	Slagelse	9. 5.24	Rudkøbing	19. 5.28
20605	— Johannes M.	—	11. 6.01	Odense	3. 8.20	Odense	22.12.28
35464	— Willy F. Chr.	Svendborg	28. 8.02	Hamburg	23. 7.22	—	1.12.28
18367	— Willy Robert	København	17. 4.06	Kbhvn. Afd.	4. 5.25	Kbhvn. Afd. 8	9. 3.29
25650	Halskov, Niels Peter	Korsør	4. 5.83	„ „	6. 9.28	Centralafd.	12. 1.29
27440	Henriksen, Kaj	Hjortekjær	5. 6.98	Lyngby	26. 1.18	Kbhvn. Afd. 5	30. 3.29
15208	Jensen, Carl Sofus A.	København	12. 5.07	Kbhvn. Afd.	6. 5.27	Odense	21. 7.28
34569	— Charles A. E.	—	1. 2.81	„ „	12. 4.26	Kbhvn. Afd. 14	9. 3.29
5355	— Jakob	Randers	6. 5.93	„ „	13. 9.24	„ „ 12	16. 3.29
21328	— Jens Chr.	V. Saaby pr. Hvalsø	8. 4.81	Holbæk	28. 4.13	Holbæk	7. 4.28
30552	— Josef Florentinus	Nyraad	16. 2.07	Vordingborg	6. 6.27	Vordingborg	6. 4.29
23018	Jørgensen, A. N. Westergaard	London	20. 2.03	Kbhvn. Afd.	20.12.27	Kbhvn. Afd. 15	16. 3.29
23328	— Axel Emil	Hagested	12.11.96	„ „	16. 2.24	Centralafd.	19. 1.29
5342	— Ejner J. Lønstrup	Sundby	14. 9.00	„ „ 1	9.12.19	Kbhvn. Afd. 12	2. 3.29
1916	— Lauritz	Toksværd	10. 5.83	„ „ 5	18. 3.11	„ „ 5	9. 3.29
20984	Jacobsen, Hans Chr.	Nordborg (Als)	1. 5.96	Odense	24. 9.28	Odense	6.10.28
24588	— Mogens Wilh.	Hunseby	17. 7.07	—	1.11.27	—	31. 3.28
9183	Johansen, Edvard Chr.	København	20. 4.82	Kbhvn. Afd.	24. 9.28	Kbhvn. Afd. 9	2. 3.29
20847	— Otto Svend	Østrup	16.11.08	Odense	10. 7.28	Odense	17.11.28
2458	Kjærgaard, Sv. Aa. Henr.	København	20.11.01	Kbhvn. Afd.	29. 8.24	Kbhvn. Afd. 11	30. 3.29
16834	Krug, Friedrich	Grifte	14. 6.90	Hamburg	23. 3.24	„ „ 5	2. 3.29
31417	Larsen, Edtvind Rich.	København	28.12.08	Kbhvn. Afd.	6.11.28	„ „ 18	9. 3.29
29944	— Laurits Heinr.	Bogense	29. 9.05	Bogense Kl.	9. 3.25	Odense	13.10.28
9771	— Vilhelm	Grænge	2.12.05	Odense	1.11.25	—	8. 9.28
11245	Lindgreen, Georg	København	31.12.00	Kbhvn. Afd.	3. 1.25	Kbhvn. Afd. 14	23. 3.29
38928	Lindqvist, Axel Jørgen V.	—	6.11.05	„ „	25. 4.24	„ „ 14	19. 1.29
26430	Månsson, Svante	—	20.12.08	„ „	20. 1.29	„ „ 13	30. 3.29
100	Madsen, Harald	—	3. 9.05	„ „	8. 5.26	„ „ 17	8.12.28
4064	— Svend Aage	Horsens	18.12.04	Horsens	1.10.26	Horsens	30. 3.29
8787	Marcussen, Kaj Axel	København	17. 3.04	Kbhvn. Afd.	14. 6.26	Kbhvn. Afd. 12	2. 2.29
19682	Mikkelsen, Axel Kommaaler	Brundby	17. 3.05	Odense	25. 1.27	Marstal	25. 8.28
36928	Moser, Axel V.	Skovshoved	15. 7.04	Kbhvn. Afd.	24.11.23	Kbhvn. Afd. 9	16. 3.29
37503	Munk, Christian R.	Lyngaa	20. 5.04	Nørresundby	3.11.23	„ „ 17	2. 3.29
35593	Mørch, Holger Alf. Jens	Nykøbing F.	14. 5.99	Esbjerg	20.10.17	Esbjerg	26. 3.27

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
26705	Nielsen, Carl Andreas ..	Volstrup Sogn	6. 6.06	Frederikshavn	9. 1.28	Frederikshavn	16. 2.29
25659	— Frithjof Oluf P.	København	6. 4.09	Kbhvn. Afd.	6. 9.28	Kbhvn. Afd. 2	23. 3.29
29852	— Knud Peter....	Stubberup	29. 7.07	Køge	8. 4.27	Køge	2. 2.29
30706	— Niels Laurits ..	Skamstrup	4.11.91	Holbæk	14. 2.25	Holbæk	7. 7.28
28438	— Peter.....	Marstal Landsogn	26. 4.02	Svendborg	12. 3.25	Marstal	25. 8.28
34710	— Peter Larsen ..	Nr. Kongerslev	13.12.02	Odense	3. 5.22	Odense	31. 3.28
20143	Nissen, Max Gunnar...	København	9. 5.08	Kbhvn. Afd.	2.11.27	Kbhvn. Afd. 15	2. 3.29
34512	Olesen, Olivius	—	30. 8.92	„ „	9. 2.23	„ „ 11	16. 3.29
18126	Olsen, Vilh. Alb. Anders	—	22. 7.00	„ „	2.11.20	„ „ 12	2. 2.29
527	Ottesen, Albert Georg ..	—	28. 5.05	„ „	14.10.24	„ „ 12	16. 3.29
5430	Petersen, Arko Viggo....	—	30. 1.84	„ „	22. 6.27	„ „ 14	2. 3.29
30946	— Axel Villy	Esbjerg	19. 4.00	„ „	5.10.23	„ „ 2	30. 3.29
34503	— Carlo Henrik Kønike	København	27.10.09	„ „	10.11.28	„ „ 3	16. 3.29
29016	— Ejvind Uhrschou	Vejle	27. 3.02	Rudkøbing	2. 1.26	Rudkøbing	21. 4.28
20938	— Hans Chr.....	Baarse	4.11.00	Odense	7. 7.28	Odense	24.11.28
19633	— Julius Th. Ibsen	Oslo	19. 1.94	Kbhvn. Afd.	29.12.22	Kbhvn. Afd. 14	16. 3.29
25139	— Martin Ludvig .	Aalborg	10.11.83	„ „ 1	6. 1.17	„ „ 11	23. 3.29
26396	— Peter Jakob Sejer	Højby	16. 5.06	„ „	10. 1.29	„ „ 14	23. 3.29
18346	— Svend Hannecke	København	14. 5.08	„ „	8.10.27	„ „ 2	9. 3.29
10182	— Verner H.	Ordrup	14. 9.91	„ „ 3	5.11.10	„ „ 3	9. 3.29
14439	Pilskov, Edvard Alf.....	København	26. 5.98	„ „	29.10.27	„ „ 6	16. 3.29
17115	Rasmussen, Axel Martin ...	Svendborg	5. 3.08	Bogense Kl.	1. 5.26	Odense	24.11.28
34707	— I. P. Christian .	Odense	26. 2.03	Odense	8. 5.22	—	21. 4.28
38756	— Jens Herm.....	København	15. 2.04	Kbhvn. Afd.	4. 4.24	Kbhvn. Afd. 14	30. 3.29
25536	— Orla R. Lund ..	—	26.10.02	„ „	18. 5.28	„ „ 12	12. 1.29
28674	— Svend Aage ...	Bellinge	11. 3.02	Odense	15. 7.25	Odense	31. 3.29
23576	Sørensen, Ludvig M.....	København	29.11.97	Kbhvn. Afd. 1	11. 7.16	Centralafd.	22.12.28
5560	Schønfeldt, Th. V.....	—	21. 6.97	„ „	5. 1.24	Kbhvn. Afd. 12	30. 3.29
23357	Søndervang, Svend Chr.....	—	27. 2.01	„ „	2. 3.28	„ „ 12	30. 3.29
12896	Thiedecke, Helmuth	—	2.10.08	„ „	7. 1.27	„ „ 18	23. 3.29
27512	Tietzel, Evald	Øst Preussen	26. 1.96	Svendborg	14. 9.19	Odense	1.12.28
16228	Thomasen, Chr. E. Th.....	København	29. 3.93	Kbhvn. Afd.	15. 7.27	Kbhvn. Afd. 4	16. 3.29
	Specialarbejderforbundet.						
47198	Ferdinandsen, Peter.....	København	13. 9.93	Kbhvn. Afd.	14. 3.25	Nakskov	15. 9.28
47690	Nielsen, Erik.....	Frederiksberg	18. 9.08	Odense	9. 6.28	Odense	27.10.28
48360	Vesti, F.....	København	10.11.82	D. Arbm. Forb.	1. 6.16	—	31. 3.28

Ved en Forhandling, som ovennævnte Forening har haft med Chr. Mikkelsen, opnaaedes ikke Enighed, og Pladserne vil derefter blive blokeret for Tilgang. Da det forudsættes, at Chr. Mikkelsen vil forsøge at skaffe sig andre og billigere Arbejdsledere til disse Stillinger, anmodes vore Medlemmer om ikke at reflektere paa Tilbud om Ansættelse hos dette Firma.

Støberiteknisk Lærerkursus.

Ved Afdelingsingeniør *Fr. Krebs.*

Med Tilladelse fra Dansk Støbemesterforbund aftrykkes nedenstaaende Artikel fra dettes Organ »Støberiet« for 1. Juni 1929.

Som tidligere meddelt vil det ikke i alle Tilfælde være muligt at fremskaffe Folk fra selve Faget til Faglærere paa de tekniske Skoler i Provinserne, hvorfor man i Fagets staaende Lærlingeudvalg i Forbindelse med Statens Tilsynsmænd for disse Skoler har søgt at komme en anden Vej ud.

Paa hvilken Maade fremgaar af følgende:

I Fortsættelse af Artiklen om »Formerlærlinges Undervisning paa tekniske Skoler« — se »Støberiet« 1. Marts 1929, Side 27 — kan meddeles, at det deri omtalte Lærerkursus blev afholdt fra 15.—20. April 1929 i Lokalerne paa Ny Vestergade 11 (Statens Kursus for Lærere ved tekniske Undervisningsvirksomheder).

Som Kursusets Leder og Enelærer fungerede Afdelingsingeniør Fr. Krebs, og som Elever deltog 28 Lærere fra lige saa mange forskellige Byer, deraf en norsk Støberiingeniør fra Oslo.

Desværre var der imellem Kursusdeltagerne kun fire Støberifagfolk, idet Fordelingen efter Fag var:

4 Støbemestre.
2 Modelsnedkermestre.
2 Arkitekter.
1 Murermester.
1 Installatør.
5 Ingeniører.
7 Konstruktører.
6 Maskinmestre.

Det havde naturligvis været bedre, hvis Støberifaget havde været stærkere repræsenteret, end Tilfældet var, men man maa ikke underkende de Vanskeligheder, Skolerne har med at skaffe Faglærere til de forskellige Fag.

I mange af de mindre Byer er Forholdet det, at der i samme Klasse findes Elever fra 10 eller 12 forskellige Fag, og deraf er maaske kun een eller to Formerlærlinge; der kan selvsagt i et saadant Tilfælde ikke blive Tale om at danne særlig Fagklasse for Støberiteknik, men Læreren maa søge, i den Udstrækning, han kan forsvare overfor de andre Elever, at bibringe Formerlærlingene saa megen faglig Viden, som det er ham muligt, ved Brug af de Hjælpemidler, han har til Raadighed.

De Undervisningsmidler, der foreløbig staar til Disposition, er:

1. Støberikonsulent Fr. A. Krog: Haandbog i Støberiteknik.
2. Støberikonsulent Fr. A. Krog: Lommebog for Jærn- og Metalstøbere.
3. Regnebog for Formere.
4. 45 Formerfagtegninger.
5. Vejledning til disse Tegninger.
6. Spørgsmaal og Svar i Støberiteknik.
7. Inddeling af Stoffet i Afsnit for de to Fagklasser.

Kursusets Timer var fordelt med:

3	Timer	Regning.
6	—	Tegning.
18	—	Støberiteknik.
9	—	Støberibesøg.

Fagene blev omhyggeligt gennemgaaet, særlig med Hensyn til Tilrettelægning efter det ovennævnte Materiale.

Støberibesøgene fandt Sted paa: F. L. Smidth & Co.s Støberi i Valby, Burmeister & Wains Støberi i Strandgade og samme Firmas Støberi paa Teglholmen.

D'Hrr. Lærere fulgte med meget stor Interesse saavel Undervisningen som Støberibesøgene, og man har Lov til at sige, at med det Forarbejde, der er gjort, og det Grundlag, der er lagt, er man kommet et godt Stykke Vej frem mod det Maal at give vore Formerlærlinge en rationel og god Uddannelse.

Naar man ser hen til Lærlingeudvalgets Initiativ og Organisationernes (nemlig Dansk Former- og Støberiarbejderforbund, Dansk Støbemesterforbund og Foreningen af danske Jærnstøberier) paaskønnelsesværdige Iver og Interesse for at fremskaffe Undervisningsmidlerne, har man Lov til at haabe, at de Paagældende ikke slaar sig til Ro med det foreliggende Resultat, men ud i Fremtiden fortsætter og udbygger dette Arbejde.

Rettelser

til Adressefortegnelsen for Maj over Tillidsmænd.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Kasserere.

Viborg: Maskinarb. V. Vognsen, Holstebrovej 30. Hverdage $5^1/_2$—$6^1/_2$.
Vordingborg: Kontortiden er forandret til 7—$7^1/_2$.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 23588	Andersen,	Aage	(Kbhvn. Afd.)
- 20146	Burild,	Chr. V. R. Olsen	(—)
- 39483	Bærentz,	Knud Kaspar Chr.	(—)
- 13341	Eskildsen,	Max Alexander	(—)
- 36120	Jensen,	Ernst	(—)
- 7387	Johansen,	Theodor Chr.	(—)
- 12774	Metasch,	Reinholdt Robert	(—)
- 14135	Pedersen,	Peder Christensen	(Aarhus Afd.)
- 6654	Larsen,	Peter	(Helsingør -)
- 18525	Henriksen,	Ejner Johannes	(Slagelse -)

Medlemmerne Nr. 5528, Carl E. Andersen, Nr. 20828, William M. L. Christiansen, og Nr. 7949, Fritz M. N. Zaber, har atter fundet deres Bøger.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 12917	Lundshøj,	Frederik Otto	21. 8.09
- 12691	Nielsen,	Niels Chr.	22. 9.18
- 11159	Olsen,	Arthur H. V.	19. 9.03

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 22457	Andersen,	Andreas F. Chr. M.	7.10.22
- 12406	—	Reinhold	29.10.27
- 25169	Andreasen,	Kai Holger A.	27.10.28
- 31965	Bennedsen,	Anton Peter	14. 6.24
- 12854	Binzer,	August Ludvig	4. 8.28
- 28833	Christensen,	Chr. Villy Rasmus	12. 3.27
- 13440	—	Henry Andreas	16. 7.27
- 16400	Fischer,	Daniel	19. 5.28
- 37859	Hansen,	Axel Møller	16. 4.27
- 30485	—	Marinus	2.10.20
- 34302	—	Volmer Erik	14. 2.25
- 385	Hinrichsen,	Jacob Vilh.	10.12.21
- 20343	Jensen,	Eyvind Hans H.	13.10.28
- 29269	—	Hans Peter	7. 5.27
- 15893	Iversen,	Ferdinand	16. 2.29
- 37568	Knudsen,	Poul	17.12.27
- 23246	Køhler,	Aage Ferdinand	2. 2.29
- 6491	Larsen,	Oluf Laurits	9. 7.27
- 7237	Madsen,	Carl Julius	17.11.28
- 29389	Mortensen,	Knud Arne	19. 5.28
- 39453	Nielsen,	Aage	3.11.28
- 26341	—	Jens Bonde	14. 7.28
- 13960	—	Oscar William	7. 5.27
- 15865	Nygaard,	Laurits	28. 1.28
- 39978	Petersen,	Einer Guldager	29. 1.27
- 8430	—	Ernst Oluf	26. 6.26
- 35339	—	Lars Peder	27. 3.26
- 15037	—	Niels Johs.	2. 6.28
- 16739	—	Vald. H.	23. 2.24
- 20156	Rasmussen,	Kurth Holger	3.11.28
- 37160	—	Niels Bering	9.10.26
- 20937	Schmidt,	Villy Johs. Ludvig	26. 7 24

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kiærbøl.
Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JÆRN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 10 AUGUST 1929 15. Aarg.

Kursen er sat.

Næppe nogensinde før har en Sommer nationalt og internationalt været i den Grad præget af Kongresser indenfor Metallet, som Tilfældet er i Aar. En Række sammenstødende Omstændigheder har medført, at saavel danske som udenlandske Metalarbejderorganisationer dels har afholdt og dels staar i Færd med at afholde Kongres, det periodisk tilbagevendende Opgør, Forsamlingen, hvor Meningerne brydes, Klingerne krydses, hvor den foregaaende Virksomhed proves, og Linierne for Fremtiden trækkes op.

I Begyndelsen af Juni Maaned afholdt vore norske Kolleger deres overordentlig bevægede Kongres, der i højeste Grad stod i Opgørets Tegn, men hvis Resultat bl. a. blev, at man genvalgte den gamle øverste Ledelse og satte de to hidtilværende Kommunister i Hovedledelsen ud.

I Maj afholdt de tjekisktalende og i Slutningen af Juni de tysktalende Metalarbejderes Forbund i Tjekoslovakiet deres Kongresser; den sidste formede sig som et Slags Jubilæum i Anledning af Forbundets 10-aarige Bestaaen som selvstændig Organisation, men begge tilsluttede sig det Arbejde, der hidtil var udført, og gav deres Tilslutning Udtryk derved, at Forbundets Hovedledelser genvalgtes.

Den 2. Juli og følgende Dage holdt Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund sin Kongres, den første ordinære efter J. A. Hansens Død. Forbundets Hovedledelse havde sat ind for under fornøden Hensyntagen til Udviklingen at fortsætte det Arbejde, som J. A. Hansen gennem de mange Aar paa saa fremragende Maade havde udført til Gavn for de danske Smede og Maskinarbejdere, og har disse ikke tidligere været klar over den Indsats, som J. A. Hansen ogsaa har øvet internationalt, saa vil de, naar Referatet fra Kongressen kommer til at foreligge, kunne faa Kendskab dertil gennem de uforbeholdent anerkendende Udtalelser, som praktisk talt alle de udenlandske Repræsentanter fremkom med. Iøvrigt kunde Forbundets Hovedledelse kun være tilfreds med Forløbet af denne Kongres, der viste en enstemmig Tilslutning til det hidtil udførte Arbejde, og som gennem sine Vedtagelser afgjort gav Udtryk for en Fortsættelse i den engang angivne Retning uden at binde sig til forældede Dogmer eller at lukke Øjnene for, hvad Fremtidens Udvikling vil kræve. Det var tillige en Kongres, der med Øjet aabent for den Begrænsning, som ethvert Organ i denne Verden har, tillige var klar over Organisationens Kraft og var indstillet paa at anvende denne ved Løsningen af de Opgaver, der ligger for, men det var en Kongres, der trods Bevidstheden om den Styrke, som Smedeforbundet i Samarbejde med de øvrige indenfor Kartellet staaende Metalarbejderorganisationer besidder, var rede til et Samarbejde derudover til alle Sider, hvor saadant Samarbejde ikke alene vil kunne være til Gavn for Smedene og de med dem forbundne Fag, men ogsaa for de udenfor staaende. Som et Udtryk for disse Samarbejdsbestræbelser var det, at Formanden for en af de Organisationer, til hvem Forholdet ikke altid har været det bedste, nemlig Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund, sammen med en lang Række inden- og uden-

landske Gæster var til Stede, og vi vil i denne Forbindelse ogsaa fremhæve Delegationen fra Statsbanernes Lokomotivmænd.

Hvad Kongressens Beslutninger angaar, var den enstemmige Tilslutning til Formandens Beretning om Virksomheden samtidig Tilslutning til Hovedledelsens Arbejde i den forløbne Kongresperiode, og med Hensyn til det fremtidige Arbejde blev Kongressens Stilling markeret ved en Række Beslutninger, hvoraf følgende: „Kongressen paalægger Hovedledelsen at søge gennemført Sommerferie med Løn for alle Medlemmer," i sin knappe Form, men paa Baggrund af de mange Udtalelser, der fremkom, og de af en Række Afdelinger stillede Resolutioner, i Virkeligheden sætter dette Spørgsmaals Løsning øverst paa Dagsordenen for Forbundets fremtidige Arbejde.

Jovrigt fik Tanken om Samarbejdet sin særlige Udformning i følgende Resolution:

> „Kongressen tager Formandens Meddelelser angaaende Bestræbelserne for at oprette Industriforbund til Efterretning og paalægger Forbundsledelsen fortsat at arbejde for at naa frem til denne Organisationsform paa en for vor Organisation betryggende Maade.
>
> Samtidig bemyndiges Hovedbestyrelsen til at foretage saadanne midlertidige organisationsmæssige Foranstaltninger, som maatte blive nødvendige for dette Spørgsmaals Gennemførelse, indtil næste ordinære Kongres."

En tredie Beslutning, der blev truffet, var saalydende:

> „Det internationale Krav om 8 Timers Arbejdsdag er nu forældet. Arbejdsløsheden er overalt stor og snarest voksende til Trods for, at Kravet om 8 Timers Arbejde maa betragtes som opfyldt. Det paalægges derfor Hovedledelsen gennem Forbundets internationale Forbindelser at søge Kravet rejst internationalt om 7 Timers Arbejdsdag."

Den senere Kongres i Dansk Former- og Støberiarbejderforbund traf en Vedtagelse i samme Retning, og disse Beslutninger, ikke mindst Formernes, synes at have vakt en vis Opmærksomhed hos Arbejdsgiverne. Vi vil om dette Spørgsmaal blot bemærke, at med Henblik paa hele den industrielle Udvikling, som foregaar, er Spørgsmaalet om en Forkortelse af Arbejdstiden ingenlunde mere fantastisk, end Tilfældet var, da Pariserkongressen i 1889 vedtog at gøre 1. Maj til en Demonstrationsdag for 8 Timersdagens Gennemførelse. Naar man betænker, at Arbejdsdagen den Gang var 11—12 Timer og derover og Organisationerne svage, var Tanken om en saa væsentlig Forkortelse af Arbejdstiden, som Kravet om 8 Timersdagen da gav Udtryk for, maaske endda mere utopisk end Tilfældet er nu under Hensyn til de Muligheder, som Industriens Udvikling kan komme til at indebære for en Forkortelse af Arbejdstiden. Trods „Utopien" fra 1889 blev 8 Timersdagen dog alligevel en Kendsgerning, og sikkert vil trods alle Arbejdsgiverargumenter, forudsat at den tekniske og organisatoriske Udvikling fortsættes, Verden en skønne Dag se en kortere Arbejdstid end den nuværende.

Inden vi forlader Smedeforbundets Kongres, fra hvilken den udførlige Beretning i en nær Fremtid vil foreligge, vil vi notere Kongressens Tilslutning til Hovedledelsens Arbejde derved, at hele Hovedledelsen genvalgtes med Undtagelse af 2, men Nybesættelserne indeholder ingenlunde Forsøg paa Brud med de hidtil fulgte Linier.

Den 1. August afholdt Dansk Former- og Støberiarbejderforbund ligeledes ordinær Kongres, der fik sin særlige Kolorit derved, at den aabnedes samme Dag, som Forbundet havde bestaaet i 40 Aar. Kongressen fik i Virkeligheden paa sin Vis et Forløb, nøje svarende til Smedeforbundets, præget af Tilslutning til det Arbejde, der var udført, besjælet af Samarbejdets Aand og samlende sig om sin gamle Ledelse, personificeret i Forbundets mangeaarige og veltjente Tillidsmænd, Arnold Nielsen og Ludvig Christensen.

Selv om Kedel- og Maskinpasserne ikke direkte hører til Metallet, vil vi dog ved denne Revy over Sommerens Kongresser ikke undlade at nævne dem, idet vi iøvrigt andet Steds i Bladet giver et lille Referat af deres Kongres den 4., 5. og 6. August, hvor Centralorganisationens Formand var til Stede.

Endvidere har Specialarbejderforbundet afholdt Kongres den 15. og 16. August og Metaltrykkerforbundet den 17. og 18. August.

De svenske Formere har afholdt Kongres i Dagene 12.—18. August, hvor bl. a. Nyvalg af Formand har fundet Sted i Anledning af den tidligere Formands Død, og den 18. August aabnede Svenska Metallindustriarbetareförbundet sin Kongres i Stockholm. Vi er overbevist om, at ogsaa disse Kongresser har fulgt de gamle Linier paa samme Maade, som Tilfældet har været med de øvrige, og dermed befæstet og styrket det skandinaviske Samarbejde, der er saa berømt indenfor den internationale Metalarbejderbevægelse, og som gennem en lang Aarrække har bestaaet sin

Prøve, ikke mindst naar Kampen stod paa. Vi vil først i næste Nummer af Bladet kunne bringe Referat fra disse Kongresser.

Vi kan imidlertid ikke slutte Omtalen af Sommerens Kongresser uden at nævne, at vort svejtsiske Broderforbund, for hvilket Internationalt Metalarbejderforbunds Sekretær, Konrad Ilg, er Formand, afholder Kongres i Bern i Dagene 12.—14. September, men heller ikke her vil der ske Ændringer i den førte Politik. Vort svejtsiske Broderforbund marcherer stadig fremad efter de gamle Retninger til Gavn for vore derværende Kolleger og til Trods for de Vanskeligheder, som Sproget og Landets særlige Forhold skaber.

Endelig afholder det franske Metalarbejderforbund Kongres i Paris i Dagene 15. og 16. September, og denne Kongres vil faa sit særlige Præg derved, at Spørgsmaalet om en systematisk anlagt Agitation under Bistand af Internationalt Metalarbejderforbund for at faa organiseret alle vore franske Fagfæller vil blive taget op.

Det Billede, der tegner sig af Metalarbejderorganisationernes Arbejde i Ind- og Udland, er præget af Enighed, af Samarbejdets Aand og af klart Blik for, hvad Fremtiden vil fordre af Fagorganisationerne. Der er ikke Tendens til Eksperimentering; den Retning, der en Gang er givet, holdes, men det gælder om fortsat at kunne udnytte de Muligheder, der fremkommer, og som ikke mindst den hastige industrielle Udvikling indebærer. Det er i Forstaaelse af Organisationernes Styrke og i Erkendelse af de mange Vanskeligheder, som den koncentrerede Kapital i stadig stigende Grad skaber, at Beslutningerne er truffet paa de nu afholdte Kongresser, men samtidig er de trufne i Forvisningen om, at paa Baggrund af de mange svære Aar, vi har gennemlevet, og hvor Sammenholdet har bestaaet sin Prøve, vil vore Fagorganisationer fortsat kunne øve betydningsfuld Indsats. Vi har set paa Kortet, konstateret vor Position, og i Fortsættelse af de gamle Linier er Kursen sat.

Karteller og Truster i Jærn- og Metalindustrien.

Af *P. P. Svejstrup.*

Det europæiske Raastaalkartel.

En af Hovedgrundene til, at det under Verdenskrigen var saa vanskeligt at naa til en Forstaaelsesfred, var at Europas største Jærnmalmlejer fandtes paa den daværende Grænse mellem Tyskland og Frankrig; den tyske Industris ledende Mænd ønskede formelt kun en lille, men reelt meget værdifuld Grænseforskydning, og Frankrigs Industriledere havde ganske omvendte Interesser.

Følgen af, at Tyskland mistede Lothringen og Toldunionen med det ganske lille Luxemburg var, at dets Jærn- og Staalindustri manglede Malm, og at en væsentlig Del af dets Staalværker blev afstaaet. Det fremgaar saaledes af Statistikken, at den tyske Raastaalproduktion fra 1913 til 1925 gik tilbage fra 18,9 til 12,2 Mill. Tons, men denne Tilbagegang skyldes kun de Forandringer af Tysklands Grænser, der fandt Sted ved Versaillesfreden. Sammenligner man Raastaalproduktionen indenfor det nuværende Tysklands Grænser, vil man se, at den var ens i 1913 og 1925.

De fleste af de lothringske Værker, der blev afstaaet ved Versaillesfreden, tilhørte ved Afstaaelsen store Selskaber, der yderligere ejede store Kulminer og andre Virksomheder i Ruhrdistriktet, saaledes at det enkelte Selskab selv leverede baade Kul og Malm til Jærn- og Staalfremstillingen. Efter Freden gik den lothringske Del af Virksomheden over paa franske Hænder, og adskillige tyske Selskaber benyttede den Erstatning, der blev udbetalt, til at anlægge nye Jærn- og Staalværker for. De Virksomheder, der ligger indenfor det nuværende Tysklands Grænser, kunde i 1913 fremstille 13,6 Mill. Tons Staal mod 16,0 Mill. Tons i 1926; altsaa en Forøgelse af Produktionsevnen paa 17,6 pCt. Samtidig havde Frankrig og Belgien genopbygget deres under Krigen delvis ødelagte Staalindustri, saaledes at de nye Værker fik en større Produktionsevne end de gamle.

Følgen heraf var, at de tre Lande tilsammen, der i 1913 var i Stand til at fremstille 28,3 Mill. Tons Staal, i 1926 var i Stand til at fremstille 34,6 Mill. Tons. Samtidig havde Englands Staalindustri udvidet sin Produktionsevne fra 9 til 11 Mill. Tons og de Forenede Stater tilsvarende fra 35 til 60 Mill.

Da Efterspørgselen efter Raastaal ikke steg i tilsvarende Grad, opstod der en meget haard Konkurrence paa Verdensmarkedet, og Priserne blev drevet saa langt ned, at Kapitalen ikke kunde faa et tilfredsstillende Udbytte. Der kom derfor meget stærke Kræfter i Gang for at faa de forskellige Landes Staalindustrier til at dele Markedet imellem sig og derigennem opnaa en Pris, der gav en efter de ledende Finanskredses Mening passende Forrentning af den anbragte Kapital.

Forhandlingerne om en Deling af Markedet vanskeliggjordes noget ved, at den engelske Staalindustri ikke vilde være med, men i 1926 lykkedes det dog Repræsentanter for Tyskland, Frankrig og Belgien at opnaa Enighed om, at der med Fordel kun kunde sælges 25,3 Mill. Tons Raastaal (d. v. s. kun 70 pCt. af, hvad der kunde fremstilles). Endvidere opnaaedes der Enighed om, at af disse 25,3 Mill. Tons burde 10,1 Mill. fremstilles i Tyskland, 7,9 Mill. i Frankrig, 3,5 Mill. i Belgien og 3,7 Mill. i Luxemburg og Saardistriktet.

Det vedtoges derfor at danne et internationalt Raastaalkartel med ovenstaaende Fordelingsregler, som dog skulde ændres noget, efterhaanden som man antog, at Efterspørgselen steg. Saafremt de enkelte Landes Produktion og Salg oversteg, hvad de havde Ret til efter Kartelaftalen, skulde der betales en temmelig stor Afgift pr. Tons til Kartellets Fælleskasse. Var Produktionen mindre, end hvad der var tilladt efter Kartelaftalen, fik det paagældende Lands Staalindustri en Erstatning fra Kartellets Fælleskasse.

Kartellet blev i 1927 tiltraadt af Staalindustrien i Tjekoslovakiet, Østrig og Ungarn, der fik Ret til at fremstille 2,14 Mill. Tons. Derimod førte en Række Samtaler, Konferencer, Middage og Jagtudflugter med Repræsentanter for den engelske Staalindustri ikke til noget Resultat.

I de Aar, der er forløbet siden Kartellets Dannelse, har det vist sig, at det var Tyskland, der producerede for meget og derfor maatte betale Erstatning, og Frankrig, der fremstillede for lidt og fik en Godtgørelse, og der har derfor i Tyskland været adskillig Misfornøjelse med Kartellet og Ønsker om at komme ud af det. Hvis det sker, kan man en Overgang vente en meget skarp Konkurrence paa Verdensmarkedet, idet enhver Virksomhed vil forsøge at fordele sine faste Omkostninger over saa stor en Produktion som muligt, da Produktionsprisen derved bliver mindre, og Virksomheden saa kan bære en mindre Salgspris.

Men en saadan Konkurrence mellem Staalværker, der kan producere langt mere, end der er Efterspørgsel til, vil næppe vare ret længe, dertil er der for store Kapitaler interesserede i en Pris, der kan give et passende Udbytte.

En fremtidig Aftale vil rimeligvis ikke blive et Kartel, hvor alle Virksomheder gaar for $^2/_3$ eller $^3/_4$ Kraft og derfor arbejder forholdsvis dyrt, men en Trust med en fuldstændig Kapitalsammenslutning. Trusten vil kunne levere Staalet billigere, fordi den kan nedlægge de daarligste Virksomheder og koncentrere Produktionen paa de bedste Værker, hvor man saa kan gennemføre baade Rationalisering og Specialisering.

Der kan saa stilles to Spørgsmaal, nemlig:

Hvorledes bliver Industrien stillet i et lille Land, der mangler Raastoffer? og:

Hvorledes kan Arbejderne skabe en passende Modvægt?

Begge disse to Spørgsmaal maa besvares derhen, at der behøves et internationalt Samarbejde for, at der kan dannes en passende Modvægt mod Kapitalens internationale Sammenslutninger.

Det var derfor fuldt ud paa sin Plads, at man paa den internationale Konference i Geneve i Maj 1927 drøftede, hvorledes der burde føres international Kontrol med de store Kapitalsammenslutninger, og selv om Konferencen i 1927 ikke paa dette Punkt førte til noget Resultat, vil Spørgsmaalet atter og atter komme frem, indtil det er løst.

Rationaliseringens sociale Problem.

Af *Sigfrid Hansson* i »Fackförenings-Rörelsen«.

(Fortsat.)

Nogle Røster fra Fagforeningsverdenen.

En Udtalelse af Fagforeningsinternationalen.

Medens man i Udlandet længe har vist Rationaliseringens sociale Problem levende Opmærksomhed, var det egentlig først i Forbindelse med den af Regeringen i Slutningen af forrige Aar foranstaltede Arbejdsfredskonference, at man i vort Land for Alvor tog dette op til Undersøgelse; ikke mindst med Hensyn hertil har denne Konference haft stor Betydning. Forklaringen paa, at man ikke tidligere har taget dette Problem op til offentlig Debat, er maaske at søge i dette Forhold, at Rationaliseringsbestræbelserne i vort Land ikke havde medført saa alvorlige Forskydninger paa Arbejdsmarkedet som i visse andre Lande. Men det maa alligevel betegnes som bemærkelsesværdigt, at man har ventet saa længe dermed. Den økonomiske Verdenskonferences Opfordring til Regeringerne, offentlige Institutioner, Haandværksorganisationer og den offentlige Mening om at have Opmærksomheden henvendt paa Nødvendigheden af Foranstaltninger til Forebyggelse af altfor skæbnesvangre sociale Konsekvenser af Rationaliseringen, burde have været efterkommet ogsaa i vort Land langt tidligere end sket. Desværre synes det, som om man indenfor Landets ledende Arbejdsgiverorganisation fortsat er utilbøjelig til at tage Hensyn til denne Opfordring. I det mindste tyder den Udtalelse, som Svensk Arbejdsgiverforening nylig afgav i Arbejdsløshedsforsikringsspørgsmaalet, derpaa. Men heller ikke indenfor Fagforeningsbevægelsen har man sporet den Interesse for denne Side af Rationaliseringen, som man burde have kunnet forvente. Naturligvis har man ikke der villet undervurdere den Frygt med Hensyn til Rationaliseringens sociale Konsekvenser, som den økonomiske Verdenskonference fæstede Opmærksomheden paa, men Fagforeningernes Passivitet har maaske nærmest sin Grund i, at de savnede Mulighed for at danne sig en klar Opfattelse af denne Sag.

Man nødes derfor til at konstatere, at den svenske Fagforeningsbevægelse praktisk talt savner Retningslinier for sine Bestræbelser for at varetage Medlemmernes Interesser med Hensyn til Rationaliseringens Gennemførelse. I Fjor holdt som bekendt flere Fag- og Industriforbund Kongres, og saa vidt vi har kunnet konstatere, var det kun Tobaksindustriarbejderforbundets Kongres, som beskæftigede sig med Rationaliseringen. Dette Faktum er saa meget mere bemærkelsesværdigt, som det indenfor de internationale faglige Sammenslutninger har været særlig magtpaaliggende at henlede Fagforeningernes Opmærksomhed paa Rationaliseringens sociale Problemstilling. Vi vil erindre om, at Fagforeningsinternationalens Kongres i Paris 1927 fremsatte

en Udtalelse til Vejledning for de nationale Organisationer, naar de skulde tage Standpunkt hertil. Vi skal senere vende tilbage til denne Udtalelse.

Den svenske Landsorganisations Kongres og Repræsentantskab har heller ikke trukket nogle Retningslinier op, for saa vidt ikke man kan henvise til den Udtalelse, som Repræsentantskabet fremkom med ved sit Møde den 22.—24. Januar 1921 i Anledning af den industrielle Krise, som da var indtruffet i vort Land, og som alvorligt truede Arbejdernes Lønstandard. I denne Udtalelse krævede Repræsentantskabet, »at Virksomhederne, inden de fremsætter Spørgsmaalet om Nedsættelse af Arbejdernes Lønninger, søger at formindske Produktionsomkostningerne gennem Forenkling af Administrationen samt Reduktion af de højst lønnedes Lønninger og Tantieme.« Videre hedder det:

»Skulde Forandringer paa Verdensmarkedet nødvendiggøre ændrede Prisforhold i Sverige, er Arbejderne villige til at medvirke til Produktionsomkostningernes Nedbringende til et Niveau, som gør det muligt for de forskellige Industrier at konkurrere paa Verdensmarkedet under Forudsætning af, at der for Arbejderne gives Plads til gennem Repræsentanter, valgt af Fagorganisationerne, at øve Indflydelse paa Virksomhedernes saavel økonomiske som administrative og organisatoriske Ledelse. Gennem et saadant Arrangement kunde alt unødigt Kontrol- og Tilsynspersonale bortfalde, og Arbejdernes Interesse bindes til Virksomhederne paa en saadan Maade, at den nu nødtvungne og stadige Kampstilling mellem Virksomhederne og Arbejderne kunde mildnes.

Fagorganisationerne kan dog selvfølgelig aldrig give Afkald paa sin Stræben efter at søge at forbedre Arbejdernes økonomiske Stilling og gør det ikke, selv om Forholdene skulde tvinge dem til Godkendelse af lavere Pengelønninger. Det gælder derfor om, ikke mindst med Hensyn til Næringslivet selv, at opretholde Reallønnen, d. v. s. at Købekraften hos Arbejdernes Aflønning ikke formindskes, men øges.

Repræsentantskabet mener derfor, at den Reorganisation af hele vort Næringsliv, som nu mere end nogensinde er nødvendig, bør ske paa Initiativ af Regeringen i Samraad med Repræsentanter for Handel, Industri og Arbejdernes Fagorganisationer.«

Da denne Udtalelse fremsattes, var Begrebet Rationalisering i den Form, som man nu opfatter det, ikke blevet aktuelt i vort Land. Udtalelsen kan vel derfor næppe betragtes som et Udtryk for den svenske Fagforeningsbevægelses Stilling til Rationaliseringsbestræbelserne, saaledes som disse nu i Almindelighed opfattes.

Fagforeningerne i Udlandet har derimod længe levende beskæftiget sig med de sociale Problemer, som Rationaliseringsbestræbelserne har gjort aktuelle. Allerede for tre Aar siden offentliggjorde de tre Hovedorganisationer indenfor den socialdemokratisk betonede tyske Fagforeningsbevægelse sit Rationaliseringsprogram. Arbejdernes Landsorganisation (ADGB), de privatansatte Tjenestemænds og Funktionærers Landsorganisation (AFA) og de i offentlig Tjeneste ansatte Tjenestemænds Landsorganisation (ADB) udgav da et Skrift med Titelen »Gegenwartsaufgaben deutscher Wirtschaftspolitik«, hvori Rationaliseringen, »d. v. s. Anvendelsen af alle tekniske og organisatoriske Midler for at forøge Udnyttelsen af Arbejds- og Materialkraften indenfor Produktionen«, betegnedes som en af de vigtigste Forudsætninger for at højne Velstanden. Dette kan kun ske, hvis Arbejderne og de Ansatte tilsikres gode Lønninger og derved, »at de psykologiske Forudsætninger for alle Producenters Arbejdsglæde skabes gennem deres Medvirken ved Produktionsprocessens Udbygning . . .« »Formaalet med Rationaliseringen er ikke alene en Forøgelse af Vareproduktionen, men ogsaa at Vareforbruget, altsaa en Udvidelse af hele Folkets Livsføringsmuligheder, hvilken kun kan tilvejebringes gennem Forøgelse af de Arbejdendes Reallønninger«, hedder det i dette Programskrift. »Hvis Fagforeningerne udtaler sig for Rationaliseringen, saa sker det selvsagt under den Forudsætning, at det nationaløkonomiske og sociale Formaal faktisk opnaas. En over hele Linien gennemført Rationalisering maa umiddelbart give sig tilkende i dalende Priser og stigende Løn i tilsvarende Forhold.«

Vi citerer videre: »Rationaliseringen er nødvendig. Den er ikke alene en Opgave for de store Virksomheder, men ogsaa for Haandværkene. Dens Maal maa være at gøre Produktionsomkostningerne og Priserne billigere samtidig med en Forhøjelse af Lønningerne. Kun ved at forbedre Købekraften kan de Arbejdsløse finde ny Beskæftigelse. Den for Tiden oftest tillempede Metode at gennemføre Rationalisering uden samtidig at sørge for Nedsættelse af Priserne og Forhøjelse af Lønningerne, maa fremkalde en Overproduktionskrise. Gennemførelse af Rationaliseringen maa ske under Medvirkning af Drifts- og Næringsraad og under Undgaaelse af sociale Konflikter. Uddannelsen af Arbejdskraft bør fremmes. Udvalget af de ledende Kræfter maa befries for ikke sagkyndig Indflydelse.«

Den røde Traad i dette Ræsonnement er altsaa, at Rationaliseringen ikke bør bekæmpes af Fagforeningerne, men paa den anden Side kan disses positive Medvirkning kun paaregnes under den Forudsætning, at Formaalet med den er at gavne hele Samfundet, hvilket forudsætter en Forøgelse af de brede Befolkningslags Købekraft og dermed en Udvidelse af Markedet. Disse Synspunkter understreges kraftigt i den Udtalelse, som Rigsnæringsraadet — sammensat bl. a. af Repræsentanter for Arbejdernes og Arbejdsgivernes Hovedorganisationer — afgav den 23. April 1928 om den økonomiske Verdenskonference. Der hedder det: »Jo større Afsætningen indenfor og udenfor Landet gennem Forøgelse af Masseforbruget er, jo mere Produktionen derigennem kan udvides, destomindre bliver de almindelige Omkostninger for hver fremstillet Vareenhed, desto billigere bliver Produktionen . . . . . Med den tyske Befolknings sociale Struktur bliver Lønningerne af afgørende Betydning for den almindelige Købe- og Forbrugskraft. Lønpolitiken maa derfor tage Hensyn til denne de gode Lønningers produktionsfremmende Karakter.«

Ogsaa i England har Fagforeningsbevægelsens ledende Organer været nødt til at tage Stilling til Ratio-

naliseringsbestræbelserne. Dette skete i Forening med den industrielle Fredskonference, som kom i Stand paa Initiativ af Sir Alfred Mond (nu Lord Melchett). I det Program, som denne Konference præsenterede Fagforeningskongressen i Swansea i Slutningen af forrige Aar, og som af denne godkendtes, erkendes Rationaliseringen som en nødvendig Proces indenfor Næringslivet, hvilken følgelig bør opmuntres, for saa vidt den fører til Forbedringer i den industrielle Produktions Effektivitet, Forbedring i Fordelingshenseende og Højnelse af Folkets Levestandard. Fagforeningskongressen akcepterede i Forbindelse hermed de Resolutioner, som var vedtaget paa den økonomiske Verdenskonference.

Den franske Landsorganisation (CGT) forklarede i et i Eftersommeren 1927 offentliggjort Program, at den var beredt til at medvirke til en Rationalisering af Produktionen og Handelen under Forudsætning af, at Formaalet med Rationaliseringen er at udvikle det hjemlige Marked gennem Forhøjelse af Forbrugsevnen. Samtidig med Rationaliseringens Gennemførelse maatte Arbejderne kræve, at Arbejdsgiverne medvirker til Fællesoverenskomsters Udvikling, Foreningsfrihedens Betryggelse og Indførelse af Medbestemmelsesret for Arbejderne. Foranstaltninger maa vedtages til Beskyttelse for Arbejderne med Henblik paa Rationaliseringens Følger, t. Eks. i Form af Arbejdsløshed. I Tilfælde af, at Omflytning af Arbejdskraften bliver nødvendig, bør der gives Arbejderne Mulighed for Uddannelse i de Fag, til hvilke de tvinges til at søge Tilflugt.

(Fortsættes.)

Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde.

Mandag den 8. Juli afholdt Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasse sit ordinære Delegeretmøde med et Antal Delegerede af 250 foruden Arbejdsløshedskassens Hovedbestyrelse og Repræsentantskab samt 15 Gæstdelegerede, hvilke sidste var de Medlemmer af Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds Hovedbestyrelse, der ikke samtidig var Medlemmer af Arbejdsløshedskassens Repræsentantskab.

Nogen særlig Spænding bød Delegeretmødet ikke paa, idet der udover Behandlingen af Beretningen om Virksomheden og Regnskaberne kun forelaa ganske faa og ret uvæsentlige Forslag til Ændring af Vedtægten, fraset et Forslag om Udvidelse af Understøttelsen i Overensstemmelse med, hvad der vedtoges paa forrige Delegeretmøde, men paa Grund af Tidernes Ugunst ikke blev sat i Kraft. I den mellemliggende Tid er Krisefonden blevet oprettet, og Delegeretmødet sluttede sig næsten enstemmigt til Hovedbestyrelsens Standpunkt, at der nu ikke tillige kunde være Tale om en Udvidelse af Dagetallet for den ordinære Understøttelse.

Arbejdsløshedskassens Formand, Johs. Kjærbøl, bød de Delegerede Velkommen og lod foretage Valg af Dirigenter, Sekretærer og Redaktionsudvalg. Til Dirigenter valgtes Former Arn. Nielsen, Maskinarbejder Marius Andersen og Maskinarbejder Leonhard Hansen, og til Sekretærer valgtes Maskinarbejder Chr. Christensen, Former Herman Hansen, Sliber John Nordell og Specialarbejder Alfr. Olsen. Redaktionsudvalg blev Hovedkasserer A. Johansen, Former Ludv. Christensen, Maskinarbejder S. Munk, Sliber Vikt. Hansen og Specialarbejder L. Møller, ligesom enhver af de forslagsstillende Afdelinger fik en Repræsentant i Udvalget.

Af den af Hovedkasserer A. Johansen aflagte Beretning fremgik det, at Tilgangen af Medlemmer i de sidste 3 Aar havde været betydelig ringere end i de tidligere Aar, idet Fremgangen i hele Treaaret kun var 1705 Medlemmer eller 6,2 pCt., medens Fremgangen i forrige Treaarsperiode havde været 12,4 pCt. og tidligere er naaet helt op til 30 pCt. eller 10 pCt. pr. Aar. Medens man forhen plejede at notere Medlemsfremgangen som et Bevis paa god Udvikling, havde en længere Række af ugunstige Aar lært os, at stærk Tilgang ogsaa kan være af det onde, og at man derfor kunde hilse den formindskede Tilgang i det sidste Treaar med Tilfredshed.

Arbejdsløshedskassens Formueforhold viste en ret væsentlig Fremgang, hvad der selvsagt skyldtes den ret stærkt forringede Arbejdsløshed og deraf følgende mindre Udgifter til Understøttelse paa samme Tid, som Indtægterne var voksede ved de offentlige Tilskuds Stigning som Følge af det høje Ekstrakontingent, Kassen havde de foregaaende Aar. Formuefremgangen maatte dog ikke forlede til Tanken om, at der kunde foretages Understøttelsesudvidelser eller Kontingentnedsættelser, thi dels var Formuen endnu kun halv saa stor, som den var i 1925, og dels maatte man tilstræbe at samle en endnu større Reservefond end den Gang, idet Reservefonden fra 1925 fuldstændig opspistes i Løbet af de derefter følgende 2 Aar, og vi burde i Fremtiden naa dertil, at Reservefonden var stor nok til at imødegaa en Krise, saaledes at der ikke under en saadan straks skulde paalignes Ekstrakontingent.

Arbejdsløshedens Omfang havde i det sidste Treaar stærkt nærmet sig Krisen i 1921—22 og havde været en hel Del langsommere i sin Afvikling, men selv om vi i denne Omgang ikke kom længere, end at vi stadigvæk havde et meget betydeligt Antal Arbejdsløse, var der Anledning til at tro paa, at fremtidige Nedgangsperioder ikke vilde antage saa krisemæssige Former, som den forløbne Tid havde vist os.

Hovedkassereren gennemgik udførligt Krisefondens Oprettelse og Virksomhed, derunder ogsaa de Tilskud, som det ad denne Vej var lykkedes at opnaa gennem Stat og Kommune. Overfor mulige og iøvrigt ogsaa fremsatte Indvendinger, der gik ud paa, at vi gennem Krisefonden paatog os Byrder, der ellers blev baaret af Kommunerne, maatte det hævdes, at denne Betragtning kun gjaldt Kommuner, hvor Arbejderne havde Flertal eller dog en væsentlig Indflydelse, medens Krisefondsunderstøttelsen ubetinget var paakrævet for det ikke ubetydelige Antal Medlemmers Vedkommende, derunder navnlig ugifte Medlemmer, som karrige Kommuner lod skøtte

sig selv. Efter en nærmere Omtale af den politiske Udvikling, set i Forbindelse med Arbejdsløshedsforsikringen, sluttede Hovedkassereren med paa Hovedbestyrelsens Vegne at takke alle Medarbejdere i Kassen for Samarbejdet under de besværlige Tider samt med at udtale en Anerkendelse af den Offervillighed og Disciplin, der har hersket hos Medlemmerne.

Regnskaberne godkendtes enstemmigt og uden Debat.

De stillede Forslag vedrørende Vedtægtsændringer blev efter en kort Forelæggelse sendt i Redaktionsudvalg, som ved Eftermiddagsmødet forelagde sin Indstilling. Udvalgets Indstilling tiltraadtes af Delegeretmødet, hvorefter man gik til Valg af Hovedledelse, der foretoges i Overensstemmelse med de af de forskellige Brancher gjorte Indstillinger.

Næste Delegeretmøde afholdes i 1932 i Aarhus i Tilslutning til Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds Kongres.

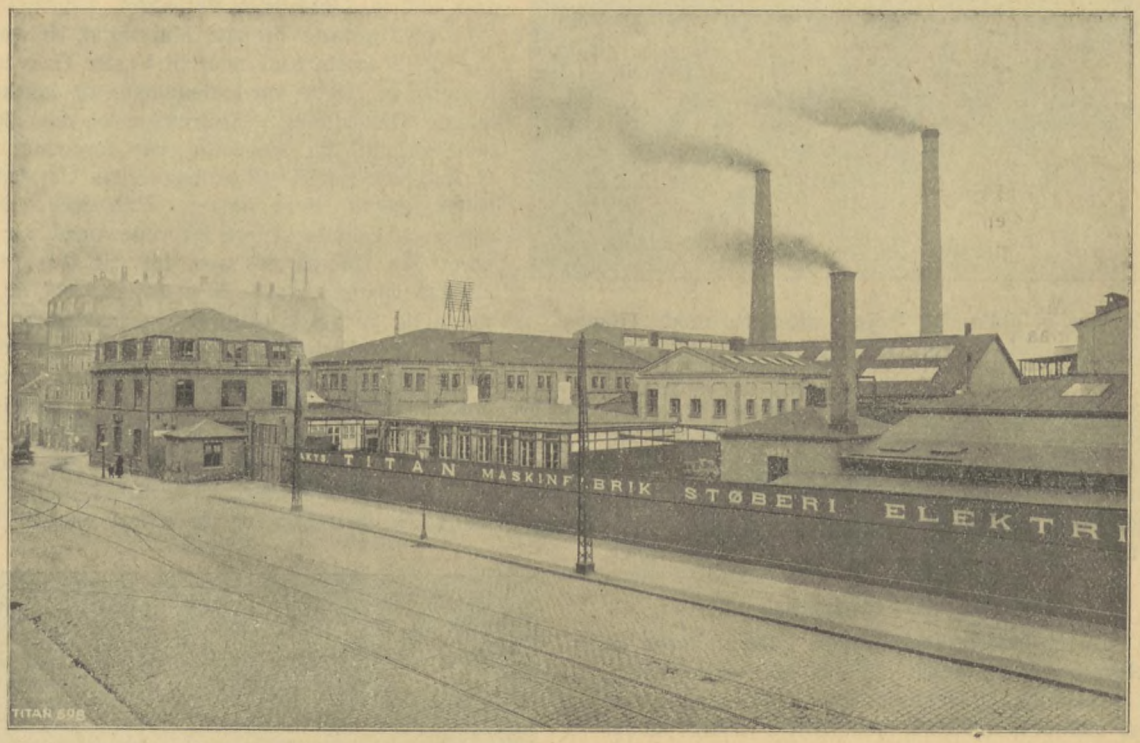

A/S „Titan"s Fabrik i København.

Vore Virksomheder.

A/S „Titan", København.

Ovenanførte Virksomhed, hvis fulde Navn lyder: Koefoed, Hauberg, Marstrand & Helweg, A/S »Titan«, er af vore betydeligere Virksomheder en af de ældste og stiftet paa en Generalforsamling den 30. Marts 1897 ved en Sammenslutning af A/S Koefoed & Hauberg med Firmaet Marstrand, Helweg & Co. fra 1. Januar 1897 at regne. Aktiekapitalen var 1 Mill. Kroner.

A/S Koefoed & Haubergs første Oprindelse gaar tilbage til 1857, idet H. Rudolph Koefoed dette Aar begyndte som Smedemester paa »den 3. Blegdam«. Værkstedet flyttedes kort efter til Meinungsgade, og i 1883 omdannedes den til et Aktieselskab, H. Rudolph Koefoed & Co. I 1888 sammensluttedes dette Aktieselskab med S. C. Hauberg, der i 1885 havde bygget en Maskinfabrik paa Tagensvej, og Selskabet fik Navnet A/S Koefoed & Hauberg; administrerende Direktør var S. C. Hauberg.

I 1875 oprettede Firmaet Schmith & Marstrand en Maskinfabrik med Jærnstøberi paa Vester Fælledvej 6. Firmaet ændredes senere til Marstrand & Rubow, og fra 1889 til Marstrand, Helweg & Co. I Foraaret 1898 flyttedes Fabrikkerne fra Meinungsgade og Vester Fælledvej til Tagensvej 32, hvor Fabriksbygningerne var blevet betydelig udvidede for at kunne optage den samlede Virksomhed, der nu førtes videre under Firmanavnet A/S »Titan«.

A/S H. Rudolph Koefoed & Co. drev Støberivirksomhed, Ovnfabrikation og almindelig Maskinfabrikation med Specialitet Centrifuger og Møllerimaskiner. S. C. Haubergs Fabrik var nærmest bygget med Fabrikation af elektriske Maskiner for Øje, og Marstrand, Helweg & Co. drev Jærnstøberi med Ovnfabrikation, almindelig Maskinfabrikation og i de senere Aar som Specialitet Elevatorer og Hejseværker, Kraner og Transportanlæg samt endelig Transmissioner. Efter Sammenslutningen

har Selskabet i Aarenes Løb samlet sig om bestemte Specialiteter og udskudt de Grene, der ikke egnede sig for Virksomheden, saaledes at denne væsentlig er indrettet paa Udførelse af Elevatorer og Hejseværker, elektriske Maskiner, Kraner, Losnings- og Transportanlæg, Centrifuger og tildels Transmissioner. Desuden er Jærnstøberiet fortrinligt indrettet paa Levering af Kvalitetsstøbegods, og Maskinværkstedets Reparationsafdeling paa hurtig og god Udførelse af alle Maskinreparationer.

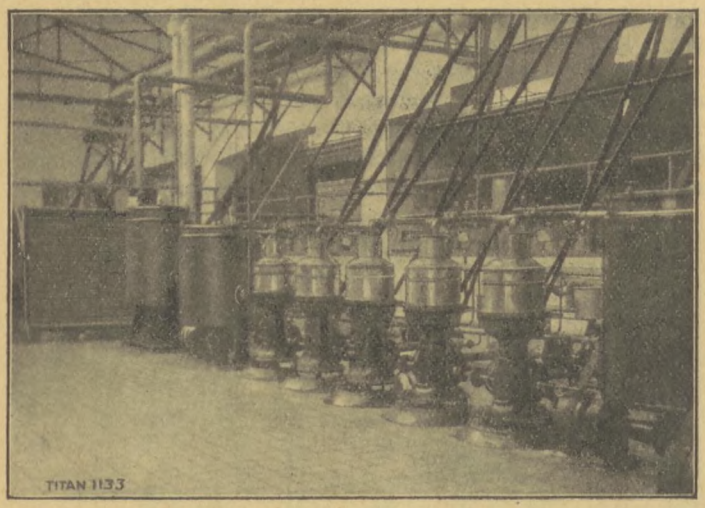

Interiør fra et hollandsk Mejeri, monteret med „Titan"s Kraftcentrifuger.

Elevatorafdelingen.

Da Firmaet Marstrand & Rubow i 1888 udførte en Personelevator til den kendte Tuborg-Flaske, der endnu ses fra Strandvejen i Hellerup, var Elevatordriften saa godt som ukendt herhjemme, medens A/S »Titan« nu har udført over 5000 Elevatoranlæg til saavel Ind- som Udland. Selskabet har eget Kontor i London for Salg af Centrifuger og Installation af Elevatorer, og gennem dette er der leveret Anlæg til saa fjerntliggende Lande som Argentina, Australien, Kina og Siam. Af særlig store Elevatoranlæg maa nævnes Magasin du Nord i København, en Række offentlige Institutioner, Hospitaler, Banker og Hoteller samt de stedsegaaende Elevatorer paa Københavns Raadhus, Christiansborgs Rigsdagsfløj, Akselborg m. fl.

Elektrisk Afdeling.

Da A/S »Titan« dannedes, havde A/S Koefoed & Hauberg og før dette S. C. Haubergs Fabrik siden 1885 udført elektriske Maskiner. Koefoed & Hauberg udførte saaledes de første elektriske Centralstationer her i Landet, nemlig i Odense og Aalborg. Efter Sammenslutningen blev den elektriske Afdeling fuldstændig omdannet og betydelig udvidet. Den rivende Udvikling, som den elektriske Industri har været underkastet i indeværende Aarhundrede, har stadig nødvendiggjort Indførelse af nye Maskintyper, og Titan-Elektromotoren har i Aarenes Løb gennemgaaet mange Forandringer, men har altid været i Stand til at hævde sig, hvilket ogsaa Omsætningen kendetegner. Medens Firmaet i 1897 leverede Maskiner paa tilsammen ca. 1000 HK, er man senere naaet op til at levere Maskiner med tilsammen ca. 30,000 HK aarlig. Af store Anlæg fra denne Afdeling kan nævnes Randers og Helsingør Elektricitetsværker, Frederiksberg Forbrændingsanstalt, Gudenaa-Centralen, Københavns Belysningsvæsen, forskellige private Anlæg som Carlsberg-Bryggerierne, Nordiske Kabel- og Traadfabrikker m. m.

Kranafdelingen.

I 1893 udførte Firmaet Marstrand, Helweg & Co. de 2 første Kulkraner til Vestre Gasværk i København. Dette var Indledningen til den kommende Omvæltning i Kultransporten fra Skibe, hvilket indtil da væsentlig var foregaaet ved Haandkraft. I 1896—97 projekteredes Det danske Kulkompagnis store Anlæg i Frihavnen. Disse første og enkelte senere leverede Anlæg var baseret paa Dampkraft, men det var først efter, at man var gaaet over til elektrisk Drift, at det tog rigtig Fart med Udførelse af mekaniske Losnings- og Transportapparater, saaledes som disse nu findes overalt indenfor Storhandelen og Storforbrugere af Kul. Af Anlæg indenfor denne Genre kan nævnes en Række store Anlæg til Københavns Kommune, Orlogsværftet, Burmeister & Wain, Aarhus og Randers Elektricitetsværker m. fl. I denne Afdeling er i Aarenes Løb ogsaa udført en Del Bro-

Rullende Trappeanlæg hos Crome & Goldschmidt i København. Første Anlæg i Danmark.

maskineri; heraf kan saaledes nævnes Maskinerne til Langebro og Knippelsbro i København, Jærnbanebroen over Limfjorden, og bl. a. til et saa fjerntliggende Sted som Broen over Torneåelven ved Harparanda.

Centrifugeafdelingen.

I 1886 paabegyndte A/S Rudolph Koefoed & Co. Fabrikation af Centrifuger, hvilken fortsattes efter Dannelsen af A/S »Titan« med skiftende Held og under den for denne Industrigren særlig skarpe Konkurrence. Denne Konkurrence havde dog den Fordel, at den stadig fremtvang Forbedringer, og Titan-Centrifugen har stadig kunnet hævde sig som værende blandt de bedste eksisterende. Centrifugen er tillige, efter at Burmeister & Wain opgav sin Centrifugefabrikation, den eneste danske. Da Titan-Centrifugen i udstrakt Grad har været brugt her i Landet, og da Danmark er førende paa Mejeriomraadet, vandt den tillige frem paa Verdensmarkedet og eksporteres til Udlandet i stort Antal. Verdenskrigen lagde i 1914 sin lammende Haand paa denne Eksport, og først efter Krigens Slutning vandtes Eksportmarkedet langsomt tilbage. Inflationen og Betalingsvanskelighederne i Centraleuropa og særlig i Rusland og Randstaterne er dog stadig en betydelig Hindring for den herhenhørende Eksport.

* * *

Endelig skal nævnes, at Støberiet med tilhørende Laboratorium, som tidligere anført, er baseret paa Kvalitetsstøbegods, der egner sig for ethvert Brug, medens Transmissionsafdelingen udfører alle almindelige Transmissioner, saavel raa som færdigbearbejdede.

* * *

Ved Dannelsen af A/S »Titan« bestod Direktionen af cand. phil. S. C. Hauberg, P. Marstrand og cand. polyt. R. Helweg. Af disse døde Marstrand i 1902, medens S. C. Hauberg udtraadte i 1915, da han valgtes til Formand for Arbejdsgiverforeningen. Senere har Direktionen været tiltraadt af G. Garde, der afgik i 1923, og C. T. Thomsen, der afgik i 1926, og Direktionen bestaar nu af R. Helweg, der altsaa er den sidste tilbageværende af den oprindelige, samt Poul Hannover, der tiltraadte i 1926.

Med Hensyn til Antallet af beskæftigede var dette for Arbejdernes Vedkommende ved Firmaets Start ca. 350 Mand, og dette Tal steg jævnt, indtil det i 1920 androg 800. Arbejderantallet andrager for Tiden ca. 650, og Funktionærantallet ca. 180, og »Titan« er saaledes stadig et af vore største industrielle Foretagender.

Som ovenfor anført var Aktiekapitalen oprindelig 1 Mill. Kr., men er ved gentagne Udvidelser bragt op til 4½ Mill. Udbyttet har gennemsnitlig været 5,4 pCt.

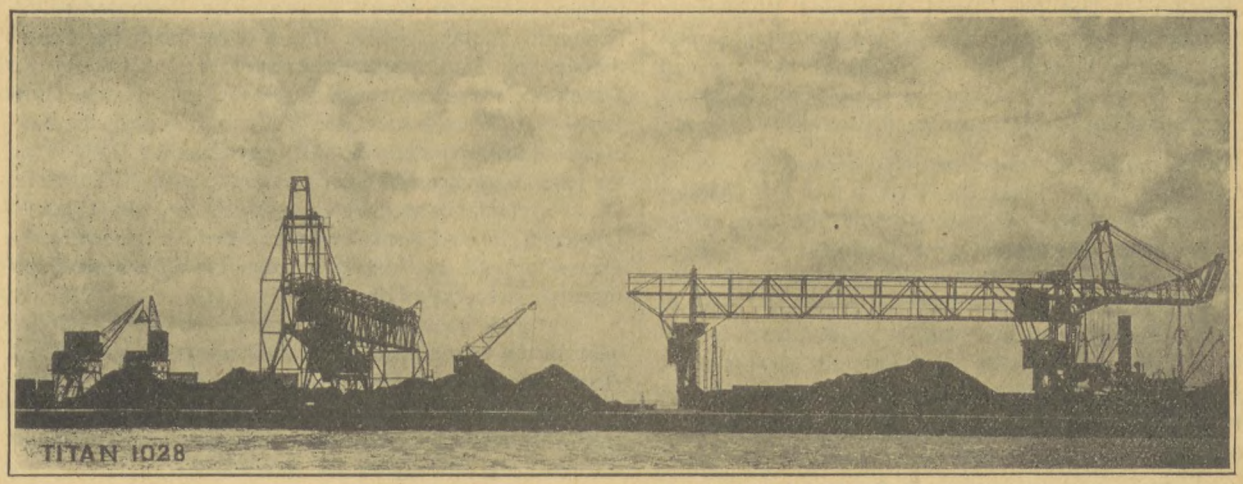

Krananlæg i Helsingborg, udført af A/S „Titan".

* * *

Der knytter sig en ganske særlig organisatorisk Interesse til A/S »Titan«, i alt Fald til en af de Virksomheder, der medvirkede til Dannelsen af Selskabet, nemlig H. Rudolph Koefoed & Co. i Meinungsgade, hvor den første Værkstedsklub blev oprettet. Det hedder i saa Henseende i det Festskrift, som Københavns Afdeling 1, eller som den da hed, Smede- og Maskinarbejdernes Forbund, i 1898 udarbejdede i Anledning af sin 25-aarige Bestaaen:

> »Den 24. Juni 1887 giver Jørgen Jensen Meddelelse paa et Repræsentantskabsmøde om, at den første Værkstedsklub er dannet paa H. Rudolph Koefoed & Co.s Fabrik i Meinungsgade. Jørgen Jensen, som nu er Værkfører hos Borch & Henriksen paa Vesterbrogade, og som forlængst er slettet af Forbundet, har vi at takke for dette udmærkede Led i vor Organisation. Han havde alt længe været et fremragende Medlem af Forbundet og til Tider af dets Bestyrelse. Han optraadte forholdsvis sjældent som Taler, men enhver vidste, at han var en af Forbundets Grundpiller. Overraskende er det at se, hvor fuldt færdige han havde Klubberne, da han fremkom

med sin Plan om dem. Lovene, som han udarbejdede for Klub 1, kunde saamænd godt gælde den Dag i Dag for samtlige Klubber, om det skulde være. Ordene er vel forandrede i Tidernes Løb, men Klubbernes Virksomhed er endnu saaledes, som han havde fastsat, at de skulde være i hint første Udkast til Klublove. Solidaritet og Kammeratskabsfølelse skulde være det bærende Princip i Klubberne. Ethvert Medlem var forpligtet til at hjælpe og støtte andre Medlemmer paa Værkstedet. Klubberne skulde vaage over, at Akkordpriserne ikke vilkaarligt nedsattes, samt over, at ethvert Medlem betalte sit Kontingent i rette Tid o. s. v., alt, som vi endnu har det. Og hans Tanke modtoges med Begejstring af Smedene. Det gik Slag i Slag med Klubbernes Dannelse, og nu staar vi med Værkstedsklubber paa alle større Værksteder over hele Landet, og den store Nytte, Klubberne har gjort og fremdeles gør i Organisationens Tjeneste, kender ethvert Medlem.«

Denne Klub, som altsaa er Smedeforbundets ældste, bestaar den Dag i Dag som Klub 1 hos A/S »Titan«. Virksomhedens Størrelse har medført, at Klubberne er opdelt i 5 mindre Klubber, betegnede som Klub 1 a, b, c, d og e, men de virker i Fællesskab gennem en Fællesklub. Af Klubbens Stiftere lever endnu Niels Lundbye, P. Thomsen og Jørgensen, kaldet »Valby-Jørgen«. Vi omtalte iøvrigt i Fagbladet for November Maaned Klubben i Anledning af dens 40-aarige Bestaaen, men skal blot her citere nogle Udtalelser, der ved den Lejlighed fremkom fra Forbundets Formand:

»Det var derfor ikke nogen Tilfældighed, at adskillige Smede og Maskinarbejdere, der paa fremragende Maade har taget Del i Organisationens Arbejde, netop er udgaaet fra denne Klub med de stolte Traditioner. Kjærbøl nævnede saaledes Otto Smith, hvis Minde bevares med den dybeste Veneration af alle dem, der lærte at kende eller blot kom i Berøring med denne ædle Personlighed. Endvidere anførte Kjærbøl Niels Lundbye, der har gjort hele Organisationsfelttoget med, Niels Jakobsen, der nu medvirker som Bogholder i Metalarbejdernes Centralafdeling, og Johannes Hansen, der gennem en Aarrække var Formand for Københavns Afd. 1 og nu er Sekretær i den københavnske Fællesorganisation, men mange andre kunde nævnes, og næppe nogen anden Klub har haft en saadan Samling af stoute organisationstro Medlemmer som Klub 1.«

Paa Smedeforbundets nylig afholdte Kongres og i den nærmeste Tid forud derfor har A/S »Titan« og Klubben været stærkt fremme i Diskussionen indenfor Smedeforbundet i Anledning af, at Virksomheden den 15. Januar efter vor Formening uberettiget afskedigede Fællestillidsmand Rasmus Hansen, men bortset herfra tror vi at have Lov til i det store og hele at betegne Samarbejdet mellem Arbejderne og Arbejdsgiverne i denne Virksomhed som værende godt samtidig med, at Klub 1 synes at videreføre de for denne Klub særegne gode Traditioner.

Dansk Former- og Støberiarbejderforbunds 17. (15. ordinære) Kongres og 40 Aars Jubilæum.

Da Kongressen den 1. August, Kl. 10 Formiddag, blev aabnet, viste der sig at være fremmødt ialt 50 Delegerede, 11 Hovedbestyrelsesmedlemmer, 2 Revisorer samt Kongressens 2 Sekretærer. Endvidere var der 7 danske og 4 udenlandske Gæster.

De danske Gæster var: For De samvirkende Fagforbund Sekretær Knud Jensen, for Centralorganisationen af Metalarbejdere Johs. Kjærbøl, for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund A. Johansen, for Dansk Metaltrykkerforbund E. O. Hulstrøm, for Dansk Jærn- og Metalsliberforbund Viktor Hansen, for Specialarbejderforbundet ved Skibsværfterne L. Møller og for Privatbanernes Lokomotivmandsforbund N. Th. Brix.

De udenlandske Gæster var: For Svenska Gjutareförbundet Sven Ekström og E. Blomkvist, for Norsk Formerforbund E. Nyhus og for Tysk Metalarbejderforbund Otto Handke.

Østrigsk Metalarbejderforbund var ogsaa indbudt, men havde grundet paa Travlhed maattet sende Afbud. Herfra sendtes der dog Kongressen de bedste Ønsker for Forhandlingernes Forløb, og det samme var Tilfældet med Metalarbejdernes Internationales første Mand, Konrad Ilg, der ogsaa var forhindret.

Kongressens festlige Aabning indlededes med, at Formernes københavnske Sangkor hilste Kongressen med Sange, hvorefter Formanden bød Velkommen.

Ole Hansen, Forretningsudvalget, og Hovedbestyrelsesmedlem L. Rasmussen, Odense, valgtes til Dirigenter. Samtlige Mandater godkendtes, og herefter hilste Gæsterne paa Kongressen. Der valgtes derefter et Lønningsudvalg, et Lovudvalg og et Udvalg til Optælling af Stemmesedler. Dermed var første Formiddagsmøde til Ende, og om Eftermiddagen aflagde Formanden Beretning over den 5-aarige Periode, der var forløbet, siden forrige Kongres afholdtes. Han gennemgik først alt, hvad der i den forløbne Periode vedrørte Overenskomstforhandlingerne med Fabrikantorganisationen, og dvælede herunder særlig ved Storkampen i 1925, der havde kostet Forbundet over 1/2 Million Kroner og over 100,000 tabte Arbejdsdage.

Efter dens Afslutning har Arbejdsgiverne stadig væk forsøgt at faa Lønreduktioner, saavel paa organisationsmæssig Vis som ude omkring i de enkelte Virksomheder, uden at det dog kan siges, skønt Tiderne har været alt andet end gode, at de har haft nævneværdigt Held med sig.

Formanden gennemgik alle de Ændringer, som de forskellige Overenskomster var blevet til Del ved Fornyelsesforhandlingerne, og Krav havde det ikke manglet paa hverken fra den ene eller anden Side. Det skulde erkendes, at de Fordele, Arbejderne havde opnaaet, var smaa, men til Gengæld havde Arbejdsgiverne ikke faaet

opfyldt nogle af deres Krav, og en March paa Stedet kan ikke opfattes som en Tilbagegang.

I Lønspørgsmaalet havde man ogsaa klaret sig nogenlunde, men det var betydelig lettere at holde Arbejdsgiverne Stangen med Hensyn til deres Krav om Lønreduktioner i København end i Provinserne, specielt for de ikke-faglærtes, altsaa for Maskinformernes og Kernemagernes Vedkommende, idet en Del af disse i Provinserne endnu stod organiseret hos Arbejdsmændene. Et talende Bevis for, at naar Arbejderne indenfor samme Industri ikke er organiseret i samme Forbund, bliver Fordelen let Arbejdsgivernes.

Efter en ikke særlig langvarig Diskussion godkendtes den aflagte Beretning med alle Stemmer mod én.

Hovedkasserer Ludv. Christensen forelagde derefter Forbundets Regnskaber. Kontingentindtægterne til Forbundet og Arbejdsløshedskassen havde ialt været 1,446,262 Kr. Den udbetalte Arbejdsløshedsunderstøttelse androg ialt 1,280,352 Kr.

Iøvrigt forelaa der en trykt detailleret udarbejdet økonomisk Oversigt over hele den 5-aarige Periode. Regnskaberne godkendtes enstemmigt.

Naturligvis affødte Overenskomsten med Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning nogen Debat, og der vedtoges paa disse Omraader visse Beslutninger, der skal være Retningslinier for de kommende Tider.

Videre foretoges der en Del Lovændringer, og Valg af Hovedbestyrelsesmedlemmer gav kun Ændringer i 2 Forhold, idet Forretningsudvalgsmedlem Ferd. Nielsen, der ikke ønskede Genvalg, erstattedes af Formanden for den københavnske Afdeling, Herman Hansen, og Hovedbestyrelsesmedlem for Jylland, Frants Larsen, der var flyttet til København, blev efterfulgt af Formanden for Aarhus Afdeling, Th. Petersen.

Kongressen afsluttedes Lørdag den 3. August hen paa Eftermiddagen, og om Aftenen afholdt Forbundet i Forbindelse med den københavnske Afdeling en Festlighed med Underholdning og Bal, hvori denne Afdelings Medlemmer med Damer deltog, og desuden deltog Kongresrepræsentanterne, Gæsterne og flere andre.

Humøret var højt, og der dansedes til den lyse Morgen.

Om Kongressens Resultater i Enkeltheder vil man kunne stifte Bekendtskab i nær Fremtid, naar den trykte Forhandlingsprotokol over Kongressen udkommer.

A. N.

---

7 Timers Arbejdsdag.

Den nylig afsluttede Former- og Støberiarbejderkongres vedtog bl. a. en saalydende Resolution:

»Hovedbestyrelsen skal af al Kraft medvirke til, at Arbejdstiden indskrænkes til mindre end 8 Timer daglig.

Til Begrundelse herfor anfører Kongressen, at Produktionsmidler, Maskiner og Teknik delvis overflødiggør den menneskelige Arbejdskraft, medens paa den anden Side alt, hvad Menneskeheden har Brug for, findes eller kan fremskaffes i mere end rigelig Mængde.

Der findes saaledes overhovedet ingen Plads i noget Samfund for Begrebet »Arbejdsløshed«.

Naar den danske faglige Bevægelse derfor rejser Krav om Arbejdstidens yderligere Forkortelse, eller naar Internationalt Metalarbejderforbund rejser Spørgsmaal derom, tilsiger Dansk Former- og Støberiarbejderforbund saavel gennem Kongressen, som enstemmigt har vedtaget nærværende Resolution, som gennem Hovedbestyrelsen sin fulde Støtte til Sagens Gennemførelse.«

Denne formastelige Vedtagelse har skabt Røre i Andedammen i den dertil indrettede Presse, og naturligvis skal Forbundsformanden saavel af denne Presse som af Kapaciteter som Arbejdsgiverforeningens Formand, Hr. Langkjær, og Industriraadets Formand, Direktør Overgaard fra A/S Burmeister & Wain, gøres til et fornuftigt og sundt tænkende Individ. Under andre Forhold, under Forhandlinger vedrørende Jærnindustrien, faar han som Regel Skyld for noget andet. Naar han træder i Breschen for Medlemmernes Rettigheder, saa er Krav og Forslag baade ufornuftige og uigennemførlige o. s. v., men i nærværende Tilfælde kan altsaa en fornuftig Udtalelse blive til noget andet udadtil.

Lige saa givet som det er, at en Udvikling i Retning af Rationalisering, stedse forbedrede Maskiner og Arbejdsteknik, selvfølgelig maa skabe Overproduktion og overflødiggøre den menneskelige Arbejdskraft endnu mere end hidtil, ligesaa sikkert er det, at det ikke kan komme dertil, at der kun er Arbejde til den ene Halvdel af Individerne i et Samfund, som saaledes, foruden at sørge for sig selv, tillige skulde have den Opgave at forsørge den anden Halvdel, der kan, men ikke maa arbejde. Det lader sig i det lange Løb ikke praktisere.

En Resolution som den foranstaaende taler tilstrækkelig tydeligt, og den tager kun Sigte paa, at Forbundet, naar denne Sag rejses — hvad enten det nu er her eller der — af fuld Kraft skal yde sin Medvirkning, og det er naturligvis i Forstaaelse af, at et lille Forbund i et lille Land ikke kan iværksætte og gennemføre en saa gennemgribende Forandring, som der her er Tale om, og det er denne Erkendelse, som d'Hrr. Arbejdsgivere synes der er »sund og fornuftig«, men de kan være overbevist om, at den ikke betyder, at man er Tilhænger af, at det bliver de danske Arbejdsgivere, der skal være de allersidste, der skal afkræves en yderligere Forkortelse af Arbejdstiden.

Naar Tiden dertil kommer, skal Jærnindustriens Arbejdsgivere i Danmark nok faa at vide, at det ikke er Forbundets Formand alene, der har den Opfattelse, men at Medlemmerne staar bag, men saa er det vel ogsaa forbi med at beskylde ham for at være sund og fornuftig.

A. N.

Kongres i Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund.

For første Gang bringer vi her i Fagbladet en Omtale af en Kongres i Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund, og Aarsagen hertil er, dels at ved nævnte Forbunds Kongres den 4., 5. og 6. August i Aarhus var Smedeforbundets Formand indbudt som Gæst, og dels den Omstændighed, at der er indledet et vist Samarbejde mellem Smedeforbundet og Kedelpasserforbundet, foreløbig markeret ved Nedsættelse af et lille Grænseudvalg, bestaaende af de to Forbunds Formænd.

Kongressen, der afholdtes i Aarhus Forsamlingsbygnings smukke Sal, var overordentlig stilfuld og præget af stor Saglighed. Foruden Smedeforbundets Formand var som Gæster fremmødt Sekretær Niels Rasmussen fra De samvirkende Fagforbund og Formanden for Arbejdernes Fællesorganisation i Aarhus, Leonhard Hansen. Endvidere Repræsentanter for de tyske og tjekiske Kedel- og Maskinpassere.

Af Forbundets Formand, Laurits Hansens Beretning skal vi anføre, at Kedelpasserforbundet nu tæller 2,335 Medlemmer, og der er siden sidste Kongres oprettet 3 nye Afdelinger, nemlig i Middelfart, Aabenraa og Vordingborg. Det fremgik iøvrigt, at Pristalsreguleringen blev afskaffet i 1926, og at Lønnen for Kedel- og Maskinpassere i Øjeblikket ligger 6,5 pCt. højere, end Pristallet vilde have berettiget til. Laurits Hansen betonede, at Kedelpasserforbundet havde udviklet Samarbejdet med andre Organisationer, og det var med Glæde, at han bemærkede, at der ikke paa denne Kongres var stillet Forslag om Udmeldelse af De samvirkende Fagforbund, hvad ellers havde været Tilfældet paa de tre foregaaende Kongresser. Iøvrigt indeholdt Beretningen en Række for Kedelpasserne særlig interessante Oplysninger.

Om Mandagen den 5. August holdt Fabriksdirektør Sven Trier et overordentlig interessant Foredrag om Kedelloven, der paahørtes med stor Opmærksomhed af Kongressen, og den deraf affødte Diskussion beviste, at de danske Kedel- og Maskinpassere paa alle Omraader søger at dygtiggøre sig og trænge ind i de Problemer, der har speciel Interesse for denne Stand. Iøvrigt blev Forbundsformandens Arbejde almindelig anerkendt, hvilket gav sig Udtryk i, at han genvalgtes med Akklamation, og det samme var Tilfældet med Forbundets mangeaarige Hovedkasserer, Lauth. Kongressen var et Vidnesbyrd om de danske Kedel- og Maskinpasseres Enighed saavel om Maal og Midler som om Indstillingen paa Samarbejde til alle Sider, et Samarbejde, som vi haaber, at danske Smede og Maskinarbejdere i stigende Grad vil faa Andel i.

Kongres i Internationalt Metalarbejderforbund, Tjekoslovakiet.

I Dagene fra den 23. til den 29. Juni 1929 afholdt ovennævnte Forbund Kongres i Bodenback — Tetschen.

Forbundet, der har sit Hovedsæde i Byen Komotau, fejrede samtidig sit 10-aarige Jubilæum som selvstændigt Forbund for de tysktalende Metalarbejdere, idet de efter Verdenskrigen blev udskilt fra Østrig. Der bestaar nu 2 Metalarbejderorganisationer i Tjekoslovakiet, hvoraf den ene, som har sit Hovedsæde i Prag, repræsenterer de tjekiske Arbejdere og har ca. 65,000 Medlemmer, og den anden de tysktalende, som tæller ca. 26,000 Medlemmer.

Der var udsendt Indbydelse til en Række udenlandske Broderforbund til at lade sig repræsentere paa Kongressen, og dette var ogsaa efterkommet, idet følgende Landes Metalarbejderorganisationer var repræsenteret: Østrig, Holland, Tyskland, England, Rumænien, Sverige, Ungarn, Finland, Schweiz og Danmark, som var repræsenteret af Sekretær Vilhelm Christensen, samt Internationalt Metalarbejderforbund, Bern. Foruden disse Landes Metalarbejderorganisationer var der ogsaa Repræsentanter for det socialdemokratiske Arbejderparti.

Formanden, Frantz Kaufmann, aabnede Kongressen og bød de Delegerede og Gæsterne Velkommen, hvorefter han aflagde en meget udførlig Beretning om Forbundets Arbejde siden Kongressen i 1926. Af denne fremgik det, at der har været ført en meget stærk Lønbevægelse i den forløbne Kongresperiode, hvilket ses af følgende Tal: I 1926 rejstes Krav om Forbedring af Lønforholdene i 72 Tilfælde, i 1927 i 118 Tilfælde, og i Aaret 1928 var der ført 268 Lønsager. Denne stigende Effektivitet paa Lønomraadet havde da ogsaa ført til væsentlige Forbedringer for Forbundets Medlemmer, idet der i 1928 ved Forbundets Virksomhed var opnaaet et Tillæg til Lønningerne paa ca. 23 Millioner tjekiske Kroner samt 5 Millioner som Dyrtidstillæg, ligesom Forbundet havde afsluttet et stort Antal kollektive Overenskomster og Værkstedsaftaler med Arbejdsgiverne.

Af Dagsordenens øvrige Punkter skal særlig fremhæves Spørgsmaalet om Rationalisering, Arbejdslønnen og Arbejdstiden, hvilke Spørgsmaal gav Anledning til en meget lang Debat, og det paalagdes Forbundsledelsen at være stærkt agtpaagivende overfor disse Problemer og særlig vaage over, at 8 Timersdagen strengt overholdes, og at arbejde for, at Overarbejde ikke udføres, uden at Bedriftsraadene eller Fagforeningerne høres.

Kongressen krævede ligeledes, at Arbejdstiden nedsattes, efterhaanden som Rationaliseringen skrider frem, saaledes at der ved kontinuerlig Drift indføres 4 Holdsskift, og at Arbejdstiden bliver 6 Timer, hvor kontinuerlig Drift ikke finder Sted, ligesom man krævede, at Lønningerne paa Grund af den ved Rationaliseringen fremkomne Merproduktion højnes. Af andre vigtige Spørgsmaal, som Kongressen meget indgaaende beskæftigede sig med, skal nævnes Sociallovgivning og Organisering af Lærlingene; om det sidste Spørgsmaal ved-

toges det at sætte al Kraft ind paa at samle alle unge Arbejdere, som beskæftiges indenfor Metalindustrien, i de faglærtes Organisation.

Iøvrigt gav Kongressen sin Tilslutning til det Arbejde, der var udført af Organisationens Ledelse i de 10 Aar, i hvilke den har bestaaet som selvstændig Organisation. Det fremgik af Beretningen, at der har været ført 1584 Lønforhandlinger, og den Merfortjeneste, der derved er indvundet for Medlemmerne, andrager ca. 700 Millioner tjekiske Kroner. I samme Tidsrum er der i Arbejdsløshedsunderstøttelse udbetalt 10,5 Millioner Kroner, og i Strejkeunderstøttelse er udbetalt 6 Millioner Kroner.

Kongressen understregede denne sin Tilslutning ved at genvælge Forbundets Hovedledelse uforandret.

Lidt Værkstedsteknik.

Maskinbearbejdning af Aluminium og Aluminiumlegeringer.

Ved Drejning og Boring i Aluminium og Aluminiumlegeringer viser der sig ofte Tilbøjeligheder til, at Værktøjet river i Stedet for at skære, saaledes at Fladerne bliver ujævne. Arbejdet kræver nogen Erfaring, men har man det, og bruger man rigtigt formede Værktøjer og de rette Snithastigheder og Tilspændinger, kan Aluminium og dets Legeringer bearbejdes fuldt saa rent og glat som andre Metaller.

Drejning. Værktøjerne fremstilles af det sædvanlige Hurtigstaal med 16—18 pCt. Wolframindhold; men Staalene formes mere i Lighed med Træbearbejdningsværktøj, d. v. s. man sliber Værktøjerne med mere Skær og mindre Ægvinkel. Samtidig ofrer man mest mulig Omsorg paa at slibe Staalet med saa ren og fejlfri Æg som muligt. De bedste *Snithastigheder* ved Drejning i Aluminium ligger fra 75—200 m/min. Tilspændingen tages noget mindre end ved Drejning i Messing. Mange nye Letmetaller skal ifølge det kendte tyske Fagblad *Werkstattstechnik* bearbejdes med Snithastigheder mellem 250—800 m/min., før man kan tale om rationel Bearbejdning. Af den Grund er man i Udlandet kommet ind paa at bygge særlige Drejebænke bestemte for Letmetaller. En Maskine af denne Art, bygget af Firmaet Eugen Weisser & Co., Heilbronn, er saaledes forsynet med følgende Spindelhastigheder: 225, 325, 470, 690, 1000 og 1500 Omdr./min. Plantilspændingen kan variere i 6 Trin, fra 0,021 til 0,123 mm pr. Omdr., medens Langtilspændingen gaar fra 0,055 til 0,326 mm pr. Omdr.

Passende Former for Drejestaal er (ifølge Paul Melchior: Aluminium) vist i hosstaaende Figur. Skrubstaalet holdes spidst, medens Sletstaalet afrundes.

Ved Drejning af ren Aluminium kan Sæbevand bruges som Smøremiddel; men ved Skrubarbejde egner Petroleum sig bedre, og ved Sletning Parafinolie. Aluminium-Støbegods kræver næppe noget Smøremiddel.

Boring. Ved Boring i Aluminium er det i Almindelighed ikke muligt at holde de ovenfor nævnte store Snithastigheder, dog anbefales af Firmaet Aluminiumindustrie A. G., Neuhausen, at arbejde med ca. 50 pCt. større Omdrejningstal end ved Boring i Messing. Til Gengæld maa Tilspændingen være ca. 25 pCt. langsommere end ved Messing. Dette gælder ved Brug af skarpt

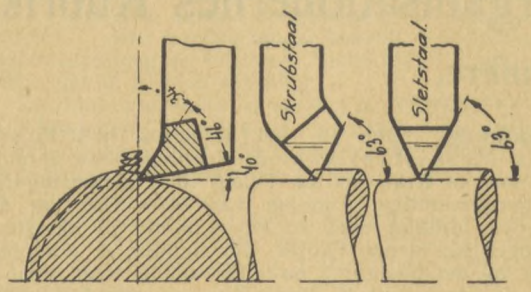

slebne Spiralbor af den almindelige Form. Flere Spiralbor-Fabrikker er imidlertid kommet ind paa at fremstille særlige Aluminium-Spiralbor med større Skær (mindre Spiralstigning), og som slibes med en Keglevinkel paa mellem 120—140°. Herved er man naaet op paa Snithastigheder paa over 100 m/min. og paa Borehastigheder paa 140—170 mm pr. min. med 5,5 til 12 mm Bor.

Udkræves Smøring, bruges samme Smøremidler som ved Drejning.

Gevindskæring er meget vanskelig at foretage fejlfrit i ren Aluminium, fordi det i Praksis ikke er muligt at arbejde med den Snithastighed, der giver den glatte Flade. I Aluminiumlegeringer gaar Arbejdet lettere, fordi Metallet er haardere. Det anbefales at smøre med Petroleum eller en Blanding af 25 pCt. Svinefedtolie (Lardoil) og 75 pCt. Benzol.

Filning af ren Aluminium udføres bedst med grove enkelthuggede File, der let lader sig rense med Staalbørste. De i den senere Tid fremkomne fræsede File er ogsaa velegnede. De almindelige File for Jærn egner sig ikke til ren Aluminium, da de »fedter« og hurtigt tilstoppes. Filning af Aluminiumstøbegods frembyder ingen særlige Vanskeligheder.

Savning af Aluminium sker lettest med stor Snithastighed, særlig anvendelig er Rundsave og Baandsave. Enten saves tørt, eller man smører med Boreolie, Petroleum eller Parafinolie. Savbladets Tænder maa helst ikke lægges ud.

Slibning af Aluminium kræver meget fritskærende og grovkornede Skiver. Der bruges saavel Karborundum, Crystolon som Smergelskiver, ligesom der findes specielle Skiver for Aluminium. Til Maskinslibning bruges ofte Kornstørrelse Nr. 36 og Haardhederne K og L efter Nortons Skala.

Ved Rundslibning af Aluminium, f. Eks. Stempler o. l., er det først af alt af Vigtighed, at Kølemidlet holdes rent. Det er nødvendigt, at det er filtreret godt for hver Gennemgang gennem Pumpesystemet. I Amerika bruger nogle større Automobilfabrikker yderligere at rense Kølemidlet ved Bundfældning i dertil bestemte store Tanke. Samme Steds anbefales det som Kølemiddel at bruge en Blanding af 1 Del Petroleum til 1

Del Lardoil. Som Slibehastighed bruges de samme, der anvendes ved Slibning af Staal. Nærmere herom, se »Smedebogen« 1928, Side 222.

E. B.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Aalborg. Den 13. Juli afholdtes hos Firmaet Buaas' Maskinfabrikker et Mæglingsmøde, foranlediget ved et Krav om et Tillæg til Timelønningerne. Den gennemsnitlige Timeløn var 147,4 Øre, og den krævedes forhøjet med 10 Øre. Imidlertid eksisterer der noget paa denne Fabrik, der hedder et personligt Tillæg, og det bestaar i en eller anden Sum, som er tillagt vedkommende Medlems Timeløn, men Direktøren forbeholder sig den Ret, at han kan tage det bort, naar det passer ham. Selvfølgelig havde man ikke fundet sig i en saadan Lønordning paa en vis Tid, hvis ikke ligefrem Tidernes Ugunst havde været samme Direktør følgagtig i hans mærkværdige Krav, men nu mente man, at Tiden var inde til at kræve dette Tillæg, der gennemsnitlig var paa 7,1 Øre, og som bevirkede, at den samlede Timeløn gennemsnitlig var 154,5 Øre, som fast Tillæg. Naar det var sket, blev foranstaaende Krav paa 10 Øre altsaa kun 2,9 Øre i Gennemsnit.

Enighed opnaaedes ikke, men den 6. August er Sagen sluttet ved Timandsmøde med, at Tillæget paa 7,1 Øre er overgaaet til at være fast Løn, hvorefter den gennemsnitlige Timeløn altsaa er 154,5 Øre.

Samme Dag afholdtes der i Aalborg et Mæglingsmøde paa De Smithske Støberier og ligeledes paa Krav om Forhøjelse af Timelønningerne. Disse var gennemsnitlig 145,4 Øre og krævedes forhøjet med 10 Øre pr. Mand pr. Time. Enighed opnaaedes ikke, og ved Timandsmøde den 6. August blev Sagen vist tilbage til ny lokal Forhandling, som skulde være tilendebragt i Løbet af 8 Dage, idet Direktøren mente, at han hjemme paa Fabrikken kunde opnaa en Ordning med Folkene. Opnaas en Ordning, skal denne virke fra den Dag, Timandsmødet afholdtes. Opnaas ikke Enighed, har Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Fredericia. Paa det i forrige Fagblad omtalte Mæglingsmøde hos Ernst Voss' Fabrikker er der den 6. August afholdt Timandsmøde. Man enedes her om, at naar der sker Omflytning fra den ene Art Arbejde til den anden, skal der, mens Indøvelse foregaar, arbejdes i Timeløn, og denne fastsættes til at være 112 Øre plus sædvanligt Kassetillæg.

Øvelsesperioden bestaar i, naar det drejer sig om at gaa fra den ene Maskine til den anden, 6 Arbejdsdage, fra en Maskine til Brædtformeri, 24 Dage, samt fra Maskine til Formning af Rundstykker og Vaskekedler, 36 Arbejdsdage.

København. Den 3. Juli afholdtes der hos A/S »Titan« et Mæglingsmøde. I Fabrikkens Metalstøberi arbejdes der i Timeløn med Bonusordning, og Formerne ønskede i Lighed med, hvad Tilfældet er hos A/S Burmeister & Wain, en stigende og faldende Skala for Bonustallet, alt efter Arbejdernes Antal. Det modsatte Fabrikken sig, og da det samme var Tilfældet ved et Timandsmøde den 29. Juli, maatte Forbundet fastholde Opsigelsen af Bonusordningen pr. 1. August.

Der er imidlertid truffet en midlertidig Ordning, idet der paany skal forhandles lokalt, og denne foreløbige Ordning gaar ud paa, at der indtil videre arbejdes i Timeløn, der bestaar af det samme, som Timeløn plus Bonustillæg var i Juli Maaned d. A.

Den 27. Juni er der afholdt Mæglingsmøde hos A/S Burmeister & Wain. Nogle Formere havde udført Cylinderdæksler, der skulde anbringes i et gammelt Skib. Firmaet kaldte det Reparationsarbejde og vilde ikke betale dobbelt Skifteholdstillæg, som der var krævet. Forbundet fastholdt, at Reglerne om Reparationsarbejde kun vedkom Smede- og Maskinarbejderforbundets Medlemmer, og at Formerforbundet ikke vilde respektere eller anerkende Begrebet Reparationsarbejde ved Formerarbejde.

Sammenslutningen støttede sig til en Kendelse, der var afsagt overfor Smede- og Maskinarbejderforbundet og gaaet dette imod. Enighed opnaaedes ikke, og det var ogsaa Tilfældet ved Timandsmødet den 29. Juli.

Hos samme Aktieselskab er der den 27. Juni afholdt Mæglingsmøde paa et andet Spørgsmaal. Firmaet havde i 2 Tilfælde afdraget i Lønnen for bortkommet Værktøj, og det mente de vedkommende Arbejdere var uberettiget. Der opnaaedes ikke Enighed, og Sagen behandledes ved Timandsmøde den 29. Juli, men her opnaaedes heller ikke Enighed, idet Firmaet bestemt erklærede, at man ikke afveg fra en Ordning, hvorved Arbejderne gøres ansvarlige for Værktøjet.

Varde. Den 23. Juli er der afholdt Mæglingsmøde paa Varde Staalværk, fordi Formerne var afdraget for 17 Stk. Vraggods. Akkordprisen var pr. Stk. 235 Øre, altsaa 39 Kr. 95 Øre, men i Tiden inden Mæglingsmødets Afholdelse var der kommet nogle Stykker til. Sagen afgjordes ved, at Fabrikken ydede en Erstatning paa 40 Kr.

Vejle. Den 18. Juli afholdtes der et Mæglingsmøde hos A/S C. M. Hess. Der var stillet Krav om en Forhøjelse af Akkordpriserne og af Timelønningerne, men Sagen var for saa vidt, at Direktør Hess, ligesom han plejer, havde modsat sig at faa en rimelig Ordning indført med Hensyn til Betaling for Gods, hvori der er Slagger, idet han stadig fastholdt, at Formerne maa bære Ansvaret, og naar de skal det, maa Priserne jo være af den Beskaffenhed, at de kan taale det. Derfor var disse opsagt og krævet forhøjet.

Sagen blev vist tilbage til fornyet lokal Behandling, som skulde tilendebringes inden 1. August, men da ingen Enighed opnaaedes, afholdtes der allerede den 29. Juli et Timandsmøde paa Sagen.

Der kom her til at foreligge forskellige Tilbud, som imidlertid ikke alle var til at akceptere, og slet ikke det, der var Kardinalspørgsmaalet, nemlig det om Gods med Slagger.

Under de Forhold var der den 30. Juli afsendt første Varsel om Strejke og den 8. August andet Varsel med Arbejdsstandsningens Ikrafttræden fra og med 17. August. Antagelig bliver der forinden en Forhandling under Hovedorganisationernes Medvirken, og man maa saa oppebie Resultatet heraf for at se, om Sagen paa den Maade kan bringes til Afslutning.

Smede og Maskinarbejdere.

Mæglingsmøder. Ved et Mæglingsmøde den 10. Juli paa Nordiske Kabel- og Traadfabrikker, Middelfart, i Anledning af Lønkrav gav Direktøren Tilsagn om at optage en Forhandling med Tillidsmanden om enkelte lave Lønninger, og dette er resulteret i, at 9 Mand har faaet 25 Øre til Fordeling. En Udlærling har faaet Løfte om en Lønforhøjelse efter 3 Maaneders Forløb.

Hos Firmaet Jensen & Olsen i Esbjerg afholdtes Mægling den 11. Juli paa Krav om Forhøjelse af Timelønnen. Man enedes om, under Forbehold af Arbejdernes Godkendelse, at forhøje Timelønnen med ialt 2 Kr. at fordele blandt 46 Arbejdere. Arbejderne forkastede Tilbudet, og Fabrikanten er senere gaaet med til at give 230 Øre, hvormed Sagen er sluttet.

Den 12. Juli afholdtes Mæglingsmøde paa De danske Mejeriers Maskinfabrik, København, i Anledning af følgende:

1) Krav om Forhøjelse af Timelønningerne for 7 paa Fabrikken beskæftigede Maskinarbejdere og Klage over, at Firmaet inddrager et hidtil givet Montørtillæg. — Kravet vistes tilbage til lokal Forhandling, og derved opnaaedes Enighed om en Forhøjelse af 30 Øre at fordele paa 6 Mand.

2) Klage over, at Firmaet kontraktmæssigt forhindrer en i dets Afdeling i Sakskøbing beskæftiget Montør i at være Medlem af Organisationen. — Firmaet hævdede, at Montørens Stilling var at betragte som en Funktionærstilling, og som Følge deraf kunde man ikke i Modsætning til, hvad Tilfældet havde været med Montører i Holbæk og Ringsted, stille ham frit med Hensyn til at indmelde sig i Organisationen.

Paa Krav om Forhøjelse af Timelønnen afholdtes den 18. Juli Mægling hos A/S Københavns Sukkerraffinaderi. Resultatet blev, at 5 nærmere angivne Arbejdere fik et personligt Tillæg af 10 Kr. pr. Maaned fra og med Juli Maaned d. A.

Paa Ribe Jærnstøberi afholdtes Mægling den 24. Juli paa følgende Spørgsmaal:

1) Klage over, at Firmaet forlanger Svendene til at arbejde dels fra Kl. 6—3 og dels fra 9—6 uden at ville betale Overtidstillæg for Tiden fra 5—6. — Enighed opnaaedes ikke, og Sagen forlangtes viderebehandlet ved Timandsmøde.

2) Klage over, at Firmaet fradrager 20 Øre pr. Element, naar det ved Prøvningen viser sig, at et Element er utæt. — Firmaet tilbød at give Svendene den dobbelte Prøveplads med Manometer, hvorefter Klagen toges tilbage.

3) Klage over, at Firmaet har nægtet at underskrive Akkordpriser i Radiatorværkstedet til Trods for, at der er Enighed om Prisen. — Firmaet indgik paa at anskaffe en Akkordbog, hvori de forskellige Priser indføres, og man enedes om, at Priser paa Radiatorer fra begge Sider kan opsiges med en Maaneds Varsel.

Ved et Mæglingsmøde den 3. August paa Aalborg Skibsværft behandledes følgende Sager:

1) Krav fra Skibsbyggerne om Forhøjelse af Procenttillægget for et Jærnkonstruktionsarbejde og Krav fra Værftet om Erstatning for en af Skibsbyggerne iværksat uvarslet Arbejdsstandsning. — Man enedes om, at Værftet for det omhandlede Arbejde betaler ialt 4961 Kr. og frafalder Erstatningskrav for den iværksatte Arbejdsstandsning, idet Arbejderne erkendte det uheldige i den anvendte Fremgangsmaade.

2) Krav om, at der ydes en Forskudsudbetaling af 25 Øre pr. Time. — Værftet erklærede sig indforstaaet med, at den hidtil gældende Regel for Forskudsudbetaling ændres til, at de nugældende 100 Timer ikke nødvendigvis skal være paa en enkelt Akkord, og saaledes, at det gælder for saavel Nybygnings- som Reparationsarbejde.

3) Krav om Fastsættelse af Overarbejdsregler. — Dette Spørgsmaal vistes tilbage til lokal Forhandling, og saafremt der ikke her opnaas Enighed, optages Sagen til fornyet Behandling paa Mæglingsmøde.

Timandsmøder. Paa et Timandsmøde den 17. Juli behandledes følgende Sager:

1) Klage fra A/S Burmeister & Wain over, at 3 Maskinarbejdere paa Refshaleøen, under Henvisning til Klubbens Love, nægter at arbejde paa Nathold, før der er forløbet 6 Dage, siden de sidst var paa Nathold. Enighed opnaaedes ikke, og Sammenslutningens Repræsentanter forbeholdt sig deres Stilling.

2) Lønkrav overfor F. W. Dobercks Eftf., København. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundets Repræsentanter forbeholdt sig deres Stilling.

3) Klage fra A/S »Vølund«, København, over, at Rørlæggerne ved et Varmeanlæg paa Det kgl. Theater nægtede at udføre Arbejdet, medmindre der for Dagløns-timerne betaltes samme Fortjeneste som paa Akkordarbejde. — Man enedes om at henvise Spørgsmaalet til lokal Forhandling, og for saa vidt ikke Enighed opnaaedes, optage det til fornyet Mægling.

Det blev nødvendigt at afholde ny Mægling, og denne fandt Sted den 27. Juli, hvor man enedes om, at Firmaet betaler Montørerne Kr. 135,00 foruden den fastsatte Timelønsbetaling. Ordningen er gældende for Timelønsarbejde indtil 15. August.

4) Lønkrav overfor A/S Københavns Bolte- og Møttrikfabrik. — Man enedes om, at 1 Mand faar 10 Øre, 1 Mand 8 Øre og 2 Mand hver 2 Øre i Løntillæg pr. Time.

Atter den 31. Juli afholdtes Timandsmøde, og her behandledes følgende Sager:

1) Strid hos A/S Odense Staalskibsværft om Betaling for Nitning af Bosser og Klage fra Værftet over, at Nitterne ulovligt har nedlagt Arbejdet den 22. Juli Kl. 2. — Man enedes om at udføre Arbejdet med Nitning af Bosser i Akkord, idet Værftet indgik paa ikke at sætte mere end 2 Sjak paa hver Bos. Prisen bliver at fastsætte under Hensyn til, om der arbejdes med 1 eller 2 Sjak, i sidste Fald ydes et Tillæg til Prisen.

Med Hensyn til Arbejdsstandsningen opnaaedes ikke Enighed, og Sammenslutningen forbeholdt sig sin Stilling.

2) Strid hos A/S De forenede Jærnstøberier, Aarhus, om Fastsættelse af Akkordpriser. — Man enedes om at fastsætte Akkordprisen til 2,5 Øre pr. Element, incl. Finindstilling af Værktøj. For Smøring og Rensning af Maskinerne betales 1 Kr. pr. Uge.

3) Strid hos A/S Ribe Jærnstøberi om, hvorvidt der arbejdes i Skiftehold eller under forskudt Arbejdstid. — Man enedes om at henvise Spørgsmaalet til Behandling af det Udvalg, der behandler Sagen vedrørende Betalingen for Arbejde før den normale Arbejdstids Begyndelse. Indtil Udvalgets Behandling af nærværende Sag er tilendebragt, betaler Firmaet Overtidstillæg fra Kl. 5—6 Efterm.

Kendelse i Den faste Voldgiftsret. Den 9. August er der afsagt Kendelse i en Sag vedrørende Alfa-Separator, København, foranlediget af en Arbejdsstandsning. Kendelsen idømmer Forbundet og Afdelingen, Københavns Afdeling 17, en Bod paa 500 Kr. samt Sagens Omkostninger, 300 Kr.

Faglige Voldgiftskendelser. Som meddelt i Fagbladet for Juni, behandledes paa et Rørudvalgsmøde den 10. Juni 2 Sager, hvori Enighed ikke opnaaedes, og som derfor henvistes til Afgørelse i en faglig Voldgift, nemlig Strid hos A/S Recks Opvarmningskompagni, København, om Betalingen for et Røranlæg i Sundskur II i Frihavnen, og Krav overfor Ingeniør A. von der Lieth, København, om ekstra Tillæg for Arbejde i gammel Bygning, Østerbrogade 88. Den 12. Juli er der af Hr. Ingeniør Ludv. Birch afsagt Kendelser i disse Sager, der begge er afgjort i vor Favør, idet Montørerne ved Røranlægget i Frihavnen for det omstridte Arbejde skal have 125 Kr. og for Arbejdet Østerbrogade 88 320 Kr.

En Sag, hvorunder General Motors International A/S havde klaget over Tillidsmand Alfred Nielsen, har ligeledes været behandlet i faglig Voldgift, hvor Direktør Poul Sørensen fungerede som Formand og Opmand. Der opnaaedes den 23. Juli et Forlig, gaaende

ud paa, at Alfred Nielsen fratræder som Tillidsmand, medens Firmaet erklærer, at Vedkommende forbliver i Arbejde og ikke bliver hjemsendt tidligere, end hans Anciennitet i Fabrikken betinger.

Fagmøde i Odense. I Tilslutning til Arbejderstævnet i Odense Søndag den 14. Juli afholdtes et Fagmøde, hvortil var mødt Kolleger fra alle de fynske Afdelinger.

Mødet, der afholdtes i Arbejdernes nye, smukke Forsamlingsbygning, aabnedes Kl. 1 af Formanden for Odense Afdeling, J. Vilh. Werner, der paa Odense Afdelings Vegne bød de fremmødte Kolleger og Forbundets Sekretær, Vilh. Christensen, Velkommen.

Han gav straks Ordet til Vilh. Christensen, der i et udførligt Foredrag omtalte de Beslutninger, der var truffet paa Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds Kongres. Han omtalte den Lønpolitik, der fra Forbundets Hovedledelses Side var ført i den sidst forløbne Kongresperiode, og paaviste Resultaterne deraf.

Efter Vilh. Christensens Foredrag havde en lang Række Talere fra de forskellige Afdelinger Ordet, væsentlig for at rette Forespørgsler, som Vilh. Christensen besvarede.

Mødet sluttedes med, at der udbragtes et Leve for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Derefter begav Mødets Deltagere sig med de forskellige Afdelingers Faner og et Musikkorps i Spidsen til Albani Torv for sammen med de øvrige faglige og politiske Organisationer at deltage i Processionen til den smukke Festplads i Fruens Bøge, hvor Folketingsmand Holger Larsen og Sekretær Hans Hansen i rammende og agitatoriske Foredrag opfordrede de fynske Arbejdere til at bevare det stærke Sammenhold, som er nødvendigt baade fagligt og politisk for at naa frem til bedre og lysere Livsvilkaar.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Randers. Firmaet Østergaard & Thaarsthi og samtlige Firmaets Forbindelser.
2. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
3. Michael Francks Fiskenetsfabrik, Holger Danskesvej 30, København.
4. Aaleeksportør Christensen, Kolding.
5. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
6. Fabrikant Bjerre, Nyborg.
7. Horsens Træskoringefabrik.
8. Knudsens Automobilværksted, Herning.
9. Automobilmekaniker A. Schmidt, Heggelunds Allé 6, Glostrup.
10. Smedemester Sørensen, Thustrup pr. Skørping.
11. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.
12. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
13. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
14. Mekaniker Nielsen, Rødby.

Konflikten paa Lojo Kalkverk, Finland, hævet. Fra vor finske Broderorganisation er indløbet Meddelelse om, at den i længere Tid her i Bladet averterede Konflikt paa Lojo Kalkverk nu er hævet.

Roskilde. Smede og Maskinarbejdere, der vil søge eller faar tilbudt Arbejde hos Firmaet Jacobsen & Leegaard i Roskilde, maa forinden Henvendelse sker til nævnte Firma sætte sig i Forbindelse med Smedeforbundets Roskilde Afdeling.

Foreningen af Arbejdsledere i Danmark. Cyklefabrikant Chr. Mikkelsen, Horsens, har overfor Arbejdslederne stillet saadanne Krav om Lønreduktioner, at disse ikke har kunnet indgaa derpaa, hvorefter de har faaet deres Opsigelse til Fratrædelse 1. Marts 1929.

Ved en Forhandling, som ovennævnte Forening har haft med Chr. Mikkelsen, opnaaedes ikke Enighed, og Pladserne er derefter blokeret for Tilgang. Da det forudsættes, at Chr. Mikkelsen vil forsøge at skaffe sig andre og billigere Arbejdsledere til disse Stillinger, anmodes vore Medlemmer om ikke at reflektere paa Tilbud om Ansættelse hos dette Firma.

Stiftelsesfester indenfor Smedeforbundet.

Næstved Afdeling.

Lørdag den 20. Juli fejrede Næstved Afdeling sin 35-aarige Bestaaen ved en Fest paa Hotel »Akselhus«, hvilken havde vundet stor Tilslutning. Den indledtes med en Fællesspisning, ved hvis Begyndelse Formanden, J. Jakobsen, bød Velkommen, idet han gav forskellige Oplysninger vedrørende Afdelingens Stiftelse for 35 Aar siden. Af dens Stiftere deltog to i Festen, nemlig Niels Olsen, tidligere Hovedbestyrelsesmedlem i Smedeforbundet, og Fr. Jacobsen. Endvidere var som Gæster til Stede Forbundets Formand, Johs. Kjærbøl, Kontorbestyrer Carl Hansen og Borgmester A. M. Christensen, de to sidstnævnte med Damer.

Johs. Kjærbøl bragte paa Hovedledelsens Vegne Afdelingen en hjertelig Lykønskning med Tak for det gode Samarbejde, der havde eksisteret gennem Aarene mellem Afdelingen og Forbundet, og takkede for den Indsats, Afdelingen havde ydet til Gavn for vore Medlemmer i Næstved og Omegn. Idet han henviste til de Resultater, der gennem Fagbevægelsen var opnaaet i de forløbne Aar, trak han Linierne op for det Arbejde, der i den nærmeste Fremtid vil komme til at foreligge i Forbindelse med den om sig gribende Rationalisering. Han henledte ligeledes Opmærksomheden paa Feriespørgsmaalets Løsning og iøvrigt de Beslutninger, som Smedeforbundets Kongres havde truffet, og udtalte Haabet om fortsat godt Samarbejde mellem Forbundet og Afdelingerne, herunder ogsaa Næstved Afdeling. Formanden sluttede sin Tale med at motivere et Leve for Afdelingen, hvilket besvaredes med kraftige Hurraraab.

Kontorbestyrer Carl Hansen overbragte Fællesorganisationens Lykønskning, idet han takkede for godt Samarbejde med Smedene gennem de svundne 35 Aar og

udbragte et Leve for et stadigt godt Samvirke mellem Smedene og de øvrige Organisationer i Næstved.

Niels Olsen omtalte Forholdene i Næstved dengang, da Foreningen blev stiftet, og takkede de Mænd, der var gaaet i Spidsen for at skabe de faglige Organisationer, og han adresserede Takken til Borgmester A. M. Christensen som en af dem, der i særlig Grad havde bidraget til at samle Arbejderne i Næstved.

Maskinarbejder Søndergaard takkede Forbundets Formand for hans Tale og ønskede ham Held og Lykke i hans fremtidige Virksomhed samt udbragte et Leve for ham.

Borgmester A. M. Christensen takkede Niels Olsen for de venlige Ord og kom ligeledes ind paa Forholdene i Næstved i 90-erne. Han priste Smede og Maskinarbejderne som de gode Organisationsfolk, de er, og sluttede med et Leve for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Afdelingsformanden oplæste derefter en Række Lykønskninger, der var indkommet, bl. a. fra Værkføreren paa De forenede Jærnstøberier; Virksomheden havde til Festen sendt en meget smuk Blomsterkurv.

Efter at Bordet var hævet, begyndte Ballet, men senere paa Aftenen opførtes en Smede-Revy, i hvilken adskillige af Afdelingens Medlemmer maatte holde for. Deretter samledes man om et Kaffebord, og her som ved Fællesspisningen og Festen i det hele taget herskede en fornøjelig og kammeratlig Stemning. Efter at Kaffen var indtaget, fortsattes Dansen til hen i de smaa Timer. Det var ligesom man nødigt vilde ophøre med Festen, men her er Aarsagen maaske ogsaa den, at der i Næstved er Tradition for kun at holde Stiftelsesfest hvert 5. Aar.

Skanderborg Afdeling.

Den 6. August 1904 stiftedes Skanderborg Afdeling, der indtil da havde været Klub under Aarhus Afdeling, og denne Afdelings daværende Formand, F. F. Samuelsen, var i den Anledning i Skanderborg og medvirkede ved Starten. Den 6. August i Aar kunde Afdelingen altsaa fejre sit 25 Aars Jubilæum, men først den 10. August skete dette ved en smuk Festlighed i Søpavillonen, i hvilken deltog Medlemmerne med Damer og en Række Gæster i et Antal af ca. 70.

Som Gæster var indbudt Borgmester Laur. Rasmussen, Skrædder S. Kruse, der repræsenterede Fællesorganisationen, Redaktør Albinus Jensen, og som Repræsentant for vore Kartelfæller i Skanderborg Former Lessel, Afdelingens første Formand, Peter Jensen, og 2 af dennes Medstiftere, Jens Jensen og H. Christoffersen, samt Forbundets Formand, Johs. Kjærbøl.

Ved 7½-Tiden tog Deltagerne Plads omkring de festligt smykkede Borde, hvortra der var en henrivende Udsigt over Skanderborg Sø, ved hvilken Pavillonen er beliggende, og Afdelingens Formand, Elvin Jensen, bød i smukke Ord Deltagerne, specielt Gæsterne, hjertelig Velkommen. Han udtrykte sin Glæde over, at Forbundets Formand var kommet til Stede, og at Borgmesteren til Trods for, at han var naaet lidt længere end de fleste andre, alligevel vilde deltage (Borgmesteren har tidligere været Medlem af Forbundet). Naar der var indbudt en Repræsentant for Formerne skyldtes det, at Smedene betragter disse som deres Halvbrødre, og Fællesorganisationens Repræsentants Tilstedeværelse var et Udtryk for det gode Samarbejde mellem Smedene og de øvrige Fag i Skanderborg. Ogsaa Redaktør Alb. Jensen hørte med til Familien, idet Pressen, naar Nødvendigheden krævede det, var Smedenes Talerør, og Elvin Jensen takkede for den Bistand, der var ydet Skanderborg Afdeling fra Pressens Side gennem de forløbne Aar. Han rettede endvidere en Tak til Peter Jensen og de 2 tilstedeværende Medstiftere for den Indsats, de havde øvet paa et Tidspunkt, da Organisationsarbejdet var betydelig vanskeligere end nu.

I en lille Tale gjorde Peter Jensen opmærksom paa, at naar han var blevet Afdelingens første Formand trods det, at han dengang kun var 24 Aar, skyldtes det, at de ældre Kolleger undslog sig ved at overtage Hvervet, men selvfølgelig havde det været vanskeligt for ham, naar han, saa ung han var, henvendte sig til ældre Kolleger for at faa disse organiserede. Alligevel var det jo gaaet den rigtige Vej, og han takkede bl. a. Forbundets Hovedbestyrelse, der altid havde været rede med Bistand, naar en saadan udkrævedes.

Johs. Kjærbøl bragte en Hilsen og Lykønskning fra Hovedledelsen og takkede for godt Samarbejde, idet han adresserede Takken til Afdelingens nuværende Formand. Han pegede paa den hurtige Fremmarch, som Fagbevægelsen havde præsteret, og paa de Resultater, som var opnaaet, men gjorde samtidig opmærksom paa, at dette havde frembragt en vis Reaktion, der øjensynlig var udsprunget af Modstandernes Ængstelse for Arbejderklassens videre Fremmarch, der vilde betyde, at de besiddende Klasser maatte afgive deres Privilegier. Han pegede paa det ødelæggende politiske Arbejde, som Madsen Mygdals Regering havde udført som Repræsentant for den samme Landbostand, der i 80-erne og 90-erne stod solidarisk med Arbejderne. Heldigvis var det nu under lysere politiske Forhold, at vi kunde feste, og ogsaa i faglig Henseende stod vi stærkere, men det drejede sig ogsaa om at udnytte alle de i Arbejderbevægelsen liggende Kræfter for at løse de store Spørgsmaal, der laa for. Efter nærmere at have omtalt disse og efter at have udtalt, at det Sammenhold, som Arbejderklassen, og ikke mindst Smedene, havde udvist i de forløbne vanskelige Aar, gav Haab om ogsaa i Fremtiden at faa røgtet Opgaverne, udbragte han et med kraftige Hurraraab besvaret Leve for Skanderborg Afdeling.

Former Lessel bragte en Hilsen fra Formerne i Skanderborg, medens Skrædder Kruse paa Fællesorganisationens Vegne takkede for godt Samarbejde i de forløbne Tider.

Borgmester Rasmussen talte smukt om Smedenes Organisation; erindrede den store Indsats, som J. A. Hansen havde øvet, og rettede en Tak til Skanderborg Afdeling, idet han adresserede den til Afdelingens første Formand og nuværende Formand.

Ved Bordet blev afsunget en af et Medlem velskreven Sang, der indeholdt en Revy over en Række af Afdelingens Medlemmer, og til Slut takkede Elvin Jensen Gæsterne for deres Udtalelser samt Værten og hans Hustru for den gode Mad.

Det er egentlig unødvendigt at referere, at efter at Bordet var hævet, tog Ballet sin Begyndelse, og ogsaa her festede man til hen paa de smaa Timer, da Skanderborg Kollegerne kunde gaa hjem i Bevidstheden om at have tilbragt en fornøjelig Aften.

Fagforeningskundskab.

En interessant Bog om Fagbevægelsens Historie og Problemer.

Oplysningsforbundets længe imødesete »Fagforeningskundskab«, en Grundbog for Studiekredse, er nu udkommen paa Socialdemokratiets Forlag »Fremad« og kan faas gennem enhver Boghandel for 3 Kr.

(Fortsættes Side 207.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
37792	Andersen, Svend Ove	Frederikssund	29. 1.05	Frederikssund	1. 5.24	Holbæk	5. 5.28
20401	Bergquist, Gustaf	Skøfde, Sverrig	26. 5.81	Kbhvn. Afd.	5. 9.24	Kbhvn. Afd. 13	20. 4.29
31464	Christensen, Ernst Henry ...	Brønsholm	30. 5.06	„ „	27.11.28	„ „ 17	13. 4.29
30587	— Hans M. Haulund	Hemmet	29.10.08	Varde	1. 1.27	Varde	30. 3.29
24876	— Niels Marius ..	Struer	13. 8.98	Holstebro	4.11 17	Struer	15. 1.27
3220	— Sigurd Kjær ...	Horsens	27. 1.07	Horsens	6. 3.26	Horsens	29.12.28
23566	Darre, Finn Regnar J..	København	27. 3.06	Kbhvn. Afd.	2. 4.28	Kbhvn. Afd. 12	2. 3.29
23653	Esbensen, Axel Edvard...	—	15. 8.08	„ „	7. 4.28	„ „ 14	27. 4.29
14936	Fagerhøj, Kaj Henry G..	—	27. 1.03	„ „	3.12.21	„ „ 2	19. 1.29
15011	Fürstenberg, Robert Vilh. ...	—	16. 3.08	„ „	2. 5.27	„ „ 12	16. 3.29
29525	Gilder, Harry G. Sørensen	Odense	3.12.04	„ „	6. 4.29	„ „ 14	27. 4.29
12422	Hansen, Anders Jørgen.	København	9. 7.80	„ „ 2	15. 1.10	„ „ 2	27. 4.29
10181	— Andreas	Hornbæk	7. 3.51	„ „ 3	26. 2.98	„ „ 3	27. 4.29
7340	— Harald Rylander	København	27. 1.07	„ „	17. 4.26	„ „ 9	27. 4.29
25339	— Hilmar Jens Peter	Køge	23.10 02	„ „	2.11.21	„ „ 17	13. 4.29
10203	— Lars Christian .	Dramstrup	22. 9.07	Holbæk	1.10.26	Holbæk	30. 6.28
30151	Haymann, Alexander	Rusland	1. 3.94	Kbhvn. Afd.	25. 4.29	Kbhvn. Afd. 14	27. 4.29
17270	Hesselberg, Jens Andresen.	Skodsborg	5. 6.09	Kolding	5. 5.28	Kolding	6.10.28
5620	Jensen, Alex Christian.	København	26. 6.06	Kbhvn. Afd.	5. 2.26	Kbhvn. Afd. 12	13. 4.29
22186	— Axel Leonhardt	Christiansand	11. 1.05	Frederikshavn	1.12.24	Odense	22.12.28
24882	— Carl Thorvald .	Ringe	15. 1.08	Ringe	9. 5.28	Ringe	30. 3.29
25031	— Jens Vindsmose	København	9. 6.02	Kbhvn. Afd.	31. 5.21	Kbhvn. Afd. 17	7. 7.28
25309	— Kaj	—	22. 7.06	„ „	9. 7.28	„ „ 11	20. 4.29
11157	Jørgensen, Svend.....	—	25. 5.07	„ „	11.10.26	„ „ 15	13. 4.29
12941	Jespersen, Alfred Richard.	—	31.10.07	„ „	10. 1.27	„ „ 2	20. 4.29
27089	Kramer, Andreas	Sønderborg	14.12.08	„ „	20. 2.29	„ „ 13	6. 4.29
28775	Kruhöffer, Ernst Albert...	Sverrig	9. 5.05	Sorø	1.11.25	„ „ 12	20. 4.29
23521	Larsen, Arne Bernh. Toft	København	4. 2.07	Kbhvn. Afd.	29. 3.28	„ „ 12	13. 4.29
18314	— Ejner Jens.....	—	10. 8.08	„ „	7.10.27	„ „ 2	27. 4.29
5199	— Harry	—	27. 2.07	„ „	11.12.25	„ „ 2	20. 4.29
9519	Lauritsen, Peter.....	Erritsø	28. 5.86	Fredericia	28. 1.16	Fredericia	11. 2.28
16244	Lorentzen, Kaj	København	6. 4.06	Kbhvn. Afd.	12. 8.27	Kbhvn. Afd. 2	27. 4.29
21872	Madsen, Søren	Sulsted	5. 8.07	Nørresundby	1. 5.29	Nørresundby	4. 5.29
23736	Nielsen, Anton Chr.	Mastrup pr. Grenaa	21. 4.77	Aarhus	1. 5.97	Kbhvn. Afd. 15	16. 3.29
1519	— Carlo Nicolai G.	København	5. 9.92	Stukkatør Fagforening	1. 8.18	„ „ 5	25. 8.28
1470	Nilsson, Vilh. Sandel A.	—	13. 6.06	Kbhvn. Afd.	7.11.25	„ „ 17	12. 1.29
38643	Olsen, Axel Bertel S..	—	17. 9.02	„ „	22. 2.24	„ „ 17	6. 4.29
25664	Petersen, Christian Høj..	Raarup	30. 4.91	„ „	31. 8.28	„ „ 15	13. 4.29
24334	— Holger Villiam .	Egeskov	17. 5.09	Fredericia	28. 4.29	Fredericia	1. 6.29
26099	— Johannes Peter	København	24.10.01	Kbhvn. Afd.	7.12.28	Kbhvn. Afd. 12	6. 4.29
20279	— Peter Edg. Kyllebæk	—	18. 8.01	„ „	15. 1.21	„ „ 17	27. 4.29
9084	— Poul	Egebjerg	7. 1.99	Holbæk	10. 5.20	Holbæk	30. 3.29
814	— Poul Valdemar.	København	29. 7.96	Kbhvn. Afd.	27. 8.24	Kbhvn. Afd. 11	6. 4.29
11366	— Vagn	—	28.10.05	„ „	18.10.26	„ „ 12	6. 4.29
37002	— Viktor Emanuel	Kolding	9. 5.04	Kolding	3. 7.23	Kolding	6.10.28
31196	Poulsen, Aage.....	København	27. 5.07	Kbhvn. Afd.	22. 3.29	Kbhvn. Afd. 13	13. 4.29
1384	Rasmussen, Alfred.....	Strynø	26. 9.06	„ „	4.11.25	„ „ 11	13. 4.29
12605	— Kaj Sigurd.....	Marstal	23. 2.07	„ „	5.12.26	„ „ 12	13. 4.29
23699	Rensch, Johannes	København	1.12.08	„ „	10. 4.28	„ „ 2	27. 4.29
26433	Sørensen, Einar Henry ...	Vedbæk	15. 1.06	„ „	19. 1.29	„ „ 13	6. 4.29
29890	Schmidt, Carl Johan	Kolding	11. 8.04	Kolding	10. 3.25	Kolding	26. 5.28
2038	Schultz, Carl Gustav ...	København	13. 7.05	Kbhvn. Afd.	28. 7.25	Kbhvn. Afd. 11	20. 4.29
13518	Søby, Frode Valdemar	—	24. 1.77	„ „ 1	18. 5.12	„ „ 13	27. 4.29
15385	Therkelsen, Harry Carl Chr.	—	21. 3.08	„ „	12. 5.27	„ „ 9	27. 4.29
25797	Thomsen, Poul Anton N..	Frederiksberg	26. 9.09	„ „	4.10.28	„ „ 2	13. 4.29
31481	Thorup, Henrik M.....	København	19. 4.96	„ „	20.11.28	„ „ 12	20. 4.29
28611	Tolstrup, Ejnar.....	Tolstrup	5. 4.06	Brønderslev	15. 1.26	Hjørring	30. 3.29

Det er efterhaanden en statelig Serie Skrifter, hvis Fremkomst Oplysningsforbundet har taget Initiativet til: Vedsøs »Jordspørgsmaalet«, Korst »Samfundsøkonomi«, N. K. Christensens »Socialismens og Klassekampenes Historie«, og nu sidst »Fagforeningskundskab, Historie og Problemer«, der er skrevet af Hovedkasserer i De samvirkende Fagforbund Hans Jacobsen, Kommunalrevisor Chr. Sørensen, Hovedkasserer i Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund A. Johansen og Arkivar Oluf Bertolt.

Den nye Bog fremtræder indbunden i et smukt blaat Bind, 270 Sider stor, med nydeligt Tryk, en vægtig Bog. Og hvad mere er, en nyttig Bog, ikke blot for Studiekredsdeltagere, men for enhver organiseret Arbejder.

Siden J. Jensen og Martin Olsen for 30 Aar siden udsendte deres »Oversigt over Fagforeningsbevægelsen i Danmark«, er der ikke fremkommen nogen udførligere sammenfattende Behandling af Emnet. Og hvilken Udvikling har ikke Fagbevægelsen gennemløbet siden den store Lockout i 99! Først gennem Sejren den Gang slog Organisationerne sig igennem til Anerkendelse som selvfølgelige Led i Samfundsorganismen og det økonomiske Liv. Hele det faglige Retsgrundlag er gradvis bleven fastlagt siden. Og talrige Problemer har rejst sig, ikke blot for Organisationernes Ledere, men for hvert enkelt Medlem at skaffe sig Klaring over og tage Stilling til. »Fagforeningskundskab bringer i en sammentrængt og overskuelig Form en Mængde Oplysninger, som man før har maattet søge — ofte forgæves — paa Hundrede forskellige Steder. Og ønsker man at vide mere, vejledes man af en Litteraturfortegnelse til udførligere Kilder.

Der kan være delte Meninger om, hvorvidt de forskellige Spørgsmaal har faaet netop, hvad der tilkommer dem. Enkelte Steder kan man ligefrem føle, hvor vanskeligt det har været at presse Stoffet sammen paa den begrænsede Plads. Men i det hele er det forbavsende meget, der har kunnet medtages og finde Omtale.

Bogen indledes med *en historisk Oversigt*, der Tiaar for Tiaar følger Fagbevægelsens Udvikling ned til Dato. Derefter gøres der i et Kapitel rede for *de faglige Organisationers Opbygning og indre Struktur*. Næste Afsnit hedder *Fagbevægelsens Retsgrundlag* med Omtale af alle herhenhørende Regler og Love fra før »Septemberforliget« til »Tugthusloven«. Kampen om *Arbejdsløn og Arbejdstid*, Lønbevægelser og Lønprincipper, Pristalsregulering, 8-Timersdag og Feriespørgsmaal faar derefter en kort Omtale. En Række andre *faglige Problemer*, Hjemmearbejde, Lærlingespørgsmaal, Fagkooperation, Tillidsmandsinstitutionen m. m. behandles derefter hver for sig. Efter en kort Fremstilling af *Fagbevægelsens Forhold til Sociallovgivningen* følger en udførlig Redegørelse for *Fagorganisationernes Virksomhedsmetoder*, Afslutningen af Overenskomster, Forløbet af Arbejdskonflikter, Arbejdsgivernes Organisation og Kampmidler o. s. v. Og som sidste Afsnit følger et Rundskue over *Udlandets Fagorganisationer* og Formerne for det internationale Samarbejde.

Det er en Bog, der længe har været Trang for. Den udfylder paa fortræffelig Maade et Hul i vor øvrige Fagforeningslitteratur og er et fortræffeligt Hjælpemiddel for dem, der enten paa egen Haand eller i Fællesskab gennem Studiekredsarbejde ønsker at erhverve sig Indsigt i eller øge deres Kundskaber om Fagbevægelsens mange forskelligartede Spørgsmaal.

Borups Højskole lægger ud.

Tirsdag den 17. September, Kl. 8 Aften, afholdes et offentligt Møde paa Højskolen, Frederiksholms Kanal 24, hvortil alle og enhver har gratis Adgang, og hvor Forstander Borup vil fremlægge Arbejdsplanen og besvare Forespørgsler.

Den 5. Oktober, Kl. 8, afholdes Skolens Aabningsmøde, hvortil alle, ogsaa udenfor Elevernes Kreds, har gratis Adgang. Den 7. Oktober begynder Undervisningen.

Undervisningen omfatter danske Fag, fremmede Sprog, Bogholderi, Skrivning, Regning, Matematik og Porcelænsmaling. Gennem Studiekreds, i Foredrag og Samtaleform undervises der i sociale Fag, Naturkundskab, Sundhedslære, Ernæringslære, dansk Historie, Verdenshistorie, Kulturgeografi, Aandslivets Historie, Filosofi, Litteratur og Kunst.

I det forløbne Aar har Skolen været besøgt af 354 mandlige og kvindelige Elever, hvoraf nogle har haft det samlede Kursus, nogle enkelte Fag. Ca. 200 Arbejdsløse deltog i forskellige Dagskursus.

Organiserede Arbejdere har følgende Moderation: For den samlede Undervisning betales — foruden 2 Kr. i Indmeldelsespenge — 15 Kr. maanedlig; tages enkelte Fag, betales for det første, med to ugentlige Timer, 4 Kr. pr. Maaned, med een Time 2½ Kr., de følgende efter nedadgaaende Skala. Indmeldelsen er bindende til Udgangen af April. *Amtsunderstøttelse* søges gennem Københavns Magistrat. Arbejdsløse gennem *Arbejdsløshedsfonden.*

Programmet udleveres gratis paa vort Kontor og i Kioskerne. Fra 5. September træffes Forstanderen Kl. 12—1 og 6—8, Frederiksholms Kanal 24. Kontorets Telefon Byen 4617.

„En proper Næve".

Vi plejer almindeligvis ikke i Fagbladet at reklamere for private Forretningers Produkter, men naar vi i nærværende Tilfælde gør en Undtagelse, er det fordi, at der synes at være fremskaffet et Haandrensemiddel, som vore Medlemmer, der ofte har svært ved at faa renset deres Hænder i tilstrækkelig Grad, vil kunne have Interesse i. Det drejer sig om en saakaldt Haandrensepasta, benævnt »En proper Næve«, der sælges af Einar

Egense, Teglværksgade 33, København Str., Telefoner: Central 8295 - 13295 - 6948.

At Firmaet anfører, at Pastaen renser hurtigere end Sæbe, er billigere samt uskadelig for Huden, er ikke for os det afgørende, men der foreligger for os en Række Udtalelser fra Arbejdere og Tillidsmænd paa forskellige Virksomheder, der anbefaler Midlet. Vi kan saaledes nævne Ford Motor Company, F. L. Smidth & Co., Hellesens Enke & V. Ludvigsen samt Københavns Hovedbrandstation. Dertil kommer en Erklæring fra V. Steins analytisk-kemiske Laboratorium, der har haft en Prøve Pasta til Undersøgelse, og som har afgivet følgende Erklæring:

»Der fandtes i Prøven ikke Kemikalier, som angriber Huden og er skadeligt for denne.

Da Rensemidlet let fjerner Forureninger som Beg, Tjære, Shellak, Harpiks, Olie, Sod, Grafit, Vognsmørelse, Blæk og Bogtryksværte, kan det anses for vel egnet til at rense saavel Hænder som Ansigt.«

Vi mener herefter at tjene Medlemmernes Renlighedssans ved at turde anbefale »En proper Næve«.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 26258	Frederiksen,	Carl	(Kbhvn. Afd.)
- 25779	Mortensen,	Egil Martin	(—)
- 3325	Marcussen,	Frederik Vilhelm	(Nakskov Afd.)
- 3895	Poulsen,	Axel Godtfred	(Stege Afd.)

Medlemmerne Nr. 20146, Chr. O. Burild, Nr. 18525, Einer Johs. Henriksen, Nr. 6654, Peter Larsen, og Nr. 30784, Lorenz Lorentzen, har atter fundet deres Bøger.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 36863 Dalgaard, Alfred.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 25630	Christensen,	Svend Holm	28. 2.20
- 23039	Estornel,	Theodor	27.12.19
- 25592	Larsen,	Harald Edvard	1. 2.19

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 23175	Andersen,	August	30. 3.29
- 17937	—	Christian	29. 9.28
- 17744	—	Osvald V. H. L.	10.10.25
- 36701	Bigum,	Aksel Stahl	2. 3.29
- 16116	Børgesen,	Ove	12.11.27
- 30029	Christensen,	Jens Chr. Sillemann	17.11.23
- 1112	—	Poul Einer Berg	3.11.28
- 7407	Clausen,	Thorkild Erik	24. 9.27
- 36863	Dalgaard,	Alfred	30. 3.29
- 27855	Eberhardt,	R. E.	7. 4.23
- 18336	Frantzen,	Michael Chr.	16. 3.29
- 36931	Guldberg,	Edvin Charles H.	17. 5.24
- 36586	Gødtz,	Alexander Aa. E. N.	8. 1.27
- 23417	Hansen,	Harald	21. 7.28
- 30621	—	Holger V. Topgaard	13.10.28
- 36800	—	Kaj Alexander	19. 7.24
- 31998	—	Thorvald Marius	3.10.25
- 39780	Hønnicke,	Ludvig	12.11.27
- 17696	Jensen,	Carl Fr.	15.12 23
- 34569	—	Charles Ad. E.	9. 3.29
- 12077	—	Hjalmar	8.10.27
- 6480	—	Otto	28. 1.28
- 23962	Jørgensen,	Jacob Julius	29. 7.22
- 9183	Johansen,	Edvard Chr.	2. 3.29
- 26920	—	Harald Gabriel	20. 3 26
- 10758	—	Peter Riisgaard	26.11.27
- 781	Knudsen,	Svend Aage	28.11.25
- 11899	Lauritzen,	Jens	1.12.28
- 10763	Madsen,	Magnus Schønning	8. 4.22
- 16030	—	Svend Aage	4. 8.28
- 30547	Mortensen,	Rudolf	13.11.20
- 18852	Nielsen,	Einer Hjalmar	7. 1.28
- 6431	—	Einer Peter	22. 8.25
- 3360	—	Kaj Johan L.	4.11.22
- 662	—	Niels Vilhelm F.	28. 4.28
- 26366	—	Poul Chr.	27.11.20
- 28091	—	Torben A. B.	5.11.27
- 18846	Olsen,	Carl Otto	4. 2.28
- 16057	—	Peter A. Petersen	2. 4.27
- 13800	—	Søren Peter	6.10.28
- 32896	Petersen,	Aage Sigfred	7. 5.27
- 34503	—	Carlo H. Kønike	16. 3.29
- 35168	—	Jørgen Charles	8. 5.26
- 5539	Poulsen,	Anton	23. 6.23
- 16281	Rasmussen,	Jens Rasmus	15.12.28
- 35444	Rahbech,	Holger	23. 8.24
- 23213	Rüdendahl,	Poul Joh. Chr.	3.10.25
- 23103	Thomsen,	Leander Ø.	6. 6.25
- 39215	Winther,	Herman J. N.	23. 1.26

Overskud henligger til følgende Medlemmer fra F. L. Smidth & Co., Valby.

Skr. 157, A. Andersen.
— 167, C. J. Nielsen.
— 158, H. A. Christensen.
— 154, Klæbel.
— 157, A. Enghave.
Dr. 226, S. Sørensen.
Pladearb. 47, S. Madsen.
— 28, K. Hansen.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JÆRN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 11 SEPTEMBER 1929 15. Aarg.

Fortolkningskunster.

Da Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund ved Aarhundredskiftet sammen med Arbejdsgiverne i Jærnindustrien gennemførte den første kollektive Overenskomst, var det Aftale- og Underhandlingsprincippet, der blev sat i Stedet for den næsten permanente Krigstilstand, der var særegen for Arbejdsforholdene i Danmark i Slutningen af forrige Aarhundrede. Denne Ændring i Forholdet mellem Arbejder- og Arbejdsgiverorganisationerne var en direkte Følge af Lockouten i 1899, hvis Afslutning man har mindedes i denne Maaned ved at notere Septemberforligets uforandrede Bestaaen gennem 30 Aar. Den kollektive faglige Overenskomst var i Virkeligheden en naturlig Følge af Septemberforliget, der ved at anerkende de faglige Organisationer havde forberedt Vejen for dette Overenskomstsystem, men det krævede hos Arbejder- og Arbejdsgiverorganisationerne en ganske anden gensidig Indstilling, end Tilfældet var tidligere, hvor Arbejderne alene var henvist til at anvende Strejken for at opnaa bedre Livsbetingelser, og hvor Arbejdsgiverne hensynsløst forfulgte de Arbejdere, der talte Kammeraternes Sag. Hvor tidligere Hensynsløsheden havde præget Arbejdsforholdet, maatte der nu, om det kollektive Overenskomstprincip skulde holde, i Stedet for træde loyal Overholdelse af de Overenskomster, som man indgik. De kollektive Overenskomsters Bestaaen gennem snart 30 Aar er et Bevis for, at den gensidige Overholdelse af Aftalerne i fremtrædende Grad har præget Arbejdsforholdet, thi det havde jo sikkert været umuligt at gennemføre de mange Overenskomstfornyelser, hvis ikke Parterne efter indhøstede Erfaringer gensidig kunde regne med at faa Aftalerne respekteret.

Dertil kommer for Jærnindustriens Vedkommende, at det vigtigste Spørgsmaal, nemlig Lønspørgsmaalet, gennem det bevægelige Lønsystem blev gjort til en „overenskomstmæssig Undtagelse" fra de øvrige overkomstmæssigt fastlagte Bestemmelser. Dette System gav sammen med Akkordsystemet Mulighed for at afpasse Lønnen efter de enkelte Virksomheders særlige Forhold med Hensyntagen til den enkelte Arbejders Kvalifikationer og Anciennitet. Et nøje fastlagt ensartet tarifmæssigt Lønsystem vilde have været uforeneligt med den Uensartethed, der præger Produktionen i Jærnindustrien, men det bevægelige Lønsystem krævede hos Arbejder- og Arbejdsgiverrepræsentanterne en særlig Forhandlingskultur, og hos Medlemmerne, som de repræsenterede, Forstaaelse af Systemets Principper, for at „Løfteparagraffen" skulde kunne bære Jærnindustriens Lønforhold. Paragraffens uforandrede Ordlyd maa være Bevis for, at de her nævnte Forudsætninger hidtil har været tilstede.

Hvad derimod Overenskomstens øvrige Bestemmelser angaar, maa disse nu mere end nogensinde før og i langt højere Grad, end Tilfældet var i 1900, da den første Overenskomst blev indgaaet, ligge fast i Overenskomstperioden. Selv om der dengang var visse Forudsætninger for de Aftaler, som blev truffet — og der er vel altid Forudsætninger for en Aftale — saa er disse nu langt mere hævdvundne gennem den Kotume, som Aarenes organisationsmæssige Samliv

har skabt, og maa derfor ogsaa, saalænge Overenskomsten bestaar, respekteres, og vi tænker her i videre Forstand paa de overenskomstmæssige Forhold, altsaa ogsaa Fælles Værkstedsregler.

Imidlertid synes Arbejdsgiverne i stigende Grad at gøre den Opfattelse gældende, at ligesom Løfteparagraffen giver Adgang til at ændre Lønningerne efter de skiftende Tiders Behov, og ligesom Prislisterne uafhængig af Overenskomsterne er lokale Aftaler, saaledes kan Overenskomsternes og Fælles Værkstedsreglers Bestemmelser i al Almindelighed ændres, naar Arbejdsgiverne anser det for fornødent. Man søger i Virkeligheden forbeholdt den enkelte Arbejdsgiver med Støtte af sin Organisation at afpasse de aftalte og gennem Kotume fastlagte Bestemmelser efter Vedkommendes specielle Interesse. Finder en Arbejdsgiver, at de overenskomstmæssige Bestemmelser ikke er i Overensstemmelse med „Virksomhedens Tarv", saa har der i de senere Aar hos Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning været en Tendens til gennem Fortolkning at bringe dem i Overensstemmelse hermed. Man tager det i saa Henseende ikke saa nøje med Hensyn til Ordlyden af Bestemmelserne eller til den Kotume, efter hvilken de har været praktiseret. Den af Arbejdsgiverne paaberaabte „Virksomhedens Tarv" gaar her forud, og vil Arbejderne ikke anerkende Berettigelsen heraf, ændrer Arbejdsgiverne blot de engang hævdvundne overenskomstmæssig fastsatte Forhold, og saa kan Arbejderne klage til deres Organisation, om de vil.

Det er Ensidighedens og Ulighedens Princip, der her sættes i Højsædet. Tilslutning fra Sammenslutningens Side til den enkelte Arbejdsgivers Standpunkt uden Tilslutning fra de paagældende Arbejderes Side er tilstrækkelig til, at nye Arbejdsforhold iværksættes, og hævdvundne Bestemmelser ændres. Arbejderne kan jo klage, om de ikke er tilfredse med det nye. Ønsker derimod Arbejderne Ændring i de bestaaende Forhold, og Arbejdsgiverne modsætter sig det, maa de henvende sig til deres Organisation og søge dennes Bistand. Skulde de paa egen Haand iværksætte en Forandring, rejses der øjeblikkelig Klagemaal over, at Arbejderne ikke har fulgt Voldgiftsreglerne. Vi har intet imod dette Standpunkt hos Arbejdsgiverne, kun maa vi forlange, at hvad der er Pligt for den ene Part ogsaa er Pligt for den anden. Vi er Tilhængere af ordnede Tilstande mellemorganisationsmæssigt og paa Arbejdspladserne, men det kollektive Overenskomstprincip maa nødvendigvis medføre lige Pligter for begge Parter, og kan ikke berettige til, at den ene af dem tilsidesætter sine. Dertil kommer, at vi har intet imod, medens Aftalerne bestaar, at forhandle om saadanne Ændringer, som en af Parterne maatte finde paakrævet, men opnaas der ikke Enighed, maa i Almindelighed den gamle Ordning bestaa, indtil Overenskomsten udløber, og man er enedes om en ny. Her er det imidlertid, at Arbejdsgiverne søger ved Hjælp af det juridiske Element gennem „Fortolkning" at faa den Ordning fastslaaet, som man ikke kan opnaa ad Forhandlingens Vej. Vi vil straks her bemærke, at vi med de bestaaende Voldgiftsregler har tiltraadt den faglige Voldgifts Princip, men vi er ikke dermed indgaaet paa at tilstræbe Voldgift. Vi erkender Nødvendigheden af i givet Fald at kunne faa Trediemand til at afgøre Spørgsmaal, som Parterne ikke har kunnet enes om, men vi bestrider, at nogen af Parterne gennem faglig Voldgift imod den anden Parts Protest har Ret til at søge saadanne Bestemmelser gennemført, som ikke var bestaaende, da Forhandlingen om Overenskomsten fandt Sted, og som forringer de kotumemæssige Rettigheder. I Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 2. December 1921 i Sag Nr. 529 hedder det:

> „Det kan ikke være lovligt i en Overenskomstperiode ved Strejke at ville gennemføre fuldt ud, hvad man gennem Forhandling om Overenskomsten kun delvis har kunnet gennemføre."

Paa samme Maade mener vi, at det er Misbrug af den faglige Voldgiftsret at søge denne benyttet som Brækstang for Gennemførelse af ensidige Ønsker, som ikke har været fremme ved Overenskomstens Fornyelse, og som forringer Forholdene for en af Parterne. Nu vil det heroverfor kunne hævdes, at den faglige Voldgiftsret jo netop tilstræber en retfærdig Afgørelse, og at det maa antages, at Opmanden i Kraft af sin Upartiskhed vil søge at dele Sol og Vind lige, men selv om man tiltræder dette Synspunkt, er der noget, som den juridiske Opmand i al Almindelighed vil mangle, nemlig den dybere Indsigt i Arbejdsforholdet og Kendskab til Arbejdspladsernes Praksis, som er en Nødvendighed for helt og fuldt at kunne bedømme et fagligt Spørgsmaal.

Vi er imidlertid tilbøjelige til at tro, at netop denne Mangel hos den juridisk indstillede Opmand anser Arbejdsgiverne for at være en Fordel, ellers vilde de næppe i den Grad, som Tilfældet er, sætte ind for Juristernes Medvirkning fremfor at lade Folk med praktisk Sans tiltræde som Opmænd. Der er ingen Tvivl om, at Juristen staaende overfor Arbejdsgivernes Paastand om, hvad „Virksomhedens Tarv"

kræver, paa Grund af sit manglende Kendskab til det virkelige Forhold ofte tager mere Hensyn til Arbejdsgivernes Paastand end til Arbejdernes Synspunkter. „Virksomhedens Tarv" har reddet mere end en Sag for Arbejdsgiverne. Det er derfor forklarligt, hvis Arbejdsgiverne sætter mere Pris paa den faglige Voldgiftsrets Medvirkning, end Tilfældet er hos os, og den Tendens til at „fortolke", som vi synes at spore hos dem, maa føre til, at vi ikke i samme Grad knæsætter Voldgiftsprincippet. Følgen heraf vil maaske blive, at vi faar en Del uafgjorte Sager, som vi saa maa tage Hensyn til, naar Overenskomsten skal fornyes, men det vil unægteligt ikke bidrage til at lette Overenskomstforhandlingerne. Dette faar imidlertid være, selv om vi kan komme i den Situation at foretrække faglig Kamp for voldgiftsretlig Afgørelse. Vi har altid i Overensstemmelse med den danske Arbejderbevægelses gamle Teorier været Tilhængere af Voldgiftstanken, men naar den af vore Modstandere søges krænget over i sin egen Karikatur, maa vi for at værne vore Interesser indstille os paa andre Metoder, selv om disse er i Strid med vor principielle Opfattelse. Vi kan ikke fortsat staa os ved at indgaa Overenskomster, hvis Forudsætninger gennem Fortolkning ganske ændres i Overenskomstperioden. Det vil nedbryde Retsbevidstheden hos Arbejderne, og det vil vanskeliggøre Muligheden for at faa vore Medlemmer til at tiltræde de Resultater, der opnaas ved Overenskomstfornyelserne.

Rationaliseringens sociale Problem.

Af *Sigfrid Hansson* i »Fackförenings-Rörelsen«.

(Sluttet.)

Den schweiziske Landsorganisation har i en af dens Kongres vedtagen Resolution energisk hævdet den Opfattelse, at Rationaliseringen er et Spørgsmaal, som ikke er Arbejdsgivernes Privatsag, men vedrører hele Samfundet. Eftersom den direkte griber ind i Arbejdernes Forhold, bør Arbejderne have Medindflydelse paa denne. I Lighed med den økonomiske Verdenskonferences Udtalelser bør Rationaliseringen indrettes paa at muliggøre »den bedste, sundeste og værdigste Anvendelse af den menneskelige Arbejdskraft«. Fagforeningerne bør tilstræbe gennem denne at fremme Købekraften ved at gøre Produktionen billigere og forhøje Lønningerne. Særlige Foranstaltninger maa vedtages for at bekæmpe den af Rationaliseringen foraarsagede Arbejdsløshed. I en Fremstilling til Statsmyndighederne har den schweiziske Landsorganisation foreslaaet Nedsættelse af en permanent Kommission med den Opgave at virke for en rationel Organisation af det schweiziske Samfund.

Det er i store Træk den Opfattelse af Rationaliseringen, som gør sig gældende indenfor Fagforeningsbevægelsen i Udlandet. Den falder i Hovedsagen sammen med de Synspunkter, som den økonomiske Verdenskonference anlagde paa den. Fagforeningsbevægelsens Indstilling er altsaa kritisk, men ikke negativ. Man erkender Rationaliseringens Betydning og er beredt til at gøre positiv Indsats, men man kræver Garantier mod en hensynsløs Varetagelse af privatøkonomiske Interesser paa Arbejderklassens og de brede Befolkningslags Bekostning. Fagforeningsinternationalens Kongres i Paris i 1927 sammenfattede de fagligt organiserede Arbejderes Synspunkter i en saalydende Udtalelse:

> »Rationaliseringen fortjener kun Støtte under de Vilkaar, at Repræsentanter for Arbejderne i Virksomhederne eller for den anerkendte Fagorganisation i hvert enkelt Tilfælde medvirker til dens Gennemførelse, og at Rationaliseringen umiddelbart, Trin for Trin, ledsages af en Forhøjelse af de store Konsumentmassers Realløn og dermed af en Udvidelse af Markedet. Rationaliseringen som en udelukkende teknisk Foranstaltning eller som en ren Organisationsreform vedrørende Arbejdsprocessen uden en folkeøkonomisk Virkning i Form af Forhøjelse af Reallønnen og Markedets Udvidelse fremmer Arbejdsløsheden og bliver i Stedet for en Kilde til økonomisk Velstand et socialt Onde.«

Forudsætningen for den fagligt organiserede Arbejderklasses Medvirkning maatte altsaa i Henhold til denne Udtalelse være, at Arbejderne enten direkte eller gennem deres Organisationer fik Lejlighed til at øve Indflydelse paa de Foranstaltninger, som skal tages. Hermed befinder Fagforeningsinternationalen sig paa samme Linie som den økonomiske Verdenskonference. Denne har nemlig i en af sine Resolutioner krævet, »hvad angaar Arbejdets Organisation i egentlig Forstand, Medvirkning af de ansatte samt Bistand af saavel Fagorganisationer som videnskabelige og tekniske Eksperter«. Men hvis en saadan Medvirkning skal kunne komme til sin Ret, maa den tydeligt grundes paa en Erkendelse af det Princip, som indeholdes i Begrebet industrielt Demokrati. Rationaliseringen og det industrielle Demokrati har altsaa intime Berøringspunkter med hverandre. Dette komplicerer Rationaliseringsproblemet, i det mindste i vort Land, hvor Arbejdsgiverne i Almindelighed er meget utilbøjelige til at erkende det industrielle Demokrati. Taylorsystemets Ophavsmand har imidlertid sikkert Ret, naar han siger, at man ikke kan gennemføre Industriens Rationalisering, førend Spørgsmaalet om Forstaaelse mellem Arbejdere og Arbejdsgivere bliver løst.

Vi har i det foregaaende været nødt til at konstatere, at den svenske Fagforeningsbevægelse hidtil har savnet Retningslinier med Hensyn til Rationaliseringen, optrukket af de vedkommende Organisationsinstanser. Med Hensyn til Arbejdsforholdene i Almindelighed har Manglen paa saadanne endnu ikke voldt nogle større Ulemper. Ar-

bejderne har gennem deres lokale Organisationer, t. Eks. Værkstedsklubberne, haft Mulighed for paa noget nær tilfredsstillende Maade at varetage deres personlige Interesser i Forbindelse med Gennemførelse af de tekniske og driftsorganisatoriske Foranstaltninger. For dem har det i saa Fald nærmest drejet sig om at øve Indflydelse paa de Akkordreguleringer, Personelforflyttelser og Beskyttelsesanordninger, som man har fundet nødvendige. I dette Tilfælde har de kun haft at hævde den Ret, som de i flere Aar har været tilsikrede, takket være deres Organisationers Evne til, trods Svensk Arbejdsgiverforenings § 23, at gøre sig gældende vedrørende Arbejdsvilkaarene i Almindelighed.

Det er vel nærmest med Tanke herpaa, som Landsorganisationens Kasserer, Hr. Johan Olov Johansson, i den af Regeringen foranstaltede Arbejdsfredskonference erindrede om, at der for lang Tid tilbage indsattes den Bestemmelse i de fleste Landsoverenskomster af Betydning, at hvis Arbejdsgiveren indfører nye Arbejdsmetoder eller Arbejdsmaskiner, kan en for en vis Tid fastsat Akkordprisliste ændres gennem Forhandlinger mellem Arbejdsgiveren og Arbejderen, respektive dennes Organisation. Denne Overenskomstbestemmelse kom til, længe inden man havde begyndt at tale om Rationalisering i den nuværende Betydning, men Hr. Johansson havde naturligvis Ret, naar han betegnede denne som »en ren Rationaliseringsbestemmelse«. Man maa jo nemlig gaa ud fra, at Arbejdsgiverne aldrig vedtager saadanne Foranstaltninger med det Formaal at gøre Produktionen ringere, men for at forbedre den, og selv om Arbejderne af og til har ment sig foranlediget til at betvivle paatænkte eller gennemførte Foranstaltningers Formaalstjenlighed i denne Henseende, er det aldrig forekommet, at de har optraadt som Modstandere af Rationaliseringen i og for sig.

Oprindelig tog den her nævnte Overenskomstbestemmelse udelukkende Sigte paa Nødvendigheden af Arbejdslønnens Tilpasning til den tekniske og driftsorganisatoriske Udvikling. Det var vel nærmest Arbejdsgiverparten i Kollektivoverenskomsten, som havde Interesse af paa denne Maade at give Løntarifferne nødvendig Elasticitet. Men Bestemmelsen kom efterhaanden til at udgøre en principiel Grundvold for en forøget Medindflydelse for Arbejderne indenfor Virksomhederne, dette bevidnedes selv af Arbejdsgiverrepræsentanterne ved Regeringens Arbejdsfredskonference. Man erkendte til og med ganske uforbeholdent, at Rationaliseringens Gennemførelse helt enkelt forudsatte direkte Medvirkning af Arbejderne.

I den Udstrækning, Arbejderne har haft Lejlighed til at befatte sig med Rationaliseringen i mere udstrakt Betydning, og Arbejderne har indladt sig paa et saadant Samarbejde med Virksomheds- og Arbejdsledelserne, har de altsaa handlet i fuld Overensstemmelse med Fagforeningsbevægelsens Hensigter. De har naturligvis frem for alt tænkt paa deres eget bedste, men de har forstaaet, at Virksomhedernes Udvikling og Evne til at gøre sig gældende hænger intimt sammen med deres eget Ve og Vel.

Ikke engang fra kommunistisk Side har man udenvidere vovet at fordømme Rationaliseringen. Den af det kommunistiske Parti i Slutningen af Januar i Aar foranstaltede »faglige Landskonference« udsendte ganske vist en Parole om »Kamp mod den kapitalistiske Rationalisering«, men den skyndte sig at fremholde, at »denne Kamp er intet Maskinstormeri, som rettes imod saakaldte tekniske Forbedringer«. Kampen skal i Stedet for rettes mod »Lønreduktioner og for en Forhøjelse af Arbejdernes Reallønninger«, for 8 Timersdagens Gennemførelse for alle Arbejdergrupper, som endnu har længere Arbejdstid«, mod »Overtidsarbejde og for Arbejdstidens Forkortelse til 7 Timer pr. Dag samt 6 Timers Arbejdsdag under Jord, indenfor sundhedsfarlige Erhverv og for Ungdom under 18 Aar«, samt sluttelig for »Ferier, Hvilepauser under Arbejdet o. s. v.«

Dette »Aktionsprogram« indeholder strengt taget ingenting udover det, som den »reformistiske Fagforeningsbevægelse« har rettet sine Bestræbelser paa. Det fine i den kommunistiske Kragesang skulde vel nærmest være at søge i Mangelen paa Evne til at betragte Rationaliseringen ud fra andre Synspunkter end det rent lønpolitiske. Saa vidt vi har kunnet forstaa, mener Kommunisterne, at Arbejderne ikke bør befatte sig med Rationaliseringens tekniske, driftsorganisatoriske og økonomiske Problem, men overlade til Virksomhederne og Arbejdsledelserne at løse dem saa godt, de formaar. Om dette sker til Skade for de i Virksomheden ansatte og uden tilbørlig Hensyntagen til almene sociale Interesser, synes ikke nævneværdigt at bekymre dem, som angiver Tonen i den kommunistiske Lejr.

Selv om Arbejderne hidtil har været tilbøjelige til at betragte Rationaliseringen som frem for alt et lønpolitisk Problem, kan Fagforeningsfolk ikke godt undgaa fremdeles at befatte sig med den ogsaa ud fra andre Synspunkter. Vi har allerede paavist dens Sammenhæng med Arbejdsløsheds- og Arbejdsanvisningsproblemer. Det siger sig selv, at Fagforeningsbevægelsen maatte tage fat paa dem paa en helt anden Maade end hidtil. Ved at vise Rationaliseringsbestræbelserne Opmærksomhed i Virksomhederne bør de faglige Organisationer beflitte sig paa at formaa Arbejdsgiverne til, saa vidt muligt, at forebygge eller begrænse Arbejdsløsheden, og ved at holde sig à jour med Stillingen paa Arbejdsmarkedet bør de gribe ind med det Formaal at hjælpe de Arbejdsløse tilrette ved Søgningen efter nye Muligheder for Udkommet. Denne vigtige Opgave har de sikkert allerede gjort til deres, men det bliver nødvendigt, at Fortsættelsen af denne systematiseres. Dette kan ske paa Grundlag af en med Arbejdsanvisning kombineret Arbejdsløshedsforsikring, men medens man venter paa en saadan Forsikrings Gennemførelse, kan det blive nødvendigt at komplettere den offentlige Arbejdsanvisning og de Organer, som Fagorganisationerne selv raader over. Det ligger da nær for Haanden at søge at faa et Samarbejde med Arbejdsgiverne i Stand. Formaalet med Regeringens Arbejdsfredskonference var jo bl. a. at undersøge Forudsætningerne for et saadant Samarbejde, og under Forhandlingerne i den Kommission, som afløste nævnte Konference, turde denne Sag vel kunne paaregne særlig Opmærksomhed.

Da den engelske Mond-Konference udarbejdede sit

Program, blev Begrebet Rationalisering udvidet til langt ud over de her berørte Spørgsmaal. Vi citerer:

»*Rationalisering:* De Fordele, som kan naas gennem videnskabelig Organisation af den industrielle Produktion, af Administrationsapparaterne, af Arbejdsprocesserne, af Bygnings- og Maskinanlæg m. m., samt gennem Standardisering af Varerne, gennem Forenklinger, gennem en videnskabelig Beregning af Produktionsomkostningerne, gennem Undgaaelse af Sløseri med Raamateriel og Drivkraft o. s. v., gennem Anvendelse af Maskiner og mekanisk Kraft i størst mulige Udstrækning, gennem en videnskabelig Virksomhedsplacering i det hele taget. Tendensen til Industriens Gruppering i store koncentrerede Enheder; det ønskværdige i, at denne Tendens fortsættes til Fremme af en større Produktionskapacitet. Rationaliseringens Følger for Arbejderne umiddelbart og i det lange Løb, og hvorledes disse Følger kan mildnes gennem gensidig Tilpasning. At fremme Industriens Tilpasningsevne, eksperimentel Prøvning af nye Metoder, Afgrænsning af Organisationsomraaderne, Omflytninger af Arbejdskraft, Skadeserstatninger, Pensioner.«

Den engelske Landsorganisations Kongres har med sin Beslutning om at anerkende Mond-Konferencen og sin Bemyndigelse til Generalraadet til at fortsætte Forhandlingerne paa Grundlag af Konferencens Program tilkendegivet, at den betragter det som Pligt for den engelske Fagforeningsbevægelse at beskæftige sig med Rationaliseringen, ikke blot ud fra et lønpolitisk Synspunkt og med Hensyn til de sociale Problemer, som gennem denne bliver aktuelle, men ogsaa med Henblik paa Rationaliseringens almene erhvervspolitiske Betydning. At dette maa ske under et udvidet Samarbejde med Arbejdsgiverne har denne Kongres fundet indlysende. Et Samarbejde er naturligvis ogsaa absolut nødvendigt, hvis det overhovedet skal blive muligt for Arbejderne at gøre deres Mening gældende i denne vigtige og i deres Liv og Forhold saa dybt indgribende Udviklingsproces. Man kan kalde Samarbejdet »Mondisme« eller »industrielt Demokrati«, men man kan ikke med Rette paastaa, at det ikke indeholder en Erkendelse af Arbejdernes naturlige og berettigede Krav paa Medindflydelse og en Befæstelse af Fagforeningsbevægelsens møjsommeligt tilkæmpede Position. Resultatet af Samarbejdet vil bero paa Arbejdernes og deres Organisationers Evne til at gøre sig gældende. Har man Anledning til at tvivle paa denne Evne, bør man maaske helt fraraade Arbejderne at indlade sig paa et saadant Arbejde og forlade sig paa Guds Forsyn. Nærer man derimod Tiltro til de svenske Arbejdere og deres Organisationer, kan man med god Samvittighed raade dem til ogsaa at give sig i Lag med de Problemer, som der her er Tale om. Og hvorfor skulde man ikke vove at nære en saadan Tiltro? Har ikke den svenske Arbejderklasse vist sig at være de Opgaver voksen, som den hidtil er stillet overfor?

Karteller og Truster i Jærn- og Metalindustrien.

Af *P. P. Svejstrup.*

Det internationale Kobberkartel.

Langt den største Del af Verdens Kobbermalm findes i det vestlige Amerika, hvor der i de senere Aar er fremstillet ca. 10 Gange saa meget Kobber som i hele Europa.

Kobberet findes som Regel i store Malmlejer med et forholdsvis ringe Kobberindhold (d. v. s. som Regel mellem 1 og 3 pCt.). Kobberet fra disse Malme kan derfor kun udvindes ved Hjælp af meget store Anlæg, der er i Besiddelse af et meget kostbart Maskineri.

Konsekvensen af disse to Ting er, at Kobberet i vor Tid fremstilles af ret faa meget kapitalstærke Selskaber. Foruden et Flertal, der hører hjemme i de Forenede Stater, findes der et belgisk Selskab, der har Miner i Kongo, og et engelsk, der har Miner i Spanien.

Disse Selskaber fremstillede i 1926 1,479,500 Tons Kobber, heraf 1,165,500 Tons i Amerika, 126,100 Tons i Europa og 107,500 Tons i Afrika.

Sætter man skønsmæssigt et Selskabs samtlige Udgifter ved Produktion og Salg til 1000 Kr. pr. Tons, faar man en samlet aarlig Omsætning paa 1500 Mill. Kr. Dette Tal har en vis Interesse, fordi det viser, at et internationalt Kartel, der kan drive Prisen 10 pCt. i Vejret, kan give en aarlig Fortjeneste paa 150 Mill. Kr.; er Karteloverprisen 20 pCt., bliver den aarlige Fortjeneste 300 Mill. Kr.

I Tiden fra Verdenskrigens Slutning til 1927 havde Kobberindustrien en forholdsvis vanskelig Periode. Salgsprisen var noget lavere end i 1913, og Lønninger og forskellige Omkostninger var omvendt højere paa Grund af den almindelige Prisstigning. Kun en fuldt ud moderne Teknik, der benyttede alle Fremskridt, kunde bevirke, at Produktionen steg og steg, saaledes at der nu fremstilles ca. 50 pCt. mere Kobber end i 1913.

Endelig i 1926 enedes alle de Selskaber, der fremstiller Kobber — der er ialt 32, saa det er jo ikke uoverkommeligt — om at danne et internationalt Kartel til Opnaaelse af Priser, der laa i passende Højde.

I 1927 mærker man ikke meget til Kartellets Virksomhed, Priserne laa tværtimod lavere end det foregaaende Aar, men fra 1928 indtræder der en Ændring, og Priserne stiger jævnt Aaret igennem; i Begyndelsen af 1929 laa Priserne omkring 25 pCt. højere end i 1927, og de fleste Kobberforbrugere bliver foruroligede ved den stadige Prisstigning og gør store Indkøb, og den derved fremkaldte Efterspørgsel fremkalder atter Prisforhøjelser, saaledes at Prisen i Begyndelsen af April 1929 ligger mere end 70 pCt. over det tidligere ret lave Niveau. Paa dette Tidspunkt, hvor det maa antages, at de fleste Kobberforbrugere havde købt ind for længere Tid og Kartellet tilsvarende solgt ud for længere Tid, fandt der et Prisfald Sted, saaledes at man naaede Niveauet fra Aarets Begyndelse.

Naar Markedet hen ad Efteraaret atter kommer i Gang, vil Kartellet staa stærkt, fordi Efterspørgselen efter Kobber maa antages at være stigende; det er den elektriske Industri, der er den største Efterspørger efter Kobber, og da der mange Steder er en stærk Tendens til at gaa over til elektrisk dreven Jærnbanetrafik, kan man anse det for rimeligt, at Efterspørgselen vil stige endog ret stærkt.

Hvis man vil forsøge at beregne, hvad den Stigning, der fandt Sted i Kobberprisen i 1928 og det første Kvartal af 1929, har betydet for Kapitalen, kan man beregne Værdien af Aktierne i Kobberselskaberne i de Forenede Stater, dels paa det laveste Punkt i 1927 og dels i Marts 1929. En saadan Beregning vil vise, at den laveste Aktieværdi var omkring 7 Milliarder Kr., medens Aktieværdien i 1929 var oppe paa 15 Milliarder Kr., d. v. s. en Kursstigning for Kobberaktier paa mindre end 2 Aar paa 8 Milliarder Kr.

Denne Beregning er foretaget meget forsigtigt, og da Kartellet som ovenfor nævnt staar stærkt og har Mulighed for at gennemføre Prisforhøjelser i Efteraaret 1929 og senere, bliver man stillet overfor Spørgsmaalet: Hvem skal forrente de 8 Milliarder Kr.? Der kan gives to Svar, som hver for sig indeholder noget af det rigtige.

Det ene Svar er, at de 8 Milliarder Kr. skal forrentes af den kobberforbrugende Industri og da først og fremmest af Elektricitetsindustrien. Det vil med andre Ord sige, at Elektricitetsindustrien, der har arbejdet sig saa stærkt frem, at den nu har hele Verdens Befolkning til Kunder, skal afgive en Del af sin Fortjeneste til Kobberindustrien. Det kan gøres uden større Vanskelighed, fordi Elektricitetsindustrien kan forhøje sine Priser tilsvarende; det betyder ikke noget i Konkurrencen, fordi Kobberet koster det samme for alle elektriske Fabrikker.

Det andet Svar er, at de 8 Milliarder væsentlig skal forrentes af Europa. Dette Svar er ogsaa ret rigtigt, fordi de europæiske Lande maa indføre en Mængde Kobber fra de Forenede Stater og selvfølgelig maa betale dette med Markedsprisen, selv om denne er bestemt af Kartellet og i Virkeligheden indeholder en Kartelafgift paa Hundreder af Millioner Kr.

Tager man som Eksempel Tyskland, saa indførte dette Land for ca. 300 Mill. Kr. Kobber. Stiger Prisen med 33 pCt., betyder det en Ekstrabetaling fra Tyskland til de Forenede Stater paa 100 Mill. Kr. Det tilsvarende gælder i endnu højere Grad Lande som Danmark, der fuldkomment mangler Kobber som Raastof.

Det er selvfølgelig vanskeligt selv for Europa som Helhed at forhindre en saadan Brandskatning, men man forstaar ikke rigtig en international Samfundsorden, der tillader en enkelt Kapitalgruppe at skaffe sig saadanne Ekstrafortjenester.

Kapitalkoncentrationen i Maskinindustrien.

Indenfor de forskellige Landes Maskinindustri er der i de sidste Aar ført Klager over de daarlige Tider. Klagerne lyder forskelligt i de forskellige Kredse, idet Arbejdsgiverne først og fremmest klager over, at den i Maskinindustrien anbragte Kapital ikke giver samme Udbytte som tidligere, medens Arbejderne klager over Arbejdsløsheden og er utilfredse med Lønningerne o. s. v.

Aarsagerne til Klagerne er først og fremmest, at der i Verdens Maskinindustri i de sidste Aar findes et Misforhold mellem de forskellige Landes Evne til at fremstille Maskiner og den faktiske Produktion, d. v. s. det er et almindeligt Forhold, der gentager sig fra Land til Land, at Maskinfabrikkerne maa gaa for halv eller trekvart Kraft. Da den Fabrik, der gaar for halv Kraft, skal bære omtrent det samme Beløb i Forrentning af Laan og Vedligeholdelse og andre Udgifter, som den, der gaar for fuld Kraft, bliver dens Overskud mindre. Det er den samme Udvikling, som allerede tidligere er foregaaet i andre Grene af Produktionen, og som altid har ført til Kapitalkoncentration med dertil hørende Karteller og Truster, og der er næppe Tvivl om, at Maskinindustrien er ved at komme ind i en tilsvarende Udvikling. Der skal i det følgende blive gjort Rede for Udviklingen i de sidste Aar i Maskinindustrien og for, hvor langt fremme Kapitalkoncentrationen i Øjeblikket er.

Efter en tysk statistisk Undersøgelse havde hele Verdens Maskinindustri i 1913 en Produktionsevne paa 13,6 Milliarder Mk. (12,2 Milliarder Kr.), medens den faktiske Produktion var omtrent den samme (13,5 Milliarder Mk.). Under Krigen udvidedes Maskinfabrikkerne overalt stærkt for at tilfredsstille Hærenes store Efterspørgsel, og efter Fredsslutningen blev de fleste Maskinfabrikker omdannet til Fremstilling af Maskiner til Fredsbrug. Da det almindelige Prisniveau er forandret 1913—25, kan man kun foretage en Sammenligning mellem de to Aar ved at omregne Priserne for 1925 til Priserne for 1913. Efter at en saadan Omregning er foretaget, viser det sig, at Produktionsevnen i 1925 er omtrent 20 Milliarder Mk., d. v. s. Maskinindustriens Produktionsevne er steget med 0,47 pCt.

Denne Stigning i Produktionsevnen skyldes først og fremmest de Forenede Stater, idet dette Lands Maskinindustri i 1913 kunde fremstille Maskiner til en Værdi af $6^{3}/_{4}$ Milliarder Mark, medens Tallet for 1925 (omregnet til Prisniveauet for 1913) er ca. $11^{1}/_{3}$ Milliard, d. v. s. en Stigning med 60—70 pCt. Slet saa stor har Udviklingen ikke været i andre Lande, men Tendensen har overalt været den samme.

For Danmarks Vedkommende kan man af Statistisk Departements Erhvervstælling se, at Værdien af den samlede Metalindustris Produktion i 1925 var 677 Millioner Kr., men man kan ikke foretage nogen værdimæssig Sammenligning med 1913. Derimod kan man af Tabelværket se, at Personellet i Metalindustrien har været jævnt stigende, og at Maskinstyrken (Antal HK.) er steget fra 5005 i 1897 til 14,965 i 1906, til 34,152 i 1914 og til 77,688 i 1925, og man kan heraf slutte, at Danmark m. H. t. Produktionsevnen har fulgt den internationale Udvikling.

Den næste Ting, der maa bemærkes, er, at det internationale Forbrug af Maskinindustriens Produkter ikke er steget i tilsvarende Grad. Da Maskinindustrien fremstiller en Mængde Maskiner til alle mulige Formaal, er

det let forstaaeligt, at Udviklingen ikke har været den samme indenfor alle Grene af Maskinindustrien. Dette skal vises nærmere ved to typiske Eksempler, nemlig Lokomotivbygningen og Fremstilling af Maskiner til Kulbrydning.

Kort før Verdenskrigen fandtes der i 15 førende Lande ialt 189,000 Lokomotiver. Omkring 1925 fandtes der i de samme Lande 197,000 Lokomotiver. Denne lille Fremgang skyldes de Lande, der i 1913 var tilbage i Udvikling, saasom Japan, hvor Stigningen i Antallet af Lokomotiver i den nævnte Periode var fra 2700 til 4700, medens den tilsvarende Opgørelse i de Forenede Stater viser en Tilbagegang fra 67,000 til 64,000. Følgen heraf er, at det nu kun er Maskinindustriens Opgave at erstatte de gamle Maskiner med nyere og bedre. Men denne Opgave stiller ikke saa store Krav til Maskinindustrien, som Bygningen af det store Antal Lokomotiver.

Dette Forhold er imidlertid endnu ikke det almindelige i Maskinindustrien; i de fleste Brancher er Udviklingen endnu saa stærk, at der kræves flere og flere Maskiner. Typisk er i saa Henseende Kulindustrien, idet det almindelige før Krigen var, at Kularbejderne huggede Kullene uden Maskinhjælp. Saaledes blev i Ruhrdistriktet i 1913 kun 2,2 pCt. af Kullene indvundne ved Maskinkraft, medens der i 1925 brugtes Maskiner til 48 pCt. af Kulbrydningen og i 1927 endog til 82¼ pCt.

Stiller man de forskellige Grene af Maskinproduktionen i 1925 sammen og omregner Værdien til Priserne i 1913, viser det sig, at den faktiske Produktion havde en Værdi af 14,7 Milliarder Mark, d. v. s. en samlet Stigning i Forhold til 1913 paa 8 pCt.

Tager man ovenstaaende Tal, der viser, at i Perioden 1913—25 er Produktionsevnen steget med 47 pCt. til 20 Milliarder Mark og den faktiske Produktion med 8 pCt. til 14,7 Milliarder, kan man sige sig selv, at der findes et internationalt Problem i Maskinindustrien, karakteriseret af, at mange Landes Maskinfabrikker bestræber sig for at faa deres Maskinfabrikker fuldt beskæftigede og for at finde Afsætning for Overskudsproduktionen. Det er paa dette Punkt i Udviklingen, at Kapitalkoncentrationen normalt bliver særlig stærk, og det har ogsaa været Tilfældet i Maskinindustrien; men Vanskelighederne ved at danne Karteller (herunder særlig Prisaftaler) er meget større end ved de fleste andre Produktionsgrene, fordi de fremstillede Varer (Maskiner) ikke saa let lader sig sammenligne som mange andre Varer (f. Eks. Staal, Kobber, Tændstikker, Margarine o. s. v.).

Det har derfor overalt været umuligt at danne et Kartel for den samlede Maskinindustri, og man har i Stedet som Regel set en Mængde mindre Karteller vedrørende denne eller hin Maskintype. Saadanne Karteller har aldrig været stærke, dels fordi andre Fabrikker har kunnet kaste sig over Fremstillingen af en Maskintype, som et Kartel søgte at holde i en forholdsvis høj Pris, og dels Efterspørgselen efter Maskiner vilde blive mindre, naar Priserne blev højere, og det virkede i høj Grad uheldigt, da Fabrikkerne var interesserede i større Efterspørgsel, der saa vidt muligt kunde skaffe fuld Beskæftigelse.

Samarbejdet mellem Maskinfabrikkerne har derfor, foruden at medføre de foran nævnte mange Karteller med dertil hørende Fordeling af Efterspørgselen og Regulering af Priserne, ført til mange andre Former for Aftaler, tilsigtende at forøge Udbyttet enten ved Formindskelse af Omkostningerne eller ved et finansielt Samarbejde, tilsigtende at beherske Markedet finansielt og dermed at regulere Prisfastsættelsen og Fortjenesten.

Den lettest gennemførlige Aftale mellem Maskinfabrikker er vistnok Aftale om fælles Betalings- og Leveringsbetingelser. Saadanne Aftaler tilsigter at komme usund Kreditgivning til Livs, idet den ene Fabrik ikke efter en saadan Overenskomsts Gennemførelse behøver at frygte Konkurrenten, fordi den ikke vil yde meget stor og til Tider meget usund Kredit.

En anden Form for Aftaler er Specialiseringsoverenskomster; disse gaar ud paa, at de paagældende Fabrikker hver for sig indskrænker sig til at fremstille visse Specialer og gensidig forpligter sig til at henvise eventuelle Efterspørgere efter Maskiner, der ikke ligger indenfor deres Specialomraade, til Specialfabrikken. Herved opnaas, at hver Specialfabrik faar saa stor Efterspørgsel efter sine Specialer, at de kan arbejde med Seriefremstilling og derved fremstille bedre Varer eller i hvert Fald opnaa lavere Omkostninger.

En anden Form for Aftaler i Maskinindustrien er de saakaldte Salgsfællesskaber. Disse bygger paa det Forhold, at en væsentlig Del af en Fabriks Udgifter er Salgsudgifter, og at mindre Virksomheder ganske simpelt ikke har Raad til at holde saa mange Udsalg og Agenturer, som var nødvendig for at gøre det paagældende Mærke kendt, ikke mindst paa de Steder i Udlandet, hvor der er Salgsmuligheder. Det sker derfor stedse hyppigere, at en Række Fabrikker slutter sig sammen om at indarbejde deres Produkter særlig paa fremmede Markeder. Der er ved saadanne Aftaler ogsaa opnaaet forøget Salg med Formindskelse af Omkostningerne.

Erfaringen har imidlertid vist, at et paa en af de nævnte Maader paabegyndt Samarbejde udvides mere og mere og i flere og flere Grene af Maskinindustrien har ført til et nærmere Samarbejde i finansiel Henseende. Et saadant finansielt Samarbejde kan være, at Selskaberne ejer en Del af hinandens Kapital, eller der kan ske en fuldstændig Kapitalsammenslutning. Dette kan man imidlertid lettest vise gennem en Redegørelse for Kapitalkoncentrationen i en enkelt speciel Industrigren, og der skal derfor blive gjort Rede for Udviklingen af den elektriske Industri.

Det svenske Metal i Vækst.

Vor svenske Broderorganisation, Svenska Metallindustriarbetareförbundet, afholdt i Dagene 18.—24. August sin 16. ordinære Kongres og kunde ved den Lejlighed markere en overordentlig betydelig Fremgang i Med-

lemsantallet, nemlig fra 76,000 i 1926, da Forbundet afholdt sin forrige Kongres, til nu at være 94,000 eller en Fremgang paa ikke mindre end 18,000. Sammen med det svenske Formerforbund, der tæller omkring 6000 Medlemmer, har man i Sverige indenfor Metalindustrien opnaaet en Organisationsprocent af ca. 87, og det blev fremhævet, at den Dag ikke er langt borte, da de svenske Metalarbejdere har naaet de 100 pCt. Svenska Metallindustriarbetareförbundet er iøvrigt et udpræget Industriforbund, der indenfor sit Omraade tæller saavel faglærte og ufaglærte som Kvinder, og for første Gang var Kongressen prydet af en kvindelig Delegeret, sendt af Stockholms-Afdelingen og tilhørende Klubben hos L. M. Ericson.

I sin Aabningstale kunde Forbundets Formand, Fritjof Ekman, fastslaa, at ingensinde tidligere havde en svensk Metalarbejderkongres været besøgt af Repræsentanter for saa mange udenlandske Organisationer, som Tilfældet var denne Gang. De repræsenterede Lande var: Belgien, Danmark, England, Finland, Frankrig, Holland, Norge, Schweiz, Tjekoslovakiet, Tyskland, Ungarn og Østrig, foruden at Internationalt Metalarbejderforbund var repræsenteret af Konrad Ilg. Medvirkende til denne usædvanlig omfattende udenlandske Repræsentation var det, at Hovedledelsen for Internationalt Metalarbejderforbund umiddelbart før Kongressen havde været samlet til Raadslagning og Beslutning vedrørende de internationale Forhold i Metalindustrien.

Vor svenske Broderorganisation er ligesom Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund stiftet i 1888, og vi omtalte da ogsaa i Fjor i Tilslutning til Smedeforbundets 40-aarige Bestaaen nærmere den Udvikling, der har fundet Sted indenfor de svenske Metalarbejdere i det tilsvarende Tidsrum. Paa den nu afholdte Kongres blev der bl. a. givet et lille Overblik over den Understøttelsesvirksomhed, som Forbundet gennem de 40 Aar har udfoldet, og vi hidsætter paa Grundlag heraf nogle Tal, der belyser denne Side af Forbundets Virksomhed.

I Strejkeunderstøttelse er i Aarene 1888—1928 udbetalt Kr. 7.742.167,58, i Understøttelse ved Lockouter Kr. 8.767.072,75, i Arbejdsløshedsunderstøttelse Kr. 16.725.753,50, og til udenlandske Broderorganisationer har Forbundet ved Hjælpeaktioner af forskellig Art ialt betalt Kr. 1.506.657,90. Disse Tal taler baade om fredelig Virksomhed og om store omfattende Konflikter, og det er saaledes i Aar 20 Aar siden, at det svenske Forbund deltog i Storkonflikten i 1909, der fik en for de svenske Metalarbejdere akceptabel Udgang, takket være den Hjælp, der den Gang tilflød dem fra Udlandet.

Vort svenske Broderforbund lever paa samme Maade, som Tilfældet er her i Danmark, paa Minimallønsprincippet, hvilket gennemførtes i 1905 efter en bitter Kamp, der varede et halvt Aars Tid.

Med Hensyn til Beskæftigelsesforholdene har man ogsaa i Sverige haft betydelige Vanskeligheder, der dog paa Grund af, at Svenskerne paa et tidligere Tidspunkt, end Tilfældet var her i Danmark, fik bragt deres Valutaforhold i Orden, ikke har været saa omfattende som vore, hvortil kommer, at Sverige jo har rige naturlige Hjælpemidler for sin Industri. Da Forbundet forrige Gang holdt Kongres, kunde det notere 6158 Arbejdsløse, hvilket svarede til 8½ pCt.; i Aar ved samme Tid er de Arbejdsløses Antal 4425 eller 4,8 pCt.

Med Hensyn til Kongressens Forløb var den et fuldgyldigt Udtryk for den Fasthed og Maalbevidsthed, der præger den svenske Metalarbejderbevægelse, og Kongressen fik sin særlige Karakteristik derved, at den praktisk talt enstemmigt vendte sig imod den kommunistiske Bevægelse, der i Sverige synes at have faaet noget mere Raaderum, end Tilfældet er her i Danmark, uden dog paa nogen Maade at have været i Stand til at skabe de Vanskeligheder for den svenske Fagbevægelse, som Tilfældet f. Eks. har været i Norge. Under Feltraabet »faglig Enhed« har de svenske Kommunister forsøgt at skabe en Bevægelse med det Formaal at operere ved Siden af de faglige Organisationers Ledelser. I Begyndelsen af dette Aar sammenkaldtes saaledes en saakaldt Arbejdernes faglige Landskonference, der opsatte et Program, der maatte opfattes som et Forsøg paa at splitte den svenske Arbejderbevægelse, og i sin Indledningstale om dette Spørgsmaal gjorde Ekman opmærksom paa, at det kunde paavises, at den saakaldte Enhedskomités Arbejde var gaaet ud paa at skabe Modsætninger, som ikke kunde være til Fremme af den svenske Fagbevægelse. Kongressens Stilling var imidlertid klar nok; med 192 Stemmer imod 7 — en Kongresdelegeret undlod at stemme — vedtog Kongressen en Udtalelse, hvori det bl. a. hedder:

»Kongressen beslutter desuden:

at erklære »Enhedskomiteen«s Virksomhed som værende fjendtlig mod Forbundet,

at Understøttelse af »Enhedskomiteen« eller andre lignende Organisationer er at skade Forbundets Interesser,

at Forbundets Medlemmer eller Underorganisationer paa Grund heraf ikke kan opretholde Medlemsskab i — og Underorganisationerne ej heller understøtte — saadanne Organisationer,

at Medlemmer eller Underorganisationer af Forbundet, som opretholder Medlemsskab i — og Underorganisationer, som støtter — saadanne Organisationer, dermed har forskertset sit Medlemsskab i Forbundet,

at opfordre enkelte Medlemmer eller Underorganisationer af Forbundet til før den 31. Oktober 1929 at udtræde af »Enhedskomiteen« eller eventuelt anden lignende Organisation, samt at ophøre med at yde saadanne Organisationer økonomisk Understøttelse,

at opfordre samtlige Medlemmer og Underorganisationer af Forbundet til loyalt at følge foranstaaende Direktiv samt den Opfordring, Forbundets Kongres i 1926 og Landsorganisationens Repræsentantskab i 1929 rettede til Medlemmer og Fagorganisationer vedrørende saadanne Organisationer som de ovennævnte og af disse foranstaltede Konferencer.«

Kongressens klare Stilling til Kommunisterne blev yderligere understreget derved, at den efter Forslag af Styrelsen for Afdelingen i Stockholm besluttede at udelukke 2 kommunistiske Medlemmer paa Grund af deres ukollegiale Optræden, særlig gennem en Række Angreb paa Forbundets Formand, Fritjof Ekman, som sammen

med Forbundets øvrige Funktionærer genvalgtes med Akklamation.

Iøvrigt beslaglagde Behandlingen af ikke mindre end 98 Forslag, indkomne fra Forbundets forskellige Afdelinger, en meget stor Del af Kongressens Tid, men en overordentlig Saglighed og Grundighed prægede helt igennem Forhandlingerne. Det var derfor ikke blot en Smiger, men et Faktum, naar Skandinaviens Repræsentant i Eksekutivkomiteen, Johs. Kjærbøl, efter Paalæg af samtlige udenlandske Gæster i sin Afskedstale til Kongressen hævdede, at Gæsterne rejste hjem til deres respektive Lande med et smukt Indtryk af de svenske Metalarbejderes fremragende Kultur og af svensk Fagbevægelses høje Stade. Forløbet af den svenske Metalarbejderkongres havde i Virkeligheden kastet Glans over den skandinaviske Metalarbejderbevægelse.

Vi ønsker vore svenske Brødre hjertelig til Lykke med Kongressens smukke Forløb, der kun kan betyde Styrkelse af den svenske Fagbevægelse og Styrkelse af det skandinaviske og øvrige internationale Samarbejde.

Svensk Formerforbund.

10. ordinære Kongres.

Svensk Formerforbunds 10. ordinære Kongres aabnedes Mandag den 12. August 1929 i Stockholm i »Folkets Hus«, den store Sal, som var rigt dekoreret med Faner, Flag og Blomster. Foran Scenen var mellem 4 store Palmer anbragt en Buste af Forbundets mangeaarige, nu afdøde Formand J. E. Blomkvist.

En Kvartet fra Stockholms Arbejdersangforening indledede Kongressen, hvorefter Forbundets Sekretær med nogle Mindeord omtalte afdøde Blomkvist. Han sagde bl. a. følgende:

Paa sidste Kongres i 1924 var de første Ord, Blomkvist udtalte: Jeg er glad ved endnu engang at være med til at aabne en Kongres i Forbundet. Han kom ikke til at leve en Kongresperiode til, idet han den 9. Februar 1925 afgik ved Døden. Hans Runer er ristet i de svenske Formeres og den svenske Arbejderbevægelses Historie. Han var med til at stifte vort Forbund, og hans Liv forløb sammen med det. Intet bedre kan vi gøre, end at lade hans gode Egenskaber og Gerninger være vejledende for os.

Hans Efterfølger, Carl Fröjd, er død, og Hovedkasserer Weijser har paa Grund af Sygdom maattet trække sig tilbage. Vi andre i Hovedbestyrelsen har maattet lede Forbundet efter bedste Evne indtil nu.

Efter at have budt Kongressens Deltagere og Gæster Velkommen udtalte han: Siden sidste Kongres er Medlemstallet vokset med ca. 300. Det er nu 5924. Forbundets Kapital andrager 632,264 Kr., og i det skandinaviske Formersekretariats Kasse findes 37,365 Kr. Vi har godt med Arbejde. De Arbejdsløse er kun 1 pCt. af Medlemstallet.

Der staar alvorligt Arbejde for. Ikke mindre end 85 Forslag har vi at behandle.

Kongressen bestod af 107 Delegerede, 5 Hovedbestyrelsesmedlemmer og 3 Revisorer. Gæsterne var: For den svenske Landsorganisation Johan Olav Johansson, for det svenske Metalindustriarbejderforbund Formanden F. Ekman, for Norsk Formerforbund Ludv. Johansen og for Dansk Former- og Støberiarbejderforbund Arn. Nielsen.

Da der efter Kongressens Afslutning skulde afholdes Møde i det skandinaviske Formersekretariat, vilde henimod Kongressens Afslutning Hovedkasserer E. Nyhus, Norge, og Ludv. Christensen, Danmark, komme til Stede.

Efter at Gæsterne havde hilst paa Kongressen, aflagde Sekretær Sven Ekström en kortfattet Beretning, der godkendtes. I Sverige lægger man ikke som i Danmark saa stor Vægt paa Beretningen om Tiden, der er forløbet.

Dernæst forelagdes Regnskabet, der ligeledes godkendtes.

Derefter fastsatte Kongressen, at Diæterne for de Delegerede skulde være 25 Kr. pr. Dag og bevilgede afdøde Blomkvists Enke en aarlig Pension paa 1800 Kr. og afgaaede Hovedkasserer Weijser 100 Kr. pr. Maaned.

Et Spørgsmaal, der optog en ikke ringe Del af Kongressens Tid, var, om Forbundet skulde ophæve sin Selvstændighed og indgaa som en Afdeling i Metalindustriarbejderforbundet, saaledes som der var besluttet paa Landsorganisationens Kongres. Slutresultatet blev, at man vedtog at bevare Forbundets Selvstændighed.

Et andet Spørgsmaal, der ogsaa tog megen Tid, hed paa Dagsordenen »Enhedsfronten« og drejede sig om Amsterdam-Internationale mod Moskva. Kongressen vedtog en Resolution, som opfordrer de Medlemmer, der tilhører andre Retninger end den, Amsterdam-Internationale anviser, at udmelde sig af dem.

Et tredie Forhold, der ogsaa krævede en meget stor Debat, var Produktionsmidlernes Socialisering. Kongressen vedtog en Resolution om, at man skal indrette sig herpaa.

Med Henblik paa Lærlinge vedtoges det, at Hovedbestyrelsen ved kommende Overenskomstforhandlinger skal søge Minimalløn indført for disse.

Det vedtoges at vælge 2 faste Funktionærer, men med Ret for Hovedbestyrelsen til, saafremt disse ikke kan udføre Arbejdet, at besørge en Sekretær valgt paa et senere Tidspunkt, og videre vedtoges det paa Spørgsmaal om, hvorvidt Hovedbestyrelsens Medlemsantal skulde udvides eller ikke, at lade denne forblive ved Antallet 5, men vælge et saakaldt »Fortroenderaad«, altsaa en Slags udvidet Hovedbestyrelse, der kan tilkaldes i ekstraordinære Forhold.

En betydende Beslutning, der ogsaa blev truffet, var denne, at ingen Arbejdsnedlæggelse kan finde Sted, saafremt ikke $^2/_3$ af de Medlemmer, det drejer sig om, er enige. En Arbejdsstandsning i Modstrid hermed maa ikke understøttes af Forbundet.

Man vedtog ogsaa, at ethvert Forbundsmedlem

kan stille Forslag til Kongressen, men Vedkommendes Afdelings Mening om Forslaget skal medsendes. Forbundsledelsen har Ret til at indkalde Ekstrakongres, og hvis 500 Medlemmer forlanger det, skal der foretages Urafstemning paa, om Ekstrakongres skal indkaldes eller ej.

En anden Beslutning af Betydning var den, at naar en Klub beslutter i et Kontingentspørgsmaal, har alle Medlemmer uden Indsigelse at betale det og iøvrigt være efterrettelig overfor Klub- og Afdelingsbeslutninger.

Om Fagbladet førtes der en stor Diskussion. Man mente, at det udkom med for lange Mellemrum, og i den Anledning var der Spørgsmaal fremme om i »Metallarbetaren«, der er Metalindustriarbejderforbundets Organ, og som er et Ugeblad, at faa det indrettet saaledes, at Formerforbundet kunde faa en Side deri. Man tiltænkte altsaa noget i Retning af det, man har i Danmark, et fælles Fagblad.

Man besluttede imidlertid, at Forbundet skal beholde sit eget Fagblad, at det skal udgaa 6 Gange om Aaret, og at Forbundsstyrelsen har Ret til at antage Medhjælp til Redaktionen samt søge at gøre Bladet billigere ved at anvende mindre kostbart Papir.

Fra Afdelingen i Vesterås, der siden Aaret 1923 har haft en lokal Stridskasse for Konfliktstilfældes Skyld, forelaa Forslag om i de andre Afdelinger at oprette lignende.

Hovedbestyrelsen anførte hertil, at Forslaget havde dens Sympati, men man kunde ikke paalægge Afdelingerne at oprette en saadan Kasse. Kongressen vedtog, at Afdelingerne bør følge Eksemplet fra Vesterås.

Vedrørende Overenskomsten med Arbejdsgiverne forelaa der selvsagt en Del Forslag, saaledes et Forslag om, at kun 1-aarige Overenskomster maatte indgaas. Debatten om Sagen medførte, at et Forslag fra Hovedbestyrelsen blev vedtaget, og det gik ud paa, at Kongressen intet Standpunkt skulde indtage, da det afgørende i en saadan Situation maatte være afhængig af, hvad et Overenskomstforslag indeholdt. Hertil sluttede man sig, men saaledes, at der i en saadan Situation skal foretages Urafstemning til Afgørelse deraf.

Med Hensyn til Sommerferie er Forholdet det, at der er 4 Dages Ferie, og de skal sættes i Forbindelse med en Helligdag, saaledes at det ialt bliver 5. Herfor erholder Vedkommende sin Timeløn udbetalt. Der var Forslag om, at det burde udvides til 6 Dage. Man vedtog, at Forbundsstyrelsen skal arbejde herfor, og at Lønnen, der skal udbetales, bør udregnes efter Vedkommendes Gennemsnitsfortjeneste.

Hvordan Fremgangsmaaden skulde være, naar ny Overenskomst skal oprettes, forelaa der ogsaa flere Forslag om. Man sluttede Sagen med Vedtagelse af et Forslag, der var stillet af Hovedbestyrelsen, og det gaar ud paa, at Hovedbestyrelsen i god Tid, før der skal siges op, skal indhente Afdelingernes Mening med Hensyn til Ændringer o. s. v., og dernæst, naar Forhandlingerne med Arbejdsgiverne er sluttet, har Hovedbestyrelsen Afgørelsesretten, men da i Forbindelse med det i denne Artikel før omtalte »Fortroenderaad«, altsaa paa Dansk at forstaa saaledes, at til Afgørelse af en saadan Sag skal den udvidede Hovedbestyrelse indkaldes.

Det vedtoges ligeledes, at Forbundsledelsen skal søge indført i Overenskomsten, at Maskinformernes Minimalløn bliver den samme, som Formere og Kernemagere har.

Det vedtoges, at det skulde være en Opgave for Forbundsstyrelsen paa alle de Omraader, hvor Forholdene kan være ens paa de forskellige Arbejdspladser, at søge dette gennemført i saa stor Udstrækning som mulig.

I Sverige har man faaet en Lov om en Arbejdsdomstol, altsaa noget i Lighed med Den faste Voldgiftsret i Danmark, men med et Virkeomraade, der griber nok saa meget ind i Arbejdernes Rettigheder. Kongressen vedtog derfor, at Hovedbestyrelsen ved kommende Overenskomstforhandlinger skal søge at faa indført, at Parterne i Overenskomstperioden ikke vil benytte denne Ret.

Der vedtoges dernæst en Del Lovændringer og andre Bestemmelser, som Pladsen ikke her tillader at komme ind paa. Kongressen varede en Uge og forløb paa bedste Maade.

Til Formand valgtes Sven Ekström med Akklamation. Det er den Sekretær, der siden Formandens Død har fungeret som saadan, og naar Kongressen uden at foreslaa andre enstemmigt valgte ham, maa man gaa ud fra, at Medlemmerne har været yderst tilfredse med hans Arbejde.

Med Hensyn til Hovedkasserer og Sekretær valgte man en Sekretær, som, medens Regnskabssagerne skal varetages af andre, dog skal have Ansvaret derfor, altsaa en Slags Hovedkasserer.

Det maa anses for at være en midlertidig Foranstaltning, da 2 fast ansatte Funktionærer ikke er tilstrækkeligt til at lede et Forbund paa den Størrelse, selv om der er Adgang til at antage Hjælp.

At man ogsaa var indforstaaet hermed fremgaar af, at Kongressen som tidligere nævnt gav Hovedbestyrelsen Adgang til senere at faa en Sekretær ansat.

Sekretær kalder man paa Svensk »Ombudsman«, og hans væsentligste Arbejde er at rejse i Forbundets Anliggender. Der opstilledes flere til denne Post, og efter at der havde været Omvalg mellem flere af disse, valgtes Oskar Berg fra Vesterås.

Kongressen foretog en Eftermiddag en Udflugt til noget, der hedder »Fjäderholmene«, beliggende ude i Skærgaarden. Her var Fællesmaaltid, Taler og anden Underholdning, kort sagt en prægtig Tur, og en anden af Kongresdagene aflagde man Besøg paa Kirkegaardene, hvor de afdøde Formænd hviler, og nedlagde Kranse paa deres Grave.

Alt ialt en Kongres, der tjener vort svenske Broderforbund til megen Ære.

Et Tiaarsminde.

Det er i Aar 10 Aar siden, at de Begivenheder fandt Sted, der direkte gav Anledning til, at Smedeforbundets store Københavns Afdeling 1 blev sprængt, 8 nye Afdelinger blev stiftet, og Metalarbejdernes Centralafdeling dannet. De paagældende Afdelinger vil gennem Efteraaret hver for sig festligholde 10-Aarsdagen, og vi har ment, at det kunde have Interesse for ældre og yngre Medlemmer at opfriske de Begivenheder, der dengang fandt Sted, thi selvom det kun er 10 Aar siden, staar de dog nu, som iøvrigt alle de Begivenheder, der fandt Sted under og umiddelbart efter Krigen, som Historie, der synes at ligge fjernere fra vor Tid, end de 10 Aar egentlig angiver.

I Fagbladet for Juni Maaned 1919 skrev J. A. Hansen bl. a. følgende om Konflikten paa Københavns Flydedok:

»Den 15. Maj fremsatte Maskinarbejderne ombord ved Reparationer i Skibene paa Københavns Flydedok et samlet Lønkrav overfor Aktieselskabet. Arbejdet er væsentlig Daglønsarbejde. Fortjenesten var i Januar Kvartal gennemsnitlig for 69 Mand 134 Øre pr. Time ifølge Afdeling 1's Lønstatistik. Ved Konfliktens Udbrud var Fortjenesten vist forøvrigt højere, og Antallet af Maskinarbejdere var ca. 90. Der førtes nu forskellige Forhandlinger, og man begyndte paa den ikke ukendte Maade at gaa for at holde Klubmøde i Arbejdstiden. Firmaet tilbød at forhøje Timelønningerne med 5 Øre. Dette blev ikke modtaget, men Striden bredte sig til Værkstedsarbejderne, ialt ca. 85 Mand, med en Gennemsnitsfortjeneste, som for Januar Kvartal var opgivet til 143,5 Øre, der dog ligesom for dem ombord ved Arbejdsstandsningens Udbrud var noget højere. Værkstedsarbejderne forlangte Gennemsnitsfortjenesten hævet til 2 Kr. pr. Time.

I Maskinværkstedet arbejdes der i 2 Hold. Den 21. Maj mødte saavel Maskinarbejderne i Værkstedet som Maskinarbejderne ombord til normal Arbejdstids Begyndelse, men de meddelte, at de atter maatte forlade Arbejdet for paany at holde Møde. Aftenholdet skulde begynde Arbejdet Kl. 4, men mødte først ½ Timestid senere, og da var Maskinerne stoppede, og Funktionærerne stod med Tøjet paa. Dette har man senere fra syndikalistisk Side vedtaget at kalde en Lockout, hvilket dog Den faste Voldgiftsret ikke har villet godkende.

Naturligvis klagedes der straks fra Sammenslutningen til Smedeforbundets Hovedbestyrelse over Arbejdsstandsningen, og Hovedbestyrelsen bad da ogsaa med det samme Afdelingsformanden og Afdelingens Bestyrelse om at tage Affære. Dette skete øjeblikkelig, men de paagældende Arbejdere frabad sig Organisationens Indblanding. En Kreds af de syndikalistiske Førere var nogle Uger i Forvejen kommet i Arbejde paa Flydedokken, og disse forlangte Konflikten fortsat efter de syndikalistiske Principper. Der var saaledes ingen Brug for Organisationen. Dens Medvirkning frabad man sig. Nu skulde der konstateres et Tilfælde, hvor den syndikalistiske Fremgangsmaade skulde staa sin Prøve.«

Den 26. Maj indankede Arbejdsgiverforeningen Sagen for Den faste Voldgiftsret, der den 4. Juni afsagde en Kendelse, i Henhold til hvilken hver af de i Konflikten deltagende 165 Smede og Maskinarbejdere idømtes en Bod paa 100 Kr. Efter at Kendelsen var afsagt den 4. Juni, lod Hovedbestyrelsen straks forespørge, om Medlemmerne den paafølgende Dag, altsaa Grundlovsdagen, om Formiddagen var tilgængelige for et Møde med Hovedbestyrelsen. Dette besvaredes benægtende, men 3. Pinsedag, Tirsdag den 10. Juni, samledes de i Konflikten deltagende Maskinarbejdere med Afdelingsbestyrelsen og Hovedbestyrelsen, som i Forening indtrængende opfordrede til Arbejdets Genoptagelse. Selv den imidlertid valgte syndikalistiske Afdelingsformand i Afdeling 1, Halskov, erklærede, at han maatte »se paa det organisatoriske og anbefale Kollegerne at gaa i Arbejde«. De tilstedeværende syndikalistiske Førere undskyldte denne Optræden fra Halskovs Side rent kammeratligt og erklærede, at det forstod de meget godt, men Medlemmerne behøvede ikke derfor at rette sig derefter. Dette var ogsaa Parolen i Syndikalistpressen.

Det var i denne Forbindelse interessant, at Afdeling 1 i December Maaned Aaret i Forvejen havde valgt Forbundets nuværende Sekretær Vilh. Christensen til Formand med ikke mindre end 2570 Stemmer, det største Stemmetal, som nogen Formand for Københavns Afdeling 1 har opnaaet. Syndikalisten A. V. Nielsen, der var opstillet imod Vilh. Christensen, fik 1050 Stemmer. Ved et Formandsvalg, som foretoges ved Begyndelsen af Konflikten paa Flydedokken, hvor Halskov med flere andre Syndikalister var kommet i Arbejde, fik denne 1872 Stemmer, medens Vilh. Christensen kun fik 1662. Den syndikalistiske Agitation i Forbindelse med de mange ulovlige Arbejdsstandsninger, som efterhaanden havde fundet Sted, havde sat Sindene i Bevægelse og endevendt Medlemmernes Indstilling.

Oprindelig var Afdeling 1 fuldkommen sagesløs i denne Konflikt, men Syndikalisterne sørgede hurtigst muligt for at gøre Afdelingen delagtig, og paa en Generalforsamling vedtoges det at godkende og støtte den ulovlige Strejke, og dermed var det ogsaa givet, at Afdelingen vilde blive indklaget for Den faste Voldgiftsret. Dette skete, og Afdelingen idømtes en Bod paa 10,000 Kr. Halskov gik med til, at Boden blev betalt, ligesom han anbefalede Arbejdets Genoptagelse, men Resultatet blev, at man strejkede videre. Den 9. Juli faldt der atter Dom ved Den faste Voldgiftsret, hvor Afdelingen idømtes en Bod paa 40,000 Kr. Der blev nu iværksat en Værkstedsafstemning indenfor Afdeling 1, men Syndikalisterne iværksatte en voldsom Agitation, og det lykkedes dem at faa 8 Stemmers Flertal for Strejkens Fortsættelse. Afdelingen var ude af Stand til at betale de 40,000 Kr., og dette medførte, at den blev erklæret konkurs. Syndikalisterne søgte nu paa Afdeling 1's Ruiner at rejse en Splittelsesorganisation, kaldet Københavns Metalarbejderforbund, der under de fuldkommen forvirrede Forhold, hvorunder Medlemmerne ofte havde svært ved at orientere sig, i Kraft af Syndikalisternes paagaaende Agitation opnaaede at faa 1300 Medlemmer, og man

skulde nu for Alvor vise, hvad man duede til. Samtidig blev der mere stilfærdigt maaske, men betydelig mere effektivt sat ind fra Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds Side for at redde, hvad reddes kunde, og med Støtte af Hovedbestyrelsen blev der nedsat et Udvalg til at foretage en Reorganisation, samtidig med at der paa Foranledning af Skifteretten sattes Kolleger til at likvidere den gamle Afdeling 1. Det blev Hovedkasserer A. Johansen og Kassereren fra Afdeling 1, Niels Jakobsen, der fik med dette at gøre, og samtidig sattes der ind for Oprettelsen af en Række nye Afdelinger, hvilket ogsaa lykkedes. I Virkeligheden fuldbyrdedes derved en Tanke, som ofte havde været fremme til Drøftelse, nemlig gennem en Reorganisation at komme bort fra de Ulemper og de Vanskeligheder, som var en Følge af, at Afdeling 1 efterhaanden var blevet alt for stor; da den blev erklæret konkurs, talte den 6987 Medlemmer.

I Fagbladet for August 1919 skrev J. A. Hansen:

»Med Oprettelsen af disse 8 nye Afdelinger er endelig Reorganisationen en fuldbyrdet Kendsgerning, idet der overalt paa de store Fabrikker har været almindelig Tilslutning til disse nye Sektioner, som med det allerførste yderligere vil faa Lejlighed til sammen med de alt bestaaende Afdelinger at oprette en Centralorganisation, det vil sige en Centralafdeling for København. De københavnske Kolleger vil da kunne glæde sig ved, at det, som tænkes til vor Ruin, vil føre til en naturlig Ordning, hvorefter enhver kan faa sine Interesser varetagne af Organisationen og samtidig fritages for de syndikalistiske Generalforsamlingshyl, som nu i længere Tid har gjort alt Organisationsarbejde umuligt og vendt alt om til sin egen Karikatur. Hermed er de absolut nu færdige og forhaabentlig for alle Tider.«

Denne Betragtning af J. A. Hansen har jo nøje slaaet til, idet Reorganisationen bidrog til en Fornyelse af de københavnske Organisationsforhold, der har været til overmaade megen Gavn for vore Medlemmer, ligesom Oprettelsen af Metalarbejdernes Centralafdeling blev en god og nyttig Administrationsform for alle de københavnske Afdelinger. Syndikalisternes Forsøg paa gennem Flydedoks-Konflikten at sprænge Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og paa Ruinerne opbygge deres egne Luftkasteller, virkede altsaa stik imod sin Hensigt, og medens den nye Organisationsform i København har virket samlende og styrkende paa Organisationen, fik Syndikalisternes Forsøg paa gennem Københavns Metalarbejderforbund at gennemføre deres Teorier et jammerligt Resultat. Hvor kummerligt det faldt ud, skal vi ikke her gøre Rede for, det vilde vel egentlig være at misbruge Fagbladets kostbare Plads, men vi skal nøjes med at fastslaa, at medens Medlemstallet i København siden Reorganisationen er vokset fra 10,411 til nu at være 13,383, og medens Smedeforbundets samlede Medlemstal er steget fra ca. 20,500 til nu at være over 26,000, saa er der næppe mere tilbage af den syndikalistiske Sprængningsorganisation end Navnet. Af de 1300, som den oprindelig talte, er de allerfleste vendt tilbage til deres gamle Organisation, nogle bitre Erfaringer rigere, og de mikroskopiske Rester af Københavns Metalarbejderforbund er et levende Bevis for, hvorledes man ikke har Lov til at behandle Arbejdernes dyreste Interesser.

Den første af de otte.

Den første af de 8 nye Afdelinger, nemlig *Københavns Afdeling 10*, der omfatter Smedene og Maskinarbejderne paa Orlogsværftet med Undtagelse af Kedelsmede og Skibssmede, fejrede Lørdag den 17. August sin 10-aarige Bestaaen ved en smuk Fest i Taarnpavillonen i Tivoli.

Festen begyndte med, at Medlemmerne med Damer i et Antal af ca. 150 Kl. $6^1/_2$ gik til Bords, hvor Formanden, K. Schiøttz, der tillige er Formand for Fællesorganisationen for samtlige Arbejdere paa Orlogsværftet, bød Velkommen til de fremmødte Medlemmer samt de indbudte Gæster. Disse var Afdelingens første Formand, nuværende Værkfører paa Sømineafdelingen, C. Borrild, Sekretær i Metalarbejdernes Centralafdeling, S. Munk, og Smedeforbundets Næstformand, P. Andersen. Til sin Velkomst føjede Schiøttz en Bemærkning om, at man indenfor Afdelingen havde været meget sparsom med at feste, men at man havde været enige om, at de forløbne 10 Aar havde haft en saadan Betydning for Medlemmerne ved Varetagelsen af disses faglige Interesser og for Kammeratskabet i Almindelighed, saa man syntes, at Dagen burde fejres, og han takkede dem, som i de forløbne 10 Aar havde ydet en Indsats paa disse Omraader.

P. Andersen takkede paa Forbundets Vegne for Invitationen samt overbragte en Hilsen fra dettes Hovedledelse og en Tak for Samarbejdet i de forløbne Aar. Han dvælede kort ved de Forhold, der for 10 Aar siden havde bevirket Reorganisationen af de københavnske Afdelinger, samt pegede paa de Opgaver, som Forbundet i Pagt med Udviklingen maatte tage op i de kommende Tider.

Sekretær S. Munk overbragte en Hilsen fra Centralafdelingen og takkede for Indbydelsen til at lade denne repræsentere og for det gode og loyale Samarbejde til det fælles bedste for samtlige Fagets Udøvere, som Afdeling 10 altid havde givet Udtryk for indenfor Centralafdelingen.

C. Borrild takkede paa sin Hustrus og egne Vegne for Indbydelsen til at overvære denne Fest i den Afdeling, som han havde været med til at skabe og stedse omfattede med Interesse.

Derefter faldt Talerne Slag i Slag. Chr. Bank talte varmt for Pionererne, der trods Vanskelighederne utrætteligt havde holdt ud. E. Berg talte for Formanden, der med aldrig svigtende Interesse talte Kammeraternes Sag. Imellem Talerne blev forskellige Sange, deriblandt en for Damerne, omdelt og sunget.

Kl. $9^1/_2$ hævedes Bordet, og Deltagerne gik en Tur ud i det skønne Tivoli, der fuldt illumineret stemte til Fest, og Kl. 10 samledes man ved Kaffebordene, hvorefter man dansede i Salen, afbrudt et Par Gange af Kolleger fra Værkstedet, der havde den Evne ved Sang og Foredrag at kunne underholde Festdeltagerne.

Kl. $11^3/_4$ blæste Musikken af for en Aften, der sikkert har fæstnet sig i Deltagernes Erindring som en

behagelig Afveksling i Dagens Slid og en Milepæl i Afdelingens Historie, og som sikkert har givet dem Vilje til at fortsætte ad samme Spor.

Afdeling 13.

Lørdag den 14. September fejrede *Københavns Afdeling 13*, Fagforening for Mekanikere og Instrumentmagere, 10 Aarsdagen for sin Oprettelse. Festen holdtes paa »Gimle«, hvor samtlige Lokaler var taget i Brug, og hvor Afdelingens Medlemmer med Damer Kl. 8 i et Antal saa stort, at der var optaget til sidste Plads, samledes og ved Ankomsten modtog en Festavis, hvis Forside var prydet med et Helsidebillede af Bestyrelsen, og hvori var givet en sammentrængt Oversigt over de vigtigste Begivenheder fra 1919 og til Dato.

Fra Kl. 8 til Kl. 10½ gik en udmærket og interessant Aftenunderholdning over Scenen, kun afbrudt af Festtalen, der holdtes af Formanden, S. Munk, der ligesom Kassereren, Carl Nielsen, har beklædt sin Stilling igennem alle de 10 Aar.

S. Munk gjorde i sin Tale Rede for de Forhold, der havde bevirket Oprettelse af Afdelingen, og nævnte de større Begivenheder i Afdelingens Historie samt udtalte sin Glæde over den Forstaaelse og det gode Samarbejde, der igennem alle Aarene havde hersket imellem ham og Bestyrelsen og mellem den og Medlemmerne, hvad der vidnede om en høj Organisationskultur, og endelig pegede han paa de Maal, som Afdeling 13 sammen med Smedeforbundets andre Afdelinger maatte sætte sig, og tilsagde Afdelingens fortsatte Støtte hertil.

Efter Aftenunderholdningen tog Dansen sin Begyndelse i 2 Sale. Den store Sal var nærmest reserveret Ungdommen, og i denne dansedes til Tonerne af Hr. Aage Nielsens bekendte Orkester de moderne Danse, medens de ældre og de, der interesserede sig for de gamle Danse, i den lille Sal, der af Teaterdirektør Langballe var omdannet til en Skovhal, svang sig til de gamle kendte Melodier. Lokalerne i Kælderen var omdannet til »Bierstube«, hvor man kunde erholde et Krus Øl og en Gang Pølser.

Medens Dansen gik i Salene, samledes Bestyrelsen og de indbudte Gæster, for henholdsvis Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og Centralafdelingen d'Hrr. P. Andersen og Niels Jakobsen, til et lille Samvær, hvor man mindedes den bevægede Tid for 10 Aar siden, da der fra visse Sider gjordes Forsøg paa at ødelægge vort Forbund, hvilke Bestræbelser imidlertid fik den modsatte Virkning, nemlig at samle alle gode Medlemmers Kræfter om Bevarelsen af dette, hvorved skabtes den Række Brancheafdelinger, der netop paa det Tidspunkt tiltrængtes.

Fra Bestyrelsen modtog Formanden en nydelig Vase med Roser og Kasserer Carl Nielsen en stor Buket Roser som Paaskønnelse af deres Virksomhed i de forløbne 10 Aar.

Imidlertid gik Tiden, Dansen fortsattes med usvækket Lyst til Kl. 5, og enkelte Røster løftede sig endda for at fortsætte, uden at det dog lykkedes at faa Bestyrelsens Tilslutning hertil, og medens Morgenen gryede, skiltes Deltagerne i Bevidstheden om at have tilbragt en fornøjelig Aften og i Stolthed over deres Organisation, der for 10 Aar siden startedes med et Medlemsantal paa 100, medens Tallet nu er ca. 1000.

Metalbearbejdningens Udvikling i Danmark i 100 Aar.

Af Professor *H. I. Hannover*, M. Ing. F., i »Ingeniøren«.

For 100 Aar siden eksisterede Benævnelserne Maskinfabrikker, -fabrikanter og -arbejdere ikke, og Maskiner blev fremstillede af Metalstøbere, Smede etc. indenfor Laugene. Et Mekanikerlaug var ikke imellem disse. I en Cancelliskrivelse af 14. Marts 1833 siges, at ved Mekanikus forstaas den, som laver Maskiner, og at han kan faa Laugssvende til Hjælp, naar han afholder sig fra de til Laugenes Ressorts sædvanlig hørende Arbejder.

Den overordentlig store Udvikling, som Metalbearbejdningen, altsaa navnlig Maskinfabrikationen, har haft i de sidste Hundrede Aar, kan først og fremmest føres tilbage til *Dampmaskinens Udbredelse* i Landet, idet denne har virket ad forskellige Veje til Produktionens Forøgelse.

Før Dampmaskinens Indførelse blev Maskiner bevæget for Haanden eller ved at trædes eller ved Heste-, Vand- eller Vindkraft. For 100 Aar siden blev her i Landet omtrent alle *Maskiner til Metalbearbejdning*, altsaa alle Værktøjsmaskiner drevne for Haanden eller traadte med Foden. Vindkraften blev næsten udelukkende brugt til Kornmøller, medens den paa Grund af sin Ustadighed var uegnet til Drift af mekaniske Værksteder. Kun enkelte Steder anvendtes *Vandkraft*, navnlig til Drift af Vandhammere. Dette var saaledes Tilfældet paa Haraldskjær i Jylland, paa Raavaddam, paa Brede og paa det Kongen tilhørende Frederiksværk. Sidstnævnte Sted blev der foruden Vandhammere til Kobber og Jærn allerede ved Aarhundredets Begyndelse ved Vandkraft drevet ikke blot Kobbersmediens Blæsebælg og Valseværket (fra 1805), men et af en der ansat Tysker Junker konstrueret Boreværk til Udboring af Kanoner samt et Kanondrejeværk. Der fandtes dengang paa Frederiksværk 21 Vandhjul. Men Vandkraften rundt om i Landet blev iøvrigt overvejende benyttet til anden Industri end Metalbearbejdning, nemlig til Kornmaling, Valkning af Klæde, Papirfabrikation m. m.

At Dampkraften egnede sig til at fortrænge Vandkraften kan tilstrækkelig forklares alene derved, at Vandkraften jævnlig svigtede af Mangel paa Nedbør. Det var af denne Grund, at Drewsen indførte Dampmaskine paa sin Papirfabrik ved Strandmøllen 1821.

Hvad *Hestekraft* angaar, kunde den anvendes til Drivkraft i Hestegange, Trædemøller m. m., og der skal f. Eks. for 100 Aar siden have været 36 Heste foruden Reserveheste paa den kgl. Maltmølle i København. Der var den Gang en livlig Diskussion om, hvorvidt Hestegange eller Dampmaskiner var at foretrække. Nu kan

man daarligt forstaa, at der kunde diskuteres om denne Sag, som senere Edison har udtalt sig om paa følgende ret kategoriske Maade:

»Hesten er den usleste Motor, der nogensinde er bygget. Den æder 10 Pund Foder for hver Time, den arbejder. Den æder 12,000 Pund Foder om Aaret, og dog er dens termiske Virkningsgrad kun 2 pCt. Herbert N. Carson har gjort Rede for, hvordan Hesten i Aarenes Løb er bleven dyrere og dyrere. Det eneste ved den, der ikke er steget, er dens Kraft.«

Da Hestegange imidlertid næppe blev brugt til Drift af Værktøjsmaskiner, men benyttedes paa Maltmøller, Oliemøller, Papirmøller etc., skal vi her forlade dem og gaa over til at omtale Menneskekraftens Anvendelse til saadan Drift.

Menneskekraften var dertil for 100 Aar siden af stor Betydning. Drejebænke blev, naar de var smaa, traadte med Foden, medens de store blev drevet for Haanden. De store Drejebænke, hvoraf Englands største og fortrinligste Dampmaskine-Værksted, nemlig *Maudslay* i London, betjente sig for 100 Aar siden, blev drevne med Haandkraft, idet Hjulet og Svinghjulet, som derved sattes i Gang, gennem et Forlagstøj i Loftet drev Spindlen. Disse Drejebænke havde mekanisk Forsætter, men ikke Ledeskrue; Boremaskiner blev drevet for Haanden, Smedebælge blev trukket med Haand- eller Fodkraft o. s. v.

Menneskets Evne til at bruge Værktøj er beskrevet paa følgende drastiske Maade af den store, skotske Historieskriver Thomas Carlyle i hans første Hovedværk: Sartor Resartus (den lappede Skrædder), 1832—34. Han siger nemlig om Mennesket eller Manden: Svag i sig selv og lille af Bygning staar han vaklende paa en Basis, som selv for de mest platfodede ikke strækker sig over en halv Kvadratfod. Han maa sprede Benene ud, for at Vinden ikke skal feje ham omkuld. 3 Sandsække tvinger ham i Knæ. Tyren paa Marken kaster ham i Vejret som en gammel Klud. Og dog kan han bruge Værktøj og udtænke Værktøj, og med det kan han faa Granitbjerge til at forsvinde som Støv. Han ælter glødende Jærn, som om det var en blød Dejg. Havet er hans sikre Landevej, Ilden og Vinden ha s utrættelige Gangere. Intet Steds finder man ham uden Værktøj. Uden Værktøj er han intet — med Værktøj er han alt.

Men naar Mennesket saaledes for snart Hundrede Aar siden blev betegnet som i Stand til alt, hvis det benyttede Værktøj, anede Carlyle ikke de uhyre Muligheder, der aabnede sig for menneskelig Snille, naar den da endnu ret sjældne *Dampmaskine* ogsaa kunde tages til Hjælp.

At Arbejderne tog uvenligt imod Dampmaskinen, som de har gjort imod saa mange andre Maskiner, er let at forstaa. Naar Folkemængden tiltager, kommer der for hvert nyt Menneske to Arme og én Mund til. Armene synes mere og mere overflødige, naar Maskinerne breder sig, men Munden kræver alligevel Mad for én Person, hvorved Levnedsmidlerne bliver dyrere. Selv i vor oplyste Tid har vi oplevet, at Snedkerne paa A/S Silvan ikke vilde benytte en ny Dør-Spændemaskine, og at Kullossere strejkede for at tvinge en ny Kulkran ud af Brug, og det var derfor ikke underligt, at Dampmaskinen kun fandt langsom Udbredelse.

Den første af en Dansker byggede Dampmaskine blev fremstillet i 1826 af O. J. Wiinstrup i Hundisburg nær Magdeburg til Kammerassessor Mommes Bryggeri her i Staden, Nygade Nr. 89. Der var da i Forvejen 5 Dampmaskiner her i Landet. Aaret efter byggedes den første her i Landet, nemlig en 4 HK's, som Mekanikus M. F. v. Würden fremstillede her i Byen til Jacob Holms Oliemølle. Med denne blev man saa tilfreds, at der 1827 blev bestilt en 20 HK's til Valseværket i Frederiksværk, og den blev udført i Frederiksværk. Før 1826 var der i Metalbearbejdningsfabrikker her i Landet kun én Dampmaskine, nemlig paa Mønten, og iøvrigt kun Dampmaskiner paa Holmen, Strandmøllens Papirfabrik og paa Maglekilde, hvor der var Papirmølle og Bomuldsspinderi. Dampmaskinerne bredte sig som nævnt langsomt, og det endskønt der egentlig ikke fordredes andet, end at Ildstedet maatte indrettes overensstemmende med Brandforordningen og derfor besigtiges af Brandvæsenet, men der var dog mange Betænkeligheder; f. Eks. drøftede Autoriteterne i København, om det gik an ubetinget at tilstaa den Mængde Vand, som en Lavtryksmaskine skulde bruge til Fortætningen, da det, hvis Antallet af Maskiner blev forøget, let kunde gøre Stadens Vandforsyningsmidler utilstrækkelige.

For at fremstille Dampmaskiner behøvedes nøjagtigere Tilvirkning end tidligere. Den vigtigste Maskine til Fremstillingen var Drejebænken. Den var kendt fra Oldtiden, men havde naturligvis faaet forskellige Forbedringer inden Dampmaskinens Opfindelse. Saaledes beskriver allerede Leonardo da Vinci en Drejebænk til Gevindskæring med to Ledeskruer, men den Opfindelse, der var af gennemgribende Betydning, tilskrives almindeligt den berømte engelske Mekaniker Bramah, som i 1794 fandt paa at anvende indstillelige Styringer samt Skruer til Bevægelse af det indspændte Drejestaal, altsaa opfandt den mekaniske Forsætter — en Opfindelse, som det iøvrigt i 1906 er fundet allerede tidligere var gjort i Frankrig. Automatisk Cylindertilspænding med Ledeskrue er først beskrevet 1823 i Wien og med fast Tandstang og et bevægeligt Tandhjul i Underslæden opfundet i 1831 i Derby.

Ganske vist var Forskydning for Haanden af et indspændt Staal med Styring ind imod Værktøjet allerede bekendt fra 1755, men det var uden Anvendelse af en Skrue-Møttrikbevægelse, saa det var Bramahs Opfindelse, der medførte, at man fremtidig kunde dreje *nøjagtigt* uden dertil at maatte forlade sig paa Drejerens Haandfærdighed og Øjemaal. Maaske var denne Opfindelse ikke ret hurtigt kommet til Ære og Værdighed, hvis der ikke netop havde været særlig Brug for den ved Dampmaskinens Opfindelse og Fremstilling, men som det nu gik, blev ved Opfindelsen Grunden lagt til Maskinbygningens storslaaede Fremgang. Opfindelsen, der i England bragtes til Udførelse af Maudslay, blev dog først i 1815 bekendt i Tyskland. Dels paa denne Maade, dels ved de langt flere og større Maskiner, som

Dampmaskinen kunde drive, end man hidtil havde kunnet drive, og endnu ad andre Veje, blev det som foran sagt Dampmaskinen, der blev Hovedaarsagen til Fremgangen.

I denne Forbindelse maa det erindres, at Dampmaskinen jo ikke blot fandt Anvendelse i Industrien, men ogsaa i Landbruget m. m. og navnlig i Transportvæsenet. Fremdriften paa Transportvæsenets Omraade kom igen Metalværkstederne til Gode ved at lette Fremskaffelsen af Raastofferne og Leveringen af de færdige Varer. For netop 100 Aar tilbage at transportere den svære Klokke med Tilbehør fra Frederiksværk til Frue Kirke behøvedes en Blokvogn, der kunde tage de 10,050 Pd., og dertil 6 Par Vognmandsheste i 12 Timer af to paa hinanden følgende Dage, hvor man nu med Lethed havde transporteret det hele med en Lastbil paa godt 3 Timer.

Med den tiltagende Maskinfabrikation opstod bedre Værktøjsmaskiner og nye Typer. For 100 Aar siden var Høvlemaskinen en Sjældenhed og Fræsemaskinen kun kendt til Urmageri etc., medens man nu kun behøver at nævne Direktør Overgaards Krumtapfræsemaskine for at vise, hvor langt man er naaet. Aarhundredet bragte desuden Revolverbænke, Damphammere, Formemaskiner, autogen Svejsning og andre Svejsemetoder og nye Staalsorter: Bessemer-, Martin- og Elektrostaal samt Hurtigstaal og i de senere Aar Skæremetaller. Mægtigt hjalp Materialprøvningen til Fremkomsten af nye Legeringer og Forbedring af de kendte. En Mængde Opfindelser, derunder Elektroteknikkens Fremkomst gav Metalvarefabrikkerne nye Varer i store Kvantiteter at fremstille. Med den større og større Produktion fulgte Massefabrikation, Seriefabrikation og Anvendelsen af Transportbaand til Montering m. m. De bedre Materialer og den større Nøjagtighed gennem Whitworths Værktøjer og lige til Johannsons Maaleklodser bragte Eksplosionsmotorerne frem til en uhyre Udvikling, som er for vel kendt til her at behøve nærmere Omtale. Og endelig skal nævnes, at Laugsvæsenets Ophævelse, den tekniske Undervisnings Forbedring og meget andet yderligere virkede til Metalindustriens Fremme.

Lidt Værkstedsteknik.

Udfoldning af en nittet Damphat.

Hvorledes foretages Opmærkningen til den cylindriske Del af en Damphat, som vist tilvenstre i nedenstaaende Figur?

Vi har her en ret, cirkulær Cylinder A, der begrænses foroven af en Cirkel G, beliggende i et Plan vinkelret paa Cylinderaksen. For saa vidt er Udfoldningen let at tegne, som Overkanten udfoldes i en ret Linie, hvis Længde er Cirkel G's Omkreds. Det eneste, der vanskeliggør Sagen, er, at Cylindren forneden begrænses af en krum Linie, der ligger i en anden Cylinder B, hvis Akse staar vinkelret paa førstnævnte Cylinders. Det gælder altsaa at konstruere Udfoldningen af denne Kurve.

Cylindren er sammennittet langs Bagkanten. Man tænker sig da Cylinderfladen opskaaret langs den bageste Frembringer og udfoldet i et Plan, der gaar gennem den forreste Frembringer og tangerer Cylindren. Foreløbig ser man bort fra Overlapningen bagtil og Flangen forneden. Ved Konstruktionen af Udfoldningen gaar man ud fra en Cylinderflade, beliggende *midt* i Pladetykkelsen. Diametren er altsaa 431 mm og Udfoldningens Længde $\frac{22}{7} \cdot 431 = 1355$ mm. I Figurens højre Side er Cylindrens Overkant vist udfoldet i Linien G'.

To Punkter af Cylindrens Underkant kan man straks afsætte, nemlig det forreste og det bageste Punkt (beliggende i Konstruktionens Symmetriplan). Disse Punkter skal nemlig ifølge Tegningen ligge 350 mm under Overkanten; i Udfoldningen er de vist afsatte i g' og a'. For at faa fat i flere Punkter af Underkanten tænker man sig et Øjeblik de to Cylindre A og B parallelforskudt hen i Udfoldningen, saaledes at B flyttes til B', og »Grundcirklen« G faar Centrum i o. Derefter inddeles — som sædvanlig — Grundcirklen i et vist Antal Dele, f. Eks. 12. For at kunne dette nedlægges Grundcirklen i Opmærkeplanet ved Drejning om G'. Fra Delepunkterne trækkes derefter Frembringere i Cylindren til Skæring med Cylindren B'. Den nøjagtige Længde af disse Cylinderfrembringere maales da som Afstandene

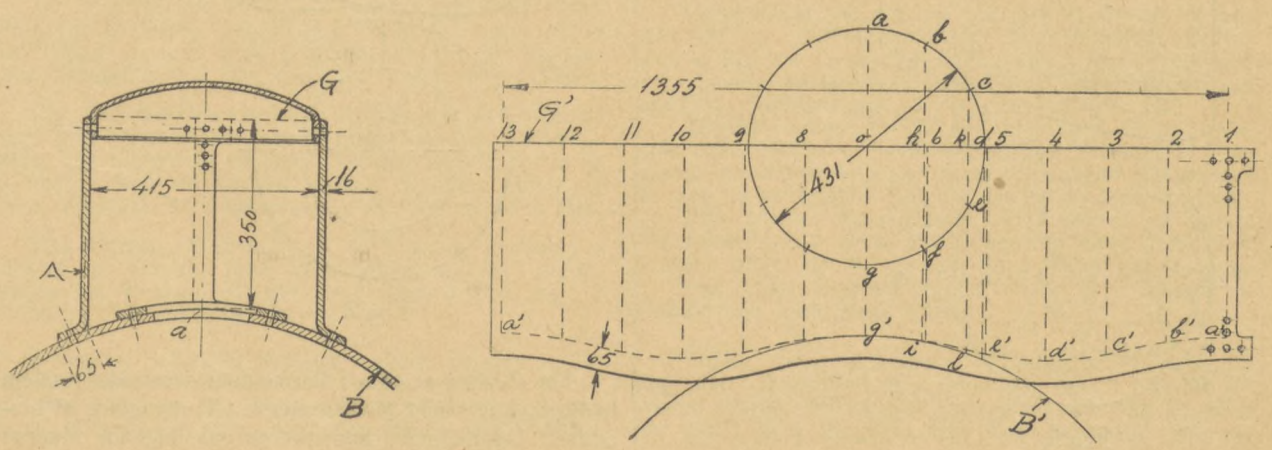

mellem Linien G' og Cirkelbuen B', hvorefter de afsættes i Udfoldningen, idet man først inddeler Linien G' i de 12 lige store Stykker svarende til Cirklens Inddeling, og lodret nedad fra Delepunkterne afsætter man Længderne af Frembringerne fra tilsvarende Delepunkter i Grundcirklen. Saaledes afsættes Længden 2—b' = h—i, og Længden 3—c' = k—l o. s. v. Da Figuren er symmetrisk, behøver man kun at maale Frembringerne i Cylindrens ene Halvdel og straks afsætte Længderne paa begge Sider. Man har derved opmærket en Række Punkter, a'—b'—c'— — —a', hvorigennem man trækker Udfoldningen af Cylindrens Underkant. Hele Konturen af den udfoldede Cylinder er dermed færdig. Til Slut giver man Pladen de fornødne Tillæg til Underflangen og Nitningen. Dette gøres simpelt hen ved at trække en Kurve nedenfor den konstruerede Kurve og i en Afstand paa 65 mm fra denne, idet Flangens Bredde i Henhold til Tegningen opgives at være 65 mm. I hver Ende af Udfoldningen tillægges et Stykke, svarende til den halve Overlapning i Langsømmen.

E. B.

Udfoldning af skæve Kegler.

Fig. 1 viser lodret og vandret Billede af et skævt Formindskelsesstykke til en Luftkanal. Udfoldningen konstrueres paa følgende Maade:

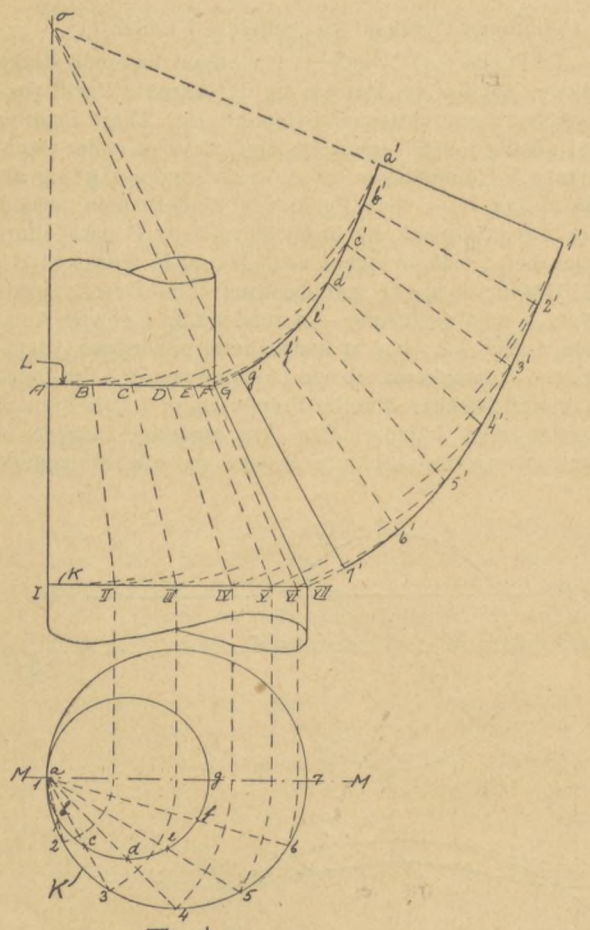

Fig. 1

Cirklen K inddeles i et Antal lige store Dele. Fra Delepunkterne 2, 3, — — — — 7 tegnes Forbindelseslinier (Keglefrembringere) til Keglens Toppunkt. Sand Længde af disse Frembringere findes ved at svinge dem ind i det lodrette Midterplan ved Drejning om den lodrette Linie 1—o. Med Punkt 1 som Centrum tegnes fra Delepunkterne de viste Cirkelbuer, disses Skæringspunkter med Linie M—M føres op i lodret Billede, hvorved faas en Række Punkter II, III, IV o. s. v. Herfra trækkes rette Linier til Keglens Toppunkt. Paa disse Linier afskæres sand Længde af Frembringerne mellem Linierne K og L.

Udfoldningen konstrueres nu ved, at Keglen tænkes lagt i Tegneplanet med Toppunkt i o og Frembringeren o—7 i Linie o—7'. Tænker man sig derefter Keglefladen rullet ud i Tegneplanet, faas de enkelte Punkter 6', 5', 4' o. s. v. af Grænsekurven ved at tegne Cirkelbuer med o som Centrum og o—VI, o—V, o—IV o. s. v. som Radius og paa disse at afsætte Buelængden 7—6 først fra 7' til 6', derefter fra 6' til 5' og saa fremdeles. Punkterne g', f', e' o. s. v. faas simpelt hen som Skæringspunkterne mellem Linierne o—6', o—5', o—4' o. s. v. og Cirkelbuerne gennem Punkterne F, E, D o. s. v. Man har dermed konstrueret Udfoldningens ene Halvdel.

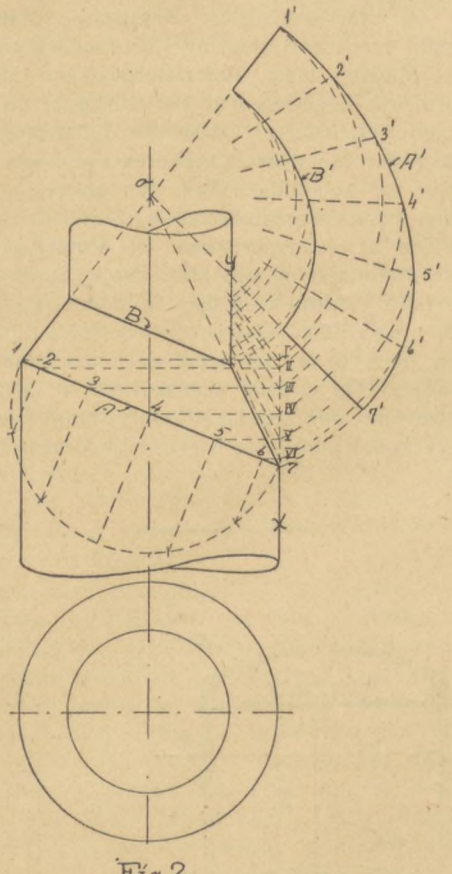

Fig. 2.

Fig. 2 viser et skævt Formindskelsesstykke mellem to Rørstykker med Midterlinierne i Forlængelse af hinanden. Udfoldningen konstrueres paa følgende Maade:

Keglens Grundflade A nedlægges i Tegneplanet. I Virkeligheden er Omkredsen en Oval, men som en Tilnærmelse tegnes en Halvcirkel med Diameter 1—7. Halvcirklen inddeles i et Antal lige store Dele, og Delepunkterne føres ind paa Diametren i Punkterne 1, 2, 3, — — — — 7. Sand Længde af Frembringerne o—2, o—3, o—4 o. s. v. findes ved at tænke sig disse drejet om Midterlinien ind i et Plan parallelt med Tegneplanet. Derved vil alle Punkterne 1, 2, 3 o. s. v. falde i Linien X, og de sande Længder af Frembringerne findes som Afstandene fra o til henholdsvis Punkterne I, II, III o. s. v. paa Linien X. Herefter kan Udfoldningen af Kurven A tegnes ud ved at tegne Cirkelbuerne gennem Punkterne I, II, III o. s. v. Som Afstand mellem Punkterne 7'—6', 6'—5' o. s. v. afsættes Længden af Inddelingerne i Halvcirklen.

Punkterne af Udfoldningens øvre Begrænsningskurve faas ved paa lignende Maade at finde de sande Længder af Keglefrembringerne fra o til Kurven B. Disse Længder afskæres af Linierne o—I, o—II, o—III o. s. v. ved Linien y, og fra Skæringspunkterne trækkes Cirkelbuer til Skæring med tilsvarende Linier o—1', o—2', o—3' o. s. v.

Hermed er den ene Halvdel af Formindskelsesstykkets Udfoldning konstrueret.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Indført Støbegods i Danmark i Aaret 1928. Uden at regne med det Støbegods, der er Led i Maskiner og andet, der indføres her til Landet, er der i 1928 indført af raat Støbegods 18,052,800 kg. Heraf er 6,955,600 kg Radiatorer og Ribberør.

Aalborg. Ved et den 13. Juli hos Firmaet Buaas' Maskinfabrik afholdt Mæglingsmøde var bl. a. Krav fremme om Timelønstillæg til 2 Kernemagere, uden at Enighed opnaaedes. Spørgsmaalet ordnedes heller ikke ved et efterfølgende Timandsmøde, men senere er lokal Forhandling optaget, og Sagen sluttet.

De Paagældende havde en Timeløn paa 99 Øre plus et personligt Tillæg paa 13 Øre, som nu er gjort til et fast Tillæg, og den faste Timeløn paa 112 Øre er derefter forhøjet med 5 Øre, saaledes at den nu er 117 Øre.

Paa De Smithske Jærnstøberier blev et Lønkrav, der behandledes den 6. August paa et Timandsmøde, vist tilbage til ny lokal Forhandling, og denne er nu sluttet med en Forhøjelse af 2 Øre pr. Mand og Time, saaledes at Gennemsnittet derefter er 147,4 Øre.

Hos Firmaet Dannesboe & Mørck, ligeledes i Aalborg, er der ved lokal Forhandling opnaaet Lønforhøjelse for 7 Mand. 2 har hver faaet 5 Øre mere i Timen og 5 Mand 2 Øre hver.

Brovst. Fabrikant Jensen i denne By kan stadig ikke forstaa, at han skal betale en saa svimlende Timeløn som 110 Øre pr. Mand. Ved Formandens Besøg for ca. et halvt Aar siden blev Timelønningerne forhøjet fra 105 Øre til 110 Øre, men denne Femøre nager paa Fabrikantens Hjerterødder, og han har nu stillet i Udsigt, at han vil have den tilbage til Jul.

Det er en Mand, der tænker paa Fremtiden. Han vil allerede nu spekulere paa Julegaver til Formerne, men selvfølgelig maa Formerne i Brovst holde Ørene stive og ikke indlade sig paa noget af den Slags.

Esbjerg. I Fagbladet for Juli omtaltes, at A/S Jensen & Olsen byggede et Staalstøberi. Det er nu kommet i Gang, men foreløbig kun med én Former. Det kneb meget stærkt med at faa Direktør Olsen til at forstaa, at 162 Øre i Timen for en Former i et Staalstøberi er en meget lav Løn.

Han indgik imidlertid paa at betale den, men kan naturligvis ikke regne med, hvis der kommer Gang i Tingene, og der skal flere Formere til, at blive liggende paa det Lønniveau.

Frederiksværk. Foranlediget ved, at man hos A/S Anker Heegaard den 31. Juli havde opdaget, at der var en Mand, der røg Tobak, efter at Arbejdstiden var begyndt, maatte der statueres et afskrækkende Eksempel, og det kunde kun bestaa i at afskedige Manden.

Efter at Arbejdet havde ligget stille i 25 Minutter, blev han genantaget, men samtidig optog man en Konference med Krav om, at Støbemesteren nedstemmer sig selv i den Tone og Tiltale, han anvender overfor Formerne.

Aarsagen ét, og Resultatet et andet, kan man sige om dette her, thi det medførte ogsaa, at en Kernemagers Timeløn blev forhøjet med 3 Øre.

Dernæst er der paa en Række Spørgsmaal vedrørende Akkorderne begæret Mægling paa Fabrikken, men Direktøren mente at kunne ordne disse Forhold ved fornyet lokal Forhandling, og han fik ogsaa Lov til at prøve. Enighed opnaaedes imidlertid ikke, og Mæglingskravet er derfor paany fremsat.

København. Den 19. Juni er der paa De forenede Jærnstøberier afholdt et Mæglingsmøde paa forskellige Krav. Sagen blev overvist til fornyet lokal Forhandling og er omtalt i Fagbladet for Juli. Det endelige Resultat foreligger nu, og Sagen er sluttet.

Et Hovedspørgsmaal var Forhøjelse af Akkorden paa Varmeelementer. Disse har pr. Stk. faaet Forhøjelser, der varierer fra 100 til 250 Øre. Desuden er forskellige andre Akkorder, saavel ved Haand- som Maskinformeri, blevet forhøjet, og for de i Akkord arbejdende Medlemmer sker, at deres ansatte Timeløn gennemsnitlig bliver ændret som følger:

Maskinformernes fra 94 til 104 Øre,
Haandformernes - 96 - 108 —

I Fagbladet for forrige Maaned er omtalt et hos A/S »Titan« afholdt resultatløst Timandsmøde. Kravet var, at der paa Fabrikkens Metalstøberi skulde indføres en stigende og faldende Skala for Bonusordningen, alt efter det Medlemsantal, der var beskæftiget dér.

Timandsmødet den 29. Juli afsluttede ikke Sagen, men man traf som meddelt i forrige Nummer af Fagbladet en midlertidig Ordning og forhandlede videre, indtil der nu er opnaaet Enighed om en ny Bonusordning.

Den opsagte Bonusordning var 9 Øre pr. kg uanset Formernes Antal. Dette gælder nu kun for 4 Mand. For 5 Mand bliver det 9,8 Øre og for 6 Mand 10,5 Øre.

Den trufne Ordning regnes tilbage til 1. August, at opsige med 1 Maaneds Varsel.

Vejle. I forrige Nummer af Fagbladet er omtalt en Sag, der i Hovedtrækkene drejer sig om et i denne By mange Gange fremdraget Spørgsmaal, nemlig Betaling for Gods med Slagger. Det blev imidlertid ikke til

Strejke, thi Sagen sluttede under Hovedorganisationernes Medvirken ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 13. August.

Det maa siges, at Direktør Hess har hævdet sine Principper. En almindelig Ordning for Betaling for Gods med Slagger, som man har andre Steder, har han aldrig villet indlade sig paa, og han har heller ikke gjort det nu, da Sagen sluttede. Da han ingen Ordning vilde have, og Formerne selv skulde bære Risikoen, skred man til at opsige Akkordpriserne for at faa disse forhøjet saaledes, at Risikoen kunde bæres, og det er i den Retning, den trufne Ordning gaar.

Akkorderne for denne Virksomhed er nemlig inddelt i Grupper, og fra de forskellige Grupper sker der saa Afdrag af forskellig Størrelse. Direktør Hess kom nu uden om Sagen ved at formindske disse Afdrag og mod, at Formerne beholdt Risikoen for Gods med Slagger. I Ordningen indgaar dog ikke Façadevinduer og Oplukke for Brædt.

Hvor Afdraget er 9,71 pCt. bliver det 6 og 7 pCt.
- — - 7,89 - - - 5 pCt.
- — - 4,20 - - - 5,1 pCt.

3 i ren Timeløn arbejdende Formere har faaet 5 Øre hver, og ca. 60 i Akkord arbejdende Formere skulde have deres ansatte Timeløn forhøjet med 50 Øre tilsammen. Naar dette Beløb er saa lille, kommer det af, at medens Forbundet hævdede, at Gennemsnittet var ca. 106 Øre, erklærede Direktør Hess, at det var ca. 112, og man kunde derfor gaa med til det ringe Tillæg. Nu viser det sig bagefter, da Tillæget skal ske, at Direktøren vil regne med 106 Øre. Sagen er ikke sluttet endnu, men vil man ikke regne med 112 Øre, bliver de ansatte Timelønninger opsagt igen.

Noget skal der som Regel være i Vejen paa denne Fabrik. Antagelse af en yngre uorganiseret Mand til Oplæring i Maskinformeri gav Anledning til en Dags Arbejdsstandsning, fordi Formerne følte sig tilsidesatte, da der i Byen var ledige Formere.

Efter nogen Forhandling og efter Trusel om Erstatningskrav ved Den faste Voldgiftsret er Sagen indtil videre ordnet saaledes, at de i Byen ledige er taget i Arbejde, og den unge Mand er blevet organiseret, hvorefter han er kommet i Arbejde paa Fabrikken.

I de om dette førte Forhandlinger skulde en nyvalgt Tillidsmand deltage. Ham kunde Direktør Hess ikke bruge som saadan, og han har dog været Former i 30 Aar. Direktøren kommer til at gøre sig fortrolig med Manden, hvis han i det hele taget vil have nogen Tillidsmand.

Smede og Maskinarbejdere.

Mæglingsmøder. Den 27. Juli afholdtes Mæglingsmøde hos A/S Ny Kalkbrænderi i Kastrup i Anledning af Krav om Forhøjelse af Timelønningerne for de hos Firmaet beskæftigede Maskinarbejdere. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling. Sagen er dog gaaet i Orden uden Viderebehandling ad voldgiftsretlig Vej, idet Firmaet ved lokal Forhandling indgik paa at forhøje et Tillæg paa Kr. 38,34 pr. Maaned til Kr. 42,00, ligesom et Tillæg pr. 1000 Sten ansattes til 9,5 Øre, dog med et Fradrag for Brud, som ansattes til mellem 2 og 3 pCt.

Den 8. August afholdtes et Mæglingsmøde hos Firmaet Nielsen & Jespersen, København, paa Klage fra Firmaet over, at Maskinarbejderne nægtede at udføre mere end 6 Timers Overarbejde pr. Uge. Sagen diskuteredes og sluttedes med de faldne Udtalelser.

Hos A/S Søren Wistoft, København, afholdtes Mægling den 13. August paa en opstaaet Strid om Betalingen for Udearbejde. Man enedes om, at Firmaet, naar Cykle stilles til Raadighed for Folkene, i Stedet for Sporvognspenge betaler et Tillæg paa 3 Øre pr. Time til den for Udearbejde sædvanlig gældende Fortjeneste.

I Anledning af Lønkrav afholdtes Mæglingsmøde hos A/S Ernst Voss, Fredericia, den 20. August. Man enedes om, at Timelønningerne forhøjes med ialt 28 Øre at fordele efter Firmaets Skøn.

Samme Dag afholdtes Mægling hos A/S Carl M. Cohrs Sølvvarefabrikker, Fredericia, ligeledes paa Lønkrav. Her enedes man om at forhøje Timelønningerne med ialt 40 Øre at fordele efter Firmaets Skøn.

Hos Fabrikant Nørgaard, Aabyhøj, mægledes den 24. August paa Krav om Indførelse af Akkord ved Sporskiftearbejde. Fabrikanten oplyste, at det for Tiden var vanskeligt at give Akkord, men Sagen sluttede med et Løfte fra denne om at bestræbe sig for at give Akkord paa dette Arbejde. Endvidere gav han Tilsagn om at stille sig velvillig overfor en Forhøjelse af Timelønningerne for de Folk, der fortsat er Anvendelse for.

Hos A/S Glud & Marstrands Fabrikker, Kapelvej, København, afholdtes Mægling paa Lønkrav den 28. August. Sagen diskuteredes, uden at der opnaaedes Enighed, og henvistes sluttelig til lokal Forhandling. Herved opnaaedes Enighed om en Forhøjelse, saaledes at en Mand fik 8 Øre, en Mand 5 Øre og en Mand 2 Øre pr. Time.

Paa Fabrikken i Løveallé fik 12 Mand forinden Mæglingen hver 2 Øre.

Paa Maskinfabrikken »Iron«, København, mægledes den 29. August, ligeledes paa Lønkrav. Heller ikke her opnaaedes Enighed, og vi forbeholdt os at føre Sagen til Timandsmøde, men forinden et saadant blev afholdt, enedes man lokalt om en Ordning, hvorved 8 Mand fik hver 10 Øres Tillæg pr. Time.

Den 2. September er der afholdt Mægling hos Det lolland-falsterske Jærnbaneselskab i Maribo i Anledning af Klage over Afskedigelse af en Smed, Lars Larsen, der havde været syg i 3 Maaneder. Ved Mæglingen tilbød Selskabet at beskæftige Larsen fra den 6. September til den 3. Oktober. Skulde han blive syg i denne Periode, betragtes han som afskediget ved Sygdommens Indtræden. Sagen sluttedes hermed.

Endvidere er der den 6. September mæglet paa Helsingør Skibsværft i Anledning af Lønkrav. 11 Mand fik ialt 30 Øre pr. Time at fordele efter Værftets Skøn.

Endelig er der den 10. September afholdt Mægling paa Frederikshavns Værft og Flydedok paa 1) Strid om Betaling for Nitning af en Drager under Maskinen, og 2) Strid mellem Værftet og Nitterne.

Med Hensyn til 1) indgik Værftet paa i det foreliggende Tilfælde at betale det udførte Arbejde med Kr. 136,99, men saafremt lignende Arbejde maatte forekomme i Fremtiden, optages der Forhandling mellem Værftet og Nitterne om Betalingen herfor. 2) sluttedes med den førte Diskussion.

Timandsmøder. Paa et Timandsmøde den 29. August behandledes en Sag fra Thomas B. Thrige, Odense, Klage over Nedgang i Skifteholdsarbejdernes Akkordfortjeneste og Krav om Forhøjelse af disse Akkorder. Fabrikken saa sig ikke i Stand til at imødekomme Kravet, men erklærede sig villig til at optage en Forhandling med Tillidsmanden, naar denne skønner, at en Arbejders Fortjeneste er noget forringet som Følge af, at der ved 2. og 3. Skift er sat nyantagne og med

det paagældende Arbejde ukendte Folk. Om de Spørgsmaal, der har givet Anledning til Sagens Rejsning, optages lokal Forhandling, og i Tilfælde af, at der ikke opnaas Enighed, kan de paagældende Sager gaa til voldgiftsretlig Behandling.

Den 4. September afholdtes Timandsmøde, hvor følgende Sager var til Behandling:

1) Klage over, at A/S Citroën, København, har foretaget Fradrag i Lønnen for bortkommet Smaaværktøj. Idet Organisationerne erkendte, at Arbejderne har Ansvar for det udleverede Værktøj, enedes man om, at der optages en lokal Forhandling mellem Firmaet og de paagældende Arbejdere om Forholdene, hvorunder Værktøjet er bortkommet, samt om Værdien af Værktøjet, saaledes at Fradragssummen reguleres i Overensstemmelse hermed. For saa vidt der ikke opnaas en tilfredsstillende Ordning, forbeholder Forbundet sig sin Stilling.

2) Strid hos Firmaet E. Baasch, København, om, hvorvidt en Formand Overgaard-Larsen er Formand i Septemberforligets Forstand. Da Firmaet ikke havde ladet sig repræsentere ved Mødet, og da Forholdene i Virksomheden formentlig ikke var ændrede siden Afholdelsen af Mæglingsmødet, tog Sammenslutningen Forbundets Paastand om, at Vedkommende ikke er Formand i Septemberforligets Forstand, til Følge.

3) Krav overfor I/S Harald Jørgensen, Mekaniker Karl Eriksen og Jærnstøber A. M. Andersen, Hobro, om Forhøjelse af Timelønningerne og Krav om en Antagelsesløn paa 120 Øre for nyantagne. Man enedes om en Forhøjelse af 40 Øre til 9 Mand, og Tillæget for Udearbejde fastsattes til 5 Øre pr. præsteret Arbejdstime. Paa Foranledning af Forbundets Repræsentanter udtalte Firmaernes Repræsentanter, at de var villige til at lade saadanne Arbejder, der egnede sig dertil, udføre efter Rørprislisten.

4) Krav overfor Fredericia Svovlsyre- og Superphosphatfabrik om Tillæg til Timelønningerne eller Akkordafsavn og om et særligt Tillæg for forskellige Arbejder. Man enedes om at vise Spørgsmaalet tilbage til lokal Forhandling. Opnaas ikke herved et tilfredsstillende Resultat, behandles Sagen paa nyt Timandsmøde.

Paa Strid om Ordningen af Skibsbyggernes Skifteholdsarbejde paa Nakskov Skibsværft afholdtes Timandsmøde den 9. September, men Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Kendelse i en faglig Voldgift. Den 12. August har Landsdommer O. Haack afsagt Kendelse i en Sag, der var anlagt mod A/S Burmeister & Wain i Anledning af Aktieselskabets Protest imod Valget af en Tillidsmand i Maskinværkstedet paa Refshaleøen. Kendelsen giver Firmaet Medhold, idet Kravet om en særlig Tillidsmand for Maskinværkstedet ikke skal imødekommes.

Overenskomst med Odense Gasværk. Mellem Odense Afdeling og Det danske Gaskompagni er der for de paa Odense Gasværk beskæftigede Smede indgaaet en Overenskomst, hvorefter Timelønnen, der før var 165 Øre plus et Dyrtidstillæg, nu er fastsat til 172 Øre. Smudstillægget er forhøjet fra 10 til 20 Øre, ligesom Lønregulering efter Pristallet er bortfaldet. Overenskomsten traadte i Kraft den 1. April.

Lønforhøjelser. Hos Fordforhandler Herman M. Christensen, der har Virksomheder i Hadsund og Hobro, er der ved lokal Forhandling opnaaet følgende Lønforhøjelser:

2 Mand i Hobro faar et Tillæg af 19 Øre, hvorefter Timelønningerne er 110 og 115 Øre.

2 Mand i Hadsund faar et Tillæg af 26 Øre, hvorefter Timelønningerne er 96 og 110 Øre.

Overarbejde betales i Henhold til Fælles Værkstedsregler.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Randers. Firmaet Østergaard & Thaarsthi og samtlige Firmaets Forbindelser.
2. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
3. Michael Francks Fiskenetsfabrik, Holger Danskesvej 30, København.
4. Aaleeksportør Christensen, Kolding.
5. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
6. Fabrikant Bjerre, Nyborg.
7. Horsens Træskoringefabrik.
8. Knudsens Automobilværksted, Herning.
9. Automobilmekaniker A. Schmidt, Heggelunds Allé 6, Glostrup.
10. Smedemester Sørensen, Thustrup pr. Skørping.
11. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.
12. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
13. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
14. Mekaniker Nielsen, Rødby.
15. Schultz & Larsen, Otterup.

Konflikt i Kolding. Med Forbundets Sanktion har Kolding Afdeling blokeret Firmaet Jørgensen & Søn, dersteds, som beskæftiger 2 uorganiserede.

Roskilde. Smede og Maskinarbejdere, der vil søge eller faar tilbudt Arbejde hos Firmaet Jacobsen & Leegaard i Roskilde, maa forinden Henvendelse sker til nævnte Firma sætte sig i Forbindelse med Smedeforbundets Roskilde Afdeling.

Foreningen af Arbejdsledere i Danmark. Cyklefabrikant Chr. Mikkelsen, Horsens, har overfor Arbejdslederne stillet saadanne Krav om Lønreduktioner, at disse ikke har kunnet indgaa derpaa, hvorefter de fik deres Opsigelse til Fratrædelse 1. Marts 1929.

Ved en Forhandling, som ovennævnte Forening har haft med Chr. Mikkelsen, opnaaedes ikke Enighed, og Pladserne er derefter blokeret for Tilgang. Da det forudsættes, at Chr. Mikkelsen vil forsøge at skaffe sig andre og billigere Arbejdsledere til disse Stillinger, anmodes vore Medlemmer om ikke at reflektere paa Tilbud om Ansættelse hos dette Firma.

Stiftelsesfest.

Smedeforbundets Haderslev Afdeling.

Den 20. August var det 30 Aar siden, at Metalarbejderne i Haderslev fik deres egen Organisation. Indtil dette Tidspunkt havde de organiserede Metalarbejdere dér været Medlemmer af Flensborg Afdeling. Haderslev Afdeling er altsaa stiftet samme Aar, som den store Lockout, der sluttede med Forliget af 5. September 1899, fandt Sted, og under hvilken de danske Arbejdsgivere ved deres berygtede Henvendelse til de tyske opfordrede disse til at bistaa ved Udsultningen af de konfliktede danske Arbejdere under Feltraabet: »Til Gentjeneste altid parat«. Til Gengæld afgav de tyske Arbejdere et godt Bevis paa international Solidaritetsfølelse, idet de efter Evne støttede de danske lockoutede Kammerater, og en af Haderslev Afdelings første Gerninger blev saaledes ogsaa at yde et Bidrag til dette Formaal.

Iøvrigt er Afdelingens Historie i høj Grad præget af Verdenskrigen og dens Eftervirkninger, der affødte overordentlig store Vanskeligheder for Organisationsarbejdet.

Da den tyske Marks Værdi faldt Uge for Uge, og da Levnedsmidlerne fordyredes i samme Forhold, maatte der fremsættes et Utal af Lønkrav og føres en Mængde Forhandlinger for at højne Reallønnen og dermed udligne Markens formindskede Købeevne, og ikke mindst i disse vanskelige Aar var Organisationsarbejdet i Haderslev præget af en enestaaende Enighed og Solidaritetsfølelse.

I 1920 overgik Haderslev sammen med Afdelingerne i Aabenraa, Sønderborg og Tønder efter Genforeningen til Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, hvilket medførte en betydelig Nedgang i Afdelingens Medlemstal paa Grund af, at den maatte afgive Medlemmer til forskellige Organisationer, da Industriforbundet jo ikke hos os er gennemført paa samme Maade, som Tilfældet er i Tyskland.

Aarene efter Genforeningen har for Haderslev Afdeling som for de øvrige sønderjyske Afdelinger været præget af en Arbejdsløshed, der har været endnu mere trykkende end i den øvrige Del af Landet, fordi den procentvis har været større, og Perioderne for de enkelte Arbejdere været længere, men der er næppe nogen Tvivl om, at netop i disse overordentlig vanskelige Aar under og efter Krigen har Organisationen haft sin store Betydning.

Det var da ogsaa i Erkendelse heraf, at Afdelingen den 24. August afholdt sin Stiftelsesfest, og naar man erindrer, at Afdelingen tæller ca. 150 Medlemmer, og at der i Festen ialt deltog ca. 300, d. v. s. praktisk talt alle Afdelingens Medlemmer med Damer, saa forstaar man, at Kollegerne i Haderslev i en sjælden Grad slutter sig om deres Organisation. Festen afholdtes i Borgerforeningens Lokaler, hvor der serveredes en udmærket Middag, og hvor Festudvalgets Formand, P. Lauritzen, bød Velkommen. Som Gæster var foruden Forbundets Formand indbudt Forretningsfører Viggo Hansen, Landstingsmand Jørgen Møller, Snedker Jørgen Madsen, som Repræsentant for den socialdemokratiske Kredsorganisation, Redaktør Swanholm, samt Formændene for Afdelingerne i Aabenraa, Sønderborg og Tønder, alle med Damer.

I en smuk Tale redegjorde Afdelingens Formand, Folketingsmand P. Mortensen, for Afdelingens Historie gennem Aarene og takkede specielt en af Afdelingens Stiftere, Johs. Ruge, der deltog i Festen, for den Indsats, han havde øvet for at fremme Organisationsarbejdet i Haderslev. Mortensen takkede ligeledes Forbundet for godt Samarbejde i den Tid, Haderslev Afdeling havde tilhørt dette, og han sluttede med at udbringe et Leve for Arbejderklassens Enighed.

En Datter af Ruge fremsagde derefter en Prolog, i hvilken Smedene blev prist, og som lønnedes med stærkt Bifald.

Kjærbøl takkede for Indbydelsen og bragte Hilsen og Lykønskning fra Forbundet. Han bragte ligeledes en Hilsen fra Tysk Metalarbejderforbunds Formænd, Alwin Brandes og Georg Reichel samt Hovedkasserer Schiott, med hvilke han havde været sammen i Stockholm under Forhandlinger i Internationalt Metalarbejderforbunds Hovedledelse og ved den svenske Kongres. Kjærbøl pegede paa Samarbejdets Betydning, idet det glædede ham at se, at naar man festede i Haderslev, gjorde man det i Fællesskab med Repræsentanter for de øvrige Afdelinger, med hvilke man havde delt Krigens og Efterkrigstidens Vanskeligheder. Det var et smukt Træk paa Kammeratskabsfølelse, at ligesom man havde staaet sammen i de vanskelige Aar, saaledes samledes man ogsaa, naar Festen stod paa. Kjærbøl pegede paa de store Opgaver, der ligger for til Løsning, og udtalte Haabet om fortsat godt Samarbejde med de sønderjyske Kammerater, idet han sluttede med et Leve for Haderslev Afdeling.

Forretningsfører Viggo Hansen takkede for godt Samarbejde mellem Partiet og Smedenes Organisation og udbragte et Leve for et fortsat godt Samarbejde. Formændene for Aabenraa, Sønderborg og Tønder Afdelinger overbragte deres Lykønskninger, idet de hver overrakte P. Mortensen en Sølvfaneplade. Landstingsmand Jørgen Møller motiverede et Leve for Ungdommen, medens Snedker Jørgen Madsen lykønskede paa den socialdemokratiske Kredsorganisations Vegne og motiverede et Leve for Damerne. Redaktør Swanholm lykønskede paa den socialdemokratiske Presses Vegne og udbragte et Leve for Socialismen.

Endnu en lang Række Talere havde Ordet og bl. a. blev P. Mortensen, Johs. Ruge, Kasserer Karl Beer og flere andre gode Kampfæller hyldet. Efter at et Par Sange var afsunget og en Række Lykønskningstelegrammer oplæst, takkede P. Mortensen alle, som havde deltaget, og efter at man havde sunget »Internationale«, blev Bordet hævet.

Det er unødvendigt at tilføje, at derefter blev Salen ryddet, og Dansen tog sin Begyndelse, og som den socialdemokratiske Presse derefter skrev, var det først ved andet Hanegal, at den smukke Fest sluttede til

Ære for dem, der havde arrangeret den, og sikkert til Gavn for Sammenholdet blandt Smedene og Maskinarbejderne i Haderslev.

Formernes Hjælpeforening, København.

40 Aars Stiftelsesfest.

Formernes Hjælpeforening i København, der i sin nuværende Skikkelse er stiftet 1. Oktober 1889, fejrede Lørdag den 14. September sin 40-aarige Bestaaen ved en Festlighed i Folkets Hus paa Jagtvej, og hertil var Foreningens Medlemmer med Damer indbudt.

Foreningens Medlemsantal er ca. 450, og langt de fleste af disse med Damer havde givet Møde. Foreningens Forretningsfører, Richard Madsen, bød Velkommen, hvorefter det københavnske Former-Sangkor indledede Aftenunderholdningen.

Forbundets Formand, Arn. Nielsen, holdt efter Anmodning Festtalen, og derefter foregik den egentlige Aftenunderholdning, der præsteredes af en Række første Klasses Kunstnere.

Derpaa fulgte en kort Pause, og Dansen, der varede til henad Morgenstunden, afsluttede Festen.

At komme ind paa Foreningens Historie tillader Pladsen ikke. Der skal blot nævnes, at da Foreningen i 1914 var 25 Aar gammel, var den udbetalte Understøttelse i disse Aar 37,000 Kr. I de derefter følgende 15 Aar er Summen 232,000 Kr., altsaa ialt 269,000 Kr. *A. N.*

Teknologisk Institut.

Dagundervisningen 1929—30.

Kursus for Gas- og Vandmestre fra 30. September—5. November.

Betingelsen for at deltage i dette Kursus er, at Vedkommende er faglært inden for et af Metalarbejderfagene.

a. *Den praktiske Undervisning:* Øvelser i Installation og Fejlfinding, Besøg paa Værker, Tegneøvelser med Prisoverslag.

b. *Den teoretiske Undervisning:* Gennemgang af Gas- og Vandværker (Fremstilling af Gas og Vand), Fag- og Materiallære, Bogføring og Kalkulation.

Dette Kursus slutter med en Eksamen for de Elever, der maatte ønske at dokumentere, at de er i Besiddelse af de nødvendige Kundskaber for at kunne paatage sig en Autorisation som Gas- og Vandmester i en større Provins- eller Stationsby.

Betalingen for et Kursus er Kr. 100,00.

De, der indstiller sig til Eksamen, erlægger yderligere Kr. 40,00.

Deltagerne maa medbringe Tegnebestik og Tegnemateriel.

Det anbefales forud at anskaffe den af Instituttet udgivne »Haandbog for Blikkenslagere og Gas- og Vandmestre«, Elevpris Kr. 4,50, der faas paa Instituttets Forlag, samt Vejledning for Gasmestre og Vejledning for Vandmestre, der faas paa Gasværkernes Ingeniørkontor, Vognmagergade 8, København, Pris 3 Kr. pr. Stk. Alle de nævnte Bøger benyttes ved Undervisningen.

Aftenundervisningen 1929—30.

Skoleafdelingens Kontor er aabent hele Aaret fra Kl. 9—5 og fra 1. September tillige hver Aften fra Kl. $7^1/_2$—$8^1/_2$ (Lørdag undtagen).

Der er saaledes god Lejlighed for enhver Haandværker og Arbejder at faa alle Oplysninger vedrørende Undervisningen. Foruden den almindelige Plan over de projekterede Aftenkursus har Fagskolen i Aar udarbejdet en Vejledning for kursussøgende. Vi anbefaler alle at gøre sig bekendt med denne Vejledning, inden de tager Bestemmelse om Kursus.

Den store Erfaring, som Teknologisk Institut har paa Undervisningens Omraade, er en Borgen for, at man ikke henvender sig forgæves paa Skoleafdelingens Kontor om Raad og Vejledning.

Stadig paapeger Skolen det formaalstjenlige i, at Deltagerne samles i Klasser efter deres faglige Beskæftigelse, og henstiller indtrængende til de faglige Organisationer om at være Skoleafdelingen behjælpelig med at etablere specielle Kursus for Organisationernes Medlemmer.

Det er maaske vanskeligt for mange Mennesker allerede nu at bestemme sig for, hvorledes de vil anvende de mange, lange og mørke Vinteraftener, i hvert Fald viser Erfaringerne, at det kun er en Brøkdel af det samlede Antal Elever ved Aftenundervisningen, der indmelder sig i Løbet af September Maaned.

Dette Forhold gør det jo vanskeligere for Skolens Ledelse at træffe de rette Dispositioner og bevirker, at en Del af Vintertiden hengaar med Arrangementer, som kunde være foretaget paa et tidligere Tidspunkt.

I Sagens Interesse anmodes derfor saavel Organisationerne som de enkelte kursussøgende om, saa vidt muligt, at benytte September Maaned til Planlæggelse af og Indmeldelse til Vinterens Aftenundervisning.

Den internationale Folkehøjskole i Helsingør.

Skolen begynder sit Vinterkursus den 3. November. Klasseundervisningen omfatter Dansk, Regning, Matematik, Fysik, Frihaandstegning og Fagtegning for Haandværkere, Engelsk, Tysk og Fransk. Eleverne inddeles i Hold efter Standpunkt og vælger i Samraad med Forstanderen de Fag, de ønsker. Der lægges Vægt paa

Selvstudium, og der gives ugentlige Stile- og Regneopgaver.

I Engelsk og Tysk er der 4—6 Klasser for Begyndere, der desuden saa tidligt som muligt faar Lejlighed til at opøve Sprogfærdighed i mindre Konversationsgrupper med udenlandske Lærere og Elever og til at høre lettere Foredrag over moderne Kulturlande paa Tysk og Engelsk. Foredragene ledsages af Lysbilleder og oversættes Sætning for Sætning.

Elever, der har Real-, Studenter- eller Lærereksamen eller er i Besiddelse af gode Forkundskaber i Sprog, kan søge om Optagelse paa *Skolens udvidede Kursus*, hvor de faar Lejlighed til at høre Foredrag og deltage i Studiekredse over sociale, internationale og litterære Emner sammen med Skolens udenlandske Elever.

For samtlige danske Elever holdes hver Morgen et Foredrag over Lande og Folk, sociale Tilstande i Ind- og Udland og over Verdenslitteraturens Personligheder og Hovedværker. Fra Kl. 3,30 til 4,30 er der 6—8 Studiekredse over forskellige Emner, mellem hvilke Eleverne selv vælger. Der undervises i Gymnastik, Sanglege og Folkedanse, og der er dagligt en Times legemligt Arbejde i Have og Mark.

Arbejdsløse kan faa deres vedtægtsmæssige Understøttelse udbetalt under Opholdet paa Skolen. Ansøgninger indgives til Arbejdsdirektoratet, Amaliegade 25, 1., København K., bedst gennem Ansøgerens Fagforening. Skolen giver iøvrigt alle Oplysninger.

444,000 Uorganiserede.

Der findes her i Landet *444,000 uorganiserede* Socialdemokrater. 444,000! Det er næsten en halv Million. Man studser uvilkaarligt og tvivler næsten om Tallets Rigtighed. Det er desværre korrekt nok. Du kan selv regne efter: Socialdemokratiet fik ved sidste Valg 593,191 Stemmer; i de socialdemokratiske Foreninger Landet over findes kun indtegnet 150,000 Medlemmer.

De 444,000 Uorganiserede er Unge og Gamle, Kvinder og Mænd, Haandværkere og Arbejdsmænd, Akademikere og Kontorfolk, maaske er Du, ærede Kollega, iblandt dem og disse Linjer har i saa Fald særligt Bud til Dig.

Hvorfor har Du ikke meldt Dig ind i en socialdemokratisk Forening?

Du *er* Medlem af din Fagforening. Javel, det er baade godt og nyttigt, men den har en ganske særlig Opgave. Den skal varetage dine faglige Interesser, men det er kun *en Del* af det Interesseomraade, Du som Arbejder og Samfundsborger er interesseret i at værne. Det politiske Arbejde, Arbejdet i Rigsdag, Kommunalbestyrelse, Hjælpekasse og mange andre Steder har ogsaa sin store Betydning. Der var en Gang, det var populært at fortælle Arbejderne, at det var ligegyldigt, *hvem* der havde den politiske Magt. Den Tale høres ikke mere. Madsen-Mygdal og hans Fæller bragte den til at forstumme. Nedskæringen, Attentatet paa Arbejdsløshedsloven, Tugthusloven, det sigtbare Militærforlig, den planlagte Ødelæggelse af Hjælpekasseloven og meget andet er endnu i frisk Erindring. Erkender Du Betydningen af at hindre slige Overfald en Gang til — og det vilde være taabeligt ikke at gøre det — bør Du støtte Socialdemokratiet.

»Jeg støtter ogsaa Partiet, jeg har nemlig hver Gang stemt socialdemokratisk.«

Nuvel, det var rigtigt saaledes og kun i din egen Interesse, men det er ikke *nok*. Du bør tage Skridtet fuldt ud og melde Dig ind i Partiet. Du kan som ærlig Arbejder ikke være med til at »høste«, naar Du ikke deltager i »Pløjning og Saaning«.

Og det er et saadant Forhold, det drejer sig om her. Enhver fagorganiseret Arbejder, der stemmer socialdemokratisk, bør ogsaa være Medlem af den politiske Organisation, baade for at øge Partiets Slagkraft og for at muliggøre det omfattende Agitationsarbejde, som fortsat skal holdes i Gang for at sikre *den endelige Sejr*. Vil Du have Mulighed for at øve Indflydelse, at gøre din Mening gældende overfor den omfattende Gerning, Partiet og dets Tillidsmænd udfolder paa Samfundslivets mangfoldige Omraader, da gaar Vejen gennem den politiske Organisation.

»Jeg har saa mange Foreninger at svare Kontingent til i Forvejen og har derfor ikke Raad til at melde mig ind i nye.«

Kontingentet i den politiske Forening spiller nu ikke den Rolle, man i Almindelighed tillægger det. Det varierer lidt i de forskellige Landsdele, men overstiger intet Sted *10 Øre om Ugen* for Mænd og 5 Øre for Kvinder. Det maatte være en ringe Sag, man ikke vil ofre det paa, Kollega, og saa ringe anser ej heller Du vort Partis Virke for at være.

De socialdemokratiske Foreninger Landet over gennemfører netop nu i de tilstundende Efteraarsmaaneder en omfattende Agitation, og vi maa anbefale de Kolleger, der hører til blandt de 444,000, at tage Skridtet og melde sig i de organiserede Socialdemokraters Kreds. Der er al Anledning til at gøre det *netop nu*. Lige i disse Dage træder Rigsdagen sammen. I den kommende Tid vil Regeringen fremsætte sine Lovforslag, som alle vil tilsigte en Genopbygning efter Madsen-Mygdals Rædselsregimente. Nedskæringen *er* standset. Nu kommer der Forslag om en klækkelig Nedsættelse af vort Lands militære Udgifter, Forslag, som tilsigter en Bedring af Beskæftigelsesgraden, Forslag om Tugthuslovens Ophævelse o. s. v. Venstre og Konservative har allerede ladet skinne igennem, at de vil sabotere Regeringens Arbejde. Gør de det, haaner de Folketingsflertallets udtalte Vilje. Derfor er det af Betydning, om et stort Antal af de 444,000 ved Indmeldelse i de socialdemokratiske Foreninger *netop nu* tilkendegav Reaktionen, at de ønsker Folketingsflertallets Vilje respekteret.

Lad derfor Parolen blandt vore Kolleger overalt være: *Støt Regeringen.*

Ind i de socialdemokratiske Foreninger.

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
39566	Andersen, Togo	København	11. 5 05	Kbhvn. Afd.	5.11.26	Kbhvn. Afd. 4	11. 5.29
29981	Bauch, Johan Carl	Øster Ulslev	18. 7.00	Maribo	1. 9.25	Maribo	30. 3.29
20277	Bengtson, Thorv. Aksel E.	Brøndbyøster	8. 5.96	Kbhvn. Afd.	12. 5.25	Kbhvn. Afd. 14	11. 5.29
5101	Christensen, Arne M. Højer.	København	7. 3.01	„ „	23. 4.20	„ „ 9	20. 4.29
25475	Christoffersen, Ove Anders.	—	30.11.96	„ „ 1	17. 3.17	„ „ 12	11. 5.29
20229	Elowsson, Willy Henry A.	—	4.12.06	„ „	5. 5.25	„ „ 10	19. 1.29
644	Fremming, Knud	—	22. 7.07	„ „	8. 7.25	„ „ 5	11. 5.29
7918	Hansen, Alfred Chr. V.	—	24. 5.05	„ „	29.10.24	„ „ 15	18. 5.29
5896	— Hans Christian	Korsør	7. 6.79	Korsør	10.11 97	„ „ 12	4. 5.29
18401	— Olaf Hilding	København	13.10.08	Kbhvn. Afd.	13.10.27	„ „ 13	11. 5.29
27181	— Sofus Alb. Chr.	—	6. 2.78	„ „ 2	13.10.17	Centralafd.	11. 5.29
34448	Henriksen, Axel Henrik	St. Jørgensbjerg	15. 8.02	Roskilde	17. 2.23	Roskilde	27. 4.29
25425	Jensen, Edvin Aage	København	10. 9.08	Kbhvn. Afd.	18. 7.28	Kbhvn. Afd. 10	4. 5.29
5743	— Jens Christian	Mausing	13. 3.80	„ „ 1	5. 3.18	Centralafd.	2. 3.29
20398	Jørgensen, Arnold Martin	Hvidovre	7. 1.09	„ „	2.12.27	Kbhvn. Afd. 14	26. 1.29
2315	— Harald Peter	København	11. 4.95	Dansk Funktionærforb.	11. 8.23	„ „ 12	11. 5.29
5562	Jeppesen, Alfred Louis V.	—	6. 3 86	Kbhvn. Afd.	23.11.23	„ „ 11	18. 5.29
25194	Jespersen, Svend Aage C.	—	2. 7.08	„ „	29. 6.28	„ „ 2	4. 5.29
15041	Larsen, Frederik Holger	Slagelse	23. 6.07	„ „	3. 5.27	„ „ 2	25. 5.29
31135	Lassen, Johannes Chr.	Esbjerg	31.12 00	„ „	15. 2.29	„ „ 5	4. 5.29
39390	Lithing, Ejner Leon N.	København	14. 7.04	„ „	13. 5.24	„ „ 13	11. 5.29
30550	Mathiassen, Hans Peter M.	Nyraad	7. 3.09	Vordingborg	18. 9.27	Vordingborg	11. 5.29
2250	Mathiesen, Ove Louis	København	13. 5.06	Kbhvn. Afd.	2.11.25	Kbhvn. Afd. 14	25. 5.29
27260	Mikkelsen, Holger	Randers	23. 9.98	Randers	22.10.17	Centralafd.	20. 4.29
12791	Mortensen, Frederik Chr.	Taarbæk	19. 7.78	Kbhvn. Afd.	16.12.26	Kbhvn. Afd. 9	25. 5.29
11933	Nielsen, Axel	Tingsted	15. 7.01	Nykøbing F.	7. 5.21	Centralafd.	30. 3.29
36073	— Daniel	København	24. 9.04	Kbhvn. Afd.	9. 5.23	Kbhvn. Afd. 12	11. 5.29
8267	— Erik	Hvetaby, Sverige	3.11.73	D. Arbm. Forb.	15. 3.99	„ „ 5	4. 5.29
30043	— Frederik Viggo	København	13. 8.09	Kbhvn. Afd.	27. 4.29	„ „ 14	4. 5.29
13634	Norberg, Frode Due	—	5. 4.07	„ „	26. 2.27	„ „ 14	11. 5.29
7815	Olsen, Eigil Chr. Elof.	Helsingborg	27. 7.07	„ „	10. 4.26	„ „ 2	11. 5.29
26112	Onsager, Leo	København	12. 1.09	„ „	6.12.28	„ „ 14	18. 5.29
20122	Petersen, Elith Merando V.	—	17. 8.08	„ „	3.11.27	„ „ 12	4. 5.29
19752	— Niels Hansen	Svendborg	28. 5.98	„ „	6. 1.23	„ „ 9	4. 5.29
24123	— Willy Albert	København	15.10.08	„ „	5. 5.28	„ „ 14	25. 5.29
31587	Rasmussen, Ejner Marius	Elling	25. 1.97	Tønder	11. 6.29	Tønder	15. 6.29
11090	— Johannes Villads	Slagelse	19.10.05	Kbhvn. Afd.	9. 9.26	Centralafd.	30. 3.29
25565	Sørensen, Henning Thorv.	L. Vilholt	21. 5.91	D. Arbm. Forb.	1. 2.13	Kbhvn. Afd. 14	18. 5.29
13291	Sandberg, Henning Carl	København	9. 7.03	Kbhvn. Afd.	22. 2.24	Centralafd.	30. 3.29
28874	Schou, Hans Erik Suhr	Kallehave	28. 9.06	Vordingborg	1.11.26	Vordingborg	30. 3.29
6795	Topp, Poul	København	7.10.02	Kbhvn. Afd.	31. 3.26	Kbhvn. Afd. 14	4. 5.29
1035	Uhlott, Adolf Edm.	—	17. 3.80	D. Elektr. Forb.	9. 6.25	„ „ 11	11. 5.29
18033	Wendt, Albrecht R.	—	8. 1.91	Kbhvn. Afd. 1	20 8.10	Centralafd.	20. 4.29
30198	Will, Eugen	Aarhus	17. 7.08	„ „	6. 5.29	Kbhvn. Afd. 12	11. 5.29
	Specialarbejderforbundet.						
48341	Eriksen, Christian	Munkeby	1.12.82	D. Arbm. Forb.	1. 1.27	Nakskov	9. 2.29
47213	Frederiksen, Erhardt F.	København	6. 5.83	Nakskov	29.11.24	—	2. 2.29
48293	Ottesen, Niels Peter	Rødby Mark	1. 2.85	—	7. 9.28	—	13. 4.29

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Specialarbejderforbundet.

Bortkomne Bøger.

Efternævnte Bøger er anmeldt som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 47280	Hansen,	Christian	(Kbhvn. Afd.)
- 47064	—	Svend Aage	(—)

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 20231	Knoblauch,	Viggo Holger	(Kbhvn. Afd.)
- 29517	Lassen,	Manfried Heinr. A.	(—)
- 19261	Martinsen,	Aage	(—)
- 9648	Nilsson,	Ingvar Niels Jonas	(—)
- 7767	Petersen,	Villiam M. J.	(—)
- 18242	Reimer,	Knud Erik V.	(—)
- 34362	Rasmussen,	Hans	(Aabenraa Afd.)
- 2950	Christensen,	Svend Børge	(Helsingør -)
- 20552	Larsen,	Hans Henry H.	(Næstved -)

Medlemmerne Nr. 25785, Laursen, Nr. 25779, Mortensen, og Nr. 9150, Søby, har atter fundet deres Bøger.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 38908 Jørgensen, Robert Chr.
- 37503 Munk, Kr. Rasmussen

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 21874	Sørensen,	Søren	6. 3.20
- 440	Schmidt,	Bernhard L. E.	7. 2.20

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 16718	Andersen,	Kaj Anders A.	6. 5.22
- 16971	—	Peter Vilhelm	5. 4.24
- 37792	—	Svend Ove	5. 5.28
- 11283	Adelson,	Isidor	12. 5.28
- 4149	Bech,	Peter	24. 7.20
- 27480	Bendixen,	Olav	16. 2.29
- 12961	Berthelsen,	J. E. Victor	2. 2.29
- 4189	Christensen,	Chr.	15. 9.28
- 26772	—	Willy	10. 5.24
Nr. 7713	Christiansen,	Chr. Frederik	19. 1.24
- 31371	—	Svend Aage Th.	26. 1.29
- 14761	Christoffersen,	Knud Peter	10.11.28
- 8815	Eiberg,	Jens Vald.	7. 8.20
- 12009	Eriksen,	Albert N.	5. 1.24
- 38712	—	Carit	10. 5.24
- 201	Goth,	Chr. Emil	3. 9.27
- 10181	Hansen,	Andreas	27. 4.29
- 38582	—	Frithjof W.	21. 5.27
- 7340	—	Harald R.	27. 4.29
- 31226	—	Knud Helmer	24.11.28
- 713	Hyrup,	Frits Nissen	28. 8.20
- 25401	Jensen,	August Julius	26. 5.28
- 1435	Jørgensen,	Christian	4. 3.22
- 621	—	Georg D.	11. 2.22
- 38908	—	Robert Chr.	26. 1.29
- 30940	Jespersen,	Aage Villy E.	27. 8.27
- 8955	Keil,	Arnold Ch. Jørgen	16. 5.25
- 14972	Kolbe,	Valdemar	30. 6.28
- 27089	Kramer,	Andreas	6. 4.29
- 7224	Kronenberg,	Herman Heinrich	19.11.27
- 19120	Larsen,	Hans Aage	23. 4.27
- 100	Madsen,	Harald	8.12.28
- 24229	Marthinus,	Kaj	29. 3.19
- 2710	Mattesen,	Jens Alfred	31. 3.28
- 25588	Meyer,	Heinrich Th.	5. 5.23
- 37503	Munk,	Kr. Rasmussen	2. 3.29
- 2110	Nelson,	Hans	24. 9.27
- 35905	Nielsen,	Bernhard	7. 5.27
- 27668	—	Carl Peter	26. 9.25
- 1519	—	Carlo N. G.	25. 8.28
- 17000	—	Hans Chr.	25. 3.22
- 9204	—	Johan	28. 7.23
- 37550	—	Svend Aage	26. 2 27
- 13783	Olsen,	Frits Syberg	9. 2.29
- 11429	—	Herman Henry	10. 9.27
- 17094	—	Ingemann Viggo	31. 7.26
- 3646	Petersen,	Jens Carl P.	30. 1.26
- 20279	—	Peter E. Kyllebæk	27. 4.29
- 36522	—	Vigard Bernh. J.	24. 4.26
- 24587	Philipsen,	Niels Erik	21. 8.20
- 13786	Pilegaard,	Martin Jørgensen	25. 8.28
- 27690	Popp,	Ejner	4. 9.20
- 38824	Rolund,	Henning	10. 1.25
- 23755	Sørensen,	Carl Hagbarth	18. 7.25
- 23183	Svendsen,	Jørgen Chr.	24. 9.21
- 13518	Søby,	Frode Valdemar	27. 4.29
- 15385	Therkelsen,	Harry Carl Chr.	27. 4.29
- 21186	—	Peter Chr.	14. 3.25
- 5680	Thullbom,	Charles I.	14. 4.28

Specialarbejderforbundet.

Nr. 47653	Willumsen,	Christian	12. 5.28

Efterlysning. Afdelingskassererne bedes have deres Opmærksomhed henvendt paa Medlemsbog Nr. 26760 for Valdemar Pedersen. Der maa ikke udbetales mere Understøttelse paa Bogen, og denne bedes indsendt til Hovedkontoret saa hurtigt som muligt.

Til Opbevaring i Arkivet i Afdelingerne under D. S. & M. F. udsendes med dette Nummer af Medlemsbladet i et Eksemplar til hver Afdeling:

»Socialt Tidsskrift«, 5. Aarg., Nr. 7—8.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JÆRN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 12 OKTOBER 1929 15. Aarg.

Monopol.

Arbejdets Monopolisering og Fagenes Spærring synes i den senere Tid at have faaet en vis Aktualitet indenfor Arbejdsgivernes Kreds og indenfor den ejendommelige Bevægelse, der kalder sig Dansk Skatteborgerforening, og deres Organer „Arbejdsgiveren" og „Skatteborgeren" har i afvigte Maaned behandlet disse Emner med Henblik paa Arbejdsløshedsproblemet og Arbejdsløshedskasserne, der synes at skulle have en ny Omgang af kapitalistisk, arbejderfjendsk og ikke ganske nøjeregnende Kritik. Paany skal Arbejderne have Skylden for, at Beskæftigelsesspørgsmaalet ikke er løst, og nu er det ikke længere de høje Lønninger, der er saa fremtrædende, nej, nu er det Arbejdernes Organisationer, der forhindrer Overflytning fra det ene Fag til det andet og dermed bevirker, at Arbejdsløshedstallet er højere end nødvendigt. I „Arbejdsgiveren" for 27. September hedder det:

> „De danske Fagforeninger er saa at sige opbygget paa Monopolismens Ideer. Det er en stadig fortsat Stræben at udstykke Arbejderne i saa mange særlige Fagforeninger som muligt. De skal specialiseres ud i det størst mulige Antal Smaagrupper, hver med sit lille affondrede Arbejdsområde. Der maa for Himlens Skyld ikke være noget Arbejde, der lige saa godt kan udføres af den ene som af den anden Fagforenings Medlemmer."

Videre anføres det:

> „Og er det ikke ogsaa ret beset monopolistiske Tendenser, der faar lange Rækker af Fagforeninger til hvert Aar at forsøge at beskytte deres Fag mod ny Tilgang og nye Arbejdskonkurrenter ved halvt truende Avishenvendelser til Forældre om ikke at sætte deres unge Sønner eller Døtre i Lære i deres Fag?"

Og endelig hedder det:

> „Ved sine kunstige Grænsedragninger er de danske Fagforeninger stærkt medvirkende til Skabelsen af den Mistillid, vor officielle Arbejdsløshedsstatistik efterhaanden har erhvervet sig. Man tvivler naturligvis ikke om, at de Tal, der staar i denne Statistik, er talt rigtig sammen, eller om, at de er i Overensstemmelse med de Opgivelser, der er indgaaet fra Fagforeningerne. Men det Kineseri, vi i denne Artikel har omtalt, har — bl. a. — fremkaldt Tvivl om, at alle de, der opgives som Arbejdsløse, behøver at være det. Navnlig nu, da det i visse Fag kniber overordentligt med at faa Arbejdskraft, medens der i andre vedvarende gaar en Mængde om uden Arbejde i lange Tider, bliver dette Emne aktuelt."

Nu vil det jo altid være klogt, naar man vil angribe andre, da at sørge for, at man selv i hvert Fald er uangribelig paa de Områder, hvor Kritikken sættes ind, men saaledes er det jo ingenlunde her, og vi er i det heldige Tilfælde, at en af Arbejdsgivernes egne Folk, nemlig Oldermand, Ingeniør K. V. Koch, i „Skatteborgeren", sikkert uden at han ønsker det, kommer for Skade at kaste et Strejflys over Arbejdets

Monopolisering og Fagenes Spærring indenfor de højere Lag i vort Samfund. Han skriver saaledes:

> „Jeg har før haft Lejlighed til at nævne, at Tilgangen til Ingeniørfagene, Farmaceutfaget og Tandlægeuddannelse er begrænset, og hvad andre Studiefag angaar, udgiver Studenterraadet en Aarbog, hvori det Aar for Aar i stærkere og stærkere Udtryk fraraades de unge Mennesker at studere Jura, Lægevidenskab og Filologi, ligesom der gøres opmærksom paa, at det er uklogt at dyrke videnskabelige Studier i det hele taget, hvis man regner med at skulle leve af sin Virksomhed som Videnskabsmand."

Nu er det jo ikke saaledes, at den Fagspærring, der her peges paa, i særlig Grad kan genere Arbejderklassen, fra hvilken det kun rent undtagelsesvis lykkes enkelte at naa op i de studerendes Rækker, men Fænomenet er interessant og giver et godt Billede af, hvorledes Kampen for Tilværelsen har udartet baade blandt Arbejderne og i Overklassen. Denne Kendsgerning burde ikke kunne give Anledning til ensidige Angreb paa den danske Fagbevægelse med den Hensigt at ramme Arbejdsløshedsforsikringen, som dog, hvad vi før har peget paa, er skabt af Arbejderne selv paa et Tidspunkt, hvor Samfundet fuldstændig nægtede — bortset fra Fattighjælpen — at yde sin Medvirkning ved Opretholdelse af Arbejdernes Eksistens, naar Arbejdsmulighederne svigtede, og det maa heller ikke glemmes, at den langt overvejende Del af de Midler, som Opretholdelsen af denne Forsikring koster, udredes af Arbejderne selv.

Hvad er det da, der er sket med den danske Fagbevægelse, andet end dette, at den er bygget op, følgende de Omraader, som de gamle Haandværksfag havde fra Laugstiden. I Virkeligheden er Fagbevægelsens Opdeling en ganske nøje Genspejling af Haandværkets og Industriens egen Opdeling, og rent organisationsmæssigt er Arbejdsgiverforeningen jo langt mere udspecialiseret end Tilfældet er med De samvirkende Fagforbund. Dansk Arbejdsgiverforening omfatter ikke mindre end 231 forskellige Arbejdsgiversammenslutninger og 170 enkeltstaaende Virksomheder, medens De samvirkende Fagforbund omfatter 51 Forbund og 1 enkeltstaaende Fagforening; udenfor De samvirkende Fagforbund staar 24 Forbund og 8 enkeltstaaende Foreninger, saaledes at dansk Fagbevægelse ialt tæller 75 Forbund og 9 enkeltstaaende Fagforeninger.

Nu vilde det selvfølgelig være kortsynet, om man vilde fastslaa, at dansk Fagbevægelses Struktur er saaledes afpasset, at den i alle Tilfælde paa tilfredsstillende Maade kan varetage sine Medlemmers Interesser og befordre den industrielle Udvikling, og vi har da ogsaa i dette Blads Nummer for Maj Maaned i Aar gjort opmærksom paa, at af den danske Fagbevægelses fremtidige Struktur er det i Virkeligheden afhængig, i hvilken Grad den skal kunne bevare sin Position og øve Indflydelse i de kommende Tider. Vi har ogsaa peget paa, at f. Eks. den svenske Fagbevægelse i langt højere Grad er blevet forenklet gennem de stadige Bestræbelser for Dannelsen af Industriforbund. Vanskelighederne i Danmark ligger i, at den danske Fagbevægelses historiske Oprindelse er i høj Grad præget af Arbejdsgivernes egen Opdeling, og kan ikke blot ved et Magtsprog ændres i en Haandevending.

Men hvorledes er det iøvrigt med Arbejdsgiverne, naar man henvender sig til dem om at være medvirkende ved en Omlægning af Overenskomstforholdene, saaledes at disse forenkles? Møder man da den afgjorte Tilslutning og Anerkendelse af den Betydning, der ligger i Industriforbundstankens Gennemførelse? Vi for vort Vedkommende har ikke mærket det, tværtimod, der synes hos Arbejdsgiverne i Virkeligheden at være en stor Interesse i at kunne bevare den Opdeling, som nu engang er, og derigennem spille den ene Gruppe Arbejdere ud imod den anden. Vi har i saa Henseende Erfaringer fra de allersenest Dage, thi vi, d. v. s. Centralorganisationen af Metalarbejdere, er ikke monopolistiske eller Tilhængere af Fagenes Spærring, og vort Kartel er Udtryk for Samarbejdets Bestræbelser. Det hedder saaledes i Kartellets Vedtægts § 1:

> „Sammenslutningens Formaal er at samle alle af Arbejdere bestaaende Fagorganisationer indenfor Jærn- og Metalindustrien i Danmark, forsaavidt disse tilhører De samvirkende Fagforbund, til fælles Samarbejde og fælles Fremme af deres Medlemmers Interesser."

Der er her indenfor samlet saavel faglærte som ufaglærte og egentlige Tjenestemænd, og Kartellet staar stadig aabent for dem, som har fælles Interesser med os, og som sammen med os vil søge dem varetaget. Vi søger heller ikke ved kunstige Skranker at hindre Tilgang til Faget gennem Indskrænkning af Lærlingetilgangen. Vi ønsker kun i Fagets, i Industriens og sidst, men dog ikke mindst, i de unge Menneskers egen Interesse at medvirke til den bedst mulige Lærlingeuddannelse. Paa den anden Side ser vi ikke

godvilligt paa, at Arbejdsgiverne søger at trykke de en Gang opnaaede Løn- og Arbejdsbetingelser ved Anvendelse af billig Arbejdskraft paa de Omraader, der omfattes af Lærlingeuddannelsen, og vi har stadig for Øje, at vore Organisationers fornemste Opgave er at skabe de bedst mulige Løn- og Arbejdsbetingelser for vore Medlemmer. Tager vi den største Organisation indenfor Kartellet, nemlig Smedenes, er denne jo i Virkeligheden et Industriforbund, indenfor hvilket beskæftiges lige fra Kedelsmede til Finmekanikere og fra Storsmedere til Instrumentmagere, og Forbundet har Øjet aabent for, at en yderligere Udvikling af Industriforbundstanken maa finde Sted, hvilket er markeret ved en Beslutning, der blev taget paa sidste Kongres, saalydende:

„Kongressen tager Formandens Meddelelser angaaende Bestræbelserne for at oprette Industriforbund til Efterretning og paalægger Forbundsledelsen fortsat at arbejde for at naa frem til denne Organisationsform paa en for vor Organisation betryggende Maade. Samtidig bemyndiges Hovedbestyrelsen til at foretage saadanne midlertidige organisationsmæssige Foranstaltninger, som maatte blive nødvendige for dette Spørgsmaals Gennemførelse, til næste Kongres."

Formerforbundet har ogsaa indstillet sig paa en Udvikling i samme Retning, men Vanskeligheden ved Gennemførelsen af Industriforbundstanken lettes ikke ved Arbejdsgivernes Stilling, som er en ganske anden, naar deres Medvirkning paakaldes, end naar det drejer sig om at lave Agitation i deres Blad. Ud fra Devisen „Del og hersk" har Arbejdsgiverne været interesseret i, at den faglige Opdeling i mange Tilfælde blev, som den er, selv om de vel ogsaa til Tider har følt Gene ved ikke at kunne faa en Konfliktsituation bragt ud af Verden, fordi et lille Fag benyttede Lejligheden til at stille sine særlige Krav.

Vi kan heller ikke ved denne Lejlighed undlade at pege paa Arbejdsgivernes Brug af Arbejdsanvisningen og deres Krav til arbejdssøgende. Det er ikke nok med, at man kræver f. Eks. en Drejer, men der opgives, hvad Længde den paagældende Bænk har, som Drejeren skal betjene, og hvis ikke Vedkommende erklærer netop at være Specialist i en saadan Bænk af den opgivne Dimension, men maaske har været ved en anden Bænk, der er lidt kortere eller længere, duer han ikke. Det nytter ofte heller intet, at en Bænkarbejder, der maaske af og til har betjent en Arbejdsmaskine, søger Arbejde ved en saadan. Er han ikke absolut Specialist i Benyttelsen af en Fræsebænk eller en Høvl, kan Manden ikke bruges. Der er ingen, der i højere Grad forhindrer Overflytning fra den ene Branche til den anden end netop Arbejdsgiverne selv, og vi har sjældent truffet paa Bestræbelser fra den Kant for at lette en Mands Overgang fra den ene Branche til den anden.

Men hvorledes er det iøvrigt med Monopoler indenfor Arbejdsgiverne selv? Vil det ikke her være tilstrækkeligt at pege paa den berygtede Anmærkning 2, der er saalydende:

„Det er en Æresforpligtelse for ethvert af Arbejdsgiverforeningens Medlemmer til Fremme af Sammenholdet indenfor Foreningen at give Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen Fortrinet ved alle Arter af Forretningsforbindelse, ved Udførelse af Arbejde og ved Levering af Materialier og andre Varer."

Men formodentlig gaar det vel her som saa ofte før, at hvad der er en Vederstyggelighed, naar det udøves af Arbejderne, bliver en Selvfølgelighed, naar det foregaar blandt Arbejdsgiverne. Men alligevel vil vi sige til vore Modstandere: „Gaa lidt sagte med Dørene, naar I kommer ind paa Spørgsmaalet Fagforeningsmonopol."

Karteller og Truster i Jærn- og Metalindustrien.

Af *P. P. Svejstrup.*

Kapitalkoncentrationen i den elektriske Industri.

Produktionen af Maskiner og andre Genstande til Brug ved Fremstilling og Forbrug af Elektricitet er den Gren af Jærn- og Metalindustrien, hvor Kapitalkoncentrationen er stærkest gennemført, d. v. s. at en ganske lille Kreds af Mennesker — hjemmehørende i de Forenede Stater — er i Stand til at udøve en saa væsentlig Indflydelse paa Produktions- og Prisforhold i denne Industrigren, at de ad mange Veje kan opnaa økonomiske Fordele paa Hundreder af Millioner Kr. aarligt.

Det hænger sammen med, at Elektricitetsindustrien er forholdsvis ny, i det store og hele kun 30 Aar gammel. Det store Gennembrud for Elektriciteten i Europa fandt saaledes Sted i Tyskland i Perioden 1895—1900. I dette Femaar blev Antallet af Elektricitetsværker forøget fra 180 til 774, Antallet af Sporveje fra 47 til 583 og Længden af Sporvejslinierne fra 156 til 3689 km. Til

denne pludselige Udvikling krævedes først og fremmest meget store Kapitaler, og da de interesserede Kommuner sjældent havde Mod til at skaffe de fornødne Midler, gjorde det ledende Selskab A. E. G. et stort Fremstød ved at skabe nye Metoder til Tilvejebringelse af Kapitalen. Herom udtaler A. E. G. selv i sin Beretning fra 1896:

»Den elektriske Industris Tiltro til sine Produkter blev i Begyndelsen ikke delt af Kunderne, og den praktiske Nytte maatte derfor først bevises. Et andet Moment kom til: Størrelsen af den nødvendige Kapital. Medens Gasværker og Hestesporvogne var vokset frem lidt efter lidt, maatte de tilsvarende elektriske Virksomheder bygges paa en Gang, og der krævedes derfor langt større Kapitaler, end der umiddelbart var til Raadighed. Skulde Indførelse af Elektrotekniken ikke udskydes i det uvisse, maatte Industrien selv skaffe den nødvendige Kapital. — — Hvad angaar dette store Kapitalbehov, var det nødvendigt at skride til omfattende organisatoriske Foranstaltninger. Dette skete enten paa den Maade, at Banker og Finansgrupper støttede de elektriske Selskaber og i Tilfælde efter Tilfælde financierede de paagældende Foretagender, eller ved, at der blev skabt særlige Institutioner, der paa trustlignende Maade samlede ensartede Virksomheder under fælles Forvaltning og Kontrol og til Gengæld udstedte egne Aktier og Obligationer. Undertiden beholdt de elektrotekniske Selskaber Ejendomsretten til de nyskabte Virksomheder, indtil Rentabiliteten kunde paavises, idet de saa maatte forøge deres Egenkapital tilsvarende.«

Denne Fremstilling passer i særlig Grad paa A. E. G.s egen Udvikling, men man bør maaske i Sandhedens Interesse lægge Eftertryk paa Moderselskabets store økonomiske Fordele af denne Financieringspolitik. Som Eksempel paa den af A. E. G. fulgte Fremgangsmaade skal der gøres Rede for et af de mange Datterselskaber, nemlig Bank für elektrische Unternehmungen i Zürich. Det var et Selskab, der udelukkende tog sig af at financiere nye Elektricitetsforetagender, der kunde skaffe nye Arbejder til A. E. G. Financieringen skete ved, at Banken overtog de nystiftede Selskabers Aktier og solgte til Gengæld sine egne højt ansete Aktier og Obligationer til det kapitalanbringende Publikum. Banken arbejdede særlig i Aarene før Krigen meget energisk og har deltaget i de fleste af A. E. G.s Finansoperationer; den har arbejdet i Italien, Spanien og særlig Sydamerika og har skaffet Bestillinger paa Hundreder af Millioner Mark hjem til A. E. G.

Før Krigen var de store tyske Selskaber Siemens og A. E. G. med deres utallige Datterselskaber, der var spredt over mange Lande, førende i Elektricitetsindustrien, og Halvdelen af de elektriske Artikler, der i disse Aar kom ud paa Verdensmarkedet, kom fra Tyskland. Men Konkurrencen var alligevel haard. I andre Lande som England og særlig de Forenede Stater gjorde Elektricitetsindustrien store Fremskridt. Saa kom Krigen, og denne førte til, at A. E. G.s og Siemens Datterselskaber i de krigsførende Lande maatte ophøre, og til at Tysklands Forbindelser med de neutrale Lande, særlig i Sydamerika, blev vanskeligere og vanskeligere, og den financielle Magtstilling, som den tyske Industri havde, gled mere og mere over til de Forenede Stater. Medens Tyskland som nævnt i 1913 fremstillede 50 pCt. af Verdenseksporten til en Værdi af 3 à 400 Mill. Mk., og dets Eksport i 1926 kun var faa Procent større, havde England 1913—26 mere end fordoblet og U. S. A. mere end tredoblet sin Eksport af elektriske Artikler, saaledes at de tre Lande nu nogenlunde eksporterer lige meget og maa konkurrere haardt om Afsætning i Sydamerika og andre Importlande.

For yderligere at forstaa Elektricitetsindustriens Stilling i Nutidens Tyskland — og Forholdene er tilsvarende i andre Lande — maa man have det Offentliges Elektricitetspolitik for Øje. I Elektricitetens første Tid var som nævnt Kommuner og andre offentlige Myndigheder meget tilbageholdende med Anlæg af Elektricitetsværker, og disse blev derfor i mange Tilfælde direkte eller indirekte financierede af A. E. G. eller Siemens. Men efterhaanden som det viste sig, at Elektricitetsværkerne var meget rentable, overtog de interesserede Kommuner flere og flere Værker, saaledes blev Elektricitetsværket i Berlin i 1915 overtaget af Kommunen, og der rejste sig flere og flere Stemmer for at lade Elektriciteten fremstille paa faa store Virksomheder, hvor der var Adgang til billig Kul- eller Vandkraft, og hvorfra det Offentlige kunde ordne Elektricitetsfordelingen rationelt. Saaledes udarbejdede en af Lederne af A. E. G. en Plan om en rationel Udnyttelse af Brunkullene i Midttyskland.

Saa kom Revolutionen 1918—19 og dermed en almindelig noget taaget Interesse for Socialisering. Det var da naturligt at begynde med Kraftkilderne Kul og Elektricîtet, og der gennemførtes den 31. December 1919 en Lov om Socialisering af Elektricitetsfremstillingen. Efter denne Lov skulde det tyske Rige deles i forskellige Erhvervsdistrikter, og i hver af disse skulde der under Ledelse af Riget dannes Selskaber med det Formaal at overtage Leveringen af elektrisk Strøm; de bestaaende Elektricitetsværker skulde overtages af de nye Selskaber, og disse skulde sørge for, at Elektricitetsproduktionen indenfor hvert Distrikt organiseredes rationelt, saaledes at dyrt arbejdende Smaaværker blev nedlagt og største Delen af Produktionen samlet paa faa moderne Centraler. Skønt Loven ikke har ført til direkte Resultater, har den dog vist den Vej, som Udviklingen har fulgt siden baade i Tyskland og andetsteds.

I Tyskland dannede saavel Sachsen som Bayern og Preussen saadanne store Centralselskaber til Fremstilling af Elektricitet, og ogsaa det tyske Rige blev financielt interesseret. I 1928 dannedes der af de store Centralselskaber et Fællesselskab med en forholdsvis lille Kapital. Alle Kraftcentralerne forpligtede sig til, inden Udvidelser blev gennemført, at forelægge alle Planer for Fællesselskabet, idet dette havde til Opgave at vise, hvorledes hele Tyskland efterhaanden kunde forsynes med Elektricitet fra store Værker paa den billigste Maade.

Imidlertid synes Koncentrationen ikke at have nogen Tilbøjelighed til at standse ved Rigsgrænserne. Typisk er i saa Henseende, hvad en af Elektricitetskapitalens

ledende Mænd skrev i Frankfurter-Zeitung om international Elektricitetsøkonomi, hvor han paapeger Fordelene ved en teknisk og forretningsmæssig Koncentration og Rationalisering af Produktionen og bl. a. omtaler de store Fordele, der kan fremkomme gennem en Vekselvirkning mellem Vandkraftværkerne i Alperne og de store Kraftværker, der ligger lige paa Kullene, og herunder henviser til den store Fordel, som det var for Italien at kunne købe billig Kraft i de franske Kuldistrikter, da Vandstanden i Alperne i 1921—22 sank til et Minimum.

Hele denne Udvikling i Retning af internationalt Samarbejde kunde ikke undgaa at paavirke de private Selskaber i de forskellige Lande, saa meget mere som den private Industri havde vanskeligt ved at finde Markeder, der svarer til de store Produktionsmuligheder. Overfor disse Vanskeligheder har Elektricitetsindustrien i forskellige Lande søgt at værne sig paa to Maader, ved Koncentration og Rationalisering indadtil og ved Forsøg paa Fremstød udadtil paa de Markeder, hvor der endnu var Muligheder, og det har i disse Aar først og fremmest været Sydamerika. De to ledende franske Selskaber har saaledes sluttet en Overenskomst, der løber fra 1. Oktober 1928 og varer i 24 Aar; det er Meningen, at Produktionen skal specialiseres og rationaliseres, saaledes at der kan fremstilles Standardvarer, der kan hævde sig paa Verdensmarkedet. Paa ganske tilsvarende Maade og med samme Motiver er der ogsaa skabt et intimt Samarbejde mellem de fire største engelske Selskaber. Hertil kommer, at den engelske Stat som Følge af den langvarige Krise i Industrien havde interesseret sig meget for billig Fremstilling af Elektricitet og ved en Lov af 1926 skabt et Centralorgan, der har til Opgave at udarbejde Plan for Fremstilling af billig Elektricitet til hele England, idet Kommissionen skal vise, hvilke Værker der bør nedlægges, og hvor der eventuelt bør skabes nye store Centraler, og dette formenes at ville medføre store nye Opgaver indadtil, samtidig med, at man staar rustet til en Kamp om Verdensmarkedet.

Elektricitetsindustrien i alle de førende Industrilande stod saaledes 1927—28 rustet til nye store Fremstød paa Verdensmarkedet, og man rettede fra alle Sider sin Interesse mod Sydamerika med dets uhyre Naturrigdomme. Dette skulde have ført til en meget haard Konkurrence, men der var samtidig meget stærke Kræfter i Gang for at undgaa de med Konkurrencen følgende Tab, og da man overalt var interesseret i at opnaa Laan paa det amerikanske Pengemarked, blev det de Forenede Stater, der kom til at tage Ledelsen af Forhandlingerne om et saadant Samarbejde.

I Oktober 1928 dannedes der saa et Selskab (Trufina), hvor saa godt som alle de førende Selskaber var Aktionærer, og dette faar formentlig til Opgave at regulere Verdensproduktionen i Elektricitetsindustrien og at sætte smaa ubehagelige Konkurrenter paa Plads. Dette Selskab fik Sæde i Bryssel, men det var amerikanske Kapitalinteresser, der blev ledende.

Hvor stærk den amerikanske Kapital i Elektricitetsindustrien i Øjeblikket egentlig er, faar man en klar Forestilling om gennem en Overenskomst, der i Juli 1929 er sluttet mellem det førende amerikanske Selskab (General Electric) og A. E. G. Ved denne Overenskomst overtog Amerikanerne en betydelig Del af A. E. G.s Aktier og fik Ret til at vælge fem Medlemmer til A. E. G.s Bestyrelse, det vil formentlig sige, at det bliver Amerikanerne, der kommer til at dirigere A. E. G.

Der opstaar til Slut et interessant Spørgsmaal om, hvad denne Koncentration af Kapitalmagten i Elektricitetsindustrien hos ganske faa Mænd i de Forenede Stater — og da særlig hos Chefen for General Electric, den fra de politiske Forhandlinger kendte Owen Young — kommer til at betyde for alle Forbrugere af elektriske Produkter i hele Verden. Dette Spørgsmaal bliver der forhaabentlig senere Lejlighed til at vende tilbage til.

Opmandskendelse i Voldgiftssag.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund

mod

Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien i Danmark

paa dens Medlems A/S Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeris Vegne.

Da der i nærværende mellem ovennævnte Parter foreliggende Uoverensstemmelse ikke har kunnet tilvejebringes et Resultat ved Stemmeflerhed blandt Voldgiftsmændene, paahviler det undertegnede Opmand at afgøre Sagen.

Denne drejer sig om en den 15. Juli 1929 sket Afskedigelse af Skibsbyggernes Tillidsmand paa Strandgade-Værftet, Axel Hansen.

Forbundet paastaar i *første Række* Axel Hansen genantaget og i Erstatning for den Tid, han siden da har gaaet ledig, tilkendt 679 Kr. 68 Øre. I *anden Række* paastaar Forbundet Aktieselselskabet tilpligtet at betale 2 Maaneders Løn 750 Kr. 48 Øre.

De Indklagede paastaar Frifindelse, idet man gør gældende, at Axel Hansens Optræden har berettiget til at afskedige ham straks og uden Erstatning.

Det er oplyst, at Axel Hansen har arbejdet paa Strandgade-Værftet fra November 1919 og siden Januar 1921 har været Tillidsmand for Skibsbyggerne sammested. I Maj 1925 valgtes han til Fællestillidsmand. I 1927 overgik Strandgade-Værftet fra Flydedokken til Burmeister & Wain, men Axel Hansens Forhold som Arbejder og Tillidsmand fortsattes uforandret. I Maj 1929 afgik han som Fællestillidsmand for at overtage Tilsyn med Værfts-Marketenderiet, der drives af Arbejderne.

Fredag den 12. Juli 1929, Kl. 2 Eftermiddag, var to Deltagere i en her i Byen afholdt Kongres kommet til Stede paa Værftet for at faa forevist Marketender-Ordningen. Axel Hansen forlod sit Arbejde og fulgte med

dem til Marketenderiet. Ifølge det gældende Værkstedsreglement er det bestemt:

»I Tilfælde af Permission stemples Kortet i alle Tilfælde paa Uret i Kontrolhuset ved Bortgangen, og den af Mesteren udskrevne Passérseddel afleveres til Portneren. For saa vidt Arbejdet atter paabegyndes samme Dag, stemples Kortet i Kontrolhuset før Arbejdet paabegyndes«.

Denne Passérseddel undlod Axel Hansen ved den paagældende Lejlighed at skaffe sig. Da han ikke fik Øje paa Mesteren, der i de Dage skal have været stærkt beskæftiget, sagde han til Kontrollen, der mindede ham om, at han skulde have en saadan Seddel, at det skulde han nok faa i Orden med Mesteren. Han foretog sig dog hverken om Fredagen eller den følgende Dag, da der var en Fælles-Skovtur, noget i saa Henseende, og først om Mandagen den 15. talte han med Mesteren derom. Imidlertid var denne noget uvillig stemt mod ham i en anden Anledning og sagde straks, at den Sag skulde undersøges, og da Mesteren derefter indberettede Sagen til Ledelsen, fulgte Afskedigelsen.

Axel Hansen har forklaret, at da han i Foraaret 1929 overtog det ovennævnte Hverv med Hensyn til Marketenderiet, blev han kaldt til Overingeniør Ringsted, som henledte hans Opmærksomhed paa forskellige uheldige Forhold i dette Marketenderi. Axel Hansen fremhævede, at det var vanskeligt at holde skarp Kontrol, men lovede at gøre det, idet han sagde: »Saa vil jeg heller ikke have noget Vrøvl, naar jeg gaar ind og ud« eller noget lignende. Overingeniøren gav ham et Svar i Retning af: »Det er en Tillidssag«, hvilket han vil have forstaaet som tydende paa, at Afvigelser fra den strænge Passérseddel-Regel vilde blive »tolereret«, hvilket Axel Hansen iøvrigt hævder altid er sket i Flydedokkens Tid. Han vil ikke have tvivlet paa, at han kunde faa en Ordning med Mesteren, og han er gaaet ud fra, at saavel hans Medarbejdende som hans Forarbejder (?) vidste, hvor han var gaaet hen.

Den virkelige Grund til Afskedigelsen søger han i, at han under nogle Priskurant-Forhandlinger har vakt Ledelsens Mishag.

Mesteren (Henrichsen) har forklaret, at det for Orden og Oversigts Skyld er nødvendigt, at Reglementet overholdes. Der var Tid nok til, at Aksel Hansen kunde have opsøgt ham, og i al Fald var der Lokal-Telefonforbindelse, men Axel Hansen sagde først noget om Mandagen den 15., da Mesteren netop vilde give ham en Reprimande for et Forhold, som Mesteren var misfornøjet med. Mesteren har tilføjet, at hvis dette Forhold ikke havde været, »tror« han ikke, at han havde indberettet noget om den manglende Passér-Seddel.

Overingeniør Gundestrup har bl. a. forklaret, at hvad der end er tolereret i Flydedokkens Tid, bliver et Forhold som Aksel Hansens ikke tolereret hos Burmeister & Wain. Han mener, at Axel Hansen har handlet som sket, fordi det var »under hans Værdighed« at overholde Reglen, og fordi han »fuldkomment overser sine Foresatte« og »tiltager sig Rettigheder«. Overingeniør Gundestrup har tilføjet, at ved forskellige Lejligheder, hvor Axel Hansen er optraadt som Tillidsmand, har Gundestrup bedt ham »moderere sin Form«. I nærværende Tilfælde er hans Optræden et groft Brud paa det disciplinære Reglement for Arbejdere og i Strid med Overenskomstens Regel i Afsnit A. § 4, hvori det hedder:

»Det er Tillidsmandens Pligt . . . . . at gøre sit bedste for at vedligeholde og fremme et roligt og godt Samarbejde paa Arbejdsstedet.

Ved Udførelsen af . . . . . Hverv er det ham dog ikke tilladt at forsømme sit Arbejde eller i Arbejdstiden konferere med andre Arbejdere, medmindre han . . . . . har truffet Aftale med Arbejdsgiverens Repræsentant.«

Overingeniør Gundestrup har fremhævet, at Axel Hansen har givet et slet Eksempel ved at overtræde de gældende Ordensregler.

Forbundet gør til Støtte for sine Paastande gældende, at Axel Hansen, der skal være en meget dygtig Skibsbygger, og som har Anbefalinger saavel fra Flydedokkens tidligere Direktør som fra Strandgadeværftets Inspektør, baade som Arbejder og som Tillidsmand har en saa betydelig Anciennitet, at den foretagne Afskedigelse maa opfattes som et Overgreb for at skaffe en vedkommende Overordnede ubehagelig Tillidsmand bort og derfor som et overenskomststridigt Anslag mod Tillidsmandsinstitutionen. Forbundet fremhæver i denne Forbindelse, at den for Afskedigelsen paaberaabte Grund: Reglementsovertrædelsen, paa ingen Maade henhører under de »tvingende Aarsager«, hvori en Tillidsmands Afskedigelse skal begrundes efter Overenskomstens § 2, saa meget mindre som Axel Hansen efter den tidligere Kutyme maatte have Ret til som de tidligere Marketenderi-Tilsynshavende at gaa til Marketenderiet uden Passérseddel — i al Fald maatte tro at have saadan Ret — og ingen virkelig Ulæmpe er bevirket ved det passerede, der højst burde kunne medføre en Advarsel, hvorved ogsaa fremhæves, at Axel Hansen ikke paa sit Timekort har skrevet mere Tid, end hvad der var i Overensstemmelse med hans Arbejde den paagældende Dag.

Iøvrigt henviser Forbundet til, at Tillidsmandsbestemmelsen i § 2, der tidligere begyndte paa den kendte Maade:

»Selvfølgelig har en Arbejdsgiver Ret til at afskedige . . . . . «

i den nugældende Overenskomst har faaet følgende Affattelse:

»En Tillidsmands Afskedigelse skal begrundes i tvingende Aarsager, og Arbejdsgiveren er pligtig til at give ham 2 Maaneders Varsel. Er Afskedigelsen begrundet i Arbejdsmangel, bortfalder Varselspligten.

Hvis den paagældende Arbejderorganisation skønner, at Afskedigelsen er uberettiget, er Modparten pligtig til at underkaste sig voldgiftsretslig Afgørelse af Sagen.«

Heraf formenes det at være en Følge, at der i al Fald haves overenskomstmæssigt Krav paa de krævede 2 Maaneders Løn.

De Indklagede hævder, at da Axel Hansen maa anses bevidst at have overtraadt de gældende Ordensregler, har Afskedigelsen uden Varsel været berettiget, saaledes at ingen Erstatning kan kræves. De har fremhævet, at Tillidsmænd som andre Arbejdere er under-

givet de Krav, som Ledelsen maa stille til Orden m. m., og at Afskedigelsen netop tager Sigte paa Overtrædelse af almindelige Arbejdsregler og ikke tager Sigte paa Axel Hansens Egenskab af Tillidsmand.

Med Hensyn til Tillidsmands-Beskyttelse har Sammenslutningen i et til deres samtlige Medlemmer udsendt Cirkulære af 29. Januar 1927 henledet Opmærksomheden paa Ændringen i § 2, hvorom det hedder:

». . . . . skal vi indskrænke os til at henlede Opmærksomheden paa Bestemmelsen om eventuel Afskedigelse af en Tillidsmand, idet denne Bestemmelse tilsigter en noget større Beskyttelse af Tillidsmanden end tidligere. Vi gør saaledes opmærksom paa, at der som hidtil skal være tvingende Aarsager til Stede, for at en Tillidsmand kan afskediges, og at Arbejdsgiveren er pligtig til at give ham 2 Maaneders Varsel, idet dog Varselspligten bortfalder, hvor Afskedigelsen er begrundet i Arbejdsmangel.«

Forbundet har ogsaa for sit Vedkommende udsendt et Cirkulære, og der er da ogsaa her under Sagen Enighed om, at den ændrede Affattelse af § 2 tilsigter en forøget Beskyttelse af Tillidsmændene. Derimod er der Uenighed om, hvorledes denne Forøgelse er at forstaa, idet Forbundet mener, at de 2 Maaneders Varsel altid — bortset fra Arbejdsmangel — bør gives, og altsaa i Mangel deraf 2 Maaneders Løn betales, medens Sammenslutningen maa antages at mene, at Afskedigelse kan ske uden Varsel og uden Betaling af 2 Maaneders Løn, naar Afskedigelsesgrunden bunder alene i Vedkommendes Forhold som Arbejder.

Ifølge Bestemmelsens Ordlyd — jfr. Ordet »og« — kan Afskedigelse af en Tillidsmand kun ske, naar der er »tvingende Aarsager« og med 2 Maaneders Varsel, bortset fra Arbejdsmangel, og den voldgiftsretlige Afgørelse maa altsaa i første Række dreje sig om, hvorvidt tvingende Aarsager kan siges at have foreligget.

Jærnindustriens Overenskomster har i stigende Grad indskærpet Sammenslutningens Medlemmer Varsomhed med at afskedige Tillidsmænd bl. a. fordi, der knytter sig vægtige organisationsmæssige Interesser til, at det ikke maa være forbundet med Afskedigelsesrisiko for dygtige og egnede Arbejdere at overtage Tillidsmandshvervet. Der maa derfor stilles ret strænge Krav med Hensyn til de Aarsager, der skal anses for tvingende, og dette gælder ikke alene i den Henseende, at maskerede Tillidsmandsafskedigelser bør rammes, men ogsaa i den Henseende, at der maa tages fornødent Hensyn til de af Vedkommendes Dobbeltstilling som Arbejder og som Tillidsmand flydende Vanskeligheder, idet de i Praksis forefaldende Tillidsmandsafskedigelser hyppigst er saadanne, hvor det er vanskeligt at holde Vedkommendes Forhold som Arbejder og Forhold som Tillidsmand ude fra hinanden.

I den foreliggende Sag er der nu vel Momenter, der tyder paa, at man fra overordnet Side har lagt en større Vægt paa Axel Hansens Ordens-Overtrædelse end man mulig vilde have gjort, hvis Overtrædelsen var begaaet af en Arbejder, der ikke tillige var en noget kraftig Tillidsmand; men der skønnes dog ikke at foreligge tilstrækkeligt Grundlag til retlig at statuere, at Afskedigelsen alene tager Sigte paa at blive Axel Hansen kvit som Tillidsmand.

Imidlertid findes den paagældende Overtrædelse, ikke mindst i Belysning af den lemfældige tidligere Praksis og den noget tilfældige Karakter af Mester Henrichsens Indberetning, at kunne være tilstrækkelig imødegaaet ved en Indskærpelse af Ordenskravet eller en Advarsel fra Ledelsens Side, eventuelt ledsaget af Afskedstrusel.

Idet det derhos ikke ses at kunne tillægges afgørende Betydning, at Axel Hansens Bortgang til Marketenderiet den 12. Juli ikke specielt skete i Tillidsmandshvervets Øjemed — da hans Overtrædelse af Reglementet dog netop hænger sammen med, at han var Tillidsmand og Tilsynshavende — og idet det ejheller findes at have nogen særlig Betydning, at Kontrollen mindede ham om, at en Arbejder skulde have sin Passérseddel i Orden, findes der ikke at have foreligget tvingende Aarsager til Afskedigelsen.

Da der jo imidlertid dog har foreligget en Uregelmæssighed og til en vis Grad ogsaa et noget spændt Forhold, der ved en eventuel Genindsættelse vil kunne i uberegneligt Omfang indvirke paa Arbejdsforholdene paa Strandgadeværftet, findes det — selv forudsat, at den *faglige* Voldgiftsret har den fornødne Kompetence i saa Henseende — betænkeligt at tage den af Forbundet i første Række nedlagte Paastand til Følge.

Derimod findes der, som Følge af det ovenfor udviklede, at maatte gives Forbundets i anden Række nedlagte Paastand, mod hvis Beløb ingen speciel Indsigelse er nedlagt, Medhold, hvorved bemærkes, at § 2's Bestemmelse om 2 Maaneders Varsel skønnes — bortset fra Arbejdsmangel — ikke at kunne fraviges, medmindre der fra vedkommende afskedigedes Side foreligger et saa grovt Forhold, at det maa sammenstilles med, hvad der i andre Tjenesteforhold betegnes med Udtrykket Bortvisningsgrund.

Opmandshonoraret — 150 Kr. — vil efter Aftale være at betale med Halvdelen af hver af Parterne.

Herefter dømmes:

A/S Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri bør til Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund betale 750 Kr. 48 Øre.

Sagsomkostninger betales som ovennævnte.

København, den 11. Oktober 1929.

Poul Hansen.

Kongres i det schweiziske Metal- og Uhrarbejderforbund.

Torsdag den 12. September, Kl. 8 Aften, aabnede det schweiziske Metal- og Uhrarbejderforbund sin ordinære Kongres ved en smuk og stilfuld Højtidelighed. Denne fandt Sted i den arkitektonisk ejendommelige, men smukke Festsal i »Folkets Hus« i Bern, der var

prydet med Faner, og ved hvilken medvirkede Berns store Arbejderorkester og Mandskoret »Frihed«. Naar man blev gjort bekendt med, at disse Musikere og Sangere var Arbejdere, der hver Dag stod paa Arbejdspladsen, var det med Respekt, man hørte de udmærkede Præstationer.

Formanden, eller som han kaldes Centralpræsidenten, Konrad Ilg, der samtidig er Sekretær i Internationalt Metalarbejderforbund, aabnede Kongressen med en smuk Hilsningstale, i hvilken han slog fast, at trods Arbejdsgivernes reaktionære Bestræbelser, trods den løgnagtige Propaganda, som bl. a. de saakaldte kristelig-sociale udfoldede, og trods den fjendtlige Agitation, som Kommunisterne førte, var det schweiziske Forbund i stadig Vækst. I Aaret 1927 havde der saaledes fundet en Tilgang Sted af ikke mindre end 9000 nye Medlemmer, og i sidste Aar 12,000 Medlemmer, og Konrad Ilg regnede med, at denne Fremgang ogsaa vilde fortsætte i indeværende Aar. Ved forrige Kongres i 1927 talte Organisationen 44,000 og er altsaa nu oppe paa et Medlemsantal af 65,000. Ilg henviste til, at Understøttelsesorganerne indenfor Forbundet var blevet konsoliderede, nye Reserver var bragt tilveje, og Forbundsformuen var steget til over 4 Millioner Francs, 48-Timersugen var overenskomstmæssigt fastlagt, og han regnede med Muligheden for at faa gennemført Sommerferiespørgsmaalet samt at faa udvidet Omraadet for Tarifaftaler, saaledes at Arbejdsforholdene stedse kan forbedres, og Lønningerne forhøjes. Han pegede dog paa, at for at naa disse Maal stod meget Arbejde for, og man maatte være forberedt paa svære Kampe, men »med ungdommelig Kraft og fast Vilje vil vi dog kæmpe for at naa vort Maal«.

Kongressen talte 147 Repræsentanter for de forskellige Afdelinger, af hvilke ialt 71 med 46,340 Medlemmer, d. v. s. 96 pCt. af det samlede Medlemstal, var repræsenterede, medens 38 mindre Afdelinger med 1810 Medlemmer ikke var repræsenterede. Endvidere var der 19 Medlemmer fra Centralstyret og 28 fra det saakaldte udvidede Centralstyre, hvilket nærmest svarer til vore Hovedbestyrelser. Desuden var den stedlige Fællesorganisation samt De samvirkende Fagforbund i Schweiz repræsenterede, foruden at 13 udenlandske Delegerede overværede Kongressen. For Skandinavien var fremmødt Formanden for vort svenske Broderforbund, Fritjof Ekman, Sekretær i det norske Metalarbejderforbund, G. Braathen, og for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund J. Vilh. Werner og Johs. Kjærbøl.

Fredag Morgen Kl. 8 begyndte den egentlige Kongresforhandling, idet Sekretær Hirsbrunner aflagde Beretning over Virksomheden, hvorunder han bl. a. slog fast, at Flertallet af de indenfor Metal- og Uhrindustrien beskæftigede Arbejdere havde Ferie med Løn. Iøvrigt var Beretningen meget kort og blev efterfulgt af en tilsvarende kort Diskussion. I det hele taget var det et Særkende for Kongressen, at den meget hurtigt tilendebragte sine Forhandlinger. Det har iøvrigt altid været typisk for de schweiziske Metalarbejderkongresser, men denne har sikkert sat en Rekord derved, at iberegnet den egentlige Aabningshøjtidelighed har Kongressen ialt anvendt 11 Timer til sine Forhandlinger. Naar dertil kommer, at disse føres saavel paa det tyske som det franske Sprog, tror vi at turde fastslaa, at Schweiz har Rekord for hurtig Tilendebringelse af sit Kongresarbejde. Nu maa det dog her tages i Betragtning, at der indenfor Kongresperioden afholdes mange Konferencer med de enkelte Fag, hvor disses særlige Spørgsmaal behandles, altsaa egentlig en Slags lokale Kongresser, hvilket medfører, at Stoffet ikke ophober sig paa samme Maade, som Tilfældet f. Eks. er i de skandinaviske Lande, hvortil ogsaa kommer, at man afholder Kongres hvert andet Aar.

Af de Beslutninger, som Kongressen traf, kan vi anføre, at man indførte en ny Ordning for Udbetaling af Strejkeunderstøttelse, der tilstræber en Forenkling af denne Understøttelsesform. Men iøvrigt udspandt den længste Diskussion sig om Ophævelsen af den saakaldte »Beschwerdekommission«, hvilket nærmest kan oversættes ved Besværingskommission. Et saadant Organ er ikke noget specielt for Schweiz, men er almindeligt indenfor Organisationerne i Centraleuropa. Dets Opgave er, naar de enkelte Medlemmer føler sig forurettede, at tage Klager op, der maatte fremkomme fra saadanne. Disse Besværingskommissioner har imidlertid ofte affødt Gnidninger mellem Kommissionerne og Forbundenes Hovedledelser, og bl. a. i Tyskland synes Besværingskommissionen at være i Færd med at udvikle sig til en Slags Overhovedbestyrelse. Ogsaa i Schweiz har man haft saadanne Vanskeligheder, hvorfor der forelaa Forslag fra Hovedledelsen om at ophæve Besværingskommissionen. Konrad Ilg betonede, at det ikke var for at fratage Medlemmerne deres demokratiske Ret, men at det nærmest drejede sig om et Stykke internt Rationalisering. Selvfølgelig talte Formanden for Besværingskommissionen imod Forslaget, men efter en meget indgaaende Diskussion blev Centralledelsens Forslag vedtaget med 133 Stemmer, imedens 24 var imod, og dermed har vor schweiziske Broderorganisation frigjort sig for et Organ, der sikkert i mange Tilfælde kun var egnet til at vække Stridigheder.

Et andet Spørgsmaal, der ogsaa var paa Dagsordenen, drejede sig om Medlemmernes Paataleret indenfor Virksomhederne, og Kongressen vedtog paa Forslag af Konrad Ilg bl. a. følgende:

»Forbundskongressen den 12., 13. og 14. September 1929 fastslaar:

1. I forskellige Lande bestaar særlige Lovbestemmelser for Industrien, i Følge hvilke Arbejderne er sikret Paataleret med Hensyn til Arbejdsbetingelser, Afskedigelser o. s. v.

2. En yderligere Sikring af Paataleretten er indeholdt i de Kollektivoverenskomster, der i mange Lande har almindelig Gyldighed og er i Kraft.

3. I Schweiz bestaar hverken Lovbestemmelser eller Kollektivoverenskomster, der sikrer Arbejderne og Fagforeningerne Paataleret.

4. Kongressen opfordrer Afdelingerne til overalt at udfolde en intensiv Agitation for Paataleretten.«

Iøvrigt genvalgtes hele Hovedledelsen enstemmigt og uden Diskussion. Indtrykket, som har fæstnet sig

efter denne Kongres, er intensivt Arbejde for at højne de schweiziske Metal- og Uhrarbejderes Levevilkaar, Fasthed i Ledelsen og aabent Blik for baade de Vanskeligheder og de Muligheder, der er forbundet med Øjeblikkets store faglige Problemer. Der er ingen Tvivl om, at Kongressens Forløb betød en Styrkelse af den schweiziske Metalarbejderbevægelse, og dens Beslutninger indeholdt store Muligheder for forøget Fremgang for denne.

Det franske Metalarbejderforbunds Kongres.

Den 14. og 15. September d. A. afholdt det franske Metalarbejderforbund sin 9. Kongres i Paris. Der var fremmødt 84 Delegerede, som repræsenterede ca. 100 Afdelinger. Af det internationale Metalarbejderforbunds Landsorganisationer var der mødt Delegerede fra følgende Lande: Belgien, Danmark, Tyskland, Holland, Luxemburg, Østrig, Sverige, Schweiz, Czekoslovakiet (Prag og Komotau) og Ungarn. Det internationale Metalarbejderforbund var repræsenteret ved sin Sekretær Konrad Ilg.

Kongressen fik i enhver Henseende et udmærket Forløb. Dagsordenen blev behandlet grundigt og i interessante Udtalelser. Der udtaltes enstemmigt Viljen til overalt at udfolde en kraftig Agitation, og ligeledes til for enhver Pris at forbedre de franske Metalarbejderes Arbejdsbetingelser. Imellem Forbundets Ledelse og de Delegerede herskede der stor Enighed. De Delegerede bestod for en stor Del af yngre, intelligente Mennesker, der baade med Sagkundskab og med Begejstring debatterede de Spørgsmaal, der var til Behandling. Netop deri ligger der en Garanti for, at der i det franske Metalarbejderforbund er kommet nye Kræfter frem, som berettiger til at nære store Forhaabninger. Jouhoux, Sekretær for de franske Fagforbund, bød Kongressen Velkommen og fremhævede Frankrigs særlige Stilling. Han udtalte bl. a., at der i Frankrig for Øjeblikket beskæftiges ca. 7—7½ Millioner Industriarbejdere, af hvilke 2½ Millioner er Udlændinge.

Han konstaterede, at der allerede havde fundet en smuk Tilvækst Sted i Forbundets Medlemstal, og at der overalt i dets Afdelinger hersker livlig Virksomhed. Fremgangen og Resultaterne vilde være endnu langt større, dersom Organisationens Udvikling ikke hindredes af Kommunisternes vilde Intriger, der var en Haan mod al sund Fornuft. Men trods alle disse Vanskeligheder er de franske Tillidsmænd fast besluttede paa at sætte alt ind for deres Forbund for at bringe det fremad.

De Delegerede gav alle som en Udtryk for denne Vilje og dette Haab.

Forbundets Bestyrelse blev enstemmigt genvalgt.

Herefter følger Ordlyden af nogle af de vedtagne Resolutioner, der i enhver Henseende giver den fornødne Oplysning.

Resolutioner.

Rationaliseringen af den europæiske Metalindustri og Solidariteten mellem Arbejderne i alle Lande.

»Det franske Metalarbejderforbunds 9. Kongres konstaterer den vældige Udvikling af Metalindustrien, der nu indtager den første Plads i Verdensøkonomien. Den konstaterer endvidere, at Metalindustriens Udvikling mere og mere tvinger Bedrifterne til at anvende nye Arbejdsmetoder af teknisk og kommerciel Art, der allerede er kendt under Betegnelsen »Videnskabelige Arbejdsmetoder og Rationalisering«.

Rationaliseringen af den europæiske Metalindustri skyldes navnlig Dannelsen af internationale Karteller og Afslutningen af internationale Overenskomster.

Kongressen er derfor af den Formening, at disse Sammenslutningsbestræbelser i Industrien bør anspore Europas Metalarbejdere til en lige saa stærk Modaktion, der skal tjene til at fremme Udviklingen af Solidariteten og Disciplinen indenfor Internationalt Metalarbejderforbund.

Derved vokser naturligvis Fagforeningernes Ansvar i alle Lande.

Det Ansvar, som paalægges det franske Metalarbejderforbund, er saa meget større, som de franske Arbejderes Gennemsnitslønninger afgjort staar under Gennemsnitslønningerne i de vigtigste Lande.

I Tilslutning hertil erklærer Kongressen udtrykkeligt, at det ikke kan tillades, at de franske Metalindustrielle vedblivende praler med, at de som Følge af de lave Lønninger for deres Arbejdere har de laveste Produktionsomkostninger.

Vort Forbunds Krav om Forhøjelse af Lønningerne (der altid har dannet Grundlaget for Forbundets Handlinger) faar derved ny Kraft og en ny Impuls.

Og dette foranlediger Kongressen til at erklære, at det franske Forbunds Hovedopgave bestaar i at gøre alt muligt for at faa de franske Arbejderes Lønninger op paa samme Højde som de Gennemsnitslønninger, der betales i de vigtigste Lande med en højt udviklet Metalindustri.«

Vedrørende *Kollektivoverenskomster og Arbejderkontrol* hedder det bl. a., at Udvidelsen af Kollektivoverenskomsterne er et absolut nødvendigt Trin til, at Arbejderne kan opnaa Kontrollen; uden denne sidste er det Fabriksdemokrati utænkeligt, som skal bringe Arbejderne Befrielsen, hvad der jo er den faglige Bevægelses højeste Maal.

Rationaliseringen af den franske Metalindustri, Lønningerne og 8-Timersdagen.

Med Hensyn til Rationaliseringen af den franske Industri er Kongressen af den Opfattelse, at den for Tiden utvivlsomt i første Række er til Kapitalismens Fordel.

Kongressen konstaterer endvidere, at de Principper, som ligger til Grund for de nye Produktionsmetoder, bestemt hidrører fra det videnskabelige Fremskridt.

Men for at Anvendelsen af disse nye Principper ogsaa skal føles som Fremskridt af Arbejderne, udtaler

Kongressen som sin Formening, at disse nye Metoder kun da maa komme til Anvendelse, naar de tager Hensyn til Menneskene som saadanne, d. v. s. tager fuldt Hensyn til Arbejderne og Retten til Bedring af deres Levefod.

I Henhold hertil maa de tilsluttede Fagforeninger energisk skride ind imod en ensidig indstillet partisk Anvendelse af de nye Principper, da Rationaliseringen for Tiden er forbundet med store Farer for Arbejderne, som f. Eks. Arbejdsløsheden, forceret Arbejde og Nedsættelse af Lønningerne.

Det er en paatrængende Opgave for Forbundet at beskytte sine Arbejdere paa bedst mulige Maade imod saadanne Farer.

Kongressen opstiller i Henhold til ovenstaaende følgende Fordringer:

1) Arbejdstidens Varighed maa nedsættes til Udligning af den ved det forcerede Arbejde fremkaldte Udmattelse og for at hæmme Arbejdsløsheden.

2) Oprettelse af Arbejdsløshedsforsikring som et ubetinget nødvendigt Supplement til Socialforsikringsloven.

Endelig skal Forbundet sætte alt ind paa at opnaa en Bedring af Lønnen i Forhold til Udviklingen af Metalindustriens Magtstilling, der er en Følge af den almindelige Fremgang i Forholdene og Produktionen.

I denne Sammenhæng skal Kongressen endnu fremhæve, at vi ikke kan komme til noget positivt Resultat i Lønspørgsmaalet, saa længe der — hvad der desværre er saa almindeligt — udføres Overarbejde, en stadig Overtrædelse af Loven, der fastsætter 8-Timersdagen for Metalindustrien.

Det danske Jærn.

Og den ældgamle danske Jærnproduktion.

(Efter »Danmarks Haandværk og Industri«.)

Danmark er et paa Raaprodukter fattigt Land. Saadan har det altid lydt, og saaledes vil det vel sagtens fremdeles lyde, indtil vi befinder os i en Situation, hvor vi pludselig bliver henvist til at hjælpe os selv.

Saadan gik det jo under Krigen. Brændselskilderne stoppede pludselig, saa kom man i Tanker om vore store Mosedrag og Brunkulslejer og klarede sig stolt med dem, Vejene til Brændselsolien lukkedes, men saa viste det sig, at Spritten godt kunde erstatte den. Ja, endog det meget vigtige Raaprodukt, Jærnet, viste det sig, at vi selv kunde fremskaffe. Da det nemlig blev vanskeligt at fremskaffe Jærn, kom man i Tanker om, at Danmark lige fra Oldtiden og helt op til den nyere Tid havde haft en ikke ubetydelig Jærnproduktion. Den maatte vel kunne genoptages paany. Trøstigt gik man i Gang med Planer om at udvinde det danske Jærn. Men saa sluttede Krigen, det blev atter let at faa Jærn fra de store Jærnværker udenlands, og saa ophørte Bestræbelserne for at udnytte det danske Produkt. Men Mulighederne er der fremdeles. Om de danske Jærnbeholdninger skal udnyttes i nærmere Fremtid, eller om de faar Lov til at ligge som en Slags Reserve til muligt indtræffende Nødstider, da Danmark atter er henvist til at hjælpe sig selv, vil Fremtiden vise. Men det danske Jærn er altsaa en Kendsgerning, som maaske saa ikke helt faa er uvidende om.

Det danske Jærn er den saakaldte Myremalm. Men hvad er Myremalm eller Mosemalm, som vi rettere burde kalde det? Det er den Jærnart, som udskilles af jærnholdigt Vand, naar dette faar Lov at staa stille i Moser og Sumpe eller paa Søbund. I Aartusinder er der foregaaet en saadan Jærnudskilning i det flade danske Land, hvor der jo ikke er nogen Mangel paa Sumpe- og Mosestrækninger, og gennem Aarhundreder har Landets Befolkning vidst at nyttiggøre sig dette. I »Fra Naturens Verden« har Dr. phil. Niels Nielsen fornylig skrevet de danske Jærnværkers Historie, og vi gengiver i det følgende enkelte Partier af denne interessante Oversigt.

I de sidste 300 Aar har Danmarks Produktion af Malme og Metaller været yderst ringe, men i Tiden omtrent fra Christi Fødsel til Aar 1600 har den danske Befolkning, i Særdeleshed den jydske og fynske, forstaaet og øvet Kunsten at udvinde Jærn af Myremalm. Der haves talrige historiske Vidnesbyrd om denne gamle Virksomhed; saaledes skal nævnes, at Bønderne i visse Egne af Jylland, navnlig omkring Silkeborg, har svaret en Del af deres Afgifter til Staten og Gejstligheden i Form af Jærn, og i 1561 udgaar en Befaling til Lensmændene i Hald Slots Len, Skanderborg og Emsborg Len og Silkeborg Len, at de »skulde fremdeles hvert Aar i god Tid købe alt det Klodejærn, som falder i Lenet, til Kongen og sende det til Kiøpnehafns Slot«.

Jærnudvindingen er i denne Periode blevet drevet efter yderst simple Metoder, og i hvert Fald i den senere Del af Udvindingstiden har det været Bønderne, der som Bibeskæftigelse har fremstillet Jærn, f. Eks. har der i Landsbyen Hinge N. f. Silkeborg i 1856 været 10 Jærnproducenter. Slaggerne fra Processen er meget modstandsdygtige over for sønderdelende Faktorer, deres Mængde har været ret anselig, og ved Hjælp af dem kan man endnu den Dag i Dag paavise en Del af Udvindingspladserne.

Denne primitive Hjemmefremstilling af Jærn bukkede imidlertid under for Konkurrencen udefra, saa at den ophørte omkring Aar 1600, men samtidig blev der fra Statsmagtens Side gjort flere Forsøg paa at optage de Syd fra kommende overlegne Produktionsmetoder og skabe en under den Tids Forhold moderne Storproduktion.

Allerede under Kong Hans (1510) ejede Kronen saaledes et Jærnværk i Skaane, og dette Værk synes at have bestaaet i godt 100 Aar. Angaaende »Jærnhytten« er der bevaret en lang Række Dokumenter, hvoraf man kan uddrage forskellige Oplysninger. Jærnhytten synes for det første at have været et stort Smedeværksted og muligvis tillige et Støberi, hvorfra Kronen har faaet en væsentlig Del af sit Bygningsjærn og sit Krigsmateriel. Betalingen for disse Arbejder er fastlagt i forskellige Overenskomster mellem Kongerne og de respektive Bestyrere af Hytten, og det ses deraf, at en Del af Ar-

bejdet har bestaaet i at forarbejde Jærn, som blev sendt til Hytten fra København, formentlig indført Jærn. Men desuden har man i hvert Fald til Tider udvundet Jærn ved Reduktion af Malm ved den omtalte Jærnhytte. Saaledes hedder det i et Lejebrev for M. Hans Hansen paa Kronens Jærnhytte i Skaane, at han maa opgrave Jærnmalm, hvor han kan finde det paa Kronens Grund (29—9—1559), og i 1570 sluttedes en Overenskomst mellem Mester Hans Hansen og Kongen, der bl. a. gaar ud paa, at han skal smede 100 Skippund Jærn i store og smaa Kloder, »og maa dertil opgrave Jærnmalm i Kronens Fællesmarker, hvor saadant findes, samt efter Skovfogedens nærmere Anvisning have frit Ved i Kronens Skove af Vindfælder, El, Birk og Avnbøg til at brænde Kul af«.

Kongerne omfattede Hytten og i det hele den skaanske Bjergværksdrift med megen Interesse. I et Brev af 13—4—1562 omtales, at Kongen er bleven enig med Adelen om at begynde et nyt Bjergværk i Skaane Gladsaxe Len, og samme Aar skriver Kongen til sin Svoger, Kurfyrsten af Sachsen, og anmoder ham om at skaffe nogle Berggeseller til et Bjergværk i Skaane. Disse Berggeseller ankommer i Juni 1562 og bliver straks sendt til Skaane. Omtrent samtidig forsøgte man at anlægge et Bjergværk ved Kullen; et saadant omtales f. Eks. 1562 i Anledning af, at Bonden paa den Gaard, som Kongen har henlagt til Bjergværket sammesteds, ikke vil rømme den og undsiger Bjergfolkene, og det befales da Fogeden at skaffe Bonden ud af Gaarden og sætte ham i Fængsel, indtil han bestemt lover ikke at gøre Bjergfolkene Fortræd.

Den betydelige Interesse for Bjergværksdriften førte bl. a. til, at man opdagede, at der ogsaa fandtes Jærnmalm i Nordsjælland.

De sachsiske Berggeseller blev saaledes i 1580 beordret til at komme fra de skaanske Værker over til Sjælland for at undersøge Mulighederne for et sjællandsk Jærnværk. De fandt ret store Malmlejer ved Helsingør, og det blev da besluttet at oprette et Jærnværk ved Kronborg. Opførelsen af dette Værk fandt først Sted 1601, saaledes som det fremgaar af en Sendelse til Tolderne i Helsingør, hvori det befales dem af Toldbodens Indtægter at betale, hvad der medgaar til Bygningen af en Jærnhytte, »hvilket vil medføre en stor Udgift«. Malmen blev opgravet i Nærheden af Byen, i 1601 antages nemlig en Karl og 3 Æsler, der daglig skal »føre Jærnertsen fra Gruben til Smeltemøllen«, og allerede tidligere er der antaget en Karl til at ophugge Malmen. — Ovnen har antagelig været en lille Højovn og Arbejdsstyrken har været 1 Smelter, 4 Svende og 1 Dreng foruden de omtalte Arbejdere, der var beskæftiget ved Fremskaffelsen af Malm og Brændsel. 25—10—1601 faar Mester Poul Smelter Bestalling som Leder af Jærnværket ved Kronborg. »Han skal med største Flid og uden Forsømmelse smelte og forarbejde det Jærnerts og Malm, som nu er fundet der i Lenet og skal blive ført til ham.« Ovnens Virksomhed blev imidlertid ret kort, Hammermøllen ved Kronborg omtales 1625, men synes ikke at have spillet nogen større Rolle.

De Forsøg, der fra Statsmagtens Side blev gjort paa at oprette Jærnværker paa begge Sider af Sundet, lykkedes altsaa ikke synderlig godt, og Kronborg-Værket var vistnok det sidst oprettede af Statsværkerne, thi da man efterhaanden blev klar over, at Rentabiliteten af saadanne Værker var meget usikker, begyndte man en anden Fremgangsmaade i Arbejdet for at fremhjælpe en dansk Jærnindustri. I 1602 faar Jørgen Brockenhuus saaledes Tilladelse til at grave og søge efter Erts i Danmark og Norge paa Kronens Grund. Jacob Petz faar 1646 Tilladelse til at opsætte en Hammermølle ved Ørkellynge i Skaane, og 1650 faar han Privilegium paa at lade »søge og optage Jærnmalm og Materiale i alle omliggende Søer, Moradser og Bjerge, hvor det paa vores og Kronens findes kan i bemeldte vort Land Skaane«. Et lignende Privilegium faar Karen Lykke i 1653, idet hun faar Bevilling til at støbe Osmund (d. v. s. Jærn) af den Jærnerts, hun maatte finde udi nogle sure Kær og Moser paa Kronens Grund udi Herredsvads Klosters Len.

(Fortsættes.)

Lidt Værkstedsteknik.

Svejsning af Kobber.

Som Samlingsmaade for Kobber anvendes nu meget ofte Autogensvejsning i Stedet for Lodning, Falsning eller Nitning.

For at Svejsningen kan blive god, maa man tage tilbørligt Hensyn til Kobberets særlige Egenskaber, d. v. s. en Kobbersvejsning kan ikke udføres helt paa samme Maade som en almindelig Jærnsvejsning.

Kobberet smelter allerede ved 1083°; men det har en meget stor Varmeledningsevne (ca. 7 Gange saa stor som Jærnets), hvilket bevirker, at man maa bruge en større Svejsebrænder end til en Jærnsvejsning med samme Pladetykkelse.

I flydende Tilstand har Kobberet en udpræget Evne til at opsuge forskellige Gasarter, som atter udskilles i Størkningsøjeblikket i Form af smaa Blærer. En Del af disse Blærer trænger gennem Overfladen og spalter Metallet, saa at det størkner med ru og revnet Overflade, og en Del af Blærerne bliver i det indre og giver derved porøst og uholdbart Materiale.

Ved Opvarmning faar Kobberet stor Tilbøjelighed til at forbinde sig med Ilt under Dannelse dels af det brune Kobberforilte og dels af det sorte Kobberilte. Det smeltede Kobber opløser med Lethed Kobberforilte i sig, hvorved Materialet bliver skørt.

Ved Svejsningens Udførelse maa man derfor søge at forhindre baade Gasoptagelsen og Iltningen, og man maa derfor være *meget omhyggelig med Svejseflammens rigtige Indstilling*. Hvis man bruger for meget Acetylen, vil man hemme Iltningen, men til Gengæld befordre Gasoptagelsen, og hvis man bruger for meget Ilt, vil det omvendte finde Sted, og begge Dele bevirker en daarlig Svejsning.

Da Handelskobberet er ret forskelligt i sin Sammensætning, kan man ikke paa Forhaand sige, hvorledes For-

holdet mellem Acetylen og Ilt skal være for at give den rigtige Svejseflamme, og Indstillingen maa derfor foretages efter det forhaandenværende Materiale.

Indstillingen foretages paa følgende Maade:

Svejseflammen indstilles først ganske normalt som til Smedejærn; Kobberet opvarmes langs Svejsefugen og bringes til at smelte paa et ganske lille Stykke. Af det flydende Materiales Udseende kan man straks se, om Flammen er rigtigt indstillet. Er der for meget Gas i Flammen, vil det flydende Materiale koge op i Blærer, og er der for meget Ilt i Flammen, vil Materialet gryne eller sprutte.

Kendetegnet paa den rigtige Indstilling er, at Metallet flyder fuldstændig blankt og rent, og man regulerer Brænderen, indtil dette er opnaaet.

Som Tilsatsmateriale kan anvendes almindelig Kobbertraad, men bedre er det at anvende specielle Kobberlegeringer, som bestaar af rent Kobber med et ringe Tillæg af forskellige Reduktionsmidler, f. Eks. Aluminium eller Fosfor, som reducerer de under Svejsningen opstaaende Kobberilter, og som tillige gør Metallet mere letflydende. Fosfor maa dog ikke findes i større Mængder end 0,5 pCt., da Svejsefugen ellers bliver haard og skør.

Tilsatstraad med ovennævnte Egenskaber kan faas i Handelen.

Der er delte Meninger om, hvorvidt man skal bruge Svejsepulver eller ej. Kobber *kan* svejses uden Pulver, naar Tilsatsstangen har det rette Fosforindhold. Fosforet tager Ilten fra de opstaaende Kobberilter og danner Fosforsyre, som lægger sig som en Hinde ovenpaa det flydende Metal og derved beskytter dette mod yderligere Iltning.

Som Svejsepulver anvendes Borax eller specielt sammensatte Svejsepulvere, som bestaar af Borax med forskellige Tilsætninger. Svejsepulveret har en dobbelt Opgave, dels at opløse Kobberilterne i sig og dels at udbrede sig over Metallet som en beskyttende Hinde.

Ved Svejsning af svært Kobber maa Svejsefugens Kanter selvfølgelig afskærpes ligesom ved enhver anden Svejsning, og man maa endelig passe paa at faa Materialet til at smelte rigtigt, forinden Svejsetraaden sættes ned i Svejsefugen.

Svejsningen skal udføres saa hurtigt som muligt og i én Gang, d. v. s. at man ikke saa gerne maa begynde at pynte paa den udførte Svejsning, da der saa vil fremkomme Spændinger i Godset, der bevirker, at Svejsefugen revner.

Det er heldigt at overhamre Kobbersvejsningen i kold Tilstand, særlig ved tyndere Plader, der skal bearbejdes videre, f. Eks. ved Trykning, Valsning eller Bøjning; men efter Overhamringen bør Materialet udglødes ved ca. 650° C (brunrød Farve), saa Spændingerne forsvinder.

C. C.

Fremstilling af Cyklestel.

Gængse Metoder i den tyske Cykleindustri.

I et Land som vort, hvor saa at sige hvert Menneske kører paa Cykle, har Cyklefabrikationen ganske naturligt naaet en stor Udbredelse. Det vil derfor sikkert være af Interesse for dette Blads Læsere at høre lidt om gængse Arbejdsmetoder i den store tyske Cykleindustri. Det tyske Tidsskrift »Werkstattstechnik« for 15. August 1929 indeholder en Artikel af O. Steinitz om dette Emne. Artiklen giver først en noget omstændelig Redegørelse for Aarsagerne til, at Cyklefremstillingen i mange smaa og middelstore Bedrifter i Tyskland ikke er blevet opslugt af Storindustrien, men stadig lever i bedste Velgaaende Side om Side med store Fabrikker, der har taget alle Tidens tekniske og organisatoriske Hjælpemidler i Brug. Aarsagerne kan sammenfattes i to Punkter, dels er der endnu ikke fundet nogen Fremstillingsmaade for Stellene (ved Presning, Støbning el. lign.), der — under Anvendelse af Maskinanlæg, som kun kan forrente sig i Storindustrien — medfører en billigere Stykpris, dels er de øvrige Dele til Cyklerne lette at fremskaffe fra Specialfabrikkerne i standardiserede Enheder og i forholdsvis smaa Partier.

Derefter gives en Oversigt over de anvendte Materialer og Arbejdsmetoder, hvoraf vi her skal anføre det vigtigste.

De anvendte Rør er enten sømløse trukne Rør eller sammensvejst Baandstaal. Af Hensyn til Videreforarbejdningen holdes Kulindholdet gennemgaaende under 0,3 pCt. Godstykkelsen er oftest temmelig nøjagtig 1 mm og maa ikke komme under 0,8 mm selv ved Anvendelse af finere Materiale. Rørene underkastes en nøje Kontrol med Hensyn til Ensartethed i Dimensioner og Materialestruktur. Som Eksempel anføres, at Trækridser, der er synlige for det blotte Øje, er tilstrækkelig Kassationsgrund.

Man træffer endnu hyppig den Udtalelse, at sømløse trukne Rør er de svejste overlegne. Hr. Steinitz har imidlertid foretaget sammenlignende Bøjeprøver med et stort Antal Cyklerør og har ikke fundet mærkbar Forskel hverken ved almindelige Bøjeforsøg eller ved stødvis Belastning. Først ved en Belastning paa ca. 60 kg/mm konstateredes en blivende Formforandring. Naar der er opnaaet saa gode Resultater med de svejste Rør, skyldes dette, at den moderne Maskinsvejsning kan indreguleres med overordentlig stor Nøjagtighed.

Det forstaas heraf, hvorfor Anvendelsen af sømløse Rør er gaaet stærkt tilbage. Mange af de store Cyklefabrikker er gaaet over til selv at fremstille sit Rørmateriale af Baandstaal. I nogle Virksomheder bliver Baandstaalet først valset ned til den nøjagtige Tykkelse; derefter rundbukkes de maskinelt saa meget, at Kanterne kun gaber 0,5 mm. Paa samme Maskine følger derefter Udfyldningen af Svejsesømmen. En særlig Maskine trækker derefter Rørene over en Kaliberdorn, hvorefter de afkøles, bejdses og til Slut rettes. De saaledes fremstillede Rør finder Anvendelse baade til svejste og loddede Cyklestel.

Mellem de to Samlingsmaader, Svejsning og Lodning, hersker der stadig en skarp Konkurrence. Svejsemetoden er vel i Almindelighed den billigste, og den vinder stadig større Udbredelse, efter at Svejseteknikken paa flere Omraader har gjort store Fremskridt og derved rokket ved den gamle Fordom, at Svejsning skulde være en mindre tilforladelig Metode. Nægtes kan det dog

ikke, at i de Tilfælde, hvor Svejsning udføres i haandværksmæssig drevne Smaabedrifter, hvor man ikke har Metoder, der i sig selv regulerer Opvarmnings- og Afkølingsforholdene, rummer Svejsning absolut en større Fare for Materialesvækkelser end Lodning. Der er saadanne Steder gentagne Gange konstateret saakaldte Forbrændinger, der hovedsagelig skyldes for hurtig Afkøling paa Grund af Luftstrømninger. Det drejer sig her oftest om en Forringelse af Materialstyrken et Stykke fra Svejsningen, men ikke i selve Svejsesømmen.

Svejsningen udføres som Regel med Acetylen-Iltbrændere. I store Virksomheder er det almindeligt selv at fremstille Acetylenen. Gasværkerne, der bruges hertil, er forsynede med automatisk Fødeapparat for Karbiden. Den udviklede Acetylen vaskes først i et Vandforlag og ledes derfra under et Tryk paa 400 mm Vandsøjle gennem en dobbelt kemisk Renser, ved hvilken man simpelt hen ved Afspærring og Aabning af et Par Haner kan lede Gassen snart gennem den ene, snart gennem den anden Rensebeholder. Derved opnaar man at kunne udskifte Rensemassen uden at forstyrre den regelmæssige Forsyning af Gas.

Efter en foreløbig ved Svejsning foretagen Hæftning af Cyklestellene udføres den endelige Svejsning paa Maskine, hvorefter Svejsningerne afslibes næsten overalt. Kun enkelte utilgængelige Kroge bliver filet efter af særlig indarbejdede Klejnsmede. Ved dette Arbejde faar Stellene uden Svækkelse af Vægtykkelsen et rent og glat Udseende. Sammenbygningen sker i flere Afsnit; først færdiggøres Forstellet, og derefter paasvejses det særskilt udførte Bagstel. Dette saaledes samlede Stel renses derefter overalt med Sandblæst, saaledes at det faar en ensartet mat Metalglans, hvor intet Mærke af den forudgaaende Behandling kan spores.

Ved *Loddemetoden* bruges enten aaben Flamme eller Dyplodning. I første Tilfælde bruges dertil konstruerede Specialovne fyrede med Koks, Olie eller Gas. Ovne med kun to Loddesteder har vist sig at være de bedste, da flere Loddesteder vanskeliggør Stellenes bekvemme Haandtering.

Dyploddemetoden anses nu for mere formaalstjenlig. Der bruges en Ovn, som forneden har en Digel med det smeltede Messing og borholdigt Flussmiddel. Derover findes et til den ene Side aabent Forvarmekammer, hvori der stadig forvarmes to Stel, medens to andre Stel ved Hjælp af et Dyppeapparat sænkes ned i Badet. Ved at iagttage de opstigende Luftblærer og Badets Farve kan man se, naar Metallets Indtrængning i Loddestedet er tilendebragt. Der skal paa denne Maade kunne udføres ca. 80 Lodninger i Timen.

Bøjningen af Rørene, f. Eks. til Stellene for Damecykler og til Styrene, sker i den nyere Tid ved Hjælp af mekanisk drevne Specialmaskiner, hvor Betjeningen indskrænker sig til Indlægning og Fastspænding af Rørene. En saadan Maskine bestaar af en Vange, paa hvilken der glider en Slæde, der fastholder Enden af Røret. Under Bevægelsen trykker Slæden Røret gennem et System af 3 Par Ruller. Det første Par Ruller tjener alene til Styring af Røret. De to næste er anbragt paa Tværslæder, der samtidig med Rørets Længdebevægelse føres frem under Indvirkning af Kurveskiver, saaledes at de uden at beskadige Rørets Profil bøjer det i den ønskede Form. Til mindre Dele benyttes todelte Pressestempler i almindelige Friktionspresser.

Paaføringen af Lakovertrækket sker billigere ved Dyppemetoden end ved den ogsaa meget udbredte Sprøjtemetode. I den nyere Tid har man udarbejdet en automatisk Dyppe- og Tørremetode, der er egnet som Led i »Samlebaandsfabrikationen« (Fliessarbeit).

Stafferingen er det endnu ikke lykkedes at udfinde en brugbar mekanisk Metode for.

Som en Kuriositet oplyses det, at et Firma nylig har udsendt Cyklestel med Kunstlæderovertræk.

Haand i Haand med Fabrikationen føres der nu om Stunder en meget systematisk Kontrol med Raamaterialerne og Færdigproduktets Styrkeegenskaber. Der tages regelmæssige Stikprøver af Svejsningernes eller Lodningernes Indflydelse paa Rørmaterialet, idet Staalets Struktur undersøges mikroskopisk. Yderligere foretages Belastningsprøver med færdige Stel, saavel med hvilende som med stødvis Belastning. Efter de gængse Forskrifter kræves

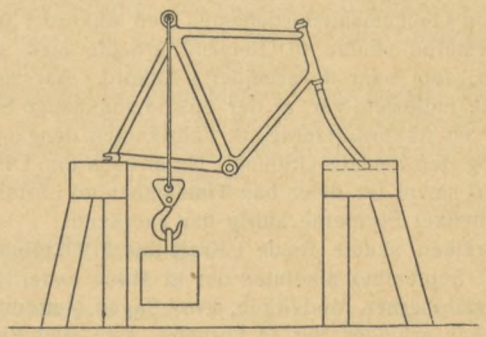

en Bæreevne i Sadelpunktet paa 600 kg. Hosstaaende Figur viser en simpel Opstilling for denne Prøve. I Stedet for Sadelstangen indsættes en T-formet Bolt, der ved Hjælp af 2 Trækstænger og et Tværstykke bærer Vægten. Steinitz har fundet, at samtlige svejste Stel taaler ca. 900 kg Last. Ved ca. 1000 kg Belastning indtræder Sammenbøjning af For- og Baggafler. *E. B.*

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Bælum. Intet Medlem af Dansk Former- og Støberiarbejderforbund kan, som tidligere meddelt, tage Arbejde paa Bælum Jærnstøberi før anden Meddelelse fremkommer.

I Virksomheden arbejder stadig Former Jens Thomsen Hald, og det har han Lov til i Henhold til Tugthusloven.

Frederikshavn. Den 23. August er der hos A/S Frederikshavns Jærnstøberi & Maskinfabrik afholdt Mægling paa Foranledning af Forbundet. Der

forelaa Krav om Forhøjelse af Timelønningerne og Krav om, at Overtidsprocenter bliver betalt af den fulde Timeløn, samt højere Timelønninger for Udlærlinge.

Der opnaaedes ikke Enighed om noget, og det samme blev iøvrigt Tilfældet ved Timandsmødet den 13. September.

Medlemmerne fastholdt, at der arbejdes i ren Timeløn, medens Direktør Houmøller hævder, at der arbejdes i Timeløn plus et Akkordafsavn, og at han derfor kun skal betale Overtidsprocenter af selve Timelønnen. Der findes ikke meget Overarbejde paa Fabrikken, og saaledes som Sagen ligger, kan der næppe være andet at gøre, end lade den Smule Overarbejde, der eventuelt maatte fremkomme, ligge.

I Spørgsmaalet om højere Timebetaling til Udlærlinge var der heller intet Udkomme med Direktøren, og der bliver vel næppe nogen anden Ordning, end at de unge Svende efterhaanden, som de faar udlært, maa søge til Steder, hvor man vil betale dem anstændigt.

Det tredie Spørgsmaal kunde der imidlertid ikke uden videre gives Slip paa, og Strejkevarsel blev afgivet. Omkring 1920 indførtes ren Timeløn, der skulde være lig Gennemsnitsfortjenesten ved Akkord i Jylland, og Formerne skulde til Gengæld arbejde med samme Tempo, som naar de arbejder i Akkord. Aarsagen til, at dette indførtes, var, at der opstod saa mange Stridigheder om Akkordpriserne, at Fabrikanten dengang selv foreslog den nævnte Ordning. Nu er hans Søn Direktør, og som nævnt før deler han Timelønnen ud i forskellige Dele, hvilket Formerne aldrig har anerkendt.

Strejken skulde træde i Kraft den 2. Oktober, men den 30. September afholdtes der et Møde under Hovedorganisationernes Medvirken, hvor Sagen sluttede. Paa Fabrikken arbejder der 14 Formere, som med Virkning fra 23. August fik et Timelønstillæg paa 42 Øre tilsammen, der skulde fordeles saaledes, at ingen kunde faa mindre end 2 Øre.

Hjemkommen har Hr. Houmøller sendt en skriftlig Fortegnelse over, hvordan han har fordelt de 42 Øre, og det ses, at han har givet dem til det, han kalder for Akkordafsavnstillæg, medens der i Referatet fra Mødet i Arbejdsgiverforeningen staar, at Tillægget skal gives til Timelønningerne, og hertil kommer saa, at Formerne overhovedet ikke anerkender, at der er noget paa denne Fabrik, der hedder Akkordafsavnstillæg.

Forbundet har ogsaa overfor Sammenslutningen protesteret mod Fremgangsmaaden, og man faar nu se, hvad der videre vil ske. Hr. Houmøller maa imidlertid være meget vred, thi ovennævnte Timelønsfortegnelse indleder han med følgende:

»Under Trusel om Strejke er det paa et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 30. September lykkedes Formerne at gennemtvinge en Lønforhøjelse af 42 Øre pr. Time for 14 Mand.«

Det smager ligefrem af afmægtigt Raseri.

Frederiksværk. I sidst udsendte Fagblad findes omtalt nogle lokale Forhandlinger, der havde fundet Sted hos A/S Anker Heegaard. Afslutning var imidlertid ikke sket for alt, og saa'edes foranlediget afholdtes der den 21. September et Mæglingsmøde. Der forelaa Klage over, at Aktieselskabet ikke overholdt en truffen Aftale om Beskæftigelse af Arbejdsdrenge i Støberiet. Firmaet var indgaaet paa kun at beskæftige én og vilde overholde dette. Dermed var den Sag ude af Verden, men paa de øvrige Punkter, Strid om Akkordpriserne ved nogle Formemaskiner, opnaaede man ikke Enighed, medens man for et tredie Klagepunkt, nemlig Uenighed om Priserne paa gammelt løst Formerarbejde enedes om, at Klager af den Art skulde behandles efterhaanden, som Arbejdet fremkom.

Videre var der rejst Spørgsmaal om Forhøjelse af Timelønningerne. Dette Spørgsmaal, og det om Priserne ved Formemaskinerne, behandledes ved Timandsmøde den 1. Oktober. Det drejede sig om 5 Kassestørrelser, paa hvilke Grundprisen tilsammen blev forhøjet med 16 Øre. Et Skift paa Maskinen betales med det samme, som Prisen for vedkommende Brædt. Disse Akkordpriser faar Virkning fra 18. September.

Akkordarbejdernes ansatte Timelønninger forhøjedes gennemsnitlig med 4 Øre, og Gennemsnittet skulde saaledes i Henhold til den for Juni Maaned d. A. af Forbundet optagne Lønstatistik være 104,5 Øre for Haandformerne og 100 Øre for Maskinformerne.

5 i ren Timeløn arbejdende Haandformere fik denne forhøjet fra 138 til 142 Øre, og 2 Kernemageres Timelønninger, der var 98 og 103 Øre, fik hver 3 Øre mere.

Frederiksværk er kendt som en Virksomhed med megen minimal Fortjeneste, men ikke desto mindre syntes Direktøren, at det var en meget kraftig Aareladning, han havde været udsat for. Lønstatistikken siger noget andet herom, men efter Hjemkomsten har han dog fundet ud af, at han ikke kan overholde den tidligere nævnte Ordning, som han var indgaaet paa med Hensyn til Beskæftigelse af Arbejdsdrenge, men vil have Lov til at anvende dem i den Udstrækning, han finder passende.

Paa dette Spørgsmaal er ny Mægling begæret.

Middelfart. A/S Hess & Søn, Middelfart, er nu smeltet sammen med A/S C. M. Hess, Vejle, og dette har medført, at en Del Arbejde er overført fra Vejle til Udførelse i Middelfart. Da Forholdet paa de 2 Virksomheder er noget uens, har der været optaget lokale Forhandlinger, og man er enedes om, at Formerne i Middelfart skal have samme Akkordpriser som i Vejle, men sidstnævnte Sted har Formerne intet med Udslagningen at gøre. En saadan Ordning er nu ogsaa indført i Middelfart og saaledes, at det Arbejde, der udføres efter Middelfart-Modellerne, ogsaa kommer herind under, uden at de hidtil gældende Priser reduceres.

En Modelformers Timeløn er blevet forhøjet fra 140 til 146 Øre, og for Akkordarbejdernes Vedkommende skete følgende: For Haandformerne var Gennemsnittet af den ansatte Timeløn 102 Øre. Den forhøjedes til 105 Øre, og for Maskinformerne, hvor den var 98 Øre, forhøjedes den til 101 Øre.

Nyborg. Foranlediget ved, at Akkordtimefortjenesten stadig viser sig at være for ringe paa A/S Nyborg

Jærnstøberi, blev der den 6. September afholdt et Mæglingsmøde paa Krav om Indførelse af ren Timeløn. Herom vilde Direktøren ikke høre Tale, men gav Løfte om at forbedre paa en Del Materiale samt tage noget Hensyn, naar Priser skulde ansættes paa nyt Arbejde.

Med disse Udtalelser kunde Formerne imidlertid ikke slutte Sagen, og den blev derfor behandlet ved Timandsmøde den 13. September, hvor Direktøren gentog sit Løfte fra Mæglingsmødet, men som naturligvis heller ikke kunde akcepteres denne Gang saa lidt som den forrige.

Der opnaaedes saaledes ingen Enighed, og Akkorderne er derfor opsagt, men de kan desværre i Henhold til den gældende Overenskomst ikke bringes til Ophør før 1. December.

Nykøbing F. Den 19. September er der paa Fabrikken »Guldborg« afholdt Mæglingsmøde paa Klage over Støbemesterens Optræden overfor Formerne og Krav om hans Afskedigelse.

Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Vi skal i Øjeblikket ikke oplyse yderligere om den Sag, men vende tilbage til den i næste Nummer af Fagbladet.

Nykøbing M. De gældende Akkordprislister for de af vore Medlemmer, der er beskæftiget hos A/S N. A. Christensen & Co., har været opsagt og skulde udløbe 1. November.

Ved lokal Forhandling er man imidlertid allerede nu enedes om en ny. Der er opnaaet Enighed om en Del Forhøjelser paa forskelligt Arbejde med fra 3 til 10 pCt., og alle ansatte Timelønninger for Akkordarbejderne er forhøjet med 8 Øre paa Gennemsnittet. Den er derefter for Haandformere 114 Øre og for Maskinformere 112 Øre. Overenskomsten gælder for et Aar og kan opsiges med 2 Maaneders Varsel.

Odense. Ren Timeløn for Haandformere hos Jærnstøber A. Birn er i Øjeblikket som Mindsteløn 160 Øre.

Trods det, at Thomas B. Thriges Fabrik i Odense er godt kendt over hele Landet, er der maaske alligevel Medlemmer, der ikke ved, at Virksomheden ogsaa driver et Støberi, nemlig et Metalstøberi. Her beskæftiges naturligvis først og fremmest en Mester, som nøje har at overvaage, at 3 ikke-faglærte, som tilhører Arbejdsmandsforbundets Afdeling i Odense, fortjener den Timeløn, de oppebærer som Maskinformere, nemlig 96 Øre. Tillige er 1 à 2 Gørtlere beskæftiget i Metalstøberiet. De har 132 Øre i Timen. Den mindste Betaling til en Former i Odense er for Tiden 145 Øre.

Et Krav om Forhøjelse af de Timelønninger, der er gældende for dem, der ikke arbejder i Akkord i Odense By — med Undtagelse af Jærnstøber A. Birn — tog sin Begyndelse med et Mæglingskrav hos A/S Brandt & Co. allerede den 13. August.

Efter at et resultatløst Mæglingsmøde var afholdt paa denne Virksomhed den 19. August, udviklede det sig til, at A/S M. P. Allerups Eftf., H. Rasmussen & Co. og Maskinfabrikken »Phønix« blev inddraget i Sagen.

Paa sidstnævnte Virksomhed blev der ogsaa stillet Krav om Indrettelse af et Spiselokale. Dette Spørgsmaal er forløbet paa den Maade, at Fabrikken har opsagt en privat Lejer for i den af denne beboede Lejlighed at faa fornødent indrettet.

Ved et Timandsmøde, der afholdtes den 13. September, kom der til at foreligge et Tilbud. Forbundet vilde gaa med til en Forhøjelse af 5 Øre pr. Time og Mand, medens Arbejdsgiverne kun tilbød 4 Øre.

Odense Afdelings Repræsentanter tog dette Tilbud med sig hjem med det Resultat, at det blev godkendt, og Sagen dermed sluttet, dog saaledes, at Lønforhøjelsen skulde virke fra 14. September, men Lønforhøjelsen paa de 4 Øre pr. Mand og Time var dog at forstaa saaledes, at én Mand kun skulde have 2 Øre, medens en anden skulde have 7 Øre.

De Timelønnninger, der er forhøjet, var tidligere for Haandformere fra 138 til 141 Øre og for Maskinformere paa 123 Øre.

Vejle. I Fortsættelse af de Meddelelser, der vedrørende A/S C. M. Hess har været fremsat i de sidste 2 Numre af Fagbladet, kan meddeles, at Virksomheden har besindet sig og godkendt Valget af den Tillidsmand, som det ellers havde protesteret mod.

Spørgsmaalet om Akkordarbejdernes ansatte Timelønninger er imidlertid ikke bragt til Afslutning endnu, hvilket har foranlediget Forbundet til at rykke Sammenslutningen for et Svar i Sagen.

Specialarbejdere.

Forbundets Kontor er aabent hver Dag fra Kl. 9 til Kl. 2. Telefon Byen 5964.

Mæglingsmøder. Den 5. August afholdtes Mæglingsmøde paa Odense Staalskibsværft i Anledning af, at Værftet har fradraget 3 Naglevarmere 2 Kr. som Bøde for ikke at slukke Esserne. Værftet indgik paa at tilbagebetale de 3 Naglevarmere de tilbageholdte 2 Kr. Der optages endvidere Forhandling mellem Værftet og Tillidsmanden om Regulativ for Afslukning af Esserne efter Arbejdets Ophør.

Den 27. September afholdtes Mæglingsmøde hos A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, i Anledning af en Klage over, at Firmaet i Henhold til Priskuranten nægter at forhandle med Borerne om Betaling for spredt Arbejde. Sagen diskuteredes og sluttedes med en Udtalelse om, at Priskuranten skal overholdes.

Den 23. September afholdtes Mæglingsmøde paa Odense Staalskibsværft i Anledning af Krav om Timelønsforhøjelse. 1) Krav fra Borerne om Tillæg til Timelønnen og Forhøjelse af Lønakkorder for Borere paa Monteringsarbejde. 2) Krav fra Lokkemænd og Medhjælpere i Skibsbyggeriet om Tillæg til de laveste Timelønninger. 3) Krav fra Forholdere om Tillæg til Timelønninger paa 84 Øre og derunder. 4) Krav fra Naglevarmere om Tillæg til Timelønninger under 82 Øre. 5) Krav om Tillæg til Naglelangere, der arbejder for Mindstebetalingen.

Værftet tilbød i Tilslutning til de paa Mæglingsmødet fremkomne Udtalelser at gennemgaa Lønforholdene for Værftets Specialarbejdere og derefter inden 14 Dage forelægge Arbejderne et Forslag til Ordning af de rejste Krav.

Forbundet og Arbejdernes Repræsentanter modtog dette Tilbud, idet Forbundet forbeholdt sig at kræve Timandsmøde afholdt til Behandling af de Punkter, for hvilke der ikke maatte blive Enighed gennem den tilbudte Ordning.

I Anledning af Lønkrav afholdtes den 10. Oktober Mægling hos A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen. Lønkravet omfatter de af vore Medlemmer, der er beskæftigede som Medhjælpere hos Vinkelsmedene, Smøremænd, Arbejdere i Klejnsmedien samt Værktøjsmagasinet, men Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Smede og Maskinarbejdere.

Mæglingsmøder. Den 3. September er der afholdt Mæglingsmøde hos A/S Burmeister & Wain, København, i Anledning af følgende:

1) Klage fra Firmaet over, at Maskinarbejderne paa Refshaleøen nægter at udføre Overarbejde under Henvisning til, at de havde 6 Timers Overarbejde pr. Uge i 2 foregaaende Uger. — Begge Parter opretholdt deres Standpunkt, men Sagen sluttedes, idet Forbundets og Arbejdernes Repræsentanter gav Tilsagn om ikke at lægge Firmaet Hindringer i Vejen for Udførelse af paakrævet nødvendigt Overarbejde.

2) Klage over, at Firmaet havde afskediget en Arbejder som Følge af Strid om en Akkord. Sagen sluttedes med den førte Diskussion.

I Anledning af Krav om Tillæg til Timelønningerne mægledes den 17. September paa Københavns Brødfabrikker. Man enedes om at forhøje Lønnen med ialt 15 Øre pr. Time at fordele til 5 Mand.

Hos Firmaet J. W. Unmack i Emdrup afholdtes Mægling den 18. September i Anledning af Klage fra Firmaet over, at Maskinarbejderne trods Firmaets Protest afholdt Klubmøde i Arbejdstiden den 24. August, iværksatte ulovlig Arbejdsstandsning paa Natholdet den 6. September og nægtede at udføre et Arbejde, om hvis Akkordpris der ikke kunde opnaas Enighed, efter Overenskomstens § 7, 2. Stk.

Endvidere forelaa et Krav fra Forbundet om, at 2 afskedigede, men senere paa Firmaets Arbejdsplads i Valby antagne Maskinarbejdere faar Udearbejdstillæg og Vejpenge i Henhold til Fælles Værkstedsregler.

Da der under Sagens Drøftelse fremkom saadanne Udtalelser fra Forbundets og Arbejdernes Repræsentanters Side, at Firmaet maatte faa Tiltro til, at der fremtidig vilde kunne etableres et fordrageligt Samarbejde paa Virksomheden, afsluttedes Sagen. Det af Forbundet rejste Krav angaaende Vejpenge frafaldtes.

Den 19. September er der afholdt Mægling hos A/S Holeby Dieselmotorfabrik i Anledning af forskellige Klager, nemlig:

1) Klage over, at Firmaets Kalkulator uberettiget har foretaget Ændringer i en Akkordseddels Tekst og Pris. — Enighed opnaaedes ikke.

2) Klage over, at samme Kalkulator anvender Skældsord overfor Arbejderne. — Fabrikkens Ledelse bestred Rigtigheden heraf, men erkendte iøvrigt, at man ved Omtale af Arbejderne ikke bør benytte nedsættende Udtryk.

3) Strid om, hvorvidt Akkordpriser paa Type M. T. skal betragtes som løse eller faste Priser. — Sagen henvistes til lokal Forhandling. Opnaas ikke Enighed, har Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

4) Klage over, at Akkordsedler ikke udleveres ved Arbejdets Paabegyndelse. — Sagen toges tilbage.

5) Klage over for meget Overarbejde. — Direktøren erklærede sig villig til at søge Overarbejdet indskrænket det mest mulige og til at drøfte Forslag fra Tillidsmandens Side angaaende dette Spørgsmaal.

Hos A/S De danske Sukkerfabrikker, København, er der den 20. September afholdt Mægling i Anledning af 1) Krav om gennemgaaende Tillæg til Timelønningerne, 2) Spørgsmaal om Omfanget og Fordelingen af Overarbejdet og 3) Klage over, at Firmaet ikke overholder tidligere Tilsagn om at give Akkord i størst mulig Udstrækning.

Med Hensyn til 1) enedes man om en Forhøjelse paa 100 Øre at fordele blandt 42 Mand, dog saaledes, at ingen faar mindre end 2 Øre; 2) vistes tilbage til lokal Forhandling og 3) sluttedes med de faldne Udtalelser, idet Firmaet fornyede Tilsagnet om Akkord.

Ved et Mæglingsmøde den 28. September hos A/S Laur. Knudsens mek. Etablissement, København, enedes man om en Lønforhøjelse af 200 Øre pr. Time til Fordeling blandt 60 Mand. Endvidere enedes man om at forhøje de Grundlønninger, som ligger under 93 Øre, til dette Tal, men Forhøjelsen fradrages i den paagældende Arbejders Akkordafsavn, saaledes at hans Timefortjeneste ved Timelønsarbejde bliver uforandret.

Den 2. Oktober afholdtes Mægling hos A/S »Citroën«, København, dels paa Klage fra Aktieselskabet over, at Arbejderne havde holdt Klubmøde i Arbejdstiden den 27. September, og dels paa Klage fra vort Forbund over Afskedigelse af nogle Arbejdere, som efter Firmaets Mening ikke havde udført Arbejde nok. Begge Spørgsmaal diskuteredes og sluttedes med de faldne Udtalelser.

Hos A/S Den danske Mælkekondenseringsfabrik i Nakskov afholdtes Mægling den 4. Oktober paa Lønkrav og Krav om et Tillæg til Betalingen for sundhedsfarligt Arbejde ved 4 Loddemaskiner. Lønkravet kunde Firmaet ikke imødekomme, men lovede med Hensyn til det sundhedsfarlige Arbejde, saafremt Arbejderne kunde fremvise Tilfælde af Udslet, i Samraad med Lægen at undersøge Spørgsmaalet.

Ved en Mægling hos Axel B. Linde i Odense den 25. September i Anledning af Strid om Betaling af 22 Daglønstimer, ialt Kr. 27,50, enedes man om, at Hr. Linde til fuld Afgørelse af Sagen betaler Kr. 24,75.

I Anledning af Værkfører Bressendorfs Optræden overfor Arbejderne hos A/S »Alliance«, Slagelse, afholdtes Mægling den 27. September. Sagen diskuteredes og sluttedes med de faldne Udtalelser.

Timandsmøde. Paa et Timandsmøde den 26. September er følgende Sager behandlede:

1) Lønkrav overfor A/S Lublin & Borgen, København. — Grundlønnen for 2 Mand forhøjedes fra 80 til 90 Øre fra 3. September at regne.

2) Lønkrav fra Værktøjsarbejderne hos Burmeister & Wain, Refshaleøen. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling. Der er Mulighed for, at Sagen kan optages til Behandling paa et nyt Timandsmøde.

3) A/S De forenede Automobilfabrikker, Odense: a) Krav om Forhøjelse af Timelønningerne, b) Krav om, at Akkordafsavnstillægget tillægges de timelønsarbejdende Maskinarbejderes Timeløn, c) Klage over for meget Overarbejde og d) Klage over, at der ikke betales Overtidstillæg til nogle ugelønnede Arbejdere.

Lønkravet henvistes til lokal Forhandling; opnaas ikke Enighed, kan Spørgsmaalet behandles paa nyt Timandsmøde. Med Hensyn til Klagerne vedrørende Overarbejdet gav Direktøren Tilsagn om i saa stor Udstrækning som muligt at ville indføre Skifteholdsarbejde.

4) Strid hos Carl B. Hoffmann, Esbjerg om Betalingen af et Tillæg paa 20 Øre for Smudsarbejde. — Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

5) Lønkrav fra Maskinarbejderne paa Aalborg Skibsværft. — Vistes tilbage til lokal Forhandling; opnaas ikke Enighed, kan Sagen behandles paa nyt Timandsmøde.

6) Lønkrav overfor Kruse & Beck, Nyborg. — Enighed opnaaedes ikke, men senere er der ved lokal Forhandling opnaaet en Forhøjelse paa 18 Øre, saaledes at 1 Mand fik 8 Øre og 2 Mand hver 5 Øre.

Samtidig fik 1 Mand hos Installatør Christensen Lønnen forhøjet fra 125 til 132 Øre. Lønkrav her var behandlet paa Mæglingsmøde sammen med Lønkravet overfor Kruse & Beck, men var ikke sat paa Dagsordenen til Timandsmødet.

7) Klage fra A/S Anker Heegaard, Frederiksværk, over ulovlig Arbejdsstandsning den 31. August, og Klage fra Forbundet over Afskedigelse af en Arbejder. Denne indgik Firmaet paa at genantage, og med Hensyn til Strejken indgik Arbejderne paa at betale en Bod paa 250 Kr.

8) Klage over, at Horsens Cyklelager, Hede-Nielsen, reducerer Maskinarbejdernes Akkordpriser. Enighed opnaaedes ikke.

Rørudvalgsmøde. Ved et Rørudvalgsmøde den 30. September behandledes følgende Sager:

1) Klage over, at A/S »Vølund«, København, ved et Røranlæg i Jægerspris Slotskro nægter at aftale en Slumpakkord paa Arbejde, der ikke kan udføres efter Prislisten. — Sagen diskuteredes, og Spørgsmaalet om eventuel Ekstrabetaling for Montering af 23 Haner henvistes til lokal Forhandling. Iøvrigt sluttedes Sagen med de faldne Udtalelser.

2) Strid hos A/S C. M. Hess, Centralvarmeafdelingen, København, om Betalingen for et Rørarbejde udført paa »Hellerupbo«. — Sagen diskuteredes, og Sammenslutningen forelagde et Forslag til Afgørelse af det omstridte Spørgsmaal. Dette Forslag kunde Forbundet dog ikke akceptere, hvorefter Sagen henvistes til lokal Forhandling, og ved denne er opnaaet Enighed om et Tillæg af Kr. 13,76.

3) Klage over, at A/S Andersen & Heegaards Ingeniørforretning, København, nægter at betale en Rørlægger for udført Reparationsarbejde, men henviser ham til at faa Betalingen hos den Montør, der oprindelig har udført det. — Man enedes om, at Aktieselskabet betalte Rørlæggeren for den omhandlede Reparation.

4) Klage over, at Firmaet Chr. Olsen & Meilgaard Mortensen, København, nægter at afregne et Rørarbejde efter Rørprislisten. — Man enedes om, at det omhandlede Arbejde afregnes efter Rørprislisten.

5) Klage over, at Firmaet Monies & Andersen, København, nægter at yde Ekstrabetaling for forskellige Rørarbejder, udført Østerbrogade 84. Man enedes om, at Firmaet til fuld Afgørelse af den foreliggende Sag betaler Montørerne ialt Kr. 175,00.

6) Strid hos Firmaet Albrechtsen & Madsen, København, om Betalingen for Udførelse af Rørovne anbragt som Snesmeltere. — Sagen diskuteredes, uden at Enighed opnaaedes. Man vedtog at fortsætte Drøftelsen indenfor Rørudvalget, i hvilken Drøftelse man vilde søge at formaa Sammenslutningens og Smedeforbundets Formand til at deltage.

7) Klage over, at Firmaet Otto Sivertsen, København, nægter at betale Restoverskud paa et Arbejde. — Efter Diskussion af Sagen enedes man om at fastslaa, at saafremt Arbejdet var prøvet og godkendt, heftede Montøren ikke for Utætheden, hvorimod det modsatte var Tilfældet, hvis Utætheden viste sig inden eller under Prøven. Isoleringsarbejdet er Montøren uvedkommende.

8) Klage over, at Gas- og Vandmester Chr. Wartenberg, København, nægter at efterkomme et Løfte om et Ekstratillæg udover Timelønnen ved et Rørarbejde, Skindergade 31. — Sagen sluttedes dermed, at Firmaet af Hensyn til Sagens ringe Omfang indvilgede i at betale de 2 Rørlæggere den tilbageholdte Resttimeløn Kr. 68,80.

9) Strid hos Firmaet William Jensen, Gentofte, om Betaling for Forbinding af lodrette Strenge til den vandrette Loftsledning. — Sagen diskuteredes, men Enighed opnaaedes ikke. Sagen var rejst af Blikkenslagerfagforeningen af 1873.

10) Strid hos Firmaet Hassel & Teudt, København, om Betalingen for 50 Rørbærere, anbragt med Bolte i Jærnbetonvægge. — Man enedes om at betale de i Betonvæggen anbragte Flangerørbærere med gennemgaaende Bolt, for hvilken Møttrik og Skive forsænkes i Væggen paa modsat Side, med et Tillæg af 25 Øre pr. Hul og Bolt. Ogsaa denne Sag var rejst af Blikkenslagerne.

11) Strid hos A/S H. Rasmussen & Co., Odense, om Betalingen for visse Arbejder ved Opstilling af Kom-

furkedler. — Der fremlagdes Meddelelse om, at Odense Gas- og Vandmesterforening og Odense Rørklub ved en lokal Forhandling den 4. September 1929 var enedes om, at

»Indbæring, Samling og Tilsyn med Indmuring af Komfurer af alle forekommende Fabrikater (inden- og udenlandske) uanset Størrelse og uanset om Komfuret leveres samlet eller delt, betales med Kr. 3,00. Iøvrigt betales Forbindingen af Komfuret med den i Rørprislisten af 1927 anførte Pris for Opstilling og Forbinding af fritstaaende Kedler (P. 25 a).«

Denne Ordning er gældende for Medlemmer af Odense Gas- og Vandmesterforening og de for disse beskæftigede Arbejdere.

Fællesmøder i Arbejdsgiverforeningen. I Anledning af en Strid hos Blikkenslagermester J. Haagerup i Glostrup, opstaaet ved, at Rørlæggerne krævede Arbejde ved Centralvarmeanlæg betalt efter Københavns Rørprisliste, afholdtes et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 17. September. Man enedes om at slutte Sagen saaledes, at der fra Mødets Dato indføres det for Centralforeningen for Blikkenslager- og Kobbersmedemestre i Østifterne gældende Akkordsystem ved alt nyt paabegyndt Arbejde. Timelønnen er ved alt Akkordarbejde, Rejsetid o. l. Kr. 1,14. Ved alt Arbejde, der ikke kan udføres efter Prislisten, akkorderes særskilt.

Ved et Fællesmøde den 27. September i Anledning af en ulovlig Arbejdsstandsning paa Odense Staalskibsværft den 22. Juli indgik Arbejdernes Repræsentanter paa at slutte Sagen med, at hver af de i Strejken deltagende 53 Medlemmer af vort Forbund betaler en Bod af 5 Kr., ialt 265 Kr.

Forlig i Den faste Voldgiftsret. I Anledning af en Arbejdsstandsning i Dagene 16., 17. og 18. Juli hos De forenede Jærnstøberier i Aarhus havde Arbejdsgiverforeningen indbragt Klage for Den faste Voldgiftsret, og ved et Møde i denne den 21. September forligtes Sagen saaledes, at de Indklagede betaler 700 Kr. til Klagerne til fuld Afgørelse af Sagen.

Lønforhøjelser. Ved en Forhandling, ført i Fællesskab med Dansk Arbejdsmandsforbund, hos Firmaet Selding & Larsen, der opfører Jærnkonstruktionen ved Bygningerne til den nye Syrefabrik i Kalundborg, enedes man om en Timeløn af 145 Øre for Smede og 135 Øre for Arbejdsmænd og Akkord i videst mulig Udstrækning. Overtidsprocenter betales af ovennævnte Timelønninger.

Hos Mekaniker Olsen i Viborg har 2 Mand faaet Lønningerne forhøjet, den ene fra 85 til 105 Øre, og den anden fra 95 til 105 Øre.

Hos Firmaet Brdr. Hansen i Faaborg har 1 Mand faaet Lønnen forhøjet fra 80 til 110 Øre, dog først efter, at der var truet med Arbejdsstandsning og Blokade.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Randers. Firmaet Østergaard & Thaarsthi og samtlige Firmaets Forbindelser.
2. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
3. Michael Francks Fiskenetsfabrik, Holger Danskesvej 30, København.
4. Aaleeksportør Christensen, Kolding.
5. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
6. Fabrikant Bjerre, Nyborg.
7. Horsens Træskoringefabrik.
8. Knudsens Automobilværksted, Herning.
9. Automobilmekaniker A. Schmidt, Heggelunds Allé 6, Glostrup.
10. Smedemester Sørensen, Thustrup pr. Skørping.
11. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.
12. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
13. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
14. Mekaniker Nielsen, Rødby.
15. Schultz & Larsen, Otterup.
16. Jørgensen & Søn, Kolding.

Iværksatte Blokader. Viborg Afdeling har fra 7. Oktober blokeret Firmaet Brdr. Christensen, dersteds, som beskæftiger en Mand, der trods gentagne Henvendelser ikke har villet bringe sit Medlemsforhold i Orden.

Endvidere har Københavns Afdeling 14, Automobil- og Cyklemekanikernes Fagforening, fra 8. Oktober iværksat Blokade overfor Automobilværkstedet »Simo«, Finsensvej 50, der nægter at forhandle med Afdelingsformanden om Arbejdsforholdene og beskæftiger uorganiseret Arbejdskraft.

Roskilde. Smede og Maskinarbejdere, der vil søge eller faar tilbudt Arbejde hos Firmaet Jacobsen & Leegaard i Roskilde, maa forinden Henvendelse sker til nævnte Firma sætte sig i Forbindelse med Smedeforbundets Roskilde Afdeling.

Foreningen af Arbejdsledere i Danmark. Cyklefabrikant Chr. Mikkelsen, Horsens, har overfor Arbejdslederne stillet saadanne Krav om Lønreduktioner, at disse ikke har kunnet indgaa derpaa, hvorefter de fik deres Opsigelse til Fratrædelse 1. Marts 1929.

Ved en Forhandling, som ovennævnte Forening har haft med Chr. Mikkelsen, opnaaedes ikke Enighed, og Pladserne er derefter blokeret for Tilgang. Da det forudsættes, at Chr. Mikkelsen vil forsøge at skaffe sig andre og billigere Arbejdsledere til disse Stillinger, anmodes vore Medlemmer om ikke at reflektere paa Tilbud om Ansættelse hos dette Firma.

Stiftelsesfester.

Smedeforbundets Haslev Afdeling.

En af vore mindre og yngre Afdelinger, nemlig Haslev Afdeling, fejrede den 28. September sin 10-aarige Stiftelsesfest. Afdelingen har tidligere været Klub under Næstved Afdeling, men under Højkonjunkturen i 1919, hvor der overalt var rigeligt med Arbejde, talte Klubben saa mange Medlemmer, saa der var Basis for Dannelse af en selvstændig Afdeling. I de første Aar var der jævnt med Arbejde, men da Krisetiden satte ind, øvede denne ogsaa sin Virkning i Haslev, hvor Arbejdsløsheden til Tider omfattede Halvdelen af Medlemmerne. Imidlertid har Forholdene ogsaa bedret sig her, saaledes at samtlige Afdelingens Medlemmer, ca. 40, for Tiden er i Arbejde.

Det var derfor under de gunstigste Forhold, at Formanden, Richard Jensen, kunde byde Medlemmerne med Damer Velkommen ved Fællesspisningen Kl. 7 i Hotel »Axelhus« Lokaler. Endvidere udtalte han et Velkommen til tidligere Tillidsmænd i Afdelingen, som nu er fraflyttet Haslev eller gaaet over til andet Erhverv, men som var inviterede med til Festen, samt til de særlig indbudte, nemlig Redaktøren af den stedlige Social-Demokrat, Andersen, og Forbundets Næstformand, P. Andersen.

Ved Bordet herskede en munter Stemning. P. Andersen holdt Festtalen, hvorunder han dvælede saavel ved Forbundets Virksomhed i den forløbne Tid som ved de Opgaver, der ventede paa deres Løsning.

Redaktør Andersen ønskede til Lykke paa Bladets Vegne og omtalte det Pionerarbejde, der var gjort for at organisere Arbejderne i Haslev, et Arbejde, hvori han selv havde taget virksom Del.

Ved Bordet oplæstes forskellige Telegrammer, der var modtaget i Dagens Anledning, deriblandt et fra den tidligere Formand for Næstved Afdeling, Niels Olsen. Endvidere blev der ved Bordet sunget forskellige for Tilfældet afpassede Sange.

Efter Fællesspisningen indtoges Kaffen i de tilstødende Lokaler, og derefter spilledes op til Dans.

Senere paa Aftenen forlystedes de tilstedeværende med en lille Enakter, og Dansen fortsattes indtil Kl. 2, hvor der var dækket Frokostbord med Snaps og Øl.

Efter Frokostbordet var Humøret endnu højt nok til at fortsætte med Ballet til om Morgenen Kl. 5, hvorefter man skiltes i Bevidstheden om at have tilbragt en fornøjelig Aften under de mest kammeratlige Former.

Afdeling 18.

Lørdag den 14. September fejrede Fagforeningen for Værktøjs- og Værktøjsmaskinfabrikker, Afdeling 18, sin 10-aarige Fødselsdag ved en Fest i Foreningen af 1860's Lokaler, Nørrevold.

Festen havde fundet stor Tilslutning, idet Medlemmerne med deres Damer i et Antal af godt 300 havde indfundet sig, og lad os sige det med det samme: Festen fik et glimrende Forløb.

I den store Sal var der arrangeret Underholdning af nogle af vore bedste sceniske Kunstnere, og her holdt Formanden, Otto Hansen, Festtalen. Han mindede om Tiderne i 1919, da Afdelingen blev stiftet, og gennemgik i store Træk de forskellige Episoder, som særlig havde præget Afdelingens Arbejde. Han sluttede med en Tak til alle, som havde medvirket til Arbejdet indenfor Afdelingen, og udbragte et med begejstrede Hurra besvaret Leve for Fødselsdagsbarnet.

Otto Hansen er den eneste, der har været Medlem af Bestyrelsen alle 10 Aar, deraf den længste Tid som Formand, og Forsamlingen takkede ham for hans Arbejde ved at rejse sig og hylde ham.

Efter Underholdningen samledes Deltagerne ved de festligt dækkede Kaffeborde, hvor der blev holdt Taler, bl. a. for Damerne, og hvor en i Dagens Anledning skreven Sang gjorde mægtig Lykke. Bagefter dansedes der i den store Sal til Kl. 4, da Musiken blæste af for en Fest, som helt igennem havde været præget af Munterhed og godt Kammeratskab.

Under Festen indløb Lykønskningstelegram fra Forbundets Formand, Johs. Kjærbøl, og Formanden for Odense Afdeling, Vilh. Werner, som begge var til Kongres i Bern.

A. V. S. S.

Afdeling 12.

Ved en smuk og stilfuld Fest i »Tivoli«s Koncertsal Lørdag den 5. Oktober fejrede Københavns Afdeling 12 sin 10-aarige Stiftelsesfest. Denne havde vundet overordentlig stor Tilslutning, og der deltog ca. 16—1800 Medlemmer med Damer. Som Gæster deltog Afdelingens første og anden Formand, Peter Sørensen og Arth. Jørgensen, den i Foraaret afdøde Kasserer O. Th. Allermanns Hustru, og noget senere paa Aftenen ankom Forbundets Formand, Johs. Kjærbøl, samt Centralafdelingens Sekretær, S. Munk. De havde begge været til Møde i Arbejdsgiverforeningen og var derfor forhindret i at deltage i Festen fra Begyndelsen.

Kl. 5 samledes Bestyrelsen og Gæsterne til en Fællesspisning, og efter at Afdelingens Formand havde budt Velkommen, takkede Arth. Jørgensen og Peter Sørensen for Invitationen og ønskede Afdelingen til Lykke med de 10 Aar. Efter et Par Timers Samvær hævedes Bordet, og Kl. 7½ aabnedes Dørene, og Medlemmerne fik ved Indgangen udleveret et i Dagens Anledning trykt Program, hvori Afdelingens Formand, Otto Wolf, i korte Rids havde skildret Afdelingens Historie i de forløbne 10 Aar samt i agitatoriske Vendinger opfordret Medlemmerne til fortsat i Fællesskab at arbejde videre paa Organisationens Trivsel og Udvikling.

Et 25 Mands Orkester spillede Joh. Svendsens Festpolonaise, og Formanden bød de fremmødte Velkommen og holdt Festtalen i Stedet for Forbundets Formand, som ikke var færdig med Mødet i Arbejdsgiverforeningen.

Efter at Wolf havde oplæst indkomne Hilsener, deriblandt et Telegram fra Lærlingeklubben, gav han en Skildring af Forholdene ved Afdelingens Oprettelse, hvor Krigen og Efterkrigstiden havde dannet Baggrund for de Rørelser, der ude i Europa havde bragt saa meget gammelt til Forfald og bevirket, at saa meget nyt var

opstaaet. Dønningerne heraf var ogsaa naaet vore Strande og havde bl. a. medført, at Afdeling 1 opløstes, og Afdeling 12 oprettedes sammen med andre 7 Afdelinger. Det havde ikke været muligt at undgaa nogle Lussinger i de tilbagelagte 10 Aar, men trods alt var det dog lykkedes at komme igennem med Skindet paa Næsen, og dette skyldtes ikke mindst Klubbernes og Tillidsmændenes Indsats samt det gode Samarbejde, der havde bestaaet igennem alle Led. Efter at have takket enhver for deres Medvirkning og paapeget, at Afdelingen, hvis Medlemstal var vokset fra ca. 800 til ca. 3000, havde store Muligheder for at præge Forbundets Udvikling, men samtidig, i Kraft af dette Medlemstal, store Forpligtelser, motiverede han et Leve, der blev besvaret med 3 kraftige »Hurra« for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Orkestret spillede Internationale, og Aftenunderholdningen tog sin Begyndelse. I et Par Timer underholdt vore allerbedste Kunstnere de Tilstedeværende, hvorefter der spilledes op til Dans, og i den store og smukke Sal svang ældre og yngre Kolleger deres Damer til Kl. 5 Morgen, kun afbrudt af en halv Times Midnatsunderholdning. Afdelingens Arbejdsløse fik hver udbetalt 5 Kr., saaledes at de ogsaa blev i Stand til at købe en lille Forfriskning.

Det var helt igennem en smuk Fest, som Deltagerne sent vil glemme, og som sikkert vil bidrage til at styrke det Kammeratskab og Sammenhold, der er Brug for, om det skal lykkes for os at løse de store Opgaver, som Forbundets sidst afholdte Kongres satte paa Dagsordenen. *O. W.*

Afdeling 14.

Lørdag den 5. Oktober afholdt Københavns Afdeling 14, Automobil- og Cyklemekanikerne, deres 10 Aars Stiftelsesfest paa »Gimle«, Grundtvigsvej 14. Formand Rich. Ludvigsen aabnede og bød Velkommen til den talrigt fremmødte Forsamling og de indbudte Gæster, deriblandt Næstformand P. Andersen fra Smedeforbundet. Formanden omtalte Forholdene ved Afdelingens Start, de 300 Medlemmer, der nu var vokset til 1050, hvortil naturligvis de 2 store Samlefabrikker i Sydhavnen havde bidraget meget; endvidere de vanskelige Forhold, Afdelingen til daglig har at kæmpe med, og berørte de store Konflikter og vanskeligere Sager, som i de 10 Aar havde været behandlede. Faget er jo sæsonbestemt, kun i faa Maaneder af Aaret gaar det med fuld Beskæftigelse, og Medlemmerne maa slaas med Arbejdsløsheden den overvejende Del af Aaret.

Den første Bestyrelse talte 7 Mand, hvoraf der dog ikke mere er nogen med i det aktive Arbejde, dannedes ved et Møde i »Harmonien« paa Nørrevold den 13. August 1919 og bestod af: Thorvald Carstensen som Formand, der dog kun fungerede en kort Tid, Marius Olsson som Kasserer og som Repræsentanter: Leo Christensen, A. Carlsen, Th. Christensen, T. Frederiksen og E. Olsen. Paa Generalforsamlingen den 25. September s. A. valgtes Leo Christensen, der i ca. 6 Aar, indtil 13. Juli 1925, beklædte Formandspladsen. Ludvigsen bragte til Slut en Tak for godt Samarbejde og Kammeratskab til de Kolleger, der gennem Aarene har virket som Bestyrelsesmedlemmer, deriblandt ogsaa de nuværende, og Tillidsmændene paa Arbejdspladserne, der jo maa gøre det daglige Arbejde for Organisationen, og sidst, men ikke mindst, takkede han Smedeforbundet for dets altid redebonne Støtte til Afdeling 14 gennem de svundne Aar.

P. Andersen tog derpaa Ordet og takkede for Invitationen til Festen, bragte en Hilsen fra Hovedledelsen og kom derefter i en lille Tale ind paa Afdeling 14's særegne Forhold. Denne Afdeling rummede store Modsætninger; det lille primitivt arbejdende Cykleværksted med de gammeldags Metoder som Modsætning til de hypermoderne rationaliserede Automobil-Samlefabrikker i Sydhavnen; han omtalte Kapitalkoncentrationerne og Rationaliseringen i de moderne Industrilande, der havde Følger ogsaa for os, og Arbejdernes Værn derimod; Lærlingespørgsmaalet og dets store Betydning for Afdelingen. Andersen sluttede med et kraftigt besvaret Leve for Sammenholdet indenfor Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og adresserede dette til Afdeling 14.

Derefter tog den muntre Del af Underholdningen sin Begyndelse med Skuespiller Arvid Ringheim i Spidsen. Efter Underholdningen samledes man om Kaffebordene, og derefter tog Dansen fat og varede til et godt Stykke ud paa Morgenstunden. Ind imellem havde Bestyrelsen Lejlighed til at hilse paa Gæsterne, og adskillige gode Ønsker for Fremtiden blev udtalt og besvaret med Leveraab. Det blev sent, før man skiltes, men med Bevidstheden om at have tilbragt nogle Timer i et godt og kammeratligt Samvær sluttede man Festen. *R. L.*

Afdeling 11.

Som den sidste i Rækken af de Afdelinger, der dannedes efter, at Afdeling 1 var ophørt at eksistere, fejrede Københavns Afdeling 11, Fagforening for Reparatører ved industrielle Virksomheder, Lørdag den 12. Oktober sin 10-aarige Stiftelsesfest.

Festen, der afholdtes i »Tivoli«s Koncertsal, havde fundet mægtig Tilslutning, idet ca. 1300 af Afdelingens Medlemmer med Damer havde givet Møde.

Formanden, S. A. Svendsen, der har været Formand i de forløbne 10 Aar, bød Velkommen og mindedes i store Træk Aarsagen til Afdelingens Stiftelse og de vigtigste Begivenheder i den forløbne Aarrække samt takkede alle de Medlemmer, der som Bestyrelsesmedlemmer, Tillidsmænd eller paa anden Maade havde deltaget i Arbejdet til Gavn for det fælles Maal.

Derpaa holdt Forbundets Næstformand, P. Andersen, den egentlige Festtale, hvorunder ogsaa han mindedes de Foreteelser, der fandt Sted i 1919, og det ynkelige Resultat, der kom ud af Splittelsesbestræbelserne. Endvidere pegede han paa de store Opgaver, der laa for, og som krævede det nøjeste Samarbejde og enig Optræden af alle Forbundets Organer, og han sluttede med at motivere et Leve for Afdeling 11.

Derefter tog den lettere Underholdning sin Begyndelse isprængt lødigere Kunst, der bestod i, at Operasanger ved det kgl. Teater Chr. Frederiksen, der tidligere har været Medlem af Afdelingen, sang en Række Numre.

Efter Underholdningen spredtes Deltagerne i de tilstødende Restaurationslokaler, medens Salen ryddedes, og Dansen begyndte. Denne blev senere afbrudt ved, at de to Gavtyve, Holger Pedersen og Carl Fischer, kom til Stede og i et Kvarters Tid fik Deltagerne til at vride sig i Latter over deres barokke Indfald.

Festen var tænkt at skulle slutte Kl. 3, men der var endnu paa dette Tidspunkt saa megen Feststemning, at der maatte gives en Time ekstra, saaledes at det blev henad Morgenstunden, forinden Deltagerne skiltes i Bevidstheden om at have tilbragt en fornøjelig Aften og givet hinanden Haandslag paa fortsat at staa Vagt om den Organisation, der i de forløbne 10 Aar har bragt netop Reparatørerne saa store Fordele.

Teknologisk Institut.

Nyt Aftenkursus paa Teknologisk Institut for københavnske Haandværkere — til Vejledning i kommunale Forhold og i visse almindelige Samfundsforhold.

Det Kursus, som denne Artikels Overskrift melder om, tænkes aabnet i Slutningen af denne Maaned.

»En lang Benævnelse paa et Kursus«, vil maaske mange synes; men de, der andet Steds har set, hvad Meningen er med det hele, vil sikkert indrømme, at det ikke er helt let at finde en rammende og kort Benævnelse.

Nogle vil maaske erindre, at Undervisningen skal gaa ud paa

1) at give *københavnske* Haandværkere Kundskab om saadanne *kommunale* og almindelige *sociale* Forhold *(administrative, økonomiske, retslige* etc.), der er af særlig Interesse for Haandværkere;
2) at give Vejledning i *skriftlig og mundtlig Fremstilling* af faglige og sociale Emner;
3) at yde den fornødne Vejledning i *Brugen* af de i det borgerlige Liv hyppigst anvendte *Haandbøger* samt Anvisning paa brugbare *faglige Haandbøger.*

Maa jeg blot her fremhæve, hvad jeg har sagt tidligere — i Anledning af Oprettelsen af Kursus af lignende Art:

Det er ikke *teoretiske* Betragtninger, der ligger til Grund for Planlæggelsen af dette Kursus.

Gang paa Gang har det vist sig under det daglige Arbejde paa Teknologisk Institut, at der *er* Trang til en Undervisning paa de Omraader, som ovenfor er omtalt.

Haandværkeren kan i vore Dage ikke »nøjes« med at have en grundig *faglig* Viden og Kunnen.

Han har ikke alene en betydningsfuld Gerning at udføre i sin Egenskab af Haandværker — det borgerlige Liv *kalder* paa ham som *Borger.*

Vor Tids politiske og sociale Udvikling har ført med sig, at det borgerlige Samfund i saa høj Grad netop kalder paa *Haandværkeren,* gør Brug af hans Erfaringer, kræver, at han interesserer sig for Samfundslivet, kender Samfundets *Teknik.*

Af den Grund *burde* det Kursus, der her er gjort Rede for, kunne samle mange Deltagere.

Først og fremmest bør de komme, der paa Forhaand interesserer sig for kommunale Forhold og Samfundsforhold i det hele taget, dernæst bør de, hvis Interesse for alt dette maaske ikke er saa levende, møde — fordi ogsaa *de* — naar som helst — kan komme i den Situation, at de *maa* vide Besked.

Teknologisk Institut, der vel tør siges at sidde inde med *nogen* Viden om, hvor der skal »sættes ind«, for at den danske Haandværker kan gøre sig saa smukt gældende som muligt, udsender nu denne Opfordring og haaber og venter, at mange følger den.

Kursuset vil — som tidligere meddelt — strække sig over ca. 45 Timer (2 Timer en Aften ugentlig).

Prisen for Deltagelse er Kr. 30,00.

Mødedagen vil nærmere blive bestemt.

Nærmere Oplysninger gives ved Henvendelse til Skoleafdelingens Kontor, Hagemannsgade 2, 2. Telefon om Dagen Central 8760 og om Aftenen Kl. $7^1/_2$—$8^1/_2$ (Lørdag undtagen) Central 50734.

En Aabenbaring.

Kristeligt (!) dansk Fællesforbund har øjensynlig været ude for en Aabenbaring, thi i det Papir, som det kristelige Sammenrend udgiver, kan man i Nummeret for 11. Oktober læse følgende:

> »Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund har som bekendt ved deres Kongres vedtaget en Resolution om 7 Timers Arbejdsdag. Der udtales i Resolutionen, at 8-Timersdagen allerede er forældet —(!)
>
> Man har udsendt Resolutionen af Hensyn til Kommunisterne, som findes i stort Tal indenfor Foreningen, og af Hensyn til Sovjet.«

Da Resolutionen ikke er vedtaget af Hensyn til Kommunisterne, da disse ikke findes i stort Tal indenfor vor Organisation, og da vi ikke tager fjerneste Hensyn til Sovjet, er den Aabenbaring, som de kristelige her har haft, noget for stærkt paavirket af Fantasien.

Den internationale Folkehøjskole i Helsingør.

Haandværkerafdelingen udvides.

Paa den internationale Højskole, hvor Eleverne i Samraad med Forstanderen vælger de Fag, de ønsker at studere, har der hidtil været lagt særlig Vægt paa Undervisning i Samfundslære, dansk Stil, Regning, fremmede Sprog og de moderne Kulturlandes geografiske, sociale, literære og religiøse Forhold. Disse Fag faar ogsaa i det kommende Vintersemester fra 3. November til 30. Marts en fremskudt Plads paa Timeplanen, idet der foruden de danske Lærere, cand. mag. Peter Manniche, cand. polyt. Dalsgaard, Lærer Marinus Petersen og Frk. Thomsen, er ansat en engelsk Lærer, Mr. Wait, to amerikanske, Mr. og Mrs. Barton, og en tysk, Dr. Winkler, der ved Siden af at undervise i Sprog holder Foredrag og leder Studiekredse paa deres Modersmaal. De 9—10 tyske Elever, der kommer paa Skolen i Vinter, vil undervise i smaa Konversationshold paa 3 eller 4 Elever, og de engelsktalende Lærere og Elever vil lede tilsvarende Hold paa engelsk.

(Fortsættes Side 255.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
25677	Andersen, Oscar Alfred ..	København	9. 1.09	Kbhvn. Afd.	8. 9.28	Kbhvn. Afd. 2	15. 6.29
22747	Bertelsen, Vald. Lykke ...	Aarhus	11.10.06	Aarhus	6.10.28	Aarhus	6. 4.29
18762	Bolmgren, Niels Johan....	Allinge	23. 9.90	Vejen	5.11.10	Kbhvn. Afd. 13	1. 6.29
26118	Breuning, Sofus Ludv. J..	København	26. 5.82	Kbhvn. Afd. 1	23. 2.18	„ „ 13	15. 6.29
8226	Christensen, Anders Laur....	Tommerup	13. 1.81	„ „ 1	16. 3.07	„ „ 7	29. 6.29
16806	Christiansen, Herman	København	3. 9.07	„ „	10. 9.27	„ „ 13	1. 6.29
9848	Eriksen, Valdemar.....	Skovsgaard	27. 7.07	Aalborg	6 11.27	Løgstør	20. 4.29
33225	Esbensen, Christian	Rødding	18. 2.05	Haderslev	14. 4.29	Haderslev	20. 4.29
3370	Gormsen, Osvald Lars...	Vindeby	27. 2.06	Nakskov	10. 8.25	Nakskov	28. 1.28
10990	Hansen, Axel Lars	Kastrup	5. 4.07	Kbhvn. Afd.	16.12.27	Kbhvn. Afd. 13	15. 6.29
24967	— Ervin Oskar...	Neder Draaby	5. 4.06	Frederikssund	2. 7.25	„ „ 11	15. 6.29
6454	— Hans Alfred ...	Hillerød	8.12.94	Hillerød	1.11.13	„ „ 12	29. 6.29
18874	— Julius Ludvig ..	Odense	2. 9.97	Nakskov	15. 1.26	Nakskov	19. 1.29
29464	— Martin Egede..	Knudstrup	21. 5.07	Viborg	1.12.26	Viborg	4. 5.29
15335	— Poul Helmer...	København	7. 3.07	Kbhvn. Afd.	9. 5.27	Kbhvn. Afd. 15	15. 6.29
31344	— Svend Oskar ..	—	10. 9.09	„ „	25.10.28	„ „ 11	1. 6.29
27748	Hein, Otto	Kiel	5. 4.10	„ „	2. 4.29	„ „ 2	15. 6.29
39099	Holm, Aage Nielsen ..	Dollerup—Viborg	13. 4.03	Fredericia	13. 6.24	Fredericia	23. 2.29
18447	— Holger Viktor..	København	30.10.82	Kbhvn. Afd. 1	10. 3.19	Kbhvn. Afd. 14	15. 6.29
9662	Høj, Thomas Albrecht	—	13. 3.88	Horsens	11. 8.28	Horsens	18. 8.28
34091	Jensen, Alfred Peter W.	Klim	1. 7.03	Odder	1.11.21	Aarhus	16. 3.29
11953	— Axel Christian J.	København	9. 8.07	Kbhvn. Afd.	15.10.26	Kbhvn. Afd. 12	29. 6.29
26029	— Carl Erik.....	—	23.12.09	„ „	24. 5.29	„ „ 14	25. 5.29
29689	— Hjalmar Anton.	Frederiksberg	8.12 06	„ „	7. 5.29	„ „ 6	11. 5.29
5365	— Jens Chr.....	Herlufmagle	12.10.75	„ „ 1	22. 8.96	Nakskov	1. 9.28
27526	— Jens Jacob	Levring	23. 3.09	Silkeborg	1. 5.28	Silkeborg	13.10.28
39406	— Thorkild Christoffer	København	29. 1.05	Kbhvn. Afd.	20. 5.24	Kbhvn. Afd. 11	1. 6.29
38082	— Villy Siegfred..	Aarhus	9. 7.04	Aarhus	6. 5.24	Aarhus	30. 3.29
23392	Jørgensen, Hans	Tullebølle	16. 8.00	Kbhvn. Afd.	2. 4.28	Kbhvn. Afd. 12	29. 6.29
38647	Jeppesen, Knud Vange ...	København	10. 4.04	„ „	23. 2.24	„ „ 2	29. 6.29
17108	Johansen, Arne Peter Stær	—	3. 4.07	Odense	1. 6.26	„ „ 13	29. 6.29
29799	— Christoffer.....	Oslo	18. 5.93	Kbhvn. Afd.	15. 4.29	„ „ 12	22. 6.29
22300	— Hans Peter	Nordby	6. 3.08	Odense	1. 8.27	„ „ 13	1. 6.29
39862	Juhl, Chresten Hansen	Sunding	31.12.05	Haderslev	1. 4.25	Haderslev	6. 7.29
37537	Kjær, Holger	Holbæk	9.10.04	Holbæk	29.11.23	Holbæk	6. 4.29
27843	Knudsen, Henry	Frederikshavn	20. 1.97	Kbhvn. Afd.	4. 4.29	Kbhvn. Afd. 14	8. 6.29
36846	Larsen, Holger Carl J..	København	25. 2 03	„ „	1.11.23	„ „ 12	1. 6.29
11434	— Jens Viggo	—	12. 6.07	„ „	5.10.26	„ „ 2	1. 6.29
36823	— Poul Ernst Westy	Ordrup	27.10.04	„ „	12. 6.29	„ „ 12	15. 6.29
26366	Lindhøj, J. C. Th. Christensen	Bjergby	23.11.00	„ „	3. 6.29	„ „ 12	29. 6.29
23300	Lylloff, Alex Marius...	Svendborg	8. 9.07	„ „	2. 3.28	„ „ 5	15. 6.29
37493	Madsen, Christen P.....	Hestbæk	10. 5.03	Viborg	2. 5.24	Viborg	4. 5.29
21452	— Otto	Hesnæs	6.10.02	Stubbeköbing	1. 5.21	Kbhvn. Afd. 15	16. 2.29
16052	Manley, Svend Aage ...	København	6.10.07	Kbhvn. Afd.	10. 6.27	„ „ 12	15. 6.29
20123	Meyer, Anton V. W....	—	15.12.05	„ „	27. 4.25	„ „ 2	18. 5.29
28968	Milbrat, Charles	Gryderup	10. 6.00	Hillerød	5. 9.18	„ „ 13	18. 5.29
23720	Nielsen, Carl Erik.....	København	7. 2 08	Kbhvn. Afd.	11. 4.28	„ „ 9	15. 6.29
14931	— Ejner Lars.....	—	22. 3.02	„ „	3.12.21	„ „ 12	4. 5.29
4611	— Johannes	Fredericia	29. 9.99	Horsens	8. 3.21	Horsens	29. 6.29
26117	— Niels V. Stabell	Hammel	7. 7.89	Maskinistforeningen	10. 9.28	Kbhvn. Afd. 14	1. 6.29
7650	— Peder	København	21.10.80	Aarhus	8. 9.00	„ „ 12	15. 6.29
26057	— Poul Alfred....	Hunseby	26.10.05	Kbhvn. Afd.	25 5.29	„ „ 14	8. 6.29
16731	Olsen, Aage Carl O...	København	15.11.07	„ „	1. 9.27	„ „ 13	8. 6.29
14770	— Aksel	—	23 4.97	„ „	16. 3.25	„ „ 14	22. 6.29
18954	Petersen, Alexander L. ..	Aarhus	31. 8.08	Aarhus	17. 4.28	Aarhus	13. 4.29
24316	— Anders Peter ..	Odstrup	2. 4.88	Holbæk	1.12.16	Holbæk	30. 3 29
28390	— Christian F. ...	Haderslev	21. 7.07	Haderslev	14. 2.26	Haderslev	5. 1.29
24825	— Ejnar.....	Sjørslev	31.12.01	Silkeborg	27. 7.27	Silkeborg	20 4.29
29785	— Erik.....	Korsør	26. 6.10	Kbhvn. Afd.	25. 6.29	Kbhvn. Afd. 14	29. 6.29
1586	— Hans Peter P..	København	28. 6.06	„ „	14.10.25	„ „ 12	15. 6.29
25755	— Orla Christian .	—	15. 5.10	„ „	12.10.28	„ „ 14	18. 5.29
3756	— Peter Laurits ..	Aarhus	20. 3.02	Silkeborg	23.10.25	Aarhus	8. 6.29

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
2714	Petersen, Svend Aage . .	Aarhus	12.12.05	Aarhus	26. 5.25	Aarhus	30. 3.29
23126	— Svend P. Mejlby	Vordingborg	21. 2.06	Kbhvn. Afd.	18. 1.29	Kbhvn. Afd. 14	8. 6.29
20584	Rasmussen, Aage H.....	Hammer	7. 6.06	Faaborg	31.10.25	Nyborg	20. 4.29
3811	— Albert Jacob...	Slagelse	15. 9.99	Slagelse	26. 2.20	Kbhvn. Afd. 5	1. 6.29
2093	— Arnold Ottomar	København	3. 7.84	Stettin	18.11.08	„ „ 14	20. 4.29
5507	Rønnow, Gregers	Helsingør	12.12.00	Kbhvn. Afd. 1	21.11.19	„ „ 15	8. 6.29
3697	Sørensen, Arne Peter M..	København	4.10.04	Randers	29. 4.26	„ „ 12	22. 6.29
4490	— Jørgen Winther	Stenderup	22. 6.07	Horsens	15. 5.27	Horsens	20. 4.29
18871	Schimler, Carl V. K. Larsen	Maribo	8.10.03	Nakskov	9. 1.26	Nakskov	4. 5.29
36488	Schram, Svend Gunnar .	Farum	27.10.04	Kbhvn. Afd.	27. 7.23	Køge	20. 4.29
35532	Tiedjens, Hans	Haderslev	29. 5.04	Haderslev	3. 3.23	Haderslev	8. 6.29
32687	Tind, Alfred.....	Hammerhøj	21. 5.01	Randers	2.10.19	Kbhvn. Afd. 11	22. 6.29
7690	Thomsen, Aksel Sofus ...	Aarhus	13.10.06	Aarhus	4. 5.26	Aarhus	30. 3.29
28662	— Henry	Nykøbing M.	20. 1.97	—	21. 9.26	—	30. 3.29
	Dansk Jærn- og Metalsliberforbund.						
46314	Dal, Christian Frandsen	Aarhus	22. 3.99	Kbhvn. Afd.	12. 7.19	Aarhus	30. 3.29
46605	Slott, August.....	Ørslev	2.11.68	D. Arbm. Forb.	1. 4.16	Nørre Aaby	23. 2.29

Ved Siden af Undervisningen i Sprog, sociale og internationale Forhold, vil Skolen imidlertid i den kommende Vinter ogsaa lægge Vægt paa Haandværkerfag, idet der efter Forslag af Forstanderen for Helsingør tekniske Skole, Ingeniør H. Einfeldt, vil blive indledet et Samarbejde mellem de to Skoler, hvortil de respektive Skolebestyrelser har givet deres Tilslutning.

Den egentlige Haandværkerundervisning vil efter Planen strække sig over 12—13 ugentlige Timer, 4 Timer hver anden Dag, og for at kunne drage fuldt Nytte af Teknisk Skoles Undervisningsmateriel, Lysbilledsamling og tekniske Bibliotek bliver Undervisningen henlagt til Teknisk Skole under Forstander Einfeldts Ledelse, men saaledes, at Højskolens Elever undervises paa særlige Hold og efter en Plan, som begge Forstandere er enige om.

Det vil sikkert staa enhver Haandværker klart, at den kulturelle Paavirkning, som han venter, at Højskolen skal kunne give ham, i væsentlig Grad fremmes, naar Undervisningen sættes ind paa det Punkt, hvor Interessemomentet maa være stærkest, *nemlig omkring vedkommendes Erhverv.* Fagtegning er stadig det grundlæggende i al Undervisning for Haandværkere, men det maa suppleres med en mere omfattende Fagundervisning i Kalkulation, Opmaaling, Materiallære og Skriftøvelser, og den faglig betonede kulturelle og smagsudviklede Side kan yderligere befæstes for Elever fra Bygningsfagene og de kunstindustrielle Fag ved en Gennemgang af de forskellige Stilarter. Netop i Helsingør og Byens Omegn findes særlig mange rigt varierede Eksempler paa forskellige Tidsaldres fremragende Bygningskunst og Kunsthaandværk, at der her er en uudtømmelig Kilde at øse af. Fornuftigt udnyttet kan disse gunstige Omstændigheder medvirke til at gøre Undervisningen impulsiv og levende.

For Maskinfagenes og de industrielle Fags Vedkommende vil den egentlige Fagundervisning blive suppleret med en lang Række teknologiske Foredrag med Omtale af moderne Arbejdsmetoder, Maskiner og Værktøjer, og der vil blive givet en Oversigt over teknisk Virksomhedsledelse, belyst ud fra finansielle, industrielle, handelstekniske og rent samfundsmæssige Betragtninger. Der vil i Tilknytning hertil blive arrangeret forskellige Fabriksbesøg.

Alle Haandværkerafdelingens Elever vil blive undervist i Forretningsbogføring og Forretningskorrespondance, og for de Elever, der ikke har gaaet paa Teknisk Skole tidligere, gives elementær Undervisning i de forberedende Tegnefag.

Endelig vil der for *alle* Højskolens Elever blive holdt en Række Foredrag paa Højskolen over dansk Haandværks Historie, Næringsfrihedens Betydning for Industri og Haandværk, den særlige Arbejdslovgivning og Haandværkerens Samfundsstilling.

Hele Planen for Undervisningen er fremstaaet af et Ønske om at forene Højskolens *vækkende* med den Tekniske Skoles *kundskabsmeddelende* Undervisning.

Dette vil vi prøve paa at naa til ved af den tekniske Kulturs Historie at fremdrage netop det, der er nødvendigt for at forstaa vor egen Tids Kunst og Teknik og ved at belyse de Vilkaar, hvorunder Nutidens Haandværk og Industri arbejder, og endelig ved at supplere den nødvendige Fagtegning med en Række Fag, der er nødvendige for den Haandværker, der vil følge med i Udviklingen indenfor Faget.

Program med Oplysninger om Skolen og Muligheder for at opnaa Understøttelse til Opholdet paa denne faas ved Henvendelse til Forstander Manniche, Helsingør.

Arbejdsløse, der kan faa deres Understøttelse udbetalt under Opholdet paa Skolen, indsender gennem Fagforeningen Ansøgning til Arbejdsdirektoratet, Amaliegade 25, København K.

Rettelser

til Adressefortegnelsen for August over Tillidsmænd.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Kasserere.

Holstebro: Kassereren flytter 1. November til Ørstedsvej 18.

Meddelelser fra Hovedkasserererne.

Dansk Jærn- og Metalsliberforbund.

Bortkommen Bog.

Medlemsbog Nr. 46513 for Daniel Sørensen er anmeldt som tabt og gøres herved ugyldig.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 8839	Johansen,	Johs. Albert Th.	(Kbhvn. Afd.)
- 8914	Jørgensen,	Anders	(—)
- 15083	Rasmussen,	Erhardt Marqvard	(—)
- 30232	Andersen,	S. Chr. V. Borregaard	(Aalborg Afd.)

Medlem Nr. 2950, Svend Børge Christensen, har atter fundet sin Bog.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 12422	Hansen,	Anders Jørgen
- 18346	Petersen,	Svend Hannecke
- 11366	—	Vagn

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 4279	Hansen,	Christian	2. 1.09
- 23051	Hasselstrøm,	Knud Christensen	3. 2.17
- 30018	Jensen,	Henrik Høhner	16.11.18
- 9157	Jakobsen,	Søren	13. 5.16
- 24469	Lauridsen,	Christen	23. 6.17
- 23433	Olsen,	Niels Carl Em.	28. 7.17

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 20537	Andersen,	Kaj Arnold	26. 3.27
- 37454	—	Ludvig	5. 7.24
- 8093	—	Poul Einer K.	23. 4.27
- 16349	Aakesen,	Aage Einer	19.11.27
- 16523	Bech,	Sven Hugo P.	30. 3.29
- 30435	Bidstrup,	Poul	30. 1.26
- 13995	Bressendorf,	Frederik V. P.	7. 1.28
- 2429	Bünger,	Ove Anton	23. 2.29

			Sidst betalt
Nr. 13102	Christensen,	Chr.	13. 2.26
- 34595	Carlsson,	Carl Aug. E.	14. 4.23
- 28639	Christiansen,	Niels Chr. V.	5. 6.26
- 10712	Hansen,	Anders	28. 5.27
- 12422	—	Anders Jørgen	27. 4.29
- 37193	—	Andreas	26. 1.24
- 25339	—	Hilmar Jens P.	13. 4.29
- 5620	Jensen,	Alex Chr.	13. 4.29
- 15821	—	Gerhard	17. 9.27
- 30450	—	Jens Chr. K.	20.10.28
- 25031	—	Jens Vindsmose	7. 7.28
- 29292	—	Verner	21. 4.28
- 2315	Jørgensen,	Harald Peter	11. 5.29
- 14524	—	Peter Henrik	11. 6.27
- 32786	Jacobsen,	Chr. Peter	20. 8.21
- 18829	Johansen,	Harald Th.	13. 6.25
- 4675	Jæger,	Albert Viktor	9.10.26
- 12674	Keller,	Gustav	12. 6.29
- 8891	Larsen,	Albert Herman	1. 7.22
- 39390	Lithing,	Einer L. Nic.	11. 5.29
- 35235	Mikkelsen,	Chr. Ilsøe	12. 5.28
- 27260	—	Holger	20. 4.29
- 7316	Mortensen,	Poul Peter Chr.	3. 9.27
- 36928	Moser,	Axel V.	16. 3.29
- 29666	Møller,	N. Th. Otto	16. 2.29
- 698	Nielsen,	Bjarne	19. 1.24
- 8267	—	Erik	4. 5.29
- 27935	—	Olaf Robert Max	27. 3.20
- 26112	Onsager,	Leo	18. 5.29
- 8274	Petersen,	Carl Emil	6.11.26
- 1107	—	Chr. Boye	10.10.25
- 28893	—	Hans Fr.	5.11.27
- 37853	—	Hans Laurits	26. 3.27
- 18346	—	Svend Hannecke	9. 3.29
- 11366	—	Vagn	6. 4.29
- 18696	Poulsen,	Emil	21. 4.28
- 38756	Rasmussen,	Jens Herm.	30. 3.29
- 10169	Sørensen,	Gunnar Victor Terslev	21. 4.28
- 8530	—	Svend Aage	2. 8.24
- 25058	Sand,	Aage Henrik Kjærulf	13. 3.26
- 28148	Westh,	Laurits Peter	13. 8.27
- 18192	Wilmar,	Albert Willy	4. 8.23

Overskud. Hos F. L. Smidth & Co. henligger der Overskud paa Kontoret, Gl. Køgevej, til følgende:

Drejere,	226, V. H. Sørensen.
—	243, A. Skrøder.
—	272, A. Brok.
Skruestikarbejdere,	157, A. Andersen.
—	406, Assens.
Kedelsmede,	183, A. Madsen.
—	197, E. Olsson.
—	173, Ejner Horn.
Klejnsmede,	39, C. Jørgensen.
—	100, Hans Petersen.
—	195, A. Jakobsen.
—	171, P. Hansen.

Th. Andersen.

Til Opbevaring i Arkivet i Afdelingerne under D. S. & M. F. udsendes med dette Nummer af Medlemsbladet i et Eksemplar til hver Afdeling:

»Socialt Tidsskrift«, 5. Aarg., Nr. 9.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 1 NOVEMBER 1929 16. Aarg.

Dæmringen blev til Gry.

Da Industriforeningen i Fjor udsendte sin Beretning for Aaret 1927, var den indledet med, at „1927 blev Aaret, i hvilket Bjergtinderne begyndte at glode, medens Krisens Skygge endnu laa tæt over Dalene". Den Beretning, der nu er udsendt for Aaret 1928, indledes med: „I 1928 blev Dæmringen til Gry. Man øjnede Dagen, men oplevede den endnu ikke helt. Industrien kom ud af den egentlige Krise — enkelte Industrigrene for at se Omsvinget fra 1927 udvikle sig til et Opsving". Hermed er altsaa sagt, at den Bedring i Erhvervsforholdene, som viste sig i 1927, er fortsat i 1928, og Paavisningen heraf er jo af saa megen større Værdi, som den kommer fra Industriens eget Fællesorgan, nemlig Industriforeningen i København.

Det forholdsvis lyse Syn, som præger Beretningen, underbygges af en Mængde Statistik, der er overmaade interessant, fordi den viser ikke alene Fremskridt i Produktionen, men ogsaa paa hvilke Omraader disse Fremskridt i særlig Grad har sat ind. Det er i saa Henseende bemærkelsesværdigt, at medens den danske Industri i Kriseaarene i høj Grad tabte sit Fodfæste paa Grund af den omfattende Import, der erobrede Hjemmemarkedet, saa er det ikke Generobringen af dette, der særlig kendetegner Fremgangen, idet denne for Hjemmeindustriens Vedkommende er mindre i Forhold til den Fremgang, som Eksportindustrien kan opvise. Dette er for saa vidt beskæmmende, som det jo maatte være muligt, naar alle de Faktorer, der ønsker Beskæftigelsesspørgsmaalet løst, virkede i samme Retning, at gøre Erobringer paa Hjemmemarkedet, og her spiller den rigtige Indstilling hos Forbrugerne ikke den mindste Rolle; der maatte alene paa Baggrund af Hjemmemarkedets Forsyning være store Muligheder for at faa Beskæftigelsen sat yderligere i Vejret.

Paa den anden Side er det jo overmaade glædeligt, at dansk Industri i stigende Grad har været i Stand til at hævde sig paa Verdensmarkedet, og det er da at haabe, at jævnsides med denne heldige Bestræbelse for at skabe Eksport ogsaa maa gaa en Bevægelse i Retning af at begrænse Importen paa alle de Omraader, hvor dansk Industri er lige saa ydedygtig som den udenlandske. Industriberetningen finder det naturligt, „at Udviklingen tidligst satte ind paa den førstnævnte Bane. Det maatte nemlig være lettest for de Industrier, der kan specialisere sig for Salg til hele Verdensmarkedet, at ophæve Misforholdet i Produktionsomkostningerne ved en vidtdreven Specialisering og deraf følgende Rationalisering. De Industrier, som er henviste til det danske Marked alene, havde derimod ikke en saadan Chance, fordi Markedets ringe Størrelse stillede sig hindrende i Vejen". Med Hensyn til det sidst anførte er vi ikke helt enige med Industriberetningen, thi det er ikke alene et Specialiseringsspørgsmaal, men ogsaa et Spørgsmaal om en fornuftig Koncentration og derigennem det fornødne Samarbejde til Erstatning for den meningsløse indbyrdes Konkurrence mellem danske Industriforetagender, hvilken netop med Henblik paa Hjemmemarkedet og ved Leverancer til Stat og Kommuner

har været saa fremtrædende, og hvorved i mange Tilfælde kun er opnaaet en Svækkelse af Virksomhedernes Økonomi i Stedet for Styrkelse til at tage Kampen op med Importen. Her er da et Omraade, hvor Industrien i Forbindelse med hele den Virksomhed, der udfoldes for at skabe Forstaaelse for dansk Arbejdes Betydning, maatte kunne forøge Mulighederne for Produktionens Udvidelse, og Hjemmeindustrien er ikke her paa samme Maade som Eksportindustrien afhængig af en Mængde Forhold af international Karakter, som den ikke kan ændre til Fordel for sig, selv om vi erkender, at udenlandsk Dumping og Toldpolitik spiller en ikke uvæsentlig Rolle.

Ifølge Industriberetningen er Industrieksportens Totalværdi i 1928 blevet forøget med 32 Mill. Kr., hvilket repræsenterer en Stigning paa 12 pCt. i Sammenligning med Eksporten i 1927. Beretningen anfører, at „et vigtigt Moment ved Bedømmelsen af disse Tal er den Omstændighed, at Samlefabrikkernes Udførsel af Automobiler i 1928 gik ned til 24 Mill. Kr. mod 45 Mill. Kr. i 1927. Fremgangen for de øvrige Eksportindustrier er saaledes væsentlig større end Forskellen mellem Totaleksporten i 1928 og 1927, og den ved den øgede Eksport skabte Vækst i Beskæftigelsesmulighederne er langt betydeligere, end de 12 pCt.s Eksportstigning angiver". Det er navnlig Skibsbygningen, Dieselmotorfabrikationens, Cementindustriens og Olieindustriens Eksporttal, der frembringer den store Forøgelse i den samlede Eksportværdi, idet disse Industrier i 1928 udførte for 115 Mill. Kr. mod 80 Mill. i 1927.

Med Hensyn til Produktionsforøgelsens Forhold til Beskæftigelsesspørgsmaalet er det interessant at notere, at Produktionen fra 1927 til 1928 er blevet forøget med 8,2 pCt., medens Arbejderantallet kun er steget med 5,3 pCt., og til Belysning af de Vanskeligheder, som Rationaliseringsprocessen medfører for Arbejderne, er det værd at fæstne sig ved Industriberetningens Bemærkning om, at „derfor kommer Industrien ud af Krisen paa et Tidspunkt, da den industrielle Arbejderstab endnu befinder sig deri. Et stort Produktionsaar bliver saaledes samtidig et Aar med Millioner af tabte Arbejdsdage for de Arbejdsløse".

Hvad angaar den Del af Industrien, som særlig har Interesse for vore Medlemmer, nemlig Jern- og Metalindustrien, saa er det især Skibsbygningen og Dieselmotorfabrikationen, der har præget Opgangen i 1928, der for Skibsbygningsindustriens Vedkommende blev et Rekordaar. Danske Skibsværfter afleverede ikke mindre end 75,733 Reg. Tons Netto, hvilket er omtrent dobbelt saa meget som det foregaaende Aar, over 50 pCt. mere end i 1921, der var det hidtidige Rekordaar, og omtrent 4 Gange saa meget som i 1913. Værfterne har i 1928 gennemsnitlig beskæftiget 11,200 Mand mod 9700 Mand i 1927, eller en Stigning i Beskæftigelsesgraden paa over 15 pCt.

En imponerende Fremgang viser A/S Burmeister & Wains Produktion af Dieselmotorer, idet Selskabet i 1928 leverede Skibsmotorer, dels til egne Nybygninger og dels til andre Værfter, paa tilsammen 206,000 HK mod 89,000 HK det foregaaende Aar.

Ogsaa de øvrige Maskinfabrikker og Jernstøberier kunde som Helhed notere Fremgang i 1928, og den Støtte, som Staten gennem Eksportkreditten har ydet Industrien, har sikkert haft en meget stor Betydning. Iøvrigt anfører Industriberetningen, at „den nedstøbte Godsmængde i alle Støberierne tilsammen forøgedes med 20 pCt. fra 61,200 Tons i 1927 til 73,900 Tons i 1928. Heraf falder 29,100 Tons paa Skibsværfternes Støberier mod 24,700 Tons det foregaaende Aar".

Størstedelen af Stigningen i Maskinproduktionen, nemlig 13 Mill. Kr. af ialt 18 Mill. Kr., falder paa Eksportarbejde. Det er dog nedslaaende at se, at i 1928 er der indført for 131,000 Kr. Mejericentrifuger, for 349,000 Kr. Saamaskiner, for 3,242,000 Kr. Slaa- og Mejemaskiner, for 251,000 Kr. andre Markmaskiner, for 217,000 Kr. Tærskeværker og for 131,000 Kr. andre Landbrugsmaskiner til Danmark, hvis Landbrug er det førende i Verden, og som leverer et stort Kontingent til den stigende Bybefolkning, hvis Eksistens i overvejende Grad er afhængig af, at Industrien kan udvikle sig, men selv om Landbruget, sine Frihandelsteorier tro, har undladt at støtte dansk Industri, forekommer det os, at netop med Hensyn til Fremstillingen af Landbrugsmaskiner har Industrien manglet Evne til Koncentration og derigennem til Skabelse af Konkurrenceevne for sin Produktion. Det skal dog noteres, at Afsætningen af Landbrugsmaskiner har bedret sig lidt i 1928, idet Produktionen andrager tilsammen 5,872,000 Kr. imod 5,671,000 Kr. i 1927.

Med Hensyn til Jernstøberierne anfører Industriberetningen:

> „I de senere Aar har man haft Indtryk af, at den forandrede Opvarmningsteknik bevirkede, at Forholdene udviklede sig paa uheldig Maade for Jernstøberiernes vigtigste Leverance, Kakkelovne, idet Salget af Kakkelovne tog af, uden at de danske Støberier fik nogen Erstatning i Leverancer af Støbegods til Centralvarmeanlægene. Aaret 1928

bragte i et vist Omfang en Vending til det bedre i dette Forhold. Dels steg Produktionen af Kakkelovne med 10 pCt. fra 41,000 til 45,000 Stk., og dels forøgedes Produktionen af Radiatorer til det tredobbelte, fra 1000 til 3000 Tons. Baggrunden for dette er de særlig gunstige Chancer, som frembød sig ved Opførelsen af de mange Nybygninger i 1928. De danske Støberier, der har anbragt betydelige Værdier i særlige Anlæg for Radiatorfabrikation, har dog ikke været i Stand til at trænge Udlandet tilbage. Forholdet er det, at Forbruget af Radiatorer og Ribberør er vokset her i Landet med 4000 Tons fra 5700 Tons i 1927 til 9700 Tons i 1928, og af denne Forbrugsstigning er Halvdelen leveret af danske og Halvdelen af udenlandske Fabrikker. Selv om dette naturligvis ikke er et videre gunstigt Resultat for den danske Industri, betegner det dog en Forbedring, idet den danske Produktions Andel af Forbruget er vokset fra 18 pCt. i 1927 til 30 pCt. i 1928."

For Kabel- og Traadindustriens Vedkommende blev Produktionen i 1928 betydelig forøget, og Beskæftigelsen i denne Industri forøgedes fra 949 Mand i 1927 til 1062 Mand i 1928. Produktionen af Plove voksede fra 6800 Stk. til 7500 Stk., omtrent samme Antal som i 1926. Indførselen androg 400 Tons mod 364 Tons det foregaaende Aar. Udførselen af Plove udgør ca. 10 Tons aarlig. Derimod er Produktionen af Harver for nedadgaaende. Produktionen af Bygningsbeslag er næsten fordoblet i 1928 og ligger nu paa samme Højde som i 1924, ligesom Produktionen af Bolte, Skruer, Nitrikker m. m. er blevet forøget, om end ikke nær saa meget.

Blikvareindustrien har forøget sin Produktionsmængde betydeligt, og det samme er Tilfældet med Metalvarefabrikkerne, særlig hvor det drejer sig om Metalstøberierne. Den elektromekaniske Industri er et af de Omraader, hvor dansk Industri har haft den største Fremgang i 1928 Produktionen af Elektromotorer og Dynamoer er saaledes vokset fra 36,000 Stk. i 1927 til 46,000 Stk. i 1928 og Værdien fra 11 til 11,3 Mill. Kr.

Ogsaa Produktionen af elektrisk Installationsmateriel, Telefonapparater og Akkumulatorer var i stærk Stigning, og Værdien af sidstnævnte udgjorde 930,000 Kr. mod 821,000 Kr. i 1927. Produktionen af Tørelementer er stigende, og det samme er Tilfældet med Forbruget af Radiomateriel, hvoraf den største Del importeres, men den indenlandske Industris Andel i denne Produktion er stadig voksende.

Vi skal muligvis senere vende tilbage til Industriberetningen, der indeholder et Væld af Oplysninger om dansk Produktion, men det her fremførte vil vise, at Beretningen har Ret, naar den anfører:

„Det blev et Opgangsaar for saa at sige hele Industrien."

Lad os da haabe, at den Dæmring, der blev til Gry i 1928, maa bære Varsel om Dag — Arbejdsdag for den danske Befolkning med fuld Beskæftigelse til alle.

Karteller og Truster i Jern- og Metalindustrien.

Af *P. P. Svejstrup.*

Glødelampekartellet.

Det er kendt, at indenfor den elektriske Industri er det amerikanske Selskab General Electric ved Hjælp af forskellige Datterselskaber ved at opnaa en international førende Stilling med dertil svarende Magt og Monopolfortjenester. Børserne har da ogsaa vurderet denne Fremgang for General Electric ved at sætte Kursen paa Aktier op fra 135 ved Udgangen af 1927 til ca. 300 i September 1929.

Blandt de internationale Forretninger, som General Electric har foretaget i Sommeren 1929, og som menes at være af stor Betydning, har mange særlig fæstet sig ved, at General Electric har købt en meget betydelig Aktiepost i den tyske Glødelampefabrik Osram, efter Sigende til en Kurs af 600. Hvis denne Forretning virkelig skal være særlig fordelagtig for General Electric, maa Osram give et endog meget stort Udbytte i Fremtiden, og man har da Lov til at spørge, om dette nu ogsaa er muligt og sandsynligt.

Ganske vist blev der i 1925 dannet et internationalt Kartel, omfattende 18 Lande og omtrent alt, hvad der findes af Glødelampefabrikker, men dette Kartel, der har Navnet Phoebus, slog straks fast overfor Offentligheden, at et Hovedformaal for Kartellet var at sørge for, at de enkelte Kartelfabrikker mod nærmere fastsatte Afgifter kunde faa Adgang til at benytte hinandens Patenter, Opfindelser og Erfaringer; dette syntes jo udmærket og var i fuld Overensstemmelse med den almindelige Rationaliseringstendens i Industrien, men man stiller sig noget skeptisk overfor, at det skulde skabe store Udbytter, at den ovennævnte Forretning kunde synes rimelig og forsvarlig.

Heller ikke Kartellets anden Hovedopgave — at gennemføre Standardiseringen indenfor Glødelampeindustrien — kunde med Grund tænkes at skabe særlig store Fortjenester. Ganske vist opnaaede man i Juni 1926 en

Overenskomst om Standardisering af Glødelampernes Sokler, og dette er jo ubetinget samfundsgavnligt, men paa den anden Side ikke overvældende kapitalmæssigt fordelagtigt.

Man maa derfor være det svenske kooperative Forbund taknemmelig, fordi det har vist, hvor de store Fortjenester kommer fra, og i en Bog (Anders Hedberg: Världsmonopolet i Glödlampor) klarlagt hele Forholdet for den nordiske Læseverden.

Igennem denne Bog faar man at vide, at Kooperationen paatænker at bygge en mindre Glødelampefabrik og har kalkuleret, at Lamperne af en bestemt Type (25 Watts) kan fremstilles og sælges med Fordel for en Pris af 85 Øre pr. Stk. For dernæst at faa et Indblik i, til hvilke Priser denne Lampe faktisk blev handlet, lod man den 24. og 25. September 1928 foretage Indkøb af denne Lampetype over hele Verden. Det viste sig, at Prisen i Tyskland og Holland laa omkring Kr. 1,10, i Sverige var den Kr. 1,35, og i England laa Prisen for samme Lampe paa omkring Kr. 2,00.

For ikke at trætte med Oplysninger om andre Lande gaar vi straks over til at undersøge, hvorfor Prisen kunde være saa høj i England, og Svaret bliver da, at Phoebus var særlig stærkt der, fordi det byggede paa et engelsk Underkartel, det saakaldte Elma (Electric Lamp Manufactures Association).

Dette Elma omfattede omtrent hele den engelske Glødelampeindustri, og da de forskellige Glødelampefabrikker igen hørte til større Sammenslutninger hele den engelske elektriske Industri. Udenfor stod kun nogle ubetydelige Smaafabrikker. Elma bandt nu de Handlende til sig ved først at give ganske gode Salgsrabatter baade til Grosserer og til Detailhandler og derefter at give et ekstra Tillæg, hvis de Handlende vilde underskrive den saakaldte Elma-Kontrakt, d. v. s. forpligte sig til kun at handle med Elmaprodukter og kun til de fastsatte Priser. De Handlende gjorde det som Regel gerne, fordi de tjente godt ved det, men af og til vilde en og anden forsøge at forøge sin Omsætning ved at sælge billigere. Blev dette opdaget — og det gjorde det ikke sjældent, fordi Elma i sin Tjeneste havde Detektiver af helt politimæssig Karakter — kunde den Handlende hverken faa Lamper fra Kartellet eller overhovedet faa elektriske Produkter fra de forskellige Fabrikker.

Det er denne kartelmæssige Ordning, som det er Phoebus' Opgave at gøre international. Nemt bliver det ikke, fordi de forskellige Kartelmedlemmer har hver sine Interesser, men Fordelene for Kartellet er saa store, at Vanskelighederne har kunnet overvindes — ikke mindst, da man ogsaa har kunnet forøge Handelens Fortjeneste —, det kom jo altsammen til at gaa ud over Forbrugerne. Denne Internationalisering af Kartelordningen har været i Udvikling, og det hænger bl. a. sammen med, at Kartellet er uafhængigt af de borgerlige Domstole (Schweiz har ikke Antydning af Trustlov), og at det har skabt sin egen Karteldomstol, hvor alle Stridigheder mellem Kartellets Medlemmer afgøres.

Det internationale Glødelampekartel er saaledes endnu i Udvikling, og man maa være Svenskerne taknemmelig for, at de har givet os Indblik i Kartellets Politik i den nævnte lille Bog. Det varer vel forøvrigt ikke længe, inden den svenske kooperative Glødelampefabrik kommer i Gang, og vi saa ser, hvorledes den økonomiske Modsætning mellem de to diametralt modsatte Opfattelser af Produktion og Handel vil komme til at spænde af.

Men alt i alt har man et ganske godt Billede af, hvorledes i hvert Fald nogle af de store Sammenslutninger arbejder: Udadtil optaget af Rationalisering og Standardisering, indadtil optaget af at dele Markedet og at regulere Prisen, idet man knytter Handelen til sig, dels ved gode Rabatter og dels ved strenge Bestemmelser mod den, der handler mod Kartellets Ordre.

Man forstaar saa ogsaa bedre, at General Electric har kunnet bedømme Glødelampefabrikken Osrams Stilling saa optimistisk. Paa den ene Side er Osram gennemrationaliseret og vel teknisk set foran alle Konkurrenter. Paa den anden Side er Osram som Medlem af Kartellet sikker paa at høste store økonomiske Fordele af sin udmærkede Teknik.

Den svenske Kuglelejetrust.

Medens det før Krigen var Tyskland, der var førende i Kuglelejeindustrien, er den svenske Kuglelejeindustri (S. K. F.) nu ubetinget førende i Europa og staar ogsaa forrest paa Verdensmarkedet; efter de nyeste Oplysninger kommer saaledes ikke mindre end 75 pCt. af de Kuglelejer, der i Øjeblikket fremstilles i Tyskland, fra Fabrikker, der tilhører det svenske S. K. F. Aarsagen til denne mægtige Fremgang er, at den svenske Industrigren arbejder langt mere moderne (man siger nu i Almindelighed: Har gennemført Rationaliseringen hurtigere og mere systematisk) end de fleste tilsvarende Fabrikker i andre Lande. Paa S. K. F.s Fabrik i Gøteborg arbejder de dygtigste specialuddannede Teknikere og Videnskabsmænd paa stadige Fremskridt og paa at finde stadig nye og fordelagtige Anvendelser for Kuglelejerne. Disse fremragende Specialister tager ligeledes levende Del i Arbejdet for internationalt at fastslaa et mere begrænset Antal Typer som internationale Standards, og — da der ikke i noget andet Land findes tilsvarende faglig Dygtighed som i Sverige — der er heller ikke Tvivl om, at der herigennem skabes yderligere Fremgangsmuligheder for S. K. F.

S. K. F. har i høj Grad gennemført Specialisering mellem de enkelte Fabrikker, saaledes at de Trusten tilhørende Fabrikker i Sverige, U. S. A., England, Frankrig og Tyskland hver har sine Specialer, og disse Specialer er igen valgt under Hensyntagen til, hvad det paagældende Lands Industri særlig har Brug for. Fabrikken i Gøteborg er Centrum i det hele og fremstiller de sjældnere Lejetyper, der saa forsendes over hele Verden. Herved bliver det muligt, at der selv til Fremstillingen af saadanne Typer kan anvendes de bedste Hjælpemidler, og at man derved kan opnaa den billigste og fordelagtigste Produktion. Det svenske Staal egner

sig udmærket til denne Fabrikation, og det anerkendes nu, at de svenske Kuglelejer er førende paa Verdensmarkedet; der skaffes derved Arbejde ikke alene til de Tusinder, der er beskæftiget i S. K. F.s Fabrik i Gøteborg, men ogsaa til en stor Del af de, der er beskæftiget i den svenske Staalindustri.

Den internationale Anerkendelse viser sig tydeligt i, at Salgssummerne — trods Prisnedsættelser og allehaande almindelige Vanskeligheder for den svenske Industri — er i stadig Stigning. I 1923 solgtes der for 65 Mill. Kr., i 1925 for 106 Mill., i 1927 for 126 Mill. og i 1928 for 167 Mill., og man skønner i 1929 for endnu mere, altsaa en stadig, men meget hastig Stigning fra Aar til Aar.

Selskabets Anlæg var den 31. December 1926 fordelt over 27 Lande, dog saaledes, at Halvdelen af Kapitalen var anbragt i Sverige og største Delen af Resten i de Forenede Stater, England, Frankrig og Tyskland. I 1928 overtog S. K. F. Aktiemajoriteten i den største franske Kuglelejefabrik (Compagnie d'Applications Mecaniques), der har Fabrikker baade i Paris og Lyon, og S. K. F. fik dermed sammen med den Fabrik, den havde haft fra tidligere Tid, den absolut ledende Stilling paa det franske Marked, der er et af de største i Europa (Frankrig har som bekendt en stor Bilindustri og bruger derfor mange Kuglelejer). Det kunde derfor ikke blive til nogen større Skade for Trusten, at Frankrig fornylig forhøjede Tolden paa Kuglelejer ret betydeligt. Fra Frankrig eksporterer S. K. F. ret betydelige Mængder Kuglelejer til Belgien, Italien og Spanien, idet man i disse Lande i Almindelighed foretrækker de »franske« Varer.

I Tyskland har S. K. F. fra tidligere Tid sin egen Fabrik Norma, men den har i de sidste Par Aar foretaget et meget stærkt finansielt Fremstød og derved erhvervet Ledelsen af Riebeværkerne, Fichtel und Sachs, Fries und Hopflinger og endelig i Sommeren 1929 Fabrikken Rheinland og har dermed erhvervet sig en dominerende Stilling i den før Krigen saa dominerende tyske Kuglelejeindustri.

Udenfor Trustens Omraade findes der store Kuglelejefabrikker i de Forenede Stater; disse fremstiller bl. a. Kuglelejer til største Delen af den amerikanske Bilindustri, men Eksporten fra U. S. A. er ikke særlig stor, idet man i Almindelighed paa Verdensmarkedet foretrækker de svenske Specialprodukter.

S. K. F.s Kapital var oprindelig omtrent helt svensk (i 1926 var Aktiekapitalen 92 Mill. Kr); nu handles der med Aktier ved Børserne i London, New York og Paris, men disse Aktier har kun $^1/_{1000}$ Stemmeret, og Magten i Selskabet er derfor stadig svensk (der udstedtes i 1928 for 14 Mill. Kr. Aktier ved Overtagelsen af den franske Fabrik, og ved de store Fremstød i 1929 udstedtes der for 50—60 Mill. Kr. Aktier med $^1/_{1000}$ Stemmeret (de saakaldte B. Aktier). Det regnskabsmæssige Udbytte er i de sidste 5 Aar steget jævnt fra 7 til 20 Mill. Kr., og Udbetalingerne er steget fra 10 til 12 pCt. Der er imidtertid utvivlsomt tjent meget mere, og det fremgaar da ogsaa af Aktiekursen (denne er i Femaaret 1924—29 steget i Forholdet 100 til 234), men Resten af Overskuddet er brugt til at styrke Selskabet og til at foretage store Afskrivninger.

I store Træk kan man sige, at S. K. F. ved sin overlegne tekniske Dygtighed og gennem sin ret forsigtige Kapitalpolitik i Løbet af de sidste fem Aar har erobret sig en ledende Stilling paa Verdensmarkedet og derigennem en meget stor international Magt.

Nu er Magten i Kuglelejeindustrien i det meste af Verden imidlertid samlet paa et enkelt Sted, og Spørgsmaalet bliver da, hvad der bliver det næste Skridt i Udviklingen i denne Industri. Man tænker da nærmest paa et intimt Samarbejde med andre Verdenstruster, og Opmærksomheden henledes da straks paa Kreugergruppen (Tændstiktrusten); fra kompetent Side benægter man, at Kreuger har haft en Finger med i Spillet ved Udviklingen af S. K. F., og Viden i modsat Retning har man ikke, men det er dog interessant at bemærke, at den kapitalmæssige Udvikling (Aktier med $^1/_{1000}$ Stemmeret o. s. v.) er den samme i de to Truster, og at det er samme internationale Bankhus (Higginson & Co.), der har skaffet begge Trusterne i Forbindelse med Verdensmarkedet.

Da den industrielle Udvikling imidlertid paa alle Omraader og ikke mindst indenfor Jern- og Metalindustrien i de senere Aar gaar saa raskt frem, at man med Rette kan tale om en ny industriel Revolution, vil det vel ikke vare længe, inden der høres Nyt ogsaa fra Kuglelejeindustrien.

Men et er i hvert Fald Følgen af de sidste 10 Aars Udvikling med Kapitalkoncentration og Rationalisering, og det er, at vi vender ikke tilbage til en almindelig Konkurrence mellem smaa Fabrikker, som man kendte i Tiden før Krigen.

Arbejdsløshedskassernes Aarsmøde.

Det i Loven om statsanerkendte Arbejdsløshedskasser fastsatte aarlige Møde, som Direktøren skal afholde med Kassernes Tillidsmænd, er i indeværende Aar afholdt den 16. November.

Den af Direktøren ved den Lejlighed aflagte foreløbige Beretning indeholdt i Korthed følgende:

Beretningsaaret omfattes af Tiden fra 1. April 1928 til 31. Marts 1929, og de statsanerkendte Kassers Antal er i Aarets Løb steget med 1, siger og skriver én Kasse, og det er en »Kristelig Arbejdsløshedskasse«, der er kommet til, men heldigvis kun med et Medlemstal paa 323. Mod et Medlemstal ialt paa ca. 272,000 fra Aaret forud slutter Aaret 1928—29 med en Fremgang paa godt 2000, eller ialt en Medlemsstab paa ca. 274,000. Heraf var den 31. Marts 233,809 eller 85 pCt. Mænd, medens de kvindelige Medlemmers Antal, der saaledes udgør 15 pCt., var 40,058.

Store Svingninger i Medlemstallet er ikke fremkommet indenfor nogen af Kasserne. Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasse har haft en Fremgang paa 598 Medlemmer.

Med Hensyn til Indtægterne er Forholdet, at de omtrent er lige store i dette som i forrige Regnskabsaar. En Opstilling deraf udviser følgende:

	1927—28	1928—29
Nydende Medlemmers Bidrag	Kr. 21.012.580,18	Kr. 19.313.717,37
Andre Medlemmers Bidrag.....	- 111.445,67	- 112.915,54
Bøder, Indskud....	- 34.465,76	- 35.275,56
Renter af Kommunetilskud	- 20.000,00	- 20.000,00
Renter af Kapital..	- 512.203,92	- 492.410,20
Ordin. Statstilskud	- 5.093.629,88	- 6.092.127,54
Kommunetilskud ..	- 3.571.544,70	- 4.407.629,73
Andre Indtægter...	- 76.357,95	- 7.214,66
Ialt...	Kr. 30.432.228,06	Kr. 30.481.290,60

Indenfor de enkelte Beløb er der ret store Forskydninger. Medens Kontingentet er gaaet ned med 1,7 Mill. Kr., er Tilskudene gaaet op med 1,8 Mill. Kr.

Mellem det ordinære og ekstraordinære Kontingent er der ogsaa en større Forskydning i Sammenligning med Aaret forud. Ekstrakontingentet er gaaet ned med 3,3 Mill. Kr., men det ordinære Kontingent er steget med 1,6 Mill. Kr.

Det gennemsnitlige Kontingent pr. Medlem har været Kr. 70,52. Det var i forrige Aar Kr. 77,34.

Kommunetilskudene er steget med 0,8 Mill. Kr., og Statstilskudet er steget med 1 Mill. Kr.

Dette trænger naturligvis til en Forklaring, og der er bl. a. den, at de Tilskud, der er tilgaaet fra Kommunerne, i alt væsentligt er for Aaret 1926—27 og beregnet efter Loven af Marts 1924 (30 pCt. af Kontingentet), medens det i 1928—29 udbetalte Statstilskud for Aaret 1927—28 er beregnet efter den nugældende Kraghske Nedskæringslov.

Hvis dette Statstilskud var givet efter Loven af 1924, havde det andraget 35 pCt. af Kontingentet eller 7.354.000 Kr., men da det er beregnet efter den nugældende Lov, er det kun 29 pCt. af Kontingentet eller 6.092.000 Kr. Det er en Difference paa 1.262.000 Kr.

Kommunetilskudet vil gaa ned med ca. 1.261.000 Kr., og Nedskæringen vil saaledes ialt andrage ca. 2.523.000 Kr.

Alt dette afbalanceres imidlertid i nogen Grad. Fordi Tilskudene formindskes, daler Udgifterne ikke, og Følgen er da Ekstrakontingent, og til Ekstrakontingent skal der ogsaa ydes Tilskud. Man regner imidlertid med, at Tilskudene vil blive 1.648.000 Kr. mindre end efter den forrige Beregningsmaade.

Udgifterne androg ialt i Regnskabsaaret 1927—28 Kr. 29.989.703,43 og i Aaret 1928—29 Kr. 26.028.618,49. Det er en Mindreudgift paa Kr. 3.961.085, og heraf falder næsten det altsammen paa Understøttelsesudbetalingen. Det kan imidlertid ikke ses under den Synsvinkel, at man er naaet mod normale Forhold, men maaske nok som et svagt Varsel om bedre Tider. Nogen, om end mindre, Rolle spiller det naturligvis ogsaa, at Dagpengeydelsen til Ikke-Forsørgere er nedsat med 50 Øre.

Understøttelsen pr. Medlem har været 89 Kr. mod 103 Kr. forrige Aar. Den gennemsnitlige Understøttelse pr. Dag har været Kr. 3,03.

Administrationsudgifterne var i 1927—28 Kr. 6,02 pr. Medlem. I 1928—29 er det gaaet ned til Kr. 5,78.

Som bekendt beregnes de offentlige Tilskud i Henhold til den nugældende Lov efter den Aarsindtægt, der gennemsnitlig er i det paagældende Fag og Kasse. En Gruppering af Medlemmerne herefter viser den 31. Marts 1929 følgende:

Aarsindtægt indtil 1500 Kr.	11,862 Medl.	=	4,3 pCt.
1500 Kr. til 2000 Kr.	42,445 —	=	15,5 —
2000 - - 2500 -	151,564 —	=	55,3 —
2500 - - 3000 -	49,397 —	=	18,0 —
3000 - - 3500 -	13,041 —	=	4,8 —
3500 - - 4000 -	2,366 —	=	0,9 —
4000 - og derover	3,192 —	=	1,2 —
Ialt...	273,867 Medl.	=	100 pCt.

Mere end Halvdelen af Medlemmerne ligger saaledes paa en Aarsløn, der gennemsnitlig er mellem 2000 og 2500 Kr.

Kassernes Økonomi maa siges at være en Del forbedret i Aarets Løb, idet Regnskaberne udviser et Driftsoverskud paa 4,5 Mill. Kr., og det slutter med en Formue paa 6,6 Mill. Kr.

Kassernes Gæld til Statskassen er ved Aarets Slutning bragt ned til 4.484.489 Kr. Der er understøttet 139,176 Medlemmer mod 148,702 forrige Aar, i 7,934,110 Dage mod 9,091,341 Dage Aaret forud. Det bliver 57 Dage pr. Medlem mod 61 Dage i 1927—28. Fordeler man de ledige Dage, der ialt har andraget 15,135,611 mod 17,702,271 forrige Aar, paa samtlige Medlemmer, er det 29 til hver mod 33 Dage til hver i 1927—28.

Krisefondenes Virksomhed.

Kun 6 Kasser har Krisefonds, og af disse er de 3 kommet til i Aarets Løb.

Indtægten har været Kr. 1.901.153,61, Udgiften Kr. 507.270,06, heraf udbetalt Krisefondshjælp Kr. 505.769,81, Beholdning 31. Marts 1929 Kr. 1.330.129,14.

I Vinteren 1928—29 er Udgiften ved de Kursus, der er oprettet med Tilskud fra Arbejdsløshedsfonden, Kr. 118.038,78. Arbejdsløshedsfonden har heraf refunderet Kr. 79.965,11. Til dem, der har deltaget i disse Kursus, er der udbetalt Kr. 582.000,00 i Understøttelse.

Det danske Jern.

Og den ældgamle danske Jernproduktion.

(Efter »Danmarks Haandværk og Industri«.)

(Sluttet.)

Det var ikke blot i Skaane, at den Slags Privilegier uddeltes. 1616 faar Elias Slichting Tilladelse til at opføre et Hammerværk i Bleking, »da der omkring skal findes temmelig god Materie til at gøre Jern af«, og 1637 faar Borgmester Hans Pedersen i Laholm Privilegium paa et Jernværk i Torup Sogn i Halland. Derimod synes der ikke at være oprettet Privilegier paa Jernværker i det egentlige Danmark, i hvert Fald kendes intet til det. Alle de her nævnte Jernværker maa antages at have været efter den Tids Forhold ret store Værker, Ovnene har sandsynligvis været smaa Højovne ligesom Kronborg-Ovnen, og Brændselet har over alt været Trækul. Med Hensyn til Teknikken er der saaledes en betydelig Forskel paa den lige nævnte Jernproduktion i det østlige Danmark og den primitive, gamle, jydske Hjemmefremstilling af Jern, som paa det Tidspunkt er ved at gaa til Grunde.

Norge hørte som bekendt den Gang med til Danmark, og Udviklingen førte ganske naturligt med sig, at Produktionen efterhaanden samlede sig om de Egne, hvor Betingelserne var bedst, nemlig visse Egne af Norge, og de norske Bjergværker forsynede — i hvert Fald til Dels — det dansk-norske Marked i ca. 200 Aar.

Men med Norges Adskillelse fra Danmark indtraadte en ny Krise i den danske Jernforsyning, og saa opstod da paany Tanken om at udnytte den indenlandske Jernmalm og bygge et dansk Jernværk.

Allerede 1825 indgav Købmand Marcus Hartvig Holler i Rendsborg Ansøgning om et Privilegium paa at udvinde Jern af »Sumpf-, Wiesen- und Rasensteinerz«. Ansøgningen blev bevilget, han opnaaede en tyveaarig Bevilling til at udsmelte ovennævnte Malm i Sønderjylland og Holsten og fik desuden ret betydelige Toldbegunstigelser. Værket blev opført i Nærheden af Rendsborg og fik Navnet Carlshütte. Man begyndte dog ikke straks at producere Jernmalm, men Virksomheden begyndte som Støberi, og i 1828 fandt den første Støbning Sted. Regeringen betragtede Virksomheden med megen Velvilje, og Kongen besøgte gentagne Gange Carlshütte. Man tog dernæst fat paa Opførelsen af en Højovn, og i 1839 blev den færdig, og man begyndte at bruge den. Den viste sig imidlertid ikke at være ildfast, og man maatte to Gange bygge Ovnen om, inden den kom i brugbar Stand, men i sidste Halvdel af Aaret 1841 lykkedes det med Myremalm og Trækul at gennemføre en Kampagne, d. v. s. en Driftsperiode paa $5^1/_2$ Maaned. Resultatet var ikke ubetinget heldigt. Man fik ganske vist 30—35 pCt. Jern ud af Malmen, men alligevel blev det frembragte Raajern for dyrt, idet Fremstillingsprisen laa ikke mindre end 26 pCt. over Prisen paa engelsk Raajern.

Ogsaa i Nørrejylland begyndte man at interessere sig for Myremalmen. I 1825 indsendte Justitsraad Fjelstrup til Sindinggaard (10 km N. V. for Herning) et Par Prøver af Malmen til Landhusholdningsselskabet, og i 1827 blev Malmlejerne undersøgt af I. H. Bredsdorff; Fjelstrup omgikkes med Planer om at ombygge et Jernværk, men de kom aldrig til Udførelse antagelig af økonomiske Grunde.

Nogle Aar senere fik imidlertid I. G. Forchhammer et Stykke Myremalm til Analyse fra en Lokalitet i Nærheden af Silkeborg, og Analysen gav det overraskende Resultat, at Malmen indeholdt $46^1/_2$ pCt. Jern, og Forchhammer udarbejdede saa paa Grundlag af nogle Undersøgelser af Silkeborgegnens Myremalm- og Tørvelag et Forslag til Anlæggelse af et Jernværk ved Silkeborg, hvor han mente, at der var udmærkede Betingelser for en saadan Virksomhed. Der var rigelig og god Malm, Masser af Tørv, betydelige Skovstrækninger, Vandkraft og en sejlbar Aa. Det var Meningen at anvende Tørvekul som Brændsel i Højovnen, og B. S. Jørgensen blev paa Regeringens Bekostning sendt til Udlandet for at studere Tørveforkulning og Jernværksdrift. Da han kom hjem, blev han sendt til Silkeborg og afgav derefter en Betænkning om Forholdene, som paa visse Punkter afveg noget fra Forchhammers. Malmmængden mente han nok var tilstrækkelig, og han mente ogsaa, at Tørvekul kunde bruges som Reduktionsmiddel, men han betvivlede, at Foretagendet vilde blive rentabelt. Regeringen indhentede saa Oplysninger vedrørende Rendsborgværkets Rentabilitet, og da disse ikke var synderlig gunstige, blev man noget betænkelige ved at følge Forchhammers Forslag; paa den anden Side var Sagen af en betydelig økonomisk og politisk Interesse, og man vilde derfor ikke lade den falde, inden man havde undersøgt den til Bunds, og i 1842 blev der da bevilget 5000 Rd. til en Prøveudsmeltning ved Carlshütte. Holler havde stillet Ovn og Arbejdskraft til Disposition for et saadant Forsøg, og B. S. Jørgensen udarbejdede Planen og ledede Udførelsen. Det bekendtgjordes, at Staten vilde købe Myremalm, leveret i Silkeborg, hvor den betaltes med $2^1/_2$—3 Sk. pr. Lispund (8 kg), og der fremkom meget anselige Mængder af Malm, og en Mængde Lejer opdagedes. Jørgensen omtaler saaledes Fund af Lejer paa 3—4 Tdr. Land og andre med en Mægtighed af $1—1^1/_2$ Alen. Samtidig brændtes der Tørvekul, og i August 1842 havde man indkøbt 12,200 Lispund Malm og 2030 Tdr. Tørvekul. Dette Materiale transporteredes saa med Pramme nedad Gudenaaen til Randers og derfra videre til Rendsborg. I Slutningen af September prøvede man Tørvekullene, men den indkøbte Mængde var for ringe, og grundet paa forskellige uheldige Omstændigheder naaede man ikke at faa prøvet, om Ovnen kunde gaa paa Tørvekul alene, den gik ypperligt med halvt Tørvekul og halvt Trækul, men videre kom man ikke. Den jydske Malm prøvedes senere med Trækul og viste sig at være udmærket anvendelig. Ovnen gik godt, og Udbyttet blev $26^1/_2$ pCt. Jern. Forsøget havde imidlertid ikke bragt den ønskede Klarhed over Foretagendets Rentabilitet. For det første havde man ikke faaet prøvet den jydske Malm og Tørvekullene sammen, og for det andet havde man slet ikke faaet prøvet, om en Ovn af Carlshütte-Typen overhovedet kunde gaa alene paa

Tørvekul, men et Udbytte paa 26½ pCt. Jern vilde næppe kunne gøre Værket rentabelt. De til Forsøget bevilgede Penge var brugt op, og nye Bevillinger opnaaedes ikke. Resultatet var ikke saa gunstigt, at Staten følte sig foranlediget til at risikere en saa betydelig Sum, som Opførelsen af et Jernværk ved Silkeborg vilde koste, følgelig standsede Forsøgene, og noget jydsk Jernværk fik man ikke opført.

Man havde imidlertid ogsaa fundet Jernmalm i andre danske Landsdele, navnlig var Malmlejerne paa Bornholm, Jura-Lerjernstenen, Genstand for en Del Opmærksomhed i Aarene 1820—50, og to Gange var der Tale om at opføre et Jernværk, men derved blev det ogsaa. De bornholmske Projekter kom ikke engang saa vidt som det jydske. Fra Aar 1850 ophører da Bestræbelserne for at gøre Danmark til et jernproducerende Land. Ganske vist vedblev Forchhammer til sin Død at interessere sig for Myremalmen, og det var sikkert en stor Skuffelse for ham, at Silkeborg-Værket ikke blev til noget, men den fornødne Kapital til et saadant Foretagende kunde ikke fremskaffes, og Interessen for Myremalmen døde efterhaanden hen. Kun i enkelte stenfattige Egne fandt den Anvendelse som Vej- og Bygningsmateriale.

I Begyndelsen af 90-erne begyndte Danmarks geologiske Undersøgelser, og man fik herunder adskillig mere Klarhed over de danske Malmlejer end tidligere. Analyserne viste, at Myremalmens Sammensætning varierede overordentlig meget. Mængden af Jernilte laa saaledes mellem 74,75 og 26,84 pCt. Til Sammenligning kan anføres, at en meget betydelig Del af Europas Jern udvindes af Malme, hvis Jernindhold ligger omkring 35 pCt. Af Undersøgelser fremgik endvidere, at der fandtes et Myremalmleje ved Hillerød i Nordsjælland paa ca. 20 Tdr. Land, der maatte antages at indeholde ca. 84,000 Tons Malm. Ogsaa den Gang syslede man med Anlæggelsen af et dansk Staalværk, men Myremalmen kom dog ikke til Anvendelse, og Sagen hvilede da indtil 1917. Det var i Krigens Aar, og Tilførslerne blev knappe. Ret naturligt begyndte man da paany at kredse om de danske Malmlejer, som i Mellemtiden var bleven saa grundigt undersøgt. I Efteraaret 1917 nedsatte Industriraadet en Studiekommission til at undersøge, paa hvilken Maade det danske Erhvervsliv lettest og bedst kunde overvinde de talrige Vanskeligheder, som Krigstilstanden medførte. Et af de Spørgsmaal, som Kommissionen optog til Drøftelse, var ogsaa Spørgsmaalet om at afhjælpe den stigende Mangel paa Raajern ved at udnytte de indenlandske Malme. Undersøgelserne blev overdraget et Udvalg, bestaaende af Direktør, Kaptajn Rambusch, Overingeniør Irminger, Professor Rørdam, Ingeniør Ahlmann samt Direktør Gregersen. Vi skal ikke i Enkeltheder gennemgaa Resultaterne fra disse Undersøgelser, der endnu vil være i frisk Minde. De beviste kort og godt, at Betingelserne for et jydsk Jernværk var til Stede, og hvis Krigstilstanden havde varet endnu nogen Tid, er der ingen Tvivl om, at vi havde faaet et saadant, men nu steg Tilførslerne af Raajern, og dermed bortfaldt Nødvendigheden af at bygge et dansk Jernværk. Den almindelige økonomiske Depression, som fulgte efter Krigsaarene, standsede den videre Udførelse af Planerne, men Resultatet af Arbejdet i 1918 er i hvert Fald det, at man nu med Bestemthed ved, at de danske Beholdninger af Myremalm er saa betydelige, at vi vil kunne forsyne os selv med Raajern i en længere Aarrække, hvis det skal blive nødvendigt, og allerede det maa jo siges at være et overordentlig interessant og betydningsfuldt Resultat.

Vore Virksomheder.

Aalborg Maskin- & Skibsbyggeri.

Aalborg Skibsværft, eller som dets officielle Navn lyder: Aalborg Maskin- & Skibsbyggeri, er en Virksomhed, som Skæbnen og Konjunkturerne har tumlet haardt med gennem Aarene. Det startedes i 1913 af Brdr. Im. og P. Ph. Stuhr og var en Fortsættelse af en lille Skibssmedie, som i en Del Aar var drevet i Forbindelse med en Ophalerbedding af de Smithske Maskinfabrikker.

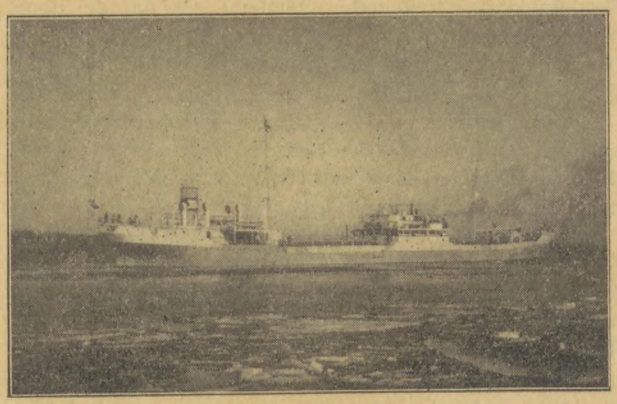

Cementtankskib.

Brdr. Stuhr fik en ny Kontrakt med Aalborg Kommune om Pladsleje m. v., og de nuværende Beddinger, Dokker og Værksteder byggedes. Der fulgte først et Par rolige Arbejdsaar, men saa kom Krigen, og Ledelsen troede et Øjeblik alt tabt. Det gik dog helt anderledes. Der gik, som man vil erindre, hurtig Hausse i alle Skibsværfter, nye Værfter startedes, og Aalborg-Værftet kom ogsaa med en Tur paa det oprørte Hav.

Men efter den vældige Opgang kom det endnu voldsommere Nedslag, og Aktierne raslede ned. Værftet skiftede Ejere og Ledere flere Gange, ja, gik nærmest, som man siger, fra Haand til Haand. I de Retssager, som fulgte efter, oplystes det, at det gennem Spekulationsaarene var lykkedes at faa 12 Mill. Kr. til at forsvinde, hvilket ansaas for ganske godt efter Provinsforhold.

Landmandsbanken var ogsaa bleven hængt op paa

denne Virksomhed, og nu fulgte et Par Rekonstruktioner, men det var ikke tilstrækkeligt, Værftet var stadig for dyrt og derfor urentabelt. Endelig i 1927 skete en tilbundsgaaende Omordning og Omvurdering af Gæld og Aktiver. Saavel Landmandsbanken som Aalborg Kommune gik ind paa store Afskrivninger, og derved tilvejebragtes et Grundlag, hvorpaa der kunde arbejdes videre. Samtidig skiftedes Ledelse, hvor den nuværende Direktør G. Mygind fik Roret i sin Haand. Siden har Værftet været i god og nogenlunde konstant Drift. For det meste er Beskæftigelsen omkring 4—500 Mand.

Værftet har haft flere Nybygninger, heriblandt Aarhus Havns Isbryder »Hermes«, et Olietankskib til Norge og et Cementtankskib til en stor amerikansk Cementkoncern. Det sidste er en hel ny Konstruktion, idet Cementen lastes i løs Tilstand ind i Skibet, der er inddelt i Tanke, og kan ved dertil indrettede Maskiner paa Skibet pumpes ud paa Bestemmelsesstedet. Skibet skal anvendes til Kystfart paa Kuba, og Værftet venter flere Bestillinger paa den Slags Skibe.

Af andre Skibe ligger Værftet for Tiden med tre Nybestillinger og er lavestbydende paa Statens Bilfærge, hvorfor det naturligvis ogsaa venter at faa dette Arbejde.

Men foruden Skibsbyggeri paatager Værftet sig ogsaa større Arbejder af anden Art. Det har saaledes bygget en stor Kran til Kulfirmaet Strøjberg i Aalborg, Jernkonstruktion og Gasbeholder til Aalborg Kommunes ny Gasværk, og Tilbud er for Tiden indgivet paa den ny Limfjordsbro, som skal afløse den gamle Pontonbro mellem Aalborg og Nørresundby. Dette er et Stykke Arbejde til flere Millioner Kroner.

Som man ser, er Værftet godt om sig, og man har ogsaa allerede under Overvejelse at bygge en stor Flydedok, som kan tage op til 10,000 Tons-Skibe. De nuværende kan ikke tage over 7—8000 Tons-Skibe, og de er desuden for det meste optaget af Reparationer. For disse er Aalborg Havn, som er Provinsens største, og hele Limfjordsfarten en god Basis.

Man tør da nu sige, at Aalborg Skibsværft er en Virksomhed, der maa regnes med i Fremtiden. Det har overstaaet sine Børnesygdomme og arbejder nu paa sund Basis, der blev skabt ved den oprettede Kontrakt mellem Aalborg Kommune, der ejer Arealet og Bygningerne, og det nye Aktieselskab, hvor blandt andre ogsaa Smedeforbundets Aalborg Afdeling er med. Trods den omtumlede Tilværelse har Virksomheden skabt sig en Position indenfor Landets Skibsbygningsindustri, og

Aalborg Skibsværft.

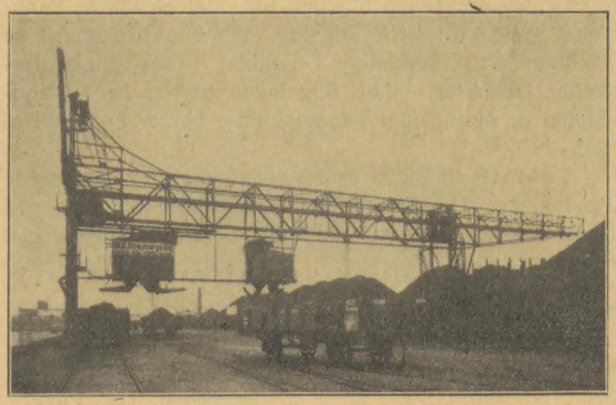

Kulkran.

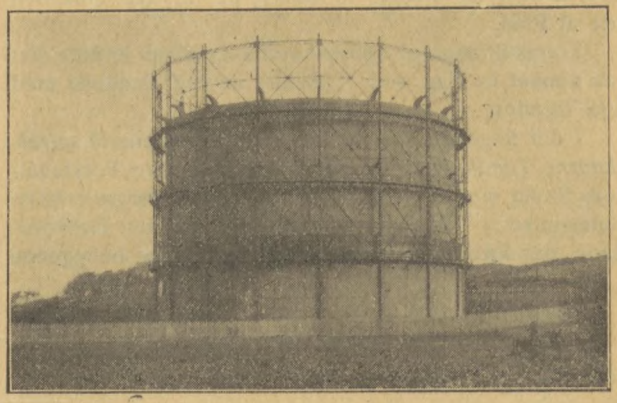

Gasbeholder.

danske Smede vil uden Tvivl herfra i kommende Aar faa Lejlighed til at sende mangt et Stykke solidt dansk Arbejde ud i Verden.

M. A.

Lidt Værkstedsteknik.

Spiralskaarne, cylindriske Tandhjul.

Ofte udføres cylindriske Tandhjul med spiralskaarne (mere korrekt: skrueskaarne) Tænder. Dette bruges særlig ved hurtigløbende Tandhjul, hvor der ønskes lydløs og vibrationsfri Gang.

To sammenhørende Tandhjul af denne Art maa have Tænderne skaarne med modsat Stigning, altsaa det ene højre- og det andet venstreskaaret (se Fig. 1). I Mod-

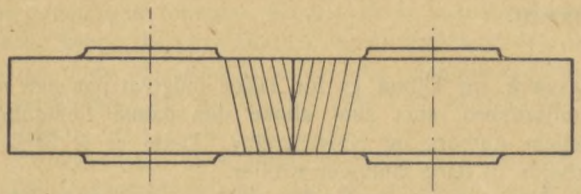

Fig. 1.

sætning hertil har et Par sammenhørende *Skruehjul* Stigning i samme Retning, altsaa begge højre eller begge venstre. Et Par Skruehjul er vist i Fig. 2. Disse overfører Bevægelse mellem to Aksler, der krydser hinanden ude af Plan.

Fremstillingen af spiralskaarne Tandhjul er ikke slet saa simpel en Sag, som Tilfældet er ved Tandhjul med lige Tænder.

I det følgende skal vi først holde os alene til *spiralskaarne Tandhjul med parallelle Aksler.* For Forstaaelsens Skyld maa vi gøre os fortrolige med nogle enkelte Betegnelser. Ved *Delecylindren* forstaas den Cylinderflade, der forbinder de to Delecirkler, der er beliggende i Tandhjulets Endeflader — se Fig. 3. Denne Cylinder indeholder tillige alle de skrueformede *Delelinier* L, der danner Midtlinier i Tandhjulets Tænder. Ved *Tandvinklen* v forstaas Deleliniernes Vinkel med Hjulets Akse. Denne Vinkel er ens i to sammenhørende Hjul. Ved

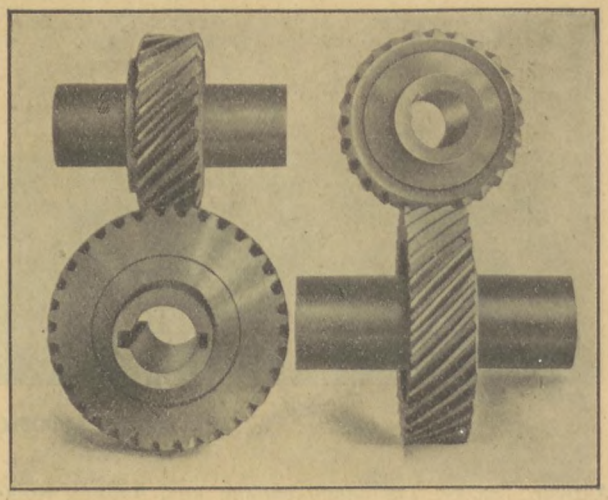

Fig. 2.

Stigning S forstaas »Tandspiralen«s Stigning maalt ud ad Hjulaksen.

Tandvinklen gøres sjældent mere end 20°; større Tandvinkler giver et generende stort Aksialtryk, naar Hjulene overfører Kraft af Betydning.

Ved en bestemt Delecirkeldiameter er Tandvinkel og Stigning afhængige af hinanden, idet en større Tandvinkel giver en mindre Stigning. Ved to sammenhørende Tandhjul med forskelligt Tandantal — og altsaa forskellig Diameter — er Stigningen størst, hvor Tandantallet er størst, idet Tandvinklerne her er ens i de to Hjul.

Ved Fremstillingen er det nødvendigt at kende baade Tandvinklen og Stigningen. Sker Fremstillingen paa *Universalfræsemaskine,* skal dettes Bord svinges ud i *Fræserens Indstillingsvinkel,* hvilket netop er Tandvink-

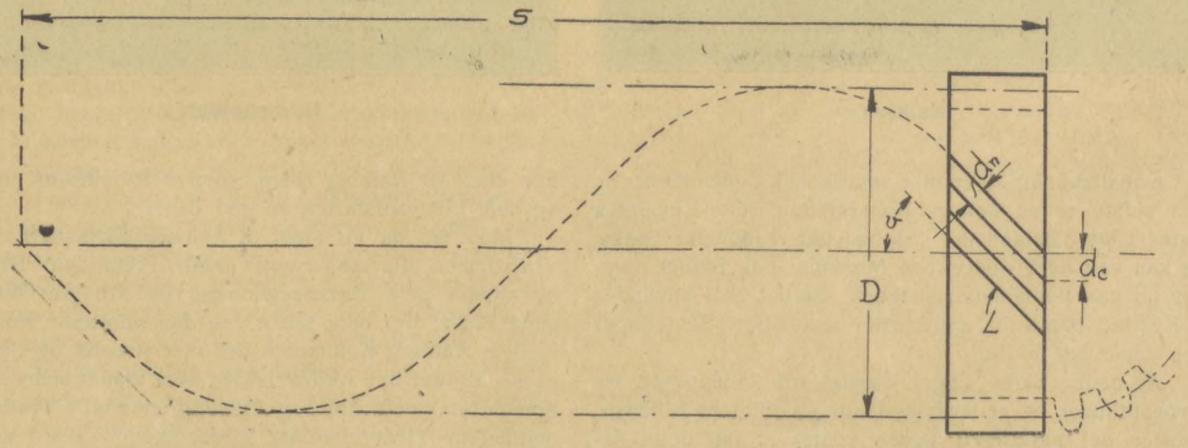

Fig. 3.

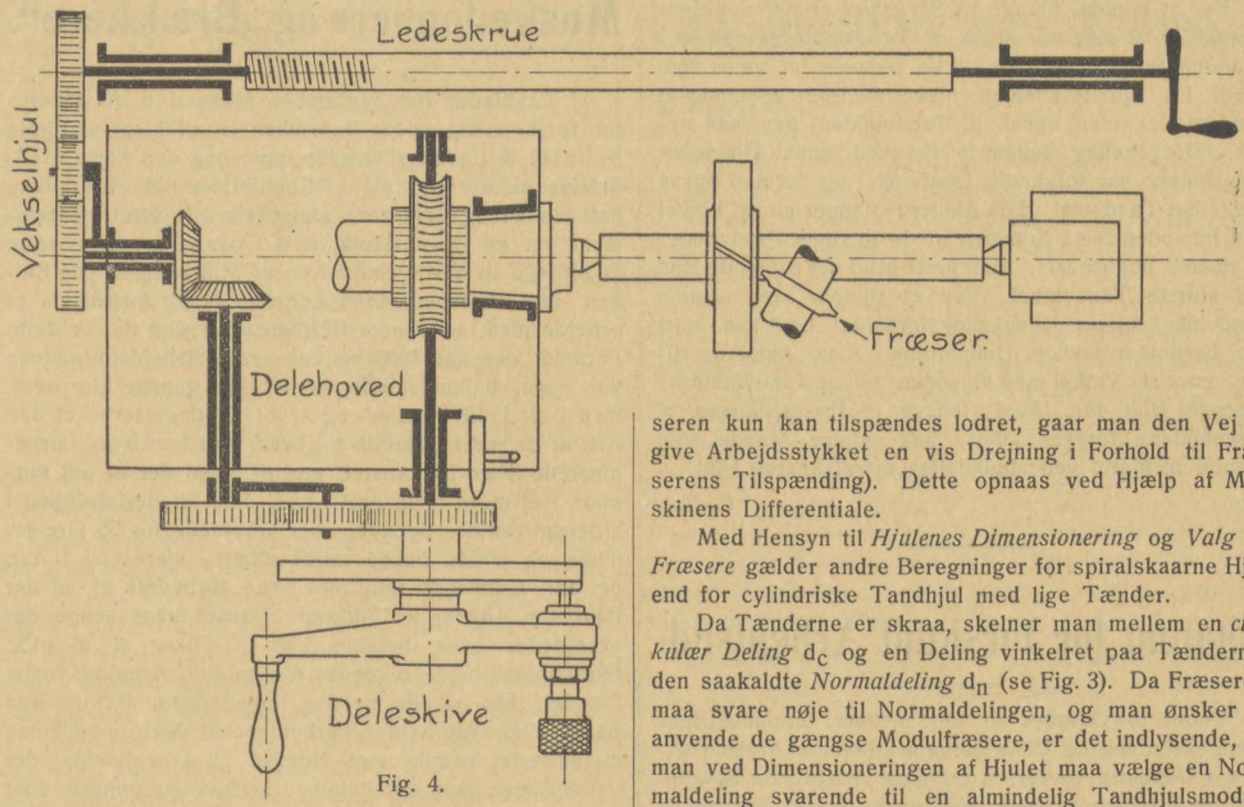

Fig. 4.

len. Spiralkurven, der jo i Virkeligheden er en Skruelinie, faar man frem ved at gøre Bordets Længdebevægelse og Arbejdsstykkets Omdrejning indbyrdes afhængigt, idet der indskydes en passende Udveksling mellem Bordets Tilspændingsskrue og Delehovedet. Dette er vist skematisk i Fig. 4. Med de normale Tandhjul, der hører til Fræsemaskinen, kan man ikke opnaa alle Stigninger — lige saa lidt som man paa en almindelig Drejebænk kan dreje en hvilken som helst Gevindstigning. Derfor maa man ofte lade sig nøje med en Tilnærmelse, hvilket dog som Regel kun giver en ganske minimal Fejl, da det kun er en lille Brøkdel af en enkelt Skruestigning, som gengives paa Tandhjulet. Til Fræsemaskinen hører som Regel Tabeller, der angiver de forskellige Stigninger og tilhørende Vekselhjul. Angaaende Beregningen af Vekselhjulene henvises iøvrigt til »Smedebogen« 1928, Pag. 215.

Ved Fremstilling med *Snekkefræser* paa Maskiner af Pfauters Type sker Vinkelindstillingen alene ved Fræseren, idet der tages Hensyn baade til Tandvinklen og Fræserens Stigningsvinkel.

Spiralkurven faas ved, at der foruden den Udveksling mellem Fræser og Arbejdsstykke, som ellers bruges ved cylindriske Tandhjul, nemlig

$$\frac{1}{\text{Tandantal i Hjul}}$$

for enkeltløbede Fræsere, yderligere gives Arbejdsstykket en ekstra Drejning afhængig af Fræserslædens Tilspænding. (Egentlig skulde Snekkefræseren tilspændes i en Retning langs Hjulets Tænder; men da Snekkefræseren kun kan tilspændes lodret, gaar man den Vej at give Arbejdsstykket en vis Drejning i Forhold til Fræserens Tilspænding). Dette opnaas ved Hjælp af Maskinens Differentiale.

Med Hensyn til *Hjulenes Dimensionering* og *Valg af Fræsere* gælder andre Beregninger for spiralskaarne Hjul end for cylindriske Tandhjul med lige Tænder.

Da Tænderne er skraa, skelner man mellem en *cirkulær Deling* d_c og en Deling vinkelret paa Tænderne, den saakaldte *Normaldeling* d_n (se Fig. 3). Da Fræseren maa svare nøje til Normaldelingen, og man ønsker at anvende de gængse Modulfræsere, er det indlysende, at man ved Dimensioneringen af Hjulet maa vælge en Normaldeling svarende til en almindelig Tandhjulsmodul. Denne Modul kaldes *Normalmodul* M_n i Modsætning til den *cirkulære Modul*, der betegnes M_c. De to Moduler er bestemt ved:

$$d_n = \pi \cdot M_n \quad \text{og} \quad d_c = \pi \cdot M_c$$

Jo større Tandvinklen er, desto større Forskel er der paa de to Moduler.

Ved spiralskaarne Hjul er Delecirkeldiametren = M_c · Tandantal.

Da M_c altid er større end M_n, fremgaar det, at man ikke kan beregne Tandhjulets Diametre ud fra Fræsermodulen ved Hjælp af de almindelige Formler, som gælder for cylindriske Tandhjul med lige Tænder. Man faar heller ikke ved spiralskaarne Hjul de runde Maal paa Delecirkeldiametrene, som er Tilfældet ved Tandhjul med lige Tænder.

Tandhøjden over Delecirklen samt Fræsedybden bestemmes af Normalmodulen paa samme Maade som ved almindelige cylindriske Tandhjul. Ved Brug af Façonfræsere (paa hvilke der som bekendt er stemplet de Tandantal, Fræserne passer for) kan man ikke vælge Fræsernummeret efter det Tandantal, som Hjulet skal have, men derimod efter et større Tandantal, afhængig af Hjulets Tandvinkel. Grunden hertil er den, at det spiralskaarne Tandhjul altid har en større Diameter end det tilsvarende Hjul med lige Tænder og samme Tandantal. Derved faar Tandkurven (Cirkelevolventen) en svagere Krumning, saaledes at der maa bruges en Fræser svarende til et større Tandantal. I flere Haandbøger findes Tabeller, hvoraf man kan beregne, hvilket Tandantal man skal gaa ud fra ved Valget af den korrekte Fræser.

For at komme tilbage til *Skruehjul* er der det ejendommelige at sige om disse, at Tandvinklerne ved to i hinanden indgribende Hjul ikke behøver at være lige store. Da Hjulets Diameter ikke alene er afhængig af Tandantallet, men ogsaa af Tandvinklen, kan man opnaa en Udveksling mellem to Hjul med samme Diameter, idet Hjulene har forskellig Tandvinkel og dermed ogsaa forskelligt Tandantal. Hvis Akslerne danner en ret Vinkel med hinanden, maa Summen af de to Hjuls Tandvinkler tilsammen udgøre 90°. Man giver altid det drivende Hjul den største Tandvinkel. Ved et Hjulpar med samme Tandvinkel bliver Udvekslingsforholdet lige saa stort som Forholdet mellem Diametrene. Staar Akslerne tillige under ret Vinkel med hinanden, bliver Tandvinklerne i begge Hjul 45°. Med Hensyn til Fremstillingen af Skruehjulene foregaar dette paa samme Maade som ovenfor forklaret ved almindelige spiralskaarne Hjul.

E. B.

Betaling for forskudt Arbejdstid.

Under 5. Oktober er der mellem Jernindustriens Sammenslutning og Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark truffet en Ordning vedrørende Betalingen for forskudt Arbejde, hvilken senere er tiltraadt af Smedeforbundets Forretningsudvalg og Centralorganisationens Ledelse. Ordningen lyder som følger:

a. Forskydning af Arbejdstiden kan kun finde Sted mellem Kl. 6 og Kl. 17.
b. Voldgiftskendelsen vedrørende forskudt Arbejdstid hos A/S Nordiske Kabel- og Traadfabrikker, Middelfart, anerkendes, saaledes at forstaa, at der indenfor en daglig Arbejdstid af 8 Timer ikke ydes noget Tillæg, medens der for Arbejde udover 8 Timer daglig betales efter de almindelige Regler.
c. Naar Arbejdstiden forskydes, uden at der er givet Varsel af mindst 10 Dage, betales der til Varslets Udløb et Tillæg af 50 pCt. af den ansatte Timeløn for hver Time, Arbejdstiden forskydes. Strækker Arbejdet sig udover 8 Timer, betales efter de almindelige Regler.
d. Arbejde, der udføres inden Kl. 6, betales med et Tillæg af 100 pCt. og efter Kl. 17 efter de almindelige Regler.

Iøvrigt er Afdelingerne gjort bekendt med Ordningen i et i forrige Maaned udsendt Cirkulære, paa Grundlag af hvilket det vil være muligt at tage Stilling til de Tilfælde, der maatte opstaa som Følge af, at Arbejdsgiverne forskyder Arbejdstiden. Vi maa derfor henstille til Medlemmerne, hvis disse i givet Fald ikke er ganske klar over den Betaling, som de skal have, at de da henvender sig til Afdelingsformanden og faar nærmere Underretning.

Muskedonnere og „Brækkere".

I Fagbladet for September Maaned d. A. fandtes for første Gang under Rubrikken »Konflikter« et Firma Schultz & Larsen, Otterup, men bag den korte Meddelelse skjuler der sig et Konfliktsforhold af en ikke helt almindelig Karakter. Det drejer sig først og fremmest om en Geværfabrik, hvis Opgave synes at være at bidrage til Vedligeholdelsen af Militarismen paa Balkan, idet Virksomhedens Ledelse synes fortrinsvis at arbejde med Leverancer til Rumænien. Om det er dette Forhold, der har bevirket, at ogsaa Arbejdsforholdene var noget balkaniserede, er vi ikke ganske klar over, men i alt Fald var Løn- og Arbejdsbetingelserne af den Art, at de mere svarede til, hvad man kan byde uorganiserede i en Balkanstat, end til, hvad der er det normale i et mere civiliseret Land. Paa Skyderfabrikken i Otterup var der Svende, som arbejdede for 75 Øre pr. Time og endda havde været udlært i mere end 1 Aar, og den svimlende Løn blev ikke forbedret af, at der ikke var Adgang til Akkord. Uanset hvor længe der arbejdedes over, betaltes kun et Tillæg af 25 pCt., Skifteholdsarbejde regnedes for normalt Arbejde, hvorfor der ikke skulde betales noget ekstra derfor. Kun paa et Omraade syntes Forholdene at være nogenlunde civiliserede, nemlig med Hensyn til Arbejdstiden, der var 8 Timer, men det betød jo for saa vidt mindre, naar der arbejdedes 12 à 14 Timer over pr. Uge med et Tillæg af 25 pCt.

Da Bestyrelsen for Smedeforbundets Odense Afdeling blev gjort bekendt med disse Forhold, søgte den ganske naturligt at faa dem ændret til det bedre, og Søndag den 1. September var Repræsentanter for Odense Afdeling i Otterup og holdt Møde med vore der beskæftigede 19 Medlemmer. Foruden disse var der 8 uorganiserede, hvoraf 4 tidligere havde været Medlemmer af Smedeforbundet, men trods personlig Henvendelse til dem om at komme til Møde, udeblev de alle 8. Forskellige Forsøg paa ved Forhandling med Fabrikant Larsen at faa tilvejebragt overenskomstmæssige Forhold mislykkedes, og der var derfor ingen anden Udvej end at etablere Strejke, hvad vore i Virksomheden beskæftigede Medlemmer paa daværende Tidspunkt var meget opsatte paa. Arbejdet standsede da for Natholdets Vedkommende Onsdag den 11. September og for Dagholdet den følgende Dag.

For saa vidt virkede Strejken straks, som Fabrikanten fik travlt med at forhøje Lønnen for de 8 uorganiserede, der ikke fandt sig foranledigede til at følge vore Medlemmer, og der blev bl. a. givet Akkord paa Arbejdet med det Resultat, at den laveste Fortjeneste for faglærte blev 66 Kr. og den højeste 120 Kr. pr. Uge, men iøvrigt laa de fleste paa 80 til 86 Kr. pr. Uge. Hensigten var naturligvis at holde paa Skruebrækkerne samt friste vore Medlemmer til at genoptage Arbejdet, og endelig vel for at bibringe Offentligheden det Indtryk, at Strejke paa Baggrund af saadanne Lønninger var et Overgreb, og der skal da ogsaa være adskillige Venstrebønder i Otterup og paa Vestfyn, der har faaet Svimmel-

hedsfornemmelser ved at høre om en Ugeløn paa 120 Kr. Desværre virkede Fabrikant Larsens Løntaktik paa den Maade, at 4 af vore Medlemmer, hvoraf de 3 var med til at vedtage Strejkens Iværksættelse, efter 4 Dages Forløb genoptog Arbejdet, medens den 4. begyndte sin noble Haandtering efter endt Militærtjeneste. De 4 vildførte Mennesker, der som Følge af deres ukollegiale Fremgangsmaade ikke længere er Medlemmer af vort Forbund, er:

Nr. 37572, Holger Andersen,
- 6510, Ejner Sindberg,
- 6542, Anders Peter Nielsen, og
- 21459, Tage Knud Thomsen.

For 2 af »Rumænerne« maa Handlemaaden oven i Købet ses paa Baggrund af, at de har faaet megen Understøttelse af Organisationen.

Da vi sidst hørte Nyt fra »Vestfronten«, var Stillingen den, at der paa Fabrikken beskæftigedes 14 Skruebrækkere, hvortil kommer 3 à 4 ufaglærte, der i Løbet af 4 Uger er oplærte til at passe nogle af de Maskiner, som vore Medlemmer har forladt, og endelig drives Virksomheden ved Hjælp af nogle Arbejdsdrenge og Forbundtere. Efter Sigende er dog Fabrikken meget daarligt kørende med dette Mandskab, og Værkføreren skal da ogsaa have udtalt til forskellige Personer i Otterup, at det ikke kunde gaa i det lange Løb, naar de ikke kunde faa den fornødne kvalificerede Arbejdskraft. For Tiden er Larsen vistnok i Rumænien for at forsøge at faa en større Ordre, og ogsaa han skal efterhaanden være blevet ked af Historien, da han ikke blot tilnærmelsesvis faar Arbejde for den Løn, han betaler, hvorfor han da ogsaa har begyndt med Lønreduktioner nu, da Brækkerne er i Garnet og kan sprælle saa tosset de vil, de kan jo ikke komme andre Steder hen at arbejde.

Iøvrigt er de fleste af de Strejkende efterhaanden blevet anbragt andre Steder, men Situationen har ikke været særdeles behagelig for dem allesammen. De vanskelige Forhold illustreres maaske bedst derved, at i et Tilfælde er Faderen Skruebrækker, medens Sønnen er blandt de strejkende.

Den eneste Trøst, vi har, er den, at det drejer sig om en Virksomhed, hvis Produkter er af den Art, at selv om de ikke skulde kunne bruges, er der ingen Skade sket derved, tvertimod. Men det kan jo være, at Fabrikant Larsen, naar Rumænerne skal til at bruge Muskedonnerne og opdager, at de ikke er helt egnede til at ramme med, da faar Virkningerne at føle. Iøvrigt imødeser vi med Sindsro Udviklingen af denne Konflikt, idet det er vor Overbevisning, at Virksomheden ikke i det lange Løb kan holde den gaaende med den Arbejdskraft, der nu har været til Fals, men den Dag, vi atter skal tale med Virksomheden om Arbejdsforholdene, bliver det jo ikke helt behageligt for de nuværende »Bøssemagere«.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Observer! *Frederikssund Afdeling* gør opmærksom paa, at for Fremtiden vil foruden den sædvanlige Træffetid for Kassereren ogsaa Afdelingsformanden, A. Olsen, være at træffe under Adresse »Tømrerkroen« fra Kl. 12—1 Middag.

Afdelingen besværer sig tillige over, at der i den senere Tid har været flere tilrejsende Medlemmer paa Støberiet, forinden de har henvendt sig til Tillidsmanden.

Det synes saaledes stadigt at være umuligt at undgaa den Slags Overtrædelser af Lovene, men Hovedbestyrelsen kan kun give det Raad, der er givet adskillige Gange, nemlig: Tag Medlemsbogen fra de paagældende og send den ind til Forbundet. Lad være med at give dem Understøttelse, og lad i det hele taget den Slags Rejsende skøtte sig selv. Erfaringen viser, at Advarsler ikke er nok, og saa maa der altsaa føres en mere haardhændet Politik.

Observer! Afdelingerne anmodes om umiddelbart efter Afslutningen af November Maaned at indsende Lønstatistikskemaerne. Jo før de indgaar til Forbundet, jo før kan den bearbejdede Lønstatistik udsendes.

Observer! Afdelinger, der kan give Oplysninger om, hvor Nr. 42752, Oluf Petersen fra Ringsted opholder sig, bedes meddele dette til Forbundet.

Frederiksværk. I sidst udsendte Fagblad findes en længere Redegørelse over nogle hos Anker Heegaard førte Forhandlinger, som bragte de løbende Sager til Afslutning, men der nævnes ogsaa, at Direktøren efter denne Forhandling har nægtet at respektere en lokalt truffen Aftale vedrørende Arbejdsdrenge.

Der findes en saadan paa Fabrikken, og der var truffen den Ordning, at han ved Formemaskinearbejde skulde have samme Akkordpris som de voksne Arbejdere, at der ikke maatte sættes nye Priser med ham, og at Fabrikken ikke kunde antage flere Arbejdsdrenge uden efter Forhandling med Formerne.

Denne Ordning vilde Direktøren altsaa nu ikke overholde, idet han mente at have Ret til at antage saa mange Arbejdsdrenge, han vilde, naar blot han gav Formerne Meddelelse derom, og de Prisforhøjelser, man opnaaede Enighed om ved Mæglingsmødet, vilde han for den Del af dette Arbejde, som Arbejdsdrengen var beskæftiget ved, ikke give til ham.

Herom forhandledes der ved et Mæglingsmøde den 4. November, og Direktøren bekræftede her, at hans Stilling var den forannævnte, og Enighed opnaaedes saaledes ikke.

Da man selvfølgelig ikke kan se med venlige Øjne paa, at unge Mennesker, der endnu ikke er udvoksede, benyttes til Slæbearbejde ved Maskinerne, er der henstillet til Afdelingen i Frederiksværk om at offentliggøre dette Forhold i den socialdemokratiske Presse, saaledes at Forældre kan tage sig i Agt for, at deres Børn ikke bliver pukkelryggede, inden de er fyldte 18 Aar.

Holstebro. Holstebro Afdelings mangeaarige Formand og Tillidsmand paa Aktiestøberiet har maattet forlade de hjemlige Kødgryder.

Saalænge Direktør Simonsen levede, havde han i alle Tilfælde den Tilfredsstillelse, at Tillidsmanden var at anse for et nødvendigt Onde, som man maatte finde sig i, bl. a. fordi denne undertiden tog Affære paa andre end sine egne Vegne.

Da der for et Par Aar siden kom ny Direktør (det var første Gang, han opnaaede en saa betroet Stilling), varede det ikke længe, før man mærkede, at man skulde se, om den nye Kost fejede bedre end den gamle, og pø om pø er Resultatet altsaa nu blevet — foranlediget ved den Behandling, man har givet Tillidsmanden i Anledning af en Vragstøbning af et Stykke Arbejde, han selv havde udført — at han valgte at fortrække.

Som foran sagt, saalænge Direktør Simonsen levede, fandt man sig i Tillidsmanden, og det gjorde den »skikkelige« Støbemester Mortensen ogsaa, men nu, da der er en Direktør, der ser anderledes paa Tingene, føler Mesteren det som sin Pligt ogsaa at se anderledes. Man har ladet sig forlyde med, at Formerne nok skulde blive vænnet af med at se op til Tillidsmanden, som om denne var en »lille Stauning«. Om han magter denne Opgave, vides ikke, men han kan i alle Tilfælde glæde sig med, at han aldrig selv bliver nogen Stauning.

Kolding. Akkordarbejdernes ansatte Timelønninger for et Antal af 18 Mand paa De danske Mejeriers Maskinfabrik er ved lokal Forhandling blevet hævet fra et Gennemsnit paa 94,4 Øre til 100,3 Øre.

København. Natten mellem den 8. og 9. Oktober døde Støbemester Jens Hansen, A/S Burmeister & Wains Staalstøberi, og han tog selv sit Liv. Aarsagen maa i Henhold til Udtalelser fra ham selv søges i, at han ikke kunde være tjent med den Behandling, han var udsat for fra unge Ingeniørers Side.

Som en Sympatitilkendegivelse standsedes Arbejdet i Staalstøberiet, ikke alene af Formerforbundets Medlemmer, men ogsaa af Smedeforbundets og Arbejdsmandsforbundets Medlemmer den 9. Oktober.

Paa Krav om Erstatning herfor afholdtes der den 29. Oktober et Fællesmæglingsmøde, og for Formere og Kernemageres Vedkommende krævede man for en Standsning paa tilsammen 412 Timer 1132 Kr.

Da Enighed ikke opnaaedes, forbeholdt Firmaet sig sin Stilling.

Hos A/S Smith, Mygind & Hüttemeier afholdtes der den 26. Oktober et Mæglingsmøde paa Uenighed om Akkordprisen paa et større Antal Plader til et Gasværk.

Enighed opnaaedes ikke, og Sagen behandledes derfor videre ved Timandsmøde den 1. November. Der blev budt 31 Kr. pr. Stk. og krævet 37 Kr. Sagen sluttede med, at Prisen sattes til 34 Kr. pr. Stk.

Nakskov. Paa Krav om Forhøjelse af Timelønningerne og paa Krav om Opvarmning af Spise- og Omklædningsrum afholdtes der paa Maskinfabrikken »Nakskov« et Mæglingsmøde den 15. November.

Fabrikanten tilbød at opvarme Spise- og Omklædningsrum og der blev tilbudt at forhøje Lønnen med 5 Øre pr. Time for ialt 5 Mand. Antallet af beskæftigede Medlemmer er 6.

Lønspørgsmaalet sluttede ikke endeligt, men er under Overvejelse hos de paagældende Medlemmer.

Nykøbing F. I Fagbladet for forrige Maaned er omtalt, at et Mæglingsmøde skulde afholdes paa Maskinfabrikken »Guldborg«, idet der forelaa Klage over Støbemesterens Optræden overfor Formerne, og at disse krævede ham afskediget.

Efter Mæglingen samledes der en Del Klagepunkter sammen til Brug ved det eventuelle Timandsmøde, men da Støbemesterens Optræden efter Mæglingsmødet har forandret sig ganske betydeligt, og han har givet Tilsagn om fremtidig at ville opføre sig ordentligt, er Klagen, i alle Tilfælde midlertidigt, taget tilbage.

Odense. Paa given Foranledning oplyser Odense Afdeling, hvordan nogle Forhandlinger, der i Sommerens Løb er førte om, at Forbundets Medlemmer ikke skal deltage i Udslagning og andre Ting, er forløbet. Man meddeler, at Forholdet paa de forskellige Fabrikker nu er følgende:

A/S Allerups Eftf.: 3 Kernemagere fik fra 14. September hver 4 Øre mere i Timen. Akkordpriskuranten var saaledes, at de opførte Priser reduceredes med 10 pCt. Dette blev med Ikrafttræden fra 2. Oktober ændret til 8 pCt.

Hos dette Firma har Haandformerne ikke deltaget i Udslagning i de senere Aar. Fra 2. Oktober deltager Maskinformerne heller ikke i dette Arbejde, men som Godtgørelse herfor er Akkordpriserne reduceret med 7 pCt.

A/S H. Rasmussen & Co.: Alle haandformede Vinduer og Kaminer samt nogle enkelte andre Akkorder forhøjedes med et Tillæg fra 2 til 10 pCt. Paa ca. 140 Stk. gangbare Gibsbrædder forhøjedes Akkordprisen med fra 4 til 8 pCt.

Alt fladt og rundt Arbejde og Gryder samt alt maskinformet Arbejde besørges udslaaet af Fabrikken. Akkorderne reduceres herfor med 7 pCt.

Haandformerne har ved Maskingodset i en Aarrække ikke deltaget i Udslagningen.

Samtidig fastsattes Arbejdstiden saaledes: De 8 Sommermaaneder fra Kl. 7 til 4 og de 4 Vintermaaneder fra Kl. 8 til 5. Der er to halve Timers Pause hver Dag.

Maskinfabrikken »Phønix«: Haandformerne deltager fortsat i Udslagningsarbejdet, medens Maskinformerne fritages derfor. Som Erstatning herfor reduceres deres Akkorder med 6,8 pCt.

Svendborg. Paa Maskinfabrikken »Svendborg«, hvor der ikke arbejdes i Akkord, har 4 dér arbejdende Medlemmer faaet hævet deres Timeløn med 5 Øre. Den er derefter 141 Øre.

Hos A/S L. Lange & Co. er der den 15. November afholdt Mæglingsmøde. Der forelaa Krav fra de Formere, som arbejder i ren Timeløn, og som er beskæftiget ved Model- og Haandformeri, om Forhøjelse.

Da Enighed ikke opnaaedes, gaar Sagen til Timandsmøde.

Vejle. I Fagbladet for September Maaned findes en Beretning over Forhandlingerne hos A/S Hess. I denne staar der bl. a.: hvor Afdraget er 4,20 pCt., bliver det 5,1 pCt.

Det er et Fejltryk, det sidste Tal skal være 1,1 pCt.

Smede og Maskinarbejdere.

Mæglingsmøder. Den 16. September afholdtes Mæglingsmøde angaaende en hos Burmeister & Wain, Christianshavn, opstaaet Strid om Fradrag for forsømt Tid. Sagen vistes tilbage til lokal Forhandling, og der er nu opnaaet Enighed om en Ordning, hvorefter der fremtidig kun regnes med 1/4 Timer og Spring med 1/4 Timer, d. v. s. at hvis der mødes om Morgenen efter Arbejdstidens Begyndelse op til 1/4 Time, afdrages der 1/4 Time, mødes der over 1/4 Time op til 1/2 Time for sent, afdrages 1/2 Time, og saaledes fremdeles, saalænge Indgang er tilladt. Hvis der arbejdes over, beregnes al Overtid indtil 1/4 Time som 1/4 Times Overarbejde, over 1/4 Time til 1/2 Time som 1/2 Times Overarbejde og saa fremdeles.

Den trufne Ordning gælder ikke alene Christianshavn, men tillige Strandgade-Værftet, Teglholmen og Sydhavnen samt Kedelsmedene paa Refshaleøen.

Ved en Mægling den 21. September hos Firmaet Fisker & Nielsen, København, henvistes Spørgsmaalet om et Smudstillæg til lokal Forhandling. Forhandlingen har nu fundet Sted og er resulteret i, at der for særlig snavset Arbejde betales et Smudstillæg af 10 Øre pr. Time.

Den 9. Oktober afholdtes Mæglingsmøde hos Nordisk Kinematograffabrik, København, paa Krav om Forhøjelse af Timelønningerne. Firmaet beskæftigede 7 Mand til en gennemsnitlig Timeløn af 120,7 Øre, og man enedes om at forhøje Timelønningerne med ialt 75 Øre at fordele efter Firmaets Skøn.

Samme Dag afholdtes Mæglingsmøde hos Firmaet Carl Nielsen, H. C. Jensensvej, København, ligeledes paa Lønkrav. Sagen sluttedes med, at 3 Mand fik hver 5 Øre mere i Timen.

Endvidere afholdtes den 9. Oktober et Mæglingsmøde hos Firmaet Charles Nielsens Enke, Ørnevej, København, angaaende Strid om en Akkordopgørelse. Sagen sluttede med, at Firmaet til fuld Afgørelse af Sagen efterbetalte et Beløb paa 100 Kr.

Hos A/S Strømmen i Randers mægledes den 11. Oktober paa Krav om Forhøjelse af Timelønningerne og Klage over den Maade, hvorpaa Værkføreren udskriver Akkordsedler, samt Klage over hans Optræden som Helhed. Man enedes om at forhøje Timelønningerne med ialt 106 Øre, at fordele blandt 40 Mand. Klagen over Værkføreren sluttedes med, at Firmaets Ledelse vilde paalægge denne at udskrive Akkordsedlerne paa fyldestgørende Maade. Endelig vil Fabrikkens Ledelse paalægge Værkføreren i Samarbejdet med Folkene at udvise Høflighed og Fordragelighed, idet man forventer, at Forbundet vil paalægge sine Medlemmer det samme.

Den 11. Oktober er der afholdt Mægling paa Aalborg Skibsværft paa Begæring af Sammenslutningen i Anledning af, at Værftets Nittere kollektivt har nægtet Overarbejde den 25. September. Arbejdsstandsningen omfattede 12 Sjak i 4 Timer. Værftet krævede en Erstatning paa 500 Kr. Forbundets og Arbejdernes Repræsentanter beklagede det skete og henstillede, at Værftet tog Kravet tilbage. Værftets Repræsentanter tog Henstillingen til Følge, men forbeholdt sig, hvis Nitterne paany skulde iværksætte ulovlig Arbejdsstandsning, da at genoptage Sagen.

Paa Odense Staalskibsværft er der den 28. Oktober afholdt Mægling i Anledning af en Klage fra dette over, at Skibsbyggerne havde blokeret Arbejdet ved Topdæksler paa Højtanken. Det erkendtes, at Blokaden var ulovlig, og endvidere var der Enighed om saavidt muligt at lægge de 6 Timers Overarbejde paa 2 Aftener. Hvis der forlanges mere end 6 Timers Overarbejde, skal der optages Forhandling, eventuelt med Tillidsmanden, derom.

Paa Klage over, at Burmeister & Wain, Teglholmen, havde afskediget en Arbejder, der havde haft et Uheld ved en Kran, afholdtes Mægling den 29. Oktober. Sagen sluttedes med de faldne Udtalelser.

Den 1. November afholdtes Mægling vedrørende en paa Cementfabrikken »Kongsdal«, Assens pr. Mariager, opstaaet Strid om Aflønningen for Medlemmer af vort Forbund for den Tid, de paagældende fungerer som Afløsere for Maskinmestre. Man enedes om, at der i fremtidige lignende Tilfælde ydes et Tillæg, der udgør Halvdelen af det for Overarbejde fastsatte Tillæg. Søndagsarbejde aflønnes som hidtil efter Fælles Værkstedsreglers Satser.

Den 7. November afholdtes Mægling angaaende Betaling for noget Arbejde, der er udført af A/S Esbjerg Jernstøberi og Maskinfabrik (Jensen & Olsen) ombord i en af Statens Muddermaskiner. Sagen diskuteredes, og idet Parterne forbeholdt sig deres principielle Standpunkter, enedes man om at forlige den foreliggende Sag, saaledes at Firmaet til fuld Afgørelse betaler Kr. 30,00.

Timandsmøder. Paa et Timandsmøde den 1. November behandledes følgende Sager:

1) Strid hos A/S Alfa-Separator, København, om, hvorvidt en Montør er Formand i Septemberforligets Forstand. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

2) Krav overfor Svovlsyrefabrikken »Limfjorden«, Nørresundby, om Tillæg til Timelønningerne. Firmaet indgik paa at give en Timelønsforhøjelse paa ialt 63 Øre at fordele til 15 Mand efter Firmaets Skøn.

3) Krav fra Værktøjsarbejderne hos A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, om Forhøjelse af Timelønningerne. Man drøftede Udtalelserne og Resultatet fra det foregaaende Timandsmøde, men Aktieselskabet saa sig ikke i Stand til at efterkomme Lønkravet.

4) Strid hos A/S Burmeister & Wain, om Prislisten for Nittearbejde paa Strandgade-Værftet. — Man

enedes om, at Prislisten for Haand- og Luftnitning paa Refshaleøen bliver gældende paa Strandgade-Værftet med den Ændring, at i Akkord Nr. 13 i Luftnitningsprislisten Prisen for $^5/_8$ Nagler i underste Dæk Kr. 5,86 forhøjes med 45 Øre pr. 100 Nagler, og Prisen paa øverste Dæk og Mellemdæk Kr. 5,27 forhøjes med 45 Øre.

Forbundet vilde med Anbefaling forelægge denne Ordning for Nitterne, som senere har tiltraadt den.

5) Strid paa Strandgade-Værftet om Akkordpriserne for Skibsbygningsarbejde vedrørende Klædning, Dæk, Joggling af Plader samt Valsning af Master og Luftrør. — Sagen diskuteredes, men Enighed opnaaedes ikke, hvorfor Forbundet begærede Spørgsmaalet viderebehandlet ved faglig Voldgift.

Den 8. November er der atter afholdt Timandsmøde, hvor der behandledes 5 Sager, nemlig:

1) Strid hos A/S Frichs, Aarhus, om Betalingen for Udearbejde i Viby. Forbundet fastholdt, at Kostpenge Kr. 3,50 pr. Dag plus 70 Øre i Kørepenge skulde betales for det omhandlede Arbejde. Endvidere at Firmaet tilvejebringer en Akkordopgørelse over det udførte Arbejde samt Oplysning om, i hvilket Omfang Skifteholdsarbejdet har influeret paa Akkorden. Enighed opnaaedes ikke, og Sagen henvistes til faglig Voldgift.

2) Odense Staalskibsværft: a) Krav fra Skibsbyggerne om Forhøjelse af Timelønninger under 85 Øre. Firmaet gav Tilsagn om at ville se paa de laveste Lønninger.

b) Krav fra Svejserne om Akkord eller Tillæg til Timebetalingen. — Firmaet tilbød at ville forhøje de 7 Svejseres Timelønninger med ialt 10 Øre pr. Time at fordele efter dets Skøn.

c) Krav fra Skibsbyggerne paa Afslagningsloftet om Akkord eller Tillæg til Timebetalingen. Der opnaaedes Enighed om at forhøje Timelønningerne med ialt 30 Øre at fordele efter Firmaets Skøn.

d) Strid om Størrelsen af Fradraget for Indførelse af Mahlmaskinen. Der opnaaedes ikke Enighed, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

3) Klage over Afskedigelse af Tillidsmanden for Maskinarbejderne paa Den danske Mælkekondenseringsfabrik, Nakskov. Man enedes om at slutte Sagen saaledes, at Fabrikken udbetaler et Beløb af Kr. 568,00 til den afskedigede Tillidsmand. Organisationerne er enige om, at denne Ordning ikke maa skabe Præcedens for fremtidige Tilfælde.

4) Strid hos A/S »Vølund«, København, om Betalingen for Arbejdet paa 30 Stk. Gittermaster. Man enedes om, at Firmaet til fuld Afgørelse af Sagen betaler Kr. 150,00.

5) Krav fra Arbejderne i Dieselmotorværkstederne hos Burmeister & Wain, Christianshavn, om Lønforhøjelse. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Opmandskendelse. Landsdommer O. Haack har den 6. November afsagt Kendelse i en Sag, der var rejst af vort Forbund i Fællesskab med Dansk Arbejdsmandsforbund, Blikkenslagerforbundet og Kvindeligt Arbejderforbund, overfor A/S Carl Lunds Fabrikker, København, i Anledning af, at Firmaet havde opsagt en bestaaende Ordning vedrørende Hjælp i Ulykkestilfælde, saaledes at tilskadekomne Arbejdere fik Dagpenge, indtil den lovpligtige Forsikrings Ydelser træder i Kraft. Kendelsen gaar ud paa, at Aktieselskabet »bør betale Dagpenge som hidtil i Tilfælde af Tilskadekomst som er indtraadt til og med Dags Dato, men frifindes iøvrigt i denne Sag«.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Randers. Firmaet Østergaard & Thaarsthi og samtlige Firmaets Forbindelser.
2. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
3. Michael Francks Fiskenetsfabrik, Holger Danskesvej 30, København.
4. Aaleeksportør Christensen, Kolding.
5. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
6. Fabrikant Bjerre, Nyborg.
7. Horsens Træskoringefabrik.
8. Knudsens Automobilværksted, Herning.
9. Automobilmekaniker A. Schmidt, Heggelunds Allé 6, Glostrup.
10. Smedemester Sørensen, Thustrup pr. Skørping.
11. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.
12. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
13. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
14. Mekaniker Nielsen, Rødby.
15. Schultz & Larsen, Otterup.
16. Jørgensen & Søn, Kolding.
17. Brdr. Christensen, Viborg.
18. Automobilværkstedet »Simo«, Finsensvej 50, København.

Blokade. Helsingør Afdeling har med Forbundets Sanktion blokeret Beslagsmed O. Malmgren, Fiolgade 10, Helsingør, der aflønnede en ung Svend med 78 Øre pr. Time, og efter at have truffet Aftale med Fagforeningen om en Betaling af 96 Øre pr. Time, afskedigede Svenden.

Roskilde. Smede og Maskinarbejdere, der vil søge eller faar tilbudt Arbejde hos Firmaet Jacobsen & Leegaard i Roskilde, maa forinden Henvendelse sker til nævnte Firma sætte sig i Forbindelse med Smedeforbundets Roskilde Afdeling.

Foreningen af Arbejdsledere i Danmark. Cyklefabrikant Chr. Mikkelsen, Horsens, har overfor Arbejdslederne stillet saadanne Krav om Lønreduktioner, at disse ikke har kunnet indgaa derpaa, hvorefter de fik deres Opsigelse til Fratrædelse 1. Marts 1929.

Ved en Forhandling, som ovennævnte Forening har haft med Chr. Mikkelsen, opnaaedes ikke Enighed, og

Pladserne er derefter blokeret for Tilgang. Da det forudsættes, at Chr. Mikkelsen vil forsøge at skaffe sig andre og billigere Arbejdsledere til disse Stillinger, anmodes vore Medlemmer om ikke at reflektere paa Tilbud om Ansættelse hos dette Firma.

Stiftelsesfester.

Københavns Afdeling 17.

Lørdag den 21. September fejrede Smedeforbundets Københavns Afdeling 17 sin 10-aarige Stiftelsesfest i Etablissementet »Gimle«.

Endskønt hele Huset fra Kælder til Kvist var taget i Brug, kneb det at skaffe Plads til de mange festklædte Medlemmer, som med deres Damer havde indfundet sig for at fejre det lille Jubilæum, og da Afdelingens Formand, Johs. Nielsen, bød Velkommen, kunde han se ud over en Sal, der var fyldt til sidste Plads.

Forfatteren Oskar Hansen reciterede sin til Anledningen skrevne Kantate, hvori særlig Afsnittet, hvor han lader Maskinen synge til Arbejderen, er af stor og lødig Virkning.

Vi aftrykker et Par Strofer:

Had mig ikke, for jeg er din Ven,
jeg bærer *de* Byrder, der kun gør *dig* graa,
de haarde, de tungeste Slag vil *jeg* slaa,
mens *du* skal som Menneske leve.

Had mig ikke, for jeg er din Ven,
jeg elsker din ru og din slidhaarde Haand.
Og *jeg* er kun Jernet, men *du* er dets Aand,
og du, du skal være min Hersker.

Had mig ikke, for jeg er din Ven,
jeg synger i Staalets og Stemplernes Klang
den store, den skabende Fremtidens Sang:
At *du* skal *erobre* Maskinen.

Hovedkasserer A. Johansen holdt Aftenens Festtale. Han dvælede ved de første trange Aar og de Ofre, det havde kostet at skabe den stærke og grundfæstede Organisation, vi havde i Dag.

Johansen omtalte de Begivenheder, der i 1919 havde ført til de nye Afdelingers Oprettelse, og pegede paa de Opgaver, som ventede i den kommende Tid.

Sluttelig bragte han en Hilsen fra Hovedbestyrelsen og takkede Afdelingen for godt Samarbejde i den Tid, der var gaaet.

Herefter tog den lettere Underholdning sin Begyndelse; den kulminerede med Midnatskabaretten, da Skuespillerne Holger Petersen og Carl Fischer kom til Stede og fik Latteren til at skylle ud over Salen.

Medens Dansen gik i to Sale, samledes Bestyrelsen med Afdelingens gamle Medlemmer, blandt disse Horsens-Petersen, og de Kolleger, som gennem Aarene har været Medlemmer af Afdelingsbestyrelsen. Her opfriskedes gamle Minder, og Hilsener veksledes med gode Ønsker for Organisationens Fremtid.

Først da Solen atter stod paa Himlen, sluttede den vellykkede Fest.

J. N.

Smedeforbundets Rønne Afdeling.

Lørdag den 16. November afholdt Rønne Afdeling sin 32-aarige Stiftelsesfest i Hotel »Phønix«' smukke og stilfulde Sal.

Kl. 7 samledes man om de festligt dækkede Kaffeborde, og den nyvalgte Formand, H. Lundgren, bød Velkommen saavel til de fremmødte Medlemmer med Damer som til de indbudte Gæster, Borgmester Nielsen, Folketingsmand H. Rasmussen og som Repræsentant for Forbundet P. Andersen. Samtidig fastslog han, at denne Fest havde den største Tilslutning, der hidtil var opnaaet, idet Medlemmer med Damer i et Antal af over 200 var kommet tilstede.

P. Andersen holdt Festtalen, hvori han i store Træk gjorde Rede for Forbundets Arbejde igennem Aarene og pegede paa de Opgaver, der laa for i den nærmeste Fremtid, og under Henvisning til, at disse Opgavers Løsning i høj Grad afhang af Samarbejdet imellem Medlemmerne, Afdelingerne og Forbundet, motiverede han et Leve for Rønne Afdeling.

Folketingsmand H. Rasmussen holdt derefter en Tale, der — kan man sige — var tilegnet Smedenes Organisation og dens Resultater. Hr. Rasmussen sluttede med at udbringe et Leve for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Borgmester Nielsen udtalte sin Anerkendelse af den festlige Maade, hvorpaa Sammenkomsten var tilrettelagt, og som Modstykke hertil omtalte han Forholdene blandt Arbejderne paa Bornholm for ca. 30 Aar siden, hvor Nøden i forfærdende Omfang traadte frem overalt.

Fra Fællesorganisationen indløb Lykønskningstelegram ledsaget af en Sølvdirigentklokke.

Efter Kaffebordet og Talerne underholdtes Forsamlingen af en lille Enakter, der gjorde fortjent Lykke. Derefter ryddedes Salen, og Dansen begyndte.

Kl. 12 afbrødes Dansen, og Medlemmer og Damer samledes i de tilstødende Lokaler, hvor der serveredes Kage og Portvin. Her holdt Formanden for Fællesorganisationen, der var til Stede, en stærkt agitatorisk Tale, hvori han slog til Lyd for det størst mulige Samarbejde i Organisationerne.

Ogsaa forskellige af Medlemmerne havde her Ordet, og der holdtes Taler for Bestyrelsen, Formanden og Gæsterne, ganske særlig hyldedes her Borgmester Nielsen for hans Indsats for de smaa i Samfundet.

Derefter fortsattes Ballet til Kl. 3.

Smedeforbundets Frederiksværk Afdeling.

Lørdag den 19. Oktober fejrede Frederiksværk Afdeling sin 30-aarige Bestaaen, i hvilken Anledning vi efter »Nordsjællands Social-Demokrat« hidsætter et Afsnit af Afdelingens Historie, som er typisk for de Kampe og Sejre, som har præget Fagbevægelsen gennem Aarene:

»Den lille, venlige Arbejderby Frederiksværk oplevede i Halvfemserne stærke Brydninger mellem den gamle og nye Tid; der stiftedes socialdemokratiske Foreninger og Fagforeninger til stor Forfærdelse for Byens Borgerskab og sikkert ogsaa til Forundring for en stor

(Fortsættes Side 19.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
23175	Andersen, August	Frederiksberg	24. 7.96	Kbhvn. Afd.	5. 7.29	Kbhvn. Afd. 6	6. 7.29
1765	— Hans Oluf Albert	København	6. 7.89	„ „ 4	15.10.08	Centralafd.	15. 6.29
10787	Agersbæk, Vald. Christensen	Aarhus	4. 1.02	Aarhus	4.11.21	Aarhus	13. 4.29
23555	Alsbjerg, Niels Helmuth	København	28. 2.09	Kbhvn. Afd.	23. 3.28	Kbhvn. Afd. 9	20. 7.29
26156	Arendtsen, Vestleiy Holger	—	7. 8.09	„ „	20.12 28	„ „ 15	6. 7.29
7467	Bach, Svend Holger	Holstebro	25. 3.10	Holstebro	1.11.27	Holstebro	24.11.28
38799	Bentzen, Kaj Mogens	København	1. 5.01	Kbhvn. Afd.	12. 4.24	Kbhvn. Afd. 12	27. 7.29
35614	Bisgaard, Peter Christian	Hals	7. 5.98	Aarhus	1.11.19	„ „ 14	29. 6.29
3793	Bredsgaard, Carl	Brunshaab	13. 7.99	Silkeborg	29.10.20	Silkeborg	11. 5.29
17575	Christensen, Thomas Gunnar	Elling	7. 4.08	Frederikshavn	6. 5.27	Helsingør	22. 6.29
37560	Enemark, Svend Aage Carl	Aarhus	21. 1.04	Aarhus	4.12.23	Aarhus	20. 4.29
34379	Eriksen, Chr.	Bjerregrav	20. 2.04	Randers	5. 5.22	Randers	8. 6.29
34013	Fridberg, Ejnar	Kragelund	29. 1.02	Silkeborg	10. 9.21	Silkeborg	1. 9.28
26310	Hansen, Axel Damm	København	5. 5.10	Kbhvn. Afd.	11. 6.29	Kbhvn. Afd. 3	20. 7.29
28596	— Laurits Andersen	Ansager, Varde	26. 1.86	Silkeborg	25. 6.18	Silkeborg	4. 5.29
12118	— Svend Aage Klarup	København	15. 8.06	Kbhvn. Afd.	1.12.26	Centralafd.	8. 6.29
22172	Hay, Palle Erik Anton	Helsingør	24.12.02	Helsingør	11. 5.29	Helsingør	6. 7.29
20169	Hensch, Viggo Frederik Fritz	København	24. 9.07	Kbhvn. Afd.	5.11.27	Kbhvn. Afd. 4	27. 7.29
8548	Holmstrup, Knud	Viborg	4.11.00	„ „	6. 4.20	Viborg	6. 4.29
29771	Hviid, Johs. Paul Gustav	Mechlenburg, Strelitz	24. 6.99	„ „	13.11.24	Kbhvn. Afd. 12	6. 7.29
21894	Jensen, Carl Hannibal	København	11. 3.96	Roskilde	3.11.28	Roskilde	20. 4.29
25510	— Hans Peter	Utterslev	27. 5.76	Kbhvn. Afd.	3. 8.28	Centralafd.	15. 6.29
24829	— Sigfred Lund	Silkeborg	3. 5.08	Silkeborg	9.10.27	Silkeborg	20 4.29
3997	Jørgensen, Poul S.	Jelling	2. 3.01	Vejle	16. 2.20	Frederikshavn	2. 3.29
15893	Iversen, Ferdinand	Skive	29. 1.86	Skive	5.11.05	Centralafd.	6. 7.29
26949	Jeppesen, Niels Chr. Rich.	Vordingborg	30. 1.06	Vordingborg	4. 5.25	Kbhvn. Afd. 7	20. 7.29
37192	Johansen, Hans Chr.	Havndal	9. 4.03	Aarhus	3.11.23	Aarhus	13. 4.29
23734	— Hans Johan	Holstebro	14. 1.86	Kbhvn. Afd. 1	2. 9.16	Kbhvn. Afd. 13	20. 7.29
22773	Justesen, Anders	Harre	15. 2.03	Skive	21. 1.25	Randers	12. 5.28
15671	Knudsen, Svend Aage	Voldby pr. Hammel	28.10.06	Aarhus	8.11.27	Aarhus	30. 3.29
27868	Kring, Niels Jonassen	Vejlby	13. 6.04	Herning	4. 2.29	Herning	2. 2.29
23246	Køhler, Aage Ferdinand	København	24. 1.97	Kbhvn. Afd.	5. 4.21	Centralafd.	29. 6.29
11468	Larsen, Edgar H. Madsen	—	30. 3 07	„ „	8.10.26	Kbhvn. Afd. 14	27. 7.29
27994	— Erik Juel	—	25.10 06	Aarhus	18. 1.29	Assens	16. 3.29
17514	Leer, Martin Larsen	Frederikshavn	29.10.06	Frederikshavn	3. 9.26	Frederikshavn	18. 5.29
17704	Lund, Axel	Nakskov	10.12.81	Holeby	1. 5.10	Holeby	1. 6.29
3800	Mikkelsen, Ernst Lauritz	Serup	21. 9.05	Silkeborg	9. 4.26	Silkeborg	30. 3.29
12097	Nielsen, Carl Edv. M. V.	København	9. 6.90	Hillerød	20. 6.28	Hillerød	27. 4.29
4380	— Jeppe A. Sindahl	Helsingør	28.10.07	Esbjerg	16.10.27	Centralafd.	20. 7.29
896	— Jørgen Viggo Aksel	Isterød	18. 9.05	Kbhvn. Afd.	15. 7.24	Kbhvn. Afd. 3	13. 7.29
25702	— Kaj Jens	København	7.12.02	„ „	27. 4.22	„ „ 13	6. 7.29
34550	— Svend Aage	Aarhus	3. 9.02	Uhrmagerforb.	2.10.25	„ „ 12	27. 7.29
39607	— Svend Aage	—	28. 5.04	Korsør	22. 9.24	Korsør	22. 9.28
36789	Olsen, Karl Peter	København	10.12.03	Kbhvn. Afd.	27.10.23	Kbhvn. Afd. 3	1. 6.29
29709	Orstrand, Hans Bruun	Masnedsund	4. 7 02	Vordingborg	16. 8.21	„ „ 7	1. 6.29
28468	Oxvig, Martinus Madsen	Højen ved Vejle	24. 3.09	Aarhus	23. 2.29	Odder	25. 5.29
29723	Petersen, Carlo Carl Johs.	København	1. 9.09	Kbhvn. Afd.	15. 6.29	Kbhvn. Afd. 13	13. 7.29
30269	— Ejnar Chr.	Bregning	29. 9.06	Herning	4. 6.27	Herning	23. 3.29
9426	— Knud Erik	København	8.12.06	Aarhus	26.10.26	Aarhus	23. 3.29
6300	Rasmussen, Alf. Peter Sigurd	Musse	21. 8.90	Holeby	30. 5.21	Holeby	27. 4.29
30476	— Knud Henry	Roskilde	23. 5.08	Køge	8. 5.27	Køge	22. 6.29
3954	Sørensen, Chr.	Vejle	3. 1.07	Vejle	6.10.25	Kbhvn. Afd. 13	27. 7.29
25824	— Otto Jørgen	København	9. 3.96	Kbhvn. Afd.	14. 9.28	Centralafd.	1. 6.29
30693	Sanderhoff, Robert K. F.	—	18. 3.00	Hjørring	21. 3.19	Aarhus	15.12.28
5867	Schønbech, Edmund	—	20.12.88	Kbhvn. Afd.	13. 3.26	Centralafd.	30. 3.29
32088	Sell, Axel Ludv. Julius	Fredericia	16. 1.01	Fredericia	28. 4.19	Nyborg	30. 3.29
2846	Smitsdorff, Ingvardt M.	Esbjerg	8. 4.07	Esbjerg	8. 1.26	Esbjerg	9. 2.29
15584	Svensson, Ivan N. W.	Raa	25. 7.01	Helsingborg	3. 1.18	Kbhvn. Afd. 5	27. 7.29
10313	Thomsen, Chr. Folmer	Grenaa	25. 4.06	Aarhus G.	15. 4.27	Aarhus	8. 6.29
11135	— Jens Peter	Korsør	16.12.94	Kbhvn. Afd. 1	12.11.18	Kbhvn. Afd. 12	20. 7.29
13240	Wiinblad, Aage Martin	København	28.10.95	„ „ 1	30. 8.15	„ „ 17	13. 7.29

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
22505	Vinderslev, Ejnar.....	Gudum	22.12.08	Herning	6. 4.29	Herning	6. 4.29
20556	Vollertsen, Vald. Emanuel.	Sundby	24. 7.76	Næstved	20. 6.12	Centralafd.	1. 6.29
28512	Vorre, Alfred.....	Besser Sogn, Samsø	31. 3.10	Aarhus	20. 4.29	Aarhus	27. 4.29
28170	Zakrisen, Robert John ...	Øster Ulslev	27. 6.10	Rødby Havn	5. 5.29	Rødby Havn	11. 5.29
	Specialarbejderforbundet.						
47677	Carlsson, Alfred.....	Sverige	22.10.93	D. Arbm. Forb.	1. 3.26	Nakskov	22. 6.29

Del af Arbejderne, der endnu trofast sluttede op i Højres Rækker. Allerede i Slutningen af Firserne lykkedes det at danne en faglig Organisation, men Førerne blev straks afskediget, og dermed døde Organisationen. Byen sov atter sin Tornerosesøvn til stor Glæde for Arbejdsgiverne og Højres Førere. Skylden herfor var selvfølgelig Arbejdernes egen. Generation efter Generation havde arbejdet paa »Værket«s Arbejdspladser og i den Grad underordnet sig Arbejdsgivernes Vilje, at de helt delte hans Syn paa Fagforeningsbevægelsen. Da der i 1897 kom Bane til Byen og dermed Forbindelse med Omverdenen, oprandt en ny Tid for Byen, der kom et Pust af Livet udefra. Den nye Tids Bevægelse satte sine Spor, særlig paa de yngre Arbejdere.

I Begyndelsen af 1899 meldte de 2 første Maskinarbejdere sig ind i Fagforeningen, nemlig Vilh. Jensen og Laurits Nielsen, og da den store Lockout udbrød, blev de lukket ude fra Fabrikken, men da Lockouten sluttede i September 1899, var Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening en Kendsgerning. 8 Mand sluttede sig til, og Vilh. Jensen kaaredes som Fører, og denne Stilling beklædte han i Virkeligheden, til Sygdommen i 1919 tvang ham til at trække sig tilbage. Der blev fra Heegaard gjort alt muligt for at slaa Fagforeningen i Stykker igen, men denne Gang lykkedes det ikke, og allerede Aaret efter var der 22 Medlemmer i Fagforeningen. I 1904 anskaffede Foreningen en Fane, der blev indviet den 1. Maj af en af Smedeforbundets Veteraner, M. Kirketerp, der i samme Anledning var kommet til Stede.

Fra nu af havde Organisationen fast Grund under Fødderne. I 1906 var Smedene med til at stifte Fællesorganisationen i Frederiksværk og har altid hørt til dennes sikre Støtter.

I 1918 var man ude for en rask lille Konflikt. En Værkfører og Modellør, der var importeret fra Nykøbing M., gjorde alt muligt for at genere Smedene, saa der opstod et spændt Forhold mellem dem. En Dag tabte Værkføreren et Brev paa Gaden, som hans gode Ven Modelmesteren havde skrevet til ham under dennes Ophold i Nykøbing M., og hvori han betegnede Arbejderne paa Heegaards Fabrik med »Kinesere« og foreslog at sende en Del Arbejdere fra Nykøbing til Frederiksværk for at afløse de hjemlige Kinesere. Sagen blev fremdraget i »Nordsjællands Social-Demokrat«, og et Protestmøde blev afholdt paa »Skovlyst«, og heri deltog alle Fabrikkens ca. 200 Arbejdere. Det blev her enstemmigt vedtaget, at Mesteren og Modelløren skulde give en uforbeholden Undskyldning eller fjernes fra Fabrikken, ellers blev Arbejdet standset. Mesteren og Modelløren maatte bide i det sure Æble og give Undskyldningen; men samtidig var deres Herredømme ogsaa færdigt, og kort efter maatte de forlade Fabrikken. Den storkroede Mester endte som Tigger i København, og de importerede Arbejdere fra Nykøbing forsvandt ogsaa. Nogle blev endda sendt hjem paa det Offentliges Regning. Saaledes endte denne Reform, men Fabrikkens gamle og dygtige Arbejderstab holdt Skansen og vandt Anerkendelse sammen med Fabrikken.«

Glæden over de gennem Aarene opnaaede Resultater prægede ogsaa tydeligt Stiftelsesfesten, der havde samlet ca. 100 Deltagere, og til hvilken var indbudt Maskinarbejder Laurits Nielsen, der var den første, som sammen med Vilh. Jensen indmeldte sig i Forbundet, Formanden for Fællesorganisationen, Montør Svend Bram, dennes Fader, Redaktør af den lokale »Social-Demokrat«, Bram, samt Formanden for Forbundet, Johs. Kjærbøl, og Formanden for Københavns Afdeling 17, Johs. Nielsen, med hvilken Frederiksværk Afdeling har haft et vist Samarbejde i Anledning af De forenede Jernstøberiers Rekonstruktion.

Iøvrigt forløb Festen paa den for vore Afdelinger hævdvundne Maade: I alle Henseender smukt og præget af godt Humør til Glæde for Deltagerne og til Ære for Arrangørerne.

Boghandelen „Fremad".

Lommebog for Arbejdere 1930

vil som sædvanlig udkomme paa Arbejderpartiets Forlag »Fremad« i Begyndelsen af December og kommer til at koste Kr. 1,65 i det fikse Helshirtingsbind, hvori den de senere Aar har foreligget. Ogsaa i Aar vil der, efter Ønske fra flere Sider, af Forlaget blive fremstillet et mindre Parti i dyrere Indbindinger til Kr. 2,25 og i fuldt Skindbind til Kr. 4,50. Sidste Aar blev Lommebogen meget hurtigt udsolgt, og det tilraades derfor at indsende Bestillinger i god Tid.

Nye Postkort

er udkommet i Serien, som Partiets Forlag »Fremad« udsender med Portrætter af kendte Personer indenfor den politiske, faglige og kooperative Bevægelse. Vi nævner: Partiets Forretningsfører Fr. Andersen, den nyvalgte Næstformand i De samvirkende Fagforbund, Chr. Jensen, af Ministrene: Borgbjerg, Bording, Bramsnæs, Dahl, Stauning, Steincke, og endvidere et vellignende Billede af afdøde Fru Nina Bang, som sikkert mange kunde ønske at have til Minde om Danmarks første kvindelige Minister.

Reproduktionerne er klare og skarpe. Prisen er for enkelte Styk 10 Øre, ved Køb af 25 forskellige Kort leveres de for 2 Kr. Samlingen omfatter nu nogle og fyrre Stykker og leveres fra »Fremad«, Frederiksborggade 33.

Sangbogen.

Vinteren med sit Foreningsliv kræver Sang, og vi skal derfor minde om, at »Socialdemokratiets Sangbog«, populært kaldet »den lille røde«, stadig kan faas til 35 Øre, ved Køb af 20 Stykker endda til Kr. 5,60 fra Partiets Boghandel »Fremad«, Frederiksborggade 33, København K.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 26258	Frederiksen,	Carl	(Kbhvn. Afd.)
- 38723	Hansen,	Hans Vald.	(—)
- 39534	Jørgensen,	Chr. Friis	(—)
- 319	Møller,	Aage	(—)
- 14223	Nielsen,	Carl Chr.	(—)
- 1333	Wanell,	Jens P. E.	(—)
- 20431	Borregaard,	Eivind Ingemann	(Aarhus Afd.)

Medlemmerne Nr. 18158, Emil Jensen, og Nr. 12774, Reinhold R. Metasch, har atter fundet deres Bøger.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 5896 Hansen, Hans Chr.
- 30198 Will, Eugen

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 7004	Alstrup,	Johannes Chr.	9.11.12
- 30061	Bøysen,	Alfred Emil H.	31. 5.19
Nr. 25110	Frohn,	Ove Carl V. M.	15. 2.19
- 20030	Fugmann,	Svend Aage	1.12.17
- 26104	Mortensen,	Peter	24 1.20
- 69	Petersen,	Georg Peter Chr.	20. 8 04
- 15004	—	Jens Peter	16 12.16
- 15096	—	Niels H. H. B.	21. 9.12
- 1500	Thomsen,	Thorvald P.	17. 8 07

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 38770	Andersen,	Albert Andreas	28. 8 26
- 23184	—	Svend Viggo	13.10 23
- 9144	—	Viggo E. Nissen	26. 2 27
- 29466	Baarsøe,	Richardt Sofus	29.10.27
- 509	Barkdal,	Anton	15. 8 25
- 38715	Behrendsen,	Christian	16. 2 29
- 9640	Bengtson,	Carl Rud. Arth.	5. 2 27
- 545	Berthelsen,	Svend Aa. Forsberg	11. 6.27
- 32806	Bruun,	Peter Jensen	24. 3.28
- 31433	Burmeister,	Hans Andr. Th.	26. 1.29
- 8226	Christensen,	Anders L. Chr.	29. 6 29
- 22662	Christiansen,	Kaj Aage	19. 2 21
- 25475	Christoffersen,	Ove Anders	11. 5.29
- 20008	Cordsen,	Richard Emil	30. 3 29
- 38999	Demant,	Gudmand H. F.	9. 8.24
- 8574	Eriksen,	Fritz Vilh.	27. 3.20
- 35763	Gregersen,	Alfred	18. 4 25
- 5896	Hansen,	Hans Chr.	4. 5 29
- 25775	Hagerup,	Gunder	15.12.28
- 27748	Hein,	Otto	15. 6.29
- 13847	Højerslev,	Hans Jac. L.	24. 3.28
- 20494	Jensen,	Henry	22. 4 22
- 18619	—	Ingemann	12. 5.28
- 5355	—	Jakob	16. 3.29
- 459	—	Jens Poul A.	27. 3.26
- 15482	Jørgensen,	Bruno	13.10 28
- 21402	—	Jens Chr.	1. 4.22
- 3119	Jans,	Gustav	2. 4.27
- 31620	Jespersen,	Peter	26. 3 21
- 25194	—	Svend Aage C. V.	4. 5.29
- 16861	Johansen,	Aage Otto L.	11. 8.28
- 14428	Knudsen,	Einar Vald.	16. 6.28
- 35283	—	Kaspar Hansen	13. 6 25
- 31417	Larsen,	Edvind Richard	9. 3.29
- 12461	—	Henry	23. 2.29
- 12993	—	Hjalmar Georg	6. 8.27
- 26366	Lindhøj,	Jens Chr. Th. Chr.	29. 6.29
- 26430	Månsson,	Svante	30. 3.29
- 31845	Møller,	Henry Niels	1. 8.25
- 11933	Nielsen,	Axel	30. 3.29
- 18446	—	Hjalmar Antonie	19. 5.28
- 8264	—	Hugo Valther	12. 6.26
- 7650	—	Peder	15. 6.29
- 7815	Olsen,	Eigil Chr. Elof	11. 5.29
- 20122	Petersen,	Elith Merando V.	4. 5.29
- 5114	—	Jens Arnold	26. 7.24
- 19633	—	Julius Th. Ibsen	16. 3.29
- 23126	—	Svend Peter Meilby	8. 6.29
- 14439	Pilskov,	Edvard Alfred	16. 3.29
- 36869	Pilvang,	Anton Bendix	10. 4.26
- 24426	Rasmussen,	Rasmus C.	31. 7.20
- 23871	Reichgruber,	Ernst Josef	1. 8.25
- 34901	Thorngren,	Carl A. S.	14. 5.27
- 30198	Will,	Eugen	11. 5.29

Efterlysning. Afdelingskassererne bedes have deres Opmærksomhed henvendt paa Medlemsbog Nr. 26760 for Valdemar Pedersen. Der maa ikke udbetales mere Understøttelse paa Bogen, og denne bedes indsendt til Hovedkontoret saa hurtigt som muligt.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 2 DECEMBER 1929 16. Aarg.

Moderne Arbejdsgiverstrategi.

Det er vistnok en ret udbredt Opfattelse, at der igennem Aarene er foregaaet en delvis Udjævning af Modsætningerne mellem Arbejdere og Arbejdsgivere, og at der nu i langt højere Grad, end Tilfældet var i Slutningen af forrige Aarhundrede, trives et Samarbejde, som man ikke kendte dengang. Dette er kun delvis rigtigt. Klassemodsætningerne eksisterer i Dag i de sammentømrede Organisationers Tid maaske i lige saa høj Grad, som Tilfældet var i 80-erne og 90-erne, hvor saavel Arbejdere som Arbejdsgivere stod svagt organiserede. Naar det maaske ikke altid er saa let at faa Øje paa de dybe Modsætninger, skyldes det sikkert den Omstændighed, at naar disse brydes, anvendes der andre Metoder, end Tilfældet var for en Menneskealder tilbage. Det maa ogsaa erindres, at Arbejdsforholdet er bragt ind under retslige Former, som hver af Parterne er tvungne til at respektere; men at Arbejdsgiverne fortsat som hidtil med alle de Midler, der nu engang staar til deres Raadighed, søger at dæmme op for Arbejdernes Fremmarch er utvivlsomt og øjensynligt for dem, der til daglig deltager i Organisationsarbejdet.

I disse Bestræbelser staar der til Raadighed for Arbejdsgiverne en stor Stab af Funktionærer, ansat i de forskellige Arbejdsgiverorganisationer og bestaaende af Akademikere, ikke mindst Jurister og cand. polit.'er, der ikke direkte kender Arbejdspladsernes Forhold, Arbejdernes Psykologi eller har Forstaaelse af de Foreteelser, der er Aarsag til „Uroen" paa Arbejdspladsen. Medens det i gamle Dage var de egentlige Arbejdsgivere, Fabrikanterne, Købmændene og Rederne, som prægede Forhandlingerne og ledede Kampene, saa er den aktive Arbejdsgiver nu i Reglen traadt i Baggrunden for et Korps af Direktører, Kontorchefer, Fuldmægtige og Sekretærer, alle akademisk prægede og udgørende en Avantgarde, som gaar forrest i Kampen mellem Arbejdere og Arbejdsgivere. Det er denne Funktionærstab, der trækker Principperne op og indfører dem i de flest mulige Sager til Vanskeliggørelse af deres Afslutning; det er disse Ikke-Arbejdsgivere, der præger Arbejdsgiverorganisationernes Publikationer og over deres Indflydelse i den dertil indrettede Presse. Det er dette akademiske Element, der ved Hjælp af omfattende statistiske Konstruktioner, „videnskabelige" Undersøgelser og akademisk-psykologiske Udredninger nu søger at føre Felttoget imod Arbejderne. Det gamle Haandgemæng er afløst af lærde spidsfindige Skriverier og Talbehandling og er om muligt farligere for Arbejderklassen end Fortidens Kampmetoder, fordi det er vanskeligere for udenforstaaende — for Offentligheden — at kontrollere dem, og det vil sikkert i det lange Løb være en Fejl af Fagorganisationerne, om de upaatalt lader disse akademiske Arbejdsgiverrepræsentanter tumle sig, som de lyster.

I „Arbejdsgiveren" for 6. December findes en Artikel betitlet „Arbejdskampens Psykologi", der er et fremragende Bidrag til øjensynlige Bestræbelser for først og fremmest at putte de egentlige Arbejdsgivere og dernæst Offentligheden Blaar i Øjnene. Artiklen gaar ud paa at paakalde Offentlighedens Interesse

for Arbejdsgivernes heltemodige Kamp imod Arbejderorganisationerne, men for den, der blot har lært en lille Smule af Arbejderbevægelsens A B C, eller for dem, der kan erindre de haarde Arbejdskampe i sidste Fjerdedel af forrige Aarhundrede alene for at Arbejderne kunde opnaa Organisationsretten, er det jo rørende at stifte Bekendtskab med følgende Passus: „Hvor i Alverden finder vi de profithungrende Arbejdsgivere, som har Fornøjelse af at udsuge deres Arbejdere for selv at vælte sig i Overflod". Man er ikke langt fra her at søge bibragt Offentligheden den Tro, at Arbejdsgiverne har oprettet deres Virksomheder som filantropiske Foretagender. Men mon alligevel ikke Artiklens Forfatter selv nærer nogen Tvivl om, at det vil lykkes, thi længere henne i Artiklen hedder det, at det er „et Faktum, at Arbejdsgiverne i de fleste nuværende Samfund ikke nyder den offentlige Menings Gunst". Det skulde vel ikke være, fordi Offentligheden netop har faaet Følelsen af, at Arbejdsgiverne ikke giver mere fra sig, end de akkurat føler sig nødt til for at kunne opnaa den første Betingelse for at drive Virksomhed, nemlig Fred og Ro i Arbejdsforholdet. Følgende Udtalelse er jo ogsaa ejendommelig i et Organ for en Arbejdsgiverforening, der mere end i noget andet Land har høstet Gavn af de kollektive Aftaler, nemlig: „Fagforeningernes Befojelse til at optræde som Talerør for hele Arbejderklassen staar i Virkeligheden paa svage Fødder, og netop deri ligger der en stor Fare for den sociale Fred". Nu har vi særlig siden Aarhundredskiftet levet paa de kollektive Overenskomster, og Fagforeningerne har staaet som Garant for deres Overholdelse, og selvom man vil opsummere de Tilfælde, hvor enkelte Arbejdergrupper har gjort Brud paa de kollektive Aftaler, saa vil Tallet være saa rent ud forsvindende, at det ikke paa nogen Maade kan berettige til at drage Fagbevægelsens Autoritet i Tvivl eller at paastaa, at Organisationerne er en Fare for den sociale Fred. Hvem er det iovrigt, som gennem Aarene og stadig fortsat slaar til Lyd for Samarbejdet paa Arbejdspladsen? Det er saavist ikke Arbejdsgiverne, hos hvilke der endnu findes en god Portion til Rest af det gammelkendte: „Vi alene vide", men derimod Fagorganisationerne.

Man anforer videre i smagfulde Vendinger: „Selvopholdelsesdriften tvinger Fagforeningerne og deres Funktionærer til at opretholde Kampstemningen og til bestandig at stille Arbejderne nye Kampmaal for Øje, som de skal søge at naa i Kamp mod Arbejdsgiverne". Ja, det vilde sikkert for Arbejdsgiverne være overmaade bekvemt, om Arbejderne indstillede Kampen paa en Tid, hvor Rationaliseringen gaar sin Sejrsgang over Verden og skaber Muligheder for Udbytte i et Omfang, ved Siden af hvilket Fortidens Kapitalgevinster ganske vil blegne, men Arbejderne har nu heldigvis mere end i sin Tid, da den maskinelle Udvikling brød igennem, Øjnene aabne for deres Fremskridtsmuligheder og søger gennem Organisationerne at udnytte dem, medens samtidig Arbejdsgiverne ikke paa ærlig Vis søger at klarlægge Virksomhedernes økonomiske Stilling; paa alle Maader holder man Arbejderne ude fra Indsigten i de bedriftsokonomiske Forhold, og ved Paastande om, at Lønniveauet er for højt, Arbejdstiden for kort og den sociale Lovgivning for tyngende, søger man at bibringe Arbejderne og Offentligheden den Opfattelse, at Virksomhederne nærmest er ved at gaa nedenom og hjem.

I „Arbejdsgiveren" for den 29. November søger man paa Grundlag af en fra tysk Arbejdsgiverside udarbejdet Statistik at bevise, at den Forhøjelse af Lønningerne, som har fundet Sted i Tyskland, har skabt Vanskeligheder for den tyske Industri, og overført til danske Forhold maa Artiklen vel have til Hensigt at paavise Nødvendigheden af, at de danske Lønninger kommer ned, da disse jo ligger noget højere end de tyske. Her forekommer det os imidlertid, at Arbejdsgiverorganet er kommet galt af Sted med Hensyn til at søge fremskaffet Bevis for Arbejdslønnens afgørende Indflydelse paa Konkurrenceevnen. Det anføres i den paagældende Artikel, at „ifølge det statistiske Rigsbureaus Opgørelse udgjorde de tarifmæssige Timelønninger for faglærte og ufaglærte Arbejdere den 1. Januar 1927 henholdsvis 93,2 Pf. og 66 Pf. Den 1. Juli 1929 var disse Lønninger steget til henholdsvis 111,1 Pf. (altsaa med 17,9 Pf.) og 83,7 Pf. (altsaa med 17,7 Pf.). Gaar man nu ud fra, at det aarlige Antal Arbejdstimer pr. Arbejder er 2400, vil man se, at Arbejdsgivernes Lønudgifter paa det sidste Tidspunkt er ca. 430 Mark højere aarligt for faglærte og ca. 415 Mark højere for ufaglærte end for det nævnte 2½ Aars-Tidsrum.

I Henhold til Tysklands Bedriftsstatistik beskæftigede de industrielle Virksomheder, som havde mere end 50 Arbejdere, 6,112,000 Personer, hvoraf ⅓ faglærte og ⅔ ufaglærte. Lønforhøjelsen i disse Virksomheder udgjorde saaledes for den behandlede Periode ca. 900 Mill. Mark for de faglærte og ca. 1650 Mill. Mark for de ufaglærte Arbejdere, tilsammen altsaa 2550 Mill. Mark.

Hertil maa lægges Stigningen i Funktionærernes Gager og Merudgiften til sociale Formaal, som for

en stor Del retter sig efter Lønnens Højde. Medregnes dette, kommer man til det Resultat, at disse Virksomheders Udgifter paa de nævnte Omraader er steget med 3000 Mill. Mark pr. Aar i Løbet af $2^1/_2$ Aar."

I Forbindelse med disse Oplysninger har man søgt ad statistisk Vej at fremskaffe et Billede af den tyske Industris Stilling i de senere Aar, og Resultatet er blevet, hvad vistnok iøvrigt er rigtigt, at den har store Vanskeligheder at kæmpe med, og nu er det naturligvis saare let at udlede disse Vanskeligheder af den Omstændighed, at den tyske Industriarbejder har opnaaet en højere Løn, — hvad han saavist ogsaa trængte til, — og derigennem paaberaabe sig Bevis for, at højere Løn betyder ringere Beskæftigelsesforhold for Industrien. Vi vil imidlertid ikke paa nogen Maade tiltræde disse Synspunkter, bl. a. fordi den Løn, som Arbejderne oppebærer, intet som helst fortæller om, for hvilket Kvantum præsteret Arbejde den er erlagt, og her vil vi bl. a. gerne erindre om, hvad vi allerede i sidste Fagblad henledte Opmærksomheden paa, at dansk Industri og fremfor alt dansk Eksportindustri viser en stadig bedre Beskæftigelse til Trods for, at Arbejdsgiverne stadig fremhæver, at vort Lønniveau ligger for højt, bl. a. ogsaa i Sammenligning med Tyskland. Hvad er f. Eks. Aarsag til, at den danske Skibsbygningsindustri blomstrer som ingensinde før, medens de nordtyske Værfter kæmper med store Vanskeligheder? Værft efter Værft er blevet nedlagt og de tilbageværende søger gennem Sammenslutning at opnaa mere rentabel Drift og større Konkurrencemuligheder. Hvad er Aarsagen til, at dansk elektromekanisk Industri har paabegyndt Eksport til Tyskland, til det Land, der gennem Allgemeine Elektricitäts Gesellschaft, Siemens med flere har været Foregangslandet for den elektro-mekaniske Industri? Aarsagen skulde vel bl. a. ikke være den, som den tyske Rigsbankdirektør, Dr. Schacht har peget paa, nemlig de stærkt tyngende tyske Skatter? Eller er mon de danske Arbejdsgiverakademikere uvidende om, at tysk Industri paa Grund af Tysklands økonomiske Afhængighed arbejder med meget dyre Penge? Eller er det en medvirkende Aarsag til Danmarks industrielle Konkurrenceevne, hvad enkelte fremragende Industriledere har været dristige nok til at fremhæve, at den danske Arbejder kvalitetsmæssig staar meget højt?

Det er slet ikke et Spørgsmaal om højere eller lavere Løn, selv om vi selvfølgelig vil erkende, at der er en Grænse opad saavel som nedad, men det er et Spørgsmaal om Løn i Forbindelse med alle andre Faktorer, der betinger en Virksomheds konkurrencemæssige Drift, og at dette er rigtigt fremgaar jo netop af den Omstændighed, at medens tysk Industri kæmper med overordentlige Vanskeligheder, til Trods for at Lønningerne er noget lavere, saa har dansk Industri, som det fremgaar af Industriberetningen, været i Stand til i 1928 at hævde sig, at vise Fremgang og i visse Tilfælde afgive rigtig smukke Dividender. A/S Burmeister & Wain deklarerede saaledes for 1928 8 pCt., og det vil sikkert skuffe Aktionærerne, hvis ikke Dividenden for indeværende Aar bliver højere. Helsingør Jernskibs- og Maskinbyggeri gav 8 pCt., Svendborg Skibsværft 5 pCt., De forenede Jernstøberier 6 pCt,. i 1926 4 pCt. og i 1927 intet Udbytte. En saa omtumlet Virksomhed som A/S Nielsen & Winther gav et Driftsoverskud paa 123,491 Kr., hvad vi ingenlunde anser for at være tilfredsstillende, men dog en Vending til det bedre. A/S Titan, der i 1927 ikke gav Udbytte, deklarerer 4 pCt., Frederiksberg Jernstøberi ligeledes 4 pCt. — her fik Aktionærerne ikke Udbytte hverken i 1926 eller 1927 —, medens Nordiske Kabel- og Traadfabrikker, der i nogle Aar kun har givet 5 pCt., i 1928 dog gav 6 pCt., A/S Glud & Marstrand var helt oppe paa $12^1/_2$ pCt., A/S Fisker & Nielsen udbetalte 12 pCt. til Aktionærerne og Laur. Knudsens mekaniske Etablissement 8 pCt. Tager vi Virksomheder udenfor Jern- og Metalindustrien, kan det anføres, at De forenede Papirfabrikker gav 10 pCt., Tændstikfabrikkerne 8 pCt, medens Aarhus Oliefabriks Regnskab for 1928 udviste et Overskud paa 1,4 Mill. Kr. De forenede Gummi- og Luftringefabrikker (Schionning & Arvé) deklarerede 5 pCt., medens Dansk Svovlsyre- og Superphosphatfabrik udbetalte 10 pCt. Disse Tal viser en Fremgang for dansk Industri, som vi kun alle kan glæde os over, men det er jo muligt, at de lyse Forhaabninger, som sidste Industriberetning gav Udtryk for, skal camouflleres gennem Paastande om, at vort Lønniveau er for højt, og pessimistiske Udtalelser, gaaende ud paa, at Fagorganisationerne kun søger at ødelægge det hele. Fremgangsmaaden er jo ikke uden Fortilfælde. Efter at Industriberetningen for 1927 var udarbejdet, og der deri i lyriske Vendinger var peget paa, at dansk Industri nu var begyndt at arbejde sig op igen, udtalte Industriraadets Formand, Hr. Direktør Overgaard, ved Industriraadets Generalforsamling sig meget pessimistisk med Hensyn til Industriens Stilling, men maaske han var paavirket af den Omstændighed, at der var kommet en Arbejderregering til Magten. Det er jo ogsaa muligt, at „Arbejdsgiveren"s her behandlede Artikler vedrørende Arbejdskampens Psyko-

logi og Lønforholdene i Tyskland er en vel tilrettelagt Manøvre med Henblik paa de faglige Komplikationer, som muligvis kunde opstaa til Foraaret. Det er jo en højere Strategi, der nu præger Arbejdsgiverforeningens Ledelse, og dens Organ lægger da heller ikke Skjul paa den Betydning, som en rigtig Indstilling hos Offentligheden har, idet det anføres, at den offentlige Menings Gunst er „en moralsk Støtte, en Faktor af den største Betydning, og den udøver en meget stærk positiv Magt". Ogsaa vi anerkender den offentlige Menings Betydning, men vi ønsker ikke at bejle til dens Gunst paa samme Maade, som Tilfældet synes at være med Arbejdsgiverne. I Virkeligheden maa disse have en Følelse af, at deres Sag ikke staar godt, medens vi i Bevidstheden om vor Bevægelses Berettigelse uanset alle strategiske Manøvrer og Godtkøbs-Resultater agter med fornøden Hensyntagen til de Virksomheder, hvor vore Medlemmer beskæftiges, og til Samfundet som saadan, at søge opnaaet de bedst mulige Løn- og Arbejdsbetingelser.

Vi er nu ved Solhvervstide. Et Aar, der trods alt i beskæftigelsesmæssig Henseende har været bedre end en Række af de foregaaende, er ved at rinde ud. Selvom Fremtiden tegner sig usikker med Hensyn til Produktionsmulighederne, og selvom vi fortsat som hidtil, om disse Muligheder tilvejebringes, alligevel maa tilkæmpe os hvert eneste lille Fremskridt, saa er det vor Opfattelse, at vi mere end nogensinde i de senere Aar har haft Grund til at anlægge et lysere Syn. Der er ingen Berettigelse til at tro, at vor Fremmarch skulde kunne standses, selv om Hastigheden kan være forskellig. Saa lidt som Fortidens primitive Kampmetoder kunde hindre den, lige saa lidt kan Nutidens tilsyneladende mere civiliserede, men i Virkeligheden langt mere raffinerede Metoder kunne gøre det. Og Arbejderne har her i Danmark den Fordel, at de maaske mere end noget andet Sted som Bevægelse udgør en kompakt Enhed. I Troen paa fortsatte Muligheder for Forbedring af Beskæftigelsesforholdene og derigennem for bedre Løn- og Arbejdsbetingelser ønsker vi samtlige Centralorganisationens Medlemmer

en glædelig Jul!

Højesteret værner Arbejdsfriheden.

Ovenstaaende Overskrift var Højre-Pressens glædesprægede Konklusion af en Højesteretsdom, der blev afsagt den 26. November i Aar, og som vi skal gøre lidt nærmere Rede for, dels for at analysere den „Arbejdsfrihed", som Højesteret her har værnet, dels for at paapege, at Rettens Præmisser indeholder positive Urigtigheder.

I den mellem Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og Jernindustriens Sammenslutning bestaaende Overenskomst hedder det:

> „Den normale Arbejdstid er pr. Uge 48 Timer fordelt med 8 Timer paa hver af Ugens Dage. Den daglige Arbejdstid skal lægges mellem Kl. 6 Morgen og Kl. 5 Eftermiddag."

Endvidere:

> „Det maa anses for uheldigt i længere Tidsrum at berøve Arbejderne deres Aftenfritid."

Disse Bestemmelser havde de hos A/S Burmeister & Wain i Maskinfabrikken paa Christianshavn beskæftigede Medlemmer af Smedeforbundet opfattet saaledes, at naar der i en Uge krævedes mere end 6 Timers Overarbejde og saadant blev krævet udført i mere end 2 paa hinanden følgende Uger, maatte dette karakteriseres som systematisk Overarbejde, hvorfor det ikke var rimeligt i den 3. Uge at udføre Arbejde udover, hvad normal Arbejdstid krævede. I Overensstemmelse med dette Synspunkt havde Smedenes Fællesklub den 9. Oktober 1927 truffet en Vedtagelse, saalydende:

> „Overarbejdet skal begrænses det mest mulige, og ingen maa have mere end 6 Overtimer udover normal Lønningsuge.
>
> I Tilfælde, hvor nævnte 6 Timer overskrides, er Vedkommende forpligtet til at forsømme den overskredne Tid den følgende Dag, dog ikke en Lønudbetalingsdag.
>
> Systematisk Overarbejde maa ikke finde Sted. — Ved systematisk Overarbejde forstaas Overarbejde udover 2 paa hinanden følgende Uger, uanset hvor mange Overtimer der hver af disse Uger er præsteret. 3. Uge maa ikke omfatte mere Tid end normal Arbejdsuge."

Nu maa denne Beslutning ogsaa ses paa Baggrund af, at Burmeister & Wain har indført 3-Holdsdrift, og Forudsætningen for Skifteholdsarbejde er netop at undgaa Overarbejde, hvad ingen mere end Selskabets Direktør Overgaard har præciseret, og naar derfor Smede og Maskinarbejderne desuagtet var villige til i 2 paa hinanden følgende Uger at udføre Overarbejde, laa der i Virkeligheden i den omtalte Klubbeslutning en betydelig Hensyntagen til Firmaet. Dette vilde dog ikke officielt anerkende Vedtagelsen, formodentlig af Hensyn til Arbejdsgiverorganisationen, men var paa den anden Side ikke i Praksis gaaet imod den, idet man stiltiende havde givet Passerseddel til Arbejderne, naar disse „afspaserede" Overarbejde, der var udført udover de trufne Regler. Det blev ganske vist under Proceduren i Højesteret fremhævet, at hvis

Arbejderne gjorde opmærksom paa, at de forlod Arbejdet for at afspasere for meget udført Overarbejde, blev Passersedlen dem nægtet, men som Højesteretssagfører Henriques meget stærkt betonede i Retten, saa kendte Firmaet Fremgangsmaaden, og at det iøvrigt affandt sig med Overarbejdsreglerne fremgaar bl. a. af, at det i sin Tid henvendte sig til Arbejderne og anmodede om en Dispensation fra Overarbejdsreglerne i Anledning af, at Motorerne til den store svenske Udvandrerbaad „Gripsholm" skulde prøvekøres. Man enedes her om en Afspasering, der drejede sig om ikke mindre end 3 sammenhængende Uger for en enkelt Mand. Vi undlader heller ikke at pege paa, at i de Forhandlinger, som førtes i Efteraaret 1928 om Forlængelse af Overenskomsten, deltog Direktør Overgaard, der kendte Arbejdernes Stilling til Overarbejdet, men som ikke tog noget som helst Forbehold med Hensyn til de af Arbejderne vedtagne Overarbejdsregler til Trods for, at Overarbejdet i Almindelighed var stærkt paa Tale, og at Smedeforbundet tidligere overfor Firmaet havde betonet, at Arbejderne maatte have Krav paa Passerseddel, naar de ønskede at forlade Arbejdet.

Skønt Firmaet saaledes i Praksis affandt sig med den trufne Vedtagelse, var der et Par Maskinarbejdere, Peter Tage Bloch Madsen og Evald Villy Peter Petersen, der arbejdede i Firmaets Reparationsværksted for Automobiler og Motorbaade, og som nægtede trods stadigt Overarbejde Uge efter Uge at udligne noget deraf ved at give Afkald paa normal Arbejdstid. Ganske vist har de under Sagens Behandling for Retten erklæret at have været villige til at efterkomme Overarbejdsreglerne, men at Mesteren nægtede at give dem Passerseddel, naar de under Henvisning til det for meget udførte Overarbejde krævede en saadan. Nu kunde de Paagældende jo have nægtet at udføre mere Overarbejde, end Reglerne angav, og dermed var Afspaseringsspørgsmaalet for deres Vedkommende bortfaldet, idet ingen kan tvinge en Arbejder til at udføre Overarbejde udover Reglernes Maksimum. Der kan ikke af Selskabets Ledelse henvises til noget som helst, der paalægger en Arbejder at arbejde over i et vist Antal Timer, og det er dermed givet, at de Paagældende bevidst saboterede Overarbejdsreglerne; det er højst sandsynligt, at dette skete i Forstaaelse med Mesteren, og at der mellem de 2 Arbejdere og Firmaets Repræsentant var Enighed om at bryde Reglerne. At dette har været Tilfældet synes ogsaa at fremgaa af, at til Trods for, at der fra Organisationens Side blev tilsagt de 2 Arbejdere dennes Støtte i Tilfælde af, at de paa Grund af Afspaseringen blev afskedigede, nægtede de alligevel pure at overholde Reglerne. Derfor er deres Henvisning til, at de ved Henvendelse til Tillidsmanden ikke kunde faa dennes Støtte til Overholdelse af Overarbejdsreglerne, ikke holdbar; de kunde nemlig med det Tilsagn, der var givet dem fra Organisationens Side, have henvendt sig til denne, som da havde været forpligtet til at gribe ind. De 2 Arbejdere kan ikke paa nogen Maade med Rette paastaa, at de var ladet i Stikken af Organisationen. Denne har baade ved Afdelingsformanden og ved Forbundets Formand givet dem saa gode Tilsagn og paataget sig det fulde Ansvar for, at de paa samme Maade som de øvrige Arbejdere overholdt Reglerne, at blot nogenlunde honnette Medlemmer ikke vilde have gjort Brud paa disse.

Efter som hele Sagen har udviklet sig, var der næppe andet for Afdelingen at gøre, hvis den ikke vilde medvirke til Overarbejdsreglernes fuldstændige Undergravning, end i Henhold til Forbundets Love at ekskludere de 2 Medlemmer, og det er samtidig let forstaaeligt, at Sagens Behandling paa Generalforsamlingen blev Samtalestof imellem Arbejderne paa Arbejdspladsen indbyrdes, og at der efterhaanden voksede en stærk Uvilje op imod disse 2 Kolleger, som trods al Støtte fra Organisationens Side pure nægtede at overholde Overarbejdsreglerne. Dertil kom, at de 2 ekskluderede ved en hoven og udfordrende Optræden overfor de øvrige Arbejdere i Værkstederne provokerede en fjendtlig Stemning op imod sig. Dette gav sig bl. a. Udslag i, at 795 Arbejdere den 23. Oktober, efter at de ved en Deputation forgæves havde anmodet Firmaets Ledelse om at afskedige de 2 ekskluderede, forlod Arbejdet og begav sig til Klubmøde i Forsamlingsbygningen paa Kløvermarksvej. Naar derfor Højesteret i sine Præmisser anfører, at Arbejderne forlod Arbejdspladsen for at afholde et Møde, „hvis Formaal var at søge Appellanterne overflyttet til et andet Værksted", og at „det maa herefter antages, at Overflyttelsen har fundet Sted som Følge af det paa Selskabet lagte Pres", saa er dette ganske fejlagtigt, idet Arbejdsstandsningen simpelthen var et Udslag af Harme over de 2 Arbejderes ukollegiale Adfærd og over, at Firmaet nægtede at afskedige dem.

I Den faste Voldgiftsrets Kendelse i Sagen vedrørende Arbejdsstandsningen hedder det da ogsaa, at Afdelingens Formand tog ud til Forsamlingsbygningen, „hvor det — *inden der endnu af de tilstedeværende var truffet nogen Beslutning om, hvad man agtede at foretage* — ved energiske Forestillinger lykkedes ham at formaa Arbejderne til at genoptage Arbejdet".

At Mødet resulterede i, at man vilde affinde sig med, at de 2 Paagældende blev overflyttet til en anden Afdeling, hvor de ikke i samme Grad havde Anledning til at arbejde over, maa alene tilskrives Afdelingsformanden, som var klar over, at Arbejdsstandsningen var uholdbar, og som ved at anbefale en saadan Overflytning som Løsning paa Konflikten fik Arbejderne til at genoptage Arbejdet efter $3^1/_2$ Times Standsning. I Tilslutningen til en saadan Ordning laa der i Virkeligheden baade et Hensyn til Firmaets Ledelse og til de 2 Konfliktsforvoldere, idet Arbejderne ved at give Afkald paa Kravet om,

at de 2 Mand blev afskediget, bidrog til, at Roen i Værkstederne blev genoprettet, saaledes at Virksomheden kunde fortsættes uforstyrret, hvad der var i alle Parters Interesse. En Henvisning til, at der saavel paa Generalforsamlingen, hvor de blev ekskluderede, som paa Mødet i Tilslutning til Arbejdsstandsningen, fremkom nogle drastiske Udtalelser imod dem, kunde ikke være tilstrækkelig Baggrund for Nægtelsen, da den enkelte Arbejders Udtalelser paa en Generalforsamling eller et Møde jo ikke er forbindende for Organisationen, men kun den Beslutning, der træffes.

Det er heller ikke rigtigt, saaledes som det er fremført under Sagens Behandling for Retten, at de 2 Overtrædere vilde faa mindre i Løn ved Overflytning til Præcisionsafdelingen, og det er i saa Henseende interessant, at i den første Erklæring, som deres Sagfører for Højesteret, Kammeradvokat Vagn Aagesen, indhentede hos Firmaet, er det udtrykkelig anført, at Overflytning ikke betød nogen Forringelse af Lønnen. Denne Erklæring har sikkert været Kammeradvokaten utilfredsstillende, og han har derefter formaaet ved Hjælp af to andre Erklæringer, der senere blev indhentet fra Firmaet, at faa frem, at der virkelig vilde finde en Lønforringelse Sted, men det er jo interessant, at for at faa fastslaaet, hvad 2 Arbejdere skal oppebære i Løn ved Antagelse i en Afdeling hos Burmeister & Wain, skal der ikke mindre end 3 Erklæringer til, hvoraf den sidste er i Modstrid med den første.

Da de to genstridige saaledes nægtede at lade sig overflytte til en anden Værkstedsafdeling, blev de afskedigede, hvorefter de anlagde Sag imod Smedeforbundets Afdeling 12, hvem de paastod tilpligtet at genoptage dem som Medlemmer med deres tidligere Rettigheder samt at udrede en Erstatning af 80 Kr. ugentlig til hver fra den 23. Oktober 1928 at regne, og indtil Genoptagelse fandt Sted.

Det er i denne Forbindelse værd at erindre, at der sammen med de 2 ekskluderede arbejdede 2 Medlemmer af Forbundet, og disse kunde godt overholde Overarbejdsreglerne.

Ved Landsrettens Dom blev Afdelingen tilpligtet at genoptage de 2 Maskinarbejdere, men blev iøvrigt frikendt, saaledes at der ikke blev tillagt Sagsøgerne nogen Erstatning. Efter Domsafsigelsen blev de begge genantagne i deres tidligere Arbejde.

Imidlertid søgte de og fik bevilget fri Proces til Højesteret — et Dagblad har uimodsagt anført: „Støttet af Værftet". Kammeradvokat Vagn Aagesen nedlagde for Retten Paastand paa, at Afdelingen skulde betale hver af dem 1500 Kr. med Renter og iøvrigt Landsretsdommen stadfæstet. Højesteret fulgte fuldt ud den nedlagte Paastand, og det hedder i den af Retten afsagte Dom:

„Efter de Højesteret foreliggende Oplysninger var Appellanterne i Tiden fra Eksklusionen til deres Fratrædelse paa forskellig Maade udsat for Forulempelser fra de andre Arbejderes Side, og efter at en Deputation fra Arbejdernes Klubbestyrelse forgæves havde rettet Anmodning til Selskabets Ledelse om at afskedige dem, forlod Arbejderne i et Antal af 795 Arbejdet for at afholde et Møde, hvis Formaal var at søge Appellanterne overflyttet til et andet Værksted. Det maa herefter antages, at Overflyttelsen har fundet Sted som Følge af det paa Selskabet lagte Pres. Det er derhos oplyst, at der baade paa Mødet og ved andre Lejligheder er fremsat Trusler om, at Appellanterne ogsaa skulde tvinges bort fra det nye Arbejdssted.

Efter det saaledes foreliggende kan den Omstændighed, at Appellanterne har nægtet at tage dette nye Arbejde, ikke betage dem Retten til Erstatning hos Indstævnte. Indstævnte vil derfor have at betale en Erstatning af 1500 Kr. med Renter til hver. Iøvrigt vil Dommen være at stadfæste. Indstævnte vil have at betale Sagens Omkostninger for Højesteret efter Reglerne for beneficerede Sager.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund Afdeling 12, bør til Appellanterne, Maskinarbejderne Peter Tage Bloch Madsen og Evald Villy Peter Petersen, betale 1500 Kr. til hver med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 31. Januar 1929, til Betaling sker. Iøvrigt bør Landsrettens Dom ved Magt at stande. Til det Offentlige betaler Indstævnte de Retsafgifter, der skulde erlægges, og det stemplede Papir, der skulde bruges, saafremt Appellanterne ikke havde haft fri Proces for Højesteret, og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Aagesen 250 Kr. samt i Godtgørelse for Udlæg 9 Kr."

Dommen er mærkelig i mere end een Henseende. Vi har tidligere peget paa, at det umuligt kunde være rigtigt, at Arbejderne den 23. Oktober afholdt Møde, „hvis Formaal var at søge Appellanterne overflyttet til et andet Værksted". Forslaget om Overflytning er ikke fremsat fra en eneste af de i Arbejdsstandsningen deltagende Arbejdere, men derimod af Afdelingens Formand, der fremmødte for at faa Arbejdet genoptaget. Naar det videre antages, at Overflyttelse har fundet Sted som Følge af det paa Selskabets Ledelse lagte Pres, er det værd at mærke sig, at det blev oplyst under Retsforhandlingerne, at Direktør Overgaard havde givet Tilsagn om, at hvis de 2 Mand ikke kunde være i Fred i Præcisionsafdelingen, vilde de blive flyttet tilbage til Automobilværkstedet igen, saa Firmaet har næppe selv haft Følelsen af noget større Pres, i saa Fald havde dets Direktør næppe givet Tilsagn om eventuel Tilbageflytning. Nogle tomme Trusler, fremsat paa Møderne, kunde derfor ikke berettige de 2 Arbejdere til at nægte at lade sig overflytte, og da de vilde faa den samme Løn, som de oppebar i Automobilværkstedet, og da der

yderligere ikke i samme Grad som her vilde blive stillet Krav om Overarbejde, er det ubegribeligt, at deres blotte Nægtelse af at lade sig overflytte kan berettige dem til Erstatning. De har ikke lidt nogen som helst Overlast; de vilde, som det ogsaa fremgik af Firmaets første Erklæring til deres Sagfører, opnaa samme Fortjeneste, og de vilde blive fritaget for Krav om Overarbejde, saaledes at Afspasering blev unødvendig, men til Trods herfor gives der dem fuldkommen Medhold i deres Paastand om Erstatning.

Arbejderne vil have vanskeligt ved at forstaa denne Dom, og at de opfatter den som et Udslag af den fjendtlige Holdning, som store Dele af Samfundet indtager til Fagforeningerne, er let forstaaeligt. Der synes jo efterhaanden i vide Kredse at oparbejde sig den Anskuelse, at naar Organisationen træffer en Beslutning, og enkelte af dens Medlemmer nægter at efterkomme den, saa har disse enkelte altid Ret, medens Organisationens Beslutning kun er et Udslag af „Fagforeningstyranni" og et Forsøg paa at knægte Arbejdsfriheden. Man glemmer ganske, at fuld Arbejdsfrihed, Retten for den enkelte til for sig at bestemme Løn- og Arbejdsbetingelser, hverken er i Arbejdernes egen eller i Arbejdsgiverens Interesser. Man glemmer ganske, at det Kaos, som herskede i Arbejdsforholdet i 80-erne og 90-erne, hvor Arbejdsgiverne modsatte sig Arbejdernes Organisering, vilde være ganske uforeneligt med den moderne Produktion. Hvad er de kollektive Overenskomster andet end Organisationernes Aftale om Orden i Arbejdsforholdet, og enhver, der bryder disse Overenskomster, er underkastet Dom med Bod og Erstatning ved Den faste Voldgiftsret, og Resultatet af de Beslutninger, som Organisationernes kompetente Forsamlinger træffer, ogsaa med Hensyn til Begrænsning af Overarbejde, er bl. a., at der skabes Orden i den enkelte Virksomhed, at Arbejderne ligestilles, at den enkelte Arbejdsgiver forhindres i at faa en Præferencestilling gennem Overarbejde, som andre Arbejdsgivere ikke kan og ikke ønsker at benytte.

Og hvad er det for en Arbejdsfrihed, som Højesteret i sin sidste Kendelse vil værne? Det er Friheden for Arbejdsgiverne til at sabotere 8-Timersdagen og Skifteholdsbestemmelserne, det er Frihed for Arbejdsgiverne til i saa stor Udstrækning som muligt selv at bestemme Arbejdsvilkaarene. Det skulde altsaa ikke hedde: „Højesteret værner Arbejdsfriheden", men „Højesteret værner Arbejdsgiverfriheden". Man taler om den grundlovsbeskyttede personlige Erhvervsfrihed, men man glemmer i den her omhandlede Højesteretsdom som i Kolindsund-Dommene, at hvor der skal herske Ro og Orden, maa der ogsaa være Regler herfor, som den enkelte maa rette sig efter, og en Fortsættelse af Domstolenes fjendtlige Stilling til Fagorganisationerne vil meget let føre til, at de opløsende Tendenser, som rent undtagelsesvis har givet sig Udtryk indenfor Fagorganisationerne i vort Land, kan faa Vind i Sejlene, og saa kan det jo være, at selv Landets Højesteret ikke er i Stand til at besværge de Følger, ikke mindst for Produktionslivet, som kan opstaa heraf.

En Dom vedrørende Medlemsforhold.

Smedeforbundet frifundet.

Tre af Smedeforbundets tidligere Medlemmer, der beskæftiges ved Københavns Sporveje og nu er ansatte som Formænd, har gennem en herværende Overretssagfører rejst Krav om Tilbagebetaling af Kontingent for et Tidsrum, i hvilket de har været beskæftiget som løse Formænd, og for hvilket de havde forlangt at faa hvilende Medlemsret, hvad der var blevet dem nægtet af Afdelingen.

Da Forbundet ikke vilde indgaa paa Kravet om Tilbagebetaling, blev der anlagt Sag ved Københavns Byret, men kun af den ene Formand, idet Forbundet indgik paa at lade Afgørelsen i det ene Tilfælde være gældende for alle tre.

Der er nu faldet Dom i Sagen, og da denne maa siges at have Interesse i videre Kredse og iøvrigt i Sagsfremstillingen indeholder alle betydende Momenter, aftrykker vi her Dommen:

Aar 1929, den 2. December, blev i Sagen No. B. 5843/1929, Formand E. P. Andreasen mod Dansk Smede- og Maskinarbejder-Forbund, afsagt saalydende Dom:

Under denne Sag har Sagsøgeren, Formand E. P. Andreasen, nedlagt Paastand paa, at Sagsøgte, Dansk Smede- og Maskinarbejder-Forbund, dømmes til at betale ham 352 Kr. 60 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 4. Oktober dette Aar til Betaling sker, hvilket Beløb efter Sagsøgerens Formening udgør for meget erlagt Kontingent til Forbundet for Tidsrummet 12. Januar 1925 til 1. September 1928.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Det fremgaar af de under Sagen afgivne Forklaringer og det iøvrigt oplyste, at Sagsøgeren, der arbejdede som Maskinarbejder paa Københavns Sporvejes Hovedværksted, den 12. Januar 1925 af Værkstedsledelsen antoges til at fungere som Formand paa Værkstedet, samt at han den 1. September 1928 modtog Ansættelsesbrev som fast Formand paa Værkstedet. Da Sagsøgeren begyndte at fungere som »løs Formand«, rettede han Henvendelse til Forbundet om at erholde »hvilende Medlemsret« under Henvisning til § 9 f i Forbundets Love, der er saalydende:

> »Medlemmer, der kommer i saadanne Livsstillinger, at de er berettigede til at udmelde sig af Forbundet, kan erholde hvilende Medlemsret...«.

Anmodningen blev afslaaet, efter at Sagsøgeren havde erklæret ikke at kunne fremskaffe en af Forbundet forlangt skriftlig Erklæring fra Sporvejsledelsen om, at det drejede sig om en fast og endelig Ansættelse.

Sagsøgeren betalte derefter det fulde fastsatte Medlemskontingent til Forbundet indtil den 1. September 1928, da han modtog Ansættelsesskrivelse fra Sporvejsledelsen som fast Formand.

Da Sagsøgeren nu mener, at det er med Urette, at der er afkrævet ham fuldt Kontingent for det anførte Tidsrum, har han nedlagt Paastand paa Tilbagebetaling af det ovennævnte Beløb 352 Kr. 60 Øre, der udgør Differencen mellem det erlagte Kontingent og det for Medlemmer med hvilende Medlemsret fastsatte Kontingent for samme Tidsrum.

Næst at henvise til den ovenfor citerede Bestemmelse i Lovenes § 9 f, har Sagsøgeren til Støtte for sin Paastand anført, at Forbundet i April Maaned dette Aar har indrømmet Maskinarbejder Schorlemmer, som den 29. April dette Aar antoges som løs Formand paa samme Værksted, hvilende Medlemsret.

Sagsøgte har til Støtte for den nedlagte Frifindelsespaastand anført, at den citerede Bestemmelse i Lovene altid har været forstaaet saaledes, at den hvilende Medlemsret først indrømmedes, naar de fungerende Formænd modtog endelig Udnævnelse og fast Ansættelse ved Beskikkelsesbrev, hvilket for Sagsøgerens Vedkommende først er udfærdiget den 1. September 1928. Sagsøgte har henvist til, at denne Forstaaelse af Lovene maa anses for den naturligste, idet de Arbejdere, der af Værkstedsledelsen antages til at fungere som Formænd paa Værkstedet i Tilfælde af fast ansatte Formænds Forfald eller under periodevis forøget Virksomhed, altid maa være forberedt paa naar som helst at træde tilbage i Nummer som almindelige Arbejdere og derhos i deres Funktionstid i væsentlige Henseender deler Kaar med de almindelige Arbejdere, saaledes med Hensyn til Benyttelsen af Omklædnings- og Opholdsrum m. v.

Med Hensyn til det af Sagsøgeren anførte Tilfælde vedrørende Schorlemmer, har Sagsøgte vel erkendt, at dette Medlem en kortere Tid havde hvilende Medlemsret som fungerende Formand, men fremhævet, at det skyldes den Omstændighed, at man, da han ikke antoges som Vikar for nogen anden Formand, men i Anledning af en planlagt Udvidelse af de faste Formænds Antal, mente med Sikkerhed at kunne regne med, at der for hans Vedkommende ikke vilde blive Tale om Tilbagevenden til den tidligere Stilling.

Da Schorlemmer efter en kortere Funktionstid som Formand efter egen Anmodning traadte tilbage som almindelig Maskinarbejder og derefter paany blev antaget som løs Formand, blev hans derefter fremsatte Anmodning om igen at erholde hvilende Medlemsret afslaaet af Forbundet.

Under Hensyn til det saaledes oplyste findes der at maatte gives de Sagsøgte Medhold i, at Lovenes § 9 f i Overensstemmelse med den tidligere fulgte Praksis i Forbundet naturligt maa forstaas saaledes, at Krav paa hvilende Medlemsret ikke tilkommer de Medlemmer, der kun midlertidigt fungerer i andre Stillinger af den i Paragrafen bestemte Art, men kun saadanne, der endeligt er overgaaet i anden Livsstilling.

Da det nu af det oplyste — derunder blandt andet et til Sporvejene indsendt Andragende af 26. Februar 1926 — fremgaar, at det ved Sagsøgerens Antagelse som fungerende Formand udtrykkelig blev tilkendegivet ham, at Stillingen kun var af midlertidig Karakter, og at han maatte være forberedt paa naar som helst at træde tilbage som almindelig Maskinarbejder, samt da det endvidere er oplyst, at det — ogsaa i de senere Aar — adskillige Gange er hændet, at fungerende Formænd har maattet genoptage deres Virksomhed som almindelige Maskinarbejdere, findes det at maatte statueres, at Forbundet har været berettiget til at nægte at indrømme Sagsøgeren hvilende Medlemsret, indtil hans endelige Udnævnelse til Formand forelaa ved Ansættelsesbrev af 1. September 1928.

Som Følge heraf vil de Sagsøgte være at frifinde.
Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Thi kendes for Ret:

De Sagsøgte, Dansk Smede- og Maskinarbejder-Forbund, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Formand E. P. Andreasen, i denne Sag fri at være.
Sagens Omkostninger ophæves.

Det hænder ikke sjældent, at Kolleger, der under en eller anden Form faar deres Arbejdsforhold konsolideret lidt stærkere end de Kolleger, de arbejder sammen med, forsøger paa at unddrage sig de Forpligtelser, som Arbejderne nu en Gang nødvendigvis maa paatage sig til Forsvar for deres Interesser, og disse Tendenser gør sig ikke mindst gældende indenfor de kommunale Omraader. Det kan derfor kun være vore Medlemmer en Tilfredsstillelse, naar den Slags Forsøg afvises, og for de tre forhenværende Kollegers Vedkommende havde det set bedre ud, om de havde ladet være at rejse Krav om Tilbagebetaling.

---

†

Carl Kerner.

Atter har Dansk Former- og Støberiarbejderforbund mistet en af sine Stiftere og Veteraner, idet Carl Kerner, Aalborg, er afgaaet ved Døden den 19. November i en Alder af 69 Aar og efter at have været syg og sengeliggende i ca. 1 Aar.

Kerner fødtes den 28. Oktober 1860 i Aalborg og lærte Faget paa de Smithske Støberier der i Byen, hvorfra han blev Svend den 1. Maj 1882. Han maa saaledes sikkert være kommet sent i Lære.

Afdøde hørte til dem, der fra allerførste Færd viste sin Interesse for Organisationen. Da Fagforeningen i Aalborg blev stiftet den 10. August 1885, fandt man ogsaa Kerner i dens første Bestyrelse, og da der Aaret efter fandt Afskedigelser Sted, og Kerner samt et andet Bestyrelsesmedlem fandtes mellem dem, var det paa det Tidspunkt ikke anderledes, end det var Aarsag nok til at skabe Slinger i Valsen, men Foreningen holdt dog, og Kerner selv havde ikke mindst Andel deri. Senere hen

beklædte han i en længere Aarrække Stillingen som Afdelingens Formand.

En af Kerners store Dage var 10. August 1910, da Afdelingen fejrede sit 25 Aars Jubilæum med ham paa Formandspladsen.

Hans Virksomhed rakte længere end til Aalborg. Da jysk-fynsk Formerforbund stiftedes den 1. August

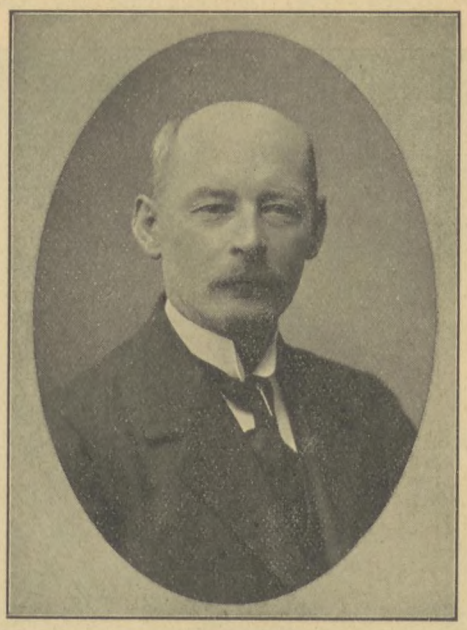

1889, skete det netop i Aalborg, og Carl Kerner var imellem Stifterne. Da man Aaret efter afholdt Kongres, valgtes han til Forbundets Kasserer, og endnu i 1892 havde han Sæde i Hovedbestyrelsen.

En af dem, der vovede Trøjen, dengang der var Risiko derved, var Carl Kerner.

Ære være hans Minde.

Han begravedes den 23. November, og saa godt som alle Afdelingens Medlemmer fulgte ham til Graven. I taknemmelig Erindring nedlagde Afdelingsformanden paa Forbundets Vegne en Krans paa hans Baare.

A. N.

Vore Virksomheder.

A/S „Atlas", København.

Aktieselskabet »Atlas« blev stiftet Lillejuleaften den 23. December 1897 af en Række Personer, der tidligere havde været knyttet til A/S Tuxen & Hammerich. Det var Uenighed angaaende Spørgsmaalet om dette Selskabs Udvidelse, der førte til Dannelsen af det nye Selskab, der stiftedes med en Kapital paa 400,000 Kr., hvoraf 250,000 Kr. i Aktier blev tegnet forud, og 150,000 Kr. i Prioritet, hvortil kun benyttedes 110,000 Kr. Paa den Generalforsamling, hvor Selskabet stiftedes, vedtoges det at købe en Ejendom, der tidligere havde tilhørt Nørrebros Sporvejsselskab, beliggende Nørrebrogade 198 og med et Areal paa 14,000 Kvadratalen, hvorpaa der var en Del Bygninger, af hvilke flere med en forholdsvis ringe Bekostning kunde omdannes til brugbare Maskinværksteder m. m. I det følgende Aar erhvervedes yderligere et Areal paa 20,000 Kvadratalen i Hillerødgade for en Sum af 40,000 Kr., og her opførtes Jernstøberi, Kedelsmedie m. m.

Paa en ekstraordinær Generalforsamling i Marts 1898 vedtoges det at udvide Aktiekapitalen med 550,000 Kr. til ialt 800,000 Kr. samt at optage et Partialobligationslaan paa 500,000 Kr. med 1. Prioritet i de Selskabet tilhørende Ejendomme.

Ved Udgangen af 1898 opløstes A/S Tuxen & Hammerich, og Maskinfabrikken »Atlas« overtog fra 1. Januar 1899 nævnte Selskabs Virksomhed, og det drejede sig navnlig her om Fabrikation af forskellige Arter af Maskiner, derunder særlig Kølemaskiner og Dampmaskiner med overhedet Damp (Schmidt-Motorer), ligesom almindelige Dampmaskiner samt Gasmaskiner og Dowson-Gasanlæg ogsaa var Genstand for særlig Opmærksomhed.

Der var paa det Tidspunkt kun leveret et Anlæg for overhedet Damp her i Landet, nemlig til Maglemølle Papirfabrik ved Næstved, og »Atlas« indrettede nu sin ene Kraftcentral ved Maskinfabrikken med overhedet Damp, medens den anden Kraftcentral ved Støberiet blev drevet af Gasmotorer med Dowson-Gas, saaledes at man var i Stand til at demonstrere Fordelene ved begge Systemer samt at indhøste Erfaringer.

I det Festskrift, som Aktieselskabet udgav i Anledning af sin 25-aarige Bestaaen hedder det:

> »Atlas begyndte saaledes sin Virksomhed den 1. Januar 1899 under meget gunstige Varsler: Gode Specialiteter, velbeliggende og godt indrettede Fabrikker, en udmærket godt indarbejdet og samarbejdet Medarbejderstab, og fortrinlige personlige Forbindelser indenfor de Kredse, der udgjorde Selskabets Kunder.
>
> Aaret bragte ogsaa meget gode Ordrer, men Fuldendelsen deraf paavirkedes i meget uheldig Grad af den store Lockout, som varede fra 24. Maj 1899 til 8. September, for Modelsnedkernes Vedkommende endogsaa fra 1. Maj, og som afsluttedes med det bekendte Septemberforlig. Under Hensyn til de uheldige Virkninger af Lockouten tillod man sig at udbetale 4 pCt. i Udbytte, men der blev ikke Raad til Afskrivninger eller Henlæggelser, og de lyse Haab, man nærede til Fremtiden, blev ikke opfyldt i de nærmest følgende Aar. Navnlig de fire første var ganske overordentlig vanskelige, baade med Fremskaffelsen af de nødvendige Ordrer til at holde Værkstederne beskæftiget og af de til Driften fornødne Pengemidler.
>
> Arbejdsforholdene faldt heller ikke til Ro lige med det samme. I 1900 var der saaledes en Arbejdsmandsstrejke, der varede ca. 5 Maaneder, og blandt andet medførte en dog kortvarig fuldstændig Standsning af Arbejdet i Støberiet, medens Arbejdet i Maskinværkstedet kun i ringe Grad paavirkedes deraf.«

I Begyndelsen af 1905 indtraadte der imidlertid en Bedring, der afspejlede sig i Udbytterne, der i 1905 androg 5 pCt. og de 2 følgende Aar 7 pCt., samtidig med at rundelige Henlæggelser og Afskrivninger fandt Sted. I 1907 udvidedes Aktiekapitalen til 1 Mill. Kr., men Banksammenbrudet i 1908 øvede en uheldig Indflydelse paa Selskabet, idet flere af dets Kunder blev ude af Stand til at opfylde sine Forpligtelser. Der kom dog atter en Række gode Aar med jævn stigende Omsætning. For 1910 udbetaltes 5 pCt., og for Aarene 1911—13 7 pCt. Det var stadig Kølemaskiner og Dampmaskiner, der dannede Hovedparten af Fabrikationen. I 1909 paabegyndtes Fremstillingen af liggende Dieselmotorer, af hvilke der indtil Krigens Udbrud fandt en betydelig Afsætning Sted. Under Krigen bevirkede Vanskelighederne med Brændselsoliens Tilførsel, at Efterspørgslen efter disse Dieselmotorer ophørte, og efter Krigen er man gaaet over til de store Højspændingsværker, hvilket har medført, at Selskabet er ophørt med Fremstillingen af disse Motorer.

I Foraaret 1916 var Selskabet kommet i Forbindelse med Professor ved Polyteknisk Læreanstalt, Th. E. Thomsen, om Samarbejde vedrørende Fabrikation af Dampturbiner. Professor Thomsen havde gennem et flerraarigt Ophold paa store Turbinefabrikker i Udlandet opnaaet et indgaaende Kendskab til Turbiner, og allerede samme Aar modtog Selskabet Bestilling paa sin første Dampturbine, nemlig til Carlsberg-Bryggerierne. Kort efter bestilte Nordiske Kabel- og Traadfabrikker en lignende Dampturbine til Fabrikken paa Frederiksberg. Paa Grund af de af Krigen affødte Vanskeligheder blev den første Dampturbine ikke færdig til Prøve før i Foraaret 1918, men efter at den var forevist i Drift for en stor Del interesserede Industrifolk og Rhedere, modtog Selskabet straks Bestilling paa 5 Skibs-Dampturbiner til 3 Rhederier og senere paa Aaret Bestilling paa endnu 12 Skibs-Dampturbiner af samme Type.

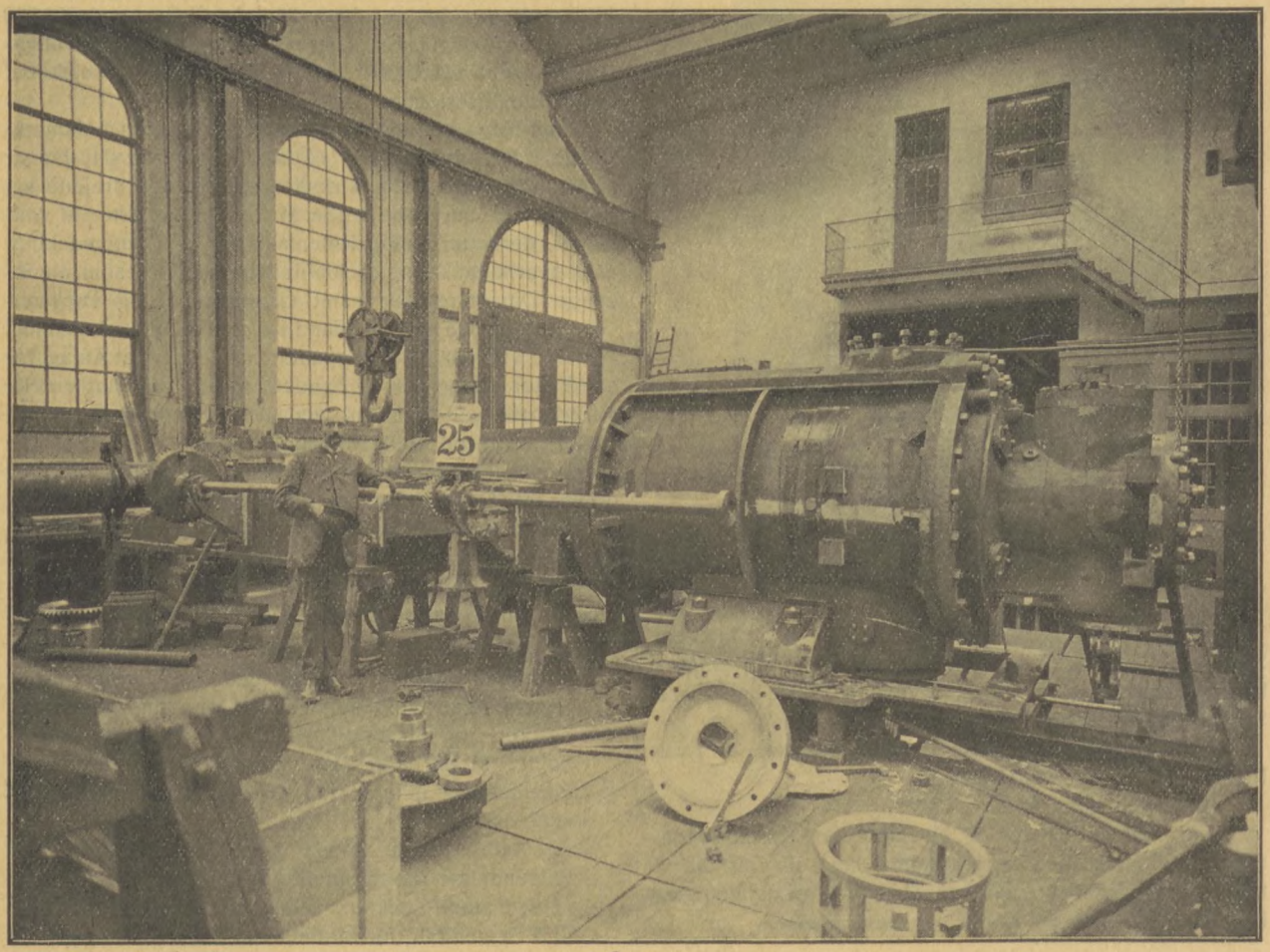

500 HK Schmidt-Motor under Montering i Værkstedet, leveret til Rusland i 1909.

Fabrikationen af Turbiner nødvendiggjorde saa store Udvidelser, at Aktiekapitalen i Januar 1918 forøgedes fra 1 Mill. til 1½ Mill. Kr., og allerede i Juli samme Aar fra 1½ til 3 Mill. Kr. Udbyttet var i Aarene 1915—1918 10 pCt. Imidlertid begyndte allererede i Aaret 1919 betydelige Vanskeligheder at melde sig. Krigens Ophør standsede Efterspørgslen efter Værktøjsmaskiner, af hvilke Selskabet laa inde med et Lager, dels for egen og dels for fremmed Regning, og hvorved der blev paa-

draget det betydelige Udgifter. I 1919 gav Selskabet 5 pCt. i Udbytte, men i det følgende Aar udbetaltes der intet.

Efter at Krigen var ophørt, og der begyndte at komme Liv i Produktionen, har »Atlas« atter kastet sig over Fremstilling af Maskinanlæg og Køleanlæg til Slagterier og Bryggerier m. m. Sin første store Ordre paa Køleanlæg modtog »Atlas« iøvrigt i 1899 fra et Selskab i London, der opførte et Isværk for Fremstilling af 100 Tons Krystalis i Døgnet, og »Atlas« har senere leveret nogle af de største Celle-Isværker, der findes i England, saaledes 4 Anlæg paa hver 100—150 Tons i Døgnet for Forsyning af Fiskedampere, og talrige mindre Isværker saavel til Fremstilling af Krystalis som almindelig mat Is. Desuden er der leveret store Isværker til Portugal, Indien, Tyrkiet, Japan, Rusland m. m., men Firmaet anfører i sit før nævnte Jubilæumsskrift med Beklagelse, »at de faa betydende Isværker, der findes i Danmark, alle har faaet deres Maskinanlæg fra udenlandske Fabrikker«.

Det anføres videre som et talende Bevis paa Størrelsen af »Atlas«s Fabrikation af Kølemaskiner, at disses samlede Ydeevne i 1923 var ca. 60 Mill. Kalorier pr. Time, svarende til 12,000 Tons Is i Døgnet. Senere har Virksomheden optaget Fabrikation af ganske smaa roterende Kølemaskiner, de saakaldte Glacia-Maskiner.

Af andre Specialiteter, som Virksomheden er slaaet ind paa, kan nævnes Svideovne for Svin, af hvilke der er leveret et meget stort Antal til Slagterier i Rusland, England, Frankrig, Afrika etc., og disse Svideovne, som arbejder med Oliefyring, har her i Landet fuldstændig fortrængt de tidligere anvendte kulfyrede eller gasfyrede Ovne. Ogsaa af Cementrørmaskiner er der saavel til hjemlige Virksomheder som til Udlandet leveret et stort Antal. Fra sin Virksomhed med Fremstilling af Dampmaskiner og Kølemaskiner var »Atlas« indstillet paa Udførelse af nøjagtigt Arbejde, som kom Virksomheden tilgode ved Fremstilling af Dampturbiner, der stiller meget store Fordringer til Arbejdets Udførelse. Dette vil forstaas af den Omstændighed, at Turbinehjulene arbejder med en Periferihastighed paa omkring 200 m pr. Sekund og maa være afbalanceret saa fint, at man kun ved Hjælp af ganske særlige Afvejningsmaskiner kan opnaa et godt Resultat. Turbineskovlene, hvoraf der i en Turbine af Middelstørrelse findes over 1000, skal laves med en saa pinlig Nøjagtighed, at der kun kan

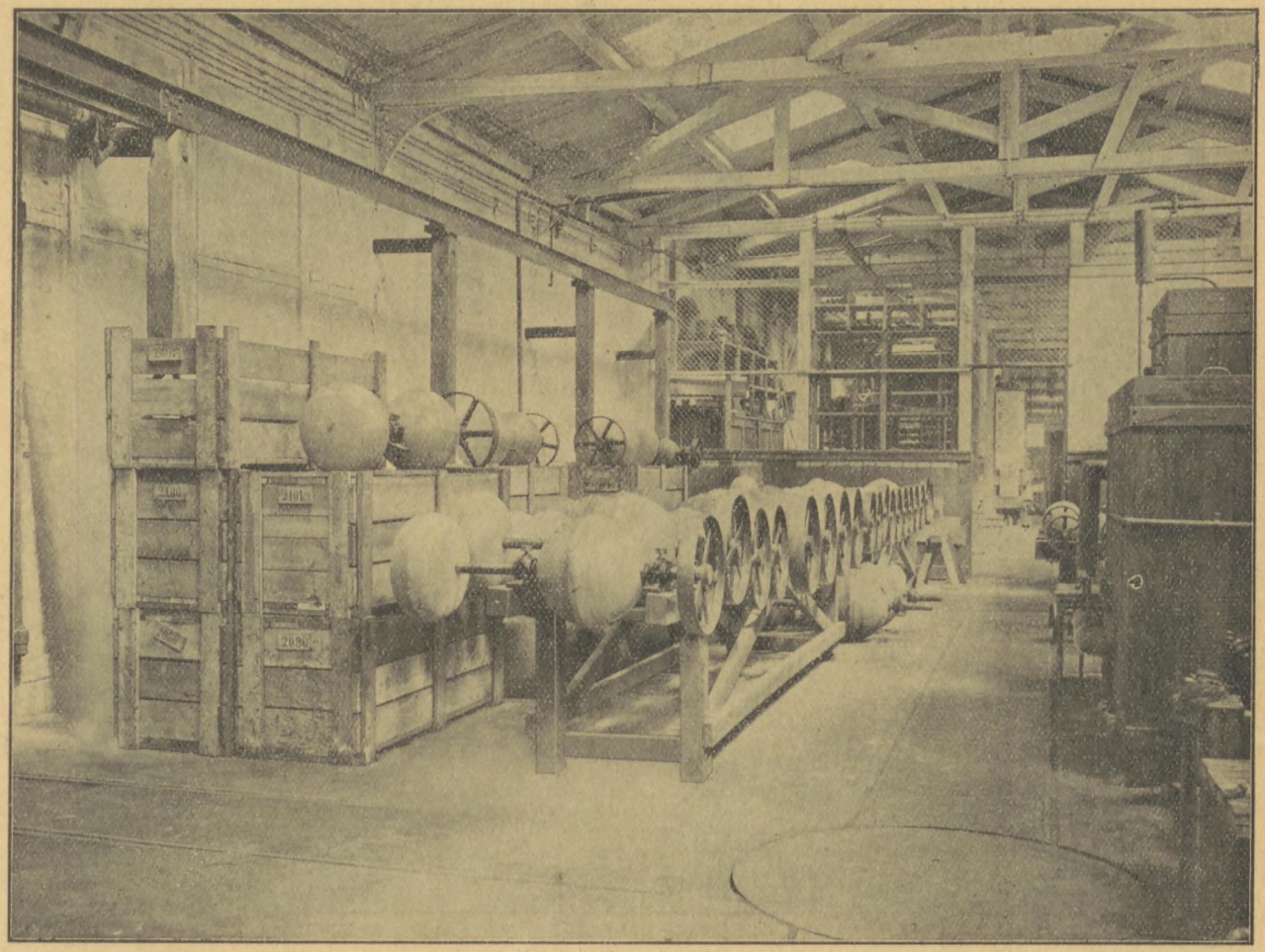

Automatiske Kølemaskiner, Glacia, færdige til Afsendelse.

tillades Afvigelser paa omkring 0,02 til 0,01 mm, altsaa helt ned til en Nøjagtighed af en Hundrededel mm. Alle Sammenpasninger maa ogsaa foretages under Hensyn til de meget store Hastigheder, med hvilke der arbejdes, ved større Turbiner 3000, ved mindre 6000 Omdrejninger pr. Minut.

Med Hensyn til Arbejdsforholdene udtales det i Firmaets Festskrift:

»Angaaende Arbejdsforholdene føler Selskabet Anledning til at udtale, at den siden 1920 af Omstændighederne fremtvungne Nedsættelse af Arbejdernes Lønninger desværre ikke har kunnet gennemføres uden Arbejdsstandsninger, som paa Grund af Langvarighed har bidraget til at vanskeliggøre Betingelserne for at fremskaffe Ordrer, og selvfølgelig ogsaa har paavirket de senere Aars økonomiske Resultat i uheldig Retning, idet Værkstederne baade i 1921 og i 1922 har maattet ligge helt stille som Følge af den af Arbejdsgiverforeningen erklærede Lockout, første Gang i ca. 6 Uger, anden Gang i ca. 8 Uger. Selskabet har ellers bortset fra de ovenfor nævnte Arbejdsstandsninger i 1899 og 1900 kunnet glæde sig ved rolige Arbejdsforhold. Indre Arbejdsstandsninger har været faa og kortvarige, hyppigt kun paa en enkelt Dag, og kun undtagelsesvis omfattende de faglærte Arbejdere. Hovedparten af dem faldt i Aarene 1916—1920 og kulminerede ved den bekendte Generalstrejke i Paasken 1920, som i Lighed med de tidligere imidlertid kun var af kort Varighed. Men hvad enten disse Arbejdsstandsninger har været fremkaldt af de respektive Hovedorganisationer eller kun skyldtes indre Uoverensstemmelser, saa tør det fremhæves, at de er afsluttede uden gensidig Bitterhed og Misstemning, og at Samarbejdet med Selskabets Arbejdere i alle de forløbne Aar har været præget af Forstaaelse af og Hensyntagen til hinandens Meninger.«

Ligceller paa Rigshospitalet i København.

I travle Perioder har »Atlas« beskæftiget 400 Arbejdere, Lærlinge incl.; for Tiden beskæftiges der ca. 340 Mand.

Siden 1919 har Selskabet ikke givet noget Udbytte, men i Industriberetningen for 1928 hedder det om Aktieselskabets Virksomhed i det forløbne Aar:

»Regnskabet udviser et Driftsoverskud paa 336,535 Kr. 66 Øre foruden Lejeindtægt 11,399 Kr. 96 Øre, hvorfra gaar Renter 40,632 Kr. 61 Øre samt Afskrivninger paa Modeller 8908 Kr. 32 Øre, og endelig er der afskrevet paa uerholdelige Fordringer 39,702 Kr. 30 Øre. Der fremkommer saaledes et Netto-Overskud paa 118,692 Kr. 39 Øre, som overføres til Gevinst- og Tabskonto, hvis Saldo derved nedskrives til 482,728 Kr. 58 Øre.«

I samme Beretning hedder det endvidere:

»Salget af Glacia har atter i 1928 vist nogen Fremgang, og Selskabets Agenturer i de forskellige Lande arbejder gennemgaaende tilfredsstillende.

I Efteraaret 1928 kom de 2 til Aarhus Elektricitetsværk bestilte 6000 kw Dampturbiner igang, og det er os en stor Tilfredsstillelse at kunne konstatere, at begge Maskiner saa godt som øjeblikkelig gik i Drift med fuld Belastning, og lige siden har været holdt i stadig Drift. Saa vidt man efter de foreløbige Resultater kan skønne, vil de stillede Dampgarantier fuldt ud blive overholdte.

De i Aarhus opnaaede gode Resultater har ført til, at vi i Begyndelsen af dette Aar ogsaa modtog Bestilling paa en 5000 kw Dampturbine til Odense Elektricitetsværk, som hidtil har arbejdet med udenlandske Turbiner, og det er at haabe, at det hermed maa lykkes »Atlas«, at Landets øvrige Elektricitetsværker ved fremtidige Bestillinger vil forsyne sig med danske Turbiner.«

Lidt Værkstedsteknik.

Reparation af Svejsebrændere.

En Svejsebrænder er et Stykke Værktøj, som maa holdes i Orden, for at det skal kunne udføre et godt Arbejde. Derfor bør enhver Svejser vide, hvorledes Brænderen skal behandles ved Eftersyn og Reparation; i hvert Fald bør der paa et Værksted, hvor der svejses, altid være en Svejser, der er fortrolig med dette Arbejde.

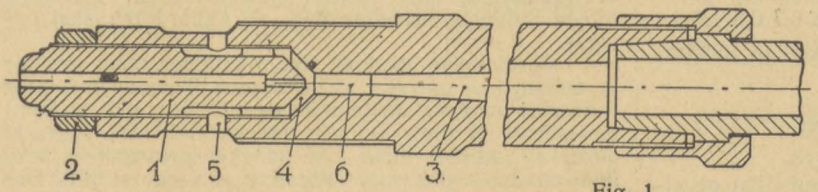

Fig. 1.

Der findes jo som bekendt mange forskellige Konstruktioner af Svejsebrændere, men Fremgangsmaaden ved Reparation af dem alle er i det væsentligste den samme. Fig. 1 viser Brænderspidsen til den saakaldte »Fouche«-Svejsebrænder (Lavtryksbrænder).

Ved Reparation og Rensning af Svejsebrænderen bør *alle* de forskellige Dele adskilles.

Brændergrebet.

Gashanen og Hanehuset renses godt med en Klud eller Tvist. Er Fladerne revne, affiles de med en ganske fin Sletfil og efterpudses med det fineste Metalsmergellærred. Er Hanetold og Huset meget medtagne, bør en Tilslibning foretages. Gastilgangsrøret i Slangestuts og Brænderhaandtag renses godt for Sod med en Rival eller Sneglebor. Hanetolden smøres med Talg eller anden Hanesmørelse (ikke saa gerne Olie).

Ilthanen udtages ligeledes og renses.

Pakdaasen efterspændes, saa Ventilen bliver tæt.

Svejsespidsen.

Iltdysen (1) udtages ved at spænde Kontramøtrikken (2) løs. Kontramøtrikkens Stilling maa nøje mærkes, da den bestemmer Iltdysens Afstand fra Blandingskammeret (3). Iltdysen renses godt overalt med en lille Schweizerfil og Smergellærred. Iltdysekammeret (4) renses med en tilspidset Træpind, hvorom der er viklet lidt Tvist. Findes der megen fastbrændt Sod i Kammeret, maa der fastlimes Smergelpulver paa Træpinden, for at man kan bortslibe Soden.

Gashullerne (5) og *Hullet* (6) *til Blandingskammeret* renses med et Spiralbor, der passer nøjagtig i Hullerne. *Hullet 6 maa ikke opbores.*

Brændermundstykket (7) afskrues og renses udvendig med Sletfil og Smergellærred. Hullet (8) maales med et Spiralbor og sammenlignes med Hullet (6) i Blandingskammeret (3). Mundstykkets Hul skal være lidt *mindre* (ca. ^{2}—$^{3}/_{10}$ mm) end Hullet ved Blandingskammer, da Svejseflammen ellers er tilbøjelig til at knalde tilbage.

Er Hullet i Mundstykket blevet for stort, f. Eks. ved gentagne Rensninger med Rival eller lignende Værktøj, kan man stukke Hullet sammen ved at lægge Spidsen i en V-Klods og under stadig Drejning slaa paa Spidsens Sider, *ikke for Enden* af Spidsen, da man i saa Tilfælde kun opnaar at stukke en Grad op i Hullet. Bedre er det at drive Mundstykkets Spids ned i en konisk Udboring som vist i Fig. 2. Til at drive Spidsen ned med maa kun benyttes Træ- eller Gummihammer, da man ellers let kan ødelægge Gevindet i Spidsen. Er Sammenstukningen foretaget, maa Hullet opbores indvendig

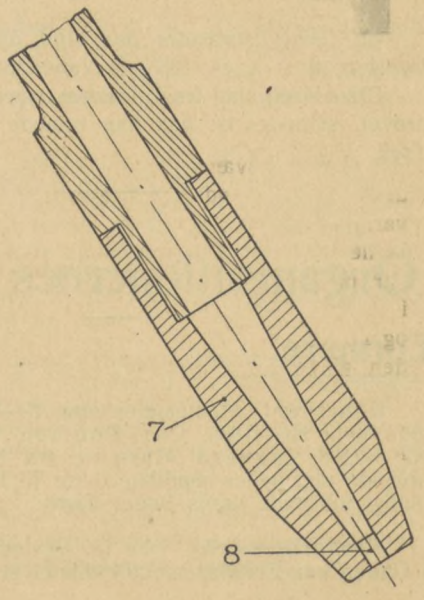

fra med et Spiralbor, der som sagt skal være lidt mindre end Hullet ved Blandingskammeret. Hvis Mundstykket er meget medtaget, bør man kassere det og anskaffe et nyt. Ved enkelte Svejsebrændere kan Gastilførslen reguleres ved at indstille Iltdysens Afstand fra Blandingskammeret. Den rigtige Stilling faas ved Forsøg. Er Iltdysen skruet helt i Bund, kan Gassen trods Iltens Sugning ikke slippe imellem Væggene (4), hvorfor Dysen

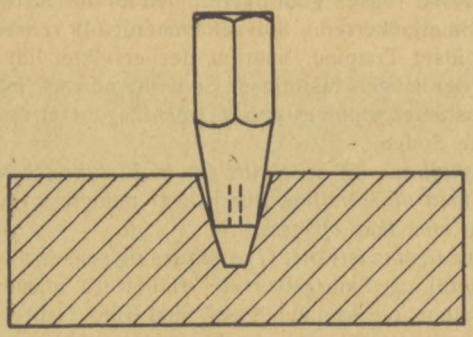

Fig. 2.

skrues ca. $^1/_4$ eller $^1/_2$ Omdrejning (maaske mere) tilbage, det retter sig efter, hvor ren Brænderen er og de forskellige Hulstørrelser.

Bliver Dysen skruet for langt tilbage, saaledes at Afstanden mellem Væggene bliver for stor, vil Ilten eventuelt gaa ud til Siden, d. v. s. over i Gasledningen i Stedet for at gaa ind i Blandingskammeret, og derved trykkes Gassen tilbage.

Hulstørrelserne i Brændermundstykket og Iltdysen spiller en stor Rolle og bør saa vidt mulig bibeholdes.

Hulstørrelser i »Fouche«-Brænderens Mundstykker er:

Nr.	2	3	4	5	6	7	8	10	12	15
Huldiameter i mm	0,6	0,8	1,0	1,3	1,5	1,8	2,1	2,4	2,8	3,3
I Iltdyser i mm ...	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	1,0	1,1

NB. Forskellige Brændertyper har forskellige Hulstørrelser.

En Lavtryksbrænder *bør altid afprøves med Lavtryksgas*, d. v. s. ca. 100 mm Vandsøjletryk.

Brænderen skal fra Fabrikken være indstillet og afprøvet, saaledes at den kan brænde ved ovennævnte Tryk.

C. C.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Observer! Medlemmer eller Afdelinger, der maatte vide, hvor Nr. 41899, Carl Poulsen, fra Kolding samt Nr. 42108, Ingvard Madsen, fra Holstebro maatte opholde sig, bedes meddele dette til Forbundet og om muligt indsende deres Bøger dertil.

Frederiksværk. Den 16. November var der Fest i Gaden paa Etablissementet »Skovlyst«, Frederiksværk.

Anledningen var, at Medlem Nr. 41107, Jørgen Nielsen Jørgensen, Dagen forud — kun afbrudt af Militærtjenesten — havde arbejdet hos Firmaet Anker Heegaard i 50 Aar.

Paa Jubilæumsdagen hejste Fabrikken Flagene straks fra Morgenstunden. Da Jørgensen mødte paa sin Arbejdsplads i Støberiet, var denne forvandlet til en Blomsterhal og smykket med Dannebrogsflag. Da han hele Dagen havde nok at gøre med at modtage Gratulanter og saaledes ikke kunde arbejde, fik Stadsen Lov at holde.

Op ad Dagen mødte Direktionen med Blomster og 300 Kr., Fabrikkens Funktionærer med Blomster, og den følgende Dag, en Lørdag, festede Kammeraterne for ham paa »Skovlyst«, og her overraktes der ham en Pengegave paa 150 Kr. fra Kollegerne og Støberiets Funktionærer.

En Hilsen til Jubilaren forelaa fra Forbundet, og Forretningsudvalgsmedlem Jul. Svendsen, der netop i privat Ærinde opholdt sig i Frederiksværk, deltog i Festen, til hvilken der indløb en Masse Hilsener og Telegrammer, og naturligvis forløb den paa allerbedste Maade.

Jubilaren selv hører til de stille i Samfundet, er ikke meget talende, men river han en enkelt Gang en Vits af, kan den huskes, og han betegnes som en god Arbejdskammerat. Han er født den 21. Oktober 1865 og prøvede før sin Konfirmation en Vogterdrengs Livsvilkaar, inden han gik i Trædemøllen paa Heegaards Støberi.

Med Tak for trofast Medlemsskab i de mange Aar ønsker Forbundet Jørgensen en lykkelig og god Livsaften.

Helsingør. Foranlediget ved et Krav om Tillæg til Akkordarbejdernes ansatte Timelønninger og Krav om en Forhøjelse paa 7 pCt. af de bestaaende Akkorder, afholdtes der den 22. November et Mæglingsmøde paa Skibsværftet. Det forløb uden Resultat, og det samme blev iøvrigt Tilfældet den 9. December, da Sagen behandledes ved Timandsmøde.

Firmaet paaberaaber sig, at en gennemsnitlig Fortjeneste paa 168 Øre er en meget fin Fortjeneste under Provinsforhold, men taler selvfølgelig ikke om, hvilke Kvalifikationer Formere, der arbejder fyldestgørende paa et Skibsværft, skal være i Besiddelse af. Antagelig bliver Stillingen herefter den, at Akkorderne skal opsiges.

I Forbindelse med de Kvalifikationer, som ovenfor er omtalt, kan oplyses, at de ansatte Timelønninger for Formerne svinger mellem 80 og 103 Øre med et Gennemsnit af 98 Øre. Enhver, der har lidt med Faget at gøre, vil sikkert indse det ganske meningsløse heri. Ikke mindre end 2 yngre Formere er vurderet til 80 Øre i Timen og en tredie til 88 Øre.

Aktieselskabets Direktør og flere med ham maa altsaa virkelig have den Opfattelse, at Folk, der har lært et Fag, kan vurderes betydeligt under, hvad man som Minimum betaler den ikke faglærte Arbejdsmand.

Ser man hen til højeste Timeløn, er Forholdet altsaa, at Helsingør Skibsværft efter egen Bedømmelse, naar der er Tale om Timeløn, ikke har en Former, der er mere end 103 Øre værd. Det er — for ikke at sige noget endnu værre — haarrejsende.

Forbundet vilde have sluttet Timelønsspørgsmaalet med en samlet Forhøjelse paa 165 Øre til 23 Mand, men saaledes at ingen Timeløn blev under 100 Øre. Direktøren mumlede noget om 10 Øre at fordele til de laveste Timelønninger. Han havde vel tænkt sig en 2-Øre til de 5 lavest lønnede.

Formodentlig har Jernindustriens Sammenslutning indset det ganske haabløse i at gøre sig til Talsmand for et saadant Tilbud. Det fremsattes i alle Tilfælde ikke, men under de Forhold bliver der ikke andet at gøre, end at lade det Arbejde hvile, hvor Timelønnen

spiller med ind i Betalingen. Muligvis kommer Direktøren da paa andre Tanker.

København. Den 7. December afholdtes der i A/S Burmeister & Wains Metalstøberi et Mæglingsmøde. I det foreliggende Spørgsmaal opnaaedes ikke Enighed, og Sagen skal viderebehandles ved Timandsmøde.

Gældende fra 1. Maj traf man vedrørende Aluminiumsgods en Ordning om Beregningen af Bonus. Tidligere havde Støbning af Aluminium ikke spillet nogen væsentlig Rolle, men da den Slags Gods blev af større Omfang, men dog saaledes, at en lille Uges Arbejde for en Mand i Vægt ikke betød mere end 25—26 kg Gods, enedes man om noget nyt og betalte derefter i 5 Maaneder, men da den 6. Maaneds Regnskab skulde opgives, vilde man ikke betale mere for Aluminium end for almindeligt Metalgods.

Aktieselskabet gjorde gældende, at Ordningen kun var truffen i ét bestemt Tilfælde, og naar der fortsat var betalt i Henhold dertil, var det en Fejltagelse. Formerne hævdede det modsatte, nemlig at Ordningen var fortløbende, og at man som Følge deraf havde Krav paa 361 Kr. 60 Øre til Fordeling mellem 22 Mand.

Sagen gaar til Timandsmøde, men finder næppe sin Afslutning før ved Voldgift.

I samme Firmas Staalstøberi afholdtes der den 27. November et Mæglingsmøde. I den bestaaende Bonusordning siger en Bestemmelse, at Firmaet ved Maanedens Opgørelse har Ret til at have 10 Dages Produktion af urenset Gods henliggende, dog ikke over 100 Tons. Det Gods, der herudover henligger som urenset, bedømmes og medtages i Beregningen. Denne Bestemmelse ønsker man ændret til 6 Dage. Firmaet vilde ikke fravige 10 Dages Bestemmelsen, men mente iøvrigt, at Forholdet vilde forbedre sig betydeligt, naar et nyt Rensehus blev færdigt, og naar man beflittede sig paa at angive Vægten paa det urensede Gods saa nøje som muligt.

Videre var der stillet Krav om, at naar der i en Maaned ikke var 30 Øre i Bonus pr. Mand og Time, skulde dette Beløb alligevel udbetales mod, at det i en Maaned med større Overskud igen kunde afdrages.

Aktieselskabet tilbød at indføre en lignende Ordning, som der findes i Jernstøberiet, hvor Summen er 25 Øre. Sagen har senere været forelagt Klubben, der fastholder, at Timandsmøde maa afholdes.

Den 6. December er der afholdt Mægling paa De forenede Jernstøberier, København.

I en bestaaende Ordning hedder det, at Maskinformerne ikke har noget med Sandets Opblanding at gøre, idet Fabrikken lader dette udføre af Arbejdsmænd. Enten denne Akkord er for lille eller ej, havde Forholdet udviklet sig til, at Sandblandingen udførtes saa daarligt, at Maskinformerne den ene Gang efter den anden maatte gøre Arbejdet om, og da Paatale overfor Arbejdsmændene ikke frugtede, men tværtimod havde den stik modsatte Virkning, maatte man altsaa gaa Organisationsvejen. Ved Mægling søgte Firmaet at sno sig ud af Sagen. Man havde en Ordning med Arbejdsmændene, men Formerforbundet eller Klubben kunde naturligvis ikke indlade sig paa at være dem, der skulde overvaage Overholdelsen.

Imidlertid resulterede Mæglingsmødet i et Forslag, der skal overvises til ny lokal Forhandling, og saafremt man paa Grundlag heraf enes, er Sagen sluttet. I modsat Fald skal den behandles ved Timandsmøde.

Nakskov. Forløbet af den i forrige Fagblad omtalte Sag fra Maskinfabrikken »Nakskov«, hvorpaa Mægling er afholdt 15. November, har været, at det foreliggende Tilbud godkendtes.

Timelønningerne er derefter for 4 Mand 148 Øre og for 1 Mand 140 Øre, medens Udlærlingen intet fik og stadig er holdt nede paa 110 Øre, hvor han naturligvis ikke kan blive liggende ret længe.

Ordningen fik tilbagevirkende Kraft for 9 Dage.

Odense. Den 8. November begæredes der Mæglingsmøde afholdt paa Maskinfabrikken »Phønix« foranlediget ved, at Fabrikken ikke vilde betale for 34 Stk. vragstøbte W. C. Cisterner, hvilke Vragstøbninger Formerne ikke vilde paatage sig Skylden for.

Forinden Sagen naaede frem til Mægling, besindede Fabrikanten sig og betalte hele Beløbet, og Sagen er dermed sluttet.

Slagelse. Den 28. November har Afdelingen meddelt, at 2 paa Jernstøberiet »Godthaab« i ren Timeløn arbejdende Medlemmer har faaet denne forhøjet som følger: 1 Mand fra 135 til 145 Øre og 1 Mand fra 150 til 156 Øre.

Svendborg. Af sidst udsendte Fagblad fremgaar det, at Mæglingsmøde har været afholdt hos A/S L. Lange & Co. paa Krav om Forhøjelse af Timelønnen for nogle Formere, der ikke arbejder i Akkord.

Enighed opnaaedes ikke, og Sagen behandledes derfor ved Timandsmøde den 9. December, og den sluttede med, at 2 Timelønninger à 138 Øre forhøjedes til 142 Øre og 2 Timelønninger à 136 Øre til 141 Øre.

Varde. Paa Krav om Forhøjelse af Timelønnen til 4 Kernemagere afholdtes der Mæglingsmøde paa Varde Staalværk den 22. November.

Timelønnen for 3 Kernemagere, der havde 120 Øre i Timen, forhøjedes til 125 Øre, og en fjerde, der havde 98 Øre, fik sin Timeløn forhøjet til 108 Øre.

Sagen dermed sluttet.

Smede og Maskinarbejdere.

Overenskomst. Mellem Aarhus Afdeling og A/S »Metro«, Aarhus, er der den 3. Oktober indgaaet en Aftale vedrørende Løn- og Arbejdsforhold. Minimaltimelønnen er fastsat til 130 Øre, hvilket betød en Lønforhøjelse af 5 Øre til 4 Mand. Til Timelønninger under 140 Øre gives et Akkordafsavn, naar der ikke har været givet Akkord i Halvdelen af Timetallet; Størrelsen af Akkordafsavnstillægget er varierende efter Antallet af Timer, der har været arbejdet paa Timeløn.

Mæglingsmøder. Ved et Mæglingsmøde paa Svendborg Skibsværft den 27. Oktober vistes en Strid om Omfanget af Overarbejde tilbage til lokal Forhandling, og der er ved denne opnaaet Enighed om Regler for Overarbejde.

Hos Gas- og Vandmester Johs. Rasmussen, Aarhus, afholdtes Mægling den 20. November i Anledning af en opstaaet Strid om Betalingen af Vejpenge. Kravet drejede sig om et Beløb af Kr. 28,51. Da man ved Mæglingen ikke kunde opnaa Enighed om, hvorvidt der forelaa en Aftale om Betalingen af Vejpenge eller ikke, sluttedes Sagen med, at der i det foreliggende Tilfælde betales et Beløb af Kr. 20,00.

Sammen med Dansk Arbejdsmandsforbund og Dansk Elektrikerforbund afholdtes den 21. November Mæglingsmøde hos Firmaet Rasmus Rudholdt, København, i Anledning af Uoverensstemmelse om Fastsættelsen af Grundtimeløn, Betaling for Ventetid og Anskaffelse af Værktøj. Man enedes om at fastsætte en Grundtimeløn paa 105 Øre; for Arbejder, der ikke kan udføres i Akkord, ydes et Tillæg til Grundtimelønnen af 35 pCt. Ventetid betales med Grundtimelønnen, og Firmaet stiller fremtidig Værktøj til Arbejdernes Disposition.

Paa Helsingør Skibsværft afholdtes Mægling den 22. November i Anledning af et Krav fra Stemmerne om Forhøjelse af Betalingen for Prøvning af Tanke. Man enedes om at afgøre Sagen saaledes, at der udbetales et Tillæg af 5 Øre pr. Time for Prøvning af Tanke. Dette Tillæg omfattes ikke af Procenttillægget.

Den 30. November er der afholdt Mægling hos Chr. Linde, Odense, i Anledning af Strid om Betaling af Ekstraydelse for Montering af Manøvre- eller Boilerum paa et Anlæg i Forbindelse med Fjernopvarmning. Man enedes om Ekstratillæg, varierende fra Kr. 22,00 til 52,00, og ligeledes enedes man om, at disse Priser under Forbehold af Rørudvalgets Godkendelse ved Arbejde i Odense og Omegn, der udføres af denne Forenings Medlemmer, af disse fremtidig betales paa samme Maade. Denne Pris er gældende, indtil den mellem Organisationerne gældende Prisliste opsiges fra en af Parterne.

Timandsmøder. Den 26. November afholdtes Timandsmøde til Behandling af følgende Sager:

1) Strid hos A/S Thomas Ths. Sabroe & Co., Aarhus, om en Akkordpris. Enighed opnaaedes ikke, og Firmaet krævede derefter Arbejdet udført efter Overenskomstens Afsnit A, § 7, 2. Stk. Forbundet kunde ikke anerkende Firmaets Ret hertil og forbeholdt sig sin Stilling. Der er senere forhandlet lokalt om Akkordprisen, hvorved Enighed er opnaaet.

2) Lønkrav fra Skibsbyggere og Maskinarbejdere hos A/S Svendborg Skibsværft. Sagen sluttede, idet Værftet indgik paa at forhøje Timelønningerne med 60 Øre til Smede og Maskinarbejderne, saaledes at 3 Kvartermænd faar 12 Øre til Deling, 20 Maskinarbejdere 40 Øre til Deling samt yderligere 8 Øre at fordele efter Firmaets Skøn, dog efter Konference med Tillidsmanden.

For Skibsbyggernes Vedkommende indgik Firmaet paa at give 15 Mand, som i September havde faaet et Tillæg til Lønnen, hver 1 Øre pr. Time. De øvrige, excl. Kvartermændene, faar et Tillæg af 2 Øre pr. Time.

Ved et Timandsmøde den 29. November behandledes en Sag vedrørende Firmaet Petersen & Albeck, København. Sagen drejede sig om et Krav fra 4 Kranførere om Betaling for Hjemsendelse paa Grund af Regnvejr. Ved Timandsmødet afgav Firmaet Tilsagn om saavidt muligt at beskæftige Kranførerne ved indtrædende Regnvejr eller under lignende Forhold, og iøvrigt forbeholdt Forbundet og Foreningen af Arbejdsgivere indenfor Jern-, Metal- og Kludebranchen, hvoraf nævnte Firma er Medlem, sig de under Forhandlingen indtagne Standpunkter. Forbundet forbeholdt sig endvidere sin Stilling, idet det ikke følte sig tilfredsstillet ved Firmaets ovenfor omtalte Tilsagn.

Fællesmøder i Arbejdsgiverforeningen. Som meddelt i Fagbladet for Oktober behandledes en Klage over, at Horsens Cyklelager (Hede-Nielsen) reducerede Maskinarbejdernes Akkordpriser, paa et Timandsmøde den 26. September, uden at Enighed opnaaedes, og vi anmodede derefter De samvirkende Fagforbund om at indbringe Klage for Den faste Voldgiftsret. Sagen drejede sig om, at Firmaet egenmægtig havde reduceret Priserne paa Filearbejde, hvormed en ung Mand ved Navn Zeberg, der blev udlært hos Firmaet den 31. August 1928, havde været beskæftiget, ligesom man uberettiget havde reduceret hans Grundtimeløn. Det drejede sig om et Beløb af Kr. 266,87, som vi krævede udbetalt, hvad Firmaet nægtede. Ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 21. November sluttedes Sagen med, at Firmaet betalte Zeberg et Beløb af Kr. 240,00.

Ved et Møde i Arbejdsgiverforeningen den 15. November i Anledning af en Uoverensstemmelse vedrørende et af Blikkenslagermester Vilh. Christensen, Randers, udført Centralvarmeanlæg i Aarhus, enedes man om, at der nedsættes et Udvalg bestaaende af 4 Medlemmer, 1 valgt af Blikkenslagermester Christensen, 1 af Centralforeningen af Blikkenslager- og Kobbersmedemestre i Jylland, 1 af de paa det omhandlede Arbejde beskæftigede Arbejdere og 1 af Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds Aarhus-Afdeling til at undersøge alle Forhold, der staar i Forbindelse med det omhandlede Arbejde, og derefter afgive en samlet Fremstilling. Parterne forbeholder sig alt fornødent paa Grundlag af Udvalgets Fremstilling, som skal foreligge inden Udgangen af indeværende Aar.

Forlig i faglig Voldgift. I sidste Nummer af Fagbladet omtaltes en Sag vedrørende A/S Frichs i Aarhus, Strid om Betalingen for Udearbejde i Viby, hvor Enighed ikke var opnaaet ved Timandsmødet, og derfor var henvist til faglig Voldgift. Ved et Møde i denne den 26. November opnaaedes følgende Ordning:

»A/S Frichs betaler for det Arbejde, Striden har drejet sig om, en Akkordsum, stor Kr. 1440,00. Desuden betaler Firmaet 350 Øre i Kostpenge pr. Dag til hver Arbejder og 70 Øre i Kørepenge.

Fremtidig betales for Arbejder ved Viby Elektricitetsværk 350 Øre pr. Dag i Kostpenge og 70 Øre i Kørepenge, medens »Fælles Værkstedsregler« bringes i Anvendelse i alle andre Tilfælde, herfra dog undtaget Ordningen af 14. Februar 1914 vedrørende Aarhus By.

Denne Ordning for Viby Elektricitetsværks Vedkommende er gældende, saalænge Ordningen efter Aftalen af 14. Februar 1914 bestaar.«

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Randers. Firmaet Østergaard & Thaarsthi og samtlige Firmaets Forbindelser.
2. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
3. Michael Francks Fiskenetsfabrik, Holger Danskesvej 30, København.
4. Aaleeksportør Christensen, Kolding.
5. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
6. Fabrikant Bjerre, Nyborg.
7. Horsens Træskoringefabrik.
8. Knudsens Automobilværksted, Herning.
9. Automobilmekaniker A. Schmidt, Heggelunds Allé 6, Glostrup.
10. Smedemester Sørensen, Thustrup pr. Skørping.
11. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.
12. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
13. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
14. Mekaniker Nielsen, Rødby.
15. Schultz & Larsen, Otterup.
16. Jørgensen & Søn, Kolding.
17. Brdr. Christensen, Viborg.
18. Automobilværkstedet »Simo«, Finsensvej 50, København.
19. Beslagsmed O. Malmgren, Fiolgade 10, Helsingør.

Blokader. Københavns Afdeling 13 har med Forbundets Sanktion blokeret Firmaet »Dynafon«, Danasvej 38, København, der har afskediget 5 Mand, fordi de forlangte Timelønningerne — 94 Øre pr. Time — forhøjede og Betaling for Overtid efter de almindelig gældende Regler.

Odense Afdeling har, ligeledes med Forbundets Sanktion, blokeret Automatfabrikken Sti & Co., Odense, der skylder 4 af vore Medlemmer Tilgodehavender paa tilsammen Kr. 494,92.

Stiftelsesfester.

Smedeforbundets Brønderslev Afdeling.

Lørdag den 30. November fejrede Brønderslev Afdeling 25 Aars Dagen for Smede- og Maskinarbejdernes Organisering dersteds. Det kan ikke bestemt angives, hvilken Dag Organisationen er dannet, idet Forhandlingsprotokollen indtil 1908 er gaaet tabt, men Formanden for Nørresundby Afdeling, Chr. P. Jensen, har oplyst, at han er indmeldt i Brønderslev den 10. December 1904, og før ham, antagelig i Begyndelsen af Maaneden, havde 4 andre unge Svende, nemlig Niels Peter Christensen, Chr. Knudsen, Vestergaard og Alfred Riis, indmeldt sig, og de maa altsaa være at betragte som de egentlige Stiftere. Indtil 1918 dannede Smede og Maskinarbejderne i Brønderslev Klub under Hjørring, men blev fra nævnte Aarstal selvstændig Afdeling.

For ældre Kolleger vil Navnet Brønderslev uvilkaarlig være forbundet med en af de mest langvarige Konflikter, som Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund har ført, nemlig Blokaden overfor »Pedershaab«, der varede fra Slutningen af Aaret 1904 til 5. April 1919, hvor det lykkedes at faa Aftale med Virksomhedens Indehaver, Fabrikant P. Nielsen, der umiddelbart derefter indmeldte sig i Jern- og Metalindustriens Sammenslutning.

I Fagbladet for April 1919 skriver J. A. Hansen bl. a. følgende om den da tilendebragte Konflikt:

> »Baggrunden for denne Strejke var den for saadanne Tilfælde ikke usædvanlige: Usle Lønninger og Fabrikantens energiske Modstand imod, at hans Arbejdere organiserede sig. Hver Gang, de gjorde et Forsøg, blev de afskedigede, og saadanne Afskedigelser var den umiddelbare Foranledning til Strejke. Forbundets Formand tilkaldtes, og under Trykket af Situationen gik Fabrikanten ind paa en Overenskomst, som imidlertid af Hensyn til Toggangen ikke kunde underskrives samme Dag, og bagefter løb P. Nielsen fra det hele.«

Vi skal iøvrigt ikke komme nærmere ind paa Omtale af Konflikten, der gennem de mange Aar, den stod paa, øvede sin Indflydelse paa det stedlige Partiarbejde i Almindelighed og vanskeliggjorde det for Arbejderne at vinde Fodfæste. Nu er Forholdene ganske ændrede, og den gamle Fabrikant Nielsen har maattet forlige sig med, at Arbejderne er blevet en betydelig Faktor i den stærkt voksende Købstad. Men samtidig skal det erkendes, at den Virksomhed, han skabte, har haft sin store Betydning for Byen, og dens Produkter har i fremtrædende Grad faaet Indpas paa Verdensmarkedet.

Smedenes Jubilæumsfest fandt Sted paa Hotel »Phønix« og fik et overordentlig smukt Forløb. Der deltog ikke mindre end 170 Personer. Som Gæster var indbudt Repræsentanter for Nørresundby Afdeling, Formanden for Fællesorganisationen i Frederikshavn, Sofus Jensen, der i sin Tid havde været Formand for Brønderslev Afdeling. Endvidere den stedlige Redaktør for Partipressen og en Repræsentant for den stedlige Fællesorganisation samt Forbundets Formand. Hotellets store Sal var festlig smykket, bl. a. med Afdelingens Banner, som J. A. Hansen den 25. April 1910 havde indviet.

Under Fællesspisningen holdt Kjærbøl Hovedtalen og pegede bl. a. paa, at til Trods for, at Fagbevægelsen har været og fortsat er en Kulturfaktor af meget høj Rang, har den dog altid haft en strid Modvind. Han citerede af Overbyes »Socialisternes March«: »Os levnes kun Hadets den ulmende Glød«, men hvad der dengang var rigtigt, gjaldt ogsaa den Dag i Dag. Hadet til Fagforeningerne eksisterede stadig, selvom det maaske ikke gav sig samme Udslag. De mange arbejderfjendtlige Domme og Tugthusloven vidnede højt om Modstandernes Forsøg paa at hindre Fagbevægelsens Fremmarch. Derfor vil Fagbevægelsen ogsaa fortsat faa vanskelige Kaar at arbejde under, og den staar overfor store Opgaver, til hvis Løsning der først og fremmest kræves Sammenhold og Kammeratskabsfølelse. Tekniken er i rivende Udvikling, og vi skal passe paa at drage Nytte deraf, at ikke Kapitalen faar for stort et Forspring. Han sluttede med et Leve for Brønderslev Afdeling.

Efter at de øvrige Gæster ogsaa havde talt, dansedes der indtil Kl. 12½, da man samledes omkring Kaffebordene, og her holdt Sofus Jensen fra Frederikshavn den obligate Tale for Damerne. Efter Kaffebordet gik Dansen igen til Kl. 4, og vi nærer ikke Tvivl om, at denne Fest for alle dens Deltagere ikke alene vil være et smukt Minde, men at den i høj Grad har bidraget til at styrke det gode Sammenhold, som nu præger Smede og Maskinarbejderne i Brønderslev.

Smedeforbundets Faaborg Afdeling.

Samme Dag, altsaa den 30. November, afholdt Faaborg Afdeling sin 15-aarige Stiftelsesfest i Borgerforeningens Lokaler med Fællesspisning og Bal. Faaborg Afdeling har tidligere været Klub under Svendborg, men som saa mange andre Afdelinger, der er startet som Klubber, var Betingelsen paa et vist Tidspunkt til Stede for at danne egen Afdeling, og de fleste af dennes ca. 40 Medlemmer var til Stede ved Festen. Endvidere var Formerne, der som nærbeslægtet Fag arbejder Side om Side med Smedene paa Byens eneste større Virksomhed, inviteret med til Festen.

Kl. 7 gik man til Bords, hvor Formanden, P. Christensen, bød Velkommen til Medlemmerne med deres Damer samt til de indbudte Gæster, deriblandt Formanden for Svendborg Afdeling, H. P. Larsen, og Forbundets Næstformand, P. Andersen.

P. Andersen holdt Festtalen og omtalte herunder Forbundets Opgaver, saaledes som disse havde formet sig hidtil, samt hvad der formentlig vilde paakalde Interessen i den kommende Tid, og under Henvisning til den stadig skærpede Modstand imod Arbejdernes Organisationer, der gjorde et ubrydeligt Sammenhold mellem disse nødvendigt, motiverede han et Leve for Faaborg Afdeling

H. P. Larsen erindrede om den Tid, hvor Smedene i Svendborg og Faaborg havde staaet sammen, og udtalte sin Glæde over, at Faaborg Afdeling havde vist sig levedygtig. Ogsaa han indskærpede, særlig de unge, Sammenholdets Betydning og motiverede et Leve herfor.

Ved Bordet, hvor der herskede en munter Stemning, indløb flere Telegrammer fra andre Organisationer.

Kaffen indtoges i de tilstødende Lokaler, medens Salen ryddedes, hvorefter Dansen tog sin Begyndelse og fortsattes med Liv og Lyst til Kl. 3, da man skiltes i Bevidstheden om at have tilbragt en fornøjelig Aften.

Fradrag i Skatteindtægt.

I Lighed med tidligere Aar gives nedenstaaende en Udregning af det Kontingent, der i 1929 er betalt til Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasse, og som paa samme Maade som Sygeforsikring, Livsforsikring o. l. kan fradrages i Indtægten ved Udregningen af den skattepligtige Indtægt.

For Forbunds- og Afdelingskontingentets Vedkommende er fastsat den Regel, at der kan fradrages $^3/_4$ af Aarets Kontingent i Skatteindtægten.

I Arbejdsløshedskassekontingent (indbefattet Krisefonden) er der for Aaret 1929 betalt i samlet fuldt Kontingent.....	Kr.	91,65
I Forbunds- og Afdelingskontingent (Smedeforbundet) er for Aaret 1929 betalt Kr. 70,85, $^3/_4$ heraf = ...	-	53,14
Altsaa samlet Fradrag...	Kr.	144,79

Det anførte Forbunds- og Afdelingskontingent er udregnet efter et samlet ugentligt Kontingent af 3 Kr. 50 Øre i de første 13 Uger og 3 Kr. i de sidste 39 Uger af Aaret 1929. Har Forbunds- og Afdelingskontingentet for nogens Vedkommende været højere eller lavere end anført, maa Differencen (÷ en Fjerdedel) lægges til eller fradrages i de Kr. 144,79.

Statsstipendier for Svende til Kursus paa Teknologisk Institut.

Da der er Statsstipendier ledige for Svende til Kursus i Januar Kvartal, anmodes alle, der maatte ønske at søge et saadant, om snarest at rekvirere Ansøgningsskema fra Handelsministeriet eller fra Teknologisk Institut og indsende dette i udfyldt Stand til Handelsministeriet.

Der vil kunne søges Stipendium til de nedenfor nævnte Kursus paa Teknologisk Institut:

Kursus for Varmesmede fra 3. Februar til 1. Marts 1930.
Kursus i Autogensvejsning fra 17.—22. Februar 1930.
Kursus for Automobilmekanikere fra 3.—29. Marts 1930.
Kursus for Klejn- og Kunstsmede fra 27. Marts til 16. April 1930.

Den internationale Folkehøjskole i Helsingør.

Nyt Kursus med Fagskole for Haandværkere begynder 7. Januar.

Den internationale Højskole har hidtil som Speciale haft Undervisning i Sprog og økonomiske, sociale og kulturelle Forhold i de store Udlande saavel som i Danmark. Undervisningen i Sprog, der er tilrettelagt baade for Begyndere og Viderekomne, sker baade ad teoretisk og praktisk Vej, idet Eleverne i Konversationstimer med de udenlandske Lærere og Elever faar Sproget ind gennem Øret saavel som gennem Bogen.

Da de fleste af Skolens Elever om Vinteren er danske Haandværkere, især Maskin- og Trærbejdere, har Højskolen imidlertid altid haft en *Haandværkerafdeling* ud fra den Betragtning, at *Elevernes Interesse er stærkt samlet om deres Erhverv.*

Poul Hansen, der nu er blevet Forstander for Esbjerg Arbejderhøjskole, har hidtil undervist paa denne Afdeling og har praktisk talt bygget den op og givet den en speciel Karakter ved at lægge Vægt paa den smagsudviklende Side. Der var den Gang kun faa Timer til Raadighed.

I denne Vinter er Haandværkerafdelingen blevet udvidet saaledes, at der undervises paa den i 12 Timer om Ugen, hveranden Eftermiddag.

Undervisningen foregaar paa Teknisk Skole i Helsingør i særlige Hold for Højskolens Elever under Ledelse af Forstanderen, Ingeniør Einfeldt, der underviser Maskinfolk, og Arkitekt Einfeldt, der underviser Møbelsnedkere og Bygningshaandværkere. Kun en Del af Undervisningstiden bruges til Fagtegning, idet denne er suppleret med en omfattende Fagundervisning i Kalkulation, Haandværkerregning, Opmaaling, Materiallære, Korrespondance, Bogføring og skriftlige Udfærdigelser.

For Maskinfagenes og de industrielle Fags Vedkommende vil den egentlige Fagundervisning blive suppleret med en lang Række teknologiske Foredrag med Omtale af moderne Arbejdsmetoder og Maskiner, og der vil blive givet en Oversigt over teknisk Virksomhedsledelse belyst ud fra finansielle, industrielle, handelstekniske og rent samfundsmæssige Betragtninger.

7. Januar optages nye Elever, men disse maa være villige til at bo i en lejet Bygning i Skolens umiddelbare Nærhed.

Arbejdsløse kan faa deres Understøttelse udbetalt under Opholdet paa Skolen, naar de indgiver Ansøgning derom til Arbejdsdirektoratet. Alle Oplysninger faas ved Henvendelse til Forstander P. Manniche, Helsingør.

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
20697	Albertsen, C. F. G. Vald..	Svendborg	30.12.69	Marstal	25.11.24	Marstal	27. 4.29
1059	Bank, Eiler Chr. J....	Frederiksberg	17. 7.04	Kbhvn. Afd.	19. 7.24	Kbhvn. Afd. 10	10. 8.29
13383	Brauer, Oscar Emil W.	København	12. 8.08	Aarhus	7. 6.27	Aarhus	25. 5.29
18322	Christensen, Michael B.	—	18. 1.08	Kbhvn. Afd.	5. 2.29	Kbhvn. Afd. 13	17. 8.29
34263	Carlsen, Willy Emil.....	Krukholm	24. 2 04	Nakskov	26. 5.22	Nakskov	9. 3.29
30215	Christiansen, Aksel Fr. H...	København	21. 9.08	Frederikssund	4. 5.27	Frederikssund	19. 1.29
7881	Dabelstein, Svend Aage F..	Esbjerg	29. 3.07	Aarhus	4. 5.26	Kbhvn. Afd. 12	17. 8.29
20302	Hansen, Adolf Vald.....	København	5. 4.83	Kbhvn. Afd.	17.11.27	„ „ 2	13. 7.29
19306	— Frantz Leo	Stubbekøbing	6. 9 92	Stubbekøbing	22. 7.11	Stubbekøbing	19. 1.29
39010	— Henry Niels Snedker	Nakskov	16. 2 05	Nakskov	12. 5.24	Nakskov	16. 3.29
34547	— Knud.....	Virum	19.11.02	D.Elektr.Forb.	2.10.23	Kbhvn. Afd. 12	24. 8.29
5966	— Niels Christian	København	21. 1 85	Kbhvn. Afd. 3	8. 4.05	„ „ 3	10. 8.29
36211	— Willy Martinius	—	6. 5.05	„ „	7. 4.23	„ „ 13	10. 8.29
16506	Henriksen, Alfred Daniel..	—	12. 4.08	„ „	16. 8.27	„ „ 14	8. 6.29
26041	Hoffmann, Alfred J. Hansen	Stokkemarke	8. 4.97	„ „	24. 5.29	„ „ 14	17. 8.29
14391	Jensen, Jens. Albert....	Hadbjerg	13. 4 91	Randers	19. 4.10	„ „ 12	3. 8.29
4038	— Knud Chr. B...	Slagelse	13. 3.05	Slagelse	27. 2.27	„ „ 3	10. 8.29
28850	Jeppesen, Henrik	Køge	4. 7.97	Køge	2. 5.18	„ „ 14	24. 8.29
26827	Kielgast, Johannes A....	København	29. 1.92	Kbhvn. Afd.	26. 7.29	„ „ 5	27. 7.29
20604	Koch, Aksel Rasmussen	Odense	29. 5 08	Odense	6. 5.27	„ „ 13	10. 8.29
060	Laursen, Oskar Fr.	Esbjerg	21.10.05	Holbæk	8. 5.26	Centralafd.	17. 8.29
16071	— Svend Rich. ...	København	19. 2 08	Kbhvn. Afd.	3. 5.27	Kbhvn. Afd. 4	3. 8.29
26808	Lommander, Thure Fabian ..	Malmø	19. 9.00	„ „	12. 7.29	„ „ 11	3. 8.29
20181	Lund, Knud Oluf.....	København	20. 9.93	„ „	20. 5 28	„ „ 12	6. 7.29
31478	Lundquist, Børge.....	—	1. 6.10	„ „	20.11.28	„ „ 11	10. 8.29
12173	Lyberg, Leo Garibaldi .	Aarhus	23. 6.02	Skanderborg	25. 7.21	Aarhus	25. 5.29
1998	Mathiesen, Alex G.....	København	18. 6 61	Kbhvn. Afd. 5	4. 4.96	Kbhvn. Afd. 5	21. 4.28
39341	Mogensen, Poul	Fredericia	21. 2.05	„ „	9. 5.24	„ „ 17	10. 8.29
26213	Nielsen, Alfr. I.	København	13.12.04	„ „	10. 8.29	„ „ 17	24. 8.29
15391	— Asbjørn	Vejby ved Skive	9. 8.98	„ „	12. 5.27	Skive	19. 1.29
29784	— Hans Chr.....	København	16.12.81	„ „	22. 5.29	Kbhvn. Afd. 12	3. 8.29
28474	— Harald Th.	Hadsten	20. 4.00	Aarhus	8. 3.29	Aarhus	30. 3.29
32840	— Niels Chr. M...	Lillering pr. Harlev	28.11.94	—	5. 9.19	—	4. 5.29
27162	— Peter Emil	København	9. 3 03	Kbhvn. Afd.	5. 5.22	Kbhvn. Afd. 8	3. 8.29
2674	Olesen, Villy Gerald ...	Skanderborg	20. 1.06	Aarhus	9. 5.25	Aarhus	13. 4.29
39113	Olsen, Kaj Oluf..	Aarhus	10. 3 03	—	25.10.24	—	25. 5.29
38302	Petersen, Carl.....	Randers	24.11.04	Randers	3. 5.24	Kbhvn. Afd. 4	10. 8.29
26328	— Carl Emil H....	Hassing	18. 5.00	Kbhvn. Afd.	3. 8.29	„ „ 14	17. 8.29
30941	— Christian	København	18. 6 95	„ „ 2	27. 6.19	„ „ 9	3. 8.29
31798	— Sophus Erik...	Skive	7. 5.00	Skive	2. 5.19	„ „ 13	17. 8.29
849	— Søren Kanne...	Randers	21.10.89	Kbhvn. Afd. 1	20.10.08	Aarhus	8. 6.29
26120	Persson, Fritz Wilh.	København	3. 5.98	„ „ 1	1. 3.18	Kbhvn. Afd. 9	13. 7.29
21689	Pærremann, Wermund	Græshave	12. 2.95	Nakskov	17. 3.29	„ „ 10	24. 8.29
23546	Rasmussen, Hans.....	København	8.12.01	Kbhvn. Afd.	28. 4.21	„ „ 9	24. 8.29
33723	— Otto	—	11. 9 87	Køge	29. 4.21	„ „ 12	10. 8.29
11815	Sørensen, Svend Aage ...	Uggerløse	12. 6 98	Vejle	10. 4.20	Centralafd.	27. 7.29
13724	Schultz, Johan	København	28. 2.98	Kbhvn. Afd.	23. 2.29	Kbhvn. Afd. 14	10. 8.29
8217	Sillberg, Chr. Petersen..	Saxkøbing	17. 9.88	„ „	25. 4.24	„ „ 14	13. 7.29
16088	Thylander, Niels.....	Tarm	25. 9.94	„ „ 1	15. 8.14	„ „ 13	17. 8.29
8706	Voite, Emil	Flensborg	22.12.07	„ „	9. 6.26	„ „ 5	17. 8.29

Lommebog for Arbejdere 1930.

Arbejdernes Statskalender.

Syttende Aargang af denne uundværlige Haandbog er nu udkommen paa »Fremad«s Forlag og maa siges at være fuldt paa Højde med sine Forgængere.

Alle dens gamle Købere ved, hvad denne Bog betyder for enhver, der følger Bevægelserne i Samfundslivet og gerne vil have Svar paa alle de Spørgsmaal, der kan opstaa fra Dag til Dag. Og derfor vil Tusinder af dens trofaste Venner som en Selvfølge paa Nytaarsdag ombytte den gamle Lommebog med *Lommebog for Arbejdere 1930.* Men for de mange, som endnu ikke har tilegnet sig den gode Vane altid at bære Lommebog for Arbejdere i Inderlommen, gør vi opmærksom paa,

at den foruden *Kalender og Noteringsblade* rummer en Overdaadighed af Oplysninger, der er gode at have ved Haanden for enhver Arbejder. I dens Opslagsstof vil man finde Adresser, Kontortider, Telefonnumre o. s. v. paa talrige Organisationer og Institutioner. *Adressefortegnelsen* omfatter samtlige Fagforbund i Danmark, samtlige Fællesorganisationer, Fagforeninger i København, Vælgerforeninger, Sygekasser, Kooperative Virksomheder o. fl. I en Afdeling: *Fra Vuggen til Graven* finder man Oplysninger om, hvilke Kontorer og hvilke Papirer, man skal have fat i ved Daab, Vakcination, Konfirmation, Vielse, Begravelse o. s. v. At Bogen giver Besked om Posttakster, om Pristallet, om Aldersrentetabeller for Land og By og den Slags Spørgsmaal, nævnes kun for Fuldstændighedens Skyld.

Foruden alt dette rummer Lommebogen hvert Aar nogle Oversigter og Afhandlinger af særlig Interesse for Arbejdere, saaledes i den ny Aargang en Oversigt over *Partistillingen i Landets Kommunalbestyrelser* efter sidste Valg. Ligeledes en Oversigt over *Rigsdagens Sammensætning, Resultaterne af sidste Folketingsvalg* og af særlig aktuel Interesse en Afhandling om: *Vore Arbejderoverenskomster,* en Opgørelse om deres Udbredelse og Indhold. Med ikke mindre Interesse vil man læse en anden Afhandling: *Tilskadekomst under Arbejdet,* hvori der gøres Rede for den Fremgangsmaade, en Tilskadekommen har at følge, de Institutioner, der skal træde til (Sygekasse, Ulykkesforsikring, Invalideforsikring o. s. v.), og hvad Love og Bestemmelser siger herom.

Skatteskemaer til Selvangivelse er genoptaget i Lommebogen i Aar, hvilket maa siges at være af praktisk Nytte. Vi kan kun paa det bedste anbefale vore Læsere at købe Lommebog for Arbejdere og give dem det gode Raad at gøre det i Tide, den plejer nemlig meget hurtigt at blive revet bort, og det vilde være Synd, om en saa nyttig Julegave skulde mangle paa Julebordet.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 38264	Jørgensen,	Hans Chr.	(Kbhvn. Afd.)
- 8798	Michaelsen,	Alfred Jens Chr.	(—)
- 29465	Olsen,	Ivan Chr.	(—)
- 9392	Petersen,	Kaj Louis	(Hillerød Afd.)
- 36373	Nielsen,	Hans Chr.	(Anvisningskt.)

Medlem Nr. 1333, Wanell, har atter fundet sin Bog.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.			Sidst betalt
Nr. 13405	Christensen,	N. Chr.	20. 2.04

Nyt Register.			Sidst betalt
Nr. 37451	Beck,	Søren Einer	27. 3 26
- 16049	Bouet,	Eigil	21. 8.26
- 26693	Bregenborg,	C. G.	17. 3 28
- 24654	Christensen,	Christian Iver	4.12.20
- 8537	—	Hans Peter	14. 8 20
- 1514	—	Kaj Erland	7. 7.28
- 24876	—	Niels Marius	15. 1.27
- 11280	Clement,	Harald	18.12 26
- 6313	Gregersen,	Thomas Hansen	22. 1 27
- 2238	Hansen,	Johan Edvard	30. 6.28
- 29035	—	Peter Arnold S.	7. 2 20
- 4288	Hein,	Henry	9 10 26
- 38672	Helers,	Anton Ludvig	19. 3.27
- 29771	Hviid,	Johs. Poul G.	6. 7 29
- 25425	Jensen,	Edvin Aage	4. 5.29
- 3797	—	Hans Georg	9. 4 21
- 32786	Jacobsen,	Chr. Peter	20. 8.21
- 21741	Johnsen,	Frithjof Johs.	26.11.27
- 1760	Knudsen,	Ernst P. Chr.	3. 9 27
- 28775	Kruhøffer,	Ernst Albert	20. 4 29
- 30227	Larsen,	Carl Vald.	31 12 21
- 1294	Madsen,	Chr. Antonius	6 10.28
- 23554	Mikkelsen,	Max M. Mahon	28. 4.28
- 29253	Mortensen,	Thorkild Vald.	28. 1.28
- 34119	Mørkeberg,	Karl Peter	24. 4 26
- 30091	Nielsen,	Knud Martin A.	19. 5 28
- 22846	—	Magnus	28. 1.28
- 24780	—	Peter	8. 4 22
- 29709	Orstrand,	Hans Bruun	1 6 29
- 19671	Ottosen,	Niels Marius	8. 9 23
- 28830	Petersen,	Carl	26 3 27
- 36300	—	Max Leonhardt	8 11 24
- 12149	Poulsen,	Niels Ingvort	27 10 28
- 3697	Sørensen,	Arne Peter M.	22. 6 29
- 3954	—	Christian	27 7 29
- 20680	—	Christian	28 1 22
- 25824	—	Otto Jørgen	1 6 29
- 30274	Stæhr,	Christian	23 7 21
- 24750	Thomsen,	Arthur Chr.	3. 9.27

Specialarbejderforbundet.

Nr. 47677	Carlsson,	Alfred	22. 6.29

Til Opbevaring i Arkivet i Afdelingerne under D. S. & M. F. udsendes med dette Nummer af Medlemsbladet i et Eksemplar til hver Afdeling:

»Socialt Tidsskrift«, 5. Aarg., Nr. 10 og 11.

Rettelser

til Adressefortegnelsen for November over Tillidsmænd.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Kasserere.

Faaborg: Fra 1. Januar 1930 er Kassererens Adresse: Smed M. Christensen, Adelgade 1. Hverdage 5—6.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 3 JANUAR 1930 16. Aarg.

Økonomisk Fremskridt.

I vor Tid, hvor paa alle Omraader Tempoet forceres henimod den yderste Grænse, er det, som om Menneskenes Opfattelse af selve Tiden forrykkes. Det er ligesom det Jag, der præger Menneskenes Færden, bevirker, at det evige uforanderlige Tidshjul synes at dreje hurtigere end nogensinde før. Naar vi derfor ved Nytaarstid har passeret en Tidens Milepæl, gaar det paa samme Maade, som naar Vejene nu i Modsætning til tidligere befares i et hastigt Tempo, at Indtrykkene fra den tilbagelagte Vejlængde ikke rigtig har fæstnet sig. Indtrykkene bliver løse og uordnede. Medens i gamle Dage Livet var saa langt mere enkelt at leve og for den enkelte Borger i Samfundet lettere overskueligt, og hvor det langsomme Tempo for Haandværker og Handelsmand sjældent indeholdt Muligheder for hurtigt opstaaende Overraskelser, er Nutiden præget af Usikkerhed, fordi de politiske og økonomiske Forhold, der har kendetegnet den forløbne Tid, ikke indebærer absolutte Retningslinier for den kommende; i alt Fald maa Nutidsmennesker være indstillet paa, at der hvert Øjeblik kan ske Forstyrrelser i det opstillede Horoskop. Det er saaledes ikke gørligt med Sikkerhed at fastslaa, om den indtraadte Bedring i Erhvervslivet, der nu er konstateret, er Indledningen til en Række gode Aar oven paa Efterkrigstidens Depression, eller om det kun er en paa Grund af forskellige Forhold opstaaet Opblussen af Næringslivet, og om vi maa regne med atter et Stykke Tid at skulle fortsætte med de daarlige Aar. Hertil kommer, at vore økonomiske Forhold er stærkt paavirkede af de politiske, sociale og økonomiske Forhold ude i Europa, hvor det stadig synes vanskeligt at komme ind i rolige Baner, som kan give Oprejsning for Krigens og Efterkrigstidens Ulykker. Men den Omstændighed, at dansk Erhvervsliv i 1929 paa Trods af det europæiske Kaos i Virkeligheden paa alle Omraader har kunnet notere en væsentlig Fremgang, indeholder et Bevis for, at de danske Erhvervskilder stadig trods al afsløret Svindel og Raaddenskab er sunde, at vor Samfundsøkonomi er god, og at vi paa Baggrund heraf har Lov til at forvente, at ogsaa det kommende Aar vil kunne betegne en stigende Kurve i beskæftigelsesmæssig Henseende, saa meget mere, som der i de store Industrilande gør sig en vis Optimisme gældende. Her synes de vældige Børskrak i Amerika ikke at skulle faa nogen uheldig Indflydelse paa de europæiske Erhvervsforhold, og fra handelskyndig Side er man tilbøjelig til at antage, at Europas Konkurrenceevne overfor Amerika snarere er styrket.

Et forholdsvis godt Barometer for Opfattelsen af Industriens Stilling i det kommende Aar har man sikkert i den Omstændighed, at Staalpriserne i England kort før Jul gik i Vejret, hvilket tyder paa, at Staalfabrikanterne venter sig en større Omsætning i det nye Aar. Det kan i denne Forbindelse anføres, at trods de Vanskeligheder, som den engelske Industri har lidt under, var Staalproduktionen i 1929 20 pCt. større end i 1913. For vor store industrielle Nabo mod Syd, Tyskland, vil det være afgørende, at dettes Gældsforhold til de Allierede nu bliver endelig ordnet, og Faren for, at der derigennem skulde paaføres os kon-

kurrencemæssige Vanskeligheder, er næppe synderlig stor, da Tyskklands Kreditorer vel nok fortsat som hidtil sørger for, at der bliver en vis Balance i Forholdet, saaledes at Tyskland nok kan faa genoprettet sin Økonomi, men næppe paa anden Maade, end at Tyskerne ikke i alt for fremtrædende Grad kan optræde som generende Konkurrenter, specielt overfor Englænderne.

Det er her i høj Grad et Spørgsmaal om Verdensmarkedets Fordeling, og Danmark har den Fordel, at vor Part, selv med Udnyttelse af alle vore erhvervsmæssige Muligheder, ikke kan blive saa stor, at den i egentligste Forstand kan virke generende for de store Industrilande. Vi skal med andre Ord kun erobre os en forholdsvis ringe Del af Verdensmarkedet, og de senere Aar har jo vist vore Muligheder, ogsaa i oversøiske Lande, hvorfra man venter den haardeste Konkurrence til europæisk Virksomhed — vi tænker f. Eks. paa Japan, hvor vore Dieselmotorer synes at vinde Fodfæste. Det nytter næppe her alene at stille sit Horoskop efter, hvad de forskellige Erhvervsorganisationers ledende Mænd giver Udtryk for. Vi har ved Aarsskiftet været Vidne til den sædvanlige lange Række Udtalelser fra Landbrugets, Industriens, Handelens, Rhedernes og Nationaløkonomernes fremtrædende Folk, men deres Udtalelser har jo altid et vist diplomatisk Tilsnit og kan næppe i alle Tilfælde anses for at være objektive, specielt hvad Fremtiden angaar, og selvom Nationaløkonomerne i de senere Aar har beredt os mange Skuffelser, er det vel alligevel her, at Mulighederne for at faa den bedste Støtte til Bedømmelse af, hvad det kommende Aar vil bringe, er tilstede. Det er jo saaledes interessant, at medens A/S Burmeister & Wains Direktør i sin Egenskab af Industriraadets Formand ganske vist maa fastslaa, at Aaret 1929 har markeret en væsentlig Fremgang i Industriens Beskæftigelsesmuligheder, saa kommer der en vis Pessimisme til Udtryk, naar det drejer sig om Fremtiden. Hr. Overgaard siger bl. a.:

> „Udviklingen rundt om tyder paa, at det kommende Aar i sig selv kan bringe meget store Vanskeligheder, og det bør ikke skjules, at mange af de fra økonomiske Centrer i Udlandet modtagne Efterretninger gaar ud paa, at der i 1930 ventes en Konjunkturnedgang, som antagelig ogsaa vil paavirke danske Forhold. Det vil under disse Omstændigheder sikkert være det heldigste for alle Parter at indstille sig efter, at 1930 næppe vil bringe den Medbør, som ikke ubetydelige Dele af vor Industri har kunnet glæde sig ved i det forundne Aar."

I Modsætning hertil trækker den tidligere Professor i Nationaløkonomi ved Kobenhavns Universitet, Bertil Ohlin, et økonomisk Fremtidsperspektiv op, som konkluderer i:

> „Som godt er, synes Udsigterne til et Prisfald i Guldlandene i de nærmeste Aar at være meget smaa. Af denne og andre Grunde har man fuld Ret til at vente, at den økonomiske Udvikling vil fortjene Betegnelsen økonomisk Fremskridt."

For Landbrugets Repræsentanter har det selvfølgelig ikke været muligt at skjule, at de 2 sidste Høstaar har været over al Maade gode, hvad bl. a. giver sig Udtryk i, at Landejendomme stiger i Pris. Landbrugseksporten er for de dyriske Produkter i 1929 opgjort til 1194 Mill. Kr. mod 1141 i 1928, der da betegnede et Høstrekordaar, samtidig med at Indførslen af Foder- og Gødningsstoffer har været 50 Mill. Kr. lavere. Man har dog ikke vovet her paa samme Maade, som det er antydet fra Industriens Side, at henvise til Vanskeligheder paa Grundlag af Lønningerne, hvilket ogsaa vilde være haabløst, da Landbruget fortsat arbejder med skandaløst lavt lønnet Arbejdskraft. Paa den anden Side kan det vel næppe nægtes, at den tyske Toldpolitik, der er rettet mod den danske Kvægeksport, og de engelske Koloniers energiske Forsøg paa at oparbejde Eksport af Landbrugsprodukter til Moderlandet, vil kunne skabe nogle Vanskeligheder, der dog ikke synes at være større, end at selv Pinstrup haaber „det bedste af Aaret, der kommer."

Jøvrigt maa vel Skibsbygningsindustrien være et godt Barometer for Stillingen paa Verdensmarkedet, og her har det jo vist sig, at Danmark i fremtrædende Grad har kunnet faa en væsentlig Andel. Det er i saa Henseende interessant, at Dagspressen ved Aarsskiftet opgør, at der ved de danske Værfter er under Bygning og i Ordrer ikke mindre end 49 Skibe, gennemgaaende meget store, af hvilke 35 er Dieselmotorskibe og 14 Dampskibe. Selvom dette livlige Skibsbyggeri, der ogsaa gør sig gældende i Sverige og i stigende Grad i Norge og England, mere er en Følge af en gennemført „Rationalisering" af Skibsfarten, saa kan det vel næppe benægtes, at det ogsaa er et Tegn paa en vis Optimisme i Rhederi- og Handelskredse.

Et mørkt Punkt, der mødte Blikket ved Betragtning af Erhvervssituationen ved Aarsskiftet, var det dog,

at der fandtes ca. 60.000 kontrollerede Arbejdsløse i Danmark, og selvom de sædvanlige Bedriftsstandsninger ved Jule- og Nytaarstid, Statusopgørelse m. m., spiller ind, er dog Tallet ikke mindst stort paa Baggrund af den milde Vinter, der i Virkeligheden ikke lægger Hindringer i Vejen for Udførelse af Bygge- og Jordarbejder og andet Udearbejde. Der er ganske vist en Bedring, idet der i Fjor ved denne Tid var kontrolleret 75.900, i Forfjor 88.700 og i 1927 92.100, men der er alligevel et Stykke Vej endnu, inden vi kommer ned paa det normale. Det nytter imidlertid ikke her at henvise til, at Arbejdsløsheden er en Følge af de saakaldte høje Lønninger herhjemme, thi ser man ud over Verden, viser det sig, at Arbejdsløshedsspørgsmaalet stadig er et internationalt Problem, iøvrigt mere udpræget andre Steder end hos os.

I Midten af November Maaned udgjorde saaledes Antallet af understøttede Arbejdsløse i Tyskland tilsammen 1.194.089. Den tyske Landsorganisation har opgjort, at der ved Udgangen af November var 13,8 pCt. af Medlemmerne arbejdsløse, medens 7,3 pCt. arbejdede paa forkortet Arbejdstid. I England var ved Udgangen af November ialt tilmeldt 1.323.000 Arbejdsløse eller ca. 11 pCt. Sverige har relativt gode Beskæftigelsesforhold, og af 321.014 fagorganiserede Arbejdere var ved Udgangen af Oktober Maaned 27.529 eller 8,6 pCt. ledige. Norge staar derimod daarligere med Hensyn til Beskæftigelse, idet der den 15. Oktober ved de offentlige Arbejdsanvisninger var tilmeldt 18.420 Arbejdsløse, og Fagforeningerne opgjorde deres samlede Arbejdsløshedsprocent ved Udgangen af Oktober til 11,5; det maa antages, at Arbejdsløsheden i den senere Tid er steget en Del. Selv i Rusland, hvor Rationaliseringen i særlig Grad gør sig gældende — vi erindrer saaledes om den uafbrudte Arbejdsuge —, synes man ogsaa at have svært ved at faa Bugt med Arbejdsløshedsproblemet. Det er dog vanskeligt at faa nøjagtige Tal for Arbejdsløshedens Omfang, men „Internationale Pressemeddelelser" angiver, at i Maj Maaned i Fjor androg Antallet af ledige ved de offentlige Arbejdsanvisninger 1.593.600.

Da vi imidlertid herhjemme er fredet over Tærskelen til det nye Aar med et Prisniveau, der nu synes at have fæstnet sig, idet Pristallet gennem 1929 har ligget fast ved omkring 172—174, da den samlede registrerede Aktiekapital i 1929 er blevet forhøjet med 41,3 Mill. Kr., og da der har fundet Kapitaludvidelser Sted med ca. 36,4 Mill. Kr., synes der jo i hvert Fald at være et relativt godt økonomisk Grundlag at bygge videre paa. Hertil kommer den socialdemokratiske Regerings Bestræbelser for at skabe nye Erhvervsmuligheder for Landet. Forleøbig har man jo ikke mindst sat ind for Danmarks Deltagelse i Storfiskeriet samtidig med, at den Bevægelse, der manifesterer sig i Landsforeningen „Dansk Arbejde" synes at vinde mere og mere Terræn, saaledes at det i stigende Grad gaar op for den forbrugende Befolkning, herunder ikke mindst Arbejderne, at de, hvor Pris og Kvalitet staar lige, bør foretrække danske Produkter til Gavn for danske Beskæftigelsesmuligheder. Vi mener derfor at kunne tilslutte os den Konklusion, som cand. polit. Knud Dalgaard i en økonomisk Oversigt over 1929 kommer til:

> „To Aars gode Høst, en for Danmark gunstig Udvikling af det internationale Prisniveau, den stærke tekniske Udvikling indenfor Erhvervene og den forstaaende Medvirken, som Arbejderne ifølge Industriens eget Udsagn udviser ved Rationaliseringens Gennemførelse, har i Forbindelse med den stigende Arbejdsydelse bragt dansk Erhvervsliv ud af den Krise, hvori det gennem en trang Aarrække har befundet sig. Og efter alt at domme er der gode Muligheder for, at Fremgangen vil fortsættes i det nye Aar."

Det bliver da Fagbevægelsens Opgave at bringe Arbejdernes Løn- og Arbejdsbetingelser i Overensstemmelse med Erhvervenes forøgede Ydeevne, efterhaanden som denne konstateres. Ganske vist har Direktør Overgaard udtalt, at det maa „virke foruroligende at se de Bestræbelser, der udfoldes for at tilrettelægge et nyt Lønfremstød", men givet er det, at hvis Udgifterne pr. Produktionsenhed i Kraft af Rationaliseringen stadig gaar ned samtidig med, at Arbejdstempoet spændes til det yderste, og Indtægterne gennem forøget Omsætning forøges, vil det ikke være muligt at sidde Arbejdernes berettigede Krav om passende Andel i Udbyttet overhørig. Den naturlige Regulator her vil være, at Arbejdsgiverne opgiver deres Modstand imod, at Arbejderne faar Adgang til en passende Indsigt i Bedrifternes Ledelse, og at Samarbejdet paa Arbejdspladsen udbygges.

Arbejdsgiverforeningens Formand har fornylig udtalt, at han ikke troede paa Muligheden af Fred mellem Arbejdere og Arbejdsgivere, og det kan jo være, at han har Ret, men Skylden bliver da næppe Arbejdernes, og den Uro, som saa fortsat vil præge Produktionslivet, og som er i afgjort Modstrid med Rationaliseringsteorien, maa da tilskrives Modparten. Hvad Aaret vil bringe i saa Henseende, kan der ikke paa nuværende Tidspunkt profeteres om, men at bedre

Tider skaber ogede Muligheder for Arbejderklassen er uomtvisteligt, og det er lige saa sikkert, at Mulighederne vil blive udnyttede. Det bliver da kun et Spørgsmaal om Fremgangsmaaden.

For Centralorganisationen af Metalarbejderes Vedkommende vil vi haabe paa, at de Muligheder, som det nye Aar kan forventes at ville indebære for bedre Beskæftigelse, maa kunne udnyttes til Gavn for de enkelte Medlemmer, til Styrkelse af Organisationerne og dermed til Forberedelse af Løsningen af de store organisationsmæssige Spørgsmaal, som ligger for.

Vore Lærlinge.

Da Overenskomsten i November Maaned 1928 blev fornyet, blev der bl. a. truffet følgende Aftale med Jernindustriens Sammenslutning:

»Der er Enighed om at nedsætte et Fællesudvalg til nærmere Drøftelse af Spørgsmaalet om Lærlingenes Uddannelse . . . .«

Denne Aftale gav Anledning til, at der blev nedsat et Fællesudvalg, bestaaende af Repræsentanter for Kartellet og for Sammenslutningen, som har ført en Række Forhandlinger paa Grundlag af Krav fra vor Side om at faa mere Indflydelse paa Lærlingeuddannelsen, end Overenskomsten hidtil har givet os. Naar det særlig var paa Uddannelsen, at vi sigtede, skyldtes det det Synspunkt, at hvis det var muligt indenfor Metalindustriens mangeartede Brancher at opnaa en forsvarlig Uddannelse af Lærlingene, vilde vi ogsaa samtidig opnaa at faa en naturlig og kvalificeret Tilgang til Faget. Vi har ikke ment at kunne tilslutte os de Synspunkter, som gennem en Aarrække og specielt i de vanskelige Depressionsaar er kommet til Orde, og i Kraft af hvilke der af en Række Organisationer indenfor forskellige Fag er gjort Forsøg paa rent talmæssigt at regulere Tilgangen til Faget, saaledes at denne stod i et vist Forhold til den Beskæftigelse, som Faget kunde byde de voksne Udøvere, og vi er her i Overensstemmelse med Kartellets Hovedledelse og Smedeforbundets Kongres. Naar vi ikke fra Kartellets Side har gjort Forsøg paa at gennemføre en saadan Ordning, skyldtes det dels, at Fluktuationen indenfor Metalarbejderfagene er meget fremtrædende, saaledes at det vilde være praktisk talt umuligt at finde en Norm, der til enhver Tid kunde afpasse Lærlingenes Antal i Forhold til Svendenes; dernæst, at Arbejderne maa have Adgang til at kunne faa anbragt deres Børn, at en kunstig Skranke her simpelthen vilde betyde Skabelsen af et Proletariat, som hverken Fagbevægelsen eller Samfundet som Helhed kan være tjent med, og endelig, at en kunstig reguleret Tilgang til Fagene er i Strid med selve Udviklingen og ofte udsprunget af laugsmæssigt prægede Synspunkter. Vi skal dog erkende, at en saadan Regulering af Tilgangen til Fagene ofte har sin naturlige Aarsag i Arbejdsgivernes Lærlingespekulation. Paa den anden Side maa de Fagorganisationer, som bl. a. paa Grundlag af Uvilje fra de ufaglærtes Side til at indgaa i et Samarbejde med de faglærte Arbejdere, og som derfor kun omfatter sidstnævnte Kategori, have Krav paa, at den Fornyelse, der tilføres Fagene gennem Lærlingeuddannelsen, er en saadan, at Udlærlingene, saa langt som deres Evner tillader det, dygtiggøres i det paagældende Fag. I Virkeligheden falder vore organisationsmæssige Interesser her ganske sammen med Arbejdsgivernes. Det er et urimeligt Forhold, at hensynsløse Arbejdsgivere, for hvem Lærlingene kun er et Udbytningsobjekt, bevirker, at der i givet Tilfælde mangler kvalificeret Arbejdskraft trods en relativ stor Ledighed i Faget, samtidig med, at en Mængde unge Mennesker bibringes Forestillingen om at være faglærte, uden samtidig at være tildelt den nødvendige faglige Ballast. Ikke mindst indenfor Cykle- og Automobilbranchen trives der en Lærlingeudbytning til Skade for Organisationen, som kun faar den Opgave efter udstaaet »Læretid«, saa langt som Love og Vedtægter rækker, at understøtte de unge Mennesker, til Skade for disse selv, for hvem den faglige Indstilling bliver en bristet Illusion, til Skade for de Arbejdsgivere, som har Brug for og vil honorere virkelig faglært Arbejdskraft, og til Skade for Samfundet. Udfra disse Forudsætninger fra vor Side er den Aftale blevet til, der under 10. December i Fjor blev indgaaet med Sammenslutningen, og som vi til nærmere Underretning for de enkelte Medlemmer hidsætter:

AFTALE

mellem

Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

og

Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark

angaaende

Spørgsmaalet om Lærlingeuddannelsen

(jfr. Overenskomstafslutningen af 8. November 1928).

Der nedsættes et Udvalg bestaaende af 3 Repræsentanter for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark og 3 Repræsentanter for Jern- og Metalindustriens Sammenslutning med det Formaal at modtage, undersøge og tage Stilling til indkommende Klager over mangelfuld Lærlingeuddannelse.

De under Aftalen hørende Organisationer, indenfor hvis Omraade der finder Lærlingeuddannelse Sted, er berettiget til at rette Henvendelse til Udvalget med Anmodning om at behandle saadanne Klager.

Naar Klagen har været forelagt Udvalget, videresendes denne til den paagældende Arbejdsgiver med Anmodning om en Udtalelse, og naar en saadan foreligger, og der ikke deri indeholdes en Anerkendelse af Klagens Berettigelse og Tilsagn om at ville rette det paaklagede Forhold, eller Klagens Urigtig-

hed godtgøres paa fyldestgørende Maade, foranlediger Udvalget en Undersøgelse foretaget paa Arbejdsstedet.

Denne Undersøgelse foregaar ved en Repræsentant for hver af de repræsenterende Parter i Udvalget, og disse Repræsentanter kan hver for sig tilkalde en udenforstaaende paa det specielle Omraade særlig kyndig Mand til at deltage i Undersøgelsen.

Opnaas der ikke ved en saadan Undersøgelse en Ordning, og Organisationernes Repræsentanter er enige om Klagens Berettigelse, foranlediger Udvalget Spørgsmaalet indbragt for Voldgift i Henhold til Lærlingelovens § 20.

Er der ikke Enighed mellem Organisationernes Repræsentanter om Klagens Berettigelse, vises Sagen tilbage til Udvalget, og hvis der heller ikke her opnaas Enighed, kan der fra Udvalgets Side ikke foretages videre i Sagen.

I Tilfælde af, at Klagen angaar en Virksomhed, der ikke er Medlem af Jern- og Metalindustriens Sammenslutning, vil der forholdes paa samme Maade som ovenfor anført.

Nærværende Aftale er gældende, indtil den af en af Parterne opsiges til Ophør med 3 Maaneders Varsel.

København, den 10. December 1929.

For Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark:

Johs. Kjærbøl.

For Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark:

Julius Madsen.

Adskillige vil maaske mene, at der mellem Aftalens Indhold og de af os i nærværende Artikel fremførte Synspunkter er et vist Misforhold, og vi skal ingenlunde insistere paa, at Aftalen har været tilfredsstillende for os. Tværtimod.

Vi er ogsaa utilfredse med, at Arbejdsgiverne i stor Udstrækning har benyttet Lærlingelovens Bestemmelse om, at Læretidens Varighed ikke maa overstige 5 Aar, til at gøre en saadan Læretid normal, ligesom det Vederlag, der ydes de unge Mennesker i Læretiden, ofte ligger paa et uforsvarligt lavt Niveau. I det hele taget er vi af den Opfattelse, at Lærlingeloven trænger til en grundig Revision, og til at bringes i Overensstemmelse med, hvad Tidens Udvikling med Rimelighed kan kræve.

Paa den anden Side tror vi under Forudsætning af den rigtige Indstilling fra vor Modparts Side, og hvis den nu trufne Aftale loyalt føres ud i Livet, at der med den er skabt et Grundlag, paa hvilket der kan bygges videre. Aftalen er fra vor Side ikke indgaaet som en Tribut til laugsmæssige Synspunkter og kunstigt skabende Skranker om vort Fag, men vi har tilstræbt at lede den faglige Uddannelse af de unge Mennesker, der ønsker at tilslutte sig de Fag, der vel mere end nogle andre har rige Udviklingsmuligheder, nemlig Metalarbejderfagene, i den rigtige Retning.

Vi beder alle vore Medlemmer om at medvirke til, at den trufne Ordning fra vor Side kan blive praktiseret paa en saadan Maade, at det betyder bedre Uddannelse af Fagets Lærlinge og Mulighed for øget Indflydelse paa hele Lærlingespørgsmaalet til Gavn for alle i dette interesserede Parter.

Hvordan faar Haandværket de bedste Lærlinge og hvorledes oplæres de?

I Tilslutning til den nu indførte Paataleret for vore Medlemmer med Hensyn til Lærlingenes Uddannelse hidsætter vi et Foredrag om Haandværkets Lærlingeantagelse og Lærlingeopdragelse, som Formanden for Københavns Haandværkerforening, Oldermand K. V. Kock, den 10. December har holdt, og som vi mener vil have Interesse for vore Medlemmer. Foredraget har været offentliggjort i »Danmarks Haandværk og Industri«.

Efter en kort Indledning udtalte Taleren følgende:

Det Spørgsmaal, der først melder sig, er Spørgsmaalet om, hvorfra og hvordan vi henter vore Læredrenge, og efter min Mening har Haandværket paa dette Omraade store Synder paa sin Samvittighed. Gaar vi nogle Aar tilbage i Tiden, er det jo en velkendt Sag, at Folk led af en saakaldt honnet Ambition, der medførte, at de helst holdt deres Børn og specielt deres Sønner til Studeringerne, idet man ansaa det for meget finere at være en studeret Mand fremfor at være en Haandens Mand. Det skal dog siges, at denne honnette Ambition ikke var lutter Forfængelighed, thi i de gode gamle Dage var det jo saadan, at naar et ungt Menneske havde faaet en af de saakaldte Embedseksaminer, kunde han som Regel ogsaa paaregne at faa et Embede, der efter Datidens beskedne Krav til Levestandarden for det første var relativt vellønnet og desuden medførte den Fordel, at den Paagældende kunde betragte sig og sin eventuelle senere Familie som forsørget for hele hans Livstid. I vore Dage er Vilkaarene for den studerede Mand imidlertid knap saa gunstige, og desuden har der vel ogsaa nok fundet en ikke ubetydelig Forskydning Sted med Hensyn til den sociale Vurdering af Haandens Arbejdere i Forhold til Aandens. Men netop dette sidste Forhold fører med sig, at Haandværket bedre end hidtil er i Stand til at vrage og vælge mellem de unge Mennesker, man ønsker at antage i Lære. Tidligere var det jo faktisk saadan, at naar der i en Familie var flere Børn, saa var den ene eller de af dem, som Forældrene betragtede som mindre begavede, altid gode nok til at blive Haandværkere, og desværre for Haandværkerstanden, saa førte dette med sig, at man fik et forholdsvis stort Kontingent af den mindre begavede Ungdom inden for

sine Rækker og et tilsvarende ringe Kontingent af den velbegavede Ungdom.

Hermed skal selvfølgelig ikke være sagt, at man ingen velbegavede Mennesker fik ind i Haandværket; vi behøver jo blot at kaste Blikket hen over den Forsamling, der her er til Stede, og man vil utvivlsomt fra alle Sider anerkende, at vi ogsaa indenfor Haandværkets Rækker har mange Dygtigheder, men som nævnt, Fordelingen var ulige og ikke til Gunst for Haandværket.

Spørger man nu, hvorledes der kan bødes paa dette Forhold, da vil jeg først og fremmest pege paa, at efter mit Skøn er det urigtigt, at Haandværket saa godt som udelukkende antager deres Lærlinge, ligesom de unge Mennesker forlader Forberedelsesskolen, thi det er jo en Kendsgerning, at den bedst begavede Del af Skoleungdommen ikke standser Skoleuddannelsen ved Afslutningen af Forberedelsesskolen, men fortsætter i Mellemskolen og eventuelt i Gymnasierne. Det kan selvfølgelig betragtes som en Fordel at antage Lærlinge i den ganske unge Alder fra 14 til 15 Aar, men man kan saa ikke bagefter, saadan som Tilfældet har været, beklage sig stærkt over, at disse Drenge med Hensyn til almen Dannelse staar ret langt tilbage, og desuden begaar man den Fejl, som allerede er nævnt, nemlig at tage sine Lærlinge blandt den Ungdom, der er tilbage, naar den bedste Del er taget fra. Jeg mener derfor, at Haandværket ikke skal vige tilbage fra at antage Lærlinge, der har gennemgaaet Mellemskolen, og saa eventuelt som en Anerkendelse af den bedre Fordannelse, de har faaet, skære et større eller mindre Stykke af Læretiden, f. Eks. ved at nedsætte Læretiden til 4 Aar i Fag, hvor man ellers normalt har 5-aarig Læretid, og til 3 Aar i de Fag, hvor man normalt har 4 Aar. Jeg vil endda gaa saa vidt at sige, at man skal heller ikke være bange for eventuelt at antage Studenter som Lærlinge med en endnu kortere Læretid, men da det formodentlig aldrig i Praksis vil forekomme i større Udstrækning, at Studenter vil søge haandværksmæssig Uddannelse, vil denne sidste Side af Sagen næppe faa saa stor Betydning, at vi behøver at beskæftige os med den.

Det næste Skridt, Haandværket bør tage for at sikre sig de rette unge Mennesker, bør være en systematisk Undersøgelse af hver enkelts Egenskaber og Kvalifikationer. Denne Undersøgelse kan foregaa paa mange Maader. Man bør først og fremmest undersøge, hvad Testimonium Skolen har givet de unge Mennesker, man tænker paa at antage i Lære, og eventuelt ved en Samtale med den Lærer, som en vordende Lærling hovedsagelig har haft med at gøre i den sidste Del af Skoletiden, faa saa fyldige Oplysninger om Drengens Dygtighed og Drengens Karakteregenskaber som muligt. I det hele vil jeg anse det for heldigt, om der i langt højere Grad, end det tidligere har været Tilfældet, kom et forstaaende Samarbejde i Gang mellem Skolen og Haandværket, og naar man tænker paa, hvor vigtigt det er for en Mester at faa brugbare Lærlinge, og hvor endnu mere vigtigt det er for de unge selv, at de kommer ind i Fag, hvor de kan gøre sig gældende, saa bør man ikke vige tilbage for den Smule ekstra Besvær, som Samarbejdet med Skolen kan give Anledning til.

Men ved Siden af de Oplysninger, man kan faa om de Unge gennem Udtalelser fra Skolen, vil man sikkert i de fleste Tilfælde desuden gøre klogt i at lade dem psykoteknisk undersøge. Jeg ved godt, at man kan finde mange inden for Haandværkets Rækker, der ser med megen Skepsis og megen Mistro paa Værdien af de psykotekniske Prøver. Det kommer sikkert af, at man ikke har forstaaet, hvad Psykoteknikken selv sætter som sit Maal. Psykoteknikken er nemlig selv fuldstændig klar over, at den i al Almindelighed ikke kan afgøre, hvilke Fag et ungt Menneske egner sig til, men den vil derimod meget ofte med Sikkerhed kunne afgøre, hvilke Fag et ungt Menneske ikke egner sig til, og dette sidste er selvfølgelig af den allerstørste Betydning, thi man bliver derved i Stand til at fraraade den Paagældende at gaa ind i et Fag, som han ikke egner sig for, og man kan derved spare ham baade for spildt Tid og for mange Skuffelser, og man kan skaane den Læremester, der maaske ellers vilde blive bebyrdet med ham, for mange Ærgrelser. Jeg skal iøvrigt ikke komme nærmere ind paa Psykoteknikkens Virkemaade og Virkemidler, da det er Tanken en anden Aften at lade Lederen af det psykotekniske Kontor, Hr. Magister Bahnsen, som er her til Stede i Aften, udvikle hele denne Side af Sagen for os, blot ønsker jeg at pege paa, at man maa huske, at Psykoteknikken baade kan og vil ændre sine Undersøgelsesmetoder over for de enkelte Fag, saaledes at man gennem Samarbejde mellem Kontoret og Faget efterhaanden skulde kunne naa frem til de Prøver, der er de mest formaalstjenlige.

Jeg har nu redegjort for de forskellige Hensyn, jeg mener, der bør tages, inden man antager et ungt Menneske i en Læreplads, og jeg skal nu sige nogle faa Ord om de Pligter, man har, naar først Antagelse har fundet Sted.

Desværre er det jo saadan, at ikke helt faa Mestre først og fremmest ønsker at drage økonomiske Fordele af deres Lærlinges Arbejde. Dette Forhold fører nemt ind i den Fristelse, at naar en Lærling har lært visse elementære Ting inden for Faget, saa holdes han udelukkende ved saadant elementært Arbejde, og Mesteren har da den store Fordel at faa dette Arbejde udført paa den ene Side tilstrækkeligt godt og paa den anden Side for en meget ringe Løn, men Lærlingens Uddannelse fremmes ikke paa passende Maade ved Metoder af den Art. En anden Fristelse, der følger med den økonomiske Udnyttelse af Lærlingene, er Tilbøjeligheden til at holde uforholdsmæssig mange Lærlinge, hvilket dels fører til en mindre god Uddannelse, og dels forringer de unge Menneskers Chancer for vedblivende Beskæftigelse, naar Læretiden er overstaaet. Det forekommer mig at være af den største Vigtighed, at hver enkelt Mester gør sig klart, at det at holde Lærlinge først og fremmest paalægger Mesteren en Pligt til at sørge for, at de unge Mennesker uddannes og oplæres saa godt og grundigt som muligt. Kan en saadan grundig Oplæring forenes med økonomiske Fordele for Mesteren, saa er dette selvfølgelig ingen Skade til, men den økonomiske Fordel maa blot holdes klart og bestemt i andet Plan. I denne Forbindelse vil jeg gerne pege paa, at jeg anser det for

lidt af en Forbrydelse at opsige en Udlærling straks, naar Læretiden er overstaaet. Man skal tværtimod, selv om det kræver Ofre, holde fast paa de unge Mennesker, indtil de saa nogenlunde har lært at staa paa egne Ben. Selvfølgelig kan der være Forhold, der berettiger en Mester til at afvige fra denne Regel, men den bør dog staa fast som en Hovedregel, der saa vidt muligt følges.

Der er et gammelt Ord, der siger, at der findes braadne Kar i alle Lande, og dette Ord passer selvfølgelig ogsaa paa Mesterstanden, og det kan derfor ikke nytte at lade Lærlingeuddannelsen foregaa rundt omkring paa de forskellige Læresteder ganske uden Kontrol. I de allerfleste Fag er Svendeprøverne som bekendt frivillige, og dette betyder atter, at et meget stort Antal unge Mennesker ikke indstiller sig til Aflæggelse af Svendeprøve, og vi staar da faktisk over for det Forhold, at der mellem en ung Mand og en Læremester oprettes en Lærekontrakt, løbende paa 4 eller 5 Aar, og naar denne Tid er gaaet, saa faar det unge Menneske et Bevis fra Mesteren for, at han har staaet sin Læretid igennem, men faktisk er der ikke nogen, der har ført nogen som helst Kontrol med, hverken hvad den unge Mand har udrettet i sin Læretid og ej heller med hans Duelighed ved Læretidens Afslutning. Et saadant Forhold er jo i Virkeligheden kun holdbart, hvis vi kunde stole paa, at hver enkelt Læremester var saa omhyggelig og samvittighedsfuld med sine Lærlingeuddannelser, som han burde være.

Inden for Haandværkets Rækker er vi jo ikke meget begejstrede for den nuværende Lærlingelov, idet vi synes, den lægger rigeligt store Byrder paa Mestrene, og vor Begejstring vil sikkert blive endnu mindre, hvis det nuværende Ministerium faar Magt, som det har Agt, til at gennemføre en Lærlingelov i socialdemokratisk Aand. Men det bedste Argument, vi kan føre frem mod en Skærpelse af Lærlingeloven, det er, at vi selv tager hele Spørgsmaalet om Lærlingeuddannelsen i vor egen Haand paa en saadan Maade, at enhver Kritik udefra kan betegnes som uberettiget, og jeg mener derfor, at hvert enkelt Fag under den ene eller anden Form bør optage en indgaaende Kontrol med Lærlingenes Uddannelse rundt omkring paa de forskellige Læresteder. Formen for en saadan Kontrol maa det enkelte Fag selvfølgelig selv bestemme, men jeg skal som et Eksempel paa en i alle Tilfælde brugbar Ordning meddele, hvordan vi bærer os ad i det litografiske Fag. Dette Fag er for lille til at kunne bære en egentlig Fagskole, bl. a. fordi Oprettelsen af en saadan med de nødvendige Maskiner, der er temmelig kostbare, økonomisk vilde overstige Fagets Kræfter, men vi har da ordnet os paa den Maade, at de egentlige litografiske Lærlinge (Tegnerne) foruden paa normal Maade at følge Undervisningen paa Teknisk Skole, maa give Møde paa Skolen hver Lørdag Eftermiddag fra 2—5 for under en dygtig faglært Litografs Vejledning at arbejde med faglige Opgaver. Disse tre ugentlige Timer er selvfølgelig for kort en Tid til at bibringe de unge Mennesker nogen dyberegaaende faglig Kunnen, men de sætter Læreren i Stand til to Gange aarlig at aflægge Rapport til Dansk Litograflaugs Bestyrelse vedrørende hver enkelt Lærling. Disse Rapporter bliver gennemgaaet, og hvor der er Anledning til at skride ind, bliver der skredet ind, saaledes at eventuelle Mangler ved de unge Menneskers Uddannelse saa omgaaende som muligt afhjælpes. Paa selv samme Maade bærer vi os ad med Fagets Trykkerlærlinge, idet et af Laugets Medlemmer, Hr. I. P. Jensen, velvilligst har stillet sit Trykkeri til Raadighed for Undervisning hver Lørdag Eftermiddag fra 2—5. Vi er herved blevet i Stand til baade for den ene og den anden Slags Lærlinge at føre en effektiv Kontrol med Lærlingenes Uddannelse, og dette sætter os atter i Stand til paa de forskellige Steder at skride ind, medens Tid er, hvis der er noget, der er forkert.

Det er mig bekendt, at man i andre Fag har sat sine Fagskoler langt bedre i System, og man bliver selvfølgelig herved ogsaa i Stand til at føre en endnu mere effektiv Kontrol med Lærlingene, ligesom man bliver i Stand til at give dem et virkelig betydeligt Supplement til deres fagmæssige Uddannelse paa Fagskolen. Men i adskillige Fag indskrænker man sin Kontrol med Lærlingeuddannelsen til en Konstatering af de unge Menneskers Dygtighed ved Aflæggelse af Svendeprøve, men det forekommer mig, at det vilde være sundere og bedre for Fagets Udvikling, hvis Kontrollen ved Lærlingenes Oplæring var effektiv gennem hele Læreperioden. Endelig er der som allerede bemærket Fag, hvor man ikke engang udøver den Kontrol, der ligger i Afholdelse af Svendeprøve, og her er man altsaa ganske ude paa Tilfældighederne.

Der kunde jo endnu siges mange Ting om mange andre Forhold vedrørende Lærlingespørgsmaalet, men jeg skal slutte nu, idet jeg kun skal understrege, at Konklusionen af det, jeg har sagt, er:

1) Haandværket bør betragte det som sin Pligt at se sig for med Hensyn til, hvilke Mennesker der antages til Oplæring.

2) For at sikre sig en passende Andel af den intelligente Ungdom bør Haandværket ikke nøjes med at tage sine Lærlinge blandt de Børn, der forlader Skolen, naar Forberedelsesklasserne er gennemgaaet. Tværtimod bør Haandværket i væsentlig Grad søge sine Lærlinge blandt de Unge, der har gennemgaaet Mellemskolen eller modtaget anden lignende Undervisning. Overfor saadanne Unge kan og bør Læretiden som en Indrømmelse til den bedre Fordannelse og den modnere Alder nedsættes noget.

3) Haandværket maa gøre sig klart, at Lærlingeantagelse først og fremmest betyder, at man paatager sig en Pligt, og de faglige Mesterorganisationer bør paase, at denne Pligt — nemlig Pligten til at give den eller de, man har antaget i Lære, en forsvarlig Uddannelse — ikke forsømmes.

4) Man bør ikke, saa snart en Lærling er udlært, sige ham op, naar ikke ganske særlige Grunde tvinger dertil. Man bør huske, at opsiger man en Nyudlært, betyder dette ofte, at man ikke blot fratager ham hans Stilling, men ogsaa, at man tvinger ham helt ud af Faget.

Vore Virksomheder.

A/S N. A. Christensen & Co., Nykøbing, Jylland.

A/S N. A. Christensen & Co., Nykøbing, Jylland, hører ogsaa til de ældre her i Landet, idet Virksomheden tog sin Begyndelse den 28. April 1853, hvilket betyder, at Fabrikken kunde fejre sin 75-aarige Bestaaen i 1928.

Grundlæggeren, N. A. Christensen, var en Hus-

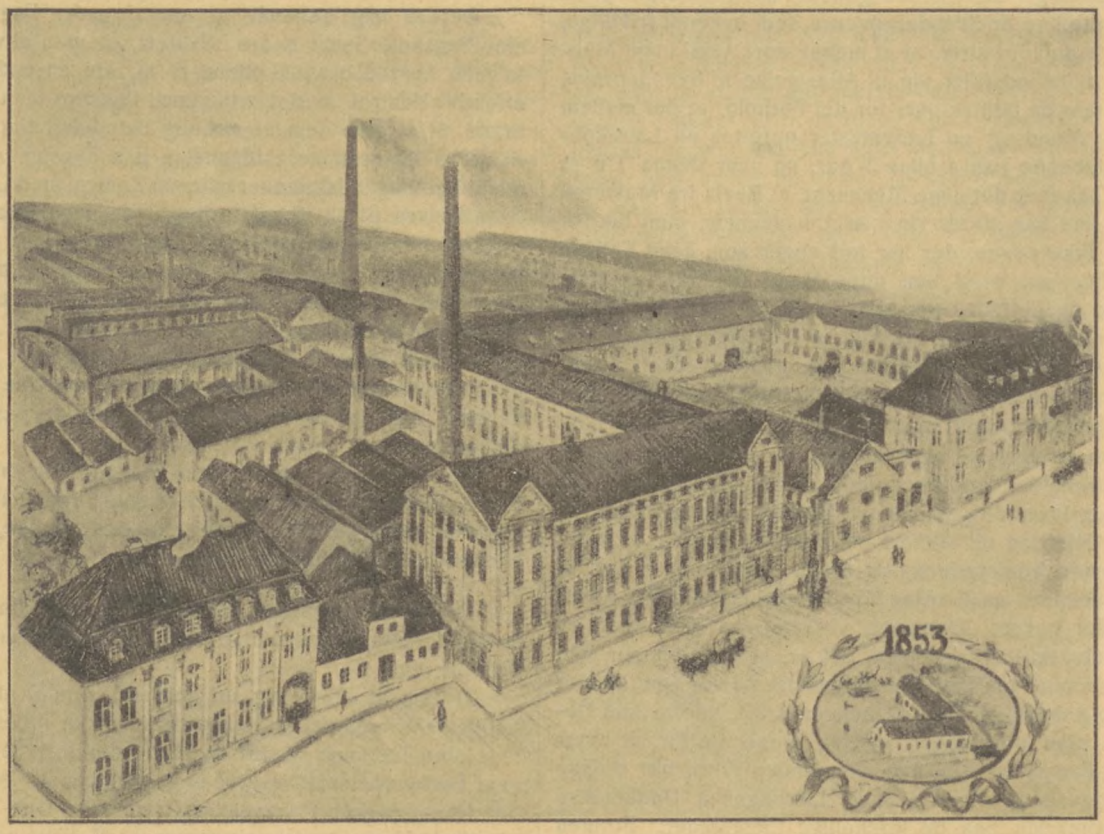

Fabrikken før og nu.

mandssøn fra Vestjylland, som efter at have været i Handelslære blev Bogholder paa Jernstøberiet i Thisted, og her fik han Ideen til selv at anlægge Jernstøberi. I Nykøbing, Jylland, fandtes intet, og han kastede sine Øjne paa denne By og lavede sin første lille Fabrik her, som foran nævnt, i 1853.

Virksomheden tog sin Begyndelse med 3 Formere, 1 Arbejdsmand og 2 Smede. For Tiden er det samlede Antal Arbejdere ca. 260.

Begyndelsen foregik i det smaa. Der var hverken Damp- eller Hestekraft, og Arbejderne maatte f. Eks. selv trække Blæseren, og lige morsomt var det heller ikke altid med Hensyn til Driftskapital. N. A. Christensen var imidlertid en energisk Natur, og Aaret efter Anlæggelsen holdt en Hestegang sit Indtog paa Fabrikken. Alt syntes saaledes at være i god Gænge, men Vanskelighederne var alligevel mange, og den store Pengekrise i 1857, der fremkaldte mange Fallitter, voldte ogsaa N. A. Christensen Vanskeligheder, men han stod dem igennem, og i 1862 blev Hestegangen erstattet med en Dampmaskine.

Atter var der saaledes Fremgang at spore, men saa kom Krigen i 1864, og i Nykøbing blev Virksomhederne stærkt lammet deraf, og Jernstøberiet var en Tid næsten helt standset. Aarsagen hertil var ikke mindst at søge i, at fjendtlige Tropper havde besat Nykøbing.

Efter Krigen kom gode Tider og skabte Fremgang for Fabrikken, som blev betydelig udvidet, men i Begyndelsen af 70-erne ødelagde en stor Brand Fabrikken. Ogsaa de Vanskeligheder blev overvundet, nye Værkstedsbygninger rejste sig. Før Ildebranden var der anskaffet mange Maskiner, og der arbejdede over 100 Mand paa Fabrikken. Christensen tjente Penge, mange Penge, og Morsø Støbegods blev kendt ud over hele Landet.

I over 30 Aar stod N. A. Christensen som første Leder af Virksomheden, men i 1887 knyttede han nuværende Direktør K. E. Messerschmidt til sig som teknisk Leder, og senere blev han Medejer af Virksomheden og har igennem Aarene haft stor Betydning for Fabrikken. I 1890 flyttede N. A. Christensen til København, og Fabrikkens daglige Ledelse blev helt og fuldt overladt til Messerschmidt, men i 1893 var det nødvendigt at foretage en Ændring i dette Forhold, og E. Aarup blev overladt Fabrikkens merkantile Ledelse. I 1924 døde Direktør Aarup. Ogsaa han havde indlagt sig

store Fortjenester i Fabrikkens Ledelse, og en Broder, P. Aarup, der i mange Aar havde været Fabrikkens Repræsentant, overtog Stilligen som merkantil Direktør.

Endskønt Virksomheden i 1897 omdannedes til Aktieselskab, var det dog ikke store Forandringer, der foregik, thi N. A. Christensen beholdt selv det største Antal Aktier og var Formand for Selskabet. Han døde i 1914 i København, og selv om hans Liv kan siges tilsyneladende at have »formet« sig som et Eventyr, maa det erkendes, at Udviklingen i meget høj Grad skyldtes hans maalbevidste Stræben og stærke Energi. Han var

Et af Støberierne.

84 Aar gammel, da han døde. Ved hans Død overdroges Stillingen som Aktieselskabets Formand til hans Søn, Konsul James Christensen.

En Stiftelse, som N. A. Christensen havde bygget, og som blev taget i Brug i 1903, beboes af en Del af Fabrikkens gamle Funktionærer og Arbejdere, og til et Grundfond for en Teknisk Skole har han engang skænket 10,000 Kr.

I 1866 blev der paa Fabrikken oprettet Emailleværksted, og Fabriksarealet spænder nu over $4^1/_2$ Td. Land.

Ved 75 Aars Jubilæet holdt man ingen større Festligheder, men Arbejderne blev hver især betænkt med et Gratiale.

Virksomheden er nu paa sit specielle Omraade en af de største her i Landet. *A. N.*

Lidt Værkstedsteknik.

Nye danske Standardblade.

Af nye udkomne danske Standards, som dette Blads Læsere har Interesse i, skal hermed aftrykkes DS 9 og DS 10 (se Siderne 50 og 51). Med disse to Blade er der hermed fastslaaet entydige danske Betegnelser for de vigtigste Former for Skruer og Møtrikker. Ved Hjælp af disse Standards vil mange Misforstaaelser og omstændelige Forklaringer for Fremtiden kunne undgaas. Endvidere er der udkommet DS 11 (i to Blade), der angiver Dimensionerne paa Skrueender af de forskellige Typer.

Standardbladene kan som tidligere nævnt faas hos »Den danske Standardiseringskommission«, Industribygningen, Opgang J, København V.

Værktøjsstaal.

Arter og Anvendelse.

I vore Dage, hvor der bruges en Mængde forskellige Slags Specialstaal til Værktøjer, er det ikke altid nogen nem Sag at holde Rede paa de forskellige Typer, vide hvorledes de skal behandles, endsige afgøre, hvilken

(Fortsættes Side 52.)

Dansk Standard, DS 9. · Skrueformer.

Oversigtsblad med Benævnelser.

Grundformer

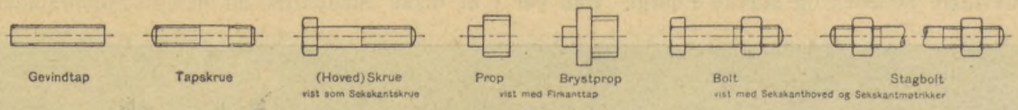

Skruehoveder

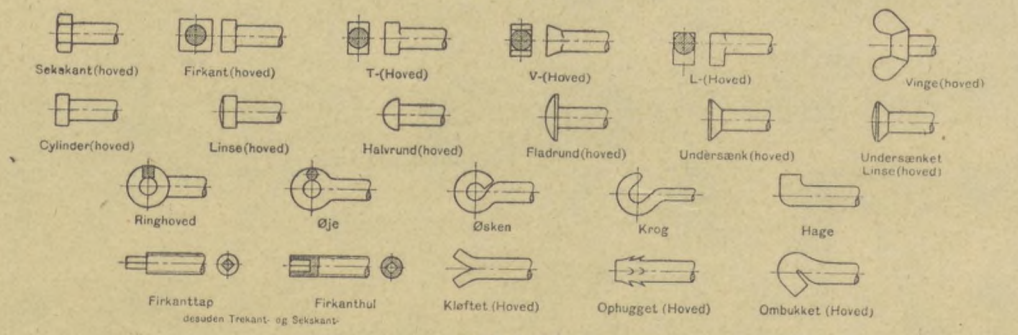

Udstyr

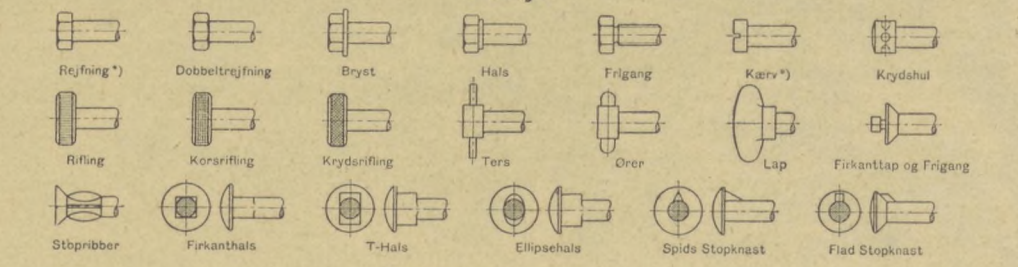

Skruestammer

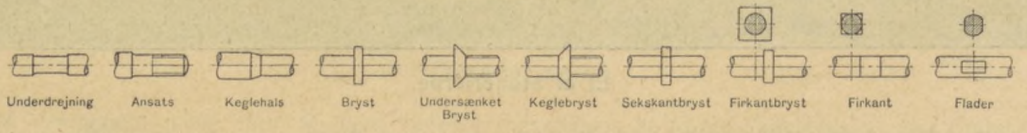

Skrueender

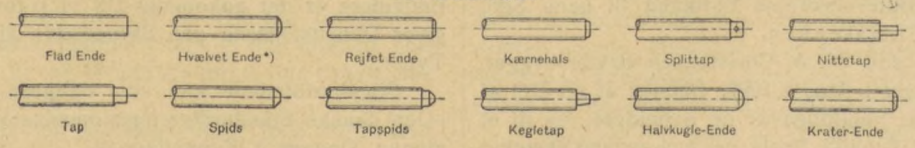

Eksempler

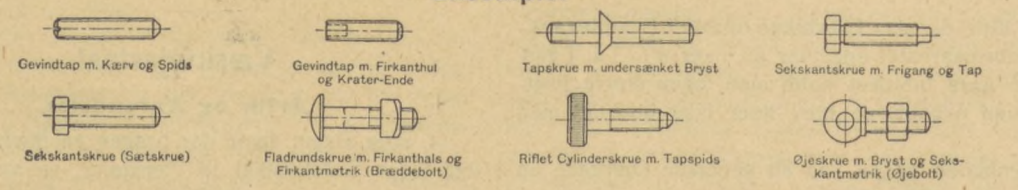

*) anføres i Almindelighed ikke.

Dansk Standard, DS 10. • Møtrikformer.

Oversigtsblad med Benævnelser.

Sekskantmøtrikker

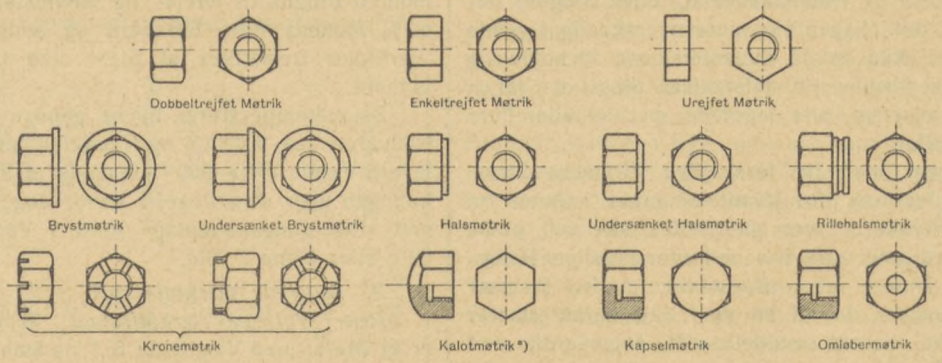

Firkantmøtrikker

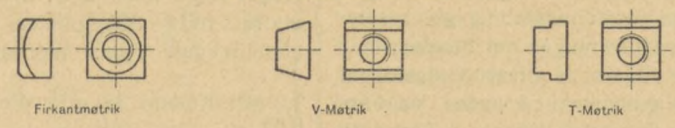

Rundmøtrikker

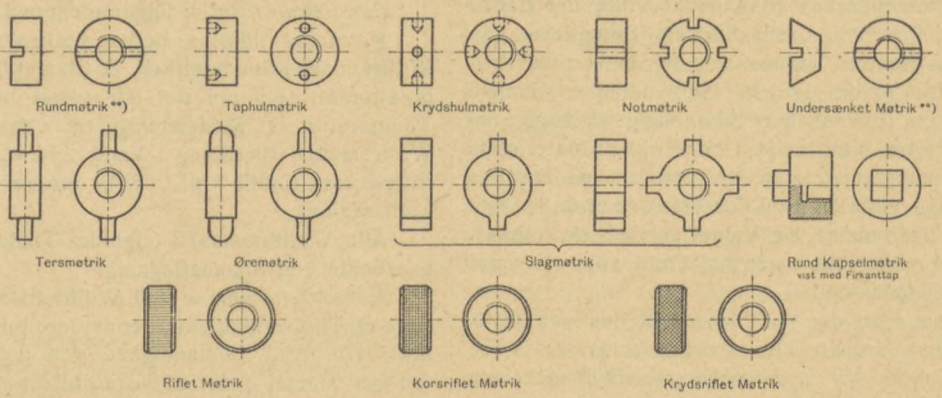

Særlige Møtrikker

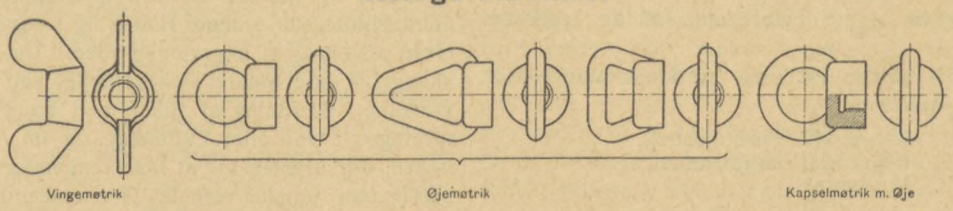

*) med gennemgaaende Hul: Aaben Kalotmøtrik.

**) vist med Kærv; anføres i Almindelighed ikke.

Slags Staal man bedst skal vælge til et Stykke Værktøj. Det gaar med Værktøjsstaal som med Medspillere paa en Fodboldbane — før man rigtig har indlevet sig i deres forskellige Luner og Dyder, kan man ikke faa det bedste Resultat ud af Sammenspillet. Derfor er det altid med Betænkelighed, man laver et vanskeligt Stykke Værktøj af noget ukendt Staal, selv om dette nok saa meget anbefales som uovertruffet i Kvalitet. Ganske vist faar man Anvisning paa Varmebehandlingen, men som bekendt maa Varmebehandlingen altid rette sig noget efter Værktøjets Form og Dimensioner og efter Brugen, der skal gøres af det. Sagen var mere overskuelig i gamle Dage, da man kun havde Kulstofstaalene at holde sig til. Nu har vi foruden Kulstofstaalene tillige et Utal af Special-Værktøjsstaal, alle legerede med et eller flere fremmede Stoffer.

Gennemgaar man de forskellige Firmaers Staalkataloger, finder man ofte Kvalitetsmærker i Antal fra 20 op til 40 Stykker. Oversigten lettes ikke ved, at de forskellige Kvaliteter ofte har helt uforstaaelige Betegnelser som Numre eller Bogstaver. Andre Firmaer bruger Betegnelser, der til en vis Grad karakteriserer Staalet, f. Eks. haardt, middelhaardt, sejghaardt, med eller uden Tilføjelser som »Ekstra«, »Prima«, »best« ell. lign. Disse Betegnelser tilligemed de vedføjede Opremsninger af Værktøjer, hvortil Staalet skal egne sig, og Anvisningerne paa Varmebehandling giver selvfølgelig Brugeren vægtige Oplysninger om Staalet; men det er ham umuligt paa Basis af disse Oplysninger f. Eks. at drage Sammenligninger med andre Værkers tilsvarende Staalsorter og derved sætte sig i Stand til at nyttiggøre Erfaringer med Hensyn til Staal af lignende Sammensætning.

Fra Staalforbrugernes Standpunkt vilde det derfor være langt at foretrække, om Staalets Betegnelse gav Oplysning om Staalets Sammensætning, helst med Procenttalangivelse for de vigtigste Indblandinger. Ganske vist er Staalets Egenskaber ikke alene afhængige af Sammensætningen, men ogsaa i høj Grad af Materialets Renhed og Homogenitet; men Oplysninger om Staalets Sammensætning vilde fremme Forstaaelsen af de enkelte Bestanddeles Indflydelse, og Valget mellem de forskellige Kvaliteter vilde ikke i saa høj Grad som nu være afhængig af Tilfældigheder.

I Tyskland, hvor der for Tiden arbejdes paa Standardisering paa næsten alle Omraader, er de store Sammenslutninger: *Verein deutscher Eisenhüttenleute* og *Der Deutsche Edelstahlverband*, kommet ind paa en Klassificering af Værktøjsstaalsorter efter Sammensætning, og alt tyder paa, at dette er den rigtige Vej til en bedre Udnyttelse og en videre Udbredelse af de legerede Værktøjsstaal.

Ifølge tysk Praksis inddeles Værktøjsstaalene i 3 Hovedklasser, nemlig:

1. Ulegerede Værktøjsstaal.
2. Legerede Værktøjsstaal.
3. Hurtigstaal.

1. Ulegerede Værktøjsstaal.

Disse Staal kendes her i Landet almindeligt under den lidt uheldige Betegnelse *Støbestaal.* Denne Betegnelse omfatter baade *de egentlige Digelstaal,* der er fremstillede af »cementeret« eller opkullet Svejsestaal, og »*Martin-Digelstaalene*«, der er fremstillede ved en Omsmeltning af S. M. Staal i Digler. Kulindholdet kan ligge mellem 0,60—1,5 pCt. De anvendes til saa at sige alle Typer af Værktøjer for Jern- og Metalbearbejdning; saaledes bruges Støbestaal med 0,6—0,8 pCt. Kulindhold til Mejsler, Knive, Sænker og lignende Værktøjer, medens Staal med ca. 1 pCt. bruges til Bor, Rivaler, Fræsere, Lokkestempler o. l. Støbestaal med 1,0—1,2 pCt. Kulindhold bruges til Dreje- og Høvlestaal, Stenværktøjer o. l., medens File, Skrabere og andre meget haarde Værktøjer fremstilles af Staal med 1,2—1,5 pCt. Kulindhold.

Smedetemperaturen ligger gennemgaaende ved lys Rødvarme (ca. 900° C) og Hærdetemperaturen ved noget lavere Varme (760—800° afhængig af Kulindholdet). Afkølingen sker som Regel i Vand, dog i visse Tilfælde ved »Overgangshærdning« først i Vand og derefter i Olie eller alene i Olie.

2. Legerede Værktøjsstaal.

Rene Wolfram-Værktøjsstaal. Wolfram (Tungsten) er et Metal med Vægtfylde 19,1 og Smeltepunkt 3300° C. Staalene med Wolframindhold har et finkornet Brud, silkeagtigt, naar Kulindholdet er over 1 pCt. Allerede meget ringe Indhold af Wolfram tilkendegiver sig ved matte, røde Slibegnister. Sammensætningen af de almindeligste Typer Wolframstaal er følgende:

1,2 pCt.	Kulstof,	1,0 pCt.	Wolfram	til	Spiralbor.
0,65 -	—	2,0 -	—		- Geværløb.
0,7 -	—	5,5 -	—		- Permanentmagneter.
0,45 -	—	10,0 -	—		- Varmpressematricer.

Smedetemperaturen ligger mellem 1200 og 950°.

Hærdning udføres bedst mellem 780 og 820° C. Wolframindholdet bevirker, at Staalet ikke saa let bliver grovkornet, selv om det har været hærdet fra højere Temperatur. I Modsætning til Cromstaalene taaler Wolframstaal Hærdning i Vand selv ved ret høje Legeringsgrader (indtil 7 pCt. W.), derover kun Olie- eller Lufthærdning.

Alle Wolframstaal i udglødet Tilstand lader sig let bearbejde ved Spaanaftagning.

Hovedegenskaberne ved Wolframstaalene er Skæreevne og Slidbestandighed, endvidere for de højt legerede Staal (10 pCt.) Bestandighed ved høje Temperaturer, der gør Staalet egnet til Varmpresningsværktøjer.

Rene Crom-Værktøjsstaal. Der bruges Cromtilsætninger i alle Forhold fra 0 til 14 pCt. Cromindholdet bevirker, at Staalet alene ved Afkøling i Luften fra Glødetemperatur antager Hærdning i større eller mindre Grad afhængig af Legeringsgraden. Det er derfor vanskeligt at gøre Staalet bearbejdeligt ved almindelig Udglødning. Hærdning af Staal med højere Cromindhold foretages i Olie eller Luftblæst, og da Afkølingshastigheden, der kræves for at faa Gennemhærdning, ikke er særlig stor, opnaar man let Gennemhærdning af Cromstaal i sværere Dimensioner. Højt legerede Cromstaal (f. Eks. 2 pCt. Kul og 12 pCt. Cr.) er de haardeste oliehærdelige Staal; Kulstofstaal og rene Wolframstaal

antager ikke saa stor en Haardhed ved Oliehærdning. Dette udnytter man til Fremstilling af Værktøjer af vanskelige Former, der ikke taaler Vandhærdning paa Grund af Faren for Hærderevner.

De rene Cromstaals *Skæreevne* er ikke saa god som Wolframstaalenes, derimod er Cromstaalenes Modstandsevne mod Slid udmærket, hvilket i Forbindelse med den store Haardhed gør dem velegnede som Materiale for Kuglelejer.

Nedenstaaende Tabel fra »Werkstoff-Handbuch« Verlag Stahleisen, Düsseldorf, giver en Oversigt over de vigtigste Typer Cromstaal og deres Varmebehandling:

Indhold ca.		Smede-varme	Udglødning	Hærdning	Hærdemiddel	Anvendelse
pCt. Kul	pCt. Crom					
ca. 1,4	0,4—0,6	950—850	700—720	760—780	Vand	Barberknive, Trækjern
0,3—0,5	1,0—1,5	1000—800	700—720	850—900 820—850	Olie Vand	Haand- og Luftmejsler
0,7—1,0	2,0—0,8	950—850	720—730	800—820	Vand	Koldvalser
1,0	1,0—2,0	950—850	700—720	820—840	Olie	Savstaal
1,1	1,4—1,8	950—850	720—730	820—840	Olie	Kuglelejeringe
0,7—1,0	1,1—0,6	950—850	720—730	800—820	Vand	Kugler
1,0—1,3	1,0—3,0	950—850	700—720	820—840 830—860	Vand Olie	Permanent-magneter
0,1—0,6	12—16	1100—900	750—800	900—1000 850—950	Olie Vand	Rustfri Staal
1,6—2,5	10—13	1000—850	780—800	900—950	Olie el. Luftblæst	Snitværktøj og Trækjern

Det skal her bemærkes, at ved Varmebehandling saavel af Wolframstaal som af Cromstaal maa man iagttage to Egenskaber, hvorved de legerede Staal adskiller sig fra Kulstaalene, nemlig:

1) *De legerede Staal har en meget mindre Varmeledningsevne end Kulstaalene; dette gør det absolut nødvendigt at forvarme større Stykker Værktøjer af legerede Staal, inden de anbringes i en stærkt ophedet Ovn.*

2) *Ved Anløbning er Afhængigheden mellem Temperatur og Anløbningsfarve en anden end den, der gælder for Kulstaal.* Hvis man ikke kender Forholdene for det specielle Staal, maa man derfor benytte sig af Termometer eller Pyrometer ved Anløbning.

(Fortsættes.)

Fra Bratbjergmandens Egn.

I Fagbladet for November f. A. fandtes en Artikel, hvori vi belyste Arbejdsforholdene hos et Firma, Schultz & Larsen i Otterup paa Fyn, hvilket Forbundet havde set sig nødsaget til at blokere, fordi det sammen med nogle Hjælpere havde skabt saadanne Tilstande, at de var i Uoverensstemmelse med, hvad der sædvanligvis er Kotume i dette Land.

Vi skal denne Gang præsentere vore Medlemmer for et lignende Firma, som egentlig havde haft Krav paa at være blevet nævnt som Nr. 1 i denne Forbindelse. Vi sigter her til en Virksomhed, der er beliggende i Brovst, en forholdsvis stor Stationsby Nord for Limfjorden i Bratbjergmandens Egn, uden at vi dog tør tillægge denne nogen Andel i de særlige Arbejdsforhold, som er gældende for Virksomheden. Denne beskæftiger sig med Fabrikation af Landbrugsmaskiner, specielt Tærskeværker. Fabrikanten, Hr. Jensen, er selv Agent, Svigersønnen Værkfører og en Datter Regnskabsfører, d. v. s. at Ledelsen helt og holdent er i Familiens egen Haand, og denne Del af Arbejdet lønnes formentlig nogenlunde, idet Fabrikanten efterhaanden foruden Maskinfabrikken ejer omtrent det halve Brovst, deriblandt de fleste af de Huse, som hans Arbejdere bebor. Da Fabrikanten imidlertid leverer sine Maskiner til en billigere Pris end lignende Virksomheder, maa der skabes andre Udveje for, at det jordiske Mammon kan forøges, og paa hvilke andre Muligheder kan en »troende« Arbejdsgiver vel tænke end at skære af Lønnen, naturligvis med et generøst Tilbud om at supplere Fortjenesten ved Hjælp af længere Arbejdstid — og Anvisning paa Fremtiden i Form af stadigt Arbejde, hvilket, trods det at Fabrikanten er »hellig«, naturligvis ikke overholdes.

Hvorledes kan nu et saadant Forhold eksistere i vor Tid paa en Virksomhed, der beskæftiger saavel faglærte som ufaglærte Arbejdere? Her er Forklaringen maaske den, at i al Fald Smedene har tidligere været organiserede som Klub under Aalborg Afdeling, og i Krigstiden under Højkonjunkturen betød dette, at Lønnen, som de organiserede Arbejdere efterhaanden tilkæmpede sig, automatisk steg ogsaa i Brovst, men da Krisen satte ind, ræsonnerede man som saa, at nu havde Organisationerne hævet Lønnen, saa kunde man jo nok spare Kontingentet. Den Eventualitet, at Fabrikanten blev den, der strøg Fortjenesten, havde man ikke tænkt sig.

Fremgangsmaaden er den, at naar Fabrikken ikke kan holdes paa fuld Kapacitet, fordi der ikke kan afsættes tilstrækkelig Antal Tærskeværker til en Pris, der ligger betydelig under Konkurrenternes, saa dekreterer Fabrikant Jensen uden videre Lønnen ned, og ved at stille Afskedigelse i Udsigt naar han sit Maal, idet de Paagældende hverken har Organisation eller økonomiske Ressourcer at ty til. Foreløbig er Firmaet naaet til at have Lønninger, der ligger paa omkring det halve af, hvad lignende Virksomheder betaler. Om Grænsen hermed er naaet, vil Fremtiden vise.

Der har bl. a. fra Nørresundby Afdeling været gjort Forsøg paa at faa Smedene organiseret, men dette er

ikke saa lige til. At faa Arbejderne samlet om Dagen lader sig ikke gøre, thi Fabrikant Jensen lader kontrollere, hvem af hans Folk der deltager i et saadant Møde, og disse lyses straks i Ban, d. v. s. afskediges og kan saa naturligvis heller ikke bo i de Huse, der tilhører ham. Da de som uorganiserede heller ikke kan faa Arbejde andre Steder, har Fabrikanten faktisk skabt et Interessefællesskab, hvoraf han har hele Fordelen.

Faglige Møder i Brovst maa derfor holdes efter Mørkets Frembrud, heldigvis er den offentlige Belysning i Byen ikke altfor god, og saa vover de paagældende Arbejdere endda knapt at møde, thi det kunde jo tænkes, at Fabrikanten blev bekendt dermed, og saa bliver det altsaa Afsked.

Ikke destomindre er det lykkedes at faa de fleste af Smedene kaldt sammen til Møde, og de kan jo nok se, at de ligger, som de har redet, men de fleste af dem har ladet sig slette, og hvordan faa betalt Restancen? Af den Løn, de oppebærer hos Fabrikant Jensen, lader det sig ikke gøre, og Hjælpekassen, der ikke er uvillig til at træde til for at holde den værste Sult fra Døren, hvilket vil sige at supplere den af Matadoren for lidt udbetalte Løn, antages ikke at være til at faa i Tale, naar det drejer sig om Restancer til Arbejdsløshedskassen, endskønt det vel egentlig ikke kan siges at være daarlig Økonomi at medvirke til, at Fabrikant Jensen selv kom til at røgte den Opgave, der maa siges at paahvile ham, nemlig at lønne sine Arbejdere, saa at de kan leve.

Vi har ikke ment at ville forholde vore Medlemmer ogsaa dette Tilfælde, der godtgør, at saa snart Arbejderne ikke har en Organisation at støtte sig til, bliver Arbejdsvilkaarene øjeblikkelig forringet i en saadan Grad, at de synker ned i den rene Elendighed.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Lovlige Fradrag ved Skatteansættelsen.

Hele Arbejdsløshedskassekontingentet, nemlig	Kr.	91,65
75 pCt. af Forbundskontingentet (betalt Kr. 96,85)	-	72,75
75 pCt. af Afdelingskontingentet, og hvor dette er 1 Kr. pr. Uge, bliver Fradraget heraf..	-	39,00
I Afdelinger, der har Hjælpeforeninger, kan de, der er Medlemmer af disse, fradrage hele det Kontingent, der betales hertil, i København t. Eks.....	-	52,00

Saafremt den samlede Udgift til Forsikringer herved overstiger 400 Kr., er det berettiget først fra Indtægten at trække det ovenanførte Forbunds- og Afdelingskontingent, nemlig ialt Kr. 111,75, og derefter indtil 400 Kr. i almindelige Forsikringer.

Observer! Hvis Medlem Nr. 41899, Carl Poulsen, er i Arbejde i nogen Afdeling, bedes Meddelelse derom sendt til Forbundet.

Asaa. Herfra klages der over, at de tilrejsende gaar direkte paa Støberiet, og man undskylder sig med, at i Asaa bruger man hverken Gadenavne eller Husnumre.

En saadan Undskyldning kan ikke tages for gode Varer. Vor mangeaarige Tillidsmand har opholdt sig saa længe der i Byen, at ethvert Barn ved, hvor han bor.

Til Asaa Afdeling siger Forbundet som til andre Afdelinger i lignende Sager: Tag Medlemsbogen fra de Paagældende og indsend den til Forbundet.

Bælum. Bælum Jernstøberi er stadig blokeret for Tilgang af Forbundets Medlemmer. Former Jens Thomsen Hald arbejder der stadig som Blokadebryder.

Brovst. Fra denne Verdensstad foreligger følgende nyt: Det har stadig staaet for Fabrikant Jensen som en Gaade, hvorfor han skulde betale Formerne en saa svimlende Løn som 110 Øre pr. Time, og da han ikke kunde finde ud deraf, gav han 2 af sine Formere en Julegave, bestaaende i deres Afsked, idet han meget frimodigt erklærede, at naar han havde antaget en Arbejdsmand til Maskinformeri, var det fordi en saadan var billigere end Formere, trods det, at disse ikke havde nægtet at betjene Maskinerne.

Det er muligt, at Udfaldet af denne Sag maa blive, at Fabrikant Jensen kommer til at klare sig med Arbejdsmænd alene.

Frederikssund. Paa Frederikssund Jernstøberi afholdtes der den 8. Januar et Mæglingsmøde foranlediget ved, at Formerne havde nægtet Samarbejde med en paa Fabrikken beskæftiget Kranfører.

Sagen er, at vedkommende Kranfører, foruden at have en meget bred Mund, ogsaa ynder at være alvidende, og Formernes Paabud om, naar en Form eller en Kerne skal transporteres i Kranen, nu at være forsigtig og behandle den saadan og saadan, ofte blev besvaret med et: »Du kan lave dit Skidt, saa det kan holde«, noget, som Vedkommende naturligvis ikke har Spor af Forstand paa.

Det er beklageligt, at der mellem Arbejdere skal være Forhold af den Slags, saaledes at det er nødvendigt at blande Arbejdsgiverne ind deri, men da Fabrikkens Direktør ikke før Mæglingsmødet havde modtaget nogen Klage, blev Sagen sluttet med et Tilsagn fra Direktøren om, at saafremt der paany blev Anledning til Klage over hans Arbejde ved Kranføringen, vilde han straks blive afskediget.

Frederiksværk. Mon det kan betragtes som et sikkert Tegn paa, at man gaar gode Tider i Møde, naar man f. Eks. i et lokalt Frederiksværkblad den 12. December kunde læse under Overskriften:

2 Arbejdsdrenge

søges til vort Kernemageri. Let Arbejde. Høj Fortjeneste.

A/S Anker Heegaard.

Mon der ikke passende kunde være tilføjet: Naar de Paagældende kommer til Skelsaar og Alder og kræver

noget for deres Arbejde, bliver de afskedigede, og nye Drenge antaget?

Helsingør. Den i forrige Fagblad omtalte Sag fra Skibsværftet er efter det resultatløse Timandsmøde sluttet ved en lokal Forhandling, ved hvilken de ansatte Timelønninger forhøjedes med 3 Øre pr. Mand og Time. De er derefter 101 Øre i Gennemsnit, og det er for lidt, og det kan ikke vare længe, før det maa gaa op for Værftets Ledelse, at der maa ske yderligere Tillæg. Man har nok erklæret, at ved Lejlighed kunde de laveste Timelønninger faa yderligere Forhøjelse, men skal det hjælpe noget, kan det næppe vente ret længe, og saa maa det være med et klækkeligt Tillæg.

Hele Sagen ligger der Forklaring nok i, naar en Virksomhed som Helsingør Skibsværft tillader sig at vurdere sine bedst kvalificerede Formere til 106 Øre, hvilket er den højeste Timeløn.

Til en saadan Betaling burde der ikke udføres en eneste Times Overarbejde.

Tillige findes der paa Fabrikken en Del Akkorder, der ikke er tidssvarende. Paa dette Omraade er der givet Tilsagn om Forhandling, naar saadant Arbejde fremkommer.

København. I sidst udkomne Nummer af Fagbladet er omtalt et den 6. December afholdt Mæglingsmøde hos De forenede Jernstøberier. Det var Klage over, at Maskinformerne, hvem Sandblanding er uvedkommende, ikke fik det Arbejde udført saaledes, at Sandet altid er brugbart. Ved genoptaget lokal Forhandling efter Mæglingsmødet er Sagen sluttet, idet der opnaaedes Enighed om en Ordning meget nær den, Forbundet tilbød at ville slutte Sagen paa ved Mæglingsmødet.

Der var ligeledes i sidste Fagblad omtalt et Par Mæglingsmøder fra A/S Burmeister & Wain, og hvor de foreliggende Sager skulde behandles ved Timandsmøde, og dette er afholdt den 21. December.

Det ene Tilfælde var fra Staalstøberiet. Naar det maanedlige Bonusopgør skulde finde Sted, har Firmaet Ret til at have en Produktion for 10 Dage liggende som urenset Gods, dog højst 100 Tons, som først kommer i Betragtning ved næste Maaneds Opgør. Da Formerne mente, at Firmaet ikke overholdt Bestemmelsen, krævedes den 10 Dages Produktion nedsat til 6 Dage, men Firmaet vilde ikke gaa med hertil. Sagen er, at hvad der ligger urenset ud over det ovennævnte, skal der skønsmæssigt tages Beslutning om Vægten af, men naar Enighed ikke kunde opnaas, var Støberiets Ledelse ikke bange for at lade Lønningskontoret udarbejde Regnskabet efter deres eget Skøn.

For Fremtiden kan saadan Meddelelse ikke gaa til Aflønningskontoret, før der mellem Parterne er Enighed om, hvad Vægten skønsmæssig er. Tillige opnaaedes der Enighed om, hvis Bonus i en Maaned ikke er 25 Øre pr. Mand og Time, udbetales det alligevel mod, at Forskellen mellem den virkelige Bonus og de 25 Øre kan afdrages i en senere Maaned, naar Bonus er over 33 Øre.

Den anden Sag var fra Aktieselskabets Metalstøberi. I Maj Maaned f. A. var der pludselig dukket noget stort Aluminiumsgods op. Det kunde ikke udføres til samme Bonusbetaling som andet Metal. Da det som bekendt er meget lettere, traf man en anden Ordning for saadant større Aluminiumsgods, og den overholdt man i 5 Maaneder, for saa pludselig — da November Maaneds Regnskab skulde gøres op — at regne Aluminium lig med andet Metal. Firmaets Stilling var, at Ordningen var truffen for Maj Maaned og ikke videre, og naar der alligevel var udbetalt derefter, var det ved en Fejltagelse. Man indgik paa at betale for November Maaned ligesom for de forudgaaende. Sagen drejede sig om 22 Mand og ca. 15 Kr. til hver, men for Fremtiden skal der i hvert enkelt Tilfælde ske Paatale, naar Aluminiumsgods er af et saadant Omfang, at det ikke kan indgaa i den almindelige Beregning.

Randers. Paa A/S »Strømmen« har der været ført nogle lokale Forhandlinger, som imidlertid kun har givet meget smaa Resultater. Nogle Akkorder, de daarligste af de daarlige, har faaet et Tillæg paa 10 pCt. Tillige skulde der ske nogle Forbedringer af Kasser og Modeller.

Sæby. I den nylig stedfundne Undersøgelse af Lærlingeforholdene viste det sig, at der paa Støberiet i Sæby fandtes 3 Formere, men der var ogsaa 3 Lærlinge, der alle var i det andet Læreaar, og de havde en Læretid paa 5 Aar.

En Paatale overfor Fabrikanten har medført det Svar, at det var de unge Menneskers Forældre, der selv ønskede, at Læretiden skulde være 5 Aar. Det lyder ikke meget sandsynligt og er ogsaa ganske unødvendigt, i alle Tilfælde for den Fagkundskab, de kan bibringes paa det Støberi. Naar de alle 3 var i det andet Læreaar, var det fordi Fabrikken, paa det Tidspunkt, de blev antaget, havde 6 Formere i Arbejde. Af den Grund er det ikke nemt at faa Øje paa at det skulde være nødvendigt at have 1 Lærling for hver 2 Svende, og Fabrikanten kommer nok til at revidere sin Opfattelse af det Forhold inden altfor længe.

Metaltrykkere.

Fradrag i Skatteindtægten.

Obs. Kollegerne gøres herved opmærksom paa, at der ved Selvangivelsen kan fradrages følgende:

For Arbejdsløshedsforsikring pr. arbejdende Uge:

Fra 1. Januar til 1. April, 40. Uge til 52. Uge, 13 Uger à Kr. 4,00.

Fra 1. April til 1. Oktober, 1. Uge til 26. Uge, 26 Uger à Kr. 3,00.

Fra 1. Oktober til 14. December, 27. Uge til 39. Uge, 13 Uger à Kr. 2,50.

For Arbejdsløshedsuger hele Kontingentet.

For Sygeforsikring pr. arbejdende Uge:

Fra 1. Januar til 1. Oktober, 40. Uge til 26. Uge, 39 Uger à 30 Øre.

Fra 1. Oktober til 31. December, 27. Uge til 39. Uge, 13 Uger à 50 Øre.

Kontingentet til Arbejdsløsheds- og Sygeforsikring opføres og fradrages i Rubrikken for Forsikring.

75 pCt. af Forbundskontingentet pr. arbejdende Uge:

Fra 1. Januar til 1. Oktober, 40. Uge til 26. Uge, 39 Uger à Kr. 1,28.

Fra 1. Oktober til 14. December, 27. Uge til 37. Uge, 11 Uger à Kr. 1,50.

Fra 14. December til 28. December, 38. Uge til 39. Uge, 2 Uger à Kr. 1,13.

Dette Beløb skal fradrages den samlede Aarsindtægt, inden den opføres paa Selvangivelsen.

Smede og Maskinarbejdere.

Fradrag i Skatteindtægt.

I Lighed med tidligere Aar gives nedenstaaende en Udregning af det Kontingent, der i 1929 er betalt til Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasse, og som paa samme Maade som Sygeforsikring, Livsforsikring o. l. kan fradrages i Indtægten ved Udregningen af den skattepligtige Indtægt.

For Forbunds- og Afdelingskontingentets Vedkommende er fastsat den Regel, at der kan fradrages $^3/_4$ af Aarets Kontingent i Skatteindtægten.

I Arbejdsløshedskassekontingent (indbefattet Krisefonden) er der for Aaret 1929 betalt i samlet fuldt Kontingent.....	Kr.	91,65
I Forbunds- og Afdelingskontingent (Smedeforbundet) er for Aaret 1929 betalt Kr. 70,85, $^3/_4$ heraf = ...	-	53,14
Altsaa samlet Fradrag...	Kr.	144,79

Det anførte Forbunds- og Afdelingskontingent er udregnet efter et samlet ugentligt Kontingent af 3 Kr. 50 Øre i de første 13 Uger og 3 Kr. i de sidste 39 Uger af Aaret 1929. Har Forbunds- og Afdelingskontingentet for nogens Vedkommende været højere eller lavere end anført, maa Differencen (÷ en Fjerdedel) lægges til eller fradrages i de Kr. 144,79.

Mæglingsmøder. Hos Firmaet Fisker & Nielsen, København, afholdtes Mægling den 9. December paa Strid om Betalingen for Arbejde om Natten samt Krav om Tillæg til Timelønnen for 26 timelønnede Arbejdere. Der opnaaedes ikke Enighed om Betalingen for Natarbejde, og dette Spørgsmaal viderebehandledes ved et Timandsmøde den 23. December, men Lønkravet gik i Orden ved, at Firmaet gav 78 Øre at fordele efter eget Skøn til 26 Mand.

Den 10. December behandledes paa Mæglingsmøde et Lønkrav overfor A/S De forenede Papirfabrikker, Maglemølle, Dalum og Silkeborg. Sagen sluttedes med, at Papirfabrikkerne gav 90 Øre at fordele efter eget Skøn paa 42 Mand.

Den 18. December er der afholdt Mæglingsmøde hos A/S Brandt & Co., Odense, i Anledning af Uenighed om Akkordpriserne paa Kaminer, Herreværelsesovne og emaillerede Ovne samt Krav om Indførelse af Akkordafsavnstillæg. Ved Mæglingen opnaaedes Enighed om de nævnte Akkordpriser, og Firmaet indgik paa at yde et Tillæg af 5 Øre pr. Time for alt Reparationsarbejde, herunder Reparationer af alt vedrørende Driften, samt at forhøje Timelønnen for de ved Modelarbejde beskæftigede Smede med 3 Øre pr. Mand og Time.

Ved et Mæglingsmøde den 2. Januar hos Firmaet Jens Willemoes Eftf., Esbjerg, enedes man om en Lønforhøjelse paa 50 Øre til de paa Værkstedet beskæftigede.

Timandsmøder. Paa et Timandsmøde den 20. December behandledes følgende Sager:

1) Strid om Akkordordningen i Skrueafdelingen paa Nordiske Kabel- og Traadfabrikker i Middelfart. Enighed opnaaedes ikke, og Sagen gaar nu videre til faglig Voldgift.

2) Krav om et Tillæg til Timelønnen for 5 ved Reparation af Motorvogne beskæftigede Maskinarbejdere hos A/S Det Sydfyenske Jernbaneselskab, Odense. Enighed opnaaedes ikke, og der er afgivet Strejkevarsel vedrørende det nævnte Arbejde paa Nord- og Sydfyenske Jernbaner samt Kerteminde-Banen. Inden Fagbladet gaar i Trykken, er Sagen dog forligt paa et som Følge af Strejkevarslet afholdt Møde i Arbejdsgiverforeningen derved, at der opnaaedes et Tillæg af 25 Øre til Fordeling blandt de 5 Mand.

3) Strid paa Odense Staalskibsværft om Betaling for Udenbordsnitning af Agterpeak til øverste Dæk. Man enedes om, at der efter nærmere Regler gives et Tillæg af 35 pCt. til det omhandlede Arbejde. Den i Priskurantens Akkord 9 anførte Pris for Nitning af Hæk gælder ogsaa Krydserhæk.

4) Krav om Forhøjelse af Timelønningerne paa A/S »Scandia«, Randers. Man enedes om at forhøje Lønnen for en timelønnet Arbejder med 1 Øre, og for en anden med 3 Øre, ligesom Direktøren gav Tilsagn om at undersøge Lønforholdene for en tredie timelønnet Arbejder.

Til Behandling af nedennævnte 2 Sager afholdtes Timandsmøde den 23. December:

1) Strid hos A/S Burmeister & Wain, Strandgadeværftet, angaaende Forstaaelse af Refshaleøens Prisliste for Haandnitning, som nu ogsaa er gældende for ovennævnte Værft. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundets Repræsentanter forbeholdt sig deres Stilling.

2) Strid hos A/S Fisker & Nielsen om Betaling for Arbejde om Natten. Man enedes om, at Arbejdstiden for den paagældende Afdeling lægges de 5 første Dage om Ugen fra Kl. $7^1/_2$ Aften til 6 Morgen, og om Lørdagen fra Kl. $1^1/_2$ Eftermiddag. Arbejdstiden fordeles saaledes: De første 5 Dage $8^1/_2$ normale Timer, 1 Times Overarbejde. Om Lørdagen $5^1/_2$ normale Timer, 1 Overtime. For Arbejdstidens særlige Lægning ydes et Tillæg af 35 Øre pr. præsteret Arbejdstime. Overarbejde afregnes efter de almindelige Regler. Denne Ordning skaber ikke Præcedens for fremtidige Tilfælde.

Rørudvalgsmøde. Den 3. Januar er der afholdt Rørudvalgsmøde, hvor følgende Sager var til Behandling:

1) Strid om Betalingen for Udførelse af et Røranlæg for A/S »Vølund«. Man enedes om, at hver af Parterne udarbejder og tilstiller hinanden specificerede Forslag vedrørende Betaling af det omhandlede Arbejde. Eventuelle Uoverensstemmelser om disse Forslag behandles paany af Rørudvalget.

2) Strid hos C. M. Hess, Vejle, om Betalingen for Opstilling af Pladejernsradiatorer samt om Bæringerne til disse Ovne. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen. Ved et Møde den 5. December vedrørende Løn- og Arbejdsforhold hos Firmaet M. J. Grønbech & Sønner, København, enedes man om, at 2 Smede hos Firmaet faar en Ugeløn af 72 Kr. eller ved Beskæftigelse Dele af en Uge 12 Kr. pr. Dag. Der gælder i Beskæftigelsesforholdet ikke noget Opsigelsesvarsel. Iøvrigt gælder Overenskomsten med københavnske Grossisters Arbejdsgiverforening, hvoraf nævnte Firma er Medlem.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Randers. Firmaet Østergaard & Thaarsthi og samtlige Firmaets Forbindelser.
2. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
3. Michael Francks Fiskenetsfabrik, Holger Danskesvej 30, København.
4. Aaleeksportør Christensen, Kolding.
5. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
6. Fabrikant Bjerre, Nyborg.
7. Horsens Træskoringefabrik.
8. Knudsens Automobilværksted, Herning.
9. Automobilmekaniker A. Schmidt, Heggelunds Allé 6, Glostrup.
10. Smedemester Sørensen, Thustrup pr. Skørping.
11. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.
12. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
13. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
14. Mekaniker Nielsen, Rødby.
15. Schultz & Larsen, Otterup.
16. Jørgensen & Søn, Kolding.
17. Brdr. Christensen, Viborg.
18. Automobilværkstedet »Simo«, Finsensvej 50, København.
19. Beslagsmed O. Malmgren, Fiolgade 10, Helsingør.
20. Firmaet »Dynafon«, Danasvej 38, København.
21. Automatfabrikken Sti & Co., Odense,

Maskinmestrenes Forening opsiger. Til Oplysning for interesserede Medlemmer undlader vi ikke at meddele, at vi fra Maskinmestrenes Forening har faaet Underretning om, at den

»har opsagt den mellem Dansk Dampskibsrederiforening og vor Forening gældende Overenskomst til Ophør den 31. Marts 1930. Endvidere har vi til Ophør samme Dato opsagt de med følgende Dampskibsselskaber afsluttede Særoverenskomster: Det forenede Dampskibs-Selskab, D/S paa Bornholm af 1866, Rønne, D/S »Peder Most«, Svendborg, Em. Z. Svitzers Bjergningsentreprise, Svitzers Bugserafdeling, D/S H. C. Christensen, Marstal, og Firmaet Julius F. Schierbecks Eftf.

Antagelig vil Forhandlingerne om Overenskomsten blive paabegyndt i næste Maaned, og saa snart der foreligger noget Nyt desangaaende, skal der omgaaende tilgaa Dem nærmere Meddelelse«.

„Dansk Arbejde".

Foredrag og Industrifilms.

Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark har fra Landsforeningen »Dansk Arbejde« modtaget Tilbud om, at denne Forening i Vinterhalvaaret — hvoraf jo iøvrigt nu en Del er tilbagelagt —, uden at det er forbundet med nogen Udgift for vore Afdelinger, vil lade afholde Foredrag med Fremvisning af Industrifilms. Der kan træffes nærmere Aftale om Tiden ved Henvendelse til Foreningen, hvis Adresse er Højbroplads 5, København K., Telefoner Central 4028 og 4029.

Vi henleder vore Afdelingers Opmærksomhed paa dette Tilbud. I København og i de større Provinsbyer vil Afdelingerne i mange Tilfælde være store nok til et saadant Foredragsmødes Afholdelse, men ellers er der jo den Udvej, at flere Afdelinger, ogsaa fra de forskellige Metalarbejderfag, kan slaa sig sammen, og endelig vil der vel ogsaa i ganske smaa Provinsbyer kunne ske det, at Fællesorganisationen tog Affære.

Teknologisk Instituts Dagskole.

Kursus for Varmesmede.

(Fra 3. Februar til 1. Marts 1930.)

Undervisningen er væsentligt anlagt paa at meddele de teoretiske Kundskaber, der er nødvendige til at

1) udarbejde et Prisoverslag til et Centralvarmeanlæg paa Grundlag af foreliggende Projekt,
2) lede dettes praktiske Udførelse, samt
3) føre Tilsyn med og vedligeholde et Anlæg.

Betingelserne for Deltagelse er, at den paagældende

1) er Svend inden for et af Metalarbejderfagene,
2) har fleraarig praktisk Uddannelse som Rørlægger, Varmesmed el. lign. og
3) har gode Skolekundskaber i Dansk og Regning.

Undervisningen omfatter følgende Fag:

Fagfysik, Fagkemi, Brug af Regnestok, Forklaring af Varmeanlæg, herunder Kedler, ogsaa Komfurkedler, Rør

og Ovne, Forklaring af de Forhold, der er bestemmende for Anlægets Dimensioner, Maaleinstrumenter, Forstaaelse af Arbejdstegning (Diagrammer), Forstaaelse af Akkordprislisten, Opmaaling og Optælling af færdige Anlæg, Kalkulation af et Anlæg samt Bogføring.

Hertil slutter sig nogle praktiske Øvelser, nemlig i Montering af Kedler, Armatur og et mindre Varmtvandsanlæg, samt Prøvefyring i Praksis i en Række forskellige Kedler. Til Brug for Undervisningen ved dette Kursus disponerer Instituttet dels over en righoldig Samling af Vægtavler, Armaturer og Materialer, dels over et fuldstændigt Undervisnings-Kedelanlæg, bestaaende af 10 forskellige Kedeltyper.

Betalingen for et Kursus er Kr. 80,00.

Deltagerne maa medbringe Arbejdstøj, Tegnebestik samt en Regnestok, der dog eventuelt kan fremskaffes ved Instituttets Mellemkomst.

Kursus i Autogensvejsning.

(Fra 17. til 22. Februar 1930.)

a. Den praktiske Undervisning: Demonstrationer og Øvelser i Værkstederne.

b. Den teoretiske Undervisning: Materiallære og Svejsningens Teori.

Undervisningen omfatter Svejsning af Pladearbejde, Rørarbejde, Støbejern, Kobber, Messing, Aluminium samt Autogenskæring.

Betalingen for et Kursus er Kr. 60,00. Det anbefales Deltagerne forud at anskaffe sig den af Instituttet udgivne »Autogen-Rørarbejde«, Elevpris: Kr. 0,75.

Kursus for Automobilmekanikere.

(Fra 3. til 29. Marts 1930.)

I dette Kursus kan kun faguddannede Smede, Maskinarbejdere og Mekanikere deltage.

Undervisningen, der er tilrettelagt for Begyndere i Automobilfaget, vil hovedsagelig komme til at omfatte praktiske Øvelser i Reparation og Indstilling af Automobiler og Motorer samt Øvelser i Maskinværkstedet, i Autogensvejsning og Hærdning samt elektriske Installationer. Endvidere vil der daglig blive afholdt Foredrag om Motorer, Automobiler og Installationer samt over Fag- og Materiallære og om Automobillovgivning.

Undervisningen vil blive støttet af Fabriksbesøg. Antallet af Deltagere kan højest være 36.

Betalingen for dette Kursus er Kr. 125,00. Det anbefales Deltagerne forud at anskaffe sig den af Instituttet udgivne »Ford Service Bogen«, Elevpris: 5 Kr.

Kursus for Klejn- og Kunstsmede.

(Fra 27. Marts til 16. April 1930.)

a. Praktisk Undervisning i Autogensvejsning, Pladearbejde, Fremstilling af Smedejernsgelændere og Laager, Laasearbejde, Smedning af Snirkler og Ornamenter, ligesom der vil finde Tegneøvelser Sted, samt

b. Teoretisk Undervisning i Materiallære, Laaseteknik og Stillære.

Betalingen for et Kursus er Kr. 90,00.

Som Led i Undervisningen ved ethvert af disse Kursus vil der desuden i Instituttets Biblioteksal blive givet Kursusdeltagerne Vejledning i Brugen af Fagbøger og Fagtidsskrifter.

Undervisningen, hvori kun Mestre og Svende kan deltage, foregaar iøvrigt i Fagskolens Værksteder og Auditorier. Indmeldelse sker ved at udfylde og indsende et Indmeldelsesskema, der kan afhentes i nærmeste Haandværker- eller Industriforening eller faas ved Henvendelse til Teknologisk Instituts Hovedkontor, Hagemannsgade 2, København V., der ligeledes omgaaende besvarer alle Forespørgsler om Kursus.

Instituttet forbeholder sig Ret til om fornødent at foretage Ændringer i ovenstaaende Kursusplaner.

Indmeldelsesskemaet maa saa vidt muligt indsendes forud for hvert Kursus' Begyndelse.

Betalingen erlægges senest den Dag, Kursus begynder.

Deltagerne maa foruden de særlig angivne Værktøjer m. m. medbringe fornødent Arbejdstøj, Noteringsbøger samt en Hængelaas til Garderobeskab. Tegne- og Skriverekvisitter erholdes som Regel paa Skolen. Tegninger og Bogføringsmateriel betales af Eleverne, men leveres af Skolen.

Til Rørlæggerne.

Medlemmer af D. S. & M. F., Afdeling 9.

Paa Foranledning af, at en Del af Rørfirmaerne har paabegyndt den Praksis at opføre de i Rørprislisten, Afsnit D, omtalte Kilometerpenge som skattepligtig Indtægt, og der desaarsag fra vore Medlemmers Side er gjort opmærksom paa, at gammel Praksis er, at det ikke var skattepligtigt, hvorimod Firmaerne har hævdet det modsatte, skal der oplyses følgende:

Ved Henvendelse fra vor Side til Skattedirektoratet har dette foreløbig tiltraadt vor Opfattelse, nemlig at Kilometerpengene ikke indgaar i den skattepligtige Indtægt, og saafremt Firmaerne opfører dem som saadan, maa Rørmontørerne paa deres Selvangivelse i Rubrikken for Bemærkninger gøre opmærksom paa, hvor stort et Beløb Kilometerpengene andrager. Endvidere bør man skrive som Stilling »Rørmontør«.

For Rørlæggernes Fagforening,
D. S. & M. F., Afdeling 9,
H. Rasmussen.

Overskud til Rørlæggere.

Hos Formanden for Afdeling 9 (Rørlæggernes Fagforening), Harry Rasmussen, der træffes hver Fredag og Lørdag Aften fra Kl. 4½–6½ paa Kontoret, Vester Søgade 2, 1., henligger der Overskud til følgende Kolleger:

Fra Riedel & Lindegaard:

C. Hansen, (Illum).

Fra Chr. Olsen & Mejlgaard Mortensen:

Andreasen, (Café »Broholm«).
— (Vestre Varmecentral).
— (Burmeister & Wain).
Kai Madsen.
K. Nielsen, (Hans Tavsensgaard).
K. Madsen, (Apollovej).
— (La Coursvej).
H. Hansen, (H. C. Ørstedsværket).
K. Olsen, (—).
G. Christensen, (La Coursvej).
Willert, (Burmeister & Wain).

Fra Taagerup & Kristiansen:

K. Karlsen, (Kirkevej 4).

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
519	Andersen, Edv. Christen..	København	4. 9.78	Kbhvn. Afd. 3	13. 8.06	Kbhvn. Afd. 4	7. 4.28
29750	— Erik Peter H...	—	10. 3.05	„ „	24. 6.29	„ „ 2	14. 9.29
10152	— Jens Viktor....	Aalborg	2.10.92	„ „	27. 4.28	„ „ 14	14. 9.29
13798	— Vilhelm S. B. E.	København	28.10 90	„ „	14. 2.25	„ „ 3	31. 3.28
25957	Allister, Mc Archibald.....	Melbourne	20. 3.93	„ „	2. 9.29	„ „ 12	28. 9.29
37672	Arngrimsen, Carl M.....	Hillerød	31. 7.05	Hillerød	5. 4.24	Hillerød	15. 6.29
22833	Boldt, Tage...	Horsens	8.11.04	Horsens	31. 1.25	Horsens	19.10.29
23412	Brandt, Jakob Sigvald..	Sverrig	5. 2.09	Kbhvn. Afd.	31. 3.28	Kbhvn. Afd. 13	28. 9.29
15377	— Poul E. Lerche.	Rønne	15. 7.03	„ „	12. 5.27	Rønne	23. 3.29
15465	Christensen, Aage Andreas..	København	16.12.92	„ „ 5	1.10.15	Kbhvn. Afd. 9	7. 9.29
3116	— Christian P. E..	Flade Sogn	11.11 84	Frederikshavn	1. 4.05	„ „ 9	28. 9.29
27728	Christiansen, Aage M.....	København	18.11.98	Kbhvn. Afd. 5	6. 4.18	„ „ 5	14. 9.29
26477	— Gustav E.....	Odense	2. 4 05	„ „	22. 7.29	„ „ 2	14. 9.29
26279	Danning, Ernst Georg F.	København	27. 4 80	„ „	21. 8 29	„ „ 12	14. 9.29
31001	Eberhardt, Wilhelm.....	—	23. 1.98	„ „	4. 5 29	„ „ 14	8. 6.29
20713	Friborg, N. Vilhelm	Serup	21. 5.85	D. Arbm. Forb.	10. 7.13	Marstal	4. 5.29
939	Frick, Thure V.....	Malmø	26. 7.97	Malmø	10. 3.16	Kbhvn. Afd. 17	21. 9.29
12982	Guldager, Thomas.....	Lunderskov	5.10.07	Kbhvn. Afd.	15. 1.27	„ „ 14	31. 8.29
19959	Hansen, Aage.....	Korsør	15. 2.93	Korsør	1. 5.12	Centralafd.	17. 8.29
25542	— Carl Vilhelm...	København	8. 4 09	Kbhvn. Afd.	18. 8.28	Kbhvn. Afd. 14	28. 9.29
30231	— Ejnar.....	—	22. 3.09	Stubbeköbing	7.11.27	Stubbeköbing	22. 6.29
38385	— Helge Gunner..	Odense	10. 8.03	Sønderborg	13.10 24	Sønderborg	27. 4.29
14847	— Herman	Læborg	23. 2.08	Kolding	8.10.27	Kolding	26. 5.28
23184	— Svend Aage ...	København	13.10.08	Kbhvn. Afd.	27. 1.28	Kbhvn. Afd. 13	28. 9.29
14273	— Vagn.....	Kolding	16. 5 07	Kolding	9. 7.27	Kolding	31. 3.28
5621	Heesch, Viggo.....	København	5. 4.01	Kbhvn. Afd.	22.10.24	Kbhvn. Afd. 12	21. 9.29
22229	Hviid, Hans Herman..	Bjerreskov	19. 7.06	Maribo	5. 4 29	Maribo	29. 6.29
28418	Høy Ignatius W.....	Frederiksberg	26. 4.99	Kbhvn. Afd. 8	1. 8.18	Centralafd.	9 3.29
25522	Jensen, Dankert Hans .	København	24.12.91	D. Arbm. Forb.	4. 9 15	Kbhvn. Afd. 6	28. 9.29
12571	— Heinrich T.....	—	31.12.00	Kbhvn. Afd.	27. 5.20	„ „ 13	21. 9.29
5451	— Jens Peter Chr.	—	14. 1.94	„ „ 1	26. 4.13	Centralafd.	14. 9.29
28042	— Johannes Vald..	Branderslev	22. 3.00	Nakskov	9 5.18	Rødby Havn	3. 8.29
6480	— Otto	Hillerød	16. 4.06	Hillerød	21. 7.29	Kbhvn. Afd. 6	28. 9.29
39586	Jørgensen, Frederik Arne .	Værløse	19. 3.05	Kbhvn. Afd.	7. 7.24	„ „ 3	21. 9.29
15820	Knudsen, Carl Peter C...	København	7. 1.08	„ „	10. 6.27	„ „ 12	11. 5.29
27175	Kreth, Gustav.....	Wallenstedt	6. 1.91	Alfeld	7.12.20	„ „ 17	28. 9.29
39093	Lütken, Jens Thidemann	Taulov	23. 2 06	Fredericia	3. 9.24	Kolding	29. 6.29
31194	Madsen, Andreas M.....	Skive	14. 9 09	Kbhvn. Afd.	1. 2.29	Kbhvn. Afd. 13	14. 9 29
25967	Magius, Erik.....	Hunseby Sogn	20. 2.09	„ „	6. 9.29	„ „ 15	7. 9.29
25947	Nicklaus, Heinrich H.....	Dortmund	10. 7.07	„ „	14. 8.29	„ „ 2	14. 9.29
11026	Olsen, Einer Carl C...	København	4. 5.02	„ „	26.11.28	„ „ 14	28. 9.29
32487	Petersen, Anders Sindberg	Enner	9. 9.06	Horsens	18. 5.25	Horsens	14. 9.29
26916	Persson, Arthur..	Rostock	25. 9 92	Kolding	14. 2.26	Kolding	15. 6.29
16259	Rasmussen, Anders Jens ...	København	17. 4 08	Kbhvn. Afd.	15. 8.27	Kbhvn. Afd. 14	7. 9.29
7052	— Egon Georg ...	Kolding	18. 6.07	Kolding	21.11.25	Kolding	7. 4.28
5598	— Gerhard A.....	København	14.10 06	Kbhvn. Afd.	5. 2 26	Kbhvn. Afd. 13	7. 9.29
25260	Strenge, Jul.....	Sundby	22.10.67	„ „ 1	9. 3.17	„ „ 8	27. 7.29
33996	Sønderlev, Carl Otto.....	Brønderslev	2.11.99	Brønderslev	1.11.21	Varde	2. 3.29
27631	Warnich, Henry.....	Horsens	18. 2.00	Horsens	3. 4 18	Horsens	22. 6.29
878	Vinzentsen, Axel Chr.	København	13. 5 07	Kbhvn. Afd.	9. 9 25	Kbhvn. Afd. 14	7. 7.28
6839	Voigt, Martin	Aarhus	8.12 90	Aalborg	1. 4.10	„ „ 14	8. 6.29
19094	Ølsted, Otto Michael ..	Rønne	25.10.05	Rønne	6.10.27	Rønne	11. 5.29

Hos A/S »Vølund« henligger Overskud til følgende Kolleger, der har været beskæftiget hos Firmaet som Rørlæggere:

Arb.-Nr. 406,	Malling	Kr. 22,63
— 408,	Bidstrup	- 9,64
— 413,	Sommer.....	- 27,40
Arb.-Nr. 415,	Svend Aage Larsen	Kr. 3,66
— 434,	Villiam Konrad Daniel Rasmussen	- 26,56
— 440,	Monnerup.....	- 1,12
— 442,	Jens Chr. Rasmus Jensen.....	- 12,94
— 447,	Villiam Hansen.....	- 12,52
— 448,	Hans Erik Richard Nielsen	- 4,66
— 451,	Bjelding	- 1,04

Arb.-Nr.	Chr. Christensen	Kr.	1,27
—	454, Niels Thorvald Thomsen	-	4,06
—	455, Hans Christian Emanuel Jensen	-	47,59
—	456, Svend Aage Andreasen	-	19,15
—	459, Adamsen	-	5,30
—	462, Johannes Christensen	-	8,58
—	463, Poul Henrik Christensen	-	23,95
—	464, Carl Villy Møller	-	63,33
—	467, Willadsen	-	3,25
—	468, Einer Jensen	-	11,00
—	Laursen	-	3,32
—	474, T. Sørensen	-	23,60
—	475, Carl Nielsen	-	1,91
—	480, Arnold Ragner Rasmussen	-	11,94
—	481, Johan Chr. Madsen	-	41,21

H. Rasmussen.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 27259	Andersen,	Christian	(Kbhvn. Afd.)
- 36607	Franck,	Oskar Knud	(—)
- 39522	Jensen,	Willy Alex	(—)
- 26836	Rydendahl,	Poul Joh. Chr.	(—)
- 15249	Skou,	Poul	(—)
- 25032	Wadum,	Kaj Willy	(—)
- 22675	Andrade de,	Robert	(Ribe Afd.)
- 38401	Knudsen,	Hans	(Anvisningskt.)

Medlem Nr. 8798, Alfred Michaelsen, har atter fundet sin Bog.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 24967 Hansen, Ervin Oskar
- 23246 Køhler, Aage
- 11815 Sørensen, Svend Aage

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

			Gl. Register.	Sidst betalt
Nr. 10866	Bech,	Frederik		13. 1.12
- 22881	Christensen,	H. P.		23. 9.16
- 16704	Hansen,	Ove		31. 7.15
- 30032	Overeen von,	Frederik Albertus Johs.		22.11.19

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 1059	Bank,	Eiler Chr. Jul.	10. 8.29
- 18233	Christiansen,	Gunnar Aug. O.	7. 4.28
- 7881	Dabelstein,	Svend Aage Fr.	17. 8 29
- 20064	Dalbro,	Johannes Chr.	24. 3.23
- 6682	Ernst,	Peter Johs.	9. 6 28
- 23653	Esbensen,	Axel Edvard	27. 4.29
- 3834	Frederiksen,	Olav Vald.	22.10.27
- 24967	Hansen,	Ervin Oskar	15. 6.29
- 39010	—	Henry Niels S.	16. 3.29
- 20561	—	Volmer Helge	9. 7.27
- 15728	Høyer,	Joh. Fr. W.	1.10.27
- 26400	Jensen,	Ejnar Chr.	11.12.20
- 29640	—	Emil Andr.	29. 1.27
- 5365	—	Jens Chr.	1. 9.28
- 23487	Jacobsen,	Carl Gustav	12. 1.29
- 18397	—	Emil	11. 2.22
- 23734	Johansen,	Hans Johan	20. 7.29
- 3213	Jonassen,	Orla Sigfred	27. 8.27
- 29147	Kroun,	Hjalmar	14. 5.21
- 23246	Køhler,	Aage Ferdn.	29. 6.29
- 23521	Larsen,	Arne Bernh. T.	13. 4.29
- 37356	—	Niels Johannes	2. 4.27
- 9771	—	Vilhelm	8. 9.28
- 35091	Ludvig,	G. H.	24. 1.25
- 1998	Mathiesen,	Alex G.	21. 4.28
- 23720	Nielsen,	Carl Erik	15. 6.29
- 24726	—	Harald Oskar V.	12. 5.28
- 25678	—	Orla Emil Hvid	15. 9.28
- 13446	—	Vilhelm T.	22. 9.23
- 20143	Nissen,	Max Gunnar	2. 3 29
- 12966	Nymann,	Fin Bernhard	15.12.28
- 34512	Olesen,	Olivius	16. 3.29
- 21969	Ottesen,	Adolf	31. 7.20
- 17442	Petersen,	August	25.12.20
- 3811	Rasmussen,	Albert Jacob	1. 6.29
- 23699	Rensch,	Johannes	27. 4.29
- 6912	Sørensen,	Ferdinand	25. 6.27
- 26800	—	Frithjof P. Ferdn.	29.12.28
- 11815	—	Svend Aage	27. 7.29

Til Opbevaring i Arkivet i Afdelingerne under D. S. & M. F. udsendes med dette Nummer af Medlemsbladet i et Eksemplar til hver Afdeling:

»Socialt Tidsskrift«, 5. Aarg., Nr. 12.

Rettelser

til Adressefortegnelsen for November over Tillidsmænd.

Dansk Metaltrykkerforbund.

Formænd.

København: H. Bjerring, Webersgade 9, 5.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 4 FEBRUAR 1930 16. Aarg.

Leve det private Initiativ!

Det kan nok være, at det Forslag til „Lov om offentligt Tilsyn med visse Virksomheder samt om Prisaftaler m. v.", som den socialdemokratiske Regering har forelagt i Rigsdagen, har sat Rore i den kapitalistiske Andedam. Handelsstanden, Industriens Ledere, Skibsrederne, ja, selv Smaahaandværket har protesteret imod dette Forslag til „Trustlov", og man spørger uvilkaarligt sig selv: Ja, men hvad er der dog i Vejen? Er virkelig de danske Virksomheder af den Karakter, at man frygter for et offentligt Tilsyn, hvis Formaal kun skal være at beskytte Befolkningen som Forbruger imod at blive trukket op?

Lovens Hensigt er formuleret i dens § 1, der lyder som følger:

„Saadanne enkelte eller sammensluttede Virksomheder af monopolagtig Karakter indenfor Produktion og Omsætning, derunder indbefattet Transport, som er i Stand til at udøve en bestemmende Indflydelse paa Pris- og Omsætningsforhold i det indenlandske Marked eller en betydende Del deraf, er undergivet Tilsyn som i denne Lovs § 3 ommeldt.

Bestaar der indenfor et Erhverv et saadant Fællesskab eller en saadan ensartet Optræden til Regulering af Pris- eller Omsætningsforhold, at Virkningen heraf, selv om Virksomhederne ikke foretager en videregaaende Sammenslutning, er den i nærværende Paragrafs 1. Stykke nævnte, kan de Virksomheder, som deltager deri, inddrages under Tilsynet.

Hvilke Virksomheder, der herefter skal undergives Tilsyn, afgøres af det i § 2 ommeldte Tilsynsraad. Raadets Afgørelse kan dog inden en Maaned efter, at Afgørelsen er meddelt Virksomheden, af denne indbringes for en Domstol bestaaende af 5 af Justitsministeren beskikkede nuværende eller tidligere Medlemmer af Højesteret eller Landsretterne (Overretterne). Denne Domstols Afgørelse er endelig."

Med vor bedste Vilje kan vi ikke se, at der i det i Paragraffen indeholdte Formaal skulde ligge saadanne for Produktion og Omsætning hemmende Skranker, at de kan virke generende for dansk Næringsliv.

I Lovforslagets § 2 indeholdes Reglerne for Nedsættelse af et Tilsynsraad, bestaaende af 16 Medlemmer, hvoraf 7 udnævnes af Ministeriet for Handel og Industri efter Indstilling af de forskellige Erhvervsorganisationer, deraf 3 efter Indstilling af De samvirkende Fagforbund. Dette, at Fagorganisationerne i et saadant Udvalg skal repræsenteres, har rejst et Indignationens Hyl i den borgerlige Presse og blandt Privatforetagendernes Ledere. Ja, hvad har egentlig ogsaa De samvirkende Fagforbund, der repræsenterer ca. 242,000 organiserede Arbejdere, hvis Ve og Vel er afhængig af den danske Produktion og Omsætning, baade som Deltagere heri og som Forbrugere, med dette Spørgsmaal at gøre? Er det ikke en Anmasselse, at De samvirkende Fagforbund, bag hvilke staar mellem 7 og 800,000 af den danske Befolkning, skal

have Adgang ved 3 Repræsentanter til at deltage i det foreslaaede Tilsyn?

Er det ikke Bevis for den Foragt, der i Virkeligheden næres fra visse Kredse i Befolkningen for Fagforeningerne, at man vil bestride disses Ret til at have Medindflydelse, naar samfundsmæssige Linier for Industriens og Handelens Udfoldelse skal fastlægges?

Men saa er der Lovens § 3, der er saalydende:

„Naar der er truffet Afgørelse om, at en Virksomhed skal inddrages under Tilsynet, giver Tilsynsraadet Virksomheden Meddelelse herom og om, at den er underkastet følgende Forpligtelser:

a) Virksomheden skal inden 3 Maaneder efter hvert Regnskabsaars Udløb til Tilsynsraadet indsende sit Aarsregnskab.

Det til Raadet afgivne Regnskab skal være saaledes affattet, at det giver et tydeligt Billede af Forretningens Driftsindtægter, Driftsudgifter, Brutto- og Nettofortjeneste samt Status. Driver en Virksomhed Forretning baade paa det indenlandske og udenlandske Marked, skal det til Raadet afgivne Regnskab enten være affattet saaledes, at det tydeligt kan ses, hvilken Del af de i Henhold til Bestemmelsen i forrige Punktum oplyste Beløb, der stammer fra Forretningen paa det indenlandske Marked, eller være ledsaget af en Redegørelse, der giver Oplysning herom.

b) Saafremt Raadet finder, at det afgivne Regnskab er affattet i en saadan Form, at det ikke giver Raadet tilstrækkelig Vejledning, skal Regnskabsformen ændres efter Raadets Bestemmelse.

c) Paa Foranledning af Raadet skal Virksomheden derhos afgive alle saadanne yderligere Oplysninger, som Raadet finder fornødne til at skaffe sig tilstrækkeligt Indblik i vedkommende Erhvervs Produktions-, Omkostnings- og finansielle Forhold. Raadet kan foranstalte Eftersyn af Virksomhedens Bøger, Forretningspapirer og Lagre. En Virksomhed kan nægte at give Raadet Oplysning om tekniske Hemmeligheder. Fremkommer en paa denne Bestemmelse støttet Indsigelse, skal Sagen af Raadet forelægges for Direktøren for Statsprøveanstalten, hvem Virksomheden er forpligtet til at meddele alle de Oplysninger, han ønsker. Finder Direktøren, at de ønskede Oplysninger er tekniske Hemmeligheder, skal han uden at blotlægge den tekniske Side af Virksomhedens Forretningsforhold give Raadet den til dettes Formaal fornødne Vejledning."

Der er om denne Paragraf fra Modstandere af Forslaget sagt, at den er saa udfordrende, at den taler for sig selv, og man har fra den Side endda villet gøre vort Næringslivs fortsatte Bestaaen afhængig af, om Paragraffen blev vedtaget eller ej. Paa mere nøgterne Naturer vækker denne voldsomme Modstand mod Paragraffens Indhold nærmest Mistanke om en daarlig Samvittighed.

I Lovforslagets følgende Paragraffer angives nærmere Retningslinier for Tilsynsraadets Virksomhed, Selskabernes Forpligtelser samt Straffebestemmelser.

Vel underforstaaet, at Privatkapitalen fortsat maa være eneraadende, har man i Forbindelse med Protesten mod Lovforslaget sagt, at det private Initiativ har rejst den moderne Industri. Dette skal ikke benægtes, men til Gengæld maa selv den største Modstander af det af Regeringen forelagte Lovforslag, hvis han vil være ærlig, erkende, at den moderne Industri og de moderne Omsætningsfaktorer i stigende Grad øver saadanne samfundsmæssige Paavirkninger, at det er naturligt, at der føres en vis Kontrol med deres Funktioner. Med Hensyn til at virke regulerende vil vel ingen paastaa, at den moderne Privatkapitalisme har glorværdige Resultater at henvise til. Selve Verdenskrigen var et mægtigt og uværdigt Udslag af de store privatøkonomiske Interessers manglende Evne til at afpasse sig paa en saadan Maade, at det blev til Gavn for Menneskeheden. Det Ragnarok, som denne blev ført ud i, var en uhyre Fortætning af Privatkapitalens planløse og kun paa egen Profit sigtende Ledelse af Produktionen og Omsætningsorganerne i al den Tid, disse har været beherskede af det saa højt priste „private Initiativ".

Og hvordan har det været efter Verdenskrigen? Sammenbrud af Pengemidlerne, Ødelæggelse af de Virksomheder, som den arbejdende Befolknings Eksistens er afhængig af, Bankkrak, hensynsløs Spekulation, og er end en og anden af det private Initiativs Bærere „sat ud af Funktion", saa er det dog den store Befolkning, der har maattet bære Depressionsaarenes Lidelser og Afsavn. Hvad har det tyske Folk ikke lidt paa Grund af Markens Sammenbrud, der var et storslaaet Bedrageri overfor Befolkningen, og er det unaturligt, om der overfor alt dette kommer en Reaktion, der bl. a. giver sig Udslag i et Forslag som det af Regeringen fremsatte?

Det er ubegribeligt, at man vil forvente, at de

store Befolkningslag, efter hvad der hidtil er sket, ganske roligt skal sætte sig hen og afvente det private Initiativs fortsat ukontrollerede Virksomhed, sagtmodig bøjende Hovedet, indtil det næste store Sammenstød kommer, hvor man saa under Paaberaabelse af Fædrelandskærlighed og nationale Hensyn paany vil gøre Arbejderne til Kanonføde.

Og tænk paa de enorme Muligheder for Profit, som Rationaliseringen indebærer. Skal det uden nogen som helst Kontrol overlades til „det private Initiativ" at udnytte disse?

Under hele den Storm, som de besiddende Klasser her har rejst, har man, foruden det før nævnte Angreb paa Fagorganisationernes Delagtighed i det paatænkte Tilsyn, selvfølgelig heller ikke undladt i al Almindelighed at kritisere Fagbevægelsen, og saa langt ude i Hysteriet har man været, at man har kaldt De samvirkende Fagforbund for „den eneste virkelige Trust, man har her i Landet — en Trust, der sætter sine Priser efter fælles Aftale og gennemfører dem med jernhaard Disciplin". Den eneste Undskyldning, vi kan finde for saadanne hasarderede Udtalelser, er den, at dem, der i den Grad, som denne Udtalelse giver Udtryk for, angriber Fagbevægelsen, i Virkeligheden fuldkommen mangler Kendskab til dens Opstaaen, dens Historie og dens Opgaver; thi hvem er det, at Fagorganisationerne træffer deres Aftaler med, andre end Arbejdsgiverne? Er det ikke netop Aftaleprincippet, der gennem de kollektive Overenskomster maaske mere i vort Land end i noget andet har bidraget til at skabe sund Basis for Produktionen, og er det ikke selve den danske Stat, der ved Loven om Den faste Voldgiftsret har skabt et Retsgrundlag for Arbejdsforholdet, der staar som Mønster ude omkring i Verden? Og mon dansk Industri havde været i Stand til at markere en saadan Indsats paa Verdensmarkedet, som selve Industriberetningen giver Udtryk for i de senere Aar, uden at der havde været ordnede Arbejdsforhold i vort Land? Og har ikke De samvirkende Fagforbund i meget betydelig Grad bidraget hertil?

Naar en af Haandværkets fremtrædende Mænd i Tilslutning til Trustlovsforslaget har udtalt, at „Sandheden er, at der her i Landet kun findes en virkelig Trust (eller Række af Truster), nemlig Fagforeningerne, der, som vi alle ved, ikke lægger Baand paa sig, naar det gælder om at udnytte Samfundet", saa maa en saadan Udtalelse forudsætte en fremragende Glemsomhed hos Befolkningen. Men denne har bl. a. ikke glemt Mestergrisene, der i Virkeligheden var et hensynsløst Misbrug af Licitationsvæsenet og en Flaaning, ikke mindst af offentlige Institutioner. Hvad er vel f. Eks. Københavns Kommunes Oprettelse af Produktionsvirksomheder andet end et paatvunget Modtræk mod den haandværksmæssige Sammenrotning?

Vor største industrielle Virksomhed, A/S Burmeister & Wain, har under 11. Februar udsendt Meddelelse om Regnskabsresultatet for 1929, hvoraf det fremgaar, at Aarets Driftsoverskud har været Kr. 7.012.966,07, hvoraf Aktionærerne faar 8 pCt., medens der til Reserve- og Fornyelsesfonden henlægges 4 Mill. Kr., samt at der foretages Afskrivninger til et Beløb af Kr. 2.366.900,11. Vi erkender denne Virksomheds Betydning for det danske Samfund, og vi er klar over, at Ingeniørkunst og fremragende Værkstedsledelse har sin store Andel i det opnaaede Resultat; men mon nogen tror paa, at det vilde være naaet, om ikke A/S Burmeister & Wain havde kunnet disponere paa Grundlag af en højtkvalificeret og vel organiseret Arbejderstand, med hvem der var truffet Aftale om Vilkaarene for Arbejdets Udførelse? Og netop denne Virksomhed har Traditioner for sine Arbejdsforhold, selv om vi til Tider hos Firmaets Ledelse har savnet tilstrækkelig Respekt for dem. Det var netop dette Firmas Direktør, Kommandør Nielsen, der i Begyndelsen af Januar 1898 optog Arbejdet for en Forstaaelsespolitik med Arbejderne, der i første Omgang førte til Overenskomst mellem Selskabet og dets Arbejdere og derved blev Banebryder for de senere kollektive Overenskomster, paa Grundlag af hvilke den danske Arbejderstand har hævet sig op fra Firsernes og Halvfemsernes proletariske Livsvilkaar til en mere menneskeværdig Tilværelse, men som samtidig skabte Dispositionsmuligheder for Industrien.

Vi behøver jo blot i saa Henseende at gaa til Norge, hvor Industrien praktisk talt blev ødelagt, ikke mindst paa Grund af idelige kommunistisk prægede Arbejdskampe, og først da man i den norske Jernindustri i 1928 enedes om en 2-aarig Overenskomst, kom der atter Gang i denne Industri og særlig i den norske Skibsbygning. Hvorfor da fremstille den danske Fagbevægelse som den samfundsødelæggende Faktor, naar Historien viser os det modsatte?

Det er derfor kun en simpel Anerkendelse, naar ogsaa Arbejderne faar Adgang til at yde deres Medvirkning i de Funktioner, som det moderne Samfundslivs Udvikling kræver, og hvoraf Forslaget til Lov om offentligt Tilsyn med visse Virksomheder samt om Prisaftaler m. v. er en enkelt. Med Hensyn til selve Lovforslaget er det velgørende at se, at Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeninger, der er Organ for

en meget betydelig Del af den danske Befolkning, uforbeholdent har givet Forslaget sin Tilslutning, og naar det bl. a. i en Udtalelse fra denne Side hedder, at „det moderne Erhvervssystems Udartninger, som det her drejer sig om at bekæmpe, i hvert Fald intet har at gøre med Frihed og Folkelykke, og det er grundet paa et fuldstændigt Fejlsyn at ville knytte Kravet om Frihed paa det økonomiske Omraade til Bevarelsen og Beskyttelsen af de Udvækster paa Erhvervslivet, som det er Forslagets Hensigt at faa belyst", saa kan vi ganske slutte os hertil.

Vi betragter ikke Forslaget som en Gave til Fagforeningerne, saaledes som det er udtrykt af Industriraadets Formand, Chr. Overgaard, men vi betragter det som en naturlig Samfundsforanstaltning. Men samtidig vil vi hævde, at Arbejderne udgør en saa væsentlig Del af Samfundet og har til dettes Udvikling bidraget i en saadan Grad, at det kun er ret og billigt, naar ogsaa deres Bistand paakaldes i det her omhandlede Forhold, uden at det skulde give Anledning til tendentiøse Betragtninger og hasarderede Angreb.

Statsindustri i Tyskland.

Af *P. P. Svejstrup.*

Da Tyskland for 10 Aar siden forvandledes fra Kejserdømme til Republik, ejede Riget ikke saa helt faa industrielle Virksomheder. Der var først adskillige Anlæg, hvor man direkte arbejdede for Krigshaandværket, som f. Eks. Fabrikkerne i Spandau og det store Værft i Kiel; endvidere havde Riget under Krigen i høj Grad savnet Kvælstof baade til militær Anvendelse og for at holde Landbrugsproduktionen oppe, saa Befolkningen ikke sultede, og man havde derfor taget Initiativet til at bygge en mægtig Kvælstoffabrik i Midttyskland. For at skaffe den fornødne Kraft havde man overtaget et af A. E. G. paabegyndt direkte paa Brunkulslejerne bygget Elektricitetsværk i Zschornewitz ved Bitterfeld, og endelig havde Riget interesseret sig for Udviklingen af Aluminiumsindustrien for at have det fornødne lette Metal til Flyvemaskinerne.

Alle disse industrielle Virksomheder blev styret fra de ministerielle Kontorer i Berlin, og det gav stadig Anledning til mange politiske Angreb og Diskussioner, hvad ikke virkede fremmende paa Industriernes Arbejdsro. Fra demokratisk Side kunde man ikke helt benægte Berettigelsen af Kritiken, dels fordi Industrivirksomheder maa handle efter Øjeblikkets Forhold og kommer bagefter ved at afvente Rigsdagsbeslutninger, dels fordi Statsrevisionen var juridisk indstillet og ikke egnede sig for Erhvervsforhold, og endelig fordi Statens faste Lønninger gjorde det vanskeligt at holde paa de allerdygtigste Teknikere, idet de konkurrerende private Virksomheder tilbød højere Gager. Man besluttede derfor i 1923 helt at ophæve det nævnte Ministerium samt at omdanne de paagældende Bedrifter til Aktieselskaber, hvis Aktier igen ejedes af et Kontrolselskab (Vereinigte Industrie-Unternehmungen A. G., forkortet Viag), og dettes Aktier ejedes igen af Finansministeriet, saaledes at Finansministeriet blev eneste Aktionær paa Generalforsamlingen og derved blev i Stand til at bestemme, hvem der skulde sidde i Bestyrelsen, og i det hele at trække Hovedlinierne i Viags Politik op.

Denne Nyordning betød, at Viag fik samme Hurtighed i Dispositionsevnen og samme Handlekraft som andre private Aktieselskaber, medens Selskabets økonomiske Politik paa Grund af Ejerforholdene dog maatte være baseret paa Samfundets Behovsøkonomi i Modsætning til Privatbedrifternes Profitøkonomi.

Denne Modsætning kom ikke mindst frem ved Rigskreditselskabet, der er behjælpelig med at skaffe Kommuner og sunde Erhvervsvirksomheder den fornødne Kredit, og Revisionsselskabet, der har afgivet talrige Betænkninger om Erhvervsvirksomheders Økonomi, og derved har hjulpet disse til en sund Reorganisation. Selskabet har i stigende Grad medvirket til at skabe Ensartethed i Erhvervenes Regnskabsforhold, Værdiansættelser og Kalkulationer og har derved ydet et samfundsmæssigt værdifuldt Arbejde i Retning af at gøre Erhvervslivets Forhold mere overskueligt, og dette har ikke mindst haft Betydning for Finansministeren.

Til Viag hører endvidere en Del Virksomheder indenfor Maskinindustrien, disse stammer fra tidligere militære Fabrikker og har derfor maattet gennemføre en fuldstændig Omlægning til Fredsproduktion; dette har været meget vanskeligt, fordi Maskinindustrien i Forvejen var i Stand til at fremstille mere, end der forbrugtes, saaledes at Konkurrencen har været haard. Adskillige af de gamle Virksomheder har maattet opgives, men de, der nu er tilbage, har gennemført en Rationalisering og Modernisering, saaledes at de er i Stand til at konkurrere med tilsvarende Privatvirksomheder paa lige Grundlag, og at de i Fremtiden vil kunne forventes at give et større Udbytte.

Hvad dernæst angaar Viags Datterselskaber indenfor Aluminiumsindustrien, saa hører de til Verdens bedst organiserede og bedst ledede Virksomheder indenfor denne Branche. De tyske Rigsaluminiumsfabrikker er Medlemmer af det europæiske Kartel, og man kan vel af den Kendsgerning, at saa store Fabrikker som de tyske tilhører Staten, forklare noget af den Nedsættelse af Priserne, som Aluminiumskartellet har gennemført, og som andrager 460 Mk. pr. Ton, saaledes at Prisen nu er 1900 Mk. pr. Ton. Dette er nemlig ganske bemærkelsesværdigt, fordi andre Verdenskarteller faktisk som oftest forhøjer Priserne, saaledes har Kobberkartellet f. Eks. i de sidste Par Aar forhøjet Kobberpriserne med ca. 50 pCt. De tyske Rigsaluminiumsfabrikker har endvidere udført et stort Arbejde for at finde paa nye Legeringer, saaledes at Aluminium kan finde en videre

Anvendelse, bl. a. ved Bygning af Automobiler og til Højspændingsledninger.

Det største af Viags Datterselskaber er Elektrowerke, der med en Aktiekapital paa 60 Millioner Mark er førende i den tyske Elektricitetsindustri. Dette Selskabs største Anlæg er Elektricitetsværket i Golpa Zschornewitz, der i Øjeblikket er Verdens største og mest moderne indrettede; det gør et imponerende Indtryk at gaar undt paa de store Anlæg og se, hvorledes alt groft Arbejde udføres maskinelt. Som et Eksempel paa hvilke tekniske Forandringer, der er gennemført i den senere Tid, skal nævnes, at de Spor, der fører langs de aabne Brunkulsgruber, tidligere blev flyttet i Afsnit paa 1000 m af 100 Mand i 10 Timer, medens de nu ved Hjælp af en Maskine flyttes af 4 Mand i 3 Timer. Dette, der paa den ene Side giver et uhyggeligt Billede af det tekniske Fremskridts øjeblikkelige Forhold til Arbejdsløsheden, viser paa den anden Side lidt om, hvad Fremskridtet kan betyde for Prisbilligheden for Elektriciteten.

Elektrowerke har en meget høj Anvendelsesgrad for sine Anlæg, idet en meget væsentlig Del anvendes til de kontinuerligt arbejdende Aluminiums- og Kvælstoffabrikker, medens en stor Del af Resten anvendes som Grundlag for Forsyningen af Berlins elektriske Jernbaner og til Berlins og andre store Byers kommunale Behov. De kommunale Elektricitetsværker fremstiller saa Elektriciteten i de Timer, hvor der er Maksimumsforbrug (Spidsbelastningen). Elektrowerke kan derfor levere sin Elektricitet meget billigt, og der arbejdes stadig ihærdigt paa nye Fremskridt (Udnyttelse af de flygtige Bestanddele af Brunkullene, Forøgelse af Kedeltryk, Maskinenheder o. s. v.), ligesom man er i Gang med et Samarbejde mellem alle de førende Elektricitetsværker i Tyskland, saaledes at man er inde paa at lade Bayerns Vandkraftelektricitet, der varierer med Aarstiden, supplere med Elektricitet fra Brunkulsdistrikterne.

Stor Betydning for det tyske Erhvervsliv har ogsaa Viags Deltagelse i Kalkkvælstofproduktionen haft; i de senere Aar har man gennemført et nøje Samarbejde med Milliardkoncernen »Farbenindustrie«, der har forpagtet Viags store Anlæg i Midttyskland, men Riget har alligevel bevaret Indflydelse paa, at der skaffes den fornødne Kvælstofgødning til Landbruget til en forholdsvis rimelig Pris.

Vil man til Slut sammenfatte Viags Betydning for det tyske Samfund, saa er det af ikke ringe Værdi, at Ministeriet gennem saa store og velledede Foretagender har nøje Kontakt med Erhvervslivet. Hertil kommer, at Rigets Interesse i Industriforhold ligger indenfor de Produktionsgrene, der i de sidste Aar har været og formentlig vil vedblive at være i den største Udvikling. Man maa dog paa den anden Side ikke overvurdere Betydningen af den Demokratisering, der saaledes har fundet Sted siden Republikkens Sejr for 10 Aar siden. Udviklingen gaar nok i Retning fra Produktion for Profit til Produktion for Behovstilfredsstillelse, men man har i hvert Fald Begrundelse for at mene, at Vejen er lang og trang.

Industriforbundsprincippets Baggrund.

(Efter »Metallarbetaren«.)

Man taler ofte om formalistiske Mennesker med et vist Anstrøg af Foragt i Stemmen, og det hænder, at naar nogen skal sige noget nedsættende om en Institution eller en Bevægelse, at det er fuldt tilstrækkeligt at gøre gældende, at denne er formalistisk. Dette har hos mange fremkaldt den Opfattelse, at Formen savner Betydning eller paa en Maade er betydningsløs. I mange Henseender kan dette være rigtigt — indebære en sund Reaktion mod en overdreven Tro paa det formelle. Drejer det sig imidlertid om Spørgsmaalet om organisationsmæssigt Arbejde, kan denne Opfattelse have sine Farer. Her har Formen, som maa være et konsekvent Udtryk for Indholdet, en overordentlig stor Betydning for, at et resultatrigt Arbejde skal kunne præsteres. Dette gælder i ganske særlig høj Grad for Fagforeningsbevægelsen. Den faglige Arbejderbevægelse er jo i sig selv et Udtryk for en vis Form af produktiv Virksomhed: Den saakaldte Industrialisme. For at kunne udvikle hele sin Slagkraft, er det ogsaa nødvendigt, at de faglige Organisationsformer følger Industrialismens forskellige Udviklingsformer. Man behøver ikke at gaa tilbage til den svenske Fagforeningsbevægelses første Aartier for at finde den intime Forbindelse mellem de faglige Organisationsformer og den industrielle Udvikling. Det er fuldt tilstrækkeligt at kaste et Blik paa Forholdene i de senere Aar. Uden Besvær finder man, at Organisationsformerne er særlig aktuelle blandt Fagforeningsfolk, hvor dybtgaaende industrielle Omvæltninger har fundet Sted. Den emissions- og koncentrationsprægede Industripolitik, som udviklede sig og tog Fart under og efter Verdenskrigen, er et eklatant Bevis herpaa. Den har efter alt at dømme ført Diskussionerne om de faglige Organisationsformer frem i første Række indenfor Arbejderbevægelsen Verden over.

Da der første Gang gjordes Tilløb til faglig Organisationsvirksomhed, var de industrielle Forhold langtfra komplicerede. Industrialismens Drivkræfter, Specialiseringen og Maskintekniken, havde ganske vist for en Del trængt Haandværket til Side, men selvom der af Arbejderne krævedes mindre Fagfærdighed til delvis at fremstille et Produkt med Maskinens Hjælp end under Lavstiden, saa krævede den unge Industrialisme dog en vis Fagfærdighed af den menige Mand. Fagopdelingens Berettigelse i Organisationslivet var saaledes ikke helt udslettet. For Fagopdelingen i Organisationsarbejdet talte ogsaa det Forhold, at Industrialiseringen skred frem med forskellig Fart indenfor de forskellige Dele af Næringslivet. Ja, paa visse Omraader var Maskintekniken endnu ikke taget i Brug. Til en faglig Orientering af Organisationernes Virksomhed bidrog ogsaa, at Arbejderne efter Industrialismens Gennembrud havde dybe Rødder i Lavstiden og dens fagbestemte Organisationsliv. Blandt andet havde Arbejderne sikkert Lavsvæsenet

at takke for den Organisationsøvelse, de var i Besiddelse af.

Alt dette satte sit Præg paa den unge Fagbevægelse. Da Arbejderne under Trykket af de nye Produktionsforhold blev tvunget til at sammenslutte sig imod Arbejdsgiverne for at varetage deres Interesser, skabtes Fagforeningerne. Disse var, som Navnet angiver, i Begyndelsen lokale Sammenslutninger. Men lidt efter lidt kom Arbejderne gennem deres Erfaringer til Erkendelse af, at Samarbejde med Fagfæller paa andre Steder var en nødvendig Forudsætning for effektiv faglig Kamp. Saa skabtes Fagforbundene. Men det økonomiske Livs Udvikling omformede omsider Betingelserne for den faglige Kamp og dermed ogsaa for dens Organisationssystem. Skematisk skitseret havde denne Omdannelsesproces følgende Karakter: Udnyttelsen af Maskinteknikken var Produktionsudviklingens primus motor. Det Foretagende, som før sine Konkurrenter kunde erstatte den menneskelige Arbejdskraft med Maskiner, billiggjorde sin Produktion og slog Konkurrenterne ud. De mest klarsynede og kapitalstærke Foretagender naaede naturligvis først i dette Kapløb om Maskinteknikens Udnyttelse. Det Behov af Varer, som de, der blev slaaet ud i Konkurrencekampen, havde tilfredsstillet, blev det forundt de sejrende at dække i Fremtiden. Gennem den større Produktionseffektivitet, som Maskinerne medførte, sænkedes Varepriserne, og Mulighederne for et voksende Forbrug øgedes. Desuden begyndte de økonomiske Kriser at udføre deres Udskilningsarbejde. Gennem Kriserne gik de smaa og mindre modstandsdygtige Foretagender under, og de store og livskraftige opsugede deres Markeder og Ressourcer. Det karakteristiske Træk i hele denne Udvikling var saaledes Stordriftens Overlegenhed over Smaadriften.

Følgen af alt dette blev, at Foretagenderne voksede i Omfang og jævnsides med Kapitalens voksende Betydning i Produktionsapparatet knyttedes stadig intimere Forbindelser mellem de forskellige Industriforetagender. For de faglige Organisationsformer blev de praktiske Følger af denne Udvikling, at da Fabrikkerne voksede i Omfang, sammenførtes ogsaa et større Antal Arbejdere af forskellige Fag under samme Arbejdsgiver. Enhver Aktion fra en Gruppe af et Fags Udøvere kom derigennem til at udøve en meget direkte Indflydelse paa andre Faggruppers Stilling i forskellige Henseender. Dette fremtraadte særlig tydeligt ved Forhandlinger med Arbejdsgiverne. Endnu tydeligere gjorde disse Forhold sig gældende, da begge Parters Organisationsforhold udviklede sig saa langt, at Lønreguleringer krævedes for hele Industrier. Ved Forhandlinger herom maatte hver Arbejdergruppe indenfor den paagældende Industri have sin specielle Forhandlingskomité. En af disse Forhandlingskomiteer kunde ved Forhandlingerne opnaa et Resultat, som akcepteredes, medens en anden Komité var ude af Stand til at opnaa en antagelig Overenskomst. Herigennem skabtes Modsætninger mellem Arbejdergrupperne: Fagbevægelsen savnede Enhed i sin Optræden. Behovet af andre Former for det organisationsmæssige Arbejde gjorde sig derfor kraftigt gældende. Med andre Ord: Fagforbundene svarede ikke mere til de Krav, som den industrielle Udvikling stillede til Formerne for en faglig Kamporganisation.

Jævnsides med Stordriftens Fremvækst og Forhandlingsvæsenets Udvikling udslettedes Faggrænserne ogsaa paa anden Maade. Gennem Maskinernes stadig større Udstrækning fortrængtes og erstattedes den levende Produktionsfaktor, Arbejdet blev forenklet, ensartet og mekanisk. Derigennem formindskedes Kravet til Fagfærdighed, og de forskellige Fags Udøvere blev stadig mere ligestillede.

Alle disse Omstændigheder aktualiserede Kravet om en ny faglig Organisationsform.

Den Organisationsform, som indenfor Fagbevægelsen er i Færd med at afløse Fagforbundet, er Industriforbundsformen. Udover de praktiske Grunde, som allerede er anført for denne organisatoriske Nyorientering, skal her ikke gøres noget Forsøg paa at skitsere dens videre Skæbne. Kun Konturerne for dens teoretiske Motivering skal trækkes op.

Kærnen i den nye Organisationsform er, at alle Arbejderne indenfor en Industri skal tilhøre samme Organisation, uanset hvilket Fag de kan henføres til. Gennem en saadan Opdeling skabes Betingelserne for en enigere og virkningsfuldere Optræden udadtil samt en indadtil mere solidaritetsbetonet Virksomhed. Denne Opfattelse af den nye Organisationsforms Fortjenester deles ikke af hele Fagbevægelsen. Nogle Forbund har drevet en særdeles aggressiv Opposition imod Industriforbundsformen og forsinket dens Gennemførelse. Denne Opposition betegnes fra Industriforbundssiden som et Udtryk for Fagegoismen og en Brist paa Klassesolidariteten. Grundlaget for Aversionen mod den nye Organisationsform er antagelig, at Arbejdets Mekanisering ikke gør sig lige stærkt gældende indenfor alle Arbejdsomraader, hvilket naturligvis maa have en vis Indflydelse paa den Stilling, der tages i dette Spørgsmaal. Det er jo ogsaa ubestrideligt, at Fagforbundene har en vis Styrke i finansiel Henseende, naar det drejer sig om en Arbejdskamp. Et Fagforbund rekrutterer sine Medlemmer fra forskellige Industrier. Det har følgelig sjældnere alle sine Medlemmer i Konflikt paa samme Tid. De arbejdende Medlemmer kan derfor understøtte de i Konflikt værende Medlemmer. Desuden er de mere faguddannede Arbejdere altid sværere at erstatte, og derigennem forøges deres Kampmuligheder. Dette forklarer, at den afvisende Holdning overfor Industriforbundsprincippet ofte indtages af Arbejdergrupper, som beskæftiges indenfor et Virksomhedsomraade, hvor Fagfærdigheden spiller en forholdsvis betydelig Rolle.

Industriforbundets mest fremtrædende kamptekniske Fortjenester viser sig i dets Stilling til Kapitalkoncentrationens Konsekvenser og Konjunktursvingningernes Indflydelse paa den faglige Lønpolitik.

Ifølge Walter Rathenau og mange andre betydende økonomiske og social-politiske Forfattere, beherskes Verdens økonomiske Liv stort set af omkring et Hundrede Storkapitalister. Det er selvindlysende, at saadanne Omstændigheder medfører utrolige Vanskeligheder for Lønarbejdernes faglige Sammenslutningers Arbejde

paa gennem faglige Aktioner at tilføje Foretagenderne et saa mærkbart Afbræk, at en for Arbejderne tilbørlig Andel af Produktionsresultatet kan frempresses. For Fagbevægelsen gælder det derfor om at finde en Brist i selve Systemet og der sætte ind med al sin Kraft. Den mest fremtrædende Brist i det nuværende Samfundssystem er dets Mangel paa Evne til at afpasse Produktionen efter Forbruget. Denne Uformuenhed resulterer i de regelmæssigt tilbagevendende økonomiske Kriser. Konjunkturkurvens Bevægelser er et Udtryk for Svingningerne mellem gode og daarlige Tider. Gode Tider kendetegnes af stærk Tilgang af Kapital, stor Efterspørgsel efter Varer og dermed ogsaa efter Arbejdskraft. Daarlige Tider medfører det modsatte.

Det er imidlertid en særlig Side af Konjunktursvingningerne, som udøver den stærkeste Indflydelse paa de faglige Organisationsformers Dannelse. Ogsaa en mindre opmærksom Iagttager har sikkert opdaget, at medens der er daarlige Tider for f. Eks. Savværksindustrien, kan der være gode Afsætningsforhold for Papirmasseindustrien. Naar Afsætningsmulighederne er gunstige for Grubeindustrien, kan der være utrolige Vanskeligheder for Jernværksindustrien. Dette gør klart, at Konjunktursvingningerne delvis bevæger sig efter industrielle Linier. Derigennem opstaar fagligt set industrielle Situationer. Naar der er gode Afsætningsforhold for Jernværkerne, er der fra et fagligt Synspunkt en industriel Situation for denne Del af Næringslivet — d. v. s. Kapitalen har de største Rentabilitetsmuligheder indenfor denne Industri. Dette maa Fagbevægelsen lægge sig paa Sinde. For de faglige Organisationer gælder det jo om at slaa til der, hvor Kapitalen har de største Rentabilitetsmuligheder, thi alene derigennem kan de øve noget større Pres paa Højfinansen. Fagbevægelsen maa derfor have et saadant Organisationssystem, at det bliver muligt at gøre et Fremstød paa hele det Produktionsomraade, som af Konjunktursvingningerne er ført ind i gunstige Forhold. En industriel Situation maa mødes og udnyttes med en industrielt orienteret Organisation. Industriforbundsprincippet er derfor blevet en uomgængelig Nødvendighed.

Industriforbundets her skitserede Opgaver er af en saadan Natur, at de antagelig kun findes indenfor det nuværende Samfunds Rammer. Men skulde den nye Organisationsform være uden Opgaver i et socialistisk Samfund? Industriforbundsformens Tilhængere tror ikke, at dette vil blive Tilfældet.

Hos alle Retninger indenfor Fagbevægelsen er den Opfattelse gældende, at Fagforeningerne maa betragtes som det socialistiske Samfunds Produktionsorganer. Industriforbundsprincippets Tilhængere mener, at de socialistiske Produktionsorganer bør være industrielle Enheder. Gennem en saadan Form for produktivt Samvirke skabes Betingelser for en rationel Udnyttelse af Specialiseringens og Standardiseringens utrolige økonomiske Fordele. Desuden kan Afsætningen af de færdige Produkter og Anskaffelsen af Raamaterialer sikkert lægges rationellere an gennem et intimt industrielt Samvirke. Gennem Opbygning af en faglig Organisationsform, som bedre svarer til Tidens Krav med Hensyn til Kampen mod Kapitalen, skabes ogsaa bedre Betingelser for et effektivere — et socialistisk Produktionsapparats Opbygning.

Internationalt Metalarbejderforbund 1929.

Af *Konrad Ilg.*

Et Stridens og Kampens Aar har formelt fundet sin Afslutning, Kampen selv vedvarer med uformindsket Styrke. Denne Kendsgerning har utvivlsomt ogsaa for den arbejdende Klasses Bevægelse en stor og alvorlig Betydning; det gælder dog om at smede et nyt, stadig stærkere Led til den Kæde, der udgør Proletariatets Forening og Opgang, for sluttelig efter haarde Kampe, sejg Udholdenhed og Hengivelse til Sagen at naa Maalet: Massernes Frigørelse fra den kapitalistiske Verdensorden.

Besjælet af denne Grundtanke har det internationale Metalarbejderforbund i det forløbne Aar stillet sig som sin højeste Opgave: Styrkelsen af sine Medlemmer, d. v. s. af sine Landsorganisationer. Uden stærke, kampdygtige Landsorganisationer kan Metalarbejderne aldrig naa deres høje Maal. I denne Aand og ud fra dette Synspunkt har i Aaret 1929 vort Forbunds afgørende Instanser, Eksekutivkomiteen og Centralkomiteen, under deres Forhandlinger gentagne Gange taget Stilling til Styrkelsen af vore endnu alt for svage Broderorganisationer. Saaledes vedtoges i det forløbne Aar enstemmigt Videreførelsen af det allerede i 1927 oprettede Propagandasekretariat i Lothringen, dette store og vigtige Højovnsomraade i Frankrig og Luxemburg. Endvidere blev der af vore franske Fæller udarbejdet en Plan til at gøre Agitationen i Frankrig mere intensiv, en Plan, der af samtlige Medlemmer af Internationale blev hilst med Glæde, og som i udstrakt Maalestok fik finansiel og moralsk Støtte. Skønt Agitationen delvis maatte drives paa ny Jord og paa Omraader, der er gennemsyret med fjendtlige Elementer, og derfor var vanskelig, har vore Bestræbelser, skønt de endnu staar paa Begyndelsesstadiet, ikke været resultatløse. At den nu paabegyndte Propagandaaktion i Frankrig først om nogle Aar kan bringe større Resultater, er vi alle klar over, og vi vil derfor ogsaa i det kommende Aar være nødt til at koncentrere vore Kræfter om Styrkelsen af svage Broderorganisationer; thi kun paa den Maade vil det være muligt for vore mere fremskredne Organisationer at bevare og forbedre Livsstandarden for deres Medlemmer. For i Fremtiden i forøget Grad at kunne bistaa mindre, svage Organisationer, der ikke er i Stand til at naa fremad ved egen Kraft, vil vi paa den internationale Metalarbejderkongres, der vil blive afholdt i Aar, fremsætte Forslag om Oprettelse af en Reservefond til Understøttelse af svage Organisationer.

Foruden med denne Hovedopgave har vort Forbund i det forløbne Aar ogsaa maattet beskæftiget sig med mange andre vigtige Spørgsmaal vedrørende Bevægelser,

Indhentning af Oplysninger, Forbundets Forhold til det internationale Fagforbund, særlige faglige Spørgsmaal o. s. v. I Foraaret 1929 afholdtes der i Paris en Særkonference af Arbejderne i Ædelmetalindustrien, til hvilken ogsaa de ikke tilsluttede Organisationer blev indbudt. Konferencen ydede for saa vidt et nyttigt Arbejde, som den kastede et klart Lys over Organisationsforholdene i de enkelte Lande og over Betingelserne for Optagelse og endvidere forhandlede om aktuelle økonomiske Spørgsmaal.

En Mængde Broderorganisationer har i det forløbne Aar afholdt Kongresser. Alle afgav Vidnesbyrd om en sund Udvikling af vedkommende Forbund og om Metalarbejdernes Enighed og Solidaritet, langt ud over deres Landegrænser, hvilket beviser, at de forstaar at værdsætte den internationale Bevægelse og mere og mere forstaar, at de i alle Lande maa løse de samme Opgaver og overvinde de samme Vanskeligheder for at naa fremad. Denne overbeviste Vilje til at træde i Skranken for hverandre, der altid faar Udtryk paa vore tilsluttede Organisationers Kongresser, udgør det jernhaarde Grundlag for vor Internationale og gør den stærk og stor.

Desværre staar Begyndelsen af Aaret 1930 i saa at sige alle Lande atter i en økonomisk Depressions Tegn, der naturligvis ogsaa gør sig gældende for Metalarbejdernes Vedkommende. Hvorledes den Krise, der forøvrigt for de fleste Lande allerede i det forløbne Aar stod paa Dagsordenen, vil udvikle sig videre i Aaret 1930, kan ikke forudses. Saaledes stod f. Eks. Tyskland i Tegnet af en vedvarende økonomisk Krise for Metalindustrien ganske vist i en noget mindre Maalestok end i de foregaaende Aar. Heller ikke i England lykkedes det at ophæve den i aarevis permanente Arbejdsløshed, der i uhyre Grad hemmer de engelske Fagforeninger i deres Fremgang, og som finansielt belaster dem i en næsten utaalelig Grad. Krisen greb ved Slutningen af Aaret 1929 ogsaa ind i Czekoslovakiet, hvor Konjunkturerne hele Aaret igennem som Følge af de gunstige Valutaforhold endnu stod i fuld Blomstring. Ogsaa i de mindre Lande, der i Løbet af det sidste Aar, i alt Fald for Maskin- og Metalindustriens Vedkommende, havde kunnet glæde sig ved en høj Beskæftigelsesgrad, begynder den almindelige Krise at gøre sig gældende. I Østrig gør Krisen sig særlig skarpt gældende, hvad der maa føres tilbage til den uhyre store politiske Forvirring, der blev provokeret af Hjemmeværnene. Om Metalindustriens Stilling i Italien er at sige, at de Tal, som man kan faa fat i, for det meste er meget tvivlsomme, men ogsaa dér gør den økonomiske Krise sig gældende i ikke ubetydelig Grad. Polen har i den sidste Tid maattet føre store politiske Kampe mod Diktaturlysten, der rammer Landets økonomiske Stilling haardt, og har ført til stor Arbejdsløshed. Som det ses af Bladene, skal der mellem Frankrig og Polen være truffet en Overenskomst, hvorefter 60,000 polske Arbejdere i Aaret 1930 skal finde Beskæftigelse i Frankrig. Frankrig er saa omtrent det eneste store Land, der ved Siden af fuld Beskæftigelse af sine egne Arbejdere i saa vidtstrakt Grad kan aabne Portene for udenlandsk Arbejdskraft. Det er interessant at fastslaa, at Frankrig overhovedet i alle de forløbne Kriseaar har kunnet opvise en meget god Beskæftigelsesgrad, og at navnlig Metalindustrien har taget et stærkt Opsving. Arbejderne i Ungarn, Jugoslavien og Rumænien lider navnlig under de politiske Forhold. I disse Lande gør der sig gældende en Blanding af Diktatur og Absolutisme i Forbindelse med en alvorlig Mangel paa Kapital, hvad der naturligvis har en hemmende Indflydelse paa Udviklingen af deres Industri og bærer Hovedskylden for Krisen. I de skandinaviske Lande og i Holland har Konjunkturerne i det sidste Aar været temmelig gode, og navnlig i de nordiske Lande har Metalarbejdernes Organisationer gjort gode Fremskridt. I Danmark og i Sverige har Fagforeningsbevægelsen haft en særlig gunstig Jordbund, og det er lykkedes vore nordiske Fæller at føre indtil nogle og halvfems pCt. af de i Metalindustrien beskæftigede Arbejdere ind i Organisationerne. Henimod Aarets Slutning har der ogsaa i Norden gjort sig Konjunktursvingninger gældende, og Situationen er heller ikke dér længer helt gunstig.

Men ikke alene det gamle Europa lider under Krise og Arbejdsløshed, ogsaa i Amerika, de ubegrænsede Muligheders Land, antager Arbejdsløsheden stadig skarpere Former som Følge af Overproduktion, Mangel paa Afsætningsomraader, Fald i Børskurserne, Udvandring af Kapitalen til fremmede Lande og Fremstilling af en Række Produkter ved amerikanske Arbejdsgivere i Udlandet, o. s. v., o. s. v. Det amerikanske Fagforbunds Metalarbejderafdeling har paa sin sidste Kongres besluttet at gennemføre en Undersøgelse vedrørende de mere og mere trykkende økonomiske Problemer, saasom Arbejdsløshed, Anbringelse af Kapitaler i fremmede Lande og Oprettelsen af Filialfabrikker i Europa, for at udfinde Aarsagerne til disse Foreteelser og kunne bekæmpe dem bedre. For at naa dette Maal har de ogsaa appelleret til det internationale Metalarbejderforbund for grundigere at kunne udforske Forholdene i Europa.

Af disse kortfattede Overvejelser vil det ses, at Udsigterne i økonomisk Henseende for Aaret 1930 ikke er særlig gunstige. Krisen maa ikke føres tilbage til Nedsættelse af Produktionen, men snarere til en Forøgelse af Produktionsevnen som Følge af en uanet Udbytning af Menneskene, den saakaldte Rationalisering. Idet Produktionens Forøgelse ved Rationaliseringen steg i en uhyre Grad, medens paa den anden Side Massernes Købeevne ikke blev forøget eller dog kun i ringe Grad, maatte der med logisk Konsekvens opstaa en omfattende Arbejdsløshed i Forbindelse med Mangel paa Afsætningsmulighed. For med et godt Resultat at kunne bekæmpe disse kapitalistiske Udvækster, gælder det i første Linie om at styrke vore Rækker og gøre dem kampdygtige, for at de ikke skal staa værgeløse overfor de reaktionære fortrustede Arbejdsgivere og den internationale Kapital, men kan faa Del i den Velstand, der i stadig forøget Maalestok opnaas ved den moderne tekniske Omdannelse af Bedrifterne, idet de særlig kæmper for højere Lønninger og kortere Arbejdstid.

Trods alle de politiske og økonomiske Vanskeligheder er det i det forløbne Aar lykkedes vore Landsorganisationer at styrke deres Rækker og forøge deres

Medlemsantal. Vort Forbund har som Følge deraf i Aaret 1929 opnaaet en Tilvækst af ca. 150,000 Medlemmer, hvad vi i første Række har vor tyske Broderorganisation at takke for, idet denne i agitatorisk Henseende har gjort store Fremskridt. Til Forbundskassen indgik der for 1929 Kontingent for ialt 1,841,389 betalende Medlemmer imod 1,696,405 betalende Medlemmer i Aaret 1928. Dertil kommer ydermere, at de enkelte Landsorganisationer i det forløbne Aar har ydet store frivillige Bidrag til Hjælpeaktioner til svage Broderorganisationer og til Støtte for de italienske Kammerater.

Aaret 1930 staar for Forbundets Vedkommende i Tegnet af den internationale Metalarbejderkongres, der som bekendt afholdes hvert tredie Aar. Paa Centralkomiteens sidste Møde vedtoges det at fejre Forbundets tiaarige Bestaaen siden dets Genoprettelse efter Verdenskrigen og i Forbindelse hermed at udgive et Jubilæumsskrift, der vil blive et historisk Dokument for vor Internationale, og som samtidig skal have agitatorisk Værdi. De indledende Forhandlinger har givet til Resultat, at vor næste Kongres vil komme til at beskæftige sig med følgende vigtige Punkter: »Den kapitalistiske Økonomis Udviklingstendenser og Metoder og Arbejdernes Krav, Arbejdstiden, Oprettelse af et Fond til Støtte af Agitationen i Lande med svage Organisationer o. s. v.« Vort Forbund sætter ogsaa for Aaret 1930 som sin største Pligt Styrkelsen af sine Landsorganisationer, thi kun med Styrke og Magt vil det være muligt for en Fag-Internationale at opfylde sin Opgave helt.

Vi kan tilføje, at Internationalt Metalarbejderforbunds Kongres vil blive afholdt i København i Aar, nemlig den 27. August og følgende Dage. *Red.*

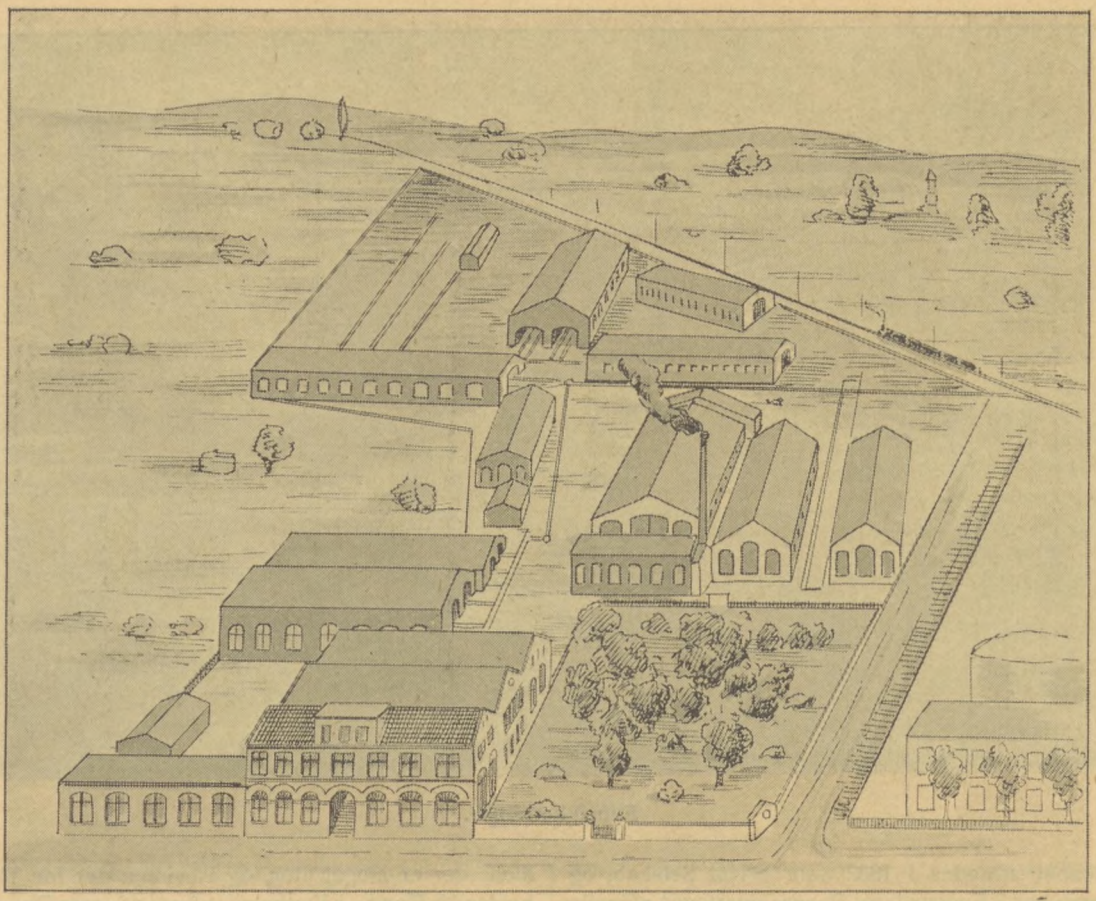

Fugleperspektiv af den gamle Fabrik „Scandia" i Randers.

Vore Virksomheder.

„Scandia", Randers.

Omkring Nytaar fremkom der i Dagspressen Meddelelse om, at Fabrikant Thomas B. Thrige, Odense, havde sikret sig Aktiemajoriteten i Fabrikken »Scandia«, den landskendte Vognfabrik i Randers. Paa Foranledning udtalte Hr. Thrige, at naar han interesserede sig for »Scandia«, var det for at etablere et frugtbringende Samarbejde mellem denne Virksomhed, De forenede Automobilfabrikker i Odense og Thomas B. Thrige, med andre Ord gennemføre en Slags Rationalisering for derigennem at opnaa en bedre Økonomi. Iøvrigt dementerede Hr. Thrige, at det skulde være hans Hensigt at nedlægge Fabrikken i Randers og flytte den til Odense.

Da »Scandia« saaledes synes at gaa ind i en ny Epoke, vil det sikkert have sin Interesse for vore Læsere at blive gjort bekendt med denne Virksomheds Historie.

Da Englænderne i 60-erne byggede Banen Aarhus-Randers, anlagde man Værksted i Randers, fordi Byen var større end Aarhus og dengang syntes at have bedre Fremtidsmuligheder. Man begyndte med at lave Sporskifter og Troljer, og senere optog man Vognfabrikationen paa »Gamle Scandia«, som det hed dengang.

snart, at man paa Fabrikkens daværende Omraade, en lejet Grund i Hospitalsengen, savnede alle Udviklingsmuligheder, og paa en Generalforsamling i Marts 1896 vedtoges det at flytte; man købte da et Areal der, hvor den nuværende Virksomhed ved Udbyhøjvej er beliggende. Fabrikken spænder nu over 6 ha Land, hvoraf de 18,000 Kvadratmeter er overdækket med Bygninger, ialt 24. Der findes paa Grunden 4,000 m Jernbanespor, og i Værkstederne er der Plads til 200 Jernbanevogne paa en Gang.

Af Værksteder og Bygninger kan nævnes Grovsme-

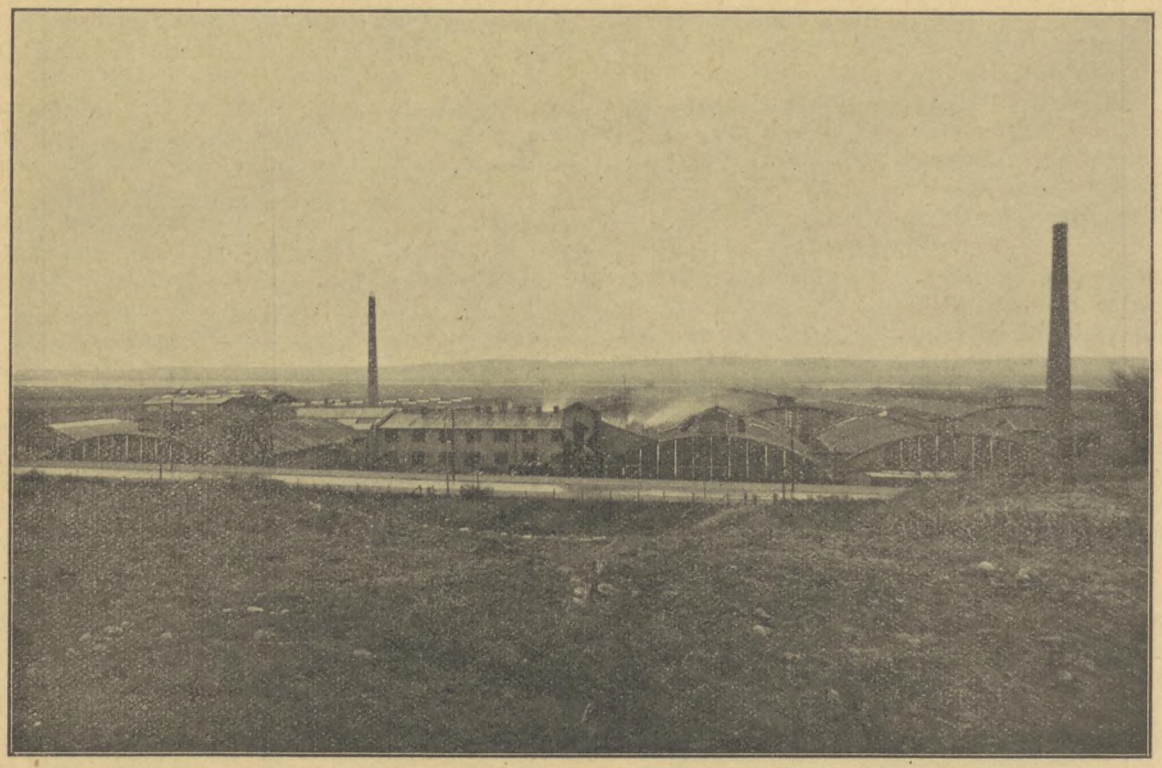

Fabrikken 1930.

Selskabet stiftedes i 1862 som privat Selskab, og Indehaverne var 3 Englændere. Senere overtoges »Gamle Scandia« af Fabrikant Rowan, der efterfulgtes af Sønnen. Under denne Periode byggede man bl. a. Dampsporvognen til Strandvejen ved København, hvilken paa forskellig Maade er gaaet over i Historien, bl. a. gennem de daværende Vittighedsblade og Revyviser fra den Tid. De første Vogne, som begyndte paa Randers-Hadsund-Banen, var forøvrigt ogsaa Dampvogne og byggede paa samme Maade som Dampsporvognen paa Strandvejen. Vognene skal endnu findes paa Banen, men Maskineriet er pillet ud af dem, og de anvendes nu som almindelige Personvogne. Indtil 1876 hed Fabrikken »Randers Jernbanevognfabrik«. Fra 1876 til 1894 blev den ledet af Direktør Conrau, der i 1894 afløstes af Direktør Bruun. I 80-erne blev Fabrikken Aktieselskab, men efterhaanden opstod saa store Vanskeligheder for dens Videreførelse, at den i 1895 stod paa Fallittens Rand. Der blev saa i 1896 dannet et nyt Selskab med Direktør Bruun som ledende Direktør. Det viste sig imidlertid

dien, der er meget stor, og i hvilken der for Tiden arbejder 35 Mand. I Værkstedet findes 6 store Damphamre, en elektrisk Hammer m. m. Endvidere findes der 2 Maskinværksteder, 3 Karetmagerværksteder, 2 Malerværksteder, 1 Snedkerværksted, 1 Undervognsværksted, 1 Sadelmagerværksted, 1 Kobbersmedeværksted og 2 store Savskærerier m. m.

I 1914 blev Ingeniør Beckmann ligeledes Direktør, og han efterfulgtes som Ingeniør af den nuværende Direktør for Virksomheden, J. Wærum. Selskabet blev i 1910 omdannet til et Kommanditselskab, i 1929 igen Aktieselskab, og foruden den almindelige Vognfabrikation har man i de senere Aar med Held optaget Fabrikation af Motorvogne.

I 1921—22 leverede Deutsche Werke i Kiel en Række Benzin-Motorvogne her til Landet. »Scandia« satte sig i Forbindelse med den tyske Fabrik, og der blev truffet Aftale om, at Deutsche Werke skulde levere Benzinmotorerne, som ikke fremstilles herhjemme, medens »Scandia« skulde bygge Vognene. Det var et betydeligt

Arbejde, der herved sikredes for dansk Produktion. Senere kom saa Samarbejdet med Frichs i Aarhus, hvorefter Frichs leverer Dieselmotorer, medens »Scandia« fremstiller Vognene, og ved disse heldige Dispositioner er et stort og nyt Omraade draget ind under dansk Virksomhed.

I 1896 beskæftigede Virksomheden 170 Mand, medens den maksimale Arbejdsstab nu er 5—600, og da Fabrikken i 1921 holdt Jubilæum, regnede man med, at der fra »Scandia« gennemsnitlig kunde udgaa 7—800

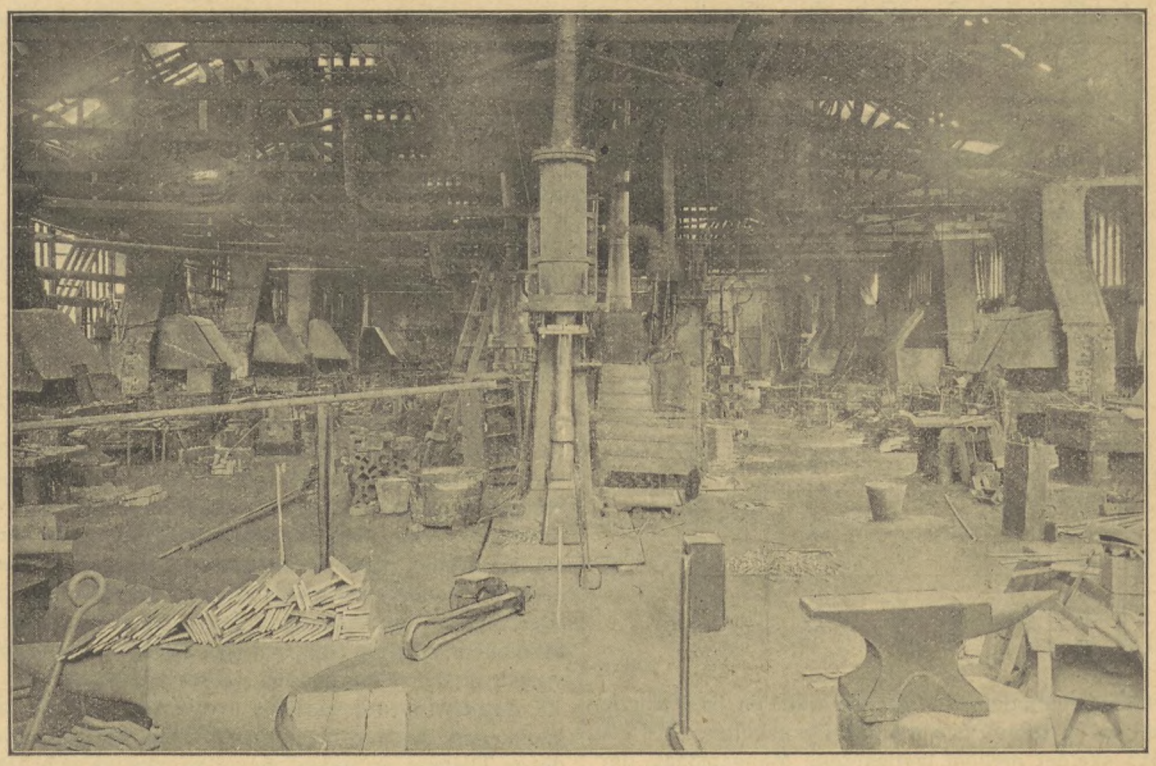

Grovsmedeværkstedet.

Jernbanevogne om Aaret foruden Sporvognene. Gennemsnitlig er der i de sidste 40 Aar udgaaet 400 Vogne pr. Aar fra Virksomheden, altsaa ialt 16,000 Vogne, og det kan saaledes anføres, at de 75 pCt. af alle Statsbanernes i Øjeblikket løbende Vogne er leveret af »Scandia«.

»Scandia« har i Tidens Løb ikke alene leveret Vogne til Hjemlandets Brug, men ogsaa til Udlandet; der kan saaledes anføres Norge, Frankrig (Internationalt Sovevognsselskabs Vogne), og for nylig har man haft en Del Sovevogne fra De svenske Statsbaner til Reparation. Endvidere har Virksomheden leveret Sporvogne til Leipzig, Helsingfors, Warschau, Ny Zeland m. fl.

Der er næppe Grund til her at komme ind paa en Omtale af selve Vognene, da saa godt som alle vore Læsere har kørt med dem eller i hvert Tilfælde set dem.

Lidt Værkstedsteknik.

Værktøjsstaal.

Arter og Anvendelse.

(Fortsat.)

Crom-Wolfram-Værktøjsstaal.

I disse Staal forenes de tidligere omtalte karakteristiske Egenskaber for de enkelte Bestanddele, saaledes at man i Crom-Wolframstaalene har de mest alsidigt anvendelige *Værktøjsstaal,* paa lignende Maade som man i *Cromnikkelstaalene* har de mest alsidige *Konstruktionsstaal* til Maskindele.

Wolframindholdet kan ligge mellem 1 og 10 pCt., Cromindholdet mellem 0,5 og 3 pCt. og Kulindholdet mellem 0,3 og 1,4 pCt.

Smede- og Hærdetemperaturerne ligger mellem 800 og 1100°, særlig afhængig af Wolframindholdet. Jo større dette er, desto højere maa Temperaturerne være.

Vandhærdning er i Reglen mulig op til et Wolframindhold paa ca. 7 pCt., derover Olie eller Lufthærdning. Anløbning sker ved Temperaturer indtil ca. 250°.

Efterfølgende Tabel (se øverst Side 72) giver en Oversigt over forskellige Crom-Wolfram-Staals Anvendelse og Behandling.

Rene Manganstaal.

Ulegerede Staal indeholder som Regel smaa Mængder Mangan, idet dette ved Fremstillingen af Staalet tilsættes som et Afiltningsmiddel. Ved *Manganstaal* forstaas saa-

Sammensætning pCt.			Glødetemperatur ° C		Anløbning ° C	Anvendelse
Kul	Crom	Wolfram	smede	hærde		
0,5	1	1	950	820—850	180—220	Mejsel- og Slagværktøjer med god Fjederkraft
1	1	1	950	800—850	180—220	Fræsere, Bor, Rivaler med stor Haardhed
1,4	1	4—7	950—1050	850—900	180—220	Som foregaaende og Dreje- og Høvlestaal
0,3	1—3	10	1100—1150	950 el. 1100	200—250	Varmpresseværktøjer for meget høj Paavirkning

danne Staal, hvor der *yderligere* er tilsat en vis Mængde Mangan for at frembringe særlige Egenskaber.

Man skelner mellem lavtlegerede Manganstaal, der indeholder fra 0,8—1,5 pCt. Mangan, og de højtlegerede (de saakaldte Hadfieldstaal), der indeholder fra 10—14 pCt. Mangan.

De *lavtlegerede Manganstaal* forholder sig i flere Henseender som Kulstofstaalene, blot er Haardheden og Brudgrænsen stigende med tiltagende Manganindhold, saaledes stiger Brinell-Tallet med ca. 5 for hver Manganforøgelse paa 0,1 pCt. I hærdet Staal er Stigningen ca. 9 Brinellenheder for 0,1 pCt. Manganforøgelse. Smedningen kan foregaa ved 800—950°, afhængig af Kul- og Manganindholdene. Afkølingen maa ske langsomt for at undgaa Spændinger.

Hærdningen sker i Olie.

Anløbning er næppe nødvendig undtagen til Fjedre, hvor der anløbes ved ca. 450°.

Som typiske Eksempler paa lavtlegerede Mangan-Værktøjsstaal anføres, efter Werkstoff-Handbuch Stahl & Eisen (se Tabellen øverst næste Spalte).

Det sidstnævnte Staal kan yderligere forbedres ved en Tilsætning paa indtil 0,5 pCt. Crom. De lavtlegerede Manganstaal samt de dermed beslægtede *Mangan-Siliciumstaal* hører til de billigere Klasser af legerede Staal,

Kul pCt.	Mangan pCt.	Anvendelse
0,4	0,8—1,2	Varmsænker, Varmmatricer, Ambolte
0,4—0,6	0,8—1,0	Knive af alle Arter, Smedeværktøjer, Hamre, Økser o. l.
0,4—0,5	1,6—2,0	Fjedre, Valsedorne
0,8—1,0	1,0—1,5	Snittappe, Skærebakker

der anvendes til Værktøjer, hvor der ikke stilles de største Krav til Kvaliteten, f. Eks. bruges visse Steder et Staal med 0,4—0,5 pCt. Kul, 0,5 pCt. Silicium, 0,6—0,7 pCt. Mangan til billige Raspe og File, medens File af normal Kvalitet fremstilles af de dyrere Kulstofstaal med 1,2—1,4 pCt. Kul, 0,2 pCt. Silicium, 0,3 pCt. Mangan og undertiden et Cromindhold paa 0,4—1,5 pCt.

Højtlegerede Manganstaal. Disse Staal er navnlig ejendommelige paa Grund af deres store Haardhed og Slidbestandighed og paa Grund af deres Forhold ved Varmebehandling.

I Modsætning til de fleste andre Staal bliver dette Staal haardt og skørt ved en langsom Afkøling fra Glødetemperatur. Derfor er det raat smedede og raat støbte Gods meget haardt og skørt (Brinellhaardhed 285—415). Giver man saadant Staal en Opvarmning til 950—1050° med paafølgende Afkøling i Vand eller Olie, bliver det blødere (Brinellhaardhed 180—217) og samtidig overordentlig sejgt og stærkt. Staal med 10—12 pCt. Mangan afkøles i Olie, medens Staal med 12—14 pCt. Mangan afkøles i Vand. Hvis man derefter anløber til 300°, forøges Styrken og Sejgheden yderligere, men anløber man til mellem 450 og 500°, aftager Styrken og Sejgheden stærkt, medens Haardheden vokser hurtigt.

Smedevarmen maa ikke overskride 950°. Varmebehandlingen bestaar kun i en Afkøling fra 950—1050°. I denne Tilstand er Staalet meget vanskeligt at bearbejde med skærende Værktøjer, hvorfor det som oftest afarbejdes alene ved Slibning.

Højtlegeret Manganstaal anvendes, hvor det gælder at faa den størst mulige Slidbestandighed samtidig med stor Sejghed og Styrke, f. Eks. til Kæber i Stenknusemaskiner, Bolte og Sliddele i Gravemaskiner, Stempler til Briketpresser, Skinnekryds o. l. (Fortsættes.)

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Hjørring. Hos A/S Brüel blev der 21. Januar begæret Mæglingsmøde paa Uenighed om Akkordprisen paa en Plade, der er et Led i noget Arbejde til et Gasværk.

Medens Firmaet havde budt 12 Kr. pr. Plade, var der forlangt 15 Kr., og det maa ses i Forbindelse med, at der skulde formes 40 Stk. efter Modellen.

Inden Mæglingens Afholdelse gik Sagen i Orden ved en Akkordpris paa 14 Kr.

Holstebro. Efter det, der ikke er helt almindeligt, at der i nogen Tid ikke har været hørt fra Firmaet Vald. Birn & Brdr., er der nu dukket noget op. Hr. Birn har den Idé, at naar han skal bruge Formere, kan han ikke bruge dem, der gaar ledige i Byen, og det foranledigede ham til at antage et Par uorganiserede Arbejdsmænd til Oplæring i Maskinformeri, og maaske skal dette ses i Belysning af, at 2 af Firmaets bedste Maskinformere havde forlagt Virksomheden til det andet der i Byen værende Støberi.

Sagen forløb imidlertid paa den Maade, at Hr. Birn afskedigede de 2 Mand og antog 2 af de lediggaaende Formere, men paa Betingelse af, at de skulde arbejde i Akkord til de gamle Priser, der fandtes ved Maskinerne, men som iøvrigt ikke havde været anvendt de sidste Par Aar, idet der paa Fabrikken kun var arbejdet i ren Timeløn.

Efter at have vundet denne Sejr har Hr. Birn alligevel antaget en uorganiseret Arbejdsmand til Oplæring i Maskinformeri, og hvis der ikke er flere ledige Medlemmer i Holstebro, sker der temmelig sikkert ikke noget, thi tvangsindlægge et af Dansk Former- og Støberiarbejderforbunds Medlemmer hos Hr. Birn er en saare vanskelig Sag.

Horsens. Fra denne Afdeling er meddelt, at en Udlærling hos A/S Møller & Jochumsen, der havde bestilt sin Medlemsbog, har fortrudt dette og forlænget Læretiden med 3 Maaneder, hvilket begrundes med, at han havde været syg nogen Tid, og Lærlingen, hans Fader, Støbemesteren og Direktøren fandt i dette hinanden i skøn Forening, og naar dette er Tilfældet, er der jo ingen Magt paa Jorden, der kan flytte ved saa megen Enighed.

At der bag ved fra Fabrikkens Side kun ligger en Erobring af billig Arbejdskraft til Bund for Sagen, og at Faderen holder sin Søn i Arbejde Vinteren over, er kun en naturlig Forklaring.

København. Paa Dragør Jernstøberi er der 5. Februar afholdt et Mæglingsmøde. Der arbejdes ikke i Akkord, men i ren Timeløn, og medens Fabrikanten for en Former erkender, at dette er Tilfældet, siger han til de øvrige, at deres Timebetaling bestaar af en Grundløn plus et Akkordafsavn, og naar der arbejdes over, skal han kun betale Overtidsprocenter af Grundlønnen.

Formerne har den modsatte Mening, og det var Aarsagen til Mæglingens Afholdelse. Der opnaaedes ingen Enighed, og Sagen skal for paa Timandsmøde, og det værste Sagen kan ende med er, at Støberiet intet Overarbejde faar udført, naar man ikke er enige om, hvad Betalingsvilkaarene er.

Nyborg. En Sag, der har været rejst hos A/S Nyborg Jernstøberi, har flere Gange været omtalt i Fagbladet og er trukket noget i Langdrag, fordi der midt under Sagens Behandling opstod det, at Akkordpriserne maatte opsiges, og Udløbstiden er som bekendt mindst 2 Maaneder.

Efter at Sagen havde været behandlet ved et Mæglingsmøde den 10. Januar, ved hvilken Lejlighed der fremkom et Forslag, som Formerne imidlertid ikke kunde akceptere, behandledes den paa Timandsmøde den 22. Januar. Her fremkom et Forslag, som Formerne senere godkendte, og hvormed Sagen sluttede.

Ordningen gaar i Korthed ud paa, at paa en Del Arbejde forhøjes Akkordpriserne, og en anden Del overgaar til at udføres i Timeløn. Denne Timeløn blev 168 Øre. Til Gengæld skal Akkordprisen paa Rundstykker til Kakkelovne reduceres med 7½ pCt., efterhaanden som Kasser og Materiale er bragt i Orden.

Rundstykker til noget, man kalder »Københavnerovnen«, var man enedes om paa lokal Vis.

Næstved. Efter at Akkordpriserne og Timelønningerne paa De forenede Jernstøberiers derværende Afdeling var opsagt og udløbet til 1. Februar d A., afholdtes der 24. Januar et Mæglingsmøde, hvor Sagen overvistes til ny lokal Forhandling, idet der — saafremt man ikke enedes om en ny Ordning til 8. Februar — skulde afholdes Timandsmøde paa Sagen.

Under 11. Februar har Afdelingen meddelt, at Sagen er sluttet. Forskellige Grupper Arbejde er i Akkordprisen forhøjet med fra 10 til 20 pCt., og ca. 20 enkeltstaaende Akkorder er ligeledes forhøjet med fra 10 til 20 pCt.

Brædtarbejde er ogsaa inddelt i Grupper. 15 forskellige Grupper er forhøjet med fra 10 til 15 pCt. og en Gruppe med 5 pCt. Videre er der Enighed om, naar noget gammelt Arbejde, der sjældent viser sig, fremkommer, skal der forhandles om ny Akkordpris. En Del Kasser skal forbedres.

Ved Timelønningerne er følgende Forhøjelser sket: 2 Mand hver 7 Øre, 2 Mand hver 6 Øre og de øvrige 5 Øre.

Ordningen regnes for at være traadt i Kraft den 6. Februar.

Odense. Paa Fabrikken »Phønix« er indrettet et Omklædningsrum med 31 Skabe. Det holdes opvarmet i den kolde Aarstid. Tillige er der indrettet et Vaskerum.

Varde. Varde Staalværk er i Gang med en Udvidelse, gaaende ud paa at oprette en Maskinformerafdeling.

Vejle. Efter at Spørgsmaalet om de for Akkordarbejderne ansatte Timelønninger hos A/S C. M. Hess har staaet længe paa uden at være afgjort, er det nu endelig lykkedes at bringe denne Sag til Afslutning.

Firmaet havde til en Begyndelse erklæret, at Gennemsnittet af de ansatte Timelønninger var 112 Øre, og paa Grundlag heraf frafaldt Forbundet saa at sige Kravet om Forhøjelse, men det viste sig senere, at Gennemsnittet kun var 106 Øre, og vedstaa de 112 Øre har Aktieselskabet intet villet høre om, indtil Sagen ved et Mæglingsmøde den 15. Januar afsluttedes med et Gennemsnit paa 111 Øre.

Videre foreligger Meddelelse fra Afdelingen om, at Firmaet i Anledning af en Bestilling har faaet Brug for

flere Rundmagere, og nogle dertil udpegede har af forskellige Grunde vægret sig ved at overgaa til Rundmageriet, hvilket igen har medført Afskedigelser.

Et Par Dage efter genantoges de, da selve Sagen gik i Orden ved lokal Forhandling.

Smede og Maskinarbejdere.

Mæglingsmøder. Den 18. Januar afholdtes Mægling hos A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, i Anledning af Strid om Afregningen for Arbejdstiden ved Kørsel med og Reparation af Lokomotiver samt Klage over Arbejdstidens Længde. Sagen vistes tilbage til lokal Forhandling, og der er nu opnaaet Enighed om, at Firmaet udbetaler de Procenter, som de paagældende 4 Mand havde tilgode fra Oktober til 1. Januar, beregnet som af dem forlangt, og derefter finder næste Udbetaling Sted i April Maaned for de i Januar Kvartal indtjente Overtidsprocenter. Endvidere er Firmaet indgaaet paa, at hver af de 4 Mand faar et ugentligt Fridøgn.

Den 29. Januar afholdtes Mægling paa A/S Nakskov Skibsværft foranlediget af en Strid mellem Værftet og Maskinarbejderne om Betalingen for Montering af 2 Hovedmaskiner i Nybygning Nr. 40. Værftet indgik paa at forhøje Akkordsummen fra 785 til 810 Kr., og Sagen sluttedes hermed.

Paa samme Møde drøftedes et Spørgsmaal vedrørende Betalingen for Reparation af Dampkraner, idet Maskinarbejderne klagede over, at Akkordprocenterne for dette Arbejde var gaaet ned til 62—64. Sagen sluttedes med de faldne Udtalelser, idet Værftets Repræsentanter udtalte, at det ikke var Hensigten at forringe Maskinarbejdernes Fortjenester ved systematisk Nedsættelse af Akkordprocenterne.

Vedrørende Strid om Overtidsbetaling for en Maskinarbejder paa Cyklefabrikken »Grand«, Nørre Aaby, mægledes den 3. Februar. Sagen sluttedes, idet Direktøren erklærede sig villig til at betale Overtidstillæg af de nu bestaaende Timelønsbetalinger.

Timandsmøde. Den 27. Januar afholdtes et Timandsmøde til Behandling af følgende Spørgsmaal:

1) A/S »Vølund«, København. a) Klage over ulovlig Arbejdsnedlæggelse af Rørlæggerne den 3. December 1929. b) Klage over ulovlig Arbejdsstandsning den 20. og 22. Januar 1930 som Følge af Forbud mod Tobaksrygning. Sagerne diskuteredes, uden at Enighed opnaaedes. Sammenslutningen forbeholdt sig sin Stilling med Hensyn til Sagernes Videreførelse.

2) Krav overfor Firmaet Brdr. Henze, København, om Tillæg til Timelønningerne. Man enedes om, at Firmaet yder et Tillæg af ialt 18 Øre, der fordeles efter dettes Skøn til 8 Mand.

Ekstrafyrbøderne i Færgerne. Ved Forhandling med Generaldirektøren for De danske Statsbaner er der opnaaet Ordning af Lønforholdene for Ekstrafyrbøderne i Færgerne. Under Sejltjeneste ydes et Tillæg af 15 Øre til den normale Timeløn, og for Tjeneste i Tiden fra Kl. 18 til Kl. 6 samt paa Søn- og Helligdage ydes et Tillæg af 25 pCt, der beregnes af den normale Timeløn.

Militære ctr. Civile paa Orlogsværftet. Imellem Marineministeriet og Fællesorganisationen af Flaadestationen og Orlogsværftets Arbejdere er i 1924 oprettet en Overenskomst om Fordelingen af Arbejdet mellem Skibsdivisionerne og Orlogsværftet eller rettere mellem Militære og Civile.

Overenskomsten gaar i Hovedtrækkene ud paa, at Skibsdivisionernes faste og værnepligtige Personel maa udføre saadanne Eftersyns- og Vedligeholdelsesarbejder, som kan udføres med de til Divisionernes Raadighed staaende Reparationsmidler og i lignende Omfang, som kan finde Sted i de søgaaende Skibe.

Overenskomsten er forøvrigt ret detailleret og nævner en Række Eksempler paa, hvilke Arbejder, der maa udføres af den ene eller den anden Part. Det vakte derfor den kraftigste Modstand, da Skibsdivisionerne ved Hjælp af deres militære Personel for nogen Tid siden selv paatog sig Hovedeftersynet af 3 af Divisionernes Torpedobaade. De paagældende Torpedobaade skulde have Hovedmaskinerne helt adskilt samt Kedlerne taget ud for Eftersyn og Afprøvning. Uden noget nærmere Kendskab til Overenskomsten staar det dog sikkert enhver klart, at dette strider imod det fundamentale i Aftalerne. Ministeriets Embedsmænd var i og for sig ikke uvillige til at indrømme dette, men holdt for, at de overordentlig vanskelige Pengeforhold nødvendiggjorde de foretagne Dispositioner.

Saaledes stod Forholdene, da vort Forbund skred ind, og ved Hjælp af Ministerens Indblanding i Sagen lykkedes det at faa en Ordning, der ikke alene fastslaar, at den gældende Overenskomst fuldt ud skal overholdes, men at Arbejdet i Tvivlstilfælde skal overlades Orlogsværftet. Som Følge heraf overgik de to af de tre omstridte Torpedobaade til Orlogsværftet, den tredie var desværre, medens Forhandlingerne stod paa, færdiggjort af Militæret.

Det foreliggende Spørgsmaal er i Virkeligheden analogt med de private Værfters Maskinmesterspørgsmaal. Flaaden raader over et ret stort fast Maskinpersonel, som kun den mindste Tid af Aaret sejler, og man hævder derfor, at dette bør kunne beskæftiges i den øvrige Tid med saadanne Arbejder, der særlig tager Sigte paa Personellets Uddannelse, og den omhandlede Ordning af 1924 rummer derfor ogsaa visse Muligheder for Beskæftigelse til disse Mennesker. Vor Modstand imod, at den militære Arbejdskraft anvendes ud over de afstukne Grænser, er ikke alene begrundet i Hensynet til vore Medlemmers Interesser, men ogsaa i Hensynet til Statens Økonomi. Ingen, allermindst de militære Ledere, kan være tjent med, at der uden om det egentlige Orlogsværft opstaar et nyt, hvor man med ringere faguddannet Arbejdskraft og med ringere Arbejdsmidler forsøger at vedligeholde Flaadens kostbare Materiel. Naar Beskæftigelsesmulighederne bortfalder, svækkes Interessen for Forøgelse af det faste Personel. I de senere Aar har vi nemlig ret hyppigt kunnet se Annoncer i Dagbladene, hvor man søgte efter faste Menige til

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
26189	Andersen, Angelo Emil...	København	17. 6 09	Kbhvn. Afd.	16. 8.29	Kbhvn. Afd. 12	5.10.29
24862	— Christian Jakob	Kolding	10. 4 99	Kolding	31. 3.17	Kolding	23. 3 29
4189	Christensen, Chr.	Aarhus	2.11 92	Aarhus	10. 8.29	Aarhus	7. 9 29
28825	— Marinus M.....	Testrup pr. Maarslet	18. 8.03	—	4. 4 25	—	5. 1 29
36191	— Svend Ole.....	København	25. 4 04	Kbhvn. Afd.	6. 4.23	Kbhvn. Afd. 11	12 10 29
3286	Frederiksen, Fr. Engelhardt .	Merløse	19. 8.06	Holbæk	3.12.25	Holbæk	25 5.29
39043	— Martin	København	15. 1 05	Helsingør	25. 4.24	Kbhvn. Afd. 4	26 10.29
7208	Green, Christian Fr....	—	16. 1 88	Kbhvn. Afd.	25. 8 28	„ „ 11	5 10 29
7607	Guldager, Harry Chr. C...	Aarhus	24 12 06	Aarhus	4. 5.26	Aarhus	27. 7.29
36255	Hansen, Enok Ludvig...	Thorslunde	10. 7.10	Kbhvn. Afd.	9.10.29	Kbhvn. Afd. 3	19 10.29
26169	— John Harald ...	København	16. 1 09	„ „	20.12 28	„ „ 12	12.10.29
36004	— Lars Christian .	Stenstrup	7. 4.82	„ „	10 9 29	„ „ 12	12.10 29
20074	— Peter Ferdinand	København	3. 9.08	„ „	21.10.27	„ „ 3	19.10.29
33578	Holm, Laurits Ejner .	Taagerup	6.10 03	Rødby Havn	18.11 23	Holeby	29. 6.29
30992	Jensen, Carl Skovgaard	Roskilde	24 5 07	Roskilde	17. 8.29	Roskilde	28 9 29
18084	— Johannes Victor	Løgtved	16 3 06	Kbhvn. Afd.	17 9.27	Kbhvn. Afd. 13	26.10.29
17633	Jacobsen, Ole Jacob	Holbæk	29 10 94	Holbæk	29. 3.14	Holbæk	30. 3 29
20032	— Poul	København	12. 7 07	Kbhvn. Afd.	22.10.27	Kbhvn. Afd. 13	7. 9.29
27672	Knudsen, Niels Chr.....	Sct. Jørgensbjerg	27. 3 97	Roskilde	5. 7.17	Roskilde	18. 5.29
14972	Kolbe, Valdemar.....	København	1.12 00	Kbhvn. Afd.	10. 9.29	Kbhvn. Afd. 12	19.10.29
10242	Larsen, Albert Vesterlin	Munke-Bjergby	18 1.07	Holbæk	3. 5.27	Holbæk	22 9.28
24837	— Henry Rudolf ..	Horsens	2. 2 99	Horsens	5. 5 17	Kbhvn. Afd. 14	19.10.29
17206	Laursen, Leo Wilhelm...	Aarhus	16.10 07	Aarhus	8 11.27	Aarhus	29. 6.29
20833	Madsen, Anthon Robert	Hunseby	16. 6.90	Maribo	3.10 12	Roskilde	22 6 29
3221	Munkedal, Aage.....	Ørslev Sogn	10. 3 06	Horsens	10. 3.26	Kbhvn. Afd. 17	19.10.29
26331	Nielsen, Holger Imanuel	København	20. 1 99	Kbhvn. Afd. 1	20. 4.18	„ „ 12	19 10.29
39280	— Niels	Thvis	11. 5 04	Holstebro	3.11.24	Holstebro	2. 3 29
34583	Olsen, Niels Carl E...	København	28. 8 91	Kbhvn. Afd.	7. 9.29	Centralafd.	5.10.29
36153	Petersen, Axel	—	23. 8 03	„ „	3. 4.23	Kbhvn. Afd. 5	7. 9.29
30454	— Paul Chr.....	Snedsted	13. 3.98	Thisted	28. 8.27	Thisted	1. 6.29
11957	Rasmussen, Hans Peter . ..	København	6. 2 06	Kbhvn. Afd.	16.10.26	Kbhvn. Afd. 14	5.10 29
24885	— Svend Severin .	Gislev	28. 9 06	Ringe	1. 6.28	Ringe	30 3 29
28942	Sørensen, Valdemar.....	Aarhus	25. 4 04	Aarhus	26. 7.29	Aarhus	31. 8.29
36329	Skjøndal, Andreas.....	Bergen	19 11 98	Kbhvn. Afd.	2.10.29	Kbhvn. Afd. 12	26.10.29
14422	Smith, Frederik Berthelsen	København	16.12.02	„ „	6. 3.25	„ „ 17	4 5.29
36119	Valum, Hans Knud M..	—	11. 3.08	„ „	3 4.28	„ „ 2	19.10 29
19103	Wilkens, Carl Fritz L....	Odense	11. 2.92	„ „	6. 4 29	„ „ 17	5 10 29
12011	Østerbye, Aage Georg ...	København	21. 2.92	„ „	18.10.26	„ „ 14	26.10.29

Marinen, og hvor det hed, at Maskinarbejdere blev foretrukne.

Ønsker Flaaden Maskinarbejdere, kan den antage dem til sine Værksteder, det er langt det sundeste for begge Parter.

K. S.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Randers. Firmaet Østergaard & Thaarsthi og samtlige Firmaets Forbindelser.
2. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
3. Michael Francks Fiskenetsfabrik, Holger Danskesvej 30, København.
4. Aaleeksportør Christensen, Kolding.
5. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
6. Fabrikant Bjerre, Nyborg.
7. Horsens Træskoringefabrik.
8. Knudsens Automobilværksted, Herning.
9. Automobilmekaniker A. Schmidt, Heggelunds Allé 6, Glostrup.
10. Smedemester Sørensen, Thustrup pr. Skørping.
11. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.
12. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
13. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
14. Mekaniker Nielsen, Rødby.
15. Schultz & Larsen, Otterup.
16. Jørgensen & Søn, Kolding.
17. Brdr. Christensen, Viborg.

18. Automobilværkstedet »Simo«, Finsensvej 50, København.

19. Beslagsmed O. Malmgren, Fiolgade 10, Helsingør.

20. Firmaet »Dynafon«, Danasvej 38, København.

21. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.

Sympatistrejke. Siden 29. Oktober f. A. har ca. 30 af Træindustriarbejderforbundets Medlemmer strejket hos A/S Dansk Møbelplade- og Finérfabrik, Odense, paa Grund af Strid om Lønvilkaarene.

Efter Henstilling af det nævnte Forbund har De samvirkende Fagforbund besluttet at etablere Sympatistrejke overfor Virksomheden, og en saadan er efter behørig Varsling traadt i Kraft den 7. Februar ved normal Arbejdstids Ophør. Sympatistrejken omfatter 6 af vore Medlemmer.

Maskinmestrenes Forening opsiger. Til Oplysning for interesserede Medlemmer undlader vi ikke at meddele, at vi fra Maskinmestrenes Forening har faaet Underretning om, at den

»har opsagt den mellem Dansk Dampskibsrederiforening og vor Forening gældende Overenskomst til Ophør den 31. Marts 1930. Endvidere har vi til Ophør samme Dato opsagt de med følgende Dampskibsselskaber afsluttede Særoverenskomster: Det forenede Dampskibs-Selskab, D/S paa Bornholm af 1866, Rønne, D/S »Peder Most«, Svendborg, Em. Z. Svitzers Bjergningsentreprise, Svitzers Bugserafdeling, D/S H. C. Christensen, Marstal, og Firmaet Julius F. Schierbecks Eftf.

Antagelig vil Forhandlingerne om Overenskomsten blive paabegyndt i næste Maaned, og saa snart der foreligger noget Nyt desangaaende, skal der omgaaende tilgaa Dem nærmere Meddelelse.«

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr.	8529	Andreasen, Chr. Emanuel	(Kbhvn. Afd.)
-	36067	Rasmussen, Erik	(—)
-	11780	Sørensen, Svend Chr. H. G. K.	(Aalborg Afd.)
-	10574	Jensen, Jens Marius	(Thisted -)

Medlem Nr. 26836, Poul Rydendahl, har atter fundet sin Bog.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 3116 Christensen, Chr. Peter Emanuel.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

				Sidst betalt
Nr.	18436	Hansen,	Martin Alfred	25. 1.19
-	12917	Kürstein,	Hans Julius	20. 6.14
-	10350	Maltesen,	Martin	11.10.19
-	25443	Nielsen,	Niels	27. 9.19

Nyt Register.

				Sidst betalt
Nr.	10325	Bach,	Laurits Peter B.	2. 3.29
-	16473	Bentzen,	Erik Johan	13 8.27
-	26039	Christensen,	Arthur	8. 7.22
-	3116	—	Chr. Peter Emanuel	28 9 29
-	6794	—	Svend William	2.10.26
-	36329	Christophersen,	Fritz Vilhelm	12. 4 24
-	36709	Engell,	Carl Sofus Ludvig	20 3.26
-	19652	Gerster,	Valdemar Jensen	26. 3 21
-	34547	Hansen,	Knud	24. 8 29
-	30601	—	Poul A. Uldal	15. 9 28
-	5621	Heesch,	Viggo	2. 9 29
-	549	Huusfeldt,	Johs. Vilh.	15 9.28
-	31699	Jensen,	Adolf Peter M.	29 12 23
-	2667	—	Bernhard	12 2.27
-	20175	—	Edvin Fridulin	2 7 21
-	39029	—	Jens Henrik	1. 1 27
-	23153	—	Kai Julius S.	4. 8.28
-	35507	—	Lars Peter	8. 1.27
-	39586	Jørgensen,	Frederik Arne	21. 9.29
-	23392	—	Hans	29. 6 29
-	26949	Jeppesen,	Niels Chr. R.	20. 7 29
-	23370	Jepsen,	Alfred Chr. H.	29. 9.28
-	39862	Juhl,	Chresten Hansen	6. 7 29
-	31158	Kanneworff,	Walther L.	23 7 21
-	25203	Knudsen,	Oskar Einer	13 10 28
-	27175	Kreth,	Gustav	28. 9 29
-	25628	Larsen,	Ejler Steen	17.11 28
-	5446	—	Kaj Michael	1 1 27
-	32039	—	Otto	31. 3 28
-	28460	Lauersen,	Niels	27. 3 20
-	25816	Leidecker,	Frederik Gotlieb	15. 9 28
-	17704	Lund,	Axel	1. 6 29
-	21452	Madsen,	Otto	16. 2 29
-	20902	—	Thorvald	11 8 28
-	8008	Mariboe,	Erik Løvenbalk	23 1 26
-	22427	Mortensen,	Otto Emil	7 8 26
-	965	Møller,	Charles Sofus Max	29 5 26
-	8575	Nielsen,	Esbern	12 6 26
-	4650	—	Niels Chr.	17. 9 27
-	34550	—	Svend Aage	27. 7 29
-	28273	—	Verner Charles	5 5 28
-	11114	Nicolaisen,	Harry Viggo	29. 9 28
-	24908	Nørgaard,	Aage Jensen	14 7 28
-	9474	Olsen,	Carl Leon Emil	21. 7 23
-	11026	—	Einer Carl Curtsen	28 9 29
-	37548	Petersen,	Søren E. Frandsen	16 4 27
-	6300	Rasmussen,	Alfred Peter S.	27 4 29
-	18562	—	Ove Holger	17 4 26
-	25648	Stenkilson,	Martin Helvig	15 8 25
-	35601	Thomsen,	Harry V. Chr.	22 10 27
-	38508	Vallø,	Knud Folmer	9. 8.24

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 5 MARTS 1930 16. Aarg.

Den høje danske Arbejdsløn!

Da Forretningsudvalgene for De samvirkende Fagforbund og Dansk Arbejdsgiverforening den 31. Oktober 1928 traf den bekendte Aftale, der dels sigtede paa at forlænge de bestaaende Overenskomster uden Opsigelse og dels at foretage Undersøgelse af, „om det maatte være muligt at bortrydde de Hindringer, som for Tiden gør sig gældende for Tilvejebringelsen af fleraarige Overenskomster", var dette i og for sig en naturlig Reaktion overfor den aarlig tilbagevendende Overenskomstsituation. De økonomiske Forhold har efterhaanden fæstnet sig paa en saadan Maade, at den Uro og Usikkerhed for Erhvervslivet og for Arbejderne, som de kortvarige Overenskomster affødte, maatte søges formindsket gennem Overenskomster, løbende over et længere Tidsrum. Spørgsmaalet her maatte kun blive, paa hvilket øjeblikkeligt Basis man kunde tilvejebringe saadanne, og hvad Overenskomsterne kom til at indeholde. For Arbejdernes Vedkommende maa Tilslutningen til Tanken om Gennemførelse af fleraarige Overenskomster bl. a. være afhængig af, at Feriespørgsmaalet, d. v. s. Ferie med Løn, bliver løst paa en tilfredsstillende Maade, medens Arbejdsgiverne i særlig Grad synes at have Interesser i selve Lønspørgsmaalet. Deres Mening er vel nærmest den, at Arbejderne til Gengæld for fleraarige Overenskomster skal indgaa paa passende Reduktioner.

Arbejdet i det af 31. Oktober-Aftalen affødte Udvalg, der bestaar af de to Hovedorganisationers Forretningsudvalg, har endnu ikke ført til noget Resultat med Hensyn til fleraarige Overenskomster. Foreløbig er der indsamlet en Del Materiale til Belysning af Lønspørgsmaalet i de forskellige Lande, Feriespørgsmaalet m. m., et Materiale, om hvis Paalidelighed der ikke er og maaske næppe bliver Enighed mellem Parterne. Vi maa vel derfor foreløbig være indstillet paa de periodiske Overenskomstsituationer, og en saadan er vi jo allerede nu midt oppe i; Overenskomstopsigelserne omfatter denne Gang ca. 70,000 Arbejdere.

Det er dog ikke uden Betydning til Bedømmelse af Situationen, at enkelte Fag, f. Eks. Malere og Skotøjsarbejdere, fornyede deres Overenskomster i al Stilhed, medens de københavnske Typografer, der havde varslet Strejke, ved en Urafstemning tiltraadte et af Forligsinstitutionen stillet Mæglingsforslag, selvom det var med en kneben Majoritet. Her er det iøvrigt interessant, at man er indgaaet paa en 3-aarig Overenskomst. Derimod synes der paa det Tidspunkt, da nærværende skrives, at være visse Vanskeligheder med at faa Overenskomstforholdet bragt i Orden for Jernindustriens Kvinder, og hvad der særlig indebærer Mulighed for en akut Overenskomstsituation, er Dansk Arbejdsmandsforbunds Opsigelse af en Række Overenskomster, hvoraf særlig den vedrørende Entreprenørfaget synes at have Vanskeligheder for at komme i Orden, hvortil kommer den langvarige Konflikt ved Lillebæltsbroen.

Imidlertid er det vor Opfattelse, at naar Bestræbelserne for at gennemføre fleraarige Overenskomster i al Almindelighed hidtil har været resultatløse, skyldes

det ikke alene lave Arbejdsmands- og Kvindelønninger eller Lønspørgsmaalet som Helhed, men Vanskelighederne forøges derigennem, at det bestaaende Overenskomstsystem i stor Udstrækning er uegnet til at danne Grundlag for flerårige Overenskomster, og det bliver sikkert nødvendigt, hvis virkeligt det skal blive muligt at vende tilbage til Førkrigstidens Overenskomstterminer, at tage hele dette Spørgsmaal op fra Bunden.

Vi tænker her paa Nødvendigheden af at gennemføre lignende Overenskomstprincipper, som er gældende i Jernindustrien.

En saadan Omlægning af Overenskomstsystemerne vil imidlertid næppe kunne ske paa et Tidspunkt, hvor Overenskomsterne er opsagte, og hvor Situationen altid er noget stemningsbetonet, og Spørgsmaalet bliver da dette, om Parterne i Øjeblikket, følgende de gamle Metoder, vil være i Stand til at opnaa Enighed. At det vilde være til Gavn for de øgede Beskæftigelsesmuligheder indenfor Industrien, om Arbejdsfreden kunde bevares, kan der næppe herske delte Meninger om.

Hvad der iøvrigt bidrager til baade at vanskeliggøre et fredeligt Forløb af de aarlige Overenskomstsituationer og at fastlægge Retningslinierne for Fremtiden, er uden Tvivl den Omstændighed, at Fagbevægelsen stadig bevarer sin Opdeling efter nærmest haandværksmæssige Linier, saaledes at de enkelte Organisationer hver for sig kører op paa sin Linie uden indbyrdes Samarbejde og gennem forskellige Beslutninger skaber Vanskeligheder for at kunne slutte Overenskomst. Vi vil i saa Henseende ganske se bort fra den Fremgangsmaade fra enkelte Organisationers Side, som man før har været Vidne til, nemlig at disse ved at lægge sig bag ved de større Organisationer og ved at undlade at slutte Overenskomst sammen med disse, søger at erholde en Ekstragevinst.

Men frembyder der sig saaledes for Fagbevægelsen som Følge af dens Struktur Vanskeligheder for at kunne manøvrere i de store Overenskomstsituationer samt for at præge den Udvikling, der finder Sted indenfor Industrien, saa forøges disse Vanskeligheder gennem den Omstændighed, at dansk Industrivirksomhed er saa overordentlig uensartet og dens rent bedriftsmæssige Metoder saa højst forskellige. De store moderne og rationaliserede Virksomheder, der er i Stand til at optage Konkurrencen paa Verdensmarkedet, og som samtidig er i Stand til at betale en anstændig Løn, er jo desværre ikke det fuldgyldige Udtryk for dansk Industri. Vi tror at turde hævde, at denne sikkert mere end i de fleste andre Lande præges af Smaabedrifter, stammende fra den udprægede Haandværkets Tid, daarligt indrettede, med ringe Kapital og ude af Stand til i Virkeligheden at gøre en produktionsmæssig Indsats. Ikke mindst for Metalindustriens Vedkommende findes en Mængde smaa og mellemstore Virksomheder, som er ude af Stand til at gennemføre en rationel Produktion, ofte nærmest eksisterende paa Reparationsarbejde og førende en vegeterende Tilværelse uden Mulighed for at kunne betale en ordentlig Løn eller give et passende Udbytte til Indehaverne. Uden for nærværende at komme ind paa en nøjere Udredning af disse Forhold kan vi blot anføre, at der her i Landet ifølge Erhvervstællingen 1925 findes 453 Maskinfabrikker, hvoraf ca. 100 driver Jernstøberi, og 1544 Maskinværksteder. Det er ikke mindst fra de her omtalte Virksomheders Ledere, at Paastanden om de høje danske Lønninger, der udelukker, at Industrien er i Stand til at konkurrere, kommer, og at de moderne og ydedygtige Virksomheder tilslutter sig disse Paastande, er der vel fra et Arbejdsgiversynspunkt intet at sige til, men Arbejdernes Organisationer kan ikke lade deres Lønpolitik normere af den Omstændighed, at den danske Industri delvis er forældet, saa meget mindre som den danske Arbejders Kvalitet afgjort berettiger til Kravet om at oppebære de bedste Lønninger.

Det er i Virkeligheden et Spild af kvalificeret Arbejdskraft og en manglende Udnyttelse af Mulighederne som Industriland, der finder Sted ved Opretholdelsen af en Mængde Virksomheder, der ingen Eksistensberettigelse har, og som man samtidig søger at gøre normgivende for Lønforholdene i vort Land. Spørgsmaalet er jo i Virkeligheden af vidtrækkende nationaløkonomisk Betydning, da det ikke alene betyder en Forringelse af Beskæftigelsesmulighederne, men ogsaa manglende Udnyttelse af en Arbejdsstand, der har vist, at den i Forbindelse med tidssvarende bedriftsmæssig Organisation er i Stand til baade at fremstille Kvalitetsvarer og i saadant Omfang pr. Tidsenhed, at den fuldt ud er konkurrencedygtig overfor Udlandets tilsyneladende lavere lønnede Arbejdere. Vi hævder her fortsat, at Lønnen er ikke i egentligste Forstand de Fortjenester, der fremgaar af Lønstatistikken, men den Betaling, der ydes for Fremstilling af Produktet i en bestemt Tidsenhed.

Som Eksempel paa vor Paastands Rigtighed kan vi anføre Aktieselskabet Burmeister & Wains nylig udsendte Aarsberetning, af hvilken det fremgaar, at denne dansk Industris største Virksomhed har været i Stand til at indtjene et Bedriftsoverskud, der i 1929 er ca. 1 Mill. Kr. større end det foregaaende Aar, og trods meget betydelige Henlæggelser til Reserve- og For-

nyelsesfonden udbetaler 8 pCt. Dividende til Aktionærerne, samtidig med, at den fortsat udvider med Udsigt til, at et Rekordaar som 1929 vil blive overgaaet af indeværende Aar. Det er utvivlsomt, at i denne Virksomhed har ingeniørmæssig Dygtighed og fremragende fabriksteknisk Ledelse i Forening med en højtkvalificeret Arbejdsstab fremkaldt dette smukke Resultat, og forleden fremhævede da ogsaa Professor Birch, netop med Henblik paa B. & W., i et Foredrag den danske Arbejders høje Stade, baade med Hensyn til den kvalitative og kvantitative Udførelse af Arbejdet.

Der fremkommer da ogsaa i stigende Grad fra Teknikeres og Nationaløkonomers Side Udtalelser for, at den relativt høje Lønstandard, som er et Særkende for Danmark, er fuldt berettiget, og at i Virkeligheden denne mere maa tilskrives bedre fagmæssig Uddannelse og større Arbejdsydelse end højere Priser pr. Produktionsenhed. Paastanden om, at de danske Lønninger er for høje, kan derfor kun være berettiget paa Baggrund af den gammeldags tekniske Indretning og irrationelle Bedriftsform, men Fagorganisationerne kan ikke paa nogen Maade lade saadanne Forhold være afgørende for deres Stilling til Lønniveauet. I Virkeligheden er Forholdet dette, at netop Fagforeningernes stærke Hævdelse af Lønningerne har ydet et væsentligt Bidrag til Industriens Modernisering og derigennem til større Konkurrenceduelighed, altsaa til Ophjælpning af Industrien, ganske modsat af, hvad Arbejdsgiverforeningen af rene ensidige organisationsmæssige Grunde gør sig til Talsmand for.

Der er for os heller ingen Tvivl om, at Fagforeningernes Hævdelse af det saakaldte „høje Løn"-System efterhaanden vil blive mere og mere anerkendt, og det er i saa Henseende interessant, at selv den Presse, som i særlig Grad er Arbejderne og deres Organisationer fjendtlig stemt, af og til kommer for Skade at give disse vore Betragtninger Tilslutning. Vi kunde for nogen Tid siden citere Udtalelser fra et københavnsk konservativt Dagblad, der rent statistisk havde opgjort de danske Arbejdspræstationer til at ligge betydeligt over de tyske, ligesom en fremragende storindustriel Leder havde opgjort Arbejdseffektivitetens Stigning pr. Arbejder til 16 pCt. i Forhold til Førkrigstiden. Nu har igen et konservativt Organ, selve Højfinansens og efter Sigende O. K.-Andersens specielle Organ, nemlig „Børsen", i en Artikel den 11. Marts fremdraget et Eksempel, der klart beviser Forholdet mellem Arbejdsløn og Arbejdsydelse. Vi plejer almindeligvis ikke at gengive Dagbladenes Artikler her i Fagbladet, men vil i nærværende Tilfælde gøre en Undtagelse fra Reglen, fordi Artiklen først faar sin fulde Værdi ved at læses in extenso. Den lød som følger:

„Ford"s danske Erfaringer.

At Danmark hører til de Lande i Europa, som har den højeste Arbejdsløn, er almindelig bekendt. At vi tildels maa søge det formentlige Handicap, dette Forhold giver os i Konkurrencen med andre Lande, udlignet gennem hovedsagelig Fremstilling af Kvalitetsvarer, hører vi ofte fremhævet. Sidst har Handelsminister Hauge under sit Besøg paa Leipziger-Messen overfor de danske Udstillere peget paa Betydningen heraf, idet han stærkt advarede danske Producenter mod nogen Sinde at komme ud paa Verdensmarkedet med secunda Varer. Hvorledes Konkurrenceforholdet mellem en udenlandsk og en dansk Arbejdspræstation — Forskellen i Arbejdsløn taget i Betragtning — egentlig talt stiller sig, bliver imidlertid saare sjældent belyst.

Betydelig Interesse har derfor nogle Udtalelser, der blev fremsat paa det engelske Ford Motor Co.s Generalforsamling i London for nylig. Selskabets Formand, Sir Percival Perry, henledte Opmærksomheden paa, at Ford Motor Co. gennem sine mange europæiske Selskaber beskæftiger Englændere, Irer, Hollændere, Franskmænd, Belgiere, Danskere, Tyskere, Italienere, Spanioler, Svenskere, Finner og Tyrker. Alle disse Mennesker benytter under Arbejdet i deres respektive Lande de samme Redskaber under ensartede Fabriksforhold og skal udføre den samme Produktion. „Vi er nu — udtalte Sir Percival — ved Sammenligninger gennem vor „Labour currency" kommet til det Resultat, at i Danmark, hvor vi betaler den højeste Løn i Europa, finder vi den laveste Omkostning pr. Tids-Enhed. Omvendt var denne sidste Størrelse højest i Belgien, hvor Arbejdslønnen er lavest. Og dette er ikke nogen Tilfældighed. Uge efter Uge, Maaned efter Maaned, bekræfter Tallene den samme Erfaring. Særlig karakteristisk er den Erfaring, vi har fra vor Antwerpen-Fabrik, hvor vi fandt det nødvendigt at forhøje Arbejdslønnen, og næsten umiddelbart efter var denne Foranstaltning efterfulgt af en Reduktion af Produktionsomkostningen pr. Tids-Enhed."

Selv om man selvfølgelig bør vogte sig for ud fra den specielle Erfaring, Fordfabrikkerne — i nøje Overensstemmelse med Henry Fords egne

Synspunkter — har gjort, at drage alt for vidtgaaende Slutninger med Hensyn til andre Arbejdsomraader, saa er Sir Percivals Udtalelser dog et Indlæg i Debatten om Arbejdsløn og Arbejdsydelse, som har betydelig Vægt. Heller ikke maa man underkende Betydningen af, at danske Arbejdere overfor et stort internationalt Forum bliver fremstillet som de produktionsdygtigste i Europa. Det er en Anerkendelse, som i høj Grad maa opmuntre til fortsat Arbejde for i Udlandet at skabe Respekt om dansk Produktion og danske Kvalitetsvarer.

Jovrigt illustreres Ford Motor Company's Virksomhed her i Landet derigennem, at dets Regnskab for Aaret 1929 udviser et Bruttooverskud af 7,773,144 Kr., et Nettooverskud paa 5,845,455 Kr., af hvilket der udbetales til Aktionærerne 10 pCt. Paa good-will (herved forstaas den Sum, der maa betales ved Købet af en Forretning udover de haandgribelige Værdier og saadanne Rettigheder som Patentrettigheder, Betaling for Firmanavn, Kundekreds og lign.) afskrives 600,000 Kr., til Maskinfonden overføres 2 Mill. Kr. og til næste Aars Regnskab 1,205,455 Kr. Det er næppe heller nogen Tilfældighed, at det andet store amerikanske Selskab, General Motors International A/S, er i Færd med at opføre et mægtigt Fabriksanlæg i København, og selv om man i nogen Grad maa tage den specielle Produktion i Betragtning, kommer man dog ikke uden om, at netop disse vældige amerikanske Selskaber med Fabrikker i Amerika og de fleste af Europas Lande mere end andre har Mulighed for at bedømme de forskellige Landes Arbejdsforhold.

I Sammenhæng hermed er en Notits i det norske Tidsskrift „Socialt Arbeid" om „Russisk Lovgivning om Arbejderes Ansvar for Tab, som tilføjes Arbejdsgiveren", af betydelig Interesse. Notitsen er saalydende:

„Ifølge „Sociala Meddelanden" 1929, Nr. 8, har Sovjetmyndighederne det sidste Aar vedtaget ikke saa faa Foranstaltninger for at modarbejde den Mangel paa Arbejdsdisciplin indenfor Industrien og Administrationen, som stadig mere truer med at forrykke de opstillede Arbejdsprogrammer.

Som Eksempel kan nævnes den af Folkekommisærernes Raad udfærdigede Forordning af 6. Marts 1929, som gav Bedriftsledelsen Ret til at idømme Arbejderne visse Disciplinærstraffe, og desuden havde til Hensigt at forhindre, at den Arbejder, som forbrød sig mod Arbejdsdisciplinen og paa Grund heraf blev afskediget, fik en ny Plads.

Et nyt Led i disse Bestræbelser for at skabe Orden i Arbejdsforholdene udgør den af Folkekommisærernes Raad og Eksekutivkomite udfærdigede Forordning af 12. Juni 1929, som bestemmer, at Arbejdere og Funktionærer skal have økonomisk Ansvar for den Skade, som de under Arbejdet tilføjer Arbejdsgiveren. I nævnte Forordning hedder det bl. a., at om vedkommende Arbejder eller Funktionær paa Grund af Skødesløshed og Sjuskeri, Overtrædelse af gængse Forskrifter eller imod Arbejdsgiverens specielle Instrukser tilføjer Skade paa Maskiner, Arbejdsværktøj, Arbejdsklæder, Materiel o. s. v., eller ved Tab af Dokumenter eller urigtig Udbetaling af Pengemidler, som var bestemt til Bedriftens Brug, paadrager Arbejdsgiveren Tab, skal dette erstattes af Vedkommende. Dog maa højst en Trediedel af Vedkommendes Arbejdsløn tages i Vederlag. Skulde derimod Skaden eller Tabet være opstaaet paa Grund af Handling, som kan paatales efter Straffeloven, eller der mellem Arbejderen og Arbejdsgiveren eksisterer en særskilt Aftale om den førstes Ansvar, eller endelig Tabet tilføjes udenfor Arbejdet, skal helt og fuldt økonomisk Ansvar kræves.

Som nævnt har Arbejdsgiveren Ret til gennem Afdrag i Vedkommendes Løn at holde sig skadesløs for det lidte Tab. Saadant Afdrag maa dog ikke ske senere end 1 Maaned efter det Tidspunkt, da Arbejderen har faaet Underretning af Arbejdsgiveren om det tilføjede Tab, og ikke tidligere end 7 Dage efter, at Arbejderen har faaet Meddelelse om, at Arbejdsgiveren har til Hensigt at gøre Fradrag i Lønnen. I Tilfælde af, at Arbejderen nedlægger Protest imod Lønfradraget eller bestrider Skadens Omfang, maa Fradrag ikke ske, men Uenigheden henvises til en særlig Vurderingskommission eller eventuelt til Arbejdsdomstolen.

Ved Fastsættelsen af Skadens Omfang bortses fra tabt Vinding. Endelig skal Arbejderens økonomiske Ansvar ikke omfatte saadan Skade, som kan henføres under normal Risiko i Udførelsen af Arbejdet.

I Sovjetpressen hilses den nye Forordning med almindelig Tilfredshed, idet det fremholdes, at den i vide Arbejderkredse udbredte Ansvarsløshed i Arbejdet med paafølgende Skade paa Inventar og Materiel i høj Grad vanskeliggør Landets økonomiske Genopbygningsarbejde."

Vi skal afholde os fra Kommentarer hertil, men vil fastholde, at dansk Industris Fremtid ikke blot er Spørgsmaal om Løn, men ogsaa og i meget høj Grad et Spørgsmaal om moderne Driftsformer og Afvikling eller Rekonstruktion af den Del af Industrien, der ikke hidtil har formaaet at følge med Udviklingen. For Arbejdernes Organisationer, der med den største Agtpaagivenhed maa følge den industrielle Udvikling, er det endvidere et Spørgsmaal om Koncentration af de Kræfter, der ligger i de enkelte Organisationer, og hvis Underbygning skal være de fælles økonomiske Interesser.

Fagforeningernes Virksomhed og Betydning for det økonomiske Liv.

Af *G. Reichel,*
Formand for Tysk Metalarbejderforbund.

Vore Fagforeninger udøver i deres Egenskab af Sammenslutninger af Arbejdere til Forbedring af deres Medlemmers Levefod en økonomisk Virksomhed, der er overordentlig mangesidig og af den største Virkning. De omformer det økonomiske Liv i social og økonomisk Retning. Udover dette fylder de det offentlige Liv med ny Aand og giver det offentlige og økonomiske Livs Totaludvikling Maal og Retning. De har skabt en omfattende Arbejdsret, som er underkastet fortsat Uddybning og Udvidelse. En fast afgrænset Ret er traadt i Stedet for Vilkaarlighed. Arbejderen er, naar der ses bort fra, at hans sociale Stilling til Tider kan rystes af Arbejdsløshed, af Fagforeningerne blevet hævet op fra at være en Industriundersaat til at være ligeberettiget Statsborger. I økonomisk Henseende holder Fagforeningen Arbejdsydelsen i stadig Samklang med den tekniske Udvikling, ligesom den fæstner og hæver Arbejdsmoralen. Men udover dette forbereder Fagforeningerne ogsaa at lade Arbejderne faa Del i Økonomiledelsen og Arbejdets Nyttevirkning.

I Stedet for den individuelle Arbejdskontrakt i Førkrigstiden, hvis Indhold Arbejdsgiveren som Følge af sin alt overlegne økonomiske Stilling i overvejende Grad var ene om at bestemme, er traadt den kollektive Arbejdskontrakt. »I Ligeberettigelse med Arbejdsgiverne« skal f. Eks. de tyske Arbejdere efter Rigsforfatningens Artikel 165 »medvirke ved Ordningen af Løn- og Arbejdsforholdene«; deres Organisationer er »anerkendte« af Loven. Den moderne Arbejdskontrakt er i social og økonomisk Henseende af den største Betydning for Samfundet. Om Arbejdslønnen gennemsnitlig er 46 Pfennig i Timen — som før Krigen — eller 1 Mark er afgørende for Socialøkonomiens Udvikling. Høje Lønninger er et »Incitament for Fliden«, de medfører stigende Købeevne, voksende Vareomsætning og tiltagende Beskæftigelsesmuligheder. Kun derved og i Forbindelse med en yderligere Nedsættelse af Arbejdstiden kan der sættes en Grænse for Massearbejdsløsheden. Lave Lønninger kan ganske vist forbigaaende give et Land et Forspring, men ikke i det lange Løb. Bagslaget er uundgaaeligt og virker saa saa meget skadeligere paa det økonomiske og det offentlige Liv. Lave Lønninger virker hæmmende paa vedkommende Lands videre Udvikling; de fører til Afspærring fra de øvrige Lande ved høje Toldsatser og Indførselsforbud, en Tilstand, der paa Grund af den forskellige Udvikling af Løn- og Arbejdsbetingelserne i Europa allerede før Krigen var stærkt udpræget, og som yderligere blev udviklet ved denne. Den europæiske Befolknings Købeevne har ikke holdt Skridt med Produktionsevnen hos Europas Industri. Økonomiske Kriser og Massearbejdsløshed af uoverskuelig Varighed er Følgen af denne Tilstand; et Smertensbarn for alle europæiske Industrilande. Principielt maa der derfor tilstræbes en Bortgang fra de lave Lønningers System, for at der kan hidføres en Sanering af den europæiske Økonomi. Kun en Forandring af Kursen i den økonomiske Ledelse i Forbindelse med gennemgribende Reformer i de europæiske Folks Politik og Handelsforbindelser kan bringe Helbredelse.

Den af Fagforeningerne gennemførte Forkortelse af Arbejdstiden fra i sin Tid 10—11 Timer til 8—9 Timer nu har ikke blot hævet Arbejdernes af den lange Arbejdstid ødelagte Familieliv op paa et højere Trin, men den har ogsaa i økonomisk Henseende været af den allerstørste Betydning. Sammen med de andre af Fagforeningerne gennemførte Forbedringer af Arbejdsforholdene virker den som et *Igangsætningsapparat for vor Tids industrielle Fremskridt, der danner Grundlaget for Fremtidens Folkestat.* Uden Fagforeningerne vilde det tyske økonomiske Livs tekniske Udvikling ikke være gaaet saa hurtigt, at det i Løbet af faa Aartier kunde indhente og overgaa den engelske. Efter al Sandsynlighed vilde Tysklands Industri ogsaa overfor Amerika være blevet i Spidsen, dersom den voldsomme Afbrydelse ved Krigen ikke var kommet til. Men hvis man vil være retfærdig, maa man ogsaa anerkende, at der til en vis Grad har fundet en kunstig Opavling af den tyske Industri Sted. Følgerne heraf var Toldmure, skærpet Konkurrence og Kaprustning indtil det krigeriske Sammenstød. Til Forhindring af saadanne Katastrofer er mellemstatlige Overenskomster til Opretholdelse af Fredspligten ikke alene tilstrækkelige; de maa paa en virksom Maade *udbygges og støttes ved en Forstaaelse om Produktionens Omfang og Afsætningsmarkederne for Europas Nøgleindustri samt ved en Udligning af Arbejdsbetingelserne til det bedst mulige Niveau. Rivaliseringerne mellem Folkene maa forsvinde, der er ikke mere Plads for det ene Lands Overherredømme over det andet.*

Fagforeningerne i de europæiske Lande har i Efterkrigstiden bidraget overordentligt meget til at bane Vejen for et bedre Samarbejde mellem Folkene i Europa Ved den hurtige Genoptagelse af de indbyrdes Forbindelser

har de sammen med andre Faktorer forberedt og skabt en Atmosfære af en bedre gensidig Forstaaelse, paa hvilken den nuværende politiske Tilnærmelse mellem de europæiske Folk for en stor Del hviler. De virker banebrydende og jævner Vejen for det økonomiske og sociale Fremskridt indenfor det egne Land, og udover dette er de Forkæmpere for en bedre økonomisk og politisk Samvirken mellem Folkene.

Af de asiatiske Folkeslags lave økonomiske og kulturelle Stilling, hvorfra der netop nu kommer Efterretning om en forfærdende Hungersnød, kan vi drage den Slutning, at Arbejdskraftens Billighed hæmmer Industrialiseringen og Udbygningen af Samfærdselsmidlerne. Kun Japan er en Undtagelse, idet dette Land i forholdsvis kort Tid er steget op til at blive en Verdensmagt af anden Rang. For de andre har det hidtil ikke været nødvendigt at erstatte den billige menneskelige Arbejdskraft med Maskinerne. Maskinarbejde bliver først da nødvendigt og lønnende, naar Arbejdskraften stiger i Værdi. Men heller ikke de øvrige asiatiske Folkeslag kan i det lange Løb unddrage sig Industrialiseringen. Naar fremmede, paa industriel Basis fremstillede Varer, trænger ind i Landet, fordi de er billigere eller bedre end de med Haanden fremstillede Varer, og endog springer over de opstillede Toldskranker, saa knuses ogsaa i disse Lande Haandværkets og Manufakturets primitive Produktionsform af Kapitalismen. For Tekstilindustrien i Kina er denne Proces allerede begyndt. Industrialiseringen af de nye Industrilande foregaar i Modsætning til dens Forbilleder — i hvilke der foregik en langsom Vækst fra den lille Bedrift til den mellemstore og fra denne til Storbedriften — paa den tekniske set højeste Skala. Det gælder navnlig for Tekstilindustrien i Japan og Kina, hvorved England har mistet sine oversøiske Afsætningsmarkeder. Japan forarbejder for Tiden med 7,5 Millioner Tene i en 17 Timers Produktion med Toskifte kvantitativt lige saa meget Bomuld som England med 55 Millioner Tene ved en Arbejdstid paa 44 Timer og derunder.

I Kapitalismens Udviklingsproces i Verdens Industrilande ser vi, at Føringen gaar over til de Folkeslag, som vurderer og respekterer de skabende Mennesker højest. Det er Tilfældet i Amerika trods den manglende sociale Forsorg paa Grund af de højere Lønninger. For den sociale Forsorgs Vedkommende maa det nødtvungent følge efter, naar det har naaet Mættelsespunktet for det indenlandske Markeds Opsugningsevne, og den amerikanske Industri optræder stærkere end hidtil paa Verdensmarkedet og underkastes dettes Svingninger. Det voldsomme Fald i Kurserne for Industripapirerne paa Børsen i New York er et bemærkelsesværdigt Tegn paa, at Omvæltningen er ved at fuldbyrdes. Ogsaa i Amerika er Arbejdsløsheden foruroligende høj. Der kan naturligvis i dette Land med sine rige Hjælpekilder lettere dæmmes op for den end hos os.

Den ofte fremsatte Indvending, at Fagforeningernes Lønpolitik svækker og underbinder Konkurrenceevnen for de enkelte Lande paa Verdensmarkedet, er urigtig. De Tider er definitivt forbi, da et enkelt Land paa Grundlag af lave Lønninger og lang Arbejdstid kan drive Dumpingpolitik overfor socialt højere staaende Lande. Det vilde straks føre til dettes Afsondring fra Verdensmarkedet ved Toldspærringer. Det er jo netop det, der er Skyld i *Europas Nød:* Lukningen af Landene mod hverandre før Krigen og kunstig Opflaskning af nye Industrier ved Statssubventioner og lave Lønninger. Ikke høje Lønninger og kort Arbejdstid, men den *stagnerende Købeevne overfor* Industriarbejdets *voksende Produktionsevne* bærer Skylden for de nuværende Vanskeligheder. De forskellige europæiske Landes Industrier blev sat et Tiaar tilbage i deres naturlige Videreudvikling; de er nu tvunget til i hurtigt Tempo at indhente Amerikas Forspring. At dette som Følge af den store Mangel paa Kapital medfører Vanskeligheder, er en Selvfølge. De Lande, som ikke direkte deltog i Verdenskrigen, blev ved den — tilmed paa ensidig Maade — begunstiget i deres Udvikling, og Verdens industrielle Produktionsapparat blev udviklet langt udover Afsætningsmulighederne. Genoprettelsen af normale Forhold vil ikke være let, men er absolut nødvendig for Verdens industrielle Forhold.

Fagforeningerne i vel nok alle Lande har gennemgaaende støttet og fremmet Rationaliseringen trods de dertil knyttede alvorlige Skyggesider. Men de har ligesaa indtrængende advaret imod Forhastelse og Skinrationalisering. Rationaliseringen, d. v. s. *Omlægningen af Industrien til den højeste Grad af Økonomi, mister enhver Mening, dersom den foretages* forhastet og usystematisk *paa en Tid, da Verdensmarkedet indsnævres og de indenlandske Markeder har en relativt ringe Optagelsesevne.* Den bliver dobbelt betænkelig, dersom den kun indskrænkes til Bedriften og undlader Gennemorganiseringen af hele Industrigrene. Det nytter ikke den enkelte Automobilfabrik, at den gaar over til Seriefabrikation, men iøvrigt lader det sideløbende Arbejde og det modgaaende Arbejde med sine »døde Produktionsfaktorer«, der mindst maa anslaas til 30 pCt., vedblive at bestaa. Bedrifter, der lige har gennemført deres Omlægning med Anvendelse af betydelige Midler, maa standses; de kostbare Indretninger er i Løbet af en Nat blevet til gammelt Jern. Men Arbejdere og Funktionærer sættes i Tilfælde af en saadan Fejlrationalisering hensynsløst paa Gaden. De hjemfalder til Understøttelse og belaster den samlede økonomiske Etat, i Stedet for at yde produktivt Arbejde og hæve Helhedens Socialprodukt. Fejlen ligger her i Systemet, i Økonomiens fuldstændige Planløshed. Vi har nok i alle Lande Økonomi- eller Arbejdsministerier, i hvilke der flittigt iagttages og registreres, men Økonomien styres og ledes i alt for ringe Grad. Og Deltagerne i de internationale økonomiske Konferencer hører heller ikke paa de faatallige Arbejderrepræsentanters advarende Ord. De er aabenbart ikke fuldtud klare over Situationens Alvor, ellers vilde man paa en ganske anderledes energisk og systematisk Maade gaa i Lag med Løsningen af det europæiske økonomiske Problem. Den paatænkte toaarige Undladelse af yderligere Toldforhøjelser er jo dog et ret *magert* Resultat af de langvarige Forhandlinger. Navnlig naar enkelte Lande tilmed i Forvejen søger at bringe rigtig megen Toldforhøjelse i deres Lade.

I Tyskland høres nu megen Klage over Ka-

pitalnød. At det tyske Samfund ikke raader over tilstrækkelig Kapital til den nødvendige hurtige Modernisering af de industrielle Anlæg og til at holde dem i Gang, kan ikke benægtes. Men det er urigtigt at skyde Skylden derfor over paa Fagforeningernes Lønpolitiks Konto, ligesom det ogsaa er urigtigt at paastaa, at der overhovedet slet ikke — eller i alt Fald i alt for ringe Grad finder Nydannelse af Kapital Sted. Det skader Tysklands Kredit nøjagtigt paa samme Maade, som naar Rigsbankspræsident Dr. Schacht (nu afgaaet) forhindrer Optagelsen af udenlandske Laan til Tyskland. Alene Indskuddene i de tyske kommunale Sparekasser, Andelsforetagenderog Brugsforeninger beløber sig for Tiden til 13 Milliarder Mark imod 22 før Krigen. Naar der tages Hensyn til Pengenes mindre Værdi, er det kun en Trediedel af Førkrigstidens. At Nydannelsen af Kapital endnu ikke har naaet det samme Omfang som i Tiden før Krigen, er en Selvfølge. Et Samfund, der ved Krig og Inflation er blevet berøvet *en hel Generations opsparede Arbejdsudbytte*, kan umuligt allerede kort Tid efter denne frygtelige Aareladning af egen Kraft skabe Kapital i samme Omfang som tidligere. En saadan Forventning strider imod alle Love for Kapitaldannelse. De tyske Fagforeninger træder derfor paa det eftertrykkeligste i Skranken for Optagelsen af udenlandsk Kapital i den tyske Økonomi til *produktive Formaal* og paa passende Betingelser. De arbejder for en Forstaaelse mellem de europæiske Folkeslag paa det politiske og det økonomiske Omraade, der forøger Tilliden til hverandre og fremmer Kreditevnen hos de trængende Lande. Men tilsidesat Nationalisme og ugrundet Sortseeri bærer Skylden for, at der midlertidigt endogsaa udvandrer tysk Kapital til Udlandet. Kapitalismen er altid kun »national«, saa længe den giver Udbytte.

(Fortsættes.)

Børskrak og Udbyttedeling.

Efter at den første store Ophidselse over det vældige Børskrak i New York har givet Plads for roligere Overvejelser, begynder man i de Forenede Stater at drage Lære af de sidste Maaneders Begivenheder. Herved spiller ogsaa det Spørgsmaal en Rolle, hvorvidt i det Land, hvor den bedrestillede Arbejder har »sit Automobil og sine Aktier«, d. v. s. betragtes som en halv Kapitalist, Arbejderne er direkte berørt af Kursfaldet paa Børsen. Dermed har Arbejderpressen ogsaa stillet Spørgsmaalet om Udbyttedelingen i Form af Arbejderaktier til Diskussion. Saa godt som alle Udtalelser — deriblandt ogsaa den amerikanske Landsorganisations officielle Udtalelser — retter sig mod dette tilsyneladende saa menneskevenlige Princip. Dette kan vel nok navnlig føres tilbage til, at de amerikanske Fagforeninger i de senere Aar i stedse større Udstrækning lider under de af Arbejdsgiverne oprettede »Company Unions«, de for Arbejderne ved en enkelt Virksomhed dannede Fagforeninger, som paa enhver Maade støttes af Bedriftsledelsen. Fagforeningerne er derfor interesserede i at vise, hvorledes Arbejdernes direkte Afhængighed af Arbejdsgiveren uvægerlig maa have ugunstige Følger, uanset det nu drejer sig om Begunstigelser i Form af »Velfærdsindretninger« i Bedriften eller Dividender af Aktier i vedkommende Bedrift. I hvilken Grad Arbejdsgiverne er sig bevidst, at deres Magt over Arbejderne er truet, grundet paa de stærke Svingninger i Aktiernes Værdi, fremgaar bl. a. af, at flere store Firmaer gjorde eller i hvert Fald foregav at gøre sig store Anstrengelser for at beskytte de aktieejende Arbejdere og Funktionærer mod Følgerne af Børskraket, hvad der naturligvis med Henblik paa Omfanget af det almindelige Sammenbrud i de fleste Tilfælde slet ikke var muligt. Thi Kraket ramte sluttelig ogsaa mange Værdier, som man besnakkede Arbejderne til at købe under Foregivende af, at de var lige saa sikre som Statspapirer.

For at skjule Sagernes virkelige Stilling gik en fremstaaende Leder af et Storfirma endog saa vidt, at han lovede at stille sin personlige Formue som Sikkerhed for Arbejdernes og Funktionærernes Aktier. Dermed formaaede han selvsagt ikke at standse det uimodstaaelige Kursfald, ja, hans eget Firmas Aktier noterede endog et Tab af indtil 100 Dollars. Standard Oil Company i New York lovede sine Funktionærer at belaane deres Aktier med 43 Dollars pr. Aktie for at undgaa et Tvangssalg (dermed vilde man naturligvis ikke blot hjælpe Arbejderne og Funktionærerne, men frem for alt støtte Aktiernes Kurs). Selskabets Aktier faldt alligevel fra 43 til 31,75 Dollars, saaledes at Arbejderne tabte 11,25 Dollars pr. Aktie. Til Slut havde Arbejdsgiverne nok at gøre med at hytte deres eget Skind, endsige ofre Tid og Penge paa at beskytte deres Arbejdere og Funktionærer mod Tab. I mange Tilfælde kunde Arbejderne og Funktionærerne heller ikke forvente en saadan Støtte, fordi de i den almindelige Spekulationsrus havde opkøbt Papirer til de højeste Priser, betalt dem med et Beløb, som var indtil 40, 50 og 60 Gange større end den Dividende, de kunde forvente paa Grund af deres Aktier i Virksomheden (ganske bortset fra, at Selskabets Bestyrelse til enhver Tid har Ret til at udsætte Udbetalingen af denne Dividende).

Under Hensyn til alle disse Erfaringer kommer det bekendte amerikanske Fagforeningsblad »The Trade Union News« til følgende Konklusion: »Børskraket har styrket de organiserede Arbejderes Modstand mod Udbyttedeling i Form af Aktiebesiddelse og svækket de Nationaløkonomers Stilling, som har forfægtet det modsatte Standpunkt. Den af Teoretikere og Arbejdsgivere udtænkte Plan vedrørende Arbejderaktier som Middel til at fjerne enhver Uoverensstemmelse mellem Kapital og Arbejde, har erholdt et haardt Slag. Finanskraket vil tilintetgøre Arbejdernes Tro paa Nytten af denne Udbyttedeling, som den amerikanske Landsorganisation og dennes Organisationer altid har bekæmpet paa det kraftigste.«

Den amerikanske Landsorganisations Pressemeddelelser skriver i denne Sammenhæng: »Rekordkraket i Wallstreet har ligeledes ramt mangen Arbejder, som købte Aktier i den Tro, at han dermed blev »Kapitalist«

og erhvervede sig Medbestemmelsesret i den Virksomhed, hvor han er beskæftiget. Denne Teori forfægtes især af saakaldte »Økonomer«, som hvert Øjeblik rykker frem med nye Planer om Ødelæggelse af Fagforeningerne. Aktierne i United States Steel handledes til en Pris af 261 Dollars og sank til 153 Dollars, hvad der betyder et Tab af 108 Dollars pr. Aktie. Dette Selskabs Arbejdere og Funktionærer købte ganske vist dette Papir paa Afbetaling til en billigere Pris end den højeste Notering. Men der vil alligevel hengaa lang Tid, forinden Aktiernes Værdi atter har naaet den Sum, for hvilke de blev erhvervede.«

I hvilken Grad Arbejdsgiverne har draget Lære af Børskraket, forsaavidt Muligheden af en Beherskelse af Arbejderne kommer i Betragtning, fremgaar af følgende Beretning, som I. F. C.s Pressemeddelelser har modtaget fra privat Kilde:

»I de to sidste Maaneder af 1929 indtraadte forskellige Forandringer med Hensyn til Arbejdernes økonomiske Stilling i saadanne Virksomheder, som har oprettet Spareinstitutioner for deres Arbejdere og indført de saakaldte Arbejderaktier. Den vigtigste Aarsag til disse Forandringer er Børskraket i de senere Maaneder. Virksomheder, som i den sidste Tid omgikkes med Planer angaaende Indførelse af Udbyttedeling i Form af Arbejderaktier, har nu henlagt disse og paatænker at oprette Sparekasser, hvorved den med Aktiespekulationer forbundne Risiko forhindres, og Arbejderne erholder Mulighed for en regelmæssig og systematisk Opsparing. Alle disse Grunde har foranlediget flere Virksomheder til at henlægge deres Planer om Udbyttedeling og Udstedelse af nye Aktier. Det kan ikke nægtes, at Arbejderne i de sidste 2 Aar har opkøbt Papirer, hvis Kurs i den sidste Tid og endnu fremdeles ligger under Anskaffelsesprisen. Da de Priser, Arbejderne betaler for deres Aktier, i Reglen ligger under den normale Kurs, var det nys indtraadte Kursfald ikke saa skadeligt for disse Aktieejere. Ligeledes maa det antages, at den Kursstigning, man i indviede Kredse anser for ganske sikker i en nær Fremtid, vil medføre, at Aktiernes Værdi kommer til at ligge betydeligt over det Beløb, Arbejderne betalte for disse Papirer. I det store og hele kan det dog siges, at Tusinder af Industriarbejdere i den senere Tid har lidt Tab som Følge af Børskraket. Resultatet heraf vil være, at man med Hensyn til Anskaffelse og Forvaltning af Arbejderaktier vil gaa frem med større Forsigtighed og — i hvert Fald foreløbig — mere vil beskæftige sig med Oprettelse af Sparekasser for Bedriftens Arbejdere.«

Med Henblik paa denne Udvikling kan det vistnok siges, at dersom Arbejderne ikke har begrundet Haab om at kunne forsøde deres indirekte Afhængighed af Arbejdsgiveren gennem en sikker Udsigt til en god Dividende, har de sikkert ikke den ringeste Anledning til at sælge deres Handlefrihed ved at anbringe deres opsparede Penge i deres Arbejdsgivers Virksomhed. Thi dermed vilde de sælge deres Friheder uden at faa noget i Stedet.

(I. F. C.)

Arbejderaristokrati!

Dersom man vil samle Argumenter til Fordel for Industriforbundsformen, behøver man kun at beskæftige sig med den Skæbne, der har ramt adskillige alt for udprægede Fagforbund. De Forenede Stater, der er bekendt som Landet med et saakaldt »Arbejderaristokrati«, d. v. s. stærke og eksklusive Fagorganisationer for Arbejderne i højtkvalificerede Fag, opviser mange Eksempler herpaa. Vi ser her, hvorledes paa den ene Side de under den faglige Landsorganisation hørende Fagforbund søger at bevare deres gamle Traditioner, og hvorledes paa den anden Side de mere indsigtsfulde Elementer indenfor Bevægelsen stedse mere indser Nødvendigheden af den faglige Organisering af alle Arbejdere, altsaa baade de faglærte, tillærte og ufaglærte. Begge disse Strømninger gjorde sig tydeligt bemærket paa den sidste amerikanske Fagforeningskongres, især i Sammenhæng med Behandlingen af den faglige Organisering af Arbejderne i Sydstaterne samt ved Drøftelsen af Vandringsspørgsmaalet. Vi erindrer i denne Forbindelse om den af Landsorganisationens Metalarbejderdepartement fremlagte Beretning, der fremhæver, at den af Fagbevægelsen saa kraftigt understøttede Begrænsning af Indvandringen ganske vist har forhindret Tilgang af billige, ufaglærte Arbejdere fra Syd- og Østeuropa, men at der til Gengæld har fundet en stor Kapitaleksport Sted fra Amerika, hovedsagelig til de samme Lande, hvis Indbyggere blev forhindret i at udvandre til de Forenede Stater. I disse Lande er der oprettet store Filialfabrikker og andre Foretagender. (Den Kapital, U. S. A. har anbragt i Udlandet, beløber sig til ikke mindre end 27 Milliarder Dollars).

Denne Udvikling har gjort Fagbevægelsen i U. S. A. noget betænkelig. Det er næsten symbolsk, at netop i den nyere Tid et af Statistisk Departement udgivet Skrift og en Bog af Socialogen Ware med stor Tydelighed viser, hvortil overdreven Fagstolthed kan føre. De her nævnte Publikationer indeholder nemlig det amerikanske Vinduesglasarbejderforbunds sørgelige Historie. Dette, i Aaret 1880 under Mottoet: Aldrig give efter! stiftede Forbund, indtog tidligere en ubestridt Monopolstilling baade i U. S. A. og udenfor dettes Grænser i forskellige store Glasværker i andre Lande. Da Forbundet stod paa sin Magts højeste Tinde, var det endog i Stand til at foreskrive Produktionens Størrelse. Dets Medlemmer arbejdede kun 5 Dage ugentlig og havde 2 Maaneders Sommerferie. De fortjente Ugelønninger fra 30 til 70 Dollars. Deres Arbejde var i højeste Grad kvalificeret og fordrede nogle kemiske Kendskaber til Glasset, en Primadonnas Lungestyrke og overordentlig stor Modstandskraft mod Varmen. Da det ved de ovenfor nævnte Lønninger drejer sig om Førkrigslønninger, vil man uden videre forstaa, at Vinduesglasmagerne var den bedstbetalte Arbejderkategori indenfor Fagbevægelsen i U. S. A. De følte sig ogsaa saa fuldkommen sikre indenfor deres Organisations solide Volde, at de endog troede at kunne modsætte sig Indførelsen af nye Arbejdsmetoder. Da de første nye Maskiner kom frem, besluttede Forbundet uden

Tøven »ikke at anerkende disse Maskiner og ikke optage de Arbejdere som Medlemmer, der arbejder ved disse Maskiner«. Besættelsen af de ledige Arbejdspladser var nemlig hidtil et rent Familieanliggende. Kun amerikanske Statsborgere kunde optages i Forbundet, og kun saadanne Lærlinge fik Adgang til Faget, som var Brødre til eller Sønner af Medlemmer. Glasarbejderne arvede Haandværket af deres Fædre og lod det gaa over paa deres Sønner. Giftermaal blandt Fagets Familiemedlemmer var Reglen. For i fuldt Omfang at kunne opretholde denne Konstellation blev Arbejdsgiverne tvungne til ikke at indføre Maskiner. Forbundet var en Magt, som ikke tog Hensyn til de andre i Industrien beskæftigede Arbejderes Interesser. Indtil Krigens Ophør gik alt efter Ønske, men saa var Forbundet heller ikke længere i Stand til at standse Udviklingen. Paa det Tidspunkt var Forbundets Medlemsantal og Arbejdslønnen endnu temmelig høj. Men da man vedblivende stillede sig døv overfor den nye Udviklings Nødvendigheder, kom det uundgaaelige Tilbageslag. Allerede i 1923 var Medlemsantallet gaaet ned paa 16,000 — mod 70,000 i 1910 — og i 1928 blev Forbundet opløst. Det talte paa det Tidspunkt kun 1000 Medlemmer. Paa dets Gravsten kunde der passende indhugges følgende lærerige Ord: Denne Organisation omfattede engang de bedst betalte Arbejdere i U. S. A. Den begik Selvmord grundet paa dens Eksklusivitet, dens Antipati mod de ufaglærte Arbejdere og dens Foragt for Udviklingen til Industriforbund.

(I. F. C.)

Verdenshandelen i Maskiner.

Af *P. P. Svejstrup.*

Man faar en bedre Forstaaelse af, hvad der foregaar i Nutiden, og dertil et lille Kig ind i Fremtiden, ved at samle og sammenligne de statistiske Oplysninger om Verdenshandelen med Maskiner. En saadan Sammenligning viser først, i hvor høj Grad den tyske Industri er kommet til Kræfter efter Krigen, saaledes at Tyskland sammen med England og de Forenede Stater nu er saa ubetinget førende paa Verdensmarkedet, at 80 pCt. af Verdenseksporten kommer fra disse Lande. Der er dog en betydelig Forskel mellem de tre Lande, og dette fremgaar maaske bedst af en Sammenligning mellem den tyske og den amerikanske Maskinindustri for Aaret 1925.

	Tyskland	De For. Stater
Antal Virksomheder	15,965	10,086
Produktionskapacitet (Evne)	5,038 Mill.Mk.	17,000 Mill.Mk.
Antal beskæftigede	612,165	775,000
Beskæftigede pr. Virksomhed	38	77
Antal Hestekræfter	615,113	2,239,188
H. K. pr. beskæftiget	1	2,9
Produktionsværdi	2,900 Mill.Mk.	14,892 Mill.Mk.
— pr. beskæftiget	4,737,2 Mk.	19,200 Mk.
Eksport	758 Mill. Mk.	1295 Mill. Mk.
— i pCt. af Produktion	26,2	8,7

Det, Opmærksomheden særlig fæster sig ved i disse Tal, er, at Produktionsværdien pr. beskæftiget er ca. fire Gange saa stor i de Forenede Stater som i Tyskland; disse Tal er utvivlsomt rigtige, fordi de er anerkendt fra ledende Kredse i Maskinindustrien i de to Lande. Om de end skal anvendes med noget Forbehold, fordi Prisniveauet i de to Lande ikke er ens, saa kan man dog af Tallene slutte, at der i de Forenede Stater er flere store Virksomheder, der fremstiller forholdsvis faa Standardvarer ved Masseproduktion; at Anlægene har mange kostbare Maskiner, men forholdsvis faa Arbejdere. Omvendt er der i Tyskland forholdsvis mindre Virksomheder, der fremstiller første Klasses Kvalitetsvarer, at Anlægene er billigere og ikke saa rigt maskinelt udrustede, men at der til Gengæld er mange Arbejdere pr. produceret Stykke.

Akkurat den samme Modsætning kommer man til ved at se lidt nærmere paa de to Landes Eksport af Maskiner. Hovedparten af Tysklands Eksport gaar til Europa, hvor det er langt forud for sine Konkurrenter. Tager man som Eksempel det lille, industrielt højt udviklede Holland, saa importerede det i den sidst kendte Periode: Januar—September 1928, for 190 Mill. Kr. Maskiner, heraf 53½ pCt. fra Tyskland, 18½ pCt. fra England, 8½ pCt. fra de Forenede Stater og Resten fra andre Lande. Tager man et større Land, der er knap saa industrialiseret, som Frankrig, saa er Forholdet noget lignende. En samlet Indførsel af Maskiner i 1929 til en Værdi af 269 Mill. Mk. fordeltes med 45 pCt. fra Tyskland, 21 pCt. fra de Forenede Stater og 15 pCt. fra England. Noget tilsvarende gælder alle Lande paa Europas Fastland, Tyskland er overalt førende om end i større eller mindre Grad. I denne Forbindelse maa ogsaa nævnes den tyske Handelsaftale med Rusland, og at af Ruslands Indførsel af Maskiner i 1927—28 for ialt 298 Mill. Mk. kom 57 pCt. fra Tyskland, 20 pCt. fra de Forenede Stater og 8½ pCt. fra England.

Gaar vi udenfor Europa til Lande, der i industriel Henseende er længere tilbage, er Billedet helt anderledes. Det drejer sig ofte om Købere, der ikke kan betale kontant, men maa kræve længere Kredit, og den kan ikke ydes af tyske, men derimod af amerikanske Firmaer. Vi ser da ogsaa, at et Land som Argentina i 1926 indførte for 173 Mill. Mk. Maskiner, heraf var 52½ pCt. fra de Forenede Stater, 14 pCt. fra England og 16 pCt. fra Tyskland. Det samme er i endnu højere Grad Tilfældet med de Forenede Staters direkte Naboer, nemlig Verdens største Importør af Maskiner, Kanada, hvor Indførselen ialt androg 500 Mill. Mk. og heraf kom 94 pCt. fra de Forenede Stater, ¾ pCt. fra Tyskland og ca. 4½ pCt. fra England, og Meksiko, der i 1926 havde en samlet Indførselsværdi af 83 Mill., og heraf kom 8½ pCt. fra Tyskland, 81 pCt. fra de Forenede Stater og 6½ pCt. fra England. Disse Tal viser, hvor stærkt de amerikanske Kapitalinteresser trænger frem, og i hvor høj Grad Slagordet: Amerika for Amerikanerne, er en økonomisk Realitet. Men ogsaa udenfor Amerika trænger de Forenede Stater sig frem. Saaledes trænges den engelske Maskineksport tilbage i Lande, hvor Englands Handel tidligere var fuldstændig dominerende. Indførse-

len til Australien havde 1927—28 en Værdi af 179 Mill., heraf kom 5 pCt. fra Tyskland, 49 pCt. fra de Forenede Stater og 43 pCt. fra England. Japan havde en Indførselsværdi i 1928 af 165 Mill. Mk., heraf kom 15½ pCt. fra Tyskland, 35½ pCt. fra de Forenede Stater og ca. 30 pCt. fra England. Kort sagt, udenfor Europa trænger den amerikanske Kapital og de forholdsvis billige Standardvarer stærkt frem.

Dette hænger sammen med, at England ikke har samme Evne til at give Køberne langvarig Kredit, og at den engelske Industri ikke fremstiller de forholdsvis billige Standardmaskiner, som de varme Lande med deres svagt udviklede Landbrug og billige industrielle Arbejdskraft ønsker. England er dog endnu paa Maskinindustriens Omraade førende i Sydafrika, Ny Zeeland, Ægypten, Siam og frem for alt Indien. Af den indiske Indførsel af Maskiner, der i 1927—28 ialt havde en Værdi af 245 Mill., kom 7 pCt. fra Tyskland, 10½ pCt. fra de Forenede Stater og 76½ pCt. fra England. Men selv denne forholdsvis gunstige Stilling for England betyder en Tilbagegang i Sammenligning med Tiden før Krigen. I 1913—14 var Indførselsværdien kun det halve (126 Mill.), men heraf kom 92 pCt. fra England, 2½ pCt. fra de Forenede Stater og ca. 5 pCt. fra Tyskland. Denne Udvikling vil sikkert fortsættes, ikke mindst efter, at den indiske Frihedsforkæmper, Mahatma Gandhi, ikke længere kæmper for en Tilbagevenden til det gamle Haandværk, men for en uafhængig og selvstændig Udvikling af det indiske Erhvervsliv, og hertil kræves i første Omgang en meget stor Indførsel af Maskiner. Om Indien har Allgemeine deutsche Gewerkschaftsbund udgivet en interessant og meget objektiv Bog: Das werktätige Indien.

Et andet Land med en meget stor Befolkning og ret anselige industrielle Muligheder er Kina. Nu er Udviklingen ganske vist midlertidig standset af Borgerkrig og Uroligheder, men det ligger nær at tænke sig en stærk Udvikling, naar Forholdene er kommet i Ro; paa en saadan forestaaende hastig Udvikling tyder ogsaa den Kendsgerning, at Antallet af unge Kinesere, der studerer Teknik og Ingeniørvidenskab, er meget stort, og mange af disse unge vil utvivlsomt i de kommende Aar sætte nye Virksomheder igang i Kina.

Der er mange, der af den økonomiske Udvikling i de senere Aar drager temmelig pessimistiske Slutninger med Hensyn til Europas Fremtid, idet de hævder, at de andre Verdensdele befinder sig i en hurtig Udvikling og snart ikke mere behøver det gamle Europa. Saadanne Slutninger er kun delvis rigtige, fordi Europæerne — den hvide Race — endnu er de andre teknisk overlegen, og jeg skulde mene, at det uhyre Arbejde, der i Europa, og først og fremmest i Tyskland, gøres for at bevare den tekniske Overlegenhed, vil bevirke, at de særlig vanskelige tekniske Arbejder ogsaa i Fremtiden vil blive forbeholdt Europa, saaledes at Fremtiden vel ikke vil give Europa samme overlegne Stilling som før Krigen, men at Europa ogsaa af den fremtidige Udvikling vil faa tildelt saa mange Opgaver, at der vil kunne skaffes Beskæftigelse til Befolkningen, og disse forholdsvis gunstige Chancer for Europas Industrilande gælder ikke mindst Maskinindustrien, idet det er et Omraade, hvor der stadig skal tages nye, uprøvede og stedse vanskeligere Opgaver op.

Er Formere „Mimoser“ og „Vejle-Fjord-Patienter“?

Hvis en Direktør fra A/S Burmeister & Wain skal besvare ovennævnte Spørgsmaal, vil han sikkert svare Ja, idet to af disse Herrer allerede føler sig overbeviste om, at det er saaledes, og det skulde være underligt, om ikke deres Kolleger, om ikke andet saa af kammeratlige Hensyn, skulde mene det samme.

I en Sag, som forrige Aar behandledes helt op til faglig Voldgift, og som drejede sig om Erstatning til Formerforbundets Medlemmer, der ikke havde kunnet arbejde en Dag paa Grund af Kulde i Støberiet, og hvor Aktieselskabet iøvrigt gjorde Mod-Erstatningskrav gældende, blev Afgørelsen, at Parterne skulde »fri for hinandens Tiltale være«.

Sagen var hjemmehørende paa Strandgade-Værftet, og naar Afgørelsen blev som nævnt, maa Aarsagen væsentligst søges i, at det var Varmeapparatet, der var i Uorden, og Opmanden mente, at det kunde ingen af Parterne gøre for.

Under Sagens Forløb repræsenteredes Aktieselskabet bl. a. af Direktør Uggerløse, der ganske ugenert fremsatte den Paastand, at Formerne maatte være Mimoser.

Mimoser er, som bekendt, en sart, tropisk Planteslægt.

At meget af Arbejdet er stillestaaende, og at Materialet, der skulde arbejdes i, var frosset, berørte ikke Direktørens Syn paa Sagen.

* * *

Den 17. Februar i Aar afholdtes der Mægling paa Aktieselskabets Metalstøberi, ogsaa paa Klage over Kulde i Støberiet. Arbejdet havde været standset 2½ Time af den Grund, og herfor krævede man Timeløn udbetalt, men det var der naturligvis ikke Tale om. Mæglingsmødet er iøvrigt omtalt under »Organisationernes Rubrik«.

Her mødte Underdirektør Holm op som Repræsentant for Aktieselskabet og erklærede, at Formerne maatte være Patienter fra Vejle-Fjord, samt at de kritiserede alt, men for Fremtiden blev der overhovedet intet Hensyn taget til dem og deres Klager.

Metalstøberiet er for nogen Tid siden flyttet fra Christianshavn til Frederiksholm, hvor det store Jernstøberi og Staalstøberi ogsaa er beliggende. Aktieselskabet har købt det saakaldte forhenværende »Balticaværft«, nu hedder det »Søndre Værft«, og der er Metalstøberiet henflyttet til.

Her har man nu — sagde Direktøren — indrettet et

moderne Støberi, men intet er d'Hrr. Formere tilpas, og man skulde ikke tro, at man havde med voksne Folk at gøre.

Med Hensyn til »det moderne« paa Frederiksholm, vilde det klæde Hr. Direktøren at tale saa smaat. Fra Sporvognens Endestation og ud til Jernstøberiet vadede Arbejderne aarevis i Pløre op til Anklerne, medens Grundejerne og Kommunen var uenige om, hvem der skulde anlægge Gade og holde den vedlige. Det var ikke langt fra, at Mimose-Patienterne havde stillet Krav om Udlevering af Gummistøvler.

Paa Grunden, hvor Metalstøberiet er beliggende, fik Formerne den ene vaade Sok efter den anden, naar de gik til og fra Støberiet, indtil Aktieselskabet anlagde en Svellebro, men kort Tid efter, at den var blevet anbragt, blev den igen fjernet. Der skulde graves op. Den var kun borte et Par Dage, sagde Hr. Holm. Tillidsmanden maatte da meddele Direktøren, at der efter almindelige Menneskers Beregning maatte gaa 2½ Uge paa hver af Direktørens Dage, thi Broen var væk i 5 Uger.

At Arbejderne adskillige Gange har maattet forlade Støberiet paa Grund af Os, Røg og Metaldampe, er vel netop, fordi Metalstøberiet er saa moderne. Det moderne er saa vel udviklet, at man endog har maattet køre gasforgiftede Folk derfra og til Hospitalet.

At Støberiets Funktionærer skulde have nogen Pligt til at sørge for, at der blev opvarmet den paagældende Morgen, kunde Direktøren ikke indse. Tillidsmanden kunde have klaget straks om Morgenen, sagde han. At Arbejderne den omskrevne Morgen tænkte, at der vel blev fyret op paa Foranledning af Støbemesteren, var en Tanke saa absurd, at den ikke kunde finde Vej til Hr. Direktørens Hjerne.

Imidlertid er der noget, der hedder Fabrikstilsyn, og det kan være, at man dér ser noget mere forstaaende paa Tingene.

Arbejderne maa stryge det mimoseagtige af sig og ikke gaa rundt paa Frederiksholm og ligne Patienter fra Vejle-Fjord, thi de maa da kunne forstaa, at de ikke, som enkelte andre, kan aflægge deres »Visitter« paa Værftet i Biler eller i Officersbaaden.

A. N.

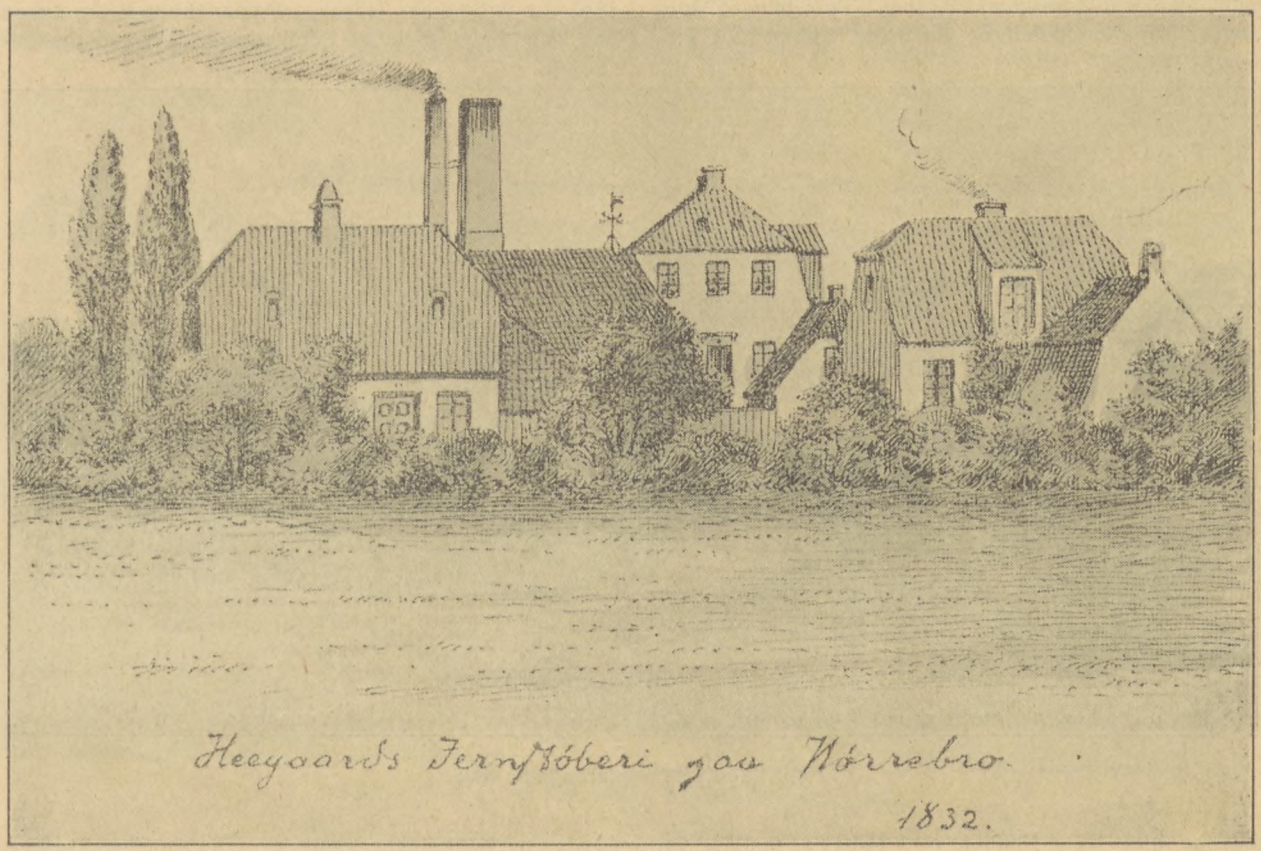

Vore Virksomheder.

A/S Anker Heegaard.

I Aaret 1928 udsendte A/S Anker Heegaard et Festskrift, og Udsendelsen begrundedes med, at det da var 125 Aar siden, at den store, gamle Heegaardske Isenkramforretning grundedes i København, at det var 100 Aar siden, det Heegaardske Jernstøberi anlagdes i

København, og at det var 70 Aar siden, den Heegaardske Virksomhed aabnedes i Frederiksværk.

Virksomhedens Grundlægger, Mathias Anker Heegaard, var født den 14. Januar 1776 i Stubbekøbing, men henlevede sin Barndom paa Samsø, hvor Faderen var Præst. Efter at være konfirmeret kom han i Isenkræmmerlære i København i samfulde 7 Aar, nemlig fra Mikkelsdag 1790 til Mikkelsdag 1797.

Den 14. November 1803 fik han tilskødet en Ejendom i Frederiksborggade i København, og her grundlagde han sin Isenkramforretning. Forretningen blev drevet baade en detail og en gros. Købmænd i Provinserne blev hans Kunder, og i Løbet af faa Aar var Virksomheden den største i sin Art i København. I 1807 blev Heegaard Bestyrer af Raadvad Fabrik, der den Gang ejedes af Isenkræmmerlauget, men han drev sin Forretning i København ved Siden af.

Alle Københavnere og dertil naturligvis mange Provinsfolk ved, hvor »Blaagaards Plads« ligger paa Nørrebro i København, dette Luftbælte og denne Legeplads for Børn, som Stedet nu er. Netop paa denne Plads anlagde Heegaard i 1828 sit Jernstøberi. Terrænet, der begrænses af nuværende Nørrebrogade og Aaboulevarden paa den ene Led og nuværende Griffenfeldtsgade og Peblingesøen paa den anden Led, kaldtes den Gang »Blaagaards-Terrænet«. I 1825 købte Mathias Anker Heegaard en Parcel paa dette Terræn og byggede sig der en Sommerbolig. I Aaret 1827 købte han 3 tilstødende Parceller, og disse 4 tilsammen dannede en Plads paa ca. 5 Tønder Land.

Den 11. Oktober 1827 sendte han Kongen en Ansøgning om dér paa Pladsen at »maatte anlægge en Kuppelovn for at drive et Jernstøberi«. Sit Andragende begrundede han med, at da alle støbte Gryder, Kakkelovne, Strygejern og »andre finere Ting af støbt Jern« i betydelig Mængde indførtes fra Udlandet, men hverken i Kvantitet eller Kvalitet, som der var Afsætning for, var dette en Mangel, der burde afhjælpes og derved skabe Arbejde for andre Mennesker, nemlig Professionister, som dertil maatte anses for fornødne.

Efter nogle Vanskeligheder modtog han i 1828 Privilegiet paa Anlægget af Støberiet, hvorefter det opførtes med Facade til den nuværende Blaagaardsgade. Indtil 1849 var Fabrikkens Udsalg i Frederiksborggade, altsaa paa den anden Side af Peblingesøen. Virksomhedens

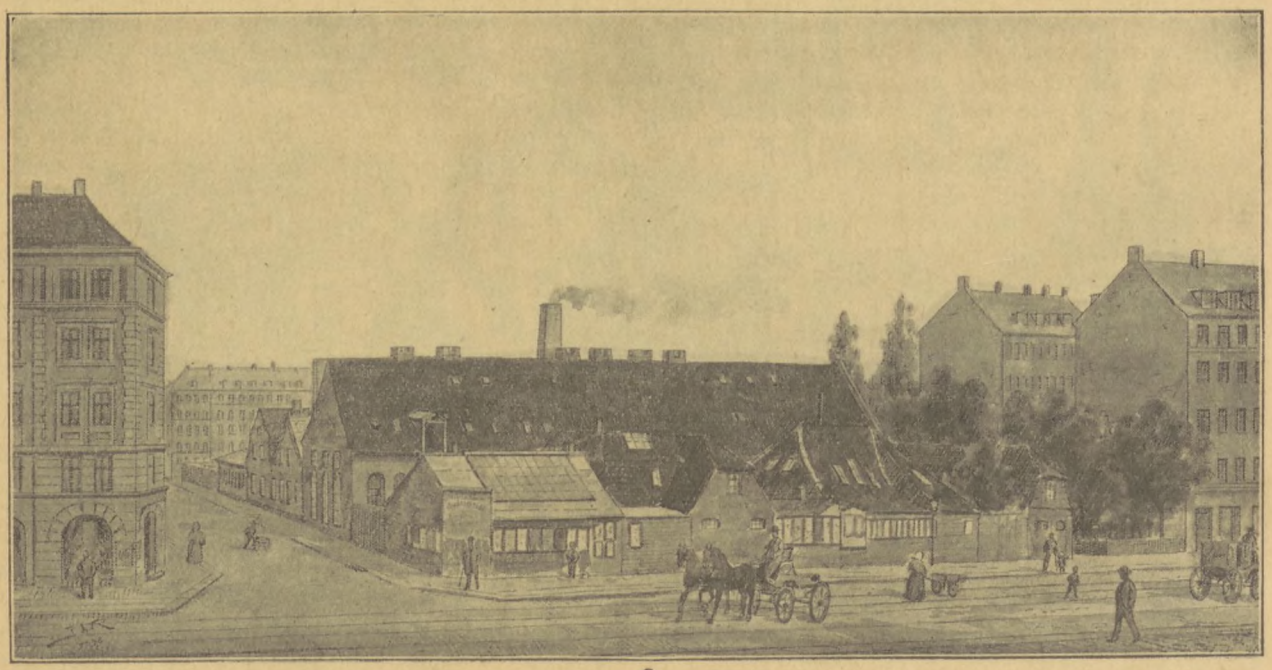

Fabrikken i Blaagaardsgade 1898.

Gryder og Kakkelovne vandt stort Ry gennem Tiderne, og blandt andre Artikler, der i særlig Grad fabrikeredes, kan nævnes: Komfurer, Pander, Kedler, Strygejern, Fyrtøj, Mortere, Brevpressere, Ornamenter, Fodskrabere, Tagvinduer, Gravkors og Gittere o. s. v. Man faar her igennem et Indtryk af, at Isenkræmmeren sad Manden i Blodet.

M. A. Heegaard døde den 24. April 1837 — en Mand, som Jernstøberiet og Isenkramforretningen havde gjort meget velstaaende. Hans Testamente viste, at de to ældste Sønner, August Heegaard, f. 1810, og Anker Heegaard, f. 1815, havde Ret til, enten tilsammen eller hver for sig, at overtage saavel Isenkramforretningen som Støberiet og de dertil hørende Ejendomme. De havde begge været i Lære hos Faderen og overtog i Kompagni begge Virksomhederne.

Hvad der imidlertid bidrog til, at Firmanavnet omtrent blev kendt i enhver Krog af Landet, var, at Fabrikationen af emaillerede Gryder fremstod. Man finder endnu den Dag i Dag nemt en Husmoder, der tror, at hvis en emailleret Gryde er, som den skal være, da maa

der findes et »F« og en Krone derpaa. En Bagersvend stillede en Emaille til Raadighed for Fabrikken, og ved at eksperimentere kom man til det fine Resultat ikke alene at blive landskendt, men ogsaa at være den eneste her i Landet, der den Gang kunde emaillere. Det skulde og maatte give Bonus. Nu om Dage emaillerer man paa hveranden Fabrik.

Et Kig ind i Datidens Forhold faar man gennem følgende:

Byportene holdtes lukkede om Natten, om Vinteren saaledes fra Kl. 12 Nat til Kl. 7 Morgen. Kun gennem Nørreport lod det sig gøre at slippe tidligere ud, men

sensgade, Stengade, Korsgade og Blaagaardsgade, 8½ Tønde Land.

I 1857 købte han Statens Fabrikker i Frederiksværk for 118,000 Rigsbankdaler, og det var ved Auktion. Han overtog det hele den 1. Januar 1858. Ved Købet af Fabrikken i Frederiksværk blev Heegaard en af Landets største Industridrivende, men Virksomheden led stærkt under, at der ved Byen ingen Havn fandtes. I 1863 søgte Heegaard Indenrigsministeriet om Tilladelse til for egen Regning, men mod Ret til at oppebære Havne- og Skibsafgifter, at anlægge en Havn. Efter nogen Genvordighed fik han Tilladelsen. Havnen anlagdes og ejes

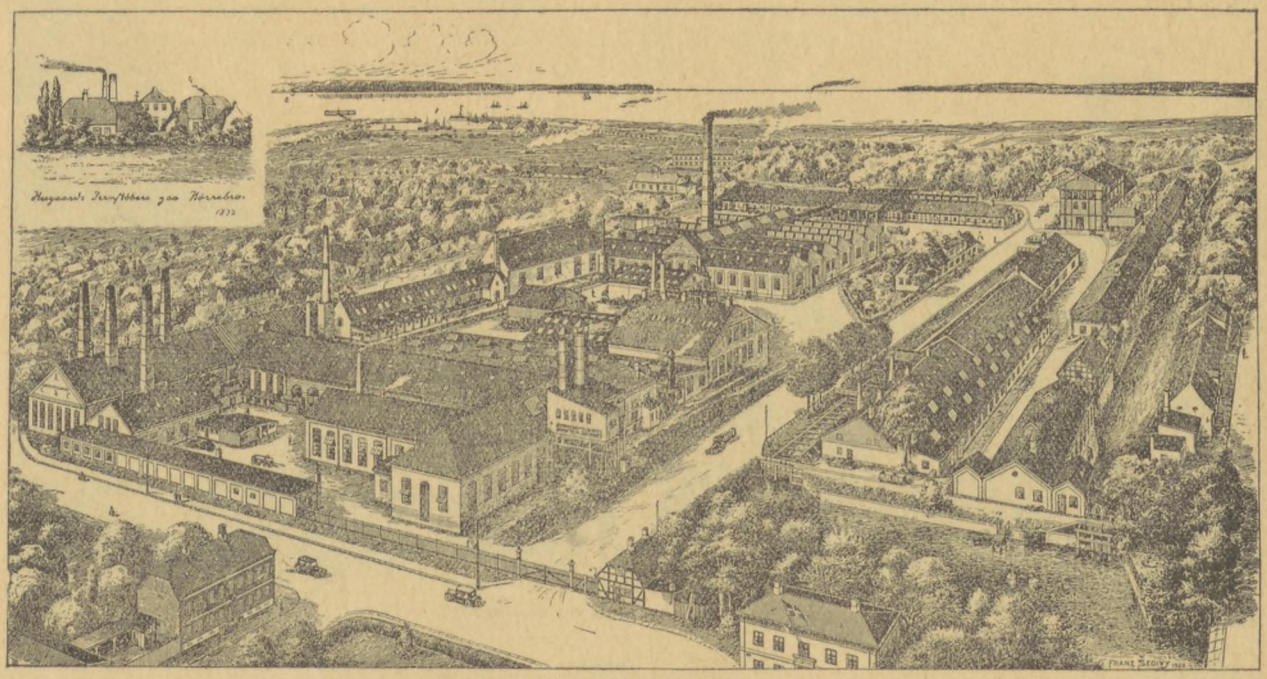

Anker Heegaards Fabrikker i Frederiksværk 1928.

det kostede to Skilling for hver Gang, og Heegaards Arbejdere maatte erlægge dette Beløb, da man begyndte Arbejdet Kl. 5 Morgen. Arbejdstiden har nok været mindst 12 Timer om Dagen, men det nævnes der nu ikke noget om i Festskriftet. Efter mange Besværligheder lykkedes det at faa Passagen gjort gratis fra Kl. 4 Morgen, men i det Andragende, Firmaet Heegaard sendte Magistraten herom, anførtes, at »Arbejderne ikke havde Raad til at betale disse Bompenge«, thi for Arbejdsmanden andrager det 1/24 og for Lærlingen 1/16 af deres Fortjeneste.

Brødrene stemte imidlertid ikke overens i forretningsmæssig Henseende og skiltes i 1847. Anker Heegaard overtog for egen Regning Støberiet og de dertil hørende Arealer.

I Tiaaret 1847—1857 gik Støberivirksomheden støt og roligt frem, og Arbejderantallet var gennemsnitlig 75. Paa de Tider erhvervede Heegaard sig yderligere nogle Arealer paa Blaagaard, og for hvem, der nu er kendt paa Nørrebro i København, er det let at se, hvad Areal Heegaard kom til at eje, idet Grænserne blev Baggeden Dag i Dag af Fabrikken. Anlæget kostede 15,000 Rigsdaler.

Først efter Anker Heegaards Tid fik Byen Baneforbindelse, idet Privatbanen Hillerød—Frederiksværk aabnedes i 1897. I 1916 forlængedes den til Hundested.

Før Heegaards Tid havde man støbt nogle Kirkeklokker paa Frederiksværk. Denne Virksomhed tog han op i stort Omfang, og bl. a. er der fra 60-erne til ind i 80-erne leveret Klokker til Sct. Johannes Kirke, Metodistkirken samt Frue Kirke i København og dernæst til en Række Kirker i Provinserne.

En Tid lang beskæftigede man sig med Dampmaskiner og Kedler dertil, og en Fabrikation, som Staten aftog, var Bomber, Kugler og Spidsgranater til Hæren og Marinen. Ogsaa Københavns Kommune var Kunde. Saaledes er Stakittet omkring Ørstedsparken leveret af Anker Heegaards Fabrikker.

I 90-erne ofredes mange Penge for at faa iværksat en Fabrikation af Landbrugsmaskiner samt Mejerimaskiner, men det kunde ikke betale sig, da Omsætningen var for ringe. De emaillerede Gryder og Kakkelovnene

var stadig en stor Artikel, og Magasinovnene opstod. Et Forsøg paa at lave Handskesymaskiner faldt uheldigt ud.

Man siger i Festskriftet: Heegaard kom til at staa i et — efter Tiderne afpasset — »patriarkalsk« Forhold til sine Arbejdere.

Sidst i 60-erne, men særlig i 70-ernes stærke Byggeperiode solgte Heegaard Størstedelen af sine Grunde i Blaagaardskvarteret, og det gjorde ham til en rig Mand. Tab havde han ogsaa haft en Del af, idet, som foran nævnte fordelt saaledes, at Louis Heegaard ledede Fabrikken i Frederiksværk, M. A. Heegaard den i København, medens Svogeren, B. Stephensen, var merkantil Leder.

Man fortsatte Virksomhederne i de gamle Spor, men i 1890 optog man i Frederiksværk Fabrikationen af Pladejerns-Emaillegods. 23 Aar senere overdrog man denne Del af Virksomheden til Carl Lunds Fabrikker i København.

Den 23. April 1888 opdagede en Former, at der var

Ved Fabrikkens Port.

nævnt, det ikke var alt, hvad han beskæftigede sig med, der gav Overskud.

Fra 1866 til 1885 var Anker Heegaard Medlem af Bestyrelsen for Rimestads »Arbejderforeningen af 1860«. Hvormeget »Arbejderforening« denne Sammenslutning var fremgaar af, at han havde testamenteret Foreningen 20,000 Kr., hvis den til det Tidspunkt, Udbetaling skulde ske, havde 1000 Medlemmer, der var virkelige Arbejdere. Foreningen fik ikke Legatet.

78 Aar gammel døde han i 1893. To Sønner, Louis Heegaard og Mathias Anker Heegaard, samt en Svigersøn, Bjørn Stephensen, overtog 1. Januar 1884 Virksomhederne saavel i København som i Frederiksværk. I 1890 havde han oprettet Testamente, hvorefter, mellem andet, forskellige Institutioner var skænket Legater til en samlet Sum paa 355,800 Kr.

I mange Aar var Ledelsen mellem de tre foranIld i Emailleværkstedet i Frederiksværk. Over Værkstedet fandtes Modelkammeret. Alt dette brændte eller ødelagdes.

I 1898 solgtes Arealet i København med paastaaende Bygninger til Københavns Kommune, og Virksomheden flyttedes til en ny opført Fabrik i Lyngbygade, senere døbtes den om til Hillerødgade.

I 1913 solgtes denne Fabrik til Maskinfabrikken »Aurora«, og hele Heegaards Virksomhed forlagdes til Frederiksværk.

Sidst omtalte M. A. Heegaard døde i 1910, og i 1914 fulgte Broderen, Louis Heegaard, altsaa Lederen i Frederiksværk, efter. Sidstnævnte betegnes som en udpræget konservativ Natur, som ikke følte sig tiltrukket af den senere Tids store organisationsmæssige Udvikling.

Den næste Heegaard i Virksomheden var en Søn af Louis Heegaard, H. Anker Heegaard. Han havde været

Inspektør paa Frederiksværk og var uddannet i Støberibranchen.

Aaret 1918 sammensluttedes Firmaet med A/S L. Lange & Co., Svendborg, men denne Sammenslutning maatte i 1926 træde i Likvidation.

I Januar 1927 rekonstrueredes Virksomheden i Frederiksværk paany under Navnet A/S Anker Heegaard, og man siger derom i Skriftet, at naar man naaede dertil, skyldtes det i første Række Direktør Harald Plums rige Initiativ. I disse Dage tænkes der lidt anderledes om samme Hr. Plums Initiativ.

Endelig maa det anføres, at Firmaet i 1926 fik tillagt Prædikat Kgl. Hof-Leverandør. Der maa altsaa være noget, der hedder kongelige Gryder.

Den 1. Januar 1928 skete der en Sammenslutning med De forenede Jernstøberier med Fabrikkernes Specialisering for Øje.

Sluttelig nævner man i Skriftet, at man paa Fabrikkens Areal i Frederiksværk møder Længer med gammeldags Præg, Blomster og Hygge, som sammen med de gule Mure gemmer et moderne Driftsmateriel. Det førstnævnte er Billederne her ogsaa et Udtryk for.

Udendørs er der megen Idyl i Frederiksværk.

Paa Kontoret opbevares adskillige gamle Redskaber og Værktøjer, saaledes en Støder, der den 23. November 1911 er afleveret efter at være brugt af den samme Former dagligt i 46 Aar.

Lidt Værkstedsteknik.

Trapezgevind.

»Den danske Standardiseringskommission« har nylig udsendt en Dansk Standard for Trapezgevind. Standarden omfatter 2 Blade, DS 16, Bl. 1, med Diametre fra 10—80 mm, og DS 16, Bl. 2, med Diametre fra 82—300 mm. Bladene gengives paa Siderne 92 og 93 her i Fagbladet. Trapezgevindet er foretrukket som Afløsning for det ofte anvendte flade Gevind paa Dele, der er særlig udsat for Slid. Det flade Gevind er mindre hensigtsmæssigt, da det ved Fastspænding af Møtrikken kan indtræffe, at dennes Akse kan forskyde sig i radial Retning i Forhold til Skruens Akse, afhængigt af Diameterspillerummet mellem Skrue og Møtrik. Det flade Gevind er ikke standardiseret i noget Land. Dansk Standard for Trapezgevind er fastsat i Overensstemmelse med de tyske Normer. Disse omfatter dog foruden det almindelige Gevind tillige et finere og et grovere Trapezgevind. Af Tabellerne vil det bemærkes, at Spindlerne altid er forsynet med Runding i Overgangen fra Bunden til Gevindflanken. I Møtrikken derimod tillades saavel Runding som skarp Overgang, idet der blot forlanges, at Rundingsradius skal være mindre eller lig med et bestemt Tal.

I nedenstaaende Liste anføres andre udkomne Danske Standards, der er af Interesse for Smede- og Maskinfagene:

DS 1 — *Normaldiametre.*
DS 2 — Bl. 1 — *Staaltove* til Kraner, Elevatorer, Hejseværker o. l. (6×19 Traade).
DS 2 — Bl. 2 — *Staaltove* til Kraner, Elevatorer, Hejseværker o. l. (6×37 Traade).
DS 3 — *Justeringstemperatur.*
DS 4 — *Whitworth-Gevind,* 1/4"—6".
DS 6 — *Metrisk Gevind,* 6—80 mm.
DS 7 — *Whitworth-Rørgevind,* 1/8"—18".
DS 9 — *Skrueformer,* Oversigtsblad med Benævnelser.
DS 10 — *Møtrikformer,* Oversigtsblad med Benævnelser.
DS 11 — Bl. 1 — *Skrueender,* 1/4"—2", 6—52 mm.
DS 11 — Bl. 2 — *Skrueender,* 2 1/4"—6", 56—80 mm.
DS 12 — *Dørmaal.*
DS 13 — *Højre- og Venstrebetegnelse* for Vinduer og Døre.
DS 14 — *Normalkonus.*
DS 15 — *Normalrundinger.*
DS 16 — Bl. 1 — *Trapezgevind,* 10—80 mm.
DS 16 — Bl. 2 — *Trapezgevind,* 82—300 mm.

DS-Standardblade forhandles af »Den danske Standardiseringskommission«, Industribygningen, Opgang J., Telf. Central 8100, hvor Abonnement paa samtlige DS-Standardblade kan tegnes. Prisen paa enkelte Blade er 50 Øre pr. Stk. Ved samtidig Køb af flere Blade af samme Nummer gælder forskellige Rabatbestemmelser.

Værktøjsstaal.

Arter og Anvendelse.

(Sluttet.)

Crom-Manganstaal og Crom-Wolfram-Manganstaal.

Disse Staal har lignende Egenskaber som tilsvarende Cromstaal og Crom-Wolframstaal; men samtidig udmærker de sig ved særlig gunstige Hærdeegenskaber, idet de næsten ikke forandrer deres Rumfang ved Hærdning. Derved bliver Kastninger, Længdeforandringer og Fare for Hærderidser indskrænket til det mindst mulige, saaledes at Staalene er fortrinligt egnede for komplicerede Snitstempler og Stanseværktøjer, der ikke kan rettes efter Hærdningen ved en Tilslibning.

Sammensætning pCt.				Glødetemperatur ° C			Anløbning ° C
Kul	Mangan	Crom	Wolfram	smede	udgløde	hærde	
0,9	0,9	0,5	—	850—950	720—730	790—810	Ca. 200 °
1	0,9	1,1	1,5	850—950	720—730	790—830	Efter Behov indtil blaa Anløbning paa Arbejdssiden

Ovenstaaende to Legeringer (efter: Die moderne Stanzerei von E. Kaczmarck) er Eksempler paa saadanne Staal. Begge Staalene skal hærdes i Olie.

(Fortsættes Side 94.)

Dansk Standard
Kl. Nr.....

Trapezgevind
10—80 mm

DS
16
2 Blade — Blad 1

December 1929 **1. Udg.**

$h = 0{,}5 \cdot s + a$
$h_1 = 0{,}5 \cdot s + a - b$
$h_2 = 0{,}5 \cdot s + 2a - b$

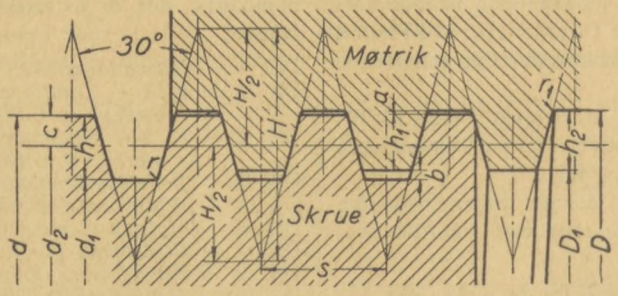

$H = 1{,}866 \cdot s$
$c = 0{,}25 \cdot s$
$r_1 \leqq 0{,}25$ mm

Trapezgevind med Diameter f. Eks. 60 mm betegnes: **60 TG**

Skrue			Stigning	Rundning	Flankediameter	Højde	Højde	Højde	Frigang	Frigang	Møtrik		Skruediameter
Diameter d	Kærnediameter d_1	areal	s	r	d_2	h	h_1	h_2	a	b	Diameter D_1	Diameter D	d
mm	mm	mm²	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
10	6,5	33	3	0,25	8,5	1,75	1,25	1,5	0,25	0,5	7,5	10,5	10
12	8,5	57	3	0,25	10,5	1,75	1,25	1,5	0,25	0,5	9,5	12,5	12
14	9,5	71	4	0,25	12	2,25	1,75	2	0,25	0,5	10,5	14,5	14
16	11,5	104	4	0,25	14	2,25	1,75	2	0,25	0,5	12,5	16,5	16
18	13,5	143	4	0,25	16	2,25	1,75	2	0,25	0,5	14,5	18,5	18
20	15,5	189	4	0,25	18	2,25	1,75	2	0,25	0,5	16,5	20,5	20
22	16,5	214	5	0,25	19,5	2,75	2	2,25	0,25	0,75	18	22,5	22
24	18,5	269	5	0,25	21,5	2,75	2	2,25	0,25	0,75	20	24,5	24
26	20,5	330	5	0,25	23,5	2,75	2	2,25	0,25	0,75	22	26,5	26
28	22,5	398	5	0,25	25,5	2,75	2	2,25	0,25	0,75	24	28,5	28
30	23,5	434	6	0,25	27	3,25	2,5	2,75	0,25	0,75	25	30,5	30
32	25,5	511	6	0,25	29	3,25	2,5	2,75	0,25	0,75	27	32,5	32
△ 34	27,5	594	6	0,25	31	3,25	2,5	2,75	0,25	0,75	29	34,5	34 △
36	29,5	683	6	0,25	33	3,25	2,5	2,75	0,25	0,75	31	36,5	36
△ 38	30,5	731	7	0,25	34,5	3,75	3	3,25	0,25	0,75	32	38,5	38 △
40	32,5	830	7	0,25	36,5	3,75	3	3,25	0,25	0,75	34	40,5	40
△ 42	34,5	935	7	0,25	38,5	3,75	3	3,25	0,25	0,75	36	42,5	42 △
44	36,5	1046	7	0,25	40,5	3,75	3	3,25	0,25	0,75	38	44,5	44
△ 46	37,5	1104	8	0,25	42	4,25	3,5	3,75	0,25	0,75	39	46,5	46 △
48	39,5	1225	8	0,25	44	4,25	3,5	3,75	0,25	0,75	41	48,5	48
△ 50	41,5	1353	8	0,25	46	4,25	3,5	3,75	0,25	0,75	43	50,5	50 △
52	43,5	1486	8	0,25	48	4,25	3,5	3,75	0,25	0,75	45	52,5	52
55	45,5	1626	9	0,25	50,5	4,75	4	4,25	0,25	0,75	47	55,5	55
△ 58	48,5	1847	9	0,25	53,5	4,75	4	4,25	0,25	0,75	50	58,5	58 △
60	50,5	2003	9	0,25	55,5	4,75	4	4,25	0,25	0,75	52	60,5	60
△ 62	52,5	2165	9	0,25	57,5	4,75	4	4,25	0,25	0,75	54	62,5	62 △
65	54,5	2333	10	0,25	60	5,25	4,5	4,75	0,25	0,75	56	65,5	65
△ 68	57,5	2597	10	0,25	63	5,25	4,5	4,75	0,25	0,75	59	68,5	68 △
70	59,5	2781	10	0,25	65	5,25	4,5	4,75	0,25	0,75	61	70,5	70
△ 72	61,5	2971	10	0,25	67	5,25	4,5	4,75	0,25	0,75	63	72,5	72 △
75	64,5	3267	10	0,25	70	5,25	4,5	4,75	0,25	0,75	66	75,5	75
△ 78	67,5	3578	10	0,25	73	5,25	4,5	4,75	0,25	0,75	69	78,5	78 △
80	69,5	3794	10	0,25	75	5,25	4,5	4,75	0,25	0,75	71	80,5	80

I nogle Landes Standards anbefales det at undgaa de med △ mærkede Diametre.

Trapezgevind 82—300 mm: se Blad 2.

Trykt med Tilladelse af „Den danske Standardiseringskommission".

Dansk Standard
Kl. Nr.

Trapezgevind
82—300 mm

DS 16
2 Blade — Blad 2

December 1929 **1. Udg.**

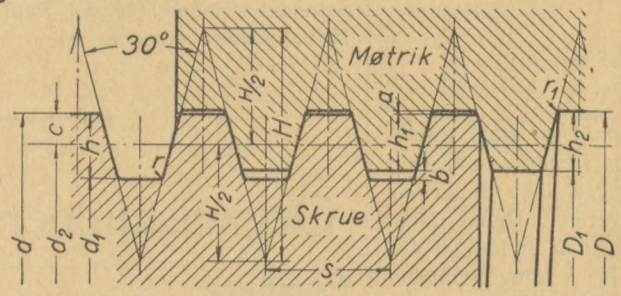

$h = 0{,}5 \cdot s + a$
$h_1 = 0{,}5 \cdot s + a - b$
$h_2 = 0{,}5 \cdot s + 2a - b$

$H = 1{,}866 \cdot s$
$c = 0{,}25 \cdot s$
$r_1 \leqq 0{,}25$ mm for $d \leqq 110$ mm
$r_1 \leqq 0{,}50$ mm for $d \geqq 115$ mm

Trapezgevind med Diameter f. Eks. 100 mm betegnes: **100 TG**

Skrue			Stigning	Rundning	Flankediameter	Højde	Højde	Højde	Frigang	Frigang	Møtrik		Skruediameter
Diameter d	Kærnediameter d_1	areal	s	r	d_2	h	h_1	h_2	a	b	Diameter D_1	Diameter D	d
mm	mm	mm²	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
△ 82	71,5	4015	10	0,25	77	5,25	4,5	4,75	0,25	0,75	73	82,5	82 △
85	72,5	4128	12	0,25	79	6,25	5,5	5,75	0,25	0,75	74	85,5	85
△ 88	75,5	4477	12	0,25	82	6,25	5,5	5,75	0,25	0,75	77	88,5	88 △
90	77,5	4717	12	0,25	84	6,25	5,5	5,75	0,25	0,75	79	90,5	90
△ 92	79,5	4964	12	0,25	86	6,25	5,5	5,75	0,25	0,75	81	92,5	92 △
95	82,5	5346	12	0,25	89	6,25	5,5	5,75	0,25	0,75	84	95,5	95
△ 98	85,5	5741	12	0,25	92	6,25	5,5	5,75	0,25	0,75	87	98,5	98 △
100	87,5	6013	12	0,25	94	6,25	5,5	5,75	0,25	0,75	89	100,5	100
△ 105	92,5	6720	12	0,25	99	6,25	5,5	5,75	0,25	0,75	94	105,5	105 △
110	97,5	7466	12	0,25	104	6,25	5,5	5,75	0,25	0,75	99	110,5	110
△ 115	100	7854	14	0,5	108	7,5	6	6,5	0,5	1,5	103	116	115 △
120	105	8659	14	0,5	113	7,5	6	6,5	0,5	1,5	108	121	120
△ 125	110	9503	14	0,5	118	7,5	6	6,5	0,5	1,5	113	126	125 △
130	115	10387	14	0,5	123	7,5	6	6,5	0,5	1,5	118	131	130
△ 135	120	11310	14	0,5	128	7,5	6	6,5	0,5	1,5	123	136	135 △
140	125	12272	14	0,5	133	7,5	6	6,5	0,5	1,5	128	141	140
△ 145	130	13273	14	0,5	138	7,5	6	6,5	0,5	1,5	133	146	145 △
150	133	13893	16	0,5	142	8,5	7	7,5	0,5	1,5	136	151	150
△ 155	138	14957	16	0,5	147	8,5	7	7,5	0,5	1,5	141	156	155 △
160	143	16061	16	0,5	152	8,5	7	7,5	0,5	1,5	146	161	160
△ 165	148	17203	16	0,5	157	8,5	7	7,5	0,5	1,5	151	166	165 △
170	153	18385	16	0,5	162	8,5	7	7,5	0,5	1,5	156	171	170
△ 175	158	19607	16	0,5	167	8,5	7	7,5	0,5	1,5	161	176	175 △
180	161	20358	18	0,5	171	9,5	8	8,5	0,5	1,5	164	181	180
△ 185	166	21642	18	0,5	176	9,5	8	8,5	0,5	1,5	169	186	185 △
190	171	22966	18	0,5	181	9,5	8	8,5	0,5	1,5	174	191	190
△ 195	176	24329	18	0,5	186	9,5	8	8,5	0,5	1,5	179	196	195 △
200	181	25730	18	0,5	191	9,5	8	8,5	0,5	1,5	184	201	200
210	189	28055	20	0,5	200	10,5	9	9,5	0,5	1,5	192	211	210
220	199	31103	20	0,5	210	10,5	9	9,5	0,5	1,5	202	221	220
230	209	34307	20	0,5	220	10,5	9	9,5	0,5	1,5	212	231	230
240	217	36984	22	0,5	229	11,5	10	10,5	0,5	1,5	220	241	240
250	227	40471	22	0,5	239	11,5	10	10,5	0,5	1,5	230	251	250
260	237	44115	22	0,5	249	11,5	10	10,5	0,5	1,5	240	261	260
270	245	47144	24	0,5	258	12,5	11	11,5	0,5	1,5	248	271	270
280	255	51071	24	0,5	268	12,5	11	11,5	0,5	1,5	258	281	280
290	265	55155	24	0,5	278	12,5	11	11,5	0,5	1,5	268	291	290
300	273	58535	26	0,5	287	13,5	12	12,5	0,5	1,5	276	301	300

I nogle Landes Standards anbefales det at undgaa de med △ mærkede Diametre.

Trapezgevind 10—80 mm: se Blad 1.

Trykt med Tilladelse af „Den danske Standardiseringskommission".

Hurtigstaal.

Herved forstaas højtlegerede Crom-Wolframstaal, der er i Besiddelse af den karakteristiske Egenskab, at Hærdningen ikke taber sig kendeligt ved Anløbning indtil 600° C. Sammensætningen er som Regel:

0,6—0,8	pCt.	Kul.
14—20	—	Wolfram.
3—6	—	Crom.
0—2	—	Vanadium.
0—10	—	Cobolt.

Staalets udbredte Anvendelse som Drejestaal, Høvle- og Borestaal o. s. v. beror først og fremmest paa dets ovennævnte Egenskab, at Hærdningen ikke taber sig kendeligt, selv ved høje Anløbningsvarmer. Denne Egenskab er dog kun til Stede, naar Staalet er hærdet ved den rigtige Hærdetemperatur, nemlig — efter Sammensætningen — 1250—1350° C. Hvis Hærdningen er udført ved lavere Temperatur, taber Haardheden sig allerede ved Anløbning til ca. 300°.

Smedning af Hurtigstaal maa kun foretages ved Temperaturen mellem 1250 og 1000° C. Da Staalet er selvhærdeligt, maa det efter Smedningen afkøles langsomt i Aske. *Udglødning* efter Smedningen sker ved langsom Opvarmning til 800—850°. Denne Temperatur holdes nogen Tid, afhængig af Staalets Sammensætning, hvorefter Afkølingen maa ske meget langsomt i Ovn.

Hærdning foretages ved langsom Forvarmning til 850—900°, derefter hurtig Opvarmning til Hærdetemperaturen — i Reglen ca. 1320° —, hvorefter der afkøles i Olie eller Luftblæst. Opvarmer man til for høj Hærdetemperatur, faar man Staalet forbrændt. Fræsere og andre Værktøjer af vanskeligere Form hærdes ved en noget lavere Temperatur.

Anløbning af Hurtigstaal er ønskelig, naar Staalet har været hærdet ved den rigtige Hærdetemperatur. En Anløbning til ca. 500—550° C forøger i saa Tilfælde Haardheden og Slidbestandigheden. Har Staalet derimod været hærdet ved for lav Temperatur, bevirker Anløbning en Forringelse af Haardheden og Skæreevnen.

Skæremetaller (Haardtmetaller).

De allersidste Aars vigtigste Nydannelse paa Værktøjsomraadet er utvivlsomt Skæremetallerne. Det er overordentlig haarde, staallignende Legeringer, der dog ikke — eller næsten ikke — indeholder Jern. De bestaar af forskellige sjældnere Metaller, saasom Cobolt, Crom og eventuelt Wolfram og Molybdæn foruden Kulstof.

Stellite er et saadant Metal, der har været kendt allerede i længere Tid, men som dog ikke har vundet almindelig Indpas i Maskinindustrien. Et nyere Metal, som allerede paa faa Aar har faaet stor Betydning, er det af Krupp fremstillede »*Widia*« Skæremetal. Det har en Vægtfylde paa 14,4 og faas kun i smaa Stykker, der bruges til paaloddede Skær paa Dreje- og Høvlestaal. Metallet kræver ingen Hærdning, og det kan kun slibes paa særlige Karborundumskiver. Metallet har Hurtigstaalets Egenskab, at Haardheden ikke gaar tabt, selv om Drejningen sker med saa stor Hastighed, at Metallet opvarmes stærkt under Arbejdet.

Paa Grund af Metallets store Haardhed kan det bruges til Drejning i hvidt Støbejern, haarde legerede Staal som Manganstaal og rustfri Staal; men den største Betydning ligger sikkert deri, at Metallet kan arbejde i almindeligt graat Støbejern, i Broncer og vanskeligt bearbejdelige Aluminiumlegeringer med betydelig større Snithastighed, end det er muligt med Hurtigstaal. Ogsaa Arbejdet i Ebonit, Gummi, Papir, Porcelæn og Glas skal Metallet være velegnet for.

E. B.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Observer! *Husk at indsende* Lønstatistikskemaerne straks efter sidste Lønningsdag i Marts.

Esbjerg. Den 19. Februar afholdtes der hos Firmaet Jensen & Olsen et Mæglingsmøde paa Krav om Forhøjelse af Timelønningerne og Krav om et Støbetillæg.

Til Forklaring af det første Spørgsmaal tjener, at Akkordarbejde saa godt som ikke findes paa denne Fabrik, og af det andet, at Kravet gjaldt for de Formere, der skulde deltage i Støbningen i Staalstøberiet.

Det eneste Sted, der her i Landet — foruden hos dette Firma — arbejdes i ren Timeløn i Staalstøberi, er hos A/S Frichs i Aarhus, og her erholder de Formere, der deltager i Støbningen, et saadant Tillæg.

Enighed opnaaedes ikke, og det samme var iøvrigt Tilfældet, da Sagen behandledes ved Timandsmøde den 7. Marts. Hermed er det imidlertid ikke Meningen at lade Sagen bero, og anden Meddelelse skal fremkomme paa et senere Tidspunkt.

Samme Dag afholdtes der Mæglingsmøde hos Firmaet Christoffersen & Larsen i samme By. Her er Forholdet modsat, idet langt det meste Arbejde udføres i Akkord, men af og til løber der lidt Timelønsarbejde paa, og saa har Firmaet fundet ud af, under Henvisning til Akkordfortjenesten, at den Smule Timelønsarbejde, der fremkommer, kunde udføres 8—10 Øre billigere pr. Time, end der betaltes for Timelønsarbejde paa Byens andre Støberier.

Endvidere har Firmaet faaet anskaffet sig en ny tysk Formemaskine, hvortil en ikke faglært anvendes, og ogsaa her har der været nogle Vanskeligheder med at faa Lønforholdet ordnet. Manden selv synes at være rigtig nok, da han indser, at der for Formerarbejde ogsaa skal betales Formerpriser, men samme Opfattelse syntes indtil videre — og formentlig bliver ogsaa det samme Tilfældet i Fremtiden — ikke at herske i Arbejdsmandsforbundets derværende Afdeling.

Det er imidlertid ingen ny Situation, idet den er mødt saa ofte paa forskellige Steder.

Man opnaaede ikke Enighed om noget, og det samme var ogsaa Tilfældet ved Timandsmødet, som afholdtes

den 7. Marts. Det maa nu blive Firmaets Sag, om det kan ordne sig med de enkelte Formere i de Tilfælde, hvor det gør Krav paa at faa Timelønsarbejde udført.

Fredericia. Hos A/S E. Voss er der den 19. Februar afholdt Mæglingsmøde paa Krav om Forhøjelse af Timelønningerne. Der opnaaedes ikke Enighed, og Sagen behandledes derfor videre ved Timandsmøde den 7. Marts.

Her sluttede den med, at 4 Haandformere, der arbejder i ren Timeløn af 134 Øre, fik hver 5 Øre mere i Timen. 1 Maskinformer fik sin Timeløn forhøjet fra 108 til 110 Øre, og 1 fra 110 til 117 Øre.

Endvidere ansattes de for Maskinformere gældende Timelønninger, naar de arbejder i Akkord, saaledes at ingen bliver under 100 Øre.

Hørsholm. Den 3. Marts afholdtes der Mæglingsmøde hos A/S Hørsholm Jernstøberi. Der var Krav om at faa et Afdrag, der sker paa Akkorderne, til at falde bort, men Aktieselskabet henviste til, at Akkordfortjenesten var pr. Time i Gennemsnit 163 Øre, og kunde ikke gaa med til nogen Forhøjelse.

Der var ligeledes Krav fremme om Forhøjelse af Timelønningerne, men heller ikke her opnaaedes Enighed. Sagen vistes tilbage til ny lokal Forhandling, og saafremt denne ikke bringer Afslutning, vil Sagen være at behandle videre paa Timandsmøde.

København. Hos A/S Burmeister & Wains Metalstøberi afholdtes der den 17. Februar Mæglingsmøde. Der var klaget over den Adfærd, en Formand i Støberiet havde udvist ved Afskedigelsen af en Former. Firmaet hævdede, at Mandens Arbejde ikke havde været tilfredsstillende, og Sagen sluttede, uden at der opnaaedes Enighed om noget.

Samtidig afholdtes der Mægling paa et andet Spørgsmaal, nemlig Krav om Betaling for 2½ Times Ventetid til hver Former, fordi de paa Grund af Kulde ikke havde kunnet arbejde i Metalstøberiet.

Der opnaaedes ingen Enighed, men Sagen er iøvrigt omtalt andet Steds i nærværende Blad, og Direktoratet for Fabrikstilsynet er tilskrevet om Sagen.

Nykøbing M. En yngre, ved Modelarbejde beskæftiget Former har faaet sin Timeløn forhøjet med 10 Øre. Den er derefter 124 Øre.

Ringsted. Hos A/S Ringsted Jernstøberi & Maskinfabrik er der den 22. Februar afholdt et Mæglingsmøde paa Krav om Forhøjelse af Akkorderne.

Sagen sluttedes med, at Akkordpriserne for Arbejdet til en bestemt Kunde — med Undtagelse af 2 Akkordpriser — forhøjedes med 10 pCt., og at Akkordpriserne for Fabrikkens øvrige Arbejde — med Undtagelse af 3 bestemte Akkordpriser — forhøjes med 5 pCt.

Den ny Ordning faar tilbagevirkende Kraft til 1. Februar 1930.

Slagelse. Hos A/S »Alliance« afholdtes den 22. Februar et Mæglingsmøde paa Krav om Forhøjelse af Timelønningerne.

Der arbejdes ikke i Akkord paa denne Fabrik. Der opnaaedes ikke Enighed, og Sagen var derfor til Behandling paa et Timandsmøde den 7. Marts, hvor den sluttede med, at en yngre Former fik sin Timeløn forhøjet fra 140 til 145 Øre.

Fabrikken erklærede, at dens økonomiske Status for Tiden var saaledes, at al Tale om Lønforhøjelse maatte være udelukket.

Svendborg. Ved lokal Forhandling er paa Maskinfabrikken »Svendborg« den rene Timeløn hævet for 4 Mand med 4 Øre pr. Mand og Time. Den er derefter 145 Øre.

Sønderborg. Herfra foreligger en Meddelelse om, at Forholdene stadig er uforandrede. Der arbejder kun een Former, og dernæst staar der to Medlemmer af Arbejdsmandsforbundet ved Formemaskinerne. De er selvfølgelig meget daarlig aflagte med Hensyn til Løn, og den kendte Støbemester, Chr. Føgh, der selv i mange Aar har eksisteret som Former og aldrig har gjort sig særlig fordelagtigt bemærket, naar han af og til har optraadt som Støbemester, afholder stadig væk de to Arbejdsmænd fra at faa forbedret deres Lønvilkaar, og den stedlige Afdeling af Arbejdsmandsforbundet kan selvfølgelig heller ikke undvære de to Mands Kontingent, og som Følge deraf maa det være en underordnet Sag, hvad de faar for deres Arbejde.

Metaltrykkere.

Obs! Til Medlemmerne. Da Medlemsbøgerne skal revideres af Arbejdsløshedskassen ved Kontingentaarets Slutning, gøres opmærksom paa, at i Henhold til Arbejdsløshedskassens Love maa der ingen Restancer være ved Udgangen af Marts Maaned, *og al Restance skal være betalt inden den 1. April 1930.*

Specialarbejdere.

Mæglingsmøder. I Anledning af et Lønkrav for Forholdere, Naglevarmere samt Borere afholdtes den 27. Oktober 1929 Mægling paa Svendborg Skibsværft. Enighed opnaaedes ikke, og Sagen henvistes til Timandsmøde.

Den 18. Januar d. A. afholdtes Mæglingsmøde hos A/S Burmeister & Wain, Strandgade-Værftet, i Anledning af Klage over, at Værftet nedsætter Smudsreglementet med 17 pCt. Ingen Enighed, men Sagen henvist til Timandsmøde.

Timandsmøder. Den 1. Oktober afholdtes Timandsmøde til Behandling af et Krav overfor A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, om Forhøjelse af Timelønnen for Medhjælpere i Vinkelsmedien, Smøremænd, Arbejdere i Klejnsmedien og Værktøjsafdelingen. Der

opnaaedes ingen Ordning, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Den 15. November afholdtes Timandsmøde i Anledning af et Krav om en Forhøjelse af Timelønningerne for Borere paa Odense Staalskibsværft. Sagen sluttedes med, at der gaves et Tillæg paa ialt 18 Øre pr. Time til Fordeling mellem Borerne efter Værftets Skøn.

Den 26. November afholdtes Timandsmøde i Anledning af et Lønkrav for Forholdere, Naglevarmere samt Borere paa A/S Svendborg Skibsværft. Sagen sluttede, idet Firmaet indgik paa at forhøje Timelønningerne, saaledes at de paa 87 og 88 Øre forhøjes med 1 Øre, medens Timelønninger paa 81 Øre forhøjes med 3 Øre.

Smede og Maskinarbejdere.

Mæglingsmøder. Ved et Mæglingsmøde hos A/S Frichs i Aarhus den 11. Februar i Anledning af Strid om Betalingen af et Udearbejde i Hørning samt Krav om Forhøjelse af Timelønningerne enedes man om følgende:

Fælles Værkstedsregler bliver gældende i alle Tilfælde undtagen Aarhus By, hvor den hidtidige Ordning bibeholdes.

Der ydes Arbejdere paa Udearbejde et ekstra Tillæg af 14 Øre pr. Time, i Aarhus dog 8 Øre.

Der ydes et Tillæg til de bestaaende Timelønninger af ialt 400 Øre at fordele efter Firmaets Skøn.

Den 11. Februar afholdtes Mægling hos Firmaet Brdr. Brincker, Grejsdals Hammerværk, Vejle, i Anledning af Krav om Forhøjelse af Lønningerne. Man enedes om en Ændring af den hidtil gældende Skala for Tillæg for Timelønstimer; fra Skalaen er undtaget en Maskinarbejder, hvis Timeløn fastsattes til 110 Øre, 1 Smed og 1 Maskinpasser, der hver har 125 Øre, samt 2 Smede, der har 106 Øre pr. Time.

Timandsmøder. Den 14 Februar afholdtes Timandsmøde til Behandling af følgende Spørgsmaal:

1) Strid hos A/S Alfa Separator, København, om Lønforholdene, efter at Arbejdstiden var forlænget fra 40 til 48 Timer pr. Uge. Sagen sluttedes med, at Ugelønnen fastsattes til 85 Kr.

2) Strid hos A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, om Montørtillægget ved Udearbejde paa Prips Skefabrik. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundets Repræsentanter forbeholdt sig deres Stilling.

3) Strid hos A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, om Aflønningen for Pasning af en Dieselmotor fra Kl. 16 til Kl. 12½ paa Øresunds kemiske Fabrikker. Sagen sluttedes med, at Firmaet indgik paa at betale et Beløb af 23 Kr.

4) Klage over, at A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, uberettiget har opryddet nogle Omklædningsskabe. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundets Repræsentanter forbeholdt sig deres Stilling.

5) Klage over, at Nordisk Elektrisk Apparatfabrik, København, har afskediget Tillidsmand G. Johansen. Sagen sluttedes med, at Firmaet tilbød at genantage Johansen som Tillidsmand og betale ham et Beløb af Kr. 150,00 som Erstatning for 20 Dages tabt Arbejdsfortjeneste.

Den 18. Februar afholdtes et Fællestimandsmøde vedrørende Odense Staalskibsværft, hvor man enedes om særlige Værkstedsregler for Værftet.

Overenskomst med „Dynafon", København. Mellem Forbundet og nævnte Firma er der den 22. Februar indgaaet Overenskomst om Løn- og Arbejdsforhold, gældende til 1. Februar 1931. Overenskomsten fastsætter en Grundtimeløn af 110 Øre, og for Arbejde, hvorom der ikke er Enighed om Akkordpris, eller som ikke egner sig for Akkord, ydes et Tillæg af 40 pCt. til Timelønnen. Iøvrigt gælder Overenskomsten med Sammenslutningen samt Fælles Værkstedsregler. Med Indgaaelsen af denne Overenskomst hævedes den overfor Firmaet iværksatte Blokade.

Lønforhøjelse. Ved lokal Forhandling er der opnaaet en Lønforhøjelse paa Oliemøllen i Esbjerg, saaledes at 3 Mand faar 69 Kr. som fast Ugeløn. De havde tidligere 135 Øre pr. Time.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Randers. Firmaet Østergaard & Thaarsthi og samtlige Firmaets Forbindelser.
2. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
3. Aaleeksportør Christensen, Kolding.
4. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
5. Fabrikant Bjerre, Nyborg.
6. Horsens Træskoringefabrik.
7. Knudsens Automobilværksted, Herning.
8. Smedemester Sørensen, Thustrup pr. Skørping.
9. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.
10. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
11. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
12. Mekaniker Nielsen, Rødby.
13. Schultz & Larsen, Otterup.
14. Jørgensen & Søn, Kolding.
15. Brdr. Christensen, Viborg.
16. Automobilværkstedet »Simo«, Finsensvej 50, København.
17. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.

Thisted Afdeling har med Forbundets Sanktion iværksat Blokade overfor Smedemester A. C. Rosenberg, Thisted, der beskæftiger en Smed, som er slettet for

Restance, og som ikke har villet ordne sit Forhold til Fagforeningen.

Sympatistrejke. Siden 29. Oktober f. A. har ca. 30 af Træindustriarbejderforbundets Medlemmer strejket hos A/S Dansk Møbelplade- og Finérfabrik, Odense, paa Grund af Strid om Lønvilkaarene.

Efter Henstilling af det nævnte Forbund har De samvirkende Fagforbund besluttet at etablere Sympatistrejke overfor Virksomheden, og en saadan er efter behørig Varsling traadt i Kraft den 7. Februar ved normal Arbejdstids Ophør. Sympatistrejken omfatter 6 af vore Medlemmer.

Maskinmestrenes Forening opsiger. Til Oplysning for interesserede Medlemmer undlader vi ikke at meddele, at vi fra Maskinmestrenes Forening har faaet Underretning om, at den

»har opsagt den mellem Dansk Dampskibsrederiforening og vor Forening gældende Overenskomst til Ophør den 31. Marts 1930. Endvidere har vi til Ophør samme Dato opsagt de med følgende Dampskibsselskaber afsluttede Særoverenskomster: Det forenede Dampskibs-Selskab, D/S paa Bornholm af 1866, Rønne, D/S »Peder Most«, Svendborg, Em. Z. Svitzers Bjergningsentreprise, Svitzers Bugserafdeling, D/S H. C. Christensen, Marstal, og Firmaet Julius F. Schierbecks Eftf.

Antagelig vil Forhandlingerne om Overenskomsten blive paabegyndt i næste Maaned, og saa snart der foreligger noget Nyt desangaaende, skal der omgaaende tilgaa Dem nærmere Meddelelse.«

Afsluttede Konflikter. Da Helsingør Afdeling har opnaaet en tilfredsstillende Ordning af Forholdene hos Beslagsmed O. Malmgren, Fiolgade 10, Helsingør, er Blokaden overfor denne Virksomhed hævet.

Ligeledes er Blokaden overfor »Dynafon«, Danasvej 38, København, hævet, da Firmaet er indgaaet paa Overenskomst vedrørende Løn- og Arbejdsforhold.

Stiftelsesfester.

Formerne i Frederikshavn.
40 Aar.

Den Kreds paa 4 Mand, der i Februar 1890 samledes i den enes lille 2 Værelsers Lejlighed for at oprette Formernes Fagforening i Frederikshavn, har næppe haft megen Lighed med den, der Lørdag den 15. Februar 1930 samledes med deres Damer i »Forsamlingsgaarden« i Frederikshavn for at fejre Foreningens 40-aarige Bestaaen. Stiftelsesdagen er egentlig den 19. Februar, men naturligvis var Jubilæets Afholdelse henlagt til en Lørdag med Henblik paa den derefter følgende Fridag.

Af Afdelingens oprindelige Stiftere var kun én til Stede, nemlig Former F. Frandsen, der iøvrigt for ikke lang Tid siden fejrede sit 40-aarige Arbejder-Jubilæum paa Fabrikken, og netop ham var det, der i sin Tid tog Tanken om Foreningens Oprettelse op til Virkeliggørelse.

Man taler nu om Dage om Arbejdsgivernes Respekt for Arbejderorganisationerne, men allerede den Gang maa der have eksisteret noget af den Slags, thi da Fagforeningens Oprettelse var under Opsejling, blev Frandsen kaldt paa Kontoret for at faa meddelt, at hvis han ikke ophørte med sit paabegyndte samfundsnedbrydende Arbejde, var hans Dage paa Fabrikken talte.

Dette er igen et Bevis for, at man ikke kan stole paa Arbejdsgiverne, thi Fagforeningen blev en Kendsgerning, men desuagtet har Frandsen arbejdet ud i ét paa Støberiet i over 40 Aar og næppe til nogen Skade for Firmaet.

Indbudt til Festen var Forbundets Formand, og Kl. 7 gik man til Bords, hvor Afdelingens Formand, A. Gersbøl, præsiderede.

Efter at det første Indhug var foretaget paa Middagen, bød han Velkommen, og forannævnte F. Frandsen skildrede derefter Afdelingens Oprettelse og de dermed i Forbindelse staaende Besværligheder.

Lidt senere holdt Forbundets Formand den egentlige Festtale, under hvilken han sammenlignede Arbejdernes Fortidskaar med de nuværende og manede til fortsat Sammenhold, idet han sluttede med Forbundets Tak til Afdelingen for dennes Indsats i Formernes Organisationsbevægelse.

Efter at Kaffen var nydt ved Smaaborde, og et Par i Dagens Anledning forfattede Sange, hvoraf den ene selvfølgelig var en Pris til Damerne, var afsungne, og flere af Deltagerne havde haft Ordet, hævedes Bordet, og Dansen tog sin Begyndelse. Den afbrødes ved Midnatstid af et fælles Kaffebord.

Ogsaa her blev der talt og sunget, og Dansen fortsattes derefter til Kl. 2 Morgen, hvorefter Deltagerne skiltes, enige om at have tilbragt nogle gemytlige Timer i kammeratligt Samvær med hinanden og videre enige om, at om ikke før, saa til 50 Aars Jubilæet skulde der komme til at staa Gny om den Fest, der til den Tid skal afholdes.

Til Festen indløb Hilsningstelegrammer fra Fællesorganisationen i Frederikshavn, fra Smede og Maskinarbejdernes samt Snedkernes derværende Afdelinger, samt fra Forbundets egne Afdelinger i Aalborg, Aarhus, Brønderslev, Hjørring, Holstebro, Kerteminde, København, Nykøbing J. og Vejle.

Formerne i Kerteminde.
30 Aar.

Den 1. Marts 1900 dannede Formerne i Kerteminde en selvstændig Afdeling under Forbundet, idet de tidligere havde staaet som en Art Filial under Odense Afdeling.

Denne Begivenhed, der var 30 Aar gammel i Aar, fejredes paa selve Dagen ved en festlig Sammenkomst

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
18725	Albrecht, Poul	Aabenraa	16. 7.96	Dansk Skotøjsarb. Forb.	26. 6.20	Lyngby	29. 6 29
3465	Bigum, Stahl	Nykøbing M.	26. 5.89	Nykøbing M.	1. 5.09	Kbhvn. Afd. 17	16.11.29
27486	Bruunsgaard, Anthon	Aalborg	19. 4.75	Nakskov	10. 6 28	Centralafd.	23.11.29
2429	Bünger, Ove Anton	Odense	6. 3.82	Kbhvn. Afd.	11.10.29	Kbhvn. Afd. 3	23.11.29
37783	Christensen, Johan Peter...	Struer	12.10.03	Holstebro	4. 1.24	„ „ 15	9.11 29
24332	Clausen, Gunnar.....	Aunslev	14. 9.07	Fredericia	1. 4.29	Fredericia	29. 6.29
25944	— Per Carl Plambech	Hvidovre	14.10.98	Kbhvn. Afd. 1	12.11.17	Centralafd.	2 11.29
30127	Grevsen, Iver Hugo	København	3. 3.09	„ „	23. 4.29	Kbhvn. Afd. 14	16.11.29
24490	Gustavsen, Carl Johan	Østrup	2. 4.92	D. Arbm. Forb.	3 7.15	Lyngby	30. 3.29
39318	Hansen, Isold L. K.	Klampenborg	5. 2.98	Kbhvn. Afd.	19. 4.27	Kbhvn. Afd. 9	26.10.29
31226	— Knud Helmer ..	København	26. 3 95	„ „	2 9.29	„ „ 12	16.11.29
22360	— Rudolf Carl....	Faaborg	14. 9.10	Faaborg	29. 5 29	Faaborg	1. 6.29
24630	Jensen, Anders Sørensen	Randers	13 2.05	Randers	7. 9.25	Kbhvn. Afd. 14	23.11.29
30457	— Gerhard Anker	København	1.12 08	Næstved	1 11.27	„ „ 13	23.11.29
1092	— John A. Bruzelius	—	4 10.06	Kbhvn. Afd.	1.10.25	Centralafd.	21. 9.29
18605	— Peter J. Aug. ..	Aarhus	20. 6.92	Aarhus	2. 1.11	Aarhus	20. 7.29
36365	Jørgensen, Peter Henrik ..	København	4 11.83	Kbhvn. Afd.	20. 9.29	Kbhvn. Afd. 18	9 11.29
29710	Jacobsen, Johannes Fr....	Slagelse	17. 7 98	„ „ 1	7.10.18	Centralafd.	7. 9.29
11485	Johansen, Poul E. P. Engel	København	17.11.06	„ „	9.10 26	Kbhvn. Afd. 2	22. 6.29
25371	Kaule, Walter	—	19 3 04	„ „	11. 4 22	Centralafd.	23.11.29
13000	Krohn, Carl Johan	Randers	19. 3.68	„ „	22. 1 27	Kbhvn. Afd. 11	28. 9.29
32248	Larsen, Aksel Peter ..	Korsør	13 7.99	Korsør	30. 4.19	„ „ 12	19.10.29
1034	— Johannes	København	15 3.91	Kbhvn. Afd. 1	20. 8.15	„ „ 12	12. 1.29
22943	Ljungløv, Carl.....	Moseby	6 12 75	Malmø	16 5.14	Lyngby	30 3.29
20426	Lundgreen, Holger	Hobro	28. 9 05	Kbhvn. Afd.	30.11.28	Kbhvn. Afd. 2	2.11.29
27716	Madsen, Einar	Holt, Norge	18.11.89	„ „	5. 8.29	„ „ 12	12.10.29
37203	— Einer Marius ..	Vordingborg	9.11.03	Nakskov	6 6.23	Vordingborg	23.11.29
38185	Mortensen, Kai Aksel	København	15. 1.05	Fredericia	6. 5.24	Fredericia	21. 7.28
4235	Nielsen, Axel C.	Aalborg	18. 2.94	Aalborg	9.11.26	Aalborg	24. 8.29
28146	— Esrig..... ..	Lyngby	24. 6.97	Lyngby	9.11 28	Lyngby	27. 7.29
11124	— Svend Aage ...	København	22. 7.07	Kbhvn. Afd.	19 10.26	Kbhvn. Afd. 13	23.11.29
35494	Petersen, Carl Aage Niels	Herfølge	29. 2.04	Køge	6. 2 23	Centralafd.	5.10.29
793	— Kai Sofus	København	20. 7.01	Kbhvn. Afd.	14. 7 24	Kbhvn. Afd. 2	2 11.29
12611	— L. H. Aug.....	Slagelse	27. 8 76	„ „ 2	11. 4.96	„ „ 6	23.11.29
14490	— Laurits E. J....	København	25.12 85	Lyngby	1. 2.21	„ „ 3	31. 8 29
11490	— Peter Stoltenberg	Aarhus	11. 3.84	Aarhus	9. 4 03	„ „ 12	19.10.29
26345	Rasmussen, Frede	Nr. Vedby	3. 2 00	Kbhvn. Afd.	7. 6.29	„ „ 17	16 11.29
11356	Risager, Henning Emil ..	København	2. 1.09	„ „	12. 6 28	„ „ 15	16.11 29
24749	Sørensen, Ingvard M.	Bjerregrav	22. 3.06	Randers	3. 5 25	Randers	15. 6.29
25824	— Otto Jørgen ...	København	9. 3.96	Kbhvn. Afd.	14. 9.28	Centralafd.	30.11 29
20438	Schmidt, C. A.....	Veflinge	12. 3 63	„ „ 6	24 5 12	Kbhvn. Afd. 6	26.10.29
5462	Steffensen, Ingvor Torp ...	Kalundborg	28. 1 03	D. Elektr. Forb.	6 10 23	„ „ 15	2 11.29
2282	Strandberg, Niels A. Juul ..	Slagelse	19. 2.00	Kbhvn. Afd. 1	3.11.18	Centralafd.	28. 9.29
15905	Strømvig, Poul Ellis	Roskilde	28. 4 08	Svendborg	7. 6.27	Ringe	4. 5 29
25963	Windinge, William Sørensen	København	9.10.85	Kbhvn. Afd.	26. 9.29	Kbhvn. Afd. 13	9.11.29

af Afdelingens Medlemmer med deres Damer i Skovpavillonen ved Kerteminde.

Indbudt var en ældre dér i Byen værende Former, der ikke mere arbejder ved Faget, og den stedlige socialdemokratiske Redaktør samt Forbundets Formand.

Afdelingen hører til de mindre, og hele Selskabet bestod af godt en Snes Personer, da Afdelingens Formand, C. Adolfsen, ved det festligt dækkede Bord Kl. 7 om Aftenen bød Velkommen og gav en Oversigt over Afdelingens Tilblivelse, idet han mindedes dem, der var med til at stifte Afdelingen. Han glemte sig selv, thi han var selv den første Tillidsmand i Afdelingen og har i en lang Række af de svundne Aar af og til haft Tillidsmandshvervet.

Efter at Maverne tildels var fyldte, bragte Forbundets Formand Hilsen og Lykønskning fra Hovedledelsen og holdt derefter Festtalen.

Redaktør S. A. Petersen havde dernæst Ordet og bragte Hilsen fra Partiforeningen samt takkede Formerne i Kerteminde for deres Indsats gennem Aarene.

Ordet var derefter frit, og nogen Tid efter, at Bordet var hævet, drak man Kaffe i Fællesskab og tilbragte Tiden i behageligt Samvær. Aftenen sluttede med en lille, men munter Svingom.

Til Festen indløb Telegrammer fra den stedlige socialdemokratiske Forening, den stedlige Fællesorganisation, fra de stedlige Afdelinger af Smedenes og Træindustriarbejdernes Forbund samt fra Formerforbundets Afdelinger i Aalborg, Aarhus, Fredericia og Odense.

Specialarbejderforbundets Odense Afdeling.

Lørdag den 15. Februar fejrede Odense Afdeling sin 10-aarige Bestaaen ved en smuk Festlighed i Odense Folketeater.

I Festen deltog ca. 70 Medlemmer med Damer, der ved 5 Tiden tog Plads om de festlig smykkede Borde til en ganske udmærket Fællesspisning. Som Gæster var indbudt Formanden for Smedenes Afdeling, V. Werner, samt Formanden for vor Nakskov Afdeling, A. Hansen, og P. Andersen, Nakskov, Forbundets Hovedkasserer og Formand, alle med Damer.

Efter at Afdelingens Formand, M. Tygesen, havde budt Velkommen, overbragte Forbundets Formand Hovedbestyrelsens Lykønskning til Afdelingen og omtalte i korte Træk Forbundets Historie i de forløbne Aar. Han takkede Odense Afdeling for det gode Samarbejde, der havde været igennem Aarene, og udtalte Haabet om, at det maatte fortsættes i de kommende Tider, ligesom han rettede en Tak til Smedenes Afdeling, specielt til V. Werner, for det gode Samarbejde, der havde fundet Sted gennem de 10 Aar, og haabede paa, at det vilde fortsættes. Som Gave fra Forbundet overbragte Formanden en Faneplade med Inskription, og sluttede med et Leve for Afdelingen.

Under Festen fik Werner og hans Hustru hver en lille Gave som Tak fra Medlemmerne i Odense. V. Werner takkede paa Hustrus og egne Vegne for den smukke Gave, de havde modtaget, og takkede ligeledes for godt Samarbejde i de svundne Aar i Haabet om, at det maatte fortsættes i Fremtiden.

Afdelingsformand A. Hansen, Nakskov, overbragte en Hilsen og Lykønskning fra Kollegerne paa Sydhavsøerne.

Hovedkasserer K. Larsen takkede ligeledes Odense Afdeling for de svundne 10 Aar.

Ved Bordet blev der sunget Sange, ligesom der omdeltes en Festavis, der tog de tilstedeværende op til Behandling og vakte almindelig Jubel.

Efter at Formanden havde budt Velbekomme, overværede samtlige Festdeltagere en Forestilling i Odense Folketeater; efter denne tog man fat paa Dansen, og det blev sent, inden den fra først til sidst saare vellykkede Jubilæumsfest sluttede.

Kursus for Klejn- og Kunstsmede fra 27. Marts til 16. April 1930.

Smeden og Kunsthaandværket.

I tidligere Tider var Kunstsmedearbejde væsentligst at betragte som en meget fornem Luksus, som kun kunde finde stærkt begrænsede Afsætningsmuligheder, hvorimod man i den moderne Tid er ved at vinde frem med disse Arbejder paa en langt bredere Basis.

Een af Grundene til denne Udvikling er, at Klejn- og Kunstsmedefaget efterhaanden har taget den moderne Tekniks Midler i Anvendelse og derved er blevet i Stand til at fremstille Arbejdet til Priser, som ikke længere staar hindrende for disse Arbejders almindelige Udbredelse i meget store Kredse.

Den moderne Klejn- og Kunstsmed maa derfor nødvendigvis følge med i de nyeste tekniske Fremskridt, som gøres indenfor hans Fag.

For at hjælpe dertil afholder Teknologisk Institut et *3 Ugers Kursus for Klejn- og Kunstsmede fra 27. Marts til 16. April.*

Under dette Kursus gives der ikke alene Undervisning i Kunstsmedearbejder, men ogsaa i almindelige Klejnsmedearbejder til Bygninger, saasom Smedejernsporte, Jalousiporte, Sprossearbejde, Udstillingsskabe, Jerntrapper o. lign. Kursusdeltagerne kan efter Ønske selv vælge sine Øvelsesarbejder enten blandt de almindelige Klejnsmedearbejder eller blandt mere kunstfærdigt udførte Arbejder. Hver Deltager vil faa udleveret de af ham udførte Arbejder, naar Vedkommende selv betaler Materialet, der er anvendt dertil. Selvfølgelig bliver der undervist i Autogensvejsning og dens Anvendelse indenfor Faget, f. Eks. til Gelænderarbejder, hvor den kan være til overordentlig stor Nytte.

Endvidere undervises der i Smedning af Snirkler, Ornamenter og lignende. En righoldig Samling af Arbejdstegninger er til Disposition til Øvelsesopgaver.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 14257	Frederiksen,	Egum Thorkild	(Kbhvn. Afd.)
- 18392	Hagemeister,	William	(—)
- 31701	Jensen,	Rasmus Peter	(—)
- 14737	Kiel,	Carl Chr. H. O.	(—)
- 13428	Nielsen,	Eugen	(—)
- 9956	Overem van,	Frederik Albertus	(—)
- 18745	Jensen,	Th. J.	(Lyngby Afd.)
- 36644	—	Valdemar Chr.	(—)

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 5621 Heesch, Viggo.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 25839	Andersen,	Engelhardt B.	15. 2 19
- 20830	Nielsen,	Johannes Peter	18 10.19

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 26189	Andersen,	Angelo Emil	5.10 29
- 17219	—	Anker St. B.	12. 2 27
- 39716	—	Edvard	27. 9 24
- 26892	—	Hans Chr.	31. 3 28
- 31621	—	Knud Fr. A.	31. 3.28
- 5438	—	Svend	7. 5.27
- 37459	Christiansen,	Rasmus Chr.	11.12.26
- 12006	Clausen,	Hjalmar Johs. V.	15.12.28
- 12516	Frederiksen,	Henry	17.12.27
- 39043	—	Martin	26.10.29
- 22477	Friis,	Sofus Vald.	14. 1.28
- 26886	Gejel,	H. B. Sommer	26 12 25
- 9346	Hansen,	Carl Chr. Vilh.	12.11.27
- 20074	—	Peter Ferdinand	19.10 29
- 15952	—	Poul Einer D. P.	17. 6 22
- 36942	Henriksen,	Emil F.	12. 4 24
- 39827	Jensen,	Georg Emil S.	28. 3 25
- 561	—	Hjalmar F. Henry	17.11 28
- 16298	—	Svend	14. 5 21
- 16416	Jørgensen,	Alfred Marius	1.10.27
- 31978	—	Frederik	21. 7.23
- 13403	—	Laurits Peter	6 8.27
- 10882	—	William S. K.	11. 4.25
- 8311	Jarlhelt,	Willy Alfred M.	5.11.27
- 29470	Kjær,	Carl Chr.	25. 3 22
- 37029	Knudsen,	Harald	2 10 26
- 9760	Krogh,	Otto Christensen	26. 3.21
- 1893	Larsen,	Gerhard	25.12 20
- 24837	—	Henry Rudolf	19.10.29
- 90	—	Kaj Ferring	17. 4.26
- 20218	—	Lars Chr.	2 1 26
- 28857	—	Niels Chr.	22. 9.23
- 21655	Lauridsen,	Johannes	9. 4.21
- 16244	Lorentzen,	Kaj	27. 4.29
- 3221	Munkedal,	Aage	19.10.29
- 8807	Olsen,	Olav Jakob Aug.	24. 6.22
- 8802	Petersen,	Carl A. V.	17. 4.20
- 39699	—	Johs. Evald	20. 2.26
- 19604	—	Kaj Louis J.	6. 2 26
- 24123	—	Willy Albert	25 5 29
- 16473	Poulsen,	Rikard Ludvig	10. 6 22
- 39307	Thuesen,	Carl Frederik	25. 9 26
- 12011	Østerbye,	Aage Georg	26.10.29

Jern- og Metalsliberforbundet.

Nr. 46532	Nielsen,	Niels P. Chr.	19.12.25

Specialarbejderforbundet.

Nr. 48360	Vesti,	Ferdinand	31. 3.28

Medlemmernes Bopæl 31. Marts.

Som det vil være bekendt for Medlemmerne, skal der hvert Aar pr. 31. Marts afgives en Medlemsfortegnelse til Staten over Arbejdsløshedskassens Medlemmer med Angivelse af Opholdskommune den 31. Marts, og af denne Fortegnelses Nøjagtighed er Kommunernes Tilskud til Arbejdsløshedskassen afhængig.

En fejlagtig Angivelse eller en Udeladelse betyder Tab af Kommunetilskud for et Medlem, og dette andrager navnlig i Aar et betydeligt Beløb.

Hovedkontoret og Afdelingskassererne har i de sidste Aar haft meget Besvær med at efterspore Adresser fra de foregaaende Aar, da Kommunerne og navnlig Landkommunerne rask væk nægter at betale, naar vi senere ikke kan fremskaffe bestemt Adresse paa Medlemmerne.

I Henhold til senest gennemførte Regler skal Medlemslisterne ydermere tilstilles de Kommuner, der indenfor en vis Frist fremsætter Krav derom.

Saavel Kasserere som Medlemmer maa derfor drage Omsorg for, at Afdelingerne kommer i Besiddelse af ikke alene den *Kommunes* Navn, hvor Medlemmet har Ophold den 31. Marts, men ogsaa nøjagtig betegnet Adresse. For Landkommuners Vedkommende, der bestaar af flere Sogne, maa ogsaa *Sognets* Navn, samt eventuel særlig *Stedbetegnelse* eller Navn paa Ejendommen, Medlemmet bor i, angives.

Medlemmerne maa selv indgive dette til Afdelingskassereren, da det ikke i alle Tilfælde kan lykkes denne at komme i Forbindelse med de enkelte Medlemmer inden 31. Marts.

Send en lille Seddel med Nummer, Navn og fuldstændig Adresse- og Kommuneangivelse pr. 31. Marts til Afdelingskontoret.

Kommunetilskuddet for et Medlem andrager ca. $^1/_5$ af Medlemskontingentet, og da dette i Regnskabsaaret 1929—30 har udgjort ca. 90 Kr., er det ca. 18 Kr., der tabes for hvert Medlem, for hvem der maa gives Afkald paa Kommunetilskud paa Grund af ufuldstændig Kommuneangivelse.

Bemærk Vedtægtens § 19, hvorefter Forsømmelser med Bopælsangivelse kan medføre *Tab af Understøttelsesret.*

Hovedkassereren.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 6 APRIL 1930 16. Aarg.

I Fredens Tegn.

Overenskomstsituationen i indeværende Aar har indtil det Tidspunkt, da nærværende skrives, nærmest formet sig som en trykkende Atmosfære, der gaar forud for et Uvejr. Varsler om Strejke i Typograffaget i København og enkelte andre Fag samt i en Række Arbejdsmandsbrancher, et enkelt begrænset Lockoutvarsel og Kvindernes aabne Konflikt i Jernindustrien har som Lynglimt varslet det Uvejr, der kunde komme, om ikke Skyerne spredte sig. Overenskomstsituationen har dog tydeligt været præget af en vis Forsigtighed fra begge Sider, naturligt affødt af, at ingen af Parterne i Virkeligheden ønskede gennem en Storkonflikt at ødelægge de Beskæftigelsesmuligheder, der fortsat trods Depressionen ude omkring i Verden er til Stede i vort Land.

Arbejdsgivernes Forsigtighed markeredes ved, at det sædvanlige Bombardement med Lockoutvarsler denne Gang udeblev, og den Konflikt, som Jernindustriens Kvinder iværksatte, aabenbarede en Fredsvilje og Bøjelighed hos det „haarde Jern", der stod i omvendt Forhold til de Synspunkter, som Offentligheden almindeligvis har anlagt paa denne Del af Industrien. Denne Bøjelighed gav sig endogsaa Udslag deri, at Jernindustriens Arbejdsgivere gav Overbud paa Forligsmandens Forslag, som Arbejderne forkastede, hvilket bidrog til at desavouere Forligsmanden og skabe Vanskeligheder for Kvindeligt Arbejderforbunds Ledelse. Dette vil formodentlig medføre, at saavel Forligsinstitutionen som Arbejdsgiverne i højere Grad end Tilfældet har været ved denne Lejlighed vurderer de forligsmæssige Muligheder. At Kvinderne paa den anden Side overfor en Jernindustri med en relativ god Beskæftigelse og med sine Overenskomstforhold i Orden for alle de øvrige Fag stod forholdsvis stærkt, er jo uomtvisteligt, men her har de Arbejdere, som uden for Kvindernes Kreds skal være Kanonføde, i hvert Tilfælde Krav paa saa meget Hensyn, at der mellem Kravene, der stilles, og den Risiko, der er forbunden med deres Gennemførelse, er et rimeligt Forhold.

Oprindelig drejede Kvindernes lønmæssige Krav sig om 10 Øres Forhøjelse af Minimallønningerne, der var fra 45 til 51 Øre, og tilsvarende Forhøjelse af Mindstebetalingen, der androg fra 51 til 56 Øre, samt af Akkordbasis, der laa fra 68 til 72 Øre, hvortil kom nogle mere principielle Krav, hvis Løsning sikkert blev tillagt mere Betydning end en Forhøjelse af Mindstesatserne; bl. a. krævede Kvinderne den samme Ordning, som er gældende for Kartellets Medlemmer, med Hensyn til Gennemsnitsfortjenesten minus 20 pCt. i saadanne Tilfælde, hvor der ikke opnaas Enighed om Akkord. Et andet betydende Krav gik ud paa, at Overenskomsten skulde gælde for alle Kvinder uden Aldershensyn, medens den hidtil ikke havde været gældende for Kvinder mellem 14 og 16 Aar.

Foruden at Minimallønnen for Kvinder over 18 Aar forhøjedes med 3 Øre og mellem 16 og 18 Aar med 2 Øre samt Mindstebetalingen ligeledes med 3 Øre, lykkedes det at faa gennemført den ønskede Ordning i saadanne Tilfælde, hvor der ikke opnaas Enighed om Akkord, ligesom Jernindustrien forpligtede sig til fremtidig ikke at anvende Kvinder under 16 Aar. Strejkens Formaal var i Virkeligheden opfyldt, og Forsøget paa at forlænge Konflikten paa Grundlag af Krav om Forhøjelse af Akkordbasis med 3 Øre var sikkert mere præget af Ønsket om at faa

Modstanderens og forøvrigt ogsaa Kvindeligt Arbejderforbunds Hovedledelse til Jorden med begge Skuldre, end det indeholdt nogen betydende Realitet, idet Kvindernes Akkordfortjeneste i København ligger paa gennemsnitlig 98,8 Øre og paa 90,2 Øre i Provinsen.

At 3000 Kvinder paa Grundlag af, hvad der var mellem Parterne, efter at Jerninduſtriens Sammenslutning havde forbedret Forligsmandens Forslag, skulde have haft Adgang til at sætte hele Jerninduſtrien i Luften, vilde have været en fuldkommen Urimelighed, og den haandfaste Maade, paa hvilken Kvindeligt Arbejderforbund greb ind og fik Konflikten afsluttet, kan kun anerkendes som værende til Gavn for alle Parter, ogsaa de strejkende Kvinder selv. At Afslutningen blev forbunden med en vis Dramatik, maa vel nærmest tilskrives Kvindernes stærke Følelsesliv, der, naar det kommer under kommunistisk Paavirkning, reagerer særlig kraftigt. Der er altsaa nu Fred i Jernet, men om et halvt Aar kommer Turen til os, og den kommende Overenskomstsituation vil sikkert faa sit særlige Præg ved, at en af Arbejdernes Mærkesager vil blive sat paa Dagsordenen, nemlig Kravet om Gennemførelse af Sommerferie med Løn.

Jøvrigt har indeværende Overenskomstsituation i særlig Grad været præget af Dansk Arbejdsmandsforbunds omfattende Overenskomstopsigelser og Krav om Forbedring af Arbejdsmændenes i visse Tilfælde usle Lønninger, men ogsaa her har det hele været uden den sædvanlige Kolorit, hvad maaske kan tilskrives, at Arbejdsmændenes gamle Fører i lang Tid har været syg og nedbrudt. Til Gengæld er der adskilligt, der tyder paa, at det ogsaa i Arbejdsmandssagerne vil komme til at glide. Ganske vist ved man ikke, da nærværende skrives, om de af Forligsinstitutionen udarbejdede meget omfattende Forslag gaar igennem, men vi er tilbøjelige til at tro det, ikke mindst fordi der heller ikke her er egentlig Krigsstemning. Hvis samtidig den langvarige Lillebæltskonflikt, der har været et yndet Sujet for Dagspressens Penne og for Arbejdernes politiske Modstandere, ogsaa bringes ud af Verden, vil det bidrage til, at denne Overenskomstsituation faar sit særlige Kapitel i Eftertidens Historie.

Foruden Arbejdsmændenes Konfliktsstof foreligger der ogsaa indenfor andre Fag Overenskomstopsigelser, men ligesom det gik i Orden med Typograferne, med Skotøjsarbejderne, Sadelmagerne m. fl., saaledes kan det sikkert paaregnes ogsaa at ville gaa i Orden i de Fag, der er tilbage. Vi tror med andre Ord paa, at det truende Uvejr ikke bryder løs denne Gang, og dermed vil der være skabt Baggrund for, at de foreliggende Beskæftigelsesmuligheder kan udnyttes til Gavn for Industrien, dens Arbejdere og Samfundet som Helhed.

Men forløber end Overenskomstsituationen uden større Komplikationer, vil der dog af denne som af tidligere Overenskomstsituationer kunne drages adskillige Erfaringer for Fremtiden, og bl. a. er det jo en Kendsgerning, at Arbejdsgivernes stærkt centraliserede Myndighed betyder en langt større Manøvredygtighed hos vore Modstandere, end Tilfældet er indenfor Arbejdernes egne Organisationer. Det brede demokratiske Grundlag, som disse hviler paa, og den Medbestemmelsesret, som Medlemmerne her i Almindelighed kræver, kan til Tider vanskeliggøre Manøvreringen fra Arbejdernes Side til Skade for disse selv, og Kvindeligt Arbejderforbunds Indgriben i Konflikten i Jerninduſtrien paa Baggrund af en Hovedledelsen given Bemyndigelse er jo netop et Bevis for, hvor nødvendigt det kan være, at der i en afgørende Situation kan handles. Det maa jo erindres, at de Beslutninger, der træffes paa bredt Basis, binder Arbejderne selv uden samtidig at kunne binde Modstanderne, og endelig maa det ikke glemmes, at der trods den faglige Opdeling er en intim Samhørighed mellem de enkelte Organisationer og de enkelte Fag, saaledes at de Beslutninger, der træffes i en Organisation, meget let kommer til at ramme andre Arbejdere, som er ganske uden Indflydelse paa de paagældende Forhold.

Vi vil heller ikke undlade at pege paa, uden at underkende det utvivlsomt dygtige Arbejde, som Forligsinstitutionen har nedlagt bl. a. i Forligsforslaget i Arbejdsmandssagerne, at det er farligt for det frie Organisationsliv, om Overenskomstsituationerne fortsat i al for fremtrædende Grad kommer til at staa i Forligsmandens Tegn. Den paa denne Maade opnaaede Arbejdsfred kan let føre til en Udvikling, hvorunder de faglige Organisationer umyndiggøres.

Fagforeningernes Virksomhed og Betydning for det økonomiske Liv.

Af *G. Reichel*,
Formand for Tysk Metalarbejderforbund.

(Sluttet.)

Den sidste Tids Udvikling i Industrilandene og dens Sammenspil i Verden kræver en anden Indstilling end før Krigen. Førkrigstiden er sunket i Jorden, den kan

ikke vækkes til nyt Liv. Den hensynsløse Nedkonkurreren af et Lands Industri ved et andet Lands ved Hjælp af lave Lønninger og lang Arbejdstid er forbi. Hele Situationen stræber henimod en Udligning af de modstridende Interesser. I de enkelte Bedrifters Sted træder i den internationale Vareudveksling Kappestriden mellem hele Industrigrene, sammenfattet ved Koncerner og Truster, og derudover Kappestrid mellem hele Folkeslag. Kampen om de gamle Markeder og Aabningen af nye er traadt ind i en ny Fase. Den »bundne« Økonomi afløser den frie Konkurrence. Det sideordnede og det modgaaende Arbejde i »Kræfternes frie Spil« har mistet sin Tryllekraft. Der er en stadig Tilvækst i de Stemmer, der begynder at indse, at den hidtidige Ødslen med Menneskearbejde maa inddæmmes, og at *Kilderne til det økonomiske Misregimente maa stoppes. Dets største Kilde, Krigen, er lyst i Band.* Men af de europæiske Folkeslags praktiske Forholdsregler afhænger det faktisk at umuliggøre den.

I denne Omdannelsesproces af Økonomien kræver Fagforeningerne Retten til Medvirkning, Deltagelsen i Ledelsen af det økonomiske Liv, i det enkelte saa vel som i Folkenes Samarbejde. Fagforeningerne er med Hensyn til deres økonomiske Politik fuldstændig klare over, at Lønnens Højde afhænger af Bedrifternes Rentabilitet, og at Lønforhøjelser ikke maa omsættes til en Stigning af Varepriserne. Ved en fornuftig Organisation af det industrielle Arbejde er dette ogsaa Tilfældet. I det mindste for Nøgleindustriernes Vedkommende maa der ske en Begrænsning i Forhold til Produktionens Omfang og Afsætningsmarkederne, og der maa bevidst og med Eftertryk i Industrilandene tilstræbes en Forøgelse af de brede Massers Købeevne ved Lønforhøjelser og Nedsættelse af Varepriserne. Rent nominelle Lønforhøjelser gavner ikke Arbejderne det mindste. De Spørgsmaal, der skal løses, overstiger Kræfterne selv hos de dygtigste økonomiske Ledere. Nogle af disse, saaledes som Jernindustriens Mænd ved Ruhr, har forstaaet, at de, hvis de er henvist til sig selv, ikke mere kan naa frem og har derfor dannet den internationale Raastaal-Sammenslutning. Og dog er det netop dem, der frivilligt har opgivet at være »Herrer i deres eget Hus«, der mest haardnakket modsætter sig Arbejdernes Medvirken i den økonomiske Ledelse. Ofte staar »Industriledernes« Indtægter i ret ulige Forhold til de virkelige Ydelser. Heller ikke dette maa man forbigaa ved en Nyordning af den europæiske Økonomi. Og naar der maa afskediges Folk paa Grund af de nødvendige Rationaliseringer, saa maa Nedskæringen ogsaa paa Grund af den økonomiske Virkning omfatte alle, den maa ikke standse ved Direktørerne. En særlig fremragende Stilling kan man nu til Dags heller ikke tilkende de økonomiske Ledere allerede af den Grund, at selv den dygtigste Købmand nu ikke mere staar frit ved Salget af Produkterne fra hans Koncern og ved Udenrigshandelen ofte ogsaa støder paa uoverstigelige Toldmure.

Disse økonomiske og politiske Hæmninger kan hverken overvindes ved Konkurrencens gamle Middel eller ved lave Lønninger og lang Arbejdstid. De kan kun overvindes ved et bedre Samarbejde mellem Europas Folkeslag. Og netop her har Fagforeningerne vist sig at være yderst nyttige. Det gælder om ogsaa fremtidigt at sætte deres Kraft ind paa Overvindelsen af de ganske vist ikke ringe Vanskeligheder. Ved Siden af Ophævelsen af Toldmurene træder i Forgrunden *Nødvendigheden af en Udligning af Lønningerne og Arbejdsbetingelserne* i de europæiske Industrilande til det højeste Niveau. Industrier med lave Lønninger eller endog med Sultelønninger har ingen Eksistensberettigelse. Allerede denne Udligning vilde fjerne en god Del af de Hæmninger, som vi endnu i Dag mærker, og vilde give Hundredtusinder af Arbejdere Løn og Brød. Og endnu langt større vilde Virkningen være, dersom Udligningen af Arbejdsbetingelserne blev udvidet til alle Industrilande i Verden. Jeg er ganske klar over, at dette ikke kan naas fra i Dag til i Morgen. Fjerntsatte Maal maa altid sættes til Debat paa et tidligt Tidspunkt, hvis de skal virkeliggøres indenfor et overskueligt Tidsrum. Sjældne Frugter kan kun modnes i solrig Natur. Det vilde sikkert være en stor Vinding for den internationale Bevægelse, dersom det i Tyskland lykkes at afslaa Arbejdsgivernes Generalstorm paa den sociale Politik, til hvis sidste Fase vi nu kommer ved Vedtagelsen af Youngplanen. I Hovedsagen er dette Angreb allerede afslaaet. Men det er ikke tilstrækkeligt at bevare de sociale Indretninger i Tyskland, *de andre Industrilande maa følge efter*, for at alle Industrilande kan faa tilnærmelsesvis de samme Konkurrencebetingelser. Selv Sombart træder i Skranken for en »planøkonomisk Storøkonomi uden kapitalistisk Spids«. Et indledende Skridt dertil er Udligningen af Arbejdsbetingelserne og en jævntløbende Nedsættelse af og senere Fjernelse af Tolden og Handelshæmningerne i Europa.

Nutiden med sine foreløbig uafvendelige Forpligtelser, sine fra Dag til Dag fremtrædende nye Vanskeligheder, forpligter til en *socialøkonomisk Ledelse.* Denne Pligt maa anerkendes, bekræftes og føles dybt af alle. Uden en ny Aand i Økonomien kan den politiske og økonomiske Helbredelse ikke fuldbyrdes. Høj Teknik alene grundlægger ikke nogen Kultur. Der maa dertil komme en højere Værdsættelse af det skabende Menneske og den størst mulige Sikring af hans materielle Eksistens. Maskinen som Arbejdsmiddel maa ikke dræbe Arbejderen, saaledes som det nu er Tilfældet, den maa tværtimod være hans Tjener, give ham behagelige Forhold og Velstand. Kun *Fjernelsen af de »døde Produktionsfaktorer«* vilde frigøre Midlerne til en væsentlig Forhøjelse af Arbejdernes og Funktionærernes Indtægter. I de sidste 150 Aar er de mekaniske Kræfter i Verden steget Tusindfold. Velvære og en sikker Eksistens for alle burde være Følgen af den kæmpemæssige Mekanisering af Samfundsøkonomien, dersom den ved en bedre Organisering arbejdede uden Tab.

Forbedringen af Arbejdsmetoderne, som vi giver vor Tilslutning, maa ikke føre til større Hast i Arbejdet eller en raskere Opsliden af Arbejdernes fysiske og aandelige Kræfter. Den maa tværtimod munde ud i en Skaansel af Arbejdskraften; stigende Produktion og synkende Varepriser maa være Følgen af den. Med den højere Værdsættelse af Arbejdskraften vokser Produk-

tionsapparatet teknisk i Højden, der opnaas med ringere Bekostning et større Arbejdsudbytte. Den Haand i Haand dermed gaaende Nedsættelse af Varepriserne medfører nyt Forbrug, fremkalder nyt Behov og skaber nye Arbejdsmuligheder for de Arbejdskræfter, der frigøres ved Maskinerne, og for Befolkningstilvæksten. Udskillelsen af Arbejdere og Funktionærer fra Produktionen kan kun bæres, dersom den er af midlertidig Natur. At arbejde for en saadan vidtskuende økonomisk Politik er foruden andre ogsaa vort Forbunds Opgave. Denne Opsats skal tjene dette Maal.

Den nuværende Økonomi med sin gensidige Modarbejden, med sin Rivaliseren mellem Folkene og de til deres Beskyttelse udpønsede Indretninger *sluger over en Trediedel af hele Menneskehedens samlede Udbytte til uproduktive Formaal.* Disse Fejlkilder paa det politiske og økonomiske Omraade maa Fagforeningerne energisk bekæmpe. Dertil kræves der stærke Landsorganisationer med Storsyn for Helheden. Deres Ledelser maa tænke og føle europæisk og være beredt til med stærk Vilje at fremme Folkenes Samarbejde. Vi maa træde ind for den bedst mulige Udformning af det økonomiske Liv og den offentlige Forvaltning i alle dens Forgreninger og for Fjernelsen af de kunstige Skranker og Hæmninger, thi deraf afhænger Størrelsen af Arbejdernes Realløn og deres Levefods samlede Standard. Men derudover maa vi ogsaa virke for, at der *banes Vej for en Arbejdsdeling ogsaa blandt Folkene selv.* Det er meningsløst med Statssubvention at udvikle nye Industrier i de Lande, der efter deres Natur er egnede til at være Leverandører af Produkter af den frugtbare Jordbund til de Lande, der af Naturen er stedmoderligt behandlede. Store Formaal, der viser langt ud i det fjerne, vil være lettere at løse i det Øjeblik, *da Folkene har Vished for, at deres Sikkerhed, nationale Særpræg og Selvstændighed ikke mere trues af nogen.* **At arbejde for Verdensfreden er tillige den bedste økonomiske Politik for alle Folkeslag.** Først den og kun den alene byder dem Mulighed for at udvikle og udbygge de produktive Kræfter efter deres Beboeres aandelige og fysiske Kræfter til det Heles Vel.

Elektrokoncerner.

Af *P. P. Svejstrup.*

I »Jern- og Metalarbejderen« for Oktober 1929 er der i store Træk gjort Rede for Kapitalkoncentrationen i den elektriske Industri i Tiden indtil Midten af 1929. Den skildrede Udvikling er i det sidste halve Aar fortsat med endog meget forøget Hastighed, og det er derfor rimeligt, at der nu gives nogle Oplysninger til Forklaring af de sidste Maaneders Begivenheder. Forholdet var sidste Efteraar det, at det førende amerikanske Selskab, General Electric, havde erhvervet sig finansiel Indflydelse i en Række af de største Selskaber over hele Jorden, saaledes i Tyskland særlig i A. E. G. og i Osram.

Der rejste sig rundt om i Landene, særlig i Tyskland og England, en meget stærk Kritik mod denne Afhængighed af amerikansk Kapitalmagt, og den skarpeste Kritik kom fra A. E. G.s største Konkurrent Siemens. Saaledes udtalte Fr. von Siemens ved en Fest for gamle Funktionærer og Pensionærer den 12. Oktober 1929 følgende: »Mangen en Fører i den engang saa stolte Elektroteknik har for tidligt givet Roret fra sig og kaldt fremmede Lodser om Bord, fordi de ikke har ment selv at kunne beherske Stormen. — — De har derved ikke gjort Arbejdet lettere for de, der haaber ved deres egen og deres Mænds Kraft — — og i Konkurrence med fremmede Nationer at kunne holde deres tyske Skib i første Linie. Den fremmede Lods — — vil bruge sin tyske Kaptajn som Haandlanger for Udlandets Villie. — — Jeg har Tillid til, at det vil kunne lykkes os i fuld Hævdelse af vor tyske Karakter at gaa videre frem ad vor gamle Fremskridtsvej.« Denne Udtalelse foranledigede Generaldirektøren i A. E. G., Bücher, til at spørge, om Siemens kunde sige, hvor mange af hans Aktier, der var paa udenlandske Hænder, og dette Spørgsmaal var saa meget skarpere, som Siemens Aktier netop i den Tid steg, og det var den almindelige Opfattelse, at denne Stigning skyldtes Opkøb fra Udlandet. For at lægge en Smule Dæmper paa den nationale Lidenskab, der paa denne Tid var meget levende i Tyskland, udtalte en af de bedste Kendere af tysk Økonomi, Professor Bernhard, at det var nødvendigt for Tyskland at skaffe sig fremmed Kapital, og at det var et Spørgsmaal om Hensigtsmæssighed, om Pengene skulde skaffes paa den ene eller den anden Maade.

Saa gaar der nogle Maaneder, de nationale Stemninger faar Lov til at falde lidt til Ro, inden Udviklingens Hjul i Februar 1930 gaar en Tak fremad, og den forbavsede Offentlighed faar Meddelelse om, at Siemens har optaget et stort Laan i Amerika, og at Hovedparten af Obligationerne — det drejede sig om ca. 150 Mill. Mark — var overdraget til General Electric. Dette Selskab hævdede, at det blot drejede sig om en Anbringelse af Overskud, men man har vel Lov til at antage, at General Electric ikke har financieret sin værste Konkurrent, uden at der paa en eller anden Maade findes en hemmelig Forstaaelse. Der skal derfor i det følgende blive forsøgt en Forklaring paa, hvorfor Siemens er kommet i Forbindelse med (i Afhængighed af?) den amerikanske Kapital, og denne Forklaring er tredobbelt, dels Siemens Kapitalmangel, dels General Electrics stærke Fremstød paa Verdensmarkedet og dels Siemens Frygt for Konkurrence med Milliardselskabet International Telephone and Telegraph Corporation.

Forinden skal jeg dog gøre opmærksom paa det særegne ved Siemens Laan, idet man derved faar et Indblik i Nutidens Former for Pengeanbringelse. Laanet er et Obligationslaan, d. v. s. uden Stemmeret, men der betales samme Rente som Aktieejerne faar, dog mindst 6 pCt., og Overtagelseskursen er 233. Det vil med andre Ord sige, at den sikrede reale Minimalrente er ca. $2^1/_2$ pCt., og at den effektive Rente ved et Udbytte som nu for Tiden af 14 pCt. bliver 6 pCt. De Obligationer, som General Electric ikke har overtaget, har det været let at sælge paa det amerikanske Marked, fordi

det amerikanske Publikum interesserer sig for den Slags Obligationer, der baade sikrer en fast Rente og samtidig har »Fantasi«, d. v. s. giver Køberen Mulighed for en Rentestigning, han har da i hvert Fald Lov til at drømme derom.

For at forstaa, at Siemens nu for Tiden trængte meget stærkt til ny Kapital, maa man først vide, at Omsætningen var stigende fra 750 Mill. Mk. i 1927—28 til 850 Mill. Mk. i 1928—29 (mod henholdsvis 400, 500 og 580 Mill. Mk. for A. E. G. i de tre sidste Aar), og denne Udvidelse af Forretningerne krævede store Kapitalanbringelser i Produktionsanlæg. Hertil kommer, at Konjunkturerne paa Verdensmarkedet er forværret, og at særlig Amerikanerne giver meget lang Kredit for at opnaa Bestillinger til rimelige Priser, og at det var nødvendigt for Tyskerne at følge med, hvis de skulde sikre sig en rimelig Andel i Bestillingerne. Af begge disse Grunde var det i hvert Fald meget ønskeligt at faa nye store Kapitaler at raade over, og selv om der med Pengene fulgte Aftaler om Begrænsning af Konkurrencen, efter hvilke General Electrics Magt ikke skjultes, saa var den disponible Kapital saa værdifuld for Siemens, at en Smule indirekte Afhængighed maatte tages med i Købet.

Hvad dernæst General Electrics almindelige Interesse i at gøre et nyt Fremstød paa Verdensmarkedet angaar, maa man først huske, at det amerikanske Hjemmemarked var svækket som Følge af Børskrisen i Efteraaret, og det var den almindelige Opfattelse, at det gjaldt om at forcere Eksporten. Saaledes udtaler et anset elektrisk Tidsskrift »Electrical World« i sit Nummer den 4. Januar 1930, at der af en Række førende Elektricitetsfirmaer er udarbejdet Planer om System i Eksporten, idet man hellere vil udvikle Eksportforretningen paa et fuldkomment sundt og varigt Grundlag end at betragte Udførselen som en Salgsventil i Tider, hvor det indenlandske Marked er behersket af Depression. Den amerikanske Eksport af Elektricitetsprodukter (Motorer, Batterier, Generatorer, Ventilatorer, Transformatorer, Radioapparater o. s. v.) har allerede i en Aarrække været i stærk Udvikling. Eksportværdien var 14,72 Mill. Dollars i 1910, 70,48 Mill. Dollars i 1923, 110,73 Mill. Dollars i 1928 og 140,08 Mill. Dollars i Tiden Oktober 1928 til September 1929, og der er nu altsaa Kræfter i Bevægelse for at forcere denne Udvikling. Hvor stærke disse Kræfter er, faar man maaske bedst Forstaaelse af ved en Sammenligning mellem Amerikas og Europas Stilling i kapitalistisk Udvikling, og dette ses igen bedst gennem en Sammenligning mellem Siemens og A. E. G. paa den ene Side og General Electric og Westinghouse paa den anden Side. Siemens har en Kapital paa 200 Mill. Kr., en Omsætning paa 800 Mill. Kr. og 100,000 Arbejdere og Funktionærer, d. v. s. en Omsætning pr. Arbejder og Funktionær paa ca. 8000 Kr. Reducerer man Tallene noget, men i samme Forhold, faar man Billedet af A. E. G. General Electric har en fire Gange saa stor Kapital, en omtrent dobbelt saa stor Omsætning, men beskæftiger kun ca. 75,000 Arbejdere og Funktionærer, altsaa en Omsætning pr. Individ af omkring 20,000 Kr. Denne Sammenligning viser — naar man tager i Betragtning, at Tyskerne er mindst lige saa dygtige som Amerikanerne —, at den kapitalistiske Udvikling i Amerika er langt mere fremadskreden, og at den amerikanske elektriske Industri har forholdsvis langt større Kapitaler anbragt i tekniske Hjælpemidler. Hele det store amerikanske Produktionsapparat kræver uhyre Summer til Forrentning, Vedligeholdelse og Amortisation, og det er derfor en Livsbetingelse for et Selskab som General Electric at kunne holde sine store Anlæg beskæftigede, og det vil vel nok sige at forøge sin Eksport. Man forstaar derfor, at General Electric har været tilbøjelig til at gaa ind i et Samarbejde med A. E. G. og nu Siemens for at undgaa for skarp Konkurrence paa Verdensmarkedet, i Særdeleshed da det er General Electric, der har Pengene og derfor bliver den førende i et saadant Samarbejde.

Endnu et Forhold har utvivlsomt været bestemmende for Kontrakten mellem General Electric og Siemens, nemlig Siemens Frygt for de Fremstød, som det største Firma paa Svagstrømsomraadet — International Telephone and Telegraph Corporation — har gjort i de senere Aar særlig paa oversøiske Pladser, men ogsaa i Europa, ja, i Tyskland.

Den oprindelige amerikanske Telefon- og Telegrafkoncern omfattede i første Række Moderselskabet American Telephone and Telegraph Co., Fabrikationsselskabet Western Electric, der 1918 havde dannet International Western Electric, som igen i 1925 havde faaet Navneforandring til International Standard Electric Co. Koncernen gik i 1927 sammen med All America Cables og i 1928 med Mackay Systemet (Postal Telegraph, Commercial Cables, Commercial Pacific Cables og Mackay Radio) og havde hermed skabt et internationalt System, ud fra hvilket der i 1928 og 1929 er gjort nye store Fremskridt i Retning af at beherske og udvikle det moderne Forretningslivs Kommunikationsmidler.

International Telephone & Telegraph Co., der er Datterselskab af American Telephone and Telegraph Co., har i December 1928 overtaget Aktierne i det engelske Selskab United River Plate Telephone Co. mod at give de gamle Aktionærer sine egne Aktier. Herved har man paa den ene Side faaet 1300 nye engelske Aktionærer og paa den anden overtaget et System med 200,000 Telefoner i Argentina. I det hele er Telefon- og Telegrafsystemet udviklet meget stærkt i Sydamerika, og der kommer stadig flere Forbindelser saavel pr. Traad som pr. Radio, saaledes har man fornylig forbundet Argentina og Uraguay med Chile og med Brasilien.

The International Standard Electric Co., der særlig tager sig af Fabrikationen, fører den Politik at anlægge Fabrikker i de Lande, hvor man ønsker at skabe Forbindelser og Marked, saaledes er der nu Fabrikker i Antwerpen, Budapest, London, Madrid, Milano, Paris, Shanghaj, Sydney, Tokio og Wien, og alle disse Fabrikkers Produkter nyder international Anerkendelse for deres gode Kvalitet.

Koncernen er meget stærkt indstillet paa at være førende med Hensyn til Fremskridt, og et Datterselskab, The International Communications Laboratories Inc., New York, tager sig særligt af denne Side af Sagen.

Om dette Selskabs Arbejde i Europa siger International Telephone and Telegraph Co.s Beretning for Aaret 1928 bl. a. følgende: »De europæiske Laboratorier, der er beliggende i London og Paris, er udvidede og forsynede med de mest moderne Hjælpemidler for at kunne sætte Videnskabsmændene i Stand til at bearbejde hele Undersøgelsesfeltet og til at slaa en Bro mellem Teori og Praksis, saaledes at vi bliver i Stand til at tilfredsstille de nationale Ønsker i vor internationale Kundekreds, til at skabe bedre Kommunikationsmidler for vore Brugere, bedre og mere økonomiske Fabrikationsmetoder for vore Fabrikker og for at gøre vore Systemer overlegne alle andre. Laboratorierne i London og Paris supplerer hinanden, idet Undersøgelsesomraadet er delt mellem dem, men der følges ensartede Metoder, der forbundet med de nationale Særegenheder skaber en sand international Aand. I denne Forbindelse er det interessant at bemærke, at der i Laboratorierne arbejder Repræsentanter for 15 Nationer, og at der blandt Teknikerne findes Repræsentanter for praktisk talt ethvert Universitet, der har internationalt Ry.«

Denne mægtige Koncern har ogsaa gjort Fremstød i Tyskland, idet den har vundet en væsentlig Indflydelse i Ferdinand Schuchard, Berliner Fernsprech und Telegraphenwerk, og man forstaar jo, at Siemens overfor en saa mægtig international Kapitalorganisation har ønsket at styrke sine internationale Forbindelser. Nu ymtes der om visse Modsætninger indenfor Svagstrømsindustrien mellem Siemens & Halske, det engelske Firma Siemens Brothers og Automatic Electric Co. paa den ene Side og International Telephon & Telegraph Co. og Western Electric Co. paa den anden Side, men man har Anledning til at mene, at denne Modsætning ikke bliver saa skarp endda. I denne Sammenhæng skal der henvises til, at Radio Corporation of America er et Datterselskab af General Electric og Westinghouse Electrical & Manufacturing Co., og at der paa den anden Side har været stærke Kræfter i Bevægelse for at skabe en nøjere Kontakt mellem Radio-Corporation of America og Internationale Telephone and Telegraph Co., og Aarsagen til, at det trækker ud med et positivt Resultat af disse Forhandlinger, er vistnok Frygt for en Indgriben fra de Forenede Staters Trusttilsyn.

Der har i Anledning af de forskellige nævnte Former for finansielt Samarbejde været talt meget om en nær forestaaende Elektrotrust, omfattende hele eller det meste af den elektriske Verdensindustri. De, der tror paa en saadan Sammenslutning, har næppe Klarhed over, hvor uoverskuelige Kapitalmasser, det drejer sig om. Man maa snarere tænke sig en fortsat Udvidelse af Samarbejdet snart paa dette, snart paa hint Omraade, saaledes at Verdenselektricitetsindustrien mere og mere bliver et Hele, men saaledes at de enkelte Led stadig beholder et betydeligt Element af Selvstændighed og Selvstyre. Den økonomiske Magt vil, selv om den samles paa et Sted, ikke kunne se sin Fordel i at afskaffe den nationale Industris delvise Selvstændighed paa alle ikke afgørende Omraader.

Indførelse af nye Kontrolforanstaltninger vedrørende Understøttelse og Kontingent.

Som det formentlig vil være saavel Medlemmer som Afdelingsledelser bekendt, har der i det sidste Aars Tid fundet Besvigelser Sted indenfor et Par Arbejdsløshedskasser, og disse Besvigelser var navnlig gennemført ved Forfalskning af Understøttelseskvitteringer. I en tidligere Periode er noget lignende forefaldet indenfor en Afdeling af vor Arbejdsløshedskasse, og dennes Hovedbestyrelse har derfor haft under Overvejelse, paa hvilken Maade man bedst kunde gennemføre Kontrol med Rigtigheden af den udbetalte Understøttelse. En medvirkende Aarsag hertil er ogsaa den, at vore Medlemsbøger nu har en længere Varighed end tidligere, saaledes at Uoverensstemmelser mellem den i Medlemsbogen indførte Understøttelse og de til Hovedkontoret indsendte Understøttelseskvitteringer kun kan konstateres, naar med 8 Aars Mellemrum nye Medlemsbøger tages i Brug, fraset de Tilfælde, hvor der ved Registreringen af Understøttelsen konstateres Overskridelse af det fastsatte aarlige Maksimum eller tilsvarende Overskridelser indenfor et nærmere begrænset Tidsrum.

Saafremt vi skal kunne opretholde det enkelte og lette System, vi har, hvor Afdelingskassereren kan foretage Udbetalingen alene paa Basis af Medlemmets Bog og Kontrolkort, men iøvrigt uden nogen sideløbende Lokalkontrol, er det afgjort nødvendigt, at der skabes absolut Sikkerhed for de foretagne Udbetalingers Rigtighed, og da dette ikke kan gennemføres i Afdelingerne uden meget betydelige Omkostninger enten i Form af flere Tillidsmænds Medvirkning ved Udbetalingen eller ved en omfattende og besværlig Efterrevision af Udbetalingen, forinden Kvitteringerne indsendes til Hovedkontoret, har man valgt den Vej at paalægge Hovedkontoret at indkalde Medlemsbøgerne til Kontrol og Sammenligning med Understøttelsen i det Omfang og med de Mellemrum, som Hovedkontoret under Hensyn til den paalagte Opgave maatte finde paakrævet.

Efter at Arbejdsløshedskassens Hovedledelse havde truffet Vedtagelse herom, har den søgt og faaet Tilslutning fra de respektive 4 Fagforbunds Hovedledelser til Gennemførelse af Planen, og Hovedkontoret vil derefter i den nærmeste Tid paabegynde Indkaldelsen af Medlemsbøgerne, hvilket vil foregaa gruppevis og med bestemte af Hovedkontoret angivne Medlemsnumre.

Almindeligvis vil Kontrollen af de indkaldte Medlemsbøger kunne foregaa saa hurtigt, at Medlemsbøgerne vil kunne returneres indenfor samme Uge, hvor Hovedkontoret modtager dem, men Tilfælde, hvor der viser sig Uoverensstemmelser, vil naturligvis kræve en noget længere Behandling.

Foruden den Kontrol, der herigennem opnaas med den udbetalte Understøttelse, vil der samtidig ogsaa opnaas en for adskillige Steders Vedkommende haardt tiltrængt Kontrol med Restancefristens Overholdelse, og vi benytter derfor Lejligheden til at gøre opmærksom

paa, at kun gyldige Medlemsbøger vil blive returneret fra Hovedkontoret, og desuden, at Undladelse af at indsende en Medlemsbog selvsagt ikke vil kunne frigøre det omhandlede Medlem fra Kontrolforanstaltningerne.

Hovedledelserne gaar ud fra, at saavel Medlemmerne som Afdelingsledelserne vil være indforstaaet med, at gennemført Orden i Administrationen og den størst mulige Sikkerhed vedrørende de overordentlig store Midler, der forvaltes af denne, er ubetinget nødvendig, og Hovedkontoret paaregner derfor saavel Medlemmernes som Afdelingsledelsernes gode Medvirkning til, at Arbejdet med Kontrollen kan foregaa saa let og uhinderligt som muligt.

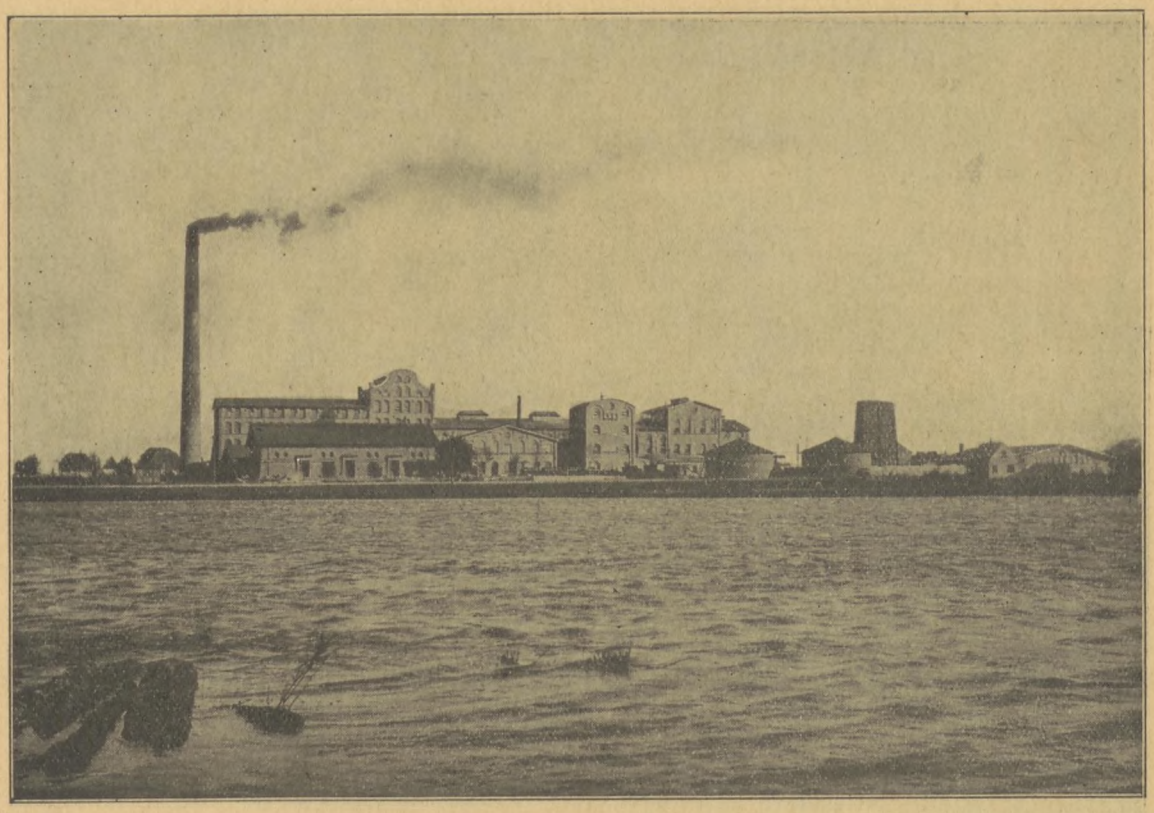

Sukkerfabrikken i Sakskøbing, bygget 1910.

Vore Virksomheder.

De danske Sukkerfabrikker.

Som bekendt arbejder Centralorganisationens Medlemmer ikke alene i den egentlige Metalindustri, men ogsaa i stor Udstrækning i Virksomheder, hvis produktionsmæssige Formaal ligger udenfor Metalindustrien, og hvor vore Medlemmer beskæftiges for at vedligeholde selve disse Virksomheders Teknik. Det drejer sig her om vore Reparatører, som i stor Udstrækning beskæftiges indenfor alle Grene af dansk Industri og i adskillige Virksomheder i et ret betydeligt Antal.

Vi har ment, at det denne Gang kunde have Interesse at lade vore Læsere stifte Bekendtskab med en saadan Virksomhed, som ved Hjælp af egne Reparationsværksteder vedligeholder sin bedriftsmæssige Teknik, nemlig De danske Sukkerfabrikker. Disses Reparationsværksteder beskæftiger tilsammen til Stadighed ca. 200 Smede og Maskinarbejdere, til Tider flere, fordelt paa hver af Selskabets 7 Fabrikker, af hvilke 4 ligger paa Lolland, 2 paa Fyn og 1 paa Møen, samt paa Raffinaderiet i København, hvor der alene beskæftiges 50—60 Mand.

Opgaven med disse Reparationsværksteder er som i andre industrielle Virksomheder overhovedet først og fremmest at have kvalificerede Arbejdere rede til ved indtrædende Brud paa Maskiner og Anlæg at kunne faa disse repareret paa den kortest mulige Tid, saaledes at Driften afbrydes mindst muligt. Dette har jo særlig Betydning i Sukkerindustrien, hvis effektive Arbejdstid kun varer 2 à 3 Maaneder om Aaret, nemlig fra Begyndelsen af Oktober til henimod Aarets Udgang, i hvilken Tid der arbejdes i kontinuerlig Drift.

Sukkerfabrikkernes Reparationsværksteder havde dog ikke fra Begyndelsen det samme Omfang som nu, men efterhaanden som det viste sig nødvendigt at have Reparatører ved Haanden for forekommende Tilfælde, maatte der ogsaa skaffes Arbejde til dem paa de Tider

af Aaret, hvor der i og for sig ikke var Brug for den fulde Styrke. Dertil kommer, at den 3 Maaneders uafbrudte Drift slider i den Grad paa Maskiner, Materialer og Transportmidler, at det er nødvendigt i den øvrige Tid af Aaret at foretage Reparationer og Fornyelser deraf. Denne Udvikling har efterhaanden ført til, at Værkstederne er kommet fuldt paa Højde med andre jernindustrielle Anlæg og med Værktøjer og Maskiner til at udføre saa godt som alt paa Fabrikkerne forekommende Reparationsarbejde og nye Anlæg, herunder

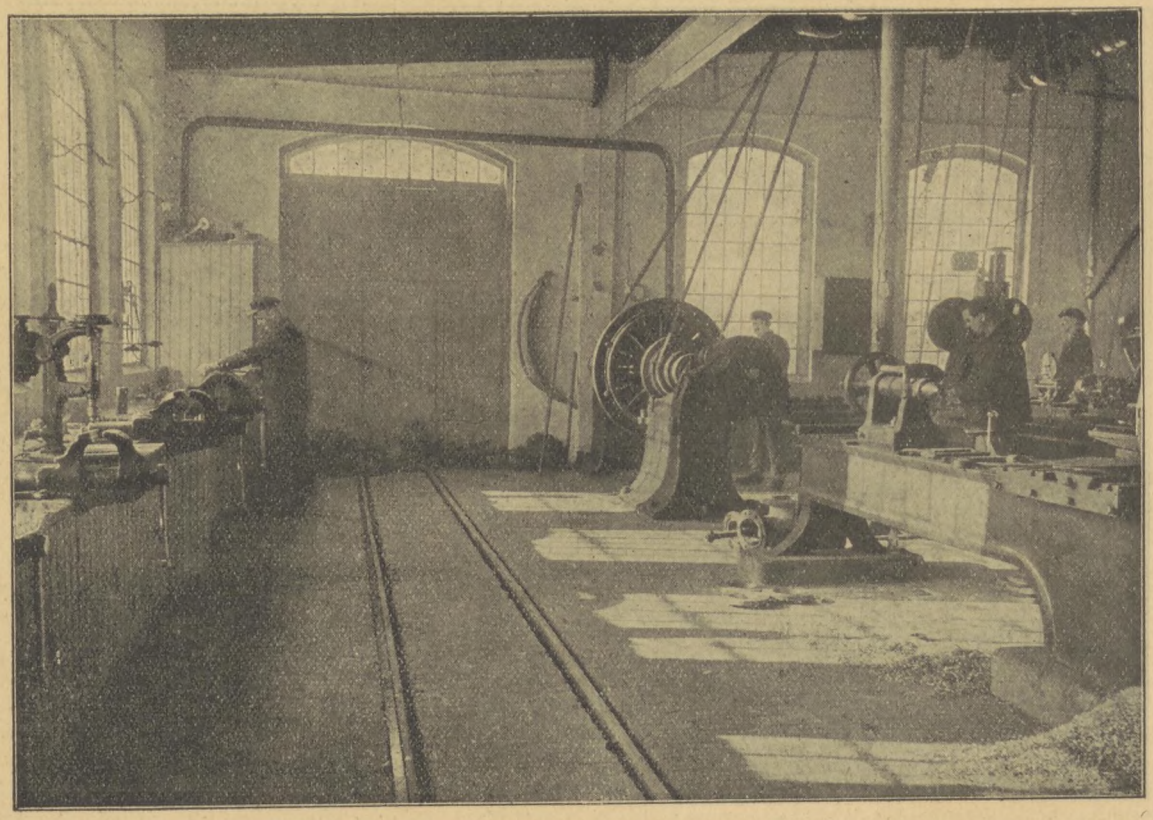

Interiør fra Maskinværkstedet paa Maribo Sukkerfabrik.

Rørarbejde, Pladearbejde samt egentligt Maskinarbejde, og alt udføres under direkte Tilsyn af Fabrikkernes tekniske Ledelse.

* * *

Det vil sikkert i denne Forbindelse have Interesse at beskæftige sig lidt med selve Sukkerindustrien, som giver en meget betydelig Beskæftigelse til Arbejderne i de Egne, hvor Fabrikkerne ligger. Oprindelig var det Rørsukkeret, der fra ældgammel Tid blev anvendt som Sødemiddel, og Ostindien og navnlig Bengalen er Sukkerets ældste Hjemsted. I Europa hører man første Gang Tale om Sukkeret efter Alexander den Stores Erobringstogt imod Indien, og 500 Aar ind i vor Tidsregning er Persien og Mesopotamien blevet vigtige Sukkeregne. Araberne fører Sukkeret til Middelhavslandene, og med Korstogene faar det sit endelige Gennembrud i Europa, idet Kendskabet til det udbredes af hjemvendende Korsriddere. Særlig blev Spanien og Portugal, der dengang var betydelige Kolonimagter, de Lande, der optog Sukkerplantens Dyrkning, men efterhaanden fravristede Holland Portugiserne deres Kolonier og dermed ogsaa Sukkerproduktionen. Med Englands rivende Udvikling som Kolonimagt træder endelig ogsaa dette Land, og efter Løsrivelsen tillige Nordamerikas forenede Stater, i stigende Grad frem som Producenter og Forhandlere af Sukkerrøret.

Sukkerrørets Vækst var dog afhængig af Tropernes Sol, og Sukkeret var og blev en Luksusvare, indtil Sukkerroen dukkede op og gjorde det muligt at producere Sukker i de koldere Egne for at konkurrere med Rørsukkeret. I 1747 paaviste Berliner-Kemikeren A. S. Marggraf, at det var muligt at tilvirke Sukker af Roer, men mange Forsøg og meget Arbejde og megen Kapital blev sat ind herpaa, forinden det lykkedes at gøre Fabrikationen rentabel.

Den danske Sukkerfabrikation daterer sig fra Midten af det 18. Aarhundrede, idet Det vestindiske Kompagni erhvervede Sct. Croix, hvorved Danmark blev et sukkerproducerende Land, og Sukkerhandelen over København særlig til Østersølandene blev en dominerende Forretning. I 1788 fandtes alene her 18 Raffinaderier, der beskæftigede 500 Arbejdere. Den nuværende danske Sukkerindustri er baseret paa Dyrkning af Sukkerroer, og daterer sig — bortset fra et mislykket Forsøg af Greve Frederick Ahlefeldt Laurvig paa Tranekjær og

Generalmajor Frederick Juel paa Thorseng — fra 1873, da en ung dygtig Landmand paa Lolland, Erhard Frederiksen, anlagde den nuværende Højbygaards Sukkerfabrik.

Ogsaa dette Forsøg strandede i første Omgang, og det blev Finansmanden, C. F. Tietgen, der her som paa saa mange andre Omraader førte Tanken til Sejr, og A/S De danske Sukkerfabrikker dannedes den 20. April 1872. Allerede den 16. November samme Aar nedlagdes Grundstenen til Fabrikken i Odense, og det blev ved Brødre Frederiksen havde lagt al deres Energi og Kapital i, men alligevel maatte opgive. Selskabets Produktionsevne var dermed fordoblet, og man besluttede nu at anlægge en tredie Fabrik, nemlig i Nakskov. Denne Fabrik stod færdig Efteraaret 1882, og var anlagt efter Dimensioner, der langt overgik de 2 andre Fabrikkers, og saaledes, at den med forholdsvis ringe Bekostning kunde udvides til det dobbelte. I 1884 opføres Fabrikkerne i Stege og Assens, og Roearealet vokser i Aarene 1880—85 fra 1000 til 7000 ha, og der produceres 23 Mill. Pund

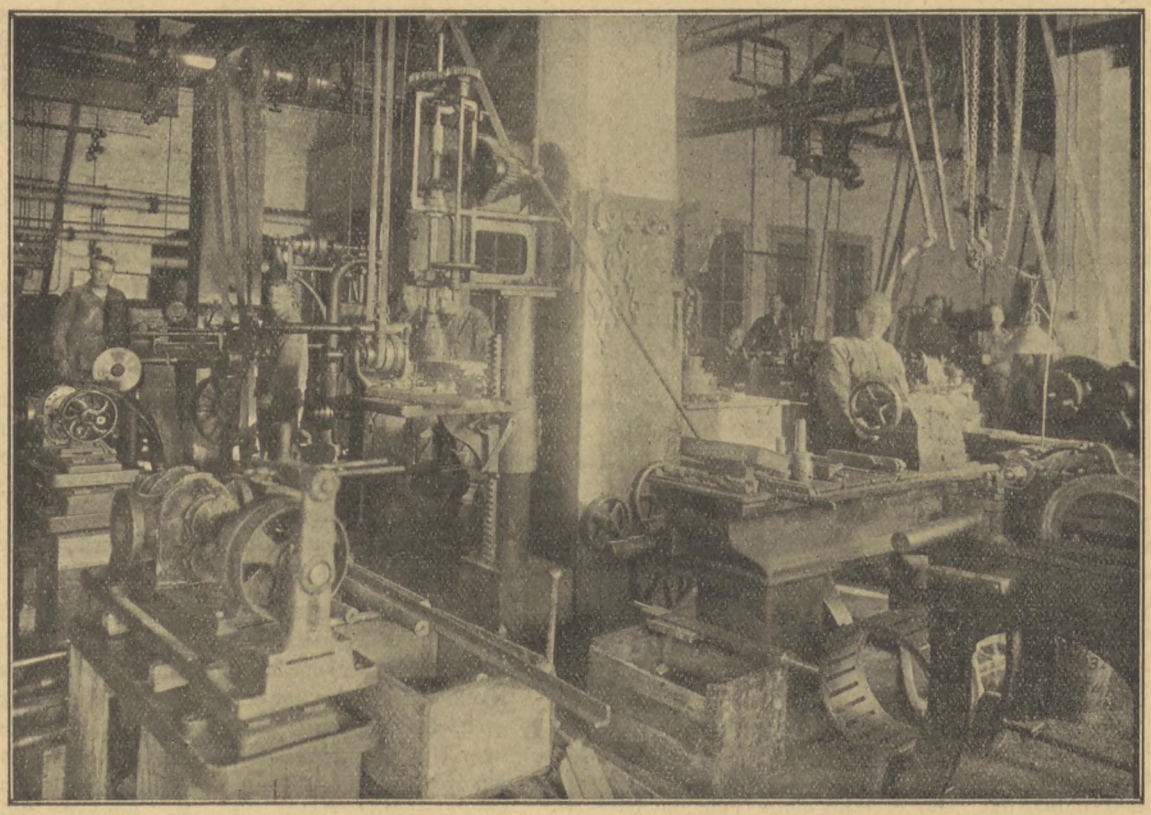

Interiør fra Maskinværkstedet paa Raffinaderiet „Phønix", København, 1930.

den Lejlighed udtalt, at Formaalet var at anlægge 10 Fabrikker med den Opgave at producere 35 Mill. Pund Sukker, som vi hidtil havde indført fra andre Lande. Dette Maal er tildels naaet, selv om De danske Sukkerfabrikker kun raader over 7 Fabrikker, idet Fabrikken i Nykøbing Falster samt Vestsjællands Sukkerfabrik staar udenfor.

Fabrikationen har været stærkt vekslende. Da man anlagde den første Fabrik ved Odense, regnede man med et Roeareal paa ca. 600 ha, men det lykkedes kun at tegne 200, og Selskabet maatte ved Forpagtninger selv dyrke Roer, hvorved det lykkedes at bringe Arealet op til 400 ha. Vanskelighederne ses bedst deraf, at Selskabet i de første 5 Aar kun producerede $1^1/_2$ Mill. Pund Sukker aarlig.

Fra 1877 gaar det imidlertid fremad; i 1880 overtog Selskabet Højbygaards Sukkerfabrik, der var anlagt under Navn af Sukkerfabrikken »Lolland«, og som 2 Sukker aarligt, hvilket svarede til en Trediedel af det daværende Forbrug. Hermed er foreløbig naaet en Produktion, som paa Grund af forskellige Vanskeligheder, saasom udenlandsk Konkurrence og uheldige Toldforanstaltninger, ikke forøges, tværtimod, der finder i det følgende Aar endog en Tilbagegang i Virksomheden Sted, og først da man naar frem til Midten af Halvfemserne, gaar det atter fremad, man opfører Maribo Sukkerfabrik, og Roearealet stiger til 10,000 ha, for i 1910 at komme op paa 19,000 og i 1920 paa 30,000 ha. Dette var, da Fabrikken i 1922 fejrede 50 Aars Jubilæum, Rekorden. I Aarene før 1914 kunde De danske Sukkerfabrikker foruden at forsyne Landet eksportere for 8 à 9 Mill. Kr. til Udlandet.

I denne Forbindelse kan det maaske ogsaa have sin Interesse at bemærke, at det danske Sukkerforbrug er og altid har været relativt højt. Fabrikkernes Produktion var, som allerede nævnt, i 1884 23 Mill. Pund

Sukker, dækkende en Trediedel af Forbruget, i 1908 ca. 120 Mill. Pund, dækkende to Trediedele af Forbruget, og i 1914 dækkede man hele det danske Forbrug med 260 Mill. Pund foruden den før omtalte Eksport.

De danske Sukkerfabrikkers Roeareal har efter de skiftende Konjunkturer siden 1921 varieret mellem 17,000 og 31,000 ha og var i 1929 ca. 24,000 ha. I samme Tidsrum er Fabrikkernes samlede Opbearbejdning ved stadige Udvidelser steget fra 9,500 Tons til over 11,000 Tons Roer daglig. I den saakaldte Kampagne, fra Begyndelsen af Oktober til henimod Udgangen af Aaret, beskæftiges ialt ca. 3800 Arbejdere og udenfor Kampagnen ca. 1200.

* * *

Af det her fremførte vil det ses, at vi staar overfor en af vore allerstørste industrielle Virksomheder, der under Hensyn til Bestræbelserne for stadig at modernisere Fabrikkerne, saaledes at disse til enhver Tid har den størst mulige Kapacitet, har udvidet Reparationsværkstederne, hvorved de nu fremtræder som fuldstændige Maskinfabrikker, hvor den i Begyndelsen af vor Artikel nævnte Arbejdsstyrke i visse Perioder har været fordoblet eller 3-doblet. Foruden almindeligt Vedligeholdelsesarbejde kan det nævnes, at Fabrikkerne selv udfører alle elektriske Anlæg samt et meget betydeligt Beholderarbejde, som Anlæggene kræver. Endvidere er der i de senere Aar udført en meget kompliceret Selvpakkermaskine og en hel ny Filterpresse til et Beløb af ca. 2 Mill. Kr. samt nye Pumpeanlæg med Rørledninger til Oppumpning af Saft. Det kan endvidere anføres, at alene paa Sukkerraffinaderiet »Phønix« i København findes 200 elektriske Motorer og en Turbine paa 1000 HK med Generator, der vedligeholdes paa Raffinaderiets egne Værksteder.

Men hertil kommer ikke mindst Fabrikkernes omfattende Transportmidler, thi for faa Industrigrene spiller Transportforholdene en saa overordentlig Rolle som for Roesukkerindustrien. Her er ikke alene Tale om betydelige Tilførsler af Hjælpestoffer som Kul og Kalk, men frem for alt Transport af selve Raamaterialet, Roerne.

I Roesukkerindustriens første Dage herhjemme foregik Transporten paa Vogne trukket af Heste, men denne Transportmaade var meget kostbar, og efterhaanden som Roearealerne voksede, truede den dyre Transport med at gøre Driften urentabel. Allerede ved Anlægget af Højbygaard Fabrik havde man anlagt et 2 km langt Spor, hvorpaa Roerne i smaa Kassevogne, trukket af Heste, blev transporteret fra Avlsgaarden »Højbygaard« til Fabrikken. Da De danske Sukkerfabrikker i 1881 skred til Anlæg af Nakskov-Fabrikken, var man klar over, at man i højere Grad end tidligere maatte tilstræbe en mere moderne Ordning af Transportforholdene. I den Anledning planlagde man et omfattende Roebanesystem, der skulde trafikeres med Lokomotiver, og allerede i 1893 havde man ved Nakskov-Fabrikken et Anlæg paa ca. 50 km Banenet, som dog var beregnet til Trafikering med Heste. I de følgende 10—15 Aar anlagdes en Mængde private Baneanlæg i Tilslutning til de af Selskabet anlagte Baner, saaledes at de private Baners Længde naaede op til 160 km, hvoraf en stor Del blev drevet med Motor- eller Damplokomotiver. Pladsen tillader ikke at komme ind paa en Udredning af de herhenhørende Forhold, men hvilket Omfang, Roebanerne efterhaanden har faaet, fremgaar af følgende Oversigt over Fabrikkernes og Roedyrkernes Banenet og det dertil hørende rullende Materiel ved de forskellige Fabrikker i 1921:

	km Hovedspor	Vogne	Lokomotiver
Nakskov	218,0	838	13
Maribo	85,2	409	7
Sakskøbing	75,2	500	8
Højbygaard	33,0	178	3
Assens	67,8	400	7
Stege	11,0	36	1
	490,2	2361	39

De danske Sukkerfabrikker anvender dog ogsaa andre Transportmaader, og bl. a. har Forholdene ved Stege medført, at man der anvender Pramtransport. Det viste sig nemlig umuligt at udvide Roedyrkningen paa Møen, hvorfor Selskabet maatte søge over til Sjælland, og i 1921 havde man 2 Slæbebaade og 17 Pramme à 75 Tons samt 3 mindre. Endelig skal anføres, at særlige Tankdampere transporterer Saften fra Kolding og Mern Saftstationer til de respektive Fabrikker, Assens og Stege. Udenfor Kampagnen anvendes disse Saftdampere sammen med Selskabets øvrige Skibe til Transport af Sukker fra og Kalksten (hidtil væsentligst fra Faxe og Limhamn) til Fabrikkerne.

I De danske Sukkerfabrikkers Festskrift i Anledning af 50 Aars Jubilæet i 1922 hedder det da ogsaa:

> »Saaledes foregaar da vor Sukkerindustris Transport baade til Lands og til Vands med Omsætningstal, der vidner om det enorme Kvantum Raa- og Hjælpestoffer, der karakteriserer denne Produktionsgren, hvis endelige Færdigvarer, kan købes hos hver Urtekræmmer »paa Hjørnet« i pundevis eller mindre — enten det nu er i Form af den næsten sandkornsfine Melis eller »det huggede Sukker«s krystalskære Smaastykker.«

Lidt Værkstedsteknik.

Meddelelse fra Standardiseringsraadet.

Til Oplysning for Fagbladets Læsere meddeles det, at Den danske Standardiseringskommission har faaet Navneforandring og fremtidig hedder Dansk Standardiseringsraad.

Forslag vedrørende Signaturer paa Maskintegninger.

Det af Standardiseringsraadet nedsatte Udvalg til Udarbejdelse af Forslag til »Dansk Standard« for Signaturer paa Maskintegninger har til Raadets Forretningsudvalg afgivet en af Underudvalget for Signaturer paa Maskintegninger udarbejdet Indberetning angaaende for-

skellige Signaturer paa Maskintegninger. I det efterfølgende offentliggøres Udvalgets Indberetning i Forbindelse med Forslagene, der herved fremsættes til offentlig Kritik.

Underudvalget for Signaturer paa Maskintegninger blev nedsat den 19. December 1928 med den Opgave at udarbejde Forslag til »Dansk Standard« for Signaturer paa Maskintegninger.

Udvalget bestaar af følgende Medlemmer:

Overlærer J. Scheller (Formand), udpeget af de tekniske Skoler, Ingeniør Anthony Christiansen, udpeget af Ingeniør- og Konstruktørsammenslutningen, Ingeniør R. Dølpher, udpeget af A/S Atlas, Ingeniør Chr. Nielsen, udpeget af A/S F. L. Smidth & Co., Maskiningeniør B. Suaning, udpeget af De danske Statsbaner.

Da det er Udvalget bekendt, at der fra danske Virksomheder er Ønske om snarest at faa »Dansk Standard« for Signaturer paa maskintekniske Tegninger, tillader Udvalget sig, til Trods for at hele dets Arbejde endnu ikke er afsluttet, at foreslaa, at medfølgende 4 Forslag, Bl. 1—2 og 5—6 offentliggøres til Kritik, idet disse har været behandlet af de Signaturudvalg, der beskæftiger sig med Forslag til Signaturer paa: Arkitekttegninger, elektrotekniske Tegninger, Planer til sanitære Installationer og Bygningsingeniørtegninger, uden at de paagældende Udvalg har haft noget at erindre imod Forslagene. Derimod tilbageholdes Forslagene til Blad 3, Signaturer for Nitter, og Blad 4, Materialesignaturer, indtil der paa disse to Omraader er opnaaet Overensstemmelse med de af de andre Signaturudvalg foreslaaede Signaturer.

Udover de her omtalte Forslag har Udvalget for Tiden 5 andre Blade under Udarbejdelse, men disse er ikke færdigbehandlede.

Nærværende Forslag omfatter:

Blad 1, Signaturer for Gevind, Skruer og Møtrikker.

Blad 2, Signaturer for Tandhjul.

Blad 5, Signaturer for Overfladebeskaffenhed og Bearbejdning.

Blad 6, Signaturer for særlige Behandlingsmaader.

1) *Udenlandske Standards.*

I en Række andre Lande findes allerede vedtagne Standards eller Forslag til de her omhandlede Signaturer. De fleste af disse slutter sig med Undtagelse af nogle mindre og ret uvæsentlige Afvigelser til de tyske Signaturnormer, hvorfor Udvalget i Hovedsagen har benyttet de sidstnævnte som Grundlag ved Udarbejdelsen af nærværende Forslag, idet man dog har fundet det fordelagtigt at foreslaa nogle Afvigelser saavel i Valg af Figurer og Stoffets Omfang som i Teksten.

2) *De af danske Virksomheder anvendte Signaturer.*

Udvalget har gennem Standardiseringskontoret indhentet Oplysninger om de af danske Virksomheder anvendte Signaturer for Gevind, Tandhjul og Bearbejdning og har tillige draget Sammenligninger med de af Dansk Ingeniørforening i 1923 udgivne Signaturnormer. Disse Oplysninger viste, at de anvendte Signaturer enten var for ufuldstændige eller for meget indbyrdes afvigende til alene at kunne danne Grundlag for Forslag til »Dansk Standard«. Det kan f. Eks. nævnes, at der fremkom 7 forskellige Signaturer for Skrubning og 8 for Sletning, medens 3 Virksomheder anvendte Dansk Ingeniørforenings Bearbejdningssignaturer, 2 anvendte de tyske, og et ret stort Antal anvendte enten slet ikke Signaturer eller havde i hvert Tilfælde ikke bestemte Regler. Lignende Forhold gjorde sig gældende med Hensyn til de for Gevind og Tandhjul anvendte Signaturer.

3) *Forslag til »Dansk Standard«.*

Med behørigt Hensyn til allerede anvendte Signaturer har Udvalget, som ovenfor nævnt, i Hovedsagen benyttet de tyske Standards ved Udarbejdelsen af Forslagene, idet de internationale Forhold paa dette Punkt maa anses for at være af stor Betydning. Dog har Udvalget, som før nævnt, fundet det fordelagtigt at foreslaa enkelte Afvigelser saavel i Valg af Figurer og Stoffets Omfang som i selve Teksten.

Blad 1. Signaturer for Gevind, Skruer og Møtrikker.

Udvalget har foretrukket, at Signaturlinien for Gevind tegnes som en fin Fuldstreg (Tykkelse III), saaledes som det ogsaa er Tilfældet i den schweiziske Standard, i Stedet for den i nogle Lande brugte Kortstreglinie, baade fordi den første er nemmere at tegne, og fordi den ikke kan forveksles med en usynlig Kant. Ligeledes har Udvalget foretrukket at bruge en fin, fuldtrukken Halvcirkel, beliggende skraat foroven til højre, som Signatur for Gevind, hvor dette afbildes set fra Enden, se Fig. 1 og 2 m. fl.

De i Fig. 6 givne Regler for Bestemmelse af Signaturer for Sekskantmøtrik og Boltehoved er den i de fleste Lande vedtagne eller foreslaaede Maade.

Blad 2. Signaturer for Tandhjul.

Til dette Blad skal kun bemærkes, at Udvalget har foretaget nogle Afvigelser fra det tilsvarende tyske Standardblad for at kunne opnaa en gennemført rigtig og ensartet Afbildning.

Blad 5. Signaturer for Overfladebeskaffenhed og Bearbejdning.

Signaturerne herfor er ganske som de tyske, men i Teksten er der indført nogle Forandringer.

Blad 6. Signaturer for særlige Behandlingsmaader.

Ogsaa hertil har Udvalget brugt den tyske Standard som Forbillede, men i den paa Bladet angivne Fortegnelse over »Særlige Behandlingsmaader« er der udeladt en Del, medens andet er tilføjet. Fortegnelsen er ret omfattende, maaske unødig lang, og dog vil den kommende Kritik sikkert paavise Mangler, fordi Stoffets Omfang delvis beror paa et individuelt Skøn.

Det ovenfor nævnte Forslag til »Dansk Standard« for Signaturer paa Maskintegninger er *offentliggjort til Kritik indtil den 15. Juni 1930,* inden hvilket Tidspunkt alle interesserede Institutioner, Virksomheder og enhver, der ønsker at fremsætte Bemærkninger til Forslaget, anmodes om at indsende eventuelle Ændringsforslag eller Tilføjelser, saaledes at disse kan tages i Betragtning, inden Forslaget forelægges for Raadet.

Besvarelserne bedes indsendt til Dansk Standardiseringsraad, Industribygningen, København V.

Forslag.	**Teknisk Tegning.** **Signaturer paa Maskintegninger.** **Gevind, Skruer og Møtrikker.**	II. S. t. T. Blad 1.

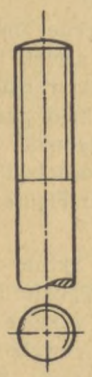

Fig. 1.

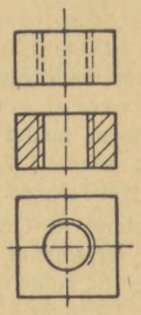

Fig. 2.

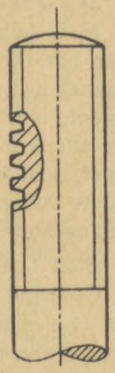

Fig. 3.

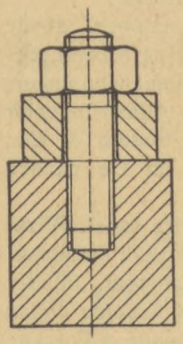

Fig. 4.

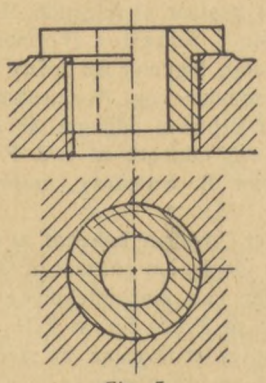

Fig. 5.

Fig. 1 og 2 viser Signaturer for alle Arter af udvendigt og indvendigt Gevind paa Skruer og i Møtrikker.

Fig. 3. Ønskes Gevindprofilet nærmere angivet, kan dette gøres som vist i Figuren, eller Profilet kan tegnes i større Maalestok ved Siden af.

Fig. 4 og 5 viser Eksempler paa Signaturernes Anvendelse ved Skrueforbindelser tegnede i Snit.

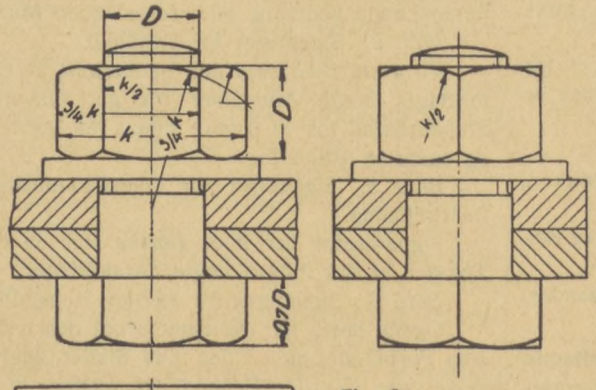

Fig. 6.

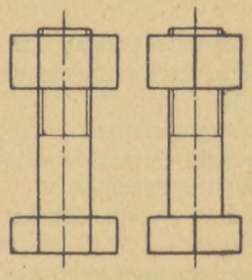

Fig. 7.

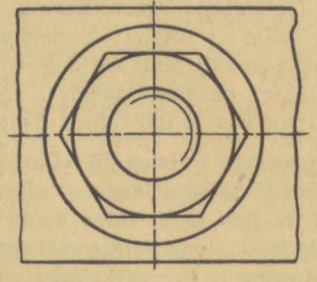

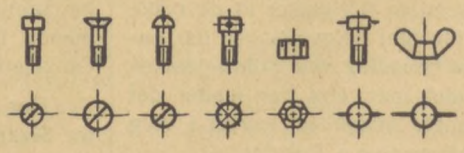

Fig. 8.

Fig. 9.

Fig. 6 viser Signatur for Sekskantmøtrik og Boltehoved. Maalet k og Nøglevidden tages fra DS Nøglevidder.

Fig. 7 viser en forenklet Signatur for Bolte.

Fig. 8 viser Signaturer for en Del Skruer og Møtrikker tegnet i lille Maalestok.

Fig. 9 viser Signatur for en Træskrue.

Forslag.	**Teknisk Tegning.** **Signaturer paa Maskintegninger.** **Tandhjul.**	**II. S. t. T.** **Blad 2.**

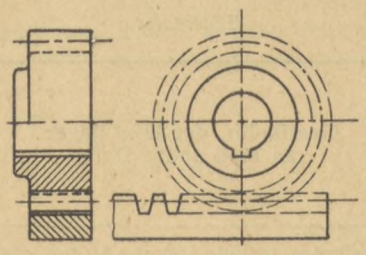

Fig. 1.

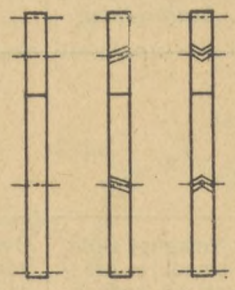

Fig. 2. Fig. 3. Fig. 4.

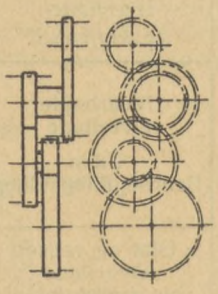

Fig. 5.

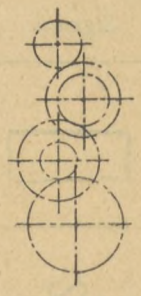

Fig. 6.

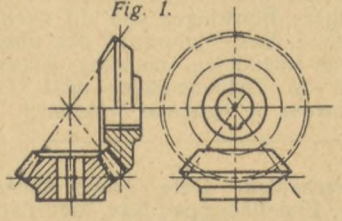

Fig. 7.

Fig. 8. Fig. 9. Fig. 10.

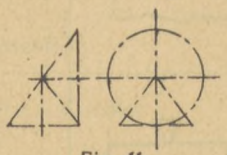

Fig. 11.

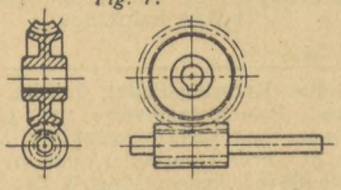

Fig. 12.

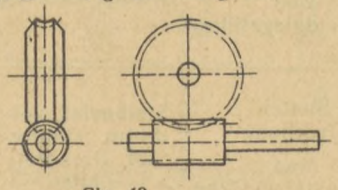

Fig. 13.

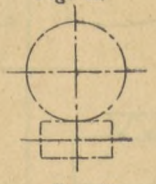

Fig. 14.

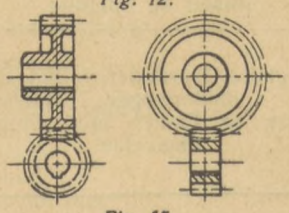

Fig. 15.

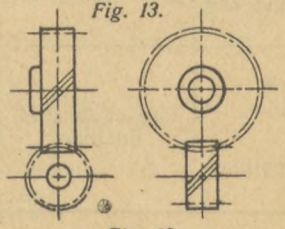

Fig. 16.

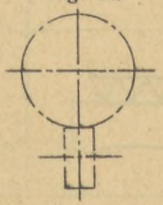

Fig. 17.

Fig. 1, 7, 12, 15, 18 og 21 viser almindelig Tegnemaade for Tandhjul.

Fig. 2—4 viser Signaturer for Tandhjul med henholdsvis lige og skraa Tænder samt Vinkeltænder.

Fig. 5 viser Signatur for cylindriske Tandhjul i Tilfælde, hvor det er af Vigtighed, at Topcirklerne tegnes med.

Fig. 6 viser den mest enkle Signatur for cylindriske Tandhjul.

Fig. 8—11 viser tilsvarende Signaturer for koniske Tandhjul.

Fig. 12—14 viser tilsvarende Signaturer for Snækkehjul.

Fig. 16 og 17 viser tilsvarende Signaturer for Skruehjul.

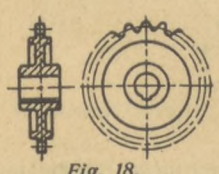

Fig. 18.

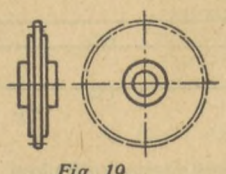

Fig. 19.

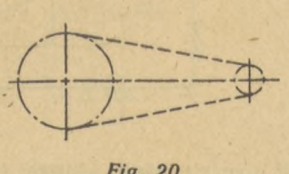

Fig. 20.

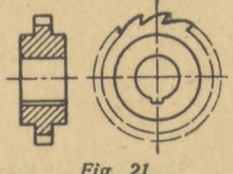

Fig. 21.

Fig. 19 og 20 viser tilsvarende Signaturer for Kædehjul.

Forslag.	**Teknisk Tegning.** **Signaturer paa Maskintegninger.** **Overfladebeskaffenhed og Bearbejdning.**	II. S. t. T. Blad 5.

Signatur	*Overflade-beskaffenhed*	*Bearbejdning*	*Eksempler*
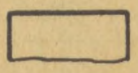	Ubearbejdet Overflade Uden Bearbejdningstillæg		Overflader, der ikke ligger an mod andre Dele
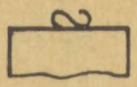	Glat og renset Overflade om muligt uden Efterbearbejdning Uden Bearbejdningstillæg	Nøjagtigt støbt, smedet el. presset, om nødvendigt glattet ved Mejsling, Filing, Smergling o. l.	Overflader, til hvis Udseende der stilles yderligere Fordringer end de ovenfor nævnte, f. Eks. Hjulkranse paa ubearbejdede Haandhjul, Haandtag, Anlægsflader og Tætningsflader mod Træ, Læder og lignende Materialer
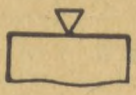	Skrubbet Overflade Med Bearbejdningstillæg	Høvlet, drejet, fræset, udboret	Forbearbejdede Dele, grove Anlægsflader, Endeflader paa Nav, Inderfladen af Stempelringe, Skruer og Bolte, som ikke indpasses
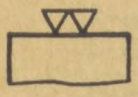	Slettet Overflade Med Bearbejdningstillæg	Slethøvlet, sletdrejet, sletfræset, sletboret, slebet	Glatte Berøringsflader, f. Eks. Flader med Pasningsangivelse og glidende Flader paa Værktøjsmaskiner, Motorer m. fl. Frie Overflader, paa hvis Udseende der lægges Vægt, f. Eks. blanke Aksler og Spindler
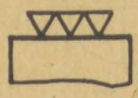	Finslettet Overflade Med Bearbejdningstillæg	Pudset, skrabet, finslebet	Meget glatte Overflader, f. Eks. Gliderspejle, Cylindervægge, Maaleværktøjsflader og Flader med Pasningsangivelse

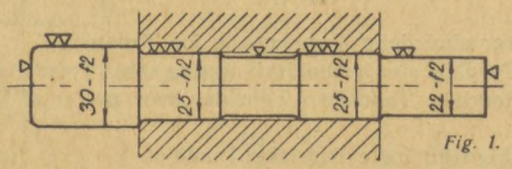

Fig. 1.

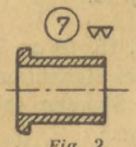

Fig. 2.

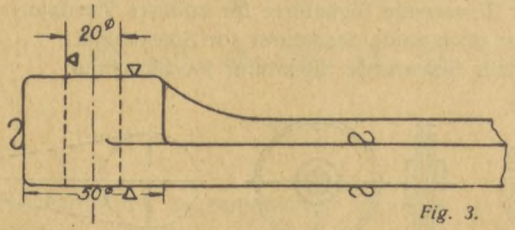

Fig. 3.

Skal en Genstand overalt have samme Overfladebeskaffenhed, anbringes Bearbejdningssignaturen ved Siden af Mærkenummeret, se Fig. 2.

Særlig Overfladebehandling og -bearbejdning m. m., se Blad 6.

Forslag.	**Teknisk Tegning.** **Signaturer paa Maskintegninger.** **Særlige Behandlingsmaader.**	II. S. t. T. Blad 6.

Dersom en Overflade kræver en særlig Behandling eller Bearbejdning ud over den, der er angivet paa Blad 5, angives dette ved at føje en Henvisningslinie til Bearbejdningssignaturen samt ved med Tekst at angive Behandlingsmaaden, som vist i efterfølgende Eksempler.

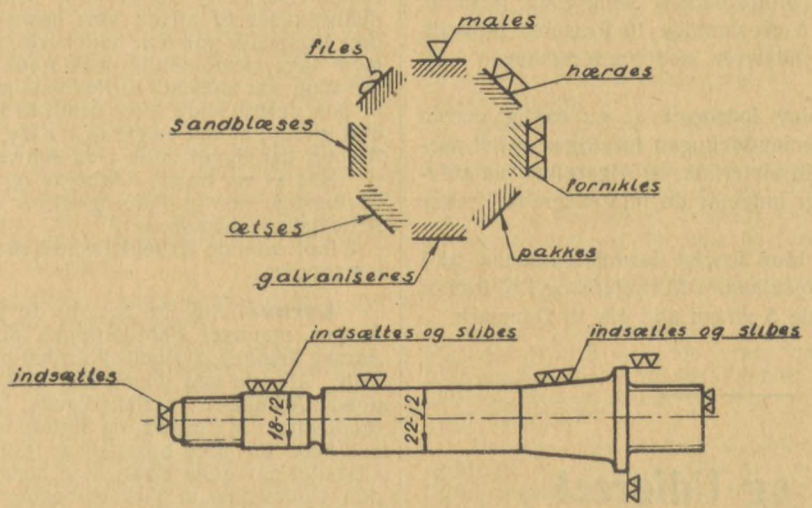

Særlige Behandlingsmaader.

1) Raabearbejdning

beitse
børste
fjerne Glødskal
klippe
lokke
mejsle
sandblæse
save
skære (med Brænder)
smergle
stanse

2) Spaantagende Bearbejdning

planere
rive
rømme
sammenslibe
skrabe
slibe

3) Varmebehandling

anløbe
forædle
hærde
indsætte
udgløde

4) Forskønnende Behandling

beitse
blankpudse
gulbrænde
mønstre
overhamre
polere
ætse

5) Paaføring af beskyttende Lag

brunere
emaillere
forbly
forkobre, fornikle m. m.
fortinne
forzinke
galvanisere
grunde
lakere
male
overtrække med Gummi
sortbrænde
spartle og male
sprøjtemale

6) Forbindelser

autogensvejse
bertle
false
indpresse
indvalse
kitte
klæbe
lime
lodde
paakrympe
paapresse
paavalse
slaglodde
svejse

7) Tætning mod Luftarter og Vædsker

istøbe
pakke
sammenslibe
stemme

8) Forskelligt

dorne
drive
imprægnere
isolere
perforere
presse
præge
rifle
rifle, kors-
rifle, kryds-
trykke

Den danske Virksomhed tog Halvdelen af Præmierne hjem.

Ved et ministerielt Dekret af 1. August i Fjor blev der i Italien udskrevet en Konkurrence for at opmuntre Udviklingen af et moderne og veludrustet Fiskeri. I denne Konkurrence deltog — for saa vidt angik Motorudrustningen — 43 Baade, for hvilke var udsat 10 Præmier.

Som det eneste danske Firma deltog A/S Frederikshavns Jernstøberi og Maskinfabrik, Brødrene Houmøller, med det for dansk Motorindustri smigrende Resultat, at ikke mindre end 5 af samtlige 10 Præmier blev tildelt Baade, der var udstyret med Frederikshavns »Alpha« Motor.

Bedømmelsen blev foretaget af en særlig nedsat Komité, medens Præmieuddelingen foretoges af det paagældende italienske Ministerium, og Afgørelsen har selvsagt vakt stor Opsigt indenfor de interesserede Kredse i Italien.

De 10 Præmier blev iøvrigt fordelt saaledes, at 1 gik til Sverige, 2 til Tyskland, 1 til Holland og 1 til Italien, medens de resterende 5 altsaa alle gik til Danmark.

Ind- og Udførsel

af raat Jern, Staal og andre Metaller samt i hel eller delvis Forarbejdning i Aaret 1929.

	Værdi	
	Indført	Udført
Raat Jern o. l. og groft forarbejdet for.....	73,385,000 Kr.	6,464,000 Kr.
Raat Jern o. l. mere forarbejdet for	38,159,000 -	16,226,000 -
Andre Metaller, raat og groft forarbejdet, for..	26,456,000 -	5,283,000 -
Andre Metaller, mere forarbejdet, for.....	17,265,000 -	7,083,000 -
	155,265,000 Kr.	35,056,000 Kr.

Hertil maa forklares, at af det udførte var der for 6,317,000 Kr., som var fremmede Varer, der gik ud af Landet igen, efter at det først var indført hertil.

Af Skibe, Vogne, Maskiner, Instrumenter, Ure o. l. indførtes der for 143,670,000 Kr., medens der af samme udførtes for 136,281,000 Kr.

For Former- og Støberiarbejderforbundets Medlemmer kan efterstaaende være til Underretning: Af støbte (ikke emaillerede) Rør, Rørdele, Radiatorer og Ribberør er der her til Landet indført 22,728,900 kg, medens der af samme Varer i Aaret forud (1928) er indført 18,070,800 kg, hvilket er en Mer-Indførsel paa 4,658,100 kg.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Observer. Opmærksomheden henledes paa, at tidligere Medlem, daværende Nr. 42237, J. P. Kühnell, ikke er Medlem af Arbejdsløshedskassen, og der kan saaledes ikke i nogen Afdeling udstedes Arbejdsløshedskort til ham. Til Tider forglemmer Kühnell, at han ikke er Medlem, iøvrigt hverken af det ene eller det andet, og i Midten af Marts Maaned indgik der saaledes fra Svendborg Afdeling en Klage over ham. Han var den Gang i Besiddelse af et Kontrolkort, som en eller anden Afdelingskasserer altsaa maa have udstedt til ham. Paa det Tidspunkt var han heller ikke Medlem af Forbundet, men ikke destomindre forklarede han, at hans Medlemsbog var indsendt til Revision paa Hovedkontoret, og at den derfra vilde blive sendt til Rudkøbing. Mærkværdigt iøvrigt, at han valgte denne By, hvor det derværende Støberi har ligget stille i en Aarrække.

Han er nu traadt i Arbejde og har betalt Indskud til Forbundet, men er ikke og bliver heller ikke Medlem af Arbejdsløshedskassen.

Indtrædende Arbejdsløshed skal blot noteres i Medlemsbogen.

Aarhus. A/S De forenede Jernstøberier har i Aarhus standset Fabrikationen af Radiatorer og som Aarsag angives, at denne Fabrikation har givet betydelige Tab. Alle de ved denne Del af Virksomheden beskæftigede Arbejdere er afskedigede. De var imidlertid ikke Medlemmer af Former- og Støberiarbejderforbundet.

Man tør ikke paastaa, at Radiatorfabrikationen her i Landet har gode Kaar, men muligt er det alligevel, at den Omlægning af Virksomheden, som man foretog, er grebet forkert an. Indførelse af det amerikanske System med Transportbaand, Anvendelse af Drenge til en Del af Arbejdet og endelig til Udførelse af selve Formerarbejdet Oplæring af helt ny Folk, der aldrig havde set et Støberi før, og den kolossale Anlægssum har sikkert haft sin store Andel i Standsningen.

Iøvrigt gaar der ogsaa Rygter om, at Aktieselskabet har under Overvejelse helt at standse Afdelingen i Aarhus.

Esbjerg. Behandlingen af et Lønspørgsmaal, Krav om Timelønsforhøjelse hos A/S Jensen & Olsen, omtaltes i Fagbladet for Marts. Sagen udviklede sig til, at Strejkevarsel blev afgivet, og i den Anledning afholdtes der i Arbejdsgiverforeningen under Hovedorganisationernes Medvirken et Møde den 7. April. Sagen sluttede med Enighed om, at man fra og med 11. April overgaar til at arbejde i Akkord. I Tilfælde, hvor Enighed om Pris ikke kan opnaas, betales i de 3 første Maaneder den nugældende Timeløn, og derefter vil Overenskomstens Afsnit A, § 7, komme i Anvendelse.

Hørsholm. I forrige Nummer af Fagbladet er omtalt et den 3. Marts hos A/S Hørsholm Jernstøberi afholdt Mæglingsmøde. Sagen overgik til ny lokal Forhandling, og hvis der ikke derved opnaaedes Enighed, vilde Timandsmøde være at afholde.

Den lokale Forhandling sluttede imidlertid Sagen. 1 Kernemager fik sin Timeløn forhøjet fra 94 til 100 Øre, og 1 Modelformers Timeløn hævedes fra 145 til 148 Øre. Akkordarbejdernes ansatte Timelønninger, der var 97 Øre, forhøjedes til 102 Øre.

De gældende Akkordpriser blev udbetalt med et Minus paa 13 pCt. Det ændredes til at være 11 pCt.

København. Den 18 Marts afholdtes der Mæglingsmøde hos A/S F. L. Smidth & Co. i Anledning af, at 2 Metalformere var afskediget.

Firmaet havde indrettet en ny Tørreovn, der afstedkom mere Arbejde for Metalformerne, og det vilde de have Ekstrabetaling for.

Videre var nogle Forme i denne ny Tørreovn blevet forbrændte og ubrugelige.

Sagen sluttede med, at Firmaet betalte det ødelagte Arbejde og indgik paa at forandre Tørreovnsforholdene samt genantage den ene af de afskedigede Formere.

Som tidligere omtalt i Fagbladet er A/S Burmeister & Wains Metalstøberi flyttet fra Christianshavn til Frederiksholm. Støberiet er udvidet, og Arbejdsforholdene ændret saaledes, at Produktionen — i alle Tilfælde efter Firmaets Udsagn — vilde stige, og der beskæftiges nu henved 30 Formere. Aktieselskabet ansaa derfor Tiden passende til at opsige den gældende Bonusordning, fordi Fortjenesten var blevet for stor, og foranlediget herved afholdtes der den 27. Marts et Mæglingsmøde, hvor Sagen overvistes til fornyet lokal Forhandling, der skulde være tilendebragt til 1. April. Bragtes den ikke herved til Afslutning, skulde den for paa Timandsmøde, og et saadant blev afholdt den 11. April, hvor man — da Firmaets Paastand ikke helt kunde afvises, selv om man nu ikke troede paa en saa stærk Stigning i Produktionen, som Firmaet mente — enedes om en ny Bonusordning. Man faar nu se, hvordan den virker. Har Aktieselskabet taget Munden for fuld, kan Ordningen heldigvis opsiges hver Maaned.

I samme Aktieselskabs store Jernstøberi paa Teglholmen har følgende Sag passeret:

Et af Forbundets tidligere Medlemmer, Sofus Marquardsen, avancerede for nogen Tid siden til Formand, og det er adskillige Gange, der er klaget over, at denne Værdighed er gaaet ham til Hovedet. Som Medlem af Forbundet hørte han til de stadig utilfredse, og hvorfor skulde han saa egentlig føle sig tilfreds i en anden Lejr?

Han sørgede da ogsaa fornylig for at karambolere med en Former, en Mand, der i en længere Aarrække har været beskæftiget hos Aktieselskabet ved det store Arbejde, og som ved Samlingen af en stor Form gjorde Marquardsen opmærksom paa, at hvis en Kerne skulde anvendes saadan, som den var, vilde Arbejdet blive Vrag. Hr. Marquardsen var klogere, og Arbejdet støbtes i Brokkassen, hvilket gav ham Anledning til at erklære, at vedkommende Former overhovedet ikke var Former. Det har han for det første ikke Ret i, men selv om han havde det, havde han altsaa været Aar om at opdage det.

Herefter udviklede Sagen sig til, hvad den ikke skulde have gjort, og i alle Tilfælde ikke paa den Maade, som det skete, nemlig at Klubben vedtog ikke at ville respektere ham som Funktionær.

Hans Gerning, der falder paa Natholdet, medfører bl. a., at han skal sætte Kernemagerne i Arbejde, og da disse nægtede at modtage Ordre af ham, var snart henved 20 af disse ude af Arbejde, og det medførte igen, da der ingen Kerner blev udført, at ca. et halvt Hundrede Formere blev afskedigede.

Derefter sendte Aktieselskabet gennem Jernindustriens Sammenslutning Sagen til Arbejdsgiverforeningen, og under Medvirken af denne og De samvirkende Fagforbund kom et Møde i Stand den 10. April.

Man enedes her om, at Arbejdet skulde genoptages den 11. April, mod at Klubbeslutningen blev taget tilbage, og at der skal herske et fordrageligt Forhold mellem samme Formand og Arbejderne.

Aktieselskabet, der vilde have haft Sagen frem med Krav om Erstatning ved Den faste Voldgiftsret, tog denne Klage tilbage, men Fremtiden vil sikkert vise, at den, der vil have sværest ved at yde sin Medvirken til et fordrageligt Forhold, nok skal blive samme Formand. At være fordragelig er overhovedet ikke noget, der ligger for hans Stemme.

Middelfart. De runde Kakkelovne synes i den senere Tid at komme i Vælten igen og medfører hist og her Mangel paa Rundmagere. Saaledes skal der være Brug for en saadan i Middelfart, hvis nogen skulde have Lyst til at reflektere paa Pladsen.

Efter Forlydende skal Firmaet ikke være uvillig til at give Timeløn i Begyndelsen, til Vedkommende er i Gang, og der tales noget om 105 Øre i Timen.

Tallene er rigtigt anbragt, saaledes at ingen tror, det er et Fejltryk, og at 5-Tallet og Nullet skal byttes om.

Odense. Hos A/S Brandt & Co. afholdtes der 2. April et Mæglingsmøde, dels paa Krav om Forhøjelse af Akkorderne og dels paa Krav om Forhøjelse af de ansatte Timelønninger samt om Betaling for noget kasseret Gods, og endelig paa Uenighed om Arbejdstidens Fordeling fra 1. April.

Paa de samtlige Spørgsmaal om Forhøjelser stillede Fabrikkens Ledelse sig afvisende, men indgik dog paa, at der skulde føres en ny lokal Forhandling, og saafremt denne ikke bringer Afslutning, har Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Med Hensyn til Fordelingen af Arbejdstiden erklærede Firmaet ikke at kunne slutte denne saa tidligt, som Arbejderne ønsker, men mente iøvrigt, at den Afstemning, der havde fundet Sted mellem Arbejderne, gav Flertal for den af Fabrikken ønskede Ordning. Herimod blev der protesteret, og der skal da foretages en ny Afstemning. Saafremt denne viser Flertal for det, Arbejderne ønsker, har Forbundet forbeholdt sig sin Stilling til Sagen.

Samme Dag afholdtes Mæglingsmøde hos A/S H. Rasmussen & Co. Der var Krav om Forhøjelse af Akkordarbejdernes ansatte Timeløn. Aktieselskabet vilde overveje Spørgsmaalet og tage en ny Forhandling med Tillidsmanden.

Der var rejst Krav om 2 Timers Erstatning for Tidsspilde til en Former. Firmaet mente at kunne ordne Spørgsmaalet ved en Forhandling med den paagældende.

Endelig var der Krav om Betaling for et vragstøbt Vindue. Firmaet indgik paa at betale Akkordprisen. Sluttelig var der Krav om Erstatning til 2 Maskinformere, fordi de uden Grund var sendt hjem fra deres Arbejde en Dag. Det viste sig, at det ikke havde været nødvendigt for de paagældende at forlade Fabrikken, og Kravet bortfaldt derfor.

Randers. Den 9. April er der afholdt Mæglingsmøde paa A/S »Strømmen«. Der klagedes over, at man altid arbejdede over paa Støbedagene. Firmaet vilde saa vidt muligt søge at undgaa dette i Fremtiden.

Dernæst klagedes der over uberettiget Indgreb fra Støbemesterens Side, og i det hele taget ønskede man en mere passende Optræden udvist af ham.

Den herom førte Diskussion gav nærmest intet andet Resultat, end at Udtalelserne blev taget til Efterretning, men det maa være vore paagældende Medlemmers Opgave at summere Tilfældene op, saafremt Mesteren ikke ændrer sin Opførsel og betragter Formerne som voksne Mennesker.

Silkeborg. Mæglingsmøde er den 9. April afholdt paa Silkeborg Maskinfabrik i Anledning af Krav om Betaling for en Vragstøbning og Krav om, at Akkordpriserne bliver gjort gældende uden et Afdrag paa 9 pCt., som nu finder Sted.

Der opnaaedes ikke Enighed paa noget af Spørgsmaalene. Vragstøbningen er af den Slags, at det som saa ofte ikke er nemt at afgøre, hvor Fejlen ligger, naar Støbningen har fundet Sted. Det drejer sig om en Pumpe, og vore Medlemmer bør for Fremtiden, naar det Stykke Arbejde kommer igen, ikke udføre det uden at lægge Risikoen over paa Fabrikken. Hvad Fortjenesten angik, mødte Firmaet op med nogle Tal, der var betydeligt højere, end hvad Forbundets Statistik udviser, men mente iøvrigt, at Fortjenesten vilde være højere, hvis

der ikke paa Fabrikken arbejdede 3 yngre Formere, der endnu ikke havde tilstrækkelig Færdighed i Faget.

Da Forholdet imidlertid er, at der virkelig findes en Del daarlige Akkordpriser paa denne Virksomhed, bliver der næppe andet at gøre end at opsige Akkordprislisten.

Skanderborg. Hos Firmaet Blom & Søn er efter nogle langtrukne Forhandlinger en Del daarlige Akkordpriser hævet med fra 5 til 7 pCt.

Varde. Paa A/S Varde Staalværk afholdtes 8. April et Mæglingsmøde. Der var krævet fuld Akkordpris for en vragstøbt Karm.

Firmaet indgik paa at betale Akkordprisen, der var Kr. 10,50.

Videre krævedes der ansat Timeløn betalt for 3 Plejlstænger med 330 Øre pr. Stk. Firmaet betalte de Kr. 9,90, men slog samtidig fast, at naar Staalet løber ud af en Kasse og derved bevirker, at Godset inde i Formen sprænges, skal Timelønnen kun være garanteret, naar Akkordprisen er over Kr. 5,00.

Smede og Maskinarbejdere.

Overenskomster. Den mellem Københavns Afdeling 11 og A/S De danske Kapselfabrikker, København, bestaaende Overenskomst er fornyet til 1. April 1932. Lønningerne er noget forbedrede, og desuden ydes nu et Produktionstillæg, som yderligere vil forhøje Fortjenesten. Arbejderne har Ret til 6 Dages Sommerferie.

Den mellem samme Afdeling og Magasin du Nord, København, bestaaende Overenskomst er ligeledes fornyet. Ugelønnen for de fast ansatte er forhøjet med 3 Kr., de timelønnede fik 5 Øre mere pr. Time. Overtidsbetalingen, der tidligere var 50 pCt. for alle Timer, er ændret til 40 pCt. for de første 3 Timer og derefter 100 pCt. i Tillæg. Søn- og Helligdagsarbejde betales med 50 pCt. til Kl. 12 og derefter 100 pCt. Overarbejde, der strækker sig ud over 6 Timer pr. Uge, udlignes, dog saaledes, at Udligningen kun foretages, naar man i 4 Uger har over 24 Timers Overarbejde.

Overenskomsten gælder til 1. Januar 1932.

Overenskomsten mellem Aarhus Afdeling og Aarhus Cykle- og Automobilindustriforening er forlænget i 1 Aar til 31. Marts 1931 uden Ændringer. Arbejdsgiverne havde krævet forskellige Reduktioner, dels af Timelønningerne og dels af Betalingen for Overarbejde, men har altsaa maattet frafalde disse Krav.

Overenskomsten med Bornholms Maskinfabrik og Nordre Jernstøberi, Rønne, er forlænget til 1. April 1931. Lønningerne forhøjedes med 135 Øre til 33 Mand, og Antagelseslønnen forhøjedes fra 106 plus 3 Øre til 110 plus 3 Øre. Ligeledes opnaaedes et Tillæg for Arbejde i benyttede Kedler og ved Svejsearbejde i Bundtanke, og der opnaaedes en Ordning vedrørende Arbejde paa Mejerier ifølge Tilbud.

Samtidig forlængedes Overenskomsten med Bornholmske Jernbaner paa 1 Aar til 1. April 1931. Lønningerne forhøjedes her fra 118 til 123 Øre, og Antagelseslønnen ændredes fra 116 til 121 Øre.

Med Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse er der sammen med Kedelpasserforbundet ført en Del Forhandlinger vedrørende de paa Julemærkesanatoriet ved Kolding ansatte Fyrbøderes og Reparatørers Løn og Arbejdsforhold, og der er den 6. Marts 1930 indgaaet en Overenskomst, der fastsætter en Ugeløn af Kr. 52,91 for Fyrbøderne og Kr. 55,43 for Reparatørerne med en effektiv Arbejdstid af 48 Timer. Saafremt fast Ophold paa Sanatoriet ønskes, fradrages der i Ugelønnen for Værelse med Varme og Belysning og Renholdelse samt for fuld Forplejning Kr. 18,50 pr. Uge. Overenskomsten gælder til 1. April 1931.

Mæglingsmøde. Den 1. April afholdtes Mæglingsmøde hos F. L. Smidth & Co., Valby, i Anledning af Krav om Udbetaling af Forskud paa Pladearbejde, der udføres i Akkord. Man enedes om at bibeholde den nuværende Ordning med Forskudsbetaling paa Akkorderne, idet Driftsbestyreren lovede, at Værkføreren ved Folkenes Henvendelse om Forskud skulde behandle Sagen velvillig.

Timandsmøder. Ved et Timandsmøde den 11. Marts behandledes følgende Sager:

1) A/S De forenede Jernstøberier, Aarhus. *a.* Krav om Forhøjelse af Timelønningerne eller om Forhøjelse af Akkordafsavnstillægget. *b.* Klage over for meget Søndagsarbejde, og *c.* Krav fra Firmaet om, at Forskud paa Akkorder fremtidig kun betales med Grundlønnen.

ad *a.* Firmaets Direktør beklagede, at det under de forhaandenværende vanskelige Forhold ikke var muligt at imødekomme Lønkravet, men gav Tilsagn om at ville give Fabrikkens Ledelse Ordre til i størst muligt Omfang at udvide Adgangen til Akkordarbejde. ad *b.* Sluttedes med de faldne Udtalelser. ad *c.* Henvistes til lokal Forhandling.

2) Strid hos Firmaet E. Lund, Aarhus, om Betalingen for Opsætning af Blandingspartier paa Kvindernes Hus.

Under Hensyn til, at Firmaet ikke var repræsenteret paa Timandsmødet, erklærede Jern- og Metalindustriens Sammenslutning sig villig til at paalægge Firmaet at betale de omhandlede Blandingspartier efter Rørprislisten, idet begge Organisationer var enige om, at denne Ordning ikke skaber Præcedens for fremtidige Tilfælde.

Den 31. Marts afholdtes Timandsmøde til Behandling af 3 Sager, nemlig:

1) Klage over, at A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, har foretaget Fradrag i Arbejdernes Løn til Erstatning af bortkommet Værktøj o. l. — Firmaet erklærede ikke at kunne fraskrive sig Retten til at gøre Erstatningskrav gældende i Tilfælde, hvor betroet Værktøj er bortkommet, men det erklærede sig villig til at optage en lokal Forhandling angaaende de paaklagede Forhold. Opnaas der ikke herved Enighed, forbeholdt Forbundet sig sin Stilling.

2) Strid hos A/S Andersen & Heegaard, København, om Betalingen for et bortkommet Waterpas. — Firmaet erklærede under Henvisning til Bestemmelserne i Rørprislisten, Afsnit E, Punkt 39, at man ikke kunde fraskrive sig Retten til at gøre Erstatningskrav gældende i Tilfælde, hvor betroet Værktøj er bortkommet, men erklærede sig villig til at optage en lokal Forhandling angaaende det paaklagede Tilfælde. Opnaas der ikke herved en Ordning, forbeholdt Forbundet sig sin Stilling.

3) Strid hos Firmaet Bonnesen & Danstrup, København, om Betalingen for Over- og Natarbejde. — Sagen diskuteredes og henvistes til Forhandling i det Udvalg, der har affattet Bestemmelserne om Betalingen for Arbejde ved forskudt Arbejdstid.

Møder i Arbejdsgiverforeningen. I Anledning af en Klage fra Arbejdsgiverforeningen over, at Kranførerne hos A/S Københavns Bunkerkuldepot havde opsagt deres Pladser som Følge af en Kollegas Opsigelse til 1. April 1930, afholdtes et Møde i Arbejdsgiverforeningen den 13. Februar. Enighed opnaaedes ikke, men der er senere ved Forhandling mellem Firmaet og Københavns Afdeling 11 truffet Aftale om, at Opsigelserne tages tilbage, medens den opsagte Kranfører forlader Arbejdet den 1. April. Endvidere vedtoges det,

at der ansættes en anden Kranfører i Stedet for den afskedigede, og at Arbejdet ved Losning om Natten indskrænkes mest muligt. Man drøftede samtidig Spørgsmaalet om Indførelse af en Fridag for Arbejdet ved Losning om Søndagen samt Fritagelse for at bo paa Refshaleøen, men enedes om at tage disse Spørgsmaal op til Drøftelse ved Overenskomstens Udløb i 1931.

Som meddelt i Fagbladet for December 1929 blev der paa et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 15. November nedsat et Udvalg, der skulde undersøge en Sag vedrørende et Centralvarmeanlæg udført i Aarhus for Blikkenslagermester Vilh. Christensen i Randers, og efter at dette Udvalg har været samlet i Aarhus og opmaalt Arbejdet, afholdtes et nyt Møde i Arbejdsgiverforeningen, hvor man enedes om følgende:

Til fuld Afgørelse af det paa det paagældende Arbejde fremkomne Underskud erkender Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, at de paagældende Svende maa tilbagebetale et Beløb paa 10 Øre pr. Time for det Antal Timer, de har deltaget i Arbejdet.

Forlig ved Voldgift den 26. Februar 1930. Tilføjelse til Rørprislisten af 1927 med Tillæg af 15. April 1929.

Angaaende Rørprislistens Afsnit C, Punkt 24.

Tilføjelse til Litra a.

For Pladejernsradiatorer betales for Aflæsning og Opbæring pr. Ovn	Kr. 0,80
For Opstilling og Forbindelse til Rørledningsnettet	- 2,70
Ialt...	Kr. 3,50

For Pladejernsradiatorer over 10 Elementer betales et Tillæg pr. Element indtil og med 175 mm Bredde	Kr. 0,10
do. do. over 175 mm Bredde	- 0,14

Angaaende Rørprislistens Afsnit C, Punkt 24.

Tilføjelse til Litra e.

Saafremt Rørovne anbringes i Højde over Gulv fra 3 indtil og med 6 m, forhøjes den i Prislistens Afsnit C, Punkt 24, Litra e, nævnte Procentsats til 75 pCt.; over 6 m indtil og med 8 m forhøjes Procentsatsen til 100 pCt. For Rørovne, der anbringes i Højde over Gulv over 8 m, træffes Aftale om Betalingen i hvert enkelt Tilfælde.

Ovennævnte Højder er regnet fra Gulv til Ovnens Midte.

Fra Stadsingeniørens Direktorat har vi modtaget følgende:

FORSKRIFTER

vedrørende Afløb fra Ejendomme i Staden København.

Tilføjelse til Tillæg I.

ad § 14 k. Hvor et 65 mm Faldrør modtager Tilløb fra Køkkenvaske, skal Faldrøret fra det øverste Tilløb føres lodret ned uden Anvendelse af almindelige Bøjninger eller Etagebøjninger.

Kan Faldrøret ikke anbringes uden Anvendelse af Bøjninger, skal dets Dimension paa den Strækning, der modtager Tilløb fra Køkkenvaske, forøges til 100 mm indtil over Bøjningen.

ad § 14 l. Den liggende Del af Køkkenfaldrør, Fodbøjningen iberegnet, skal altid udføres som 100 mm.

Bestemmelsen træder i Kraft for Anlæg, for hvilke Approbation meddeles efter 1. Maj d. A.

Lønforhøjelser. Hos Philipsens Filial i Rønne har 3 Mand faaet Lønningerne hævet med 10 Øre pr. Time, hvorefter disse er 121, 125 og 135 Øre.

Hos Fabrikant Schneevoigt i Viborg har 12 Mand med en gennemsnitlig Timeløn af 117,5 Øre faaet hver 5 Øres Forhøjelse og 7 Mand yderligere et personligt Tillæg af 3 Øre pr. Time.

Afsluttede Konflikter. Den overfor A/S Dansk Møbelplade- og Finérfabrik, Odense, iværksatte Sympatistrejke er sluttet, efter at Træindustriarbejderforbundet har opnaaet en Ordning af Løn- og Arbejdsforholdene hos det paagældende Firma.

I Begyndelsen af Oktober f. A. blokerede Københavns Afdeling 14 Automobilfirmaet »Simo«. Finsensvej 50, København, idet kun 2 af de derværende Mekanikere var organiserede, og Firmaet betalte ikke og vilde efter Afdelingens Indgriben heller ikke yde det sædvanlige Vederlag for udført Overarbejde, kun en fast Ugeløn, for hvilken Mekanikerne var pligtige at arbejde saa meget over, som Firmaet ønskede. Efter ca. 1½ Maaneds Forløb kom paa Firmaets Foranledning et Fogedforbud mod overhovedet at bekendtgøre i »Social-Demokraten«, at der var Blokade, og mod at nævne Navnene og Adresserne paa Blokadebryderne, og det fulgtes af et Sagsanlæg ved Østre Landsret, hvor Firmaet paastod den »ulovlige« Blokade ophævet, hvad Landsretten i sin Dom af 14. Februar d. A. nægtede at gaa med til, men henviste iøvrigt Fagforeningen til kun at skrive for og til sine Medlemmer i Dagbladet. Efter Domsafsigelsen ønskede Firmaet Forbindelse med Fagforeningen, og gennem en Række Forhandlinger er man naaet til en Overenskomst, der sikrer vore Medlemmer sædvanlig Betaling for Over- og Skifteholdsarbejde, en Mindsteløn for nyantagne paa Kr. 71,00 pr. Uge samt Sommerferie paa 4 og 6 Dage med Løn for et halvt respektive et Aars Arbejde hos Firmaet. Blokaden er nu ophævet, og Tilgangen til Arbejdspladsen atter fri.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. Fabrikant Bjerre, Nyborg.
4. Knudsens Automobilværksted, Herning.
5. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.
6. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
7. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
8. Mekaniker Nielsen, Rødby.
9. Schultz & Larsen, Otterup.
10. Jørgensen & Søn, Kolding.
11. Brdr. Christensen, Viborg.
12. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
13. A. C. Rosenberg, Thisted.

Blokade overfor samtlige Telefonselskaber. Fra Centralorganisationen for Telefonstanden i Danmark har vi modtaget følgende:

Foranlediget ved, at der ikke er opnaaet Enighed imellem Centralorganisationen for Telefonstanden i Danmark og De samvirkende Telefonselskaber om Overens-

komstforholdene, skal man meddele det ærede Forbund, at Organisationen fra den 1. April d. A. har iværksat Blokade overfor samtlige Selskaber for Tilgang af Arbejdskraft, hvorfor man høfligst henstiller, at der ikke anvises Arbejdskraft fra Forbundet, førend der foreligger Meddelelse om, at Blokaden er hævet.

Maskinmesterforeningen. Idet vi erindrer om det til Afdelingerne udsendte Cirkulære, gør vi opmærksom paa, at vore Medlemmer fortsat ikke maa lade sig udmønstre med Dansk Dampskibsrederiforenings Skibe uden at have henvendt sig til Maskinmestrenes Forening, Sct. Annæ Plads 16, København.

Stiftelsesfest.

Formerne i Odense 41 Aar.

I Fagbladet for Marts Maaned f. A. findes refereret Forløbet af en 40-Aars Stiftelsesfest, som Formernes og Støberiarbejdernes Afdeling i Odense havde afholdt den 16. Marts, der er selve Stiftelsesdagen. De store Festligheder i saa Henseende plejer denne Afdeling som adskillige andre kun at holde hvert 5. Aar, og det forundrede derfor Forbundsformanden noget, da han atter i Aar modtog en Anmodning om at komme til Stede til 41 Aars Stiftelsesfest.

Det viste sig ogsaa, at der var en særlig Lejlighed, idet Afdelingskasserer A. C. Rasmussen efter 17 Aars trofast Virksomhed i denne Afdeling ønskede at trække sig tilbage pr. 1. April, og saa havde Afdelingen valgt at feste for ham paa Stiftelsesdagen.

Afdelingens Medlemstal nærmer sig stærkt de 200, og det var faa, der ikke deltog, ligesom de fleste var mødt med Dame. I den nye store Forsamlingsbygnings Festsal stod Kaffebordet dækket til disse mange Mennesker, som Kl. 8 til Musikkens Toner indtog deres Pladser. Da man havde bænket sig, og Musikken var forstummet, gik Dørene atter op, og ført af Afdelingsformand, Hovedbestyrelsesmedlem A. J. Andersen, kom Kassereren og hans Hustru ind i Salen og indtog deres Hædersplads. Forsamlingen modtog dem staaende.

Efter at Afdelingsformanden havde budt Velkommen og mindet om Dagens Betydning, gik man løs paa Kaffen, Kagerne og Cognak'en og nogle til Lejligheden passende Sange, derunder Formernes Honnørmarch, blev afsunget.

Forbundets Formand holdt en kort Tale for Fødselsdagsbarnet og derefter en noget længere for den afgaaende Kasserer, hvem han paa Forbundets Vegne takkede for det store og uegennyttige Arbejde, han i de mange Aar havde ydet Organisationen.

Som en synlig Tak fra Forbundet overrakte han Rasmussen et Sølvbæger med Inskription, og paa Afdelingens Vegne blev der af dennes Formand ligeledes overrakt ham et Sølvbæger med Inskription.

Videre takkede Afdelingsformanden Rasmussens Hustru, som igennem Aarene ikke har gjort saa lille en Indsats i hans Kasserervirksomhed, og overrakte hende paa Afdelingens Vegne en Vase med Blomster.

Synlig rørt takkede Rasmussen paa Hustrus og egne Vegne.

Dermed var den alvorlige Del af Festen forbi, og Forsamlingen vendte nu Blikket mod Scenen, hvor en Aftenunderholdning fandt Sted, og hvori en i Dagens Anledning affattet Revykabaret opførtes.

I denne faldt der adskillige drøje Hug af til nogle af de tilstedeværende, bl. a. ogsaa til undertegnede, og sikkert velfortjent, men det hele modtoges naturligvis som den harmløse Spøg, det var. I sidste Akt kulminerede Lystigheden, hvor Bagtæppet forestillede Kassererens Hus, og hvor en rejsende Former med Værktøjet struttende ud af Lommen optraadte, og endelig blev en malet Papfigur, forestillende Kassereren staaende paa en Sokkel, afsløret. Da dette skete, vilde Jubelen ingen Ende tage, ikke mindst fordi hans Valgsprog stod malet paa Soklen, nemlig følgende:

»*Kontingentrestancerne er min Styrke.*«

Afslutningen paa Ballet var i Programmet fastslaaet med et Spørgsmaalstegn, og det varede naturligvis lige til om Morgenen.

A. N.

Arbejdernes Oplysningsforbunds Sommerplaner 1930.

Kursus i socialistisk Kulturarbejde.

Roskilde Højskole 9.—15. Juni 1930.

1. *Foredrag:*

Forstander, cand. polit. Hj. Gammelgaard: *Har Arbejderbevægelsen Kulturopgaver?*

Dommerfuldmægtig Unmack Larsen: *Hendrik de Mans Kultursocialisme.*

Fuldmægtig N. K. Christensen: *Socialismens Forudsætninger.*

Forretningsfører Chr. Christiansen: *Oplysningsarbejdets praktiske Tilrettelægning.*

Redaktør H. P. Sørensen: *Den socialdemokratiske Presse og dens Opgaver.*

Direktør Thomas P. Hejle: *Arbejderne og Teatret.*

Universitetslektor Ebbe Neergaard: *Filmen og Kulturarbejdet.*

2. *Gruppearbejde:*

a) Social-Litteratur. b) Kunst, Teater, Film og Radio. c) Aviser, Tidsskrifter og politisk Agitation. d) Arbejderfester og Stævner.

Ledere: Folketingsmand Jul. Bomholt, Sekretær Oluf Bertolt, Sekretær Hans Hansen, Forretningsfører Chr. Christiansen.

Dette Kursus er tilrettelagt som et Undervisningskursus, idet alle Deltagere vil blive fordelte i Grupper, hvor Arbejdet vil komme til at foregaa i Studiekredsform. Desuden vil der blive et Foredrag daglig. I Lighed med, hvad der skete paa Kulturkursuset paa Hindsgavl 1928, vil der hver Dag blive Sangundervisning; denne skal tjene til Støtte og Fornyelse af den danske Arbejdersang, *Fællessangen,* som i stigende Grad skal lyde ved alle Forsamlinger og Sammenkomster.

Prisen for Deltagelse i Kursuset, Kost og Ophold iberegnet, er 25 Kr. — Anmeldelse sendes inden 15. Maj til Arbejdernes Oplysningsforbund, Rosenørnsallé 12, København V. Vi tilraader at indsende Anmeldelse saa snart som muligt, da kun et begrænset Antal kan deltage.

Kursus i Fagforeningskundskab.

Roskilde Højskole 22.—28. Juni 1930.

1. *Foredrag:*

Forstander, cand. polit. Hj. Gammelgaard: *Teknik og Arbejdsløshed.*

Forbundsformand Johs. Kjærbøl: *Fagbevægelsen og Socialismen.*

Hovedkasserer Hans Jacobsen: *Fagbevægelsen og Kooperationen.*

Redaktør Sigfrid Hansson (Stockholm): *Arbejderne og Rationaliseringen.*

Højskoleforstander Jens Rosenkjær: *Fagforenings- og Arbejderforhold i Amerika.*

Sekretær Oluf Bertolt: *Faglige Oplysningsopgaver.*

2. *Gruppearbejde.*

Kursusets Deltagere inddeles i 3 à 4 Arbejdsgrupper, som paa Grundlag af Bogen *Fagforeningskundskab* gennemgaar Fagbevægelsens forskellige Problemer i Studiekredsform.

Lederne bliver: Sekretær Oluf Bertolt, Sekretær Stecher Christensen, Aarhus, Forretningsfører Chr. Christiansen og Formand Ejler Jensen.

Det er 4. Gang, Oplysningsforbundet arrangerer et Sommerkursus for faglige Tillidsmænd. Sidste Aar blev Tilslutningen saa stor, at der maatte siges Nej til adskillige; derfor afholder vi atter i Aar et Fagforeningskursus. Skal et saadant kort Kursus give positivt Udbytte, maa det være et Arbejdskursus. Men ogsaa til Hvile og Rekreation bliver der i de herlige Omgivelser baade Tid og Lejlighed.

Anmeldelse indsendes til Oplysningsforbundet inden 1. Juni. — *Der vil ikke kunne modtages mere end ca. 65 Deltagere paa Kursuset,* saa det anbefales at sende Anmeldelse i god Tid.

Betalingen for Kost, Ophold og Undervisning er 25 Kr. pr. Deltager.

Kursus for socialdemokratiske Kommunalbestyrelsesmedlemmer.

Roskilde Højskole 6.—12. Juli 1930.

1. *Foredrag:*

Finansminister C. V. Bramsnæs: *Kommunal Grund- og Boligpolitik.*

Folketingsmand Holger Larsen: *Den nye Linie i Sociallovgivningen.*

Borgmester Peder Hedebol: *Kommunale Løn- og Arbejdsprincipper.*

Borgmester, Landstingsmand P. Christensen: *Kommunernes kulturelle Opgaver.*

Borgmester, Folketingsmand Fr. Andersen: *Hjælpekasse og Kommunalbestyrelse.*

Socialdemokratiske Principper i Kommunalpolitik. Foredragsholder ikke anmeldt.

2. *Gruppearbejde:*

Folketingsmand N. Fisker: *Skatteligning og Regnskabsvæsen.*

Amtsfuldmægtig P. Chr. Kæmpegaard: *Social Forsorgslovgivning.*

Folketingsmand Th. Hauberg: *Skolevæsenets Ledelse og Administration.*

Folketingsmand, Partisekretær Alsing Andersen: *Valglove og Valgteknik.*

Dette Kursus er i Aar tænkt som et Fælleskursus for by- og landkommunale Tillidsmænd. Arbejdsformen bliver dels Gruppearbejde og dels Foredrag.

Anmeldelse om Deltagelse indsendes til Arbejdernes Oplysningsforbund, Rosenørnsallé 12, København V., inden *15. Juni 1930.*

Betalingen for hele Kursuset, Kost, Ophold og Undervisning, er 25 Kr. pr. Deltager.

Kooperationens Sommerstævne.

Hindsgavl Slot 17.—23. August 1930.

Foredrag:

Direktør Keto, Finland: *Den fremskridtsvenlige Kooperation i Finland.*

1) *Historie og Udvikling.* 2) *Bevægelsen i Dag.*

Landsretssagfører Fr. Dalgaard: *Kooperationen og Lovgivningen.*

Landbrugsminister Kr. Bording: *Landbrugets Andelsbevægelse og hvad Arbejderne kan lære af den.*

Folketingsmand I. P. Nielsen: *Folkeforbundet og Verdensøkonomien.*

Forstanderinde Fru Ville Jørgensen: *Varekundskab.*

Forretningsfører Chr. Christiansen: *Lokalt kooperativt Oplysningsarbejde.*

Det er vort Haab, at Sommerstævnet, i Lighed med de tidligere Aar, maa samle betydelig Tilslutning fra alle Grene af Arbejderkooperationen. Hver Brugsforening, hvert Foretagende bør mindst deltage med een Repræsentant.

Deltagelse i Sommerstævnet koster kun 35 Kr.; i dette Beløb er alt medregnet (Kost, Ophold og Foredrag). I begrænset Omfang kan ogsaa Hustru eller andre Paarørende (dog ikke Børn) indtegnes til Stævnet.

Anmeldelse om Deltagelse sendes *inden 15. Juli* til Arbejdernes Oplysningsforbund, Rosenørnsallé 12, København V. Da Stævnet højst kan modtage 90 Deltagere, bedes Anmeldelse indsendt snarest.

København, den 7. April 1930.

Det kooperative Fællesforbund.
Arbejdernes Oplysningsforbund.

Vi indbyder i den kommende Sommer til ikke mindre end fire 8-Dages Kursus. Men Oplysningsarbejdet har da ogsaa nu vundet en saa stor Udbredelse og har faaet et saa stort Antal Venner og Medarbejdere overalt — ja, selv i de fjerneste Egne af Landet, at det maa være muligt at faa *alle* de planlagte Kursus fuldt besatte.

Oplysningsforbundets Sommerkursus er desuden efterhaanden indgaaet som et fast Led i Arbejderbevægelsens Kulturarbejde. De fire Kursus behandler en Række af de vigtigste Sider i Arbejderklassens Kamp og beskæftiger sig netop med *alle* de store Problemer,

(Fortsættes Side 123.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
20614	Andersen, Alfred M.	Sorø Landsogn	7. 6 05	Sorø	15. 5.25	Sorø	20. 7.29
32877	— Aksel	Allinge	24. 2 02	Fredericia	9.11.29	Fredericia	14.12.29
14249	— Knud E.	København	22. 3 08	Kbhvn. Afd.	11. 4 27	Kbhvn. Afd. 12	21.12.29
29553	Aabye, Carl M.	—	7. 3.01	D.Elektr.Forb.	1 6 20	„ „ 11	14.12.29
32274	Ambus, Carl E.	Stubbekøbing	17. 1.84	Næstved	1. 6.19	Nykøbing F.	3.11.28
9326	Boesen, Aksel S.	Nykøbing F.	1. 9.07	Nykøbing F.	6. 3 26	—	19.10.29
16049	Bouet, Eigil	København	9. 9.05	Kbhvn. Afd.	7.12.29	Kbhvn. Afd. 6	14.12.29
10223	Brandstrup, Peter V.	Stenlille	13. 1.93	Holbæk	18. 3.27	Holbæk	30 6.28
29193	Bredgaard, Carl Alb.	Grenaa	21. 3.99	Randers	6.11.18	Kbhvn. Afd. 5	28.12.29
28047	Brink, Niels Chr.	Mejels	15. 4.06	Varde	1.11.24	Varde	12.10.29
32574	Christensen, Carl M.	Løkken	12 3 93	Brønderslev	26. 4.19	Viborg	9.11.29
27764	— Hans C.	Faaborg	9 11.09	Faaborg	5. 5.28	Faaborg	18. 1.30
18627	— Marinus Chr.	Aarhus	30. 3 87	Aarhus	2. 4.27	Aarhus	5.10.29
9529	Cederberg, Conrad	København	9. 5.76	Kbhvn. Afd. 1	23. 4.98	Holeby	15. 6.29
31099	Christiansen, Axel Nørager.	—	20. 9 09	„ „	4. 2.29	Kbhvn. Afd. 14	14.12.29
23441	— Lars Chr.	Kraghave	5. 2.07	„ „	10. 3.28	„ „ 14	31. 8.29
28639	— Niels Chr.	Fredericia	4. 6.83	Aarhus	21. 9.29	Aarhus	28. 9.29
30016	Evald, Hans H. Nyborg	København	24.10.04	D.Elektr.Forb.	1. 5.24	Kbhvn. Afd. 12	4. 5.29
34886	Frederiksen, Poul P. Chr.	Roskilde	26.10.03	Roskilde	6.10.22	Roskilde	6. 8.27
33989	Friis, Robert S.	Nagelsti	13. 7 02	Nykøbing F.	5.11.21	Nykøbing F.	13 4.29
10701	Grünewald, Carl	Hamborg	12. 7.04	Kbhvn. Afd.	31. 3.24	Kbhvn. Afd. 15	4. 5.29
21993	Hansen, Aksel	Henne	26. 4.10	Varde	16. 4.29	Varde	17. 8.29
21995	— Carl A.	Ærøbo	27. 2.06	—	27. 4.29	—	2.11.29
38882	— Edvard R.	København	15. 2.06	Kbhvn. Afd.	19. 4.24	Kbhvn. Afd. 12	28.12.29
30251	— Hans Ferd.	Bregninge	17.12 95	Roskilde	26. 3.27	Roskilde	14 12.29
19861	— Hans M.	Herning	10. 6.07	Odense	23. 9 29	Odense	19.10.29
9087	— Hans P.	Holbæk	17. 2 86	Holbæk	15.10.26	Holbæk	16. 6.28
30703	— Henrik M.	Thisted	7. 3 94	Næstved	17. 6.29	Næstved	15. 6.29
31377	— Henry	København	12.11.08	Kbhvn. Afd.	1.11.28	Kbhvn. Afd. 17	18. 5.29
37310	— Hjalmar J.	Køge	10.12 05	Køge	15. 4.24	Odense	20. 4.29
26400	— Kaj	København	9. 9 02	D.Elektr.Forb.	20.10.26	Kbhvn. Afd. 13	21. 9.29
32012	— Marius	Mørkøv	23.12 99	Holbæk	19. 6.25	Holbæk	23. 6.28
21471	— Niels	Overby	2.10.02	Odense	14. 3.29	Odense	30. 3.29
37360	— Niels M. R.	Fraugde	3. 5.02	—	1. 9.23	—	11. 5 29
35925	— Trier Th.	Strøbylille	2. 7.05	Næstved	1.11.23	Næstved	18. 5 29
30462	Hermansen, Erik Lydeking.	Everdrup	11.10 07	—	4. 5.27	—	17. 8.29
36520	Højbye, Frits Hansen	København	1. 6.00	Kbhvn. Afd.	13. 9.29	Kbhvn. Afd. 4	7.12.29
26152	Jensen, Hans H.	Søborg	9. 2.09	„ „	21.12.28	„ „ 13	21.12.29
32006	— Hans Peter	Ondløse	26. 5.99	Holbæk	17. 4.26	Holbæk	28. 7.28
5949	— Kai Vald.	Ønslev	28 8.02	Maribo	18. 5.21	Nykøbing F.	18. 5.29
30463	— Vidorph H.	Lynge	14. 7 08	Næstved	2. 5.27	Sorø	26.10.29
29005	— Viggo F.	Korsør	5. 7.05	Korsør	7. 4.26	Korsør	13. 4.29
35097	Jørgensen, Børge	Skotterup	6.10.03	Helsingør	3.11.22	Helsingør	28. 9.29
18700	— Hugo V.	Hillerød	22. 1.10	Hillerød	15.12.28	Hillerød	24. 8.29
22301	Jacobsen, Hans Ph.	Bregninge	6.11.06	Nykøbing F.	19. 3.29	Nykøbing F.	27 4.29
21302	— Johannes	Fraugde	25.11.10	Odense	12. 1.29	Odense	28. 9.29
294	Jønsson, Adolf	København	26. 4.05	Kbhvn. Afd.	11.10.24	Kbhvn. Afd. 12	7.12.29
22269	Knudsen, Aksel Edv.	Dalum	16. 4.08	Odense	10. 6.27	Odense	30. 3.29
30205	Kofoed, Arne Carl	Povlsker	28. 3.10	Neksø	10. 9 29	Neksø	23.11.29
21405	Larsen, Ludvig	Nr. Alslev	16. 5 01	Stubbekøbing	3. 4 20	Odense	30. 3 29
5182	— Viktor E.	København	19. 4.82	Kbhvn. Afd.	11.12.25	Kbhvn. Afd. 15	30 11.29
37328	Laugesen, Henry C.	Viborg	12. 3.04	Fredericia	12.12 23	Odense	8. 6.29
17904	Lissner, Kaj Henri	København	15. 9.03	Kbhvn. Afd.	27.10.22	Kbhvn. Afd. 14	21.12.29
2710	Mattesen, Jens A.	Vejle	10.10 03	Aarhus	9. 8 29	Aarhus	9.11.29
10258	Mathiasen, Niels Møller	Aarhus	5. 2.07	—	8. 1.27	—	26.10.29
15637	Mortensen, Henry Bach	—	25. 6.02	—	6. 1.22	—	6. 7 29
9274	Nielsen, Carl Oluf	København	21.10.87	Kbhvn. Afd.	16. 7.26	Kbhvn. Afd. 3	28.12.29
22564	— Emil P.	Aarhus	2.11.07	Aarhus	15.10.29	Aarhus	14.12.29
2909	— Gunnar	Helsingør	22. 5.05	Helsingør	6.10.25	Helsingør	24. 8 29
35906	— Holger Chr.	Nyborg	28. 7.88	Haslev	3. 8.24	Haslev	8. 9 28
26341	— Jens Bonde	Karup	20. 1.98	Kbhvn. Afd.	18. 5.29	Aarhus	26.10.29
32279	— Jens Lindahl	Fensmark	25. 6.95	Næstved	10. 4.19	Næstved	30. 3.29

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
18736	Nielsen, Kurt Mohr.....	København	8. 6.03	Lyngby	6. 5.22	Lyngby	30. 3.29
13406	— Leif.....	—	4. 3.99	Kbhvn. Afd.	16. 4.26	Kbhvn. Afd. 14	7.12.29
5467	Neckelmann, Kaj L.....	Aarhus	6. 5.96	„ „	18. 1.26	„ „ 12	10. 8.29
16509	Olsen, Anders Ch.....	København	7. 6.80	„ „	24. 9.20	„ „ 12	2.11.29
18344	— Egon H.....	—	1. 2 05	„ „	4. 5 25	„ „ 12	28 12.29
13162	— Hans Peder ...	Næstelsø	29.10.93	Næstved	1. 4 23	Næstved	15.12.28
39472	Petersen, André P.....	Sletten	1.12 00	Kbhvn. Afd.	31. 5 24	Kbhvn. Afd. 9	23.11.29
30381	— Carl Fr.....	Øster Ulslev	30. 9 84	Nykøbing F.	5.11.27	Nykøbing F.	27. 4.29
25332	— Carl J.....	København	19. 9.00	Kbhvn. Afd.	11 7.28	Centralafd.	24 8.29
29620	— Carl Viggo	Avnslev, Fyn	6. 5.09	„ „	10. 7.29	Kbhvn. Afd. 14	7.12.29
39430	— Carl Will.....	Ruds-Vedby	9. 5.02	„ „	25.11.29	„ „ 11	7.12.29
31374	— Hakon.....	Hvejsel	22. 4.09	„ „	2.11.28	Centralafd.	30. 3.29
22464	— Harry M.....	Allerup	4. 5.08	Odense	1.10.27	Odense	19.10.29
27648	— Niels A.....	Svendborg	8. 6.75	Svendborg	14. 3.25	Aarhus	2. 3.29
30848	— Ove Harry.....	Braaby	5. 8.06	Næstved	1. 5.25	Haslev	7. 9.29
15667	— Poul Emil	Aarhus	15. 5.07	Aarhus	5.11.27	Aarhus	15. 6.29
25786	— Poul E. Brix...	København	9. 4.09	Kbhvn. Afd.	3.10.28	Kbhvn. Afd. 13	9.11.29
35825	— Svend G.....	Lyngby	18. 6.04	Lyngby	1. 6.23	Lyngby	30 3.29
28975	— Viggo	Korsør	7.10.02	Korsør	7. 3.21	Korsør	4. 5.29
24394	Rasmussen, Aksel	Haagerup	28. 9 09	Ringe	6. 5.29	Faaborg	23.11.29
7760	— Carl Chr.....	Vaabensted	19.10.02	Maribo	1.11.20	Maribo	1. 3.30
11803	— Hans.....	Stenlille	12.12.78	Hillerød	23. 6.05	Hillerød	21. 9.29
36160	Sørensen, Søren Johs.....	København	5. 1.81	Kbhvn. Afd.	27. 9.29	Kbhvn. Afd. 13	28.12.29
22032	Samuelsen, Oluf.....	Brønderslev	19. 9 09	Brønderslev	20. 4.29	Brønderslev	23.11.29
3073	Svanstrøm, Carl Erik.....	Landskrona	24. 6.04	Helsingør	13.11.26	Helsingør	22. 6.29
39770	Thygesen, Claus Chr.	Kerteminde	14. 2 05	Kerteminde	10. 5.24	Odense	30. 3.29
35446	Vollertsen, Johannes	Mikkelstrup	8. 6.03	Odense	3. 4.23	—	6. 4.29
24497	Øjersionn, J. H. V.....	København	17. 8.78	Holbæk	18. 1.17	Holbæk	27. 4.29
	Specialarbejderforbundet.						
48246	Ludvigsen, Carlo A.....	København	29. 3.93	Odense	4. 7.27	Odense	18. 5.29
47673	Nielsen, Peter A.....	Odense	14. 4 01	—	18. 3.28	—	10. 8.29

der optager enhver alvorlig interesseret Kvinde og Mand i vor Bevægelse.

Alle Forespørgsler vedrørende Sommerens Kursus besvares af *Arbejdernes Oplysningsforbund, Rosenørns-allé 12, 5., København V. Bemærk Anmeldelsesfristen for hvert Kursus.* De anmeldte Deltagere modtager Bekræftelse paa Anmeldelsen. Beløbet for Deltagelse i Kursuset opkræves den første Mødedag.

København, den 7. April 1930.

P. F. V.
Chr. Christiansen.

Rettelser

til Adressefortegnelsen for Februar over Tillidsmænd.

Dansk Former- og Støberiarbejderforb.

Formænd.

Hørsholm: H. Højbye, Ørbæksvej 22.
Nakskov: H. Hansen, Taarsvej 91.
Slagelse: O. Mikkelsen, Ledvogterhus 2, Valbygaardsvej.
Vejle: O. Olufsen, Vesterbrogade 59, St.

Kasserere.

Nakskov: Carl Andrea, Jødevej 30, 1.
Ringsted: E. Berendsen, Rønnedevej 4.
Roskilde: P. Petersen, Københavnsvej 13.
Slagelse: N. Andersen, Smedegade 25, 2.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Formænd.

Lyngby: Smed Th. Larsen, Gl. Holte pr. Holte St.
Ringsted: Maskinarb. L. Petersen, St. Hansgade 27, 2.

Kasserere.

Hjørring: Smed Carl Poulsen, Tørholmsvej 26.
Holstebro: Maskinarb. A. Mikkelsen, Ørstedsvej 16.
Lemvig (Klub): Maskinarb. Chr. Hestbech, Storegade 16. Ingen Udbetaling.
Lyngby: Smed Th. Rasmussen, Stengaards Allé 5, 2. Hverdage 6—7, Fredag 6—8 Aften, Sorgenfrivej 4. Ingen Udbetaling til Rejsende.
Maribo: Maskinarb. P. Sonne, Rosengade 6.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Specialarbejderforbundet.

Bortkommen Bog.

Medlemsbog Nr. 47367, E. Marquardt, Nakskov Afd., er bortkommet. Født 19 2 1886 i Bruhlsdorf. Indmeldt 1.5.1919 i Nakskov. Sidst betalt 48. Uge 1930.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 20866	Hansen,	Axel Emil H.	(Kbhvn. Afd.)
- 10981	—	Leo Vilfred	(—)
- 7011	Krupke,	Arthur Erik	(—)
- 2848	Nielsen,	Jens	(—)
- 7429	—	Svend Aage	(—)
- 20543	Olsen,	Hans Jørgen	(—)
- 5333	Petersen,	Niels	(—)
- 4007	Speiermann,	Svend Aage	(—)
- 34056	Thirstrup,	Hans Christoffersen	(—)
- 19485	Olsen,	Vald. Johs. Georg	(Helsingør Afd.)
- 21809	Pedersen,	Poul Gustav	(Slagelse -)

Medlem Nr. 36067, Erik Rasmussen, har atter fundet sin Bog.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 3465 Bigum, Stahl.
- 36191 Christensen, Svend Ole.
- 12611 Petersen.
- 11490 —

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 15080	Christensen,	Johannes Peter	24 4.20
- 9976	Knudsen,	Harald	25. 6.10

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 27456	Andersen,	Hugo	16. 7.21
- 39566	—	Togo	11. 5 29
- 36126	Ahlén,	August Larvin	14 7.23
- 3465	Bigum,	Stahl	16.11.29
- 27486	Bruunsgaard,	Anthon	23.11.29
- 23290	Christensen,	Hans Chr.	4.12.20
- 9587	—	Laurits Chr. H.	20. 2.26
- 36191	—	Svend Ole	12.10.29
- 35101	—	Hans Peter G. B.	31. 3.28
- 34986	Enghave,	Aage A. R. V.	1. 5.26
Nr. 25041	Finger,	August Vald.	29 8.25
- 7208	Green,	Chr. Frederik	5.10 29
- 35788	Gregersen,	Einar Neergaard	21. 8.26
- 12812	Guldager,	Holger O. Chr. A.	17.11 28
- 23424	Hansen,	Aage Chr.	1 9 28
- 39955	—	Carl Laurits	3. 4.26
- 21448	—	Leo Albanus	23. 8.24
- 23676	—	Niels Peter	1 5.26
- 29279	Heuseler,	Heinrich	16. 9.22
- 22186	Jensen,	Axel Leonhardt	22.12.28
- 528	—	Henry V. Tellkvist	29.12.28
- 14216	—	Johan Ejner	15. 5.26
- 27294	—	Thorvald	12. 6.26
- 2906	Jørgensen,	Poul Ferdn.	3. 7.20
- 1916	—	Lauritz	9. 3.29
- 10656	Jepsen,	Emil Johannes	26. 3.27
- 2440	Johansen,	Georg Chr.	21.11.25
- 16020	Jorsø,	Emil Julius	11. 2.28
- 25371	Kaule,	Walter	23.11.29
- 38525	Krogh,	Anders Chr.	2. 8.24
- 36145	Kærlin,	Poul Richardt	25. 8.23
- 29944	Larsen,	Laurits Heinrich	13.10.28
- 21748	Lauritzen,	Frithiof	17.10.25
- 20426	Lundgren,	Holger	2.11.29
- 14899	Nielsen,	Alfred Chr.	18. 8.28
- 21723	—	Charles From	31. 3.28
- 31627	—	Ejnar	23. 6.28
- 29784	—	Hans Chr.	3. 8.29
- 34774	—	Jens Daniel	21. 1.28
- 22104	—	Peter Chr.	11.12.26
- 32840	—	Niels Chr. M.	4. 5.29
- 15354	—	Walter A. B.	14. 5.27
- 31094	Petersen,	Carl	5. 3.21
- 20938	—	Hans Chr.	24 11.28
- 12611	—	L. H. Aug.	23.11 29
- 11490	—	Peter Stoltenberg	19.10 29
- 15300	—	Vilhelm Marius	16. 4 27
- 35739	Rasmussen,	Axel Gunnar	31. 3.28
- 10942	—	Bruno Sigismund	23. 2.29
- 26345	—	Frede	16.11 29
- 23546	—	Hans	24. 8.29
- 20527	—	Svend Aage V.	12. 5.28
- 37180	Sørensen,	Axel	7. 5.27
- 25565	—	Henning Thorv.	18. 5.29
- 32088	Sell,	Axel Ludv. Jul.	30. 3 29
- 25260	Strenge,	Jul.	27. 7.29
- 16581	Svensson,	Bernhard	17. 6 22
- 15584	—	Ivan N. W.	27. 7.29
- 34924	Trabjerg,	Jens Chr.	12.12.25
- 8668	Zachau,	Vilhelm Jonas	1. 9 28

Dansk Jern- og Metalsliberforbund.

Nr. 46064	Andersen,	Frits Aug. A.	15. 8.25

Specialarbejderforbundet.

Nr. 48204	Jørgensen,	Gregers	15.10.27

Efterlysning. Afdelingskasserernes Opmærksomhed henledes paa Medlemsbog Nr. 34774 for Jens Daniel Jensen. Bogen bedes indsendt til Hovedkontoret for Undersøgelse.

Ekskluderet. Fra Afdelingen i Nykøbing M. har vi modtaget Meddelelse om, at Medlem Nr. 17362, Vald. Simonsen, i Følge Generalforsamlingens Beslutning er udelukket af Forbundet.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 7 MAJ 1930 16. Aarg.

Metalarbejderne i Norden.

Den hastige Udvikling, der foregaar i den mellemfolkelige Omsætning, og til hvis Fremme Kartelle og Trustdannelser medvirker, skaber et stadig stærkere Grundlag for internationalt Samarbejde mellem Arbejderne. Trods al forloren Nationalisme virker Kapitalen i stedse stigende Grad internationalt, og overfor den verdensomspændende Højfinans har Arbejderne kun at smede sit internationale Sammenhold stærkere og stærkere. Økonomiske Beskyttelsesforanstaltninger som Rejsning af Toldmure og aabne Indførselsforbud er Skranker, der kan øve et øjeblikkeligt, forbigaaende Værn for et Lands Produktion, men Arbejderne kan ikke principielt tilslutte sig dem, fordi det skaber Baggrund for øget Udbytning i de paagældende Lande, og den internationale Kapitalisme vil ogsaa i Længden reagere der overfor, fordi Forudsætningen for dens Profit er fri og uhindret Udveksling af de enkelte Landes Produkter. Derfor dannede Arbejderne tidligt deres internationale Sammenslutninger, og for Metalarbejdernes Vedkommende har vi gentagne Gange her i Bladet gjort Rede for Internationalt Metalarbejderforbunds Opstaaen og dets Virksomhed til de forskellige Tider. Det stadig mere omfattende internationale økonomiske Problem i Forbindelse med Ændringerne i Produktion og Omsætning maa nødvendigvis opfordre Fag-Internationalerne til i stigende Grad at beskæftige sig med disse Problemer og søge at skaffe sig Indflydelse paa dem. Det maa blive deres Opgave at støtte Arbejderne i de Lande, der har lave Lønninger, og hvor 8-Timersdagen ikke fuldt ud respekteres, og saadan Støtte har Internationalt Metalarbejderforbund da ogsaa i de senere Aar gentagne Gange ydet, f. Eks. for at styrke Organisationen i Frankrig og søge gennemført Organisering af de mange Metalarbejdere i Højovnsgebeterne.

Et smukt Forbillede for det Samarbejde, der kræves internationalt, har man gennem Aarene haft i det skandinaviske Samarbejde, hvor Gensidighedsoverenskomsten med Forpligtelse for de enkelte Landes Organisationer til at træde til med Støtte under Konflikter har været en Mønster-Aftale, der har vundet Respekt og Beundring ude omkring i Verden. Naar det her i Norden, i hvert Fald i Danmark, Norge og Sverige, er lykkedes organisationsmæssigt og med Hensyn til Arbejdernes økonomiske Stilling og Arbejdsforhold i Almindelighed at komme nogenlunde paa Linie, er det utvivlsomt et Udslag af dette intime Samarbejde, der ikke alene har faaet sit Udtryk i Gensidighedsoverenskomsten, men ogsaa i de periodisk tilbagevendende Raadslagninger om Forholdene i Skandinavien, de saakaldte skandinaviske Konferencer. En saadan er afholdt i Dagene den 10. og 11. Maj i Oslo, hvor der var mødt Repræsentanter fra Norge, Sverige, Finland og Danmark, sidstnævnte repræsenteredes ved Centralorganisationens Formand og Hovedkasserer.

Et af de Spørgsmaal, der behandledes, var ensartede Regler for Udbetaling af Understøttelse til ikke skandinaviske Kolleger, naar disse kommer til de skandinaviske Lande. Spørgsmaalet var affødt af, at der i de senere Aar i Sommermaanederne har fundet

en Invasion Sted, der til Tider har haft en lidt for turistmæssig Karakter. Endvidere behandledes Spørgsmaalet om Arbejdstiden, saaledes at den kommer til at staa i et passende Forhold til den fremadskridende Rationalisering, ligesom Skandinaviens Stilling paa den kommende internationale Kongres i København blev diskuteret.

Men hvad der paa sædvanlig Maade prægede Konferencen, var de Beretninger, som de enkelte Landes Repræsentanter aflagde om Forholdene i deres Hjemlande, og de Overvejelser, der fandt Sted med Hensyn til saa langt som muligt at komme paa lige Fod med Hensyn til Løn- og Arbejdsbetingelser. Paa Grundlag heraf kan det slaas fast, at Beskæftigelsesspørgsmaalet former sig saa nogenlunde ens i Danmark, Norge og Sverige, medens Forholdene er ulige vanskeligere i Finland, hvor man regner med en Arbejdsløshedsprocent paa omkring 20; dog mente de svenske Repræsentanter, at der i Sverige var Mulighed for en Nedgang i Produktionen, og bl. a. oplyste man, at der i den senere Tid ikke var placeret Ordrer ved de svenske Skibsværfter.

Derimod former Beskæftigelsesforholdene sig i Danmark og Norge saa nogenlunde ens, d. v. s. at Arbejdsløsheden er den laveste gennem en Aarrække, og at der i Norge er en stærk Tilgang til Organisationen, saaledes at denne nu tæller 15,000 Medlemmer. Man har sat sig som foreløbigt Maal at naa 20,000, og naar man erindrer, at ved Begyndelsen af 1929 havde Forbundet kun 11,350 og ved Aarets Udgang ca. 14,000 Medlemmer, vil man se, at der er en betydelig organisatorisk Udvikling blandt Metalarbejderne i Norge, hvortil kommer, at de i stigende Grad frigør sig for den Kommunisme, der har skabt saa store Vanskeligheder, baade organisations- og beskæftigelsesmæssigt.

Det er dog Svenskerne, der har opnaaet de største Resultater i organisationsmæssig Henseende, idet man der ved Slutningen af Februar noterede 100,412 Medlemmer. Denne mægtige Organisation, der er et moderne og stærkt gennemført Industriforbund, er en meget betydelig Faktor indenfor den svenske Fagbevægelse og er i Virkeligheden en fuldgyldig Repræsentant for Arbejderne i den svenske Metalindustri, faglærte som ufaglærte. Der regnes med i Sverige alt ialt at være mellem 121 og 122,000 Arbejdere tilhørende Metalindustrien, og af disse staar kun Formerforbundet med 6418 Medlemmer og enkelte andre Forbund med et samlet Medlemstal af 2200 udenfor Metalindustriarbejderforbundet. Det samlede Antal organiserede indenfor Metalindustrien andrager 108,360, og Organisationsprocenten kommer derved til at ligge paa ca. 89. Vi kan kun lykønske de svenske Metalarbejdere til dette smukke Resultat, der for os burde være et Eksempel til Efterfølgelse til Opnaaelse af den fulde Udnyttelse af Fagorganisationernes Slagkraft. Det synes i saa Henseende, at Svenskerne er betydelig bedre indstillet, end Tilfældet er her i Danmark, og naar man erindrer, at vor Broderorganisation i 1922 kun talte 54,837 Medlemmer og altsaa i Løbet af en halv Snes Aar omtrent har fordoblet sit Medlemstal, kan det kun aftvinge den allerstørste Respekt.

Ganske modsat synes Organisationsforholdene at arte sig i Finland, hvor Beskæftigelsesforholdene og de politiske Magtforhold efter Revolutionen har skabt uhyre Vanskeligheder for Fagorganisationerne. Dertil kommer, at man ogsaa synes at have vanskeligt ved at bevare Enheden og Enigheden indenfor den finske Fagbevægelse, der efter politiske Linier er i Færd med at skille sig ud i to forskellige Retninger. Vi maa med den allerstørste Bekymring afvente den videre organisationsmæssige Udvikling i Finland og haabe paa, at det trods alle Vanskeligheder dog maa lykkes at lette det Tryk, som de finske Arbejdsgivere stadig øver paa Arbejderne og deres Organisationer. Finland er heldigvis den Undtagelse, der bekræfter Reglen indenfor de skandinaviske Organisationer om Enighed, Sammenhold og maalbevidst Arbejde.

Et Spørgsmaal, der var stærkt fremme paa Konferencen, var Feriespørgsmaalet. De norske Metalarbejdere har opnaaet Ferie med Løn i et Tidsrum af 8 Dage, de havde endda i 1920 opnaaet 2 Ugers Ferie med Løn, men ved en Voldgiftsdom i 1922 blev Ferien reduceret til de nuværende 8 Dage. Vore norske Kolleger gav Udtryk for at ville gøre en Indsats for at generobre de 4 Dage.

I Sverige er Stillingen den, at man har 4 Dages Ferie med Løn, medens vi som bekendt kun har overenskomstmæssig Ret til 4 Dage, dog uden Løn. Selvom det i Praksis vil forme sig saaledes, at vore Medlemmer indenfor visse Grænser kan opnaa den Ferie, de ønsker, er det stadigvæk Spørgsmaalet om en Godtgørelse derfor, som staar paa Dagsordenen, og som Kongresserne i Fjor indenfor Metalarbejderkartellet i høj Grad underbyggede.

Derimod er Finland paa dette Omraade forud for de øvrige skandinaviske Lande, idet Ferien der er fastsat ved Lov, saaledes at 6 Maaneders Arbejde giver Adgang til 4 Dages Ferie med Løn og 1 Aars Arbejde til 7 Dages Ferie, ligeledes med Løn.

Det er jo givet, at den ringe Stilling, som Dan-

mark med Hensyn til dette Spørgsmaal indtager i Forhold til de øvrige skandinaviske Lande, maa forpligte os til at gøre en alvorlig Indsats for at faa løst dette Spørgsmaal.

Med Hensyn til Skandinaviens Stilling paa den foreståaende internationale Metalarbejderkongres var der fuldkommen Enighed, saaledes at vi atter der kan manifestere, at de nordiske Metalarbejdere er en Enhed, sammensvejset gennem mange Aars Samarbejde paa Grundlag af fælles Indstilling og Forstaaelse af Samarbejdets Betydning.

Fabriklovgivningen.

Ved *C. Black.*

Ved paaskønnelsesværdig Imødekommenhed fra Kontorchefen i Fabriktilsynet, Frøken C. Black, og med Tilslutning af Fabriktilsynets Direktør, Hr. Sv. Trier, har Kontorchefen udarbejdet efterfølgende Artikel, der vil danne Indledningen til en Omtale i Fagbladet af de sociale Love, som vore Læsere i høj Grad er interesseret i.

Den Del af den sociale Lovgivning, som man kalder Beskyttelseslovgivningen, omfatter efterhaanden en Mængde forskellige Love (Lærlingeloven, Lov om Husbond og Medhjælper, Lov om Butikers Lukning, Bagerilovens Bestemmelse om Forbud mod Natarbejde og om ugentligt Fridøgn m. fl. a.), men Kærnen i denne Lovgivning er dog Fabrikloven, og den store Gruppe af Love, Bekendtgørelser, Anordninger og Regulativer, der knytter sig til den.

Denne Lovgivning gaar, for de Virksomheder den omfatter, ud paa: 1) at fastsætte visse Grænser for, hvem der maa beskæftiges, og hvornaar og hvorlænge der maa arbejdes, og 2) at sørge for, at Arbejdets rent ydre Vilkaar for dem, der beskæftiges, er saadan, at deres Liv, Lemmer og Helbred er saa vidt muligt sikrede. Paa Grund af dette sit Indhold er Fabrikloven i principiel Henseende den mest betydningsfulde af de sociale Love, idet den betegner det mest afgørende Brud med tidligere Tids Opfattelse med Hensyn til saa rodfæstede Ideer som »personlig Frihed« og »Herre i sit eget Hus«. Ved denne Lovgivning er det fastslaaet, at det *ikke* er en privat og personlig Sag, hvem man vil beskæftige indenfor sine Enemærker, hvor længe man vil lade Folk arbejde i sin Tjeneste, og hvilke ydre Vilkaar, man vil byde dem. Og at det *ikke* er en privat og personlig Sag, om man vil udsætte sig for at komme til Skade, eller om man vil lade være med det. Den Arbejder, der tilsidesætter de foreskrevne Sikkerhedsforanstaltninger, ifalder nemlig Straf ganske paa samme Maade som den Arbejdsgiver, der undlader at etablere dem.

Vor nugældende Fabriklov af 1913 har været en god Lov, saa god, at man i Grunden har klaret sig meget godt med den lige til vore Dage, og det ligger bl. a. i, at den er opbygget saaledes, som den er. Den giver paa de vigtigste Punkter kun Reglerne i store Træk og overlader det saa til Administrationen (Ministerium, Arbejdsraad og Fabrikdirektorat) at give de mere detaillerede Bestemmelser. Det bevirker, at disse til en vis Grad kan ændres efter Tidernes skiftende Behov, uden at Lovgivningsmagtens store Apparat skal sættes i Bevægelse. Enhver, der kender blot lidt til den voldsomme Udvikling, der er foregaaet og stadig foregaar paa det tekniske Omraade, vil forstaa Betydningen, ja, den absolute Nødvendighed af, at Sagen ordnes paa denne Maade, at altsaa selve Loven ikke gaar for stærkt i Detailler. Men selv med denne Bøjelighed i den bestaaende Lov gaar det ikke længere. Udviklingen har været saaledes, at Fabriklovens Rammer paa alle Punkter føles som altfor snævre og dens Bestemmelser som ikke længere fyldestgørende. Dette er da ogsaa erkendt. Allerede i den forrige Regerings Tid blev det overdraget Arbejdsraadet at udarbejde Forslag til en ny Fabriklov. Arbejdsraadet bestaar af en af Kongen udnævnt Formand, 3 Repræsentanter for Arbejderne, 3 Repræsentanter for Arbejdsgiverne og saa 4 udenfor disse to Grupper faldende Medlemmer.

Et af de Punkter, hvor Trangen til Revision stærkest føles, er paa Spørgsmaalet om det Omraade, som Loven dækker. Der findes efter Fabrikloven to Sæt af Regler: det ene drejer sig alene om Ufarliggørelse af mekanisk drevet Maskineri, og det gælder alt mekanisk drevet Maskineri, uanset hvor det findes; det andet indeholder langt mere vidtgaaende Regler, som afgiver en mere almindelig Beskyttelse for Arbejderne under Arbejdet, men disse videregaaende Regler omfatter kun

1) Fabrikker og fabriksmæssigt drevne Virksomheder og

2) Haandværks- og Industrivirksomheder med mere end 5 Arbejdere (undtagelsesvis dog, hvor særlige Forhold foreligger for et Fag, ogsaa dem med 3—4 Arbejdere).

Altsaa: bortset fra Maskineriets Ufarliggørelse er Arbejderne i Entreprenørvirksomhed, Byggevirksomhed, Lagerarbejde, Havnearbejde m. m. og i alle smaa Haandværks- og Industrivirksomheder uden nogen Beskyttelse for saa vidt angaar de ydre Vilkaar, under hvilke de beskæftiges. Der er ingen, der kan gribe ind til Sikring af, at Arbejderne i Entreprenør- og Byggevirksomhederne har Opholdsrum, Steder, hvor de kan spise under Tag, Drikkevand, Aftrædelsesrum m. m., ingen, der kan hindre, at unge Drenge beskæftiges i dybe, fugtige Kældere eller i aabne om Vinteren iskolde Porte, naar blot den paagældende Haandværksvirksomhed ikke har mere end ialt 5 Arbejdere. Dette Forhold er uholdbart; der bør være en Grænse for, under hvor usunde eller paa anden Maade skadelige Forhold det ene Menneske kan beskæftige det andet. Paa den anden Side maa det erkendes, at et regelmæssigt og effektivt Tilsyn med alle de smaa Værksteder og med alle de store Faggrupper, der nu falder udenfor Loven, vilde nødvendiggøre et Antal af Tilsynsførende, som det ligger aldeles

udenfor Mulighedernes Grænser at faa. Et regelmæssigt Tilsyn skulde imidlertid heller ikke behøves overalt; der skulde blot over alt være Mulighed for at hindre uforsvarlige Forhold.

Men ikke blot for saa vidt angaar den udvidede Beskyttelse er det Omraade, som Fabrikloven dækker, efterhaanden blevet for snævert; det samme gælder Bestemmelserne vedrørende Ufarliggørelsen af de mekanisk drevne Hjælpemidler i Arbejdet. Som Loven nu lyder, er det nemlig kun de egentlige Maskiner, hvis Ufarliggørelse kan og skal gennemføres overalt. Dette var rigtigt paa den Tid, da Loven blev givet, for dengang var det Maskineriet, der frembød den egentlige og store Fare, men i Nutiden er Ulykkesrisikoens Tyngdepunkt forrykket; Maskineriet spiller stadig en fremtrædende Rolle, men op ved Siden af det kommer nu de mange farlige Apparater, som er i almindelig Brug ogsaa paa de smaa Værksteder, især i Jernindustrien, f. Eks. Acetylengasværker, Trykluftbeholdere o. fl. Som Loven nu er, mangler der i alle andre Virksomheder, end dem, der er undergivet hele Fabriklovens Beskyttelse, Hjemmel for Tilsynet til at gribe ind for at sikre mod Faren ved disse Apparater.

For den store Gruppe af Virksomheder, for hvilke hele Fabrikloven er gældende — d. e. altsaa alle Fabrikker og fabrikmæssigt drevne Virksomheder samt Haandværksbedrifter med (som Regel) mindst 6 Arbejdere — har vi først og fremmest den Bestemmelse, som er Fabriklovens Hovedhjørnesten, nemlig dens § 6, som siger, at

»Arbejdsstederne, samt Adgang til disse, skal være saaledes indrettede, at Arbejdernes Sundhed, Liv og Lemmer er tilbørligt beskyttede saavel under selve Arbejdet som under Ophold paa Arbejdsstedet«.

Denne Bestemmelse giver Fabriktilsynet en meget vidtrækkende Myndighed, saa langt som den naar; men man maa være opmærksom paa dens Begrænsning. Det er kun Arbejdsstedernes *Indretning*, som Fabriktilsynet i Henhold til den kan blande sig i til Sikring for Arbejderne; overfor Arbejdsmetoderne kan man ikke gribe ind med Myndighed til at forlange Ændring, og det ikke, selv om en Arbejdsmetode frembyder aldrig saa stor og indlysende Fare. Og medens de faststaaende Arbejdsredskaber maa antages at høre med under Begrebet »Indretning« og derfor være undergivet Fabriklovens Krav om Sikkerhed, saa gælder dette ikke de løse Grejer, hvis mere eller mindre forsvarlige Tilstand dog mange Gange kan være af lige saa stor Betydning som Farekilde for Arbejderne.

For Tilsynets ved § 6 givne almindelige Ret til Indgriben gælder endvidere den selvfølgelige Begrænsning, at hvor der er en Særbestemmelse om et eller andet Forhold, der er den bindende, saa kan § 6 ikke bringes i Anvendelse. Saadanne Særbestemmelser findes i stort Omfang i de Faggrupper, for hvilke der er udstedt *Regulativer*, hvilket der bl. a. er for Jernindustrien. I disse Regulativer gives Bestemmelser vedrørende Antallet af Arbejdere i Forhold til Lokalets Luftforhold, vedrørende Belysning, Trapper og Udgange, Aftrædelsesrum, Opbevaring af Arbejdernes Klæder, Drikkevand og Vaskeindretninger, Luftfornyelse og Fjernelse af skadelig Damp, Støv o. lign.; endvidere om Rengøring og Opvarmning. Med Hensyn til dette sidste findes dog ikke i Jernindustriens Regulativ noget absolut Krav, hvilket jo heller ikke var muligt i dette omfattende Fag; der siges, at »hvor Arbejdet foregaar i lukket Rum, og det skønnes gørligt uden uforholdsmæssig Udgift, kan Tilsynet paabyde Opvarmning af Arbejdslokalerne«, og det, Tilsynet da kan kræve, er Opvarmning til mindst 10 Grader Celcius (8 Grader Reaumur). Med Hensyn til Maaltider siger Regulativet, at der skal være Adgang for Arbejderne til at sidde ned, naar de spiser. Et særligt Spiserum kan kun kræves i de Tilfælde, hvor det drejer sig om Arbejdere, hvem det ved Regulativet er forbudt at spise paa deres Arbejdsplads. Dette er indenfor Jernindustrien Tilfældet med Arbejderne i Støberum, i Sliberier og i Rum, hvor der foregaar Galvanisering og Fortinning.

(Fortsættes.)

Bedauxsystemet — en raffineret Arbejdsmetode.

Dette System har faaet sit Navn efter sin Ophavsmand, den franske Ingeniør Bedaux. Bedaux kom som ung til Amerika og helligede sig Arbejdsstudier. Hans System skal første Gang være indført i en amerikansk Storvirksomhed i Aaret 1916. Nu er det indført i 240 større Virksomheder.

I Europa er nogen egentlig Redegørelse for Systemet fra dets Ophavsmands Side ikke kendt. I Amerika er der derimod udkommet et Skrift, forfattet af Bedaux selv. Bedaux har dannet sin egen Institution for at faa sit System anvendt i Praksis. Det er dette Foretagendes Opgave at uddanne Bedaux-Ingeniører, som ansættes i Virksomhederne med den Hensigt at indføre Systemet. Disse Ingeniører sorterer kun under Bedaux-Institutionen, ikke under det Foretagende, hvor de har deres Virksomhed. I Tyskland maa hver Virksomhed betale 30 Mark i Timen til Bedaux-Institutionen for hver Bedaux-Ingeniør, som man ansætter.

I nogle Aar har der ogsaa i Tyskland eksisteret en Bedaux-Institution. Adskillige Virksomheder har lagt Bedauxsystemet til Grund for deres Lønpolitik, blandt disse ogsaa Virksomheder indenfor Metalindustrien.

Hvad er Bedauxsystemet? Det er en Kontrolursmetode kombineret med Præmiesystem, meget raffineret udtænkt. Som ved alle Kontrolursmetoder — ogsaa kaldet Tidsstudier — skal Arbejdsprocessen sønderdeles i de mindst mulige maalelige Dele, som vel passende kan kaldes Grebelementer. Saadanne Grebelementer er f. Eks. ved Formning: Rammen fattes, Sandet pakkes, Rammen stilles bort. Tiden, som anvendes til hvert Arbejdstempo, noteres. Ved andre Tidmaalingssystemer er det almindeligt, at hvert Tempo gentages flere Gange for hver enkelt Arbejder, men dette er ikke Tilfældet

ved Anvendelsen af Bedauxsystemet. Bedaux-Ingeniøren, eller den af ham uddannede Tidtager, maaler ikke alene den anvendte *Tid*, men vurderer ogsaa samtidig *Hastigheden* i Arbejdstempoet. Den maalte Tid og den vurderede Hastighed danner Grundlaget for en Normaltidsberegning. Dette sker paa den Maade, at man multiplicerer Tiden med Hastighedsgraden og deler Resultatet med 60. Paa denne Maade faar man en saakaldt Normaltid. Da et Menneske imidlertid ikke uafbrudt kan arbejde i samme Hastighedstempo, fordi Trætheden gør sig gældende, multiplicerer man Normaltiden med en ligeledes vurderet Træthedsfaktor og deler ogsaa dette Resultat med 60. Medens Hastighedsgraden vurderes af Tidtageren, som jo i Værkstedet har Arbejderen for Øje, ansættes Træthedsfaktoren af en Bedaux-Ingeniør, som befinder sig i et Kontor langt fra Arbejdspladsen.

Da den for Udførelsen af et Grebelement nødvendige Tid i Almindelighed ligger omkring et Minut, faar man gennem Beregningen: Normaltiden gange Træthedsfaktoren delt med 60 en Enhedstid paa et Minut. Dette Tidspunkt benævnes med B (Bedaux). En B udgør samtidig en Tidsenhed og en Arbejdsenhed og omfatter Arbejdsmængde plus Pausetillæg paa tilsammen et Minut. Denne Tids- og Arbejdsenhed udgør ogsaa en Værdienhed, fordi Værdien af Tiden for Arbejdets Udførelse altid angives i B.

Bedauxsystemet gør Fordring paa med absolut Sikkerhed at fastslaa Arbejdstiden. Der kan imidlertid ikke være Tale om nogen uangribelig videnskabelig Metode som grundlæggende for de Beregninger, der bærer Systemet, thi Beregningerne er afhængige af Tidtagerens eller Bedaux-Ingeniørens Stemning eller Velvilje.

I Bedauxsystemet anvendes ogsaa et Specialtillæg, der betales til samtlige Arbejdere ved Maskinerne som en Slags Erstatning for Tidsspilde. Dette Tillæg er af Bedaux fastsat efter mangeaarige Studier og opstillet i Tabelform. Herved er dog ikke taget Hensyn til de specielle Forhold indenfor Virksomheden, saasom klimatiske Forhold eller Arbejdernes Sundhedstilstand. — Det bør ogsaa understreges, at i Modsætning til, hvad Tilfældet er ved Anvendelsen af andre Systemer til Arbejds- og Tidsstudier, foretager Bedaux-Ingeniørerne ingen tekniske Rationaliseringsforanstaltninger, som tilsigter paa en eller anden Maade at gøre Forholdene bedre for Arbejderne.

Naar Arbejds- og Tidsstudierne er foretaget og »Beregningerne« udført, udarbejder Bedaux-Ingeniøren et provisorisk (foreløbigt) Arbejdsskema. Dette Skema indeholder nøjagtige Anvisninger for Arbejderen om, hvorledes og i hvilken Rækkefølge Arbejdet skal udføres. Arbejderne maa absolut rette sig efter disse Forskrifter. I nogen Tid arbejdes efter dette Skema, og viser det sig at bestaa Prøven, faar det sluttelig Gyldighed. Bortfalder imidlertid senere et Grebelement eller kommer et nyt til, maa Arbejderen paany »bedauxseres«.

Bedauxsystemet kræver, at hver Arbejder producerer 60 Arbejdsenheder, d. v. s. 60 B i Timen. For denne Præstation af 60 B faar han en Garantiløn, som bestaar af Grundlønnen og f. Eks. et Tillæg paa 20 pCt. Garantilønnen udgør i de tyske Virksomheder, hvor Systemet er indført, højst 1,27 Mark. Naturligvis findes der forskellige Lønklasser.

Selvom en Arbejder producerer mindre end 60 B, faar han dog Garantilønnen. Producerer han mere, faar han et Præmietillæg. Præmien er fastsat til 75 pCt. af Garantilønnen. Hvis Garantilønnen andrager 1 Mark i Timen, og Arbejderen producerer 120 B, saa faar han ikke som ved almindeligt Akkordarbejde 2 Mark for fordoblet Arbejdspræstation i samme Tidsrum — Dag eller Time —, men kun 1,75 Mark. Udfører Arbejderen 180 B, faar han ikke 3 Mark i Timen, men kun 2,50 Mark. Man ser altsaa, at jo mere en Arbejder anstrenger sig, jo mindre faar han for hvert Arbejdsstykke. Dette motiverer Systemets Ophavsmand paa følgende Maade: Arbejderen sælger sin Arbejdsevne, sine Kræfter og Erfaringer for en bestemt Tid, man kan sige 8 Timer pr. Dag. Producerer han saa mere end tidligere har været Tilfældet, har han ikke solgt sig for en længere Arbejdstid, heller ikke ydet mere af sine Erfaringer, men kun anstrengt sig mere, altsaa forbrugt mere Kraft. Den produktive Arbejders Kraftforbrug modsvares af en forøget Præstation fra Hjælpearbejderne. Som Følge heraf har han intet Krav paa Godtgørelse for hele Merproduktionen, han kan kun forlange Merbetaling for et større Kraftforbrug. — Den Slags Motiveringer kan naturligvis ved første Øjekast virke paa en vis Maade besnærende. Man maa imidlertid betænke, at det forhøjede Kraftforbrug betyder øget Anstrengelse for hvert Minut og Arbejdsdag og foraarsager en utrolig Overanstrengelse af hele Organismen og Nervesystemet. Derigennem undergraves Arbejdernes Livskraft, hvorfor man maa komme til den Opfattelse, at Arbejderne ikke alene maa have Godtgørelse for Merproduktionen, men ogsaa Erstatning for forkortet Levetid og for tidligt indtrædende Arbejdsudygtighed.

For at lokke Arbejderne til den størst mulige Kraftanstrengelse og til endnu større »Flid« anvender Bedaux ikke alene Præmier, men ogsaa andre Midler, som er endnu mere raffinerede. — I alle Afdelinger paa en bedauxseret Virksomhed skal daglig opslaas et for alle Arbejdere synligt Bedauxblad. Dette Blad indeholder foruden hver Arbejders Navn Angivelse af hver enkelts Produktion angivet i B. Er der produceret 60 B eller derover, angives dette i sort. Produktion under 60 B markeres med rødt. Paa denne Maade kan enhver Arbejder kontrollere, om det er lykkedes ham at producere et tilstrækkeligt Antal B. Men Arbejderne kan ogsaa kontrollere og konkurrere med hverandre.

Foruden disse Opslagsblade udarbejdes pr. Uge og Maaned Analyseblade, som kun er beregnet til Arbejdsledelsen. Analysebladet skal anskueliggøre Effektiviteten og Rentabiliteten for hver Afdeling indenfor Virksomheden. Disse Blade angiver ogsaa det paa Afdelingen producerede Antal B.

Af det sammenlagte Antal B afhænger Beregningen af den Præmie, som tilkommer Arbejdere, Formænd og Afdelingschefer. Saaledes faar f. Eks. hver Værkfører

for hver B, der inden for hele Virksomheden produceres over 60 B, et Tillæg af en Tohundrededel af Maanedslønnen i Præmie. Det er saaledes ikke mærkværdigt, at Værkføreren søger at gøre sin Afdeling saa rentabel som muligt. Dette kan imidlertid kun ske, hvis han passer paa, at alle Arbejdere udfører mere end 60 B i Timen.

Og hertil kommer endnu noget. Man forstaar, at ingen Formand eller Værkfører i Tilfælde, hvor Afskedigelse eller Hjemsendelse skal foretages, undlader at sende en Mand bort, hvis Konto i nogen Tid har vist rødt B, selv om man ud fra andre Synspunkter maatte sætte mindre Pris paa en Mand med sort B. Under gode Konjunkturer kan en Arbejder med rødt B ganske vist faa Lov til at forblive i Arbejde, men ikke længere end til det Øjeblik, da rette vedkommende mener at kunne undvære hans Arbejdskraft for umiddelbart derefter at erstatte den med et andet Udsugningsobjekt.

For Arbejderne betyder Indførelsen af Bedauxsystemet en Kraftanspændelse til det yderste hvert Minut af Arbejdsdagen og dermed et for tidligt Forbrug af Arbejds- og Livskraften. Som Erstatning herfor faar de en Slags »Præmie« betydeligt lavere end sædvanlig Akkord. Samtidig bliver de gennem Opslags- og Analysebladene demoraliserede, og Solidaritetsfølelsen opløses.

Bedauxsystemet er et amerikansk Fantasteri; i Amerika, hvor man jo ikke er videre videnskabelig af sig, kalder man det Videnskab.

Nyordningen af de tyske Jernkarteller.

Af *P. P. Svejstrup.*

Den tyske Jern- og Staalindustri omfatter i Nutiden kun faa store Koncerner, hvoraf den største er »Vereinigten Stahlwerke«, der arbejder med en Kapital paa op imod en Milliard Mark og fremstiller henimod Halvdelen af Tysklands Raajern og Staal; men ogsaa andre Selskaber som Krupp & Mannesmann er Kæmpevirksomheder selv maalt med en international Maalestok. Mellem disse Selskaber har der i en Del Aar været en Række Kartelaftaler, der alle har tilsigtet at begrænse den frie Konkurrence gennem en Regulering af enten Produktion eller Priser. Det mest betydningsfulde af disse er det tyske »Rohstahlgemeinschaft«, hvis Opgave er en Begrænsning af hvert af de deltagende Landes Produktion, saaledes at Konkurrencen derved begrænses.

Ved Siden heraf, men uden nogen direkte Forbindelse, var der en Række Syndikater, der regulerede Priserne for en Del af de valsede Produkter. Disse er først fremkommet efter, at der i 1925 var indført Beskyttelsestold, som muliggjorde en betydelig Forskel mellem den tyske Pris og Verdensmarkedsprisen. For fuldt ud at kunne gennemføre sin Opgave havde Syndikaterne fastsat nøje Regler for, hvad de forskellige Grene af Storhandelen maatte tjene, og man havde i mange Tilfælde Aftaler med Grossererne, der forhindrede disse i at importere fra Udlandet, naar Syndikatprisen kom til at ligge højere end Verdensmarkedsprisen plus Indførselstolden.

Vil man undersøge, hvad disse Kartelaftaler har betydet for Tysklands Økonomi i Perioden 1925—29, kan man sammenligne Priserne for samme Varekvalitet i Oberhausen (Ruhrdistriktet) og i Antwerpen. Det viser da, at medens Tolden for Façonjern og Stangjern i denne Periode var 25 pCt., laa Priserne for Façonjern 26—40 pCt., og Priserne for Stangjern 23—35 pCt. højere i Tyskland end paa Verdensmarkedet, og noget tilsvarende gør sig gældende for de andre Produkter. Naar man af Statistiken kender den tyske Produktion og Eksport, kan man ved at multiplicere Mængdeforskellen, der udgør Tysklands eget Jernforbrug, med den ovenfor omtalte Prisforskel omtrentlig beregne, hvad Karteller og Syndikater har betydet for det tyske Samfund. En Beregning, der ikke giver sig ud for at være mere end skønsmæssig, viser, at det tyske Samfund ud over Verdensmarkedspriserne i 1925 har maattet betale 150 Mill., i 1926 230 Mill., i 1927 460 Mill., i 1928 340 Mill. og i 1929 320 Mill., ialt i Femaaret $1^1/_2$ Milliard Mark.

Hele dette Beløb er dog ikke kommet Jern- og Staalværkerne tilgode, idet Maskinindustrien har beklaget sig over ikke at kunne konkurrere paa Verdensmarkedet med de høje Jernpriser og derved har opnaaet en Godtgørelse af noget, der skal svare til Forskellen mellem den tyske og den internationale Jernpris, naar Maskinerne eksporteres. Det er de saakaldte A. V. I. Overenskomster, og Jern- og Staalindustriens Udgifter hertil er beregnet i samme Tidsrum at udgøre højst 220 Mill. Mark. Der bliver altsaa $1^1/_4$ Milliard Mark tilbage, som de tyske Forbrugere af Jernvarer har betalt i indirekte Afgifter til Kapitalsammenslutningerne. En Del af dette Beløb er igen gaaet ud af Kasserne som Andel i Krigsskadeserstatningerne, men Industrien selv har alligevel ikke høstet smaa Fordele af Ordningen.

De fleste af de paagældende Kartelaftaler er udløbet med faa Maaneders Mellemrum omkring Nytaar 1930, og man enedes derfor om, for at skabe saa lidt Uro som muligt, at lade alle Aftaler udløbe den 1. Februar 1930. Fra forskellige Sider indenfor Industrien hævede der sig sidste Efteraar Røster for at nægte at forny Aftalerne, idet man sagde, at det var bedre at have fri Konkurrence med alle dennes Fordele, end at have alle de Baand paa sig, som Kartelordningen nødvendigvis maatte medføre. Heroverfor er det sagt, at disse Udtalelser fra forskellige af Storindustriens Ledere er fremkommet dels for at vildlede den offentlige Mening, og dels for at den Paagældende kunde staa taktisk stærkt, naar der ved en ny Kartelordning skulde træffes Aftale om, hvilken Procent af det samlede Forbrug, hans Virksomhed i Fremtiden maatte fremstille.

Hele Situationen blev ret skarp klarlagt i en Udtalelse af Dr. Reichert (Forretningsfører i den paagældende Arbejdsgiverorganisation), der sagde, »at den individualistiske Idé havde sluttet et Forbund paa Tid med den kollektivistiske Idé«. Hele Nyordningen af Spørgsmaalene blev holdt hen indtil den socialdemo-

kratiske Finansminister Dr. Hilferding i December 1929 var styrtet og havde givet Plads for en Mand, der stod Storindustrien nærmere, og som kunde tænkes at tage mere Hensyn til denne ved en Nyordning af Skatter og Socialforsikring.

Men saa kom ogsaa Nyordningen hurtigt, og denne gik ud paa en Fornyelse af Kartelsystemet fra 1. Februar 1930 i 10 Aar. Hovedforskellen mellem Ordningerne før og efter 1. Februar 1930 er, at medens der tidligere havde været en Række af hinanden uafhængige Aftaler, saa blev det hele sammensvejset til et System, hvoraf nogle Hovedpunkter skal gøres til Genstand for nærmere Omtale, fordi de er Grundpiller for hele Jernindustriens Liv i de næste ti Aar.

Grundtanken i Kartelsystemet af 1930 er Ønsket om at stabilisere den tyske Jernindustri paa det Grundlag, der i Øjeblikket findes. Derfor skal enhver Nyordning i det enkelte Salgssyndikat godkendes af en kvalificeret Majoritet af Medlemmer, ogsaa af de andre Syndikater. Intet Kartelmedlem maa nu optage en ny Produktionsgren, saa længe Kartellet varer; denne Bestemmelse tilsigter, at ingen Virksomhed af Konkurrencehensyn griber forstyrrende ind i det samlede System, og man forsvarer Bestemmelsen med, at man derved forhindrer, at der anbringes store Kapitaler i en Industrigren, der i Forvejen er i Stand til at fremstille, hvad Markedet har Brug for. Man undgaar derved, at store Kapitaler kommer til at ligge stille, og man rationaliserer derved en Del af Kapitalanbringelsen i Tyskland.

Karteloverenskomsterne for Tiden indtil 1930 havde haft nogle Huller derved, at nogle forholdsvis mindre, men alligevel store Virksomheder stod udenfor Systemet og derved beredte Kartelmedlemmerne adskillige Konkurrencevanskeligheder. Denne Vanskelighed bestaar ikke mere, idet de Virksomheder, der ikke har villet slutte sig til Karteltanken, simpelt hen er blevet opkøbt af Kartelmedlemmerne. En Del af Udgifterne ved Opkøbene vil muligvis blive lagt over paa den fremtidige Jernpris, men det drejer sig ikke om store Beløb pr. Ton Jern, og forøvrigt er det vistnok Meningen, at kun de daarlige Virksomheder helt skal standses, medens de, der i og for sig er moderne indrettede, skal overtages af det eller de Kartelmedlemmer, i hvis Produktionssystem de bedst kan passes ind, og paa denne Maade betyder Opkøbene ogsaa et Led i Rationaliseringen.

I Stangjernssyndikatet (Stabeisenverband) har man indført en Nyordning af Fordelingen ved Salget; dette havde tidligere været ordnet saaledes, at Medlemmerne fik deres Godtgørelse uden Hensyn til, om Varen var solgt i Indlandet eller eksporteret, medens Forholdet nu er det, at Produktionen deles i Indlandssalg og Eksport. De mindre, daarligere beliggende Virksomheder kan herefter staa sig ved at indskrænke Produktionen til Indlandssalget og overlade Eksporten til Verdensmarkedet til de allerstørste. Denne Ordning vil formentlig blive overført til de andre Syndikater i Fremtiden, idet de smaa Virksomheder faar en Fordel, uden at det vil koste de større, der bliver bedre stillet paa Verdensmarkedet, noget af Betydning.

Ved Kartelordningen af 1930 har man opgivet den gældende meget strenge Regulering af Storhandelen, og det er utvivlsomt en Fordel set fra Kartelstandpunktet, idet Grosserne ikke bliver de skarpe Modstandere af Systemet, som de tidligere har været. I Forhold til Maskinindustrien vil man utvivlsomt fortsætte med A. V. I. Overenskomsterne, der som nævnt yder Godtgørelse af Maskinernes Jernværdi ved Eksport, idet man derved knytter den store tyske Maskinindustri til Systemet. Men forøvrigt kan man ikke sige ret meget om de nye Kartellers Prispolitik, idet det bliver Spørgsmaal, der først for Alvor bliver taget op, naar de Forhandlinger om en international Regulering af Jernindustriens Forhold, der for Øjeblikket foregaar for lukkede Døre, er afsluttede.

Vil man allerede nu søge at bedømme hele Nyordningen, saa kan man vist ikke sige ret meget mere, end at den er et Udtryk for Jern- og Staalindustriens Magt i Øjeblikkets Tyskland. Ligesom der før Krigen gik utallige Traade fra Ruhrdistriktet til det tyske Hof og den tyske Generalstab, saaledes gaar der nu utallige Traade fra Ruhrdistriktet til Storbanker og Statsledelse i Berlin. Og nu da Ruhrdistriktets store Modstander i tysk Kapitalpolitik, Stresemann, er død, er Industrihøvdingenes Indflydelse bag Kulisserne ikke ringe.

Det ser forøvrigt ud som om Ruhrdistriktet nu fem Aar efter Hugo Stinnes Død er ved at faa sig en ny Fører i Generaldirektør Friedrick Flick. Denne var før Krigen Prokurist i A/S Charlottenhütte, Berlin, og har siden arbejdet sig støt frem i den øvreslesiske og mellemtyske Storindustri. Senere har han gjort Fremstød i Ruhrdistriktet og bl. a. købt Majoriteten af den 263 Mill. Mark store Aktiekapital i Gelsenkirchener Bergwerks A/S, og dette Selskab ejer igen 41,2 pCt. af den 800 Mill. Mark store Aktiekapital i »Vereinigten Stahlwerke«. Endvidere har Flick i de sidste Aar skaffet sig en betydelig Indflydelse i Ruhrdistriktets Kulindustri. Jeg er tilbøjelig til at sætte dette i Forbindelse med, at Lederen af »Vereinigte Stahlwerke«, Generaldirektør Vögler, paatænker af sundhedsmæssige Grunde at trække sig tilbage til Privatlivet, og at Fritz Thyssen den 6. Januar 1930 har nedlagt sin Stillling som Formand i Rohstahlgemeinschaft i Stahlwerks Verbands Bestyrelse. Det er selvfølgelig ikke let at sige, hvad der bliver Flicks særlige Indsats i Ruhrindustrien, men jeg skulde tro, at det blev Rationaliseringen af Kapitalforholdene og muligvis en yderligere Magtkoncentration omkring de for al Industri uundværlige Raastoffer, Jern og Kul.

Afgørende for Fremtiden bliver Afslutningen af de internationale Forhandlinger. Mange venter en international Regulering, som den der findes for enkelte Jernprodukter f. Eks. Rør. Et er i hvert Fald sikkert, at det internationale Raastaalkartel, der hidtil har bestaaet, ikke har været velset i Tyskland og næppe bliver forlænget uændret, nu da den tyske Ruhrindustri staar saa koncentreret som den gør i Øjeblikket. Den Strafafgift, som den tyske Industri har maattet betale til Kartellets Kasse, og som i den første Tid androg 4 Dollars pr. Ton, er stadig blevet nedsat som Følge af tyske Klager, og den er nu kun en Ubetydelighed mod tidligere. Men derved er Kartellets Stilling yderligere svækket, og der er maaske ikke større

Interesse for at faa det fornyet, hvis man ikke kan faa England og de Forenede Stater med og derved kan faa fastsat en Verdensmarkedspris, der er uafhængig af Konkurrencen og fastsat gennem internationale Aftaler. Om det vil lykkes i denne Omgang er et Spørgsmaal, som jeg ikke skal udtale mig om, alene af den Grund, at det muligvis kan være afgjort, naar disse Linier læses.

Men hvad enten Øjeblikkets internationale Forhandlinger fører til det ene eller det andet Resultat, saa er Tendensen i hvert Fald givet: Stedse mere Kapitalkoncentration og stedse mere Rationalisering og stedse mindre fri Konkurrence — og der er ingen Grund til at tro, at denne Udvikling skulde have kulmineret med de tyske Karteloverenskomster af 1930.

Arbejdsløsheden i Amerika.

Af et Brev fra *F. Hurup.*

U. S. A. anses som Regel for at være Verdens rigeste Land, hvilket dog ikke er en Garanti imod Arbejdsløsheden, der for Tiden synes at være mere enorm end i noget andet Land. Den Dags Morgenavis, vi faar, omtaler adskillige af de Protestmøder og Parader, som er berammet til i Dag i store Fabriksbyer, og som tegner til at blive et Sammenstød mellem de Stokkonservative og de Erhvervsløse.

Morgenavisen meddeler bl. a., at Seattles Politichef for eventuel Anledning har Maskinskyts og Taarebomber parat, men at fri Tale vil blive tilladt.

Om Chicago siges, at 300,000 Arbejdsløse er sat paa Gaden, og desværre er Chicagos Finanser (de kommunale) i en saa sørgelig Forfatning, at Byen ikke kan betale Kommunens egne Tjenestemænd de forfaldne Lønninger.

New York venter den største Arbejdsløsheds-Demonstration siden Verdenskrigen. Uafhængige Arbejderorganisationer i Detroit har meddelt Byens Borgmester, at 50,000 Arbejdsløse vil samles foran Raadhuset og forlange, at der skal træffes virkningsfulde Foranstaltninger til Ophævelse af Arbejdsløsheden eller mod dens Virkninger.

Det samme meddeles fra Los Angelos og Kansas City.

Resultatet bliver forhaabentlig ikke blodigt, men at det nationale Guvernement (Forbundsregeringen) i Byen Washington fortsætter sine Bestræbelser med at formindske Arbejdsløsheden med mere Held end hidtil.

Spørgsmaalet er nogle Aar gammelt, og for et Par Aar siden erklærede U. S. A.s Arbejdsminister Davis, at der maatte træffes virkningsfulde Foranstaltninger mod Arbejdsløsheden, bl. a. ved Indskrænkning af Arbejdstiden; i modsat Fald vilde »Prosperity« (det nationale finansielle Velvære) blive ødelagt i Løbet af faa Aar. Det bekræftes nu.

U. S. A.s Præsident Hoover indkaldte Landets største Arbejdsgivere til et Fællesmøde, hvor det blev lovet at forcere en Mængde Arbejde (ekstraordinært), men det forudsætter, som vi ved af Erfaring fra Danmark, en Masse Forberedelser, før Virkningen viser sig. Det løses kun ved Systemforandringer i Samfundet, og det omtaltes ikke i de officielle Referater fra Møderne.

Immigrationen er under Paaskud af Protektion blevet indskrænket, men det bragte ogsaa Nedgang i Forbrug. United States har ingen Statistik over Arbejdsledighed. Regeringen anslaar den for Tiden til 3 Millioner Lønarbejdere, andre angiver den til 5 Millioner. Det vil sige, at Arbejdsløsheden i U. S. A. er mere end dobbelt saa stor som i Danmark *procentvis beregnet.*

Da den organiserede Kapitalisme er international, bliver dens Forhold overfor Erhvervsspørgsmaal ligesaa. Naar Tiderne er sløje her, sendes disponibel Kapital ud af Landet til Anbringelse andet Steds. En stor international Pengeinstitution (Trust Corporation) med Hovedsæde i New York og Filialer over hele Kloden averterer sig som Bankier for Kapitalanbringelse overalt i Ind- og Udland, ogsaa i Handel med udenlandske Produkter, der i givne Tilfælde modtages og afskrives paa ydede Laan.

Hele Verden er mere eller mindre en kæmpemæssig Daareanstalt. Overalt klages der over kolossale Lagre af Fødevarer, der ingen Marked er for, og overalt klages der over, at de forsultnes Antal vokser i samme Forhold. Den 16. Marts er proklameret som almindelig Verdens-Bededag mod »Ugudeligheden« i Rusland, og den 17. fortsætter Hypokriterne selv deres indgroede Vaner i Plyndring af Næstens Besiddelser.

Fra Erhvervstællingen.

Ved Erhvervstællingen den 15. Juli 1925, der nu er bearbejdet, fandtes i hele Landet godt 89,000 Virksomheder indenfor Haandværk og Industri med et samlet Personel paa 392,500 Personer, af hvilke de 270,000 var egentlige industrielle Arbejdere. Af hver 1000 Indbyggere var saaledes 114 industrielt beskæftigede. Omtrent hver tredie Virksomhed anvender mekanisk Kraft, og Maskinstyrken andrager for hele Landet 428,000 H.K., heri er dog ikke medtaget Elektricitetsværkernes Hestekraft.

Antallet af Virksomheder i 1925 er praktisk talt det samme som i 1914, men fra 1897, hvor den første Tælling fandt Sted, og til 1925 har der været en Stigning paa 9 pCt., fra 77,000 til 84,000 (uden de sønderjyske Amter). Det samlede Personel er fra 1914 til 1925 blevet forøget med 8 pCt., fra 1897 til 1925 med 29 pCt. De tilsvarende Procenttal for den egentlige Arbejdsstyrke er 15 og 46, medens Folkemængden fra 1897 til 1925 er steget med 39 pCt.

Som Helhed taget har den relative Fremgang i København og Frederiksberg været meget større end for Provinsbyerne, her igen større end i Landdistrikterne. Dette gælder baade med Hensyn til Antal Virksomheder, samlet Personel og egentlige Arbejdere.

Af hele Landets ca. 89,000 Virksomheder havde omtrent Halvdelen, nemlig ca. 44,000 ingen egentlige Arbejdere. Af de øvrige Virksomheder beskæftigede 38,033 fra 1—5 Arbejdere, 5,259 fra 6—20 Arbejdere, 1476 fra 21—100 Arbejdere og 317 over 100 Arbejdere. Af disse sidste laa 180 i Hovedstaden, 95 i Provinsbyerne og 42 i Landdistrikterne. Trods Koncentrationstendensen i Industrien findes der et meget stort Antal smaa Virksomheder, men disses Betydning er forholdsvis ringe, taget i Sammenligning med Personellet og navnlig med Maskinstyrken i de store Virksomheder. For hele Perioden 1897—1925 er Antallet af de største Virksomheder vokset fra 165 til 312, altsaa med 89 pCt., Gruppen 21—100 viser en Tilvækst paa 34 pCt., Gruppen 6—20 paa 19 pCt. og Gruppen 1—5 paa 22 pCt., medens Antallet af Virksomheder uden egentlige Arbejdere praktisk talt har været uforandret.

Men foruden at Antallet af de store Virksomheder er blevet forøget, har Koncentreringen ogsaa gjort sig gældende med Hensyn til Virksomhedernes gennemsnitlige Størrelse, maalt i Arbejdsstyrke og Maskinkraft. I de største Virksomheder beskæftigedes saaledes i Aaret 1897 gennemsnitlig 212 Arbejdere, i 1925 derimod 263, og deres gennemsnitlige Maskinkraft var i 1925 mellem 5 og 6 Gange større end i 1897, nemlig 503 mod 90 H.K. Stigningen i Maskinkraften pr. Virksomhed aftager saa nedefter med Virksomhedernes Størrelse, saaledes at de mindre Virksomheders gennemsnitlige Maskinstyrke ikke er undergaaet nogen nævneværdig Forandring fra 1897 til 1925. Det er »Haandværkets Industrialisering«, de mange smaa Elektromotorers Fremtrængen, der paavirker Tallene.

Af det samlede Personel paa 392,500 Personer var i 1925 de 77,600 Indehavere, Direktører eller Personer med tilsvarende ledende Stillinger, 12,600 Kontor- og Butikspersonale, 15,600 overordnet teknisk Personale (Værkmestre, Formænd, Direktricer, Konstruktører, Tegnere, Maskinmestre o. lign.), de 269,800 egentlige industrielle Arbejdere og 16,800 Hjælpepersonale som Maskinpassere, Fyrbødere, Portnere, Rengøringskoner og Bude.

Af det samlede Personel og den egentlige Arbejderstyrke var henholdsvis 77,530 og 62,294 eller omtrent hver femte en Kvinde. Hovedstadens Overvægt med Hensyn til Anvendelsen af kvindelig Arbejdskraft er saa stor, at de tre Femtedele af samtlige i dansk Haandværk og Industri beskæftigede Kvinder findes her.

Grænsen mellem faglærte og ufaglærte ligger nogenlunde fast, medens denne er meget udflydende med Hensyn til tillærte og Arbejdsmænd. Af de 270,000 egentlige Arbejdere var 137,000 eller 51 pCt. faglærte, 43,000 eller 16 pCt. tillærte og 90,000 eller 33 pCt. Arbejdsmænd. Medens Kvinderne kun udgjorde 4,4 pCt. af de faglærte, er godt fire Femtedele af de tillærte Kvinder. Dette er forklarligt ud fra den Kendsgerning, at der kun er ganske faa Fag, saasom Tobaksindustrien, Skrædderfaget, Bogbinderfaget og Bogtrykkerierne, der i nævneværdig Grad beskæftiger faglærte Kvinder, medens der, ganske særligt indenfor Tekstil- og Beklædningsindustrien, i høj Grad anvendes tillærte Kvinder. Af »Arbejdsmændene« er godt 20,000 eller ca. 23 pCt. Kvinder.

Af en Tabel over Arbejdsstyrkens Fordeling fremgaar det, at de faglærtes Andel i Arbejdsstyrken aftager, de tillærtes og Arbejdsmændenes Andel tiltager med Virksomhedernes voksende Størrelse. I Gruppen 1—5 Arbejdere og Gruppen over 100 Arbejdere udgjorde saaledes de faglærte henholdsvis 76 og 34 pCt., de tillærte 11 og 22 pCt. og Arbejdsmændene 13 og 44 pCt. af hele Arbejdertallet.

Af de 137,000 faglærte var 34,600 eller en Fjerdedel Lærlinge. Lærlingeprocenten er lavest i Hovedstaden, højst i Landdistrikterne. Man ser altsaa tydeligt, hvor meget den lille Bedrift betyder med Hensyn til hele den industrielle Lærlingeuddannelse. Af de 34,600 Lærlinge var 989 Kvinder.

Med Hensyn til Fordelingen i Industrigrupper da har Metalindustrien 16,1 pCt. af det samlede Antal Virksomheder og 22,9 pCt. af det samlede Antal egentlige industrielle Arbejdere.

I 1897 fandtes der indenfor Metalindustrien 9469 Virksomheder med 28,573 egentlige Arbejdere. I 1914 var Tallene 10,755 og 45,819, og i 1925 havde Metalindustrien 13,379 Virksomheder med 60,387 egentlige industrielle Arbejdere.

Den samlede Værdi af Produktion og udført Arbejde angives at være 5,935,679,000 Kr. Metalindustrien har godt 11 pCt. af den samlede Omsætning, og her betyder Skibsbyggerierne, Maskinfabrikkerne og Automobilindustrien mest, idet disse Industrigrene tilsammen producerede 0,3 af de 0,7 Milliarder Kr. for hele Gruppen.

Kongres i Dansk Lokomotivmands-Forbund.

Den 15. April afholdt Dansk Lokomotivmands-Forbund sin 5. ordinære Kongres i den nye Forsamlingsbygning i Odense. Kongressen talte 68 Delegerede samt følgende indbudte Gæster: Lokomotivfyrbøder Knudsen fra Dansk Lokomotivmands-Forening, Forretningsfører Werner, Odense, Formanden for Privatbanefunktionærernes Forbund, Fischer, Formanden for Sveriges Lokomotivmandsforbund, Lokomotivfører Foss, Stockholm, Formanden for Norsk Lokomotivmands-Forbund, Robert Lund, Oslo, samt Formanden og Sekretæren for Centralorganisationen, Johs. Kjærbøl og Arnold Nielsen.

Formanden, N. Th. Brix, aabnede Kongressen og udtalte: Ærede Forsamling, da vi den 20. April f. A. holdt vor 4. ordinære Kongres, imødesaa vi med den største Interesse den da forestaaende Valgdag den 24. April, og det er ingen Overdrivelse at sige, at Valgresultatet, Regeringen Madsen Mygdals Fald, blev hilst med Jubel af Landets Arbejdere og Tjenestemænd, som i de $2^1/_2$ Aar, denne Regering havde siddet, havde haft saa rigelig Lejlighed til at føle dens klamme Haand.

Jeg vil derfor sige Tak til hver især, der efter bedste Evne har ydet sit til, at vi har faaet en Regering, der hverken er arbejder- eller tjenestemandsfjendtlig, og som vil og kan give Organisationerne bedre Forhold at arbejde under.

Naar den nuværende Regerings Opbygningsarbejde ikke er naaet længere, end Tilfædet er, saa ved vi jo alle, at det er lettere at rive ned end bygge op, og naar Tjenestemandslovens Revision ikke er bleven tilendebragt indenfor den nu afsluttede Rigsdagssamling, saa er den sociale Lovgivning nok en væsentlig Aarsag deri, thi man kan vist ikke tænke sig, at Tjenestemandsloven vil komme til at foreligge i nogen væsentlig ændret Form.

Tiden, vi er inde i, har givet Organisationerne store Opgaver at beskæftige sig med. Rationaliseringen viser sig ogsaa indenfor det Omraade, hvor vi virker, og det nytter jo ikke, at vi stamper imod; den tekniske Udvikling vil gaa sin Gang, og det gælder derfor om, at vi paa bedst mulig Maade udnytter den indenfor vort Arbejdsomraade, ikke alene for derved at gøre den Virksomhed, hvorved vi er beskæftigede, mere konkurrencedygtig overfor Bilerne, men ogsaa til Gavn og Fremme af Arbejdsglæden for vore Medlemmer, thi nægtes kan det jo ikke, at Arbejdsglæden indenfor Industrien bliver betydelig forringet, efterhaanden som den tekniske Udvikling og Rationaliseringen skrider frem, hvorimod Arbejdsglæden for vore Medlemmer ikke forringes ved den tekniske Udvikling, som Trækkraften indenfor Banerne i den kommende Tid vil være underkastet.

Idet jeg udtaler Ønsket om, at vi fremdeles som hidtil har Forstaaelsen af, at vor Organisation maa følge med Tiden og Udviklingen og altid være i Stand til at varetage Medlemmernes Interesse paa den bedst mulige Maade, nærer jeg ingen Tvivl om, at de Forhandlinger, som vi i Dag vil føre her, vil blive præget deraf.

Paa Hovedbestyrelsens Vegne har jeg herved den Ære at byde Dem alle et hjerteligt Velkommen og erklærer herved Dansk Lokomotivmands-Forbunds 5. ordinære Kongres for aabnet.

Efter at Gæsterne havde hilst paa Kongressen, blev Mandaterne prøvet og godkendt, og der foretoges Valg af Dirigenter og Sekretærer.

Formanden aflagde derefter Beretning, og omtalte de væsentligste Begivenheder i Aarets Løb, derunder Forhandlinger om Forlængelse af Forliget af 1927, der udløb 30. Juni 1929.

Forliget af 1927 kostede samtlige Funktionærer ved Privatbanerne ca. 325,000 Kr. aarlig, hvorimod det Forlig, som er gældende fra 1. Juli 1929 — 30. Juni 1930, kommer til at koste Funktionærerne ca. 200,000 Kr. De her nævnte Beløb er reelt Tilskud fra Funktionærerne til Hjælp for Banerne, og fremkommer ved Reduktion af de særlige Ydelser og visse Ændringer i Tjenestetidsreglerne, men det har desværre vist sig, at disse Tilskud fra Funktionærerne til Hjælp for Banernes Opretholdelse i Virkeligheden intet betød for Banernes Eksistens, og det vilde sikkert være frugtesløs at fortsætte paa denne Maade og derved arbejde os længere og længere fra det Lighedsforhold, som vi i lønningsmæssig Henseende har med Statsbanernes Tjenestemænd.

I Forliget fra indeværende Periode er der taget Forbehold for automatisk at overføre Forliget paa Lollandske Jernbaner, Sydfynske Jernbaner, Haderslev Amtsbaner og Amagerbanen, men ved de Forligsforhandlinger, der har været ført, er der kun opnaaet Enighed ved Haderslevbanerne, og for Amagerbanens Vedkommende havde man det Særsyn, da man ikke kunde opnaa Enighed, at Ministeren for offentlige Arbejder gav Banen Approbation paa Forligets automatiske Overførelse; man havde ikke ventet, at noget saadant kunde lade sig praktisere under den nuværende Trafikminister, men desværre har det vist sig, at han i dette Spørgsmaal har fulgt i Stensballes Fodspor i et Forhold, man i allerhøjeste Grad maa beklage.

Efter at have omtalt de specielle Forhold ved de nævnte 4 Baner, hvor der var taget Forbehold vedrørende Forliget af 1929's automatiske Overførelse, omtalte Formanden den 4-aarige Sikring af Driften paa Østsjællandske Jernbaner, der nu var i Orden, og i hvilken der fra Funktionærorganisationerne ved Overenskomst med De forenede Automobilfabrikker i Odense var truffet en Ordning, hvorved Banens Afdrag paa indkøbte Motorvogne ved Organisationernes Garanti var nedsat fra 36000 Kr. aarlig til 18000 Kr. Fra Organisationernes Side har man ikke, i Lighed med Aaret 1929, villet gaa med til en procentvis Dækning af Driftsunderskud, der for nævnte Aar har kostet Organisationerne ca. 21000 Kr. Man haaber imidlertid at komme betydelig billigere fra den Garanti, man er inde med for den fireaarige Periode.

Angaaende Kolding—Egtvedbanen, der har bebudet at ville standse Driften med Udgangen af Maj, ser det ikke saa godt ud for Pensionerne til Funktionærerne. Hvad Resultatet vil blive af de Forhandlinger, som vil blive ført mellem Organisationerne, Ministeriet, Likvidationsudvalget og Pensionskassens Bestyrelse, kan ikke paa Forhaand siges, men man kender Pensionskassens Bestyrelses Stilling fra tidligere Tid, som gaar ud paa, at en Bane, der standser Driften, ikke kan faa udbetalt Pensioner til sine Funktionærer, men kun det, der er indbetalt i Pensionskassen eller den Part, der kunde blive, saafremt samtlige Baner likviderer.

Efter at have omtalt Uddannelsesspørgsmaalet samt en Del mindre Spørgsmaal sluttede Formanden Beretningen, der efter nogen Diskussion enstemmig blev godkendt.

Hovedkassereren, N. J. Handberg, Svendborg forelagde Regnskaberne, og Formanden gav en udførlig Redegørelse for Sagsanlægget mod Sydfyenske Jernbaner i 1927 og 1928 og for et lignende Forhold paa Lolland. Førstnævnte førtes videre til Landsretten, hvorimod Appellen til Højesteret af principielle Grunde frafaldtes. Om de dermed forbundne Udgifters Udredning havde der været nogle Divergenser, hvorfor Formanden gav detaillerede Oplysninger herom.

Der førtes en kort Diskussion om Regnskabet, og da dette blev sat under Afstemning, blev det enstemmig godkendt.

Af de indkomne Forslag til Ændring af Lovene var

der bl. a. et gaaende ud paa, at et Medlem, der ikke er i aktiv Tjeneste, undtagelsesvis kan vælges til Hovedkasserer. Forslaget var stillet, for at man kunde genvælge den nuværende Hovedkasserer, der er pensioneret. Ved skriftlig Afstemning blev Forslaget vedtaget med 46 Stemmer imod 23.

Det vedtoges endvidere, at Referat af Hovedbestyrelsesmøderne optages i Medlemsbladet »GIV AGT«, og med Hensyn til et Forslag om, at Forbundet tegner en Ulykkesforsikring for samtlige Medlemmer for Tilskadekomst udenfor Tjenesten, vedtoges det, at Hovedbestyrelsen nærmere undersøger dette Spørgsmaal. Der var fremsat Forslag om Anskaffelsen af et Medlemsemblem, og under Diskussionen herom fremdroges ogsaa Spørgsmaalet om Medlemskort og Diplom, men disse Spørgsmaal vedtoges det at lade Hovedbestyrelsen nærmere tænke over. Et Forslag om Ændring af Valgene til Hovedbestyrelsen blev forkastet.

Til Formand genvalgtes N. Th. Brix med Akklamation, til Hovedkasserer J. N. Handberg, ligeledes med Akklamation, og til Næstformand Harald Jensen. Til Hovedbestyrelsesmedlemmer valgtes Schou, Odense, Thorsen, Rønne, og Kaj Petersen, Helsingør. Suppleanter blev Østergaard, Aalborg, og Hjalmar Hansen, Odense.

Til Revisor valgtes Vorborg, København, og Carlsen, Odense. Revisorsuppleanter blev Chr. Hansen, Aalborg, og Brunsholt, Hjørring.

Det vedtoges sluttelig, at den næste ordinære Kongres afholdes i København.

Da Kongressen havde behandlet den foreliggende Dagsorden, fik Gæsterne atter Ordet og takkede for at have faaet Lov til at overvære Forhandlingerne, hvorefter Formanden sluttede Kongressen med et Leve for Forbundet.

Vore Virksomheder.

A/S „Vølund", København.

Denne betydelige Virksomhed, beliggende Øresundsvej 147, der omfatter saa godt som alle Brancher indenfor vort Fag og spænder over et meget betydeligt Areal, har begyndt under saa beskedne Forhold, som faa andre Virksomheder indenfor Jernindustrien.

Den første Begyndelse gjordes derved, at Firmaets mangeaarige Indehaver og senere Direktør, F. A. H. Petersen, som 26-aarig Maskinarbejder sammen med en Arbejdskammerat den 1. April 1875 overtog et lille Klejnsmedeværksted i Borgergade 39. Kapitalen, man raadede over, var 1200 Kr., hvoraf F. A. H. Petersen indskød de 400, som han endda maatte laane.

Til at begynde med havde man kun tilfældige Reparationer fra de omboende Husejere, hvad der oftest ikke gav nogen Fortjeneste. Lidt bedre blev det, da der i Oktober samme Aar indløb en Bestilling paa Vinduessprosser til et saa stort Beløb som 800 Kr. Man slog sig efterhaanden paa mindre Maskinreparationer for de omkringliggende industrielle Virksomheder, men hertil blev det nødvendigt at anskaffe en Drejebænk, hvilket ogsaa skete Aaret efter, og det var en stor Dag, da denne, købt paa Afbetaling, stod opstillet i Værkstedet.

Forskellige Forhold førte med sig, at de to Kompagnoner enedes om at søge Samarbejdet ophævet, og den 1. April 1878 flyttede Petersen til Krystalgade 11,

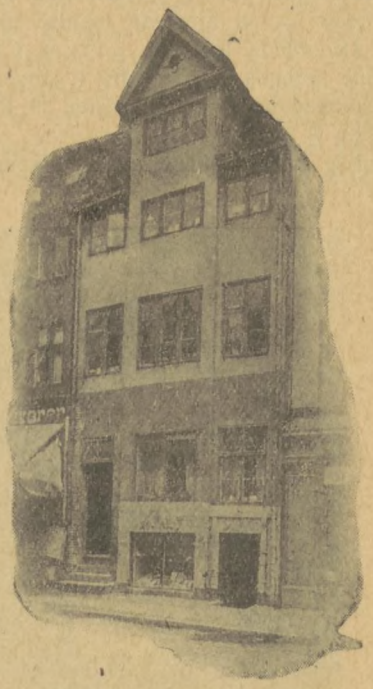

Borgergade 39.

og fik som sin Part med sig Drejebænken og 450 Kr., netop nok til at betale Husleje og til at anskaffe det nødvendigste Værktøj.

Petersen optog nu Fabrikation af smaa Værktøjsmaskiner for Smede samt Bygningsbeslag; der blev efterhaanden Brug for 3 Svende og 4 Lærlinge, og der anskaffedes et Par Boremaskiner og en Høvlemaskine.

En Standsning i Byggeriet stoppede dog denne Fabrikation, men samtidig traf det sig saa heldigt, at han fik en Ordre paa en 15 H. K. Højtryksdampmaskine, og dette efter Forholdene ret store Arbejde satte atter Liv paa Værkstedet.

Virksomheden voksede nu jævnt. I 1883 kom Petersen i Forbindelse med Ingeniør F. L. Smidth, senere F. L. Smidth & Co., af hvem han fik overdraget ret betydelige Leverancer af Transmissioner og andet ret stort Maskinarbejde samt Tipvogne til Cementfabrikker, Teglværker og Ingeniører. Paa samme Tidspunkt fik Virksomheden af Kaptajn A. B. Reck overdraget Udførelsen af en Række store Varmeanlæg, endvidere Desinfektionsanlæg og Dampkedler.

Under denne hurtige Fremgang blev det nødvendigt at se sig om efter mere Værkstedsplads; i 1885 flyttedes til Toldbodvej 17, og da Virksomheden stadig voksede, flyttede den 1887 til Nørrebrogade 52, hvor der var betydelig større Værkstedslokaler og Gaardsplads. Forholdene var dog stadig vanskelige. Arbejderantallet var

nu 30, hvorfor det blev nødvendigt at anskaffe mere Værktøj, og Petersen, der hidtil havde passet hele Forretningen, som Værkfører om Dagen og Bogholder om Natten, saa sig nødsaget til at antage en Værkfører. Alt dette nødvendiggjorde langt større Driftskapital, end Fabrikant Petersen raadede over, og da Virksomheden i 1891 beskæftigede 60—70 Mennesker, og de stedse større Arbejder ogsaa krævede teknisk Hjælp, enedes han med daværende Ingeniør Ludvig Christensen om, at denne optoges i Firmaet fra 1. Januar 1892, hvorefter Virksomhedens Navn ændredes til Firmaet F. A. H. Petersen & Ludvig Christensen.

Hr. Ludvig Christensen er særlig bekendt for en Del af de ældre af vore Medlemmer i sin Egenskab af Formand for Fabrikantforeningen i København og for det noget impulsive Temperament, han i denne Stilling af og til lagde for Dagen.

Først fra dette Tidspunkt kan Forretningen vel siges at have overstaaet sine Børnesygdomme. Omsætningen var stadig stigende. Firmaets betydelige Forbrug af Støbegods gjorde det ønskeligt at erhverve eget Støberi, og i 1894 indlededes Forhandling med Jernstøber J. P. Dalls Bo om Overtagelse af dennes Jernstøberi, hvilket resulterede i, at dette overtoges, og at hele Virksomheden samme Aar flyttede til Blegdamsvej 28 og 32. I 1896 købtes Ejendommen, hvorved der skabtes et mere solidt Grundlag at bygge videre paa, men Firmaet arbejdede stadigt under trykkende Kapitalforhold, og da Dannelsen af Aktieselskaber paa Slutningen af Aarhundredet tog Fart, enedes Indehaverne med Støtte af Vekselererne Rubin & Bing om at omdanne Firmaet til et »A/S Vølund« fra 1. Januar 1898 med F. A. H. Petersen, Ludvig Christensen og Evald Fenger som Direktører. Aktieselskabet traadte ud i Livet under betryggende økonomiske Forhold og udbetalte det første Aar 8 pCt. i Udbytte, men straks efter oprandt en Række trange Aar, der begyndte med Lockouten 1899, som sved haardt til Selskabet. Siden kom Byggekrakket i 1903, der kostede »Vølund« 64,000 Kr. eller hele Virksomhedens Driftskapital, der maatte afskrives, hvorefter der maatte skaffes ny Kapital.

Selve Omsætningen voksede dog stadig, og det var nu særlig Opvarmningsanlæg, som Firmaet kastede sig over, og i de følgende Aar udførtes en Række store Anlæg, hvoraf her kun skal nævnes Fjerntopvarmningsanlægget i Forbindelse med Forbrændingsanstalten paa Frederiksberg samt Varmeanlægget paa Rigshospitalet, paa den Tid Skandinaviens største Anlæg.

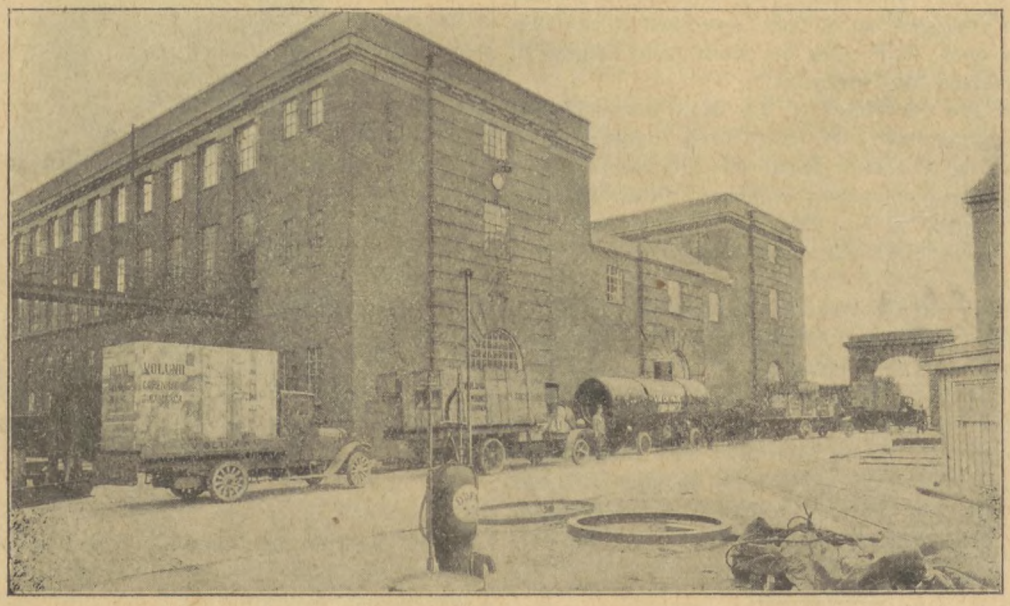

En af Bygningerne mod Fabriksgade.

Efterhaanden udviklede Virksomheden sig til at omfatte saa godt som alt vedrørende Jernindustri, idet man ogsaa gjorde Forsøg paa Dampvaskeri- og Dampkøkkenomraadet. Denne Gren af Virksomheden er stadig udvidet, og særlig efter, at Firmaet i 1919 overtog Peter Alminds Specialfabrik for Vaskerimaskiner, er der udført store Anlæg udenfor Landets Grænser; endog saa langt borte som i Argentina har Firmaet i skarp Konkurrence med Nordamerika og Tyskland udført mægtige Anlæg paa Hospitaler og Kaserner, ligesom Firmaet har udført Anlæggene ved Københavns Folkekøkkener.

I 1910 optoges en hel ny Fabrikation, nemlig Raaoliemotorer, og efterhaanden blev ogsaa Pladsen paa Blegdamsvej for kneben. I 1908 havde man købt Asylet Blegdamsvej Nr. 30, men dermed var det Slut med Udvidelsesmulighederne paa Blegdamsvej, og man maatte derfor se sig om efter en anden Værkstedsplads.

Af de 3 Direktører, der som ovenfor nævnt ansattes ved »Vølund«s Omdannelse til Aktieselskab, fik E. Fenger ikke Lejlighed til at virke længe. Allerede i 1904 fratraadte han paa Grund af svigtende Helbred, hvorefter Direktørerne Petersen og Christensen førte Selskabet

videre. I 1916 opsagde Direktør Christensen paa Grund af Svagelighed sin Stilling, han afgik dog forinden Fratrædelsen ved Døden, og F. A. H. Petersen fortsatte som Enedirektør i et Par Aars Tid, men da han nærmede sig de 70 og følte Trang til at blive aflastet, ansattes fra 1. Juli 1919 Hr. Ingeniør Aage Christensen som Meddirektør. Denne var en ung Mand paa 33 Aar, der efter at være praktisk uddannet i Vejle havde studeret og fuldført sin Uddannelse i Udlandet, og da F. A. H. Petersen ved Udgangen af 1919 fratraadte, blev Aage Christensen Enedirektør.

Efter oprindelig at have planlagt en Flytning af Virksomheden til Sydhavnsarealerne, optoges Forhandling med Firmaet Nielsen & Winther om Overtagelsen af dettes store nyopførte Fabriksanlæg ved Øresundsvej paa Amager, en Forhandling, der resulterede i, at »Vølund« i Foraaret 1921 overtog dette og dermed skabte Rum for yderligere Udvidelser af den mangeartede Virksomhed.

Den nye Ledelse, der søgte at bevare og udvide den gamle Kundekreds, kastede under Kriseaarene efter Krigen Blikket udad for at oparbejde et Marked for »Vølund«s Produkter i Udlandet. Dette lykkedes ogsaa, og for hvert Aar, der gaar, eksporteres en stadig større Procentdel af Produktionen. Man kastede sig ligeledes over Fabrikation af Damptromler, og en stor Del af de Tromler, der anvendes paa Landets Veje, er fabrikerede paa »Vølund«. En elektrisk Afdeling oprettedes i 1918 i Tilknytning til »Vølund«s Entreprenørvirksomhed paa de tekniske Installationers Omraade. I 1921 nedlagde Ingeniør Krüger sin Fabrik i Hejmdalsgade, og Firmaet overtog da Fabrikationen fra denne Virksomhed.

I 1922 opførtes en ret anselig Værkstedsbygning, indrettet paa Udførelse af Lokomotivreparationer for Privatbanerne, hvad der i Aarenes Løb har givet en Del Arbejde for Amagerbanen og Hillerød-Frederiksværk Banen.

Endelig overtoges i 1926 den over 150 Aar gamle Virksomhed, F. Mogensens Jernstøberi & Maskinfabrik paa Christianshavn, og omtrent samtidig oprettedes et Kobbersmedeværksted. Da det store Grundareal, som Firmaet kom i Besiddelse af ved Overtagelse af Fabrikken paa Øresundsvej, skulde udnyttes — Grundarealet er 39,000 m², hvoraf 5680 m² er bebygget —, var man nødt til stadig at spejde efter nye Fabrikationsmuligheder. Som det fremgaar af foranstaaende, er der stadig inddraget nye Omraader, og ældre Virksomheder, der arbejdede uøkonomisk, er draget ind under Virksomheden. Endvidere er der i Efterkrigstiden kommet nye og store Arbejder til; saaledes har »Vølund« udført de store Fjerntopvarmningsanlæg, som Københavns Kommune har ladet de ældre Elektricitetsværker omdanne til, og store Kedelanlæg til Udvidelse af Østre Elektricitetsværk; endelig er der for Københavns Kommune under Arbejde den store interimistiske Bro, som skal erstatte først Langebro og senere Knippelsbro, medens disse ombygges.

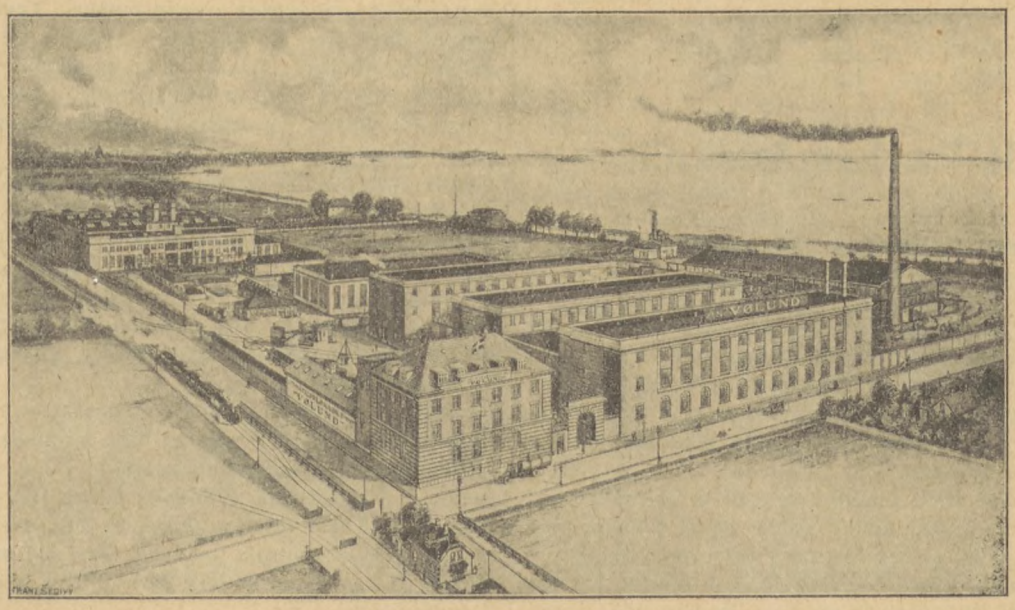

„Vølund" set i Fugleperspektiv.

Det skal ogsaa bemærkes, at medens den almindelige Opfattelse sædvanligvis er den, at med den fremadskridende Rationalisering er Specialfabrikkerne dem, der klarer sig bedst, saa har »Vølund« i de forløbne Kriseaar efter Krigen, hvor saa mange Virksomheder har ligget stille, eller er drevet i stærkt indskrænket Form, haft om ikke fuld, saa dog nogenlunde Beskæftigelse, men maaske kan det siges, at denne Virksomhed i Kraft af sin mangeartede Produktion, gode Værkstedsforhold og en energisk Ledelse har været i Stand til at drage fuld Nytte af de moderne Arbejdsmetoder.

Vi har set, hvorledes denne Virksomhed Trin for Trin har udviklet sig fra Kælderen i Borgergade igen-

nem de haandværksmæssige Arbejdsmetoder til en af Landets største jernindustrielle Virksomheder. Paa samme Maade er naturligvis Antallet af beskæftigede Arbejdere steget. Efter 16 Aars Forløb beskæftigedes 15 Mand, i 1900, da Firmaet havde bestaaet i 25 Aar, var Antallet steget til 120, i 1921, da Firmaet flyttede til sin nuværende Fabrik, var Arbejderantallet 300, og senere er Tallet steget stærkt, saaledes at der i 1929 beskæftigedes 764 Funktionærer og Arbejdere.

En lignende Udvikling er foregaaet med Hensyn til Udbetaling af Arbejdslønnen, idet den aarlige Udbetaling er steget fra bogstavelig talt intet, indtil den det sidste Aar paa Blegdamsvej var 1½ Mill. Kr. I 1929 blev der udbetalt Kr. 2,350,000.

Lidt Værkstedsteknik.

Svejsebrænderens Efterregulering.

Opvarmningens Indflydelse.

Enhver Autogensvejser vil have bemærket, at en Svejsebrænder, som er indstillet rigtigt ved Svejsningens Begyndelse, altid maa efterreguleres under Svejsningens Udførelse, for at man skal kunne holde nogenlunde konstant Svejseydelse, eller for at man ikke skal faa for stort Iltoverskud.

Der findes visse Ligetryksbrændere, om hvilke det paastaas, at de skal kunne passe sig selv under hele Svejsningen uden at behøve disse Efterreguleringer.

Ved Prøver udført paa Teknologisk Institut har det dog vist sig, at denne Paastand er forkert, idet ogsaa disse Brændere maa efterreguleres, og det kan derfor nok siges at gælde i al Almindelighed, at alle Svejsebrændere — som ikke er forsynet med en særlig Køleanordning — maa efterreguleres under Svejsningens Udførelse.

Ved en Række nøjagtige Svejseforsøg, hvorved de udstrømmende Ilt- og Gasmængder blev maalt Minut for Minut, viste det sig ved alle Brænderne:

1) at den totale Udstrømningsmængde af Ilt-Gasblanding bliver mindre og mindre under Svejsningens Udførelse, indtil der foretages en Efterregulering, som atter hæver Udstrømningsmængden. Derefter sker der paany et stadigt Fald i Udstrømningsmængden, indtil næste Efterregulering foretages o. s. v. Dette *Fald i den totale Udstrømningsmængde* ser ud til at være uafhængigt af Brænderens System.
2) at denne Formindskelse af Udstrømningsmængden ved alle Brænderne fortrinsvis gaar ud over Gassen, saaledes *at Flammen efterhaanden faar større og større Iltoverskud*, indtil der foretages en Efterregulering. Denne Forandring af Blandingsforholdet er dog vidt forskellig ved de forskellige Brændertyper: den er mindst ved Ligetryksbrændere, lidt større ved Injektorbrændere med stort Gastryk (0,2—0,4 kg/cm²) og størst ved Injektorbrændere med lavt Gastryk (0,01—0,02 kg/cm²).

Disse Forhold kan ganske naturligt forklares som Virkninger af Brændermundstykkets Opvarmning:

»Under Svejsningens Udførelse bliver Brændermundstykket opvarmet ved Straaling fra det varme Svejsebad og samtidig giver det Varme, dels til det ydre Rum og dels til den gennemstrømmende Gasblanding, hvis Temperatur derved stiger.

Mundstykket vil have stadig stigende Temperatur, indtil det naar en vis Ligevægtstemperatur, ved hvilken dets Varmeafgivelse er ligesaa stor som dets Varmemodtagelse. Saalænge Mundstykkets Temperatur er stigende, vil der afgives mere og mere Varme til den gennemstrømmende Gasblanding, og dennes Temperatur vil derfor ogsaa være stadig stigende. Gasblandingens Vægtfylde bliver da stadig aftagende, og for at man skulde kunne faa samme Vægtmængde ud pr. Sekund, maatte man derfor bringe Udstrømningshastigheden til at stige meget nær i samme Forhold som Vægtfylden aftager (ikke helt i samme Forhold, fordi Mundstykkets Aabning bliver en Ubetydelighed større ved Opvarmningen, hvilket dog kun har forsvindende lille Betydning). For at opnaa dette maatte man lade Drivtrykket være stadig stigende paa bestemt Maade, afhængig af Gasblandingens Opvarmning.

Det er derfor klart, at naar en saadan stadig regelbunden Voksen af Drivtrykket ikke forefindes, maa den udstrømmende Gasblandingsmængde blive stadig aftagende i Afhængighed af Mundstykkets Opvarmning, og dermed er Punkt 1) fyldestgørende forklaret.

At Formindskelsen fortrinvis gaar ud over Gassen (Punkt 2) kan ogsaa let forklares ud fra samme Opvarmningsfænomen:

Af ovenstaaende forstaas det, at det varme Mundstykke virker som en Hæmning for Udstrømningen, hvorved maa bevirkes, at Trykket i Blandingskammeret stadig stiger ganske langsomt, efterhaanden som Mundstykket opvarmes (f. Eks. fra 0,10 kg/cm² til 0,12 kg/cm²).

Ved Injektorbrænderen skal Injektoren altsaa bringe Gassen ind til større og større Tryk, og det er derfor klart, at dens Ydelse maa være stadig faldende, d. v. s. at der stadig kommer mindre og mindre Gas ind. Da den lille Trykstigning i Blandingskammeret betyder forholdsvis mere, jo lavere Tryk man har paa Gasblandingen, er det endvidere klart, at Faldet i Gasmængden maa blive mere udpræget i Brændere med lavt end i Brændere med højt Gastryk.

Ved Ligetryksbrændere skulde man i første Øjeblik tro, at den lille Trykstigning i Blandingskammeret maatte bevirke lige stor Aftagen af baade Ilt og Gas, idet de staar under samme Tryk foran Brænderen. Men da Gassens Vægtfylde er væsentlig mindre end Iltens, er Brænderen indrettet saaledes, at Gassens Indgangsaabning er en Del større end Iltens, for at man under normale Forhold kan faa lige store Mængder ind af de 2 Luftarter. Trykforøgelsen i Blandingskammeret bevirker lige store Hastighedsformindskelser for de indstrøm-

mende 2 Luftarter, men da Gassen strømmer ind gennem en større Aabning, betyder den samme Hastighedsformindskelse et større Fald i Gasmængden end i Iltmængden.«

Først naar Mundstykket har naaet sin Temperaturligevægt, kan Udstrømningsmængden forblive konstant.

Denne Temperaturligevægt skaffer man tit kunstigt tilveje ved Vandkøling af Mundstykket, navnlig ved Svejsemaskiner, og det viser sig da, at man virkelig derved faar praktisk talt konstant Udstrømningsmængde og Blandingsforhold uanset Brændertypen.

Ved almindelige Haandsvejsebrændere, hvor Mundstykket ikke har kunstig Køling, kan man sjældent naa til Ligevægtstilstanden, fordi Brænderen længe forinden er blevet saa varm, at den slet ikke kan fungere eller i alt Fald kun med betydelig nedsat Ydeevne, og man maa derfor afbryde Svejsningen og afkøle Mundstykket, inden man kan fortsætte. Dette ligger i, at Gassen spaltes, naar den kommer i Berøring med alt for varme Vægge i Mundstykket, og Flammen vil da begynde at knalde, og i nogle Tilfælde vil den slaa tilbage i Blandingskammeret. Gassens delvise Spaltning bevirker en Nedsættelse af Flammens Varmeevne, og da Spaltningen tillige kan bevirke Grafitudskillelser i Mundstykket, hvorved yderligere Udstrømningsmængden formindskes, er det ganske klart, at Brænderens Ydeevne derved bliver stærkt nedsat eller lig 0. Dette gælder ganske uanset, om Brænderen er af det ene eller det andet System.

Det viser sig, at hvis man bruger *stor Udstrømningshastighed, bliver Brænderen mere stabil overfor Opvarmningen*, end hvis man bruger lille Hastighed. Større Udstrømningshastighed giver altsaa færre og mindre Efterreguleringer.

Ogsaa dette kan forholdsvis let forklares:

»Ifølge en almindelig fysisk Lov vil samme Mængde gennemstrømmende Gasblanding virke des mere afkølende paa Mundstykkets indre Vægge, jo større Strømningshastigheden er. Ved større Udstrømningshastighed vil derfor Temperaturen af Mundstykkets indre Vægge stige langsommere og til Slut naa en lavere Ligevægtstemperatur, men paa den anden Side vil samme Mængde Gasblanding ved en bestemt Vægtemperatur optage mere Varme og altsaa faa højere Temperatur. Dette sidste er ugunstigt for Brænderens Varmestabilitet og kunde muligvis godt tænkes helt at ophæve Fordelen ved Mundstykkets langsommere Opvarmning. Man maa derfor tillige tage i Betragtning, at jo større Hastigheden er, des mere kommer Friktionsmodstanden til at betyde i Forhold til den egentlige Hastighedsmodstand, og da Friktionsmodstanden aftager med voksende Gastemperatur, er det ret naturligt, at den totale Modstand vokser forholdsvis langsommere med Gasblandingens Opvarmning, naar Hastigheden er stor, end naar den er lille.

Den lavere Vægtemperatur i Mundstykket bevirker, tillige, at Gassen ikke bliver saa udsat for Spaltninger, og disse og de dermed følgende Ulemper undgaas derfor lettere jo større Udstrømningshastigheden er.«

Det viser sig endvidere, at *større Udstrømningshastighed giver Flammen mere koncentreret Varmeevne.* Varmespredningerne i Materialet bliver derved mindre, hvilket bevirker, at Svejsningen skrider hurtigere frem og bliver tilendebragt med mindre Forbrug af Ilt og Gas.

Det vil altsaa af *flere Grunde være fordelagtigt at anvende saa stor Udstrømningshastighed som muligt.* Men jo større Hastigheden bliver, des stivere bliver Flammen, og man naar meget snart en Grænse for, hvor stiv man kan gøre Flammen uden at vanskeliggøre Arbejdet.

Den virkelige Udstrømningshastighed er meget vanskelig at bestemme, fordi man ikke godt kan maale Gasblandingens Tryk og Temperatur i Mundstykket, men det har ogsaa større Interesse at bestemme, hvilken tænkt Hastighed, der vilde være fremkommet, hvis Gasblandingen havde haft Temperaturen 15° og Trykket 1 kg/cm². Denne tænkte Hastighed kan meget let beregnes af Mundstykkets Huldiameter og Mængden af udstrømmet Ilt og Gas i Liter pr. Time, og de fundne Værdier kan uden videre sammenlignes ved forskellige Svejsninger.

Ved de ovenfor omtalte Svejseprøver paa Teknologisk Institut viste det sig — uanset Brændertypen —, at naar denne tænkte Hastighed laa ved ca. 100 m/Sek. var det nødvendigt at foretage mange og store Efterreguleringer, hvorimod man ved en Hastighed paa ca. 150 m/Sek. kunde nøjes med ganske faa og smaa Efterreguleringer, foruden at man opnaaede den Fordel, at 1 m Svejsesøm blev udført paa ca. 25 à 30 pCt. kortere Tid og med ca. 15 pCt. mindre Gasforbrug. *Udstrømningshastigheden har altsaa ganske overordentlig stor Betydning for Svejsningens Økonomi,* langt større end det i Almindelighed antages.

J. R.

Transportspørgsmaalet i Støberierne.

Af Ingeniør *Jens Hansen.*

Vedrørende Transport i mindre Støberier skal her fortælles om et Støberi, der paa en simpel og original Maade har løst Transportproblemet. Støberiet, der fremstiller Støbegods af forskellig Art og Størrelse, er beliggende i Grand-Rapids i Michigan og er bygget i 1928. Ved Hjælp af forskellige Kraner og Overføringsskinner er det lykkedes at tilvejebringe ualmindelige gode Transportforhold, saa at de forskellige Materialer let kan føres til og fra de enkelte Afdelinger; af andre hensigtsmæssige Indretninger eller Anordninger skal nævnes de gode Oplagspladser, ofte i Form af Siloer, til Jern, Koks og Sand, et let tilgængeligt og velordnet Modellager o. s. v., ligesom der ved Planlæggelsen er sørget for godt Lys og god Ventilation.

Fig. 2 viser en Grundplan over Støberiet. Bygningen er opført i Mursten og Staalkonstruktion, den er ca. 24 m bred og ca. 52 m lang. Den ene Gavlende er opført i 2 Etager. I Stueetagen er Kontor, et mindre Modelsnedkeri, Afsendelsesrum og en Del af Renseriet. Paa første Sal er Modellageret; det er ca. 6 m × 24 m og ca. 2,4 m højt, og giver saaledes god Plads til Modellerne. Rummet er meget lyst med Vinduer i Gavl og Sider, ligesom de indvendige Sider af Modelrummet er opført i lyse Sten. Modellerne kan let bringes ned

i Støberiet gennem Lemmen, der ses i Baggrunden af Billedet Fig. 1. Hovedhallen er ca. 12 m × 46 m; som det fremgaar af Planen, findes der langs med Hovedhallens Side en mindre Hal, hvori der ogsaa er Formeri, medens Sandsiloer, Ovnrum, Kompresser og Blæserum samt Rensehus findes i en Bygning langs Hovedhallens modsatte Side. Tørreovne samt Siloer for Kærnesand findes i Gavlenden af Støberiet, hvad der dog ikke kan regnes for den ideelle Løsning, men man maa gaa ud fra, at det her hovedsageligt drejer sig om en Kærnebaner, saaledes at 3 Tons Kranen løber paa den øverste, medens 1 Tons Kranen løber paa den nederste Kranbane; saaledes kan 3 Tons Kranen med tom Krog køres over 1 Tons Kranen, hvilket jo har meget store Fordele, der bliver ikke saa meget »køren i Vejen og af Vejen« for hinanden.

Under 1 Tons Kranens Drager og i Forbindelse med denne er anbragt en mindre I-Jerns-Skinne, og herpaa løber »Katten« med Haandtaljen. Fig. 1 viser ret tydeligt Kranens Konstruktion. Begge Kraner i Hovedhallen har

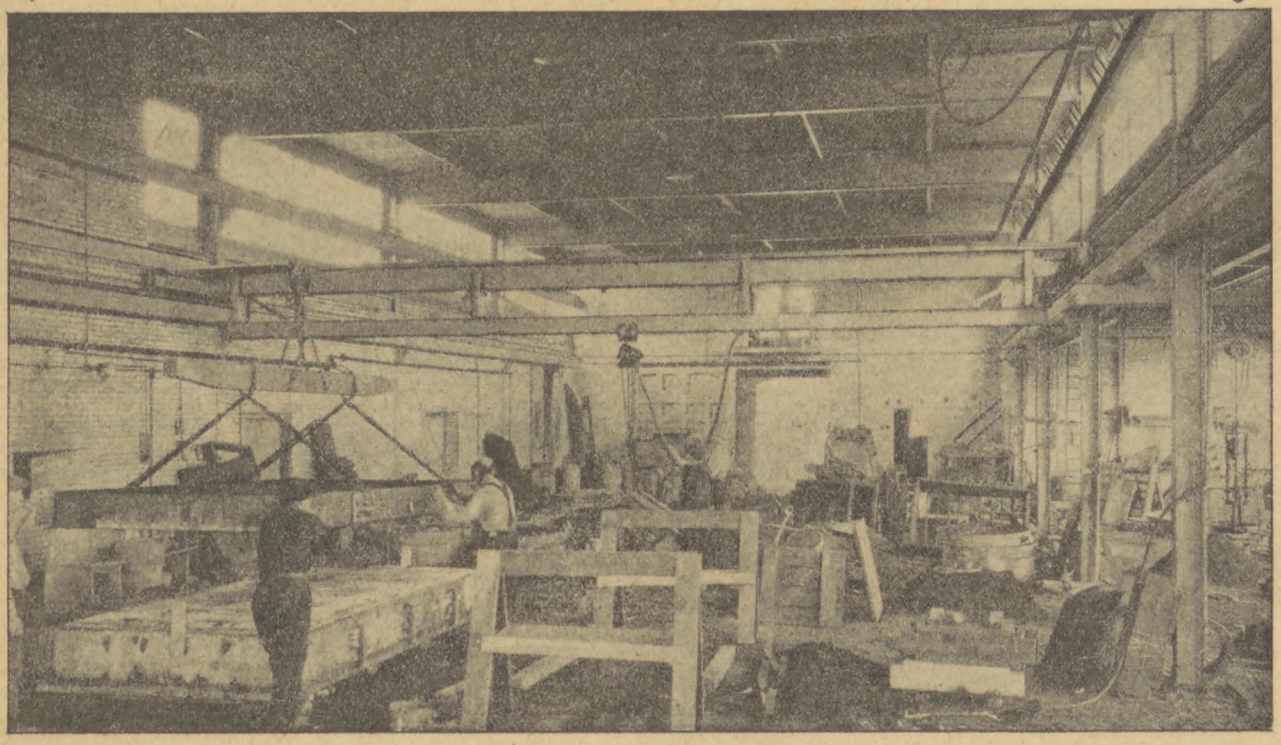

Fig. 1. Fra et lille, moderne, amerikansk Støberi for blandet Gods.

tørreovn. Den store Hal bruges naturligvis til det større Arbejde, saa som mindre Afretteplaner. Paa Billedet Fig. 1 ses i Forgrunden tilvenstre en saadan Form, der er ved at blive lukket sammen. Den mindre Hal bruges fortrinsvis til Maskin- og Brædtformning, Kærnerne laves i Gavlenden af samme Hal; her findes som før omtalt ogsaa Tørreovne til større Kærner, der fyres med Koks, og desuden en til mindre Kærner, der fyres med Olie. Alle almindelige runde Kærner laves selvfølgelig paa Maskine. For at kunne fremstille Aluminium-Modeller eller andet Metalstøbegods, om ønskes, findes der 3 med Koks fyrede Digelovne. Ovnene er anbragt i Linie med Formsandssiloerne, se Fig. 2.

Transportindretningerne er som før omtalt vel gennemtænkte. Kranerne, der betjenes fra Gulvet, kan gensidigt forbindes saaledes, at Materialerne kan bringes til en hvilken som helst Plads i Bygningen med kun *eet* Løft. Hovedhallen er forsynet med en 3 Tons Løbekran med Lufttalje og en 1 Tons Løbekran med Haandtalje. Som man vil lægge Mærke til paa Fig. 1, er der 2 Kranen Spændvidde paa 11,5 m. I Sidehallen findes en mindre Løbekran, der ligeledes betjenes med Haanden. Denne Kran bestaar i Hovedsagen af en enkelt I-Jerns-Drager, paa hvilken »Katten« til Haandtaljen løber; disse 2 mindre Kraner ligger begge i samme Højde over Gulvfladen. Mellem de 2 Haller er anbragt 3 Overføringsskinner (se Fig. 1 og 2), den ene i den ene Ende af Støberiet ved Kærneovnen, den anden i Midten af Støberiet lige overfor Kupolovnen og den tredie i den modsatte Ende af Støberiet i Nærheden af Kontoret. Med et saadant Kransystem kan man f. Eks. i Sidehallen løfte et Stykke Gods og med Kranen køre det ud for en af Overføringsskinnerne, køre den 1 Tons Kran i Hovedhallen ud for samme Overføringsskinne og saaledes køre »Katten« fra Sidehallen ind i Hovedhallen, hvor den 1 Tons Kran saa kan bringe Godset til en hvilken som helst Plads i Hovedhallen. Ved at køre 1 Tons Kranen til den midterste Overføringsskinne lige overfor Kupolovnen, hvis Taprende gennem et Hul i Muren gaar fra Ovnrummet ind i Støberiet, er det en let Sag at føre det smeltede Jern fra

Ovnen til en hvilken som helst Plads i Sidehallen; ved saaledes at bruge de to Kraner med Haandtalje og den 3 Tons Kran vil man i Løbet af forholdsvis kort Tid faa hele Gulvet støbt af. Men dette Systems Transportmuligheder er ikke endt med Formeri og Støbning. I Smelterest og Slagge ud af Støberiet undgaas. Blæser, Motor og Kompresser findes i et særligt Rum ved Siden af Kupolovnen. Ovenover Kupolovnsrum og Sandsiloer findes Chargeringsplatform med dertil hørende Lager af Jern, Koks, Kalk o. s. v. Koksene er anbragte i den

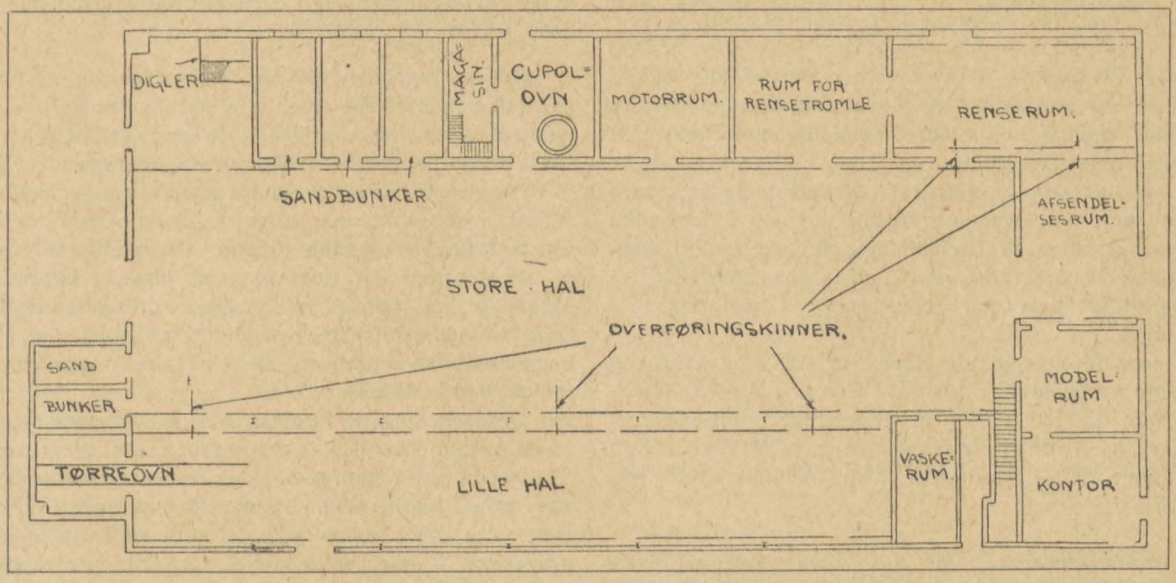

Fig. 2. Grundplan af Støberiet.

Renseriet findes en Løbekran af samme Konstruktion som den i Sidehallen; man ser Kranbanen stiplet indtegnet paa Fig. 2; og en lignende Kran findes i Afsendelsesrummet, se Fig. 2. Det er saaledes muligt at transportere en Last fra Kærneovnen til Afsendelsesrummet med kun eet Løft.

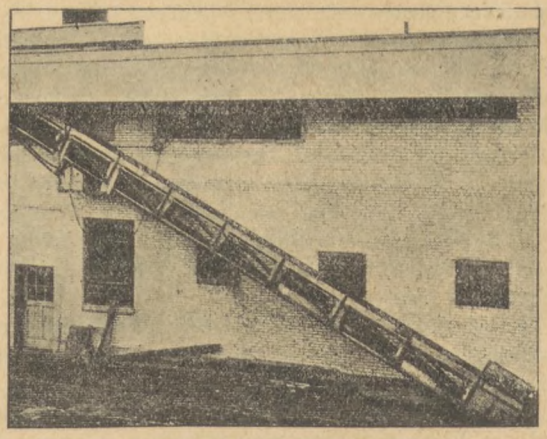

Fig. 3. Skraat, forskydeligt Transportbaand til Betjening af Siloer og Ovnplatform.

Kupolovnen, der smelter fra 10—12 Tons i Timen, er anbragt midt for Støberiets Langside udenfor selve Støberiet, kun Taprenden gaar gennem Muren, man undgaar saaledes megen Støv og Røg i Støberiet fra Ovnudslagningen, ligesom den besværlige Transport af fjerneste Ende af Lagerpladsen, medens Raajern og Gammeltjern er lagret nærmest Ovnen, saaledes at det sværeste Materiale transporteres de korteste Afstande. Jern, Koks o. s. v. transporteres til Lagerpladsen ved Hjælp af et Transportbaand, se Fig. 3; den ene Ende af Transportbaandet hænger i en Skinne, anbragt langs Støberiets Langside under Skraataget, Fig. 3, den nederste Ende af Baandet bæres af 2 Hjul, der løber paa Jorden. Transportbaandet kan altsaa flyttes langs Støberimuren til hver af Lagerpladsens 3 Luger. Materialerne, der skal paa Ovnlageret, tømmes direkte fra Jernbanevogne paa Baandet, ligesom Formsandet tømmes fra Jernbanevogne direkte over i Sandsiloerne gennem de 3 nederste Luger.

I Rensehuset findes 2 Rensetromler med Støvafsugning; over Tromlerne er I-Jernsskinner med Taljer, saa det tunge Gods let kan anbringes i disse, ligesom transportable »Svingslibemaskiner« fuldstændiggør dette vel indrettede Renseri.

Om omtalte Støberis Transportindretninger kan der selvfølgelig diskuteres; men jeg synes, det giver ganske gode Fingerpeg, hvorledes et mindre Støberi uden alt for store Omkostninger kan indrettes eller forbedres; der er sikkert mange Støberier, der ved Anskaffelse af et simpelt Skinnesystem (Løbekat) vilde kunne spare ikke saa lidt i deres Transport, navnlig af det smeltede Jern, det færdige Gods og Formsandet.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Observer. *Uorganiserede Formere* er vanskelige at træffe i det lille Danmark. Imidlertid maa vi desværre præsentere et Par saadanne Herrer for Bladets Læsere. De er begge slettede for mange flere Restancer, end de egentlig havde Lov til at have, og de arbejder begge paa Faaborg Jernstøberi og Maskinfabrik, hvor de i Ly af, at der ingen andre Formere findes i Byen, dyrker deres uorganiserede Tilværelse.

Ovenstaaende er altsaa til Underretning for andre Medlemmer, der eventuelt maatte komme i Nærheden af dem, og tillige til Underretning for de øvrige, men organiserede Arbejdere, der findes paa Fabrikken — ja, iøvrigt for hele den organiserede Arbejderklasse i Faaborg.

Deres forhenværende Numre er 42372 og 42793, og Navnene henholdsvis Thorvald Edvard Ossian Nielsen, født 25. Juli 1895 i Fredericia, lært hos Allerup, Odense, og Johannes Hans Laurits Nielsen, født 3. Oktober 1907 i Fredericia, hvor han har udlært hos A/S E. Voss.

Frederiksværk. Hos A/S Anker Heegaard afholdtes der den 5. Maj et Mæglingsmøde paa Uenighed om opsagte Akkordpriser og Forhøjelser af Timelønningerne samt Krav om Hjælp til Udslagning ved Grydeformeri.

Der opnaaedes ingen Enighed, hvorfor Forbundet maatte forbeholde sig at føre Sagen videre, men forinden dette sker, skal man ved en ny lokal Forhandling søge om Mulighed for, at en Ordning skulde findes.

Holstebro. Den 7. Maj afholdtes hos A/S Holstebro Jernstøberi og Maskinfabrik et Mæglingsmøde i Anledning af Uenighed om nogle Akkordpriser. Formerne fastholdt, at man for længere Tid siden, under en tidligere Direktør, var blevet enige om Forhøjelse af en Del Akkordpriser, og saaledes, at hver Part skulde rette i deres Akkordprisliste i Henhold hertil. Det havde Formerne besørget, men Aktieselskabet havde undladt det, og da noget af dette Arbejde nu var fremkommet, vilde Direktøren kun betale efter de gamle Priser, der fandtes i Firmaets Priskurant.

Sagen sluttede med, at Spildbomsgittere skal betales med de i Priskuranten opførte Priser plus 100 pCt., medens nogle Planer, det ogsaa drejede sig om, vilde være at betale efter nogle i Firmaets Priskurant med blaat Blæk indførte Priser.

Kolding. Hos A/S De danske Mejeriers Maskinfabrik har man i længere Tid ført lokale Forhandlinger om Forhøjelse af nogle daarlige Akkordpriser, og disse er nu sluttet med, at en Del Arbejde, hjemmehørende i forskellige Grupper, er forhøjet med fra 20 og helt op til 68 pCt.

I sin Meddelelse herom føjer Afdelingen til, at det vel paa Papiret kan se meget storartet ud, men Forholdet er alligevel det, at der stadig findes en Del smaa Akkordpriser.

Middelfart. Hos A/S Hess & Søn er der ved lokal Forhandling sket nogle Forhøjelser af Akkordarbejdernes ansatte Timelønninger, idet disse pr. Mand er forhøjet med 2 Øre, enkelte dog med 3 à 4 Øre. En Mand, der arbejder i ren Timeløn, har faaet denne forhøjet fra 146 til 150 Øre.

Odense. I Fagbladet for forrige Maaned er omtalt 2 i Odense afholdte Mæglingsmøder, nemlig hos A/S Brandt & Co. og hos A/S H. Rasmussen & Co., som ikke havde bragt Afslutning paa de foreliggende Sager.

Der er efter den Tid afholdt et nyt Mæglingsmøde hos A/S Brandt, hvor der bl. a. klagedes over nogle til Maskinformning anvendte Kasser. Aktieselskabet lovede at tilendebringe en Udbedring af disse i Løbet af 3 Maaneder, og et andet Spørgsmaal vedrørende utilstrækkelig Arbejdsmandshjælp og for lidt Plads skal efter Mæglingsmødet have løst sig selv paa en nogenlunde tilfredsstillende Maade.

Dernæst klagede Firmaet over, at Formerne nægtede at udføre 2 bestemte Kakkelovnsdøre, som der i længere Tid havde været stadige Spektakler om, men som iøvrigt var ordnet derhen, at Firmaet skulde bære Risikoen. Dette var gaaet temmelig godt, men nu havde man afdraget for 7 Døre. Man indgik imidlertid paa at betale dem.

Videre var den om Priskurantens Fornyelse genoptagne lokale Forhandling — saaledes som man var enedes om paa den første Mægling den 2. April — blevet afbrudt, og Aktieselskabet gav Formerne Skyld derfor. Man enedes om at genoptage Forhandlingerne og at dele Arbejdet i Grupper, og Repræsentanter for disse Grupper af Arbejde skulde deltage i de respektive Forhandlinger derom. Man gjorde en Prøve derpaa, og Aktieselskabet fremkom med et Tilbud, der dog ikke kunde akcepteres.

Imidlertid havde en anden Mand faaet de omtalte Døre til Udførelse, og af en Portion paa 150 Stk. kasserede man 4 og afdrog Manden derfor, medens han fastholdt, at Firmaet skulde bære Risikoen. Man betalte ham senere for de 2, men Formerne nægtede at udføre Dørene for Fremtiden, hvis ikke Firmaet tog den fulde Risiko, og da man ikke vilde det, og da Direktøren under de foran nævnte Forhandlinger havde stillet sig meget afvisende, blev Resultatet, at 24 Mand standsede Arbejdet i 5 Dage.

Herom førtes der under Hovedorganisationernes Medvirken den 12. Maj et Mæglingsmøde, hvor man krævede Arbejdet genoptaget.

Da dette imidlertid var sket samme Dags Morgen, blev der kun et Erstatningsspørgsmaal tilbage, som Arbejdsgiverforeningen vilde indbringe til Afgørelse i Den faste Voldgiftsret.

Med Hensyn til det andet i Fagbladet omtalte Møde paa Frederiksbroen var der intet sket. Der var ingen Ordning kommet paa Kravet om Forhøjelse af Akkordarbejdernes ansatte Timelønninger, og et Krav om Erstatning for 2 Timers Ventetid til en Former, hvilket

Direktøren havde lovet at ordne, var heller ikke bragt til Afslutning. Derfor krævede Arbejderne Behandling af disse 2 Spørgsmaal ved Timandsmøde.

Videre var der hos A/S Allerup i Mellemtiden rejst Krav om Forhøjelse af Akkordarbejdernes ansatte Timelønninger, men da Aktieselskabet hørte, at der skulde være Timandsmøde paa samme Spørgsmaal hos andre Fabrikker, vilde man for sit Vedkommende have Sagen med der, og endelig var der paa Maskinfabrikken »Phønix« den 26. April afholdt Mægling. Formerne havde opsagt Priskuranten for en Dels Vedkommende og krævet Forhøjelser, og Fabrikken opsagde da Resten, alt til at udløbe 1. April. Fabrikken forlangte Reduktioner af Akkorderne, saaledes for Haandformerne 15 pCt., for Maskinformerne 20 pCt. og for Kernemagerne 25 pCt. Endelig var her ogsaa et Krav om Forhøjelse af Akkordarbejdernes ansatte Timelønninger.

Paa alt dette afholdtes der den 13. Maj et meget langvarigt Timandsmøde, som gav Afslutning paa i alle Tilfælde noget af det. Paa de forskellige Værksteder var de ansatte Timelønninger for Kernemagere og Maskinformere gennemsnitlig fra 94 til 97 Øre. Det blev hævet til paa hvert enkelt Værksted at være 102 Øre. Samtlige Haandformere paa de 4 Fabrikker, der arbejder i Akkord, skal hver især have deres ansatte Timeløn hævet med 6 Øre.

Erstatningen for de 2 Timers Ventetid til en Former hos A/S Rasmussen, kunde Direktøren ikke bekvemme sig til at betale, og Forbundet tilbød saa at forære ham Beløbet, hvad han dog frabad sig, men han vilde dog ikke betale dem. Det vil naturligvis være et mægtigt Plus for Fremtiden, at Aktieselskabet har denne Kapital i Ryggen at kunne arbejde med.

For »Phønix« Vedkommende vilde med Hensyn til Akkorderne ingen af Parterne imødekomme hinandens Krav, og der blev saaledes ingen Afgørelse.

Endelig var der A/S Brandt tilbage, og efter en meget lang Forhandling enedes man om et Forslag, men derunder fastholdtes der fra Arbejdernes Side, at de ovennævnte to Kakkelovnsdøre skulde betales, men det vilde Firmaet ikke, og dermed faldt hele den Sag.

Formerne maa derfor paa denne Fabrik indtil videre søge at komme til at arbejde i Timeløn, og dernæst er der afsendt første Varsel om Strejke.

Skanderborg. I sidst udsendte Fagblad meddeltes, at nogle daarlige Akkorder hos Firmaet Blom & Søn var forhøjet med fra 5 til 7 pCt.

Dette er ikke rigtigt, idet det skal være fra 5 til 10 pCt.

Svendborg. Hos A/S L. Lange & Co. har 4 i ren Timeløn arbejdende Medlemmer faar denne forhøjet med 2 Øre pr. Time og Mand. De Paagældendes Timelønninger er derefter 2 à 143 og 2 à 145 Øre.

Specialarbejdere.

Mæglingsmøder. Den 5. Februar afholdtes Fællesmæglingsmøde paa Odense Staalskibsværft i Anledning af, at Værftet uden Forhandling med Arbejderne har indført særlige Værkstedsregler. Der opnaaedes ingen Ordning, og Sagen gik til Timandsmøde.

Den 29. Marts afholdtes Fællesmæglingsmøde hos A/S Burmeister & Wain paa Krav fra Arbejderne paa Refshaleøen og Strandgade-Værftet om Udlevering af Handsker ved Boring med elektriske og pneumatiske Boremaskiner. Heller ikke her opnaaedes nogen Ordning, og Sagen viderebehandledes paa Timandsmøde.

Timandsmøder. Den 18. Februar afholdtes Fællestimandsmøde angaaende Odense Staalskibsværft, hvor man enedes om særlige Værkstedsregler for Værftet.

Den 11. April afholdtes Fællestimandsmøde hos A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen og Strandgade-Værftet, paa Krav om Udlevering af Handsker ved Boring med elektriske og pneumatiske Boremaskiner. Sagen sluttedes, idet Firmaet tilbød at udlevere Handsker til de Folk, der bliver sat til at bore under op i Skibsbunde o. l., dog saaledes, at Handskerne straks efter Brugen afleveres paa Værktøjsmagasinet.

Ligeledes behandledes en Strid paa Strandgade-Værftet om Smudsreglementet for Forholdere og Naglevarmere. Sagen sluttedes, idet Firmaet tilbød at indføre det paa Refshaleøen gældende Smudsreglement paa Strandgade-Værftet fra og med den Lønningsuge, i hvilken 1. Maj indgaar. Forbundet og Arbejdernes Repræsentanter vilde forelægge det for Arbejderne og give Firmaet fornøden Underretning.

Smede og Maskinarbejdere.

Mæglingsmøde. Den 1. April afholdtes Mæglingsmøde hos Fabrikant Nellemann, Randers, paa Krav om Forhøjelse af Timelønningerne. Enighed opnaaedes ikke, men der er senere ved lokal Forhandling opnaaet et Tillæg af 5 Øre til hver af 16 Arbejdere.

Timandsmøder. Ved et Timandsmøde den 11. April behandledes følgende Sager:

1) Krav overfor A/S Svendborg Skibsværft om Forhøjelse af Akkordafsavnstillæget for Maskinarbejdere, naar disse beskæftiges i Sydfyenske Dampskibsselskabs Baade. Enighed opnaaedes ikke, og der blev derefter varslet Strejke, som imidlertid aflystes ved et Møde i Arbejdsgiverforeningen den 30. April, idet man enedes om, at Arbejde i Sydfyenske Dampskibsselskabs Skibe udføres under samme Forhold som i andre Skibe paa Værftet. Parterne er enige om, at den hidtidige Praksis er gældende for de af nævnte Selskabs Skibe, der kommer ind inden 15. Maj.

2) Krav overfor A/S Burmeister & Wain om Forhøjelse af Lønningerne for Maskinarbejderne, der beskæftiges i Værktøjs- og Reparationsafdelingen paa Strandgadeværftet. — Enighed opnaaedes ikke, og der er nu varslet Strejke.

3) Krav fra vort Forbund og Specialarbejderforbundet overfor A/S Burmeister & Wain om Udlevering af Beskyttelseshandsker ved Boring med elektriske og pneumatiske Boremaskiner. Sagen sluttedes med, at

der udleveres Handsker, hvor der bores under op i Skibsbunde o. l., dog saaledes, at Handskerne straks efter Brugen afleveres i Værktøjsmagasinet.

Den 25. April behandledes følgende Sager paa Timandsmøde:

1) Strid hos A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, om Priskuranterne for Haand- og Luftnitning. Man enedes om, at de opsagte Prislister for Haand- og Luftnitning forlænges med følgende Ændringer:

Vedrørende Akkord Nr. 8 (Haandprislisten):

Nitning af tykke Plader 7/8" og derover (Isforstærkning) i Forlast pr. 100 Stk. incl. 8 pCt.

1 1/8"	Kr. 25,75
1"	- 23,44
7/8"	- 21,75

Prisen for Forpeak (Kr. 31,64) reguleres tilsvarende.

Hvis større Dimensioner af Nagler end 1 1/8" skulde forekomme, træffes særlig Aftale om Prisen.

Vedrørende Akkord Nr. 4 (Haandprislisten):

Mandehulsringe, nittet særskilt, 15 Øre pr. Nagle.

Vedrørende Akkord Nr. 4 (Luftprislisten):

Mandehulsringe, nittet særskilt, 12 Øre pr. Nagle.

Vedrørende Akkord Nr. 13 (Luftprislisten):

Stringerplader 7/8" og derover ændres til 7/8" og 1".

2) Krav fra Værktøjsarbejderne hos A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, om Forhøjelse af Timelønningerne. Enighed opnaaedes ikke, og der er samtidig med det ovennævnte Strejkevarsel for Strandgadeværftets Vedkommende afgivet Strejkevarsel her.

Endelig er der afholdt Timandsmøde den 28. April, hvor der behandledes 2 Sager, nemlig:

1) Krav overfor A/S Emil Møllers Telefonfabrikker, Horsens, om Tillæg til Timelønningerne samt Strid om Betalingen for Montage ved Udearbejde.

Med Hensyn til Lønningerne enedes man om følgende:

Saafremt den enkelte akkordarbejdende Arbejder har mere end 5 Daglønstimer pr. Uge, ydes der ham et Tillæg af 4 Øre pr. Time for de overskydende Daglønstimer.

De 38 Akkordarbejderes ansatte Timeløn forhøjes med 2 Øre pr. Time pr. Mand, medens det hidtil ydede personlige Tillæg forbliver uforandret.

De 15 timelønnede Arbejderes Timeløn forhøjes med et Beløb paa ialt 30 Øre, at fordele efter Firmaets Skøn.

Vedrørende Udearbejdet enedes man om, at dette betales med ialt 131 Øre pr. Time.

2) Lønkrav overfor Det lolland-falsterske Jernbaneselskab, Maribo. Man enedes om at forhøje Timelønningerne med ialt 38 Øre at fordele efter Firmaets Skøn.

Rørudvalgsmøde afholdtes den 26. April, og her behandledes nedennævnte Sager:

1) Strid hos Andersen & Heegaard, København, om a) Betaling for Huller, og b) Betaling for Svejsning af Overgange. Vedrørende a) opnaaedes ikke Enighed, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling. Vedrørende b) enedes man om i Tilslutning til de i Rørprislistens Afsnit A, Punkt 1, Side 8, Stk. 3, nævnte Priser for Reduktioner at tilføje: »Ved Overgange, som er større end 1" paa Diameteren, betales Reduktionen i alle Tilfælde med Prisen for lige Gren plus 25 pCt.«.

2) Strid hos Firmaet J. Bang, København, om Betalingen for Rørledninger fra Villa til Garage. — Sagen blev trukket tilbage, idet Firmaet var indgaaet paa at betale de omhandlede Rørledninger efter Punkt 1.

3) Strid hos Recks Opvarmningskompagni, København, om Betalingen for Indhugning af Bjælkekløer. — Sagen afgjordes ved, at Firmaet i dette Tilfælde betalte Montørerne 9 Kr.

4) Strid hos Firmaet Chr. Olsen & Mejlgaard Mortensen, København, om Betaling for Paasætning af Plader. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Endvidere behandledes 2 Sager, rejst af Blikkenslagerforbundet, nemlig Strid hos Firmaet N. Andersen, København, om Betalingen for Fittings paa Køkkenkogegasledninger i Byggekomplekset »Fuglevænget«, hvor Enighed ikke opnaaedes, og Strid hos Firmaet Christensen & Modler, Valby, om Betalingen for Rørbærere, Afløbstragte, færdigleverede Stropper til Rørbærere og Bolte til Vaske. — Her vedtoges det at fortsætte Behandlingen af de forskellige Uoverenstemmelser indenfor et snævrere Udvalg. Hvad dette bliver enige om, skal forelægges det samlede Rørudvalg til Godkendelse.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. Knudsens Automobilværksted, Herning.
4. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.
5. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
6. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
7. Mekaniker Nielsen, Rødby.
8. Schultz & Larsen, Otterup.
9. Jørgensen & Søn, Kolding.
10. Brdr. Christensen, Viborg.
11. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
12. A. C. Rosenberg, Thisted.

Hobro Afdeling har med Forbundets Sanktion blokeret Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro, der beskæftiger en uorganiseret Smed, som trods gentagne Henvendelser ikke har villet melde sig ind i Fagforeningen.

Blokade overfor samtlige Telefonselskaber. Fra Centralorganisationen for Telefonstanden i Danmark har vi modtaget følgende:

Foranlediget ved, at der ikke er opnaaet Enighed imellem Centralorganisationen for Telefonstanden i Danmark og De samvirkende Telefonselskaber om Overenskomstforholdene, skal man meddele det ærede Forbund, at Organisationen fra den 1. April d. A. har iværksat Blokade overfor samtlige Selskaber for Tilgang af Arbejdskraft, hvorfor man høfligst henstiller, at der ikke anvises Arbejdskraft fra Forbundet, førend der foreligger Meddelelse om, at Blokaden er hævet.

Maskinmesterforeningen har nu afsluttet Overenskomt med Dansk Dampskibsrederiforening, og Konflikten er dermed ophørt.

Stiftelsesfester og Faneindvielser.

Formerne i Nykøbing F. 40 Aar.

Lørdag den 10. Maj fejrede Afdelingen i Nykøbing F. sin 40-aarige Bestaaen ved en stilfuld Fest, som afholdtes i Arbejdernes Forsamlingsbygning, »Hotel Valdemar«, i hvilken der nylig er afsluttet en gennemgribende Ombygning.

Af de 12 Mand, der for 40 Aar siden stiftede Afdelingen paa denne Dag, er der kun 1 tilbage i Nykøbing F., nemlig Nr. 40107, J. P. Jacobsen, som har maattet forlade Faget paa Grund af Svagelighed, men som Æresgæst deltog i Festen.

Afdelingens Medlemmer, 24 Mand, var paa en enkelt Undtagelse nær mødt op med deres Damer, og desuden var indbudt en Række Gæster, ligeledes med Damer.

Klokken 6 Aften gik Forsamlingen til det festligt dækkede Bord, hvor Afdelingsformand H. Buch bød Velkommen.

Forbundsformanden holdt dernæst den egentlige Festtale og noget senere udviklede Afdelingens Kasserer, Fr. Rasmussen, i et interessant Foredrag Afdelingens Historie.

Herefter talte Former Chr. Hansen for Damerne, og igen herefter Gæsterne, saaledes Fællesorganisationens Formand, den socialdemokratiske Redaktør og den socialdemokratiske Partiforenings Formand. Den sidste Taler ved Bordet var Afdelingens Formand, der mindedes de Gamles Arbejde i Organisationens Sag, og fremhævede iøvrigt den Indsats 2 af de endnu paa Fabrikken arbejdende Formere havde gjort i Fagforeningens Arbejde i de svundne Aar, nemlig Fr. Rasmussen og Johs. Olsen.

Ved Bordet blev en Række Sange afsunget, og herunder manglede hverken Formernes Honnørmarch eller en Sang for Damerne, og mindst skal glemmes en Revyvise paa 15 Vers. Den Slags Viser giver almindeligvis Humør i Forsamlingen, men det er for lidt at sige om denne, der var sjælden velskrevet.

Efter at Bordet var hævet, og der var drukket Kaffe i nogle tilstødende Lokaler, begav Selskabet sig til Festsalen, hvor der blev budt paa en Aftenunderholdning, der varede ca. 1½ Time, og som afsluttedes med, at hele Forsamlingen afsang den kendte Organisationssang af Granus.

Derefter tog Ballet sin Begyndelse. Det blev afbrudt om Natten af et fælles Kaffebord, og Solen skinnede ind ad Vinduerne, da de sidste Festdeltagere forlod Forsamlingsbygningen.

Til Festen indløb Telegrammer fra Forbundets Afdelinger i Aarhus, Frederiksværk, Helsingør, Middelfart, Nakskov, Næstved, Stubbekøbing og Vejle, samt fra Arbejdernes Fællesorganisation og den socialdemokratiske Forening i Nykøbing F., og tillige fra andre Fags Afdelinger, nemlig Tobaksarbejderne, Tjenerne, Hus- og Skibstømrerne, Snedkerne og Træindustriarbejderne, og endelig fra Arbejdernes Fællesbageri, Driftsbestyrer P. Simonsen og fra Arbejdsmændene og Modelsnedkerne paa »Guldborg«.

Formerne i Korsør indvier en ny Fane.

Den 1. Maj, Arbejdernes internationale Festdag, samledes Formerne i Korsør under en ny Fane, og marcherede sammen med de øvrige Arbejderorganisationer i Procession gennem Byen til Hotel »Korsør«, hvor to Talere tolkede Majdagens Krav. Herefter fik Medlem af Formerforbundets Hovedbestyrelse, Herm. Hansen, Ordet, i en lille Tale klargjorde han Samlingsmærkets Betydning, og den nye Fane fik et Hurra af Forsamlingen, hvorefter Herm. Hansen slog det første Søm i for Samarbejdets Idé.

Sekretær Hans Hansen slog det andet Søm i for en vaagen og bevidst Arbejderklasse, og Formanden for Fællesorganisationen, Emil Andersen, slog det tredie og sidste Søm i for et godt Samarbejde mellem Formerne og Fællesorganisationen. Formanden for den lokale Afdeling, P. Jakobsen, takkede for den smukke Indvielse af Fanen, og den officielle Del af Indvielsen var dermed forbi.

Kl. 6 samledes Medlemmerne med Damer til et Festmaaltid paa Klub-Hotellet. Herm. Hansen bragte her en Hilsen fra Forbundet, og P. Jakobsen takkede for Forbundets Medvirkning ved Faneindvielsen. Efter nogle Timers behageligt Samvær skiltes man, enige om, at det nye Samlingsmærke var godt indviet.

H. H.

25 Aars Jubilæum og Faneindvielse i Smedeforbundets Odder Afdeling.

Den 18. December 1904 stiftedes en Klub i Odder af 17 Smede og Maskinarbejdere fra Byen og Omegnen under Medvirkning af den daværende Formand for Aarhus Afdeling F. F. Samuelsen. Klubben kom til at høre under Aarhus Afdeling, og den begyndte sin Virksomhed den 1. Januar 1905, men allerede efter et Par Maaneders Forløb var Medlemstallet steget til over 20, og Klubben fik da Forbundets Sanktion til at oprette en selvstændig Afdeling under Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Den 30. April 1905 holdtes den konstituerende Generalforsamling, og Afdelingen begyndte med et Medlemstal paa 23. Den har i de forløbne 25 Aar haft ikke mindre end 16 forskellige Formænd; den nuværende Formand er J. Overgaard, der blev valgt i 1926, og under hvis Ledelse der er blevet oprettet en Sygehjælpekasse i Tilslutning til Afdelingen. I Øjeblikket er Afdelingens Medlemstal 56 eller praktisk talt alle Fagets Udøvere indenfor Afdelingens Omraade.

Jubilæet fejredes Lørdag den 26. April ved en stilfuld Festlighed paa Hotel »Phønix« og havde vundet ualmindelig stor Tilslutning. Foruden de tilbageværende Stiftere af Afdelingen, af hvilke kun en enkelt, Chr. Mikkelsen, endnu er Medlem, idet de øvrige er overgaaet til andre Livsstillinger, var indbudt Fællesorganisationens Formand, Iver Iversen, Redaktør C. Jakobsen samt Forbundets Formand, Johs. Kjærbøl. Af Interesse var det, at man ogsaa havde indbudt de af Stifterne, der var overgaaet til at være Mestre, hvilket maa være et Udtryk for, at der mellem Arbejdere og Arbejdsgivere i Hobro bestaar et godt Forhold.

Da Festdeltagerne var samlede til Spisning Kl. 6,

bød Formanden Velkommen, specielt til Gæsterne, og efter Afsyngelsen af en Sang holdt Forbundets Formand en lille Tale, i hvilken han gav en Oversigt over Tiden, der var gaaet, og de Resultater, der var naaet. Han udtalte bl. a., at de 25 Aar, i hvilke Afdelingen havde bestaaet, med Hensyn til Udvikling var mere betydningsfuld og mere historisk end mange Tidsrum af langt længere Varighed. Han pegede paa, at de Tider, der kom, vilde blive haarde for Arbejderklassen, der stadig maatte være forberedt paa at kæmpe for at opnaa rimelig Andel i Livets Goder, og den første Betingelse for at opnaa dette var et yderligere Sammenhold og Kammeratskab. Han paalagde de unge Medlemmer at dygtiggøre sig til Løsning af de store Opgaver, der ligger for.

Fællesorganisationens Formand bragte Afdelingen en Hilsen og en Tak fra de øvrige Arbejdere i Odder for godt Samarbejde, og paa lignende Maade hilste Redaktør Jakobsen fra socialdemokratisk Forbund. En af Afdelingens Stiftere, der nu er Mester, Baden Petersen, takkede paa egne og indbudte Medstifteres Vegne og lykønskede Foreningen i Anledning af Jubilæet. Maskinarbejder Hans Jensen takkede Formanden og Bestyrelsen for det udmærkede Arbejde, de havde præsteret, og Lokomotivfører Niels Madsen, der ogsaa er Medstifter af Afdelingen, hilste fra sin Organisation og fremdrog Minder fra den Tid, da Afdelingen blev stiftet.

Da Fællesmaaltidet var tilendebragt, afslørede Forbundsformanden en ny Fane, da Afdelingens Banner, der blev indviet ved dens 2-aarige Stiftelsesfest i 1907, var blevet medtaget af Tidens Tand. Efter at have holdt en lille Tale slog Kjærbøl det første Søm i, idet han udtalte Ønsket om, at Sammenhold og Kammeratskab altid maatte præge Afdelingen. Afdelingsformanden slog det andet Søm i, medens Fællesorganisationens Formand slog det tredie Søm i for Enighed og Sammenhold mellem alle Arbejdere.

Redaktør M. P. Jensen fra Hobro Socialdemokrat, der har været Formand for Afdelingen, var kommet til Stede og holdt en Tale, hvori han særlig henvendte sig til de unge Arbejdere, der skal hejse Kransen paa den Samfundsbygning, som de gamle har lagt Grunden til.

Efter at Bordet var hævet, tog man fat paa Dansen, og ved 11-Tiden var der fælles Kaffebord, hvortil var indbudt Medlemmer fra de øvrige Fagforeninger i Odder, og saadanne var i stort Tal mødt frem for at gratulere. Stemningen var udmærket, der holdtes en Del Taler, og gamle Redaktør C. Jakobsen sang bl. a. »Smedens Sang«. I det hele taget var det en smuk Fest, der tjener Afdelingen til Ære, og helt igennem var Udtryk for det gode Kammeratskab, som hersker mellem Smedene i Odder og Omegn.

Til de organiserede Arbejdere.

En af Partiets Tillidsmænd sagde en Dag: »Det er en Skandale, at organiserede Arbejdere ikke sørger for, at deres Døtre, der er Husassistenter, er Medlemmer af deres Fagforening«.

Dette, at det er en Skandale, at organiserede Arbejdere ikke sørger for, at deres Døtre, der er Husassistenter, er Medlemmer af deres Fagforening, er meget slaaende. Hvem andre skulde vel hjælpe Husassistenterne til Forstaaelse af Organisationens Betydning, om ikke Arbejderne skulde det.

Vi tror ikke, at dette rigtig er gaaet op for os. Stadig har vi arbejdet for og med Husassistenterne, stadigt har vi mødt Uforstand og Misforstaaelse, saa man skulde tro, at de var født til at have samme Mening om Organisationen, som de Husmødre, de arbejder for.

Ja, undertiden kan man møde større Forstaaelse hos Husmødrene end hos Husassistenterne. De arbejder ligefrem imod deres egne Interesser ved at vise Hensynsløshed imod deres organiserede Kammerater, som nu igennem ca. 30 Aar har opretholdt en lille Organisation og derigennem udført et mægtigt Oplysningsarbejde, som er kommet hele Standen til Gode, baade med Hensyn til de gældende Love samt med Hensyn til Arbejdstid, Fritid og Lønforhold.

Men i Længden kan det ikke blive ved at gaa paa den Maade; thi er der ingen Efterkommere, der tager sig for at værne og pleje det, de nu ældre Husassistenter en Gang plantede, saa vil der vokse Vildnis op omkring det plantede og kvæle det, og der vil en Dag ikke mere være Frugter at plukke.

Derfor er det paa Tide, at Arbejderne, Kvinderne og Mødrene til Husassistenterne vaagner til Bevidsthed om det Ansvar, de har, for at deres Børn og Slægtninge, som tager Plads ved husligt Arbejde, kommer til at forstaa, at vil de have frie og gode Forhold at arbejde under, saa maa de selv være med i Organisationen og pleje det, der er plantet, og plante videre for dem, der følger efter.

Husassistenternes Lønninger er i de sidste Aar gaaet langt ned; det er selvfølgelig, fordi de ikke er organiserede og kan være med til at forsvare de Lønninger, der var vundet.

Vi ser Arbejderne stadig kæmpe for at beholde det, de har vundet, og kæmpe for at vinde flere af Livets Goder, som selvfølgelig tilkommer dem, men Husassistenterne kan ikke kæmpe for at forsvare deres Goder, naar de ikke staar som Medlemmer af deres Fagorganisation.

Hvilken fagorganiseret Arbejder holder Selskab med en uorganiseret Arbejder? Det er vist faa. Men hvorfor saa byde den uorganiserede Husassistent velkommen i det festlige Lag uden at minde hende om hendes Pligt overfor de organiserede Kammerater, der har Lokaler og Kontorer i Rosengaarden 14.

Hvis hun Gang paa Gang stadig søger det festlige Lag uden at deltage i Arbejdet for Standens Højnelse, hvorfor saa ikke lade hende forstaa, at de saa ikke stadigvæk kan betragte hende som den gode Kammerat.

Kontingentet kan ikke afskrække.

Husassistenter under 18 Aar betaler 1 Kr. 35 Øre pr. Maaned, og er de over 18 Aar, betales 2 Kr. pr. Maaned. For dette Kontingent er de ogsaa Medlemmer af en statsanerkendt Arbejdsløshedskasse, og de kan komme til oplysende Foredrag og til Diskussionsmøder; de kan laane Bøger og kan faa anvist Pladser igennem Husassistenternes Anvisningskontor, og de kan altid faa rakt en hjælpende Haand, hvis de i Pladsen bliver gjort Uret, saa hvilken Husassistent har Raad til at staa udenfor, og hvilken Arbejder kan forsvare at undlade at gøre Husassistenterne opmærksom paa deres Organisation. Som Kammerater af den fælles store Sag, der en Dag skal stille hele Arbejderstanden paa den rette Plads i Samfundet, beder vi de organiserede Arbejdere være os behjælpelige med at faa Husassistenterne organiserede, at vi stadig kan værne det vundne og stadig kan arbejde videre paa Fremskridtets Vej.

Bestyrelsen for Husassistenternes Fagforening.

Rosengaarden 14, 1., Telefon Byen 483 y.

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
23771	Boesen, Janus Jens	København	8. 8.02	Kbhvn. Afd.	7. 5.21	Kbhvn. Afd. 2	4. 1.30
25206	Boye, Palle Erik	—	13. 9 07	„ „	2. 7.28	„ „ 17	4. 1.30
21880	Eriksen, Laurits H.....	Refsvindinge	27.10.09	Ringe	10. 4.29	Ringe	17. 8.29
2407	Garben, Arthur R.....	København	1. 6.98	Kbhvn. Afd.	9. 1.30	Kbhvn. Afd. 13	11. 1.30
18502	Hansen, Arne Camillus .	Slagelse	28. 5.02	Slagelse	25. 8.21	Slagelse	28
25005	— Hans I. Peter..	København	5. 6.09	Kbhvn. Afd.	12. 5.28	Kbhvn. Afd. 14	25. 1.30
33755	— Harald	Gislev	6. 7.03	Korsør	1.11.22	Korsør	13. 7.29
26236	— Helmar O. D...	Næstved	27.10 06	Kbhvn. Afd.	23. 8.29	Kbhvn. Afd. 15	14. 9.29
33644	— Oluf..	Vaabensted	16. 5.03	Saxkøbing	5. 5.22	Saxkøbing	13.10.28
4649	Jensen, Henry Brunshøj	Horsens	25. 5 08	Horsens	25. 2.28	Horsens	9.11.29
9695	— Peter M. R.....	Ørnstrup	29 11.03	—	8. 8.29	—	19.10.29
36505	Jørgensen, Niels Chr.....	Glostrup	29. 6.04	Kbhvn. Afd.	4. 8.23	Kbhvn. Afd. 14	25. 1.30
18601	— Poul Robert ...	Kogsbølle	14. 3.02	Hillerød	24. 3.23	„ „ 13	18. 1.30
7221	Knudsen, Hans Chr.....	Gudme	18.12.87	Svendborg	1. 3.14	Marstal	11. 5.29
9449	Kragh, Poul	Galten	18. 3 07	Aarhus	2.11.26	Aarhus	30. 4.27
23743	Larsen, Alexander S....	København	31. 1.08	Kbhvn. Afd.	13. 4.28	Kbhvn. Afd. 12	18. 1.30
39688	— Aug. Martin ...	Thoreby	2.10.05	Saxkøbing	21. 7.24	Saxkøbing	11. 5.29
30071	— Frits Aage.....	Frederiksberg	14.12.09	Kbhvn. Afd.	25. 4.29	Kbhvn. Afd. 2	4. 1.30
11240	— Marinus F. H. W.	København	6. 9.98	„ „	8. 5.20	„ „ 5	25. 1.30
15400	— Michael	—	14.11.07	„ „	9. 5 27	„ „ 14	4. 1.30
25357	— Oskar Sv. A..	—	2. 8.97	„ „ 1	20. 4 17	Centralafd.	4. 1.30
26131	Langtved, Knud H. J.....	Frederikshavn	5.10.05	Kalundborg	1. 8.25	Kbhvn. Afd. 18	25. 1.30
38793	Lassen, August Adolf ..	København	29. 8.94	Kbhvn. Afd.	8.11.29	„ „ 9	4. 1.30
21480	— Gorm Borup...	Thisted	26.10.05	Slagelse	20. 1.25	Slagelse	5. 1.29
18380	Leidecker, Johan F. G. ...	København	2. 1 09	Kbhvn. Afd.	17. 1.30	Kbhvn. Afd. 5	18. 1.30
26135	Lorentzen, Kaj Vald.....	—	5.10.98	Haderslev	1. 4.24	„ „ 2	4. 1.30
38510	Mortensen, Peter.....	—	4.11.96	Kbhvn. Afd.	8.11.29	„ „ 12	23.11.29
36264	Møller, Oluf C. J.....	—	17. 2.98	D. Arbm. Forb.	4. 9.28	„ „ 11	11. 1.30
30593	Nielsen, Axel Steckhahn	Ordrup	7. 7.07	Frederikssund	17. 3.28	„ „ 12	27. 7.29
27383	— Ditlef P. L.....	København	10.10.05	Esbjerg	4. 6.25	Centralafd.	21.12.29
9642	— Einer.....	Esbjerg	24.12.98	Varde	13 11.20	—	25. 1.30
36337	— Kaj Chr. H.....	København	15. 2.11	Kbhvn. Afd.	1 10.29	Kbhvn. Afd. 14	4. 1.30
31002	— Orla E. Hvid ..	—	17.10.97	„ „	28.12.29	„ „ 6	4. 1.30
31581	Olsen, Carl Richard...	Horbelev	17. 5.87	Stege	12. 6.29	Stege	1. 2.30
31390	— Charles H. E...	Køge	25. 4 10	Kbhvn. Afd.	2.11.28	Kbhvn. Afd. 14	4. 1.30
3970	— Morten Peter..	Korning	2.11.04	Vejle	4. 7.25	Horsens	9 11.29
23223	Petersen, Albert Wm. ...	København	21. 1.85	Kbhvn. Afd. 1	14. 4.16	Kbhvn. Afd. 12	11. 1.30
31300	— Carl Anton	Aarhus	31. 8.10	„ „	26.10.28	„ „ 5	25. 1.30
370	— Edgar Frank...	København	19. 9.04	„ „	7. 9.25	„ „ 15	18. 1.30
28632	— Poul Emanuel .	Viborg	26. 1.06	Viborg	1. 2.26	Centralafd.	25. 1 30
25440	— Valdemar.....	København	1.12 95	Kbhvn. Afd. 1	9. 5.16	—	4. 1.30
17333	Rasmussen, Heinrich Kaj...	Skelskør	27. 3.08	Slagelse	1.10.27	Slagelse	6. 7.29
15017	— Jørgen	Øllebølle	18. 8.67	Kbhvn. Afd. 1	15. 3.15	Kbhvn. Afd. 11	1. 2.30
13177	Ramlund, Otto Chr.....	Fredericia	16. 2.03	Næstved	1 5.22	„ „ 13	1. 2.30
23020	Sørensen, Lauritz Chr. ...	Viborg	3. 9.84	Kbhvn. Afd. 1	19. 2.16	„ „ 15	1. 2.30
32477	Schaadt, Magdal.....	Oksbøl	20. 1.09	Varde	15.11.29	Varde	21.12 29
15457	Schmidt, Erhard	København	24 11.01	Kbhvn. Afd.	6. 1.22	Kbhvn. Afd. 14	11. 1.30
20494	Vestergaard, Poul Kjøng ...	Farum	1.12.04	„ „	20.11.27	Centralafd.	7.12.29

En Bog skrevet specielt for Arbejderklassen.

I disse Dage udsender Partiets Forlag »Fremad« en Bog, som har Krav paa særlig Interesse, idet det er første Gang, der her i Landet gøres et Forsøg paa at fremstille det litterære Aandsliv paa Baggrund af de sociale, politiske og økonomiske Kræfter. Bogens Titel er:

Dansk Digtning.

Fra den industrielle Revolution til vore Dage.

Værket er skrevet af den kendte Folketingsmand Jul. Bomholt, tidligere Forstander for Arbejderhøjskolen i Esbjerg, saa man kan gaa ud fra, at Forsøget er gennemført med jernhaard Konsekvens.

Den sociale Belysning af Digterværkerne fører til ofte overraskende Resultater, og Læseren vil uvilkaarligt føres frem til en Nyvurdering af de ca. 125 Forfattere, som Fremstillingen omfatter.

Bogen er skrevet for den kulturelt vaagne Del af

Arbejderklassen, men den vil blive læst med Interesse af enhver litterært interesseret, der ønsker at være orienteret i moderne dansk Litteratur.

Fremstillingen omspænder følgende Perioder: *Bourgeoisiets Litteratur 1870—1929* med indgaaende Behandling af de sidste 15 Aars boglige Produktion. *Bondestandens Digtning 1900—1929* og endelig *Arbejderklassens første digteriske Forsøg.*

Foran hvert Afsnit gives en grundig Redegørelse for de Hovedlinier, der gør sig gældende i den paagældende Periodes Digtning.

Det Sprog, hvori Bogen er skrevet, er letløbende og ligetil, og Værket derfor glimrende egnet som Fører for Arbejderklassen i den nyeste danske Digterskov; hertil kommer, at Prisen for den smukt udstyrede og ret omfangsrige Bog, der tilmed er forsynet med ca. 40 Forfatter-Portrætter, hvoraf flere ikke tidligere har været offentliggjort, er sat meget lavt efter danske Forhold, nemlig Kr. 5,00 heftet, indbundet i Shirting Kr. 6,75 og med Skindryg og -hjørner til Kr. 8,50.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 1930	Larsen,	Frederik	(Kbhvn. Afd.)
- 20426	Lundgreen,	Holger	(—)
- 10184	Olsen,	Ole Peter	(—)
- 28293	Jensen,	Carl Holger Julius	(Lyngby Afd.)
- 20080	Andersen,	Knud Magnus D.	(Roskilde -)

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 12571 Jensen, Heinrik Th.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 28813	Danielsen,	Johan	14. 2.20

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 23324	Andreasen,	Poul I. Buaas	8. 9.28
- 25097	Baasch,	Henning E. Fr.	2. 2.29
- 34811	Brandt,	Niels Rasmussen	3. 4.26
- 19626	Broberg,	Eigil H. C.	14. 7.23
Nr. 16359	Bruun,	Frits	15. 4.22
- 2429	Bünger,	Ove Anton	23.11.29
- 22650	Christensen,	Aage Johannes	3. 2.23
- 27417	Forup,	Vilhelm Rostrup	20. 2.26
- 36594	Grauleff,	Erik Peter	15. 3.24
- 12982	Guldager,	Thomas	31. 8.29
- 8000	Hansen,	Christian	5. 3.21
- 1084	—	Hans Peter	12. 2.21
- 22834	—	Juuel A. Ring	26. 3 27
- 32154	—	Martin F.	17. 7.20
- 38343	Hellmund,	Peter August	2.10.26
- 12571	Jensen,	Heinrik Th.	21. 9 29
- 1733	—	Herman R. G. S.	13.12 24
- 1092	—	John A. B.	21 9.29
- 17868	—	Rasmus Johs. F.	29 11.24
- 39733	—	Sigurd N. S.	26.11.27
- 14186	Jørgensen,	Carl Gustav	11.12.26
- 13678	Iversen,	Hans Vilhelm	2. 6.23
- 33449	Larsen,	Hans Chr.	29. 3.24
- 38305	Lundholm,	Holger	16. 2.29
- 2330	Magni,	Nils	6. 5.22
- 10258	Mathiasen,	Niels Erik M.	26.10 29
- 17789	Møller,	Chr.	21. 3.25
- 24179	Nielsen,	Carlo P.	9. 4.27
- 18003	—	E. M.	3. 7.26
- 2909	—	Gunnar	24. 8.29
- 35361	—	Harald Chr.	25. 2.28
- 39280	—	Niels	2. 3.29
- 37846	Petersen,	Mourits Munk	13. 2 26
- 15667	—	Poul Emil	15 6 29
- 21689	Pærremann,	Wermund	24. 8.29
- 26409	Rasmussen,	Ove Stejngrim	5. 8.22
- 20934	—	Sigurd	21. 7 28
- 14921	Sørensen,	Carl M. K. A.	25. 6 27
- 25824	—	Otto Jørgen	30.11.29
- 23119	Schmidt,	Erik	14. 4.28
- 29037	Sivertsen,	Kaj Aage V.	21. 1.22
- 2282	Strandberg,	Niels A. Juul	28 9 29
- 25963	Windinge,	Villiam Sørensen	9.11.29

Henvendelse fra Politiet.

Københavns Afdeling 14 har under 1. Maj modtaget følgende Skrivelse:

»Københavns Politi beder meddele, at der i den allernærmeste Fremtid ved Justitsministeriets Foranstaltning paa Teknologisk Institut vil blive afholdt et Instruktionskursus vedrørende Konstruktion og Indstilling af Motorkøretøjers Lygter.

Kursuset er aabent for Værkstedsledere, Mekanikere og Kørelærere. Gebyret er sat til Kr. 2,00. Interesserede bedes melde sig paa Københavns Politis 4. Afdl., Frederiksbergs Politis 3. Afdl., samt Københavns Amts nordre og søndre Birks Motorkontorer, hvorefter nærmere Meddelelse om Dagen for Instruktionskursuset vil blive meddelt.

(sign.) *J. L. Buch,*
Politiinspektør.«

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.
Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 8 JUNI 1930 16. Aarg.

Arbejdsgiverteori og Forligsmandspraksis.

Indeværende Aars Overenskomstsituation har vel nok været en af de ejendommeligste, vi har haft herhjemme siden de kollektive Overenskomsters Indførelse. Da nærværende skrives, er vi over Midten af Juni Maaned, uden at den lange Række Forhandlinger og Forligsbestræbelser, der har fundet Sted, endnu er afsluttede, og Dansk Arbejdsmandsforbund har først nu afgivet Strejkevarsler for Transportarbejderne. Det er sikkert en af de mest langstrakte Overenskomstsituationer, vi har oplevet, bortset fra de Aar, der var præget af den aabne Konflikt, og det er ligesom hele Overenskomstspørgsmaalet i Modsætning til, hvad Tilfældet tidligere har været — ikke mindst i Efterkrigstiden —, er Offentligheden ret ligegyldigt.

Muligvis er dette affødt af, at Arbejdsgiverforeningen ikke i samme Grad som tidligere under komplicerede Overenskomstsituationer har benyttet sig af den Presse, der staar til dens Raadighed, og som har bevirket, at Parternes Stilling, Mulighederne for Konflikt eller for en fredelig Udgang af Forhandlingerne, Udveksling af Meninger mellem de ledende i begge Lejre, er stillet til Skue for Offentligheden, der i vid Udstrækning blev tvunget til at tage Standpunkt for den ene eller den anden af de stridende Parter.

Denne Gang har Pressen været mærkværdig ligegyldig til Trods for, at Brud paa Arbejdsfreden vel netop nu, hvor danske Erhvervsvirksomheder er inde i en af de bedste Perioder siden Krigskonjunkturens Ophør, bortset fra 1924, hvor Erhvervslivet havde en Opblusning i Kraft af vor lave Valuta, maatte medføre betydeligt større Konsekvenser end i de Aar, hvor vi var trykket af Depressionen, hvilket jo var Tilfældet baade i 1921, 1922 og 1925, da Højkonjunkturen blev likvideret gennem de omfattende Konflikter.

Det er, som om Arbejdsgiverforeningen ikke har været interesseret i at paakalde Offentlighedens Interesse for indeværende Overenskomstsituation. Muligvis kan den Omstændighed, at Dansk Arbejdsmandsforbund ogsaa kun i ringe Grad har benyttet sig af Partipressen, have bidraget til, at indeværende Overenskomstkampagne har været noget farveløs. Kortfattede Referater om, at nu forhandles der om denne eller hin Overenskomst, Afgivelse af Strejkevarsler, der som Lyn, uden at tænde, en Gang imellem oplyste den truende Horisont, og endelig Meddelelse om, at Forligsmanden havde bøjet de genstridige mod hinanden, er, hvad Offentligheden i Modsætning til tidligere denne Gang har faaet serveret gennem Bladene.

A propos Forligsinstitutionen! Dens Opgave er ogsaa blevet en ganske anden end i tidligere Aar. Medens det dengang var de omfattende generelle Mæglingsforslag, ved hvilke Konflikterne bragtes til Afslutning, saa er det ligesom Forligsmændene denne Gang løser Knude for Knude og næsten bidrager til, at Samfundet, naar der endelig en Gang har lydt urovækkende Signaler fra en af de modstaaende Hære, slaar sig til Ro med, at det klarer Forligsmanden nok.

Vi tilstaar, at vi er ikke særlig begejstrede for denne fremragende Virksomhed fra Forligsinstitutionens Side, selvom vi paa ingen Maade vil underkende det

dygtige Arbejde, der sikkert er udført, ikke mindst under de omfattende Forhandlinger mellem Arbejdsgiverforeningen og Dansk Arbejdsmandsforbund vedrørende Cement-, Kalk-, Teglværks-, Sukker- og Olieindustrien, og sidst, men ikke mindst, Overenskomstforholdene for Entreprenørerne i Provinserne. Vi er stadig af den Opfattelse, at de Resultater, der opnaas ved direkte Forhandling mellem Parterne, til syvende og sidst bedst imødekommer de paagældende Fags særlige Interesser. Og selv om den ene af Parterne i en for dem gunstig Situation ved Forligsmandens Hjælp kan opnaa en Fordel, maa det jo, naar man vil tage Spørgsmaalet paa langt Sigt, ogsaa kunne forudsættes, at Forligsmandens Virksomhed i en ugunstig Situation bliver samme Part til Skade.

Forligsmandens Medvirken ved Overenskomstfornyelserne bør stadig være Undtagelsen, og en bevidst Sigten paa Forligsinstitutionen vil ingen af Parterne i det lange Løb kunne være tjent med; den vil meget let medføre, at de Tendenser, der ofte har været fremme i Retning af at umyndiggøre Organisationerne, faar foroget Næring.

Det har fra Arbejdernes Side været fremhævet, at naar et saa stort Antal af Overenskomstfornyelserne i indeværende Overenskomstsituation havnede hos Forligsmanden, maatte Skylden herfor tilskrives Arbejdsgiverforeningen, der ikke indstillede sig paa at deltage i virkelige Realitetsforhandlinger. Paa De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskabsmøde i Maj Maaned fremkom Formanden, Vilh. Nygaard, med lignende Betragtninger, idet han udtalte: „Langkjær burde hellere opdrage Medlemmerne til at deltage i virkelige Forhandlinger og undgaa at skabe Situationer med de mange Varsler, der virker urovækkende og skadeligt for Erhvervslivet, som Arbejdsgiverforeningens Formand ellers hævder at være saa bekymret for".

Det har endvidere været anført som et Svagheds-tegn, at Arbejdsgiverforeningens Ledelse ikke var i Stand til uden Forligsmandens Medvirken at forny Overenskomsterne med de uundgaaelige Forbedringer, som specielt de lave Lønninger indenfor Arbejdsmandsgrupperne maatte medføre, og som ikke var tagne i Betragtning ved de tidligere generelle Forligsmandsordninger. Hvis man ved Paastanden om en saadan Svaghed vil hævde, at Arbejdsgiverforeningens Ledelse ikke var i Stand til at disponere paa sine Medlemmers Vegne, vil vi bestride den. Erfaringen viser, at Arbejdsgiverforeningens Styre altid har kunnet faa de Beføjelser, der var nødvendige i de givne Situationer, og i Virkeligheden maa Fagbevægelsen misunde vore Modstandere den Evne, som de har til at centralisere de afgørende Faktorer og til at udstyre Ledelsen med den fornødne Myndighed.

Men hvis Paastanden om Arbejdsgiverforeningens svage Stilling er møntet paa det rent taktiske, er vi tilbøjelige til at give den vor Tilslutning, thi efter vor Formening har Arbejdsgiverforeningen og ikke mindst dens Formand i alt for høj en Grad spændt sig fast ved gennem de senere Aar tidligt og sildigt direkte, ad politisk Vej og ved Dagspressens Hjælp at hævde, at de danske Lønninger var for høje og til Hinder for, at dansk Erhvervsliv kunde komme i Gang. Og hvad er der saa sket? I 1928 meddeler Industriberetningen, at nu begynder erhvervsmæssigt „Bjergtinderne at gløde", i 1929 bliver „Dæmringen til Gry", og vi kan vel forvente, hvis man vel at mærke baade vil fortsætte det poetiske og samtidig bedømme Situationen nøgternt, at i 1930 maa Beretningen være præget af lutter Solskin.

Bortset fra Vinteren, hvor Sæsonfagenes Ledighed virker ind paa Arbejdsløshedstallet, har dette Uge for Uge vist en ikke ringe Nedgang, givende et Billede af en Beskæftigelse, som vi ikke i mange Aar har haft. Samtidig noterer Tyskland, vor store Industrinabo mod Syd, desværre en Arbejdsløshed, der den 15. Marts androg 2,313,000, og senere er steget yderligere. Paa et Tidspunkt, hvor det overvejende politiske Spørgsmaal i England er Forholdsregler til Afhjælpning af Arbejdsløsheden, og hvor selv det rige Amerika synes at være inde i en Depressionsperiode, har Danmark foroget sin Eksport af Industrifrembringelser. Værdien af Industrieksporten udgjorde i 1928 266 Mill. Kr., den var i 1929 steget til 289 Mill. Alene Gruppen Skibe, Vogne, Maskiner m. m. havde en Stigning i Udførselsværdi paa 27 Mill. Kr., hvoraf de 3 Mill. faldt paa Skibe, 7½ Mill. paa Maskiner m. m. og godt 16 Mill. paa de i Danmark samlede Automobiler og Chassis.

Med Hensyn til Skibsbygningen fortsætter denne sit stærke Tempo fra det foregaaende Aar, der var et Rekordaar. Der blev i 1929 fra danske Værfter søsat ialt 34 Skibe paa tilsammen 111,496 Bruttotons. Endvidere blev det ved sidste Aarsskifte opgjort, at der ved de danske Værfter var under Bygning og i Ordre ikke mindre end 49 gennemgaaende større Skibe, hvoraf 35 Dieselmotorskibe og 14 Dampskibe.

Nu vil det jo sikkert fra Hr. Langkjær og andre bekymrede Modstandere blive fremhævet, at det hele kun er en Afvikling af Ordrer, der er indgaaet til danske Virksomheder paa et Tidspunkt, da Verdens-

markedet laa bedre, end Tilfældet er nu, og man vil pege paa, at Beskæftigelsen efterhaanden vil ebbe ud, og at vi maa forudse nye Vanskeligheder med manglende Beskæftigelse og deraf følgende Arbejdsløshed.

Hertil vil vi bemærke, at det vel ikke vil være muligt, hvis Depressionen ude omkring i de store Industrilande vedvarer, at undgaa Virkningerne heraf i Danmark, men man kan i saa Fald da ikke give den danske Arbejdsløn Skylden herfor, thi naar der ikke er Ordrer paa Verdensmarkedet, er det jo ligegyldigt, om Lønnen er høj eller lav. Men en Ting er bevist, nemlig at Danmark gennem de sidste Par Aar har forøget sin Eksport af Industrivarer, og at Arbejdslønnen med andre Ord paa ingen Maade har været til Hinder for, at Danmark kunde udnytte sine erhvervsmæssige Chancer.

Derfor er det overmaade svært for Arbejdsgiverforeningens Ledelse at skulle slaa den Saltomortale, som er nødvendig for at komme bort fra Paastanden om, at Lønningerne er for høje, til at medvirke til deres yderligere Forhøjelse, saaledes som det bl. a. har været nødvendigt for Arbejdsmandsgrupperne. Vi er derfor tilbøjelige til at tro, at den mærkelige Passivitet, som De samvirkende Fagforbunds Formand paa Repræsentantskabsmødet paaviste var til Stede hos Arbejdsgiverne ved Forhandlingerne om Overenskomstfornyelserne, skyldes, at man rent ud sagt ønsker, at Forligsmanden skal rage Kastanierne ud af Ilden. Arbejdsgiverforeningens Ledelse har ved en ensidig, idelig gentaget og af rent taktiske Grunde fremført Paastand om de uholdbare høje Lønninger i Virkeligheden spændt sig selv taktisk fast paa en saadan Maade, at dens Manøvredygtighed i indeværende Overenskomstsituation har været underbundet.

Vi vil stadig hævde, at den Løn, der afspejler sig i Organisationernes Statistik, ene og alene giver et Billede af, hvad Arbejderne fortjener, men ikke paa nogen Maade, hvad Arbejdsgiverne betaler for deres Arbejde. Her maa det baade komme an paa Mængden og Kvaliteten af det udførte Arbejde, og hvis der virkelig herhjemme i Danmark baade udføres bedre Arbejde og mere Arbejde i samme Tidsenhed end mange andre Steder i Verden, maa virkelig danske Arbejdsgivere ogsaa betale mere derfor, saa vist som Prisen for det, man køber, altid er afhængig af Kvantum og Kvalitet.

Arbejdsgiverforeningens Formand havde ogsaa fat i dette Spørgsmaal i sin store Tale paa Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling den 20. Maj og anførte, at „ogsaa Smedenes Formand, Hr. Kjærbøl, slaar uden Betænkeligheder fast, at de danske Arbejdere er de dygtigste".

Vi vil heroverfor gerne gøre opmærksom paa, at det ikke er Smedeforbundets Formand, der har tilladt sig at fremkomme med et saadant i Hr. Langkjærs Øjne uholdbart Postulat, men det er en international Industrileder, hvis Evne til at bedømme de herhenhørende Forhold vi vel nok uden at fornærme Hr. Langkjær tør sætte op ved Siden af hans, nemlig Formanden for det engelske Ford Motor Co., Sir Percival Perry. Det var ham, der paa Selskabets Generalforsamling i London i Begyndelsen af indeværende Aar udtalte: „Vi er nu ved Sammenligninger gennem vor „Labour currency" kommet til det Resultat, at i Danmark, hvor vi betaler den højeste Løn i Europa, finder vi den laveste Omkostning pr. Tidsenhed. Omvendt var denne sidste Størrelse højest i Belgien, hvor Arbejdslønnen er lavest. Uge efter Uge, Maaned efter Maaned, bekræfter Tallene den samme Erfaring."

Hr. Langkjær maa undskylde os, at vi har tilladt os at fremdrage disse Udtalelser, der ikke er citerede af os for, som Hr. Langkjær i sin Tale bemærkede, at hæve os „op til et saadant brøstende Overmenneskestandpunkt". Det er Udtalelser, som har været refereret i selve G. K.-Andersens specielle Organ „Børsen", og det er Udtalelser, som staar i diametral Modsætning til de fra Arbejdsgiverforeningens Ledelses Side gennem de senere Aar fremkomne, og som vi samtidig tillægger mere Værdi, fordi de stammer fra en Personlighed, der utvivlsomt er i Besiddelse af et betydeligt internationalt Overblik over de herhenhørende Forhold. Vi maatte jo iøvrigt være naive, hvis vi ikke overfor Arbejdsgivernes Paastande henviste til saadanne Udtalelser.

Hr. Langkjær anfører ogsaa i sin Tale følgende med Henblik paa Pristallets Bortfald:

„Det er i denne Forbindelse ikke uden Interesse at undersøge, om vi Arbejdsgivere da ved Pristallets Hjælp har paaført vore Arbejdere nogen økonomisk Uret. Vi fik netop forleden Dag det nye Pristal fra Statistisk Departement. Det var 167, hvilket er ensbetydende med, at det nu er nede paa samme Højde som i Februar 1918, da det var 166. Sammenligner man nu Arbejdsløningerne med de to ens Pristal i 1918 og nu, ser vi følgende: Den gennemsnitlige Timefortjeneste for samtlige Arbejdere i hele Landet var 1917 og

1918 (d. v. s. det Tidsafsnit, der svarer til vedkommende Pristal), henholdsvis 67,9 Øre og 91 Øre, altsaa gennemsnitlig for de to Aar ca. 85 Øre. For faglærte Arbejdere var Gennemsnitslønnen 92 Øre, for Arbejdsmænd 71 Øre og for Kvinder 47 Øre. Hvis Forholdene havde udviklet sig normalt, skulde man altsaa nu have kunnet vente en tilsvarende Fortjeneste som i de nævnte to Aar, men Tallene viser noget andet, idet en faglært Arbejder nu tjener 161 Øre (mod 92), en Arbejdsmand 127 Øre (mod 71) og en kvindelig Arbejder 86 Øre (mod 47)."

Det er ikke let at kontrollere Hr. Langkjærs Tal, bl. a. fordi Statistisk Departements Opstilling nu er en anden, end Tilfældet var den Gang. For Metalarbejdernes Vedkommende vil vi i saa Henseende gøre opmærksom paa, at først i 1919 lykkedes det at faa Dækning for Dyrtiden.

Men Hr. Langkjær glemmer at anføre, at dengang arbejdede de fleste Arbejdere 9½ à 10 Timer, hvorved den daglige Fortjeneste blev større, end hvis 8-Timersdagen samtidig havde været gennemført, og at der nu afgjort præsteres mere Arbejde pr. Dag end dengang i den længere Arbejdstid.

Vi vil her erindre om, at ved Forhandlingerne dengang lød der idelige Klager fra Arbejdsgiverne over, at Arbejdstempoet var sat ned, vel nok fordi Arbejdsgiverne nedsatte Arbejdsmodet hos Arbejderne ved at nægte paa et Tidspunkt, hvor dansk Erhvervsliv bogstavelig talt svømmede i Penge, at give rimelige Lønforhøjelser.

I Mellemtiden er der sket en Revolution. Reduktionen af Akkordpriserne har i sig selv medført et stigende Tempo under Arbejdernes Forsøg paa at genindtjene noget af det tabte, og hele Rationaliseringen har spændt Ydeevnen op i en saadan Grad, at vi i alle Tilfælde ikke mere fra Arbejdsgiversiде hører Tale om manglende Arbejdsmod, og dette, at man fra den Side ikke kritiserer, er vel nok den højeste Anerkendelse, Arbejderne kan faa, i hvert Fald officielt.

Men hertil kommer, at Arbejdsgiverforeningens Ledelse virkelig maa gøre sig fortrolig med, at Fagforeningernes Opgaver er stadig at forbedre Arbejdernes Løn- og Arbejdsbetingelser, efterhaanden som Industriens Udvikling skaber Mulighed derfor.

Til Kontrollering af disse Muligheder har Hr. Langkjær imidlertid stadigt medvirket til at udelukke Arbejderne ved at modsætte sig disses rimelige Indsigt og Indflydelse i Virksomhedernes Drift.

Vi er iøvrigt ikke Tilhængere af den til Tider noget sportsmæssigt prægede Udveksling af Meninger mellem Arbejdsgiverforeningens og Arbejderorganisationernes ledende Mænd, beregnede for det store Publikumsauditorium. Vi er egentlig af den Opfattelse, at netop som Overenskomstsituationen har formet sig i indeværende Aar i nogenlunde Stilhed og Ro, og bortset fra den stærke Medvirkning af Forligsinstitutionen, er det for Organisationerne, deres Medlemmer og dansk Erhvervsliv som Helhed bedst, men naar man fra Modstanderhold for at dække over egne taktiske Vanskeligheder søger at tilsløre de faktiske Forhold eller langer ud efter Arbejderne, føler vi os berettigede til at tage til Genmæle. Og hvis man i det hele taget fra begge Sider i højere Grad, end Tilfældet ofte har været, kunde komme bort fra den megen Demagogi, der har beherskt Overenskomstsituationerne og Forholdet mellem Arbejderne og Arbejdsgiverne, vilde sikkert meget være vundet, ogsaa til Fremme af den Arbejdsfred, som til syvende og sidst saavel Arbejdere som Arbejdsgivere er stærkt interesserede i.

Det internationale Arbejdsbureau i Geneve.

Vi har formaaet Fuldmægtig i Det statistiske Departement, cand. polit. Knud Korst, til at skrive et Par Artikler om det internationale Arbejdsbureau i Geneve, af hvilke vi nedenstaaende bringer den første.

I.

Den store Krig mellem Tyskland og de Allierede afsluttedes som bekendt ved Fredstraktaten i Versailles den 28. Juni 1919.

Men foruden de egentlige Fredsbetingelser indeholder denne Traktat en Række ejendommelige Bestemmelser, nemlig dem der angaar Oprettelsen af Folkeforbundet (Traktatens første Afsnit) og Oprettelsen af den saakaldte internationale Arbejdsorganisation (Traktatens trettende Afsnit).

Den Del af Traktaten, der omhandler denne Arbejdsorganisation, indledes paa følgende Maade:

Da Folkeforbundet har til Formaal at oprette Verdensfreden, og en saadan Fred kun kan opbygges paa Grundlag af social Retfærdighed; *da* der endvidere findes Arbejdsbetingelser, som for et stort Antal Mennesker er forbundet med saa megen Uret, Elendighed og Savn, at der opstaar Utilfredshed, som udsætter Verdensfreden og Verdensharmonien for Fare; og *da* en Forbedring af disse Ar-

bejdsbetingelser er paatrængende nødvendig, f. Eks. med Hensyn til Regulering af Arbejdstiden, Fastsættelse af en Maksimalarbejdsdag og -uge, Regulering af Arbejdsmarkedet og Bekæmpelse af Arbejdsløsheden, Ydelse af Lønninger, der muliggør rimelige Levevilkaar, Beskyttelse af Arbejderne mod Sygdomme og Ulykkestilfælde, Beskyttelse af Børn, unge Mennesker og Kvinder osv. osv.; og *da* endvidere en enkelt Nation ved at vægre sig mod at indføre en virkelig human Arbejdsordning hindrer de øvrige Nationer, der ønsker at forbedre Arbejdernes Lod, i deres Bestræbelser herfor —

saa er Traktatens Underskrivere, ledet saavel af Retfærdighedsfølelse og humane Følelser som af det Ønske at sikre en varig Verdensfred, blevet enige om følgende: (Traktatens § 387):

Der oprettes en permanent Organisation, der skal arbejde paa at virkeliggøre den i Indledningen fremsatte Plan. Den Stat, der er Medlem af Folkeforbundet, er tillige Medlem af denne Organisation. Dette gælder saavel de oprindelige som de senere tilkommende Medlemmer af Forbundet.

Den Organisation, der her er Tale om, bestaar af to Dele eller Organer, nemlig:

1) En Hovedforsamling (eller Konference) af Repræsentanter for de Stater, der er Medlemmer; mindst en Gang hvert Aar sender hver Stat fire Repræsentanter til denne Konference, hvoraf de to repræsenterer det paagældende Lands Regering, en repræsenterer Arbejderne og en Arbejdsgiverne; som Regel ledsages disse Delegationer af en Række Sagkyndige. Da Danmark er Medlem af Folkeforbundet og dermed ogsaa af Arbejdsorganisationen, sendes der naturligvis ogsaa herfra Delegerede til Konferencen.

2) Et internationalt Arbejdsbureau i Geneve, der er at betragte som et Forvaltningsorgan for Hovedforsamlingen. Medens Konferencen som sagt kun træder sammen en Gang om Aaret, er Bureauet permanent; det er en meget stor Institution, med talrige Kontorer og mange Embedsmænd. Det udsender mellem Aar og Dag en Mængde Beretninger om Arbejdsforholdene i de forskellige Lande, indeholdende værdifulde Oplysninger for dem, der beskæftiger sig med disse Forhold. De store Omkostninger ved dette meget omfattende Apparat dækkes ved Bidrag fra de tilsluttede Staters Regeringer. Bureauets øverste Leder (Direktør) er den tidligere franske Minister Socialdemokraten Albert Thomas. —

Det er jo ret ejendommeligt at finde Bestemmelser af den Art i en Fredstraktat mellem to krigsførende Parter. Men man maa erindre sig den særlige Atmosfære, i hvilken Fredsforhandlingerne fandt Sted; overalt i Verden var der paa den Tid (1918—19) megen social Uro og Nervøsitet; Rusland, Tyskland, Østrig-Ungarn og andre Lande havde været ude for store revolutionære Begivenheder, det gærede i England, Italien, paa Balkan, ja, faktisk i Størstedelen af Verden. Statsmændene følte, at der maatte tages visse Hensyn til de store Befolkningsmassers særlige Ønsker. Hertil kom den mærkelige amerikanske Idealisme, som Præsident Wilson bragte med sig over Atlanten til Forhandlingsbordet i Versailles, og som Forretningens og Realitetens Mænd, Clemenceau og Lloyd George, var nødt til at tage Hensyn til ved Udarbejdelsen af det Fredsværk, der iøvrigt handlede om Landeafstaaelser, besatte Zoner, Betalinger, Erstatninger og andre Straffeforholdsregler overfor den overvundne Fjende.

Den amerikanske Idealisme, der giver sig Udtryk i den Opfattelse, at Arbejdsbetingelserne bør forbedres for talrige Folkeslag, er imidlertid ikke uden praktisk økonomisk Baggrund. Sagen er nemlig, at Arbejdslønningerne i Amerika sædvanlig er højere end i andre Lande; et Land, der besidder saa uhyre Hjælpekilder og udnytter dem saa stærkt som Amerika, er naturligvis i Stand til at byde den store Befolkning bedre materielle Vilkaar end tætbefolkede Lande, der er mindre ødselt udstyret fra Naturens Haand, og som iøvrigt har været mindre dygtige til at blive rige paa Verdenskrigen. Paa den anden Side vilde det til en vis Grad styrke Amerikas Konkurrenceevne, navnlig paa de Eksportmarkeder, hvor Amerika maa konkurrere med Lande som Tyskland, England og Japan, hvis disse Landes Industrier maatte yde deres Arbejdere lignende Vilkaar som dem, de amerikanske Industrier yder deres Arbejdere. Paa deres eget Marked kan Amerikanerne lettere klare sig mod Konkurrence fra fremmede Industrier, der frembringer billige Varer ved Hjælp af billig Arbejdskraft, nemlig ved at omgærde sig med høje Toldmure; Forholdet er da ogsaa det, at U. S. A. ved Hjælp af høje Toldsatser gennem lange Tider har holdt europæisk og japansk »Fattigarbejde«, som de kalder det, borte fra deres eget Marked. Men dette lader sig jo ikke gøre i fremmede Lande, hvortil Amerika vil eksportere og derved kommer i Konkurrence med andre Industrinationer. Paa disse Omraader er Amerikanerne praktisk interesseret i, at de idealistiske Fordringer om høj Løn, kort Arbejdstid o. s. v. sker Fyldest i andre Lande.

Ud fra samme Synspunkt er iøvrigt ogsaa europæiske Nationer interesseret i, at Arbejdsbetingelserne forbedres i forskellige Lande, ikke mindst i visse orientalske Landomraader (Japan, Indien, Dele af Kina). Hvor Industrien i Orienten har vokset sig stor, til Skade for visse store europæiske Eksportindustrier (særlig den engelske Bomuldsindustri), skyldes det i hvert Fald til en vis Grad Anvendelsen af meget billig Arbejdskraft (saaledes Børn) og længere Arbejdstid.

I og for sig behøver høj Arbejdsløn og kort Arbejdstid ikke at medføre, at en Industri bliver ukonkurrencedygtig; hvis en Industri er udstyret med moderne Teknik og organiseret efter tidssvarende Principper, kan den godt bære en høj Løn og dog konkurrere paa Pladser, hvor Lønnen er lav, men Tekniken forældet og Arbejdspræstationen ringe. Dette har man som bekendt Masser af slaaende Eksempler paa.

Paa visse Omraader er Forskellen i Arbejdsbetingelserne imidlertid ret generende i Konkurrencen, navnlig der hvor orientalske Industrier har bragt deres Teknik op paa Højde med de tilsvarende europæiske og alligevel samtidig rovdriver Arbejdskraften. Dette gælder f. Eks.

visse Grene af Tekstilindustrien, til Dels Skibsbygningsindustrien, i Skibsfarten m. m. Paa slige Omraader vil der som Følge af Konkurrencen opstaa et stærkt Pres for at udligne de Forskelle, der bestaar mellem Landene i Henseende til Arbejdsløn, Arbejdstid etc.; og en saadan Udligning kan jo enten ske ved, at Lønnen nedsættes og Arbejdstiden forlænges i de Lande, hvor Arbejdsvilkaarene er nogenlunde taalelige (det er jo den Vej Systemet Mygdal-Pinstrup anviser) — eller ved at Lønnen forhøjes og Arbejdstiden forkortes i de Lande, hvor Betingelserne er forholdsvis daarlige for Arbejderne.

I førstnævnte Tilfælde kommer de internationale Konkurrenceforhold ind paa et usundt Grundlag, idet de kommer til at hvile paa en stadig større Rovdrift af Arbejdskraften; den Nation, der kan presse Lønnen længst ned, vil blive den sejrende. En saadan Konkurrence er i det lange Løb fordærvelig for begge Parter — ogsaa den sejrende Part vil nemlig tabe ved, at dens Arbejderstab proletariseres og ødelægges. Men i første Omgang vil den naturligvis særlig skade de europæiske Befolkninger, om ikke andet saa ved at fremkalde Afsætningsvanskeligheder for de europæiske Eksportindustrier og dermed Arbejdsløshed.

Forøvrigt er ogsaa Arbejdsbetingelserne indenfor Europas egne Rammer alt andet end ensartede. Der er meget store Lønforskelle, f. Eks. mellem de skandinaviske og engelske paa den ene Side og de czekiske, polske, franske og belgiske Arbejdere paa den anden Side. Ogsaa paa andre Omraader end selve Lønsatserne er der utvivlsomt betydelige Forskelle, selv om f. Eks. 8-Timersdagen, Forbud mod Børnearbejde o. s. v. er gennemført i en meget stor Del af det europæiske Gebet. I hvert Fald hører man ofte Klager over Dumping fra det ene Land til det andet som Følge af Udbytning af Arbejdskraften.

Alt i alt har de mere fremskredne Nationer utvivlsomt stor Interesse i, at der gøres Forsøg paa at gennemføre internationale Aftaler eller Bestemmelser, for saa vidt muligt at sikre Arbejderne ensartede Betingelser i de forskellige Lande og saaledes udrydde Aarsagerne til Smudskonkurrence. Her falder altsaa de mere fremskredne Landes Arbejderes Interesser sammen med de tilbagestaaende Landes Arbejderes Ønsker om bedre Vilkaar; men det er tillige klart, at i denne Henseende har de mere fremskredne Landes Arbejdsgivere samme Interesse som Arbejderne.

Det maa naturligvis i Hovedsagen blive Fagorganisationernes Opgave i de forskellige Lande at tage sig af disse Problemer. Men det er selvfølgelig af Værdi for disse Organisationer, at en international Statssammenslutning som den internationale Arbejdsorganisation i Geneve vil understøtte dem i deres Bestræbelser.

I Fredstraktatens § 427 indeholdes de almindelige Grundsætninger for den internationale Arbejdsorganisations Formaal, dens Program saa at sige:

»Traktatens Underskrivere har — i Erkendelse af, at Lønarbejdernes legemlige, moralske og aandelige Velfærd set fra et internationalt Synspunkt er af den største Betydning — for at opnaa dette store Formaal oprettet det med Folkeforbundet forbundne permanente Institut (den internationale Arbejdsorganisation)«.

»De erkender, at Forskelligheder i Henseende til Klima, Sæder og Skikke, økonomisk Hensigtsmæssighed og industriel Tradition besværliggør en øjeblikkelig Tilvejebringelse af fuldstændig Ensartethed i Arbejdsbetingelserne. Men ud fra den Overbevisning, at *Arbejdet ikke blot maa betragtes som en Handelsvare*, tror de, at der vil kunne findes Veje og Grundsætninger for Regulering af Arbejdsforholdene, som alle industrielle Samfund skal kunne bestræbe sig for at følge, saa vidt deres særlige Forhold tillader det.

Blandt disse Veje og Grundsætninger mener Traktatens Underskrivere, at følgende vil være af særlig og presserende Vigtighed:

1. Den ovenfor nævnte ledende Grundsætning, at Arbejdet ikke blot maa betragtes som en Vare eller Handelsartikel.
2. Ret til Sammenslutning med Henblik paa alle lovlige Formaal, baade for Arbejdere og for Arbejdsgivere.
3. Betaling af en Løn til Arbejderne, der muliggør en efter deres Tids og deres Lands Opfattelse passende Levefod.
4. Gennemførelse af en 24-Timers ugentlig Arbejdshvile m. m.
5. Grundsætningen om lige Løn uden Forskel mellem Kønnene for et Arbejde af lige Værdi.
6. De i hvert Land gældende Forskrifter om Arbejdsforholdene skal sikre alle de Arbejdere, der lovlig opholder sig i Landet, en ensartet økonomisk Behandling.
7. Enhver Stat skal indrette en Inspektion, hvori ogsaa Kvinder skal deltage, for at sikre Gennemførelsen af Lovene og Forskrifterne om Arbejderbeskyttelse.

Traktatens Underskrivere forkynder ikke, at disse Grundsætninger og Veje er fuldstændige eller endegyldige, men de anser dem for egnet til at tjene som Rettesnor for Folkeforbundets Politik, og mener, at de — hvis de bliver anerkendt af de industrielle Samfund, som er Medlemmer af Forbundet, og hvis deres Gennemførelse i Praksis bliver sikret gennem en passende Fabrikinspektion — vil skabe varige Velgerninger for Lønarbejderne i hele Verden.« —

For danske Arbejdere maa dette i saa højtidelig Stil affattede Program jo synes lidet vidtgaaende. De Rettigheder for Arbejderne, der her fremstilles som store Maal, har de allerede i stor Udstrækning sikret sig. Og efter den Madsen-Mygdalske Politiks Sammenbrud maa ogsaa Programmets Hovedgrundsætning, nemlig at Arbejdskraften ikke blot maa betragtes som en Handelsartikel, anses for at have ubetinget Gyldighed her i Landet, i hvert Fald for den Del af Arbejdsmarkedet, som Fagforeningerne behersker.

Men man maa jo huske, at Programmet som før sagt er affattet med Henblik paa hele Verden, og først og fremmest paa den Del af den, hvor Arbejdsbetingelserne er elendige. I en senere Artikel skal vi komme ind paa denne Side af Sagen. Desuden er der som bekendt ogsaa i de mere fremskredne Lande visse Dele

af Arbejdsmarkedet, hvor Forholdene lader meget tilbage at ønske, fordi Fagorganisationerne dèr kæmper med særlig store Vanskeligheder, f. Eks. Landarbejderes og Sømænds Arbejdsforhold.

Selv om der vel ikke er Grund til at betragte Arbejdsorganisationens Virksomhed med overdreven Optimisme, saa ligger der dog her en Mulighed for, at Organisationen ved at arbejde paa Linje med Fagorganisationer og Arbejderpartier kan komme et Skridt videre i den Retning, at international Konkurrence paa Grundlag af Rovdrift af Arbejdskraften bliver vanskeliggjort.

Knud Korst.

Fabriklovgivningen.

Ved *C. Black.*

(Sluttet.)

Dette med Spiserummene er et af Fabriktilsynets Smertensbørn, for det er et af de — mange — Punkter, hvor Tilsynet ikke møder den Forstaaelse hos Arbejderne, som man kunde vente, ja, som man jo egentlig har Krav paa. Det hænder Gang paa Gang, at Fabrikinspektøren paa Trods af Arbejdsgiverens Modstand faar indrettet et Spiserum for Arbejderne, og naar det saa er indrettet, ofte med ret stor Bekostning, saa faar det Lov at staa ubenyttet hen, eller det behandles saa hensynsløst, at Fordelene ved det forsvinder. For selvfølgelig er det ikke bedre at sidde i et tilsvinet Spiserum end paa en Arbejdsplads. Dog maa siges, at der er en betydelig Bedring at notere; Arbejdernes stigende Kultur viser sig ogsaa paa det Punkt. Men med den Sags tilfredsstillende Løsning er Fabriktilsynets Register over Arbejdernes Forsyndelser mod det ingenlunde udtømt; Tilsynet lider meget almindeligt under en Mangel paa Forstaaelse og Medvirken fra Arbejdernes Side, som gør det dets Opgave langt vanskeligere, end den burde være. Naar Tilsynet foreskriver Sikringsanordninger, saa hænder det Gang paa Gang, at Arbejderne selv tilsidesætter dem; den ældre og øvede Arbejder gør det maaske, fordi han — ofte ganske fejlagtigt — mener, at han ikke personligt behøver dem, men han glemmer, at ved at tilsidesætte de Forskrifter, der er givet til Arbejdernes Beskyttelse, giver han et daarligt Eksempel; de yngre ser, at saadan gør han, den ældre, dygtige og ansete, saa gør de det samme med det Resultat, at de en Dag staar og har mistet en Haand, en Arm eller et Ben, hvis de da ikke har sat Livet til. Uden Medvirken fra Arbejdernes Side kan et Arbejdstilsyn slet ikke gennemføres paa fuldt tilfredsstillende Maade. Det kan det blandt andet ikke, fordi Tilsynet de fleste Steder kun kommer en til to Gange om Aaret. Derfor burde vi naa til, at alle større Virksomheder etablerede deres egen Sikkerhedstjeneste med Inddragelse af Arbejderne i Opgavens Løsning, saaledes at disse altid var opmærksomme paa, hvor Faren laa, gav Forslag til dens Imødegaaelse og var med til at sørge for, at Forskrifterne desangaaende blev haandhævede. Overalt, hvor der findes Tillidsmænd paa en Arbejdsplads, er de de naturlige Bærere af tilsvarende Opgaver i andre end de meget store Virksomheder. Fagets Overenskomst giver Mulighed for at tage denne vigtige Opgave op, men er det sket?

Om Arbejdstid har Fabriklovgivningen meget lidt for saa vidt de voksne Arbejdere angaar, idet der kun findes Bestemmelsen om, at hvor der arbejdes i Døgndrift, der maa ingen enkelt Arbejder have længere Bruttoarbejdstid end 8 Timer undtagen ved Holdskifte. For Arbejdere under 18 Aar findes der derimod en lang Række Bestemmelser, som nu er samlede i Loven af 18. April 1925. Børn maa ikke beskæftiges i Erhvervsvirksomheder udenfor Landbrug, Gartneri, Søfart og Fiskeri, før de er fyldt 14 Aar og udskrevet af Skolen. Unge mellem 14 og 18 Aar maa i Haandværks- og Industrivirksomheder ikke beskæftiges før Kl. 6 Morgen og ikke efter Kl. 6 Aften, og deres Arbejdstid maa — bortset fra *indtil* $^1/_2$ Time daglig til Tilrettelægning af eller Oprydning efter Arbejdet — ikke strække sig ud over de voksne Arbejderes »sædvanemæssige« Arbejdstid, hvilket for de allerfleste Fag og Faggrupper vil sige, at den ikke maa være over 8 Timer pr. Dag eller 48 Timer pr. Uge. Heri er der dog for Jernindustriens Vedkommende en Undtagelse, idet Socialministeriet i sin Tid har fastslaaet, at hos Smedemestre paa Landet er den »sædvanemæssige« Arbejdstid 9 Timer daglig. Unge Arbejdere maa saaledes ikke deltage i Overarbejde. — De unge Arbejdere skal yderligere have $^1/_2$ Time fri for hver $4^1/_2$ Times Arbejde; de skal have et samlet ugentligt Fridøgn, som kun undtagelsesvist maa falde paa en anden Dag end Søndag; deres Arbejdstid skal lægges saaledes, at den ikke hindrer deres Besøg paa Fagskoler og tekniske Skoler, og endelig gælder den Regel, at før de antages i Arbejde, skal der foreligge Fødselsattest for dem og i de hele Fabrikloven undergivne Virksomheder desuden Lægeattest til Godtgørelse af, at deres fysiske Tilstand tillader deres Beskæftigelse ved det paagældende Arbejde.

For unge Arbejdere gælder endvidere nogle Særbestemmelser, hvoraf i denne Forbindelse navnlig den vil være af Interesse, som fastslaar, at Arbejdere under 16 Aar maa ikke selvstændigt passe visse mekanisk drevne Maskiner, saasom Maskiner med roterende Knive, kontinuerligt gaaende Stansemaskiner og Presser m. fl. Ved »selvstændig Pasning« i denne Forbindelse forstaar man det: at føde Maskinen.

Helligdagsarbejde er principielt forbudt for alle Virksomheder under hele Fabrikloven; men fra denne principielle Bestemmelse gælder en Del Undtagelser. For det første kan der af Fabriktilsynet for en eller flere enkelte, bestemte Helligdage gives Tilladelse til at lade arbejde ved »uopsættelige Arbejder, saasom nødvendige Renselser og Istandsættelser af Maskiner og Arbejdsredskaber«, og ligeledes i Tilfælde af, at Naturomstændigheder, Ulykkeshændelser eller lignende *uforudsete* Begivenheder har forstyrret Driften. Men desuden er

der visse Grupper af Virksomheder, som ved ministeriel Bekendtgørelse, der indrykkes i Lovtidende, har faaet en staaende Tilladelse til at lade arbejde paa Søn- og Helligdage, som Regel dog saaledes, at Tilladelsen er indskrænket til visse bestemte Arter af Arbejde. For Jernindustrien drejer det sig herved om følgende:

Galvaniseringsanstalter for nødvendigt Arbejde ved Syrebadenes Pasning og Vedligeholdelse af Ilden under Smeltekummerne.

Kabel- og Traadfabrikker for nødvendigt Arbejde ved Forzinkerier og Glødeovne.

Emaillefabrikker for Arbejde, som er nødvendigt for at holde Driften af Emailleovnene i Gang samt for at vedligeholde Ilden under Smeltekummerne i Galvaniseringsafdelingen.

Skibsværfter, Maskinfabrikker og Jernstøberier for paatrængende Reparationer af Skibe eller Baade og disses Kedler, Maskiner eller Motorer.

Jernstøberier for nødvendigt Arbejde ved Fyring af Glødeovne for Blødstøbegods.

Værksteder for mindre Reparationer af Motorkøretøjer og Cykler.

Sporvejs- og Jernbaneværksteder for Arbejde, der er nødvendigt til Driftens Vedligeholdelse.

Endnu maa nævnes et Par vigtige Bestemmelser i Fabrikloven: Der er § 18, som fastslaar Leverandørers og Opstilleres Pligt under Strafansvar til at sørge for, at det Maskineri, de leverer eller opstiller, er ufarliggjort som foreskrevet. Denne Regel har været og er af stor Betydning til Sikring af Maskineriets Ufarliggørelse, for her har man fat paa det ved selve Kilden.

En anden Bestemmelse af stor Vægt er Reglen i § 39 om Fabriktilsynets Tavshedspligt. I Henhold til den maa de tilsynsførende ikke udtale sig om det, der kommer til deres Kundskab angaaende de enkelte Arbejdspladser og disses Forhold. I Kraft af denne Tavshedspligt, som haandhæves meget bestemt, er Arbejdsgiverne altid sikrede mod, at de tilsynsførende røber Fabrikhemmeligheder og lignende, og Arbejderne altid sikrede mod, at Meddelelser, som de maatte give Tilsynet, kommer videre.

Dampkedler og Bagerier falder udenfor Fabrikloven, medens Elevatorer hører ind under den. Forskrifterne angaaende dem er imidlertid samlet i en særlig Bekendtgørelse. Den Beskyttelse, der herved gives, rækker ud over Arbejdernes Kreds, idet den omfatter enhver, der bruger en Elevator. Dette er ogsaa nødvendigt, for en Elevator er i sig selv et farligt Apparat; det bliver uden Fare, naar de Forskrifter iagttages, som er fastsat, for de regner med en saa stor Sikkerhedsmargin, saa selv om et eller andet skulde svigte, saa behøver der ikke derfor at ske en Ulykke. Disse Forskrifter er det vanskeligt at faa gennemført, og derfor følger Direktoratet efterhaanden den Regel altid at gøre Strafansvaret gældende, naar Tilsynet griber nogen i Tilsidesættelse af de givne Regler. Hvis f. Eks. nogen lader sig transportere med en ren Godselevator, eller hvis nogen gaar selvfjerde ind i en Personelevator for tre, eller hvis nogen sætter Lukkemekanismen ud af Funktion, saa Elevatoren kan gaa for aabne Døre, saa faar Vedkommende uvægerligt en Retssag paa Halsen, hvis det opdages.

Mannesmann og det internationale Rørkartel.

Af *P. P. Svejstrup.*

Efterhaanden som der sker stadig nye Opfindelser og Forbedringer i Jernproduktionen, bliver det stedse kostbarere at have et jernindustrielt Anlæg forsynet med de mest tidssvarende Hjælpemidler. Men naar en Virksomhed er forsynet med tip-top moderne Anlæg, arbejder den ogsaa billigst, forudsat, at der er Arbejde nok til, at det kan gaa med fuld Fart. Maa den moderne Virksomhed delvis ligge stille, bliver den snarere dyrere end de mere gammeldags, fordi de Kapitaler, der er laant til kostbare Nyanlæg, maa forrentes og afskrives, inden der bliver Overskud. Følgen heraf er, at færre og færre har Raad og Kraft til at følge med i Udviklingen; saaledes var der i Tyskland før Krigen 25 førende Virksomheder, den saakaldte Schwereisenindustrie, medens der nu kun er 9.

Hvor store Kapitaler, det drejer sig om for disse Virksomheder, faar man en Forestilling om ved at vide, at der i de sidste 5 Aar er anvendt ca. 500 Mill. Kr. til Rationalisering og Modernisering af Anlæggene; det er for en stor Del Penge, der er laant i de Forenede Stater til høje Renter, og dog menes det, at de er godt anvendt. Udbyttet af Højovnene er steget fra 1341 kg pr. Arbejder pr. Dag i Begyndelsen af 1925 til 1833 kg pr. Arbejder pr. Dag i Midten af 1927, og er siden steget. Lønningsudgifterne pr. Ton valsede Produkter er efter Oplysninger i Betriebsräte-Zeitschrift sunket 6 Mark, uanset at de absolute Lønninger pr. Arbejder pr. Dag er steget. Fra et samfundsmæssigt Synspunkt kunde man spørge, om det nu ogsaa var et Fremskridt, eller om Tempoet var sat for haardt op, men de ledende Selskaber har nu glemt alle de smukke Ord, der under den franske Besættelse i 1923 blev sagt til Arbejderne, og ser nu kun paa Lønningerne som en Udgiftskonto i Regnskabet.

En af de Virksomheder, der er fulgt bedst med i denne vældige Udvikling i Ruhrdistriktet, er Mannesmann. Den har fra langt tilbage i Tiden haft sit Speciale i de kendte Mannesmannrør, og den har dette Speciale dækket af en Række meget værdifulde Patenter. Men Virksomheden havde ikke kunnet bevare sin Selvstændighed, hvis den havde nøjedes med Specialitet, idet andre Kæmpevirksomheder, der paa den ene Side sælger Raajern og Staal og paa den anden Side færdige Rør, kunde have sat Priserne saaledes, at Prisdifferencen mellem Raaprodukterne og de færdige Rør var blevet saa lille, at der ingen Fortjeneste var blevet. Mannesmann har derfor bestræbt sig for, indenfor sine egne Anlæg, at frem-

stille alt, hvad der skulde bruges, saaledes at Selskabet (Koncernen) blev uafhængig. Til Mannesmann hører derfor foruden Rørvalseværkerne i Düsseldorf store Mineanlæg, dels i Kulegnene i Ruhrdistriktet og dels i Jernertsen lidt sydligere i Tyskland; endvidere et Kalkbrud, Kalkbrænderi og Teglværk samt en Fabrik for ildfaste Produkter. De store Mannesmann tilhørende Højovnsanlæg i Huckingen hører til de allermest moderne indrettede i Tyskland, saaledes at tekniske Hjælpemidler i høj Grad erstatter Menneskearbejde, og saaledes at Affaldsstoffer udnyttes fuldt ud, medens paa den ene Side Gassen tidligere forsvandt og paa den anden Side de værdifulde Thomasslakker ikke blev knust og anvendt som Fosforgødning. Endvidere hører der til Anlægget i Huckingen en meget stor Mannesmann tilhørende Rhinhavn, hvorved der opnaas store Besparelser i Transporten.

Disse store Anlæg i Huckingen har forøvrigt givet Anledning til meget stærke Stridigheder; Mannesmann fik nemlig tidligere sine Raastoffer fra Krupp, og dette Selskab følte sig meget foruroliget ved Tanken om ikke at kunne faa sine Produkter solgt til Mannesmann, og truede derfor med at bygge nye store Rørfabrikker. Dette kan maaske være meget klogt fra Krupps private Synspunkt, men set fra Jernindustrien som Helhed eller fra et Samfundssynspunkt var det nærmest Vanvid, fordi de Anlæg, der faktisk var, ogsaa er i Stand til at levere Forbrugerne, hvad de maatte ønske, saaledes at enten Krupps nye Anlæg eller nogle af de andre Værkers store Anlæg maatte betragtes som overflødige, d. v. s. som død Kapital. Man mente heroverfor, at Tyskland ikke i disse Aar har Raad til en saadan luksuriøs Konkurrence.

Aktiekapitalen hos Mannesmann er 185 Mill. Mark. Heraf har 165 Mill. almindelig Stemmeret paa Generalforsamlingen, medens 20 Mill. har flere Stemmer for hver Aktie. Denne flerdobbelte Stemmeret, der koncentrerer Magten i Selskabet hos faa Aktieejere, kan enten være rettet mod de mange Smaaaktionærer eller mod Forsøg paa fra udenlandsk (amerikansk) Side at erobre Magten i Selskabet gennem Aktieopkøb. Selskabets Formue er efter Regnskabet 249 Mill. Mark, og det synes, som om der er skjulte Reserver, f. Eks. er alle Patentrettigheder opført til 1 Mark. Udbyttet har i de senere Aar svinget mellem 6 og 8 pCt.

Hele Kapitalen er dog ikke anbragt i de tyske Anlæg; der findes saaledes store Datterselskaber i Czekoslovakiet, England og Frankrig, men i alle disse Selskaber har Mannesmann Aktiemajoritet. Det er ikke Smaavirksomheder, det drejer sig om, alene det czekiske Datterselskab beskæftiger 3400 Arbejdere og har foruden Rørværker og Brunkulslejer igen Datterselskaber. Det engelske Selskab (British Mannesmann Tube Co.), der har en Aktiekapital paa 36 Mill. Kr., var skilt fra det tyske Moderselskab i Krigsaarene, men Forbindelsen er nu helt genoprettet.

For at en saadan Kæmpevirksomhed som Mannesmann skal kunne skaffe Beskæftigelse til sine kæmpemæssige Anlæg og sine 20—30,000 Arbejdere, maa der sælges for mange Hundrede Mill. Kr. Rør og andre Mannesmannprodukter. Det gælder for Mannesmann som for alle andre større industrielle Virksomheder, at den frie Konkurrence medfører en Tilbøjelighed til at søge at skaffe den saa eftertragtede konstante Beskæftigelse af Anlæggene ved at sælge nogle Varer under de egentlige Produktionsomkostninger, naar blot de direkte Udgifter og nogle af de saakaldte Generaludgifter er dækkede. Konkurrencen fører saaledes til meget smaa Overskud, eventuelt til Tab, og de forskellige Virksomheder søger at imødegaa saadanne Tab og at fremskaffe et Overskud, som fra Virksomhedernes Indehavere og deres Bankforbindelser anses for passende ved at træffe Aftaler om Fordelingen af Salget. Disse Aftaler kan være i Form af Begrænsning af Produktionens Størrelse til en bestemt Procent af Maksimumsproduktionen eller i Form af Aftale om Prisernes Højde, eller hele Salget kan ske gennem et fælles Salgskontor. Hvilken af de forskellige Produktionsgrene, der anvendes, kan afhænge af særlige Forhold, men Tendensen er den samme indenfor alle Industrigrene.

I Rørindustrien har der længe været internationale Aftaler, Mannesmann er saaledes Medlem af en hel Række Karteller, hvoraf her skal nævnes Rheinisch Westfalisches Kohlensyndikat, Staalkartellet og Rørkartellet. Den tyske Sammenslutning i Rørindustrien er igen Medlem af den internationale Overenskomst af 11. April 1929, der omfatter Gasrør indtil $6^5/_8$" og Boringsrør. Efter denne Overenskomst kan Industrien i hvert Land, der fremstiller Rør, selv ordne sine Forhold indenfor Landets Grænser. Hvis der derimod eksporteres til andre Lande, er den Mængde, hver enkelt kan sælge, og den Pris, han skal forlange, bestemt af Kartellet, og retter en Virksomhed sig ikke efter disse Regler, skal den betale Bøder til Kartellets Kasse. Denne Overenskomst er til størst Fordel for England, der fra gammel Tid har haft en stor Eksport til Sydamerika, og nu faar denne Eksport sikret gennem Kartelaftalen, og Mannesmann er saaledes ved Kartellet sikret at kunne faa sin Eksport fra tidligere Aar solgt i Fremtiden til gode Priser, men har afskaaret sig fra at forsøge paa nye Fremskridt. Paa det hjemlige tyske Marked er der ganske vist ingen udenlandsk Konkurrence, det er sikret gennem Kartelaftalen, men de tyske Virksomheder saasom Mannesmann, Krupp, Vereinigte, Stahlwerke o. a. er i Stand til med den begrænsede Eksportmulighed at fremstille flere Rør, end Markedet kan bære, og det er vistnok ret svært for disse Virksomheder at naa en tilfredsstillende og holdbar Ordning.

Naar jeg for danske Læsere har søgt at gøre saa udførligt Rede for Mannesmannkoncernen og dens Stilling i hele Verdens Jernindustri, er det fordi denne Kæmpevirksomhed i sin Udvikling, i sine Kampe med andre Kæmpevirksomheder og i sin endelige Deltagelse i Kartellernes Deling af Verdensmarkedet er typisk for meget af, hvad der sker i disse Aar. Den, der forsøger at overføre det Billede, man har af Mannesmann, paa andre Brancher i Jernindustrien, kommer næppe til noget helt forkert Resultat.

Vore Virksomheder.

Nordiske Kabel- og Traadfabrikker.

En af vore største, men samtidig en af vore yngre industrielle Virksomheder er Nordiske Kabel- og Traadfabrikker, der har haft en ganske usædvanlig Udvikling, hvilket naturligvis i nogen Grad har sin Aarsag i den stærkt udviklede Brug af Elektricitet, som er sket i de sidste 30—40 Aar.

Virksomheden, der egentlig er delt i 3 ret store Fabrikker, bestaar af et Kabelværk, der er beliggende paa Frederiksberg, Traadfabrikken i Middelfart og et Valseværk, der er beliggende ved Øresundsvej paa Amager. Virksomheden begyndte under meget beskedne Former, idet Ingeniør H. P. Prior i 1891 i Kannikestræde Nr. 14 i København startede en beskeden Virksomhed under Navnet Nordisk Kabelfabrik. Der begyndtes med kun 6 Arbejdere, 1 Snomaskine, 2 Flettemaskiner og nogle Spindemaskiner. Efter at de sædvanlige Begyndervanskeligheder var overvundne, arbejdede den nye Industri sig op, saaledes at den allerede i 1893 maatte flytte til større og mere tidssvarende Lokaler i Ryesgade Nr. 105, men endnu i 1897 beskæftigedes kun 21 Arbejdere. I dette Aar fik København sit andet Elektricitetsværk, betegnet Vestre Elektricitetsværk, og da samtidig Anlæg af Elektricitetsværker i Landets større Provinsbyer tog Fart, viste der sig nu ikke alene en Fremtid for Kabelindustrien, men der rejste sig Spørgsmaal om ogsaa at optage Fremstillingen af Kobbertraad, og med disse Formaal for Øje dannedes den 21. Februar 1898 Aktieselskabet Nordiske Kabel- og Traadfabrikker.

Med en Aktiekapital paa 750,000 Kr., og med H. P. Prior som administrerende Direktør, overtog Aktieselskabet den af ham hidtil drevne Kabelfabrik, og man nærede allerede paa dette Tidspunkt Planer om at skabe en samlet dansk Traadindustri, omfattende Fremstillingen af Jern- og Staaltraad og deraf forarbejdede Traadvarer som Pigtraad, Traadsøm, Skruer, Møbelfjedre, Landbrugskæder o. s. v. Der toges derfor straks fat paa Oprettelsen af et efter danske Forhold betydeligt Traadværk, der for at blive anbragt saa centralt som muligt af Hensyn til Fragtudgifterne kom til at ligge i Middelfart. En ny Støtte fik denne Industri ved den elektrotekniske Udvikling, som i Aarhundredets første Aar satte ind med Overgangen fra Kultraadslamper til Metaltraadslamper og den dermed forøgede Efterspørgsel efter elektriske Ledninger og Kabler ved Udvidelser af bestaaende og Bygning af nye Elektricitetsværker i By og paa Land. Det varede derfor ikke længe, før Kabelfabrikken i Ryesgade ikke var i Stand til at tilfredsstille det danske Markeds Behov, og en Udvidelse var nødvendig, og da en saadan ikke kunde ske i Ryesgade, besluttedes det i 1906 at bygge et nyt moderne Kabelværk paa en dertil erhvervet frit beliggende Grund paa Frederiksberg med Tilslutning af Jernbanespor og betydelige Arealer til den Udvidelse, som man paaregnede.

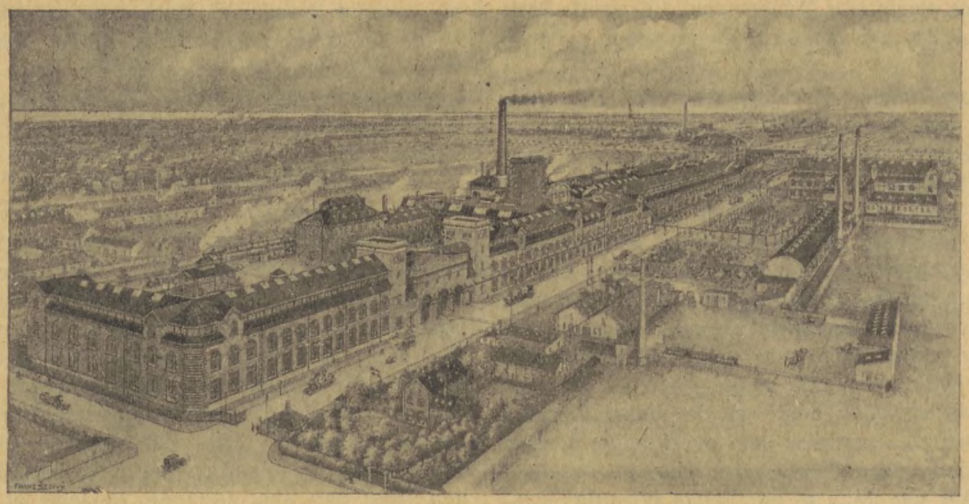

Kabelværket, Fabriksvej, København.

Medens Fabrikationen i den gamle Fabrik i Ryesgade i Hovedsagen kun havde omfattet Tilvirkning af de dengang til Installationsledninger almindeligst benyttede gummibaandsisolerede og med asfalteret Omfletning forsynede Stærkstrømsledninger samt omspunden Ringeledningss-, Telefon- og Magnettraad, blev den nye Fabrik straks indrettet paa Fremstilling af vulkaniserede Gummiledninger samt Blykabler til Stærk- og Svagstrøm. Det skulde da ogsaa ret hurtigt vise sig, at de Forventninger, man ved Fabrikkens Anlæg havde næret til forøget Efterspørgsel, blev mere end overtrufne, og Omfanget af de i Aarenes Løb foretagne Udvidelser ses bedst deraf, at medens den samlede Produktion i Kabelværkets første Driftsaar 1908 androg ca. 1000 Tons, androg Fabrikationen i 1928 8500 Tons. Funktionær- og Arbejderantallet var, bortset fra det i Selskabets Hovedkontor for dettes øvrige Virksomheder (Traadværket og Valseværket) beskæftigede Personale, i 1908 henholdsvis 15 og 70, medens det i 1928 var 77 og 520.

Af Kabelværkets samlede Produktion dækker ca. 80 pCt. henved de ni Tiendedele af Danmarks samlede Forbrug af elektrisk Ledningsmateriel og Isolationsmaterialer, medens de resterende 20 pCt. af Produktionen eksporteres, hovedsagelig til oversøiske Lande, hvor danske Ledninger og Kabler, særlig hvor det drejer sig om Kvalitetsvarer, efterhaanden har erobret sig en god Plads i det Kapløb, der for Tiden finder Sted paa Verdensmarkedet mellem Europas og Amerikas største og mest ansete Kabelværker.

En Kabelfabrik bestaar egentlig af en Række Virksomheder, idet Fremstillingen af Produktet gennemgaar en Række Processer, der udføres ganske uafhængigt af hverandre. Vi skal i det efterfølgende prøve at give en kort Forklaring af denne interessante Fabrikation.

Traadtrækkeriet.

En væsentlig Del af det af Kabelfabrikken anvendte Materiale bestaar af Kobbertraad, hvortil som Raamateriale benyttes raa uvalset Kobbertraad, der dels fremstilles af Kobberbarrer i Selskabets eget Valseværk og dels importeres fra de store Special-Valseværker i Amerika, Sverige eller Tyskland. Gangen i Traadtrækningsprocessen er følgende:

Den raa Kobbervalsetraad, som har en Tykkelse af 6—18 mm i Diameter og er opspolet i Ringe paa 80—100 kg., bejdses først i Svovlsyre, hvorpaa den efter at være omhyggeligt afskyllet nedtrækkes i kold Tilstand i Staalmatricer med mellemliggende tandhjulsdrevne Træskiver til en Diameter af indtil 2 mm. For hvert Træk reduceres Traadens Diameter ca. 10 pCt. Derefter udglødes den — for saa vidt den ikke skal benyttes i haardttrukket Tilstand til Luftledninger — og gaar saa over i det saakaldte Mellemtræk og med yderligere Mellemglødning til Finttrækket, hvor Trækningen foregaar i kalibrerede Diamanter, som er det eneste Materiale, der er haardt nok til at modstaa den ved Traadens Gennemtrækning fremkommende Slidpaavirkning.

Kalibrering (Prøve paa, om et Rør eller en Cylinder overalt har samme Tværsnit) og Vedligeholdelse af Kabelværkets Diamantbeholdning, som har en Værdi af ca. 600,000 Kr., kræver et overordentligt stort Arbejde og udføres i en speciel Afdeling, Diamantsliberiet, hvor Diamanterne, efterhaanden som de slides, bores op til den nærmest liggende større Dimension. Efter Trækning og Udglødning gaar Kobbertraaden til de forskellige Afdelinger, hvor den skal benyttes, vulkaniserede Ledninger til Fortinneriet, idet et Overtræk af Tin er nødvendigt for at beskytte Kobberet mod kemisk Angreb fra det i Gummiisolationen indeholdte Svovl. Den Kobbertraad, som skal benyttes til Ledninger med enkelt massiv Traad, gaar direkte til de paagældende Afdelinger til Isolering, medens den ganske tynde Traad, der skal benyttes til flertraadet Ledning (Kabel), gaar direkte til Snomaskinerne, hvor den faktisk behandles efter samme Principper, som benyttes i Tovværksindustrien. Foruden Kobbertraad fremstilles i Traadtrækkeriet tillige Telefon- og Fjeder-Broncetraad, Messingtraad og Chromnikkeltraad.

Spinderiet.

I Spinderiet behandles de forskellige Traadarter alt efter den Anvendelse, de skal have, og det mest enkle Led i Fabrikationen er elektriske Ledninger, hvor Kobbertraaden underkastes en eller flere Bespindinger med Bomuldsgarn eller Silke. Denne Traad finder Anvendelse i den elektriske Maskin- og Apparatindustri eller videreforarbejdes ved Imprægnering og Sammensnoning, til f. Eks. Signalledninger, Telefon-Centralmonteringskabel eller lignende. I Spinderiet findes en Række moderne Spindemaskiner — for Størstedelen af Kabelværkets egen originale Konstruktion —, i hvilken Bespindingen af Kobbertraaden foregaar med et Spindel-Omløbstal af indtil 8000 Omdrejninger i Minuttet. Det samlede Antal Spindler i Spinderiet er ca. 1500 Stk. En særlig Opgave indenfor Spinderiet frembyder Fabrikationen af det saakaldte »leoniske« Spind, d. v. s. Tilvirkningen af metalomspunden Silke- og Bomuldsgarn, en Specialindustri, som sammen med Guld- og Sølvtrækkerindustrien har sine egentlige Hjemsteder omkring Nürnberg og i Østrig. Trods skarp udenlandsk Konkurrence er det i de senere Aar lykkedes Kabelværket at bringe Tilvirkningen af Størstedelen af Danmarks Forbrug i Telefonsnore over paa danske Hænder, en Erobring for dansk Erhverv, som alene i ren Arbejdsløn repræsenterer en Værdi af henved 100,000 Kr. pr. Aar.

Isolationsstof-Fabrikken.

I Kabelværkets Isolationsstof-Fabrik foregaar Fremstillingen af samtlige til Ledningernes og Kablernes Isolation nødvendige Isolationsstoffer, herunder Tilberedning af Emaillelak og Imprægneringsmasse for Jord- og Søkabler samt Rensning, Tørring og Opblanding af Kautsjuk for vulkaniserede Gummiledninger.

Endvidere tilvirkes her de for Kablernes og Ledningernes ydre Beskyttelse benyttede Imprægneringsstoffer saasom vejrbestandig Asfalt- og Mønje-Compound, flammesikre Asbestcompositioner samt en Række til Kabelmontage benyttede Isolationsstoffer, f. Eks. Paragummi, Okonitbaand, Chatterton- og Muffe-Compound og endelig Ebonit, Duplonit, Kabonit, Nokait, Nokabest (Gnistvægmateriale).

Gummiledningsfabrikken.

Som enhver sikkert har lagt Mærke til, er saa godt som alle moderne Husinstallationsledninger, hvorledes de end anvendes, isoleret med vulkaniseret Gummi, der har besejret alle andre Isolationsmetoder, men de færreste aner, hvorledes denne Beklædning af Ledningerne med Gummi foregaar. I Gummiledningsfabrikken foregaar Omlægningen af Kobberledningen med Gummi i de for hver Dimension foreskrevne Isolationstykkelser enten i kold Tilstand ved Valsning med Profilvalser om Traaden eller i varm Tilstand efter Sprøjtemetoden, ved hvilken Kobberledningen gennem en Huldorn føres ind i Centrum af den upressede Gummistreng og sammen med dennes trækkes ud og opspoles. Efter Ompresningen finder Vulkaniseringsprocessen Sted, idet den gummiompressede Ledning med eller uden en Bevikling

af gummiimprægneret Baand bringes ind i Vulkaniseringskedlen, hvor den ophedes i ca. $1^1/_2$ Time under Damptryk ved en Temperatur af ca. 135° C. Under denne Ophedning indtræder der en kemisk Forbindelse mellem det Gummien iblandede Indhold af Svovl og selve Kautsjukindholdet, hvorved hele Gummiblandingen overgaar fra at være en af den tilstedeværende Temperatur paavirkelig plastisk Masse til at blive et af Temperaturen indtil ca. 60° C. upaavirkeligt elastisk Materiale.

Forskellen i Konstruktionen af Kabelkernen i Stærk- og Svagstrømskabler er dikteret af de vidt forskellige elektriske Egenskaber, som Kablernes forskelligartede Anvendelse betinger. Stærkstrømskablerne tilvirkes i Tværsnit op til 1000 mm² og for Spændinger indtil 60,000 Volt, svarende til en ydre Kabeldiameter af indtil 100 mm og til en maximal Energioverførsel paa indtil ca. 10,000 KW.

Svagstrømskabler udføres som Telefonkabler med indtil 1200 Abonnent-Dobbeltledninger, idet den ydre

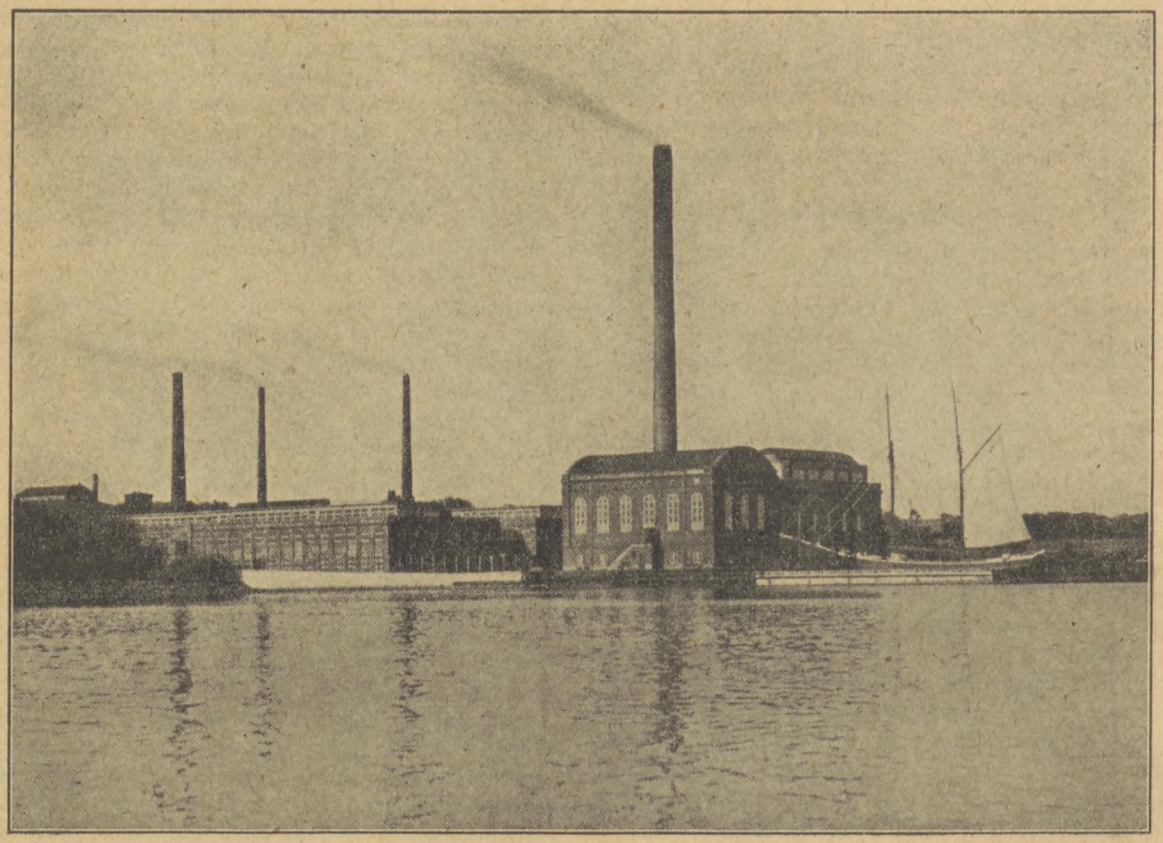

Fabrikken i Middelfart, set fra Søen.

Blykabel-Afdelingen.

Denne danner saavel med Hensyn til Gulvareal som med Hensyn til Arbejderantal den største Virksomhed indenfor Kabelfabrikken, ligesom denne Fabrikationsgren med Hensyn til Vægt repræsenterer ca. $^2/_3$ af Produktionen og med Hensyn til Produktionsværdien henved Halvdelen af Kabelværkets samlede Produktion. Selve Blykabelfabrikationen falder atter i to omtrent lige store Kategorier, omfattende henholdsvis Stærkstrømskabler og Svagstrømskabler. Fælles for begge disse Kategorier er det sømløse kontinuerlige Blyrør, som i store hydrauliske Presser presses omkring den af en enkelt eller flere hver for sig isolerede Kobberledninger (Aarerne) bestaaende Kabelkerne, i hvilken Isolationen i Reglen bestaar af Papir, og som umiddelbart forinden Blyompresningen maa være underkastet en omhyggelig Tørringsproces med eller uden efterfølgende Olie-Imprægnering i Vacuum-Ovne.

Diameter af 100 mm ligeledes her danner Grænsen for Kablernes Lederantal. Baade Stærkstrøms- og Svagstrøms-Blykabler fremstilles saavel som Landkabler (Jordkabler) og som Søkabler.

Ved Siden af Fabrikationen af Land- og Søkabler har Kabelværket gjort en banebrydende Indsats paa Installationsteknikens Omraade gennem Tilpasning af Blykabelfabrikationen for Landbrugsinstallationer, idet Kabelfabrikken ud fra videnskabelige Forskrifter i Forbindelse og Samarbejde med Firmaerne Laur. Knudsen og Siliam Bjerre skabte det saakaldte Dana-Blykabelinstallationssystem, som i Tidens Løb har bevist sin Modstandsdygtighed overfor de kemiske Paavirkninger, som den elektriske Installation er udsat for i Stalde og Udhuse i Landbrugsinstallationer. I vore Nabolande — selv i Tyskland, hvor man ad andre Veje har søgt at løse dette Spørgsmaal — har man nu efterhaanden optaget samme System.

Som foran anført var en af Aktieselskabets første Beslutninger at oprette en Traadfabrik i Middelfart, og den 15. April 1899 aabnedes Driften af denne, og den kom som et nødvendigt Behov paa det rigtige Tidspunkt for at tage sig af en Fabrikation, som netop denne Tid krævede, og Initiativet udgik fra en Kreds af Mænd indenfor Handels-, Industri- og Bankverdenen, som ud fra hvert sit Synspunkt var interesserede i en saadan Fabrik, saa at man fremtidig her i Landet kunde fremstille en Række Varer, som hidtil udelukkende var importeret fra Udlandet til de Priser, som Udlandet egenmægtig dikterede. Det laa da nær at søge en saadan Fabrik knyttet til den allerede bestaaende danske Industrivirksomhed, og det var naturligt, at disse Mænd traadte i Forbindelse med H. P. Prior, hvis Kabelfabrik var under stærk Udvikling, saa meget mere, som Kabelfabrikken var Storforbruger af netop de Produkter, som den nye Fabrik skulde fremstille.

Da det imidlertid drejede sig om en for Danmark helt ny Fabrikation, var det nødvendigt i den første Tid at søge Samarbejde med en udenlandsk Fabrik for paa dette Omraade at høste den fornødne Erfaring. En Stab af faste Arbejdere blev uddannet i den udenlandske Virksomhed, der forøvrigt ydede Bistand med Raad og Daad. I det første Arbejdsaar beskæftigede Middelfart-Fabrikken ca. 100 Mand, og den samlede Produktion androg ca. 1400 Tons, medens den til Sammenligning i 1923 beskæftigede ca. 750 Funktionærer og Arbejdere og havde en samlet Produktion paa 28,000 Tons. Den mægtige Stigning i Produktionens Omfang staar bl. a. i Forbindelse med, at Fabrikken i Aarenes Løb har optaget Produktion af nye Artikler. I Begyndelsen fremstilledes kun Kobbertraad, som forarbejdedes videre paa Kabelfabrikken, samt almindelig blank og galvaniseret Jerntraad, Pigtraad og Søm, men idet man dog ikke er gaaet udenfor de Rammer, som Raaproduktet direkte anviser, er man dog slaaet ind paa andre Fabrikationer, som staar i Forbindelse med og udtrykker en videre Forfinelse af den oprindelige, saaledes at Fabrikken nu fremstiller Traad og Baandjern, Søm og Kramper, Skruer, Kæder, Møbelfjedre, Hesteskosøm, Staalgærde- og Traadvæv. Den omfattende Virksomhed udfoldes i et betydeligt Kompleks af Bygninger til Fabrikation, Lager og Administration. Ialt raades der over et Areal paa 75,000 Kvadratmeter, hvoraf 22,000 Kvadratmeter er bebygget. Det siger sig selv, at ved en Fabrikation af denne Art, hvor der forarbejdes saa store Mængder af tungt Materiale, spiller Anlægget af Fabrikken for Transportforholdenes Vedkommende den største Rolle, og dette var Grunden til, at Fabrikken anlagdes i Middelfart, der noget nær er centralt for hele Landet. Fra først af betjente Fabrikken sig ved sine Til- og Udførsler udelukkende af Jernbanen og Middelfart Havn, men i 1913—14 skred man til Anlægget af egen Havn med 21 Fods Dybde, og man byggede en Højbro, fra hvilken Jern og Kul lossedes direkte fra Damper og tilførtes Fabrikken. Dette Havneanlæg forøgedes i 1918 med en indre Havn med 12 Fods Dybde til mindre Skibe for i størst mulige Grad at udnytte den heldige Beliggenhed ved Lillebælt til Forsendelse af Fabrikkens Produkter ad Søvejen. Det siger sig selv, at en saadan Virksomhed har haft den allerstørste Betydning for en By som Middelfart.

(Fortsættes.)

Lidt Værkstedsteknik.

Meddelelse fra Dansk Standardiseringsraad.

Nye danske Standardblade.

Medio Maj d. A. afholdt Dansk Standardiseringsraad Plenarmøde, ved hvilken Lejlighed der blev forelagt 7 Forslag til Godkendelse som »Dansk Standard«.

Af de Forslag, der saaledes blev godkendt som »Dansk Standard«, kan nævnes:

52 mm Brandslangeforskruning, Gevind til 52 mm Brandslangeforskruning, Konisk Whitworth-Rørgevind $^1/_8$"—6", Whitworth-Fingevind $^7/_{32}$"—3", Udvendigt Gevindudløb og Gevindfrigang samt Runding under Skruehoved, Indvendigt Gevindudløb og Gevindfrigang og endelig Vinduesbeslag (Vinkelhængsler og Hjørnebaand).

Naar de nye DS-Blade foreligger færdigtrykt, vil der være udgivet 66 danske Standardblade. En Liste over samtlige Blade udleveres til enhver ved Henvendelse til Det danske Standardiseringskontor i Industribygningen, hvor Blade ogsaa kan købes.

Forslag vedrørende Skrue-Gennemgangshuller.

Det af Dansk Standardiseringsraad nedsatte Udvalg til Udarbejdelse af Forslag til »Dansk Standard« for Gevind, Bolte og Møtrikker har til Raadets Forretningsudvalg afgivet en af »Underudvalget for Detailler og Tilbehør til Møtrikker og Skruer« udarbejdet Indberetning angaaende Skrue-Gennemgangshuller.

I det følgende offentliggøres Underudvalgets Indberetning i Forbindelse med Forslaget, der hermed offentliggøres til Kritik.

Underudvalget for Detailler og Tilbehør til Møtrikker og Skruer blev nedsat ved Standardiseringsudvalgets Møde den 19. Januar 1927 med den Opgave at udarbejde Forslag til »Dansk Standard« for Detailler og Tilbehør til Møtrikker og Skruer.

Underudvalget har følgende Sammensætning af Repræsentanter for de interesserede Institutioner og Virksomheder: Ingeniør M. E. Steppinge, Formand, Dansk Ingeniørforening, Ingeniør Carl Bruun, Københavns Kommune, Ingeniør C. E. Carlsen, A/S F. L. Smidth & Co., Ingeniør H. Fangel, A/S Vølund, Professor A. R. Holm, Den polytekniske Læreanstalt, Ingeniør E. Israelsen, A/S Frichs, Konsul H. P. M. Palsøe, Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation, Direktør H. Smith,

Forslag.	**Skrue-Gennemgangshuller.** 1/4"—4" WG 1—80 MG	III. G.B.M. Blad 7.

Gevind WG ≡DS≡ 4	Gevind MG ≡DS≡ 5 og 6	1' Grad mm	2' Grad mm	3' Grad mm	4' Grad mm
	1	1,1	1,3		
	1,2	1,3	1,5		
	1,4	1,5	1,8		
	1,7	1,8	2,1		
	2	2,2	2,4		
	2,3	2,5	2,8		
	2,6	2,8	3,1		
	3	3,2	3,6		
	3,5	3,7	4,2		
	4	4,3	4,8		
	4,5	4,8	5,3		
	5	5,3	5,8		
	5,5	5,8	6,4		
	6	6,4	7		
1/4"		6,7	7,4		
	7	7,4	8		
5/16"		8,4	9,5		
	8	8,4	9,5		10,5
	9	9,5	10,5		11,5
3/8"		10	11,5		12,5
	10	10,5	11,5		13
7/16"	11	12	13		14
	12	13	14		15
1/2"		13,5	15	16	16
	14	15	16		18
5/8"		17	18	19	20
	16	17	18		20
	18	19	20		22
3/4"		20	22	23	24
	20	21	23		25
	22	23	25		27
7/8"		23	25	26	27

Gevind WG ≡DS≡ 4	Gevind MG ≡DS≡ 6	1' Grad mm	2' Grad mm	3' Grad mm	4' Grad mm
	24	25	27		30
1"		26	28	30	31
	27	28	30		33
1 1/8"		30	32	34	35
	30	31	33		36
1 1/4"		33	35	37	38
	33	34	36		40
1 3/8"		36	38	40	41
	36	37	39		42
1 1/2"		40	42	44	45
	39	40	42		45
1 5/8"	42	43	45		49
1 3/4"		46	48	50	52
	45	46	48		52
1 7/8"	48	50	52		56
2"		53	55	58	60
	52	54	56		62
	56	58	62		68
2 1/4"		60	62	65	68
	60	62	65		72
2 1/2"		66	68	72	75
	64	66	70		76
	68	70	74		80
2 3/4"		72	74	78	82
	72	75	78		85
	76	78	82		90
3"		78	82	85	90
	80	83	86		95
3 1/4"		85	88		98
3 1/2"		92	95		105
3 3/4"		98	102		110
4"		105	108		115

1' Grad anvendes til: Finere Konstruktionsdele.
2' Grad anvendes til: Almindelige Konstruktionsdele.
3' Grad anvendes til: Boltehuller i Rørflanger og lignende.
4' Grad anvendes til: Ubearbejdede Huller.

A/S Jernkontoret, Overkonstruktør G. A. P. Willadsen-Nielsen, Krigsministeriet.

Underudvalget for Detailler og Tilbehør til Møtrikker og Skruer tillader sig herved i Fortsættelse af tidligere Indberetninger angaaende Udarbejdelsen af Forslag til »Dansk Standard« for nogle af de Underudvalget paahvilende Opgaver at fremsætte Forslag til »Dansk Standard« for Skrue-Gennemgangshuller.

Forslaget fremkommer, fordi Underudvalget stod overfor at skulle udarbejde Standardtabeller for Underlagsskiver til Møtrikker og Skruer og derfor først maatte fastsætte de Rækker af Skrue-Gennemgangshuller, som Hullerne i Skiverne skal følge.

Det nærværende Forslag til »Dansk Standard« er i Overensstemmelse med et fra den internationale Komité ISA 2 b fremsendt internationalt Forslag til Gennemgangshuller for Skruer, saaledes som dette blev vedtaget paa nævnte Komités Konference i Zürich den 2. Oktober 1929.

Det af ISA 2 b anbefalede internationale Forslag indeholder yderligere Værdier for $^3/_{16}$" WG og 85, 90, 95 og 100 MG, men da disse Gevinddiametre ikke er medtaget i de danske Gevindtabeller (DS 4 og 6), har Underudvalget ikke ment at kunne medtage disse i Forslaget til »Dansk Standard«.

Det internationale Forslag er udarbejdet paa følgende Grundlag: Til den internationale Konference i Berlin, Oktober 1927, udarbejdede Schweiz et Forslag, der sammen med et af Tyskland udarbejdet Ændringsforslag blev tilstillet de nationale Standardiseringsorganisationer til Udtalelse.

Paa den internationale Konference i Paris, Maj 1929, behandledes disse Forslag (og de fra de forskellige Lande indkomne Bemærkninger dertil) og sammenfattedes i et internationalt Forslag, der atter tilstilledes de enkelte Lande til Udtalelse.

Dette Forslag og de dertil indkomne Bemærkninger behandledes endelig paa den internationale Konference i Zürich, Oktober 1929, og resulterede i det internationale Forslag, der af den internationale Komité ISA 2 b anbefales de nationale Standardiseringsorganisationer til Godkendelse. Dette internationale Forslag ligger til Grund for hosstaaende Forslag til »Dansk Standard«.

Det internationale Forslag er foreslaaet som Standard i Finland, vedtaget i Tyskland og — med en enkelt Ændring — vedtaget i Sverrig.

De første af Schweiz og Tyskland udarbejdede Forslag behandlede Standardiseringskontoret i Samraad med Formanden for Standardiseringsudvalget for Gevind, Bolte og Møtrikker og Formanden for Underudvalget for Detailler og Tilbehør til Møtrikker og Skruer ret grundigt og fremsatte paa Grundlag af en Undersøgelse af Spillerumskurverne samt nogle fra enkelte danske Virksomheder indhentede Oplysninger enkelte Forslag til Ændringer, der tilsigtede at give disse Kurver et mere jævnt Forløb.

Det næste Forslag fra Konferencen i Paris, Maj 1929, behandlede Kontoret ligeledes i Samraad med de før nævnte Formænd for de to paagældende Udvalg.

Der blev til dette Forslag udarbejdet et fuldstændigt Ændringsforslag, der var baseret paa udelukkende at anvende Huller med Normaldiametre efter DS 1, og som samtidig gav Spillerumskurverne et endnu mere jævnt Forløb.

Der er dog i det af Konferencen i Zürich, Oktober 1929, anbefalede Forslag kun paa et ganske enkelt Punkt taget Hensyn til det fra Danmark stillede Ændringsforslag.

Det ovenfor nævnte Forslag til »Dansk Standard« for Skrue-Gennemgangshuller er offentliggjort til Kritik indtil den 15. August 1930, inden hvilket Tidspunkt alle interesserede Institutioner, Virksomheder og enhver, der ønsker at fremsætte Bemærkninger til Forslaget, anmodes om at indsende eventuelle Ændringsforslag eller Tilføjelser, saaledes at disse kan tages i Betragtning, inden Forslaget forelægges for Raadet.

Besvarelserne bedes indsendt til Dansk Standardiseringsraad, Industribygningen, København V.

Pas paa Cykle- og Automobilværkstederne.

Som bekendt blev der i Tilslutning til Overenskomstfornyelsen i 1928 mellem Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark og Jernsammenslutningen truffet en Aftale, der bl. a. gik ud paa, at der skulde nedsættes et Fællesudvalg til nærmere Drøftelse af Spørgsmaalet om Lærlingeuddannelsen. Dette Fællesudvalgs Arbejde resulterede i følgende:

AFTALE

mellem

Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

og

Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark

angaaende

Spørgsmaalet om Lærlingeuddannelsen

(jfr. Overenskomstaftslutningen af 8. November 1928).

Der nedsættes et Udvalg bestaaende af 3 Repræsentanter for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark og 3 Repræsentanter for Jern- og Metalindustriens Sammenslutning med det Formaal at modtage, undersøge og tage Stilling til indkommende Klager over mangelfuld Lærlingeuddannelse.

De under Aftalen hørende Organisationer, indenfor hvis Omraade der finder Lærlingeuddannelse Sted, er berettiget til at rette Henvendelse til Udvalget med Anmodning om at behandle saadanne Klager.

Naar Klagen har været forelagt Udvalget, videresendes denne til den paagældende Arbejdsgiver med

Anmodning om en Udtalelse, og naar en saadan foreligger, og der ikke deri indeholdes en Anerkendelse af Klagens Berettigelse og Tilsagn om at ville rette det paaklagede Forhold, eller Klagens Urigtighed godtgøres paa fyldestgørende Maade, foranlediger Udvalget en Undersøgelse foretaget paa Arbejdsstedet.

Denne Undersøgelse foregaar ved en Repræsentant for hver af de repræsenterende Parter i Udvalget, og disse Repræsentanter kan hver for sig tilkalde en udenforstaaende paa det specielle Omraade særlig kyndig Mand til at deltage i Undersøgelsen.

Opnaas der ikke ved en saadan Undersøgelse en Ordning, og Organisationernes Repræsentanter er enige om Klagens Berettigelse, foranlediger Udvalget Spørgsmaalet indbragt for Voldgift i Henhold til Lærlingelovens § 20.

Er der ikke Enighed mellem Organisationernes Repræsentanter om Klagens Berettigelse, vises Sagen tilbage til Udvalget, og hvis der heller ikke her opnaas Enighed, kan der fra Udvalgets Side ikke foretages videre i Sagen.

I Tilfælde af, at Klagen angaar en Virksomhed, der ikke er Medlem af Jern- og Metalindustriens Sammenslutning, vil der forholdes paa samme Maade som ovenfor anført.

Nærværende Aftale er gældende, indtil den af en af Parterne opsiges til Ophør med 3 Maaneders Varsel.

København, den 10. December 1929.

For Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark:

Johs. Kjærbøl.

For Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark:

Julius Madsen.

Aftalen blev under 19. December i Fjor udsendt til vore Afdelinger sammen med et Cirkulære, indeholdende en Redegørelse for de førte Forhandlinger og en Anvisning paa den Fremgangsmaade, som Afdelingerne maatte anvende, naar de ønskede at rejse Paatale. Den 26. Januar modtog Smedeforbundet den første Klage fra Hobro Afdeling over mangelfuld Uddannelse af Lærlingene hos en derværende Automobilforhandler, der paa det Tidspunkt beskæftigede 3 Svende og 6 Lærlinge. Klagen gav Anledning til, at det i Aftalen af 10. December omhandlede Fællesudvalg traadte sammen for derpaa at nedsætte et Underudvalg, bestaaende af 1 Repræsentant for Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og 1 Repræsentant for Smedeforbundet, til at undersøge Forholdene paa Stedet.

Efter at dette var sket, afgav de paagældende Repræsentanter til den stedlige Politimester en Erklæring, i hvilken det hedder, at de »efter nøje Overvejelse og bedste Overbevisning erklærer, at nævnte Virksomhed ikke i tilstrækkelig Grad afgav Mulighed for en saadan Uddannelse i Faget, at Centralorganisationen kunde være tjent med at optage Udlærlinge fra Virksomheden med deraf følgende arbejdsløshedskassemæssige Forpligtelser, ligesom de maatte betragtes som uegnede ved Anvisning af faglært Arbejdskraft til jernindustrielle Virksomheder«. Samtidig har Hobro Afdeling faaet Paalæg om at gøre unge Mennesker, der eventuelt maatte »gaa i Lære« hos den paagældende Automobilforhandler, samt deres Forældre eller Værger opmærksomme paa, at de ikke efter endt Læretid vil være at betragte som faglærte og derfor ikke blive optagne i Organisationen.

Foranlediget af denne Afgørelse har Hovedkontoret under 4. Juni udsendt et Cirkulære til samtlige Smedeforbundets Afdelinger for at disse kan være opmærksomme paa, hvis lignende Virksomheder skulde findes indenfor deres Omraade, og paa samme Maade som Hobro Afdeling gøre Indberetning til Hovedkontoret. Naar vi desuagtet ogsaa gennem Fagbladet henleder Opmærksomheden paa dette meget vigtige Spørgsmaal, er det dels for at interessere de enkelte Medlemmer derfor, saaledes at de kan bistaa Afdelingsbestyrelserne i deres Bestræbelser for at fremskaffe de bedst mulige Lærlingeforhold, dels for at advare imod, at man uden at raadføre sig med Afdelingsbestyrelsen sætter unge Mennesker i Lære paa saadanne Cykle- og Automobilvirksomheder, hvor det kan risikeres, at disses Adgang til at »uddanne« Lærlinge vil blive underkendt af Organisationerne.

Kendelse ved Den faste Voldgiftsret.

Udskrift

af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 11. Juni 1930 i Sag Nr. 1353: De samvirkende Fagforbund paa Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds og Dansk Arbejdsmandsforbunds Vegne mod General Motors International A/S.

Mellem General Motors International A/S og en Række Arbejderorganisationer, deriblandt Dansk Arbejdsmandsforbund og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, bestaar der en Overenskomst om Arbejds- og Lønforhold, i hvis § 10 det hedder, at »General Motors International A/S indgaar paa saa vidt muligt kun at beskæftige organiserede Arbejdere og ved Nyansættelser at antage disse gennem de Organisationer, med hvilke Selskabet ved nærværende Overenskomst kontraherer.« I Overenskomstens § 12 bestemmes: »Den garanterede Timeløn fastsættes til Kr. 2,50.«

Efter at Selskabet har opført en ny Fabrik i Aldersrogade, har det her Brug for 3 Kedel- og Maskinpassere

med Kedelpassercertifikat til Pasning af det nyinstallerede Kedelanlæg. Disse Stillinger er tilbudt dels til et Medlem af Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, der hidtil har været beskæftiget paa Timeløn i Selskabets gamle Fabrik i Sydhavnen, dels til to Medlemmer af Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund. Selskabet har imidlertid af Hensyn til, at det nye Kedelanlæg er ret kompliceret og forsynet med et specielt Stokeranlæg, ønsket at knytte de paagældende fastere til Virksomheden end de iøvrigt af Overenskomsten omfattede Arbejdere, for hvilke der ikke er vedtaget særlige Opsigelsesregler, og har derfor tilbudt dem Stillingerne som »Funktionærer« med en fast Ugeløn paa 85 à 100 Kr.

Mod Selskabets Berettigelse til saaledes at antage de paagældende for en Ugeløn, der ligger under den Løn, som Timeløn med fuld Beskæftigelse i en Uges Løb vilde udgøre (120 Kr.) er der af De samvirkende Fagforbund paa Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds og Dansk Arbejdsmandsforbunds Vegne rejst Indsigelse, og Sagen er derefter ved en Fælles-Henvendelse fra begge Parters Side forelagt Den faste Voldgiftsret til Afgørelse i Medfør af § 4 C i Loven om Den faste Voldgiftsret.

Til Støtte for sit Standpunkt har Selskabet anført, at det, naar den paagældende Stillings Natur gør det rimelig begrundet, maa være berettiget til uafhængigt af Overenskomstens Lønbestemmelser at benytte Ansættelse som Funktionær. I det foreliggende Tilfælde er det til Pasning af Anlæget nødvendigt, at de paagældende er forsynede med Kedelpassercertifikat, og naar den tilbudte Løn ligger under den overenskomstmæssige Timeløn, er dette begrundet dels i, at de ved deres fastere Tilknytning til Virksomheden i Modsætning til andre Arbejdere har rimelig Udsigt til fuld Beskæftigelse hele Aaret igennem, dels i, at den tilbudte Løn ligger væsentligt over, hvad der andetsteds betales for tilsvarende Arbejde. Selskabet har derhos fremhævet, at Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund ikke henhører under de Organisationer, med hvilke den ovennævnte Overenskomst er afsluttet.

Efter det under Sagen oplyste kan Retten ikke finde, at det Arbejde, hvormed de paagældende Kedel- og Maskinpassere vil blive beskæftigede ved det nye Anlæg, i nogen væsentlig Henseende adskiller sig fra Arbejde, der iøvrigt omfattes af Overenskomsten, i hvilken Henseende det hverken kan komme i Betragtning, at det nye Anlæg er mere kompliceret end det ældre, eller at Arbejderne maa være forsynede med Certifikat. Ejheller vil deres Stilling iøvrigt være af en saadan selvstændig eller ledende Natur, at det kan berettige Selskabet til at fravige Overenskomstens Lønbestemmelser ved at give dem Ansættelse som Funktionærer.

Idet derhos de i Overenskomsten deltagende Arbejderorganisationer efter Overenskomstens Indhold maa være berettigede til at paatale Lønbestemmelsernes Overholdelse ogsaa i Forhold til Arbejdere, der ikke henhører under disse Organisationer, vil Klagernes Paastand under Sagen være at tage til Følge, medens Sagens Omkostninger under de foreliggende Omstændigheder vil være at udrede med Halvdelen af hver af Parterne.

Kendelse:

De til Pasning af Kedelanlægget i den af General Motors International A/S opførte nye Fabrik i Aldersrogade antagne Kedel- og Maskinpassere vil være at aflønne efter den ovennævnte mellem Selskabet og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund med flere Organisationer gældende Overenskomst.

Sagens Omkostninger betaler hver af Parterne med 150 Kr.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Naar nærværende Blad kommer Medlemmerne i Hænde, er Forbundets Adresse ændret fra Vestersøgade 2 til Gl. Kongevej 6, 4. Sal, København V.

Telefoner: Formanden, Byen 2125.
Hovedkassereren, Byen 6725.

Udflugt til Frederiksværk. Søndag den 20. Juli foretager som nedenfor anført Afdelingen i København en Udflugt til Frederiksværk.

Man har fra Afdelingens Side ønsket, at de øvrige sjællandske Afdelinger gøres opmærksomme derpaa, idet man ogsaa gerne ser deres Tilstedeværelse i Frederiksværk, og de, der maatte ønske at deltage, bedes sende Københavns Afdelings Formand en Meddelelse derom, for at man kan have et Overblik over, hvor mange Deltagere der ialt vil blive.

Hvad selve Udflugtens Enkeltheder angaar, henvises der til efterstaaende Meddelelse fra Afdelingen i København:

Til Medlemmerne af Formernes Fagforening i København. Fagforeningen foretager Søndag den 20. Juli en Udflugt til Frederiksværk med Ekstratog fra Hovedbanegaarden Kl. 7. Fagforeningen betaler Rejsen for Medlemmer med Dame, og det er tilladt at tage Paarørende med, men man maa da betale Rejsen for disse, som andrager 3 Kr. Tur og Retur, Børn under 10 Aar det halve. Programmet for Dagen ser saaledes ud:

Kl. 9 Ankomst til Frederiksværk, hvor Modtagelse af Frederiksværk-Afdelingen sker. Med Musik marcheres der til »Skovlyst«, hvor den medbragte Frokost indtages, og derefter er der Lejlighed til Udflugt i den skønne Omegn. Kl. 1 er der Besøg paa Anker Heegaards Jernstøberi. Kl. 2½ marcheres der til Lejren ved Arresø, hvor Forbundets Formand, Arn. Nielsen, vil tale, Sangforeningen synge og anden Underholdning finde Sted. Kl. 5—6 er der Spisepause paa »Skovlyst«, hvorefter der spilles op til Dans i 2 Sale til Kl. 9½. Kl. 10 finder Afrejsen Sted, og Ankomst sker i København Kl. 24,12.

Bestyrelsen indbyder og opfordrer Medlemmerne til at deltage i Udflugten.

P. B. V.
Herm. Hansen.

Formermøde i Aarhus. Paa Foranledning af Aarhus Afdeling afholdtes der Store Bededag, den 16. Maj d. A., et Møde i Arbejdernes Forsamlingsbygning dér i Byen.

Indbydelse var udgaaet til samtlige Forbundets Afdelinger og var efterkommet paa den Maade, at 49 Repræsentanter fra 12 Afdelinger var kommet til Stede.

Mødets Opgave var at faa afholdt to indledende Foredrag og derefter at diskutere Spørgsmaalene.

Det første Foredrag var om Rationalisering og holdtes af Forbundets Formand, det andet var om Sommerferie med Løn. Om dette Emne indledede Hovedkassereren.

Pladsen her tillader ikke at referere hverken Foredragene eller Diskussionen, men Spørgsmaalene afsluttedes i Rationaliseringssagen med, at Forsamlingen gav det af Amsterdam-Internationale i saa Henseende opstillede Program sin Tilslutning, og det er i Korthed følgende:

Fagforeningernes Medvirkning ved Forberedelse og Gennemførelse af Rationaliseringsforanstaltningerne.

Planmæssig Overførelse til andre Industrigrene af de Arbejdere, som Rationaliseringen gør overtallige.

Hvor dette foreløbig ikke lader sig gøre, skal der ydes Arbejdsløshedsunderstøttelse for et ubegrænset Tidsrum.

Ved Rationaliseringens Gennemførelse skal Arbejdernes Sikkerhed og Sundhed beskyttes i den videst mulige Udstrækning.

Ved Rationaliseringen skal der under Hensyntagen til de almindelige Interesser tilsikres Arbejderne en retfærdig Andel i de gennem Rationaliseringen indvundne Fordele ved følgende Midler: Nedsættelse af Salgspriserne, Forhøjelse af Reallønnen, Forkortelse af Arbejdstiden og Indførelse af Sommerferie.

I Spørgsmaalet om Sommerferie vedtog Forsamlingen at tilslutte sig det af Kongressen i 1929 indtagne Standpunkt, nemlig »Sommerferiespørgsmaalet gøres til et Hovedpunkt ved førstkommende Overenskomstfornyelse«.

A. N.

Aalborg. Ved lokale Forhandlinger er følgende Timelønsforhøjelser sket i Aalborg. Der arbejdes ikke i Akkord paa Støberierne dér i Byen.

Hos A/S J. P. Buaas har 11 Formere og 1 Kærnemager hver faaet 2 Øre mere i Timen.

Paa Smithske Støberier har 6 Formere hver faaet 2 Øre mere i Timen. 4 Formere kunde ingen Lønforhøjelse faa med den Motivering, at hvis de fasthold Kravet om Lønforhøjelse, vilde de blive afskedigede og Arbejdsmænd oplært i deres Sted.

Den Trusel kan vel næppe være fremsat, fordi Arbejdsmændene i saa Tilfælde skulde have større Timeløn end Formerne. Det er nok det modsatte, der er tænkt paa.

Hos Dannesboe & Mørch har 3 Formere og 1 Kærnemager hver faaet 3 Øre mere i Timen og 3 Formere hver 2 Øre. 2 Mand paa dette Værksted fik ingen Lønforhøjelse.

Aarhus — Odder. Støberiforpagter Johs. Petersen, Odder, har købt Danish Machine Company's Støberi i Aabyhøj ved Aarhus, hvilket Støberi har været ude af Virksomhed i en Aarrække.

Medens Forholdet var, at Johs. Petersen mente, at han ganske roligt kunde flytte sine Formere, ligesom Materialet, til Aarhus, og køre videre paa de gamle Betingelser, havde Formerne, og iøvrigt Aarhus Afdeling ogsaa, en anden Opfattelse, idet de naturligvis mente, at Petersen ikke i Aarhus kunde indføre lavere Lønforhold end dem, der fandtes i Byen, thi kunde det lade sig gøre, vilde Eksemplet jo snart smitte.

Paa Foranledning heraf blev der mellem Aarhus Afdelings Bestyrelse og Johs. Petersen indledet en Forhandling, og Enighed om, paa hvilken Maade Flytningen kunde ske med Henblik paa Lønforholdet, syntes at være opnaaet, men pludselig slog Jernstøberen sig i Tøjet. Formentlig turde han ikke staa ved Forhandlingernes Resultat for Jernindustriens Sammenslutning, og der afholdtes den 7. Maj et Mæglingsmøde, hvor Enighed ikke blev opnaaet. Der forhandledes derefter igen lokalt med Johs. Petersen og med det Resultat, at der paa et Timandsmøde den 13. Maj skete Afslutning paa Sagen med følgende Resultat:

Meningen er, at der skal arbejdes i Akkord, men i 14 Dage indtil Forholdene blev i Orden, saaledes at man kan overse disse, skulde 5 Formere arbejde i Timeløn, nemlig 3 à 168 Øre, 1 à 170 Øre og 1 à 173 Øre.

Naturligvis smagte det ikke Fabrikant Petersen rigtigt, da Akkordfortjenesten i Odder havde været ca. 145 Øre pr Time, nu at skulle betale ca. 169 Øre i Timeløn.

3 andre Formere skulde straks arbejde i Akkord, og der blev dernæst nedsat et Udvalg, bestaaende af 2 Formere, der sammen med Fabrikanten skal fastsætte ny Akkordpriser, og endelig skal der, naar man er gaaet helt over til Akkord, optages Forhandlinger om de ansatte Timelønninger.

Den 27. Maj afholdtes der hos A/S Frichs, Aarhus, et Mæglingsmøde paa Krav om Forhøjelse af Akkorderne og de ansatte Timelønninger. Mødet sluttede uden Enighed, men der kom til at foreligge et Tilbud fra Aktieselskabets Side, og Tillidsmanden lovede at forelægge det for Formerne, selv om han ingen Tiltro havde til, at det blev vedtaget. Det blev det heller ikke, og Sagen gaar til Timandsmøde.

Frederiksværk. Hos Firmaet Anker Heegaard afholdtes der den 5. Maj et Mæglingsmøde i Anledning af Strid om Akkordpriserne, Krav om Forhøjelse af Timelønningerne og Krav om Hjælp til Udslagning ved Grydeformeri.

Der opnaaedes ikke Enighed, men inden Timandsmøde vilde være at afholde, skulde man alligevel indenfor en Tidsfrist af 14 Dage forsøge med en ny lokal Forhandling.

Denne lokale Forhandling har bragt Afslutning paa Sagen, og Resultatet kan i Korthed siges at være følgende:

Før Mæglingsmødets Afholdelse var man enedes om Forhøjelse paa 50 forskellige Akkorder med ca. 11 pCt. Denne Ordning traadte i Kraft 1. Maj. Efter Mæglingsmødet enedes man om en Forhøjelse paa 5 pCt. ved X- og Vendemaskiner, tillige Hjælp til Udslagning ved X-Maskinerne, og denne Hjælp vurderes til at være lig $7^1/_2$ pCt. af Fortjenesten og tildeles 8 Formere.

Den samlede Ordning gælder 16 Mand, og den traadte i Kraft den 8. Maj.

Maskinformernes ansatte Timeløn forhøjedes fra 102 til 105 Øre.

Ved en derefter senere stedfunden Forhandling er Sagen for Haandformernes Vedkommende ogsaa gaaet i Orden. En Gruppe Arbejde var krævet forhøjet med 15 pCt., men forhøjedes med 8 pCt. Paa Akkorder, der var krævet henholdsvis 20 og 25 pCt. Forhøjelse paa, enedes man om 15 pCt., og en Del Arbejde blev udskudt til en senere Forhandling. Derimod opnaaedes der ingen Forbedringer ved Grydeformeriet.

Haandformernes ansatte Timelønninger forhøjedes gennemsnitlig med 3 Øre, og de rene Timelønninger paa 142 Øre forhøjedes til 146 Øre.

Glostrup. Paa det derværende Jern- og Metalstøberi afholdtes 26. Maj et Mæglingsmøde.

Forholdet er her, at Arbejdet er inddelt i 3 Grupper, og naar Fortjenesten er opgjort efter de gældende Priser,

afdrages disse Grupper henholdsvis 11, 14 og 15 pCt. Man vilde ud af dette Virvar og krævede Priskuranten renskrevet, hvilket Fabrikanten imidlertid afviste.

Sagen sluttede med, at ny Akkordprisliste med Nettopriser skal være udarbejdet inden 1. November. Efter den Tid beregnes Tillæg for almindeligt Overarbejde i Henhold til Fælles Værkstedsregler, medens den Ekstrabetaling, der ydes ved Overarbejde ved Støbningerne, bibeholdes. Arbejderne skal have udleveret en Kopi af Akkordbøgerne.

København. Paa Ejner Holms Eftf. Jernstøberi er afholdt Mæglingsmøde den 19. Maj.

Et Stykke Arbejde til en Akkordpris af 22 Kr., havde uden Formernes Skyld krummet sig, og der var forlangt fuld Betaling derfor, hvilket Fabrikanten havde modsat sig. Sagen blev afgjort med, at Formeren udbetaltes 20 Kr. 50 Øre.

Hos Firmaet Ludvigsen & Hermann, hvor der ikke arbejdes i Akkord, er ved lokal Forhandling opnaaet en samlet Timelønsforhøjelse paa 16 Øre at fordele til 8 Mand.

Odense. I Fortsættelse af Meddelelserne i sidste Fagblad fra Odense Afdeling skal om A/S Brandt & Co. meddeles:

Hjemkommet fra Timandsmøde den 13. Maj, hvilket ikke havde bragt Afslutning, forlangte Formerne at arbejde i Timeløn, og samtidig blev Strejkevarslet afgivet. Nu har Sammenslutningen fundet ud af, at disse Strejkevarsler er ulovlige, og man har klaget til Den faste Voldgiftsret derover, og samtidig kræver man Erstatning for den i forrige Fagblad omtalte uvarslede Arbejdsstandsning paa 5 Dage.

Sagerne blev behandlede under Hovedorganisationernes Medvirken den 31. Maj, men uden Resultat, og Spørgsmaalet har derefter været til forberedende Møde i Den faste Voldgiftsret den 11. Juni, hvor ingen Forligsmuligheder var tilstede, og den følgende Dag, den 12. Juni, fandt der Procedure Sted. Paa det Tidspunkt, da disse Linier skrives, er der ikke faldet Kendelse endnu, og vi skal vende tilbage til Sagen i næste Nummer af Fagbladet.

Sorø. Foranlediget ved, at Akkordfortjenesten er i fortsat Dalen hos Firmaet Lunge & Søn, begrundet i, at man forandrer Arbejdsforholdet, krævede de derværende Medlemmer at komme til at arbejde i Timeløn, motiveret med, at Firmaet ikke overholder de Arbejdsbetingelser, hvorunder Akkord er indgaaet. Mæglingsmøde afholdtes den 14. Juni.

Da Enighed ikke kunde opnaas, gaar Sagen til Timandsmøde.

Smede og Maskinarbejdere.

Observer! Da vi i Odense Afdeling gentagne Gange har været udsat for, at Medlemmer har taget Arbejde uden at have henvendt sig paa Kontoret, finder vi Anledning til at erindre om vore Regler for Arbejdsanvisning og Kontrol, § 2. Saafremt denne Paragraf ikke bliver overholdt, vil fremtidige Tilfælde blive behandlet efter samme Reglers § 6.

P. A. V.
I. Vilh. Werner.

Lønforhøjelser. Hos Fabrikant Povl Møller, Borup, har 8 Mand faaet hver 5 Øre. Lønforhøjelsen opnaaedes ved en Forhandling mellem Fabrikanten og en Repræsentant for Forbundet.

Hos Jernbjælkelagrene i København er der, efter at der den 28. April var afholdt Mægling, opnaaet følgende Forhøjelser:

Hos Sofus Bærentzen har 4 Mand faaet Ugelønnen forhøjet fra Kr. 77,00 til Kr. 78,50 og 4 Mand fra Kr. 72,00 til Kr. 74,50.

Hos Lemvigh Müller & Munck har 9 Mand faaet Forhøjelse fra Kr. 74,25 til Kr. 76,75.

Hos Rahr & Co. har 2 Mand faaet Lønnen forhøjet fra Kr. 72,00 til Kr. 74,50.

Hos Oluf Rønberg har 1 Mand faaet forhøjet Ugelønnen fra Kr. 72,00 til Kr. 74,50 og 2 Mand fra Kr. 70,00 til Kr. 73,00.

Paa Dansk Karosserifabrik, København, har 11 Mand ved Forbundets Mellemkomst faaet Lønningerne forhøjet med 4 Øre. Disse steg derved fra 169,1 til 173,1 Øre gennemsnitlig.

To af vore Medlemmer, der er beskæftiget for Den grønlandske Handel, har faaet deres Løn forhøjet med 15 Øre til 178 Øre.

Hos Smedemester Jørgen Hansen, Esbjerg, har 2 Mand faaet hver 15 Øres Tillæg og 2 Mand hver 5 Øre.

Paa Gasværket i Hobro har 1 Mand faaet 5 Øres Tillæg, hvorefter Lønnen er 140 Øre pr. Time, og 2 Mand paa De danske Spritfabrikker har faaet Lønnen hævet fra 149 og 144 Øre til 156 og 151 Øre.

Hos Maskinfabrikant Ørum-Hansen, Køge, har 1 Mand faaet 6 Øre i Lønforhøjelse og 6 Mand hver 5 Øre, og desuden har 2 Mand faaet Tilsagn om Akkordforhøjelse.

Hos Automobilforhandler T. M. Jensen, Ringsted, har 3 Mand faaet Lønnen forhøjet fra 105 til 120 Øre og 2 Mand fra 105 til 110 Øre. En Udlærling faar 1 Kr. i Timen.

Paa Maglekilde Maskinfabrik i Roskilde har 12 Mand faaet 44 Øre til Fordeling, hvorved Lønningerne steg fra 116,8 til 120,5 Øre gennemsnitlig.

Overenskomster. Under 9. Maj er der sluttet Overenskomst mellem Forbundet og Hammerens Granitværk, Bornholm, vedrørende Løn- og Arbejdsforholdene for de ved Værket beskæftigede Smede. I Forbindelse hermed opnaaedes et Tillæg til Lønnen for 12 Mand af 6 Øre pr. Mand og Time.

Den 9. Maj er Københavns Afdeling 11 enedes med Det danske Petroleums-Aktieselskab om en Tilføjelse til den gældende Overenskomst. I Henhold hertil udlignes alt Overarbejde med normal Arbejdstid, dog for Rejsemontører og Montører paa Udearbejde kun, hvad der er udover 6 Timer pr. Uge. Fortjenesten ligger paa 194 Øre pr. Time.

Mellem Amagerbanen og Københavns Afdeling 11 er sluttet ny Overenskomst, omfattende 4 Mand og gældende til 1. April 1932. Timelønnen er blevet forhøjet med 3 Øre, og den Aftale, som gælder med Sammenslutningen vedrørende forskudt Arbejdstid, er ogsaa blevet gældende her, ligesom Sygeforsikringen er forbedret.

Med Firmaet Petersen & Albeck, København, har Københavns Afdeling 11 ligeledes indgaaet Overenskomst, gældende til 1. April 1932. Overenskomsten omfatter 12 Mand og betyder visse Forbedringer i Løn- og Arbejdsforholdene, saaledes en Forhøjelse af 2 Øre paa Akkordafsavnet, en Bestemmelse om, at saafremt indtrædende Vejrforhold nødvendiggør Standsning af Arbejdet, skal Kranførere og Reparatører ikke hjemsendes den Dag Standsningen indtræffer, Betaling af en

Varskotime, saafremt Overarbejde ikke er varslet inden Kl. 12 Middag, samt en Bestemmelse om, at Overarbejde ikke kan kræves udført i over 30 Timer pr. Maaned pr. Mand. Endvidere er der i Overenskomsten indføjet en Paragraf om, at Tillidsmanden ydes den samme Anerkendelse, som er nedlagt i Arbejdsmændenes Overenskomst.

Overenskomsterne mellem Bryggeriforeningen, omfattende De forenede Bryggerier og Carlsberg Bryggerierne, og Københavns Afdeling 11 er forlængede til 1. Maj 1933 med en Del Ændringer. Ugelønnen er forhøjet med 3 Kr. Smudstillægget er fastsat til Kr. 1,50 pr. Mand pr. Uge, herfra dog undtaget Drejerne, der har 15 og 12 Øre pr. Time ekstra, og de faste Automekanikere, der har Kr. 4,70 pr. Uge. Dagpengene i Sygdomstilfælde er forhøjet fra Kr. 4,50 til Kr. 4,90.

Betaling for forskudt Arbejdstid er fastlagt saaledes, at der ydes 100 pCt. i Tillæg før Kl. 6 Morgen og 50 pCt. i Tillæg fra Kl. 6—7 Morgen, hvis den normale Arbejdstid er Kl. 7. For Forskydninger efter normal Arbejdstids Ophør betales Overtidsbetaling, og for Overtidsbetalingens Vedkommende er 25 pCt.-Timen strøget.

I en Særaftale er indført Regler for Skiftehold, der skal varsles med 24 Timer, i modsat Fald betales 50 pCt. i Tillæg, indtil Varslet er lovligt. Overarbejde udover 4 Timer pr. Uge pr. Mand udlignes i Dagtid efter Aftale med Vedkommende, eventuelt Tillidsmanden. For Udemontørerne gælder dog Udligningen først efter 8 Timers Overarbejde.

1. Maj er Fridag fra Kl. 12 med Dagløn, og skal en enkelt Mand arbejde, betales 100 pCt. i Tillæg efter Kl. 12.

Samtidig har Bryggeriforeningen givet Tilsagn om, at de af vort Forbunds Medlemmer, der beskæftiges paa Provinsbryggerier, aflønnes efter følgende Skala:

Gruppe II (Aalborg, Horsens, Helsingør, Kolding, Odense, Randers og Vejle) Kr. 81,50.

Gruppe III a (Viborg, Svendborg og Nykøbing F.) Kr. 79,00.

Gruppe III b (Kalundborg, Slagelse, Nyborg, Assens, Hobro, Nørresundby, Hjørring, Thisted, Silkeborg og Næstved) Kr. 77,00.

Aarhus er udenfor denne Gruppering.

Med Bryggeriet »Stjernen« har Afdeling 11 truffet ny Overenskomst, der giver vore Medlemmer samme Tillæg og Forhøjelser som paa de ovennævnte Bryggerier.

Mellem Odense Afdeling og A/S Wittenborgs Automatfabrik er der den 25. Marts indgaaet ny Overenskomst, efter at den tidligere Overenskomst af Firmaet var opsagt til Udløb 1. Februar. Firmaet havde stillet vidtgaaende Krav om Reduktioner paa Akkorderne, hvad det ikke fik gennemført, idet Arbejderne kun er gaaet med til at regulere enkelte Akkorder i nedadgaaende Retning. Iøvrigt forhøjedes Minimallønnen fra 100 til 110 Øre, og Akkordafsavnstillægget ordnes ved fri Forhandling, ligesom der i Overenskomsten er indføjet en Bestemmelse, som tager Sigte paa at forhindre Firmaet i at sætte Arbejdsmænd og Arbejdsdrenge til Smedenes Arbejde.

Mæglingsmøder. Ved et Mæglingsmøde paa Aalborg Skibsværft den 1. November 1929 behandledes Strid om den opsagte Nitterpriskurant, som henvistes til lokal Forhandling. Efter Forhandlinger mellem Nitternes Klub og Aalborg Skibsværft er der nu opnaaet Enighed om Priskurantens Forlængelse med forskellige Tillæg og Ændringer.

Den 16. April 1930 er der afholdt Mægling paa A/S Nakskov Skibsværft i Anledning af Klage fra Værftet over en den 8. Februar iværksat ulovlig Strejke samt Krav om Erstatning herfor og Krav fra Arbejdernes Side om Erstatning for tabt Arbejdstid for 8 Maskinarbejdere, der var blevet hjemsendt ved Arbejdstidens Begyndelse. — Begge Spørgsmaal diskuteredes og sluttedes med de faldne Udtalelser.

I Anledning af Strid om Betalingen af Vejpenge afholdtes Mægling den 22. Maj hos Firmaet David Unmack, Østbanegade 3, København. Firmaet indgik paa at efterbetale det forlangte Beløb, nemlig Betaling efter 131 Øre pr. Time og ikke efter 92 Øre.

Den 30. Maj afholdtes Mægling hos Firmaet H. P. Larsen, Frederik den 7.s Gade, København, paa Klage over, at Firmaet havde tilbageholdt en afgaaet Arbejders Løn, samt Klage fra Sammenslutningen over, at Forbundet havde forhindret en Smeder i at arbejde hos dette Firma. Firmaet betalte 30 Kr. kontant til fuld Afgørelse af førstnævnte Spørgsmaal, og Forbundets Repræsentanter erklærede ikke at ville lægge Firmaet Hindringer i Vejen for at faa fornøden Arbejdskraft.

Ved en Mægling paa Helsingør Skibsværft den 6. Juni vistes en Strid om Betalingen for Nittearbejdet paa en 8000 Tons Nybygning tilbage til lokal Forhandling, og der er derved opnaaet Enighed om saadanne Priser, at det betyder et Tillæg af ca. 15 pCt.

Timandsmøder. Den 23. Maj er der afholdt Timandsmøde, hvor følgende Sager behandledes:

1) Klage fra A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, over Klubbeslutning og Udligning af al Overarbejdstid udover 6 Timer pr. Uge ved tilsvarende Forsømmelse i den normale Arbejdstid. — Enighed opnaaedes ikke, og Sammenslutningens Repræsentanter forbeholdt sig deres Stilling.

2) Strid hos A/S C. M. Hess' Fabrikker, Vejle, (Fabrik B) om Akkordpriser og Klage over, at Firmaet anvender Arbejdsmænd ved Samling af Cozy-Ovne. — Sagen henvistes til fornyet lokal Forhandling, men da der ikke derved er opnaaet Enighed, skal der optages ny Forhandling, hvori skal deltage en Repræsentant fra hver af Organisationerne, og Parterne har erklæret sig villige til at akceptere den Afgørelse, som Organisationernes Repræsentanter maatte træffe.

3) Lønkrav overfor A/S »Selandia«, Roskilde. — Man enedes om at forhøje Timelønningerne med ialt 55 Øre at fordele efter Firmaets Skøn, og Direktøren gav Tilsagn om at ville give Arbejdet i Akkord i saa stor Udstrækning som muligt.

Den 7. Juni er der atter afholdt Timandsmøde til Behandling af en Sag, nemlig Klage fra A/S Burmeister & Wain over, at Smedene og Maskinarbejderne i de nye Maskinværksteder i Sydhavnen nægter at respektere et af Firmaet udstedt Forbud mod Tobaksrygning i Værkstederne. Firmaet hævdede, at de af dette og af Assurandørerne anbragte Opslag maatte respekteres, hvorefter Forbundets Repræsentanter erklærede sig villige til at rette en fornyet Henvendelse til de paagældende Medlemmer om at respektere Forbudet, hvor der er Brandfare til Stede.

Ved Forhandling med Karosserifabrikant A. Andreasen, Sorø, er der truffet Aftale om at indskrænke Overarbejde mest muligt, og at der efter 20. Juni betales Overtidsbetaling i Overensstemmelse med de indenfor Jernindustrien gældende Regler, hvad ikke tidligere har været Tilfældet. Ligeledes enedes man om, at der skal forhandles om Fastsættelse af faste Akkordpriser paa alt gangbart Arbejde.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. Knudsens Automobilværksted, Herning.
4. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
5. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
6. Mekaniker Nielsen, Rødby.
7. Schultz & Larsen, Otterup.
8. Jørgensen & Søn, Kolding.
9. Brdr. Christensen, Viborg.
10. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
11. A. C. Rosenberg, Thisted.
12. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.

Blokaden overfor samtlige Telefonselskaber fortsættes uforandret, da Centralorganisationen for Telefonstanden i Danmark stadig ikke har opnaaet en Ordning af Overenskomstforholdene.

Stiftelsesfester i Dansk Former- og Støberiarbejderforbund.

40 Aars Stiftelsesfest i Nykøbing, Jylland.

Den 26. Maj 1890 er Afdelingen i Nykøbing, Jylland stiftet, og ved en Festlighed, som afholdtes den 24. Maj, fejredes Jubilæet i Arbejdernes Forsamlingsbygning.

Ved Bordet præsiderede Afdelingens Formand, og Forbundets Formand, der var indbudt, men blev forhindret, maatte erstattes af det derværende Hovedbestyrelsesmedlem, Martin Back, der holdt den egentlige Festtale, omhandlende Fagforeningens og Forbundets Arbejde. For Fællesorganisationen var Væver Wendelin fremmødt med Hilsen og Lykønskning. Endvidere var nogle gamle Medlemmer, der ikke længere arbejder ved Faget, indbudt.

Alt i alt maatte Festen siges at være særdeles vellykket, og den sluttede først, da Solen begyndte at komme paa Himlen.

Foruden nogle lokale Telegrammer indløb der Lykønskningstelegrammer fra følgende af Forbundets Afdelinger: Aalborg, Aarhus, Esbjerg, Fredericia, Frederikshavn, Holstebro, København, Randers og Vejle.

35 Aars Stiftelsesfest i Esbjerg.

Lørdag den 31. Maj, Kl. 7, afholdt Esbjerg Afdeling sin 35-aarige Stiftelsesfest. Den egentlige Stiftelsesdag er 1. Juli. Festen holdtes i Hotel »Spangsberg«, i meget smukke, nymonterede Lokaler, og fik et overordentligt smukt Forløb. Da Deltagerne, næsten alle Afdelingens Medlemmer med Damer, var gaaet til Bords, bød Formanden, A. C. Andersen, Velkommen til de mødte og til Hovedbestyrelsens Repræsentant, Hovedkasserer Ludv. Christensen, idet han samtidig udtalte nogle smukke Mindeord for de gamle Pionerer, der i sin Tid stiftede Afdelingen og trak det svære Læs i de første Aar.

Festtalen holdtes af Ludv. Christensen, der efter at have takket for Indbydelsen og bragt Hilsen og Lykønskning fra Hovedbestyrelsen, talte om Fagbevægelsens Nytte og Opgaver i Fortid, Nutid og Fremtid og navnlig til Slut lagde den unge Slægt paa Sinde, at den maa sørge for sin Dygtiggørelse, hvis den skal kunne løse de Opgaver, Fremtiden kræver, at den skal gennemføre.

Ved Bordet talte endvidere Kasserer Lauritsen for det gode solidariske Kammeratskab, ligesom flere andre af Medlemmerne talte. Efter Bordet tilbragte Selskabet adskillige behagelige Timer ved et lystigt Bal og et Glas. Alt i alt en meget smuk Fest, Afdelingen til Ære og for Deltagerne et smukt Minde.

35 Aars Stiftelsesfest i Rønne.

Lørdag den 31. Maj fejrede Formerne i Rønne deres 35-aarige faglige Stiftelsesfest ved en Fest, som afholdtes paa Traktørstedet »Fredensborg«.

Efter Fotografering af Festdeltagerne samledes man Kl. 7 ved det festligt dækkede Bord, hvor Formanden for Afdelingen, Karl Petersen, bød Velkommen, særligt til Gæsterne, 2 ældre Kolleger, Fællesorganisationens Formand, Vald. Mogensen, og Medlem af Forbundets Forretningsudvalg, Herm. Hansen, og iøvrigt til Medlemmerne med deres Damer. Ved Bordet bragte Herm. Hansen en Hilsen fra Forbundet, lykønskede Afdelingen og talte om Fagbevægelsens Betydning.

Vald. Mogensen talte om Formerne som gode Medlemmer af Fællesorganisationen og overrakte Afdelingen en Sølvdirigentklokke fra denne. Flere havde derefter Ordet, deriblandt de to ældre Kolleger, som talte om Forholdene paa Værkstederne i deres Ungdom, hvilket fuldtud fastslog Sammenholdets og Organisationens Betydning. Imellem Talerne sang man Formernes Honnørmarch og en af Karl Petersen forfattet Sang med et Hip til de forskellige Medlemmer, hvilken gjorde stor Lykke. Dansen tog derefter sin Begyndelse, og da Kaffen senere blev serveret, var Feststemningen rigtig til Stede. Der blev talt og sunget for Damerne, og saa godt som alle gav sit Bidrag til Underholdningen, ikke mindst de to ældre, Johan Nielsen og Johan Michelsen. Ballet fortsattes, og Kl. 4 sluttedes Festen med Leveraab for Afdeling og Forbund.

Lykønskningstelegrammer var sendt fra Afdelingerne i Helsingør, Odense, Aarhus, Slagelse, Nykøbing F. og København samt fra et tidligere Medlem, Carl Wallin.

H. H.

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
581	Andreasen, Jens Chr. R.	Viborg	8. 7.05	Kbhvn. Afd.	15.10.24	Kbhvn. Afd. 15	7. 9.29
10325	Bach, Laur. P. Bistrup	Aarhus	21. 4.00	Aarhus	14. 1.30	Aarhus	8. 2.30
9003	Balck, Jarl Charles R.	Grenaa	25. 7.08	Horsens	17 2.28	Helsingør	8. 3.30
14799	Blanke, Poul Carl A.	Frederiksberg	9. 2.08	Kbhvn. Afd.	22. 4.27	Kbhvn. Afd. 11	25. 1.30
23651	Blücker, Poul E. S. Bille	København	4. 5.06	„ „	22. 6.25	„ „ 2	1. 3.30
8851	Brasse, Hugo	Rotthausen	2. 9.85	Gelsenkirchen	7. 3.09	„ „ 12	22. 2.30
30042	Breckwoldt, Holger N.	København	26. 6.00	Kbhvn. Afd.	5.10.29	„ „ 12	8. 2.30
24924	Christensen, Christian C.	Nørbæk	17. 3.02	Randers	12. 3.25	Randers	12. 5.28
12832	— Knud R.	Helsingør	19. 8.93	Kbhvn. Afd.	7. 6.24	Kbhvn. Afd. 9	1. 3.30
37814	— Valdemar M.	Viby, Jylland	28. 7.04	Aarhus	12. 2.24	Aarhus	1. 3.30
26822	Caltoft, Hans Jessen	Tønder	31. 1.03	Kbhvn. Afd.	13.12.29	Kbhvn. Afd. 17	22. 2.30
27993	Carlsen, Carlo P.	Aarhus	15.11 07	Aarhus	8. 1.29	Aarhus	21.12.29
18744	Clausen, Ejvind Riis	Voer Ladegaard	28. 6.04	Kbhvn. Afd.	19. 1.30	Kbhvn. Afd. 13	8. 2.30
25034	— Robert H.	København	7. 1.99	D. Arbm. Forb.	3. 9.27	„ „ 5	8. 2.30
27334	Conradsen, Carl Chr.	Thorup	16.11.08	Frederiksværk	30. 3.28	Frederiksværk	18. 5.29
12728	Eliasen, Ernst.	København	13. 3.03	Kbhvn. Afd.	18.12.26	Kbhvn. Afd. 9	1. 3.30
11624	Eriksen, Niels Peter	Ø. Hornum	18. 1.06	Randers	9. 7.28	Randers	27. 7.29
21575	Hansen, Svend Aage	Nakskov	18. 5.05	Nakskov	25 10 24	Nakskov	9.11.29
16623	Hein, Aage Helge	København	31. 1.97	Kbhvn. Afd.	27. 8.27	Kbhvn. Afd. 12	15. 3.30
4994	Henningsen, Ansgar	Randers	22. 2.95	„ „	3.12.25	„ „ 11	15. 2.30
7181	Hertz, Rudolf J.	Nakskov	9.12.06	Nakskov	7.11.26	Nakskov	14. 9.29
26776	Hjortholm, Poul E.	Frederiksberg	28. 5.94	Kbhvn. Afd.	15. 7.29	Kbhvn. Afd. 12	28. 9.29
26148	Jensen, Algot Sv. Aa.	København	5. 9.03	„ „	28.12.28	„ „ 2	15. 2.30
21765	— Eigil Thv.	Randers	23. 6.09	Randers	10.11.28	Aarhus	15. 2.30
27727	— Hjalmar E.	København	13. 5.95	Kbhvn. Afd. 5	12.10.14	Nakskov	18. 1.30
24229	— Niels Brodersen	Uge pr. Tinglev	31. 1.97	Randers	4. 8.29	Randers	12.10.29
36769	— Niels Chr.	Odense	12.10.76	Kbhvn. Afd.	18.10.29	Kbhvn. Afd. 4	8. 2.30
14622	— Sofus Peter	Helsingør	27. 2.91	„ „ 2	17. 4.09	Nakskov	22. 2.30
17970	Jørgensen, Carl J. M.	Aarhus	18.10.85	Aarhus	21. 5.10	Aarhus	2.11.29
8983	Iversen, Henning L.	København	26. 2.08	Kbhvn. Afd.	9. 7.26	Frederiksværk	6. 4.29
945	Jacobsen, Otto Sofus	—	15.12.05	„ „	14. 9.25	Kbhvn. Afd. 15	8. 2.30
24446	Johansen, Harald	Holeby	7. 5.93	Nakskov	25. 8.29	Nakskov	8. 2.30
9321	Knudsen, Hjalmar	København	13. 9.95	Kbhvn. Afd.	14.11.23	Kbhvn. Afd. 11	15. 2.30
2798	— Peter Brandstrup	Aarhus	17. 2.97	Aarhus	28. 7.28	Aarhus	1. 3.30
5170	Kock, Johannes	København	14. 7.02	Kbhvn. Afd.	25. 6.21	Kbhvn. Afd. 17	8. 2.30
28500	Kunst, Henrik Chr.	Oreby pr. Saxkøbing	19. 8.75	Aarhus	13. 4.29	Aarhus	1. 2.30
21695	Larsen, Emanuel	Maribo	10. 4.91	Nakskov	10. 3.29	Nakskov	30.11.29
14060	— Hjalmar E.	København	8. 5.09	Horsens	9.11.29	Horsens	1. 2.30
2485	Lorentzen, Wolfgang	Viborg	17. 4.71	Kbhvn. Afd.	20.11.25	Kbhvn. Afd. 12	22. 2.30
12403	Madsen, Einer A. Olsen	København	8.12.98	„ „	19. 4.29	„ „ 2	1. 3.30
20903	— Kai A. Hauge.	Alderslyst	6. 6.08	D. Elektr. Forb.	1.10.27	Aarhus	4. 1.30
10921	Mau, Johs. Henriksen	Nakskov	22. 3.79	Nakskov	5.11.98	Nakskov	7. 7.28
28451	Mortensen, Harald E.	Karlsgave	9. 9.05	Frederiksværk	9. 6.28	Frederiksværk	28. 9.29
37481	Møller, Ehlert M.	Øsby	25.12.04	Haderslev	1. 3.24	Haderslev	20. 7.29
28501	Nielsen, Erling O.	Aarhus	12. 5.09	Aarhus	16. 4.29	Aarhus	3 8.29
17571	— Peter V.	Frederikshavn	23. 8.07	Frederikshavn	2.11.26	Nakskov	9.11.29
18692	Nødtvedt, Bertel	Brønnøg., Norge	12.11.84	Kbhvn. Afd.	19. 1.30	Kbhvn. Afd. 12	8. 2.30
19914	Petersen, Bendt Chr.	Odense	2.11.08	Nyborg	11. 2.28	Nyborg	14.12.29
14254	— Carl G.	Kolding	20.11.00	Kolding	1.11.20	Kolding	24. 8.29
11134	— Ernst A.	København	18. 1.01	Kbhvn. Afd.	25.11.20	Kbhvn. Afd. 2	8. 2.30
14876	— Kaj Orla	—	20.10.01	„ „	2.11.28	„ „ 12	1. 3.30
24801	— Peter	Øster Tørslev	27.11.80	Aarhus	18. 5.29	Aarhus	24. 8.29
12958	— Peter Chr.	Horsens	13. 4.92	Kbhvn. Afd.	12. 1.27	Kbhvn. Afd. 6	1. 3.30
10	— Svend Vilh.	Frederiksberg	7. 2 91	„ „	14. 9.27	„ „ 12	1. 3.30
9243	Rasmussen, Kai Aage	København	23. 2.04	„ „	12. 7.26	Centralafd.	25. 1.30
19093	Riisgaard, Jens Chr.	Aarsted	28.11.01	Rønne	16. 1.21	Aarhus	15. 2.30
18383	Rode, Carl Johs.	Frederiksberg	18. 9.08	Kbhvn. Afd.	10.10.27	Kbhvn. Afd. 14	22. 2.30
10311	Sørensen, Carl Chr.	Vejlby	12. 9.84	Aarhus	26. 3.27	Aarhus	11. 1.30
31271	Simonsen, Bruno R.	København	8. 5.09	Kbhvn. Afd.	14. 2.30	Kbhvn. Afd. 13	15. 2.30
4779	Sonne, Emanuel	Dronningborg	7.11.08	Randers	8.11.26	Randers	7.12.29

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
14262	Staub, Hans	Vejstrup	28. 6.07	Kolding	7.11.26	Kolding	4. 1.30
30401	Svendsen, Aksel	Aarhus	23. 5.99	Aarhus	6.11.18	Aarhus	11. 1.30
4152	Zorn, Simon C. Gyldenløve	—	9.12.05	—	1. 9.25	—	17. 8.29
	Specialarbejderforbundet.						
48300	Larsen, Niels Peter....	Utterslev	8. 2.88	Nakskov	15. 2.30	Nakskov	1. 3.30

Oplysnings- og Studiekredsarbejdet i København.

I Vinterhalvaaret 1929—30 har der været en Del Studiekredse i Gang i Afdelingerne 7, 9, 11, 12, 13, 17 og 18, og der foreligger nu Beretninger om, hvilke Emner man har behandlet, og hvor mange Deltagere der har været.

Emnerne har været følgende: Fagforeningskundskab, Samfundslære, Socialdemokratiets Historie, Bedriftsraad og Socialisering, Bedriftsøkonomi og Regnskabskritik, Social Skønlitteratur, Socialismens og Klassekampens Historie samt Dansk og Regning. Ialt 17 Studiekredse med tilsammen 284 Deltagere. Som Ledere har en Del af vore egne Kolleger medvirket, og desuden forskellige Partifæller, Ingeniører, Jurister og Lærere, der trods deres optagne Tid med Velvilje har stillet sig til Disposition.

Et Fællesudtryk fra alle Kredse, saavel Deltagere som Lærere, er Tilfredshed med Vinterens Arbejde, og man udtalte alle Haabet om større og større Indsats paa disse Omraader.

Udover dette af Afdelingerne selv arrangerede er der i Vinter oprettet et Fællesudvalg: »*Centralafdelingens Fællesudvalg for Oplysningsarbejdet*«. Dette Udvalg, der bestaar af en Repræsentant for hver af de Afdelinger, der har optaget Studiekredsarbejdet, blev dannet i November 1929, og har allerede arrangeret 3 store Fællesmøder med gode Foredrag for alle Studiekredsenes Deltagere, og det er Udvalgets Ønske, at alle københavnske Afdelinger i de kommende Maaneder tager Oplysningsarbejdet op i Bestyrelserne og vælger 1 Repræsentant til Udvalget. Afdelingerne faar derved al den Støtte og de Oplysninger, der kan gives, for at faa etableret Studiekredse til næste Vinter. Med Hensyn til Fællesmøderne, som vi ogsaa i Fremtiden agter at afholde, indbydes Bestyrelserne for alle Afdelingerne, bl. a. for derved at vække Interesse for Oplysningsarbejdet. Udgifterne ved disse Fællesmøder afholdes af Centralafdelingen.

Det er Udvalgets Ønske med disse Par Linier dels at meddele sidste Aars Resultat, dels at agitere for det kommende Aar. I Erindring om den gamle Devise: »Kundskab er Magt«, anmoder vi Afdelingerne om at tage Spørgsmaalet op, idet Udvalget stiller sig til Disposition.

Henvendelse sker til Undertegnede.

S. A. Svendsen,
p. T. Udvalgets Formand.

Den internationale Højskole i Helsingør.

Fagskole for Haandværkere.

Den internationale Højskole i Helsingør, som i Aarenes Løb har været besøgt af over fire Hundrede Haandværkere, har ved Siden af sin Undervisning i Sprog, sociale Fag og Litteratur oprettet en Fagskole for Haandværkere. Under Ledelse af Ingeniør H. Einfeldt kan de Elever, der ønsker det, faa 12 Timers ugentlig Undervisning i Fagtegning for Maskinarbejdere, moderne Arbejdsmetoder, Maskiner og Værktøj, Bedrifts-Økonomi og teknisk Virksomhedsledelse. For Møbelsnedkere, Bygningshaandværkere, Typografer og Bogbindere er der Undervisning i Fagtegning, Kalkulation, Opmaaling og Materiallære ved Arkitekt W. Einfeldt.

Højskolen er statsanerkendt, og der kan søges Amtsunderstøttelse til dens almindelige Højskolekursus. Ansøgninger om Amtsunderstøttelse til Vinterskolen (3. November — 30. Marts) indgives inden 1. Juli, i København en Maaned senere. Ansøgningsskemaer faas paa Kommunekontoret, i København i Magistratens første Afdeling. De indgives til Skoleraadet, i Byerne til Kommunekontoret (og i København til Magistratens første Afdeling) i den Kommune, hvor Ansøgerens Forældre er bosiddende.

Til Undervisning paa Haandværkerafdelingen kan Understøttelse søges inden 1. August gennem Handelsministeriet. Blanketter faas ved Henvendelse til Forstander P. Manniche, Helsingør. Arbejdsløse kan søge Understøttelse til Skolens Vinterkursus gennem Arbejdsdirektoratet. Denne Understøttelse udgør sædvanligvis

det samme som den ordinære Arbejdsløshedsunderstøttelse for saadanne, der er Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløshedskasser, dog ikke over tre Kroner pr. Dag.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Jærn- og Metalsliberforbund.

Tabt Bog.

Medlemsbog Nr. 46067 for Willy Anton Ejlsborg er bortkommen og gøres herved ugyldig.
Der var sidst betalt for Uge 8.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.
Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige

Nr. 16504	Berg,	Hans Carl R. E.	(Kbhvn. Afd.)
- 30000	Brandt,	Christian Godtfred	(—)
- 12699	Christensen,	Poul Alfred	(—)
- 11352	Herbøll,	Einer T.	(—)
- 23452	Holst,	Helmuth P.	(—)
- 30842	Jensen,	Jens Sigfred	(—)
- 13389	Jakobsen,	Ingvard Marinus	(—)
- 26762	Mølgaard,	Arne Viktor Emanuel	(—)
- 15479	Petersen,	Frithjof S. S.	(—)
- 279	Strømberg,	Henrik Peter	(—)
- 14349	Tock,	Viktor	(—)
- 7558	Wahlstrøm,	Carlo	(—)
- 158	Villadsen,	Magnus Niels	(—)
- 29862	Møller,	Hans Gustav	(Ringsted Afd.)

Medlemmerne Nr. 13428, Eugen Nielsen, og Nr. 20543, Hans Jørgen Olsen, har atter fundet deres Bøger.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 23223 Petersen, Albert William
- 15457 Schmidt, Erhard

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 2289	Jørgensen,	Carl Martin	14. 2.20
- 20675	Lund,	Marinus Peter Hansen	29. 3.19
- 16009	Olsen,	Theodor	29. 3.19

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 1298	Ahl,	August Chr.	12. 6.26
- 31913	Bredsgaard,	Johannes	31. 5.24
- 19727	Bækmark,	Hans Overgaard	9.10.26
- 38439	Christiansen,	Ejner	30. 7.27
- 32755	Dick,	Janus Theodor	18. 9.20
- 36523	Ditzel,	Knud	1. 9.23
- 1297	Frederiksen,	Arthur	8.10.21
- 17556	Hansen,	Carl Martin	31.12.21
- 38815	—	Niels Chr. A. Ø.	21. 3.25
- 25522	Jensen,	Dankert H. A.	28. 9.29
- 24774	Ising,	Peter Andresen	28. 4.28
- 16887	Jess,	Svend Aage	24.11.28
- 38534	Kjær,	Aksel	26 3.27
- 13474	Kobbel,	Sven Richard	29. 9.28
- 23743	Larsen,	Alexander S.	18. 1.30
- 32031	—	Chr.	8. 8.25
- 39402	—	Harry Sofus	27. 9.24
- 18380	Leidecker,	Johan Fr. G.	18. 1.30
- 30010	Nielsen,	Chr. Laurits	16. 5.25
- 5211	—	Edv. Jens Emil	18.10.24
- 13406	—	Leif	7.12.29
- 23223	Petersen,	Albert William	11. 1.30
- 3756	—	Peter Laurits	8. 6.29
- 12754	Poulsen,	Julius	11. 4.25
- 32131	Runde,	Ansgar V. C.	11. 7.25
- 5339	Sørensen,	Holger	10. 3.28
- 36160	—	Søren Johs.	28.12.29
- 15457	Schmidt,	Erhard	11. 1.30
- 18505	Toudal,	Frederik Ferdn.	13. 5.22

Rettelser

til Adressefortegnelsen for Maj over Tillidsmænd.

Dansk Metaltrykkerforbund.

Formænd.

København: Helge Bjerring, Webersgade 9, 5., Ø.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Formænd.

Frederikshavn: Maskinarbejder Sofus Jensen, Solbakken.

Kasserere.

Esbjerg: Maskinarbejder J. Lauridsen, Kirkegade 66. Hverdage 6½—7½.
Frederikshavn: Maskinarbejder Dam Sørensen, Emilievej 8. Hverdage 6½—7½.
Hjørring: E. Th. Nielsen, Klokagervej 14. Hverdage 12—1.
Rødby Havn: Kassereren er flyttet til Sylthomsgade 7.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.
Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

ARBEJDERBEVÆGELSENS
ARKIV
INGRNS ALLÉ 12

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 9 JULI 1930 16. Aarg.

Fagforeningerne og Socialismen.

Fagbevægelsen er et Udslag af den dybe sociale Omvæltning, der fandt Sted i det 19. Aarhundrede samtidig med, at Storindustrien opstod, og er en Følge af Arbejderklassens Fremvækst med det stadig mere skarpe Skel mellem Købere og Sælgere af Arbejdskraften. For Storindustriens Opkomst var en faglig Arbejderorganisation utænkelig, thi der fandtes ingen industriel Arbejderklasse i den Forstand, som vi nu kender den. Ganske vist var der Haandværkssvende, der arbejdede i Mesterens Tjeneste, og hvis Løn for en Del var Kost og Logi, men Haandværkssvenden var indstillet paa engang at skulle træde ind i Mestrenes Række, og var han duelig og paapasselig, var der Sandsynlighed for, at han kom til at sidde som Herre i sin egen Bedrift.

Under disse den gamle Laugstids Forhold havde Svendene ingen særlig Klasseinteresse; de Foreninger, som de nu og da sluttede sig sammen i, var ikke Kamporganisationer, og hvor Strejke forekom, var det mere Udslag af en øjeblikkelig Stemning, end det var vel forberedt, bevidst og alvorlig Kamp for en Forbedring af Arbejdsforholdet. Egentlig maatte Svendene selv være imod, at der gennem Arbejdskampe opnaaedes en højere Løn, thi Svenden maatte paaregne en skønne Dag selv som Mester at skulle udrede denne Merbetaling. I Virkeligheden maatte Indstillingen blive den: Hellere at finde sig i trange Kaar en Tid for saa Resten af sin Levetid at være saa meget mere betrygget.

Der var altsaa en Slags Fællesskabsfølelse mellem Mester og Svend i Datiden. De var begge interesserede i, at Faget havde gode Produktionsmuligheder og Produktionsvilkaar, og selvom det ikke kunde undgaas, at der opstod Uoverensstemmelser mellem Mester og Svend, var de i Virkeligheden, saaledes som Forholdene artede sig, i det store og hele solidariske. Denne Solidaritet fik da ogsaa sit Fællesudtryk i Laugene, hvor Mestre og Svende mødtes til Drøftelse af deres fælles Interesser.

Paa disse Forhold blev der imidlertid vendt op og ned, da den kapitalistiske Produktionsmetode opstod og skilte Parterne fra hinanden i to modsatte Lejre. Den moderne Industri skabte et Mindretal af Kapitalbesiddere og forvandlede Medhjælperne til besiddelsesløse Lønarbejdere uden Udsigt til bedre Kaar i Fremtiden, thi med Stordriftens Indførelse forsvandt ogsaa Sandsynligheden for at naa op i en selvstændig Stilling i Modsætning til, hvad Tilfældet var, da Bedrifterne var smaa, med en eller et Par Svende i det enkelte Værksted og med Mulighed for, at de en skønne Dag kunde indtræde i Mesterstanden. Denne Fremtidsudsigt forsvinder ogsaa mere og mere, fordi Produktionen kræver stadig større Mængder af Kapital. Nu er det ikke længere enkelte, forholdsvis billige Stykker Værktøj, der skal anskaffes, men derimod kostbare Maskiner, der kan udnytte Arbejdskraften i sit fulde Omfang og i sin mest hensigtsmæssige Form. Fra at være en Regel, at Svenden bliver Mester, bliver det efterhaanden den rene Undtagelse, og hermed skifter Arbejderens hele sociale Stilling. Han faar ikke længere

økonomisk Interesse i Overensstemmelse med Mesteren, men i Modsætning til den Arbejdsgiver, i hvis Bedrift han arbejder, og disse Interesser kan han kun fremme gennem en organisatorisk Bevægelse. Lige saa utænkelig, urimelig og unaturlig en Fagforening vilde have været under de gamle Produktionsformer, lige saa naturlig blev det for den moderne Arbejder at organisere sig, fordi han kun derved kom i Besiddelse af det eneste Middel, hvorved han kan gøre sig gældende indenfor det bestaaende Samfund.

Forholdet blev i Virkeligheden dette, at der paa den ene Side optræder en Køber af Arbejdskraft, hvilken han ønsker at erhverve til den billigst mulige Pris, bl. a. for derved at opnaa den størst mulige Profit, og paa den anden Side en Klasse af Arbejdere, hvis Interesse maa være at sælge deres Arbejdskraft saa dyrt som muligt, for derigennem at opnaa den mest taalelige Tilværelse, altsaa ganske modsatte Interesser, der maa give sig Udslag i Overvejelse af, hvilke Midler der kan anvendes for at opnaa henholdsvis den billigst mulige Arbejdskraft og den højest mulige Løn, og fører til, at Problemet Arbejdsstandsning — Lockout eller Strejke — opstaar. Det er med andre Ord den sociale Kamp, der opstaar paa Baggrund af de Organisationer, som Arbejderne danner, dels for gennem Sammenholdet at opnaa den nødvendige Styrke overfor Arbejdsgiverne, og dels for gennem Organisation at søge hindret, at Strejkebrydere optager det Arbejde, som de organiserede Arbejdere i givet Fald standser. Organisation melder sig som en social Nødvendighed, efterhaanden som den kapitalistiske Produktion skrider frem, og den, der holder sig udenfor, bliver at betragte som en daarlig Klassefælle, der unddrager sig de Forpligtelser, som de organiserede Arbejdere med store Ofre opfylder. Den uorganiserede Arbejder lader sine organiserede Klassefæller trække Læsset, men tager selv sin Part af Udbyttet, og den, der tager Arbejde under en Strejke, er med til at ødelægge Muligheden for, at de organiserede Arbejdere kan hæve Livsvilkaarene for Arbejderklassen. Derfor har Skruebrækkeriet altid i Arbejderklassens Bevidsthed været en vanærende Handling.

Den sociale Kamp medfører som den naturlige Konsekvens, at der opstaar Vekselvirkning mellem Fagbevægelsen og det socialdemokratiske Parti, en Vekselvirkning, som er uundgaaelig, fordi Fagforeningerne, enten de direkte tager Standpunkt i den politiske Kamp eller ej, faktisk bliver en politisk Magt af den allerstørste Betydning og et bærende Grundlag for den socialdemokratiske Arbejderbevægelse.

Den Kamp, som Fagforeningerne fører, de Kampforberedelser, som de faglige Organisationer træffer, holder stadig Modsætningsforholdet til Kapitalen frem for Arbejderne; hele den bestaaende produktionsmæssige og samfundsmæssige Tilstand indgaar i Arbejdernes Bevidsthed som en Art væbnet Fred, idelig afbrudt af Skærmydsler, en Kæde af Uro og Utryghed, der kun kan betragtes som en Overgangstilstand, som det gælder om hurtigst muligt at vinde frem over for at naa ind i den varige og virkelige sociale Fred, hvor al Interessekamp er umulig, fordi al Interessemodsætning er ophævet. I Virkeligheden er Forholdet dette, at Socialismen naturlig udspringer af Arbejdernes Erkendelse af deres egen sociale Stilling, der udvikles og afklares gennem den faglige Organisation og de faglige Kampe, og Fagforeningerne bliver en Skole for Socialismen.

Og Fagbevægelsen bliver ikke blot en Skole for Socialismen som Fremtidsmaalet, men ogsaa for Socialismen som politisk Bevægelse, hvor Arbejderne staar ved hinandens Side uden Hensyn til faglige eller nationale Skillelinier. Trods al Grænsestrid, trods al Fagstolthed, og trods de nationale Interesser, som det enkelte Lands Arbejdere føler at have, saa bidrager Fagorganisationerne til at udvikle Solidaritetsfølelsen indenfor Arbejderklassen som Helhed. Det er denne Solidaritetsfølelse, der giver sig Udslag i Samling af de enkelte Fagforeninger i Fagforbund, disse igen i Centralorganisationer, saaledes som Tilfældet er her i Danmark med De samvirkende Fagforbund, og det er denne Solidaritetsfølelse, der bidrager til at søge Samarbejde med Arbejderne i andre Lande og bygge Bro over Landegrænserne, saaledes at den socialistiske Devise: „Proletarer i alle Lande forener Eder", faar praktisk Betydning.

Ser vi samtidig paa, hvorledes Begrebet Socialisme defineres, nemlig som en Samfundstilstand, hvor Produktionen ledes af Samfundet paa Basis af dets Raadighed over Produktionsmidlerne, saa er det let at se, at Fagbevægelsen og Socialismen i Virkeligheden er Udtryk for det samme Maal, thi Arbejderne kan ikke stadig være interesserede i gennem Arbejdskampe, gennem økonomiske Ofre at skulle tiltvinge sig deres Part af Produktionsudbyttet, men maa være interesserede i en Samfundstilstand, der paa retfærdig Maade fordeler dette. Derfor er det i Virkeligheden en Meningsløshed at være Fagforeningsmedlem uden ogsaa at være Socialist, og derfor er det kun naturligt, naar Fagbevægelsen er blevet socialistisk betonet.

Der fremkommer undertiden, ogsaa indenfor Arbejdernes egen Lejr, Røster om, at Fagforeningerne skal

være upolitiske, neutrale, med Hensyn til Standpunktstagen til den politiske Kamp, men dette er Udslag af manglende Forstaaelse af Fagforeningernes Opgave, idet disses Maal i Virkeligheden er Gennemførelse af Socialismen. Fagbevægelsen skal derfor ikke indlade sig paa Eksperimenter, det være sig af saakaldt upolitisk Natur eller i religiøs eller anden Retning, men Fagforeningerne skal styrke det intime Samarbejde, der finder Sted med Socialdemokratiet, fordi Mulighederne derigennem øges for at fremme de Formaal, for hvis Gennemførelse Fagforeningerne kæmper, samt styrke Partiet til Opnaaelse af de Resultater, der efterhaanden skal føre til det socialistiske Samfund.

Man har fra Modstanderside gjort gældende, at Fagbevægelsen skabte Klassemodsætningen i Samfundet, men dette er en Fejl. Modsætningen mellem Arbejderne og det øvrige Samfund er ikke skabt af Arbejderbevægelsen, men denne — og specielt Fagbevægelsen — har bidraget til, at Modsætningen er blevet bevidst hos Arbejderne, og Fagbevægelsen har ydet sin Indsats i Samarbejde med det politiske Parti for at afbøde Virkningerne af denne Klassemodsætning.

Der er ogsaa udtalt Bekymring for, at Fagforeningerne skulde virke for ensidigt paa Grund af de særlige materielle Opgaver, hvis Løsning de har paataget sig; man har frygtet for, at de paa samme Maade, som Tilfældet har været med Bondestanden, skulde være sig selv nok. En saadan Frygt vil sikkert vise sig at være ubegrundet; det Arbejde, der udføres indenfor Fagforeningerne, medfører, at disse stadig tvinges til at beskæftige sig med de mange Spørgsmaal, der opstaar paa Grund af hele Produktionens rivende Udvikling, og den Indsats, der fra Fagforeningernes Side er øvet paa Oplysningens Omraade, viser, at Fagbevægelsen har et aabent Øje for Nødvendigheden af, at Arbejderklassen dygtiggøres. Oplysningsarbejdet er i Virkeligheden en Følge af Fagbevægelsens socialistiske Indstilling og vil føre til, at Arbejderne i stigende Grad indstiller sig paa ogsaa at udnytte de Muligheder, som ligger i Understøttelsen af den kooperative Bevægelse.

Franz Domes er død.

Fredag den 11. Juli, Kl. 4, døde Formanden for Østrigsk Metalarbejderforbund, Franz Domes, efter i ca. 1 Uge at have været syg, lidende af Lungebetændelse. Nogle Dage syntes hans Befindende at bedre sig, men det blev snart klart, at hans Sygdom var for svær til, at han kunde komme over den, og vor østrigske Broderorganisation, det østrigske Arbejderparti og vort internationale Metalarbejderforbund led et Tab, der i Øjeblikket i visse Henseender maa siges at være uerstatteligt. Ogsaa blandt danske Metalarbejdere var Franz Domes godt kendt, i Særdeleshed af dem, der gennem Aarene har deltaget i Smedeforbundets Kongresser, hvor Domes altid var en sikker og velset Gæst. Ved ham og J. A. Hansen skabtes der

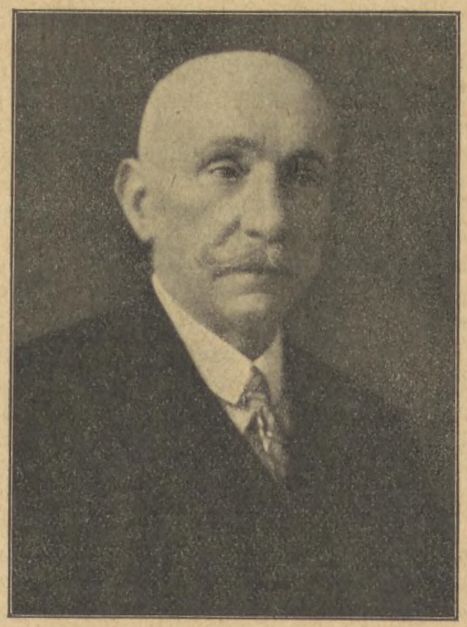

saadanne Venskabstraditioner mellem de østrigske og danske Metalarbejdere, som vi vil haabe kan fortsættes og bidrage til at styrke det internationale Samarbejde.

Franz Domes var født den 25. Juni 1863 i Wien og døde saaledes 67 Aar gammel. Allerede som Skoledreng arbejdede han i sin Faders Værksted, og da han 14 Aar gammel blev egentlig Lærling, var han allerede en dygtig Klejnsmed. Efter udstaaet Lære gennemvandrede han som Metalarbejder det meste af Europa, arbejdede 2 Gange i Paris og forskellige Byer i Tyskland, Schweiz, Polen og Ungarn. Efter at have aftjent sin Værnepligt som Fæstningsartillerist tog han Arbejde som Klejnsmed i Wiens Arsenal og begyndte der med sin faglige Virksomhed. Han grundede sammen med andre Kammerater det nedre-østrigske Metalarbejderforbund, traadte i 1894 en kort Tid i Organisationens Tjeneste, men vendte atter tilbage til Arbejdet i Arsenalet, for dog allerede i 1895 at faa Ansættelse i Organisationen. Først var han Administrator af Fagbladet, og derefter — fra 1898 — ansat som Sekretær i Metalarbejderforbundet. I den lange Række Aar inden Krigen indtog han en førende Stilling indenfor de østrigske Metalarbejdere og udførte under Krigen et meget stort og betydningsfuldt Arbejde. I 1918 blev han Formand for Metalarbejderforbundet og

indtog denne Plads til sin Død, ligesom han ogsaa var Medlem af Eksekutivkomiteen (Forretningsudvalget) for Internationalt Metalarbejderforbund.

Men ogsaa langt udenfor Metalarbejdernes Omraade rakte Domes' Virksomhed. I 1910 blev han indvalgt i den saakaldte Gewerkschaftskommission, for hvilken han i 1920 blev Formand, og i 1928 blev han 1ste Viceformand for den østrigske Landsorganisation. Der har næppe været nogen større Aktion indenfor den østrigske Fagbevægelse i de sidste 30 Aar, uden at Domes har spillet en vigtig Rolle deri. Ved Oprettelsen af Wiens Arbejderkammer blev Domes Præsident.

Ogsaa i den politiske Bevægelse tog han stærkt Del. I 1912 blev han saaledes Medlem af Wiens Kommunalbestyrelse, og i 1919 tog han Sæde i den østrigske Nationalforsamling. Her havde han i Særdeleshed med alle de socialpolitiske og økonomiske Spørgsmaal at gøre, og var i det hele taget i Besiddelse af en ganske betydelig Arbejdsevne.

Det er med dyb Sorg, at de internationalt organiserede Metalarbejdere har modtaget Efterretningen om Franz Domes' Død, og da den indløb til den internationale faglige Kongres i Stockholm kort inden dens Slutning, holdt Formanden for de franske samvirkende Fagforbund, Jouhaux, en smuk Mindetale over Domes og pegede paa den store Betydning, han havde haft først og fremmest i den østrigske, men derudover i den internationale Arbejderbevægelse. Ogsaa her i Danmark er det med Smerte, vi konstaterer, at Domes ikke mere vil præge vore Kongresser. Vi har ved hans Død mistet en god Kammerat, der følte sig stærkt tiltrukket af Skandinavien, og som med virkelig Interesse fulgte vore Forhold heroppe i Norden. Franz Domes' Minde vil til sene Tider blive bevaret blandt danske Metalarbejdere.

* * *

Franz Domes' Begravelse fandt allerede Sted Mandag den 14. Juli under uhyre Tilslutning fra den østrigske Offentlighed. I de fleste Bedrifter blev der ikke arbejdet, og en 100,000 tallig Masse dannede Spalier, da den døde Forkæmper for Proletariatet blev ført til sit sidste Hvilested. I Taler af Repræsentanter for den østrigske Metalarbejderorganisation, af Internationalt Metalarbejderforbunds Sekretær, Konrad Ilg, samt af andre udenlandske Repræsentanter for Metalarbejderorganisationer, blev Domes' store Betydning som Arbejderfører fremhævet.

Desværre lykkedes det ikke paa Grund af det korte Tidsrum, der var mellem hans Død og Begravelse, at lade de danske Metalarbejdere repræsentere, hvortil ogsaa kom, at Centralorganisationens Formand deltog i Kongressen i Stockholm; men smukke Kranse fra de skandinaviske Organisationer gav Udtryk for vor Hengivenhed og Taknemmelighed overfor den Afdøde.

Det internationale Arbejdsbureau i Geneve.

II.

I Versaillestraktaten blev det bestemt, at den første internationale Arbejdskonference, altsaa Hovedforsamlingen af Repræsentanter for de Stater, der er Medlemmer af Organisationen, skulde afholdes i Washington i Oktober 1919, altsaa nogle faa Maaneder efter, at Traktaten blev underskrevet. Paa denne første Konference skulde følgende Punkter drøftes:

Gennemførelse af 8 Timers Arbejdsdagen og 48 Timers Ugen;
Midler til at hindre Arbejdsløshed og at modvirke Arbejdsløshedens Følger;
Beskæftigelse af Kvinder: Før og efter Nedkomst, ved Natarbejde, i sundhedsfarlige Virksomheder;
Beskæftigelse af Børn: Aldersgrænse for de Børn, der maa beskæftiges; Natarbejde; Beskæftigelse i sundhedsfarlige Virksomheder;
Udvidelse og Gennemførelse af den i 1906 i Bern vedtagne internationale Overenskomst vedrørende Forbud mod Kvinders Natarbejde i Industrien og mod Anvendelse af gult Fosfor i Tændstikindustrien.

Konferencen blev afholdt efter Programmet. Fra 40 forskellige Lande kom Repræsentanter fra Regeringen, Arbejderne og Arbejdsgiverne sammen for at diskutere og træffe Bestemmelser vedrørende de omtalte Forhold.

Diskussionen paa Konferencen kom ganske naturligt til for en stor Del at staa om dette, om nu alle Lande — og navnlig selvfølgelig de mest tilbagestaaende i industriel Henseende — overhovedet var i Stand til at antage de paagældende Reformer uden at standse deres opvoksende Industrier i Væksten. Thi det er klart, at en gammel indarbejdet Industri i mange Tilfælde vil kunne byde sine Arbejdere bedre Vilkaar end en ny, der skal arbejde sig op i Konkurrence med de bestaaende Industrilande, og som først efterhaanden, som den vinder Fodfæste, kan naa op paa Højde med disse i Henseende til Arbejdsbetingelser.

Det blev derfor hurtigt Konferencens Deltagere klart, at der maatte indrømmes visse Stater Lempelser paa Forhaand, og da særlig Japan, Kina, Indien o. l. Lande med en nyere industriel Udvikling. Derved svækkedes i nogen Grad Hensigten med de foreslaaede Forholdsregler, som jo netop skulde gaa ud paa at hindre de nævnte Lande i at arbejde sig op ved Hjælp af en særlig Udnyttelse af deres Arbejdskraft. Men det maa indrømmes, at Forholdene er meget indviklede og kræver lempelige Fremgangsmaader.

De paa Konferencen vedtagne Beslutninger betød for de mere fremskredne Industrisamfund af ældre Dato i Europa og Amerika i Hovedsagen kun en Bekræftelse paa Forholdsregler, der allerede var truffet, idet disse Forholdsregler i alt væsentligt allerede forlængst var gennemført i disse Samfund. Forbud mod Anvendelse af

Børn i Fabrikker, Miner o. l. blev f. Eks. allerede gennemført i England i 1833, i Danmark ved Fabrikloven af 1873 (Aldersgrænsen blev den Gang sat til 10 Aar, fra 1901 til 14 Aar); tilsvarende Forholdsregler er efterhaanden ad Lovgivningens Vej gennemført i en lang Række andre Lande. Noget lignende gælder Regulering af unge Menneskers Arbejde, af Barselkvinders Arbejde o. s. v., og — hvad der er af stor Betydning — Indførelse af offentligt Tilsyn gennem Fabrikinspektører med, at de givne Love bliver overholdt i Praksis.

Ogsaa 8 Timers Dagen er nu en Kendsgerning i de fleste af disse Lande. Før Krigen ansaa mange en saa kort Arbejdstid for at være en Utopi; men i de socialt bevægede Aar efter Verdenskrigen gik Princippet sin Sejrsgang gennem Landene, nogle Steder gennemført ved Lov (f. Eks. i Tyskland, Frankrig, Belgien, Holland, Czekoslovakiet og Schweiz), andre Steder fastlagt ved Overenskomst mellem Arbejdere og Arbejdsgivere, som f. Eks. i England og Danmark.

Anderledes med de lidet udviklede industrielle Samfund. For *Japan* f. Eks. stillede Spørgsmaalet om at antage de paa Konferencen foreslaaede Reformer sig saaledes: Det stod Japanerne klart, at Tiden var kommet for en videre Udvikling af Arbejderlovgivningen i Japan, der indtil da havde været meget ringe. Den offentlige Mening i Japan fordrede en saadan Lovgivning, og Regeringen var paa det rene med, at den maatte skabe en saadan Lovgivning af en Standard i Lighed med — om end ikke fuldt ud svarende til — den, der fandtes i de mere fremskredne Lande i Occidenten, hvis da Japan vilde hævde sig som en Stormagt paa lige Fod med de øvrige Stormagter.

Spørgsmaalet havde imidlertid en anden Side for det japanske Samfund, nemlig denne: Kunde det ikke risikere at ruinere sin voksende Industri, hvis det i Lighed med den øvrige Verden antog de der gældende Betingelser med Hensyn til Arbejdstid, Forbud mod mindreaariges Arbejde, Mødrebeskyttelse o. s. v.? Det er ikke vanskeligt at forstaa de mere konservative Elementers Ængstelse, naar de saaledes skulde træffe Afgørelse i disse Spørgsmaal i Offentlighedens fulde Lys. Fra den Side hævdede man følgende Synspunkter: Den japanske Industri er af saa ny Dato, dets industrielle Udvikling har været pludselig og fænomenal som selve Nationens Udfoldelse som Faktor i Verdenspolitiken. F. Eks. fandtes der i Aaret 1900 kun ca. 120,000 Industriarbejdere, men i 1919 over 3 Mill. Krigen i Europa gav Landet et vældigt Fremstød i industriel Henseende: men det var ikke desto mindre øjensynligt, at den japanske Industri stadig stod paa et temmelig usikkert Grundlag. Man maatte regne med et Fremstød fra europæiske og amerikanske Industriers Side efter Verdenskrigens Ophør, og under slige Omstændigheder kunde det blive yderst vanskeligt for et saa ungt Industriland at bevare sine Afsætningsmarkeder blot nogenlunde, saafremt Industrien skulde yde sine Folk samme Vilkaar, som gamle Industrilande yder deres.

Denne Opfattelse af Forholdene blev bestemmende for Washington-Konferencens Stilling til det japanske Spørgsmaal (og dermed til Spørgsmaalet i det hele taget om de mere tilbagestaaende Nationer), tiltrods for at Repræsentanterne for de japanske Arbejdere protesterede energisk imod, at Japan skulde have en Særstilling. Efter mange Diskussioner besluttede Konferencen at anerkende Japan som »specielt Land«, der havde Krav paa at blive underkastet lempeligere Regler end f. Eks. England, Tyskland og Danmark; man erindrede ganske vist Fredstraktatens Ord, »at en enkelt Nations Vægring ved at indføre en virkelig human Arbejdsordning hindrer de øvrige Nationer, der ønsker at forbedre Arbejdernes Lod i deres Land, i deres Bestræbelser«. Men herimod blev der henvist til et andet Sted i Traktaten, hvori det hedder, »at Konferencen skal tage Hensyn til de Lande, i hvilke klimatiske Forhold, ufuldkommen Udvikling af den industrielle Organisation eller andre særlige Omstændigheder gør de industrielle Betingelser væsentligt forskellige«.

Medens Washington-Konferencen vedtog, at 8 Timers Dagen og 48 Timers Ugen skulde gennemføres (ved Lov) i de tilsluttede Lande som Helhed, saa vedtog man samtidig, at dette for Japans Vedkommende kun skulde gælde for Arbejdere under 16 Aar samt Minearbejdere; for andre Arbejdere skulde den ugentlige Arbejdstid være højst 57 Timer og i Raasilkeindustrien (en af Landets vigtigste Industrier) endogsaa 60 Timer; yderligere blev de Fag og Virksomheder, for hvilke disse Regler skulde gælde, snævrere omgrænset end i andre Lande. Konferencen vedtog endvidere, at Børn under 14 Aar ikke skulde kunne beskæftiges i industrielle Virksomheder i videste Forstand; men i Japan skulde Børn over 12 Aar have Lov til at arbejde i Industrierne, for saa vidt de har tilendebragt Undervisningen i den elementære Skole. Og tilsvarende Undtagelsesbestemmelser blev truffet for Japans Vedkommende i andre af de Forhold, der var paa Dagsordenen.

Det skal her bemærkes, at de internationale Arbejdskonferencer ingenlunde har Myndighed som en Slags international Over-Rigsdag. De Bestemmelser, der træffes paa en Konference, skal først ratificeres — d. v. s. godkendes — af de enkelte Staters lovlige Myndigheder, før de faar Retskraft. Gang paa Gang er saaledes de paa Arbejdskonferencerne vedtagne Beslutninger forelagt den danske Rigsdag til Godkendelse, men hidtil med et yderst magert Resultat; Beslutningen om den ved Lov indførte 8 Timers Dag fra Washington-Konferencen i 1919 er f. Eks. ikke gennemført her i Landet, og det tiltrods for, at 8 Timers Dagen i Praksis her har en meget vid Udbredelse. En Ratifikation af Konferencens Beslutning paa dette Punkt vilde kun betyde en Afrunding af den i Praksis skabte Tilstand.

Men Ratifikationen er hidtil blevet saboteret af de konservative Partier paa Rigsdagen. Gør man op, hvor stor en Del af de paa Arbejdskonferencerne vedtagne Beslutninger de forskellige Landes Rigsdage har godkendt og sat i Kraft, kommer Danmark, saa vidt jeg ved, ind som Nr. næstsidst.

Derimod har den internationale Arbejdsorganisations Virksomhed sat sig tydelige Spor i Japans Arbejderlovgivning i de senere Aar, men det var selvfølgelig ogsaa i et Land som dette, at Virkningerne særlig skulde vise

sig. Ogsaa for den japanske Fagforeningsbevægelse har Organisationen (og da særlig Washington-Konferencen) været af største Betydning. For de japanske Arbejderførere var det af stor Interesse at komme som Repræsentanter til »Verdens Arbejdsparlament«, hvor de kunde faa Lejlighed til at komme i nærmere Berøring med Repræsentanter for Vestens Arbejdere og med hele Verden som Forum gøre Rede for, hvordan Arbejdsforholdene var i deres Hjemland. Naar Antallet af Medlemmer i japanske Fagforeninger steg saa enormt i en Aarrække, var det ikke uden Forbindelse med det Liv, som den internationale Arbejdsorganisation bragte i Diskussionen om Arbejdsforholdene i Japan.

Ogsaa for Britisk Indien, hvor den industrielle og kapitalistiske Udvikling har taget Fart i de senere Aar, kom Arbejdskonferencerne til at betyde noget reelt; saaledes vedtog Washington-Konferencen, at 60 Timers Arbejdsugen skulde gennemføres i de vigtigste Industrier, i Minerne og visse Grene af Jernbanevæsenet, og at det skulde forbydes Børn at arbejde i Fabrikker med mekanisk Kraft eller med mere end 10 Arbejdere, i Miner m. m. — altsaa meget utilfredsstillende Vilkaar, maalt med europæiske Maal, men dog utvivlsomt en Forbedring i Sammenligning med tidligere Tilstande.

For de øvrige orientalske Landes Vedkommende blev det udtrykkelig bestemt paa Washington-Konferencen, at Beslutningerne om 8 Timers Dagen o. s. v. slet ikke skulde gælde for disse. Dette negative Resultat skyldtes i hvert Fald for Kinas Vedkommende den Omstændighed, at der manglede en stærk Centralregering, som kunde gennemtvinge eventuelle Beslutninger; en saadan Regering, altsaa en fast Statsdannelse, er en nødvendig Forudsætning for hele Geneve-Institutionens Funktioner. Men dels har de politiske Tilstande i Kina som bekendt i lange Tider været i Opløsning, dels har ingen kinesisk Regering noget at sige i de saakaldt koncessionerede Kvarterer af Shanghai o. a. Steder; her regerer i Praksis den europæiske Forretningsverden enevældigt, og netop paa disse Steder har den industrielle Udvikling i Kina været kraftigst.

Men netop paa disse Omraader er Arbejdsvilkaarene saa overordentlig slette, vel daarligere end noget andet Sted i Verden. Det er yderst sørgeligt, at Arbejdsorganisationen maa give op her.

Et af de uhyggeligste Træk ved det industrielle Arbejde paa de nævnte Omraader er den udstrakte Anvendelse af Smaabørn i Fabrikker, altsaa et af de Forhold, som den internationale Arbejdsorganisation i første Linje skulde bekæmpe. Kyndige Folk, der har undersøgt disse Forhold i Shanghai, beretter f. Eks.:

»Gennemsnitsalderen skifter noget efter Beskæftigelsens Art, men i Almindelighed kan man sige, at Børnene begynder at arbejde i Fabrikkerne, saasnart deres Arbejdsydelse giver Arbejdsgiveren nogen Fordel. Man har besøgt et Antal Fabrikker og lignende Bedrifter ved Dag og Nat og set et stort Antal Børn ved Arbejdet, som højst var 6 Aar gamle. Den daglige Arbejdstid andrager gennemsnitlig 12 Timer med 1 Times Spisepavse. Hyppigt maa Børnene staa op hele Tiden. I mange Tilfælde er Luftforholdene yderst daarlige, og de sanitære Indretninger lader meget tilbage at ønske«. Fra anden Side foreligger endnu mere triste Beretninger, hvorefter Børnene hyppigt maa sove i Fabrikslokalerne paa Gulvet, eller de er udsat for Forgiftning, som f. Eks. i Tændstikindustrien, »hvor ydermere deres barnlige Iver udnyttes til det yderste gennem Akkordsystemet«.

Centralregeringen forsøgte en Overgang at regulere paa dette Omraade; f. Eks. udstedtes i 1923 — vistnok ikke uden Indflydelse fra den internationale Arbejdsorganisation — et Dekret, indeholdende visse Regulativer for Arbejdstiden i Fabrikker etc., men dette var uden nogen praktisk Virkning.

For de af Europæerne beherskede Distrikter har man fra anden Side søgt at berede Jordbunden for Reformer. Efter Tilskyndelse fra K. F. U. M. i Kina og andre filantropiske Kredse lod saaledes den lokale Øvrighed i Shanghai (d. v. s. en Eksekutivkomité for de fremmede Nationer, og det vil igen sige Byens hvide Forretningsverden) Arbejdsforholdene, og navnlig Børnearbejdet, undersøge ved en særlig Kommission. Denne Kommission konstaterede, at Forholdene virkelig var overordentlig slette, men den synes dog at være kommet til en ret pessimistisk Opfattelse af, hvad der lod sig gøre for at forbedre Forholdene i afgørende Grad (hvordan skulde i Parentes bemærket Resultatet kunne blive andet, naar Ulvene vogter Lammene?). I Kommissionens Beretning hedder det:

»Enhver Forholdsregel, der fører til forhøjede Produktionsomkostninger i Distriktet, vilde ikke alene som Følge af den udenlandske Konkurrence være en Uretfærdighed overfor Industrierne, men vilde ogsaa, set fra et alment Synspunkt, være daarlig anbragt, fordi den vilde forøge de daarlige Tilstande udenfor Distriktet. Det maa ikke overses, at et Forbud eller strenge Forskrifter indenfor Distriktet sandsynligvis ganske simpelt vilde tvinge Børnene og deres Forældre til at søge Beskæftigelse i de ikke kontrollerede Industrier udenfor Distriktet. Desuden kunde under de nuværende økonomiske og sociale Forhold i Kina et strengt Forbud mod Børnearbejde føre til Revolution og vilde paa det alvorligste skade Familiernes Tilstand«. Osv. osv. i samme forstaaende, medfølende Stil, der anvendes ved slige Lejligheder til at dække over den mest ondartede Kynisme.

Heldigvis fik Piben en helt anden Lyd, da Shanghai blev Skuepladsen for alvorlige Strejkebevægelser i 1925. Disse Begivenheder, hvorunder adskillige kinesiske Arbejdere og Studenter blev dræbt, har uden Tvivl belært adskillige om, at elendige Arbejdsvilkaar maa betragtes som en stadig Kilde til Uroligheder og Borgerkrig og dermed til Krig mellem Hvide og Farvede.

I det foregaaende har jeg omtalt visse Forhold noget vidtløftigt, for at give Læserne et Begreb om, hvor overordentlig vidtspændende det Felt er, som den internationale Arbejdsorganisation er blevet sat ind paa. Selv om Virkningerne af Organisationens Arbejde paa Forholdene i de gamle Industrisamfund ikke har været saa store, saa synes det, som om dens Arbejde har været af Betydning for Arbejdsvilkaarene i Japan og Indien og formodentlig ogsaa i andre mere tilbagestaaende Industrilande, og Jordbunden beredes sikkert langsomt for,

at det samme kan blive Tilfældet i andre Lande, hvor Arbejdsvilkaarene er slette og derfor maa falde ind under det Arbejdsfelt, som Organisationen i første Linje maa have sin Opmærksomhed henvendt paa.

Men som før sagt har Organisationen ogsaa betydelige Opgaver at løse i den »gamle Verden«, særlig paa de Omraader, hvor Fagorganisationerne ifølge Forholdenes Art har vanskeligt ved at inddrage Tingene under deres faste, ordnende Haand.

Knud Korst.

Den faste Voldgiftsret.

Former- og Støberiarbejderforbundet mod A/S Brandt & Co., Odense.

I de 3 sidste Numre af »Jern- og Metalarbejderen« har en Sag fra A/S Brandt & Co. i Odense været omtalt, og den har nu faaet sin endelige Afslutning, dels ved Kendelse fra Den faste Voldgiftsret og dels ved en derefter følgende Forhandling.

Kendelsen indeholder følgende:

Hos A/S Brandt & Co., Odense, havde Dansk Former- og Støberiarbejderforbund opsagt den gældende Akkordprisliste til Udløb den 1. Januar 1930. Den opsagte Prisliste blev dog indtil videre faktisk lagt til Grund for Arbejdernes Aflønning samtidig med, at der forhandledes om nye Priser. Paa et den 2. April d. A. afholdt Mæglingsmøde vedtoges det at henvise forskellige Uoverensstemmelser til lokal Forhandling, men denne førte ikke til noget Resultat, og Sagen skulde derefter behandles paa Timandsmøde. Forinden dette Møde kom i Stand, opstod der imidlertid paa Selskabets Fabrik Strid om Betalingen for 7 Kogedøre, der var kasserede som Vraggods, og som Selskabet af denne Grund nægtede at betale, medens den paagældende Arbejder overensstemmende med, hvad han ansaa for Kotume, hævdede at have Krav paa at faa Arbejdet betalt.

I Anledning af denne Konflikt blev der den 26. April afholdt et Mæglingsmøde, hvor man enedes om, »at de paagældende Kogedøre skal udføres til den nugældende Akkordpris og saaledes, at Firmaet overtager Risikoen for Vraggods, medmindre Vragstøbningen skyldes Skødesløshed og lignende fra Formernes Side«. Selskabet indgik derhos paa at betale de 7 vragstøbte Døre, som havde givet Anledning til Konflikten.

Den 6. Maj, Kl. 7,30 Formiddag, henvendte Maskinformer Jens M. Larsen sig til Støbemesteren paa Fabrikken og gjorde Indsigelse imod, at Undermesteren ved Optællingen af det af Larsen i forrige Støbning støbte Gods havde opført 4 Kogedøre som ubrugelige. Larsen mente, at Dørene skulde betales, uanset hvorledes de var faldet ud. En Times Tid senere henvendte Arbejdernes Tillidsmand sig til Støbemesteren og henviste til, at Dørene i Henhold til det paa Mæglingsmødet den 26. April vedtagne skulde betales, selv om de maatte betegnes som Vraggods. De 2 af de kasserede 4 Døre blev nu anerkendte; iøvrigt lovede Støbemesteren at undersøge Sagen og at give Tillidsmanden Besked senest den første Lønningsdag, den 9. Maj. Tillidsmanden og en Former søgte imidlertid samme Formiddag Forhandling med Selskabets Direktør, men da denne erfarede, at Formerne paa Fabrikken, ialt 24 Mand, i Anledning af det passerede havde nedlagt Arbejdet, erklærede han ikke at ville indlade sig paa nogen Forhandling, forinden Arbejdet var genoptaget.

Over den iværksatte Arbejdsstandsning blev der straks ad organisationsmæssig Vej klaget til Formerforbundet, men hverken dettes eller dets Odense-Afdelings Anmodninger til de strejkende Arbejdere om at genoptage Arbejdet blev taget til Følge.

Arbejdsstandsningen varede i 5 Dage, indtil Arbejdet den 12. Maj blev genoptaget, og havde til Følge, at ogsaa 10 Hjælpearbejdere blev ledige paa Grund af Formernes Strejke.

Den 13. Maj afholdtes Timandsmøde til fortsat Forhandling om de verserende Prisuoverensstemmelser. Ifølge et af Sammenslutningen affattet, den 14. Maj Formerforbundet tilstillet, Referat om det paa Mødet passerede, behandledes der paa Mødet 6 forskellige af Forbundet fremsatte Klager og Krav, deriblandt Spørgsmaalet om Betaling for de kasserede Ovnplader; man enedes ifølge Referatet om en Forhøjelse af Timelønningerne, hvorhos der af Sammenslutningen fremsattes et specificeret Tilbud om Forhøjelser paa de andre af Forbundet paaklagede Poster.

Det hedder derefter i Referatet:

»Med Hensyn til Betalingen for Formning af Kogedøre 244 S, henvises til den paa Mæglingsmødet den 26. April d. A. trufne Ordning.

De nye Akkordpriser træder i Kraft fra og med førstkommende Lønningsuges Begyndelse.

Forbundets og Arbejdernes Repræsentanter kunde kun modtage dette Tilbud under Forudsætning af, at 2 vragstøbte Kogedøre betales med Akkordprisen 34,6 Øre ialt.

Da Sammenslutningen ikke kunde indgaa herpaa, opnaaedes altsaa ikke Enighed«.

Arbejderne krævede herefter at blive sat paa Timeløn, og ved Skrivelse af 14. Maj sendte Formerforbundet Dansk Arbejdsgiverforening første Strejkevarsel for Forbundets hos A/S Brandt & Co. arbejdende Medlemmer, for saa vidt der ikke skabtes en for de paagældende Medlemmer tilfredsstillende Ordning, og ved Skrivelse af 22. s. M. Meddelelse om, at Arbejdsstandsning overfor Fabrikken vilde blive iværksat fra og med Fredag den 30. Maj, saafremt der ikke forinden ved Forhandling maatte være opnaaet Enighed om en for Forbundets Medlemmer antagelig Ordning af Sagen.

Den 31. Maj afholdtes et Fællesmøde om Sagen, hvor Arbejdsgiverforeningen tilbød at lade Spørgsmaalet om Betalingen for de 2 Kogedøre afgøre ved faglig Voldgift, men dette Forslag strandede paa, at man ikke kunde enes om Valget af en Opmand, og ifølge den i Faget gældende Overenskomst kan en faglig Voldgiftsafgørelse ikke fremkaldes, uden at begge Parter er enige herom.

Den varslede Arbejdsstandsning er derefter mod Arbejdsgiverforeningens Protest traadt i Kraft fra og med den 2. Juni.

Under denne Sag har Dansk Arbejdsgiverforening for Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien og dennes Medlem A/S Brandt & Co., Odense, indklaget De samvirkende Fagforbund for Dansk Former- og Støberiarbejderforbund, dettes Odense-Afdeling samt 24 derunder hørende Arbejdere med Paastand om, at de to ovennævnte Arbejdsstandsninger, af hvilke den sidste endnu er løbende, kendes ulovlige, og at der ikendes De samvirkende Fagforbund paa Dansk Former- og Støberiarbejderforbunds Vegne og Forbundet igen paa dets Odense-Afdelings Vegne, subsidiært for den første Arbejdsstandsnings Vedkommende, Afdelingen paa de 24 strejkende Formeres Vegne en efter Rettens Skøn fastsat Bod.

De Indklagede har ikke villet bestride, at den første uvarslede Arbejdsstandsning har været ulovlig, men paastaar iøvrigt Frifindelse for Klagernes Tiltale.

1. Med Hensyn til Arbejdsstandsningen fra 6.—12. Maj maa det i Henhold til det anførte statueres, at den har været ulovlig. Efter det foreliggende findes der imidlertid ikke tilstrækkeligt Grundlag for at paalægge Arbejderorganisationerne Medansvar for det passerede, og Ansvaret for Arbejdsstandsningen vil derfor alene være at paalægge de i Strejken deltagende Formere, efter Omstændighederne saaledes, at hver af de 24 Formere, hvis Navne er anførte paa en af Klagerne under Sagen fremlagt Fortegnelse, findes at burde erlægge en Dansk Arbejdsgiverforening tilfaldende Bod paa 30 Kr.

2. Til Støtte for Paastanden om den sidste Arbejdsstandsnings Ulovlighed har Klagerne i første Række anført, at der paa Timandsmødet den 13. Maj, som det fremgaar af Referatet, i Virkeligheden var opnaaet Enighed om alle *Løn-Divergenspunkter,* og at fuld Enighed kun strandede paa, at Forbundet stillede et efter Klagernes Formening uberettiget og i hvert Fald Løn-Uoverensstemmelserne uvedkommende Krav om Betaling for de 2 vragstøbte Døre. Genpart af Referatet blev som nævnt den 14. Maj tilstillet Forbundet, der ikke fremkom med nogen Indsigelse mod dets Rigtighed. Herefter maa Referatet efter almindelig Kotume, og efter hvad der ogsaa er statueret ved Rettens Kendelse i Sag Nr. 576, anses for godkendt af Forbundet, og der er saaledes faktisk kommet en ny Lønoverenskomst i Stand.

Retten kan imidlertid ikke give Klagerne Medhold i denne Opfattelse.

Selv om det maatte kunne statueres, *at* Referatet af det passerede er rigtigt, og *at* det af Arbejderne stillede Vilkaar for at antage Arbejdsgivernes Tilbud har været ulovligt, vil dette ikke kunne medføre, at Vilkaaret skulde kunne betragtes som *uskrevet* i den Forstand, at Arbejdsgivernes Tilbud skulde kunne betragtes som antaget af Arbejderne. Men hertil kommer, at Forbundets Passivitet i et Tilfælde som det foreliggende ikke uden videre kan betragtes som en Godkendelse af Referatets Rigtighed, og navnlig er der den væsentlige Forskel mellem den foreliggende og den ved Rettens Kendelse Nr. 576 afgjorte Sag, at det i sidstnævnte Tilfælde drejede sig om et Referat, der udviste, at der paa Timandsmødet var opnaaet Enighed om en Ordning, mens Referatet i det foreliggende Tilfælde netop endte med at slaa fast, at Enighed ikke var opnaaet.

Klagerne har dernæst til Støtte for deres Paastand om den sidste Arbejdsstandsnings Ulovlighed anført, at Arbejderne, efter at Timandsmødet var forløbet resultatløst, *fremsatte Ønske om* at komme paa Timeløn, men de kan da efter Klagernes Opfattelse ikke i samme Aandedræt etablere Arbejdsstandsning for at gennemføre en Ændring i Akkordprislisten, og Klagerne henviser i denne Forbindelse til Rettens Kendelse i Sag Nr. 840, hvor det i et med det nu foreliggende beslægtet Tilfælde statueredes, at naar en Værkstedsprisliste er bortfaldet, og Arbejdet derefter sættes paa Timeløn, staar det »den af Parterne, der ikke er tilfreds hermed«, frit for at søge dette Forhold ændret ved behørig varslet Arbejdsstandsning.

Heller ikke i denne Betragtning kan Retten give Klagerne Medhold. Naar en Værkstedsprisliste er bortfaldet, bliver Timeløn den Aflønningsmetode, hvorpaa der i Henhold til den gældende Overenskomst i Mangel af anden Ordning naturligt maa faldes tilbage, og en af Parternes Krav paa denne Lønningsmaades Indførelse kan derfor ikke fortolkes som et Ønske om *fortsat* at blive staaende ved denne Lønningsform eller som et Afkald paa — eventuelt gennem lovlig varslet Arbejdsstandsning — at søge en ny Værkstedsprisliste gennemført.

I Princippet maa der herefter gives de Indklagede Medhold i, at de i en Sag som den foreliggende vilde have Ret til, i Mangel af en mindelig Overenskomst, at søge nye Priser gennemført ved lovlig varslet Arbejdsstandsning. Alligevel kommer Retten til det Resultat, at Arbejdsstandsningen ikke kan anerkendes som lovlig paa det faktisk foreliggende Grundlag. Herom bemærkes følgende:

Det fremgaar af det oplyste, at der fra Forbundets Side under Forhandlingerne paa Timandsmødet helt igennem har været stillet Krav om Betaling for de to vragstøbte Døre som Led i en Ordning af det hele Mellemværende mellem Parterne. At man fra Forbundets Side har ønsket dette — i sig selv ubetydelige — Divergenspunkt bragt ud af Verden sammen med den verserende Uenighed om Lønsatserne er forstaaeligt og kan ikke betegnes som ulovligt eller uberettiget, saalænge Sagen befandt sig paa Forhandlingsstadiet. Men efter det foreliggende kan det ikke være tvivlsomt, at Forbundet har sat dette Betalingsspørgsmaal saaledes paa Spidsen, at dets Løsning af Forbundet er gjort til et væsentligt Formaal for den efter det resultatløse Timandsmøde etablerede Arbejdsstandsning. Heller ikke dette vilde have været uberettiget, saafremt det omtvistede Betalingsspørgsmaal kunde anses som et naturligt Led i en fremtidig Lønordning, men saaledes forholder Sagen sig ikke. Det drejede sig om Betaling for et i Fortiden udført Arbejde, ikke om en Norm for en fremtidig Ordning. Ved Mæglingsmødet den 26. April var der truffet en *almindelig* Aftale mellem Parterne om

Arbejdsgivernes Forpligtelser til at betale for vragstøbte Døre, og denne Vedtagelse, der fandt Sted paa et Tidspunkt, da Priskuranten var bortfaldet, er efter sin Natur uafhængig af Indholdet af den til enhver Tid gældende Priskurant. Den er i Realiteten kun en nærmere Udformning af Bestemmelsen i § 7 i *Hovedoverenskomsten* mellem Formerforbundet og Sammenslutningen, hvor det i en Anmærkning hedder: »For Vragstøbning betales den fulde Akkordpris, naar Vragstøbningen ikke skyldes Fejl fra Arbejdernes Side. For Vragstøbning af Stykker til Akkordpris af 5 Kr. og derover er Timelønning garanteret, med mindre Vragstøbningerne skyldes grov Uagtsomhed fra Arbejdernes Side«. Mod Indholdet af Vedtagelsen af 26. April er der da heller ikke fra de Indklagedes Side gjort nogen Indvending, idet de Indklagede tværtimod under Sagen har erkendt det som selvforstaaeligt, at Arbejderen maatte bære den økonomiske Risiko for Vragstøbning, naar denne paaviselig skyldtes »Skødesløshed« fra hans Side. Det havde derfor, naar Arbejdernes Krav paa en Ordning af Betalingen for Dørene paa Timandsmødet mødte en — maaske nok saa urimelig — Modstand fra Arbejdsgivernes Side, været Forbundets Pligt at isolere dette Spørgsmaal, der efter sin Natur hører under en faglig Voldgiftsrets Afgørelse og i hvert Fald ikke maa benyttes som Grundlag for en Arbejdsstandsning, fra Priskurantspørgsmaalet, forinden Forbundet skred til at varsle Arbejdsstandsning med Gennemførelse af en ny Priskurant som Formaal.

Paa det foreliggende Grundlag vil den etablerede Arbejdsstandsning i Henhold til det anførte være at kende ulovlig.

Hvad Spørgsmaalet om Bodsansvar angaar, kommer det paa den ene Side i Betragtning, at den faglige Overenskomst ikke indeholder helt fyldestgørende klare Regler om Anvendelse af faglig Voldgift til Løsning af en Tvist som den foreliggende, paa den anden Side, at Forbundet kunde have udsat Arbejdsstandsningens Iværksættelse, indtil Den faste Voldgiftsrets Afgørelse af det tvivlsomme Spørgsmaal om Arbejdsstandsningens Berettigelse forelaa.

Efter Omstændighederne findes Forbundet at burde erlægge en Dansk Arbejdsgiverforening tilfaldende Bod paa 300 Kr.

Voldgiftssagens Omkostninger vil være at udrede af de Indklagede.

Kendelse:

De ovennævnte to Arbejdsstandsninger kendes ulovlige.

I Bod til Dansk Arbejdsgiverforening betaler de i den første Arbejdsstandsning deltagende 24 Formere, hvis Navne er anført paa en af Klagerne under Sagen fremlagt Fortegnelse, hver 30 Kr. og Dansk Former- og Støberiarbejderforbund 300 Kr.

Sagens Omkostninger betaler de Indklagede med 300 Kr.

Den faste Voldgiftsret er en »højeste Ret«, dens Kendelser kan ikke appelleres.

Kritik er saaledes paa en Maade overflødig, men det er alligevel svært at tie overfor det, man mener, der er forkert, ikke mindst naar man nyder Æren at være Part i Sagen.

Det er ikke mange af Den faste Voldgiftsrets Kendelser, der i den Grad i Præmisserne giver den Indklagede Ret, som netop i denne Sag, og alligevel dømmer ham. Det er maaske netop dette, der frister til Kritik.

Det slaas i Præmisserne fast, at dersom det, der vedrører de famøse Kakkelovnsdøre, i Tiden før og indtil Timandsmødet ikke var blandet ind i Sagen i Forbindelse med Strejkevarslet, havde dette været lovligt. Det er dog af nogen Betydning, at Arbejdsgiverforeningen — og dermed Jern- og Metalindustriens Sammenslutning — har faaet at vide, at naar der er forhandlet om Fornyelse af en opsagt Prisliste efter alt det, den vedkommende Overenskomst paalægger, er det ikke alene den ene, men begge Parter, der har Ret til at frigøre sig for at arbejde i Timeløn til Dommedag. Det var ogsaa en nydelig Ordning, hvis det modsatte var Tilfældet, men en Bod paa 300 Kr., og hvorom det ikke engang staar, at den skal tjene til Erstatning, er jo heller ikke meget for en Strejke paa 19 Arbejdsdage af 24 Mand.

Imidlertid kommer man ikke uden om, at det er Arbejdsgiverne, der har vundet Sagen; men paa hvilket Grundlag?

Kun i Kraft af dette ene, at Spørgsmaalet om de kasserede Kakkelovnsdøre skulde være holdt udenfor Strejkevarslet, thi som det ogsaa ses i Præmisserne, var Sammenslutningens tilbudte Ordning af Akkordforholdene paa Timandsmødet ikke forbindende for Forbundet.

Det er derfor, det synes Undertegnede mærkværdigt, at Strejkevarslet kendes ulovligt paa et saa spinkelt Grundlag, men det kommer vel af, at jeg ikke har studeret Jura.

En naturlig og retfærdig Kendelse burde efter min Formening have været, naar endelig Kakkelovnsdørene og deres Fortid skulde have nogen Betydning for Sagens Afgørelse (hvad jeg altsaa ikke forstaar, det burde have), at Forbundet, naar det ikke vilde lade det Spørgsmaal afgøre af en faglig Voldgiftsret, da maatte finde sig i den Afslutning, som Arbejdsgivernes var, nemlig at man ikke vilde betale de 34,6 Øre, som det drejede sig om for de 2 Døre.

Forholdet er i Jernindustriens Voldgiftsregler, at Retten kun fungerer, naar begge Parter forud erklærer, at man vil efterkomme den Kendelse, der følger. Det vilde Forbundet ikke, og det udsatte derfor det paagældende Medlem for at tabe de 34,6 Øre.

Hverken mere eller mindre var det, men vilde Retten ikke den Vej, kunde den have sagt noget andet (hvad jeg iøvrigt heller ikke vilde være i Stand til at forstaa), nemlig, at Forbundet skulde have en Bod, fordi det ikke vilde have Sagen om Dørene afgjort ved faglig Voldgift, thi der staar jo i alle Tilfælde et Sted i Loven om Retten, at det skal anses for et skærpende Moment, naar den ene Part nægter at gaa til faglig Voldgift, naar der er Adgang dertil.

Ved en saadan Afgørelse kunde man i alle Tilfælde undgaa at underkende Strejkevarslets Lovlighed for, hvad de opsagte og udløbne Akkordpriser angik.

Kendelsen medførte iøvrigt kun, at Medlemmerne maatte gaa i Arbejde igen paa Timeløn, og at et nyt Varsel øjeblikkelig blev afsendt.

Aktieselskabet fandt sig foranlediget til, forinden andet Varsel kunde afsendes, at søge ny lokal Forhandling optaget, og Sagen sluttedes paa følgende:

1) Vendemaskiner: Hvor Fradraget var 14 pCt., bliver dette fremtidig 5 pCt.
2) Løftemaskiner: Alle Kassestørrelser — Fradrag paa 10 pCt. bortfalder.
3) Gibsparter paa Patentbrædt: Fradrag 14 pCt., bliver fremtidig 5 pCt.
4) Rundstykker, Gryder, løst haandformet Gods: Fradrag 5 pCt. bortfalder.
5) Kogedøre 244 S.: Udføres paa Timeløn, der fremkommer efter Forhandling med den paagældende Former.
6) Vraggods: Naar Vraggods er indskrevet i Arbejdsbogen til Fradrag, udleveres Formeren, der har faaet Arbejdet kasseret, en Vragseddel, saaledes at han, hvis han ønsker det, kan rejse Paatale samme Dag inden Kl. 12.

Ovenstaaende Overenskomst gælder et Aar, hvorefter den kan opsiges med den sædvanlige 2 Maaneders Opsigelsesfrist, og den træder i Kraft den 30. Juni 1930.

Det vil efter en skønsmæssig Opgørelse betyde en Forhøjelse af Akkorderne paa omtrent 10 pCt., der er omtrent det tredobbelte af, hvad man bød paa Timandsmødet, og er jo kun en Understregning af, at man ikke tvivlede paa Lovligheden af det ny Varsel.

At Medlemmerne blev dømt for den første 5 Dages uvarslede Arbejdsstandsning, er der intet at sige til. Enhver ikke varslet Arbejdsstandsning er ulovlig.

Det er kedeligt for Støbemester Carl Olsen, at der i den nye Ordning staar, at de ofte omtalte »Kogedøre 244 S.« ikke skal udføres i Akkord, men Fabrikken tjente de 34,6 Øre.

Hvem der nu havde dem at holde Sommerferie for!

Arnold Nielsen.

Vore Virksomheder.

Nordiske Kabel- og Traadfabrikker.

(Sluttet.)

Valseværket.

Er Kabelfabrikken i København og Traadfabrikken i Middelfart saaledes forholdsvis nye Virksomheder, kan det samme ikke siges om Valseværket paa Øresundsvej. Ganske vist er Valseværket i København som saadant ikke ældre end fra 1909, idet Virksomheden den 5. Januar dette Aar satte sin første Metalpresse i Gang, men Valseværkets Historie kan føres saa langt tilbage, at det bliver en af de ældste industrielle Virksomheder i Landet, idet det oprettedes ved kgl. Resolution i 1797. Ja, Valseværket kan endog føre sin Historie tilbage saa langt som til 1679, da der anlagdes et Hammerværk i Frederiksværk, hvor der støbtes Messingblokke, der igen udhamredes til Plader, som bl. a. blev benyttede til Forhudning af Træskibe og til Forarbejdning af Kedler o. lign.

Endvidere oprettedes i 1728 i Forbindelse med denne Virksomhed en Agatslibemølle, hvor Daaser, Knapper, Knivskafter, Kaardefæster o. l. fremstilledes. Denne overdroges senere til en Franskmand, E. J. de Peyrembert, der ogsaa lod indrette Kanonsmederi, men uden Held, idet de tilvirkede Kanoner var ubrugelige. Senere gik denne Virksomhed igennem mange Hænder, indtil den bekendte Generalmajor Johan Frederik Classen paa Foranledning af Frederik d. V. oprettede en Krudtfabrik. Nu viste det sig, at Virksomheden var kommet i de rette Hænder. Kanonsmederiet blev omdannet til Metalkanonstøberi, og de Kanoner, der fremstilledes, var af udmærket Kvalitet. Senere anlagdes saa mange Krudtmøller, at hele Landets Forbrug af Krudt dækkedes fra Frederiksværk, som egentlig først fik sit Navn fra dette Tidspunkt. Classen forelagde i samme Tidsrum ogsaa en Plan for Kongen, der gik ud paa Oprettelsen af Ankersmedie og Valseværk, og han erklærede endogsaa, at hvis Kongen vilde tiltræde hans Plan, vilde Frederiksværk blive Danmarks Birmingham. Kongen ønskede dog ikke at støtte Planen, som derfor skrinlagdes. Der fulgte nu en Aarrække med stærk Udvikling af de 2 Hovedfabrikationer, Kanoner og Krudt, men efterhaanden fik Classen andet at tage Vare paa, han havde ikke Tid til selv at tage sig af Virksomheden, og han indkaldte derfor Udlændinge, som skulde lede denne og sætte nye Industrigrene i Gang. Man forsøgte saaledes en Tid at trække Messingtraad og væve Messingsigtedug, men dette mislykkedes, og efterhaanden forfaldt Virksomheden. De mange Eksperimenter og Udvidelser kostede Penge, og ved Frederik d. V.s Død begyndte Vanskelighederne, hvorefter Classen købte hele Anlægget og 4 omliggende Bønderbyer for 100,000 Rdl. Bestillingerne begyndte igen at indløbe, og Virksomheden blomstrede. Ja, man indkaldte endog en Tysker ved Navn Nägel, som skulde forestaa en begyndende Fabrikation af Geværer, ligesom man eksperimenterede med Oprettelsen af et Jernskære- og Valseværk, som dog imidlertid heller ikke blev til noget, idet man paa det Tidspunkt bedre og billigere kunde fremstille Plader i Norge, hvor Classen i 1767 var blevet Medejer af et Jernværk ved Arendal. Kraften til Værkets Drift fik man fra Arresø, hvorfra der i det 17. Aarhundrede var gravet en Kanal til Isefjord. Denne lod man forsyne med en Sluse, saaledes at man kunde regulere Arresøens Vandstand, og de betydelige Vandmasser, som denne Kanal gennemstrømmedes af, var en udmærket Drivkraft for Virksomheden. Imidlertid døde Generalmajor Classen i 1792, og i sit Testamente bestemte han, at hans samlede Formue skulde gaa til Oprettelsen af

et Fideikommis, og at Frederiksværk skulde overdrages til Prins Carl af Hessen. Denne overtog Værket i 1793, og alt blev sat i god Stand, og nu oparbejdedes en Fabrikation af Kobber og Metalspiger, som man ogsaa eksporterede, og omkring Aaret 1800 indkaldte man svenske Arbejdere, der begyndte at smede Knive og Sabler. Englændernes Angreb i 1807 paa Danmark gav Frederiksværk et stærkt Opsving, der arbejdedes Nat og Dag paa Leverancer til Hæren og Flaaden, og der opførtes en Række nye Bygninger, men paa et vist Tidspunkt besatte Englænderne en kort Tid Frederiksværk, hvorpaa Fabrikationen standsede, og Arbejderne kom i Nød.

Indladning af Søkabel for Korsør og Sprogø i Banevogne.

Paa dette Tidspunkt havde man begyndt at oprette store Valseværker i Udlandet, der var i Stand til at fremstille meget smukkere Kobberplader end dem, der udsmededes her i Landet, saaledes at danske Haandværkere i udstrakt Grad købte udenlandske Plader. Dette foranledigede, at der blev anlagt et dansk Valseværk i København, men dette benyttedes hovedsagelig til Plettering af Kobber med Sølv, saaledes at det ikke kom til at konkurrere med det senere i Frederiksværk anlagte Kobbervalseværk.

Efterhaanden som de valsede Kobberplader blev kendt, blev det mere og mere vanskeligt at afsætte de smedede Plader, og Tidspunktet var derfor gunstigt, da 2 Englændere i 1798 henvendte sig til Prins Carls Administrator, Generalkommissær Hassler, med Forslag om at anlægge et Valseværk i Frederiksværk. Forslaget blev efter en Del Forhandlinger godkendt, og Th. English og dennes Søn rejste i Slutningen af Aaret 1800 til England for at købe de nødvendige Maskiner. Efter Tilbagekomsten tog man fat paa Anlægget og paabegyndte 1802 en Kanal fra Krudtværket til det Sted, hvor Valseværket skulde ligge, for gennem denne Kanal at faa den nødvendige Vandkraft. Arbejdet med Anlæggelsen af Valseværket gik dog ikke, som man havde tænkt sig, Gnidninger og Mangel paa Evne til Samarbejde mellem Hr. English og en Inspektør Tscherning, der var Repræsentant for Firmaets Ejer, voldte mange Vanskeligheder, og da de forskellige Virksomheder efterhaanden næsten alle bragte større Udgifter end Indtægter, afhændede Prins Carl af Hessen 1804 hele Frederiksværk til sin Svigersøn, Kronprins Frederik, senere Kong Frederik den VI, der indsatte den tidligere Inspektør, Major E. P. Tscherning, som Bestyrer, og der blev nedsat en formelig Kommission til at lede Overdragelsen, som arrangeredes med Th. English. Endelig blev dette færdigt i 1805 med Hr. English som Forpagter, og der oprettedes en Kontrakt saavel vedrørende dennes Rettigheder som Pligter med Hensyn til, hvad han maatte fabrikere, og hans Forsyning bl. a. af Militæret. Han drev saa Virksomheden i en Række Aar, men stadig med Underskud, saaledes at han

maatte forlade Frederiksværk i 1827 med en Gæld paa 76,000 Rdl.

I Løbet af dette Aar havde Handelshuset I. P. Suhr & Søn forespurgt Administrationen, om Forpagtningen af Valseværket kunde faas med Eneret for Drift af Valseværk i Danmark og Garanti for, åt Tolden paa fremmed valset Kobber ikke nedsattes. Administrationen søgte og fik disse Tilstaaelser, og i November samme Aar overtog dette Firma Valseværket i Forpagtning paa 20 Aar med Ret for Firmaet til at opsige efter 5 Aars Forløb. Kontrakten gav Ret til Kobber-, Messing-, Bly- og Jernvalsning af Plader og Bolte, Traadtrækning og Kobberhamring. Fra 1828 optog Suhr som Kompagnon Købmand K. A. Larsen fra Frederiksværk, og denne blev nu Valseværkets Leder, medens Suhr & Søn besørgede Produktionen solgt fra København. Da den svigtende Vandkraft som oftest nedsatte Værkets Produktion, blev al Kraft sat ind paa at faa bygget en Dampmaskine paa 20 HK, og Forhandlinger blev indledet med en Klejnsmed v. Würden, der var ansat som mekanisk Assistent paa Frederiksværk, og som tidligere med Held havde bygget en 4 HK Dampmaskine til Grosserer Jakob Holm. v. Würden paatog sig at bygge Maskinen, og han arbejdede i det følgende Aar energisk paa den i Frederiksværk, han skilte sig udmærket fra Opgaven, og i 1832 var Maskinen færdig. Denne var den første større Dampmaskine, der var bygget her i Landet. Den var bygget som Balancemaskine efter Watts System med nogle Ændringer af Mekanikus Freund i Berlin. Fundamentet bestod af tilhugne Kampesten.

Foruden Cylinderen og Svinghjulet var Balancen og Plejlstangen af Støbejern. Dampen lededes fra en Kedel med 70 Pd. Tryk gennem en styret Tregangshane til Cylindren, hvis Stempelstang førtes af et Stangsystem (Watts Parallellogram). Hastigheden, som var 25 Omdrejninger pr. Minut, blev reguleret af en Centrifugalregulator. Maskinens Hovedaksel var sekskantet for bedre at kunne befæste Krumtap, Svinghjul og Tandhjul; Baglejet for Akslen hvilede paa en svær Egetræsblok. De til Anlægget hørende Pumper, Fødepumpe og Kondensatorpumpe blev trukket fra Balancen.

Denne anselige Maskine trak Valseværk og Hamre lige til Aaret 1890, da den blev nedrevet og slaaet i Stykker.

Valseværket havde nu faaet en energisk og pengestærk Ledelse, Maskinerne øgedes med nye Valser, der byggedes i Frederiksværk, og Produktionen steg hurtigt fra 30 Skippund (1 Skpd. = 320 ℔) i 1827 til 1247 Skpd. i 1830, og i Slutningen af Forpagtningen naaede man op paa 1756 Skpd. Da Landets Forbrug af Kobber samtidig ansloges til ca. 350 Skpd. om Aaret, maa en stor Del af Produktionen være eksporteret, men Kvaliteten var ogsaa fortrinlig, saaledes erklærede Admiralitetet i 1840 officielt, at Værkets Kobberforhudningsplader havde Fortrin for det bedste engelske Fabrikat. I 1830 havde Værket 5 Par Valser i Drift og ca. 35 Arbejdere, og i 1831 anlagdes 3 Maskinhamre til Udsmedning af Kobberbunde, og samtidig fik Valseværket Ret til at lade sine Produkter sælge ved Kobberførere i Lighed med Landets øvrige Hammerværker. Herover blev Kobbersmedene meget fortørnede og bragte deres Besværinger frem for Myndighederne, først for Stænderforsamlingen i Roskilde i 1838, senere for Minister og Rigsdag, og de bekæmpede dette Valseværkets Privilegium med stadig stigende Heftighed, indtil det endelig ved Lov ophævedes i 1861 til Ophør i 1866.

I 1855 fratraadte Suhr Forpagtningen, og Staten solgte Valseværket til K. A. Larsen, der optog Købmand S. A. Brendstrup og Firmaet G. Halkier & Co. i København som Medindehavere. Af disse havde K. A. Larsen ledet Valseværket i 27 Aar. Købesummen var 25,000 Rdl., hvoraf Suhr & Søn fik for opførte Bygninger og anskaffede Maskiner 8439 Rdl. godtgjort. Virksomheden blev nu igen konsolideret; et nyt Hammerværk blev oprettet, og en ny Dampmaskine paa 16 HK købt hos Baumgarten & Burmeister i København. I 1865 døde K. A. Larsen, og Halkier & Co. og Brendstrup overtog derefter Larsens Part, og efter S. A. Brendstrups Død indtraadte hans Søn, T. N. Brendstrup, i Konsortiet. Denne foretog en Udenlandsrejse, hvor han studerede udenlandske Valseværker, hvis maskinelle Indretning var betydelig bedre end Frederiksværks, og han engagerede en Tysker ved Navn Kötgen til at modernisere Frederiksværk Valseværk. Efter at dette var sket, kom det paany i Gang i 1890. v. Würdens gamle Dampmaskine blev fjernet, en ny Dampmaskine paa 200 HK anskaffet fra Helsingør Skibsværft, og et helt nyt stort Valseværk købtes i Tyskland til Forfærdigelse af større Plader end dem, man hidtil havde kunnet fabrikere. Valseværkets Produktion gik nu stærkt frem de følgende Aar, men samtidig omdannedes Interessentskabet til et Aktieselskab.

Interessentskabet likvideredes derfor med Bankdirektør A. Heide som Likvidator i 1896, hvorefter Frederiksværk Kobberværk overtoges af A/S Frederiksværk Valseværk. Bankdirektør A. Heide blev Formand, og i Bestyrelsen kom T. N. Brendstrup og Grosserer Gotfred Halkier. Som Direktør udnævntes Harald Halkier, en Søn af Gotfred Halkier. Denne var oprindelig Militær, men med den stærke Udvikling, som Frederiksværk Valseværk gik i Møde, rejste han til England og Tyskland, hvor han blev teoretisk og praktisk uddannet til at lede Valseværket, og Virksomheden udvidedes stadig. Endnu paa dette Tidspunkt besørgedes Sejladsen paa Troperne i høj Grad af Træskibe, og Forbruget af Skibsforhudningsplader var derfor stort.

De fleste af Valseværkets Produkter blev oprindelig kørt paa Vogne fra Frederiksværk til København, og da Jernbanen kom til Hillerød, lod man Varerne køre dertil; senere, da Jernbanen kom til Frederiksværk, blev selvfølgelig alt kørt med Banen, men Fragten var dyr, og Afleveringen af Varer sinkedes stærkt. Man overvejede derfor ofte at flytte hele Virksomheden til København, men veg stadig tilbage for de store Omkostninger. Imidlertid blev der i Aaret 1905 i England udtaget Patent paa Fremstillingen af Kobberplader direkte af Malmene ved Hjælp af elektrisk Strøm. Nordiske Kabel- og Traadfabrikker erhvervede Ret til at udnytte dette Patent for Danmark, og det var egentlig Meningen, at Fabrikken i Middelfart skulde udnytte dette Patent, idet

bl. a. Grønlands kobberholdige Malm skulde benyttes til Fremstillingen af Plader. Da denne nye Fabrikationsmaade, hvis den svarede til Forventningerne, selvfølgelig vilde paaføre Frederiksværk Valseværk en overvældende Konkurrence, kom der Forhandlinger i Gang mellem Valseværket og Nordiske Kabel- og Traadfabrikker, og disse endte i 1907 med, at Nordiske Kabel- og Traadfabrikker købte Frederiksværk Valseværk paa den Betingelse, at det skulde flyttes til København. Den 14. November 1908 standsedes Virksomheden i Frederiksværk, og de enkelte Fabrikationsgrene flyttedes til en nyerhvervet Grund i Sundbyøster paa Amager, og som allerede meddelt ovenfor optoges Fabrikationen i Begyndelsen af 1909.

Hermed var det gamle Valseværk naaet til et nyt Stadium, og Udviklingen har ogsaa for denne Del af Virksomheden været præget af Nutidens stærke tekniske Fremskridt. Udviklingen af Valseværket er i Løbet af de 20 Aar, dette har været knyttet til Nordiske Kabel- og Traadfabrikker, gaaet frem med rivende Hast. Det kan saaledes nævnes, at det i 1905 erhvervede Grundareal paa ca. 11,000 m² senere ved Grundkøb er udvidet til det tredobbelte. 1909 var 2500 m² bebygget, og 1930 er 11,500 m² bebygget. Antallet af beskæftigede Arbejdere var i 1906 ca. 40, i 1930 ca. 150, og Produktionen er doblet 5 à 6 Gange.

Den betydelige Udvikling har selvfølgelig krævet stadige Udvidelser og Anskaffelser af nye Maskiner, ligesom flere nye Fabrikationsgrene er taget op for at tilfredsstille Landets Forbrug af Halvfabrikata af de forskellige Metaller og deres Legeringer. Foruden Kobber og Metal valses nu ogsaa Trykmessing, Nysølv, Bronce, Aluminium, Tin og Kunsttin samt Bly saavel i Plader som i Form af Baand. Foruden Stangmessing fremstilles Rør af Kobber, Messing og Bly samt Kobberskinner og Profiler, og her skal i Forbigaaende kun nævnes, at ogsaa disse Varer kræves leveret i meget mere forfinet og nøjagtig Udførelse end tidligere, hvilket selvfølgelig igen kræver mere Arbejde. I det hele taget kan det siges, at Valseværket har sat sig som Opgave at fremstille de for Landets Behov nødvendige Halvfabrikata af alle Slags Metaller og endogsaa gør Forsøg paa at komme ind paa Verdensmarkedet og at eksportere til Udlandet. Der eksporteres saaledes betydelige Mængder Varer til Sverige, England og Holland og en Del oversøiske Pladser.

Vi har gennem Artiklerne i dette og forrige Fagblad, saa godt det paa begrænset Plads lader sig gøre, søgt at give vore Medlemmer et Indblik i den komplicerede Virksomhed, som Nordiske Kabel- og Traadfabrikker driver. Denne er et godt Udtryk for den Tilpasningsevne, som vor Industri viser sig i Besiddelse af, efter at det er blevet klart, at Danmarks »bærende Erhverv«, Landbruget, ikke er i Stand til at forsørge Befolkningstilvæksten. Vi har her en Virksomhed, som i Løbet af 30 Aar har skabt Respekt om sit Navn og sine Produkter, og som ogsaa konkurrerer paa Verdensmarkedet med de indenfor denne Branche betydelige udenlandske Virksomheder af lignende Art, og der er i alt skaffet Arbejde og Eksistensmuligheder for ca. 1500 Arbejdere ved Fremstillingen af Produkter, som tidligere udelukkende indførtes fra Udlandet. Nu er det imidlertid ikke Smede og Maskinarbejdere, der udgør Flertallet paa denne Virksomhed, men det siger sig selv, at netop denne Fabrikation slider meget paa Maskiner og Materiel, hvilket igen nødvendiggør Tilstedeværelsen af betydelige Reparationsværksteder, og der beskæftiges da ogsaa til Stadighed ca. 150 af vort Forbunds Medlemmer, fordelt paa de 3 Virksomheder.

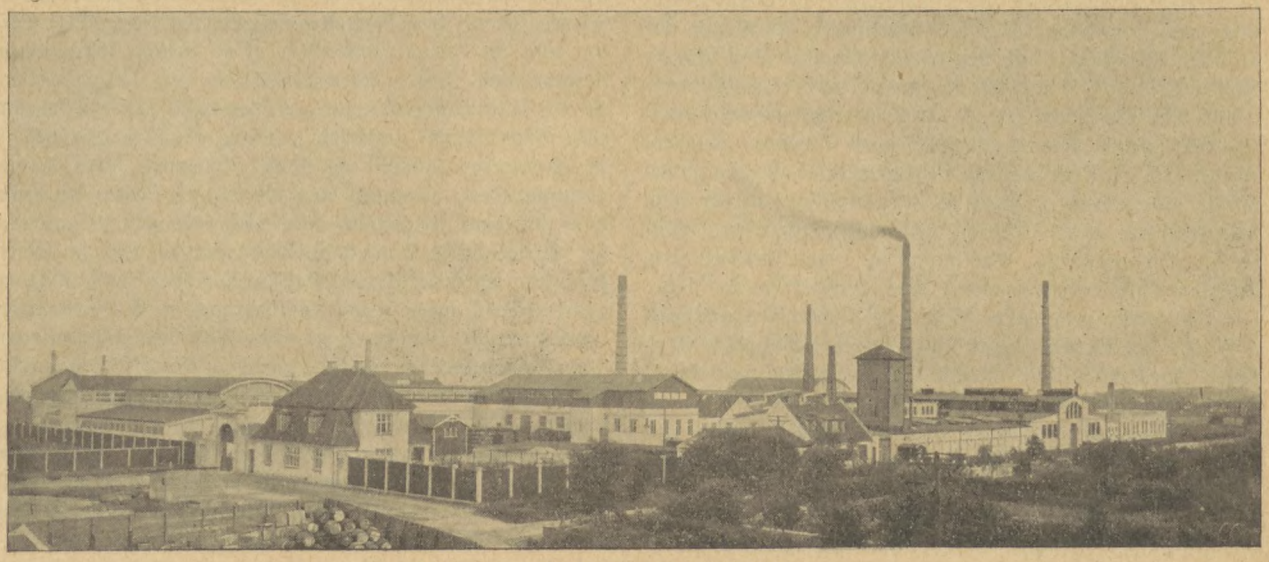

Valseværket, Øresundsvej, København.

Lidt Værkstedsteknik.

Vejrbestandige og rustfri Staal.

De Specialstaal, der falder ind under foranstaaende Betegnelse, hører til de nyeste Frembringelser indenfor Staalbranchen, og dog bliver de allerede nu fremstillet i saa mange Sorter og Kvaliteter, at man i vore Dage kan faa rustfri eller i hvert Fald meget uangribelige Staal til næsten ethvert Øjemed.

I de rustfri Staal ser vi atter et slaaende Eksempel paa Jernets forunderlige Evne til at kunne antage vidt forskellige Egenskaber ved Tilsætning af Fremmedstoffer eller ved forskellige Varmebehandlinger, en Evne, der er uden Sidestykke hos noget andet Metal. Den største Hindring, Jernet har haft at kæmpe mod i sin Konkurrence med alle andre Bygge- og Konstruktionsmaterialer, er dets ringe Modstandsevne mod kemiske Angreb. Det er uhyre Kvantiteter af Brugsartikler og Konstruktioner, der tæres og ødes af Rust mellem Aar og Dag. Alt, hvad der ofres i Retning af Maling, Lakering, Emaillering, Galvanisering, Fortinning o. s. v., forhaler kun Rustens Ødelæggelsesværk, men forhindrer det ikke. Den bekendte engelske Metallurg Robert Hadfield angiver som Eksempel, at Verdensproduktionen af Raajern i Aaret 1921 ikke naaede op paa Højde med Rust-Tabet i samme Aar.

Bestræbelserne for at komme denne Ulempe ved Jernet til Livs har været rettet mod to forskellige Omraader, nemlig:

1. De vejrbestandige *Byggestaal* til Broer, Jernkonstruktioner og lignende. Her har Amerikanerne været de absolut førende. Man fremstiller nu gængse Handelskvaliteter, der ganske vist ikke kan betegnes som rustfri, men hvorved der er opnaaet ca. 50 pCt. bedre Vejrbestandighed end i det almindelige Kulstofstaal.

2. De *egentlige rustfri Staal* til Redskaber, Maskiner og Beholdere til den kemiske Industri m. m. Det var Englænderen H. Brearley, der i 1913 først opdagede de rustfri Egenskaber, Staalet fik ved Tilsætning af visse Cromindhold, og paa Basis af denne Opdagelse fulgte Udviklingen af de rustfri Staal, de syrebestandige Staal og de varmebestandige Staal Slag i Slag, særlig indenfor den europæiske Staalindustri.

Af de nævnte to Hovedgrupper skal vi først kort omtale de *vejrbestandige Byggestaal*. Disse bestaar almindeligst af kulstoffattigt Staal med et ringe Indhold af *Kobber*, ca. 0,25 pCt., eller *Kobber plus Crom*. Staal med et lille Kobberindhold har i Amerika været fremstillet i over 20 Aar. Kobberindholdet øver saa godt som ingen Indvirkning paa Styrkeegenskaberne, hvorimod det forøger Staalets Modstandsevne mod Rust.

I Aaret 1914 byggedes forsøgsvis i Amerika 200 Godsvogne, der i den ene Halvdel var fremstillet af »kobret« Staal og i den anden af almindeligt Staal. Efter 13½ Aars Brug blev det som Resultat af Forsøget meddelt fra Carnegie Steel Companys Forskningsafdeling, at det kobrede Staal kan holde i ca. 15 Aar, det almindelige i ca. 10 Aar, indtil det skal fornyes, altsaa 50 pCt. Overlegenhed. Det har vist sig, at det kobrede Staal tillige har den Egenskab, at Maling og Forzinkning sidder meget bedre fast end paa det almindelige Staal.

Den tyske Dortmunder Union har fremstillet et Byggestaal, »Union-Staal«, med ca. 0,5—0,8 pCt. Kobber, ca. 0,4 pCt. Crom og ca. 0,15 pCt. Kul. Denne Legering er navnlig et Resultat af Bestræbelserne for at opnaa gode Styrkeegenskaber (Trækstyrke 50—62 kg/mm², Forlængelse 20—26 pCt.), men samtidig har dette Staal den meget store Fordel, at det har en stor Korrosionsbestandighed.

En anden Løsning af Problemet vejrbestandigt Byggestaal har man i det — iøvrigt endnu tidligere kendte — *»Armco Jern«* fra The American Rolling Mill Co., og som nu ogsaa fremstilles af en Række europæiske Staalværker. Her er man gaaet den Vej at forøge Korrosionsbestandigheden ved at fremstille Jernet saa rent som overhovedet praktisk muligt. Man er kommet til et garanteret Indhold af 99,85 pCt. rent Jern. Urenhederne (Kul, Silicium, Mangan, Svovl, Fosfor og Kobber) andrager tilsammen ikke over 0,15 pCt.

Denne store Renhed bevirker ganske vist, at Armco Jern har en forholdsvis lille Trækstyrke; men til Gengæld er det meget modstandsdygtigt mod Rustangreb, og Materialet har faaet en stor Udbredelse særlig til Gasværksbeholdere og Jernkonstruktioner ved kemiske Fabrikker samt i Form af forzinket Plade til Tagdækning. —

De egentlige rustfri Staal fremstilles nu i saa mange Variationer, at det er vanskeligt at drage skarpe Linier mellem de forskellige Sorter. Den bedste Oversigt faar man dog vist ved at skelne mellem følgende*):

a. Cromstaalene med 11—14 pCt. Crom og 0,05—0,1 pCt. Kul.
b. Rustfri Crom-Siliciumstaal.
c. Crom-Nikkelstaal med 15—20 pCt. Crom, 10—7 pCt. Nikkel og ca. 0,2 pCt. Kul.
d. Rustfri Crom-Nikkel-Siliciumstaal.

Forinden de enkelte Sorter omtales, skal det i Almindelighed bemærkes, at de rustfri Staal som Regel fremstilles i den elektriske Staalovn. Hvad angaar Staalets rustfri Egenskaber, maa man skelne mellem almindelig Korrosionsbestandighed (altsaa overfor Luftfugtighed, alm. galvaniske Angreb etc.), Modstandsevne overfor Syrer og Modstandsevne overfor Iltning ved høje Temperaturer.

a) Blandt de rustfri Staal har Cromstaalene med 11—14 pCt. Crom faaet den største Udbredelse. Det skal dog bemærkes, at det meste tillige indeholder lidt Nikkel (under 1 pCt.). Det tilsættes som Regel ikke med Vilje, men det stammer fra de anvendte Raastoffer. Nikkelet forringer ikke Rustbestandigheden, men virker snarere forbedrende paa Styrkeegenskaberne.

Alt det rustfri Staal, der blev fremstillet de første Aar efter Brearleys Opdagelse, var ret haardt, idet man paa den Tid ikke kunde naa længere ned med Kulind-

*) Monypenny-Schäfer: Rostfreie Stähle 1928.

holdet end ca. 0,3 pCt. Staalet blev først anvendt med godt Resultat i Sheffield til rustfri Knive. Under Krigen blev hele Produktionen derefter beslaglagt til Brug for Ventiler i Flyvemaskiner, hvor Rustbestandigheden i Forening med Staalets store Styrke og Haardhed kom udmærket til sin Ret. Først flere Aar senere lykkedes det at lave Staalet saa kulstofsvagt, at det kunde taale Koldvalsning, Oppresning og lignende Behandlinger. Herefter indførtes det rustfri Staal hurtigt til mere almindelig industrielt Brug. I Aaret 1920 fremstilledes det første bløde rustfri »Jern« med 0,1 pCt. Kulindhold.

Staalet kan *blødgøres* til en Brinellhaardhed paa 150—250 — egnet til almindelig Bearbejdning — ved Opvarmning til 700—750° C. Afkøling i Luft. Styrken bliver derved 55—85 kg/mm² svarende til de forskellige Kulindhold.

Vil man give de haardere Staal med 0,3—0,4 pCt. en virkelig *Udglødning*, maa man gennemvarme til 850—880° og afkøle langsomt (ikke mere end 50° i Timen) ned til 600°, hvorefter Afkølingen kan fortsættes noget hurtigere. Paa den Maade kan det nævnte Staal komme ned paa en Haardhed af 170—200 Brinell.

Til Brug for uhærdede Maskindele betaler det sig at give Staalet en *Sejghærdning* (Forædling). Rustfri Staal er i det hele taget udprægede Forædlingsstaal af samme Karakter som »Automobilstaalene«. Man faar de bedste Styrkeegenskaber ved at give Staalet en Oliehærdning med paafølgende Anløbning til en passende høj Temperatur (300—550°) efter den Sejghed, der kræves. Derved bliver Strukturen ensartet fintkornet, og Sejgheden og Styrken betydelig bedre end i udglødet Materiale. Afkølingen fra Anløbningen maa ske *hurtigt* — f. Eks. i Olie —, da man ellers faar den saakaldte *Anløbningssprødhed*.

Hærdningen sker ved Opvarmning til 900—975° og Afkøling i Vand, Olie eller Luft, afhængig af Dimension og Formaal. Da Crom gør Staal stærkt og dybt hærdeligt, maa man *snarest muligt* efter Hærdningen anløbe, for at forhindre de høje Hærdespændinger i at fremkalde Hærderidser eller Brud. *Anløbning* mellem 200—400°. Det maa erindres, at man ikke kan bedømme Temperaturen efter den almindelige Skala Anløbningsfarver, der passer for Kulstofstaalene. Anløbning indtil 500° C. nedsætter ikke Hærdningen kendeligt.

De blødere rustfri »Jern« tager ingen nævneværdig Hærdning, saaledes Staal med 0,07—0,1 pCt. Kul og 10—14 pCt. Crom kun 250—350 Brinell.

Rustfrit Staal af denne Gruppe kan valses, oppresses koldt, omend vanskeligere end det almindelige Kulstofstaal. Selvfølgelig maa man bruge de kulstoffattige Staal til denne Behandling. Staalene kan ogsaa loddes og svejses; herom skal vi dog komme tilbage i en senere Artikel.

De rustfri Egenskaber i Staalene af denne Gruppe bestaar nærmest i Modstandsevnen mod almindelig atmosfærisk Angreb. Jo mindre Kul Staalet indeholder, desto bedre Modstandsevne har det. Koldbearbejdning nedsætter Staalets rustfri Egenskaber, hvorfor Genstande, der er fremstillet ved Oppresning, Bukning etc., helst skal have en afsluttende Varmebehandling, der fjerner den uensartede Struktur. Man opvarmer Staalet til Hærdningstemperaturen og afkøler i Olie eller Luft.

Hærdning fremmer de rustfri Egenskaber.

Anløbning indtil 500° forringer dem i Almindelighed ikke.

Drejning, Høvlning og Fræsning bør efterfølges af Polering. I det hele taget vil de rustfri Egenskaber i alle disse Staal forbedres i betydelig Grad ved en høj Polering.

Til den her nævnte Gruppe af rustfri Staal er særlig følgende kendte: *Krupps* V1M, V5M og V3M, alle oliehærdede, *Avestas* 739 og 393, det første luft- eller oliehærdet, det sidste luft-, olie- eller vandhærdeligt, og *Röchlings* RNO.

b) *Rustfri Crom-Siliciumstaal.*

Den vigtigste Egenskab ved disse Staal ligger i den store Modstandsevne mod Iltning ved høje Temperaturer. Derfor har de særlig fundet Anvendelse til Udblæsningsventiler i Forbrændingsmotorer. Hertil er disse Staal ogsaa egnede af den Grund, at de ikke modtager Hærdning ved Afkøling fra saadanne Temperaturer (antagelig op til 800°), som kan opstaa i Ventilerne under Motorens Gang.

c) *Rustfri Crom-Nikkelstaal med 15—20 pCt. Crom og 10—7 pCt. Nikkel.*

Disse Staal er saa højt legerede, at de ikke kan hærdes ved nogen Varmebehandling. Men til Gengæld finder man i denne Gruppe Staal med de allerfineste Styrkeegenskaber samtidig med, at de er udmærket bearbejdelige, saavel ved Smedning, kold Oppresning som Spaantagning. Staalene bliver oftest blødest ved en Opvarmning til 1000—1100° og paafølgende Afkøling i Vand eller Luft. Trækstyrken ligger mellem 60—100 kg/mm² og Forlængelse (paa 10D) fra 37—45 pCt. Brinellhaardheden ca. 135—165.

Ved varm Valsning kan Styrken naa op til 134 kg/mm². Staalene kan kendes paa, at de er umagnetiske, dog har de den ejendommelige Egenskab, at Materialet ved Koldvalsning bliver kendelig magnetisk. De rustfri Egenskaber er betydelig bedre end i Staalene af Gruppen a. Ikke alene Modstandsevne mod Fugtighed, men ogsaa mod flere mineralske og organiske Syrer kendetegner disse Staal.

De almindeligst kendte Staal af denne Gruppe er *Krupps V2A, Brown Bayleys Steel, Works »Anka«, Thomas Firth and Sons »Staybrite«, Poldihüttes »Anticorrostähle«* og *Avestas 832.*

d) *Rustfri Crom-Nikkel Siliciumstaal.*

Ved Forøgelse af Nikkelindholdet til ca. 25 pCt., ved Bibeholdelse af 15—20 pCt. Crom og yderligere Tilsætning af 2—3 pCt. Silicium faas Staal, der har en endnu bedre Modstandsdygtighed, saavel mod Syreangreb som mod Iltning ved høje Temperaturer. *E. B.*

Udfoldning af et Grenrør.

Af 3 Stk. Plade skal fremstilles et Grenrør som vist i omstaaende Figur. De 3 Grene har samme Diameter, de fri Ender er afskaaret vinkelret paa Rørene, og de

2 Grene B og C danner lige store Vinkler med Røret A. Endvidere ligger alle 3 Midterlinier i samme Plan.

Paa Pladen maa man først optegne Udfoldningerne af de 3 Rørgrene; for at gøre dette begynder man med at optegne en Plantegning af det færdige Grenrør i fuld Størrelse. Da de 3 Diametre er lige store, vil Skæringslinierne mellem Grenene vise sig som rette Linier ud fra Aksernes Skæringspunkt. Rørene tegnes med en Diameter D regnet fra Midte til Midte af Pladetykkelse, altsaa indvendig Diameter + 1 Pladetykkelse.

afsætter nu op ad hver af Frembringerne de sande Frembringerlængder 00', 11', 22' . . . . . 88', som direkte kan tages fra Plantegningen. Derefter tegner man de 3 jævne Kurver gennem Punkterne 0' . . . 4', 4' . . . 8' . . . . 4' og 4' . . . . 0', og dermed har man bestemt A's Udfoldning.

Paa ganske tilsvarende Maade findes Udfoldningen af Rørgrenen B:

Den halve Grundcirkel tegnes nedlagt i Tegneplanen og deles i 8 lige store Dele; gennem Delingspunkterne

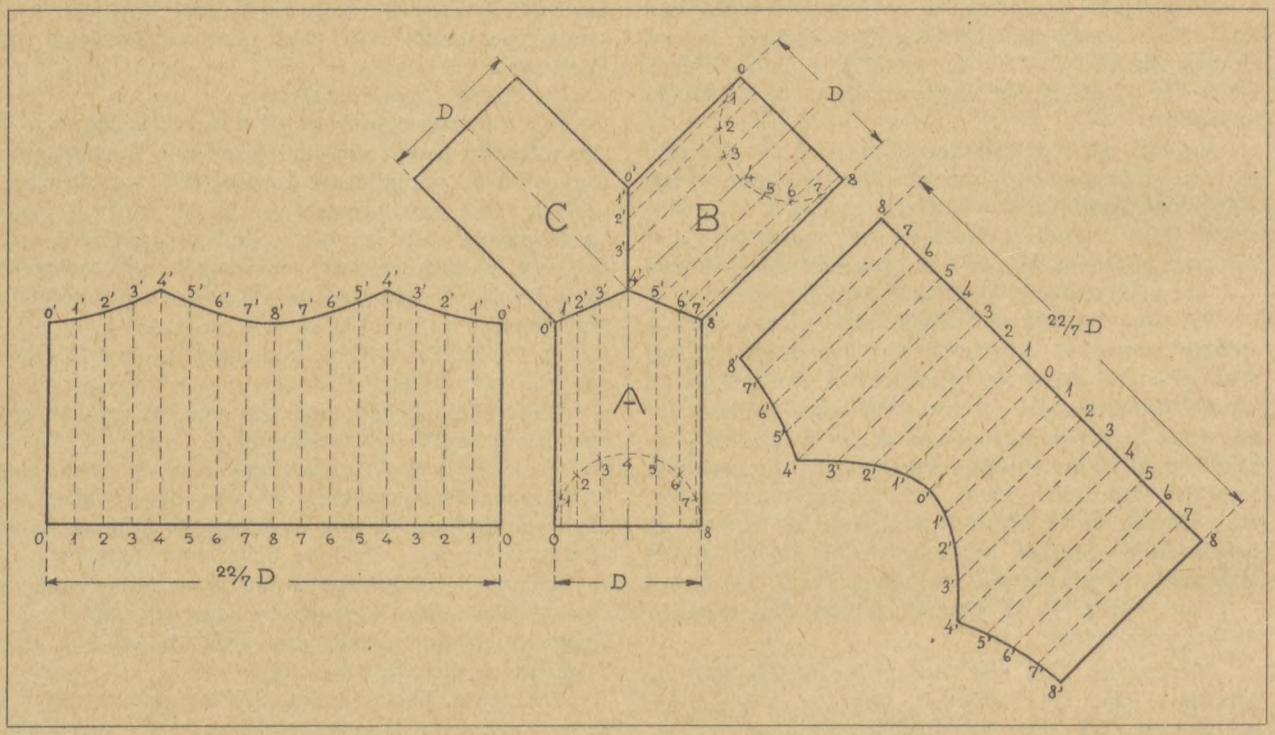

Udfoldningen af Grenen A findes nu paa følgende Maade:

Ved Rørets plane Ende tegnes en Nedlægning af den halve Grundcirkel, d. v. s. den viste Halvcirkel. Denne Halvcirkel deles i 8 lige store Dele, og Delingspunkterne mærkes 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Gennem disse Delingspunkter tegnes Cylinderfrembringerne 00', 11', 22' o. s. v., idet Punkterne 0', 1', 2' . . . 8' ligger paa Skæringskurverne mellem A og C og mellem A og B. Den sande Længde af Frembringerne viser sig da som Afstandene fra Punkterne 0', 1' . . . 8' ned til Grundcirklens Plan, d. v. s. til den rette Linie 08.

For nu at tegne A's Udfoldning tegnes først en ret Linie, af en Længde lig den udrettede Grundcirkel, d. v. s. lig $^{22}/_{7}$ · D, og denne Længde deles i 16 lige store Dele ved Delingspunkterne 0, 1, 2, 3 . . . 8 . . . 3, 2, 1, 0, hvor hvert af Punkterne svarer til Punktet af samme Nummer paa Grundcirklen.

Gennem hvert af Delingspunkterne tegnes Linier vinkelret paa Grundlinien 08. Disse Linier repræsenterer nu de før nævnte Frembringere i den sande indbyrdes Afstand = $^{1}/_{16}$ af Grundcirklens sande Længde. Man tegnes Frembringerne 00', 11', 22' . . . 44' . . . 88', hvis sande Længde da maales ved Afstandene fra Punkterne 0', 1' . . . 8' til Grundcirklens Plan, d. v. s. til den rette Linie 08.

Den udrettede Grundcirkel tegnes som en ret Linie af Længden $^{22}/_{7}$ · D; denne deles i 16 lige store Dele, og gennem Delingspunkterne, som hver især gives samme Nummer som de tilsvarende Punkter i Plantegningen, tegnes Frembringerne med de sande Længder 88' . . 44' . . 00' . . 44' . . 88', som netop er fundet i Plantegningen.

Gennem Punkterne 8' . . 4', 4' . . 0' . . 4' og 4' . . 8' tegnes jævne Kurver, hvormed Udfoldningen er færdig.

Udfoldningen af C bliver i det angivne Eksempel ganske ligesom Udfoldningen af B, og den behøver derfor ikke at konstrueres.

Paa ovenstaaende Tegning er Udfoldningerne lagt lige ud for hver Rørgren for at anskueliggøre, hvorledes de ved Sammenrulning netop danner Rørgrenene A og B; men i Praksis vil man selvfølgelig straks tegne den direkte paa den Plade, hvoraf Rørene skal laves.

Hvis Diametrene af de 3 Rørgrene ikke er ens, vil Skæringskurverne mellem Grenene vise sig i Plantegningen som krumme Linier, hvis Forløb først maa bestemmes ved almindelige geometriske Metoder. Derefter bestemmes Udfoldningerne paa ganske tilsvarende Maade som i det ovenfor beskrevne Eksempel.

J. R.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Svensk Formerforbund. Atter har Døden hentet en af vort svenske Broderforbunds Veteraner, nemlig Hovedkasserer H. J. Weijser, der imidlertid allerede for nogle Aar siden maatte trække sig tilbage fra sin Stilling paa Grund af Sygdom.

Et prægtigt Menneske og en udmærket Mand paa sin Plads er gledet ud af Rækken. Han døde den 26. Juni og blev begravet den 6. Juli udenfor Stockholm, paa Lidingö Kirkegaard, en Kommune, som han ogsaa havde viet sine Kræfter, medens de rakte til.

Hovedkasserer Ludv. Christensen repræsenterede Forbundet ved Begravelsen.

Aarhus. Hos A/S Frichs er der 27. Maj afholdt Mæglingsmøde paa Krav om Forhøjelse af Akkorderne og de ansatte Timelønninger. Der kom til at foreligge et Tilbud, som Formerne skulde tage Stilling til, men da det ikke kunde akcepteres, blev Sagen viderebehandlet ved Timandsmøde den 1. Juli med det Resultat, at der heller ikke opnaaedes Enighed.

Noget nærmere om Sagen kan i Øjeblikket ikke meddeles.

Bælum. Former Jens Thomsen Hald arbejder stadig paa Bælum Jernstøberi, som af Forbundet er blokeret for Tilgang af Arbejdskraft. Rejsende maa huske at gaa uden om Bælum.

Frederiksværk. I en Beretning om en Forhandling, der har fundet Sted hos A/S Anker Heegaard, og som findes i forrige Nummer af Fagbladet, staar bl. a.: »Derimod opnaaedes der ingen Forbedringer ved Grydeformeriet.«

Dette er dog ikke helt rigtigt, idet der er opnaaet, at Firmaet i en Time til hver Udslagning skal stille en Arbejdsmand til Raadighed.

Holstebro. Paa det derværende Aktieselskabs Fabrik er der 19. Juni afholdt Mæglingsmøde. Firmaet krævede Erstatning, fordi Formerne, trods nægtet Tilladelse, havde holdt fri den 17. Maj om Eftermiddagen. Modsat krævede Formerne Erstatning, fordi de var forhindret i at arbejde Paaskelørdag. Begge Klager blev trukket tilbage, men dog saaledes, at Direktøren forbeholdt sig Ret til at genoptage sit Erstatningskrav, saafremt Gentagelsestilfælde sker.

Der var dernæst stillet Krav om Forhøjelse af Akkorderne, men herom opnaaedes ikke Enighed, og Sagen vil være at behandle ved Timandsmøde.

Allerede i Begyndelsen af Aaret klagede Forbundet til det staaende Lærlingeudvalg over, at Fabrikant V. Birn, Holstebro, paa Kontrakt havde antaget en Lærling til Maskinformeri, eventuelt til Oplæring ved Haandformeri, hvis han egnede sig dertil.

Sammenslutningens Repræsentanter i Lærlingeudvalget tiltraadte straks, at sligt ikke skulde tolereres.

Det er imidlertid først for ganske nylig lykkedes Sammenslutningen at faa denne Kontrakt skrevet om.

Sagen er jo iøvrigt et Udtryk for, at Hr. Birn stedse mener at skulle være noget for sig selv.

Kerteminde. Den 11. Juli er der paa Kerteminde Jernstøberi afholdt Mæglingsmøde paa Krav om Forhøjelse af Akkorderne saavel for Haandformerne som Maskinformerne.

Der opnaaedes ingen Enighed, men en ny lokal Forhandling skal forsøges og være sluttet til 5. August.

Gaar Sagen ikke i Orden, vil den være at behandle ved Timandsmøde.

Middelfart. Den 3. Juli afholdtes Mæglingsmøde hos A/S Hess & Søn, som imidlertid nu er indgaaet under A/S C. M. Hess, Vejle, og en der ansat Ingeniør Nilsson er Fabrikkens Leder. Samme Ingeniør har sat sig for at reformere, og paa flere Omraader har han adskillige Gange stødt an mod de hidtil værende Forhold og tilsidst paa en saadan Maade, at Afdelingen har krævet det paatalt ved et Mæglingsmøde,

Tillige havde man kasseret 2 Vinduer, fordi Indløbene var »knækket ind«. Da Udslagningen sker efter Støbningen, og Formerne ikke deltager deri, var det ikke den vedkommende Former, der havde slaaet Indløbene af, men derimod Arbejdsmændene, men ikke destomindre skulde Formeren i dette som i andre lignende Tilfælde bøde derfor ved ikke at faa nogen Betaling.

Man tilbød ved lokal Forhandling at betale det ene, hvad Formerne ikke kunde modtage, og da Tilbudet blev gentaget ved Mæglingsmødet, maatte Stillingen selvfølgelig være den samme. Man henholdt sig til, at hvis Formeren selv skulde have slaaet Indløbene af, var de ogsaa knækket ind, men det skyldte man i alle Tilfælde Beviset for, da andre har besørget det.

Hele Ingeniør Nilssons Reformation tyder paa kommende urolige Forhold paa Fabrikken med dertil hørende Opsigelse af Prislisten.

Nakskov. Den 1. Juli er der afholdt Mæglingsmøde paa Krav om Timelønsforhøjelse paa Maskinfabrikken »Nakskov«, samt paa Klage over Forholdene ved Spise- og Vaskerum. Enighed opnaaedes ikke, derfor Timandsmøde.

Odense. A/S Brandt: Vedrørende den Sag, der i de sidste Par Fagblade har været omtalt fra denne Virksomhed, henvises til en i nærværende Blad andet Steds optaget Artikel om Afgørelsen ved Den faste Voldgiftsret.

Silkeborg. Paa den derværende Maskinfabrik arbejder man af fuld Kraft paa stadig at have et eller andet Mellemværende med Formerne, og man paastaar, at det i allerførste Instans er Støbemester Ejler Petersens manglende Evne til at omgaas Folk, i hvilket han i nogen Grad støttes af en af Fabrikkens Ledere, Hr. Zeuthen.

Nylig nægtede Formerne at udføre et Stykke Arbejde for den gældende Akkordpris, men naturligvis skulde der Afsked og en større Korrespondance o. s. v. til, i Stedet for, hvad man ellers saa udmærket kan finde paa i et saadant Tilfælde, og ikke mindst naar man synes, Formerne kræver for stor en Pris, at lade en Lærling udføre Arbejdet, hvilket nok kunde lade sig gøre, naar man hører, at Akkordprisen kun var 5 Kr. Der findes stadig Folk, som vil Krigen for Krigens Skyld.

Svendborg. Det har tidligere været meddelt, at der paa A. Nielsens Jernstøberi (tidligere Akselsens) arbejder en uorganiseret Former Carl Christensen, og Jernstøberen er for lang Tid tilbage meddelt, at Forbundets Medlemmer ikke faar Lov til at søge Arbejde

paa Fabrikken, saalænge nævnte Christensen arbejder dér eller er uorganiseret.

Dette er meddelt Medlemmerne, og hertil kommer, at de ved Ankomsten til Svendborg faar yderligere Besked derom, men ikke destomindre har dog et Par Tilrejsende tilladt sig at gaa paa Støberiet. Der vil i Fremtiden ikke blive set gennem Fingre med det Forhold, hvis der fortsættes.

Smede og Maskinarbejdere.

Mæglingsmøder. Ved et Mæglingsmøde paa Varde Staalværk den 1. Juli i Anledning af Lønkrav opnaaedes et Løntillæg af 5 Øre pr. Mand og Time, omfattende 24 Mand med en gennemsnitlig Fortjeneste af 110,2 Øre.

Paa Klage over Afskedigelse af Tillidsmand A. V. Rasmussen hos A/S Smith, Mygind & Hüttemeier, København, afholdtes Mægling den 23. Juni. Man enedes om, at Rasmussen skulde genoptage Arbejdet den 24. Juni, og Firmaet indgik paa at betale ham et Beløb af Kr. 80,00.

Den 23. Juni afholdtes Mægling hos Firmaet Lublin & Borgen, København, der havde klaget over iværksat Blokade. Sammenslutningens Repræsentant henstillede til Forbundet at skaffe Firmaet den fornødne Arbejdskraft, samt at Firmaet og Arbejderne selv aftalte Timelønnens Størrelse, hvilken Henstilling Forbundets Repræsentant lovede at imødekomme, saafremt Firmaet stillede sig mere imødekommende end hidtil med Hensyn til Lønnen. Firmaet vilde afvente Sagens videre Udvikling, men forbeholdt sig at føre Sagen videre.

Rørudvalgsmøde. Den 14. Juni behandledes følgende Sager paa Rørudvalgsmøde:

1) Strid hos Firmaet Ludvigsen & Hermann, København, om Betalingen for en Returledning paa Erlandsvejens Skole. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig at forelægge Sagen for en faglig Voldgift.

2) Strid hos A/S »Vølund«, København, om Betalingen af en Ledning paa et Varmeanlæg ved Fredensborg Slot. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig at lade Spørgsmaalet vedrørende Returledningen forelægge til Afgørelse af en faglig Voldgift.

3) Strid hos A/S Andersen & Heegaard, København, om Betalingen for Indskæringen af T'er. Man enedes om at vise Sagen tilbage til fornyet lokal Forhandling.

4) Strid hos Firmaet Storm Hansen & Co., København, om Betalingen for Omløbsforbindelser og Strømstutse ved et Anlæg paa Enghavevej. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig at forelægge Sagen til Afgørelse af en faglig Voldgift.

Voldgiftssager. Ved et Møde den 13. Juni i en faglig Voldgift, som Blikkenslagerfagforeningen af 1873 og vort Forbund sammen med Jernindustriens Sammenslutning var enedes om at nedsætte til Afgørelse af 3 Sager, opnaaedes Enighed i den ene, nemlig en Strid hos Firmaet Chr. Olsen & Meilgaard Mortensen, København, om Betaling for Paasætning af Plader. Man enedes om at indføre følgende i Rørprislistens Afsnit A, Punkt 3 (Plader og Bøsninger) mellem 3. og 4. Linie:

> »For Tilpasning og Anbringelse af dobbelte Plader i Murnischer i Etageadskillelser betales incl. Udkradsning af Fugerne for et Rør 75 Øre.«

I de 2 Sager opnaaedes som ovenfor nævnt ikke Enighed, og disse afgjordes derfor af Opmanden, Direktør Poul Sørensen. Den ene var rejst af Blikkenslagernes Fagforening og drejede sig om Strid om Betalingen for Fittings paa Kogegasledninger i Byggekomplekset »Fuglevænget«, og Arbejdet er udført for Firmaet N. Andersen, Gasværksvej 29, København. Kendelsen afsagdes i Arbejdernes Favør.

Den anden Sag var rejst af vort Forbund mod A/S Andersen & Heegaards Ingeniørforretning, København, og drejede sig om, hvorvidt de i Rørprislistens Afsnit A, Punkt 2 (Pg. 10) anførte Priser for Gennembrydning af murede Skillerum er gældende, hvis der ud over at hugges Hul gennem Muren skal skæres Huller i de paa Skillerummet anbragte Fodpaneler. Den afsagte Kendelse er saalydende:

> »Naar murede Skillerum er forsynet med Fodpaneler, som skal gennembores, betales der, for saa vidt Midten af Røret er bindig med Fodpanelets Overkant eller dybere, pr. Stk. Fodpanel at gennembore 40 Øre. For saa vidt Midten af Røret ligger højere end Fodpanelets Overkant betales pr. Fodpanel at udklinke 20 Øre, idet der dog ikke ydes Betaling for Udklinkninger, der er under 1 cm dybe.
>
> Alle Gennemboringer og Udklinkninger skal udføres saa store, at den for det paagældende Arbejde foreskrevne Afstand mellem Rørvæg og Træværk overholdes.«

Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen. Paa Grund af Forbud mod Tobaksrygning hos A/S Burmeister & Wain, Sydhavnen, nedlagde 102 Maskinarbejdere den 19. Juni Arbejdet, men genoptog dette den følgende Dag, ligesom der iværksattes Blokade overfor 2 Arbejdsmaskiner, fordi 3 Arbejdere, der betjente disse, var blevet afskedigede. Burmeister & Wain klagede herover til Arbejdsgiverforeningen og forlangte Sagen indbragt for Den faste Voldgiftsret, men ved et Møde i Arbejdsgiverforeningen den 26. Juni enedes man om følgende Ordning:

> »Idet Selskabet fastslaar Nødvendigheden af at respektere de Paabud, Assurandørerne har paalagt Selskabet at overholde for at assurere Virksomhedens Værdier, indgaar Selskabet paa at genantage de afskedigede Arbejdere samtidig med, at Arbejderne hæver den iværksatte Blokade.
>
> Selskabet erklærer sig villigt til, naar Arbejdet er i Gang, at tiltræde Forbundets Forslag om at deltage i et Møde til Sagens fremtidige Ordning. I Mødet deltager Arbejdernes Tillidsmænd samt Formanden for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.«

Det nævnte Møde er afholdt den 3. Juli, og Sagen er herefter afsluttet.

Lønforhøjelse. Paa Varde Nørre-Nebel Jernbane er Lønningerne, 112, 115 og 125 Øre, forhøjet med 3 Øre.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. Knudsens Automobilværksted, Herning.

4. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
5. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
6. Mekaniker Nielsen, Rødby.
7. Schultz & Larsen, Otterup.
8. Jørgensen & Søn, Kolding.
9. Brdr. Christensen, Viborg.
10. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
11. A. C. Rosenberg, Thisted.
12. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.

Blokader. Firmaet Svend Wæver i Haderslev og dets Filial i Aabenraa er blokeret, og Aarsagen hertil er, at Firmaet nægter at indgaa Overenskomst med Afdelingen vedrørende Løn- og Arbejdsforhold. Nogle Lønninger ligger saa langt nede som paa 65 Øre pr. Time, og Virksomheden beskæftiger en Del uorganiserede Smede.

Overfor Firmaet A. Graucob & Co., Niels Ebbesensvej 9, København, er der ligeledes iværksat Blokade, idet nogle Rørlæggere har faaet 425 Kr. tilgode, som Firmaet ikke har været at formaa til at udbetale.

Blokaden overfor samtlige Telefonselskaber fortsættes uforandret, da Centralorganisationen for Telefonstanden i Danmark stadig ikke har opnaaet en Ordning af Overenskomstforholdene.

Kongres i det hollandske Metalarbejderforbund.

Den 22., 23. og 24. Juni afholdt det hollandske Metalarbejderforbund Kongres i Rotterdam, paa hvilken Sekretær Vilhelm Christensen repræsenterede Smedeforbundet.

I sin Aabningstale henviste Formanden, Peter Danz, til, at Aarene 1928 og 1929 havde været gunstige. Forholdene indenfor den hollandske Metalindustri havde i disse Aar, særlig med Henblik paa Forholdene i andre Lande, været temmelig gode. Arbejdsløshedstallet var i Aaret 1929 sunket til gennemsnitlig 3,3 pCt.

Forbundet er i de sidste Aar blevet stort og stærkt. Det er derfor i Stand til at udføre et større og mere betydningsfuldt Arbejde end tidligere.

Mindstelønnen, som man igennem Aar har kæmpet for, er for Størstedelen akcepteret og fastlagt, 48-Timersugen er forankret, Overtimer bliver i Fremtiden betalt med mindst 25 pCt. ekstra. De kristelige Festdage bliver fuldt betalte. En Uges Ferie er garanteret.

Den hollandske Organisations finansielle Forhold er ligeledes gode. Forbundets Formue, incl. Arbejdsløshedskassen, der i Juni Maaned d. A. indeholdt 1.406.711,61 Gylden, andrager op imod 3 Mill. Gylden.

Efter denne Aabningstale havde Kollegerne Kupers, Konrad Ilg, van der Brügge og Schliestedt Ordet for henholdsvis den hollandske Landscentral, det internationale Metalarbejderforbund, Metalarbejderforbundet i Belgien og de øvrige Gæster.

Beretningen og Hovedledelsens Virksomhed samt Redaktionen af Fagbladet blev enstemmigt godkendt.

Et Forslag fra Hovedledelsen om at yde de Medlemmer, som i 65 Aars Alderen eller derefter ophører med at arbejde, og som i 25 Aar eller mere havde været Medlemmer af Forbundet, en ugentlig Understøttelse paa 3 Gylden, blev vedtaget med Akklamation. Endvidere blev vedtaget et Forslag fra Hovedbestyrelsen om at anmode de Afdelinger, som her kan komme i Betragtning, om intensivt og systematisk at fremme Organiseringen af de unge Arbejdere.

Paa den næste Kongres i det hollandske Fagforbund vil der blive stillet Forslag om at fastsætte et bestemt Bidrag, som de Fagforbundene tilsluttede Organisationer under store Arbejdskonflikter skal yde.

Et nyt Reglement angaaende de lønnede Funktionærers Retsforhold blev godkendt.

Hovedbestyrelsen blev udvidet fra 7 til 9 Medlemmer.

I Stedet for J. G. Sikkema, der efter en mangeaarig tro Tjeneste blev pensioneret, blev H. J. van den Born valgt til Kasserer. Hovedledelsen blev genvalgt med Akklamation, og herefter sluttede Kongressen.

Kongres i det belgiske Metalarbejderforbund.

I Dagene 27.—30. Juni afholdtes i Liege Kongres i det belgiske Metalarbejderforbund. Naar Kongressen denne Gang afholdtes i Liege, der er Hovedsædet for den belgiske Sværindustri, var det en Opmærksomhed imod den derværende Afdeling, der er Forbundets største og tæller 35,000 Medlemmer, i Anledning af dennes 25-aarige Bestaaen.

Til Stede som Gæster var Sekretæren for Internationalt Metalarbejderforbund, Konrad Ilg, Repræsentanter for de tre skandinaviske Lande og for Czekoslovakiet, Østrig, Holland, Tyskland, Schweiz, Frankrig og Luxemborg samt for de belgiske samvirkende Fagforeninger.

Kongressen aabnedes med en Tale af Rigsdagsmand Delvigne, der paa de stedlige Fagforeningers Vegne bød Velkommen; han erindrede om, at man befandt sig paa det Sted, hvor den belgiske Industri var grundlagt, og som nu kunde se tilbage paa mere end 100 Aars Eksistens. Delvigne har forøvrigt i Rigsdagen indbragt Forslag om lovfæstet Ferie for Arbejderne, og Partiet havde krævet dette hurtigt fremmet.

Forbundets Generalsekretær, Solau, der har beklædt denne Stilling i 32 Aar, fremlagde Beretning og Regnskab, af hvilke det fremgik, at Lønnen stadig var stigende, at Arbejdsløsheden i de sidste 2 Aar ikke havde været særlig fremtrædende, og at den finansielle Situation var god. Sluttelig bemærkede Solau, at han nu traadte tilbage som Generalsekretær, og at Hovedledelsen havde udpeget Georges Keuwet til hans Efterfølger.

Beretning og Regnskab godkendtes enstemmig.

Den paafølgende Diskussion drejede sig i høj Grad om Sociallovgivningen, derunder Arbejdsløshedsunderstøttelsen, samt Krav om Kontrol med Ledelsen af Fabrikkerne. Den ene Delegerede efter den anden nævnte Misforholdet mellem Løn og Produktion, ligesom man krævede Arbejdstiden nedsat til 44 Timer ugentlig, og der vedtoges Resolutioner, der kræver, at disse Problemer løses.

Man vedtog endvidere en Forhøjelse af Forbundskontingentet for yderligere at styrke Forbundets Aktionsevne.

Konrad Ilg bragte paa Gæsternes Vegne en Hilsen fra de udenlandske Organisationer, der var repræsenteret, og med stor Styrke trak han Linierne op for Internationalt Metalarbejderforbunds Virksomhed og gav en Oversigt over Organisationernes Stilling i de forskellige Lande. Han erindrede om, at en Række Spørgsmaal af Interesse for Metalarbejderne om kort Tid vilde blive drøftet paa den internationale faglige Kongres i København.

Sluttelig takkede Kongressens Præsident, Baeck, de udenlandske Delegerede for deres Nærværelse og Solau for hans trofaste Arbejde for Forbundet igennem 32 Aar.

Kongressen sluttede sig til disse Udtalelser under stor Begejstring.

I Forbindelse med Kongressen og i Anledning af Jubilæet havde Afdelingen i Liege om Eftermiddagen den 30. Juni foranstaltet en Demonstration af Fagets Udøvere, hvilken tog sig imponerende ud. Afdeling efter Afdeling marcherede op med klingende Musik og røde Faner for at samles i en mægtig Procession, som derefter i et Antal af 20,000 satte sig i Bevægelse, og det varede en Time at passere en Tribune, der var rejst foran Folkets Hus, hvor alle Gæsterne og den saavel i Belgien som Udlandet højt ansete Partifælle, Vandervelde, befandt sig, hilsende paa de forbidragende Metalarbejdere, der var stillet op branchevis. Hver Branche bar i Spidsen Standarder, der angav Udøvernes Beskæftigelse, ligesom de bar Symboler paa Værktøj og Arbejdsmidler.

Alt i alt var Kongressen et Vidnesbyrd om, at de belgiske Metalarbejdere er klassebevidste Kolleger og trofaste Tilhængere af Samarbejdet med Metalarbejderne i andre Lande.

Der er ca. 200,000 Metalarbejdere i Belgien, deraf har det belgiske Forbund 110,000, det kristelige 16,000 og det liberale 3000, ialt 63 pCt. organiserede.

Stiftelsesfester.

Smedeforbundets Fredericia Afdeling.

Lørdag den 21. Juni fejrede Fredericia Afdeling sin 36 Aars Stiftelsesfest (Stiftelsesdagen er egentlig den 10. Juni) ved en festlig Sammenkomst paa Hyby Lund, i hvilken en stor Del af Afdelingens Medlemmer med Damer deltog.

Afdelingsformand J. Ovesen bød ved det festlig dækkede Kaffebord Velkommen og mindedes Stifternes Arbejde for Afdelingen.

I Anledning af, at Smed P. Simonsen i Aar (den 17. August) kan fejre sit 35-aarige Medlemsskab af Smedeforbundet, benyttede Afdelingen Lejligheden til at sige P. Simonsen Tak for trofast Arbejde for Afdelingen. Formanden omtalte i korte Træk den Indsats, Simonsen gennem de mange Aar havde ydet indenfor Afdelingens Rammer, dels som Formand og i mange Aar som Bestyrelsesmedlem, og han havde altid udført dette Arbejde til Kammeraternes Tilfredshed. Et Leve for Simonsen fik begejstret Tilslutning.

Afdelingens Digter, Maskinarbejder Rich. Hansen, havde skrevet en Sang, hvori Simonsens Virke gennem Aarene pristes; den gjorde fortjent Lykke. P. Simonsen takkede for den Hyldest, Afdelingen her gav ham, han havde med Glæde udført de Hverv, Kammeraterne havde betroet ham.

Efter at denne Del af Festen var forbi, opførtes en Sketch, hvori Simonsen og andre blev taget under Behandling. Ogsaa Smedenes Sangkor optraadte, og forhenværende Formand for Middelfart Afdeling, F. F. Nielsen, fremdrog Minder fra svundne Tiders Organisationsliv. Man dansede derefter til ud paa de smaa Timer, da den vellykkede Fest sluttede.

Smedeforbundets Viborg Afdeling.

Lørdag den 28. Juni fejrede Viborg Afdeling sin 35-aarige Bestaaen ved en meget stilfuld Fest paa Hotel »Phønix«, hvor Deltagerne i et Antal af 140 Kl. 7 samledes til en Fællesspisning. Her bød Formanden, Tønder Petersen, Velkommen til de fremmødte Medlemmer med deres Damer samt til de indbudte Gæster: Formanden for Fællesorganisationen, Skomager Sørensen, Redaktør Mortensen samt Forbundets Formand, Johs. Kjærbøl.

Afdelingsformanden gav derefter en lille Oversigt over Afdelingens Historie. Den 29. Juni 1895 samledes paa Hotel »Viborg« 13 Smede for at stifte en Fagforening. Der kom en Del Ængstelse til Orde, da der tidligere havde været en Fagforening, som imidlertid var gaaet i Stykker, da 2 Kolleger havde forbrugt Kassens Midler. De 13 Mand enedes dog alligevel om at danne Fagforeningen og valgte en Bestyrelse, der kom til at bestaa af P. A. Petersen som Formand, A. Andersen som Kasserer, og som Repræsentanter P. Petersen, Knoth og Christensen. Kontingentet var dengang 30 Øre pr. Uge. Allerede efter 2 Maaneders Forløb indmeldte Afdelingen sig i Fællesorganisationen, hvoraf den siden har været Medlem. I 1896 indsendte man til Hovedbestyrelsen Anmodning om Sanktion til at stille Krav om at forhøje Lønnen til 27 Øre pr. Time og Lønudbetaling om Fredagen samt Forhøjelse af Lønnen, naar der blev arbejdet udover 10 Timer. Forbundet sanktionerede de rejste Krav, men forlangte, at Lønnen skulde være 30 Øre, og dette gennemførtes ogsaa snart efter.

Afdelingsformanden fremkom med forskellige Smaatræk, der illustrerede Organisationslivet i de første Aaringer, og han oplyste saaledes, at den 1. Januar 1901 valgtes en Kollega Molin til Formand med Akklamation, men 14 Dage efter afholdtes en ny Generalforsamling til Valg af en anden Formand, da Molin var slettet for Restance. Det var heller ikke altid, at Møderne var særlig prægede af parlamentarisk Optræden, og Formanden nævnte bl. a., at der ofte var Uro, saaledes blev der i 1898 holdt et Møde, hvor Talerne stadigvæk forstyrredes, fordi et Medlem snorkede ganske frygteligt. Paa det samme Møde lavede et andet Medlem en Del Vrøvl, hvorfor man vedtog at give ham en Dragt Prygl. Om han fik den, meddeler Forhandlingsprotokollen intet.

Ogsaa i Krigsaarene havde Afdelingen haft en Række livlige Møder, og Formanden erindrede saaledes

om Overenskomstforhandlingerne i Januar 1919, hvor Viborg Afdeling forkastede Overenskomstforslaget, der blev saa fremskaffet et nyt Forslag, og Medlem af den daværende Hovedbestyrelse, Walther, deltog i et Møde i Afdelingen for at paavirke Medlemmerne til at stemme derfor. Bølgerne gik meget højt, og trods Walthers indtrængende Forestillinger forkastedes ogsaa det nye Forslag med meget stor Majoritet.

Tønder Petersen pegede ogsaa paa, at Smedene i Viborg altid havde støttet de kooperative Foretagender, og bl. a. ydet deres Bidrag til Erhvervelse af en Forsamlingsbygning for de derværende Arbejdere. Han erindrede om en af Afdelingens Medstiftere, nuværende Smedemester Jakobsen i Viborg, som altid har vist Forstaaelse overfor Arbejderne, og er den Mester i Byen, der betaler den højeste Løn.

Afdelingsformanden sluttede med at fastslaa, at Smedene i Viborg altid har været enige om at staa sammen, og han udtalte Ønsket om, at det Kammeratskab, som havde præget Afdelingen i den forløbne Tid, ogsaa maatte præge den i Fremtiden.

Forbundets Formand overbragte derefter en Hilsen og Lykønskning fra Hovedbestyrelsen, idet han takkede for godt Samarbejde gennem Aarene. Han pegede paa, hvorledes Tilstandene var for Arbejderne, forinden disse dannede deres Organisationer, og erindrede om den Indsats, de gamle havde øvet i de første svære Aar. Under Efterkrigstidens Depression havde vor Organisation vist sig at være et solidt Værn for Medlemmerne imod Arbejdsgivernes og politiske Modstanderes Forsøg paa at trykke Arbejderne ned paa et Eksistensminimum. Han pegede paa de Vanskeligheder, som vi endnu var ude for, og som vil præge den kommende Tid, hidrørende fra Rationaliseringen, der dog, naar alt kom til alt, var en Nødvendighed, ikke mindst for den danske Industri, for at den kunde hævde sig i den internationale Konkurrence. Kjærbøl paalagde de unge at dygtiggøre sig, saaledes at de kunde løse de store Opgaver, der ligger for. Han udtalte Haabet om, at Afdelingen i Fremtiden som i Fortiden maa kunne varetage de Medlemmers Interesser, der skal søge deres Erhverv indenfor dens Omraade, og han sluttede med at udbringe et Leve for Viborg Afdeling.

Redaktør Mortensen lykønskede Afdelingen, fremhævede Fagbevægelsens politiske Betydning og dvælede ved, hvorledes Venstre i 80-erne støttede Fagforeningerne, medens man nu fører en fanatisk Kamp imod dem. Han sluttede med Ønsket om et fortsat inderligt Samarbejde mellem Socialdemokratiet og Fagbevægelsen.

Skomager Sørensen bragte Fællesorganisationens Lykønskning og takkede Smedene for den Offervilje, de altid havde vist, medens Formanden for Lærlingeklubben, P. Andersen, overrakte Formanden en smuk Dirigentklokke som Lærlingeklubbens Gave til Afdelingen.

Afdelingskasserer Vognsen talte for Damerne, medens Redaktør Mortensens Hustru pegede paa, at ogsaa rent fysisk havde Fagbevægelsen haft sin Betydning for de enkelte Arbejdere. I Mytologien blev Smedene ofte fremstillet som vanføre, smaa Puslinger, prægede af det Slid, der var forbundet med Udøvelsen af Faget. Naar Smedenes Damer nu kunde gaa til Fest med velskabte Mænd, skyldtes det i høj Grad Fagbevægelsens Indsats for Forkortelse af Arbejdstiden og i det hele for mere menneskeværdige Forhold paa Arbejdspladsen.

Efter de obligate Sange, hvoraf 2 var skrevet af Afdelingens Formand, der herigennem aabenbarede sig som en ikke ringe Lyriker, traadte Deltagerne Dansen indtil Kl. 12, da der var Optræden af 3 af Afdelingens Medlemmer, som under mægtigt Bifald gav forskellige humoristiske Numre til bedste. Derefter fortsattes Dansen, og paa sædvanlig Smedemanér sluttedes der ikke førend hen paa Morgenstunden.

Tag paa Højskole!

Arbejdernes nye Højskole ved Roskilde er nu indviet under almindelig Deltagelse fra alle Kredse indenfor Arbejderbevægelsen. »Hvad der i mange Aar var Drøm og Fremtidsmaal, er nu Virkelighed«, lød Statsminister Staunings Ord ved Festen 2. Pinsedag. »Det er Aars Stræben, som lønnes med Sejr. Det er Virkeliggørelse af vore Ungdomsidealer. — — — En Skole, der skal oplyse, højne og udvikle, ikke ved forældet Lære, ikke ved forfalsket Historie, ikke ved aarhundredgammel kapitalistisk Moral, men ved nye Tanker, ved sand Historie, ved ærlig Bedømmelse af Samfundet og paa Grundlag af den høje Solidaritets Moral, der er Arbejderklassens«.

Igennem et Par Menneskealdre har det været Skik indenfor den danske Bondestand, at enhver ung Mand og Kvinde gennem nogle Maaneders Ophold paa en Højskole forøgede sine Kundskaber og udvidede sin Horisont.

Fra nu af bydes der Arbejderungdommen paa *Arbejderhøjskolen i Esbjerg* og paa *Roskilde Højskole* en tilsvarende Mulighed. *Benyt da Lejligheden! Tag paa Højskole! Nogle Maaneders Samvær med friske, muntre Kammerater i fælles Syslen med Tidens Problemer bringer Berigelse for hele Livet!*

Roskilde Højskole er Landets bedst beliggende Højskole. En Naturens Elsker har valgt Stedet. Midt i et frodigt Landskab med Skov og Bakker og salten Fjord rejser sig dens røde Mure og vinker en i Møde, naar man vandrer Nord paa ud af den gamle historiske Roskilde By. En herlig Tur paa omtrent 3 km fører en fra Banegaarden ud til Skolen.

Skolens Bygninger, der er opført i 1907 af Forstander Thomas Bredsdorff efter Arkitekt Ulrich Plesners Tegninger, er nu restaureret og moderniseret under Ledelse af Professor Ivar Bentsen. Foredragssal, Gymnastiksal, Spisesal, Klasseværelser, Dagligstue og Elevværelser straaler i rene lyse Farver. Et velordnet og righoldigt Bibliotek er indrettet til Støtte for Skolens Arbejde. I Sommerens Løb vil der blive udført en rig kunstnerisk Dekoration af Festsalen.

Elevernes Forplejning varetages af Søkokkenes Fagskole, der har Lokaler i samme Bygning. Der er overalt indlagt Centralvarme og W. C. Der findes praktiske Vaskerum og Styrtebade. Rundt om Skolen ligger den 7 Td. Land store, herregaardslignende Park, der strækker sig ned ad Skrænterne til Bredden af Fjorden.

I Sommerens Løb vil Skolen give Plads for en næsten ubrudt Række Kursus. Men fra 3. November begynder et 5 Maaneders Kursus for unge Mænd. Skolen har Plads til ca. 80 Elever.

Skolens Undervisning omfatter dels Grundfagene *Dansk, Regning* og *Sprog*, dels Studiekredse og dels Foredrag. I Studiekredse og Arbejdsgrupper gennemgaas bl. a. *Erhvervslære, Raastoffer* og *Kraftkilder, Arvelighedslære* og *Sundhedslære, Fagbevægelse* og *Kooperation, Stats-* og *Kommunestyre, social Lovgivning.* — Der vil blive lagt særlig Vægt paa at udvikle Elevernes Selv-

(Fortsættes Side 195.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
9878	Andersen, Albert E.	Aalborg	6. 1.93	Aalborg	11.11 12	Kbhvn. Afd. 4	29. 3.30
19138	— Christian	Korup	12.10.06	Odense	20.11.26	Odense	1. 6.29
23739	— Ernst Erik	København	17. 4.06	Kbhvn. Afd.	20. 6.25	Kbhvn. Afd. 14	29. 3 30
20771	— Hans Georg	Helsingør	2. 4 86	Helsingør	30. 4 04	„ „ 5	22. 2 30
24116	— Peter Juul	Skjødstrup	7. 7.87	Kbhvn. Afd. 5	5. 8 16	„ „ 4	15. 3 30
1415	Abrahamsen, Aage Francis	Frederiksberg	12. 5.06	„ „	3.11.25	„ „ 17	29. 3 30
38242	Anker, Jens Nielsen Jensen	Hasle	6. 1.89	„ „	9. 3.30	„ „ 12	29. 3.30
4711	Bang, Orla Møller	Randers	8. 5.07	Randers	1.10.26	Randers	19.10 29
3434	Boe, Chr. P. Pedersen	Galtrup	21 11 04	Nykøbing M.	8. 4.26	Nykøbing M.	15.12.28
25327	Bruun, Vilh. F. M.	Hamborg	31.12.97	Kbhvn. Afd. 1	13. 4.17	Kbhvn. Afd. 12	29. 3.30
19346	Christensen, A. N. M.	Aalborg	6. 3.97	Aalborg	7. 4.17	„ „ 14	29. 3.30
17173	— Jens Tage	Odense	15. 3.08	Odense	2.11.26	Odense	22. 2.30
12803	— Peter M.	Tylstrup	6. 5.94	Kbhvn. Afd.	3. 2.29	Kbhvn. Afd. 2	15. 3.30
32262	Carlsen, Hans A. Chr.	København	19 11 09	Holbæk	5. 2.30	„ „ 17	29. 3.30
16768	Danielsen, Johan Vald.	—	21. 2.78	Kbhvn. Afd.	10. 9 27	„ „ 12	15. 3.30
1371	Foersom, Ove Henry	Viborg	24. 2.08	„ „	24.12.29	„ „ 15	22. 3.30
34156	Frederiksen, Johannes	Gislev	29.12.03	Ringe	2. 5.23	„ „ 11	29. 3.30
10984	Galatius, Vifil	Valby	17.10.93	Kbhvn. Afd.	27. 8.26	Odense	29 9.28
13839	Gewecke, Vilhelm A.	København	29. 9.10	„ „	29.11.29	Kbhvn. Afd. 17	5. 4.30
22284	Hansen, Carl Chr.	Bogense	27.11.05	Bogense	4. 9.27	Odense	7. 9.29
18183	— Carl C.	Rødovre	12. 1.07	Kbhvn. Afd.	23. 9.27	Kbhvn. Afd. 12	5.10.29
11438	— Einar Johs.	København	1. 4 07	„ „	6.10.26	„ „ 12	2.11.29
27319	— Jørgen Jul.	Frederiksberg	18.12.87	Keramisk Forbund	22. 1.10	„ „ 5	29. 3.30
17152	— Lars Gunner	Odense	7. 1.07	Odense	9. 8.26	Odense	31. 8 29
33777	— Laurits Peter	Ejby, Fyen	18. 6.00	Vordingborg	6. 5.21	—	6. 7.29
31243	— Marius P. H.	København	15. 2.02	Kbhvn. Afd.	18.10.28	Kbhvn. Afd. 12	29. 3.30
4539	— Niels Julius	Hjadstrup	8.12.06	Odense	9. 9.25	Odense	30. 3.29
31645	— Svend Aage	Ørritslev	10. 1.07	—	28. 8.29	—	21. 9.29
26863	Haurum, Jørgen	Lille Næstved	29. 3.08	Næstved	8. 5 28	Næstved	9.11.29
26314	Holtemann, Svend	København	9. 9.01	Kbhvn. Afd.	23. 5.22	Kbhvn. Afd. 11	29. 3.30
1782	Jensen, Aage	—	26. 5.06	„ „	24.10.25	„ „ 15	22. 3 30
11023	— Carl C. Zent	—	25. 1.08	„ „	28. 8.26	„ „ 14	22. 3.30
31084	— Carlo Sigvald	Taastrup	25.10.10	„ „	6 2.29	„ „ 14	29. 3.30
31590	— Christian R.	Radsted	2. 9 10	Stege	4. 9.29	Stege	29. 3.30
31628	— Christian S.	Tersløse	15.10 80	Ringsted	25. 5 23	Ringsted	23.11.29
27301	— Harry William	Rønne	29. 8 09	Rønne	7. 4 28	Rønne	5.10.29
27154	— Ib Richard	Næstved	20. 6.09	Aarhus	6.11.28	Odense	26.10.29
29183	— Jørgen Peter	Strøby	2. 2 07	Køge	7. 4.26	Ringsted	14.12.29
39747	— Poul	Lundegaarde	21. 4.06	Holeby	16. 4.25	Kbhvn. Afd. 12	29. 3.30
32392	— Thorvald	Durup	29. 7.06	Skive	9. 3.26	Skive	30. 3.29
26312	Jørgensen, Børge T. Lynbye	København	28. 7 02	Kbhvn. Afd.	23. 5 22	Kbhvn. Afd. 13	22. 3.30
36446	— Carl Chr.	Lyngby	5.10 89	D. Elektr. Forb.	1. 1.23	„ „ 7	22. 3.30
22461	— Rasmus Kaj	Odense	22. 8.07	Odense	8. 9.27	Odense	6. 4.29
12612	Jacobsen, Kaj Christian	København	28. 6.08	Kbhvn. Afd.	3.12.26	Kbhvn. Afd. 3	22. 2.30
27495	— Svend Aage	Nakskov	16. 7 09	Nakskov	5. 8.28	Odense	14.12.29
25194	Jespersen, Svend Aage	København	2. 7 08	Kbhvn. Afd.	28.10 29	Kbhvn. Afd. 2	15. 3.30
10328	Johansen, Søren Peter	Voldby	10. 6.95	Aarhus	9. 3.23	Skive	19.10 29
27617	Kande, Jørgen Nielsen P.	Egtved	11. 7.04	Kolding	8. 9.28	Haderslev	3. 5.30
14737	Kiel, Carl Chr.	København	23. 4.07	Kbhvn. Afd.	21. 4.27	Kbhvn. Afd. 5	29. 3.30
14962	Knudsen, Ernst P.	—	8. 9 06	„ „	29.11.29	„ „ 2	15. 3.30
3101	— Knud Erik	Aalborg	7. 3.06	Hjørring	25 7 25	Løgstør	25. 1.30
667	Larsen, Arno A.	Ørholm	2. 7.03	D. Arbm. Forb.	3. 6.29	Kbhvn. Afd. 11	15. 3.30
24837	— Henry Rud.	Horsens	2. 2.99	Horsens	5. 5 17	„ „ 14	15. 3 30
14928	— Svend Erik	København	30. 8.02	Kbhvn. Afd.	3.12.21	„ „ 11	22. 3.30
35118	Lorentzen, Kaj	—	6. 4.06	„ „	28. 2.30	„ „ 2	8. 3.30
27116	Madsen, Anton L.	Køge	13. 8.90	Holbæk	23. 1.25	Holbæk	14. 9.29
29366	— Gunnar	Baarsø	9. 6.08	Præstø	1.10.27	Kbhvn. Afd. 14	29. 3.30
100	— Harald	København	3. 9.05	Kbhvn. Afd.	8. 5.26	„ „ 17	29. 3.30
22697	Malmberg, Ernst	Skive	2. 1 05	Skive	1. 2 25	Skive	30. 3.29
8008	Mariboe, Erik Løvenbalk	Frederiksberg	2.12.98	Kbhvn. Afd.	25. 1.30	Kbhvn. Afd. 12	22. 3 30
30604	Marthinus, Kaj P. Kjerby	Aarhus	1. 7.97	Korsør	15. 7.29	Korsør	29. 3.30
36662	Mejle, Georg Otto	København	28. 9.76	Kbhvn. Afd. 1	8. 9.06	Kbhvn. Afd. 11	29. 3.30

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
25887	Mikkelsen, Arthur	Aarhus	20. 2.08	Kbhvn. Afd.	14. 9.28	Kbhvn. Afd. 13	29. 3.30
26525	Nielsen, Alfred	V. Brønderslev	27. 1.95	Løgstør Klub	1. 5.17	„ „ 14	29. 3.30
6215	— Anton	Sverrig	13.10.92	Vejle	3. 5.12	„ „ 12	29. 3.30
10747	— Hans Chr.	København	15.11.79	Kbhvn. Afd. 3	9. 7.98	„ „ 3	15. 3.30
10238	— Johannes	Asnæs	30. 8 80	Bergen	30. 9.15	Holbæk	28. 1.28
18429	— Otto Ernst	København	15. 6.08	Kbhvn. Afd.	11.10.27	Kbhvn. Afd. 2	29. 3.30
12739	Nanche, Christian W.	—	27. 7.00	„ „	20. 1.25	„ „ 17	15. 2.30
39864	Nommels, Edvard G.	Brobyværk, Fyen	29 1.75	Odense	19. 6.24	Odense	7. 9.29
20997	Olesen, Chr. Michael	Vejle	24. 7.06	—	4. 1.28	—	8. 2.30
29690	Olsen, Anders H.	København	19. 3.10	Kbhvn. Afd.	7. 5.29	Kbhvn. Afd. 17	25. 1.30
13975	Outzen, Aage Falk	—	23 9.97	„ „	8. 4.27	„ „ 14	29. 3.30
11654	Petersen, Einar Frits	Odense	4. 4.06	Odense	27.11 25	„ „ 11	15. 3 30
24705	— Erling	Kalundborg	8. 4 06	Kalundborg	9. 5.27	Holbæk	21.12.29
36355	— Kaj Emil	København	18. 8.03	Kbhvn. Afd.	4 1.29	Kbhvn. Afd. 18	21. 9.29
7720	— Niels Chr.	Randers	21. 9.07	Randers	25. 4.27	„ „ 4	15. 3.30
18864	— Niels Viggo	Nakskov	8.10 02	Nakskov	8. 5.20	Nakskov	28. 2.25
19607	— Svend Fr.	København	11.10 03	Kbhvn. Afd.	14 12.22	Kbhvn. Afd. 15	29. 3.30
30481	— Viggo N.	Nørup	1. 6.99	Odense	15. 1.19	Odense	3. 8.29
38220	Philipsen, Harald	Ryslinge	16. 6 06	Ringe	1. 3.25	—	19.10.29
20224	Poulsen, Viggo H.	København	13.10.87	Kbhvn. Afd.	5.11.27	Kbhvn. Afd. 12	6. 7.29
29975	Rasmussen, Aage P.	Bred	24.10.01	Odense	1. 3.25	Odense	18. 5.29
20717	— Carl R.	København	22.10.07	—	1. 2.28	—	12.10.29
14510	— Orla Chr.	—	14. 6.03	Kbhvn. Afd.	19.10.21	Kbhvn. Afd. 14	15. 3.30
29108	Rosenkvist, Aksel A.	Kalundborg	27. 3.07	Kalundborg	9. 4.26	Kalundborg	30.11.29
23040	Røner, Willy A. L.	København	8. 6.08	Kbhvn. Afd.	30. 1.28	Kbhvn. Afd. 13	1. 3.30
25582	Sørensen, Henning V.	—	7. 9.07	„ „	24. 8 28	„ „ 15	15. 3.30
36580	Schafranek, Frands	Fredericia	17. 5.03	„ „	25.10.29	„ „ 13	8. 2.30
29703	Schmidt, Villy Johs.	København	24.12.02	„ „	14. 6.29	„ „ 14	29. 3.30
36164	Selvig, Johs. Emil	—	27. 1.05	„ „	28. 9.29	„ „ 2	15. 3.30
10635	Sejr, Hans H. Poulsen	Hylke Sogn	1. 3.06	Odense	2.11.25	Odense	30. 3.29
39307	Thuesen, Carl Fr.	København	8.11.04	Kbhvn. Afd.	19. 2.30	Centralafd.	22. 2.30
31642	Tygesen, Niels H.	V. Skerninge	8. 8 78	Odense	20. 8 29	Odense	7. 9.29
7577	Weidich, Carl Chr.	København	11. 6.92	Kbhvn. Afd.	27.10.24	Kbhvn. Afd. 14	2. 3.29
3562	Vinther, Holger Jul.	Haarby	27. 2.94	Odense	30. 4.14	Odense	14. 7.28
	Specialarbejderforbundet.						
48122	Nielsen, Oskar Bernh.	Frederikshavn	20. 6.94	Frederikshavn	17. 2.30	Frederikshavn	29. 3.30

virksomhed — ved Øvelser i Brug af Haandbøger, ved Skrive- og Taleøvelser, supplerende Læsning, Analyse af Aktieselskabs- og Driftsregnskaber, statistiske Øvelser.

Foredragene vil væsentlig omfatte: *Livet og dets Love* (almindelig Biologi), *Kulturhistorie, Socialismens og de sociale Bevægelsers Historie, de moderne Verdensmagter, Litteratur.*.

Der gives daglig en Time i Gymnastik. Desuden vil Eleverne saa vidt gørligt faa Lejlighed til en Times legemligt Arbejde.

Skolens faste Lærere er: Forstanderen, cand. polit. Hj. Gammelgaard, Højskolelærer Frode Kristensen, cand. mag. Willy Hellner, Translatrice Fru Harriet Gammelgaard, Fru Selma Kristensen. Desuden har adskillige ledende Mænd indenfor Arbejdernes faglige og kooperative Organisationer lovet at komme til Stede og gennemgaa særlige Omraader indenfor deres Felt i Foredrag. D. s. U.s Formand, Johs. Hansen, og Sekretær, H. C. Hansen, vil give et Kursus i *Ungdomsarbejde.* Bibliotekskonsulent Jørgen Banke vil holde en Række Foredrag om *Bøger og Bøgers Brug.*

Unge Partifælle, forbered Dig i Tide paa at komme med paa Vinterskolen! *Betalingen er 90 Kr.* for hver af dens 5 Maaneder.

Sengetøj findes paa Skolen.

Der kan opnaas *Amtsunderstøttelse* (ca. 45 Kr. mdl.). Skema til Ansøgning herom faas paa Borgmesterkontoret eller hos Sogneraadet, i København paa Arbejdernes Oplysningsudvalgs Kontor, Rosenørnsallé 12, 5., V. Ansøgningen skal helst være indgivet *inden 1. Juli.* (I København en Maaned senere). Sørg for at søge!

Arbejdsløse kan *gennem Arbejdsløshedsfonden* opnaa Understøttelse til deres Højskole. Skema til Ansøgning faas hos Vedkommendes Arbejdsløshedskasse, for Ikke-Medlemmer hos det kommunale Arbejdsanvisningskontor.

Nærmere Oplysninger faas og Indmeldelser modtages af *Forstander Hjalmar Gammelgaard,* indtil 1. September 1930 *Brogaardsvej 50, Gentofte,* eller af *Arbejdernes Oplysningsforbund, Rosenørnsallé 12, København V.*

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 20217	Hansen,	Otto Axel Emil	(Kbhvn. Afd.)
- 27827	Jensen,	Hans Chr.	(„ „)
- 5659	Sund,	Chr. Jensen	(„ „)
- 4166	Johansen,	Erik Fr. Th. Hvass	(Aarhus „)
- 39138	Jørgensen,	Nicolai	(Holbæk „)
- 32416	Larsen,	Carl Vilhelm	(Horsens „)
- 31838	Berner,	Otto	(Tønder „)
- 19515	Rasmussen,	Kaj	(Anvisningskt.)

Medlem Nr. 279, H. P. Strømberg, har atter fundet sin Bog.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 8851	Brasse,	Hugo
- 37814	Christensen,	Valdemar
- 36119	Valum,	Hans K. M.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 1352	Brüsch,	Herman	24. 1.20
- 28485	Kudera,	Franz August	8.11.19
- 17269	Schwartzback,	Georg	10. 7.09

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 33186	Andersen,	Andreas Erik	21. 4.28
- 14116	—	Carl Emil	29.12.28
- 33630	—	Emil Chr. Vejen	3. 9.27
- 22299	Albrektsen,	Jens	24. 7.20
- 3069	Andreasen,	Ejner	4. 4.26
- 9479	Berthelsen,	Kaj Lykke	7. 4.28
- 8851	Brasse,	Hugo	22. 2.30
- 14247	Christensen,	Chr.	10. 5.24
- 17575	—	Thomas Gunner	22. 6.29
- 8441	—	Valdemar Knud	27.10.23
- 37814	—	Valdemar M.	1. 3 30
- 10470	Eriksen,	Peter Folmer	26. 3.27
- 10990	Hansen,	Axel Lars	15 6.29
- 21995	—	Carl Anton	2.11.29
- 29464	—	Martin Egede	4. 5.29
- 29113	—	Osvald V. H.	29.12.28
- 20178	—	Svend Aage	1. 1.21
- 22199	—	Svend Otto	28. 5.27
- 21765	Jensen,	Eigil Thorvald	15. 2.30
- 25309	—	Kaj	20. 4.29
- 37272	—	Marius Chr.	12. 4.24
- 18605	—	Peter I. Aug.	20 7.29
- 35706	Jessen,	Martin	2. 5.25

			Sidst betalt
Nr. 13000	Krohn,	Carl Johan	28. 9.29
- 27230	Larsen,	Bernhard P. A.	2. 6.28
- 11468	—	Edgar H. Madsen	27. 7.29
- 21405	—	Ludvig	30. 3.29
- 11913	—	Viggo	5. 2.21
- 30318	—	Viggo Hansen	22. 5.26
- 920	Lund,	Helmuth C. P. S.	22 10.27
- 8787	Marcussen,	Kaj A. Th.	2. 2.29
- 31612	Mikkelsen,	Markus Jeppe	10 10.25
- 39102	—	Søren Peter	7. 4.28
- 12791	Mortensen,	Frederik Chr.	25. 9.29
- 26978	Nielsen,	Theodor	14. 1.28
- 9276	—	Willie H. E.	21. 3.25
- 39400	Olsen,	Charles Th. I.	5. 5.28
- 33267	Petersen,	August	4. 6.21
- 11134	—	Ernst Albert	8. 2.30
- 9217	—	Jens Sofus	26. 3.27
- 25755	—	Orla Christian	18. 5.29
- 30848	—	Ove H. I.	7. 9.29
- 9243	Rasmussen,	Kaj Aage V.	25. 1.30
- 30476	—	Knud Henry	22. 6.29
- 30344	—	Viggo	6. 8.27
- 7128	Ranch,	Arthur	1. 9 28
- 17384	Roenborg,	Niels O. S.	2. 6.28
- 23020	Sørensen,	Laurits Chr.	1. 2.30
- 28483	Skov,	Frede Sørensen	7. 2.25
- 32831	Sperling,	Aage H. H.	19. 6 20
- 12972	Stensholm,	Hugo Edv. Vald.	18. 8.28
- 36119	Valum,	Hans K. M.	19.10.29
- 22080	Vollertsen,	Henning P. M.	24. 3.28

Specialarbejderforbundet.

Nr. 47273	Røpke,	Henry Th. F.	21. 4.28

Rettelser

til Adressefortegnelsen for Maj over Tillidsmænd.

Dansk Former- og Støberiarbejderforb.

Formænd.

København: Herman Hansen, Vulkangade 9. Telefon Taga 4198.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Kasserere.

Stubbekøbing: Harald Jensen, Nr. Alslevvej 14. Hverdage 5—6.

Kjøbenhavns Maskinistskole.

1. August begynder Skolen ny Kursus til Maskinisteksaminerne samt til Maskin- og Motorpasserprøven.

Nærmere Oplysninger faas ved Henvendelse til Skolens Kontor, Nørrebrogade 13.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 10 AUGUST 1930 16. Aarg.

Velkommen til Intern. Metalarbejder-Kongres.

Willkommen an den Kongreß des Internationalen Metallarbeiter-Bundes.

Welcome to the International Metalworkers Congress.

Bienvenue au Congrès International des Ouvriers sur Métaux.

I 1920 afholdtes for første Gang efter Verdenskrigens Udbrud en Kongres af Repræsentanter for Metalarbejderorganisationerne i 11 Lande med den Opgave mellem de forskellige Landes Metalarbejdere at knytte og fæstne de Baand, som Krigen havde brudt eller løsnet. Internationalt Metalarbejderforbund blev rekonstrueret, og i Tiaaret for denne meget betydningsfulde Begivenhed samles Repræsentanter for Internationales Metalarbejdere atter i København til Raadslagning om og Planlæggelse af det Arbejde, som den nærmest kommende Tid vil kræve til Varetagelse af de internationale Fællesinteresser. Det var med den største Glæde, at vi i sin Tid modtog Meddelelse om, at Internationalt Metalarbejderforbunds Ledelse havde modtaget vor Indbydelse, efter at vore tjekiske Kolleger paa vor Opfordring havde givet Afkald paa at lade Kongressen afholde i Prag, saaledes som det oprindelig var bestemt. Vi er taknemmelige for den Ære, der herved vises os og hele Skandinavien.

Der har næppe været noget Tidspunkt, hvor inter-

Im Jahre 1920 wurde zum ersten Male nach dem Ausbruch des Weltkrieges ein Kongreß von Vertretern der Metallarbeiter-Organisationen in 11 Ländern abgehalten mit der Aufgabe zwischen den Metallarbeitern der verschiedenen Länder die Bande zu knüpfen und zu befestigen, die der Krieg zerrissen oder gelockert hatte. Der Internationale Metallarbeiter-Bund wurde rekonstruiert, und im zehnten Jahre nach diesem bedeutungsvollen Ereignis versammeln sich Vertreter der Internationalen Metallarbeiter wieder in Kopenhagen zur Beratung über und Planlegung der Arbeit, die die nächstkommende Zeit zur Wahrnehmung der gemeinschaftlichen internationalen Interessen erfordern wird. Mit der grössten Freude empfingen wir seiner Zeit die Mitteilung, daß die Leitung des Internationalen Metallarbeiter-Bundes unsere Einladung angenommen hatte, nachdem unsere tschechischen Kollegen auf unser Ersuchen darauf Verzicht geleistet hatten den Kongreß in Prag abhalten zu lassen, so wie es ursprünglich bestimmt war. Wir sind dankbar für die Ehre die dadurch uns und ganz Skandinavien erwiesen wird.

Es hat kaum einen Zeitpunkt gegeben, an welchem

national Samvirken har været mere paakrævet end nu. Hele den mægtige Udvikling, der præges af den stadig mere omfattende Kapital- og Produktionskoncentration og af den tekniske Fuldkommengørelse paa Produktions- og Omsætningsorganernes Omraade, maa mane Arbejdernes Organisationer til det mest mulige internationale Samarbejde. Trods al den Nationalisme, der tilsyneladende præger de besiddende Klasser i de forskellige Lande, arbejder Kapitalisterne i god international Forstaaelse. Udover Verden og trodsende alle Landegrænser flettes der et Net af den internationale Kapital, der kan blive en alvorlig Fare for Arbejderne, om ikke ogsaa de ved international Samvirken søger at danne Modvægt hertil. Fra at være en fremmende Faktor for Fagbevægelsens Opgaver vil det internationale Samarbejde efterhaanden blive en Livsbetingelse for Fagbevægelsen.

Trods det, at vi her i Skandinavien vel ikke kan siges i organisationsmæssig Henseende at staa tilbage for andre Lande, ej heller med Hensyn til de opnaaede Resultater, har vi altid været klar over det internationale Samarbejdes Betydning, og vi kunde i mange Aar føle Stolthed ved at have en Repræsentant, hvis Deltagelse i dette Samarbejde havde skabt ham en smuk Position i det internationale Omdomme og dermed bidraget til, at de skandinaviske Lande altid er blevet nævnt med Respekt, nemlig J. A. Hansen. Vi er tilbøjelige til at tro, at det er denne gode Position, der har bevirket, at Kongressen denne Gang blev henlagt til København.

For Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark byder vi da Deltagerne i den 12. internationale Metalarbejderkongres hjertelig Velkommen til Danmark og dets Hovedstad, hvor Kongressen aabnes den 27. August i Rigsdagens Fællessal paa Christiansborg Slot. Det er vort Ønske, at de mange Repræsentanter for de store Industrilande ude omkring i Verden maa befinde sig godt hos os, og vi haaber, at Kongressens Forhandlinger og de Beslutninger, som den træffer, maa blive til Gavn for den internationalt organiserede Arbejderbevægelse.

Hjertelig Velkommen!

internationales Zusammenwirken mehr erforderlich gewesen ist als jetzt. Die ganze, mächtige Entwickelung, geprägt von der stets mehr und mehr umfassenden Konzentration des Kapitals und der Produktion und von der technischen Vervollkommnung auf dem Gebiete der Produktions- und Umsatzorgane, muß die Arbeiterorganisationen zum internationalen Zusammenwirken in dem grösstmöglichen Umfange ermahnen. Trotz allem Nationalismus, der anscheinend die besitzenden Klassen in den verschiedenen Ländern prägt, arbeiten die Kapitalisten in gutem internationalen Verständnis. Ueber die ganze Welt hinaus und allen Landesgrenzen trotzend wird von dem internationalen Kapital ein Netz geflochten, welches für die Arbeiter eine ernste Gefahr werden kann, wenn sie nicht auch durch internationales Zusammenwirken ein Gegengewicht hiergegen zu bilden suchen. Das internationale Zusammenwirken wird von einem fördernden Faktor für die Aufgaben der Gewerkschaftsbewegung nach und nach eine Lebensbedingung für die Gewerkschaftsbewegung werden.

Trotzdem daß man wohl nicht sagen kann, daß wir hier in Skandinavien in organisationsmässiger Beziehung hinter andern Ländern zurückstehen, auch nicht mit Rücksicht auf die erlangten Ergebnisse, sind wir über die Bedeutung des internationalen Zusammenarbeitens immer klar gewesen, und wir konnten uns viele Jahre hindurch stolz darüber fühlen einen Vertreter zu haben, dessen Teilnahme an diesem Zusammenwirken ihm in dem internationalen Urteil eine schöne Position geschaffen hatte und dadurch dazu beigetragen hatte, daß die skandinavischen Länder immer mit Respekt genannt wurden, nämlich J. A. Hansen. Wir sind zu dem Glauben geneigt, daß es diese gute Position ist, die bewirkt hat, daß der Kongreß diesmal nach Kopenhagen verlegt wurde.

Namens der Zentralorganisation der Metallarbeiter in Dänemark bieten wir den Teilnehmern am 12. internationalen Metallarbeiterkongreß ein herzliches Willkommen in Dänemark und seiner Hauptstadt, wo der Kongreß am 27. August im Gemein-Saale des Reichstages im Schloß Christiansborg eröffnet wird. Es ist unser Wunsch, daß die vielen Vertreter der grossen Industrieländer draußen in der Welt sich bei uns wohl befinden mögen, und wir hoffen, daß die Verhandlungen des Kongresses und die Beschlüsse, die derselbe treffen wird, der international organisierten Arbeiterbewegung zum Nutzen gereichen möge.

Herzlich willkommen!

In 1920, and for the first time since the outbreak of the world's war, a congress was held by representatives of the organizations of metalworkers in the different countries. Its aim was the revival of the international alliance more or less relaxed by the war. The international Federation of metalworkers was reconstructed, and now, ten years after this significant meeting, our representatives again assemble here, in Copenhagen, in order to discuss the methods to be followed in a near future for the advancement of our common interests.

At first, the intention was to meet together at Prague but, on our application, the Czechs kindly gave up their claim, and when the leading committee accepted our invitation to hold the congress here, we felt it as a great honour done to the Scandinavian organizations.

Never was internationality more necessary than now. Incessantly, capital and production concentrate; technical progress and facility of interchange and circulation constantly and rapidly increase, creating new conditions with which the working men can only cope by intense international collaboration. To a superficial view, the upper classes seem to be nationalists, but in reality and everywhere, the capitalists work internationally. In spite of political frontiers, a close network of capital covers all countries, a thing most dangerous to the working men, if they cannot, by a like international collaboration, counterbalance the threatening advance of capitalism. International collaboration was a factor of progress to the labourers; — it is now the most vital condition!

Scandinavian organizations are on the whole, we dare say, as well organized as the foreign ones, and good results have also been obtained, but we were always of opinion that international collaboration is of the greatest importance and for many years we felt proud of having a representative of international stamp, J. A. Hansen. Greatly respected as he was, for his work in this direction, we may think that to him was due, in a great measure, the good international repute of the Scandinavian organizations, and that his name was

En 1920, et pour la première fois après la guerre mondiale, un Congrès fut tenu par les représentants des organisations des ouvriers sur métaux. Ils étaient venus de 11 pays, et le but était de renouer la collaboration internationale plus ou moins interrompue par la guerre. Cette collaboration fut alors reconstruite, et, maintenant, dix ans après cette réunion si significative, des représentants de la Confédération internationale des ouvriers sur métaux s'assemblent de nouveau, à Copenhague, pour déliberer sur les voies à suivre, dans un avenir prochain, en vue de sauvegarder partout nos intérêts communs. — Nous fûmes bien contents d'apprendre que le Comité dirigeant avait accepté notre invitation, après que nos camarades tchèques avaient bien voulu à notre demande renoncer à recevoir le Congrès à Prague. C'est là un grand honneur pour la Scandinavie, et nous en sommes très reconnaissants.

Nous sommes d'avis que le temps présent est de la dernière importance pour la collaboration internationale. Le capital et la production ne cessent de se concentrer. La technique toujours plus développée, les moyens de circulation toujours plus perfectionnés font comprendre aux ouvriers la nécessité absolue de collaborer puissamment et internationalement. En dépit du nationalisme prétendu des hautes classes des différents pays, les capitalistes collaborent en bonne entente internationale. Partout, et à travers toutes les frontières le capital va établissant un réseau serré, qui peut devenir un danger très réel pour les ouvriers, s'ils ne s'efforcent pas énergiguement, eux aussi, à contrebalancer ce développement. Notre internationalité constitue actuellement un moyen de progrès pour nos confédérations; — elle deviendra, dans la suite, une condition vitale de leur existence.

Les ouvriers scandinaves ne sont pas, nous le pensons, moins avancés que les autres pays en ce qui concerne leur organisation, et ils ont obtenu de bons résultats; mais ils ont toujours parfaitement compris la très grande nécessité de la collaboration internationale. Nous sommes fiers d'avoir eu pendant beaucoup d'années un représentant d'empreinte internationale, à savoir J. A. Hansen. Son travail lui procura l'estime sincère des autres pays, et il a beaucoup contribué à ce que la Scandinavie fut toujours nommée avec beaucoup de considèration sous le rapport de l'internationalisme. Nous aimons à croire que c'est précisément ce travail et cette

not without influence when the committee consented to hold the congress here.

A very cordial welcome from the metal-workers of Denmark! Welcome to the 12th International congress, to our country and to its capital, where the congress will be opened on August 27th in the Hall of the Danish Parliament, Christiansborg Castle.

We hope that you may feel comfortable in Copenhagen and express the wish that the work of the congress will be most useful for the international organization of the working men!

A most hearty welcome to all of you!

estime générale qui a eu pour effet qu'on a bien voulu tenir le Congrès dans notre ville.

Au nom de l'organisation centrale des ouvriers sur métaux du Danemark, nous souhaitons la plus cordiale bienvenue aux délégués du 12me Congrès international des ouvriers sur métaux, à leur arrivée en Danemark, et à sa capitale, où le Congrès sera ouvert dans la Salle commune du Parlement danois, au Château de Christiansborg, le 27 août. Nous désirons que les nombreux représentants des grands pays d'industrie se trouvent bien ici, et c'est notre espoir que les délibérations et les résolutions du Congrès contribueront beaucoup au progrès de l'organisation internationale du mouvement ouvrier!

Soyez les bienvenus!

En stolt Beretning.

Metalarbejdernes Internationale i Aarene 1927—1929.

I Anledning af det internationale Metalarbejderforbunds 12. Kongres, der afholdes i København den 27. August og følgende Dage, har det internationale Sekretariat udgivet en omfangsrig Beretning paa 350 Sider, der beskæftiger sig baade med Forbundets og med de tilsluttede Landsorganisationers Virksomhed og ikke mindst med de almene, verdensøkonomiske og socialpolitiske Spørgsmaal, der vedrører Metalarbejderne i alle Lande.

Som det mest glædelige Resultat af Forbundets Virksomhed maa sikkert noteres den Kendsgerning, at den »Internationale Sammenslutning af Maskinarbejdere« i *Washington* med rundt regnet 74,000 Medlemmer atter har *sluttet sig til vort Forbund.* Som bekendt stod disse vore Kammerater ved deres Besøg paa vor sidste Kongres i Paris endnu noget tvivlende, men de blev overbevist om, at alle deres Ængstelser var ugrundede, og saaledes tæller vi dem siden 1927 atter blandt vore nærmere Venner. Metalarbejder-Internationalen er saaledes en af de første Fag-Internationaler, hvem det er lykkedes atter at træde i Forbindelse med de oversøiske Kolleger.

Ialt har for Tiden 28 Organisationer i 19 Lande sluttet sig til vort internationale Forbund; *Medlemstallet* er i Tiden 1927—1929 steget fra 1,617,449 til 1,841,389, d. v. s. med rundt regnet 15 Procent. I denne Optælling er dog det tyske Metalarbejderforbund opført med 866,000 Medlemmer og det svenske med 89,000. Men allerede disse to Forbund har for Øjeblikket rundt regnet 120,000 Medlemmer mere, saa at det samlede Medlemstal ikke er langt fra 2 Millioner eller maaske allerede har naaet dette Tal.

Beklagelig er den Omstændighed, at der i forskellige Lande endnu stadig findes nogle Metalarbejderorganisationer ved Siden af hverandre. I *Danmark* og *Norge* bestaar f. Eks. ved Siden af hverandre: Metalarbejdernes, Formernes og Guldsmedenes Organisationer, i *Sverige* to Forbund: Metalarbejdernes og Formernes, i *Østrig* to Forbund: Metalarbejdernes og Guldsmedenes, i *Tyskland* tre Forbund: Metalarbejdernes, Maskinisternes og Fyrbødernes samt Kobbersmedenes. Endnu urimeligere er Organisationsdelingen i Czekoslovakiet, hvor der ved Siden af hinanden bestaar to Metalarbejderforbund, der begge tilhører Internationale.

For at tilvejebringe en nærmere Sammenslutning mellem Metalarbejder- og Guldsmedeforbundene sammenkaldte Internationalt Metalarbejderforbund i April Maaned i Fjor en international Konference i Paris, paa hvilken det vedtoges, at Ædelmetalarbejdernes Organisationer skulde samarbejde med Metalarbejderforbundene i den nøjeste Forbindelse.

Vanskeligere formede Forhandlingerne sig med *Maskinisterne og Fyrbøderne,* der fandt Sted i Maj 1928 i London og i August 1928 i Zürich. Maskinisterne og Fyrbøderne vilde nemlig skabe en egen Internationale og meldte sig til Optagelse i det internationale Fagforbund, hvilket det internationale Metalarbejderforbund protesterede imod. Til sidst lykkedes det at affatte en fælles Erklæring, hvorefter ogsaa Maskinisterne betragter det som et organisatorisk Maal, at Fyrbødernes og Maskinisternes Organisationer forenes med Metalarbejderne. Nyoprettelse af Maskinistorganisationer maa ikke mere finde Sted noget Steds, og Følgen er, at det internationale Metalarbejderforbund trækker sin Protest hos det internationale Fagforbund tilbage. Maskinisternes Organisation erklærede sig først i April 1929 indfor-

staaet med denne Ordning; men siden dengang synes der at være dukket andre Betænkeligheder op med Hensyn til deres Optagelse i det internationale Fagforbund, saa at denne hidtil ikke er blevet fuldbyrdet. De Forhandlinger, der har været ført, navnlig i Tyskland, for at tilvejebringe en Forening, har endnu ikke ført til noget Resultat. Derimod kan det noteres med Tilfredshed, at det er kommet til en Forstaaelse mellem det tyske Metalarbejderforbund og *Kobbersmedenes* Forbund, hvorefter Sammenslutningen skal finde Sted allerede den 1. Januar 1931, ganske vist under Forudsætning af, at de afsluttede Overenskomster vedtages ved en Urafstemning blandt Kobbersmedene, der foretages i Dagene fra den 4. til den 11. Oktober. Men det synes, som om Udsigterne denne Gang er gunstigere end ved de foregaaende Afstemninger.

At der i Czekoslovakiet bestaar to Forbund ved Siden af hinanden savnes der ethvert sagligt Grundlag for, da begge Forbund vil det samme og arbejder i samme Retning. Metalarbejderforbundet i den czekoslovakiske Republik omfatter Medlemmer af czekisk, slovakisk, polsk og magyarisk Nationalitet, det internationale Metalarbejderforbund i Komotau bestaar næsten udelukkende af tyske Medlemmer. Det er i alt Fald et i vor Internationale usædvanligt Billede, at Nationaliteten kan bevirke en Splittelse af Organisationen. Vi har her endnu at gøre med en Arv fra det gamle Østrig, og det maa haabes, at det i overskuelig Tid maa komme til en Sammenslutning.

De tilsluttede Forbunds Kraft faar bedst Udtryk i Beretningen om den samlede Organisationsvirksomhed. *Indtægterne* beløb sig i alle de tilsluttede Forbund i Aaret 1928 til over 103 Millioner Schweizer-Francs. Forbundenes Formuer beløb sig til rundt regnet 106 Millioner Francs. Faktisk er Formuen dog mindst dobbelt saa stor, da de største Forbund, fremfor alt det tyske Metalarbejderforbund, ikke giver Oplysning om deres betydelige Kampfonds. Indtægterne, beregnet pr. enkelt Medlem, svinger overordentlig stærkt; de danske Organisationer staar i Spidsen med ca. 280 Francs, det jugoslaviske Metalarbejderforbund indtager den sidste Plads med 10 Francs. Det tyske Metalarbejderforbund staar med 64 Francs lidt over Gennemsnittet, der beløber sig til 61,34 Francs.

I *Understøttelser* har Forbundene i Aarene 1926 til 1928 udbetalt den vældige Sum af 168 Millioner Francs, deraf næsten Halvdelen, nemlig 80 Millioner, i Arbejdsløshedsunderstøttelser. I anden Række kommer med rundt regnet 42 Millioner Francs Strejke- og lignende Understøttelser, hvad der vel nok paa det tydeligste beviser vore Organisationers udprægede Kampkarakter. Deraf har det tyske Forbund udbetalt over Halvdelen, nemlig 26 Millioner, det svenske Forbund har maattet udbetale 2,6 Millioner, det norske 2,4 Millioner, det finske 1,4 Millioner, det belgiske 1,3 Millioner Schweizer-Francs o. s. v. I Sygeunderstøttelser og i Begravelsespenge er der udbetalt rundt regnet 30 Millioner, i andre Understøttelser 15 Millioner og i Alderdomshjælp ca. 600,000 Francs. Udgifterne paa dette sidste Omraade, der nu indføres i de fleste Forbund, vil naturligvis i Aarenes Løb stige betydeligt.

Af *Lønbevægelser, Strejker og Lockouter* har de tilsluttede Forbund i de tre Beretningsaar haft næsten 11,000, der omfattede ca. 4,6 Millioner Forbundsmedlemmer. I Gennemsnit falder der saaledes paa hvert Forbundsmedlem 2 Bevægelser. 1815 Kampe med over $^1/_2$ Million Deltagere førte til Strejker eller Lockouter.

De *internationale Hjælpeaktioner* betyder en Styrkelse af Solidaritetstanken, der ikke maa undervurderes. I de sidst forløbne 10 Aar er der af de enkelte Forbund tilvejebragt 1,105,000 Francs til Hjælpeaktioner, medens Internationalt Metalarbejderforbund har udbetalt 1,068,000 Francs til vanskeligt stillede Organisationer, mest under Storkampe. Dertil kommer endnu de betydelige Beløb, der i gensidige Solidaritetsaktioner er udbetalt af de fire skandinaviske Forbund, der ved en Gensidighedsoverenskomst er knyttet sammen paa det nøjeste. Selv om denne Sum er meget betydelig, overstiger den dog næppe 1 Procent af de til Kampformaal nødvendige Penge. Der er derfor al Grund til ganske særlig at bemærke det af den internationale Sekretær i Beretningen fremsatte Forslag om at skabe et staaende Kampfond.

Megen Opmærksomhed fortjener ogsaa Organisationsforholdene for Arbejderne i *Sværjernindustrien*, der i alle Lande er slet. Metalarbejderforbundene i Østrig, Ungarn, Czekoslovakiet, Polen, Jugoslavien og Rumænien har sluttet sig sammen til en »mellemeuropæisk Gruppe«, der stadig afholder Møder og Konferencer, og som allerede har tilvejebragt et fælles Kampfond, idet alle deltagende Forbund har indbetalt en czekisk Krone pr. Medlem; Fondet forvaltes af det østrigske Metalarbejderforbund.

De i det vesteuropæiske Sværjernsomraade interesserede Organisationer har ligeledes gentagne Gange afholdt Forhandlingsmøder, og som Resultat heraf er der oprettet et *fælles Propaganda-Sekretariat i Lothringen.* Omkostningerne ved Opretholdelsen af dette er betalt i Fællesskab af den tyske, den belgiske, den luxemborgske og den franske Organisation. Desuden har Internationalt Metalarbejderforbund indledet en almindelig Propagandaaktion for Frankrig, til hvilken der af de tilsluttede Forbund betales et regelmæssigt Bidrag, og som har indbragt forholdsvis store Midler.

Til det *italienske Fagforbund* i Paris er der stillet 7000 Francs til Disposition for Aaret 1928—1929.

En temmelig stor Del af Internationalt Metalarbejderforbunds Beretning beskæftiger sig med de *Uorganiseredes Problem.* Man faar at vide, at der i hele Verden findes ca. 14 Millioner Personer, der er beskæftigede i Metalindustrien. Deraf falder over 10 Millioner paa Europa, hvoraf $3^1/_3$ Millioner paa Tyskland, over 3 Millioner paa Amerika, hvoraf de Forenede Stater staar i Spidsen med 2,9 Millioner, over $^3/_4$ Million paa Asien, hvoraf $^1/_2$ Million paa Britisk-Indien og Resten paa Japan. Endelig er der paa det nærmeste beskæftiget 100,000 Metalarbejdere i Afrika og lige saa mange i Australien. Organisationsomraadet er altsaa endnu ret stort; det er endnu kun en Syvendedel af Metalarbejderne, der er tilsluttet Internationalt Metalarbejderforbund.

J. B.

Vilh. Werner jubilerer.

Den 10. August kunde Formanden for Smedeforbundets Odense Afdeling fejre et indenfor Organisationen enestaaende Jubilæum, idet det da var 25 Aar siden, han blev valgt som Formand for Afdelingen.

Dette Jubilæum fik ogsaa sin særlige Karakter derved, at Organisationsarbejdet i Odense hører til noget af det vanskeligste indenfor Smedeforbundet. Alligevel har Vilh. Werner været i Stand til ikke alene at bevare sin Stilling som Afdelingsformand, men er i stigende Grad blevet vore Medlemmers naturlige Midtpunkt i Odense og har samtidig erhvervet sig en Position, baade indenfor Arbejderpartiet og hos vore Modstandere, hvilken maa betegnes som enestaaende, og dette til Trods for, eller maaske rettere i Kraft af, at Werner ikke er Fynbo, men en Jyde, der ved sin altid overlegne Ro og Saglighed, parret med Usnobbethed og Hæderlighed, er blevet en i Ordets bedste Forstand populær Mand. Naar Bølgerne gik højt i Odense Afdeling, og dette var jo ikke mindst Tilfældet i Krigsaarene og Tiden umiddelbart derefter, var Werner den urokkelige Mand, der altid forsøgte med de lovlige Midler, der nu engang stod til Raadighed, at opnaa det mest mulige for sine Medlemmer, men til Gengæld aldrig indlod sig paa at lefle for Godtkøbsstandpunkter, eller paa tvivlsomme Eksperimenter. Hans Hensynsfuldhed imod andre Mennesker bevirkede, at han nødig gik nogen for nær, men hans dybe Kærlighed til og Trofasthed overfor Arbejderbevægelsens Sag forbød ham at indlade sig paa noget som helst, der kunde skade denne.

Werner har egentlig altid været en stille Mand, uden den store Gestus, men i Kraft af sine rent menneskelige Egenskaber kom han til at virke med Myndighed og Fasthed og blev respekteret af alle, Kammerater saavel som Modstandere.

I den første halve Snes Aar af sin Formandstid, medens Odense Afdelings gamle Kasserer, Rasmus Hansen, levede, maatte Werner bestride sin Formandsgerning samtidig med, at han arbejdede som Smed paa Arbejdspladsen. Ved Rasmus Hansens Død overtog Werner ogsaa Kassererposten og blev fast ansat som Forretningsfører, og det var et lykkeligt Skridt, som Kollegerne i Odense her foretog, da det sikkert ikke uden dette havde været muligt i det lange Løb at bevare ham som Formand, selv om han, som den Slider han er, ofte ved Siden af sit daglige Arbejde maatte udføre Kontorarbejde til langt ud paa Natten.

I 1920 indvalgtes han i Smedeforbundets Hovedbestyrelse og Forretningsudvalg, hvoraf han siden har været et agtet Medlem. I en Aarrække har han været Medlem af Præsidiet for vore Kongresser, hvor hans rolige og beherskede Indlæg altid er blevet hørt med den største Interesse af Kongressens Delegerede.

Hjemme i Odense blev han indenfor Arbejderbevægelsen en meget fremtrædende Kraft, og han har bl. a. som Byraadsmedlem udrettet et betydningsfuldt Arbejde. Han er nu Formand for vort Partis Byraadsgruppe og Medlem af Magistraten. Her bør det ogsaa nævnes, at Vilh. Werner har sin store Del af Æren for, at Arbejderne i Odense nu har en af de smukkeste Forsamlingsbygninger, der findes i Landet.

Det havde vel næppe været muligt for Werner at overkomme alt det Arbejde, som gennem Aarene blev læsset paa ham fra mange forskellige Sider, hvis han ikke havde haft en udmærket Støtte i sin Hustru, Fru Marie Werner, der i en sjælden Grad er gaaet op i sin Mands Arbejde, og som bl. a. har taget levende Del i det daglige Kontorarbejde. Fru Werner vil ikke

mindst være kendt af de mange rejsende Smede og Maskinarbejdere, der har besøgt Odense Afdeling, og vi føler Trang til ved denne Lejlighed ogsaa at bringe hende en Tak for den Indsats, hun har øvet til Gavn for Odense Afdelings Administration og derved ogsaa til Gavn for vor Organisation som Helhed.

— — —

Lørdag den 9. August blev Vilh. Werner fejret af sin Afdeling paa en saadan Maade, at »Fyns Socialdemokrat« sikkert har Ret, naar den skrev: »Aldrig er vist en Arbejder-Tillidsmand i Odense blevet fejret paa en smukkere og stilfuldere Maade end ved den Fest, som Odense-Smedene i Lørdags Aftes havde arrangeret i den ny Forsamlingsbygning.«

Da Festen lidt før Kl. 8 tog sin Begyndelse, var den store Festsal fyldt til sidste Plads, baade paa Gulv og Balkon, medens Æresgæsterne, Vilh. Werner og hans Hustru, havde Plads paa forreste Række nær Scenen, der var omgivet af et Hav af Blomster og Gaver, som var sendt af en Række Fagforeninger i Odense og en Mængde Institutioner og Enkeltpersoner.

Efter at et stort Orkester havde spillet, bød Medlem af Odense Afdelings Bestyrelse, Faaborg-Hansen, paa Bestyrelsens Vegne Velkommen til Festen, idet han rettede et specielt Velkommen til Werner og hans Hustru samt til Smedeforbundets Formand og Formanden for

Svendborg Afdeling, H. P. Larsen, der repræsenterede Smedeforbundets Hovedbestyrelse.

I Dagens Anledning var skrevet en Fest-Kantate, der smukt gav Udtryk for de Følelser, som besjælede Odense-Smedene overfor deres afholdte Formand. Imellem Kantatens 1. og 2. Del bragte Odense Afdelings Næstformand, Karl Frank, Werner en varm Tak for hans Trofasthed imod det Fag og den Organisation, han var Medlem af. Werner var altid ens overfor alle; bramfrit og usnobbet behandlede han høje og lave paa samme Maade. Han handlede ud fra det gamle Bibelsprog om, at hvad Du vil, andre skal gøre imod Dig, det skal Du ogsaa gøre imod dem, og Werner har i Virkeligheden gjort dette til en Livsregel. Frank udtalte, at det ikke blev sunget ved Werners Vugge, at han skulde blive Arbejderfører. Det lille Hjem i Thisted, hvor han fødtes, var nærmest konservativt præget, men efter at være kommet til Aarhus lærte han Arbejdernes Kamp at kende og begejstredes straks paa en saadan Maade, at han efter at være blevet Svend og kommet til Odense straks blev Medlem af Odense Afdelings Bestyrelse. I smukke Ord gjorde Frank Rede for Werners Indsats og bragte ligeledes hans Hustru en Tak, fordi hun gennem de 25 Aar havde været sin Mand en trofast og værdifuld Medhjælp. Medens alle Deltagerne rejste sig, overrakte Frank derefter Werner en smuk Sølvskaal, indeholdende et betydeligt Pengebeløb, der var indsamlet blandt Afdelingens Medlemmer, og hvortil ogsaa de Arbejdsløse havde ønsket at yde deres Bidrag. Frank sluttede med at udbringe et med Ovationer efterfulgt Leve for Jubilaren.

Efter at Kantatens 2. Del var sunget, fik Johs. Kjærbøl Ordet og bragte Werner en Hilsen og Lykønskning samt en hjertelig Tak fra Smedeforbundet for den betydelige Indsats, han havde øvet. Kjærbøl betonede, at det var et godt Valg, Kammeraterne for 25 Aar siden havde foretaget, da de valgte Werner til Formand, og fremhævede, at Werner næppe havde nogen Uven, hvilket vel maa siges at være enestaaende for en Fagforeningsformand. Idet Kjærbøl ogsaa rettede en Tak til Fru Werner, sluttede han med at sige: »Gid Du, kære Werner, fortsat i mange Aar maa kunne virke for vor Sag og fortsætte din Færd, der staar som et lysende Eksempel for alle andre Arbejdere.« Paa Forbundets Vegne overrakte Kjærbøl derefter Werner en Sparekassebog.

Paa Hovedbestyrelsens Vegne bragte Formanden for Svendborg Afdeling, H P. Larsen, en Hilsen, idet han udtalte, at alle indenfor Hovedbestyrelsen satte Pris paa Werner som den gode Kammerat, og specielt takkede Larsen for det gode Samarbejde indenfor Afdelingerne paa Fyn, hvilket i første Række skyldtes Jubilaren. Larsen overrakte derefter Werner et Gavekort fra Hovedbestyrelsen, lydende paa et Bornholmerur.

Afdelingens ældste Medlem i Anciennitet, Rasmus Hansen fra Ths. B. Thrige, takkede Werner for Samarbejdet og kunde gøre dette saa meget bedre, som han var med til at vælge Werner i 1905. Ogsaa han overrakte Werner en Gave, et Guldur fra nuværende og tidligere Bestyrelsesmedlemmer for Odense Afdeling.

Efter at Kantatens 3. Del var afsunget, gav Faaborg-Hansen Oplysning om de mange Gaver og Sympatitilkendegivelser, der var indløbet i Løbet af Dagen, samt oplæste en meget lang Række Telegrammer.

Til Slut takkede Vilh. Werner stærkt bevæget for den Hyldest, der var blevet ham til Del, og udtalte, at han vilde sige Tak, fordi man gennem de 25 Aar stadig havde valgt ham til Tillidsmand. Han betonede, at vel havde det været en lang Tid, han havde deltaget i Organisationsarbejdet, men det havde ogsaa været en interessant Tid. Da han traadte til som Formand, var det en ny Tid, der indlededes paa Grundlag af de kollektive Overenskomsters System. »Vi har,« sagde Werner, »taget mange haarde Tag, men Tak, fordi vi altid har kunnet være Kammerater bagefter.«

Da Werner gik ned fra Talerstolen, blev han paany fejret med Ovationer, der næsten ingen Ende vilde tage.

Denne Del af Festen afsluttedes derefter med en lille, humoristisk Jubilæums-Kvartet, hvor 4 Smede paa en morsom Maade i Tale og Sang priste Jubilaren og hans Hustru, hvilken gjorde mægtig Lykke.

Derefter tog Dansen sin Begyndelse, og Festen sluttede først hen paa Morgenstunden. En Fest, der var til den største Ære for Vilh. Werner, men ogsaa for dem, der havde arrangeret den. Men vi kan tilføje, saaledes som det hed i Kantaten:

»Men hvad han har os gavnet,
er Dagen og Prisen værd.«

Ansættelse af en rejsende Revisor.

For enhver, der blot i nogen Grad har fulgt Udviklingen i vor Organisation, vil det være klart, at Administrationen er vokset til et Omfang, der er mangedobbelt af, hvad den i tidligere Tider var, og dette gælder saavel Arbejdet som de Pengemidler, der forvaltes. Udviklingen omfatter i lige Forhold Hovedadministrationen og Afdelingernes Administration, men medens Hovedkontorets Administration af sig selv er i Pagt med og delvis bestemmer Udviklingen, er Afdelingerne henviste til at følge Bestemmelser og Regler, der i Form af Cirkulærer eller paa anden Maade tilgaar dem, og som navnlig Efterkrigstiden meget ofte har lavet om paa.

Paa samme Maade stiller det sig med den rent regnskabsmæssige Forvaltning, idet de tidligere forholdsvis smaa Beløb, der administreredes i Afdelingerne, nu er voksede meget stærkt og i blot middelstore Afdelinger kan omfatte Tusinder af Kroner indenfor en Regnskabsperiode.

Forbindelsen mellem Hovedkontor og Afdelinger sker i Hovedsagen ad skriftlig Vej, men selv om man ved Korrespondance kan jævne fremdragne Uoverensstemmelser og Misforstaaelser, kommer man ikke paa samme Maade, som ved mundtlig Forhandling, ind paa alle de direkte eller sideløbende Forhold, der berører et Spørgsmaal, og kan heller ikke ved Regnskabsforhold

konstatere, om alle de paa Papiret anførte Poster, Mærkebeholdninger med videre, er i fuld Overensstemmelse med de faktiske Forhold. Det sidstnævnte, saavel som Regnskabskontrollen som Helhed, paahviler naturligvis de af Afdelingen valgte Revisorer, men for saavel disse som ogsaa for Afdelingskassererne gælder det, at de ofte har overtaget deres Hverv paa Basis af en af deres Forgænger given mangelfuld Forklaring, der atter igen føres videre til en senere Efterfølger, saaledes at Misforstaaelser paa denne Maade kan komme til at danne Grundlag for urigtig eller mangelfuld Regnskabsførelse.

Hovedkontoret er ikke i Stand til paa Basis af indsendt Materiale at konstatere Rigtigheden af ethvert Forhold vedrørende Afdelingens Administration eller Regnskab, idet adskilligt saavel vedrørende Medlemsforhold som Mærke- og Pengebeholdninger kun kan konstateres paa Stedet, og det er derfor af største Vigtighed, at de, der skal udføre den lokale Administration, og de, der skal føre Kontrol hermed, i videst mulig Grad kender deres Pligter.

Hvor der er Mulighed for mundtlig Forhandling, vil imidlertid meget kunne rettes, og det har derfor været overvejet at ansætte en Mand, hvis Opgave det skulde være at danne det manglende Bindeled mellem Hovedkontor og Afdelinger paa den Maade, at han saa hyppigt, Forholdene tillod det, skulde tilse Afdelingsadministrationerne, d. v. s. gennemgaa Regnskabet sammen med Kassereren og Revisorerne, og sideordnet hermed ved Diskussion og Forklaring tilvejebringe den rigtige Forstaaelse af foreliggende Tvivlstilfælde eller Mangler i den almindelige Administration. Et Par i den senere Tid forefaldne større Kassemangler har i nogen Grad medvirket til, at Planens Realisation er fremskyndet.

Det var givet, at det, da det drejede sig om Rejser i Provinsen, maatte være en med Forholdene dér fortrolig Mand, som maatte ansættes, og da hele det Arbejde, der skulde udføres, berørte Afdelingskasserernes Virksomhed, var det lige saa naturligt at vælge en Mand, der selv havde virket som saadan. Efter at Sagen havde været behandlet saavel af Smedeforbundets Forretningsudvalg som af Ledelsen for Centralorganisationen og fra begge Sider var anbefalet, vedtog Arbejdsløshedskassens Hovedbestyrelse at ansætte den hidtidige Afdelingskasserer i Helsingør, Maskinarbejder Sofus Petersen, som rejsende Revisor.

Tiltrædelsen skete den 15. August, og idet vi udtaler Forhaabningen om, at ogsaa Afdelingernes Ledelser og Medlemmer vil være indforstaaet med den trufne Ordning og efter bedste Evne bistaa i dens Gennemførelse, skal vi samtidig byde vor nye Mand velkommen og ønske ham Held til at løse den ham paalagte Opgave.

Medlemsrov!

I Ugen 3.—8. August har Dansk Elektrikerforbund afholdt Kongres, og denne har ikke kunnet sluttes, uden at man har ladet Pressen tilflyde Meddelelse om, at den har vedtaget en Resolution, der gaar ud paa, at Elektrikerforbundet protesterer imod Medlemsrov fra Smedeforbundets Side, og i hvilken man paakalder alle gode Kræfter til Hjælp herimod. Resolutionen er efter Dagspressen saalydende:

> Dansk Elektrikerforbunds Kongres udtaler sin skarpe Misbilligelse af det Medlemsrov, der fra Smedeforbundets Side drives overfor vort Forbund, i Særdeleshed overfor de af vore Medlemmer, der er beskæftiget ved Skibsværft og Industri. Kongressen beklager, at et paa socialistisk Grundlag opbygget Forbund vil udnytte sin større Magt overfor en mindre paa samme Grundlag hvilende Organisation og paalægger Hovedbestyrelsen at anmode »D. s. F.« om Støtte herimod, eventuelt kræve Sagen behandlet paa den kommende Generalforsamling eller Repræsentantskabsmøde.
>
> Iøvrigt paalægger Kongressen Hovedbestyrelsen at arbejde hen til, at der fastsættes Grænser for Arbejdets Deling med de Organisationer, hvis Medlemmer helt eller delvis beskæftiges ved Arbejde, der griber ind i vort.

Da det ikke er almindelig Skik, at det enkelte Forbund lader Offentligheden tilflyde Meddelelse om saadanne Kongresbeslutninger, som der er legitime Organer til at behandle, i nærværende Tilfælde først og fremmest Forhandling imellem de respektive Forbund og videre det af De samvirkende Fagforbund nedsatte Grænseudvalg, finder vi Anledning til ved nedenstaaende at give vore Medlemmer lidt Oplysninger om Forholdet imellem Elektrikerforbundet og vort Forbund igennem Aarene.

Vi er ikke ganske klar over, hvad Elektrikerforbundet mener med Udtrykket om Smedeforbundet: »et paa socialistisk Grundlag opbygget Forbund«, thi dette er jo ikke noget særegent for vor Organisation. Vi har hidtil levet i den Overbevisning, at hele den danske Fagbevægelse var opbygget paa socialistisk Grundlag. Og hvad er da det fornemste i Socialismens Idé? Er det ikke dette, at man samarbejder, og at man samler Kræfterne til Løsning af de fælles Opgaver? Er Socialismen ikke først og fremmest Solidaritet? Men det er jo almindeligt bekendt, hvorledes Elektrikerforbundet uden smaalige Hensyn til Samarbejdet i Almindelighed paa et vist Tidspunkt traadte ud af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark, af hvilket det var Medlem, til Trods for de formentlig varmtfølte Ord, der fra Elektrikerforbundets Side kort i Forvejen udtaltes ved Grundstensnedlæggelsen til Centralorganisationens Bygning. I endnu friskere Minde vil det sikkert være, hvorledes Elektrikerforbundet traadte ud af De samvirkende Fagforbund, hvor det atter er traadt ind efter at have konstateret, at det simpelt hen ikke kunde undvære den Støtte, der laa i at være Medlem af Landsorganisationen. Men alt dette giver jo i alt Fald et klart Indtryk af, hvorledes det er med Elektrikerforbundets socialistiske eller solidariske Indstilling, idet man simpelthen gaar ud og ind i de forskellige Organisationer, alt eftersom man mener, at det

er foreneligt med Elektrikernes eget Tarv uden smaalige Hensyn til Samvirksomheden med andre Arbejdere.

Hvad specielt Forholdet mellem Elektrikerforbundet og Smedeforbundet angaar, vil nogle faktiske Oplysninger sikkert ogsaa være af Interesse. De beklagelige Stridigheder imellem disse Organisationer gaar saa langt tilbage som til 1911, da Elektrikerne havde en Konflikt med A/S Burmeister & Wain. Under denne Konflikt, som vore hos Firmaet beskæftigede Medlemmer var forhindrede i at deltage i paa Grund af, at Elektrikerforbundet ikke i rette Tid paa organisationsmæssig Vis havde søgt at sikre sig vor Assistance, kom vi i den pinlige Situation, at vore Medlemmer maatte blive staaende ved Arbejdet, medens Elektrikerne gik paa Gaden. Dette Forhold havde hverken vor Organisation eller vore Medlemmer nogen Skyld i, hvilket blev aabent erkendt af Elektrikerforbundets daværende Ledelse ved de Forhandlinger, der førtes i den Anledning. Men ikke desto mindre var vore hos A/S Burmeister & Wain beskæftigede Medlemmer Genstand for, at Elektrikerne paa Gader og Stræder raabte Skruebrækkere efter dem, uden at det var synligt, at Elektrikerforbundets Ledelse gjorde Skridt til at forhindre dette beklagelige Forhold. Efterhaanden stilnede Striden af, indtil Elektrikernes Fagforening i Januar 1918 under Henvisning dels til den gamle Strid og dels til en imellem Sammenslutningen og vort Forbund afsluttet Overenskomst krævede af Københavns Afdeling 1, at 4 navngivne Maskinarbejdere skulde overflyttes til Elektrikerforbundet.

Da Københavns Afdeling 1 ikke vilde imødekomme dette Krav, bl. a. fordi de paagældende, der selv havde faaet Lov til at vælge, hvor de vilde være, ikke vilde overmeldes, tog Elektrikerforbundet Affære paa den Maade, at man uden at søge Forhandling, men ved Telefonopringninger til vort Forbunds Formand og ved Deputationer til De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg, søgte at true sin Vilje igennem.

Da alt dette ikke hjalp, udsendtes gennem Elektrikernes Fagblad »En Appel til de organiserede Arbejdere«, hvori Tingene stilledes saadan paa Hovedet, at daværende Formand for Afdeling 1, Johs. Hansen, maatte imødegaa det ved at udsende et Gensvar.

Denne Strid afsluttedes senere med en Aftale i 1925 mellem Elektrikerforbundet og Metalarbejdernes Centralafdeling. Atter i Fjor rejste Elektrikerforbundet Strid vedrørende Medlemsforholdene hos A/S Burmeister & Wain, og denne Gang søgte det Assistance hos en af Venstres Kandidater til Københavns Borgerrepræsentation, daværende Overretssagfører Hartvig Jakobsen.

Dette hjalp dog ikke, og Sagen indankedes for De samvirkende Fagforbunds Grænseudvalg og afgjordes derhen, at Elektrikerne hos A/S Burmeister & Wain, Teglholmen, burde være Medlemmer af Smedeforbundet. Man skulde ikke synes, at der paa Grundlag af de her nævnte Stridigheder var Anledning til bombastiske Resolutioner.

Herudover har der ikke været andre Stridigheder imellem Elektrikerforbundet og vort Forbund, end der har været imellem saa mange andre Organisationer med Hensyn til, hvor Arbejderne i en eller anden Virksomhed hører, et Forhold, som vi gerne skal erkende tager for meget af Organisationernes Tid, men som næppe lader sig ændre, saalænge vi herhjemme opretholder den Fiktion, at det er nødvendigt at have 73 Fagforbund og ca. en halv Snes enkeltstaaende Fagforeninger, medens man i de store Industrilande kan nøjes med mindre end Halvparten. Det vilde sikkert ogsaa være muligt uden større Gnidninger at bringe herhenhørende Divergenser mellem Elektrikerforbundet og Smedeforbundet ud af Verden paa samme Maade, som det imellem Aar og Dag sker imellem vort og andre Forbund, hvis det overhovedet var muligt at forhandle sig tilrette med Elektrikerforbundet, thi det kan nemlig bestrides, hvorvidt Elektrikerforbundet er en Organisation, med hvilken der kan forhandles. Det er nemlig en Kendsgerning, at det er overmaade svært at faa en Forhandling i Gang. Ikke saaledes at forstaa, at Elektrikerforbundet ligefrem nægter at forhandle, men man kan ringe Gang paa Gang uden at træffe Elektrikerforbundets Formand, og uden at andre paa Forbundets Kontor ved Besked eller kan aftale Forhandling. Men lykkes det endelig efter Ugers eller Maaneders Anstrengelser at faa en Forhandling i Gang, møder Elektrikerforbundets Repræsentanter uforberedte og uden at kunne tage Stilling til noget som helst, kun med en Bemærkning om, at man skal forelægge dette eller hint for sit Forretningsudvalg eller Hovedbestyrelse. Og saa begynder Komedien forfra, idet det simpelthen er umuligt at faa Svar paa, hvorvidt dette Forbunds kompetente Forsamling har vedtaget eller forkastet, eller om den overhovedet har taget Stilling til det forhandlede Spørgsmaal, og naturligvis kommer der saa et Tidspunkt, hvor vi maa afgøre den Slags Sager, saaledes som vi finder det foreneligt med vore Interesser, naar man overhovedet ikke kan komme paa Forhandlingsfod med sin Modpart.

Dette er i Korthed Forholdet, saaledes som det har udartet sig imellem Elektrikerforbundet og vort Forbund, og det skal indrømmes, at Opfattelsen i vor Hovedledelse er den, at det er umuligt at forhandle med Elektrikerforbundet, saalænge dette praktiserer Forhandling paa den Maade, som sket er, og i dette Forhold vil nok saa mange Resolutioner, af hvad Art de end kan være, vedtagne paa Elektrikerforbundets Kongres, ingen Ændring kunne bringe.

Vi har ment det nødvendigt at fremkomme med denne Redegørelse, da vore Medlemmer ude omkring i Landet næppe forstaar Grunden til den ejendommelige Vedtagelse paa Elektrikerforbundets Kongres, men tilføjer, at hverken vore Medlemmer eller vort Forbund nærer noget specielt Ønske om at leve i Konflikt med Elektrikerforbundet. Skulde Elektrikerforbundet imidlertid føle sig kaldet til yderligere Aktion, vil vi imødese en saadan med Sindsro, og det skal da vise sig, at denne Redegørelse kun ufuldstændig giver et Billede af Elektrikerforbundets Metoder, men at vi er i Stand til yderligere at karakterisere dette Forbunds »Bestræbelser for Samarbejde«.

Vore Virksomheder.

A/S Holeby Dieselmotorfabrik, Holeby. Jernstøberiet „Guldborg", Nykøbing F.

De ovennævnte to Virksomheder, der nu begge er et Led i den danske Dieselmotorfabrikation, og som i alle Tilfælde for »Guldborg«s Vedkommende er overkunne udvide den allerede da optagne Fabrikation af Petroleumsmotorer.

I Nykøbing F. blev det ikke de to Mænd, som var Grundlæggere, der skulde føre Virksomheden ud paa de bredere Spor, som Fabrikken »Guldborg« fik Brug for.

En Ingeniør, V. L. Jeppesen, overtog Fabrikken i 1887, og i hans Tid voksede Virksomheden sig stor; bl. a. optog man Fremstillingen af Mejerimaskiner, en Artikel, der paa den Tid var udsat for stor Efterspørgsel.

Ved Aarhundredskiftet traadte de to Brødre, E. B.

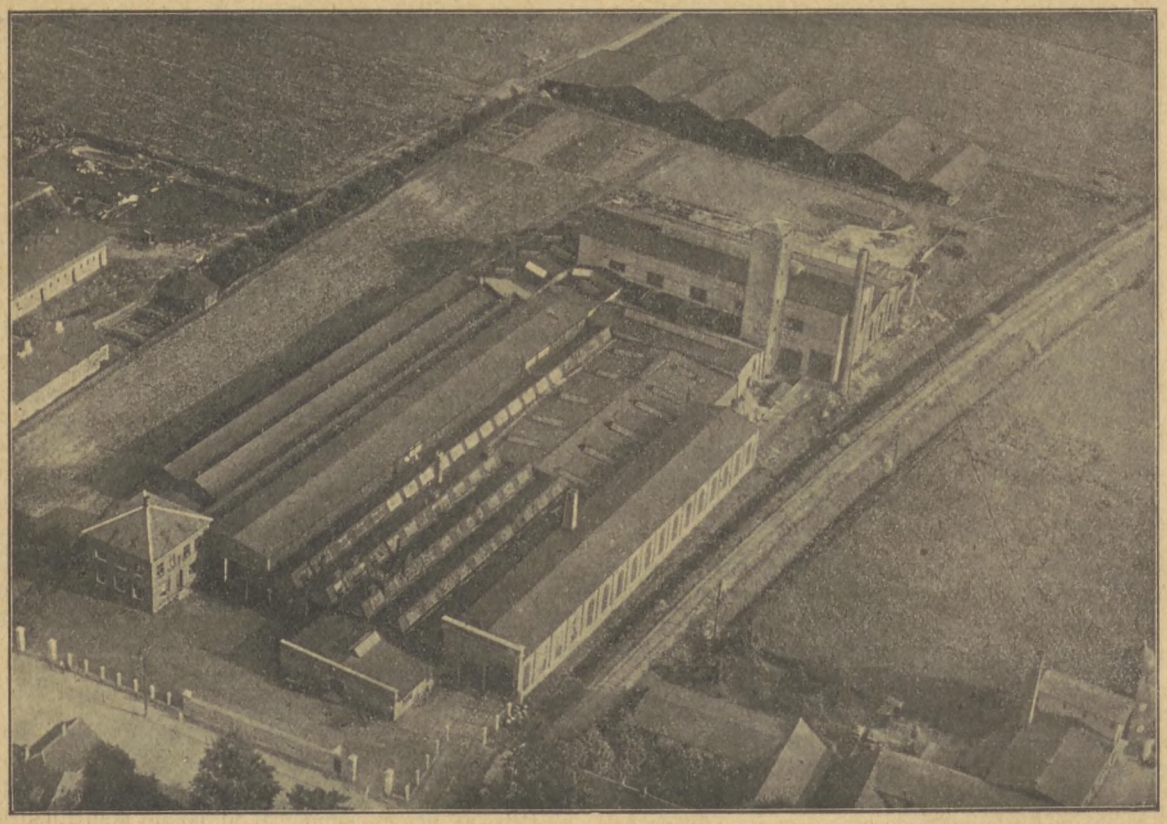

Dieselmotor-Værkstederne 1927, Holeby.

gaaet til A/S Burmeister & Wain, er i deres Oprindelse omtrent lige gamle.

I Aaret 1875 grundlagde et Firma, Hansen & Krebs, et Jernstøberi og Maskinfabrik i Nykøbing, Falster. Det skete under beskedne Former, og den vigtigste Fabrikation var Pumper samt Bygnings- og Landbrugsmaskingods.

I 1877, altsaa 2 Aar senere, byggede H. Christoffersen en Smedie i Holeby, der Tid efter anden udviklede sig til at blive en Virksomhed, hvor Maskiner og Redskaber for Landbrug blev fremstillet, bl. a. derved, at Christoffersen i 1890 lod opføre en større Værkstedsbygning, i hvilken han lod fornødne Værktøjer og Maskiner installere.

Imidlertid viste det sig inden ret længe, at der ogsaa her var for trangt til Væggene, og en hel ny Fabrik opførtes i 1902 paa en Grund, der var 22,000 m² stor, og denne Virksomhed opførtes særlig med det for Øje at

og K. B. Bruun, til, og Produktionen gennemgik nu en Forandring, idet man gik over til, foruden at støbe til Landbrugsmaskiner, ogsaa at fabrikere Kakkelovne og Komfurer.

Brødrene Bruun havde tidligere ejet en anden jernindustriel Virksomhed dèr i Byen, nemlig »Bruunshaab«. Den brændte i 1894, men opbyggedes igen og blev senere slaaet sammen med »Guldborg«, som foran nævnt omkring Aarhundredskiftet.

Gik det fremad med Virksomheden, saa var det i alle Tilfælde ikke saaledes, at Arbejderne spandt Silke. Formerne arbejdede saaledes i adskillige Aar i en fælles Vægtakkord til meget smaa Priser.

Omkring ved samme Tid skete den første Forbindelse mellem de to Virksomheder, idet Holeby-Fabrikken begyndte at aftage Støbegods fra »Guldborg« til Petroleumsmotorer, og senere udviklede dette sig til Aftagelse af Gods til Dieselmotorer. Iøvrigt var Fabrikationen ret alsidig. Man havde et Speciale i Træ-

bearbejdningsmaskiner, og der fremstilledes en Del Dampkedler og Gasbeholdere.

I 1918 købte Holeby Dieselmotorfabrik Virksomheden i Nykøbing F., og den blev baade udvidet og moderniseret. Støberiet er nu i særlig Grad indrettet paa Støbning af Gods til Dieselmotorer.

Efter saaledes at have skiftet Ejere adskillige Gange er »Guldborg« nu i Hænderne paa A/S Burmeister & Wain, og for Tiden beskæftiges der omkring 100 Mand.

Fabrikant Christoffersen i Holeby var ingen Elsker af Arbejderorganisationerne og arbejdede helst med uorganiserede Folk; men efterhaanden som Virksomheden tog til, tog ogsaa de organiserede Smede og Maskinarbejdere til i Antal, og i Aaret 1904 kom det til en Konflikt. Efter at Smedeforbundet havde talt med Hr. Fabrikanten, erklærede han overfor sine Svende, at de, der var utilfredse, kunde gaa, og da de alle var utilfredse, gik de allesammen.

Striden varede ikke længe, men Fabrikant Christoffersen, der selv var uorganiseret, maatte slutte Overenskomst med Forbundet om at respektere den samme Overenskomst, der fandtes med Jernindustriens Sammenslutning, og tillige forhøje Timelønningerne.

I 1910 indrettedes Værkstederne paa rationel Fremstilling af Dieselmotorer. I 1918 overgik Virksomheden til at være Aktieselskab og nøjedes saa ikke længere med at fabrikere stationære Dieselmotorer, men ogsaa saadanne til Drift af Skibe og Jernbanetog.

I 1910 byggede man Motorer paa 30—60 effektive Hestekræfter, men senere er de leveret baade paa 1000 og paa 1300 effektive Hestekræfter, og Fabrikken kan præstere dem endnu større, om det skal være.

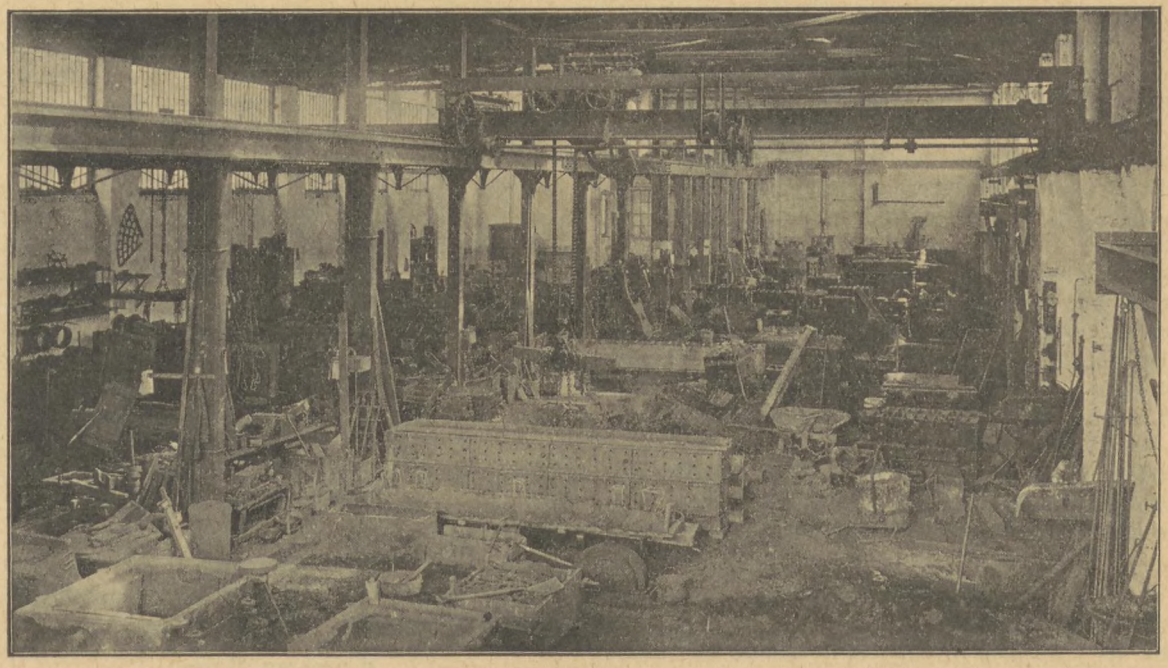

Støberiet i Nykøbing F.

Lidt Værkstedsteknik.

Forslag vedrørende Sekskantmøtrikker, Kronemøtrikker og Skruehoved-Højder.

Det af Dansk Standardiseringsraad nedsatte Udvalg til Udarbejdelse af Forslag til »Dansk Standard« for Gevind, Bolte og Møtrikker har til Raadets Forretningsudvalg afgivet en af »Underudvalget for Detailler og Tilbehør til Møtrikker og Skruer« udarbejdet Indberetning angaaende Sekskantmøtrikker, Kronemøtrikker og Skruehoved-Højder.

I det følgende offentliggøres Underudvalgets Indberetning i Forbindelse med Forslaget, der hermed offentliggøres til Kritik.

Underudvalget for Detailler og Tilbehør til Møtrikker og Skruer blev nedsat ved Standardiseringsudvalgets Møde den 19. Januar 1927 med den Opgave at udarbejde Forslag til »Dansk Standard« for Detailler og Tilbehør til Møtrikker og Skruer.

Underudvalget har følgende Sammensætning af Repræsentanter for de interesserede Institutioner og Virksomheder: Ingeniør M. E. Steppinge, Formand, Dansk Ingeniørforening, Ingeniør Carl Bruun, Københavns Kommune, Ingeniør C. E. Carlsen, A/S F. L. Smidth & Co., Ingeniør H. Fangel, A/S Vølund, Professor A. R. Holm, Den polytekniske Læreanstalt, Ingeniør E. Israelsen, A/S Frichs, Konsul H. P. M. Palsøe, Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation, Direktør H. Smith, A/S Jernkontoret, Overkonstruktør G. A. P. Willadsen-Nielsen, Krigsministeriet.

Underudvalget for Detailler og Tilbehør til Møtrikker og Skruer tillader sig herved i Fortsættelse af tidligere Indberetninger angaaende Udarbejdelsen af Forslag til »Dansk Standard« for nogle af de Underudvalget paahvilende Opgaver at fremsætte Forslag til »Dansk Standard« for Sekskantmøtrikker, Kronemøtrikker og Skruehoved-Højder.

Forslaget til Dimensionering af Møtrikker og Skiver er taget op til Behandling, fordi Underudvalget gennem Udarbejdelsen af Blade for Detailler for Skruestammer var naaet til at skulle udarbejde Blade for Gevindlængder og derfor først maatte fastsætte Møtrikhøjder og Tykkelser for Underlagsskiver.

Forslaget til Skruehoved-Højder er en direkte Fortsættelse af den Retningslinie, der paa dette Omraade hidtil har været fulgt, og som tilsigter at udarbejde en Række af Standardtabeller for Detailler, saaledes at disse Tabeller kan danne Grundlag for senere Udarbejdelse af Standardblade for Skruer og Bolte, ligesom de tjener Producenter og Forbrugere til entydig Bestemmelse af de Skruer, for hvilke der ikke udarbejdes Standardblade.

Ved Udarbejdelsen af Forslagene til Møtrikker og Skiver har det været drøftet, om der paa Bladene skulde angives et Eksempel paa, hvorledes de paa Bladet viste Dele betegnes i Styklister og lignende, se f. Eks. tyske Standardblade. Da der imidlertid ikke har været tænkt paa at foreslaa nogen *forkortet* Betegnelse, blev det ikke anset for nødvendigt.

Underudvalget foretrak derfor ved Offentliggørelsen af Forslaget at gøre opmærksom paa dette Forhold, saa der eventuelt kunde indhentes Udtalelser herom.

Sekskantmøtrikker.

1) Udenlandske Standards.

Idet der i Henhold til tidligere Beslutning kun tages Hensyn til Møtrikker med Højde = 1 × Gevinddiameteren, findes disse standardiseret i følgende Lande: Tyskland, Østrig, Sverige, Schweiz, Holland, Finland og England.

I de fleste af disse Lande er sorte og blanke Møtrikker angivet hver paa sit Blad.

Angaaende *Møtrikhøjden* har Lande som Østrig og Schweiz gennemført den Praksis, at Møtrikker med samme Nøglevidde — f. Eks. 22 MG, $^7/_8$" WG og 24 MG — ogsaa har samme Højde — dog desværre ikke samme Højde i de to Lande. I England er Møtrikhøjden nøjagtig = Gevinddiameteren. I Tyskland, Sverige og Holland er Højden for MG nøjagtig = Gevinddiameteren, mens den for WG er lig den nærmeste metriske Værdi.

I Finland er det samme Tilfældet for de smaa Værdier, hvorimod Højden for 33 MG og derover aftager indtil 0,9 × Gevinddiameteren for 80 MG.

Udvendig Rejfning angives i alle Lande — undtagen i Sverige — til 30°, mens Tyskland yderligere angiver Rejfningsdiameteren.

Indvendig Rejfning angives i Tyskland, Østrig og Finland til 120°. De øvrige Lande angiver ingen indvendig Rejfning.

2) Forslaget til »Dansk Standard«.

Underudvalget har foretrukket at foreslaa et enkelt Blad, der indeholder Grundmaalene for saavel blanke som sorte Møtrikker.

Paa et senere Blad vil Tolerancerne (Største Maal og Mindste Maal) for de to Udførelsesmaader blive angivet.

Hvad *Møtrikhøjden* angaar, fandt Underudvalget det ganske vist standardiseringsmæssigt mest tiltalende at følge Østrig og Schweiz og holde samme Højde paa Møtrikker med samme Nøglevidde, men har dog af handelsmæssige Grunde valgt at angive de tyske Møtrikhøjder i Forslaget, der saaledes er i Overensstemmelse med DIN 70 i Intervallet $^1/_4$"—2" WG, DIN 428 for $2^1/_4$"—4" WG og DIN 89 for 6—52 MG, mens de større Værdier, som ikke findes i de tyske Tabeller, er i Overensstemmelse med de schweiziske Standards VSM 12700 og 701 for henholdsvis WG og MG, der danner en naturlig Fortsættelse af de tyske.

Underudvalget ønsker dog gerne gennem Offentliggørelsen af Forslaget at indhente Udtalelser om det heromtalte Forhold, for lettere at kunne tage Standpunkt til et eventuelt senere fremkommende internationalt Forslag til Møtrikker med Højde = 0,9 × Gevinddiameteren.

Angaaende *udvendig Rejfning* har Underudvalget kun ønsket at angive Rejfningsvinklen 30°, men ikke Rejfningsdiameteren. Denne er da i Figuren betragtet som værende = Nøglevidden, hvilket er i Overensstemmelse med de fleste udenlandske Standards. Da den ikke er maalsat, anses den ikke for at udelukke den tyske Form, hvor Rejfningsdiameteren er angivet noget mindre end Nøglevidden.

Da de udenlandske Normer ikke viser Overensstemmelse med Hensyn til *indvendig Rejfning*, er denne ikke angivet i Forslaget.

Kronemøtrikker.

1) Udenlandske Standards.

Kronemøtrikker med Sekskanthøjde = 1 × Gevinddiameteren er standardiseret i følgende Lande: Tyskland, Schweiz, Sverige, Holland og England.

I de enkelte Lande er *den sekskantede Del af Møtrikken* med Hensyn til Højden og Rejfninger nøjagtig lig den tilsvarende Sekskantmøtrik.

Hvad *Kronens* Dimensioner angaar, er der Overensstemmelse mellem *Diametrene* i Tyskland, Schweiz og Holland. *Højderne* er ens i Tyskland, Holland, Schweiz og Sverige, idet de to sidstnævnte Landes Værdier dog paa enkelte Punkter afviger noget fra de to førstnævntes. Det samme gælder for *Slidsernes Bredde. Slidsernes Antal* angiver Tyskland og Holland til 6 for Møtrikker under $1^1/_4$" WG og 33 MG og 10 for Møtrikker med større Dimensioner. Schweiz og England angiver 6 for alle Møtrikker, mens Sverige angiver 6 for $^1/_4$"—$1^1/_8$" WG og 3—24 MG, 8 for $1^1/_4$"—$1^5/_8$" WG og 27—42 MG og 10 for Møtrikker med større Dimensioner.

2) Forslaget til »Dansk Standard«.

I Forslaget har Underudvalget — i Lighed med Forslaget til de almindelige Sekskantmøtrikker — fulgt de

(Fortsættes Side 212.)

Forslag.	**Sekskantmøtrikker.** ¼"—6" WG 6—80 MG	III. G. B. M. Blad 1.

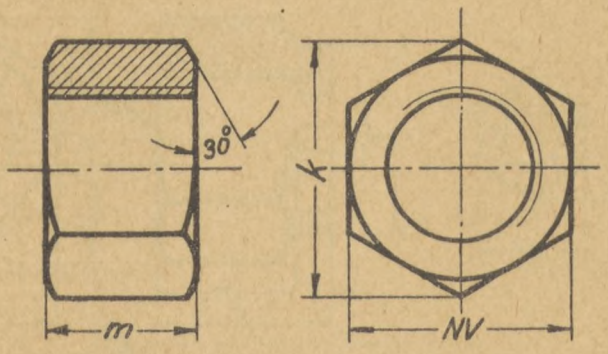

Gevind WG ≡DS≡ 4	Gevind MG ≡DS≡ 6	NV mm	k mm	m mm
¼"	6	11	12,7	6
	7	11	12,7	7
5/16"	8	14	16,2	8
3/8"	9	17	19,6	9
	10	17	19,6	10
7/16"	11	19	21,9	11
	12	22	25,4	12
1/2"		22	25,4	13
	14	22	25,4	14
5/8"	16	27	31,2	16
	18	32	37,0	18
3/4"		32	37,0	19
	20	32	37,0	20
7/8"	22	36	41,6	22
	24	36	41,6	24
1"		41	47,3	25
	27	41	47,3	27
1 1/8"		46	53,1	28
	30	46	53,1	30
1 1/4"		50	57,7	32
	33	50	57,7	33
1 3/8"		55	63,5	35
	36	55	63,5	36
1 1/2"		60	69,3	38
	39	60	69,3	39
1 5/8"		65	75,1	41

Gevind WG ≡DS≡ 4	Gevind MG ≡DS≡ 6	NV mm	k mm	m mm
	42	65	75,1	42
1 3/4"	45	70	80,8	45
1 7/8"	48	75	86,6	48
2"		80	92,4	50
	52	80	92,4	52
	56	85	98,1	54
2 1/4"		85	98,1	55
	60	90	104	58
2 1/2"	64	95	110	60
	68	100	115	62
2 3/4"	72	105	121	65
3"	76	110	127	68
	80	115	133	72
3 1/4"		120	139	75
3 1/2"		130	150	78
3 3/4"		135	156	82
4"		145	167	85
4 1/4"		155	179	92
4 1/2"		165	191	95
4 3/4"		175	202	100
5"		180	208	105
5 1/4"		190	219	108
5 1/2"		200	231	112
5 3/4"		210	242	118
6"		220	254	122

Nøglevidder og Kantmaal svarer til Række I i ≡DS≡ F 17.

Saafremt Nøglevidden skal svare til Række II i samme Standard, maa der ved Møtrikbetegnelsen tilføjes: »NV II«, f. Eks.: »20 MG blank (sort) Møtrik, ≡DS≡ . . . , NV II«.

Forslag.	**Kronemøtrikker.** 1/4"—4" WG 6—80 MG	III. G. B. M. Blad 2.

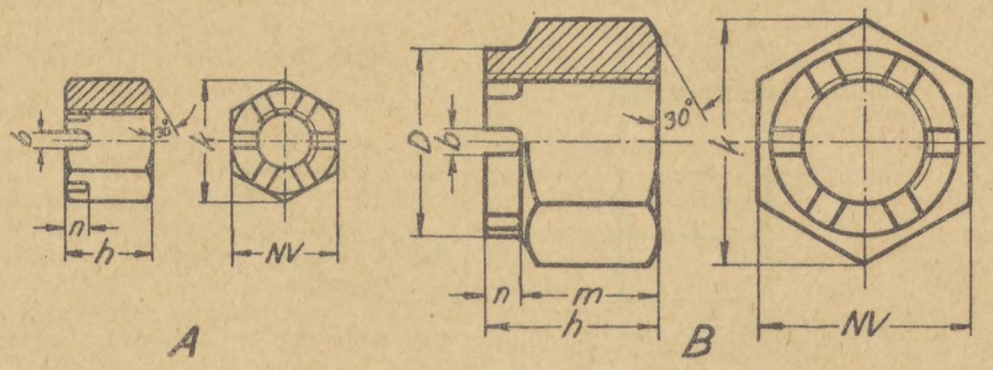

Form A bruges til { Blanke Kronemøtrikker med 1/4"—7/16" WG, 6—11 MG. / Sorte Kronemøtrikker med 1/2"—1 1/4" WG, 12—30 MG.
Form B bruges til Kronemøtrikker med større Dimensioner.

Gevind WG ≡DS≡ 4	Gevind MG ≡DS≡ 6	NV mm	k mm	h mm	m mm	n mm	D mm	b mm	Antal Slidser
1/4"	6	11	12,7	8,5		2,5		1,5	6
	7	11	12,7	9,5		2,5		1,5	6
5/16"	8	14	16,2	12		4		2,5	6
3/8"	9	17	19,6	13		4		2,5	6
	10	17	19,6	14		4		2,5	6
7/16"	11	19	21,9	16		5		3,5	6
	12	22	25,4	17	12	5	20	3,5	6
1/2"		22	25,4	18	13	5	20	3,5	6
	14	22	25,4	19	14	5	20	3,5	6
5/8"	16	27	31,2	22	16	6	25	4,5	6
	18	32	37,0	24	18	6	30	4,5	6
3/4"		32	37,0	25	19	6	30	4,5	6
	20	32	37,0	26	20	6	30	4,5	6
7/8"	22	36	41,6	30	22	8	34	6	6
	24	36	41,6	32	24	8	34	6	6
1"		41	47,3	33	25	8	38	6	6
	27	41	47,3	35	27	8	38	6	6
1 1/8"		46	53,1	37	28	9	42	7	6
	30	46	53,1	39	30	9	42	7	6
1 1/4"		50	57,7	41	32	9	46	7	6
	33	50	57,7	42	33	9	46	7	6
1 3/8"		55	63,5	44	35	9	50	7	10

Gevind WG ≡DS≡ 4	Gevind MG ≡DS≡ 6	NV mm	k mm	h mm	m mm	n mm	D mm	b mm	Antal Slidser
	36	55	63,5	45	36	9	50	7	10
1 1/2"		60	69,3	50	38	12	55	9	10
	39	60	69,3	51	39	12	55	9	10
1 5/8"		65	75,1	53	41	12	58	9	10
	42	65	75,1	54	42	12	58	9	10
1 3/4"	45	70	80,8	57	45	12	62	9	10
1 7/8"	48	75	86,6	60	48	12	65	9	10
2"		80	92,4	62	50	12	70	9	10
	52	80	92,4	64	52	12	70	9	10
	56	85	98,1	69	54	15	78	11	10
2 1/4"		85	98,1	70	55	15	78	11	10
	60	90	104	73	58	15	82	11	10
2 1/2"	64	95	110	75	60	15	85	11	10
	68	100	115	77	62	15	90	11	10
2 3/4"	72	105	121	80	65	15	95	11	10
3"	76	110	127	83	68	15	100	11	10
	80	115	133	87	72	15	105	11	10
3 1/4"		120	139	90	75	15	110	11	10
3 1/2"		130	150	98	78	20	120	14	10
3 3/4"		135	156	102	82	20	125	14	10
4"		145	167	105	85	20	135	14	10

Nøglevidder og Kantmaal svarer til Række I i ≡DS≡ F 17.
Saafremt Nøglevidden skal svare til Række II i samme Standard, maa der ved Møtrikbetegnelsen tilføjes: »NV II«, f. Eks.: »3/4" WG blank (sort) Kronemøtrik, ≡DS≡..., NV II«.

Forslag.	**Skruehoved-Højder.** ¼"—4" WG 6—80 MG	III. G. B. M. Blad 6.

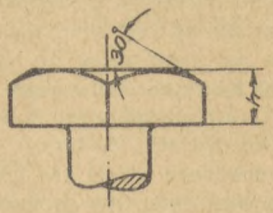

Firkanthoved.

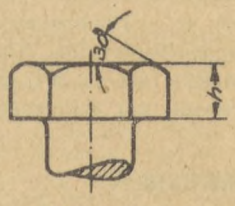

Sekskanthoved.

Gevind		h
WG ≡DS≡ 4	MG ≡DS≡ 6	mm
1/4"	6 og 7	5
5/16"	8	6
	9	6
3/8"	10	7
7/16"	11	8
1/2"	12 og 14	9
5/8"	16	11
3/4"	18 og 20	13
7/8"	22 og 24	16
1"	27	18
1 1/8"	30	20
1 1/4"	33	22
1 3/8"	36	24
1 1/2"	39	27
1 5/8"	42	30
1 3/4"	45	32
1 7/8"	48	34
2"	52	36
2 1/4"	56	40
	60	42
2 1/2"	64	45
	68	48
2 3/4"	72	50
3"	76	53
	80	56
3 1/4"		58
3 1/2"		62
3 3/4"		67
4"		71

Nøglevidder og Kantmaal, se: ≡DS≡ F 17.
Kærvskruehoveder, se: ≡DS≡ 18.

tyske Normer, saa langt disse findes. For Kronemøtrikker med Withworth-Gevind er Forslaget saaledes i Overensstemmelse med DIN 71 og 430.

Da der imidlertid i Tyskland ikke er standardiseret Kronemøtrikker med metrisk Gevind, hvor Højden af den sekskantede Del er = 1 × Gevinddiameteren, har Underudvalget fastsat Dimensionerne for MG-Kronemøtrikkerne, saaledes at den sekskantede Del, ligesom for WG-Møtrikkerne, er nøjagtig = den tilsvarende Sekskantmøtrik, mens Kronens Dimensioner (Diameter, Højde, Slidsantal og Bredde) er = Dimensionerne for den WG-Møtrik, der har samme Nøglevidde. For 60, 68 og 80 MG, hvis Nøglevidder ikke findes i WG-Rækken, er Kronens Dimensioner bestemt, saa de passer ind i den øvrige Række.

Skruehoved-Højder.

1) Udenlandske Standards.

Firkant- og Sekskant-Skruehoveder er standardiseret i følgende Lande: Tyskland, Czekoslovakiet, Frankrig, Holland, Schweiz, Sverige, Finland, Østrig og Belgien, mens yderligere England har Normer for Sekskant-Skruehoveder.

Med Hensyn til Hovedernes *Højde* er Overensstemmelsen mellem de forskellige Lande ret god, og det viser sig, at Højderne ligger ret nær ved 0,7 × Gevinddiameteren.

2) Forslaget til »Dansk Standard«.

Underudvalget har heller ikke her taget i Betænkning i Forslaget at følge de tyske Normer, saa langt disse findes, saaledes at Bladet er i Overensstemmelse med DIN 931 for 1/4"—2" WG og 6—52 MG for Sekskantskruehoveder, og DIN 602 for 1/4"—1" WG og 6, 8 og 10 MG for Firkantskruehoveder. Til større Skruer er der angivet Værdier, der ligger i Nærheden af 0,7 × Gevinddiameteren.

Det ovenfor nævnte Forslag til »Dansk Standard« for Sekskantmøtrikker, Kronemøtrikker samt Skruehoved-Højder er offentliggjorte til Kritik indtil den 31. August 1930, inden hvilket Tidspunkt alle interesserede Institutioner, Virksomheder og enhver, der ønsker at fremsætte Bemærkninger til Forslaget, anmodes om at indsende eventuelle Ændringsforslag eller Tilføjelser, saaledes at disse kan tages i Betragtning, inden Forslaget forelægges Raadet.

Besvarelserne bedes indsendt til Dansk Standardiseringsraad, Industribygningen, København V.

Henry Fords Indtægter.

(Internationalt Metalarbejderforbunds Meddelelsesblad.)

I Henhold til en af den amerikanske Stat udarbejdet Opstilling over Aktieselskabsfortjenester i Aaret 1929 har denne for Fords Fabrikker været 81,797,861 Dollars.

Samtlige Aktier indehaves af Ford, hans Frue og deres Søn Edsel.

I Aarene 1922, 1923, 1924 og 1925 var Fortjenesten endnu større, og i 3 af disse 4 Aar var Selskabets Fortjeneste fra 115 til 119 Mill. Dollars pr. Aar.

I Aaret 1926 gik Fortjenesten tilbage med 75 Mill. Dollars.

I Aaret 1927 var Ford-Fabrikkerne standset i 6 Maaneder, hvilket bragte et Tab paa 42,786,000 Dollars, og Paabegyndelsen i 1928 af en ny Model gav et Tab paa 72,221 Dollars.

Denne Tilbagegang fremkaldte imidlertid Fabrikationen af den ny Vogntype, altsaa den nuværende Model, og hele den Omændring og Nyanskaffelse, der skulde til for at fabrikere denne Vogn.

Alt i alt medgik der til denne Omlægning og Nyfabrikation 200 Mill. Dollars.

Produktionen i 1929 var 1,851,092 Vogne, mere end det dobbelte Antal, der produceredes i 1928. Den 12. Marts 1930 var der allerede fabrikeret 3 Mill. Vogne af den ny Model, og Udgangen af Maj viste en daglig Produktion paa 9000 Vogne.

Sætter man Aktieselskabets Fortjeneste i Forbindelse med Produktionen i 1929, finder man, at Fortjenesten har andraget 44,19 pCt. pr. Vogn.

— — —

Det svimler for et almindeligt Menneske, naar han læser disse Tal. De 3 Mennesker med deres 4 Dages Arbejdsuge kunde selv leve et Liv i Overdaadighed og beskæftige det dobbelte Antal Mennesker i en 2 Dages Arbejdsuge.

A. N.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Aalborg. Den 9. August afholdtes Mæglingsmøde hos A/S Smithske Støberier paa Krav om Forhøjelse af Timelønnen. Denne ligger en Del bag efter, hvad der betales paa de øvrige Fabrikker i Byen, og der arbejdes ikke i Akkord. Enighed opnaaedes ikke, hvorfor Sagen gaar til Timandsmøde.

Samtidig behandledes en anden Sag, som nok sluttedes, men ikke fordi man enedes om noget, men fordi det, som det drejede sig om i Penge, var for lidt til at føre Sagen videre paa.

Der er ikke mange Medlemmer her i Landet, der, selv om de ikke har personligt Bekendtskab med Støbemester Møller, saa dog paa anden Maade, har hørt om hans mindre gode Evner til at kunne omgaas Folk.

Den 8. og 9. Juli havde Manden et af sine Anfald. Ingen kunde gaa eller staa ham tilpas, og da det syntes, som om den ene Dag skulde afløse den anden paa samme Maade, gik Formerne til Fabrikkens Direktør med Klage og Krav om, at han maatte sørge for Ro saaledes, at de kunde passe deres Arbejde. Direktøren svarede: »Jeg skal nok skaffe Ro, gaa De kun tilbage og pas Deres Arbejde.« Sagen forløb ogsaa paa den Maade, og man maa gaa ud fra, at Direktøren har givet Støbemesteren, hvad han trængte til.

Stor var derfor Formernes Forbavselse, da de modtog deres Løn, og hver Mand var afdraget for 1/2 Time. Arbejdet havde været standset 1 1/2 Time, sagde Direktøren, og Formerne skulde ogsaa mærke noget til Sagen. Mærkværdigvis fastholdt Fabrikken dette Standpunkt

paa Mæglingsmødet, og nogen Ordning blev der altsaa ikke.

Næste Gang Støbemester Møller gaar amok (for det kan han ikke lade være med en Gang imellem), gaar der nok ingen Medlemmer i Arbejde igen, før de har Sikring for, at de ikke skal betale for Mandens Udskejelser.

Aarhus. Den 7. Maj afholdtes der hos Støberiforpagter Johs. Petersen et Mæglingsmøde. som bl. a. resulterede i, at Akkord skulde søges indført. Timandsmøde har ogsaa været afholdt paa denne Sag, nemlig den 18. Maj, men da det stadigvæk ikke lykkedes at enes om Akkord, begærede Jernstøberen et nyt Mæglingsmøde afholdt, og det fandt Sted den 22. Juli.

Mødet gav intet andet Resultat, end at det Udvalg, der tidligere var nedsat, skulde fortsætte med Forhandlingerne, og hvis man saa ikke i Løbet af 14 Dage kunde opnaa nogen Enighed, forbeholdt Sammenslutningen sig sin videre Stilling til Sagen.

I forrige Nummer af Fagbladet er omtalt et hos A/S Frichs afholdt Mæglingsmøde og derefter følgende Timandsmøde.

Ved ingen af disse Lejligheder fik Sagen Afslutning, og der blev derfor afgivet Strejkevarsel, og Arbejdsstandsningen skulde indtræde den 16. August.

Imidlertid kom der den 13. August et Møde i Stand under Hovedorganisationernes Medvirken, og her enedes man om, at de Formere, der arbejder saavel i Staalsom i Jernstøberiet, men ikke i ren Akkord, skal have deres Timeløn hævet med 3 Øre pr. Time og Mand.

Akkordpriser, der er særlige lave, optages der lokal Forhandling om i den Hensigt at forbedre Fortjenesten, og de for Akkordarbejderne ansatte Timelønninger skal forhøjes med 7 Øre pr. Mand og Time.

Videre behandledes et Spørgsmaal om et Støbetillæg, der gives i Staalstøberiet, nemlig Kr. 15,15 pr. Støbning. Firmaet ønskede en anden Fordeling, men herom kunde man ikke blive enige paa Stedet. Sagen skal derfor behandles hjemme paa Fabrikken paany, og man er temmelig sikker paa, at Spørgsmaalet gaar i Orden, og naar det er sket, er dermed hele Sagen ude af Verden.

Holstebro. I det sidst udsendte Fagblad er omtalt et hos A/S Holstebro Jernstøberi og Maskinfabrik afholdt Mæglingsmøde, hvor 2 af de rejste Spørgsmaal bragtes til Afslutning, medens man skulde søge ny Forhandlinger om et rejst Krav om Forhøjelse af Akkorderne. Da Enighed ikke opnaaedes, blev der den 7. August afholdt Timandsmøde, og 19 Akkorder, som var holdt udenfor det almindelige Krav, idet disse krævedes forhøjet med større Beløb end de øvrige, blev tillagt forskellige Beløb, og Enighed opnaaedes saaledes derom. De øvrige Akkorder blev alle forhøjet med 2½ pCt. Sagen er dermed sluttet, og de ny Priser gives tilbagevirkende Kraft fra 15. Juli.

Horsens. Hos A/S Paasch & Larsen, Petersen afholdtes der den 9. Juli et Mæglingsmøde paa Fabrikkens Foranledning, idet denne klagede over, at Formerne, trods Fabrikkens Protest, havde holdt fri om Eftermiddagen paa en Børnehjælpsdag. Firmaet tilbød at frafalde sit Erstatningskrav, hvis Formerne vilde indbetale 75 Kr. til Børnehjælpskomiteen. Paa den Maade er Sagen senere gaaet i Orden.

København. Hos A/S Burmeister & Wain er der den 30. Juni afholdt Mæglingsmøde foranlediget ved, at Aktieselskabet krævede Bonusordningen ved Krumtapslag betydelig reduceret, idet man ikke alene havde lavet om paa Modellerne, men ogsaa indført Façonkasser, saaledes at Produktionen kunde blive meget større end forhen.

Ved Mæglingsmødet enedes man ikke om andet end ny lokale Forhandlinger, og da det ikke bragte afslutte nde Resultat, var Sagen for paa Timandsmøde den 16. Juli. Her førtes en meget langvarig Forhandling, og flere Forslag var fremme. Sluttelig enedes man om at forelægge Klubben det, der fremkom til sidst, men da det forkastedes, forsøgte man en ny lokal Forhandling, og hvad man dér enedes om blev godkendt. I Hovedtrækkene betyder dette, at Grundproduktionstallet, der var 28 kg pr. Mand og Time, er ændret til 55 kg, men saa skal Formkasser, hvoraf der ikke tidligere betaltes Bonus, for Fremtiden regnes med ind heri, og en Kurve, der angav Fortjenesten, eftersom Produktionen steg, blev rettet noget ud, saaledes at den kommer til at virke jævnt stigende, hvad Tilfældet ikke havde været tidligere.

Nakskov. I Fagbladet for Juli er omtalt et paa Maskinfabrikken »Nakskov« afholdt Mæglingsmøde, bl. a. paa Krav om Timelønsforhøjelse. Da Enighed ikke opnaaedes, var Sagen for paa Timandsmøde den 16. Juli, og da man heller ikke her enedes om noget, blev Strejkevarsel afgivet. Forinden Strejken skulde træde i Kraft, ordnedes Sagen lokalt, saaledes at Timelønningerne, der var 143 Øre, forhøjedes til 145 Øre, og de paa 148 Øre forhøjedes til 151 Øre.

Sorø. I Fagbladet for Juni gaves der Meddelelse om et hos Firmaet Lunge & Søn afholdt Mæglingsmøde. Da Akkordfortjenesten var i stadig Dalen, forlangte man at arbejde i Timeløn.

Firmaet hævdede at være uden Skyld i, at Fortjenesten faldt, da Modeller og Priser fortsat var de samme, og samme Stilling fastholdt man ved Timandsmødet den 7. August.

Der er saaledes ingen anden Vej ud af denne Sag end foreløbig at opsige Akkordprislisten, og naar den er udløbet tage Beslutning om, hvad der saa bør ske.

Smede og Maskinarbejdere.

Overenskomster. Københavns Afdeling 11 har sluttet Overenskomst med Schønbergs Papirvarefabrik, København, gældende til 1. September 1931. Overenskomsten omfatter 3 Mand, Antagelseslønnen er fastsat til 70 Kr. pr. Uge, efter 3 Maaneders Beskæftigelse 75 Kr. Der gives 6 Dages Ferie med Løn.

Overenskomsten mellem Københavns Afdeling 15 og Dansk Pianofabrikantforening er forlænget til 1. Maj 1932. Lønregulering efter Pristallet er bortfalden, og de mest gangbare Akkorder er forhøjet med ca. 15 pCt.

Mellem Københavns Afdeling 9 og Smedemester E. Rasmussen, Birkerød, er der under Forbundets Medvirkning afsluttet Overenskomst vedrørende Betaling for Rørarbejde. Dette betales i Henhold til Rørprislisten af 1927 med Bilag af 15. April 1929, dog med en Ændring af Kilometerpengene. Antagelseslønnen er fastsat til 140 Øre, for de paa Værkstedet beskæftigede dog 130 Øre. For Udearbejde indtil 3 km gives et Tillæg af 9 Øre pr. Time, og Arbejdet gives i Akkord i størst mulig Udstrækning. Overenskomsten er gældende til 1. Marts 1931, og kan til denne Tid opsiges med 3 Maaneders Varsel.

Lønforhøjelser. For 6 af vore Medlemmer, der for Firmaet Østergaard & Dalgas arbejder i Tyrstrup Mergelleje, har Haderslev Afdeling opnaaet en Lønforhøjelse af 10 Øre pr. Mand og Time, saaledes at Lønnen nu er 135 Øre. Eventuelt Overarbejde betales efter de gældende Regler.

Ved en Forhandling den 11. Juli med Skagensbanen enedes man om at fastsætte Lønnen for en ved Banen beskæftiget Maskinarbejder til 230 Kr. pr. Maaned,

beregnet efter 8 Timer pr. Dag, hvortil kommer Kørepenge efter de almindelige Regler, 18 Øre pr. Time, samt Overtidsbetaling. Ordningen fik tilbagevirkende Kraft til 1. Juli.

Ved en Forhandling, hvori deltog en Repræsentant fra Forbundet, er Odsherredbanen, Holbæk, indgaaet paa at yde en Lønforhøjelse af 2 Øre til hver af 4 Mand. Odsherredbanen beskæftiger 8 af vore Medlemmer.

Hos Gas- og Vandmester Otto, Holbæk, har 1 Mand, ligeledes ved Forbundets Mellemkomst, faaet Lønnen forhøjet fra 105 til 114 Øre samt Aftale om at faa herhenhørende Arbejde betalt efter Københavns Rørprisliste.

Den 1. August har 4 Mand paa Motorkompagniet i Ringsted faaet en Lønforhøjelse af 5 Øre. Lønningerne er derefter 125, 120, 120 og 101 Øre (Udlærling).

Hos Smedemester Lykkemark, Ringsted, har 1 Mand faaet Lønnen forhøjet med 12 Øre og 1 Mand med 8 Øre; Lønnen for 2 Udlærlinge er fastsat til 96 Øre pr. Time.

Mæglingsmøder. Ved en Mægling paa Aalborg Skibsværft den 3. Juni i Anledning af Klage over, at Skibsbyggerne den 26. April kollektivt vægrede sig ved at udføre Overarbejde, enedes man om, at de Regler for Overarbejde, hvorom man traf Aftale den 12. Februar d. A., ophævede alle tidligere Aftaler med Undtagelse af Aftalen om Fritagelse for Overarbejde Lørdag Aften.

Den 12. Juli afholdtes Mægling hos A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, paa 2 opstaaede Stridsspørgsmaal, nemlig 1) Betalingen for Arbejde paa et kasseret Stempel, og 2) Betalingen for nogle Rotorer til Højtryksblæsere, og begge Spørgsmaal henvistes til lokal Forhandling. I det første Spørgsmaal er Enighed ikke opnaaet, men Sagen er stillet i Bero, til Arbejdet atter forekommer. Derimod lykkedes det for det andet Spørgsmaals Vedkommende at opnaa en Betaling for Arbejdet, som gav Vedkommende en Fortjeneste af 170 Øre i Timen.

Ved Mægling den 7. Juli hos A/S Anker Heegaard, Frederiksværk, i Anledning af Lønkrav enedes man om en Forhøjelse af 15 Øre pr. Time at fordele efter Firmaets Skøn til 6 Mand, der arbejder i Timeløn.

Den 11. Juli er der afholdt Mægling hos Firmaet Laur. Knudsens mekaniske Etablissement, København, paa 1) Krav om Forhøjelse af Timelønnen, 2) Klage over Overdrivelse af Overarbejde, og 3) Krav om, at Antagelseslønnen forhøjes hurtigere, end Tilfældet er nu. ad 1) Man enedes om et Tillæg af 5 Kr. pr. Time at fordele efter Firmaets Skøn paa 193 Mand. ad 2) Fra 8. August til 1. September bortfalder Overarbejdet. ad 3) Der var Enighed om, at Lønnen for nyantagne Folk skulde stige lidt hurtigere, end det hidtil har været Tilfældet.

Samme Dag afholdtes Mægling paa Frederikshavns Jernstøberi og Maskinfabrik paa Klage over Omfanget af Overarbejde. Man enedes om følgende:

Saa snart som muligt, efter at de af Firmaet bestilte nye Arbejdsmaskiner er opstillede, og senest om 3 Maaneder, optages lokale Forhandlinger om Regler for Overarbejde. Samtidig lovede Firmaet at indskrænke Overarbejdet mest muligt, dog med behørig Hensyntagen til ekstraordinære Forhold, og at give betimeligt Varsel for Udførelse af Overarbejde.

Et fra Firmaets Side rejst Krav om Reduktion af Akkordlønninger og Akkordafsavnstillæg vistes tilbage til lokal Forhandling.

Endelig er der den 21. Juli afholdt Mæglingsmøde vedrørende en hos A/S Andersen & Heegaards Ingeniørforretning, København, opstaaet Strid om Betalingen for Opstillingen og Forbindelsen af 2 Blandingsbeholdere. Man enedes om en Betaling af Kr. 8,80, hvilket var Middelprisen mellem Firmaets og Montørernes Forslag. Spørgsmaalet om Fastsættelse af Pris i Fremtiden for saadanne Blandingsbeholdere optages til Drøftelse indenfor Rørudvalget.

Timandsmøder. Den 4. Juli behandledes nedennævnte Sager paa Timandsmøde:

1) A/S Smith, Mygind & Hüttemeier, København. *a.* Strid om Betalingen for Vejtid ved et Arbejde paa Brede Klædefabrik, *b.* Klage over, at en Mester til Stadighed deltager i Arbejdet. — Efter Diskussion af begge Spørgsmaalene sluttedes Sagen med de faldne Udtalelser.

2) Lønkrav overfor A/S »Atlas«, København. Man enedes om et Tillæg til Maskinarbejdernes Timelønninger af ialt 3 Kr. at fordele efter Firmaets Skøn.

3) Klage over, at A/S »Vølund«, København, har ansat en tidligere Kontrollør som Mester med Forpligtelse til ikke at være Medlem af Fagforeningen. — Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

4) Strid hos A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, om Godtgørelse for Hjemsendelse, foranlediget ved Brud paa Kraftmaskinerne i Overgaden. — Heller ikke her opnaaedes Enighed.

5) Odense Staalskibsværft: a) Strid med Skibsbyggerne om Betalingen for Arbejde ved Udførelse af et nyt Kedeldæk til Bygning Nr. 41. — Enighed opnaaedes ikke.

b) Strid med Stemmerne om Betalingen for Mejsling og Filing af Mandehuller. Værftet erklærede sig villigt til indtil Mødets Dato at betale den hidtidige Pris, hvorefter man enedes om at vise Sagen tilbage til lokal Forhandling.

c) Klage fra Nitterne over Omfanget af Overarbejde. Nitternes Repræsentant gav Tilsagn om, at Nitterne fortsat vilde udføre nødvendigt Overarbejde, men Værftet kunde ikke føle sig tilfredsstillet hermed og forbeholdt sig sin Stilling.

d) Klage fra Værftet over, at Stemmerne kun vil udføre Overarbejde Mandage og Tirsdage samt Krav om Erstatning paa 840 Kr. for Arbejdsvægring af 26 Mand den 13., 15., 16., 17., 18. og 19. Juni. Med Hensyn til Overarbejdet hævdede Arbejdernes Repræsentanter, at den hidtidige Aftale om dette fremdeles stod ved Magt, Erstatningskravet kunde Forbundet ikke imødekomme, hvorfor Sammenslutningen forbeholdt sig sin Stilling.

e) Strid om Betalingen for Knækning af Plader. — Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

f) Krav om Tillæg til Timelønnen for Forholdere og Naglevarmere. — Værftet indgik paa at betale et Tillæg af ialt 30 Øre pr. Time, at fordele efter dettes Skøn.

Ved et Timandsmøde den 25. Juli behandledes en Klage fra A/S F. L. Smidth & Co., Valby, over opstaaede Vanskeligheder ved at faa de hos Firmaet beskæftigede Maskinarbejdere til at udføre Overarbejde efter den Ordning, som er aftalt hos Firmaet. Enighed opnaaedes ikke, og Sammenslutningen forbeholdt sig sin Stilling.

Voldgiftskendelser. Den 16. Juli har Ingeniør Ludvig Birch afsagt Kendelse i 2 Rørlæggersager, nemlig:

1) Strid hos Firmaet Storm Hansen & Co., København, om Betaling for Omløbsforbindelser ved et Anlæg paa Enghavevej. Kendelsen er saalydende:

»For de 2 Stk. 1¼" korte Omløb ved Varmtvandsbeholder ydes en Tillægsbetaling af 1,50 Kr. pr. Stk.
For de 2 Stk. 2½" længere Omløb mellem Returledning og Stigrør ydes ingen Tillægsbetaling.«

2) Strid hos Firmaet Ludvigsen & Hermann om Betaling for en Returledning paa Erlandsvejens Skole. Kendelsen gaar ud paa, at

»For omspurgte Returledning vil være at yde Betaling som Hovedledning med 50 pCt. af Punkt 1's Priser.«

Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen. I Anledning af, at der var varslet Strejke overfor Sydfyenske Jernbaner i Odense, fordi 3 Ekstrafyrbødere ikke kunde faa deres Lønforhold ordnet paa tilfredsstillende Maade, afholdtes Møde i Arbejdsgiverforeningen den 13. August, og her enedes man om følgende:

Lønnen bliver Kr. 225,00 pr. Maaned at udbetale første Gang den 1. September d. A. Fra 1. Januar 1931 fastsættes Lønnen til Kr. 228,00 pr. Maaned.

Særlige Ydelser beregnes efter Regler for Tjenestemænd. Sommerferie ydes efter Reglerne for løst ansatte Maskinarbejdere i Værkstederne.

Tjenestetiden beregnes efter de gældende Regler for fast ansatte Lokomotivfyrbødere.

Der udleveres Beklædningsgenstande som tidligere, d. v. s. Hue, Overtrækstøj og Kapper, eventuelt i brugt Tilstand. Ved eventuel Afgang fra Banens Tjeneste tilbageleveres det saaledes udleverede i rengjort Stand.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. Knudsens Automobilværksted, Herning.
4. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
5. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
6. Mekaniker Nielsen, Rødby.
7. Schultz & Larsen, Otterup.
8. Jørgensen & Søn, Kolding.
9. Brdr. Christensen, Viborg.
10. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
11. A. C. Rosenberg, Thisted.
12. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.

Hævet Blokade. Den overfor A. Graucob & Co., Niels Ebbesensvej 9, København, iværksatte Blokade er hævet, da Firmaet har betalt vore Medlemmer det Beløb, disse havde tilgode.

Blokaden overfor samtlige Telefonselskaber fortsættes uforandret, da Centralorganisationen for Telefonstanden i Danmark stadig ikke har opnaaet en Ordning af Overenskomstforholdene.

Stiftelsesfester.

Dansk Former- og Støberiarbejderforbund. Aalborg Afdeling 45 Aar.

Den 10. August 1885 stiftede 13 Formere Formernes Fagforening for Aalborg og Nørresundby.

Søndagen den 10. August 1930 var altsaa Foreningens 45-aarige Fødselsdag, og i den Anledning samledes Foreningens Medlemmer med deres Damer, ialt nogle og tres Personer, Lørdagen den 9. August paa »Skansehuset« i Nørresundby, hvor hele Forsamlingen — efter at være blevet fotograferet — Kl. 7 gik til Bords i den festligt pyntede Sal. Af Gæster var Forbundets Formand tilstede.

Afdelingens snart mangeaarige Formand, Th. Olsen, præsiderede ved Bordet og bød Velkommen, og om selve Festens Forløb skal siges, at hvis Afdelingen ikke holder Stiftelsesfest lige hvert Øjeblik, gør den det til Gavns, naar det endelig skal være. En meget splendid Middag med alt muligt Tilbehør vederfaredes al den Retfærdighed, den kunde tilkomme, og midt under Maaltidet holdt Forbundets Formand Festtalen for Fødselsdagsbarnet.

Sange til Brug i Anledningen fandtes i rigeligt Maal. Et af Afdelingens Medlemmer havde under Mærket C. C. skrevet en »Foreningssang« af saa lødigt Indhold, at man nærmere skulde tro, at Manden var Medlem af Forfatterforeningen end af Formerforbundet.

Honnørmarchen manglede ikke, og Damerne blev naturligvis ogsaa prist. Da ingen kunde taale at spise mere, blev Bordet hævet, og Kaffen nydt ved Smaaborde i de tilstødende Lokaler, og derefter dansede man. Kl. 12 stod den paa Portvin, og Kl. 2 krævede man, at de i Forvejen forspiste Mennesker skulde have Frokost, hvilket ogsaa skete. Derefter fortsattes Ballet til den lyse Morgen, og alt var præget af en saa glad og festlig Stemning, som man overhovedet kunde forlange.

En i Anledningen skrevet Nyheds- og Annoncetidende gjorde selvfølgelig fortjent Lykke.

Til Festen indløb der Telegrammer fra Bryggeriet »Thor« og fra Forbundets Afdelinger i Aarhus, Brønderslev, Esbjerg, Frederikshavn, Holstebro, Nykøbing M., Odense og Vejle.

Det er selvsagt, at en Kollega Carl Thomsen, der samme Dag havde holdt Bryllup, og som deltog i Festen sammen med sin Hustru, var udsat for Masser af Gratulationer, ligesom der blev givet ham en Mængde gode Raad med ud paa Sejladsen i Ægteskabets Sø.

A. N.

Smedeforbundets Varde Afdeling gennem 40 Aar.

Den 13. Juli 1890 blev Smedeforbundets Varde Afdeling stiftet, og Foreningens Formaal blev i Lighed med andre Fagforeningers at søge gennemført højere Løn og kortere Arbejdstid. Først oprettede man dog en Understøttelseskasse for tilrejsende Svende.

Den 22. April 1891 holdtes det første Møde med 4 Mestre, der ved den Forhandling, der fandt Sted, indgik paa at forkorte Arbejdstiden til 10 Timer, hvorimod de nægtede at indgaa paa at forhøje Timelønnen til 27 Øre. Den 15. Maj afholdtes atter Møde vedrørende Timelønnen, og da var Forbundets Formand, Hurop, kommet til Stede, men der opnaaedes ingen Overenskomst. Det lykkedes dog den 25. Maj at opnaa en saadan med Mestrene, men Timelønnen blev kun 25 Øre.

Det vil sikkert være af Interesse for Nutidens Smede og Maskinarbejdere at læse følgende Passus i Overenskomsten:

»Lønnen udbetales altid i rede Penge. Udbetalingen sker for en Uge ad Gangen. Senest hver Lørdag Aften Kl. 6. — Ved Akkordarbejde skal Timelønnen være garanteret, saaledes at Minimumsfortjenesten ikke bliver mindre, end naar Arbejdet bliver udført for Timeløn. — Den regelmæssige Arbejdstid er 10 Timer daglig. Arbejde udover den foranførte Arbejdstid betales paa følgende Maade: Paa Søgnedage betales de 3 første Timer udover den normale Arbejdstid med $1^1/_2$ Times Løn for hver Times Arbejde. Arbejdet i de derefter følgende Timer betales med 2 Timers Løn for hver Times Arbejde. Arbejde paa Søn- og Helligdage fra Kl. 6 Morgen til Kl. 4 Eftermiddag betales med $1^1/_2$ Times Løn for hver Times Arbejde. Fra Kl. 4 Eftermiddag til den paafølgende normale Arbejdsdag betales 2 Timers Løn for hver Times Arbejde. — For Akkordarbejder, der udføres i de i disse Punkter nævnte Timer, betales ekstra med den ovenfor fastsatte Forhøjelse uden delvis eller tilsvarende Afkortning i den akkorderede Pris ved den endelige Opgørelse. Arbejde udenfor Værkstedet, men dog i samme By, betales med 3 Øre mere pr. Time. Arbejde en kvart Mil og derover udenfor Byen betales med 5 Øre mere pr. Time, samt Kosten paa Arbejdsstedet eller samme betalt af Arbejdskøberen. Minimal- eller Mindsteløn er 27 Øre, men indtil denne Betaling er gennemført i de nærmeste Byer, sættes efter fælles Overenskomst Minimallønnen til 25 Øre pr. Time.

Vi undertegnede Smedemestre tiltræder ved vort Navns Underskrift ovennævnte Overenskomst. Men kun paa den udtrykkelige Betingelse, at Svendene, saa vidt det er dem muligt, sørger for, at Arbejdstiden og Timebetalingen bliver indført og overholdt paa ethvert Smedeværksted i Varde By, hvor der arbejder Svende. I modsat Fald er vi Smedemestre straks og uden Opsigelse løst fra vore Underskrifter.

Inden Smedesvendene kan fordre Timebetalingen forhøjet fra 25 til 27 Øre i Timen, skal Smedemestrene i nærmestliggende Byer (Esbjerg, Ribe og Ringkøbing) været gaaet ind paa nævnte Forhøjelse.

Undertegnede Smedemestre forpligter sig til at betale en Minimums-Løn af 27 Øre pr. Time, saasnart Lønregulativet, som af Smede- og Maskinarbejdernes Forbund er stillet til Gennemførelse overalt i Provinsbyerne, er gennemført i nærmestliggende Byer. Opsigelsen af denne Timeløn kan ske fra Undertegnede eller fra Fagforeningen inden 1. April 1892 eller hvert Aars 1. April med 3 Maaneders Varsel, og er fremdeles bindende, indtil Opsigelse finder Sted fra en af Siderne.

Saaledes vedtaget paa et afholdt Fællesmøde af Mestre og Svende i Smede- og Maskinarbejderfaget den 23. Maj 1891.

J. Christensen. *F. Olsen.*
Julius Jensen. *S. Bakkesen.*
Ludvig Markussen. *G. Geiler.*
J. G. Winkler.

Paa Fagforeningens Vegne:
H. P. Hansen.«

Med Fabrikanterne blev der samtidig indgaaet følgende Overenskomst:

»Undertegnede Fabrikanter forpligter sig til at betale en Minimumsløn af 27 Øre pr. Time. Ved Akkordarbejde arbejdes der under det samme Regulativ som hos de andre Smedemestre.

A. Markussen. *Th. Larsen.*
Carl Michaelsen.

Paa Fagforeningens Vegne:
H. P. Hansen.«

Disse Aftaler giver i Virkeligheden et godt Billede af, hvorledes Løn- og Arbejdsforholdene formede sig i Datiden.

Iøvrigt har Organisationsarbejdet i Varde formet sig paa lignende Vis som i de øvrige Afdelinger af Smedeforbundet, og en lang Række Kolleger har igennem Aarene som Formænd, Kasserere eller Bestyrelsesmedlemmer deltaget i Arbejdet for at opnaa de bedst mulige Løn- og Arbejdsbetingelser.

— — —

Afdelingens 40-aarige Bestaaen blev fejret ved en smuk Stiftelsesfest Lørdag den 19. Juli paa Hotel »Dania«, hvor bl. a. Forbundets Formand sammen med Formanden for Esbjerg Afdeling, Rosendahl, var Gæster.

Efter at Afdelingens Formand, H. P. Hansen, havde budt Velkommen til den talrige Forsamling, holdt Forbundets Formand den egentlige Festtale, i hvilken han kom ind paa de Problemer, der i høj Grad maa gøres til Genstand for Arbejderklassens Overvejelser, og som det ikke mindst bliver Nutidens Ungdoms Opgave at løse. Iøvrigt formede Festen sig paa almindelig Smedevis, d. v. s. smukt og stilfuldt, og har sikkert bidraget til at fæstne Kammeratskabet blandt Kollegerne i Varde samt bibragt dem et smukt Minde.

Teknologisk Instituts Dagskole.

Kursus i Automobilreparation.
(Fra 15. September til 25. Oktober 1930.)

I dette Kursus kan kun faguddannede Automobilmekanikere, Smede og Maskinarbejdere deltage.

Hensigten med Kursus er at meddele *Begyndere indenfor dette Omraade* saavel praktisk Undervisning i

Reparation af Automobilchassis som ogsaa at give dem noget teoretisk Grundlag i Automobilbygning, idet saavel den praktiske som den teoretiske Undervisning *nøje knyttes til de Fordringer, som her i Landet stilles til saadanne Køretøjer.*

a. Den teoretiske Undervisning kommer i Hovedsagen til at omfatte følgende Fag: *Automobilbygning, Materiallære, Elektroteknik.*

b. Den praktiske Undervisning vil i Hovedsagen komme til at omfatte: Reparation og Indstilling af Motorer, Reparation af Chassis, Fremstilling af Reservedele, Opretning af Chassisrammer og Aksler, Hærdning, Lodning og Undersøgelse af elektriske Anlæg i Automobiler.

I Undervisningstiden vil Deltagerne yderligere faa Lejlighed til at bese forskellige Værksteder og Fabrikker.

Betalingen for et Kursus er *Kr. 180,00.*

Det anbefales Deltagerne forud at anskaffe sig de af Instituttet udgivne »Smedebogen«, Elevpris: 5 Kr., »Elektrikerbogen«, Elevpris: 3 Kr., og »Motorbogen«, Elevpris: 4 Kr.

Kursus for Gas- og Vandmestre.

(Fra 29. September til 4. November 1930.)

Betingelsen for at deltage i dette Kursus er, at Vedkommende er faglært indenfor et af Metalarbejderfagene.

a. Den praktiske Undervisning: Øvelser i Installation og Fejlfinding, Besøg paa Værker, Tegneøvelser med Prisoverslag.

b. Den teoretiske Undervisning: Gennemgang af Gas- og Vandværker (Fremstilling af Gas og Vand), Fag- og Materiallære, Bogføring og Kalkulation.

Dette Kursus slutter med en Eksamen for de Elever, der maatte ønske at dokumentere, at de er i Besiddelse af de nødvendige Kundskaber for at kunne paatage sig en Autorisation som Gas- og Vandmester i en større Provins- eller Stationsby.

Betalingen for et Kursus er *Kr. 100,00.*

De, der indstiller sig til Eksamen, erlægger yderligere *Kr. 40,00.*

Deltagerne maa medbringe Tegnebestik og Tegnemateriel.

Det anbefales forud at anskaffe den af Instituttet udgivne »Haandbog for Blikkenslagere og Gas- og Vandmestre«, Elevpris: 4,50 Kr., der faas paa Instituttets Forlag, samt »Vejledning for Gasmestre« og »Vejledning for Vandmestre«, der faas paa Gasværkernes Ingeniørkontor, Vognmagergade 8, København, Pris: 3 Kr. pr. Stk. Alle de nævnte Bøger benyttes ved Undervisningen.

Fortsættelseskursus for Varmesmede.

(Fra 27. Oktober til 8. November 1930.)

Adgang til dette Kursus har de, der har gennemgaaet et af Instituttets tidligere Kursus for Varmesmede. Undervisningen er væsentligt anlagt for at grundfæste det tidligere lærte — navnlig hvad angaar Kalkulation af et Varmeanlæg — og endvidere at understrege Afhængigheden imellem Byggemaade og Varmeanlæg.

Undervisning omfatter: Faglære ca. 52 Timer, Byggemaade og Varmeanlæg, Rørsvejsning, Prøvefyring, samt Besøg paa Varmeanlæg m. m. ca. 40 Timer, ialt ca. 92 Timer.

Betalingen for dette Kursus er *Kr. 40,00.*

Deltagerne maa medbringe Arbejdstøj, Tegnebestik samt Regnestok.

Kursus for Pladearbejdere.

(Fra 3. til 15. November 1930.)

Der vil blive indøvet Beklædning af et Par Førerpartier og Karrosserier. Der vil blive lagt Vægt paa, at dette Arbejde kan udføres med saa primitivt Værktøj som muligt, saaledes at der ikke fordres Anskaffelse af kostbare Apparater hjemme paa Værkstederne.

Betalingen for et saadant Kursus er *Kr. 75,00.*

Kursus for Varmesmede.

(Fra 10. November til 13. December 1930.)

Undervisningen er anlagt dels paa at meddele de Kundskaber, der er nødvendige for at beregne og kalkulere et mindre Vandvarmeanlæg og lede dettes Udførelse, og dels paa at opøve visse praktiske Færdigheder bl. a. i Rørbøjning og Rørsvejsning.

Betingelsen for Deltagelse er, at den Paagældende er Svend indenfor et af Metalarbejderfagene, og det forudsættes, at Kursusdeltagerne har en flereaarig Praksis som Rørlægger, Varmesmed eller lignende, samt at de har gode Skolekundskaber i Dansk og Regning.

Undervisningen omfatter følgende Fag: Faglære, ca. 100 Timer, Bogføring, praktiske Øvelser, Rørsvejsning, Fagregning, Kedellære, Prøvefyring og Besøg paa Varmeanlæg m. m., ca. 134 Timer, *ialt ca. 234 Timer.*

Til Brug for Undervisningen ved dette Kursus disponerer Instituttet over en righoldig Samling af Vægtavler, Armatur og diverse Materialer samt et fuldstændigt Undervisnings-Kedelanlæg, bestaaende af 12 forskellige Kedeltyper.

Betalingen for et Kursus er *Kr. 100,00.*

Deltagerne maa medbringe Arbejdstøj, Tegnebestik samt en Regnestok, der dog kan fremskaffes ved Instituttets Mellemkomst.

Kursus for Smede og Maskinarbejdere.

(Fra 17. November til 20. December 1930.)

a. Den praktiske Undervisning er delt i 3 Afdelinger, nemlig:

1. For Grov- og Værktøjssmedning, omfattende Fremstilling af forskellige Værktøjer, saasom Drejestaal og Høvlestaal, paaloddede eller helt af Hurtigstaal, forskellige Amboltværktøjer, Stanser og Sænker, Møllebiler og Stenbor, Svejsning og Forlægning af Værktøjsstaal samt Smedning af forskellige Vognbeslag og Automobilbeslag etc., hvor Brugen af de forskellige Maskinhamre indøves.

2. For Autogensvejsning og Klejnsmedearbejde, omfattende Autogenskæring samt Svejsning af tynd og tyk Plade, Støbejern, Kobber, Messing, Aluminium og Rør samt Udskæring af Rørbøjninger. Endvidere Fremstilling af forskellige Klejnsmedearbejder, f. Eks. Gelændere, Gitterdøre, Laase, Acetylengasværker, Pengeskrin, Hærdeovne etc.

3. For Drejning, Fræsning, Slibning m. m., omfattende Skæring af spidst og fladt Gevind (enkelt eller flerløbet), Skæring af Snekker, Anvendelse af forskellige Opspæn-

dinger ved Drejning og Udboring, Demonstration af Konusdrejning, Bagdrejning, Ovaldrejning, Fræsning og Cylinderslibning paa Drejebænk, endvidere Indøvelse i de nødvendige Beregninger for Universalfræsemaskinen, som almindelig Inddeling, Differentialinddeling, Spiralfræsning, Tandhjulsfræsning, Fremstilling af Fræsere, Rivaler, Klokoblinger og Tandstænger. Endvidere Slibning paa Værktøjsslibemaskine, f. Eks. Stempelbolte, Drejedorne, Maskinknive m. m.

Hver Deltager maa tydeligt angive paa Indmeldelsesskemaet, *hvilken* af disse Afdelinger han ønsker at deltage i, da han kun kan deltage i een af dem. For alle 3 Kursusafdelinger gives der desuden Øvelser ved Forbrændingsmotorer og Elektromotorer, Undervisning i Lodning og Hærdning samt Fabriksbesøg.

b. Den teoretiske Undervisning, der er fælles for alle Deltagerne i alle 3 Afdelinger, omfatter: Materiallære, Motorlære, Elektroteknik, Forretningslære, Bogføring og Kalkulation.

Betalingen for et Kursus er *Kr. 125,00.* Det anbefales Deltagerne forud at anskaffe sig den af Instituttet udgivne »Smedebogen«, Elevpris: 5 Kr., samt »Autogen-Rørarbejde«, Elevpris: 0,75 Kr.

Som Led i Undervisningen ved ethvert af disse Kursus vil der desuden i Instituttets Bibliotekssal blive givet Kursusdeltagerne Vejledning i Brugen af Fagbøger og Fagtidsskrifter.

Undervisningen, hvori kun Mestre og Svende kan deltage, foregaar iøvrigt i Instituttets Værksteder og Auditorier. Indmeldelse sker ved at udfylde og indsende et Indmeldelsesskema, der kan afhentes i nærmeste Haandværker- eller Industriforening eller faas ved Henvendelse til Teknologisk Instituts Hovedkontor, Hagemannsgade 2, København V., der ligeledes omgaaende besvarer alle Forespørgsler om Kursus.

Instituttet forbeholder sig Ret til om fornødent at foretage Ændringer i ovenstaaende Kursusplaner.

Indmeldelsesskemaet maa saa vidt muligt indsendes 1 Maaned forud for hvert Kursus' Begyndelse.

Betalingen erlægges senest den Dag, Kursus begynder.

Deltagerne maa foruden de særlig angivne Værktøjer m. m. medbringe fornødent Arbejdstøj, Noteringsbøger samt en Hængelaas til Garderobeskab. Tegne- og Skriverekvisitter erholdes som Regel paa Skolen. Tegninger og Bogføringsmateriel betales af Eleverne, men leveres af Skolen.

Borups Højskole lægger ud.

Tirsdag den 16. September, Kl. 8 Aften, afholdes et offentligt Møde paa Højskolen, Frederiksholms Kanal 24, hvortil alle og enhver har gratis Adgang, og hvor Forstander Borup vil fremlægge Arbejdsplanen og besvare Forespørgsler.

Den 4. Oktober, Kl. 8, afholdes Skolens Aabningsmøde, hvortil alle, ogsaa udenfor Elevernes Kreds, har gratis Adgang. Den 6. Oktober begynder Undervisningen.

Undervisningen omfatter danske Fag, fremmede Sprog, Bogholderi, Skrivning, Regning, Matematik, Porcelænsmaling og Gymnastik. Gennem Studiekreds, i Foredrag og Samtaleform, undervises der i sociale Fag, Naturkundskab, Sundhedslære, Samariterkursus, dansk Historie, Verdenshistorie, Kulturgeografi, Religionernes Historie, Litteratur og Kunst.

I det forløbne Aar har Skolen været besøgt af 366 mandlige og kvindelige Elever, hvoraf nogle har haft det samlede Kursus, nogle enkelte Fag. 150 Arbejdsløse havde et særligt Dagskursus. 300 paahørte de offentlige Foredrag.

Organiserede Arbejdere har følgende Moderation: For den samlede Undervisning betales — foruden 2 Kr. i Indmeldelsespenge — 15 Kr. maanedlig; tages enkelte Fag, betales for det første, med 2 ugentlige Timer, 4 Kr. pr. Maaned, med een Time 2½ Kr., de følgende efter nedadgaaende Skala. Indmeldelsen er bindende til Udgangen af April. *Amtsunderstøttelse* søges gennem Københavns Magistrat. Arbejdsløse gennem *Arbejdsløshedsfonden.*

Programmet udleveres gratis paa vort Kontor og i Kioskerne. Fra 4. September træffes Forstanderen Kl. 12—1 og 6—8 Frederiksholms Kanal 24. Kontorets Telefon: Byen 4617. Jens Rosenkjærs Telefon: Lyngby 671.

Den internationale Højskole i Helsingør.

Højskolen begynder den 3. November sit tiende Vinterkursus, der varer fem Maaneder, til Slutningen af Marts. Skolen er præget dels af den almindelige Højskoles Metoder og Fag, og dels af Hensynet til dens internationale Karakter. Om Sommeren, hvor der er flest Udlændinge, er Studiet af internationale Forhold det vigtigste Fag, og Hovedsprogene i den daglige Omgang er Engelsk og Tysk. Paa sidste Vinterkursus var der 17 Udlændinge, men Danskerne har dog altid været i stort Flertal om Vinteren. Der undervises i danske Højskolefag, ligesom der ogsaa er Undervisning for Begyndere i Tysk og Engelsk.

Som Lærere medvirker foruden Skolens Forstander, exam. Lærer, cand. mag. Peter Manniche, Dr. phil. Hans Winkler, Tyskland, Mr. Wait, England, Johs. Novrup og Frøken Elise Thomsen, Danmark. Desuden medvirker Bibliotekar Bremerstent fra Helsingør, der udelukkende underviser i sociale Fag, og Ingeniør Einfeldt, Forstanderen for Teknisk Skole, samt Arkitekt Einfeldt, der underviser i Bygnings- og Maskinfag 9 Timer om Ugen paa hver Gruppe. Til Undervisningen paa Teknisk Skole kan der opnaas Understøttelse gennem Handelsministeriet, og til den almindelige Højskoleundervisning kan der søges Amtsunderstøttelse.

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
25554	Andersen, Bruno	København	9. 4.09	Kbhvn. Afd.	21. 8.28	Kbhvn. Afd. 4	26. 4.30
33738	— Ejgild Borregaard	—	23.10.08	„ „	16. 3.30	„ „ 13	19. 4.30
24853	Ankersen, Svend Carl	Vinding	16.12.09	Ribe	2.12.28	Holstebro	18. 1.30
12326	Bangsgaard, Kai	Nykøbing M.	24.10.09	Holstebro	1. 4.29	—	4. 5.29
7186	Christensen, Alexander L.	Nakskov	28. 2.75	Nakskov	30. 9.15	Nakskov	28. 7.28
1514	— Kaj Erland	København	23. 9.05	Kbhvn. Afd.	8.12.29	Kbhvn. Afd. 11	19 4.30
15234	— Otto Marius	Faaborg	31.10.92	„ „ 3	1. 6.18	„ „ 14	21. 9.29
8363	Carlsson, Harry J. A.	København	3.10.05	„ „	7. 5.26	„ „ 9	30. 3.30
29704	Clausen, Knud E. A.	—	1.10.09	„ „	14. 6.29	„ „ 13	26. 4.30
26851	Dalbro, Johannes Chr.	Ørum Sogn	15. 7.98	„ „	13.12.29	„ „ 13	19. 4.30
17258	Erlandsen, Poul Chr. J.	Lunderskov	2. 4.06	Kolding	1. 1.28	Kolding	25. 1.30
39147	Finger, August V.	Aarhus	13. 2.73	Kbhvn. Afd.	28. 3.30	Kbhvn. Afd. 17	12. 4.30
32485	Frænckel, Henry J. D.	København	30.10.90	D. Metaltrykker Forb.	11. 2.11	„ „ 12	12. 4.30
26303	Gjerhøj, Paul Einar	Taarøje	24.10.98	Kbhvn. Afd.	5.11.23	„ „ 17	19. 4.30
38366	Graven, Jens	Brønderslev	27. 1.05	Brønderslev	1. 9.24	Hjørring	23 11 29
26766	Hansen, Erling H. Bahring	København	6. 7.03	Kbhvn. Afd.	13. 5.22	Kbhvn. Afd. 4	12. 4.30
4134	— Richardt B.	Løsning	17. 3.08	Horsens	8.12.26	Horsens	29. 3.30
23140	— Willy Sv. Aa.	København	22. 3.07	Kbhvn. Afd.	23. 5.25	Kbhvn. Afd. 7	5. 4.30
15912	Huusfeldt, Robert	Thurø	4. 3.04	Svendborg	19. 7.27	Svendborg	15. 6.29
19444	Jensen, Hans M. Juul	Fibæk	6. 7.98	—	22. 9.28	—	31. 8.29
13711	— Helge Børge	København	23. 9.08	Kbhvn. Afd.	12. 3.27	Kbhvn. Afd. 14	5. 4.30
14414	— Robert	Horsens	4. 3.07	„ „	19. 4.27	„ „ 12	19. 4.30
13436	— Thorvald A.	Ringsted Landsogn	17. 3.82	„ „ 5	18. 5.01	„ „ 2	5. 4.30
35663	Jørgensen, Asger	Barløse	28. 8.03	Middelfart	14. 4.23	Assens	1. 6.29
31303	Ingvardsen, Hans Chr.	Esbjerg	25. 5.09	Kbhvn. Afd.	27.10.28	Kbhvn. Afd. 15	26. 4.30
36605	Jacobsen, August O.	København	15. 9.10	„ „	1.11.29	„ „ 2	26. 4.30
37739	Johansen, Albert E.	St. Jørgens	15. 4.03	Svendborg	7. 2.24	Svendborg	8. 2.30
3602	Johnsen, Knud Toft	København	29.12.08	Kbhvn. Afd.	13. 1.30	Kbhvn. Afd. 13	26 4.30
29446	Jonassen, Arthur	—	10. 8.85	„ „ 8	5. 4.19	„ „ 8	19. 4.30
29669	Knudsen, Christian A.	—	8. 1.96	„ „	28. 5.29	„ „ 12	26. 4.30
17027	Larsen, Chr. Rich.	Hjørring	28.12.08	Hjørring	1. 4.29	Hjørring	14.12.29
22756	Maach, Johannes C. Ravn	Langaa	1.10.04	Aarhus	24. 1.30	Aarhus	22. 3.30
8513	Malmstrøm, Erik L.	København	9. 1.07	Kbhvn. Afd.	20. 5.26	Kbhvn. Afd. 17	1. 2.30
23039	Mikaelsen, Niels Eiler	Gandløse Mørke	2. 3.05	„ „	3. 1.28	„ „ 17	7.12.29
12058	Møller, Hans	Kolding	18. 3.81	Kolding	14. 7.06	Kolding	25. 1.30
10167	Nielsen, Arthur Vilh.	Odense	22. 8.95	Kbhvn. Afd. 3	14. 8.15	Kbhvn. Afd. 4	23. 6.28
23467	— Georg Carl	København	9. 3.02	„ „	20 4.21	„ „ 2	12. 4.30
6008	— Johan V. R.	Hjallerup	24. 1.07	Aalborg	17.10.26	Hjørring	21. 1 28
15947	— Johannes	Langaa	8. 3.96	Svendborg	22.10.27	Svendborg	9 11.29
31420	— Louis Fr.	København	18.10.09	Kbhvn. Afd.	6 11.28	Kbhvn. Afd. 15	5. 4.30
36681	Olsen, Willy Charles	—	24. 7.04	„ „	12 10.23	„ „ 18	5. 4.30
29729	Orland, Richard H.	Frederiksberg	15. 6 08	„ „	20. 5.29	„ „ 12	12. 4.30
38501	Petersen, Erik H. Enevold	—	13. 5.09	„ „	6.11.29	„ „ 14	26 4.30
9119	— Laurits Peter	Rosmus	12. 1 04	Aarhus G.	27. 6.26	Aarhus	20. 7.29
3143	— Vagn M. I.	Hjørring	24 8.08	Hjørring	1.11.26	Hjørring	8. 2 30
30154	Pofler, Christian	København	10. 1.10	Kbhvn. Afd.	22. 4.29	Kbhvn. Afd. 17	5. 4.30
18557	Rasmussen, Egil Ove	Kolding	13. 3.11	Kolding	21.12.29	Kolding	8. 3.30
15392	Rademacher, Richard T.	København	13. 9.78	Kbhvn. Afd. 5	20. 4.12	Kbhvn. Afd. 5	26. 4 30
22206	Sørensen, Harry	Vormark	31. 7 06	Svendborg	3.12.28	Svendborg	29. 3.30
766	Schomacker, Egon	København	12. 1 06	Kbhvn. Afd.	15. 8.25	Kbhvn. Afd. 11	26. 4.30
4555	Skov, Roger B. Nielsen	Galten	25. 7.02	D. Arbm. Forb.	1. 1.24	Aarhus	15. 2.30
27426	Speedtsberg, Arthur	Kolding	18. 3.99	Kolding	11.10.17	Kolding	14.12.29
29649	Willert, Hermann A.	Jesein Königsberg	7. 9.75	Flensborg	13. 8.04	Kbhvn. Afd. 5	26. 4.30

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Jern- og Metalsliberforbund.

Medlem Nr. 46067, Villy A. Eilsborg, har atter fundet sin Bog.

Specialarbejderforbundet.

Bortkommen Bog.

Medlem Nr. 47366, Holger Kajser Jensen, har mistet sin Bog. Der var sidst betalt for Uge 15. Bogen gøres herved ugyldig.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 39480	Dahlmann,	Alf. V. E. Th. Sørensen	(Kbhvn. Afd.)
- 15386	Hansen,	Carl Andreas	(—)
- 12652	—	L. P.	(—)
- 18664	Jørgensen,	Poul Bredahl	(—)
- 20712	Lessel,	Reinhold	(—)
- 25705	Madsen,	Kaj A. Thorkild	(—)
- 31696	Petersen,	Carl Mathias	(—)
- 29660	—	Henry Louis	(—)
- 13986	—	Sigurd Heimdal	(—)
- 13786	Pilegaard,	Martin Jørgensen	(—)
- 2325	Rasmussen,	Ludvig Agner	(—)
- 14639	—	Søren E. Hj.	(Nakskov Afd.)
- 30826	Richendorff,	Svend E. V.	(Vordingborg -)

Medlemmerne Nr. 29862, Hans G. Møller, Nr. 15479, Frithjof S. Petersen, og Nr. 5659, Chr. Jensen Sund, har atter fundet deres Bøger.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 9878 Andersen, Albert Emanuel.
- 38242 Anker, Jens Nielsen Jensen.
- 27319 Hansen, Jørgen Jul. Chr.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 459	Christensen,	Anton Chr.	17. 1.20
- 21785	Olesen,	Oskar	20. 5 16
- 25228	Seibæk,	Edmund P.	7. 4.17

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 9878	Andersen,	Albert Emanuel	29. 3.30
- 23739	—	Ernst Erik	29. 3.30
- 11064	—	Georg	28. 4.28
- 12589	—	Kaj Villy H.	25. 2.28
- 24116	—	Peter Juul A.	15. 3.30
- 1415	Abrahamsen,	Aage Francis	29. 3.30
- 38242	Anker,	Jens Nielsen Jensen.	29. 3.30
- 5101	Christensen,	Arne Marius H.	20. 4 29
- 32262	Carlsen,	Hans Anders Chr.	29. 3.30
- 28639	Christiansen,	Niels Chr. Vilh.	28. 6.29
- 16768	Danielsen,	Johan Vald.	15. 3.30
- 31001	Eberhardt,	Vilhelm	8. 6.29
- 12728	Eliasen,	Ernst	1. 3.30
- 9390	Ferdinandsen,	Julius Laurits	14. 4.28
- 8538	Fogtmann,	Hans A. Brorson	22. 3 24
- 34156	Frederiksen,	Johannes	29. 3.30
- 20047	—	Kaj Johan	24. 6.22
- 13839	Gewecke,	Vilhelm Aug.	15. 4.30
- 3370	Gormsen,	Osvald Lars	28. 1.28
- 14781	Gram,	Alfred E. Otto	13. 8.27
- 5958	Groth,	Edvin Henri	28. 3.25
- 25066	Hansen,	Carl Anton	6.10.28
- 11438	—	Einar Johs. Em.	2 11.29
- 30251	—	Hans Ferdinand	14.12.29
- 39667	—	Harry Bruno	21. 2.25
- 27319	—	Jørgen Jul. Chr.	29. 3.30
- 31226	—	Knud Helmer	16.11.29
- 4188	—	Robert Leo	14. 4.28
- 8431	—	Vilhelm Chr.	18.12.26
- 11023	Jensen,	Carl Chr. Zent	22. 3 30
- 39747	—	Poul	29 3.30
- 27495	Jacobsen,	Svend Aage	14.12.29
- 9997	Johansen,	Kay Arvid	18. 8.28
- 2798	Knudsen,	Peter Brandstrup	1 3.30
- 6788	Larsen,	Ludvig Jørgen	30.12 22
- 16818	Leopold,	Poul William	24 9.21
- 24203	Lund,	Daniel	2. 9.22
- 29366	Madsen,	Gunnar	29. 3.30
- 38670	Malmborg,	Carl Marius	3.11.28
- 17020	Mathiesen,	Otto Thorvald	29 3 24
- 26525	Nielsen,	Alfred	29. 3.30
- 6215	—	Anton	29. 3.30
- 23196	—	Arnold Frithjof	22. 1.27
- 7905	—	Carl Johannes	26. 3 27
- 27383	—	Ditlef Peter L.	21.12.29
- 39002	—	Einer J. Kemmelin	15.10.27
- 31083	—	Frithjof Ø.	7. 4.28
- 18429	—	Otto Ernst G.	29. 3.30
- 3739	—	Svend Aage	22. 5.26
- 16467	—	Svend Børge	14. 7.28
- 9870	—	Valdemar S.	2 6.28
- 36500	—	Willy Emil	24.11.23
- 12739	Nanche,	Chr. Willy	15 2.30
- 17231	Olesen,	Søren	10 11.28
- 25926	Petersen,	Hans Chr. Emil	25. 8 28
- 14876	—	Kaj Orla	1. 3.30
- 36899	—	Knud Theodor	5. 1.24
- 31440	—	Martin Nesgaard	24.11.28
- 26082	—	Viggo Alfred	7.10.22
- 33742	Poulsen,	Poul Georg	3. 9.27
- 32268	Præstegaard,	Lars	13. 8 27
- 22103	Rasmussen,	Carl	25. 3.22
- 15407	—	Hans	31. 3.23
- 10311	Sørensen,	Carl Christian	11 1 30
- 25107	—	Hans Anton Emil	15. 9.28
- 25582	—	Henning Vald.	15. 3.30
- 29703	Schmidt,	Villy Johs. Ludvig	29. 3.30
- 36303	Stuhr,	Vilhelm	19. 5.28
- 10313	Thomsen,	Chr. F. Poul	8. 6.29
- 35532	Tiedjens,	Hans	8. 6 29

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 11 SEPTEMBER 1930 16. Aarg.

Ti Aar i Krigens Kølvand.

Da Internationalt Metalarbejderforbund i 1920 afholdt sin første Kongres i København efter Krigen, var det under det friske og forfærdelige Indtryk af navnløse Lidelser, som Verdenskrigen havde paaført Europas Befolkning. Kongressen blev afholdt paa et Tidspunkt, hvor megen Bitterhed endnu var til Stede mellem de Lande, der havde været Deltagere i Krigen, men dens Afholdelse var en logisk Følge af Arbejderklassens Forstaaelse af det internationale Samarbejdes Betydning og dens naturlige Stræben efter at bygge op, hvad Krigen havde sønderslaaet, men samtidig afholdtes Kongressen i 1920 under en vis optimistisk Stemning. Den republikanske Statsform havde i en Række af Europas Lande afløst den monarkiske, Bedriftsraadslovene var gennemført i Tyskland og Centraleuropa, og Fredstraktaten i Versailles af 28. Juni 1919 havde i sit Indhold i en sjælden Grad taget Hensyn til det arbejdende Folk. Det hed jo saaledes i den Del af Versailles-Traktaten, der vedrørte Oprettelsen af den internationale Arbejdsorganisation:

> Da Folkeforbundet har til Formaal at oprette Verdensfreden, og en saadan Fred kun kan opbygges paa Grundlag af social Retfærdighed; da der endvidere findes Arbejdsbetingelser, som for et stort Antal Mennesker er forbundet med saa megen Uret, Elendighed og Savn, at der opstaar Utilfredshed, som udsætter Verdensfreden og Verdensharmonien for Fare; og da en Forbedring af disse Arbejdsbetingelser er paatrængende nødvendig, f. Eks. med Hensyn til Regulering af Arbejdstiden, Fastsættelse af en Maksimalarbejdsdag og -uge, Regulering af Arbejdsmarkedet og Bekæmpelse af Arbejdsløsheden, Ydelse af Lønninger, der muliggør rimelige Levevilkaar, Beskyttelse af Arbejderne mod Sygdomme og Ulykkestilfælde, Beskyttelse af Børn, unge Mennesker og Kvinder osv. osv.; og da endvidere en enkelt Nation ved at vægre sig mod at indføre en virkelig human Arbejdsordning hindrer de øvrige Nationer, der ønsker at forbedre Arbejdernes Lod, i deres Bestræbelser herfor —
>
> saa er Traktatens Underskrivere, ledet saavel af Retfærdighedsfølelse og humane Følelser som af det Ønske at sikre en varig Verdensfred, blevet enige om følgende: (Traktatens § 387):
>
> Der oprettes en permanent Organisation, der skal arbejde paa at virkeliggøre den i Indledningen fremsatte Plan. Den Stat, der er Medlem af Folkeforbundet, er tillige Medlem af denne Organisation. Dette gælder saavel de oprindelige som de senere tilkommende Medlemmer af Forbundet.

Men dertil kom, at der indenfor Handel og Produktion nærredes en næsten ubegrænset Optimisme, en Tro paa, at ved det store Genopbygningsarbejde, der forestod efter Krigen, vilde alle Hænder komme i Beskæftigelse. Erhvervslivet vilde blomstre, og Krigens Saar vilde læges gennem Samarbejde mellem Landene i Enighed om, at Verdenskrigen vel havde været

rædselsfuld og ødelæggende, men til Gengæld var det den sidste Krig, Menneskene oplevede. Denne Optimisme gav sig her i Danmark Udslag i Starten af en Mængde Virksomheder, industrielle og handelsmæssige, der skulde skabe en ny Guldalder i vort Land. Man behøver her blot at erindre om, hvorledes enhver By, der laa ved Vandet, skulde have sit eget Skibsværft, om den mægtige Import, gennem hvilken Frihavnens Pakhuse fyldtes, beregnet paa videre Eksport, særlig til de baltiske Lande og Rusland. Det var, som om Menneskeheden gennem Krigens drøje Aar havde været redet af en Mare og nu rettede sig i Troen paa gode og lyse Tider, ogsaa for den arbejdende Befolkning. Og hvad blev saa Resultatet? I Løbet af kort Tid bristede Illusionerne; der var ingen større Efterspørgsel efter Europas Produktion eller Mulighed for fuld Udnyttelse af dets Handelsorganer. Tyskland havde mistet sine Kolonier, Østrig var sønderlemmet, og selv Sejrherrerne, der havde beholdt deres Kolonier, saa sig i høj Grad affkaaret fra Genoptagelsen af disses Forsyninger, fordi Befolkningen i de oversøiske Lande under Krigen i udstrakt Grad havde lært at være selvforsynende.

I Stedet for Virksomhed og Opbygning blev Stilstand og Sammenbrud Krigens Følgesvend. Landenes Økonomi styrtede sammen, Valutaen sank, men i de forskellige Lande kunde den en Overgang paa Vejen mod Ødelæggelsen virke som en kunstig Stimulans for Næringslivet, saaledes som Tilfældet f. Eks. var her i Danmark i 1924. Økonomiske Kriser og Arbejdsløshed kom i Stedet for økonomisk Genrejsning og Beskæftigelse og ramte først og fremmest den arbejdende Befolkning i Europa, der i Forvejen havde lidt under Krigens haarde Svøbe. Og de skønne Løfter, som Arbejderklassen gennem Versailles-Traktaten havde faaet, hvorledes gik det med dem? I Kampen for at opretholde sin Eksistens satte den internationale Kapital ind med Dannelsen af Truster og Karteller i et Omfang, som Verden aldrig før havde set Mage til, trodsende alle Landegrænser, tagende i Brug teknisk raffinerede Arbejdsmetoder, piskende frem et Arbejdstempo, og krævende en Arbejdseffektivitet, der tilsammen fik sit Udtryk i Rationaliseringen, og som skabte yderligere Arbejdsløshed. Lønningerne sank i de store Industrilande, 8-Timersdagen gjorde man Attentat paa, og den Regulering af Arbejdsmarkedet, som omtales i Versailles-Traktaten som en paatrængende Nødvendighed for en Forbedring af Arbejdsbetingelserne, blev krænget om i sin egen Karikatur gennem Valutaødelæggelsen, der tillod Underbud fra de valutasvage Lande, og gennem Dumpingsalg, der baseredes paa systematisk at underbyde et andet Lands Industri paa Grundlag af høje Priser i Hjemlandet. Samtidig saboterede de forskellige Landes Regeringer Ratificeringen af de Konventioner, som blev tiltraadt af den første internationale Arbejdskonference, der afholdtes i Washington i Oktober 1919, og saa langt fra at medvirke til at sikre Freden paa Grundlag af social Retfærdighed, saaledes som det anførtes i Versailles-Traktaten, blev den sociale Uretfærdighed stadig større og mere udpræget, og Brud paa Verdensfreden kom paany til at hænge som en Trusel overfor Jordens Befolkning.

I de store Industrilande er Arbejdsløsheden blevet det alt overskyggende Problem. Millioner af Arbejdere er ledige Verden over, trodsende de Love, som Arbejdsgiverne gør gældende for Lønnens Betydning i den moderne Industri. England med sine relativt gode Lønninger stønner under en vældig Arbejdsløshed paa samme Maade som Tyskland med sine lavere Lønninger. I Skandinavien findes en relativ god Beskæftigelse, medens Industrien i Tjekoslovakiet kæmper med de allerstørste Vanskeligheder.

Hele dette vældige Arbejdsløshedsproblem, der knuger Arbejderklassen og udmarver Samfundene, kastede sin mørke Slagskygge over Internationalt Metalarbejderforbunds 12. Kongres, der afholdtes i København den 27., 28. og 29. August i Tiaaret for den første Kongres Afholdelse efter Krigen. Det var, som Internationalt Metalarbejderforbunds Sekretær, Konrad Ilg, udtalte: „Arbejdsløsheden slider Landene og stærkere og mere vedholdende end i tidligere Tid. Hele det højt udviklede Produktionsapparat og Befolkningens Købekraft staar i indbyrdes Misforhold", men samtidig gav Forhandlingerne paa Kongressen et levende Udtryk for international Solidaritet. De svage Organisationer er moralsk og økonomisk blevet støttet af de stærkere, og gennem Oprettelse af et Understøttelsesfond for Propaganda i Lande med svage Organisationer skabte Kongressen mere Fasthed i de gensidige Solidaritetsbestræbelser og gav den internationale Samhørighed praktisk Udtryk. I Kravet om en Forkortelse af Arbejdstiden, der af den internationale faglige Kongres i Stockholm i Juli blev formuleret til en 44 Timers Arbejdsuge, søgte Kongressen at finde Vej frem til at skabe Balance mellem Rationaliseringen og Beskæftigelsen af Arbejdere. Det var ikke den samme Optimisme, der beherskede sidste Kongres, som Tilfældet var paa den forrige, men det var til Gengæld et mere afklaret Sammenhold, der gav sig Udtryk

gennem Kongressens Forhandlinger, og det var i Troen paa, at trods alle Vanskeligheder skal det efterhaanden alligevel lykkes for de internationalt organiserede Metalarbejdere at medvirke til Arbejderbevægelsens store historiske Mission. Der var Enighed om, at uden et ubrydeligt Sammenhold vil Arbejderklassen tvinges i Knæ under den hensynsløse kapitalistiske Udvikling uden Hensyn til skønne Løfter i Versailles-Traktaten og uden Hensyn til de Menneskeværdier, der staar paa Spil.

For Skandinaviens, specielt Danmarks Vedkommende betød Kongressen afgjort en Befæstelse af vort gode Omdømme indenfor vor store internationale Organisation, og vi har Grund til at tro, at for de Repræsentanter, der deltog i Kongressen, blev dens Forløb et smukt Minde om international Stræben efter at højne Metalarbejdernes Kaar. Kongressens Vigtighed understregedes ogsaa af den Omstændighed, at den blandt sine Gæster talte saavel Regeringens konstituerede Chef som Repræsentanter for Københavns Kommunalforvaltning, ligesom det internationale Arbejdsbureau var repræsenteret, og dens Betydning anerkendtes derigennem, at Rigsdagens Præsidium havde stillet Lokaler til Raadighed for den i Rigsdagsbygningen. Trods al Mørketid var det internationale Samvær i København lyse Dage, og det er vor Overbevisning, at Kongressen har bidraget til at opfylde det Ønske, som Formanden for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark udtalte ved Kongressens Aabning, nemlig, „at denne maatte blive Udgangspunktet for et rigt og frugtbart internationalt Samarbejde til Gavn for Verdens Metalarbejdere og bidragende til Højnelse af hele den arbejdende Klasse til bedre Livsbetingelser og en lysere Tilværelse".

International Metalarbejderkongres i København,

den 27.—29. August 1930.

Onsdag den 27. August aabnedes i Rigsdagens Fællessal paa Christiansborg Slot Internationalt Metalarbejderforbunds 12. Kongres. Salen var smykket med de københavnske Afdelingers Faner. I Kongressen deltog 84 Repræsentanter for 24 Forbund, repræsenterende 2¼ Mill. Medlemmer. Hertil kom en Række Gæster, af hvilke vi nævner den konstituerede Statsminister, Finansminister Bramsnæs, Borgmester Hedebol, Formanden for Borgerrepræsentationen, Em. Svendsen, Hovedkasserer Hans Jakobsen, der repræsenterede Amsterdam-Internationalen, af hvis Bestyrelse han er Medlem, desuden var Det internationale Arbejdsbureau i Geneve repræsenteret ved A. Staal og De samvirkende Fagforbund i Danmark ved sin Formand, Vilh. Nygaard. Det finske Metalarbejderforbund var ikke repræsenteret paa Kongressen, da det havde været dettes Repræsentanter umuligt under de øjeblikkelige politiske Forhold i Finland at faa Pas.

Efter at et Orkester havde udført en Potpourri over Arbejdersange fra de forskellige Lande, sluttende med »Internationale«, bød Formanden for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark, Johs. Kjærbøl, Kongressens Deltagere Velkommen i 10-Aaret for den første Kongres' Afholdelse efter Krigen, der som bekendt ogsaa fandt Sted her i København. Han erindrede bl. a. om afdøde J. A. Hansens Medvirkning i Bestræbelserne for at holde Forbindelsen vedlige mellem Metalarbejderorganisationerne i de krigsførende Lande og udtalte Haabet om et godt Udbytte af Kongressen.

Internationalt Metalarbejderforbunds Sekretær, Konrad Ilg, aabnede derefter Kongressen, idet han takkede de danske Kammerater for det store Arbejde, disse havde nedlagt ved Forberedelsen af denne. Vort Forbund betragter det som en Ære, at Kongressen afholdes her i Rigsdagsbygningen, og vi ser i denne Omstændighed et Udtryk for den Styrke, som den danske Arbejderbevægelse politisk og fagligt er i Besiddelse af.

Vor Kongres træder sammen paa et Tidspunkt, da politiske og økonomiske Vanskeligheder taarner sig op som ingensinde før. Fascisme og Arbejdsløshed er de fremherskende Faktorer. Arbejdsløsheden slider Landene — og stærkere og mere vedholdende end i tidligere Tider. Hele det højtudviklede Produktionsapparat og Befolkningens Købekraft staar i indbyrdes Misforhold. Under saadanne særlige Forhold aabner vi vor Kongres. Vort Forbund blev stiftet i 1893 og rekonstrueret i 1920. De 37 Aar, der er henrundne, er ikke nogen lang Tid, og dog har de bragt Omvæltninger og Forandringer af vidtrækkende Betydning.

Taleren mindedes til Slut de af Forbundets ledende Mænd, der var gaaet bort i de senere Aar. Det var Mænd som J. A. Hansen, Danmark, Merrheim, Frankrig, Dissmann, Tyskland, Hirsbrunner, Schweiz, og for ganske nylig Franz Domes, Østrig. Alle Mennesker af stort Format.

Forsamlingen tilsluttede sig dette ved at rejse sig.

De forskellige Gæster hilste nu Kongressen, og bl. a. udtalte Finansminister Bramsnæs: »De internationale Forbindelser mellem Fagforeningerne er et af de allervigtigste Led i den internationale Arbejderbevægelse. Det er Fagforeningernes Opgave at forbedre Arbejdernes Løn- og Arbejdsvilkaar, men denne Opgave kan ikke løses i et enkelt Land. Konkurrencen tvinger Fagorganisationerne til at sætte ind for Højnelse af Løn- og Arbejdsforhold i de Lande, hvor Organisationsforholdene gør det nødvendigt for derved at skabe Forbedringer, der kan udligne Forholdene.«

Repræsentanten for Det internationale Arbejdsbureau, A. Staal, udtalte for sit Vedkommende: »Internationalt

Metalarbejderforbund er med sine over 2 Mill. Medlemmer et af de betydeligste Forbund i Verden, og fra Arbejdsbureauets Side ønsker vi at bevare venlige Forbindelser med dette Forbund. . . . . .

Som bekendt sammensættes Arbejdsbureauet af de tre Faktorer: Regeringerne, Arbejdsgiverne og Arbejderne. Medens jeg ikke skal omtale de to førstnævntes Forhold til Arbejdsbureauet, skal jeg beskæftige mig med Arbejdernes Stilling til denne internationale Organisation. . . .

Vi hører til Tider Kritik af Arbejdsbureauet, men Kritik er bedre end, at der vises Interesseløshed og Ligegyldighed. Arbejdsbureauet er ingen socialistisk Institution, men det er Landenes Parlamenter jo heller ikke, og fordi man ikke kan faa gennemført alle sine Ønsker og Krav i Parlamentet, siger man dog ikke: Ned med Parlamentet! Man søger at faa gennemført det mest mulige, og saaledes maa man ogsaa gøre overfor Arbejdsbureauet. Her har det Betydning, at man stræber efter at faa fremskridtsvenlige Regeringer rundt om i Landene, thi saa sker der ogsaa Fremskridt i Geneve.«

Vilh. Nygaard sagde bl. a.: »Det er ikke Arbejderne paa den anden Side af Landegrænserne, der er vor Fjende, og det er ikke nationale Landegrænser eller Sprogvanskeligheder, der sætter Skel mellem Arbejderne. Vi rækker Broderhaand over alle Grænser til Samarbejde og fælles Kamp mod vor fælles Fjende, Kapitalen.«

Paa Forslag af Stein, Østrig, vedtog Kongressen enstemmigt følgende:

»Manifest til Verdens Metalarbejdere.

Kammerater! Forsamlet til Jubilæumskongres just paa det Sted, hvor Internationale for 10 Aar siden blev rekonstrueret efter Verdenskrigens Rædsler, sender Repræsentanterne for de 2 Millioner Metalarbejdere Jer og alle Jere Forbund den hjerteligste proletariske Hilsen.

Selv den mest nøgterne Vurdering viser, at vort Forbunds Betydning træder stadig stærkere frem, og at dets Virksomhed er til Gavn for Metalarbejderfaget.

I Betragtning af Kapitalens Internationalisering og Revolutioneringen af Økonomi og Produktion viser den proletariske Internationale sig endnu betydningsfuldere og bliver en af Arbejderklassens stærkeste Forhaabninger og Støttepunkter.

Derfor tilraaber vi Jer alle: Lad os overalt pleje og udvikle Tanken om international Solidaritet.

Lad os overalt befæste og forenkle de klassebevidste Organisationer til proletarisk Værn og Forsvar.

Lad os overalt udbrede den Overbevisning, at den internationale proletariske Organisation og Aktion gennem sin egen Kraft er kaldet til at lindre den kapitalistiske Krises Indvirkninger paa Arbejderklassens materielle og moralske Livsvilkaar og endvidere at forberede Afslutningen af den kapitalistiske Periode.

Slut op om Jere Forbund og tilfør dem nye Medkæmpere! Fylk Jer om Det internationale Metalarbejderforbunds Banner.

Leve den proletariske internationale Solidaritet og Aktion!«

Efter Formiddagsmødet var de københavnske Afdelinger af Kartellet Værter ved en Frokost i Rigsdagens Restaurant, og Kl. 5 blev Kongressens Deltagere modtaget paa Raadhuset af Københavns Magistrat, paa hvis Vegne Borgmester Hedebol bød Velkommen i den københavnske Befolknings Navn. Han udtalte, at en Organisation, der tilstræbte en almindelig Forbedring i Befolkningens Levevilkaar, altid vilde være velkommen hos den københavnske Arbejderbefolkning, og Borgmesteren udtalte de bedste Ønsker for et godt Udbytte af Kongressen. Efter at Sekretær Ilg havde takket, blev der budt paa Forfriskninger, hvorefter Deltagerne besaa Raadhuset.

— — —

Den Beretning, som Sekretær Ilg aflagde paa Kongressen, var ret kort og støttede sig til den i Forvejen udsendte omfangsrige trykte Beretning. Ilg fremhævede, at Internationalt Metalarbejderforbund i den senere Tid havde indført noget ganske nyt, der ikke var prøvet af andre internationale Fagsammenslutninger, nemlig Understøttelse af Organisationer i de Lande, hvor disse var svage. De stærkeste Organisationer findes i Lande, hvor Løn- og Levevilkaar er bedst udviklet, men adskillige Lande med store Medlemstal er langt bagefter, og her har Forbundet sat ind med moralsk og økonomisk Støtte. Tidligere har man ment, at Agitationen i det enkelte Land var dettes egen Sag og ikke en international Opgave, men vi er klar over, at dette ikke længere slaar til.

Heller ikke den indbyrdes Hjælp under Konflikter har svigtet. Der er ydet Bidrag til alle større Konflikter, hvor det var nødvendigt. Paa dette Omraade har de skandinaviske Lande været i Forgrunden. De har frivilligt sendt store Beløb. Af og til har jeg hørt, at vort Forbund burde glimre noget mere, men det har aldrig ligget for os. Vi ved, at det, der betyder noget, er at samle sig Magt og Styrke. Nu som før er vi i forreste Række i den internationale Kamp, og vi haaber, at det maa være Tilfældet ogsaa i Fremtiden.

Der blev derefter aflagt Beretninger for de forskellige større Omraader indenfor Internationalt Metalarbejderforbund. Saaledes aflagde den for nylig afgaaede Formand for det engelske Metalarbejderforbund, Brownlie, Beretning om Forholdene i Stor-Britannien, og den ligeledes for nylig afgaaede Formand for det belgiske Metalarbejderforbund, Solau, om Forholdene i Frankrig og Belgien. Det skal her bemærkes, at de begge er afgaaede paa Grund af Alder og efter i en meget lang Aarrække at have viet deres Kræfter dels til Arbejdet for deres egne Organisationer og dels til det internationale Arbejde. Endvidere aflagde Formanden for Tysk Metalarbejderforbund, Georg Reichel, Beretning om Forholdene i Tyskland, Formanden for den tjekkisktalende Metalarbejderorganisation i Tjekkoslovakiet, Hampl, om Forholdene i den tjekkiske Republik, og Redaktør Stein om Forholdene i Østrig, hvilken Beretning oprindelig skulde have været aflagt af Franz Domez, der desværre som bekendt afgik ved Døden forleden. Endelig aflagde Kjærbøl Beretning om Forholdene i Skandinavien.

Et Særkende for alle disse Beretninger, fraregnet

Skandinavien samt Frankrig og Belgien, var Fremhævelsen af den kolossale Arbejdsløshed, der hærger Europa, og som skaber uhyre Vanskeligheder for de enkelte Landsorganisationer, idet Arbejdsgiverne i Ly af Arbejdsløsheden søger at paaføre Arbejderne Lønreduktioner og at ødelægge den sociale Forsorg. Georg Reichel pegede bl. a. paa, at Arbejdsløsheden i Tyskland navnlig er fremkaldt af en hensynsløs Rationalisering uden System, og at der i Øjeblikket findes mere end 3 Mill. Arbejdsløse i Tyskland hvoraf ca. 1/2 Mill. ingen Understøttelse har. Selv i Tjekkoslovakiet med de lave Lønninger hærger Arbejdsløsheden, og Viktor Stein omtalte i sin Beretning den haabløse Krise, hvori Østrig befinder sig. Krisen er under stadig Udvikling, og Vej ud af den findes ikke. Saavel Indførselen af Raavarer, som Udførselen af færdige Varer er i stadig Aftagen, og 23,000 Metalarbejdere er uden Chance for nogensinde at komme i Arbejde igen, hver 3. Arbejder er ledig. Forholdene er i Virkeligheden trøstesløse, udtalte Stein, og Vinteren imødeses med Gru. Østrig ligger for Døden og trues med den fuldkomne Udslettelse. I de tilgrænsende Lande er Forholdene ligeledes haabløse. Saavel i Ungarn som Jugoslavien hersker Diktatur vendt imod Arbejderne, udenlandsk Kapital trænger ind overalt, Rationalisering søges gennemført uden teknisk Udvikling blot som en Slags Udsvedning, der søger at pine Arbejdstempoet i Vejret. Trods disse haabløse Tilstande er Arbejderne i de paagældende Lande fast besluttede paa at kæmpe til det sidste for deres Organisationers Opretholdelse.

I sin Beretning om de skandinaviske Forhold kom Kjærbøl ind paa de overordentlig store Vanskeligheder, der taarner sig op for de finske Arbejdere, og som forstærkes gennem den Bonderejsning, der har fundet Sted, den saakaldte Lappo-Bevægelse. Forholdene har medført, at det finske Metalarbejderforbund har udmeldt sig af Landsorganisationen, og der synes at være en stærk Bevægelse i den finske Arbejderklasse bort fra Kommunismen. Lappo-Bevægelsen er tilsyneladende opstaaet som en anti-kommunistisk Bevægelse, men den rummer en ikke ubetydelig Fare for et fascistisk Diktatur. Formanden for det finske Metalarbejderforbund, Virta, har karakteriseret Forholdene i Finland saaledes: »Arbejderne sløser deres Kræfter bort i indre Stridigheder i Stedet for at bruge dem til Kamp mod Arbejderklassens fælles Fjende, Kapitalismen«. »I disse Betragtninger maa vi give Virta Ret«, udtalte Kjærbøl, »og det er utvivlsomt, at den kommunistiske Indstilling hos de finske Metalarbejdere kun har styrket Magthaverne. Paa den anden Side maa vi udtale vor Medfølelse for vore finske Kammerater i den svære Kamp, som de fører mod Bønderne og Overklassen, samt en Fordømmelse af den Terror, der øves imod den finske Arbejderklasse, og jeg gaar ud fra, at Kongressen er indforstaaet hermed.«

For Danmarks, Norges og Sveriges Vedkommende kunde Kjærbøl fastslaa en i Forhold til de store Industrilande relativ god Beskæftigelse, betydelig Medlemsfremgang, ikke mindst i Sverige, og Konsolidering af Organisationerne.

Om den kapitalistiske Udviklingstendens og dens Metoder samt de deraf affødte Fordringer fra Arbejderne holdt Konrad Ilg et stort Foredrag, der indeholdt en fortræffelig Oversigt over den nye Kapitaludvikling. Pladsen tillader ikke at komme nærmere ind herpaa, men vi haaber i et senere Nummer af Fagbladet at kunne bringe nærmere Referat fra Kongressen, derunder ogsaa af Ilgs Foredrag. Kun skal vi her bemærke, at Ilg fastslog, at en Følge af Rationaliseringen maatte blive en Forkortelse af Arbejdstiden, og i Tilslutning hertil meddelte Kjærbøl, at Danmark og Norge, der paa deres Kongresser i Fjor havde behandlet Arbejdstidsforkortelsen, tilsluttede sig den faglige Internationales Beslutning i Stockholm om Gennemførelse af en 44-Timers Arbejdsuge.

Til Slut stillede Ilg en Resolution, ifølge hvilken Landsorganisationerne blev forpligtet til paa kortest mulig Tid at tage Stilling til det vigtige Spørgsmaal om Arbejdstidens Forkortelse og give nærmere Underretning til Internationalt Metalarbejderforbund.

Af megen Betydning er ogsaa Vedtagelsen om Oprettelsen af et Fond til Understøttelse af Propaganda i Lande med svage Organisationer.

Til Sekretær genvalgtes Konrad Ilg, ligesom Bern fortsat skal være Hovedsædet. Til Forretningsudvalget (Vollzugsausschuss) genvalgtes Formanden for Tysk Metalarbejderforbund, Georg Reichel og Formanden for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark, Johs. Kjærbøl, medens Mc Kenna, England, og Keuwet, Belgien, blev valgt i Stedet for Brownlie og Solau, der som før nævnt var afgaaede paa Grund af Alder. Til Suppleanter genvalgtes henholdsvis Formanden for Tysk Metalarbejderforbund, Alwin Brandes og Formanden for Svensk Metalindustriarbejderforbund, Fr. Ekman, medens Hodge, England, og Chevalme, Frankrig, nyvalgtes.

Ved Slutningen af Kongressen tog Brownlie og Solau Afsked med Internationalt Metalarbejderforbund, medens Konrad Ilg bragte dem en Tak for deres mangeaarige udmærkede Arbejde til Gavn for vor Internationale. Kjærbøl udbragte et motiveret Leve for Internationalt Metalarbejderforbund, og Ilg sluttede Kongressen, idet han trak Linierne op for dens Arbejde og rettede en Tak til de danske Kammerater. Under Afsyngelsen af »Internationale« sluttede man af.

Vi tror at turde tilføje: For alles Vedkommende med smukke Minder og i Visheden om, at der havde fundet en positiv Styrkelse Sted af det internationale Samarbejde.

Tysk Metalarbejderforbunds 19. ordinære Kongres.

Tysk Metalarbejderforbunds 19. ordinære Kongres, som aabnedes den 18. August i Berlin, tog Dagen forud sin Begyndelse ved, at de Delegerede og Gæsterne besaa Forbundets ny Bygning i »Alte Jacobsstrasse«.

Den forrige Kongres, der afholdtes i Karlsruhe, havde besluttet at forlægge Forbundets Hovedadministration fra Stuttgart og til Berlin, og en mægtig Bygning med

moderne Kontorer, Bibliotek og Trykkeri m. m. havde nu rejst sig i Mellemtiden.

Det tyske Socialdemokratis Hovedorgan, »Vorwärts«, skriver herom:

»Fagorganisationerne var forfulgt og chikaneret af Politi og Lovene omkring 1890, da det tyske Metalarbejderforbund grundlagdes og fik Hovedsæde i Stuttgart, hvor der dog ikke blev regeret paa fuldstændig preussisk Vis. Politi og Love var her mere liberale, og Folkekarakteren mere gemytlig. De faa Tusind er nu omtrent 1 Million, der har sit Hovedkvarter i den tyske Republiks Hovedstad.«

Den 18. August var en Søndag, og om Aftenen havde Berlinerkollegerne inviteret Kongressen, Gæsterne og iøvrigt saa mange, som Lokalet kunde rumme, til en Indledningsfest. Denne kan ikke refereres her, men naar man faar at vide, at Orkestret var paa ca. 100 Mand, Sangkoret paa over 200 Mand, og at Lokalet, der hedder »Sportspalast«, kan rumme 15,000 siddende Gæster, og at hver Plads var optaget, kan man danne sig en Mening om den imponerende Fest.

Foruden Hovedbestyrelsen, Distriktslederne, Forbundets Besværingskommission og den udvidede Hovedbestyrelse, der i ekstraordinære Tilfælde kan tilkaldes, og som tilsammen talte 45 Personer, var der for Forbundets omtrent 1 Million Medlemmer kun 311 Delegerede til Stede.

Videre var der fra inden- og udenlandske Broderforbund og andre Institutioner 32 Repræsentanter til Stede.

Den ene af Forbundsformændene, Georg Reichel, der holdt Aabningstalen, mindede om, at den tyske Befolkning stod foran et overmaade vigtigt Rigsdagsvalg, og at Metalarbejderforbundets Hovedbestyrelse var sindet at sætte alle Kræfter ind paa et lykkeligt Valgresultat for Socialdemokratiet; det var en Klassekamp, de andre politiske Partier i Forening førte overfor Arbejderne.

Forbundsformand A. Brandes (der er 2 ligestillede Formænd og 2 ligestillede Hovedkasserere) aflagde Beretning for Tiden siden den forrige Kongres og omtalte de store Kampe, som Forbundet havde ført i de senere Aar, saaledes den store Forsvarskamp i Slutningen af 1928, og hvori der deltog 213,000 Metalarbejdere i Nordvest-Tyskland. Denne varede i 5 Uger og var mærkbar ved, at her stillede Regeringen sig paa Arbejdernes Side.

Af stor Betydning var ogsaa Skibsværftsarbejdernes Kamp, som drejede sig om at faa den ugentlige Arbejdstid nedsat fra 51 til 48 Timer, og det lykkedes.

Brandes anførte, at Forhandlinger om Sammenslutning med andre Forbund er ført uden at give endelige Resultater, men Industriforbundstanken skal fastholdes.

Hovedkasserer Schäfer aflagde økonomisk Beretning, og af denne fremgik det, at der i Arbejdsløsheds- og Sygeunderstøttelse i Aaret 1927 var udbetalt 7,7 Mill. Mark, i 1928 var der udbetalt 14,25 Mill. Mark og i 1929 22,56 Mill. Mark.

I de første 6 Maaneder af 1930 var Summen 17 Mill. Mark, »det er vel et tilstrækkeligt Bevis for Solidariteten mellem Tysk Metalarbejderforbunds Medlemmer«, sagde Schäfer.

Under Debatten om Beretningen fremkom bl. a., at det under den foran nævnte »Nordvest-Konflikt« ligefrem havde været en Sport for Kommunisterne at optræde som Skruebrækkere, og at det kristelige Metalarbejderforbund ganske aabent havde opfordret sine Medlemmer til ogsaa at være Skruebrækkere.

Ogsaa Kvindearbejdet i Metalindustrien og Uddannelsen af de Unge fik en grundig Behandling med Vedtagelser, der krævede ordnede Forhold paa disse Omraader. Afskaffelse af Kvindearbejdet troede man ikke paa, men naar Millioner af Mænd var ledige, burde man indskrænke Kvindearbejdet til det mindst mulige.

Beretningen godkendtes med alle Stemmer mod 8 (Kommunister), idet man vedtog følgende Resolution:

»De øjeblikkelige økonomiske og politiske Forhold beviser paany den kapitalistiske Produktions Vanvid. Den voksende Konkurrence om Erobringen af nye Varemarkeder med Maalet: Forhøjelse af Profitten, har ført til en enorm Stigning i Produktionsmidlernes Ydeevne. Et Merforbrug, der tilsvarer denne stigende Frembringelse af Varer, er ikke fremkaldt. Massernes Købekraft er ikke steget, men er derimod sænket.

Resultatet af de tekniske Fremskridt og den med stærke Midler fremskyndende Rationalisering er ikke bleven en økonomisk Fremgang, men en økonomisk og social Tilbagegang. Massearbejdsløshed, Masseelendighed, Tilintetgørelse af store Befolkningslags økonomiske Eksistens og aandelig Nød er Følgerne.

Kongressen bekræfter paany, at de tekniske Fremskridt er nødvendige for hele Folkets kulturelle Fremgang. Den kapitalistiske Samfundsorden viser sig dog paany ude af Stand til at regulere Fremstillingen og Fordelingen af Goderne paa en Maade, der tjener til Almenhedens Gavn. Under denne Samfundsorden bliver de tekniske Fremskridt ikke et Middel til Massens Velstand, men til dens Nødstilstand.

Kun det socialistiske Samfund kan hidføre en Ændring. Indtil dette Maal naas, er en Nedsættelse af Arbejdstiden, svarende til det forhaandenværende Produktionsstade, ubetinget nødvendig, ligesom en Stigning til Købeevnen maa naas.

Kongressen fastslaar, at Mæglingsorganerne paa ingen Maade har taget Hensyn til denne folkeøkonomiske Nødvendighed. Tværtimod er Arbejdsgiverne blevet støttet i deres af social og økonomisk Uforstand flydende Modstand mod Forkortelse af Arbejdstiden og deres brutale Lønreduktionspolitik. Kongressen fordømmer paa det skarpeste denne ensidige Holdning.

Forbundsledelsen har den Opgave at bekæmpe denne Ufornuft. Ofrene for det overlevede økonomiske System, de Arbejdsløse, maa paa tilstrækkelig Maade hjælpes, den sociale Tilbagegang maa ophøre, den sociale Forsorg maa sikres og udvides.

Kongressen tiltræder enstemmigt de tyske Fagforbunds og den faglige Internationales Beslutninger.

Til Gennemførelsen af vore Krav er Metalar-

bejdernes højeste Solidaritet og Disciplin absolut paakrævet. Den, der ikke opfylder denne naturlige proletariske Pligt, forser sig paa værste Maade imod det arbejdende Folks Interesser.

Stillet overfor Tidens uhyre Alvor, hvor Modsætningen mellem Kapital og Arbejde bliver stadig stærkere, opfordrer Metalarbejdernes Kongres til absolut Enighed og Kampvilje.«

A. N.

Skandinavisk Formersekretariat.

Konference.

Sekretariatet afholder hvert 3. Aar en ordinær Konference, og denne skulde i Aar finde Sted i Stockholm, men i Anledning af den internationale Metalarbejderkongres' Afholdelse i København, i hvilken de fleste af Konferencens Repræsentanter ogsaa skulde deltage, er denne afholdt i København i Tilslutning til Metalarbejderkongressen, nemlig i Dagene 30. og 31. August.

De 3 Forbunds Formænd aflagde Rapport over den for samme Periode forløbne Tid og gav Udtryk for deres Syn paa de kommende Tider. Naturligvis var Problemet »Rationalisering« et Tema, der drøftedes indgaaende. Desuden vedtoges nogle Beslutninger om Understøttelse til tilrejsende udenlandske Medlemmer.

Næste ordinære Konference afholdes 1933 i Stockholm.

Som Regel er det de ekstraordinære Konferencer, der maa afholdes i Lockout-Situationer, der har den største Betydning. Alt det øvrige Samarbejde ligger i saa fast og gammel Form, at der ikke er meget at rette derved.

Med det Kontingent, der nu betales, ejer Sekretariatet en ret betydelig Formue, saaledes at det i alle Tilfælde ikke er nødvendigt at skride til Paaligninger straks, hvis der indtræder en større Konflikt indenfor et af Forbundene.

Arbejdsløshedslovgivningen.

Af Landstingsmand *Ludvig Christensen.*

Af de sociale Forsikringslove er der ingen, der har staaet saa meget Strid om, og som har været revideret saa ofte, som »Lov Nr. 151 af 1927 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m.«, der er det officielle Navn paa den Lov, vi i daglig Tale kalder Arbejdsløshedsloven. Selv denne sidste Lov har allerede opnaaet at blive ændret et Par Gange, endda af det samme kraftfulde Ministerium, der i 1927 gennemførte Loven.

Som den politiske Kastebold denne Lov, desværre for de uskyldige Arbejdsløse, er blevet, har den heller ikke kunnet finde blivende Sted, men har afvekslende været underlagt Indenrigsministeriet og Socialministeriet. I Loven skal derfor nu, overalt hvor der staar Indenrigsministeren, dette ændres til Socialministeren. I det efterfølgende vil jeg dog nøjes med i disse Tilfælde at bruge Udtrykket Ministeren eller Ministeriet.

Arbejdsløshedsloven er delt i en Række Afsnit, nemlig 1) Arbejdsanvisning, 2) Anerkendte Arbejdsløshedskasser, 3) Arbejdsløshedsfonden og 4) Tilsynet med Arbejdsanvisningen og Arbejdsløshedsforsikringen, og det vil være ganske naturligt, naar man skal gøre Rede for Lovens Indhold, at tage hvert Afsnit for sig.

Arbejdsanvisningen.

Det er i Loven bestemt, at der i hvert af Landets Amter, i en af Ministeren udpeget Købstad, skal oprettes et Arbejdsanvisningskontor, samt at der skal oprettes et Kontor i København, omfattende København-Frederiksberg. De fire sønderjyske Amter regnes i denne Forbindelse kun for et Amt, og det bestemmes, at det sønderjyske Kontor skal ligge i Haderslev.

Hermed er som Hovedregel fastslaaet, at der kun skal være et Anvisningskontor i hvert Amt. Da der imidlertid under tidligere Love har været en ubegrænset Ret for Kommunalbestyrelserne til, med Ministerens Samtykke, at oprette Anvisningskontorer, hvor man ønskede det, ikke alene i Købstæder, men ogsaa i Sognekommuner, og denne Ret var benyttet til Oprettelse af en Mængde smaa kommunale Kontorer Landet over, var det vanskeligt paa en Gang at skære alle disse allerede eksisterende Kontorer bort. Paa den anden Side fandt man det ogsaa rimeligt at bevare de kommunalt begrænsede Kontorer i de større Byer.

Loven indeholder derfor en Adgang for Ministeren til at kunne meddele Anerkendelsen til kommunale Arbejdsanvisningskontorer i Byer med over 10,000 Indbyggere, under visse Forhold ogsaa til Kontorer i Byer med et mindre Antal Indbyggere, ligesom Ministeren kan give Anerkendelse — dog uden Ret til Statstilskud — til andre Kontorer, der bestod ved Lovens Ikrafttræden, og som Kommunerne ønsker at opretholde.

Der var fra alle Sider i Rigsdagen Enighed om, at der maatte ske en Nedskæring i Antallet af Kontorer. Om det er den rigtige Grænse, der nu er fastsat i Loven, er vanskeligt at sige.

Arbejdsanvisningens Opgave, som den er udformet i Loven, er vederlagsfrit baade overfor Arbejder og Arbejdsgiver at foretage Anvisning af Arbejde af enhver Art, og der er ingen Tvivl om, at dette er en meget vigtig og meget nyttig Opgave. Mindst Værdi har de offentlige Anvisningskontorer for de faglærte Arbejdere i alle de Fag, hvor de gennem deres Arbejdsløshedskasse selv har et godt organiseret Anvisningskontor. Størst Værdi har Kontorerne for alle de mange, der søger Husgernings- eller anden mere tilfældig Beskæftigelse, og som tidligere kun havde de private Kontorer at henvende sig til, hvor de maatte betale en ikke ringe Procentdel af deres surt fortjente Løn som Afgift til Indehaveren. Enhver, Kvinde eller Mand, der ønsker at stille sin Arbejdskraft til Raadighed for andre, har Ret til at lade sig indtegne som arbejdssøgende, og saalænge de paagældende møder til de i Kontorets Reglement angivne Tider og derved manifesterer deres fortsatte Ledighed og Arbejdsvilje, har de Chancen for at faa Beskæftigelse, naar der bliver Efterspørgsel efter Arbejdskraft paa det Omraade, hvor den ledigmeldte har angivet at kunne paatage sig Arbejde.

En anden af Anvisningskontorernes Opgaver er den at indsamle Materiale til den samlede Arbejdsløshedsstatistik. Enhver kender de ugentlige Meddelelser i Pressen og i Radioen om Bevægelserne i Arbejdsløshedstallet, men ikke alle tænker paa, at det er et betydeligt Arbejde hver Uge at samle og bearbejde Tallene fra alle Fag og fra hele Landet.

For blandt andet at gøre det muligt at faa disse Tal frem, er det i Loven paalagt alle Afdelinger af de anerkendte Arbejdsløshedskasser, at de paa dertil indrettede Blanketter skal give Meddelelse til det nærmeste Anvisningskontor, saasnart et Medlem meldes arbejdsløs, med Angivelse af Nummer, Navn, Bopæl, sidste Arbejdssted, Arbejdsindtægt o. s. v. Paa samme Maade skal

der straks gives Meddelelse til Kontoret, naar et Medlem meldes i Arbejde. Ad denne Vej faar samtlige Anvisningskontorer et Kartotek over de ledige Arbejdsløshedskassemedlemmer indenfor Kontorets Omraade; og enhver vil kunne forstaa, at det er et ikke ringe Arbejde, der herved paalægges Arbejdsløshedskassernes Afdelingskasserere. For de uorganiseredes Vedkommende faar Anvisningskontoret lettere Tallene, fordi disse jo skal melde sig direkte paa Anvisningskontoret. Fra samtlige Anvisningskontorer gaar Tallene hver Uge ind til Direktoratet, der samler og offentliggør disse.

Om Arbejdsløshedstallets Rigtighed har der været adskillig offentlig Strid, idet man fra Arbejdsgiversiden hævder, at Tallet er for stort. Uden her at komme ind paa en Polemik om dette Spørgsmaal skal jeg kun pege paa, hvad enhver forstandig Kvinde og Mand vil kunne begribe, at medens man er sikker paa og er i Stand til at kontrollere Rigtigheden af Antallet af ledige Arbejdsløshedskassemedlemmer, saa hører al virkelig Kontrol op med de mange Tusinder af uorganiserede, der aldrig melder sig ved de offentlige Kontorer. Naar der i et helt Amt kun er et Kontor, vil der til dette højest melde sig af de uorganiserede en Del af dem, der bor i den By, hvor Kontoret er beliggende. Arbejdsløshedstallet maa derfor ikke betragtes som noget nøjagtigt Udtryk for, hvor mange der er ledige, men kun angivende det Antal, der er kontrolleret ledige.

Det er i Loven nøje fastsat, hvorledes Anvisningskontoret skal forholde sig i de Tilfælde, hvor der er Konflikt hos en Arbejdsgiver, der gennem Anvisningskontoret søger at skaffe sig ny Arbejdskraft. Saafremt der er varslet Strejke eller Lockout overfor en eller flere Arbejdspladser, indstiller Kontoret sin Virksomhed og anviser ingen Arbejdskraft, indtil Strejken eller Lockouten er hævet eller kendt ulovlig. Denne sidste Bestemmelse medfører, at hvis en Strejke, der er kendt ulovlig, ikke hæves, saa begynder Anvisningskontoret straks at anvise Folk, og enhver, der nægter at paatage sig det anviste Arbejde, fratages straks Retten til Understøttelse.

Hvis der ikke er varslet Strejke eller Lockout, og det gentagende viser sig umuligt at faa foretaget Arbejdsanvisning til en Arbejdsplads, og man fra Anvisningskontorets Side faar den Opfattelse, at der er Tale om en Arbejdsvægring af kollektiv Natur, sker der Indberetning til Direktøren derom, og samtidig faar vedkommende Arbejdsgiver og Arbejdere Meddelelse om, at Indberetning er sket. Direktøren skal herefter, hvis han skønner, at Sagen bør afgøres efter de for Faget gældende Voldgiftsregler, tilstille Bestyrelserne for Arbejder- og Arbejdsgiverorganisationen Meddelelse om Sagen, og saalænge den forhandles mellem disse Parter, foretages der ikke Anvisning af Arbejdskraft til det paagældende Arbejdssted. Saasnart der mellem Organisationerne opnaas Enighed, eller der træffes en retslig Afgørelse, skal Direktøren have Meddelelse herom, og der aabnes da paany for Anvisningen.

Realiteten i de her refererede Bestemmelser er altsaa, at naar der er Tale om lovlige Konflikter, standser Anvisningen af Arbejdskraft straks og begynder først paany, naar Konflikten er hævet, at der ved Konflikter, som er kendt ulovlige, foretages Anvisning saalænge, der er ledige, og Understøttelsen tages fra enhver, der ikke gaar i Arbejde, og at endelig i alle de Tilfælde, der ligger mellem de anerkendt lovlige og de ulovlige Konflikter, Anvisningen standser, naar der gentagne Gange er sket forgæves Anvisning, Organisationerne sættes i Kundskab om Sagen, og der lukkes først op, naar der er Enighed mellem Organisationerne, eller der er truffet retslig Afgørelse.

Loven tager paa dette Omraade et ligeligt Hensyn til begge Parter, Arbejdere og Arbejdsgivere, der har Interesse i, at den offentlige Arbejdsanvisning holder sig virkelig neutral og ikke paa noget Punkt blander sig i de legitime faglige Stridigheder.

Naar en Arbejder er anvist Arbejde, sendes der straks Meddelelse derom til den Arbejdsgiver, han skal paabegynde Arbejde hos, og Arbejdsgiveren er forpligtet til straks at meddele det til Kontoret, hvis Arbejdsforholdet ikke kommer i Orden, eller hvis Arbejderen, umiddelbart efter at være begyndt at arbejde, atter forlader dette. Den Arbejdsgiver, der er forsømmelig med disse Anmeldelser, kan idømmes Bøder indtil 25 Kr.

Anvises en Arbejder Arbejde udenfor sit Hjemsted, kan Kontoret udbetale ham en Rejsehjælp.

Til at lede Arbejdsanvisningskontoret vælges en Bestyrelse, der skal bestaa af 1 Formand og 2 Medlemmer. Af Medlemmerne skal den ene være Arbejdsgiver, den anden Arbejder. I København bestaar Bestyrelsen dog af 1 Formand og 6 Medlemmer, 3 Arbejdere og 3 Arbejdsgivere, hvoraf 1 Arbejder og 1 Arbejdsgiver vælges af Frederiksberg Kommunalbestyrelse, de øvrige af Københavns Borgerrepræsentation. Af den, der skal vælges til Formand, kræves, at han ikke er beskæftiget som Arbejdsgiver eller Arbejder, og at han ikke er Leder af en Arbejdsgiver- eller Arbejderorganisation. Hans Valg skal godkendes af Ministeren.

Ved Valget af Medlemmer til Bestyrelsen har de stedlige Sammenslutninger af Arbejderorganisationer og af Arbejdsgiverorganisationer Indstillingsret til de kommunale Raad. Valget gælder for det kommunale Raads Funktionstid. Bestyrelsen er ulønnet.

Reglerne for den daglige Virksomhed fastsættes af det kommunale Raad efter Indstilling fra Bestyrelsen og skal godkendes af Ministeren.

Udgifterne ved Amts-Arbejdsanvisningskontorerne fordeles saaledes, at den Købstad, hvori Kontoret er beliggende, betaler den ene Trediedel, den anden Trediedel paalignes efter Folketallet de i Amtsraadskredsen beliggende Købstæder, og den sidste Trediedel betaler Staten.

(Fortsættes.)

Vore Virksomheder.

De danske Statsbaner.

Af Institutioner, hvis Virksomhed falder indenfor Landets Grænser, er De danske Statsbaner uden al Tvivl den mest betydelige, baade med Hensyn til Arbejdsomraadets Udstrækning og Antallet af beskæftigede Personer, der udgør 21,000 Ansatte.

Langt den største Del af dette Personale er optaget ved selve Trafiktjenesten, men Vedligeholdelsen af Banelegeme og Materiel kræver ogsaa mange Hænders Arbejde; under Statsbanernes Maskinafdeling, som forestaar Værkstedstjenesten, er der ansat op imod 3000 timelønnede Arbejdsmænd og Haandværkere, hvortil kommer en Del Ekstraarbejdere.

Reparationsarbejdet ved Statsbanernes Materiel kræver Medvirkning af flere Fag. Der er Formere, Sadelmagere, Malere, Karetmagere, Arbejdsmænd og endelig et betydeligt Antal Smede og Maskinarbejdere. Den sidstnævnte Gruppe er beskæftiget ved Arbejde, der omspænder alle Nuancer i Faget, lige fra det sværeste Grovarbejde til den fineste Mekanik.

De timelønnede Arbejdere ved Statsbanerne er gennem Klubber og Afdelinger tilsluttet deres Fags Landsorganisationer, og Smedeforbundet har en stor Medlemsstyrke her.

Som Indledning blot nogle enkelte Oplysninger hentet fra Jernbanedriftens Barndom.

Den første Jernbane for Befordring af Gods og Rejsende blev aabnet 1825 og gik imellem Stockton og Darlington i Skotland. Til at trække Vognene brugtes der Heste, som forsvandt, da den tidligere Grubearbejder Georg Stephenson i 1829 havde fuldført Konstruktionen af et Damplokomotiv, der var tilstrækkeligt brugbart for regelmæssig Drift. Jernbanerne indvarslede en ny Tid. I Begyndelsen frygtede og modarbejdede det konservative Borgerskab de nye Trafikmidler, men uanfægtet heraf skød de frem overalt i det britiske Ørige, og denne Udvikling var snart efter i fuld Gang ovre paa Fastlandet, hvor Tyskland gik i Spidsen. I 1846, 21 Aar efter Stockton—Darlington Banens Aabning, blev den første Bane taget i Brug i Holsten, som dengang gennem Personalunion var knyttet til Danmark. Banen gik fra Altona til Kiel med en Sidebane fra Neumünster til Rendsborg. Det næste Skridt herhjemme var Banen fra København til Roskilde, som blev aabnet 1847. Arbejdet ved Roskildebanen og en lang Række senere Baneanlæg her i Landet blev tilset eller ledet af Englændere, som havde Ord for at være de bedste Jernbaneteknikere. 1856 blev Vestbanen forlænget fra Roskilde til Korsør. 1870 aabnedes Roskilde—Masnedsund og 1874 Roskilde—Kalundborg. Nævnte sjællandske Banestrækninger var under Privatdrift, indtil Staten overtog dem i 1880. Ogsaa paa Fyn og i Jylland var det private Selskaber, der byggede de første Baner, men 1867 blev de overtaget af Staten. Aarhus—Langaa—Randers aabnedes 1862, Langaa—Viborg 1863 og hele den jydske Længdebane, Vamdrup—Aarhus—Frederikshavn var i Brug 1875. Paa Fyn blev Banen Nyborg—Strib aabnet 1865. Den danske Banedrifts senere Udvikling kan nemmest belyses ved efterfølgende Tal. I 1878 var Statsbanenettet 815 km langt, 1914 2000 km og 1929 2517 km plus 487 km Dobbeltspor.

For det provinsielle København, som i 1847 laa inde-

Værkstedsarbejdere i Københavns Værksted ca. 1870.

spærret mellem Voldene, var Banen til Roskilde et stort Fremskridt. Banegaarden laa ved Tivoli, paa det samme Sted, hvor den nuværende Centralbanegaard ligger, men Voldene spærrede Vejen til den. Naar Københavnerne skulde med Toget, maatte de pænt lægge Vejen igennem Vesterport, og denne var lukket fra Kl. 7 Aften til 7 Morgen, hvoraf man vel kan slutte, at Driften i Begyndelsen ikke har været baseret paa Nattog.

Roskildebanens rullende Materiel var hurtigt overset. Det bestod af 5 Lokomotiver, 18 Personvogne, 2 Postvogne og ca. 80 Godsvogne. Til Vedligeholdelse heraf var der indrettet Værksteder, som laa tæt ved Banegaarden. Selv efter Datidens Begreber var disse Værksteder meget sparsomt udstyrede, de fleste Værktøjsmaskiner blev fremstillet i Værkstedet, og først i 1851 gennemførtes der mekanisk Drivkraft fra et selvfabrikeret Maskinanlæg. Arbejdsstyrken udgjorde 19 Mand og var sammensat af forskellige Brancher. Ved

Korsørbanens Aabning i 1856 blev Antallet af Vogne og Lokomotiver forøget meget betydeligt, hvilket medførte, at Værkstederne blev for smaa til at udføre Reparationerne paa en tilfredsstillende Maade. Baneledelsen fandt en radikal Løsning paa denne Vanskelighed, idet over paa den anden Side af Vesterbrogade og kom til at ligge ved Sct. Jørgens Sø. De nye Værkstedslokaliteter var ikke meget større end de fraflyttede, hvorfor det allerede ved Masnedsundsbanens Aabning i 1870 kneb med Pladsen. Og nu fulgte Udvidelse paa Udvidelse,

Værkstedsbygning og den store Skydebro, Vognafdelingen, København.

den lod opføre nye Værksteder, der fik Plads paa det nuværende Centralposthus' Grund. Foruden at være betydelig mere rummelige end de gamle, var de nye Værksteder bedre indrettede med Maskiner og Værktøj og gav straks efter Indflytningen Beskæftigelse for 50 Mand, en Styrke, der set med Datidens Øjne ingenlunde var helt ringe.

Det har vel nok været Baneledelsens Mening, at Værkstedsspørgsmaalet nu var løst for en længere Aarrække, men Jernbanedriftens hastige Udvikling krævede snart nye Forandringer. I de Tider var det ikke nemt at træffe Dispositioner, som skulde have lang Varighed.

I 1864 aabnedes Banen til Helsingør via Hillerød og Banen til Klampenborg, og samtidig gled Københavns første Banegaard ud af Tilværelsen. Til Afløsning for denne var der paa den modsatte Side af Vesterbrogade lidt Nord for Frihedsstøtten opført en Hovedbanegaard, som efterhaanden optog Trafikken for alle Baner over Roskilde, og en Nordbanegaard for Trafikken til Helsingør og Klampenborg. Her udfoldede Byens Rejseliv sig, indtil den nye Centralbanegaard fra 1911—1921 igen havde ført hele Jernbanetrafikken tilbage til den første Banegaardsplads i Bernstorfsgade.

Ved Flytningen i 1864 fulgte Værkstederne med saaledes at Værkstedsomraadet ved Sct. Jørgens Sø tilsidst var en fuldstændig Labyrint.

Som det sidste Led i Hovedruterne mod Vest og Syd kom i 1882 Dampfærgeforbindelserne Korsør—Nyborg og Masnedø—Orehoved i Stand. Disse Hovedruters Fuldførelse og Anlæg af Baner forskellige Steder gav Anledning til stærke Forøgelser af Materiellet. Fra 1882—1900 steg saaledes Antallet af Lokomotiver i det sjællandske Banedistrikt fra 58—185, Udvidelsen var endda mere effektiv, end Tallene viser, de fleste Lokomotiver, som blev anskaffet i dette Tidsrum, var meget større og kraftigere end dem, Banerne hidtil havde betjent sig af. Det er givet, at de store Materielanskaffelser fik Indflydelse paa Beskæftigelsesforholdene i Værkstederne, der blev Brug for mange flere Arbejdere, og i Tiden fra 1880—1900 steg Antallet ved Værkstedet i København fra 150 til 600 Mand.

Under disse Omstændigheder havde Jernbaneledelsen svært ved at skaffe tilstrækkelig Reparationsplads for Lokomotiver og Vogne. Man søgte at klare Vanskelighederne ved at gennemføre Nat- og Overarbejde i stor Udstrækning, men disse Foranstaltninger slog ikke til. Den endelige Løsning af Pladsforholdene kom først i Sigte, da Rigsdagen i 1904 efter mange og lange Over-

vejelser vedtog at lade opføre et nyt Baneværksteds-Kompleks ude ved Kalvebod Brygge. Indflytningen i de nye Værksteder, hvis Opførelse havde kostet Statsbanerne 4,3 Mill. Kr., fandt Sted i 1908. Selvom det var en stor Sum, der var anvendt, bød Forandringen fra de gamle til de nye Værksteder ogsaa store Fordele. Medens Arealet ved de gamle Værksteder udgjorde 21,000 m², hvoraf 10,000 m² var overbygget, saa udgjorde Arealet ved de nye Værksteder 160,000 m², og heraf er nu 37,000 m² overbygget. Dertil kom, at de nye Værksteder var udstyret med saadanne tekniske Hjælpemidler, som opfyldte Betingelserne for en moderne Arbejdstilrettelægning. Det er ikke uden Interesse at foretage en Sammenligning mellem det første lille Baneværksted fra 1847 og det nuværende Fabrik-Kompleks, hvor det sjællandske Banemateriel bliver repareret. En saadan Sammenligning giver ved Eftertanke et klart Billede af Jernbanedriftens stærke Udvikling.

Under Omtalen af de københavnske Baneværksteder bør den første tekniske Leder nævnes. Det var Maskinmester O. F. A. Busse, Faderen til den senere Maskininspektør. Han var tysk Tekniker, og var kaldt herop for at assistere ved Anlægget af Roskildebanen. Efter Banens Aabning kørte han som Lokomotivfører, men havde desuden Ledelsen af Værkstedet i sin Haand. Den sidste Opgave løste Busse særdeles smukt, bl. a. ved, at han sammen med Arbejderne konstruerede og lavede de Værktøjsmaskiner, som Værkstedet havde Brug for. Busse var velset blandt Personalet baade for sin Retfærdighedssans, og fordi han tog virksom Del i Arbejdet ved den stedlige Syge- og Pensionskasse.

Statsbanernes Reparationsværksted paa Fyn ligger i Nyborg, og det blev taget i Brug i 1865, da Banen fra Nyborg til Strib blev aabnet. Selv om der var gaaet 18 Aar siden Roskildebanens Aabning, og dette Tidsrum teknisk set indebar adskillige Forbedringer, saa var Værkstedsforholdene ved det nyoprettede Værksted dog yderst primitive. Blandt andet fortælles der, at Værkstedets Hejsegrejer kun var i Stand til at løfte den ene Halvdel af Lokomotiver, som var inde til Reparation. Naar Arbejdet saa var fuldført dér, blev Lokomotivet kørt ud paa en Drejeskive og vendt, hvorpaa Arbejdet kunde fortsættes paa den anden Halvdel. Nyborg Værksted er ikke blevet flyttet i Aarenes Løb, det ligger paa den samme Plads; men det har været Genstand for adskillige Moderniseringer. Den første Leder af Værkstedet i Nyborg var en Englænder, der hed Potz. Han endte dog ikke sine Dage ved Statsbanerne, men døde som Grønthandler i London.

Statsbanernes Centralværksted i Aarhus begyndte Virksomheden i 1862, da den første jyske Bane, Aarhus—Randers, blev aabnet. Værkstedernes Beliggenhed er den samme som ved Starten, men af de første Værksteder er der næppe noget tilbage. Ligesom paa Sjælland maatte i Jylland Staten overtage eller bygge de vigtigste Hovedruter, og da Vedligeholdelsen af hele det jyske Materiel udføres ved Centralværkstedet i Aarhus, har man, for at klare den stillede Opgave, stadig maattet

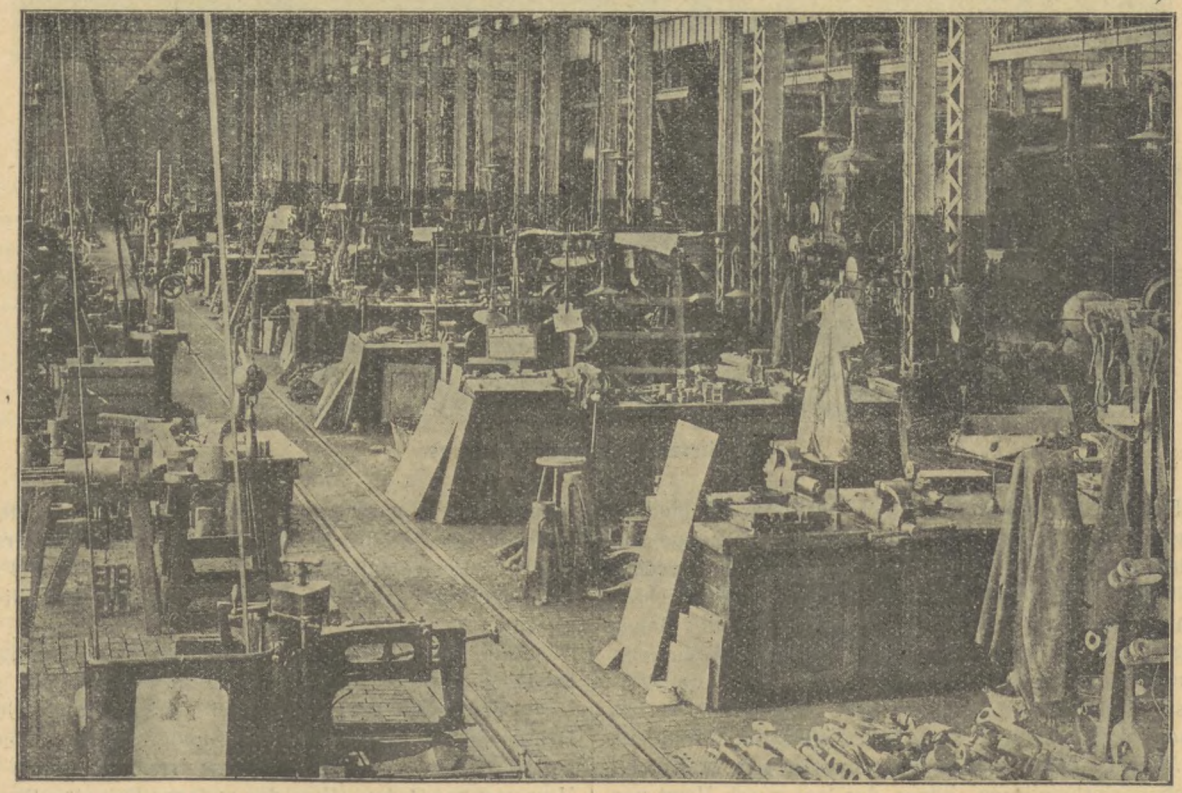

Interiør af Lokomotivværkstedet med Drejerværksted I, København.

foretage Udvidelser og Omforandringer af Værkstedet. Den største Tilbygning fandt Sted i 1912, idet man den Gang tog et nyt Lokomotivværksted i Brug. I 1920 var der truffet Beslutning om at flytte Centralværkstedet ud i Mølleengen, en stor Plads, der ligger Øst for Byen, men af Besparelseshensyn blev denne Plan frafaldet. I Stedet for fortsættes der med Omforandringer og Tilbygninger saaledes, at Aarhus Centralværksted snart er ved at blive en tro Kopi af det for længst nedlagte Baneværksted ved Sct. Jørgens Sø i København, da dette befandt sig i sin Glansperiode.

Værkstedsbygninger i Aarhus.

Statsbaneværkstederne giver sig ikke af med at fremstille nye Lokomotiver eller Vogne. I mange Aar købtes Lokomotiverne paa store udenlandske Specialfabrikker, men siden 1921 har Aktieselskabet Frichs i Aarhus gjort en overordentlig ærefuld Indsats i dansk Industri ved at bygge Statsbanerne Damplokomotiver, en hel Del af Frichs Lokomotiver er endda af de allerstørste Typer i europæisk Format. Alle Statsbanernes Person- og Godsvogne bygges hos »Scandia« i Randers.

Medens der saaledes ikke bygges nyt Materiel i Statsbaneværkstederne, bliver der lagt stærk Vægt paa at gennemføre Reparationsarbejdet hurtigt og solidt. Sikkerheden baade for de Rejsende og for Godsforsendelserne kræver, at Materiellet er i den pinligste Orden, thi det gamle Ord: »Liden Tue kan vælte stort Læs«, faar let en skæbnesvanger Betydning indenfor Jernbanedriften, hvis Materiellet er i mangelfuld Stand. Efter særlige Bestemmelser bliver alle Damplokomotiver efter højst 3 Aars Brug underkastet et grundigt Eftersyn eller en Revision, som det hedder. Revisionen foregaar paa den Maade, at Hjulene tages fra, Kedelbeklædningen fjernes, og de fleste Enkeltheder, hvoraf Maskinen bestaar, frigøres, bliver eftersete og reparerede i paakrævet Omfang, og derpaa finder Samlingen Sted igen. Et meget vigtigt Led i Revisionsarbejdet er Eftersynet af Kedlen. Efter at Kedlen er renset for Sten, og Rør, Støttebolte og Nagler er eftersete, prøves den baade med koldt og varmt Tryk.

Diesellokomotiver og Motorvogne, af hvilke Statsbanerne har erhvervet en Del i de senere Aar, revideres, naar de har kørt fra 50,000 til 70,000 km. For Personvogne er Revisionsfristen 3 Aar og for Godsvogne 4 Aar. Hjulringe eller Bandager bliver afdrejede, naar Sliddet paa dem har naaet et bestemt Maal.

Foruden det Arbejde, der kommer af de lovpligtige Revisioner, er der ogsaa mange andre Reparationer, som fører Vogne og Lokomotiver til Værkstederne. Ude i Driften er der specielle Folk, der undersøger, om Understel, Træværk, Varme-, W. C.- og Lysinstallationer paa Vognene er i Orden. Hvis der opdages Fejl eller Skader, som ikke kan rettes paa Stedet, gaar Vognene til Værkstedet. Lokomotiverne efterses af Førerne, hver Gang en Tur er afsluttet, og Lokomotivet er kommet tilbage til Remisen. I de fleste Remiser findes der Værksteder, hvortil er knyttet en Stab af Maskinarbejdere, som udfører mindre og ofte forekommende Reparationer paa Lokomotiverne. Herved sparer Statsbanerne den kost-

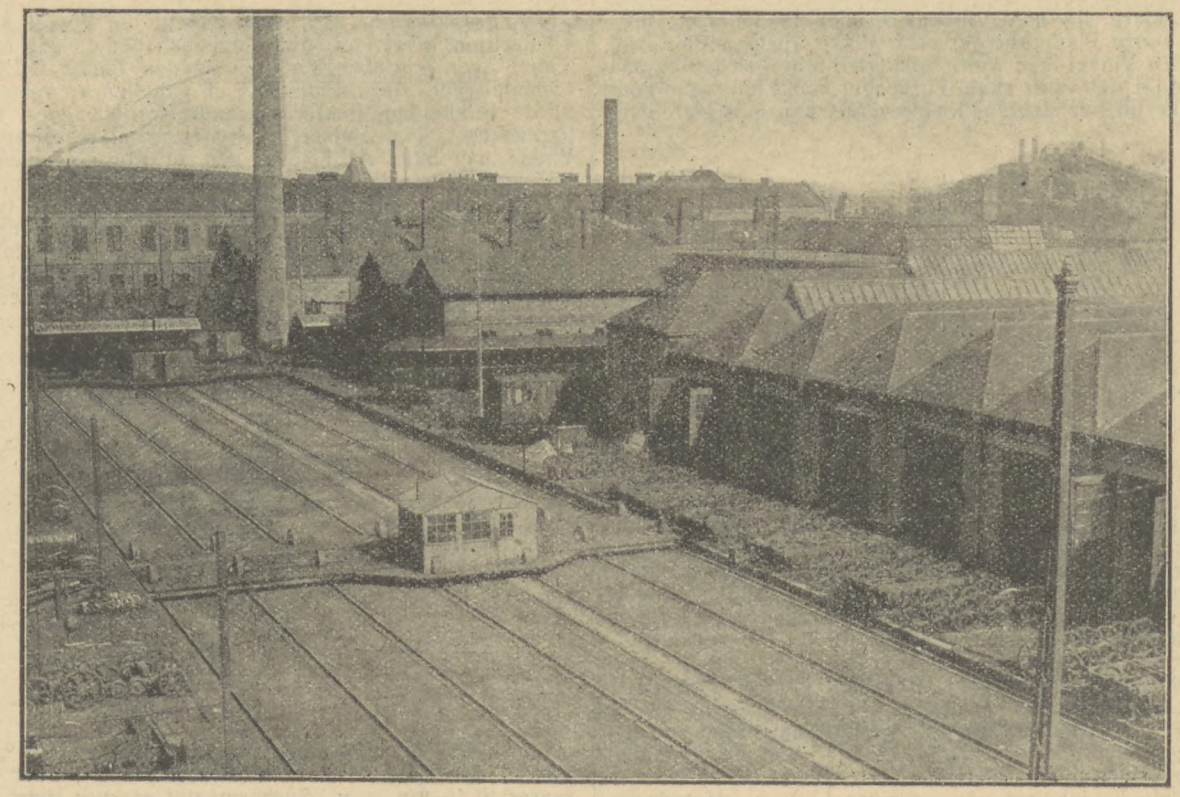

Værkstedsbygning og Skydebro, Aarhus.

bare Tid, der medgaar ved Lokomotivernes Overføring til Hovedværkstederne. Er Manglerne af mere omfattende Karakter, der til Udbedring kræver Anvendelse af Kraner og Specialværktøj, foregaar Arbejdet i Hovedværkstedet.

De danske Statsbaners Vogn- og Lokomotivpark er sammensat af mange forskellige Typer, hvilket ikke er økonomisk, fordi Reparationsarbejdet derved bliver meget uensartet og bekosteligt. Lokomotivparken bestaar af ca. 700 Damplokomotiver og 6 dieselelektriske Lokomotiver. Statsbanernes største Damplokomotiv, Litra R II, har 1480 HK, kan løbe 90 km i Timen og vejer 122 Tons. De store S-Maskiner, der løber paa den sjællandske Nord- og Kystbane, har 1000 HK, Hastighed 90 km i Timen og vejer 97 Tons. Vognparken bestaar af 32 Motorvogne, 1950 Personvogne, 595 Post- og Rejsegodsvogne og 11,749 Godsvogne.

Med Færgerne har Statsbaneværkstederne — udover nogle ganske enkelte Specialarbejder — ikke noget at bestille. I mange Aar blev Færgereparationsarbejdet udført ved de private Værfter, men det er nu efter nogen Konkurrence overført til Orlogsværftet.

Derimod findes der under Statsbanerne tre mindre Værksteder, hvor alle Telegraf- og Signalapparater bliver reparerede. Disse Værksteder sorterer under Bane- og Signaltjenesten og ligger i København, Aarhus og Struer.

Som tidligere omtalt giver Vedligeholdelsen af Statsbanernes Materiel Beskæftigelse til mange Arbejdere. Ved Centralværkstedet i København beskæftiges der ca. 1200 Arbejdere, ved Centralværkstedet i Aarhus ca. 1100 og ved Værkstedet i Nyborg ca. 110. Dertil kommer ca. 1000 Haandværkere og Arbejdsmænd, som beskæftiges i de forskellige Remiser Landet over.

Chefen for Statsbanernes Maskinafdeling er den tidligere Direktør for Københavns Flydedok, O. Munk.

E. A.

Lidt Værkstedsteknik.

Om Afsætning af Vinkler m. m.

Enhver, der har med Opmærkning at gøre, faar ofte Brug for at afsætte Vinkler af given Størrelse. Drejer det sig om forholdsvis smaa Arbejdsstykker, kan man

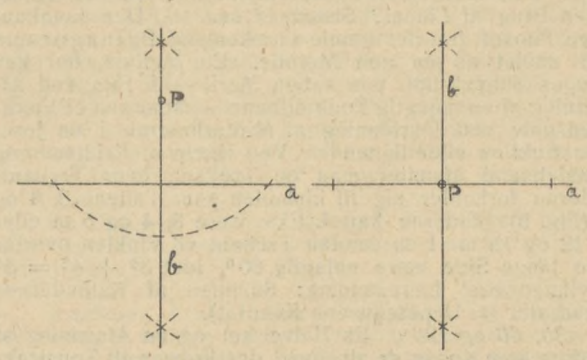

Fig. 1. Fig. 2.

godt klare sig med Vinkellære eller Transportør; men ved større Pladearbejder slaar disse Hjælpemidler ikke til. En Vinkel kan være afmærket efter en Lære, saa nøjagtigt det være skal. Forlænger man Linierne et godt Stykke ud over Lærens Rækkevidde, kan man være evig

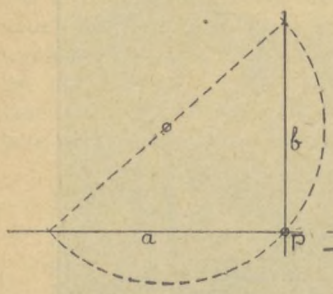

Fig. 3.

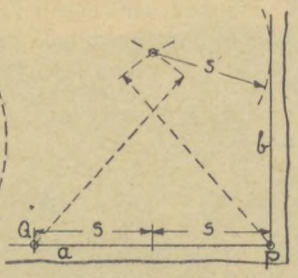

Fig. 4.

forvisset om, at den yderste Ende af Linien svajer baade 2 og 3 mm ud til Siden. — Nej, man maa konstruere Figuren op med Stangpasser, Retskinne og Maalestok. Hvordan var det saa, vi bar os ad paa Teknisk Skole? Lad os opfriske lidt af den gamle Lærdom og se, hvor fortræffelig Geometrien kommer til sin Ret ved mange Værkstedsarbejder.

90 ° er den Vinkel, vi oftest faar med at gøre. Den skal bruges f. Eks. i alle de Udfoldningstegninger, vi hidtil har vist her i Bladet, og den skal bruges mangfoldige andre Steder. I Fig. 1—4 er vist de almindeligste Metoder, hvorved man fra et Punkt *P* konstruerer en Linie *b* vinkelret paa en given Linie *a*. Metoderne 1 og 2 bruges, hvor man har Plads til at brede sig paa begge Sider af Punktet, medens Metoderne 3 og 4 bruges, hvor P ligger tæt ved Pladekanten. Det skal lige

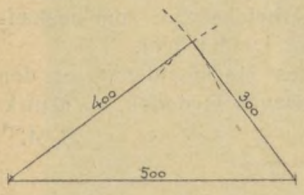

Fig. 5.

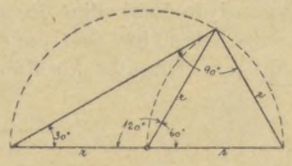

Fig. 6.

nævnes, at i Metoden 3 vælger man et vilkaarligt Centrum og slaar Cirklen gennem *P*, medens man i Metoden 4 begynder ud fra *P* at afsætte et vilkaarligt Liniestykke *s* 2 Gange ud ad Linien *a*. Vi skynder os iøvrigt videre i Teksten, da yderligere Forklaringer vist er ganske overflødige.

Hvad skal vi gøre, hvis vor Retskinne ikke er lang nok? Kan man overhovedet konstruere en ret Vinkel uden Brug af Lineal? Saamænd saa. — Den navnkundige Filosof fra det gamle Grækenland Pythagoræus har anvist os en god Metode. En Metode, der kan bruges saavel ude paa aaben Mark — f. Eks. ved Afsætning af en nøjagtig Fodboldbane — som paa et Værkstedsgulv ved Opridsning af Midterlinierne i en Jernkonstruktion eller lignende. Ved Hjælp af Kridtsnor og Maalebaand afsætter man en Trekant, hvor Trekantsiderne forholder sig til hinanden som Tallene 3, 4 og 5 (Fig. 5). Siderne kan f. Eks. være 3, 4 og 5 m eller 9, 12 og 15 m. I en saadan Trekant vil Vinklen overfor den lange Side være nøjagtig 90 °, idet $3^2 + 4^2 = 5^2$ (Pythagoræus' Læresætning: Summen af Kathedernes Kvadrater = Hypetenusens Kvadrat).

30, 60 og 120 °. En Halvcirkel og en Afsætning af Radius som Korde er alt, hvad der kræves til Konstruktion af disse Vinkler. Fig. *6* viser Fremgangsmaaden.

Andre Vinkler. Skal man afsætte en Vinkel af et vilkaarlig opgivet Gradantal, kan man benytte sig af en Tabel over Kordelængder. En saadan findes f. Eks. i »Smedebogen« 1928, Side *267*. I Tabellen er opført de til de forskellige Vinkler svarende Kordelængder, naar Radius er 1. Fig. *7* viser, hvorledes man konstruerer en Vinkel paa 52 °. Af Tallene ses, at Kordelængden er *877* mm, naar man bruger en Radius paa 1000 mm.

Har man undtagelsesvis ingen Kordetabel at ty til, er Spillet ikke tabt af den Grund. Man kan beregne og afsætte Længden i mm af den Cirkelbue, som Vinklen skal spænde over. En Grad er som bekendt $^1/_{360}$ af hele Cirklen. Tegner man da en Cirkel, hvis Periferilængde netop er *360 cm*, saa vil en Centervinkel, der spænder

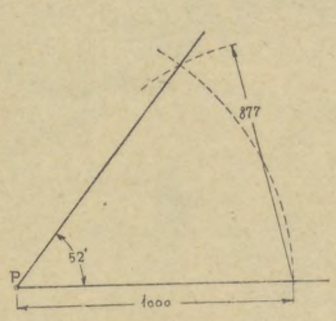

Fig. 7.

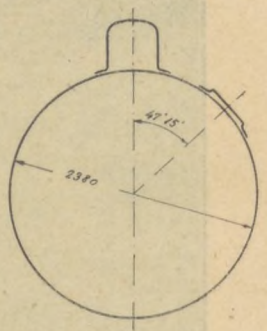

Fig. 8.

over en Bue paa 10 mm Længde, netop være 1 °, en Vinkel, der spænder over 20 mm, være 2 °, hver mm svarer til $^1/_{10}$ ° o. s. v. Spørgsmaalet er kun: Hvor stor Radius skal denne Cirkel have?

Omkredsen — som jo er $\pi \cdot$ Diam.*) — skal være 360 cm, saa maa Diameteren være

$$\frac{360}{\pi} = 114{,}59 \text{ cm.}$$

Radius bliver altsaa *573 mm.*

Ved Beholderarbejde skal man ofte opmærke Vinkler inde paa Svøbet, f. Eks. ved Anbringelse af Stutse eller lignende, som vist i Fig. 8. Det siger sig selv, at her duer den nysnævnte Metode ikke. En Cirkel med 573 mm Radius vil det blive svært at faa anbragt. Man maa i Stedet for benytte sig af den Cirkel, som Svøbets Overflade følger. Omkredsens Længde maales med Rullemaal eller Baandmaal, eller den beregnes ud fra Diametren.

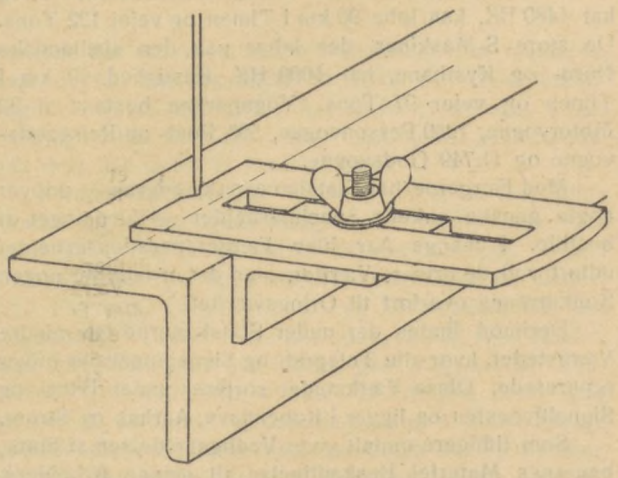

Fig. 9.

*) $\pi = 3{,}14159$.

I foreliggende Tilfælde bliver Omkredsen $\pi \cdot 2380 = 7477$ mm. En Centervinkel paa 1° spænder altsaa over en Bue paa

$$\frac{7477}{360} = 20{,}77 \text{ mm},$$

og en Centervinkel paa 47° 15′ spænder over en Bue paa $47\frac{15}{60} \cdot 20{,}77 = 981$ *mm*. Stutsens Midterlinie afsættes altsaa med Baandmaal 981 mm fra Toppen. Saa er den i Vinkel.

Skal en Midterlinie i en Naglerække opmærkes parallelt med en afhøvlet Pladekant eller paa et Vinkelprofil, kan man benytte et Apparat som vist i Fig. 9. Til Afsætning af Midterlinien i et Fladjern, f. Eks. til Underbaandet i en Beholder, er Apparatet i Fig. 10 bedre. Bredden af et saadant Fladjern varierer nemlig altid lidt, hvorfor det ikke er heldigt at gaa ud fra den ene Kant alene.

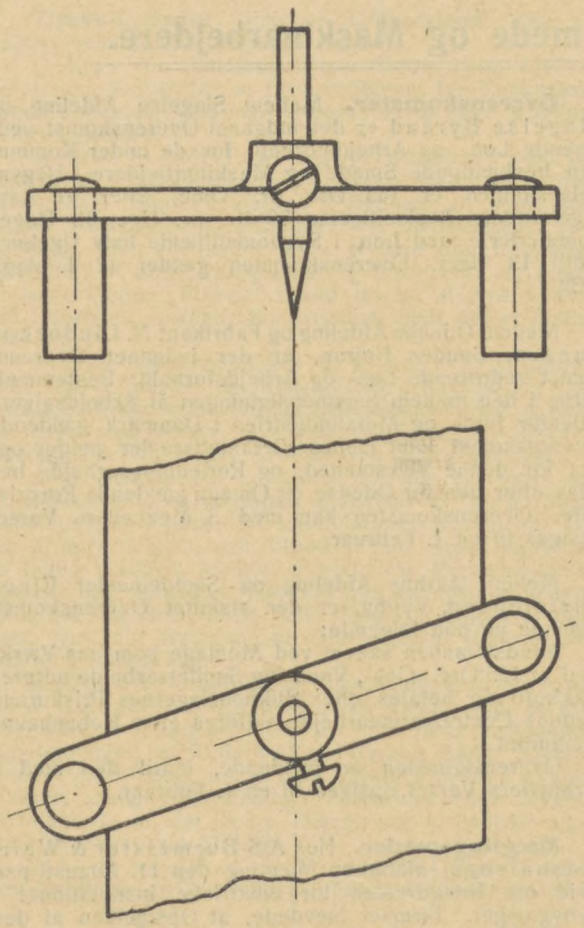

Fig. 10.

Inddelingen til en lang Række Naglehuller kan let drille, hvis man ikke gaar systematisk til Værks. Det betaler sig at begynde med en Halvering eller Tredeling af hele Længden og fortsætte med at inddele de enkelte Afsnit, indtil man har faaet alle Delingerne med. Det er haabløst at foretage Inddelingen paa den Maade, at man med den nøjagtige Nagledeling i Passeraabningen begynder fra den ene Ende og spadserer hele Længden igennem. Den lille Fejl, der altid vil være i Maalet, bliver summeret op, saa det er et rent Lykketræf, om man netop faar Maalet til at slaa til. Fig. 11 viser, hvorledes en Længde paa 2075 mm inddeles i 34 Delinger. Først halverer man Længden. Hver Halvdel inddeles i 17 Delinger; det sker nemmest ved at beregne Længden af den enkelte Deling $\left(\frac{2075}{34} = 61 \text{ mm}\right)$, afsætte denne Deling for sig selv og derefter inddele det resterende Stykke i 16 lige store Dele ved fortsat Halvering.

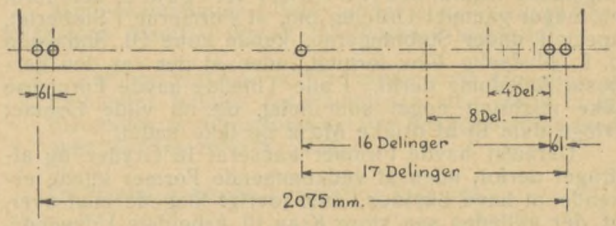

Fig. 11.

Før Opmærkningen stryges Pladen med slemmet Kridt eller Kalk, overalt hvor der skal tegnes. Til Trykluftbeholdere og Kedler anvendes stemplede Plader. Her maa man passe at opmærke Pladen saaledes, at den stemplede Side af Pladen kommer til at vende udad i den færdige Beholder, da Stemplet skal være synligt.

E. B.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Bemærk. Formerne i Faaborg har bragt deres Organisationsforhold i Orden.

Bælum Jernstøberi er stadigvæk blokeret, og den uorganiserede Jens Thomsen Hald arbejder der til Stadighed. Ham og Jernstøberiet skal Medlemmerne gaa uden om.

Aalborg. Paa den i forrige Fagblad omtalte Sag vedrørende Timelønskrav paa Smithske Støberier er der afholdt Timandsmøde den 25. August, men uden Resultat, og Strejkevarsel er derfor afgivet, saaledes at Arbejdsstandsningen indtræder den 15. September ved normal Arbejdstids Ophør. Den 12. September behandledes Sagen under Hovedorganisationernes Medvirkning, men trods det, at Firmaet ligger ca. 7 Øre under Gennemsnittet af Timelønningerne paa de andre Virksomheder dér i Byen, vilde det ingen Forhøjelser give.

Firmaet er blevet for godt vant gennem Aarene. I en Aarrække har dertil oplærte Arbejdsmænd formet Vinduer paa denne Virksomhed. Der er 7 Mand, og de er ikke Medlemmer af Formerforbundet, derfor arbejder de for en Gennemsnitsfortjeneste af 109 Øre i Timen, og de er ikke bange for at fortælle Formerne, at de vil tage Akkord og til saa lave Priser, at Formerne ikke vil arbejde derfor, og saa er det deres Arbejde, som Formerne skal holde sig fra. Det er det, man kalder Forstaaelse hos Verdens bedst oplyste Arbejdere, men det er paa anden Vis næsten til at forstaa, at Direktøren tror, at 149 Øre i Timen er en svimlende Løn at byde en Former.

Da Enighed ikke er opnaaet, er Strejken traadt i Kraft den 15. September om Aftenen ved normal Arbejdstids Ophør.

Aarhus. I sidst udsendte Nummer af Fagbladet er refereret en Sag fra A/S Frichs, som vilde være at betragte som afsluttet dersom et enkelt Spørgsmaal

kunde ordnes lokalt. Det drejede sig om Tillæg for Støbning i Staalstøberiet. Formerne skal fremtidig fritages for at deltage i Støbningerne, og Sagen er dermed sluttet.

Frederiksværk. Den 18. August modtog Forbundet Anmodning fra denne Afdeling om at begære et Mæglingsmøde afholdt hos A/S Anker Heegaard, dels fordi en meget gammel Ordning om, at Formerne i Støberiet, specielt under Støbningerne, kunde købe Øl, Sodavand o. l., pludselig blev forbudt, uden at der var den fjerneste Anledning dertil. I alle Tilfælde havde Formerne ikke misbrugt noget som helst, og nu vilde Firmaet tvinge dem til at drikke Mælk og ikke andet.

Dernæst havde Firmaet kasseret 16 Gryder og afdraget derfor, uden at vedkommende Former kunde erkende at have Skylden, men iøvrigt klagede man over, at der stilledes saa store Krav til Arbejdets Udseende, at det var umuligt at efterkomme dem, dels fordi Kravene slet ikke svarede til Priserne, og dels fordi det i flere Tilfælde ligefrem var umuligt at udføre Arbejdet, som man forlangte det.

Mægling blev begæret, men blev tilbagekaldt, da Sagen gik i Orden paa anden Maade. Det nævnte Forbud blev taget tilbage, de omskrevne Gryder skal betales, og videre laa der Krav om 35 Kr. i Erstatning for kasseret Gods, som Formerne ikke vilde tage Skade for. Heraf blev 28 Kr. betalt, og Sagen er dermed i Orden.

Horsens. Hos A/S Paasch & Larsen Petersen har 3 Metalformere og 1 Kærnemager ved lokal Forhandling faaet deres Timeløn forhøjet med 9 Øre tilsammen.

Kerteminde. I Fagbladet for Juli er refereret et paa Kerteminde Jernstøberi afholdt Mæglingsmøde paa Krav om Forhøjelse af Akkorderne. Ny lokal Forhandling skulde føres og være afsluttet den 5. August, men da det ikke skete, blev Sagen behandlet ved Timandsmøde den 25. August.

Ved denne Lejlighed opnaaedes Enighed om en Specifikation, som skulde forelægges Formerne til Godkendelse, og efter at det er sket, og der har fundet lidt yderligere Forhandling Sted, er Sagen gaaet i Orden ved Forhøjelse af en Række Akkordpriser.

København. Hos A/S Smith, Mygind & Hüttemeier er 10. September afholdt Mæglingsmøde. Der krævedes nogen Erstatning, fordi der havde været nogle Mangler tilstede ved Udførelse af noget Arbejde i det gamle Støberi. Firmaet indgik paa at betale en Sum paa 10 Kr., og dermed sluttede Sagen.

Randers. Hos Firmaet Buchtrup har der været stillet Krav om Lønforbedring. Sagen ordnedes lokalt ved, at Akkordpriserne forhøjedes med 3 pCt.

Svendborg. Hos A/S L. Lange & Co. er der ved lokal Forhandling opnaaet Enighed om, at Akkordpriserne paa 519 Patent- og Maskinbrædder pr. Stk. forhøjedes med fra 1 til 5 Øre, og alle Rundstykker til Kakkelovne er forhøjet med 3 Øre pr. Stk.

Vejle. Hos A/S C. M. Hess udløb Akkordpriserne efter at være behørig opsagte til 1. August. Der var Krav om Forhøjelser af Priserne, og der var Strid om Udfyldelse af nogle Ordresedler, hvilket Arbejde Formerne skulde udføre, og herpaa afholdtes Mæglingsmøde den 19. August.

Aktieselskabet erklærede, at Sagen, der vedrørte Ordresedlerne, ikke kunde ændres. Det var en gammel Ordning, og Formerne maatte finde sig i at udføre det Stykke Arbejde. Man stillede det Spørgsmaal i Bero, men paa Kravet om Forhøjelse af Akkordpriserne opnaaedes der ingen Enighed, hvorfor Sagen behandledes den 25. August ved Timandsmøde, men heller ikke her kunde man enes om noget.

Efter at være hjemkommet fra Timandsmøde, og man nogle Dage havde fortsat efter de gamle Akkorder, erklærede Formerne, at det vilde de nu ikke mere og krævede at komme til at arbejde i Timeløn.

Det er nu sket, og paa den Maade arbejdes der indtil videre.

Smede og Maskinarbejdere.

Overenskomster. Mellem Slagelse Afdeling og Slagelse Byraad er der indgaaet Overenskomst vedrørende Løn- og Arbejdsforhold for de under Kommunen beskæftigede Smede og Maskinarbejdere. Begyndelseslønnen er 145 Øre pr. Time, efter et Aars regelmæssig Beskæftigelse 70 Kr. pr. Uge, 12 Dages Sommerferie med Løn, i Sygdomstilfælde halv Ugeløn i indtil 13 Uger. Overenskomsten gælder til 1. April 1932.

Mellem Odense Afdeling og Fabrikant N. Lindeskov Hansen, Sønder Højrup, er der indgaaet Overenskomst vedrørende Løn- og Arbejdsforhold. Bestemmelserne i den mellem Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark gældende Overenskomst samt Fælles Værkstedsregler gælder ogsaa for denne Virksomhed, og Rørledningsarbejde betales efter den for Odense og Omegn gældende Rørprisliste. Overenskomsten kan med 3 Maaneders Varsel opsiges til en 1. Februar.

Mellem Aarhus Afdeling og Smedemester Ejner Christensen, Vejlby, er der afsluttet Overenskomst, gaaende ud paa følgende:

Mindstelønnen saavel ved Montage som paa Værksted er 135 Øre. Gas-, Vand- og Sanitetsarbejde udføres i Akkord og betales efter Blikkenslagernes Priskurant, medens Centralvarmearbejde udføres efter Københavns Priskurant.

Overenskomsten er gældende, indtil den med 3 Maaneders Varsel opsiges til en 1. Februar.

Mæglingsmøder. Hos A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, afholdtes Mægling den 11. August paa Strid om Priskuranten for elektriske Installationer i Nybygninger. Firmaet hævdede, at Opsigelsen af den nævnte Priskurant maatte betragtes som bortfalden, da Arbejderne først 4 Maaneder efter havde gjort Skridt til at faa Spørgsmaalet voldgiftsretlig behandlet. Ligeledes hævdedes det, at de gældende Akkordpriser gav saa store Overskud, at der ikke var nogen Anledning for Firmaet til at vise nogen Imødekommenhed. Enighed opnaaedes ikke, men Sagen er ikke ført videre.

Ved en Mægling den 11. August paa Helsingør Skibsværft paa Krav om Forhøjelse af Procenttillæget for de paa Afslagningsloftet beskæftigede Skibsbyggere tilbød Værftet at yde et Tillæg af 5 Øre pr. Time, ligesom det gav Tilsagn om at ville stille sig imødekommende med Hensyn til et Tillæg til enkelte Arbejderes Timelønninger, og Sagen sluttedes hermed.

Den 20. August er der afholdt Mæglingsmøde hos A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, i Anledning af en opstaaet Strid om Akkordpriser for Paaboring af Tørneapparat til Hovedmotor. Efter en ind-

gaaende Diskussion vistes Sagen tilbage til fornyet Undersøgelse og lokal Forhandling, hvorved Spørgsmaalet er ordnet paa den Maade, at man er enedes om en Pris af Kr. 16,00, gældende for alle Typer af Tørneapparater.

Ved et Mæglingsmøde den 26. August hos Kobbersmed Chr. Nielsens Eftflg., Horsens, enedes man om at forhøje de bestaaende Timelønninger for 14 Mand med et Beløb paa 56 Øre pr. Time at fordele saaledes, at hver Mand faar mindst 3 Øre pr. Time. Firmaet gav ligeledes Tilsagn om at indføre Akkord i størst mulig Udstrækning.

Timandsmøder. Paa et Timandsmøde den 14. August behandledes følgende Sager:

1) Krav fra Stemmerne paa Helsingør Skibsværft om Forhøjelse af Procenttillæget for Tankprøve. Sagen sluttedes, idet man enedes om at søge Arbejdet udført i Akkord.

2) Krav overfor Faaborg Jernstøberi om Forhøjelse af Timelønningerne og Krav om et Akkordafsavnstillæg. Sagen sluttedes i Henhold til nogle paa Mødet fremkomne Oplysninger om Arbejdernes Fortjenester, men Forbundet vilde afvente den fremtidige Udvikling af dette Spørgsmaal og forbeholdt sig paany at rejse Sagen. Firmaet tilbød iøvrigt at give Akkord ved Udførelse af Reparationsarbejde, hvor der er Mulighed derfor.

3) Gas- og Vandmester C. F. Andersen, Aarhus, mod Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og omvendt. *a.* Klage over uvarslet Arbejdsstandsning og Krav om Erstatning herfor. *b.* Krav om Tillæg til Rørprislistens Priser for noget Arbejde ved et Varmeanlæg.

ad a. Kravet om Erstatning for den uvarslede Arbejdsstandsning opretholdtes af Mesteren. *ad b.* Sammenslutningen kunde ikke imødekomme Kravet om Tillæg til Rørprislisten, men tilbød at lade Sagen afgøre af en faglig Voldgift, medens Forbundets Repræsentanter ønskede den behandlet i Rørudvalget, forinden en saadan voldgiftsretlig Behandling fandt Sted, og Sagen er derefter, som det fremgaar af efterfølgende Referat, behandlet i Rørudvalget.

4) Krav om Forhøjelse af Timelønningerne hos Møller & Jochumsen, Horsens. Man enedes om, at Firmaet yder et Tillæg af 80 Øre pr. Time til de bestaaende Timelønninger, at fordele efter Firmaets Skøn, ligesom Firmaet gav Tilsagn om at lade Arbejdet udføre i Akkord i størst mulig Udstrækning. Forbundet vilde afvente Virkningerne af det givne Tilsagn og forbeholdt sig i saa Henseende sin Stilling.

5) Klage fra A/S M. P. Allerups Eftflg., Odense, over Nægtelse af Overarbejde. Enighed opnaaedes ikke.

Den 26. August afholdtes atter Timandsmøde og her behandledes følgende Sager:

1) Klage fra A/S »Citroën«, København, over uvarslet Arbejdsstandsning Onsdag den 13. August.

2) Klage fra Smedeforbundet over Afskedigelse af Tillidsmanden.

Enighed opnaaedes ikke i nogen af Sagerne. Spørgsmaalet om Tillidsmandens Afskedigelse krævede Forbundet afgjort af en faglig Voldgift.

Den 25. August er der afholdt Rørudvalgsmøde til Behandling af følgende Sager:

1) A/S Recks Opvarmningskompagni, København. *a.* Strid om Betaling for Golfradiatorer paa Fødder. *b.* Forskellige Forbindelser. *c.* Ekspansionsbolte.

ad a. Efter Diskussion af Sagen henvistes den til lokal Forhandling. *ad b.* Den ønskede Tillægsbetaling for Rørledningsforbindelser kunde ikke ydes, eftersom Arbejdet var udført i samlet Akkord, og det ikke skønnedes at være vanskeligere, end at det ofte kunde forekomme. Forbundet forbeholdt sig sin Stilling. *ad c.* Man enedes om, at Ekspansionsbolte til Bæringer for Golfradiatorer betales efter Rørprislistens Afsnit C., Punkt 24, Litra h, idet der regnes med 1 Ekspansionsbolt eller gennemgaaende Bolt pr. Bæring.

2) Firmaet Monies & Andersen, København. Strid om Betalingen for at formindske 15 Radiatorer hver med 1 Element.

Sammenslutningen tilbød, at der som Tillæg til Rørprislistens Afsnit C, Punkt 24, tilføjedes følgende:

> »Formindskelse af Radiatorer ved Aftagning af Elementer betales for Radiatorer med fra 8 til 20 Elementer pr. Radiator Kr. 1,93. For Radiatorer med over 20 Elementer Kr. 2,90.«

Forbundet krævede heroverfor følgende:

> »For Aftagning af Endeelementer paa Ovne indtil og med 15 Elementer betales pr. aftaget Element Kr. 1,93. Indtil og med 20 Elementer Kr. 2,90.«

Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

3) A/S Andersen & Heegaard, København. Fastsættelse af Pris for Blandingsbeholdere. Som Betaling for disse tilbød Sammenslutningen følgende:

> »For Nedbæring og Opstilling — heri indbefattet Paasætning af Haner og Ventiler — betales Kr. 6,76.
> Denne Pris gælder kun for Blandingsbeholdere af en Vægt indtil 75 kg. For hver kg derover gives et Tillæg af 0,05 Kr. Hvor der til Blandingsbeholdere forlanges mere end 3 Forbindelser, betales hver overskydende Forbindelse med pr. Stk. Kr. 0,97.«

Forbundet kunde ikke akceptere dette Forslag, men forbeholdt sig sin Stilling.

4) Firmaet J. Bang, København. Strid om Betaling for 20 Daglønstimer for Tilpasning af 150 Stk. Gulvbøsninger. Firmaet kunde ikke imødekomme det rejste Krav under Henvisning til Bestemmelserne i Rørprislistens Afsnit E, Punkt 39, Litra h.

Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

5) A/S »Vølund«, København. Klage over, at Firmaet i Regnskabet sletter nogle opførte Daglønstimer for Efterbestilling af Materiale. Idet det fra Firmaets Side dokumenteredes, at Hovedparten af Materialerne var rekvirerede og ekspederede ved Firmaets Foranstaltning, samt at Firmaets Garantimester straks havde protesteret mod de omtalte Daglønstimer, maatte Rørudvalget afvise Kravet, men da Forbundet ikke kunde dele disse Betragtninger, begæredes Sagen afgjort ved faglig Voldgift.

6) Firmaerne P. Lindholm & Ryø og Jysk Centralvarmecomp., Aalborg. Strid om Betaling for Gulvbøsninger ved nogle Centralvarmeanlæg. Firmaerne tilbød, at der for Afskæring og Gevindskæring af Bøsningsrøret samt Paaskruning af Pladen (Flangen) betales 50 Øre, derimod intet Rørmaal. Forbundet krævede en Betaling af 35 Øre plus Rørmaal, og Enighed opnaaedes saaledes ikke.

7) Gas- og Vandmester C. F. Andersen, Aarhus. Krav om Tillæg til Rørprislistens Priser for noget Arbejde ved et Varmeanlæg. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Lønforhøjelse. Ved Forhandling med M. J. Grønbech & Sønner, København, angaaende Forhøjelse af Lønningerne for de hos Firmaet beskæftigede Smede enedes man om, at den den 5. December f. A. fastsatte Ugeløn paa Kr. 72,00 forhøjes til Kr. 74,50.

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
20554	Andersen, A. I. le Fevre..	Fur	10. 9.05	Thisted	12.11.24	Silkeborg	23.11.29
25512	— Jens Viggo....	Ballerup	16. 9.93	Kbhvn. Afd.	16. 7.29	Kbhvn. Afd. 12	17. 5.30
26741	— Lars Chr.	Næsby	7.10.08	Sorø	1. 4.28	Sorø	15. 2.30
5438	— Svend Thomas	Usserød	18.11.01	Kbhvn. Afd.	3. 2.30	Kbhvn. Afd. 11	24. 5.30
26608	Bach, Carl Egon.....	Grønbæk	10. 2.05	Silkeborg	4. 3.28	Silkeborg	23.11.29
16523	Bech, Svend Hugo P.	København	4.11.95	Kbhvn. Afd.	27. 9 20	Kbhvn. Afd. 12	3. 5.30
25580	Bercholit, Leo Børge	—	25. 4.09	„ „	24. 8.28	„ „ 2	3. 8.29
27720	Bjerregaard, Erland	Frederiksberg	12. 4.07	„ „	22. 3.29	„ „ 13	24. 5.30
34341	Brodersen, Jacob	Hjordkær	6. 3 02	Aabenraa	15. 5.23	Aabenraa	12. 7.30
31145	Børglum, Arnold Moth...	København	8.10.08	Kbhvn. Afd.	10. 2.29	Kbnvn. Afd. 14	24. 5.30
30488	Christensen, Hans Chr.....	Himlingøje	15. 6.08	Køge	7. 5 27	Køge	22. 2.30
22017	— Harry	Struer	27. 4.09	Skanderborg	1.12.28	Sorø	26. 4.30
25931	— Hjalmar	København	22. 9.09	Kbhvn. Afd.	5. 8 29	Kbhvn. Afd. 13	10 5.30
9839	— Rikard E. Dam	Aalborg	17. 6.07	Aalborg	2.11.27	Aalborg	3. 5.30
20491	Carlsen, Toke Reton....	København	21. 6.08	Kbhvn. Afd.	9.12.27	Kbhvn. Afd. 2	17. 5.30
16356	Clausen, Louis Chr.....	—	10. 5.94	„ „ 1	26.10.14	„ „ 9	3. 5.30
20685	Dahl, Peter.....	Skive	5.11.93	Skive	4. 9.13	Skive	26. 4.30
39348	Dahlstrøm, Johan Fr.....	Oslo	13. 3.03	Kbhvn. Afd.	14.11.29	Kbhvn. Afd. 12	17. 5.30
32731	Eriksen, Sigurd	Brevik	22.10.00	N. Metalarb. Forb.	4. 1.19	„ „ 12	17. 5.30
35924	Hansen, Albert V. C....	Præstø	31. 1.91	Næstved	8. 9.23	Hillerød	29 3.30
4224	— Carl F. Sander.	Slagelse	29. 7.93	Aalborg	15. 2 30	Hjørring	29. 3.30
11241	— Einar.....	København	29. 7.06	Kbhvn. Afd.	2.11.26	Kbhvn. Afd. 2	24. 5.30
11305	— Einar Chr.....	—	10. 1.87	„ „	10. 5.20	„ „ 5	23. 2.29
16604	— Johan	Egebjerg	29. 1.82	„ „ 1	29. 9.06	„ „ 4	17. 5.30
30913	— Peter Dion	Magleby-Stevns	6. 7.11	Køge	1.11.29	„ Køge	22. 3.30
39598	— Robert Alf	København	7. 4.04	Kbhvn. Afd.	12. 8.26	Kbhvn. Afd. 14	22. 3.30
26784	Jensen, Einer.....	Odense	8. 7.89	„ „	16. 7.29	„ „ 9	3. 5.30
36441	— Henry H. C....	Ballerup	27. 5 10	„ „	1.10.29	„ „ 13	24. 5.30
25946	— Holger P. E....	København	2. 6.10	„ „	27. 8.29	„ „ 15	17. 5.30
37217	— Jens	Dølby	8. 8.96	Skive	18. 3 24	Skive	26. 4.30
10674	— Jens Peter.....	Fredericia	1. 6.02	Fredericia	3.11.21	Kbhvn. Afd. 12	28 9.29
24423	— Jens P. Fruerlund	Skagen	4. 4.09	Frederikshavn	6. 5.29	„ „ 13	3. 5 30
23153	— Kaj Julius S....	København	19. 2.97	Kbhvn. Afd.	17. 1.30	„ „ 2	17. 5.30
27719	— Ove Villy.....	—	17. 9.09	„ „	14. 8.29	„ „ 15	3. 5.30
36295	— Simon H. Høhner	Gentofte	27.11.98	„ „	11.10.29	„ „ 17	24. 5.30
18745	— Th. I.	Lyngby	2. 8.97	Lyngby	25. 8.17	Lyngby	4. 1.30
6072	Jørgensen, Hans Laur.....	Assens	5. 5.88	Randers	2.11.07	Skive	26. 4.30
16414	— Peter Johs.....	København	23. 7.85	Kbhvn. Afd.	25. 7.27	Kbhvn. Afd. 14	10. 5.30
18632	Jessen, Volmer Eigil...	Ringsted	26.11.09	Hillerød	15. 3.29	Hillerød	29. 3.30
152	Johansen, Arthur G. Koch	København	3. 4.05	Kbhvn. Afd.	7.10.24	Kbhvn. Afd. 4	17. 5.30
31087	Jonsson, Sigurd H. Holm	Nibe	5. 1.07	„ „	30. 1.29	„ „ 15	19. 4.30
12674	Keller, Gustav.....	København	1.12.91	„ „	2. 3.30	„ „ 9	10. 5.30
34887	Klingenberg, Svend P.....	Faaborg	9. 8.04	Roskilde	2.10.22	Roskilde	29. 3.30
38401	Knudsen, H. V. C. Frydenlund	Svendborg	29.11.05	Kbhvn. Afd.	30. 4.30	Kbhvn. Afd. 14	17. 5 30
33730	Larsen, Hans N. Bryde.	København	4. 1.95	„ „	5. 3.30	„ „ 4	3. 5.30
11572	— Jens Frederik..	—	16. 8.05	„ „	9. 1.25	„ „ 18	24. 5.30
14856	— Robert	—	6.11.07	„ „	23. 4.27	„ „ 18	17. 5.30
14275	Lauritsen, Valdemar J....	Kolding	26. 1.03	Kolding	1. 4.21	„ „ 14	23. 6 28
39390	Lithing, Ejner L. N.....	København	14. 7.04	Kbhvn. Afd.	13. 5.24	„ „ 13	10. 5.30
24063	Madsen, Søren Emil....	Saunte	24. 1.09	Helsingør	13. 4.29	Helsingør	1. 6.29
21567	Mogensen, Carl Johs.....	Ilbjerg	17. 3.93	Skive	13. 8.14	Skive	26. 4.30
17901	Mortensen, Otto Balthasar.	København	23. 6.03	Kbhvn. Afd.	20.10.22	Kbhvn. Afd. 13	3. 5.30
26717	Nielsen, Ejnar R. Justesen	Thise	21. 5.06	Frederikshavn	10. 4.28	Hjørring	26. 5.30
38298	— Svend Robert..	Karlslunde	30. 5.05	Roskilde	24. 4.24	Roskilde	29. 3.30
28843	— Willy	Odder	14. 4.05	Odder	9.11.25	Silkeborg	28. 9.29
31400	Nisted, Kai Alb. Rud...	Aarhus	10. 1.00	Kbhvn. Afd. 1	10. 5.19	Kbhvn. Afd. 17	10. 5.30
39574	Olsen, Ole Andreas...	Gjørløse	20. 7.78	D. Kedel- & Maskinp. F.	10.12.16	„ „ 5	24. 5.30
11145	Petersen, Ernst Aug.....	København	1. 9.06	Kbhvn. Afd.	21.10.26	„ „ 17	17. 5.30
11061	— Evald V. P.....	—	8. 3.92	„ „	9. 1.28	„ „ 12	19. 4.30
32292	— Frode Vald. ...	Slagelse	21. 3.00	Slagelse	7. 5.19	„ „ 14	10. 5.30
7417	— Poul Einar	Gedser	31. 5.04	Kbhvn. Afd.	9. 1.30	„ „ 12	19. 4.30
25777	Padborg, Carl Arne	København	20. 5.09	„ „	5.10.28	„ „ 14	24. 5.30

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
23623	Paepcke, Kaj Hjelm	København	20. 3.07	Kbhvn. Afd.	7. 4.28	Kbhvn. Afd. 14	19. 4.30
26116	Poulsen, Svend H. Hurup	Roskilde	24. 9.08	„ „	7.12.28	„ „ 13	3. 5.30
36422	— Villy Alf.....	København	14.12.09	„ „	11.10.29	„ „ 17	24. 5.30
25482	Refstrup, Poul	—	25.11.84	„ „	29. 4.28	„ „ 12	3. 5.30
1971	Ring, Emanuel	—	13. 6.93	„ „	8. 3.13	„ „ 4	5. 4.30
1276	Sørensen, Charles Peter..	—	22.10.06	„ „	8.10.25	„ „ 5	17. 5.30
3954	— Christian	Vejle	3. 1.07	Vejle	6.10.25	„ „ 13	12. 4.30
6800	— Frederik C.....	Flensborg	23. 4.86	Kbhvn. Afd. 5	1. 9.19	„ „ 4	24. 5.30
16495	Schandorff, Adolf.....	København	20. 7.08	„ „	10. 8.27	„ „ 9	3. 5.30
17276	Schmidt, Carl Chr. R....	—	24.11.81	„ „ 1	10. 2.17	„ „ 13	10. 5.30
36296	Schumacher, Peter.....	—	8. 7.03	„ „	20. 4.23	„ „ 5	24. 5.30
13928	Timm, Axel Verner...	—	28.10.06	„ „	28. 3.30	„ „ 11	5. 4.30
50037	Ververs, Arvid Georg ..	—	14. 8 96	„ „	28. 4.30	„ „ 12	3. 5.30
33804	Westerberg, Aage.....	Randers	7.12.74	„ „	18. 3.30	„ „ 14	5. 4.30
25311	Winther, Carl A. Højrup.	København	4. 8.84	„ „	22. 6.28	„ „ 12	10.11.28
	Specialarbejderforbundet.						
47889	Nielsen, Marius	Rødby	10.11.79	Arbm. Arbl.kasse	1. 7.24	Odense	5.10.29
48142	Petersen, Emanuel	Hvidsø	10. 1.11	Odense	3. 2.29	—	7.12.29

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. Knudsens Automobilværksted, Herning.
4. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
5. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
6. Mekaniker Nielsen, Rødby.
7. Schultz & Larsen, Otterup.
8. Jørgensen & Søn, Kolding.
9. Brdr. Christensen, Viborg.
10. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
11. A. C. Rosenberg, Thisted.
12. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
13. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.

Blokaden overfor samtlige Telefonselskaber fortsættes uforandret, da Centralorganisationen for Telefonstanden i Danmark stadig ikke har opnaaet en Ordning af Overenskomstforholdene.

Stiftelsesfest.

Dansk Former- og Støberiarbejderforbund. Vejle Afdeling 40 Aar.

Lørdag den 30. August fejrede Vejle Afdeling sin 40-aarige Bestaaen. Kl. 7 samledes Afdelingens Medlemmer med Damer i Arbejdernes Forsamlingsbygning, og efter at alle var ankomne, gik man til det veldækkede Bord i den pyntede Sal, hvor Afdelingens Formand, C. O. Olufsen, præsiderede og bød Velkommen.

Af Gæster var Redaktøren for »Vejle Socialdemokrat« og Formanden for Arbejdernes Fællesorganisation i Vejle til Stede. Forbundsledelsen var repræsenteret ved Hovedbestyrelsesmedlem M. Back, der holdt den egentlige Festtale. Derefter talte de øvrige Gæster, som takkede Vejle-Formerne for deres Indsats i den faglige Bevægelse.

Ved Bordet blev ikke mindre end 5 Sange afsunget, Formernes Honnørmarch var naturligvis den ene, en var for Damerne, medens tre andre havde et revyagtigt Tilsnit, men alle gjorde fortjent Lykke.

Mest Lykke gjorde dog en Sketch, der senere paa Aftenen opførtes af to i saa Henseende begavede Vejleboere. Der faldt baade blide og haarde Hug af, saavel i Tale som i Sang, ja, det fremmede Hovedbestyrelsesmedlem skaanede man heller ikke. Forhaabentlig har han fortjent sin Andel.

Da Bordet var sluttet, dansede man til Kl. 1, paa hvilket Tidspunkt der arrangeredes fælles Kaffebord, hvorefter Ballet fortsattes til Kl. 4 om Morgenen.

Alt i alt en udmærket Fest, som sikkert længe vil staa Deltagerne i Erindring.

Der indløb under Festen en Del Telegrammer.

Til Medlemmerne af Smedeforbundets københavnske Afdelinger!

En Række af vore københavnske Afdelinger har i de senere Aar taget Del i Oplysningsarbejdet under Ledelse af lokale Oplysningsudvalg. Disse dannede sidste Aar Centralafdelingens Fællesudvalg, for gennem dette at tage de Opgaver op, som den enkelte Afdeling ikke selv magtede.

Oplysningsudvalgene havde sidste Aar organiseret 8 Studiekredse, der beskæftigede sig med Emnerne: *Fagforeningskundskab, Tillidsmandsvirksomhed, Samfundslære,*

Bedriftsraad og Socialisering og Bedriftsøkonomi og Regnskabskritik.

Man skulde i Aar have endnu flere Kredse i Gang og endnu flere Emner under Behandling, og vi retter derfor gennem disse Linier en Appel til Kollegerne om at indtegne sig som Deltager i Oplysningsarbejdet.

Indtegning sker til Afdelingernes Formænd eller Udvalgene.

Deltagelsen er fuldstændig gratis. Der holdes Møde i Studiekredsene een Aften om Ugen Vinteren igennem, f. Eks. fra Kl. 8—10.

Fortsættelsesvirksomhed.

For Kolleger, som tidligere har deltaget i Studiekredsarbejdet, som har været paa Arbejderskolen eller har taget Del i Smedeforbundets Bedriftsraadskursus, vil der blive etableret en mere planmæssig Virksomhed.

Kolleger, der ønsker at deltage heri, maa henvende sig til deres Afdelings Oplysningsudvalg eller, hvis et saadant ikke findes, til Afdelingens Formand.

Sidste Frist for Indtegning er 1. Oktober.

Den udvidede Studiekredsvirksomhed omfatter følgende Emner:

1. *Fagbevægelsens Teori og Praksis* (10 Timer).
2. *Produktionens Ledelse og Tilrettelægning,* Lærer *Sv. Trier* (10 Timer).
3. *Metalindustriens Organisation,* Lærer *Fr. Vedsø* (10 Timer).
4. *Fagbevægelsen og Socialismen,* Lærer *Ib Kolbjørn* (10 Timer).

Fællesmøder.

I Lighed med sidste Aar vil Fællesudvalget arrangere Møder for alle Studiekredsdeltagere med vekslende Emner. Plan over disse vil senere fremkomme.

Fællesudvalget.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Specialarbejderforbundet.

Bortkommen Bog.

Medlem Nr. 47561, Edmund Martin Rasmussen, har mistet sin Bog. Der var sidst betalt for Uge 19. Bogen gøres herved ugyldig.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 15465	Christensen,	Aage Andreas	(Kbhvn. Afd.)
- 12652	Hansen,	L. P.	(„ „)
- 39812	Nielsen,	Georg Augustinus	(„ „)
- 13986	Petersen,	Sigurd Heimdal	(„ „)
- 10767	Andersen,	Robert Vilhelm	(Aarhus „)

Medlemmerne Nr. 20712, Reinh. Lessel, og Nr. 30826, Svend Richendorff, har atter fundet deres Bøger.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 25034 Clausen, Robert Hilbert
- 32485 Frænchel, Henry J. D.
- 12612 Jacobsen, Kaj Chr.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 28293	Jensen,	P. Chr.	15. 6.18

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 27907	Andersen,	Andreas Julius	11. 9.20
- 28460	—	Jens Chr. John	20. 8.27
- 581	Andreasen,	Jens Chr. Richard	7. 9.29
- 21410	Borup,	Emil Chr.	24. 4.26
- 22390	Christensen,	Aksel Peter	26. 2.21
- 2391	—	Johannes Bitsch	30. 4.27
- 36994	—	Kaj	28. 7.28
- 17305	Christiansen,	Einer Peter	31. 3.23
- 25034	Clausen,	Robert Hilbert	8. 2.30
- 26851	Dalbro,	Johannes Chr.	19. 4.30
- 32485	Frænchel,	Henry J. D.	12. 4.30
- 26303	Gjerhøj,	Poul Einar	19. 4.30
- 7607	Guldager,	Harry Chr. Chr.	27. 7.29
- 39318	Hansen,	Isold Louis K.	26.10.29
- 15335	—	Poul Helmer	15. 6.29
- 23140	—	Willy Sv. Aage	5. 4.30
- 14523	Haas,	Valdemar	10.10.25
- 23858	Henriksen,	Anders Jens	17. 6.22
- 1416	Holm,	Kurt Helmuth G.	16. 4.27
- 11261	Holst,	Svend Aage	6. 2.26
- 1782	Jensen,	Aage	22. 3.30
- 13856	—	Knud Rudolf	25.10.24
- 8368	Jørgensen,	Louis Georg	21. 7.28
- 12612	Jacobsen,	Kaj Chr.	22. 2.30
- 1669	Johansen,	Carl Marthinus	16. 6.23
- 17027	Larsen,	Chr. Richard	14.12.29
- 5264	—	Svend Chr.	17. 1.25
- 20903	Madsen,	Kaj A. Hauge	4. 1.30
- 23039	Mikaelsen,	Niels Eiler	7.12.29
- 18734	Mortensen,	Carl Albert	4. 6.21
- 2463	Møller,	Anders Chr. A.	13. 5.22
- 30434	Nielsen,	Hadon O. V.	9. 5.25
- 35906	—	Holger Chr.	8. 9.28
- 10238	—	Johannes	28. 1.28
- 29942	—	Svend Ernst	29. 9.28
- 20997	Olesen,	Chr. Michael	8. 2.30
- 6150	Olsen,	Helmuth Carl L.	13. 2.26
- 32137	—	Henry Hans Peter	7. 4.28
- 3162	—	Jørgen	22. 4.22
- 24705	Petersen,	Erling	21.12.29
- 793	—	Kaj Sofus	2.11.29
- 23617	—	Olaf Frederik	20.10.28
- 3143	—	Vagn M. J.	8. 2.30
- 13718	Pelch,	Viktor Immanuel	21. 5.27
- 15733	Poulsen,	Oskar Bartholomæus	17. 3.28
- 23040	Røner,	Willy A. L.	1. 3.30
- 4490	Sørensen,	Jørgen Winther	20. 4.29
- 766	Schomacker,	Egon	26. 4.30
- 23866	Wahl,	Axel Georg	29. 5.26

Dansk Jern- og Metalsliberforbund.

Nr. 46009	Topp,	Alfred A. Chr.	27. 2.26

Specialarbejderforbundet.

Nr. 47198	Ferdinandsen,	Peter	15. 9.28

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 12 OKTOBER 1930 16. Aarg.

Stormvarslerne er hejst.

Oktober Maaneds Indtræden har givet Anledning til, at Arbejdsgiverforeningens Organ for 10. Oktober beskæftiger sig med den økonomiske Fremtid under en saadan Form, at den nærmest kan sammenlignes med Meteorologisk Instituts Vejrberetninger, og paa samme Maade, som naar Stormvarslerne hejses, forbereder os alle paa en meget ubehagelig Vejrforandring. Nu er iøvrigt Arbejdsgiverforeningens Vejrberetninger i Reglen noget ensidige; det er yderst sjældent, at man fra den Side varsler Udsigt til stigende Barometerstand med Solskin og Varme. Arbejdsgiverforeningen synes nærmest at være i Besiddelse af et økonomisk Barometer, hvor det halve af Skiven mangler, nemlig fra foranderligt til smukt Vejr, eller maaske er det et Udslag af selve Temperamentet hos de Mennesker, der skriver Arbejdsgiverforeningens Blad, naar det i nævnte Organ hedder:

„Selv i vor Tid, da de fleste i voksen Alder har oplevet Verdenskrigen og dens Følge af sociale, økonomiske, nationale og moralske Rystelser, maa vi Gang paa Gang lide den Tort at se Medmennesker i dette Land — endda mange — omhyllet af en Sky af letsindig Uforstand, blind Fatalisme og forbryderisk Optimisme,"

eller naar det anføres:

„Men vi maatte være blinde, om vi ud fra vore Forudsætninger hilste den Tid, der nu er vor, velkommen med glade og fortrøstningsfulde Ord. Om vi saa mobiliserer hver Stump, vi raader over, af Lyssyn og Optimisme, kan vi ikke faa den Udsigt, vi har for os, til at se saaledes ud."

Samtidig tilraaber „Arbejdsgiveren" de Mennesker, som af Naturen er udstyret med lidt mere Tro paa Fremtiden end den, Bladets Skribenter synes at være i Besiddelse af, et „— Tag ikke fejl af den Tid, Du lever i, og den Tid, Du gaar ind i! Thi det er en Mørketid." Og videre hedder det:

„Vort lille Land har været længere forskaanet, end vi egentlig kunde have ventet det, for at blive draget ind i den voldsomme Depression, som de os omgivende Lande alt længe har været knuget af.

Men vi er ikke isoleret i økonomisk Henseende, vi kan lige saa lidt som noget andet Land være dette. En kort Tid kan gaa hen, før Tidevandet naar fra det store Hav ind i de smaa halvskjulte Bugter. Men det kommer — sikkert og uafvendeligt. Og Vee da den, der ikke har været forudseende og har glemt, hvor den faste Grund har sin Grænse!

Ilde vil det gaa, hvis vi her hjemme ikke nemmer denne Lære netop nu, da den økonomiske Mørketid truer. Vi staar foran en Tid, da det som Værn mod fælles Tab og Forlis er nødvendigt, at vi i Samdrægtighed værger og bjærger, hvad bjærges kan. Det Tidevand, som i denne økonomiske Mørketid skyller ind over vore Kyster, fører ikke Guld med sig; men det kan skylle Værdier bort.

Selvmord — økonomisk set — vil det være, om nogen tror, at det nu er Tid til at sætte Vin paa Bordet og ryge Havanesere, og handler derefter. Alle Landene om os stønner af Byrder og er ved at gøre sig fortrolige med Nødvendigheden af at maatte bære nye økonomiske Aag.

Her — hos os — er der endnu Folk, der gaar rundt og taler om, at nu skal Levefoden sættes op og flere Behageligheder blive Hvermands Eje — netop nu.

Hvilken frygtelig Opvaagnen for dem, hvis de vedbliver saaledes at tage fejl af Tiden! Hvilket Ansvar, hvis de i deres Uforstand hindrer dem, der har Evne dertil, i at bjærge, hvad bjærges kan for os alle!"

Nu maa vi vel have Lov til at antage, at naar „Arbejdsgiveren" frygter for, at der skal blive sat Vin paa Bordet og røget Havanesere, er dette ikke møntet paa Arbejderne, hvis økonomiske Indstilling er et godt Stykke borte fra Vin og Havanesere, og at det vel nærmest er Arbejdsgiverforeningens egne Medlemmer og den Del af det danske Samfund, der staar paa et lignende Niveau, at der tænkes paa. Men selv om dette er rigtigt, har Artiklen selvfølgelig sin Hensigt, nemlig den, som det ofte har været Arbejdsgiverforeningens Opgave, at skabe Pessimisme og Sortsyn, at fratage dem, der ræsonnerer som saa, at det gaar aldrig saa galt, som Præsten prædiker, dette Ræsonnement, og det er vel ingen Tilfældighed, at disse Mørketidsbetragtninger netop fremkom umiddelbart før Arbejdsgiverforeningens Hovedbestyrelse samledes for bl. a. at overveje den forestaaende Overenskomstsituation. Vi har Grund til at tro, at Varslerne om det kommende økonomiske Uvejr ikke er et Forsøg paa nøgtern Vurdering, men en Melding, der er formet og udsendt af taktiske Grunde og med Henblik paa de Forhandlinger, som kan imødeses at skulle optages mellem Organisationerne, thi saa sent som den 26. September saa Arbejdsgiverforeningen ikke slet saa mørkt paa det, og der har ikke i de mellemliggende 14 Dage fundet saadanne Begivenheder Sted, at de i den Grad har kunnet ændre „Arbejdsgiveren"s nationaløkonomiske Synspunkter. Den 26. September hyldede nemlig Arbejdsgiverforeningen Kongen, bl. a. i følgende Vendinger:

„Vanskelige har de Tider været, i hvilken Deres Majestæt har regeret over Danmarks Rige. Gennem mange Aar truede os Verdenskrigen. Økonomiske Omvæltninger har med Voldsomhed rystet vort Samfundsliv. Tungt har det stundom været at sætte Tæring efter Nødvendighedens haarde Bud.

Men i Dag ligger Danmark skønt og smilende, og er end Danmarks Folk ikke befriet for Fremtidsbekymringer, saa er dog vort Land under Deres Majestæts Regering blevet større og rigere."

Vi maa tilstaa, at selv om ikke vi er kongetro, er vi trods alt alligevel mere enige med Arbejdsgiverforeningen den 26. September end med „Arbejdsgiveren" den 10. Oktober. Vi vil ikke paa nogen Maade benægte, at Fremtiden kan medføre adskillige Vanskeligheder, ikke affødt af, at vor Nationaløkonomi er slet, vore Erhverv ikke konkurrencedygtige, eller vor økonomiske Status ikke god, men simpelthen fordi det selvfølgelig ikke kan undgaas, naar alle de store Industrilande, England, Tyskland, Tjekoslovakiet, Amerika o. s. v., er inde i en forfærdelig økonomisk Depression, at vi ogsaa her i Danmark faar visse Virkninger deraf. Men netop den forløbne Tid har jo tilfulde bevist, at vi bedre end de store Lande har været i Stand til at ride Stormen af, og hvorfor da ikke glæde sig herover fremfor at male Fanden paa Væggen?

Vi er da ogsaa mere tilbøjelige til at regne med andre Synspunkter, der, selv om de ikke er saa lyrisk højstemte som Arbejdsgiverforeningens, til Gengæld er udsprungne af en betydelig mere nøgtern Vurdering, og til Belysning af vor relativ gode Stilling i Modsætning til de store Industrilandes, har vi med Interesse set, at „Finanstidende" for den 8. Oktober indleder sin maanedlige Konjunkturoversigt med følgende:

„Trods Verdensdepressionen er det hidtil lykkedes at opretholde en forholdsvis høj Beskæftigelsesgrad her i Landet. Havde vi den samme Arbejdsløshed som Storbritannien pr. 1000 Indbyggere, vilde Antallet af ubeskæftigede overstige 160,000. Faktisk udgør det ikke over 30,000, og Forskellen er saaledes meget iøjnefaldende."

Ogsaa „Finanstidende" maa selvfølgelig som alle andre, der blot rent periferisk følger de økonomiske Svingninger paa Verdensmarkedet, pege paa kommende Vanskeligheder, men efter nærmere at have analyseret Danmarks økonomiske Situation anfører Bladet følgende:

„Resultatet af dette bliver, at Danmark ikke er ramt af Krisen paa samme Maade som Raastoflandene (f. Eks. Australien), hvis Eksportvarer er faldet uforholdsmæssigt i Pris, eller som Industrilandene, der Maaned for Maaned ser deres Markeder skrumpe ind. Vore Eksportvarer finder trods

alle Afspærringsforanstaltninger endnu Afsætning i Udlandet til Priser, der i hvert Fald ikke giver direkte Tab, og vore industrielle Virksomheder har endnu godt at bestille. Hvad der truer os er, bortset fra Udlandets Toldpolitik, de almindelige Vanskeligheder, som et Prisfald foraarsager, særlig naar de forskellige Grupper af Varer ikke rammes lige haardt, og det kan være alvorligt nok. Men i Forhold til mange andre Lande indtager vi en begunstiget Stilling, takket være vore Eksportprodukters usædvanlige Konkurrenceevne ude omkring i Verden."

I samme Blad, med hvis Stilling man i Næringslivet i høj Grad regner, hedder det i en Notits:

„Danmark er intet Industriland, saaledes hed det sig længe, og Begrundelsen var, at Landet ingen Raastoffer har. Under den nuværende Verdenskonjunktur, der katastrofalt har ramt Raastofferne, er det imidlertid en Fordel, at Danmark ikke selv er Producent af disse. Det gælder saavel for vor Industri som for Landbruget, at Størstedelen af Raastofferne hentes ude fra, ja, det er det bærende Princip for det danske Landbrug, at Importen af Foder- og Gødningsmidler omsættes i Kvalitetsvarer.

Naar derfor Flæskeprisen synker og naar et Niveau, som normalt vilde anses for tabbringende, maa det ikke lades ude af Betragtning, at Fremstillingsomkostningerne ogsaa er sunket. Der gør sig selvfølgelig andre Momenter gældende, det svækkede Købemarked i England og navnlig den overmaade store Svineavl herhjemme, dette i Forbindelse med den Konkurrence, som de gode Flæskepriser har fremkaldt i Udlandet. Det vil kræve en indgaaende Analyse at udregne, hvorvidt Flæskeprisen er rentabel eller ej, men sammenlignet med Udlandets Kornlandbrug, der er bleven ruinerede af Prisfaldet, ligger Vilkaarene for det danske Landbrug dog endnu forholdsvis gunstige, saa meget mere, som det delvis staar i vor egen Magt ved en Begrænsning af Eksporten at regulere Prisen."

Naar Danmark altsaa indtager en relativ god Stilling økonomisk og i beskæftigelsesmæssig Henseende, maa det ikke glemmes, at denne gode Stilling er skabt til Trods for, at Indehaverne af Produktionsmidlerne, af Pengeinstitutterne og Omsætningsmidlerne i ikke ringe Udstrækning under og efter Krigen i Kraft „af letsindig Uforstand, blind Fatalisme og forbryderisk Optimisme" i allerhøjeste Grad svækkede den danske Nationaløkonomi og i Virkeligheden var paa Veje til at ødelægge den; et andet Sted i Bladet omtaler vi en Virksomhed, der har været ude for den Slags Eksperimenter. Naar det alligevel har været muligt til Trods for den Svækkelse, som de ledende indenfor Erhvervene i stor Udstrækning paaførte vort økonomiske Liv at kunne skabe et økonomisk fast Fodfæste trods alle Vanskeligheder ude omkring i Verden, saa maa det være et Bevis for, at vi ikke bør se Fremtiden i Møde med alt for meget Sortsyn.

Vi ønsker samtidig at betone, at Arbejdsgiverforeningen som saadan ikke har været med i det Genopbygningsarbejde, der efter Højkonjunkturens vanskelige Aar fandt Sted. Her er det de enkelte Virksomheders ledende Mænd i Besiddelse af teknisk Snilde, besjælet af virkelig Optimisme og bistaaet af en højtstaaende Arbejderstab, der har gjort en Indsats, som har bidraget til at skabe Beskæftigelse i Danmark paa et Tidspunkt, hvor de store Industrilande led under en vældig Depression. Samtidig prædikede Arbejdsgiverforeningen idelig, at Lønningerne skulde ned, at disse var en Hindring for, at Produktionen kunde komme i Gang, og at der af denne Grund ikke var Mulighed for Udvikling af vore Erhverv. Vi er derfor tilbøjelige til ikke i alt for høj en Grad at agte paa Arbejdsgiverforeningens Stormvarsler eller det lave Barometertryk over Nørre- og Vestervoldgade.

Dette lave Barometertryk har foreløbig givet sig Udslag i, at de til Kartellet hørende Organisationer under 11. ds. modtog Opsigelse af de kollektive Overenskomster og for Smedeforbundets Vedkommende tillige af Rørprislisten. Samtidig har man opsagt, saa vidt vi har bragt i Erfaring, samtlige Overenskomster indenfor den øvrige Jerninduştri. Naar her tages i Betragtning, at man ved Forhandlingerne den 17. September mellem De samvirkende Fagforbunds og Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg var enige om, at De samvirkende Fagforbund Mandag den 13. Oktober skulde have nærmere Underretning om Arbejdsgiverforeningens Stilling, saa forekommer det os lidt ejendommeligt, at man allerede den 11. Oktober, d. v. s. inden De samvirkende Fagforbund hører fra Arbejdsgiverforeningen, opsiger alt, hvad der overhovedet er muligt at opsige indenfor Jerninduştrien. Det maa nærmest opfattes som en Demonstration, og i Virkeligheden forekommer det os, at eftersom der var god Tid med Hensyn til Overenskomsternes Opsigelse, burde man af Høflighedshensyn have svaret De samvirkende Fagforbund, forinden man uden videre opsagde de kol-

lektive Aftaler. Men dertil kommer, at vi specielt fra vor Side under de samme Forhandlinger tilbød at udsætte Opsigelsesterminen og at søge optaget Forhandlinger, inden Opsigelse fandt Sted, for ikke unyttigt at skabe Uro indenfor Erhvervslivet, hvad der jo ikke mindst maa tages Hensyn til, naar Talen er om en udpræget Eksportindustri som Jernindustrien. Dette Hensyn synes man altsaa nu fra Sammenslutningens Side gansk at tilsidesætte. Vi er ikke blevne nervøse over dette Skridt fra Arbejdsgivernes Side, men det viser, at Stormvarslerne er hejst, og at vi maa forberede os paa alle Eventualiteter. Men med fuld Fortrøstning til Fremtiden og i sikker Overbevisning om, at vor Organisations Skude stadig er sødygtig, selvom Havet kommer i Oprør, imødeser vi med Sindsro Arbejdsgivernes videre Indstilling paa det økonomiske Vejrligs Omraade.

Det kapitalistiske Systems Udviklingstendenser og Metoder og Arbejdernes Krav.

Foredrag af *Konrad Ilg* paa Internationalt Metalarbejderforbunds Kongres i København.

Afsnit:

1. Produktionsmængden og Antallet af beskæftigede.
2. Metoderne i teknisk og finansiel Henseende og Forstærkelsen af de beskæftigedes Produktivitet.
3. Industriens Produktionsmulighed, tekniske Udvikling og Købekraft, Afsætningsmulighed og Afsætningslande.
4. Arbejdernes Krav.
5. Kravenes Formulering og Midlerne til deres Gennemførelse.
6. Resolution.

1. Produktionsmængden og Antallet af beskæftigede.

Betegnelsen »Staal-, Jern-, Metal- og Maskinindustrien« omfatter en Række Industrigrene som Fremstillingen af Staal, Jern og Metaller, endvidere alle Slags Apparat- og Maskinfabrikation, ligesom Fabrikation af en Mængde Genstande af ædle og uædle Metaller, fra Malm- og Højovnsdrift til fineste Juveler. Nationaløkonomisk set hører disse Industrier vel, nationalt som internationalt, til de største og vigtigste økonomiske og kulturelle Fundamenter. Metal- og Maskinindustrien findes allerede i alle Lande og Verdensdele og vil utvivlsomt i nogle i teknisk Henseende endnu mindre fremskredne Lande og Verdensdele gaa en yderligere mægtig Udvikling i Møde. Nogle Stikprøver viser, at de aarlige Produktionsmængder er gigantiske. Den aarlige Staal- og Jernproduktion har i de sidste Aar andraget 230 til 240 Mill. Tons, Metalproduktionen 4,2 til 4,5 Mill. Tons, Sølvproduktionen 4000 til 4500 Tons, Guldproduktionen 360 til 380 Tons og Aluminiumsfremstillingen 200,000 til 210,000 Tons. Den aarlige Fremstilling af Automobiler og Lastvogne vil andrage 5 til 5,5 Mill. Vogne. Der bliver sikkert aarligt fremstillet langt over 40 Mill. Lommeure. De forskellige Arter af Maskin-, Motor- og Apparatfremstilling er saa at sige umaalelig. De enkelte Tal er maaske ikke ganske nøjagtige, hvilket dog ikke forandrer det samlede Indtryk. Produktionsmængden er saa vældig, at større eller mindre Differencer ingen Rolle spiller ved Bedømmelsen af Produktionsevnen.

Antallet af beskæftigede andrager efter vore Undersøgelser over 14 Mill. Personer. I dette Tal er for de fleste Landes Vedkommende samtlige beskæftigede til og med Virksomhedernes Indehavere indbefattet. Det er vanskeligt at faa nøjagtige Tal for de forskellige Kategorier: Arbejdere, Lærlinge, teknisk Personale og Administration. Men ogsaa her gælder, hvad allerede er anført for Produktionsmængdens Vedkommende: Antallet af beskæftigede Personer er saa stort, at nogle Hundrede Tusinde mere eller mindre er uden Betydning for Helhedsbilledet. Til disse Menneskekræfter og en mægtig Sum af Intelligens kommer en kæmpemæssig Mængde motoriske og tekniske Kræfter. Takserer man de til Raadighed staaende Motorkræfter til 20—25 Mill. Hestekræfter, er dette snarere for lavt end for højt. Desværre har det ikke været muligt at erfare, hvormange Milliarder der er bundet i dette gigantiske Produktionsapparat, der gør et overvældende Indtryk, og som, hvis det var i Almenhedens Besiddelse, vilde være til umaadelig økonomisk og kulturel Velsignelse for Menneskeheden.

2. Metoderne i teknisk og finansiel Henseende og Forstærkelsen af de beskæftigedes Produktivitet.

Avance og Profit anses i den kapitalistiske Verden for at være det højeste Princip. Uden Avance ingen Virksomhed, ingen Kapitalanbringelse, ingen Produktion og intet Arbejde. Bestræbelserne for stadig at forøge Avancen er den kapitalistiske Udviklings stærkeste Drivfjeder. Dette System fører ganske naturligt til, at Mennesker paa den kraftigste og mest hensynsløse Maade udbytter andre Mennesker. Menneskehedens Deling i 2 Hovedklasser: En besiddende og en besiddelsesløs, er en naturlig Konsekvens af hele Systemet. Den besiddende Klasse behersker og ejer Jorden, Raastofferne, Kapitalen og Produktionsapparatet. Den har derigennem sikret sig en uhyre Magtposition og et kæmpemæssigt Værn. Disse nøgne Kendsgerninger er af afgørende Betydning og bør ved Fagbevægelsens Bedømmelse af økonomiske, principielle og praktiske Spørgsmaal ikke lades ude af Betragtning. Ingen vil bestride, at det ka-

pitalistiske System har formaaet indtil det gigantiske at forstærke den tekniske og industrielle Udvikling, Omvæltning fra Haandarbejde til Maskinarbejde og Fremstilling af Maskiner og Varer i Iltogstempo. Man maa endda antage, at Udviklingen navnlig i de sidste 10 Aar er drevet ud over det, som fra et kapitalistisk Synspunkt betragtes som tilladeligt og avancebringende. Ved den industrielle Udviklings Omfang og Udbredelse vidt over Landegrænserne og gennem den vilde Kamp om nye Afsætningsomraader opstaar endnu mere komplicerede industrielle og finansielle Nydannelser. I Forbigaaende kan nævnes, at Verdenskrigen med sine næsten ufattelige økonomiske Forskydninger og Omvæltninger med Hensyn til Raastoffer og Kapital direkte har foraarsaget den øjeblikkelige Situation. De industrielle Foretagender og særlig de nationale og internationale højfinansielle Dannelser, som før Krigen beherskede Erhvervslivet, synes ubetydelige i Sammenligning med det, som i Dag bestaar. Et Par Efterkrigsaar var tilstrækkelige til at udligne Verdenskrigens frygtelige økonomiske Ødelæggelser og at lade det samlede Erhvervsliv fremtræde med fabelagtige Tal. Industrien, eller rettere sagt Erhvervslivet, bliver saa at sige i Dag behersket af den internationale Kapital. Bank- og Storkapitalen som Repræsentant for Storkapitalisten deltager i alle store Virksomheder i de forskellige Verdensdele. Bankkapitalen har ikke alene Kontrol med og Indflydelse paa Industrien, fra den beskedneste Industrivirksomhed til Aktieselskaber, Truster og Karteller, men lige saa meget paa Kommuner og Stater. Bankkapitalens Almagt gør sig selvfølgelig ikke kun gældende i enkelte Lande, men i alle Verdensdele. Jo stærkere den industrielle Udvikling er, des større er Bankernes og Kapitalens Indflydelse og Magt. Efter at Verdensfinansens Hovedvægt er forlagt til De forenede Stater, er Situationen f. Eks. i Europa blevet betydelig vanskeligere og mere indviklet. De amerikanske Storkapitalister kender om muligt endnu mindre end de andre Landes til menneskelige Hensyn. Avance og Profit er ogsaa her det højeste Maal. Om Vejen til dette gaar over Nød og Elendighed, ja, endog over Lig, angaar ikke de store »Finanskapaciteter«. Den internationale Bankkapital har i alle Lande opbygget sig et mægtigt og fortræffeligt organiseret Apparat, der har den overmaade store Fordel at være næsten usynligt for de store Folkemasser. En offentlig Kontrol med Bankernes Adfærd er saa godt som udelukket. Selv Statskontrollen er for det meste meget mangelfuld eller tager fuldstændig fejl. I de Lande, hvor Arbejderne kun har liden eller ingen politisk Indflydelse, er Bankernes Operationer i Forvejen ganske uindskrænkede. De forskellige Bank- og Finansgrupper kan i Anstrengelserne for at faa de fordelagtigste Bytter gensidigt gaa hverandre i Bedene, men det forhindrer dog ikke, at de alle, amerikanske eller europæiske, engelske, latinske eller tyske, er besjælede af nøjagtig de samme Bestræbelser. Arbejdsgivere og Kapitalister hylder det samme Princip. Begge Grupper deltager for det meste økonomisk i en lang Række inden- og udenlandske Foretagender, deres Avancebegær gaar saa vidt, at de selv er økonomisk medinteresserede hos deres skarpeste Konkurrenter og det kan saaledes forekomme, at den samme Arbejdsgiver og Kapitalist har Tab paa sin Virksomhed, men samtidig opnaar Fortjeneste i et Konkurrenceforetagende. De samme Folk kan saaledes lide Tab i Europa, medens de opnaar Fortjeneste i Amerika, lige saa vel som det omvendte kan finde Sted. Saaledes har f. Eks. ikke alene amerikanske Kapitalister og Spekulanter mistet kæmpemæssige Summer som Følge af de forskellige amerikanske Børskrak, men en Række europæiske Banker og Kapitalister var ogsaa delagtige i Tabene. Brugbare Tal angaaende den anvendte Kapital i f. Eks. Industrien, Staal, Jern, Metaller og Maskiner, staar ikke til Raadighed. Ligeledes er det med den nuværende mangelfulde Lovgivning ganske udelukket at faa nogenlunde brugbare Angivelser af f. Eks. Størrelsen af den i den europæiske Industri bundne amerikanske Kapital. Selvom vi ingen nøjagtige Tal har, saa staar det dog fast, at Kapitalen i Form af Renter, Dividender, kæmpemæssige Direktørlønninger, Tantiemer, Gratialer, og hvad alt det nu ellers kaldes, sluger enorme Summer, som maa fremskaffes og udredes af Producenter og Konsumenter. Gennem hensynsløs Udbytning paa alle Maader har Kapitalen beriget sig uhyre og hører til det arbejdende Folks mægtigste og største Fjender. I Bank- og Finanskapitalens Skød sidder ogsaa de farlige økonomiske og politiske Krisemagere, der gennem alle Slags finansielle Manipulationer øver en afgørende Indflydelse paa de enkelte Landes Økonomi og politiske Situation.

Parallelt med den tekniske og finanspolitiske Udvikling satte Arbejdsgiverklassen alle sine Raffinementer i Funktion for at fremskynde Præstationernes Intensivering og drive den til Højdepunktet. Til dette Formaals Opnaaelse blev alle mulige Arbejdsmetoder og Lønsystemer fra almindeligt Akkordarbejde til Stopure, og fra Specialarbejder til det rullende Baand prøvet og indført. I Europa blev Akkordlønnen næsten overalt indført i Stedet for Tid- eller Timelønnen. I mange Lande og Virksomheder arbejder nu kun et lille Mindretal i Tid- eller Timeløn. Ved Akkordarbejdet kommer en Række forskellige Systemer til Anvendelse; som et af de mest raffinerede gjaldt tidligere Taylorsystemet. Nu gives der en Række lignende Præmiesystemer. Samtidig med Akkordarbejdet blev ved Hjælp af Stopuret et udspekuleret Kalkulationsvæsen indført, og endelig bragtes en Række forskellige Akkordsystemer, som Enkeltakkord, Lønakkord, Tidakkord, Præmieakkord og Fællesakkord, i Anvendelse. Ved Siden af de forskellige Arbejds- og Lønmetoder blev Arbejdsprocessen specialiseret, og samtidig muliggjorde de stadig bedre Maskiner, Apparater og Værktøjer en Højesteydelse af ulærte eller højest tillærte Arbejdere og Arbejdersker. Hele Processen, hvori naturligvis ogsaa Videnskaben, der forøvrigt blev glimrende betalt derfor, deltog, førte til en Intensivering og menneskelig Højesteydelse, hvilket vil sige den højeste fysiske og aandelige Udbytning af de menneskelige Kræfter. I Dag findes der i mange Industrigrene med Hensyn til Arbejds- og Lønsystemer saa komplicerede Metoder, at Arbejderen ofte ikke selv er i Stand til nøjagtigt at kunne beregne sin Fortjeneste. I denne Henseende er det sikkert værst i Højovnsvirksomhederne og Valseværkerne, hvor Aflønningssystemet har udviklet sig til en Slags »Viden-

skab«, hvor kun de indviede kan finde sig til Rette. Arbejdsgiverne har fuldt ud naaet deres Maal. Den enkeltes saavel som den samlede Arbejderstabs Ydelser er i Øjeblikket meget større end for 5 eller 10 Aar siden. Førkrigstidens Ydelser er uden Tvivl alle forlængst overfløjne og dette i flere Henseender: Ved den enkeltes Merpræstation, ved Specialiseringen og ved en kæmpemæssig teknisk Udvikling og Omstilling. Den saakaldte Rationalisering har paa den ene Side, d. v. s. for de besiddende, fuldt ud naaet sit Maal. Den stærkt begærede Intensivering og Merproduktion er en Kendsgerning og dermed en mægtig Produktionsforøgelse forbundet med en enorm Stigning af Udbytter og Dividender. Det mægtige Produktionsapparat strutter af hovmodig Kraft. Ovenud ydedygtige Mennesker sammen med en forbavsende Motor- og Maskinhær er i Stand til at udføre Vidundere. Paa den anden Side har Rationaliseringen ikke alene opfyldt de Forhaabninger, der sattes til den, men er ved den kæmpemæssige Merproduktion og det udviklede Produktionsapparat blevet Millioner af dygtige og arbejdsomme Menneskers Skæbne. Deres Arbejdskraft er bleven overflødig, det kapitalistiske Produktionssystem har ikke mere Anvendelse for dem.

3. Industriens Produktionsmulighed, tekniske Udvikling og Købekraft, Afsætningsmulighed og Afsætningslande.

Industriens Produktionsmulighed — Staal, Jern, Metal og Maskiner — er nu saa stor, at Betegnelsen »ubegrænset« sandsynligvis er det bedste Begreb for den øjeblikkelige Produktionsmulighed. Siden 1920 har alle Virksomheder i Europas og Amerikas største Industrilande ikke været fuldt beskæftigede. Antallet af arbejdsløse Metalarbejdere har i de sidste 10 Aar andraget i Minimum nogle Hundrede Tusinde og steg i de forskellige Kriseaar til 500,000 og mere. Det er vanskeligt at danne sig en blot nogenlunde Forestilling om det Produktionsdeficit, der er foraarsaget af Afskedigelser og Indskrænkninger af Virksomhederne. Et Indtryk faar man, naar man gør sig klart, at de arbejdsløse Metalarbejderes tabte Arbejdsfortjeneste i de sidste 10 Aar sikkert lavt regnet udgør 7 Milliarder Schweizer-Francs. Trods den frygtelige Arbejdsløshed eller, rettere sagt, netop paa Grund af denne, blev der i 1925 begyndt med den saakaldte Rationalisering. I et hurtigt Tempo blev et stort Antal Virkomheder rationaliserede, d. v. s. teknisk og organisatorisk omdannede, og nye mere produktive Maskiner og Apparater installerede. Gennem denne tekniske Omdannelse og Opfindelsen af nye Maskiner, Apparater og Værktøjer blev Arbejdsløsheden uden Tvivl gennem nogle Aar mildnet og til Dels ganske fjernet. Desværre blev en næret Frygt alt for hurtig Kendsgerning, idet Krisen i Aaret 1929 paany i al sin Vælde brød ind over de største Industrilande og atter gjorde Hundrede Tusinde, ja, Millioner af Mennesker arbejdsløse. De Arbejdsløses Antal i Europa og Amerika anslaas i Øjeblikket til 12 Mill. Mennesker, herimellem er mange Hundrede Tusinde Metalarbejdere. Efter vor Opfattelse kan den nuværende Krise kun til Dels sammenlignes med tidligere Kriser. Nu drejer det sig langt mere end for nogle Aar siden næsten udelukkende om en Overproduktionskrise. I alle Industrigrene, i næsten alle Landes Staal-, Jern-, Metal- og Maskinindustri er Produktionen steget, samtidig med at Personalet er blevet stærkt reduceret, hvorved det fornyede Produktionsapparat i de fleste Tilfælde slet ikke er blevet udnyttet fuldt ud. Det nuværende Produktionsapparats Ydeevne er saa stor, at det ikke uden en mægtig Forøgelse af Købeevnen vil være muligt med den nuværende Arbejdstid igen at kunne beskæftige de Arbejdsløse. Dertil kommer, at den tekniske Udvikling paa forskellige Omraader i de kommende Aar saa at sige tvangsmæssigt vil gøre yderligere store Fremskridt. Jeg erindrer kun om den kæmpemæssige, fredelige Revolution, som Elektriciteten betyder. Anvendelsen af Elektriciteten til Lys og Kraft har ikke alene været Menneskene til megen Nytte og Bekvemmelighed, men har ogsaa erstattet utallige Menneskehænder og vil i Fremtiden erstatte endnu flere. Endog i de mindste Lande finder der kæmpemæssige Omvæltninger Sted. Tager man f. Eks. Schweiz, er dette et fuldkomment raastoffattigt Land, der hverken har Kul eller Metaller eller noget andet betydeligt industrielt Raastof. Derimod raader Landet over forholdsvis meget Vandkraft. Det er indlysende, at dette Land indretter sig paa at erstatte Dampkraften med elektrisk Kraft. Dette sker ganske vist sent og kun efterhaanden. Først under Verdenskrigen blev der begyndt med Bygningen af store Kraftværker og med Jernbanernes Elektrificering. Nu er Udviklingen allerede saa fremskreden, at Kulindførselen aarligt daler med Hundrede Millioner Francs, medens en væsentlig Mængde elektrisk Strøm udføres. Eksporten androg i Aaret 1916 296 Millioner Kwt. og i 1929 1,059 Milliarder Kwt. Den samlede Produktion androg aarligt 5,5 Milliarder Kwt., og vil i de kommende Aar stige vældigt, idet store Kraftværker er under Bygning. Interessant er Forandringen med Hensyn til Turbinefabrikationen. I 1912 var 20 Turbiner paa 2,200 HK hver nødvendige til et Kraftværk med en Produktion paa 44,000 HK. I Aaret 1930 blev der kun installeret 4 Turbiner, hver paa 30,000 HK til et Værk med 120,000 HK. Den samme rivende tekniske Udvikling gør sig gældende med Hensyn til Overførselspræstationen. Medens man endnu for faa Aar siden ansaa en Spænding paa 60,000 Volt for storslaaet, saa installerer man nu Højspændinger paa 150,000 Volt. Med Hensyn til den elektriske Strømfremstilling findes der iøvrigt endnu uanede Muligheder. Eksemplet med Schweiz har jeg kun anført som særlig paafaldende. I andre Lande er Anvendelsen af elektrisk Kraft ogsaa i de sidste Aar blevet vældig fremskyndet. Mest fremskredne er sikkert Elektricitetsvirksomhederne i De forenede Stater i Nordamerika. Den interesserede Kapital skal allerede andrage ca. 2 Milliarder Dollars. Amerikas samlede Fremstilling af elektrisk Strøm bliver for Tiden beregnet til 92 Milliarder Kwt. I en Række Stater bliver en Del af Jernbanerne allerede drevne ved Elektricitet.

Rent teknisk er Problemet sikkert løst, og Forandringen fra f. Eks. de nuværende Damp-Jernbaner til elektriske møder egentlig kun økonomiske Vanskelig-

heder. Ganske bortset fra de hygiejniske Fordele, som de elektrisk drevne Jernbaner betyder, er disse sikkert Dampmaskinerne langt overlegne med Hensyn til Ydedygtighed. Med en eventuel, omend ogsaa kun delvis, Elektrificering af Jernbanerne vilde være forbundet et nyt mægtigt Fremstød for Elektrificeringen. En saadan Udvikling kan sikkert kun gennemføres trinvis og vilde, medens Forandringen fandt Sted, foraarsage større Beskæftigelsesmuligheder. Men er den elektriske Kraft først installeret, erstatter den som vel ingen anden Motorkraft en kæmpemæssig Mængde menneskelig Arbejdskraft. Den elektriske Kraft erstatter særlig Kullene og gør Bjergværksarbejderne arbejdsløse. Hvem ved, om ikke den elektriske Kraft indenfor et overskueligt Tidsrum i udstrakt Grad vil erobre Verden som Varmemiddel. Dette vil i sidste Instans atter betyde en vældig Erstatning af menneskelig Arbejdskraft. At den elektriske Kraft ogsaa senere hen vil gøre erhvervsmæssige og tekniske Erobringer, kan der ikke være Tvivl om. Tvivlsomt er kun, i hvilket Tempo Udviklingen vil foregaa. Men sikkert er det, at den elektriske Kraft trods den stærkt reducerede menneskelige Arbejdskraft vil bevirke en mægtig Stigning i Produktionen og Produktionskapaciteten. Naturligvis er Elektriciteten ikke den eneste Faktor, der, samtidig med at den forøger Produktionen, gør menneskelig Arbejdskraft overflødig. Der gives endnu mange, som vi dog ikke behøver at gaa nærmere ind paa, thi for os staar det utvivlsomt fast, at det mægtige Misforhold mellem Produktion og Købekraft uundgaaeligt maa føre til en varig Krise med Millioner af Arbejdsløse.

Endnu nogle Bemærkninger om Problemet vedrørende Afsætningsmulighederne. Som bekendt var en af de stærkeste Drivfjedre til Verdenskrigen Stormagternes og Kapitalisternes Kamp om nye Afsætningsmarkeder. Enhver Stormagt vilde besidde Kolonier og have direkte Adgang til Havet. Nogen anden Løsning var den kapitalistiske Hjerne ude af Stand til at udtænke. Men Verdenskrigen har ogsaa paa dette vitale Punkt været en slem Streg i den kapitalistiske Regning. De oversøiske Koloni-Afsætningsmarkeder er blevet mindre og mindre for Europa. Allerede før Krigen var en Omplantning af forskellige Industrigrene til de fjernestliggende Verdensdele med fattige og kulturelt lavtstaaende Befolkninger uafvendelig. Gennem de lange Krigsaar skabtes der i forskellige Verdensdele og Kolonier hele Industrier. Disse formaar i Øjeblikket ikke alene at dække Egetforbruget, men optræder som Følge af de daarlige Løn- og Arbejdsbetingelser allerede til Dels som Konkurrenter paa Verdensmarkedet. Efter vor Mening kan der ikke være Tale om, at Asien (incl. Indien og Kina) eller Afrika i de kommende Aar vil blive Afsætningsomraader af Betydning for Europa. Selvfølgelig vil der stadig blive udført en Mængde Varer til disse Lande, men alle Forudsætninger mangler for, at de vil kunne aftage den europæisk-amerikanske Overproduktion. Endnu værre forholder det sig med Rusland, som mange Folk ogsaa dybt ind i vore Rækker igennem mere end 10 Aar har set hen til i Haabet om, at dette Land vilde blive et Afsætningsmarked for Europa. Den bolschevikiske Kurs var allerede fra Begyndelsen af klar nok, og nu er nogen Tvivl vel ikke mere mulig. Bortset fra de russiske Metoder med Hensyn til Kredit knytter de bolschevikiske Magthavere Udenrigshandelen sammen med den kommunistiske Agitation, hvorved Handelssamkvemmet med Rusland fra første Færd næsten blev umuliggjort. I Rusland beskæftiges iøvrigt ca. 1 Mill. Mennesker i Jern-, Metal- og Maskinindustrien, der som bekendt ligesom de øvrige Arbejdere er underkastet Arbejdstvang. Det skulde dog gaa mærkeligt til, om denne Million Mennesker under Hensyn til de beskedne kulturelle Fordringer, som endnu er de fremherskende i Rusland, ikke kunde fremstille de nødvendigste Metal- og Maskinprodukter. Da Eksporten af Landbrugsvarer kun i ringe Omfang kommer i Betragtning for Ruslands Vedkommende, og da Verdensmarkedet i aarevis vil være mistet som Afsætningsomraade for Levnedsmidler fra Rusland, vil Bolschevikerne sætte alt ind paa at indskrænke Indførselen af Industriprodukter til et Minimum. Det maa antages, at det ikke vil vare saa længe, inden Rusland i det mindste for et Syns Skyld begynder med Eksport af Industriprodukter. Russerne vil ogsaa gøre dette, selvom deres egne Landsmænd maa leve primitivt og i Nød. Et saadant »Resultat« har Russerne nødig som Reklame og for Agitationen i Vesteuropa. Saa meget er sikkert, hvorledes Tingene nu end vil udvikle sig, at heller ikke Rusland vil komme i Betragtning som betydende Eksportland for Europa. Vi kan være paa Udkig, hvor vi vil, der viser sig intet Land, som venter paa, at Europæerne og Amerikanerne mod Guld og Sølv skal tilføre dem deres værdifulde Industriprodukter. Enten dækker de paagældende Lande Forbruget gennem Egenproduktion eller ogsaa mangler de Betalings- eller Byttemidler. Der maatte ske Undere, om det skulde være muligt i de kommende Aar endda kun til Dels at hæve Arbejdsløsheden ved Udførsel til fremmede Verdensdele.

Ganske i Forbigaaende skal jeg endnu gøre opmærksom paa Udvandringsproblemet. Igennem Aartier og indtil Verdenskrigens Udbrud havde det gamle Europa den Mulighed at kunne skyde sin overflødige Arbejdskraft over paa De forenede Stater og andre Verdensdele og Lande. Millioner af Mennesker er igennem disse Aar udvandrede. En Udvandring til oversøiske Lande kan der nu ikke mere være Tale om, ja, det er endog sandsynligt at antage, at Udvandring i stor Udstrækning maa betragtes som afsluttet. Ganske vist maa det antages, at den europæiske Befolkning ikke paa langt nær vil forøges i den Udstrækning, som var Tilfældet indtil 1914. I de sidste Aar er der i mange Lande sket en Ændring paa dette Omraade, og det maa antages, at Befolkningstilvæksten endog vil stagnere. Hvorledes dette vil virke paa Produktionen og Vareforbruget, kan man vel i Dag ikke forudse. I hvert Fald løses Problemet med Hensyn til den overflødige Arbejdskraft ikke hermed. Vi kan betragte Problemet, hvorledes vi vil, men uden dybtgaaende økonomiske og politiske Ændringer kan Arbejdsløshedsproblemet ikke løses.

(Fortsættes.)

Østrigsk Metalarbejderforbund 40 Aar.

15. ordinære Kongres.

Lørdag den 20. September aabnedes i Favoritner Arbeiterheim's store Sal i Wien det østrigske Metalarbejderforbunds 15. ordinære Kongres, samtidig med at Forbundet kunde fejre sin 40-aarige Bestaaen.

En Buste af de østrigske Arbejderes Fører gennem mange Aar, Viktor Adler, var, omgivet af grønne Planter, placeret i Scenens Baggrund, medens en Buste af Forbundets mangeaarige, fornylig afdøde Formand, Franz Domes, var opstillet i Forgrunden. Med kulørte elektriske Lamper straalede Tallet »40« i Baggrunden, flankeret af Aarstallene 1890—1930, og desuden var Salen smykket med en Mængde røde Faner.

Kongressen bestod af 115 Delegerede, 22 Hovedbestyrelsesmedlemmer, 22 Forbundsfunktionærer, 37 indenlandske og 23 udenlandske Gæster. Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark var repræsenteret ved Johs. Kjærbøl, Arnold Nielsen og Leonhard Hansen.

Forbundets fungerende Formand, Johan Janecek, aabnede Kongressen og udtalte herunder bl. a. følgende:

Dette er ikke nogen almindelig Kongres, men en Festkongres i Anledning af vort Forbunds 40-aarige Bestaaen. Med Stolthed kan vi fastslaa, at der gennem disse 40 Aar er udført et mægtigt Stykke Kulturarbejde fra vort Forbunds Side. Men vor Festglæde formørkes af de vanskelige Forhold, hvorunder vi i Øjeblikket lever. Den Krise, som har ramt vort Erhvervsliv, er saa forfærdende stor, at vi næsten kan sige, at vi staar midt i en økonomisk Katastrofe. Reaktionen mener at kunne benytte denne Krise til at ødelægge Organisationen, og intet Middel er her for slet. Man bagvasker og mistænkeliggør paa værste Maade vort Forbunds Tillidsmænd og Funktionærer, og man forfølger vore Kolleger paa Arbejdspladserne, idet man gør dem arbejdsløse, naar de ikke vil bøje sig for vore Modstanderes Overgreb. Derfor er det tvingende nødvendigt for os overfor Offentligheden at fastslaa vor Vilje til Kamp imod Reaktionens Angreb. Vort Forbund maa bl. a. med alle til Raadighed staaende Midler søge at tilbageslaa Angrebene paa Arbejdsløshedsforsikringen. Den store Arbejdsløshed er bl. a. en Følge af Rationaliseringen, som Arbejdsgiverne gennemfører paa en Maade, der er ganske i Modstrid med Arbejdernes Interesser. Vi anser en Forkortelse af Arbejdstiden som værende en naturlig Følge af Rationaliseringen, og en Kamp herfor er uafvendelig.

Janecek sluttede sin Tale med nogle smukke, dybtfølte Mindeord over det østrigske Forbunds mangeaarige Formand, Franz Domes, der for kort Tid siden afgik ved Døden, hvilke Kongressen paahørte staaende.

Derefter bragte Gæsterne Kongressen deres Hilsen.

Som første Punkt paa Kongressens Dagsorden behandledes ekstraordinært Arbejdsløshedsspørgsmaalet. Forbundssekretær Nachtnebel indledede med et Foredrag om Arbejdsløsheden og dens Aarsager samt om den reaktionære Regerings Anslag imod den sociale Lovgivning. Nachtnebel sluttede med at stille følgende Resolution:

> »I de 40 Aar, det østrigske Metalarbejderforbund har bestaaet, har det stedse krævet Statens Hjælp til Arbejderne, naar disse uden egen Skyld er ude af Stand til at ernære sig. Kongressen fastslaar med Tilfredshed, at der ved Fagbevægelsens og Socialdemokratiets Initiativ og Handledygtighed i de 4 Aartier siden Forbundets Dannelse er gennemført en stor Del af de socialpolitiske Fordringer.
>
> Den sociale Forsorg er Resultatet af svære Kampe, og Fagbevægelsen vil derfor gøre sit yderste for dens fortsatte Bestaaen og den nødvendige Udbygning.
>
> Kongressen beslutter paany at sætte alle Forbundets Kræfter ind i Kampen for at opretholde og videreføre den truede Arbejdsløshedsforsikring og gennemføre Alders- og Invalideforsikringen.
>
> Kongressen opfordrer først og fremmest Medlemmerne til kraftigt at understøtte det socialdemokratiske Partis Aktion til Fordel for Arbejdsløsheds-, Alders- og Invalideforsikringen.«

Denne Resolution vedtoges enstemmigt.

Af Beretningen, som Forbundssekretæren aflagde, fremgik det, at der i Østrig beskæftiges 198,456 Metalarbejdere, hvoraf 140,075 er organiserede i den rigtige Organisation, medens der staar 4,000 i et gult Forbund, 3,600 i det kristelige og 50,748 er uorganiserede. Organisationsprocenten fordeler sig saaledes:

I Metalarbejderforbundet	59,62 pCt.
I andre Fagorganisationer.....	10,96 -
I fjendtligtsindede Organisationer....	1,81 -
Uorganiserede	27,61 -

Der har ikke i Perioden været ført særlig mange Lønaktioner, men dette skyldes, at Forbundet har haft mange andre lige saa nødvendige Opgaver at varetage. Man har maattet kæmpe med Arbejdsgiverne og da i første Række med Arbejdsgiverne i Wien. Disse stillede i 1927 10 Fordringer til Forbundet, hvorigennem man berøvede Arbejderne forskellige Rettigheder, som de havde haft, indirekte forlængede Arbejdstiden og forringede Arbejdsforholdene i det hele taget. Gennem mange og langvarige Forhandlinger lykkedes det at tilbageslaa dette Angreb.

I 1928 havde man ført en haardnakket Kamp imod Indførelsen af en bestemt Maskine, og denne er da ogsaa nu saa godt som ganske forsvundet fra Arbejdspladserne. I 1929 havde en Lockout i Automobilindustrien lagt stærkt Beslag paa Forbundets Virksomhed. Det drejede sig her ikke blot om et Lønkrav, men ogsaa om Betalingen for Helligdage. Resultatet af denne Kamp havde i al Almindelighed været tilfredsstillende.

Den økonomiske Depression har stadig forøget Antallet af Arbejdsløse, bl. a. derigennem, at en Række Virksomheder enten er nedlagte eller sammensluttede med andre. Særlig i Automobil- og Lokomotivindustrien

har dette Forhold gjort sig gældende, og mange Arbejdere, der har været beskæftigede i Virksomheder i indtil 30, 40 og 50 Aar, er derved blevet arbejdsløse.

I 1929 lykkedes det at gennemføre en vigtig Overenskomst for samtlige Elektricitetsværker i Nedre-Østrig.

Nachtnebel beskæftigede sig indgaaende med Organisationsforholdene i Obersteiermarkt, hvor mange Arbejdere brutalt var tvunget til at indmelde sig i den saakaldte »uafhængige« Organisation, men et stort Antal havde dog, trods alle Forfølgelser, været trofaste imod Organisationen og fortjente Kongressens oprigtige Tak derfor.

Forbundet har drevet en omfattende Oplysningsvirksomhed, og bl. a. har Kollegerne i Wien indført ugentlige Kursus for Tillidsmændene.

Nachtnebel sluttede Beretningen med at udtale, at Forbundsledelsen kun vilde være i Stand til at føre Organisationen igennem de tilstundende svære Tider, hvis samtlige Medlemmer stillede sig bag den i Kampen for Arbejdernes Interesser.

Regnskabsfører Guemz forelagde Regnskabet, hvoraf det fremgik, at 1929 havde været det ugunstigste af de 3 Beretningsaar, idet Udgifterne da havde andraget 82,3 pCt. af Indtægterne.

Medlemmerne er inddelt i 3 forskellige Kontingentklasser, og Lærlingene hører til 3. Kontingentklasse.

Der aflagdes derefter Beretninger om Lærlingearbejdet og Metalarbejdernes Sportsbevægelse, og Redaktør V. Stein aflagde Beretning om Virksomheden i Fagbladets Redaktion. Han slog herunder fast, at der var sket en vældig Udvikling af Fagpressen i de forløbne 40 Aar. Den forrige Kongres' Beslutning om Udgivelsen af et maanedligt Bilag for de kvindelige Medlemmer af Forbundet var gennemført og havde været af stor Betydning. Lærlingene havde en særlig Rubrik, men det vilde blive en af Fremtidens Opgaver at udgive et Lærlingeblad, saaledes som andre Organisationer allerede havde det.

Efter en længere Diskussion godkendtes samtlige aflagte Beretninger og Regnskabet enstemmigt.

Der var indkommet 35 Ændringsforslag til Forbundets Love, hvoraf mange var ret omfattende og gav Anledning til en indgaaende Drøftelse.

Et af de vigtigste Spørgsmaal paa Kongressens Dagsorden var Forslaget om Sammenslutning af Metalarbejderforbundet og Bjergarbejderforbundet. Allerede igennem mange Aar havde de to Forbund haft Interessefællesskab og havde knyttet et stadigt intimere Samarbejde, og Forslaget om en Sammenslutning var en naturlig Følge af dette Samarbejde. Bl. a. vilde det have stor Betydning, om der kunde afsluttes Overenskomst med Staalværkerne, omfattende saavel Metalarbejdere som Bjergarbejdere.

Efter en kort Debat vedtoges Sammenslutningen enstemmigt.

Fra den i København for nylig afholdte internationale Metalarbejderkongres aflagde Redaktør Stein Beretning.

En af Østrigs mest fremragende Socialdemokrater, Dr. Otto Bauer, holdt under Kongressen Foredrag om de økonomiske og politiske Forhold i Østrig. Pladsen tillader desværre ikke et nærmere Referat af det særdeles interessante Foredrag, nævnes skal det blot, at Bauer oplyste, at Nedgangen i Østrigs Eksport i de første 8 Maaneder af 1930 havde været 221 Mill. Schilling (ca. 115 Mill. danske Kr.) større end i de samme Maaneder i 1929, hvilket havde medført en Stigning i de Arbejdsløses Antal paa ca. 48,000.

Til Forbundsformand blev Johan Janecek valgt i Stedet for afdøde Franz Domes, medens de øvrige Tillidsmænd genvalgtes.

Kongressen fik i det hele taget et meget smukt Forløb og vidnede om de østrigske Metalarbejderes rene socialdemokratiske Indstilling, hvilket ogsaa fremgik af, at der ingen Kommunister var repræsenterede. Der er ingen Tvivl om, at den har bidraget til at styrke Sammenholdet og vil være Udgangspunktet for et frugtbart Arbejde i Retning af at imødegaa saavel den egentlige politiske som den fra Arbejdsgiverne paaregnede Reaktion i Østrig.

Arbejdsløshedskassens Repræsentantskabsmøde.

Arbejdsløshedskassens ordinære Repræsentantskabsmøde afholdtes den 3. Oktober d. A., og af den der aflagte Beretning gengives nedenstaaende et Uddrag:

Medlemstal.

For Aaret 1929—30 er der en Stigning paa 1801 Medlemmer, der fordeler sig paa de enkelte Brancher paa følgende Maade:

	1/4 29	31/8 30	Fremgang
Smede og Maskinarbejdere..	26,141	27,770	1,629
Formere	1,888	2,030	142
Slibere	294	288	÷ 6
Specialarbejdere	967	1,003	36
Tilsammen...	29,290	31,091	1,801
Hvilende Medlemmer.....	406	405	÷ 1

Den samlede Tilgang har været 4259 Medlemmer og Afgangen 2459 Medlemmer.

Formuen.

Kassens Formue udgjorde ved Regnskabsaarets Slutning Kr. 127,15 pr. Medlem, svarende til et samlet Beløb paa Kr. 3.953.233,29. De nærmest forudgaaende Aar havde Formuen stillet sig som følger:

	Samlet	pr. Medlem
31. Marts 1927	Kr. 467.715,48	Kr. 16,65
31. — 1928	- 1.139.543,12	- 39,72
31. — 1929	- 2.315.626,47	- 79,06

og der har saaledes i disse Aar været en samlet Fremgang paa ca. 3½ Mill. Kr. eller Kr. 110,50 pr. Medlem.

Arbejdsløshedskassens Obligationsbeholdning, nu Kr. 1.320.000,00, som det lykkedes at beholde i den vanskelige Tid, har en Kursværdi, der pr. 31. Marts var Kr. 176.000,00 større end Indkøbsværdien, og gav Kassen

en Renteindtægt, der var 2 pCt. højere end de nugældende Bankrenter.

For Krisefondens Vedkommende var Forholdet pr. 31. Marts 1930 det, at Beholdningen udgjorde Kr. 1.544.579,40, hvoraf dog skyldtes til Statskassen et Beløb af Kr. 143.445,00, der kun var tilstaaet Krisefonden som rentefrit Laan i 5 Aar. Den virkelige Formue var saaledes Kr. 1.401.134,40 eller Kr. 45,07 pr. Medlem.

Kontingentet og Ekstrakontingentet.

Arbejdsløshedskassens ordinære Kontingent, 95 Øre pr. Medlem og Uge, har i samlet Sum indbragt Kr. 1.444.408,10 i Aaret 1929—30. I samme Tidsrum har der været et Ekstrakontingent paa 50 Øre pr. Medlem og Uge, og dette har for det afsluttede Regnskabsaar udgjort Kr. 750.433,50. Kontingentet til Krisefonden har i hele Regnskabsaaret kun andraget 25 Øre pr. Medlem og Uge eller et samlet Beløb af Kr. 380.762,00. Ekstrakontingentet til Arbejdsløshedskassen blev ved Forhandling med Direktoratet ophævet pr. 1. April 1930, dog med det Forbehold, at Arbejdsløshedskassen skal være pligtig til, hvis Formuen synker ned under 3 Mill. Kr., atter at optage Spørgsmaalet om Ekstrakontingent til Behandling.

Arbejdsløsheden.

Antallet af Arbejdsløse, som ved forrige Regnskabsaars Udgang havde været 5523, var ved Regnskabsaarets Afslutning i Marts 1930 3345 eller en Nedgang paa 2178. I Aarets Løb 1929—30 havde man dog i August Maaned været nede paa et Tal af 2906, men tillige i December Maaned været oppe paa et Antal af 5351.

Arbejdsløshedsprocenten har indtil April 1930 og iøvrigt et godt Stykke ind i det nye Regnskabsaar vist en ret stærkt nedadgaaende Tendens, saaledes at vi i det sidste Aars Tid har ligget betydeligt under den Gennemsnitsprocent, der kræves for direkte Ret til at holde Krisefondsudbetalingerne i Gang, og dette sidste har derfor kun kunnet lade sig gøre ved Hjælp af Ventilbestemmelsen om, at 40 pCt. af de Arbejdsløse har opbrugt deres vedtægtsmæssige Understøttelse. Hovedledelsen har dog, selv om den under disse Forhold kunde have haft Grund til at standse Udbetalingen af Krisefondsunderstøttelse, ment det rigtigst at holde Udbetalingerne gaaende, og de seneste Maaneder med stærkt stigende Arbejdsløshed maa siges at have givet Hovedledelsens Opfattelse Medhold derigennem, at Standsningen kun vilde have blevet af kort Varighed og derved voldt Forstyrrelse uden nævneværdig Besparelse.

Understøttelsen.

Den samlede Understøttelse har for Arbejdsløshedskassens Vedkommende udgjort Kr. 2.023.897,21 imod Kr. 2.934.902,22 Aaret i Forvejen, hvilket altsaa giver en Nedgang paa noget over 900.000 Kr.

Understøttelsen fordeler sig med

Kr.	1.946.105,75	paa Dagpenge,
-	6.465,80	- Flyttehjælp,
-	8.916,31	- Rejsebidrag,
-	1.839,35	- Overfart,
-	60.570,00	- Juleunderstøttelse.

For Krisefondens Vedkommende andrager den samlede Understøttelse for Regnskabsaaret 1929—30 Kr. 448.144,40.

Den samlede Understøttelse fordeler sig paa de 4 Hovedbrancher med følgende Beløb:

	Vedtægtsmæssig Understøttelse	Krisefonds-Understøttelse
Smede og Maskinarbejderne	1.802.450,36	402.640,15
Formerne	99.797,60	18.071,85
Sliberne.....	38.500,75	8.566,85
Specialarbejderne	83.148,50	18.865,55

Kontingent og Ekstrakontingent tilsammen dækker hele den udbetalte Understøttelse, endda med et Overskud paa Kr. 170.000,00, hvad der er lidt over det Beløb, som Administrationen har andraget, og Kassen har altsaa kunnet henlægge saavel Stats- og Kommunetilskud som indvundne Renter til Forøgelse af Formuen. Imidlertid er Ekstrakontingentet bortfaldet, hvorved Indtægten er formindsket med $^3/_4$ Mill. Kr. pr. Aar, og hvis Arbejdsløsheden udvikler sig stærkt, og Understøttelsen derigennem vokser betydeligt, vil Muligheden for at kunne skaffe Overskud meget snart kunne svinde. Vi skal dog imidlertid op paa et Understøttelsesbeløb paa ca. Kr. 800.000,00 mere end for sidste Regnskabsaar, før dette Vendepunkt indtræder.

For Krisefondens Vedkommende udgør den udbetalte Understøttelse ca. Kr. 70.000,00 mere end selve Kontingentet, men da vi oppebærer 45 pCt. af Kontingentet i direkte Stats- og Kommunetilskud, og vi, saa længe kun 6 Kasser har Krisefond, kan paaregne fuldt Rentetilskud fra Arbejdsløshedsfonden, hvilket er noget over Kr. 90.000,00, og da vi endelig ogsaa i Krisefonden kan regne med en Renteindtægt, der for sidste Aar udgjorde ca. Kr. 41.000,00, skal Forholdene forværre sig betydeligt, før der kommer til at mangle Midler i Krisefonden.

Udover foranstaaende talmæssige Beretning gaves en Række Meddelelser vedrørende Kassens daglige Virksomhed og Gennemførelsen af forskellige Kontrolforanstaltninger, og efter en kortere Diskussion, bl. a. vedrørende det forøgede Statistikmateriale, godkendtes Beretningen.

Aarsregnskaberne 1929—30 fremlagdes og godkendtes. Der valgtes 17 Repræsentanter til Arbejdsløshedskassernes Aarsmøde.

Arbejdsløshedslovgivningen.

Af Landstingsmand *Ludvig Christensen.*

(Fortsat.)

Anerkendte Arbejdsløshedskasser.

Naar man skal bedømme dansk Lovgivning om Arbejdsløshedsforsikring og Udviklingen af Arbejdsløshedskasserne som Institutioner, maa det ikke glemmes,

at den første Arbejdsløshedslov, Loven om anerkendte Arbejdsløshedskasser af 1907, er bygget op paa Grundlag af den allerede da bestaaende, af en Række Fagforbund skabte og veludviklede, Arbejdsløshedsforsikring. Følgen heraf var og er endnu den almindelige Regel, at der paa en lang Række Omraader findes et Fællesskabsforhold mellem Fagforbund og Arbejdsløshedskasser, som sikkert ikke vilde være kommet til Stede, hvis man den Gang helt fra Bunden skulde have organiseret en Arbejdsløshedsforsikring. Fordelene for Medlemmerne ved dette Fællesskabsforhold er iøjnefaldende. De opnaar en langt billigere og enklere Administration, end det ellers var muligt at gennemføre, derved at de har fælles Medlemsbøger, Kontingentmærker og Kontingentindbetaling, fælles Administrationskontorer og i de fleste Tilfælde de samme Personer i Afdelings- og Hovedledelse. Af de to Institutioner, Fagforbund og Arbejdsløshedskasser, er det dog afgjort de sidste, der har langt den største Fordel af Fællesvirksomheden, derved at Fagforbundene konsekvent har taget det Standpunkt, at alle Medlemmer af Fagforbundene skal være Medlemmer af Arbejdsløshedskassen, enten som nydende Medlemmer eller som bidragydende. Det var i 1907 for Fagforbundene kun om at bevare de bestaaende Forhold, hvor det at være Fagforeningsmedlem betød, at man skulde være med til at betale Fagets Udgifter til Arbejdsløshedsunderstøttelse. For de i Henhold til Loven anerkendte Arbejdsløshedskasser var det i Virkeligheden den nødvendige Forudsætning for, at de kunde komme til at betyde noget. Man tænke sig blot, hvad der vilde være sket den Gang, eller vilde ske i Dag, hvis Fagforbundene stillede sine Medlemmer frit overfor, om de vilde være Medlemmer af Arbejdsløshedskassen eller ej.

Hvad er en anerkendt Arbejdsløshedskasse i Lovens Forstand? Det, der først og fremmest bestemmes i Afsnittet om anerkendte Arbejdsløshedskasser (Lovens § 6), er, hvad der forstaas ved en Arbejdsløshedskasse, og herom fastslaas, at det skal være »Foreninger af Personer, der som Lønarbejdere er knyttet til et eller flere bestemte Fag indenfor Handel, Kontorvirksomhed, Industri, Haandværk, Landbrug, Beværternæring, Transportvirksomhed og Jordarbejde«, og som har sluttet sig sammen for »ved bestemte Bidrag at sikre hverandre gensidig Hjælp i Tilfælde af Arbejdsløshed«. Endvidere fastsættes, at den Arbejdsløshed, der maa udbetales Understøttelse for, ikke maa være begrundet i en Række forskellige i Lovens § 17 nævnte Aarsager, som senere skal omtales.

Den foran anførte faglige Begrænsning er ikke absolut, idet Ministeren, efter Indstilling fra Direktøren for Tilsynet, kan bestemme, at ogsaa andre Erhvervsomraader vil være at anse for Fag, og dermed berettigede til at falde ind under Loven.

I den nugældende Lov følger dernæst en Bestemmelse, der er ganske ny i Arbejdsløshedslovgivningen, og som reelt er i Strid med hele Aanden og Forudsætningen for al fornuftig Lovgivning paa dette Omraade. Man har nemlig tilført Loven en Bestemmelse om, at »Lønarbejdere, der tilhører *forskellige* Fag, har Ret til at slutte sig sammen i en Landskasse, der ligestilles med Arbejdsløshedskasserne«, blot for at opnaa at give Kristelig dansk Fællesforbund en Mulighed for at skabe sig en Arbejdsløshedskasse og dermed forøget Konkurrencemulighed overfor de almindelige Fagforeninger. At man derved bryder Princippet om de fagligt begrænsede Kasser, giver man en god Dag. Man havde fra Venstres Side dels politiske Grunde dertil, dels ønskede man i de Egne af Landet, hvor Kristelig dansk Fællesforbund betyder noget, at styrke dette yderligere paa de almindelige Fagforeningers Bekostning, og endelig gjaldt det jo om at vise sin Magt og paa saa mange Omraader som muligt sætte Hælen paa den socialdemokratiske Arbejderbefolkning. Hensigten er naaet, den nye Bestemmelse er benyttet til at faa anerkendt en kristelig Arbejdsløshedskasse.

Endelig siges det i § 6, at en anerkendt Arbejdsløshedskasse ikke maa have andre Formaal end at være Arbejdsløshedskasse, en ganske naturlig Forudsætning for, at det Offentlige skal yde sine Tilskud til Kasserne.

Hvorledes opnaas Anerkendelse? Reglerne herfor gives i de to næste Paragraffer, der bestemmer, hvorledes Fremgangsmaaden skal være for at opnaa den Anerkendelse og dermed forbundne offentlige Støtte, som alle Arbejdsløshedskasser, der opfylder Lovens Forskrifter, er berettigede til, og det bestemmes, at en Kasse for at faa eller beholde offentlig Anerkendelse skal have mindst 100 Medlemmer, at den skal være knyttet til et eller flere bestemte Fag, og at den mindst skal omfatte en Landsdel. Hvis der for et Fag, eller et stedligt Omraade, allerede findes en Arbejdsløshedskasse, er Reglen, at der ikke kan gives Anerkendelse til flere. Undtagelsesvis kan Ministeren dog, men kun i Overensstemmelse med og Indstilling fra Arbejdsnævnet (hvor de bestaaende Kassers valgte Repræsentanter er i Flertal) meddele Anerkendelse af en ny faglig eller stedlig begrænset Kasse, og paa samme Maade kan der undtagelsesvis meddeles offentlig Anerkendelse til en Arbejdsløshedskasse, der udelukkende er stedlig begrænset, eller som har mindre end 100 Medlemmer.

Af det foranstaaende fremgaar, at det Hovedprincip: Enhver Fagarbejder skal være Medlem af sit eget Fags Arbejdsløshedskasse og ingen konkurrerende Kasser indenfor det enkelte Fag eller Omraade, er gennemført konsekvent, bortset fra den inkonsekvente nye Bestemmelse, der af politiske Grunde skulde skaffe Kristelig dansk Fællesforbund offentlig Anerkendelse og Støtte til sin Arbejdsløshedsforsikring.

Hvem kan være Medlemmer? Kun ubemidlede Lønarbejdere, der har deres Hovederhverv og væsentligste Livsophold ved Lønarbejde, kan optages eller forblive i anerkendte Arbejdsløshedskasser, og som Lønarbejder betragter Loven enhver, der arbejder for Løn eller Akkordbetaling indenfor den tidligere nævnte Række af Fag, samt ulønnede Lærlinge eller Medhjælp, og endelig enhver, der fører Tilsyn med, eller har Ledelsen af,

Virksomheder indenfor Fagene. Den sidste Bestemmelse har ført til Oprettelsen af anerkendte Arbejdsløshedskasser for Arbejdsledere o. l.

Hver enkelt Arbejdsløshedskasse kan i sin Vedtægt fastsætte Aldersgrænserne for Optagelse, dog bestemmes i Loven, at ingen kan optages, forinden han er fyldt 18 Aar, og ingen efter at være fyldt 60 Aar. Det sidste gælder dog naturligvis ikke ved Overflytning fra den ene Arbejdsløshedskasse til den anden.

I Loven staar skrevet, at en Lønarbejder ikke kan anses for ubemidlet, hvis hans Formue overstiger 5.000 Kr. for en ugift og 10.000 Kr. for en gift. Disse Grænser kan dog af Ministeren forhøjes til henholdsvis 8.000 Kr. og 15.000 Kr., hvis Formuen er anbragt helt eller delvist i fast Ejendom, og hvis baade Direktøren for Tilsynet og Arbejdsløshedskassen gør Indstilling derom. I Praksis betyder disse Formuebestemmelser ikke ret meget, da det er et meget lille Faatal af Medlemmerne, der overhovedet ejer Formue udover nogle faa Tusinde Kroner. Det er væsentlig Ejerne af fast Ejendom, der rammes, og selv med den Forhøjelse af Grænserne, der kan tilstaas disse, opstaar der ofte ved Omvurderingerne af Ejendomme Misforhold.

Lykkeligt er det dog for Arbejdsløshedsforsikringen, at man ikke her er gaaet til ogsaa at fastsætte Indtægtsgrænser, saaledes som man har gjort det overfor Sygeforsikringen. Det vilde, ligegyldig næsten hvor man satte Grænserne, virke aldeles ødelæggende, hvis Grænserne skulde betyde Besparelser for det Offentlige.

Der har en Gang, under Indenrigsminister Jensen-Sønderup, været Planer fremme om at fastsætte Indtægtsgrænser for Retten til at være nydende Medlemmer i Arbejdsløshedskasserne. Planerne faldt dog til Jorden, ikke mindst fordi det lykkedes vort Partis Ordfører i Folketinget, Martin Olsen, fra Formerfagets Arbejdsløshedskasse at fremskaffe et statistisk Materiale, der med lysende Klarhed viste, hvad der vilde ske, hvis man gik til paa dette Omraade at indføre Indtægtsgrænser. Efter at Hr. Martin Olsen i Rigsdagsudvalget havde fremlagt Materialet, blev dette paa Ministerens Foranledning undersøgt af to Medarbejdere fra Statistisk Departement, uden at disse kunde gøre nogen Indvending derimod, og da det er Tal, der endnu i Dag kan have sin store Interesse, optrykkes de her. Oplysningerne gælder for Regnskabsaaret 1911—12 og omfatter de Medlemmer, der var Medlemmer af Kassen hele det paagældende Regnskabsaar.

Gruppe	Aarsindtægt	Antal Medlemmer	Deraf var ledige i Regnskabsaaret 1911—12	I tilsammen Antal Dage
I	Over 1800 Kr.	341	146	1903
II	1600—1800 -	183	109	1861
III	1400—1600 -	173	102	1923
IV	1200—1400 -	156	103	2595
V	Under 1200 -	180	154	13556

Af foranstaaende fremgaar følgende:

Gruppe	Antal ledige Dage pr. arbejdsløst Medlem	Antal ledige Dage pr. Medlem i hele Løngruppen
I	13	5,5
II	17	10,2
III	19	11,1
IV	25	16,6
V	88	75

Det aarlige Medlemsbidrag var 23 Kr. 40 Øre. Kassen havde 5 forskellige Understøttelsessatser, nemlig 100, 125, 150, 175 og 200 Øre pr. Dag, og en foretagen Beregning viste, at den gennemsnitlige Størrelse af Understøttelsen pr. Dag var 150 Øre.

Vil man paa Grundlag heraf undersøge, hvad de forskellige Grupper betalte i samlet Medlemsbidrag og samlet fik udbetalt i Understøttelse, fremkommer, naar Karenstiden fraregnes, følgende:

Gruppe I har betalt	Kr. 7979,40	og modtaget	Kr. 1533,00
— II -	— - 4282,20	-	— - 1798,50
— III -	— - 4048,20	-	— - 1836,00
— IV -	— - 3650,40	-	— - 2781,00
— V -	— - 4212,00	-	— - 18942,00

De 4 første Grupper betalte saaledes ialt	Kr. 19960,20
men modtog kun	- 7948,50
og støttede saaledes Gruppe V med	Kr. 12011,70

Kommentarer til ovenstaaende Tal er formentlig overflødige.

Hvis et Medlem faar saa megen Formue, at han ikke mere kan være nydende Medlem, eller han kommer i en saadan Stilling, at han af den Grund mister Retten dertil, kan han overgaa til at være bidragydende Medlem og har da Ret til, hvis han paany bliver stillet saaledes, at han opfylder Betingelserne for at være nydende Medlem, at overgaa dertil igen uanset hans Alder. Paa samme Maade kan Personer, der arbejder under Kassens Virksomhedsomraade, men ikke opfylder Betingelserne for at være nydende Medlemmer, forlange sig optaget som bidragydende Medlem; ogsaa saadanne Medlemmer kan uanset deres Alder overgaa til at være nydende Medlemmer, hvis deres Forhold ændres saaledes, at de opfylder Betingelserne derfor.

Iøvrigt kan en anerkendt Arbejdsløshedskasse ikke nægte at optage som Medlem enhver, der opfylder de foreskrevne Betingelser. Paa den anden Side slaar Loven ogsaa udtrykkelig fast, at en Person, der opfylder Betingelserne for at være nydende Medlem, ikke (for at spare lidt Kontingent) kan staa som bidragydende Medlem.

Hvad bidragydende Medlemmer skal betale, fastsætter hver Kasse for sig i sin Vedtægt. Stridsspørgs-

maal om, hvorvidt en Person kan være Medlem eller ej af en anerkendt Arbejdsløshedskasse, som ogsaa om Formen derfor, afgøres af Direktøren for Tilsynet, dog med Appelret til Ministeren, hvis Afgørelse er endelig. Foruden den paagældende Person selv kan Arbejdsløshedskassens Bestyrelse eller vedkommende Kommunalbestyrelse indanke Spørgsmaalet.

Hvem skal udelukkes, hvem kan udelukkes, og hvem maa ikke udelukkes fra Medlemsskab? I Lovens § 10 paalægges der Kassernes Bestyrelse som en Pligt, at de skal nægte at optage som Medlemmer Personer, der ikke kan anses som arbejdssøgende, samt Personer, der af legemlige eller moralske Grunde maa anses uskikkede til regelmæssig Erhvervsvirksomhed eller til Samarbejde med Arbejdsledere eller Arbejdskammerater, og Bestyrelsen skal, hvis den opdager, at der findes Medlemmer af denne Art, udelukke dem fra Medlemsret i Kassen. Det er selvfølgelig lettere at konstatere fornævnte Brist hos Personer, der er og i længere Tid har været Medlemmer af Kassen, end hos dem, der møder for at blive optaget i den, men det ligger i Sagens Natur, at det i det hele er en Bestemmelse, som Bestyrelsen for en Arbejdsløshedskasse skal være varsom med at bringe i Anvendelse, men som naturligvis paa den anden Side ogsaa bør anvendes i de ganske oplagte Tilfælde.

Bestyrelsen *kan* nægte at optage Personer, der ikke har Arbejde ved Faget paa det Tidspunkt, da de søger Optagelse, og Bestyrelsen kan ligeledes nægte at optage som Medlemmer Personer, der ikke henhører til den Kreds af regelmæssigt arbejdende, som Kassen er beregnet paa. Begge disse Bestemmelser er ganske rimelige og nødvendige, da Kassens Medlemmer, der skal betale Kontingentet, har et billigt Krav paa, at ikke enhver, der en Gang i Fortiden har haft lidt Tilknytning til Faget, skal kunne blive Medlemmer, blot ved at de melder sig til Optagelse. Bestemmelserne svækkes dog i nogen Grad ved, at man i den nugældende Lov har faaet indført en Tilføjelse, der gaar ud paa, at man ikke kan nægte at optage Personer, som godtgør umiddelbart efter Optagelsen at kunne faa Beskæftigelse af passende Varighed indenfor Faget. Anledningen til, at denne nye Bestemmelse er indført, skal være den, at man med denne vil forhindre, hvad der paastodes at finde Sted i en Del Arbejdsløshedskasser og navnlig i en meget stor Kasse, at en arbejdsløs ikke kunde faa Lov til at arbejde uden at være Medlem, og ikke blive Medlem uden at have Arbejde. Resultat: Den, der en Gang er kommet udenfor, eller endnu ikke ind i en Arbejdsløshedskasse, kan ikke faa Lov at arbejde, selv om han kan skaffe sig Arbejde. Hvorvidt der overhovedet har foreligget noget faktisk Grundlag for Paastanden om dette Misbrug af Medlemsskabet fra deres Side, der tilfældigvis er blevet Medlemmer, til at holde dem ude fra Konkurrencen om Arbejdet, som ikke er Medlemmer, skal vi ikke komme ind paa her.

Foruden dem, der *skal* udelukkes, og dem, der *kan* udelukkes fra Medlemsskab i Kassen, findes der i den nugældende Lov for første Gang en ny Gruppe, nemlig Personer, man af ganske bestemte i Loven nævnte Grunde hverken maa nægte Optagelse eller ekskludere af Kasserne. Det er dem, der kommer i »faglig Uoverensstemmelse« med deres Kammerater, altsaa Strejkebryderne. Nu skal det vel erkendes, at der aldrig i Arbejdsløshedsloven har staaet, at Kasserne havde Ret til at ekskludere en Strejkebryder, men der er dog et langt Skridt fra dette og til nu at have faaet fastslaaet, at man ikke kan gøre det. Som om ikke her de moralske Grunde, der umuliggør Samarbejde mellem en Person af denne Type og en hæderlig Arbejder, skulde være tilstrækkelig til at begrunde en Udelukkelse.

Alle af Kassens Bestyrelse trufne Afgørelser vedrørende det her nævnte kan indenfor en Maaned indankes for Direktøren for Tilsynet, og dennes Afgørelser indenfor 14 Dage for Arbejdsnævnet med Appel til Ministeren.

Svig og andre Forseelser mod Kassen. Det er forbudt at være nydende Medlem af mere end een anerkendt Arbejdsløshedskasse, og det betragtes som en meget alvorlig Forseelse at være det. Hvis man ved sin Optagelse i en anerkendt Kasse i Forvejen er Medlem af en ikke-anerkendt, skal man anmelde det for Bestyrelsen i den anerkendte Kasse, og det samme skal ske, hvis man efter at være blevet Medlem af den anerkendte Kasse, indmelder sig i en ikke-anerkendt Hjælpekasse eller lignende Kasse, der yder Hjælp under Arbejdsløshed. Man maa nemlig ikke sikre sig mere i Understøttelser end $^2/_3$ af Fagets Gennemsnitsfortjeneste, og hvis man sikrer sig mere, skal Understøttelsen fra den anerkendte Kasse nedsættes tilsvarende.

Svig mod Kassen, og hertil regnes foranstaaende, naar Direktøren træffer Bestemmelse derom, medfører Tab af Medlemsretten, endvidere Straf efter de almindelige Lovregler og endelig, at Medlemsret kun kan generhverves med Arbejdsnævnets Samtykke. Det er meget haarde Vilkaar, og der er ingen Tvivl om, at Forbrydelser mod Arbejdsløshedskasserne straffes forholdsvis haardere end alle andre Forbrydelser, fordi Forbryderen udover den af Domstolen udmaalte Straf tillige faar som Tillægsstraf Tabet af alle sine erhvervede Rettigheder og Vanskeligheden ved overhovedet paany at blive Medlem og derved faa Mulighed for paa hæderlig Maade at forsørge sig og sine.

For alle andre Forseelser er det Kassens Ledelse, der afsiger Dommen, og denne kan bestaa i Tab af Understøttelsesretten i et i ethvert enkelt Tilfælde fastsat Tidsrum, dog skal Direktørens Godkendelse indhentes, hvis Medlemmet idømmes Tab af Understøttelsesretten i mere end 1 Aar.

Medlemmer, der ikke er tilfreds med Ledelsens Afgørelse, kan klage til Direktøren, og hvis Medlemmet heller ikke er tilfreds med dennes Afgørelse, kan han inden 1 Maaned indanke Sagen for Ministeren, hvis Afgørelse er endelig.

(Fortsættes.)

En Tillidsmand afskediget.

Den 16. September har Landsdommer O. Haack afsagt en Voldgiftskendelse vedrørende en Tillidsmands Afskedigelse, hvilken vi hidsætter in extenso:

Anledningen til nærværende Sag, der i Mangel af Stemmeflerhed mellem Voldgiftsdommerne for en Afgørelse skal paakendes af underskrevne Opmand, er, at Automobiles Citroën A/S, Sydhavnen, den 11. August 1930 har afskediget til øjeblikkelig Fratrædelse Mekaniker Poul Christensen, der var Tillidsmand for Maskinarbejderne dersteds.

I den nu gældende Affattelse af Afsnit A, § 2, i Overenskomsten mellem Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark paa den ene Side og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund paa den anden Side bestemmes det bl. a.:

»En Tillidsmands Afskedigelse skal begrundes i tvingende Aarsager, og Arbejdsgiveren er pligtig til at give ham 2 Maaneders Varsel. Er Afskedigelsen begrundet i Arbejdsmangel, bortfalder Varselspligten.«

Forbundet gør nu gældende, at der ikke har foreligget tvingende Grund til at afskedige Christensen, og nedlægger principalt Paastand om, at han genantages af Aktieselskabet og faar tilkendt Erstatning for den Tid, han har været arbejdsløs som Følge af Afskedigelsen. Subsidiært gaar Paastanden ud paa, at der tilkendes ham en Erstatning, svarende til hans sædvanlige Fortjeneste hos Aktieselskabet i 2 Maaneder, da han er afskediget uden at faa det i den citerede Bestemmelse hjemlede Varsel af 2 Maaneder.

Sammenslutningen paastaar derimod Aktieselskabet pure frifundet, idet den dels hævder, at der har foreligget tvingende Aarsag til Afskedigelsen, dels gør gældende, at Kravet om 2 Maaneders Varsel ikke haves i et Tilfælde som det foreliggende, hvor man maa kunne bortvise den paagældende Arbejder straks, selv om han er Tillidsmand, paa Grund af hans grove Forseelse som Arbejder.

Det Forhold, som gav Anledning til Afskedigelsen, var efter de foreliggende Oplysninger følgende:

Efter at der flere Gange var opstaaet Brand i Automobiler paa Aktieselskabets Værksted som Følge af, at Arbejdere benyttede Benzin til Rensning af Maskindele paa Vogne, der stod med Strøm, gav et saadant Tilfælde Ledelsen Anledning til at udstede følgende Direktiv, der blev opslaaet i Lokalerne den 28. Marts 1930:

»Det indskærpes, at det er strengt forbudt at anvende Benzin til Afvaskning af Motorer m. m. Overtrædelse heraf vil have øjeblikkelig Afsked til Følge.«

I Værkstedet var der indrettet et særskilt Rum, hvor det var tilladt at afvaske med Benzin Dele, der blev adskilt fra Automobilet og bragt derhen, saaledes at der ikke var Brandfare, men iøvrigt var saaledes Brugen af Benzin til Afvask forbudt.

Nogen Tid efter, at dette Opslag var fremkommet, opstod der ved en Arbejders Overtrædelse af Forbudet atter Brand. Fabrikkens Direktør fik ingen Underretning herom, da den af Værkføreren paatænkte Indberetning med Indstilling om Afskedigelse af den paagældende Arbejder blev opgivet som Følge af, at netop Tillidsmand Christensen mæglede og bevægede Værkføreren til at lade det skete passere med en alvorlig Advarsel.

Den 11. August s. A. om Eftermiddagen indfandt en Kunde sig paa Værkstedet med en Vogn, som det var ham meget magtpaaliggende at faa repareret samme Aften, hvad daarligt kunde naas; dette Arbejde blev overgivet til Christensen, der fik en Lærling til Hjælp. Christensen rekvirerede og fik udleveret til Brug ved Reparation forskellige Materialer, deriblandt 2 Liter Benzin. Han anbragte Bakken med Benzin udenfor Vognen, der var med Strøm, paa dennes venstre Side og gav Lærlingen Besked om at vaske Gearkassen, hvortil benyttedes en Pensel og Benzin. Han erkender, at han ikke gav Lærlingen nogen nærmere Forskrift for Arbejdets Udførelse, men hævder, at han i al Almindelighed paalagde ham at være forsigtig. Lærlingen bestrider imidlertid, at der blev givet ham noget saadant Paalæg. Christensen gik hen i den anden Ende af Lokalet i et Ærinde vedrørende Reparationen, da han kom tilbage, saa han, at der var opstaaet Ild i Vognen. Fabrikkens Direktør passerede forbi og saa saaledes ogsaa det passerede, hvorefter han bestemte, at Christensen skulde afskediges.

Forbundet gør nu gældende, at Christensens Overtrædelse af Forbudet ikke afgiver tvingende Grund til Afsked, *dels* fordi dets Overholdelse ikke er paaset saa nøje af Funktionærerne, idet som nævnt en Mand før er sluppet fra en Overtrædelse af det uden at blive afskediget, hvorhos det er Funktionærerne, der skriver Rekvisition paa Benzin, *dels* fordi Skaden ikke er foraarsaget ved Christensens Forhold, men ved Lærlingen, der egenmægtig havde flyttet Bakken med Benzin fra den Plads tilvenstre for Vognen, hvor Christensen havde anbragt den, og paalagt Lærlingen at staa ind i Vognens højre Side. Uheldet antages nemlig at være sket derved, at Jerntraaden paa Penselen har rørt ved Kontakten til Selvstarteren, hvorved der er sket en Kortslutning, som har antændt Dampene fra Benzinen; havde Bakken staaet paa den anviste Plads udenfor Vognen, vilde der formentlig ikke være sket noget. Endvidere peges der paa, at Arbejdet skulde forceres, for at Kunden kunde faa Vognen samme Aften, og at et sligt forceret Tempo let kan gaa ud over Forsigtighedshensynene.

Sammenslutningen bemærker heroverfor, at det, som tidligere anført, var Direktøren ubekendt, at den tidligere Overtrædelse havde fundet Sted, og at kun derfor blev den paagældende Mand ikke afskediget, hvad ikke kan afskære Ledelsen fra at hævde Forbudet i dets Strenghed overfor det nu forefaldne Tilfælde. Endvidere anføres, at naar Funktionæren har rekvireret Benzin til Christensen til den her omhandlede Reparation, har han naturligvis tænkt sig, at Christensen kun vilde benytte

Benzinen til Afvask af aftagne Dele paa det Sted i Lokalet, hvor saadant er tilladt, men ikke kunnet tænke sig, at han benyttede den eller lod den benytte til Afvask paa Maskindele paa en Vogn, der stod inde i det almindelige Lokale, med Strøm paa. Fremdeles hævder Sammenslutningen, at Ansvaret for den skete Skade maa være Christensens og ikke kan lægges paa Lærlingen, hvem Christensen — ogsaa efter hans egen Forklaring — har givet ganske utilstrækkelig Instruktion.

Opmanden maa give Sammenslutningen Medhold i at betragte Christensens Adfærd som en tvingende Grund til Afskedigelse. Det drejer sig om et Forbud, hvis Overtrædelse forud havde vist sig at kunne medføre alvorlig Fare og betydelig Skade, og det maatte blandt Arbejderne først og fremmest paahvile Tillidsmanden, ogsaa for Eksemplets Skyld, at overholde det. Han kan ikke have handlet i Glemsomhed, da han nogen Tid i Forvejen selv havde maattet anstrenge sig for at opnaa, at et tilsvarende Forhold fra en anden Arbejders Side, som var paa Nippet til at blive afskediget, blev dysset ned. Hvis man nægtede Virksomheden Ret til paa det foreliggende Grundlag at afskedige Tillidsmanden, vilde det næppe være muligt effektivt at overholde Forbudet overfor andre Arbejdere, der senere maatte overtræde det.

Idet Afskedigelsen herefter findes at være hjemlet ved Overenskomstens Bestemmelse herom, og idet endnu bemærkes, at der intet som helst er oplyst, som kunde tyde paa, at Afskedigelsen skulde være helt eller delvis motiveret ved Uvilje mod Christensen i hans Egenskab af Tillidsmand, kan Forbundets principale Paastand ikke tages til Følge.

Hvad dernæst angaar den subsidiære Paastand, da maa Opmanden for sit Vedkommende slutte sig til de Betragtninger, der er anført i en Voldgiftskendelse af 11. Oktober 1929 mellem de samme Parter angaaende Afskedigelse af en Tillidsmand paa Strandgadeværftet hos A/S Burmeister & Wain, for saa vidt som disse Betragtninger konkluderer i, *at ogsaa naar der er »tvingende Aarsager« vedrørende Tillidsmandens Forhold som Arbejder, der medfører Afskedigelse, kan denne kun — bortset fra Arbejdsmangel — ske med 2 Maaneders Varsel. Dette følger af Bestemmelsens Ordlyd og harmonerer med den ved dens seneste Affattelse tilstræbte Forøgelse af Beskyttelse for Tillidsmænd.* Undtagelse maa dog gøres, hvor der fra Tillidsmandens Side foreligger et Forhold, der gør det berettiget for Ledelsen at kræve, at han øjeblikkelig fjernes af Hensyn til Disciplinen paa Arbejdsstedet, til Ro og Orden dersteds eller til Arbejdsgiverens eller dennes Repræsentants Stilling og Værdighed. Eksempler paa saadant Forhold vilde være, at en Tillidsmand øvede Vold mod en Foresat eller i beruset Tilstand forstyrrede Arbejdets Gang, ligesom der kan tænkes andre hermed ligestillede Forhold. Det skal nu erkendes, at Christensens bevidste Overtrædelse af et officielt kundgjort Forbud, for hvilket der ubetinget er sat Straf af Afskedigelse, og hvis Betydning med Hensyn til Sikkerheden paa Værkstedet maa staa ham klart, ligger ret nær op ad et saadant Forhold. Opmanden maa dog finde det overvejende betænkeligt at henføre det herunder, navnlig under Hensyn til, at Tillidsmandens Forseelse utvivlsomt kun er sket for at fremme det presserende Arbejde mest muligt, og saaledes bunder i et ganske andet Motiv end de foran eksempelvis nævnte Forhold. Under disse Omstændigheder skønnes det derfor ikke aldeles tilstedeligt at fravige *Hovedreglen, som er den, at selv en berettiget Afskedigelse af en Tillidsmand kræver et Opsigelsesvarsel af 2 Maaneder.* Da Christensen ikke har faaet saadant Varsel, men har maattet fratræde øjeblikkelig, maa Virksomheden betale ham Godtgørelse som af Forbundet subsidiært paastaaet.

Opmandshonoraret, Kr. 150,00, vil i Henhold til Parternes Vedtagelse være at betale med Halvdelen af hver Part.

Herefter kendes:

Automobiles Citroën A/S, Sydhavnen, bør til Mekaniker Poul Christensen betale en Godtgørelse, svarende til hans sædvanlige Fortjeneste hos Aktieselskabet i 2 Maaneder.

Den 16. September 1930. *Olaf Haack.*

Eksklusionen var lovlig!

Den 6. Oktober har Østre Landsret afsagt en Dom, i Henhold til hvilken Smedeforbundets Afdeling i Middelfart blev frifundet for et ekskluderet Medlems Sagsanlæg. Vi hidsætter Dommen i dens fulde Ordlyd:

Den 9. August 1929 rejste Maskinarbejder G. Rasmussen, der da boede i Middelfart og var Medlem af Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, Middelfart Afdeling, til Kolding, idet han havde faaet Tilbud om Arbejde hos det derværende Firma J. P. Jørgensen & Søn. I Kolding fik han imidlertid af Formanden for den stedlige Afdeling af Forbundet Besked om, at der var Uoverensstemmelse med Firmaet, der beskæftigede uorganiserede Arbejdere, og at han kunde risikere Eksklusion ved at tage Arbejde der. Rasmussen rejste derfor tilbage til Middelfart. Da Firmaet kort efter fik en Entreprise i Middelfart, gik Rasmussen i Arbejde hos dem, og da Middelfart Afdeling, der var bekendt hermed, betragtede Konflikten i Kolding som rent lokal, foretog den sig intet overfor Rasmussen. I Begyndelsen af September Maaned s. A. flyttede Rasmussen til Kolding, stadig beskæftiget hos nævnte Firma, der den 7. September af Forbundet blev blokeret for Tilgang af Forbundets Medlemmer. Ved Brev af 16. s. M. forespurgte Middelfart Afdelingen Rasmussen, om han var villig til at nedlægge Arbejdet, idet man tilføjede, at man i modsat Fald vilde indkalde til en Generalforsamling, hvor Bestyrelsen vilde anbefale, at han ekskluderedes af Forbundet; Rasmussen svarede ikke paa dette Brev.

Ved Skrivelse af 24. s. M. fra Afdelingen blev det meddelt Rasmussen, at Forslag om hans Eksklusion vilde komme til Behandling paa en Generalforsamling den 27. s. M., hvortil han opfordredes til at komme til Stede for at forsvare sin Handlemaade.

Under 25. s. M. svarede Rasmussen, at han ikke havde Tid til at komme til Generalforsamlingen, og at han ikke var sig noget ulovligt bevidst, som kunde stride mod Forbundets Love. Paa Generalforsamlingen blev det enstemmigt vedtaget at ekskludere Rasmussen, om hvilken Beslutning han fik Underretning ved Skrivelse af 28. s. M. Rasmussen var derefter fuldt beskæftiget hos Firmaet indtil 1. November s. A. og derefter med stærkt nedsat Arbejdstid, højst 4 Timer daglig, til kort efter Nytaar 1930; siden den Tid har han ikke haft Arbejde hos Firmaet, der afskedigede ham, fordi det ikke længere havde Brug for ham.

Under Anbringende af, *at* Eksklusionen er ulovlig og i Strid med Lov Nr. 70 af 27. Marts 1929, § 3, og *at* den har hindret ham i at faa Arbejde andetsteds, har Sagsøgeren Maskinarbejder G. Rasmussen under denne ved Retten for Middelfart Købstad m. v. forberedte Sag paastaaet Sagsøgte Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, Middelfart Afdeling, dømt til atter at optage ham som Medlem og at betale ham i Erstatning for tabt Arbejdsfortjeneste for Tiden indtil Stævningens Udtagelse 175 Kr. samt for Ulemper et Beløb efter Rettens Skøn, dog ikke under 200 Kr., alt med nærmere angiven Rente.

Sagsøgte procederer principalt til Frifindelse, subsidiært mod Betaling af et efter Rettens Skøn fastsat Erstatningsbeløb.

Til Støtte for den principale Paastand henvises til § 12 c i Forbundets Love, hvori det bl. a. hedder: »Ethvert Medlem, der handler uhæderligt, ukollegialt eller i Strid med bestaaende Regler, tagne af Arbejderne til Beskyttelse og Fremme af deres Interesser, kan ekskluderes paa enhver Generalforsamling med en Majoritet af $^2/_3$ af de afgivne Stemmer.« Sagsøgeren var, forinden han tog Arbejde hos det blokerede Firma, gjort bekendt med, at der var Uoverensstemmelser med Forbundet; han er, forinden Eksklusionen, bleven opfordret til at nedlægge Arbejdet, men har ikke villet gøre dette.

Med Hensyn til Erstatningspaastanden anfører Sagsøgte særligt, at man ikke udover Eksklusionen har foretaget Skridt overfor Sagsøgeren for at hindre ham i at faa Arbejde; hans Navn er saaledes hverken bekendtgjort i Fag- eller Dagspressen; naar han blev afskediget af det nævnte Firma, skyldtes dette jo slet ikke Eksklusionen, men den Omstændighed, at Firmaet ikke havde Arbejde til ham.

Der findes nu at maatte gives Sagsøgte Medhold i, at den foretagne Eksklusion har været hjemlet ved den citerede Bestemmelse i de for Sagsøgeren gældende Love for Forbundet, og idet Sagsøgerens Paastand hverken findes hjemlet ved den af ham paaberaabte Lovbestemmelse eller ved andre Retsregler, vil herefter Sagsøgte være at frifinde, hvorhos Sagsøgeren vil have at betale Sagens Omkostninger med 250 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sagsøgte Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, Middelfart Afdeling, bør for Tiltale af Sagsøgeren Maskinarbejder G. Rasmussen i denne Sag fri at være.

I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren 250 Kr. til Sagsøgte inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Intet Stempelforbehold.

Udskriftens Rigtighed bekræftes.

Østre Landsrets Kontor, den 7. Oktober 1930.

Paul Nielsen.

Medlemsrov.

I »Jern- og Metalarbejderen« for August havde vi en Artikel angaaende Grænseforholdene mellem Dansk Elektrikerforbund og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og foranlediget af, at Elektrikerforbundets sidste Kongres havde vedtaget en Resolution, rettet mod Smedeforbundet, indeholdende Beskyldninger for Medlemsrov fra dettes Side og offentliggjort i Dagspressen. Vor Artikel har nu givet Anledning til, at en Indsender ved Navn Ove Arlind i Medlemsbladet for Dansk Elektrikerforbund for September Maaned beskæftiger sig med vor Artikel paa en tendentiøs og forvrænget Maade med Udeladelse af, hvad der kan virke generende for Elektrikerforbundets Stilling og med Angivelse af et Citat, som overhovedet ikke findes i vor Artikel. Vi agter imidlertid ikke at give os af med tilfældige Indsendere i Elektrikerforbundets Fagblad, og da Ove Arlinds Artikel ikke kommenteres af Bladets Redaktion eller af Elektrikerforbundets Ledelse, vil vi indtil videre regne med, at Artiklen staar for Indsenderens egen Regning. Skulde imidlertid Elektrikerforbundet give tilkende, at det kan tiltræde Artiklen, skal vi, saa snart en saadan Tilkendegivelse foreligger, med Fornøjelse tage fat paa den, idet vi, hvis Elektrikerforbundet ikke tilkendegiver en saadan Tilslutning, vil regne med, at der alligevel er Grænser for, hvad Elektrikerforbundets Hovedledelse vil lægge Navn til.

Vore Virksomheder.

A/S Nielsen & Winther.

Medens de tidligere her i Fagbladet omtalte Virksomheder saa godt som alle er begyndt som ganske smaa Værksteder og følgende en stadig stigende Linie hver for sig har været medvirkende til Skabelsen af en dansk Industri, er Stillingen for A/S Nielsen & Winthers Vedkommende en noget anden og kan tjene som Eksempel paa, hvordan en i sig selv god Virksomhed kan ødelægges af en uduelig Ledelse.

Med Hensyn til Oprindelsen ligner denne Virksomhed dog de fleste andre, idet den er grundlagt den 28. Maj 1867 som Smedeværksted paa Blegdamsvej 60. Den 1. Marts 1873 blev W. Winther Medindehaver, og i de følgende 20—30 Aar udviklede Værkstedet sig til en ret

anselig Fabrik for Værktøjsmaskiner og lignende Præcisionsarbejde.

Den 1. Oktober 1897 omdannedes Firmaet til et Aktieselskab med en Aktiekapital paa 650,000 Kr. Denne forblev uforandret indtil Verdenskrigen, og indtil 1912 havde Udbyttet ikke oversteget 5 pCt., i 1913 gik det op til 8 pCt. Omsætningen var i dette Aar 2,25 Mill. Kr. Ved Verdenskrigens Begyndelse balancerede Firmaets Regnskab med Kr. 1,460,000, og Aktiver oversteg Passiver med Kr. 250,000. Hertil kom et i Udlandet, særlig i Østasien, godt Renommé, der afgav gode Muligheder for en fortsat Udvikling.

perioden, men A/S Nielsen & Winther er i alt Fald et af de grelleste Eksempler paa, hvorledes Overklassen lod haant om den fremtidige Konsolidering af Virksomhederne, samtidig med, at Arbejderne maatte kæmpe en haard Kamp for at opnaa de Lønforhøjelser, som Prisstigningen paa alle Livsfornødenheder gjorde nødvendig. Thi naturligvis kunde Udbetalingen af saadanne Dividender kun ske paa Bekostning af den nødvendige Konsolidering, og den medførte, at Virksomheden ikke kunde opspare tilstrækkelige Reservefonds. Dette var saa meget mere nødvendigt, som det maatte staa enhver klart, at denne Produktion, der saa godt som udelukkende havde

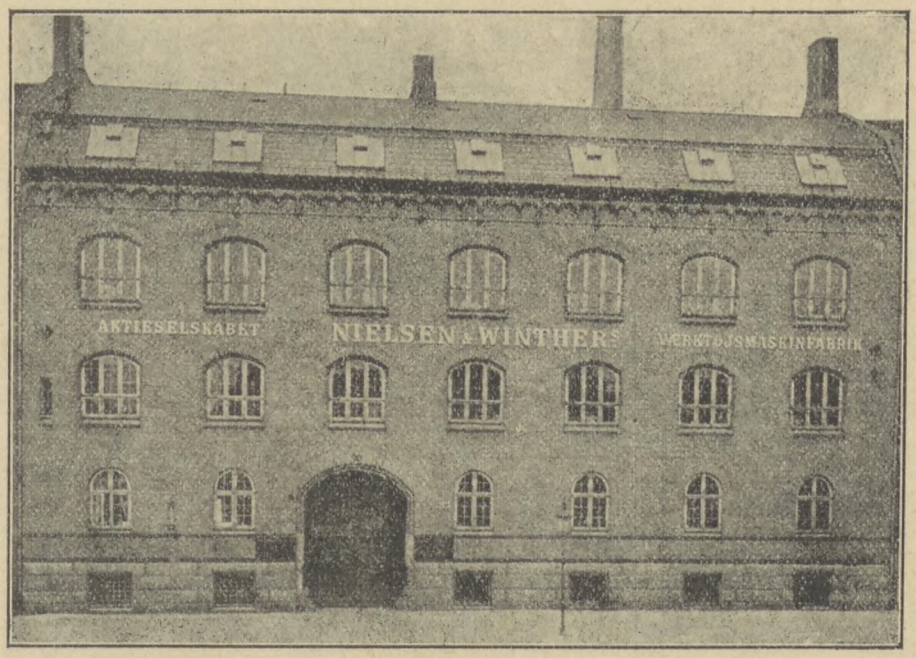

Den gamle Facade mod Blegdamsvejen.

Ved Krigens Udbrud modtog Firmaet meget betydelige Ordrer, saa betydelige, at paa et vist Tidspunkt arbejdede en stor Del af de danske jernindustrielle Virksomheder saa godt som udelukkende for A/S Nielsen & Winther, og samtidig besluttede Firmaet at opføre en ny stor Fabrik i Ryesgade. Senere sikrede man sig 2 store Ejendomme paa Blegdamsvejen, opførte et stort Fabriksanlæg i Frihavnen og byggede endeligt et betydeligt Fabrikskompleks paa Amager, hvor der indrettedes et Støberi, en Ammunitionsfabrik og en Flyvemaskinefabrik. Samtidig udvidedes Aktiekapitalen i hastigt Tempo, i 1915 til 1 Mill., i 1916 i 3 Omgange til 3 Mill., i Foraaret 1917 til 4½ Mill. og i 1918 til 6 Mill. Samtidig med den sidste Aktieudvidelse optog Selskabet et Partialobligationslaan paa 4 Mill. Kr.

Jævnsides hermed blev der drevet en Udbyttepolitik af urimelige Dimensioner. Der udbetaltes i 1914 10 pCt., i 1915 20 pCt. + ½ Friaktie (ialt 70 pCt.), i 1916 30 pCt. Udbyttet faldt i 1917 til 12 pCt. og i 1918 til 5 pCt. I Tantieme til Bestyrelse og Direktion udbetaltes i Aarene 1913—18 1¼ Mill., deraf over 1 Mill. i 1915—16. Denne urimelige Uddeling af Firmaets Værdier var ikke enestaaende i Krigs-Basis i de krigsførende Magters Brug af Krigsmateriale og Maskiner til Tilvirkning heraf, selv om Krigen desværre blev langvarig, dog ikke kunde vedblive, og at man maatte paaregne at skulle delvis likvidere med Krigens Ophør.

I Midten af 1918 var Reserve- og Fornyelsesfonden Kr. 1,220,000, hvortil kom et Udbytteudligningsfond paa Kr. 135,000, hvori var includeret, hvad der var indbetalt i Overkurs ved Aktietegning, og dette var ikke Smaating. I Foraaret 1916 foregik Aktietegning saaledes til en Kurs af 150, i Efteraaret 1916 til Kurs 200, i Foraaret 1917 Kurs 110 og i 1918 Kurs 110.

Fortjenesten paa Aktietegning androg saaledes alene Kr. 1,550,000 eller mere end den opsparede Kapital, og en Del af denne Fortjeneste, der almindeligt henlægges til Reservefonden, blev saaledes anvendt til Udbytte. Men samtidig steg Bankgælden til svimlende Højder. Fra 0 til 2½ Mill. i 1916 til 7,7 Mill. i 1917 og var endda i Slutningen af dette Aar oppe paa 12 Mill. Kr. Den nedbragtes ved den sidste Udvidelse af Aktiekapitalen og den samtidige Optagelse af Obligationslaanet til 7 Mill. Kr., der dog i 1918 igen var steget til 8½ Mill. Kr.

I 1917 ved Ruslands Sammenbrud ophørte Bestillingerne herfra, og dermed mistede Firmaet en væsentlig Del af sin Produktion. Dette burde have manet til Forsigtighed, men i Stedet for blev der arbejdet paa Lager.

I denne Stilling mødte Firmaet Prisfaldet i 1920 med vældige Varelagre, der faldt i Værdi uden at kunne realiseres og uden de Henlæggelser, der var nødvendige for at afskrive Tabene. I Slutningen af Aaret udeblev

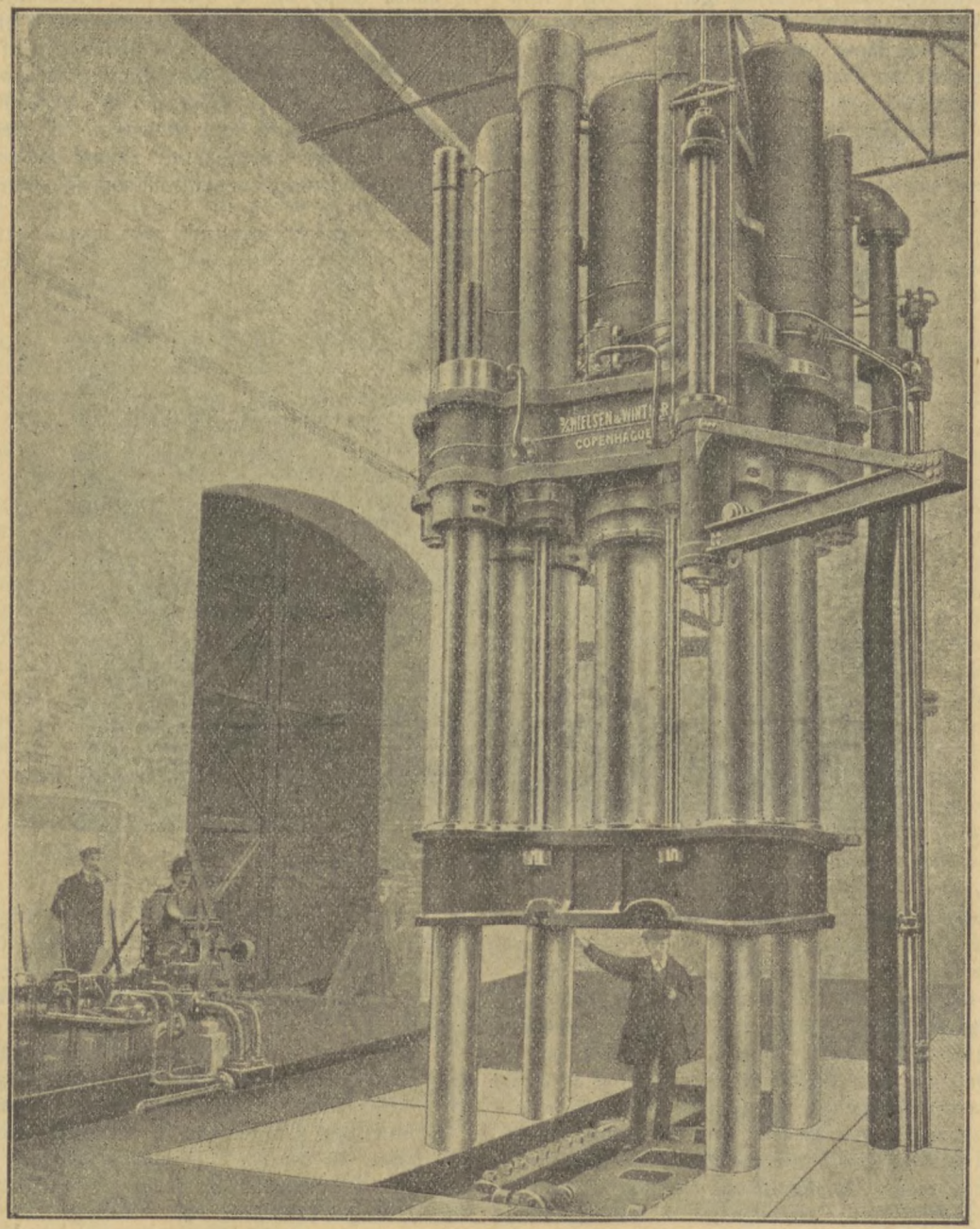

2000 Tons renhydraulisk Smedepresse med Omstyreapparater og Akkumulator.

Anlægene udvidedes stadig, baade her og i Udlandet, og i Midten af 1919 androg Materialer, paabegyndt og færdigt Arbejde samt Handelsvarer en Sum af ikke mindre end ca. 9¼ Mill. Kr. Udestaaende Fordringer androg ca. 7½ Mill. Kr., og samtidig var Bankgælden steget til 12½ Mill. for endelig i 1920 at naa op til 13,7 Mill.

nye Ordrer fuldstændig. Miseren fortsattes i 1921 til Trods for, at der fra Selskabets Kontor i Kina indløb betydelige Ordrer. Dette Aar blev Komplekset paa Amager afhændet til A/S »Vølund«.

Omsætningen, der kulminerede i 1916 med 12¼ Mill. Kr., var i 1921 sunket til 2½ Mill. Kr., Underskudet var ifølge Regnskaberne for 1918—21 ca. 5 Mill. Kr., men burde ifølge

Beretningen fra Landmandsbankkommissionen, der senere beskæftigede sig med Bankens Engagementer, have været opført med Kr. 11,357,000. Til disse uheldige Dispositioner kom, at Firmaet, der som ovenfor nævnt før Krigen havde et godt Renommé, i nogen Grad satte dette til under Krigsperioden, thi efterhaanden som Ordrerne indløb, blev Udførelsen ikke præget af den samme Omhu, alt kunde bruges i denne Periode, og da senere efter Krigen dette betydelige Lager spredtes baade herhjemme og i Udlandet, indløb Klagerne, og at dette ikke har været til Gavn for Virksomheden, siger sig selv.

Imidlertid blev Firmaet dog ikke slaaet helt ud, og det har efter Krisen søgt at tilbageerobre sin tidligere Position, om end i mere beskedent Omfang. Aarsagen til Firmaets Sammenbrud angives i Bankkommissionens Beretning at være:

> »Foruden det russiske Markeds Svigten, at dets Ledelse i Krigsaarene foretog kæmpemæssige Udvidelser af Anlægene, baseret paa en Efterspørgsel, der ikke havde varig Karakter, at den derhos i stor Stil optog nye Fabrikationer, hvis Gennemførlighed og Afsætningsmuligheder ikke var prøvet tilstrækkeligt, samt i Oparbejdelsen af det store usolgte Lager det sidste Krigsaar. Jævnsides hermed gik en Udbyttepolitik, der ikke tog tilstrækkeligt Hensyn til Selskabets Konsolidering, men gennem hvilket Størsteparten af Overskudet udloddes til Aktionærerne, en enkelt Gang i Form af Friaktier. Den overdrevne Optimisme, der prægede Ledelsens Dispositioner i de gode Aar, fortsattes, for saa vidt angaar Regnskaberne, i de følgende Aar, og først Rekonstruktionen gav uindviede et Begreb om Omfanget af de Tab, der var lidt.«

Lidt Værkstedsteknik.

Autogensvejsning af Messing.

Ved Messingmetaller forstaar vi de Legeringer af hovedsagelig Kobber og Zink, hvor Zinkindholdet andrager mellem ca. 10—40 pCt.

De Metaller, der kun indeholder fra 10—28 pCt. Zink, benævnes ogsaa Tombak.

Vægtfylde = 8,40—8,73
Smeltepunkt = 800—900° C.

Det viser sig ofte, at Svejsere har større Vanskelighed ved at svejse Messing end f. Eks. Kobber og Aluminium.

Grunden ligger sikkert i, at Zinken under Svejsningen har stor Tilbøjelighed til at brænde bort og stige op i Luften som en hvid Røg af Zinkilte. Denne Bortbrænding af Zinken vil dels forandre Materialets Legeringsforhold og dels frembringe en meget skadelig Porøsitet. Jo længere Tid Svejseflammen holdes i Svejsebadet, des større bliver Zinkens Bortbrænding med deraf følgende Ulemper.

For at udligne Zinktabet bør man derfor benytte en Tilsatstraad, hvori der findes noget mere Zink end i det almindelige Messing; lidt Fosfor i Stangen er ogsaa godt, idet det modvirker Zinkens Bortbrænding.

Man *kan* ogsaa benytte almindelig Messingtraad som Tilsatsmateriale, men der findes for Tiden flere bedre egnede Metalstænger i Handelen, som f. Eks. Canzlertraad for Messing og det saakaldte »Poro« Metal ligeledes til Messingsvejsning; med de sidstnævnte er det forholdsvis let at svejse Messing.

Specialsvejsestænger for Kobber, Messing og Bronce er jo grundet paa Fremstillingsprisen altid noget dyrere end almindelig Metaltraad, og derfor vægrer mange sig ved at bruge denne Specialtraad i Stedet for almindelig Messingtraad. I Almindelighed vil det dog være fordelagtigst at bruge Specialtraaden, og i Særdeleshed bør man absolut anvende den gode eller bedste Svejsetraad, naar det drejer sig om at udføre vanskeligere Arbejder, hvortil der fordres en tæt og stærk Svejsning.

Svejsepulveret skal indeholde de samme Bestanddele som til Kobber; benyttes Borax, maa det helst være *helt* Borax, der knuses saa fint som muligt.

Tilsatsstangen varmes og dyppes ned i Pulveret, hvorved dette klæber fast paa Stangen. Denne Dypning af Stangen i Pulveret gentages efterhaanden, som Metallet smelter ned under Svejsningens Udførelse.

Er der lange Svejsesømme, der skal udføres, lønner det sig at udrøre Boraxen eller Svejsepulveret i Vand, og paasmøre den derved frembragte Pasta langs Svejsekanterne og paa Svejsetraaden.

Svejsningen kan derefter udføres uden særlige Afbrydelser, da man undgaar de mange Neddypninger af Svejsetraaden i Svejsepulveret.

Naar Messing smeltes, er det ret tyndtflydende, og derfor maa man ved tykkere Stykker altid skærpe Kanterne af paa almindelig Maade, da det øverste flydende Materiale ellers vil løbe ned til Underkanten uden at forbinde sig med denne.

Svejseflammens Indstilling til Messingsvejsning er ligesaa vigtig som til Kobbersvejsning og foregaar paa samme Maade, d. v. s. Flammen reguleres efter Metallets Legering og Smeltepunkt, indtil Materialet flyder *blankt*. Svejseflammens Spids skal føres ca. 5 mm fra Materialet; Afstanden maa dog varieres noget efter Godstykkelsen.

Svejsefugen kan efter Svejsningen overhamres og bearbejdes paa samme Maade som ved Kobber.

Efter en eventuel Overhamring i kold Tilstand maa Materialet udglødes.

Svejsningen skal udføres saa hurtigt som muligt og gøres færdig i een Gang.

Da Indaanding af Zinkilte er meget skadelig, bør Svejseren benytte sig af Respirator eller Gasmaske, hver Gang han svejser i Messing eller galvaniseret Plade.

C. C.

Elektrisk Lysbuesvejsning.

Ved denne Svejsemetode frembringes en Sammensmeltning af Materialet, ligesom ved Autogensvejsning med Ilt-Acetylen, men Svejsevarmen tilvejebringes ikke ved

en Flamme, men derimod ved Hjælp af en elektrisk Lysbue, som bringes til at slaa over mellem Svejsestedet og en udefra tilført »Elektrode«.

I Svejsestrømkredsen maa derfor Arbejdsstykket sluttes til den ene Pol, medens Elektroden sluttes til den anden Pol ved Hjælp af en særlig Elektrodeholder, som føres med Haanden. Svejsestrømmens Tomgangsspænding er i Reglen ca. 50—60 Volt, medens Arbejdsspændingen (som forefindes ved virkende Bue) kun er ca. 30 Volt. Strømstyrken er fra 20 til 250 Ampere efter den anvendte Elektrodetykkelse.

Tomgangsspændingen er saa lav, at den ikke kan slaa over gennem selv et ganske ringe Luftlag, førend man faar »ioniseret« Luftlaget, saaledes at det bliver ledende for Elektriciteten. Antændelsen af Buen sker dog meget nemt, idet man blot stryger Elektrodespidsen over Arbejdsstykket, hvorved der fremkommer nogle Afbrydningsgnister, som er tilstrækkelige til at »ionisere« Luften, saaledes at Buen kan fremkomme og holde sig, naar Elektroden derefter holdes et passende lille Stykke fra Godset.

I denne Lysbue er Temperaturen ganske overordentlig høj, endog saa høj, at man ikke med eksisterende Apparater kan maale den med blot nogenlunde Nøjagtighed; man kan dog nok regne med, at Temperaturen er ca. 4000° C.

Paa Grund af den meget høje Temperatur bliver Varmeoverføringen til Svejsestedet overordentlig hurtig, og det er netop i de fleste Tilfælde denne hurtige Varmeoverføring, som betinger, at Lysbuesvejsningen paa visse Omraader er fordelagtigere end Autogensvejsningen, saaledes som det omtales nedenfor.

I Reglen lader man Elektroden udgøre Svejsningens Tilsatsmateriale, og Foregangen i Svejsningen er da saaledes: Paa Grund af Varmen fra Buen smelter en vis Metalmængde baade paa Svejsestedet og paa Elektrodespidsen, de 2 Draaber vokser, og Elektrodespidsens Draabe kastes ned mod Svejsestedet, som den i Reglen et vist Øjeblik berører, inden den endnu har sluppet Elektroden; da afbrydes Buen, idet Strømmen kortsluttes gennem den dannede metalliske Forbindelse, men det varer kun en meget lille Brøkdel af et Sekund, førend Draaben slipper Elektroden, og ved denne Afbrydelse dannes Buen paany, og Spillet begynder forfra.

Sandsynligvis overføres der ogsaa en Del Metal i Dampform eller helt spaltet i Atomer og Ioner, men den væsentligste Mængde bliver sikkert overført ved de hurtigt paa hinanden følgende Draaber.

Paa Grund af Draabernes stadige Kortslutninger og paa Grund af, at det er umuligt at holde Elektrodespidsen i ganske konstant Afstand fra Svejsestedet, kommer der store Svingninger i Strømkredsen, men i Reglen er Maskinerne indrettet saaledes, at de automatisk modarbejder disse Svingninger derved, at en Stigning i Strømstyrke øjeblikkelig frembringer et Fald i Spændingen og omvendt, saaledes at med Tilnærmelse Strømstyrke × Spænding forbliver konstant (d. v. s. Energiforbruget og dermed Smelteydelsen konstant). Ved denne Virkemaade er det muligt at holde en rolig Bue, som ikke er altfor følsom overfor Variationer i Buelængden (d. v. s. Afstanden mellem Elektrodespids og Svejsested), thi bliver Buens Længde et Øjeblik noget større, vil Strømstyrken aftage paa Grund af den forøgede Buemodstand, og derved vokser Spændingen, hvorved Buen bliver mindre udsat for at slukkes. Hvis man derimod brugte en almindelig Strømkreds med næsten konstant Spænding, vilde Buen slukkes, saasnart den fik en meget ringe Forlængelse, og det vilde derfor være meget vanskelig at holde Buen.

Det er lettere at svejse med lang end med kort Bue, thi naar Buen er kort, vil Elektrodespidsen meget let komme til at røre ved Godset, hvorved den klæber fast, og Svejsningen afbrydes. Man skal dog i Reglen bestræbe sig paa at svejse med saa kort Bue som muligt, thi derved bliver det overførte Metal mindre udsat for Luftens skadelige Paavirkninger, og Svejsningens Kvalitet bliver derfor bedre. Det fordrer temmelig stor Øvelse at svejse med den rette korte Bue.

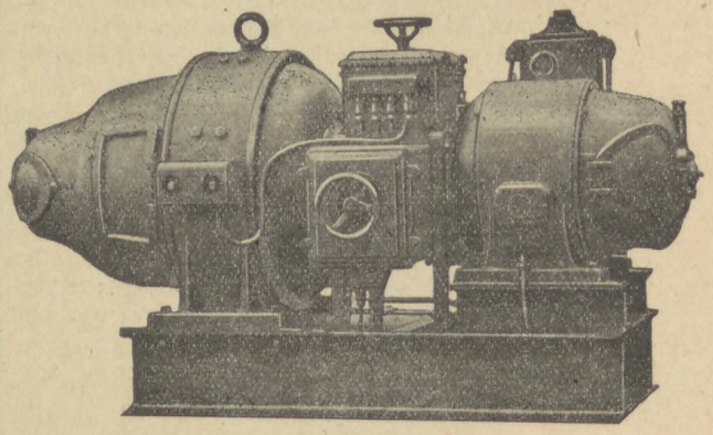

Fig. 1.

Som Svejsestrøm kan anvendes enten Vekselstrøm eller Jævnstrøm frembragt paa særlige Maskiner, hvoraf der findes mange forskellige Fabrikater.

Vekselstrømsmaskinerne er specielle Transformatorer, som ved Tilslutning til et Vekselstrømsnet frembringer den lavspændte Svejsevekselstrøm med de ovenfor omtalte særlige Egenskaber.

Jævnstrømsmaskinerne er Dynamoer med særlige Beviklingsmaader eller med udenforstaaende automatiske Reguleringsanordninger; de drives rundt med et bestemt Omløbstal (ofte ved Hjælp af en direkte koblet Elektromotor) og frembringer da den ovenfor karakteriserede Svejsestrøm.

Ved Hjælp af en indstillelig Regulering kan Maskinerne bringes til at give flere forskellige Middelstrømstyrker ved samme Spænding. De store Strømstyrker anvendes ved Svejsning paa svært Materiale med tykke Elektroder, og de smaa Strømstyrker ved tyndt Materiale og tynde Elektroder.

Hosstaaende Fig. 1 viser et almindeligt Svejseaggregat bestaaende af en Dynamo med direkte koblet Elektromotor. Den viste Maskine, »Quasi-Are«, er dansk Fabrikat.

Elektroderne kan være enten nøgne, »dyppede« eller »beklædte«; ved de to sidste er Elektrodens Metal omgivet af en Kappe af forskellige Flusmidler, som ved de »dyppede« er anbragt som en paastøbt Skal og ved de »beklædte« er opsuget og fastholdt af en Asbestbevikling.

Elektrodernes Metal skal være ganske specielle Legeringer indrettede saaledes, at de efter den Bortbrænding, som finder Sted i Buen, efterlader et Metal af en Sammensætning, der saa nær som muligt svarer til Godsets Metal og Materialeegenskaber. Flusmiddelkappen hjælper i høj Grad til at give en god Svejsning, for det første ved at udvikle tætte Dampe omkring det overførte smeltede Metal til Beskyttelse mod Atmosfærens skadelige Paavirkninger, for det andet ved at virke som almindeligt Flusmiddel, der opløser de forbrændte Dele af Metallegeringen under Dannelse af en tyndtflydende let Slagge, som flyder ovenpaa det smeltede Metal, og for det tredie ved, at denne smeltede Slagge holder sig udbredt over det varme Svejsested, og saaledes beskytter det mod yderligere Iltning fra Luften. Efter Afkøling danner Slaggelaget en glasagtig Hinde, som maa fjernes ved Hjælp af en Pighammer, Staalbørste eller lignende.

Elektroderne findes i mange forskellige Kvaliteter hver med sit særlige Anvendelsesomraade. De bedre Kvaliteter er fremkommet paa Grundlag af meget indgaaende Studier og Undersøgelser; thi Elektrodens Metal undergaar store kemiske Forandringer ved den kraftige Reaktion i Buen, og det gælder om at sammensætte Elektroden saaledes, at det aflejrede Metal faar den ønskede Sammensætning. Dette opnaas ved Tilsætning af Rensemidler og Legeringsmetaller i ganske bestemte Mængder for hver Kvalitet baade i Elektrodemetallet og i Beskyttelseskappen.

Elektrodernes Længde er i Reglen ca. 45 cm, og deres Tykkelse har forskellige Numre 14, 12, 10, 8, 6, 4, hvortil svarer Millimetermaalene 2, 2,5, 3,25, 4, 5, 6.

Lysbuen udsender et blændende stærkt blaahvidt Lys foruden en stor Mængde ultraviolette Straaler, og man maa derfor beskytte baade Øjne og Ansigtshud mod disse Straaler ved Hjælp af Skærme eller Svejsehjelme, hvori der er indsat specielle mørktfarvede Glas foran Øjnene. Hænderne maa beskyttes ved Hjælp af Handsker baade mod Straalerne og mod springende Gnister.

Iøvrigt skal det bemærkes, at Svejsestrømmen paa Grund af sin lave Spænding er ganske ufarlig, selv om den nok kan give følelige Stød ved urigtig Behandling. Da Elektrodeholderen er isoleret, er man under normale Forhold slet ikke udsat for Stød.

Efter denne korte Gennemgang af Svejsningens Materiel og Virkemaade skal der gives en lille Redegørelse for dens Anvendelsesomraade.

Paa Grund af den meget høje Temperatur i Buen og den deraf følgende hurtige Varmeoverføring bliver Varmespredningen i Arbejdsstykket kun lille, langt mindre end ved Autogensvejsning med Ilt-Acetylen, og dette betinger, at Lysbuesvejsningen i mange Tilfælde er fordelagtigere end Ilt-Acetylensvejsningen.

1. *Ved Svejsning af meget tykt og stort Gods.* Dette suger nemlig meget kraftigt Varmen bort fra Svejsestedet, og der fordres derfor en overordentlig stærk Varmeoverføring for, at man kan holde Svejsestedet flydende uden at behøve at opvarme store Dele af det omgivende Gods til høj Temperatur.

Derfor anvendes Lysbuesvejsningen ofte til Opbygning af svære Maskindele af sammensvejset Staal, f. Eks. svære Bundrammer og andet, som ved denne Konstruktionsmaade bliver stærkere, stivere og lettere end i Støbejern eller Staalstøbegods.

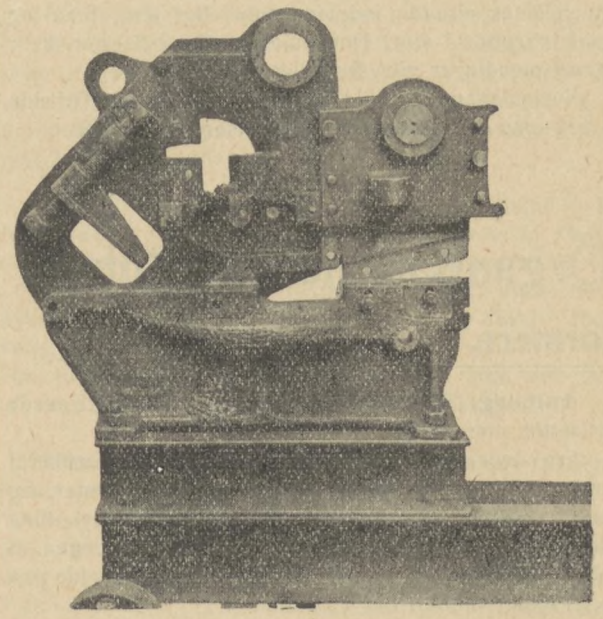

Fig. 2.

Endvidere anvendes den til Reparation af svært Staalstøbegods, hvoraf et Eksempel er vist i hosstaaende Fig. 2, til Paalægning af Materiale ved slidte Skinner, Maskinaksler eller andet.

2. *Ved Svejsning af Pladejerns-Beholdere* i forskellige Former. Her vil nemlig Varmespredningen frembringe Spændinger og Formforandringer i Materialet, hvilket i høj Grad vanskeliggør Svejsearbejdet. Ved Lysbuesvejsningen er Varmeoverføringen saa hurtig, at Svejsningen paa hvert enkelt Sted af Sømmen er overstaaet, inden Varmen har naaet at trænge ret langt ud i Materialet, og de generende Spændinger bliver derfor langt mindre end ved Ilt-Acetylensvejsning.

Som Eksempel paa Beholdersvejsning kan nævnes visse Centralvarmekedler med dobbelt Væg og tværgaaende Vandrum. Et saadant Arbejde kan i mange Tilfælde overhovedet ikke udføres ved Ilt-Acetylensvejsning paa Grund af de altfor store Varmespændinger, men det kan meget let lade sig udføre ved Lysbuesvejsning.

3. *Mange Jernkonstruktioner* udføres nu billigere ved Lysbuesvejsning end ved Nitning, medens Ilt-Acetylensvejsning ikke godt kan anvendes dertil paa Grund af de medfølgende store Varmespændinger. Som Eksempler kan nævnes Spærfag til Tagkonstruktioner, Gitteropstandere og mindre Brokonstruktioner; desuden visse Partier af Jernskibe.

Derimod er Lysbuesvejsning ikke anvendelig ved ganske tyndt Materiale under 1,5 mm Tykkelse.

Til Støbegods kan den anvendes, men i mange Tilfælde bliver man nødt til at forvarme hele Arbejdsstykket, og i saa Fald bliver Ilt-Acetylensvejsningen billigere.

Til Aluminium kan den bruges, men vil i Reglen blive dyrere end Ilt-Acetylensvejsningen, og det samme gælder for Kobber og Kobberlegeringer.

Det ses altsaa, at Lysbuesvejsningen har sit store Anvendelsesomraade indenfor smedeligt Jern, Staal og Staalstøbegods i store Dimensioner eller i Former, hvor Varmespændinger vil vanskeliggøre Arbejdet.

Svejsningens Styrke afhænger i hvert enkelt Tilfælde af den anvendte Elektrode og Svejserens Dygtighed.

J. R.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Aalborg. Strejken paa Smithske Jernstøberier fortsættes uforandret.

Fra Arbejdsgiverforeningens Side er der erklæret Boykotting overfor vore 8 strejkende Medlemmer, og der er derefter fra Forbundets Side erklæret Boykotting overfor Aktieselskabets Arbejde, saaledes at ingen af vore Medlemmer har Ret til at udføre dette Arbejde paa noget andet Støberi her i Landet.

Mod vor Boykotting af Fabrikkens Arbejde har Arbejdsgiverforeningen protesteret, og der er i Anledning heraf afholdt Forhandlingsmøde i Arbejdsgiverforeningen den 16. ds. Enighed opnaaedes dog ikke, og Konflikten fortsættes.

Fredericia. Hos A/S Ernst Voss' Fabrikker er der den 19. August afholdt Mæglingsmøde paa Krav om Forhøjelse af Akkordpriserne, Krav om, at Kernerne bliver rengjort ved Udleveringen, og at vore Medlemmer skal være fritaget for Udslagning af visse Kasser samt fritaget for Paalægning og Aftagning af Vægte paa Formene.

Under Forhandlingerne henviste Firmaets og Sammenslutningens Repræsentanter til Fabrikkens Lønniveau og nægtede at gaa med til noget som helst af de opstillede Krav.

Sagen har derefter været til resultatløs Behandling ved Timandsmøde den 25. August, hvorefter der, efter Afdelingens Ønske, er blevet afgivet Strejkevarsel.

Forhandlingerne i Arbejdsgiverforeningen endte resultatløst, men Strejken kom dog ikke til Udbrud, idet vore Medlemmer vedtog at stille Sagen i Bero indtil videre.

København. Hos A/S Burmeister & Wain, Teglholmen, har der den 20. September paany været afholdt Mægling i Anledning af, at Støbemester Marquertsen ikke kan lade være med at genere vore Medlemmer. Det gik som ved tidligere Lejligheder, at det var vanskeligt for Arbejderne at præstere haandgribelige Beviser for en Funktionærs Overgreb, og da Firmaets Repræsentanter bestred Klagens Berettigelse, blev der intet Resultat af Mæglingen.

Odense. Paa Maskinfabrikken »Phønix« er der 22. September afholdt Mæglingsmøde, dels paa Krav om Betalingen for et Stykke Arbejde, der ved et hændeligt Uheld var blevet ødelagt, dels paa Krav om Betalingen for Vraggods med Slagger.

Hvad det første Krav angik, opnaaedes der Enighed om, at der betales Timeløn for det ødelagte Arbejde. Med Hensyn til Betalingen for Vraggods med Slagger erklærede Firmaet, at den hidtidige Praksis paa dette Omraade vilde blive opretholdt, og da vore Medlemmer var tilfredse hermed, blev Klagen trukket tilbage.

Randers. Hos A/S »Strømmen« har der været ført lokale Forhandlinger om Forhøjelse af de ansatte Timelønninger, og der er nu opnaaet Enighed om en Forhøjelse af 5 Øre pr. Mand og Time.

Varde. Paa Varde Staalværk har der været afholdt Mæglingsmøde den 24. September paa Strid om en Akkordpris samt — efter Begæring fra Jernindustriens Sammenslutning — Krav om Nedsættelse af Akkordpriserne.

Vedrørende Striden om Akkordprisen opnaaedes der Enighed om, at en mellem Støbemesteren og Formeren aftalt Pris af 8 Kr. pr. Stk. blev betalt for den Ordre, der er i Arbejde, medens der skal forhandles om en ny Pris, naar Modellen kommer igen i ny Ordre. Firmaet hævdede, at Konkurrenceforholdene nødvendiggjorde en Reduktion af Akkordpriserne, og forbeholdt sig, saasnart bestaaende Modeller ændres eller udføres paa en anden Maade end tidligere, at der da optages Forhandlinger om ny Priser.

Vejle. Som meddelt i forrige Fagblad arbejder vore Medlemmer hos A/S C. M. Hess paa Timeløn (de ansatte Timelønninger). Da de fandt Timelønnen for lav, stillede de Krav om en Forhøjelse, og da der ikke kunde opnaas Enighed herom, afholdtes der den 24. September Mæglingsmøde paa Krav om et Tillæg paa 25 Øre pr. Mand og Time til Timelønningerne.

Ved Mæglingen nægtede man fra Firmaets Side overhovedet at gaa med til nogen Forhøjelse af Timelønningerne, og da vore Medlemmer ikke fandt det Ulejligheden værd at forlange Sagen behandlet ved Timandsmøde, sluttede Mæglingsmødets Forhandlinger om dette Spørgsmaal uden Resultat.

Under Forhandlingerne fandt Mæglingsmændene det imidlertid rimeligt at forsøge paa at faa en Forhandling om de opsagte Akkordpriser sat i Gang, og Mæglingsmødet sluttede derfor med en Henstilling fra Mæglingsmændene til Parterne om at optage en lokal Forhandling om Akkordpriserne. Denne Forhandling skal være tilendebragt inden Oktober Maaneds Udgang, og opnaas ikke Enighed, behandles Sagen videre ved Timandsmøde.

Begge Parter tiltraadte denne Henstilling.

Smede og Maskinarbejdere.

Overenskomster. Københavns Afdeling 6 har med forskellige Institutioner under Københavns, Frederiksberg og Gentofte Kommuner afsluttet ialt 19 Overenskomster. I de to førstnævnte Kommuner opnaaedes en Lønforhøjelse for vore Medlemmer af 8 Øre pr. Time, medens man for Gentofte Kommunes Vedkommende, hvor Timelønningerne laa højere end i de andre Kommuner, opnaaede et Tillæg af 5 Øre pr. Time.

Ligeledes har Afdelingen opnaaet Overenskomst med Strandvejs Gasværket, hvor Timelønnen fastsattes til 159 Øre plus et Tillæg af 20 pCt. for alt Arbejde.

Sammen med Karetmagerforbundet, Malerforbundet og Træindustriarbejderforbundet har vort Forbund sluttet Overenskomst med Hillerød Barnevogns- og Trævarefabrik, Fabrikant Aage Eickhoff, vedrørende Løn- og Arbejdsforhold. Overenskomsten gælder til 1. Marts 1931, til hvilken Tid den kan opsiges med 3 Maaneders Varsel.

Københavns Afdeling 11 har afsluttet Overenskomst med Otto Mønsteds Margarinefabrik, København. Ugelønnen fastsattes til 80 Kr., 2- og 3-Holdskifte kan indføres imod et Tillæg af 25 Øre pr. Time for 2. og 36 Øre pr. Time for 3. Hold. Overarbejde betales paa Hverdage med 33⅓ pCt. for de to første Timer, 50 pCt. for de efterfølgende 2 Timer, derefter 100 pCt. Paa Søn- og Helligdage indtil Kl. 12 Middag 50 pCt., derefter 100 pCt. Tillæg. Alt Over- og Søndagsarbejde udover 6 Timer pr. Mand og Uge udlignes fra 1. Januar 1931 i Dagtid i den paafølgende Uge. Overarbejde skal varsles 1 Time før normal Arbejdstids Ophør, i modsat Fald betales 1 Time ekstra. Arbejdere, der er ansat før 1. Januar, erholder en Sommerferie paa 6 Hverdage i Forbindelse med 2 Søndage. Overenskomsten kan opsiges med 3 Maaneders Varsel til en 1. April, dog tidligst til 1. April 1932.

Den med Motorfabrikken »Bukh«, Kallundborg, bestaaende Aftale er fornyet paa følgende Vilkaar:

Timelønnen for Udlærlinge det første Aar bliver 79 Øre plus det til enhver Tid gældende Akkordafsavnstillæg. Antagelseslønnen for nyantagne Arbejdere er 100 Øre pr. Time, efter 2 Ugers Arbejde 105 Øre plus Akkordafsavnstillæg. Der tilstræbes Akkord i størst mulig Udstrækning. Montørerne erholder et Tillæg af 13 Øre pr. Time for Udearbejde, naar Arbejdspladsen ligger over 3 km fra Fabrikken. Endvidere fik de Arbejdere, hvis Timeløn laa under 115 Øre, et Tillæg af 5 Øre.

Aftalen kan opsiges med 2 Maaneders Varsel, dog tidligst til 1. November 1931 til Ophør 31. December samme Aar.

Mæglingsmøder. Den 22. Maj afholdtes et Mæglingsmøde hos Firmaet H. Lohmann, København, paa Krav om Forhøjelse af Lønningerne. Sagen blev vist tilbage til lokal Forhandling, men grundet paa Arbejdsmangel er disse først tilendebragt i Slutningen af September Maaned, hvor man opnaaede Enighed om enkelte faste Akkordpriser, ligesom Firmaet gav Tilsagn om Slumpakkorder, hvor faste Akkordpriser ikke kan ansættes.

Ved et Mæglingsmøde den 16. September hos A/S Sadolin & Holmblad, København, behandledes et Krav om Forhøjelse af Timelønnen og Krav om Udligning af Overarbejde udover 6 Timer pr. Mand og Uge samt Krav om Udvidelse af Sommerferien. Man enedes om, at Timelønnen for 5 navngivne Arbejdere ansættes til 149—155 Øre, og ligeledes var der Enighed om, at Overarbejdet bør begrænses til det mindst mulige og saa vidt gørligt fordeles paa samtlige Maskinarbejdere. Ferien bliver fremtidig en Uge for Svende, der den 1. Juni har arbejdet 1 Aar hos Firmaet.

Den 25. September mægledes hos Fabrikant C. B. Hoffmann i Esbjerg paa Krav om Forhøjelse af Timelønningerne. Firmaet havde ved lokal Forhandling tilbudt 5 Øre pr. Mand og Time til 24 Mand, hvis Timelønninger var 104 Øre eller derunder, og dette Tilbud vedstod Firmaet ved Mæglingen og gav yderligere 30 Øre til Fordeling blandt 18 Mand, som man ved den lokale Forhandling intet Tillæg havde villet give.

Timandsmøde. Ved et Timandsmøde den 16. September behandledes følgende Sager:

1) A/S Burmeister & Wain, Maskinafdelingen, Refshaleøen. a) Krav om Godtgørelse til 6 Mand, der var hjemsendt ved Arbejdstidens Begyndelse paa 3. Hold, b) Strid om Forskudsudbetalingen ved Akkorder. ad a) I Betragtning af, at Mesteren i det heromhandlede Tilfælde havde lovet, at hver af de 6 Mand skulde erholde 4 Timers Løn, indgik Firmaet paa at betale et Beløb af Kr. 13,00. ad b) Det oplystes, at Aftalen angaaende Forskudsudbetalingen var opsagt, og da denne Aftale omhandlede alle Afdelinger paa Refshaleøen, enedes man om, at Sagen henvistes til Forhandling mellem Værftet og Repræsentanter for Fællesklubberne.

2) A/S Glud & Marstrand, Løve Allé, København. Krav om Lønforhøjelse. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundets Repræsentanter forbeholdt sig deres Stilling.

3) A/S »Vølund«. Krav om Tillæg til Lønningerne ved et Arbejde paa en Gasbeholder i Odense. Enighed opnaaedes ikke, men der er senere optaget nye Forhandlinger, der er resulteret i et Tillæg af 5 Øre pr. Mand pr. Time.

4) Den kgl. Porcelænsfabrik, København. a) Krav om Forhøjelse af Timelønningerne, og b) Krav om Indførelse af Overarbejdsregler. ad a) Enighed opnaaedes ikke. ad b) Det oplystes, at der var truffet en Ordning af dette Spørgsmaal.

5) A/S Nordiske Kabel- og Traadfabrikker, København. Krav om Lønforhøjelse. Sagen udgik af Dagsordenen, da der var opnaaet Enighed om det paagældende Spørgsmaal.

6) Firmaet Heinrich Roepstorff, København. Klage over Fradrag i en Provision. Sagen sluttedes, idet Firmaet tilbød at efterbetale det fradragne Beløb. Samtidig opsagde Firmaet den hidtil gældende Provisionsordning til Ophør den 16. November d. A.

7) A/S Frichs, Aarhus. Strid om Aflønningen af 3 Maskinarbejdere, der har en Arbejdstid fra Kl. 16 til 24, samt Krav om Akkord for Slibearbejde eller højere Timeløn til 3 Mand. Om det første Spørgsmaal opnaaedes ikke Enighed, og Forbundet forbeholdt sig at indbringe dette for en faglig Voldgiftsret, medens man for det andet Spørgsmaals Vedkommende enedes om at forhøje de 3 Arbejderes Timelønninger med ialt 10 Øre, saaledes at disse bliver 141, 138 og 120 Øre.

8) A/S C. M. Hess, Vejle. Krav om Forhøjelse af Akkordafsavnstillæget. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

9) A/S Aalborg Portland Cementfabrik. Krav om Indførelse af Overarbejdsregler og Klage over nogle paa Cementfabrikken foretagne Afskedigelser samt Klage fra Fabrikken over, at Arbejderne kollektivt nægter Overarbejde. Sagerne drøftedes indgaaende, og man enedes om at vise dem tilbage til lokal Forhandling.

10) Automobiles »Citroën«, A/S, København. Strid om Akkordpriserne paa Revision af Motorer. Det lykkedes ikke at opnaa Enighed om nye Akkordpriser, og Firmaet forbeholdt sig sin Stilling.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. Knudsens Automobilværksted, Herning.
4. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
5. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
6. Mekaniker Nielsen, Rødby.
7. Schultz & Larsen, Otterup.
8. Jørgensen & Søn, Kolding.
9. Brdr. Christensen, Viborg.
10. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
11. A. C. Rosenberg, Thisted.
12. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
13. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
14. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.

Stiftelsesfester.

Dansk Former- og Støberiarbejderforbund.

Næstved Afdeling 35 Aar.

Den 30. September 1895 er Næstved Afdeling stiftet med et Medlemstal paa 11, og i den Anledning fejredes Afdelingens 35-aarige Bestaaen ved en Festlighed Lørdag den 4. Oktober.

Næsten alle Afdelingens Medlemmer med Damer havde givet Møde i Festlokalet, da man Kl. 7 Aften gik til Bords. Mellem Gæsterne befandt sig et Par ældre Kolleger, der ikke mere arbejder ved Faget, De forenede Jernstøberiers mangeaarige 2. Mester, der ogsaa har trukket sig tilbage, samt et tidligere Medlem, der nu selvstændig driver et Metalstøberi. Endvidere var Afdelingens første Formand, Chr. Petersen, der i mange Aar har opholdt sig i København, indbudt.

Afdelingsformanden, Chr. Rasmussen, der har beklædt Formandspladsen i en Aarrække, præsiderede ved Bordet og bød Velkommen til de tilstedeværende. Efter at Sulten saa nogenlunde var stillet, holdt Forbundsformanden Festtalen, og herefter talte Chr. Petersen, som altsaa er Foreningens egentlige Stifter, og skønt de Enkeltheder, der knytter sig til Foreningens Start, var 35 Aar gamle, stod de ham ganske frisk i Minde, og det hørtes da ogsaa i Løbet af Natten fra flere af de gamle, at han havde holdt disse Minder klare i sin Erindring og muligvis nok fordi, de var alt andet end morsomme, specielt for ham selv.

Saaledes skal blot anføres, at da Foreningen blev stiftet, fandtes der Opslag i Støberiet om, at Arbejderne ikke maatte være Medlemmer af Fagforeninger eller socialdemokratiske Foreninger. Chr. Petersens Formastelighed blev da ogsaa straffet med, at han et halvt Aars Tid efter Foreningens Start maatte forlade Kødgryderne i Næstved.

Flere til Lejligheden passende Sange, hvorimellem Formernes Honnørmarch og en Sang for Damerne ikke manglede, og sluttelig en lang Revyvise gjorde alle fortjent Lykke. Ved Bordet havde adskillige andre Talere Ordet, og da Maaltidet var forbi, forlystede en Komiker i nogen Tid Selskabet, hvorefter Dansen tog sin Begyndelse.

Midt paa Natten holdtes fælles Kaffebord, og hen paa Morgenen blev der spist Frokost paa et saadant Tidspunkt, at hvis den følgende Dag havde været en Hverdag, kunde Frokostspiserne være gaaet lige paa Arbejde.

Kun Kammeratlighed og Gemytlighed beherskede Festen, og den vil sikkert gaa Deltagerne sent af Glemme.

Til Festen indløb Telegrammer fra 1. Støbemester Christensen, Smedeforbundets Afdeling i Næstved og fra Formerforbundets Afdelinger i Frederiksværk, Helsingør, Holbæk, København, Middelfart, Nykøbing F. og Vejle, samt havde tillige De forenede Jernstøberier i Næstved sendt en Lykønskning til Jubilæet, og denne Lykønskning var i Følge med en stor, flot Blomsterdekoration.

A. N.

Smedeforbundets Esbjerg Afdeling.

Lørdag den 11. Oktober afholdt Esbjerg Afdeling sin 40-aarige Stiftelsesfest, der indledes ved, at Afdelingens Medlemmer med Damer i et Antal af ca. 300 gik til Bords Kl. 7 i Etablissementet »Børsen«s Lokaler, hvor Formanden, L. Rosendahl, bød Velkommen og særlig til Gæsterne. Disse var de tre Veteraner, der var med ved Afdelingens Stiftelse, nemlig A. Caben, som var Afdelingens første Formand og derefter har været Kasserer i 31 Aar, fra 1899 til 1930, J. P. Carlsen,

Afdelingens første Kasserer, samt J. J. Marcussen. Disse tre dannede ogsaa Afdelingens første Bestyrelse. Endvidere var Afdelingens tidligere Formand, Hellner, der nu opholder sig i Varde, og H. P. Hansen fra Kolding indbudte samt Journalist Larsen-Hansen, Vestjyllands Social-Demokrat, Formanden for Fællesorganisationen, Cigarmager Rasm. Nielsen, og Næstformanden for Smedeforbundet, P. Andersen.

Sidstnævnte holdt Festtalen og dvælede ved Organisationsforholdene i Begyndelsen af 90-erne, hvor saa mange af vore Afdelinger stiftedes, hvilket gav Organisationen Kraft til at føre Kravene frem og til at føre Kampene om selve Organisationsretten, indtil denne anerkendtes i den Overenskomst, der afsluttede Smedelockouten i 1897. Endvidere dvælede Taleren ved de Problemer, der ligger for i den nærmeste Fremtid, og som nødvendiggør en stærkere international Organisering end tidligere. P. Andersen sluttede med et Leve for Esbjerg Afdeling.

Hellner, H. P. Hansen, J. P. Carlsen og J. J. Marcussen opfriskede de Tildragelser, som i Afdelingens første Aar havde haft Betydning for den, og alle bar de Vidnesbyrd om en Tid, hvor Arbejdsgiverne under Hensyn til Fagforeningens Svaghed havde forsøgt at gøre Pionererne brødløse, men tillige om Trofasthed imod og Kampglæde for Fagforeningen, indtil Organisationsretten anerkendtes.

Journalist Larsen-Hansen talte for Damerne og udbragte et motiveret Leve for disse.

Cigarmager Rasmus Nielsen overbragte en Hilsen fra de øvrige organiserede Arbejdere i Esbjerg og udtalte Ønsket om et godt Samarbejde.

Der indløb en Del Telegrammer fra andre Organisationer og Institutioner samt en smuk Blomsterdekoration fra Vestjyllands Social-Demokrat.

Paa Festdeltagernes Pladser laa omdelt et lille Hefte, indeholdende et kort Resumé af Afdelingens Historie, der oplæstes af Rosendahl, og denne sluttede med et kraftigt besvaret Leve for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Umiddelbart efter Spisningen serveredes Kaffen, og medens denne indtoges, opførtes af et Ensemble, der for Tiden optræder paa Etablissementet, et Uddrag af en stedlig Revy, isprængt nogle Sketch med Adresse til Begivenheder indenfor Afdelingen, hvilke bidrog til at sætte Feststemningen op.

Hermed var den officielle Del af Festen forbi, og Salen rømmedes, hvorefter Dansen tog sin Begyndelse; heri deltog selv de ældre og gamle Kolleger med en »forkert«, og man holdt ud, til det lakkede stærkt ad Morgenstunden.

Teknologisk Institut.

Aftenkursus i elektrisk Lysbuesvejsning.

Dette Kursus, væsentligst bestaaende i praktiske Svejseøvelser under kyndig Vejledning, begynder

Mandag den 27. Oktober, Kl. 19½.

Angaaende nøjere Oplysninger og Indmeldelser bedes man henvende sig til Skoleafdelingens Kontor, Hagemannsgade 2, 2.

Aarbog.

Teknologisk Institut vil i Aar for første Gang søge en længe paatænkt Plan realiseret, nemlig at udgive en *Aarbog*, d. v. s. en Bog, der foruden Kalender, Tabeller, Oplysninger, Takster, Adresser etc., som en saadan Bog nu eengang *skal* indeholde, tillige indeholder nogle gode for Haandværkeren interessante og aktuelle Artikler.

Bogen skulde udkomme ved Juletid. Direktør Gregersen indleder med en Artikel: *Haandværk*, der hvert følgende Aar efterfølges af en historisk Redegørelse for hvert enkelt Haandværksfag, saaledes at Bøgerne stadig er aktuelle og til Slut (der ligger jo et stort Arbejdsfelt her) danner en samlet Serie.

Desuden vil denne første Bog indeholde 3 andre Artikler af stor Interesse for Haandværket og Industrien.

Bogen indbindes i et smukt Helshirtingsbind, forsynet med det kendte Hjørnemærke i Guld, og bliver saaledes en smuk Gavebog. Prisen bliver saa vidt muligt ikke over 2 Kr. pr. Stk.

Da der første Gang kun trykkes et begrænset Oplag, bedes *Forudbestilling* indsendt til Teknologisk Instituts Forlag, København.

Den internationale Folkehøjskole i Helsingør.

Sprog — Internationale Forhold — Haandværkerafdeling.

Paa Den internationale Højskole, hvor Eleverne i Samraad med Forstanderen vælger de Fag, de ønsker at studere, lægges der særlig Vægt paa Undervisning i Samfundslære, Dansk Stil, Regning, fremmede Sprog og de moderne Kulturlandes geografiske, sociale, literære og kulturelle Forhold. Disse Fag faar ogsaa i det kommende Vintersemester, fra 3. November til 30. Marts, en fremskudt Plads paa Timeplanen, idet der foruden de danske Lærere, Frøken Thomsen, cand. mag. Peter Manniche, er ansat en engelsk Lærer, Mr. Wait, to amerikanske, Mr. og Mrs. Barton, og en tysk, Dr. Winkler, der ved Siden af at undervise i Sprog holder Foredrag og leder Studiekredse paa deres Modersmaal. De tyske Elever, der kommer paa Skolen i Vinter, vil undervise i smaa Konversationshold paa 3 eller 4 Elever, og de engelsktalende Lærere og Elever vil lede tilsvarende Hold paa Engelsk.

I samme Grad som Arbejderne faar større Indflydelse paa vort Lands udenrigske Forhold og ønsker at lægge deres Stemme i Vægtskaalen for en fredelig, international Politik, vil det være af største Betydning, om flere og flere af dem faar Lejlighed til ikke blot at sikre sig Kundskab om de store Udlande, men ogsaa til at stifte personlig Bekendtskab med Kammeraterne fra Udlandet og faa Hjælp til at lære deres Sprog ved at tale med dem.

Ved Siden af Undervisningen i Sprog, sociale og internationale Forhold lægger Skolen i den kommende

(Fortsættes Side 267.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
1233	Andersen, Peter Fr.	København	29. 1.79	Kbhvn. Afd. 2	3.12.98	Kbhvn. Afd. 9	14. 6 30
22590	— Viggo E. Nissen	Aarhus	21. 1.07	Aarhus	29.10.29	Aarhus	23.11.29
37423	Aagaard, Marius	Langaa	3.12.03	Randers	8.11.23	Esbjerg	25. 1.30
4293	Agustsson, Høstkuldur	Island	7.11.05	Kbhvn. Afd.	2. 1.30	Kbhvn. Afd. 12	14. 6.30
35772	Bredahl, Julius	Aarhus	24. 8.07	Aarhus	20. 5.30	Aarhus	17. 5.30
2429	Bünger, Ove Anton	Odense	6. 3 82	Kbhvn. Afd.	30. 4.30	Kbhvn. Afd. 3	3. 5 30
23825	Christensen, Poul H. L.	København	20. 2.09	„ „	14. 4.28	„ „ 15	31. 5.30
32874	Carlsen, Holger Peter	Slagelse	4. 9.11	Slagelse	17.11.29	„ „ 14	21. 6.30
39337	Clemmensen, Edvard	København	7.11.04	Kbhvn. Afd.	6. 5 24	„ „ 12	21 6 30
3539	Conradsen, Ejnar Langøe	Landskrona	18 5 01	Frederikshavn	3. 4.20	Esbjerg	30. 3.30
50114	Eliasen, Carl Vinberg	Faarup	5 11 03	Kbhvn. Afd.	6. 5 30	Kbhvn. Afd. 13	7. 6.30
36774	Fischer, John	Korsør	24. 5.96	„ „	25.10.23	„ „ 12	7. 6.30
24845	Frederiksen, Svend Erik	Ringsted	3. 7.08	Ringsted	20. 1.28	„ „ 3	7 6 30
2316	Groftved, Valdemar J.	Flade	17.11 86	Kbhvn. Afd.	9.11.25	„ „ 14	21. 6 30
10990	Hansen, Axel Lars	Kastrup	5. 4 07	„ „	1. 4.30	Centralafd.	31. 5.30
32315	— Hans Peter	Haderslev	24 10.98	Haderslev	27. 4.19	Haderslev	31 5 30
16067	— Jens Peter	Slagelse	20 11 86	Slagelse	2 11.06	Kbhvn. Afd. 14	21. 6.30
17361	Hinge, Niels P. Jensen	Hamborg	9 3 03	Aarhus	2. 5.22	Aarhus	29. 3.30
6667	Hoffmann, Carl F. Børmer	Gentofte	4 9 05	Helsingør	18. 8 26	Helsingør	31. 5.30
29179	Hviid, Jens Johan	Randers	5. 9.01	Randers	2. 5.21	Kbhvn. Afd. 12	21. 6 30
50215	Jensen, Achilleus Peter	København	26. 8.04	D. Elektr. Forb.	8. 9.23	„ „ 14	21. 6 30
15334	— Arthur Georg	Frederiksberg	10. 8 74	Kbhvn. Afd.	24. 3.25	„ „ 17	31. 5.30
33184	— Carl	Haderslev	17.11.86	Haderslev	3.11.18	Haderslev	1. 2 30
13556	— Hans Carlo	Frederiksberg	7. 5 98	Kbhvn. Afd.	11.12.22	Aarhus	29 3 30
37523	Jørgensen, Johannes M.	Korsør	3.12 04	Slagelse	4. 4.24	Kbhvn. Afd. 14	7. 6.30
50172	— Niels Louis	Hillerød	23.11 93	Kbhvn. Afd.	30. 5 30	„ „ 12	14 6 30
14312	Iversen, Niels Ejner	København	2 11 02	„ „	5. 9.22	„ „ 12	7. 6.30
25093	Justesen, Carl Arnold	Ribe	3. 1.97	„ „	2 6 28	„ „ 12	7. 6.30
34865	Karlkvist, Poul V.	Radsted	12. 7.03	Saxkøbing	6.11 23	Saxkøbing	23.11.29
31167	Kjeldsen, Leo Poul	København	8. 6.04	Kbhvn. Afd.	5. 3 29	Kbhvn. Afd. 9	6. 7.29
16397	Klarlund, Børge	Lemvig	17. 6.05	„ „	10. 4.25	„ „ 14	14. 6 30
38530	Kryschanoffsky, Ilko	Odessa	19. 7.90	„ „	7. 1.24	„ „ 12	14. 6.30
25509	Larsen, Otto Kock	Rudkøbing	7.12.96	„ „	2. 8.28	„ „ 12	7. 6 30
36638	Laursen, Erik	Gedser	7. 2.04	„ „	5.10.23	„ „ 12	14. 6 30
33541	— Marius	Levring	21. 7.05	Skive	1. 7 30	Skive	28. 6.30
9175	Leenø, Niels	Malling	7.11.88	Aarhus	9. 2 29	Aarhus	29. 3 30
4326	Lindberg, Henry Ivan	København	17. 1.02	Esbjerg	25. 6.26	Esbjerg	29. 3.30
18302	Månsson, Otto	Randers	23. 3.93	Kbhvn. Afd.	6.10.27	Kbhvn. Afd. 8	7. 6.30
37216	Madsen, Adolf Rigmand.	Skive	31. 8 04	Skive	8.11 24	Aarhus	29. 3.30
10258	Mathiasen, Niels E. Møller	Aarhus	5. 2.07	Aarhus	6 4.30	—	12. 4 30
22762	Munkholm, Otto Evald	Brabrand	15. 9 09	—	7. 2 30	—	29. 3 30
18976	Nielsen, Carl Johan	Aarhus	18. 9.03	—	20.10.22	—	29. 3.30
39727	— Frederik Eli	—	21. 2.05	—	2. 8.24	—	5. 4.30
8958	— Hans Peter M.	Frederiksberg	9 4.95	Kbhvn. Afd.	22.11.24	Kbhvn. Afd. 12	14. 6.30
21434	— Ivan Ferdinand.	Frøstrup	1. 1.95	Thisted	1.10 13	Aarhus	29. 3.30
35580	— Niels Julius	Grønløkken	29. 4.04	Bogense	1. 5.23	Kbhvn. Afd. 5	21. 6.30
20476	— Poul	Lyngby	3. 9.08	Kbhvn. Afd.	26 12.27	„ „ 13	14. 6.30
50174	— Willy Bjørn	Frederiksberg	16. 2.10	„ „	27. 5.30	„ „ 18	31. 5 30
28932	Olsen, Aage Villy L.	København	11. 4.10	Aarhus	2. 7.29	Aarhus	29. 3 30
35794	Petersen, Christian T.	Aarhus	16. 4.03	—	8. 5.23	—	29. 3.30
27812	— Emil Schleisner	København	5. 5.10	Kbhvn. Afd.	25 3.29	Kbhvn. Afd. 13	7. 6 30
31147	— Ove Kaj	—	15. 4.10	„ „	16 2.29	„ „ 12	21. 6 30
33844	— Poul	—	27. 8.10	„ „	1. 4.30	„ „ 15	14. 6.30
4940	— Poul Halvor	Helsingør	29. 3 06	Helsingør	13.11.26	Helsingør	1. 2 30
50181	— Richard M.	Ringkøbing	27. 5.08	Kbhvn. Afd.	17. 5 30	Kbhvn. Afd. 14	7. 6 30
12168	Poulsen, Aage	Thisted	9. 9 98	Skanderborg	9. 9.22	Thisted	1. 9.28
34185	— Richard Ludvig	København	15. 9.00	Kbhvn. Afd.	17. 2 30	Kbhvn. Afd. 17	21 6.30
29924	Sørensen, Harald R.	Astrup	10. 5.07	Kolding	10. 5 25	Esbjerg	5. 7.30
5339	— Holger	København	22. 8.06	Kbhvn. Afd.	2. 6 30	Kbhvn. Afd. 5	7 6.30
27927	— Svend Aage	Lemvig	12. 6 10	Thisted	1. 5 29	Thisted	31. 5.30
4924	Salmonsen, Jørgen P.	Thorsted	25.11.97	—	27. 9.20	—	20.10.29
36022	Simonsen, Poul M. A.	København	16. 1.96	Kbhvn. Afd.	4. 5.23	Kbhvn. Afd. 15	4. 8.28

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
11974	Svendsen, Alfred.....	København	7. 6.90	Kbhvn. Afd. 5	24. 9.10	Kbhvn. Afd. 5	7. 6.30
30442	Tomsgaard, Thomas.....	Sundby	14.11.05	Thisted	25. 4.28	Thisted	7. 6.30
50192	Wahl, Axel Georg....	København	25.10.95	Kbhvn. Afd.	16. 6.25	Kbhvn. Afd. 13	31. 5.30
18449	Weisleder, Carl Emil	—	8. 8.92	„ „ 1	25. 8.11	„ „ 14	14. 6.30
6360	Winther, Wilhelm S.	Malmø	26. 8.08	Esbjerg	6. 7.28	Viborg	17. 5.30
27991	Østrup, Børge.....	Aarhus	16. 4.09	Aarhus	15. 1.29	Aarhus	12.10.29

Vinter ogsaa Vægt paa Haandværkerfag for Haandværkere, der er interesserede i en Undervisning, der koncentrerer sig om deres Erhverv.

Den egentlige Haandværkerundervisning vil efter Planen strække sig over 9 Timer om Ugen, 3 Timer hver anden Dag, og for at kunne drage fuld Nytte af Teknisk Skoles Undervisningsmateriel, Lysbilledsamling og tekniske Bibliotek, bliver Undervisningen henlagt til Teknisk Skole under Forstander Einfeldts Ledelse, men saaledes, at Højskolens Elever undervises om Dagen for sig selv alene og efter en Plan, som begge Forstandere er enige om.

Fagtegning er stadig det grundlæggende i al Undervisning for Haandværkere, men det maa suppleres med en mere omfattende Undervisning i Kalkulation, Opmaaling, Materiallære, Skriftøvelser, og den faglig betonede kulturelle og smagsudviklende Side kan yderligere befæstes for Elever fra Bygningsfagene og de kunstindustrielle Fag ved en Gennemgang af de forskellige Stilarter i Helsingør og Omegn.

For Maskinfagene og de industrielle Fags Vedkommende vil den egentlige Fagundervisning blive suppleret med en lang Række teknologiske Foredrag med Omtale af moderne Arbejdsmetoder, Maskiner og Værktøjer, og der vil blive givet en Oversigt over teknisk Virksomhedsledelse, belyst ud fra finansielle, industrielle, handelstekniske og rent samfundsmæssige Betragtninger. Der vil i Tilknytning hertil blive arrangeret forskellige Fabriksbesøg.

Alle Haandværkerafdelingens Elever vil blive undervist i Forretningsbogføring og Forretningskorrespondance, og for de Elever, der ikke har gaaet paa Teknisk Skole tidligere, gives elementær Undervisning i de forberedende Tegnefag.

Program med Oplysninger om Skolen og Muligheder for at faa Understøttelse til Opholdet paa denne faas ved Henvendelse til Forstander Manniche, Helsingør. Arbejdsløse, der kan faa deres Understøttelse udbetalt under Opholdet paa Skolen, indsender gennem Fagforeningen Ansøgning til Arbejdsdirektoratet, Amaliegade 25, København K.

Boghandelen „Fremad".

Aldrig mere Krig

er kommet i et nyt Oplag. I Løbet af faa Maaneder blev det lille Billedhæfte revet bort i 50,000 Eksemplarer og har i længere Tid ikke kunnet faas. Som bekendt indeholder det ca. 50 Reproduktioner efter autentiske Fotografier fra Krigen og af dens Ofre, grufuldt mishandlede Mennesker. Mere levende Illustrationer til de mange udmærkede Krigsbøger, der for Tiden udgives, kan ikke tænkes, og det er da intet Under, at Efterspørgslen efter dette lille Hefte, hvis Pris kun er 1 Kr., stadig er stor og altsaa nu igen kan tilfredsstilles gennem »Fremad«, Frederiksborggade 33, København K.

„Fremad"s Fortegnelse.

Den syvende i Rækken er udkommen i disse Dage og sendes franko og gratis fra Partiets Boghandel »Fremad«, Frederiksborggade 33, København K. Fortegnelsen er ganske praktisk at have ved Haanden, idet den giver en Oversigt over det meste af, hvad der findes af social Literatur, som er i Boghandelen i Øjeblikket, endvidere over Love af almen Interesse, over Krigsbøger, en ret omfattende Række Titler paa Romaner og Fortællinger, hvorimellem man finder mange gode Bøger, der sælges til meget nedsatte Priser, en udsøgt Samling af de bedste Husholdnings- og Kogebøger, Titler paa de mest nødvendige Sprogbøger. Særlig skal vi henlede Opmærksomheden paa Afsnittet: »En gunstig Lejlighed«, hvor meget betydelige Bøger for en kortere Tid udbydes til nedsatte Priser, medens Bogladeprisen atter træder i Kraft, naar det for Nedsættelsen bestemte Antal Bøger er solgt. Herimellem findes ogsaa Festskriftet: *Det danske Socialdemokratis Historie 1871—1921*, som man sikkert gør klogt i at bestille snarest for at sikre sig et Eksemplar til den billige Pris.

Rettelser

til Adressefortegnelsen for August over Tillidsmænd.

Dansk Former- og Støberiarbejderforb.

Formænd.

Frederikshavn: C. C. Andersen, Emilievej 11.

Kasserere.

Odense: Carl Jensen, Segelkesvej 20.
Skanderborg: Carlo Møller, Vestergade 35.
Svendborg: Laurits Rasmussen, Grev Schacksvej 28.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Formænd.

Helsingør: Maskinarbejder C. V. Nielsen er flyttet til Rolighedsvej 3, St.

Kasserere.

Thisted: J. P. Thomsen, Kastet 3, 1.
Tønder: Smed A. Reimers er flyttet til Vidaagade 22, 1.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Metaltrykkerforbund.

Medlem Nr. 122, Calberg, har den 10. Oktober anmeldt at have tabt sin Medlemsbog, og Bogen erklæres herved ugyldig.

Specialarbejderforbundet.

Medlem Nr. 47561, Edmund M. Rasmussen, har atter fundet sin Bog.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 1284	Figgé,	Henry Johs. Chr. B.	(Kbhvn. Afd.)
- 8425	Friis,	William Peter	(„ „)
- 28819	Gregersen,	Axel	(„ „)
- 13838	Jensen,	J. C. Lund	(„ „)
- 7454	—	Saxo Skiby	(„ „)
- 50245	Juul,	Henning Kaj	(„ „)
- 9923	Kisselhegn,	Svend	(„ „)
- 36293	Nielsen,	Helge E. A. H.	(„ „)
- 50185	Christensen,	Erik Otto Ludvig	(Køge „)

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 16604 Hansen, Johan
- 36422 Poulsen, Villy Alfred

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 26207	Eriksen,	Erh. Em.	11. 5.18
- 25984	Frølich,	Ernst C. A. S.	17. 5.19
- 9060	Horney,	Frederik Chr.	26. 6.03
- 31134	Svan,	Ejnar Ch. Hansen	24. 5.19

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 16523	Bech,	Sven Hugo P.	3. 5 30
- 9674	Bruun,	Vilhelm Johannesen	2. 4.21
- 31145	Børglum,	Arnold Moth	24. 5 30
- 15465	Christensen,	Aage Andreas	7. 9.29
- 4189	—	Chr.	7. 9.29
- 25931	—	Hjalmar	10. 5.30
- 15738	Caspersen,	Tage V. Johansen	3.12 21
- 21222	Dahl,	Einer N. Chr.	9. 6 28
- 30688	Eriksen,	Jakobi	19. 5.28
- 11624	—	Niels Peter	27. 7 29
- 29562	Fejlberg,	Poul	7. 7.23
Nr. 107	Fick,	Heinrich	3.12.27
- 30815	Hansen,	Carl Theodor	18. 2.22
- 11241	—	Einar	24. 5.30
- 16604	—	Johan	17. 5.30
- 31243	—	Marius Poul H.	29. 3.30
- 20169	Hensch,	Viggo Frederik F.	27. 7.29
- 32006	Jensen,	Hans Peter Chr.	28. 7.28
- 24423	—	Jens Peter F.	3. 5.30
- 2471	—	Kaj Kjær F.	10. 3.28
- 6480	—	Otto	28. 9.29
- 36446	Jørgensen,	Carl Chr. Vilh.	22. 3.30
- 21302	Jakobsen,	Johs. Chr. Ploug	28. 9.29
- 24446	Johansen,	Harald Thorv.	8. 2.30
- 29446	Jonassen,	Arthur	19. 4 30
- 12674	Keller,	Gustav	10. 5.30
- 4356	Knudsen,	Alfred	15. 7.22
- 28500	Kunst,	Henrik Chr. F. M.	1. 2.30
- 11572	Larsen,	Jens Frederik	24. 5.30
- 28664	—	Svend Frede	21. 7.28
- 39390	Lithing,	Ejner L. N.	10. 5.30
- 14819	Mauritzen,	Thorkild	28. 3.25
- 24423	Mogensen,	Frands Johs.	26. 5.23
- 12058	Møller,	Hans	25. 1 30
- 36933	Nielsen,	Axel Eigil	1.12.28
- 36293	—	Helge Emil A. H.	7. 8.26
- 13630	Ohlsson,	Svend Erland	24. 9.27
- 39472	Petersen,	André Peter	23.11.29
- 13853	—	J. M. Vald.	3. 9.21
- 35227	—	Jens Peter L.	13.11.26
- 12958	—	Peter Chr. O. H.	1. 3.30
- 36422	Poulsen,	Villy Alfred	24. 5.30
- 37204	Pærremand,	Niels I. A. Andersen	26. 3.27
- 1276	Sørensen,	Charles Peter	17. 5 30
- 31271	Simonsen,	Bruno Reinh.	15. 2.30
- 27426	Speedtsberg,	Arthur	14.12.29

Overskud. Hos Firmaet F. L. Smidth & Co., København, henligger følgende Overskud:

Nr. 243	Drejer	A. Schrøder	Kr. 0,30
- 127	Skr.	C. Christensen	- 5,37
- 368	—	P. Hjortshøj	- 1,04
- 248	Drejer	Jensen Beck	- 3,36
- 261	—	Robert Hansen	- 1,28
- 504	Skr.	Petersen	- 4,50
- 255	Drejer	Lundbeck Petersen	- 1,50
- 164	Skr.	P. Jans	- 4,43
- 237	Drejer	E. Nielsen	- 3,42
- 513	Skr.	V. Lipka	- 11,30
- 206	Smed	H. Jensen	- 0,34
- 513	Skr.	V. Lipka	- 1,85
- 513	—	V. Lipka	- 0,98
- 178	Kl.	H. Hansen	- 4,20
- 517	Skr.	S. Sørensen	- 1,54
- 517	—	S. Sørensen	- 0,83
- 135	—	Henry Petersen	- 5,33
- 51	Ked.	O. Jensen	- 10,80
- 237	Drejer	Nielsen	- 3,49
- 517	Skr.	S. Sørensen	- 1,32
- 51	Ked.	Jensen	- 15,07
- 248	Drejer	L. Larsen	- 3,07
- 16	Ked.	Z. Brender	- 12,73
- 237	Drejer	E. Bregnhøj	- 1,36
- 365	Skr.	Kromann	- 0,63
- 154	—	F. Gilsig	- 17,97
- 224	Høvl.	Børge Fischer	- 3,20
- 224	—	Børge Fischer	- 1,34
- 154	Skr.	F. Gilsig	- 8,75
- 169	—	H. Hansen	- 18,25
- 407	Ked.	P. Hjortshøj	- 7,20
- 512	Kl.	H. Sørensen	- 14,08

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 1 NOVEMBER 1930 17. Aarg.

Et Aar, man ønsker gentaget.

Industriberetningen for 1929 er ligesom sine 2 nærmeste Forgængere præget af Lyssyn og fremtræder i Virkeligheden som en velunderbygget Protest imod de pessimistiske Betragtninger, som idelig har gjort sig gældende fra andre af Arbejdsgivernes Organer. Man erindrer, at den poetiske Indledning til Beretningen for 1927 lød: „Bjergtinderne gløder". I 1928 blev Dæmringen til Gry, og om man havde anvendt den samme poetiske Terminologi, kunde man meget godt have indledet Industriberetningen for 1929 med „Sol er oppe"; man begynder nemlig med at fastslaa, at „der var stillet store Forventninger til 1929, og Forventningerne blev ikke skuffede". Maaske er denne noget mere prosaiske Bedømmelse af 1929 affødt af en vis Fortrydelse over de tidligere noget højstemte lyriske Betragtninger; i hvert Fald har vi hørt fremtrædende Arbejdsgivere sure over det Lyssyn, som de gav Udtryk for, og som man paastod ikke svarede til de virkelige Forhold. Det er med Glæde, man læser Industriberetningen for 1929, fordi den, baseret paa de nøgne Kendsgerninger og underbygget af et betydeligt Talmateriale, giver et udmærket Billede af Fremgangen i den danske Industri og i Virkeligheden er et Bevis for, at Arbejdsgivernes gennem de senere Aar stadig fremholdte Paastand om „den svigtende Bæreevne" er grundlos.

Det anføres saaledes:

„Aaret bragte Fremgang for næsten hele Industrien, og Fremgangen var størst paa de Områder, hvor den var imødeset med størst Længsel. Hjemmemarkedsindustrierne, der kun i ringe Grad havde været Deltagere i Opgangsbevægelsen i 1928, kom nu med i betydelig Udstrækning. Ogsaa Eksportindustrien havde nogen Fremgang, men maatte dog i det store og hele være tilfreds med at have opretholdt det i 1928 gjorte Fremstød. For Industrien under eet blev Produktionen større end i noget tidligere Aar, og der var Beskæftigelse for næsten hele Industriens Arbejderstab.

Aaret var godt — men ikke gyldent. Omsætningen var vel stor, men Anstrengelserne for at sikre sig denne Omsætning var ogsaa store, og i den livlige Konkurrence var Prisen det Punkt, hvor der maatte fires for at faa Ordrerne. Det økonomiske Udbytte blev derfor ikke i Almindelighed saa stort, som ønskeligt var. Overordentlig mange Virksomheder maatte se Aarets Lyspunkt deri, at de kunde svare enhver sit, at de kunde beskæftige deres Arbejdere til en høj Løn, og at de kunde betjene deres Kunder med gode Varer til konkurrencedygtige Priser. En Del Foretagender kunde herudover opnaa at føje et solidt Beløb til deres Reservefond, og en mindre Part kunde endelig ogsaa lade Aktionærerne — Virksomhedens Ejere — mærke de bedre Tider ved en Forhøjelse af Aktieudbyttet. Dette var imidlertid mere en Undtagelse end en Regel.

Erhvervsvilkaarene var gunstige i 1929. En Storkonjunktur, som den, der kendtes i Krigsaarene,

var man dog fjernet milevidt fra, og det, der opnaaedes af Fremgang, maatte Virksomhederne selv tilkæmpe sig. Paa nogle Omraader var denne Kamp forgæves, og i enkelte Industrier, som for Eks. Melleriindustrien, antog Forholdene Karakter af en Krise. Heller ikke for den øvrige Industri var Aaret uden Vanskeligheder, men Vanskelighederne var ikke større, end at de hyppigst kunde overvindes — og ogsaa blev overvundet.

Den fortsatte Fremgang skabte udadtil Glemsel af Krigsaarenes Skader. Indenfor store Dele af Industrien mærkedes dog stadig de Ulykker, der var indtruffet i disse skæbnesvangre Aar, og megen sund Foretagsomhed var nu skrinlagt sammen med de Erhvervsvirksomheder, der gik i Stykker under Krisen eller maatte gaa ud af denne med svækket Kraft. Derfor kunde Industrien ikke hindre, at Hjemmemarkedets Opblomstring i 1929 lige saa vel blev en Opgangstid for Importen som for Produktionen. Det ny Terræn, den danske Industri vandt paa det danske Marked, var saaledes ikke en Generobring af det, der var tabt i Krigsaarene; Industriens Fremgang maatte tage sit Udgangspunkt i den indsnævrede Produktion, Krisen havde efterladt, og man maatte finde sig i, at Importen gik videre ud fra den forstærkede Stilling, denne havde vundet i de Aar, da den danske Industri laa under i Konkurrencen.

At disse — efter Industriens Opfattelse unødigt store — Tab af Produktionsmuligheder maa mærkes i mange Aar, er hævet over enhver Tvivl; men at der er tabt meget, vil ikke formindske Glæden over, at der i de senere Aar ogsaa er blevet vundet meget. Baade med Hensyn til Beskæftigelsen af Landets Befolkning og som Faktor i Danmarks udenrigske Omsætning indtager Industrien nu en mere betydningsfuld Plads end nogensinde tidligere. Dette er Hovedlinien i de senere Aars Udvikling, og kan denne Linie stadig følges, vil ogsaa Krigsaarenes Hærgen indenfor vigtige Industrigrene kunne erstattes med Genopbygning. At der i 1929 opnaaedes ikke uvæsentlige Resultater i saa Henseende, er fra et industrielt Synspunkt en af Aarets glædeligste Begivenheder.

1929 bragte for Industrien baade ondt og godt; mest imidlertid af det gode. Endskønt meget endnu maa ændre sig, inden der kan komme en virkelig Højkonjunktur for hele den danske Industri, vil Industrien i sin Helhed dog om 1929 kun kunne sige, at det var et Aar, man maa ønske vil gentage sig."

Det er virkelig interessant at blive gjort bekendt med disse Betragtninger, der ikke paa nogen Maade skyder Skylden for Industriens Vanskeligheder over paa den saakaldte høje Arbejdsløn, der ellers fra Arbejdsgiverside fremstilles som en væsentlig Hindring for Industriens Trivsel. Man anerkender, at Vanskelighederne skyldes de meningsløse Dispositioner i Krigsaarene, de Ulykker, som de anrettede, og som bevirkede, at ogsaa megen sund Foretagsomhed gik i Stykker eller blev svækket, og Synspunkterne er interessante, fordi de regner med en virkelig Opbygning af den danske Industri, hvilket jo i stigende Grad vil være paakrævet af Hensyn til Befolkningstilvæksten og Landbrugets svigtende Evne til at beskæftige Landets Befolkningsoverskud.

Med Hensyn til de enkelte Industrier vil det i særlig Grad for dette Blads Læsere være af Interesse at erfare, hvorledes Jern- og Metalindustriens Stilling har været, og her anfører Industriberetningen, at det blomstrende Byggeri bl. a. gav en Mængde Arbejde til Dele af Jernindustrien og den elektromekaniske Industri. Maskinindustrien har forøget sin Produktion for Eksport med 15 pCt. i Forhold til 1928, medens Nybygninger af Skibe er uændret. Vi hidsætter nogle Tal, der viser Metalindustriens Eksport i 1929 i Forhold til de 2 foregaaende Aar:

	1929	1928	1927
	Mill. Kr.		
Nybyggede Skibe	33,5	28,3	18,9
Baadmotorer, Skibsmotorer	16,4	10,3	3,0
Maskiner til Sten-, Kalk- og Lerbearbejdning	8,2	6,0	2,9
Andre Maskiner og Motorer samt Støvsugere	20,9	18,6	15,3
Jerntraad og Kabler	1,6	1,9	1,9
Kakkelovne og Komfurer	1,2	1,0	0,8
Forskellige Blikarbejder	0,9	0,9	0,9

I sin Omtale af Industrieksporten anfører Industriberetningen meget interessant, at medens Amerika har et stort Salg til Danmark, saa har dets Afspærringspolitik gennem vældige høje Toldsatser bevirket, at den danske Industri ikke kan komme ind paa det amerikanske Marked, og „dette store Lands Betydning som Afsætningsomraade for danske Industrier karakteriseres derved, at Eksporten til U. S. A. er af samme Størrelse som Eksporten til Færøerne, idet begge disse Lande aftager 1 pCt. af Danmarks Industrieksport".

Industriberetningen kommer ogsaa ind paa Arbejds-

løshedsspørgsmaalet og anfører, at for hele Aaret 1929 blev Arbejdsløshedsprocenten 15,5 mod 18,5 i 1928 og 22,5 i 1927. Jovrigt anføres det, at for Formere var den gennemsnitlige Arbejdsløshedsprocent 12,3 med en højeste Arbejdsløshed af 27,9 og en laveste Arbejdsløshed af 5,3 pCt. De tilsvarende Tal for Smede og Maskinarbejdere var 14,1, 22,1 og 9,7. For hele Aaret gives følgende Karakteristik af Arbejdsløshedssituationen:

„I Aarets første Maaneder bragte uafvægelige Følger af en usædvanlig streng Vinter Arbejdsløsheden op paa betydelige Højder; da disse Forhold var ændret, blev Beskæftigelsen næsten normal, og i sidste Del af Aaret gav det milde Vejr Lejlighed til at fortsætte Arbejdet i en saadan Udstrækning, at man naaede ned paa en saa lav Ledighedsprocent, at yderligere Formindskelse næppe kan tænkes, medmindre en decideret Højkonjunktur sætter ind."

Beretningen gør opmærksom paa, at Genskabelsen af Industriens Konkurrenceevne i stor Udstrækning er sket ved arbejdsbesparende Foranstaltninger, og det anføres, at Rationaliseringen fører naturnødvendigt til en Produktionsspecialisering, og da Forudsætningen herfor er en Koncentration, vil Rationaliseringsbestræbelserne uvilkaarlig tendere henimod en Samling af Industrien i større Enheder.

Den Tillid, som Industrien iøvrigt har kunnet opnaa, belyses af de gennemførte Kapitaludvidelser, der ialt er foretaget af 16 Selskaber til et samlet Beløb af 16,1 Mill. Kr. Den største Kapitaludvidelse var i A/S Burmeister & Wain, der forøgede Aktiekapitalen fra 30 til 35 Mill. Kr. Af andre jernindustrielle Virksomheder kan anføres, at A/S F. L. Smidth & Co. udvidede fra 5 til 7, og A/S Fisker & Nielsen fra 1,2 til 2,0 Mill. Kr. En Del ældre Virksomheder gik over til Aktieselskabsformen. Dette gælder saaledes Vognfabrikken „Scandia" i Randers med en Aktiekapital paa 1,5 Mill. Kr., Tobias Jensens mek. Etablissement, København, med en Aktiekapital paa 350,000 Kr. og Wittenborgs Automatfabrik, Odense, ligeledes med en Aktiekapital paa 350,000 Kr. Med Sikkerhed fastslaar Industriberetningen, at det økonomiske Udbytte har været noget større i 1929 end i 1928.

Med Hensyn til Arbejdsforholdene hedder det i Beretninaen:

„Den store Beskæftigelse viste, at Erhvervslivet under de ganske særlige Forhold, der raadede i 1929, var i Stand til at udrede de gældende meget høje Lønninger. Det maa imidlertid antages, at dette for en Del kun har været muligt derved, at mange Virksomheder arbejdede med en for ringe Fortjeneste. Den almindelige Styrkelse af den økonomiske Stilling, som ellers skulde være Resultatet af et Opgangsaar, er saaledes blevet mindre, end den under andre Omstændigheder vilde være blevet det.

Den ved de høje Lønninger fremdrevne Rationaliseringsbevægelse fortsattes med Energi i 1929. De foretagne arbejdsbesparende Foranstaltninger blev i Reglen opfattet som det, de er, nemlig Forudsætningen for at opretholde en konkurrencedygtig Produktion, og der var fra Arbejdernes Side ingen systematisk Modvilje herimod. Det vil tværtimod være berettiget at tale om Forstaaelse og Medvirken i mange Tilfælde, selv om Gnidninger og Modstand naturligvis ogsaa har været til Stede."

Under Omtalen af Jern- og Metalindustrien anføres det, at for Skibsværfterne blev 1929 et meget tilfredsstillende Aar. Der var god Beskæftigelse med Nybygningsarbejder, og den haarde Isvinter skabte en Forøgelse af Reparationsarbejdet til lønnende Priser. Ogsaa Maskinfabrikationen, der som Følge af den betydelige Fremstilling af Dieselmotorer øver en afgørende Indflydelse paa Skibsværftsindustriens totale Produktionsresultat, forløb gunstigt med stærkt stigende Produktionscifre.

For Jernindustrien var 1929 paa alle Omraader et Fremgangsaar; Omsætningen blev betydelig forøget, og Beskæftigelsen var god. Værdien af fremstillede Maskiner, Anlæg m. m. androg 87 Mill. Kr. imod 76 Mill. Kr. i 1928, 58 Mill. Kr. i 1927 og 72 Mill. Kr. i 1926. I Tallene er ikke indbefattet Fremstillingen af elektriske Kraftmaskiner og ikke heller Skibsværfternes Produktion af Maskiner til Indsættelse i egne Nybygninger. Det viser sig, at den stærke Udvidelse af Maskinindustrien først og fremmest er baseret paa Eksport, idet den samlede Værdi af Eksporten i Løbet af de sidste 2 Aar er vokset fra 20 til 44 Mill. Kr. Det vil sikkert interessere at høre, at Eksporten af Tærskeværker og andre Landbrugsmaskiner forøgedes fra 333,000 Kr. til 414,000 Kr.

Produktionsværdien af samtlige til Salg producerede Støberiartikler var i 1929 22 Mill. Kr. mod 18 Mill. Kr. det foregaaende Aar, og Vægten af Jernstøberiernes Støbegodsproduktion (eksklusive Skibsværfterne) var 50,800 Tons mod 44,800 Tons i 1928.

Pladsen tillader ikke, at vi kommer nærmere ind

paa de mange interessante Enkeltheder i Industriberetningen, men muligvis kan vi senere vende tilbage til saadanne, da disse afgiver et godt Bidrag til Bedømmelse af Industriens Stilling her i Danmark i 1929, og som Industriforeningen altsaa har karakteriseret med „et Aar, man maa ønske vil gentage sig".

I Organet for Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk, der i sit Nummer for 8. November ogsaa behandler Industriberetningen, slutter man sin Omtale af denne med:

> „Uvejrsskyerne truer rundt omkring i Horisonten og kan nok skabe Betænkeligheder. — Men paa den anden Side er der vel Grund til at haabe og at tro, at de tre Aar, som nu har vist en fortsat og god Fremgang, har skabt en Modstandsevne, som kan holde for mere end et Stormkast.
>
> En Beretning, som den Industrien i disse Dage har udsendt, berettiger i hvert Fald til noget Lyssyn, selv om Uvejrsskyerne truer."

Vi kan ganske tilslutte os disse Betragtninger, men mon ikke det havde været nok saa forstandigt, om Arbejdsgiverne netop paa Baggrund heraf havde undladt at forøge Vanskelighederne ved, saa længe før det var nødvendigt, at opsige Overenskomsterne? Vi maa jo formode, at der maa være andre Interesser, der for Arbejdsgiverne er større end at skabe Arbejdsro for Industrien. Hvis det omvendte havde været Tilfældet, at Arbejdsgiverne havde tilbudt at udsætte Opsigelsesfristen og at søge Forhandlinger optagne, inden man opsagde, og saa Arbejderne havde afslaaet et saadant Tilbud, vilde der nok have staaet lidt mere Gny om Spørgsmaalet end nu, hvor det er Arbejdsgiverne, der er i Færd med at skabe Uro. Hvor om alting er: Dansk Industriberetning for Aaret 1929 er ikke den daarligste Baggrund for Arbejderne at forhandle paa.

Det kapitalistiske Systems Udviklingstendenser og Metoder og Arbejdernes Krav.

Foredrag af *Konrad Ilg* paa Internationalt Metalarbejderforbunds Kongres i København.

(Sluttet.)

4. Arbejdernes Krav.

Paa Baggrund af de fastslaaede Kendsgerninger er det ikke vanskeligt at formulere og begrunde Arbejdernes Krav. Det drejer sig iøvrigt ikke om ubekendte Krav. Frem for alt maa vi gøre os klart, at der under den kapitalistiske Samfundsordning kun vil blive Tale om en delvis Løsning. Arbejdsløshedsproblemet, der i Dag staar særligt i Forgrunden, kan ikke løses af Fagbevægelsen alene. Ligegyldigt hvilke Krav vi stiller, og hvorledes vi stiller dem, saa kræver de lovmæssige Forholdsregler. Vi maa altsaa sætte alle Kræfter ind paa at forøge vor politiske Indflydelse i alle Lande og at erobre den politiske Magt. Fagligt og politisk maa vi med al vor Energi, med Opbydelsen af alle Kræfter og med ubøjelig sejg Udholdenhed fordre en Udligning mellem Produktionen og Købekraften. For at opnaa dette gives der for os i Nutiden kun den ene Mulighed: *Forkortelse af Arbejdstiden og Fastsættelse af en Løn, der svarer til Livsfornødenhederne.*

Vore Krav vil, og vi tør ikke forvente andet, støde paa en forbitret Modstand. Arbejdsgivere og Kapitalejere har intet lært og intet glemt. Til Trods for, at der i Dag, som det staar klart for enhver, der blot vil se, finder en mægtig Overproduktion Sted, forlanger de som altid Lønreduktioner, lang Arbejdstid og forøget Udbytning af Arbejderne. De Elementer, der endnu stadig ved at behandle Arbejderne udelukkende som et Udbytningsobjekt, er atter toneangivende i økonomisk og politisk Henseende i det kapitalistiske Samfund. Men det kan og bør ikke forhindre os i med Eftertryk at forfægte vore Krav. Det drejer sig om Millioner af arbejdsvillige Proletarers og deres Familiers Eksistens. Solidariteten maa ikke blive en tom Frase overfor de haardt ramte, ulykkelige Arbejdsløse. Det maa ikke være saaledes, at den arbejdende Klasse i Kulturens Tidsalder, hvor Varer og Levnedsmidler er forhaanden i Overflod, maa lide den største Nød. Europa lider ikke af Mangel paa Varer og Levnedsmidler. Tværtimod: hvor vi end ser hen, findes der store Lagerbeholdninger. Landbruget klager ikke mindre end Industrien over, at Hjemmemarkedet er for lille, og forlanger overalt høje Toldmure til Beskyttelse af Landbrugsprodukterne. Der findes intet Spor af virkelig Varemangel. Som gentagende anført drejer det sig altsaa om at bringe Købeevnen i Overensstemmelse med Produktionskapaciteten.

5. Kravenes Formulering og Midlerne til deres Gennemførelse.

Det synes mig, at det ogsaa er den samlede Kongres' Pligt at raadslaa om, i hvilken Form vore Krav skal stilles, og med hvilke Midler de skal søges gennemført. Dette er egentlig Hovedspørgsmaalet. Den faglige Internationale har paa sin Kongres i Stockholm taget en Beslutning, der naturligvis ogsaa bliver principiel forbindende for os. Mine foreslaaede Krav: Forkortelse af Arbejdstiden og Fastsættelse af en Løn, der svarer til Livfornødenhederne, dækkes iøvrigt af den faglige Internationales Krav. Jeg er ikke i Tvivl om, at den faglige Internationale vil bringe Spørgsmaalet om Arbejdstidsforkortelse paa Tale i Geneve, og at dens Landsorganisationer vil foranledige, at Kravet rejses i Parlamenterne. Ligeledes antager jeg, at Landsorganisationerne vil tage Stilling til Kravenes Gennem-

førelse ved faglige Midler. Vi tør vel endvidere betragte det som selvfølgeligt, at der ved Siden af i alle Lande vil blive udfoldet en livlig Agitations- og Oplysningsvirksomhed. Alle disse Arbejder er nødvendige og maa hilses med Tilfredshed. Men vi kan ikke betragte vor Virksomhed og vor Aktion som sluttet dermed, vi maa opbyde alle vore Kræfter for at gøre mere. Jeg er mig vel bevidst, at vi her staar overfor en Kæmpeopgave med tusinde Vanskeligheder. Jeg vilde være lykkelig, og De alle sikkert ikke mindre, hvis vi ganske enkelt kunde føre en frisk og munter Kamp. Desværre raader ikke alle vore Landsorganisationer over saadanne Kræfter, at de uden Betænkning kan optage den faglige Kamp. Først Spørgsmaalet: I hvilken Form skal Kravene stilles. For Aartier siden blev 8 Timersdagen formuleret som Arbejderklassens største Kulturkrav. I de sidste 10 Aar har 48 Timersugen eksisteret i de fleste Lande, selvom Washingtonkonventionen endnu i Dag ikke er ratificeret i de mest udprægede Industrilande. 48 Timersugen blev i mange Lande ikke nøjagtigt gennemført, men det staar dog fast, at Størstedelen af Arbejderne har den 48 Timers Arbejdsuge. Desværre blev der i alle Lande, særlig under de forholdsvis gode Konjunkturer, arbejdet utallige Timer over, dels med, dels uden Tillæg. At Fagforeningerne maa sætte alt ind for at undgaa Overtimerne er vel selvfølgeligt. Jeg tror ikke, at det ved en yderligere Arbejdstidsforkortelse vil være fordelagtigt for Aktionen, hvis vi forpligter alle Lande til ligelydende Krav. Hovedsagen er, at Arbejdstiden i det hele taget bliver forkortet. I Forgrunden staar 5 Dagsugen og den ugentlige 44 Timers Arbejdstid. Hvis jeg personlig skulde vælge imellem disse 2 Arbejdstider, saa vilde jeg udtale mig for 5 Dagsugen. Denne synes mig i flere Henseender at være fordelagtig. Men jeg tror, at vi maa overlade til Landsorganisationerne at handle i Overensstemmelse med Forholdene.

Af ganske særlig Betydning er Spørgsmaalet om Lønudligningen. Hidindtil har vore Krav i denne Henseende været meget nøjagtige. Ved Indførelse af den 48 Timers Arbejdsuge fandt der, saa vidt jeg ved, om maaske ikke fuldt ud saa dog for det overvejende Flertal af Arbejdernes Vedkommende en Lønudligning Sted. I Betragtning af den mægtige Overproduktion, de Millioner af Arbejdsløse og Arbejdsgivernes og Borgerskabets mægtige Modstand mod Nedsættelse af Arbejdstiden, tror jeg, at det er nødvendigt at undersøge Spørgsmaalet om en Arbejdstidsforkortelse med kun delvis Lønudligning. Ganske vist kommer man derved i Modstrid med Kravet om Købekraftens Forøgelse. Arbejdstidsforkortelsen virker imidlertid meget hurtigere og eftertrykkeligere med Hensyn til Genantagelse af de Arbejdsløse, end en Forøgelse af Købekraften vilde gøre det. Blev f. Eks. Arbejdstiden forkortet med 4 Timer pr. Uge for 5 Millioner Metalarbejdere, saa vilde dette i hvert Fald teoretisk betyde en Merbeskæftigelse af rundt regnet 450,000 Arbejdere i 44 Timer pr. Uge. For at naa det samme Resultat ved Forøgelsen af Købekraften maatte denne, d. v. s. Lønnen, højst sandsynligt mindst forhøjes med 50 pCt. Det maa anses for umuligt navnlig i Krisetider at opnaa en saadan Lønforhøjelse. Vore Bestræbelser maa i første Linie ubetinget være rettede imod atter at bringe de Arbejdsløses Masser ind paa Arbejdspladserne, selvom man ogsaa for at opnaa dette maa kræve Ofre af de Arbejdende, maa det ske. Dette Spørgsmaal er af saa stor Rækkevidde, at Fagorganisationerne ikke maa gaa skødesløst hen over det. Ogsaa de enkelte Landsorganisationer maa indgaaende undersøge dette Spørgsmaal og herved ikke undervurdere Spørgsmaalets moralske Side overfor Arbejdsgiverne og Borgerskabet og ikke mindst overfor de Arbejdsløse. Personlig har jeg det Standpunkt, at en yderligere Forkortelse af Arbejdstiden for de europæiske og amerikanske Arbejdere er af afgørende Betydning. Derved vil det først blive muligt at sikre Arbejderklassen, derunder ogsaa de Millioner af Arbejdsløse i de højtudviklede Industrilande, en forøget Andel i den kæmpemæssige Mængde fremskaffede Varer.

Hvad angaar det allerede nævnte Spørgsmaal om faglig Kamp for Opfyldelsen af vore Krav, da vilde jeg meget gerne udtale mig for en fælles international Aktion fra Metalarbejdernes Side. En Fællesaktion af de internationale Metalarbejdere vilde uden Tvivl være af en uhyre moralsk Virkning og vilde fremkalde stor Begejstring blandt Masserne. Men i taktisk Henseende har en Fællesaktion snarere Ulemper end Fordele. Ganske bortset fra det komplicerede Apparat, som en saadan Aktion nødvendiggør, saa vilde Arbejdsgiverne bedre kunne holde ud overfor en samlet international Aktion end overfor forskellige Aktioner i de enkelte Lande. Med den øjeblikkelige store Forskel med Hensyn til vore Landsorganisationers Kraft og Modstandsdygtighed maa et Forslag om en international Fællesaktion synes næsten fantastisk. Der bliver altsaa ikke andet tilbage end i hvert Land for sig at føre Kampen, gennemtrængt af Kampvilje, Begejstring og international Solidaritet. Derimod maa Viljen til at gennemføre Kravene absolut være fælles. Under Aktionen maa de særlig haardt ramte Landsorganisationer kunne regne med en vidtgaaende økonomisk Understøttelse. Jeg foreslaar Kongressen at opfordre Landsorganisationerne til indenfor en vis Frist at tage Stilling til Spørgsmaalet og i en konkret Form meddele Centralkomiteen, hvorledes man tænker sig at virkeliggøre de stillede Krav. Dernæst forelægger jeg Kongressen følgende Beslutning:

Den 12. internationale Metalarbejderkongres i København, August 1930, slaar fast:

1. Den internationale Erhvervskrise viser, at den kapitalistiske Produktionsmaade bliver stadig mere uforenelig med Folkemassernes Livsinteresser i alle Lande.

   Trods Overflod af Industriprodukter, Varer og Levnedsmidler findes der Mennesker, der næppe formaar at friste Livet.
2. Den i de sidste Aar under Betegnelsen »Rationalisering« gennemførte tekniske Omstilling og Udvikling og den hensynsløse Intensivering af den men-

neskelige Produktivitet uden tilsvarende Forhøjelse af Lønnen fremmer det grelle Misforhold mellem Købekraft og Produktion og fører til vedvarende Kriser og frygtelig Arbejdsløshed.

3. For at hjælpe de Millioner af Arbejdsløse til Arbejde og Fortjeneste opfordrer Kongressen Landsorganisationerne til at sætte alle deres moralske og økonomiske Kræfter ind for i alle Lande at gennemføre en væsentlig Forkortelse af Arbejdstiden.
4. Landsorganisationerne er forpligtede til indenfor den kortest mulige Frist at tage Stilling til det ualmindelig vigtige Spørgsmaal om Arbejdstidens Forkortelse og at give Det internationale Metalarbejderforbund Meddelelse om de Beslutninger, der tages, og de Forholdsregler, der træffes til Gennemførelse af Kravene.

I Tilslutning til den af Sekretær Konrad Ilg afgivne Beretning vedtog den internationale Metalarbejderkongres iøvrigt følgende Resolution:

Den 12. internationale Metalarbejderkongres stempler de kapitalistiske Forsøg paa at overvinde Erhvervskrisen ved Lønnedsættelser eller Bekæmpelse af Socialpolitiken og Socialforsikringen som værende arbejder- og erhvervsfjendtlige og opfordrer de tilsluttede Landsorganisationer til paa det skarpeste at modsætte sig disse Forsøg.

Denne Kamp maa ogsaa gælde alle skjulte Forsøg herpaa, hvorfor det indtrængende anbefales Landsorganisationerne paa det nøjeste at følge og undersøge alle den kapitalistiske Verdens Forholdsregler, Metoder og Hensigter, saaledes at de til enhver Tid er forsvarsberedte og forsvarskraftige og gennem det internationale Sekretariat kan informere de øvrige Landsorganisationer.

De kapitalistiske Metoder kan umuligt bekæmpes af det enkelte Land alene eller kun med faglige Midler. Det maa ske internationalt og i Samarbejde med Socialdemokratiet. Den 12. internationale Kongres anbefaler derfor den nøjeste Sammenslutning i Internationalen og uforbeholden Tilslutning til Socialdemokratiet.

Endelig vedtog Kongressen følgende Forslag, hvis Gennemførelse vil betyde en væsentlig Styrkelse af vor internationale Metalarbejderorganisation:

Den 12. internationale Metalarbejderkongres i København erklærer sig indforstaaet med Dannelsen af et Fond til Understøttelse af Propagandaen i Lande med svage Organisationer og til Understøttelse af svage Landsorganisationer under Konflikter. Landsorganisationernes Bidrag til Understøttelsesfondet andrager 30 Schweizer-Francs pr. 1000 Medlemmer pr. Aar og skal indbetales samtidig med de ordinære Bidrag. De Landsorganisationer, der tilslutter sig Understøttelsesfondet, er fritaget for Ydelsen af frivillige Bidrag (undtaget herfra er Bestemmelserne i § 9 i Forbundslovene).

Arbejdsløshedslovgivningen.

Af Landstingsmand *Ludvig Christensen.*

(Fortsat.)

Arbejdsløshedskassernes Indtægter er sammensat dels af, hvad Medlemmerne indbetaler i Medlemsbidrag, og dels af de offentlige Tilskud, der atter indgaar som Statstilskud og som Kommunetilskud. Hertil kommer andre Indtægter, som Renter, Bøder o. l.

Enhver vil let forstaa, at naar de to store Indtægtsposter er Medlemsbidrag og offentlige Tilskud, saa er Størrelsen af, hvad Medlemmerne skal betale og Kassens Ydeevne overfor Medlemmerne, i afgørende Grad afhængig af, hvad der ydes i Tilskud fra det Offentlige, og at det Offentlige ved at nedsætte sine Bidrag enten lægger forøgede Byrder paa Medlemmerne eller tvinger disse til at reducere Kassens Ydelser. Udviklingen er her gaaet den forkerte Vej ved næsten hver Revision, Loven har været underkastet.

Ved den første Arbejdsløshedslov, der vedtoges i 1907, kunde der teoretisk opnaas 100 pCt. i offentlige Tilskud. Man naaede det ganske vist ikke, fordi Kommunerne ikke var forpligtede, men kun havde en Ret til at yde Tilskud, og der var af den Grund — naturligvis — en stor Del af Landkommunerne, der slet intet bevilgede til Arbejdsløshedskasserne, eller kun bevilgede et Minimum af, hvad de havde Ret til. Reelt opnaaede Arbejdsløshedskasserne dog dengang at faa ca. 83 pCt. offentlige Tilskud, d. v. s., at naar Medlemmerne betalte 100 Øre, blev det ved Hjælp af Tilskudene til 183 Øre. Efterhaanden blev det gjort til en Pligt for Kommunerne at yde Tilskud, men samtidig reducerede man Statens og Kommunernes Bidrag saa stærkt, at man fra Revisionen i 1924 var naaet ned til 63 pCt. Tilskud.

Medlemsbidraget. Loven paalægger Arbejdsløshedskasserne at fastsætte Medlemsbidraget saaledes, at det sammen med de offentlige Tilskud er tilstrækkeligt til at bære de Udgifter, Kassen har til Understøttelse og Administration, samt til at tilvejebringe et passende Reservefond. Slaar Medlemsbidraget ikke til, fordi Arbejdsløsheden og dermed Udgifterne er for store, maa der paalignes Ekstrabidrag. Hvis Arbejdsløshedskassens Bestyrelse ikke af sig selv opdager, at der skal finde Forhøjelse Sted af Medlemsbidraget, og Direktøren for Tilsynet skønner, at det er nødvendigt, kan han give Kassen et Paalæg om at gaa til Udskrivning af Ekstrabidrag. Vil Kassens Bestyrelse ikke bøje sig for et saadant Paalæg, kan den indanke Sagen for Arbejdsnævnet, og, hvis heller ikke dettes Afgørelse tilfredsstiller Bestyrelsen, videre til Ministeren, hvis Afgørelse er endelig.

Statens og Kommunernes Tilskud. Efter alle tidligere Arbejdsløshedslove fik enhver Arbejdsløshedskasse, uanset dens Medlemmers økonomiske Stilling, et ganske ensartet procentvis Tilskud til det indbetalte Medlemsbidrag. Ved den nugældende Lov er dette forandret saaledes, at alle Arbejdsløshedskasser hvert Aar opdeles i Grupper efter samtlige deres Medlemmers Gennemsnitsindtægt det foregaaende Aar og faar et Tilskud, der bliver større, jo mindre Kassens Medlemmers Gennemsnitsindtægt har været.

Dette nye System var der paa Rigsdagen Enighed om fra alle Sider, ud fra den Betragtning, at der bør ydes større offentlige Tilskud til Fag med en lav Gennemsnitsfortjeneste end til Fag med højere Fortjeneste. Det, der var Uenighed om, var den Skala, hvorefter der ydes Tilskud, idet den vedtagne betyder en væsentlig Reduktion af det Offentliges Bidrag til Arbejdsløshedsforsikringen. Medens nemlig Tilskudene efter den gamle Lov, som tidligere nævnt var 63 pCt., er det gennemsnitlige Tilskud efter den nugældende Lov kun ca. 48 pCt., beregnet efter de nuværende Lønninger . . . . men, som den daværende Indenrigsminister udtalte, med sikker Udsigt til højere Tilskud til Arbejdsløshedsforsikringen, efterhaanden som Lønningerne falder.

De efter Loven gældende Skalaer for henholdsvis Stats- og Kommunetilskud er følgende:

Gennemsnitlig Aarsfortjeneste for Fagets (Omraadets) Arbejdere	*Statstilskud* i Forhold til Medlemsbidraget
Indtil 1500 Kr.	40 pCt.
1500 - til 2000 Kr.	35 -
2000 - - 2500 -	30 -
2500 - - 3000 -	25 -
3000 - - 3500 -	20 -
3500 - - 4000 -	15 -
over 4000 -	10 -

Gennemsnitlig Aarsfortjeneste for Fagets (Omraadets) Arbejdere	*Kommunetilskud* i Forhold til Medlemsbidraget
Indtil 2000 Kr.	30 pCt.
2000 - til 2500 Kr.	25 -
2500 - - 3000 -	20 -
3000 - - 3500 -	15 -
3500 - - 4000 -	10 -
over 4000 -	5 -

Opmærksomme Læsere af de to Tabeller vil bemærke, at der er en Forskel af 5 paa det Antal Procent, der ydes i Tilskud fra henholdsvis Staten og Kommunen, men at der ved det højeste Tilskud bliver en Forskel paa 10, og at denne Forskel hidrører fra, at der for Statstilskudet findes en Sats mere end for Kommunetilskudet, nemlig for Aarsfortjenester paa ikke over 1500 Kr. Forskellen fandtes ikke i Ministeriets Forslag i 1927, men blev indført af Flertallet i Folketinget efter Krav af Landkommunerne, der her fandt en kærkommen Lejlighed til at vise deres Forstaaelse af og Kærlighed til Landarbejdernes Organisationer.

Beregningen af, hvad der er den gennemsnitlige Aarsindtægt for en Kasses Medlemmer, foretages af Direktøren for Tilsynet, og Udregningen skal foregaa paa Grundlag af de Lønoplysninger, der fremkommer i Det statistiske Departements Meddelelser, samt paa Grundlag af den af Direktoratet udarbejdede Statistik over Arbejdsløsheden i det foregaaende Finansaar. Maaden, hvorpaa man bærer sig ad, er den, at man multiplicerer det gennemsnitlige Antal af arbejdende Medlemmer i det foregaaende Aar med den Aarsindtægt, en helaarsbeskæftiget Arbejder i Faget vil have paa Grundlag af Det statistiske Departements Oplysninger om Fagets Gennemsnitsløn. Derefter lægger man til Antallet af beskæftigede Arbejdere det gennemsnitlige Antal af arbejdsløse Medlemmer i det foregaaende Finansaar og udregner, hvad der bliver den gennemsnitlige Aarsindtægt for samtlige Medlemmer. Det vil lettest forstaas ved at opstille et Eksempel. En Arbejdsløshedskasse har 4000 Medlemmer, hvoraf der gennemsnitlig har været 1000 Arbejdsløse og 3000 i Arbejde. Fagets gennemsnitlige Timefortjeneste i hele Landet er 150 Øre, Antallet af Arbejdstimer paa et Aar er 2400, altsaa er Aarsfortjenesten for en helaarsbeskæftiget Arbejder i Faget gennemsnitlig 3600 Kr. Regner man ud, hvad de 3000 tilsammen tjener, og fordeler denne samlede Indtægt paa alle 4000 Medlemmer, bliver den gennemsnitlige Aarsfortjeneste for Fagets Arbejdere 2700 Kr. Hvis man nu vil se efter paa Skalaerne over Stats- og Kommunetilskud, vil det ses, at man ved paa denne Maade at regne med alle Medlemmers Gennemsnitsfortjeneste, i Stedet for kun med de arbejdendes, opnaar at faa 25 pCt. Stats- og 20 pCt. Kommunetilskud, i Stedet for kun ellers henholdsvis 15 pCt. og 10 pCt.

Man vil imidlertid heraf ogsaa forstaa, at det nu betyder mere end hidtil, at de Tal, Det statistiske Departement offentliggør vedrørende Fagenes Lønforhold, er rigtige, og at alle de, der er uden Arbejde, gaar til Kontrol som Arbejdsløse.

Systemet med det i Forhold til Fagets Indtægter glidende offentlige Tilskud har den Svaghed, at det er vanskeligere for Kassernes Ledelser at beregne Kassernes Indtægter; thi selv med nøjagtig den samme gennemsnitlige Aarsfortjeneste for de arbejdende Medlemmer vil Tilskudet kunne blive forskelligt fra Aar til Aar. Paa den anden Side har det den Fordel, at i de Aar, hvor der er stor Arbejdsløshed, vil de Arbejdsløses Antal trykke Fagets gennemsnitlige Aarsfortjeneste saa langt ned, at det skaffer Kassen større offentlige Tilskud det paafølgende Regnskabsaar.

Naar Direktoratet har udregnet, hvor stort Procenttilskud den enkelte Kasse skal have, gaar det meget nemt med Statstilskudet, der udregnes direkte efter det i Regnskabsaaret indbetalte Medlemsbidrag.

For Kommunetilskudenes Vedkommende er det noget mere indviklet; thi vel paalægger Loven alle Kommuner at yde de anerkendte Arbejdsløshedskasser et Tilskud af den procentvise Størrelse, der er fastslaaet i foranstaaende Skala, men hver enkelt Kommune skal kun yde Tilskud for det Antal nydende Medlemmer, der den sidst foregaaende 31. Marts havde Ophold i Kommunen, og den kan gøre sin Udbetaling afhængig af, at Kasserne tilstiller den en Fortegnelse over de i Kommunen den paagældende Dato værende Medlemmer.

Denne Bestemmelse medfører for det første, at Kasserne ikke faar noget Tilskud fra Kommunerne for de Medlemmer, for hvem man ikke kan konstatere, hvor de opholdt sig den 31. Marts, og for det andet medfører den en ganske overordentlig stor og urimelig kostbar Korrespondance mellem Kommuner, Direktorat og Arbejdsløshedskasser for at faa konstateret Rigtigheden af de Medlemslister, Kasserne indsender. De Medlemmer, der af Ligegyldighed ikke sørger for, at Arbejdsløshedskassens Medlemsliste er i den rigtige Orden, giver derved Kasserne og Myndighederne et betydeligt Arbejde, og er altfor ofte Skyld i, at Kasserne maa mangle en Del af Tilskudet fra Kommunerne.

Foruden de her omtalte direkte Tilskud til Arbejdsløshedskasserne indeholder Loven en Ret for Kommunerne til, uden Samtykke af højere Myndighed, og uden at det for Modtageren har Fattighjælps Virkning, at yde de enkelte Medlemmer en Hjælp til Betalingen af deres Medlemsbidrag, men dog ikke over 1/3 af dette. Denne sidste Bestemmelse er i Praksis kun blevet meget lidt anvendt. Dels er Restancefristen saa kort, og under nogenlunde normale Forhold Medlemsbidraget saa lavt, at der kun kan blive Tale om et saa lille Beløb, at det for de allerfleste vil være urimeligt at søge Hjælp til at betale dette, og dels vil denne Hjælp sjældent blive udbetalt for sig selv, men i Forbindelse med almindelig Hjælpekassehjælp.

Loven fastslaar iøvrigt det ganske naturlige, at en Arbejdsløshedskasse for at faa de offentlige Tilskud skal have indsendt sine Regnskaber inden en nærmere fastsat Frist, hvorefter Direktøren foranlediger Tilskudene udbetalt til Kasserne.

Hvilken Understøttelse kan udbetales? Paa dette Omraade, der jo er et af de vigtigste i Loven, har Kasserne et ret vidtgaaende Selvstyre, naar det gælder Varigheden og, indenfor Lovens Rammer, Størrelsen af Understøttelsen. Loven siger nemlig kort og klart, at »Omfanget og Arten af den af Arbejdsløshedskassen ydede Understøttelse afgøres af Kassens Bestyrelse i hvert enkelt Tilfælde«, samt at Understøttelsen han udredes som Rejse- og Flyttehjælp eller som Dagpenge. Størrelsen af Rejse- og Flyttehjælpsbidrag vil altid som Maksimum være begrænset af de faktiske Udgifter, men hvad Kassen selv kan afgøre er, om saadan Hjælp skal medregnes i det Maksimumsbeløb, der kan ydes som Hjælp indenfor et Tidsrum af 12 Maaneder, eller ej.

For Dagpengenes Vedkommende fastsætter Loven, at disse ikke maa udgøre under 1 Kr. daglig og ikke overstige 4 Kr. daglig til Familieforsørgere og 3 Kr. til Medlemmer, der ikke er Familieforsørgere. Loven fastsætter ligeledes, at det mindste Antal Dage, en Kasse kan give sine Medlemmer Adgang til at hæve indenfor 12 paa hinanden følgende Maaneder, er 70 Dage. Arbejdsløshedskasserne har derimod selv Lov til at bestemme, for hvormange Dage udover de 70 de vil udbetale Understøttelse, og kan indenfor de angivne Rammer ogsaa selv bestemme Dagpengenes Størrelse. Maksimumsbeløbet for Dagpenge kan dog af Ministeren, efter Forhandling med Arbejdsnævnet, nedsættes paa Grundlag af den af Det statistiske Departement offentliggjorte Lønstatistik. Denne Bestemmelse er en af de ny, der tilkom i 1927, og maa formentlig ses i Relation til en anden, men gammel Bestemmelse i samme Paragraf, hvorefter man ikke som Understøttelse maa sikre sig mere end 2/3 af den gennemsnitlige Arbejdsfortjeneste i Faget. Paa den anden Side burde der ud fra samme Forudsætning i den ny Bestemmelse være givet en Adgang for Ministeren til ogsaa at forhøje Maksimumsbeløbet for Dagpenge.

Arbejdsløshedskasserne kan i deres Vedtægt bestemme, at Kassen er berettiget til at indgaa Overenskomst med andre, baade inden- og udenlandske Foreninger, om gensidig Ydelse af Understøttelse til Medlemmerne. Dette er væsentlig kun anvendt til hermed at opnaa Forbindelse og Overenskomst om gensidig Udbetaling af Understøttelse med de udenlandske beslægtede Fagorganisationer, der selv udbetaler Understøttelse.

Karenstid. I Loven fastsættes den Hovedregel, at ingen kan faa Understøttelse udbetalt, med mindre han har været Medlem af Arbejdsløshedskassen — og betalt sit Medlemsbidrag — i 12 Maaneder. Fra denne Bestemmelse kan man dog, med Ministerens Samtykke, undtage Udlærlinge, der er fyldt 18 Aar og indmelder sig straks ved Læretidens Udløb. For disse kan Karenstiden nedsættes til 1 Maaned.

For Medlemmer, der overgaar fra at have hvilende Medlemsret eller fra at være bidragydende Medlemmer til at være nydende Medlemmer, kan Kasserne selv bestemme, hvorlænge de skal betale som nydende Medlemmer, før de faar Ret til Understøttelse. Det skal dog være mindst 1 Maaned og maa ikke overstige 12 Maaneder.

For understøttelsesberettigede Medlemmer er det i Loven bestemt, at der ikke maa udbetales Understøttelse for de første 6 Dage af hver Arbejdsløshedsperiode. Denne Ventetid kan Kasserne selv ved Vedtægtsbestemmelser forhøje, dog ikke til mere end 15 Dage. Hvis Understøttelsen ydes som Rejsehjælp, kan Kasserne nedsætte Ventetiden til mindre end 6 Dage, eller helt lade den bortfalde. Faar et arbejdsløst Medlem Arbejde, der ikke varer over 3 Uger, bortfalder Ventetiden ved den ny Arbejdsløshedsperiodes Begyndelse, og med Ministerens Tilladelse kan de 3 Uger, hvis Forholdene indenfor et Fag taler derfor, forlænges til 5 Uger. Karensdagene kan iøvrigt sammenlægges fra forskellige Arbejdsløshedsperioder, naar disse er afbrudte af midlertidige Arbejdsperioder, dog kan saadan Sammenlægning af Karensdage kun finde Sted indenfor et Tidsrum af 2 Maaneder.

For Arbejdsløshedskasser, der helt eller i større Omfang bestaar af Sæsonarbejdere, skal der af Ministeren, efter indhentet Erklæring fra Arbejdsnævnet, fastsættes særlige Regler for Ventetid, enten saaledes, at der i en vis Periode af Aaret slet ikke udbetales Understøttelse, eller at der ikke maa udbetales Understøttelse, før Arbejdsløsheden har varet i over 15 Dage.

(Fortsættes.)

Eftertryk forbydes.

Udskrift

af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 17. Oktober 1930 i Sag Nr. 1361: De samvirkende Fagforbund for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund mod Dansk Arbejdsgiverforening for Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark og denne igen paa A/S Burmeister & Wains Vegne.

Under nærværende Sag har De samvirkende Fagforbund for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund indklaget Dansk Arbejdsgiverforening for Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark og denne igen paa A/S Burmeister & Wains Vegne under Anbringende af, at det nævnte Selskab har krænket den mellem Parterne gældende Overenskomst under de nedenfor angivne nærmere Omstændigheder.

Det fremgaar af Sagen, at der i den paagældende organisationsmæssige Overenskomst bl. a. er fastsat Bestemmelser om en Minimalløn; derimod indeholder Overenskomsten ingen Akkordpriser, idet den forudsætter, at der indenfor hver enkelt Virksomhed mellem Ledelsen og dens egne Arbejdere træffes Aftale om Akkorder. Overenskomstens Afsnit A, § 7, indeholder en Bestemmelse, der er saalydende:

»Akkorder fastsættes gennem fri Forhandling mellem Arbejdsgiveren eller dennes Repræsentant og den eller de Arbejdere, hvem den paagældende Akkord tilbydes, uden at den enkelte Akkordafslutning maa bindes eller hindres ved en Klubbeslutning«.

I Tilslutning hertil bestemmer »Fælles Værkstedsregler« i § 5, 2. Stk.:

»Paa ethvert Værksted føres en Akkordbog, hvori alle Akkorder indføres, saaledes at Arbejdets Omfang, Begrænsning og Pris m. m. deraf tydeligt fremgaar, og der skal gives vedkommende Arbejder, hvem en Akkord tilbydes, som han har udført før, Adgang til at se den tidligere Indførelse i Akkordbogen«.

Hos A/S Burmeister & Wain har der i Aarenes Løb været aftalt Akkorder som Supplement til den gældende almindelige Overenskomst; disse Akkorder er efterhaanden nedfældet i Priskuranter, som er forhandlet og afsluttet mellem Aktieselskabets enkelte Afdelinger og de der beskæftigede Arbejdere, repræsenterede ved deres Tillidsmænd, og der foreligger saaledes Priser f. Eks. for Skibsbyggere, for Nittere, for Snedkere og forskellige andre Fag. I Aarenes Løb undergik Prislisterne efterhaanden saa mange Forandringer og suppleredes med saa mange Priser, at deres Anvendelse var vanskelig, og specielt for Nitternes Vedkommende var Forholdet det, at der sidst var optrykt en Prisliste i Maj 1920, hvortil i Tidens Løb var kommet en Række Procenttillæg og Fradrag samt Aftaler om nye Priser. Der blev derfor fra Nitternes Side i Efteraaret 1929 fremsat Ønske om at faa Prislisterne trykt op med Nettopriser og suppleret med alle de nye Priser, og hertil erklærede Selskabet sig ogsaa villig. Prislisterne blev derefter rekvirerede; Korrekturlæsning fandt Sted saavel af Værftets Ledelse som af Nitternes Repræsentanter; man traf Bestemmelse om, med hvilke Navne som Underskrift Prislisten skulde fremtræde, og Trykning fandt derefter Sted ved Selskabets Foranstaltning.

Den af Klagerne givne Sagsfremstilling gaar nærmere ud paa, at det efter Trykningen viste sig, at Selskabet havde foranlediget Omslaget paa Prislisten paatrykt et »Eftertryk forbydes«. Prislisterne blev derhos nummererede, og det blev meddelt Arbejderne, at disse kunde faa dem udleverede i begrænset Antal med Pligt til ikke at afhænde dem til nogen udenfor Værftet staaende samt med Pligt for hver enkelt, der modtog et Eksemplar, til at aflevere dette ved Afgang fra Værftet. Begrænsningen er nærmere ordnet saaledes, at kun Sjakførerne har faaet udleveret Prisliste, medens de øvrige i Nittesjakket deltagende Arbejdere ikke kan faa en saadan. Denne Fremgangsmaade er, hævder Klagerne, ganske uberettiget; den strider imod, hvad der altid tidligere har været Skik og Brug; Klagerne stiller ikke Fordring om, at Selskabet skal trykke et større Antal Eksemplarer, men de hævder overfor Prislisten at være ligestillet Medkontrahent, og at Selskabet ikke ved den angivne Paatrykning paa Omslaget har Ret til at forhindre Arbejderne i selv at lade Prislisten optrykke i det Omfang, som de maatte anse fornødent. Klagerne har derfor nedlagt Paastand paa, at det paa Prislistens Forside trykte »Eftertryk forbydes« kendes ugyldigt, og at der tilkendes Nitterne Ret til at lade Prislisten trykke.

De Indklagede har principalt paastaaet Sagen afvist som ikke hørende under Den faste Voldgiftsret, subsidiært Frifindelse. De hævder, at der fra deres Side ikke foreligger Brud paa nogen gældende Overenskomst-Bestemmelse. De gør i første Linie gældende, *at* det fra deres Side for Trykningen af Prislisterne var en udtrykkelig Betingelse, at disse forblev indenfor Virksomhedens eget Omraade, og *at* Arbejderne paa deres Side erklærede sig enig heri. Efter den gældende Overenskomst, jfr. de ovenfor citerede Bestemmelser, fastsættes Akkorderne gennem fri Forhandling mellem Arbejdsgiveren og vedkommende Arbejdere, og Forbundet har derfor som saadant intet Krav paa at komme i Besiddelse af Prislisterne. Der er derhos til Arbejderne udleveret et saa stort Antal, at der ingen praktisk Vanskelighed er for hver enkelt Mand ved at komme til at se i Prislisten og konstatere Afregningens Rigtighed. Det angives endelig — som Forholdene har udviklet sig — at være af stor Betydning for Selskabet af konkurrencemæssige Hensyn at hævde den Stilling, at Priskuranterne ikke kommer uvedkommende, altsaa navnlig konkurrerende Firmaer i Hænde.

Den af de Indklagede nedlagte Paastand om Afvisning har ikke været fremsat under Skriftvekslingen eller under det forberedende Møde, men først under Domsforhandlingen. Klagerne har dernæst forelagt Sagen under Henvisning til Loven om Den faste Voldgift 4. Oktober 1919, § 4 B, Nr. 1, idet de hævder, at det af dem paaklagede Forhold indeholder en Krænkelse af den gældende Overenskomst med vedkommende Arbejderorganisation. Den nedlagte Paastand om Afvisning af Sagen findes herefter ikke at kunne tages til Følge.

Hvad dernæst Sagens Realitet angaar, er der af de Indklagede ikke ført noget Bevis for, at der fra Arbejdernes Side er givet noget Tilsagn om, at de var indforstaaede med den paaklagede Ordning. I Mangel af saadan udtrykkelig Aftale maa Udgangspunktet for Sagens Bedømmelse være det, at det drejer sig om en Prisliste, der er og ogsaa udadtil fremtræder som en Overenskomst mellem to Parter, der maa antages at være ligestillede Medkontrahenter og derfor maa formodes begge at have samme Adgang til at blive bekendt med de Vilkaar, efter hvilke der arbejdes, hvorved bemærkes, at det jo ikke drejer sig om nogen Offentliggørelse, men kun om en større eller mindre Mangfoldiggørelse. Nitterne maa derfor i Kraft af deres Stilling som den ene Part i Overenskomstforholdet have Adgang til ogsaa ved Trykning at mangfoldiggøre den gældende Prisliste i det Omfang, hvori deres faglige Interesser kræver det. Dette maa antages at være en af Overenskomstforholdet flydende naturlig Beføjelse, og Selskabet ses derfor ikke at have været beføjet til som sket at foretage et Skridt, der direkte tilsigter at begrænse eller vanskeliggøre en Ret, som ganske naturligt maa forudsættes at ligge i en Overenskomst, nemlig en Ret for dens enkelte Parter og deres faglige Organer til at blive bekendt med dens Indhold. En anden Sag er, at der kan ske Misbrug, og at det derfor maa paahvile de faglige Organer at føre et vist Indseende med, at saadanne Misbrug ikke finder Sted, hvilke derfor ogsaa vil kunne paatales; men Klagernes Krav ses ikke at kunne afvises ved en blot Henvisning til Muligheden af Misbrug.

Sagens Omkostninger, 300 Kr., findes at burde udredes med Halvdelen af hver af Sagens Parter.

Kendelse:

Nitterne hos A/S Burmeister & Wain maa uanset det Prislisten paatrykte »Eftertryk forbydes« anses berettigede til at mangfoldiggøre Prislisten i det Omfang, hvori deres faglige Interesse kræver det.

Sagens Omkostninger betaler Parterne med 150 Kr. hver.

Gamle Minder.

Vort Fagblad har, paa en bestemt Linie, holdt en støt Kurs gennem Tiderne, jeg mener hermed, at Bladet vel har været det Middel, hvormed Hovedbestyrelsen orienterede Medlemmerne i Organisationens Anliggender, udover de mundtlige Referater ved Møderne, men om hvad der rørte sig i Medlemmernes Hjerter og Hjerner »aldrig et Ord i Avisen man saa«.

Naar jeg bruger dette Citat af P. A. Heiberg, er det ikke for at sammenligne vore skiftende Hovedbestyrelser, Formænd og Redaktører med den Enevoldsmagt, Digteren ironiserede over, men kun for at røre ved en hidtil ubrugt Streng paa Instrumentet: Vort Blad.

»Der var en Gang«, men det ligger meget langt tilbage i Tiden, da Medlemmerne ogsaa nu og·da lod høre fra sig i Bladets Spalter, jeg tænker her f. Eks. paa de Diskussioner, Vald. Olsen maatte føre med nogle Medlemmer af Afdelingen i Randers i Anledning af en Konflikt paa »Scandia«, men saa kom H. P. Hansen, den Despot, til Roret, Herren være hans Minde naadigt, og saa var det forbi med Indlæg i Bladet mod Hovedbestyrelse og Formand, og med Medlemmernes smaa indbyrdes Hanekampe (Chr. Jensen i Roskilde kontra Hegelund i Kolding). Jeg husker, at H. P. Hansen ved en Lejlighed sagde, at det, der afskrækkede ham fra at følge den Kurs for Bladets Ledelse (Diskussioner i Fagbladet), var Eksemplet fra »Typograf-Tidende«, som i de Tider var en altfor lystig Boldgade for Medlemmernes Skrivekløe.

Maaske havde han Ret, maaske ikke.

Men siden den Tid er der løbet meget Vand i Stranden, og Organisationslivet har faaet en hel anden Form, men derfor er det ikke sikkert, jeg tør i alt Fald ikke have nogen Mening derom, at Kursen skal ændres derhen, at alle skal have Adgang til at lufte deres Ak- og Veklager i Bladet.

Derimod er der ét, bestemt afgrænset Omraade, hvor jeg tror, det nu er paa sin Plads, at Medlemmerne lader høre fra sig, hvis Ledelsen mener at kunne gaa ind herpaa, jeg vil i bekræftende Fald saa gøre Begyndelsen, idet jeg tænker paa at fortælle noget fra Organisationsarbejdets Barndom.

En saadan Opgave har to Sider. Den vil glæde de nu gamle Medlemmer, der var med deri, og forhaabentlig interessere de unge, som intet kender til de Tiders Forhold. Det er Opgavens ene Side. Men der er ogsaa en anden.

Thi — »en Gang det kommer, det ved jeg forvidst!« — da den Mand fremstaar, som *kan* skrive den danske Arbejders Organisationshistorie, ikke blot samle en Række Organisationsbestræbelser og Strejkebegivenheder i kronologisk Rækkefølge — hvad der er det eneste, der indtil nu foreligger, bortset fra spredte Episoder i »Pelle Erobreren« —, men give hele Bevægelsen den Begejstringens Aand, den Livsens Fylde, der, i en Overgangstid, skabte Arbejderen om fra Træl til Borger. Altsaa en historisk Roman.

Den Historieskriver, der altsaa tillige maa eje Digterens Evne, skal have Kilder at øse af. Dem maa vi, der endnu lever og kan huske, give ham i de Optegnelser, vi efterlader os.

Og andet end Optegnelser fra Grovsmedenes Organisationsarbejde kan jeg ikke præstere, bedre Penne maa saa se at finde noget ihukommelsesværdigt fra andre Omraader indenfor den store Jernindustri.

Altsaa: Med den højstærede Redaktørs forventede Tilladelse:

En Foraarsdag i 1886 »landede« en 22-aarig Bondesmed, fra et sjællandsk Overdrev, inde paa de københavnske Brosten. Rigsdagsvalget i 1884, da det københavnske Socialdemokrati valgte de første to Repræsentanter ind i Folketinget, og Lockouten i 1885 havde bredt sine Dønninger ud paa Bondelandet.

Den unge Bondesmed mødte ikke uforberedt, han havde i to Aar været Abonnent paa »Social-Demokraten«, og arrangeret Indsamling til de udelukkede københavnske

Smede, og det viste sig snart, at i intellektuel Henseende ragede han et Hoved over de Mennesker, han nu kom til at arbejde sammen med i en Vogn- og Beslagsmedie, der laa i samme Gaard som en Vognmandsforretning med ca. et halvt Hundrede Heste.

Hvorfor jeg nævner det — om Hestene — vil senere forstaas.

Svendene i denne Smedie var, med et Par enkelte Undtagelser, Københavnere (med K!!!), dygtige Arbejdere, jævnt begavede Mennesker, men om Socialismens Idé anede de intet. Det var lige akkurat de vidste, at Skrædder Holm og Skomager Hørdum var Rigsdagsmænd, derimod kendte de godt Smed Hurup, Formanden for Smede- og Maskinarbejdernes Forbund.

De var organiserede, nogle af dem da, i »Grovsmedeforeningen af 1873«, men hvorledes?

Dog først et Par Ord om »73 Foreningen«. Den var stiftet af Fabrikanter, Mestre og Svende — som en Modvægt mod det socialistiske Smede- og Maskinarbejderforbund (af 1873) — med Alderdomshjem og Sygekasse som Program; om den var Fagforening eller Ikke-Fagforening stod ikke de almindelige Medlemmer klart, Æresmedlemmerne derimod vidste nok, at den ikke var Fagforening, derfor ydede de deres aarlige Bidrag til Alderdomshjemmet.

Ved en enkelt Lejlighed, i Vinteren 1884—85, var det dog nær gaaet galt, idet »73 Foreningen« optraadte Side om Side med »Forbundet« for at gennemføre en Timeløn af 30 Øre paa Grov- og Beslagsmedeværkstederne. Kravet gennemførtes, men Mestrene overholdt det kun for de ældste og de dygtigste Arbejdere. Mestrene havde nemlig en klog General imellem sig. Han havde underhaanden sagt til sine Kolleger: »Sig bare ja, dette er kun en Øjebliksstemning hos Svendene, naar den er overstaaet, gaar det igen paa den gamle Manér. Man skal bare ikke nu være for stiv«. Han fik Ret.

»73 Foreningen«, eller »Richterforeningen« som Rømersgadesmedene kaldte den, efter en Smed Richter, som var det Redskab, Mestrene brugte, rejste sig efter denne Sejr aldrig mere til Daad.

En Frugt, foruden de 30 Øre i Timen, som nogle af Mestrene nu betalte en Del af Svendene, havde Sejren dog baaret; thi fra da af stod der ikke mere Braavallaslag i »73 Foreningen« om, hvorvidt Fanen skulde med Højre til Grundlovsfest i Kongens Have eller med Socialisterne til den slesvigske Sten i Dyrehaven. I nogle Aar var det gaaet op og ned herom, hveranden Gang gik Grovsmedene i Kongens Have, og hveranden Gang til Dyrehaven, eftersom Flertallet havde været paa Generalforsamlingen. Men efter at »73 Foreningen« helt og afgjort havde staaet ved »Forbundets« Side i Kravet om de 30 Øre i Timen, vovede den kloge General, Indehaveren af Københavns Vognfjederfabrik, Chr. Sørensen, der, samtidig med at være Fabrikant og Medlem af Smedelauget, ogsaa var Formand for »73 Foreningen«, ikke at stille Forslag om Grundlovstog til Kongens Have, og imellem Svendene var der saa ingen, der tog Initiativ til at foreslaa Tog til den slesvigske Sten. Fanen kom ikke mere til Grundlovsfest.

Faglig og politisk laa Københavns Grov- og Beslagsmedesvende »todt«. De sled deres 10½ Timers Arbejdsdag, lod Mestrene bestemme Farten paa Værkstedet, Borgmestrene styre Kommunen og Estrup Landet. Til Gengæld tog de Revanche paa Beværtningerne Lørdag Aften. En Bøf med Løg i »Sværten« (en Restaurant i Sværtegade), mange Snapse m. m. — og saa beslog de Heste og lavede Vogne paa Beværtningerne(!), saa Tobaksrøgen og Madosen skiltes som Skyerne for Solens varmende Straaler. Jo, jo — Smeden var skam vaagen, der var Kræfter i den Arm, der løftede Snapseglasset, og Overbevisning i Ordene, hvormed de karakteriserede hinanden som »Klamphuggere« og »Træskosmede«.

Det Bindeled, der i nogen Grad holdt Københavns Vogn- og Beslagsmede fagligt sammen, var »73 Foreningen«s Sygekasse, men for at være Medlem af den maatte man være Medlem af »Foreningen«. Kontingentet hertil var — saavidt jeg husker — ti Øre ugentlig, hvoraf de fire Øre gik til Administrationen, de seks Øre til Alderdomshjemmet (i Ryesgade). Men det kneb forfærdeligt med at faa dette ringe Kontingent betalt. Restancerne kunde gaa op til et halvt Aar.

Paa det foran omtalte Værksted, hvor den unge Bondesmed holdt sin Entré i København, var »Budet fra Foreningen!« et Skrækkens Ord. Naar han viste sig i Gaarden, fór de paa Værtshuset saa drabelige Kæmper som en forskræmt Flok Rotter til alle Sider, nogle gemte sig bag Blæsebælgen, andre greb en Beslagkasse og skyndte sig ned i Vognmandens Stalde under Paaskud af at skulle undersøge en eller anden hjemmeværende Hest. Tilbage i Værkstedet stod da som Regel den unge Bonde, der var Medlem af »Forbundet«, og en Jyde, der ikke var Medlem noget Sted, de to var de eneste paa Værkstedet, paa hvem det magiske Ord: »Budet!« ingen Virkning øvede. Naar Budet var gaaet igen uden at have faaet Penge, kom Smedene lidt efter lidt tittende frem med Spørgsmaalet: »Er han gaaet, hva' sa'e han?«

Dette Forhold, at Svendene saaledes kunde forsvinde fra Værkstedet i Arbejdstiden, maa jeg forklare lidt nærmere.

Mester mødte altid præcis Kl. 6 om Morgenen eller lidt før i Værkstedet, og hvis den første »Hitsch« da laa paa Ambolten, var han i godt Humør, sludrede et Øjeblik og forsvandt derpaa op til Cigarhandleren paa Hjørnet, fik Futteralet fyldt med »6 til 50« og begav sig derefter til sin Stamcafé, hvor de grønne Bittere fortæredes under Hosten og Harken. I Værkstedet saas han saa sjældent før efter Middagssøvnen, men var Svendene lidt sene med at komme i Arbejdstøjet om Morgenen, »hængte« han paa Værkstedet hele Formiddagen. Da Svendene gerne vilde være fri for ham, passede de som Regel at være i fuldt Arbejde Kl. 6.

At denne Værkstedspraksis kunde gaa havde sin Aarsag i, at hver Mand hver Dag skulde skrive sit Arbejde og Tiden, det tog.

En anden, for Tiden og Tankegangen saare betegnende, Episode staar uforglemmelig i min Erindring. Den foran omtalte Jyde var, skønt han ikke var Medlem af nogen som helst Slags Forening, dog Abonnent paa »Social-Demokraten«. Men en skønne Dag fik han Valget imellem at lade være med at modtage Bladet paa Værk-

stedet eller tage mod Kost og Logi + 8 Kr. om Ugen. Han var 30 Aar, men ugift, han tog mod Afskeden. Kammeraterne talte bagefter om, at »det var s'gu rask gjort, og det havde Smeden godt a'!«

Mester var selv Abonnent paa »Avisen«, et meget fanatisk, arbejderfjendtligt Højreblad, som han sad i Værkstedet og læste og triumferende forklarede Vognmandskuskene Indholdet af, naar de kom med deres Heste til Beslag.

Den følgende Tirsdag Morgen, efter Jydens Afsked, kom Konen som sædvanlig med »Social-Demokraten«. Saasnart hun viste sig i Gaarden — det var i Frokosttiden — stak tre-fire Smede, alle indfødte Københavnere, paa en Gang Hovederne ud af Vinduerne, og som fra een Mund lød det: »Han er her inte mere, vi ska' inte ha' den mere!«

Konen blev betuttet, men naaede dog frem til Værkstedsporten, hvor hun atter hørte: »Vi ska' inte ha' den!«

Da udbrød den unge Bondesmed, han sad nærmest Porten: »Jo, vi skal, jeg holder den!«

Ordene kom ganske jævne, men meget bestemt. Budkonens Ansigt smilede, men paa de ældre Svendes Ansigter bredte Overraskelsen sig, og alle som een stirrede, som aandsfraværende, ned i deres Madpakke, en drak længe og dybt af sin Snapseflaske, men ingen sagde et Muk. Den unge Bondesmed foldede sin Avis ud og skjulte sin Harme bag den.

Da Mesteren op ad Formiddagen tog sig en Ferie fra Værtshuset og kom i Værkstedet, faldt hans Øjne paa »Social-Demokraten«. »Hva'«, raabte han, Stemmen var rusten, »jeg mente, det var Christensen, der holdt det Blad!«

»Ja-a«, svaredes straks tjenstvillig fra flere Steder, »men nu holder Pedersen det«.

Mester sendte den unge »Urostifter« et lynende Øjekast, men da han allerede var »paa Kost og Logi«, lod Mester det forblive ved det for denne Gang. Men da »Urostifteren« kort efter ikke vilde nøjes med den Portion Grønkaal og Flæsk til 25 Øre, som Mesteren betalte den Værtshusholder, hvor »Kost- og Logi-Arbejderne« bespistes, fik han sin Afsked.

Forinden var der imidlertid sket noget, der karakteriserer »73 Foreningen«s faglige Virksomhed. Paa det omtalte Værksted arbejdede en 32-aarig gift Vognsmed for 18 Kr. om Ugen. Da Arbejdstiden var 10½ Time, og Timelønnen skulde være 30 Øre, skulde han jo have 18 Kr. 90 Øre. Men de 90 Øre var ikke til at pine ud af Mesters Pung.

Saa tog Svendene da endelig Mod til sig og klagede til »73 Foreningen«. En Deputation af Bestyrelsen, med den senere paa Blegdamsvejen som Mester etablerede, men den Gang i Hindegade arbejdende Christian Thomsen som Ordfører, ankom, og Forhandlingen kom i Gang. De Svende, der fik Kost og Logi, havde ved samme Lejlighed stillet Krav om af faa Kost og Logi afskaffet. Det Krav kunde Christian Thomsen imidlertid slet ikke bifalde, og for dog at faa et Resultat ud af Anstrengelserne udbrød han: »Ja, ja, Mester, Peder Nielsen skal De nu give de 90 Øre mere om Ugen, hvad de unge skal ha', kan »Foreningen« ikke blande sig i, det er jo ikke godt for os at vide, hvormeget de — kan æde!«

Saa fik Peder Nielsen de 90 Øre.

Men der var socialistiske Harper i Luften, der mudredes og murredes i Rækkerne, dog turde ingen tage Initiativet, hverken til en Masseindmeldelse i »Forbundet« eller til en rigtig Fagforening for Vogn- og Beslagsmede.

Tiden gik til 1890. Da var Oppositionen mod det gamle Regimente i »73 Foreningen« vokset saa »Urostifterne« fik Mod til et Stormløb, det lykkedes efter mange Kampe, og »Grovsmedenes Fagforening« stiftedes.

Nu var Smedene kommet paa Plads. I denne Maaned fejrer de Fagforeningens 40 Aars Jubilæum.

»Man siger«, de turde ikke vente med Jubilæet til det 50. Aar af Frygt for, at der da hverken vil være Heste, Vogne eller Vogn- og Beslagsmede mere.

Nummer femten.

Arbejderfamiliernes Forbrug.

Statistisk Departement har siden 1897 med nogle Aars Mellemrum foretaget Undersøgelser angaaende Forbruget indenfor forskellige Befolkningsklasser. Den sidste af disse Undersøgelser blev foretaget i 1922, og Departementet agter nu at iværksætte en ny Undersøgelse for Aaret 1931.

Ved denne ønsker man specielt at undersøge Arbejderfamiliernes Forbrug, og Departementet har derfor rettet en Henvendelse til Fagorganisationerne med Anmodning om Bistand.

Saadanne Undersøgelser iværksættes efterhaanden i alle civiliserede Lande og har til Formaal at give et Billede af Forbruget i de forskellige Egne og de forskellige Befolkningsklasser. Det er indlysende, at der i al Almindelighed knytter sig store samfundsmæssige Interesser til saadanne Undersøgelser. Herved tilvejebringes ikke alene det nødvendige Materiale til en Vurdering af en Række vigtige sociale Forhold, men tillige et talmæssigt Grundlag for Beregninger af ernæringsmæssig Betydning. Endelig kan det fremhæves, at Kundskab om, hvor meget der bruges af de forskellige Varer, er nødvendig for en Vurdering af, hvilken Betydning de Forskydninger, der i Aarenes Løb sker i de enkelte Varers Priser, har for en Husholdning med en vis Indtægt.

Vi vil gerne henlede vore Medlemmers Opmærksomhed paa, at der *for Arbejderklassen* som saadan knytter sig ganske særlige Interesser til disse Undersøgelser. Vi vil f. Eks. herved, naar vi sammenligner Resultaterne med de tidligere Undersøgelser fra 1897, 1909, 1916 og 1922, kunne belyse, hvad Lønfremgangen i den sidste Menneskealder har betydet for Arbejderklassen — og

vi vil samtidig ved at se paa, hvad en Arbejderfamilie nu køber for sine Penge i Løbet af et Aar, kunne vise de andre Befolkningsklasser, hvor langt — eller maaske snarere hvor kort — en Arbejders Indtægt rækker —, og dette kan vist paa mange Maader være nyttigt.

Medvirken ved Undersøgelsen sker ved, at saa mange Familier som muligt *paatager sig i Aaret 1931 at føre et Regnskab over Udgifter og Indtægter i Løbet af Aaret.*

Statistisk Departement vil gratis udlevere en Regnskabsbog til alle, der vil paatage sig at føre en saadan. Bogen er indrettet saaledes, at der hver Dag indføres, hvilke Indtægter og Udgifter der har været den Dag, og saaledes, at Regnskabet kan stemmes af hver Uge. Departementet har ikke lagt Skjul paa, at det er et ret stort Arbejde at føre en saadan Bog, idet *den maa føres nøjagtigt, og den maa føres daglig.* Men da der er indrettet særlige Rubrikker for alle de forskellige Udgiftsposter, vil selve det at føre Bogen ikke kunne volde Vanskeligheder.

Statistisk Departement lægger særlig Vægt paa at faa Regnskaber fra Familier med normale Forsørgerbyrder, medens Regnskaber fra enlige Personer og fra gamle Familier har mindre Interesse; det drejer sig altsaa navnlig om *Familier i Alderen 25—60 Aar.*

Fra disse typiske Familier skulde vi altsaa gerne skaffe Departementet saa mange fuldstændige Regnskabsbøger som muligt og Regnskaber baade fra Hovedstaden og fra Provinsen, ligesom vi gerne skulde have Regnskaber ikke alene fra de Arbejderfamilier, hvis Indtægter falder nogenlunde regelmæssigt, men ogsaa fra de Arbejderfamilier, hvis Forsørger har mere løst Arbejde.

Til Slut gør vi opmærksom paa, at vore Medlemmer ikke behøver at være bange for, at nogen uvedkommende faar Oplysninger om, hvad der staar i Bøgerne; naar Aaret er forbi, indsendes Bøgerne direkte til Statistisk Departement, der ikke giver nogensomhelst Oplysning om, fra hvilke Familier de enkelte Bøger stammer, og hvis den Familie, der har ført Bogen, heller ikke ønsker at navngive sig overfor Departementet, behøver Navnet paa den, der har ført Bogen, ikke en Gang at oplyses.

Endelig gør vi opmærksom paa, at alle Familier, der har ført en Regnskabsbog, naar Bearbejdelsen af Bøgerne er tilendebragt, vil faa tilsendt et *Eksemplar af den Publikation, hvori Resultaterne offentliggøres, ligesom hver enkelt Familie vil kunne faa sin egen Regnskabsbog tilbagesendt.*

Da Departementet senest 1. December skal vide, hvor mange Husholdningsbøger der bliver Brug for, har Organisationerne forlængst gennem Afdelingerne rettet Opfordring til Medlemmerne om at paatage sig det ingenlunde ringe Arbejde, der er forbundet med at føre disse Bøger, og det er vort Haab, at Interessen for hele dette Spørgsmaal maa afspejle sig i mange og vel førte Bøger.

Vore Virksomheder.

Ludvigsen & Hermann, København.

Det kendte københavnske Jernstøberfirma Ludvigsen & Hermann er pr. 1. November ophørt at eksistere som Fabriksvirksomhed, og Grunden, hvorpaa Fabrikken ligger, er solgt. Firmaet vil dog under sit gamle Navn fortsætte sin Sanitetsforretning.

Om 8 Aar kunde Firmaet ellers have fejret sin 100-aarige Bestaaen, idet S. H. Ludvigsen, der havde været Smedemester hos Anker Heegaard, grundlagde Virksomheden i 1838, som »eget Smedeværksted«, netop paa en Del af den Grund, Nørrebrogade 39 i København, hvor Fabrikken har ligget de mange Aar. Det har næppe været nogen ren Tilfældighed, at Ludvigsen lagde sin Virksomhed dér. I 1828, altsaa 10 Aar før, fik Anker Heegaard sin kongelige Bevilling til at drive Jernstøberi, og Blaagaardsterrænet, han anlagde det paa, grænsede lige op til de Marker og Haver, hvor Ludvigsens Virksomhed anlagdes, og som foran anført havde han jo været Smedemester, altsaa Værkfører, netop hos Anker Heegaard.

Aaret efter Starten indtraadte en Mand ved Navn Fryd i Forretningen, og han fik sammen med Ludvigsen indrettet en lille Smelteovn med Haandblæsekraft. Kort Tid efter drev man det til en ny Smelteovn med en bedre Blæser og Hestegang, som toges i Brug 1841. Virksomheden var den Gang omgivet af Haver og Marker, der bl. a. ogsaa laa, hvor den nuværende Slotsgade er.

I 1845 skete en Forandring. Fryd traadte ud af Firmaet og erstattedes af Hermann, og dermed var det Navn skabt, som Firmaet har eksisteret under i alle de svundne Aar.

Der anskaffedes nu en Dampmaskine, og da der kom et Modelsnedkeri til, begyndte det hele at ligne en Fabrik, og Virksomheden gik en god Udvikling i Møde. Man støbte Bilæggerovne, Komfurer, Gryder, Plovgods, og man gav sig til at fabrikere Gravgelændere. Sidstnævnte er et Omraade, paa hvilket Fabrikken har været stærkt fremme gennem Aarene, hvor det var moderne med støbte Gelændere om Gravene.

Den runde Kakkelovn kom frem og var i mange Aar en af Firmaets store og vigtige Artikler. Byen voksede stærkt, og foruden at Firmaet var Leverandør til en Masse private Bygninger, var det ogsaa i Aarene 1850 til 1870 Leverandør til en Del offentlige Bygninger, saaledes Kommunehospitalet, Banegaarden, Landbohøjskolen, Tivoli og til Byggeforeningshuse.

1854 døde Hermann, og i 1856 blev Slotsgade anlagt, hvilket medførte, at man maatte omdanne Fabrikken, bl. a. blev der opført en Kontorbygning.

Ludvigsens Søn havde været i England og Skotland for at uddanne sig, og han vendte hjem i 1859, virkede under sin Fader i 8 Aar, overtog — da denne døde i 1867 — Forretningen og ledede den sammen med en Broder indtil 1894, da Virksomhedens nuværende Ejere, Ingeniør, cand. polyt. Axel Møller og Ingeniør, cand. polyt. Holger Neergaard, overtog den.

I den Tid, altsaa fra 1867 og til 1894, da de 2 Brødre

drev Virksomheden, øgedes Københavns Befolkning med 180,000 Mennesker, og det er givet, at til alt det Byggeri, der i den Anledning maatte ske, skulde ogsaa bruges en Mængde Støbegods, og Ludvigsen & Hermann havde sin gode Andel deraf.

Kvarterer som Gl. Holm, Voldkvarteret og Nørrebro voksede netop op i den Tid. Forinden Brødrene sluttede deres Virksomhed, lagde de Begyndelsen til en Udvidelse af Forretningen, nemlig med sanitære Ting. Modelsamlingen var vokset kolossalt, og i 1892 maatte Lejligheden til at faa indlagt en moderne Tørreovn. I Tidens Løb maatte ogsaa Dampmaskinanlæget erstattes af et nyt, ligesom der anlagdes elektrisk Lys i Fabrikken.

Medens det saaledes i Fabrikkens første Aartier var Byggeforetagender, der gav den noget at bestille, er det i de senere Aar i særlig Grad de sanitære Forbedringer, som har skaffet forøget Omsætning, og som Fabrikken har gjort til et Speciale, herunder saadanne Ting som ny Kloaksystemer med Pumpestationer og først og fremmest Vandklosetter, Badeværelser i private Lejligheder

Gaarden.

en Tilbygning opføres. Under alt dette steg Ejendommens Grundværdi naturligt, hvilket gav Brødrene Anledning til ud mod Nørrebrogade, altsaa mod den store Færdselsaare, at opføre en lav Bygning, hvori der var 4 Butikker.

Da Møller og Neergaard overtog Forretningen, var det under en Stagnationsperiode, men den bedrede sig ret hurtigt, og i 1897 maatte man igen skride til Udvidelse, idet man paa Fabrikkens Grund opførte en 6-Etages Bygning, hvoraf de 3 Etager anvendtes til Lager og de 3 andre til Modeller. Andre Forandringer maatte ogsaa foretages, saaledes hensigtsmæssige Forbedringer i Maskinværkstedet. Af Hensyn til Transporten opsatte man en Svingkran og nedlagde Skinner i Gaarden.

I 1902 hærgede en Brand Fabrikken, og den ældste Del af Støberiet blev omtrent ødelagt, hvorfor man paa Grunden maatte rejse et nyt, og man benyttede saa o. s. v. Paa disse sidstnævnte Omraader har Virksomheden i særlig Grad indrettet sig i de sidst forløbne Aar, men den har paa den anden Side ogsaa haft Øjnene aabne for andre Ting og har saaledes leveret Støbegods til en lang Række Gasværker, i særlig Grad de mindre Bygasværker, ligesom det har haft betydelige Leverancer til Gasværkerne i København.

Tiderne skifter. Da Virksomheden for et lille Hundrede Aar siden anlagdes, fik den sin Plads midt imellem Haver og Marker, omtrent saa langt Øjet rakte. Siden kom den til at ligge foran paa Nørrebro ikke ret langt fra Byens Midte, og nu forsvinder den.

Organisationsmæssigt set kan man ikke sige, at det er en Virksomhed, der har skaffet de Arbejderorganisationer, den maatte kontrahere med, det meste Arbejde, men noget har der naturligvis af og til været alligevel.

Da Foreningen af Jernfabrikanter i København

stiftedes den 15. Januar 1885 med 25 Medlemmer, var Firmaet Ludvigsen & Hermann det ene af disse.

Ser man de københavnske Formeres 50 Aars Organisationshistorie efter, finder man bl. a. følgende:

»Som et Udslag af Trang til Samvirke og Foreningsliv kan nævnes den hos Ludvigsen & Hermann den 1. Oktober 1859 stiftede Forening »Fugtigheden«. Det var en Spareforening, hvis Formaal fremgik af dens Navn.«

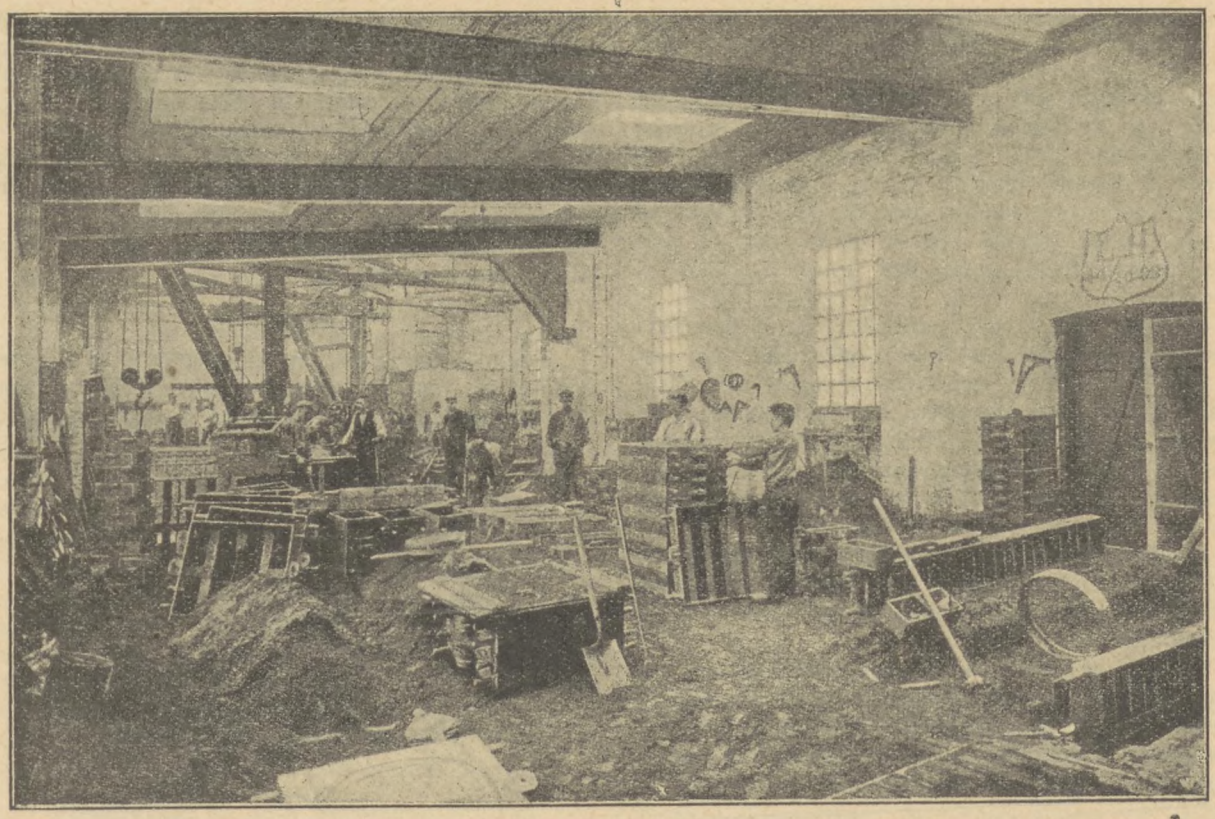

Støberiet.

Som Helhed maa det om Virksomheden siges, at Omskiften af Funktionærer og Arbejdere ikke har fundet Sted i større Stil. Da d'Hrr. Møller og Neergaard overtog Virksomheden, fandtes der en Værkfører Borup paa Fabrikken, og han virkede som saadan endnu nogle Aar efter Overtagelsen indtil hans Død.

Vistnok henimod 30 Aar virkede hans Afløser, Værkfører Hornhager. Ogsaa han er død, og Støbemester Ludvig Hansen, som døde i 1929, havde da virket i Firmaets Tjeneste som saadan i 37 Aar.

Arbejdere med en ligesaa lang Virksomhed i Fabrikkens Tjeneste er der ikke saa faa af, kort sagt, man kan sige, at der altid fandtes en fast Stab, og at Reserven kun rykkede ind, naar Travlheden paa Virksomheden krævede det.

A. N.

Lidt Værkstedsteknik.

Haandværksmæssig Fremstilling af Fjedre.

Skruefjedre (Spiralfjedre).

Har man en god, kraftig Drejebænk, er Fremstillingen billigst ved Opvinding i kold Tilstand paa Drejebænken. Dette kan gøres med udglødet Fjedertraad op til ca. 10 mm Diam. Til dette Brug føres i Handelen specielle Fjedervindeapparater, der styrer Traaden, saaledes at man faar opvundet Spiralen med en konstant indstillelig Stigning.

Er Materialet for svært til at vindes paa Drejebænk, kan Arbejdet udføres i Smedevarme paa Esse. Hertil anvendes en rund Dorn med et Tværhul i den ene Ende (Fig. 1). Dornens udvendige Diameter svarer til den færdige Spiralfjeders indvendige Diameter. Traadens ene Ende opvarmes til en svag Rødvarme og bukkes i en Vinkelhage, der stikkes ind i Tværhullet paa Dornen. Derefter bukker man den første Vinding tæt om Dornen, idet denne drejes paa Ambolten med en Tang samtidig med, at man med Hammeren bukker Fjederen. Derefter lægges Dornen med Traaden i Ilden, og man opvarmer med Forsigtighed, saaledes at Traaden ikke bliver mere end *lyserød varm* (ca. 900 °). Dornens Hals fastholdes med en Tang, der er sikret med en

Ring. Med Tangen som Haandtag kan man da let sno den rødvarme Traad op paa Dornen, idet man sørger for, at Vindingerne kommer til at ligge tæt op ad hinanden. Som Brændsel bruges bedst en Blanding af Koks og Trækul. Naar man har faaet det ønskede Antal Vin-

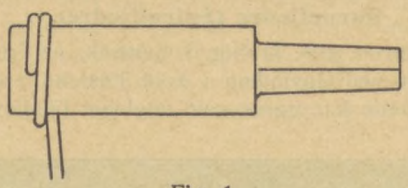

Fig. 1.

dinger, afhugger man med en Mejsel den Ende, der stikker ned i Tværhullet, og lægger Dornen med Fjederen hen til Afkøling. Efter nogen Tids Forløb holder man Dornen et Øjeblik hen over Ilden. Derved opvarmes Fjederen først, saaledes at den let kan trækkes af Dornen. Denne Metode kræver, at man har to eller flere Dorne, saaledes at der ikke spildes Tid med Afkølingen.

Fjederen skal herefter strækkes ud til den rette Stigning, hvilket foretages i en Undersænke som vist paa Fig. 2. Sænkens Diameter skal passe nøjagtig til Fjederens udvendige Diameter. Ved Hjælp af den viste Kniv kan man nemt aabne Vindingerne til den Stigning, som er bestemt ved Knivens Tykkelse.

Første og sidste Vinding aabnes ikke i Trykfjedre, men Fjederen afslibes plant for Enderne.

Billigere Skruefjedre af mindre Dimensioner fremstilles ofte ved paa Drejebænk eller Specialvindemaskine at opvinde hærdet Fjedertraad. Bedst egnet hertil er Klavertraad.

I Mangel af Drejebænk eller Fjedervindeapparat kan man fremstille fortrinlige Skruefjedre ved Opvinding i Skruestik ved Hjælp af saa simple Midler som en Vindedorn og 2 Træklodser. Dette er illustreret i Fig. 3.

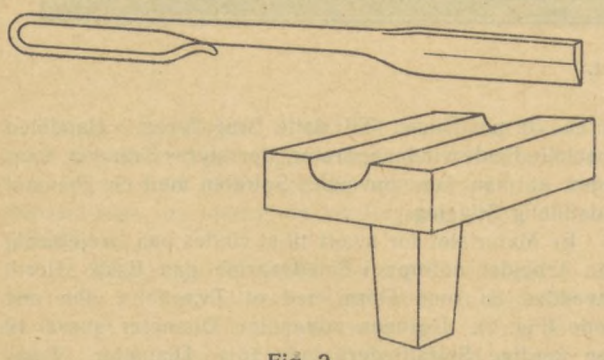

Fig. 2.

Hver af de 2 Træbakker, der holdes i Skruestikken, er paa den indvendige Side forsynet med en vandret Fure af Tværsnit omtrent som en Kvartcirkel passende til Vindedornens Radius. Vindedornen er et Stykke blanktrukket Staal, der i den ene Ende er bøjet som et Haandsving. Dornen spændes ind mellem Træbakkerne, hvorefter Enden af Fjedertraaden stikkes ind i et Tværhul, der er boret i Dornen. Derefter vindes Fjederen op, idet man med højre Haand drejer paa Svinget og med venstre Haand fører Traaden til. Paa denne Maade fremstilles *Trykfjedre*, der skal have et vist konstant Mellemrum mellem de enkelte Vindinger. Samme Værktøj kan bruges til Fremstilling af *Trækfjedre*, ved hvilke de enkelte Vindinger skal ligge i Spænd mod hinanden. Man begynder paa samme Maade som ovenfor forklaret, men naar man har opvundet ca. 5—6 Vindinger, fører man den paaløbende Part af Traaden 4—5 Vindinger tilbage, idet man uden videre lægger Traaden hen over de mellemliggende Vindinger og lader den presse sig ind mellem første og anden Vinding paa Dornen. Naar man derefter drejer videre, faar man fremstillet en Fjeder, hvor de enkelte Vindinger spænder haardt mod hinanden i hele Længden, der følger efter de 5—6 første Vindinger, der er viklet paa normal Maade. Disse 6 første Vindinger kan man hugge af, hvorefter man har en Trækfjeder af regelmæssigt Forløb. Første og sidste Vinding bukkes som en Hage paa normal Maade.

De omtalte Træbakker maa være udført af haardt Træ, f. Eks. Bøg eller Eg.

Bufferfjedre.

Skal der fremstilles en Bufferfjeder efter en given Model eller Tegning, udregnes Længden af den Stang Staal, der skal bruges, tilnærmelsesvis ved at maale ud-

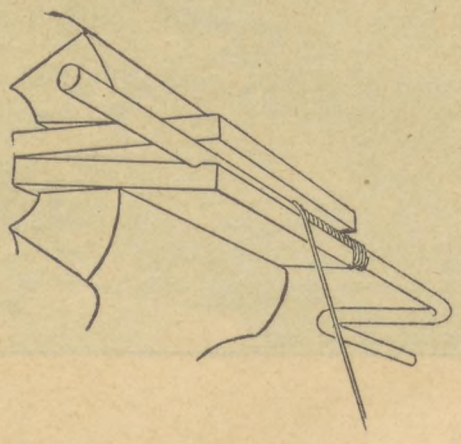

Fig. 3.

vendig Diameter af hver Vinding, fradrage Staalets Tykkelse, saaledes at man faar Middeldiameteren i hver Vinding; Summen af alle disse multipliceres med $^{22}/_{7}$, hvorved man faar Længden A—B (se Fig. 4). Den virkelige Længde A—C er ca. 5 pCt. større.

Fjederen oprulles paa Esse, idet der benyttes en Dorn, hvis Diameter svarer til indvendig Diameter af inderste Vinding. Dornen forsynes i den ene Ende med en Slids passende til Fjedermaterialets Tværsnit (se Fig. 5) og i den anden Ende med Firkant passende til et Vindejern eller en Tang.

Fjederstaalet varmes i den ene Ende og gives en Vinkelbukning som vist i Figuren til venstre. Under Oprulningen paa Dornen skal der holdes et vist Spillerum mellem de enkelte Vindinger. Dette Spillerum opnaas ved, at man sammen med Fjederstaalet opruller et

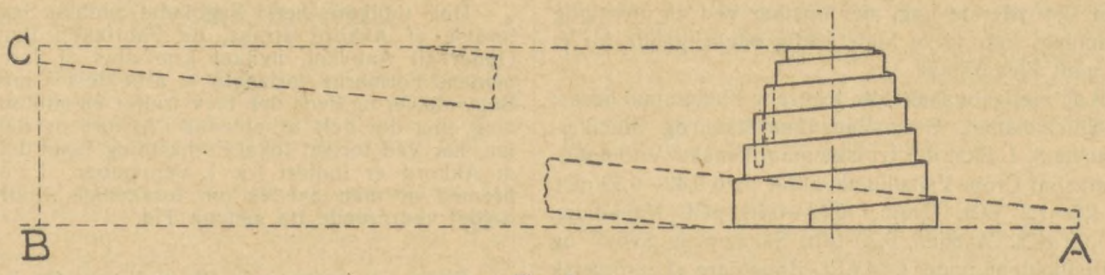

Fig. 4.

Stykke Baandjern af samme Bredde som Fjederstaalet og af Tykkelse ca. 1/4 af Fjederstaalets Tykkelse. De enkelte Vindinger lægges nøjagtig over hinanden, altsaa uden Skruestigning.

Efter at hele Længden er rullet op, tager man Dornen af, varmer Fjederen i Midten, og ved Hjælp af en rund konisk Dorn retter man Vinkelbukningen ud, saaledes at Fjederens inderste Vinding bliver rund. Derefter tager man Baandjernet ud, og Fjederen strækkes i Akseretningen, idet man med en cylindrisk Dorn som Anlæg og et Værktøj af Form som en Stemmer giver Vindingerne den ønskede Stigningsvinkel. Som oftest holdes *Stigningsvinklen* konstant, derved bliver *Skruestigningen* større og større, efterhaanden som man kommer ud paa Vindingerne af større Diameter. — Udstrækningen af Fjederen foretages i Smedevarme, og man begynder med de inderste Vindinger. Ved Udstrækningen vil Vindingerne trække sig lidt sammen i Diameter, fordi der medgaar mere Længde til den udstrakte Fjeder. Dels af denne Grund, dels fordi den færdige Fjeder skal have noget Spillerum mellem de enkelte Vindinger, er det nødvendigt at gøre Brug af det ovenomtalte Baandjern ved Oprulningen. Efter Udstrækningen foretages en Udglødning for at gøre Materialet homogent og spændingsløst, hvorefter Fjederen er klar til Hærdning (herom dog senere). Eventuelle Skævheder, der fremkommer ved Hærdningen, kan rettes i Anløbningsvarmen.

Fjederstaal og dets Varmebehandling.

Det meste Fjederstaal, der anvendes i vor Tid, fremstilles enten i Bessemer's eller Thomas' Konverterovne eller i Siemens Martin-Ovnen. Før disse Ovne var kendte, blev Fjederstaalet fremstillet som Digelstaal. Dette sker endnu i visse Tilfælde; særlig gælder det Staal til Præcisionsfjedre til Ure, Instrumenter o. l.

Man kan iøvrigt inddele Fjederstaalene i *Kulstofstaal* og *legerede Staal.*

Af den første Gruppe har man baade *vandhærdelige* og *oliehærdelige* Fjederstaal. Som Eksempel paa et typisk engelsk vandhærdeligt Fjederstaal skal nævnes et Bessemerstaal med 0,45—0,50 pCt. Kulstof, 0,80—1,00 pCt. Mangan, 0,20 pCt. Silicium, Svovl- og Fosforindholdet højest 0,08 pCt. af hver. Dette Staal er fortrinligt egnet til alle Arter af Bladfjedre og bruges meget til Jernbanevogne. Opvarmningen til Hærdning maa ikke overskride ca. 800° C, da man ellers let faar Hærderidser i Overfladen ved Afkøling i Vand. Ved Fabrikationen, hvor man tilretter Bladene i samme Varme som Hærdningen, kan Opvarmning indtil 900° tillades; men Afkølingen i Vand skal foretages, inden Temperaturen synker under 750°. Svære Fjederblade af heromhandlede Staal bør hærdes i Vand, da man ellers ikke faar rigtig Gennemhærdning, men Vandet maa ikke indeholde Salt, og det bruges som oftest tempereret til 30—60°, da Vand af 20° giver den størst tilladelige Hærdning af Fjederstaal. Er Staalet af tyndere Dimensioner (under ca. 8 mm), eller skal Hærdningen foretages af Folk, der ikke er helt rutinerede i Hærdning af Fjedre, bør Hærdningen ske i Rapsolie eller anden tilsvarende Olie, der holder en Temperatur paa ca. 16—20°.

Efter Hærdningen anløbes Fjederen til en Temperatur mellem 230—300°, afhængig af Dimension og Anvendelse. Baade Hærdning og Anløbning kræver ensartede Temperaturer i hele Fjederens Længde. Derfor bør man ikke paatage sig at hærde en Fjeder, hvis Længde overskrider den disponible Hærdeovns Kapacitet. Mindre Fjedre kan man i Mangel af Ovn opvarme i en Muffel paa Esse.

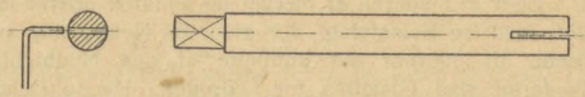

Fig. 5.

Muffelen fremstilles af et Jernrør, der er lukket i den ene Ende. Ved Opvarmningen til Anløbning kontrolerer man Varmen ved Afbrænding af Olie, idet paastrøget Olie af en vis Sammensætning først bryder i Brand ved en bestemt Temperatur. Anløbningsvarmen, der kræves til almindelig Fjederstaal af Kulstofkvaliteten (ca. 325°), giver sig ret godt til Kende som den Temperatur, der faar Rapsolie eller Linolie til at brænde af.

En anden typisk Fjederstaalskvalitet er Siemens Martin-Staal med 0,55—0,60 pCt. Kul, 0,60—0,80 pCt. Mangan, 0,20 pCt. Silicium og Svovl- og Fosforindhold under 0,6 pCt. Dette Staal har ret nær samme Egenskaber som ovennævnte og behandles paa lignende Maade. Dog har Siemens Martin-Staalene den Fordel fremfor Bessemer-Staalene, at de er lettere at smede og mindre ømfindtlige overfor Varme og overfor kold Bearbejdning.

Blandt oliehærdelige Fjederstaal af Kulstofkvaliteten forekommer Staal med fra 0,70 indtil 1,10 pCt. Kulindhold og Manganindhold paa 0,50—0,80 pCt. Indholdet af Mangan er af stor Værdi i Fjederstaal, idet det forøger Staalets Elasticitetsgrænse (d. v. s. den Maksimalbelastning, hvis Overskridelse medfører Fjederens »Sætning«). Jo højere Kulindholdet er i Staalet, des større Forsigtighed maa der anvendes ved Staalets Behandling i Ilden, navnlig ved de tynde Dimensioner, da den Afkul-

ning af det yderste Lag, der opstaar ved en uforsigtig Opvarmning, kan virke fuldstændig ødelæggende for et ellers godt Fjederstaal.

Til de vigtigste saakaldte legerede Fjederstaal hører: Crom-Siliciumstaal, Crom-Vanadium-Staal og Silicium-Manganstaal, f. Eks. det typiske amerikanske Automobilfjederstaal af Crom-Vanadiumkvalitet med 0,42—0,52 pCt. Kul, 1,0—1,2 pCt. Crom, 0,12—0,18 pCt. Vanadium, 0,75—1,00 pCt. Mangan, 0,20 pCt. Silicium og Svovl- og Fosforindholdene under 0,04 pCt. Endvidere et europæisk Silicium-Manganstaal med 0,45—0,50 pCt. Kul, 1,5—2,0 pCt. Crom, 0,7—0,9 pCt. Mangan og Svovl- og Fosforindhold under 0,1 pCt. Disse Staals vigtigste Egenskaber er, at de ved rigtig Behandling faar en betydelig højere Elasticitetsgrænse end Kulstofstaalene. De legerede Fjederstaal skal — paa nogle faa Undtagelser nær — hærdes i Olie. Hærdetemperaturen afhænger fuldstændig af Staalets Sammensætning, men ligger gerne mellem 825—900°. Anløbningstemperaturen ligger som Regel betydelig højere end Anløbningstemperaturen for Kulstofstaalene. Ofte skal Specialstaal til Automobilfjedre saaledes anløbes til Temperaturer mellem 400—550°. Disse højere Anløbningstemperaturer kan man kontrolere ved Afbrænding af Materialer med højere Flammepunkt end Olie, f. Eks. kan Anløbningstemperaturen paa mellem 350 og 400° netop faa Oksetalg til at brænde. Temperaturen 450° faar netop almindelig Fyrresavspaan til at forkulle, medens det henlagt paa en Fjeder, der holder 475°, vil afbrænde fuldstændig. Temperaturen 500—550° giver sig til Kende ved en begyndende Brunvarme.

Efter at Fjederen er hærdet og anløbet, prøver man den med en Belastning, der giver en Nedbøjning svarende til omtrent det dobbelte af den Nedbøjning, Fjederen skal udsættes for i Brugen. Denne Belastning medfører som Regel en ganske lille »Sætning« af Fjederen, hvilket maales som Forskellen mellem Fjederens Dimension, før og efter Belastningen har virket. Hvis Fjederen er i Besiddelse af de rette Materialeegenskaber, vil den imidlertid ikke modtage yderligere »Sætning« ved gentagne Belastningsprøver med samme Belastning som ved første Prøve.

E. B.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Aalborg. Strejken paa De Smithske Jernstøberier fortsættes uforandret.

Aarhus. Under 18. Oktober blev der hos Jernstøber Johs. Petersen, Aabyhøj, begæret et Mæglingsmøde afholdt paa Krav om fuld Betaling for 28 Stk. Kabelmuffer til Akkordpris 100 Øre pr. Stk., som var vragstøbte, uden at vedkommende Former vilde tage Skylden derfor.

Forinden Mæglingen afholdtes, gik Sagen i Orden ved lokal Forhandling, idet Jernstøberen indgik paa at betale Halvdelen af Beløbet.

Den tidligere her i Fagbladet omtalte Sag om Indførelse af Akkord straks, da Fabrikken flyttedes fra Odder til Aabyhøj, hvilket krævedes af Jernstøberen, medens Formerne forlangte at arbejde i Timeløn til en Begyndelse, og hvor der blev truffet en midlertidig Ordning, idet der dels arbejdedes i Akkord og dels i Timeløn, har ved fortsat lokal Forhandling faaet det Resultat, at Akkord er indført fra 1. September. I Forbindelse hermed er man enedes om forskellige Ændringer Arbejdet vedrørende fra samme Tid.

Sorø. I nærværende Blads Numre for Juni og Juli er omtalt nogle Forhandlinger, der er ført hos Firmaet Lunge & Søn paa Krav om Akkordernes Ophævelse og Overgang til at arbejde i ren Timeløn.

Da der hverken ved Mæglings- eller Timandsmøde opnaaedes nogen Ordning, blev Akkorderne opsagt til at udløbe 1. November, og et nyt Mæglingsmøde blev afholdt den 20. Oktober, men forløb ligeledes uden Resultat.

Derefter var Sagen til Behandling ved Timandsmøde den 30. Oktober, hvor man enedes om en ny lokal Forhandling, der skal være tilendebragt inden 15. November.

Varde. Paa Varde Staalværk er 4. November afholdt et Mæglingsmøde. Et Stykke Arbejde, der hørte hjemme i en større Bestilling, var blevet støbt af Staal, der ikke var tilstrækkeligt varmt, men blev dog tilsendt vedkommende Kunde.

Derefter blev der talt om en ny Bestilling, men til en lavere Pris, og Formerne gik med til en Reduktion.

Da fornævnte Stykke, der var Vrag, og som var betalt med den da gældende Akkordpris, blev støbt om, udskrev Staalværket en Betaling, der svarede til den reducerede Pris, hvilket Formeren modsatte sig, idet han gjorde gældende, at det Stykke Arbejde ikke hørte hjemme i den Ordre, som omfattedes af den reducerede Pris.

Fabrikken hævdede, at naar det vragstøbte var betalt med den fulde Akkordpris, var de Beløb udbetalt, der svarede til de dagældende Priser for denne Ordre, og det maatte være berettiget at betale Omstøbningen med den reducerede Pris. Enighed opnaaedes ikke, og Sagen gaar derfor til Timandsmøde.

Dernæst var fremsat Krav om Betaling af 180 Øre for Sværtning af 4 Forme. Sværtning betales altid ekstra, men i dette Tilfælde vilde Fabrikken ikke betale, idet man gjorde gældende, at Formen ikke var udført saaledes, at Sværtning kunde undgaas.

Herom opnaaedes ikke Enighed, og det samme blev Tilfældet med et andet Punkt, hvor det drejede sig om en Ekstrabetaling, som tidligere var ydet for et Stykke bestemt Arbejde, naar der skulde anvendes Formkasser, der var betydelig større, end de nødvendigvis maatte være. Støbemesteren havde udskrevet Prisen med Ekstrabetaling, men Driftslederen havde strøget Ekstrabetalingen.

Disse 3 Spørgsmaal skal behandles ved Timandsmøde, medens man opnaaede Enighed i et Tilfælde, hvor der for et Stykke Arbejde tidligere var betalt ekstra, naar det skulde sværtes, medens man nu havde nægtet dette, idet Driftslederen ligesom i det foran nævnte Tilfælde uden videre havde strøget Ekstrabetalingen. Akkordprisen var Kr. 20,00 pr. Stk., og naar Sværtning var forlangt, var der betalt Kr. 25,07. Man enedes om, at naar Sværtning forlanges, skal Prisen være Kr. 21,00 pr. Stk.

Vejle. I Tilslutning til de Meddelelser, der findes i forrige Nummer af Bladet om det Lønspørgsmaal, der er en løbende Sag hos A/S C. M. Hess, er sket det, at de fortsatte lokale Forhandlinger, der skulde være tilendebragt inden Oktober Maaneds Udgang om en ny Akkordprisliste, er ført, men har ikke bragt afsluttende Resultat, og der arbejdes derfor fortsat i Timeløn.

Smede og Maskinarbejdere.

Overenskomster. Mellem Nyborg Afdeling og Nyborg Kommune er der afsluttet ny Overenskomst, indeholdende forskellige Forbedringer af Løn- og Arbejdsvilkaarene. Overenskomsten gælder til 1. April 1931.

Haderslev Afdeling har sluttet Overenskomst med Entreprenørfirmaet Østergaard & Dalgas om Mergelarbejdet i Tyrstrup Mergelleje, gaaende ud paa, at Lokomotivførere og Maskinpassere (6 Mand) faar pr. paabegyndt 8 Timers Arbejdsdag 11 Kr. plus 2 Øre pr. udgravet m^3 Mergel eller ialt ca. 19 Kr. pr. Dag.

Mæglingsmøder. Den 17. September afholdtes en Mægling paa Klage fra De danske Sukkerfabrikker over, at vore Medlemmer paa Fabrikken i Nakskov foretog Vask og Omklædning inden Arbejdstidens Ophør, idet de hævdede at have Ret til 5 Minutters Respit ved Spisepauserne og 10 Minutter ved Fyraften. Sagen vistes tilbage til lokal Forhandling, og den 20. Oktober er der truffet en Ordning, gaaende ud paa, at Respittiden ved Spisetiderne falder bort, medens der ved Fyraften gives en Respittid af 5 Minutter.

Den 1. Oktober er der afholdt Mægling hos Gas- og Vandmester Lyberg, Aarhus, paa 1) Klage over, at Firmaet nægter at betale Forbindelsen mellem den Del af Centralvarmeanlægene, som Mesteren udfører, og den Del, Svendene udfører. Firmaet indgik paa, til Afgørelse af 7 nærmere betegnede Anlæg, at betale 60 Kr., idet Parterne dog fasthoidt de fremførte Synspunkter. 2) Klage over, at Firmaet forlanger Overpris for de Lærlinge, som stilles til Montørernes Disposition. Da der ikke var truffet nogen Aftale med Montørerne før Arbejdets Paabegyndelse, frafaldt Hr. Lyberg sit Standpunkt.

Paa Krav om Forhøjelse af Timelønningerne for Maskinarbejdere, Værktøjsmagere, Klejnsmede, Kedelsmede og Grovsmede paa A/S Frederikshavns Værft og Flydedok er der afholdt Mægling den 7. Oktober. Værftet kunde ikke imødekomme Kravet om en generel Forhøjelse, men Sagen sluttedes, idet Direktøren gav Tilsagn om som hidtil at stille sig velvillig med Hensyn til at bringe Overenskomstens Løfteparagraf i Anvendelse.

Den 7. Oktober er der afholdt Mæglingsmøde paa Lønkrav overfor Firmaet N. Brørup, København. Sagen sluttedes med, at Timelønnen for 1 Mand ansattes til 125 Øre og for 2 Mand til 140 Øre.

Ved en Mægling den 17. Oktober paa Holstebro Jernstøberi og Maskinfabrik forhøjedes Lønnen for 4 timelønnede Arbejdere med 6 Øre pr. Mand og Time.

Den 23. Oktober afholdtes Mægling hos A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, i Anledning af Strid om Ansættelse af Timelønnen for Udlærlinge i det første Aar efter Læretiden. Sagen sluttedes, idet Underdirektøren erklærede, at Firmaet principielt ikke stod paa det Standpunkt, at Udlærlinges Timeløn i det første Aar ikke kunde overstige 72 Øre, ligesom han gav Tilsagn om nøjere at ville undersøge Klagen vedrørende 2 nærmere angivne Udlærlinges Timelønninger.

Hos A/S De forenede Jernstøberier i Næstved er der den 1. November afholdt Mægling paa Strid om Arbejdstidens Fordeling, idet Firmaet havde nedsat Arbejdstiden til 42 Timer, som man ønskede fordelt med 7 Timer pr. Dag, medens Arbejderne ønskede Arbejdstiden fastsat til $7^1/_2$ Time pr. Dag de 5 Dage og $4^1/_2$ Time om Lørdagen. Enighed opnaaedes ikke, men Sagen betragtes som afsluttet med den paa Mæglingsmødet førte Diskussion.

Paa A/S Helsingør Jernskibs- og Maskinbyggeri afholdtes Mægling den 4. November til Behandling af en Strid om, hvorvidt noget Rørledningsarbejde skal udføres af Kobbersmede eller af Klejnsmede. Sagen diskuteredes, og der blev saavel fra Værftets som fra Kobbersmedenes og Smedenes Side givet saadanne Tilsagn, at Stridigheder i Fremtiden kan undgaas.

Timandsmøder. Den 16. Oktober er der afholdt Timandsmøde til Behandling af følgende Sager:

1) Klage over, at Firmaet P. Lindholm & Ryø, Aalborg, fradrager Akkorderne en højere Løn til Lærlinge end den, der udbetales dem. — Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig at indbringe Sagen for Den faste Voldgiftsret.

2) Lønkrav overfor A/S De Smithske Jernstøberier og Maskinværksteder, Aalborg. — Sagen diskuteredes og afsluttedes, idet Firmaet tilbød at give en Maskinarbejder et Tillæg til Timelønnen af 5 Øre. Iøvrigt lovede Firmaet at indføre Akkord i saa stor Udstrækning som muligt.

3) Strid hos A/S Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri, Christianshavn, om Akkordprisen for nogle Startventiler. Man enedes om at udsætte Sagens videre Behandling, men efter de senere om Sagen af Hovedkontoret indhentede Oplysninger besluttedes det at kræve Sagen behandlet paa et nyt Timandsmøde.

4) Krav overfor Paasch & Larsen, Petersen, Horsens, om Tillæg til Timelønningerne og Forhøjelse af Akkorderne. Firmaet tilbød at give 2 Montører 7 og 9 Øre pr. Time, men da Forbundet ikke kunde tiltræde dette, henvistes Sagen til fornyet lokal Forhandling.

Endvidere er der den 30. Oktober afholdt Timandsmøde, og her behandledes følgende Sager:

1) Klage fra N. A. Christensen & Co., Nykøbing M., over kollektiv Nægtelse af Overarbejde. — Enighed opnaaedes ikke.

2) Lønkrav overfor Carl Seifert, København. Firmaet kunde ikke paa nuværende Tidspunkt vise nogen Imødekommenhed overfor det rejste Krav, men gav Tilsagn om ved Nytaarstid at tage Lønspørgsmaalet under Overvejelse, og Forbundets og Arbejdernes Repræsentanter vilde afvente Resultatet heraf.

3) Lønkrav overfor Smedemestrene R. Westmann, C. Mathiesens Efterflg. (Georg Christensen), T. C. Christoffersens Efterflg. (Th. Møller), Chr. Lauritzen og Georg N. Rasmussen, Nykøbing F. — Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Ligeledes behandledes den ovenfor omtalte Sag fra Burmeister & Wain, Christianshavn, om Akkordprisen for Startventiler, men heller ikke paa dette Møde opnaaedes Enighed.

Voldgiftssager. I Anledning af en Strid hos A/S »Vølund« om Betalingen for nogle i Regnskabet opførte Daglønstimer for Efterbestilling af Materialer ved et Arbejde paa Bodenhofs Plads har der været nedsat en faglig Voldgiftsret, og ved et Møde den 30. September enedes man om at afsige følgende Kendelse:

> »Voldgiftsretten maa formene, at Montørerne har haft Krav paa at faa eventuelle Protester mod de af dem opførte Daglønstimer meddelt sammen med Udbetalingen for vedkommende Lønningsuge, og udtaler, at dette fremtidig bør følges. — Med Hensyn til det foreliggende Tilfælde skønner Voldgiftsretten, at A/S »Vølund« til Montørerne bør betale et Beløb af 50 Kr. til fuld Afgørelse af Sagen.«

I en Strid hos samme Firma angaaende Betaling for en Ledning i Varmeanlæget paa Fredensborg Slot har

der ligeledes været nedsat faglig Voldgift og med Ludv. Birch som Opmand. Opmanden afsagde den 19. September Kendelse, gaaende ud paa, at den »omtalte Rørledning ikke vil være at betale som Hovedledning«, hvilket vil sige, at den skal betales efter Punkt 1 i Rørprislisten, og at Arbejderne fik Ret i deres Paastand.

Den 7. Oktober har Direktør Poul Sørensen afsagt Kendelse i en Voldgiftssag vedrørende Strid hos Monies & Andersen om Betalingen for at formindske 15 Ovne paa 29 à 30 Elementer hver med et Element, og Kendelsen gaar ud paa, at Firmaet skal betale Montørerne 410 Øre pr. Radiator for Formindskelsen.

Spørgsmaalet om Akkordpris for Formindskelse af Radiatorer har senere været behandlet i Rørudvalget, men under Henvisning til de forestaaende Forhandlinger mellem Organisationerne som Følge af Rørprislistens Opsigelse enedes Rørudvalget om ikke at drøfte dette Spørgsmaal, idet man mente det hensigtsmæssigt, at det blev udskudt til Overenskomstforhandlingerne.

Ved et Møde den 22. Oktober i en faglig Voldgift, der var nedsat til Afgørelse af en Sag hos A/S Frichs, Aarhus, Strid om Betalingen for Arbejde udført i Tiden Kl. 16—24, er der indgaaet følgende Forlig:

»A/S Frichs, Aarhus, betaler Fredag den 31. Oktober til de paagældende 3 Arbejdere et kontant Beløb af Kr. 200,00 til Deling med Fradag af eventuelt betalt Skifteholdstillæg. Denne Afgørelse er uden præjudicerende Virkning med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt Arbejdet er udført som Overarbejde eller som Skifteholdsarbejde.

Parterne er iøvrigt enige om ved den kommende Overenskomstforhandling da ogsaa at fornandle om en klarere Udformning af de gældende Skifteholdsregler og Reglerne om forskudt Arbejdstid.«

Ordning af Lønforholdene ved Statsbanernes Bane- og Signaltjeneste. Efter gentagne Forhandlinger om ovennævnte Spørgsmaal er der ved en Forhandling med Statsbanerne den 4. Oktober opnaaet følgende:

I København fastsættes Timelønnen til 1 Kr. 65 Øre. I Københavns Omegn (d. v. s. Nord- og Kystbanen, København—Ballerup og København—Taastrup) fastsættes Timelønnen til 1 Kr. 40 Øre.

I Aarhus fastsættes Timelønnen til 1 Kr. 55 Øre, og i den øvrige Del af Landet til 1 Kr. 35 Øre.

Foranstaaende Lønsatser er gældende indtil den 1. Oktober 1932.

Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen. Den 13. Oktober nedlagde vore Medlemmer, beskæftiget ved Monteringen af en Gasbeholder for A/S »Vølund« i Odense, Arbejdet. Anledningen var, at en tysk Montør optraadte paa en saadan Maade, at man ikke vilde finde sig deri, og da der gentagne Gange havde været klaget over den tyske Ledelses Optræden, og »Vølund« stadigvæk havde givet Tilsagn om at faa rettet dette Forhold, uden at det var sket, nægtede vore Medlemmer saavel som de ved samme Arbejde beskæftigede Arbejdsmænd at genoptage Arbejdet, før den paagældende tyske Montør var fjernet.

Ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 22. Oktober enedes man om, at Arbejdet skulde optages den 23. Oktober, og at der samme Dag skulde afholdes Mægling med Tilkaldelse af den tyske Ledelse til Behandling af den Strid, der havde foranlediget Strejken.

Ved Mæglingen enedes man om, at Arbejderne i alle Tilfælde havde Ret til at henholde sig til den danske Arbejdsledelse.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. Knudsens Automobilværksted, Herning.
4. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
5. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
6. Mekaniker Nielsen, Rødby.
7. Schultz & Larsen, Otterup.
8. Jørgensen & Søn, Kolding.
9. Brdr. Christensen, Viborg.
10. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
11. A. C. Rosenberg, Thisted.
12. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
13. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
14. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.

Blokade. Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark har blokeret Metalvarefabrikant V. Nielsen, Metalvarefabrikken »Guldborg«, Sct. Hansgade 23, København, og det henstilles til vore Medlemmer ikke at udføre Gørtlerarbejde hos nævnte Arbejdsgiver, saalænge Blokaden varer.

Stiftelsesfester.

Smedeforbundets Roskilde Afdeling.

Lørdag den 25. Oktober afholdt Roskilde Afdeling sin 40 Aars Stiftelsesfest i den festlig smykkede »Fjordvilla«. Saa godt som alle Afdelingens Medlemmer med Damer havde givet Møde i et Antal af ca. 250. Desuden var indbudt en Del Gæster, hvoriblandt samtlige tidligere Afdelingsformænd og enkelte ældre Kolleger, der er gaaet over i andre Livsstillinger, Roskildes socialdemokratiske Borgmester, Nørregaard, og Forbundets Formand fra Kampaarene i Halvfemserne, H. P. Hansen. Endvidere var Smedeforbundets Næstformand, P. Andersen, tilstede.

Festen begyndte med, at Deltagerne Kl. 6½ gik til Bords, hvor Formanden, Aug. Topp, bød Velkommen og i store Træk erindrede om de vigtigste Begivenheder i Afdelingens Historie.

Festtalen holdtes af Næstformand P. Andersen, der særlig dvælede ved Begivenhederne i 1890, de mange svære Kampe, Oprettelse af en Række Afdelinger og Vedtagelsen af Odense-Programmet i 1891, der blev Grundlaget for Halvfemsernes organisationsmæssige Indsats.

Endvidere omtalte P. Andersen de Opgaver, som for Tiden trænger sig paa, og motiverede et Leve for

Sammenholdet, idet han adresserede det til Roskilde Afdeling.

Borgmester Nørregaard holdt en varmfølt Tale for Samarbejdet mellem Arbejderne i de forskellige Fag, hvilket altid havde været det bedste i Roskilde, og han paaviste Resultaterne heraf.

H. P. Hansen holdt en stærkt agitatorisk Tale, hvori han gjorde Rede for Arbejdsforholdene, dengang han og andre af Pionererne tog fat, og han henstillede kraftigt til de unge at følge med i Bevægelsen og udbygge Organisationen.

Endelig havde adskillige af de tidligere Formænd Ordet for at mindes den svundne Tid. En af disse, Jørgensen, der nu beskæftiges ved Københavns Kommune, talte for Samarbejdet mellem det socialdemokratiske Parti og Fagorganisationerne.

Til Festen var indløbet en Del Telegrammer, bl. a. fra Rønne Afdeling, der havde Fest samtidig, og fra et Par syge Medlemmer, hvem Afdelingen i Dagens Anledning havde sendt Blomster.

Nogle kvikke Sange bidrog til at sætte Stemningen op, og efter at der var holdt Taler for Forbundet, Formanden, Aug. Topp, og Bestyrelsen, hævedes Bordet.

Derefter ryddedes Salen, og Dansen begyndte. Denne blev Kl. 12 afbrudt af en lille Teaterforestilling, der skulde vise, hvad der foregik i et Smedeværksted i 1830, og som satte Humøret endnu et Par Grader op. Dansen fortsattes nu med Liv og Lyst, og den gemytlige Stemning holdt sig til den lyse Morgen.

Smedeforbundets Rønne Afdeling.

Lørdag den 25. Oktober festligholdt Smedene i Rønne 33 Aarsdagen for Afdelingens Oprettelse ved en smuk Fest i Hotel »Phønix« med noget over 200 Deltagere. Til Festen var indbudt Formanden for den stedlige Fællesorganisation, Bager Vald. Mogensen, Folketingsmand Rasmussen, Afdelingens tidligere Formand, Ekvall, samt Smedeforbundets Formand, Johs. Kjærbøl. Ved det fælles Kaffebord bød Afdelingens nuværende Formand, Lundgren, Velkommen, hvorefter Kjærbøl holdt en lille Tale, der formede sig som en nøgtern Oversigt over den faglige Situation i Øjeblikket. Han betonede, at vi havde vort Organisationsmaskineri i Orden, saaledes at vi, selvom Fremtiden kunde se truende ud, alligevel ikke behøvede at blive nervøse, og han haabede paa, at vi fortsat som hidtil skulde komme gennem det paa en saadan Maade, at vi gavnede vore Fagfæller. Kjærbøl sluttede med en Tak for godt Samarbejde og et Leve for Rønne Afdeling.

Efter at flere Festsange var blevet afsunget, og de øvrige Gæster havde talt, opførtes paa en Scene en fornøjelig Enakter, som gjorde stormende Lykke.

Under en Pause i den efterfølgende Dans blev der serveret Forfriskninger, en munter Revysang blev afsunget, og den paa Bornholm kendte Faktor Hansen underholdt Deltagerne med en Del Smaabidrag i bornholmsk Sprog, og som sædvanlig sluttede Festen først henimod de lyse Timer.

Af Rønne Afdelings Historie kan det oplyses, at den fra 28. Oktober 1897 til 11. December 1898 udelukkende var en lokal Fagforening, der først sidstnævnte Dato blev indmeldt i Forbundet. Medlemstallet var dengang 57, men efter den store Lockout i 1899 gled de fleste Medlemmer ud af Fagforeningen, saaledes at der kun var 6—7 Mand tilbage. De andre meldte sig ind i et kristeligt Forbund, hvis fornemste Formaal synes at have været at modarbejde de organiserede Smede og Maskinarbejdere og at skabe saa store Vanskeligheder for disse som muligt. Imidlertid erfarede Smedene jo snart, at vilde de virkelig forbedre deres Livsbetingelser, maatte de staa sammen uden Hensyn til religiøse Anskuelser, og gennem Aarene er Afdelingen da ogsaa gaaet støt fremad, saaledes at Medlemstallet for Tiden er 160, d. v. s. praktisk talt alle i Rønne og Omegn beskæftigede Smede og Maskinarbejdere, og der er ingen, der mere skeler efter et kristeligt Arbejderforbund.

Foreningens første Formand var den indenfor københavnske Skibssmede bekendte Skibsbygger H. F. Jakobsen, der senere i en Aarrække var Næstformand i Skibssmedeforeningen, og Kasserer var H. P. Jensen, der fungerede som saadan i 22 Aar og udførte et meget stort Arbejde indenfor Fagforeningen. Det var i Virkeligheden ham, der i høj Grad holdt sammen paa Foreningens Medlemmer i de første vanskelige Aar, og det var ogsaa ham, der sammen med Forbundets Hovedkasserer i 1911 var i Neksø for at faa Smedene der organiserede, hvilket ogsaa lykkedes.

I Tilslutning til sit Besøg i Rønne aflagde Smedeforbundets Formand sammen med Bestyrelsen for Rønne Afdeling et Besøg i Neksø Afdeling, og ved denne Lejlighed planlagde de 2 Afdelingsbestyrelser i Forening en omfattende Agitation med det Formaal at faa Smedene ude omkring paa Landet ind i Organisationen og derigennem faa forbedret de daarlige Forhold, som paa Grund af manglende organisationsmæssig Indflydelse er tilstede adskillige Steder udenfor Byerne. Vi kan kun ønske, at vore bornholmske Kolleger maa faa Glæde af deres Bestræbelser.

Teknologisk Instituts Dagskole.

Kursus for Varmesmede.

(Fra 26. Januar til 28. Februar 1931.)

Dette Kursus vil blive gennemført nøjagtig efter samme Plan og til samme Pris som det i Fagbladet for August omtalte Kursus for Varmesmede, og der gælder for dette samme Optagelsesbetingelser.

Kursus i Autogensvejsning.

(Fra 16. til 21. Februar 1931.)

a. Den praktiske Undervisning: Demonstrationer og Øvelser i Værkstederne.

b. Den teoretiske Undervisning: Materiallære og Svejsningens Teori.

Undervisningen omfatter Svejsning af Pladearbejde, Rørarbejde, Støbejern, Kobber, Messing, Aluminium samt Autogenskæring.

(Fortsættes Side 23.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
31471	Andersen, Aksel Theodor J.	København	27. 8.09	Kbhvn. Afd.	26.11.28	Kbhvn. Afd. 17	26. 7 30
25937	— Carl Johan V..	—	15. 5.07	„ „	3. 9 29	„ „ 9	7. 6 30
5313	— Poul Chr. N...	—	26.12 04	„ „	24. 6.27	„ „ 12	29. 3 30
13768	Behn, Erhardt.....	—	28 3.03	„ „	14. 2 25	„ „ 14	28. 6.30
33758	Bigler, Kay Steen Schack	—	2. 5 08	„ „	8 12.29	„ „ 13	28. 6.30
3768	Christensen, Alfred Jacob..	Silkeborg	26. 4.06	Silkeborg	9.11 25	Centralafd.	1 2.30
4112	— Karlo Christen	Horsens	17 11.06	Horsens	21.10 26	Horsens	29. 3.30
38985	— Kaj Arnold ...	København	20.12.92	Kbhvn. Afd.	5. 5 24	Frederikssund	29. 3.30
17575	— Thomas Gunnar	Elling	7. 4 08	Helsingør	14. 5.30	Kbhvn. Afd. 5	12. 7.30
34531	Christiansen, Christian Fr...	Ubberud	15. 1.80	Kbhvn. Afd.	7. 9.29	„ „ 12	28. 6.30
821	Dalsten, Robert E. G. .	København	31.12.95	„ „ 1	2.11.15	Centralafd.	7. 6.30
23556	Dünweber, Lars Emil Jul. .	—	5. 1 97	„ „ 1	7. 7.16	—	10. 5 30
31430	Engell, Carl Sofus L...	Haraldsted	6. 8 88	„ „	9. 2.30	Kbhvn. Afd. 12	5. 7 30
39463	Frandsen, Christian.....	København	20. 8 10	„ „	21 11.29	„ „ 13	19. 4 30
39198	Frostad, Fridar Johs. ...	Krefjord — Norge	13. 6.99	„ „	12. 3 30	„ „ 12	28. 6.30
3410	Giøg, Sigurd Børge ..	København	7. 5 07	Nykøbing M.	18.11.25	Anvisningskt.	3. 5.30
5563	Hansen, Aage Hjalmar..	—	3. 7 89	Kbhvn. Afd.	12 2 26	Centralafd.	22. 2 30
15386	— Carl Andreas..	—	18. 5 07	„ „	7. 5 27	Kbhvn. Afd. 12	28. 6 30
29575	— Hans Carl A..	—	28. 6.09	„ „	4. 7.29	„ „ 17	31. 5.30
16724	— Kai Lykke.....	—	20. 8.05	„ „	29. 8 27	Centralafd.	14. 6 30
39536	Hartmann, Poul Albert....	Berlin	26. 4.04	„ „	10. 4.23	Kbhvn. Afd. 18	12. 7.30
27748	Hein, Otto	Kiel	5. 4.10	„ „	2. 4 29	„ „ 2	2.11.29
25867	Hjæresen, Henry	Hellerup	9. 7.06	„ „	5. 9 28	„ „ 15	6 10.28
13095	Jensen, Jens Peter.....	Horsens	19. 7.79	Horsens	2. 6 99	Horsens	16 11 29
17827	— Jens Peter.....	Aulum	8. 3 85	Holstebro	25. 6 30	Kbhvn. Afd. 17	12. 7.30
9033	— Jens Søndergaard	Aalborg	1.10 08	Horsens	5.12.28	Horsens	29. 3 30
50221	— Johannes Chr. H.	København	7.10 08	Kbhvn. Afd.	10. 6 30	Kbhvn. Afd. 12	26. 7.30
1092	— John Axel B. ..	—	4.10 06	„ „	1.10.25	Centralafd.	21. 6.30
16448	— Victor Edv.....	—	2. 3.07	„ „	3. 8 27	Kbhvn. Afd. 17	22. 3.30
23392	Jørgensen, Hans	Tullebølle	16. 8.00	„ „	2. 4 28	„ „ 12	10. 5 30
17686	— Jens Chr. N....	Korsør	29. 3 00	„ „	17. 1.30	„ „ 4	5. 7 30
18138	Jacobsen, Hans Aage	København	17.11 06	„ „	2. 5.25	„ „ 4	5. 7.30
1810	Johansen, Edvin J.....	Dragør	27.10.00	„ „	18. 1 24	„ „ 5	12. 7 30
23787	Knudsen, Harry Viggo ...	København	24. 7.08	„ „	14. 4.28	„ „ 18	5. 7.30
25628	Larsen, Ejler Steen	Horsens	27. 7 00	„ „	4. 2.30	„ „ 12	28. 6 30
50175	— Hans Peder....	Øster Kippinge	20. 1.07	„ „	27. 5 30	„ „ 14	28. 6.30
50164	— Knud.....	Herstedvester	7. 5.06	„ „	16. 6.30	„ „ 14	12. 7 30
15346	Lindstrøm, G. A.....	København	14 1.97	„ „ 5	8. 5.15	Centralafd.	12. 4 30
15735	Lorentzen, Olaf.....	—	18. 6.99	„ „	19. 5 27	—	29. 3 30
13082	Madsen, Viggo Thorv...	Langaa	27. 9 03	Horsens	21. 5.29	Horsens	1. 6 30
50094	Magni, Niels.....	Hjersaas førs	27.10.83	Kbhvn. Afd.	9. 5.30	Kbhvn. Afd. 11	19. 7 30
25223	Mortensen, Ernst Sofus....	København	12. 2 82	D. Arbm. Forb.	22. 9.16	„ „ 11	19. 7 30
29305	— Hans Aug. ...	—	23. 9 99	Kbhvn. Afd. 2	12.10 18	„ „ 2	26. 7.30
18409	Nielsen, Carlo Chr.....	—	20. 1.09	„ „	18.10.27	„ „ 12	26. 7 30
12727	— Henrik Chr.....	—	14 11.80	„ „	9.12 26	„ „ 9	28. 6 30
8546	— Jens Peter.....	—	18.12 05	„ „	26. 4.26	„ „ 12	19. 7.30
13406	— Leif Køie.....	—	4. 3.99	„ „	16. 4.26	„ „ 14	1. 2.30
20952	— Martin S.....	Esbjerg	2. 2 10	Odense	8. 6.28	Nakskov	29. 3.30
15081	Neerup, O.	Næstved	12. 6.76	Kbhvn. Afd. 1	5. 5.06	Centralafd.	1. 2 30
2357	Petersen, Lars	Karlslunde	6. 9 67	„ „	29. 8 24	Kbhvn. Afd. 5	21. 6 30
7028	Rasmussen, Harry L.....	København	25. 5 02	„ „	2. 4.30	„ „ 15	5. 7 30
13968	— Helge Poul	—	17. 3 08	„ „	31. 5 30	„ „ 14	31. 5 30
2325	— Ludvig A.....	—	1. 8 99	„ „	3. 2 28	„ „ 6	19 7.30
397	— Richard H.....	—	11. 5 06	„ „	6. 7.25	„ „ 14	28. 6 30
36019	Ringsing, Niels M.	V. Ulslev	11 12 08	„ „	11. 9 29	„ „ 2	28. 6.30
13313	Røpke, Georg Chr.....	København	9 1 65	Præstø	20. 5.99	Præstø	5 4 30
25396	Sørensen, Hans B.....	—	13. 7 09	Kbhvn. Afd.	17. 7.28	Kbhvn. Afd. 12	5. 7 30
37410	— Jens	Aalestrup	18. 8 04	Randers	2.11.23	„ „ 12	28 6 30
25824	— Otto Jørgen ...	København	9. 3 96	Kbhvn. Afd.	14 9.28	Centralafd.	31 5.30
23119	Schmidt, Erik.....	—	4. 5.06	„ „	20. 4.30	Kbhvn. Afd. 14	12. 7 30
50232	Skov, Frede Sørensen	Østbirk	24. 9.97	„ „	24. 6 30	„ „ 12	28. 6.30
38022	Solgaard, Sigfred M.....	Malling	5. 5.05	Ringsted	23. 3.24	Hovedkont.	

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
2518	Sund, Frithjof G.....	Allinge	26. 3.97	Kbhvn. Afd.	2. 9 28	Kbhvn. Afd. 12	12. 7.30
25800	Wahlgreen, Carlo M.....	København	25 11 87	„ „	5.10.28	„ „ 13	29 12.28
36029	Valentiner, Thorkil.....	—	19. 5.05	„ „	7. 9.29	„ „ 13	26. 7 30
38131	Vang, Ole	Lyngby	8 2 09	„ „	16. 2 30	„ „ 13	5. 7 30
15286	Ørnø, Arthur M.....	København	10. 6.86	Helsingør 2	25. 3.05	„ „ 5	26. 7.30
		Specialarbejderforbundet.					
47992	Axelsen, Georg Henrik..	Svendborg	13.10 07	Odense	15. 6.30	Svendborg	9. 8.30

Betalingen for et Kursus er Kr. 60,00. Det anbefales Deltagerne forud at anskaffe sig de af Instituttet udgivne »Autogen-Rørarbejde«, Elevpris: 0,75 Kr., og »Smedebogen«, Elevpris: 5 Kr.

Kursus i Autogensvejsning.

(Fra 23. til 28. Februar 1931.)

a. Den praktiske Undervisning: Demonstrationer og Øvelser i Værkstederne.

b. Den teoretiske Undervisning: Materiallære og Svejsningens Teori.

Undervisningen omfatter Svejsning af Pladearbejde, Rørarbejde, Støbejern, Kobber, Messing, Aluminium samt Autogenskæring.

Betalingen for et Kursus er Kr. 60,00. Det anbefales Deltagerne forud at anskaffe sig de af Instituttet udgivne »Autogen-Rørarbejde«, Elevpris: 0,75 Kr., og »Smedebogen«, Elevpris: 5 Kr.

Kursus for Automobilmekanikere.

(Fra 23. Februar til 21. Marts 1931.)

I dette Kursus kan kun faguddannede Automobilmekanikere, Smede og Maskinarbejdere deltage.

Kursus er særlig beregnet for saadanne *Fagfolk, der tidligere har været beskæftiget indenfor Automobilfaget,* og Hensigten med Kursus er i Hovedsagen at give Deltagerne Lejlighed til at blive kendte og fortrolige med de ved den almindelige Service forefaldende Arbejder.

Undervisningen omfatter saavel praktisk Arbejde som Foredrag og er at betragte som en Udvidelse af Kursuset i Automobilreparation, der afholdtes fra 15. September til 25. Oktober 1930.

Betalingen for et Kursus er *Kr. 125,00.*

Det anbefales Deltagerne forud at anskaffe sig de af Instituttet udgivne »Smedebogen«, Elevpris: 5 Kr., »Elektrikerbogen«, Elevpris: 3 Kr., og »Motorbogen«, Elevpris: 4 Kr.

Som Led i Undervisningen ved ethvert af disse Kursus vil der desuden i Instituttets Bibliotekssal blive givet Kursusdeltagerne Vejledning i Brugen af Fagbøger og Fagtidsskrifter.

Undervisningen, hvori kun Mestre og Svende kan deltage, foregaar iøvrigt i Instituttets Værksteder og Auditorier. Indmeldelse sker ved at udfylde og indsende et Indmeldelsesskema, der kan afhentes i nærmeste Haandværker- eller Industriforening eller faas ved Henvendelse til Teknologisk Instituts Hovedkontor, Hagemannsgade 2, København V., der ligeledes omgaaende besvarer alle Forespørgsler om Kursus.

Instituttet forbeholder sig Ret til om fornødent at foretage Ændringer i ovenstaaende Kursusplaner.

Indmeldelsesskemaet maa saa vidt muligt indsendes 1 Maaned forud for hvert Kursus' Begyndelse.

Betalingen erlægges senest den Dag, Kursus begynder.

Deltagerne maa foruden de særlig angivne Værktøjer m. m. medbringe fornødent Arbejdstøj, Noteringsbøger samt en Hængelaas til Garderobeskab. Tegne- og Skriverekvisitter erholdes som Regel paa Skolen. Tegninger og Bogføringsmateriel betales af Eleverne, men leveres af Skolen.

Soldat, Fange og Flygtning.

Under denne Titel har et af Former- og Støberiarbejderforbundets Medlemmer, Peter Hansen Nielsen, der arbejder som Maskinformer paa Ribe Jernstøberi, udgivet en Bog paa 192 Sider.

Nielsen, der har været Deltager i Verdenskrigen, er født i 1895, boede i 1915 i Sønderjylland i Nærheden af den danske Grænse og blev indkaldt som Rekrut ved et prøjsisk Regiment. Efter at været uddannet i 3 Maaneder afgik han til den russiske Front og sendtes derfra i 1917 til den franske Front. Her blev han saaret 2 Gange, og efter det sidste Ophold paa Lazarettet fik han 3 Ugers Orlov til at rejse til sin Hjemstavn. Han var i Løbet af denne Tid forfremmet til Korporal.

Under Orloven forsøgte han at flygte over den danske Grænse, men blev paagrebet og blev idømt 1 Aars Fæstningsarrest, foruden at Korporalværdigheden gik fløjten.

Han anbragtes i Fæstningen »Spandau« ved Berlin, men sendtes nogen Tid til en Straffebataillon i Sønderjylland.

Det maa være gaaet op for Myndighederne, at det

var et farligt Sted at have ham, thi i 1918 sendtes han til en Fangelejr i Frankrig, hvor Fangerne hver Dag, uden Spor af Beskyttelse, var udsat for de fjendtlige Flyveres Bombardement.

Herfra flygter han og naar under utrolige Farer og Lidelser gennem Frankrig, Belgien, Tyskland og Sønderjylland hjem til sine Forældre, hvorfra det lykkes ham efter nogle Dages Hvil at komme over den danske Grænse, og dermed ophørte hans Krigervirksomhed.

Nielsen er ikke Forfatter i egentlig Forstand. Han fortæller ganske, som en Mand kunde fortælle til en anden tværs over et Bord, men netop derfor er han interessant. Uden Omsvøb og Udsmykning gaar han lige til Sagen og med de færrest mulige Ord.

Er end Bogen udkommen lidt sent, vil enhver, der har Interesse af at kende, hvad et Menneske kan blive udsat for, og hvilken Djævelskab Krig er, netop gennem denne Bog gøre sig bekendt dermed.

Nielsen, der bor i Øster-Vedsted, er Medlem af det derværende Sogneraad og af den kommunale Hjælpekasses Bestyrelse, Bestyrelsesmedlem i sin faglige Afdeling og har ogsaa været Kammeraternes Tillidsmand i Støberiet.

Bogen er udgivet af »Nyt Nordisk Forlag«, Skindergade 31, København.

A. N.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 14999	Christensen,	Vilhelm	(Kbhvn. Afd.)
- 31446	Møller,	Axel Em. Chr.	(—)

Medlemmerne Nr. 50185, Erik O. L. Christensen, og Nr. 50245, Henning K. Juul, har atter fundet deres Bøger.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 1233	Andersen,	Peter Fr.
- 39337	Clemmensen,	Edvard
- 14312	Iversen,	Niels Einer
- 25093	Justesen,	Carl Arnold
- 38530	Kryschanoffsky,	Ilko
- 25509	Larsen,	Otto
- 35580	Nielsen,	Niels Julius
- 11974	Svendsen,	Alfred

idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 5687	Christensen,	Jens Chr.	26. 4.19
- 21558	Frederiksen,	Peter	6. 3.20
- 16729	Hansen,	Georg Vald. Chr.	9.11.07
- 8260	—	Viggo Albert	7. 2.03

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 20771	Andersen,	Hans Georg Oskar	22. 2.30
- 1233	—	Peter Fr.	14. 6.30
- 10325	Bach,	Laurits Peter B.	8. 2.30
- 25846	Bech,	Carl Ludvig	1. 4.22
- 25580	Bercholit,	Leo Børge	3. 8.29
- 33328	Bojsen,	Thomas	14. 4.28
- 13383	Brauer,	Oskar E. Witt	25. 5.29
- 27991	Christensen,	Aksel	25. 3.22
- 16793	—	Einar	28. 1.28
- 18322	—	Michael Bruno	17. 8.29
- 8263	—	Søren Grægers	23. 7.27
- 23458	Christiansen,	Edvard E.	10.10.25
- 39337	Clemmensen,	Edvard	21. 6.30
- 644	Fremming,	Knud	11. 5.29
- 24516	Gerlufsen,	Niels O.	14. 7.23
- 2316	Groftved,	Valdemar I. C.	21. 6.30
- 622	Hansen,	Leo	1. 9.23
- 23184	—	Svend Aage	28. 9.29
- 21570	Henriksen,	Viggo P.	5. 5.23
- 29179	Hviid,	Jens Johan	21. 6.30
- 50215	Jensen,	Achilleus P. S.	21. 6.30
- 11953	—	Axel Chr. Johs.	29. 6.29
- 13556	—	Hans Carlo V.	29. 3.30
- 36075	—	Hugo	17. 4.26
- 27719	—	Ove Villy	3. 5.30
- 39595	Jørgensen,	Jens Chr.	28. 6.24
- 37523	—	Johannes M.	7. 6.30
- 14312	Iversen,	Niels Ejner	7. 6.30
- 3731	Jespersen,	Carl	6.12.24
- 25093	Justesen,	Carl Arnold	7. 6.30
- 31167	Kjeldsen,	Leo Poul	6. 7.29
- 16397	Klarlund,	Børge	14. 6.30
- 38530	Kryschanoffsky,	Ilko	14. 6.30
- 25509	Larsen,	Otto Kock	7. 6.30
- 20181	Lund,	Knud Oluf	6. 7.29
- 35987	Møller,	Mads Peter	11. 8.23
- 34895	Nielsen,	Henri Søborg	31. 3.23
- 23804	—	Jørgen S. A.	29.12.28
- 31420	—	Louis Frederik	5. 4.30
- 35580	—	Niels Julius	21. 6.30
- 26798	—	Orla Laurits	23. 6.28
- 33730	—	Rogert	4. 6.21
- 1361	—	Viktor Preben	5.12.25
- 37867	Olsen,	Jens Julius	18. 7.25
- 12994	Petersen,	Hans Peter	3. 1.25
- 33844	—	Poul	14. 6.30
- 35800	—	Viggo Emanuel	24. 7.26
- 9595	Pejstrup,	Jens Chr.	10. 3.28
- 12658	Plougmann,	Svend Aage	29.10.27
- 30154	Pofler,	Christian	5. 4.30
- 11803	Rasmussen,	Hans	21. 9.29
- 6800	Sørensen,	Frederik C.	24. 5.30
- 37336	—	Svend Aage	23. 4.27
- 11974	Svendsen,	Alfred	7. 6.30
- 18449	Weisleder,	Carl Emil	14. 6.30
- 29649	Willert,	Herman Aug.	26. 4.30
- 16646	Zachrau,	Numa Heinrich	28. 7.28

Overskud henligger paa Odense Staalskibsværft til Medlem Nr. 21836, Knud Børge Helge Madsen, der bedes opgive sin Adresse til Værftet.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Central organisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 2 DECEMBER 1930 17. Aarg.

Arn. Nielsen fejrer 25 Aars Jubilæum.

1906 - 6. Januar - 1931.

Den 6. Januar 1906 blev Arnold Nielsen, efter i nogle Uger at have passet Forbundets daglige Virksomhed, af den samlede Hovedbestyrelse valgt til Formand for Dansk Formerforbund.

I Hovedbestyrelsen var der ingen Uenighed om Valget; alle var klar over, at der kun var en Mand, der kunde være Tale om, og at denne Mand var Arn. Nielsen, som allerede dengang havde et betydeligt Organisationsarbejde bag sig. I 5 Aar, fra Januar 1901, havde han været Formand for den københavnske Afdeling og her gjort et dygtigt Arbejde for Medlemmernes Interesser, og fra 1902, hvor han paa Kongressen indvalgtes i Hovedbestyrelsen, havde han været Forretningsudvalgets Sekretær.

Det var i en vanskelig Tid, Arn. Nielsen blev Formand for Formerforbundet. Efter at der mellem Smede- og Maskinarbejderforbundet og Jernindustriens Sammenslutning var indgaaet Overenskomst om Løn- og Arbejdsforhold, pressede Arbejdsgiverne paa for at faa den samme Overenskomst gennemført med Formerforbundet, og i samme Grad, som dette Pres øgedes, voksede Formernes Modstand mod overhovedet at indgaa paa nogen Overenskomst. Det var navnlig Minimallønsbestemmelsen, Medlemmerne ikke vilde vide noget af, men iøvrigt var den almindelige Opfattelse den, at hvad der passede for Smedene, kunde Formerne ikke bruge. Samtidig var de indre Forhold i Forbundet alt andet end tilfredsstillende. Et ordentligt Arkiv fandtes ikke, en Oversigt over Fagets Lønninger endnu mindre, og samtidig gik Bølgerne, navnlig i den københavnske Afdeling, meget højt paa Grund af de Omstændigheder, hvorunder Arn. Nielsens Forgænger maatte fratræde.

Arn. Nielsen tog fat paa de mange vanskelige Opgaver med Energi og Dygtighed. Først og frem-

mest skaffede han paa alle Omraader Orden tilveje indadtil, grundlagde det haardt tiltrængte Arkiv og skabte en fortræffelig Constatistik, som intet Fag har haft eller har bedre. Dernæst tog han med fast Haand fat paa de mange faglige Opgaver, der ventede paa at blive taget op til Løsning.

Godt og vel kommet i Gang med dette Arbejde skabte Arbejdsgiverne pludselig, i Anledning af en Strid om Benyttelsen af ufaglært Arbejdskraft paa et Støberi i Aarhus, en Lockout-Situation og brugte denne til at kræve, at nu skulde Formerforbundet indgaa paa Overenskomst med Jernindustrien.

Under Forhandlingerne herom viste Arn. Nielsen sig som den dygtige Forhandler, idet det lykkedes ham at opnaa en Overenskomst, der ikke indeholdt den forhadte Minimallønsbestemmelse, og som endvidere kun skulde være gældende 1 Aar. Ved den Aaret efter gennemførte Fornyelse af Overenskomsten løstes paa en tilfredsstillende Maade det for alle i Akkord arbejdende Formere saa betydningsfulde Spørgsmaal om Erstatning for Vragstøbning, og det Resultat, Arn. Nielsen her fik gennemført, blev ikke alene af stor Betydning for de danske Formere, men blev i høj Grad vejledende for udenlandske Broderorganisationer.

Kongressen i 1907 genvalgte enstemmigt Arn. Nielsen som Formand, og nu begyndte det rolige, sejge, maalbevidste og flittige Arbejde, der viste sine Resultater gennem Constatistikken og de mange andre Fordele, der hvert Aar kunde noteres.

De 25 Aar har været en bevæget Tidsperiode. Først en Række Arbejdsaar indtil 1914 med en rolig fremadskridende Udvikling og Fremgang. Derefter Krigstiden med alle dens hastigt skiftende Situationer, med dens Nervøsitet og med det uhyre Omfang, Organisationernes Forhandlingsarbejde efterhaanden antog. Endelig Efterkrigstiden med Gennemførelse af 8-Timersdagen, med Toppunktet for Lønudviklingen og den derefter følgende Nedgang, med Uro indadtil og Kriser af et Omfang og en Varighed, som ikke tidligere har været kendt. Under alle disse Situationer, der hver for sig kan kræve Mænd med forskellige Egenskaber, har Arn. Nielsen været i Besiddelse af den nødvendige Tilpasningsevne og har under de skiftende Forhold til enhver Tid gjort, hvad han evnede, for at naa de bedste Resultater for dem, hvis Interesser han skulde varetage.

Arn. Nielsen har fra den Dag, han blev Formand, gjort et betydeligt Arbejde i den skandinaviske Formerbevægelse. Han er en af Medstifterne af det skandinaviske Formersekretariat og har været med til at udvikle Samarbejdet mellem de skandinaviske Formerforbund saaledes, at det kan staa som Mønster for enhver anden Sammenslutning. I De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg har Arn. Nielsen gentagne Gange haft Sæde, og han har i en meget lang Aarrække været og er endnu Medlem af Arbejdsløshedsnævnet og Suppleant i Den faste Voldgiftsret.

Arn. Nielsens Arbejde gennem de 25 Aar har baaret gode Frugter, hvad bedst ses af Fagets lønmæssige Stilling og af Forbundets indre Styrke. Han kan, som alle Mennesker, ved Lejlighed have taget fejl, men hans gode Vilje og hans Kærlighed til den Organisation, i hvis Tjeneste han virker, er der ingen, der kan tvivle om. Han har i de 25 Aar været sit Forbund en god Mand og sine Medarbejdere i Forretningsudvalg og Hovedbestyrelse en god Kammerat. Aarene er naturligvis ikke gaaet sporløst hen over ham, men endnu er han den samme friske og udholdende Forhandler, som han altid har været, og han vil sikkert endnu i adskillige Aar være i Stand til heltud at være sin Organisations Fører.

Solhverv.

Det er Solhverv, Mørketiden kulminerer, og Dagene vil atter længes, medens Vinteren strenges. Tiden gaar, og Aarstiderne skifter, præget af Naturens Regelmæssighed. Vi ved, at Vinteren kommer, mere eller mindre streng, men Vaaren kommer ogsaa, og ingen Magt kan gøre Brud paa denne Naturens Orden, selvom de enkelte Aarstider kan være mere eller mindre udprægede. Alt levende i Naturen er afhængig af dennes Regelmæssighed og har oprindelig indrettet sig i Overensstemmelse dermed. Naturfolkene gør det den Dag i Dag, medens de »civiliserede« Mennesker, paa hvem den stigende Kultur faar Indflydelse, stadig mere har sat sig udenfor den Regelbundethed, der er Særkendet for Naturen, og som betinger en harmonisk Udvikling.

Med Opbygningen af uhyre indviklede og omfattende økonomiske Systemer, der skaber Raaderum for en hensynsløs Spekulation med en planløs Produktion, præget af Profitbegær, har den moderne Kapital skabt et Kaos, hvor feberagtig højspændt Konjunkturer afløses af bundløs Depression. Nød og Elendighed præger Verden, ikke paa Grund af, at Jorden nægter at yde, eller at Produktionen ikke slaar til, men netop fordi Jorden yder for meget, og fordi Menneskene ikke behersker det mægtige Produktionsapparat, som de selv har skabt. Amerikanske Farmere bruger nu Byg til Opvarmning, da dette bedre kan »betale« sig end at sælge Byggen og købe Brændsel for Pengene, samtidig med at Millioner af Mennesker sulter, og Industriens Rationalisering har skabt Mulighed

for en Produktion. der staar i omvendt Forhold til Menneskenes Købeevne. En økonomisk Mørketid behersker Verden, og Spørgsmaalet er for Arbejderne herhjemme og i Udlandet, om det ogsaa er økonomisk Solhverv, om Mørketiden er ved at kulminere, og hvorvidt — selvom »Vinteren strenges« — der alligevel kan imødeses et beskæftigelsesmæssigt Vaarbrud.

Den samlede Arbejdsløshed her i Danmark udgjorde, da nærværende skrives, 47,279, paa samme Tid i Fjor var det tilsvarende Tal 39,144. For Kartellets Vedkommende er Tallene 6,565 og 4,103, men det bemærkelsesværdige er, at der ikke er foregaaet en jævn Forøgelse fra i Fjor ved samme Tid, men at det først er i de allerseneste Maaneder, at Tendensen til Stigning i Arbejdsløsheden har vist sig, hvilket bl. a. kan ses deraf, at vi endnu i Slutningen af September »kun« havde ca. 27,000 ledige, deraf ca. 4,100 indenfor Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasse.

Paa Baggrund af den enorme Landbrugs- og Produktionskrise, der længe har hersket ude omkring i Verden, er det let forklarligt, at Virkningerne trænger ind over vort Lands Grænser, men paa den anden Side er det svært at frigøre sig for den Tanke, at dansk Industri ikke paa nogen Maade modvirker Beskæftigelsesproblemets uheldige Udvikling. Vi sigter her til Overenskomsternes Opsigelse, der skaber Uro blandt og Tilbageholdenhed hos Kunderne, samt til de mange Afskedigelser, der har fundet Sted. Det var i saa Henseende paafaldende, at omtrent samtidig med, at Jernindustrien opsagde sine Overenskomster, nemlig den 10. Oktober, tog Arbejdsløsheden til, hvilket bedst ses af, at medens som før nævnt Tallet i sidste Uge af September udgjorde ca. 27,000, var det allerede i sidste Uge af Oktober steget til 33,929.

Tager vi vor største industrielle Virksomhed, A/S Burmeister & Wain, saa udtalte en af Firmaets Direktører den 13. September til Dagspressen:

> »Vor Beskæftigelse er god, og vi har Sikkerhed for et Par gode Arbejdsaar.«

Naar det saa i denne Forbindelse erindres, at samme Firma har afskediget i Tusindvis af sine Arbejdere, maa Direktørens Udtalelser enten ikke være rigtige, og kan da kun være fremsat som Modvægt mod Børsspekulation, eller ogsaa dækker de over de faktiske Forhold, og i saa Fald maa de mange Afskedigelser fra Firmaet være foretaget i en bestemt Hensigt, enten dette nu er for at bidrage til at skabe en deprimeret Stemning hos Arbejderne i Tilslutning til den kommende Overenskomstsituation, eller det er af indre økonomiske Aarsager.

Tilfældet viser imidlertid, hvor vanskeligt det er at vurdere de Udtalelser, der kommer fra erhvervsmæssig Side, og som altid synes at have andre Formaal end blot dette at give et rigtigt Billede af Industriens og Virksomhedernes økonomiske Forhold.

I Øjeblikket synes Industriens og Landbrugets Repræsentanter nærmest at være enige om, at vi staar overfor et økonomisk Ragnarok, selvom det her skal indrømmes, at Landbruget raaber højest, vel nærmest af gammel Vane. Kun i gode Aar, som 1928—29, er Landbrugets Repræsentanter tavse. Nu kan det ikke benægtes, at der f. Eks. for Flæskeproduktionens Vedkommende afgjort er Misforhold mellem Produktionsomkostninger og Salgspriser til Skade for Erhvervet, men som Landbrugsministeren forleden udtalte, »er det dog et Spørgsmaal, om der — fordi dette Misforhold er til Stede i en kortere Periode — kan tales om Krise i dette Ords sædvanlige Betydning«. Dertil kommer, at det dog fornylig er hævdet af en Mand som Forstanderen for Tune Landboskole, at det danske Landbrug kan give Overskud, selv med den lille Smørpris.

Det bør ogsaa her bemærkes, at selvom den Arbejdsløshed, der nu kan noteres i vort Land, skaber samfundsøkonomiske Vanskeligheder og for den enkelte, der rammes, personlige Lidelser, saa er Forholdene i de store Industrilande desværre langt frygteligere. Vi kunde i nærværende Blads Nummer for Oktober gøre opmærksom paa, at efter »Finanstidende«s Opgivende skulde vi her i Danmark, hvis vor Arbejdsløshed paa daværende Tidspunkt havde svaret til Englands, have været oppe paa 160,000, og gaar vi til det Land, som danske Arbejdsgivere oftest henviser til under deres Forsøg paa at fastslaa, at de danske Lønninger er for høje, nemlig Tyskland, ja, saa er Arbejdsløsheden her endnu mere forfærdelig. Man har fornylig gjort op, at mere end 4 Mill. Mennesker i dette Land for Tiden er berørt af Arbejdsløshed. Tysklands lave Lønninger har altsaa ikke været i Stand til at forhindre en produktionsmæssig Krise, som Verden aldrig har set Mage til. Fra de tyske Magthaveres Side synes man at sætte ind for Gennemførelse af en Reduktion for dermed at lette Produktionsomkostningerne, medens man i Amerika, hvor Arbejdslønnen vel ligger højest i hele Verden, synes at sætte ind for netop at bevare denne Løn og dermed den for Produktionens Afsætning nødvendige Købekraft. Det er i saa Henseende interessant, at Præsident Hoover fornylig paa Arbejdernes Landsorganisations Kongres bl. a. udtalte:

> »I Almindelighed bestaar den Opfattelse, at Industrien bestandig maa fornyes gennem nye videnskabelige Forskninger og Opfindelser, at Arbejderne med Glæde hilser Indførelsen af arbejdsbesparende Maskiner, at de yder deres fulde Medvirken hertil, for paa Grundlag af disse nye Maskiner og Metoder at nedbringe Produktionsomkostningerne, og at de paa Grund heraf reducerede Omkostninger ligeligt bør komme Arbejderne, Arbejdsgivere og Forbrugere tilgode.
>
> Erkendelsen af de fælles Interesser, denne Maade for Samarbejde, vil ikke blot komme den enkelte, men hele Verden tilgode. Arbejderne erholder paa denne Maade højere Lønninger, formindskede Leveomkostninger eller kortere Arbejdstid. Arbejdsgivernes Fordel bestaar i øget Forbrug, større Afsætningsmuligheder og mere stabil Forretningsgang. Forbrugerne opnaar billigere Varer, Masseproduktionen maa gaa parret med Masseforbrug og en højere Levestandard.«

Dette er jo andre Toner, end vi hører her i Europa, specielt i Danmark, og det er i denne Forbindelse ikke uden Interesse, at Hoover udtalte, at Arbejdsløsheden i U. S. A. kun er halvt saa stor som i England og Tyskland.

Men hele dette økonomiske Virvar, som Verden i Øjeblikket opviser, virker naturligt ind paa de politiske Forhold, skabende Stemninger, der indeholder en alvorlig Fare for Borgerkrige i Landene og fornyet Brud paa Verdensfreden. Italiensk Fascisme, tysk Kommunisme paa Linie med en halsløs Nazi-Bevægelse, polsk Terrorisme og fransk Militarisme søger at forhindre Demokratiets fortsatte Fremmarch. Nationalistiske, antisemitiske og arbejderfjendtlige Stemninger præger Verden paa en Tid, hvor Julens Budskab om Fred paa Jorden forkyndes af Præsterne, medens de kapitalistiske Blade svælger i julefilantropisk Reklame og den rige kaster sin Skærv til den fattige og sultne. Arbejderne ved, hvad denne aarlig tilbagevendende for Overklassen sikkert pirrende Højtidsstemning betyder, og naar den er ovre, og den kapitalistiske Pessimisme atter frit udfolder sig uden at være isprængt Erkendelsen af Arbejderklassens Lidelser, vil Arbejderne som altid være klar over, at de kun har sig selv at stole paa. Her drejer det sig om at holde sig lige langt fra tøjlesløs Optimisme som haabløs Pessimisme i Troen paa, at trods alt gaar det ikke saa galt, som Præsten prædiker, og at der dog en Gang igen maa komme økonomisk Vaar og Sommer.

At der da ogsaa udenfor Arbejderklassen i Nationaløkonomernes Kreds er Tro herpaa, fremgaar bl. a. af, at Professor Bertil Ohlin, der har faaet overdraget Hvervet at lede Folkeforbundets store Kriseundersøgelse, fornylig udtalte:

»Heldigvis turde det være mest sandsynligt, at de mere bevægelige en gros-Priser vil tilpasse sig opefter i de nærmeste to Aar — mere sandsynligt, end at Detailpriser og Lønninger skulde tilpasse sig i nedadgaaende Retning. Det er behageligt at kunne haabe, at de tyske Bestræbelser i Retning af Lønreduktioner — som maaske er motiverede ved dette Lands specielle Forhold — ikke vinder Efterligning i andre Lande.«

Endvidere siger Bertil Ohlin:

»Specielt for Danmarks Vedkommede vilde naturligvis et fortsat Prisfald paa Smør og Flæsk næste Aar virke forværrende ogsaa paa den industrielle Situation. Men Faren for en saadan Udvikling turde ikke være stor — i hvert Fald hvad Smørprisen angaar.

En begyndende Bedring af den økonomiske Stilling i disse Lande allerede i første Halvdel af 1931 er derfor sandsynlig. For saa vidt er der ingen Grund til Pessimisme.«

Der er for os den Forskel paa Præstens og Professorens Juleevangelium, at det første er en smuk Formulering af Menneskehedens Haab for mere end 1900 Aar siden, et Haab, som desværre endnu ikke er opfyldt, tværtimod, medens Professorens er en mere nøgtern Vurdering af de øjeblikkelige økonomiske Forhold, som Arbejderne trods alt først og fremmest maa være interesseret i, og i Troen paa, at der er mere Mulighed for, at Professorens Evangelium vil gaa i Opfyldelse, naar alle gode Kræfter forenes, ønsker vi vore Læsere

en rigtig glædelig Jul og et godt Nytaar.

Arbejdsløshedslovgivningen.

Af Landstingsmand *Ludvig Christensen.*

(Fortsat.)

I hvilke Tilfælde maa der ikke udbetales Understøttelse? I Lovens § 17 findes de fleste af de Bestemmelser, der fastslaar, hvornaar der ikke maa udbetales Understøttelse, og det ligger i Sagens Natur, at det derfor er en af de Paragraffer, der staar stærkest Strid om, hver Gang Loven skal revideres, og det er da ogsaa en af dem, der ved den sidste Revision tydeligst kom til at bære Vidnesbyrd om Arbejdsgiverforeningens Indflydelse paa den daværende Regering.

Fra den første Arbejdsløshedslov i 1907 blev vedtaget og indtil Revisionen i 1927, havde Loven paa dette Omraade som første Bestemmelse den, at der ikke maa ydes Understøttelse »under Strejke eller Lockout til Personer, der omfattes af samme«. Saa faa og klare var Ordene. Nu har disse Ord faaet en meget lang Tilføjelse, der paa væsentlig Maade ændrer ved de ellers gennem 20 Aar bestaaende Forhold.

Hidtil ramte Bestemmelsen kun Medlemmerne af den Arbejdsløshedskasse, af hvis faglige Organisation der var erklæret Strejke, eller overfor hvem der var erklæret Lockout, medens Arbejderne i andre Fag, der blev arbejdsløse paa Grund af Strejke eller Lockout, havde Ret til at faa udbetalt Understøttelse under Arbejdsløsheden. Efter Loven af 1927 er dette ændret saaledes, at ikke alene de, der erklærer Strejke, eller overfor hvem, der erklæres Lockout, udelukkes fra Understøttelse, men ogsaa de, der sidst har arbejdet paa en af de konfliktberørte Virksomheder, og alle de, der bliver ledige paa Grund af Konflikten. Herved kan opstaa den Urimelighed, at en ganske lille Faggruppe indenfor en iøvrigt stor Industri kan faa en langt større Betydning for mange Menneskers Ve og Vel end nogensinde før. Hvis t. Eks. Kedelpasserne etablerer Strejke for 3 af deres Medlemmer i en stor Fabrik med maaske 1000 Arbejdere, ja, saa kan de 1000 Mand, selvom de er fuldkommen uden Indflydelse paa Konflikten, og selv om Konflikten i sig selv maaske er nok saa taabelig, ikke faa Understøttelse af Arbejdsløshedskassen, naar de paa Grund af Konflikten bliver ledige. Paa samme Maade kan Arbejdsgiverne gennem sine Lockouter ramme langt videre end tidligere.

Ved en Strejkes eller Lockouts Ikrafttræden var det tidligere saadan, at Direktøren for Tilsynet, naar han fik Meddelelsen om Konflikten, straks gik i Gang med at undersøge, i hvor høj Grad den vilde faa Indflydelse paa Beskæftigelsesmulighederne, og paa Grundlag af nogle Regler, der var udarbejdede ved Forhandling mellem Direktoratet og Arbejdsnævnet, afgjorde Direktøren saa, om der skulde lukkes for Udbetaling, enten af hele Kassen eller enkelte af dens Afdelinger. Nu skal der efter Loven straks lukkes for al Udbetaling i hele Kassen, naar der udbryder en Konflikt, uanset hvor lille den er, og efter Lukningen begynder Direktoratet Undersøgelsen og træffer derefter Afgørelse af, om og i hvor stor Udstrækning der paany kan lukkes op for Udbetaling. Loven er altsaa i al sin Urimelighed saadan, at hvis en lille Arbejdsmandsafdeling i Neksø

strejker fra i Morgen tidlig, saa skal fra samme Time hele Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse standse Udbetalingen i alle dens Afdelinger over hele Landet. Naar Loven i Praksis ikke virker lige saa taabeligt, som Lovteksten i Virkeligheden forudsætter, skyldes det den Omstændighed, at de Regler for Genaabningen af Kasser, der er lukkede paa Grund af Konflikter, som Direktøren skal arbejde efter, og som fastsættes for 3 Aar ad Gangen af Ministeren efter Forhandling med Ministeriets Arbejdsudvalg, er mere rimeligt affattede end Loven.

Understøttelse kan naturligvis ikke udbetales under Sygdom eller Arbejdsudygtighed, eller hvis Arbejdsløsheden skyldes overdreven Nydelse af Spiritus, Uforddragelighed overfor Arbejdsgivere eller Arbejdskammerater, eller utilbørlig Adfærd. Heller ikke Medlemmer, der afsoner Straf eller hensidder i Varetægtsarrest, kan faa Understøttelse. Afskaarne fra Understøttelse er ligeledes Medlemmer, der oppebærer Fattigunderstøttelse med Fattighjælps Virkning, eller som i de sidste 3 Maaneder gentagne Gange har modtaget saadan Hjælp, samt Aldersrente- og Invaliderentenydere. For Aldersrentenydere kan der dog, naar ganske særlige Omstændigheder taler derfor, med Direktørens Samtykke gøres Undtagelser derfra.

Hvis et Medlem uden at have fyldestgørende Grunde derfor nægter at overtage et for ham passende Arbejde, der bliver ham anvist af Kassens Bestyrelse, af et offentligt Anvisningskontor eller af en Kommunalbestyrelse, standser hans Ret til Understøttelse.

Arbejdende Medlemmer, hvis Arbejdstid er nedsat med kun en Tredjedel eller derunder, kan ikke faa Understøttelse. Hvis Arbejdstiden nedsættes med mere end en Tredjedel, kan Kasserne selv i deres Vedtægter bestemme, om og i hvilket Omfang der skal kunne ydes Understøttelse.

En meget vigtig Bestemmelse er den, der fastslaar, hvad der ikke er fyldestgørende Grund til at nægte at overtage et anvist Arbejde. Der siges herom, at man ikke kan nægte at modtage anvist Arbejde, fordi Lønnen er lavere end den, man tidligere har haft, naar den blot ikke er under den Timeløn, der er Overenskomst om mellem Arbejdere og Arbejdsgivere, eller lavere end den Løn, der i den paagældende Egn sædvanligvis betales for tilsvarende Arbejde. Med den givne Formulering har det afgjort været Arbejdsgivernes Hensigt at skaffe sig et Magtmiddel, hvorved man var i Stand til at tvinge Arbejdsløse til at modtage anvist Arbejde paa Vilkaar, som de ellers ikke vilde finde sig i, eller staa overfor at miste Retten til Understøttelse.

Der maa ikke ydes Understøttelse til Personer, der aftjener deres Værnepligt, eller til Personer, der unddrager sig denne. Den sidste Bestemmelse er det umuligt for Kasserne at overholde, da det Offentlige jo ikke er i Stand til at slaa Plakater op paa de Personer, der unddrager sig Militærtjenesten, og de almindeligvis ikke selv gaar rundt og reklamerer med det.

Ved den sidste Revision indførte man endvidere den Bestemmelse, at hvis et Medlem undlader at betale Alimentationsbidrag, saa kan den Kommune, der betaler for ham, forlange af Kassen, at den tilbageholder af hans Understøttelse den ene Tredjedel, der indbetales til Kommunen. For det første er denne Ordning urimelig af den Grund, at Arbejdsløshedskasserne ikke bør gøres til Skatteindbetalingskontorer, vore Afdelingskasserere har rigeligt med Arbejde i Forvejen, men for det andet er den udbetalte Alimentationshjælp Fattighjælp med alle dens Virkninger og skal medføre, at den paagældende slet ikke kan faa Understøttelse, i alt Fald i et eller andet Tidsrum. Hele dette Problem har det imidlertid været umuligt at faa rigtig Klarhed paa.

Hvornaar ophører Retten til at nyde Understøttelse? Loven fastslaar som almindelig Hovedregel, at Retten til Understøttelse bortfalder, saafremt man ikke i de forud for Understøttelsens Udbetaling gaaende 2 Aar har haft mindst 10 Maaneders Arbejde. Det vil i Praksis sige, at hvis man i Løbet af 2 Aar er kontrolleret arbejdsløs i mere end 14 Maaneder, kan man ikke faa Understøttelse, før man har haft Arbejde og ikke mere har 14 Maaneders kontrolleret Arbejdsløshed i de umiddelbart forudgaaende 2 Aar.

Denne i sig selv strenge Bestemmelse kan Ministeren tillade midlertidigt sat ud af Kraft i Tilfælde af, at der hersker, eller indenfor de sidste 2 Aar har hersket ekstraordinær stor Arbejdsløshed indenfor Faget.

Kasserne kan iøvrigt selv fastsætte i deres Vedtægter, i hvilken Aarrække et Medlem kan modtage Kassens Maksimalydelse, men det maa dog ikke overskride 4 Aar. Har et Medlem i Løbet af de 4 Aar faaet fuld Understøttelse, kan han først faa Understøttelse igen tidligst 12 Maaneder derefter, og kun saafremt han indenfor disse 12 Maaneder har haft Arbejde i mindst 26 Uger.

Loven fastslaar iøvrigt, at der i Kassernes Vedtægter *skal* findes en Bestemmelse om, at hvis et Medlem har haft 4 eller flere Dages Arbejde i en Uge, skal Understøttelsen bortfalde for hele den paagældende Uge, og *kan* fastsættes, hvis Kassen ønsker det, at Understøttelsen bortfalder, naar Medlemmet har haft 3 Dages Arbejde i en Uge. Har Medlemmet mindre end 3 Dages Arbejde, bortfalder kun Retten til Understøttelse for de Dage, han har haft Arbejde.

Krisefond. Det vil føre for vidt her at komme ind paa en fuldstændig Redegørelse for, hvad der siden den første Arbejdsløshedslovs Gennemførelse er sket med Hensyn til Lovgivning om fortsat Hjælp i Kriseperioder efter den vedtægtsmæssige Hjælps Ophør; kun Hovedlinjerne skal nævnes.

Den første Lov om ekstra Hjælp under Kriser blev vedtaget i 1909 og fastslog paa samme Maade, som det allerede da var gældende for Sygekassepatienter, at Kommunalbestyrelserne, naar et Medlem af en anerkendt Arbejdsløshedskasse havde optaget hele sin vedtægtsmæssige Understøttelse og fortsat var arbejdsløs, uden Fattighjælps Virkning kunde udbetale Hjælp af samme Omfang og Varighed, som Arbejdsløshedskassen havde udbetalt. Loven gjaldt kun til 1. April 1910 og blev ikke forlænget. Nogle Aar senere, fra 1. April 1915, blev der givet Kasserne Adgang til at oprette Fond til fortsat Hjælp, hvortil kunde henlægges 10 pCt. af Medlemsbidraget, og hvortil der blev ydet et ekstra Statstilskud. Disse Fond kom dog aldrig til at betyde noget reelt og bortfaldt, da man ved en Lovrevision i 1921 gennemførte Oprettelsen af det store Arbejdsløshedsfond med Bidrag fra saavel Arbejdsgiverne som Statskassen. Bestemmelserne om dette Fond ændredes ved en Revision i 1924, og som det vil være Læserne bekendt, blev Fondets Virksomhed ved Lovrevisionen i 1927 skaaret ned, saa bl. a. al Udbetaling af fortsat Hjælp bortfaldt.

Loven af 1927 giver Arbejdsløshedskasserne Adgang til at oprette Krisefond, der kun maa træde i Virksomhed, naar der er ekstraordinær stor Arbejdsløshed indenfor Kassens Omraade, og som skal have en særlig Vedtægt, der skal godkendes af Direktøren for Tilsynet.

Hvad Loven derimod ikke gav, og det var dens store Svaghed, var Startkapital-Støtte til Oprettelsen af Krisefond. Det maatte jo nemlig paa Forhaand staa klart for enhver, at det vilde være umuligt for det store Flertal af Kasserne midt i en Kriseperiode med meget store Ekstrakontingenter til Arbejdsløshedskasserne at skaffe Midler til at starte Krisefond. Resultatet var da ogsaa, at kun nogle enkelte Kasser oprettede Krisefond.

I Erkendelse af Lovens Urimelighed maatte derfor den samme Regering, der i 1927 fik den nedskaarne Arbejdsløshedslov gennemført, stille Forslag om saadanne Ændringer i Loven, at der blev skaffet en vis Startkapital, og i Foraaret 1928 vedtoges en Ændring til Loven, hvorved der af Arbejdsløshedsfondet ydes et Tilskud af 10 Kr. pr. nydende Medlem samt et i 5 Aar rentefrit Laan paa 5 Kr. pr. nydende Medlem. Denne

Indrømmelse kom naturligvis ogsaa de Kasser tilgode, der allerede havde oprettet Krisefond, og den medførte, at der var nogle flere, der blev i Stand til at oprette saadanne. Forudsætningen for disse Tilskud og Laan er dog, at der, inden Udbetaling af Fondet kan paabegyndes, skal skaffes et tilsvarende Beløb i Medlemsbidrag.

Krisefonds Oprettelse forudsætter altsaa i Henhold til Loven, at der af Medlemmerne indbetales et Beløb af 15 Kr., og at der af Arbejdsløshedsfondet ydes et Tilskud paa 10 Kr. samt et Laan af 5 Kr. Først naar Krisefondet paa denne Maade har en Formue paa 30 Kr. pr. nydende Medlem, kan det faa Lov til at træde i Virksomhed, naar iøvrigt Betingelserne med Hensyn til Arbejdsløshedens Omfang er til Stede. Der kan dog, hvis Direktøren for Tilsynet giver sin Tilladelse dertil, aabnes for Virksomheden paa et tidligere Tidspunkt, saafremt det skønnes, at den Beholdning, der er i Fondet, er tilstrækkelig stor til at paabegynde Udbetalingen med.

Krisefondets Indtægter fremkommer først og fremmest ved Medlemsbidrag, der mindst skal være saa stort, at det andrager 20 pCt. af, hvad der betales i ordinært Kontingent til Arbejdsløshedskassen, men hvis Størrelse Fondets Bestyrelse iøvrigt selv bestemmer. Hertil ydes Tilskud af Staten og Kommunerne efter ganske de samme Regler, som er gældende for Tilskud til Arbejdsløshedskasserne, og endelig faar Fondene et Tilskud fra Arbejdsløshedfondet. Dette Tilskud bestaar i, at fire Femtedele af Arbejdsløshedsfondets Renteindtægter (hvorfra dog forlods tages 10 pCt., men herom senere) fordeles til de anerkendte Arbejdsløshedskasser, der har oprettet Krisefond, og det herved fremkomne Beløb fordeles til Kasserne i Forhold til det til Krisefondene indbetalte Medlemsbidrag. Der kan dog ikke ydes nogen Kasse et større Tilskud af Arbejdsløshedsfondet end 25 pCt. af Medlemsbidraget.

Hvis Krisefondets Formue i gode Tider bliver for stor, kan Bestyrelsen, med Tilslutning af Direktøren for Tilsynet, bestemme, at Indbetalingen af Medlemsbidrag standses indtil videre. Bliver der Uenighed mellem Bestyrelsen og Direktøren herom, kan Sagen indankes for Arbejdsnævnet med Appel til Ministeren.

De 10 pCt., der forlods tages fra af det Beløb, Arbejdsløshedsfondet kan anvende som Tilskud til Krisefond, skal anvendes som Tilskud til saadanne private Arbejdsløshedskasser, som ikke har Statsanerkendelse og deraf følgende offentlige Tilskud. Det Tilskud, disse Kasser kan faa af Arbejdsløshedsfondet, kan naa op til, men maa ikke overstige 40 pCt. af det indbetalte Medlemsbidrag. Det er en Betingelse for, at de her omhandlede private Arbejdsløshedskasser kan faa Tilskud fra Arbejdsløshedsfondet, at de efter Ministerens Skøn yder deres Medlemmer en Understøttelse, der svarer til, hvad de anerkendte Arbejdsløshedskasser yder deres Medlemmer.

De private Arbejdsløshedskasser, der her kan komme i Betragtning, er som Regel Foreninger af Funktionærer af forskellig Art. Nogen særlig Trang synes der dog ikke at have været for Oprettelsen af Krisekasser af denne Art, idet der til Dato ikke er oprettet nogen.

Udbetaling af Understøttelse fra Krisefondet. Naar Krisefondet opfylder de økonomiske Betingelser, er det iøvrigt Kassens Bestyrelse, der træffer Bestemmelse om Paabegyndelse af Udbetaling af Understøttelser af Fondet, dog saaledes begrænset, at Understøttelsesudbetalingen ikke maa paabegyndes, før der indenfor Kassens Omraade er en nærmere bestemt Arbejdsløshedsprocent. Denne Ledighedsprocent er forskellig for de forskellige Kasser, og var i Loven af 1927 fastsat saaledes, at naar Ledigheden i de nærmest foregaaende 2 Maaneder har oversteget Ledigheden i de samme 2 Maaneder i de sidste 10 Aar — hvoraf dog udskydes de 2 højeste Procenter — med 70 pCt., og den gennemsnitlige Ledighedsprocent er 10 eller derunder, kan Udbetalingen paabegyndes. Hvis den gennemsnitlige Ledighedsprocent for de beregnede Maaneder ligger over 10, bliver de 70 pCt., som Ledigheden skal være større, nedsat med 3 for hver Point, den gennemsnitlige Ledighed ligger over 10. Tillægsprocenten kan dog ikke gaa under 40.

Opstiller man et Eksempel paa, hvorledes denne indviklede Ordning virker i Praksis, vil det se saaledes ud: Der har de 2 foregaaende Maaneder været en gennemsnitlig Ledighedsprocent paa 8. I de tilsvarende Maaneder i de 10 foregaaende Aar har den gennemsnitlige Ledighed pr. Aar været henholdsvis 3, 5, 6, 4, 8, 11, 15, 7, 3 og 2. Heraf skal de 2 højeste udskydes, altsaa 11 og 15. Resten bliver som Gennemsnit af de 8 laveste Aar en Ledighedsprocent af 4,5. Da den gennemsnitlige Ledighed ligger under 10 pCt., skal der en Forøgelse af Ledigheden med de fulde 70 pCt. for at sætte Udbetalingen i Gang, og da de 8 pCt., der i dette Eksempel har været i de to nærmest foregaaende Maaneder, ligger mere end 70 pCt. over de 4,5 pCt., der er det beregnede Gennemsnit for de samme Maaneder i de forudgaaende 10 Aar, kan Faget erklæres kriseramt, og Udbetalingen af Understøttelse begynde.

Hvis den beregnede gennemsnitlige Ledighed for de foregaaende 10 Aar var blevet 16, saa skal de 70 pCt. Forøgelse reduceres med 3 for hver Point, 16 ligger over 10 — altsaa med 6 Gange 3 —, og der skal derfor kun 52 pCt. Tillæg, og saafremt der i de to nærmest foregaaende Maaneder har været en Ledighed paa 25 pCt., vil der ogsaa i dette Tilfælde kunne udbetales, da 25 ligger mere end 52 pCt. over 16.

De fastsatte Regler viste sig dog hurtigt at være for stramme, og Regeringen maatte i November 1928 gennemføre en Lov, hvorved der ændredes adskilligt paa dette Omraade. Efter de nye Regler er det ikke de foregaaende 10 Aar, men derimod 16 Aar, der skal regnes med, og det er ikke de 2 højeste, men de 4 højeste Procenter, der skal skydes ud.

Virkningen heraf er, at de meget store Kriser ikke faar den samme Indflydelse paa Gennemsnitstallene som tidligere, og at det altsaa bliver saa meget lettere at faa Faget erklæret kriseramt. Den højeste Tillægsprocent er stadig 70, men medens den i Loven af 1927 gjaldt for indtil 10 pCt. normal Ledighed, saa gælder den nu kun til og med 7 pCt. Er Procenten mellem 7 og 8, skal Tillæget være 66 pCt., er den mellem 8 og 9, skal Tillæget være 63 pCt., og er den mellem 9 og 10, skal Tillæget være 60 pCt. Herefter reduceres Tillægsprocenten med 2 for hver Point, Ledighedsprocenten ligger over 10, dog med et Minimum af 30 pCt. Disse gennemgribende Forbedringer af de Regler, hvorefter det afgøres, om en Kasse er kriseramt eller ej, vilde dog ikke alene have været tilfredsstillende. Der er derfor som en yderligere og meget væsentlig Forbedring gennemført den Bestemmelse, at selv om en Kasse ikke efter de foran nævnte Regler er berettiget til at udbetale Understøttelse af Krisefondet, saa kan den dog med Direktørens Godkendelse faa Lov dertil, naar over 40 pCt. af de ledige Medlemmer har opbrugt deres vedtægtsmæssige Understøttelse, og der mindst er 7½ pCt. ledige Medlemmer i Kassen. Er der i Kassen under 200 Medlemmer, skal der dog være mindst 10 pCt. ledige.

Med de her gennemførte ny Lovbestemmelser maa det siges, at Betingelserne for at benytte Krisefondet er forbedret i en saadan Grad, at det som Regel vil kunne være i Virksomhed paa de Tidspunkter, hvor det maa anses for nødvendigt.

Understøttelsens Størrelse. Den Understøttelse, der kan udbetales af Krisefondet, maa, hvad angaar Dagpengenes Størrelse, ikke overstige to Trediedele af, hvad det paagældende Medlem har Ret til pr. Dag som vedtægtsmæssig ordinær Understøttelse, og der maa ikke udbetales mere end 70 Dage i Løbet af 12 paa hinanden følgende Maaneder. Indenfor de her fastsatte Maksimumsgrænser kan Kasserne selv bestemme Understøttelsens Størrelse og Varighed.

Understøttelsen ydes iøvrigt efter de samme Regler, som er gældende for Udbetaling af den ordinære Understøttelse, saaledes at den, der paa Grund af manglende Kontrol, Karenstid eller andre Forhold, ikke vilde have Ret til ordinær Understøttelse, heller ikke kan faa Understøttelse af Krisefondet.

(Fortsættes.)

Mod Lærlingeudbytningen.

I nærværende Blads Nummer for Januar Maaned gjorde vi Rede for Resultatet af de Forhandlinger, der var ført mellem Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark og Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark paa Grundlag af den i Tilslutning til Overenskomstfornyelsen 1928 trufne Aftale saalydende: »Der er Enighed om at nedsætte et Fællesudvalg til nærmere Drøftelse af Spørgsmaalet om Lærlingeuddannelsen . . . . .« Resultatet bestod i, at der blev nedsat et permanent Udvalg, bestaaende af 3 Repræsentanter for Centralorganisationen og 3 Repræsentanter for Sammenslutningen, og selve Aftalen var offentliggjort i førnævnte Nummer af Fagbladet.

Vi gjorde samtidig opmærksom paa, at der maaske var Grund til at kritisere Aftalen som værende utilstrækkelig til at skabe et virkeligt Værn imod Lærlingeudbytningen indenfor vort Fag, men vi opfordrede tillige vore Medlemmer til at medvirke, saaledes at den trufne Ordning alligevel kom til at betyde en bedre Uddannelse af Fagets Lærlinge. Denne Opfordring blev bl. a. fulgt af vore Medlemmer i Hobro, hvor Afdelingen, som oplyst i en Artikel i Fagbladet for Juni Maaned, »Pas paa Cykle- og Automobilværkstederne«, rejste Klage over mangelfuld Uddannelse af Lærlinge hos en derværende Fordforhandler, Herman M. Christensen. Vi meddelte ligeledes, at Politimesteren, efter at Lærlingeudvalget, der havde behandlet Klagen, havde erklæret Lærlingeuddannelsen for at være utilstrækkelig, rettede Henvendelse til Socialministeriet for at faa at vide, om han fremtidig kunde nægte at give Lærekontrakterne for nævnte Virksomhed den i Lærlingeloven omhandlede Paategning. Efter at Socialministeriet saaledes foranlediget havde indhentet Erklæringer fra De samvirkende Fagforbund, Dansk Arbejdsgiverforening og Ministeriets Konsulent i Lærlingesager, tilskrev det under 11. f. Md. Politimesteren i Hobro saaledes:

> »I en gennem Direktoratet for Arbejdsanvisningen og Arbejdsløshedsforsikringen hertil indsendt Skrivelse af 27. Maj d. A. har Hr. Politimesteren meddelt, at et af Fællesudvalget til Fremme af Lærlingeuddannelsen indenfor Jernindustrien, der bestaar af Repræsentanter for Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark og Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark, nedsat Underudvalg har henledt Deres Opmærksomhed paa, at Lærlingeuddannelsen paa et Fordforhandler Herman M. Christensen i Hobro tilhørende Værksted ikke skønnes at give Mulighed for en saadan Uddannelse i Faget, at Centralorganisationen kan optage de unge Mennesker, der er uddannet i nævnte Værksted, da de maa betragtes som uegnede ved Anvisning af faglært Arbejdskraft til jernindustrielle Virksomheder. Under Henvisning hertil har De forespurgt, hvorvidt der fremtidig bør godkendes Lærekontrakter, der er afsluttet med nævnte Virksomhed eller med andre lignende Virksomheder, hvor Uddannelsen ikke skønnes at være mere fyldestgørende.
>
> Det fremgaar af Sagen, at forannævnte Udvalg har ladet foretage en Undersøgelse af, om Muligheden for en forsvarlig Lærlingeuddannelse var til Stede hos ommeldte Fordforhandler Christensen, og at det herunder er fundet, at Virksomheden ikke i tilstrækkelig Grad afgiver Mulighed for saadan Uddannelse, idet der som Følge af, at det væsentlige Arbejde i Virksomheden bestaar af Udveksling af Reservedele i Automobiler, i for ringe Grad gives Adgang til manuel Uddannelse ved Smedning, Skruestiksarbejde og Benyttelse af Værktøjsmaskiner.
>
> I denne Anledning skal man efter stedfunden Brevveksling med Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund i Danmark samt Ministeriets Konsulent i disse Sager meddele, at da der efter det om Arbejdsforholdene i paagældende Virksomhed oplyste ikke vil kunne gives Lærlingene en fyldestgørende Uddannelse i Mekanikerfaget, maa Socialministeriet holde for, at Lærekontrakter om Uddannelse paa nævnte Fordforhandlers Værksted — saavel som paa andre Værksteder, hvor Arbejdet er af lignende Beskaffenhed — ikke bør forsynes med den i Lærlingelovens § 1, Stk. 1, omhandlede Godkendelsespaategning.«

Det vil heraf ses, at Ministeriet ikke nøjes med at afgøre Tilfældet Herman M. Christensen derhen, at Lærekontrakter vedrørende dette Værksted ikke bør forsynes med den omhandlede Godkendelsespaategning, men det tilføjes: »saavel som paa andre Værksteder, hvor Arbejdet er af lignende Beskaffenhed.« Hermed er det jo i Virkeligheden afgjort, at alle Værksteder af tilsvarende Art som Herman M. Christensens med tilsvarende Arbejde, der udelukker Muligheden for en forsvarlig Lærlingeuddannelse, ikke mere kan betragtes som legale Læresteder.

Afgørelsen har vakt en vis Opmærksomhed, været gengivet og kommenteret i Dagspressen, og selvfølgelig har den ogsaa indenfor Haandværkerkredse givet Anledning til visse Betragtninger. Saaledes har Bladet »Danmarks Haandværk og Industri«, der er Organ for Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk, i sit Nummer for 22. November behandlet Socialministeriets Afgørelse og skriver bl. a.:

> »Denne Afgørelse har, som forstaaeligt, vakt nogen Opmærksomhed og er af Dagbladene blevet betegnet som en Afgørelse »af vidtrækkende Betydning«. Hidtil har jo alle været enige om, at det var det lille Værksted, der afgav de mest betryg-

gende Vilkaar for en forsvarlig og alsidig Lærlingeuddannelse. Skulde der da være sket et Omslag i denne principielle Stilling?

Derom er der naturligvis ikke Tale, og selv om Ministeriets Udtalelse om, at der ikke læres tilstrækkeligt paa de smaa Værksteder, tilsyneladende har en almindelig Karakter, føler vi os dog overtydet om, at dette ikke vil blive fortolket i nogen rigoristisk Retning. Der er fremdeles til alle Sider fuld Forstaaelse af, at det er de egentlige Haandværksvirksomheder, der afgiver den bedste Basis for Haandværkets og Industriens Rekruttering, men derfor kan der jo godt gives Værksteder, der enten er saa smaa eller baseret blot paa Reparationsarbejde af saa tilfældig eller ensidig Karakter, at det vil være uforsvarligt at betro dem Lærlinge til Uddannelse, og saadanne Værksteder — hvad enten de er store eller smaa — maa naturligvis afstaa fra at uddanne Lærlinge, den Sag er klar, og at der drages Omsorg for, at dette sker, vil naturligvis ingen kunne have noget imod. Netop i denne Tid indfører som bekendt det ene Fag efter det andet obligatorisk Svendeprøve. Dette medfører, at Kravene til en forsvarlig Lærlingeuddannelse strammes, og at der følgelig lægges et stærkt øget Ansvar paa de lærlingeuddannende Værksteder. Under disse Forhold vil der af sig selv finde en Sigtning Sted, og at dette sker, er i alle Parters Interesse.«

Vi kan fuldt ud tiltræde, at »det er de egentlige Haandværksvirksomheder, der afgiver den bedste Basis for Haandværkets og Industriens Rekruttering«, selv om vi vil tilføje, at der ogsaa i stor Udstrækning i de store jernindustrielle Virksomheder er indført en systematisk og alsidig Lærlingeuddannelse, som giver udmærket Mulighed for faglig Dygtiggørelse af de unge Mennesker, der baade kan og vil lære. Spørgsmaalet om, hvorvidt der skulde være sket et Omslag i den principielle Stilling, har vi hermed besvaret, og vi ønsker ikke at fortolke Ministeriets Afgørelse i rigoristisk Retning. Specielt Smedeforbundet har aldrig delt de Synspunkter, der kom til Udtryk i Advarsler ved Konfirmationstide om at sætte Børn i Lære, men Forbundet har et billigt Krav paa, saalænge den nuværende organisationsmæssige Opdeling er raadende, som en Organisation for faglærte Arbejdere at overvaage, at Fagets Rekruttering finder Sted paa Basis af den bedst mulige Uddannelse. Vi har, da vi rejste Bestræbelserne for at gøre en Indsats til Gavn for de unge Mennesker, som vil søge ind i vort Fag, først og fremmest sigtet paa de Automobilværksteder, hvor man i stigende Grad nærmest indsætter nye Reservedele uden Adgang for de unge Mennesker til at deltage i egentligt Smede- og Maskinarbejde, samt Cykleværkstederne, fordi vi fandt, at der her foregik noget, der efterhaanden kunde blive en fuldkommen Kræftskade for vor Organisation og for vort Fag og kun kunde virke ødelæggende for de unge Mennesker i deres Kamp for Tilværelsen efter Læretiden. Men ligesom der selvfølgelig findes Virksomheder, der ved Siden af at beskæftige sig med almindelige Automobilreparationer ogsaa udfører andet Arbejde, som danner Baggrund for en forsvarlig Lærlingeuddannelse, saaledes er der selvfølgelig ogsaa indenfor det egentlige Haandværk og Industrien visse Virksomheder, som kan sidestilles med Herman M. Christensens i Hobro.

I et Cirkulære, som vi har udsendt til vore Afdelinger om dette Spørgsmaal, har vi udtrykkelig peget paa, »at ved Bedømmelsen af de paagældende Virksomheders Mulighed for Uddannelse af Lærlinge maa rent fagforeningsmæssige Synspunkter holdes ude. Spørgsmaalet om en forsvarlig Uddannelse af Lærlinge maa ikke blandes sammen med rent faglige Formaal.« Heri ligger i Virkeligheden en Karakteristik af det Arbejde, som vi ønsker skal udføres til Gavn for Metalindustriens Lærlinge, til Gavn for den Industri, hvor de senere skal søge deres Erhverv, og til Gavn for den Organisation, der efter Læretiden skal optage dem som Medlemmer. I dette store og omfattende Arbejde, der nu ligger for, haaber vi paa Afdelingernes og de enkelte Medlemmers gode Medvirkning, saaledes at var det end tilsyneladende en beskeden Ordning, vi traf den 10. December i Fjor ved Nedsættelsen af Lærlingeudvalget, saa vil det atter vise sig, at det ikke altid er store Proklamationer eller omfattende Resolutioner, der er det afgørende, men den Aand, i hvilken en Ordning føres ud i Livet.

Finsk Metalarbejderkongres.

Gennem Dagspressen vil Fagbladets Læsere være bekendt med det politiske Røre, der har været i Finland, og som bl. a. har ført til Opløsning af saavel den finske Landsorganisation som af en Række enkelte Forbund og deres Afdelinger. Allerede i længere Tid forud havde der været en ret stærk Bevægelse i Gang indenfor de finske Organisationer i Retning af at bygge en ny Landsorganisation op, idet man ikke længere mente at kunne følge den Kurs, som den hidtidige Landsorganisation under stærk russisk-kommunistisk Paavirkning var slaaet ind paa.

Det finske Metalarbejderforbund søgte at undgaa den truende Katastrofe ved at udmelde sig af Landsorganisationen, men undgik alligevel ikke Opløsningen, og de finske Metalarbejdere stod derefter uden Organisation, fraset de Afdelinger, der forud var udtraadte og indgaaede i den nydannede finske Landsorganisation.

Under denne vanskelige Situation indkaldtes paa Initiativ af den nye Landsorganisation en Kongres for de finske Metalarbejdere, efter at man ved Forhandling med det opløste Forbunds Repræsentanter havde faaet fastslaaet, at dette var den eneste mulige Fremgangsmaade, og havde opnaaet Tilsagn om, at der ikke fra dem vilde blive rejst nogen Modstand eller søgt nogen Hindring for det nye Metalarbejderforbunds Virksomhed.

Metalarbejderkongressen afholdtes i Dagene den 16. og 17. November i et af Afholdsorganisationernes Lokaler, idet ogsaa »Folkets Hus« er lukket ved Rege-

ringens Foranstaltning. Kongressen bestod af 55 Repræsentanter, hvortil kom Repræsentanter for de svenske, norske og danske Metalarbejderforbund samt den finske Landsorganisations Repræsentanter.

Kongressen aabnedes af Wainö Salovaara, der tidligere i en Aarrække var Metalarbejdernes ledende Mand, men nu er ansat i den store kooperative Sammenslutning »Elanto«. Blandt Deltagerne var ogsaa den nyvalgte Sekretær i Landsorganisationen, E. Louhikko, der ligeledes tidligere har været Leder af det finske Metalarbejderforbund, og som vil være danske Kongresrepræsentanter bekendt fra Kongresser, hvor han har været vore finske Kollegers Repræsentant.

Imellem Kongressens ret omfattende Dagsorden forelaa ogsaa et fuldt udarbejdet Lovudkast for saavel Forbund som Arbejdsløshedskasse — sidstnævnte drives som her i Danmark med Statstilskud —, og disse Love, som i deres Struktur er i Overensstemmelse med de øvrige skandinaviske Organisationers, specielt de svenske, vedtoges i væsentlig uændret Skikkelse.

Med Hensyn til Indskud og Kontingent er der fastsat 4 Klasser efter Indtægt, saaledes:

Ugeindtægter over 450 Finmark
350—450 —
250—350 —
250 — og derunder

og herefter betales:

	Indskud	Kontingent
1. Klasse	25 Fmk.	4 Fmk.
2. —	20 —	3,50 —
3. —	15 —	3 —
4. —	10 —	1,50 —

Kursen paa Finmark i Forhold til danske Kroner er ca. 9½, men hvis man for Nemheds Skyld regner med Kurs af 10, kan man ved at dividere de ovenfor nævnte og senere Tal med 10 faa en let Oversigt over Beløbene i dansk Mønt.

De forskellige Understøttelser er opdelte efter de gældende Kontingentklasser samt tillige efter den Anciennitet, Medlemmet har i Forbundet; men for Nemheds Skyld anføres kun de højeste Understøttelsessatser i hver Klasse. Understøttelsen er — fraregnet Begravelseshjælpen — angivet pr. Dag.

	Konflikt Fmk.	Sygdom Fmk.	Arbejdsløshed Fmk.	Begr.hjælp Fmk.
1. Klasse	25	18	10	1200
2. —	22	16	10	
3. —	18	14	9,50	
4. —	10	10	9,50	

De laveste Satser (laveste Anciennitet) ligger for Konflikts- og Sygeunderstøttelse paa Halvdelen og for Arbejdsløshedsunderstøttelse paa tre Fjerdedele af den angivne højeste Sats. For Begravelseshjælp er laveste Sats 500 Fmk., men ens i alle Lønklasser. Varigheden af Arbejdsløshedsunderstøttelsen er 60 Dage i et Aar.

Som man kan se, er saavel Kontingent som Understøttelse meget lav sammenlignet med vore Forhold, men ogsaa proportionalt er Kontingentet lavt, idet der til en Indtægt paa 450 Fmk. svarer et Kontingent paa 4 Fmk. eller under en Hundrededel.

Sætter man en dansk Ugeløn paa t. Eks. 80 Kr. i Forhold til vort nuværende Kontingent paa Kr. 2,50, vil man let faa Øje paa Forskellen. De finske Understøttelsessatser staar selvsagt i Forhold til Kontingentet.

En ogsaa tidligere bestaaende Repræsentantskabsform bibeholdtes. Foruden Ordförande (Formand), der vælges paa Kongressen sammen med den øvrige Hovedbestyrelse, ansættes til det daglige Arbejde en Sekretær, som Hovedbestyrelsen udpeger.

Kongressen vedtog at tilslutte sig den nye Landsorganisation samt at tiltræde Gensidighedsoverenskomsten med de andre skandinaviske Metalarbejderorganisationer og ligeledes at tilslutte sig »Internationaler Metallarbeiter-Bund«. Vedtagelserne herom hilstes af Kongressen med Afsyngelse af »Internationale«.

Af andre Beslutninger af større Vigtighed skal nævnes, at Kongressen paalagde Hovedledelsen at gennemføre en omfattende, planmæssig Agitation for hurtigst atter at faa samlet de finske Metalarbejdere. I det opløste Forbund var 10 à 12,000 Medlemmer, og det nye Forbund startede med ca. 4,000 Medlemmer, men det er givet, at Kendsgerningen med det nye Forbunds Dannelse hurtigt vil føre Flertallet af det opløste Forbunds Medlemmer ind i Rækkerne, uagtet det ikke kan lades ude af Betragtning, at de usikre Organisationsforhold i den forudgaaende Tid har skabt megen Pessimisme blandt de finske Arbejdere.

Den nyvalgte Ordförande, Einar Aittola, er en Kollega, der i denne vanskelige Periode har gjort en betydelig Indsats, og sammen med den nyvalgte Ledelse, hvoriblandt vi finder særlig Anledning til at nævne W. Salovaara, vil han sikkert inden længe kunne fastslaa de finske Metalarbejderes Samling som en Kendsgerning.

Vi ønsker vore finske Kolleger Held og Lykke med deres Arbejde herfor.

Faglig Voldgiftskendelse.

Formerforbundet — Helsingør Jernskibs- og Maskinbyggeri.

Paa A/S Helsingør Jernskibs- og Maskinbyggeris Værft indtraf i November d. A. et Støbningsuheld, der foranledigede Krav fra Værftets Side om Overarbejde af de dér beskæftigede Formere. Disse vedtog paa et afholdt Møde at udligne den af Værftet krævede Overarbejdstid ved at udeblive det tilsvarende Antal Timer af den normale Arbejdstid den følgende Dag. Foranlediget ved Værftets Klage over denne Beslutning som overenskomststridig begærede Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark overfor Dansk Former- og Støberiarbejderforbund Sagen voldgiftsretlig behandlet, og ved det derefter af-

holdte Mæglingsmøde *erklærede Formerne sig villige til at tilbagekalde den ommeldte Beslutning samt til at udføre Overarbejde i Anledning af det paagældende Arbejde*, men ønskede Spørgsmaalet om Beslutningens Lovlighed afgjort ved faglig Voldgift.

For den derefter nedsatte Voldgift har Sammenslutningen paastaaet Beslutningen kendt overenskomststridig, medens Forbundet har paastaaet Beslutningen kendt lovlig.

Idet underskrevne Formand i Voldgiftsretten i Medfør af de gældende Voldgiftsreglers § 7 deltog i Afstemningen under Forbehold — med Parternes Tiltrædelse — af Afgivelse af skriftlig Votum, vedtog Rettens Flertal at tage Sammenslutningens Paastand til Følge. — Mit Votum er følgende:

De almindelige Bestemmelser vedrørende Overarbejde indeholdes i § 8 i den mellem Sammenslutningen og Forbundet d. 23. Januar 1929 afsluttede Overenskomst. Disse Bestemmelser i Forbindelse med den til § 8 sig sluttende Anmærkning indeholder intet, der afgiver Hjemmel for en kollektiv Beslutning som den af de paagældende Formere vedtagne, idet det udtrykkelig udtales, at der ikke fastsættes særlige Bestemmelser angaaende Omfanget af Overarbejde, der bør ordnes mellem Arbejdsgiver og Arbejder under Hensyn til Arbejdsstedets særlige Forhold, og kun for saa vidt Fordringen om Overarbejde overdrives, kan den — i Mangel af lokal Ordning — give Ret til organisationsmæssig Paatale. For saa vidt Anmærkningen efter at have fastslaaet Organisationernes Enighed om, at der til Begrænsning af Overarbejde ikke kan fastsættes bestemte almindelige Regler, indeholder nogle vejledende Bemærkninger til Bedømmelse af »Overdrivelse af Overarbejde«, har Forbundet ikke oplyst noget Forhold, i hvilket den omhandlede Beslutning kan finde nogen Begrundelse, idet Værftet tværtimod har oplyst, at Overarbejdet i den forløbne Del af Oktober Kvartal har været meget begrænset. Da det dernæst er ubestridt, at der ikke paa Værftet er aftalt Overarbejdsregler i Henhold til Anmærkningens Udtalelse om, at saadanne bør tilstræbes aftalte, og da Forbundets Hævdelse af Beslutningens Lovlighed ud fra almindelige Betragtninger over Arbejdsforhold og den manglende Aftale om Overarbejdsregler ikke kan tillægges Betydning overfor de ovenanførte Bestemmelser, voterer jeg for, at Sammenslutningens Paastand tages til Følge. —

Herefter er Voldgiftsrettens

Kendelse:

Den ovenommeldte af Formerne paa A/S Helsingør Jernskibs- og Maskinbyggeris Værft vedtagne Beslutning er overenskomststridig.

Voldgiftssagens Omkostninger, derunder Formandshonorar 150 Kr., udredes efter Aftale med Halvdelen af Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og med Halvdelen af Dansk Former- og Støberiarbejderforbund.

Den 5. December 1930.

Axel Rasmussen.

Til Underretning for alle Medlemmer.

Vi har modtaget følgende:

Til Redaktøren af »Jern- og Metalarbejderen«,
Hr. Forretningsfører Kjærbøl,
Gl. Kongevej 6.

I Henhold til Lov om Pressens Brug af 3. Januar 1851, § 11, begæres nedenstaaende Berigtigelse optaget i et af de to førstudkommende Numre af »Jern- og Metalarbejderen«:

Undertegnede tidligere Medlemmer af Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, Skive Afdeling,

Nr. 20685 Peter Dahl,
- 37217 Jens Jensen,
- 6072 Hans Laur. Jørgensen og
- 21567 Carl Johs. Mogensen,

der i Bladets Nr. 11 for September 1930 er opført under Medlemmer, slettede paa Grund af Restance, gør opmærksom paa, at vi med Urette er opført paa Listen, da vi har betalt vort Kontingent, indtil vi meddelte Smedeforbundets Skive Afdeling, at vi pr. 1. April 1930 overgik til *Dansk Kommunalarbejderforbunds* Skive Afdeling, hvad vi efter Punkt 1 i De samvirkende Fagforbunds Beslutninger af 1924 og 1930 har vor fulde Ret til.

Skive, den 23. Oktober 1930.

P. Dahl. Hans Jørgensen. C. J. Mogensen.
Jens Jensen.

Det er ejendommeligt, at de 4 slettede Medlemmer har ønsket ved Krav om Optagelse af ovenstaaende Berigtigelse yderligere at henlede Opmærksomheden paa sig, hvad vi imidlertid ikke kan have noget imod.

Til Underretning tjener, at de 4 Mand i sin Tid er antagne paa Skive Elektricitetsværk, fordi dette ønskede faglærte Smede og Maskinarbejdere, at de gennem en Aarrække naturligt har staaet i Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, og at der ingen som helst Ændring er sket i deres Forhold, som kunde berettige til, at de nu svigtede deres gamle Organisation. Den eneste Aarsag hertil kan kun være, at Kontingentet i Kommunalt Arbejderforbund er lavere, og at de 4 Mand ved at overmelde sig i dette Forbund kan tjene en lille Fedtskilling samtidig med, at de, som har opnaaet gode faste Stillinger og bedre end Hovedparten af vore Medlemmer har Evnen til at betale, svigter deres kammeratlige Forpligtelser.

Yderligere kan anføres, at Hans Laur. Jørgensen og Carl Johs. Mogensen tidligere har været Formænd for Smedeforbundets Afdeling i Skive, og man havde vel særlig Grund til at forvente af saadan et Par Medlemmer, at de vilde sætte Kammeratskabshensynet overfor

deres gamle Forbund højere end nogle sølle Skillinger, som de kan spare, og som bl. a. er Bidrag til de af Organisationens Medlemmer, der paa Grund af Arbejdsløshed ikke i samme Grad har deres paa det tørre som de 4 »Assistenter« paa Skive Elektricitetsværk.

Red.

Grænsekendelse.

Dansk Elektrikerforbund mod Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Nærværende Grænsestrid mellem Dansk Elektrikerforbund og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund er af førstnævnte indanket til Grænseudvalgets Afgørelse. Sagen er i Korthed følgende:

Paa Statsbanernes Værksteder i Aarhus har der gennem længere Tid arbejdet 8—9 Elektrikere, dels som Installatører og dels som Elektromekanikere. I afvigte Vinter fik 4 af de heromhandlede Elektrikere fast Ansættelse ved Statsbanerne, hvorefter Smedeforbundets Afdeling i Aarhus krævede dem overmeldt i deres Afdeling, hvilket Elektrikerforbundets Afdeling protesterede imod.

Sagen blev derefter behandlet mellem de 2 Forbunds Hovedledelser, blandt andet paa et Møde, som fandt Sted den 28. Marts 1930 paa Smedeforbundets Kontor, hvor man enedes om at viderebehandle Sagen ved de lokale Afdelinger i Aarhus med Bistand af de 2 Forbunds Formænd.

En saadan Forhandling fandt ogsaa Sted i Maj Maaned, men da Elektrikerforbundets Repræsentanter erklærede, at de saa sig ude af Stand til at tage endelig Stilling til Sagen den Dag, blev den atter henlagt.

Smedeforbundet refererede ved Skrivelse af 8. Maj Sagen for Elektrikerforbundet og udbad sig dettes Afgørelse snarest.

Den 8. Juli afkrævede Smede- og Maskinarbejderafdelingen i Aarhus deres Forbund en Afgørelse og tilføjede, at kunde en saadan ikke faas meget snart, maatte man anmode om at overflytte de paagældende Elektrikere, da der stadig forelaa Henvendelse fra dem om Overmeldelse.

Da der stadig intet Svar kom fra Elektrikerforbundet, og Telefonopringninger heller ikke førte til nogen Løsning, og Elektrikerforbundets Formand ikke var til at faa i Tale, blev Tilladelsen givet, selv om de ikke kunde blive afmeldt, og de 4 Elektrikere overgik da til Smede- og Maskinarbejderforbundet.

Til Forklaring paa den permanente Grænsestrid, der synes at herske mellem Smedeforbundet og Elektrikerforbundet, henviser førstnævnte til det næsten ugørlige i at trække Grænser mellem f. Eks. almindeligt Finmekanikerarbejde og Elektrikerarbejde. Som Bevis for, at Udviklingen faktisk har formet sig saaledes, ikke alene ved Automobilarbejde, men overalt, hvor Elektromekanikerarbejde og Elektrikerarbejde forbindes, henviser man til, at Smedeforbundets københavnske Afdeling 13 har ca. 600 saadanne Medlemmer, som er beskæftigede i en Række Virksomheder i København, og Forholdet er iøvrigt det samme med Afdelinger i Provinsen.

Iøvrigt anfører Smede- og Maskinarbejderforbundet, at det er indforstaaet med — og fortsat vil finde det naturligt —, at Elektrikere, der arbejder paa Statsbanerne, saalænge de ikke har opnaaet fast Ansættelse, forbliver i Elektrikerforbundet. Derved skabes der ingen Hindringer for dem i at tage Arbejde hos de private Arbejdsgivere.

Man henviser til Tilfælde, der har fundet Sted i 1905, 1911 og 1919, som beviser Rigtigheden deraf.

Det er derfor Elektrikerforbundet, der bryder med indlevede Traditioner.

Elektrikerforbundet bestrider Rigtigheden heraf.

Til yderligere Støtte for det formaalstjenlige i, at de ved Statsbanerne fast ansatte Elektrikere bør staa i Smedeforbundet anføres, at dette Forbund er i Besiddelse af den formelle Forhandlingsret ved Statsbanerne, hvad Elektrikerforbundet ikke er.

Elektrikerforbundet har overfor Grænseudvalget stærkt betonet Smedeforbundets dominerende Styrke i Kraft af det store Medlemstal, saavel paa Arbejdspladserne som ved den organisatoriske Bedømmelse i Fagstridigheder, og Elektrikernes omvendte Svaghedstilstand.

Det vil af foranstaaende fremgaa, at Skillelinierne, saasnart man er udenfor det almindelige Installatørarbejde, er vanskelige og i visse Tilfælde maaske umulige at trække, men Praksis har anbragt de fleste ved Elektromekanikerarbejde beskæftigede som Medlemmer i Smede- og Maskinarbejderforbundet, og som Elektromekanikere maa de, der beskæftiges hos Statsbanerne i Aarhus, henregnes.

Dette Forhold i Forbindelse med, at Smedeforbundet sidder inde med Forhandlingsretten, maa medføre, at Grænseudvalget ikke kan give Elektrikerforbundet Medhold.

En anden Side af Sagen er, at Grænseudvalget ikke kan billige den Selvtægt, Smedeforbundet har gjort sig skyldig i ved at modtage de 4 Elektrikeres Overmeldelse, uden at deres Bøger var frameldt Elektrikerforbundet. Grænseudvalget overser ikke den Uvillie og Forhaling af Sagen, man mødte hos Elektrikerforbundet, men det havde, dette til Trods, alligevel været Smedeforbundets Pligt at indanke Sagen for Grænseudvalget, i Stedet for at tage sig selv tilrette.

Grænseudvalget bestemmer derfor som en Afgørelse i denne Sag, at de 4 Elektrikere maa betale Kontingent til Elektrikerforbundet til 1. November 1930 eller den derefter følgende Dag, hvor Kontingentugen, i hvilken 1. November falder, afsluttes.

Fra samme Uge er det Elektrikerforbundets Pligt at give de paagældende Medlemmer Adgang til Overmeldelse i Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

København, den 21. November 1930.

P. G. V.

Martin Petersen.

Vore Virksomheder.

Laur. Knudsen, Mek. Etabl., A/S.

Blandt de Virksomheder, som inden for Elektricitetsbranchen har været med fra første Begyndelse og stadig er vokset under Elektrificeringens rivende Udvikling, staar Laur. Knudsen, Mek. Etabl., A/S, København, som en af de mest fremtrædende.

Landbrugsinstallationerne krævede specielt Installationsmateriel, og her, som paa saa mange andre Omraader, var det LK, der gik i Spidsen og lagde Grunden til det nu overalt anvendte Blykabelinstallationsmateriel, der stadig er forbedret og suppleret med nye Typer.

I 1916 købtes Ejendommen Gl. Kongevej 5, og man gik i Gang med en stærk tiltrængt Udvidelse af Fabrikken.

Installationsforretningen, som i længere Tid ogsaa havde beskæftiget sig med Udførelse af komplette Centralanlæg, udskiltes i 1917 og blev overdraget til et

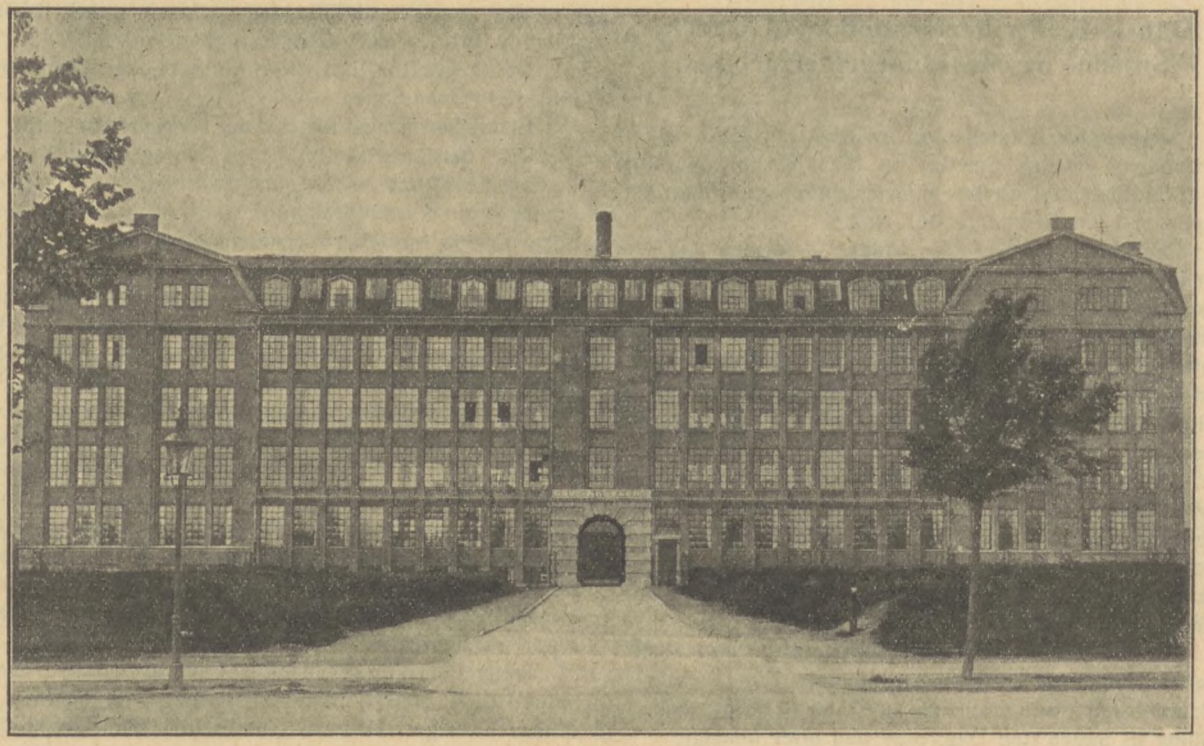

Fabrikken i Haraldsgade.

Firmaet blev startet i 1893 af tidligere Urmager Lauritz Knudsen, der efter Anlægget af Gothersgades Elektricitetsværk blev autoriseret som Installatør i København. Foruden Installationsvirksomhed gav Firmaet sig efterhaanden ogsaa af med Fabrikation af forskelligt Materiel til Maalerledningsinstallationer, hvilket i stor Udstrækning blev anvendt af Københavns Belysningsvæsen.

Omkring 1910 begyndtes en Fabrikation af egentligt Installationsmateriel, og Virksomheden overflyttedes til en ny Fabrik, Gl. Kongevej 3. I de følgende Aar udvidedes Fabrikationen betydeligt og kom efterhaanden til at omfatte Husinstallationsmateriel, Luftledningsmateriel, Kabelkasser, Centrifugalpumper og Højspændingsmateriel.

Navnlig i Fabrikationen af det sidste kom et mægtigt Opsving, da Bygningen af de mange Oplandscentraler og Transformatorstationer til Landbrugets Elektrificering tog Fart og samtidig optoges med Held Fremstillingen af Højspændings-Olieafbrydere.

Aktieselskab, og samtidig overgik ogsaa Fabrikken ved Lauritz Knudsens Død til Aktieselskabsformen.

Den store Udvidelse af Fabrikken blev nu taget i Brug, men i Løbet af kun faa Aar steg Fabrikationen saa stærkt, at man allerede maatte se sig om efter nye Udvidelsesmuligheder.

Hertil bidrog den stadig voksende Efterspørgsel efter Installationsmateriel, og at Fabrikken i Krigsaarene, hvor det var vanskeligt at tilfredsstille Landets Forbrug af Elektricitetsmaalere, ogsaa havde optaget Fabrikationen af disse.

I 1918 fremkom de første Jævnstrømsmaalere, og lidt efter lidt udvidedes Fabrikationen til ogsaa at omfatte Vekselstrømsmaalere, saavel eenfasede som flerfasede, saaledes at Landet nu i Hovedsagen kan forsynes med danske Maalere i alle de mest gængse Typer.

I nær Tilknytning til Maalerfabrikationen begyndtes Fremstillingen af Maalertransformatorer, og Firmaets Strøm- og Spændingstransformatorer vandt straks fra

Begyndelsen Anerkendelse paa Grund af deres store Nøjagtighed.

Som et Led i Bestræbelsen for at skaffe Plads til Fremstilling af Installationsmateriellet blev i 1918 Fabrikationen af Centrifugalpumper opgivet og solgt til et specielt Pumpefirma, men da Kravet om mere Plads stadig steg, og der ingen Udvidelsesmuligheder fandtes mere, besluttede Firmaet at opføre en stor ny Fabriksbygning i Haraldsgade 43, og hertil flyttedes Virksomheden i 1921.

lig stor Plads, og for at skaffe denne byggedes i 1929 en stor Monteringshal i Forlængelse af den ene Fløj. Man mente dermed at have sikret sig tilstrækkelig Plads, men grundet paa den stigende Efterspørgsel blev det allerede i Aar nødvendigt at udvide Monteringshallen til det dobbelte for at kunne præstere de store Leverancer baade her til Landet og til Sverige.

En særlig Omtale fortjener Firmaets Radiomateriel. Fabrikationen heraf optoges i 1926, og Materiellet slog straks godt an. Man begyndte i det smaa med Trans-

Værksted for Samling af Maalere.

Dette var en meget betydelig Udvidelse, og da der ved Elektrificeringen af Sønderjylland og Bygningen af andre store Oplandscentraler blev et stort Forbrug af baade Installations- og Højspændingsmateriel, blev det snart muligt at udnytte den ny Fabrik fuldt ud.

Bygningen af nye store Højspændingslinier medførte, at større Typer af Olieafbrydere og Højspændingsmateriel for indtil 50,000 Volts Driftsspænding blev inddraget i Fabrikationen baade i Udførelser for Centraler og til Anbringelse i fri Luft, og endelig gjorde Firmaet paa Højspændingsmateriellets Omraade et langt Skridt fremad i Udviklingen ved for nogle Aar siden at sikre sig Fabrikationsretten for Skandinavien af det verdenskendte Reyrolle-Materiel, Højspændings-Fordelingsanlæg, hvor Samleskinner, Transformatorer og alle Højspændingsforbindelser er fuldstændigt indkapslede i tilstøbte Kamre.

Til Monteringen af disse Anlæg saavel som af de store 50,000 Volts Olieafbrydere krævedes overordentformatorer, Drejekondensatorer og andre Løs-Dele og tog derefter fat paa Højttalere, Eliminatorer og færdige Apparater. LK-Materiellet fik hurtigt et godt Navn grundet paa sin Kvalitet og sit Præcisionsarbejde, og navnlig med Højttalere gjordes i de følgende Aar et overordentlig stort Fremstød, saaledes, at i Øjeblikket hver femte Højttaler her i Landet er en LK-Højttaler. I 1929, da man opførte den første Monteringshal, skaffede man oven paa denne en stærkt tiltrængt Udvidelse af Radioværkstedet og staar nu stærkt rustet til nye Fremstød paa dette specielle Omraade.

Gennem ovenstaaende er givet en Skildring af Fabrikkens Udvikling fra første Begyndelse og til nu, men bedst ser man maaske dens Opvoksen ved at følge Stigningerne i Tallet paa de Mennesker, Fabrikken til enhver Tid har haft i sin Tjeneste.

I 1916, da den første Udvidelse af Fabrikken paa Gl. Kongevej fandt Sted, beskæftigedes incl. Funktionærer ca. 350 Mennesker, Tallet steg efterhaanden og var i

Aarene 1918, 1919 og 1920 henholdsvis 420, 540 og 570. Der kom nu under den almindelige Depression i 1921 en Nedgang til 360, men allerede i 1923 var Tallet igen oppe paa 540 og steg nu jævnt hvert Aar, saa det i 1929 var naaet op paa ca. 785. I Løbet af det sidste Aar er der sket en ganske voldsom Stigning, saaledes, at Fabrikken i Øjeblikket alt i alt beskæftiger ca. 1200 Mennesker.

Naar en Fabrik som LK's har kunnet vokse saa hurtigt, som skildret foran, skyldes det i høj Grad, at den altid har været i nøje Kontakt med sin Kundekreds og lydhør over for de Krav og Ønsker, der har været fremsat vedrørende Materiellet, og at den altid har arbejdet paa at bringe det bedst mulige og bedst egnede Materiel frem paa Markedet. At den har kunnet det, skyldes i høj Grad et intimt Samarbejde mellem en dygtig Ledelse, første Klasses Teknikere og sidst men ikke mindst en dygtig, veluddannet Stab af Arbejdere.

Lidt Værkstedsteknik.

Slibning eller Skrabning?

Det i Maskintekniken overordentlig vigtige Spørgsmaal, hvilken Metode der er bedst egnet til Fremstilling af plane Flader, er behandlet udførligt af W. Iwascheff, Berlin, i Werkstattstechnik 1. August 1930. Vi bringer nedenfor Artiklen i forkortet Oversættelse:

Blandt de 4 Metoder til Fremstilling af plane Flader: Høvling, Fræsning, Slibning og Skrabning, maa man anse den som bedst, der frembringer Flader af en saadan

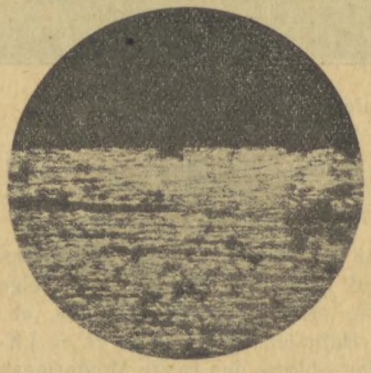

Fig. 1. Støbejern. Overfladen kun slebet. Set fra Siden.

Egenskab, at Forskydningen af den ene Plan mod den anden kræver den mindst mulige Kraft; dette vil igen sige saadanne Planer, der paa hver Kvadratcentimeter har det størst mulige Antal Berøringspunkter af samme Størrelse og ligeligt fordelt. De Undersøgelser, som hidtil er foretaget, har vist, at til meget nøjagtige Planer egner Høvling og Fræsning sig kun som en Forbearbejdning. Til Færdigbearbejdning kan der af de ovennævnte 4 Metoder kun blive Tale om Skrabning og Slibning. Ganske vist kan man ved Høvling faa en meget jævn Plan (ca. 0,02 mm Afvigelse paa 1000 mm Længde), men man undgaar dog ikke at faa Fladen svagt bølget i en Dybde, der afhænger af det benyttede Sletstaal, af Maskinens Stivhed og af andre Faktorer.

Fig. 2. Støbejern. Overfladen skrabet. Set fra Siden.

I nærværende Undersøgelse er der kun foretaget en Sammenligning mellem Slibning og Skrabning. Over dette Emne er der allerede offentliggjort en Undersøgelse af Prof. Makensen, ifølge hvilken den slebne Flades Nøjagtighed er større end den skrabede. Paa Basis af 345 Forsøg med støbte Prøvestykker kom Makensen til følgende Resultat: Flader af 10 mm² Størrelse faar i slebet Tilstand en 4,89 Gange bedre Berøring end i skrabet Tilstand, og Flader af 2,5 mm² Størrelse var i slebet Tilstand ca. 3,57 Gange bedre end de skrabede. Jo større Fladerne var, desto bedre var ogsaa Berøringen. Under Hensyn til, at Anlægsfladerne paa Vangerne til

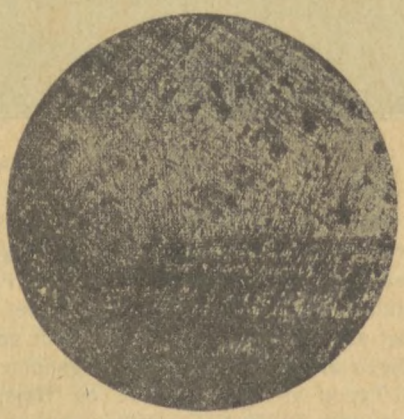

Fig. 3. Støbejern. Skrabet Overflade.

Drejebænke, Slibemaskiner o. lign. har saa stor Udstrækning, mente Makensen, at Slibning vilde give en ca. 5 Gange bedre Bæreflade end Skrabning.

Nu har Forfatteren videreført denne Undersøgelse i forskellige Fabrikker. Maalingerne blev foretaget med et Instrument, hvor en Viserbevægelse paa een Delestreg angav 0,001 mm Afvigelse. Undersøgelserne blev foretaget i en midttysk Drejebænkfabrik, hvor der i 1926 blev prøvet 25 Vanger, i 1927 16 Vanger og i 1930 30 Vanger. Vangernes Parallelitet udviste en Nøjagtighed

paa 0,003 til 0,0045 mm. En Kontrolprøve med en af Erb i Chemnitz fremstillet Retlinieprøve viste en Nøjagtighed paa 0,003 til 0,0035 mm. I en Frankfurter Slibemaskinfabrik blev der maalt — som største Afvigelse i Paralleliteten mellem de 2 modstaaende Føringer — 0,01 mm paa 4 m Længde. Nøjagtigheden i Føringernes Tværretning blev undersøgt ved Hjælp af en »Haarlineal«. Derved konstateredes næsten fuldstændig Lystæthed; i denne Forbindelse maa det bemærkes, at allerede en Spalte paa 0,01 mm Bredde er tydelig synlig.

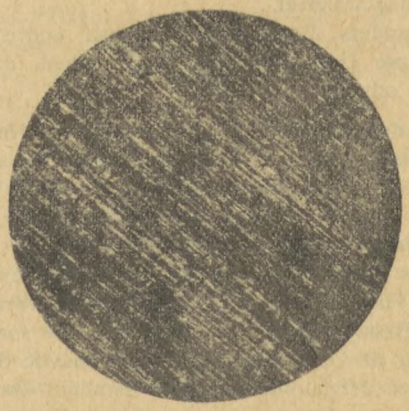

Fig. 4. Støbejern. Overfladen kun slebet.

Saadanne Nøjagtigheder opnaas kun ved en meget omhyggelig Indstilling af Vangeslibemaskinen. Dette er et Arbejde, som tager Tid, men som dog skal udføres een Gang for hver Løsspænding af Godset. Saa længe der ikke indstilles paa Maskinen, er dennes Præcision den samme. Dette er en Fordel i Sammenligning med Skrabearbejdet, hvor man er fuldstændig afhængig af Manden, der udfører Arbejdet. Alt efter hans Dygtighed og Omhu bliver der store Forskelligheder i Arbejdets Nøjagtighed.

De næste Undersøgelser af slebne og skrabede Flader gik ud paa at konstatere, i hvor vidt Omfang Fladerne viste Tilbøjelighed til at beskadiges som Følge af Afbrydning af Smaapartikler under Planernes Gliden paa hinanden. Med dette Formaal blev fremstillet 2 Prøvestykker, der blev gennemskaaret vinkelret paa

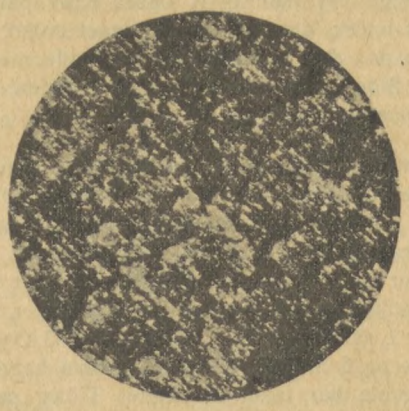

Fig. 5. Støbejern. Overfladen høvlet.

Længderetningen for derved at kunne iagttage Overfladens Udseende i Snit. Fig. 1 viser Snittet i en slebet Flade i 56 Gange Forstørrelse. Man ser derved, at de fremspringende Dele er længere end tilsvarende Fremspring i den skrabede Flade, der ses i Fig. 2. Endvidere

Fig. 6. Støbejern. Overfladen slebet og børstet med Filt. Set fra Siden.

viser det sig, at paa den slebne Flade frembyder de bærende Partier en næsten uafbrudt Linie, d. v. s. uden Forsænkninger. Ved den skrabede Flade har de derimod nærmere Karakter af smaa Kugleflader med Toppe.

Som en tredie Forskel kan fastslaas, at Indskæringernes Dybde er væsentlig mindre ved den slebne end ved den skrabede Flade.

Alt i alt kan man altsaa sige, at den Afbrydning af Metalpartikler, der kan beskadige Bærefladerne, ikke

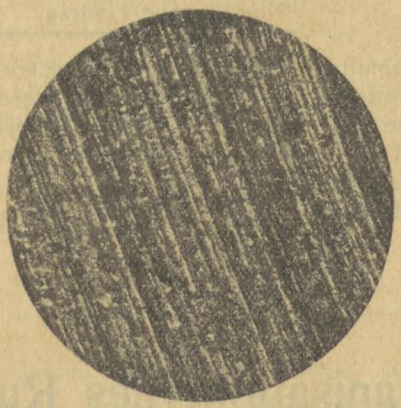

Fig. 7. Støbejern. Overfladen slebet og børstet med Filt.

saa let kan forekomme i den slebne som i den skrabede Flade.

De efterfølgende 2 Afbildninger, Fig. 3 og 4, viser i 30 Gange Forstørrelse en anden betydelig Forskel mellem de 2 Arbejdsmetoder. Ved Slibning bliver nemlig det øverste Lag betydelig mere fortættet end ved Skrabning. Der er ganske vist den Fordel ved Porerne, at de bedre holder paa Olien, men ogsaa den Skavank, at afrevne Metalpartikler lettere sætter sig fast deri. Grunden til den paaviste Forskel kan søges deri, at der udøves et ret ensartet Tryk ved Slibning i Modsætning til et meget

vekslende Tryk ved Skrabning. Billederne taler ogsaa imod den meget udbredte Antagelse, at man ved Slibning faar Porerne fyldt med Smergelstøv. Undersøgelsen viser, at det snarere drejer sig om de fineste Partikler Støbejern og Grafit. For en Sikkerheds Skyld kan man efter Slibningen rense Fladerne med Trykluft. Fig. 5 viser den høvlede Flade, Fig. 6 og 7 en Flade, som efter Slibningen er renset med en roterende Børste, der er opspændt paa Slibespindlen. Luftblæst har ikke været anvendt.

(Fortsættes.)

Fradrag i Skatteindtægt.

I Lighed med tidligere Aar gives nedenstaaende en Udregning af det Kontingent, der i 1930 er betalt til Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasse, og som paa samme Maade som Sygeforsikring, Livsforsikring o. l. kan fradrages i Indtægten ved Udregningen af den skattepligtige Indtægt.

For Forbunds- og Afdelingskontingentets Vedkommende er fastsat den Regel, at der kan fradrages $^{3}/_{4}$ af Aarets Kontingent i Skatteindtægten.

I Arbejdsløshedskassekontingent (indbefattet Krisefonden) er der for Aaret 1930 betalt i samlet fuldt Kontingent.....	Kr. 68,90
I Forbunds- og Afdelingskontingent (Smedeforbundet) er for Aaret 1930 betalt Kr. 67,60, $^{3}/_{4}$ heraf =.....	- 50,70
Altsaa samlet Fradrag...	Kr. 119,60

Det anførte Forbunds- og Afdelingskontingent er udregnet efter et samlet ugentligt Kontingent af 3 Kr. i de første 13 Uger og 2 Kr. 50 Øre de sidste 39 Uger af Aaret 1930. Har Forbunds- og Afdelingskontingentet for nogens Vedkommende været højere eller lavere end anført, maa Differencen (÷ en Fjerdedel) lægges til eller fradrages i de Kr. 119,60.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Observer! Amsterdam-Internationale har iværksat, at der hvert Aar i en Uge afholdes en Slags Skole eller Sammenkomst for yngre Fagforeningsmedlemmer fra alle Lande, der vil deltage, og at det hvert Aar bliver i et nyt Land.

I dette Aars Sommer har Sammenkomsten fundet Sted i Tyskland i Nærheden af Berlin, og Formerforbundet havde dertil sendt vor Afdelingsformand i København, Hermann Hansen. Se andet Sted i Bladet, hvad han beretter om sit Ophold der.

I Sommeren 1931 vil der ogsaa finde en saadan Sammenkomst Sted og denne Gang i England. Hvor i England vides ikke endnu.

Ogsaa hertil vil Forbundet sende et Medlem, og kan eventuelle Lysthavende melde sig til Forbundet, naar de kan faa deres Afdelings Anbefaling paa at være virkelig interesserede, og hertil kommer saa, at de skal være det engelske Sprog nogenlunde mægtig og ikke fylde 30 Aar før 1. September 1931.

Aalborg. Strejken paa Smithske Jernstøberier fortsættes uforandret.

Forbundets Medlemmer kan paa andre Støberier ikke udføre Gods til denne Virksomhed, da Blokade herfor er udstedt.

Paa den anden Side af Limfjorden i Nørresundby har en Former, der er beskæftiget hos Roos & Eriksen, faaet sin Timeløn forhøjet fra 150 til 155 Øre.

Esbjerg. Den 4. December afholdtes Mæglingsmøde hos Firmaet Jensen & Olsen. Der forelaa Klage over, at Firmaet ikke vilde betale for en Vragstøbning og yde Betaling for noget Ekstraarbejde for en Form, der, uden at vedkommende Former havde Skyld deri, var blevet delvis ødelagt. Det samlede Krav lød paa Kr. 24,96 og blev afgjort med, at Firmaet betaler Kr. 16,00.

Der var dernæst klaget over, at Støbemesteren kan finde paa at sende Formerne hjem, uden at det er nødvendigt, ligesom man ogsaa kunde ønske, at hans Optræden til Tider var lidt mere afdæmpet.

Disse Spørgsmaal diskuteredes, uden at nogen egentlig Enighed opnaaedes, men antagelig vil Diskussionen alligevel have sin Betydning.

Frederiksværk. Fra denne Afdeling meddeles, at der, som adskillige andre Steder, er mindre godt med Arbejde, men at man ved Afskedigelser gaar frem paa en Maade, som heldigvis ikke er den mest anvendte, idet Firmaet Anker Heegaard fortrinsvis piller ældre og gifte Folk ud, medens man lader yngre og ugifte forblive i Arbejde.

Her er igen et Spørgsmaal, hvor Jura og Moral mødes, og hvor Juraen gaar af med Sejren.

De unge har naturligvis ogsaa Krav paa Arbejde, og der er ingen, der kan gøre Firmaet noget, fordi det gaar frem paa den saaledes valgte Maade, men om den moralske Side af Sagen dermed er i Orden, turde dog være et Spørgsmaal.

Glostrup. I Henhold til en tidligere tagen Beslutning paa et Mæglingsmøde skulde Afdrag og Tillæg o. s. v., hvad der findes til Akkordpriserne, omskrives saaledes, at Priskuranten kun indeholdt Nettopriserne.

Det er nu i Orden, og samtidig har der været ført en Forhandling om de ansatte Timelønninger, hvilket er resulteret i, at disse nu er: 5 Mand à 105 Øre, 2 Mand à 115 Øre og 5 Mand à 133 Øre, hvilket betyder, at de 5 førstnævnte har faaet et samlet Tillæg paa 16 Øre pr. Time.

København. Foranlediget ved, at A/S Burmeister & Wain havde opsagt Bonusordningen i Jernstøberiet paa Teglholmen, i hvilken Forbindelse iøvrigt kan nævnes, at det er den samme Ordning, der var gældende for Strandgade-Værftet, men at dette for Tiden helt er lukket, blev der den 23. Oktober afholdt et Mæglingsmøde.

Aktieselskabet hævdede, at den Plads, Renseriet tidligere havde optaget, nu var taget med ind som Støberi, at der var blevet Adgang til flere Kraner, at der var anskaffet en stor Sandslyngemaskine og tillige et Par nye og moderne Formemaskiner. Dette skulde betyde, at Grundlaget for Bonusordningen var forrykket, da Produktionen i Henhold til forannævnte kunde blive større uden yderligere Anstrengelse for Forbundets Medlemmer.

Der kom til at foreligge et Forslag med et Grundproduktionstal af 21 kg pr. Mand og Time mod tidligere 19 kg.

Efter forskellige Forhandlinger, derunder et Timandsmøde, som afholdtes den 30. Oktober, sluttede Sagen endelig den 12. November med Vedtagelse af Forslaget, og indtil videre har det da ogsaa vist sig, at Bonustallet ikke er gaaet ned. Om Ordningen kan holde, naar der igen bliver mere at bestille, er noget andet, men i saa Tilfælde maa den selvfølgelig opsiges, og Varslet, hvormed dette kan ske, er ogsaa ganske kort.

Hos samme Aktieselskab afholdtes der i Metalstøberiet den 2. December et Mæglingsmøde paa Foranledning fra Forbundets Side.

Der var i den senere Tid støbt en Del Aluminium- og Silumin-Gods, der som bekendt er meget lette Metaller, og Bonusoverskuddet var gaaet stærkt ned. Aktieselskabet erkendte dette, og Ordningen bliver fremtidig, at denne Slags Gods skal indgaa i Bonusordningen med 3,1 Gange sin egen Vægt.

Denne Ordning træder i Kraft fra 1. Januar 1931, og til Afgørelse af Maanederne November og December, hvor Bonustallet som sagt havde været saa lavt, indgik Aktieselskabet paa, at dette omregnes og efterbetales saaledes, at Bonus bliver 44 Øre pr. Mand og Time for disse 2 Maaneder.

Middelfart. Hos A/S J. S. Hess & Søn afholdtes der den 20. November et Mæglingsmøde i Anledning af, at Forbundets Medlemmer havde opsagt Akkordpriserne og ansatte Timelønninger og krævet Forhøjelser.

Firmaet stillede sig meget afvisende overfor Kravene, men Mødet sluttede dog med, at en ny lokal Forhandling skal forsøges, og opnaas der ikke under denne Enighed om noget nyt, har Forbundet forbeholdt sig, at Sagen kan blive viderebehandlet ved Timandsmøde.

Odense. Paa Maskinfabrikken »Phønix« afholdtes der den 19. November et Mæglingsmøde. Det drejede sig om Betaling for noget Vraggods, hvor den gamle Historie om Gods med Slagger og Formernes Skyld eller ikke Skyld deri var Kernen i Sagen.

Sagen sluttede med en mindelig Ordning, idet Firmaet til Afgørelse af de foreliggende Stridsspørgsmaal betalte Kr. 16,00.

Sorø. Den fra Firmaet Lunge & Søn i tidligere Fagblade omtalte Sag er nu endelig afsluttet. Priskuranten er delt i 2 Afsnit, og den ene indeholder det mest gangbare Arbejde. For dettes Vedkommende sker der ingen nævneværdig Forandring, medens det øvrige skal tillægges fra 5—10 pCt., ligesom ældre Arbejde, der ikke findes i Priskuranten, skal betragtes som helt nyt Arbejde, hvorpaa ny Priser skal sættes, naar det maatte fremkomme.

Varde. Et den 4. November paa Varde Staalværk afholdt Mæglingsmøde har været omtalt i forrige Nummer af Fagbladet, og det fremgik deraf, at 3 Spørgsmaal skulde viderebehandles ved Timandsmøde.

Dette fandt Sted den 27. November, men da der i Mellemtiden var opstaaet ny Spørgsmaal, behandledes disse samme Dag ved et Mæglingsmøde, for, dersom Enighed ikke opnaaedes, at de kunde medtages til Timandsmøde.

Paa Mæglingen var fremsat Krav om Forhøjelse af 4 rene Timelønninger. Der opnaaedes Enighed om et samlet Tillæg paa 15 Øre pr. Time.

Der var stillet Krav om Erstatning for nogen tabt Arbejdsfortjeneste til 4 Kernemagere. Dette Spørgsmaal bortfaldt.

Videre var der Krav om Forhøjelse af Akkordpriserne paa Kørehjul og Bremseskiver. Overvistes til ny lokal Forhandling.

Endelig var der Klage over nogle Forhold ved Fabrikkens Marketenderi. Overvistes ligeledes til ny lokal Forhandling, væsentligst fordi de øvrige Fag ogsaa maatte have Adgang til Forhandling derom.

Med Hensyn til de 3 Spørgsmaal skete følgende: Den i forrige Fagblad omtalte Bundramme efterbetaltes med Kr. 29,80. I et mindre Spørgsmaal, hvor det drejede sig om Kr. 1,80, nemlig om Sværtning, betalte Fabrikken 90 Øre. I Spørgsmaalet om Ekstrabetaling, naar der anvendtes større Kasser end nødvendigt, hvilket der tidligere var ydet Ekstrabetaling for, men som Driftslederen havde strøget, indgik Fabrikken paa at efterbetale det afdragne Beløb, ialt Kr. 20,43.

Vejle. Vedrørende Forholdene hos A/S C. M. Hess indeholder de 2 sidst udsendte Numre af Fagbladet nogle Meddelelser.

Den 6. December er der ved et Møde i København gjort Forsøg paa at faa indført Akkord igen, men uden Held, da Direktøren nu krævede Reduktioner. Der arbejdes derfor fortsat i Timeløn.

Smede og Maskinarbejdere.

Ny Afdeling i Smedeforbundet. Den 5. December 1930 traadte en ny Afdeling i Virksomhed i Skagen. Afdelingen har virket som Klub indenfor vor Frederikshavn Afdeling.

Den nye Afdelings Formand er Maskinarb. Chr. Christiansen, Sct. Laurentiivej. Kasserer Maskinarb. Otto Christensen, Gæstgiverstien. Udbetaling til Rejsende Hverdage Kl. 12—1.

Vi byder vor Skagen Afdeling Velkommen og ønsker den Held og Lykke med sit fremtidige Arbejde inden for vort Forbund.

Overenskomster. Mellem Sønderborg Afdeling og Sønderborg Kommune er ved Forbundets Medvirkning indgaaet Overenskomst, hvorefter Lønningerne er forhøjet med 7 Øre pr. Time.

Under 2. December har Københavns Afdeling 11 indgaaet ny Overenskomst med Oliefirmaet A/S Alfred Olsen & Co., hvor Afdelingen har 7 Mand beskæftiget. Lønningerne er ændret fra Timeløn til Ugeløn, for Skiftehold betales 12 Kr. pr. Uge, Montørernes Løn er 90 Kr. pr. Uge. Overenskomsten gælder til 1. Maj 1932.

Mæglingsmøder. Den 10. November er der afholdt Mægling hos A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, i Anledning af 1) Klage fra Firmaet over, at en Arbejder i Afdeling 28 formentlig som Følge af en Klubbeslutning nægter at forhandle om Ændring af Akkordpriser, hvor Arbejdets Udførelsesmaade er væsentlig forandret, og 2) Klage fra vor Side over, at Revolverafdelingen ensidig fastsætter en Pris af 29 Øre pr. Stk. for 5/4" Skruer, medens Prisen hidtil har været 31,9 Øre.

Med Hensyn til 1) bestred Forbundets og Afdelingens Repræsentanter, at der forelaa nogen Klubbeslutning, men Sagen sluttedes, idet der var Enighed om, at der i nærværende Tilfælde, hvor Fremstillingsmaaden var væsentlig forandret, maatte forhandles om en ny Pris, og at Forhandlingen maatte foregaa i Overensstemmelse med Overenskomstens Bestemmelser. Angaaende 2) enedes man om, at Firmaet betalte den hidtidige Pris 31,9 Øre, og dernæst, at den paabegyndte Forhandling om en Revision af Akkordpriserne paa Skruer, der fremstilles paa Revolverbænk paa Christianshavn, snarest genoptoges. Opnaas herunder ikke Enighed, skal Uoverensstemmelsen behandles efter Regler for Behandling af faglig Strid.

Sammen med Dansk Arbejdsmandsforbund afholdtes den 21. November en Mægling hos Firmaet Thomas B. Thrige i Odense, hvor Arbejderne havde klaget over Arbejdstidens Indskrænkning og Fordeling. Sagen diskuteredes og sluttedes, idet Forbundenes og Arbejdernes Repræsentanter henstillede til Firmaet at have sin Opmærksomhed henvendt paa, at den normale Arbejdstid indskrænkes mindst muligt, og at der, naar Forholdene tillader det, og det kan forenes med Virksomhedens Tarv, tages fornødent Hensyn til Arbejdernes Ønsker om Arbejdstidens Lægning, samt at Firmaet forsøger en Fordeling af eventuelt Overarbejde blandt de dertil kvalificerede Arbejdere. Endvidere henstilles det, at Firmaet tager under velvillig Overvejelse at udvide Arbejdstiden til 40 Timer ugentlig og at undersøge Muligheden for Indførelse af 1/2 Times Spisetid.

I Anledning af en Klage fra Automobiles Citroën A/S, København, over, at Fællesklubben hos Selskabet havde vedtaget, at ingen af de beskæftigede Arbejdere maatte udføre Overarbejde, afholdtes en Fællesmægling den 1. December. Efter Diskussion af Sagen lovede Arbejderne at stille sig velvillige overfor paakrævet Overarbejde, og Firmaets Repræsentant lovede straks at indføre normal Arbejdsdag for Recuperationsafdelingen samt udtalte, at det sandsynligvis var muligt ogsaa at gøre dette for den øvrige Reparationsafdeling omkring 1. Januar. I denne Afdeling er Arbejdstiden nedsat til 7 Timer pr. Dag.

Man drøftede tillige en Klage fra vort Forbund over, at Tillidsmanden i Strid med et Opslag havde faaet Ordre til at afvaske Bremsebakker med Benzin udenfor den Plads, der af Firmaet var afsat hertil. Arbejderen havde nægtet dette, og man var enig om at give ham Ret i denne Nægtelse.

Den 4. December er der afholdt Mæglingsmøde hos A/S Laur. Knudsens mekaniske Etablissement, København, som havde klaget over, at Maskinarbejderne nægtede at udføre Overarbejde paa Grund af en Maskinarbejders Afskedigelse. Sagen diskuteredes og sluttedes, idet Overarbejdet vil blive genoptaget i nødvendigt Omfang, og den afskedigede Arbejder blive tilbudt Arbejde, saa snart der atter er Brug for Folk.

Endvidere behandledes ved Mæglingsmødet en Klage fra Arbejderne over, at Firmaet havde nedsat Akkordprisen for nogle Stopringe fra 22 til 18 Øre. Her enedes man om at dele Beløbet.

Timandsmøder. Ved et Timandsmøde den 18. November behandledes følgende Sager:

1) Krav fra A/S Rob. Funck Jensen, Aarhus, om Nedsættelse af Akkordprisen for »gamle Modeller«. — Enighed opnaaedes ikke.

2) Fabrikken »Ica«, Vejgaard, Aalborg: 1) Krav om Forhøjelse af Timelønningerne, og 2) Klage over Afskedigelse af Tillidsmand Harry Sørensen. Sidstnævnte Spørgsmaal afgjordes saaledes, at Firmaet betaler ham 2 Maaneders Løn med Kr. 460,00. Firmaet kunde ikke imødekomme Kravet om et generelt Tillæg til Timelønningerne, men tilbød at optage Forhandling om Akkord paa de omhandlede Varmeskabe. Endvidere lovede Firmaet at stille sig velvillig med Hensyn til en Forhøjelse af enkelte Arbejderes Timelønninger, og hermed sluttedes Sagen.

3) Strid hos O. Munksgaard-Nielsen, Randers, om, hvorvidt Værkfører Møller er Formand i Septemberforligets Forstand. — Enighed opnaaedes ikke, og det vedtoges at føre Sagen til Den faste Voldgiftsret, men efter at Klage var indgivet til De samvirkende Fagforbund, stillede Firmaet Værkføreren frit med Hensyn til at indmelde sig i Organisationen, og Sagen er derfor stillet i Bero indtil videre.

4) Krav overfor A/S Aalborg Maskin- og Skibsbyggeri om Forhøjelse af Timelønningerne. — Enighed opnaaedes ikke.

5) Klage fra A/S Aalborg Maskin- og Skibsbyggeri over, at Nitterne den 24. og 25. September havde iværksat uvarslet Arbejdsstandsning og Krav om Erstatning herfor. — Enighed opnaaedes ikke.

6) Strid hos Odense Staalskibsværft om Betalingen for Stemning af lodrette Hjørnevinkler mellem Knæer paa Bygning Nr. 42. Værftet kunde ikke imødekomme Kravet om yderligere Betaling, men vedstod sit

tidligere Tilbud om Ekstrabetaling af Kr. 1,36 pr. 100 Fod. Spørgsmaalet henvistes til lokal Forhandling, hvorved der er opnaaet en for Arbejderne tilfredsstillende Ordning.

7) Strid mellem Odense Staalskibsværft og Skibsbyggerne om Betalingen for Oplægning af Langbjælker paa Bygning Nr. 42. Værftet vedstod sit tidligere givne Tilbud om Betaling af 6 Øre pr. Fod for dette Arbejde samt Priskurantsprisen (4 Øre pr. Knæ ÷ 17,4 pCt.) for Paaboltning af Knæet til Bjælken. Sagen henvistes til lokal Forhandling og er senere ordnet paa tilfredsstillende Maade.

8) Krav fra Nitterne paa Odense Staalskibsværft om Ekstrabetaling for særlige Vanskeligheder (Flytning af Stillads) ved Bygning Nr. 42. Værftet kunde ikke erkende, at der i det paaklagede Tilfælde forelaa særlige Vanskeligheder ved Flytningen, men var dog villig til at betale Kr. 6,00 i nærværende Tilfælde. Ogsaa denne Sag henvistes til lokal Forhandling og ordnedes paa tilfredsstillende Maade ved denne.

9) Klage fra Odense Staalskibsværft over, at Stemmerne den 18. Oktober iværksatte ulovlig Arbejdsstandsning samt Krav om Erstatning herfor. Enighed opnaaedes ikke.

Endvidere er der den 28. November afholdt et Timandsmøde til Behandling af 2 Spørgsmaal fra A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, nemlig:

1) Strid om Betalingen for Udførelsen af øverste Dæk paa Nybygning Nr. 594, og

2) Strid om Akkordbetalingen for Udenbordsklædning paa samme Nybygning.

Enighed opnaaedes ikke, og Sagerne vil blive afgjort ved faglig Voldgift.

Opmandskendelse vedrørende Anbringelse af Golf-Radiatorer. Mellem A/S Recks Opvarmningskompagni og Ingeniør Bang og disse Firmaers Rørlæggere var der opstaaet Strid om Betalingen af visse Arbejdsydelser ved Opstilling af Radiatorer, og da det ikke var muligt at faa Sagen afgjort paa anden Maade, blev denne forelagt en faglig Voldgiftsret til Afgørelse. De Spørgsmaal, som Opmanden — efter at der i Voldgiftsretten ikke var opnaaet Flertal for nogen Afgørelse — skulde afsige Kendelse i, var følgende:

1) a. Skal Bæringer til Golf-Radiatorer, uanset Konstruktionen, betales efter Punkt h, og b. skal der betales ekstra for Anbringelse af løse Fødder ud over de i Forliget af 26. Februar 1930 vedtagne Priser.

2) ad 1 a. I benægtende Fald, hvor det altsaa vil blive nødvendigt at fastsætte nye Priser for Golf-Bæringer, er det saa ligesaa berettiget at kræve Prisen 1,74 i Punkt h for Anbringelse af Bæringer paa Træ eller Rabitz delt under Hensyntagen til Anbringelsesarten 1, 2 eller 3 gennemgaaende Bolte eller Skruer.

Endvidere enedes Voldgiftsretten om, saafremt Opmandens Kendelse skulde medføre, at der maatte fastsættes nye Priser for nogle af de i Spørgsmaalene omhandlede Ydelser, da at anmode Opmanden om at fastsætte Priserne, hvor de manglede.

Den 29. November har Opmanden, Direktør Poul Sørensen, afsagt Kendelsen, der gaar ud paa, at

»De under Voldgiftssagen fremlagte Bæringer til Golf-Radiatorer bliver at betale efter Prislistens Afsnit C, Punkt 24, Litra h, i Betalingen for de tidligere kendte Konstruktioner af Bæringer sker der ingen Forandring.

For Anbringelse af Golf-Radiatorer paa løse Fødder betales 45 Øre pr. Ovn.«

Afgørelsen er i Arbejdernes Favør, selv om de fastsatte Priser ikke er saa høje som forlangt af Rørlæggerne.

Forlig i Den faste Voldgiftsret. Den 12. Juni standsede Nitterne paa Nakskov Skibsværft Arbejdet foranlediget af, at Værftet havde afskediget 7 Nittersjak, der arbejdede paa Daghold, men samtidig opretholdt Natholdet, hvad Nitterne mente var unødvendigt.

Værftet klagede til Den faste Voldgiftsret over Arbejdsstandsningen, og ved et Møde her den 7. November forligtes Sagen saaledes, at Arbejderne paa Dagholdet i Bod betalte hver 8 Kr. og Arbejderne paa Natholdet hver 12 Kr.

Paa Frederikshavns Værft og Flydedok nedlagde 35 Nittere den 14. August Arbejdet som Protest imod 2 Arbejderes Afskedigelse. Ogsaa her klagedes til Den faste Voldgiftsret, men den 13. November forligtes Sagen i et forberedende Møde saaledes, at Nitterne indgik paa at betale hver et Beløb af Kr. 12,00.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
4. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
5. Mekaniker Nielsen, Rødby.
6. Schultz & Larsen, Otterup.
7. Jørgensen & Søn, Kolding.
8. Brdr. Christensen, Viborg.
9. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
10. A. C. Rosenberg, Thisted.
11. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
12. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
13. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.

Blokade. Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark har blokeret Metalvarefabrikant V. Nielsen, Metalvarefabrikken »Guldborg«, Sct. Hansgade 23,

København, og det henstilles til vore Medlemmer ikke at udføre Gørtlerarbejde hos nævnte Arbejdsgiver, saalænge Blokaden varer.

Den internationale faglige Centrals første Sammenkomst for yngre Fagforeningsmænd.

Efter derom tagen Beslutning og Indbydelse af den internationale faglige Central til de tilsluttede Landsorganisationer afholdtes den første Sammenkomst i Bernau ved Berlin i Ugen fra den 24. til den 31. August.

37 Deltagere, repræsenterende 12 Lande, deraf 3 fra Danmark, nemlig Ch. Berthelsen, Dansk Jernbanearbejderforbund, Svend Østerberg, Tobaksarbejderforbundet, og Herm. Hansen, Dansk Former- og Støberiarbejderforbund, samledes Søndag den 24. August i Berlins Gewerkschaftshaus og modtoges her af Generalsekretær Joh. Sassenbach, som bød Velkommen, og pr. Automobil gik Turen saa til Bernau, der ligger ca. 100 Kilometer fra Berlin. Ca. 5 Kilometer fra Bernau, midt i en stor Fyrreskov, har Allgemeiner Deutscher Gewerkschaftsbund ladet opføre en i alle Henseender moderne Skole til Dygtiggørelse af Organisationsledere fra hele Landet. Skolen er beregnet paa 120 Elever, og det er ordnet saaledes, at man skiftevis har 3 Hold à 40 Organisationsledere fra de forskellige Fagforbund, og disse tilbringer saa 4 Uger paa Skolen. Ankommen til denne Skole blev Deltagerne budt Velkommen af Skolens Leder og forevist Skolen, der er indrettet med 3 Undervisningslokaler, Festsal, Køkken og Spisesal, Opholdslokale, Soveværelser for 2 Personer, Gymnastiksal, Sportsplads og Lejligheder for Skolens Ledere og deres Familier.

Mandag Morgen begyndte den internationale Sammenkomst sin Undervisning. Generalsekretær Sassenbach holdt indledende Foredrag om den internationale faglige Centrals Opgaver og Indretning. Der var derefter Adgang til Forespørgsler. Her var det interessant at bemærke, at mange af Deltagerne spurgte, om den faglige Internationale kunde forhindre Krig. Hr. Sassenbach svarede hertil, at han ikke var bemyndiget til direkte at besvare Spørgsmaalet, men forklarede Deltagerne Mulighederne og Vanskelighederne.

Tirsdag og Onsdag afholdtes der indledende Foredrag om Allgemeiner Deutscher Gewerkschaftsbund (Landsorganisationen), Fagforbund og lokale Afdelinger og Fagforeningernes lokale Sammenslutninger (Fællesorganisationer). A. D. G. havde hertil stillet kompetente Talere. Efter Foredragene var der Adgang til Forespørgsler og Diskussion. Torsdag aflagdes der Besøg i Berlin, og Deltagerne besaa her forskellige Fagforbundsbygninger, bl. a. Metalarbejdernes nye Bygning i Alte Jakobsstrasse, hvor Metalarbejderne har et Trykkeri udelukkende til Trykning af Tryksager til eget Forbrug. Dette er paa Størrelse med Social-Demokratens Trykkeri i København.

Fredag og Lørdag aflagdes der Beretninger om Organisationsforholdene i de forskellige Lande, saaledes at hver Deltager berettede om Forholdene i sit Land. Disse Beretninger omhandlede, paa hvilken Maade de faglige Landsorganisationer sammensættes, Omfanget af deres Opgaver, deres Stilling i det offentlige Liv, Tilvejebringelse af Pengemidler o. s. v.

Lørdag Aften var der Afskedsfest, hvor Hr. Sassenbach takkede for Ugens Samvær og udtalte sin Tro paa, at Sammenkomsten havde givet Deltagerne større Indsigt i international Fagforeningskundskab, og at Formaalet med Sammenkomsten derfor var naaet.

Med Leveraab for den internationale Arbejderbevægelse sluttede D. I. F. C.s første Sammenkomst for yngre Fagforeningsmænd.

H. H.

Stiftelsesfester indenfor Smedeforbundet.

Grovsmedenes Fagforening, Københavns Afdeling 3.

Lørdag den 29. November fyldtes Etablissementet »Gimle«s Festlokaler paa Grundtvigsvej af Københavns Grovsmede med Hustruer, Sønner og Døtre, en festklædt og feststemt Skare af Vulkans af Ild og Vand og Rust og Træk hærdede Sønner, med arbejdshaarde Næver og kammeratligt Sindelag lige til Hjerterødderne.

Uden iøvrigt at ønske eller tænke paa at forklejne nogen anden Branche indenfor Gruppen af Jernets og Staalets Bearbejdere tør vi nok sige, at bravere Kammerater og mere solide Fagforeningsfolk end de københavnske Grovsmede findes ikke. Grovsmedenes Fagforening tæller i Dag, som omkring dens Stiftelse for 40 Aar siden, omtrent det samme Medlemsantal, ca. 250. Det ligger i Jernindustriens Udvikling, at de som Grov-, Vogn- og Beslagsmede oplærte ikke kan blive flere.

Til Stiftelsesfesten var indbudt — saa vidt de var levende, og man havde kunnet opspore dem — de Mænd, der havde stiftet Fagforeningen, men som nu enten var gaaet over i andre Livsstillinger eller, som for gamle og udslidte, staar udenfor Døgnets »Hammer og Ambolt«.

Men der er endnu Mænd i Foreningen, der var med for 40 Aar siden og dog gør deres Arbejde paa Værkstedet i Dag. Gamle Kærnegutter, brave, trofaste Kammerater.

Mellem de indbudte var Fagforeningens to første Formænd, H. P. Hansen (den ældre), der nu som 77-aarig nyder sin Pension fra Statsbaneværkstederne, og H. P. Hansen (den yngre), Forbundets omstridte Formand i 90-ernes Kamptid. Vi tør nok sige, at de to gamle Kæmper modtoges med Honnør, da Fagforeningens nu mangeaarige Formand, Peter Andersen, præsenterede dem for Forsamlingen med disse Ord: Den gamle, ærværdige Patriarkskikkelse, der staar her til højre for mig, repræsenterede for 40 Aar siden den rolige, tænksomme Overbevisning om, at Fagforeningen var Vejen ud af Slavetilværelsen. Den yngre, ved min venstre Side, var Ilden, Gnisten, Hits'en, Dynamitten under den gamle

Tro, at »det ikke kunde nytte noget« at lave Fagforening. Lad os takke dem for det, de var, og det Arbejde, de gjorde, det vi andre har bygget videre paa.

Men der var flere end de to (og Formanden nævnte dem), lad os takke dem i et »Leve deres Gerning«. (Hurra, Hurra!)

Saa tog en indholdsrig og fornøjelig Aftenunderholdning sin Begyndelse. Den varede omtrent fire Timer, saa det blev Midnat, inden Dansen (der sluttede Kl. 5) kom til sin Ret.

I en Pause efter Midnat samledes Bestyrelsen med de Indbudte til Smørrebrød og Kaffe, og her gik Taler og Sang, om gamle Minder, Slag i Slag.

Under Festen indløb Lykønskningstelegram fra Forbundets Formand, Johs. Kjærbøl, der deltog i Vejle-Afdelingens 40 Aars Stiftelsesfest.

Alt ialt en glimrende Illustration til Smedenes intellektuelle Fremskridt i 40 Aar.

Referent.

Hobro Afdeling.

Lørdag den 29. November afholdtes Stiftelsesfest i Hobro Afdeling. Festen fandt Sted i Arbejdernes Forsamlingsbygning og havde fundet stor Tilslutning fra Afdelingens Medlemmer.

Festen tog sin Begyndelse Kl. 7 og aabnedes af Afdelingens Formand, Smed Johs. Eriksen, der bød Velkommen til Medlemmerne og deres Damer samt de indbudte Gæster, Forbundets Sekretær Vilh. Christensen og Redaktør M. Jensen.

Sekretær Vilh. Christensen holdt under Fællesspisningen Festtalen og overbragte en Hilsen fra Forbundets Hovedledelse. Han omtalte Organisationens Arbejde i Tiden, der var gaaet, og opfordrede Medlemmerne til at staa trofast Vagt om Organisationen ogsaa i Fremtiden. Han omtalte endvidere de Krav, som det var paalagt Hovedledelsen at søge gennemført ved de kommende Overenskomstforhandlinger, og udtalte, at selv om Arbejdsgiverne støder i Krigstrompeten ved at opsige vore Overenskomster og muligvis vil forsøge et Fremstød mod vore Løn- og Arbejdsforhold, skal de finde vor Organisation beredt til at tage Kampen, hvis den paatvinges os, for at bevare det, vi gennem Organisationens Arbejde har opnaaet. Vilh. Christensen bragte Hobro Afdeling en Tak, fordi den havde rejst Sagen angaaende Lærlingeforholdet hos en stedlig Fordforhandler, hvilket havde givet Socialministeriet Anledning til at resolvere, at den Slags Virksomheder ikke kan faa Godkendelse af Lærlingekontrakter, hvilket vil sige, at vi nu er i Stand til at faa afgørende Indflydelse paa Lærlingeforholdene, og han adresserede Takken til Afdelingens tidligere Formand, Smed Simonsen, for det Arbejde, han havde nedlagt i denne Sag.

Vilh. Christensen sluttede med at udbringe et Leve for Hobro Afdeling.

Ved et fælles Kaffebord senere paa Aftenen overbragte Redaktør M. Jensen en Hilsen fra Arbejderpartiet i Hobro og takkede Smedene for godt Kammeratskab.

Efter at der var afsunget nogle Sange, tog Dansen sin Begyndelse, og man brød først op hen ad Morgenstunden efter at have deltaget i en fornøjelig og kammeratlig Fest.

Holbæk Afdeling.

Lørdag den 6. December fejrede Holbæk Afdeling sin 40-aarige Fødselsdag ved en overordentlig stilfuld Sammenkomst for Medlemmerne paa Hotel »Postgaarden« i Holbæk, i hvis store og smukke Sal 275 Deltagere indtog en fortræffelig Middag. Her bød Afdelingsformanden, C. P. Christensen, Velkommen, hvorefter Afdelingens Sangkor smukt udførte et Sangnummer. Senere holdt Formanden en lille Tale, hvori han betonede Organisationens Betydning og de Fremskridt, der er sket, idet han henviste til, at Medlemmerne jo blot kunde sammenligne de Resultater, der var opnaaede, og den Stilling, som Arbejderklassen nu indtager, med Fortiden.

Forbundets Formand, der sammen med Næstformanden for Fællesorganisationen, Bager Agerholm, var indbudt som Gæst, holdt ligeledes en lille Tale, der formede sig som et hastigt Vue over de 40 Aar, med en Tak til de gamle for deres Indsats og en Appel til de unges Ansvarsfølelse.

Fællesorganisationens Næstformand, der repræsenterede, fordi Holbæk Afdelings Formand, C. P. Christensen, tillige er Formand for Fællesorganisationen, hilste Smedene fra de øvrige Arbejdere i Holbæk, fra Fællesorganisationen og dens Datterorganisationer, de kooperative Virksomheder, og udbragte et Leve for Arbejdernes økonomiske Frigørelse. Afdelingskassereren talte for Damerne, og efter at forskellige Sange var afsunget, opførte et Skuespillerensemble en morsom Cabaret. Efter Afslutningen af denne samledes man om Kaffebordene i Hotel »Postgaarden«s smukke Lokaler, og med et livligt Bal fortsattes ogsaa her til henimod det Tidspunkt, hvor man ellers normalt plejer at staa op.

Nykøbing M. Afdeling.

Lørdag den 15. November afholdt Smede og Maskinarbejdernes Fagforening i Nykøbing M. sin 40-aarige Stiftelsesfest.

Festen afholdtes i Arbejdernes nye Forsamlingsbygning, i hvis festligt smykkede Lokaler Afdelingens Medlemmer med Damer samledes til Fællesspisning Kl. 7.

Ved Bordet bød Afdelingens Formand, Frd. Nielsen, Velkommen og omtalte kort nogle af de vigtigste Begivenheder i Afdelingens Historie.

Forbundets Sekretær, Vilh. Christensen, som efter Indbydelse var kommet til Stede, overbragte en Hilsen fra Forbundets Hovedledelse og omtalte i store Træk Organisationens Historie igennem den Tid, Afdelingen havde bestaaet, og de Resultater, der var opnaaet, ligesom han omtalte de Opgaver, der i den kommende Tid stod foran deres Løsning. Vilh. Christensen takkede for det gode Samarbejde, der igennem Tiden havde bestaaet mellem Afdelingen og Forbundets Hovedledelse, og sluttede med at motivere et Leve for, at Enighed og Solidaritetsfølelse altid maatte raade indenfor Afdelingen.

Efter at Festdeltagerne havde sunget en i Dagens Anledning forfattet Sang, talte Borgmester Haurum og takkede Smedene, fordi de altid var rede til at gøre et Stykke Arbejde, hvad enten dette gjaldt Agitationen for vor Presse eller Partiforeningen.

Formanden for Arbejdernes Fællesorganisation, Væver Vendelin, overbragte en Hilsen fra denne Organisation og takkede for det gode Kammeratskab, der altid havde bestaaet mellem Smedene og de øvrige organiserede Arbejdere.

Dermed var den alvorlige Del af Festen forbi, og Dansen begyndte og sluttede først langt ud paa de smaa Timer.

Thisted Afdeling.

Lørdag den 15. November fejrede Smedeforbundets Afdeling i Thisted sin 36-aarige Bestaaen ved en smuk Festlighed paa Hotel »Thy«, i hvilken ca. 60 Deltagere var med. Ved denne Lejlighed havde Forbundets Formand efter Indbydelse indfundet sig til Festen, og dette var for saa vidt en Begivenhed, som det paastodes, at Forbundets Formand ikke siden 1910 havde aflagt Afdelingen noget Besøg. Dette har selvfølgelig sin Aarsag i Afdelingens afsides Beliggenhed, der medfører, at Rejsen er uforholdsmæssig lang. Man kan komme et godt Stykke ned i Europa paa samme Tid, som det tager at rejse til Thisted. Alligevel synes der i denne By og Omegn at være en udbredt Forstaaelse af Organisa-

tionens Betydning, hvilket ogsaa fremgaar deraf, at Afdelingen til Trods for, at der i Byen ikke findes nogen større Industri, dog tæller ca. 60 Medlemmer og dermed sikkert har organiseret mere end der desværre til Tider er Tilfældet i vore mindre Provinsafdelinger. For Thisted Afdeling er det Resultat, man har opnaaet, iøvrigt saa meget mere ærefuldt, som Afdelingen gentagne Gange har været ude for Uheld, der har paaført den økonomiske Byrder, hvilket imidlertid ikke har afskrækket Medlemmerne fra at forblive i deres Organisation.

Til Festen var desuden indbudt en af Afdelingens Stiftere, Dysted, der sine 76 Aar til Trods arbejder den Dag i Dag, og som ved Stiftelsesfesten viste sig i Besiddelse af en forbavsende ungdommelig Vivacitet.

Iøvrigt har Thisted Afdelings Historie formet sig paa lignende Vis som de fleste af vore mindre Provinsafdelingers, og da man der begyndte med Organisationen, talte Afdelingen kun 10 Medlemmer. Nogen Tid efter dens Stiftelse maatte den føre en Konflikt med Fabrikant Bjørn Aagaard. Det drejede sig om Krav om et Tillæg af 2 Øre paa Timelønnen, der i Forvejen var 30 Øre. Konflikten varede 1/2 Aar og medførte, at Arbejdernes Krav blev gennemført, altsaa en Sejr, og samtidig et Bevis for godt Sammenhold, idet kun en enkelt Mand brød ud under Konflikten. I lange Tider stod Organisationsarbejdet i Stampe, og en Overgang var Antallet gaaet ned til 3—4 Mand, men efterhaanden gik det atter fremad, og Stiftelsesfesten var et godt Udtryk for Medlemmernes Glæde og Tilfredshed med Organisationen og dens Arbejde. I April 1930 maatte den gamle Maskinfabrik »Thy« give op og lukke, og herved blev ca. 12 Medlemmer ledige. »Thy« var den eneste Virksomhed, der i sin Tid var i Sammenslutningen, og der findes iøvrigt ikke som før nævnt nogen større Industri i Byen.

Ved Fællesspisningen, hvor Afdelingens Formand, Th. Andersen, bød Velkommen, holdt Kjærbøl en lille Tale, i hvilken han takkede de Thisted-Kolleger for godt Samarbejde, takkede Dysted som Repræsentant for de gamle for den Indsats, disse havde gjort for at skabe vore Organisationer, og paalagde de unge at værne om det Vaaben og Værge, som Organisationen er, og at dygtiggøre sig til Løsningen af de store Opgaver, der ligger for. Han fremsatte sit Syn paa den nærmeste Fremtid, der maaske nok kunde tegne sig noget mørk, men som vi dog i Kraft af vor gode stærke Organisation kunde imødese uden Nervøsitet.

Iøvrigt formede Stiftelsesfesten sig paa sædvanlig Maade med Sang og Dans, der varede til hen paa Morgenstunden og gav Udtryk for, at ogsaa med Hensyn til at more sig er vore Kolleger i Thisted og Omegn rigtigt indstillede.

Vejle Afdeling.

Lørdag den 29. November fejrede ogsaa Vejle Afdeling sin 40-aarige Bestaaen ved en storslaaet Fest i Arbejdernes Forsamlingsbygning i Vejle. Ikke mindre end 350 Festdeltagere deltog i den Middag, der indledede Festen, til hvilken var indbudt Veteranen Glasbjerg Jørgensen, der for 40 Aar siden var med til at stifte Afdelingen, dennes tidligere mangeaarige Formand, nuværende Smedemester Thomas Petersen, samt Forbundets Formand.

Vejle Afdelings Historie er jo som vore øvrige Afdelingers og Fagforeningernes i Almindelighed: at Begyndelsen var ringe. Kun 18 Mand stod dengang Side om Side for at skabe en Organisation til Værn for deres økonomiske Interesser, men flere sluttede sig efterhaanden til, og Afdelingen tæller nu 335 Medlemmer. Dette gjorde Afdelingsformanden Rede for ved Fællesspisningen, medens Forbundets Formand senere holdt en lille Tale om Arbejderbevægelsens Fortid, Nutid og Fremtid.

Afdelingen benyttede Lejligheden til at hædre gamle Glasbjerg Jørgensen, idet Formanden med nogle anerkendende Ord, som gav Udtryk for Afdelingens Taknemmelighed, overrakte ham en smuk Gave. Ogsaa Afdelingens Kasserer, Jepsen, modtog en Opmærksomhed for sin 20-aarige dygtige Administration af Vejle Afdelings Økonomi.

I en lille Tale skildrede Glasbjerg Jørgensen den Fremgang og Udvikling, der havde været i de 40 Aar, og Thomas Petersen dvælede ved Minderne fra sin Formandsperiode; det var en bevæget Tid, men ogsaa en Tid med mange lyse og herlige Minder. Maskinarbejder H. Bressendorf, der er Formand for Arbejdernes Fællesorganisation i Vejle, bragte en Hilseu fra denne, og efter at de obligate Sange var afsunget og en Sketch opført, fortsattes Festen med Dans og kammeratligt Samvær paa traditionsmæssig Smedevis til de smaa Timer.

Lommebog for Arbejdere 1931.

I disse Dage oversvømmes Bogmarkedet af et Utal af Lomme- og Haandbøger. Midt i Vrimlen opdagede vi i Dag »*Lommebog for Arbejdere*«. *Den* vil vi gerne give et Par anbefalende Ord med paa Vejen. Igennem de 18 Aar, den er udkommet, har den hævdet sig smukt i Konkurrencen. For Tusinder af Arbejdere og Tillidsmænd er den blevet den *uundværlige* Haandbog.

Paa sine 160 Sider rummer den et Væld af uundværlige Oplysninger. Foruden alt det sædvanlige Stof, man finder i de almindelige Lommebøger, som Kalender, Noteringsblade, Posttakster o. s. v., findes der i »Lommebog for Arbejdere« en yderst værdifuld Oversigt over *vigtige sociale Institutioner, Opgørelse af Stillingen i Rigsdagen, Aldersrentetabeller, de nye Sygekasseindtægtsgrænser, Adressefortegnelse over Fag-, Kooperations-, Sygekasse-, Parti- og Ungdomsbevægelse, Skatteskema, »Fra Vuggen til Graven« m. m.*

To Bidrag er der særlig Anledning til at nævne: Lommebogen indledes med en højinteressant Bidragsserie under Fællestitlen: »*Aaret, der gik, og Aaret, der kommer*«.

Den øjeblikkelige Situation indenfor den danske Arbejderbevægelse belyses her politisk, fagligt, kooperativt og kulturelt af saa kendte Penne som Folketingsmand Alsing Andersen, Næstformand i De samvirkende Fagforbund Chr. Jensen, Sekretær S. Munk og Forretningsfører Chr. Christiansen og Johs. Hansen. Endelig giver Fabriksdirektør Sv. Trier en aktuel og populær Fremstilling af *den ny Straffelov.*

Vi har her kun nævnt de vigtigste af de Ting, »Lommebog for Arbejdere« indeholder. Denne Antydning er sikkert nok for at vise dens Uundværlighed for de Tusinder, der er med i Arbejderbevægelsens praktiske Arbejde. Vi anbefaler vore Læsere hurtigt at anskaffe den. Der er Tradition for, at Lommebogen hurtigt udsælges, og det sker sikkert ogsaa i Aar.

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
17551	Christensen, Emil Peter	Frederikshavn	2.10 02	Frederikshavn	11. 1.22	Frederikshavn	20. 7.29
11248	— Orla Jørgen C..	København	24.11.06	Kbhvn. Afd.	2.11.26	Centralafd.	29. 3.30
26115	— Robert Christen	Randers	2 7.07	„ „	15.12.28	Kbhvn. Afd. 14	2. 8 30
18946	Christiansen, Edvin D.....	Aarhus	31.10.01	Aarhus	4. 8.22	Aarhus	29. 3 30
16782	Christophersen, Axel.....	København	20. 5.06	Kbhvn. Afd.	7. 4.25	Kbhvn. Afd. 14	9. 8.30
32825	Dyberg, Svante	Malmø	3. 9.08	Hillerød	27. 3.30	Hillerød	31. 5.30
3678	Gjesing, Ejner Sigfred..	Randers	11.12 06	Randers	7. 5.26	Randers	7.12.29
12982	Guldager, Thomas	Lunderskov	5.10 07	Kbhvn. Afd.	5. 5 30	Kbhvn. Afd. 14	5. 7.30
23816	Hansen, Alfred.....	Dejringe	9. 5 98	„ „	18. 6.25	Centralafd.	1. 2 30
31570	— Søren Marinus.	Junget	13. 2 99	Brønderslev	8. 6 29	Brønderslev	9. 8 30
20037	Hammer, Knud Carl Chr.	København	15. 9.00	Kbhvn. Afd.	6. 4.20	Kbhvn. Afd. 11	30. 8 30
28142	Hinsch, Siegfried J.....	Lyngby	3. 7 09	Lyngby	8. 9.28	Lyngby	28. 6.30
32729	Jensen, Marius Edv....	Mariager	8 10 11	Hadsund-Assens	5. 5.30	Hadsund-Assens	10. 5.30
35773	— Rasmus Chr. ..	Grønfelt	13. 6.08	Aarhus G.	2. 6 30	Aarhus G.	14. 6 30
5878	— Simon Peter...	Ry	16. 1.06	Kbhvn. Afd.	15. 3.26	Kbhvn. Afd. 3	26. 4.30
32119	Iversen, Filippus J. Jensen	Thisted	19 12.09	Thisted	24. 2 30	Thisted	16. 8.30
25684	Jeppesen, Leo	København	10.11.08	Kbhvn. Afd.	7. 9.28	Centralafd.	1. 3 30
35138	Johansen, Otto	Aarhus	8. 8 03	Aarhus	23. 2 23	Aarhus	29. 3 30
10185	Kønecke, Gerhard Einer.	Frederiksberg	7. 8 91	Kbhvn. Afd. 3	20. 7.12	Centralafd.	8. 2 30
7989	Laustsen, Laurits Chr....	København	10. 9 92	„ „ 2	4. 5.12	Kbhvn. Afd. 9	2. 8 30
30456	Lindberg, Emanuel D. ...	Kolding	28. 6 94	Middelfart	6.10.13	Fredericia	29. 3.30
20426	Lundgreen, Holger	Hobro	28. 9.05	Kbhvn. Afd.	8. 3.30	Kbhvn. Afd. 2	9. 8.30
5630	Madsen, Anders M.....	København	27. 3.94	„ „ 1	6.10.13	„ „ 6	23. 8.30
13295	— Carl.....	Eiby	28. 5.08	Middelfart	15. 5 30	Middelfart	24. 5.30
21452	— Otto	Hesnæs	6.10 02	Stubbekøbing	1. 5.21	Centralafd.	31. 5.30
32701	Møller, Villy	Aarhus	1. 1.00	Randers	5. 9 19	Randers	29. 3.30
12352	Nielsen, Carl Chr. A....	Randers	14.10.82	—	27.10.06	—	3.11.28
18068	— Carl Sigurd....	Ousby, Sverige	6. 1.85	Kbhvn. Afd. 1	24. 5 12	Centralafd.	1. 3.30
2128	— Christian P. C..	København	3. 2 68	„ „ 1	1. 1.99	Kbhvn. Afd. 17	22. 2 30
27133	— Eigil Henry....	Aarhus	3. 2 09	Aarhus	3.11.28	Helsingør	27. 7.29
18031	— Svend Vald....	København	6. 9.08	Kbhvn. Afd.	13. 9.27	Kbhvn. Afd. 4	16. 8 30
30656	— Viggo Anders..	Aars	22. 2.05	Løgstør	1. 1.30	Aarhus	21 6 30
31961	Olsen, Børge	Tommerup	14. 6 11	Helsingør	4. 1.30	Helsingør	12. 7 30
31605	— Hans Daniel...	Gierslev	16. 9 04	Kalundborg	15. 7 29	Kalundborg	17. 8.29
1193	Petersen, Carl Chr.....	Chicago	23.11.75	Kbhvn. Afd. 1	10. 6 08	Kbhvn. Afd. 12	26. 7.30
15667	— Poul Emil	Aarhus	15. 5.07	Aarhus	15. 4 30	Aarhus	14. 6 30
32341	— Thorvald R. ...	Viborg Nørremark	13. 5.07	Viborg	20. 5.30	Viborg	2. 8 30
13902	— Villiam Bolding	København	12 4 10	Kbhvn. Afd.	30.11 29	Kbhvn. Afd. 17	2. 8.30
4795	Rasmussen, Carl Emil	Bjerregrav	17. 5 06	Randers	10. 4.27	Randers	1. 2 30
22256	— Jens	Hundslev	12. 9 94	Odense	5 11.15	Kbhvn. Afd. 12	30. 8.30
18634	Richter, Eigil Esper....	København	5.10 04	Kbhvn. Afd.	30.10.22	„ „ 14	2. 8.30
1853	Rybner, Poul	—	12. 2.10	„ „	4. 1.30	„ „ 14	16. 8 30
20629	Rødtness, Johannes	Nyborg	22. 5.90	Varde	13. 9 13	Varde	29. 3 30
24226	Sørensen, Anders.....	Sorring	4 9 96	Aarhus	22. 3.19	Aarhus	28. 6.30
15431	— Niels Chr.....	Frederikshavn	19. 5 06	Frederikshavn	9 1.26	Frederikshavn	29. 3.30
27984	— Svend T. H....	Aarhus	14 12.07	Aarhus	15 12 28	Aarhus	12. 7.30
24780	Simonsen, Niels.....	Randers	7. 4.06	Randers	8. 5 25	Randers	21. 1 28
28940	Staach, Theodor.....	Borum	1.11.07	Aarhus	16. 7.29	Aarhus	14. 6 30
9649	Thomsen, Martin T.....	København	5. 4 07	Kbhvn. Afd.	24 7.26	Centralafd.	3. 5 30
23062	Thrane, Julius	—	5.10 07	„ „	16. 1.28	—	7. 6 30
32204	Westergaard, N. Rasmussen	Randers	13. 2.04	Silkeborg	15. 4.25	Randers	1. 6.29

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 29761	Balchen,	Svend Aage	(Kbhvn. Afd.)
- 29	Hansen,	Thorkild Peter	(—)
- 29738	Henriksen,	Max Edvard Henry	(—)
- 28049	Laugesen,	Nikolaj	(—)
- 15313	Møller,	Albert Valdemar	(—)
- 20514	Sørensen,	Ingvard	(—)
- 39424	Østergaard,	Hilmer	(—)
- 27891	Hansen,	N. F. Th.	(Nakskov Afd.)
- 35273	Larsen,	Aksel A. V.	(—)
- 22340	Nielsen,	Ludvig Marius	(—)
- 29447	Andersen,	Arnold Henry	(Thisted Afd.)
- 24264	Kjellerup,	Otto Vilhelm	(Viborg Afd.)

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 33184	Jensen,	Carl
- 17827	—	Jens Peter
- 13975	Outzen,	Aage Falk

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 5114	Hoffritz,	Johan Heinrich	23. 5.03
- 3062	Nikolajsen,	Jens Erik	23. 2.07

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 18575	Andersen,	Søren	11.11.22
- 29346	Becher,	Jens Chr.	8.11.19
- 29868	Christensen,	Edvard	11. 2.22
- 15643	—	Viggo Tolsgaard	24.12.27
- 24900	Eliasen,	Jørgen	28. 3.25
- 21993	Hansen,	Aksel	17. 8.29
- 10636	—	Ernst	31. 3 28
- 37360	—	Niels M. R. A.	11. 5.29
- 21575	—	Svend Aage	9 11.29
- 13978	—	Søren	20.10 23
- 7181	Hertz,	Rudolf Julius	14. 9.29
- 33184	Jensen,	Carl	1. 2.30
- 28950	—	Janus Ingemann	24. 6.22
- 17827	—	Jens Peter	12. 7.30
- 11237	—	Leo	11. 4.25
- 39209	Johannesen,	Hans Arne I.	8. 8.25

			Sidst betalt
Nr. 14962	Knudsen,	Ernst Peter Chr.	15. 3.30
- 37099	Larsen,	Carl Laur. Chr.	7. 1.28
- 21695	—	Emanuel	30.11.29
- 9175	Leenø,	Niels	29. 3.30
- 11245	Lindgreen,	Georg	23. 3.29
- 26135	Lorentzen,	Kaj Vald.	4. 1.30
- 22756	Maach,	Johannes Chr. R.	22. 3.30
- 30385	Madsen,	Chr. Peter	7. 8.26
- 10486	—	Laurits Marius	24.10.25
- 21850	—	Richard Chr. E.	25. 3.22
- 24034	Mortensen,	Martin	31. 3.28
- 30138	Munch,	A.	16. 4.21
- 8385	Nielsen,	Niels Anders Sv.	8. 8.25
- 12582	Nyrop,	Ingolf	29. 5.20
- 13975	Outzen,	Aage Falk	29. 3.30
- 36355	Petersen,	Kaj Emil	21. 9.29
- 10	—	Svend Vilh. Peter	1. 3.30
- 25777	Padborg,	Carl Arne	24. 5.30
- 20224	Poulsen,	Viggo Hans E.	6. 7.29
- 24640	Primdahl,	Oskar A.	24.11.23
- 28945	Rasmussen,	Clement	8. 7.22
- 32024	Rasch,	Edvin Johannes	29. 1.27
- 15060	Salomonsen,	John E.	8.11.24
- 24507	Thorsen,	Richard Emil	29.11.24
- 11301	Westergaard,	Henning Petersen	26. 3.27
- 6360	Winther,	Vilhelm Sigfred	17. 5.30
- 28910	Wist,	Ragnar	12. 3.21
- 35446	Vollertsen,	Johannes Henry	6. 4.29
- 15286	Ørnø,	Arthur Manfred	26. 7.30

Overskud. Der henligger et mindre Akkordoverskud paa A/S Dansk Svovlsyre- & Superphosphatfabriks Kontor i Kalundborg til Medlem Nr. 38856, H. Biel Peter Christensen (hans Værkstedsnummer var 557, og hans Bopæl var Grethes Allé 1).

Rettelser

til Adressefortegnelsen for November over Tillidsmænd.

Dansk Jern- og Metalsliberforbund.

Aarhus: Formand og Kasserer Sigvart Olsen er flyttet til »Skovlyst«, Skovvangsvej 211.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Kasserere.

Løgstør: Smed A. Hansen er flyttet til Sønderport 7. Hverdage 6½—7.

Middelfart: Fra 1. Januar 1931. Smed N. H. Rasmussen, Blindebomsvej 33.

Slagelse: Kontoret er aabent for Kontrol Mandag, Onsdag og Fredag 10—11.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 3 JANUAR 1931 17. Aarg.

Er Lønnen for høj?

Med opsagte Overenskomster og uden at vor Modpart, der vel har sine Hensigter med Opsigelserne, har gjort os nærmere bekendt med disse Hensigter, gled vi ind i det nye Aar under det sædvanlige Bombardement af erhvervsmæssige og nationaløkonomiske Udtalelser om, hvad man fra Arbejdsgivernes, Nationaløkonomernes og samfundsledende Mænds Side venter af det Aar, hvis Tærskel nu er godt og vel overskredet. Skulde vi fæste Lid til Hovedparten af de Profetier for det kommende Aar, som Udtalelserne giver Udtryk for, vil 1931 for vort Samfund blive et Depressionsaar, i hvilket f. Eks. Industriraadets Formand, Direktør Chr. Overgaard, regner med, at „det nuværende danske Løn- og Omkostningsniveau ikke kan blive et holdbart Produktionsgrundlag . . . . Vi maa i det kommende Aar arbejde billigere, ellers gaar Arbejdet fra os."

Det er Teorien om Lønreduktionernes Nødvendighed for dansk Erhvervsliv, som Hr. Overgaard hermed proklamerer, og hvorved han viderefører den gamle Arbejdsgiverteori om Lønningerne, som det eneste afgørende for dansk Industris Trivsel, hvad han allerede var inde paa i sine Erhvervsbetragtninger ved forrige Aarsskifte, men hvor han dog stillede sig mere i Defensiven ved at udtale, at „det vil være i allerhøjeste Grad ubetænksomt nu at kalde Krigstidens Arbejdsløshed tilbage ved at belaste Produktionen med nye Lønbyrder". Alligevel maatte Arbejdsgiverne ved de Lønforhandlinger, der førtes i 1930, indgaa paa ret væsentlige Forhøjelser af Lønninger, der saa vist ogsaa trængte dertil, uden at det er os muligt at se, at disse Lønforbedringer paa de Omraader, hvor de kom til at indvirke, forhindrede en endda ret livlig Beskæftigelse. I Virkeligheden er det efter vor Formening fuldkommen haabløst at ville tænke sig, at vi herhjemme med reducerede Lønninger skulde være i Stand til at afbøde de Virkninger, som Verdenskrisens eventuelle Vedvaren vil øve paa vort Erhvervsliv. Vi kunde i saa Henseende lide at faa at vide, hvormeget Direktør Overgaard mener, at det var nødvendigt at gaa ned, men han overlader rimeligvis dette Spørgsmaals Besvarelse til sin Organisation, Jern- og Metalindustriens Sammenslutning, af hvem det vel saa ogsaa maatte kunne forlanges, at den gav en positiv Garanti for, at Verdenskrisen ikke kom til at influere paa vor Industri, men vi venter ikke at faa en saadan Garanti.

Ogsaa paa anden Maade er det interessant at fæstne sig ved Udtalelserne fra Industriraadets Formand ved de to sidste Aarsskifter. Ved det forrige udtalte Hr. Overgaard: „Udviklingen rundt om tyder paa, at det kommende Aar i sig selv kan bringe meget store Vanskeligheder, og det bør ikke skjules, at mange af de fra de økonomiske Centrer i Udlandet modtagne Efterretninger gaar ud paa, at der i 1930 ventes en Konjunkturnedgang, som antagelig ogsaa vil paavirke danske Forhold". Disse Udtalelser harmonerer forsaavidt meget godt med Direktørens sidste, hvori det hedder: „For Eksportindustrien har 1930 derfor været et vanskeligt Aar med nogen Nedgang baade i Eksportmængden og — særlig — i Eksportværdien. Takket

være den store Ordrebestand, Eksportindustrien laa inde med ved Aarets Begyndelse, er Nedgangen dog holdt indenfor snævre Grænser, og den maanedlige Eksport af Industrivarer har saaledes i de første 10 Maaneder af 1930 andraget i Gennemsnit 25 Mill. Kr. mod i de samme Maaneder af 1929 i Gennemsnit 27 Mill. Kr. Det betænkelige er imidlertid, at Virksomhederne har oparbejdet deres ældre Ordrer uden i tilstrækkeligt Omfang at kunne erhverve nye Bestillinger".

Det kunde synes, som om Rigtigheden af disse Betragtninger var dokumenteret gennem den stigende Arbejdsløshed i de sidste Maaneder af 1930, en Arbejdsløshed, der i København i ikke ringe Grad er forstærket ved en Mængde Afskedigelser fra det Firma, som Hr. Direktør Overgaard repræsenterer, men det har utvivlsomt været betydeligt lettere for Hr. Overgaard paa denne Maade at give sine Synspunkter haandgribeligt Udtryk, end det vil være at bringe hans Udtalelser og Dispositioner i Overensstemmelse med hans Meddirektørs, gaaende ud paa: „Vor Beskæftigelse er god, og vi har Sikkerhed for et Par gode Arbejdsaar".

Under Budgetbehandlingen i Borgerrepræsentationen i November 1930 holdt Socialdemokratiets Ordfører, Hr. Ole Andersen, en bemærkelsesværdig Tale, i hvilken han bl. a. udtalte:

„At Industrien ikke er helt udgaaet for Ordrer, skal jeg illustrere ved et enkelt Eksempel, hentet fra Dagbladet „Dagens Nyheder", af 6. Oktober. Artiklens Overskrift lyder saaledes: „De danske Skibsværfter har under Bygning og i Ordre ialt 40 større Skibe." Derefter hedder det: „Den danske Skibsbygningsindustri kan glæde sig ved stadig og god Beskæftigelse, og det ser ud til, at Værfterne et godt Stykke ud i Fremtiden kan holde Arbejde til mange Mennesker, medens der overalt fra Udlandet klages over Skibsbygningsindustriens vanskelige Kaar, og at der kun indløber faa Ordrer. Naar den danske Skibsbygningsindustri for Tiden er saa godt som fuldt beskæftiget, er det ikke alene med Tonnage til den danske Skibsfart, men ogsaa mange udenlandske Rederier har afgivet Ordrer til vore Værfter. Det er hovedsagelig Skibe af Størrelse fra 8000 til 12000 t."

Og saa kommer der en lang Fortegnelse over, hvilke Værfter det er, der har faaet disse Bestillinger, og hvem Bestillingerne er kommet fra. Nu er det jo ikke godt for almindelige Mennesker at vide, hvad det betyder, at danske Skibsværfter har 40 Skibe i Arbejde, og jeg vilde ikke være blevet opmærksom paa det, hvis ikke Bladet selv havde fortalt, at det vilde give Arbejde til mange Mennesker et godt Stykke ind i Fremtiden. Dette gjorde mig nysgerrig, og jeg saa da efter i Statistisk Aarbog for 1929, hvor jeg fandt en Fortegnelse over, hvor mange Skibe vore store Skibsværfter har leveret gennem de senere Aar. Det viser sig, at i 1925 afleverede de 21 Skibe, i 1926 25 Skibe, i 1927 20, i 1928 31 og i 1929 34 Skibe. Det vil altsaa sige, at man i Oktober Maaned i Aar (1930) havde Ordrer paa 6 Skibe mere, end man har afleveret i det Aar, da man afleverede det højeste Antal. Dette viser, synes jeg, at der indenfor adskillige Fag endnu findes saadanne Forhold, at det hele slet ikke er saa slemt, som man vil give det Udseende af".

Begrebet kunstig Arbejdsløshed har altid haft en ilde Klang i Arbejdsgivernes Øren, og man har fra disses Side, naar Paastand om Skabelse af kunstig Arbejdsløshed fremsattes fra Arbejdernes Side, hævdet, at det var noget Snak, og at Bedrifternes Ledere i Virkeligheden kun kunde være interesserede i, at Bedriftsapparatet blev udnyttet saa fuldt ud, som det var muligt. Vi tror ikke i alle Tilfælde herpaa. Arbejderne er utvivlsomt i mange Tilfælde kun Brikker i Storfinansens og Storindustriens hemmelige Skakspil, og kan man faa stillet Brikkerne saaledes op, at Arbejdernes Organisationer gennem „ublu" Krav eller i hvert Tilfælde ved „manglende Forstaaelse af Industriens Stilling" medvirker ved Skabelsen af en Konfliktsituation, der kan dække over de ved uheldige Dispositioner fremkaldte økonomiske Vanskeligheder indenfor de enkelte Virksomheder, kan man jo altid bagefter skælde ud paa de „uforstandige Organisationsledere", Fagforeningernes Hensynsløshed overfor den Industri, som deres Medlemmer skal beskæftiges i, og give Fagbevægelsen Skylden for, at der ikke er Udbytte til Aktionærerne og nødvendige Penge til Afskrivninger og Konsolidering.

Hvad indkomne Ordrer angaar, har man jo i Kontrakterne reserveret sig overfor force majeure, og hvis der ikke er nye Ordrer at faa i Øjeblikket paa Grund af Verdensmarkedets Depression, sker der jo ikke synderlig Skade ved at lade Virksomhederne ligge stille et Stykke Tid, hvis man derigennem øjner Muligheden for at kunne faa bragt Lønniveauet ned.

Om Arbejdsgiverne har stillet et saadant Horoskop op for den kommende Overenskomstsituation, ved vi

selvfølgelig ikke, men den afgjorte Uoverensstemmelse, der er mellem Udtalelserne om, at „vi har Sikkerhed for et Par gode Arbejdsaar", og „at Virksomhederne har oparbejdet deres ældre Ordrer uden i tilstrækkeligt Omfang at kunne erhverve nye Bestillinger" i Forbindelse med Stigningen i Arbejdsløsheden, giver dog et lille Fingerpeg om visse Hensigter, selv om vi er vidende om, at adskillige Arbejdsgivere indenfor Industrien er i høj Grad utilfredse med den Optakt til Overenskomstsituationen, der har fundet Sted, og ikke deler Synspunktet om, at Lønningerne er for høje.

Nu skal Arbejdsgiverne imidlertid passe paa, at de ikke ved den megen Tale om Nødvendigheden af Lønnedgang kommer ud for at kollidere med Interesser fra en anden Side, hvorfra man ganske vist hidtil har kritiseret Arbejdsgiverforeningens Lønpolitik og hævdet, at Lønningerne skulde ned, nemlig fra Landbruget. Naar dettes Udøvere hidtil har overbudt Arbejdsgiverne med Hensyn til Kravet om Nedskæringer, laa det vel — bortset fra en almindelig indgroet Uvilje mod Byerhvervene og ikke mindst Byernes Arbejdere, der dog i meget stor Udstrækning var Landboernes egne Børn — i den erhvervsmæssige Interesse at kunne købe Industriens Produkter saa billigt som muligt. Der er imidlertid Tegn, der tyder paa, hvis Bønderne vil se landbrugserhvervsmæssigt paa det, at de efterhaanden bliver interesserede i den størst mulige Købekraft hos Byernes Befolkning. De Vanskeligheder, som Landbruget utvivlsomt har været ude for i 1930 med Hensyn til at faa afsat dets Produkter, er sikkert i Færd med at vende Bøndernes Øjne mod et Omraade, som de ellers hidtil har ignoreret, nemlig Hjemmemarkedet. Dette vil sikkert efterhaanden blive en Nødvendighed for Landbrugerne, baade fordi et solidt Hjemmemarked er den bedste Baggrund for Eksport, fordi en stigende Afsætning indenfor Landets Grænser til udbyttegivende Priser vil stimulere Verdensmarkedets Priser, og endelig fordi det danske Landbrugs fremadskridende Industrialisering efterhaanden vil kræve et stadig udvidet Omsætningsomraade, hvor man ikke kan lade det hjemlige Marked ude af Betragtning. Men hvem er da det hjemlige Marked? Det er først og fremmest Arbejderne, som er de mange, og ligesom det danske Landbrug har maattet være interesseret i et udenlandsk købedygtigt Publikum, først og fremmest i England, der er dets fornemste Afsætningsmarked i Udlandet, vil det efterhaanden, tvunget af Omstændighederne, blive interesseret i en købedygtig dansk Bybefolkning.

Det kan i denne Forbindelse anføres, at Faldet i Flæskepriserne ikke alene var en Følge af den almindelige Verdensdepression, men utvivlsomt ogsaa af den Omstændighed, at det danske Landbrug i 1930 har forøget Produktionen af Svin med ca. 40 pCt.

I 1894 skrev C. F. Tietgen:

„Det jordbesiddende danske Landbrug har en Kundekreds lige udenfor sin egen Dør, paa hvis Forbrug det sparer alle de Salgsomkostninger og Omkostninger ved Transport, Assurance, Svind etc., som løber paa enhver Handel med Udlandet. Byerhvervenes Købeevne er derfor af den største Vigtighed for Landbrugets Fremgang".

Hvad der dengang har været rigtigt, er utvivlsomt under de nuværende landbrugsøkonomiske Forhold blevet til en paatrængende Nødvendighed, men til dette Spørgsmaals Realisation bidrager forringede Arbejdslønninger ikke paa nogen Maade.

„Finanstidende" for den 17. December skrev da ogsaa:

„En stærk Nedgang i Arbejdslønnen maatte ogsaa nødvendigvis medføre, at Depressionen blev mere langvarig end ellers, idet den ene Nedsættelse vilde drage den anden efter sig, takket være Arbejdslønnens store Indflydelse paa Leveomkostningerne.

Holder Arbejdslønnen sig derimod konstant, eller synker den mindre end Leveomkostningerne, vil Arbejdernes forøgede Købeevne stimulere Efterspørgslen af mange Masseartikler og derved bane Vejen for den Prisopgang, som da før eller senere maa komme, saa sandt som den nuværende Ujævnhed i Prisniveauet ikke kan blive permanent. Kommer Leveomkostningerne ikke en gros-Prisniveauet imøde, maa det modsatte nødvendigvis ske, da Følgen ellers Verden over maatte blive et Ragnarok for Landbruget, som maaske i en Menneskealder vilde svie til Menneskeheden. I det lange Løb vil Arbejderne ikke kunne tiltvinge sig en uforholdsmæssig Del af Samfundsproduktionens Udbytte. Holder Arbejdslønnen sig høj, skal Priserne nok efterhaanden afpasse sig derefter, og ret beset vil Erhvervene da under de foreliggende Omstændigheder nærmest have Fordel af, at Lønningerne holder igen paa Prisernes synkende Tendens og efterhaanden tvinger dem op.

Herhjemme har vi imidlertid intet Valg, vi maa pænt følge Parolen ude fra, da Danmark lige saa lidt kan isolere sig fra Omverdenen paa

dette Omraade som paa andre. Hvad Parolen vil komme til at lyde paa er endnu ikke helt klart".

Hvad „Finanstidende" mener med det sidste Stykke, er vi ikke paa det rene med. Er det Parolen om de høje Lønningers Teori, der udgaar fra Amerika, eller er det den Parole om Nødvendigheden af Lønningernes Sænkning, der i Øjeblikket udgaar fra Tyskland, vi skal rette os efter? Vi vil nøjes med at paapege, at i 1930, under en Verdenskrise saa dybtgaaende som vel ingensinde før, har dansk Industri, med de nuværende Lønninger, kunnet notere et relativt godt Produktionsaar, der i betydelig Grad omfattede Eksport.

I statistisk-økonomiske Oversigter for Aaret 1930, som Statistisk Departement med prisværdig Hurtighed har udsendt kort efter Aarsskiftet, og i hvilke man underkaster de forskellige Erhverv en statistisk-økonomisk Analyse, anfører Departementet i sine mere almindelige Udtalelser:

„Man kan heller ikke se bort fra, at et lille Lands Eksport af Industrivarer til forskellige Markeder bedre kan klare sig end de store Industrilandes, for hvilke enkelte Markeder tit er af afgørende Betydning, eller fra, at de politiske Spørgsmaal ikke her i Landet har den samme Betydning for Erhvervslivets Dispositioner som i andre Lande, og at disse Spørgsmaal er medvirkende til at skabe den „Tillidskrise", der navnlig giver sig Udslag i Frygten for at sætte Virksomhed i Gang.

Som et Maal for den Nedgang, Prisfaldet og de øvrige Aarsager har fremkaldt i forskellige Landes udenrigske Vareomsætning, kan det anføres, at i Maanederne Januar—November 1930 laa Værdien af Tysklands Indførsel 22 pCt. lavere end i 1929, Udførselsværdien 10 pCt. lavere; for England var de tilsvarende Tal 14 og 21 pCt., for U. S. A. 30 og 27 pCt., for Frankrig 10 og 13 pCt., for Sverige 6 og 14 pCt.

Men som det fremgaar af de for Danmark foran anførte Tal, var Nedgangen her kun 3 pCt. for Indførslen og 5 pCt. for Udførslen, og der var saaledes en stærk Forøgelse af de omsatte Mængder.

De her anførte Aarsager til den i det forløbne Aar forskelligartede økonomiske Udvikling her og i Udlandet hører formentlig til de væsentligste, der i denne Forbindelse kan komme i Betragtning. De har imidlertid ikke blot Betydning ved Bedømmelsen af den forløbne Tid, men maa ogsaa antages at blive medbestemmende for, under hvilke Vilkaar dansk Erhvervsliv i den nærmeste Tid vil komme til at arbejde. For saa vidt har man Lov til at vente, at Krisen her i Landet skulde kunne forløbe mildere end andre Steder, hvor Omslaget i de økonomiske Forhold er blevet forstærket af politiske og sociale Vanskeligheder, f. Eks. ved Krigsgældsbetalingernes økonomiske eller moralske Tryk, ved Uroen i vidtstrakte oversøiske Markeder, ved Sølvprisens Fald, ved Handelspolitikens hæmmende Virkninger. Sidst og ikke mindst maa det sikkert være af Betydning, at dansk Landbrug ikke som andre europæiske Landbrug igennem Kornavl er i umiddelbar Konkurrence med de oversøiske Kornlande. Hertil kommer det rent øjeblikkelige Forhold, at det Prisfald, der har ramt Svineproduktionen, efter den foran meddelte Beregning i nogen Grad synes at være en Følge af Dispositioner her i Landet, og man maatte derfor maaske kunne imødese en Bedring paa dette Punkt, der er et af de vigtigste for dansk Økonomi".

Formanden for Landsforeningen „Dansk Arbejde", Direktør Chr. H. Olesen, hvis Virksomhed ikke mindst i disse Tider har en saa overordentlig stor Betydning, hvilket Arbejderne og deres Organisationer ogsaa i stigende Grad synes at forstaa ved stadig større Tilslutning til Landsforeningen, skriver i „Erhvervsbetragtninger ved Aarsskiftet" bl. a.:

„Der er vel i Aar mere end nogensinde Grund til at have stærke Nytaarsønsker; erhvervsmæssigt former disse sig for mig derhen,

at det maa lykkes at finde en saadan Løsning af de foreliggende Forhandlinger om Arbejdsoverenskomsterne, at et for begge Parter efter Omstændighederne holdbart Grundlag kan skabes, et Grundlag, der giver Mulighed for større Afsætning af danske Produkter til Hjemmemarked og til Eksport, og som derved kan hæmme Arbejdsløsheden" . . .

Vi kan tilslutte os disse Ønsker, for saa vidt som Arbejdernes Organisationer stadig er rede til det Samarbejde, som Hr. Olesen i samme Artikel meget stærkt paakalder, idet han skriver, at „ikke mindst i usikre Tider bør Samarbejdet skærpes omkring gamle og nye Opgaver", men hidtil har jo netop Arbejdsgiverne søgt at benytte de usikre Tider ikke til Samarbejde, men til Forsøg paa at forringe Arbejdernes Vilkaar,

og et Samarbejde med os herom kan paa ingen Maade forventes. Tværtimod bevirker den stedse mere omfattende og overfor Arbejderne mere og mere hensynsløse Rationalisering med deraf følgende ringere Produktionsomkostninger og Mulighed for en stigende Gevinst til Kapitalen, men samtidig ogsaa skabende en permanent Arbejdsløshed af et Omfang, som aldrig tidligere kendt, at nye fag-politiske Problemer rejser sig, og som Udviklingen vil kræve løst, om der nogensinde skal være Mulighed for at skabe et afbalanceret og harmonisk Samfundsliv.

Arbejdsløshedslovgivningen.

Af Landstingsmand *Ludvig Christensen.*

(Sluttet.)

Kassernes Aarsmøde. En Gang aarlig afholdes under Forsæde af Direktøren et Møde af Tillidsmænd for Arbejdsløshedskasserne, hvortil enhver anerkendt Arbejdsløshedskasse har Ret til at sende en Repræsentant. Hvis en Kasse har over 1000 Medlemmer, kan den sende 2 Repræsentanter, og har den mindst 3000 Medlemmer, kan den sende 3. De endnu større Kasser kan herudover sende 1 Repræsentant for hver 2000 Medlemmer, de har over 3000. Kasserne bestemmer selv i deres Vedtægt, paa hvilken Maade disse Tillidsmænd vælges.

Aarsmødet har, fraset Valg af Nævnsmedlemmer, ikke i Loven faaet tillagt megen Betydning, idet dets eneste i Loven nævnte Opgave er at »forhandle om Kassernes Virksomhed og Samarbejde«, men uden Ret til med Virkning at træffe Afgørelser i de forhandlede Sager.

Den betydeligste Opgave for de paa Aarsmødet forsamlede Tillidsmænd er at vælge af deres Midte 6 Medlemmer samt 3 Suppleanter til Arbejdsnævnets Afdeling for Arbejdsløshedsforsikring.

Hvad skal Arbejdsløshedskassens Vedtægt indeholde Oplysning om? Af de Ting, Loven kræver indeholdt i Vedtægten, skal nævnes: Medlemmernes Optagelse, Rettigheder og Pligter, den nærmere Ordning af Medlemmernes gensidige Ansvar, hvilken Myndighed der er tillagt Generalforsamling og Bestyrelse, og Bestemmelser angaaende Regnskabsvæsenet. Vedrørende dette sidste skal Vedtægten indeholde Regler for mindst kvartaarlige Kasseeftersyn og Revision, Regler for, hvorledes Kassens Midler skal anbringes, og hvorledes et eventuelt Overskud skal anvendes, saafremt Kassen opløses, eller Anerkendelsen bortfalder. Bestemmelser, der vedtages angaaende Fordelingen af Overskud ved Kassens Opløsning eller Anerkendelsens Bortfald, har dog kun Gyldighed, naar de er godkendte af Direktøren.

Vedtægterne skal endvidere indeholde Regler for Kontrol med arbejdsledige Medlemmer, og det er meget bestemt fastslaaet i Loven, at Kontrollering kun kan finde Sted mod Forevisning af det af Kassen udstedte Kontrolkort, og at Medlemmet kun er berettiget til at oppebære Understøttelse for det Tidsrum, Afkontrolleringen omfatter. Hvis et Medlem opholder sig et Sted, hvor der ikke er nogen Afdeling eller et af Direktøren anerkendt Kontrolsted, kan Kontrollen udøves af en stedlig Autoritet, t. Eks. et Medlem af Kommunalbestyrelsen.

Ingen Forandringer kan finde Sted i Kassernes Vedtægter uden Godkendelse af Direktøren.

Direktoratets Revision af Kasserne. Det er paalagt Direktøren at gennemgaa de fra Kasserne indsendte Aarsregnskaber, og han skal til enhver Tid have Adgang til at gøre sig bekendt med Kassernes Bøger, Regnskaber og Beholdninger. Han er forpligtet til mindst hvert 3. Aar at foretage Regnskabs- og Kasseeftersyn i hver enkelt Arbejdsløshedskasse, ligesom han iøvrigt skal føre Tilsyn med Kassernes Virksomhed og være til Raadighed for dem med Oplysning og Vejledning.

Anerkendelsens Bortfald. En Arbejdsløshedskasse kan miste Anerkendelsen — og dermed Retten til offentlige Tilskud — hvis den ikke holder sig Loven efterrettelig, eller hvis den ikke iagttager den Paapasselighed og Orden, der er nødvendig, og den undlader at efterkomme de i en saadan Anledning af Direktøren givne Paalæg og Anvisninger. Det er i saa Fald Direktøren, der gør Indstilling til Ministeren, og denne, der afgør, om Anerkendelsen skal bortfalde eller ej. Under formildende Omstændigheder kan Straffen dog nedsættes, saaledes at Anerkendelsen ikke bortfalder, men at Kassen mister sit Statstilskud for et enkelt Aar.

Loven giver dog ogsaa Arbejdsnævnet en Adgang til at øve Indflydelse paa, om en Arbejdsløshedskasse skal have Lov til at beholde Anerkendelsen eller ej. Det er nemlig bestemt, at hvis Nævnet skønner, at en Arbejdsløshedskasse i Forholdet til sine Medlemmer, eller til andre Arbejdsløshedskasser, virker paa en for hele Arbejdsløshedskasseinstitutionen uheldig Maade, kan det indstilles til Ministeren, at Anerkendelsen for en saadan Kasse bortfalder.

Arbejdsløshedsfondet.

Som omtalt under »*Krisefond*« blev der ved Loven af 1921 oprettet et »Arbejdsløshedsfond«, hvortil Arbejdsgiverne skulde yde Bidrag. Af dette Fond udbetaltes »fortsat Hjælp«, Tilskud til Nødhjælpsarbejder og Bidrag til Undervisningsformaal m. m. Til Fondet betalte Arbejdsgiverne, bortset fra de Undtagelsesbestemmelser Loven indeholdt, 9 Kr. aarlig pr. Helaarsarbejder, og først, naar Fondet kom til at eje en Formue paa over 50 Millioner Kr., standsede Pligten for Arbejdsgiverne til at yde Bidrag — for dog at indtræde igen, naar Formuen sank under 50 Millioner Kr. Ved Revisionen af Loven i 1924 ændredes den Formue, Fondet skulde eje, før Arbejdsgivernes Bidragspligt standsede, til 30 Millioner Kr., og deres Aarsbidrag pr. Arbejder til 5 Kr., og ved Revisionen i 1927 ændredes Bestemmelserne herom yderligere samtidig med, at Udbetalingen af »fortsat Hjælp« afskaffedes.

Arbejdsløshedsfondets Formaal er efter den nugæl-

dende Lov at yde: 1) et aarligt Tilskud til de af anerkendte Arbejdsløshedskasser oprettede Krisefonds — hvilket Tilskud som tidligere omtalt bestaar i fire Femtedele af Fondets Renteindtægter, 2) Tilskud til Nødhjælpsarbejder, 3) Tilskud til Kursus og Højskoleophold for Arbejdsløse, og endelig skal Fondet 4) under ekstraordinær stor Arbejdsløshed kunne yde statsanerkendte Arbejdsløshedskasser Laan til Bestridelse af deres vedtægtsmæssige Forpligtelser.

Arbejdsløshedsfondets Indtægter fremkommer ved Bidrag fra de Arbejdsgivere, der har Pligt til at holde deres Arbejdere ulykkesforsikrede, og som hører hjemme under de Faggrupper eller Erhvervsomraader, indenfor hvilke der i Henhold til Loven kan oprettes anerkendte Arbejdsløshedskasser. Dog gælder, at hvis der indenfor en Faggruppe ikke er oprettet en anerkendt Arbejdsløshedskasse, kan den paagældende Gruppe Arbejdsgivere fritages for at yde Bidrag til Arbejdsløshedsfondet.

Arbejdsgivernes Bidrag er fastsat til at være 3 Kr. aarlig pr. forsikret Helaarsarbejder. For Lærlinge i de første 2 Aar af Læretiden samt for Land- og Skovbrugsarbejdere dog kun 2 Kr. pr. Aar. Arbejdsgiverne er helt fritagne for at yde Bidrag for Tjenestefolk, egne Børn under 18 Aar, pensionsberettigede Arbejdere og Funktionærer i Stat, Kommune og koncessionerede Virksomheder, Landvæsenselever paa Kost og Logi, fremmede Statsborgere i danske Skibe, der gaar i Fart mellem udenlandske Havne, og endelig Arbejdere ved Fiskeri, naar de lønnes med Procenter eller Andel i Fangsten.

Arbejdsgivernes Bidrag opkræves af Forsikringsselskaberne sammen med Præmien for Ulykkesforsikringen. Reglerne for Bidragets Beregning fastsættes iøvrigt af Ministeren efter Forhandling med Direktøren og Arbejderforsikringsraadet.

Ved Loven af 1927 blev det fastsat, at naar Arbejdsløshedsfondet naar en Formue paa 12 Millioner Kr., saa fritages Arbejdsgiverne for at yde Bidrag og er for alle Tider fritagne, selv om Formuen maatte gaa ned under de 12 Millioner. Ved den Revision af Loven, der fandt Sted i 1928, og hvorved det blev paalagt Fondet at yde et Tilskud ved Oprettelsen af Krisefonds i Arbejdsløshedskasserne paa 10 Kr. pr. Medlem, blev det samtidig bestemt, at de 12 Millioner Kr. som Maksimum for Fondet nedsættes med samme Beløb, som ved Oprettelsen af Krisefond tilgaar Arbejdsløshedskasserne som Tilskud.

Arbejdsløshedsfondets Bestyrelse bestaar kun af 4 Medlemmer, nemlig Direktøren, der er Formand, 2 Arbejdsgivere, valgt af Ministeren efter Indstilling af Dansk Arbejdsgiverforening, og 1 Medlem, valgt af Nævnets kassevalgte Repræsentanter. Ministeren ansætter 2 Revisorer og fastsætter efter Indstilling fra Direktøren de nærmere Regler for Anbringelse af Fondets Midler og Regnskabsaflæggelse.

Nødhjælpsarbejder. Til saadanne kan der af Arbejdsløshedsfondet ydes Tilskud, der enten fastsættes til et bestemt Beløb pr. Arbejdsdag for hver beskæftiget Arbejder, eller ogsaa fastsættes til et samlet Beløb for hele det paagældende Arbejde. Ministeren fastsætter, efter Indstilling af Ministeriets Arbejdsudvalg, Tilskudets Størrelse, der dog ikke maa overstige 20 pCt. af den virkelig udbetalte Arbejdsløn eller 2 Kr. pr. Dag pr. beskæftiget Arbejder.

Nødhjælpsarbejder kan bringes til Udførelse af Staten, Kommunerne eller af private Institutioner, der nyder offentlig Støtte, og Spørgsmaalet om, hvorvidt et Arbejde kan betragtes som Nødhjælpsarbejde, afgøres af Ministeriets Arbejdsudvalg.

Ministeriets Arbejdsudvalg bestaar af Departementschefen i Socialministeriet, der er Formand, samt Direktøren for Tilsynet med Arbejdsløshedskasserne og 10 andre Medlemmer. Disse 10 andre sammensættes saaledes, at 2 vælges af Ministeren, 3 af Arbejdsgiverforeningen, 3 af De samvirkende Fagforbund, 1 af De samvirkende Landboforeninger og 1 af De samvirkende Husmandsforeninger. Dette Arbejdsudvalg har Pligt til, ogsaa i Tider, hvor der ikke hersker ekstraordinær stor Arbejdsløshed, at afholde regelmæssige Møder for at planlægge og forberede Arbejder, der kan bringes til Udførelse med kort Varsel under opstaaede Kriser, og det er som tidligere nævnt ogsaa dette Udvalg, der har faaet den Opgave at fastsætte de Regler, hvorefter der under Strejke og Lockout skal lukkes og genaabnes for de anerkendte Arbejdsløshedskasser.

Vilkaarene, hvorunder de godkendte Nødhjælpsarbejder udføres, skal være saadanne, at for det første de flest mulige Arbejdsløse kan faa Beskæftigelse derved, for det andet, at det er fordelagtigere for den Arbejdsløse at arbejde ved Nødhjælpsarbejder end at faa Arbejdsløshedsunderstøttelse, og for det tredie, at det dog stadig skal være af Interesse for ham at søge andet Arbejde. Hvis Nødhjælpsarbejdet udføres ved en Entreprenør, der har Arbejdsoverenskomst, udføres det efter de i denne indeholdte Priser. Er der ingen saadan Overenskomst, udføres Arbejdet efter den paa Egnen sædvanemæssige Betaling for tilsvarende Arbejde. Herefter følger saa en Bestemmelse om, at der hver Lønningsdag afdrages af den forfaldne Løn 15 pCt., der straks af Arbejdsgiveren skal indsendes til Arbejdsløshedsfondet. Denne sidste Bestemmelse er det, der adskillige Gange i Aarenes Løb har vakt stor Utilfredshed blandt de Arbejdsløse, fordi Fradraget skal finde Sted, uanset om de, der er anvist det paagældende Nødhjælpsarbejde, faar Lov til at arbejde fuld Uge eller kun en begrænset Del af den normale Arbejdsuge, Endelig betyder dette Fradrag jo ogsaa, at det Tilskud til Nødhjælpsarbejder, der ydes af det væsentligt af Arbejdsgiverne administrerede Arbejdsløshedsfond, faktisk ydes af de Arbejdsløse, der anvises Nødhjælpsarbejdet, gennem de 15 pCt.s Fradrag i deres Løn. Hvis man vil undersøge, hvad det betyder, kan man se det af følgende Eksempel: Ved et Vejarbejde, der er godkendt som Nødhjælpsarbejde, er der anvist Arbejde til 100 Mand til en Timeløn af 1 Kr. og 6 Timers Arbejde pr. Dag. Der udbetales saaledes 600 Kr. pr. Dag i Arbejdsløn, og heraf faar Kommunen 20 pCt. refunderet af Arbejdsløshedsfondet — eller 120 Kr. Arbejderne, der faar udbetalt de 600 Kr. i Arbejdsløn, bliver fradraget 15 pCt. af deres Fortjeneste, eller 90 Kr., der indsendes til Fondet, og det koster saaledes Arbejdsløs-

hedsfondet ialt kun 30 Kr. at bevilge de 120 Kr. i Tilskud til Kommunen.

Hertil kommer imidlertid, at der har været megen Strid navnlig mellem Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse og en lang Række Sogneraad om Betalingen for Nødhjælpsarbejderne, hvor det har været meget svært at faa fastsat rimelige Vilkaar, og det har alt for ofte været saadan, at man under Trusel om at standse enhver Hjælp har tvunget Arbejdsløse til at tage et Nødhjælpsarbejde til en Pris, der var ganske urimelig lav, og derefter har man i Henhold til Loven fradraget 15 pCt. til Fordel for Arbejdsløshedsfondet.

Kursus. Det er i Loven paalagt Direktøren, at han skal virke for paa Steder, hvor der er betydelig Arbejdsløshed, at faa oprettet Uddannelseskursus for Arbejdsløse, og der kan af Arbejdsløshedsfondets Midler bevilges Kommuner Tilskud til saadanne Kursus. Efter nærmere af Ministeren fastsatte Regler kan der til Arbejdsløse, der ønsker et Kursus af længere Varighed, bevilges dem Midler til saadanne Ophold paa Højskoler, Fagskoler, Handels- eller Tekniske Skoler.

Disse Bestemmelser er i meget høj Grad udnyttede af unge Arbejdsløse til Højskoleophold i de Perioder, hvor Udsigterne til at faa Arbejde er meget ringe, og det er meget forstaaeligt, at Lovgivningsmagten ønsker at medvirke til, at de lange Ledighedsperioder udnyttes til Belæring i Stedet for rent ørkesløst Driveri.

Laan til Arbejdsløshedskasser kan af Arbejdsløshedsfondet ydes i de Tilfælde, hvor en Kasse under ekstraordinær Arbejdsløshed har opbrugt eller i en nær Fremtid vil have opbrugt hele sit Reservefond, og som efter Direktørens Skøn er stillet saadan, at den ikke gennem Forhøjelse af Medlemmernes Bidrag eller Ekstrabidrag er i Stand til at skaffe sig selv tilstrækkeligt med Penge til at fortsætte Udbetalingerne. Det er Ministeren, der efter Indstilling af Fondets Bestyrelse afgør, om der kan ydes Laan. Rente og Afdragsvilkaarene ved saadanne Laan skal fastsættes saaledes, at der tages Hensyn til Fondets fremtidige Ydeevne og Likviditet, og saaledes at det som Regel vil være forsvarligt ved Opgørelsen af Fondets Formue at optage Skylden til dens Paalydende. Da der samtidig i Loven fastsættes, at Laanene som Regel skal kautioneres af den vedkommende faglige Organisation, maa Forudsætningen være, at disse Udlaan af Fondet til nødstedte anerkendte Arbejdsløshedskasser kan ydes til en meget lav, ja, endog slet ingen Rente, i de Tilfælde, hvor Fondets Bestyrelse finder det rimeligt.

Tilsynet med Arbejdsanvisningen og Arbejdsløshedsforsikringen. Lovens fjerde og sidste Afsnit omhandler Tilsynet, der foregaar fra et under Ministeriet henlagt Direktorat, hvis Chef udnævnes af Kongen. Direktøren skal hvert Aar afgive Beretning til Ministeren om Anvisningskontorernes og Arbejdsløshedskassernes Virksomhed samt om Arbejdsløshedsfondet.

I Forbindelse med Tilsynet oprettes et Arbejdsnævn i 2 Afdelinger, en Afdeling for Arbejdsanvisningen og en Afdeling for Arbejdsløshedsforsikringen. Direktøren er Formand for begge Afdelingerne.

I Arbejdsanvisningsnævnet sidder 4 Arbejdsgivere og 4 Arbejdere, valgte henholdsvis af Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund.

I Arbejdsløshedsnævnet sidder 6 Tillidsmænd, valgte af Arbejdsløshedskassernes Aarsmøde samt 4 Rigsdagsmænd, 2 af hvert Ting.

De 2 Nævn er hver paa sit Omraade raadgivende for Statens Tilsynsmyndigheder og har endvidere, som det fremgaar af Loven, paa en Række Omraader Afgørelses- eller Indstillingsret.

Hermed er tilendebragt Gennemgangen af Arbejdsløshedslovgivningen, saaledes som den i Øjeblikket er gældende, men da det sikkert vil være af Interesse for »Jern- og Metalarbejderen«s Læsere at se samlet paa et Sted, hvad Medlemmerne af de anerkendte Arbejdsløshedskasser selv har betalt til Forsikringen, og hvad der er betalt af det Offentlige i Tilskud, samt hvad der er udbetalt i vedtægtsmæssig Understøttelse, er nedenfor anført, hvad der for hvert Aar, siden den første Lov om anerkendte Arbejdsløshedskasser i 1907 traadte ud i Livet og indtil 31. Marts 1930, er indgaaet i Medlemsbidrag og offentlige Tilskud samt udbetalt i vedtægtsmæssig Understøttelse.

Aar	Medlemsbidrag, ordinært og ekstraordinært	Offentlige Tilskud. Stat og Kommune	Udbetalt Understøttelse, vedtægtsmæssig
1907—08	300.153,00	234 629,52	215.794,00
08—09	1.067.773,36	828.301,29	1.336.002,26
09—10	1.111.119,32	992.695,49	1.473.872,06
10—11	1.230.091,30	1.109.571,54	1.727.524,15
11—12	1.306.139,38	1.196.650,00	1.703.038,15
12—13	1.408.153,72	1.304 678,17	1.648.376,01
13—14	1.545 908,47	1.428.230,75	1.949.884,19
14—15	1.658.648,32	1.588.626,51	2.799.844,85
15—16	1.695.005,12	1.435.301,81	2.134.347,45
16—17	1.983.017,18	1.801.901,75	1.978.695,28
17—18	2.408.618,38	2.165.075,50	6.312.345,63
18—19	3.273 489,61	2.703.136,07	9.664.791,24
19—20	5.452.276,13	3.984 449,95	5.672.625,24
20—21	9.024.115,20	6.658.881,50	17.897.521,38
21—22	18.106.272,99	13 594.129.76	30.763.909,61
22—23	15.677 411,30	11.072.146,95	19.751.481,58
23—24	12.217.668,37	11.019.992,54	17.333.238,56
24—25	11.249.642,71	8.384 296,47	14.115.464,14
25—26	11.457.252,40	7.619.347,11	24.823.682,48
26—27	14.553.228,23	8.665.174,58	28.267.711,62
27—28	21.012.580,18	10.499.757,27	28.134.018,99
28—29	19.313.717,37	10.700.572,96	24.302.812,59
29—30	18.904.737,66	9.259.000,00	18.098.458,48
	175.957.019,70	118.246.547,49	262.105.439,94

Medlemstallet var i 1907 70,449, og det gennemsnitlige Aarskontingent pr. Medlem Kr. 8,50 (Loven traadte i Kraft 1/10 07). I det sidst anførte Aar var Medlems-

tallet ialt 281,234 og det gennemsnitlige Aarsbidrag pr. Medlem Kr. 67,22.

I sig selv er Stigningen fra Kr. 8,50 til Kr. 67,22 meget betydelig, men naar man erindrer, at i 1907—08 praktisk talt kun de bedst lønnede Haandværkerfag havde Arbejdsløshedskasser, medens disse nu omfatter næsten alle organiserede Arbejdere, betyder Forøgelsen i Arbejdernes eget Bidrag langt mere end den rent umiddelbare Forskel mellem de to Tal.

Det er vældige Beløb, ca. 176 Mill. Kr., Arbejderne selv gennem Aarene har betalt til Arbejdsløshedsforsikringen, Beløb, som man fra anden Side burde have lidt mere Respekt for, end man i 1927 udviste.

Rationaliseringen i Tyskland.

Af *P. P. Svejstrup.*

Rationaliseringen i Tyskland bliver vurderet forskelligt, om man betragter de enkelte Rationaliseringskendsgerninger isoleret, eller om man søger at forstaa Enkelthederne som Led i en større Sammenhæng.

Den Rationaliseringsbevægelse, som vi kender fra utallige Virksomheder, skyldes Ingeniørernes Ønske om et bedre teknisk Resultat og Arbejdsgivernes Ønske om et større økonomisk Udbytte; det gælder da først og fremmest om at forcere og billiggøre Produktionen, saaledes at Virksomhedens Stilling i Konkurrencen styrkes og dens Evne til at skaffe Indehaveren en forøget Fortjeneste gøres større. Overfor disse enkeltvise Rationaliseringsbestræbelser staar mange Arbejdere usikkert, idet der er Momenter, der kan tale baade for og imod. Det tekniske Fremskridt kan ingen have noget imod, men der kan ofte rejses Tvivl om, hvem der faar Fordelen ved den nye Teknik; jeg skal henvise til et tidligere omtalt Eksempel fra det Staten tilhørende store Elektricitetsværk (Golpa Zschornewik) i Brunkulsdistrikterne i Midttyskland. Brunkullene ligger ved Overfladen, tages frem i aabent Brud og føres derefter ad Skinneveje til de store Brændselsanlæg. Efterhaanden som Kullene blev taget paa et Stykke, blev Skinnerne flyttede; denne Flytning fandt tidligere Sted i Afsnit paa 1000 m og udførtes af 100 Mand i 10 Timer; nu har man fremskaffet en Maskine, hvorved det samme Arbejde kan udføres af 4 Mand i 3 Timer.

Dette og lignende Arbejder medfører en Risiko for de direkte beskæftigede Arbejdere for at miste deres Beskæftigelse, men de medfører en Fordel for Elektricitetsværket, der kan levere Elektriciteten billigere, og derigennem kan der muligvis skaffes Beskæftigelse til Arbejdere i Anlæg, der har Brug for billig Elektricitet, ligesom der ved Bygningen af en saadan Maskine bliver Brug for flere Maskinarbejdere i den paagældende Fabrik. Andre Tilfælde af Modernisering og Rationalisering, der kunde vise de forskellige Sider ved Rationaliseringen, kunde fremdrages, men det vil i alle Tilfælde være vanskeligt at bedømme Rationaliseringsbevægelsen udfra de enkeltvis opnaaede Resultater.

Noget anderledes stiller Forholdene sig, hvis man vil betragte Rationaliseringen som et Led i hele Samfundsudviklingen, bort fra den Planløshed og Usikkerhed, som præger Livet i det moderne Samfund, til en Planmæssighed og et Samarbejde i Produktionen, der kunde muliggøre, at der ikke blev udført unødvendigt Arbejde, og at man med en forholdsvis kort Arbejdstid kunde skaffe bedre Kaar for alle. En saadan Planmæssighed og Orden i Produktionslivet skabes ikke paa et Øjeblik i saa Henseende tog Rathenau og de Mænd, der havde Indflydelse i Tyskland omkring 1920, fejl. Et moderne Samfunds Overgang fra Vilkaarlighed til Plan og System kræver et langt forberedende Arbejde. Ser man paa Rationaliseringen som et Led i hele denne Udvikling, bliver dens Betydning mere klar, og det bliver noget af et Kampspørgsmaal, om Rationaliseringen i overvejende Grad skal præges af Teknikeres og Arbejdsgiveres mere specielle Ønsker og Synspunkter, eller om dens samfundsmæssige Side i højere Grad bør fremhæves. Denne Modsætning har ogsaa været stærkt fremme i Tyskland, hvor de sociale og samfundsmæssige Synspunkter sættes mere og mere i Forgrunden.

Den Institution, der har Føringen i Rationaliseringen i Tyskland, og som staar paa Overgangen mellem den tekniske spredte Rationalisering og de mere samfundsmæssige Synspunkter, er »Reichskuratorium für Wirtschaftlichkeit«, der oprettedes i 1925 ved Bidrag dels fra Staten og dels fra Erhvervsorganisationerne. Dettes væsentlige Formaal er at skabe Ensartethed angaaende en Mængde Enkeltheder i Produktionen, saaledes at Antallet af Typer kunde indskrænkes, og saaledes, at det vilde være muligt at udveksle Dele af en Maskine med Reservedele, der maaske stammede fra en helt anden Fabrik, men saaledes at alle Led passede sammen, hvorved de tyske Produkters Anvendelighed ude i Verden vilde blive forøget meget betydeligt.

Det grundlæggende Arbejde har været Normaliseringen, og Reichskuratorium har fortsat et af et tidligere nedsat Normaliseringsudvalg paabegyndt Arbejde. Arbejdet udføres paa følgende Maade: De interesserede Parter danner for hvert Fag Normaliseringsudvalg, hvoraf der findes et meget stort Antal. Disse Fagudvalg behandler deres eget Normaliseringsspørgsmaal fuldkommen selvstændigt. Naar de er blevet enige om et Udkast, bliver dette efterprøvet under Hensyn til de allerede bestaaende Normer i Ind- og Udlandet af et Fællesudvalg. Derefter udsendes det foreløbige Udkast til offentlig Kritik. Berettigede Indvendinger fører til en Revision, indtil der tilsidst er opnaaet en tilstrækkelig Enighed. Ved Beslutning af Normaliseringsudvalgets Ledelse bliver den vedtagne Norm optaget i Normsamlingen under Tegnet D. I. N., og af den Slags Normer findes allerede adskillige Tusinde vedtagne. D. I. N. Normer vinder stadig frem i Erhvervslivet ikke alene i Tyskland, men ogsaa i Lande, hvis Erhvervsliv har nøje Kontakt med det tyske, og der er næppe Tvivl om, at disse Udvalg har udført et omhyggeligt Arbejde, der vil faa den største Betydning for Fremtiden.

Et andet af Reichskuratoriums Arbejdsomraader er Opstilling af ensartede Leveringsbetingelser med det Formaal at lette Køb og Salg af Varer, idet det er en stor Fordel, at der findes en ensartet utvetydig Betegnelse for Varer og Sorter. Endvidere har man været inde paa at vedtage Regler for ensartede Prøvemetoder, saaledes at man ved Køb kan være sikker paa at kunne konstatere hvilken Varekvalitet, det drejer sig om. Saadanne Regler kan være ensidigt fastsat af en Gruppe Sælgere, men der kan ogsaa være Tale om, at Køber- og Sælgerorganisationer har forhandlet Spørgsmaalet indbyrdes, saaledes at alle Parter er interesserede i, at de vedtagne Regler anvendes og overholdes i Erhvervslivet.

Foruden Normer og Leveringsbetingelser findes der en Række ensartede Problemer i beslægtede Fabrikker om anvendte Arbejdsmetoder, herunder om Arbejdsforberedelse, Energioverføring, Transport, Pakning o. s. v. Paa disse Omraader vil det, set fra et socialt Synspunkt, være naturligt, at Repræsentanter for de forskellige Virksomheder mødtes og drøftede de Erfaringer, der var gjort. Reichskuratorium har derfor taget Initiativet til et Samarbejde paa mange forskellige Omraader, og der er nedsat adskillige Udvalg og vedtaget en Mængde Regler for, hvorledes dette eller hint Arbejde udføres paa hensigtsmæssig Maade og med den mindste Bekostning.

Ogsaa den mere kontormæssige Side af Erhvervslivet har Reichskuratorium taget op til Undersøgelse og Drøftelse; det er jo ogsaa ganske naturligt, idet en Sammenligning mellem forskellige tekniske Fremgangsmaader bedst bedømmes gennem de regnskabsmæssige Resultater, men en saadan Sammenligning forudsætter igen, at Bogholderierne føres efter faste og ensartede Principer og det har hidtil langt fra været Tilfældet. Der er derfor udført et stort Arbejde for at skabe ensartede Regler for Bogholderi og Kalkulation, saaledes at Regnskabsførelsen blev et virkeligt Maaleinstrument for det Arbejde, der er udført.

Det af Reichskuratorium udførte Arbejde har været fulgt med levende Interesse af de tyske Arbejdere, og man har fra forskellige Sider kritiseret, at Reichskuratoriums Virksomhed i for høj Grad tog Sigte paa at tjene de private Indehaveres Interesser, og at det var ønskeligt, at der ogsaa blev taget Hensyn til Arbejdernes Ønsker. Da Reichskuratorium faar en meget betydelig Støtte fra den tyske Stat, har det socialdemokratiske Parti gjort sin Tilslutning til fortsat Støtte afhængig af, at der vælges et Antal Arbejderrepræsentanter ind i Ledelsen, og at der ved fremtidige Rationaliseringsundersøgelser lægges mere Vægt paa den samfundsmæssige Side, saaledes at Rationaliseringen i Fremtiden kommer Arbejderne i højere Grad tilgode end i Fortiden. Dette Krav fra den tyske Arbejderbevægelse maa skønnes at kunne faa Betydning langt ud i Fremtiden og føre Rationaliseringen bort fra teknisk Ensidighed og mere i Retning af samfundsmæssige Synspunkter, saaledes at den i det lange Løb i højere Grad bliver til Fordel for hele Samfundet.

Imidlertid maa man ikke glemme, at den Udvikling og Forbedring af tekniske Enkeltheder i Produktionen, som man i Almindelighed først tænker paa ved Ordet Rationalisering, i den senere Tid er ved at blive fulgt af en økonomisk Rationalisering, d. v. s. en Sammenslutning af Virksomheder i Karteller, Truster og Koncerner, hvoraf særlig de sidste udfører et stort Arbejde i Retning af at koncentrere Produktionen paa de mest moderne Anlæg, og det vil meget ofte sige Virksomheder, der behøver forholdsvis faa Arbejdere. Den største Virksomhed indenfor Jernindustrien er de forenede Staalværker, der under gode Konjunkturer beskæftiger 200.000 Arbejdere og Funktionærer, og som i Løbet af 1½ Aar (fra Foraaret 1926 til Efteraaret 1927) ved Hjælp af en Mængde organisatoriske og tekniske Rationaliseringsforholdsregler fik forøget Produktionen pr. Arbejder pr. Dag fra 3,82 til 5,18 Tons Raastaal, og tilsvarende Tal gælder for Højovne og Valseværkerne. Det siger sig selv, at en saadan Fremgang har betydet meget for de paagældende Virksomheders Eksportmuligheder under gode Tider, men det er lige saa klart, at en saadan Produktionsforøgelse let fører til en forøget Arbejdsløshed, naar Konjunkturerne bliver daarlige, og Vanskelighederne ved at faa solgt Produkterne øges.

Virksomhedernes Indehavere er altid interesserede i at holde deres Anlæg saa vidt muligt beskæftigede samtidig med, at de er interesserede i de højest mulige Priser; disse to Ting, stor Beskæftigelse og høje Priser, kan kun opnaas samtidig, hvis man har Kontrol med alle Nyanlæg og Udvidelser af bestaaende, og det kræver igen Kontrol med Kapitalanbringelsen i det paagældende Erhverv. Rationaliseringen er saaledes naaet fra for en halv Snes Aar siden at være at bringe teknisk Plan og Orden indenfor et Værksted eller en Fabrik, til at bringe Plan og System i et stort Erhverv i et stort Land. Det var en saadan Kapitalrationalisering, der var Grundlaget for Fornyelsen af Karteller og Syndikater i den tyske Jern- og Staalindustri i Aaret 1930. Ved denne Nyordning har man skabt et System af Aftaler, hvorefter det vil være meget vanskeligt for nogen Kapitalgruppe at udvide sine Anlæg indenfor Jern- og Staalindustrien, saalænge de eksisterende Anlæg efter Kartelledelsens Mening er i Stand til at forsyne Hjemmemarkedet og skaffe saa meget til Eksport, som man antager at kunne sælge.

Gennem en saadan Rationalisering af Kapitalanbringelsen i et af Tysklands Hovederhverv, er man i Praksis kommet meget langt fra den fri Konkurrence og over i Retning af en rationel Ordning af Produktionsforholdene. Men en saadan Ordning af Produktionsforholdene er kun rationel set fra Ejerens og Kapitalledernes Synspunkt, idet disse efterhaanden kan frigøre sig for Risikoen for at have Anlæg, der maa ligge helt stille eller gaa for meget indskrænket Drift. Men en saadan Ordning kan ingenlunde betragtes som rationel, set fra Arbejdernes og Samfundets Synspunkt, idet de afgørende Myndigheder ingen Interesse har for at have saa mange moderne Anlæg, at der er Beskæftigelse til den eksisterende Arbejderbefolkning. Det næste logiske Skridt for en økonomisk Rationalisering maa blive, at Arbejderne og Samfundet faar Indflydelse paa, om en Fabrik eller en Produktionsgren skal udvides, eller om man skal søge den samfundsmæssigt fordelagtige Beskæftigelse paa

andre Omraader. En saadan Overgang er i Øjeblikket vanskelig tænkelig i Tyskland, idet det næststørste Parti, Nationalsocialisterne, har en ganske taaget og uklar Opfattelse af de økonomiske Realiteter.

Vil man sammenfatte ovenstaaende i faa Ord, maa man sige, at der længe har foregaaet en Rationalisering i de enkelte Virksomheder. Denne har betydet mange Besparelser for Driftsledelsen, og derigennem har der mange Steder kunnet undværes Arbejdere. Disse Besparelser har ikke faa Steder ført til en forøget Efterspørgsel og derved til Udvidelser og Nyantagelser af Arbejdere. Dernæst er man kommet ind paa en teknisk Rationalisering af selve Grundlaget for den tyske Produktion; denne er gennemført af Reichskuratorium, og der er i alle Enkeltheder udvist en beundringsværdig Grundighed og Dygtighed. Endelig er man gennem Karteller, Truster og Koncerner ved at komme ind paa en Rationalisering af hele Erhvervsgrene og da ikke mindst Jernindustrien; denne er foreløbig udført af Erhvervenes Indehavere og til ubetinget Fordel for disse, medens den utvivlsomt har været medvirkende til den store Arbejdsløshed. Hertil kan man føje, at en logisk Fortsættelse vil medføre Kravet om Plan og System i hele Samfundsproduktionen (Rationalisering af det samlede Erhvervsliv ud fra samfundsmæssige Synspunkter).

Hele denne Udvikling bør følges med den allerstørste Interesse ogsaa i Danmark; vi kan ikke undgaa Rationaliseringen i noget af de nævnte Felter, men der kan være Tvivl om, hvorvidt det bliver det privatøkonomiske eller det samfundsmæssige Synspunkt, der kommer til at præge den danske Rationalisering. Det vilde vistnok være heldigt, om hele det danske Demokrati viede Rationaliseringsspørgsmaalene nogen større Opmærksomhed, og i det hele foranledigede, at de samfundsmæssige og sociale Synspunkter kom stærkere i Forgrunden end de hidtil har været, ligesom det var gavnligt at faa undersøgt, hvad der faktisk udføres, og hvem der høster Fordelen derved.

Arnold Nielsens Jubilæum.

Da Arn. Nielsen paa sin Jubilæumsdag indfandt sig paa sit Kontor, der i Dagens Anledning var smukt udsmykket, blev han modtaget af Forbundets Hovedbestyrelse samt af Formændene for Svensk og Norsk Formerforbund, Sven Ekstrøm og Ludvig Johansen.

Ludv. Christensen holdt paa Hovedbestyrelsens Vegne Talen for Jubilaren, takkede ham for hans Gerning gennem de 25 Aar og overrakte ham paa Forbundets Vegne en Pengegave, ligesom han oplæste en i Dagens Anledning udarbejdet Adresse.

Sven Ekstrøm bragte derefter en Hilsen fra Ledelsen for det skandinaviske Formersekretariat med Adresse og overrakte en pragtfuld Lampe som Gave. Paa det svenske Forbunds Vegne bragte han ligeledes Hilsen samt en overordentlig stilfuld udført Adresse indeholdende en Pengegave.

Ludvig Johansen bragte i smukke og dybfølte Ord en Hilsen fra det norske Forbunds Ledelse og overrakte Jubilaren en Sølvvase med Blomster, ligesom han bragte Hilsen og en stor Blomsterkurv fra Norsk Jern- og Metalarbejderforbund.

Efter denne Indledning mødte en Række Deputationer og Gratulanter. Paa den københavnske Afdelings Vegne mødte hele Bestyrelsen med en Adresse og en pragtfuld Broncestatuette. For Metalarbejdernes Centralorganisation (Kartellet) mødte de tilsluttede Organisationers Formænd, med Johs. Kjærbøl som Ordfører, med en Pengegave. Niels Lundby talte for samtlige Medarbejdere i Forbundshuset og overrakte en Gave. Anders Andersen overrakte paa Odense Afdelings Vegne 2 Malerier. Fra De samvirkende Fagforbund mødte Næstformanden, Chr. Jensen, og Hovedkasserer Jakobsen samt Fuldmægtig Pettoletti med Krystalglas og Blomster, fra Kvindeligt Arbejderforbund mødte Fruerne Alvilda Andersen, Johanne Jensen og Haagensen med en smuk Frugtskaal, fra Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund mødte Jens Johansen og Julius Hansen, og fra dette Forbund endvidere den københavnske Afdelings Formand, Gustav Petersen. Fra Guld- og Sølvarbejderforbundet mødte dets Formand, G. Schou o. s. v.

Desuden modtog Jubilaren en Mængde pragtfulde Blomsterdekorationer, Frugtkurve og telegrafiske Hilsener, bl. a. fra Bryggeriet »Stjernen«, Arbejdernes Brændselsforretning, A/S »Aurora«, Jernindustriens Sammenslutning, Foreningen af danske Jernstøberiejere, Arbejdernes Fællesorganisation, A/S Burmeister & Wains Jernstøberi, A/S Arbejdernes Landsbank, Arbejdsdirektoratet og Arbejdsløshedsnævnet, Vald. Walther, Stenindustriarbejderforbundet, Folketingsmand Julius Schrøder m. m. fl., et Maleri fra Bogtrykkeriet »Hafnia«, og ligeledes et Maleri fra Former Anneberg, foruden Telegrammer fra alle Forbundets Afdelinger og en lang Række Værkstedsklubber og Private.

Om Aftenen samledes Hovedbestyrelsen med Jubilaren og hans Frue samt en mindre Kreds af indbudte til en Festmiddag i »Ny Rosenborg«. Ludv. Christensen bød Velkommen og holdt Hovedtalen for Jubilaren. Endvidere talte Ludvig Johansen paa de skandinaviske Gæsters Vegne, Jens Andersen, Aarhus, paa Provinsens Formeres Vegne, Knud V. Jensen for De samvirkende Fagforbund, Johannes Kjærbøl paa Smedeforbundets og Kartellets Vegne, Folketingsmand Fr. Andersen paa Partiets Vegne og Red. H. P. Sørensen paa Pressens Vegne. Hovedbestyrelsesmedlem Laur. Rasmussen, Odense, talte derefter for Jubilarens Frue, og til Slut bragte Arnold Nielsen selv en Tak for alt, hvad der var vist ham af Opmærksomhed i Dagens Anledning.

En Række Telegrammer blev oplæst, bl. a. et fra Statsminister Stauning. Jubel vakte et Telegram fra »Artisterne i Cirkus Overgaard« (Burm. & Wain).

Tak.

Jeg har efter bedste Evne pr. omgaaende søgt at takke alle, der paa forskellig Vis hædrede mig paa min 25-Aarsdag som Dansk Former- og Støberiarbejderforbunds Formand.

Hvis jeg ikke paa den Maade er naaet til alle, beder jeg dem paa denne Vis modtage min hjerteligste Tak.

At jeg naturligvis ikke paa den nævnte Maade har kunnet naa at takke hver enkelt af mit eget Forbunds Medlemmer og endnu mindre alle Metalarbejdernes Centralorganisations Medlemmer, er en given Sag, og alle disse maa jeg gennem disse Linier bede modtage min hjerteligste Tak for alt, hvad der udvistes overfor mig.

Det var for meget, og vort Sprog ejer kun det ene fattige Ord: Tak.

ARNOLD NIELSEN.

Kendelse

af De samvirkende Fagforbunds Grænseudvalg.

Dansk Arbejdsmandsforbund mod Specialarbejderforbundet i Danmark.

Nærværende Grænsestrid er indbragt af Dansk Arbejdsmandsforbund paa dens Afdeling Støberi-, Special- og Maskinfabrikarbejdernes Forbunds Vegne, med Klage over, at nævnte Afdelings Medlemmer til Stadighed er udsat for Pres fra Specialarbejderforbundet i Danmark om Overmeldelse til dette Forbund.

I det foreliggende Tilfælde drejer Striden sig om Ford Motor Company's Automobilfabrik i Sydhavnen, hvor Specialarbejderforbundet har optaget 4 Medlemmer af Støberi-, Special- og Maskinfabrikarbejderforbundet, uden at disse var frameldt dette.

Specialarbejderforbundet blev oprettet i 1918 ved en Sprængning af det daværende Skibsværftsarbejderforbund, der stod udenfor Dansk Arbejdsmandsforbund. Principielt hævder Arbejdsmandsforbundet, at Specialarbejderforbundet ingen Eksistensberettigelse har, men under alle Omstændigheder maa dets Virkefelt, med de Begrænsninger, der laa i dets oprindelige Navn, være begrænset til Skibsværfterne.

Hvad angaar her omhandlede Arbejdsplads hævder Arbejdsmandsforbundet, at med Undtagelse af Haandværkerne, der bliver staaende i deres respektive Organisationer, maa andre Arbejdere staa organiseret i Dansk Arbejdsmandsforbund. Dette Standpunkt mener man sig berettiget til at indtage, ikke alene fordi det er dette Forbunds Medlemmer, der har været beskæftiget her siden den første Dag, Fabrikken begyndte sin Virksomhed her i Landet, men ogsaa ved det Faktum, at Forbundet gennem en Aarrække har været Medunderskriver paa Overenskomsten med Firmaet, hvad Specialarbejderforbundet aldrig har været.

Specialarbejderforbundet protesterer mod, at der fra dets Side udfoldes nogen særlig Agitation for at hverve Medlemmer. De 4 Medlemmer, som i det foreliggende Tilfælde er Stridens Genstand, er først overmeldt efter, at de gentagne Gange i længere Tid har henvendt sig med Ønske om Overmeldelse. Naar det hævdes fra Arbejdsmandsforbundet, at dette Ønske forklares ved en meget bedre Arbejdsløshedsunderstøttelse, kan dette — mener Specialarbejderforbundet — heller ikke passe, da Understøttelsen maa ses i Forbindelse med Kontingentet, der i Perioder i Specialarbejderforbundet har været oppe paa 6 Kr. pr. Uge.

Hvad angaar Sagens principielle Side, om det mere eller mindre heldige i, at der findes 2 sideløbende Organisationer indenfor samme Virksomhed her i Landet, mener Grænseudvalget, at det ligger udenfor dettes Beføjelser at tage Stilling til Spørgsmaalet om Berettigelsen af de alt eksisterende Organisationer.

Som Forholdene ligger paa Ford Motor Company's Fabrikker, hvor Faggrænserne i Praksis er mere udflydende, end det almindeligt er Tilfældet her i Landet, og Løn- og Arbejdsvilkaar i højere Grad fælles, uanset hvilke Fags Medlemmer, faglærte eller ufaglærte, der træder i Arbejde der, maa Grænseudvalget holde for, at Stillingen foreløbig maa være den, at intet Fag har specielt Krav paa at kræve de vedkommende, som staar organiserede i en Fagforening, der tilhører De samvirkende Fagforbund, overmeldte, selv om de af en eller anden Grund ønsker sig overmeldte.

Helt bortset fra, at Grænseudvalget maa misbillige, at de 4 omhandlede Arbejdere blev optaget i Specialarbejderforbundet, uden at deres Bøger var frameldte Arbejdsmandsforbundets Afdeling, maa Konsekvensen af det her tilkendegivne Standpunkt blive, at disse tilbagemeldes deres tidligere Organisation derved, at Specialarbejderforbundet overfor Støberi-, Special- og Maskinfabrikarbejdernes Forbund dækker det paaløbne Kontingent, saaledes at de vedkommende bibeholder deres erhvervede Medlemsrettigheder.

Fra det mørke Fastland.

I Fagbladet for Januar 1930 omtalte vi en Virksomhed i Stationsbyen Brovst Nord for Limfjorden, hvor Fabrikant C. O. Jensen, der driver en ret stor Maskinfabrik med Tilvirkning af Landbrugsmaskiner, havde

faaet samlet en Stab af uorganiserede og udnyttede disse saaledes, at han faktisk kun betalte en Løn paa omkring Halvdelen af, hvad de organiserede Arbejdere erholdt.

Vi pegede endvidere paa, at Fabrikantens Midler til vedblivende at holde sine Arbejdere paa Sultestadiet var, dels at han ejede de Huse, som de boede i, og dels at han høstede Fordelen af, at nogle af dem var slettede af Organisationen for Gæld og ikke med de urimelig lave Lønninger, de oppebar, kunde betale deres Restancer.

Endelig pegede vi paa, at Hr. Jensen hørte til »de troende«, som særlig præger denne Egn, og hvor disse er i Flertal, kan man være sikker paa, at Arbejdslønnen i højere Grad end andre Steder bestaar i Anvisninger paa Evigheden.

Vi har nu igen faaet et Hjertesuk fra vor Afdeling i Nørresundby, hvis Tillidsmænd en Gang imellem kaldes til Brovst, naar Fabrikant Jensen trods sin Hellighed forsøger at flytte en Del af Arbejdernes fortjente Løn over paa sin egen Konto. Skrivelsen fra Afdelingen bekræfter vor Anelse om, at Enden paa Reduktionerne ikke var naaet ved vor sidste Artikel, idet Lønnen, som for et Aar siden var ca. 80 Øre i Timen, nu for den overvejende Del af Arbejderne er ca. 60 Øre.

Men den viser ogsaa, at Utilfredsheden blandt Arbejderne er voksende, og at det kun er et Spørgsmaal om Tid, hvorlænge disse kan holdes under Aaget. I afvigte Efteraar havde saaledes 17 af de ca. 20 Smede meldt sig til Optagelse i Forbundet, og kun 3 Mand holdt endnu Stand overfor noget saa verdsligt som en Fagforening, og selve Fabrikant Jensen tog endda Konsekvensen heraf, forsaavidt som han gik med til at tage en Samtale med Formanden og Kassereren for Afdelingen.

Men bagefter genoptog han de kendte Metoder med at gaa omkring paa Fabrikken og prædike for Arbejderne enkeltvis, og det lykkedes endnu en Gang at skræmme en Del af disse, saaledes at en eventuel samlet Aktion ikke kan foretages.

Af de 17 Mand er de 8 faldet fra, deriblandt Klubkassereren. Denne har dog ogsaa faaet en ekstra Behandling, idet han udover den sædvanlige Paavirkning efter Sigende har faaet et Læs Tørv for at vende tilbage til den rette Vej. Saa er Faren drevet over endnu en Gang, men den vender nok tilbage, derfor skal Fabrikant Jensen i sin hellige Graadighed nok sørge, og den Dag, hvor i alt Fald de fleste af Arbejderne faar Øjnene op for Virkeligheden og Mod til at tage Konsekvensen heraf, er det forbi med disse skandaløse Forhold.

Det kunde forøvrigt være interessant — ogsaa for dem, der undertiden kritiserer de Beløb, som Hjælpekassernes Virksomhed koster Kommunerne — at erfare lidt om, hvad det koster Hjælpekassen i Brovst at supplere de elendige Lønninger hos Fabrikant C. O. Jensen, hvilket jo altsaa er den Tribut, som Byen maa betale for Æren af at have en saadan Matador indenfor sit Omraade.

Dansk Arbejdsgiverforenings Kredsmøde i Aalborg.

Den 10. December 1930 afholdt Dansk Arbejdsgiverforening Kredsmøde i Aalborg, hvor Formanden indledede og blandt andet udtalte, at det var de danske Arbejdsgivere, som standsede og aflivede Krigsepokens mange vilde og umodne Planer, blandt andet Bedriftsraad og »Andel i Ledelsen«.

Arbejdsgiverne har ikke Sær-, men derimod Samfundsinteresser, og de Opsigelser af Overenskomster, der er sket fra Arbejdsgivernes Side, er ikke Udtryk for Krigslyst.

Hr. Langkjær beskæftigede sig dernæst med Minister Steinckes kostbare Socialreformforslag, som det var givet, at Arbejdsgiverne ikke kunde akceptere.

Derefter var der Diskussion, og første Taler var Jernstøber Hans Madsen, Hobro, der i Henhold til det Referat af Mødet, der findes i »Arbejdsgiveren« for 19. December 1930, har opført sig som følger:

> I drastiske Vendinger hævdede han den Mening, at Bogtrykker Langkjær havde udtalt sig for vagt og ikke ildnende nok havde begejstret Medlemmerne til den eventuelt kommende Dyst. Det burde være ufravigeligt, at man ikke indlader sig paa Samarbejde med udenforstaaende Arbejdsgivere.

Stakkels Langkjær, der ikke bedre forstaar sine Medlemmers Krigslyster. Hvad sker der dog, hvis Hr. Madsen ikke kan tøjle sit viltre Sind? Hvordan vil der komme til at se ud i gamle Danmark, hvis han gaar amok, thi Betydning har han naturligvis indenfor Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Dansk Arbejdsgiverforening.

Ser man efter i Forbundets Lønstatistik for de sidste 2 Gange, den er optaget, ses det, at Hr. Madsen i Juli 1930 har beskæftiget en Former i ren Timeløn til 140 Øre og i November 1930 2 Mand til gennemsnitlig 132,5 Øre. Det er iøvrigt hans 2 Sønner, og det er altsaa dem, han kunde ønske en lavere Løn.

Nu kan vi altsaa gætte paa, hvad der venter os, hvis Hr. Madsen og hans Meningsfæller faar Overtaget.

Skade, at samme Hr. Madsen har en Fortid. Han har været Medlem af Former- og Støberiarbejderforbundet og var den Gang udpræget Syndikalist eller Kommunist, hvad det nu hed den Gang. Herom kunde man tale med i Aarhus Afdeling.

Morsomt er det at høre ham tale om at holde sig væk fra de uorganiserede Arbejdsgivere. Mon han tænkte derpaa i de Aar, han var selvstændig, men stod udenfor Sammenslutningen.

Ork ja — og saa er der nogen, der mener, at der ingen Omskiftelser findes i Livet

A. N.

Gamle Minder.

Mindet lader som ingen Ting,
er dog et lønligt Kildespring.

Hr. Redaktør.

I »Jern- og Metalarbejderen« for November har »Nummer femten« faaet indrykket en Artikel, som jeg kunde have Lyst til at supplere med nogle andre gamle Minder fra den Tid, da jeg fik min Opdragelse til Menneske, Fagforeningsmedlem og Socialdemokrat imellem Grovsmedene.

Jeg har altid hørt til dem, der satte sig paa de bageste Bænke, for jeg syntes ikke, at det jeg havde at komme frem med, hverken var nyt eller godt; men jeg hørte altid godt efter og gemte paa det, jeg hørte og saa og handlede, som det blev forlangt af mig, fordi jeg syntes, det var rigtigt.

Et af mine ældste og dyrebareste Minder har jeg fra dengang, jeg som lige udlært var Medlem af Grovsmedenes Fagforening — siden har jeg været baade hos Kedel- og Skibssmedene, og — nu er jeg hos de Arbejdsløse; det er jo Livets Gang: Naar man nærmer sig de 60, saa lukkes Portene.

Men altsaa, da jeg lige var udlært og indmeldt i Grovsmedenes Fagforening, lagde jeg paa Møderne Mærke til en allerede da halvgammel Mand, som var Medlem af Bestyrelsen; han hed Egelund og havde det vist meget fattigt. Vi holdt Møder i en Beværtning, der gav os gratis Lokale, men Værten stod altid skulende efter, om vi ikke vilde til at »bestille noget«. Saa en Aften bad Egelund om at blive fri for at være i Bestyrelsen og gav som Grund, at han ikke havde Raad til det. Jeg havde nu aldrig set, at han havde købt noget, men nok havde nydt et Glas Øl, naar han blev budt det. Jeg modtog her et Indtryk, jeg aldrig glemte: Den gode Kammerat, der gerne deltog i Arbejdet, ja, levede i det, men som ikke kunde tage noget fra Familien, der havde lidt nok at leve af, og ikke vilde snylte paa Kammeraternes Pung, saa hellere glide tilbage mellem de ubemærkede.

Jeg ved ikke, om Egelund havde Taarer i Øjnene, da han angav sin Grund til at bede sig fritaget for Bestyrelseshvervet, men jeg ved, at jeg fik det. Og jeg har aldrig glemt den Stund og det Indtryk, det gjorde paa mig. Der fremgik fra det Øjeblik et helt nyt Menneske i mig, thi jeg lærte at forstaa den sande Kammeratskabsfølelse.

Jeg skal ikke bebrejde den Ungdom, jeg nu færdes imellem i de Arbejdsløses Rækker, noget, men jeg tænker tit paa gamle Egelund.

— — —

Naar jeg nu færdes paa Pladsen foran, og i vort Forbunds smukke Hus ved Gl. Kongevej og ser de mange Penge, som uddeles til os Arbejdsløse, rinder det mig i Hu, at jeg har været til Stede paa en Generalforsamling i Grovsmedenes Fagforening, hvor et af Dagsordenens Punkter var: Anmodning fra Hovedbestyrelsen om et Laan paa 100 Kr. til at afholde Kongresudgifter med.

Det maa have været fattigt den Gang. Derfor kan jeg nu saa vanskeligt finde mig i at høre den Skepsis, den Misfornøjelse, Bitterhed og — Mangel paa Forstaaelse, der ofte faar Udtryk mellem de unge Kammerater, der er arbejdsløse. Forbundet kan jo dog ikke gøre ved, at der er Arbejdsløshed. Da jeg hørte til mellem de Unge, var der ogsaa Misfornøjelse, men det var med de ældre Kammerater, som var bange for at gaa i Kamp.

Jeg mindes en Generalforsamling, der afholdtes i Arbejderforeningens Sal ved Nørrevold i 1894, hvor Formanden for Grovsmedenes Fagforening, dengang H. P. Hansen, ligefrem *drev* Medlemmerne til Strejke, og jeg husker et Argument, et af de ældre Medlemmer, Chr. Mervede, brugte mod ham. Det lød saaledes: »Vi skal da ikke drive vore Krav saa vidt, at vi ikke selv kan opfylde dem, naar vi bliver Mestre!« Vore (ublu!) Krav drejede sig saamænd ikke om mere end 2—3 Øre i Timen.

Ja — saadant kan en gammel, arbejdsløs Kollega gaa og tænke paa, thi Mindet lader som ingen Ting, er dog et lønligt Kildespring.

Og trods min nu snart stedsevarende Arbejdsløshed og min Fattigdom kan jeg ikke lade være at glædes over at have været med til, i dobbelt Forstand, at rejse det smukke Hus, ikke bare det røde af Mursten paa Gl. Kongevej 6, men ogsaa det røde Samfund, der nu styrer Københavns Kommune, og forhaabentlig inden jeg lukker mine Øjne, det hele Land.

J. O.

Vore Virksomheder.

Ejner Holm, København.

I Aaret 1875 anlagde en Mand ved Navn Chr. Holm et Jernstøberi paa Tagensvej Nr. 11 i København, hvilket vil sige paa Hjørnet af Tagensvej og Raadmandsgade.

I Slutningen af November 1930 er Virksomheden her indstillet, idet denne er solgt, og de nye Ejere har genopbygget Fabrikken paa H. C. Jensensvej i Utterslev.

Grundlæggeren havde i en Aarrække opholdt sig i England og Skotland og dér bl. a. gjort sig bekendt med Fremstillingen af hammerbart Støbejern, en Fabrikation, der paa det Tidspunkt, da han kom tilbage til Danmark, var aldeles ukendt her i Landet.

Chr. Holms Fader satte den fornødne Kapital i Foretagendet, men Grundlæggeren døde allerede 1882.

Mange af Formerforbundets Medlemmer vil kende og huske det »lille Støberi over Gaarden«, hvor bl. a. Københavns Afdelingens mangeaarige, nu afdøde Kasserer, Peter Hessner, residerede. Dette var det egentlige Støberi ved Grundlæggelsen, og paa hosstaaende Billede ser man, hvorledes det saa ud den Gang. Manden, der ses paa Billedet, er Grundlæggeren, Chr. Holm.

Virksomheden blomstrede ret hurtigt op, og i 1880 overgik man ogsaa til Produktion af almindeligt Støbe-

gods, mest mindre Arbejder, men i 1882 blev det nødvendigt at opføre en ny og meget større Støberibygning og øvrige Værksteder (Maskinværkstedet), der fik Facade til Tagensvej og Raadmandsgade. En yderligere Udvidelse fandt Sted i 1886.

Den Mand, der gav Firmaet sit Navn, Ejner Holm, var en Broder til afdøde Chr. Holm, og var ganske ung, da han overtog Virksomheden; der hengik, som han selv siger, en Række Aar med at sætte sig ind i Tingenes Tilstand.

raa, som den var taget ud af Formen, saaledes at Grader, Stifter o. s. v. ikke var taget bort. Formsandet var kun børstet af. Arbejdet var udført af forannævnte Hessner og afdøde, mangeaarige Støbemester hos Anker Heegaard, Lars Peter Hansen, der begge dengang arbejdede som Formere paa »Tagensvej«, hvilket var den populære Betegnelse af Fabrikken.

Statuen, der var omtrent i Mandshøjde, og forestillede »Cyklopen Polyphene«, anbragtes efter Udstillingens Afslutning i Industrimuseet ved Vestervold, hvor mange

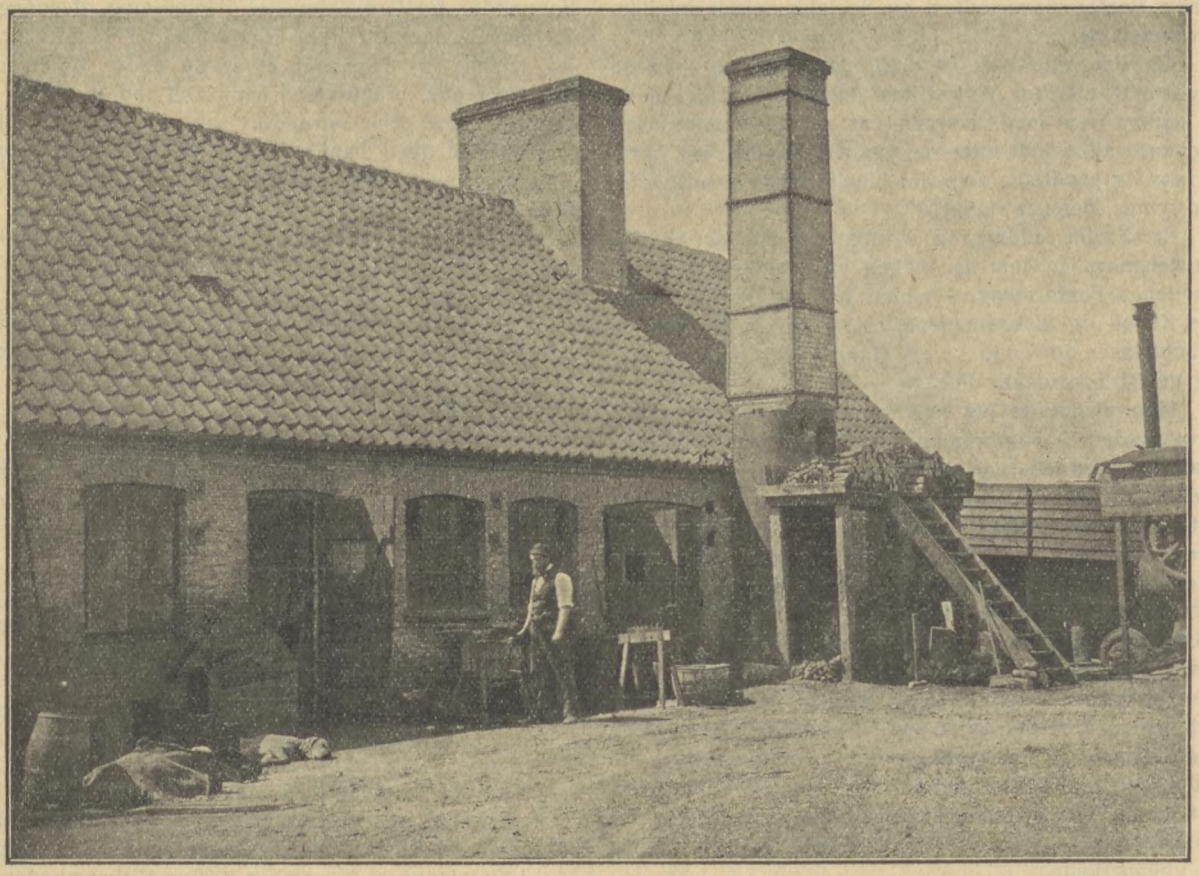

Det „lille Støberi over Gaarden".

Hvad der i høj Grad har præget Virksomheden igennem alle de Aar, den har eksisteret, har været dette: at man mest fremstillede mindre Støbegods, og i en ikke ringere Grad det, som skulde kaldes for vanskeligt Arbejde, naturligvis gælder dette ikke for alt, men paa den anden Side blev dette Arbejde til et Speciale og gik derfor lige saa let fra Haanden, som almindeligt Arbejde paa andre Virksomheder.

Naturligvis hørte Arbejde som Blomsterstativer, Skrivebordsgarniturer o. s. v. af støbt Jern paa den Tid, da den Slags Genstande var almindelige, netop hjemme paa en Virksomhed som denne, og selvfølgelig var det hammerbare Gods, der støbtes, i høj Grad Beslaggenstande og lignende.

Paa den store Udstilling i 1888 i København gjorde Firmaet sig bemærket ved at udstille en Statue, ganske Fagmænd gennem Aarene har taget den i Øjesyn, men efter at Museet er omdannet til noget andet, er Figuren skænket til Teknologisk Institut, hvor den findes som en Seværdighed.

Tid efter anden gik det tilbage med Fabrikationen af hammerbart Gods, og man lagde sig efter andre Specialer, saaledes ikke mindst Motorgods.

I 1913 solgte Holm Støberiet til en Former Bernitz, som imidlertid kun drev Virksomheden i 3 Aar, og Ejner Holm blev atter Ejer af det. Det var dog kun ganske kort Tid, thi i 1916 forpagtede han Virksomheden bort til A/S »Atlas«' mangeaarige første Støbemester, Valdemar Hansen, og til en Mand ved Navn Schreiber. Et Aar efter købte Valdemar Hansen Virksomheden, og officielt trækker han — der nu er over 70 Aar gammel — sig tilbage. Den ny Ejer er, sammen med et Par andre

Herrer, Bogholder Palm Pedersen, der har været i Firmaets Tjeneste i mange Aar.

I en Omtale, som Virksomheden faar i et forlængst indgaaet Blad, der hed »København-Posten«, Nummeret for 5. Marts 1889, ser man, at Virksomheden, der startedes med en Styrke paa 4—5 Mand, og som altsaa senere er gaaet over til at beskæftige Smede og Maskinarbejdere, og naturligvis ogsaa de fornødne Arbejdsmænd, paa det nævnte Tidspunkt havde en Arbejdsstyrke paa henved et halvt Hundrede Mand. I den senere Aarrække var Antallet ikke saa stort, men har af og til nærmet sig stærkt det samme.

Fabrikken lige før Nedrivningen. Facaden mod Tagensvej.

Naturligvis har Udviklingen ogsaa her medført, at Formemaskinerne forlængst er taget i Brug. Iøvrigt kan det anføres, at Hr. Valdemar Hansen, siden han blev Ejer af Virksomheden, ved Hjælp af sin faglige Dygtighed og Kendskab til Jernsammensætninger har arbejdet videre paa det af Ejner Holm skabte Renomé, og at dette ogsaa har sat sit Præg paa Virksomheden, idet Arbejdet, der udføres nu, væsentlig bestaar af Præcisions- og Kvalitetstøbegods.

En Omtale af E. Holms Jernstøberi vilde ikke være fuldkommen, hvis ikke Former Carl Wolfroms Navn blev nævnet. Efter at være fyldt 75 Aar i Maj 1929 tog han kort Tid efter sin Afsked og havde da arbejdet paa Støberiet i 41 Aar, deraf en Del Aar som Støbemester. Hans retlinede Karakter gjorde ham agtet og afholdt af alle.

Lidt Værkstedsteknik.

Slibning eller Skrabning?

(Sluttet.)

Den Indvending, at Bærefladerne bliver ladede med Smergelstøv, holder altsaa ikke Stik; den stammer antagelig ogsaa fra den Tid, da man f. Eks. sammensleb Cylinderventiler under Anvendelse af et lodret Tryk og uden at tage Forholdsregler mod, at Slibestøv trængte ned i Cylinderen og derved virkelig medførte Beskadigelse af Cylinderspejl og Stempel.

Ved Forøgelse af Fladernes Haardhed formindskes Friktionen i et bestemt Forhold. Ogsaa af denne Grund maa Slibemetoden foretrækkes, da den bevirker en Fortættelse af Overfladen. I det hele taget skænker man nu Materialespørgsmaalet en større Opmærksomhed. Materialestyrker paa 28—32 kg/mm² er slet ikke ualmindelige i Føringer ved svære Maskiner. Tidligere var man ikke naaet saa vidt i støberiteknisk og metallografisk Henseende, hvorfor man maatte hjælpe sig paa anden Maade. F. Eks. blev Tucherplanerne (der benyttedes ved Pletskrabning) ofte bearbejdet med en lidt afstumpet Skraber for at opnaa et tæt og porefrit Udseende.

Virkningen af den stumpe Skraber kan man let iagttage ved at behandle en høvlet Støbejernsflade med store Porer. Den bliver derved meget tættere end en Flade, der er bearbejdet med en skarp Skraber, ved hvilken man kan finde 25—35 Porer pr. cm². Porernes Størrelse kan blive indtil 0,5 mm i Diameter. Ved slebne Flader derimod opstaar en mekanisk Komprimering, selv om denne ganske vist kun naar en meget ringe Dybde. Men samtidig fremkaldes ogsaa en vis Hærdning. Farven af de Gnister, der opstaar ved Slibning, vidner om Temperaturer paa 900—1100°. Ved den pludselige Afkøling til Værkstedstemperaturen paa 10—18° indtræder der maaske en vis Hærdning. Materialestyrken i de slebne Flader er ensartet og ikke forskellig i de forskellige Punkter, saaledes som i de skrabede Flader. Ved Skrabning indtræder saadanne ensartede Materialeegenskaber først efter flere Aars Forløb. Naar den slebne Flade sammenlignes med selv den bedst skrabne

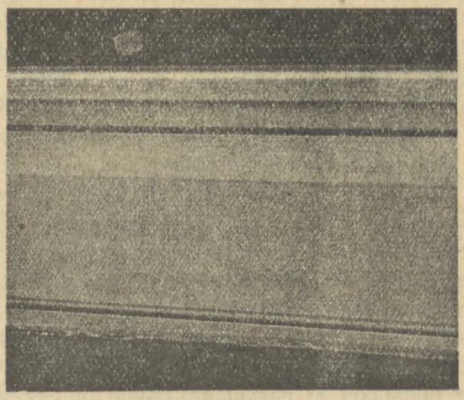

Fig. 8. Slebet Overflade.

Flade i f. Eks. 20—25 Punkter af en Kvadrat paa 25×25 mm af et Tucherplan paa 0,003 mm Nøjagtighed, og Sammenligningen foretages efter Lysspaltemetoden med Haarlineal, da kan man iagttage alle Forhøjninger og Fordybninger. Man ser en Flimren som fra en Film paa Grund af de stadig vekslende Lys- og Mørkepartier. Den slebne Flade udviser ved en saadan Prøve en ensartet Lysspalte, men de høje Punkter ligger betydelig lavere end Toppen i den skrabede Flade, hvilket man let kan konstatere ved Sammenligning af Spaltens Lysstyrke.

I Henhold til Undersøgelser af *Styrie* finder der mellem slebne Planer en Berøring Sted i ca. 80—90 pCt.

af Arealet, medens der mellem skrabede Flader i bedste Fald kun opnaas 25—30 pCt. Naar man med Haanden vil forskyde det ene slebne Plan i Forhold til det andet, mærker man i Begyndelsen en vis Modstand, der er større end ved skrabede Planer. Men naar Bevægelsen først er indledet, og Fladerne har fedtet hinanden, fore-

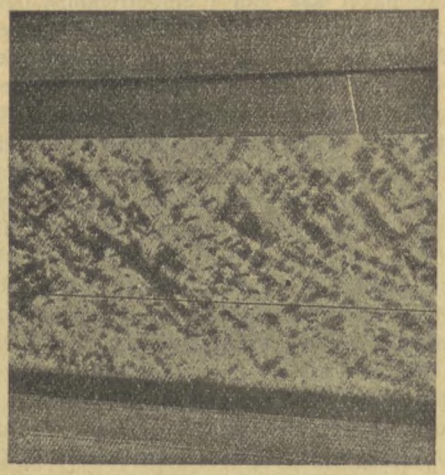

Fig. 9. Skrabet Overflade.

gaar Forskydningen ganske let. De slebne Flader bliver med Tiden fuldstændig glatte (spejlagtige). Dette forklares derved, at Ujævnhedernes Toppe er lavere end de skrabede Flader, saaledes at de under Bevægelsen hurtigt forsvinder. De skrabede Flader derimod faar gennemgaaende flere matte Partier, der ikke har været berørt af Skraberen, og som bliver mindre sammenslebne. Fig. 8 viser Udseendet af en slebet Flade, der har været i Brug, og Fig. 9 en skrabet Flade. Fig. 10 viser de ret afsmittede Farvepletter paa en slebet Flade. Farvepletternes overordentlig ringe Tykkelse kan man danne sig et Skøn over derigennem, at det næsten har været umuligt at maale nogen Dybde mellem de enkelte Cirkler. Havde Farvelaget været tykt, f. Eks. 0,01 mm, saa vilde Farven have trængt ind overalt, men dette er ikke Tilfældet. Derfor er den tyndest mulige Farveafsmitning det bedste Bevis paa et nøjagtigt Plan. Jeg har fastslaaet, at Farvelaget havde en Tykkelse paa 0,003—0,004 mm. Fladen bærer jævnt over det hele, og skønt Bredden er 280 mm, mærker man slet ikke til nogen Krumning.

Ved Slibning opnaas saa nøjagtige Flader, at Faren for Sammenrivning er stor selv ved forskriftsmæssig Smøring. Man bør derfor fremstille den samarbejdende Flade ved Skrabning. Yderligere bør man for at formindske Friktionen fremstille de to Stykker af Materialer med forskellig Styrke. Naar Høvlearbejdet udføres meget omhyggeligt, behøver Tillæget for Slibningen ikke at beløbe sig til mere end 0,1—0,2 mm, d. v. s. Slibningen behøver kun at fjerne Mærkerne fra Høvlestaalets Tilspænding. Dette Slibetillæg afarbejdes med ikke færre end 50—100 Spaaner, saaledes at et Tillæg paa 0,2 mm slibes med en Spaandybde paa 0,2: (50—100) = 0,004—0,002 mm. Den Gniststraale, som Slibestenen slynger fra sig, er ensartet under hele Bordets Bevægelse, deraf følger, at der praktisk taget ikke sker noget Slid af Stenen. Det er derfor et Spørgsmaal, om man virkelig skal tage Hensyn til Slidet paa Stenen, naar dette er mindre end 0,002 mm. Hvor store Afvigelser fra Planen, der kan opstaa heraf, skal der nedenfor gøres nærmere Rede for.

Med Hensyn til Smøringen gælder det om, at Olien flyder frit og rigeligt fra Smørerillerne. En Smøring, der er baseret paa Olieporer, saaledes som Tilfældet er ved skrabede Flader, er af mindre Værdi. Ved disse presser Slædens Anlægsflade under Passagen Olien ned i Porerne, og der foregaar en stadig Vekslen mellem Opsamling af Olien og Smøring af Fladerne. Ved den slebne Flade er den ofte forekommende ganske ubetydelige Fladekrumning tilstrækkelig til at fordele Olien over hele Arealet. Det maa erkendes, at vanskeligst af alle Slibearbejder er Fremstillingen af brede Vanger. Betingelsen for en god Slibning er først og fremmest et rigtigt udført Høvlearbejde. Tilspændingen ved Skrubhøvlingen bør ikke være større end 0,2—0,35 mm. Ved Slethøvlingen derimod kan Staalets Skærekant godt have indtil 100 mm Bredde (selvfølgelig afhængig af Høvlemaskinens Stivhed, Understøtning og hele Tilstand). Skal Anlægsfladerne færdiggøres ved Skrabning, efterlades et Tillæg paa 0,08 mm, saaledes at der ikke skal arbejdes over med Skraberen mere end 6—8 Gange. Til Færdigbearbejdning ved Slibning efterlades et Tillæg paa 0,1—0,2 mm. Efter Løsning af Opspændingsboltene maa Unøjagtighederne ikke overskride 0,01—0,015

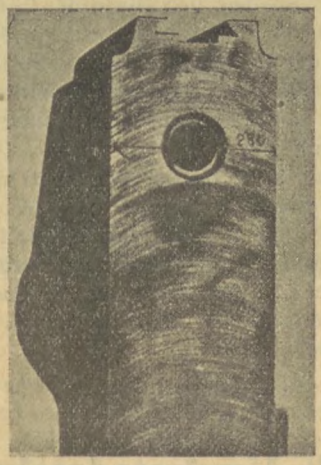

Fig. 10. En Fræsemaskines slebne Pille.

mm paa 1000 mm Længde. Ved almindelige Høvlearbejder, hvor der ikke er taget de videst mulige Forholdsregler med Hensyn til Maskinens Montage og regelmæssige Kontrol, er Unøjagtigheden ofte 0,05 mm.

Efter Slethøvlingen henstilles Godset paa et fast Underlag, hvor det oprettes med Kiler, saa Vangerne ligger vandret. Den dertil anvendte Hældningsmaaler maa vise med en Nøjagtighed af 0,02—0,03 paa 1000 mm. Indstillingen kontrolleres daglig, indtil den bliver konstant (som Regel i Løbet af 5—6 Dage). Først derefter kan Skrabningen paabegyndes.

Slibemaskinen maa være meget svært bygget og opstillet paa en Plads, der ikke udsættes for større Temperatursvingninger. Især maa man undgaa ensidig Opvarmning fra Varmeapparat eller fra Solen. Slibemaskinens Vanger maa ikke have større Afvigelse fra den rette Linie end 0,01 mm paa 1000 mm. Samme Nøjagtighed er nødvendig med Hensyn til Vangernes Parallelitet. For at undgaa Rystelser maa der kun anvendes tynde, elastiske Remme, der er samlede ved Limning; endvidere bør Maskinen være indrettet med hydraulisk Fremtræk af Bordet. Omstyringen maa ske uden Stød, og Frem- og Tilbageløbet foregaa med samme Hastighed, ca. 1,5—1,8 m/min. Tilspændingen maa højst andrage 0,35—0,45 mm for hvert Slag. Slibeskivens Periferihastighed skal være 25—30 m/sek.

Haandslibemaskiner med bøjelige Aksler.

Brugen af bøjelige Aksler til at drive Haandværktøjer har i de senere Aar faaet en stor Udbredelse, navnlig til Overfladebehandling af store Arbejdsstykker, der vanskeligt kan behandles paa stationære Maskiner. Fordelene, der er forbundet med Brugen af bøjelige Aksler til mekanisk drevne Haandværktøjer i Sammenligning med elektriske Haandværktøjer, er navnlig den mindre Vægt af selve Værktøjet, hvilket medfører en større Sikkerhed i Haandteringen. Foruden til Slibning, Polering og Rensning med Traadbørste bruges de bøjelige Aksler ogsaa til Boring, Filning med roterende File og til Kedelrensning. En Betingelse for, at man kan faa det fulde Udbytte af den her omhandlede Kraftoverføring er, at *Akslen bliver benyttet og passet paa rigtig Maade.*

Selve Akslen, der ligger indeni Beskyttelsesrøret, bestaar af fjederhærdet Staaltraad, der er viklet op i flere Lag udenpaa hinanden, saaledes som vist i Fig. 1.

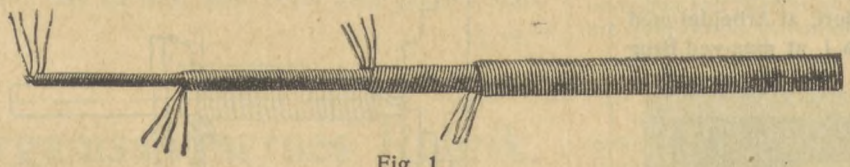

Fig. 1.

Det yderste Lag er som Regel viklet til venstre, idet der oftest bruges højregaaende Aksler. Omløbsretningen skal være en saadan, at den yderste Vikling som Følge af Kraftoverføringen søger at trække sig sammen. Bruges en saadan Aksel med modsat Omløbsretning, kan den kun overføre ca. $^2/_3$ af den Hestekraft, Akslen er beregnet til.

Akselkernen er anbragt i en bøjelig Slange, der som Regel bestaar af en opviklet galvaniseret Pladestrimmel, valset i et saadant Profil, at Vindingerne dels er laasede i hinanden og dels indeholder et Pakmateriale af Asbest eller Hamp (se Fig. 2).

I bøjelige Aksler af denne Type er der som Regel tillige indlagt en *Slidspiral* af Staalbaand imellem Staalakslen og Hylsteret for at forhindre, at det forholdsvis tynde Hylster slides igennem ved Berøring med den roterende Aksel.

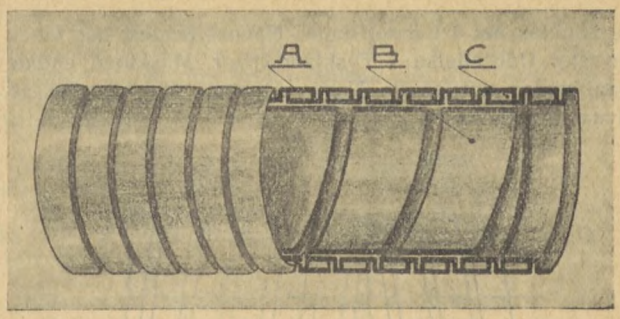

Fig. 2.

Beskyttelseshylstre af den nævnte Type har den Fordel, at de ogsaa i bøjet Tilstand er tætte, saaledes at Olien ikke vaskes ud ved Brug i det fri. Man har ogsaa Beskyttelsesslanger, bestaaende af en opspundet Spiral af rundt Staaltraad, udenpaa hvilken er viklet en Spiral af et trekantet Tværsnit som vist i Fig. 3.

Ydeevne af bøjelige Aksler i lige Tilstand.

Diam. af den nøgne Aksel mm	Hestekraft, der kan overføres ved følg. Omdr./min.			
	1000	1500	2000	2500
10	0,2	0,25	0,3	0,4
12	0,25	0,35	0,5	0,6
15	0,5	0,75	1,0	1,25
20	0,8	1,25	1,7	2,1
25	1,2	1,7	2,3	2,8
30	1,5	2,2	2,95	3,7

Ved Brugen af de bøjelige Aksler bør man tilstræbe, at Akslen under Arbejdet har saa lille en Bøjning som mulig, da Bøjningen altid medfører et Krafttab ved Friktion. Ifølge Opgivelser i »Werkstattstechnik« 1930, Hefte 19, tabes fra 1—10 pCt. af Kraften, afhængig af, hvor meget Akslen er bøjet.

Man bør endvidere undgaa Overbelastning af Akslen, da dette altid vil medføre Svingninger og Slag, der kan beskadige den bøjelige Aksel. I ovenstaaende Tabel er opgivet den omtrentlige Ydeevne af bøjelige Aksler af forskellige Dimensioner og ved forskelligt Omdrejningstal.

Den bøjelige Aksel maa smøres omhyggeligt hver 8. eller 10. Time, den er i Brug. Dette sker ved at afskrue Haandtaget, tage Akslen ud af det bøjelige Hylster og indgnide den i en god, tyktflydende Smøreolie.

En Slibemaskinekonstruktion, der er særlig egnet til Haandslibning, skyldes en dansk Opfindelse. Konstruktionen er baseret paa den Kendsgerning, at en hurtig roterende Skive har en Tendens til at indstille sig, saaledes at Skiven roterer om sin egen Tyngdepunktsakse; dette er udnyttet derved, at Spindelen, hvorpaa Slibeskiven sidder, ikke er stift lejret i Haandtaget, men fjedrende opspændt i Forlængelse af den faste Aksel, som iøvrigt løber i Kugleleje. Denne Konstruktion, der nu

forhandles her i Landet under Navnet Scalex, har faaet en stor Udbredelse i Tyskland, hvor Maskinen endnu gaar under det gamle Navn »Dynbal« (Forkortelse af dynamisk Balance).

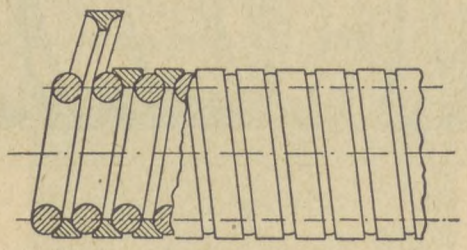

Fig. 3.

At man i Udlandet har søgt at omgaa Patenterne i mindst to forskellige Tilfælde, synes at være Bevis for, at Konstruktionen virkelig er god; dette fremgaar ogsaa af en meget udførlig Beskrivelse i det tyske »Siemens Zeitschrift« for November 1929, hvor der gøres Rede for,

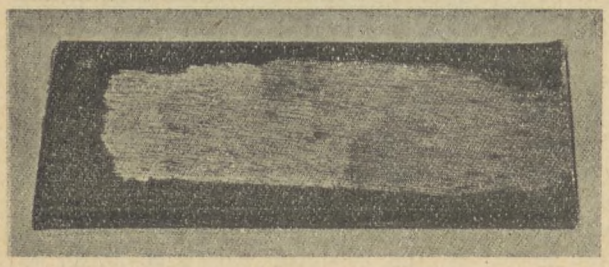

Fig. 4. Slibning fra fjedrende opspændt Skive.

hvorledes man ved Hjælp af en Vibrationsmaaler har konstateret en stor Forskel paa Vibrationerne i et Slibeapparat med elastisk og med fast lejret Spindel. Betydningen heraf skal ikke alene ligge deri, at Arbejdet med Maskinen trætter mindre, men ogsaa i, at man ved Brug

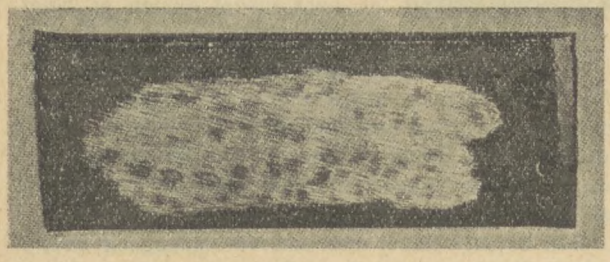

Fig. 5. Slibning fra stift opspændt Skive.

af en grovere Slibeskive opnaar en glattere Slibning, hvilket er anskueliggjort i de to Figurer 4 og 5. Samme Kilde opgiver tillige, at Maskinen havde en betydelig større Slibekapacitet paa Grund af, at den bedre kunde udnytte Sten af grovere Korn.

Samtidig med, at vi omtaler »Scalex« Slibemaskinen, er der Grund til ogsaa at nævne en anden dansk Slibemaskine af moderne Udførelse, nemlig den i Fig. 6 viste »B. B.« Slibemaskine, der har vundet stor Udbredelse her i Landet.

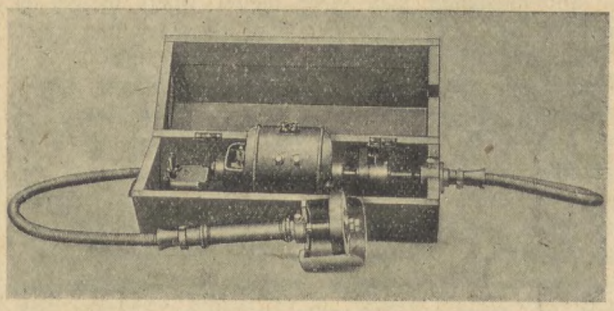

Fig. 6.

Den har bl. a. den udmærkede Anordning, at der mellem Motorakslen og den bøjelige Aksel er indskudt en Kobling af isolerende Materiale. Man undgaar derved de ubehagelige elektriske Stød, der skyldes eventuelle Isolationsfejl i Motoren.

E. B.

Vinding af Skruefjedre.

Foranlediget af vor Artikel i November-Udgaven om haandværksmæssig Fremstilling af Fjedre har et tidligere Medlem sendt os nedenstaaende Beskrivelse (gengivet lidt forkortet) af en Metode til Vinding af Skruefjedre, en Metode, der har vist sig brugbar, naar der ikke er Tale om Fremstilling i større Mængder.

»Da jeg med Interesse har set Fagbladets Anvisning paa en Maade at vinde Fjedre paa, tillader jeg mig ogsaa at fremkomme med en.

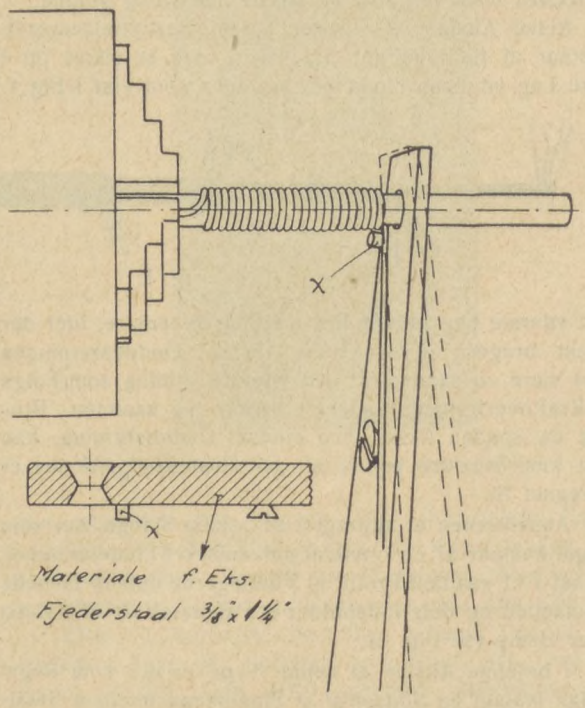

Som det ses af Skitsen, spændes Traaden i Centrerpatronen sammen med Dornen — der behøves altsaa ingen Nedboring i Dornen. — Drej derefter 1 Omdrej-

ning og paasæt »Vindejernet«, om man skal kalde det saa. Hullet i Jernet er udfilet som vist i Snittegningen, og Traaden lægges op paa den lille Tap x, der er anbragt lidt under Centrum for Dornhullet. Tryk under Vindingen Jernet ind mod Traaden og spænd ikke Jernet fast, men hold det i Haanden. Ønskes en Trækfjeder, hold da Jernet til venstre, og ønskes en Trykfjeder, hold det da til højre som vist punkteret.

Ønskes en 2-løbet Fjeder, vind da først en enkeltløbet og tag derefter et Jern med saa stort Hul, at det gaar udenpaa den første. Vindingerne vil da lægge sig ned i Mellemrummene mellem de første.

Efter Vindingen af Trykfjeder, pres da Fjedren helt sammen, *medens den sidder paa Dornen*, og den vil da ikke sætte sig mere.

H.«

Boring i haardt Støbejern.

Undertiden staar man overfor at skulle bore Huller i meget haardt Støbejern (gammelt Kakkelovnsgods og lignende). Det viser sig da ofte, at hverken alm. Spiralbor eller Hurtigbor formaar at trænge ned i Materialet, idet de næsten øjeblikkelig bliver stumpe.

Ved at gaa efter følgende Anvisning opnaas ofte gode Resultater:

Tag et ganske kort Spiralbor af Værktøjsstaal — f. Eks. et knækket Bor — varm den yderste Ende af Boret op til lys Rødvarme og køl glat af i Kviksølv. I Mangel af Kviksølv kan man ogsaa hamre de rødvarme Skær ned i en Blyklods.

Bor, hærdede paa denne Maade, opnaar en ganske usædvanlig Haardhed, men de maa ogsaa anvendes med Forsigtighed, idet baade Skærehastighed og Tilspænding maa sættes betydeligt ned, ligesom den største Agtpaagivenhed maa udvises, naar Boret gaar gennem Materialet.

C. H.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Fradrag i Skatteindtægt. I Lighed med tidligere Aar gives nedenstaaende en Udregning af det Kontingent, der i 1930 er betalt til Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasse, og som paa samme Maade som Sygeforsikring, Livsforsikring o. l. kan fradrages i Indtægten ved Udregningen af den skattepligtige Indtægt.

For Forbunds- og Afdelingskontingentets Vedkommende er fastsat den Regel, at der kan fradrages $^3/_4$ af Aarets Kontingent i Skatteindtægten.

I Arbejdsløshedskassekontingent (indbefattet Krisefonden) er der for Aaret 1930 betalt i samlet fuldt Kontingent	Kr. 68,90
I Forbundskontingent Kr. 93,60, $^3/_4$ heraf	- 70,20
I Afdelingskontingent (i København) Kr. 52,00, $^3/_4$ heraf	- 39,00
Ialt...	Kr. 178,10

Det anførte Afdelingskontingent er det for København gældende og er udregnet efter 100 Øre pr. Uge. For øvrige Afdelingers Vedkommende maa Medlemmerne selv udregne det efter det Kontingent, der er betalt i Afdelingen.

Aalborg. Strejken paa De Smithske Jernstøberier fortsættes uforandret.

Forbundets Medlemmer kan paa andre Støberier ikke udføre Gods til denne Virksomhed, da Blokade derfor er udstedt.

Hillerød. Fra denne Afdeling er meddelt, at der med Metalstøber Larsen, hvis Virksomhed er beliggende i Frederiksværkgade, og som beskæftiger 2 af vore Medlemmer, er opnaaet Enighed om, at disse hver erholder 3 Dages Sommerferie med Løn.

Metaltrykkere.

Fradrag i Skatteindtægten for Arbejdsløshedsforsikring. Fra 1. Januar til 1. April (40. til 52. Uge), 13 Uger à Kr. 2,50 pr. Uge. Fra 1. April til 27. December (1. til 39. Uge), 39 Uger à Kr. 2,00 pr. Uge. For Sygeforsikring 50 Øre pr. arbejdende Uge.

Kontingentet for Arbejdsløsheds- og Sygeforsikring opføres og fradrages i Rubrikken for Forsikring.

Desuden kan fradrages Kr. 1,13 af det øvrige Kontingent pr. arbejdende Uge. Dette Beløb fradrages den samlede Aarsindtægt, inden den opføres paa Selvangivelsen.

Specialarbejdere.

Faglig Voldgiftskendelse. Mellem A/S Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri, Refshaleøen, og Specialarbejder-Forbundet er der opstaaet Strid om Forstaaelse af Priskuranten for saa vidt angaar Forsænkning af Huller i Lasttankene i Værftets Nybygning Nr. 594. Da denne Sag ikke har kunnet bilægges ved Mæglings- eller Timandsmøde, har Specialarbejderforbundet forlangt Sagen afgjort ved Voldgift.

Sagen drejer sig om Forstaaelse af følgende Passus i Priskuranten: »For Forsænkning indvendig i Bundtank, For- og Agterpeak og Højtank betales 6,3 Øre pr. Hul«.

Fra Arbejdernes Side hævdes, at Tankskibes Lasttanke er Højtanke, og at derfor alt Forsænkerarbejde i Tanken bør betales med 6,3 Øre pr. Hul.

Heroverfor gør Værftet gældende, at man ikke hidtil har betalt 6,3 Øre pr. Hul i disse Tanke, før Dækket var lagt over Tanken, og har til Bevis herfor i Retten fremlagt Ugesedler, hvoraf fremgaar, at der ogsaa i disse Tanke er betalt efter Priskuranten for Arbejde udenfor Tanke; Rigtigheden heraf bestrides imidlertid af Arbejderne.

Priskuranten af 1916 indeholder intet om Forsænkning i Tanke; den nugældende Priskurant er fra 1920 og indeholder den ovennævnte Passus; paa det Tidspunkt byggede Værftet ikke Tankskibe, og ved de Højtanke, der nævnes i Forbindelse med Bundtanke og For- og Agterpeaktanke, maa forstaas Tanke af samme Art som disse (snævre og utilgængelige) Et Tankskibs Lasttanke er store Rum i Lighed med et almindeligt Lastskibs Laster, og Priskuranten ses derfor ikke at kunne finde Anvendelse ved Forsænkning i disse Tanke.

Kendelse.

Priskurantens Bestemmelse angaaende Forsænkning af Huller i Højtanke ses ikke at kunne finde Anvendelse ved Arbejde i et Tankskibs Last-

tanke, hvorfor Specialarbejderforbundets Beskyldning om Firmaets Brud paa Overenskomsten afvises. Sagens Omkostninger, herunder Opmandshonorar Kr. 150, udredes med Halvdelen af Specialarbejderforbundet og Halvdelen af Sammenslutningen af Arbejdsgivere i Jern- og Metalindustrien.

København, den 19. December. Einar Adolph.

Forlig i Den faste Voldgiftsret. Den 12. Juni standsede Forholderne og Naglevarmerne sammen med Nitterne paa Nakskov Skibsværft Arbejdet. Aarsagen var, at Værftet havde afskediget 7 Nittersjak, der arbejdede paa Daghold, men samtidig opretholdt Natholdene, hvad Nittersjakkene mente var unødvendigt.

Værftet klagede til Den faste Voldgiftsret, og ved et Møde den 7. November forligtes Sagen saaledes, at Arbejderne paa Dagholdet i Bod hver betaler 8 Kr. og Arbejderne paa Natholdet hver 12 Kr.

Smede og Maskinarbejdere.

Fradrag i Skatteindtægt. I Lighed med tidligere Aar gives nedenstaaende en Udregning af det Kontingent, der i 1930 er betalt til Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasse, og som paa samme Maade som Sygeforsikring, Livsforsikring o. l. kan fradrages i Indtægten ved Udregningen af den skattepligtige Indtægt.

For Forbunds- og Afdelingskontingentets Vedkommende er fastsat den Regel, at der kan fradrages $^3/_4$ af Aarets Kontingent i Skatteindtægten.

I Arbejdsløshedskassekontingent (indbefattet Krisefonden) er der for Aaret 1930 betalt i samlet fuldt Kontingent	Kr.	68,90
I Forbunds- og Afdelingskontingent (Smedeforbundet) er for Aaret 1930 betalt Kr. 67,60, $^3/_4$ heraf =.....	-	50,70
Altsaa samlet Fradrag...	Kr.	119,60

Det anførte Forbunds- og Afdelingskontingent er udregnet efter et samlet ugentligt Kontingent af 3 Kr. i de første 13 Uger og 2 Kr. 50 Øre de sidste 39 Uger af Aaret 1930. Har Forbunds- og Afdelingskontingentet for nogens Vedkommende været højere eller lavere end anført, maa Differencen (÷ en Fjerdedel) lægges til eller fradrages i de Kr. 119,60.

Vi har modtaget følgende:

Reykjavik, den 17. Dec. 1930.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund,
Gl. Kongevej 4, København.

Kammerater.

Paa et Möde, der blev afholdt i Jernsmedernes Forening i Reykjavik den 30. Nov. d. A., blev der vedtaget at skrive til Deres Forbund og anmode om Samarbejde med Dem i en eller anden Form, f. Eks. angaaende Indrejse af faglærte Arbejdere fra Deres Land til Island.

Det er meget almindeligt, at Metalarbejdere fra Skandinavien rejser hertil for at söge Arbejde, uden i Forvejen at have sögt Oplysninger om Arbejdsforholdene her, hvad senere er kommet til at forvolde dem meget Besvær, da Arbejdet her er meget begrænset.

Det Arbejde, her kan være Tale om, er hovedsagelig Reparationer af större og mindre Baade, men da de fleste Baade her er Fiskerbaade, er Arbejdet meget forskelligt for de forskellige Sæsoner. I Foreningen er der 65 Medlemmer, desuden arbejder der paa Værkstederne baade Elever og Hjælpere, der er hovedsagelig 4 Værksteder, der er Tale om. Værksteder i andre Byer i Landet sysselsætter tilsammen 24 Svende og 10 Elever. Værkstedernes Antal er 16 med 19 Mestre, som alle deltager selv i Arbejdet paa Værkstederne.

For Fremtiden önsker vi, at de af Medlemmerne i Deres Forbund, som kunde tænke paa at rejse herop, for at se sig om efter Arbejde, först henvender sig til Deres Forbund, og at De derefter vil henvende Dem til os: Sveinafjelag járnsmida í Reykjavík, og er vi villige til at besvare alle Forespörgsler angaaende Arbejde her til Lands.

Det er sket, at der er rejst herop Arbejdere, som ikke er Medlemmer i nogen Forening, derfor önsker vi, at der sker Henvendelse til Dem.

Til Slut beder vi Dem offentliggöre dette Brev i Deres Blad.

Med Kammerathilsener

pr. SVEINAFJELAG JÁRNSMIDA I REYKJAVIK.

Thorvaldur Brynjolfsson,
Ingolfsstræti 21,
Reykjavik.

Mæglingsmøder. Hos A/S Recks Opvarmningskompagni, København, afholdtes Mægling den 8. December i Anledning af en Strid om Opgørelsen af en Rørakkord. — Sagen diskuteredes og sluttedes med de faldne Udtalelser.

Den 13. December er der afholdt Mæglingsmøde paa Maskinfabrikken »Trium«, København, hvor der var opstaaet Strid om Fastsættelse af Akkordpriser. Man enedes om Priser for to specielle Akkorder og iøvrigt om at vise Forstaaelse fra begge Sider ved Ansættelse af nye Akkordpriser og Regulering af de gamle.

Paa Begæring af A/S Københavns Lampe- og Lysekronefabrik afholdtes den 18. December en Mægling, idet Firmaet klagede over, at Arbejderne nægtede at betjene Kontrolurene ved Spisetidernes Begyndelse og Ophør. Man enedes om, at Arbejderne fra den første Arbejdsdag i 1931 betjener Kontrolurene som af Firmaet forlangt, dog saaledes at der gives 3 Minutters Respittid ved Spisepausens Ophør. For forsømt Tid udover 3 Minutter fradrages den ansatte Timeløn 15 Minutter for hvert paabegyndt Kvarter.

Den 16. December er der afholdt Mægling hos Smedemester Carl Seifert, København, som havde klaget over Nægtelse af Overarbejde. Efter at Sagen var diskuteret, enedes man om, at den pr. 12. December 1929 trufne Aftale angaaende Overarbejdets Omfang skulde overholdes, ligesom man enedes om, at der kunde arbejdes over i fornødent Omfang paa de under Mødet omtalte Gelændere og Boxdøre. Det er en Forudsætning, at der gives Akkordhaveren den Hjælp til Arbejdet, der er nødvendig, og at der tages Hensyn dertil ved Akkordens Fastsættelse.

Paa Mogenstrup Skærvefabrik, der ikke er Medlem af Sammenslutningen, afholdtes den 15. December et Mæglingsmøde i Anledning af en Klage fra Virksomheden over, at vore Medlemmer havde standset Arbejdet fra den 8. til den 12. December. Begge Parter fastholdt deres Standpunkt, og Arbejdsgiverne forbeholdt sig videre at forfølge Sagen. Et Ønske fra Forbundets Side om Forhøjelse af Lønnen kunde ikke imødekommes.

Timandsmøder. Paa et Timandsmøde den 9. December har følgende Sager været til Behandling:

1) Strid hos Carl B. Hoffmann, Esbjerg, om Betaling af Udearbejdspenge. Enighed opnaaedes ikke, og der er nu forlangt faglig Voldgift paa Spørgsmaalet.

2) Krav overfor A/S M. P. Allerups Efterfølger, Odense, om Forhøjelse af Lønningerne ved Arbejdet paa 4 Benzinbeholdere i Korsør Havn. Enighed opnaaedes ikke, og der blev afgivet Strejkevarsel, men Strejken blev ikke iværksat, idet der ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 29. December opnaaedes Enighed, saaledes at Arbejdet udføres i Fællesakkord til et Beløb af 26.750 Kr., dog skulde forskellige nærmere betegnede Arbejder holdes udenfor Akkorden. Timelønninger paa 115 Øre forhøjedes med 3 Øre, og i Forskud paa Akkord udbetales Timelønnen med et Tillæg af 12½ pCt. De 12½ pCt. tillægges ogsaa de allerede udbetalte Timelønninger paa Akkordarbejdet.

3) Klage fra Gas- og Vandmester Johs. Loft i Aarhus over, at Rørlæggerne i Aarhus nægter at udføre Centralvarmearbejde, fordi Mesteren arbejder med. Enighed opnaaedes ikke, og begge Organisationer forbeholdt sig deres Stilling. For vort Vedkommende er Sagen dog stillet i Bero, til der skal forhandles om Rørprislisten.

Voldgiftskendelser. Hos A/S Fisker & Nielsen, København, var der opstaaet Strid om Arbejdstidens Lægning. Der havde hidtil været arbejdet fra Kl. 7,15 til 4,30 med ¼ Times Stop fra 8,45 til 9,00 og ½ Times Stop fra Kl. 12,00 til 12,30 de første 5 Dage i Ugen, og om Lørdagen fra Kl. 7,15 til 1,15 med Stop fra Kl. 12,00 til 12,30. Denne Arbejdstid ønskede Firmaet ændret saaledes, at Arbejdstiden de første 5 Dage blev fra 7,30 til 4,30 med 1 Stop og om Lørdagen fra 7,30 til 1,30, hvilken Omlægning Arbejderne modsatte sig. Sagen blev derefter behandlet ved Mæglings- og Timandsmøde, men uden Resultat, og der blev derfor nedsat en faglig Voldgiftsret med Dommer Heide-Jørgensen som Opmand til Afgørelse af dette Spørgsmaal. Den 16. December har Dommeren afsagt Kendelse, og han giver heri Firmaet Ret til at omlægge Arbejdstiden saaledes som ønsket.

Hos A/S Burmeister & Wain har der, som omtalt i sidste Fagblad, været Strid om 2 Skibsbygger-Akkorder paa Nybygning Nr. 594, og da det ikke var muligt at opnaa Enighed ved Mæglings- eller Timandsmøde, blev Sagen indanket for en faglig Voldgiftsret, for hvilken Direktør Einar Adolph var Formand. Kendelsen, der blev afsagt den 19. December, giver i det væsentligste Firmaet Ret.

Lønforhøjelse. Paa Bryggeriet »Urban«, Aalborg, har 2 af vore Medlemmer faaet Lønningerne forhøjet fra Kr. 77,00 til Kr. 79,50 pr. Uge.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
4. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
5. Schultz & Larsen, Otterup.
6. Jørgensen & Søn, Kolding.
7. Brdr. Christensen, Viborg.
8. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
9. A. C. Rosenberg, Thisted.
10. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
11. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
12. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.

Blokader. Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark har blokeret Metalvarefabrikant V. Nielsen, Metalvarefabrikken »Guldborg«, Sct. Hansgade 23, København, og det henstilles til vore Medlemmer ikke at udføre Gørtlerarbejde hos nævnte Arbejdsgiver, saalænge Blokaden varer.

Københavns Afdeling 9 har med Forbundets Sanktion blokeret Smedemester Ernst Rasmussen, Ebberødvej 7, Birkerød, (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj), hvor 5 af Afdelingens Medlemmer har faaet Arbejdsløn tilgode til et Beløb af Kr. 1425,56.

Stiftelsesfester.

Dansk Former- og Støberiarbejderforbund.

Svendborg Afdeling 40 Aar.

Den 21. December 1890 stiftedes Afdelingen i Svendborg med et Antal af 11 Medlemmer.

For ikke at komme for nær op imod Jul fejrede Afdelingen denne Begivenhed ved en Fest i Etablissementet »Caroline Amalielund« den 13. December.

Som Gæster var indbudt: Forbundets Formand, Redaktøren af den stedlige Socialdemokrat og Formanden for Fællesorganisationen.

Næsten alle Afdelingens Medlemmer med Damer var tilstede, da man Kl. 7½ bænkede sig ved det festlig dækkede Bord, ved hvilket Afdelingsformand Rudolf Andersen præsiderede, Formanden bød Gæster og Medlemmer Velkommen og mindedes Fortiden i nogle korte Bemærkninger, derunder de 11, der for 40 Aar siden stiftede Foreningen. Af disse er kun 4 i Live, men 2 af dem, der dog ikke mere arbejder ved Faget, var ogsaa Gæster.

Den ene af disse, Hans Nielsen, var den første Kasserer og var senere Formand i en Aarrække. Den anden, Chr. Knudsen, har ogsaa været Kasserer og tillige Bestyrelsesmedlem. Formanden takkede disse Veteraner for deres Indsats i Organisationsarbejdet, og Forbundsformanden holdt derefter Festtalen.

Ogsaa han mindedes dem, der dengang, da det nok kunde kaldes farligt, alligevel ikke var bange for at vove Trøjen, og han manede de Unge til at staa Vagt om det, der med saa stor Møje og Besvær var opnaaet gennem Aarene.

Redaktør P. Andersen takkede Svendborg-Formerne for deres Deltagelse i det politiske Liv og pegede, som et Bevis for, hvormeget der nu om Dage maatte regnes med Socialdemokratiet, paa det foreliggende store Forslag til Socialreformen.

Fællesorganisationens Formand, Cigararbejder F. Jensen, bragte Hilsen fra Fællesorganisationen, som altid havde betragtet Formernes Fagforening som et trofast Medlem.

Ved Bordet fremsagde Former Rasmus Andersen et af ham selv i denne Anledning affattet Digt, som fremkaldte meget Bifald. Det havde følgende Ordlyd:

Formeren, som han er.

Kender du Formeren? Se, hvor han sveder,
laset i Tøjet, sort og beskidt,
henvist til Rummet, Ovnen opheder,
maalt med den Alen: Han tjener for lidt.
Værkstedet kalder, han gør sin Pligt,
selv bøjet af Alder, af Slid og af Gigt;
det blev hans Kald, og Kaldet var tungt.
Formerens Sind er dog evig ungt.

Kender du Formeren uden for Porten?
Da er han fuld — af Skæmt og Humør,
saa er han ren, selv indenfor Skjorten,
da er han ikke Manden fra før.
Naar Festen er sluttet, du Formeren kender,
da kan du altid afsige din Dom;
thi selv om vi skændes, saa er vi Venner,
Tak til jer alle, fordi at I kom.

Vi har vore Maal, vi skal vandre imod,
vi har vore Faner at hejse.
Vi bær' vore Sten til det Retfærdshus,
som en Gang skal straalende knejse.
Og naar saa en Gang vor Slægt gaar i Muld,
der kommer en ny, som skal høste vort Guld.

Formernes Honnørmarch blev naturligvis afsunget, og en Sang for Damerne manglede heller ikke.

Da det efterfølgende Bal havde varet et Par Timer, samledes Selskabet om Kaffebordet, hvor Sang, Skæmt og Tale vekslede mellem hinanden; en i Dagens Anledning affattet Revyvise gjorde stor Lykke, og en Skuespillerinde bidrog med en fornøjelig Underholdning.

Fra først til sidst en udmærket og fornøjelig Fest, som sent vil gaa Medlemmerne af Glemme.

Der indløb følgende Telegrammer: Fra Smede- og Maskinarbejdernes Afdeling i Svendborg og fra Afdelingens tidligere mangeaarige Kassérer, Vald. Rasmussen, der ikke arbejder ved Faget mere, samt fra følgende af Forbundets egne Afdelinger: Aalborg, Kerteminde, København, Middelfart, Nyborg, Nykøbing F., Odense og Ringe.

35 Aars Stiftelsesfest i Dansk Former- og Støberiarbejderforbunds Afdeling i Silkeborg.

Lørdag den 10. Januar fejrede ovennævnte Afdeling sin 35-aarige Fødselsdag ved en Festlighed paa Turisthotellet, hvor Afdelingen sædvanligvis afholder sine Møder, og hvor Værten er i saa høj Kurs hos Medlemmerne, at de har udnævnt ham til Æresmedlem. Naar det er Tilfældet, vil det forstaas, at Serveringen Aftenen og Natten igennem var upaaklagelig.

Kl. 7½ var samtlige Medlemmer med deres Damer samt Gæsterne samlede og gik til det meget festligt dækkede Middagsbord.

De indbudte var Forbundets Formand, Formanden for Smede- og Maskinarbejderforbundets derværende Afdeling og Redaktøren for den stedlige socialdemokratiske Presse, samt den ene af de to endnu levende Stiftere af Foreningen, Former Rudolf Mejer fra Aarhus, samt hans Hustru.

Den anden af de endnu levende Stiftere er Afdelingens Formand, Chr. Mikkelsen, som har arbejdet paa Silkeborg Maskinfabrik i alle de svundne Aar.

Festudvalgets Formand, M. Blauert, præsiderede ved Bordet og bød Velkommen, hvorefter Chr. Mikkelsen gav et Rids af, hvorledes Forholdene var ved Foreningens Start samt skildrede Udviklingen i Aarenes Løb, og R. Mejer paa egne og Hustrus Vegne takkede for Indbydelsen.

Den egentlige Festtale holdtes af Forbundets Formand, som benyttede Lejligheden til særlig at indprente de Unge Tidernes Alvor og det Ansvar, de vilde faa i de kommende Tider, da det var dem, der skulde føre Arbejdernes Sag videre.

Redaktøren talte og takkede Afdelingen for dens politiske Indsats i den socialdemokratiske Bevægelse, ligesom Smede- og Maskinarbejdernes Afdelingsformand bragte Hilsen og Tak for Samarbejdet fra sine Medlemmer.

Ved Bordet holdtes der iøvrigt en hel Række Taler, og ikke mindre end 3 Sange blev afsunget, derimellem naturligvis Formernes Honnørmarch og Damernes Pris.

Da Bordet var hævet, tog Dansen sin Begyndelse, og Ballet holdt paa til henimod Morgenstunden, dog afbrudt af et Frokostbord, ved hvilket bl. a. Formandens Hustru kvitterede for »Damernes Pris« med en af hende forfattet Sang for Herrerne.

Til Festen, der var rent ovenud selskabelig og fornøjelig, indløb der Hilsningstelegrammer fra Smedenes derværende Afdeling, samme Fags Klub paa Maskinfabrikken, Arbejdsmændenes derværende Afdeling, fra Fællesorganisationen og Socialdemokraten samt fra Forbundets Afdelinger i Aalborg, Aarhus, Kolding, København og Skive.

Teknologisk Instituts Aftenundervisning 1930—31.

Kursus for Værktøjsmagere.

Torsdag den 12. Februar, Kl. 7, begynder paa Teknologisk Institut et Aftenkursus for Værktøjsmagere.

I dette Kursus kan kun deltage Elever, der er fortrolige med Brugen af de almindelige Væktøjsmaskiner paa Maskinværksteder.

Undervisningen omfatter:

Øvelser paa Maskinværkstedet i Fremstilling af Borekasser, Stanseværktøjer, Oppresningsstempler m. m. Øvelser ved Universalfræsemaskine, Rundslibemaskine, Planslibemaskine m. m.

Øvelser i Hærderiet i Hærdning af Maskinværktøjer og Stempler samt Indsatshærdning af Maskindele.

Den teoretiske Undervisning omfatter Foredrag med Lysbilleder om Maaleteknik, Pasninger og Tolerancer, Opspændingsværktøj, Stanser, Snit og Trækstempler samt Varmebehandling af Specialstaalene.

Øvelsesaftenerne — ialt 12 Aftener fra Kl. 7—9½ — afholdes Torsdag og Fredag.

Foredragene — ialt 10 Aftener, efter nærmere Plan.

Kursus strækker sig over 7 Uger og koster Kr. 60,00.

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
1124	Andersen, Gunnar.....	Kundby	15. 4.03	Kbhvn. Afd.	3.10.25	Kbhvn. Afd. 14	6. 9.30
26349	— Reinhold	København	23.12 02	„ „	25. 5.29	Centralafd.	12. 4.30
33506	Andresen, Boy.....	Aabenraa	24. 9 90	Flensborg	19. 5.18	Esbjerg	7. 9 29
38242	Anker, Jens Nielsen Jensen	Hasle	6. 1.89	Kbhvn. Afd.	9. 3.30	Kbhvn. Afd. 12	29. 3.30
34246	Antonsen, Anton Valther .	København	28. 6 08	Odense	3. 2 30	„ „ 15	20. 9 30
50457	Boie, Gunnar.....	—	6. 5.03	Kbhvn. Afd.	22. 8.30	„ „ 13	23. 8.30
31624	Braarup, Anton Poul	—	22. 6 98	„ „	11. 1.29	„ „ 14	17. 5.30
462	Christensen, Hans S.....	Glæsborg, Grenaa	9. 4.77	„ „	16.10.24	Esbjerg	13. 9.30
10147	Christiansen, Albert Laurits	Nyborg	17.12 07	Nyborg	19. 1.27	Kbhvn. Afd. 12	13. 9 30
30118	— Knud Laurberg	København	11 5.07	Kbhvn. Afd.	16. 8.29	„ „ 9	2. 8 30
27767	— Lars Holger M.	Døjringe	20. 4 08	Sorø	5. 5 28	„ „ 13	30. 8 30
19800	Frikke, Hjalmar Bernh.	Jerne	15. 4 07	Esbjerg	14. 7 30	Sorø	19. 7 30
26317	Gelvan, Meyer.....	København	24. 1 09	Kbhvn. Afd.	10. 6 29	Kbhvn. Afd. 14	6. 9.30
31343	Hansen, Carl Erik.....	—	18. 5 09	„ „	25.10 28	„ „ 13	6. 9 30
30822	— Friedrich	Aabenraa	7 2 78	Haderslev	24. 5.25	Haderslev	30. 8 30
34377	— Hans Holger...	Randers	18.11 02	Randers	5. 5.22	Kbhvn. Afd. 4	2. 8.30
7357	— Johs. Hurup....	København	25. 7.01	Kbhvn. Afd.	13. 4 30	„ „ 9	13. 9.30
18585	— Niels L. Christian	Otterup	21. 5 99	Kolding	3. 5 30	Skive	7. 6.30
11641	Halberg, Jens Nielsen...	Illerup	28. 4 89	Horsens	8. 5.08	Esbjerg	22. 2.30
17209	Jensen, Aage Max E...	Ørslev	20. 4 02	Kbhvn. Afd.	16. 1.30	Kbhvn. Afd. 10	9. 8 30
14255	— Alfred Richard	Jerne	26.10.07	Kolding	1.11.26	Kolding	24. 5 30
8836	— Janus	Aalborg	11.11 89	D. Arbm. Forb.	12. 4.13	Kbhvn. Afd. 15	20. 9 30
26371	— Marius Jesper .	København	25. 4 09	Kbhvn. Afd.	4. 6.29	„ „ 14	30. 8 30
16655	— Rudy.....	—	2. 7 07	Metaltrykkerf.	3. 9 26	Esbjerg	1. 6.29
38410	— Svend.....	—	27. 7 88	Kbhvn. Afd.	7. 3.30	Kbhvn. Afd. 14	16. 8 30
37331	Jørgensen, Axel	Fredericia	2. 5 03	Fredericia	1.10 23	Fredericia	9. 8.30
33599	— Edvard J. H....	Sct. Jørgensbjerg	4.11.10	Roskilde	3. 5 30	Kbhvn. Afd. 14	2. 8.30
27588	Johansen, Povl	Saxkøbing	13.10.08	Saxkøbing	4. 8.28	Holeby	30. 8 30
29573	Larsen, Harald Børge..	Aalborg	3.12.09	Kbhvn. Afd.	2. 7.29	Kbhvn. Afd. 17	23. 8 30
50454	Lønholt, Peter Jensen...	Slagelse	22. 8.96	„ „	22. 8 30	„ „ 13	20. 9.30
50189	Mathiasen, Kristen Suss...	Nibe	21. 8 00	„ „	27. 5 30	„ „ 12	2. 8 30
37353	Møller, Theobald.....	København	29. 4 01	„ „ 5	3. 5.19	„ „ 5	20. 9 30
17281	Nielsen, Aksel Petersen	Aarhus	16.10 09	Kolding	2 11.29	„ „ 17	13. 9.30
51427	— Gunner Børge .	København	22.10.11	Kbhvn. Afd.	26. 6 30	„ „ 14	20. 9.30
50254	— Jens Arne	Holbæk	14. 8.10	„ „	12. 7.30	„ „ 2	20 9 30
19762	Neubert, Otto W. Franz.	Cuxhaven	5.10 06	Esbjerg	11. 8.30	Esbjerg	30. 8.30
36649	Olsen, Axel Christian.	København	15.11 01	D. Gørtler og Metalarb. F.	13. 4.21	Kbhvn. Afd. 12	6. 9.30
17609	— Edvard.....	Holbæk	27. 8 02	Holbæk	9. 9.21	„ „ 10	6. 9 30
50302	Petersen, Hans Peter	København	17. 7.90	Kbhvn. Afd.	10. 8.30	„ „ 9	6. 9 30
26755	— Ove E. Laurits.	—	7. 3.98	„ „ 3	28. 4 17	„ „ 3	13. 9 30
50233	— Viggo Johs.....	—	9. 3 01	„ „	10. 7.30	„ „ 12	6. 9 30
33803	Pürhonen, Einar Johs.....	St. Michel — Finland	21. 8 89	„ „	21. 3 30	„ „ 15	16 8 30
21689	Pærremann, Wermund	Græshave	12. 2.95	„ „	5. 5.30	„ „ 5	13. 9 30
21587	Qvist, Johannes	Holstebro	10.10.02	Nykøbing M.	1.11.20	Nykøbing M.	10. 5.30
4352	Rasmussen Henry	Silkeborg	20. 3.98	Esbjerg	11.10.20	Esbjerg	7. 9 29
19515	— Kai	Holstebro	5. 2.11	—	20. 4.30	Kbhvn. Afd. 15	20. 9 30
23550	Reich, Julius Anton...	Helsingør	21.10.94	Helsingør	20. 1.13	„ „ 5	20. 9.30
26053	Sørensen, Chr. F. Henning	København	7. 9.02	Kbhvn. Afd.	8. 5.22	„ „ 14	9. 8 30
30155	— Walther Frode.	—	12.11.10	„ „	23. 4.29	„ „ 13	20. 9 30
22281	Stannius, Herbert.....	Landov	30. 4.86	Odense	11.12.15	Esbjerg	18. 5.29
25294	Strøm, Niels Martin...	Trangisvaag	14. 6.04	Kbhvn. Afd.	9. 7.28	Kbhvn. Afd. 12	6. 9.30
39393	Thomsen, Lohman	København	23. 5.89	„ „	17. 5.24	„ „ 13	20. 9.30
6362	Tingskov, Aage.....	Esbjerg	21. 1.09	Esbjerg	15. 7.28	Esbjerg	4 1.30
25310	Werner, Karl Olaf I.....	København	1. 4 98	Kbhvn. Afd.	6. 7 28	Kbhvn. Afd. 13	7. 6 30
50098	Zachariassen, Johan Pauli..	Vestmanhavn	5. 1.06	„ „	30. 4.30	„ „ 17	23. 8.30

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Specialarbejderforbundet.

Bortkommen Bog.

Nr. 47966 Jørgensen, Ludvig Ejner, Odense Afd.
Ovennævnte Bog gøres herved ugyldig.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 50258	Christensen,	Holger Bent	(Kbhvn. Afd.)
- 39756	Christoffersen,	Axel Sv. Aa. P.	(„ „)
- 27316	Jørgensen,	Willy	(„ „)
- 25170	Larsen,	Henry Andreas	(„ „)
- 1817	Nielsen,	Jean Valter	(„ „)
- 33627	Rasmussen,	Niels Rinius	(Nakskov „)

Medlem Nr. 29, Thorkild P. Hansen, har atter fundet sin Bog.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 31471	Andersen,	Aksel Th. J.
- 31430	Engell,	Carl Sofus L.
- 20037	Hammer,	Knud Carl Chr.
- 23966	Larsen,	Hans Poul Chr.
- 5630	Madsen,	Anders Marius
- 22762	Munkholm,	Otto Evald
- 2518	Sund,	Frithjof Georg

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 3291	Sørensen,	Thomas	6. 3.15

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 31471	Andersen,	Aksel Theodor J.	26. 7 30
- 12576	Bendtsen,	Anders Johan H.	23. 4.27
- 14147	Christensen,	Emil.....	3. 4.26
- 30293	—	Jens Peter.....	3. 9.27
- 874	—	Knud	2. 2.29
- 12803	—	Peter Marinus	15. 3.30
- 17575	—	Thomas Gunnar	12. 7.30
- 31430	Engell,	Carl Sofus L.....	5. 7.30
- 18417	Frøhlke,	Frederik.....	23.12.22
- 4224	Hansen,	Carl Frits S.....	29. 3 30
- 13311	—	Edvard V.....	7. 5.27
- 13561	—	Robert.....	29 9.28
- 20037	Hammer,	Knud Carl Chr.....	30. 8.30

			Sidst betalt
Nr. 8728	Hein,	Hans Frederik G.....	4.12.20
- 8548	Holmstrup,	Knud	6. 4.29
- 15334	Jensen,	Arthur Georg	31. 5 30
- 6064	—	Chr.....	28. 3.25
- 23153	—	Kaj Julius S.....	17. 5.30
- 50172	Jørgensen,	Niels Louis.....	14. 6 30
- 6487	Jakobsen,	Lorentz Peter M.	10. 3 23
- 27617	Kande,	Jørgen N. Pedersen ..	3. 5 30
- 34865	Karlkvist,	Poul V.....	23.11.29
- 23966	Larsen,	Hans P. Chr.	5. 5.28
- 15346	Lindstrøm,	G. A.....	12. 4.30
- 35118	Lorentzen,	Kaj.....	8. 3.30
- 5630	Madsen,	Anders Marius.....	23. 8.30
- 16052	Manley,	Svend Aage R.....	15. 6.29
- 22762	Munkholm,	Otto Evald	29. 3 30
- 12898	Nielsen,	Andreas R. F.....	3.11.28
- 12750	—	Carlo Richard.....	10.11.28
- 22564	—	Emil Peter T.....	14 12 29
- 39727	—	Frederik Eli.....	5. 4 30
- 8126	—	Hans Peter G.....	21.10.22
- 17571	—	Peter Valter	9 11.29
- 17260	Petersen,	Hans Vald.....	24. 1.25
- 15667	—	Poul Emil.....	14. 6.30
- 18557	Rasmussen,	Egil Ove.....	8. 3.30
- 28863	—	Frederik Nicolaj.....	31. 3 28
- 5878	—	Knud	10. 9.21
- 39148	Sievers,	Carl.....	17. 1 25
- 33738	Simonsen,	Johan Chr.....	6. 5.22
- 2518	Sund,	Frithjof Georg	12 7.30
- 6010	Willadsen,	Edvind A.....	30 4.21
- 28004	Wilms,	Ejvind	27.11.26

Rettelser

til Adressefortegnelsen for November over Tillidsmænd.

Dansk Former- og Støberiarbejderforb.

Formænd.

Kolding: F. Tøttrup, Seestvej 28.

Specialarbejderforbundet.

Formænd.

Odense: M. Thygesen, Nørreallé 16, 1.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Formænd.

Odense: Carl Frank, St. Glasvej 43.

Kasserere.

Middelfart: Kontoret er aabent for Kontrol 10—11 og for Udbetaling kun 6—7.
Neksø: H. Birch, Julestuen.
Odense: Jens C. Jensen, St. Glasvej 43. Hverdage 10—11. Telf. 1863.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.
Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 4 FEBRUAR 1931 17. Aarg.

De generer sig ikke!

Med et Møde mellem Arbejdsgiverforeningens og De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg vedrørende Overenskomstforholdene, der afholdtes den 14. Februar, og som var ganske resultatløs, kan man betragte første Afsnit af indeværende Aars Overenskomstsituation som værende afsluttet. Der er næppe længere Mulighed for, at Parterne i denne Omgang direkte kan forhandle mere, hvilket ogsaa fremgaar af den efter ovennævnte Møde udsendte Meddelelse til Offentligheden: „Ved den i Dag stedfundne Forhandling mellem Hovedorganisationernes Forretningsudvalg om den foreliggende Arbejdssituation lykkedes det ikke at finde noget Grundlag for fortsatte Forhandlinger". Det er derfor ikke uden Interesse at trække Hovedlinierne i dette første Afsnit op, for derfra efterhaanden at kunne bedømme Overenskomstsituationens følgende Faser.

Det var den 17. September i Fjor, at Hovedorganisationernes Forretningsudvalg mødtes paa Foranledning af De samvirkende Fagforbund og afgødt af, at Kravet om Sommerferie med Løn var sat øverst paa Dagsordenen i de Organisationer, hvor Overenskomsterne kunde opsiges til Udløb i 1931. Det havde været naturligt, om Feriespørgsmaalet var indgaaet som et Led i de Forhandlinger, der maatte paaregnes at skulle føres mellem de enkelte Underorganisationer, men da Arbejdsgiverforeningen havde bundet sine til ikke at forhandle om Feriespørgsmaalet, selv om det ogsaa kun drejede sig om Ferie uden Løn, var det nødvendigt at søge Arbejdsgiverforeningens Underorganisationer frigjort i saa Henseende. Naar derfor Jernindustriens Sammenslutning egentlig vil lægge Skylden for den Optakt, der har fundet Sted med Hensyn til Overenskomstsituationen, over paa os under Henvisning til, at Centralorganisationen af Metalarbejdere i Modsætning til, hvad ellers har været Tilfældet, „er rendt til De samvirkende Fagforbund", saa skyldes det alene Arbejdsgiverforeningens Stilling til Feriespørgsmaalet, som Sammenslutningen selv tidligere havde erkendt kun kunde løses ved Forhandling mellem Hovedorganisationerne. Vi havde i Virkeligheden kun Valget imellem at søge De samvirkende Fagforbunds Bistand eller opgive Feriekravet, hvilket sidste var ganske udelukket.

Ved Forhandlingerne mellem Hovedorganisationerne den 17. September antydede vi overfor Arbejdsgiverne, at vi kunde tænke os at udskyde Fristen for Overenskomsternes Opsigelse for derved at faa Tid til at forhandle os til Rette uden at skabe Uro i Erhvervslivet. Arbejdsgiverforeningens Stilling var, at man maatte afvente dens Hovedbestyrelsesmøde den 10.—11. Oktober, der fik det Resultat, at man vilde orientere sig endnu i nogen Tid under Henvisning til Erhvervssituationen herhjemme og i Udlandet, men til almindelig Overraskelse, vistnok ogsaa for adskillige Arbejdsgivere, opsagde samtidig en Række betydende Industrier deres Overenskomster, og bl. a. opsagde som bekendt Jernindustriens Sammenslutning under 10. Oktober vore Overenskomster og organisatoriske Prislister.

Vi havde dengang, og har det fortsat, noget vanskeligt ved at forstaa Arbejdsgivernes hæsblæsende Jag med Hensyn til at faa opsagt, og naar man fra deres Side har villet gøre gældende, at det var for at gøre Situationen klar, saa staar dette egentlig i et underligt Modsætningsforhold til, at man samtidig i Opsigelsen anførte, at man „ikke mener at kunne paatage sig Ansvaret for paa det nuværende Tidspunkt at optage Forhandlinger om en Forlængelse af de løbende Overenskomster paa de nugældende Betingelser. Forretningsudvalget ønsker derfor at se, hvorledes Erhvervsforholdene saavel her i Landet som i Udlandet vil udvikle sig i den resterende Del af Overenskomstperioden, forinden man gaar til at optage en Forhandling".

Efter vor Opfattelse havde der, selvom Sammenslutningen vilde forholde sig noget afventende, jo ikke været det fjerneste i Vejen for, at man kunde have indtaget en saadan Stilling uden demonstrativt, 3 Uger før det var nødvendigt, at opsige Overenskomstforholdet. Vi gad iøvrigt have set, hvorledes Arbejdsgiverne og Offentligheden vilde have stillet sig, hvis det var os, der omvendt paa tilsvarende Maade havde opsagt, 3 Uger før det var nødvendigt, og paa Trods af, at vor Modpart havde tilbudt at udskyde Opsigelsesfristen, og i denne Forbindelse bliver det lidt vanskeligt at forstaa Arbejdsgivernes Udtalelse om, „at disse Opsigelser ikke er fremsat i nogen ufredelig Hensigt".

Men det har formodentligt bl. a. været Hensigten med Opsigelserne at skabe en deprimeret Stemning blandt Arbejderne, hvilket vi har saa meget mere Grund til at tro, som den Arbejdsgiverne venligtsindede Presse i den efterfølgende Tid billedlig talt har udsat Fagorganisationerne og disses Ledere for en Trommeild af hensynsløse Angreb og Beskyldninger, der i deres Hovedsum nærmest gaar ud paa, at Fagforeningerne er Skyld i alle de Vanskeligheder, som Samfundet er ude for, derunder ogsaa, at vi har et Arbejdsløsheds- og Hjemløsspørgsmaal. Denne haardhændede og hensynsløse Presekampagne imod Arbejderne og deres Organisationer havde næppe kunnet finde Sted, hvis vort Forslag om Opsigelsesfristens Udskydelse var blevet modtaget af Arbejdsgiverne, og der saaledes havde været Ro om Arbejdsforholdet. At Arbejdsgiverne har været fuldt ud indforstaaet med disse hadske Angreb, fremgaar tilstrækkeligt af en Artikel i „Arbejdsgiveren" af 13. Februar, der i Virkeligheden fremtræder som en Koncentration af den borgerlige Presses provokerende Artikler.

Vi skal senere vende tilbage til „Arbejdsgiveren".

Paa Baggrund af denne Presekampagne tilsendte Jernindustriens Sammenslutning os den 21. Januar en længere Skrivelse, som man samtidig tilstillede Dagspressen, hvori man beklager sig over, at vi har

> „rettet et Angreb mod Jernindustrien og betegnet den som Uromager og offentligt udslynget den Beskyldning mod Sammenslutningens Medlemmer, at de skabte kunstig Arbejdsløshed — en Beskyldning, vi paa det mest energiske maa tilbagevise og stemple som ganske absurd og afgjort i Strid med Sandheden,"

og hvor man paa Baggrund af nogle Beregninger vedrørende Prisniveauet og Arbejdsløshedens Stigning udtaler:

> „Udfra disse Betragtninger er det nødvendigt at tage op til Overvejelse og Drøftelse, under hvilke Former man kan tænke sig at fremskaffe en Reduktion af vor største Produktionsudgift — Arbejdslønningerne. Under Hensyn til, at Erhvervskrisen, siden vi opsagde Overenskomsten, har udviklet sig i yderst uheldig Retning, og da ingen ved, hvorledes den yderligere vil udvikle sig, er vi paa det nuværende Tidspunkt ude af Stand til at fremsætte positive Forslag om Størrelsen af Lønreduktionerne, da disse jo maa fastsættes efter hele Erhvervssituationens Forløb."

Dette gav jo Udtryk for Arbejdsgivernes Appetit paa Lønreduktioner, men samtidig for, at man ikke var rigtig klar over, hvor store disse skulde være for at tilfredsstille Appetitten, og det viste sig da ogsaa, da vi endelig den 28. Januar kom til Møde med vor Modpart, at man foruden betydelige øjeblikkelige Reduktioner ønskede Adgang til, hvis Antallet af beskæftigede pr. 30. Juli var gaaet en vis Del ned i Forhold til Antallet den 31. December 1930, at kunne opsige Overenskomsten med 1 Maaneds Varsel og altsaa paany stille Krav om Reduktioner, i og for sig en meget snild Opfindelse, thi hvem skulde vel hindre Arbejdsgiverne i i givet Fald at reducere Antallet af beskæftigede, uden at vi havde den fjerneste Indflydelse derpaa. Om Arbejdsgiverne havde tilsigtet en Konfliktssituation, kunde de ikke have lagt deres Forhandlingsbasis bedre tilrette, og at vi var nødsaget til pure at afslaa enhver Forhandling paa et saadant Grundlag ligger i Sagens Natur. Til Gengæld afviste de ganske vore beskedne Krav sammen med Feriespørgsmaalet, der slet ikke kunde forhandles, da Sam-

mensluttningen var bundet af Arbejdsgiverforeningens Forbud.

Paa lignende Maade er det gaaet i de øvrige Organisationer, hvis Overenskomster udløb pr. 1. Februar, og i visse Tilfælde er end ikke den almindelige Form for Forhandling mellem Arbejdernes og Arbejdsgivernes Organisationer blevet iagttaget. Dette negative Resultat var sikkert forudset af Arbejdsgiverforeningens Hovedbestyrelse, thi da denne var samlet den 16. Januar og paalagde Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg at drage Omsorg for Optagelse af Forhandlinger om de opsagte Overenskomster „med det Formaal at faa konstateret, om det er muligt for en Periode at afslutte Overenskomster, hvorved Lønningerne afpasses efter de forandrede Erhvervsforhold og Levevilkaar", ønskede Hovedbestyrelsen sig indkaldt til den 6. Februar til Overvejelse af den til den Tid foreliggende Situation.

Dette Hovedbestyrelsesmøde overlod til Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg at formulere en Udtalelse til Offentligheden, der ganske vist formede sig som en Henvendelse til De samvirkende Fagforbund, men som disse først kom i Besiddelse af, efter at Pressens Repræsentanter havde modtaget den. I denne Udtalelse anføres det, at man har konstateret det negative Resultat af de førte Partsforhandlinger, og efter at man har betegnet Arbejdernes Standpunkt som „saa virkelighedsfjernt, at Hovedbestyrelsen meget vel forstaar, at Forhandlingerne under disse Vilkaar har været forgæves", opfordrer Arbejdsgiverforeningens Hovedbestyrelse dens Forretningsudvalg til „uden Ophold at forelægge Overenskomstsituationen for De samvirkende Fagforbund. Skulde det ikke ved den derpaa følgende Drøftelse mellem Hovedorganisationernes Forretningsudvalg lykkes at finde et Grundlag for Tilvejebringelsen af overenskomstmæssige Aftaler afpassede efter de forandrede Erhvervs- og Levevilkaar, bemyndiger Hovedbestyrelsen Forretningsudvalget til at indkalde Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling".

Det fremgaar heraf, at Arbejdsgiverne fortsat kun indbød til Forhandling om Lønreduktioner, og da derfor De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg ved et Møde den 9. Februar vedtog at efterkomme Opfordringen til at deltage i et Møde, maatte det indtage det selvfølgelige Standpunkt, at Forhandlingerne ikke skulde føres paa det af Arbejdsgiverne ønskede Grundlag, Lønreduktioner, men at Arbejdernes Feriekrav og Krav om Forbedring paa andre Punkter skulde tages frem til Drøftelse. Det hedder i De samvirkende Fagforbunds Svar:

„Vi vil ikke sige Nej til Deltagelse i et saadant Fællesmøde, men maa straks fastslaa, at vi ikke kan erkende Berettigelsen for Arbejdsgiverne til at kræve Lønreduktioner, og vi betragter det som en Selvfølge, at de fra vore Organisationer stillede Krav, herunder Spørgsmaalet om Ferie med Løn, ogsaa bliver Genstand for Behandling paa samme Møde.

Under Forudsætning af, at den ærede Arbejdsgiverforening er enig med os om, at vore Krav behandles paa det omtalte Møde, er vi villige til at deltage i et saadant."

Dette Møde fandt altsaa Sted den 14. Februar og endte som anført fuldkommen resultatløst, hvorefter Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg har indkaldt dens Generalforsamling til Fredag den 20. Februar.

Hermed er Overenskomstsituationen i Færd med at blive kritisk, og Vanskelighederne for at komme igennem paa fredelig Maade blevet større, fordi Modparten har skruet sig op paa Højder, hvorfra det er svært at komme ned igen, og som giver sig Udslag i en stærkt provokerende Tendens og i Forsøg paa at skabe Splittelse i vore Organisationer, hvad vi fra Arbejdsgiverforeningens eget Blad skal hidsætte nogle Prøver paa. Det hedder i saa Henseende:

„Det er underligt, at det har varet saa længe. Der hører dog ikke en saa overvældende stor Intelligens til at indse, at den store Arbejdsløshed, vor Arbejderklasse lider under, er foranlediget ved, at Fagforeningerne, d. v. s. Fagforeningslederne, Førerne, har benyttet Fagforeningsmagten til at tvinge Arbejdslønningerne op paa et Niveau, der gennemgaaende er for højt til at bære en Konkurrence paa det almindelige Verdensmarked.

Dette er en Lønpolitik til Fordel for de Arbejdere, der endnu er i Virksomhed. Det er deres Fordel, og deres alene, Fagforeningslederne fremmer. Til Gengæld prisgiver de de mange, der ikke har Arbejde, og formindsker for hver Dag, der gaar, deres Chance for at komme i Arbejde.

Og naar de ikke mere kan betale de høje Fagforeningskontingenter og Strejkekassekontingenter, smider de dem ubarmhjertigt ud. Der er kun een Redning for dem: Hvis de kan faa andre til at betale disse Penge til „Kammeraterne", f. Eks. Hjælpekasserne eller Arbejdsløshedsfonden, d. v. s. Arbejdsgiverne. Deres egne giver dem intet.

Nu synes en Del af de arbejdsløse dog at

have opdaget, hvad det er, der foregaar. De begynder at se, at Fagforeningerne varetager de arbejdendes, men prisgiver de arbejdsløses Interesser. Dem henviser de til Almisseſyſtemet.

Det er de arbejdsløse, der gennem deres Savn skal betale de arbejdende deres alt for store Overlønninger."

Dette vover man at skrive, til Trods for, at det er en Kendsgerning, saaledes som Landstingsmand Ludv. Christensen i dette Blads Januar Nummer oplyser, at de organiserede danske Arbejdere siden 1907, da den første Lov om anerkendte Arbejdsløshedskasser traadte ud i Livet, og indtil 1. Marts 1930 i ordinært og ekstraordinært Medlemsbidrag til Arbejdsløshedskasserne har indbetalt ca. 176 Mill. Kroner, deraf alene i Finansaaret 1929—30 omtrent 19 Mill. Kroner. Bladet skriver, at Fagforeningerne opretholder Arbejdslønmonopolet og kan afgøre, om der skal arbejdes her i Landet, eller om der skal være økonomisk Krise, og føjer til: „Først nu ser det store Flertal Sandheden".

Hvad er det for et Flertal? Det er ikke Arbejdernes, og det kan vel næppe være den Del af det danske Samfund, der selv paa en eller anden Maade er organiseret for at fremskaffe de bedst mulige Løn- og Arbejdsbetingelser, og hvoraf vi foruden Arbejdsgiverne selv kan anføre Læger, Jurister, Arkitekter, Ingeniører, kort sagt, der er næppe en eneste Stand, der har med materiel eller immateriel Virksomhed at gøre, uden at man har organiseret sig, og i visse Tilfælde gennemført det paa en Maade og med et Resultat, som Arbejderne ingenlunde kan ønske sig bedre for deres Vedkommende.

Og man sparker til Fagforeningernes Ledelse, naar man skriver: „Nu ser de, at den store Fare ligger i den uforholdsmæssigt voksende Fagforeningsmagt, der er i Hænderne paa Folk, som ikke er en saadan Magts Ansvar voksne", og man fortsætter med Angreb paa Staten, kalder den vor største Arbejdsgiver og kritiserer, at den ikke indmelder sig i Arbejdsgiverforeningen. Man søger at give det Udseende af, at Arbejdsgiverforeningen i Virkeligheden ønsker, at danske Arbejdere skal være vellønnede. Der anføres: „Den ønsker derfor Arbejdslønnen lagt saa højt som muligt". Vi har lidt svært ved at tro derpaa, og i alle Tilfælde maa der være foregaaet en betydelig Ændring i Dansk Arbejdsgiverforenings Stilling i saa Henseende, thi vi kan jo bl. a. endnu erindre de første Krigsaar, hvor dansk Industri svømmede i Penge, men hvor det var umuligt blot at faa Dækning for Dyrtidsstigningen, og først, da Arbejdsgiverne bogstavelig talt fik Kniven paa Struben, lykkedes det at faa Lønningerne bragt i Vejret, men ofte paa en Maade og under Forhold, som rent organisationsmæssigt var forkasteligt. Og hvad er hele Fagbevægelsens Historie andet end en stadig Kamp med Arbejdsgivernes Organisationer om Lønnen? Ingen Forbedring blev givet godvillig. „Arbejdsgiveren" slutter sin selv for dette Blad særligt udæskende Artikel med at skrive:

„Ja, men hvordan i Alverden finder de Folk da paa at fremsætte saadanne Krav som dem, vi i disse Dage ser dem frembære for de Arbejdsgiverorganisationer, de samles til Overenskomstforhandling med? De er jo ikke i nogen Henseende i Kontakt med den bestaaende Verdenssituation.

Vi kan besvare dette Spørgsmaal:

De har slet ikke forstaaet den nye Situation. De savner Evnen til at tage Konsekvensen af noget. De er blottet for selvstændigt Initiativ og Ideer og Realitetssans. Det, der er sket i Verden, har ikke været forudset af dem. De ved simpelthen ikke, hvad de i en saadan Situation skal gøre. Og saa gør de det, som enhver Automat kunde gøre: De tager den sidste internationale Kongresparole, de har faaet tilsendt, og sender den videre til Arbejdsgiverne.

Den stammer fra den internationale Fagforeningskongres i Stockholm i 1930, hvor der vedtoges en Paraderesolution med Krav om „Forhøjelse af Reallønnen, Forkortelse af Arbejdstiden og Indførelse af Sommerferie". „Hurtigst mulig Indførelse af 44 Timers Arbejdsuge som en Etape paa Vejen til yderligere Forkortelse".

Det er dette Kongresplaadder, man vover at byde det danske Samfund i en kritisk og ond Tid. Den, der ikke husker det, kan slaa op i de Referater, de Herrer selv skrev, da de var vendt tilbage fra Stockholm paa en Tid, da de internationale Resolutionsmagere intet vidste om, hvor alvorligt Situationen vilde tegne sig i Dag."

Og alt dette er skrevet og trykt paa et Tidspunkt, da Arbejdsgiverne indbød deres Modpart til Forhandling.

Kommentarer hertil er unødvendige; hvad her er anført, taler for sig selv, men om nogen god Vilje til at bevare Arbejdsfreden, vidner den jo ingenlunde.

Ingen dokumenterede Kendsgerninger, intet andet end en Samling Skældsord overfor den Part, der gennem sin Organisering, gennem Medvirken til Oprettelse af kollektive Overenskomster, gennem indbyrdes Disciplin har bidraget til at skabe Orden i Arbejdsforholdet og paa Arbejdspladserne.

Vi for vort Vedkommende har aldrig nægtet, hvis positive Beviser for en Virksomheds produktionsmæssige Vanskeligheder blev lagt paa Bordet, at medvirke til deres Løsning. Men er det ikke netop Arbejdsgiverne, der gennem deres Hemmelighedskræmmeri har forhindret dette? Lad os endnu en Gang erindre om „Frederik d. 8."-Affæren, hvor Arbejderne tilbød Reduktioner for at beholde Arbejdet, men hvor det senere er blevet opklaret, at det ikke var paastaaede lavere Lønninger i Sverrig, der bevirkede, at Arbejdet ikke blev i Danmark, men derimod visse Aftaler med det svenske Værft om Arbejdets Fordeling.

Vore Organisationer har gennem Aarene medvirket ved Opretholdelse af et Lønsystem, afpasset efter de enkelte Virksomheders Forhold. Vi vover at paastaa, at vi har ført en Lønpolitik, der har taget fornødent Hensyn til dansk Industris udbyttegivende Muligheder, men vi agter paa den anden Side ikke, fordi der er Vanskeligheder i de store Industrilande, at lade det, der gennem Aarene er bygget op, løbe over Ende af en øjeblikkelig Arbejdsgiverstemning.

Gennem reducerede Akkordpriser og Rationaliseringens Indførelse er hele Arbejdstempoet sat op, samtidig med at vore Medlemmer paa Grund af Industriens stadig tiltagende Ustabilitet maa paaregne en større eller mindre Del af Aaret at gaa ledige.

De Lønninger, som Arbejdsgiverne paastaar er for høje, er intet Udtryk for Arbejdslønnens Andel i Produktionsomkostningerne, men kun en statistisk Opgørelse af Arbejdernes Fortjeneste, og den Arbejdsløshed, man henviser til og giver Fagforeningerne Skylden for, er ikke et Produkt af den saakaldte høje Løns Uforenelighed med Industriens Ydeevne, men et Produkt af en Række Faktorer: Emigrationens Standsning, vore unge Medlemmers manglende Adgang til at rejse ud i det fremmede i Ungdomsaarene, den stærke Vandring fra Land til By, Rationaliseringens sejrrige Fremtrængen og saa iøvrigt Virkningerne af en Krise i de store Industrilande, der med Hensyn til Arbejdsløshed desværre har givet sig langt forfærdeligere Udslag, end Tilfældet er herhjemme, hvad vi paaviser i efterfølgende Artikel i dette Blad.

Man skylder danske Fagorganisationers Lønpolitik for at være Aarsagen til Ledigheden. Hvad er da Aarsagen til, at Tyskland har 5 Mill. Arbejdsløse til Trods for lavere Lønninger?

Det er ikke Arbejdslønnen, der har bragt Verden ind i et økonomisk Kaos, eller som kan redde den ud deraf. Det er Krigen og Efterkrigstidens kapitalistiske og politiske Dispositioner, der har skabt den økonomiske Uligevægt. Naar f. Eks. Tyskland ved vældige Toldmure, Tilskud til Industrien, Eksportpræmier og meget mere skaber Mulighed for tysk Produktions Afsætning paa Hjemmemarkedet til urimelig høje Priser, men i Kraft af hvilke Overskudsproduktionen til Dumpingpriser bl. a. kastes ind over vort Lands Grænser, saa er det ligegyldigt, om den danske Arbejdsløn for disse Produkter er højere eller lavere, fordi i Virkeligheden al Konkurrence er udelukket.

Det er ikke Lønreduktioner, men Plan og Orden i Produktion og Omsætning, der trænges til.

Det vilde derfor være mere formaalstjenligt, om alle gode Kræfter forenedes for sammen med Regeringen, der har tilsagt Erhvervslivet al den Støtte, som det er gørligt at yde, at udnytte alle de forhaandenværende Muligheder, fremfor at ødelægge dem gennem Arbejdskamp, der meget let kan medføre, at dansk Industri slaas ud, og den Landvinding, der har fundet Sted gennem de senere Aar, atter gaar tabt.

Stigende Arbejdsløshed i alle Lande.

Paa en Tid, hvor Dansk Arbejdsgiverforening, politiske Modstandere og en stor Del af Pressen uden videre fastslaar, at den Arbejdsløshed, vi har her i Danmark, og som Hjemløsespørgsmaalet er en Udløber af, er et Produkt af Fagorganisationernes Lønpolitik, maa det have sin Interesse at konstatere, hvorledes den udenlandske Fagbevægelses Lønpolitik afspejler sig i Beskæftigelsesgraden, og ikke mindst har det sin Interesse at faa konstateret, om der i Lande med lavere Lønninger er en relativt lavere Arbejdsløshed, end Tilfældet er hos os. I den internationale faglige Centrals Pressemeddelelser for 5. Februar har man beskæftiget sig med Arbejdsløsheden i en Række Lande. Det Resultat man kommer til ved at fordybe sig i disse Oplysninger er nærmest, at hvor Lønnen er lavest, er Arbejdsløsheden relativt højest, det gælder f. Eks. Lande

som Tyskland, Czekoslovakiet, Østrig og Ungarn, men iøvrigt oplyser den internationale faglige Central følgende:

De ved Udgangen af Januar foreliggende Arbejdsløshedstal for en Række Lande viser en vældig Opgang i Arbejdsløsheden. Overalt ligger Arbejdsløshedstallene betydeligt højere end ved samme Tid i Fjor. Fra *De forenede Stater* meldes saaledes, at den faglige Landsorganisation paa Grundlag af en gennemført Undersøgelse anslaar Tallet paa de arbejdsløse Arbejdere i Begyndelsen af Januar til 5.700.000. Dette Tal omfatter dog kun de egentlige Industriarbejdere, medens Landarbejdere og Medhjælpere ikke er medtaget heri. I *Storbritannien* var der den 12. Januar tilmeldt 2.636.168 Arbejdsløse eller 1.159.907 flere end i Midten af Januar 1930. I *Danmark* fandtes der den 2. Januar ialt 72.802 Arbejdsløse mod 59.500 ved Begyndelsen af Januar 1930. *Norge* har rundt 47.000 Arbejdsløse (det højeste registrerede Tal siden Vinteren 1927). Ogsaa fra *Sverige* meldes om stigende Arbejdsløshed; saaledes steg f. Eks. Antallet hjælpsøgende Arbejdsløse fra 14.000 i November til 24.800 i December 1930, overfor 9.800 i December 1929. Selvfølgelig har disse Tal kun Værdi som Sammenligningsgrundlag, idet det samlede Antal Arbejdsløse i hele Landet er langt højere. I *Tyskland* steg i Tiden fra 1. til 15. Januar Antallet tilmeldte Arbejdsløse med rundt 400.000, nemlig fra 4.357.000 til 4.765.000. Hertil kommer endnu rundt 2 Millioner Arbejdere paa indskrænket Tid. Ifølge den af den tyske Landsorganisation foretagne Opgørelse over Arbejdsløsheden i de tilsluttede Forbund var ved Udgangen af December 31,8 pCt. af Medlemmerne arbejdsløse, medens 16,3 pCt. arbejdede paa indskrænket Tid. Den foregaaende Maaned var de tilsvarende Tal 26,3 pCt. og 15,6 pCt., ved Udgangen af December 1929 20,3 pCt. og 8,2 pCt. I *Belgien* var i Begyndelsen af December 1930 af ialt 626.220 mod Arbejdsløshed forsikrede Personer 6,1 pCt. helt arbejdsløse og 12 pCt. Korttidsarbejdere. I Begyndelsen af December 1929 var de tilsvarende Tal kun 1,1 pCt. og 2,1 pCt. I *Czekoslovakiet* fandtes der ved Udgangen af December 1930 ialt 230.766 registrerede Arbejdsløse, hvad der sammenholdt med Stillingen i November betyder en Stigning paa rundt 75.000. *Østrig* talte i Begyndelsen af Januar 340.845 tilmeldte Arbejdsløse, d. v. s. 68.000 flere end ved samme Tid i Fjor. Af de rundt 124.000 Medlemmer af den faglige Landsorganisation i *Ungarn* var i Begyndelsen af December 1930 24.308 arbejdsløse mod 16.943 i Begyndelsen af December 1929. En lykkelig Undtagelse danner *Frankrig*, hvor Antallet af tilmeldte Arbejdsløse i den tredje Uge af Januar kun androg 22.464, hvad der rigtignok sammenholdt med Antallet af tilmeldte Arbejdsløse paa samme Tid i Fjor betyder en stor Stigning.

De fleste af de ovennævnte Lande maa desværre regne med en yderligere Stigning i Arbejdsløsheden, saaledes at man maa være forberedt paa endnu højere Arbejdsløshedstal.

I vort Fagblad for Oktober 1930 kunde vi efter »Finanstidende« oplyse, at paa daværende Tidspunkt skulde vor Arbejdsløshed i Danmark, hvis den svarede til den engelske ikke have andraget ca. 30.000, men derimod 160.000. Hvis vi paa samme Maade gennemgaar ovenstaaende Oplysninger, vil man se, at vor Arbejdsløshed, der andrager ca. 73.000, for at være paa Højde med Englands skulde have været ca. 250.000, med Tysklands ca. 243.000, med Østrigs ca. 183.000 og med Czekoslovakiets ca. 60.000. For sidstnævnte Lands Vedkommende maa dog bemærkes, at der findes et meget stort Antal uorganiserede, saaledes at de tilmeldte Arbejdsløse ikke paa langt nær dækker det virkelige Forhold, og at man saaledes maa regne med en langt større Arbejdsløshed end her angivet. For Ungarns Vedkommende fremtræder dette Forhold i endnu stærkere Grad, saaledes at Tallene ganske unddrager sig en Sammenligning.

Dansk Arbejde.

Paa en Tid, hvor Arbejdsløsheden er omfattende, og hvor det kun kan være en daarlig Trøst, at det ude omkring i Verden ser endnu værre ud, bør vi alle overveje, paa hvilken Maade Beskæftigelsen kan fremmes, og hvorledes vi hver især kan bidrage til at formindske Antallet af ledige. I saa Henseende har Landsforeningen »Dansk Arbejde« gennem en Aarrække ydet en betydelig Indsats og har efterhaanden vundet stadig flere for sine Bestræbelser i Retning af under lige Forhold, d. v. s. naar Kvaliteten er den samme og Prisen nogenlunde ens, at faa Folk til at foretrække danske Produkter. Rent instinktivt har Arbejderne oprindelig været noget betænkelige ved at tilslutte sig denne Bevægelse, og deres Repræsentanter vaer et tilbageholdende med Hensyn til at søge dens Idé fremmet. Den socialdemokratiske Folketingsmand P. Andersen, som har udført et udmærket Arbejde for »Dansk Arbejde«, var i mange Aar en enlig Svale, men nu har en Række faglige Sammenslutninger, bl. a. Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, meldt sig ind, fordi man har indset, at Bevægelsen er sund og god, og at den, saaledes som Landsforeningen ledes, ikke strider imod vore internationale Pligter. Ingen kan bebrejde os, at vi foretrækker vore egne Frembringelser, naar disse staar Maal i Konkurrencen. Det er nationaløkonomisk rigtigt at gøre det, og det er til Gavn for os Arbejdere, at danske Varer sælges i saa stor Udstrækning som muligt. Hjemmemarkedets Oparbejdelse kan tillige faa Betydning for vor Udførsel og hjælpe til stadig Forbedring af Kvaliteten. Danmark skal jo i saa Henseende mere hævde sig ved sine Varers Godhed end ved deres Mængde.

Man er da ogsaa Vidne til lignende Bestræbelser i andre Lande; og der kunde jo for saa vidt synes at ligge en Fare for Samvirksomheden Landene imellem, hvis hvert enkelt Land afsondrede sig for sig selv, hvorved man i Virkeligheden vilde vende tilbage til en fortidig Tilstand. Der er dog næppe nogen Fare for, at dette skal kunne lade sig gøre, og naar vi kun ønsker,

at danske Varer overfor udenlandske skal have en fair Chance, vil ingen kunne bebrejde os dette, saa meget mindre som vor Samhandel med andre Lande i høj Grad er præget af frihandelsmæssige Principper. Ogsaa paa Grund af vort Lands Beliggenhed og dets naturlige Forhold vil det være afgjort umuligt at isolere os. Af de 1800 Mill. Kr., som Importen her til Landet sidste Aar androg, maa derfor Hovedparten anses for at være nødvendig, bl. a. i Form af Raastoffer og Halvfabrikata til Forædling i Landbrug og Industri, men der er ingen Tvivl om, at adskillige af de Millioner kunde være blevet her i Landet, saafremt hver enkelt — og specielt i Arbejderklassen — havde været opmærksom paa det samme, for hvilket der slaas til Lyd i et Cirkulære fra det engelske Ministerium: »Køb dit eget Lands Varer!«

Det var noget af det samme Synspunkt, der for nylig fik Udtryk i Tilslutning til en Række engelske Importørers Udstilling i København: »Køb danske Varer, og kan saadanne ikke faas, da engelske!« Megen Ligegyldighed og Ubetænksomhed, der forøvrigt er blevet stærkt støttet af Handelens udbredte Mangel paa Interesse for dansk Produktion, har været Aarsag til at forstærke Arbejdsløsheden, og i visse Tilfælde har ogsaa Arbejderens stærkt begrænsede økonomiske Omstændigheder medført, at han øjeblikkelig købte billigt udenlandsk, men i mange Tilfælde ogsaa daarligt Kram, saaledes at Købet i det lange Løb blev dyrere. Thi det er nemlig saa, at i visse Tilfælde er danske Varer nok lidt dyrere, men til Gengæld kvalitetsmæssigt ogsaa langt bedre.

Vi henstiller derfor saa indtrængende, som det er muligt, til vore Medlemmer at købe danske Varer og dermed bidrage til at mildne Arbejdsløsheden, og dem, der yderligere kan afse de 3 Kr., som det aarligt koster at være Medlem af Landsforeningen »Dansk Arbejde« og dermed faa tilsendt Landsforeningens Blad, opfordrer vi til ogsaa paa denne Maade at støtte og bidrage til, at dansk Arbejde ikke negligeres, men faar den Plads blandt Indkøbene, som tilkommer det.

Ulykkesforsikringsloven.

Af Kontorchef i Arbejderforsikringsraadet
A. Birkmose.

Den lovpligtige Ulykkesforsikring adskiller sig paa forskellige Punkter fra den øvrige Socialforsikring. Paa den ene Side yder Staten, bortset fra et mindre Statstilskud i visse Tilfælde og bortset fra Udgifterne ved Sagernes Behandling, ikke Tilskud til den, og hvad de forsikrede kan oppebære efter denne Lov, er ganske uafhængigt af Statens Tilskud; paa den anden Side betaler de forsikrede intet Bidrag til Forsikringen; i Lovens § 5 er det endog udtrykkelig fastslaaet, at Overenskomster mellem forsikringspligtige (d. e. Arbejdsgiverne) og forsikringsberettigede ingen retlig Gyldighed har, naar de gaar ud paa eller fører til, at nogen Bestemmelse i Loven ikke skal gælde, eller at den forsikrede skal udrede en Forsikringspræmie, som efter Loven paahviler Arbejdsgiveren, eller at pligtige Ydelser ikke skal beregnes efter Loven; og det tilføjes, at Overenskomster om Tilbageholdelse af Lønning i Anledning af Forsikring i Henhold til denne Lov er ugyldige. Alle Ydelserne i Henhold til denne Lov paahviler det i sidste Instans Arbejdsgiverne at betale. Som Begrundelse herfor angives nu i Almindelighed, at det maa paahvile de paagældende Erhverv at afholde Udgifterne ved de beskæftigedes Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde som almindelige Driftsomkostninger, og at Udgifterne til enhver Tid maa sættes efter, hvad Erhvervslivet kan bære, og hvad der er passende, naar henses til, hvad der ydes efter den øvrige Socialforsikring. Ulykkesforsikringsloven maa saaledes nu ses som en Ansvarlighedslov, der er blevet et Led i den hele Sociallovgivning. Men saaledes har man ikke tidligere set paa den; fra Begyndelsen blev den betragtet slet og ret som en Del af Ansvarlighedslovgivningen. Hovedreglen efter den almindelige Ansvarlighedslovgivning er den, at man er pligtig at yde den skadelidte Erstatning — og fuld Erstatning — for tabt Arbejdsfortjeneste, naar man har paaført den paagældende en Skade ved en forsætlig eller en uagtsom Handling. Denne Regel gjaldt allerede efter Romerretten og har ogsaa været — og er fremdeles — gældende her i Landet. Hændelige Skader, som ingen »kan gøre for«, kan ikke erstattes efter denne Regel. I visse, i Lovgivningen særlige nævnte Tilfælde, f. Eks. ved Stærkstrømsanlæg, løsgaaende Hunde, ved Jernbane- og Automobilkørsel, hvor det maa siges at dreje sig om Handlinger eller Undladelser, der i sig selv rummer en *betydelig* Fare for Omverdenen, har man dog paalagt et videregaaende Ansvar end efter den ovenfor nævnte Hovedregel, idet man har paalagt f. Eks. Automobilisterne et Ansvar ogsaa for hændelige Skader, naturligvis dog ikke for saa vidt den skadelidte selv alene er Skyld i Ulykken, og heller ikke saafremt Ulykken ikke kunde have været afværget ved den Agtpaagivenhed og Omhu, der udkræves ved Benyttelsen af Automobiler. Ogsaa i disse Tilfælde skal den, der forvolder Skaden, udrede fuld Erstatning til den skadelidte. Endelig findes der en gammel Regel (i Chr. V.s Lov 3—19—2) om, at en Arbejdsgiver er pligtig at yde Erstatning for den Skade, som hans »Tjener« forser ved Udførelse af Arbejde for Arbejdsgiveren, naturligvis saafremt »Tjenerens« Handling er af en saadan Beskaffenhed, at den medfører Erstatningspligt efter den almindelige Erstatningsregel eller efter særlige Erstatningsregler, f. Eks. Stærkstrømsloven. Men alle disse Regler passer jo i Almindelighed slet ikke paa Arbejdsforholdet; der er jo kun sjældent Tale om, at Ulykkerne skyldes Handlinger, der skyldes Forsæt eller Uagtsomhed fra Arbejdsgiverens eller hans »Tjeners« Side; selv naar det var Tilfældet, skulde det bevises fra den skadelidtes Side, og Beviset skulde føres efter de sædvanlige processuelle Regler ved de almindelige Domstole.

Saa længe Arbejdsforholdet var patriarkalsk, saa længe Arbejdstempoet var langsomt, og saa længe Risikoen ved Arbejdet ikke var væsentlig større end ved Livet i Almindelighed, slog de almindelige Regler

imidlertid godt til. Men ved Maskinernes Indtog paa Arbejdspladserne, ved Fremkomsten af det industrielle Liv spillede de fallit; og den sociale Ulykkesforsikring fremkom da overalt i Europa omtrent paa samme Tid som en Udvidelse af Ansvarlighedslovgivningen, nøje knyttet til Arbejdsforholdet i de Virksomheder, der frembød en særlig Risiko for de der beskæftigede Arbejdere, omfattende alle de Ulykker, der skyldtes denne særlige Risiko, uanset om der i og for sig intet som helst var at bebrejde Arbejdsgiveren eller hans befuldmægtigede. Saafremt Ulykken skyldtes Handlinger fra Arbejdsgiverens Side, for hvilke han var ansvarlig efter de almindelige Erstatningsregler, d. v. s. Forsæt eller grov Uagtsomhed, kunde den skadelidte ganske, som før Ulykkesforsikringsloven gjaldt, drage ham til Ansvar ved Domstolene og kræve fuld Erstatning for det lidte Tab; omvendt hvis den skadelidte selv ved Forsæt eller grov Uagtsomhed havde hidført Skaden, i saa Fald havde han overhovedet ikke Krav paa Erstatning hos Arbejdsgiveren eller andre. I alle andre Tilfælde, d. v. s. de Tilfælde, hvor ingen kunde »gøre for« Ulykken, men hvor denne skyldtes hændelige Omstændigheder, som det moderne Arbejde nu engang arter sig, skulde den skadelidte efter den »udvidede Ansvarlighedslov« have Krav paa at erholde en vis Erstatning, der var nærmere fastsat i Ulykkesforsikringsloven, og som ikke var tænkt som fuld Erstatning og heller ikke har været eller er det; i den Forstand var Ulykkesforsikringsloven saa langt fra en »udvidet Ansvarlighedslov«, men snarere en »indskrænket« Ansvarlighedslov; da vi i 1898 fik vor første Ulykkesforsikringslov herhjemme, regnede man vel med, at den skulde yde »halv Erstatning«, at Arbejdere og Arbejdsgivere med andre Ord hver skulde bære Halvdelen af det økonomiske Tab.

Vor første Ulykkesforsikringslov af 7. Januar 1898 omfattede kun de farlige Erhverv og endda kun de farlige Dele af den enkelte Virksomhed. Det var fortrinsvis de Virksomheder, som var undergivet Fabrikstilsyn, der herefter fik Ansvar for sine Arbejdere. Men desuden paalagdes saadant Ansvar ogsaa en Del andre Erhverv, saasom Virksomheder, der fremstillede sprængfarlige Stoffer eller Genstande, eller som regelmæssig anvendte Sprængstoffer, endvidere Bygningsvirksomhed (dog ikke for saa vidt angik Beboelseshuse, der ikke skulde have mere end een Etage og Tagkvist!), Bygning og Anlæg af Jernbaner, Sporveje, Veje m. v., Jernbane-, Sporvejs- og Omnibusdrift, Ladning og Losning af Varer samt Arbejde ved Pakhuse, Dykker- og Bjergningsarbejde samt Vind- og Vandmølleri. Ansvaret var dog betinget af, at Vedkommende drev det paagældende Erhverv som Næringsvej — herefter havde f. Eks. en Skibsreder ikke Ansvar for de Arbejdere, han beskæftigede ved Ladning og Losning af egne Skibe. Ret til Erstatning havde kun de Personer, der var beskæftiget i den teknisk-mekaniske Del af Virksomheden — for saa vidt deres Arbejde bestod i Tilsyn eller Ledelse, endda kun saafremt deres Vederlag ikke oversteg 2400 Kr. aarlig.

De ansvarlige Arbejdsgivere havde ingen Pligt til at forsikre deres Risiko og skulde ingen Sikkerhed stille for, at de kunde opfylde deres Forpligtelser efter Loven; saafremt de ikke var i Stand hertil, fik den tilskadekomne eller hans efterladte ingen Erstatning. Men det gjordes muligt dels for eksisterende private Forsikringsselskaber at opnaa Ministeriets Anerkendelse til at overtage Arbejdsgivernes Risiko, dels for Arbejdsgiverne at oprette ny Selskaber til Overtagelse af deres Risiko, og det blev forholdsvis hurtigt det regelmæssige, at Arbejdsgiverne forsikrede deres Risiko.

Ydelserne efter Loven var smaa. Sygebehandling var under enhver Form Forsikringen uvedkommende; det samme var Tilfældet med Dagpenge for de første 13 Uger efter Ulykkens Indtræden; vilde Arbejderne sikre sig Dagpenge før den 14. Uges Begyndelse og Sygebehandling, maatte de melde sig ind i en Sygekasse. Dagpengene, der kunde ydes fra 13 Uger efter Ulykken indtil Aarsdagen for samme, udgjorde $^3/_5$ af Daglønnen dog ikke over 2 Kr. og ikke under 1 Kr. daglig. Medførte Ulykkestilfældet en Nedsættelse af Arbejdsevnen, der af det ved Loven oprettede Arbejderforsikrings-Raad erklæredes for at være af blivende Beskaffenhed, havde den tilskadekomne Krav paa en Pengesum en Gang for alle, der var ganske uafhængig af den paagældendes Alder. Var han ganske uarbejdsdygtig, udgjorde den det 6-dobbelte af hans Aarsløn, dog ikke over 4800 Kr. og ikke under 1800 Kr. Man regnede saaledes kun med Aarslønninger paa mellem 300 Kr. og 800 Kr. Det bør herved erindres, at Aarsindtægten for en ufaglært Arbejder dengang ikke laa højere end ca. 900 Kr. Var Arbejdsevnen kun forringet, udgjorde Erstatningen en i Forhold til Forringelsens Størrelse beregnet Del af Erstatningen ved fuldstændig Invaliditet. Der udviklede sig hurtigt den Praksis ikke at give Erstatning for en mindre Invaliditet end 5 pCt. Medførte Ulykkestilfældet Døden, tilkom der foruden en Begravelseshjælp paa 50 Kr. hans Enke, Ægtebørn eller andre, som han faktisk (fuldstændig) forsørgede, en Erstatning paa det 4-dobbelte af hans Aarsindtægt, dog ikke over 3200 Kr. og ikke under 1200 Kr.

I Aarene 1900 og 1906 indførtes en frivillig Forsikring med Statstilskud for Fiskeriet og den mindre Skibsfart; inden for Fiskeriet, hvor man paa Grund af Erhvervets Farefuldhed gerne vilde have Forsikring gennemført, fandtes ikke i saa stor Udstrækning et Arbejdsgiverforhold som inden for andre Erhverv, som man kunde knytte Forsikringen til; derfor valgte man ved Loven af 3. April 1900 at opmuntre alle, der var beskæftiget ved Fiskeriet, til at forsikre sig selv, derved at man oprettede en særlig gensidig Ulykkesforsikringsforening, der fra Staten modtog som Tilskud alt, hvad Forsikringen kostede mere end 5 Kr. aarlig pro persona. Erstatningssummerne udgjorde ved denne Forsikring altid 3600 Kr. ved fuldstændig Invaliditet. Ved Loven af 1906 indførtes en lignende Forsikring for den mindre Skibsfart, efter at man ved en Lov af 1. April 1905 havde indført *Forsikringspligt* for den større Skibsfart, d. v. s. Skibsfart udøvet med Skibe, der som maalt til mindst 20 Rg. T. Brutto var indført i eller skulde indføres i det offentlige Skibsregister. Denne Lov, der altsaa omfattede de Skibe, der frembød den største Risiko for Ulykkestilfælde, derved at de gik paa Lang-

fart, lignede i det store og hele Loven af 1898; Erstatningssummerne var dog lidt lavere, og paa Grund af den Katastroferisiko, der knytter sig til dette Erhverv, indførtes som nævnt den Ordning, at Rederne *skulde* forsikre deres Risiko.

Endelig udstraktes Forsikringen ved Loven af 27. Maj 1908 til Landbruget. I Overensstemmelse med det hidtidige Princip medtoges under Loven kun de Virksomheder, hvor man fandt den største Risiko til Stede; man satte dog Grænsen herfor meget lavt, idet man medtog alle Landbrug, der var vurderet til Ejendomsskyld til Staten til et Beløb af over 6000 Kr. For andre Landbrugs Vedkommende aabnede man Adgang til frivillig Forsikring, saavel af Indehaveren og hans Familie som af den eventuelle fremmede Medhjælp i Bedriften, med Statstilskud. Loven var i det store og hele i Overensstemmelse med de tidligere Love for Industrien og Søfarten. I Overensstemmelse med sidstnævnte Lov paalagdes der Arbejdsgiverne Forsikringspligt. Erstatningerne beregnedes efter en for alle fast Aarsløn, 600 Kr., saaledes at 100 pCt. Invaliditet erstattedes med 3600 Kr. I Loven fastsattes det — ligesom forøvrigt i Forsikringen for Søfart —, at der ikke maatte gives Erstatning for en mindre Invaliditet end 10 pCt. I Dødstilfælde ydedes der Enken, Ægtebørn eller andre, hvem den afdøde faktisk (fuldstændig) forsørgede, 2500 Kr. Havde afdøde delvis forsørget andre, f. Eks. Forældre, kunde der ydes en mindre Erstatning, dog ikke mere end 800 Kr. Dagpengene udgjorde 75 Øre for Personer under 18 Aar, for alle andre 1 Kr. 20 Øre daglig.

I 1910 overdrog Indenrigsministeriet til Arbejderforsikrings-Raadet at udarbejde Udkast til en ny Lov, der skulde erstatte alle de gældende Ulykkesforsikringslove, udjævne Uoverensstemmelserne i disses Regler, afhjælpe de praktiske Ulemper, der havde vist sig ved Lovene, udvide den i Lovene af 1905 og 1908 indførte Forsikringspligt til alle de Arbejdsgivere, som den ny Lov skulde gælde for, udvide Ansvaret (Forsikringspligten) til alle erhvervsdrivende, der anvender fremmed Arbejdskraft, samt udvide Adgangen for Arbejdsgivere og selvstændig erhvervsdrivende til at tegne frivillig Forsikring med Statsunderstøttelse. Der blev saaledes ikke stillet Raadet den Opgave at undersøge og eventuelt stille Forslag om Ændringer i de grundlæggende Synspunkter, hvorpaa Ulykkesforsikringen hviler — Forholdet mellem Syge- og Ulykkesforsikringen, Erstatningsniveauet og Formen for Erstatningen (Rente eller Kapitalerstatning).

Det Udkast, der i Slutningen af Aaret 1911 tilstilledes Ministeriet, indeholdt da ej heller Ændringer i saa Henseende; det var først og fremmest en Kodifikation af de bestaaende Love med en betydelig Udvidelse af disses Omraade, visse praktiske Ændringer, der bl. a. gik ud paa til en vis Grad at indpasse Forsikringen i den øvrige sociale Forsikring og Forsorg, samt en Afpasning af Erstatningernes Størrelse efter de Forandringer, Arbejdslønningerne var undergaaet siden 1899, da Loven traadte i Kraft. Ulykkesbegrebet fik ved denne Lejlighed den Udvidelse til at omfatte »skadelige Paavirkninger af højst nogle faa Dages Varighed«, som gælder den Dag i Dag. I alt væsentligt blev Raadets Udkast ophøjet til den Lov (Loven af 6. Juli 1916), der endnu den Dag i Dag er gældende. Vel er der senere foretaget visse Ændringer i denne Lov. Bortset fra nogle Forandringer, der særlig er gaaet ud paa at finde en praktisk Løsning af det ofte stærkt diskuterede Spørgsmaal om Forsikringen af den tilfældige Medhjælp i Husholdningen og en Ændring af Reglerne for Erstatningen i Dødstilfælde, mere afstemt efter Omfanget af den Forsørgerbyrde, der paahvilede den afdøde, har Lovændringerne i 1919, 1920 og 1927 navnlig tilsigtet at afpasse Erstatningernes Højde og dermed Arbejdsgivernes Udgifter til Forsikringen efter de Forandringer, der har fundet Sted i Arbejdslønningerne og Leveomkostningerne.

Hvem er forsikret efter Ulykkesforsikringsloven? Praktisk talt enhver, der udfører Arbejde for andre. Om Arbejdet udføres mod Løn eller gratis er uden Betydning, hvis den paagældende kan siges at være antaget til Arbejde. Haandsrækninger kan saaledes meget vel begrunde Krav efter Loven, hvis den, der modtager Haandsrækningen, er kommet i en saadan Situation, at han maa have nogen til at hjælpe sig. En Forudsætning er det dog, at det drejer sig om en virkelig Arbejdsydelse. Eksempelvis skal saaledes nævnes, at man har anerkendt som henhørende under Loven et Tilfælde, der overgik en tilfældig forbipasserende, der efter Opfordring hjalp en Automobilist, der var kørt fast paa en daarlig Bivej, med at skubbe Bilen fri. Fanger og Personer, der er anbragt i Arbejdsanstalter, Pleje- og Optagelseshjem, omfattes ikke af Loven. Ej heller Ombud og værnepligtige; for de sidstnævnte gælder den særlige Lov om militær Invalideforsørgelse. Derimod har f. Eks. Københavns Arbejdshjem, Arbejde adler og Frelsens Hær Ansvar for de paa disses Arbejdshjem optagne Personer, der beskæftiges ved Arbejde. Alle egentlige Arbejdere i Industri, Haandværk, Handel, Landbrug, Skovbrug og Havebrug, ved immaterielle Erhverv, Fiskeri og Søfart er selvfølgelig forsikret uanset Lønningsmaaden, og det gør ingen Forskel, om de paagældende, f. Eks. Syersker, udfører Arbejdet i Hjemmet eller paa Andenhaandsværksteder. Det vilde iøvrigt føre for vidt her at opregne alle de Kategorier af Personer, der har Krav paa at holdes forsikret, og nævne Undtagelserne. Det kan i mangfoldige Tilfælde være vanskeligt at drage Grænsen, idet Grænsen f. Eks. mellem de egentlige Arbejderes Kreds og de mindre, selvstændig erhvervsdrivende, der efter Loven henvises til at forsikre sig selv med Tilskud fra Staten til deres Præmie, i det praktiske Liv er meget flydende, og der er i og for sig intet til Hinder for, at den samme Person den ene Dag som arbejdende for en ansvarlig Arbejdsgiver er forsikret og den næste Dag som optrædende som selvstændig falder uden for Forsikringen; Forholdet er nemlig ikke som ved Syge-, Invalide- og Arbejdsløshedsforsikringen, at det for hver enkelt Person forud er afgjort, om han er forsikret, og at der udleveres ham et Bevis derfor; men det afgøres ved hvert indtrædende Ulykkestilfælde, om den tilskadekomne ved Udførelsen af det Arbejde, hvorved Ulykken skete, kan betragtes som staaende i Tjenesteforhold til en Arbejdsgiver. Som det imidlertid vil fremgaa af det

ovenfor anførte, er alle, ikke selvstændig erhvervsdrivende, der beskæftiges i Erhvervsvirksomheder, forsikret, og der er ingen Indtægtsgrænser for Forsikringen; ogsaa de overordnede Funktionærer er forsikrede uanset deres Indtægt. Ogsaa de, der beskæftiges i ikke erhvervsmæssigt drevne Virksomheder, f. Eks. Sygekasser, Arbejdsløshedskasser, faglige Sammenslutninger, Havekolonier, omfattes af Loven. Endelig maa det bemærkes, at den danske Ulykkesforsikringslov i Modsætning til de fleste udenlandske Ulykkesforsikringslove har taget Skridtet fuldt ud og inddraget under Forsikringen Arbejdsgiverens klaret. Erstatningerne til den løse Medhjælp i Husholdningen, der ikke skal holdes forsikret, lægges ud af Arbejderforsikringsraadet, og efter hvert Kalenderaars Udløb gøres det op, hvor meget Raadet paa denne Maade har lagt ud, og samtlige til Tegning af Forsikring i Henhold til Ulykkesforsikringsloven anerkendte Forsikringsselskaber skal saa i Forhold til deres Præmieindtægt af pligtig Ulykkesforsikring godtgøre Raadet det forskudsvis udlagte Beløb. (Fortsættes.)

S/S „Johanna" af Rotterdam. Forskibet minesprængt.

hjemmeværende Børn, for saa vidt de deltager i Arbejdet i Erhvervsvirksomheden og har naaet en vis Alder, og at Medhjælp i Husholdningen, uanset om det drejer sig om et fast eller et midlertidigt Arbejdsforhold, ogsaa er forsikret. Indtil Loven af 14. Juli 1927 traadte i Kraft, var Forholdet det, at Medhjælp af tilfældig og forbigaaende Art i Husholdningen ikke omfattedes af Forsikringen, saafremt den Arbejdsgiver, hvor Medhjælperen, f. Eks. en Vaskerkone, arbejdede den Dag, da Ulykken skete, ikke beskæftigede fast Medhjælp. Dette Forhold maatte anses for ganske ubilligt og ændredes da ogsaa ved sidstnævnte Lov; for imidlertid at undgaa, at praktisk talt enhver, der har egen Husstand, skulde tegne Forsikring for løs Medhjælp i Husholdningen, bestemtes det ved samme Lov, at der ikke skal tegnes Forsikring for Medhjælp i Husholdningen af ganske forbigaaende Art, medmindre den paagældende Arbejdsgiver i sin Husholdning beskæftiger saadan løs Medhjælp i mere end 30 Arbejdsdage (240 Arbejdstimer) i et Kalenderaar. Denne Bestemmelse er noget af en Faldgrube, og enhver, der er i Tvivl om, hvorvidt han har Forsikringspligt for sin huslige Medhjælp, bør absolut rette en Forespørgsel til Arbejderforsikrings-Raadet, for at faa Spørgsmaalet

Vore Virksomheder.

Frederikshavns Værft og Flydedok.

Som den nordligste Forpost for Jernindustrien i Danmark maa nævnes 2 ret store Virksomheder, beliggende i Frederikshavn, nemlig Frederikshavns Værft og Flydedok samt Frederikshavns Jernstøberi og Maskinfabrik, og den ældste af disse, Frederikshavns Værft og Flydedok, er samtidig en af den danske Jernindustris ældre Virksomheder, idet den er oprettet den 1. Januar 1870.

Selve Frederikshavn er en af vore yngre Byer, idet den først fik Købstadrettigheder i 1818; indtil da var den kun en ganske almindelig Landsby og et Fiskerleje, der dog ved sin Beliggenhed havde nogen Betydning som Hjemsted for en ikke ubetydelig Fiskerflaade, og ved den gennem det 19. Aarhundrede udvidede Statshavn, der tillige tjente som Nødhavn. Paa dette Tidspunkt skulde jo al Skibsfart til Østersøen gaa Nord om Skagen, og ikke som nu, hvor en betydelig Del af Sejladsen gaar gennem Kieler-Kanalen.

Der var derfor betydelige Muligheder for Oprettelse af et Skibsværft, da Skibsbygmester H. W. Buhl fik Tilladelse til at drive Skibsbyggeri paa en Plads i Frederikshavns Havn, der paa dette Tidspunkt stod for en stor Udvidelse. Buhl var en udpræget Dygtighed, der i Løbet af en Aarrække arbejdede sin Virksomhed op til at nyde europæisk Ry for sine Fiskekuttere, som blev Forbillede ikke alene for de danske Træskibsværfter, men ogsaa for en Række europæiske Lande, der fik bygget Kuttere paa Værftet i Frederikshavn, som da skulde tjene til Mønster for den hjemlige Skibsbygning.

Ifølge Sagens Natur var Værftet i sin Oprindelse først og fremmest baseret paa Træskibsbygning, og foruden Fiskekuttere afgik herfra efterhaanden et ikke ringe Antal Sejlskibe. Efterhaanden gik man imidlertid i overvejende Grad over til Jernskibsbygning, og i 1906 blev Firmaet et Aktieselskab, der ved Tilførsel af ny Kapital udvidede Værftet til ogsaa at omfatte Bygning af Jernskibe. Man anskaffede de hertil fornødne Arbejdsmaskiner og en Flydedok, Luftværktøj og Kraner etc. og begyndte med Bygning af mindre Jernskibe og Lægtere o. s. v., idet dog Træskibsbygningen samtidig florerede.

I Tidens Løb viste Værftet sin Levedygtighed, og i 1914 skred man til en betydelig Udvidelse af hele Anlæget. Omkring ved denne Tid blev Det forenede Dampskibsselskab interesseret deri, hvad der yderligere dannede Grundlag for en Udvidelse af Virksomheden, idet der gennem dette Selskab tilførtes Værftet en Del Arbejde, saaledes er der bygget flere af Det forenede Dampskibsselskabs mindre Baade, deriblandt fornylig det meget moderne Motorskib »Fredericia«. Til den skete Udvidelse maa fra dette Tidspunkt ogsaa regnes Anlæggelsen af 2 Tørdokker, hvoraf den ene særlig var beregnet paa Bygning af nye Skibe, samt Anskaffelse af en mindre Flydedok til Sammenkobling med den første, store Beddingkraner og iøvrigt alt Tilbehør til moderne Skibsbygning. Især lagde Værftet Vægt paa Bygning af Skibe til specielle Formaal i Modsætning til den almindelige Tendens ogsaa paa Skibsværfterne til at lave Standardtyper. Blandt saadanne kan særlig nævnes Eksportdamperen »Hroar«, Kryolithselskabets nye Skib »Julius Thomsen«, der særlig blev bygget med Grønlandssejlads for Øje, samt Isbryderen »Lillebjørn«, foruden en Række Passagerskibe, Fragtdampere og Færger.

Ved en ny Udvidelse i 1929 af de forhaandenværende Tørdokkers Kapacitet har man yderligere opnaaet at udnytte den ene af disse, der var anlagt med Nybygning

Isbryderen „Lillebjørn".

for Øje, til Reparationsarbejde, og til Gengæld anlagde man samtidig en ny Byggebedding, passende for Skibe op til 3.000 Tons D. W.

Fra en ringe Begyndelse er Frederikshavns Værft og Flydedok saaledes vokset til i de bedste Perioder at beskæftige indtil 800 Mand, og er sammen med Frederikshavns Jernstøberi og Maskinfabrik, som vi skal omtale i et senere Nummer af Bladet, af meget væsentlig Betydning for Erhvervsforholdene i Frederikshavn, hvis Indbyggerantal i 1801 var 463, 100 Aar senere 5.638 og endelig i 1929 9.768.

Lidt Værkstedsteknik.

Kunstsmedearbejde.

I de sidste Aar har der vist sig en stigende Interesse for dekorativt udført haandsmedet Arbejde. Da Tiderne ellers er vanskelige for de, der har faaet deres Uddannelse indenfor de egentlige Klejnsmede- og Grovsmedefag, maa vi med Glæde hilse enhver ny Arbejdschance, selv om den kun har Bud til et ret begrænset Antal Smede, og vi maa særlig glæde os over enhver Fornyelse af Arbejdsmarkedet, der virkelig faar Brug for den gode *haandværksmæssige Uddannelse*, hvor det ikke er Maskinen, der er det afgørende, men netop det *personlige Arbejde*. Lad os gøre vort Bedste for at fremme det købende Publikums spirende Forstaaelse for Smedearbejdets Værdi og Skønhed, en Forstaaelse, der eksisterede i langt højere Grad hos vore Forfædre, og som endnu er meget udbredt i de sydeuropæiske Lande. Fremfor alt skulde vi nødig søge at tilfredsstille Efterspørgslen med ufagmæssigt og sjusket udført Arbejde. Desværre er meget af det Arbejde, der sælges rundt omkring i Butikerne som »Kunstsmedearbejde«, alt andet end tiltalende. Dette maa vel tilskrives dels den paagaaende Konkurrence om det *billigst* mulige Arbejde, og dels det Faktum, at Arbejdet er saa nyt, at mange af Producenterne endnu ikke er naaet ud over Begyndelsesvanskelighederne.

Interessen maa først og fremmest vækkes indenfor Smedenes egne Rækker. For at bidrage hertil vil vi i nogle Artikler give nogen Vejledning og almindelige Retningslinier for Udførelsen af saadanne Arbejder. Vi begynder i dette Nummer med et Indlæg af Faglærer H. Rietmann ved Teknologisk Instituts Kursus for Kunstsmede. Indlægget fremkommer i Anledning af en Diskussion, som nylig har været ført i Tidsskriftet »Danmarks Haandværk og Industri«. Til Orientering for Læserne skal vi i Korthed oplyse, at Diskussionen begyndte med en af Ingeniør E. Bildsøe rejst Kritik over, at Det tekniske Selskabs Skole i sin særlige Prisopgave for Kunstsmede atter i Aar havde stillet den Betingelse, at Autogensvejsning ikke maatte benyttes.

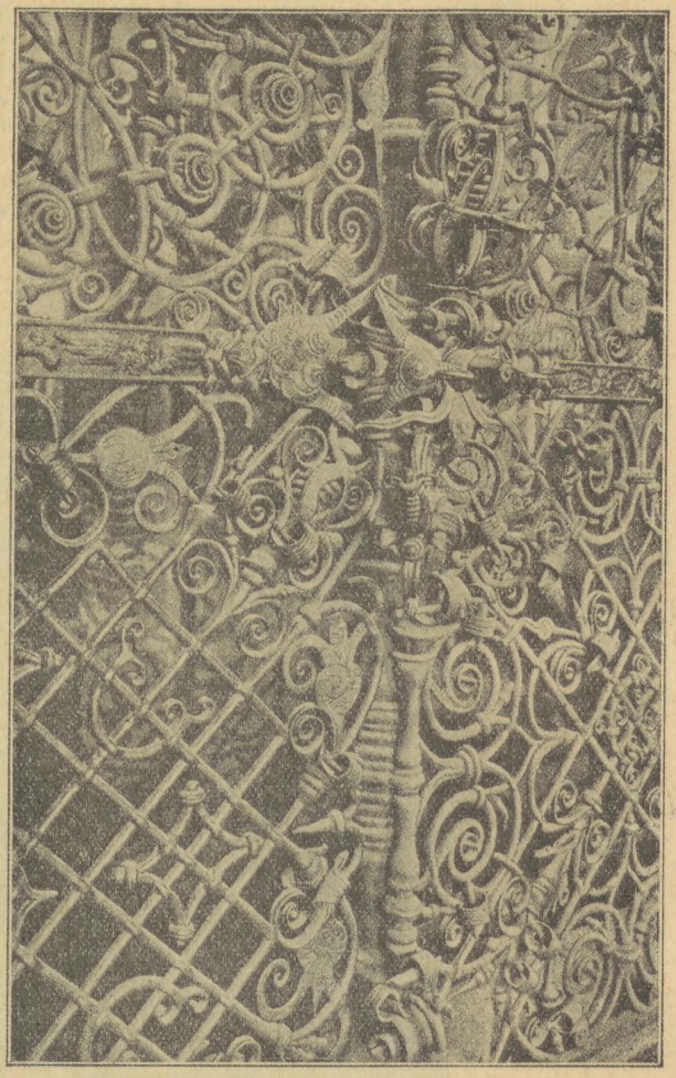

Fig. 1. Brudstykke af det vestlige Gitter for Chr. IV's Gravkapel.

Der anføres bl. a.:

»Særlig ønskes oplyst, om Formaalet med Klausulen er at begrænse Prisopgaven til en særlig Type Kunstsmedearbejder, eller om man i det hele taget vil forfægte den Anskuelse, at et Arbejde, hvori der er anvendt Autogensvejsning, ikke kan rangere som et Kunstsmedearbejde, eller maaske i bedste Fald maa henføres under 2. eller 3. Klasses Arbejder.

Efter min ringe Mening har *Kunsthaandværk* det tilfælles med *Kunst* i Ordets snævrere Betydning, at det indbefatter ethvert smukt eller udtryksfuldt Arbejde, der — uden at skabe Disharmoni — frembringer en vis Virkning, som er præget af en fri personlig Idé. I denne Forbindelse maa man imidlertid skarpt skelne mellem et *Kunstværk* og et *Kunststykke*, idet det sidste ikke behøver at have Betydning efter sin indre Værdi, men nærmest har til Formaal at lægge fremragende Færdigheder for Dagen. Prisopgavens Ordlyd giver En let det Indtryk, at den har det sidstnævnte Formaal for Øje. Den opflammer i hvert Fald ikke til at skabe noget stort

ved simple Midler, hvilket ellers er vel anset indenfor andre Grene af Kunsthaandværket.

Det er faldet i Kunsthaandværkerens Lod at give sine Tanker Udtryk i det gedigne Materiales Form og Skikkelse. Dette rummer store Muligheder, fordi Materialerne — ikke mindst Metallerne i sig selv — indeholder almindelig kendte Karaktertræk, som den virkelige Kunstner forstaar at udnytte. I Modsætning til for Eks. Træ har Smedejernet det typiske Karaktertræk — der er kendt af ethvert Barn —, at det kan smelte. Paa denne Egenskab grunder sig den naturlige Samlingsmaade, der hedder Autogensvejsning, en Sammenføjning saa ærlig og solid, at den uden Betænkning benyttes til Sammensvejsning af Maskindele, Trykbeholdere, Staalrør o. lign.

Den professionelle Kunstkritiker har altid travlt med at fremhæve Betydningen af, at Kunsthaandværkeren »kender« sit Materiale ud og ind, ved hvad der kan bydes det, og forstaar at udnytte dets Særegenheder. Hvorfor forlanger man da, at *Kunstsmeden* skal lukke sine Øjne for den Egenskab ved Jernet, at det kan smelte. Hvor naturligt vilde det ikke være, at Kunsthaandværkerne ogsaa benyttede den Egenskab. Mon det ikke skyldes, at man føler sig bundet af Smagsretninger og Fordomme stammende fra en Fortid, da man ikke magtede teknisk at udnytte Jernets Egenskaber fuldt ud. Denne Fortid har skabt en Rigdom paa Kunstsmedearbejder, som i sin Art er uefterlignelige af vore Dages Kunstsmede, simpelt hen fordi den anvendte Teknik er forladt i det daglige Arbejde og erstattet af en bedre.

Jeg tror ikke paa, at Fremtidens Kunstsmederi er tjent med at fordømmes til stadig at skulle frembringe Antikviteter eller henvises til at forny sig selv ved Hjælp af antike Metoder.«

Herpaa svarer senere Oldermand Carl Seifert paa Københavns Smedelaugs Vegne bl. a.:

»Uden at komme nærmere ind paa en Imødegaaelse af denne Artikel skal vi, som Begrundelse for, at vi i vort Forslag til Prisopgaven har udelukket Anvendelsen af Autogensvejsning, udtale, at der blandt Fagets Udøvere er almindelig Enighed om — hvilket vel ogsaa kan betragtes som absolut givet —, at et Kunstsmedearbejde, svejset ved Ild, stiller større Krav til den faglige Dygtighed end samme Arbejde udført ved Autogensvejsning, og da Prisopgavens Formaal netop er at vise den faglige Dygtighed, vilde det være det samme som at nedsætte Kravet hertil, hvis vi tillod Autogensvejsning.«

Foruden dette Svar er der fra Smedemester J. Larsen, Randers, optaget et Indlæg, som vi efterfølgende gengiver in extenso, da det vidner om et efter vor Mening meget forældet Synspunkt, et Synspunkt, som man imidlertid træffer ret ofte.

„Autogensvejsning dræber Sjælen i Arbejdet".

»Maa det være mig tilladt, som nu er 60 Aar og har behandlet mange Tons Jern i dette Tidsrum, at fremsætte nogle Bemærkninger til Spørgsmaalet. Jeg kunde passende begynde med fra først af at tale om Jernet i 80-erne. Det Jern, vi da havde, havde Muligheden for at kunne sætte alt sammen med en god Hvidvarme, derfor er vore mange gode Smedearbejder i Virkeligheden ikke saa vanskelige, som man ved første Øjekast tror. Vanskeligheden laa jo altid i at smede saa varmt som muligt, da Arbejdet ellers revnede, eller — som vi den Gang sagde — blev til Byghalm. Det var vort saakaldte engelske Jern, senere afløst af svensk. Vi havde den Gang ypperligt Jern, der lod sig lokke til den mindste Detaille (se paa Gitterlogerne i Roskilde Domkirke). Vort nuværende Jern (tysk Jern) skal jo have en meget stor Hede for at kunne sættes sammen, og med dette Materiale er Smeden ikke udelukket fra at bruge Autogensvejsning for vanskelig tilgængelig Kunst og andet Arbejde. Men, Hr. Bildsøe, saa snart Svejsepiben har

Fig. 2. Sidepartiet fra J. A. Hansens Gravmæle.

været brugt, saa falder jo ganske forstaaelig Haandværkeren bort, der er ingen Sjæl i Arbejdet mere; det er jo dette, der præger vor Tid, at den i saa Henseende staar paa det allerlaveste Stade. Haandværksmæssigt set klistres en hel Del sammen med Svejsepiben til Priser, som den virkelige Haandværker ikke kan smede. Derved er Niveauet sunket til det, det er i Dag. Der er saa faa af Danmarks Smede, der kan smede, endsige lave et Stykke Arbejde, der kan fryde Øjet og afspejle en Sjælsstyrke. Jeg vil sætte Efterverdenen et Mæle, et »Motto«: Arbejde og Flid skaber Duelighed. Den virkelig duelige lader Autogenen ligge og arbejder med Haanden og det fornødne Haandværktøj, og vi frydes over ethvert saadant Arbejde. Jeg haaber, at De, Hr. Bildsøe, nu kan se Sagen fra en anden Side, da autogensvejset Arbejde nu engang ikke er Smedearbejde.«

Kunstsmedearbejde og Autogensvejsning.

Der polemiseres for Tiden en Del om Betimeligheden af at anvende Autogensvejsning til Kunstsmedearbejde. Nogle mener, at gediget Kunstsmedearbejde slet ikke maa komme i Berøring med en Autogensvejseflamme, medens andre mener, at Autogensvejsning maa anvendes overal, hvor det kan lade sig gøre og er fordelagtigt.

Jeg vil gerne have Lov til at gøre nogle Bemærkninger angaaende dette Spørgsmaal. Vi Haandværkere har i mange Henseender, hvad vort Arbejde angaar, en konservativ Opfattelse. Vi reagerer ofte mod, at det tilvante haandværksmæssige Arbejde skal forenes med og tillempes efter de tekniske Forbedringer og Lettelser, som stadig kommer frem.

For ca. 25 Aar siden medvirkede jeg saaledes til Bestræbelser, der havde til Formaal at *umuliggøre Autogensvejsningens Indpas i Kunstsmedefaget.* Dette gik for sig paa følgende Maade: Autogensvejste Prøvestykker af Fladjern blev ved Hjælp af en Kehlhammer strakt ud til Siderne, hvorved det selvfølgelig revnede. Opfindelsen var altsaa ubrugelig til vort Arbejde.

Det varede imidlertid ikke et Aar, før Autogensvejseanlægget kom paa Værkstedet alligevel og blev brugt, til at begynde med sjældent, men efterhaanden mere og mere. I vore Dage er det kun meget sjældent, at der udføres noget Kunstsmedearbejde, uden at Autogensvejsning bliver benyttet. Vi kan nu engang ikke komme uden om tekniske Fremskridt, navnlig ikke naar de er af en saa revolutionær Art som Autogensvejsning.

Fig. 3. Vase med Rosenbuket fra J. A. Hansens Gravmæle.

Autogensvejsning har medført, at de unge Haandværkere kun har faa Lejligheder til at dygtiggøre sig og blive rutineret i Sammensvejsningen ved Ilden. Dertil kommer, at medens det før i Tiden meget anvendte svenske Jern var let svejseligt ved Ilden, er det nu anvendte Flussjern desværre vanskeligere at svejse paa denne Maade. Da imidlertid Flussjernet paa alle andre Omraader er Svejsejernet saa langt overlegent, vil det stadig blive det almindelige Materiale for Kunstsmedearbejder. Det revner aldrig, hvor meget man end smeder det ud, og Prisen er kun ca. 16 Øre pr. kg, medens Svejsejernet koster omkring 40 Øre pr. kg. Men selv om vi nu kan slippe lettere over de haandværksmæssige Vanskeligheder ved Svejsningen, er Kunsten ved Kunstsmedearbejdet nu som altid *den dekorative Bearbejdning af Jernet, lære Kunsten at modellere i Jern, at udføre det ornamentale mere indgaaende, det botaniske mere naturtro og det anatomiske mere plastisk.*

Sammensvejsningen maa man i hvert enkelt Tilfælde udføre paa den mest fordelagtige Maade, dels paa gammeldags Manér og dels ved Hjælp af Autogensvejsning, alt efter Arbejdets Art.

Iøvrigt er det sikkert meget vanskeligt — selv for den dygtigste Fagmand — paa det færdige Arbejde at finde ud af, hvor man har svejst autogent. Man kan nemt

paatage sig at udføre et Arbejde efter samme Tegning paa flere forskellige Maader, uden at nogen med Bestemthed kan sige, hvilken Fremgangsmaade man har brugt.

Endelig maa man huske paa, at ikke alle, som tegner Kunstsmedearbejde, paa Forhaand ved, om det, de tegner, nu ogsaa kan udføres paa gammeldags Vis. Paa Udlandets større Værksteder havde man, før Autogensvejsningen var opfundet, specielle Tegnere (ofte Haandværkere), som i Samraad med Arkitekten udførte Arkitekttegningerne, saaledes at det var mulig for Kunstsmeden »at klare det vanskelige«.

I hosstaaende Billeder er vist Eksempler paa Kunstsmedearbejder, af hvilke Fig. 1 er et Brudstykke af det vestlige Gitter for Christian IV's Gravkapel, udført af den navnkundige Kunstsmed Caspar Fincke i Aarene omkring 1618—20. Fig. 2 viser Sidepartiet fra vor afdøde Formand J. A. Hansens Gravmæle paa Vestre Kirkegaard. Ved dette er der anvendt dels Autogensvejsning og dels Svejsning ved Ilden. Fig. 3 viser den til samme Gravmæle hørende Vase med Rosenbuket af Kobber. Hver Rose er smedet i eet Stykke uden Anvendelse af Svejsning eller Lodning. De enkelte Grene er samlet ved Autogensvejsning. Samme Svejsemetode blev anvendt ved Fremstillingen af Vasen.

Til Slut vil jeg kun sige: Vi maa følge med Tiden og benytte os af de Hjælpemidler, som Tekniken anviser os, samtidig med, at vi med tilbørlig Respekt og Beundring holder os de smukke Arbejder for Øje, som vore Fædre og Forfædre har udført helt tilbage til Aar 600 f. Kr., da Glaukos von Chios — Svejsningens og Lodningens Opfinder — levede.

H. Rietmann.

Haandslibemaskiner med bøjelige Aksler.

I vor Artikel om elektriske Haandslibemaskiner, der var optaget i Januar-Udgaven, blev meddelt, at der i den sidstnævnte »B. B.« Slibemaskine var anbragt en isolerende Kobling, der forhindrede elektrisk ledende Forbindelse ud til Slibehaandtaget. For en Fuldstændigheds Skyld undlader vi ikke at oplyse, at en tilsvarende Anordning længe har været anvendt i den anden danske Maskine, nemlig »Scalex« Slibemaskinen.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Observer! I Fagbladet for December Maaned f. A. blev der gjort opmærksom paa, at Amsterdam Internationale har foranlediget, at der hvert Aar afholdes en Slags Skole eller Sammenkomst for yngre Medlemmer fra alle Lande, og at den hvert Aar vil blive afholdt i et nyt Land, samt at i Aaret 1930 havde Sammenkomsten fundet Sted i Tyskland.

Den nævnte Artikel fortsatte med følgende:

I Sommeren 1931 vil der ogsaa finde en saadan Sammenkomst Sted og denne Gang i England. Hvor i England vides ikke endnu.

Ogsaa hertil vil Forbundet sende et Medlem, og kan eventuelle Lysthavende melde sig til Forbundet, naar de kan faa deres Afdelings Anbefaling paa at være virkelig interesserede, og hertil kommer saa, at de skal være det engelske Sprog nogenlunde mægtig og ikke fylde 30 Aar før 1. September 1931.

I Tilslutning hertil kan meddeles, at Kursuset vil finde Sted fra 24. til 29. August 1931, og at det vil blive afholdt i Ruskin College, Oxford, England.

Hovedbestyrelsen gentager denne Meddelelse, fordi der indtil nu ikke er indgaaet nogen Anmodning fra noget Medlem om at komme i Betragtning.

Aalborg. Strejken paa De Smithske Jernstøberier og Maskinværksteder fortsættes uforandret, men der er dog lidt nyt at meddele. Arbejdsmandsforbundets Medlemmer, der former Vinduer paa Brædt paa denne Virksomhed, og som altsaa ikke strejker, har aldrig beskæftiget sig med Maskinformeriet. Det er altid udført af Formerforbundets Medlemmer. Nu har Aalborg Afdeling meddelt, at disse Folk ikke har fundet det under deres Værdighed at optage det af Formerforbundets Medlemmer nedlagte Arbejde ved Formemaskinerne, og en første Henvendelse til Arbejdsmandsforbundet om at ophøre hermed har ikke bragt andet, end at Arbejdsmandsforbundets Afdeling i Aalborg har meddelt til Arbejdsmandsforbundet, at deres Medlemmer, der er beskæftiget paa Virksomheden, »selvfølgelig ikke udfører Formerarbejde«.

Vi ved ikke, om Arbejdsmandsforbundet betragter Arbejdet ved Formemaskinerne som ikke værende Formerarbejde, og det er os ogsaa ganske revnende ligegyldigt, men eet ved vi, og det er, at naar de i nærværende Tilfælde arbejder ved Formemaskinerne paa denne Virksomhed, saa udfører de Arbejde, der paa lovlig Maade er erklæret Strejke for af Formerforbundet.

Arbejdsmandsforbundet er tilskrevet om sin Vildfarelse, og man faar nu se, om det hjælper, ellers maa der vel gøres Reklame for Sagen paa anden Maade.

Bælum. Det er kommet Forbundet for Øre, at Former Jens Thomsen Hald, der er slettet af saavel Forbund som Arbejdsløshedskasse for Bedragerier udført i Esbjerg Afdeling, og som arbejder paa Bælum Jernstøberi, der er blokeret, er blevet optaget som Medlem af den stedlige socialdemokratiske Partiforening.

Da der tidligere er skrevet til denne Forening om, hvordan Thomsen Halds Habitus ser ud i faglig organisatorisk Henseende, er det uforstaaeligt, at Foreningen har kunnet optage ham, og om han fortsat skulde være Medlem af den socialdemokratiske Forening, er ikke godt at vide. Det er i alle Tilfælde ikke faldet samme Forening ind siden den 23. Januar, da den blev tilskrevet om Sagen, og senere igen den 12. Februar, at svare paa det rejste Spørgsmaal.

Frederikssund. Den 17. Februar er der afholdt Mæglingsmøde hos A/S Frederikssunds Jernstøberi og Maskinfabrik foranlediget ved, at en Former, der havde støbt nogle Lister, der skulde være tætte overalt, hvilket de ikke var og meget let ikke kan blive, var blevet afdraget Kr. 14,85 for udbetalt Arbejdsløn, fordi de nævnte Lister var sendt tilbage fra den paagældende Kunde.

Sagen sluttede med, at Fabrikken tilbagebetaler Halvdelen af Beløbet, men det vil sikkert medføre, at det samme Arbejde, hvis det skulde komme igen, ikke bliver udført i Akkord med den dermed forbundne Risiko, der er langt over det almindelige.

Holstebro. Hos Firmaet Vald. Birn afholdtes den 22. Januar et Mæglingsmøde. Fra Fabrikkens Side var der stillet Krav om Reduktioner af bestaaende Akkorder, medens der modsat fra Formernes Side var stillet Krav om Forhøjelser.

Sagen tilbagevistes til ny lokal Forhandling.

København. Hos A/S Burmeister & Wain har Arbejdsstyrken i Metalstøberiet i nogen Tid været stærkt indskrænket, og da man atter skulde genantage Folk, gjordes der Forsøg paa at reducere de Timelønninger, de tidligere havde oppebaaret.

En Henvendelse fra Forbundet medførte, at Aktieselskabet erklærede, at naar der ikke fra Forbundets eller dets Medlemmers Side vilde blive gjort Forsøg paa at presse den mindste gældende Timeløn i Vejret, vilde Firmaet ved Genantagelser ogsaa betale de hidtil betalte Timelønninger, maaske med ganske enkelte Undtagelser, hvis f. Eks. en Mands Arbejdsevne maatte anses for at være forringet, og en saadan enkelt kunde da blive stillet Valget mellem enten at faa sin tidligere Timeløn reduceret lidt eller ikke blive genantaget. Sagen sluttede hermed.

A/S Burmeister & Wains Staalstøberi har ligget stille en Maaned, men til at paabegynde Arbejde igen den 29. December f. A. sendte man Bud efter 26 Mand og yderligere efter 6 til at begynde den 5. Januar. Da disse 6 mødte, sendte man imidlertid de 3 hjem igen, da der ikke fandtes Arbejde til dem. Ved Mæglingsmødets Afholdelse den 24. Januar beklagede Firmaet det skete, men de 3 Mand skulde blive de første, som blev antagne.

Imidlertid var der ogsaa Mægling paa et andet Spørgsmaal. Bonus udbetales hver fjerde Uge, men da Arbejdet paabegyndtes, var der kun ca. 2 Uger til Rest af den ordinære Bonusperiode, og Aktieselskabet indtog da den Stilling ikke at ville udbetale Bonus for denne korte Periode.

Ved Mæglingen opnaaedes der ingen Enighed herom, men ved et Timandsmøde den 16. Februar er man enedes om, at i eventuelle lignende Tilfælde udbetales der forskudsvis 25 Øre pr. Time og Mand for denne delvise Periode, og naar den derefter førstkommende hele Periode udløber, sker der endelig Afregning.

Randers. Paa Randers ny Jernstøberi, hvor der af og til beskæftiges et enkelt Medlem, havde Forholdene udviklet sig til, at der ved Akkord kunde tjenes ca. 100 Øre i Timen, og følgelig blev Akkorderne opsagte til at udløbe 1. Februar, og den vedkommende Former, der af og til havde dette Arbejde, vilde ikke have Akkord mere, men forlangte ren Timeløn af 148 Øre. Herpaa kunde Fabrikken ikke indlade sig, men den kunde derimod indlade sig paa at klage til Sammenslutningen og denne igen til Forbundet, som imidlertid har svaret Sammenslutningen, at man ikke tror paa, at der er nogen af Forbundets Medlemmer, der er særlig syge efter at arbejde i Akkord til 100 Øre i Timen, men hvis Fabrikken kan faa nogen til at gaa paa den, kan Forbundet naturligvis ikke hindre det.

Vejle. Den i længere Tid løbende Lønsag i Vejle, og som bl. a. medførte, at der hos A/S Hess i et ikke saa kort Tidsrum blev arbejdet i Timeløn, har nu, efter at man fra Nytaar igen er overgaaet til Akkord, faaet sin endelige Afslutning ved den Revision, der skulde finde Sted.

En Del daarlige Akkorder er blevet forhøjet lidt, men der er til Gengæld afdraget paa andre, saaledes at Afdelingen mener, at i det store og hele er status quo opretholdt.

Metaltrykkere.

Mæglingsmøde. Torsdag den 22. Januar afholdtes et Mæglingsmøde hos A/S Københavns Lysekronefabrik, Gaasebæksvej, i Anledning af, at Forbundet havde rejst Klage over, at Firmaet ikke overholdt en truffen Aftale om Betaling for Timelønsarbejde udover 8 Timer pr. Uge.

Firmaets Repræsentant paastod, at der ikke forelaa nogen direkte skriftlig Aftale omhandlende dette Forhold og mente, at den paagældende Ordning maatte være bortfaldet, efter at Firmaet var indtraadt i Sammenslutningen.

Forbundets Repræsentanter hævdede, at den hidtidige Aftale om Betaling for Timelønsarbejde udover 8 Timer pr. Uge stadig maatte være gældende, selv efter at Firmaet var indtraadt i Sammenslutningen, eftersom Aftalen ikke var opsagt.

Sagen blev diskuteret, men da Enighed ikke kunde opnaas, forbeholdt Forbundet sig at føre Sagen videre til Timandsmøde.

Timandsmøde. Paa Timandsmødet den 30. Januar blev ovennævnte Sag behandlet, og Firmaet tilbød at efterbetale vore der beskæftigede Medlemmer i Henhold til Firmaets Forslag af 2. Juni 1930. Samtidig opsiger Firmaet Aftalen til Ophør den 1. Marts 1931.

Forinden Udløbet af Opsigelsen vil der være at træffe Aftale om en anden Aflønningsmaade til Erstatning for den opsagte.

Smede og Maskinarbejdere.

Obs! Fra vor Afdeling i Varde har vi modtaget Anmodning om gennem Fagbladet at indskærpe tilrejsende Kolleger, at de henvender sig til Kassereren, Byggefor-

eningsvej 11, Varde, inden de søger Arbejde dersteds, idet Afdelingen iøvrigt henviser til Regler angaaende Arbejdsanvisning og Kontrol, § 2.

Mæglingsmøder. Den 13. December afholdtes et Mæglingsmøde hos A/S Nordisk Fjerfabrik, København, paa Strid om Betaling for et Rørarbejde. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig at føre Sagen videre, men paa Grund af Vanskeligheder ved at udskille den Tid, i hvilken der var arbejdet paa Røranlægget, fra Tiden paa andet Arbejde, har den paagældende Afdeling ikke ønsket at faa mere gjort ved Sagen.

Hos A/S De forenede Jernstøberier, København, mægledes den 10. Januar paa Krav om Forhøjelse af Timelønningerne for de af vore Medlemmer, der beskæftiges ved Centralvarmekedler. Man enedes om, at der midlertidigt gives et Tillæg af ialt 175 Øre pr. Time, at fordele saaledes, at 9 Mand faar hver 15 Øre og 4 Mand hver 10 Øre pr. Time, og saaledes at Tillægget bortfalder, naar Akkordpriserne er i Orden. Samtidig enedes man om, at begge Parter medvirker til, at Forhandlingerne om Akkordpriserne snarest tilendebringes.

Den 14. Januar er der afholdt Mæglingsmøde paa Varde Staalværk paa Strid om Betalingen for Pasning af flere Maskiner. Efter en indgaaende Diskussion enedes man om følgende:

> Firmaet efterbetaler et Beløb af 10 Øre pr. Time for det allerede udførte Arbejde. Naar Arbejderen er beskæftiget ved en Maskine, betales Arbejdet med den gældende Akkordpris. — Naar det forlanges af Firmaet, at Arbejderen skal betjene 2 eller flere Maskiner, optages en Forhandling med Arbejderen om et Tillæg til den for en Maskine gældende Akkordpris.

Den 16. Januar er der afholdt Mæglingsmøde hos A/S Burmeister & Wain, der havde klaget over, at Maskinarbejderne i Afdeling 14 nægtede at udføre Driftsarbejde Søndag den 7. December f. A. — Da der efter Firmaets Mening ikke kunde opnaas en betryggende Ordning af Forholdet, vil det afvente, hvorledes Folkene vilde stille sig til fremtidigt Søndagsarbejde, og hvis det viste sig, at Firmaet fremdeles afskæres fra at faa fornødent og paakrævet Søndagsarbejde udført, maatte det forbeholde sig sin Stilling med Hensyn til Sagens videre Behandling.

Samme Dag, altsaa den 16. Januar, afholdtes en Mægling hos Smedemester J. P. Jensen, Øresundsgade 18, København, i Anledning af Klage over Indskrænkning af Arbejdstiden. Sagen sluttedes, idet Smedemester Jensen tilbød paany at indføre 8 Timers Arbejdsdagen, men forbeholdt sig Ret til at indskrænke Arbejdstiden paany, hvis Forholdene nødvendiggjorde det, ligesom Forbundets Mæglingsmand forbeholdt sig at rejse Sagen igen i Tilfælde af, at Arbejdstiden atter skulde indskrænkes.

Endelig er der den 26. Januar afholdt en Mægling paa Odense Staalskibsværft til Behandling af 2 Spørgsmaal, nemlig:

1) Klage fra Stemmerne og Skibsbyggerne over, at Værftet uberettiget foretager Afdrag i Lønnen under Angivelse af, at Arbejderne møder for sent efter Spisepausen. — Man enedes om, at de særlige Værkstedsregler, Punkt 2, 5. Stk., er afgørende for, hvorvidt Arbejderne er mødt rettidig efter Frokostpausen, og Værftet indgik paa daglig at anbringe Opslag om foretagne Fradrag.

2) Strid om Varskopenge til Skibsbyggerne, der sættes til Arbejde i Kompresserrum. — Værftet erklærede sig villig til at betale Varskotime i de Tilfælde, hvor der forlanges Overarbejde udført udenfor de aftalte 2 Timer om Ugen, og hermed sluttedes Sagen.

Timandsmøde. Paa et Timandsmøde den 22. Januar blev følgende Sager behandlede:

1) Strid om Betaling for Skifteholdsarbejde i Skibsbyggeriet hos A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig at føre Spørgsmaalet frem ved de kommende Overenskomstforhandlinger.

2) Strid om Lønforholdene paa Svovlsyrefabrikken i Kalundborg. Firmaet opretholdt et paa Mæglingsmødet givet Tilsagn om Akkord i størst mulig Udstrækning og indgik paa, at Tillægget for varmt og smudsigt Arbejde fastsættes til 12 Øre pr. Time, ligesom Regler for Udlevering af Arbejdstøj bliver de samme som paa de øvrige Fabrikker.

3) Strid om Respittiden ved Lønudbetalingen paa Frederikshavns Værft og Flydedok. Sagen sluttedes, idet Firmaet tilbød at lade Fløjten lyde 2 Minutter før normal Arbejdstids Ophør, samt at drage Omsorg for, at Udbetalingen finder Sted hurtigst muligt derefter.

4) Klage over, at A/S Maskinkompagniet, København, egenmægtigt reducerer Akkordpriserne og indrager de hidtil givne Forskudsbetalinger. Man enedes om at vise Sagen tilbage til fornyet Forhandling mellem Parterne, og hvis Enighed ikke opnaas, behandles den paa et nyt Timandsmøde. Firmaet forpligtede sig til, indtil Forhandlingerne var endt, at efterbetale i Henhold til de gamle Akkordpriser.

Fællesmøder. Ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 20. Januar angaaende Klage over, at Stemmerne paa Odense Staalskibsværft den 18. Oktober 1930 havde iværksat uvarslet Arbejdsstandsning, enedes man om at slutte Sagen med, at Stemmerne betaler 200 Kr.

Samme Dag behandledes en Klage over ulovlig Arbejdsstandsning paa Aalborg Maskin- og Skibsbyggeri den 24. og 25. September f. A., og man enedes her om at slutte Sagen med, at de paagældende Arbejdere betaler 600 Kr.

Endvidere er der den 27. Januar afholdt et Fællesmøde angaaende en Klage over, at A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, egenmægtigt fastsatte Akkorden paa nogle Startventiler, og da Arbejderne ikke vilde udføre Arbejdet til de dikterede Priser, blev de afskedigede. Ved Mødet oplystes det, at Firmaet havde

erklæret sig villig til at aflønne i Henhold til Overenskomstens § 7, 2. Stk., og Klagen bortfaldt derefter.

Forlig i faglig Voldgift. I den i sidste Nummer af Fagbladet omtalte Sag fra Carl B. Hoffmann, Esbjerg, afholdtes Voldgiftsmøde den 15. Januar, hvor Dommer G. Heide-Jørgensen fungerede som Formand. Sagen forligtes, idet Firmaet indgik paa til fuld Afgørelse at betale ialt Kr. 250,00. Sagens Omkostninger udredes af Jern- og Metalindustriens Sammenslutning.

Ligeledes er en Sag vedrørende en Tillidsmandsafskedigelse paa »Atlas«, København, blevet forligt. Det drejede sig om Maskinarbejder Reinh. Jensen, der blev afskediget under Paastand om Arbejdsmangel paa et Tidspunkt, hvor der i den paagældende Afdeling beskæftigedes 18—19 Mand. Ved Voldgiftsmødet den 19. Januar, hvor Landsdommer O. Haack fungerede som Formand, forligtes Sagen saaledes:

»Opmanden udtalte, at han ikke ved de forelagte Oplysninger finder det godtgjort, at der har foreligget en saadan Arbejdsmangel, som efter Overenskomstens § 2, næstsidste Stk., 2. Punktum, giver Føje til at afskedige Tillidsmanden uden Varsel.

Parterne forligte herefter Sagen saaledes, at den i sin Helhed bortfalder imod, at Virksomheden til Hr. Reinh. Jensen betaler 825 Kr. — senest 3 Dage fra Dato.«

Overenskomst. Mellem Københavns Afdeling 17 og Teknologisk Institut er der den 1. Januar indgaaet Overenskomst angaaende Løn- og Arbejdsforhold. Overenskomsten gælder til 1. April 1932.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
4. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
5. Schultz & Larsen, Otterup.
6. Jørgensen & Søn, Kolding.
7. Brdr. Christensen, Viborg.
8. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
9. A. C. Rosenberg, Thisted.
10. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
11. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
12. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.
13. Ernst Rasmussen, Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).

Blokader. Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark har blokeret Metalvarefabrikant V. Nielsen, Metalvarefabrikken »Guldborg«, Sct. Hansgade 23, København, og det henstilles til vore Medlemmer ikke at udføre Gørtlerarbejde hos nævnte Arbejdsgiver, saalænge Blokaden varer.

Stiftelsesfest.

Smedeforbundets Københavns Afdeling 6.

Lørdag den 24. Januar fejrede Smedeforbundets Afdeling 6 i København, Smede- og Maskinarbejderne ved kommunale Virksomheder, sin 30-aarige Bestaaen ved en smuk Festlighed paa Etablissementet »Gimle«, hvis store Sal var fyldt af festklædte Medlemmer med Damer.

Efter at Afdelingens Formand, Hovedbestyrelsesmedlem S. Thorlund, havde budt Velkommen, specielt til Gæsterne, Forbundets Formand og Centralafdelingens Sekretær, holdt førstnævnte en lille Tale, hvori han erindrede om, at da Afdelingen for 5 Aar siden fejrede sit 25 Aars Jubilæum, var det en anden, der overbragte de kommunale Smede Forbundets Hilsen og Lykønskning, nemlig J. A. Hansen. Denne havde den Fordel fremfor den nuværende Formand, at han havde gjort hele Felttoget med fra Organisationens Barndom, og var derfor i Stand til ud fra egne Erfaringer at fordybe sig i Fortiden og dens Foreteelser. Kjærbøl maatte derfor i højere Grad denne Gang tale om Nutiden og Fremtiden, der ogsaa indeholdt Problemer nok, idet den Tid, vi gennemlever, paa alle Omraader er overordentlig vanskelig og for Fagbevægelsen sikkert den vanskeligste, den nogensinde har været ude for.

Vi lever i en Tid, hvor et helt nyt Tidsafsnit ligger i Støbeskeen, og ingen er i Stand til at se det endelige Resultat heraf. I denne svære Tid, hvor Produktionsapparaterne har naaet en Ydedygtighed, som aldrig nogensinde før, det gælder baade Landbruget og Industrien, men hvor samtidig det kapitalistiske System ikke er i Stand til at beherske dette Produktionsapparat, saaledes at det i Stedet for at blive til Lykke for Menneskene skaber Ulykke og Arbejdsløshed, er det mere end nogensinde nødvendigt, at Sammenholdet og Solidariteten blandt Arbejderne bevares.

Den Kreds af Medlemmer, som Afdeling 6 omfatter, kan vel ofte føle sig som mere sikrede med Hensyn til Dagen og Vejen, end Tilfældet er for de Medlemmer, der beskæftiges i den private Industri, men dette maatte ikke forlede til at være sig selv nok, men maatte give Anledning til, at man gjorde sig klart, at de relativt gode Forhold, som Københavns Kommune kan byde sine Arbejdere, er afgjort afhængig af, i hvilken Grad Privatindustrien er i Stand til at opretholde den bedst mulige Levestandard. Derfor er i Virkeligheden de i offentlig Tjeneste staaende Arbejdere i høj Grad afhængige af Privatindustriens Forhold, og deres Samhørighed med Privatindustriens Arbejdere er i Virkeligheden kun en

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
30089	Abildskov, Egon W.	København	6. 1.10	Kbhvn. Afd.	25. 4.29	Kbhvn. Afd. 4	1.11.30
27730	Christensen, Henry Nørager.	Ordrup	5. 6 08	„ „	18. 3.29	„ „ 14	27. 9.30
26813	Christiansen, Christian C.	Eskebjerg	8. 6.75	„ „ 3	13. 7.18	„ „ 3	10. 8.29
26211	— Helmuth	København	11. 2.03	„ „	6. 5.22	„ „ 12	4.10 30
21874	— Oluf	Hørmested	16. 7.90	Nørresundby	10 5.29	Nørresundby	20. 9.30
39480	Dahlmann, Alf. V. Sørensen	København	20. 7.00	Kbhvn. Afd.	4. 6.24	Kbhvn. Afd. 3	27. 7.29
12728	Eliasen, Ernst Eduard	—	13. 3 03	„ „	1. 8.30	„ „ 9	27. 9.30
15303	Fleckenstein, Vilhelm A.	Kastrup	1.11 07	„ „	9. 5.27	Centralafd.	29. 3.30
25498	Frørup, Carl Oscar G.	København	4. 7.08	„ „	6. 8.28	Kbhvn. Afd. 13	4.11.30
31372	Frøsig, Viggo Alf.	Kolding	25. 3.09	„ „	23.10.28	„ „ 15	4.10 30
24867	Gerken, Edvardt	Ribe	4. 6.11	Ribe	1. 6.30	Ribe	1. 6.30
50478	Gjerlufsen, Niels Ove	København	12. 2 98	Kbhvn. Afd.	22. 8 30	Kbhvn. Afd. 4	25.10.30
24523	Hansen, Charles	Nykøbing S.	6. 4.09	„ „	8. 5.28	Holbæk	9. 8.29
25047	— Henry Vald.	Nykøbing F.	11. 8 08	„ „	21. 5.28	Kbhvn. Afd. 14	27. 9 30
50491	— Isold Louis	Klampenborg	5. 2 98	„ „	19. 8.30	„ „ 9	1.11 30
31861	Holm, Axel Andersen	Ullerup	17. 6 10	Randers	8.12.29	Randers	24. 5 30
3253	Jensen, Jens Carl	Ondløse	4. 9.02	Holbæk	11. 9 25	Holbæk	8. 3.30
38296	Jørgensen, Laurits P.	København	3. 1.95	Kbhvn. Afd.	7. 3.30	Kbhvn. Afd. 9	27. 9.30
50139	Larsen, Harry Sofus	—	8. 4.05	„ „	18. 5.30	Hillerød	23. 8.30
36526	— Knud Torben	—	8. 1.04	„ „	22. 4.30	Kbhvn. Afd. 6	27. 9.30
25347	Leding, Mons Olai	Bergen	5. 8.86	„ „	14. 7.28	„ „ 13	4.10.30
36507	Lidstrøm, Julius R. F.	Stockholm	1. 5.97	Norsk Metalarb. Forb.	22. 9.17	„ „ 5	18.10 30
19946	Markvardsen, Thorvald	St. Viby	25. 1.10	Nyborg	27. 1 30	Odense	31. 5.30
50489	Mathiesen, Knud Svend	København	13.10.10	Kbhvn. Afd.	19. 8.30	Kbhvn. Afd. 14	25.10 30
27569	Mortensen, Thorvald	Esbjerg	25. 5 03	Varde	22.12.28	Varde	30. 8 30
10539	Nielsen, Erik Skovgaard	Birkum	17.11.06	Nyborg	15. 4.29	Odense	26.10.29
23998	Olsen, Henning Bent	Frederiksberg	11. 3 09	Kbhvn. Afd.	5. 5.28	Kbhvn. Afd. 11	1.11 30
26438	Petersen, Anton Fage	Skagen	21. 5 00	„ „	2. 1.29	„ „ 6	27. 9.30
22684	— Holger Chr.	Lundby	11.10.04	Næstved	8.11.24	Næstved	29. 3.30
14876	— Kaj Orla	København	20.10 01	Kbhvn. Afd.	4. 8.30	Kbhvn. Afd. 12	11.10 30
30252	— Peter Hans	Taastrup	30. 8.06	Roskilde	7. 5.27	Roskilde	3. 5.30
12956	— Tage Emil	København	23. 6.82	Bremen	21. 1.07	Centralafd.	1. 2.30
16264	— Valdemar E.	—	12. 4.99	Kbhvn. Afd.	6. 8.27	Kbhvn. Afd. 17	27. 9.30
26082	Piasecki, Honorek	—	14.11 09	„ „	28. 5.29	„ „ 9	18.10.30
23546	Rasmussen, Hans	—	8.12.01	„ „	31. 3.30	„ „ 9	11.10.30
12695	— Hans Jacob	Vordingborg	27. 5.82	„ „	17.11.26	Køge	2. 8 30
33492	Rützou, Hugo	Tornemark	24.12.02	Næstved	7. 5.21	Næstved	25.10 30
50440	Sørensen, Chr. I.	Aarhus	28. 3.81	Kbhvn. Afd.	22. 8.30	Kbhvn. Afd. 17	25.10.30
10617	Schieban, Franz	Flensborg	18. 4.85	Kiel	2. 8.09	„ „ 5	11.10 30
39159	Schmidt, Nis Laur.	Skovby	26. 1.06	Aabenraa	4. 1.25	Aabenraa	21. 9.29
50133	Staack, Louis	Varde	1. 2 99	Kbhvn. Afd.	23. 5 30	Kbhvn. Afd. 12	27. 9.30
6379	Stæhr, Kaj Sindal	Esbjerg	25. 1.10	Esbjerg	25. 4.29	Lyngby	9.11.29
26938	Therkildsen, Holger M.	Ribe	30. 3.10	Vejen	28. 7.28	Ribe	5. 7.30
17570	Wilhelm, Helmuth	Zella-Mehlis	21. 6 10	Kbhvn. Afd.	17. 1.30	Kbhvn. Afd. 13	11.10.30

Assurance imod, at disse gennem forringede Levevilkaar bliver Løntrykkere for de i offentlig Tjeneste ansatte Kammerater.

Heldigvis havde vore Medlemmer i Afdeling 6 gennem Aarene haft Forstaaelsen heraf, og Kjærbøl haabede, at det ogsaa fortsat maatte være Tilfældet, og sluttede med et Ønske om, at de Principper, efter hvilke Afdeling 6 hidtil havde været ledet, maatte fortsættes ud i Fremtiden til Gavn for dens egne Medlemmer og til Støtte for Forbundets øvrige. Han rettede en Tak for den Indsats, som Afdelingen havde øvet gennem Aarene paa sit specielle Omraade, og adresserede den til Afdelingens Formand.

Efter at denne med Forsamlingens Tilslutning havde bragt Kjærbøl en Tak, blev Festdeltagerne underholdt af en Række Skuespillere, der opførte et muntert Stykke, og efter dettes Afslutning dansede man til langt hen i de smaa Timer.

Ved et lille Samvær mellem Afdelingens Bestyrelse og Gæsterne blev der yderligere givet Udtryk for det gode Samarbejde mellem Afdelingen og den øvrige Organisation, og i det hele taget var det en Fest, der bar Vidne om god Forstaaelse af Organisationens Betydning og gav Udtryk for en vaagen Følelse af Kammeratskabets Nødvendighed.

„Arbejder-Radio".

I denne Tid føres der over hele Landet en energisk Agitationskampagne for »*Arbejder-Radio*«, der er Organ for Arbejdernes Radio-Forbund.

»*Arbejder-Radio*« har udviklet sig til en fortrinlig Fører gennem Radioprogrammernes brogede Mangfoldighed, og dets altid vaagne Kritik har allerede sat Spor i det danske Radioprogram. Bladet fortjener derfor endnu større Udbredelse. I Agitationsbrochuren anbefales Bladet af en Række kendte Mænd inden for Arbejderbevægelsen, f. Eks. Statsminister Stauning, Finansudvalgsformand N. Andreasen, Højskoleforstander Hjalmar Gammelgaard, Forretningsfører Chr. Christiansen, D. s. U.'s Formand Johs. Hansen, Landstingsmand Ludv. Christensen, Borgerrepræsentant Jens Johansen, Forbundsformand Johs. Kjærbøl, Sekretær Knud V. Jensen m. fl.

Under Redaktion af Peder Nørgaard udkommer »*Arbejder-Radio*« hver Uge med et kvikt og interessant Indhold. Abonnementsprisen er 2 Kr. 50 Øre pr. Kvartal (for Medlemmer af Arbejdernes Radioklubber dog kun 2 Kr.). Abonnement tegnes hos de lokale Klubber, paa Posthusene eller direkte paa »*Arbejder-Radio*«s Kontor, Amagertorv 25, København K.

Som Arbejderpressens yngste Skud fortjener »*Arbejder-Radio*« en stor Læsekreds i vort radiointeresserede Land.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige

Nr. 39588	Abrahamsen,	Helmuth	(Kbhvn. Afd.)
- 21282	Hansen,	Poul	(—)
- 50798	Larsen,	Egon Børge Volmer	(—)
- 51453	Poulsen,	Niels Hilmar Nilaus	(—)
- 31429	Vendelboe,	Erik Beck	(—)
- 50588	Wiemick,	Salomon Wolff	(—)
- 24627	Holtong,	Otto	(Neksø Afd.)
- 34358	Hansen,	Emil Lambert	(Randers -)
- 31838	Berner,	Otto	(Tønder -)
- 31900	Lauridsen,	Holger Gudmund	(Vordingborg -)

Medlem Nr. 39756, Axel Christoffersen, har atter fundet sin Bog.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 8836	Jensen,	Janus
- 33599	Jørgensen,	Edvard Jens H.
- 15346	Lindstrøm,	G. A.
- 37353	Møller,	Theobald
- 6362	Tingskov,	Aage

idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 2352	Olsen,	A. G. S.	21. 2.20

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 39879	Andersen,	Aage	9. 8.24
- 14438	—	Edvard E. G.	23. 4 27
- 6133	—	Gerhard Martinus	1.10.21
- 1495	—	Holger	7. 8.26
- 7448	Arp,	Hans Louis P.	7. 5.27
- 37858	Brylle,	Johs. Blæsbjerg	28. 3.25
- 30368	Engel,	Thorvald Johs.	25. 9.26
- 34154	Glue,	Henrik Simon	7. 4.23
- 6520	Godtfredsen,	Hans Jørgensen	10.11.28
- 19146	Hansen,	Hans	16.10.20
- 16724	—	Kaj Lykke	14. 6.30
- 17401	—	Peter Boisen	28. 5 27
- 30227	—	Poul Thorkild	12. 5.28
- 36506	Harpsøe,	Edmond Vald.	14. 3.25
- 29172	Jensen,	Alfred	9. 9.22
- 8836	—	Janus	20. 9.30
- 33599	Jørgensen,	Edvard Jens H.	2. 8.30
- 20426	Lundgren,	Holger	9 8 30
- 37216	Madsen,	Adolf Rigmand	29. 3 30
- 21452	—	Otto	31. 5 30
- 6142	—	Sigfred Jens	9. 7.27
- 13735	Møller,	Eli Bjørn	28. 5.27
- 28250	—	Hans	1. 7.22
- 37353	—	Theobald	20. 9 30
- 50254	Nielsen,	Jens Arne	20. 9.30
- 10809	Nørring,	Anker V.	25. 6.27
- 17609	Olsen,	Evald	6. 9.30
- 33455	—	Jens Ove	28. 2.25
- 18362	Ondløse,	Aage Hansen	30. 1.26
- 26755	Petersen,	Ove Einar L.	13. 9.30
- 13902	—	Villiam Bolding	2. 8.30
- 21689	Pærremann,	Vermund	13. 9 30
- 20717	Rasmussen,	Carl Richard	12.10.29
- 34707	—	J. P. Christian	21. 4.28
- 23550	Reich,	Julius Anton	20. 9 30
- 25824	Sørensen,	Otto Jørgen	31. 5 30
- 25210	—	Svend Aage	22. 5 20
- 23894	Søfeldt,	Poul	28. 4.28
- 6362	Tingskov,	Aage	4. 1.30
- 29213	Thomsen,	Rasmus P.	14 7 23
- 5271	Willadsen,	Carl Chr.	19. 1.29
- 4152	Zorn,	Simon Chr. G.	17. 8.29

Overskud. Til tidligere Medlem Nr. 36019, Niels Ringsing, henligger hos Formanden for Københavns Afdeling 2 et Akkordoverskud, som kan hæves i Metalarbejdernes Centralafdeling i dennes sædvanlige Kontortider og inden Udgangen af Maj Maaned.

I modsat Fald vil Beløbet blive anvendt i velgørende Øjemed.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 5 MARTS 1931 17. Aarg.

Forlig eller Kamp?

Den 14. Februar afsluttedes Forhandlingerne mellem Arbejdere og Arbejdsgivere om de opsagte Februaroverenskomster med et resultatløst Møde mellem De samvirkende Fagforbunds og Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg. Dermed var det første Afsnit af Aarets Overenskomstsituation afsluttet uden at kunne opvise et eneste nok saa lille Resultat af den lange Række Møder, der havde været afholdt, og som mere prægedes af Parternes Bestræbelser for at befæste deres Stillinger end af Forsøg paa at rykke disse nærmere imod hinanden. Det blev en Stillingskamp, under hvilken Parterne kunde raabe til hinanden, men hvor det ikke var muligt for dem at komme i positiv Forhandling.

Rimeligvis har Arbejdsgiverne ikke selv ønsket at lægge Situationen saaledes til Rette, at der blev Mulighed for Realitetsforhandlinger, men har sigtet paa Forligsinstitutionen, der i saa Fald igen som saa ofte før — ogsaa fra Arbejderside — er blevet trukket ind i Striden, ikke som „tredje Part"s Repræsentant, der i Fredens Tjeneste søger at bringe resterende Uoverensstemmelser ud af Verden eller at presse Forhandlingerne over et dødt Punkt, men som et Redskab, der er taget i Betragtning ved Arbejdsgivernes Planlæggelse af hele Overenskomstsituationen og beregnet at skulle bruges til Fremme af deres øjeblikkelige Interesser.

Vi støtter denne Antagelse paa, at de af Arbejdsgiverne opstillede Krav om Lønreduktioner var saa formidable, at de ikke noget Øjeblik kunde have blot den ringeste Sandsynlighed for, at Arbejderne vilde gaa i Forhandling paa et saadant Grundlag. Og denne Antagelse nærmer sig stærkt Vished, naar vi erindrer os, at da Arbejdsgiverforeningens Hovedbestyrelse var samlet den 16. Januar og paalagde Foreningens Forretningsudvalg at optage Forhandlinger om de opsagte Overenskomster, ønskede Hovedbestyrelsen sig indkaldt til den 6. Februar til Overvejelse af den til den Tid foreliggende Situation.

Det er jo ikke almindeligt, at en Organisationsledelse saaledes paa Forhaand kan datere en kommende Situation. Havde Arbejdsgiverne regnet med virkelige Realitetsforhandlinger, kunde de ikke, selv om de havde taget Fantasien til Hjælp, have paaregnet, at Forhandlingerne mellem de mange Fag skulde kunne gennemføres fra den 16. Januar til den 6. Februar. Det er da aabenbart, at Arbejdsgiverne selv har været klar over, at deres Forslag ikke kunde blive Forhandlingsgrundlag, og de maa derfor paa Forhaand have regnet med Forligsinstitutionen som et Led i den planlagte Overenskomstsituation. Om Arbejdsgiverne i Virkeligheden sigter videre, nemlig paa en Storkamp, kan vi ikke vide, men vi tør fastslaa, at de i alle Tilfælde ikke har ønsket at forhandle direkte med deres Modpart.

Vi har altid været imod „at spille paa Forligsinstitutionen" med den Hensigt at opnaa en Fordel, som man ikke i den givne Situation kunde paaregne at faa uden dens Medvirkning, thi i Virkeligheden underbinder man derved Organisationernes Frihed,

fremkalder Ordninger, som let kolliderer med Fagenes berettigede Interesser, og bibringer meget let Offentligheden den Opfattelse, at det er nødvendigt at have et Organ, der kan værne om Samfundets Interesser, naar Arbejdernes og Arbejdsgivernes tørner sammen.

Og hvis det saa viser sig, at trods al Forligsmandens Autoritet vil den ene af Parterne eller maaske dem begge ikke tiltræde det Resultat, han kommer til, vil saa ikke den udenfor Arbejdernes og Arbejdsgivernes Lejre staaende Del af Samfundet føle sig angrebet, og vil det ikke let føre til Overvejelser om tvungen Voldgift, hvis Indførelse vil fremkalde Utilfredshed i alle Lejre? Thi det er nu engang ikke nok at skabe Fred, hvis det Fundament, som den paatvungne Fred hviler paa, er udhulet af Misfornøjelse med Fredens Vilkaar og af Iver efter hurtigst muligt at faa disse ændrede, og „Samfundet" vil ikke i det lange Løb føle sine Interesser varetagne ved, at der øves Vold imod den ene af de stridende Parter, som hurtigst muligt vil søge at faa den formentlige Uretfærdighed bragt ud af Verden.

Hvad angaar Centralorganisationen af Metalarbejdere har vi altid søgt at ordne Sagerne direkte med vor Modpart, og det er i Virkeligheden i Strid med mangeaarig Tradition, at vi nu er havnet i Forligsinstitutionen, hvis Opgave det ikke er at søge gennemført en for Parterne tilfredsstillende Ordning, men kun at tilstræbe Fremsættelse af et Forslag, der har Udsigt til at kunne gennemføres, og som alt taget i Betragtning ikke kan give Udtryk for en retfærdig Løsning.

Der vil derfor næppe kunne ventes et Mæglingsforslag — hvis overhovedet et saadant fremsættes — som vil tilfredsstille nogen af Parterne, og om Utilfredsheden vil medføre, at Forligsinstitutionens Mæglingsbestræbelser kun vil blive anden Akt i det store Overenskomstskuespil, og at tredie Akt vil blive selve Storkampen, maa de nærmeste Uger vise.

Her bliver det for os et Spørgsmaal om den rigtige Strategi, om den mest hensigtsmæssige Placering og om at udnytte de Muligheder, der maatte være for selv at bestemme, hvornaar Slaget skal staa, hvis en Storkamp bliver nødvendig for at hævde Arbejdernes berettigede Interesser i den industrielle og økonomiske Omvæltningsproces, som vi er inde i.

Det er i Virkeligheden ikke alene et øjeblikkeligt Lønspørgsmaal eller Kravet om en forsvarlig Ferieordning, men det vil i stedse stigende Grad blive et Spørgsmaal om Varetagelse af Arbejdernes berettigede Interesser under Rationaliseringsprocessens Gennemførelse, Beskæftigelse af de Arbejdsløse og Løsning af de i Forbindelse dermed staaende Problemer. Det er for Fagorganisationerne et Spørgsmaal om at ruste sig til, naar Verdenskrisen er ovre — og Opgangstider maa der jo atter komme, om ikke de store Industrilande skal blive fuldkommen ruinerede — at medvirke til at skabe Orden i det Kaos, som Kapitalens planløse Produktion har fremkaldt.

I denne Forbindelse bør specielt danske Arbejdere erindre sig Nødvendigheden af den størst mulige politiske Indflydelse, og en Svækkelse af denne vil forringe Fagbevægelsens Stødkraft. At en Storkamp nu skulde kunne give Arbejderne forøget politisk Magt, er der vel næppe nogen, der tror paa — tværtimod. En forkert Fagforeningspolitik maa hele Arbejderklassen bøde for.

En fremragende Mand har sammenlignet den danske Fagbevægelses Stilling i Øjeblikket med de Alliieredes i Slaget ved Marne. Havde de Allieredes Tropper ikke dengang trukket sig tilbage, til de selv bestemte Tidspunkt og Sted, da de vilde slaa til, havde de næppe sejret. De veg ikke slagne, men kampberedte, og de sejrede netop, fordi de veg.

Vi har, da nærværende skrives, nogen Grund til at tro, at Forligsmandens Inddragen i Forhandlingerne vil resultere i et Mæglingsforslag. Med Erfaringerne fra tidligere Aar in mente skal vi næppe vente, at det bliver tilfredsstillende for os. Det bliver da vore Medlemmer, der til syvende og sidst selv skal afgøre deres Skæbne, det bliver dem, som kommer til at afgøre, om vi skal medvirke til en Storkamps Etablering nu, eller om vi skal forberede „Slaget ved Marne".

Arbejderne og Rationaliseringen.

Foredrag i Nationaløkonomisk Forening den 31. Marts 1930.

Af *Chr. Overgaard.*

(Efter »Nationaløkonomisk Tidsskrift«.)

Ordet Rationalisering er en ny Betegnelse for en urgammel Bevægelse. Med Rationalisering menes i Virkeligheden Bestræbelsen for en teknisk Fuldkommengørelse, og en saadan Bestræbelse har fundet Sted gennem hele Menneskehedens Historie. Naar vi nu drøfter Rationaliseringen og de hermed forbundne Problemer, er det derfor i mangt og meget kun en Gentagelse af, hvad der tidligere har været fremme til Diskussion, oven i Købet tit under Forhold, hvor Rationalisering var en økonomisk Revolution, medens vi i vor Tid dog kun har at gøre med en teknisk Evolution. Jeg skal blot minde om hele den økonomiske Omvæltning, der blev

skabt den Gang Spinde- og Vævemaskinerne erobrede Tekstilindustrien, eller om den for Samfundets Struktur saa betydningsfulde Forandring, der fandt Sted, da Haandværket blev fortrængt af Industrien, saaledes som vi oplevede det i Slutningen af det 19. Aarhundrede og andre Lande før os. Det var en Rationalisering af en ganske anden Udstrækning end den, vi nu har med at gøre, og det var en Bevægelse, som paa en ganske anden Maade end den nuværende Rationalisering greb ind i Samfundets Opbygning og i den enkelte Borgers tilvante Erhvervsbasis.

Det afgørende Spørgsmaal ved Drøftelse af Rationalisering er, om arbejdsbesparende Foranstaltninger gør Arbejdskraft overflødig, eller kort sagt om Maskinerne gør Mændene arbejdsløse. Jeg vil til Besvarelsen af dette Spørgsmaal henvise til den Belæring, Historien giver os. Vi befinder os i en teknisk Fremskridtsbevægelse, som nu har varet i over 100 Aar, og som i denne Tid har skabt større Forandringer i Produktionen end de, der har fundet Sted i hele det lange Tidsrum af Menneskehedens Historie, som ligger forud for det 18. Aarhundrede. Og spørger man: »Hvad er Resultatet for Arbejderklassen af denne Udviklingsproces, som Led for Led har bestaaet af Udskydning af menneskelig Arbejdskraft til Fordel for Maskinkraft?« — ja, saa bliver Svaret, at den menneskelige Arbejdskraft, som nu kan fremstille langt mere end tidligere, ogsaa har faaet langt større Værdi. Arbejdstiden er blevet kortere, Arbejdsforholdene bedre og Arbejdslønnen højere.

Samtidig er Prisen paa Produkterne gaaet ned, saaledes at Forbrugsgoder, der tidligere var forbeholdt en faatallig Klasse, nu indgaar i det daglige Forbrug selv for de mest jævntstillede Borgere i vort Samfund. Ingen kunde i Dag tænke sig at skrue Arbejderklassen tilbage til de Levevilkaar, der var dens Lod for faa Generationer siden, ved at ophæve de tekniske Fremskridt, som er Aarsagen til denne Fremgang. Men heller ingen maa være blind for, at de Fremskridt, som vi alle haaber vil komme i Fremtiden, alene kan blive muliggjorte ved en Fortsættelse af den Rationaliseringsbevægelse, hvis første Frugter den nulevende Generation kan glæde sig over.

I Enkeltheder at efterforske, hvorledes Rationaliseringen — naar man betragter hele Verden som en Enhed — i sig selv skaber Arbejdsmuligheder for de Arbejdere, den udskyder, ligger udenfor det Emne, jeg her beskæftiger mig med. Jeg skal derfor herom kun sige, at Rationaliseringen i nogle Tilfælde ved at nedsætte Produktionsomkostningerne skaber Mulighed for Prisnedsættelser, som fremkalder et saa stort Forbrug, at der trods Rationaliseringen bliver Brug for flere Arbejdere. I andre Tilfælde omsættes Rationalisering i forøget Købeevne hos de til Produktionen knyttede Faktorer, og endvidere er der den Mulighed, at Forbrugerne vel ikke udvider deres Forbrug af de paagældende Varer, men at den skete Prisnedsættelse frigør en Købeevne, som omsættes i en Efterspørgsel efter andre Varer. Da de menneskelige Behov er uendelige, vil ny Købekraft altid betyde ny Efterspørgsel, og en permanent Arbejdsløshed vil aldrig opstaa som Følge af Rationalisering. At der kan komme Overgangsvanskeligheder, og at disse kan være alvorlige for Samfundet og skæbnesvangre for den enkelte Borger, skal jeg ikke bestride. Men den nye Efterspørgsel vil før eller senere finde den udskudte Arbejdskraft, og Forholdene trækker sig i Lave. Rationalisering frigør Købekraft og Arbejdskraft til nye Formaal, den skaber med andre Ord Mulighed for en rigeligere Dækning af Menneskenes Behov, og er saaledes for den materielle Kultur Samfundets vigtigste Fremskridtsfaktor. Hvis det ikke forholdt sig saaledes, maatte jo den Borger, der ved Dygtiggørelse udvider sin Produktivitet, være en Samfundsfjende, medens Sandheden dog turde være, at Samfundet ingen bedre Ven har.

Jeg vil nu forlade Rationaliseringen som et Verdensproblem og betragte det som et dansk Problem. Her indføres da et helt nyt Moment, idet Spørgsmaalet ikke længere er, om Rationaliseringen skaber nyt Arbejde, men om dette Arbejde skabes i Danmark. I den Krisetid, vi har gennemlevet, lærte vi at føje endnu en Betragtning hertil, eftersom Rationaliseringen ikke alene maatte bedømmes efter dens arbejdsskabende Virkninger, men efter dens arbejdsbevarende Virkninger. Naar i disse Aar en Fabrik ved at anskaffe nye Maskiner eller ved at indføre bedre Produktionsmetoder opnaaede, at 80 Mand kunde frembringe den Produktion, hvortil 100 Mands Arbejde hidtil havde været nødvendigt, ja, saa blev 20 Mand gjort arbejdsløse. At laste Rationaliseringen herfor er imidlertid ganske uretfærdigt, thi den paagældende Fabriks eneste Mulighed for at klare sig overfor den udenlandske Konkurrence laa netop i den Besparelse, Rationaliseringen muliggjorde. Rationaliseringen var saaledes ikke Skyld i, at 20 Mand blev arbejdsløse, men den var Aarsag til, at 80 Mand beholdt deres Arbejde. Meget af den Rationalisering, den danske Industri indførte i Krigsaarene, virkede paa denne Maade og var saaledes i første Omgang arbejdsbevarende, medens den arbejdserobrende Virkning først kommer senere.

Vi befinder os i Danmark i en ganske særlig Situation. Vi har en Arbejderstand, som i Forhold til andre Lande er højtlønnet, men ogsaa højt udviklet. Der skal betales en høj Timefortjeneste, og — da Konkurrencen er fri — kan dette kun ske ved at skabe Mulighed for en stor Arbejdspræstation. I saa Henseende er det ikke nok at appellere til Arbejdernes Flid og Energi, for Maskinteknikkens og Produktionssystemets Fuldkommengørelse er Faktorer, som er mindst lige saa vigtige. Arbejderne maa derfor indse, at deres bedste Forbundsfæller er arbejdsbesparende Maskiner og hensigtsmæssige Produktionssystemer. De maa forstaa, at ethvert Fremskridt, der gøres i saa Henseende, er et Fremskridt, som giver dem Muligheder i Øjeblikket for at bevare Arbejde til en Lønstandard, som overstiger andre Landes, og i Fremtiden til yderligere at forbedre denne Lønstandard.

Der er ingen som helst Grund til at befrygte, at Rationaliseringen skal formindske Arbejdernes Mulighed for at finde Beskæftigelse. Tværtimod. Der er allerede indenfor vort Lands Grænser i vor egen Befolknings Forbrug meget store Afsætningsmuligheder, som Ud-

landet nu udnytter, men som vor Industri lige saa vel kan drage sig til Fordel. Og udenfor vort Land ligger Afsætningsomraader, der i Sammenligning med vor Produktionsevne maa betegnes som uendelig store. Er Industrien fuldt konkurrencedygtig, er der praktisk talt ingen Grænser for, hvad den kan faa solgt. Virkelig Arbejdsmangel vil kun opstaa, naar vi arbejder dyrere end andre Lande.

De danske Fagforeninger har — hvad ingen kan bebrejde dem — sat sig som Opgave at gøre de danske Arbejdere til Europas bedst lønnede Arbejdere, og jeg tror, de har naaet dette Maal. Den anden Side af Sagen er at sikre Arbejde til de høje Lønsatser, Fagforeningerne har fremkaldt. Midlet hertil er Rationalisering, og omend det maa siges, at Rationaliseringen ikke kan give danske Arbejdere et ubegrænset Forspring frem for andre Lande, saa kan den dog yde dem store Ting. I Stoltheden over, hvad vi selv udretter med Hensyn til Rationalisering, maa vi nemlig ikke glemme, at andre Steder er Folk lige saa kloge som vi, og at de andre Steder indfører tekniske Fremskridt, som staar paa Højde med, ja, overgaar det, vi har Kræfter og Evner til at udføre. Det gælder derfor om, at vi er vaagne, at vi bøjer os, naar Konjunkturudviklingen gaar os imod, og at vi ikke for en Fordel lige i Øjeblikket sælger de Chancer, Fremtiden vil bringe. Men hvordan det end gaar, saa maa det staa fast, at en saa høj Lønstandard som den danske kun er mulig gennem en høj Produktionsteknik, og at vi derfor alle maa betragte Rationaliseringen, ikke som vor Fjende, ej heller som et uundgaaeligt Onde, men som et sundt og nødvendigt Middel til at føre Erhvervslivet fremad.

I disse Betragtninger har jeg i Almindelighed — maaske i for stor Almindelighed — behandlet Rationaliseringen som et Problem. Jeg vil nu gerne vise Dem Rationaliseringen i det daglige Liv, de Veje, der kan benyttes, og de Resultater, der kan opnaas. Hertil vil jeg benytte nogle Eksempler fra de Forhold, jeg selv har med at gøre, og jeg vil derfor tillade mig at forelægge Dem forskellige Oplysninger vedrørende Udviklingen hos Aktieselskabet Burmeister & Wain, idet jeg mener, at saadanne praktiske Eksempler bedre end alt andet kan belyse det Emne, vi er samlet for at drøfte.

(Fortsættes.)

Ulykkesforsikringsloven.

Af Kontorchef i Arbejderforsikringsraadet
A. Birkmose.

(Fortsat.)

Hvad er man forsikret mod? Følger af Ulykkestilfælde.

Enhver Invaliditet er i og for sig en »Ulykke« — men den er ingenlunde altid en Følge af et Ulykkestilfælde. Grænsen mellem, hvad der skyldes et Ulykkestilfælde, og hvad der er »Sygdom«, er hyppigt meget vanskeligt at drage. Jeg skal ikke indlade mig paa at give en udtømmende Definition af Begrebet »Ulykkestilfælde«; jeg tror, det vil volde enhver uoverstigelige Vanskeligheder at gøre det, saa meget mere som Begrebet uomtvisteligt har forandret sig i Tidens Løb. Nogle Momenter skal jeg dog nævne; selve Begrebet forudsætter en vis Pludselighed, at der indenfor et kort Tidsrum er sket noget, der afviger fra det sædvanlige; men det kan ikke forlanges, at der skal foreligge et Ulykkestilfælde i groveste Forstand; et Slag, et Stød, Stik o. s. v., noget haandgribeligt. Der maa f. Eks. tages individuelle Hensyn. Den Belastning, som en ung, rask Ryg kan taale, kan gøre en ældre gigtisk Ryg Skade, og finder man f. Eks. ved Røntgen umiskendelige Tegn paa et Brud af en Knogle eller anden Lidelse, der efter almindelige lægelige Erfaringer forudsætter et Ulykkestilfælde som Aarsag, maa man anerkende, at der har foreligget et Ulykkestilfælde, selv om Vedkommendes egen Forklaring om Begivenheden ikke tydeligt peger i Retning af et egentligt Ulykkestilfælde. Det afgørende bliver derfor en Afvejning af den Skildring, der er givet om Begivenheden, og almindelige lægelige Erfaringer om, hvordan en Lidelse som den, det drejer sig om, sædvanlig opstaar. Det er nemlig det andet, der maa haves for Øje, at der maa være en vis rimelig Sandsynlighed for, at det er Begivenheden, der er Skyld i, Aarsag til Lidelsen. Er der ikke et saadant Aarsagsforhold til Stede, kan Lidelsen ikke erstattes; men paa den anden Side er det ikke nødvendigt, at Ulykkestilfældet er den eneste Aarsag til Lidelsen; har den været væsentlig medvirkende til dens Opstaaen eller virket forværrende paa en forudbestaaende Lidelse, vil der kunne ydes nogen Erstatning.

Iøvrigt er det, saaledes som § 1 i Loven har været affattet, siden Loven af 1916 traadte i Kraft, ikke nødvendigt, at der skal foreligge et Ulykkestilfælde i almindelig Forstand som Aarsag til Lidelsen, for hvilken der søges Erstatning. Ulykkesbegrebet har ved Bestemmelsen i § 1, 2. Stk., faaet en i tidsmæssig Henseende betydelig Udvidelse, idet det er bestemt, at lige med Ulykkestilfælde regnes skadelige Paavirkninger af højst nogle faa Dages Varighed, der skyldes Arbejdet eller de Forhold, hvorunder det foregaar. De egentlige Bedriftssygdomme kan ganske vist ikke i Almindelighed give Ret til Erstatning; Blyforgiftning f. Eks. kræver en længere Tids Paavirkning for at opstaa; det, man egentlig har haft for Øje, da man bestemte sig for denne Bestemmelses Affattelse, var Vabler, opstaaet ved et Arbejdsredskabs Tryk i længere Tid, end et Ulykkestilfælde varer, knirkende Seneskedebetændelser, der fremkommer ved nogen Tids ensformig, uvant Arbejde, Lungebetændelse, opstaaet ved, at en Fisker f. Eks. har opholdt sig i nogen Tid i Vandet; men Bestemmelsen har forøvrigt givet Anledning til, at en hel Del Tilfælde, der enten ligger paa Grænsen af Bedriftssygdomme eller endog helt inden for deres Omraade, under visse Betingelser, som det her vilde føre for vidt at komme ind paa, er blevet anerkendt som henhørende under Loven. Jeg skal lige nævne, at man undertiden har anerkendt »Cementfnat«, Ekzem hos Træarbejdere og en hel Række akute epidemiske Sygdomme hos Sygeplejersker, f. Eks. Skarlagensfeber, Difteritis, ja endog Tuberkulose.

Hvilke Ulykkestilfælde er man forsikret for? Ulykkestilfælde, der er opstaaet *ved* den forsikredes Arbejde eller ved de Forhold, under hvilke denne foregaar. Det er saaledes ikke tilstrækkeligt, at Ulykken sker *under* Arbejdet, den skal skyldes Arbejdet. At man under Arbejdet faar et Ildebefindende, der ikke skyldes Arbejdet eller Arbejdspladsens Indretning, og falder og slaar sig, kan ikke give Ret til Erstatning, medmindre Arbejdspladsens Indretning eller dermed samhørende Forhold bevirker, at Ulykkestilfældets Følger bliver andre eller større, end de ellers vilde være blevet; man tænke blot paa det Tilfælde, at man falder over i en Maskine og f. Eks. faar en Arm afrevet. Paa den anden Side er det ikke nødvendigt, at Ulykken skyldes selve Udførelsen af Arbejdet. Ulykker indtrufne under Færdsel paa Arbejdspladsen vil saaledes normalt høre under Loven, selv om de indtræffer i en Arbejdspause. Derimod hører Ulykkestilfælde, der indtræffer under den forsikredes Færden paa Vejen mellem Hjem og Arbejdssted kun undtagelsesvis under Loven. For Udearbejdere, Montører, Inkassatorer, Handelsrejsende og Agenter er man dog under visse Omstændigheder tilbøjelig til at drage Grænsen noget videre. Ulykker indtrufne paa Arbejdspladsen ved Leg eller Kaadhed begrunder normalt ikke Krav efter Loven; naar Ulykkerne indtræffer ved Driftsmidlerne, Maskinerne, eller disse kommer til at forøge Ulykkestilfældets Følger, er man dog undertiden tilbøjelig til at yde Erstatning, i hvert Fald naar det drejer sig om Lærlinge og andre unge Mennesker, der vel ikke har noget at gøre ved Maskineriet paa den Tid, da Ulykken sker, men som dog senere skal beskæftiges ved dette. I det hele kan man vist sige, at er Ulykken sket paa Arbejdspladsen, har det Formodningen for sig, at den skyldes Arbejdet eller de Forhold, under hvilke det foregaar, medens man gaar ud fra det modsatte, naar Ulykken sker udenfor Arbejdspladsen, indtil det modsatte godtgøres, f. Eks. at den forsikrede har været sendt i Ærinde for Arbejdsgiveren. Grænsen kan iøvrigt i de enkelte Tilfælde være meget vanskelig at drage, og den drages forskelligt for de forskellige Kategorier af Arbejdere. For Personer, der som den huslige Medhjælp sædvanlig bor hos Arbejdsgiveren, drages den meget vidt.

Forsikringen omfatter dernæst Ulykkestilfælde, der bevislig skyldes forsikredes Forsøg paa Redning af Menneskeliv, Forebyggelse af Ulykker eller Afværgelse af større materielle og kulturelle Tab; det er dog en Betingelse, at Forsøget sker i Forbindelse med det Arbejde, for hvilket den paagældende er forsikret; derimod er det ligegyldigt, om selve Forsøget paa Afværgelse af Ulykken finder Sted paa selve Arbejdsstedet eller uden for dette. En Arbejder, der er paa Vej til sit Arbejdssted og undervejs kommer til Skade ved at standse et Par løbske Heste, kan saaledes ingen Erstatning faa; derimod er den Arbejder, der paa sit Arbejdssted bliver var, at der paa Gaden er ved at ske en Ulykke og iler ud for at forsøge at afværge den, forsikret mod Følger af den Skade, han eventuelt paadrager sig herved.

Udelukket fra Forsikringen er naturligvis Ulykkestilfælde, som den forsikrede selv har hidført med Forsæt. Man kan vel ogsaa i saadanne Tilfælde vanskeligt sige, at det drejer sig om et Ulykkestilfælde. Dermed er ingenlunde sagt, at ethvert Selvmord falder uden for Loven. Hvis f. Eks. et ved Arbejdet opstaaet Ulykkestilfældes Følger bestaar i en Karakterforandring, der til sidst bringer den paagældende til at begaa Selvmord, er de efterladte berettigede til Erstatning. Det samme gælder, hvis Selvmordet skyldes en impulsiv Handling, der er en Følge af, at den paagældende ved et Chock som Følge af Arbejdet mister Kontrollen med sine Handlinger.

Hvis den forsikrede ved grov Uagtsomhed, ved Tilsidesættelse af reglementariske Forskrifter, der er holdt tilbørlig i Kraft — naturligvis i første Række de, der er indeholdt i f. Eks. Fabriklovgivningen — eller ved Beruselse selv har hidført eller dog væsentlig har bidraget til, at Ulykkestilfældet er sket, kan Erstatningen efter Raadets Bestemmelse enten nedsættes eller endog helt bortfalde. Dette sker dog yderst sjældent, idet Raadet stedse har for Øje, at det vanemæssige Arbejde giver en saadan Øvelse i Udførelsen, at Handlinger, som for andre kan synes meget farlige og uforsigtige, ikke stiller sig saadan for den paagældende Arbejder, og at det hurtige Tempo og netop Hensynet til Arbejdets hurtigste og bedst mulige Udførelse kan være den egentlige Aarsag til Uagtsomheden.

Endelig skal jeg lige nævne, at det ikke kræves, at Ulykken udelukkende skyldes Arbejdet eller de Forhold, hvorunder det foregaar. Naar blot Arbejdsforholdene spiller en væsentlig Rolle ved Ulykkens Indtræden eller for dens Følger, maa Tilfældet erstattes. Man tænke blot paa det Tilfælde, at en Arbejder, mens han arbejder paa et Stillads, faar et epileptisk Anfald, bliver ude af Stand til at gribe for sig og falder f. Eks. 10 Meter ned og brækker Halsen. Den egentlige Aarsag til Ulykken er hans Sygdom; men Ulykkens Følger bliver ganske andre, end hvis han ikke havde arbejdet paa det farlige Sted.

Hvori bestaar Erstatningen, naar man kommer til Skade, og Tilfældet hører under Loven? 1) Sygebehandling m. v. i visse Tilfælde, 2) Dagpenge, 3) Invaliditetserstatning, 4) Dødserstatning til efterladte og 5) Begravelseshjælp.

Saavel m. H. t. Sygebehandling som Dagpenge forudsættes det, at de forsikrede har sikret sig bedst muligt ved Medlemsskab i en statsanerkendt Sygekasse. Den almindelige Lægebehandling kan saaledes aldrig faas dækket af Ulykkesforsikringen. Kun saadan *særlig Sygebehandling,* som den statsanerkendte Sygekasse ikke i Henhold til sin Vedtægt er pligtig at betale, kan faas betalt af Ulykkesforsikringen, saa længe Sagen er under Raadets Behandling; det er dog herved en Forudsætning, at Raadet skønner, at den er fornøden til at opnaa den bedst mulige Helbredelse, og at den paagældende er Medlem af en statsanerkendt Sygekasse. Derimod stilles sidstnævnte Betingelse ikke, for saa vidt angaar Ydelse af Bandager, kunstige Lemmer, Briller og lignende *Hjælpemidler;* disse skal betales af Ulykkesforsikringen, selv om vedkommende ikke er Medlem af en statsanerkendt Sygekasse, og selv om den Sygekasse, af

hvilken tilskadekomne eventuelt er Medlem, efter sin Vedtægt har en Pligt til at afholde Omkostningerne ved Anskaffelsen. Men det er en Forudsætning, at Raadet skal skønne den særlige Behandling og de omhandlede Hjælpemidler fornødne til at sikre Sygebehandlingens Resultater og formindske Ulykkestilfældets Følger eller nøjere bestemme Invaliditetens Grad. Saafremt der er mindste Tvivl om Behandlingens Nødvendighed, er det derfor sikrest at rette Henvendelse til Raadet, forinden Behandlingen iværksættes, hvis man ikke vil udsætte sig for selv at komme til at betale den. Desuden ydes de kun, saa længe Sagen er under Raadets Behandling, hvad der medfører, at det normalt kun kan paalægges Ulykkesforsikringen at betale den første Anskaffelse, af kunstige Ben f. Eks. (Fortsættes.)

Jubilæum og Lederskifte i Norsk Jern- og Metalarbejderforbund.

Den 28. Februar havde vor norske Broderorganisation, Norsk Jern- og Metalarbejderforbund, bestaaet i 40 Aar, hvilken Begivenhed ikke blev markeret med Festligheder af nogen Art, men fik sin ejendommelige Baggrund derved, at Forbundet umiddelbart forud, nemlig i Dagene 3. til 10. Februar, havde afholdt en ekstraordinær Kongres, hvis mest bemærkelsesværdige Resultat var, at dets valgte Funktionærer, deriblandt de to mangeaarige, Formand Alfred Melgaard og Hovedkasserer Arnt Aamodt, trak sig tilbage fra Ledelsen. Denne Tilbagetræden er for saa vidt kun et enkelt og maaske kun foreløbig sidste Udslag af den noget ulige Linie, som vor norske Broderorganisation særlig i de senere Aar har styret efter, og som er fremkaldt af Norges særlige geografiske Forhold, de nationale Rørelser og sidst, men ikke mindst, den Indflydelse, som det en Overgang var lykkedes Moskva-Kommunisterne at opnaa. Landets vældige Udstrækning, de store Afstande mellem de enkelte Afdelinger og mellem disse og Hovedkvarteret medførte, at det ofte var vanskeligt for Forbundets Tillidsmænd at komme i personlig Rapport til Kammeraterne ude omkring i Landet, og den mere afsides Beliggenhed har samtidig givet Nordmændene en vis Indesluttethed og i højere Grad, end Tilfældet er for Danmark og Sverige, vanskeliggjort det at opretholde Forbindelsen med det industrielle Centraleuropa.

Det norske Forbunds Oprettelse skete ogsaa paa en noget anden Basis, end Tilfældet var her i Danmark, idet det udelukkende skabtes af Afdelinger i det daværende Kristiania, nemlig Formernes, Mekanikernes, Pladearbejdernes, Sømsmedenes, Rørlæggernes og Smedenes Fagforeninger. Af disse sprang dog Rørlæggernes og Sømsmedenes Fagforeninger senere fra. Vi ser altsaa, at det norske Forbund ved sin Start kun omfattede Hovedstaden, medens de danske Forbund i Almindelighed hvilede paa en bredere Basis.

De første Aar i Norsk Jern- og Metalarbejderforbund gik og maatte vel gaa paa samme Maade som for de fleste andre Landes Organisationer, nemlig med at diskutere Maal og Midler; den partipolitiske Virksomhed traadte stærkt i Forgrunden, og i Forbundets Festskrift,

ALFRED MELGAARD
Ekspeditør i Oslo fra 1909—1925.
Formand for Norsk Jern- og Metalarbejderforbund fra 1925—1931.

udgivet i Anledning af 30 Aars Fødselsdagen, betegner Forbundets tidligere Formand, Marius Ormestad, Perioden 1890—96 som Romantikkens, Aarene 1897—1905 som Renæssancens og 1906—07 som Gennembrudets Aar. Disse Betegnelser er særdeles træffende, idet Nordmændene lige indtil de seneste Tider har haft for Skik — man kan saa vurdere det som en Fordel eller en Svaghed — at diskutere Problemerne igennem paa en Maade, som for os, der tager anderledes paa Tingene, kan se ud, som om man kun kunde snakke og ikke handle. Dette Synspunkt vil dog, naar man nu staar ved Afslutningen af den 40-aarige Periode, ikke kunne holde Stik, idet det norske Forbunds Historie viser os en Handlekraft, som man endogsaa til visse Tider kunde synes større end nyttigt var. Det maa formodentlig ogsaa have været et anstrengende Arbejde at være Formand for Norsk Jern- og Metalarbejderforbund, thi i Forbundets første 20 Aar havde man ikke færre end 7 forskellige Mænd paa Formandspladsen. I 1898 valgte man Marius Ormestad til Formand, og denne gik til Arbejdet i Spidsen for et Forbund paa 8 Afdelinger med 417 Medlemmer. Ormestad siger selv, at det var imod hans Vilje, han blev valgt, men han tog Hvervet som et Arbejde, han vilde levere fra sig, naar det var færdigt, og det Maal, som han satte sig, var at faa skabt

en virkelig og kraftig Fagorganisation, som evnede at forbedre Arbejdernes Kaar ved at faa den dertil nødvendige Indflydelse paa Arbejdsvilkaarene; Ormestad vilde kort og godt have Plan i Arbejdet i Stedet for, som det var gaaet forud paa Forbundets Landsmøder, at der vel blev vedtaget mange gode Beslutninger, men de lod sig ikke gennemføre eller blev i alt Fald ikke gennemført.

Ormestad var Formand for Forbundet til 1909, og i de 11 Aar havde han gennemført sit Program, for saa vidt som han havde ført Norsk Jern- og Metalarbejderforbund frem til en førende Stilling indenfor den norske Fagbevægelse, paa samme Maade som J. A. Hansen i Danmark i Begyndelsen af indeværende Aarhundrede skabte fast Grund under vor Organisation med Hensyn til Overenskomster og Regler for Behandling af faglig Strid, det som Ormestad selv betegner som Forhandlingsvejen. Fra dette Tidspunkt og til Slutningen af Krigsperioden omkring 1918 foregik en Udbygning af Forbundet med Tilslutning af Afdelingerne ude omkring i Landet, idet disse nu havde set, at det var muligt ved Forbundets Hjælp at skaffe Medlemmerne bedre Levevilkaar.

I Aarene før og under Krigen skabtes en betydelig Industri i Norge, hvilken virkede dragende paa en Mængde Mennesker, som rundt omkring fra det vidtstrakte Land samledes i Industricentrer, og som var uden organisationsmæssig Træning og let blev et Bytte for hensynsløse Provokatører. Dette bidrog til, at det norske Organisationsliv fra Slutningen af Krigen formede sig noget anderledes end i de øvrige skandinaviske Lande. Der skabtes en Stemning, som styrkedes ved Indflydelsen fra Rusland, og de norske Arbejdere var i nogle Aar stærkt paavirket af Teserne fra Moskva. Disse Forhold førte til oprivende Kampe i Forbindelse med, at da Krisen satte ind i Norge, vel nok i endnu højere Grad end hos os, saa benyttede Arbejdsgiverne Lejligheden til paa samme Maade, som vi ogsaa kender det hos os, at sætte ind for at forringe Organisationernes Indflydelse og trykke Arbejdsvilkaarene for Medlemmerne. Alt dette bevirkede, at Arbejdssituationen, i Aarene siden Krigen har været endnu mere urolig i Norge end herhjemme, og dette har igen haft til Følge, at den norske Industri i høj Grad har været distanceret i Konkurrencen, hvorfor de norske Arbejdere har været udsat for en betydelig Arbejdsløshed, som har vanskeliggjort det for Organisationen at manøvrere. Vore norske Kolleger er saaledes indstillet, at har de diskuteret og taget en Beslutning, saa sætter de noget ind paa at gennemføre den, og naar vi fraregner de sidste Par Aar, har Norsk Jern- og Metalarbejderforbund faktisk staaet i Kampstilling siden Krigens Afslutning.

Ogsaa paa anden Maade har Forbundet haft store Vanskeligheder at kæmpe med. Besværlighederne ved at holde en stadig Forbindelse mellem Hovedkontoret og Afdelingerne har bevirket, at Medlemstallet, der i 1921—22 havde naaet en Højde af 21.000, eller akkurat lige saa stort som Smedeforbundets paa daværende Tidspunkt, ikke under de mange Kampe og den omfattende Arbejdsløshed kunde holdes oppe paa dette Tal. Hertil bidrog naturligvis ogsaa, at en Del af de Virksomheder, som var opstaaet under Krigen, ingen Eksistensberettigelse havde efter denne og maatte likvidere, hvortil kom, at Norsk Jern- og Metalarbejderforbunds Kongres i 1922 efter forudgaaende Beslutning i den norske Landsorganisations kompetente Forsamlig vedtog at tilslutte sig Industriforbundstanken. Dette medførte, at Forbundet maatte afse en Mængde Medlemmer: Rørlæggere og

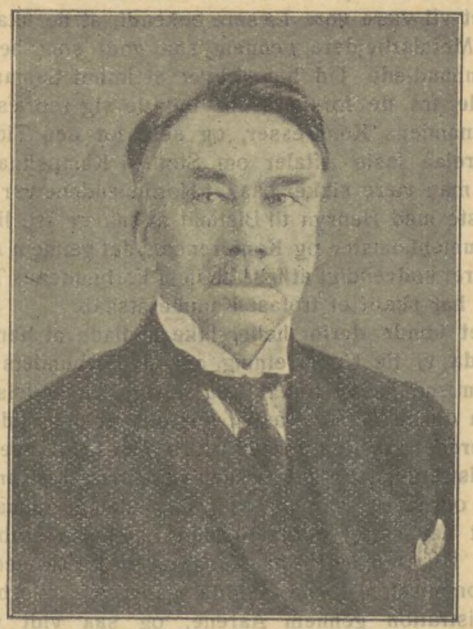

ARNT AAMODT

Hovedkasserer i Norsk Jern- og Metalarbejderforbund fra 1907—1931.

Blikkenslagere til Norsk Bygningsindustriarbejderforbund, Reparatørerne paa Papir- og Cellulosefabrikkerne til Norsk Papirindustriarbejderforbund, alle de Reparatører og Medlemmer, som Forbundet havde ved Tændstik-, Cement-, Aluminium- og Carbidfabrikkerne, til Kemisk Industriarbejderforbund, Reparatørerne ved Bjergværkerne til Norsk Arbejdsmandsforbund, og Reparatørerne og Fagarbejderne i Kommunens Tjeneste til Norsk Kommunearbejderforbund, saaledes at der ialt blev overført 3200 Medlemmer. Alt dette tilsammen betød, at Medlemstallet sank til 12.000 i Slutningen af Aaret 1924.

Senere er dog Medlemstallet vokset betydeligt, og Norsk Jern- og Metalarbejderforbund omfatter for Tiden ca. 16.000 Medlemmer. Denne Fremgang maa sikkert, foruden i en intensiv Agitation fra Forbundets Side, ogsaa søge sin Aarsag i, at der i det sidste Par Aar har været Arbejdsro i den norske Jernindustri, idet vor Broderorganisation i Efteraaret 1928 fik sluttet en Overenskomst med den norske Arbejdsgiverorganisation, hvorved der for Arbejdsgiverne skabtes Mulighed for at disponere paa længere Sigt, dermed ogsaa at skaffe mere Arbejde og i det hele at forbedre Beskæftigelsesforholdene.

Der er saaledes Grund til at tro, at vore norske Kolleger, der i rigt Maal har maattet erfare, at det

kun er muligt at gaa fremad, naar alle tilslutter sig Organisationen, fortsat vil forstaa Sammenholdets Betydning, hvilket da ogsaa er i højeste Grad nødvendigt, thi ligesom hos os har Arbejdsgiverne indenfor store Dele af den norske Industri ved Begyndelsen af indeværende Aar stødt i Kampluren, og naar disse Linier skrives, er det sandsynligt, at Norsk Jern- og Metalarbejderforbund paany skal ud i en Kamp for sine Interesser.

Det vil være vore Læsere bekendt, at de skandinaviske Metalarbejdere gennem saa godt som hele den her omhandlede Tid har drevet et intimt Samarbejde. Allerede fra de første Tider lod de sig repræsentere ved hinandens Kongresser, og selv før den Tid, hvor der forelaa faste Aftaler om Støtte i Kampsituationer, kunde man være sikker paa, at Nordmændene var blandt de første med Hensyn til Bistand af enhver Art, ligesom de Sammenkomster og Konferencer, det gennem Aarene har været nødvendigt at føre mellem Forbundenes Tillidsmænd, har skabt et trofast Kammeratskab.

Det kunde derfor heller ikke undlade at berøre os dybt, da vi fik Underretning om, at Forbundets gamle Tillidsmænd havde trukket sig tilbage fra Ledelsen, og selvom denne Tilbagetræden formelt var begrundet med en allerede paa Kongressen i 1929 rejst Kritik over visse Administrationsforhold, var det aabenbart, at Kommunisterne ogsaa her var paa Spil, dog uden at opnaa, hvad sikkert har været deres Hensigt, nemlig at erobre Ledelsen i Forbundet. Paa Kongressen i 1929 nedsattes en Kommission, som skulde undersøge Forbundets Administration gennem Aarene, og saa vidt vi har kunnet konstatere, fremkom der ikke derved saadanne Forhold, som nødvendigvis maatte afføde de paagældende Funktionærers Tilbagetræden, og naar disse alligevel frivilligt ofrede sig, var det i Virkeligheden for at skaffe Ro indenfor Organisationen. For den afgaaede Formand, Alfred Melgaards Vedkommende var det nærmest en tragisk Afslutning paa et mangeaarigt trofast Organisationsarbejde, idet han paa Norsk Jern- og Metalarbejderforbunds Kongres i 1925 bogstavelig talt blev tvunget til at lade sig vælge til Formand, efter at han siden 1909 havde været Ekspeditør i Oslo. Han afløste iøvrigt som Formand den norske Landsorganisations nuværende Formand, Halvard Olsen.

Hovedkasserer Arnt Aamodt, der ligeledes traadte tilbage, har fungeret som saadan siden 1907, og har med stor Dygtighed styret Forbundets Finanser, ligesom han har været stærkt fremtrædende ved Udarbejdelse af den Gensidighedsoverenskomst, som er gældende mellem de skandinaviske Forbund. Endvidere fratraadte Sekretær Braathen og Ekspeditøren i Oslo, Johannessen, der begge havde fungeret siden 1925.

De nyvalgte er: Formand Konrad Nordahl, Kasserer Hans Hegg, Sekretær Josef Larsson, medens den nye Ekspeditør er Amandus Holthe, der deltog i Smedeforbundets Kongres i 1929 og herfra vil være kendt af Smedeforbundets Kongresdelegerede.

At der kun er sket en Personforandring og intet Systemskifte, fremgaar af et Brev, som den nye Formand har tilsendt de skandinaviske Organisationer, og hvori det hedder:

»Vort Landsmødes Resultat er maaske af enkelte blevet udlagt derhen, at der nu skulde ske en Kursændring af Forbundets Politik i kommunistisk Retning. Intet er mere misvisende. Vor Opgave er i Overensstemmelse med det tidligere Hovedstyres Arbejde at stabilisere og udvikle vort Forbund, samtidig med at vi vil arbejde for, at det skandinaviske Samarbejde fortsat kan styrkes og udvikles.

Vi haaber derfor, at vore skandinaviske Broderorganisationer ikke maa nære nogen Mistillid til den nye Ledelse af vort Forbund, men at vi i Fællesskab som tidligere søger at løse de Opgaver, vi har, og at de skandinaviske Broderbaand stadig maa blive stærkere.«

Vi kan ganske tilslutte os disse Ønsker, samtidig med at vi ønsker alt godt for vor norske Broderorganisation i Haabet om, at de nye Mænd, der er traadt til, maa faa Held til at skabe Ro i Forbundet, Resultater for Medlemmerne og bidrage til, at norsk Fagbevægelse atter fuldt ud kan stille sig paa Linie med de øvrige vesteuropæiske Arbejdere. Vi ser ogsaa en Mulighed herfor i den Omstændighed, at bortset fra en enkelt Undtagelse blev hele den gamle Hovedbestyrelse genvalgt.

Vi tager da næppe fejl, naar vi vurderer Situationen derhen, at Nordmændene nu som saa ofte før har taget en Tørn, og naar denne er tilendebragt, tager man fat igen for at styrke Organisationen indadtil og udadtil, og specielt med Hensyn til det sidste byder vi de nyvalgte Mænd Velkommen til Arbejdet.

Vore Virksomheder.

A/S Fisker & Nielsen, København.

I Fortsættelse af Serien om vore Virksomheder præsenterer vi denne Gang vore Medlemmer for et Firma, som med næsten amerikansk Hurtighed har arbejdet sig op til en meget betydelig Fabriksvirksomhed indenfor sit Omraade, nemlig A/S Fisker & Nielsen paa Peter Bangsvej i København.

Direktøren for denne, P. A. Fisker, er født i 1875 i Landsbyen Skalmstrup ved Randers, og der var ikke sunget ved hans Vugge, at han skulde være Industrimand i stort Format. Faderen var Gaardejer, og ved Landbruget opdroges ogsaa den unge P. A. Fisker, men denne havde Lyst til Mekanik, og til at komme til at virke paa dette Omraade stod hans Hu fra den tidligste Alder. Han maatte dog gaa en Omvej, idet han, der ingen Interesse havde for Landbruget, 18 Aar gammel kom paa Gjedved Seminarium, hvor han særlig kastede sig over Matematiken. I 1896 fik han Skolelærereksamen og virkede et Par Aar som Lærer. Imidlertid huede denne Virksomhed ham heller ikke; den gamle Kærlighed til Maskintekniken bevirkede, at han ved Hjælp af et Laan blev i Stand til at studere paa Læreanstalten for

Elektroteknik i København, hvorfra han efter endt Eksamen udgik i 1900. Efter at P. A. Fisker en kort Tid havde fungeret som Lærer ved Læreanstalten, kom han i 1901 til Amerika, hvor han fik Plads og bl. a. i Chicago hos Roth Brothers blev Tegner og Prøvemester og avancerede til Konstruktør. I denne Fabrik for smaa Elektromotorer var Fisker kommet paa sin rette Hylde og fandt det Speciale, som han siden med saa stor Dygtighed skulde udvikle paa egen Haand. Han blev paa Fabrikken i 3 Aar og lærte i dette Tidsrum, hvad der var at lære indenfor Elektromotorfabrikationen i Amerika, og vendte derefter Kursen mod Danmark. Men paa Vejen hjem rejste han over England for ogsaa at faa set lidt af dette Land, og en Avisannonce her forsinkede i alt Fald hans Hjemkomst noget, idet en ny oprettet Elektromotorfabrik i Edinburgh søgte Folk. P. A. Fisker rejste derop og fik Plads som Ankervikler. Det var en ret stor Virksomhed med 500 Arbejdere, men den havde vanskeligt ved at skaffe sig kvalificerede Folk, og en stor Del af disse var Tyskere. Her lærte Fisker, hvad det vil sige at tilrettelægge Arbejdet rationelt, og til Trods for, at hans Virksomhed i denne Fabrik kun strakte sig over nogle Maaneder, blev det en interessant og lærerig Tid; ved Juletid 1904 var P. A. Fisker atter hjemme i Danmark.

For en Mand med Lyst og Evne for Elektroteknik var Tidspunktet for saa vidt det rigtige, som Danmarks Elektricificering lige var begyndt, og P. A. Fisker ansattes hos Thomas B. Thrige i Odense i 1905, hvor han dog kun blev en kort Tid, idet hans Higen var at faa sin egen Virksomhed, og den 26. Februar 1906 startedes med en udrangeret Drejebænk til Fodtræk og 2000 Kr. Driftskapital paa Vesterbrogade 80 den Virksomhed, som nu efter 25 Aars Forløb i fuld Drift beskæftiger 400 à 500 Mennesker, og med en Salgsorganisation over det meste af Verden. Det første Arbejde var en Elektromotor til eget Brug. Værkstedspladsen var paa 200 Kvadratalen, og Lejesummen var 600 Kr. om Aaret. 1. Maj samme Aar gik P. A. Fisker i Kompagni med sin tidligere Arbejdsfælle hos Thrige, Værkfører H. M. Nielsen, og Firmaet fik deraf Navnet Fisker & Nielsen,

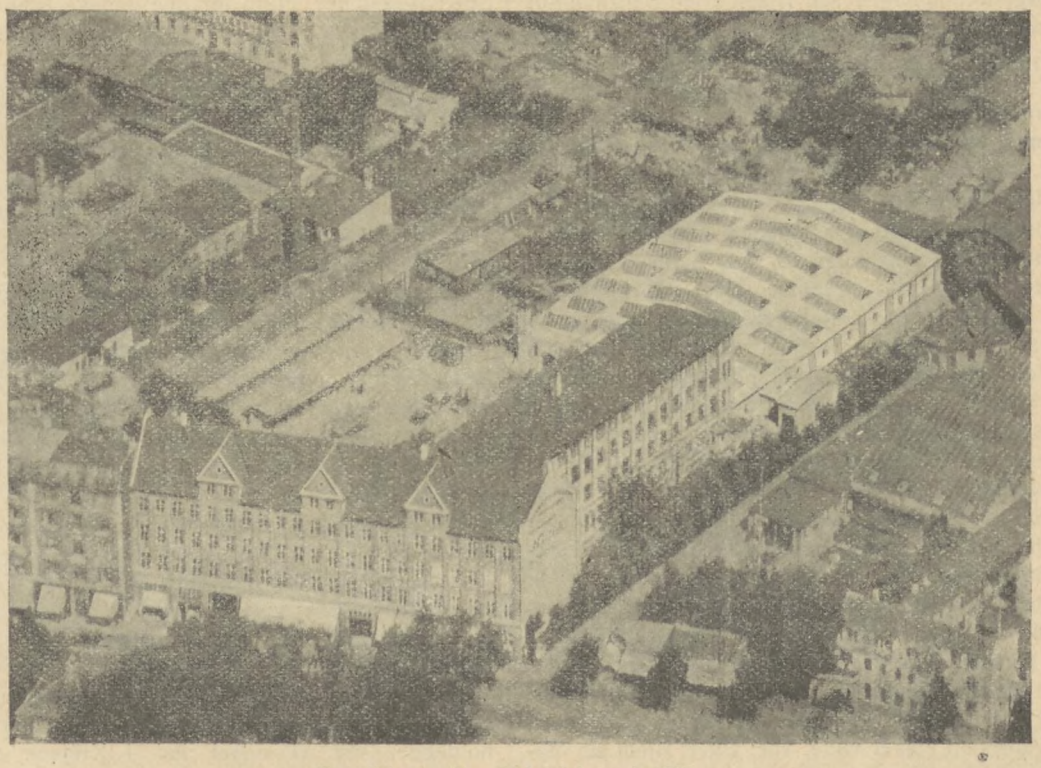

Fabrikken efter Udvidelsen i 1930.

hvilket stadig er bibeholdt. Værkfører Nielsen ledede Værkstedet, medens P. A. Fisker sørgede for Tegning, Salg og Bogføring.

Firmaets Specialitet var smaa Elektromotorer, der anvendtes til alt muligt, lige fra at drive Kaffemøller og Tøjruller til Installation i Haandværksbedrifter, hvor de som mere økonomiske og driftssikre efterhaanden afløste de dengang brugte Gasmotorer. Ihvorvel Virksomheden, der begyndte under saa beskedne Forhold som foran nævnt, naturligvis havde sine Vanskeligheder, eller maaske netop paa Grund deraf, da de tvang Indehaverne til den største Økonomi, voksede den allerede i sine første Aar ret hurtigt, idet Fabrikationen, der i 1906 var 27 Maskiner, i 1907 var steget til 153 Maskiner, hvilket allerede gjorde en Udvidelse nødvendig, hvorfor der flyttedes til Holtegade 5 paa Nørrebro. I 1908 udførtes 286 Maskiner, og i 1909 498 Maskiner.

Allerede omtrent fra Virksomhedens første Tid havde Fabrikant Fisker eksperimenteret med at fremstille en Støvsuger. I 1909 indleveredes Ansøgning om Patent,

denne Ansøgning toges dog tilbage, og i 1910 indgaves Ansøgning om et nyt Patent, efter at den første Model var undergaaet betydelige Ændringer, og samtidig fremkom i Handelen den første »Nilfisk«, der selv om den paa afgørende Punkter adskilte sig fra den nu saa kendte Model, dog var udført efter samme Princip. Til Sammenligning erindrer vi om, at der forinden eksisterede Firmaer i København, som paatog sig at støvsuge Lejligheder, Kontorlokaler o. l., hvilket foregik paa den Maade, at et vældigt Monstrum, monteret paa en Vogn, kørte op foran Huset, hvor en Slange ind gennem Vinduet besørgede Sugningen ved Hjælp af en Benzinmotor med Pumpeindretning. Udgangspunktet for den nye Støvsuger var imidlertid den lille Elektromotor, dette Felt, hvor Fabrikant Fisker havde sin store Erfaring, og hvortil Strømmen kunde leveres fra en elektrisk Stikkontakt med et Turbinehjul som selve Elektricitetens Formidler, og i en Form, som gjorde den forholdsvis let haandterlig.

I 1910 ophævedes Kompagniskabet. Firmaet flyttede til Falkonerallé 94, og allerede paa dette Tidspunkt gjordes den første beskedne Begyndelse til den nuværende vidtforgrenede Salgsorganisation, idet man samme Aar havde solgt nogle Støvsugere til Udlandet, og det følgende Aar sattes Eksportsalget i System. Allerede i 1912 gik over 1000 Støvsugere til Udlandet, væsentligst til Mellemeuropa, og Firmaet anlagde her i de nye Lokaler sin Virksomhed med rationel Tilvirkning af Støvsugere for Øje; man var nu kommet saa vidt, at man havde faaet et virkeligt Kontor med Facade imod Gaden, efter i nogle Aar at have ligget udelukkende i Baggaardsskyggen. Paa den anden Side havde denne Fabrikation endnu sine Grænser, idet man kun fremstillede en Type, der kostede 380 Kr., en efter Datidens Forhold ikke ringe Pris, og Kunderne maatte derfor fortrinsvis søges iblandt Erhvervsvirksomheder eller store Foretagender, hvor Støvsugning var paakrævet, men det Fabrikant Fisker vilde, var: Hvert Hjem sin Maskine, og med dette Formaal arbejdedes der videre. I denne Forbindelse skal ogsaa nævnes, at en saadan Maskine paa daværende Tidspunkt betragtedes som en unyttig Luksus, et Synspunkt, som ogsaa maatte overvindes, man klarede sig endnu med den gammeldags Tæppebanker.

Fisker stilede imidlertid videre med det Formaal at faa Prisen ned og Omsætningen op. Under disse Forhold traadte den oprindelige Fabrikation af Elektromotorer i Baggrunden for til sidst helt at ophøre, og paa Peter Bangsvej Nr. 30 fandt man en passende Grund paa ca. 10.000 Kvadratalen. Tidligt paa Aaret 1913 flyttede man her ind i nye Fabrikslokaler, hvor Firmaet siden har haft til Huse, ganske vist med talrige senere Udvidelser. Fisker var nu Herre i eget Hus, og kunde indrette sig som han vilde, forsaavidt han kunde skaffe Kapital til de Maskiner og Værktøjer, som var nødvendige for en virkelig rationel Fabrikation af denne Artikel, og af det lille Værksted, som for kun 7 Aar siden var begyndt under saa beskedne Forhold, var fremvokset en fuldt moderne Specialfabrik. Aaret 1913 viser da ogsaa en betydelig Fremgang for Produktionen og Salget, idet der ialt udgik 1700 Maskiner dette Aar, og man var nu slaaet ind paa Fabrikation af 2 nye mindre Typer for at gøre det muligt ogsaa for de smaa Hjem at anskaffe disse billigere Maskiner, og alt tegnede lyst for Virksomheden, da i Sommeren 1914 Verdenskrigen udbrød og kuldkastede alle Forhaabninger her som paa saa mange andre Omraader. Al Eksport stoppedes, og Firmaet maatte en Tid lang klare sig med tilfældigt Arbejde og skaffe sig Erstatning paa andre Omraader. Det lykkedes i nogen Grad, idet Virksomheden fik en Del Arbejde, som egnede sig for dets Specialmaskiner, bl. a. for den danske Hær, der i denne Periode skulde have suppleret sine Beholdninger og sit Materiel.

Efter forskellige i og for sig vellykkede Forsøg, bl. a. med Konstruktion af en Brystboremaskine, maatte Firmaet dog se sig om efter en Artikel i Stedet for den ved Krigen afbrudte Støvsugerfabrikation, og en saadan Artikel fandt Firmaet i Motorcyklen »Nimbus«. Fabrikant Fisker havde momentvis tidligere koncentreret sine Overvejelser om Konstruktion af en Motorcykel, og det var disse han nu bragte til Udførelse, idet han konstruerede en Motorcykel, som i væsentlig Grad afveg fra de hidtil kendte Mærker, og som helt igennem var fremstillet paa egen Fabrik, og selv om det laa udenfor hans egentlige Felt, Elektromotoren, viste det sig alligevel, da han havde sin Konstruktion færdig, at hans Motorcykel var forud for sin Tid. En nærmere Omtale af denne skal ikke finde Sted her, da den jo paa et vist Tidspunkt var almindelig bekendt derved, at den ved Kap- og Udholdenhedsløb saavel i Ind- som Udland var i Stand til ikke alene at komme op paa Siden af, men ogsaa overgaa de kendte udenlandske Mærker, og med denne grundsolide Maskine lykkedes det Firmaet at kaste Glans over sit Navn. Den første var færdig i 1918, men ogsaa her blev Vanskeligheder, thi netop da den helt igennem var afprøvet og konstateret at være solid, hurtig og udholdende, var vi naaet ind i Krigens sidste Aar, hvor Blokadesituationen blev saa tilspidset, at det blev saa at sige umuligt at faa Benzin til den nye Maskine. Det trak derfor ud med det afsluttende Forsøg, men en Triumf var det for Fabrikant Fisker i 1919, da Maskinen havde faaet sin endelige Form, og Benzintilførslen atter var normal, at han selv kunde føre den i de forskellige Løb, hvor den som bemærket fik en ærefuld Placering. Det er imidlertid som allerede sagt ikke Nimbus' Historie, der her skal skrives, og beklageligt er det for enhver Ven af dansk Industri og Foretagsomhed at konstatere, at der, da Firmaet maatte opgive Fabrikationen af denne Artikel paa Grund af Pladsmangel, da Fabrikationen af Støvsugere atter skulde i Gang, i det danske Samfund hverken var Energi eller Kapital nok til at fortsætte den Succes, som denne danske Maskine faktisk havde tilkæmpet sig.

Paa dette Tidspunkt krævedes der betydelige Midler til Udvidelse og Gennemførelse af en rationel Fabrikation, og Firmaet omdannedes derfor til et Aktieselskab med en Kapital paa 1.200.000 Kr.; man skred til nye Udvidelser med det Formaal at tilvirke saavel Støvsugere som Motorcykler Side om Side, og Fremtiden tegnede

godt, men i 1921 kom for denne Virksomhed som for hele det øvrige Næringsliv de voldsomme og uventede Krisetilstande, som brat gjorde det af med alle Forhaabninger om en jævn og opadgaaende Linie for Udvikling af begge Fabrikater.

Inden Krisen endnu naaede til fuld Udfoldelse, tog Salget af Støvsugere til Udlandet imidlertid et ret stærkt Opsving, og dette i Forbindelse med forøget Salg paa Hjemmemarkedet bevirkede, at der af denne Artikel i 1920 naaedes et foreløbigt Rekordsalg af næsten 2000 Stk. Samtidig gik Firmaet videre ad den Vej

Sliberi.

at forsøge at konstruere en lille Nilfisk til Supplering af Firmaets hidtidige Type og at indvinde et nyt Afsætningsmarked derved, at Nilfisk'en gjordes til en Nødvendighedsartikel. Takket være disse Maskiner, som kunde leveres til en ret billig Pris, lykkedes det at oparbejde et Hjemmemarked, som i Løbet af et Par Aar kunde bære Virksomheden over en Periode, hvor Eksporten stod i Stampe. Det nye Mærke gjorde endogsaa en saadan Lykke paa Hjemmemarkedet, at Salget af Støvsugere i 1922 steg med ikke mindre end 335 pCt. Medvirkende til Vanskelighederne for Eksportsalg i disse Aar var jo ogsaa det Faktum, at den danske Krones Værdi var Genstand for store Svingninger.

Omkring 1924 tog Eksportsalget imidlertid atter Fart og stiger i det kommende Aar med imponerende Tal; denne rivende Udvikling med Hensyn til Støvsugeren satte efterhaanden Motorcykelfabrikationen en Del i Skygge. Hertil bidrog ikke mindst, at Fabrikationen af Motorcykler, der fortrinsvis er en Foraarsartikel, i et Par Aar hæmmedes derved, at Lockoutperioderne 1921 og 1922 faldt i den bedste Tid for Afsætning af disse.

Efter at Firmaet havde overstaaet Inflationens Virkninger, og Valutaforholdene ogsaa var stabiliserede i Tyskland, hvilket bidrog til at fremme Afsætningsforholdene saavel hjemme som ude, samtidig med, at den enorme Valutadumping ude fra i nogen Grad mistede sin Brod, syntes man at gaa roligere Tider i Møde. Nu kom imidlertid nye Vanskeligheder til, idet Pladsmangel for den stigende Produktion atter blev følelig, saaledes at Firmaet paany enten skulde ud for betydelige Udvidelser eller favorisere Fabrikationen af den ene af sine Specialiteter paa Bekostning af den anden. Hertil kom, at medens Motorcykelfabrikationen endelig syntes at være kommet i sikker Udvikling, var Loven af Februar 1924 om Afgift af Motorkøretøjer ikke denne Industri gunstig, og da Støvsugeren efterhaanden gik sin Sejrsgang over den ganske Verden, koncentreredes Bestræbelserne mere og mere om denne Artikel. Alle Kræfter sattes ind paa Eksporten, nye Maskiner, Værktøjer og Fabrikationsmetoder med dette for Øje toges i Brug, og sluttelig i 1928 ophørte man med Fabrikation af »Nimbus«. Man helligede sig nu udelukkende Fremstillingen af Støvsugere, og i Forbindelse hermed udbyggedes Salgsorganisationen, hvilket er resulteret i, at selvom Salget i Tyskland og England stadig danner Tyngdepunktet i Firmaets udenlandske Afsætning, saa er dens Agentur for Støvsugere udvidet til at omfatte Schweiz, Norge, Ungarn, Belgien, Holland samt en Række oversøiske Lande, en Masse fjerntliggende Steder som Buenos Aires, Casablanca, Japan og flere.

Til Trods for, at Firmaet nu drev Fabrikation af Støvsugere som eneste Artikel, paabegyndtes nye store Udvidelser dog i 1927, og disse er stadig fortsat, saaledes at Firmaet saa sent som i indeværende Aar umiddelbart forinden sit 25-Aars Jubilæum paany har indbraget en ny opført Afdeling under Virksomheden, og

man har nu opnaaet en meget betydelig Forøgelse af Salget, som fra 1928 til 1929 alene andrager 10.000 Støvsugere, og man er inde i en Produktion, som enkelte Dage naar op til 700 Maskiner.

Det vil af foranstaaende fremgaa, at naar vi i Begyndelsen af denne Artikel skrev, at dette Firma var vokset med et næsten amerikansk Tempo, saa ligger der heri ingen Overdrivelse, og Firmaet er et Bevis paa, hvad Dygtighed og Initiativ kan bringe en Virksomhed frem til, naar den forenes med en Funktionær- og Arbejderstab, som efterhaanden føler sig knyttet til Firmaet. Her skal da ogsaa bemærkes, at for saa vidt angaar Centralorganisationens Medlemmer har vi sjældent haft nogen Kontrovers, som ikke forholdsvis let har ladet sig løse, hvilket jo ikke kan siges om alle jernindustrielle Virksomheder. Det fremgaar da ogsaa af det af Firmaet udgivne Festskrift i Anledning af 25 Aars Jubilæet den 26. Februar d. A., at det kun er de af Arbejdsgiverne dikterede Lockouter 1921, 1922 og 1925, der saavidt angaar Arbejdet har grebet ind og sinket Firmaets Fremmarch med Hensyn til Leveringsdygtighed.

Lidt Værkstedsteknik.

Kunstsmedning.

Et gammelt Ord siger: Man skal smede, mens Jernet er varmt. For Kunstsmeden har dette Ordsprog Betydning i bogstavelig Forstand og endda i særlig høj

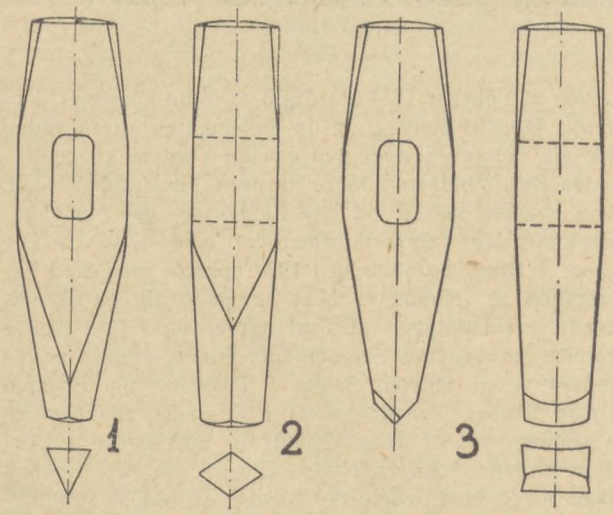

Grad, da han jo næsten udelukkende bearbejder Jernet i varm Tilstand. Det er derfor nødvendigt, at han har noget Værktøj, som er saa alsidigt brugeligt som paa nogen Maade mulig, for ikke at spilde Tiden med at skifte Værktøjet for ofte. Ej heller maa der ligge for meget Værktøj paa Værktøjsbænken, for saa gaar Tiden med at finde det rigtige frem, mens Jernet bliver koldt.

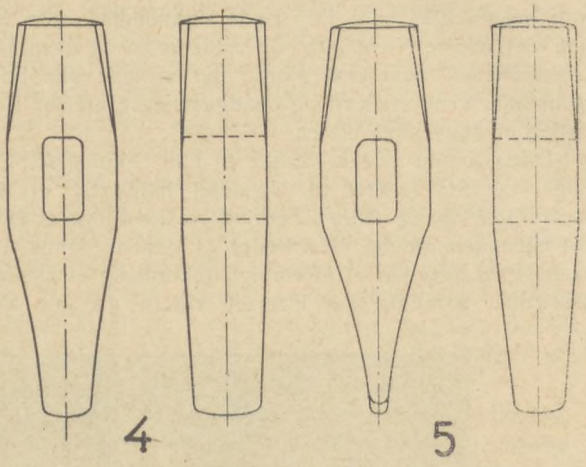

Forinden Smedearbejdet paabegyndes, gør man klogt i at overføre de i naturlig Størrelse foreliggende Tegninger paa en Jernplade, som man lægger paa et Bord eller paa dertil egnede ca. 80 cm høje Bukke, der hen-

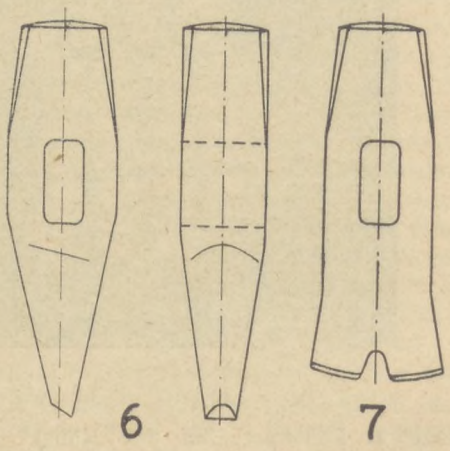

stilles saa nær Ambolten som mulig. Til Overføringen af Tegningen benytter man et Stykke tyndt kridtet Papir, og Kalkeringen foretages med en som en Blyant spidset Pind, der ikke er alt for haard. Hvis man be-

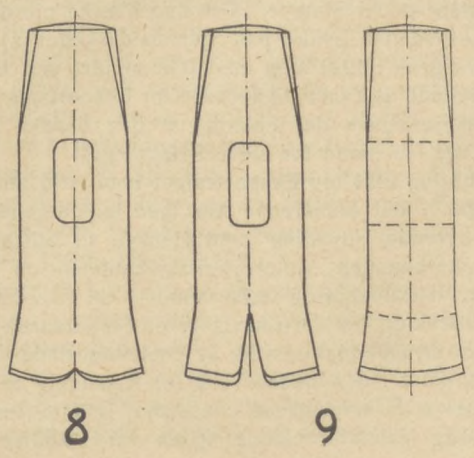

Fig. 9.

nytter en Blyant, kan det ikke undgaas, at de tegnede Linier faar et lidt forandret Forløb, og Overføringen med Blyant kan ogsaa bevirke Misforstaaelser og Ubehage-

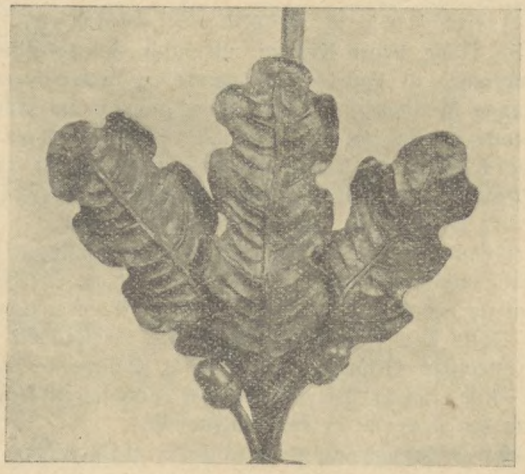

Fig. 10.

ligheder af mangfoldig Art. Arkitekterne er i hvert Fald ikke begejstrede derfor.

De til Kunstsmedearbejdet hørende simple Konstruk-

Fig. 11.

tionsdele som glatte Snirkler m. m., der skal udføres i enkelte Stykker, fremstilles med de paa et Smedeværksted almindelig forekommende Værktøjer som Sæthammer, Kehlhammer, Sænkværktøjer, Mejsler o. s. v.

Fig. 12.

Til den dekorative Bearbejdning af Ornamenter, Blomster og Blade kræves dog noget særligt Værktøj. Vedføjede Tegninger viser noget af det uundværligste, som man saa godt som daglig har Brug for. I Fig. 1 og

Fig. 13.

2 er vist to Former for Sæthammer, der gør det muligt at komme i spidse Hjørner, som der findes mange af, i Særdeleshed ved Smedning af Egeblade (Fig. 10) og lignende. Værktøjet i Fig. 3 er en Gravérmejsel, brugelig til saavel lige som runde Linier, saaledes som de forekommer f. Eks. i Fig. 11 og 12. Samme Værktøjer kan

udføre Kurver, der forløber lige fra en ret Linie og indtil Rundinger af Radius 7 cm. Fig. 4 og 5 er Kehlstempler, dels med elipseformet og dels med cirkelrund Bane, de kan anvendes til lige Linieføring og til buede Linier. Man har Brug for mindst 5 à 6 forskellige af den Slags. Ved den mere indgaaende Behandling af Ornamenterne m. m., som efterhaanden forlanges, er disse Kehlstempler mest fordelagtige til ligefrem at modellere i Jern. Stemplet Fig. 4 er saaledes brugt til Udformning af næsten alle Ting i Motiverne Fig. 11, 12 og 13, medens Stemplet Fig. 5 er brugt til den oprundede Kontur i Rokokkomotivet Fig. 9. Stemplet Fig. 6 benyttes særlig til at frembringe de paa Bladene liggende Bæreaarer, medens Værktøjerne Fig. 7, 8 og 9 bruges ved Bearbejdning af Materialet, dels paa een og dels paa begge Sider.

H. Rietmann.

Boremaskine fremstillet af en Ford-Bagaksel.

Det er ikke ualmindeligt, at Maskindelene til gamle Automobiler kan komme til god Nytte ved Forfærdigelse af forskelligt Udstyr i et Værksted. Efter det tyske Tids-

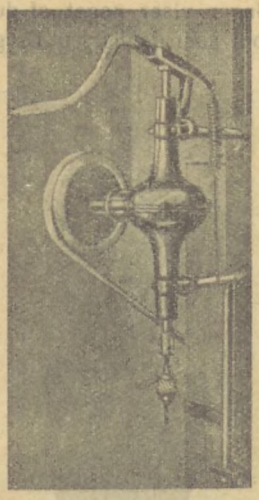

Fig. 1.

skrift »Werkstattstechnik«, 15. December 1930, skal vi nedenfor vise et Eksempel paa Anvendelse af Bagtøjet i en Ford T-Model til en hurtiggaaende Boremaskine (Fig. 1). Aksellejerne blev afskaaret i en Afstand af ca. 450 mm fra Differentialets Midte. Enderne af Bagbroen blev udboret, saaledes at man heri kunde montere de normale Rullelejer fra Bagakslens Yderender, og Akslen blev afdrejet, saaledes at den kunde løbe i begge Lejer. Yderligere blev Akslen forsynet med Notgang og ført gennem begge Differentialehjul. Differentialets Drev blev fastsvejst ved elektrisk Svejsning, og paa samme Maade blev Kilerne i Differentialehjulene paasvejst, medens der ellers ikke blev foretaget nogen Ændring af Differentialet eller Kronhjulet. Vognens Kardanaksel blev afskaaret et Sted tæt udenfor Hovedlejet, og for at sikre rigtigt Indgreb mellem Spidshjul og Kronhjul blev der paa Akslen paasat en Muffe, der havde Anlæg mod Kardanakslens Lejehus. Derefter anbragtes en Remskive paa Kardanakslen.

Herved blev frembragt en Boremaskine, hvor Spindlen løber i 4 Rullelejer og Drivakslen i 1, saaledes at alle bevægelige Dele er lejret i Rullelejer. Med Undtagelse af Remskiven og Spindlens Bevægeanordning samt Maskinens Opspænding paa Væggen stammer samtlige Dele fra Automobilet. Figuren viser den simple og billige Anordning til Borespindlens Bevægelse samt Maskinens Montage. Naar den drives direkte fra en Elektromotor, har man hermed en effektiv og holdbar Boremaskine, der er anvendelig til mange simple Borearbejder i Plade- og Profiljern.

E. B.

Betydningen af Smedeforbundets Lønstatistik.

En Gang hvert Kvartal udsender Smedeforbundet Lønskemaer til Provinsafdelingerne og beder hvert arbejdende Medlem om at udfylde og gennem sin Afdeling indsende et Skema. Der er ikke meget Besvær forbundet hermed, det kan gøres Lønningsdagen, da ethvert Medlem har sin Lønningspose i Haanden og derfra kan overføre de ønskede Oplysninger til Skemaet.

Hovedkontoret kan dog ved hver Indsamling af Lønstatistik konstatere det triste Faktum, at ca. en Fjerdedel af de arbejdende Medlemmer ikke afleverer Lønskema. Dette kan naturligvis skyldes en vis Ladhed, men den egentlige Grund er dog vist, at Kollegerne Landet over ikke indser Betydningen af Lønstatistikken, til Trods for at denne er saa indlysende.

Det er dog ganske klart, at det er af Betydning, naar der f. Eks. rejses Lønkrav paa en Arbejdsplads, at man da kender Lønforholdene paa denne Arbejdsplads gennem en *længere Periode*. Altsaa, at man igennem de Skemaer, som findes paa Hovedkontoret, kan fastslaa en eventuel dalende Tendens i Lønforholdene eller andet, som har Betydning for Forhandlingerne. Men de Tal, der fremkommer, har naturligvis kun Betydning, hvis *alle* de paa den paagældende Arbejdsplads beskæftigede har afleveret Lønskema. Har den ene Gang overvejende de lavestlønnede, næste Gang overvejende de højestlønnede afleveret Skema, da bliver Oplysningerne uegnede som Grundlag for en Vurdering af Lønforholdene.

Ved et Lønkravs Rejsning vil det ogsaa være af Betydning at sammenligne den enkelte Arbejdsplads' Gennemsnit med hele Byens Gennemsnit, og her vil en ujævn Aflevering af Lønskemaerne ogsaa kunne forrykke Billedet. Det samme gælder den meget vigtige Sammenligning mellem en Virksomhed eller Arbejdergrupper i en By og tilsvarende Virksomheder og Arbejdergrupper i andre Byer.

Endelig vil man af de omhyggeligt udfyldte Lønskemaer ogsaa kunne fastslaa Overarbejdets Udbredelse,

eventuelle Overdrivelser, ligesom forskellige Forhold vedrørende Skifteholdsarbejde og de særlige Tillægs Virkninger vil kunne klarlægges.

Ved Mæglingsmøder, hvor Lønspørgsmaalet og forøvrigt ogsaa mangfoldige andre Spørgsmaal drøftes, er det af uvurderlig Betydning for Forbundets Repræsentanter at være i Besiddelse af Tal, der hviler paa Arbejdernes egne Oplysninger, i Stedet for at skulle være henvist til udelukkende at bygge paa Arbejdsgivernes Tal.

Det er vist ikke for meget sagt, at enhver Kollega, der undlader at aflevere sit Lønskema, derved svækker Forbundets Kampkraft og Forhandlingsmuligheder, medens paa den anden Side enhver Kollega, der paatager sig det ringe Besvær at udfylde og aflevere sit Skema, er med til at styrke Forbundet i dets Arbejde for at skaffe de danske Smede og Maskinarbejdere de bedst mulige Løn- og Arbejdsvilkaar.

Og kan vi ikke nemt blive enige om, at det er enhver Kollegas simple Pligt efter Evne at være med til at styrke Organisationsarbejdet? Hvilket altsaa i denne Forbindelse betyder, at det maa være en Selvfølge for enhver Kollega at udfylde og aflevere sit Lønskema de 4 Gange om Aaret, der udsendes Lønstatistik fra Hovedkontoret.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Aalborg. Strejken paa De Smithske Jernstøberier fortsættes uforandret, ligesom Arbejdsmandsforbundets Medlemmer fortsat arbejder ved Formemaskinerne.

København. Hos A/S Burmeister & Wains Metalstøberi er der den 26. Februar afholdt et forsaa vidt resultatløst Mæglingsmøde.

Den 2. December f. A. afholdtes der ogsaa et Mæglingsmøde, og man enedes ved denne Lejlighed om en ny Bonusordning. Der var den Gang bl. a. Klage over, at Bonus dalede, fordi der støbtes for meget af de lette Metaller, Aluminium og Silumin.

Man enedes om, at den Slags Metal i Bonusordningen skulde beregnes med 3,1 Gange sin egen Vægt, og Betingelsen for, at den ny Bonusordning skulde virke, var, at de hydrauliske Formemaskiner skulde i Gang, ligesom noget bestemt omtalt Gods skulde støbes.

Disse to sidstnævnte Ting er ikke overholdt, og som Følge deraf er Bonus atter dalet. Firmaet hævdede, at det var Forholdets Natur, der havde bevirket, at det nævnte Arbejde kun delvis havde været i Gang, og at Formerne ikke kunde stille Krav, fordi Overskudet i en enkelt Periode var lavere end sædvanlig. Forbundet forbeholdt sig indtil videre sin Stilling til Sagen.

Hos A/S De forenede Jernstøberier er der den 18. Februar afholdt Mæglingsmøde. Kedelelementer, der tidligere er udført paa Rystemaskine i Aktieselskabets Afdeling i Aarhus, var overflyttet til København, og man kunde ikke opnaa Enighed om Akkordprisen. Et Forslag til saadan forelaa fra Aktieselskabet, men Arbejdet var hidtil udført i Timeløn. Aktieselskabet gjorde gældende, at hvis der var noget at rette ved Udførelsen af Arbejdet, var man villig dertil, men de tilbudte Akkordpriser maatte være Grundlag for Forhandlingerne.

Sagen henvistes til ny lokal Forhandling.

Imidlertid er der sket det, at de Medlemmer, der var beskæftiget ved dette Arbejde, er overflyttet til andet Arbejde, og 3 Medlemmer, der i Aarhus tidligere var beskæftiget ved disse Maskiner, er antaget til at arbejde ved dem paa Afdelingen i København.

De arbejder imidlertid ogsaa indtil videre paa Timeløn, og deres Antagelse er sket i fuld Forstaaelse med den derværende Klub. Om det lykkes at opnaa Enighed om Akkordpriser, vil Fremtiden vise.

Den 21. Februar er der afholdt Mæglingsmøde paa Dragør Jernstøberi. Firmaet klagede over, at Forbundet paa overenskomststridig Maade greb ind i Lønforholdet og havde hindret en bestemt Former i at fortsætte sit Arbejde paa Fabrikken. Sagen sluttede med en officiel Udtalelse om, at Forbundet er villig til at skaffe Firmaet tilstrækkelig og brugbar Arbejdskraft til den Betaling, som den paagældende eller andre Formere og Firmaet bliver enige om.

Det er underforstaaet, at den Former, det drejede sig om, skulde have den Timeløn, han sidst oppebar, nemlig 180 Øre, og 4 Dage senere have den hævet til 182 Øre.

Odense. Den 27. Februar meddelte Sammenslutningen pr. Telefon, at Forbundets Medlemmer paa Maskinfabrikken »Phønix« havde standset Arbejdet. Det viste sig at være rigtigt, men allerede den næste Morgen blev Arbejdet genoptaget, og hele Sagen viste sig at være, at en Støbemester ikke havde forstaaet at beherske sig.

I Formernes Priskurant fandtes der en Pris, gældende for et Stykke Arbejde, naar dette blev støbt op paa en Gipsklods. Denne Bemærkning beskyldte Støbemesteren Tillidsmanden for, at han selv havde tilføjet, og hvis han ikke havde det, maatte en anden Former have gjort det. Manden var ikke til Sinds at give nogen Undskyldning for sin Fremfærd, men ved Fabrikantens Indgriben gik Sagen i Orden, og man enedes baade om Prisen og om Arbejdets Genoptagelse.

Dermed er den Sag altsaa ude af Verden, men det er en underlig Maade, den Mester, hvis Navn er Augustesen, tror at fremme Samarbejdet og Fabrikkens Interesse paa.

Varde. Paa det derværende Staalværk er ogsaa indført Rystemaskiner, og naturligvis skulde der prøves, om ikke disse kunde betjenes af Arbejdsmænd.

Hvordan det Spørgsmaal forløber, kan man for Øjeblikket ikke udtale sig om, men der er opnaaet en foreløbig Ordning, efter hvilken Arbejdsmændene udfører Oprystningen og Formerne Færdiggørelsen af Formene.

Metaltrykkere.

Obs! Medlemmerne gøres herved bekendt med, at i Følge Arbejdsløshedskassens Love, Paragraf 17, skal al Restance ved Regnskabsaarets Udgang den 31. Marts være indbetalt.

Slettet Medlem. Emil Christensen, den 16.1 31. Arbejdsplads Heil & Lorentzen, Randers (Sølvvarefabrik).

Smede og Maskinarbejdere.

Mæglingsmøde. Den 2. Marts er der afholdt Mæglingsmøde hos A/S J. B. Bruun & Søn, Nykøbing F., i Anledning af Strid om Betalingen for Rejsearbejde og Overarbejde.

Sagen diskuteredes og sluttedes, idet man enedes om, at Aflønningen (Timeløn plus Tillæg) foregaar som hidtil, men at Rejse- og Overtid fremtidig henholdsvis betales med og beregnes af den fulde Timeløn.

Tillidsmandsafskedigelse. Den 1. Februar klagede Holbæk Afdeling over, at Tillidsmanden paa Asnæs Maskinfabrik, Aage Petersen, var blevet afskediget, og at Firmaet som Grund hertil havde angivet Arbejdsmangel. Afdelingen mente dog ikke, at dette var den virkelige Aarsag, men at Afskedigelsen skyldtes, at Tillidsmanden havde modsat sig en Reduktion af Akkordpriserne. I denne Anledning havde en af Forbundets Sekretærer den 17. Februar sammen med Formanden for Holbæk Afdeling et Møde med Kollegerne paa Asnæs Maskinfabrik, og det oplystes her, at der for Tiden ikke var ret meget Arbejde paa Fabrikken, og at Antallet af Maskinarbejdere, der gennemsnitlig var ca. 30, nu var gaaet ned til 5; af disse var den ene en ældre Mand, som havde været paa Virksomheden i over 20 Aar. Man enedes da om, at Forbundets Sekretær skulde søge en Forhandling med Fabrikkens Driftsleder; en saadan Forhandling fandt ogsaa Sted, men Driftslederen fastholdt, at Afskedigelsen udelukkende skyldtes Arbejdsmangel, og erklærede sig villig til at genantage Aage Petersen, saa snart der igen blev Brug for en Bænkarbejder. Det vedtoges derefter ikke at gøre mere ved Sagen.

Rørlægningsarbejde for Roskilde Kommune. Ved vort Forbunds og Blikkenslagerforbundets Medvirkning er der truffet Aftale med Roskilde Kommune om Betaling for Udførelse af ca. 15000 m Hovedledning til Gasværket. Lønnen er fastsat til 2 Kr. pr. Time, og Nedlægning og Svejsning af Rørene skal udføres af faglært Arbejdskraft.

Lønforhøjelse. Kolding Afdeling har ført Forhandlinger med Ingeniørfirmaet Monberg & Thorsen, og det er herved lykkedes at skaffe 4 Mand, beskæftigede ved Lillebæltbroen, en Lønforhøjelse af 10 Øre pr. Time; 1 Mand fik 5 Øres Forhøjelse, og der blev givet Tilsagn om, at 2 Mand senere skulde faa hver 5 Øre.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
4. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
5. Schultz & Larsen, Otterup.
6. Jørgensen & Søn, Kolding.
7. Brdr. Christensen, Viborg.
8. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
9. A. C. Rosenberg, Thisted.
10. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
11. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
12. Haderslev Automobilcentral, Indehaver V. Knudsen.
13. Ernst Rasmussen, Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).

Blokader. Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark har blokeret Metalvarefabrikant V. Nielsen, Metalvarefabrikken »Guldborg«, Sct. Hansgade 23, København, og det henstilles til vore Medlemmer ikke at udføre Gørtlerarbejde hos nævnte Arbejdsgiver, saalænge Blokaden varer.

Stiftelsesfester.

Smedeforbundets Maribo Afdeling.

Lørdag den 7. Marts fejrede Maribo Afdeling sin 35-aarige Stiftelsesfest med overvældende Tilslutning, idet ca. 100 Deltagere mødte ved Festen, der afholdtes i det af Arbejderne i Maribo opførte nye Foreningshus, som benævnes Centralhotellet.

Festen indledes med, at man gik til Bords ved 7-Tiden, hvor Foreningens Formand, Maskinarbejder Chr. Jensen, bød Velkommen, specielt til Gæsterne, hvoriblandt var Foreningens Formand ved Stiftelsen, Jørgen Nielsen, nu i Rødby Havn, Borgmester og Redaktør for den stedlige Socialdemokrat, Christiansen, samt Forbundets Næstformand, P. Andersen.

Ved Bordet holdtes en Del Taler. Jørgen Nielsen takkede, fordi Foreningen havde indbudt ham. Han omtalte de Trængsler, Foreningen havde haft ved sin Start, og erindrede herunder om Direktør Kihns Regimente i Maribo, idet hans store Virksomhed havde været Anledning til Afdelingens Oprettelse og han omtalte Vanskelighederne ved i det hele taget at forhandle med Kihn og dennes Forsøg paa stadigvæk at undlive Fagforeningen

ved at give Løfter til den enkelte Arbejder, naar han blot vilde forpligte sig til ikke at være organiseret. Jørgen Nielsen sluttede med at bringe en Hilsen fra Kollegerne i Rødby Havn.

Formanden, Chr. Jensen, talte for de gamle, som for 35 Aar siden var med til at stifte Foreningen, takkede dem for deres Trofasthed i Organisationen paa Trods af de vanskelige Forhold og den personlige Forfølgelse, som de dengang til Stadighed var udsat for, og udtalte Haabet om, at den Enighed, som hidtil havde bragt os frem, stadig maatte være fremherskende, saaledes at den kunde danne Basis for nye Fremskridt.

P. Andersen overbragte Forbundets Lykønskning; erindrede om, at Afdelingens Oprettelse faldt i 90-ernes Kampaar, og at vi tilsyneladende stod i en Kampsituation ved Afdelingens 35-aarige Fødselsdag, men dette var jo ogsaa den eneste Lighed mellem da og nu. Skabelsen af de mange Afdelinger i 90-erne var simpelthen en Nødvendighed, fremkaldt af Forholdene, fordi Arbejdsgiverne i den ny opstaaede Jernindustri egenmægtigt dikterede alle Løn- og Arbejdsvilkaar, og Fagets Udøvere havde derfor alt at vinde og intet at tabe. Han nævnte Kongressen i 1891 i Odense, hvor man opstillede Odense-Programmet om en 10 Timers Arbejdsdag og med en Timeløn paa henholdsvis 27 og 30 Øre samt Afskaffelsen af Haubergs berygtede Arbejdssedler; det var herom, Kampene i 90-erne drejede sig, indtil det i Forliget, der afsluttede Lockouten i 1897, fastsloges, at Organisationerne havde Medbestemmelsesret, og denne Konflikt dannede faktisk Afslutningen paa Kampen om Organisationernes Anerkendelse. Men havde vi dengang intet at tabe, saa kan vi ikke mere sige det samme, Efterkrigstidens Fagforeningpolitik har maattet gaa ud paa at værne om det vundne, og her nævnte Taleren det, som i og for sig støtter vore Modstandere, bl. a. Rationaliseringen, den mægtige Arbejdsløshed, samt den Omstændighed, at det ikke er lykkedes vore Kolleger i de nærmest liggende Lande at opretholde Levestandarden, og dette bruger Arbejdsgiverne herhjemme til Forsøg paa at fravriste os de opnaaede Goder. Paa Grundlag af alt dette fastslog Taleren Nødvendigheden af at dykke ned i vor Historie, saaledes at vi til enhver Tid er i Stand til at vurdere Situationen og tage vore Beslutninger under Hensyn til, hvad der tjener Medlemmerne bedst. Han sluttede med at motivere et med kraftige Hurraraab besvaret Leve for Maribo Afdeling.

Foreningens tidligere Formand, Richard Sommerfeldt Petersen, takkede Forbundet for dettes Bistand og den Hensynsfuldhed, der altid var vist Afdelingen i Maribo. Borgmester Christiansen overbragte den socialdemokratiske Bevægelses samt vort Partiblads Hilsen og takkede Afdelingens Medlemmer for den Trofasthed, hvormed de altid havde omfattet Partiets Interesser. Mange Smede havde deltaget aktivt i Partiarbejdet til Gavn for den samlede Arbejderklasse. Han pegede paa, at Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund meget ofte havde maattet staa først for Skud for Arbejdsgiverne og derfor stadig havde fostret dygtige og forstandige Mænd til at lede dette; han sluttede med Ønsket om, at dette fortsat maatte være Tilfældet, og udbragte et kraftigt besvaret Leve for Forbundet.

Thorkild Christensen talte for Festudvalget, N. P. Hansen takkede Vært og Betjening for den fortræffelige Servering, og Assistent Chr. Christensen talte for Bestyrelsen, specielt for det ældste Medlem Chr. Rasmussen, som havde gjort hele Felttoget med i samtlige 35 Aar. Ind imellem Talerne blev der afsunget 3 i Dagens Anledning forfattede Sange, som gjorde stor Lykke, og efter at Talernes Række var afsluttet, oplæste Formanden Telegrammer, der var indløbet fra Fællesorganisationen i Maribo, fra Broderafdelingerne i Rødby Havn, Sakskøbing og Nakskov samt Tømrernes stedlige Fagforening.

Derefter hævedes Bordet, og Dansen tog sin Begyndelse, indtil man henad Morgenstunden kunde konstatere Afslutning paa en vellykket Fest, til Glæde for Afdelingens Medlemmer, og som sikkert vil huskes, idet Festens hele Forløb vil bevirke, at vore Medlemmer i Maribo er et smukt Minde rigere.

Smedeforbundets Sakskøbing Afdeling.

Afdelingen i Sakskøbing fejrede Lørdag den 28. Februar sin 10 Aars Stiftelsesfest. Afdelingen hører til en af Forbundets yngste, idet den i mange Aar stod som Klub under Afdelingen i Maribo, men den har i de 10 Aar, den har bestaaet, gjort et godt Stykke Organisationsarbejde ved under vanskelige Forhold at faa Kollegerne, som beskæftiges hos de forskellige Smaavirksomheder i Byen og hos Smedemestrene i Byens Opland, organiserede. Der findes indenfor Afdelingens Omraade kun en større Virksomhed, nemlig Sakskøbing Sukkerfabrik, hvor der beskæftiges ca. 25 Mand, hvilket er ca. Halvdelen af Afdelingens Medlemmer.

Ved Festen, som afholdtes paa Centralhotellet, bød Afdelingens Formand, Aug. Hansen, Velkommen til Medlemmerne og deres Damer samt til Forbundets Sekretær, Vilh. Christensen, der efter Indbydelse var kommet tilstede. Formanden omtalte kort de vigtigste af de Sager, der igennem Aarene var behandlet indenfor Afdelingens Omraade, og gav derefter Ordet til Vilh. Christensen, der overbragte en Hilsen fra Forbundets Hovedledelse og takkede Afdelingen for det gode Samarbejde, der altid havde bestaaet mellem denne og Hovedledelsen. I de 10 Aar, Afdelingen har bestaaet, har vi gennemlevet en Tid, hvor vore faglige Organisationer har maattet føre en haard Kamp med Arbejdsgiverne, der gennem 3 Lockouter har forsøgt at forringe de Vilkaar, under hvilke vi arbejder, og at ødelægge vore faglige Organisationer. Christensen omtalte derefter den faglige Situation, saaledes som den har formet sig, siden Arbejdsgiverne i Efteraaret opsagde vore Overenskomster, og udtalte Haabet om, at vi, hvis det skulde komme til en Storkamp, i Enighed og ubrydeligt Sammenhold indenfor vore Organisationer maa kunne føre Kampen tilende med et for vore Medlemmer gunstigt Resultat. Christensen sluttede med at udbringe et

(Fortsættes Side 111.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
15490	Andersen, Anders	Gødvad	4. 5.80	Silkeborg	3. 9.05	Silkeborg	1. 3.30
16217	— Chr. Hjalmar	Baldersbrønde	4. 3.90	Kbhvn. Afd. 1	5. 4.10	Centralafd.	11.10.30
3813	— Harry Aug. Chr.	Slagelse	12. 5 00	Slagelse	25. 5.25	Odense	7. 6.30
38104	— Henning Carl	København	7. 8 09	Kbhvn. Afd.	3. 3.30	Kbhvn. Afd. 14	29.11.30
38027	— Herluf Ejler	Struer	16. 5.05	Struer	3.11.24	Holstebro	21. 9.29
380	Bagger, Carl Chr.	København	15. 5.92	Kbhvn. Afd. 1	25. 7.14	Centralafd.	27. 9 30
31907	Christensen, Christian Iver	Skagen	21.11.92	Frederikshavn	30.10.29	Skagen	21. 6.30
3483	— Emanuel J.	Nykøbing F.	13. 3.83	Nykøbing F.	19. 8.13	Nykøbing F.	29. 3.30
27904	— Henry	København	7. 7 05	Køge	26. 3.29	Kbhvn. Afd. 17	22.11.30
28692	Endrup, Ejnar Johannes	Fraugde	23. 6 05	Odense	18. 8 25	Rudkøbing	10. 5.30
21464	Eriksen, Robert Carl	Lumby	31.10 09	—	17. 4.29	Odense	7. 6.30
24752	Hansen, Carl Bendix	Stubbekøbing	23. 8 08	Rudkøbing	5.11.27	Rudkøbing	31. 5.30
16724	— Kai Lykke	København	20. 8 05	Kbhvn. Afd.	29. 8.27	Centralafd.	8 11.30
35779	— Kaj Olof	Gelsted	16. 3.11	Aarhus	27. 5.30	Kbhvn. Afd. 14	22.11.30
34283	— Rudolf Aagren	Gørlev	20. 9.03	Slagelse	1. 5.22	Slagelse	29. 3.30
23184	— Svend Aage	København	13.10.08	Kbhvn. Afd.	3.11.30	Kbhvn. Afd. 13	29 11.30
15255	— Svend Børge	—	20. 7 07	„ „	9. 5.27	„ „ 9	8.11 30
33760	Halberg, Louis Emil Drejer	—	21. 3.10	„ „	17. 3.30	„ „ 12	8.11.30
21645	— Ole	Taarnby	10. 8 08	Nakskov	4.11.28	Holeby	14. 6.30
11969	Haugen, Odd	København	28. 2 06	Kbhvn. Afd.	13.10.26	Kbhvn. Afd. 13	15 11.30
51435	Henriksen, Otto Vilhelm	—	23. 9 05	„ „	26. 6 30	„ „ 5	26. 7.30
33727	— Richard	Odense	23. 4 02	Odense	1. 5 21	Odense	29. 3 30
28600	Houmann, Robert	Hornum	2. 6.96	Silkeborg	19. 4.18	Løgstør	15. 3.30
35820	Jensen, Ejnar	Løgstør	10. 2 03	Løgstør	1. 8.23	—	29. 3.30
30178	— Kai Ancher	København	2. 2.08	Kbhvn. Afd.	3. 5.29	Kbhvn. Afd. 17	29.11.30
35177	— Kaj M.	Næstved	17. 5 03	Næstved	4. 5.23	„ „ 7	29 11.30
15427	— Martin Alf	Vejlby	14. 3.91	Randers	3. 6.11	Centralafd.	18.10.30
18547	— Svend Aage	Aarby	25. 6 08	Slagelse	1. 4.29	Slagelse	1. 2.30
24388	Jørgensen, Alfred Marius	Højby	15.10.02	Ringe	10 10.29	Ringe	29. 3.30
37881	— Aksel	Lindelse	4. 5.02	Rudkøbing	7. 3.24	Rudkøbing	12. 4.30
8980	— Carl Louis	København	3.10.77	Kbhvn. Afd.	25.11.24	Kbhvn. Afd. 3	4.10.30
7066	Johansen, Cilius	Strandhuse	27. 3.07	Kolding	1. 2.26	Kolding	29. 3 30
5460	Jusjong, Hektor Joh. P.	Aarhus	24. 6.73	Kbhvn. Afd.	16. 1.26	Centralafd.	13. 9.30
37928	Jussjung, Viggo A. L.	Skanderborg	13.10 05	Skanderborg	5. 5.24	Skanderborg	21. 6 30
39402	Larsen, Erik Vang	København	27. 5 08	Kbhvn. Afd.	19.11.29	Hillerød	1.11.30
13624	— Kaj Poul	—	28. 4 94	„ „	4. 3 27	Centralafd.	15.11.30
21352	Lau, Folmer	Dalum	12. 9.09	Odense	9. 2.29	Odense	4.10.30
18380	Leidecker, Johan Fr. G.	København	2. 1.09	Kbhvn. Afd.	17. 1.30	Kbhvn. Afd. 5	25.10 30
25960	Løndahl, Svend Aage	Aarhus	15.12 97	„ „ 1	21.11.17	Centralafd.	1.11.30
21855	Michaelsen, Harald Chr.	Lindholm	13 11.07	Nørresundby	8. 1 30	Nørresundby	9. 8.30
320	Mortensen, Carl Edvin	Glostrup	15. 1.90	Kbhvn. Afd. 1	14.12.12	Centralafd.	22.11.30
3221	Munkedal, Aage	Ørslev Sogn	10. 3.06	„ „	30. 4 30	—	22.11.30
11933	Nielsen, Axel	Tingsted	15. 7.01	Nykøbing F.	7. 5 21	—	9. 8.30
4296	— Edvard Carl	Østerild	16. 8.89	Aalborg	7. 3.14	Løgstør	29. 3.30
35411	— Hans K. E.	København	10. 7.10	Helsingør	1. 8.30	Helsingør	20. 9.30
36514	— Johannes Chr.	—	22. 2.91	Kbhvn. Afd.	20. 2.30	Kbhvn. Afd. 12	22.11.30
23677	— Kai G. Rodskjær	Vejle	4. 3.07	„ „	10. 4.28	Løgstør	8. 3.30
23334	— Knud Ove	København	7.12.96	„ „ 1	6. 5.16	Centralafd.	5. 7.30
22453	— Niels Peder	Munkebo	13. 5.69	Odense	18. 2.16	Odense	29. 3 30
22388	Olsen, Oluf Ditlev	Tullebølle	1. 5 07	Rudkøbing	2. 1.29	Rudkøbing	22. 3 30
37074	Petersen, Alfred	Frederiksværk	11. 1.04	Frederiksværk	9. 6 23	Frederiksværk	23. 2.29
35401	— André Peter	Sletten	1.12.00	Helsingør	13.10.30	Helsingør	22.11.30
31514	— Ejnar Gerhard	Rudkøbing	17. 3.01	Rudkøbing	2.10.29	Rudkøbing	29. 3.30
21371	— Henry Brochdorff	Odense	2. 6 09	Odense	18. 2.29	Odense	27. 9.30
5684	— Henry Carlo V.	København	15.12 94	Kbhvn. Afd. 1	9.10 15	Kbhvn. Afd. 17	22.11.30
7678	— Magnus Rasm.	Aarhus	21. 2 90	Aarhus	9. 5.08	„ „ 6	29.11.30
16240	— Niels Anders O.	København	5. 1.08	Kbhvn. Afd.	25. 7 27	Centralafd.	1.11.30
50029	— Ove	Bogense	19. 5.10	„ „	22. 4 30	Kbhvn. Afd. 14	15.11 30
24123	— Willy Albert	København	15.10.08	„ „	23. 2.30	„ „ 14	22 11.30
50405	Poulsen, Oskar B. M.	Wien	11. 5 07	„ „	6. 9 30	„ „ 2	29 11.30
50333	— Sven Helge	Taastrup	14. 6 11	„ „	8. 8 30	„ „ 17	29 11 30
15389	Rasmussen, Ernst W.	København	28. 7.07	„ „	12. 5 27	„ „ 14	15.11.30

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
8517	Rosenquist, Kaj Vilhelm....	København	18. 5.01	Kbhvn. Afd. 2	3. 4.20	Hillerød	4.10.30
28189	Rudbech, Carl Sørensen.	Grarup	8. 4.98	Kolding	5. 1.18	Haslev	29. 3 30
15517	Sørensen, Carl Ivan.....	Helsingør	27. 5.05	Helsingør	3. 3.28	Helsingør	24. 5.30
5(336	— Knud Aage	Frederiksværk	25 3.01	Kbhvn. Afd.	15. 8 30	Kbhvn. Afd. 18	15.11 30
27851	— Viggo Chr.	Roskilde	6. 9.05	„ „	3. 3.30	„ „ 12	8.11 30
22064	Sandager, Arnold Jessen .	Kolding	1.10.11	Kolding	1.10 29	Kolding	25.10 30
20974	Schiller, Augustin	Helsingør	5. 9.09	Odense	4.10 28	Centralafd.	26. 7.30
30352	Schmidt, Peter Chr.....	Jernhytte	2. 3.00	Ringe	8. 9.28	Ringe	13. 9 30
32837	Smedegaard, Niels Chr.....	Ravnstrup	18. 1.08	Silkeborg	14. 4 30	Silkeborg	28. 6 30
50576	Sveinbjørnsson, Sigurd.....	Island	30.10 08	Kbhvn. Afd.	14.10.30	Kbhvn. Afd. 12	18 10.30
34287	Thomsen, Aksel Chr. R. F.	Holtum	2.12.06	Odense	21. 3 30	Odense	28. 6 30
15736	Walbom, Svend Aage ...	København	28. 5.02	Kbhvn. Afd.	19 10 21	Centralafd.	27. 9.30
21453	Vølund, Gunnar.....	Vejle pr. Allested	7.12 07	Odense	3. 5.29	Odense	5 10 29
7184	Ørnholm, Simon P.....	Vrendsted	14. 9 67	Thisted	29. 5 06	Nørresundby	16. 8.30

Leve for Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening i Sakskøbing.

Der blev derefter sunget nogle i Dagens Anledning forfattede Sange, der gjorde fortjent Lykke.

Efter at forskellige af Afdelingens Medlemmer havde haft Ordet, bl. a. H. A. Rasmussen, der har bestridt Kassererposten i alle de 10 Aar, Afdelingen har bestaaet, sluttede Formanden denne Del af Festen, hvorefter Dansen tog sin Begyndelse, og det blev langt hen paa de smaa Timer, før man skiltes efter at have tilbragt nogle fornøjelige Timer i kammeratlig Samvær.

Vinduespolerernes Kompagni.

Fra Vinduespolerernes Kompagni har vi modtaget følgende:

Gode Fagfæller.

Idet vi henviser til vor Artikel i »Social-Demokraten«, hvor vi opfordrer Eder til at støtte os i vor Lønkamp, idet som bekendt Vinduespolererne har startet et kooperativt Foretagende, haaber vi, at I vil yde os Eders Støtte ved at lade Eders Vinduer polere af os.

Paa Vinduespolerernes kooperative Kompagnis Vegne

O. J. Rasmussen.

Ford-Service Bogen.

Teknologisk Instituts Forlag beder os meddele, at *Ford-Service Bogen* for Model T hvoraf der endnu løber adskillige Tusinde i Danmark og Norge, er *nedsat til Kr. 3,00* (tidligere Kr. 6,00).

Naar henses til, at denne helt gennemillustrerede Bog (580 Illustrationer) tillige indeholder mange værdifulde Oplysninger for Reparationer ogsaa *paa andre Vogne* — f. Eks. elektriske Reparationer, Kølerreparationer, Hovedlejereparationer etc. —, maa ovenstaaende Tilbud betragtes som saa favorabelt, at enhver Fordejer og navnlig Reparatør bør sikre sig et Eksemplar, inden Oplaget udsælges.

Almen Nødhjælp.

5 Øre.

»Første Hjælp før Lægen kommer« — hedder et lille Hefte i Vestelommeformat, som yder Vejledning i Førstebehandlingen af tilskadekomne. Indholdet er saa klart og praktisk opstillet, at enhver efter Anvisningerne hurtigt kan foretage, hvad der er nødvendigt i paakommende Tilfælde.

Siden det lille Hefte for et Aars Tid siden fremkom, er der af Foreninger, Organisationer (Sygekasser, Fagforeninger o. l.) og større Firmaer aftaget 1/4 Mill. Eksemplarer uden nogen Art af Reklame, hvilket klart viser Heftets Brugbarhed.

Vi kan anbefale de Ledere af Fagforbund og Fagforeninger, som endnu ikke har set Heftet, at rekvirere det gennem *Forlaget for almen Nødhjælp, Gl. Kongevej 13, V* — med en Uddeling til Medlemmerne for Øje. Prisen — 5 Øre — maa ikke være en Hindring for, at det lille praktiske Hefte kan gaa sin Sejrsgang ud over Landet.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige

Nr. 36031	Jacobsen,	Carl Petrus	(Kbhvn. Afd.)
- 25009	Olufsen,	Bengt Holger	(—)
- 3811	Rasmussen,	Albert Jacob	(—)
- 21572	—	Laurits Peter	(—)
- 24195	—	Nicolaj Sepstrup	(—)
- 15813	Voigt,	Ch. Antonius H.	(—)
- 32129	Nielsen,	Christian Peter	(Helsingør Afd.)
- 23912	Christiansen,	Søren Peter	(Randers -)
- 34089	Larsen,	Alfred	(Roskilde -)
- 29449	Petersen,	Ingvard Chr.	(Skanderborg -)

Medlemmerne Nr. 21282, Poul Hansen, 24627, Otto Holtong, og 31429, Erik Vendelboe, har atter fundet deres Bøger.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 31372 Frøsig, Viggo Alfred.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 21822	Bengtson,	Carl Elof	10. 4.20
- 31089	Larsen,	Axel Andreas	1.11.19

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 23175	Andersen,	August	6. 7.29
- 14218	—	Børge Ferdinand	23.10.26
- 38038	—	Jens Emil A.	22. 3.24
- 37434	Andrén,	Carl J. S.	27. 8.27
- 23651	Blücker,	Poul Emil S. B.	1. 3.30
- 31624	Braarup,	Anton Poul	17. 5.30
- 34263	Carlsen,	Willy Emil	9. 3.29
- 33119	Dahl,	Peter	19. 6.26
- 31372	Frøsig,	Viggo Alfred	4.10.30
- 9210	Hansen,	Henning	4.12.26
- 7357	—	Johs. Hurup	13. 9.30
- 2823	Henriksen,	Thorvald Henrik	6. 3.26
- 11941	Ibsen,	Hjalmar Anton	13. 5.22
- 38401	Knudsen,	Hans Vilh. C. F.	17. 5.30
- 29573	Larsen,	Harald Børge	23. 8.30
- 36507	Lidstrøm,	Julius R. F.	18.10.30
- 21979	Nielsen,	A.	21. 5.21
- 28146	—	Esrig	27. 7.29
- 4940	Petersen,	Poul Halvor I.	1. 2.30
- 2151	Preisler,	Gunnar	5.11.27
- 16495	Schandorff,	Adolf	3. 5.30
- 25797	Thomsen,	Poul Anton N.	13. 4.29

Medlemmernes Bopæl 31. Marts.

Som det vil være bekendt for Medlemmerne, skal der hvert Aar pr. 31. Marts afgives en Medlemsfortegnelse til Staten over Arbejdsløshedskassens Medlemmer med Angivelse af Opholdskommune den 31. Marts, og af denne Fortegnelses Nøjagtighed er Kommunernes Tilskud til Arbejdsløshedskassen afhængig.

En fejlagtig Angivelse eller en Udeladelse betyder Tab af Kommunetilskud for et Medlem, og dette andrager som nedenfor anført et betydeligt Beløb.

Hovedkontoret og Afdelingskassererne har i de sidste Aar haft meget Besvær med at efterspore Adresser fra de foregaaende Aar, da Kommunerne og navnlig Landkommunerne rask væk nægter at betale, naar vi senere ikke kan fremskaffe bestemt Adresse paa Medlemmerne.

I Henhold til senest gennemførte Regler skal Medlemslisterne ydermere tilstilles de Kommuner, der indenfor en vis Frist fremsætter Krav derom.

Saavel Kasserere som Medlemmer maa derfor drage Omsorg for, at Afdelingerne kommer i Besiddelse af ikke alene den *Kommunes* Navn, hvor Medlemmet har Ophold den 31. Marts, men ogsaa nøjagtig betegnet Adresse. For Landkommuners Vedkommende, der bestaar af flere Sogne, maa ogsaa *Sognets* Navn, samt eventuel særlig *Stedbetegnelse* eller Navn paa Ejendommen, Medlemmet bor i, angives.

Medlemmerne maa selv indgive dette til Afdelingskassereren, da det ikke i alle Tilfælde kan lykkes denne at komme i Forbindelse med de enkelte Medlemmer inden 31. Marts.

Send en lille Seddel med Nummer, Navn og fuldstændig Adresse- og Kommuneangivelse pr. 31. Marts til Afdelingskontoret.

Kommunetilskuddet for et Medlem andrager ca. 1/5 af Medlemskontingentet, og da dette i Regnskabsaaret 1930—31 har udgjort ca. 65 Kr., er det ca. 13 Kr., der tabes for hvert Medlem, for hvem der maa gives Afkald paa Kommunetilskud paa Grund af ufuldstændig Kommuneangivelse.

Bemærk Vedtægtens § 19, hvorefter Forsømmelser med Bopælsangivelse kan medføre *Tab af Understøttelsesret.*

Hovedkassereren.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 6 APRIL 1931 17. Aarg.

Trang Forhandling — tungt Forlig.

Da Forligsmanden den 26. Marts fremsatte sit Mæglingsforslag, omfattende 32 Overenskomster, viste det sig, at Forslaget, saaledes som Forligsmanden senere i en Henvendelse til Offentligheden udtalte, var „formet som en begrænset Imødekommen af Arbejdsgivernes Fordring om Lønreduktion og en Opfyldelse af Arbejdernes gamle Krav om Indførelse af 1 Uges Sommerferie med Løn i Forbindelse med 2 Søndage". Selv om Lønreduktionerne, set i Forhold til, hvad Arbejdsgiverne oprindelig havde krævet, maaske nok kunde betegnes som en begrænset Imødekommen af deres Krav, saa var det dog klart, at de var af et Omfang, som stod i omvendt Forhold til den fortsat relativt gode Beskæftigelse, som kan noteres, og maatte opfattes som en forud Diskontering af en Krise, som det ingenlunde er helt sikkert vil komme. Reduktionerne maatte ogsaa forekomme Arbejderne saa meget mere uretfærdige, som disse har Erfaring for, at i Opgangstider med stigende Fortjenester for Industrien faar de først deres beskedne Andel bagud. Nu skulde de altsaa paa en noget problematisk Teori som en kommende Krise til Gengæld tage Reduktionerne forud.

Det maatte derfor paaregnes, at Forslagets Gennemførelse vilde møde alvorlig Modstand hos vore Medlemmer, hvis ikke disse af rent taktiske Grunde og ud fra et Placeringsstandpunkt vilde tiltræde, og det viste sig da ogsaa, da Forslaget kom til Behandling indenfor Kartellets forskellige Organisationer, at det blev forkastet med stor Majoritet, selv om Deltagelsen i selve Afstemningen f. Eks. for Smedeforbundets Vedkommende var forholdsvis ringe. Ganske vist androg Smedenes Afstemningsprocent 53, Formerforbundets Afstemningsprocent 80, Specialarbejderforbundets 66,5, Jern- og Metalsliberforbundets 60,4 og Metaltrykkerforbundets 70, men nægtes kan det jo ikke, at selv om der for en stor Organisation som Smedeforbundet altid vil være Vanskeligheder forbundet med at faa en omfattende Deltagelse i en Urafstemning, maa det — i hvert Fald udadtil — dog vække Forundring, at 47 pCt. af Smedene, naar der forelaa et Forligsmandsforslag som det omhandlede, ganske roligt undlod at deltage i Afstemningen.

Imidlertid var Mæglingsforslaget tiltraadt af en Række Organisationer med Dansk Arbejdsmandsforbund — der havde behandlet det paa en Kongres — i Spidsen, og dermed var der, selv om Mæglingsforslaget som Helhed var forkastet, alligevel opstaaet en vis Ændring i Situationen, idet de Organisationer, der havde tiltraadt, omfattede et Antal Medlemmer paa ca. 95.000, medens de, der havde forkastet, talte ca. 60.000. Under disse Omstændigheder rettede Forligsmanden en meget alvorlig Henstilling til De samvirkende Fagforbund om at indkalde deres Generalforsamling, hvilken Henstilling Forretningsudvalget fulgte, og Generalforsamlingen, der afholdtes den 12. April, vedtog med 80 pCt. af de repræsenterede Medlemmer følgende Beslutning:

„Generalforsamlingen i De samvirkende Fagforbund den 12. April 1931 har indgaaende drøftet

den alvorlige skærpede Situation, der er opstaaet, efter at Forligsmandens Mæglingsforslag er vedtaget af Arbejdsgiverne, men ikke har opnaaet Tilslutning i alle de interesserede Forbund, og udtaler som sin Opfattelse, at denne Afgørelse ikke bør være endelig for Arbejdernes Vedkommende.

I Overensstemmelse med Repræsentantskabets Stilling den 27. Marts maa Generalforsamlingen, efter Forligsmandens alvorlige Henstilling, og under Hensyn til den i De samvirkende Fagforbunds Love givne Bemyndigelse, kræve, at de Organisationer, der har forkastet, paany tager Stilling til Mæglingsforslaget, idet Generalforsamlingen maa henvise til:

at Forslaget, saaledes som ogsaa Forligsmanden den 9. April i sine Bemærkninger til dette fremhæver, tager Hensyn til de forskellige Fags særlige Forhold, herunder ogsaa Lønningernes forskellige Niveau,

at det betydningsfulde Krav om Sommerferie med Løn i Princippet gennemføres,

at Tilslutning til Mæglingsforslaget betyder Undgaaelse af en omfattende, for Erhvervslivet ødelæggende og for Arbejderklassen usikker Konflikt,

at Arbejderne uden en Konflikt nu staar stærkere rustede, hvis Danmark drages ind i Verdenskrisens Hvirvel, og

at det maa være i fuldkommen Strid med de demokratiske Principper, der er gældende for Arbejderbevægelsen, at et Mindretal af Arbejdere tilsidesætter Hensynet til hele Arbejderklassens Vel og det Flertal, som har tiltraadt Forslaget, og

at alle Medlemmer i de respektive Fag, hvor Urafstemningen benyttes, bør deltage i Afstemningen om Forligsmandsforslaget, da et Mindretal ikke bør være afgørende i den foreliggende alvorlige Situation."

Denne Beslutning og ikke mindst det overvældende Flertal, hvormed den blev truffet, maatte nødvendigvis virke som et uhyre moralsk Pres paa de Organisationer, der havde forkastet Mæglingsforslaget, og Hovedledelserne for Kartelorganisationerne tog da ogsaa Konsekvensen og lod iværksætte ny Urafstemning. Dennes Forløb er der ingen Grund til for nærværende at komme ind paa, dertil har Medlemmerne den i tilstrækkelig frisk Erindring, men kun skal det her bemærkes, at naar Smedeforbundet med en saa antagelig Majoritet tiltraadte, og naar Formerforbundets Hovedbestyrelse ifølge dette Forbunds Love ogsaa antog Forligsmandens Forslag, maatte de tre tilbageværende Organisationer, der var interesseret i Forliget, til Trods for at de ved Urafstemning havde forkastet, nødvendigvis bøje sig for det store Flertals Ønske. I denne Overenskomstsituation saavel som i tidligere var Centralorganisationen af Metalarbejdere gaaet til Forhandling som en Enhed, og da alene Smedeforbundets Majoritet for Forligsmandens Forslag var betydelig større end de 3 forkastende Organisationers samlede Medlemstal, kan der ikke være nogen Tvivl om, at skal der være lidt Mening i Samarbejdet, og skal det hele ikke blive fagforeningsmæssigt Kaos, saa maa Kartellet som saadant i en Situation som nærværende nødvendigvis have Ret til at afgøre.

Med Centralorganisationens Tiltræden af Forligsmandsforslaget samtidig med, at Kvindeligt Arbejderforbund ved Urafstemning og Snedkerforbundet ved et Delegeretmøde ogsaa har tiltraadt Forliget, var det hele Tryk lettet i en ganske betydelig Grad, selvom den Række af mindre Organisationer, der ogsaa i anden Omgang havde forkastet, teoretisk set stadig var i Stand til at fremkalde Konflikt.

Der er jo det overordentlig svage ved dansk Fagbevægelse, at medens Arbejdsgiverforeningen har udstyret sin Hovedledelse med en betydelig Myndighed til at kunne disponere, saa opererer i Virkeligheden de enkelte Fagforbund, større eller mindre, hver for sig og med forskellige Afgørelsesformer, nogle ved Urafstemning, andre ved en kompetent Forsamling, men Fællespræget er, at enhver er sig selv nok, og den Generalnævner, hvori det hele skulde gaa op, nemlig De samvirkende Fagforbund, frakendes enhver Ret til i en saa kompliceret Situation at kunne handle positivt. En gensidig Hensyntagen til hinanden vilde vel endda under saadanne Forhold kunne bære over en Del Vanskeligheder, men ogsaa herpaa synes det til Tider at skorte, og den faglige Solidaritetsfølelse er i en Situation som denne ofte mere en Talemaade end en Realitet.

Nu skal det dog her erkendes, at selve Forligsmandsforslaget, trods al den Dygtighed, hvormed det er udarbejdet, i nærværende Tilfælde som tidligere generaliserer paa en saadan Maade, at Hensynet til de enkelte Fags særlige Forhold let tilsidesættes. Dette skal ikke være en Kritik af Mæglingsforslagets tekniske Opbygning, men kun fremhæves som en uomgængelig Gene, saa snart der er Tale om generelle Ordninger, omfattende flere og vidt forskellige Fag. Derfor vil

det altid være bedst i Overensstemmelse med Fagenes Interesser, naar disse enkeltvis kan forhandle sig til Rette, iagttagende de særlige Forhold, der skal afspejle sig i de indgaaede Overenskomster. At Arbejdsgiverforeningen har fremkaldt dette Forhold ved at nægte sine Underorganisationer at forhandle enkeltvis om Feriespørgsmaalet, er kun endnu et Eksempel paa, at vel kan man altid ved en Beslutning binde sig selv, men dermed ikke sin Modpart.

Naar Centralorganisationens og specielt Smedeforbundets Medlemmer i anden Omgang tiltraadte Forligsmandsforslaget og heldigvis med den højeste Deltagerprocent, der endnu har kunnet noteres ved nogen Urafstemning, nemlig 71,5, saa ligger der ikke deri nogen som helst Anerkendelse af Berettigelsen af de i Forslaget indeholdte Reduktioner, tværtimod. Mæglingsforslagets Tiltræden betyder kun, at Kartellet taktisk set har placeret sig, at det maatte anses for uklogt paa dette Tidspunkt at medvirke til Kampens Etablering, og at Medlemmerne ikke paa nuværende Tidspunkt vilde svække Organisationens økonomiske Bæreevne og deres egen Modstandskraft. Samtidig er der ingen Tvivl om, at den Omstændighed, at vi var kommet i et Mindretal overfor de Organisationer, der havde tiltraadt, har medvirket til, at Metalarbejderne ikke vilde tage Ansvaret for at fremkalde en Lockout, der samtidig vilde virke ødelæggende for det danske Erhvervsliv. At Medlemmerne gennem den første Forkastelse har givet Arbejdsgiverne i Jernindustrien et alvorligt Advis om at passe paa med Hensyn til at pleje Nedskæringsbestræbelser er ikke uden Betydning, thi som et Modstanderblad skrev forleden:

> „Det er en bevidst Klassepolitik . . . . . en Klassepolitik, der vel bøjer sig for Blæsten, men ikke i mindste Maade viger af fra sit Sigte og sine Forsæt. Det er en Klassepolitik, der ikke tegner sig mindst farlig i borgerlige Øjne, naar den som her viser sin Styrke i Selvbeherskelsen."

Forligsmandens Mæglingsforslag af 26. Marts 1931.

Vi hidsætter her den Del af Forligsmandens Forslag, der vedrører Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark, idet vi dog tager Indledningen til hele Forligskomplekset med, da det deraf fremgaar, at Overenskomsterne fornyes paa 1 Aar.

Nedennævnte mellem Organisationer eller Enkeltvirksomheder under Dansk Arbejdsgiverforening og Organisationer (eller disses Afdelinger) under De samvirkende Fagforbund bestaaende Overenskomster fornyes paa et Aar fra deres Udløbstid at regne med de Ændringer, hvorom der før og under Forhandlingerne hos Forligsmanden er opnaaet Enighed mellem Parterne, samt med følgende Ændringer:

A.

1. **Overenskomster mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark.**

   a. Sommerferieordning indføres.

   b. Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordafsavnstillæg) samt Fortjenester ved Procent-Akkord nedsættes saaledes:

   for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 5 pCt., dog ikke til under 110 Øre,
   for Lønninger paa over 150 Øre med 8 pCt., dog ikke til under 143 Øre.

   c. Samtlige Prislister og dermed ligestillede faste Akkordpriser og Bonusordninger — herunder ogsaa organisatoriske Prislister — nedsættes med 8 pCt.

2. **Rørprislisten for København og Omegn med tilhørende Tillæg og almindelige Bestemmelser, afsluttet mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning, Københavns Blikkenslagerlaug samt Gas- og Vandmesterforeningen for København og Omegn paa den ene Side og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, Blikkenslagerfagforeningen af 1873 samt Gas- og Vandarbejdernes Fagforening af 1875 paa den anden Side.**

   a. Samtlige Akkordsatser nedsættes med 6 pCt.

   b. Prislisten med de til enhver Tid gældende Satser udstrækkes til ogsaa at gælde for Provinsen, dog med et Fradrag paa 6 pCt. For Jern- og Metalindustriens Vedkommende betales dog i Odense som hidtil uden Fradrag.

B.

Sommerferie.

I de Fag, hvor der i Henhold til ovenstaaende Bestemmelser skal indføres en Ferieordning, indføres Ferie fra og med Sommeren 1932 efter følgende Regler, med mindre Enighed mellem Parterne om en anden Ordning opnaas:

1) Ferien skal falde i Tiden fra 1. Maj til 15. September.
2) Den fulde Ferie udgør 6 Arbejdsdage i Forbindelse med 2 Søndage.
3) Feriebetalingen til hver enkelt Arbejder fastsættes i Forhold til det af ham i det foregaaende Aar præsterede Antal normale Arbejdstimer. Den fulde Feriebetaling fastsættes for Arbejdere beskæftiget hos

Medlemmer af Jern- og Metalindustriens Sammenslutning til:

	København	Provinsen
Medlemmer af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark ...	75 Kr.	67 Kr.
Ufaglærte mandlige Arbejdere iøvrigt	55 Kr.	50 Kr.
Kvindelige Arbejdere	40 Kr.	33 Kr.

Paa Grundlag af disse Tal fastsættes Feriebetalingen for andre Industrier, i hvilke Sommerferie med Løn efter nærværende Forslag skal indføres, idet der i første Linie tages Hensyn til de forskellige Aars-Gennemsnitstimefortjenester i de forskellige Industrier. De fastsatte Feriebetalinger revideres i Forhold til Forskydningerne i Aars-Gennemsnitstimefortjenesterne, første Gang paa Grundlag af en Sammenligning mellem Aarene 1931 og 1932, dog saaledes at ingen Ændring sker, med mindre den giver sig Udslag i en Forandring af Feriebetalingen paa mindst 5 pCt.

4) Ferien kan af de enkelte Virksomheder iværksættes enten ved en Lukning af Virksomheden eller ved, at der successivt gives Arbejderne Ferie.

5) Til Bestemmelse af de nærmere Regler vedrørende Ferieordningen nedsættes et Udvalg paa 4 Medlemmer, bestaaende af 2 Repræsentanter valgt af Dansk Arbejdsgiverforening og 2 Repræsentanter valgt af De samvirkende Fagforbund. Dette Udvalg foranlediger snarest gørligt og senest inden 15. April d. A. nedsat tilsvarende paritetiske Udvalg for de forskellige Fag eller Faggrupper, saaledes som det skønnes mest praktisk, til Udarbejdelse af de nærmere Regler for Gennemførelsen af Ferieordningen i vedkommende Fag eller Faggruppe. Disse Udvalgsarbejder skal være tilendebragt senest den 15. Maj 1931. Opnaas ikke Enighed, optages Sagen til Behandling i det ovenfor nævnte af Repræsentanter for Hovedorganisationerne bestaaende Udvalg, hvilket Udvalgs Arbejde skal være tilendebragt senest den 1. Juni 1931. Opnaas Enighed heller ikke her, afgøres Uoverensstemmelserne med bindende Virkning af Forligsmanden som Opmand. Med Hensyn til Feriebetalingens Størrelse afgøres denne umiddelbart af det af Hovedorganisationerne nedsatte Udvalg, og eventuel Uenighed paa dette Punkt skal forelægges Opmanden til Afgørelse inden 1. Maj 1931.

Efter Indførelsen af en Ferieordning bortfalder eventuelle overenskomstmæssige Bestemmelser om Skovture eller lignende.

Hidtil bestaaende Ferieordninger maa ikke gennem nærværende Ordning forringes.

For Aaret 1931 er de enkelte Virksomheder pligtige til at give saadanne Arbejdere Ferie, som de maatte beskæftige i Tiden mellem 1. Maj og 15. September, naar de siden 1. Februar 1931 og inden 1. August har været beskæftiget i vedkommende Virksomhed i mindst 8 Uger.

Ferien er paa 4 Arbejdsdage med Løn. Feriebeløbets Størrelse skal fastsættes forholdsmæssigt i Overensstemmelse med de ovenfor for Ferieordningen i Almindelighed givne Regler.

Ovenstaaende Bestemmelser træder i Kraft fra og med den Lønningsuge, der paabegyndes, efter at nærværende Mæglingsforslag er vedtaget.

Uenighed om Forstaaelsen af nærværende Mæglingsforslag afgøres med bindende Virkning af et Nævn, bestaaende af en Repræsentant for hver Hovedorganisation med Forligsmanden som Opmand.

Smedeforbundets Urafstemninger.

Vi gengiver nedenfor Resultaterne af de to foretagne Urafstemninger over Forligsmandens Mæglingsforslag af 26. Marts 1931:

Afdeling	1. Afstemning		2. Afstemning	
	Ja	Nej	Ja	Nej
Aabenraa	34	4	47	7
Aalborg	190	223	346	206
Aarhus	602	432	1015	488
Assens	14	15	34	2
Brønderslev	55	26	81	12
Esbjerg	10	111	47	133
Faaborg	9	»	22	5
Fredericia	67	21	126	28
Frederikshavn	86	140	177	148
Frederikssund	20	4	27	5
Frederiksværk	35	3	44	6
Haderslev	45	6	108	9
Hadsund-Assens	21	7	17	7
Haslev	4	11	22	2
Helsingør	17	492	131	506
Herning	47	3	67	1
Hillerød	46	13	92	11
Hjørring	27	6	44	8
Hobro	20	6	22	8
Holbæk	60	35	88	26
Holeby	60	4	86	4
Holstebro	44	4	66	3
Horsens	128	104	190	79
Kalundborg	41	19	74	11
Kolding	78	55	120	60
Korsør	30	6	71	5
Køge	20	32	73	4
Lemvig	12	»	24	»
Lyngby	8	54	28	50
Løgstør	10	»	*)	*)
Maribo	18	23	43	14
Middelfart	62	22	80	14
At overføre ...	1920	1881	3412	1862

*) Intet Resultat indsendt.

Afdeling	1. Afstemning		2. Afstemning	
	Ja	Nej	Ja	Nej
Overført...	1920	1881	3412	1862
Nakskov	16	372	81	395
Nexø	16	1	21	»
Nyborg	69	11	125	10
Nykøbing F.	16	71	70	70
Nykøbing M.	25	12	33	13
Næstved	24	59	50	40
Nørre Aaby	25	17	25	10
Nørresundby	64	18	91	11
Odder	10	19	24	11
Odense	204	733	581	680
Præstø	12	»	11	»
Randers	231	147	333	183
Ribe	17	»	25	»
Ringe	18	»	20	»
Ringsted	36	4	53	4
Roskilde	63	6	120	6
Rudkøbing	18	5	25	2
Rødby-Havn	8	1	7	1
Rønne	42	10	103	14
Saxkøbing	»	25	7	22
Silkeborg	27	87	60	70
Skagen	24	»	21	»
Skanderborg	28	5	35	7
Skive	38	2	70	6
Slagelse	38	19	92	34
Sorø	13	»	19	3
Stege	21	13	41	6
Struer	26	»	35	2
Stubbekøbing	25	2	33	3
Svendborg	96	136	161	136
Sønderborg	20	3	49	4
Thisted	28	»	38	2
Tønder	15	3	12	2
Varde	12	23	42	12
Vejen	17	2	16	3
Vejle	75	56	204	46
Viborg	25	9	62	5
Vordingborg	15	1	34	1
Provinsen ialt...	3377	3753	6241	3676
Københavns Afdeling 2	158	194	304	211
— — 3	48	73	111	62
— — 4	54	261	141	253
— — 5	158	742	339	725
— — 6	94	128	286	76
— — 7	252	122	271	209
— — 8	27	218	72	216
— — 9	168	156	204	162
— — 10	49	199	109	184
— — 11	456	279	642	281
— — 12	188	1703	539	1694
— — 13	213	349	483	304
— — 14	38	248	307	346
— — 15	332	418	534	363
— — 17	89	533	324	483
— — 18	16	209	91	205
Centralafdelingen	6	12	57	27
København ialt...	2346	5844	4814	5801
Provinsen	3377	3753	6241	3676
København	2346	5844	4814	5801
Ialt...	5723	9597	11055	9477

Arbejderne og Rationaliseringen.

Foredrag i Nationaløkonomisk Forening den 31. Marts 1930.

Af *Chr. Overgaard.*

(Efter »Nationaløkonomisk Tidsskrift«.)

(Sluttet.)

Omkring forrige Aarhundredes Slutning var B. & W. et Skibsværft med tilhørende Maskinfabrik. Hovedforretningen var i Virkeligheden Reparationer, medens Nybygningen af Skibe kun foretoges for at have den nødvendige Arbejderstyrke til Disposition, naar større Reparationer indtraf. Paa den tilhørende Maskinfabrik fremstilledes Skibsmaskiner til Nybygningerne, foruden enkelte stationære Anlæg, ligesom man da havde en Fabrikation af Mælkecentrifuger, som faa Aar senere blev opgivet. Maskinfabrikken maatte købe sine Halvfabrikata, saasom Smedegods, Staalstøbegods, Armaturer etc. udefra. Det var en stor Hindring, at man ikke var i Stand til at fremstille Smedegods, idet man ved forskellige Reparationer var afhængig af den Leveringstid, Udlandet krævede for Leverancen af saadanne Halvfabrikata. Resultatet var derfor ofte, at den Slags Reparationer gik til Udlandet.

I 1899 anskaffedes en damphydraulisk Smedepresse. Herved blev man istand til selv at fremstille Aksler og lignende, hvilket havde til Følge en stærk Udvikling af Reparationsvirksomheden. Et saadant Smedeanlæg kunde selvsagt ikke beskæftiges ved Fremstillingen af Smedegodset til Firmaets eget Forbrug. Derfor optog man en Eksportforretning af Smedegods til engelske Skibsværfter. En saadan Forretning, taget for sig selv, var urentabel, men de indirekte Fordele, man opnaaede, var saa store, at dette betød en væsentlig Chance for Virksomhedens Udvikling og dermed for Beskæftigelse af Arbejderne. Saadanne Produktionsudvidelser er en Form for Rationalisering, som kun kan være en Fordel for Arbejderne, idet den medfører en større Beskæftigelse uden paa nogen Maade at stille Krav til Arbejderne om Opgivelse af Fordele, de tidligere har haft.

Raamaterialet, hvoraf man fremstillede Smedegodset, de saakaldte Ingots, maatte købes fra Udlandet. Dette viste sig i Aarenes Løb at være en væsentlig Hindring; man kom nemlig ofte ud for Forsinkelser i Leverancer og Prisstigninger, idet man maatte købe disse Ingots fra Firmaer, der selv konkurrerede med Leverancen af Smedegods i England.

Man skred derfor i 1907 til Anlæget af et Staalværk. Herved blev man i Stand til selv at fremstille Ingots, men tillige ogsaa til at fremstille Staalstøbegods, hvilket ogsaa afhjalp et hidtilværende Savn for Maskinfabrikken. En anden stor Fordel, man opnaaede ved dette, var Udnyttelsen af alt det Affald, man havde, dels fra Skibsværftet og dels fra Smedien. Da dette Affald ikke slog til, maatte der samtidig foretages Indkøb af Affald ude fra, hvilket havde den naturlige Følge, at dette Affald opnaaede en meget højere Pris, end det tidligere havde været muligt at faa. Heller ikke Staalværket vilde kunne bære sig som en selvstændig Forretning, men de store

indirekte Fordele i Retning af at gøre Fabrikationen mere uafhængig af fremmede Faktorer, skabte Mulighed for en stærk Videreudvikling af Maskinfabrikationen.

Fremstillingen af stationære Dieselmotorer begyndte nu at tage Fart, og med Konstruktionen af de første Marinemotorer i 1910—11 indlededes den Udvikling, som siden førte til saa store Resultater.

I 1915 var Fabrikslokalerne ikke længere store nok til at fremstille Skibsdieselmotorer i den Størrelse, Udviklingen krævede, og der var Projekter fremme om at flytte hele Maskinfabrikken fra Christianshavn ud paa et opfyldt Areal ved Refshaleøen. Dette var paa den Tid økonomisk uoverkommeligt for Selskabet; man løste da Opgaven paa den Maade, at man flyttede den hidtilværende Kedelsmedie fra Christianshavn til Refshaleøen. Paa den derved ledigblevne Plads opførte man en Bygning, og man gik i Gang med Konstruktionen af en Værktøjsmaskine af speciel Art. Denne Værktøjsmaskine, som er den største, der, mig bekendt, indtil nu er bygget i Verden, havde den samme Kapacitet som nogle og tredive større Værktøjsmaskiner af den sædvanlige Konstruktion. Denne Maskine kom i Drift i 1917 og svarede fuldt ud til Forventningerne. Nogle Aar tidligere var man begyndt at konstruere og fremstille egne Specialmaskiner og Hjælpeværktøjer, heriblandt en speciel Maskine til Fremstilling af Krumtappe, som satte os i Stand til at fremstille en Krumtap langt hurtigere end tidligere. Dette gjorde det muligt for os at nedsætte vore Leveringsterminer for Maskiner meget betydeligt, idet den nye Maskine gjorde sit Arbejde paa $^1/_{10}$ af den Tid, der tidligere krævedes.

Alle Specialmaskiner havde — og har stadig — det dobbelte Formaal at skabe en kortere Produktionstid og at sikre en nøjagtig Udførelse af Arbejdet, uden at stille for store Krav til Arbejdernes faglige Dygtighed.

Selv om Krigsaarenes Mangel paa dygtig faglært Arbejdskraft nok var et Overgangsfænomen, stod det dog klart for Ledelsen af B. & W., at Virksomheden selv maatte medvirke til at skabe en tilstrækkelig Tilgang af højtkvalificeret Arbejdskraft. Handicappet, som vor Industri er ved Mangel paa Raastoffer og paa mange andre Maader, vil dens Evne til at konkurrere med lignende Fabrikationer i andre Lande være afhængig af, at vi har bedre Arbejdere, bedre Ingeniører og bedre Teknik end disse. Man tog da Spørgsmaalet om en rationel Lærlingeuddannelse op til Løsning.

Princippet i denne Uddannelse er følgende: Lærlingen opøves i en speciel Lærlingeafdeling i Løbet af 2 Aar; i disse 2 Aar skal Lærlingen gennemgaa et nøje fastlagt Pensum, saaledes at han systematisk opnaar den højeste Færdighed i at udføre de i Pensumet fastlagte Operationer. I Løbet af disse 2 Aar faar man Klarhed over, i hvilken Retning Lærlingens specielle Evner ligger, og i de sidste 2 Aar af Læretiden gaar han ud i Fabrikationen, hvor han yderligere uddanner sig i det Speciale, han har vist sig at være særlig disponeret for. Paa denne Maade færdiguddannes ca. 150 Maskinarbejdere om Aaret, og dette er en overordentlig stor Hjælp til Højnelsen af den danske Maskinarbejders Standard. Der foreligger her en Form for Rationalisering, som ogsaa tjener Arbejdernes Interesser, og der er da ogsaa meget stor Rift om at opnaa Ansættelse som Lærling. Vore Arbejdere har Preference for deres Sønner, hvilket tjener til at befæste Interessen hos vore Arbejdere for Virksomheden, idet Fader og Søn da i deres Fritid taler om Virksomheden og dens Forhold.

I Løbet af 1920 blev man klar over, at vort hidtidige Støberi, som var bygget i 1900, dels ikke var tilstrækkeligt moderne og dels for lille. Da der ikke var Mulighed for en Udvidelse paa Christianshavn, besluttede man sig til at bygge Støberiet paa Teglholmen. Dette blev bygget efter helt nye Principper og fik en cirkelrund Form, som teknisk set viser sig at være en meget stor Fordel. Støberiet blev sat i Drift i 1922. Jeg skal senere komme ind paa Udviklingen af Forholdene specielt indenfor Støberiet. Fra flere Sider mentes det, at dette Anlægs Dimensioner var alt for store, idet man aldrig vilde kunne forvente, at Støberiets Produktionsevne skulde blive udnyttet. Tiden har godtgjort det modsatte, idet en Udvidelse af dette Støberi senere blev uomgængelig nødvendigt, og denne Udvidelse paa 30 pCt. er fuldført i disse Dage.

I Begyndelsen af 1923 konstrueredes B. & W.s dobbeltvirkende Skibsdieselmotor, beregnet for store oceangaaende Passagerskibe. Da det var lykkedes at sælge et saadant Anlæg til Den svenske Amerika-Linie i Göteborg, og vore Værksteder paa Christianshavn ikke var tilstrækkelig store til, at man deri under tilfredsstillende Forhold kunde fremstille Maskiner af saa store Dimensioner, var en Udvidelse af Værkstederne uomgængelig nødvendigt. Det kunde ikke gøres paa Christianshavn, medmindre man maatte udflytte Smedie og Staalværk, Modelsnedkeri og lignende. Ved en saadan Udflytning vilde meget store Værdier, som var bundne i disse Anlæg, for en stor Del gaa tabt; ved at lave Udvidelsen af Maskinværkstederne et andet Sted, kunde ganske vist spares store Summer ved Anlægsomkostninger, men man vilde paa den anden Side herved belaste Driften i Fremtiden. Man besluttede sig heldigvis til at foretage Udflytningen af ovennævnte Virksomheder, som blev udflyttet til Teglholmen ved Siden af Støberiet; Staalværket sattes i Drift i Sommeren 1924.

Paa den frigjorte Plads blev opført en ny Monteringshal af Dimensioner, tilstrækkelige til Fabrikationen af de største Maskiner man med Rimelighed kunde forvente, der vilde blive Tale om. I 1927 overtoges A/S Kjøbenhavns Flydedok & Skibsværft. Herved blev det muligt at forenkle Driften af Maskinfabrikken paa Christianshavn ved at lægge alle Reparationer for Maskiner hen til den derværende Maskinfabrik, saaledes at Værkstederne paa Christianshavn kun fik med Nyfabrikation at gøre. Endelig i 1929 begyndte man Opførelsen af en Fabrik for mindre Motorer paa det fra Kjøbenhavns Flydedok & Skibsværft overtagne Søndre Værft. Herved aflastedes Maskinfabrikken paa Christianshavn. Dens Drift filtreredes yderligere, saaledes at man der kun fremstiller de større Marinemotorer, mens man paa den anden Fabrik fremstiller standardiserede mindre Motorer i Seriefabrikation; denne Fabrik er nu klar til at begynde Fabrikationen.

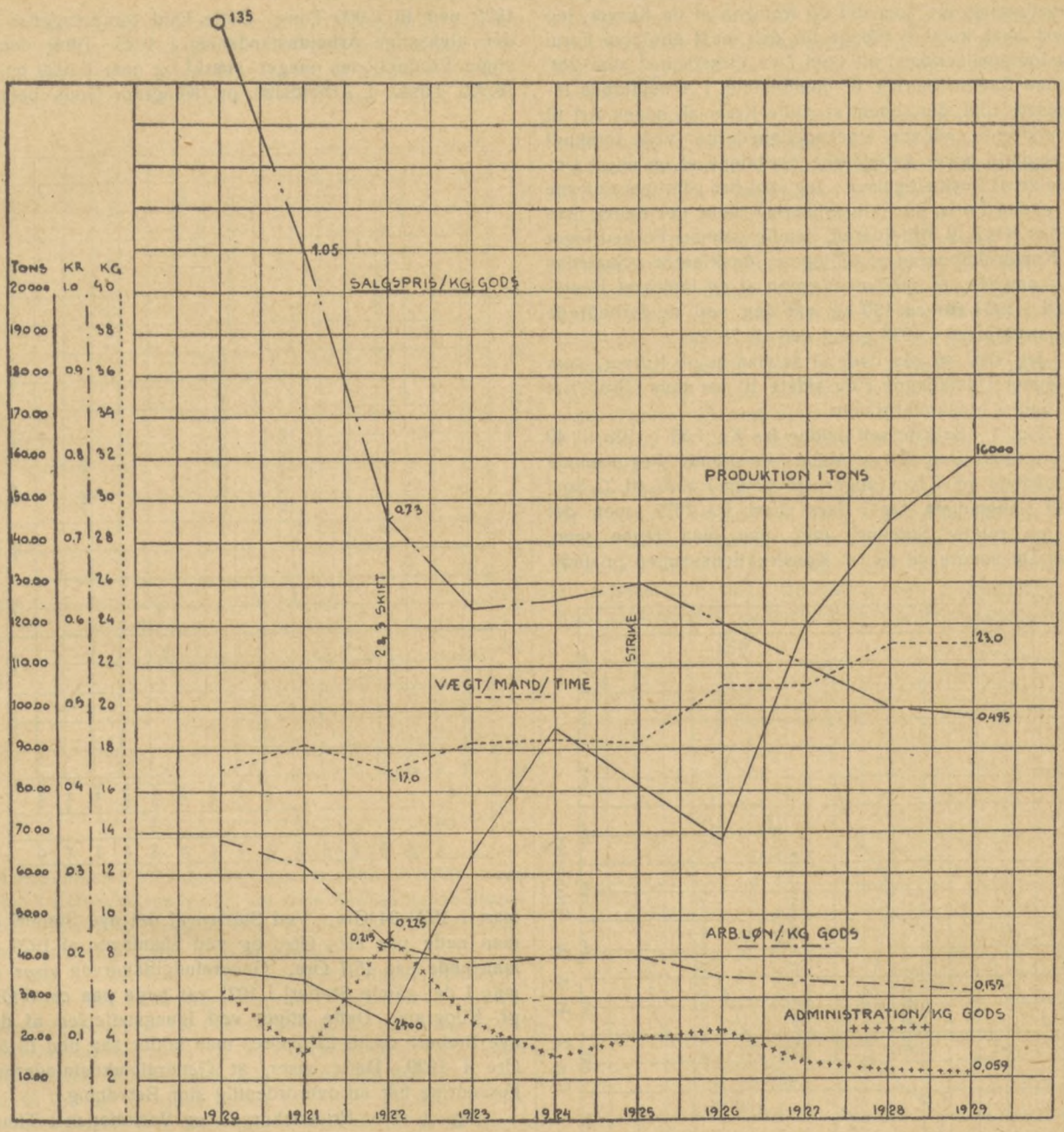

Fig. 1. B. & W. Støberiet.

I Aaret 1922 sank Arbejderantallet ned til ca. 2.000, mens det de foregaaende Aar havde ligget omkring 3.700. Det viste sig umuligt at finde Købere til vore Fremstillingspriser. Den eneste Udvej, man kunde tænke sig til i tilstrækkelig Grad at billiggøre Produktionen, var at forcere Produktionen op til det mest mulige, for derved at nedsætte Generalomkostningerne. Med dette Formaal for Øje blev der optaget Forhandlinger med Arbejderne om Indførelse af en speciel Ordning ved Arbejdet i Flerholds-Drift. Vort Krav til Arbejderne var, at Arbejdere, der arbejdede i Flerholds-Drift, skulde arbejde for den samme Betaling, uanset hvilket Hold de arbejdede paa; Holdene skiftede, saaledes at en Arbejder, der arbejdede i 3-Holds Skift, hver tredie Uge kom til at arbejde om Dagen, hver tredie Uge om Eftermiddagen og Aften og hver tredie Uge om Natten. Man traf en Overenskomst, hvorved Arbejderne betydeligt reducerede de hidtil overenskomstmæssige Betalinger for Overarbejde og Natarbejde. Denne Ordning viste sig at kunne bære over Vanskelighederne, idet man ved det meget store Fald i Generalomkostningerne, som fremkom ved Treholdsdriften, kom ned paa Priser, som gjorde det muligt at skaffe Ordrer ind.

Dette har betinget en saa rivende Udvikling af Produktionen, at Arbejderantallet er steget fra ca. 2.000 i Aaret 1922 til 9.300 i Aaret 1929. Denne Form for Ra-

tionalisering er, som det vil fremgaa af de Kurver, jeg snart skal komme tilbage til, den mest effektive Form for Rationalisering, i alt Fald i en Virksomhed som vor. Denne Rationalisering er uomtvistelig i Arbejdernes Interesse, idet den uden at stille Krav af nogen Art til Arbejderne, udover Ubehagelighederne ved forskudt Arbejdstid, giver Arbejderne Fordelene af en uhyre Udvidelse af Beskæftigelsen. Jeg skal her yderligere nævne en anden Form for Rationalisering, hvor der heller ikke stilles Krav til Arbejderne, nemlig gennem Forbedringer af Konstruktionerne at billiggøre Maskinerne. Saaledes kan nævnes, at medens Vægten af en indiceret Hestekraft i 1920 var ca. 130 kg, var den ved de forbedrede Konstruktioner i 1929 gaaet ned til 78 kg.

Jeg skal nu gaa over til at vise nogle Kurver, som betegner Udviklingen i de sidste 10 Aar dels i Støberiet og dels i Maskinfabrikken.

Fig. 1. Salgsprisen falder fra Kr. 1,35 i 1920 til 49 Øre i 1929. Den af hver Mand fremstillede Vægtmængde Støbegods pr. Time stiger fra 17 kg i 1920 til 23 kg i 1929. Stigningen tager først Fart fra 1925, men det er en relativ Stigning, idet man maa regne med, som De senere vil se, at Konstruktionsvægten pr. indi-

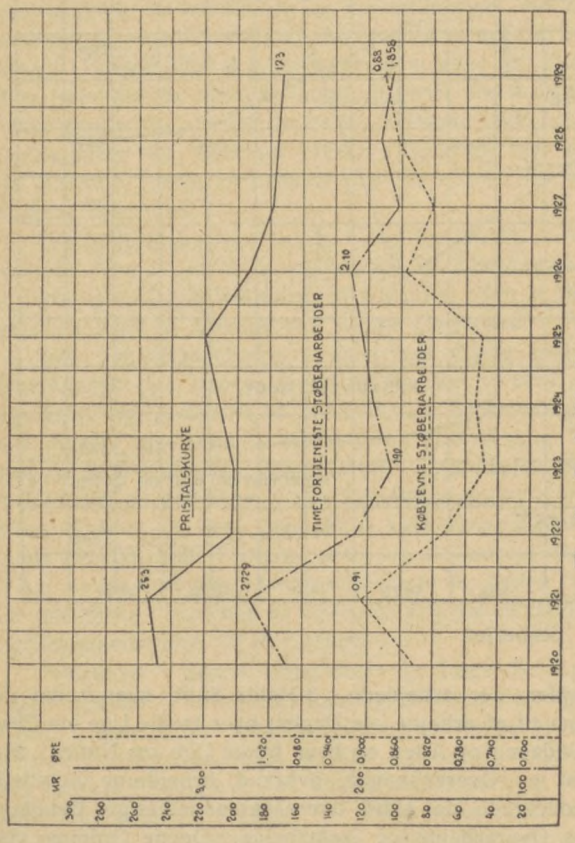

Fig. 2. B. & W. Støberiet.

ceret Hestekraft falder meget betydelig fra 1922 til 1925, og da Produktionen her pr. Mand pr. Time holder sig konstant, er der i Virkeligheden en Stigning. Af Kurverne over Produktionen ser man, at denne, da Flerholdsdriften indførtes, var nede paa 2.400 Tons. Den stiger op til 9.500 Tons i 1924, men falder i Løbet af 1925 ned til 6.900 Tons. Dette Fald foraarsagedes af den ulyksalige Arbejdsstandsning i 1925. Efter denne stiger Produktionen meget stærkt og naar i 1929 op til 16.000 Tons. I Arbejdsløn pr. Kilogram Gods betalte

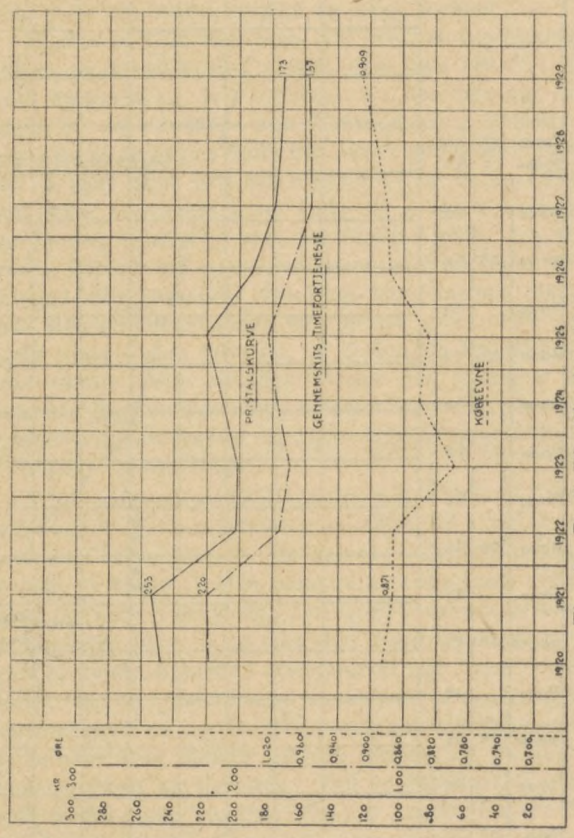

Fig. 3. B. & W. Maskinafdelingerne.

man i 1920 34 Øre. Ved Starten af det nye Støberi er man nede paa 21½ Øre, og ved Slutningen af 1929 er man nede paa 15,7 Øre. Generaludgiftskurven viser, at man i det gamle Støberi i 1921 var nede paa ca. 8 Øre pr. Kilogram. Dette stiger ved Igangsættelsen af det nye Støberi op til 22½ Øre, men falder saa ned til 5,9 Øre i 1929. Dette viser, at Generalomkostningernes Forandring har en overordentlig stor Betydning.

Fig. 2 viser Pristalskurven og Variationen i Timefortjenesten for Støberiarbejderne. Vort Maksimum var i 1921 paa Kr. 2,73 pr. Time. Denne Timefortjeneste falder ned til Kr. 1,90 i 1923, stiger derpaa i Løbet af Aaret til 2,10 i 1926 og falder derefter til Kr. 1,86 i 1929. Den 3. Kurve viser Fortjenesten reduceret efter Pristallet, saaledes at man direkte kan sammenligne den med Timefortjenesten i 1914, som da var 60 Øre. Denne Kurve viser 91 Øre i 1921, falder til 76 i 1923 og stiger op til 88 i 1929, en Stigning af ca. 50 pCt.

Fig. 3 viser det samme for Maskinafdelingen. Den reducerede Timefortjeneste-Kurve viser, at man i 1921 i Gennemsnit tjente 87 Øre, dette falder i 1923 ned til 80 Øre og gaar i 1929 op til 91 Øre. Det tilsvarende Gennemsnit i 1914 var 56,2 Øre, Stigningen er 60 pCt.

Fig. 4 viser en Kurve over Arbejderantallet i Støberiet og det tilsvarende Antal Arbejdere i Maskinværkstederne. Dette viser, at man ved at forøge Antallet af Arbejdere i Støberiet fra 190 til 685 har forøget Antallet

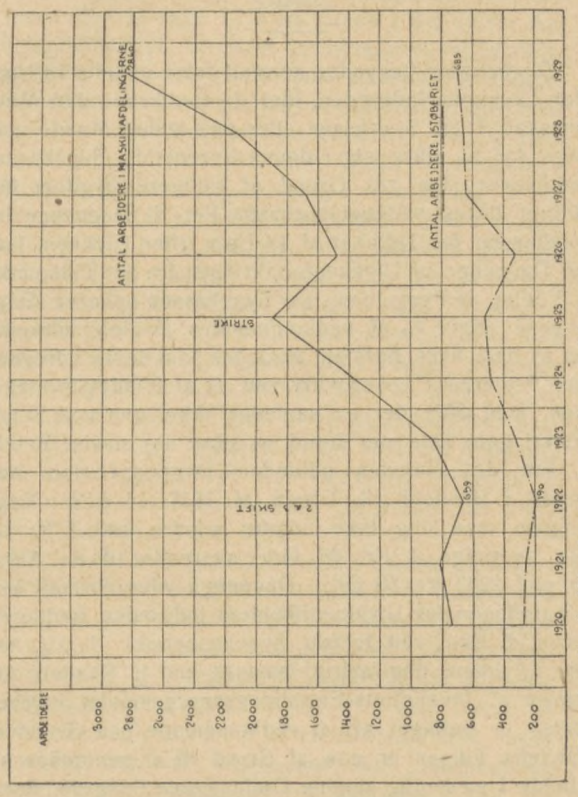

Fig. 4. B. & W. Antal Arbejdere i Støberi og Maskinafdelinger.

af Arbejdere i Maskinafdelingen fra 659 til 2.900, mens man i hele Virksomheden, for hvis Beskæftigelse Støberiet ogsaa maa siges at være Basis, har forøget Antallet af Arbejdere fra 2.100 til 9.300.

Fig. 5 viser forskellige Kurver for Maskinafdelingen. Ved den lave Beskæftigelsesgrad i 1922 var Administrationsudgifterne pr. indiceret Hestekraft naaet op til det høje Maksimum af ca. 80 Kr. fra ca. 60 Kr. i 1920. Efter Indførelsen af Flerholds-Drift falder den det første Aar til 48 Kr. og er siden jævnt faldende til 23 Kr. i 1929. Arbejdslønnen er i 1921 paa et Maksimum af 58 Kr., i 1922 er den paa 49,50 Kr. og falder ned til 26 Kr. i 1929. Dette Fald i Arbejdslønnen maa ses i Sammenligning med Faldet i Materialvægt pr. indiceret Hestekraft, idet denne er faldet fra 121 kg i 1921 til 78 kg i 1929. Produktionen er steget fra et Minimum i 1923 paa 20.000 IHK og op til 195.000 i 1929. Man ser det stærke Fald foraarsaget af Arbejdsstandsningen i 1925, idet Produktionen der falder med 30.000 IHK paa det Aar. Af disse Kurver fremgaar det, at det, der har spillet den allerstørste Rolle, er Faldet i Generalomkostningerne og Faldet i Materialprisen. Disse to Poster tilsammen er faldet fra ca. 284 Kr. til 92 Kr., altsaa en Besparelse af 192 Kr., medens Faldet i Arbejdslønnen er fra 58 Kr. til 26 Kr., en Besparelse af 32 Kr. Af Besparelsen paa Materialkontoen hidrører, som vi saa paa Fig. 1, en Del fra Arbejdslønnen i Støberiet, men Hovedparten fremkommer ved Nedgangen i Generalomkostningerne i Støberiet og ved den gennem de nye Konstruktioner skabte Vægtbesparelse.

Fig. 6 viser en Kurve over Salgspriserne pr. indiceret Hestekraft. Denne Salgspris er faldet fra 375 Kr. pr. indiceret Hestekraft i 1921 til 150 Kr. i 1929. Man ser det store Fald i Salgsprisen efter Indførelsen af Flerholds-Drift, idet Prisen allerede i 1923 er nede paa 210 Kr. Dette store Fald fremkom ved, at vi den Gang udarbejdede vore Tilbud i Forventning om det store Fald i Generalomkostningerne. At Selskabet den Gang vovede dette Spring ud i det uvisse, har haft den allerstørste Betydning for Selskabets Udvikling; paa den anden Side, hvis det ikke havde været muligt at opnaa et tilstrækkeligt stort Salg, vilde det den Gang have ført til meget store Tab for Selskabet.

Der er en Ting, man maa have for Øje, og det er, at selv i de værste Depressionstider er vor Produktion herhjemme i Forhold til Forbruget i Verden saa uendelig ringe, at vi altid vil være i Stand til at fylde vore Virksomheder, dersom vi blot er i Stand til at producere til konkurrencedygtige Priser. Den eneste Vej hertil er at rationalisere paa alle Felter ved Forbedringer af Konstruktionerne, ved Forbedringer af Arbejdsmetoderne,

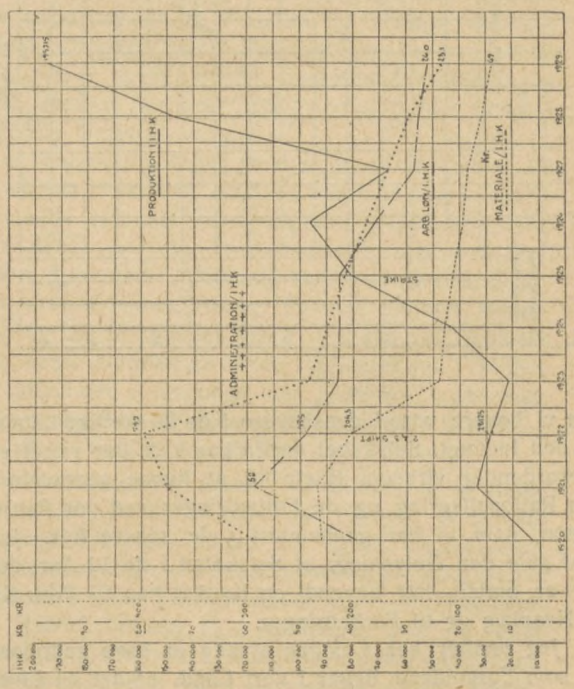

Fig. 5. B. & W. Maskinafdelingerne.

og her er det eneste Omraade, hvor ogsaa Arbejderne maa bidrage, idet de maa være villige til fuldtud at udnytte de Maskiner af forøget Kapacitet, der sættes ind for at billiggøre Produktionen. For en Virksomhed kræver det en meget stor Overvindelse at rationalisere ved at forbedre sine Konstruktioner, idet dette kræver Fornyelse af Modeller, Værktøj, Jiggs o. s. v., hvilket er en meget stor Belastning at paalægge sig, idet en

ny Type altid viser sig at blive langt dyrere de første Gange, den fremstilles, men det er en nødvendig Betingelse at gøre dette, da man ellers let vil blive overrasket af, at der fra Konkurrenternes Side lanceres en Konstruktion, som er overlegen. For vort Selskabs Vedkommende er det en Livsbetingelse, at vi kan vedblive at staa som de førende, saaledes at vore Motorer i Kvalitet og Ydeevne er alle andre overlegne, thi derved

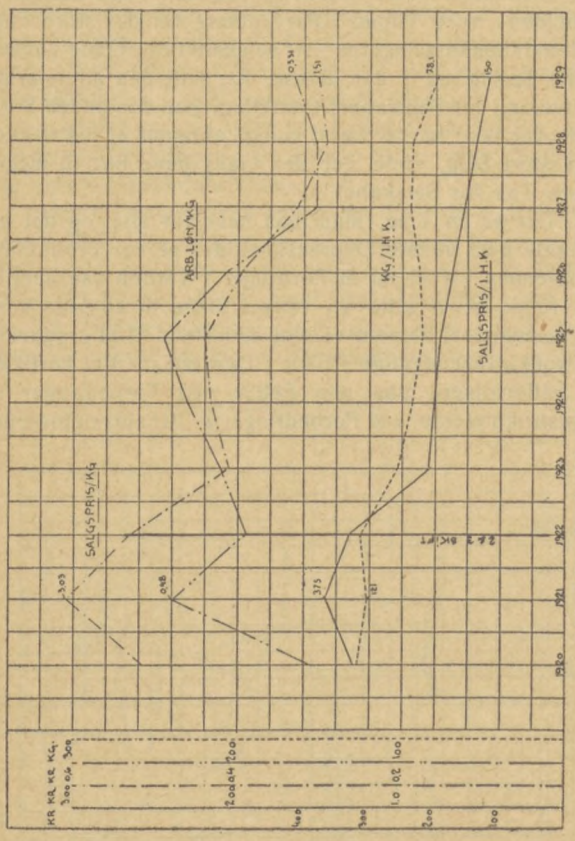

Fig. 6. B. & W. Maskinafdelingerne.

kan vi bevare vore Licenshavere i de forskellige Lande, og den Indtægt, Selskabet derfra har haft, har været en overordentlig virksom Hjælp til at kunne gennemføre den Rationalisering og de Forbedringer ved vor Fabrikation, som vi har gennemført i de senere Aar. Jeg skal give den Oplysning, at Selskabet i de 10 Aar, der her er omtalt, har anvendt en Kapital paa 57 Mill. Kr. til Nyanlæg og til Forbedringer.

Jeg haaber her i nogen Maade at have godtgjort, at som Forholdene ligger i vort Land, er det en Livsbetingelse for Arbejderne at hjælpe med i Rationaliseringen, idet en vidtdreven Rationalisering er den eneste Mulighed for at holde vore Konkurrenter Stangen, ligesom det byder den eneste Mulighed for at bevare og maaske højne vore Arbejderes Livsvilkaar.

Ulykkesforsikringsloven.

Af Kontorchef i Arbejderforsikringsraadet
A. Birkmose.

(Sluttet.)

Dagpengene begynder normalt først at løbe 13 Uger efter Ulykkens Indtræden, idet de forsikrede ved Medlemsskab i en Sygekasse eller paa anden Maade maa sørge for at sikre sig i denne Karenstid. Sygekassemedlemmer, der paa Grund af tidligere Sygdom har opbrugt deres vedtægtsmæssige Ret til Dagpenge fra Sygekassen før Udløbet af 13 Uger efter Ulykken, faar dog Dagpenge af Ulykkesforsikringen fra det Tidspunkt, da Ydelse af Pengehjælp fra Sygekassen ophører. Dagpengene udgør $^2/_3$ af vedkommendes Dagløn, udregnet ved at dele hans Aarsløn, saaledes som denne udregnes efter Reglerne i Loven, ofte ved et af Raadet foretaget Skøn, med 300; der er saaledes ikke som ved Sygeforsikringen Tale om forud at sikre sig et vist Beløb.

Fra de saaledes udfundne Dagpengebeløb fradrages i Henhold til Loven af 1927 15 pCt. Dagpengene maa dog ikke udgøre mindre end 1 Kr og ikke overstige 4 Kr. 46 Øre, svarende til en Aarsløn paa 2362 Kr. 50 Øre. Dagpenge ydes normalt kun til Aarsdagen for Ulykkestilfældets Indtræden, undtagelsesvis, f. Eks. ved fortsat Sygehusophold, til $1^1/_2$ Aar efter Ulykken, dog aldrig længere end til Raadets Afgørelse af Invaliditets-Erstatningsspørgsmaalet. Deres Ydelse er betinget af, at vedkommende paa Grund af Ulykkens Følger er ude af Stand til at genoptage sit Arbejde i væsentlig samme Omfang som tidligere. Bortset fra, at Raadet i særlige Tilfælde, navnlig hvor Ulykkestilfældets Følger alene bestaar i en traumatisk Neurose, kan nedsætte Dagpengene, naar der er forløbet 6 Maaneder efter Ulykkestilfældet, med en Fjerdedel, kan der ikke ydes delvise Dagpenge. I alle andre Tilfælde ydes der enten fulde Dagpenge eller slet ingen Dagpenge. For hver Uge betales Dagpenge for 7 Dage.

Naar Ulykkestilfældets endelige Følger er indtraadt eller dog kan bedømmes med tilstrækkelig Sandsynlighed og normalt senest et Aar efter Ulykkens Indtræden, træffes der Afgørelse af Invaliditets-Erstatningsspørgsmaalet. Undtagelsesvis kan Afgørelsen — ligesom Dagpengenes Ophør — udsættes til $1^1/_2$ Aar efter Ulykken. Kan Ulykkens Følger enten slet ikke eller kun med for stor Usikkerhed bedømmes, naar der er gaaet henholdsvis 1 eller $1^1/_2$ Aar, kan der træffes en midlertidig Afgørelse, saaledes at Sagen senere kan optages til fornyet Prøvelse og endelig Afgørelse, dog ikke senere end 2 Aar efter den midlertidige Afgørelse. Invaliditetserstatningens Størrelse er afhængig af 3 Forhold, paagældendes Aarsindtægt før Ulykkens Indtræden, Invaliditetsgraden og den særlige Beregningsmaade, der er foreskrevet i Lovens § 32. Tilskadekomnes Alder er, bortset fra Personer, der er fyldt 60 Aar, og for hvilke der er fastsat særlige Beregningsregler for at undgaa Overforsikring, uden Indflydelse paa Erstatningsbeløbets Størrelse, idet dette udgør *et Kapitalbeløb en Gang for alle*, i hvis

Beregning Alderen, bortset fra de mere end 60 Aar gamle, ikke indgaar som et Led. *Aarslønnen* kan ikke fastsættes til et højere Beløb end 2100 Kr. og ikke til et lavere Beløb end 1200 Kr., for Personer paa 60 Aar og derover dog 600 Kr. Ved Fastsættelsen af Aarslønnen tages der Hensyn til Forholdene i det sidste Aar før Ulykkestilfældet, herunder ogsaa midlertidig Sygdom, Arbejdsløshed og andre Forhold, der kan have foraarsaget en ekstraordinær lav Aarsindtægt. *Invaliditetsgraden* fastsættes som overalt i den sociale Ulykkesforsikring efter visse almindelige Erfaringer om Invaliditetens fremtidige Betydning, hvorved den sædvanlige Tilvænning til Invaliditeten saa at sige foruddiskonteres. Ved Fastsættelsen skal der i det Omfang, som skønnes rimeligt, tages Hensyn til særlige Færdigheder, der kræves i vedkommendes sædvanlige Erhverv, samt til saadan forudbestaaende Forringelse af Erhvervsevnen, som maa antages at forværre Ulykkestilfældets Følger, derunder Mén af tidligere Ulykkestilfælde, Tab af højre Pegefinger, der sædvanlig sættes til 15 pCt., ansættes herefter f. Eks. for en Typograf til op mod det dobbelte. Tab af Synet paa et Øje, der sædvanlig ansættes til 20 pCt., ansættes for en Person, der forud var blind paa det andet Øje, til 100 pCt.

Indtil Loven af 6. Juli 1916 traadte i Kraft, udfandtes Erstatningens Størrelse ved at multiplicere Aarslønnen med 6 og af det saaledes udfundne Beløb at udregne den til Arbejdsforringelsen svarende Del. Var Invaliditetsprocenten 10 og Aarslønnens Beløb 800 Kr., udgjorde Erstatningen 6×800×10 pCt. = 480 Kr. Ved Loven af 1916 indførtes imidlertid i § 32 en Bestemmelse, hvorefter det Tal, hvormed Aarslønnen skal multipliceres, stiger med Invaliditetens Størrelse, saaledes at der, for saa vidt angaar Invaliditeter paa ikke over 15 pCt., multipliceres med ikkun 5 og for Invaliditeter paa 100 pCt. med 10. *Skalaen* indrettedes saaledes, at der fremkommer en jævn Stigning; den er fremdeles gældende uændret, saaledes at det Beløb, der ydes som Invaliditetserstatning, simpelthen kan udfindes ved, at Aarslønnen multipliceres med følgende Tal:

Ved	5 pCt.	Invaliditet	0,25	Ved	50 pCt.	Invaliditet	3,80
-	8 -	—	0,40	-	55 -	—	4,30
-	10 -	—	0,50	-	60 -	—	4,80
-	12 -	—	0,60	-	65 -	—	5,40
-	15 -	—	0,75	-	70 -	—	6,00
-	18 -	—	0,99	-	75 -	—	6,60
-	20 -	—	1,15	-	80 -	—	7,20
-	25 -	—	1,55	-	85 -	—	7,80
-	30 -	—	1,95	-	90 -	—	8,40
-	35 -	—	2,35	-	95 -	—	9,20
-	40 -	—	2,80	-	100 -	—	10,00
-	45 -	—	3,30				

En Person, der har mistet 5 pCt. af sin Erhvervsevne, faar saaledes netop 1/4 af sin Aarsløn udbetalt en Gang for alle, en 50 pCt. Invalid faar en Gang for alle 3,8 Gange sin Aarsløn, en 75 pCt. Invalid 6,6 Gange sin Aarsløn, en fuldstændig Invalid 10 Gange sin Aarsløn. Fra de Beløb, der herefter fremkommer, skal efter Loven af 1927 fradrages 15 pCt.

Medfører Ulykkestilfældet *Døden*, udbetales der, foruden en Begravelseshjælp paa 200 Kr. ÷ 15 pCt. = 170 Kr., Erstatning til de efterladte efter særlige Regler. *Enken* faar 4 Gange Mandens Aarsløn ÷ 15 pCt., altsaa hvis Aarslønnen har udgjort 2100 Kr. eller derover: 7140 Kr. Afdødes *Børn*, saavel fødte i som udenfor Ægteskab, faar en Erstatning beregnet *efter det Antal Aar*, afdøde paa Dødsdagen havde Forsørgelses- eller Bidragspligt overfor dem. Hvis Enken faar tilkendt Erstatning, maa Erstatningen for hvert Barns Vedkommende ikke overstige 1 1/2 Gange Aarslønnen; hvis der ingen erstatningsberettiget Enke findes, maa den udgøre det dobbelte, d. v. s. *indtil* 3 Gange Aarslønnen for hvert Barn; ogsaa i disse Beløb fradrages der 15 pCt. Disse Regler maa siges at være rationelle, idet de fører til, at Erstatningen stiger med den Forsørgerbyrde, der paahvilede den afdøde. Alt i alt maa Erstatningen i Dødstilfælde ikke overstige 7 Gange den afdødes Løn ÷ 15 pCt., d. v. s. Maksimum bliver 7 × 2100 Kr. ÷ 15 pCt. = 12.495 Kr. Hvis Erstatningen til Enke og Børn bliver mindre end dette Beløb, kan der ogsaa ydes Erstatning til andre Personer, f. Eks. *Forældre*, hvem den afdøde forsørgede, eller til hvis Forsørgelse han ydede Bidrag, da Ulykken skete. For saa vidt den afdøde var en Kvinde, faar *Enkemanden* Erstatning efter samme Regler, som gælder for en Enke, dog kun saafremt den afdødes Hustru regelmæssigt og i væsentligt Omfang deltog i Familiens Erhvervsarbejde. Saafremt Ægtefællerne levede adskilt, gælder særlige Regler. Saafremt den afdøde var gammel, gælder særlige Beregningsregler, der tilsigter at forhindre Overforsikring.

Som almindelig Regel gælder, at de efterladte kun har Krav paa Erstatning, naar de enten er danske Statsborgere eller er bosat i Kongeriget eller Grønland, eller der er sluttet gensidig Overenskomst med den Stat, til hvilken disse hører. Danmark har sluttet saadan Overenskomst med Island, Norge, Sverige, Finland, Nederlandene og Storbritannien. Iøvrigt har saa vel Danmark som de fleste europæiske Stater ratificeret den i Genève i 1925 afsluttede Konvention om gensidig Ligebehandling af udenlandske Arbejdere. Derefter ydes Erstatning faktisk til efterladte i saa at sige alle Tilfælde.

Hvem administrerer Loven? Ordningen af de ifølge Ulykkesforsikringsloven opstaaende Forhold er henlagt til *Arbejderforsikrings-Raadet*, der ogsaa træffer Afgørelse af de forskellige ved Skadebehandlingen opstaaende Spørgsmaal, i visse Tilfælde under Appel til Socialministeriet. Raadet bestaar af 3 Afdelinger med en fælles Formand, der udnævnes af Kongen for 6 Aar ad Gangen. En Afdeling behandler Sager vedrørende Industri, Haandværk, Handel, immaterielle Erhverv, private Tjenesteforhold m. v., en anden Afdeling behandler Sager vedrørende Landbrug, Skovbrug, Havebrug m. v., og endelig behandler en tredie Afdeling Sagerne vedrørende Søfart og Fiskeri. Hver Afdeling bestaar foruden af Formanden af 2 af Kongen udnævnte Medlemmer, af hvilke det ene Medlem skal være Læge, samt 4 af Socialministeren udnævnte Repræsentanter for henholdsvis de forsikringspligtige Arbejdsgivere og de forsikringsberettigede Arbejdere. Indstillingsretten ved Valg af de omhandlede

Repræsentanter tilkommer visse i Loven nærmere fastsatte Organisationer af henholdsvis forsikringspligtige og forsikringsberettigede. Raadets Afgørelse m. H. t. Arten og Størrelsen af tilkendte Erstatninger er endelige og kan ikke appelleres; dog kan Raadet selv omgøre disse Afgørelser, saafremt det indenfor en i Loven fastsat Frist (1 Maaned) *godtgøres*, at de *Oplysninger*, paa Grundlag af hvilke Afgørelsen er truffet, lider af *væsentlige* Mangler eller Urigtigheder. Raadets Afgørelse af andre Spørgsmaal, navnlig om Tilfældet overhovedet begrunder Krav efter Loven (under hvilken Kategori ogsaa henregnes Afgørelser, der gaar ud paa, at der ikke er 5 pCt. Invaliditet), kan indbringes for *Socialministeriet* inden en Frist af 14 Dage efter Meddelelsen om den af Raadet trufne endelige Afgørelse af Spørgsmaalet. Af Ministeriets Afgørelser kan — ligeledes inden for en Frist af 14 Dage — visse af rent juridisk Natur, f. Eks. Spørgsmaalet om vedkommende er at anse som forsikringsberettiget, og om hvem der er at anse som forsikringspligtig Arbejdsgiver, indbringes for *Domstolene*. Derimod kan Ministeriets Afgørelser af, om der foreligger et Ulykkestilfælde, om Lidelsen skyldes Ulykkestilfældet, og om dette kan anses for opstaaet ved Arbejdsforholdene, ikke indbringes for Domstolene.

Hvem udreder Erstatningerne? Erstatningerne udredes af de af Ministeriet til Tegning af Forsikring i H. t. Ulykkesforsikringsloven anerkendte *Ulykkesforsikringsselskaber*, af hvilke der f. T. bestaar ca. 40. Ved Loven er det nemlig bestemt, at bortset fra Civillisten, Staten og Kommunerne, der yder deres Tjenestemænd og Arbejdere Erstatning efter Lovens Regler, men har Lov til selv at bære deres Risiko, *skal* enhver Arbejdsgiver overføre sin Risiko efter Loven paa et anerkendt Forsikringsselskab; for Søfartens og Fiskeriets Vedkommende gælder endog den Regel, at disse Erhvervs forsikringspligtige fra det Øjeblik, de indtræder i et Forhold, der begrunder Forsikringspligt, automatisk er Medlemmer af et af de to for disse oprettede *Forsikringsforbund*, altsaa en Tvangsforsikring i Lighed med den tyske Ordning med »Berufsgenossenschaften« for de forskellige Fag. Ministeriet kan efter Indstilling af Raadet fritage en under Loven hørende Arbejdsgiver for Afgivelse af Risikoen til et anerkendt Selskab mod, at han stiller en af Ministeriet nærmere fastsat Sikkerhed for Opfyldelsen af sine Forpligtelser i Tilfælde af Ulykke. Saadan Fritagelse er kun meddelt i et Par Tilfælde. Den Arbejdsgiver, der tilsidesætter Pligten til at tegne Forsikring i et anerkendt Selskab, eller som ikke holder Forsikringen i Kraft, straffes med Bøder fra 50 til 500 Kr. Har Arbejdsgiveren *forsømt* at tegne Forsikring, er han ved indtrædende Ulykkestilfælde desuden pligtig selv at udrede Erstatningen efter Loven, og den forsikringsberettigede eller hans erstatningsberettigede efterladte har for deres Krav en Fortrinsret i hans Bo, og deres Krav kan paa Raadets Foranstaltning inddrives ved Udpantning; saafremt de paagældende ikke paa denne Maade opnaar Dækning hos Arbejdsgiveren eller i hans Bo paa det Tidspunkt, Forsikringsbeløbet forfalder til Udbetaling, faar de det manglende udbetalt forskudsvis af Raadet. De Beløb, der paa denne Maade forskudsvis udredes af Raadet, med Fradrag af hvad der erholdes hos Arbejdsgiveren, lignes for hvert Kalenderaar paa samtlige anerkendte Forsikringsselskaber i Forhold til deres Præmieindtægt af pligtig Ulykkesforsikring samt paa de Arbejdsgivere, der har erholdt Fritagelse for at tegne Forsikring, i Forhold til et af Raadet skønsmæssigt beregnet Præmiebeløb svarende til disse Arbejdsgiveres Risiko efter Loven, mod at Retten til Udpantning m. v. hos den forsømmelige og for Tilfældet ansvarlige Arbejdsgiver overgaar til disse Selskaber og Arbejdsgivere. Paa denne Maade har de forsikrede altid en ubetinget Sikkerhed for, at de faar den dem tilkommende Erstatning. De Beløb, der her er Tale om, er ikke af nævneværdig Betydning; for Kalenderaarene 1927—1928—1929 drejede det sig saaledes kun om henholdsvis ca. 30.000 Kr., ca. 9000 Kr. og ca. 30.000 Kr.

Hvordan udbetales Erstatningen? I de fleste Tilfælde til fri Raadighed; men der er ved Loven tillagt Raadet en udstrakt Beføjelse og Pligt til at have Indseende med, at de tilkendte Erstatningsbeløb kommer de paagældende til Gode paa betryggende og bedst mulig Maade. Raadet anbringer saaledes aarlig meget store Beløb i Sparekasser paa den Maade, at paagældende ikke uden Raadets Samtykke kan hæve mere end visse forud efter Forholdene i hvert enkelt Tilfælde fastsat Beløb. Paa denne Maade forvandles Kapitalsystemet — navnlig ved større Invaliditeter — reelt til et Rentesystem; men det maa dog ikke overses, at det er en mangelfuld Forvandling, der foregaar, idet det aarlige Beløb selvfølgelig bliver mindre, jo yngre den paagældende er, idet Kapitalbeløbet er det samme for den unge og den gamle. Af de i 1927 tilkendte Erstatningsbeløb paa ialt ca. 6,3 Mill. Kr., fordelt paa 3770 Tilfælde, baandlagde Raadet i 728 Tilfælde Erstatningsbeløb paa ialt 2,7 Mill. Kr. Af det i 1928 tilkendte Erstatningsbeløb baandlagdes ialt ca. $2^1/_2$ Mill. Kr.

Til Slut skal jeg lige oplyse, at der i de senere Aar er blevet anmeldt ca. 13.000 Tilfælde aarligt til Arbejderforsikrings-Raadet. I Henhold til den gældende Lov tilkendtes som Invaliditetserstatning godt 3 Mill. Kr. og som Dødserstatning ca. $1^1/_4$ Mill. Kr., altsaa ialt ca. $4^1/_2$ Mill. Kr.; hertil kommer Dagpengene, der vel udgør mellem en Fjerdedel og en Trediedel af Invaliditetserstatningsbeløbet, Udgifterne til Specialbehandling, kunstige Lemmer og andre Hjælpemidler og Tillægserstatninger i Tilfælde, der er afgjort midlertidigt, men hvor der endnu ikke er truffet endelig Afgørelse. Det aarlige Beløb, der udredes efter nugældende Lov, vil herefter formentlig komme til at ligge omkring $6^1/_2$ Mill. Kr.

Majdemonstrationen.

I Lighed med tidligere Aar har vi fra De samvirkende Fagforbund modtaget Cirkulære med Opfordring til at deltage i Majdemonstrationen. Vi gengiver her Cirkulæret:

A/S Frederikshavns Jernstøberi og Maskinfabrik, Administrationsbygningen.

Til Fagorganisationerne i Danmark
og Arbejdernes lokale Fællesorganisationer.

De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg har i Lighed med tidligere Aar vedtaget at søge afholdt Majdemonstrationer overalt i Landet, hvor Muligheder derfor er til Stede.

Det er fortsat en Nødvendighed, at Arbejderklassen demonstrerer sine Krav paa 1. Majdagen — Arbejderklassens internationale Fest- og Demonstrationsdag.

Paa eventyrlig Maade har Menneskeaanden gjort sig til Herre over Naturens Kræfter — sindrige Maskiner er konstruerede og taget i Anvendelse, ethvert teknisk Hjælpemiddel udnyttes til det yderste —, men herved er samtidig Anvendelsen af den menneskelige Arbejdskraft i stigende Grad gjort overflødig eller indskrænket i samme Forhold, som Udviklingen er foregaaet.

Kun Arbejderklassen kan raade Bod herpaa, kun den kan fremtvinge, at den faar sin retmæssige Andel i de Goder, der følger med den tekniske Udvikling, og at de, der af denne Aarsag drives bort fra Virksomhederne og ud i Arbejdsløshed, enten faar Beskæftigelse eller ogsaa den Understøttelse, de har Krav paa.

Derfor er alle Grunde til Stede for Arbejderklassen til at demonstrere sine Krav overfor det kapitalistiske Samfundssystem, der tillader en enkelt Klasse at tage hele Fordelen ved en Udvikling, hvor Arbejderklassen maa yde sin store Indsats, og derfor maa der foruden Majdagens almindelige Krav demonstreres for en Tilpasning af Arbejdstiden efter de forøgede Produktionsmuligheder.

Forretningsudvalget retter derfor sin kraftigste Opfordring til alle Arbejdere — i By som paa Landet — om at fejre 1. Majdagen i saa stor en Udstrækning som muligt, og man henstiller til Fagforeningerne i Forbindelse med de socialdemokratiske Foreninger og gennem Fællesorganisationerne at foranstalte Møder den 1. Maj eventuelt i Forbindelse med Procession gennem Gaderne.

Vore Virksomheder.

A/S Frederikshavns Jernstøberi og Maskinfabrik.

Aktieselskabet Frederikshavns Jernstøberi og Maskinfabrik er en betydelig Virksomhed, der indenfor sit specielle Omraade — Motorfabrikationen — i en Aarrække før Krigen sammen med Fabrikken »Dan« i Køben-

havn var den absolut førende. Senere er der her i Landet oprettet ikke saa faa Virksomheder af denne Art. I og for sig er denne Gren af Industrien vistnok spredt paa for mange Hænder i Forhold til Afsætningsmulighederne, men stadig indtager »Houmøllers Fabrik«, som den i daglig Tale benævnes, en fremtrædende Plads.

Fabrikken er oprettet den 16. Februar 1883 af Fabrikant L. P. Houmøller og dennes Broder, senere Bankdirektør i Holstebro, J. A. Houmøller, med førstnævnte som Leder. L. P. Houmøller var en energisk Mand, der straks efter udstaaet Læretid havde foretaget en Del Rejser i Tyskland, Sverige og Rusland for at supplere sin Uddannelse.

Oprindelig var Fabrikken anlagt paa Tilvirkning af Bygningsgods, senere udvidedes den til al Maskinfabrikation, bl. a. Landbrugsmaskiner. Fabrikkens Beliggenhed i Frederikshavn satte dog snart sit Præg paa Virksomheden. I Forvejen var, som nævnt i et tidligere Nummer af Bladet, et betydeligt Skibsbyggeri ved at udfolde sig, og der kom snart et Samarbejde i Gang imellem Virksomheden og Fiskeriet. Faa Aar efter Starten begyndte man Fabrikationen af Dampspil for Fiskerifartøjer, og det lykkedes at skabe en særlig Type af Spil og Kedel, som var vel egnet til dette Brug.

Efterhaanden udvidedes Virksomheden, og den 16. Februar 1898 omdannedes den til Aktieselskab med L. P. Houmøller som Direktør, Fabrikken kastede sig nu over Fabrikationen af Petroleumsmotorer til Fiskeribrug, og det lykkedes Firmaet hurtigt at skabe en Type, som kunde taale den ublide Medfart, der ofte bliver en Motor i et Fiskerifartøj tildelt. Her havde Firmaet fundet sit rette Felt, og den Vekselvirkning, som hermed kom i Stand imellem Virksomheden og Fiskerne, var kun til Gavn for begge Parter.

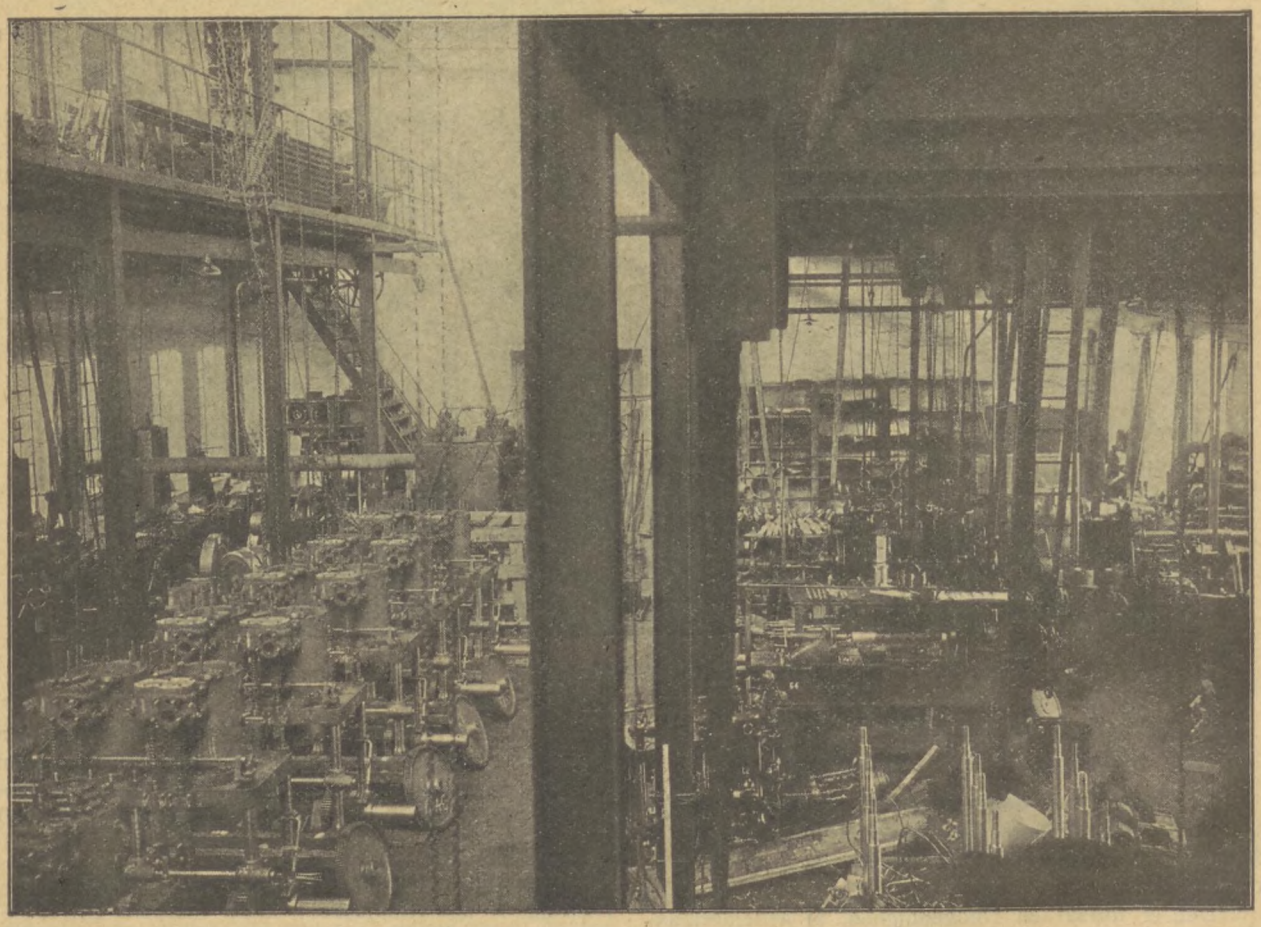

Hjørne af Maskinværksted med Motorer under Bygning.

Samtidig med Fabrikationen for det indenlandske Behov oparbejdedes en ikke ringe Eksport. Naturligvis maatte Værksteder, Kontorer og Tegnestuer ombygges, saa de svarede til Virksomhedens Vækst, og saaledes skabtes efterhaanden en Industri, som talte med i Landets økonomiske Liv. Hertil kom, at Firmaet efterhaanden samlede sig og forstod at bevare en dygtig og skolet Stab af Hjælpere, saavel Funktionærer som Arbejdere, der satte en Ære i at frembringe det bedst mulige Resultat, og at dette lykkedes, har Motoren »Alpha« bevist paa saa godt som alle Have fra Grønland til Sydishavet.

Virksomheden voksede og udvidedes stadig, og i de normalt gode Aar før Verdenskrigen beskæftigedes ca. 180 Personer. Fra 1908 ansattes Ingeniør cand.

polyt. F. Houmøller, der er en Søn af Direktør L. P. Houmøller, i Firmaet. I 1916 udnævntes han til Underdirektør og fra 1. Januar 1927 til administrerende Direktør. Hans Fader afgik ved Døden i Juni 1929.

Umiddelbart efter Krigens Højkonjunktur viste Produktionen nogen Tilbagegang, foranlediget af den almindelige Krise, der øvede sin Virkning paa de fleste Virksomheder indenfor Jernindustrien herhjemme, og blandt andet havde sin Aarsag i den lave Valuta, som gjorde sig gældende paa Fabrikkens Markeder omkring i Verden. Imidlertid ændrede Firmaet i 1923 sine Modeller og sin Produktion fra 4-Takts til udelukkende at være 2-Takts Raaolie-Motorer. Denne nye Motor har vist sig at svare til Formaalet og er i Færd med paa samme Maade, som den tidligere-Type, at erobre sig et Marked, saaledes at Firmaet synes efterhaanden at komme op paa sin tidligere Beskæftigelsesgrad og beviser derved, hvad et vel tilrettelagt Samarbejde mellem Ledelse, Teknikere og Arbejdere formaar.

Lidt Værkstedsteknik.

En Anvendelse af Trykluft i Metalvareindustrien.

Dobbeltvirkende Stempler til enkeltvirkende Presser.

Det er almindelig kendt, at man paa den enkeltvirkende Excenterpresse eller Friktionspresse ofte udfører Oppresninger, Optrækninger, kombinerede Snit og andre Operationer, der i hvert Slag af Pressen kræver 2 eller flere indbyrdes Bevægelser i Værktøjet. Hidtil har man til Opnaaelse heraf som Regel gjort Brug af Spiralfjedre. Et simpelt Eksempel herpaa haves i hosstaaende Fig. 1, der viser et Oppressestempel til Fremstilling af et hvælvet Dæksel af 0,5 mm Jernplade. Under Oppresningen klemmes Pladen mellem Overstempel og Tilholder under Udøvelse af et ret stort Tryk fra den under Værktøjet anbragte Spiralfjeder. Fjederen er udført af 20 mm rundt Staal og har i spændingsløs Tilstand en Længde paa ca. 500 mm. Understemplet kan i dette Tilfælde udføres som en simpel Trækring, saaledes at Pladen oppresses »i Luften«. Andre Eksempler paa Stempler med Dobbeltbevægelse findes i »Smedebogen«, Udgave 1928.

Denne Anvendelse af Fjedre er ret simpel, men den medfører visse Ulemper, som man i den senere Tid har afhjulpet ved at erstatte Spiralfjederen med Trykluft. Under Værktøjet indbygges en Trykluftcylinder med et Stempel. Fig. 2 og 3 viser 2 Former heraf. I Fig. 2 er Cylinderen fast, medens Stemplet gennem Stempelstangen paavirker Værktøjet. I Fig. 3 er Stemplet faststaaende, medens Cylinderen er bevægelig. Denne Anvendelse af Trykluft medfører navnlig den Fordel, *at Kraften, der udøves mod Tilholderen, er praktisk talt konstant under hele Overstemplets Bevægelse.* Dette er ikke Tilfældet, hvor Tilholderen paavirkes af en Spiralfjeder, saaledes som i Fig. 1. Her vokser Kraften proportionalt med Sammentrykningen af Fjederen. Dette

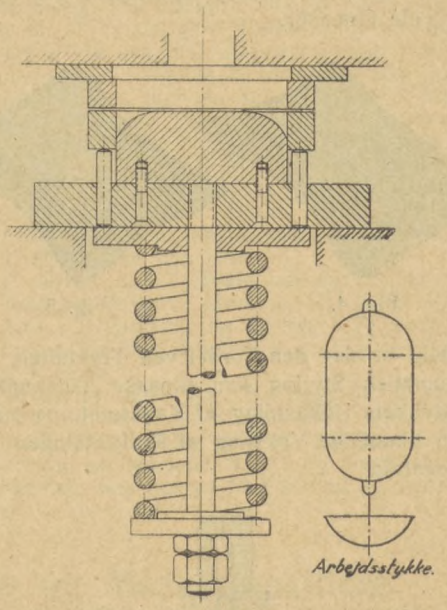

Fig. 1.

bevirker, at Pladen i Slutningen af Trækket møder stærkere Hindring mod at trækkes ud af Tilholderen end i Begyndelsen. Dette kan ved dybe Træk let give Anledning til Revner i Pladen, især hvis Formen kræver en bred Pladerand. Dette er illustreret i Fig. 4 og 5, hvoraf den første viser en firkantet Bakke optrukket paa et Stempel med fjederpaavirket Tilholder, og den sidste samme Arbejde, men hvor Tilholderen har været paavirket af Lufttryk.

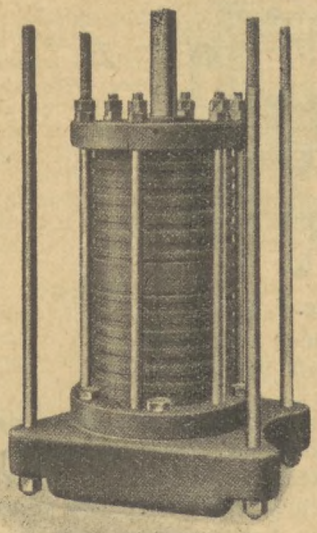

Fig. 2.

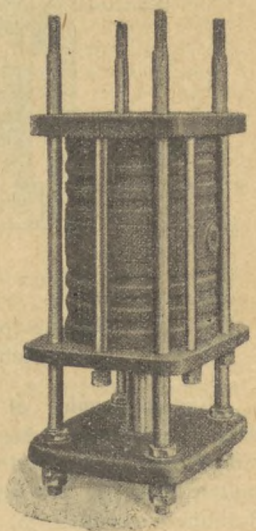

Fig. 3.

Trykluftcylindre med dobbelt Trykstempel (Maschinenfabrik Weingarten).

En anden Fordel ved Trykluftilholderen er, at man blot ved Regulering af en Luftventil kan afpasse den nødvendige Belastning af Tilholderen; slet saa simpelt er det ikke at tilpasse Spiralfjederens Spænding indenfor vide Grænser.

Fig. 4.

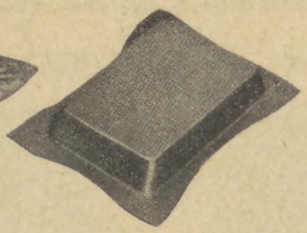

Fig. 5.

Endelig er der den Fordel ved Trykluften, at man ved automatisk Styring kan tilpasse Tidspunktet for Arbejdsstykkets Udkastning af Værktøjet, og man undgaar den skadelige Veksling af Kraftretningen i Pressens Excentrik.

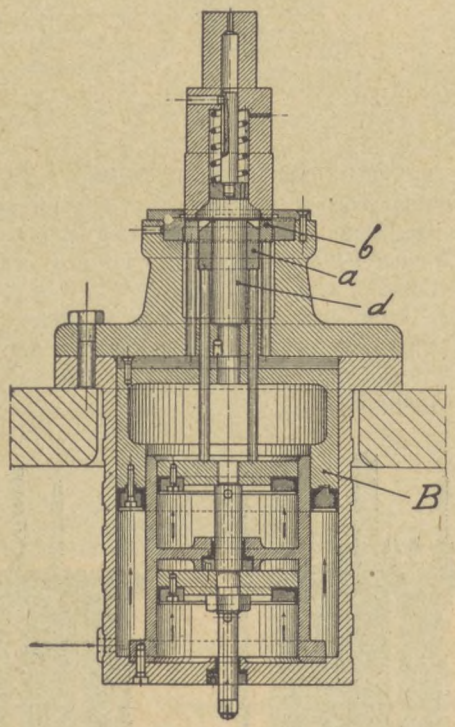

Fig. 6.
Trækstempel med Luftcylinder
(Maschinenfabrik Weingarten).

Ved Indbygning af Trykluftcylindre dels under og dels over Stemplet kan man gøre Presserne mere alsidige, idet den enkeltvirkende Presse kan gøres dobbeltvirkende, og den dobbeltvirkende Trækpresse gøres 3-dobbeltvirkende. Ja, man kan endogsaa gøre den enkeltvirkende Presse 3-dobbeltvirkende, nemlig ved Anvendelsen af en Trykluftcylinder med 2 Trin. Konstruktionen af en saadan Cylinder med tilhørende kombineret Snit og dobbelt Trækstempel er vist i Fig. 6. Tegningen viser Værktøjet i Snitstilling umiddelbart før Begyndelsen af Optrækningen. Under det første Træk forbliver Tilholderringen *a* i sin Stilling og virker som Trækdorn, idet den hviler paa Luftcylinderens indvendige Dobbeltstempel, medens Tilholderringen *b*, der understøttes af Yderstemplet *B*, følger Overstemplets Vandring nedad. Efter at første Træk er fuldført, tager Overstemplet ogsaa Tilholderringen *a* med ned, saaledes at Trækket fortsætter sig over den faststaaende Trækdorn *d* og fuldfører Optrækningen.

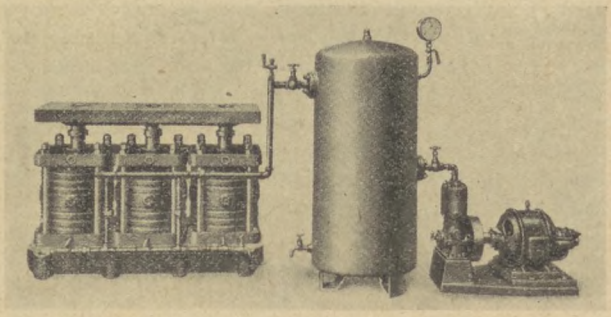

Fig. 7.
Komplet Trykluftindretning med 3-dobbelte Trykcylindre
(Maschinenfabrik Weingarten).

Fig. 7 viser, hvorledes 3 Trykluftcylindre er indbygget under Pladen, der bærer Værktøjet. Luften faas fra en lille Kompressor med en dertil sluttet Trykudligningskedel. I Tilfælde af, at Værkstedet i Forvejen er udstyret med Trykluftanlæg, kræves der selvfølgelig ikke andet end en Rørledning fra Anlægget hen til Pressen.

Trykluft har ogsaa faaet sin store Betydning ved Brugen af Excenterpresse til Oppresning af Pladevarer i Relief, d. v. s. hvor der tilsigtes en detailleret Formgivning af Pladen mellem en udfræset eller graveret Patrice og tilsvarende Matrice. Saadant Arbejde kræver et kraftigt Bundtryk for at faa Aftrykket skarpt. Excenterpressen med sin »bundne« Slaglængde er uegnet til den Slags Arbejder, da en ubetydelig Variation i Pladetykkelsen kan bevirke Overbelastning af Pressen eller Værktøjet. Indbygger man imidlertid 1 eller flere Trykluftcylindre, der bærer Matricen og virker som Luftpude for denne, kan man gøre Pressen velegnet til Udøvelse af Bundtryk, og man opnaar Fordelen at kunne benytte en Excenterpresse til saadanne Arbejder i Stedet for de langsommere arbejdende Friktionspresser.

E. B.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Aalborg. Firmaet Dannesboe & Mørk (tidligere C. F. Justesens Jernstøberi) er optaget som Medlem af Jern- og Metalindustriens Sammenslutning.

Frederiksværk. Fra Tysk Metalarbejderforbunds Afdeling i Rendsburg modtog Forbundet, dateret den 3. Marts, en Meddelelse om, at Firmaet Anker Heegaard søgte en Former, som var beskæftiget i en Virksomhed dersteds, hvor man blandt andet støbte Vaskekedler. Som Aarsag var angivet, at man i Frederiksværk havde Besværligheder med at faa fremstillet den Slags Gods, og saa mentes der, naar man fik en tysk Former i Arbejde et Stykke Tid, at disse Besværligheder skulde blive overvundne. Firmaet erklærede, at vor Tillidsmand i Frederiksværk var indforstaaet med Indrejsetilladelse for Vedkommende, og saa spurgte man Forbundet, om dette forholdt sig rigtigt.

En Undersøgelse af Sagen viste, at den laa som beskrevet, dog troede man ikke i Frederiksværk paa — i alle Tilfælde mellem Formerne —, at det var hos disse, men nærmere i Materialet, Fejlen laa, og man havde derfor ikke noget imod den tyske Kollegas Ankomst — tværtimod ansaa man det for Resultatets Vedkommende nærmest, at dette vilde blive værdiløst; men om ikke andet kunde Sagen muligt tjene til, at Firmaet kunde se, at det ikke var selve Arbejderne, der var noget i Vejen med.

Imidlertid har hele Lockout-Rummelen sat Pind i Hjulet, idet der til Dato ikke er ankommen nogen tysk Former til Frederiksværk.

København. Mellem Repræsentanter for Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund fandt der den 30. Marts en Forhandling Sted vedrørende et Forhold hos A/S »Vølund«.

Hos dette Firma er Forholdet det, at Maskinformerne, naar Støbningen er endt, skal deltage i Udslagning til normal Fyraften, medens det resterende af dette Arbejde, Sandblanding, Harpning o. s. v. udføres af Arbejdsmænd ved Overarbejde og saaledes, at Maskinformerne kan paabegynde Formeriet straks den næste Morgen.

Pludselig nægtede Arbejdsmændene imidlertid at arbejde over, og efter nogle Dages Kludder i den Anledning blev 2 Maskinformere afskediget og 2 andre maatte tage deres Afsked, da de ingen Trang følte til at følge Mesterens Opfordring til selv at udføre det Arbejde, Arbejdsmændene havde nægtet.

Arbejdsgiverforeningen i Forbindelse med Sammenslutningen fandt naturligvis ud af, at der var Blokade, hvad Forbundet selvfølgelig maatte bestride. Man enedes imidlertid om, at Arbejdet skulde genoptages af samtlige 4 Maskinformere, og at der — jævnfør Fælles Værkstedsregler — skulde forhandles om Godtgørelse for eventuel Ventetid.

Hos A/S Burmeister & Wain i Jernstøberiet er der den 11. April afholdt et Mæglingsmøde foranlediget ved, at Forbundets Medlemmer hævdede, at Støbegodset stadig blev tyndere, og at der ikke støbtes noget videre stort Gods, og dette forringede Bonusordningen, som i den Anledning var opsagt.

Firmaet hævdede, at som Helhed var der ikke Grund til Klage, og oplyste, at der i nær Fremtid skulde støbes Gods til store Maskiner, hvilket vilde give forbedrede Bonusforhold for Arbejderne.

Mødet sluttede med, at man vilde se Tiden an med Hensyn til den formodede Udvikling af Forholdene, men blev denne ikke tilfredsstillende, maatte Forbundet forbeholde sig at rejse Sagen paany.

Randers. I Fagbladet for Februar Maaned er de ideelle Forhold paa Ny Jernstøberi skildret og saaledes, at det deraf fremgaar, at man ved at hænge godt i ved Akkord kunde tjene 100 Øre pr. Time. Saa megen Velstand, der derved kunde opnaas, kunde den Former, Firmaet engang imellem havde Brug for, naturligvis ikke holde til, og da man ikke vilde give ham en anstændig Timeløn, forlod han Fabrikken.

Nu er man ude for at faa undersøgt, om det ikke skulde være muligt at forhindre, at den Paagældende understøttes.

Svendborg. Det tidligere Axelsens Jernstøberi indehaves nu af et tidligere Medlem, og hos ham har der i længere Tid arbejdet en uorganiseret Former.

Thomsen Hald i Bælum er saaledes ikke mere den eneste her i Landet, men nu har en ny givet Møde.

Allerede for lang Tid siden fik Jernstøberen fra Forbundet Meddelelse om, at saa længe den foran nævnte uorganiserede var i Arbejde hos ham — hvilket man selvfølgelig paa ingen Maade vilde forhindre, da man ikke for hans Skyld skulde i Forbindelse med Tugthusloven —, fik Forbundets øvrige Medlemmer ikke Adgang til at arbejde hos ham.

Nu er altsaa en til faldet udenfor Rækkerne, idet det har behaget tidligere Medlem, Nr. 40170, Villy Th. Hansen, født i Svendborg og udlært i Faaborg, skønt han i Forvejen kendte Forholdene, at tage Arbejde hos Jernstøber Nielsen.

Da Forbundet heller ikke for hans Skyld ønsker at komme i Konflikt med før nævnte Lov, agter man naturligvis heller ikke andet end at lade ham i Fred og ønske for ham, at han maa faa rigtig megen Glæde af de Kontingenter, han sparer til Forbund og Arbejdsløshedskasse.

Smede og Maskinarbejdere.

Overenskomster. Den 17. Marts er der indgaaet Overenskomst mellem Firmaet K. A. Hartmann, Ryesgade 93—95, København, og Københavns Afdeling 17 angaaende Løn- og Arbejdsforhold. Grundtimelønnen er fastsat til 100 Øre, og dertil gives et Akkordafsavnstillæg, der aftales mellem Firmaet og den enkelte Arbejder, men ikke maa være mindre end 40 Øre. Hvor der er Mulighed derfor, udføres Arbejdet i Akkord. Iøvrigt indeholder Overenskomsten Regler for Betaling af Overarbejde og Skifteholdsarbejde samt Bestemmelse om, at der kan vælges en Tillidsmand, og at der ved Smede- og Maskinarbejde kun beskæftiges faglærte Folk. Overenskomsten gælder til 1. April 1932.

Mellem Automobilhandler Jens Larsen, Haderslev, og Haderslev Afdeling er der ligeledes indgaaet Overenskomst. Larsen har overtaget Automobilcentralen, Indehavere Jensen & Knudsen, overfor hvem der i nogen Tid har været etableret Blokade. Denne er nu hævet, efter at den nye Indehaver er indgaaet paa Overenskomst med Afdelingen.

Imidlertid har Jensen & Knudsen paabegyndt en ny Virksomhed i Lavgade, Haderslev, og da Firmaet stadig ikke har bragt sit Mellemværende med Afdelingen i Orden, opretholdes Blokaden overfor det nye Værksted.

Mæglingsmøder. Ved et Mæglingsmøde den 24. Marts afsluttedes det gamle Stridsspørgsmaal hos Firmaet P. Lindholm & Ryø, Aalborg, vedrørende Aflønningen af Lærlinge, idet man enedes om, at Firmaet i Fremtiden ved Lærlingenes Deltagelse i Akkorder kun opfører dem i Opgørelsen med deres virkelige Timeløn. Den bestaaende Uoverensstemmelse om Lærlingenes Udbetaling afgjordes ved, at Firmaet — for Tiden indtil Lærlingenes Hjemsendelse ifølge Hr. Ryøs Erklæring af 25. November 1930 til Tillidsmanden — udbetaler Kr. 100,00, der fordeles mellem Svendene i Henhold til det Antal Timer, disse har haft Lærlingehjælp.

Samme Dag afholdtes Mæglingsmøde i Aalborg i Anledning af Strid om Betalingen for Rørarbejde, der for A/S »Vølund« udføres paa den nye Spritfabrik. Man enedes om, at 10 Mand faar 50 Øre til Fordeling.

Samtidig forhandledes med Firmaet Carl Christensen & Co., Aalborg, som ogsaa udfører en Del Rørarbejde paa Spritfabrikken, men som ikke er Medlem af Sammenslutningen. Man enedes her om:

Af det samlede Anlæg afregnes 2,000 Meter 2" Spritledninger efter Hovedledningspriser plus 25 pCt. for Afskæring og Tilpasning.

Resten opmaales og afregnes efter Punkt 1.

Forbindelse til Pumper og Beholdere betales med 2 Kr. 20 Øre pr. Stk.

For Gevindskæring betales 70 Øre pr. 5 Meter Rør.

For Ekstraarbejde ved galvaniserede Rør betaler Firmaet 125 Kr.

Konflikter i Aabenraa. Med Skrivelse af 3. April har Aabenraa Afdelingen meddelt, at en Sag vedrørende Entreprenør Hofmann, Aabenraa Havn, der ved nogle Kajarbejder havde sat to Arbejdsmænd til Smedearbejde, var bragt i Orden derved, at de to faglærte, som stod i Arbejdsmændenes Organisation, er overflyttet til Afdelingen. Samtidig var Hofmann indgaaet paa at give en Timeløn af 130 Øre.

Arbejdsmændene har haft en Strejke hos Firmaet Brink & Thorsen i Hokkerup og havde fremsat Ønske om, at der fra vor Side iværksaties Sympatistrejke, men forinden en saadan kunde etableres, blev Arbejdsmændenes Strejke hævet, idet Firmaet indgik paa at betale efter Arbejdsmandsforbundets Overenskomst.

Berigtigelse. I sidste Nummer af Fagbladet meddelte vi, at Kolding Afdeling havde forhandlet med Ingeniørfirmaet Monberg & Thorsen og havde faaet gennemført nogle Lønforhøjelser. Forhandlingerne er imidlertid ført sammen med Fredericia og Middelfart Afdelinger, hvilket vi ikke undlader for en Ordens Skyld at oplyse.

Hævet Blokade. Den overfor Firmaet Jørgensen & Søn, Kolding, iværksatte Blokade er hævet, efter at Firmaet har afskediget sine uorganiserede Arbejdere og er indgaaet paa fremtidig kun at benytte organiserede.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
4. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
5. Schultz & Larsen, Otterup.
6. Brdr. Christensen, Viborg.
7. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
8. A. C. Rosenberg, Thisted.
9. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
10. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
11. Jensen & Knudsen, Lavgade, Haderslev.
12. Ernst Rasmussen, Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).

Blokade. Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark har blokeret Metalvarefabrikant V. Nielsen, Metalvarefabrikken »Guldborg«, Sct. Hansgade 23, København, og det henstilles til vore Medlemmer ikke at udføre Gørtlerarbejde hos nævnte Arbejdsgiver, saalænge Blokaden varer.

†

C. P. Christensen, Holbæk.

Søndag den 12. April afgik Formanden for Smedeforbundets Holbæk Afdeling, C. P. Christensen, ved Døden. Christensen har siden Kongressen i 1929 været Medlem af dette Forbunds Hovedbestyrelse, hvor han med Interesse deltog i Forbundets Arbejde. Det var dog særligt i Holbæk, at Christensen fik Anledning til at udføre et Arbejde for sine Klassefæller; han var, foruden at være Formand for Smede og Maskinarbejdernes Fagforening, Formand for den stedlige Fællesorganisation, ligesom han var Medlem af Bestyrelsen for de kooperative Arbejderforetagender.

At Arbejderne i Holbæk satte stor Pris paa den Gerning, som C. P. Christensen havde udført, saas bedst af den meget store Deltagelse ved hans Begravelse, der fandt Sted Fredag den 17. April fra Holbæk Kirke, hvis store Rum var fyldt til sidste Plads, ligesom der ved den blomstersmykkede Kiste paraderede 20 floromvundne Faner fra de forskellige Fag indenfor Arbejderbevægelsen. I Kirken talte den stedlige Præst smukt og varmtfølt over den afdøde, og medens Smedenes Sangkor sang: Lær mig, o Skov, blev Kisten baaret til den nærliggende Kirkegaard. Efter Jordpaakastelsen bragte Forbundets Sekretær, Vilh. Christensen, vor afdøde Kammerat det sidste Farvel fra Forbundets Hovedledelse og bragte ham en Tak for det Arbejde, han havde udført for sine Kammerater, samt udtalte: Dit Minde vil blive bevaret i taknemmelig Erindring af de danske Smede og Maskinarbejdere.

Stiftelsesfest.

Smedeforbundets Nexø Afdeling.

Torsdag den 2. April afholdt Nexø Afdeling sin 10-aarige Stiftelsesfest. Det var første Gang, at Afdelingen festligholdt sin Stiftelsesdag, og den havde været i Stand til at samle omtrent alle sine Medlemmer til Festen.

Oprindelig havde Kollegerne i Nexø en Klub under Rønne Afdeling, men umiddelbart efter Krigen var man blevet saa mange, at man kunde oprette en selvstændig Afdeling, og igennem Aarene har der i denne været et Medlemstal paa omkring et Par og tyve. I indevæ-

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
32708	Andersen, Hugo Robert E.	Kalundborg	6. 3.98	Kalundborg	29. 3.30	Kalundborg	10. 5.30
12678	— Lars Peter	Lille Tvede	7. 6 74	Urmagernes Fagf.	1.11.06	Kbhvn. Afd. 13	6 12.30
15227	Aagesen, Kaj Julius H. ..	København	11. 4.08	Kbhvn. Afd.	4. 4 29	„ „ 14	6.12.30
30744	Andreasen, Carl Jacob ...	Aarhus	21. 2.90	Aarhus	28. 7 12	Aarhus	29. 3.30
28292	Ardahl, Jens Chr. Jensen	Nørre Nissum	24. 5.04	Struer	8.10.29	Struer	30.11.29
19866	Blach, Carl Johs. Ludv.	Sorø	6. 5 84	Roskilde	18. 3.12	Roskilde	11.10.30
32118	Christensen, Harald Gustav.	Thisted Mark	26. 2 09	Thisted	5.11.29	Thisted	31. 1.31
33436	— Johannes	Snejbjerg	5. 4.05	Herning	4.10 30	Herning	29.11.30
31102	Dueholm, Niels.....	Thyholm	22. 7.74	Kbhvn. Afd.	1. 2 29	Kbhvn. Afd. 12	6.12.30
30981	Emmich, Orla.....	Helsingør	24. 3.11	Helsingør	15 3.30	Helsingør	18.10.30
32709	Hansen, Henry Christian	Tømmerup	7.11.07	Kalundborg	23. 3 30	Kalundborg	25.10.30
27998	— Otto Theodor..	Frederikshavn	6. 6 07	Aarhus	2. 2.29	Centralafd.	27.12.30
33878	— Preben Evald..	København	25. 2 11	Roskilde	17. 6 30	Kbhvn. Afd. 13	6 12.30
3791	— Søren	Silkeborg	21.12.04	Silkeborg	12. 4 26	Silkeborg	5. 7 30
24506	— Tage Emanuel .	København	16. 3.08	Kbhvn. Afd.	5. 5.28	Kbhvn. Afd. 12	6. 9.30
19424	Heidemann, Jens.....	—	3.11.08	„ „	18. 1 30	„ „ 13	30 8.30
32472	Henriksen, Emil Frederik..	Havnelev	31. 1.03	Kalundborg	24. 2.30	Kalundborg	23. 8.30
14245	Hvalsøe, Børge Kaas ...	Vedbæk	2. 4.08	Kbhvn. Afd.	11. 4 27	Kbhvn. Afd. 6	6.12 30
28805	Hyldal, Henrik Olsen ..	Sønder Omme	19. 6.70	Nørre Aaby	16 6.20	Nørre Aaby	13. 7.29
29006	Jensen, Knud Otto.....	Korsør	21. 7.08	Korsør	2. 7.28	Korsør	18.10 30
31805	Johansen, Alfred E. J.....	Kolding	24. 2 01	Vejle	19. 9 29	Kbhvn. Afd. 12	13 9 30
21847	Johnsen, Svend S. Hakon	København	31. 7 06	Korsør	9. 2 29	Korsør	10. 5.30
12674	Keller, Gustav..	—	1.12 91	Kbhvn. Afd.	4 10.30	Kbhvn. Afd. 9	20 12.30
50720	Lassen, Charles	—	6.12.11	„ „	9 12 30	„ „ 14	27 12 30
25535	Michelsen, Gustav Villy...	Skanør, Sverige	5. 6 06	„ „	6. 2.30	„ „ 12	27 12 30
16594	Mikkelsen, Michael Nic....	Thors	21. 9.86	„ „ 1	4. 2 14	„ „ 12	11.10.30
5195	Müller, Otto Vilhelm ..	Frederiksberg	11. 5.95	„ „ 2	30. 1 15	Centralafd.	2. 8 30
26956	Nielsen, Carlo	Vejen	7. 1.09	Vejen	5.11.28	Vejen	2 3 29
36210	— Viggo Marius..	København	5. 7 03	Kbhvn. Afd.	7. 4 23	Kbhvn. Afd. 12	6.12.30
25344	Niemann, Koppel.....	—	16.10.08	„ „	13. 7.28	„ „ 3	13 12.30
50492	Petersen, Axel Viggo A..	—	4. 9.02	„ „	17. 8 30	„ „ 13	13.12 30
32824	— Edvard Hans ..	Lønholt	11. 8 02	Hillerød	3. 5.30	Helsingør	11.10.30
37548	— Søren E. Frandsen	Mundelstrup	8.10 04	Aarhus	24 1.30	Kolding	6 9 30
35898	Palm, Chr. Frederik Asmus	Aalborg	24. 7.11	—	30 9 30	Aarhus	4.10.30
8350	Paltoft, Bruno Herbert.	København	8. 1.01	Kbhvn. Afd. 1	24. 3 20	Kbhvn. Afd. 12	20.12 30
21422	Rasmussen, Ejner Dühl	Randers	29. 8.06	Silkeborg	3.11.24	Silkeborg	15 3 30
50638	— Engel Peter ...	København	5 11 89	Kbhvn. Afd.	19 10 30	Kbhvn. Afd. 13	6 12.30
24913	Rød, Peder Jensen..	Maribo	12. 7.81	Nørre Aaby	17. 4 20	Nørre Aaby	29. 3 30
2497	Sørensen, Henry N. Knorborg	København	2.10.98	Hillerød	30. 6 30	Korsør	31 1.31
15703	— Villy M. Adolf.	—	15. 4.08	Kbhvn. Afd.	18. 5 27	Kbhvn. Afd. 3	22.11.30
33057	Schwartzbach, Georg Ulrik.	Tjæreby	20. 5 90	Kalundborg	19 6 30	Kalundborg	27. 9.30
4680	Tingskov, Jens Breum ...	Vinderup	23.12 88	Aarhus	8. 6.20	Kbhvn. Afd. 15	29.11.30
447	Willumsen, Carl Peter.....	Frederiksberg	5.10.95	Kbhvn. Afd.	7. 7 25	„ „ 17	20 12.30
22811	Østerdahl, Aksel K. Sørensen	Gravballe	20.11.07	Aarhus	4 4.30	Silkeborg	4 10.30

rende Foraar har man imidlertid ved Hjælp af en ihærdig Agitation blandt de hos Landsbysmedene beskæftigede Svende forøget Medlemstallet til 33, og har nu sammen med Rønne Afdeling praktisk talt organiseret samtlige paa Bornholm beskæftigede Smede og Maskinarbejdere.

Festen indlededes med, at man Kl. 19 samledes til Fællesspisning paa Holms Hotel. Formanden for Afdelingen, Montør Hans Dich, bød Velkommen saavel til Medlemmerne som til de indbudte Gæster. Disse var Medlem af Hovedbestyrelsen, G. Ekvall, Formanden for Rønne Afdeling, H. Lundgren, den stedlige Ekspeditør for Bornholms Social-Demokrat, Holm, samt Forbundets Næstformand, P. Andersen.

Sidstnævnte holdt Festtalen, hvori han trak Linierne op for Virksomheden i de faglige Organisationer og pegede paa, hvorledes den moderne Industri nødvendiggjorde disse, som er det eneste Værn for Arbejderne imod en urimelig Udbytning af Arbejdskraften. Taleren gennemgik i store Træk de danske Organisationers, specielt Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds Historie, samt belyste den øjeblikkelige Situation og sluttede med et Leve for Nexø Afdeling.

Lundgren hilste fra Rønne Afdeling og takkede

for det hidtidige Samarbejde samt udtalte Haabet om, at de paabegyndte Bestræbelser for at faa samtlige Fagets Udøvere paa Bornholm ind i Organisationen maatte lykkes og derved bane Vej for yderligere Fremskridt.

Ekspeditør Holm overbragte en Hilsen fra Partipressen og takkede for Samarbejdet i de forløbne Aar.

Endelig talte Ekvall for Damerne og bad herunder om Overbærenhed for Bestyrelsens Medlemmer, hvis disse under den for Tiden drevne Agitation gik lidt oftere til Møde og kom lidt senere hjem end sædvanlig.

Efter at Spisningen var tilendebragt, underholdt den paa Bornholm kendte Faktor Hansen fra Rønne Deltagerne med Oplæsning af forskellig Art, hvilket gjorde fortjent Lykke.

Derefter spilledes op til en Svingom, der varede til Kl. 3, til hvilket Tidspunkt der blev serveret Smørrebrød og en Snaps. Formanden kunde her slutte Aftenen med en Udtalelse om, at det ikke skulde vare 10 Aar, inden man atter festede for Afdelingen.

Rettelser

til Adressefortegnelsen for Februar over Tillidsmænd.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Kasserere.

Lemvig: K. Klinkby, Vejbelsgade 10 b. Hverdage 5½—6.
Skive: Maskinarb. Jørgen Petersen, Møllegade 10. Hverdage 6—7.
Stege: O. Smedegaard, Græske Vej 8. Hverdage 6—7.
Varde: Chr. Jensen, Stausvej 11, 1. Hverdage 6—7.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 2446	Broe,	Alfred Peter	(Kbhvn. Afd.)
- 36999	Christensen,	Axel Peter Th.	(—)
- 3281	Larsen,	Carl Chr. Eman.	(—)
- 5570	Madsen,	Knud Valdemar	(—)
- 23781	Tesch,	Vald. Milius Ch.	(—)
- 28430	Larsen,	Laurits F.	(Odense Afd.)
- 6352	Appel,	O. Chr.	(Struer -)

Medlemmerne Nr. 39588, Helmuth Abrahamsen, 20712, Reinhold Lessel, 13786, Martin Pilegaard, 24195, Nicolaj Rasmussen, 50588, Salomon Wiemich, og 15813, Charles Voigt, har atter fundet deres Bøger.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 15255 Hansen, Svend Børge.
- 23550 Reich, Julius Anton.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 29983	Hansen,	Kaj Gunnar E.	31. 8.18

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 23480	Andersen,	Carl Adolf	26. 5.28
- 16512	Aagaard,	Viggo Poulsen	3. 6.22
- 31011	Christensen,	Carl	29. 1.21
- 27730	—	Henry Nørager	27. 9.30
- 10147	Christiansen,	Albert Laurits	13. 9.30
- 14247	Edelsten,	Hans Peter R. C.	28. 4.28
- 2407	Garben,	Arthur Rayon	11. 1.30
- 16468	Hansen,	Chr. Fr.	17.10.25
- 15255	—	Svend Børge	8.11.30
- 36333	Jensen,	Eyolf Knud Vald.	13.12.24
- 26152	—	Hans Herman	21.12.29
- 15427	—	Martin Alfred	18.10 30
- 6025	Kirk,	Peter Emil	31.12.27
- 25960	Løndahl,	Svend Aage	1.11.30
- 29034	Marcher,	Peter Laurentius	2. 4.21
- 17901	Mortensen,	Otto Balthasar	3. 5.30
- 30414	Nielsen,	Georg Sofus	26. 4 24
- 20189	—	Kaj Valdo	8. 5.26
- 2674	Olesen,	Villy Gerald	13. 4.29
- 1509	Olsen,	Poul	15.12 28
- 38302	Pedersen,	Carl	10. 8.29
- 7678	—	Magnus Rasmus	29.11.30
- 33803	Pürhonen,	Einar Johannes	16. 8 30
- 21587	Qvist,	Johannes	10. 5.30
- 23546	Rasmussen,	Hans	11 10 30
- 2221	Sørensen,	Aage Charles P.	5. 5 23
- 24749	—	Ingvard Marinus	15. 6.29
- 16563	Thomsen,	Svend Otto	28. 7.28
- 12405	Wind,	Holger	15.11.24

Vinduespolerernes kooperative Kompagni.

Efter Anmodning meddeler vi Adressen paa Vinduespolerernes kooperative Kompagni, nemlig:

Vesselsgade 16, København N.

Telefon Nora 7303.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 7 MAJ 1931 17. Aarg.

Efterdønninger.

Under den afvigte Overenskomstsituation var det i vide Kredse en almindelig Opfattelse, at vi ikke i Aar fik nogen Konflikt i Danmark. Hvad denne Opfattelse egentlig grundede sig paa, har det ikke været let at konstatere, og den maatte egentlig forekomme saa meget mere ubegrundet, som netop den Maade, hvorpaa Arbejdsgiverne tilrettelagde Overenskomstsituationen, indeholdt en alvorlig Fare for Brud paa Arbejdsfreden. Med de tidlige Opsigelser, de højstemte Krav om Reduktioner, vilde det i Virkeligheden have været umuligt for Arbejdsgiverne uden en Konflikt at fornye paa det bestaaende Grundlag, og for saa vidt kan det jo siges, at Arbejdsgiverne havde tilrettelagt Situationen paa en for dem formaalstjenlig Maade, og at Resultatet maatte kunne animere dem til at gentage Eksperimentet til næste Aar.

Vi vil imidlertid slaa fast, at en Overenskomstsituation af samme Art som den, der sluttede den 28. April, næppe vil komme til at foreligge til næste Aar og sandsynligvis ikke faa et lignende Forløb. Der er visse Eksperimenter, der ikke lader sig gentage. At vi denne Gang, trods en udbredt Optimisme i Befolkningen, har været Konflikten saa nær, som vi overhovedet kunde taale at komme, hvis ikke den skulde blive en Kendsgerning, er uomtvisteligt, og man maa være forberedt paa, at det ikke hver Gang lader sig gøre at spænde en Situation til Bristepunktet og alligevel undgaa Konflikten.

Der er saaledes ingen Tvivl om, at den Omstændighed, at en Række Fag, for en Del tilhørende Jern- og Metalindustrien, ogsaa i anden Omgang forkastede Mæglingsforslaget, indeholdt en alvorlig Fare for faglige Komplikationer til Trods for, at Centralorganisationen havde tiltraadt, og selv om Arbejdsgiverforeningen under Presset af den offentlige Mening, som dens sidste Medlemsblad iøvrigt gør Forsøg paa at blæse et langt Stykke, aabnede Mulighed for nye Forhandlinger og Afstemninger, saa vil ingen komme uden om, at det var De samvirkende Fagforbunds stærke Fredsbestræbelser, der hjalp over Situationens sidste døde Punkt.

Der er da heller ingen Tvivl om, at den langt overvejende Del af vore Medlemmer saavel som Arbejderne i al Almindelighed sammen med den øvrige Befolkning føler Tilfredshed ved, at de Muligheder, som endnu trods Verdenskrisens Hærgning alligevel synes at være tilstede for Beskæftigelse i vort Land, kan udnyttes. Denne Beskæftigelse har Arbejderne tilkøbt sig gennem forringede Lønninger, men Tab og Gevinst var i Forbindelse med Freden til at overse, medens de samme Poster ikke havde været til at vurdere ved en Konflikts Udbrud.

Paa den anden Side er det jo let forstaaeligt, at en saa højspændt Arbejdssituation som den heromhandlede nødvendigvis maa afsætte Dønninger, efter at Spændingen er udløst, og i Virkeligheden vilde det være unaturligt og vilde have afgivet Bevis for en dorsk og ligegyldig Arbejderklasse, om denne havde modtaget Resultatet, uden at Utilfredsheden kom til Orde. En Ting er dog at føle sig utilfreds, en anden den Maade, paa hvilken man lader den give sig Udslag, og mod hvem man retter Utilfredsheden. Vi ser

her ganske bort fra den lille Klat Kommunister og indifferente, som altid, naar der opstaar Vanskeligheder for Arbejderklassen, bevidst søger at øge disse for at fremme deres Kataſtrofeteorier. Vi forstaar ogsaa, at disse Oppiglere, som til daglig ingen som helst Indsats gør til Gavn for Medlemmernes Interesser, kan faa lidt Medrend blandt en Del af de Arbejdsløse, der i Kortsynethed mener at kunne øjne en øjeblikkelig Fordel ved en Konflikt, saa længe denne staar paa.

Det bliver heller næppe nogensinde anderledes, end at en Del ellers fornuftige Medlemmer i Utilfredshed med Resultaterne under deres Kritik hefter sig i højere Grad ved de Mennesker, der efter bedste Evne har søgt at faa gjort Skaden saa lille som mulig, nemlig Arbejdernes Forhandlere, end ved dem, der voldte Skaden: Arbejdsgiverne. Her er det dog en Trøst, at den sunde Fornuft sejrer til sidst, og vi nærer ingen Tvivl om, at naar først den overstaaede Situation er kommet lidt paa Fraſtand, og man bliver i Stand til at vurdere Virkningen af det opnaaede Resultat, vil alle — bortset fra dem, hvis organisationsmæssige Interesser ligger i at skabe størst mulige Uro — føle sig tilfredse i Forstaaelsen af, at der denne Gang ikke var mere at opnaa, naar ikke vi vilde tage Konflikten, og om Forløbet af en saadan er der ingen, der paa Forhaand kan spaa, udover at begge Parter taber, og at Erhvervslivet lider Afbræk.

Det var da ogsaa betegnende, at da Lockouten den 28. April var afblæst, og Resultatet blev meddelt Repræsentanter for Metalarbejderorganisationerne i Sverige, Norge og Finland, der sammen med Repræsentanter for Smedeforbundet var samlet til Konference i København, udtrykte de alle deres Tilfredshed med det opnaaede, gratulerede til Resultatet og glædede sig over, at der i dette kunde ligge en god Vejledning for de norske Arbejdere og Arbejdsgivere. Samtidig betød det paa Ferieſpørgsmaalets Omraade saadanne Fremskridt, at man nu i saa Henseende kom forud for Sverige. I Svenska Metallindustriarbetareförbundets Medlemsblad for 9. Maj omtales den forløbne Overenskomstsituation, og man slutter med følgende Salut:

„Efter vor Mening er vore danske Kolleger — med Hensyn til Forholdene for Tiden — at gratulere til den trufne Afgørelse. I Arbejderkredse turde kun Uviljen eller Dumheden kunne repræsentere en anden Opfattelse af Overenskomsten."

Det er jo rene Ord for Pengene, og lader intet tilbage at ønske i Retning af Tydelighed.

Paa De samvirkende Fagforbunds nylig afholdte Generalforsamling udtalte den norske Landsorganisations Formand, Halvard Olsen, der tidligere har været Formand for Norsk Jern- og Metalarbejderforbund, bl. a. med Henblik paa det afsluttede Forlig:

„Vi har tilkendegivet vore Arbejdsgivere, at vi er villige til at forhandle paa det samme Grundlag, som skabte Forlig her i Danmark."

Endelig har vi haft Lejlighed til at drøfte Forliget med ledende Folk indenfor vor store tyske Broderorganisation, og har fra disse faaet Tilkendegivelser for, at naar alle Omstændigheder tages i Betragtning, har vi handlet klogt ved at tiltræde Forliget fremfor at tage Konflikten.

At der paa en Tid, hvor Overenskomstsituationens Dønninger endnu sætter ind, var adskillige, som havde ventet Sensation paa De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling, er forstaaeligt. At Sensationen ganske udeblev, har maaske vakt Skuffelse her og der, hvis ikke netop man kan opfatte det som en Sensation, at De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling paa Baggrund af de Vanskeligheder, der fornylig var overvundne, gav Udtryk for en Enighed, som man vistnok skal gaa Aar tilbage i Tiden for at finde tilsvarende. At Skotøjsarbejdernes Repræsentanter kun hos 28 af Generalforsamlingens over 600 Repræsentanter fandt Støtte i et Forsøg paa at hefte en Kritik paa Forretningsudvalget for dets Stilling ved Overenskomstsituationens Afslutning, var i høj Grad bemærkelsesværdig, og at Beretningen paa Baggrund af, hvad der forud er foregaaet, blev godkendt med alle Stemmer mod 3, er et eklatant Bevis for Enigheden indenfor den danske Fagbevægelses øverste Myndighed.

Nu havde ganske vist den samme Forsamling den 12. April talt sit indtrængende Sprog til de Organisationer, der ikke i første Omgang havde tiltraadt Mæglingsforslaget, og den kunde derfor vanskeligt uden at komme i Strid med sig selv indtage en anden Stilling, end den gjorde. Men til Gengæld maa det erindres, at der skal meget vægtige Grunde til at unddrage en Gruppe af Arbejdere, som gaar i Kamp for at hævde deres formentlige Interesser, den Solidaritet, som netop under Kampen er mere fremherskende end til Tider under Dagens fredelige Dont. Til Gengæld er det heldigvis sjældent, at en Passus som den, der kom ind i Forliget af 28. April, er nødvendig:

„at De samvirkende Fagforbund ikke under nogen Form understøtter Dansk Skotøjsarbejder-

forbund og drager Omsorg for, at de under De samvirkende Fagforbund sorterende Organisationer respekterer dette."

Men at det er sjældent, viser jo netop Fagbevægelsens stærke Solidaritetsfølelse i vanskelige Situationer, men samtidig, at det her drejede sig om en Gruppe af Arbejdere, der tilsidesatte Hensynet til, hvad den øvrige Fagbevægelse maatte anse for formaalstjenligt. At Skotøjsarbejderkonflikten endnu et Stykke Tid vil kunne vedligeholde Overenskomstsituationens Dønninger er vel muligt, men Erfaringen viser, at enkelte Organisationer, som gaar i Kamp paa Basis af Frivilligheds Støtte og uden at have de øvrige Organisationer ved Siden af sig, meget let kommer ud for Vanskeligheder, og noget effektivt Bidrag til at forøge Befolkningens Interesse for dansk Produktion kan Skotøjsarbejderkonflikten næppe blive.

Der er altsaa stadig nogen Uro i Vandene, og glemmes maa det heller ikke, at endnu er der et betydeligt Antal Overenskomster af senere Dato end 1. Februar, der ikke er bragt i Orden. Det meningsløse er i Virkeligheden, at vi om nogle faa Maaneder kan begynde forfra igen, og det er betegnende, at endnu forinden indeværende Foraars Overenskomstsituation er endelig afviklet, gjalder Krigsluren fra Arbejdsgiverforeningen gennem dens Formands Udtalelser paa Foreningens Generalforsamling, der ejendommeligt nok fandt Sted samtidig med De samvirkende Fagforbunds. Det er her aabent blevet sagt, at „Mæglingsforslaget kan kun betragtes og blev kun vedtaget som et Skridt i den rigtige Retning, et Trin paa den Vej, der skal og maa betrædes, og netop derfor peger Mæglingsforslaget fremad mod nye Stridigheder i 1932, som Arbejdsgiverne havde haabet at kunne undgaa ved en i rette Tid gennemført passende Lønreduktion."

Efter hvad der er gaaet forud, kommer Udtalelsen os ikke overraskende, men det er os ubegribeligt, at man paa et Tidspunkt, hvor det endnu er umuligt at overse, hvorledes Erhvervssituationen vil udvikle sig, bringer Uro og Nervøsitet ind i Erhvervslivet, efter at dette gennem Maaneder har været udsat for en Situation, der har virket som en delvis iværksat Lockout.

Paa den anden Side kan det jo ogsaa have sin Fordel, at vi i god Tid kender vor Modparts Stilling, hvis ikke Hr. Langkjærs Udtalelser er affødt af de Dønninger, som vi er vidende om ogsaa sætter ind paa Arbejdsgiverforeningens Kyster.

De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling.

Landsorganisationens ordinære Generalforsamling fandt Sted i Dagene den 12.—15. Maj, efter at der forud den 11. Maj var afholdt Repræsentantskabsmøde. I Generalforsamlingen deltog over 600 Repræsentanter, foruden en Række Gæster fra udenlandske Organisationer og fra »Danmarks socialdemokratiske Ungdom«. Paa Baggrund af den nylig overstaaede Overenskomstsituation var den imødeset med mere end almindelig Interesse, men som anført i nærværende Blads Spidsartikel, udeblev Sensationen dog ganske, og med en sjælden Enstemmighed blev saavel Afviklingen af Overenskomstsituationen som den udøvede Virksomhed tiltraadt.

Samtidig behandledes en Række betydningsfulde Spørgsmaal, der har Forbindelse med hele den tekniske Udvikling, som vi er inde i, og den økonomiske Situation, saaledes som denne former sig. Man behandlede saaledes Spørgsmaalet om Arbejdstidens Længde, og i en Resolution angaaende dette Spørgsmaal opstillede De samvirkende Fagforbund sit foreløbige Krav, der er interessant derved, at medens den faglige Internationale ved sin Kongres i Fjor i Stockholm udtalte sig for Gennemførelse af 44 Timers Arbejdsuge, saa har Udviklingen nu medført, at man maa sigte paa en yderligere Forkortelse og endda maa betragte Gennemførelse af 40 Timers Ugen som værende kun et foreløbigt Maal. Vi hidsætter Resolutionen, der har følgende Ordlyd:

»De samvirkende Fagforbunds ordinære Generalforsamling den 12.—15. Maj 1931 har behandlet de paa Den internationale faglige Kongres i Juli 1930 samt de af Fællesudvalget af Repræsentanter for Den internationale faglige Central og Socialistisk Arbejder-Internationale trufne Beslutninger om Arbejdstidens Nedsættelse, og godkender disse Beslutninger.

De samvirkende Fagforbund udtaler sig for en selvstændig Lovgivning, tilsigtende en kortere Arbejdstid end den, der indeholdes i den af den internationale Arbejdsorganisation i 1919 vedtagne Washington-Konvention.

Paa det politiske Omraade bør dette søges gennemført i Forbindelse med det socialdemokratiske Arbejderparti, og paa det faglige Omraade bør alle Bestræbelser fortrinsvis rettes imod en yderligere kortere Arbejdstid, hvis foreløbige Maal maa være 40 Timers Ugen, saa snart Forholdene findes gunstige for en Aktion; ligesom det maa være en Selvfølge, at alt unødvendigt Overarbejde bør undgaas, og i det Tilfælde, hvor det maa udføres, at det da udlignes indenfor den normale Arbejdstid.«

Ogsaa paa det rent økonomiske Omraade sigter Generalforsamlingen gennem sin Behandling af en Avancebegrænsning, og i en Resolution, som vi ligeledes hidsætter, udtaler Generalforsamlingen sig imod den

Varefordyrelse, der ofte finder Sted, og som bidrager til at skabe Arbejdsløshed og hæmmer den arbejdende Klasses Adgang til Livets Goder. Resolutionen, der ligesom den forrige vedtoges ganske enstemmigt, var saalydende:

»I Bestræbelserne for at højne Arbejderklassens Levevilkaar og for at modvirke den stedse voksende Arbejdsløshed, maa Kampen i forøget Grad optages mod den Varefordyrelse, der ofte finder Sted ved den høje Avance, der saavel af en gros som en detail-Handelen tages ved Fordelingen af Befolkningens Nødvendighedsartikler.

I Overensstemmelse hermed opfordres de tilsluttede Organisationer til at paatage sig den Opgave at tilvejebringe Klarhed over saavel de respektive producerede Varers Fremstillingspris, som den Pris, der kræves ved Varens Omsætning, for herigennem at skabe Grundlag for Overvejelserne af, hvad der yderligere skal foretages, for at en effektiv Nedsættelse af de almindeligt gældende Varepriser kan finde Sted.«

Generalforsamlingen beskæftigede sig ogsaa med unge Menneskers Uddannelse gennem en Behandling af Spørgsmaalet om Svendeprøver, der dog ikke, saaledes som den tekniske Udvikling former sig, vil kunne gøres obligatoriske over alt. De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling tilsagde enhver Organisation, der ønskede at indføre obligatoriske Svendeprøver, den fornødne Støtte.

Om Septemberforligets Revision førtes der en indgaaende Diskussion; det har jo altid været et af de Spørgsmaal, som har kunnet fremkalde Meningsforskelligheder, og der er jo heller ingen Tvivl om, at Udviklingen har medført Nødvendigheden af, at der, naar Tidspunktet dertil er belejligt, optages Forhandlinger med Arbejdsgiverforeningen om dets Revision. Paa den anden Side er Septemberforliget jo ikke alene det Dokument, der blev skrevet den 5. September 1899, men ogsaa en lang Række Kendelser, der er afsagt af Den faste Voldgiftsret, og hvorigennem det har faaet sin Fortolkning; Spørgsmaalet er derfor maaske i højere Grad end Septemberforligets Revision, at Den faste Voldgiftsret stadig sørger for at have Føling med Udviklingen, og hvad denne maatte kræve. Iøvrigt vedtog Generalforsamlingen en saalydende Resolution:

»Generalforsamlingen henstiller til Repræsentantskabet og Forretningsudvalget, at man benytter et dertil egnet Tidspunkt til overfor Dansk Arbejdsgiverforening at foranledige optaget Forhandlinger om Ændringer i Forliget af 5. September 1899 paa Grundlag af det af De samvirkende Fagforbund i 1920 udarbejdede Forslag.«

Det meget penible Spørgsmaal om Kommunalarbejderforbundets Organisationsomraade behandledes ligeledes, men den endelige Afgørelse, specielt af Grænseforholdene mellem Arbejdsmandsforbundet og Kommunalarbejderforbundet, blev udskudt for at give Tid til nye Forsøg paa at opnaa en Ordning, og vi kan kun udtale Haabet om, at det maa lykkes paa en saadan Maade, at Samarbejdet ogsaa med Kommunalarbejderforbundet kan bevares.

Endelig behandledes en Sag, der gentagne Gange har været fremme i De samvirkende Fagforbunds kompetente Forsamling, nemlig Spørgsmaalet om Pensionering af de i Organisationerne ansatte, og her viste det sig, at Forsamlingen var meget delt, saaledes at Forretningsudvalget til Trods for, at en Resolution, der anbefalede Gennemførelse af en Pensionsordning, blev vedtaget, trak Forslaget tilbage, hvad vi anser for at være overmaade klogt, saaledes som Forholdene former sig i Organisationerne i Øjeblikket.

Iøvrigt blev saavel De samvirkende Fagforbunds Funktionærer som hele Forretningsudvalget genvalgt. Det samme var Tilfældet med Grænseudvalgets Medlemmer og Revisorerne, ligesom de afgaaende københavnske Repræsentanter i Arbejdsraadet, Hovedkasserer Hans Jacobsen og Kommunalrevisor Chr. Sørensen, genvalgtes. Den afgaaende Provinsrepræsentant, Fru Fanny Jensen, Horsens, ønskede ikke Genvalg, og i Stedet valgtes enstemmigt Leonhard Hansen, Aarhus.

Generalforsamlingen opfyldte fuldt ud de Ønsker, som De samvirkende Fagforbunds Formand ved Aabningen udtalte, nemlig at give Udtryk for de danske Fagorganisationers høje Kultur. Det var en af de Generalforsamlinger, der sætter Skel i Udviklingen, og som vil danne en udmærket Baggrund for det Arbejde, der af Landsorganisationen skal udføres i den Fremtid, der ligger for, og som jo tegner sig i høj Grad usikker. Men Erfaringen viser, at naar Arbejderklassen kun er enig, bærer det over alle Vanskeligheder, og en saadan Enighed og Samfølelse, som De samvirkende Fagforbunds sidste Generalforsamling gav Udtryk for, betyder en væsentlig Styrkelse af den danske Fagbevægelse.

Vore norske Brødre i Kamp.

Gennem en Aarrække var man blevet fortrolig med, at de norske Jern- og Metalarbejdere sammen med andre Fag næsten hvert Aar var ude i Konflikt, hvad der bidrog til at skabe Utryghed i Erhvervslivet og forhindrede Udnyttelsen af Norges naturlige Erhvervsmuligheder i Industrien, men efter at der i 1927 var afsagt en Række Voldgiftsdomme vedrørende Lønningerne, har der indtil i Aar været Fred i den norske Jernindustri, hvilket bl. a. har medført en forøget Beskæftigelse indenfor Skibsbygningsindustrien. Samtidig har der været en stærk Tilgang til vor norske Broderorganisation, der i nævnte Tidsrum er vokset fra ca. 10.000 til ca. 16.000 Medlemmer.

Verdenskrisen har imidlertid sat sine Spor i Norge og skabt forøget Arbejdsløshed, hvilket de norske Arbejdsgivere har benyttet sig af, idet de længe før Tariffernes Udløb opsagde alt, hvad opsiges kunde, og krævede Reduktioner fra 15 til 45 pCt. Ogsaa med Hensyn

til Feriespørgsmaalet krævede Arbejdsgiverne Forringelser. Siden 1922 har de norske Jern- og Metalarbejdere haft en sammenhængende Ferie paa 8 Dage; nu forlangte Arbejdsgiverne Ordet »sammenhængende« strøget og tilsigtede derved at sabotere Ferieordningen. Iøvrigt kan vi oplyse, at fra 1920—1922 androg Ferien 12 Dage, men blev gennem en Voldgiftsdom reduceret til 8 Dage.

Der har været ført en lang Række Forhandlinger, og blandt de Krav, som Arbejderne stillede, var ogsaa Arbejdsugens Forkortelse til 42 Timer, og ved kontinuerlig Drift til 6 Timer pr. Døgn, men til disse Krav har Arbejdsgiverne svaret, at de var villige til en Forkortelse, hvis der opnaaedes en international Ordning i saa Henseende. Det har ikke været muligt, heller ikke ved Rigsmæglingsmandens Medvirkning at komme til Enighed, hvorfor Arbejdsgiverne iværksatte Lockout fra den 8. April, hvilken i første Omgang omfattede ca. 50.000 Mand, men efterhaanden som Tarifternes Opsigelsesfrister udløber, er blevet yderligere udvidet, og for Tiden omfatter mellem 80 og 90.000 Mand.

Omkring 1. Maj udgjorde det Antal, som Norsk Jern- og Metalarbejderforbund havde i Konflikt, mellem 8 og 9.000, hvortil kommer 3 à 4.000 Arbejdsløse, saaledes at det ikke er mange Medlemmer, der er tilbage i Arbejde, og oven i Købet maa man paaregne, at dette Antal yderligere bliver forringet, jo længere Konflikten varer, og der synes ikke endnu at være Udsigt til en forestaaende Afslutning. Arbejdsgiverne har opretholdt Kravet om 15 pCt.s Reduktion paa alle Lønninger og 25 pCt. paa Akkordsatserne, og saaledes, at Reduktionen ogsaa kommer til at gælde de lavest lønnede. Da det danske Mæglingsforslag var fremkommet, erklærede Metalarbejderne sig villige til at forhandle paa et tilsvarende Grundlag, idet man dog gjorde opmærksom paa, at det norske Pristal ligger højere end det danske, nemlig paa 168. Arbejdsgiverne har imidlertid erklæret, at de ikke gaar med til noget Forslag, der ikke indeholder Reduktioner af alle Lønninger, og hævder, at de mindste Lønninger ogsaa maa underkastes Reduktion. Mindstelønningerne for Metalarbejderne ligger paa 102 Øre for faglærte og 90 Øre for Hjælpearbejdere, og disse Satser har Arbejdsgiverne krævet nedsat til henholdsvis 87 og 77 Øre. Samtidig har man krævet en ny Gruppe, Specialarbejdere, indført i Tariffen, hvor Mindstelønnen skulde indtræde ved 20 Aars Alderen og ved ½ Aars Arbejde ved Faget, medens Forholdet nu er, at Aldersgrænsen for Fagarbejdere er 21 Aar og for Hjælpearbejdere 19 Aar. Arbejderne har modsat sig Arbejdsgivernes Krav vedrørende Specialarbejdere, og har som Vilkaar for at indgaa derpaa krævet, at der blev oprettet Specialtariffer ved hver enkelt Virksomhed.

Konflikten i Norge staar altsaa for Metalarbejdernes Vedkommende i høj Grad paa Mindstelønningerne, medens Arbejderne stadig er villige til at forhandle paa Basis af det danske Forslag.

I Henhold til den skandinaviske Gensidighedsoverenskomst faar vore norske Kammerater ugentlig Understøttelse saavel fra Sverige som fra os, medens den nye finske Metalarbejderorganisation paa Grund af de vanskelige Forhold i Finland ikke for Tiden er i Stand til at yde det obligatoriske Bidrag, men er indstillet paa senere, naar den faar sin Økonomi bragt i Orden, at efterbetale til de norske Kolleger det paaløbne Bidrag. Det finske Forbund erkender altsaa fuldtud sin Bidragspligt, men er nødt til at udskyde sine Betalinger til et senere Tidspunkt. Iøvrigt har saavel Svensk Metalindustriarbejderforbund som Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund stillet Penge til Raadighed som Laan, saaledes at de norske Metalarbejdere ikke af økonomiske Grunde behøver at give op, og vi haaber, at det maa lykkes for dem at tilbageslaa Arbejdsgivernes Angreb og hævde deres berettigede Interesser.

Lærlingelovgivningen.

Af Kontorchef i Arbejdsdirektoratet *A. Nielsen.*

Ved et Tilbageblik paa Arbejdsforholdene her i Landet opdager man hurtigt, at Lærlingevæsenet er et af de Arbejdsforhold, der meget tidligt har været Genstand for Interesse saavel fra Erhvervenes som det Offentliges Side. Man ser Næringsdrivende i Haandværk og Industri samle sig i Laug og her beskæftige sig med Regler blandt andet vedrørende Læretid og Løn samt med Bestemmelser om Læremesterens Forpligtelser overfor Lærlingen, f. Eks. vedrørende Ansvaret for den tilbørlige Uddannelse. Det erkendes saaledes, at Spørgsmaalet om Lærlingeuddannelse bør sættes i første Række, naar det drejer sig om Erhverv, hvor faglig Uddannelse er ganske paakrævet for at sikre disses Bestaaen og videre Udvikling. Senere blev der paa Regeringens Foranledning udstedt Vedtægter for Haandværkslaugene — først dog for de københavnske — hvori fandtes forskellige Bestemmelser om Læremesterens Pligter, idet der ikke i de af Laugene udarbejdede Vedtægter i tilstrækkeligt Omfang var optaget Regler herom, samt om Lærlingens Forpligtelser overfor Læremesteren. Efter Aar 1800 udvides Bestemmelserne med udførlige Regler om Læremesterens og Lærlingens indbyrdes Forhold. Læremesteren faar saaledes Pligt til at oprette skriftlig Aftale om Læreforholdet, herunder om Læretidens Længde og øvrige Vilkaar, som skal gælde for Læreforholdet. Formularer til saadanne Aftaler tilvejebringes ved det Offentliges Foranstaltning. Der gives ikke alene Bestemmelser om Læremesterens Pligt med Hensyn til Lærlingens faglige Uddannelse, men tillige om Mesterens Pligt til at sørge for den fornødne teoretiske Undervisning. Hvis Lærlingen ikke er saaledes oplært, at han kan aflægge Svendeprøve, straffes Mesteren med Bøder, og der fastsættes Straffebestemmelser for den Mester, der mishandler sin Lærling. Derefter indføres for visse Haandværksfag i København: Tømrerfaget og Murerfaget, en Forpligtelse til at antage og oplære Lærlinge i Forhold til Antal Svende, og der idømmes Læremesteren Bødestraf, hvis Lærlingens Svendestykke kasseres.

Hvad Handelslærlinge angaar, gives der i 1817 Regler for Eksaminer ved Handelslaugene, og den handels-

berettigede, der er Skyld i, at hans Lærling ikke findes duelig, skal ikke alene betale Udgifterne ved Lærlingens Oplæring, men straffes tillige med Bøde.

Da Retten til Udøvelse af Næringsdrift var betinget af at være optaget i paagældende Laug, og da Adgangen til Optagelse heri kun var aaben for dem, der godtgjorde selv at have den fornødne faglige Dygtighed, hvilken maatte forudsættes kun kunde erhverves ved Oplæring i Faget hos en Mester, maatte Laugene saaledes synes velegnede for Lærlingevæsenets Udvikling. For et Fags Trivsel og Udvikling maatte derfor enhver, der var knyttet til Lauget, været interesseret i Lærlingenes bedst mulige Uddannelse, og disse, der senere blev Svende og Mestre, betragtedes derfor som hørende ind under Lauget, hvis Ledelse førte Tilsyn med deres Uddannelse. Hele dette Forhold ændredes imidlertid ved Næringsloven i 1857. Det var ikke mere nødvendigt for Næringsdrivende selv at være faglig uddannet, og da tilmed de unge hellere undgik at indtræde i et fleraarigt bundet Lærefohold, slappedes efterhaanden Interessen for den faglige Uddannelse til Skade for Erhvervene og Udøverne. Med den derefter stedse stigende Anvendelse af Maskiner i Industrien indførtes en specialiseret Arbejdsdeling og Trangen til fuldt uddannede Arbejdere formindskedes.

At disse Forhold efterhaanden maatte foranledige Utilfredshed syntes givet, og Trangen til faste Regler om Forholdet mellem Mester og Lærling meldte sig da ogsaa. I Indenrigsministeriet blev der udarbejdet Forslag til »Lov om Lærlingeforhold«, hvilket efter en Del Behandlinger fremkom som Loven af 30. Marts 1889. Princippet her var, at der mellem Mester og Lærling oprettedes skriftlig Kontrakt om de gensidige Rettigheder og Forpligtelser, som var fastslaaet gennem Lovens Bestemmelser.

Efter en Snes Aars Forløb fremsattes, navnlig fra Arbejdsgiverside, Krav om Lovens Revision, og efter en i Indenrigsministeriet foretagen Undersøgelse af Arbejdsforholdene indenfor Handel, Haandværk, Industri og Beværterfag og efter Indhentning af Oplysninger om Lærlingelovgivningen i Udlandet fremkom i 1919 »Forslag til Lov om Lærlingeforholdet«. I Modsætning til Loven af 1889 indeholdt dette Forslag en Del flere Bestemmelser vedrørende Lærlingens betryggende Uddannelse, blandt andet en Regel om, at kun fagligt uddannede Personer var berettigede til at antage Lærlinge; endvidere at Godkendelse af en Lærekontrakt kunde nægtes, hvis Læremesteren havde saa mange Lærlinge, at det under Hensyn til Virksomhedens Art og Omfang maatte antages, at flere Lærlinge ikke forsvarligt kunde uddannes i denne. Af andre Bestemmelser kan nævnes Adgangen til Indførelse af tvungen Læreprøve i visse Fag, Oprettelsen af Læreprøve-Nævn, hvori Arbejdsgivere og Arbejdere er repræsenterede med lige mange Medlemmer. Med Hensyn til den teoretiske Undervisning var der givet nærmere Regler for Læremesterens Forpligtelse til at lade Lærlingene deltage i denne, og for Undervisningen i Handels- og tekniske Skoler maatte denne ikke finde Sted efter Kl. 8 Aften. Den betydningsfuldeste Ændring var dog Tilsynet med Lærlingevæsenet, der henlagdes til Lærlingekommissioner, bestaaende af et lige stort Antal Næringsdrivende og Medhjælpere og en Formand, der ikke var Næringsdrivende eller Medhjælper. Tilsynets Virksomhed vedrørte ikke blot Kontrakternes Godkendelse, men ogsaa Lærlingenes Uddannelse i Læretiden.

Lovens Omraade efter Forslaget var stærkt udvidet. Pligten til Oprettelse af Lærekontrakt skulde ikke længere være knyttet alene til bunden Næring, og som Hovedregel fastsættes, at enhver Person under 18 Aar, som antages til Arbejde hos en af de i Forslaget omhandlede Næringsdrivende, skulde betragtes som Lærling. Dette Forslag blev dog ikke vedtaget, og da det paany i 1920 forelagdes Rigsdagen, var det med forskellige principielle Ændringer, blandt andet med Udeladelse af Bestemmelserne om Lærlingekommissioner og om Nægtelsen af at godkende Kontrakter for Virksomheder, der fandtes at have flere Lærlinge, end det kunde antages vilde kunne faa en forsvarlig Uddannelse. Godkendelsespaategningen, der efter det tidligere Forslag skulde meddeles af den stedlige Øvrighed, kunde nu overdrages til Bestyrelserne for de stedlige Arbejdsanvisningskontorer, i hvilke Arbejdere og Arbejdsgivere er ligeligt repræsenterede. Med disse Ændringer vedtoges Forslaget og ophøjedes til Lov om Lærlingeforholdet af 6. Maj 1921. Loven skulde dog først træde i Kraft 1. Januar 1922. Ved Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. af 22. December 1921, § 34, fastsattes, at den i Lærlingeloven omhandlede Godkendelse af Lærekontrakter, indgaaet med Lærlinge, der er antaget til Arbejde i København og Frederiksberg, meddeles af Arbejdsdirektøren.

Denne Lærlingelov (af 6. Maj 1921), der endnu er i Kraft, er det, der i det følgende skal omtales.

Omraadet for Lovens Bestemmelser er udvidet til at omfatte ogsaa Næringsdrivende, hvis Næring ikke tidligere var bunden, at ogsaa Andels- og Forbrugsforeninger samt Beværtere er pligtige til at oprette Lærlingekontrakt, og for Lærlingenes Vedkommende gælder, at enhver ung Mand eller Kvinde under 18 Aar, der antages til Arbejde i en af de under Lærlingeloven henhørende Virksomheder, skal have Lærekontrakt. Endvidere fastslaar Loven, at Betingelsen for Retten til at antage Lærlinge er, at Læremesteren eller den, der paa dennes Vegne forestaar Lærlingens Uddannelse, er faglig uddannet. Der er givet nye Regler om Lærlingenes Arbejdstid, hvorved blandt andet Lærlinge under 18 Aar, fraset enkelte Undtagelser, ikke maa have en længere Arbejdstid end voksne Arbejdere i samme Fag bortset fra Arbejde med Tilrettelægning og Oprydning. Læremesteren skal betale for Lærlingens Undervisning paa Handels- eller teknisk Skole og skal ligeledes udrede Omkostningerne ved Lærlingens Forsikring i en anerkendt Sygekasse. Der er ogsaa aabnet Adgang til Indførelse af pligtige Læreprøver.

Læremester og Lærling.

I Henhold til Lovens § 1 omfattes enhver Haandværker, Handlende, Andels- og Forbrugsforening, Beværter eller anden Næringsdrivende af Loven, og det

maa saaledes anses for givet, at alle Næringsdrivende, som efter almindelig Sprogbrug kan betegnes som Udøvere af et borgerligt Erhverv, kan inddrages under Loven. Medens Lærlingeloven i Praksis ikke tidligere har været bragt i Anvendelse indenfor Beværterfaget, er det nu udtrykkelig fastslaaet, at Loven ogsaa omfatter Beværtere. Ligeledes er Andels- og Forbrugsforeninger inddraget under Loven, medens det tidligere var saaledes, at en Forbrugsforeningsuddeler ikke kunde betragtes som Næringsdrivende i Lærlingelovens Forstand. Hvad angaar Udtrykket: »Anden Næringsdrivende«, nævnes i Lovens Motiver til Eksempel Vognmænd, Vekselerere, Speditører og Indehavere af Entreprenørforretninger. Medens Oprettelsen af skriftlig Lærekontrakt tidligere kun gjaldt Næringsdrivende under bunden Næring, er dette Forhold ændret, idet Lovens Bestemmelser ogsaa omfatter »anden Næringsdrivende«. Da der imidlertid kan forekomme Arbejdsomraader, hvor der bliver Spørgsmaal om, hvorvidt et Fag eller Del deraf, for hvis Lærlinge der ikke tidligere har været oprettet Lærekontrakt, anses som hørende under Loven, bestemmer § 1, 5. Stk., at Spørgsmaalet vil være at afgøre af Socialministeren efter Samraad med Handelsministeren og efter forudgaaet Forhandling med det paagældende Fags Organisationer. I Henhold til denne Bestemmelse har Ministeriet resolveret, at Trænerfaget omfattes af Loven, medens Gartnerfaget, Mejerifaget og Apotekerfaget anses for ikke hørende under Loven, og endvidere i Medfør af samme Bestemmelse fastsat, at Banker og de til Assurandørsocietetet knyttede Forsikringsselskaber, efter at det er godtgjort, at disse Virksomheder selv sørger for de af dem beskæftigede unge Menneskers behørige Uddannelse, herunder Undervisning i Handelsskole, samt betaler deres Sygeforsikring og drager Omsorg for, at de paagældendes Arbejdstid ikke er længere end det voksne Personales, ikke indtil videre inddrages under Loven. Hvorvidt Tandteknikerfaget henhører under Loven, foreligger endnu ikke afgjort.

Med Hensyn til Betegnelsen »Lærling« gælder, at enhver mandlig eller kvindelig Person under 18 Aar, der antages til at arbejde i en af de i Loven nævnte Virksomheder, betragtes som Lærling, medmindre paagældende allerede er uddannet i Faget. Vedkommende betragtes dog ikke som Lærling (§ 1, 4. Stk.):

naar han er antaget som Bud, Haandlanger eller til Udførelse af Arbejde, som ikke falder ind under Udøvelse af Faget;

naar Ansættelsen paa Grund af den paa Arbejdsstedet raadende Arbejdsdeling alene angaar Udførelsen af et vist Specialarbejde, som ikke fordrer nogen alsidig Uddannelse.

Da der kan opstaa Tvivl om, hvorvidt det Arbejde, paagældende antages til, efter sin Art og Beskaffenhed omfattes af Lærlingelovens Bestemmelser, har Ministeriet i Cirkulære af 23. December 1921 udtalt, at Spørgsmaal herom vil være at forelægge Ministeriet; det angives derhos, at Personer, der beskæftiges ved Arbejde, som ikke er egnet til at bibringe Lærlingen en hel eller delvis Uddannelse i Faget, f. Eks. Telefonpasning, Afskrivningsarbejde o. l., ikke kan antages at falde ind under Lovens Bestemmelser, hvorimod Personer, som beskæftiges med Bogholderi, Korrespondance, Regnskabsføring og andet Arbejde, hvorved det er muligt at uddanne paagældende i Faget eller en Del af dette, henhører under Lovens Bestemmelser, ligesom Personer, der beskæftiges ved Ekspedition i Butikker og Lagre hører under Loven. Efter Udstedelsen af fornævnte Cirkulære er der af Ministeriet truffet Afgørelse om, at unge Piger, der antages til Sæsonarbejde for nogle Maaneder, f. Eks. i Straa- og Filthattefabrikker, ikke anses som Lærlinge, hvorimod der vil være at oprette Lærekontrakt for unge Mennesker under 18 Aar, som *foruden* ved et Speciale: saasom Kartotekføring, Regningsudskrivning m. m., *tillige* anvendes til almindeligt forefaldende Kontorarbejde. For en Elev ved Damefrisering, hvor denne mod Betaling frekventerer et 3 Maaneders Kursus, har Ministeriet udtalt, at der i dette Tilfælde ikke vil være at oprette Lærekontrakt.

Ingen kan indtræde i Lærlingeforhold, forinden den paagældende er lovligt udskrevet af Skolen og er fyldt 14 Aar (§ 1, 3. Stk.). Derimod er der intet til Hinder for, at en Person træder i Lære efter det 18. Aar, men i saa Fald finder forskellige af Lovens Bestemmelser ikke Anvendelse i Læreforholdet (§ 23). (Fortsættes.)

Vore Virksomheder.

⅘ Helsingørs Jernskibs- og Maskinbyggeri.

Efter Sundtoldens Ophævelse i 1857, da Helsingør mistede sin hidtidige Betydning som Handelsby, søgtes det paa forskellige Maader at ophjælpe Byens Næringsliv, og som et Led i disse Bestræbelser blev der i Aarene 1860—63 af Staten, der i 1824 havde overtaget Helsingør Havn, foretaget en Udvidelse og Forbedring af denne, hvorved Havnens Areal, der siden 1824 havde været ca. 51.000 Kvadratalen, forøgedes til ca. 100.000 Kvadratalen og Dybden til 18 Fod. Samtidig blev der af et privat Interessentskab anlagt en Ophalingsbedding samt et mindre Reparationsværksted for Skibe.

De følgende Aars opgaaende Konjunkturer for Skibsfarten og den Overgang fra Sejlskibe til dampdrevne Jernskibe, der tog Fart i 70-erne, gav imidlertid Anledning til forskellige Planer om Anlæggelse af et større Jernskibsværft ved Helsingør Havn, men først i 1882 blev dette ført ud i Virkeligheden paa Initiativ af Skibsreder M. C. Holm, der stiftede et Aktieselskab med en Kapital paa 1,6 Mill. Kr. til Udnyttelse af en af Indenrigsministeriet udstedt Koncession, og den 1. Marts 1882 traadte Aktieselskabet Helsingørs Jernskibs- og Maskinbyggeri i Virksomhed.

Der anlagdes 3 Byggebeddinger, 1 Tørdok og Værkstedsbygninger for Skibsbyggeri, Maskinfabrik, Kedelsmedie, Støberi etc., udstyret med de for den Tid bedste og mest tidssvarende Værktøjsmaskiner og andre Hjælpe-

midler, men til Trods for en lovende Begyndelse med Ordrer paa 6 Nybygninger allerede i Værftets første Arbejdsaar, viste det sig under de følgende Aars Nedgangsperiode for Skibsfarten vanskeligt for Værftet at oparbejde en lønnende Forretning. Ved et energisk personligt Arbejde i Aarene 1887—1892 lykkedes det dog M. C. Holm at bringe Virksomheden ud over det døde Punkt, og Selskabet arbejdede sig efterhaanden saaledes frem, at der i 1896 kunde foretages en betydelig Udvidelse af Værftet, navnlig med Henblik paa Reparationsvirksomheden. Foruden Udvidelser og Forbedringer af Værksteder etc. anlagdes der endnu en Tørdok i Forbindelse med en Forbedring af Havneforholdene, hvorved Værftet blev i Stand til at dokke Skibe op til 385 engelske Fods Længde, og Ophalingsbeddingen, der som nævnt hidtil var drevet af et privat Interessentskab, overtoges samtidig, saaledes at Værftet nu raadede over ialt tre Tørsætningsmidler for Skibe.

Ophalerbeddingen.

Ved fortsatte Nyanskaffelser og Forbedringer er Virksomheden senere gennem Aarene stadig holdt paa Højde med de tekniske Fremskridt og er udviklet til en værkstedsmæssigt meget stor Fuldkommenhed og Konkurrencedygtighed, ligesom Værftet stadig forbedrer og udvikler sine Konstruktioner indenfor Skibs- og Maskinbygningen.

Det kan i denne Forbindelse nævnes, at der navnlig i de senere Aar er gjort en stor Indsats paa Dampteknikens Omraade ved stadige Forbedringer af Værftets Konstruktioner indenfor saavel Dampmaskin- som Kedelfabrikationen, ikke alene for den almindelig anvendte Tregangsmaskines Vedkommende, men ogsaa ved Optagelse af Fabrikationen af Lentzmaskiner, ligesom der fremstilles Kedler af alle Typer og til alle Formaal, saasom cylindriske Marinekedler, Stirling-Vandrørskedler o. s. v. Endvidere har Værftet i de senere Aar udført betydelige Jernkonstruktioner og Brobygningsarbejder.

Teknikens Udvikling i de snart 50 Aar, der er forløbet siden Værftets Grundlæggelse, har naturligvis medført store Forandringer i Fabrikationsmetoderne, hvilket ikke mindst har givet sig Udslag i Indførelsen af flere og mere fuldkomne Værktøjsmaskiner, Kraner og andre Hjælpemidler, hvor man tidligere i stor Udstrækning var henvist til den menneskelige Arbejdskraft alene, men til Trods herfor har Værftet været i Stand til at beskæftige en stadig stigende Arbejderstab. Medens der i 1887, 5 Aar efter Værftets Grundlæggelse, kun beskæftigedes gennemsnitlig 231 Arbejdere, er man i 1930 naaet op til at beskæftige indtil 1750 Mand i Reparationssæsonen.

Det er navnlig ved de seneste Aars tekniske Forbedringer, at det er lykkedes at forøge Værftets Kapacitet meget betydeligt. Der er saaledes bl. a. opført en ny Skibsbyggerhal af Jernbeton, 102 × 41 m, og Byggebeddingerne, der er ombygget saaledes, at der kan bygges Skibe op til 430 Fods Længde, er udstyret med moderne Løbekraner, ligesom Kraner er indført overalt i Værksteder og andet Steds. Den gamle Ophalerbedding, der var beregnet for Skibe indtil 800 Tons Egenvægt, er fornyet, og der kan med denne nu tørsættes Skibe indtil 2200 Tons Egenvægt. Værksteder og Værftsindretninger er iøvrigt gennemgribende moderniseret og

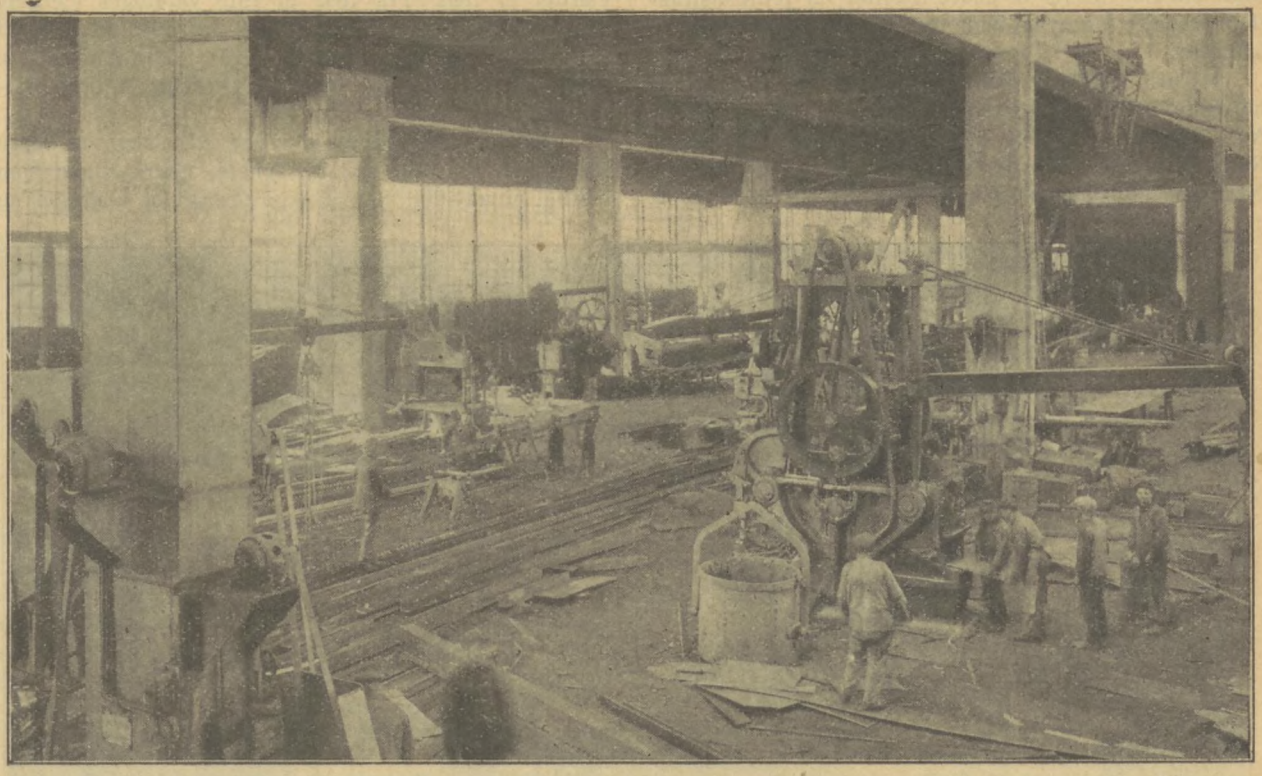

Skibsbyggerhal.

udvidet, og elektrisk Drift indført overalt. Foruden Skibsbyggeri og Maskinværksted med Kedelsmedie raader Værftet over eget Jern- og Metalstøberi, Snedker-, Tømrer-, Maler-, Klejnsmede-, Grovsmede-, Kobbersmede-, Model- og Riggerværksteder, Savmølle samt et meget moderne Værksted for Brobygnings- og andre Jernkonstruktioner.

Det er en meget alsidig Virksomhed, der i Tidens Løb er udfoldet ved Helsingørs Skibsværft, som det vil fremgaa af nedenstaaende Data, der angiver Værftets Produktion fra Oprettelsen til 1931:

Nybyggede Skibe:	Antal
Lastdampere	126
Lastdieselmotorskibe	1
Tankdieselmotorskibe	1
Kombinerede Passager- og Lastdampere	32
Kombinerede Passager- og Lastdieselmotorskibe	7
Dampfærger	8
Dieselmotorfærger	2
Bjergnings- og Bugserdampere	5
Troppe-Transportbaade	3
Lægtere	3
Isbrydere	4
Inspektionsskibe	5
Dokpontoner	2
Sejlskibe	4
Nybygninger ialt	203

Ialt 262.500 B. T.

Nybyggede Maskinanlæg:	Antal
Skibsmaskiner	235
Landmaskiner	46

Ialt 180.100 HK.

Nybyggede Kedelanlæg:	Antal
Marinekedler	650
Landkedler	175

Ialt ca. 100.000 m².

Jernkonstruktioner:	Antal
Broer	11
Oliebeholdere og Gasbeholdere	12

Herudover er i Tidens Løb leveret et stort Antal Overhederanlæg, Motor-Landevejstromler, Smede- og Støbegods etc.

Der udføres aarligt Reparationer paa 125—150 Skibe.

Af de senest udførte Nybygningsarbejder skal nævnes følgende, som særlig vil være Offentligheden bekendt: Dieselmotor-Passagerskibene »Parkeston«, »Jylland« og »Esbjerg« paa Det Forenede Dampskibs-Selskabs Esbjerg—Harwich Rute, Dieselmotor-Passagerskibet »C. F. Tietgen« paa samme Selskabs København—Aarhus Rute, Dampfærgen »Danmark« paa Statsbanernes Gedser—Warnemünde Overfart og Dieselmotorfærgen »Korsør« paa Storebæltsoverfarten. Af større Kedelarbejder i de sidste Aar kan nævnes 4 Stirlingkedler til Aarhus nye Elektricitetsværk og 2 Stirlingkedler til Østre Elektricitetsværk i København samt et stort Antal

Marinekedler delvis til andre Værfter; af Jernkonstruktionsarbejder er nylig fuldført 2 Broer i Byen Kowno i Lithauen.

I April 1931 har Værftet afleveret det største og hurtigste Passagerskib, som er bygget i Skandinavien, M/S »Venus«, til Det Bergenske Dampskibsselskabs Rute Bergen—Newcastle, som paa sin første Tur over Nordsøen opnaaede en Gennemsnitsfart af ca. 20 Knob.

Værftet til 1892. Fra 1892 til 1913 varetoges Værftets Ledelse af S. C. V. Bindesbøll, fra 1913 til 1920 af J. Lundgaard, og fra 1920 til 1925 af Chr. Andersen. Siden 1925 er Værftet ledet af Direktør H. P. Christensen.

Værftets Aktiekapital, der ved Stiftelsen som foran anført var 1,6 Mill. Kr., er senere, efterhaanden som Værftet er udvidet, flere Gange forøget og andrager nu

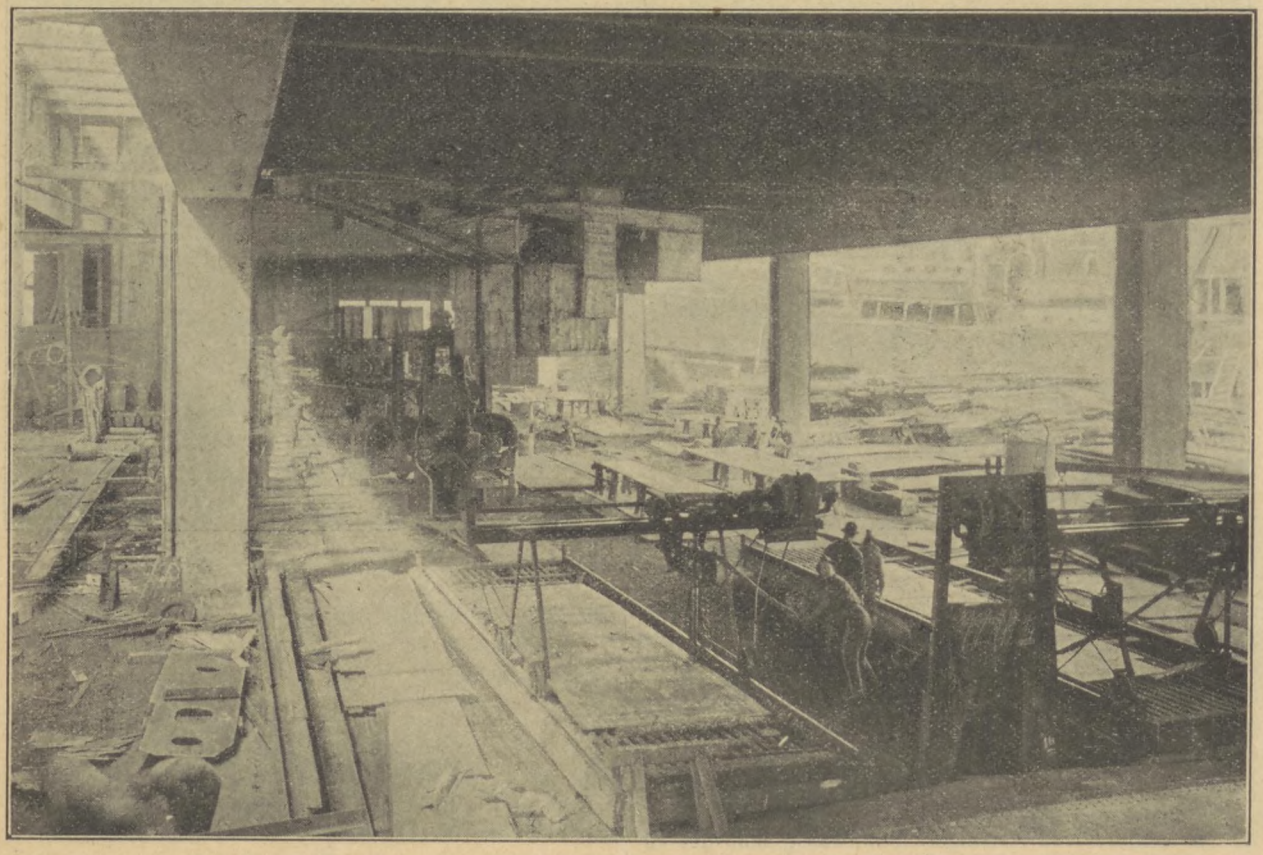

Skibsbyggerhal.

Under Bygning har Værftet for Tiden en ny Dieselmotorfærge til Storebælts-Overfarten og 2 mellemstore Lastdampere, endvidere 8 Stk. store Stirling-Vandrørskedler til H. C. Ørsted-Værket, men der er desværre i de sidste Maaneder ikke indgaaet Ordrer paa nye Skibe, og dette føles allerede stærkt i Nybygningsafdelingen.

Til Anskueliggørelse af Værftets Udvikling kan anføres, at det i 1887 beskæftigede 231 Mand, i 1897 1013 Mand, i 1907 946 Mand, i 1917 1077 og i 1929 1725 Mand.

Til Afbenyttelse for Arbejderne er opført en moderne Økonomibygning med Marketenderi samt Vaske- og Omklædningsrum, der for Marketenderiets Vedkommende administreres af Arbejderne. Endvidere har Værftet i Forbindelse med Helsingør Kommune ydet økonomisk Støtte til ca. 60 Lejligheder.

Selskabets første Direktør var Vilh. Dyhr, der som foran nævnt i 1887 afløstes af M. C. Holm, som ledede

4,2 Mill. Kr., men der har stadig været ført en sund Financieringspolitik, og Værftets Anlæg er skrevet stærkt ned, ligesom der findes en god Reservefond.

Lidt Værkstedsteknik.

Aluminium.

I Modsætning til de fleste af vore Brugsmetaller, som Menneskene i Aarhundreder har anvendt, hører Aluminium alene Nutiden til. Først for ca. 100 Aar siden lykkedes det den tyske Videnskabsmand Fr. Wöhler ad kemisk Vej at uddrage Grundstoffet Aluminium af dets kemiske Forbindelser. Som Brugsmetal var det dog uden praktisk Betydning, da det kun lod sig fremstille som et mørkegraat Metalpulver, som Wöhler ikke var i

Stand til at smelte sammen til et kompakt Metalstykke. I de følgende halvt Hundrede Aar blev der gjort forskellige Forsøg paa at fremstille Aluminium ad elektrolytisk Vej, men først omkring 1890, da man raadede over tilstrækkelig stor elektrisk Energi, lykkedes det at gennemføre en fabriksmæssig Fremstilling af Aluminium. Metallet udsmeltedes af en Aluminiummalm »Bauxit« under Tilsætning af Kryolit som Flussmiddel i en dertil konstrueret elektrisk Smelteovn (Heroult-Ovn).

Aluminiumets Betydning i Industrien.

	Produktion i 1000 t og i pCt. af Verdensproduktionen				*Forbrug* i 1000 t og i pCt. af Verdensproduktionen			
	1913		1926		1913		1926	
	1000 t	pCt.	1000 t	pCt.	1000 t	pCt.	1000 t	pCt.
Tyskland	1.0	1.5	29.6	14.8	13.6	20.6	22.6	11.9
England.....	7.6	11.7	7.3	3.7	5.0	7.5	14.5	7.6
Frankrig	14.5	22.2	21.0	10.5	7.0	10.6	21.4	11.2
Schweiz	10.0	15.3	22.0	11.0	4.0	6.1	5.0	2.6
Norge	1.5	2.3	22.0	11.0	—	—	—	—
Øvrige Europa	3.8	5.9	4.8	2.4	5.0	7.5	9.9	5.2
Europa	38.4	58.9	106.7	53.4	34.6	52.3	73.4	38.5
Amerika	26.8	41.4	93.0	46.6	31.2	47.2	109.0	57.3
Øvrige Lande incl. Japan..	—	—	—	—	0.3	0.5	8.9	4.2
Ialt...	65.2	100	199.7	100	66.1	100	190.4	100

Ovenstaaende Tabel viser den kolossale Stigning, Verdensproduktionen i de senere Aar, særlig i Tiden efter Verdenskrigen, er undergaaet, samt den store Betydning, som Aluminium har opnaaet som Brugsmetal i Industrien, og der findes stadig nye Anvendelsesmuligheder for Metallet.

Anvendelse af Aluminium.

Aluminiumets karakteristiske Egenskaber, den lave Vægt i Forbindelse med dets store Styrke, som særlig de moderne forædlede Aluminiumlegeringer (f. Eks. *Lautal, Duralumin* o. l.) besidder, gør, at disse Metaller særlig anvendes, hvor der maa tages Hensyn til, at Konstruktionernes Egenvægt skal være saa lille som mulig, uden at det gaar ud over Styrken, f. Eks. ved Bygning af Luftskibe, Flyvemaskiner og Automobiler. Af samme Grund er man i de sidste Par Aar i stor Udstrækning gaaet over til at anvende Aluminiumlegeringer, særlig *Silumin*, til Bygning af Jernbanevogne, Sporvogne og Vogne til Undergrundsbaner samt tillige til Skibsbygning, navnlig til Torpedo- og Undervandsbaade, efter at det er lykkedes at fremstille Aluminiumlegeringer, der er modstandsdygtige over for Havvandets Tæring.

Uden Anvendelse af Aluminiumlegeringer som Konstruktionsmetal til Stempler, Plejlstænger, Krumtaphuse o. s. v. var det umuligt at opnaa de kolossalt store Præstationer, som er opnaaet med de moderne Motorkonstruktioner. Hertil har Aluminiumets gode Varmeledningsevne ogsaa været medvirkende.

Et stort Anvendelsesgebet har Aluminium — særlig i ulegeret absolut ren Tilstand — faaet i den kemiske Industri, f. Eks. til Bygning af store Transportbeholdere til conc. Salpetersyre og Ammoniakvand. Ligeledes i Levnedsmiddelindustrien, saasom Bryggerier og Mejerier, anvendes valset rent Aluminium til Fremstilling af Beholdere, Gærkar, Fade, Lagertanke, Transportspande o. l. Her har det ogsaa vist sig, at *Silumin* i mange Tilfælde har været bedre end den rene Aluminium. I mange Industrier, f. Eks. i Tekstilindustrien til Spoler og i Elektricitetsbranchen til Apparater, Ledninger, Armaturer o. s. v., har Aluminium og Aluminiumlegeringer ligeledes fundet stor Anvendelse. I den daglige Husholdning anvendes som bekendt Aluminium nu overalt til Gryder og Kedler. Her har det ogsaa vist sig, at Aluminium af den størst mulige Renhedsgrad har været bedst egnet.

Tinfolio, det saakaldte Staniol, forsvinder mere og mere i det daglige Liv og erstattes af *Aluminiumfolio*, som man er i Stand til at udvalse til en Tykkelse af 0.005 mm. Aluminiumfolio er ligesom Staniol fuldstændig uskadeligt overfor den menneskelige Organisme og betydelig billigere end dette.

Til Slut skal nævnes den store Betydning, den særlige Form for Aluminium — Aluminiumbronce-Farve — har faaet som Beskyttelsesmiddel. Aluminiumbronce-Farven, der bestaar af fine Aluminium-Partikler (Aluminiumbroncepulver), der er fremstillet efter en særlig Fabrikationsmetode, opblandes med Lak og giver paastrøget som almindelig Malerfarve et tæt og glat Aluminium-Overtræk. »Broncering« med Aluminiumbronce bruges ikke alene som Rustbeskyttelsesmiddel, men ogsaa til at nedsætte Varmetabet, f. Eks. i Glødeovne, Dampkedler o. s. v., idet den broncerede Overflade udstraaler mindre Varme end en mørk Overflade. Beholdere til Vædsker med forholdsvis lavt Kogepunkt stryges ligeledes med Aluminiumbronce for at give et mindre Tab ved Fordampning, idet Aluminium har Evne til at tilbagekaste de varme Solstraaler og derved forhindre, at Beholderne bliver stærkt opvarmet.

Man kan ligeledes give Ristestænger et Aluminiumovertræk enten ved Paasprøjtning efter den Schoppske Sprøjtemetode eller ved paa en særlig Maade at brænde Aluminiumbroncefarven fast paa Ristestængerne, derved vil Aluminiumet lidt efter lidt diffundere ind i Jernet, hvorved Ristestængernes Overflade bliver mere modstandsdygtig, og der opnaas en længere Levetid.

Aluminiumets Forekomst og Fremstilling.

Aluminiumets her anførte Anvendelsesmuligheder forøges stadig, og man ser deraf, hvilken betydelig Rolle dette Metal kommer til at spille som Brugsmetal, derfor er det desto glædeligere, at Aluminium er det mest udbredte Metal her paa Jorden og et af de hyppigst forekommende Stoffer, naar man fraregner Ilt og Silicium. Man antager, at Aluminium udgør ca. 7 pCt. af Jorden, medens Jern kun naar op til ca. 5 pCt.

Selv om der aldrig vil kunne indtræde Mangel paa Raamateriale til Fremstilling af Aluminium, da hvert

Land besidder uudtømmelige Mængder, saa er det ikke alle Malme, der er egnet lige godt til Fremstilling heraf. Foreløbig lønner det sig kun at anvende Bauxit, en Aluminiummalm, der har faaet Navn efter det Sted, hvor det først blev fundet, *Les Baux* i Sydfrankrig. Foruden i Frankrig findes Bauxit i Tyskland, England, Norge, Ungarn, Nord Amerika, holl. Indien og enkelte andre Lande. Særlig i Tyskland, Frankrig, England, Nord Amerika og Norge er Aluminiumindustrien betydelig udviklet, og navnlig paa Steder, hvor der tillige findes billig Vandkraft til Frembringelse af de store elektriske Energimængder, der er nødvendige til Fremstilling af Aluminium.

Aluminiumets Egenskaber.

Aluminium er et middelhaardt Metal, der let kan saves, fræses, files og drejes og desuden er meget sejgt og smidigt, saa det let kan udhamres og valses i tynde Traade og Plader. Aluminiumets typiske Egenskab er dets lave Vægtfylde 2.7 og dets gode Varmeledningsevne, hvorfor det særlig egner sig til Kogekar. Ligeledes besidder det en god elektrisk Ledningsevne, som omtrent udgør $^2/_3$ af Kobberets. Aluminium er i høj Grad modstandsdygtig overfor visse kemiske Paavirkninger, af hvilken Grund det i udstrakt Grad finder Anvendelse i den kemiske Industri, men man maa dog bemærke, at Alkalier angriber Aluminium stærkt, bl. a. Sodaopløsninger; denne sidste Paavirkning kan tildels modvirkes ved, at der tilsættes en lille Smule Vandglas.

Lodning af Aluminium er ikke let paa Grund af dets stærke Tilbøjelighed til at forbinde sig med Ilt, men lader sig dog udføre ved Hjælp af særlige Flussmidler og et dertil sammensat Loddemetal. Derimod lader Aluminium sig let saavel autogen- som elektrisk svejse.

Styrken og Haardheden af udglødet Aluminium er ikke særlig stor, men stiger betydelig ved mekanisk Bearbejdning, saasom Valsning, Trækning, Presning o. s. v. De store Styrker, som visse Aluminiumlegeringer har, opnaar man derimod ved en ringe Tilsætning af andre Stoffer, f. Eks. Kobber, Zink, Mangan, Silicium o. s. v., i Forbindelse med en efterfølgende Varmebehandling af Materialet.

Det er de saaledes dannede Aluminiumlegeringer, der i den nyere Tid anvendes som Konstruktionsmateriale for Maskindele, og som paa mange Maader har opnaaet at konkurrere med Jern og Staal.

Aluminium-Legeringer.

De talrige Aluminiumlegeringer kan inddeles i Legeringer, der er støbelige, og i Legeringer, der er egnet til Valsning. Her skal nævnes nogle, der er egnet til Støbning, nemlig den *tyske Legering* med 10 pCt. Zink, 2 pCt. Kobber og 88 pCt. Aluminium, den *amerikanske Legering* med 8 pCt. Kobber og 92 pCt. Aluminium, *KS-Seewasser*, en særlig havvandsbestandig Legering, *Skleron* specielt egnet til Sprøjtegods, og endelig *Silumin*, en Legering med ca. 13 pCt. Silicium og 87 pCt. Aluminium. Denne Legering udmærker sig særlig ved sine gode Styrkeegenskaber samtidig med, at den er meget let at støbe, af hvilken Grund denne Legering finder udstrakt Anvendelse i Industrien.

De mest kendte Aluminiumlegeringer til Valsning er *Lautal* og *Duralumin*, hvoraf den første foruden Aluminium indeholder 4 pCt. Kobber og 2 pCt. Silicium, den sidste foruden Kobber en ringe Mængde Mangan og Magnium. Ved Forarbejdningen adskiller Legeringerne sig ved, at Lautal efter at være valset, trukket o. s. v. og derpaa hærdet ved ca. 500° C, kort efter ved lav Temperatur bliver anløbet, medens Duralumin efter en Udglødning ved omtrent 500° C maa lagres flere Dage, før det opnaar sin højeste Styrke.

Nedenstaaende Tabel angiver de forskellige Aluminiumlegeringers vigtigste Styrkeegenskaber. Til Sammenligning er angivet Flussjern med et bestemt Kulindhold.

	Brudstyrke kg/mm²	Forlængelse pCt.	Brinellhaardhed kg/mm²
Aluminium, haardtstøbt ..	18—26	ca. 5	45—60
Silumin, støbt	18—23	5—10	60
Lautal, normalt	38—42	18—25	90—120
— valset ell. smedet	40—60	18— 4	100—135
Duralumin, normal	38—42	18—20	110—125
Flussjern (0.03 pCt. C) alm.	41.4	14.3	91

Akantusbladet som Kunstsmedemotiv.

I alle Stilarter har Planteverdenens Frembringelser tjent Ornamentiken som Forbillede. Blomster, Blade, Ranker og Frugt er, dels hver for sig og dels samlet, anvendt som Udsmykningsmotiver.

Den direkte Efterligning af Naturen med Bibeholdelse af Form og Farve kaldes »naturalistisk« Opfattelse. Ornamentets Opbygning efter Regler for Symmetri og streng Regelmæssighed betegnes med Ordet »Stilisering«.

For Valget af Planteverdenens Motiver til Anvendelse i Ornamentiken var dels Formernes Skønhed og Sirlighed, dels Genstandens symbolske Betydning afgørende.

Blandt alle ornamentale Plantemotiver er *Akantus* det mest anvendte. Akantusplanten er en meterhøj Halvbusk, der vokser i det sydlige Europa. I det nordlige Europa kan den findes i botaniske Haver.

Oprindelig indført i den græske Stil genfindes Akantusmotivet i alle senere Stilarter, ofte til Ukendelighed stiliseret.

Akantus har ingen symbolsk Betydning. Dens mangfoldige Anvendelse i Ornamentiken skyldes de ornamentalt udviklede og smukt takkede Blade. De findes i flere forskellige Arter. Man skelner mellem »Akantus mollis«, d. v. s. brede og stumpe Bladformer, og »Akantus spinosus og spinosissimus«, d. v. s. henholdsvis spidse og meget spidse og slanke Bladformer.

Karakteristisk for de forskellige Stilarters Anvendelse af Akantus er Gengivelsen og Opfattelsen af Bladets og Bladspidsernes Yderlinier.

Den græske Stil anvender spidse Former. I den romerske Stil benyttes stumpe og brede Former og tildels mere livligt bevægede Gengivelser af Akantusbladet.

1.

2.

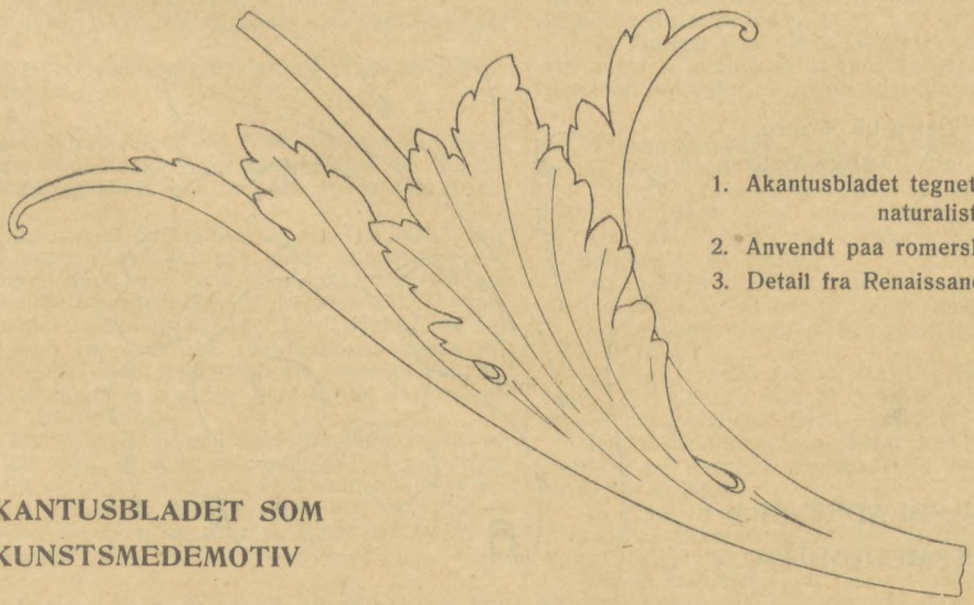

3.

1. Akantusbladet tegnet naturalistisk.
2. Anvendt paa romerske Reliefs.
3. Detail fra Renaissancen.

AKANTUSBLADET SOM KUNSTSMEDEMOTIV

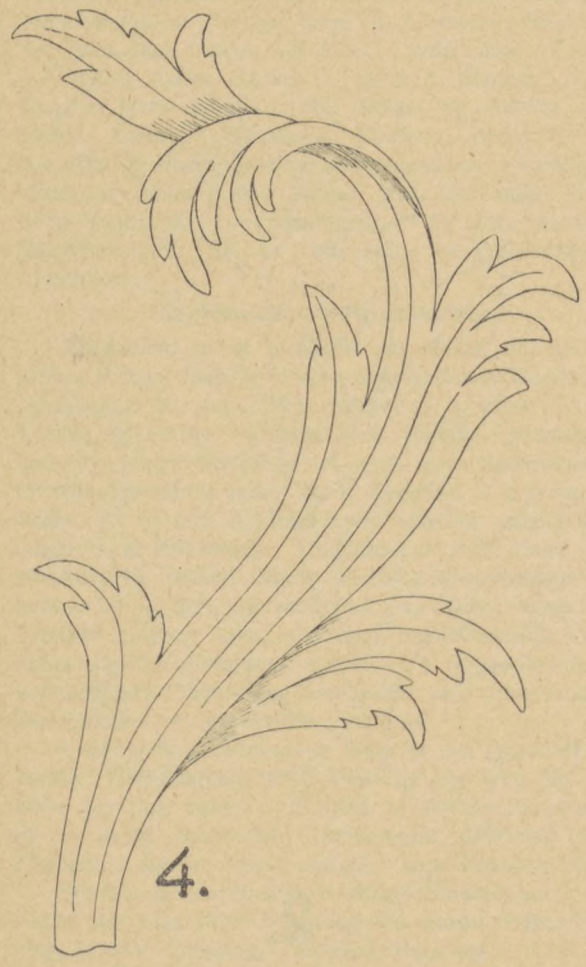

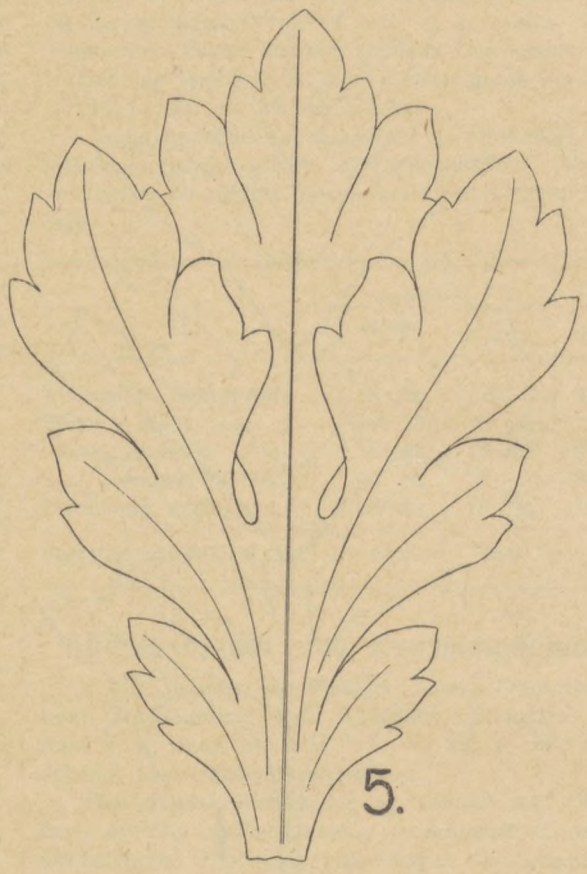

4. Detail fra Rococo.
5 og 6. Gotiske Motiver.

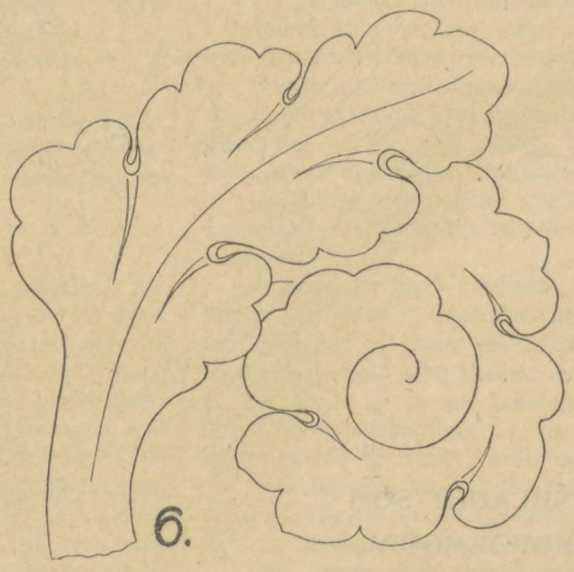

AKANTUSBLADET SOM KUNSTSMEDEMOTIV

Den byzantinske og romanske Stil gaar over til stivere, mindre fint opfattede Former. Den tidligere gotiske Periode anvender atter runde Former, og Sent-Gotiken gaar over til langstrakte næsten tidselagtige Former. Renaissancen optager det antike Motiv og udvikler Akantusornamentet til den højeste Fuldkommenhed. Barok-Stilen anvender »Akantus mollis«, og Rococo-Perioden baade »spinosus« og »spinosissimus« paa den fantasifulde Maade uden Symmetri og Regelmæssighed.

Den nyere Tids Ornamentik søger sine Forbilleder i omtrent alle Stilarter uden dog iøvrigt at være bunden til de enkelte Stilarters Grundlinier og andre Betingelser. Man ønsker at staa frit, skabe individuelt og er Modstander af idéforladt Plagiat. Den allernyeste Tid har bragt os »Funktionalismen«, som tilsyneladende har den Opgave at bandlyse al Ornamentik. Forhaabentlig lykkes det aldrig.

H. Rietmann.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Bælum. Former Jens Thomsen Hald, som tidligere har været omtalt her i Fagbladet, har forladt Bælum.

Hvis noget Medlem skulde blive tilbudt Arbejde paa Bælum Jernstøberi, bedes han erkyndige sig om Forholdene forinden.

Aalborg. Strejken paa De Smithske Jernstøberier, der har været haard og langvarig, er nu afsluttet, idet Arbejdet blev genoptaget den 29. April, og hver Mands Timeløn blev i Henhold til Forslaget fra Forligsmanden hævet med 2 Øre.

Efter hvad der meddeles fra Afdelingen, synes Medlemmerne af Arbejdsmandsforbundet, som under den lange Konflikt har beskæftiget sig med Formerarbejde — ogsaa med det af Formerforbundets Medlemmer nedlagte — at føle sig noget trykket ved Situationen.

Det er heller ikke underligt, naar man ved, hvad der er foregaaet.

Arbejdsgiverforeningens Boykotting af de Strejkende er taget tilbage.

Aarhus. Foranlediget ved Strid om Fastsættelse af Akkordpriser ved Maskinformning afholdtes der den 16. April et Mæglingsmøde hos A/S De forenede Jernstøberier.

Forholdet var, at en Maskinformers Timefortjeneste i Løbet af nogle Maaneder var gaaet ustandselig ned, og dette begrundede man bl. a. med, at en Del tidligere udført Arbejde forsvandt fra Virksomheden. Firmaet erkendte noget i Retning af, at naar Timefortjenesten var gaaet ned, var det fordi Fabrikationen ogsaa var gaaet ned, og det vilde ændre sig selv i modsat Retning, naar der blev noget at bestille. Man kunde derfor ikke gaa med til Prisændringer.

Sagen blev overvist til ny lokal Forhandling, og denne er nu sluttet med, at der skal sættes Pris paa hvert enkelt Brædt og med Ret for den vedkommende Maskinformer til at udtage de Brædder, der ikke kan udføres for de gamle Priser, og for dem vil altsaa helt ny Priser være at ansætte.

København. Den 16. April afholdtes der hos A/S Smith, Mygind & Hüttemeyer et Mæglingsmøde. Aarsagen var Uenighed om en Akkordpris. En Model var gjort betydelig mindre, men kunde ogsaa udføres i en mindre Kasse, hvorfor Firmaet krævede Prisen ændret.

Under Sagens Gang var flere Tilbud fremkommet, og det sidste Tilbud var fra Virksomhedens Side Kr. 18,40, medens Formerne krævede Kr. 20,40. Slutresultatet blev Kr. 19,40.

Smede og Maskinarbejdere.

Mæglingsmøder. Den 3. December f. A. afholdtes paa Odense Staalskibsværft et Mæglingsmøde i Anledning af Strid om Maskinarbejdernes Akkordpriser. Sagen vistes tilbage til fornyet lokal Forhandling, og disse Forhandlinger afsluttedes paa et Møde den 27. Februar, hvor man enedes om Priserne paa Skodgennemgange og Søventilkasser. Et tredie Spørgsmaal havde man forinden forhandlet sig til Rette om i Værkstedet.

Paa samme Værft afholdtes den 23. April et Fællesmæglingsmøde angaaende en Strid, der var opstaaet ved, at Værftets Uhr i Taarnet var tildækket, saa Arbejderne ikke kunde se det, hvilket de mente var i Strid med de paa Værftet gældende særlige Værkstedsregler. — Man enedes om, at Værftet atter afdækker Uhret paa Betingelse af, at Arbejderne overholder Tidsfristerne for Aflevering af Luftværktøjet.

Paa samme Møde behandledes en Klage fra Værftet over, at Arbejderne ved en Beslutning i Fællesklubben havde vedtaget at standse alt Overarbejde med Undtagelse af Reparation af Arbejdsmaskinerne. Arbejderne bestred Rigtigheden af Værftets Klage, idet Beslutningen kun gjaldt nyt Arbejde. Da der fra Værftets Side krævedes en Erstatning for et paastaaet Tab, opnaaedes ikke Enighed, og Værftet forbeholdt sig at føre Sagen videre.

Hos De forenede Automobilfabrikker i Odense mægledes den 26. Januar paa en Strid om Betaling paa saadanne Arbejder, paa hvilke der ikke kan sættes Akkord. Da man ikke lokalt kunde opnaa Enighed, havde Firmaet opsagt den hidtil gældende Lønordning med 8 Dages Varsel. Paa Mæglingsmødet opnaaedes ikke Enighed, idet Firmaet for saadant Arbejde kun vilde betale et Tillæg af 40 pCt. til Timelønnen, medens Arbejderne forlangte 65 pCt.

Da Firmaet ikke siden Mæglingsmødet har foretaget sig noget i Retning af at reducere den hidtil gældende Betaling, betragter vi Sagen som afsluttet.

Timandsmøder. Paa et Timandsmøde den 5. Maj er følgende Sager behandlede:

1) A/S De forenede Automobilfabrikker, København. a) Klage over Hjemsendelse af Tillidsmanden. b) Krav om Betaling for 4 Timers Arbejde vedrørende Adskillelse af en Kobling.

ad a) Efter Diskussion af Sagen indgik Firmaet paa til fuld Afgørelse at betale Tillidsmanden Kr. 125,00.

ad b) Sagen diskuteredes og sluttede med de faldne Udtalelser.

2) Krav overfor A/S »Vølund«, København, om Betaling af Vejpenge ved et Arbejde paa Gentofte Kommunes Forbrændingsanstalt, Gentofte.

Sagen diskuteredes, uden at Enighed opnaaedes, og Parterne er derefter enedes om at indbringe Sagen for en faglig Voldgift.

3) Klage over, at A/S »Vølund«, København, kræver 10 pCt. af Akkordsummen ved et Arbejde ved Tuborg Havn tilbageholdt som Garanti for vel udført Arbejde.

Sagen sluttedes, idet Firmaet oplyste, at Arbejdets Opgørelse var saa vidt fremskreden, at Spørgsmaalet ikke havde Interesse i nærværende Tilfælde. Forbundet

forbeholdt sig dog skriftlig overfor Sammenslutningen at præcisere sit Standpunkt angaaende Spørgsmaalet om Tilbageholdelse af Akkordoverskud, og dette er sket i en Skrivelse af 12. Maj.

Dagen efter, den 6. Maj, fortsattes Timandsmødet, og følgende Sager var til Behandling:

1) Strid hos A/S Dansk Crown-Kork-Fabrik, København, om en Formandsstilling. — Sagen diskuteredes, uden at Enighed opnaaedes. Forbundet forbeholdt sig sin Stilling, og Hovedbestyrelsen har senere vedtaget at rejse Klage ved Den faste Voldgiftsret.

2) Krav overfor A/S Burmeister & Wain, Christianshavn og Refshaleøen, om Udearbejdstillæg for Arbejde udført paa S/S »Skandia«. — Efter en længere Diskussion enedes Organisationerne om til fuld Afgørelse af Stridsspørgsmaalet at slutte Sagen, mod at Firmaet til de af Smedeforbundets Medlemmer, der har været beskæftigede ved det paagældende Arbejde, udbetaler et Beløb af Kr. 35,00.

3) Klage fra A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, over, at Arbejderne nægter at modtage Akkorder, der er delt i en Opstillingspris og en Stykpris. — Sagen diskuteredes, og herunder tilbød Sammenslutningen at lade Spørgsmaalet om, hvorvidt Firmaet er berettiget til med den enkelte Arbejder at kræve særskilt Forhandling om Akkordprisen for Opstilling (Klargøring til Arbejdet) og om Stykpris for Produktionen, forelægge en faglig Voldgiftsret til Afgørelse, medens Forbundet ikke ønskede paa nærværende Tidspunkt at tage Stilling hertil, men vilde undersøge Sagen nærmere.

4) Klage fra A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, over, at 9 Maskinarbejdere i Opstillingsværkstedet under Uenighed om en Akkordpris nægter at udføre Arbejdet efter Bestemmelserne i Overenskomstens Afsnit A, § 7, 2. Stk. — Enighed opnaaedes ikke.

5) Klage fra A/S Burmeister & Wain over, 1) at samtlige Arbejdere i Afdeling 79 (Sydhavnen) standser Arbejdet den 14. Februar og 16. Februar, og 2) at samtlige Arbejdere i Afdeling 74 (Sydhavnen) den 16. Februar standser Arbejdet i ca. 5 Timer, samt Krav om Erstatning herfor. — Sagen diskuteredes, og Firmaet fremsatte Krav om Erstatning paa Kr. 1226,00. Da Forbundets Repræsentanter ikke kunde imødekomme dette Krav, forbeholdt Firmaet sig at føre Sagen videre.

Rørudvalgsmøde. Ved et den 4. Maj afholdt Rørudvalgsmøde var følgende Sager til Behandling:

1) Klage over, at A/S Andersen & Heegaards Ingeniørforretning, København, nægter at betale 2 Omløbsforbindelser med 150 Øre pr. Stk. — Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

2) Klage over, at Firmaet Axel B. Linde, Odense, ved Akkordafregninger fradrager 5 Øre ud over Lærlingens Løn.

For det omhandlede Anlæg enedes man om, at Firmaet ikke kunde fradrage 5 Øre udover Lærlingens Timeløn. For tidligere udførte Arbejder ved Anvendelse af Lærlinge betaler Firmaet til fuld Afgørelse Kr. 16,47.

3) Strid hos Varme- og Sanitetsfirmaet Chr. Linde, Odense, om Betalingen for Opsætning af Vaske. Til fuld Afgørelse af Sagen indgik Firmaet paa at betale Montørerne Kr. 76,00.

4) Strid hos Firmaet Bonnesen & Danstrup, København, om Akkordprisen for Golf-Radiatorer af ny Model. — Enighed opnaaedes ikke, og Sammenslutningen forbeholdt sig at føre Sagen videre til Voldgift.

Paa samme Møde behandledes 2 Sager, rejst af Blikkenslagerforbundet overfor Firmaerne Georg Larsen og R. Neubert, København.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
4. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
5. Schultz & Larsen, Otterup.
6. Brdr. Christensen, Viborg.
7. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
8. A. C. Rosenberg, Thisted.
9. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
10. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
11. Jensen & Knudsen, Lavgade, Haderslev.
12. Ernst Rasmussen, Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).

Blokade. Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark har blokeret Metalvarefabrikant V. Nielsen, Metalvarefabrikken »Guldborg«, Sct. Hansgade 23, København, og det henstilles til vore Medlemmer ikke at udføre Gørtlerarbejde hos nævnte Arbejdsgiver, saalænge Blokaden varer.

Stiftelsesfester.

Dansk Former- og Støberiarbejderforbunds Varde Afdeling.

Varde Afdeling er stiftet den 1. April 1896 og var saaledes den nævnte Dato i indeværende Aar 35 Aar gammel og havde truffet de nødvendige Foranstaltninger til Jubilæets Afholdelse. Den truende Lockoutsituation blev imidlertid Aarsagen til, at man udsatte Festens Afholdelse, men Lørdag den 16. Maj fandt den Sted.

Festen afholdtes paa Hotel »Dania«, hvor samtlige Afdelingens Medlemmer med Damer samt Gæsterne gik til Bords i Hotellets pyntede Sal.

Ca. 50 Personer var her tilstede, og Gæsterne var følgende: Afdelingens Stifter og Veteran, Former H. P. Sørensen, som i meget nær Fremtid fylder 80 Aar, men som naturligvis forlængst har »lagt op«, Socialdemokratens stedlige Redaktør, Hr. Bech, og den stedlige Fællesorganisations Formand, Olesen-Nielsen, begge med deres Hustruer, samt Forbundets Formand.

Ved Bordet blev der præsideret og budt Velkommen af Afdelingens Formand, A. Ingversen, og efter at man var kommet et godt Stykke ind i Maaltidet, holdt Forbundsformanden Festtalen. Senere talte saavel Redaktøren som Fællesorganisationens Formand, og de takkede Formerne i Varde for deres Indsats i Arbejderbevægelsen, og sluttelig blev gamle Sørensen udnævnt til Æresmedlem af Afdelingen og dekoreret med det ny Fagmærke. Videre modtog han som Erindring fra Afdelingen en Sølvcigarkasse med rygeligt Indhold.

Maden var glimrende, og Stemningen ved Bordet ligesaa. Ca. Kl. 10 ryddede man Salen, og Ballet tog sin Begyndelse. Til dette havde Afdelingen ordnet det

saaledes, at hvert Medlem foruden at have sin egen Dame med, tillige havde Lov til at invitere en Herre og Dame med til Dansen, og denne Invitation var i stort Maal efterkommet.

Honnørmarchen, en Revyvise og en Sang for Damerne gjorde fortjent Lykke ved Festmaaltidet og blev sunget da capo ved det fælles Kaffebord, der blev dækket Kl. 1.

Derefter dansede man igen. Første Tanke havde været at slutte Kl. 2. Det blev hurtigt lavet om til Kl. 3, men Ballet vedvarede endnu, da Solen tittede ind ad Vinduerne.

Til Festen havde gamle Sørensens Svigersøn, der driver en Forretning i Varde, sendt en flot Blomsterkurv, og iøvrigt indløb der Lykønskningstelegrammer fra Smedenes Afdeling i Varde, Bryggeriet »Stjernen«, samt fra Formerforbundets Afdelinger i Aalborg, Esbjerg, Holstebro, Kolding, København, Nykøbing F. og Odense.

A. N.

Smedeforbundets Middelfart Afdeling.

Lørdag den 18. April kunde Smede og Maskinarbejdernes Fagforening i Middelfart fejre sin 35-aarige Stiftelsesfest.

Afdelingen stiftedes den 18. April 1896 af Smedene paa Hess' Jernstøberi. Der beskæftigedes paa det Tidspunkt 14 Smede, som paa Trods af Jernstøberiets Indehaver, Etatsraad Hess, der var bleven underrettet om, hvad hans Arbejdere var i Færd med at foretage sig, og som ydede stærk Modstand herimod, besluttede at oprette en Fagforening. Fra denne lille Begyndelse har Smedenes Fagforening i Middelfart ved Sammenhold og Solidaritet forstaaet at samle alle Fagets Udøvere.

Netop paa den Tid, da Smedene dannede deres Organisationer, stiftedes der i Provinserne ogsaa faglige Organisationer i andre Fag, og den første store Styrkeprøve, som disse unge Organisationer fik at bestaa, var Storlockouten i 1899, som Smedenes Organisation i Middelfart snarere gik styrket end svækket ud af. I Løbet af en halv Snes Aar var Medlemstallet bragt op til 40, hvilket var alt, hvad der beskæftiges af Smede og Maskinarbejdere i Middelfart, selv efter at Kabelfabrikken var kommet i Gang; det er dog særligt efter de store Udvidelser af denne Virksomhed, at Medlemstallet er forøget, saaledes at Afdelingen nu tæller 110 Medlemmer.

Af de Mænd, der igennem Aarene har gjort et godt Stykke Organisationsarbejde, skal i første Række nævnes F. F. Nielsen, der var med ved Afdelingens Stiftelse og i mange Aar var dennes Formand, og som ved hele sin rolige Optræden forstod at skabe sig Respekt saavel overfor Arbejdsgiverne som overfor sine Kolleger.

I 1921 fratraadte F. F. Nielsen som Formand, og efter endnu i nogle Aar at have arbejdet paa Hess' Jernstøberi, hvor han ialt arbejdede i 40 Aar, trak han sig tilbage og nyder nu sin Alderdoms Ro hos sin Datter, der er bosiddende i Fredericia; Smedene i Middelfart vil mindes gamle F. F. Nielsen for, hvad han igennem de mange Aar udrettede for dem. Fra Forbundsledelsens Side siger vi ogsaa F. F. Nielsen en Tak for de mange Aars loyale og gode Samarbejde.

Efter F. F. Nielsen valgtes H. C. Hansen til Formand; med Dygtighed og Energi røgtede han dette Hverv, til han i Efteraaret 1930 fratraadte sin Stilling for at overgaa som Medarbejder ved den socialdemokratiske Presse.

Af de øvrige Kolleger, som var med i Afdelingens første Tid, skal vi nævne Smed Hans Jørgensen, der endnu arbejder hos Hess, og J. S. V. Petersen, der forlængst er ophørt med Arbejdet og nu nyder sit Otium paa Middelfart Alderdomshjem.

Festen afholdtes paa Hotel »Melfar«, hvor Afdelingens Formand, L. P. Hansen, bød de mødte Kolleger og deres Damer samt de indbudte Gæster Velkommen ved en Fællesspisning, som Afdelingen havde arrangeret i Anledning af Jubilæet.

Han omtalte i korte Træk de vigtigste Ting, der var passeret i Afdelingen, og bragte en særlig Tak til de to gamle Kammerater, Smed Hans Jørgensen og J. S. V. Petersen. F. F. Nielsen, som ligeledes var indbudt, var ikke kommet til Stede.

Forbundets Repræsentant, Sekretær Vilh. Christensen, var paa Grund af andre Møder ikke i Stand til at være til Stede ved Festens Begyndelse, hvorfor Borgmester Ehlert Nielsen holdt Festtalen. Han omtalte Smedehaandværket før og nu, takkede Smedene for det Arbejde, de gennem deres Organisation havde udført, og for den Solidaritet, de altid havde udvist. Han sluttede med et Leve for Smede og Maskinarbejdernes Fagforening i Middelfart.

Redaktionssekretær Chr. Hansen, Afdelingens tidligere Formand, overbragte en Hilsen fra Arbejdernes Fællesorganisation, og S. Hagen talte for Damerne og udbragte et Leve for dem.

Sekretær Vilh. Christensen overbragte en Hilsen fra Forbundets Hovedledelse og takkede for det gode Samarbejde, der gennem Tiderne havde bestaaet mellem Afdelingen og Hovedledelsen. Han omtalte kort den vanskelige faglige Situation, hvori de danske Arbejdere da var inde, og udtalte Haabet om, at det vilde lykkes at undgaa Storkampen. Hvis denne alligevel skulde komme, haabede han paa, at det maatte lykkes ved Sammenhold og Solidaritetsfølelse at føre Kampen til Ende paa en for de danske Smede og Maskinarbejdere værdig Maade.

Vilh. Christensen sluttede med at udbringe et Leve for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Medens Forsamlingen begav sig til Kaffebordet, blev Salen ryddet, hvorefter Dansen tog sin Begyndelse, og Festen sluttede først, da det første Dagslys begyndte at dæmre, og Smedene i Middelfart havde haft en smuk og vellykket Fest.

Smedeforbundets Korsør Afdeling.

Smede og Maskinarbejdernes Afdeling i Korsør afholdt den 18. April en udmærket og helt igennem vellykket Stiftelsesfest paa »Klubhotellet«.

Der var mødt op imod 100 festklædte Deltagere, som samledes om et festligt og veldækket Bord. Her bød Foreningens Formand, Laurits Poulsen, Medlemmerne med deres Damer Velkommen til Foreningens 35-aarige Stiftelsesfest. Det var Meningen, at Forbundets Formand, Kjærbøl, skulde have været til Stede, men paa Grund af Urafstemning var baade han og Forbundets Næstformand, Andersen, forhindret. Formanden bød ligeledes Velkommen til de indbudte Gæster, to af Foreningens Medstiftere for 35 Aar siden, Ferdinand Andersen og Martin Frederiksen, samt Redaktør Axel Hansen. Fhv. Borgmester Grevsen var ligeledes indbudt som Partiets Formand, men han havde sendt Afbud paa Grund af Utilpashed.

Ved Bordet blev der talt af Byraadsmedlem Struck, der bragte en Hilsen fra Klub 3, ligesom han talte for Foreningens Kasserer og dennes Hustru, Fru Simonsen, der gør et stort Arbejde for Foreningen, samt for Afdelingens to Medstiftere.

Redaktør Axel Hansen bragte en Hilsen fra Grevsen, »Korsør Socialdemokrat« og Socialdemokratisk Forening og sluttede med at udbringe et kraftigt besvaret Leve for et godt Samarbejde mellem den politiske og faglige Del af Arbejderbevægelsen i Korsør — ogsaa i Fremtiden.

Ferdinand Andersen takkede for Indbydelsen og udtalte sin Glæde over den Opmærksomhed, der fra Foreningens Side altid blev vist de gamle Medlemmer. Det er en Glæde at se tilbage paa Aarene, der er gaaet,

(Fortsættes Side 151.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
16082	Andersen, Peter	Ødis	15. 5.95	Kbhvn. Afd.	6. 4.25	Kbhvn. Afd. 12	3. 1.31
50313	— Richard Otto	København	16 4.11	„ „	8. 8 30	„ „ 12	24. 1.31
31326	— Viggo Søren M.	Frederiksberg	27. 4.90	„ „	27. 4.29	„ „ 12	31. 1 31
16394	Andresen, Ejvin Henriksen	København	3. 3 06	„ „	11 4.25	„ „ 10	27.12.30
9200	Bennetzen, Osvald Gottlieb	Aarhus	29. 9.94	Aarhus	5 9 14	Randers	9. 8 30
50845	Bertelsen, Georg Edvard	København	16 7.12	Kbhvn. Afd.	14. 1 31	Kbhvn. Afd. 14	17. 1.31
27696	Christensen, Jens Chr.	Hestehaven	14. 6.10	Præstø	27. 4 30	„ „ 9	24. 1 31
50794	— Thomas Gunnar	Elling	7. 4.08	Kbhvn. Afd.	2 1.31	„ „ 5	17 1.31
3495	Carlsen, Carl Alfred	Østofte	17 11.01	Nykøbing F.	17. 5 20	Maribo	6. 9 30
49	— Jens Jul. M.	København	27.11.92	Kbhvn. Afd. 1	21. 6.12	Kbhvn. Afd. 12	17. 1.31
25247	Christiansen, Gudmund O. C.	—	2. 4.08	„ „	20 6 28	„ „ 12	3. 1.31
31430	Engell, Carl Sof. L.	Haraldsted	6. 8 88	„ „	9. 2.30	„ „ 12	5 7.30
50202	Furuholmer, Bjørn	Oslo	16.12.95	„ „	11. 7 30	„ „ 12	24. 1.31
21971	Hansen, Chr. Peter	Alslev	19. 7.98	Ringsted	18 11 28	Lyngby	10. 1.31
810	— Poul H. R.	København	17. 4 00	Kbhvn. Afd.	5. 5 20	Kbhvn. Afd. 11	23. 8 30
32723	Haahr, Peter	Helsingør	4. 7.97	Lyngby	9. 4 30	Lyngby	13. 9 30
6182	Hoffmann, Egon	Dronningborg	8. 5.06	Randers	19 2.27	Randers	5 4.30
35373	Holk, Aage Th. Chr.	Randers	13. 2.04	—	10. 1.28	—	2. 8 30
8410	Huusum, Christian	København	20 11 99	Kbhvn. Afd. 1	2. 3.20	Centralafd.	9. 8 30
35246	Jensen, Alfred G.	Frederiksberg	16 5 92	Holbæk	19 2.23	Holbæk	2. 2.29
35215	— Arthur R.	Tjørnelunde	5 3.03	Slagelse	9.11.23	Slagelse	14. 4 28
5452	— Axel Adler	København	7.10.06	Kbhvn. Afd.	15. 1.26	Kbhvn. Afd. 14	24. 1.31
9006	— Carl Einer	Horsens	15.12.99	Horsens	28. 7 23	Horsens	20.12 30
3837	— Fillip	Ruds-Vedby	17. 1.04	Slagelse	18. 1.26	Slagelse	12.10.29
50461	— Heinrich	København	14. 3 06	Kbhvn. Afd.	30. 8 30	Kbhvn. Afd. 17	10. 1.31
17827	— Jens Peter	Aulum	8 3 85	Holstebro	25. 6.30	Holstebro	11.10.30
50482	— Knud Rudolf	Braaby	22 2.01	Kbhvn. Afd.	19 8 30	Kbhvn. Afd. 9	10. 1 31
3891	— Lars Ove	Slagelse	23 11.94	Slagelse	1. 5.14	Slagelse	20. 8.27
8159	— Valdemar A.	Kragholm	28 8 75	Kbhvn. Afd. 1	22. 6.08	Kbhvn. Afd. 17	3. 1.31
29720	Johansen, Børge Peter	Hellerup	12. 1.10	„ „	28. 6.29	„ „ 11	24. 1.31
50245	Juul, Henning Kaj	København	24. 6 10	„ „	9. 7 30	„ „ 10	3. 1.31
37931	Kjeldsen, Anton	Nykøbing M.	3 12 06	Nykøbing M.	3.10 30	Nykøbing M.	22.11.30
29569	Kjøge, Bjørn K. Fr.	København	10. 4.10	Kbhvn. Afd.	1. 7.29	Kbhvn. Afd. 14	17. 1.31
50128	Koch, Orla	Horsens	11. 6 07	D. Elektr. Forb.	30. 7 26	Horsens	8.11.30
50108	Larsen, Jens Viggo H.	København	27. 6.10	Kbhvn. Afd.	25. 5.30	Kbhvn. Afd. 9	27.12.30
1625	— Niels Edm. M.	—	15. 7.00	„ „	8. 1.30	„ „ 12	31. 1.31
21363	— Valdemar	Nørre Aaby	25. 8 05	D. Arbm. Forb.	11. 7.27	Nørre Aaby	21. 6.30
29878	Madsen, Aksel V.	Boeslunde	25. 3.96	Korsør	13. 8.18	Slagelse	11. 5.29
1004	— Eigil Alfr.	København	5. 3 06	Kbhvn. Afd.	7. 6 29	Kbhvn. Afd. 14	17. 1.31
7959	— Emil Adolph	—	24. 5.07	„ „	17. 4.26	„ „ 12	3 1.31
50740	— Laurits M.	Middelfart	3. 4.83	„ „	28.11.30	„ „ 11	3. 1.31
9024	— Villy Stenkilde	København	26. 3 08	Horsens	7.11.27	Skive	15 11.30
36082	Martinsen, Einar Peter	—	10. 6 03	Kbhvn. Afd.	10. 5.23	Kbhvn. Afd. 12	18.10.30
36429	Marum, Hjalmar A. F.	Frederiksberg	3. 1 93	„ „	6. 1.28	„ „ 9	17. 1.31
33016	Mende, Martin Carl	Lauban	14.12.11	Tønder	8. 4.30	Tønder	4.10.30
29105	Mortensen, Jens Meyer	Smidstrup	30. 1.75	Nørre Aaby	28. 3.27	Nørre Aaby	29. 3.30
3227	— Martin Oluf	Horsens	24. 8.94	Horsens	1.11.13	Horsens	4.10.30
32994	Nielsen, Axel Anton	Fensmark	2. 4.99	Næstved	1. 7.30	Næstved	20.12.30
37961	— Georg Sofus	Stege	22 10.00	Holbæk	12.12.30	Holbæk	24. 1.31
4809	— Harald Johs	København	10.12.95	Kbhvn. Afd. 3	25. 4.14	Kbhvn. Afd. 12	8.11.30
17684	— Henrik Bech	—	18. 7.08	Holbæk	1. 5.28	Holbæk	18. 1.30
14738	— Henry Laur.	—	28. 8.02	Kbhvn. Afd.	10.10.21	Centralafd.	12. 7.30
31606	— Niels Chr. M.	Horsens	2.10 00	Silkeborg	10. 6.29	Horsens	6.12 30
51460	— Nikolaj	København	20.11.11	Kbhvn. Afd.	14.11.30	Kbhvn. Afd. 5	31. 1.31
22398	— Ole	Haldrup	3.11.90	Odder	25. 1.16	Odder	7. 2.31
9010	— P. R.	Horsens	22. 5.75	Horsens	24. 1.08	Horsens	16. 8.30
14055	— Rasmus A. K.	Spettrup	7. 3.11	—	3. 1.30	Holstebro	4.10.30
33946	— Svend Aage	København	29. 6.06	Randers	6. 7.30	Randers	16. 8.30
39145	Numme, Niels Georg	Sandefjord	8.11.02	Kbhvn. Afd.	27. 3.30	Kbhvn. Afd. 12	10. 1.31
35053	Olsen, Gunner Vilh.	Ottestrup	26. 1.08	Slagelse	23.11.30	Slagelse	3. 1.31
26101	Petersen, Albert Gottfr.	København	4. 2.04	D. Arbm. Forb.	20. 7.28	Kbhvn. Afd. 14	17. 1.31
17797	— Hans	Velslev	4. 3.05	Holstebro	5. 9.29	Holstebro	21. 2.31

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
18739	Petersen, Harry Will.	Søllerød	9. 4.08	Lyngby	6. 7.28	Kbhvn. Afd. 9	24. 1.31
39081	— Osvald Chr.	Paarup	8. 5.05	Maribo	9. 5.24	Maribo	9. 8.30
31414	Quistgaard, Arne	Vamdrup	18. 6.06	Kbhvn. Afd.	2.11.28	Rønne	18.10.30
35213	Rasmussen, Kaj A. J. K.	Svendborg	20. 8.03	Slagelse	8.11.22	Slagelse	12. 5.29
13271	Rohde, Anders	Kjelstrup	3. 3 04	Middelfart	24. 2.30	Middelfart	9. 8.30
23040	Røner, Willy A. L.	København	8. 6 08	Kbhvn. Afd.	18. 8.30	Kbhvn. Afd. 9	3. 1.31
8586	Sørensen, Aage Rudolf	Smørumovre	19. 9.05	„ „	10 11.24	„ „ 15	24. 1.31
36308	— Holger Felix	København	30. 8.01	„ „	5.10.29	„ „ 4	25.10.30
18175	Schrøder, Albin Johs.	—	3.12.99	„ „	6 11 22	„ „ 17	17. 1.31
16748	Seitzberg, Axel M.	Frederiksberg	17. 1.76	„ „ 1	1. 1.07	„ „ 11	6. 7.29
16361	Svendsen, Alfred Julius	—	7. 2.76	D. Arbm. Forb.	28.10.10	„ „ 18	10. 1.31
8062	Truelsen, Villy Rudolf	København	24.12.06	Kbhvn. Afd.	28. 2.30	„ „ 11	31. 1.31
25566	Tybring, Evald M. O.	—	24. 8.08	„ „	20 8.28	„ „ 17	3. 1.31
50501	Winzentsen, Ernst Holger	Aarhus	3.12.09	„ „	26 9 30	„ „ 17	10. 1.31
33092	Wæver, Kaj	Nakskov	29. 9.03	Brønderslev	3. 5 30	Hjørring	20.12.30
	Specialarbejderforbundet.						
47998	Bager, Ivan	Marstal	15. 8 12	Odense	24. 8.30	Odense	27. 9.30
48347	Hansen, Villiam L.	Nakskov	19.10.95	Nakskov	27. 9.30	Nakskov	27. 9.30
47966	Jørgensen, Ludvig E.	St. Hans Landsogn	26 9.05	D. Arbm. Forb.	22. 7 29	Odense	20.12.30

og se, hvorledes de Unge trofast slutter op om Foreningen.

Fr. Esbensen, der ogsaa er en af de raske, gamle Smede, talte morsomt om forskellige Medlemmer, han havde arbejdet sammen med gennem Aarene.

Der blev sunget et Par gemytlige Viser, der var skrevet for Lejligheden af Esbensen sen. og jun. De gjorde stormende Lykke.

Til Slut udbragte Fr. Andersen et dundrende besvaret Leve for den populære Formand L. Poulsen, hvorefter denne bød Velbekomme.

Til Festen indløb forskellige Hilsener og Telegrammer, bl. a. fra Fællesorganisationen og Klub 3.

Efter at Salen var ryddet, tog Dansen sin Begyndelse, og her gik det ogsaa lystigt og fornøjeligt til — til ud paa de smaa Timer.

---

3 Ugers Fagforeningskursus.

Roskilde Højskole.

30. August—19. September 1931.

Arbejdernes Oplysningsforbund foranstalter i Forbindelse med Roskilde Højskole *et udvidet Tillidsmandskursus* for Fagorganisationernes Funktionærer, Bestyrelsesmedlemmer og Tillidsmænd. Kursuset, der ledes af Forstander Hj. Gammelgaard, vil vare 3 Uger.

Arbejderbevægelsen er i Dag saa mangeartet, dens Virksomhed saa omfattende, dens Ideer og Maal saa store, at der stadig stilles større Krav til de Mænd, som skal tage Del i Organisationslivets daglige Arbejde. Selvom Danmark er et lille Land, saa har Forholdene for Arbejderorganisationernes Virksomhed antaget et saadant Omfang, at det ogsaa hos os er bleven et uafviseligt Krav at gøre det mest mulige for vore Tillidsmænds Dygtiggørelse og Uddannelse. — Et 3 Ugers udvidet Kursus er et Fremskridt, der nok skal give Arbejderbevægelsen haandgribelige Resultater i Frigørelseskampen.

Deltagelse i Kursuset koster 100 Kr. pr. Deltager (Kost, Logi og Bog- og Undervisningsmaterialer).

Anmeldelse sker til Arbejdernes Oplysningsforbund, Rosenørnsallé 12, København V, inden 1. August 1931.

Kursusets Undervisningsplan.

Undervisningen ved det udvidede Kursus vil foregaa dels gennem Arbejdsgrupper, dels ved en Række Forelæsninger. Faginddelingen bliver saaledes:

1. Forstander cand. polit. Hj. Gammelgaard:
   Amerikanske Arbejdssystemer.
   Planøkonomi—Statistik.
   Rationalisering—Koncentration.
2. Højskolelærer Frode Kristensen:
   Erhvervsgeografi—Raastofferne.
   Arbejderbevægelsens Historie.
3. Højskolelærer cand. mag. Villy Hellner:
   Kapitalismens og Industrialismens Gennembrud.
   Regning og Regnskabsvæsen.
4. Dr. phil. Albert Olsen:
   Arbejderbevægelsen og Verdensøkonomien.
5. Sekretær Knud V. Jensen:
   Fagforeningsarbejdets Teori og Praksis.
   Forhandlinger—Overenskomster.
   Mægling—Voldgift.
6. Hovedkasserer Hans Jacobsen:
   Internationale Fagforeningsforhold.
7. Sekretær Ib Kolbjørn:
   Bedriftsraad, Socialisering og Udbyttedeling.
8. Forretningsfører Chr. Christiansen:
   Fagforeningerne og Kulturarbejdet.
   Tillidsmænd og Fagforeningskultur.

I Tilslutning til den daglige Undervisning vil der blive en Række Forelæsninger om socialøkonomiske og socialpolitiske Emner af kendte Fagforeningsfolk og Politikere som Statsminister Th. Stauning, Finansminister C. V. Bramsnæs, Vilh. Nygaard, Johs. Kjærbøl, Axel Olsen, Jul. Bomholt m. fl.

Sidste Frist.

Med Udgangen af Juni Maaned ophører Prisnedsættelsen paa det store Jubilæumsskrift: Socialdemokratiets Historie, der inden for denne Tidsfrist vil kunne faas for den billige Pris af 10 Kr., medens den oprindelige Bogladepris 20 Kr. derefter atter træder i Kraft. Oprindelig var der kun afsat et begrænset Antal, der hurtigt blev revet bort, til nedsat Pris, men efter Opfordring har Forlaget bestemt sig til i Anledning af Socialdemokratisk Forbunds Jubilæumskongres (7.—10. Juni) at stille hele Restoplaget til Disposition kun med den Begrænsning, at Bestillingerne maa være indsendt senest den 30. Juni i Aar. Vi gør derfor vore Læsere opmærksom paa denne gunstige Lejlighed til at skaffe sig dette store, smukke Værk paa ikke mindre end 700 Sider i stort Format og med ca. 700 Illustrationer. Det er en rig Kilde til vort Lands nyeste Historie, samtidig med at det gennem gamle Redaktør Wiinblads livfulde og spændende Skildring giver Partiets enestaaende Udvikling og Fremgang i de første 50 Aar.

Bestillinger kan indsendes gennem alle Boglader eller Forlaget »Fremad«, Frederiksborggade 33, København K., der for yderligere at lette Anskaffelsen tilbyder at levere Værket paa Ratebetaling à 2 Kr. pr. Maaned.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Specialarbejderforbundet.

Bortkommen Bog.

Medlem Nr. 47812, Nielsen, Edvin Ernst, Københavns Afd., har mistet sin Bog, der herved gøres ugyldig.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 10147	Christensen,	Albert Laurits	(Kbhvn. Afd.)
- 38003	Larsen,	Børge	(—)
- 22161	Petersen,	Carl Valdemar	(Nakskov Afd.)

Medlemmerne Nr. 2446, Alfred Broe, og Nr. 3811, Albert Rasmussen, har atter fundet deres Bøger.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Nyt Register.			Sidst betalt
Nr. 24884	Andersen,	Aage B. C.	11. 6.27
- 30089	Abildskov,	Egon William	1.11.30
- 6026	Baczkiewicz,	Boleslaw	19. 2.27
- 462	Christensen,	Hans S.	13. 9.30
- 10228	Christoffersen,	Albert M. H.	26. 7.24
- 25542	Hansen,	Carl Vilhelm	28. 9.29
- 2750	Hermansen,	Engelbrecht A.	28. 5.27
- 26314	Holtemann,	Svend	29. 3.30
- 17916	Jørgensen,	Henry H. Chr.	13. 2.26
- 17127	Jacobsen,	Dines Chr.	24. 9.27
- 14928	Larsen,	Svend Erik	22. 3.30
- 22815	Lassen,	Laurits Møller	26. 6.26
- 35357	Mikkelsen,	Thorvald M.	27. 9.24
- 3201	Nielsen,	Hans K. M.	31. 3.28
- 18020	Poulsen,	Svenn	5. 9.25
- 35331	Riis,	Carl A.	27.12.24
- 26053	Sørensen,	Chr. Ferdn. H.	9. 8.30
- 37518	—	Hans	26. 3.27
- 30155	—	Walther Frode	20. 9.30
- 38922	Sønderhausen,	Axel	24. 5.24

Overskud. Hos Firmaet F. L. Smidth & Co., København, henligger følgende Overskud:

Nr.	4	Skr.	Purhonen	Kr. 8,24
-	228	Drejer	Eering	- 1,21
-	4	Skr.	Purhonen	- 0,09
-	221	Drejer	Eriksen, F.	- 6,02
-	402	Kl.	Frøsig, A.	- 15,25
-	59	Skr.	Jørgensen, S.	- 7,22
-	500	Kd.	Barkdal	- 4,86
-	221	Drejer	Eriksen, F. W.	- 2,39
-	267	—	Petersen, O.	- 0,82
-	221	—	Eriksen, F. W.	- 0,70
-	7	Skr.	Nielsen, Jens V	- 1,21
-	59	—	Jørgensen, S.	- 3,54
-	724	Drejer	Fornäs, Børge	- 1,02
-	15	Skr.	Christensen, V.	- 1,12
-	407	Kd.	Sterner	- 0,57

Tillæg til Vejledning i Gevindskæring.

Da de af Dansk Standardiseringsraad fastlagte Standardmaal for Gevind til Skruer og Rør for en Del Dimensioners Vedkommende afviger fra tidligere anvendte, vil det, efterhaanden som de indføres i Industrien, medføre, at nogle Tabeller i »Vejledning i Gevindskæring« bliver ukorrekte. Der er derfor udarbejdet et Tillæg til Vejledning i Gevindskæring, indeholdende de nye Maal, som er vedtaget i en Række europæiske Lande. Tillægget kan for en Pris af 10 Øre erholdes i Metalarbejdernes Centralafdeling, Vestersøgade 2, 1., København.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 8 JUNI 1931 17. Aarg.

Fagbetonet Partipolitik.

Den danske Arbejderbevægelse har i afvigte Foraar staaet i de kompetente Forsamlingers Tegn; dette gælder baade Fagbevægelsen og det politiske Arbejderparti. I Dagene 12.—15. Maj fandt som bekendt De samvirkende Fagforbunds ordinære Generalforsamling Sted, medens den socialdemokratiske Partikongres afholdtes i Dagene den 7.—10. Juni. Med de mange organiserede Arbejdere, som disse kompetente Forsamlinger repræsenterer, for De samvirkende Fagforbunds Vedkommende ca. 250,000 fagorganiserede og op imod 200,000 Medlemmer i Partiforeningerne, paakaldte Forhandlingerne og de Beslutninger, der blev truffet, en betydelig Opmærksomhed, ikke alene indenfor Arbejderbevægelsen, men ogsaa udenfor denne. Dagspressen har da ogsaa stærkt beskæftiget sig med de vedtagne Resolutioner og de Udtalelser, der fremsattes i Tilslutning til dem. Dette gælder ikke mindst Partikongressen.

Det kan forøvrigt ikke nægtes, at denne i højere Grad end De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling tog Tidens økonomiske Spørgsmaal op til Behandling gennem Indlæg af Repræsentanter for Landets Styre, Kommunestyret og Fagbevægelsen, og de Resolutioner, der blev vedtaget, gav Udtryk for en dybtgaaende Indtrængen i de herhenhørende Emner, som ikke mindst Fagbevægelsen er i allerhøjeste Grad interesseret i. Der var for saa vidt en betydelig Forskel paa den faglige Generalforsamlings Behandling af de i Forbindelse med Verdenskrisen staaende Problemer og den, som blev dem til Del paa Partikongressen. Ganske vist behandlede De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling bl. a. Spørgsmaalet om Arbejdstidsforkortelse og Handelsavance, men den alsidige Belysning og den dybtgaaende Behandling af de herhenhørende Emner prægede i langt højere Grad Partikongressen end Generalforsamlingen.

Det er efter vor Formening ogsaa forholdsvis let at pege paa Aarsagen hertil. Medens det socialdemokratiske Parti under en kraftig Førers Ledelse er blevet et helstøbt politisk Parti, er De samvirkende Fagforbund som saadant langt mere løs i sine Sammenføjninger. Den Myndighed og Handlekraft, som præger det politiske Arbejderparti, har De samvirkende Fagforbund endnu ikke været i Stand til at erhverve sig, væsentlig fordi de enkelte Organisationers saakaldte Suverænitet stadig skal respekteres. Denne Skrøbelighed i den faglige Landsorganisations Struktur gav sig jo ogsaa eklatante Udslag under afvigte Overenskomstsituation, medens det er lykkedes det politiske Arbejderparti under vanskelige økonomiske Forhold og trods Modstand fra de borgerlige Partiers og Bondestandens Side at skabe sig øget Respekt samtidig med, at Bevægelsen rent medlemsmæssigt er i stærk Vækst.

Det er imidlertid kun til Gavn for Fagbevægelsen, at et saadant stærkt politisk Arbejderparti stiller sig bag de mange økonomiske Spørgsmaal, som de fagorganiserede Arbejdere i højeste Grad er interesseret i. Saalænge Grænsespørgsmaalene, Kampen for til det yderste at værne Fagorganisationernes engang

opnaaede Omraader, gør sig gældende i den Grad, som Tilfældet er indenfor De samvirkende Fagforbund, saalænge Industriforbundstanken er et skønt fagligt Dogme, som alle vedkender sig indtil det Øjeblik, da den skal gennemføres, og saalænge som de enkelte Organisationers Selvstændighed sættes over Samarbejdet, vil det næppe være muligt for De samvirkende Fagforbund at gaa i Spidsen for Løsningen af Tidens store Spørgsmaal til Gavn for Arbejderne.

Til Gengæld er det heller ingen Skade til, at Socialdemokratiet ved Behandlingen af disse Spørgsmaal klart viser Nødvendigheden af Samarbejde mellem Fagbevægelsen og Partiet, og gør det indlysende for den enkelte Arbejder, at uden et saadant Samarbejde vil Arbejdernes Muligheder for at tilbageslaa Modstandernes Angreb og gøre nye Fremskridt ikke fuldt ud kunne udnyttes. Der er jo endnu Folk, som hævder, at Fagforeningerne skal være upolitiske. For dem, der gennem Referaterne i Dagspressen har fulgt Partikongressens Forhandlinger, vil et saadant Synspunkt være uholdbart, og det kan med Sikkerhed paaregnes, at de Tider, som kommer, i høj Grad vil gøre det nødvendigt for Fagbevægelsen at paakalde Arbejderpartiets Bistand.

Den danske Fagbevægelse er baade i sin Opkomst og i sin Udvikling knyttet til den politiske Bevægelse, og vi er tilbøjelige til at tro, at Tilknytningen i Fremtiden vil blive endnu mere intim. Fagbevægelsen begyndte som et Led i den internationale Arbejderforening, der oprettedes her i Landet i 1871, og den har senere i 1886, efter at den første skandinaviske Arbejderkongres var afholdt i Göteborg, tilsluttet sig de samme socialistiske Principper, som er gældende for Partiet. I et Manifest, som De samvirkende Fagforeninger i København samme Aar udsendte til Arbejderne, hedder det bl. a.:

> „Da det maa erkendes, at den privatkapitalistiske Produktionsmaade stadig vil være en Hindring for at tilvejebringe Lykke og Tilfredshed i Samfundet, udtaler Kongressen sin Anerkendelse af de socialistiske Principper."

Det er i Virkeligheden paa Grundlag heraf, at Fagforeningsbevægelsen og Arbejderpartiet her i Danmark siden har arbejdet, og hvis Resultater bl. a. er blevet, at vi i Øjeblikket har et Arbejderministerium. Fagbevægelsen har gennem Aarene været det bærende Grundlag for den socialistiske Arbejderbevægelse, i Virkeligheden været en Forskole for Socialismen som Fremtidsmaalet og for Socialismen som politisk Bevægelse. Partiet har gennem Aarene paa mangfoldige Omraader sat ind for Reformer, i hvis Gennemførelse Fagorganisationerne var i højeste Grad interesseret, og Fagbevægelsen vil i den Fremtid, der ligger for, i stadig stigende Grad have Brug for den politiske Indsats.

Medens særlig den hidtidige sociale Lovgivning afspejler Partiets betydelige Virksomhed, vil det i de kommende Tider først og fremmest blive nødvendigt at sætte ind for Gennemførelse af Foranstaltninger, der tilsigter at skaffe Arbejderne den dem tilkommende Indflydelse paa den teknisk-økonomiske Proces, som vi gennemlever, og den dem tilkommende Del af Udbyttet, som den afkaster. Medens det i fremtrædende Grad gennem de Aar, da Arbejderne har haft politisk Indflydelse, har været Opgaven gennem den sociale Lovgivning at søge lindret de Saar, som den kapitalistiske Samfundsordning bibringer Arbejderklassen, vil det i Fremtiden blive en mere positiv Indsats, der skal øves, nemlig at søge omformet hele Samfundsordningen til Gavn for den arbejdende Befolkning. Dette fik da ogsaa Udtryk i en Resolution, som Kongressen vedtog, og hvori det bl. a. udtales:

> „Den saakaldte Rationalisering, der anvendes ved Industriens Modernisering, bidrager selvfølgelig til Forøgelse af Arbejdsløsheden i en kortere eller længere Overgangstid og maa derfor mødes af Bestræbelser for at beskytte Arbejderklassen. De store tekniske Fremskridt burde være til hele Menneskehedens Fordel, men de udnyttes alene af de kapitalistiske Magthavere fra Produktionsomraadet, saalænge Arbejderklassens internationale Organisation og Aktionskraft ikke er fuldkommen.
>
> Kongressen paalægger Rigsdagsgruppen at træde i Samarbejde med Fagorganisationerne for Tilvejebringelse af en rimelig Arbejdstidsindskrænkning, Ferie og anden Sikring for Arbejderklassen og opfordrer Hovedorganisationerne til at sætte Kræfterne ind paa Tilvejebringelse af internationale Aftaler, som kan virke udjævnende paa de haarde Virkninger, som den industrielle Udvikling medfører.
>
> Da Rationaliseringen, lige saa vel som Trustdannelser, Karteller og monopoliserede Virksomheder, er Led i den kapitalistiske Udvikling, som Samfundet skal igennem, vil det ikke tjene noget nyttigt Formaal at sinke denne Udvikling, men der

maa arbejdes for at opnaa offentlig Kontrol med Virksomheder af den nævnte Art. Det maa kræves, at rationaliserede Bedrifter henlægger væsentlige Dele af deres Overskud til Konsolidering og Sikring af Arbejdernes Interesser.

Det maa kræves, at Arbejderne faar rimeligt Indseende med disse Bedrifter, og at den offentlige Kontrol værner Befolkningen imod Udbytning ved Prisaftaler eller ved andre af saadanne Sammenslutninger udøvede Misbrug. — For internationale Trust- eller Monopoldannelser maa der igennem Folkenes Forbund tilstræbes international Kontrol.

Rigsdagsgruppen og Regeringen opfordres til fortsat at virke for en international Ordning af Toldforholdene i frihandelsvenlig Retning; men saafremt en saadan ikke opnaas, maa de smaa Lande frit kunne overveje, hvilke Foranstaltninger de maatte anse for nødvendige, naar andre fører en mod disse rettet Toldbeskyttelsespolitik.

Den kapitalistisk-liberalistiske Teori om Nedskæring af alle offentlige Udgifter i Krisetider maa bekæmpes, da Virkningerne bliver mindre Købeevne og forøget Arbejdsløshed. Stat og Kommune bør netop ved Iværksættelse af offentlige Arbejder og ved Opretholdelse og Udbygning af sociale og kulturelle Institutioner for Hygiejne, Sociallovgivning, Skolevæsen o. s. v. bidrage til størst mulige Produktion og Omsætning. Men da Kriserne sikkert vil faa lang Varighed eller vil være tilbagevendende, maa det tilraades, at Staten og Kommunerne skaber et Organ, der kan tilvejebringe Plan for større, offentlige Arbejders Udførelse, saaledes at Samfundets Indsats paa dette Omraade ydes i de Tider, hvor det private Initiativ er lammet af Krisevanskeligheder. . . .

Saafremt det ikke lykkes at overvinde Arbejdsløsheden ved Midler som de nævnte, maa det anses for Samfundets Pligt, at en anstændig Understøttelse sikres de Arbejdsløse, og navnlig maa Samfundets Forpligtelse være indlysende i alvorlige Krisetider med langvarig Arbejdsløshed."

Det er en positiv opbyggende Politik, som disse Udtalelser giver Udtryk for, og det vidtspændende Omraade, som Kongressen satte ind paa, karakteriseres bl. a. derved, at den udtalte: „Ogsaa en ny Lærlingelov er paakrævet for at sikre en forsvarlig Uddannelse af Ungdommen."

Det var ogsaa interessant at bemærke den dybe Forstaaelse af Landbrugets erhvervsmæssige Vanskeligheder i Øjeblikket, som kom til Orde fra Byrepræsentanternes Side. Byens Arbejdere er i Virkeligheden klar over, at uden et rimeligt renterende Landbrug. vil det ikke være muligt at øge Beskæftigelsen, og at Landbrugets og Byernes Arbejdere i Virkeligheden ganske har fælles økonomiske Interesser.

Det var Tidens haarde økonomiske Problemer, der prægede Partikongressen. Den gav i høj Grad Afkald paa de gamle agitatoriske Metoder, som har været uundværlige for Arbejderbevægelsens Fremgang, men som ogsaa til Tider har skabt Vanskeligheder for Arbejderbevægelsen selv. Det var en Realiteternes Kongres, og som en Taler udtrykte sig:

> „De sidste Rester af Romantik gaar nu af vor Bevægelse. Den Forestilling, man endnu kan finde hos primitive Partifæller, at Arbejderbevægelsen det er blot at stille nogle Krav, og Resten kommer ikke os ved, den maa vi nu tage endelig Afsked med. Det kommer os nu ved i aller bogstaveligste Forstand. Det er Realitet altsammen. Der findes ingen Eventyrskat, hvor vi kan hente det fornødne."

Samme Taler var ogsaa inde paa det ofte fremkomne Synspunkt om de danske Arbejderes særlige Dygtighed og gjorde gældende, at „Talemaaden er ved at blive altfor gængs og ved at vække Forestillinger, som ikke svarer til Virkeligheden." Det er jo sikkert rigtigt, at den danske Arbejder med Hensyn til Evner ikke er blevet mere gudbenaadet end Arbejderne i alle andre Lande, men givet er det, at den danske Folkeoplysning i intellektuel Henseende har bragt den danske Arbejder frem i allerforreste Række. Dertil kommer, hvad der er uomtvisteligt, og for hvilket Beviset ligger i selve vor Industris Konkurrenceevne, at der arbejdes stærkt i Danmark, ja, i Virkeligheden haardt, takket være et gennemført Akkordsystem, der næppe i tilsvarende Grad findes i noget andet Land. Naar som bekendt Lederen af det engelske Ford Motor Co., Sir Percival Perry, udtrykkelig har fastslaaet, at i Danmark, hvor der betales den højeste Løn i Europa, findes den laveste Omkostning pr. Tidsenhed, saa er det en autoritativ Udtalelse, som man med Glæde har Lov til at notere sig.

I en Tid som vor, og med den Fremtid, som ligger for, er det nu ingen Skade til at bevare og styrke Troen paa sig selv. Her gælder det blot, som i alle Livets andre Forhold, at kende sin Styrke, men ogsaa sin Begrænsning. Det er at haabe, at det

politisk tagne Initiativ maa virke anspornde paa Fagbevægelsen, saaledes at det, som en af de svenske Gæster i anden Anledning udtalte, maa blive en ædel Kappestrid mellem Fagbevægelsen og Partiet.

Lærlingelovgivningen.

Af Kontorchef i Arbejdsdirektoratet *A. Nielsen.*

(Fortsat.)

Lærekontrakten (Læreforholdets Oprettelse).

Et Lærlingeforhold oprettes gennem Overenskomst mellem Parterne. Hvis Lærlingen er under 18 Aar, vil Overenskomsten være at indgaa af Faderen — eventuelt Moderen, hvis hun er Enke, ugift, eller gift med en anden end Lærlingens Fader, saafremt denne ikke har adopteret ham, eller den, der maatte være beskikket som Værge. Retten til at indgaa Læreforhold tilkommer ogsaa Lærlingens Moder i det Tilfælde, hvor hun ved Separation eller Skilsmisse er tillagt Forældremyndigheden for Lærlingen. Loven kræver derhos, hvis Læreforholdet oprettes efter Lærlingens 16. Aar og skal være bindende efter hans fyldte 20. Aar, at Kontrakten foruden af Faderen (Værgen) tillige underskrives af Lærlingen; er Kontrakten indgaaet tidligere, er den ikke bindende længere end, til Lærlingen har opnaaet en Alder af 20 Aar (§ 3, 2. Stk.). Saafremt Lærlingen ikke da vil fortsætte Læreforholdet i hele det ved Kontrakten bestemte Tidsrum, er Læremesteren heller ikke længere bunden ved Kontrakten. I Tilfælde, hvor en Arbejdsgiver tager sin Søn eller Datter i Lære, vil der ikke være at oprette Lærekontrakt; men skulde dette ønskes, maa der for Lærlingen beskikkes en Værge ad hoc, der da underskriver Kontrakten. Værgebeskikkelser udfærdiges i København af Magistratens 1. Afdeling og ellers af Skifteretten.

Straks naar en Lærling under 18 Aar antages til Arbejde, skal der oprettes skriftlig Lærekontrakt, hvilken for at være gyldig skal indsendes til den stedlige Politiøvrighed, d. v. s. Politiøvrigheden paa det Sted, hvor Virksomheden er beliggende, til Paategning om, at den er i Overensstemmelse med Lærlingelovens Forskrifter. For Københavns og Frederiksberg Kommuners Vedkommende er Paategningen af Lærekontrakter ved Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. af 22. December 1921, jfr. samme Lov af 1. Juli 1927, overdraget Arbejdsdirektøren. Saafremt Lærlingen ved Kontraktens Indsendelse er fyldt 18 Aar, meddeles Kontrakten ikke Paategning, selv om denne er indgaaet før det fyldte 18. Aar, da Tidspunktet for Kontraktens Indsendelse til Paategning maa være afgørende med Hensyn til, om Lærlingen er over eller under 18 Aar.

Hvis Øvrigheden nægter at godkende en Lærekontrakt, kan Sagen indenfor en Frist af 4 Uger forebringes Socialministeren, hvis Afgørelse er endelig (§ 19).

Til Brug ved Oprettelse af Lærekontrakter foreligger der af Socialministeriet udarbejdede Formularer (Blanketter), særskilt for Haandværk og Industri og for Handel. Disse Blanketter faas gratis hos Politiøvrighederne og i Arbejdsdirektoratet, Amaliegade 25, København. Rettelser og Tilføjelser i disse Formularer kan foretages, men kun forventes godkendte, naar de ikke findes stridende mod Lovens Bestemmelser. I Almindelighed bør den af Ministeriet autoriserede Formular anvendes, men det kan dog tillades, at særlige Formularer benyttes, hvilke i saa Fald forud maa være godkendte af Ministeriet; saadanne særlige Formularer benyttes f. Eks. af Bogtrykfaget, Bogbinderfaget, Urmagerfaget og en enkelt større Virksomhed.

Lærekontrakter er stempelfri, og Øvrighedspaategningen meddeles vederlagsfrit.

Lærekontrakten skal, som foran nævnt, oprettes straks, altsaa inden Lærlingen træder i Lære — begynder Arbejdet — (§ 1, 1. Stk.) og være forsynet med Øvrighedens Paategning. Det er saaledes en urigtig Opfattelse, naar en Læremester formener, at det er tidsnok at oprette og indsende Kontrakten til Godkendelse indtil Udløbet af den i Lovens § 5 omhandlede Prøvetid af 3 Maaneder, idet det i denne Bestemmelse er fastslaaet, at de tre første Maaneder af Læretiden anses som en *gensidig* Prøvetid, i hvilken saavel Mesteren som Lærlingen, hvis han er over 18 Aar, og ellers Forældrene eller Værgen uden Angivelse af nogen Grund kan forlange Kontrakten hævet uden Erstatning, medmindre anderledes er bestemt i Kontrakten. Ifølge Lovens § 13 kan en Lærling, der tidligere har været i Lære, ikke af nogen anden tages i Lære eller anvendes som Medhjælp i samme Fag, forinden det tidligere Læreforhold er lovligt hævet, d. v. s. enten efter fælles Overenskomst eller efter Bestemmelserne i §§ 15—16—17 eller 18 samt ved Voldgiftsafgørelse (§ 20).

I Kontrakten skal indeholdes Bestemmelse om Læretidens Varighed (§ 3), paa hvilke økonomiske Vilkaar (§ 4) Lærlingen skal arbejde, om der vil være at yde Kost og Logis samt, for saa vidt et Pengevederlag skal ydes, angives, hvor stort dette er pr. Uge, Maaned eller Aar og Tidspunktet for dets Udbetaling.

Med Hensyn til det økonomiske Forhold skal anføres, at der intet er til Hinder for, at det Lærlingen tilsagte Vederlag i Penge fastsættes pr. arbejdet Dag, saaledes at der altsaa ikke tilkommer Lærlingen Dagløn for de Dage, da intet Arbejde haves, eller paa hvilke der paa Grund af Vejrforhold ikke kan arbejdes. For Murerfagets Vedkommende har Ministeriet godkendt, at der i Kontrakter for Murerlærlinge kan optages en Bestemmelse om, at Læremesteren forbeholder sig, i Tilfælde af Arbejdsledighed eller Mangel paa det for Lærlingens Uddannelse passende Arbejde, midlertidig at beskæftige Lærlingen hos andre Mestre dog indenfor samme Kommune (København og Frederiksberg) og under Læremesterens Ansvar for Lærlingens Uddannelse paa paagældende Sted; det er dog Betingelsen, at Mesteren, hos hvem Lærlingen maatte blive sat i Arbejde af sin Mester, skal opfylde samtlige de i Lovens § 2 fastsatte Betingelser for at antage Lærlinge.

Der er ligeledes intet til Hinder for, at Vederlaget fastsættes til et fast Beløb pr. Tidsenhed (f. Eks. pr.

Uge) plus et Tillæg, som reguleres efter det officielle kvart- eller halvaarlige Pristal, og ejheller for, at hele det aftalte Lønbeløb reguleres efter Pristallet. Af andre Former for Lønaftaler kan nævnes: Løn pr. præsteret Arbejdstime plus et Tillæg af saa og saa mange Øre, der hensættes paa en Sparekassebog, indtil Læretiden er udløben. Naar ingen særlig Aftale ved Læreforholdets Indgaaelse er truffen om, hvorledes der vil være at forholde med det saaledes opsparede Beløb, hvis Læreforholdet ophører inden Udløbet af den kontraherede Læretid, vil dette være at udbetale Lærlingen; undertiden forbeholder Læremesteren sig som en Slags Erstatning Ret til at disponere over det opsparede Beløb, hvis Læreforholdet ophæves eller afbrydes inden Læretidens Udløb af Lærlingen tilregnelige Grunde, eventuelt til Fordel for de andre Lærlinge. Forsaavidt angaar Malerfaget, har Ministeriet udtalt, at der intet vil være til Hinder for, at en Lærekontrakt godkendes med en Bestemmelse om, at Vederlaget skal bortfalde i de 3 Vintermaaneder, hvor Lærlingen besøger Teknisk Skoles Dagskole for Malere, da en saadan Bestemmelse fremtræder som fastsættende en Afbrydelse af Læreforholdet, idet Undervisningen paa Dagskolen ikke træder i Stedet for den ved Lærlingeloven paabudte Undervisning, men som Supplement til Aftenskoleundervisningen og tilsigtende at give Lærlingen en Uddannelse, han ellers først vilde kunne erhverve sig, efter at han var bleven Svend.

Det er ikke Hensigten med Lovens § 4 at kræve, at Vederlag skal ydes Lærlingen i Læretiden, men *kun*, at den herom trufne Aftale mellem Parterne er klar og tydelig. Det vil saaledes kunne godkendes, at der kun ydes Lærlingen Husly og Føde, men ikke Klæder, Vask eller Pengevederlag i Læretiden, og ligeledes, at Lærlingen enten intet Vederlag skal have i Læretiden eller maa yde et Vederlag for Oplæringen.

Efter Lovens § 11 skal Læremesteren betale for Lærlingens Undervisning i en Handels- eller teknisk Skole, forsaavidt Lærlingen i Henhold til Erklæring fra Skolen giver regelmæssigt Møde. Læremesteren skal tillige betale for Rekvisitter m. m. til Brug ved Undervisningen; herom kan dog mellem Parterne træffes anden Bestemmelse, men i saa Tilfælde maa det af Kontrakten fremgaa, hvem der skal betale Rekvisitter m. m. (f. Eks. Lærlingen/Værgen).

Endvidere skal Læremesteren afholde Udgifterne ved Læreprøve, hvor Adgang til saadan haves.

I Lærekontrakten maa ingen Bestemmelser optages, som er Læreforholdet uvedkommende (§ 4, 2. Stk.). Der foreligger saaledes Afgørelse for, at der i Kontrakten ikke kan optages en Bestemmelse om, at Lærlingen i Læretiden ikke maa være Medlem af nogen faglig Organisation eller politiske Foreninger, og at han, for saa vidt han adlyder en Strejkeordre, fortaber alle sine Rettigheder. Det kan derimod godkendes, at det i Kontrakten anføres, at Lærlingen ikke maa deltage i Strejker, og at i Tilfælde af Overtrædelse heraf maa Spørgsmaalet om Læreforholdets Fortsættelse m. m. afgøres ved Voldgiften. I Lovens § 4, 2. Stk., er det fastsat, at der ikke i Kontrakten maa optages Bestemmelser om, at Lærlingen efter endt Læretid eller et vist Tidsrum derefter ikke maa tage Arbejde i det paagældende Fag eller drive Forretning i samme, eller om, at Lærlingen efter Læretidens Udløb skal arbejde hos Læremesteren for en bestemt Løn. Det angives derhos udtrykkeligt, at enhver udenfor Kontrakten indgaaet Forpligtelse, der strider imod de heri nævnte Bestemmelser, er ugyldig. Derimod kan en Bestemmelse optages i Kontrakten om, at Lærlingen ikke for egen Regning og uden Mesterens Samtykke maa paatage sig Arbejde i Læretiden, enten i Arbejdstiden eller udenfor denne, og at Overtrædelse heraf straffes med Bøde til Læremesteren (det maa dog forudsættes, at Arbejde, der udføres gratis eller for Paarørende, ikke forbydes).

Med Hensyn til Lærekontrakternes Tilvejebringelse paahviler dette Mesteren, der tillige skal sørge for disses Forsyning med Øvrighedspaategning; saafremt denne Pligt ikke opfyldes, kan kun Mesteren og ikke Lærlingen eller dennes Værge ifalde Strafansvar (§ 1, 1. Stk., jfr. §§ 21 og 22). Undladelse af behørig Oprettelse af Kontrakten har til Følge, at Overenskomsten om Læreforholdet er ugyldig, og Læremesteren kan ikke i Henhold til Overenskomsten rejse Krav overfor Lærlingen, der ejheller, da han ikke har Pligt til at sørge for den skriftlige Lærekontrakt, kan gøre Overenskomsten gældende overfor Læremesteren. Hvis en Læremester har forsømt at sørge for Oprettelsen af lovlig Lærekontrakt, og Arbejdsforholdet desuagtet har bestaaet i nogen Tid, vil han under Hensyn til Varigheden heraf ifl. Lovens § 21, 2. Stk. kunne idømmes Erstatning til Lærlingen ved Lærlingevoldgiften (§ 20).

Naar en Lærling ved Læreforholdets Oprettelse er over 18 Aar, stilles der ikke Krav om Oprettelse af skriftlig Kontrakt, jfr. dog Lovens § 23.

Ifølge Lovens § 2 er visse Næringsdrivende uberettigede til at antage Lærlinge, f. Eks. saadanne som ved Dom er funden skyldige i en i den offentlige Mening vanærende Handling, medmindre de har erholdt Æresoprejsning, eller som 3 Gange i Løbet af 5 Aar har gjort sig skyldige i saadanne Brud paa Lærekontrakter, at disses Ophævelse er bleven en Følge deraf.

For at sikre Lærlingen en forsvarlig Uddannelse er det i Modsætning til tidligere bestemt, at en Næringsdrivende eller Bestyrer af en Andels- eller Forbrugsforening, som ikke selv er faglig uddannet i det Fag, som Lærlingen antages til Oplæring i, er uberettiget til at antage Lærlinge, medmindre Lærlingens Oplæring paa betryggende Maade er overdraget en i Virksomheden beskæftiget faglig uddannet Mand eller Kvinde. Denne Regel gælder alle Virksomheder i Haandværk, Industri, Beværtning m. fl., medens der for Handelsvirksomheder er den Begrænsning, at det kan tillades en Handlende eller Bestyrer af en Andels- eller Forbrugsforening, der ikke selv er faglig oplært, at antage Lærlinge, naar Vedkommende i 5 Aar har drevet Handelsvirksomhed som Hovederhverv; til at dispensere fra denne Regel savner Ministeriet Hjemmel, og Spørgsmaalet om at antage Lærlinge til Oplæring, naar forannævnte Betingelse er opfyldt, henhører under den

stedlige Politimesters Afgørelse, for København—Frederiksberg dog Arbejdsdirektørens.

Spørgsmaalet om, hvorvidt en Person efter sin Uddannelse og sit Kendskab til Faget kan betragtes som faglig oplært, afgøres i Tvivlstilfælde af Socialministeren efter Samraad med Handelsministeren (§ 2, 3. Stk.). Socialministeren har ingen Hjemmel til at dispensere fra Kravet om Læremesterens faglige Uddannelse. Det er derhos af Ministeriet paa given Foranledning udtalt, at Udtrykket i Lovens § 2, 1. Stk., »faglig oplært i sit Fag«, vil være at forstaa derhen, at faglig oplært i et Fag er den, der paa Lærekontrakt har udstaaet sin . . . . aarige Læretid (hos en Mester i Faget eller i den Henseende ligestillet) og modtaget Lærebrev, samt saadanne, som ad eventuelt anden Vej efter Ministeriets Skøn har modtaget en lige saa forsvarlig Uddannelse.

Ved Lovens § 13 er det bestemt, at en Lærling, som staar i et Lærlingeforhold, ikke, forinden Kontrakten er lovlig hævet, maa antages i Lære eller anvendes som Medhjælp i samme Fag af nogen anden, og for at henlede Opmærksomheden paa dette Forhold, er der i de autoriserede Kontraktformularer krævet oplyst, om Lærlingen tidligere har været i Lære, og i bekræftende Fald, at den tidligere Lærekontrakt med Paategning om Læreforholdets Ophævelse eller en Erklæring herom maa foreligge.

Med Hensyn til Beværterfaget (Restaurationsindustrien) har Ministeriet resolveret, at for Lærlinge i Kokkefaget vil Lærekontrakten være at oprette paa Haandværks- og Industrikontrakter, medens der for Tjenerfagets Vedkommende vil være at anvende Handelskontrakter. Paa given Foranledning om, hvorvidt Ansvaret for Lærlingens rette Uddannelse paahviler Tjeneren eller Restauratøren, har Ministeriet derhos udtalt, at Ansvaret for en Tjenerlærlings Uddannelse paahviler Restauratøren, der ved Lærekontraktens Indgaaelse overfor Lærlingen og det Offentlige staar som Læremester og derfor er ansvarlig for Overholdelsen af de Læremesteren ved Loven paalagte Forpligtelser; Lovens Bestemmelser forhindrer dog ikke, at Restauratøren ved Uddannelsen benytter den i Forretningen til enhver Tid beskæftigede, faguddannede Arbejdskraft. At Lærlingen erholder det i Kontrakten stipulerede Vederlag, har Restauratøren ligeledes Ansvaret for. Det er herefter givet, at det altid er Vedkommende, der som ansvarlig Indehaver(e) af en Virksomhed eller Forretning indgaar et Læreforhold, som er ansvarlig for Lærlingens faglige Uddannelse og iøvrigt hefter for de Forpligtelser, Paagældende ved den indgaaede og godkendte Kontrakt har paataget sig.

Det maa bemærkes, at for Handels- og Kontorlærlinges Vedkommende vil der paa Kontrakten efter § 6, hvor Plads er ansat til en »nøjere Angivelse af Fagets Begrænsning«, være at opgive, hvad Lærlingens Uddannelse omfatter. Da Handels- og Kontorfaget er saa vidt omfattende, at i Almindelighed ingen lærer mere end enkelte Dele deraf, er det meget vigtigt, at Kontrakten er klar og tydelig paa dette Punkt.

(Fortsættes.)

Den norske Konflikt.

I sidste Fagblad meddelte vi, at der i Norge var udbrudt en Storlockout, som de norske Metalarbejdere siden den 8. April ogsaa har været omfattet af, saaledes at Antallet af lockoutede Metalarbejdere omkring 1. Maj udgjorde mellem 8 og 9000, hvortil kom 3 à 4000 Arbejdsløse. Da denne omfattende Konflikt medfører, at Arbejdet efterhaanden ebber ud, kan det sikkert paaregnes, at det samlede Antal konfliktede og arbejdsløse Medlemmer af Norsk Jern- og Metalarbejderforbund nu er 13—14.000 og af Norsk Formerforbund 14—1500, hvilket vil sige, at der egentlig kun er 2 à 3000 tilbage i Arbejde.

At det er en ganske overordentlig alvorlig Situation, vore norske Brødre dermed er kommet ind i, vil enhver let kunne forstaa, men dertil kommer, at der desværre ikke for Tiden er synderlig Udsigt til en Afslutning af den norske Storkonflikt. Den norske Rigsmæglingsmand har nemlig under 22. Maj fremsat et Mæglingsforslag, der var af den Karakter, at det var umuligt for Arbejderne at tiltræde det, og forøvrigt blev det ogsaa forkastet af Arbejdsgiverne. At de sidste har forkastet maa egentlig for udenforstaaende forekomme mærkværdigt, da Mæglingsforslaget skulde synes i høj Grad at kunne tilfredsstille Arbejdsgiverne, men samtidig giver deres Forkastelse Udtryk for, i hvilken Grad de norske Arbejdsgivere søger at forringe de bestaaende Løn- og Arbejdsbetingelser. Vi skal saaledes anføre, at for Metalarbejdernes Vedkommende indeholder Forslaget Reduktioner paa praktisk talt alle Omraader. Minimalsatserne for Fagarbejdere og Hjælpearbejdere, der er henholdsvis 102 og 90 Øre, skal kun bibeholdes for de Arbejdere, der har over 2 Aars Anciennitet, medens de for Arbejdere med under nævnte Anciennitet skal reduceres til henholdsvis 97 Øre og 86 Øre. Alle Timelønninger paa 111 Øre og derover skal reduceres med 7½ pCt., dog kun til 106 Øre. Alle Timelønninger paa 110 Øre og derunder reduceres med 4 pCt., dog ikke længere end til Mindstelønssatsen. Alle Akkordtariffer, faste Akkorder og Prislister reduceres med 10 pCt., og ved Timeakkorder og Præmieakkorder skal der gennemføres en tilsvarende effektiv Reduktion. Alle kvindelige Arbejderes Lønninger reduceres med 6 pCt., dog ikke længere end til Minimalsatserne. Disse har hidtil for kvindelige Arbejdere under 18 Aar været 53 Øre, for Kvinder over 18 Aar 66 Øre, stigende med 4 Øre aarligt indtil 81 Øre. Disse Satser reduceres til henholdsvis 50, 63 og 77 Øre. Lærlingelønnen, der har været fastlagt halvaarsvis, begyndende med 39 Øre det første halve Aar, stigende til 90 Øre det sidste halve Aar indenfor en 5-aarig Læretid, reduceres med 7½ pCt. Ogsaa med Hensyn til Betalingen for Overarbejde indeholder Rigsmæglingsmandens Forslag Forringelser, og skulde der være Tale om et Punkt, som maa siges at betyde en Fordel fremfor det tilsvarende i det danske Mæglingsforslag, kan det kun blive dette, at Overenskomsternes Varighed er fastsat til 31. Marts 1933.

Som bekendt maatte den tidligere Regering Mo-

winckel demissionere paa Grund af dens Stilling til den internationale Olietrusts Indflydelse paa den norske Margarineindustri, og her gik Arbejderpartiet ogsaa imod Regeringen Mowinckel. Til Gengæld fik man en udpræget Bonderegering, der oven i Købet karakteriseres som stærkt fascistisk indstillet, og det er den almindelige Mening blandt de norske Arbejdere, at Rigsmæglingsmandens Forslag i høj Grad er blevet præget af dette Regeringsskifte til Skade for Arbejderne.

For dem, der under den afvigte Overenskomstsituation søgte at forhindre det danske Mæglingsforslags Vedtagelse, og som ikke blot ønskede at skabe os organisationsmæssige Vanskeligheder, vil den norske Overenskomstsituation kunne give adskilligt Stof til Eftertanke. Selv om Forholdene i Norge og Danmark er forskellige, saa er der ingen Tvivl om, at i enhver større faglig Kamp vil der altid spille et politisk Moment ind, og uden iøvrigt at ville finde os berettiget til at kritisere den norske Arbejderbevægelses politiske Indstilling, ligger det dog nær at spørge, om det ikke havde været klogt af opportune Grunde at lade en Arbejderdoktrin falde i Stedet for at bidrage til, at den norske Reaktion politisk kom til at præge Arbejdsbetingelserne paa en for Arbejderne saa meningsløs Maade, som Rigsmæglingsmandens Forslag giver Udtryk for.

Takket være de skandinaviske Gensidighedsoverenskomster og den økonomiske Støtte, som saavel Svenska Metallindustriarbetareförbundet som Smedeforbundet og Formerforbundet yder de norske Metalarbejdere, vil disse ikke falde for det første det bedste Stød fra en Rigsmæglingsmand, der tilsyneladende i høj Grad faar sine Direktiver fra den reaktionære Regering, og vi maa jo kun haabe, at de øvrige norske Arbejdere paa samme Maade vil være i Stand til at modsætte sig den dybtgaaende Forringelse af Arbejdsvilkaarene, som der her er Tale om. I Virkeligheden er de norske Arbejderes Kamp ogsaa vor Kamp, og vi maa med Interesse afvente Resultatet, naar engang Kampen er endt. At det for det norske Næringsliv som Helhed betyder en fuldkommen Ødelæggelse af de tilstedeværende Arbejdsmuligheder er en Ting for sig, og det er kun en daarlig Trøst, at de norske Arbejdsgivere lider betydelige Tab, thi derigennem forringes jo ogsaa Industriens Ydeevne, og iøvrigt maa det forudses, at naar Kampen engang er endt, vil den have skærpet den norske Erhvervskrise og rimeligvis medført, at de norske Arbejdere gaar fra Konfliktsituationen og ind i en omfattende Arbejdsløshed.

Tysk Metalarbejderforbund fejrer sin 40-aarige Bestaaen.

Den 1. Juni 1891 paabegyndtes i Frankfurt a. M. en almindelig tysk Metalarbejderkongres til Drøftelse af Organisationsspørgsmaalet. Der fandtes paa det Tidspunkt i Tyskland en lang Række Fagorganisationer indenfor den tyske Metalindustri, ja, i nogle Fag var endog flere Forbund. Selv om der praktiseredes et vist Samarbejde mellem disse Organisationer, betød den fagvise Opdeling dog en Svækkelse af Metalarbejdernes Kampevne overfor Arbejdsgiverne og den tyske Statsmagt, der brugte alle til Raadighed staaende Midler for at knægte den opblomstrende Arbejderbevægelse. I Erkendelse heraf var der gennem lange Tider, helt tilbage til 1884, talt og skrevet om en Sammenslutning af de bestaaende Metalarbejderorganisationer, men noget Resultat var der ikke kommet ud heraf. Sikkert har Undtagelsesloven imod Socialisterne, der var gældende fra 1878 til 1890, og som førte til Opløsning af Fagforeninger, Udvisning eller Fængsling af deres ledende Folk og Hæmning af Arbejdet i det hele taget, haft sin Skyld heri.

I 1891 var altsaa Tidspunktet til Handling inde, og efter en indgaaende Debat vedtog Kongressen med 118 Stemmer imod 20 følgende Forslag:

> »Kongressen beslutter at oprette et almindeligt tysk Metalarbejderforbund med lokale Fagsektioner, hvor de foreliggende Forhold muliggør det.«

Igennem de siden da forløbne 40 Aar har Tysk Metalarbejderforbund fra en forholdsvis ringe Begyndelse, ca. 23.000 Medlemmer, kæmpet sig frem til med sine 940.000 Medlemmer at være en af de største og førende Organisationer indenfor den tyske Arbejderbevægelse.

Tysk Metalarbejderforbund har været en mægtig Løftestang i de tyske Metalarbejderes Kamp for bedre Løn- og Arbejdsforhold og — hvilket maaske ikke er det mindst betydningsfulde — et Bolværk mod de Undertrykkelsestendenser, som navnlig i de sidste svære Kriseaar saa tydeligt har givet sig Udtryk indenfor det tyske Borgerskab. Men ikke alene rent fagligt, ogsaa paa det politiske, sociale og økonomiske Omraade har Tysk Metalarbejderforbund sat ind, det gælder ikke mindst med Hensyn til den nye Lov om Arbejdsret.

Lige fra den første Begyndelse har Tysk Metalarbejderforbund erkendt Oplysningsarbejdets Vigtighed for Arbejderbevægelsens Frigørelseskamp og gjort en Indsats paa dette Omraade. Oplysningsarbejdet tog dog først rigtig Fart efter Revolutionen, hvor bl. a. Loven om Bedriftsraad med de efterfølgende Bedriftsraadsvalg ligefrem tvang en Udvidelse af dette frem. Forbundet har foruden utallige Foredrag ladet afholde 82 forskellige Kursus og har siden 1926 haft sin egen Skole i Dürrenberg, hvor Tillidsmænd- og Kvinder fra alle Tysklands Egne samles til længere og kortere Kursus. Forbundet har sin egen Lysbilledafdeling og en stærkt arbejdende Ungdomsafdeling med eget Medlemsblad, »Metallarbeiter-Jugend«. Desuden udgives »Metallarbeiter-Zeitung« hver Uge og et 14-Dages Blad for Bedriftsraadsmedlemmerne.

Vort tyske Broderforbund runder sin 40-Aarsdag paa en Tid, da mange Farer truer den tyske Arbejderbefolkning og dermed den tyske Arbejderbevægelse, baade økonomisk og politisk tegner den kommende Tid mørk for vort Nabofolk mod Syd. Tysk Metalarbejderforbund har dog altid vist sig i Stand til at kunne komme frelst igennem Uvejrstider og vil sikkert ogsaa

ride denne Storm af, saaledes at det kan fortsætte og videre udbygge sit Arbejde for Højnelse af de tyske Metalarbejderes og dermed de internationalt organiserede Metalarbejderes Levevilkaar.

Vi ønsker vore tyske Kammerater Held og Lykke med Arbejdet i den kommende Tid.

Vore Venner Lokomotivmændene.

Gennem mange Aar har der mellem de danske Lokomotivmænd og Smedeforbundet bestaaet et udmærket Samarbejde, som ikke mindst blev fremmet af J. A. Hansen, der altid var en velset Gæst, naar Lokomotivmændene samledes til Raadslagning, og for hvem de nærede en dyb Veneration. Efter J. A. Hansens Død fortsattes Samarbejdet, og Lokomotivmændene har altid ønsket Smedeforbundet repræsenteret, naar de samledes til Kongres. Vi er tilbøjelige til at tro, at dette Samarbejde har medført, at Lokomotivmændene i Modsætning til adskillige andre Tjenestemandsorganisationer er mere indstillet efter de faglige Industriarbejderes Principper, ligesom Lokomotivmændene stadig føler sig stolte over at have tilhørt Smede- og Maskinarbejderfaget og at have været Medlemmer af Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Som bekendt har Privatbanernes Lokomotivmænd, Dansk Lokomotivmandsforbund, i en Aarrække været Medlemmer af Kartellet, og i Fjor Efteraar foretog Dansk Lokomotivmandsforening, Statsbanernes Lokomotivmænd, en Urafstemning om Spørgsmaalet: Indmeldelse i De samvirkende Fagforbund, nærmest for derved ogsaa at kunne komme ind i Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. Der opnaaedes ogsaa en Majoritet herfor, idet 60 pCt. af de afgivne Stemmer var for Indmeldelse i Landsorganisationen, men da man forud havde bestemt, at der skulde være mindst 75 pCt. af de afgivne Stemmer for, lykkedes det ikke dengang at faa det mangeaarige Samarbejde nærmere befæstet ved Medlemsskab i Kartellet.

I Dagene den 7. og 8. Maj afholdt Statsbanernes Lokomotivmænd deres Kongres i København. Traditionen tro var Smedeforbundets Formand tilstede og hilste paa Lokomotivmændene og takkede dem for den Loyalitet, de viste overfor deres gamle Organisation. Det var iøvrigt en Kongres, der i fremherskende Grad var præget af Ro og Saglighed, og selvom man f. Eks. ved Behandlingen af den vedtagne Lønningslov ikke kunde give Begejstring tilkende, havde Kongressen dog Forstaaelsen af, at Loven paa visse Omraader bød Lokomotivmændene Fordele. Statsbanernes vanskelige Stilling og den paagaaende Konkurrence fra Bilerne øver selvfølgelig gennem Baneledelsen sit Tryk paa Lokomotivmændene, hvis Arbejdsbetingelser man paa forskellig Maade søger at forringe. Samtidig foregaar der i vid Udstrækning en Omlægning af Driften fra Damplokomotiver til Motorvogne, til hvis Betjening man ofte er tilbøjelig til at gaa udenom Lokomotivmændenes Kreds.

Kongressens Enstemmighed gav sig iøvrigt Udtryk i Genvalg af den gamle Ledelse, og den var helt igennem præget af den Organisationskultur, som disse Tjenestemænd i høj Grad er i Besiddelse af.

En Maaned senere samledes Skandinaviens Lokomotivmænd til Kongres i Aalborg, og ogsaa her var Kjærbøl som Repræsentant for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund tilstede. Nordisk Lokomotivmandsforbund omfatter saavel Statsbanernes som Privatbanernes Lokomotivmænd i Danmark, Norge og Sverige, medens de finske Lokomotivmænd endnu ikke har tilsluttet sig. Kongresperioden omfatter 3 Aar, i hvilket Tidsrum en Præsident staar i Spidsen for Sammenslutningen og afgaar ved hver Kongresperiodes Afslutning, og saaledes at Valget skifter mellem de 3 nordiske Lande. I afvigte Kongresperiode har Formanden for Dansk Lokomotivmandsforbund, Privatbanernes Lokomotivmænd, N. Th. Brix, været Præsident, og det var derfor ham, der paa Præsidiets Vegne bød Kongressens Deltagere og Gæster Velkommen. Foruden disse var et stort Antal af de danske Lokomotivmænd med Damer kommet tilstede for at deltage i de i Forbindelse med Kongressen arrangerede Udflugter og Fester, saaledes at ialt ca. 400 Deltagere var tilstede, da Kongressen aabnedes i Folketeatret i Aalborg.

Foruden Smedeforbundets Formand var tillige tilstede som Gæster Formanden for Smedeforbundets Afdeling i Aalborg, Marius Andersen, Borgmester Jørgensen, Dansk Lokomotivmandsforenings tidligere Formand, nuværende Materialforvalter Richard Lillie, Redaktør Bollerup Madsen som Repræsentant for Nordjyllands Socialdemokrat samt Formanden for Arbejderpartiet i Aalborg, Villumsen. For de finske Lokomotivmænd var mødt 2 Repræsentanter og for Internationalt Transportarbejderforbund Sekretær Nathans. Ogsaa denne Kongres var præget af stor Saglighed, og for en udenforstaaende var det interessant at bemærke de mange Problemer, som Lokomotivmændene i Øjeblikket maa beskæftige sig med, og som i høj Grad er fælles for hele Skandinavien.

Selve Kongressens Dagsorden gav tilstrækkeligt Udtryk herfor, og foruden Beretning om Sekretariatets Virksomhed i de forløbne 3 Aar og Behandling af Regnskaberne beskæftigede Kongressen sig med Lokomotivmændenes Lønforhold, Tjenestetidsspørgsmaalet, Uddannelsesspørgsmaalet, Organisationsformerne for Jernbanepersonalet og Behandlingen af Spørgsmaalet om Personalets Indflydelse paa Ledelsen af Jernbanerne. Det var ikke mindst interessant at overvære Behandlingen af Uddannelsesspørgsmaalet og at notere, at Lokomotivmændene sætter meget stærkt ind for den bedst mulige Uddannelse og dermed ogsaa Tilvejebringelsen af den størst mulige Sikkerhed for det rejsende Publikum.

Det var ogsaa interessant, at ved en Festmiddag, der fandt Sted i Tilslutning til Kongressen, var Stats-

banernes øverste Administration repræsenteret, bl. a. ved Maskinchef Munck, ligesom Driftsbestyreren for Nordjyllands Privatbaner, Hr. Rammeskov, sammen med de stedlige socialdemokratiske Rigsdagsmænd og de socialdemokratiske Repræsentanter for Byraadet var tilstede, et Bevis for, at Lokomotivmændene, som Kjærbøl udtrykte sig i en lille Tale, ikke alene søger at bevare Forbindelsen med deres gamle Fagorganisation, men ogsaa søger at etablere det bedst mulige Samarbejde med Banernes øverste Ledelse.

Som et smukt Udtryk for Lokomotivmændenes organisationsmæssige Indstilling kan det ogsaa noteres, at man bevilgede 10.000 Kr. til den norske Arbejdskonflikt.

Iøvrigt valgtes Formanden for de svenske Lokomotivmænd, Borgstedt, til Præsident for den kommende Kongresperiode, og til Mødested for næste Kongres valgtes Stockholm.

Det var en smuk Kongres, de nordiske Lokomotivmænd værdig og et godt Eksempel for andre Tjenestemandsorganisationer.

Kobstrup mod Smedeforbundet.

En Byretsdom.

Under 27. Maj er der ved Københavns Byret faldet Dom i en Sag, som et af Københavns Metalarbejder-Forbunds tidligere fremtrædende Medlemmer havde anlagt mod Smedeforbundet, men som han tabte. Vi hidsætter Dommen i dens fulde Ordlyd:

Aar 1931, den 27. Maj, blev i Sagen No. A. 6751/1931 Maskinarbejder N. J. Kobstrup mod Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund afsagt saalydende

Dom:

Under nærværende af Sagsøgeren, Maskinarbejder N. J. Kobstrup, mod de Indstævnte, Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, anlagte Sag, er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren og Vidneforklaring af Sekretær Sigvard Munck fra det indstævnte Forbund.

Sagsøgeren har forklaret, at han har været faglig organiseret siden den 1. Maj 1903, og at han indtil Juni 1919 stod i det indstævnte Forbunds Afdeling for Københavns Afdeling 1. Indenfor denne Afdeling udviklede der sig i Aarenes Løb en betydelig Opposition mod Forbundet, og da Afdelingen paa Trods af Forbundets Anskuelser stillede visse Krav overfor Arbejdsgiverne, opstod der i Juni 1919 mellem Arbejdsgiverne og Forbundet en Konflikt, den saakaldte Flydedoks-Konflikt, som førte til Sag for Den faste Voldgiftsret. Her tabte Forbundet og blev idømt en Bod paa 40,000 Kr. 00 Øre, hvorpaa Afdeling 1 blev erklæret konkurs. Cirka 1700 Medlemmer af Forbundet dannede nu den 27. Juni 1919 et nyt Forbund, kaldet Københavns Metalarbejder-Forbund. Han var Medstifter af dette Forbund og blev ca. 3/4 Aar efter dets Stiftelse Medlem af dets Bestyrelse. Efterhaanden svækkedes det nye Forbund, og dets Antal af Medlemmer gik ned og var ca. 500 à 600 i Aaret 1923 og er for Tiden kun ca. 60. Fra Sommeren 1929 til Foraaret 1930 førte han nu Forhandlinger med det indstævnte Forbund om atter at overgaa til dette, og disse Forhandlinger endte med, at Forbundet erklærede sig villigt til at modtage ham mod, at han indbetalte til det et Beløb, stort 250 Kr. 00 Øre. Herpaa gik han ind, og han har siden af dette Beløb indbetalt til Forbundet 183 Kr. 00 Øre med Afdrag paa 3 Kr. 00 Øre pr. Uge i 61 Uger. Imidlertid kan og vil han nu ikke betale yderligere Afdrag.

Sekretær Munck har forklaret, at den af Sagsøgeren omforklarede Opposition begyndte i Aaret 1911 og medførte i Juni 1919 Flydedoks-Konflikten, som fik det af Sagsøgeren ligeledes omforklarede Forløb. Af de 7,000 Medlemmer i Afdeling 1 dannede nu ca. 1,700 Medlemmer et nyt Forbund, Københavns Metalarbejder-Forbund. Derpaa afholdtes indenfor det indstævnte Forbund nogle Kongresser, blandt andet om, hvorledes Forbundet skulde stille sig overfor det nye Forbund. Man vedtog da en Resolution om, at det nye Forbund var et Splittelsesforbund, som man fordømte, men at man, til Trods for dets Dannelse, vilde tage dets Medlemmer tilbage uden særlige Betingelser, saafremt de meldte sig tilbage inden den 1. November 1919 (1920?). Iøvrigt besluttede man ikke at lægge Medlemmerne i det nye Forbund Hindringer i Vejen for at opnaa Arbejde etc. Efterhaanden vendte en meget stor Del af det nye Forbunds Medlemmer tilbage til det indstævnte Forbund. Paa en ny Kongres vedtog man nu den Beslutning, at det nye Forbunds Medlemmer vedblivende kunde vende tilbage mod Erlæggelse af et Beløb, som fastsattes til 150 Kr. 00 Øre, men som iøvrigt i særlige Tilfælde kunde gaa baade ned og op, og som har varieret fra 75 Kr. 00 Øre til 350 Kr. 00 Øre. Disse Beløb ere at betragte som en Erstatning til det indstævnte Forbund til Udligning af den Betaling, som de Medlemmer, som er blevet staaende i det indstævnte Forbund, har maattet erlægge til dette i Modsætning til de andre, som overgik til det nye Forbund.

Da nu Sagsøgeren søgte om at komme tilbage i det indstævnte Forbund, stillede Vidnet ham det Valg, at han kunde komme tilbage enten mod Betaling af et Beløb af 250 Kr. 00 Øre og saa opnaa sin tidligere Anciennitet m. m. eller mod Betaling af det sædvanlige Indskud, 10 Kr. 00 Øre, i hvilket sidstnævnte Tilfælde han blev at betragte som nyt Medlem. Af disse Alternativer valgte Sagsøgeren det første.

Sagsøgeren har benægtet, at de Indstævnte har stillet ham de nævnte Alternativer. De Indstævnte krævede Beløbet 250 Kr. 00 Øre af ham for at modtage ham paany.

Endvidere har de Indstævnte fremlagt et Eksemplar af deres Love. I disse Love hedder det:

»I.

Forbundets Love.

§ 1.

Forbundets Formaal er:

a) at samle Smede og Maskinarbejdere i Danmark til fælles Arbejde for at fremme og værne faglige Interesser . . . . . .
. . . . . .

II.

Afdelingernes Love.

§ 11.

a) . . . . . .

Som Medlem kan Afdelingerne optage enhver, der arbejder som Svend ved Smede- og Maskinfaget og som ikke i sine tidligere Forhold har udvist en Adfærd, der skønnes at have været til Skade for Forbundets Arbejde . . . . . .

. . . . . .

c) I Indmeldelsesafgift betales 10 Kr. . . . . .

. . . . . .

§ 15.

a) Tidligere Medlemmer af Forbundet, som er slettede paa Grund af Restance, kan kun optages paany mod at betale Ekstrakontingent, som er paalignet, siden de blev slettede (dog ikke udover 40 Kr.), alt paaløbet ordinært Kontingent (dog ikke udover et halvt Aars), nyt Indskud samt anden Gæld til Forbundet eller dets Afdelinger . . . . . .

. . . . . .«

Sagsøgeren har nu under Anbringende af, dels, at han ikke overfor de Indstævnte har foretaget sig noget, som har kunnet berettige disse til at nægte at modtage ham paany, og at det er af vital Interesse for ham at være Medlem af det indstævnte Forbund, hvorfor dette er uberettiget til at nægte ham Optagelse, men er pligtig til at modtage ham mod, at han erlægger det lovhjemlede Indskud, 10 Kr. 00 Øre, og ikke noget andet vilkaarligt fastsat Beløb, dels, at han befandt sig i en Nødssituation, da han traf Aftale med Forbundet om at komme tilbage mod Erlæggelse af Beløbet 250 Kr. 00 Øre, som han kalder for en »Bøde«, og at denne Aftale som Følge heraf er retsstridig og uforbindende for ham, jfr. Lov No. 242 af 8. Maj 1917 om Aftaler m. m. § 29, søgt de Indstævnte til Betaling af det fornævnte Beløb, 183 Kr. 00 Øre, med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 11. Marts 1931.

Sagsøgeren har derhos forbeholdt sig Paastanden om Genoptagelse af sig som Medlem af det indstævnte Forbund mod Erlæggelse af det sædvanlige Indskud, 10 Kr. 00 Øre.

De Indstævnte har paastaaet sig frifundne.

Herved har de Indstævnte først anført, at de i Følge deres Loves § 11 ere berettigede til at nægte at optage et Medlem, som i sine tidligere Forhold har udvist en Adfærd, som skønnes at have været til Skade for Forbundets Arbejde. Da Sagsøgeren nu har forset sig i graverende Grad overfor dem ved at medvirke til Dannelsen af det Splittelsesforbund, som Københavns Metalarbejder-Forbund var og er, har de efter deres Formening med Hjemmel i § 11 været berettiget til helt at nægte at optage ham. Som Følge heraf har de ogsaa været berettigede til at foretage det mindre end en Nægtelse, nemlig at tilbyde ham Optagelse mod Erlæggelse af Beløbet 250 Kr. 00 Øre.

De har dernæst anført, at Sagsøgeren frivillig og uden Tvang fra deres Side indgik paa at overgaa til dem paany mod Erlæggelse af Beløbet 250 Kr. 00 Øre, af hvilke han da ogsaa hidtil uden Indsigelse har betalt det indtalte Beløb.

Iøvrigt har de anført, at det ikke er af vital Interesse for Sagsøgeren at være Medlem af det indstævnte Forbund, da Forbundet ikke lægger Medlemmerne af Københavns Metalarbejder-Forbund Hindringer i Vejen for at opnaa Arbejde, og at Beløbet 250 Kr. 00 Øre er ikke en Bøde, men — som af Sekretær Munck forklaret — en Erstatning. I sidstnævnte Henseende har de ogsaa henvist til § 15, hvorefter tidligere Medlemmer, som ere slettede paa Grund af Restance, kun kan optages paany mod at erlægge visse Beløb.

Da det maa antages, at Sagsøgeren, som er en paa de faglige Forholds Omraade kyndig Mand, har været klar over, hvad han foretog sig, da han traf Aftale med de Indstævnte om at komme tilbage til dem mod Erlæggelse af Beløbet 250 Kr. 00 Øre, har han allerede under Hensyn hertil, og uden at det bliver nødvendigt at komme ind paa de øvrige i Sagen foreliggende Spørgsmaal, saaledes navnlig ej heller Spørgsmaalet om, hvorvidt de Indstævnte med Hjemmel i Lovenes § 11 har været berettigede til at nægte at modtage ham paany, ikke Krav paa Tilbagebetaling af det indtalte Beløb.

Herefter vil de Indstævnte være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil kunne ophæves.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte, Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Maskinarbejder N. J. Kobstrup, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger ophæves.

Intet Stempelforbehold.

Holger Friis.

Opmandskendelser.

1) I Sagen Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund mod A/S „Vølund“. Strid om Vejpenge.

Efter at A/S »Vølund« havde faaet overdraget Arbejdet paa Gentofte Kommunes Forbrændingsanstalt ved Gentofte, indrettede Firmaet Arbejdsplads paa Stedet, hvor Arbejderne ogsaa blev antagne og aflønnede. Blandt de udførte Arbejder har der været forskelligt Rørarbejde, for hvilket Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund nu har krævet et Tillæg paa 10 pCt. for Vejpenge under Henvisning til Bestemmelserne i Rørprislistens Afsnit D, Punkt 37 d. A/S »Vølund« har afvist dette Krav under Henvisning til Bestemmelserne i Fælles Værkstedsregler § 3, Stk. 4, hvorefter Vejpenge bortfalder for de Arbejdere, der er antagne paa en paa fremmed Sted indrettet Arbejdsplads, der — som Tilfældet er for Arbejdspladsen Gentofte Forbrændingsan-

stalt — opfylder de i Fælles Værkstedsregler opstillede Betingelser.

Vejpengereglerne m. m. i Rørprislistens Afsnit D kan Opmanden kun opfatte som en Særbestemmelse, der ikke alene er begrundet i Hensynet til Arbejderne, men ogsaa i de særlige Forhold, som den fælles Installatørordning for Hovedstaden og forskellige af de omliggende Kommuner har skabt. Denne Særbestemmelse maa gaa forud for og betragtes som en gældende Ændring til Bestemmelserne i Fælles Værkstedsregler § 3, Stk. 4. En Kendelse maa derfor gaa ud paa, at der for Arbejder, som udføres efter Rørprislisten, bliver at betale de i dennes Afsnit D fastsatte Vejpenge, uanset om der er etableret Arbejdsplads paa Stedet. Dette Standpunkt havde for saa vidt Tilslutning fra begge Sider i Voldgiftsretten, saa det tilbagestaaende er, hvilke Rørarbejder der falder ind under den nævnte Bestemmelse.

Der er udført efter Rørprislistens Priser Arbejder for 653 Kr. 77 Øre, af dette Beløb bliver at betale 10 pCt. i Vejpenge. Der er udført en 5" Mufferørsledning, opgivet Længde ca. 300 m, betalt ved Lønakkord. Da dette Arbejde henhører under Rørprislisten, skønnes det, at der skal betales Vejpenge derfor. Ingen af Parterne har for Voldgiftsretten gjort Indsigelser mod den anvendte Afregningsmaade, og Spørgsmaalet, om en Afregning efter Rørprislistens Akkordsats vilde have været fordelagtigere for den ene eller anden Part, kan efter Opmandens Formening nu ikke mere rejses, hvorfor det bestemmes, at Vejpenge bliver at udbetale med 10 pCt. af den for Ledningen udbetalte Lønakkord.

Foruden det ovennævnte er der paa Forbrændingsanstalten udført en Del andre Rørarbejder, som Opmanden har gjort sig bekendt med paa Stedet. Det findes imidlertid, at disse Rørarbejder eller dem af dem, der er af den Art, som omhandles i Rørprislisten, maa betegnes som Biarbejder til Maskinopstillingen og en nødvendig Part af denne, og at der ikke findes at være Begrundelse for at kræve en saadan mindre Del af Maskinopstillingen uddraget for sig og behandlet efter særlige Regler, saa meget mere som Rørprislistens Priser formentlig i Hovedsagen ikke kunde være kommet til Anvendelse paa disse Arbejder. Efter det i Forhold til Arbejdet sene Tidspunkt, paa hvilket Sagen er rejst, har Skønnet maattet blive noget summarisk.

Der afsiges herefter følgende

Kendelse:

Vedrørende Arbejdet paa Forbrændingsanstalten for Gentofte Kommune betaler A/S »Vølund« efter Rørprislistens Bestemmelser om Vejpenge 10 pCt. af 653 Kr. 77 Øre samt af Lønakkorden for Lægning af ca. 300 løb. m 5" Mufferør.

2) I Sagen Firmaet Bonnesen & Danstrup mod Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund. Strid om Akkordprisen for Golf-Radiatorer af ny Model.

Ved Forlig ved Voldgift den 26. Februar 1930 blev der fastsat Betaling for Pladejernsradiatorer pr. Ovn dels for Aflæsning og Opbæring, dels for Opstilling og Forbindelse til Rørledningsnettet. Videre hedder det: For Pladejernsradiatorer over 10 Elementer betales et Tillæg pr. Element indtil og med 175 mm Bredde Kr. 0,10 etc.

Firmaet anfører nu, at de letteste Pladejernsradiatorer, der var fremme paa Markedet, da fornævnte Forlig blev indgaaet, var en Golf-Radiator af Vægt 1,9 kg pr. Element, medens der nu er fremkommet en ny og mindre Model af Golf-Radiatorer, hvis Vægt kun er 1,4 kg pr. Element. Med den mindre Varmeflade, som disse Elementer har, bliver Elementantallet i en Ovn større end tidligere, og paa Grund af Priskurantens foran citerede Bestemmelse bliver Opbæring og Opstilling for en saadan Ovn dyrere end for en Ovn af større Elementer, skønt Vægten, der skal behandles, samtidig er blevet ringere. Firmaet gør Paastand paa, at den senere tilkomne Størrelse af Golf-Radiator ikke kan omfattes af Forliget af 26. Februar 1930, og paastaar Kendelse for, at de i Prislisten anførte Tillægspriser pr. Element ikke er gyldige for denne Ovntype. Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund udtaler paa sin Side, at man vel vil være villig til at optage en Forhandling om en særlig Pris for overskydende Elementer til denne Ovntype, men paastaar, at, indtil der er opnaaet Enighed om en anden Pris, maa den ved Forliget af 26. Februar 1930 fastsatte Pris for Pladejernsradiatorer være gyldig.

Ved Forliget af 26. Februar 1930 fastsattes en ensartet Pris for alle Arter af Pladejernsradiatorer, og der var allerede den Gang en betydelig Afstand mellem bl. a. Golf-Radiatorernes Ydergrænser for Vægt og Varmeflade, noget lignende er ogsaa Tilfældet for Støbejernsradiatorers Vedkommende. Naar der ses hen hertil, maa Opmanden være betænkelig ved at fastslaa, at den nye Ovntype, der iøvrigt fremstilles i 2 Højder, er saa stærkt afvigende fra de tidligere kendte, at den ikke kan siges at falde ind under Bestemmelserne i Forliget, og findes derfor, at der maa gives Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund Medhold i dets Paastand.

Der afsiges herefter følgende

Kendelse:

Golf-Radiatorer Model I betales efter Bestemmelserne i Forliget ved Voldgift den 26. Februar 1930, indtil anden særlig Pris er aftalt.

3) I Sagen Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund mod A/S Andersen & Heegaards Ingeniørforretning. Strid om Betaling for Omløbsforbindelser.

I en Garage hørende til en Ejendom er blevet anbragt en Varmeovn i Forbindelse med Ejendommens een-strengede Varmesystem. For at hindre Frysning af Ledningerne mellem Beboelseshus og Garage, naar Ovnen i Garagen holdes aflukket, er der foran denne Ovn anbragt et Omløb med Hane mellem Tilledningss- og Returledningsstrengen. Forbundet kræver dette Omløb særlig betalt med en Pris af 150 Øre, hvori er indbefattet Hanens Anbringelse. Der henvises til, at Arbejdet falder

udenfor, hvad der normalt kræves ved Opstilling af Ovne i Forbindelse med et een-strenget System, at Arbejdet ved Omløbets Udførelse ikke er dækket ved Betalingen for Hanens Anbringelse plus Omløbets Rørmaal, og at der ved Tillæget af 1929 til Rørprislisten er indrømmet en Betaling af 150 Øre for Omløb med Tregangshane, der foreskrives af Fabriksdirektoratet. Firmaet paastaar paa sin Side, at saadanne Omløb næsten kun forekommer i Garager, hvor der kommer saa lange lige Rørstrenge mellem Hovedbygning og Garage, at disse let kan bære Ekstraarbejdet ved Omløbets Anbringelse, samt at det i det hele drejer sig om et Arbejde, der fuldt ud maa falde ind under Rørprislistens Priser for Oplægning af trukne Rør, saa at et Krav om Ekstrabetaling er ubegrundet.

Sagen forstaas at være rejst ikke saa meget af Hensyn til det foreliggende Tilfælde som for at faa en mere principiel Afgørelse af Spørgsmaalet, der flere Gange har været berørt i Forbindelse med andre Voldgiftssager. Rørmaalet i Omløbet kan ikke i sig selv give en tilstrækkelig Betaling for det dermed forbundne Arbejde, men Merarbejdet og dets mulige ekstra Betaling er for et Anlæg som det i Sagen omhandlede uden nævneværdig Betydning for nogen af Parterne. Skulde derimod saadanne Omløb fremkomme paa et Anlæg i et nogenlunde betragteligt Antal, vil det deraf flydende Merarbejde ikke være uden Betydning for Rørlæggeren, og efter det Princip, som baade Rørprislisten og adskillige af de foreliggende Voldgiftskendelser følger, nemlig at erkende Berettigelsen af en Tillægspris for Arbejder af nogen Betydning ud over de i Almindelighed for et Anlæg gængse, kan der ikke være Tvivl om, at der i saadant Tilfælde maatte blive Tale om Tillægsbetaling.

Under Hensyn hertil findes det betænkeligt at fastslaa, at Udførelsen af et enkelt Omløb af denne Art skal udføres uden nogen Tillægsbetaling, og det findes desuden for Fremtidens Skyld at være heldigst for begge Parter, at en Pris fastsættes nu, hvor Sagen er rejst paa et i sig selv ubetydende Tilfælde.

Efter de Priser, som i Rørprislisten er fastsat for Arbejdspræstationer af nogenlunde lignende Omfang, findes det, at Prisen for et Omløb af den her omhandlede Art, Ventilens Anbringelse iberegnet, kan sættes til 150 Øre.

Der afsiges herefter følgende

Kendelse:

Omløb med Ventil, anbragt paa Ovne mellem Tilledning og Returledning, f. Eks. for at hindre Frysning af Ledningerne, betales med 150 Øre pr. Stk. Heri er Ventilens Anbringelse iberegnet.

København, den 11. Juni 1931.

Poul Sørensen.

Omkostningerne ved Sagerne — herunder i Honorar til Opmanden for alle tre Sager 250 Kr. — bæres med Halvdelen af hver af Parterne.

Lidt Værkstedsteknik.

Nøjagtighedsgrænsers og Maaleværktøjers Betydning for den moderne Jern- og Metalindustri.

Af Ingeniør *Erik Zimsen.*

Den tekniske Udvikling har i de sidste 30 Aar taget stærkere og stærkere Fart, og for dem af os, der allerede ved Aarhundredeskiftet var i fuldt Arbejdssving indenfor Industrilivets Virksomheder, har det været en saare betydningsfuld Skole at have deltaget i disse 30 Aars tekniske og industrielle Udvikling.

Allerede den Gang kendte man i Industrilandene, særlig Amerika, Ordene *organiser* og *standardiser.* Man gjorde det efter bedste Evne indenfor Virksomhederne udelukkende med disses egne Folk.

Senere voksede Fabriksorganisationen og Handelsorganisationen op som Specialer, der fostrede Organisatorer paa disse Omraader. Det blev Folk, der som særlig Organisationskyndige kunde engageres til Vejledning og Støtte for de Ledere af Virksomhedernes daglige Drift, som ikke kunde faa Tid til at følge med i den mægtige Udvikling, der efterhaanden specialiserede Organisationskundskaben.

Der dannedes da ogsaa videnskabelige Selskaber og Foreninger i de forskellige Industrilande til Granskning af de bedste Organisationsmetoder, og endelig fandt man da ogsaa et nyt Navn til de industrielle Bestræbelser for Fremstillings og Afsætnings Forbedring i Produktionen.

Navnet blev »*Rationaliseringen*«.

Blandt de *faglige* Problemer, der under Udviklingen stærkere og stærkere toges under Behandling, var Nøjagtighedsgrænserne af forskellig Karakter. De vigtigste Arter skal her løseligt omtales, inden Artiklen gaar over til Behandlingen af den ene af Arterne, nemlig *Dimensionsgrænserne og de dertil hørende Maaleværktøjer.*

Nøjagtighedsgrænserne danner i Virksomhederne *Grundlaget* for *Kontrol* med *Tid og Kvalitet* og derigennem ogsaa *Penge.* De har saaledes den allerstørste *Betydning* for Virksomhedernes Selvkritik *indadtil* og for Evnen til at skabe sig den gunstigste Stilling *udadtil* i Afsætningsforholdet til Produktionens Aftagere og i Tillidsforholdet til Pengemarkedet. Vil man give et omtrentligt Billede af Nøjagtighedsgrænserne, kan man sige, at de kan være:

1) *Tidsbestemmende,* f. Eks. hvad angaar *Leverancer,* saavel *ind* til Virksomheden som *ud* af Virksomheden, og alle *Tidsnotater* eller *Tidsstemplinger* paa Breve, Tegninger, Akkordsedler o. s. v. angiver *Grænser* for den *Tidsnøjagtighed,* med hvilken de forskellige Funktioner foregaar i Virksomheden, og danner herigennem Grundlaget og Muligheden for effektive *Tidsstudier* og *Tidskontrol.*

2) Fastlagte Nøjagtighedsgrænser danner Grundlaget for *Kvalitetskontrol.* Denne kan deles i to Grupper, nemlig:

1) *Maalekontrol* over *Dimensioner* i Henhold til Teg-

ninger eller lignende Angivelser ved Anvendelse af Tomme- eller Metersystemet. Denne er den saakaldte *Stykkontrol.*

2) *Substanskontrol:* Overholdelse af den indenfor visse Grænser krævede *kemiske eller mekaniske Sammensætning* af Materialier, Olier o. s. v., herunder ogsaa Metalkontrol vedrørende Brud, Bøjning, Vridning, Haardhedsprøver samt Temperaturgrænser for Støbning, Hærdning o. s. v.

De aftalte og fastsatte *Vægt-* og *Antalgrænser* har naturligvis i Forbindelse med det lige nævnte ogsaa den største Betydning for Virksomhedernes gode økonomiske Virken.

Særegenheden ved Tidskontrollen og Tidsstudiet er Nødvendigheden af *papirmæssige Notater,* skrevne eller stemplede, samt sagkyndigt Hjernearbejde.

Særegenheden ved Formskontrollen gennem angivne *Maalegrænser* er Nødvendigheden af de saakaldte *Toleranceværktøjer,* almindelig Instruktionsforstaaelse og trænede Fingre.

Særegenheden ved Substanskontrollen er *kemiske Analyser* eller *mekaniske Materialprøver* gennem *sagkyndig Laboratorievirksomhed* med dertil hørende nødvendige Maaleinstrumenter af forskellig Art.

Den Del af *disse Nøjagtighedsgrænsestudier og Anvendelser,* der *mest* berører den *manuelle timelønnede Arbejdsudøver,* er *Arbejdstidskontrollen vedrørende Arbejdspræstationen i Forbindelse med Overholdelsen af de krævede Nøjagtighedsgrænser* (Dimensionsgrænser) under Arbejdsudførelsen.

Vi er nu naaet ind paa Livet af Spørgsmaalet, hvorledes Dimensionsgrænserne kan og skal maales, og hvilke Maaleværktøjer Udviklingen til dette Formaal har ført med sig. Basis for Fremstillingen af de moderne Maaleværktøjer blev Opfindelsen, eller man maa maaske snarere sige *Anvendelsen* af Maaleklodser, som man efterhaanden opnaaede at kunne fremstille med større og større Nøjagtighed.

Svenskeren Johansson staar som den grundlæggende for Fremstillingen af nøjagtige Maaleklodser og de paa disses Nøjagtighed opbyggede Maaleværktøjer, der har givet Industriens Folk Mulighederne for at fremstille deres enkelte Maskindele med en given Nøjagtighed liggende indenfor bestemte Grænser — Nøjagtighedsgrænserne! eller rettere sagt: de tolererede Grænser, de saakaldte *Tolerancer.*

Den moderne Seriefabrikation eller Specialfremstilling, der ad Udviklingens Vej er opstaaet fra den tidligere mere haandværksmæssige Maskinbygning, har blandt mange andre organisatoriske og faglige Nyorienteringer fremtvunget Nødvendigheden af Ombytteligheden af de fremstillede ensformede Enkeltdele og Maskingrupper sammenbyggede med Enkeltdele. For at muliggøre Fremstillingen af *ombyttelige Dele,* maa man fastsætte de Afvigelser fra de eksakte Maal (Afvigelserne kalder vi Tolerancer), som i hvert enkelt Tilfælde kan tillades, og som er afhængige af Arbejdsstykkernes Art og Funktioner i en Maskine.

Tolerancebegrebet er oprindelig opstaaet ved de menneskelige Hjælpemidlers manglende Evne til at fremstille noget fuldstændig eksakt.

Hvis en Aksel skal fremstilles f. Eks. med en Diameter paa 50 mm, saa bliver den jo altid noget større eller mindre end 50 mm. Afvigelsens Størrelse beror paa Arbejdernes Dygtighed samt Arbejdsmaskinernes og Værktøjernes Kvalitet. Og selv om vi nu vil antage, at Akslen virkelig bliver nøjagtig 50 mm, saa kan dette ikke bevises, hvis Maaleværktøjet ikke er fuldt nøjagtigt, og hvis ikke selve Maalemetoden kan vise en Unøjagtighed, selv om denne er aldrig saa lille.

Det vil være meningsløst at forsøge at dreje eller slibe en Aksel til nøjagtigt 50 mm, hvis den kan anvendes til sit Formaal, selv om den f. Eks. er 49,99 mm eller 50,01 mm. Det er derfor vigtigt at bestemme Grænseværdierne (Tolerancegrænserne) for Akseldiameteren, saaledes at alle Akslerne siddende inde med Maal indenfor disse Grænser er tilstrækkelig nøjagtige til den Funktion, som de skal udfylde. Akslerne faar derigennem *ensartede Egenskaber,* det vil sige, de bliver *ombyttelige.* Denne Fastsættelse af Maalegrænserne betyder ogsaa en Begrænsning af Fremstillingsomkostningerne, idet man udfører Arbejdet efter en forudbestemt Nøjagtighed, men ikke nøjagtigere, end man har fundet passende.

En Samling og Gruppering af saaledes tilladte Maaleafvigelser for forskellige Maskindele og forskellige Funktioner kaldes et *Tolerancesystem.* De nødvendige Forudsætninger for at kunne arbejde efter Tolerancesystemer og udnytte disses økonomiske Fordele er naturligvis dels at kunne udføre Arbejdsoperationerne med tilstrækkelig Nøjagtighed og dels at være i Besiddelse af passende Maaleværktøjer. Maalingen faar i saa Fald en hel anden Betydning end Tilfældet var, da de maskinbearbejdede Dele tilpassedes paa sine respektive Pladser gennem Efterarbejde med Fil, Mejsel eller lignende Værktøj. De enkelte Dele maa nu fremstilles under Hjælp af nøjagtige Maaleværktøjer, der er af en saadan Beskaffenhed, at de dels muliggør en tilstrækkelig hurtig Maaling og dels forebygger Fejltagelser ved Maaltagningen. Jeg skal nu ikke yderligere fordybe mig i almindelige Betragtninger, der sikkert for de fleste af Læserne er en godt kendt A. B. C. Det var som sagt Johansson, der for ca. 30 Aar siden begyndte at fremstille Maaleklodser med en saadan Nøjagtighed, at her lagdes Grundlaget for Muligheden af Fremstilling af Maaleværktøjer, der kunde indstilles saa nøjagtigt, at de mest haarfine Tolerancesystemer kan gennemføres i Maskinindustrien, og dette har selvfølgelig været medvirkende til det kolossale Opsving, Jern- og Metalindustrien igennem de sidste 30 Aar har faaet. Hele denne Udvikling gennem mekaniske Maalemetoder til 1000 Dele af Millimeter, som allerede i Dag har sin almindelige Anvendelse i næsten alle moderne Virksomheder indenfor Jern- og Metalindustrien, fører saa atter Udviklingen videre til optiske Maalemetoder, for hvilke Zeiss i Jena staar som en af de betydeligste, her naar man ad optisk Vej til Maalinger med Hundrede Tusinddel mm's Nøjagtighed og videre. Disse optiske Maalemetoder kommer vi ikke ind paa her, de maa helst behandles i en særlig Artikel.

En detailleret Forklaring paa de forskellige Systemer for Dimensionsbegrænsning vil denne Artikel heller ikke

komme ind paa, det vil føre os alt for vidt. Her tilsigtes at give en Forklaring paa Nøjagtighedsgrænsernes og de til *Dimensionsgrænserne* knyttede Maaleværktøjers Betydning for Industrien, og herigennem gøre hele denne Sag populær. Hvad angaar de forskellige Systemer, saa har vor danske Standardiseringskommission sat et stort Arbejde ind paa Sammenligninger mellem de forskellige Landes Systemer, og Overvejelserne føres frem i Forslag til dansk Standard fra denne Kommission. Hvilket System eller hvilke Systemer, der maatte være de mest formaalstjenlige kommer jeg ikke ind paa, Standardiseringskommissionen bringer sine ganske bestemte Forslag. Det grundige Studium af disse Problemer hører hjemme blandt Specialisterne, men det kan anbefales alle interesserede at gennemlæse den danske Standardiseringskommissions Forslag. Den enkelte Virksomhed kan forøvrigt drøfte Sagerne med sin Maaleværktøjsleverandør, og forøvrigt er der mange Tolerancer, der først kan fastsættes efter Erfaringer fra Forsøgsafdelinger eller Laboratorievirksomhed. Man skal være lidt forsigtig og i hvert Fald have ret stor Erfaring, før man i Konstruktionsafdelingerne udelukkende retter sig efter udefra kommende Tabeller og lignende, selv om der selvfølgelig for standardiserede Maskinenheder alle Tider kan gaas efter Tabeller, der nu engang er byggede paa Grundlag af de Erfaringer, man er naaet til at erkende som værende rigtige for Tabellens Udarbejdelse. Et Samarbejde mellem Værkstedernes Planlægningsafdeling og Konstruktionsafdelingen vil altid være nødvendigt og betydningsfuldt. Som Eksempel paa de mange forskellige Slags Pasninger, der i Dag hører til det almindelige Program, skal nævnes: grov Løbepasning, let Løbepasning, Løbepasning, tæt Løbepasning, Glidepasning, Sugepasning, let Drivpasning, Drivpasning, let Prespasning, Prespasning og haard Prespasning enten med Hullet eller Akslen som Basis.

Mange af Læserne vil i Artiklen om disse Ting ikke blive stillet overfor nye Problemer, men en Repetition af de forskellige Værktøjer og Maalemetoder vil dog sikkert have sin Interesse.

En indgaaende Omtale af alle de Maaleværktøjer, der ved Maaleklodsernes Hjælp er blevet fremstillet og kan fremstilles, kan denne Artikel ikke komme til at omfatte, den vil da blive til en hel Bog. Artiklens Formaal er som allerede sagt kun at popularisere Begrebet »Moderne Dimensionsmaaling«.

Vi skal ganske kort fordybe os i nogle Billeder, der viser Maaleklodser og deres Anvendelse, og her tages særlig Sigte paa Maaleklodserne i Værktøjsmagerens Hænder. Selve Maaleklodsernes Fremstilling, saaledes at de kommer til at sidde inde med den næsten utrolige Nøjagtighed, som de i Dag fremstilles med, er et Problem for sig. De Maaleværktøjer, hvormed Klodsernes Nøjagtighed under og efter deres Fremstilling skal kontrolleres, ligger delvis paa det rent mekaniskes, den optiske Følestifts og det rent optiskes Omraade gennem Maaling ved Lysbølger.

Vi maa her kun fastslaa den Kendsgerning, at Virksomhederne kan købe Maaleværktøjer, der sidder inde med givne garanterede Maal, og med saadanne Maaleklodser (Maalesæt) som Basis kan Værktøjskonstruktør, Værktøjsmager og Værktøjskontrollør gaa i Gang med Konstruktion og Fremstilling af de til Fabrikationen nødvendige Borekasser, Fræsekasser, Presseapparater o. s. v. samt de dertil hørende arbejdende Værktøjer til Presning eller Skæring, endvidere de til de forskellige Operationer hørende Maaleværktøjer for *Dimensionskontrollen.*

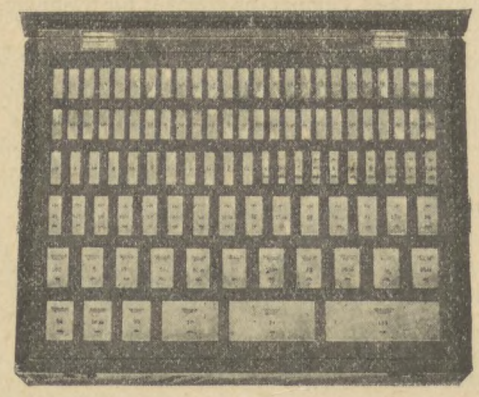

Fig. 1.

Fig. 1 viser et saakaldt Normalsæt af Maaleklodser. Det indeholder 103 Stykker, hvor det tyndeste Stykke er 1,005 mm tykt. Ved Hjælp af denne Maaleklods kan samtlige Maal, man ønsker, fremstilles med 5 Tusindedel mm's Intervaller. Nedenstaaende Tabel viser det afbildede Maalesæts Maaleklodstykkelser inddelt i tre Serier.

Serie 1.	1,01	1,02	1,03	1,04	1,05	1,06	1,07	
	1,08	1,09	1,10	1,11	1,12	1,13	1,14	1,15
	1,16	1,17	1,18	1,19	1,20	1,21	1,22	1,23
	1,24	1,25	1,26	1,27	1,28	1,29	1,30	1,31
	1,32	1,33	1,34	1,35	1,36	1,37	1,38	1,39
	1,40	1,41	1,42	1,43	1,44	1,45	1,46	1,47
	1,48	1,49 mm						49 Stk.
Serie 2.	0,50	1,00	1,50	2,00	2,50	3,00	3,50	
	4,00	4,50	5,00	5,50	6,00	6,50	7,00	7,50
	8,00	8,50	9,00	9,50	10,00	10,50	11,00	11,50
	12,00	12,50	13,00	13,50	14,00	14,50	15,00	15,50
	16,00	16,50	17,00	17,50	18,00	18,50	19,00	19,50
	20,00	20,50	21,00	21,50	22,00	22,50	23,00	23,50
	24,00	24,50 mm						49 -
Serie 3.	25	50	75	100 mm				4 -
Ekstra.	1,005 mm							1 -
								103 Stk.

Et saadant Maalesæt kan saa suppleres med f. Eks. et Maalesæt omfattende 9 Maaleklodser med 1 Tusindedels Intervaller som nedenstaaende.

1,001; 1,002; 1,003; 1,004; 1,005; 1,006; 1,007; 1,008; 1,009 mm.

Der findes en overordentlig stor Mængde Maalesæt, der nu fremstilles af forskellige Firmaer rundt omkring i Verden, jeg har blot som Eksempel anført de ovenstaaende for at gøre Læserne klart, at det med saadanne Maalesæt er muligt at kombinere Tusinder og atter Tusinder af Maal med Tusindedels mm's Intervaller.

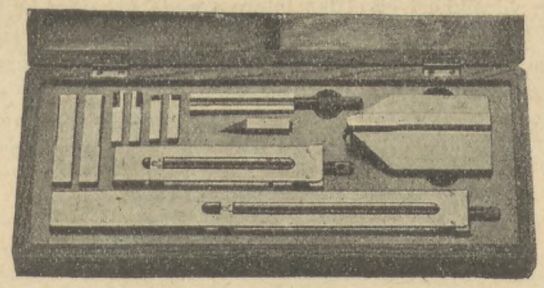

Fig. 2.

Fig. 2 viser en Kasse dels med en Ridseklodsfod, en Trekantlineal, Ridsespids, Parallelkæber og Holdere, i hvilke Maaleklodserne og Kæberne paa en hurtig og praktisk Maade kan indbygges.

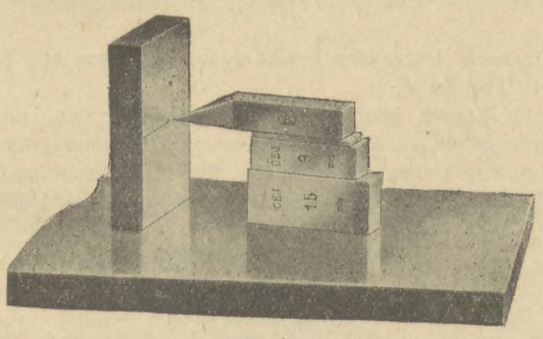

Fig. 3.

Fig. 3 viser os Princippet for Ridsespidsens Anvendelse.

Fig. 4 viser Ridsespidsen indbygget sammen med Maaleklodser i Holderen paa Ridseklodsen.

Fig. 5 viser Ridsespidsen i Forbindelse med Centrumspids til Brug ved Opmærkning af Cirkler.

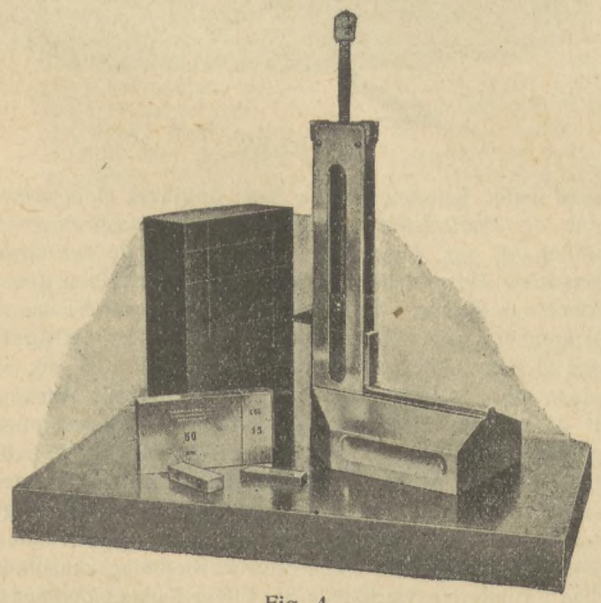

Fig. 4.

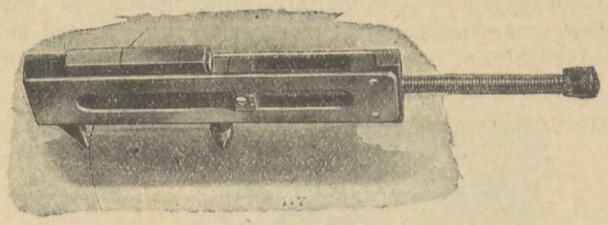

Fig. 5.

Fig. 6 viser Kontrollen af en Staaltommestoks Inddeling ved Hjælp af to i Holderen indbyggede Kontrolspidser.

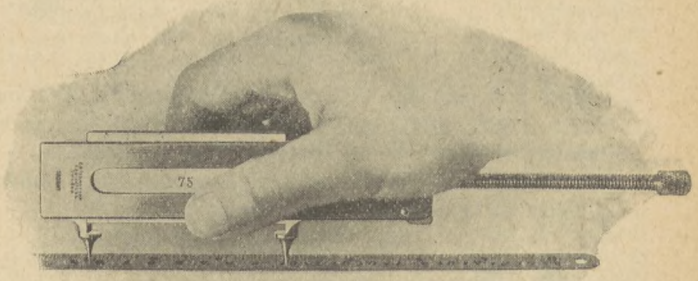

Fig. 6.

Fig. 7 viser Parallelkæberne indbyggede i Holderen. Fig. 8 viser ogsaa Parallelkæber indbygget i Holderen. Her foretages en Eftermaaling af en Tolerancedorn. Den Ende, der maales, er den, der maa kunne gaa ind i et Hul, naar dette er udboret, den anden Ende er den, der ikke maa kunne gaa i Hullet, og Differencen paa de to Diametre, altsaa »Tolerancen«, angives ved

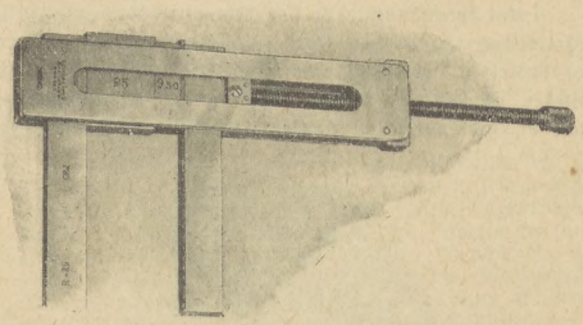

Fig. 7.

Forskellen mellem de imellem Parallelkæberne indførte fra forskellige Maaleklodser sammenbyggede Maal.

Fig. 9 viser en lignende Anvendelse af Maaleklodserne, her er blot Tale om Maaling af et Huls Diameter liggende indenfor en bestemt Tolerance.

Fig. 10 viser Maalingen af en af de mest moderne Maaledorne. Som Billedet viser, er denne Dorn til Maaling af Huller, Kulisser eller anden indvendig Maaling,

i Modsætning til de cylindriske Dorne, indstillelig. Disse Dorne har foruden den Fordel, der er forenet med Indstilleligheden, ogsaa den, at man med en saadan Dorn

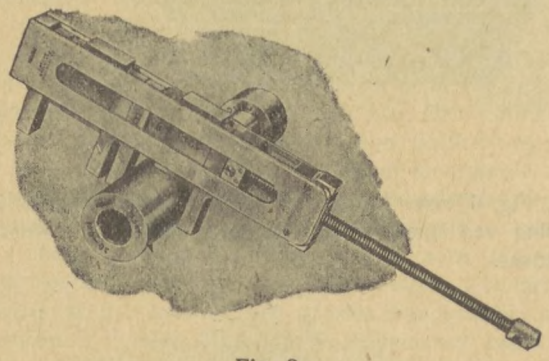

Fig. 8.

lettere end med den helt cylindriske kan konstatere, om der i et givet Hul findes nogen Ovalitet. Til Tolerancemaaling kræves i dette Tilfælde altsaa to Dorne.

Fig. 11 viser Trekantlinealens Anvendelse ved Undersøgelse af Dybden af en Udskæring.

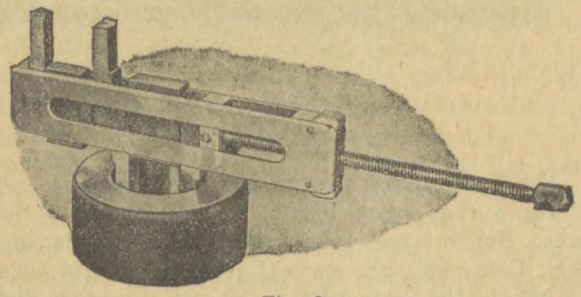

Fig. 9.

Fig. 12 viser en Samling af Tolerancemaaleværktøjer delvis for Maaling af Gevind, Hul- og Akseldiametre.

I det foregaaende er der kun givet Læserne en lille Mundsmag af, hvad moderne Dimensionsmaaling allerede er naaet til i jern- og metalindustriel Anvendelse. Der findes et Utal af stærkt kombinerede Maaleværktøjer, der er opstaaet med Maaleklodserne som Basis. Fremtiden vil sikkert give den interesserede Arbejder Lejlighed til baade gennem Særartikler og Foredrag at stifte nærmere Bekendtskab med, hvad Udviklingen allerede har at udvise, og hvad Fremtiden vil bringe. For den faglærte Maskinarbejder maa det betragtes som meget betydningsfuldt at sætte sig ind i de her omtalte Maale-

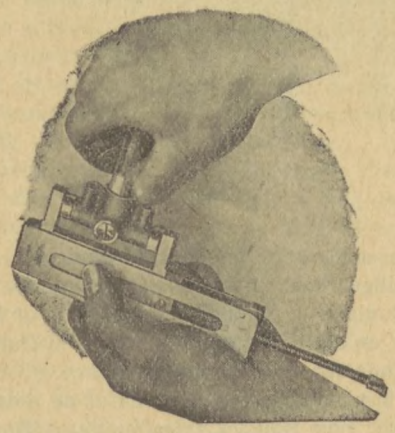

Fig. 10.

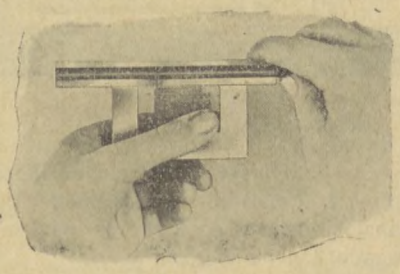

Fig. 11.

problemer. Interessen herfor synes nu ogsaa at være i stærk Fremgang.

De Steder, hvor man igennem Tidsgrænser, Dimensionsgrænser, Temperaturgrænser, Haardhedsgrænser, Antals- og Vægtgrænser o. s. v. skal fastlægge den Nøjagtighed, hvormed en Virksomheds Funktioner skal klappe,

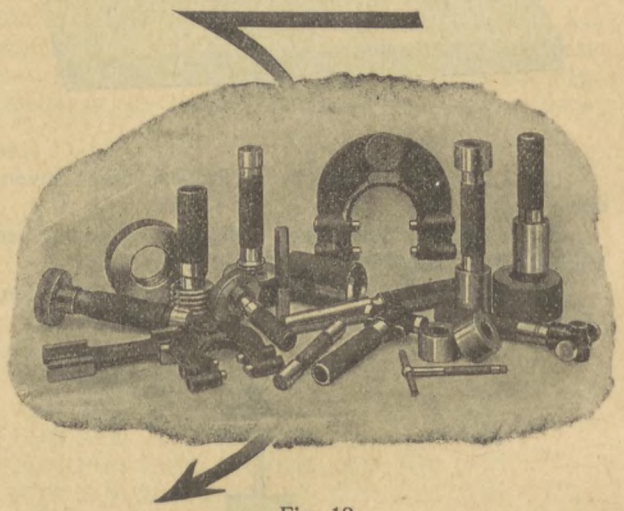

Fig. 12.

er in legio. Læserne har nu faaet opfrisket *Maaleværktøjer og Maalemetoder tilhørende Dimensionsgrænserne*, og jeg vil saa, inden jeg slutter af, omtale den store Betydning Tidsgrænserne i Forbindelse med Dimensionsgrænserne har for Virksomhedernes Konkurrenceevne og derigennem hele økonomiske Stilling. — For det første faar vi Enkeltdelenes ønskede Ensartethed frem, det vil altsaa sige, at de bliver ombyttelige fra den ene Maskine til den anden. Endvidere at vi igennem Tidskontrollen og Tidsstudiet faar den mindste Enhedspris frem. Enkeltdelene er nu af den Beskaffenhed, at de kan bygges sammen til Maskingruppor, som atter er ombyttelige indenfor de forskellige Maskiner, hvortil de anvendes. Som Følge af, at der ingen Efterbearbejdning skal finde Sted i Monteringsværkstederne, bliver Sammenbygnings-

tiden (Monteringstiden) ogsaa den mindst mulige pr. Maskine, og det nødvendige Gulvareal for Montering af en given Mængde Maskiner i en given Tid reduceres altsaa i samme Forhold. Vi kan nu i vore Kataloger, forudsat at vor Kontrol er oprigtig og effektiv, reklamere med, at vore Reservedele er øjeblikkelig anvendelige, og vi er sikker paa, at Kunden ikke skærer Grimacer over at have faaet tilsendt en Reservedel, som han skal have en hel Del Mas med at faa til at passe. Vi faar en god Oversigt over, hvad vor Virksomhed kan producere i en given Tid, og vi faar herigennem den bedste Mulighed for at kunne overholde de aftalte Leveringstider.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Aalborg. Fra Aalborg Afdeling er vi anmodet om at meddele, at efter at Regnskabet over de indkomne Bidrag til de strejkende Medlemmer i Aalborg er afsluttet og afsendt, er der fra Middelfart Afdeling modtaget yderligere 25 Kr., som Kollegerne takker for.

København. Vedrørende Ordningen i A/S Burmeister & Wains Metalstøberi, som er omtalt i Fagbladet for Marts d. A., har der nu været afholdt Timandsmøde den 4. Juni, hvor der imidlertid ikke opnaaedes Enighed om Ændringer i Bonusordningen.

I A/S Burmeister & Wains Staalstøberi er opstaaet Strid om Bonusordningen, idet Aktieselskabet hævder, at de i den ny Overenskomst fastsatte Reduktioner ogsaa skal gøres gældende overfor det Gods, der ved Overenskomstens Indgaaelse henlaa urenset, medens vore Medlemmer hævder, at de 10 Dages Produktion, der ikke var renset, skal afregnes uden Reduktioner. Resultatløst Mæglingsmøde afholdtes den 21. Maj, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Paa A/S De forenede Jernstøberier er der den 9. Juni afholdt Mæglingsmøde paa Krav fra Aktieselskabets Side om Reduktion af Priskuranterne udover de i Overenskomsten fastsatte Reduktioner, samt Klage fra Aktieselskabet over, at vore ved en Rystemaskine beskæftigede Medlemmer vægrer sig ved at udføre Overarbejde. Der opnaaedes ikke Enighed, hverken om de yderligere Reduktioner eller om Overarbejdsspørgsmaalet, og disse Sager vil formentlig blive behandlet videre ved Timandsmøde.

Hos A/S »Vølund« har man fundet paa at fortolke den nye Overenskomst saaledes, at naar en Kasse paa en Formemaskine koster 42 Øre, og der i hver Kasse er 6 ens Modeller, saa er Stykprisen 7 Øre, og disse 7 Øre, reduceret med 8 pCt. nedefter til hele Ører, skulde give en Stykpris paa 6 Øre, altsaa en Kassepris paa 36 Øre, medens 8 pCt. Reduktion pr. Kasse giver en Pris paa 39 Øre. Firmaets Maade at regne paa vil give en Reduktion paa 14 pCt.

Ved Mæglingsmødet opnaaedes ikke Enighed, og Sagen skal derfor behandles videre ved Timandsmøde.

Randers. Paa Randers ny Jernstøberi er den 2. Juni afholdt Mæglingsmøde paa Klage fra Firmaet over, at dette var Genstand for Blokade fra Formernes Side.

Sagen har været omtalt i tidligere Fagblade, og man enedes ved Mæglingen om, at der snarest muligt optages Forhandlinger om en Forbedring af Materiellet m. v. I denne Forhandling, der skal være tilendebragt inden 1 Maaned, skal Afdelingsformanden deltage. Opnaas ikke Enighed, behandles Sagen videre ved Timandsmøde.

Smede og Maskinarbejdere.

Overenskomster. Under Forbundets Medvirkning er der mellem Lyngby Afdeling og Firmaet Brødrene Hartmann, Lyngby, afsluttet en Overenskomst om Løn- og Arbejdsforholdene. Grundlønningerne hævedes fra 96 til 100 Øre pr. Time, for nyantagne Arbejdere er Lønnen 140 Øre de første to Uger, derefter 150 Øre; Forskudsbetalingen sættes til 135 Øre pr. Time. Overarbejdet maa ikke overstige 8 Timer pr. Uge, alle faste Akkordpriser reduceres med 8 pCt., og Timelønninger paa over 150 Øre reduceres hertil. Der indføres en Ferieordning i Lighed med den i Forligsmandens Mæglingsforslag af 26. Marts d. A. indeholdte, og Firmaet indgaar paa kun at beskæftige Medlemmer af vort Forbund ved Smede- og Maskinarbejde. Overenskomsten kan opsiges med 3 Maaneders Varsel til en 1. Februar.

Københavns Afdeling 11 har forlænget Overenskomsterne med Københavns Frihavns Aktieselskab og Kastrup Glasværk, dog med forskellige Forbedringer, og med A/S Det danske Mælkekompagni er der oprettet en ny Overenskomst, hvorefter Lønnen fastsættes til 84 Kr. pr. Uge; ved forskudt Arbejdstid, der skal fastlægges for en Uge ad Gangen, 95 Kr. Overarbejde betales med 50 pCt. de første 3 Timer, derefter 100 pCt. Der gives 7 Dages Sommerferie med fuld Løn. Overenskomsten kan opsiges med 3 Maaneders Varsel til en 1. Maj, dog tidligst 1. Maj 1933.

Med Firmaet F. Bülow & Co. har Københavns Afdeling 14 indgaaet Overenskomst om Løn- og Arbejdsforhold. Antagelseslønnen er fastsat til 140 Øre pr. Time, for Udlærlinge det første Aar efter Læretiden dog kun 120 Øre. Der indføres en Ferieordning med Løn, men Feriens Længde retter sig efter den paagældende Arbejders Anciennitet. Firmaet indgaar paa at anerkende en af Arbejderne valgt Tillidsmand. Overenskomsten kan opsiges med 3 Maaneders Varsel til en 1. Februar, dog tidligst 1. Februar 1933.

Københavns Afdeling 14 har endvidere med A/S »Scaniadam« truffet Aftale om en Overenskomst, der, med Undtagelse af Feriebestemmelserne, er ligelydende med den for F. Bülow & Co. gældende.

Mæglingsmøde. Den 2. Juni afholdtes der Mæglingsmøde hos A/S »Scandia« i Randers i Anledning af Klage over uforholdsmæssig stærk Varme i Grovsmedien. Sagen sluttedes, idet Direktøren gav Tilsagn om at ville anbringe flere bevægelige Vinduer, foranstalte større Ventilation i Taget, anbringe Beskyttelsesvægge af Asbestplader for den Ild, der ikke benyttes af vedkommende Grovsmed, samt anbringe Aftræksrør for Udstødningen fra Lufthamrene.

Timandsmøde. Paa et Timandsmøde den 4. Juni behandledes 2 Sager, nemlig:

1) A/S De forenede Automobilfabrikker, Odense. Strid om Betalingen til Akkordarbejdere for saadant Arbejde, som ikke egner sig for Akkord. — Enighed opnaaedes ikke.

2) A/S Chr. Andersens Maskinfabrik, Holbæk. Klage over, at Firmaet lader en Tømrer udføre Arbejde, paa hvilket Maskinarbejderne har Akkord. — Henvistes til lokal Forhandling.

(Fortsættes Side 171.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
34622	Andersen, Andreas Julius	Verninge	15. 9.89	Odense	13. 7.30	Odense	25.10.30
26356	— Ernst	København	15.12 10	Kbhvn. Afd.	8. 6.29	Kbhvn. Afd. 12	7. 2.31
32624	— Hans Christian	Hornslet	3.11.04	Randers	6. 4.30	Randers	16. 8.30
20993	— Kaj Alfred	Odense	12. 5.09	Odense	8.10.28	Odense	16. 8.30
16690	— Kaj Sjødahl	Vedbæk	15. 4.96	Kbhvn. Afd. 1	10. 4.15	Centralafd.	21. 2.31
31741	— Peder	Ulkind	17. 3.98	Odense	28. 2.19	Odense	29. 3.30
50725	Bentzen, Oskar Vilhelm	København	29.10.94	Kbhvn. Afd.	15.11.30	Kbhvn. Afd. 14	14. 2.31
15856	Blædel, Knud Olaf	Elmelunde	3.11.87	„ „	20. 1.22	„ „ 11	14. 2.31
9290	Bruun, Jørgen Christian	København	30.12.06	„ „	17. 7.26	Centralafd.	10. 1.31
50123	Christensen, Børge Asger	—	25. 8.10	„ „	13. 5.30	Kbhvn. Afd. 17	14. 2.31
34045	— Jens Julius	Skørringe	15.11.84	Nakskov	20.10.30	Nakskov	25.10.30
29520	— Viggo J. Johs.	København	29.10.09	Kbhvn. Afd.	6. 4.29	Centralafd.	16. 8.30
38439	Christiansen, Ejner	Hersnap	30. 8.03	Odense	1. 4.30	Odense	12. 7.30
17848	Dykjær, G. J. Christensen	Vedersø	20. 2.06	Holstebro	1.12.30	Holstebro	6.12.30
35274	Ehlert, Oluf Max Sigurd	Svendborg	1. 2.95	Odense	23. 9.30	Odense	31. 1.31
144	Eisted, Claus A. Aage	Frederiksberg	18.10.91	Kbhvn. Afd. 1	4. 4.11	Centralafd.	14. 2.31
20721	Fechner, Andreas	Flensborg	23. 9.03	Flensborg	13. 9.27	Odense	22.11.30
24569	Frederiksen, E. A. J.	Odense	24.12.76	Odense	12. 1.17	—	7. 3.31
19646	— Niels G. Alfr. Carl	København	24. 4.95	Kbhvn. Afd.	5. 1.23	Kbhvn. Afd. 13	21. 2.31
8640	Garnæs, Fr. Vilh. Amandus	—	29. 4.95	„ „	3. 6.26	Odense	29. 3.30
34312	Grønnegaard, Niels Bonde	Heden	4.11 06	Odense	16. 2.30	—	28. 3.31
27465	Hansen, Christian Theodor	Aabenraa	16. 1.10	Nakskov	6. 5.28	Nakskov	24. 8.29
10378	— Ejnar Arnold	Nykøbing F.	20.12.98	Kbhvn. Afd.	28.12.30	Centralafd.	28. 2.31
35306	— Einar Martin	Boldinggaard Skov	14.11.99	Odense	9.10.30	Odense	6.12.30
3359	— Helt Harry	Nakskov	2. 7.06	Nakskov	7.11.25	Nakskov	14. 7.28
31901	— Niels	Bogense	6. 3.94	Rudkøbing	17. 3.19	Odense	3. 5.30
32542	— Sigurd Jens	Vollerslev	17. 4.10	Køge	7. 6.30	Køge	27.12.30
34702	— Svend Aage	Korsør	1.12.02	Odense	5. 5.22	Odense	14. 2.31
35584	Henriksen, Niels	Søllested	23. 8.04	—	2. 5.23	Kbhvn. Afd. 14	21. 2.31
50376	Hütters, Knud Erik	København	19. 8.09	Kbhvn. Afd.	9. 8.30	„ „ 15	21. 2.31
22183	Jensen, Anders Asbjørn	Vindinge	28. 3.09	Svendborg	20. 2.29	Varde	24. 1.31
50781	— Anker Erling Vilh.	København	26.10.11	Kbhvn. Afd.	15.12.30	Kbhvn. Afd. 13	14. 2.31
2890	— Chr.	—	29.11.89	Fredericia	27. 6.08	Centralafd.	19. 7.30
26797	— Erik	Mørkhøj	20. 3.10	Kbhvn. Afd.	13. 7.29	Kbhvn. Afd. 15	18.10.30
26095	— Hans Ivar	København	16. 3.09	„ „	3.12.28	„ „ 12	4.10.30
50437	— Sverre	Oslo	26. 6.04	„ „	28. 8.30	„ „ 12	14. 2.31
3781	— Thorvald Majmann R.	Slagelse	25.12 85	Sorø	2. 5.05	„ „ 15	7. 2.31
32922	— Vilh. Ervin Johs. N.	Marstal Landsogn	23.10.11	Marstal	10. 3.30	Rudkøbing	4. 4.31
8137	Jakobsen, Otto Andreas	København	28. 4.05	Kbhvn. Afd.	3.11.24	Kbhvn. Afd. 14	21. 2.31
27495	— Svend Aage	Nakskov	16. 7.09	Frederikshavn	27. 7.30	Nakskov	30. 8.30
24505	Johansen, Svend Marius	København	19. 1.09	Kbhvn. Afd.	7. 6.28	Centralafd.	13.12 30
8384	— Viggo Lorents	St. Andst	29. 8.02	„ „	10. 3 30	Kbhvn. Afd. 11	14. 2.31
51413	Karleby, Levy Andreas	København	8.10.10	„ „	2. 7.30	„ „ 2	21. 2.31
24264	Kjellerup, Otto Vilhelm	Agerskov	9. 5.08	Viborg	12.11.29	Viborg	28. 3.31
14962	Knudsen, Ernst Peter Chr.	København	8. 9.06	Kbhvn. Afd.	30.11 30	Kbhvn. Afd. 2	21. 2.31
29489	— Reinholdt Chr. Risager	Odense	5. 1.07	Silkeborg	7.10.26	Odense	21. 6.30
18847	Kolster, Peter Jacob	Løgstør	29.10.06	Nakskov	10. 5.27	Nakskov	17.11 28
18279	Krause, Willy Carl	Brede	15. 3.05	Kbhvn. Afd.	2. 5.25	Kbhvn. Afd. 13	21. 2.31
21446	Larsen, August	Helsinge	24.11.92	Korsør	23. 4.14	Hillerød	7. 2.31
50418	— Laurits J. Svend	København	13. 2.11	Kbhvn. Afd.	14. 9.30	Kbhvn. Afd. 13	7. 2.31
50754	Lorentzen, Kaj	—	6. 4.06	„ „	19.12.30	„ „ 2	28. 2.31
28717	Ludvigsen, Henry	Odense	25.11.99	Odense	2. 5.18	Odense	6.12.30
50844	Lund, Svend Aage	København	20. 3.09	Kbhvn. Afd.	12. 1.31	Kbhvn. Afd. 12	14. 2.31
19665	Madsen, Emanuel Henrik	—	31. 5.96	Odense	11. 2.27	Odense	7. 6.30
30999	— Hans Ivar	Hylke pr. Skanderborg	28.11.07	Roskilde	10. 8.29	Kbhvn. Afd. 14	7. 2.31
25913	Meyer, Heinrich Theodor	København	12. 3 97	Kbhvn. Afd.	4. 9.29	„ „ 12	28. 2.31
36014	Møller, Edvard Martin	—	17. 5.04	„ „	3. 5.23	„ „ 4	14. 2.31
29586	Nielsen, Aage Willy	—	28.11.10	„ „	6. 7.29	„ „ 5	14. 2.31
35449	— Alfred Hannibal	Odense	16. 4.04	Odense	12. 4.24	Odense	12. 7.30
34713	— Kaj Charles Emil	—	22. 1 03	—	4. 9.22	—	6. 9.30
27803	— Peter Henry Bernh.	Søborg pr. Firhøj	29.10.97	Kbhvn. Afd.	30. 3.29	Kbhvn. Afd. 3	7. 2.31
13633	Olesen, Robert Michal	København	4. 2.06	„ „	9. 2.25	„ „ 2	28. 2.31

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
17709	Petersen, Arnold Johannes	Grænge	28. 6.98	Holeby	14. 6.29	Nakskov	21. 6.30
31068	— Esmar Hemming	Hammer	9.11.01	D. Kedel- & Maskinp. F.	1.10.26	Centralafd.	7. 2.31
50171	— Graves.....	Vokslev Sogn	9. 5.02	Kbhvn. Afd.	6. 1.31	Kbhvn. Afd. 9	7. 2.31
19860	— Kai Laurits....	Assens	15. 2.11	Odense	23. 9.29	Odense	13.12 30
39170	— Levy Johannes	København	24. 2 02	Helsingør	2. 5.25	—	8.11.30
5856	— Niels Odgaard	Sallingsund	15. 9.90	Kbhvn. Afd.	12. 3.26	Kbhvn. Afd. 12	14. 2.31
34747	— Rudolf.....	Kerteminde	29. 6.04	Kerteminde Kl.	1.11.22	Odense	29. 3.30
37223	Rasmussen, Johan Kristian	Ølsted	25. 5.76	Esbjerg	22. 3.24	Horsens	3. 1.31
15843	Sørensen, Ludvig Oscar..	Hellebæk	21. 2.80	Kbhvn. Afd. 5	29. 1.16	Kbhvn. Afd. 5	14. 2.31
23937	Simonsen, Rasmus Hansen	Græsvænge	13 10.96	„ „	13. 5.29	Centralafd.	14. 2 31
15063	Uhdin, G. Ulrik Gustafsen	Nørreköping	29. 3.73	„ „ 1	12. 5 06	—	27.12 30
31242	Walbom, Svend Otto....	København	27. 7.29	„ „	17.10.28	Kbhvn. Afd. 17	14. 2.31
50829	Ølby, Steen Blicher Rosen	Charlottenlund	5. 8.11	„ „	19. 1.31	„ „ 14	7. 2 31
	Dansk Jern- og Metalsliberforbund.						
46185	Gottliebsen, Ernst Edmund .	Frederiksberg	7. 4.93	Kbhvn. Afd.	25.10 30	Kbhvn. Afd.	7. 3 31

Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen. Hos A/S Burmeister & Wain havde Fællesklubben truffet Vedtagelse om at nægte alt Overarbejde som Protest imod, at Værftet vilde gennemføre Sommerferien paa den Maade, at det lukkede de 4 Dage, Sommerferien i Aar er fastsat til. Aktieselskabet klagede herover og forlangte Sagen indbragt for Den faste Voldgiftsret, men ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 6. Juni sluttedes den, idet vort Forbund tilsagde Værftet at foranledige, at den iværksatte Overarbejdsvægring øjeblikkelig ophører, og at den af Fællesklubben trufne ulovlige Beslutning hæves. Under Forudsætning af, at Overarbejdsreglementet overholdes, vilde Sammenslutningen lade Erstatningsspørgsmaalet falde, men forbeholdt sig i modsat Fald at paaklage Overarbejdsvægringen for Den faste Voldgiftsret.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
4. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
5. Schultz & Larsen, Otterup.
6. Brdr. Christensen, Viborg.
7. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
8. A. C. Rosenberg, Thisted.
9. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
10. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
11. Jensen & Knudsen, Lavgade, Haderslev.
12. Ernst Rasmussen, Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).

Blokader. Med Forbundets Sanktion har Odense Afdeling blokeret Smedemester Wilkens, Overgade 65, Odense, der kun vil beskæftige uorganiseret Arbejdskraft.

Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark har blokeret Metalvarefabrikant V. Nielsen, Metalvarefabrikken »Guldborg«, Sct. Hansgade 23, København, og det henstilles til vore Medlemmer ikke at udføre Gørtlerarbejde hos nævnte Arbejdsgiver, saalænge Blokaden varer.

Stiftelsesfest.

Smedeforbundets Frederikshavns Afdeling har fejret 35 Aars Jubilæum.

Et forsinket Festreferat.

Lørdag den 28. Marts fejrede Frederikshavns Afdeling sin 35-aarige Bestaaen, Dagen før Smedeforbundets Afdelingsformænd samledes til Møde i København i Anledning af den da foreliggende Overenskomstsituation, hvorfor der ikke kunde være nogen Repræsentant for Smedeforbundet til Stede ved Festen, ligesom Afdelingens Formand ogsaa maatte være fraværende. Imidlertid fik vi først Referatet fra Festen saa sent, at det ikke kunde naa at komme med i Fagbladet for April Maaned, og paa Grund af Stofmængden til Fagbladet i Maj Maaned maatte vi ogsaa undlade det her. Vi haaber, at vore Kollegér i Frederikshavn tilgiver os, og at de vil forstaa, at det ikke er noget Forsøg paa at tilsidesætte Frederikshavns Afdeling.

Afdelingen stiftedes den 29. Marts 1896, og i en i Anledning af Jubilæet udgivet Festavis udtaler Afdelingens Formand, Sofus Jensen, bl. a.:

»Før Foreningens Start i 1896 var Lønnen, hvad Arbejdsgiverne vilde give, men fra dens Tilblivelse og op igennem Tiderne til nu er Fortjenesten for vore Medlemmer bleven saadan, at disse med Familie kan eksistere.

Et fælles Ønske tør jeg sikkert her udtale paa manges Vegne: At den uforholdsmæssig store Arbejdsløshed, der i særlig høj Grad har ramt Frederikshavn, vil faa Ende, saa den, der vil arbejde, kan faa Arbejde.

Fra en lille beskeden Regnskabsbalance det første Aar er denne nu vokset til ca. 22.000 Kr. paa det sidste Regnskab.

Foreningen begyndte med 12 Medlemmer, nu er der 416. Foruden den lokale Organisering af Smede og Maskinarbejdere i Frederikshavn har Foreningen oprettet Klubber i Øster Vraa, Sæby og Skagen, den sidste er i 1930 overgaaet til at blive selvstændig Afdeling.

Afdelingen har gennem Tiderne forstaaet, at skal Arbejderklassen frigøres, maa det være dens eget Værk, og har derfor gjort en Indsats og ogsaa opnaaet at blive repræsenteret ved Kolleger i de forskellige kommunale Institutioner samt moralsk og økonomisk virket for Oprettelse af kooperative Virksomheder samt Arbejderoplysningen.«

Ved et fælles Kaffebord bød Næstformanden, Gotfred Larsen, i Formandens Fraværelse Velkommen, idet han beklagede, at Forbundets Formand ikke kunde være til Stede, og takkede Redaktør Anton Nielsen, fordi han havde stillet sig til Disposition og vilde holde Festtalen.

Efter Kaffebordet gik Festdeltagerne til Forestilling i Palads-Teatret, og efter at denne var endt, dansede man til den lyse Morgen.

Til Festen indløb Lykønskningstelegrammer fra Elektrikernes, Arbejdsmændenes og Formernes Fagforeninger samt fra Arbejdernes Fællesorganisation og Arbejdernes Fællesbageri.

Vi føjer her i Bladet post festum vor Lykønskning til, idet vi takker Afdelingen for godt Samarbejde gennem de mange Aar i Haab om, at der fortsat maa være Basis for et sundt og godt Organisationsliv blandt Smedene i Frederikshavn til Gavn for vor Organisation og til Gavn for den hele Arbejderbevægelse.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr.	9458	Christoffersen,	Juul H. Andreas (Kbhvn. Afd.)
-	15382	Larsen,	Svend Chr. (—)
-	7732	Nielsen,	Berthel Friis (—)
-	26696	—	Niels Jørgen (Frederiksv. Afd.)
-	19064	Jørgensen,	Børge L. Rye (Helsingør -)
-	19217	Larsen,	Vilh. Chr. Sørensen (Anvisnkt.)

Medlemmerne Nr. 5570, Knud V. Madsen, og Nr. 26434, Erik G. Voigt, har atter fundet deres Bøger.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 49 Carlsen, Jens Julius Meyer.
- 18601 Jørgensen, Poul Robert.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Nyt Register.

				Sidst betalt
Nr.	1765	Andersen,	Hans Oluf A.	15. 6.29
-	16082	—	Peter	3 1.31
-	20627	Bach,	Selmer Johs. Sommer	26 5.28
-	36174	Braad,	Holger Frederik P.	23.10.26
-	49	Carlsen,	Jens Julius Meyer	17. 1.31
-	26211	Christiansen,	Helmuth	4.10 30
-	31430	Engel,	Carl Sofus Ludvig	5 7 30
-	11305	Hansen,	Einer Christian	23. 2.29
-	37310	—	Hjalmar Johs. V.	20 4 29
-	39536	Hartmann,	Poul Albert J.	12 7 30
-	1920	Jensen,	Carlo Emil	9 10.26
-	19444	—	Hans Mains Juul	31. 8 29
-	27154	—	Ib Richard	26.10.29
-	26602	—	Jens Chr.	15. 4.22
-	23392	Jørgensen,	Hans	10. 5 30
-	18601	—	Poul Robert	18 1.30
-	22258	Jespersen,	Werner Sigvald	27. 6.25
-	36873	Kanstrup,	Marinus	7. 2.25
-	10244	Larsen,	Nikolaj	12. 3 21
-	23425	Laursen,	S. Richard	5. 1.29
-	12403	Madsen,	Einer Alfr. Olsen	1. 3.30
-	51460	Nielsen,	Nicolaj	31 1 31
-	21281	—	Svend Aage J.	29 9 23
-	18344	Olsen,	Egon Hj. Vald. L.	28.12.29
-	15145	Ottesen,	G. A.	13. 8 27
-	27812	Petersen,	Emil Schleisner	7. 6 30
-	50233	—	Viggo Johs.	6 9 30
-	9375	Poulsen,	Ernst	8.10 27
-	7931	Sørensen,	Ernst	17. 7.26
-	22000	Schneider,	Bruno V. V.	19. 1.29
-	38249	Sjøberg,	Otto Heinrich	24 7 26
-	16361	Svendsen,	Alfred Julius	10. 1 31
-	30887	Wichmann,	Valdemar Bruno	17. 9.21
-	19103	Wilkens,	Carl Frits Ludvig	5.10.29

Rettelser

til Adressefortegnelsen for Maj over Tillidsmænd.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Kasserere.

Aabenraa: Kontoret er flyttet til Skibbrogade 15, St. th. 7—8 Aften.

Frederiksværk: Kontoret er flyttet til Skolegade Nr. 4.

Vejledning i Gevindskæring.

Forfatteren til »Vejledning i Gevindskæringen«, Værkfører Jul. Bech, beder os meddele, at han endnu har et lille Restoplag af denne, der sammen med det i sidste Nummer af Fagbladet omtalte Tillæg for en Pris af ialt 90 Øre vil kunne faas hos ham. Værkfører Bechs Adresse er: Carl Bernhardsvej 4, København V.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 9 JULI 1931 17. Aarg.

Hver for sig eller —!

De moderne Arbejderspørgsmaal er knyttet til Industrien, der baade er Aarsagen til de sociale Problemers Opstaaen, men samtidig indebærer Muligheden for at løse dem. Saaledes som Maskinerne efterhaanden blev i Stand til paa Baggrund af Fagbevægelsen at skabe lysere Kaar for Menneskene, saaledes vil ogsaa den forstærkede Produktionsproces, der har faaet sit Udtryk i Rationaliseringen, kunne skabe Mulighed for, forudsat at Samfundet faar Indflydelse paa hele denne Proces' Gennemførelse, at flere og flere kan blive delagtige i Livets Goder.

Det er Teknikken i videste Forstand, der skaber Mulighed for økonomisk og kulturel Fremgang, men det er Organisationernes Opgave at udnytte disse Muligheder. Derfor skabte Arbejderne paa et Tidspunkt, hvor lav Løn og lang Arbejdstid prægede Arbejdsforholdet, deres Fagforeninger, hvilket Arbejdsgiverne søgte at forhindre ved Forfølgelse af dem, der stod i Spidsen for Bevægelsen, og dem, der i Troen paa dens Nytte sluttede sig til den.

Arbejdsgiverne følte hele denne Bevægelse som et stort anlagt Forsøg paa at fratage dem de Rettigheder, som de i Kraft af deres Besiddelse af Produktionsmidlerne mente nødvendigvis at maatte have. De opfattede det som et Forsøg paa at ødelægge det patriarkalske Forhold, der gav sig Udslag i, at Arbejdsgiverne alene bestemte Lønnens Størrelse og Arbejdstidens Længde.

Vil man mene, at Udviklingen uden Arbejdernes Organisationer vilde have medført, at Arbejdsgiverne efterhaanden havde forbedret Arbejdsvilkaarene, er der ingen Grund til at tro derpaa, fordi Menneskene nu engang i Almindelighed ikke frivilligt indskrænker deres Rettigheder eller giver Afkald paa, hvad de ifølge Arv eller personlig Indsats har erhvervet sig. Professor Zeuthen gør i sin Afhandling „Den økonomiske Fordeling" opmærksom paa, at allerede Adam Smith udtalte, at „Arbejdsgiverne altid og overalt befinder sig i en stiltiende, men stadig ensvirkende Forstaaelse om ikke at hæve Lønnen over dens øjeblikkelige Højde. At handle herimod er overalt upopulært, og det er ilde set blandt Naboer og Kolleger." Derfor blev Fagforeningerne en Løftestang for Arbejderne, et Brækjern, ved Hjælp af hvilket de søgte at bryde ind paa Arbejdsgivernes Enemærker. Derfor kom de faglige Kampe i sidste Fjerdedel af forrige Aarhundrede i høj Grad til at dreje sig om Arbejdernes Ret til at være organiserede, og om Adgang til at kunne forhandle med Arbejdsgiverne om Løn- og Arbejdsbetingelserne.

Efterhaanden som Tiden skred frem, indsaa Arbejdsgiverne ogsaa Nødvendigheden af at organisere sig; Arbejderne var Pionererne for Organisationstanken, Arbejdsgiverne fulgte efter i Kraft af Loven om Tryk og Modtryk, og som det gik med de enkelte Organisationers Dannelse, blev ogsaa Udviklingen med Hensyn til Centralisation indenfor de to Lejre. Arbejdernes enkelte Organisationer søgte snart Samarbejde med hinanden, en Række landsomfattende Forbund dannedes, særlig i Slutningen af 80-erne og 90-erne, og i 1886 dannedes De samvirkende Fagforeninger i København,

der blev Forløberen for De samvirkende Fagforbund, der dannedes i 1898.

I 1896 sluttede en Del Arbejdsgiverorganisationer sig sammen under Navn af Arbejdsgiverforeningen af 1896, og denne udvidedes og omdannedes i 1899 til Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening. Senere har den igen faaet Navneforandring og hedder nu Dansk Arbejdsgiverforening. Tilsyneladende saa man gensidig med en vis Forstaaelse paa Organisationerne. I Overensstemmelse med en Beslutning, der var truffet paa en skandinavisk Arbejderkongres i Göteborg i August Maaned 1886, udsendtes der umiddelbart efter til De samvirkende Fagforeninger i København et Manifest, i hvilket det bl. a. hedder:

„Kongressen udtaler sin Tilfredshed med Arbejdsgivernes Organisation, fordi man derigennem lettere kan føre Underhandlinger mellem Parterne og naa til et godt Resultat."

Og Arbejdsgiverforeningens første Formand, Niels Andersen, siger umiddelbart efter Foreningens Dannelse i 1896:

„Vi er ikke kommet for at strides med Arbejdernes Organisationer, med Fagforeningerne, tværtimod, vort Maal og vort eneste Ønske er at blive en fremtidig Hindring for Strid mellem Arbejder og Arbejdsgiver."

Paa den anden Side er der ingen Tvivl om, at der bag disse fredsprægede Udtalelser næredes et levende Ønske om at opnaa en saadan Magtstilling, at Arbejderne for deres Vedkommende kunde øve et tilstrækkeligt Pres paa Arbejdsgiverne for at opnaa Imødekommenhed, og hos Arbejdsgiverne for at kunne tilbagevise Arbejdernes Krav, som man i Virkeligheden ansaa for at være uberettigede. At man passede paa hinanden fremgaar bl. a. ogsaa af en Artikel i „Social-Demokraten" for 20. Maj 1896, hvori det hedder:

„Lad Arbejderne have deres Foreninger i Fred; naar de gennem disse stiller et Forlangende om en Forbedring af Arbejdskaarene, saa tag Sagen op til loyal Forhandling, og læg den hovne Tone paa Hylden, som de nu paatager sig overfor Arbejderne, saa vil der nok blive rolige og stabile Forhold paa Arbejdsstederne. Til Arbejderne vil vi sige: Hold et vaagent Øje med den forøgede Sammenslutning af Arbejdskøberne og slut selv Rækkerne op."

Med Hensyn til at slutte op i Rækkerne gjorde danske Arbejdere det bedre, end Arbejderne i noget andet Land i Verden, og den dybtgaaende Organisering prægede efterhaanden den danske Fagbevægelse, saaledes at den danske Arbejder med Hensyn til faglig Organisering blev Eksempel for Alverdens Arbejdere, og de danske Fagforeningers Organisationsprocent blev højere end noget andet Sted i Verden. Ud fra denne Kendsgerning kunde man slaa sig til Ro med, at det hele var saare godt, for saa vidt angaar Arbejdernes Organisationsmaskineri, Spørgsmaalet maatte saa blot være, om Arbejderne forstod at udnytte dette Organisationsmaskineri paa en saadan Maade, at de fik, hvad der tilkom dem. Men her maa vi gøre os klart, at selv om vi i Danmark har en Organisationsprocent, der i visse Tilfælde er 100 og i de fleste Tilfælde stærkt op imod, saa har vi ingenlunde udnyttet alle de Muligheder, der ligger i den danske Fagbevægelse, og vi har ingenlunde skabt et Organisationsapparat, som er fuldkomment. Dansk Fagbevægelse præges maaske i højere Grad end noget andet Lands af den gamle laugsmæssige Opdeling og manglende Samarbejde mellem de enkelte Organisationer, og først og fremmest af et virkelig positivt Samarbejde mellem de Organisationer, som har de fælles Interesser.

Dette er for saa vidt ejendommeligt, som den danske Fagbevægelse begyndte at centralisere sig paa et Tidspunkt, hvor endnu ingen andre Lande havde gennemført Centralisation af deres Fagbevægelse, vi tænker her bl. a. paa Norge og Sverige; til Gengæld blev Centralisationen herhjemme ikke gennemført saa grundigt som senere i de større Industrilande. Aarsagen hertil maa sikkert bl. a. søges i, at den danske Fagbevægelse blev skabt i omtrent umiddelbar Fortsættelse af de gamle Laugs Ophævelse, skabt indenfor de Rammer, som Laugene havde, og som kendetegnedes af de gamle Haandværks Opdeling. Det maa ogsaa antages, at den dybtgaaende Organisering bidrog til, at hvert enkelt Fag i høj Grad følte at være sig selv nok og i Samarbejdet ikke vilde gaa ind paa mere, end at den saakaldte Suverænitet for de enkelte Organisationer stadig bevaredes.

I en af en faglig Konference i Stockholm i 1897 vedtagen Resolution peges der paa Industriforbund som den Organisationsform, der maatte være Maalet, men den pegede ogsaa paa, at denne Organisationsform maatte opstaa efterhaanden, som den industrielle Udvikling og Storindustriens Fremgang gjorde det nødvendigt. Det er altsaa en forsigtig og afventende Holdning, man indtager til Industriforbundsspørgsmaalet, men samtidig faar den bestaaende Organisa-

tionsform Tid til at fæstne sig, saaledes at det bliver overmaade svært at faa gennemført noget andet.

Marinus Kristensen skrev i 1922 i De samvirkende Fagforbunds Festskrift, at det ikke er uden Værdi nu at opfriske den Læresætning, at Arbejdernes Organisationsform maa være en Afspejling af Industriens Udvikling. Man maa holde sig Udviklingens Endemaal for Øje, og man maa, hvis Brud og Forstyrrelser skal undgaas, indrette sig efter den forhaandenværende Fase i Udviklingen.

Spørgsmaalet bliver da, om der er foregaaet en saadan industriel Udvikling, at den maa kræve en Omorganisering eller rettere sagt en nærmere Udbygning af hele Fagbevægelsen, eller om der endnu kan ventes et Stykke Tid. Spørgsmaalet maa besvares derhen, at ikke alene kræver Udviklingen nu, at vi søger at finde en mere hensigtsmæssig Organisationsform, men det har længe været paakrævet, hvortil kommer, at vore Modstandere, Arbejdsgiverne, forlængst i høj Grad ikke alene har centraliseret sig i Dansk Arbejdsgiverforening, men ogsaa indenfor denne har dannet Industriorganisationer, som forenkler deres Organisationsmaskineri og i Virkeligheden paa mange Omraader gør dette langt mere overlegent end Arbejdernes. Vi kan saaledes nævne Jernindustriens Sammenslutning, der praktisk talt omfatter alle indenfor Jern- og Metalindustrien bestaaende Arbejdsgiverorganisationer, Industrifagene, omfattende en lang Række Industriorganisationer, den Sammenslutning, der har fundet Sted indenfor Træindustrien, Sammenslutningen af Handels- og Købmandsorganisationer o. s. v. Medens man altsaa her samler disse for Arbejdsgiverne fælles Interesser i enkelte Organisationsomraader med fælles Ledelse, saa staar Arbejderne splittede i mange Organisationer, og har det allerstørste Besvær med i givne Situationer at kunne faa det nødvendige Samarbejde etableret.

I 1912 dannedes Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark, det saakaldte Jernkartel, hvis Formaal er at samle alle af Arbejdere bestaaende Fagorganisationer indenfor Jern- og Metalindustriens Rammer, saavidt de tilhører De samvirkende Fagforbund, til fælles Samarbejde og fælles Fremme af deres Medlemmers Interesser. Der er ingen Tvivl om, at dette Kartel i høj Grad har bidraget til en Styrkelse af de Organisationer, som det omfatter, det gælder baade de større og de mindre, men alligevel har en Række Organisationer holdt sig udenfor, og enkelte af dem, der i sin Tid stod i Kartellet, har meldt sig ud. Kartellet er indenfor Jernindustrien i ikke ringe Grad blevet normgivende, og under Overenskomstsituationerne former det sig ofte paa den Maade, at naar først der er en Overenskomst med Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark, kan de øvrige Organisationer indenfor Jernet kun paaregne lignende Vilkaar. Derfor skulde det synes naturligt, om disse udenforstaaende Organisationer ræsonnerede som saa: „Vi maa dog hellere staa indenfor og være med til at præge de Overenskomstforslag, der kommer til at foreligge, med Adgang til at faa plejet vore særlige Interesser". Men saaledes er det ingenlunde; man anerkender Kartellets Berettigelse, anerkender dets Betydning, men man frygter for, at den saakaldte organisationsmæssige Selvstændighed, der i mange Tilfælde kun er en Fiktion, skal gaa tabt, hvis man gaar i Samarbejde med de øvrige Metalarbejderorganisationer.

I det hele taget er det Begreberne Suverænitet og Kompetence, der stadig kommer frem, naar Talen er om Samarbejde mellem Organisationerne. Man glemmer, at Kompetencen ofte ligger ganske andre Steder og ofte begrænses eller ganske bortelimineres af de tilstedeværende Forhold, af selve den Udvikling, som vi er inde i. Og hvad med Suveræniteten? Vi kan kun til en vis Grad selv afgøre organisationsmæssigt, hvilke Arbejdsbetingelser vi f. Eks. vil indgaa paa, og alt er begrænset, begrænset af Organisationernes Økonomi, begrænset af de Penge, der kan skaffes tilveje under en given Konflikt, begrænset af selve Udviklingens Magt og af selve de Faktorer, som vi ønsker at faa Indflydelse paa. Mindre Organisationers Suverænitet er begrænset af større Organisationers Magtudfoldelse, større Organisationers Suverænitet er i høj Grad paavirket af, i hvilken Grad de smaa vil følge med i samme Retning. Vi har før set en lille Organisation bevirke store faglige Komplikationer, og vi har set, hvorledes en meget stor faglig Organisation har skabt Vanskeligheder, og vi skal passe paa, at vi ikke i misforstaaet Varetagelse af den Suverænitet og den Kompetence, som hver enkelt Organisation paaberaaber sig, efterhaanden afleverer baade Suverænitet og Kompetence til andre. Der har jo baade herhjemme og i Udlandet været Tilløb til ad Lovgivningens Vej at faa Indflydelse paa Fagorganisationerne. Det vil være klogt, at Arbejderklassen i Tide indretter sit Organisationsmaskineri paa en saadan Maade, at ikke Samfundet som Helhed føler sig usikker ved de raadende Tilstande. Vore Organisationer hviler paa bred parlamentarisk Basis, saa bred, at den med den Udvikling, der finder Sted,

er ved at blive en Fare for Fagbevægelsen selv, og den sidste Overenskomstsituation viste jo tydeligt, hvori Farerne bestaar.

Vi tvivler ikke paa, at Udviklingen efterhaanden skal lære os Nødvendigheden af, at de Arbejdere, de Organisationer, som har snævrere fælles Interesser, ogsaa plejer disse i Fællesskab, og vi kan ogsaa godt komme et Stykke Vej, selv med den Udvikling vi er inde i, uden Gennemførelse af Industriforbund, naar blot vi kan finde hinanden i mere intimt Samarbejde, end Tilfældet er nu. Ser vi f. Eks. paa Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund som saadant, er det jo i Virkeligheden et Industriforbund, bestaaende af en hel Mængde forskellige Brancher og Fag, der i visse Tilfælde er lige saa forskellige som mange af de andre Fag, der har selvstændige Organisationer.

Men iøvrigt er hele Fagbevægelsen inkonsekvent i sine Principper. En Bestyrelse, en Fagforeningsledelse kommer sjældent i Uoverensstemmelse med sine Medlemmer, hvis den f. Eks. etablerer en Konflikt, men kommer derimod meget let i Modstrid med Medlemmerne, hvis den under en Konflikt søger at faa Arbejdet i Gang igen. Dette afspejler sig jo ogsaa i, at man affinder sig med, og anser det for naturligt, at De samvirkende Fagforbund etablerer Sympatikonflikter, og at man iøvrigt næsten vil finde sig i det ubegrænsede, med Hensyn til De samvirkende Fagforbunds Adgang til at etablere Konflikt, men saa snart Konflikten skal ophøre, saa opstaar Vanskelighederne.

Der staar i Septemberforliget, at ingen Lockout eller Strejke af hvilken som helst Grund eller Omfang dekreteres eller godkendes af nogen af Parterne, forinden den er vedtaget med mindst $^3/_4$ af de afgivne Stemmer af en efter vedkommende Organisations Love dertil kompetent Forsamling, men Forkastelse af et Forligsforslag maa jo være at ligestille med Beslutning om Iværksættelse af Arbejdsstandsning, og det afgøres alligevel kort og godt ved simpel Stemmeflerhed. Men dertil kommer hele den Uensartethed, der gør sig gældende ved de organisationsmæssige Afgørelser. Nogle Organisationer urafstemmer, andre indkalder Kongresser, der træffer Beslutning, andre har den Ordning, at selve Hovedledelsen afgør Spørgsmaalet, medens endelig enkelte, f. Eks. Formerforbundet, har en vis Kombination af Urafstemning og af Ret for Hovedbestyrelsen til at træffe Afgørelsen.

Men disse vidt forskellige Fremgangsmaader, naar der skal tages Beslutning, bidrager ogsaa til at vanskeliggøre det at faa tilvejebragt et fornuftigt Samarbejde mellem de enkelte Organisationer og først og fremmest der, hvor de fælles Interesser ligger. Fagorganisationerne er efterhaanden blevet klar over deres Stilling til hele den industrielle Udvikling, vi er inde i, klar over, at vi ikke bør forsøge paa at modarbejde den, men derimod præge den paa en saadan Maade, at den kommer til at gavne Arbejderne og Samfundet som saadant i størst mulig Udstrækning. Den danske Arbejder er ogsaa klar over Nødvendigheden af et intimt Samarbejde med det politiske Arbejderparti, og en voksende kooperativ Forstaaelse gør sig glædeligvis mere og mere gældende. Paa alle Omraader retter Arbejderne Blikket ud ad, og for længst er det internationale Samarbejde fastslaaet som en Nødvendighed for Fremgang i de enkelte Lande, men lad os ikke herfor glemme ogsaa at tage de indre Forhold i Betragtning, ogsaa her at agte paa Udviklingen, at ikke vi en skønne Dag opdager, at vel havde vi store organisationsmæssige Muligheder, men paa Grund af indre Tvedragt, paa Grund af smaalig Værnen af de enkelte organisationsmæssige Omraader, glemte vi at udnytte Mulighederne gennem Udbygning af Samarbejdet mellem Organisationerne, og glemte i rette Tid at give vor Landsorganisation den Kompetence, som den alene i Kraft af Arbejdsgivernes organisationsmæssige Opdeling burde have.

Perfidi.

Paa et ret tidligt Tidspunkt, og endnu forinden Forligsmandens Mæglingsforslag var endelig vedtaget, blev vi gjort bekendt med visse Rygter vedrørende den Stilling, som Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark havde indtaget under Forhandlingerne i Forligsinstitutionen, og som nærmest gik ud paa, at Kartellets Ledelse med dets Formand i Spidsen unødvendig tidligt havde tilbudt Lønreduktioner, og at Størrelsen af disse var angivet af Kartellets Ledelse. Af Udtalelser, der fremkom fra nogle af Dansk Arbejdsmandsforbunds Repræsentanter paa De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskabsmøde den 27. Marts, maatte vi formode, at de paagældende Rygter stammede fra dette Forbunds snævrere Ledelse, specielt Hr. Lyngsie, og da vi efterhaanden blev præsenteret for Rygterne ude omkring i Provinserne og fik konstateret, at de blev lancerede af Dansk Arbejdsmandsforbunds Repræsentanter, blev vi klar over, at Arbejdsmandsforbundet igen havde fundet sig foranlediget til som saa mange Gange tidligere, vel af indre organisationsmæssige Grunde, at gøre »Smedene« til Prügelknabe. Vi tog os dog ikke nærmere heraf, dels fordi det jo ikke var noget nyt, at Arbejdsmandsforbundets Ledelse benytter »Smedene«

for at opnaa den bedst mulige Position overfor Forbundets Medlemmer, og dels kan det aldrig undgaas under og efter en Overenskomstsituation som afvigte, at der opstaar Rygter, som visse Kredse har Interesse i at lancere.

Imidlertid fik vi gennem Arbejdsmændenes Fagblad Nr. 19 for 1931, i hvilket der findes Begyndelsen til et Referat fra Dansk Arbejdsmandsforbunds ekstraordinære Kongres den 2. April, ikke alene — hvad vi maa gaa ud fra — en autentisk Fremstilling af, hvad Smedene har betydet som Objekt ved Hr. Lyngsies Forelæggelse af Forligsmandens Mæglingsforslag paa Kongressen, men ogsaa et Bevis for, at Dansk Arbejdsmandsforbund virkelig ønsker paany at benytte Smedene som Prügelknabe, da man i modsat Fald næppe havde formet Referatet paa en saa perfid Maade, som Tilfældet er. Under disse Omstændigheder anser vi os ikke længere under Hensyn til at faa etableret det bedst mulige Samarbejde mellem Arbejdsmændene og os forpligtet til at ignorere Arbejdsmandsforbundets noble Forsøg paa at svine os til, men føler os tværtimod forpligtet til overfor Medlemmerne kort at imødegaa Perfidien og Løgnen i Lyngsies Referat af de anførte Overenskomstforhandlinger.

Efter en almindelig Oversigt over Forløbet af den første Del af Overenskomstsituationen refererer man i Arbejdsmændenes Fagblad følgende:

> »Forligsmanden var efter gentagne Møder med Forretningsudvalget i De samvirkende Fagforbund kommen til det Resultat, at han ikke vilde stille Forslag.
>
> Imidlertid drøftede man indenfor De samvirkende Fagforbund denne Situation, og Smedenes Forretningsudvalg tilbød gennem deres Formand at stille et Forslag, der i nogen Grad imødekom Arbejdsgivernes Reduktionskrav. Man var altsaa inde paa Tanken om Reduktion, og det gjaldt derfor om at drage Omsorg for at værne vore daarligst stillede Medlemmer, ligesom det gjaldt om at faa Pristalsreguleringen ud af de Overenskomster, hvori denne endnu var fastsat. Skønt Smedene i deres Forslag havde tilbudt en Reduktion af fra 5 til 8 pCt., og der saaledes ikke var noget at komme uden om, er det dog lykkedes at faa undtaget alle vore Medlemmer, der ligger under en Fortjeneste af 110 Øre pr. Time, ligesom ingen af vore Medlemmer faar en Reduktion over 5 pCt., dertil kommer den Ferieordning, der er opnaaet i Jernoverenskomsten.«

Med Hensyn til, at Forligsmanden ikke vilde stille Forslag, var dette ingenlunde en afgjort Sag, idet han paa et tidligere Tidspunkt havde udtalt, at saafremt han selv mente, at Tiden var inde, stillede han et Mæglingsforslag, selvom dette kun kunde bevirke, at Kampen derved forkortedes en eneste Uge. Vi fremhæver dette, fordi vi i Virkeligheden ikke alene maatte frygte for, at Lockouten udbrød, hvis ikke vi gik i Forhandling om Reduktioner, men at vi kunne risikere, at der blev stillet et Mæglingsforslag, paa hvis Indhold Arbejdernes Repræsentanter ingen Indflydelse havde.

Men naar det dernæst i Arbejdsmændenes Referat hedder, at »Smedenes Forretningsudvalg tilbød gennem deres Formand at stille et Forslag, der i nogen Grad imødekom Arbejdsgivernes Reduktionskrav,« saa burde det jo oplyses, at Forligsmanden paa et givet Tidspunkt udtrykkelig krævede, at Kartellet indgik paa at forhandle paa Grundlag af, at de laveste Lønninger ikke blev reduceret, en Mellemgruppe blev reduceret med 5 pCt. og de højere Lønninger med 8 pCt., idet han ellers vilde afbryde Mæglingen. Det var altsaa ikke Smedenes Forretningsudvalg, der tilbød disse Reduktioner, det var Forligsmanden, der krævede dem for overhovedet at fortsætte Mæglingen, og først og fremmest krævede han, at Jernindustriens faglærte Arbejdere indgik derpaa; dette er saa meget mere fastslaaet, som da De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg drøftede den derved opstaaede Situation, besluttedes det at spørge Forligsmanden, om der ikke var Mulighed for mindre Reduktioner, men dette erklærede denne for ugørligt. De 5 og de 8 pCt.s Reduktioner er altsaa ikke »Smedenes« Opfindelse, men det ene af de Alternativer, som Kartellet fik at vælge imellem, og hvor det andet var enten Konflikten eller muligvis et Mæglingsforslag, som vi ingen Indflydelse havde paa.

Men Ondskabsfuldheden i Referatet kommer først rigtig frem, naar det hedder:

> »Skønt Smedene i deres Forslag havde tilbudt en Reduktion af fra 5 til 8 pCt., og der saaledes ikke var noget at komme uden om, er det dog lykkedes at faa undtaget alle vore Medlemmer, der ligger under en Fortjeneste af 110 Øre pr. Time.«

Altsaa til Trods for Smedenes hensynsløse og nederdrægtige Tilbud om Reduktioner, hvilket vel formodentlig efter Arbejdsmændenes Terminologi alene er fremsat af Hensyn til Arbejdsgiverne, saa lykkes det dog Dansk Arbejdsmandsforbunds veltrænede og meget dygtige Forhandlere at redde de lavest lønnede af Arbejdsmandsforbundets Medlemmer fra Reduktion. Det er jo aabenbart, at her staar den usleste og elendigste Forhandlingsmetode, nemlig Smedenes, overfor Dansk Arbejdsmandsforbunds højt udviklede og idealistisk betonede Forhandlingskunst, og saa er Sandheden den, at ikke alene betingede Kartellet sig for at gaa i Forhandling om Reduktioner, at de lavest lønnede skulde holdes udenfor, men man krævede, at alle Medlemmer paa 115 Øre og derunder skulde være fritagne. Dette lod sig imidlertid ikke fuldtud gennemføre, men det er dog lige frækt nok, naar Forholdet er dette, at netop Centralorganisationen af Metalarbejdere har sat ind for at skaane de laveste Lønninger og ogsaa faar det gennemført, at Arbejdsmændene saa giver det Udseende af, at det nærmest er dem, der her har varetaget de lavestlønnedes Interesser, hvortil kommer, at Kartellets Forhandlere overfor Forligsmanden udtrykkelig gjorde opmærksom paa, at vi ikke vilde yde ringeste Modstand imod, at Kvinder og Arbejdsmænd fik en bedre Ordning paa Grund af disses lavere Lønniveau.

Endelig vil vi gerne gøre opmærksom paa, at Kartellet under hele Overenskomstsituationen har handlet i nøje Overensstemmelse med De samvirkende Fagfor-

bunds Forretningsudvalg, og forinden man indgik paa Forhandlinger paa Grundlag af Forligsmandens Krav om Reduktioner, blev Spørgsmaalet meget indgaaende drøftet i Forretningsudvalget, der gav sin Tilslutning til, at Forhandlingerne optoges og saaledes, at det skete under De samvirkende Fagforbunds Medvirkning. Vi fik af Forligsmanden tildelt den tvivlsomme Ære at være »Murbrækker« i en for den danske Fagbevægelse overordentlig vanskelig Situation, men vi har samtidig følt os forpligtet til at underordne os De samvirkende Fagforbunds Direktiver, ganske i Modsætning til, hvad Dansk Arbejdsmandsforbund saa ofte har givet Udtryk for. Vi har i enhver Henseende aabent og loyalt søgt at værne de daarligst stillede af de Arbejdere, som her kom i Betragtning, derunder ogsaa Arbejdsmændene, og vi er selvbevidste nok til at mene, at Kartellet og de til dette hørende Organisationers Hovedledelser fortjente en bedre Behandling end den, som Dansk Arbejdsmandsforbund igen ved denne Lejlighed har ment at burde give »Smedene«, in casu samtlige indenfor Kartellet staaende Organisationer. Vi havde haabet paa, at den tilsyneladende Tilnærmelse mellem vore Organisationer, som forskellige Foreteelser fra Dansk Arbejdsmandsforbunds Side kunde antyde, og som vi var klar til paa ærligt Grundlag at styrke, efterhaanden vilde have ført til et bedre Samarbejde. Det blev altsaa kun en bristet Illusion, til Gengæld er vi en ikke ringe Erfaring rigere.

Lærlingelovgivningen.

Af Kontorchef i Arbejdsdirektoratet *A. Nielsen.*

(Fortsat.)

Parternes Forhold i Læretiden.

Læretidens Varighed er det overladt Parterne at træffe Aftale om, dog maa den ikke overstige 5 Aar indbefattet de 3 Maaneders Prøvetid (§ 3, jfr. § 5). Hensynet til Lærlingens forsvarlige Uddannelse er formentlig en Hindring for Indgaaelse af kortvarige Læreforhold, og Loven fastsætter derfor ikke nogen Minimumsgrænse for Varigheden. De første 3 Maaneder af Læretiden anses som en gensidig Prøvetid, i hvilken saavel Mesteren som Lærlingen, hvis han i Løbet af den Tid er naaet 18 Aars Alderen, og ellers hans Forældre eller Værge, uden Angivelse af Grund kan fordre Læreforholdet hævet uden Erstatning, medmindre anden Bestemmelse er indført i Kontrakten. Den for Læretidens Længde anførte Grænse gælder selvfølgelig kun indenfor samme Fag; afbrydes Læreforholdet og Lærlingen overgaar til et andet Fag, maa Læretidens Varighed omfatte den Tid, som Uddannelsen i dette Fag kræver. I Tilfælde, hvor Lærlingen overgaar fra et Fag til et andet, men hvor Fagene er saa beslægtede, at det maa skønnes rimeligt, at der godtgøres Lærlingen om ikke hele, saa dog en passende Del af Tiden i den tidligere Lære, sker der almindeligvis en Nedsættelse af Læretiden. Til Oplysning for den Lærekontrakten paategnende Øvrighed om, hvorvidt Lærlingen tidligere har været i Lære, er Læremesteren pligtig til, som foran anført, at besvare det paa Kontrakten herom anførte Spørgsmaal; det ses saaledes, i hvilket Fag Lærlingen tidligere har været i Lære, og hvornaar Læreforholdet er hævet. I Tilfælde, hvor en Læremester ikke ønsker at godtgøre Lærlingen den tidligere Læretid (altsaa indenfor samme Fag), kan den paategnende Øvrighed meddele Kontrakten Godkendelse med en Læretid udover 5 Aar, saafremt det under en mod den paagældende Læremester af Lærlingen ved Voldgiften anlagt Erstatningssag, eller paa anden efter Øvrighedens Skøn autentisk Maade, godtgøres, at der ikke er bibragt Lærlingen en Uddannelse, der staar i rimeligt Forhold til den medgaaede Tid. Har Lærlingen vel været i Lære tidligere, men der om dette Forhold ikke har været oprettet og af Øvrigheden paategnet Lærekontrakt, har Overenskomsten om Læreforholdet ingen Gyldighed (§ 1, 1. Stk.). I Tilfælde af, at der mellem Øvrigheden og Mesteren hersker Uenighed om det nuværende Lærefags Beslægtethed med det tidligere for eventuel Nedsættelse af Læretiden, vil Spørgsmaalet være at forelægge Socialministeren. Der foreligger saaledes ministeriel Afgørelse for, at et som Klejnsmed paabegyndt men afbrudt Læreforhold ikke vil være at fradrage, naar Lærlingen gaar i Lære som Finmekaniker, og ligeledes, at Mekanikerfaget (bl. Arbejde) og Maskinarbejderfaget ikke er saa beslægtede, at Fradrag i Læretiden kan ske ved Overgangen fra det ene til det andet Fag.

Læretidens Længde maa angives med Bestemthed. En Bestemmelse om, at Læretiden skal udløbe den Dag, Læremesteren eller Værgen ønsker det, maa anses som stridende mod Lovens Forskrifter.

Afbrydelse af Læretiden kan ske for et Tidsrum af højst 1 Aar, for at der kan gives Lærlingen Lejlighed til at deltage i et teoretisk Kursus (§ 3, 3. Stk.), t. Eks. for at læse til Maskinisteksamen. Andragende herom indgives af Læremesteren og Lærlingen (Værge) i Forening til Socialministeren.

Lærlingens Pligter.

Ingen Lærling er undergivet sin Læremesters Hustugt. Lovens § 6 kræver, at Lærlingen skal vise sin Læremester Troskab, Lydighed og Ærbødighed, ligesom han skal være Mesteren til Medhjælp ved dennes Arbejde, saa vidt hans Arbejdskraft og Færdighed tillader. Ved Overenskomst mellem Parterne kan der desuden tillægges Lærlingen Pligter, f. Eks. at det ved Kontrakten bestemmes, at der ydes Læremesteren Vederlag i Læretiden, eller at Lærlingen selv skal holde sig med Værktøj og vedligeholde dette.

I Tilfælde af, at en Lærling gør væsentlig Brud paa sine Forpligtelser (herunder uberettiget forlader Læren), kan Læremesteren kræve Erstatning, og er Forpligtelserne i væsentlig Grad misligholdte, kan Lærlingen (eventuelt Værgen) ifalde Strafansvar (§ 21), og Læremesteren kan da kræve Læreforholdet ophævet og sig tillagt Erstatning (§§ 16 og 20). Hvis en Lærling under 18 Aar uberettiget forlader Læren, kan han ved Politiets Foranstaltning bringes tilbage, saafremt Begæ-

ring herom indgives inden 14 Dage efter Bortgangen; Tilbageførelsen, der sker uden Udgift for Mesteren, vil dog være at stille i Bero, hvis Lærlingen (eller Værgen) inden en af Politiet ansat Frist søger Forholdet ophævet ved Sagsanlæg eller Voldgift (§ 14).

Læremesterens Pligter.

Læremesteren er pligtig til at overholde Reglerne om Arbejdstiden, som er fastsat i Lovens §§ 7 og 8, jfr. Lov om Børns og unge Menneskers Arbejde af 18. April 1925, §§ 2 og 3. Lærlinge under 18 Aar i Haandværk og Industri, undtagen Brød- og Kagebagerier samt Konditorier og Barber- og Frisørfaget, maa ikke anvendes til Arbejde i Tiden mellem Kl. 6 Aften og Kl. 6 Morgen. Dispensation herfra kan dog undtagelsesvis meddeles af Socialministeren efter Forhandling med Arbejdsraadet og vedkommende Fags Organisation, dog skal der sikres de paagældende en samlet Hviletid paa 12 Timer i Døgnet, og Tilladelsen kan kun meddeles indtil Kl. 8 Aften. Saafremt det skønnes nødvendigt for Lærlingens faglige Uddannelse, kan Socialministeren efter Arbejdsraadets Indstilling tillade, at mandlige Lærlinge, der er fyldt 16 Aar, i Tiden mellem Kl. 6 Aften og Kl. 6 Morgen deltager i Arbejde, som ifølge dets Natur maa foregaa kontinuerligt i følgende Virksomheder: Jern- og Staalfabrikker, Glasværker, Papirmøller og Raasukkerfabrikker.

For saa vidt angaar *Lærlinge under 18 Aar i Brød- og Kagebagerier samt Konditorier*, maa disse ikke beskæftiges i Tiden mellem Kl. 6 Eftm. og Kl. 4 Morgen, og for *Barber- og Frisørfagets Vedkommende* maa Lærlinge under 18 Aar ikke anvendes til Arbejde før Kl. 6 Morgen og efter det Tidspunkt om Aftenen, fra hvilket Barber- og Frisørvirksomheder ifølge den gældende Lovgivning skal holdes lukkede for Publikum. Der tilkommer derhos de paagældende Lærlinge en samlet Hvileperiode paa mindst 12 Timer i Døgnet.

Handelslærlinge under 18 Aar maa ikke anvendes til Arbejde før Kl. 6 Morgen og efter det Tidspunkt om Aftenen, fra hvilket Butikker og Lagre ifølge den gældende Lovgivning skal holdes lukkede for Publikum; dog kan det tillades, at Lærlingen i Detailforretninger i de lovfæstede to Udsalgsmaaneder sammen med det udlærte Personale maa deltage i det fornødne Oprydningsarbejde samt Mærkning af Varer og lignende indtil Kl. 10 Aften og efter at have haft en Times Spisetid efter Lukketiden; bortset fra de sidste 7 Dage forud for Juleaften skal der gives Lærlingene en samlet Hviletid paa mindst 12 Timer i Døgnet. Endvidere kan Lærlinge under 18 Aar indtil 12 Gange om Aaret beskæftiges indtil Kl. 10 Aften; dette Forhold tager særlig Sigte paa Arbejde ved Vinduespyntning, Statusopgørelser o. l., som kan siges at være et Led i den faglige Uddannelse. For saa vidt angaar Lærlinge under 18 Aar, der som et Led i deres Handelsuddannelse beskæftiges med Kontorarbejde, maa disse ikke benyttes til Arbejde udover de for Virksomheden fastsatte Tidsgrænser. Lærlinge under 18 Aar, der beskæftiges alene ved Kontorarbejde, maa kun benyttes i Tiden fra Kl. 6 Aften i det Omfang, i hvilket den paagældende Virksomhed holdes aaben for Publikum, og der tilkommer derhos Lærlingene en samlet Hviletid af mindst 12 Timer i Døgnet; dog kan de paagældende Lærlinge uanset de givne Begrænsninger anvendes til Arbejde med periodiske Regnskabsopgørelser, dog ikke udover Kl. 10 Aften, hvorhos Socialministeren for Lærlinge over 16 Aar paa derom indgivet Andragende kan tillade en begrænset Afvigelse, naar saadan skønnes fornøden for deres faglige Uddannelse.

For *Beværterlærlinge* (Tjenerlærlinge) i Alderen mellem 14—16 Aar gælder, at disse ikke maa beskæftiges mellem Kl. 10 Aften og Kl. 6 Morgen; i Alderen fra 16—18 Aar ikke i Tiden Kl. 12 Midnat til Kl. 6 Morgen. Der tilkommer derhos Lærlingene en samlet Hviletid af mindst 12 Timer i Døgnet.

For Lærlinge, der besøger Fagskoler, tekniske Skoler eller Handelsskoler, gælder, at Arbejdstiden skal lægges saaledes, at den ikke hindrer dem i at benytte denne Undervisning i den for vedkommende Skole fastsatte Undervisningstid (Lærlingelovens § 11).

Tvivlsspørgsmaal om, hvorvidt en Virksomhed omfattes af forannævnte Bestemmelser, og Fortolkningen af disse Bestemmelser afgøres — i fornødent Fald efter Forhandling med Ministeren for Industri, Handel og Søfart og med det paagældende Fags Organisationer — af Socialministeren.

Angaaende *Arbejdstidens Længde og Tilrettelægning* er det indenfor de i det fornævnte omtalte Begrænsninger af Døgnet i § 4 i Lov om Børns og unge Menneskers Arbejde bestemt, at Lærlinge under 18 Aar ikke maa beskæftiges i et større Antal Timer end voksne Arbejdere i samme Fag (Fagomraade) sædvanemæssigt beskæftiges. Saavel Arbejdstimer som Hvile- og Spisepauser skal for alle Virksomheder, undtagen Brød- og Kagebagerier samt Konditorier, ligge samlet, saaledes at Lærlingenes Bruttoarbejdstid ikke varer længere end de voksne Arbejderes. Udover den saaledes begrænsede Arbejdstid kan Mesteren paalægge Lærlingene før Arbejdets Paabegyndelse at foretage det fornødne til Tilrettelægningen af dette eller efter Arbejdets Ophør at foretage fornøden Oprydning paa Arbejdsstedet, dog maa den til Tilrettelægning eller Oprydning medgaaede Tid som Regel ikke udgøre mere end sammenlagt $^1/_2$ Time daglig. Lærlinge over 18 Aar har Lov til at deltage i Overarbejde. Denne Begrænsning gælder dog ikke Barber- og Frisørvirksomheder eller Butikker og Lagre med Hensyn til Dagene før en af Folkekirkens Helligdage og de Dage, for hvilke der iøvrigt ved Lovgivningen er fastsat en særlig senere Lukketid; Begrænsningen gælder ejheller for Lærlinge i Detailforretninger eller ved Kontorarbejde med Hensyn til de Dage, hvor Virksomhedens Indehaver har lovmæssig Ret til at beskæftige Lærlinge udover de angivne Tidsfrister.

I de af Fabrikloven (29. April 1913) og Bageriloven (9. Juni 1920) samt de i Lov om Børns og unge Menneskers Arbejde (18. April 1925) omfattede Virksomheder, i hvilke der beskæftiges mere end 5 Personer, skal Arbejdstiden for Lærlinge under 18 Aar efter højst $4^1/_2$ Times samlet Arbejdstid være afbrudt af mindst $^1/_2$ Times Spise- eller Hviletid.

Til Arbejdstiden — fraregnet Tiden til Tilrettelæg-

ning og Oprydning — maa henregnes hele den Tid, i hvilken Lærlingen er bunden til at opholde sig ved Arbejdsstedet, selv om han ikke i dette Tidsrum udfører noget direkte Arbejde.

Fridøgn. Ifølge Lov om Børns og unge Menneskers Arbejde, § 6, skal der tilstaas Lærlinge under 18 Aar et samlet ugentligt Fridøgn, der bortset fra Bagerier, Konditorier og Beværtninger kun undtagelsesvis maa falde paa andre Dage end paa Folkekirkens Søn- og Helligdage. Fra denne Bestemmelse kan Socialministeren dispensere for Handelsvirksomheder ved Statusopgørelser o. lign.

Ifølge Lærlingelovens § 9 paahviler det Læremesteren, at han i den Del af Læretiden, i hvilken Lærlingen har Ophold hos ham, og — saa vidt det staar i hans Magt — tillige udenfor denne, vaager over Lærlingens Opførsel og sædelige Forhold og værner Lærlingen imod umoralsk Paavirkning. Det er givet, at en Mesters Forpligtelse hertil er af videre Omfang, naar Lærlingen har Kost og Logis hos ham, end naar Lærlingen bor hos sine Forældre (Værge). Ligesom Mesteren skal sørge for, at Lærlingen ikke arbejder forlænge, er det paalagt ham ikke at anvende Lærlingen til Arbejder, der er skadelige for dennes Sundhed eller ikke staar i Forhold til dennes Kræfter, hvorhos han ikke maa benytte Lærlingen til andet Arbejde end det, der henhører til Forretningens Virksomhed. Saafremt Lærlingen har Bopæl hos Læremesteren, kræver Loven (§ 9, 2. Stk.), at der skal anvises Lærlingen et forsvarligt indrettet Soverum, og hver Lærling skal have sin egen Seng. I Modsætning til tidligere er det nu til Dags ikke almindeligt, at Lærlingen har Bopæl hos Læremesteren.

Den vigtigste Forpligtelse, der paahviler Læremesteren, er dog den at sørge for Lærlingens forsvarlige faglige Uddannelse. Lovens § 10 foreskriver, at Læretiden skal anvendes saaledes, at Lærlingen efterhaanden lærer Faget eller den Del af dette, hvori han er antaget til Oplæring. Hvordan Uddannelsen foregaar, vil selvfølgelig afhænge af Forholdene i Faget, men det maa dog forudsættes, at Lærlingen ikke alene uddannes i enkelte Specialarbejder indenfor Faget, men at Uddannelsen bliver saa omfattende, at Lærlingen bliver i Stand til at opfylde de Krav, som i Praksis stilles til Svende i Faget. Eksempelvis anføres, at i Lærekontrakter for Maskinsnedkere maa der angives, at der skal gives Lærlingen Lejlighed til at sætte sig ind i Brugen af de almindelige Træbearbejdningsmaskiner. Lovens § 10 bestemmer derhos, at saafremt der er Adgang til Aflæggelse af Læreprøve, skal det søges bragt dertil, at Lærlingen ved Læretidens Udløb kan aflægge denne. Det paahviler Læremesteren at udrede Udgifterne ved Læreprøvens Aflæggelse. Pligt til Aflæggelse af Svendeprøve foreligger ikke i Almindelighed, men Socialministeren kan ifølge oftnævnte § 10, 2. Stk., efter Samraad med Handelsministeren og i Henhold til Indstilling fra Fagets Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer bestemme, at Læreprøve skal aflægges i visse Fag eller Dele af Fag, samt hvorledes og for hvem Prøven vil være at aflægge, i hvilken Henseende bemærkes, at Bestemmelserne i Næringsloven af 1857, § 27, jfr. Bekendtgørelserne af 3. Oktober 1884, om Aflæggelse af frivillige Svendeprøver fremdeles er i Kraft. Saafremt Bestemmelse om tvungen Læreprøve er truffet for et Fag, paahviler det Mesteren under Læretiden samt ved Læretidens Udløb at gøre Lærlingen opmærksom paa hans Pligt til at aflægge Prøve. Tvungen Læreprøve er saaledes indført for Billedskærerfaget, Bogbinderfaget, Bogtrykfaget, Malerfaget, Restaurationsfaget (Kokkelærlinge og Tjenerlærlinge), Sadelmager- og Tapetsererfaget og Urmagerfaget. Saafremt en Lærling ikke aflægger Svendeprøve, er Følgen den, at han ikke gennem Beviset for bestaaet Prøve kan godtgøre sin Dygtighed i Faget, men maa nøjes med fra Læremesteren at modtage Lærebrev, hvori det angives, hvor længe Læretiden har varet, og hvor vidt Lærlingen har opnaaet Dygtighed i Faget. Undlader en Lærling at aflægge pligtig Læreprøve, eller bestaar han ikke Prøven — uden at dette kan tilskrives Mangler ved Uddannelsen — bestemmes det i fornævnte § 10, 3. Stk., at Mesteren ikke er pligtig til i Lærebrevet (§ 11) at afgive Bevidnelse om Lærlingens Dygtighed i sit Fag eller den Del af Faget, hvori han er antaget til at arbejde. Saafremt det kan antages, at Grunden til, at Lærlingen ikke er i Stand til at aflægge Svendeprøve eller kan erhverve Lærebrev med Attest om Duelighed, skyldes Læremesterens manglende Omhu ved Uddannelsen, er Læremesteren pligtig til at give Erstatning efter Voldgiftens Skøn (§ 20). Har en Mester i Lærebrevet givet en vitterlig urigtig Bevidnelse, ifalder han Straf efter almindelig borgerlig Straffelovs § 155.

I Tilfælde, hvor et Læreforhold ikke føres til Ende, er Lærlingen berettiget til hos Mesteren at forlange en skriftlig Bevidnelse af, i hvor lang Tid Læreforholdet har varet. Formular til saadan Bevidnelse udfærdiges af Socialministeriet.

(Fortsættes.)

Overenskomsterne med Statens Virksomheder fornyet.

Umiddelbart efter, at Forligsmandens Mæglingsforslag var tiltraadt og Lockouten afblæst, rejste Ledelserne for Orlogsværftet og Hærens tekniske Korps Krav om Regulering af de under de nævnte Institutioner beskæftigede Arbejderes Lønninger paa Grundlag af, hvad der var sket i Privatindustrien. Saaledes som Forholdene laa, kunde det næppe undgaas, at ogsaa Statens Virksomheder, hvoraf jo særlig Orlogsværftet staar i et vist Konkurrenceforhold til Privatindustrien, krævede nogen Reduktion. Opgaven maatte her som altid kun være den at gøre Reduktionerne saa begrænsede som muligt. Men dertil kom, at med Feriens Indførelse i Privatindustrien ønskede Statens Arbejdere at faa deres Ferieordning udbygget, saaledes at alle fik 14 Dage, medens hidtil kun Arbejdere med over 15 Aars Anciennitet havde en saadan Ferie, de øvrige kun 7 Dage. Dette gav Anledning til, at Arbejderne under Hæren og Flaaden søgte et vist Samarbejde under Hovedorganisationernes Medvirk-

ning, og det lykkedes derved baade at faa indført en udvidet Ferie og at faa begrænset Reduktionerne, og til dette Resultats Opnaaelse ydede ogsaa Forsvarsministeren sin gode Medvirkning.

Resultatet er da blevet for vore ved Teknisk Korps beskæftigede Medlemmer, at alle Timefortjenester inklusive Akkordafsavnstillæg er nedsat med 5 Øre og alle Akkorder med 3 pCt. fra den 13. Maj at regne. Endvidere skal Gennemsnitsfortjenesten for Haandværkere svare til Gennemsnitsfortjenesten for samtlige faglærte Arbejdere ved samtlige Virksomheder i København, der henhører under Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark, forøget med 7½ Øre. Endelig aftaltes følgende Ferieordning:

»Der tilstaas de Haandværkere, Arbejdsmænd, kvindelige Arbejdere og Lærlinge, som i 1931 har Ret til 7 Dages Ferie og udnytter denne Ret i Ferietiden i Juli Maaned 1931, en i Tilslutning til Ferien givet Tjenestefrihed paa 5 Dage uden Løn. Korpset udbetaler dog for de 5 Dage Feriepenge til de paagældende efter de sædvanlige Regler mod, at der for samtlige Korpsets Arbejdere i hver Lønningsuge i Tiden fra den 13. Maj til den 30. April 1932 afdrages et Beløb, stort 1 pCt. af det Beløb, der tilkommer den enkelte Arbejder.«

For Orlogsværftets Vedkommende var det noget vanskeligere at komme i Orden, dels fordi Konkurrencen med de private Værfter her spiller en vis Rolle, og dels fordi Orlogsværftets Ledelse er stærkt præget af Privatindustriens Arbejdsgiversynspunkter, og dertil er hvad vi vil kalde noget reglementarisk anlagt. Det lykkedes dog ogsaa her gennem mange trange Forhandlinger, under hvilke Hovedorganisationerne maatte træde til, at opnaa en Ordning, der i Hovedsagen gik ud paa, at de forskellige Fag skulde have en Reduktion paa 75 pCt. af det paagældende Fags tilsvarende Reduktion i den private Industri, og at der i disse Reduktioner var indregnet Kompensation for en Udvidelse af Ferien, saaledes at der ydes 12 Dages Ferie til alle efter de Regler, der hidtil kun har været gældende for Arbejdere med 15 Aars Tjeneste. Skæringsdagen for Orlogsværftet er den 10. Juni. Der har iøvrigt, efter at Ordningen blev truffet, været nogle Vanskeligheder med Hensyn til dens Praktisering, idet ogsaa her Ledelsens noget tunge Maade at tage Tingene paa har gjort sig gældende, men det er dog lykkedes at komme gennem det.

Med Flaadestationen, der jo alene omfatter Bygning og Vedligeholdelse af Orlogsflaaden, er det ogsaa lykkedes at faa en Ordning, saaledes at samtlige faglærte Arbejdere reduceres med 5 pCt., ligesom de udvidede Ferieregler ogsaa kommer til at gælde her.

Endelig har der været ført en meget lang Række Forhandlinger, dels med Statsbanernes Generaldirektorat og dels specielt med Maskinchef Munck, og ogsaa her er det lykkedes at faa fornyet Overenskomsten, saaledes at denne kan opsiges med 3 Maaneders Varsel, dog tidligst til Ophør den 1. Juli 1933, og med Ikrafttræden fra Onsdag Morgen den 1. Juli for Værkstedernes Vedkommende og fra Søndag Morgen den 28. Juni for Remisehaandværkernes Vedkommende.

Med Hensyn til Lønningerne blev disse reducerede i Overensstemmelse med, hvad der havde fundet Sted paa Orlogsværftet, altsaa med 75 pCt. af de i Forligsmandens Forslag indeholdte Satser, og endvidere gik Administrationen ind paa at søge Hjemmel til, at der ydes 12 Arbejdsdages Ferie til alle fast ansatte timelønnede. For saa vidt en saadan Ferieordning ikke maatte være gennemført inden den 15. September 1931, vil Reduktionsprocenterne være at nedsætte med 1 Point, saaledes at f. Eks. 6 pCt. bliver 5 pCt. og 4½ pCt. 3½ pCt. Opnaas Ferieordningen heller ikke i de følgende Finansaar, finder samme Nedsættelse i Reduktionen Sted i disse. Endvidere vil Administrationen søge Hjemmel til at ændre den nugældende Ordning af Ferie til Ekstraarbejdere, saaledes at Feriens Længde (6 Arbejdsdage) fastsættes i Forhold til den præsterede Arbejdstid i det foregaaende Finansaar.

Det opnaaede Resultat stod egentlig for Statsbanernes Ledelse i omvendt Forhold til de Krav, som den opstillede ved Forhandlingernes Begyndelse, og hvoriblandt der var Krav om en saa dybtgaaende Ændring som Lønningernes Afpasning efter Stedet, hvor de paagældende Arbejdere beskæftiges. Et saadant Kravs Gennemførelse vilde have medført ganske betydelige Reduktioner for de i Provinserne beskæftigede Arbejdere, men det lykkedes altsaa ved energisk Modstand fra Hovedorganisationernes Side at forhindre Statsbanerne i at gennemføre sine Planer, der vilde have vakt dybtgaaende Utilfredshed blandt Statsbanernes Arbejdere i Provinserne. Vi undlader iøvrigt heller ikke her at pege paa, at naar vi slap nogenlunde gennem disse Forhandlinger, maa det i høj Grad tilskrives den Omstændighed, at vi for Tiden har et socialdemokratisk Ministerium.

Alt i alt tror vi, at man under Hensyn til alle foreliggende Omstændigheder kan være tilfreds med de opnaaede Resultater, som vi antager vil kunne bidrage til en Styrkelse af den organisationsmæssige og politiske Indstilling hos Statens Arbejdere.

For saa vidt en ulovlig Arbejdsstandsning.

Den 23. Juni har Den faste Voldgiftsret afsagt Kendelse i en Sag, som Arbejdsgiverforeningen havde anlagt imod De samvirkende Fagforbund paa Smedeforbundets Vegne, og hvor man paastod Forbundet dømt for Iværksættelse af ulovlig Arbejdsstandsning.

Arbejdsgiverforeningen fik dog ikke synderligt Held med sig, idet Retten til Trods for, at den udtaler, at det fra Forbundets Side foretagne Skridt for saa vidt maa betragtes som ulovlig Arbejdsstandsning, alligevel ikke fandt Anledning til at idømme Bod og oven i Købet

tilkendte Arbejdsgiverne Halvdelen af Sagens Omkostninger.

Vi hidsætter Kendelsen i sin Helhed:

Under denne Sag har Dansk Arbejdsgiverforening for Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark og dennes Medlem A/S Brdr. Madsens Maskinfabrik, Asnæs, indklaget De samvirkende Fagforbund for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund for Brud paa Septemberforligets Punkt 2 og de gældende Regler for Behandling af faglig Strid i følgende Anledning:

Aktieselskabet, der driver Fabrikation af Landbrugsmaskiner, havde opsagt sine Akkordpriser med Smede og Maskinarbejdere til Ophør den 1. April d. A. og havde stillet Krav om meget betydelige Nedsættelser. Fra Forbundets Side var der rejst Klage over, at Firmaet ensidig havde søgt at reducere Priserne, og i den Anledning afholdtes der et Mæglingsmøde den 16. Maj, hvor man for dette Spørgsmaals Vedkommende enedes om at lade Parterne optage lokal Forhandling om en Revision af Akkordpriserne. Denne Forhandling skulde være tilendebragt den 21. Maj, og hvis der ikke opnaaedes Enighed, skulde tilbageværende Uoverensstemmelser behandles videre paa Timandsmøde.

Ved denne i Henhold hertil førte lokale Forhandling opnaaedes heller intet Resultat, og der blev derefter mellem Forbundet og Jern- og Metalindustriens Sammenslutning aftalt et Timandsmøde til den 4. Juni, hvor blandt andet denne Sag skulde behandles.

Imidlertid blev der den 28. Maj efter Indbydelse fra Brdr. Madsens Maskinfabrik til de i Asnæs bosiddende gifte Smede og Maskinarbejdere, som man vilde faa Brug for, ført en ny Forhandling om Lønforholdene. Fra Fabrikkens Side blev det forestillet Arbejderne, at man var udsat for store Afsætningsvanskeligheder, og at det var paatrængende nødvendigt for overhovedet at kunne konkurrere, at Arbejdspriserne blev sat betydeligt ned. Arbejderne tilbød da at arbejde for en Timeløn af 1 Kr. 25 Øre, og Fabrikken erklærede sig villig til at betale denne Løn under Forudsætning af, at Arbejderne ikke vilde nedsætte Arbejdspræstationen, og det blev derhos tilkendegivet, at Arbejderne saa kunde paaregne at have Arbejde til den 15. Oktober. Arbejderne gik ind herpaa, og Arbejdet blev i Henhold hertil paabegyndt den 29. Maj. Fabrikken meddelte Sammenslutningen, at der nu var opnaaet Enighed, og det blev derefter af Sammenslutningen meddelt Forbundet, at Sagen kunde udgaa af Dagsordenen for Timandsmødet den 4. Juni.

Da Forbundet havde faaet Underretning om den mellem de lokale Parter trufne Ordning, blev det imidlertid fra Forbundets Side forbudt Arbejderne at arbejde videre efter denne, og Arbejdet blev derefter nedlagt den 3. Juni om Morgenen. Sammenslutningen henvendte sig samme Dag til Formanden for Forbundet og henstillede, at han omgaaende foranledigede Arbejdet genoptaget, idet man i saa Fald var villig til at behandle Sagen paa Timandsmødet, men Formanden fastholdt det Standpunkt, han havde indtaget, hvorefter Forbundet havde nægtet at godkende den trufne Ordning.

Klagerne har nu her under Sagen nedlagt Paastand om, at den stedfundne Arbejdsstandsning kendes ulovlig, og at der i den Anledning paalægges de Indklagede en meget alvorlig Bod.

Til Støtte herfor har Klagerne nærmere anført, at Arbejdsstandsningen, der er iværksat paa et for Virksomheden meget kritisk Tidspunkt, for det første har været uvarslet og derved i Strid med Septemberforliget, dernæst i Strid med Aftalen den 16. Maj, hvorefter man maatte respektere den Ordning, der blev truffet mellem de lokale Parter, og endelig i Strid med de gældende Regler for Behandling af faglig Strid, idet en Uoverensstemmelse, af hvad Art den end er, ikke maa give Anledning til Arbejdsstandsning, men skal behandles ved Mæglingsmøde og eventuelt fortsat Behandling mellem Organisationerne.

Fra Fabrikkens Side er det til Forklaring af den trufne Lønordning for Retten særlig fremhævet, at de vanskelige Tider har medført saa store Forandringer i Fabrikationen, at det overhovedet ikke er muligt at fastsætte Akkordpriser, før der er indhøstet tilstrækkelig Erfaring med Hensyn til disse.

De Indklagede har paastaaet Frifindelse. De kan overhovedet ikke erkende, at der foreligger en Arbejdsstandsning, idet Forbundet ikke har blokeret Virksomheden eller forbudt de paagældende Medlemmer at arbejde for denne, men kun forbudt dem at fortsætte Arbejdet i Henhold til den trufne Ordning, der ikke kan anses for lovlig. De Indklagede gør gældende, at det tværtimod er Virksomheden og Jern- og Metalindustriens Sammenslutning, der har begaaet Brud paa Overenskomsten og paa Fagets Voldgiftsregler, og de nedlægger paa deres Side Paastand om Bod i den Anledning.

De Indklagede har nærmere anført, at den trufne Lønordning af flere Grunde maa anses for ulovlig. De lokale Parter var kun bemyndiget til at forhandle om en Revision af Akkordprislisten, og de skulde være færdige den 21. Maj. Derefter var der ikke anden Mulighed end Timandsmøde. Forhandlingen den 28. Maj er ført efter Udløbet af den paa Mæglingsmødet den 16. Maj satte Frist, den er ført med enkelte af Firmaet vilkaarlig valgte Arbejdere, og den har endelig ikke drejet sig om det, der ifølge Vedtagelsen skulde forhandles om, nemlig en Revision af Akkordpriserne. Den gaar derimod ud paa indtil videre at slaa hele Akkordordningen i Stykker og at forringe Arbejdernes Lønvilkaar meget betydeligt, saaledes at de for adskillige Maaneder bandt sig til den fastsatte Timeløn og endda bandt sig til at arbejde i samme Tempo, som naar der arbejdes paa Akkord. Sagen befandt sig under Behandling af Organisationerne, og denne Behandling skulde, da der ikke var opnaaet Enighed om nye Akkordpriser, være fortsat paa Timandsmødet. Det er derfor et Brud paa det overenskomstmæssige Forhold, naar man fra Sammenslutningens Side har vægret sig ved at fortsætte denne Behandling.

De Indklagede henviser endvidere til, at Fagets Overenskomst i § 7, sidste Stykke, bestemmer:

»Parterne anser det for ønskeligt at anvende Akkordarbejde ved fabriksmæssig Produktion, og at søge dette opnaaet ved Gennemførelse af Priskuranter.«

Det drejer sig her om en Virksomhed, hvis Produktion i højeste Grad er fabriksmæssig, og hvor der i mange Aar har været arbejdet udelukkende paa Akkord, og alligevel har man ment at kunne slaa en Streg over hele Akkordordningen og lade Arbejdet udføre paa Timebetaling, fordi man ikke har kunnet faa gennemført en Reduktion, der vilde forringe Arbejdernes Fortjeneste med ca. 60 Øre pr. Time.

I samme §, næstsidste Stykke, hedder det:

»Opstaar der Spørgsmaal om Forandringer i saadanne Akkordbetalinger og Priskuranter, som en Gang er fastslaaede ved Forhandling med Fagforeninger, Klubber eller andre Samlinger af Arbejdere, henvises Sagen til de Instanser, som tidligere har behandlet den.«

Ved ganske at have tilsidesat disse Bestemmelser har saavel Virksomheden som Sammenslutningen efter de Indklagedes Mening begaaet et groft Brud paa Overenskomsten samtidig med, at man har nægtet at føre den paabegyndte voldgiftsretlige Behandling til Ende og dermed ogsaa begaaet Brud paa Fagets Voldgiftsregler.

Den Aftale, der blev truffet den 28. Maj, er efter Rettens Opfattelse uden Tvivl ment som en midlertidig almindelig Ordning paa Timelønsbasis af Smedenes og Maskinarbejdernes Lønforhold paa den paagældende Virksomhed. Men noget saadant falder ganske udenfor, hvad de lokale Parter var bemyndiget til at forhandle om ifølge Vedtagelsen paa Mæglingsmødet den 16. Maj. Forbundet kunde derfor ikke være bundet ved den trufne Ordning, men maatte have fuld Frihed til at varsle Arbejdsstandsning overfor Fabrikken, og Behandlingen af Akkordpriserne burde have været fortsat paa et Timandsmøde.

Derimod kunde der ikke være noget til Hinder for, at de enkelte Arbejdere, efter at Akkordprislisten var ophørt at gælde, traf en personlig Lønaftale med Fabrikken. Forbundet kunde derfor ikke uden Varsel paalægge disse at ophøre med at arbejde paa de aftalte Vilkaar, og Retten finder at maatte give Klagerne Medhold i, at det fra Forbundets Side foretagne Skridt for saa vidt maa betragtes som en ulovlig Arbejdsstandsning.

Herefter maa Retten — som det er tilkendegivet Parterne ved Sagens Optagelse — finde det rigtigt, at Arbejdet paa Virksomheden genoptages snarest muligt, indtil videre paa de mellem Parterne aftalte Lønvilkaar. Ligeledes bør den afbrudte Behandling af Akkordprislisten fortsættes.

Idet der efter det anførte foreligger Fejl paa begge Sider, finder Retten imidlertid efter Omstændighederne at kunne bortse fra Bod. Sagens Omkostninger vil være at udrede med Halvdelen af hver af Parterne.

Kendelse:

Den ovennævnte, den 28. Maj 1931, aftalte Lønordning er ikke bindende for Smede- og Maskinarbejderforbundet. Den paafølgende Arbejdsstandsning har været ulovlig.

Sagens Omkostninger betales af hver af Parterne med 150 Kr.

Efter at Kendelsen var afsagt, anmodede Smedeforbundet om at faa Akkordprislisten behandlet paa et Timandsmøde, hvilket afholdtes den 2. Juli, men hvor Firmaet pure nægtede at forhandle om Akkordpriserne, og i Virkeligheden kun tilbød en Ordning, der svarede til den, som man efter Mæglingsmødet havde faaet vore Medlemmer til at indgaa paa. Dette fremgaar iøvrigt af Timandsreferatet, der blev saalydende:

Firmaet tilbyder en Ordning gaaende ud paa, at der indtil videre betales en Timeløn af 125 Øre, samt at der fra den 15. Oktober d. A. optages en Forhandling med Arbejderne om nye Akkordpriser, hvilken Forhandling skal være tilendebragt inden den 1. Januar.

Forbundet kunde ikke modtage den tilbudte Ordning og forbeholdt sig sin Stilling, idet Sammenslutningen erklærede, at med det givne Tilbud var Smedeforbundet berettiget til at varsle og iværksætte Arbejdsstandsning i Henhold til Kendelse af Den faste Voldgiftsret i Sag Nr. 840.

I Overensstemmelse hermed varslede Smedeforbundet Strejke overfor Firmaet, samt anmodede De samvirkende Fagforbund om at anlægge Sag imod det ved Den faste Voldgiftsret for Undladelse af at efterkomme den afsagte Kendelse. Dette foranledigede Arbejdsgiverforeningen til Afholdelse af et Fællesmøde den 14. Juli, hvor det endelig lykkedes at faa en Ordning med Firmaet, hvis Ledelse formodentlig først nu indsaa det haabløse i fortsat at sætte sig paa den høje Hest. Til Gengæld maa det jo erkendes, at de paagældende Medlemmer ved midt under den voldgiftsretlige Behandling at indgaa paa et Forlig med Firmaet i høj Grad har bidraget til at stive dette af og vanskeliggøre det at faa en Ordning, men vi haaber paa, at den Udgang, som denne Sag har faaet i Kraft af Organisationens Indgriben, vil bidrage til, at det daarlige Eksempel fra Asnæs ikke kommer til at smitte andre Steder.

Iøvrigt hidsætter vi den ved Fællesmødet opnaaede Ordning:

Ved et Fællesmøde i Dag i Arbejdsgiverforeningen angaaende den mellem Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og A/S Brødrene Madsen, Asnæs Maskinfabrik, verserende Strid enedes man om at fastsætte følgende ansatte Timelønninger:

Fr. Jensen	1 Kr. 15 Øre
Tingleff	1 - 15 -
Hans Jensen	1 - 10 -
Axel Petersen	1 - 10 -

Folmer Larsen	1 Kr.	00	Øre
Carl Petersen	1 -	00	-
Fr. Andersen	1 -	00	-
M. Rasmussen	1 -	00	-
Chr. Petersen	1 -	00	-
Vilh. Jensen		96	-
Hans Hilliesøe		96	-
Johs. Frederiksen		96	-

Endvidere ydes ved Timelønsarbejde et Akkordafsavnstillæg paa 22 Øre pr. Time.

De gamle Akkordpriser paa dobbeltrensende Tærskeværker, Halmpressere, saavel stationære som transportable, 15" dobbeltrensende Tærskeværker (let Type), Avneblæsere, Negblæsere og Halmblæsere samt Kværne reduceres med 15 pCt., heri indbefattet Forligsforslagets 8 pCt., saaledes at der indenfor denne Gennemsnitsreduktion kan forhandles lokalt om Størrelsen af de enkelte Akkordpriser.

Akkordpriser paa nye halvrensende Tærskeværker indføres, saa snart Konstruktionen er fastlagt og Arbejdet paabegyndt.

Ovenstaaende Ordning træder i Kraft fra og med førstkommende Lønningsuge, og Akkordarbejdet genoptages samtidig. Firmaet tilsiger, at Smedene ved en eventuel Nyfordeling af Arbejdet i alt væsentligt kommer til at udføre Arbejde i samme Omfang som hidtil.

Det udstedte Strejkevarsel tages tilbage.

København, den 14. Juli 1931.

For De samvirkende Fagforbund i Danmark:

Chr. Brun.

For Dansk Arbejdsgiverforening:

Hans L. Larsen.

For Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark:

Søren Christensen.

For Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund:

Johs. Kjærbøl.

Vore Virksomheder.

Raadvaddams Fabrikker.

Midt i et smilende Landskab, en halv Times Gang fra Klampenborg, ligger vistnok Danmarks og paa sit Omraade en af Europæs ældste Virksomheder. Oprindelig laa paa dette Sted en Melmølle, som Kong Frederik den 3. i Aaret 1664 skænkede til Overtøjmester Peter Kalthoff, der indrettede en Mølle til Slibning af Vaaben og Fremstilling af Krudt.

Ved Kalthoffs Død i 1672 overtoges Værket atter af Kronen, som drev Krudtmøllen indtil 1757, hvilket Aar Kong Frederik den 5. gav sin Kammertjener, senere Justitsraad N. J. Jessen, Skøde paa Ejendommen til Anlæggelse af Filehuggeri og anden industriel Virksomhed.

Samtidig havde de københavnske Isenkræmmere, der dengang stod i Laug sammen med Krydenerere (d. v. s. Urtekræmmere) og Sukkerbagere, og som paa dette Tidspunkt følte sig truede i deres Næring af omløbende Kræmmere, overfor Kongen besværet sig stærkt over den dem paaførte Konkurrence, som nu yderligere blev skærpet derved, at Kongen gav sin Kammertjener Tilladelse til at anlægge industriel Virksomhed, der vilde gribe stærkt ind i deres Næring. Dette saa meget mere som den paagældende Justitsraad Jessen var en smart Forretningsmand, der forstod ikke alene at faa sig Virksomheden tilskødet, men ogsaa at skaffe sig Laan til at drive den for, hvilket dog ikke forhindrede, at han i 1765 gik fallit. Ved den derpaa følgende Auktion købte Isenkræmmerne i 1767 Raadvaddams Fabrikker for 27.490 Rdl. Fabrikken var assureret for 70.130 Rdl., og med kongelig Stadfæstelse af 21. Maj 1769 fik Isenkræmmernes Forening Privilegium paa Raadvaddams Værk, og derefter dreves Virksomheden af Københavns Isenkræmmerlaug indtil 1894, dog med den Ændring i Formen, der var en Følge af Laugenes Ophævelse i 1857. I 1894 afhændedes hele Anlæget til Aktieselskabet Raadvaddams Fabrikker.

Samtidig med Laugets Overtagelse af Raadvaddam blev det vedtaget, at enhver Isenkræmmer skulde være Aktionær for to Aktier à 250 Rdl., hvilket Beløb dog efterhaanden forhøjedes betydeligt. Det viste sig nemlig hurtigt, at det var en daarlig Forretning, man havde gjort. Den Tanke, der oprindelig havde ligget til Grund for Overtagelse af Virksomheden, var i sig selv sund nok, nemlig her i Landet at forfærdige en væsentlig Del af de Varer, som Isenkræmmerne solgte, og som hidtil var importeret fra Tyskland, England og Holland, men man greb Sagen for stort an og gav sig til at fabrikere Ting, som i alt Fald paa daværende Tidspunkt blev for dyre, og man knyttede et Utal af forskellige Haandværk til Virksomheden, saasom Kammagere, Bendrejere, Klokkestøbere, Gørtlere, Filehuggere og Tøjsmede (Vaabensmede). Driften blev en pekuniær Byrde for Interessenterne, der stadig maatte give Tilskud og indbetale à conto Forskud paa de Varer, de ønskede. Paa den anden Side gik der ogsaa Spekulation i Sagen, idet Aktionærerne efterhaanden satte Priserne saa langt ned paa Produkterne, saa Driften alene af den Grund ikke kunde betale sig. Dette betød jo en Fordel for dem, som aftog større Mængder af Varerne, medens de, som ikke aftog noget videre, maatte være med at betale Underskudet. Der førtes endvidere lange Fejder om, hvordan dette Underskud skulde fordeles, thi de Isenkræmmere, der købte faa Varer, hævdede, at de Firmaer, der aftog Varerne, og som derfor var Aarsag til Underskudet, ogsaa skulde betale dette, medens disse hævdede, at det var de andre, som ikke aftog synderligt af Varer og derfor var

Skyld i, at Virksomheden gik daarligt, som burde betale Underskudet.

En af de ældste Artikler paa Fabrikken er Fremstilling af Knive, der optages omtrent samtidig med Filehuggeriet i Aaret 1757, og Raadvaddams Fabrikation af denne Artikel er saaledes over 180 Aar gammel. Endnu i Dag udnyttes, saaledes som Tilfældet var i det 16. Aarhundrede, Furestrømmens Vandkraft, omend det gamle Vandhjul er afløst af moderne Vandturbiner.

Enkelte af Datidens Isenkræmmere forstod dog baade at tjene Penge og at administrere Virksomheden, og i koncentreret sig om Fremstillingen af bestemte Artikler, hvoraf først og fremmest det ældgamle Produkt: Bordknive, endvidere Brødskærere, Økser, og i sidste Omgang Barberblade. Ved en gennemført Standardisering er Virksomheden blevet i Stand til at følge med i Konkurrencen, og det synes, som om de gode Kvalitetsvarer har været i Stand til at skaffe Tillid om den, saaledes at Omsætningen er i stadig Stigen, derved at ikke alene Isenkræmmerne, men ogsaa det købende Publikum i stedse stigende Tal staar sammen om at kræve Raadvaddams Produkter. Alene af saadanne Artikler som

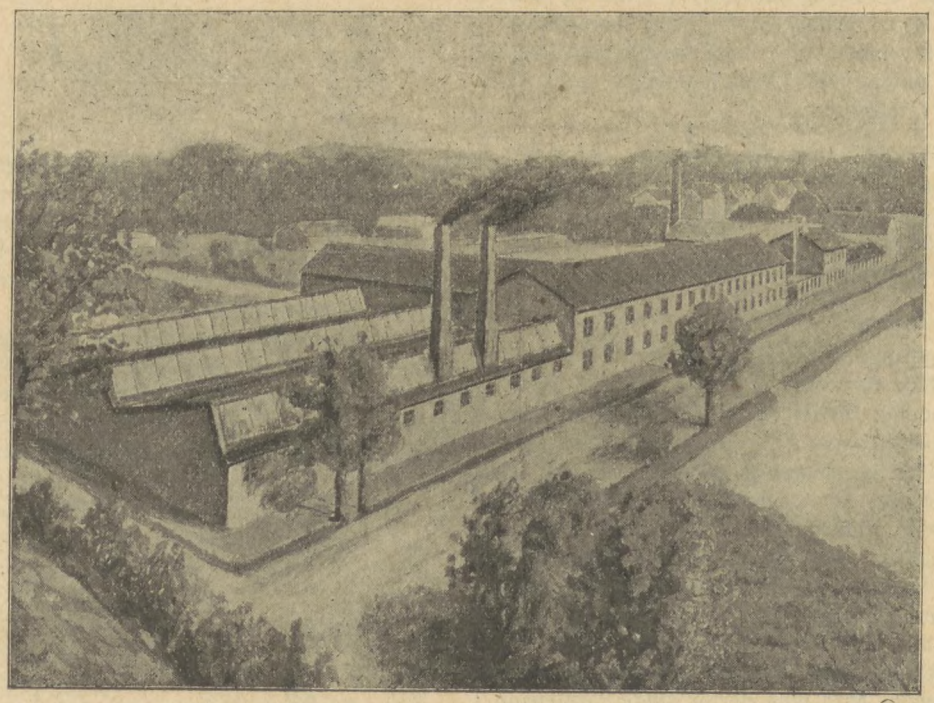

Raadvaddam Fabrikker.

det hele taget at hæve sig over det almindelige Milieu. Af saadanne kan særlig nævnes Octavius Hollmann Baadh, som havde været ivrig under Forhandlingerne om Fabrikkens Overtagelse. Han blev straks Storleverandør af Jern til Værket og tog fat paa den Opgave at bringe Regnskaberne i Orden, men blev samtidig den, der maatte forstrække Virksomheden med Kapital, naar det kneb, og paa et vist Tidspunkt havde han 2500 Rdl. tilgode, et ikke ringe Beløb efter Datidens Forhold; i 1778 hvilede der paa Foretagendet foruden Aktiekapitalen en Gæld paa 34.000 Rdl., og Beskæftigelsen blev som Følge deraf ujævn, hvilket igen bevirkede yderligere Forværring af Forholdene, og i det hele taget var Virksomheden for de gode Isenkræmmere en stadig Kilde til Ærgrelse, men Sagen var i dette som i andre Forhold, at for mange Kokke fordærver Maden.

Siden Isenkræmmerne afhændede Virksomheden i 1894 har den ogsaa til visse Tider ført en noget omtumlet Tilværelse, men har til Trods for alt bevaret Levedygtigheden, og navnlig har man i de senere Aar Bordknive og Barberblade indføres der her i Landet aarligt for en Million Kr. af hver, hvilket betyder, at for saa vidt Landets Befolkning vil anvende Fabrikkens Produkter, vil denne Virksomhed yderligere kunne skabe Beskæftigelse for ikke saa faa Arbejdere.

Der anvendes til Raadvad-Knive kun det fineste engelske rustfrit Staal, og man imødekommer derfor det naturlige Krav om dansk Arbejde i videst mulige Udstrækning samtidig med, at man anvender Materialer fra det Land, der er vor største Kunde.

Virksomheden er siden 1921 sluttet sammen med Scania-Vabis under Navn af Scania-Vabis & Raadvaddam, hvis Formaal er: Fabrikationsvirksomhed og Handel i og udenfor Danmark. Aktiekapitalen er 1 Million Kr. Selskabet ejer foruden Fabrikskomplekset i Raadvad et Fabrikskompleks Lyøvej 20, Frederiksberg, samt en Fabrik paa Krimsvej paa Amager.

Lidt Værkstedsteknik.

Aluminium.

(Fortsat fra Nr. 7, Side 144.)

Støbning.

Støbning i Sandform.

Enhver Metalformer kan uden at have særlig Kendskab til Aluminium og Aluminiumlegeringer uden Vanskelighed forme og støbe almindelige Aluminiumgodsstykker, der ikke er særlig indviklet i Form og Konstruktion. Men naar Talen er om mere kompliceret Gods, vil han ofte komme til at staa overfor betydelige Vanskeligheder, der skyldes Aluminiumlegeringens fysiske Egenskaber, nemlig:

1) Det store Svind (Svindmaal), som alle Let-Metallegeringer har,
2) den ringe Styrke ved høje Temperaturer,
3) den lille Vægtfylde,
4) den store Tilbøjelighed til Sugning.

Svind (liniært Svindmaal).

Aluminiumlegeringers Svindmaal (ydre Svind) varierer stærkt, f. Eks. har Silumin omtrent samme Svindmaal som almindeligt Støbejern, andre svinder lige saa meget som Staalstøbegods, i Praksis regner man i Almindelighed med et Svindmaal af 1.6 pCt. I og for sig skulde man ikke tro, at et Svind paa 1.6 pCt. kunde volde nogen særlig Vanskelighed, men da Aluminiumlegeringer som anført er i Besiddelse af meget ringe Styrke ved høj Varmegrad, vil disse to Egenskaber i Forening bevirke, at Godsstykkerne let revner. For at modvirke dette maa man sørge for, at Form og Kærne kan give tilstrækkelig efter, naar Godset efter Støbning trækker sig sammen. Man maa derfor støde Formen op saa let som mulig, uden at den dog under Støbningen giver efter. Kærnerne bør ligeledes stødes let op. Det er da ogsaa Grunden til, at man saa vidt mulig søger at støbe Aluminiumgods i Vaadsandsform med Vaadsandskærner, hvilket ogsaa lettere lader sig gøre paa Grund af Aluminiumlegeringens ringe Vægtfylde, hvorved Trykket, der udøves paa Form og Kærner, bliver forholdsvis ringe. Man kan regne, at Trykket bliver ca. $^1/_3$ af det, der fremkommer ved Jern-, Messing- og Broncegods.

Sugning, Svindhulhed og svampet Gods fremkommer, naar et Metal størkner, idet det lidt efter lidt gaar over fra flydende til fast Tilstand; Størkningen sker først ved Godsets Yderflader og gaar derefter ind mod Midten. Da Materialet samtidig under den videre Afkøling stadig svinder, vil der til sidst i Godsstykkets Midte, hvis der ikke paa en eller anden Maade tilføres flydende Metal, danne sig et Hulrum eller et svampet og porøst Sted, Fig. 1. Ligger dette Sted saa langt ude mod Overfladen, at det yderste Lag ikke er stærkt nok til at modstaa den ydre Lufts Tryk, men giver efter, vil der komme en Nedsænkning (Sugning) i Godsets Yderflade. Ved Aluminiumlegeringers Størkning er det her omtalte indre Svind i Reglen betydelig større end ved almindeligt Metalgods, og det vil derfor være nødvendigt at tage Hensyn dertil ved Formningen i langt højere Grad, end man ellers gør ved Indformning af almindeligt Metalgods.

Støbetappe, Indløb og Kokiller.

Hvert enkelt Godsstykke maa nøje studeres, inden man begynder Indformningen. Indløbene maa skæres saaledes, at de tyndere Dele af Godset kan komme til at størkne samtidig med de tykkere, og ofte bliver det nødvendigt at anbringe særlige Sugeknopper, Stigtappe,

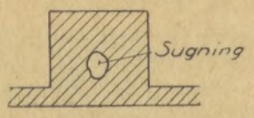

Fig. 1.

Kokiller, Kølestifter o. s. v. Da Kølestifter og Kærnestivere ved Aluminiumgods, selv om de er filet og slebet blanke, vanskelig forbinder sig med Metallet, bør de kun anvendes paa saadanne Steder i Godset, hvor Tætheden ingen Rolle spiller. I Reglen bør man støbe Aluminiumgods fra Bunden af Formen, se Fig. 3, 4, 5, 7, saaledes at Støbningen bliver stigende, men almen gyldig er denne Regel dog ikke. Er Godsstykket for højt, vil Metallet, naar det naar Toppen af Formen, allerede være saa stærkt afkølet, at man kan risikere at faa »koldløbet« og revnet Gods. Da Aluminiumgods fordrer en saa lav

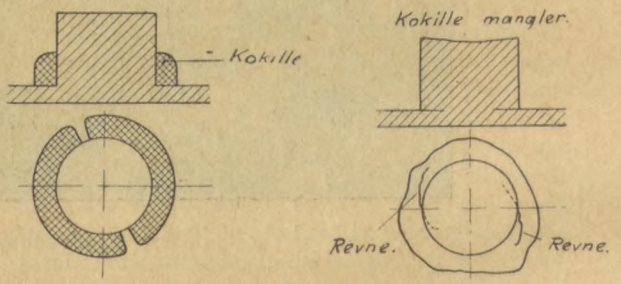

Fig. 2.

Støbetemperatur som mulig, bør Formen fyldes hurtigt, hvorfor Støbetappene holdes store med tilsvarende Indløb — større end man vilde anvende dem ved lignende Godsstykker i almindeligt Metal, Fig. 3, 4, 5, 7.

Det er ofte mest praktisk at anvende mange smaa Indløb i Stedet for enkelte store, Fig. 5, men ogsaa her gør Godsstykkets Form Udslaget. Ved hurtig Fyldning af Formen kan Luften ofte have Vanskelighed ved at slippe ud, man bør derfor sørge for rigelig med Luftkanaler og Stigtappe. Se Fig. 3, 4, 5, 6, 7.

Da Aluminiumlegeringer let ilter paa Overfladen, bør man tage Hensyn hertil ved Støbningen, thi den dannede Ilthinde kan let danne Fraade særlig paa Steder, hvor to modgaaende Metalstrømme mødes, hvilket giver Anledning til aaret (»Koldløbning«) og utæt Gods; man maa derfor sørge for, at Formen fyldes roligt. Hertil hjælper, at Indløbsrenderne gøres lange og kraftige i Forhold til Indløbene. Se Fig. 5.

Det kræver megen Omtanke og Erfaring at forhindre,

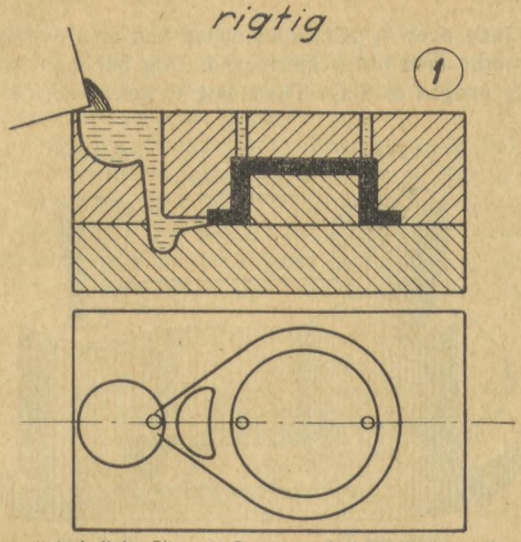

Tangentiale Indløb. Stigende Støbning. God Udluftning af Formen. Gennemgaaende Luftstik. Afstøbninger med ens Godstykkelse behøver ikke Stigtappe.

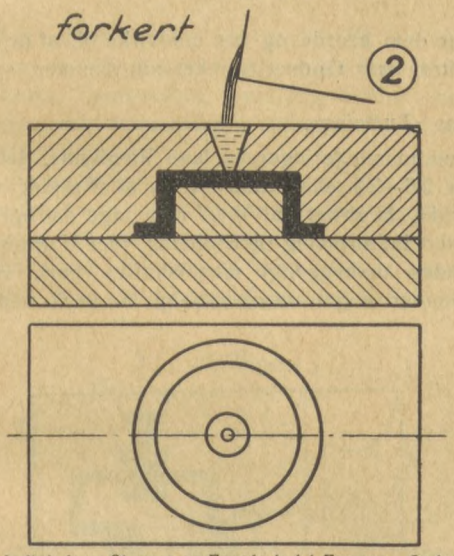

Direkte Indløb fører Slagger og Fraade ind i Formen. Godset utæt.

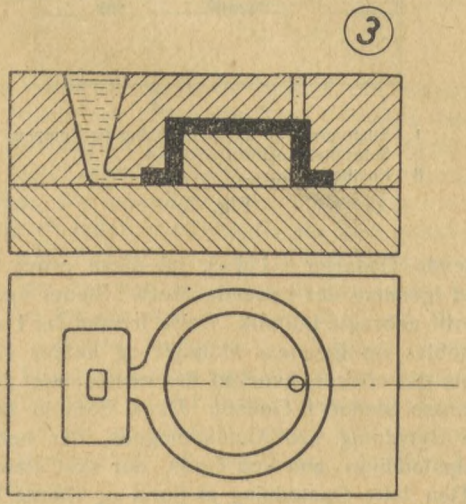

Slagge og Fraade bliver i Godset omkring Indløbet.

Fig. 3.

at den dannede Ilthinde ikke naar ind i Godset, men flyder bort og samles paa saadanne Steder, hvor den ingen Skade gør.

Ved Støbning af store Flader kan det ofte være vanskeligt at undgaa aaret Gods, men ved at anbringe en Mængde kraftige Luftstik, Fig. 3, 4 og 5, over hele Fladen samt sørge for passende »Udløb«, hvor Luften er trukket bort fra, vil man i Reglen kunne afhjælpe denne Vanskelighed.

Som ovenfor nævnt modvirkes Sugning ved Anbringelse af Kølekokiller og Kølestifter paa den tykkeste Del af det Gods, der skal støbes. Se Fig. 2 og 7. Dog

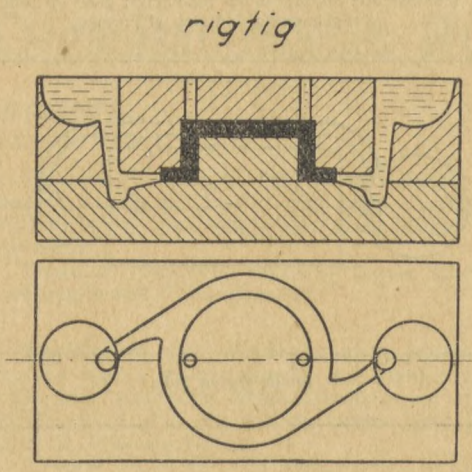

Tangentiale Indløb.

Fig. 4.

kan man undertiden undgaa dette ved i Stedet for at anbringe en Sugeknop med passende Indløb, saaledes at Materialet derfra kan trække varmt Metal.

Det er ikke alene for at undgaa Sugning, at man anbringer Kokiller, men ofte fordrer Kunderne, at Godset paa bestemte Steder skal have en vis Haardhed og være særlig tæt, hvilket navnlig er Tilfældet ved Gods, der er udsat for højt Vædske- eller Lufttryk. Paa saadant Gods anbringer man ligeledes Kokiller. Kokillerne kan fremstilles af Staal, Støbejern, Messing og Aluminium; man sværter dem med almindelig Grafitsværte, men før Støbningen i en saadan Form, hvori der er anbragt Kokiller, gør man klogt i at »flamme« Formen af med en Blæselampe. Til Kølestifter og Kærnestivere anvender man en Aluminiumtraad, der inden Brugen files eller slibes blank, saaledes at Ilthinden fjernes.

Formsand.

Af ovenstaaende fremgaar det, at det ikke er al Slags Formsand, som vil egne sig til Støbning af Aluminiumgods. Man har fundet, at et grovkornet meget luftigt og stærkt Sand, f. Eks. Kaiserslautern fra Ferd. Aachen i Kaiserslautern, Pfalz, Tyskland, er det bedst egnede.

Da Sandet er temmelig grovkornet, vil man let faa en ru Overflade paa Godset ved Støbning i Vaadsandsform, af hvilken Grund man pudrer Formen og Kærnerne med en Blanding af lige Dele Sølvgrafit og Hermedium.

Det anvendte Formsand maa ikke være for fugtigt, og man gør som ovenfor nævnt bedst i altid før Støbningen at flamme Form og Kærner af.

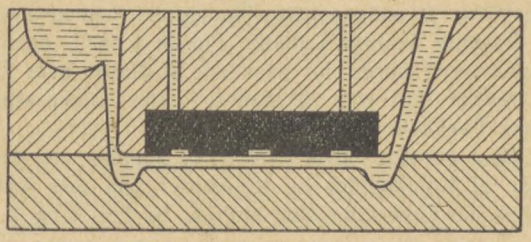

Indløbsrende anbragt under Indløbene; giver en rolig og regelmæssig Fyldning af Formen.

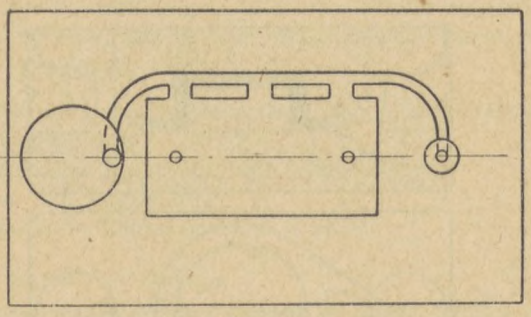

Indløb fra en Side.

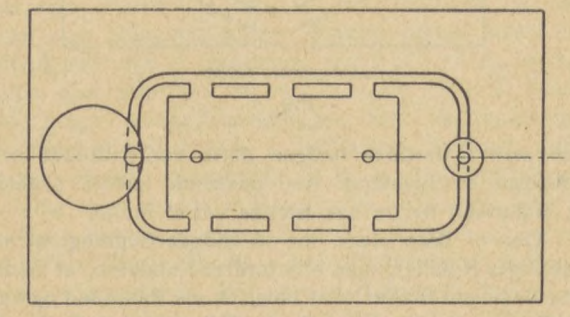

En Støbetap. Indløb fra to Sider.

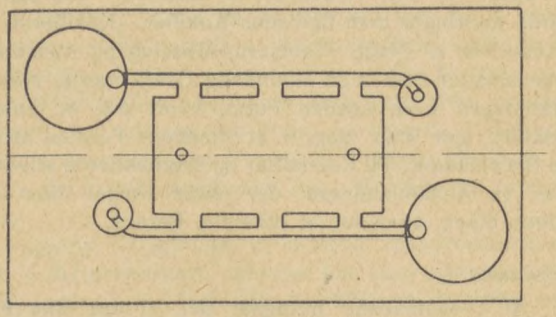

To Støbetappe. Indløb fra to Sider.

Fig. 5.

Skematisk Fremstilling af rigtige Støbetappe og Indløb.

Til Fremstilling af Kærner anvender man i Reglen samme Sand, som man former i, idet de fleste Kærner jo fremstilles i vaad Sand. Kun meget smaa og indviklede Kærner tørres. For at hjælpe paa Kærnernes Styrke kan man undertiden tilsætte lidt KB-Kærnebindemiddel, dog ikke over $^1/_2$ pCt., eller ogsaa kan man oversprøjte Kærnerne med lidt Dekstrinvand. Dog bør man saa vidt mulig undgaa al Slags Tilsætning til Kærnerne, da dette

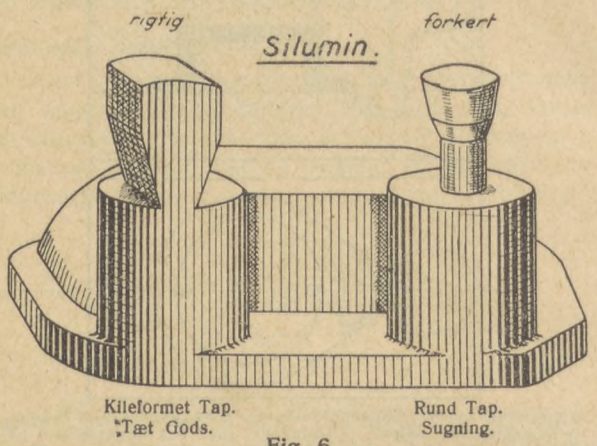

Fig. 6.

kun gør dem haarde og kan medvirke til, at de ikke kan give efter, naar Godset trækker sig sammen.

Formens »Luftning«.

Aluminiumlegeringernes lave Vægtfylde, der svinger mellem 2.6—3.0 eller omtrent $^1/_8$ af Messing og Jerns Vægtfylde, bevirker, at man maa tage særligt Hensyn hertil ved Indformning og Støbning, idet »Luften« ganske anderledes omhyggeligt maa skaffes bort. Hvis der fremkommer noget nævneværdigt Modtryk ved de udtrængende Gasarter (»Luft«), vil disse prøve at finde Vej ud igennem det flydende Metal i Stedet for gennem de dertil anbragte Luftstik. Dette fremkalder Luftblærer, der bobler op igennem Metallet og holder det i Uro, medens det stivner, hvorved der fremkommer svampede og porøse Steder i Godset. Disse Forhold faar langt større Betydning ved Aluminiumgods, der behøver en let »Opstødning«, end ved Gods, der skal stampes fast op. Den lette Opstødning af Form og Kærne bevirker, at Mellemrummene mellem de enkelte Sandkorn i deres Helhed indeholder megen Luft, der under Støbningen

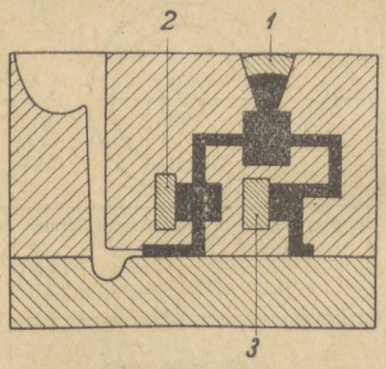

1. Kileformet Tap til Efterstøbning og Pumpen.
2. Sidestillet Kokille i Overpart.
3. Kokille i Kernen.

Fig. 7.

opvarmes og udvider sig. Denne Luft skal gaa et eller andet Sted hen, og kan den ikke med Lethed gaa bort ad de dertil anbragte Luftstik, søger den op igennem det endnu flydende Metal.

Fig. 8 og 9 viser et Godsstykke, som skal være tæt for Vædsketryk. Den mest naturlige Maade at støbe Godset vil være som vist i Fig. 8, men det var meget vanskeligt at faa Godset tæt. En stor Procentsats blev kasseret paa Grund af smaa Luftblærer og andre Overfladefejl, der viste sig, naar Godset blev bearbejdet.

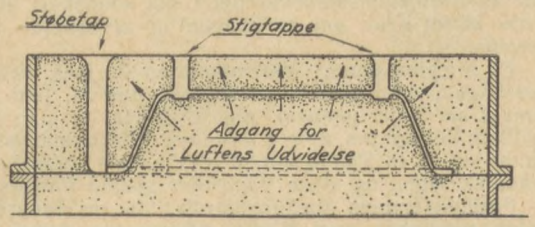

Fig. 8.

Ved at støbe Stykket som vist i Fig. 9, opnaaede man at faa et fejlfrit Godsstykke i Aluminium. Selvfølgelig er denne Formmetode betydelig dyrere end den først anførte, men Vragstøbning bliver derved formindsket til en Ubetydelighed.

En anden Ting, der maa tages Hensyn til, naar man arbejder med et Metal, der vejer en Trediedel af Messing, er, at man maa sørge for, dersom man vil have samme Tryk i Formen, at have 3 Gange saa høje Tappe, hvilket ikke er økonomisk gennemførligt. Mange For-

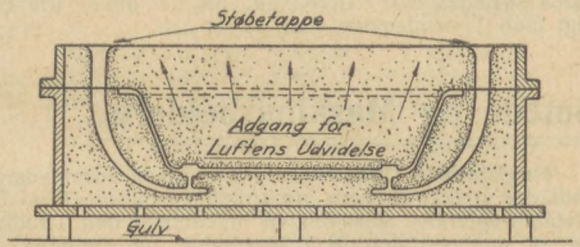

Fig. 9.

mere mener derfor, at de ligesom ved Støbning af Jern kan frembringe et kunstigt Tryk i Formen ved at hælde det flydende Metal højt oppe fra ned i Soen, men dette er absolut ikke tilraadeligt, naar det drejer sig om Aluminium, der med dets store Tilbøjelighed til Iltning vil danne »Fraade«, som blander sig med Metallet og gaar med ned i Formen. Vil man absolut opnaa et højt Støbetryk, har man kun den Udvej at forhøje Tappene.

Det har vist sig, at et med 4—6 mm Ø Huller forsynet Si-Hoved, fremstillet af Oliesand, egner sig godt til at forhindre Slagge og Luft i at komme ned i Formen.

Udslagning af det støbte Gods maa ske umiddelbart efter, at det er størknet, særlig maa man sørge for at faa Kærnen stødt ud, saa Godset uhindret kan trække sig sammen.

Kort sammenfattet: Ved Udformning af Aluminiumgods maa man huske, at Aluminium har Tilbøjelighed til at suge og er meget skørt i varm Tilstand, særlig kort efter, at det er størknet, hvorfor man maa sørge for ikke at støde Form og Kærne for haardt op. Fremfor alt maa man drage Omsorg for, at »Luften« overalt føres let bort. Da Gasarterne (»Luften«) ved Aluminiumgods ikke antændes og brænder som ved Jern- og Metalgods, antager mange Formere, at der slet ikke er nogen »Luft« at føre bort, hvilket netop i høj Grad er Tilfældet ved Aluminium.

A. N.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Hjørring. Den 9. Juli er der afholdt Mæglingsmøde hos A/S W. Brüel paa Krav om Forhøjelse af Akkordpriserne paa nogle Rør samt noget Arbejde til Gasværker.

Enighed opnaaedes ikke, og Sagen vil derfor være at behandle ved Timandsmøde.

Holstebro. Hos A/S Holstebro Jernstøberi og Maskinfabrik er der den 16. Juni afholdt et Mæglingsmøde. Den gældende Akkordprisliste var opsagt til at udløbe den 1. Juli, og der var stillet Krav om Forbedringer af Akkordpriserne.

Firmaet hævdede ved Mæglingen, at Aarsagen til Nedgangen i Fortjenesten maatte søges i, at der ikke var Arbejde nok, og at Fortjenesten, dersom dette ikke var Tilfældet, vilde være højere.

Der opnaaedes ikke Enighed, og det samme blev Tilfældet ved Timandsmødet den 7. Juli.

Den Maade, Sagen bør forfølges paa, kan f. Eks. være, at man nægter at udføre det Arbejde, hvorpaa Priserne er for smaa, i Akkord, og det maa saa derefter blive Firmaets Sag, om det for saadant Arbejde vil betale en anstændig Timeløn eller ikke.

København. I Fagbladet for Marts Maaned er omtalt et hos A/S Burmeister & Wain afholdt Mæglingsmøde foranlediget ved, at en den 2. December f. A. truffen Bonusordning ikke holdt Stik. Aktieselskabet paastod, at Aarsagen til den nedadgaaende Fortjeneste var af forbigaaende Natur, men da det viste sig ikke at være rigtigt, blev Sagen behandlet ved Timandsmøde den 4. Juni.

Da Aktieselskabet fastholdt sin tidligere indtagne Stilling, opnaaedes ingen Enighed, og Resultatet blev derfor, at Strejkevarsel blev afgivet.

I Aaret 1930 har det gennemsnitlige Overskud ved Bonusordningen været ca. 50 Øre pr. Time og Mand og var nu i Foraaret og Sommeren 1931 dalet til at være ca. 20 Øre.

Den 10. Juli blev Sagen behandlet under Hovedorganisationernes Medvirken, men Aktieselskabet fastholdt, at Sagen stadig maatte betragtes som værende af forbigaaende Natur, og at det ikke vilde genere Aktieselskabet noget nævneværdigt, hvis Arbejdsstandsningen blev til Virkelighed. Efter at dette sidste Forsøg paa Sagens Ordning ogsaa glippede, er Strejken traadt i Kraft fra den 11. Juli ved normal Arbejdstids Begyndelse.

Paa den i Fagbladet for Juni Maaned omskrevne Mæglingssag hos A/S De forenede Jernstøberier er der den 24. Juni afholdt Timandsmøde. Aktiesel-

skabets Krav gik bl. a. ud paa en gennemgaaende Reduktion af Akkorderne, men herom opnaaedes ingen Enighed. Indtil videre foreligger der ikke noget om nogen Ændring, og Aktieselskabet betaler altsaa de gamle Akkordpriser.

Dernæst var der klaget over Nægtelse af Overarbejde ved en Rystemaskine. Det drejede sig om 3 Mand, og det skulde vare et Stykke Tid, idet den tilstundende Sæson havde vist, at Fabrikkens Lager af Varmeelementer — som Sagen drejede sig om — var for lille.

Nægtelse af Overarbejde var begrundet med, at Arbejdsløsheden var saa stor, at der ingen Anledning kunde være til Overarbejde. Firmaet hævdede modsat, at Materialet ikke tillod en Forøgelse af Produktionen, og at der derfor til Sagens Løsning ingen anden Udvej var end Overarbejde.

Fra Forbundets Side tilbød man en Ordning, gaaende ud paa, at man i Stedet for at beskæftige 3 Mand ved Arbejdet skulde beskæftige 4, man var da villig til at udføre Overarbejdet, men saaledes, at den ene af de 4 stadig gik ledig den 4. Dag.

Enighed herom opnaaedes ikke, men Tillidsmanden vil forelægge Forslaget for Klubbens Medlemmer.

I Fagbladet for Juni er omtalt en Mæglingssag fra A/S »Vølund«. Da Enighed ikke opnaaedes, blev Sagen behandlet ved et Timandsmøde den 24. Juni. Sagen var opstaaet ved, at en maskinformet Kasse til en Pris af 42 Øre i Henhold til Forligsmandens Forslag og efter Klubbens Mening skulde reduceres til 39 Øre, medens Aktieselskabet mente 36 Øre. Forskellen fremkom ved, at Formerne vilde reducere den samlede Pris paa Kassen, medens Aktieselskabet vilde reducere for hvert enkelt Stykke.

Man enedes om, at Prisen paa de enkelte Stykker, saavel i det Tilfælde, som havde givet Anledning til Sagens Rejsning, som i alle andre, der maatte opstaa af samme Art, omlægges saaledes, at de passer til en ny Grundpris til $^1/_4$, $^1/_2$ eller hel Øre.

For Vragstøbninger skal der afdrages pr. Stk., saaledes at $^1/_2$ Øre rundes op til en hel og under $^1/_2$ Øre bortkastes.

Næstved. Hos A/S De forenede Jernstøberier er der den 25. Juni afholdt Mæglingsmøde. Akkorderne var opsagte og udløbne 1. Juli, og der var stillet Krav om Forhøjelse af Akkordpriserne, svarende til den Sænkning, Forligsmandens Forslag om de 8 pCt.s Reduktion havde bevirket.

Gennemsnitsfortjenesten var dalet helt ned til at være 117—118 Øre, ikke meget større end Gennemsnittet af den ansatte Timeløn.

Firmaet kunde ikke vise nogen Imødekommenhed, og det gentog sig ved Timandsmødet den 8. Juli. Fra Afdelingen er det nu meddelt, at man arbejder i Timeløn.

Odense. Hos A/S Brandt & Co. var Prislisten for Akkordarbejde, indtil Forligsmandens Mæglingsforslag blev godkendt, de opførte Priser ÷ 5 pCt. Da Reduktionen paa de 8 pCt. i Henhold til Forligsmandsforslaget skulde afdrages, sagde Direktøren: 5 og 8 er 13, og vi afdrager altsaa 13 pCt.

Formerne protesterede herimod, idet de hævdede, at Regnestykket maatte blive Prisen ÷ 5 pCt. og herfra igen 8 pCt. Direktøren erkendte Rigtigheden heraf, men erklærede, at han alligevel vilde regne saadan, som han havde begyndt.

Der skulde en Korrespondance til mellem Forbundet og Sammenslutningen for at faa Direktøren til at regne paa den rigtige Maade.

Hos A/S H. Rasmussen & Co. afholdtes der paa Foranledning af Virksomheden et Mæglingsmøde den 11. Juni. Firmaet krævede forskellige Ændringer indført ved Udførelsen af Arbejde paa Radiatorrør, og herunder vilde man blandt andet have Ret til at sætte 2 Mand til hver Maskine uden at forhøje Akkordprisen, og endvidere krævedes en Reduktion paa de fleste af de Rør, det drejede sig om.

Der blev stillet et Forslag op, men det eneste, der blev tiltraadt af Klubben var, at Fabrikken maatte have Ret til at sætte 2 Mand til hver Maskine mod en Ekstrabetaling af 4 Øre pr. Kasse.

Randers. I Fagbladet for Juni og i tidligere Fagblade er omtalt en Sag fra Randers ny Jernstøberi, hvor Akkordfortjenesten var dalet saa knusende, at man havde stillet Krav om at komme til at arbejde i ren Timeløn.

Et Mæglingsmøde, der afholdtes 2. Juni, ordnede ikke Sagen, men ved Timandsmøde den 24. Juni satte Firmaet sin Vilje igennem, dog saaledes, at man afgav skriftligt Tilsagn om, at den fornødne Arbejdsmandshjælp skulde stilles til Raadighed, at der skulde anskaffes en mekanisk Sigte, og visse Værktøjer skulde fornyes.

Forligsmandens Mæglingsforslag om, at Akkorderne skulde reduceres med 8 pCt., udgaar for denne Virksomheds Vedkommende. Arbejdsmaaden er altsaa derefter de gamle Akkordpriser, plus de nævnte Forbedringer af Værktøj o. s. v.

Ribe. Hos A/S Ribe Jernstøberi afholdtes der, efter derom fremsat Krav fra Forbundets Side, et Mæglingsmøde den 17. Juni. Der krævedes gennemgaaende Forhøjelser af Akkordpriserne.

Der førtes en langvarig Diskussion om Sagen med det Resultat, at en ny lokal Forhandling skulde forsøges og være afsluttet inden 1. Juli; saafremt afsluttende Resultat ikke opnaaedes, skulde Sagen behandles ved et Timandsmøde.

De ny lokale Forhandlinger paagaar endnu og er altsaa ikke blevet færdige til den Tid, de skulde. Der vides saaledes ikke i Øjeblikket, om det bliver nødvendigt med Timandsmøde eller ej.

Smede og Maskinarbejdere.

Fagbladets Udsendelse. Paa given Foranledning undlader vi ikke at gøre opmærksom paa, at »Jern- og Metalarbejderen« sædvanligvis udkommer den Tirsdag, der er nærmest den 20. i Maaneden, og saaledes, at Afdelingerne i alle Tilfælde har det i Hænde senest den derefter følgende Fredag.

Mæglingsmøder. Den 11. Juni afholdtes Mæglingsmøde paa Kerteminde Jernstøberi paa Krav om Forhøjelse af de bestaaende Akkordpriser og Timelønninger. — Man enedes om, at der optages en lokal Forhandling om Regulering af Akkordpriserne, medens Timelønningerne forhøjedes saaledes: 108 Øre til 110 Øre, 113 Øre efter de første 12 Timers Daglønsarbejde til 116 Øre, Timelønnen for en Smed forhøjes fra 123 til 125 Øre, og Betalingen for Arbejde ved emaillerede Ovne og Komfurer ændres til 125 Øre pr. Time.

Paa Aalborg Skibsværft havde 2 Mand krævet Betaling for at være mødt forgæves paa Arbejde. De havde begge arbejdet i Skiftehold og fik først en Dag henad Eftermiddagen Besked om, at de ikke skulde fortsætte, og da de næste Dags Morgen mødte paa Arbejde til normal Arbejdstid, fik den ene sin Afsked. De krævede derfor Godtgørelse for tabt Arbejdsfortjeneste ved ikke i rette Tid at have været varslet om Skifte-

(Fortsættes Side 192.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
29574	Andersen, Ejner E. Zola..	Vejle	16. 9.02	Kbhvn. Afd.	2. 7.29	Kbhvn. Afd. 17	21. 3.31
24116	— Peter Juul Aug.	Skjødstrup	7. 7 87	„ „ 5	5. 8.16	„ „ 4	14. 3.31
29189	— Poul Ulrich....	Torped	27. 4 08	Ringsted	1. 5 27	„ „ 12	28. 3.31
39566	— Togo.....	Københavh	11. 5.05	Kbhvn. Afd.	29. 3.30	„ „ 4	7. 2.31
27820	Abrahamsen, Osvald Ingem.	—	3. 4.10	„ „	2. 4.29	„ „ 5	27.12.30
35578	Andreasen, Einar.....	Tøjbjerg pr. Hjortshøj	4. 5 09	Aarhus	15. 4.30	Aarhus	29.11.30
581	— Jens Chr. R....	Viborg	8. 7.05	Kbhvn. Afd.	15.10.24	Kbhvn. Afd. 15	7. 3.31
36759	Boalt, Otto Peter Bramsen	København	13.10.04	„ „	22.10 23	„ „ 13	28. 2.31
616	Bock, Julius Johan...	—	20. 9.71	D. Kedel- & Maskinp. F.	1. 9.06	„ „ 15	28. 2.31
24435	Brams, Rasmus T.	Aarhus	1. 5.97	Aarhus	4 11.16	Aarhus	24. 5.31
34927	Breum, Peter Nielsen..	Aalborg	15. 9 10	—	6. 7.30	—	7. 2.31
30124	Bælum, Henry Francis .	København	7. 6.09	Kbhvn. Afd.	22. 4.29	Kbhvn. Afd. 15	15. 2.30
39483	Bærentz, Knud Kaspar Chr.	—	7. 6.04	„ „	4. 6 24	„ „ 17	22.11.30
16793	Christensen, Einar Marinus..	—	6.12.87	„ „	7.11.30	„ „ 18	7. 3.31
9484	— Ejner Thv.	Ødum	21. 9.02	Aarhus	19. 9.24	Aarhus	17. 1 31
14499	— Villy Jens Jakob	København	7. 7.07	Lyngby	15.10.26	Kbhvn. Afd. 5	14. 3.31
13851	Dalbro, Hans Jørgen M.	—	8. 6 04	Kbhvn. Afd.	8. 2.25	„ „ 13	28. 3.31
39009	Dandanell, Carl	Kalundborg	18.10.10	„ „	1. 3.30	„ „ 14	28. 2.31
14093	Eskildsen, Niels Chr.....	Skagen	13.11.90	Horsens	15. 8.10	Horsens	28. 3.31
14111	Grand, Alfred.....	Auning	11. 4.01	Aarhus	6.11.20	Aarhus	24. 1.31
50203	Hansen, Edvard Bjørn B.	København	8. 7.10	Kbhvn. Afd.	11. 7.30	Kbhvn. Afd. 13	7. 3.31
13131	— Otto Marius ...	—	4. 9.03	„ „	10.10.22	„ „ 18	29.11.30
31468	— Peter Julius ...	—	29. 9 09	„ „	26.11.28	„ „ 13	21. 3.31
17372	Hjorthøj, Poul Ernst	—	19. 3 08	Aarhus	6. 3.28	„ „ 9	28 3.31
3330	Hornbæk, Albert Charles.	Nakskov	10. 3.02	Kbhvn. Afd.	8. 6.29	„ „ 12	12. 7.30
23705	Hybel, Ejner.....	København	17. 5.01	„ „	4. 5.21	„ „ 12	3. 1.31
30424	Iversen, Helge Marinus.	Varde	20. 8.08	Varde	2. 4.27	Varde	28. 3.31
32034	Jensen, Gunnar Ch. Kjølsen	Jyderup	18.12.09	Kalundborg	26. 8.29	Aarhus	28. 3.31
31042	— Jørgen Gotlib..	København	29. 4.11	Kbhvn. Afd.	6.12.29	Kbhvn. Afd. 14	14. 3.31
50342	— Ole Hans Langhoff	—	12. 7.10	„ „	27. 7.30	„ „ 17	28. 2.31
9919	Junge, Karlus Marinus	Randers	10. 6.96	Randers	23. 4.20	„ „ 13	28. 3.31
33211	Jessen, Johann Lorentzen	Haderslev	17.11.05	Haderslev	29. 9.28	Haderslev	11. 4.31
27960	Kjær, Enevold Juul ..	Rind pr. Herning	29.12.07	Aarhus	3 11.28	Aarhus	9. 8.30
4651	Larsen, Christian	Forlev	4. 3.07	—	3.11.25	—	16. 8.30
14918	— Sofus Axel Broholm	København	15.12.10	Kbhvn. Afd.	23.12.29	Kbhvn. Afd. 12	7. 3.31
9101	Lyngaa, Ankjær...	Laurberg	31. 6.96	Aarhus	7. 1.21	Aarhus	7. 2.31
35907	Mogensen, Frands Johs....	Aarhus	22. 6.97	—	2. 9.30	—	20. 9.30
36698	— Harald	København	6. 5 10	Kbhvn. Afd.	25.10.29	Kbhvn. Afd. 2	28. 3.31
34909	Nielsen, Anker Marinus.	Strands. Vistofte Sogn	7. 2.08	Aarhus	20. 6.30	Aarhus	28. 2.31
50517	— Axel Eigil	København	22. 9.98	Kbhvn. Afd.	30. 9.30	Kbhvn. Afd. 11	7. 3.31
35121	— Børge	Aarhus	9.10.03	Aarhus	30.11.30	Aarhus	3. 1.31
654	— Henrik Chr. Mogens	København	25. 7.05	Kbhvn. Afd.	9.10 29	Kbhvn. Afd. 13	28. 3.31
8174	— Niels Peter....	Hjembæk	9.11.71	„ „ 1	17. 4 97	„ „ 15	28. 3.31
13551	— Richardt Victor.	København	17. 5.07	„ „	5. 2.27	„ „ 11	28 3.31
33851	Ottesen, Svend Edgar ..	Fredericia	4. 1.07	„ „	31. 3.30	„ „ 12	28. 3.31
50795	Otzen, Erik.....	København	20. 4.09	„ „	4. 1 31	„ „ 12	21. 3.31
32641	Petersen, Erik Axel	—	31. 7.11	Varde	21. 1.30	„ „ 13	7. 3.31
39083	— Gustav Erik ..	Nærum	11. 1 09	Kbhvn. Afd.	24. 3.30	„ „ 14	27.12.30
31870	— Henry Gustav G.	Stockholm	17.11.05	Fredericia	15. 4.25	„ „ 13	21. 3.31
22594	— Mogens Marinus	Folby pr. Hinnerup	21. 1.08	Aarhus	2.11.29	Aarhus	17. 1.31
26941	— Otto.....	Lisbjerg	27. 9.98	—	7. 5.17	—	31. 1.31
14586	— Svend Sofus...	København	20.11.10	Kbhvn. Afd.	7.12.29	Kbhvn. Afd. 13	7. 3.31
28570	Pronk, Fr. Vilhelm V..	Hanstholm	3.11.05	Thisted	16. 1.26	Anvisningskt.	8. 3.30
20224	Poulsen, Viggo Hans E..	København	13.10.87	Kbhvn. Afd.	5.11.27	Kbhvn. Afd. 12	15.11.30
29675	Rasmussen, Franck	—	7. 1.10	„ „	10. 5.29	„ „ 12	28. 3.31
37837	Sørensen, Thorvald	Horsens	31. 1.05	Horsens	12. 4.24	Aarhus	7. 3.31
39055	Siezing, Gösta Tore....	Lund	5. 1.10	Kbhvn. Afd.	11. 3.30	Kbhvn. Afd. 15	28. 2.31
30314	Schjøtt, Søren Nielsen .	Eritsø, Fredericia	10. 9.00	Fredericia	17. 2.19	Fredericia	28. 2.31
36510	Thorsen, Peter Anton ...	Frederiksberg	1. 9.96	Kbhvn. Afd.	11. 8.23	Kbhvn. Afd. 14	21. 3.31
36874	Thomsen, Evald Carl Chr.	København	14. 7.02	„ „	10.11.23	„ „ 13	14. 3.31
25963	Vindinge, William Sørensen	—	9.10.85	„ „	30. 4.30	„ „ 13	7. 3.31
4674	Zenner, Søren Jensen ..	Aarhus	1.12 05	Aarhus	3.11.25	Aarhus	16.12.30
	Specialarbejderforbundet.						
48035	Holm, Aage.....	Odense	11. 3.02	D. Arbm. Forb.	14. 1.30	Odense	27. 6.31

holdsarbejdets Ophør, og paa et Mæglingsmøde den 9. Juli indgik Værftet paa at yde de paagældende Arbejdere en Betaling af 4 Timers ansat Timeløn, ligesom det vedtoges at lade Parterne optage en lokal Forhandling om den fremtidige Fremgangsmaade ved Afskedigelse af Arbejdere, der har arbejdet i Skift.

I Anledning af Krav om Forhøjelse af Timelønningerne afholdtes den 9. Juli et Mæglingsmøde hos A/S W. Brüel i Hjørring. — Sagen sluttedes, idet Firmaet tilbød at yde et Tillæg til Timelønnen af ialt 20 Øre at fordele efter sit Skøn. Endvidere ydes et Akkordafsavnstillæg af 10 Øre til en navngiven Maskinarbejder.

A/S Dansk Rekylriffel-Syndikat i København havde vægret sig ved at betale Overarbejdspenge for 6½ Time, som et af vore Medlemmer mente at have Krav paa. Overarbejdet var udført ved nogle Prøveskydninger paa Fanø. Ved et Mæglingsmøde den 8. Juli indgik Firmaet dog paa at udbetale Procenttillæg for de nævnte Timer.

Timandsmøde. Paa et Timandsmøde den 16. Juni behandledes følgende 2 Sager:

1) Klage over, at Svendborg Skibsværft reducerer Lønningerne udover, hvad Forligsmandens Forslag berettiger til. — Efter at Sagen var diskuteret, indgik Værftets Direktør paa at reducere de Procentakkorder, det drejede sig om, i Henhold til Forligsforslaget, samt at efterbetale det for meget fradragne.

2) Klage fra Kastrup Maskinfabrik over Nægtelse af Overarbejde. Firmaet tilbød en Ordning, hvorefter der arbejdedes over 6 Timer pr. Mand pr. Uge. Dette Forslag kunde Arbejdernes Repræsentanter ikke acceptere, hvorfor Enighed ikke opnaaedes, og Sammenslutningen forbeholdt sig sin Stilling.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
4. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
5. Schultz & Larsen, Otterup.
6. Brdr. Christensen, Viborg.
7. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
8. A. C. Rosenberg, Thisted.
9. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
10. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
11. Jensen & Knudsen, Lavgade, Haderslev.
12. Ernst Rasmussen, Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).

Blokader. Med Forbundets Sanktion har Odense Afdeling blokeret Smedemester Wilkens, Overgade 65, Odense, der kun vil beskæftige uorganiseret Arbejdskraft.

Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark har blokeret Metalvarefabrikant V. Nielsen, Metalvarefabrikken »Guldborg«, Sct. Hansgade 23, København, og det henstilles til vore Medlemmer ikke at udføre Gørtlerarbejde hos nævnte Arbejdsgiver, saalænge Blokaden varer.

Meddelelser fra Hovedkasserererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr.	8028	Hüttemeyer, Knud	(Kbhvn. Afd.)
-	17688	Jensen, Frede Herman	(—)
-	31218	Michelsen, Christian Lundahl	(—)
-	25777	Padborg, Carl Arne	(—)
-	35162	Petersen, Sv. Aage Vald.	(—)
-	26957	Christiansen, Lorentz	(Esbjerg Afd.)
-	33942	Christensen, Oskar Skjøde	(Ringsted Afd.)

Medlem Nr. 19217, Vilhelm Chr. S. Larsen, har atter fundet sin Bog.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr.	9374	Poulsen, Marius Chr. Frederik	27. 5.16

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr.	32517	Andersen, Einer Peter.....	15.12.23
-	2429	Bünger, Ove Anton.....	3. 5.30
-	17173	Christensen, Jens Tage.....	22. 2.30
-	6631	Eriksen, A. Hugo J.	11.12 20
-	16027	Funk, Jens Holger	14. 4 28
-	24506	Hansen, Tage Emanuel.....	6. 9.30
-	35584	Henriksen, Niels.....	21. 2.31
-	9798	Holst, Carl Albert.....	2.10.26
-	2890	Jensen, Chr.....	19. 7.30
-	36218	— Chr. Albert.....	3. 3.28
-	50461	— Heinrich.....	10. 1.31
-	36596	Larsen, Viktor	12. 7.24
-	29890	Schmidt, Carl Johan	26. 5 28
-	25310	Werner, Carl Olaf I.....	7. 6.30

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 10 AUGUST 1931 17. Aarg.

15,4 pCt.

Som fornylig meddelt gennem Dagspressen, fortsættes den norske Arbejdskonflikt, idet Rigsmæglingsmandens sidste Forslag ogsaa er blevet forkastet af Arbejderne ved en Uraftstemning, medens Landsorganisationens Repræsentantskab, indenfor hvilket der, saavidt man har kunnet bedømme det, har været Røster fremme om, at det til Trods for Forkastelsen alligevel skulde akceptere Forslaget, dog har ladet det forblive ved den gennem Uraftstemning trufne Afgørelse. Vel rimeligvis for at fremkalde en ny Indgriben fra Rigsmæglingsmandens eller Myndighedernes Side har Landsorganisationen udvidet Konflikten, bl. a. til ogsaa at omfatte de borgerlige Blade i Oslo, men tilsyneladende er der ikke for Tiden nogen Udsigt til en foreståaende Afslutning.

Det Forløb, som den norske Konflikt har faaet, maa vække til Eftertanke for os i Danmark, og specielt vel for dem, der var utilfredse med, at vi i Foraaret tiltraadte Forligsmandens Mæglingsforslag for dermed at bevare Freden, thi hvis Arbejderne ikke her havde bøjet af, vilde Situationen sikkert have udviklet sig hos os paa lignende Maade, som Tilfældet har været i Norge. Det har der gentaget sig, hvad saa ofte tidligere er konstateret, at naar Mæglingsmyndighederne har taget Stilling til Situationen gennem Mæglingsforslag, vil ingen nok saa lang Kamp kunne ændre synderligt deri, og i hvert Tilfælde staar de smaa Forbedringer, der kan blive Tale om, i omvendt Forhold til Bekostningerne ved at fremskaffe dem. Det af den norske Rigsmæglingsmand sidst fremsatte Forslag er endda i Virkeligheden ringere end det første. Ganske vist er Reduktionerne af Akkordpriserne nedsat fra 10 til 8 pCt., alle Timelønninger fra og med 113 Øre og derover nedsættes med 9 Øre, dog ikke længere end til 105 Øre, medens alle Timelønninger fra og med 112 Øre og derunder nedsættes med 7 Øre, dog ikke længere end til 105 Øre for Fagarbejdere og 100 Øre for Hjælpearbejdere. Teoretisk beregnet skulde disse Reduktioner medføre en Forbedring paa ca. $^1/_2$ pCt. i Forhold til det forrige Mæglingsforslag, men Arbejderne frygter for, at en Bestemmelse om, at Mindstelønnen fra 1. Januar 1932 fastsættes til 95 Øre pr. Time for Fagarbejdere og 84 Øre for Hjælpearbejdere, vil kunne udnyttes af Arbejdsgiverne overfor alle dem, som antages efter det anførte Tidspunkt, saaledes at man kun aflønner med Mindstelønnen, selvom de vedkommende Arbejdere har haft en højere Timeløn tidligere. Medens der i det første Mæglingsforslag var en Garanti for Arbejderne imod en saadan Fremgangsmaade fra Arbejdsgivernes Side, er denne bortfaldet i det sidste Mæglingsforslag, og til Trods for den lange Kamp har Arbejderne altsaa faaet daarligere Fredsbetingelser, end der kunne være opnaaet i første Omgang.

For Jern- og Metalindustriens Vedkommende var Overenskomstens Varighed fastsat til 31. Marts 1934 og videre et Aar ad Gangen, hvis den ikke af en af Parterne skriftlig blev opsagt med 2 Maaneders forudgaaende Varsel, men samtidig indeholdt Forslaget Pristalsregulering saaledes, at hvis det norske Pristal

paa Leveomkostninger i December 1932 viser Stigning eller Fald paa mere end 3 Points, sammenlignet med det nuværende Pristal, skal alle Lønsatser, Akkordsatser og Prislister forhøjes eller nedsættes med det Procenttal, som fremkommer ved en Sammenligning mellem de to nævnte Pristal. Det norske Pristal andrager i Øjeblikket 168, altsaa noget højere end det danske. Som Helhed er det norske Rigsmæglingsforslag langt ringere end Forligsmandens Mæglingsforslag af 26. Marts, og naar man erindrer sig, at Kampen nu har staaet paa for Metalarbejdernes Vedkommende siden 8. April, tør vi roligt fastslaa, at vi her i Danmark heldigvis slap betydelig billigere, end Tilfældet har været for vore norske Klassefæller.

Men hvorledes var det mon iøvrigt gaaet, hvis vi her i Danmark havde faaet en Storkamp, samtidig med at de norske Arbejdere var i Konflikt? De norske Arbejdere havde da ikke haft den Modstandskraft, som de nu, takket være den skandinaviske Gensidighedsoverenskomst, har vist sig i Besiddelse af. Højst sandsynlig vilde dette have paavirket Rigsmæglingsmanden, der ingenlunde synes at have Sympati for Arbejderne; et endnu ringere Mæglingsforslag vilde da sikkert forlængst have set Dagens Lys i Norge, og at dette ikke vilde have været uden Virkning paa Situationen i Danmark, er jo ganske givet. Naar dertil kommer, at de norske Arbejderes Kamp i Virkeligheden nu kun har til Formaal at faa gennemført en lignende Ordning, som den det lykkedes os at opnaa, saa ligger deri en betydelig Anerkendelse af den danske Ordnings Forsvarlighed.

Alligevel rumles der stadigvæk fra den professionelle Oppositions Side, og foreløbig kan den jo notere en „Sejr", for saa vidt som den ved den nu foretagne Urafstemning i Smedeforbundet har faaet Flertal for Indkaldelse af en ekstraordinær Kongres til Behandling af Konfliktssituationen i 1931 samt Valg af en ny Hovedbestyrelse. I Formerforbundet har Oppositionen ogsaa forsøgt sig, men den københavnske Afdeling frygtede vistnok for, at Forslaget om Afholdelse af en ekstraordinær Kongres vilde blive forkastet, og til Trods for, at den kort efter, at Forligsmandens Mæglingsforslag var tiltraadt, udsendte et Cirkulære til samtlige Forbundets Afdelinger med Opfordring til disse om at give Tilslutning til Indkaldelse af en ekstraordinær Kongres, foranledigede Afdelingsbestyrelsen, at Afdelingens Medlemmer ikke deltog i Urafstemningen.

Forslaget om Indkaldelse af Kongres blev i Provinsen forkastet med 637 Stemmer imod 324. Formerforbundet tæller 2046 Medlemmer, og naar man tager i Betragtning, at den københavnske Afdeling, der tæller 750 Medlemmer, ikke har deltaget, har Afstemningsprocenten været relativt høj, nemlig ca. 47.

Til Gengæld har Urafstemningen indenfor Smedeforbundet fuldkommen tilbageviist den Paastand, som Kommunisterne og deres Medrend stadig har lanceret, at der blandt Medlemmerne var en dyb Utilfredshed med den Fremgangsmaade, som Forbundets Hovedledelse havde anvendt under den sidste Overenskomstsituation. Kun 4495 Medlemmer, eller 15,4 pCt. har fundet sig foranlediget til at deltage i Urafstemningen, og for de Afdelingers Vedkommende, hvis Medlemmer har medvirket ved Tilvejebringelsen af Underskrifter paa Kravet om Kongressens Indkaldelse, er det end ikke lykkedes at faa en Deltagelse i Urafstemningen, der svarer til Underskrifternes Antal. Københavns Afdeling 12, der synes at have sat sig til Opgave at føre de daarligste Traditioner fra gamle Afdeling 1 videre, mønstrede saaledes 632 Underskrifter paa Krav om Indkaldelse af Kongres, men trods en ihærdig Agitation, ikke mindst blandt de Arbejdsløse, der fik Adgang til at stemme paa Afdelingens Kontor, er det kun lykkedes at skrabe 529 Ja-Stemmer sammen. Endnu mere elendigt er Resultatet i den salon-kommunistisk prægede Esbjerg Afdeling, der kunde opvise 78 Underskrifter, men kun 34 Ja-Stemmer. Sjældent er vel Humbugen og Løgnen i Oppositionens Paastand blevet mere afsløret end ved denne Lejlighed, og med de 2622, der har stemt for Kongressen, er der jo samtidig foretaget en Mønstring af Smedeforbundets Opposition, som ikke er ganske uden Interesse. Vi er iøvrigt vidende om, at der blandt dem, som har anbefalet at stemme for Kongressens Indkaldelse, har gjort sig den Opfattelse gældende, at det vilde være hensigtsmæssigt at faa afholdt Kongressen for endelig at faa tilvejebragt Ro om Spørgsmaalet: Overenskomstsituationen 1931. Det kan derfor paaregnes, at ikke alle, som har stemt for Kongressens Afholdelse, tilhører Oppositionen.

Naar man nu betænker, at der alene i København er ca. 3000 Arbejdsløse, der har været et udsat Objekt for „Højttalerne"s Agitation, at Oppositionen først den 29. Maj eller en hel Maaned efter, at Mæglingsforslaget var tiltraadt, havde faaet skrabet 1788 Underskrifter sammen, endda ved Hjælp af Esbjerg Afdeling, og man samtidig havde søgt at lokke de Arbejdsløse ved at stille „Pinseunderstøttelse" i Udsigt, naar de underskrev paa Kravet, saa maa de „revolutionære" sikkert, hvis ikke de fuldkomment har mistet

Evnen til at reflektere over Tingene, have faaet en flov Smag i Munden, og nogen synderlig god Baggrund til at rende Storm imod Hovedbestyrelsen kan der ikke siges at foreligge for dem, der synes at have sat sig til Opgave at føre Fagopositionens og Gullasch-Oppositionens Traditioner videre.

Der skal nu engang et vist Talent ogsaa til at skabe Opposition, en Egenskab, som de nuværende Opviglere i Modsætning til tidligere Tiders Oppositionsledere ikke synes at være i Besiddelse af, og efterhaanden bliver vel ogsaa Oppositionens Arbejdsvilkaar vanskeligere og deres Muligheder for at finde Proselytter ringere, naar man ser, hvorledes tidligere hvidglødende „Idealister" er havnet trygt og sikkert indenfor det borgerlige Samfund. En Syndikalist, hvis fornemste Teori var Sabotage, staar nu trofast Dag efter Dag og passer paa, at Velhavernes Biler ikke kommer noget til, og en anden lige saa glødende Idealist har endogsaa opnaaet at faa Sæde i Bestyrelsen for en Arbejdsgiverorganisation. En tredie, som daarligt kunde faa lukket Munden op, uden at der stod „direkte Aktion" ud af den, er nu gaaet i et Slags aandeligt Kloster og har fortalt sin undrende Samtid, at Strejferetten egentlig er ganske uden Betydning for Arbejderne; en fjerde søger som Storimportør af udenlandsk Kram at støtte dansk Erhvervsliv og dermed ogsaa de arbejdsløse Kammerater, som han tidligere opererede iblandt, og saaledes kunde man blive ved at nævne en lang Række Eksempler paa slatne Ballonhylstre, som Gassen forlængst er gaaet af. Intet Under, at Arbejderne ikke vil lytte til Oppositionens Sirenetoner, selv om det er nye Folk, der udfører Musikken, de spiller dog alligevel daarligere end Lirekassemændene for en halv Snes Aar tilbage, og heldigvis vil der, saa lidt denne Gang som tidligere, ikke være nogen Udsigt til, at det skal lykkes at dreje Organisationen ind i den Blindgyde, som d'Herrers Teorier uvægerligt fører ind i. Det værste, der egentlig kunde ske for Oppositionen selv, var, hvis den personlig kom til at høste Frugterne af sin hensynsløse Agitation og selv maatte tage Ansvaret, thi saa fortæller Historien os ogsaa, at vel kan man ombytte Personer, men der er visse fastslaaede Retningslinier, der ikke kan fraviges, og der gives i tilstrækkelig Mængde Eksempler paa, at naar først Opponenten staar med Ansvaret, tvinges han til at følge disse Retningslinier.

Sliberforbundets Formand død.

Efter omtrent 32 Aars Virksomhed i Organisationens Tjeneste er Formanden for Dansk Jern- og Metalsliberforbund, Viktor Hansen, afgaaet ved Døden. Hans Kræfter var i Løbet af de sidste Par Aar taget kendeligt af, og Lørdag den 15. August blev han saa syg paa

VIKTOR HANSEN

Formand for Dansk Jern- og Metalsliberforbund fra 1. August 1903 til 1907 og fra 1918 til 1931.

Kontoret, at han maatte tage hjem og straks gaa til Sengs for ikke at rejse sig mere; en Blodprop gjorde Ende paa hans Liv.

I 1899 var han Medstifter af Metalslibernes Fagforening i København og i 1903 af Dansk Jern- og Metalsliberforbund, og i disse Organisationer har han beklædt Tillidshverv lige siden deres Stiftelse. Han var saaledes Forbundets første Forretningsfører, fra 1903 til 1907, da han den 24. November valgtes til Hovedkasserer for Fagets Arbejdsløshedskasse, hvilken Post han beklædte, indtil han i 1918 valgtes til fastlønnet Formand og Hovedkasserer samt tillige til Formand for den københavnske Afdeling. Denne sidste Post fritoges han for i 1925. Han har ligeledes gennem en Aarrække været Medlem af Hovedledelsen for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark.

Det er saaledes en lang Arbejdsperiode, der her er afsluttet, og i hvilken Viktor Hansen altid med Interesse har arbejdet for Organisationens Fremgang og Trivsel. Hans Virksomhed vil mindes med Taknemmelighed af Jern- og Metalsliberne.

Urafstemning over Kravet om ekstraordinær Kongres i Smedeforbundet.

Afdeling	Ja	Nej
Aabenraa	»	»
Aalborg	57	88
Aarhus	15	127
Assens	»	22
Brønderslev	5	39
Esbjerg	34	5
Faaborg	1	10
Fredericia	11	21
Frederikshavn	6	44
Frederikssund	7	10
Frederiksværk	9	10
Haderslev	6	26
Hadsund-Assens	»	»
Haslev	1	7
Helsingør	150	8
Herning	1	20
Hillerød	»	21
Hjørring	»	»
Hobro	3	5
Holbæk	8	17
Holeby	7	14
Holstebro	»	37
Horsens	38	10
Kallundborg	3	14
Kolding	7	28
Korsør	1	34
Køge	6	17
Lemvig	1	16
Lyngby	23	1
Løgstør	»	»
Maribo	11	2
Middelfart	11	12
Nakskov	188	34
Nexø	»	17
Nyborg	26	70
Nykøbing F.	85	24
Nykøbing M.	22	2
Næstved	2	25
Nørre Aaby	»	14
Nørresundby	3	48
Odder	6	11
Odense	130	47
Præstø	»	»
Randers	59	13
Ribe	»	»
Ringe	»	»
Ringsted	29	»
Roskilde	1	29
Rudkøbing	1	10
Rødby-Havn	6	»
Rønne	21	24
Saxkøbing	15	»
Silkeborg	25	3
Skagen	»	16
Skanderborg	3	9
Skive	8	32
Slagelse	12	21
Sorø	»	8
Stege	8	5
Struer	3	16
Stubbekøbing	4	8
At overføre...	1079	1151

Afdeling	Ja	Nej
Overført...	1079	1151
Svendborg	88	60
Sønderborg	13	21
Thisted	»	20
Tønder	3	7
Varde	»	15
Vejen	»	16
Vejle	26	35
Viborg	3	22
Vordingborg	1	12
Provinsen ialt...	1213	1359
Københavns Afdeling 2	47	29
— — 3	4	17
— — 4	84	13
— — 5	68	39
— — 6	15	52
— — 7	5	52
— — 8	124	37
— — 9	55	12
— — 10	25	40
— — 11	70	65
— — 12	529	24
— — 13	41	33
— — 14	52	3
— — 15	73	83
— — 17	155	10
— — 18	60	4
Centralafdelingen	2	1
København ialt...	1409	514
Provinsen	1213	1359
København	1409	514
Ialt...	2622	1873

Lærlingelovgivningen.

Af Kontorchef i Arbejdsdirektoratet *A. Nielsen.*

(Sluttet.)

Lærlingelovens § 11 bestemmer, at Læremesteren saa vidt muligt skal holde Lærlingen til paa forsvarlig Maade at deltage i saavel den almendannende som i den Faget vedrørende særlige Undervisning i en af de paa Stedet værende Handels- eller tekniske Skoler og betale herfor, saafremt Lærlingen giver regelmæssig Møde i Skolen (§ 4). Undervisningen skal foregaa udenfor Arbejdstiden, jfr. foran, medmindre det af vedkommende Skoles Ledelse efter forud indhentet Tilslutning fra et Flertal af vedkommende Fags stedlige Læremestre bestemmes anderledes, og Socialministeren efter Samraad med Handelsministeren godkender en saadan Ordning. Undervisningen for Lærlinge i Handels- og tekniske Skoler maa ikke finde Sted efter Kl. 9 Aften, medmindre Handelsministeren efter Samraad med Socialministeren bevilger Undtagelse herfra, fordi Skolens Tarv gør det

nødvendigt. Det paahviler den vedkommende Skole ved Udskrivningen at give Lærlingen Bevis for den Undervisning, som Lærlingen har gennemgaaet i Skolen.

Efter Lovens §§ 21 og 22 er Læremesteren underkastet Strafansvar, ifald han overtræder sin Forpligtelse til at give Lærlingen Lejlighed til at besøge teknisk Skole o. l. Betingelsen for, at Læremesteren kan opfylde den ham paahvilende Forpligtelse til at lade Lærlingen besøge teknisk Skole el. lign., maa være, at en saadan Skole findes paa Stedet, og Læremesteren maa findes berettiget til at kræve, at Lærlingens Forældre eller Værge yder ham Bistand ved Tilsyn med, at Lærlingen besøger Skolen; en Bestemmelse i Kontrakten om, at Lærlingeforholdet kan hæves uden Erstatning, hvis Lærlingen uden gyldig Grund forsømmer Skolegangen, vil kunne godkendes. At Læremesteren har Pligt til at holde Lærlingen paa Fagskole, hvor saadan er oprettet for et Fag og hvor Undervisningen nøje slutter sig til den praktiske Uddannelse, saaledes at denne vanskelig vil kunne afsluttes med Læreprøve uden at være suppleret med Fagskoleundervisningen, kan ifølge Socialministeriets Udtalelse i Almindelighed ikke kræves. Læremesterens Forpligtelser iøvrigt vil fremgaa af den indgaaede Aftale om Læreforholdet. I Almindelighed vil det paahvile Læremesteren at udrede Løn til Lærlingen, undertiden Kost og Logis hos Mesteren, eventuelt tillige Klæder. For saa vidt angaar Vederlag til Lærlingen, naar Læreprøven først aflægges efter Læretidens Udløb, har Lærlingen ikke Krav herpaa, selv om han i Tiden efter Læretidens kontraktlige Ophør og indtil Prøven aflægges, øver sig efter Mesterens Ønske paa dennes Værksted, men kun Krav paa, at Læremesteren afholder Udgifterne til Materiale m. v. til Brug ved Prøven. Naar ingen særlig Aftale foreligger, tilkommer der ogsaa Lærlingen Løn for den Tid, Læremesterens Virksomhed er standset paa Grund af Aarstiden, jfr. foran.

Lovens § 12 kræver, at Læremesteren skal paase, at Lærlingen er Medlem af en offentlig anerkendt Sygekasse; Omkostningerne herved betales af Mesteren. Afgørende for en Lærlings Optagelse i en statsanerkendt Sygekasse er ikke Forældrenes Bemidlethed, men Lærlingens *egne* Indtægts- og Formueforhold.

Bliver en Lærling lidende af en uhelbredelig Sygdom, eller dersom noget betydeligt vedvarende Onde er tilføjet Lærlingen, eller hvis Lærlingen bliver lidende af en langvarig Sygdom, der af Sygekasselægen efter *een* Maaneds Forløb skønnes at hindre Uddannelsen i mere end 3 Maaneder, skal Læremesteren være berettiget til at opsige Kontrakten med 2 Maaneders Varsel. Kan en Lærling som Følge af Sygdom ikke deltage i Arbejdet, paahviler det Læremesteren, indtil Læreforholdet lovligt ophører — dog ikke udover et Tidsrum af 3 Maaneder — at udrede den i Kontrakten fastsatte Løn, og endvidere, hvis Lærlingen bor hos Mesteren, Kost og Logis, saalænge han forbliver i Mesterens Hus. I Tilfælde, hvor en Lærling har haft Kost og Logis hos Mesteren, men under Sygdommen flyttes f. Eks. til sit Hjem, tilkommer der Lærlingen, foruden det kontraktlige Vederlag, Kostpenge, dog ikke for et længere Tidsrum end 8 Uger; i Tilfælde, hvor Lærlingen indlægges paa Sygehus eller en lignende Anstalt for Sygekassens Regning eller uden Betaling for almindelig Kur o. l., bortfalder Kostpengene. Loven bestemmer derhos, at Kostpengene, hvis mindelig Overenskomst ikke kan opnaas, fastsættes efter de stedlige Forhold, dog ikke under 1 Kr. om Dagen. Læremesteren kan ikke ved Aftale om, at Læreforholdet skal ophæves under Sygdom, frigøre sig for sine i Forholdet til det Offentlige, som Lærlingen maatte falde til Byrde, paahvilende Forpligtelser efter Lovens § 12.

I et Tilfælde, hvor der i Lærekontraktens § 6 var indføjet en Bestemmelse om, at saafremt Lærlingen paany blev uarbejdsdygtig paa Grund af vedvarende Sygdom, kunde Kontrakten opsiges uden Varsel, har Socialministeriet udtalt, at en saadan Bestemmelse ikke kunde anses at hindre Kontraktens Godkendelse, da den ikke frigør Læremesteren for hans Forpligtelser overfor det Offentlige (§ 12, 4. Stk.).

Da Lærlingen ifølge det foran anførte i et vist Tidsrum tilkommer fuld Løn under Sygdom, maa han ikke faa udbetalt Dagpenge fra Sygekassen under Sygdomsperioden (Sygekasselovens § 25, 3. Stk.). I Forbindelse hermed bemærkes, at i Tilfælde, hvor der efter Kontrakten tilkommer Lærlingen dels en fast Ugeløn, dels et Tillæg pr. præsteret effektiv Arbejdsdag, har Socialministeriet udtalt, at ogsaa Tillægget vil være at udbetale Lærlingen under Sygdom. Med Hensyn til Invalidepræmien er Læremesteren pligtig til at betale denne samtidig med Sygekassekontingentet, da Undladelse heraf medfører Lærlingens Udslettelse af Sygekassen, men han er dog berettiget til at tilbageholde Præmien i Lærlingens Løn. Da Læremesteren ikke ved Lovens Bestemmelser (§ 12) er afskaaren fra at kræve, at en Lærling godtgør at være syg ved Lægeattest for at erholde sin Løn, kan der i Lærekontrakten optages en Bestemmelse saavel herom som om, at Attesten betales af Lærlingen. Paadrager en Lærling sig en Sygdom ved eget utilbørligt Forhold, er Mesteren, saafremt Lærlingen som Følge af Sygdommen ikke kan deltage i Arbejdet, ikke pligtig til at betale Løn for det paagældende Tidsrum (§ 12, 5. Stk.).

Den Læremester, der ikke opfylder de ham ved Loven paalagte Forpligtelser, kan affordres Erstatning til Lærlingen, og saafremt Mesteren væsentlig misligholder Forpligtelserne, er han underkastet Strafansvar (Lovens §§ 21 og 22), ligesom Lærlingen i saa Tilfælde kan hæve Kontrakten og kræve Erstatning (§§ 17 og 18).

Læreforholdets Ophør.

De Tilfælde, i hvilke et Læreforhold maa ophøre, er ifølge Lovens § 15:

1) *Naar* Mesteren dør, uden at der indtræder nogen i hans Sted, der er villig til at fortsætte, og som Læremester opfylder Lovens Betingelser (§ 2) for at kunne fortsætte Læreforholdet. Saafremt en anden er villig til og kan indtræde i den afdøde Mesters Sted, er det dog en Betingelse for Læreforholdets Fortsættelse, at Lærlingen, eller, hvis denne er under 18 Aar, vedkommende Forældre eller Værge ved en Paategning paa Kontrakten meddeler Samtykke her-

til; er Lærlingen over 16 Aar, kræves tillige hans egen Underskrift.

2) *Naar* Mesterens Bedrift eller Forretning ophæves eller paa Grund af Konkurs eller anden Aarsag — dog Lockout, Strejke eller tvingende Naturforhold undtagen — standses for et længere Tidsrum end 2 Maaneder.
3) *Naar* Lærlingen uberettiget har forladt Læren, og Læremesteren ikke inden 14 Dage har gjort Skridt til at kræve ham tilbage eller søge Erstatning.
4) *Naar* Mesteren 2 Gange i Løbet af 10 Aar ved Voldgift er ikendt Erstatning for at have ladet det mangle paa tilbørlig Omhu for Lærlingens Uddannelse, *medmindre* Lærlingens Uddannelse paa Grund af Virksomhedens Omfang, *eller* fordi den næringsdrivende ikke selv er faglig uddannet, har maattet betros en i Virksomheden ansat Person; *har* denne ved Forsømmelighed 2 Gange i Løbet af 10 Aar foraarsaget saadan Erstatnings Ikendelse, mister han Retten til at uddanne Lærlinge (§ 2, 2. Stk.). Saafremt Virksomheden paa Grund af idømt Erstatning 2 Gange i Løbet af 10 Aar har maattet skifte en saadan ledende Mand og atter bliver idømt Erstatning, fortaber Virksomheden Retten til at uddanne Lærlinge.

Desuden kan Læreforholdet bringes til Ophør, naar Parterne er enige herom, dog maa herved bemærkes, at efter Bestemmelsen i Lovens § 12, 4. Stk., hvorved Aftale om et Læreforholds Ophævelse paa Grund af Lærlingens Sygdom kan træffes, frigøres Mesteren ikke i Forhold til det Offentlige for de ham paalagte Forpligtelser overfor Lærlingen under Sygdom.

Fra Lærlingens eller Forældrenes eller Værgens Side kan et Læreforhold ifølge Lovens § 17 paa Lærlingens Vegne hæves:

1) *Naar* Mesteren dør (§ 15, 1. Stk.).
2) *Naar* Mesteren ved Dom er funden skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling.
3) *Naar* Mesteren gør sig skyldig i væsentligt Brud paa sine Forpligtelser overfor ham.
4) *Naar* Mesterens Virksomhed flyttes til en anden Kommune (Københavns og Frederiksberg Kommuner regnes i denne Henseende for een Kommune).
5) *Naar* Mesteren er fraværende fra Forretningen i over 3 Maaneder, uden at Lærlingens Oplæring varetages af en fagmæssig uddannet Person.
6) *Naar* Lærlingen ved Sygdom eller af anden Grund mister den Evne til at opnaa Uddannelse i Faget, hvoraf han ved Kontraktens Indgaaelse var i Besiddelse, *eller* naar Lærlingens fortsatte Uddannelse i Faget efter Lægens Skøn medfører Fare for hans Liv eller Helbred.
7) *Naar* en kvindelig Lærling bliver gift.
8) *For saa vidt* en kvindelig Lærling er i Huset hos en gift Mester, naar dennes Hustru dør eller hendes Samliv med ham ophører.

Iøvrigt er ifølge Lovens § 18 saavel Læremesteren som Lærlingen eller dennes Forældre eller Værge paa hans Vegne berettigede til, ifald de ikke er tilfreds med Læreforholdet, at hæve Kontrakten mod at udrede Erstatning, som fastsættes af Lærlingevoldgiften, til hvilken den Part, der ønsker Forholdet ophævet, skriftlig eller mundtlig maa henvende sig.

Tvistigheder mellem Mester og Lærling angaaende Lærlingens behørige Uddannelse samt om den for Læreforholdets utidige Afbrydelse fastsatte Erstatning afgøres ved Voldgift, saafremt ikke Parterne bliver enige om anden Fremgangsmaade. Voldgiften (Lovens § 20) bestaar af en af Stedets Øvrighed valgt Formand samt 2 af hver af Parterne valgte fuldmyndige Mænd eller Kvinder, der er oplærte i Faget. For Københavns Vedkommende sker Henvendelse om Nedsættelse af Voldgift til Magistratens 1. Afdeling; for alle andre Kommuners Vedkommende til Øvrigheden (Politimesteren). De af en Voldgift afsagte Kendelser er endelige og eksigible, for saa vidt angaar de ved Kendelserne ansatte Erstatninger. Ved Voldgiftsafgørelsen kan Kontrakten hæves, ligesom der kan tilkendes den skadelidte Part Erstatning. Sager, der vedrører Overtrædelser af Lærlingelovens Bestemmelser, og for hvilke Paatale sker af det Offentlige, behandles som offentlige Politisager, medens Retssager mellem Mestre og Lærlinge, der iøvrigt rejser sig af Lærlingeforholdet, behandles som private Politisager.

Tilsyn med Lærlingeforholdet.

Noget fagligt Tilsyn med Lærlingeuddannelsen er ikke indført, idet man har ment, at det paakrævede Tilsyn kunde føres af Politiøvrigheden bistaaet af Lærlingenes Forældre og Værger. Ifølge Lærlingelovens § 24 har Socialministeren overdraget Arbejds- og Fabriktilsynet at føre Tilsyn med, at de Virksomheder, som er undergivet nævnte Tilsyn, overholder Bestemmelserne om Lærlingenes Arbejdstid, Fritid m. m. (jfr. Lov om Børns og unge Menneskers Arbejde af 18. April 1925).

Viel Geschrei und wenig Wolle!

Atter har Den faste Voldgiftsret afsagt en Kendelse i Anledning af Iværksættelse af ulovlig Arbejdsstandsning, som viser, at Retten har Forstaaelse af de Motiver, der kan bevirke, at Arbejderne uvarslet standser Arbejdet, og af, at Arbejdsgiverne ikke uindskrænket i Ly af Septemberforliget kan disponere, som det passer dem. Vi hidsætter Kendelsen i Sag Nr. 1452:

I Forsommeren 1930 paabegyndte et tysk Firma Levering af en ny Gasbeholder til Odense Gasværk og sluttede i den Anledning Overenskomst med forskellige Arbejderorganisationer om Monteringsarbejdet. Kort efter overtog imidlertid A/S »Vølund« Monteringsarbejdet som Underentreprenør under det tyske Firma og aflønnede de paagældende Arbejdere efter de gældende danske Overenskomster, hvorved Arbejdernes Fortjeneste blev

lavere end efter de Overenskomster, det tyske Firma havde sluttet med de forskellige Arbejderorganisationer.

For at tilse og bistaa ved Arbejdets Udførelse fungerede dels en tysk Overingeniør, dels nogle tyske Montører. Fra de danske Arbejderes Side har der flere Gange været ført Klage over for A/S »Vølund«s Repræsentanter paa Arbejdsstedet over de tyske Montørers Optræden overfor de danske Arbejdere, hvilket blandt andet bevirkede, at en tysk Montør blev sat til et andet Arbejde end det, han tidligere havde været beskæftiget med.

Den 13. Oktober 1930, Kl. 9, efter Frokostpavsens Ophør, stilledes der af de danske Arbejdere overfor A/S »Vølund«s Repræsentanter Krav om, at en anden tysk Montør fjernedes fra det Arbejde, han var beskæftiget med. Som Grund hertil angav Arbejdernes Tillidsmand, at Montøren groft havde fornærmet en af de danske Arbejdere dels med Skældsord, dels ved at rive Værktøjet ud af Hænderne paa ham. A/S »Vølund«s Værkfører forlangte, at Arbejderne skulde fortsætte Arbejdet, og lovede, at der skulde forhandles med det tyske Firmas Repræsentant om Sagen, men Arbejderne insisterede paa, at Montøren straks skulde fjernes, og da dette ikke kunde imødekommes, nedlagde samtlige 53 ved Arbejdet beskæftigede Arbejdere, nemlig de paa vedlagte Liste opførte 38 Smede og Maskinarbejdere, 1 Specialarbejder og 14 Arbejdsmænd, Arbejdet. Samme Dag og de følgende Dage forsøgte Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund dels gennem den lokale Afdelings Formand, dels ved at lade Sekretær Vilh. Christensen rejse til Odense og forhandle med Arbejderne at faa Arbejdet genoptaget, men dette lykkedes ikke, idet Arbejderne hævdede, at der gentagne Gange havde været klaget over den tyske Ledelses Optræden, at A/S »Vølund« stadig havde givet Tilsagn om at tage sig af Sagen, uden at det havde hjulpet, og at Arbejderne efter Montørens ovennævnte Optræden ikke vilde gaa i Arbejde igen, før han var fjernet fra det Arbejde, han var sat til.

For at faa Konflikten ud af Verden henvendte Smedeforbundets Odense Afdelings Formand sig Fredag den 17. Oktober til Direktøren for Odense Gasværk, der lovede at forhandle med den tyske Overingeniør om Montørens Fjernelse, og samme Aften meddelte Direktøren efter de Indklagedes Fremstilling, at Montøren nu var sat til andet Arbejde, og at Arbejdet derfor kunde genoptages Mandag Morgen. Efter hvad der er oplyst under Proceduren, har Direktøren imidlertid ikke meddelt A/S »Vølund«s Repræsentanter dette.

Mandag den 20. Oktober, Kl. 7, mødte samtlige 53 Arbejdere paa Arbejdspladsen for at genoptage Arbejdet, men da der fra A/S »Vølund«s Side, der som nævnt intet kendte til de mellem Gasværksdirektøren og den tyske Overingeniør førte Forhandlinger om Montørens Fjernelse, stilledes Krav om, at Arbejdet skulde genoptages, uden at der kunde stilles Betingelser om Montørens Fjernelse, forlod Arbejderne paany Arbejdspladsen. — Paa et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 22. Oktober vedtog man imidlertid, at Arbejdet skulde genoptages næste Dag, idet A/S »Vølund« bekræftede, at de tyske Montører intet havde at gøre med Ledelsen af de danske Arbejderes Arbejde, og paa et Mæglingsmøde den 23. Oktober i Odense, hvor foruden Repræsentanter for A/S »Vølund« og Arbejderne ogsaa var tilstede den tyske Overingeniør, enedes man om, at de danske Arbejdere i alle Tilfælde havde Ret til at henholde sig til den danske Arbejdsledelse, og at Montøren fremtidig beskæftigedes med andet Arbejde end tidligere.

Ved Klage af 13. Februar 1931 har nu Dansk Arbejdsgiverforening for Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark og dennes Medlem A/S »Vølund« nedlagt Paastand paa, at Arbejdsstandsningen kendes ulovlig, og at Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, Specialarbejderforbundet og Dansk Arbejdsmandsforbund in solidum med de i Arbejdsstandsningen deltagende 53 Arbejdere, subsidiært de 3 nævnte Forbund paa de nævnte Arbejderes Vegne, paalægges en Bod, og har til Støtte herfor anført, at Arbejdsstandsningen, der varede i 9 Arbejdsdage, er i Strid med Septemberforliget som uvarslet, og i Strid med Regler for Behandling af faglig Strid, idet Sagen burde være gjort til Genstand for Mægling, eventuelt faglig Voldgift.

De Indklagede har paastaaet Frifindelse, baade for saa vidt angaar Organisationerne, fra hvis Side der har været udvist virksom Bestræbelse for at bringe Arbejdsstandsningen til Ophør, og for saa vidt angaar de enkelte Arbejdere. De Indklagede gør gældende, at Arbejdsstandsningen vel er uvarslet, men derfor ikke ulovlig, da Arbejdsstandsningen har været et Udslag af en berettiget Irritation fra Arbejdernes Side, idet Forholdet er det, at der stadig har været ført Klage over de tyske Montørers ærekrænkende Optræden overfor de danske Arbejdere, uden at det er lykkedes det danske Firma at bringe rolige Arbejdsforhold til Veje. Derfor henvendte Smedeforbundets Odense Afdelings Formand sig den 17. Oktober til Gasværksdirektøren for med ham som Mellemmand at faa etableret en Ordning, hvorved Arbejdet kunde fortsættes paa en for Arbejderne taalelig Maade, og det skyldtes ikke Fejl fra Afdelingens Side, at den mellem Gasværksdirektøren og den tyske Overingeniør trufne Aftale om Montørens Fjernelse ikke blev bragt til A/S »Vølund«s Kundskab.

Efter alt foreliggende findes den paaklagede Arbejdsstandsning at være ulovlig. Retten finder ikke, at de paagældende Organisationer har noget Ansvar hverken for Arbejdsstandsningens Paabegyndelse eller Fortsættelse, idet der fra deres Side har været udvist en virksom Bestræbelse for at faa den bragt til Ophør. Derimod findes de enkelte Arbejdere at have paadraget sig Ansvar ved uden Varsel at have standset Arbejdet i Stedet for at kræve Sagen forhandlet efter de overenskomstmæssige Regler. Ved Bedømmelsen af dette Ansvar lægger Retten som formildende Omstændigheder Vægt paa, *at* der tidligere fra Arbejdernes Side har været ført Klage over den tyske Ledelse, *at* Arbejderne kunde have nogen Grund til at være i Tvivl, om det tyske Firma eller A/S »Vølund« var den egentlige Arbejdsleder med Hensyn til det paagældende Arbejde, *at* Klagerne ikke nærmere har godtgjort, at Arbejdsstands-

ningen har bevirket noget Tab, og *at* Klagerne har ladet hengaa 4 Maaneder, inden Klagen blev fremsat for Den faste Voldgiftsret. Herefter findes den Bod, som den enkelte Arbejder vil have forskyldt, kun at burde fastsættes til en Ordensbod paa 5 Kr.

De Indklagede findes derhos at burde betale Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Kendelse:

Den ovenfor omhandlede Arbejdsstandsning har været ulovlig. I Bod betaler hver af de paa vedlagte Liste opførte 53 Arbejdere til Dansk Arbejdsgiverforening 5 Kr.

De Indklagede betaler Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Et organisationsmæssigt Fremskridt.

I Forligsmandens Mæglingsforslag af 26. Marts d. A., paa Basis af hvilket Overenskomsten mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Smedeforbundet fornyedes, hedder det bl. a.:

»2. *Rørprislisten for København og Omegn med tilhørende Tillæg og almindelige Bestemmelser, afsluttet mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning, Københavns Blikkenslagerlaug samt Gas- og Vandmesterforeningen for København og Omegn paa den ene Side og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, Blikkenslagerfagforeningen af 1873 samt Gas- og Vandarbejdernes Fagforening af 1875 paa den anden Side.*

a. Samtlige Akkordsatser nedsættes med 6 pCt.

b. Prislisten med de til enhver Tid gældende Satser udstrækkes til ogsaa at gælde for Provinsen, dog med et Fradrag paa 6 pCt. For Jern- og Metalindustriens Vedkommende betales dog i Odense som hidtil uden Fradrag.«

Der har senere været ført en Række Forhandlinger i denne Anledning, for om muligt at faa Rørprislistens Afsnit D og E, der omhandler Betaling for Rejse- og Kostpenge og almindelige Bestemmelser, gjort ensartede over hele Landet for saa vel Centralforeningerne af Blikkenslagermestre som for Sammenslutningens Medlemmer. De herhenhørende Bestemmelser har hidtil kun haft Gyldighed for København og Odense, og er derfor affattet med dette for Øje. Det har knebet med at faa disse Forhandlinger gennemført, fordi Arbejdsgiverforeningen fortsat har været travlt beskæftiget med Overenskomstsituationen, og Jern- og Metalindustriens Sammenslutning erklærede, at efter at Rørprislisten var gjort landsomfattende og ogsaa nu omfattede Mesterorganisationer udenfor Sammenslutningen, vilde den ikke mere alene have med disse Forhandlinger at gøre, og Ferietiden har ogsaa spillet med ind. Imidlertid er Forhandlingerne nu tilendebragte med det Resultat, at det er lykkedes at opnaa ensartede Bestemmelser, hvad der naturligvis er et stort Gode for vore Medlemmer, saaledes at de ikke skal arbejde efter forskellige Regler hos de forskellige Arbejdsgivere. Nogle enkelte Spørgsmaal er dog tilbage, men dem er Parterne enedes om at lade afgøre ad voldgiftsretlig Vej. Rørprislisten er, naar disse Linier skrives, i Trykken, og vi beder Afdelingerne om gennem Hovedkontoret at rekvirere det Antal Rørprislister, som man maatte have Brug for.

Hvad selve Priserne angaar, da siger Forligsmandens Forslag, at de hidtil gældende Priser skal reduceres med 6 pCt. for København og derefter med yderligere 6 pCt. for Provinserne. Det er ogsaa lykkedes at opnaa Enighed om en Regulering af Priserne, saaledes at den nye Prisliste fremtræder som en Netto-Prisliste for København og Odense, d. v. s. her gælder Prislisten uden Tillæg eller Fradrag, medens der for det øvrige Lands Vedkommende skal afregnes efter Rørprislisten minus 6 pCt.

Vi beder endvidere vore Afdelinger og Medlemmer have Opmærksomheden henledt paa alle Rørprislistens Bestemmelser, og ikke mindst henleder vi Opmærksomheden paa Afsnit E, Stk. m, hvori det henstilles til Arbejdsgivere og Arbejdere, forinden noget Arbejde udføres efter Priskuranten, at de gennemgaar de Priser, der vedrører det paagældende Arbejde. Ganske særlig gør vi opmærksom paa samme Afsnit, Stk. g, der fastslaar, at alle heromhandlede Arbejder skal saavidt muligt udføres i Henhold til Rørprislistens Priser, medens der om alle Arbejder, som ikke er nævnt i Prislisten samt Udførelse af Arbejde under særlige Forhold, eller hvor ekstraordinære Vanskeligheder er til Stede, akkorderes særskilt ved Arbejdets Paabegyndelse, eller betales som ved Daglønsarbejde. Dette betyder simpelthen, at begge Parter er forpligtet til at afregne efter Rørprislisten, for saa vidt det Arbejde, der udføres, omfattes af denne, og hvis ikke dette er Tilfældet, da sørge for at træffe de fornødne Aftaler om Slumpakkord.

Eventuelle Uoverensstemmelser om Forstaaelsen af Prislisten behandles paa sædvanlig Maade, d. v. s. for saa vidt de direkte interesserede Parter eventuelt ved Hjælp af Tillidsmanden, hvor saadan findes, ikke kan bringe Striden ud af Verden, behandles Sagen i Henhold til Regler for Behandling af faglig Strid, dog saaledes, at Rørudvalgsmøde træder i Stedet for Timandsmøde. Rørudvalget bestaar af 12 Medlemmer, 6 valgt af Arbejdsgiverne og 6 af Arbejderne. I dette er foruden Smedeforbundet tillige Blikkenslagerforbundet og Gas- og Vandarbejdernes Fagforening i København repræsenteret.

Der er med Rørprislistens Udstrækning til hele Landet naaet et betydeligt Fremskridt for en stor Del af vore Medlemmer, som hidtil har været beskæftigede ved dette Arbejde, men uden at have faste Priser at holde sig til, og mange Gange har været henvist til at udføre Arbejdet for samme Timeløn som andet Arbejde, trods det, at Rørarbejde ofte udføres under Forhold, der afføder ekstra Udgifter for Arbejderne. Selv om dette Fremskridt er sket paa Bekostning af, at en relativt lille Del af Smedeforbundets Medlemmer, der

hidtil gennem lokale Aftaler har været lønnet efter Københavns Rørprisliste, ved denne Lejlighed har faaet en ekstra Reduktion, gaar vi ud fra, at det opvejes derved, at der til Gengæld bliver Adgang for Smedeforbundets Medlemmer til yderligere Beskæftigelse paa dette Omraade. Smudskonkurrencen fra Firmaer med Adgang til billigere Arbejdskraft er nu udelukket, og en absolut Fordel maa det være, at vi er kommet ud af et Kaos, som medførte, at der paa herhenhørende Arbejde blev afregnet forskelligt paa Arbejdspladserne i den største Del af Provinsen.

Der vil i nærmeste Fremtid blive tilstillet hver af Smedeforbundets Afdelinger et Eksemplar af Rørprislisten, saaledes at ogsaa Medlemmer, der kun i Ny og Næ beskæftiges ved herhenhørende Arbejde, i Afdelingen kan faa fornøden Vejledning med Hensyn til Afregningen.

For Fuldstændighedens Skyld undlader vi ikke at gøre opmærksom paa, at Prislisten naturligvis ikke i Henhold til Forligsmandens Forslag gælder for uorganiserede Arbejdsgivere, men hvor saadanne, som beskæftiger sig med Rørarbejde, findes, maa det være Opgaven for Afdelingerne at træffe lokale Aftaler, saaledes at ogsaa de uorganiserede Arbejdsgivere benytter Prislisten ved Udførelse af Rørarbejde.

Vore Virksomheder.

A/S H. Rasmussen & Co., Odense.

Medens Smedehaandværket kan føres tilbage til Oldtiden, er Støberivirksomheden af forholdsvis ny Dato og affødt af den industrielle Revolution, som først kom til Udbrud i England i det 17. Aarhundrede. Herhjemme var Mogensens Jernstøberi i Sofiegade paa Christianshavn det absolut ældste, idet Skotten Thomas Potter grundlagde det i 1769, og det var i uafbrudt Virksomhed, indtil det for nogle Aar siden indgik i A/S »Vølund«, men endnu i 1850 var der i hele Landet kun 40 Jernstøberier med 700 Arbejdere, og det er omkring ved denne Tid, at de fleste af vore nuværende Støberier er oprettede.

Et af de ældste er M. P. Allerups Støberi i Odense, der er grundlagt 1835, og det ligger nær at antage, at det som noget nyt og ukendt har vakt ikke ringe Interesse hos Byens Befolkning, naar Skaktovnen rakte sine Ildtunger op i Luften. Blandt Kvarterets Drenge var Graver og Kirkegaardsgartner Rasmussens Søn, Hans. Støberiet vakte ogsaa hans Interesse, og efter sin Konfirmation kom han i Lære i Virksomheden, hvori han blev uddannet som Former. Et af dette Firmas Opgaver var at udføre den første Jernbro, nemlig over den gamle Mølleaa neden for Frue Kirkestræde i Odense, hvilken fik Navnet Frederiksbroen. Men selvom der for den unge Former var nok at se og lære i Allerups Jernstøberi og Maskinfabrik, kunde han ikke slaa sig til Ro med den Tanke, at han hele sit Liv skulde være Lønarbejder, og den 13. Maj 1856 grundlagde han i Nærheden af Frederiksbroen et nyt Jernstøberi. Hans Rasmussen var udpræget Odenseaner og har ikke som mange andre af vore Foregangsmænd paa Industriens Omraade hentet sine Impulser i Udlandet, idet han hele sin Levetid var knyttet til Odense. Selvom der allerede ved Oprettelsen af Virksomheden foresvævede Hans Rasmussen noget om, hvilken mægtig Fremtid Jernet vilde faa i den danske Industri, saa begyndte han sin Virksomhed, ligesom forøvrigt de fleste andre danske Virksomheder indenfor Jernindustrien, under de beskedneste Forhold, nemlig sammen med 2 Medhjælpere, og som Drivkraft for Maskineriet havde man en Hestegang. Hans Rasmussen maatte selv være Støbemester og iøvrigt gaa til Haande ved alt Arbejde. Det var endnu paa dette Tidspunkt ikke muligt at basere en Virksomhed udelukkende som Støberivirksomhed, og fra Starten var det væsentligst Landbrugsmaskiner, der fremstilledes. De sociale og nationaløkonomiske Forhold begunstigede paa denne Tid en saadan Fabrikation, Landbruget og dets Mænd var inde i en mægtig Opgangsperiode med vældig stigende Krav til Teknik og Maskiner. Dette kom den unge Virksomhed tilgode, og den leverede Tærskeværker, Hesteriver, Hakkelsesmaskiner m. m. Ogsaa Odense Bys materielle Opsving i den Periode kom Firmaet til Nytte, og det varede ikke længe, inden Udvidelser blev paakrævet. Nye Specialer blev taget op, og et af disse var Fremstillingen af Kakkelovne, en Artikel, som der paa dette Tidspunkt viste sig at være et stort Marked for, uden at den dog var tilstrækkelig til at give Virksomheden det Omfang, som foresvævede den unge Fabrikant. Hans Rasmussen gav sig da i Kast med Fabrikation af Dampmaskiner, for hvilken der ligeledes var et Marked, idet Andelsmejerierne blev et Led i Landbrugstekniken, og heri laa en Chance, som Firmaet ogsaa udnyttede, og fra Firmaets Start og indtil Aarhundredskiftet havde det leveret ikke mindre end ca. 100 saadanne Dampmaskineanlæg.

Omkring 1870 optog Rasmussen Købmand E. Brandt, Vestergade, som Kompagnon, men Kompagniskabet ophævedes igen efter 3 Aars Forløb.

Efterhaanden som Firmaets Omsætning voksede, indsaa den gamle Hans Rasmussen, at det var nødvendigt at hente ny Impulser ude fra, og han, der ikke selv havde studeret udenlandske Forhold, sendte sine unge Sønner paa Studierejser i det omkringliggende Udland, men navnlig til Tyskland, for at de kunde sætte sig ind i det nyeste og bedste indenfor Faget. Paa Basis af disse indvundne Erfaringer anskaffedes nye Maskiner, og nye Værksteder byggedes, bl. a. kastede man sig nu over Maskinformeriet, og saaledes forstod Hans Rasmussen stadig at holde sin Virksomhed paa Højde med, hvad Tiden krævede indenfor Jernindustrien, og han havde Heldet med sig, thi Virksomheden udvidedes stadig, og Fabrikation af Kakkelovne blev mere og mere Hovedbeskæftigelsen. Omkring ved Aarhundredskiftet begyndte man ogsaa at udvide Forretningen med Støbning af Maskingods, og i det store stedlige Firma, Thomas B. Thrige, fik man en solid Aftager.

I Aarene omkring 1900 havde Fabrikant Rasmussen, der nu var oppe i 70-erne, mange Spekulationer. Indu-

strien var vokset i et Omfang, som man ikke havde anet, og med denne den unge Arbejderbevægelse. Lockouten i 1899 og andre Arbejdskonflikter var et haardt Slag for den gamle Fabrikant, der var vant til det gamle patriarkalske Forhold og havde ondt ved at gøre sig fortrolig med disse Foreteelser. Han var vant til at se Liv og Travlhed omkring sig og kunde ikke gøre sig fortrolig med de Arbejdskampe, som fandt Sted i Slutningen af forrige Aarhundrede. Han døde i 1905 næsten 80 Aar gammel, hvorefter Sønnerne Ludvig og Hans overtog den store Virksomhed, som de dog havde haft Indseende med i Faderens sidste Aar.

De førte Virksomheden videre i det Spor, som Faderen havde anvist, og den gik stadig fremad. Da Firmaet Aaret efter fejrede 50 Aars Jubilæum, udsendtes en Jubilæumsovn, der paa Grund af sit Ydre og sin økonomiske Konstruktion fandt vid Udbredelse. Firmaets nye Indehavere indgik Samarbejde med kendte danske Kunstnere, og ved denne Vekselvirkning mellem Teknik og Kunst skabtes nye dekorative Typer af Ovne og især af Kaminer, som efterhaanden kom meget i Brug. Man skred til at oprette egne Udsalg i forskellige Byer, til at begynde med København og Aalborg; i andre Byer antog Firmaet Repræsentanter til Salg af sine Produkter. Imidlertid blev Lokalerne atter for smaa, en ny stor Støbehal blev opført, der dog først naaede Fuldførelse umiddelbart forinden Verdenskrigen brød ud.

Firmaets Renomè steg stadig, og dets Omsætning voksede under Krigen og de nærmest følgende Aar, — saa meget mere som Udlandets Konkurrence under denne Periode var indstillet —, kun hæmmet af, at det til Tider kneb med Tilførsel af Raastoffer. Fremgangen fortsattes efter Krigen, men i Begyndelsen af Aaret 1920 døde den ene af Brødrene, Ludvig Rasmussen, kun 54 Aar gammel. Dette var et haardt Slag for den efterlevende Broder, saa

H. Rasmussens Jernstøberi — Facade mod Frederiksgade — 1931.

haardt, at han ikke ønskede alene at drive Virksomheden videre, men besluttede at lade den overgaa til et Aktieselskab.

Allerede den 18. Februar samme Aar udsendtes Indbydelse til Tegning af Aktier, og med en Aktiekapital af 400,000 Kr. førtes Fabrikken videre under Navnet A/S H. Rasmussen & Co., idet Fabrikant Hans Rasmussen dog stadig var knyttet til den som raadgivende. Som Direktør blev antaget Hr. R. S. Bakkekilde, der i en Aarrække havde været ansat i A/S De forenede Jernstøberier, og som efter foretagne Uddannelsesrejser i Udlandet maatte anses for at have Betingelser for at føre den forholdsvis store Virksomhed videre. Under den siden da forløbne for Industrien vanskelige Periode har man af Hensyn til aftagende Efterspørgsel efter Firmaets tidligere Produkter maattet finde nye Udveje for at holde Virksomheden i Gang, og en Artikel, som den derefter slog ind paa, var Fabrikation af Radiatorer, af hvilke der som bekendt bruges en Mængde her i Landet, hvor Nybygningerne i

stigende Grad forsynes med Centralvarme, men den nye Artikel krævede atter Udvidelser, nye Maskiner o. s. v. Radiatorerne fra Frederiksbroen var nogle af de første, der kom frem herhjemme, og anvendes i stor Udstrækning, ikke mindst fordi, at Firmaet fabrikerede en særlig Radiator, Tasso-Radiatoren, der i Stedet for den sædvanlige Type, som ikke pynter synderligt i en Lejlighed, er en Pryd for de Lokaler, hvori den er anbragt. En særlig Form for Centralvarme er nogle Komfurer, som Firmaet har konstrueret, egnet for mindre Anlæg, og af hvilke der er afsat en betydelig Del.

Produktion og Salg gik nu atter frem. Det tidligere indledede Samarbejde med Kunstnere blev fortsat og uddybet, og alle Ovnmodeller udførtes under kunstnerisk Medvirkning. Men ikke alene her i Landet bedredes Afsætningsforholdene; der oprettedes Agenturer for Ovne og Komfurer i London, hvilket har bidraget til at afsætte Firmaets Produkter i England, og en lignende Udførsel er sket til Norge. Ogsaa til en Række oversøiske Lande har Aktieselskabet eksporteret sine Varer.

Det er saaledes en gammel Virksomhed, der her støt er oparbejdet gennem trekvart Aarhundrede, og samtidig med, at Firmaet den 13. Maj i indeværende Aar kunde fejre sit 75 Aars Jubilæum, udsendtes en særlig Serie Jubilæumsovne paa Markedet.

Som en sidste Gren af Virksomheden oprettedes i 1926 en hel ny Afdeling for Installation af Centralvarme, Vand og Gas, som alene i Odense og Omegn har skabt Beskæftigelse for et ikke ringe Antal Montører.

Samtidig forøgedes Fremstillingen af Maskingods og Bygningsstøbegods, og man har maattet skride til nye og betydelige Udvidelser. Der er saaledes opført en Støberihal, moderne indrettet med Side- og Ovenlys, med høj Tagkonstruktion og elektrisk Løbekran, i det hele taget indeholdende de sidste Forbedringer, og Virksomheden fremtræder saaledes efter sin 75-aarige Fødselsdag ikke blot som en af de største, men ogsaa en af de mest moderne i Provinsen, og som et Vidnesbyrd om den gamle Virksomheds Levedygtighed.

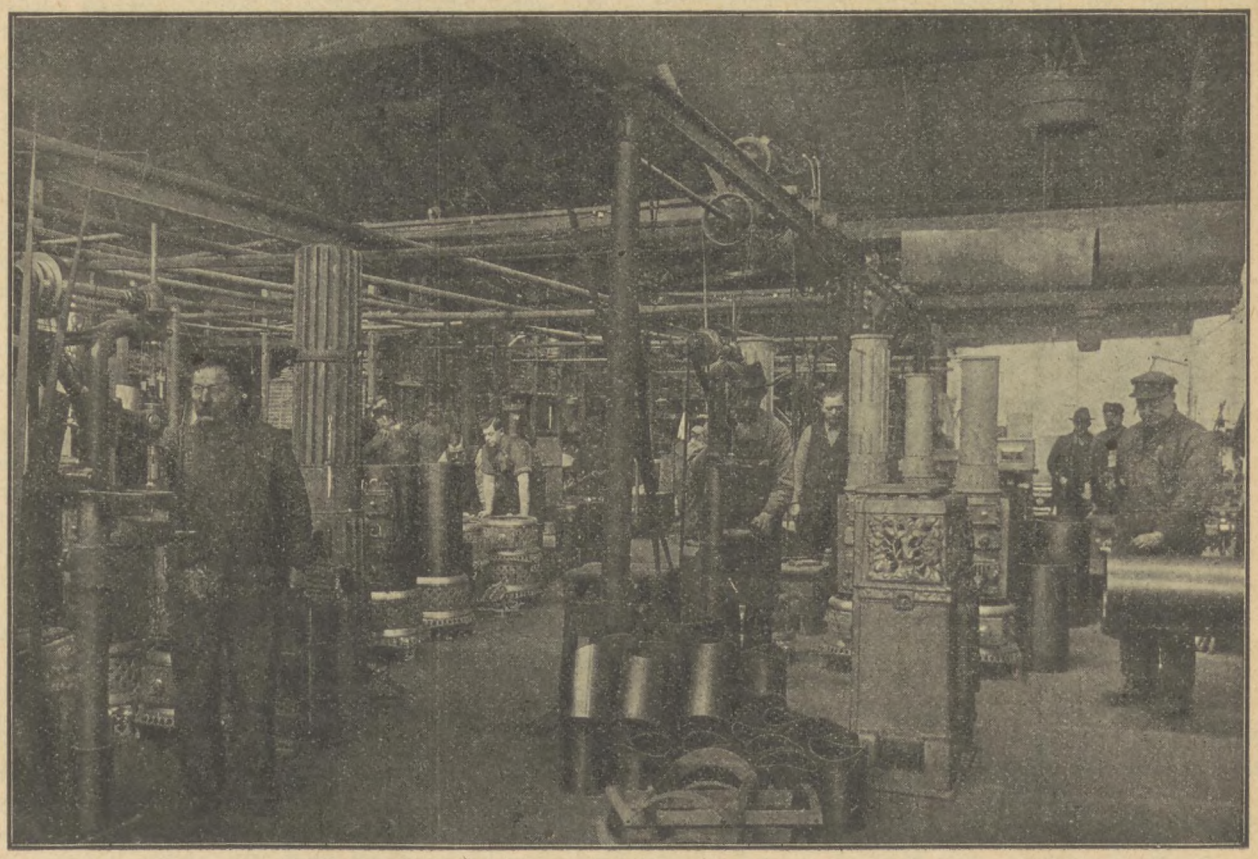

Fra Kakkelovnssmedien.

Lidt Værkstedsteknik.

Aluminium.

(Fortsat fra Nr. 9.)

Støbning af Aluminium i Permanentform (Kokille) og som Sprøjtegods.

Drejer det sig om Levering af et større Antal Godsstykker af en forholdsvis simpel Form og Konstruktion, lønner det sig at fremstille disse i opvarmede Støbejernsforme (Kokiller) eller, dersom det er meget smaa Godsstykker, som Sprøjtegods udført paa dertil særlig ind-

rettede Maskiner. Fig. 10 og 11 viser, hvorledes saadanne Permanentforme er indrettet. Ogsaa her gælder det, ligesom ved Sandforme, at der overalt skal sørges for rigelig Luftafgang.

Gods fremstillet i Permanentform eller som Sprøjtegods er betydelig tættere og mere finkornet og som Følge deraf langt stærkere end almindeligt sandstøbt Gods; desuden er det nøjagtigere i Dimensionerne, men som anført skal der fremstilles et større Antal Godsstykker, for at disse Støbemetoder kan betale sig.

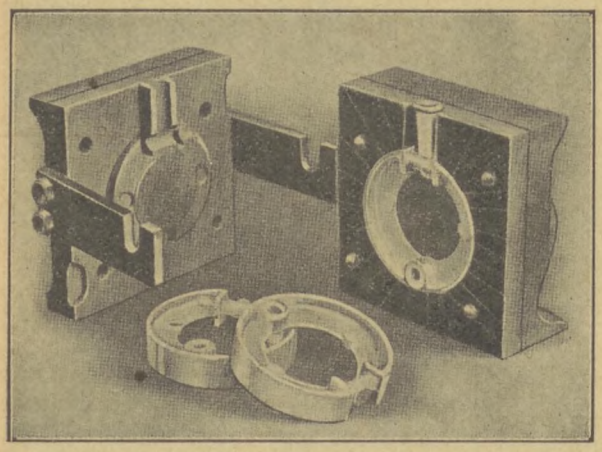

Fig. 10.

Simpel Form for Permanentstøbning.

Lodret Skilleflade, Godsstykket i den ene Part, fine Luftkanaler til Bortledning af Gasarterne («Luften»). Det færdige Gods er vist foran Formparterne.

Ved Sprøjtegods kan man endog opnaa en saa stor Nøjagtighed i Udførelsen, at man er i Stand til at undlade al videre Bearbejdning.

Smeltning af Aluminium og Aluminiumlegeringer.

Smeltningen vil næppe volde en øvet Metalsmelter særlig Vanskelighed, naar han tager Hensyn til Aluminiumets store Tilbøjelighed til at forbinde sig med Ilt og til i smeltet Tilstand at optage og opløse Luftarter i sig. Det smeltede Aluminium er nemlig i Stand til, paa samme Maade som en Svamp opsuger Vand, at opsuge Brint, Kvælstof, Kulsyre og Kulilte i betydelig Mængde, der tiltager med stigende Temperatur, særlig naar denne overstiger 800° C. Den optagne Mængde er ligeledes afhængig af den Tid, der medgaar til Metallets Smeltning, samt af det Tryk, hvormed Forbrændingsluften tilføres Fyret, enten det nu er Koks-, Olie- eller Gasfyr, der anvendes til Smeltningen. De af det flydende Metal optagne Gasarter afgives igen, naar Metallet begynder at størkne. Naar man af en eller anden Grund har faaet Aluminiumlegeringen nedsmeltet for varmt, hvorved den har optaget for mange Gasarter i sig, kan man faa den til igen at afgive disse ved roligt at lade Metalbadet størkne uden yderligere at tilføre det Varme. Opvarmes Metalbadet derefter atter til Støbetemperatur, vil Metallet igen være brugbart og det udstøbte Gods være fri for Porer og Blærer.

Naar Aluminium er udsat for den atmosfæriske Lufts Paavirkning, vil det straks blive overtrukket med en tynd Iltehinde, og man skulde synes, at denne Iltehinde yderligere vilde blive forøget, naar Metallet opvarmes til Smeltetemperatur, men dette er heldigvis ikke Tilfældet, idet den ved almindelig Temperatur dannede Hinde beskytter Metallet mod yderligere Iltning. Hvis man rører om i Metalbadet, rives Hinderne itu, og Smaadele deraf fordeles omkring i Legeringen; da Hinden uheldigvis har omtrent samme Vægtfylde som det smeltede Metal, vil disse Hindedele forblive i Metalbadet som fine Traade, der senere gennemkrydser det størknede Metal og nedsætter Styrken betydeligt. For at forhindre dette bør man under Nedsmeltningen lade Metallet være i Ro og ikke røre om i det, før Udstøbningen skal finde Sted. Inden Omrøringen fjernes Slaggen og de Urenheder, der har samlet sig paa Metalbadets Overflade. Det kan undertiden være heldigt, for at opnaa en absolut ren og iltefri Overflade, forinden Omrøringen at bestrø Metalbadet med Klorzink eller lignende Renselsesmidler, hvoraf der gives flere i Handelen; man kan da røre om i Metalbadet uden at befrygte, at man blander det med Aluminiumilte.

For at undgaa, at Aluminiumlegeringer under Nedsmeltningen optager for mange Gasarter, bør man som før nævnt sørge for, at Smeltetemperaturen ikke overstiger 800°, men at den kommer til at ligge kun lidt over den for Legeringen og Godset passende Udstøbningstemperatur, som iøvrigt for de fleste Aluminiumlegeringers Vedkommende ligger mellem 700—750° C., samt sørge for, at Nedsmeltningen af Metallet foregaar saa hurtigt og intensivt som muligt, dog uden at man derved forøger Trykket paa den til Smeltning anvendte »Blæst«, idet det Tryk, denne udøver paa Metalbadet, som før nævnt ikke maa være for stort.

Af de her nævnte Forhold fremgaar det, at Kontrollen med Smelte- og Udstøbningstemperatur er af stor Betydning. Selv for en meget øvet Smelter er det absolut umuligt med det blotte Øje at fastslaa den nøjagtige Temperatur af det smeltede Metal, og man bør derfor maale Temperaturen med et dertil egnet Maaleapparat, et Neddypningspyrometer.

Til Smeltning af Aluminium anvendes enten Digelovne eller Flammeovne, som fyres med Cinders, Gas eller Olie (i den senere Tid ogsaa Elektricitet). En almindelig Metalsmelteovn kan anvendes, naar blot Konstruktionen er saaledes, at man bekvemt kan komme til at kontrollere Metallets Temperatur.

I *Digelovnene* bruges enten Grafitdigler eller Jerndigler.

Grafitdiglerne er kostbare at anskaffe, og deres Levetid er ikke særlig lang, da de temmelig hurtigt tæres op af Fyret. Ofte maa man endda kassere en Grafitdigel, inden den er helt opbrugt, fordi dens Varmeledningsevne aftager ret hurtigt ved Brugen, saaledes at Smeltetiden bliver for lang og dermed Metallets Luftoptagelse for stor.

Jerndiglerne er derimod billigere, deres Levetid er længere, og de har bedre Varmeledningsevne, hvorfor Smeltningen foregaar hurtigere. Men Jerndiglerne har

den uheldige Egenskab, at det smeltede Aluminium kan optage en Del af Jernet i sig, hvorved dets Kvalitet forringes. Dette har man forsøgt at bøde paa ved at overstryge Jerndiglen indvendigt med et isolerende Lag af en tynd Grafitopløsning, som efter Tørring oversmøres

er smaa, saaledes at Driftsomkostningerne bliver minimale. Selv om Bortbrændingen under Smeltningen er større end ved Digelovnen, er Flammeovnen dog den mest økonomiske af alle de Smelteovne, der anvendes til Smeltning af Aluminium, med Hensyn til Brændsel,

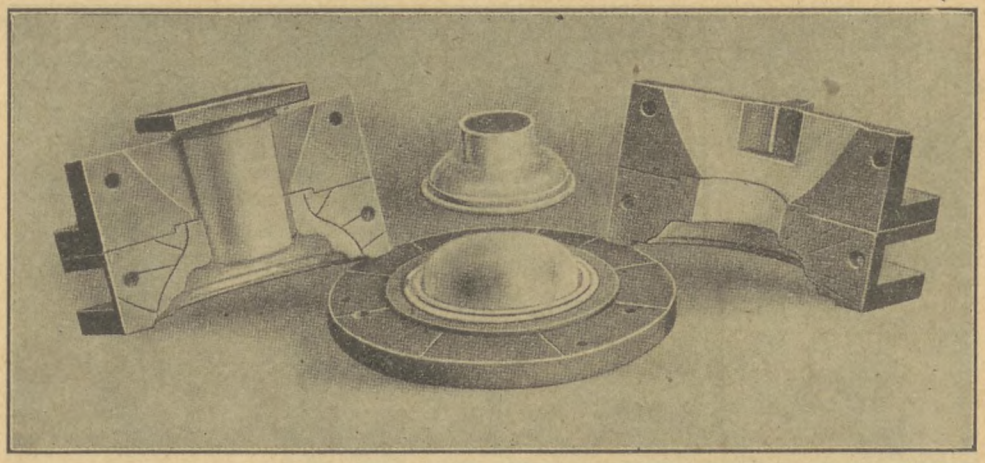

Fig. 11.

Mere kompliceret Form for Permanentstøbning.

Godsstykket er vist imellem Formparterne.

med et Overtræk af pulveriseret Kridt udrørt i Vandglas. Saa snart dette Beskyttelseslag ved Brugen begynder at falde af, bør man straks give Diglen et nyt Overtræk — ved daglig Brug vil dette være nødvendigt mindst hver anden Dag. Det samme Beskyttelseslag anvendes paa Skeer, Omrørere og Skummestokke af Jern. Forøvrigt bør man helst undgaa at bruge Skummestokke af Jern, men derimod hellere bruge Træstokke.

Af ovenstaaende forstaas det, at man anvender Jerndigler i saa stor Udstrækning, som det overhovedet er muligt, d. v. s. til alle Legeringer af almindelig Kvalitet, medens man kun bruger Grafitdigler, naar man er nødt til det, d. v. s. til Legeringer af udsøgt Kvalitet som f. Eks. Silumin.

Flammeovne anvendes, naar man skal smelte større Mængder Metal; der findes Flammeovne med en Paasætning paa mange Tons smeltet Metal, og den mindste Paasætning, for hvilken en Flammeovn kan være økonomisk, er ca. 100 kg. Konstruktionen af Fyret eller Brænderen maa være saaledes, at Flammen ikke slaar direkte ned paa Metalbadet, hvorved dette vilde optage Gasarter og let ilte sig. Fig. 14 viser en gasfyret Flammeovn.

Af det ovenfor fremførte angaaende Smeltning af Aluminium skulde man tro, at det var umuligt at fremstille tilfredsstillende Aluminiumgods i en Flammeovn, men det har i Praksis vist sig, at man ved at anvende en rigtig konstrueret Ovn og en omhyggelig Smeltning opnaar absolut lige saa gode Resultater, som med Gods fremstillet i Digel. I økonomisk Henseende er der ingen Tvivl om, at Flammeovnssmeltning er at foretrække for Digelsmeltning, naar det drejer sig om Fremstilling af en større Mængde Støbegods. Smeltningen foregaar hurtigere end ved nogen anden Metode, og Varmetabene

Betjening, Vedligeholdelse og Drift, og desuden optager den kun en lille Gulvplads i Forhold til dens Smelteevne; men Pasningen maa som sagt være omhyggelig, for at det udstøbte Gods skal blive tilfredsstillende.

Lige saa vigtigt, som det er at kontrollere Smeltetemperaturen, er det at kontrollere Aluminiumlegeringens

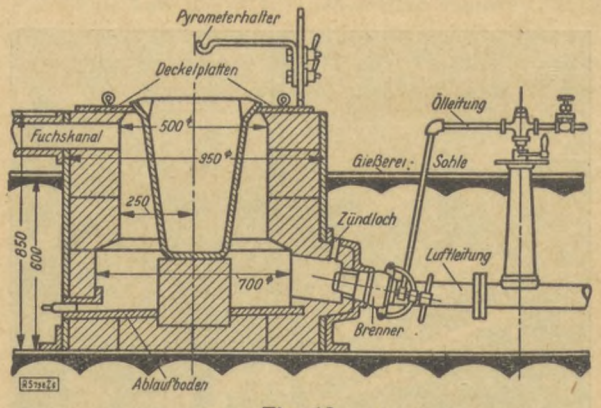

Fig. 12.

Oliefyret Smelteovn med Jerndigel.

Udstøbningstemperatur. I Reglen er man tilbøjelig til at nedsmelte og udstøbe Metallet for varmt, hvilket som tidligere anført giver porøst og revnet Gods, særlig paa Steder, hvor Godset er af forskellig Tykkelse. Desuden faar Godset da en mat Farve. Har Smelte- og Støbetemperaturen været rigtig, vil Støbegodset, naar det slaas ud af Formen, have en straalende, sølvagtig Glans.

Der er tre Hovedgrunde, hvorfor man skal have Udstøbningstemperaturen saa lav som mulig, nemlig:

1) Jo lavere Temperaturen er, naar Udstøbningen finder Sted, des mindre er Mængden af de Luftarter, der bliver tilbage, naar Godset størkner.

2) Størrelsen af det udstøbte Metals samlede Sammentrækning afhænger af Udstøbningstemperaturen. Hvis udstøbningstemperatur for Aluminiumgods. Et Metal som Aluminium med stor Sammentrækning og »Svind« skal udstøbes ved saa lav en Støbetemperatur som mulig.

3) Jo varmere Metallet er, naar det udstøbes, des

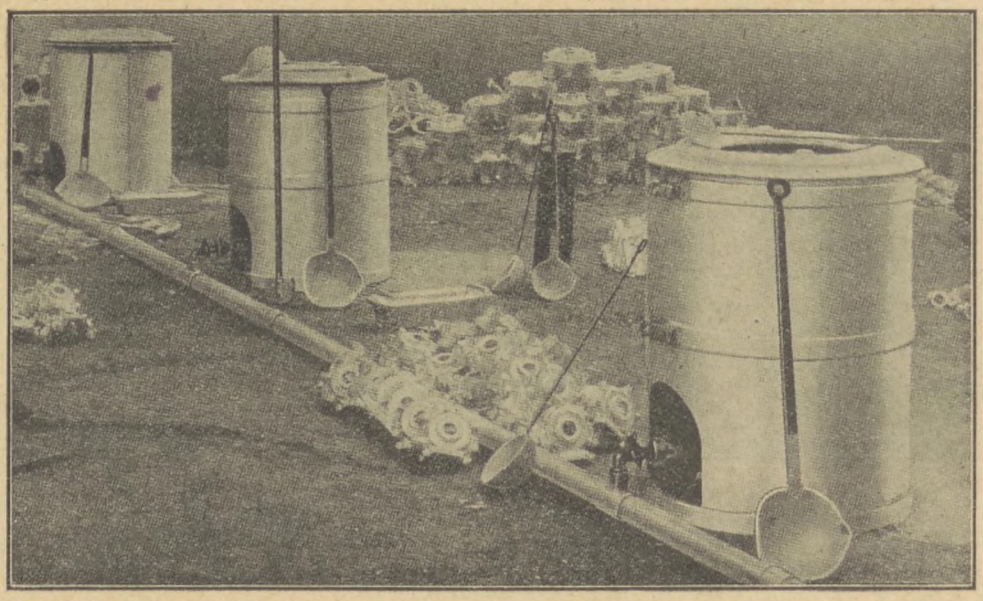

Fig. 13.
Sene gasfyrede Jerndigelovne.
Det smeltede Metal øses op af Diglen med en Haandske, som ses ved Siden af Ovnen.

f. Eks. et Stykke Støbegods er blevet udstøbt ved 1000 ° C., vilde det trække sig 3½ pCt. sammen, inden det naaede 700 ° C., som er en almindelig Gennemsnits-

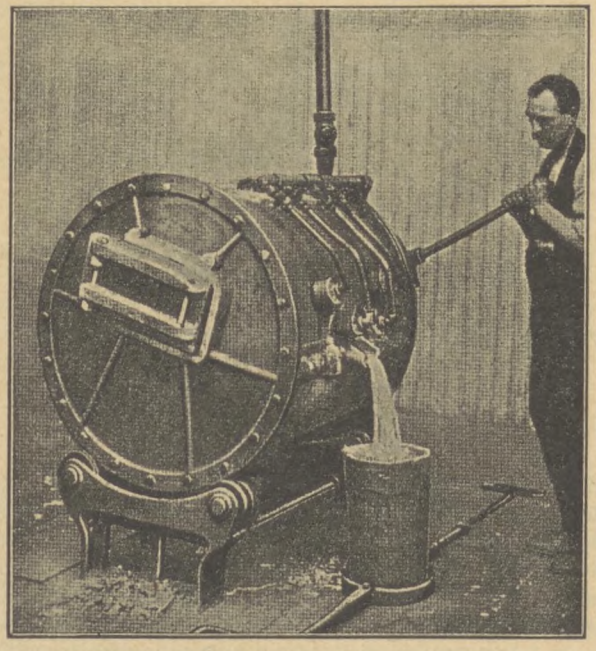

Fig. 14.
Lille gasfyret Flammeovn.

mere opvarmer det Formen, inden det størkner. Som Følge heraf sker Størkningen langsommere, hvorved Godset bliver mere grovkornet, end naar denne sker hurtigt. Et grovkornet Gods er mindre stærkt end et finkornet.

Af de anførte Grunde ses det at være af stor Vigtighed, at man ved vanskelige og komplicerede Godsstykker noterer sig de Smelte- og Udstøbningstemperaturer, man har fundet mest passende for vedkommende Godsstykker; derved vil mange Stykker Vraggods kunne undgaas.

(Fortsættes.)

Organisationernes Rubrik.

Til Centralorganisationens Medlemmer!

Da Ferieordningen for 1932 endnu ikke er endelig fastsat, anmodes Medlemmerne om af Hensyn til Kontrollen at føre nøjagtigt Regnskab over den Tid, hvori de beskæftiges hos de enkelte Arbejdsgivere fra 1. Maj 1931.

Formere.

Medlem Nr. 41330, Th. Abrahamsen, bedes meddele Forbundet sit Opholdssted.

Uheld. I den for Juni Maaned 1931 udsendte Lønstatistik er en beklagelig Fejl fremkommet, og overset ved Korrekturlæsningen.

Paa næstsidste Side er Gennemsnitsfortjenesten i Akkord for Maskinformere i København opført med 148,3 Øre. Det skal være 178,3 Øre, altsaa et 7 Tal i Stedet for et 4 Tal.

Enhver, der har modtaget Statistiken, bedes forandre dette Tal til det rigtige. Det er en Fejl, som ikke burde være begaaet, og som derfor heller ikke kan undskyldes.

Ferienotitser. Den for i Aar særligt gældende Ferieordning er i og for sig saa klar, at Misforstaaelser ikke burde opstaa, men alligevel er en Del fremkomne, og nogle af dem naturligvis, fordi der kan opstaa Særtilfælde, der kræver en særlig Løsning, men det er dog langtfra Tilfældet i alt det foreliggende. Vi hidsætter:

Hos Firmaet Chr. Nielsens Eftf. i Horsens blev et Medlem afskediget, og han havde ikke alene de 8 Ugers Arbejde indenfor den fastsatte Tid for at faa sine Feriepenge, men endog 13 Uger. Alligevel nægtede man at udbetale Manden Feriepenge og føjede til, at hvis han skulde have disse, skulde han i alle Tilfælde aldrig faa Arbejde mere paa Fabrikken.

Efter fornøden Korrespondance med Sammenslutningen kom Firmaet paa andre Tanker og betalte.

Hos A/S »Atlas«, København, havde et Medlem 9 Ugers Arbejde indenfor den fastsatte Tid, da han blev afskediget. Alligevel fik han ikke sine krævede Feriepenge, før der ogsaa var korresponderet om den Sag. Man skrev sluttelig »at man efter nærmere Overvejelse mener, at maatte indrømme Kærnemager M. Petersen Ret til Feriepenge.« Den Overvejelse kunde være foretaget straks.

Hos A/S Burmeister & Wain er der som tidligere meddelt Strejke i Metalstøberiet. 7 Medlemmer af de 24, der strejker, har man ikke villet udbetale Ferielønnen.

Sammenslutningen gør gældende, at der i Aar skal holdes Ferie i 4 Arbejdsdage for at faa Ferieløn, og Dage, hvori man strejker, er ikke Arbejdsdage, og Dansk Arbejdsgiverforening har den samme Opfattelse.

Den Sag er ikke afsluttet endnu.

Amager Jernstøberi i Dragør har endnu ikke betalt Feriepenge til 2 Formere, skønt de opfylder alle Betingelserne. I København er Feriepengene i Aar 50 Kr. pr. Mand, men Firmaet har en egen Maade at regne paa. Den ene Former skal kun have 37 Kr., og den anden skal nøjes med 11 Kr.

Trods det, at der allerede den 11. Juli blev skrevet om Sagen første Gang til Sammenslutningen, er det endnu ikke lykkedes denne at lære Jernstøberen at regne paa rette Maade.

Det kommer forhaabentligt.

Et Medlem har spurgt, om de 8 Ugers Arbejde kan samles sammen fra 2 Arbejdspladser. Det kan de ikke i Aar med den særlige Ordning.

Hos A S J. S. Hess & Søn, Middelfart, var et Medlem berettiget til Feriepenge, men afgik ved Døden, inden han fik dem udbetalt. Afdelingen mente, at Beløbet burde tilkomme de Efterladte, og samme Mening havde Forbundet. Hvis Udbetalingen, som foran nævnt i Sagen fra A/S Burmeister & Wain, skulde sættes i Forbindelse med 4 Arbejdsdage, er Løsningen naturligvis lige for, da en død Mand ikke kan arbejde og heller ikke holde Ferie. Firmaet udbetalte imidlertid Beløbet til Enken, men Sammenslutningen præciserede, at der derved ikke var skabt nogen Regel.

Endelig løb et Tilfælde paa i Sønderborg hos Firmaet Stein & Meyland.

Et Medlem havde gennem 2 Arbejdsperioder gjort sig berettiget til Feriepenge, men da han, efter at være afskediget, vilde hæve Pengene, erklærede Firmaets Indehaver, at det kendte han ikke noget til. Han er ikke Medlem af Sammenslutningen, men kendte udmærket til at afdrage de 8 pCt., da Forligsmandens Forslag traadte i Kraft.

En Skrivelse fra Forbundet gav intet Resultat, og ved en fornyet Henvendelse fra Medlemmet traf han ikke Fabrikanten til Stede til Trods for, at det var en Lønningsdag.

En ny Skrivelse fra Forbundet medførte sluttelig, at Beløbet blev udbetalt.

Brønderslev. Fra denne Afdeling er meddelt, at man er indgaaet paa en Overenskomst hos A/S Jydsk Jernstøberi & Maskinfabrik. Alle tidligere Overenskomster er derefter ugyldige. Der fastsættes Timeløn for de for Tiden der arbejdende Formere og Udlærlinge, samt forskelligt andet, men Overenskomsten indeholder en Bestemmelse, som Forbundet har maattet tage Afstand fra, nemlig at der for tilrejsende gælder en Timeløn, der ikke er højere end den laveste, der findes paa Støberiet.

Det kan naturligvis ikke være saaledes, at en tilrejsende, der tilbydes Arbejde paa Støberiet, ikke skulde have Lov til at vurdere sig selv til en større Timeløn end den, der just paa et saadant Tidspunkt maatte være den laveste.

Frederikssund. I denne Afdeling har en Sag haft sit Forløb paa en Maade, som den egentlig ikke burde. Den 7. Juli skrev Afdelingen til Forbundet, at en Former, man ikke satte særlig Pris paa, iøvrigt Nr. 40225, L. C. Olsen, og som for Tiden gik arbejdsløs, ønskede man ikke at arbejde sammen med, saafremt han skulde blive genantaget, og nu havde man Tanke herom, da Manden — trods det, han ikke arbejdede paa Fabrikken — alligevel kunde stifte Laan paa denne. Iøvrigt begrundede man det med, at der ikke var saa lidt at udsætte paa hans kollegiale Opførsel, at han havde en ret betydelig Gæld til Afdelingen, som han ikke syntes at ville afvikle o. s. v. Forbundet fraraadede Afdelingen at foretage noget aggressivt Skridt.

Den 3. August gik vedkommende Former i Arbejde, og 13 Medlemmer begik da den Uforsigtighed at standse Arbejdet.

Efter nogen Korrespondance om Sagen gik denne fra Arbejdsgiverforeningen til De samvirkende Fagforbund med Klage over det skete og med Krav om Erstatning for den iværksatte Arbejdsstandsning. Efter 4

Dages Forløb blev Arbejdet genoptaget, og den 7. August blev Sagen behandlet under Medvirkning af Hovedorganisationerne, og Aktieselskabet krævede en Erstatning af de 13 Formere paa ialt 1000 Kr.

Afslutningen blev, at de 13 Medlemmer hver skal betale 40 Kr. i Erstatning til Fabrikken. Det afdrages af Lønnen i 4 paa hinanden følgende Uger med 10 Kr. pr. Mand. Arbejdsgiverforeningen var saa sikker i sin Sag, at det var helt besværligt at faa sluttet i Stedet for at sende den til Den faste Voldgiftsret, hvor en Afgørelse nok ikke var kommet til at ligge ret langt fra det, som Aktieselskabets Krav gik ud paa, da undskyldende Momenter absolut fattedes, idet Forholdet var, at man havde ladet Fabrikken undgælde for den indre Uenighed, der var mellem Afdelingens Medlemmer paa den ene Side og denne enkelte Former paa den anden Side.

Det er mere end kedeligt, at en saadan enkelt daarlig Kollega skal kunne foraarsage, at en Sag forløber paa den Maade.

Frederiksværk. Da det trods flere Henvendelser til Firmaet Anker Heegaard ikke var lykkedes at faa Virksomheden til at renholde Arbejdernes Aftrædelsesrum, almindelige Retirader, udviklede dette sig til, at Direktoratet for Fabriktilsynet blev tilskrevet herom den 14. Juli; efter at den vedkommende Fabrikinspektør nærmere har undersøgt Sagen, er der nu bragt en Ordning tilveje.

Hjørring. Den i Fagbladet omtalte Sag fra A/S W. Brüel er der den 31. Juli afholdt Timandsmøde paa. Der opnaaedes heller ikke ved den Lejlighed nogen Enighed, men derimod opklaredes det, at de paagældende Akkorder ikke var opsagt paa organisationsmæssig Vis, hvilket derefter skete, og Udløbsfristen maa nu afventes, inden videre kan foretages i Sagen.

København. Hos A/S Burmeister & Wain er den i forrige Fagblad omtalte Strejke i Metalstøberiet fortsat løbende.

I Staalstøberiet havde der den 21. Maj været afholdt et Mæglingsmøde, hvor Aktieselskabet krævede den gældende Bonusordning reduceret til Fordel for sig, og da Enighed ikke opnaaedes, behandledes Sagen ved Timandsmøde den 28. Juli. Her blev fremsat et Forslag til ny Bonusordning, som garanterede et Tillæg til Timelønnen paa 30 Øre.

Den 21. Juni er der afholdt Mæglingsmøde i Jernstøberiet. Her var det Forbundets Medlemmer, der klagede og krævede Forbedringer i Bonusordningen, da denne var i fortsat Dalen.

Her opnaaedes heller ikke Enighed, men Sagen blev viderebehandlet paa det forannævnte Timandsmøde, og Aktieselskabet stillede her Forslag om, at den opsagte og udløbne Bonusordning paany gjordes gældende, men saaledes, at et Tillæg til Timelønnen paa 30 Øre pr. Mand var garanteret.

Under Behandlingen af de 2 sidstnævnte Sager kom ogsaa Strejken i Metalstøberiet under Debat og med det Resultat, at Aktieselskabet ogsaa her stillede Forslag om, at den opsagte Bonusordning gjordes gældende, og ligeledes med den forannævnte Garanti.

Disse Forslag blev forelagt de vedkommende 3 Klubber til Godkendelse paa et Fællesmøde. Forslagene blev imidlertid forkastet, og det medførte Indførelse af Arbejde i ren Timeløn, det vil sige for den forskudsmæssige Timeløn, som der ellers udbetales hver Uge. Fimaet klager nu over, at Medlemmerne nedsætter Arbejdsydelsen, afskediger rask væk og kræver andre Arbejdere anviste. Der har i Mellemtiden været taget Tilløb til ny lokal Forhandling. Et Par Forslag har været fremsat, men er ikke blevet akcepteret af Aktieselskabet. Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund har derefter foranlediget et Møde afholdt den 20. August, hvor Sagerne blev sluttet, og Strejken i Metalstøberiet hævet.

Ordningen er en midlertidig Foranstaltning, der bestaar i, at der skal arbejdes i ren Timeløn, nemlig den samme Forskudstimeløn, der var gældende under Bonusordningen, og hertil et Tillæg paa 30 Øre pr. Mand og Time. Dette er underforstaaet med, at Tillægget ikke skal reduceres med Forligsmandsforslagets 8 pCt., og Nedsættelsen af Arbejdsydelsen skal ophæves.

Paa Orlogsværftets Støberi er Overenskomstforholdene nu bragt endelig i Orden. Om den opnaaede Ordning kan i Korthed siges, at en i Forvejen værende Sommerferie paa 7 Dage er forlænget til at være 12 Dage, og at Lønningerne er reducerede med $^3/_4$ af det, Forligsmandsforslaget indeholdt for Privatindustrien.

Svendborg. Paa Kvav om Forhøjelse af Akkordpriserne paa Maskine og Brædt, paa Rør og Rørbøsninger, hos A/S L. Lange & Co. er der den 14. August afholdt et Mæglingsmøde. Firmaet afviste Kravet om generel Forhøjelse, men Sagen vistes tilbage til ny lokal Behandling, som skal være tilendebragt inden 1. September. Opnaas ikke Enighed, skal Sagen behandles ved Timandsmøde.

Thisted. Fra denne Afdeling indgik den 31. Juli Meddelelse om, at et Medlem havde taget Arbejde paa Jernstøberiet i Hurup for en Timeløn af 105 Øre, medens Lønstatistikken for et Medlem, der i længere Tid har været beskæftiget paa dette Støberi, udviser 125 Øre.

Endvidere meddeles, at der bliver arbejdet 9 Timer daglig uden Tillæg for Overarbejde.

Da vedkommende Former forlangte større Timeløn, blev dette nægtet, og han tog derfor sin Afsked.

Vi bringer disse Oplysninger til Medlemmernes Kundskab, for at de kan kende de idylliske Forhold, der hersker paa Hurup Jernstøberi.

Virksomheden er ikke Medlem af Sammenslutningen.

Specialarbejdere.

Mæglingsmøder. Den 30. Marts afholdtes Mæglingsmøde paa Nakskov Skibsværft i Anledning af følgende:

1) Krav fra Nitterne, Stemmerne og Borerne om Betaling for Ventetid foranlediget ved Afbrydelse af Tilførsel af Trykluft som Følge af Forhaling i den normale Arbejdstid.

2) Klage over, at Værftet ophæver Færgefarten fra Havnegade til Værftet.

ad 1) Sagen sluttede, idet Værftet indgik paa at erstatte Ventetiden i det foreliggende Tilfælde med ansat Timeløn.

ad 2) Sagen diskuteredes, og Parterne enedes om at vise Spørgsmaalet tilbage til fornyet lokal Forhandling paa Grundlag af det af Værftets Direktør fremsatte Forslag.

Mæglingsmøde afholdtes den 8. Juli hos A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, i Henhold til Nævnskendelse af 30. Juni 1931, hvor Spørgsmaalet om Reduktioner for Oplægning af Stillads paa Nybygninger henvistes til faglig Voldgiftsret.

Foranlediget af samme Nævnskendelse afholdtes den 16. Juli Mæglingsmøde om Reduktion af Borerakkorder paa Odense Staalskibsværft.

Der opnaaedes ikke Enighed paa Mæglingsmøderne. Begge Sager henvistes til Timandsmøde.

Smede og Maskinarbejdere.

Overenskomster. Mellem A/S Georg Jensens Sølvsmedie, København, og Københavns Afdeling 18 er der den 8. Juni indgaaet Overenskomst om Løn- og Arbejdsforhold. Herefter reduceres Lønningerne, der ligger paa 130, 140, 150 og 175 Øre, med 4 pCt. og Akkorderne med 6 pCt. Der indføres 6 Dages Sommerferie i Forbindelse med 2 Søndage, og Ferielønnen fastsættes til 75 Kr. Overenskomsten kan opsiges med 2 Maaneders Varsel, dog tidligst til Udløb 1. Marts 1932.

Aarhus Afdeling har den 6. Juni indgaaet Overenskomst med A S »Metro«, Aarhus. Minimaltimelønnen fastsættes til 130 Øre, for første Aars Udlærlinge til 110 Øre, for Thermometerarbejde dog henholdsvis 145 Øre og 125 Øre. Akkord gives i saa stor Udstrækning som muligt under rimelig Hensyntagen til Nykonstruktion og Fremstilling af Specialværktøjer.

Til Timelønninger paa 140 Øre og derunder gives Akkordafsavnstillæg efter en Skala. Samtlige bestaaende Akkordpriser reduceres med 8 pCt. og Timelønninger over 150 Øre med 5 pCt., medens Timelønninger under 150 Øre ikke reduceres. Der er indført en Sommerferieordning, hvorefter Arbejderne i Aar har Ret til 6 Dages Ferie med en Godtgørelse af 50 Kr. pr. Mand. I 1932 gives ligeledes 6 Dages Ferie med Løn, der beregnes efter 3 Øre pr. arbejdet Time, og saafremt en Arbejder afskediges, forinden Ferie holdes, tilstilles det opsamlede Beløb Aarhus Afdeling mod behørig Kvittering.

Overenskomsten kan opsiges med 3 Maaneders Varsel til Ophør en 1. Maj.

Vejle Afdeling har med 11 Mestre, der staar uden for Jernindustriens Sammenslutning, truffet Aftale om Sommerferie. For de 9 Mestres Vedkommende gives 4 Dages Ferie med Udbetaling af Timeløn og uden, at der sker nogen Reduktion af denne. For 2 Mestres Vedkommende reduceres Timelønningerne for 4 Mand med 2 pCt., og for Ferien faar de udbetalt den fastsatte Betaling, Kr. 44,67.

Den mellem Rønne Afdeling og Hammerens Granitværk bestaaende Overenskomst er forlænget et Aar uden Ændringer.

Overenskomsten mellem Odense Afdeling og De forenede Glasværker, dersteds, som af Arbejderne var opsagt til Ophør 1. April, er nu bragt i Orden med forskellige Ændringer, saaledes i § 2, der omhandler Arbejde ved Ovnene og tilsvarende varmt Arbejde; ligeledes er man enedes om Anerkendelse af Tillidsmandsinstitutionen i Lighed med, hvad der er indført i Overenskomsten for Hellerup og Kastrup Glasværker, og et Spørgsmaal om Tillæg til den Maskinarbejder, der vikarierer for Værkføreren under dennes Ferie, Sygdom eller lignende, er samtidig bragt i Orden.

Mæglingsmøder. Hos A/S »Diana«, København, afholdtes Mæglingsmøde den 10. Juli paa Klage over Afskedigelse af en Tillidsmand, Lindgren. — Sagen sluttedes med, at Firmaet erklærede sig villig til at genantage Lindgren som Arbejder, dog saaledes, at han foreløbig ikke modtager Tillidsmandsvalg.

Den 24. Juli er der afholdt Mæglingsmøde hos Firmaet Monberg & Thorsen, Snoghøj, i Anledning af, at Firmaet havde reduceret Lønningerne for de der beskæftigede Smede, skønt det paa det Tidspunkt, Forligsforslaget fremkom, endnu ikke var Medlem af Sammenslutningen. — Man enedes om, at Lønningerne reduceres med 3 pCt., imod at den i Forligsmandens Forslag fastlagte Ferieordning gennemføres.

Den 25. Juli afholdtes Mæglingsmøde paa Cementfabrikken »Kongsdal«, Assens pr. Mariager, som under Standsning hjemsendte alle Maskinarbejderne og anvendte Funktionærer til Reparationsarbejde. Sagen sluttedes, idet Direktøren gav Tilsagn om, saavidt Forholdene tillod det, at anvende Smede til saadant Arbejde, som berører deres Fag, men som nu udførtes af Arbejdsmænd. Derimod forbeholdt han sig at anvende de fastansatte Maskinassistenter til Reparationsarbejde paa Kraftanlægget.

Samme Dag, altsaa den 25. Juli, mægledes hos Fabrikant A. Hakonsen i Aarhus paa Lønkrav fra de der beskæftigede 5 Maskinarbejdere. Man enedes om et Tillæg af 15 Øre til Fordeling efter Firmaets Skøn. Timelønnen for de 5 Mand var før Forhøjelsen 121 Øre i Gennemsnit.

Paa Sydøstsjællands Elektricitetsværk, Haslev, er der den 1. August afholdt et Mæglingsmøde, foranlediget af Krav om Tillæg til de bestaaende Timelønninger, der gennemsnitlig var 114,5 Øre, og tillige var den hidtil gældende Særoverenskomst af 3. Juni 1927 opsagt. Man enedes om en Forhøjelse paa ialt 22 Øre at fordele efter Firmaets Skøn til 9 Mand som Kompensation for tidligere 3 Dages Ferie og Regulering af enkelte af de laveste Lønninger. Særoverenskomsten af 3. Juni 1927 forbliver uforandret.

Den 26. Maj blev der afholdt et Mæglingsmøde paa A/S Scania-Vabis, København, i Anledning af Klage over, at Maskinarbejderne nægtede at udføre Overarbejde. Sagen vistes tilbage til lokal Forhandling, og man er

nu enedes om 6 Timers Overarbejde pr. Mand pr. Uge, dog saaledes, at der kan forlanges 8 Timer af en Mand i en Uge, naar han den følgende eller næstfølgende bliver helt fri.

Timandsmøder. Den 16. Juli er der afholdt et Timandsmøde til Behandling af følgende Sager:

1) Lønkrav overfor A/S De danske Sukkerfabrikker (Nakskov, Maribo, Sakskøbing, Holeby og Odense). Firmaet gav Tilsagn om at forhøje Skifteholdstillæget fra 14 til 15 Øre. Endvidere erklærede man sig villig til at optage lokal Forhandling angaaende en Forhøjelse af Timefortjenester, hvor disse under visse nærmere paapegede Forhold er saa lave, at et Misforhold kan siges at være tilstede.

2) A/S Vognfabrikken »Scandia«, Randers. a) Krav om Tillæg til Lønnen for forskellige Arbejder ved Værkstedsmontering og b) Krav fra 23 Arbejdere om Tillæg til Timelønningerne. Spørgsmaalene henvistes til lokal Forhandling, hvor man er enedes om 61 Øre til Fordeling blandt 28 Mand, og Sagen betragtes hermed som afsluttet.

3) De forenede Automobilfabrikker, Odense. a) Krav fra Firmaet om Erstatning for en ulovlig Strejke den 29. Juni 1931 og b) Krav fra Arbejderne om Forhøjelse af Timelønningerne. — Sagen sluttede, idet man indgik paa at forhøje Timelønningerne for 9 Mand med ialt 27 Øre at fordele efter Firmaets Skøn.

4) Krav fra A/S Frederikshavns Jernstøberi og Maskinfabrik om Nedsættelse af Akkordpriser og Timelønsbetalinger. — Sagen diskuteredes, men Enighed opnaaedes ikke, og Firmaet forbeholdt sig derfor sin Stilling.

Atter den 22. Juli afholdtes Timandsmøde, og her var nedennævnte Sager til Behandling:

1) Klage fra Burmeister & Wain, Christianshavn, over Indblanding af Tillidsmand Nielsen i Afdeling 74 i et Akkordforhold, om hvilket der var Enighed med Arbejderne. — Der opnaaedes ikke Enighed, og Firmaet forbeholdt sig sin Stilling.

2) Strid om Tillidsmandsforholdene hos A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, Afdeling 74. — Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

3) Klage fra Hellesens Enke & V. Ludvigsen over, at Maskinarbejderne i Ryesgade nægter at overholde en Aftale om Tilsyn med automatiske Loddemaskiner. — Sagen sluttedes, idet man enedes om — foreløbig for 3 Maaneder — at fastsætte Prisen ved 2 Maskiner til 51 Øre pr. 1000 Stk. Saafremt en Maskine bryder sammen, og den derved foraarsagede Standsning udgør mindst 1 Time, betales Arbejdet ved den anden Maskine med 85 Øre pr. 1000 Stk. Efter Prøvetidens Udløb optages Forhandling om nye Priser paa Grundlag af de i Prøvetiden indvundne Erfaringer.

4) Klage fra A/S Dansk Sojakagefabrik over, at Maskinarbejderne nægter at udføre Overarbejde, medmindre dette udlignes ved Forsømmelser i den normale Arbejdstid. — Sagen vistes tilbage til lokal Forhandling, der skal være tilendebragt inden 8 Dage; opnaas ikke Enighed, behandles Sagen paa et nyt Timandsmøde. Saa længe Forhandlingerne ikke er afsluttede, udføres Overarbejdet i Henhold til Aftalen af 18. December 1925.

5) Krav om Forhøjelse af Ugelønningerne hos Firmaet Heinrich Roepstorff, København. — Enighed opnaaedes ikke, og der er derefter afgivet Strejkevarsel overfor Firmaet.

Den 4. August er der afholdt et Timandsmøde til Behandling af 2 Sager fra Vejle, nemlig:

1) Krav om Tillæg til Timelønningerne hos Brd. Brincker og Klage over, at Firmaet har annulleret Akkorden for Rækning af Grebe. — Man enedes om, at der straks optages lokal Forhandling om Akkordpris paa de nye Grebe; indtil denne er fastsat, arbejdes der paa Timebetaling paa sædvanlig Maade. Skalatillæget ændres saaledes, at Satserne 8, 9 og 10 Øre forhøjes til henholdsvis 9, 10 og 12 Øre.

2) Lønkrav overfor A/S Møller & Jochumsens Filial. — Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Endelig er der den 13. August afholdt Timandsmøde, hvor en Række Sager behandledes, nemlig:

1) A/S Dansk Sojakagefabrik, København. Det var den ovenfor refererede Sag angaaende Udførelse af Overarbejde, der paany behandledes, men Enighed opnaaedes ikke, og der er derefter afgivet Strejkevarsel.

2) Strid hos A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, om Betalingen for Arbejde ved Udførelsen af Linotolklemmer.

Sagen sluttedes, idet man enedes om at fastsætte Prisen til 85 Øre (netto) pr. 100 Stk.

3) Strid hos A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, om, hvorvidt Skifteholdsarbejde skal betales efter Skifteholdsreglerne eller som Arbejde paa Søn- og Helligdage.

Sagen diskuteredes med det Resultat, at Firmaet indgik paa at betale det krævede Overtidstillæg, idet der mellem Organisationerne var Enighed om, at Arbejderne er pligtige til at deltage i Skifteholdsarbejde Lørdag Nat til den normale Arbejdstids Begyndelse.

4) A/S Aarhus Oliefabrik, Aarhus. a) Krav om, at Rørprislisten bliver gjort gældende paa Fabrikken, b) Krav om Forhøjelse af Timelønnen og c) Krav om Regulering af Overarbejdet.

ad a) Sammenslutningen og Firmaet fastholdt det paa Mæglingsmødet indtagne Standpunkt, nemlig at Rørprislisten aldrig har været benyttet af Medlemmer af Foreningen af industrielle Reparationsværksteder, hvorfor Firmaet ikke kan være forpligtet til at anvende Rørprislisten, men dog ikke har noget imod at benytte denne som Vejledning ved Ansættelse af Akkordpriser. — Forbundet vilde afvente Virkningen heraf og forbeholdt sig eventuelt at rejse Sagen paany.

ad b) Firmaet kunde ikke imødekomme et Krav om Løntillæg, hvorefter Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

ad c) Organisationerne var enige om at henvise Sagen til lokal Forhandling. Opnaas der ikke herved Enighed om Overarbejdsreglerne, tages Sagen op til Behandling paa et nyt Timandsmøde.

5) Klage over, at Firmaet Brdr. Henze, København,

forlanger, at Maskinpasser Alfred Nielsen ikke maa staa som Medlem af Forbundet.

Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

6) Klage over, at A/S F. L. Smidth & Co., Valby, under Paaberaabelse af Arbejdsmangel har hjemsendt Tillidsmand C. B. Mehl.

Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling til Sagen.

7) Klage over, at A/S Dansk Rekylriffel-Syndikat, København, har afskediget Tillidsmanden for Værktøjsafdelingen, Viggo Jensen.

Der opnaaedes heller ikke her Enighed, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

8) Klage over, at Automobiles Citroën, A/S, København, har afskediget Tillidsmand Chr. Hansen.

Enighed opnaaedes ikke, men Forbundet ønskede at foretage en nærmere Undersøgelse af forskellige under Diskussionen fremhævede Punkter og forbeholdt sig iøvrigt sin Stilling.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
4. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
5. Schultz & Larsen, Otterup.
6. Brdr. Christensen, Viborg.
7. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
8. A. C. Rosenberg, Thisted.
9. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
10. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
11. Jensen & Knudsen, Lavgade, Haderslev.
12. Ernst Rasmussen, Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).
13. Smedemester Wilkens, Overgade 65, Odense.

Blokader. Hos Fabrikant Albertsen i Øster Vraa har 4 af vore Medlemmer faaet Beløb fra 100 til 300 Kr. tilgode, og da det ikke har været muligt at faa disse udbetalt, er Fabrikanten blokeret.

Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark har blokeret Metalvarefabrikant V. Nielsen, Metalvarefabrikken »Guldborg«, Sct. Hansgade 23, København, og det henstilles til vore Medlemmer ikke at udføre Gørtlerarbejde hos nævnte Arbejdsgiver, saalænge Blokaden varer.

Stiftelsesfester.

40-Aars Jubilæum i Smedeforbundets Svendborg Afdeling.

Den 15. August 1891 dannede Smedene i Svendborg deres Afdeling. Der var dog nogle Dage før, nemlig den 9. August, holdt et Møde, hvor 6 Medlemmer af Odense Afdeling var kommet til Stede, og efter at disse havde udtalt sig, vedtoges det med 15 Stemmer at danne en Afdeling og »indordne« denne under Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund. Det ses af Forhandlingsprotokollen, at man paa dette Møde valgte Bestyrelse, men Afdelingens egentlige Stiftelse foregik paa en Generalforsamling den 15. August, hvor 25 Kolleger var tilstede, men Forhandlingsprotokollen fortæller intet om, hvor mange Medlemmer man begyndte med.

Den ny Fagforening tog straks fat paa at skaffe sig Oplysninger om Fagets Omfang i Byen og om Lønforholdene, og paa et Bestyrelsesmøde den 29. August oplyses det, at der i Svendborg er 100 Smede, og at Timelønnen varierer fra 17 til 30 Øre. Allerede i September Maaned etablerede man en Strejke paa Svendborg Maskinfabrik, som ejedes og lededes af Fabrikant Chr. Andersen, der ikke vilde have Fagforeningsmedlemmer i sin Virksomhed og derfor havde afskediget Fagforeningens Formand, Chr. Jensen. Strejken varede kun faa Dage og blev en Sejr for den unge Fagforening, der fik Organisationsretten anerkendt. Derimod lykkedes det ikke at gennemføre et samtidig rejst Krav om en Forhøjelse af Timelønnen med 3 Øre samt Afskaffelse af Kost og Logi-Systemet. Der har gennem Aarene været flere Konflikter paa denne Arbejdsplads, som har givet Afdelingen en Del at bestille for at hævde de dér beskæftigede Medlemmers Ret.

Der var i den første Tid mange Vanskeligheder at overvinde, ikke mindst fordi Interessen for Fagforeningen svækkedes hos en Del af Medlemmerne, men fra Ledelsens Side arbejdedes ufortrødent videre for at gøre Fagforeningen til et kraftigt Vaaben for Fagets Arbejdere, og at man i de første Aar har arbejdet energisk, fremgaar bl. a. ogsaa af, at man allerede den 20. April 1894 kunde indvie den første Fane, hvortil Midlerne var skaffet tilveje væsentligt ved et Mulktsystem for Bestyrelsens Medlemmer.

Afdelingen har gennem Aarene arbejdet sig støt fremad og tæller nu ca. 360 Medlemmer.

Stiftelsesdagen fejredes ved en stilfuld Fest i Borgerforeningen, hvor Medlemmerne med deres Damer var kommet tilstede i et Antal af 460. Ved Bordet bød Afdelingens Formand, H. P. Larsen, Velkommen, særlig til de indbudte Gæster, som var Forbundets Formand, Kjærbøl og Hustru, Sekretær Vilh. Christensen, Chr. Jensen, Nyborg (Foreningens første Formand), Vilh. Werner, Odense, Cigarmager Ferd. Jensen, Redaktør P. Andersen og Restauratør Riise, de 4 sidst nævnte med Hustruer. Forbundets tidligere Formand og Redaktør i Svendborg, H. P. Hansen, ankom senere paa Aftenen til Byen og deltog i Festen.

Efter at en af Aftenens mange Sange var sunget, fik Forbundets Formand Ordet. Kjærbøl bragte Hilsen og Lykønskning fra Forbundet og udtalte, at det for ham var lidt af et Eventyr at være tilstede ved en Smedefest i denne By, hvor han havde tilbragt sine Læreaar. Med sine 40 Aar var Svendborg en af de ældste Afdelinger indenfor Forbundet, den var skabt under haarde Vilkaar, der ofte gik ud over Hjemmene, naar Arbejdsgiverne forfulgte dem, der kæmpede for Organisationen. Det var i Bonderejsningens Tid, og Bøndernes Kamp kronedes med Held, men nu har de glemt deres Fortid og gaar ind for et Program, der byder paa Lønnedsættelser og Nedskæring af de sociale Udgifter.

Kjærbøl takkede de gamle for deres Arbejde og Tro til Fremtiden og manede de unge til at dygtiggøre sig for derved at blive i Stand til at fortsætte de gamles Gerning. Han takkede sluttelig Afdelingen for dens Indsats til Gavn for Forbundet og for loyalt Samarbejde samt udbragte et Leve for den.

Sekretær Vilh. Christensen takkede ligeledes for godt Samarbejde i de forløbne Aar og udtalte de bedste Ønsker for Fremtiden.

Efter at en særlig lokal Udgave af Pressens Radioavis var oplæst, bragte Ferd. Jensen en Lykønskning fra De samvirkende Fagforeninger, og Redaktør P. Andersen overbragte Lykønskning fra den socialdemokratiske Forening og Arbejderpressen. Et Leve for det danske Socialdemokrati fik begejstret Tilslutning fra hele Forsamlingen.

Vilh. Werner, Odense, talte for Afdelingens første Formand, Chr. Jensen, og for den nuværende, H. P. Larsen, og udbragte et Leve for disse. Frode Andersen talte for Damerne, og Bestyrelsesmedlem Har. Hansen talte for H. P. Larsen, der til November har været Foreningens Formand i 15 Aar.

H. P. Larsen oplæste de indløbne Telegrammer, takkede for de gode Ord og Ønsker og den Hyldest, der var blevet ham til Del, hvorefter Bordet hævedes, og Deltagerne gik over i Teatret, hvor en Kollega, Birkemose, under Jubel oplæste nogle muntre Historier, medens Salen ryddedes til Dans. Da Sommerteatret i Caroline Amalielund havde sluttet Forestillingen, kom en Del af Teatrets Kræfter til Stede og underholdt i den lille Sal de ældre, som ikke dansede, med fornøjelige Sange og Viser.

Først sent paa Morgenstunden sluttede denne storstilede og helt igennem vellykkede Fest.

Smedeforbundets Hillerød Afdeling fejrer 35 Aars Bestaaen.

Den 8. August fejrede Hillerød Afdeling sin 35-aarige Bestaaen ved en smuk Festlighed i Slotspavillonen. Om Afdelingens Start indeholder dens Forhandlingsprotokol følgende:

»Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening stiftedes den 8. August 1896 paa et Møde paa »Sommerlyst« i Hillerød.

Formanden for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund var kommet tilstede.

Følgende Medlemmer var Stiftere:
6451 Hansen, 6452 Petersen, 6453 Mikkelsen, 6454 Larsen, 6455 Mortensen, 6456 Jensen, 6457 Sonne, 6458 Andersen, 6592 Petersen og 6120 Laursen.

Efter at Medlemmerne havde modtaget deres Medlemsbøger, og forskellige Meddelelser angaaende Fagforeningen var givet af Formanden for D. S. & M. F., valgtes 6451 Hansen til Formand, til Kasserer valgtes 6452 Petersen, og til Repræsentanter valgtes 6454 Larsen, 6457 Sonne og 6456 Jensen. Til Revisor valgtes 6455 Mortensen og 6453 Mikkelsen.

Da der ikke var mere at forhandle den Aften, sluttede Mødet. *H. P. Hansen.*«

Det var vanskelige Tider den Gang for dem, der vilde gaa i Spidsen for Organisationstanken, og Vanskelighederne stammede ikke alene fra de naturlige Modstandere, Arbejdsgiverne, men ogsaa i høj Grad fra dem, hvis Levevilkaar man gennem Organisationen vilde forbedre, nemlig Arbejderne selv, der ofte viste manglende Forstaaelse og Lunkenhed overfor Organisationens Betydning. I Hillerød, som andre Steder, tog man straks efter Organisationens Dannelse fat paa Lønspørgsmaalet, og der blev rejst Krav overfor Arbejdsgiverne om at faa Timelønnen fastsat til 33 Øre. Det lykkedes ogsaa at gennemføre Forhøjelser, saaledes at Timelønnen i 1898 i Gennemsnit var 34,5 Øre.

Iøvrigt har denne Afdeling gennem Aarene udført et godt Arbejde indenfor sit Omraade, der paa Grund af det store Opland er meget omfattende og har frembudt adskillige Vanskeligheder for det daglige Organisationsarbejde. Afdelingen tæller nu 180 Medlemmer og har en god Position saavel indenfor Forbundet som i Samarbejde med de øvrige stedlige Arbejderorganisationer.

Ved Festen, der havde samlet ca. 190 Deltagere, bød Formanden Albin Petersen, Velkommen, medens Forbundets Formand, der i Dagens Anledning var indbudt, bragte en Hilsen fra Forbundsledelsen, der netop samme Dags Eftermiddag havde holdt Møde. Kjærbøl takkede Afdelingen for dens Virksomhed gennem Aarene, takkede de gamle for den Indsats, de havde øvet, da det var forbundet med en betydelig personlig Risiko at gaa i Spidsen for Organisationstanken, og omtalte kort de store Problemer, der i Øjeblikket ligger for, og de Vanskeligheder, som ikke mindst Beskæftigelsesspørgsmaalet bereder for Arbejderklassen. Han manede til Enighed og Sammenhold blandt Medlemmerne og sluttede med et Leve for Afdelingen.

Kontorbestyrer Andersen bragte en Hilsen fra Partiforeningen med Tak til Smedene for den Støtte, de havde ydet gennem Aarene, og overrakte Foreningen en Dirigentklokke. Formanden takkede Andersen for hans Medvirkning ved Hillerød Afdelings Stiftelse.

Redaktør Emil Petersen pegede paa det trofaste faglige og socialistiske Arbejde, der var udført gennem Aarene, og i hvilket Smedene altid havde været i forreste Række, og gav nogle Eksempler paa, i hvilken Grad det store Hartkorns Repræsentanter nu rejser sig

til Kamp mod Underklassen og bebuder Nedskæring i Lønninger og de sociale Udgifter.

Snedker P. Larsen bragte Hilsen fra Fællesorganisationen, og han opfordrede særlig de yngre Medlemmer til at være energiske i Arbejdet for at erhverve sig Kundskab og Oplysning.

En lang Række Telegrammer var indløbet, og efter at Formanden havde oplæst dem, takkede han for de faldne Udtalelser og sluttede med et Leve for Forbundets Formand.

Severin Hansen, et af Afdelingens ældste Medlemmer, talte om Datidens Vanskeligheder og takkede Bestyrelsen for dens Arbejde, medens Alfred Simonsen specielt talte for Formanden og Kassereren, derunder ogsaa sidstnævntes Hustru, som altid viste Imødekommenhed overfor Medlemmerne.

Mellem Talerne blev der sunget forskellige Sange, og efter at Festmiddagen var tilendebragt, blev der danset i Slotspavillonens »Landsby«, afbrudt ved 11-Tiden af en Pause, i hvilken Skuespiller Axel Boesen underholdt Festdeltagerne. Helt igennem en smuk Stiftelsesfest, der tjener Arrangørerne og Medlemmerne til megen Ære.

Afdelingen havde sendt Forbundets gamle Formand, H. P. Hansen, der i sin Tid medvirkede ved Afdelingens Stiftelse, en Hilsen, som denne kvitterede for ved følgende Brev:

»Kære Kolleger!

Hjertelig Tak fordi I mindedes mig paa Afdl. Stiftelsesdag. Jeg er ikke forvænt i den Retning, og derfor var Jeres Hilsen — saa uventet den var — dobbelt glædelig.

Jeg ønsker Jer alle en gylden Høst af de Frø, vi i sin Tid saaede, men, kære Fagfæller, husk at Marken igen skal gødes i Kammeratskabets Aand, pløjes i Viljestyrke og tilsaas med Broderskabets Haab.

Med kammeratlig Hilsen

Eders gamle Ven og Fagfælle

H. P. Hansen.«

Borups Højskole lægger ud.

Tirsdag den 15. September Kl. 8 Aften afholdes et offentligt Møde paa Højskolen, Frederiksholms Kanal 24, hvortil alle og enhver har gratis Adgang, og hvor Forstander Borup fremlægger Arbejdsplanen og besvarer Forespørgsler.

Den 6. Oktober Kl. 8 Aften aabnes Skolen med et Møde, hvortil alle, ogsaa udenfor Elevernes Kreds, har gratis Adgang. Den 7. Oktober begynder Undervisningen.

Undervisningen omfatter danske Fag, fremmede Sprog, Bogholderi, Skrivning, Regning, Matematik, Porcelænsmaling, Gymnastik. Gennem Studiekreds, i Foredrag og Samtaleform undervises der i sociale Fag, Biologi, Fysik og Kemi, Sundhedslære, Fysiologi, Botanik og Zoologi, dansk Historie, Verdenshistorie, Kulturgeografi, Religionernes Historie, Litteratur, Kunst.

I det forløbne Aar har Skolen været besøgt af 370 mandlige og kvindelige Elever, hvoraf nogle har haft det samlede Kursus, andre enkelte Fag. 150 Arbejdsløse havde et særligt Dagskursus.

Organiserede Arbejdere har følgende Moderation: For den samlede Undervisning betales — foruden 2 Kr. i Indmeldelsespenge — 15 Kr. maanedlig; tages enkelte Fag, betales for det første, med to ugentlige Timer, 4 Kr. pr. Maaned, med een Time $2^1/_2$ Kr. de følgende efter nedadgaaende Skala. Indmeldelsen er bindende til Udgangen af April. *Amtsunderstøttelse* søges gennem Københavns Magistrat. Arbejdsløse gennem *Arbejdsløshedsfonden.*

Programmet udleveres gratis i Kioskerne. Forstanderen træffes 12—1 og 6—8 Frederiksholms Kanal 24. Kontorets Telefon Byen 4617. Jens Rosenkjærs Telefon Palæ 3376. Johan Borups Telefon Central 3445.

Det tekniske Selskabs Skoler.

Undervisningen begynder Mandag den 5. Oktober.

Indskrivningen til Aftenskolerne begynder Tirsdag den 8. September, hvorom nærmere Bekendtgørelse vil blive indrykket i Bladene.

For at regulere Tilstrømningen af Elever, vil der blive udleveret Kort, der giver Adgang til Indskrivningen, og som er forsynet med et Nummer og den Dato, paa hvilken Indskrivningen skal finde Sted, samt desuden med et særligt *Indmeldelseskort,* hvis *nøjagtige* og *ordentlige* Udfyldelse er en Betingelse for at blive indmeldt.

Disse Kort udleveres saaledes:

Onsdag den 2. September: Til Elever, der *ikke* tidligere har gaaet paa Teknisk Skole,

Torsdag den 3. September: Til alle Elever, der tidligere *har* gaaet paa Teknisk Skole.

De følgende Dage udleveres eventuelt resterende Kort til Elever, der maatte være forhindrede i at møde de to nævnte Dage.

Kortudleveringen foregaar hver Dag fra Kl. 6 Morgen til Kl. 7 Eftm. paa Skolerne i Ahlefeldtsgade 2, Kochsvej 34, Prinsesse Charlottesgade 38, Øresundsgade 15, Sundholmsvej 2 og Bredgade 66 (sidstnævnte Sted dog kun for Elever, der er færdig med »Forberedende Tegning«).

Eleverne behøver ikke personligt at give Møde for at hente Kort, men der udleveres kun eet Kort til hver Mødende.

Man henleder samtidig Opmærksomheden paa, at der, ligesom i de nærmest foregaaende Aar, vil blive ført nøje Kontrol med, at samtlige de til Arbejdsdirektoratet anmeldte Lærlinge efter Lærlingelovens Bestemmelser følger den anordnede Undervisning paa Teknisk Skole i dennes fulde Udstrækning og udbeder sig velvillig Medvirken fra alle interesserede til Gennemførelsen heraf.

København, i August 1931.

Ærbødigst

Barner Rasmussen.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Specialarbejderforbundet.

Bortkomne Bøger.

Medlemmerne Nr. 47913, Egon William Emil Lundstrøm, og Nr. 47083, Holger Petersen, af Københavns Afdeling, har anmeldt deres Bøger som tabte, hvorfor disse herved gøres ugyldige.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 7923	Andersen,	Hans Peder Carl	(Kbhvn. Afd.)
- 50963	Hansen,	Hans Louis H.	(—)
- 29314	Jensen,	Godtfred Poul J.	(—)
- 25476	Olsen,	Olaf Jul. Victor	(—)
- 25400	Petersen,	Jens Peter	(—)
- 25997	Sørensen,	Adolf Sofus	(—)
- 33566	Hyllested,	Jens Peter	(Fredericia Afd.)
- 35970	Nielsen,	Thorkild	(Køge -)
- 24587	Christiansen,	Hans Einar V.	(Odense -)
- 35250	Rasmussen,	Axel Charles S.	(— -)
- 26359	Urban,	Carl Andreas	(Anvisningskt.)

Medlem Nr. 31218, Chr. L. Michelsen, har atter fundet sin Bog. Bogen Nr. 19064, for Børge L. Rye Jørgensen, er ligeledes fundet.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 13851	Dalbro,	Hans Jørgen M.
- 50203	Hansen,	Edvard Bjørn B.
- 50461	Jensen,	Heinrich
- 18380	Leidecker,	Johan Fr. G.
Nr. 8174	Nielsen,	Niels Peter
- 18175	Schrøder,	Albin Johannes
- 4674	Zeuner,	Søren Jensen

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 10502	Ingemann,	Carl Albert	12. 9.14
- 27102	Rasmussen,	Anton	24. 4.20
- 2090	—	Rasmus Marius	28. 7.17

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 25937	Andersen,	Carl Joh. Vald.	7. 6.30
- 39566	—	Togo	7. 2.31
- 9003	Balck,	Jarl Ch. Redando	8. 3.30
- 36930	Bentzen,	Theobald A. H. M.	16. 5.25
- 27696	Christensen,	Jens Chr.	24. 1.31
- 19930	—	Jens K. J.	27. 3.26
- 20491	Carlsen,	Toke R. Elith	17. 5.30
- 13851	Dalbro,	Hans Jørgen M.	28. 3.31
- 34379	Eriksen,	Christian	8. 6.29
- 257	Geisler,	Olaf	24.11.28
- 50203	Hansen,	Edvard Bjørn B.	7. 3.31
- 133	—	Holger Peter	14. 5.21
- 17990	—	Mads Christian	18. 8.28
- 39099	Holm,	Aage Nielsen	23. 2.29
- 27968	Jensen,	Jens Marius	29.10.21
- 5700	—	Kaj Anders	3.11.23
- 19911	Jørgensen,	Axel Theodor	27. 1.23
- 18138	Jacobsen,	Hans Aage P. A.	5. 7.30
- 37537	Kjær,	Holger	6. 4.29
- 30700	Larsen,	Johannes	26. 3.21
- 7989	Laustsen,	Laurits Chr. E.	2. 8.30
- 18380	Leidecker,	Johan Fr. G.	25.10.30
- 10740	Madsen,	Otto Johs.	30. 7.21
- 25206	Mecklenburg,	Anders Clausen	24.11.23
- 25913	Meyer,	Heinrich Theodor	28. 2.31
- 8174	Nielsen,	Niels Peter	28. 3.31
- 35823	—	Oskar	21. 1.28
- 30970	Olsen,	Frederik Martinus	28. 3.25
- 50171	Petersen,	Graves	7. 2.31
- 29054	—	Samuel I.	25. 8.23
- 30418	—	Svend H.	25. 6.21
- 20224	Poulsen,	Viggo Hans E.	15.11.30
- 11664	Rasmussen,	Frode	25. 6.27
- 33723	—	Otto	10. 8.29
- 18175	Schrøder,	Albin Johannes	17. 1.31
- 28662	Thomsen,	Henry	30. 3.29
- 4674	Zenner,	Søren Jensen	16.12.30

Overskud. Paa »Titan« i København henligger Overskud til følgende Medlemmer:

Drejer	Nr. 214,	Christoffersen	Kr. 2,93
—	- 270,	H. Hansen	- 15,98
Skruestikarb.	- 631,	Andersen	- 35,06
—	- 670,	Grell	- 1,52
—	- 714,	Hansen	- 35,01
Klejnsmed	- 838,	Jensen	- 2,28
—	- 848,	Jøhnson	- 14,87
—	- 852,	Jørgensen	- 12,60
—	- 867,	S. Jensen	- 1,78
—	- 871,	Hansen	- 1,40

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
51468	Andersen, Aage	Hesselbjerg	6. 9.04	Kbhvn. Afd.	28.10.30	Rudkøbing	15.11.30
18698	— Viggo	Hørsholm	30 5.04	D. Arbm. Forb.	1. 4 26	Hillerød	7. 3.31
24622	Andreasen, Svend A. Schultz	Auning	5.10 05	Kbhvn. Afd.	24. 5.29	Kbhvn. Afd. 12	11. 4.31
5164	Bendtsen, Eggert E.	Søllerød	20.10.01	„ „	21. 7.21	Lyngby	28. 3.31
16473	— Erik Johan	København	31. 8.06	„ „	18. 1.30	Kbhvn. Afd. 12	11. 4.31
14209	Berthelsen, Emil Charles	—	10. 1.91	„ „ 2	15. 7.10	„ „ 17	25. 4.31
3278	Dall, Holger Scherrebeck	Vejstrup	20. 3 07	Holbæk	4 11.25	Holbæk	4 10.30
11710	Dufke, Carl Vilhelm	Helsingør	29.10 02	Helsingør	20. 8.27	Helsingør	15. 2.30
14781	Gram, Alfred Emil Otto	København	28.11.96	Kbhvn. Afd.	29 7.30	Kbhvn. Afd. 11	11. 4.31
34723	Hansen, Børge Henry	Herning	17.12.10	Odense	15.12.30	Hovedkont.	30. 5.31
11241	— Einar	København	29. 7.06	Kbhvn. Afd.	2.11.26	Kbhvn. Afd. 2	4. 4.31
31397	— Ernst Christian	Ribe	4. 8 99	„ „ 1	16 5.19	„ „ 13	4. 4.31
12792	— Frederik Christian	Nyrup	15.12.08	„ „	25. 2.27	Lyngby	7. 3.31
511	— Hans Jørgen T.	København	25. 7.05	„ „	14.10.24	Kbhvn. Afd. 17	18 4.31
26889	— Harry Vilhelm	Göteborg	21. 4.08	Vordingborg	1.11.27	Vordingborg	28. 3 31
8037	— Helmuth	København	6. 7.07	Kbhvn. Afd.	22. 4 26	Kbhvn. Afd. 17	11 4.31
7010	— Knud	—	26 11.06	„ „	17. 7.30	„ „ 11	4. 4.31
27807	Henriksen, Gunnar Niels P.	—	22. 3.10	„ „	6. 5.29	„ „ 17	25 4.31
4170	Jensen, Aksel Frederik A.	Aarhus	23.12.99	Aarhus	27.12.19	„ „ 15	28. 3.31
10592	— Christian	Skanderborg	26. 7.08	Skanderborg	9. 7.27	Skanderborg	16. 5.31
37528	— Hugo Sofus M.	Slagelse	31. 3 05	Slagelse	2. 5.24	Kbhvn. Afd. 14	11. 4 31
17089	— Marinus Brønnum	Hjørring	6 10.98	Hjørring	15. 9.30	Hjørring	28. 3.31
17030	— Niels Chr.	—	16. 3.10	—	1. 4.29	—	18.10.30
19064	Jørgensen, Børge L. Rye	Aarhus	14 6.07	Rønne	23. 2.27	Hovedkont.	30. 5.31
50744	Jespersen, Hans August	Hamborg	9.11.11	Kbhvn. Afd.	6.12 30	Kbhvn. Afd. 14	11. 4 31
12593	Johansen, Gerhard Georg	Masnedsund	3.12 00	„ „	4.12.26	Vordingborg	28. 3 31
25792	— Poul Oluf	Stifts-Bjergby	20. 5.06	„ „	4.10.28	Holbæk	5. 7.30
26981	Klemmensen, Johs.	Birk pr. Herning	11. 8.07	Herning	7. 1.28	Herning	28. 3 31
12993	Larsen, Hjalmar Georg.	Harrestrup	19. 9.06	Kbhvn. Afd.	4.11.29	Kbhvn. Afd. 12	25. 4.31
17901	Mortensen, Otto Balthasar	København	23. 6.03	„ „	4. 4.31	„ „ 14	4. 4.31
8831	Nielsen, Albert Viktor	—	14. 2.08	„ „	24. 3.30	„ „ 14	18. 4.31
50752	— Hans Peter G.	—	24. 6.95	„ „	6.12.30	„ „ 11	9. 5.31
1950	— Hans Sigurd	Frederiksberg	27. 8.00	„ „	24. 7.25	„ „ 14	25. 4.31
12405	— Harry Carl	København	21. 4.07	„ „	8.11.26	„ „ 12	11. 4.31
20260	— Helge P. Galle	—	18. 1.06	„ „	12. 5.25	„ „ 17	25. 4.31
50981	— Kaj	—	16.12.09	„ „	15. 4 31	„ „ 2	18. 4.31
29501	— Richard V.	—	17.12.09	„ „	3. 1.30	„ „ 14	18. 4 31
31575	Olsen, Folmer Mayland	Knudskov, Vordingb.	3. 1.10	Vordingborg	7. 8.29	Vordingborg	28. 2.31
16057	— Peter A. Petersen	København	23. 9.93	Kbhvn. Afd.	10. 8.29	Kbhvn. Afd. 5	4. 4.31
50541	Ohlsson, Sven Orland	Stockholm	12. 1.00	„ „	3.10.30	„ „ 15	18. 4 31
39941	Petersen, Einer Anders	Hjørlunde	11. 9.04	„ „	15. 3.30	„ „ 15	4. 4.31
27494	— Peter Georg	Halsted	24. 2.77	Nakskov	27. 5.28	Nakskov	28. 6.30
4940	— Poul Halvor Ingm.	Helsingør	29. 3.06	Helsingør	8. 2.31	Helsingør	11. 4.31
50731	— Svend Vilhelm P.	Frederiksberg	7. 2.91	Kbhvn. Afd.	10.11.30	Kbhvn. Afd. 17	14. 3.31
25777	Padborg, Carl Arne	København	20. 5.09	„ „	20.11.30	„ „ 14	4 4.31
18423	— Jacob Børge	—	16. 1.04	„ „	4. 5.25	„ „ 14	25. 4 31
26059	Quistgaard, Valdemar	—	12. 7.08	„ „	25. 5.29	„ „ 14	11. 4.31
336	Rasmussen, Anthon	Aale Sogn	10. 3 82	„ „ 1	11. 4.13	„ „ 17	1 12.28
33422	— Theodor H. Johan	Hvidovre	7. 2 10	Hillerød	3. 9.30	Hillerød	10. 1.31
54151	Sørensen, Ejner	Serritslev	6 6.09	Brønderslev	15. 5.31	Brønderslev	23 5.31
21128	Steinbach, Vilhelm	Ribe	5. 8.06	Ribe	12.12.25	Ribe	16. 5.31
36040	Wilmar, Albert Willy	Aalborg	21. 3.89	Kbhvn. Afd.	16. 9.29	Kbhvn. Afd. 2	4. 4.31
53374	Wohlgemuth, Willi	Skodsbøl	3.10.09	Sønderborg	9.12.30	Sønderborg	25. 4.31

Anmeldelsespligten for arbejdssøgende Medlemmer.

Fra vore Provinsafdelinger anmodes vi stadig om at gøre opmærksom paa Bestemmelserne i Reglerne om Arbejdsanvisning, hvorefter intet Medlem maa søge eller tage Arbejde uden først at have henvendt sig paa Afdelingens Kontor. Overtrædelser heraf vil medføre Indskrænkning i Medlemsrettighederne.

Vi gør opmærksom paa, at denne Pligt i Henhold til de nævnte Reglers § 2 paahviler ethvert arbejdssøgende Medlem, og vi opfordrer derfor Medlemmerne til i egen Interesse at holde sig Bestemmelserne efterrettelige.

Betydningsfuld Nyordning.

Teknologisk Instituts Kursus i Gas- og Vandmesterfagene,

som Forberedelse 1) til *Københavns Magistrats Gas- og Vandmesterprøve* efter nugældende Ordning (med Prøve i September 1932) og 2) til den af Kommunalbestyrelsen vedtagne nye Prøve for Gas- og Vandmestre med udvidet Autorisation (første Prøve i Maj 1932) paabegyndes, saafremt et passende Antal Deltagere melder sig, *Torsdag den 10. September 1931, Kl. 19,* saaledes at Kursuset kan være sluttet inden den 1. Maj 1932.

Undervisningen omfatter Fag- og Materiallære, Tegning med Kalkulation og Øvelser i Fejlfinding paa et Gasanlæg samt Skitseringsøvelser enkelte Aftener. Undervisningen i April Maaned vil omfatte Repetition af det tidligere lærte, og i dette Repetitionskursus vil ogsaa tidligere Elever kunne deltage. Kursuset staar kun aabent for faglærte Svende indenfor Metalarbejderfagene.

Betalingen for hele Kursuset er Kr. 150,00, Repetitionskursuset alene koster Kr. 30,00.

De ved Undervisningen fornødne Tegninger faas paa Skolen, medens Tegnerekvisitter og Noteringsbøger maa medbringes af Deltagerne.

Det anbefales Deltagerne forud at anskaffe sig den af Instituttet udgivne »Haandbog for Blikkenslagere og Gas- og Vandmestre«, Elevpris: Kr. 4,50, samt »Vejledning for Gasmestre« og »Vejledning for Vandmestre«, der faas paa *Gasværkernes Ingeniørkontor,* Vognmagergade 8. Pris: Kr. 3,00 pr. Stk.

Indmeldelse maa ske inden 1. September 1931 ved Henvendelse paa Skoleafdelingens Kontor.

Teknologisk Instituts Kursus i Spildevandsinstallation (Afløbsfagene),

som Forberedelse

1) til den af Kommunalbestyrelsen i København vedtagne Prøve for Gas- og Vandmestre (i Maj 1932) med udvidet Autorisation og

2) til den ligeledes af Kommunalbestyrelsen vedtagne »Tillægsprøve i Afløbsfaget« (indvendige Spildevandsinstallationer), der afholdes i April 1932 for eksaminerede Gas- og Vandmestre, paabegyndes, saafremt et passende Antal Deltagere melder, sig *Torsdag den 1. Oktober 1931, Kl. 19.*

Undervisningen omfatter saavel Fag- og Materiallære som Tegning med Kalkulation og fordeler sig nogenlunde jævnt over Vinterhalvaaret med ca. 3 Timers Undervisning ugentlig og vil være sluttet inden den 1. April 1932.

Betalingen for et Kursus er Kr. 50,00.

De ved Undervisningen fornødne Tegninger faas paa Skolen, medens Tegnerekvisitter og Noteringsbøger maa medbringes af Deltagerne.

Det anbefales Deltagerne at anskaffe sig den af Magistraten udgivne »Vejledning i Afløbsfaget«, der fra den 1. Oktober kan købes i Stadsingeniørens Direktorat, Byggesagsafdelingen, Raadhuset, Lokale 44, 3. Sal.

Indmeldelse maa ske inden den 20. September til Skoleafdelingens Kontor.

Teknologisk Instituts Dagskole.

Kursus i Automobilreparation.

(Fra 21. September til 31. Oktober 1931.)

I dette Kursus kan kun faguddannede Automobilmekanikere, Smede og Maskinarbejdere deltage.

Hensigten med Kursuset er: At meddele *Begyndere inden for dette Omraade* saavel praktisk Undervisning i Reparation af Automobilchassis samt ogsaa at give dem noget teoretisk Grundlag i Automobilbygning, idet saavel den praktiske som den teoretiske Undervisning *nøje knyttes til de Fordringer, som her i Landet stilles til saadanne Køretøjer.*

a. Den teoretiske Undervisning kommer i Hovedsagen til at omfatte følgende Fag: *Automobilbygning, Materiallære, Elektroteknik.*

b. Den praktiske Undervisning vil i Hovedsagen komme til at omfatte: Reparation og Indstilling af Motorer, Reparation af Chassis, Fremstilling af Reservedele, Opretning af Chassisrammer og Aksler, Hærdning, Lodning og Undersøgelse af elektriske Anlæg i Automobiler.

I Undervisningstiden vil Deltagerne yderligere faa Lejlighed til at bese forskellige Værksteder og Fabrikker.

Betalingen for et Kursus er *Kr. 180,00.*

Det anbefales Deltagerne forud at anskaffe sig de af Instituttet udgivne »Smedebogen«, Elevpris: 5 Kr., og »Elektrikerbogen«, Elevpris: 3 Kr.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 11 SEPTEMBER 1931 17. Aarg.

Hylerplagen.

Det var i sin Tid, da J. A. Hansen var Formand for Skibssmedeforeningen, at en Nitter under Diskussionen paa en Generalforsamling fremkom med nogle Udtalelser, som foranledigede J. A. Hansen til at betegne Vedkommende som en Pessimist. Nitteren følte sig stærkt generet af denne Betegnelse og ripo-sterede ved paa ikke hel parlamentarisk Maade at regalere J. A. Hansen. Da denne derefter paa sin bekendte rolige Maade havde forklaret Nitteren, hvad en Pessimist var, stod han op og erklærede, at det kunde J. A. Hansen have sagt straks, „i Stedet for at skælde mig ud for fremmede Ord". Men Manden var altsaa Pessimist, vel uden egentlig selv at vide af det, og saaledes er en Mængde Mennesker ikke mindst i disse Tider uden at gøre sig det klart præget af et Sortsyn, en Pessimisme, der rent psyko-logisk bidrager til at gøre den vanskelige Tid, vi lever i, endnu mere præget af Selvopgivelse, af manglende Tillid til Fremtiden og af den Følelse, at vi staar overfor et almindeligt økonomisk Sammenbrud.

Det er for saa vidt ikke mærkeligt, om en saadan Pessimisme breder sig i Tider, som de nuværende, hvor en hel Del Mennesker har Brug for den, har Brug for Modløshed blandt den store brede Befolk-ning, og derfor gennem overdrevne Skildringer af de økonomiske og beskæftigelsesmæssige Vanskeligheder søger at befordre det Sortsyn, som i Virkeligheden i høj Grad bidrager til at forværre Forholdene.

Det mest eklatante Udslag af denne Pessimisme har man i Børsspekulanternes Bestræbelser for at drive Aktiekurserne, altsaa Virksomhedernes Værdian-sættelse, saa langt ned som muligt, og vi har jo været Vidne til en Nedgang i Kurserne, som ingenlunde svarer til, hvad f. Eks. store Dele af vore Industri-foretagender i Virkeligheden maa vurderes til. En saa-dan Børsspekulation, Baisse, vilde ikke kunne lade sig gennemføre, hvis ikke Aktieindehaverne under Paavirk-ning af falske Rygter om Industriens Stilling, ved overdreven Omtale af de enkelte Virksomheders Van-skeligheder, blev ængstelige for at miste alt, og derfor skynder sig at sælge Aktierne til den lavere Kurs for dog at redde noget. Der er i Virkeligheden saa meget mindre Grund til for Industriens Vedkommende at være pessimi-stisk, som jo netop denne Gren af vort Erhvervsliv under vanskelige Afsætningsforhold paa Verdensmarkedet har vist ikke alene sin Evne til at kunne hævde den engang vundne Stilling, men ogsaa til at gøre Fremstød. I 1928 steg saaledes den danske Industris Produktion med 8 pCt., i 1929 med 9 pCt., og den nu foreliggende Produktionsstatistik, som Det statistiske Departe-ment har udarbejdet, viser, at der i 1930 har været en Fremgang paa 10 pCt., hvilket altsaa betyder, at siden 1927 har den danske Industri forøget sin Pro-duktion med 27 pCt. og delvis i en Tid, hvor Stag-nation og Tilbagegang i Beskæftigelsen prægede store Dele af den øvrige industrielle Verden.

Hvad der for dette Blads Læsere har særlig In-teresse, er det Faktum, at Jern- og Metalindustrien kan opvise en særlig bemærkelsesværdig Fremgang, der i 1930 androg ikke mindre end 15 pCt., saaledes at

den danske Jern- og Metalindustris Produktion siden 1927 ialt er steget med op imod et halvt Hundrede Procent. Det synes fortsat, som Industrien er i Stand til at udnytte de forhaandenværende Muligheder, selvom disse vel ikke for Tiden er tilstede i samme Omfang som tidligere og muligvis vil blive ringere i den nærmest kommende Tid, fordi det vil kunne forventes, efterhaanden som Tiden gaar, og Verdenskrisen skærpes, at vi i foroget Grad vil faa dennes Virkninger at føle.

Men glædeligt er det, som „Finanstidende" under 2. September anfører:

„Tiltrods for, at hele Verden taler om Krise, formaar den danske Skibsværftsindustri vedblivende at sikre Landet betydelige Arbejder. Saaledes har Nakskov Skibsværft for nylig fra det polske Rederi Zegtuga Polska modtaget Bestilling paa to Passager- og Fragtdampere til Rutefart mellem Gdynia og en Række baltiske Havne. Samtidig har Polish British Line, der besørger den polske Landbrugseksport fra Gdynia til England, bestilt to Eksportskibe hos Helsingør Skibsværft.

Begge Skibe er forsynede med Koleanlæg og har en Lastevne paa 2200 Tons."

Og i det derefter følgende Nummer af Bladet anføres det:

„Som meddelt i sidste Nummer har den danske Skibsværftsindustri for nylig faaet Bestillinger paa en Række betydelige Nybygninger til den polske Handelsmarine. I Anledning heraf har vi haft en Samtale med Sektionschefen i det polske Handels- og Industriministerium, Hr. F. Rostkowski, der i nogle Dage har opholdt sig i København for at deltage i Konferencerne med de danske Selskaber. „De danske Skibsværfter har sejret i skarp Konkurrence med engelske Værfter", udtalte Hr. Rostkowski, „og jeg antager, at disse Bestillinger til den danske Skibsbygningsindustri kun er en Begyndelse. Vi er glade for at kunne placere vore Ordrer i Danmark, hvis Industris høje Standard er os vel bekendt, saa meget mere som vort Samarbejde med de danske Skibsværfter muliggør en udstrakt Anvendelse af visse Materialer, som Polen selv kan levere hertil."

Nu skal man selvfølgelig vogte sig for blot med Henvisning til Eksempler som de her anførte at undervurdere de erhvervsmæssige Vanskeligheder, men til Gengæld maa det være berettiget at benytte dem som Bevis for, at der dog stadig er nogle Muligheder for at erholde Ordrer, og at dansk Industri er i Stand til at udnytte disse Muligheder.

Til Belysning af disse, specielt indenfor Skibsbygningsindustrien, der paa Grund af det daarlige Fragtmarked er ude for særlige Vanskeligheder, kan vi anføre, hvad forhenværende Direktør for A/S Burmeister & Wain, nu Direktør for A/S Akers mek. Verksted i Oslo, meddeler i Norsk Jern- og Metalarbejderforbunds Medlemsblad:

„Jeg skal tillade mig at oplyse, at selv i de daarligste Tider er der altid Brug for en Del Specialskibe, og videre skal jeg meddele, at der fra Lockoutens Begyndelse i April Maaned og helt op til Dags Dato har været Forespørgsler ved A/S Akers mek. Verksted efter Nybygninger fra indenlandske og udenlandske Redere for en samlet Sum paa ca. 30 Mill. Kr."

Forleden Dag har Industrien gennem en Udtalelse af Industriraadet til Offentligheden givet Udtryk for sit Syn paa den erhvervsmæssige Situation, egentlig ikke paa en særlig aggressiv Maade, men dog med en Tendens, der har faaet sit Udtryk i Kravet om Tilpasning, idet Industriraadet meget indtrængende henstiller:

„at Staten ikke gennem sin sociale Understøttelsespolitik eller paa anden Maade — modvirker den Tilpasning af Lønninger, Honorarer og Afgiftsydelser, som de ændrede Prisforhold har gjort til en absolut Nødvendighed,

at de offentlige Udgiftsbudgetter nedbringes i Overensstemmelse med det almindelige Fald i Varepriserne,

at der udover denne Tilpasning skaffes Midler til ekstraordinær Nedsættelse af de direkte paa Produktionen hvilende Skatter, Afgifter og sociale Bidrag gennem en Omlægning af Statens Indtægtsbudget, saaledes at en større Del af Beskatningen bæres af Luksusvarer af udenlandsk Oprindelse.

Derimod maa Industriraadet bestemt advare imod enhver Tanke om en Forogelse af Landets i Forvejen alt for høje Skatter paa Formue og Indkomst, hvorved Kapitalopsparingsevnen yderligere vil svækkes til Skade for Erhvervslivet."

Man øjner Tendensen, men erfarer egentlig ikke, hvortil Industrien skal tilpasses, eller undlader man at nævne det, fordi man ikke selv er klar derover? Det kan vel saaledes næppe være de tyske Produktionsforhold, der her skal danne Forbillede, thi i saa Fald skal Industrien i ganske anderledes Grad, end Tilfældet er nu, brandskattes gennem høje Skatter

og store Bidrag til den sociale Lovgivning samtidig med, at den vil blive paadraget en knugende Rentebyrde, der ganske bortelimineret det Forspring, som vore Arbejdsgivere paastaar, at den tyske Industri har faaet gennem lavere Lønninger, der kun betyder nedsat Købeevne hos Arbejderne, og som bl. a. vor Landbrugseksport ikke kan være interesseret i.

Vel antagelig for ikke at give Børsspekulanterne alt for megen Baggrund for videre Spekulation i Aktiekursernes Nedgang, har Industriraadet i sin Udtalelse noget forsigtigt, men dog robende Troen paa den danske Industris Evne til at staa Vanskelighederne igennem, givet Udtryk for en vis Optimisme, idet man siger:

„Endskønt de erhvervsmæssige Vanskeligheder er store, vil Industriraadet dog — ogsaa under Henvisning til den seneste Tids Tildragelser paa Børsen — ikke undlade at pege paa, at Industrien gennem de foregaaende Aars Modernisering og Udbygning af det produktive Apparat har skabt Værdier, der kan udnyttes, saa snart Tilstandene igen bliver mere normale.

Dette — i Forbindelse med den i de sidste Aar stedfundne Konsolidering af Industrien — bevirker, at Industriraadet ikke nærer nogen Tvivl om, at Industrien vil kunne staa Depressionstiden igennem, hvis Statsmagten og hele Samfundet vil indstille sig efter de ændrede Vilkaar, der er skabt for Produktionens Udøvelse, og ikke selv berede denne yderligere Vanskeligheder."

Naar det iøvrigt bl. a. er anført i Industriraadets Udtalelse, at Arbejdsløsheden blandt Industriens Arbejdere er mere end 40 pCt. højere end for et Aar siden, er det dog værd at hefte sig ved Arbejdsløshedens Omfang ved Udgangen af Maanederne April, Maj og Juni i de sidste 5 Aar. Tallene er saaledes:

Arbejdsløsheden ved Maanedens Udgang.

	1927	1928	1929	1930	1931
April..	23,0 pCt.	16,8 pCt.	13,3 pCt.	11,9 pCt.	15,3 pCt.
Maj ..	19,1 —	14,2 —	10,8 —	10,0 —	12,2 —
Juni..	18,0 —	13,5 —	10,0 —	8,8 —	11,6 —

Selvom disse Tal viser, at Beskæftigelsesforholdene i Aar er noget daarligere end de to foregaaende, giver de i Sammenligning med de store Industrilandes katastrofale Arbejdsløshed et godt Billede af den relativt gunstige Stilling, som Danmark endnu indtager. Samtidig er det værd at bemærke, at Arbejdsløsheden i 1931 ligger langt under, hvad Tilfældet var i 1927, og under Tallene for 1928.

Saa lidt, som der er Grund til letsindig Optimisme i Troen paa, at Danmark uden Hensyn til, hvorledes Forholdene former sig ude omkring i Verden, vil kunne isolere sig og undgaa, at den mægtige økonomiske Verdenskrise kommer til at præge vore Erhvervsforhold, er det farligt tidligt og silde at medvirke til Fremme af en altopgivende Pessimisme. Selv om nogle Betragtninger, som en Indsender gør gældende i „Finanstidende" for 9. September, maaske kan siges at være noget sangvinske, saa vil det paa den anden Side ikke være nogen Skade til, om vore Erhvervsfolk og Politikere erhvervede sig lidt af den Frejdighed, som disse Udtalelser giver Udtryk for, og de Betragtninger, der deri gøres gældende, kan ingenlunde helt forkastes.

Under Mærket: En omtrent 50-aarig, skriver Indsenderen:

„**Hylerplagen i Danmark.** Det er ikke Radioen, disse Linier hentyder til, men det Hyleri tidlig og silde, som snart er blevet en hel Mani herhjemme.

Ganske vist bliver jeg først voksen om et halvt Aar efter en kendt Direktørs Udtalelse, men i de 35 Aar af min „Barndom" fra 15 Aars Alderen til Dato, har jeg aldrig hørt andet end Hyleri fra Landmændenes Side for at tage Hylerplage Nr. 1.

Jeg ved lige saa godt som enhver anden, at vort Landbrug for Tiden gennemgaar en svær økonomisk Krise, men Kriser er vel til at komme igennem, navnlig set paa Baggrund af de særdeles rundelige Aar, Krigen og Efterkrigsaarene gav vort Landbrug.

Kaster vi et lille Blik paa danske Sparekassers Indskud, ser vi, at alene i Juli Maaned, en af de dødeste forretningsmæssigt set, er Indskudene steget med 17 Millioner, deraf de 5 Millioner ikke hævede Renter.

Hylerplage Nr. 2 er de mange Tusinder, der af Frygt for deres Medborgere samt Skattevæsenet gaar omkring med bekymrede Miner og foregiver, at Forretningen gaar rigtig slet, endskønt det modsatte er Tilfældet.

Og endelig som Hylerplage Nr. 3 er en stor Del af Industriens Folk permanente Hylere af politiske Grunde, for at Arbejdslønnen kan holdes nede mest muligt.

Er det klogt med al den Pessimisme? Var lidt mere Frejdighed ikke betydelig sundere baade indadtil og udadtil?"

Den norske Konflikt endt.

I flere Numre af »Jern- og Metalarbejderen« har vi omtalt den omfattende norske Arbejdskonflikt, i hvilken Metalarbejderne siden 8. April har deltaget, og som efterhaanden for Arbejderne nærmest formede sig som en Kamp for Gennemførelse af en lignende Ordning som den, der indeholdtes i den danske Forligsmands Mæglingsforslag. Den norske Rigsmæglingsmand har 2 Gange fremsat Mæglingsforslag, men som vi meddelte i nærværende Blad for August Maaned, opfattede vore norske Kolleger det sidste Mæglingsforslag som værende ringere end det første, og det blev da ogsaa forkastet med 4512 Stemmer, medens 3314 var for Vedtagelse. Det syntes nærmest, som om Rigsmæglingsmanden herefter havde opgivet foreløbig at medvirke til Konfliktens Bilæggelse, medens derimod Parterne direkte søgte Føling med hinanden, og for Jern- og Metalarbejdernes Vedkommende lykkedes det ved et Par Protokoltilførsler at faa ændret lidt i Forligsforslaget, som dog ellers i det store og hele forblev uforandret. Der er herved opnaaet til en vis Grad at hindre Arbejdsgiverne i at misbruge de nye Mindstelønssatser, som træder i Kraft fra 1. Januar 1932, og som vi omtalte i sidste Nummer af Fagbladet, hvor vi samtidig gjorde opmærksom paa, at Arbejderne nærede Frygt for, at de herhenhørende Bestemmelser vilde kunne udnyttes af Arbejdsgiverne overfor dem, som antoges efter 1. Januar, saaledes at man aflønnede med Mindstelønnen, selvom vedkommende Arbejder havde haft en højere Timeløn tidligere. Det er ligeledes lykkedes at faa en Ordning saaledes, at de Arbejdere, der ikke faar Værktøjsgodtgørelse, heller ikke er forpligtet til at holde sig selv med Værktøj. Rigsmæglingsmandens saaledes ændrede Forslag blev ved en fornyet Afstemning blandt Metalarbejderne tiltraadt med 5553 Stemmer, medens 2234 stemte imod. Fremgangsmaaden var iøvrigt i Norge den samme som her, at Mæglingsforslaget blev betragtet som en Helhed, hvortil samtlige Fag under eet skulde tage Stilling, og i sidste Omgang blev da ogsaa Forslaget vedtaget af samtlige Forbund med Undtagelse af Typografer og Elektrikere, men da det drejede sig om en samlet Opgørelse, blev Rigsmæglingsmandens Forslag erklæret vedtaget ogsaa for de to forkastende Fags Vedkommende.

Da det nu endelig syntes at lysne for Freden i Norge, opstod der nye Vanskeligheder, idet Murerne ikke kunde komme overens med deres Arbejdsgivere, og da de stod udenfor Landsorganisationen, havde denne ingen Indflydelse paa deres Forhold. Samtidig krævede Arbejdsgiverne for at afblæse Konflikten, at Forholdene ogsaa blev bragt i Orden i Murerfaget, og det saa en Overgang ud til, at dette skulde være i Stand til at hindre en Afslutning af Konflikten. Forsaavidt var Situationen den samme i Norge, som vi før har set den hos os, at et enkelt Fag lægger sig bag alle de øvrige for i Kraft af sin særlige Stilling at opnaa en ekstra Fordel.

Imidlertid tog Rigsmæglingsmanden igen Affære, og det synes, som om der fra det politiske Arbejderpartis Side er lagt et stærkt Pres paa Murerne med det Resultat, at der Natten mellem den 10. og 11. September opnaaedes et Forlig, i Henhold til hvilket den norske Lockout blev afblæst og Landet forskaanet ikke alene for en Forlængelse af Konflikten, men ogsaa en Udvidelse gennem de Sympatistrejker, som den norske Landsorganisation havde planlagt, bl. a. overfor de borgerlige Blade i Oslo.

Det var Forudsætningen, at Arbejdet skulde genoptages i størst mulig Udstrækning med det samme, og i hvert Fald senest Mandag den 14. September. En lang og bitter Arbejdskamp er hermed bragt til Afslutning, en Kamp, der var affødt af, at de norske Arbejdsgivere paa samme Maade som de danske vilde foruddiskontere en Krise, som man forventede vilde komme, og hvis eventuelle Fremkomst ikke kan afværges ved nok saa mange Reduktioner i Løn- og Arbejdsbetingelserne. Den norske Konflikt er et eklatant Udslag af de Bestræbelser, der følger Teorien om, at Forringelse af den arbejdende Befolknings Livsvilkaar vil kunne bidrage til at lindre Krisens Virkninger, og som gør sig gældende fra Arbejdsgiver- og Kapitalistside i Alverdens Lande uden Hensyn til, hvorledes Befolkningens Livsvilkaar ellers iøvrigt er. Men samtidig er den norske Konflikt et smukt Eksempel paa, hvad Enighed og Sammenhold indenfor Arbejderklassen formaar, og ingensinde før har vel den skandinaviske Arbejdersolidaritet udfoldet sig smukkere end under denne langvarige Arbejdskamp. At den har medført en Skærpelse af de Virkninger, som Verdenskrisen øver paa det norske Næringsliv, maa jo betragtes som givet, og at den norske Arbejderklasse gaar ind i en overordentlig vanskelig Tid er utvivlsomt. Konflikten har ikke bidraget til at give norsk Industri større Adgang til at udnytte de Muligheder, der maatte være for at skaffe Beskæftigelse, og at der nationaløkonomisk er lidt vældige Tab ligger i Sagens Natur. Til Gengæld har de norske Arbejdere med Støtte af deres skandinaviske Klassefæller bevist, at det er ugørligt for Arbejdsgiverne at rende Arbejdernes Organisationer overende, og ikke alene for de norske Arbejdsgivere, men ogsaa for de øvrige skandinaviske vil der af den norske Konflikt kunne uddrages en Lære, som maaske ikke er helt uden Betydning for Fremtidens Arbejdsforhold i Norge og for den Stilling, som Arbejdsgiverne i Danmark og Sverige vil indtage ved de tilstundende Overenskomstforhandlinger, men ogsaa Arbejderne vil kunne drage Lære af den norske Arbejdskonflikt, med hvis Afslutning vi ønsker vore norske Kolleger et hjerteligt til Lykke.

De kommunale Hjælpekasser.

Af Kontorchef, Overretssagfører *J. L. Cohen.*

Medens Størstedelen af Danmarks Sociallovgivning har sit Forbillede eller fundet Efterligning i andre Lande, gælder dette ikke Hjælpekasseloven. De kommunale

Hjælpekasser er ejendommelige for Danmark, og vil man ret forstaa den Plads, Hjælpekasseloven indtager blandt de sociale Love, og den Betydning, Hjælpekasseunderstøttelserne har faaet, er man nødt til at betragte Forholdet historisk, gaa tilbage til Midten af forrige Aarhundrede.

Junigrundloven af 1849 gav Folket Valgret og Valgbarhed til Rigsdagen, men bestemte samtidig, at de »Personer, der nyder eller har nydt Understøttelse af Fattigvæsenet, som ikke er enten eftergivet eller tilbagebetalt«, udelukkes fra Udøvelsen af disse borgerlige Rettigheder. Der fandtes paa den Tid ikke andre offentlige Understøttelser end Fattighjælp, og hvis en Borger kom i Trang og maatte ty til offentlig Hjælp, betød dette, at han mistede sine borgerlige Rettigheder, uden Hensyn til, om Trangen var ganske uforskyldt.

Det varede imidlertid ikke længe, førend den Anskuelse kom frem, at der burde skelnes mellem uforskyldt og selvforskyldt Nød, saaledes at der burde være en Adgang til af det offentliges Midler at afhjælpe den uforskyldte Trang, uden at dette havde Tab af de borgerlige Rettigheder tilfølge. *Begyndelsen* til at faa denne Grundsætning anerkendt af Lovgivningen — den er jo endnu den Dag i Dag langt fra gennemført — blev gjort ved en af Rigsdagen i 1856 vedtaget Lov om Tilvejebringelse af Midler til *fri* Fattigunderstøttelse og om disse Midlers Bestyrelse. I Henhold til denne Lov blev der i alle Danmarks Kommuner undtagen i København — om denne Kommune gøres nedenfor nogle særlige Bemærkninger — oprettet en »*fri Fattigkasse*«, der skulde være uden nogen Forbindelse med Kommunens almindelige Fattigkasse, men bestyres af et særligt Raad paa 3 Mænd, valgt af de Sognebeboere, der havde almindelig kommunal Valgret. Om Adgangen til at faa Del i disse Understøttelser bestemte Loven, at den kun stod aaben for de trængende, som ikke befandt sig under den almindelige kommunale Fattigforsørgelse, og at de trængende efter Raadets Bestemmelse kunde faa Hjælp saavel med Hensyn til deres almindelige Trang som til Børns Undervisning og Skolegang. Raadet var altsaa særdeles frit stillet; men det maa bemærkes, *dels* at de fattige ikke havde nogen *Ret* til den frie Fattigunderstøttelse, saaledes som de havde til den almindelige kommunale, at det altsaa ganske afhang af Raadets *Skøn*, om og hvilken Hjælp der blev tildelt, *dels* at det var overordentlig sparsomme Midler, der raadedes over til den frie Fattigunderstøttelse; Kassens Indtægter var nemlig alene Afgiften ved visse Dokumenters Tinglæsning og de frivillige Ydelser, Gaver, som nedlagdes i Kirkebøsserne, eller hvormed de fattige ellers betænktes.

De frie Fattigkassers økonomiske Betydning for de fattige var indtil Begyndelsen af det indeværende Aarhundrede ikke stor; dertil var de forhaandenværende Midler for smaa, og den Adgang, som Kommunerne ved Kommunallovene af 1867 og 1868 havde faaet til at yde kommunale Tilskud til de frie Fattigkasser, blev ikke meget benyttet. Endnu i 1901 udbetaltes der som frie Fattigunderstøttelser i samtlige Landets Kommuner — bortset fra København — ialt kun ca. 400.000 Kr. En afgørende Forandring i dette Forhold skete, da der fra Aaret 1904 at regne gaves Kommunerne Berettigelse til af deres Tilskud til »de fattiges Kasse« at kræve en vis Del *erstattet af Statskassen.* I stigende Grad bevilgedes nu kommunale Tilskud til Fattigkasserne eller — som de ved en Lov af 1907, der endelig ordnede deres Forhold, kom til at hedde — »Hjælpekasserne«, hvis Anvendelighed til at undgaa den almindelige Fattigunderstøttelse — som ikke blot paa Grund af dennes retlige Virkninger, men ogsaa som Følge af den Haardhed, hvormed de fattigunderstøttede ofte behandledes, var højst utiltalende — mere og mere blev Befolkningen, de kommunale Raad og Lovgiverne klar. Ogsaa Udviklingen indenfor den øvrige Sociallovgivning har i saa Henseende været af stor Betydning. Siden 1891 er der kommet Lov efter Lov — Forsikrings- saavel som Understøttelseslove —, som har gjort det muligt at yde offentlig Hjælp uden Fattighjælps Virkning: Sygekasseloven, Loven om Alderdomsunderstøttelse, senere Aldersrente, Fattiglovens Bestemmelser om Hjælp uden Fattighjælps Virkning (særlig § 61 om Hjælp under visse Sygdomme og abnorme Tilstande og § 63 om fortsat Sygekassehjælp), Lovene om Understøttelser til Børn, Ulykkesforsikringsloven, Arbejdsløshedsforsikringsloven, Tuberkuloseloven, Loven om Invaliderente — for blot at nævne de vigtigste. Naar der saaledes for de største og vigtigste Grupper af trængende skabtes Lovhjemmel til at yde Hjælp uden Fattighjælps Virkning, følte det som end mere uretfærdigt, at andre, lige saa uforskyldt trængende skulde henvises til Fattigvæsenet for at faa deres Nød afhjulpet, eller at de trængende, der ikke fuldt ud kunde hjælpes ved de nævnte lovhjemlede Understøttelser, skulde henvises til Fattigvæsenet, og efterhaanden som den øvrige Sociallovgivning er blevet mere og mere vidtfavnende, er det blevet anset som en for Hjælpekasserne overkommelig Opgave at tage sig af den Del af den uforskyldte Nød, som ikke kunde afhjælpes ved de øvrige sociale Love. Denne Udvikling muliggjordes ved Hjælpekasselovens vide Rammer og fortsattes, efter at Loven af 1907 var bleven afløst af den *nugældende Hjælpekasselov af 29. April 1913;* at Lovgivningsmagten under og efter Verdenskrigen i Ønsket om at holde de ved Krigen, Dyrtid og Kriserne nødvendiggjorte overordentlige Foranstaltninger udenfor det almindelige Fattigvæsen henlagde den ene Opgave efter den anden af understøttelses- eller forsørgelsesmæssig Art til Hjælpekassen, bidrog ogsaa i betydelig Grad til at hidføre den nuværende Tingenes Tilstand*), som er den, at Hjælpekasserne — uden lovmæssigt at have nogen Pligt dertil, men følgende den ovenfor omtalte, stadig mere og mere udbredte Anskuelse, at uforskyldt Nød ikke bør afhjælpes af Fattigvæsenet — paatager sig Opgaver, der i Virkeligheden er af *forsørgelsesmæssig Natur.* At denne Tilstand kun er et Trin i Udviklingen og før eller senere vil blive ændret i den Retning, som er angivet i Social-

*) Det kan nævnes, at i Aaret 1929—30 understøttede Hjælpekasserne 99.294 Hovedpersoner; af disse fik 24.241 (altsaa ca. en Fjerdedel) hver 200 Kr. eller derover (5493 fik 500 Kr. eller derover). Den vigtigste Trangsaarsag var Arbejdsløshed, derefter kom Sygdom. I samme Aar fik ca. 56.000 Hovedpersoner egentlig Fattighjælp (herunder Alimentationshjælp).

minister Steinckes *Socialreform*, kan der ikke være Tvivl om; skønt Hensigten med denne Artikel ikke er at give en Fremstilling af denne Socialreforms Virkning for Hjælpekasserne, men derimod at skildre de nuværende Forhold, vil det dog findes naturligt i sidste Del af Artiklen at gøre Socialreformforslaget til Genstand for en — omend ganske kortfattet — Omtale.

Inden jeg nærmere redegør for den gældende Hjælpekasselovs Indhold, maa jeg imidlertid særskilt berøre Udviklingen i *Københavns Kommune*. Læsere, som har fyldt de 30 Aar eller deromkring, vil erindre, at indtil 1921 var der ingen kommunal Hjælpekasse i Hovedstaden; skulde man søge offentlig Hjælp udenfor det almindelige Forsørgelsesvæsen, henvendte man sig til »Den kommunale Afdeling«, d. v. s. til Kjøbenhavns Understøttelsesforenings kommunale Afdeling, og det var ogsaa denne, hvem Lovgivningsmagten overlod de overordentlige Understøttelsesopgaver under og efter Verdenskrigen. Om Aarsagen til denne Hovedstadens Særstilling skal kort meddeles følgende: Da Landets øvrige Kommuner i 1856 fik en fri Fattigkasse, ansaa man det for ugørligt at oprette en saadan i København, fordi Spørgsmaalet om den ændrede Anvendelse af de i Kirkernes Bøsser, Tavler og Blokke indkommende Gaver — der jo skulde være de frie Fattigkassers væsentlige Indtægt — havde affødt en Strid mellem de gejstlige Myndigheder og Københavns Borgerrepræsentantskab. Dog var ogsaa i København Ønsket om at kunne hjælpe de fattige udenfor det almindelige Fattigvæsen levende blandt en Skare velmenende Medborgere, og dette Ønske søgtes fyldestgjort ved Stiftelsen af adskillige velgørende Foreninger. De i 1860-erne sognevis oprettede Understøttelsesforeninger sluttede sig i 1874 sammen til een Forening under Navn af Kjøbenhavns Understøttelsesforening, hvis Formaal var ganske ensartet med de frie Fattigkassers. Da der saaledes var skabt en hele Hovedstaden omfattende Hjælpeforening, og da Anskuelsen indenfor Flertallet af Borgerrepræsentantskabet var den, at Understøttelse af det offentlige kun burde gives af det almindelige Fattigvæsen med de heraf flydende Virkninger af Modtagelsen, søgte man ej heller ved de frie Fattigkassers Omdannelse til Hjælpekasser nogen saadan oprettet for København, hvorimod det saavel i Hjælpekasseloven af 1907 som i Loven af 1913 bestemtes, at i Hovedstaden kunde kommunale Tilskud til velgørende Foreninger, der havde Formaal ensartet med Hjælpekassernes (hvorved tænktes paa Kjøbenhavns Understøttelsesforening), træde i Stedet for Tilskud til disse. Dette Samarbejde mellem Kommunen og Understøttelsesforeningen medførte i 1909 Dannelsen af »Den kommunale Afdeling«, hvilken sidstes Tilværelse først ophørte, da der i København — i Henhold til Ønsker fremsat i Aarenes Løb fra forskellig Side (særlig fra de Liberale og Socialdemokraterne) — ved Lov af 11. Februar 1921 oprettedes en kommunal Hjælpekasse for Københavns Kommune i Lighed med den i andre Kommuner bestaaende Hjælpekasse. Hovedstadens Hjælpekasse traadte da i Virksomhed den 1. April 1921, og det har i de siden da forløbne 10 Aar vist sig, at Hjælpevirksomhedens Omdannelse fra en halvt privat, halvt kommunal til en fuldt ud kommunal Indretning har medført en betydelig Udvidelse af Virksomhedens Omfang, eller — sagt med andre Ord — at Opgavens Varetagelse i Tiden indtil 1921 af den halvt private Forening har bevirket, at de trængendes Adgang til Understøttelse har været betydeligt mere indskrænket end i andre af Landets Bykommuner.

Loven bestemmer det som Hjælpekassens *Opgave »midlertidig at støtte værdige trængende, som har fast Ophold indenfor vedkommende Kasses Omraade og ikke nyder Fattigunderstøttelse, i deres Bestræbelser for at ernære sig uden Hjælp af Fattigvæsenet«*, og at Understøttelsen *»ydes efter Skøn i hvert enkelt Tilfælde«*. I Hjælpekasseloven og nogle andre Love findes — foruden de nys nævnte — enkelte Bestemmelser, som i visse Tilfælde afskærer Medborgere fra Hjælpekassehjælp; men indenfor de saaledes i Lovgivningen fastsatte Rammer, som jeg nedenfor nærmere skal omtale, er Hjælpekassens Bestyrelse *suveræn* i sit Skøn over, om Hjælp i det paagældende Tilfælde bør ydes og da med hvilke Beløb. Bestyrelsen, der bestaar af mindst 5 Medlemmer (i de større Hjælpekasser stiger Medlemsantallet lige op til 21), vælges for 4 Aar ad Gangen af den almindelige kommunale Vælgerbefolkning efter Regler, der i det væsentlige svarer til dem, der gælder for Valg til Kommunalbestyrelsen; Bestyrelsen er altsaa direkte folkevalgt. Lige saa lidt som Loven paalægger Bestyrelsen at yde Hjælp i bestemte Tilfælde, lige saa lidt kan saadant Paalæg gives den af Kommunalbestyrelsen eller anden Myndighed, f. Eks. Ministeriet; og holder Bestyrelsen sig indenfor de i Lovene fastsatte Rammer, er der ingen Myndighed, som kan forbyde den at yde en Hjælp, den anser for paakrævet. Ingen trængende har en lovhjemlet Ret til Understøttelse; det afhænger ganske af Bestyrelsens Skøn, om den vil yde Hjælp, og Bestyrelsen er ikke forpligtet til at begrunde sine Afgørelser. Saaledes er Lovens Ordning — hvilken dog ikke er til Hinder for, at Bestyrelsen i mindre udpræget Grad end af Loven forudsat gør sin Suverænitet gældende overfor de trængende. I København har man saaledes gennemført den Regel, at enhver trængende kan faa Grunden til et Afslag at vide, hvilket ogsaa er det eneste rigtige, da Afgørelsen jo kan være grundet paa Misforstaaelser eller urigtige Oplysninger, som den trængende bør have Adgang til at berigtige. Ligeledes har det efter Bortfaldet af de ekstraordinære Arbejdsløsheds-Understøttelser den 1. Oktober 1927 for de større Hjælpekasser, bl. a. København, været nødvendigt at fastsætte visse ensartede Regler for Hjælpens Ydelse til de arbejdsløse; denne saakaldte »Krisehjælp fra Hjælpekassen« ydes i København og nogle andre større Byer for Ugeunderstøttelsernes Vedkommende i Henhold til bestemte Regler (Takster), fastsatte af Hjælpekassebestyrelsen, og Udbetalingen foregaar praktisk talt paa samme Maade, som om Reglerne var fastsat af Lovgivningen, altsaa som om den trængende havde en egentlig Ret til denne Hjælp. Men Forholdet er dog dette, at denne Udbetalingsmaade kun skyldes praktiske Hensyn, og at Bestyrelsen har Ret til, hvis den ønsker det, at afgøre det

enkelte Tilfælde skønsmæssigt. Den Hjælp, som den trængende har behov udover Ugeunderstøttelsen, fastsættes ogsaa rent skønsmæssigt af Bestyrelsen.

Kommunalbestyrelsen har som nævnt ikke Ret til at blande sig i Hjælpekassebestyrelsens Afgørelser af de enkelte Tilfælde; men Hjælpekassebestyrelsen er dog for saa vidt afhængig af *Kommunalbestyrelsen,* som det er denne, der *bevilger de Penge,* som uddeles gennem Hjælpekassen. Hjælpekasserne har ganske vist sine særlige Indtægter — visse Bøder o. lign. —, men sammenlignet med Kommunaltilskudene spiller disse Indtægter ingen Rolle; i Aaret 1929—30 var samtlige Hjælpekassers Udgifter til Understøttelser saaledes ca. 15 Millioner Kr., hvoraf kun 140.000 Kr. kunde afholdes af de særlige Indtægter, medens Resten — altsaa saa godt som det hele — afholdtes af Kommunetilskudene. Kommunalbestyrelsen har det saaledes faktisk i sin Magt gennem Tilskudene at øve Indflydelse paa Hjælpekassebestyrelsens Virksomhed, og mener Kommunalbestyrelsen, at Hjælpekassebestyrelsen er for rundhaandet, er der Mulighed for Stridigheder mellem de to Bestyrelser, saaledes som det i de forløbne Aar gentagne Gange er set, senest i Odense og i Sønderborg i afvigte Foraar og Sommer. Af Tilskudene kan Kommunalbestyrelsen kræve *indtil* en Trediedel erstattet af Statskassen af et Beløb, som aarlig stilles til Raadighed af denne; dette Beløbs Størrelse er ifølge Loven kun 250.000 Kr., men i en Aarrække dog ved midlertidige Love forhøjet, senest dog kun til 1.500.000 Kr., saaledes at det vil ses, at *Hjælpekasseunderstøttelserne alt overvejende hviler paa de enkelte Kommuner;* de spiller en ikke ringe Rolle paa disses Budgetter.

(Fortsættes.)

En mærkelig Kendelse.

Den 14. September afsagde Den faste Voldgiftsret en Kendelse, som følger:

Under denne Sag har Dansk Arbejdsgiverforening for Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark og dennes Medlem Maskinfabrikken »Phønix«, Odense, indklaget De samvirkende Fagforbund i Danmark, dels paa Dansk Former- og Støberiarbejderforbunds og de nedenfor nævnte 17 Formeres Vegne, dels for Dansk Arbejdsmandsforbund og de nedenfor nævnte 7 Arbejdsmænd for Brud paa Septemberforligets Punkt 2 og de gældende Regler for Behandling af faglig Strid.

Sagens Omstændigheder er følgende:

Mandag den 24. August, Kl. 11,30, nedlagde de indklagede 24 Arbejdere uden Varsel Arbejdet paa Maskinfabrikken »Phønix«. Anledningen hertil var en Uoverensstemmelse med Fabrikkens Støbemester, som Arbejderne gennem længere Tid havde næret Uvilje imod. Støbemesteren havde foretaget visse Forandringer i Ordningen af Arbejdet, som Folkene var misfornøjet med, og dette førte til, at Arbejdsmændene den 21. August tog det Standpunkt, at de ikke mere vilde arbejde over. Følgen heraf blev, at Formerne blev beordret til at udføre Arbejde, som efter deres Mening ikke kunde paalægges dem, og dette førte atter til, at Arbejdsmændene og Formerne under Frokostpausen den 24. August enedes om at meddele Fabrikanten, at de ikke mere vilde arbejde under den paagældende Støbemester. Ved Frokostpausens Slutning telefonerede Arbejdsmændenes Tillidsmand til Fabrikant Knud Svendsen og bad ham komme til Stede, da der var opstaaet en alvorlig Situation. Fabrikanten, der var optaget af et Møde, svarede, at han ikke kunde komme med det samme, uden nærmere at angive, hvornaar han da kunde komme. Tillidsmanden erklærede, at saa gik de, hvortil Fabrikanten svarede, at dette maatte han anse for ulovligt, og at han straks vilde indberette det og kræve Erstatning. Arbejdet blev derefter straks nedlagt.

Fabrikken indberettede straks telefonisk Sagen til Jernindustriens Sammenslutning, der umiddelbart efter satte sig i Telefonforbindelse med saavel Dansk Former- og Støberiarbejderforbund som med Dansk Arbejdsmandsforbund. Begge Forbund gav Tilsagn om, at de vilde sætte sig i Forbindelse med deres Afdelinger for at udvirke, at Arbejdet snarest blev genoptaget. Det lykkedes imidlertid ikke de to Forbund at faa Folkene til at gaa i Arbejde, og Sagen blev saa indberettet til Arbejdsgiverforeningen, der klagede til De samvirkende Fagforbund. Sagen har derefter været behandlet paa et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen Mandagen den 31. August, hvor der blev oprettet følgende Dokument:

> »Arbejdet genoptages snarest og senest Onsdag Morgen. Arbejdsgiverforeningen erklærede at ville kræve Erstatning for den uvarslede Arbejdsstandsning ved Den faste Voldgiftsret.
>
> Arbejderorganisationerne forbeholdt sig at kræve de Forhold, som har givet Anledning til Strejken, behandlet efter Reglerne for Behandling af faglig Strid.«

Sagen blev indbragt her for Retten ved Klage af 2. September, men Arbejdet blev ikke, som aftalt paa Fællesmødet, genoptaget denne Dag, og var, da Sagen kom til Forhandling Lørdag den 5. September, stadig ikke genoptaget.

Klagernes Paastand gaar ud paa, at Arbejdsstandsningen kendes ulovlig, og at der i den Anledning paalægges de indklagede Forbund, subsidiært Forbundene paa de indklagede enkelte Arbejderes Vegne en Bod, fastsat efter Rettens Skøn. Klagerne henviser til, at Virksomheden ved den ulovlige Standsning, der har varet i 12 Dage, har lidt et betydeligt Tab, dels ved at man ikke har kunnet effektuere Ordre, dels ved at Ordre er blevet annulleret.

De Indklagede har paastaaet Frifindelse. De bestrider egentlig ikke, at Arbejdsstandsningen har været ulovlig, men de gør gældende, at det er Fabrikkens Støbemester, der ved sin Optræden overfor Arbejderne er Skyld i Standsningen, hvorfor der ikke bør være Tale om at paalægge Arbejderne nogen Bod. Til Støtte herfor henviser de Indklagede til, at vedkommende Støbemester, Augustesen, i mange Aar skal have haft det Omdømme, at han er umulig som Værkstedsleder. Over-

alt, hvor han har virket som Mester, er det strømmet ind med Klager over ham til Forbundet, og der anføres forskellige Eksempler paa, at han skal have vist en krænkende og stødende Optræden overfor Arbejderne. Dette skal ogsaa have været Tilfældet ved den her opstaaede Konflikt, og naar Arbejderne nu er gaaet saa vidt, at de har foretaget en uvarslet Arbejdsstandsning, skyldes det ikke alene, at de ved denne bestemte Lejlighed har følt sig forurettede, men Sagen maa ses paa Baggrund af Augustesens hele Forhold overfor dem. Hertil kommer, at Fabrikant Svendsen efter de Indklagedes Mening paa en stødende Maade har afvist Arbejdernes Henvendelse, skønt han maatte forstaa, hvor alvorlig Situationen var. Hvis Fabrikanten straks var kommet hjem, eller i det mindste havde lovet at komme, saa snart han kunde, vilde Standsningen rimeligvis være undgaaet.

Under alle Omstændigheder hævder de Indklagede, at de to Forbund maa frifindes, da de er uden Andel i Arbejdsstandsningen og heller ikke bagefter har støttet Arbejderne, men tværtimod gjort, hvad der stod i deres Magt, for at faa Arbejdet genoptaget.

I sidstnævnte Henseende er det oplyst, at begge Forbund, efter at have faaet Meddelelse om Standsningen, telegrafisk har givet de stedlige Afdelinger Paalæg om at sørge for, at Arbejdet straks blev genoptaget. Da dette ikke blev efterkommet, og da Arbejdet heller ikke — som vedtaget paa Fællesmødet den 31. August — blev genoptaget den 2. September, har Dansk Arbejdsmandsforbund gentaget dette Paalæg, hvorimod Formerforbundet ikke har foretaget sig noget. Dette Forbund har til Forklaring heraf henvist til, at Sagen straks blev indbragt her for Retten, hvor den skulde foretages allerede den 4. September, og at der derfor ikke var Grund til at foretage videre.

Der er ingen som helst Tvivl om, at den paaklagede uvarslede Arbejdsstandsning har været ulovlig, og Retten har ved foreløbig Kendelse af 5. September statueret dette samt bestemt, at Arbejdet skulde genoptages snarest muligt.

Hvad Bodsansvaret angaar, bemærkes, at selv om Støbemester Augustesens Optræden ved forskellige Lejligheder maatte have givet Arbejderne rimelig Grund til Klage, kan Retten efter det oplyste i alt Fald ikke finde, at Støbemesterens Forhold ved den her omhandlede Lejlighed har været af en saadan Karakter, at den kan undskylde et saa ekstraordinært Skridt som en uvarslet Arbejdsstandsning. Selv om Retten dernæst maa finde, at det havde været det rigtigste, om Fabrikant Svendsen havde erklæret sig villig til at komme til Stede saa hurtigt han kunde, ses der heller ikke i Fabrikantens Optræden at ligge nogen virkelig Undskyldning for det passerede.

Hvad dernæst angaar de to Forbund, er der vel ingen Tvivl om, at de er uden Andel i den ulovlige Arbejdsnedlæggelse, og at de helst har set den bragt til Afslutning saa hurtigt som muligt. Derimod finder Retten, at de kunde og burde være skredet ind med større Energi for at sætte deres Vilje igennem og f. Eks. sendt en Repræsentant til Odense i Stedet for at nøjes med at skrive eller telegrafere. Imidlertid findes der for Dansk Arbejdsmandsforbunds Vedkommende at kunne bortses fra Bod. Hvad Formerforbundet angaar bemærkes *dels*, at man intet har foretaget sig for at skaffe Vedtagelsen paa Fællesmødet respekteret, uagtet det dog havde været af Betydning, om man ved Sagens Foretagelse her i Retten havde kunnet oplyse, at Arbejdet nu var eller snarest mulig vilde blive genoptaget, *dels* at Formanden for den stedlige Afdeling ikke alene har deltaget i Arbejdsnedlæggelsen, men ogsaa, uagtet han selv har underskrevet Overenskomsten af 31. August, har været med til at tilsidesætte denne.

Herefter findes der for hver enkelt af de indklagede 7 Arbejdsmænd at burde idømmes en Bod af 50 Kr. og for Dansk Former- og Støberiarbejderforbund solidarisk med de nedenfor nævnte 17 Formere en Bod af 850 Kr., dog saaledes, at det solidariske Ansvar for hver enkelt Former begrænses til 50 Kr.

Sagens Omkostninger findes de Indklagede at burde udrede med 300 Kr.

Kendelse:

Den ovennævnte Arbejdsstandsning har været ulovlig.

I Bod til Dansk Arbejdsgiverforening paa Maskinfabrikken »Phønix«s Vegne betaler følgende Arbejdsmænd, nemlig:

Carl Peter Bendtsen,
Christen Christensen,
Edvard Peter Christiansen,
Georg Martinus Hansen,
Lenus Carl Jensen,
Hans Peter Christian Larsen,
Marius Christian Nielsen,

hver 50 Kr.

I Bod til samme betales af Dansk Former- og Støberiarbejderforbund 850 Kr. solidarisk med nedennævnte Formere, nemlig:

Anders Jørgen Andersen,
Anders Nielsen,
Niels Valdemar Nielsen,
Svend Zesach Panduro,
Jørgen Alfred Petersen,
Marius Rudolfsen,
Marius August Thorvald Andersen,
Ernst Christian Ernst,
Jens Christian Jensen,
Lauritz Chr. Martinius Jensen,
Claus Johannes Jensen Juul,
Anders Christian Jørgensen,
Jørgen Larsen,
Vilhelm Lauritzen,
Otto Emil Madsen,
Wilhelm Peter Martin Nielsen,
Hans Axel Ingvard Nielsen,

— dog saaledes, at det solidariske Ansvar for hver Former begrænses til 50 Kr.

De Indklagede betaler Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Saa mange var de vise Ord, hvorefter alle have sig at rette.

Der er imidlertid en Ting, som undertegnede ikke forstaar, og som jeg maa have Luft for. Jeg begriber ikke, hvordan Retten med et Flertal har kunnet gøre Formerforbundet medansvarlig og som Følge deraf solidarisk med de 17 Medlemmer, skønt det maa indrømmes, at det er dem, der er dømt.

Da Arbejdet efter den Vedtagelse, der skete paa Mødet i Arbejdsgiverforeningen den 31. August, alligevel ikke blev genoptaget Onsdag den 2. September, finder Rettens Flertal, at Formerforbundet intet har gjort for at skaffe denne Vedtagelse respekteret.

Hvad der herom er forklaret i Retten skal her gengives, og saa maa vore Læsere selv danne sig en Mening om, hvordan denne Rets Flertal kan bedømme en Sag.

Mandag den 31. August om Aftenen rejste vore Tillidsmænd fra Odense hjem og samtidig rejste undertegnede til Oslo.

De fik fat i deres Medlemmer til Tirsdag Aften, forelagde dem Resultatet af Mødet i Arbejdsgiverforeningen fra Dagen forud og beordrede Arbejdet genoptaget næste Morgen. Det vilde Arbejderne ikke, og i Løbet af Onsdag indtraf der Meddelelse til Forbundet om, at Arbejdet ikke var — og ikke blev genoptaget.

Torsdag Morgen var undertegnede atter i København og fik meddelt det foranstaaende, og at Sagen den næste Dag, Fredag, skulde for i Retten i det saakaldte forberedende Møde.

Paa dette Tidspunkt er det altsaa, at den alvorlige Forbrydelse begaas, som foranlediger Retten til at gøre Forbundet medansvarlig.

Naar jeg flere Gange nævner »Rettens Flertal« er det, fordi jeg gaar ud fra, at ingen Arbejderdommer har kunnet give denne Kendelse sin Tilslutning.

De paagældende Odense-Repræsentanter var telegrafisk tilkaldt og rejste til København Torsdag Aften. At man, medens de var undervejs, fandt ud af, at der intet forberedende Møde skulde være, og at Sagen skulde gaa lige til Procedure om Lørdagen, kunde de jo ikke vide.

Alt, hvad Forbundet kunde have gjort, var at sende et Brev eller Telegram til Odense; et Brev eller Telegram, der ingen Betydning vilde faa, og iøvrigt ikke træffe Adressaterne hjemme.

Det er altsaa en Maade, hvorpaa man gør sig medansvarlig, og naar jeg ikke forstaar det, er det maaske, fordi jeg ikke har studeret Jura.

Arnold Nielsen.

Rørprislisten.

Opmandskendelse.

Ved et Møde i Arbejdsgiverforeningen den 27. Juli 1931 enedes Rørudvalget om at nedsætte en faglig Voldgiftsret til Afgørelse af de nedenfor under Punkterne 1—5 nævnte Uoverensstemmelser, opstaaet under de nylig afsluttede Overenskomstforhandlinger om Rørprislisten, og den 11. August 1931 enedes Rørudvalget om ligeledes at henvise den under Punkt 6 nævnte Uoverensstemmelse til samme Voldgiftsret.

Sagerne har været behandlet af Voldgiftsretten i 3 Møder, den 8., den 11. og den 18. August d. A., uden at der opnaaedes Flertal for nogen Kendelse og bliver derefter at afgøre ved Kendelse af undertegnede Opmand. Henvisningerne nedenfor er til Rørprislisten af 1931.

1) Anbringelse og Tilpasning af Stropper til Rørbærere

(Rørprislistens Afsnit A, Punkt 4).

Prislistens Sats lyder: »For Tilpasning af Stropper til Rørbærere betales pr. Stk. 24 Øre« og omhandler Stropper af Baandjern. Forbundet hævder, at Anbringelsen af saadanne Stropper altid medfører Tilpasningsarbejde, og at Teksten derfor burde ændres til: »For Anbringelse og Tilpasning af Stropper« etc. Sammenslutningen hævder, at det alene er Tilpasning af Stropper, der skal betales for, medens Rørets Ophængning i Stropper, der intet Tilpasningsarbejde kræver, ikke kan kræves særlig betalt, og at færdige Stropper i mange Tilfælde kan anbringes uden Tilpasning.

Efter Bestemmelsen om, hvad der er indbefattet i Priserne for Oplægning af trukne Rør og Kedelrør (Afsnit A, Punkt 1, Pag. 5 for neden), maa Opmanden formene, at Rørenes Ophængning i de omhandlede Stropper og disses Anbringelse er indbefattede i Prisen for Rørenes Oplægning, forudsat at Stropperne leveres fuldt færdige og saaledes, at deres Anbringelse intet Tilpasningsarbejde kræver. Herom bemærkes, at Afvigelser, der lader sig regulere ved at skrue Lapskruen lidt mere eller mindre dybt ind, ikke kan betinge Betaling for Tilpasning. Derimod maa Ophængning af en Ledning med Fald i en Række færdig leverede Stropper af forskellig Længde betegnes som Tilpasning.

Der afsiges herefter følgende

Kendelse:

For færdig leverede Baandjerns-Stropper til Rørbærere, der kan anvendes uden nogen Tilpasning, bliver der ikke at yde Betaling efter Rørprislistens Afsnit A, Punkt 4, 1. Sætning. Regulering af en almindelig Lapskrues Indskruningslængde er ikke Tilpasning, Ophængning af en Ledning i en Række færdig leverede Stropper af aftagende Længde er Tilpasning.

2) Forbinding af Kælderledninger til tidligere lagte Stammer

(Afsnit A, Punkt 13 d).

Satsen lyder: »Hovedforbindelse af Gas- og Vandstikrør fra Gaden til Husledningerne betales med følgende Priser . . . . . .

Forbinding af Kælderledninger til tidligere lagte Stammer betales for 13 mm—25 mm pr. Stk. 59 Øre.

Samme Pris betales, naar Forsyningsledninger lægges paa Loft«.

Medens der er Enighed om, at de oven anførte Priser for Forbinding ikke betales for Ledninger til Centralvarmeanlæg, er der Uenighed om, hvorvidt der skal betales for Forbinding af Varmtvandsledninger (Forsyningsledninger for varmt Brugsvand), og hvorledes Udtrykket »tidligere lagte Stammer« skal forstaas.

Sammenslutningen hævder, at Betalingen for Forbindinger efter hele den Sammenhæng, hvori den er anført, kun angaar Koldtvandsledninger, og anfører, at Forbindinger ikke er blevet krævet betalt for Varmtvandsledninger, naar disse er udført af Centralvarmefirmaerne. Endvidere hævdes, at Udtrykket »tidligere lagte Stammer« alene tager Sigte paa saadanne Tilfælde, hvor Stammer og Kælderledning udføres i to særskilte Akkorder, altsaa i Tilfælde, hvor Rørlæggerne har afbrudt Arbejdet i Ejendommen og arbejdet andet Steds i Tiden mellem Stammernes og Kælderledningens Lægning.

Forbundet paastaar paa sin Side, at der altid er blevet betalt for disse Forbindinger, hvadenten Forsyningsledningen fører koldt eller varmt Vand, og anfører, at Bestemmelsen om, at samme Priser betales, naar Forsyningsledning lægges paa Loft, bekræfter, at Varmtvandsledninger er indbefattede, da Forsyningsledningerne for koldt Vand saa godt som aldrig lægges paa Loft. Endvidere hævdes, at Udtrykket »tidligere lagte Stammer« alene kan betyde, at Stammerne skal være lagt forud for Kælderledningen.

Opmanden kan ikke se rettere end, at den omstridte Sats efter hele Sammenhængen, hvori den er anbragt, maa være gældende for Gas- og Vandledninger, og for de sidstnævntes Vedkommende ses det ikke at kunne være af Betydning, om de fører koldt eller varmt Vand, de danner i Virkeligheden Dele af samme Anlæg, falder ind under samme offentlige Kontrol og udgør tilsammen Ejendommens Vandforsyning.

Hvad Udtrykket »tidligere lagte Stammer« angaar, kan Opmanden ikke se, at dette kan betinge, at Stammer og Kælderledning skal udføres i to særskilte Akkorder, men maa holde for, at Udtrykket alene betyder, at Stammerne efter Ordre er lagt før Kælderledningen, og den Ulejlighed, som Forbindingen foraarsager, skønnes iøvrigt at blive nogenlunde ens i begge Tilfælde.

Der afsiges herefter følgende

Kendelse:

Bestemmelserne i Rørprislistens Afsnit A, Punkt 13 d., om Betaling for Forbindinger er gældende for Gasledninger samt for de Vandledninger, der forsyner Ejendommen med koldt og varmt Brugsvand. Ved tidligere lagte Stammer forstaas Stammer, som efter Ordre er lagt (eventuelt i samme Akkord), inden Kælderledningen udføres.

3) Betaling for Bruserørets Rørmaal

(Afsnit B, Punkt 21).

Der ønskes en nærmere Fastlæggelse af, hvad der forstaas ved de i undertegnede Opmands Kendelse af 16. September 1930 omhandlede færdig tilpassede Bruserør. Under Sagens Forhandling for Voldgiftsretten blev det tillige fremholdt, at der ikke i den fornævnte Kendelse er truffet Bestemmelse om, hvorvidt Anbringelse af Rørbærere paa Bruserøret er indbefattet i Prisen for Blandingspartiets Anbringelse. Om dette Spørgsmaal, der ikke blev rejst under Sagens Behandling i 1930, bemærkes, at som Satsen i Punkt 21 lyder: »For Anbringelse af Blandings-Partier med paasatte Ventiler samt med færdig tilpassede Bruserør og Udløbsrør betales«, kan Arbejdet ikke antages at omfatte Anbringelsen af Rørbærer for Bruserøret, men kun det færdig tilpassede Bruserørs Anbringelse paa Blandingspartiet. Det findes herefter, at Anbringelse af Rørbærere paa de omhandlede Bruserør bør betales. Prisen maa blive den samme, som er gældende for Anbringelse af Rørbærere paa Skyllerør for W. C. (Afsnit B, Punkt 17 b), for Tiden 47 Øre.

Der afsiges herefter følgende

Kendelse:

Ved de i Opmandskendelse af 16. September 1930 omhandlede færdig tilpassede Bruserør forstaas Bruserør af Metal eller Jernrør af almindelig Længde ca. 1½ m, efter Rørmaterialets Art og Blandingspartiets Konstruktion enten forsynede med Omløber eller med lige og velskaarne Gevind, saaledes at Bruserøret kan anvendes uden Bearbejdning, Lodning eller Tilretning. For Rørbærere paa Bruserør betales som for Rørbærere paa W. C. Skyllerør.

4) Spørgsmaal om Betaling af Kostpenge for Arbejdsuger med Ekstra-Helligdage ved Arbejder paa Sjælland

(Afsnit D, Punkt 39).

Sagen drejer sig om Forholdet i den i Punkt 39 under Litra e behandlede Zone. Forbundet henviser angaaende sit Krav paa Kostpenge for Ekstra-Helligdage i denne Zone dels til Drøftelser, der fandt Sted ved Fastsættelsen af Ekstraydelser for Provinsarbejde uden for Sjælland, dels til »Fælles Værkstedsregler«, medens Sammenslutningen paa sin Side hævder, at Spørgsmaalet om Kostpengeydelse for Arbejder, der udføres efter Rørprislisten, er endelig og udtømmende afgjort ved de Bestemmelser, som Rørprislisten fastsætter om dette Forhold.

Opmanden mener at maatte give Sammenslutningen Medhold i dens Betragtning, da Rørprislistens Bestemmelser maa anses som særlige Bestemmelser, der maa virke som en Ændring af de almindelige Regler.

Hvis en Forhandling muligt senere genoptages mellem Parterne, skønnes den navnlig at burde tage Sigte paa Forholdet ved de tre store Højtider.

Der afsiges følgende

Kendelse:

Som Bestemmelserne er i Rørprislistens Afsnit D, Punkt 39, kan der ved Arbejder paa Sjælland

ikke beregnes Kostpenge for Ekstra-Helligdage, paa hvilke der ikke arbejdes.

5) Krav om Tillæg til Rørprislistens Priser i Tilfælde, hvor Mesteren deltager i Arbejdet.

Der er inden for et bestemt Omraade fremkommet ikke saa faa Tilfælde, hvor en mindre Mester paa Centralvarmeanlæg, han havde i Entreprise, udførte den større Del af Arbejdet og antog en Svend til Udførelsen af Resten. Forbundet har blandt andet ment, at det Arbejde, som blev overdraget Svenden, som Delingslinien var lagt, brød det Grundlag, som Prislisten havde forudsat, da Priserne for saadant Arbejde blev fastlagt. I hvert Fald en af disse Sager har været behandlet ved Mægling, og der blev her tillagt Svenden en Godtgørelse for Forholdet.

Forbundet har nu for Voldgiftsretten — uden at et bestemt Tilfælde er indanket — rejst Krav om, at der i saadanne Tilfælde, hvor en Del af Arbejdet unddrages Arbejderne, baade af reelle og af praktiske Grunde ydes dem et Tillæg, der retfærdigst kunde beregnes som en vis Procent af Rørprislistens Pris for den Del af Arbejdet, der er udført paa Mesterens egen Foranstaltning, men Spørgsmaal om Tillæg til Prisen for den Del af Arbejdet, der overdrages Arbejderne, har ogsaa været under Drøftelse. Sammenslutningen har ikke kunnet gaa ind paa disse Krav, men har i Stedet stillet Forslag til en Aftale om Arbejdsfordeling, som Forbundet paa sin Side ikke har kunnet gaa ind paa.

Det er Opmandens Opfattelse af de for Voldgiftsretten førte Forhandlinger, at man fra begge Sider ønsker at undgaa Forhold, som kan føre ind paa Omraader, hvor Rørprislistens Forudsætninger brister, og vil yde Støtte til, at dette ikke sker. Det tilføjes, at hvor Arbejder, der ellers sædvanlig udgør Dele af samme Akkord, skæres over, maa der udvises sund Dømmekraft og ses hen til Overenskomstens Aand. Vises der ikke gensidig Forstaaelse paa dette vanskelige Omraade, vil det gode Forhold mellem Parterne ødelægges. Prislistens enkelte Satser skal ikke kunne udnyttes saaledes, at Modpartens overenskomstmæssige Stilling forringes.

Hvad Sagen iøvrigt angaar, er der under dens Behandling fra begge Sider fremsat saa vidtgaaende principielle Betragtninger, at disses Afgørelse ikke kan finde Sted ved en faglig Voldgift. Dette skal der dog ikke kommes nærmere ind paa her, da Sagen bortset herfra er rejst i saa stor Almindelighed, uden at bestemte Tilfælde er inddraget til Afgørelse, og har Betydning for en saa stor Del af Rørprislistens Satser, at den, saaledes som den foreligger, allerede af disse Grunde ikke findes at kunne afgøres af Voldgiftsretten. Overensstemmende hermed afsiges følgende

Kendelse:

Efter det i Almindelighed holdte Grundlag, hvorpaa Sagen er rejst, og det udstrakte, ikke bestemt afgrænsede Omraade af Rørprislisten, som den vedrører, findes den, saaledes som den foreligger, ikke at kunne afgøres af nærværende faglige Voldgiftsret.

6) Spørgsmaal om Betaling for Aftagning af Emballage til Radiatorer og Kedler.

Der er Enighed mellem Voldgiftsdommerne om, at der bestaar en mangeaarig Kutyme for, at Emballage til Radiatorer og Emballage til udenlandske Kedler tilfalder Rørlæggerne, og Uenigheden drejer sig i Virkeligheden kun om Forholdene vedrørende visse danske Kedler, hvis Emballage af Kedelleverandøren kræves returneret. Det hævdes fra Sammenslutningens Side for disse Kedlers Vedkommende, at Emballagen letter Transporten paa Arbejdsstedet, og at Emballagen bliver returneret uden, at der betales Rørlæggeren nogen Erstatning derfor. Fra Forbundets Side hævdes, at der er betalt forskellige af dets Medlemmer et Pengebeløb i Tilfælde, hvor Emballagen er krævet returneret. Fra Forbundets Side hævdes endvidere, at Aftagning af Emballage er et Rørprislisten uvedkommende Arbejde, som der maa gives Vederlag for, og det kræves, at Rørlæggeren enten skal kunne disponere over Emballagen i alle Tilfælde eller have en kontant Godtgørelse i Stedet. Sammenslutningen hævder paa sin Side, at naar Rørprislisten har en samlet Pris for »Alt Arbejde ved Aflæsning, Nedtagning, Opstilling og Montering« af en Kedel, maa denne Pris nødvendigvis ogsaa omfatte Aftagningen af Emballagen.

Opmanden mener at maatte give denne sidste Opfattelse Medhold, og det findes herefter, at Rørlæggerne ingen overenskomstmæssig Ret har haft til Vederlag for at aftage Emballagen. I Stedet for er der imidlertid traadt en kutymemæssig Ret af en vis Udstrækning. For Radiatorers og udenlandske Kedlers Vedkommende maa denne Ret efter det derom tidligere anførte anses for uomtvistet. Derimod tør det efter de Oplysninger, Opmanden har kunnet faa vedrørende de omhandlede danske Kedler, ikke konstateres, at der foreligger nogen sikker kutymemæssig Ret for Rørlæggerne til denne Emballage eller til Pengevederlag for dens Aflevering.

Der afsiges herefter følgende

Kendelse:

Der ses ikke at have foreligget nogen overenskomstmæssig Ret for Rørlæggerne til Vederlag for at aftage Emballagen af Radiatorer og Kedler, men i Henhold til godkendt Kutyme har de Ret til at disponere over Emballagen til Radiatorer og udenlandske Kedler. For danske Kedlers Vedkommende har de kun Ret til at disponere over Emballagen, for saa vidt denne ikke forlanges returneret til Kedelleverandøren. I sidstnævnte Tilfælde tilkommer der ikke Rørlæggeren nogen anden Godtgørelse for at aftage Kedelemballagen.

Sagens Omkostninger, derunder i Honorar til Opmanden for alle 6 Sager, 350 Kr., betales med Halvdelen af hver af Parterne.

København, den 24. August 1931.

Poul Sørensen.

Vore Virksomheder.

Københavns Sporveje.

Der er to Ting, der udpræget karakteriserer en Periode: Moden i Klædedragt og Færdselsmidlerne. En Omnibus fra svundne Dage giver et lige saa levende Indtryk af Tid og Sted, som en Dames Slæbekjole og himmelstræbende Frisure.

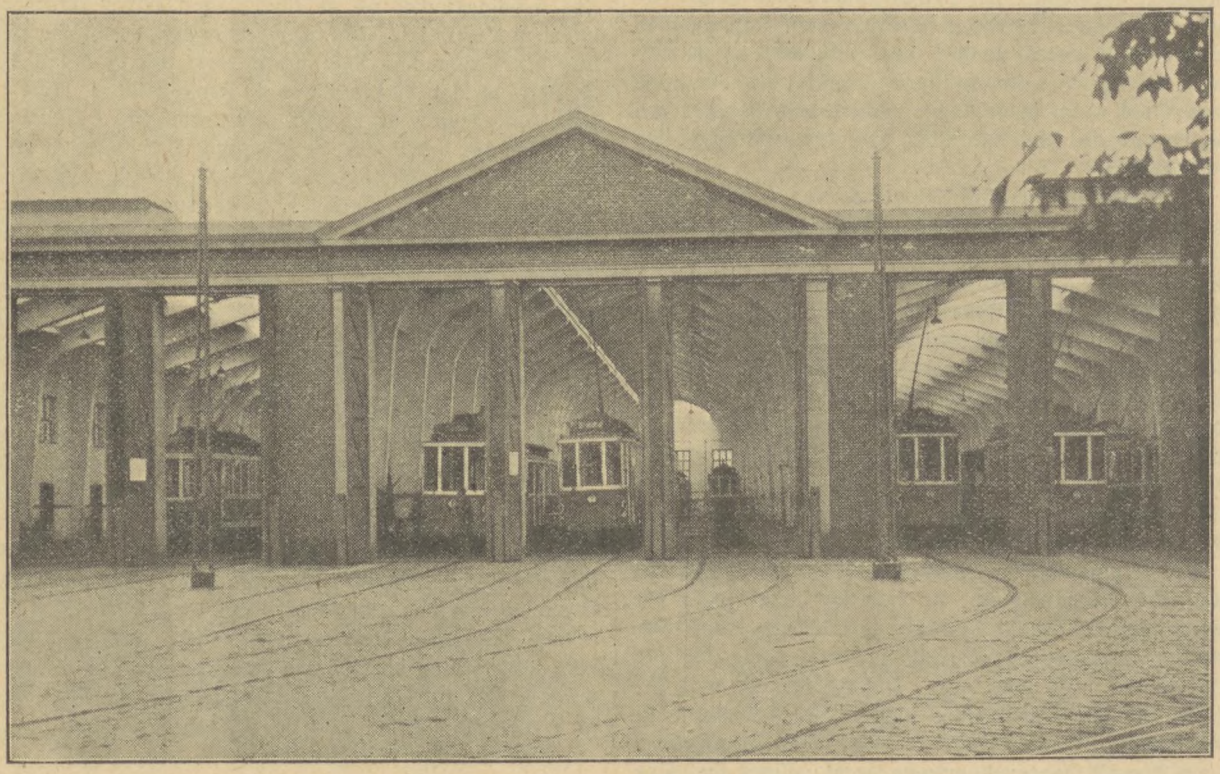

Sundby Remise.

Det er interessant at se, i hvilken Grad dette er rigtigt. Allerede for trekvart Aarhundrede siden aabnedes der en offentlig Trafik ad Strandvejen; den var meget primitiv, men var dog regelmæssig. Det var Brødrene Nielsens Vognmandsforretning i Hotel du Nord, hvor Magasin du Nord nu har til Huse, der omkring 50-erne i forrige Aarhundrede etablerede en Omnibuskørsel fra Kongens Nytorv til Taarbæk Kro.

Hver Formiddag og hver Middag afgik en Vogn fra Hotel du Nord, og efter det fornødne Hvil i Taarbæk returnerede den. Det var selvsagt ikke nogen hurtig Befordring, og den kunde ikke give Plads for noget stort Passagertal, men det var heller ikke paakrævet, der boede nemlig ikke mange Mennesker ad den Vej i hine Dage. Sommerbeboerne bestod kun af faa Velhavere, som for det meste kørte i egen Vogn til Byen, og de fastboende Fiskere i Lejerne sejlede ind, naar de havde Ærinde i Hovedstaden; desuden løb om Sommeren de af den ældre Slægt kendte Kapervogne ad Strandvejen med Udgang fra Trianglen, de saakaldte Holstenervogne, hvis populære Københavnernavn var »Kaffemøller«. Dette var altsaa Indledningen til Sporvejsdrift i København. I Aaret 1859 gav Indenrigsministeriet teologisk Kandidat Peter Larsen Tilladelse til Anlæg og Drift af en Sporvej. Den skulde gaa fra Frederiksberg Runddel til København, vistnok til Tivoli; dette Anlæg kom dog ikke til Udførelse, men i Aaret 1862 blev der fra Indenrigsministeriet udstedt Bemyndigelse til for indtil 40 Aar at give Eneret til Anlæg af Sporveje med Hestekraft saavel i København som i Købstæderne.

Den første Sporvejskoncession blev udstedt den 11. Marts 1862 til Løjtnant af Infanteriet, C. F. Garde. Den lød paa Anlæg og Drift af Sporveje henholdsvis fra Frederiksberg Runddel til Sct. Annæ Plads og videre til Taarbæk, og allerede den 22. Oktober 1863 aabnedes Driften paa Strækningen Frederiksberg Runddel—Tivoli. Denne Linie blev samme Aar udvidet til Sct. Annæ Plads og i Aaret 1865 til Vibenshus, og man fortsatte saa med Anlæg af flere Linier med Hestekraft.

I Aaret 1873 fremkom her i Landet det første Udkast til Dampsporvogne, og efter lange Overvejelser gav Indenrigsministeriet i Aaret 1875 Koncession paa Sporveje med Lokomotiver som Drivkraft. Der blev nu foretaget en Del Forsøg med forskellige Typer af Dampsporvogne, og Driften af disse danner et helt lille Kapitel i Københavns Historie, idet det naturligvis var noget af en Begivenhed, at man første Gang begyndte at køre med mekanisk Kraft paa en københavnsk Sporvejslinie. Men det var en ny Tid, som rykkede frem, og Søndag

den 23. Marts 1884 aabnedes Dampsporvejsdriften fra Trianglen til Klampenborg.

Det blev dog ikke nogen Succes, der var mange tekniske Vanskeligheder, og allerede i dens Start skabte den sig et daarligt Navn og Rygte. Dens Popularitet blev ødelagt, særlig paa Grund af Hestenes Skyhed for Udspyningen af Røg, Gnister og Damp fra Vognene. Ofte gik de i staa midt under Driften, hvilket selvsagt medførte en Masse Ærgrelser for Passagererne, i hvilken Anledning Vognene ofte blev nævnt i Revyerne og Vittighedsbladene, og samtidig strømmede det ind med Erstatningskrav overfor Sporvejsselskabet under Angivelse af, at Dampsporvognene var Skyld i forskellige Ulykker paa Grund af Løbskkørsel. Den virkelige Aarsag var dog ofte den, at Anmelderne ikke altid kunde have staaet for en moderne Spiritusprøve, men da Dagbladene samtidig førte en kraftig Kampagne imod Dampsporvognene, maatte Selskabet indstille Virksomheden, og den 30. September 1892 afgik Dampsporvognene roligt ved Døden.

Den 1. Maj 1897 indførte man elektrisk Drift paa Nørrebro-Linien ved Hjælp af Akkumulatorvogne; det var et Fremskridt i Forhold til Dampsporvognene, men denne Vogntype maatte alligevel vige Pladsen for det nuværende System med Strøm fra Overledning, og i Aaret 1902 blev Akkumulatordriften paa Nørrebro-Linien nedlagt.

Et Konsortium med daværende Bankdirektør Axel Heide i Spidsen indledede nu Forhandling med Storkøbenhavns Kommuner om Koncession paa Sporvejsdrift efter det nuværende System, og da dette var opnaaet, blev Arbejdet overdraget til de tyske Firmaer: Union Electricitäts Gesellschaft og Siemens & Halske i Berlin, der paatog sig hele Anlægget af elektrisk Sporvejsdrift i København. Allerede den 1. August 1901 aabnedes den første Linie, Enghavelinien, for elektrisk Drift, derefter gik det Slag i Slag, indtil samtlige Sporvejslinier var elektrificerede ved Udgangen af 1902.

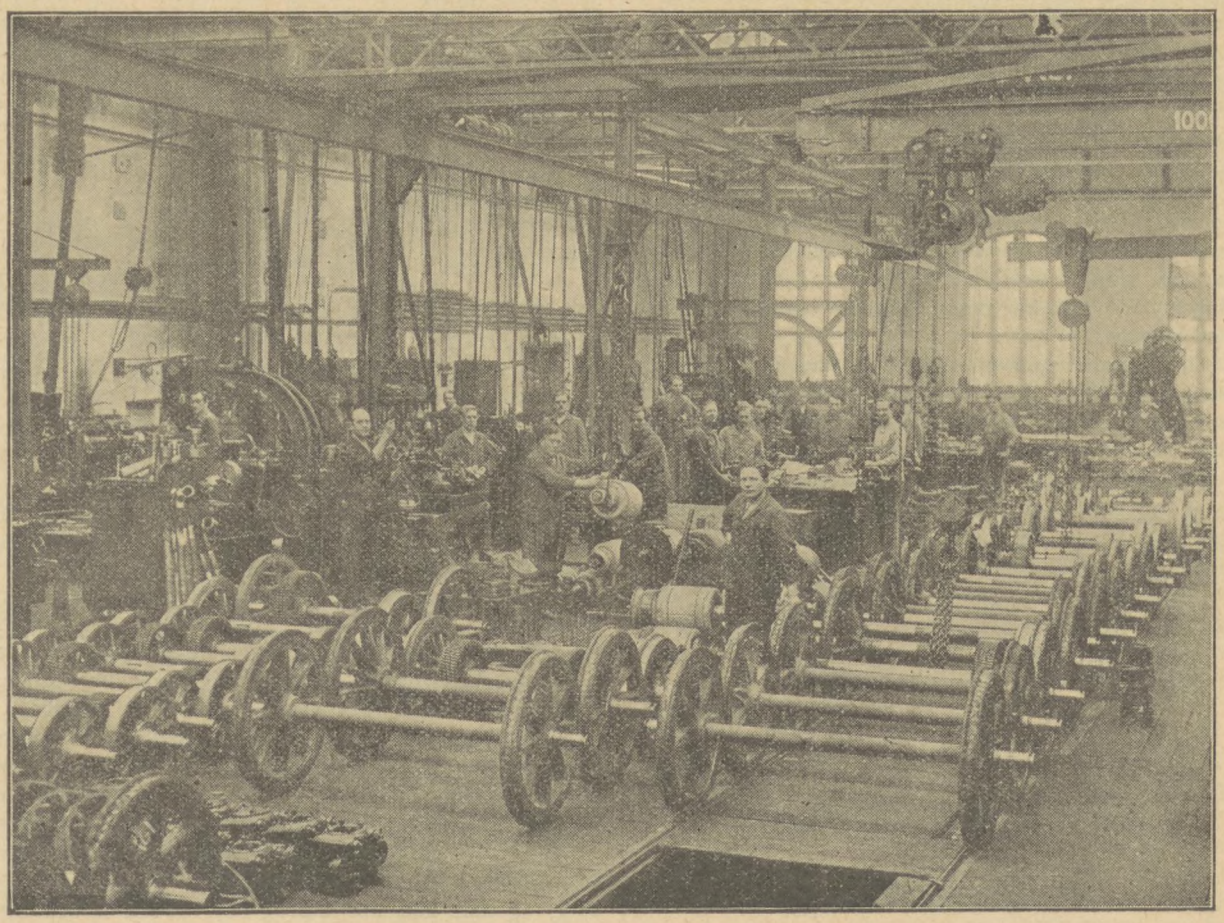

Sporvejenes Hovedværksted.

De københavnske Sporveje og Tuborg—Klampenborg elektriske Sporveje drev nu Sporvejsdriften i København indtil den 1. August 1911, da Københavns Kommune selv overtog Driften. Ved Overtagelsen fandtes der 294 Motorvogne og 191 Bivogne, ialt 485 Vogne, hvorimod man nu har 412 Motorvogne og 431 Bivogne, ialt 843 Vogne, dertil kommer 30 nye Motorvogne og 30 Bivogne, som dels er i Drift og dels under Bygning — de sidste er hidtil leverede af Vognfabrikken Skandia i Randers —, og som ganske sikkert er faldet i Publikums Smag. Det samme gælder iøvrigt ogsaa Omnibusserne, der er bygget i Sporvejenes Hovedværksted, hvor ogsaa Bivognene

sammen med Motorvognene fremtidig vil blive byggede.

Københavns Sporveje er, efter at Kommunen selv har overtaget Driften, undergaaet en mægtig Udvikling, saavel hvad Driften angaar, som hvad der præsteres fra de tekniske Afdelingers Side. Særlig i de senere Aar er der, under Sporvejsdirektør Juel-Hansens Ledelse, sket store Fremskridt, som er i høj Grad paaskønnelsesværdige, idet alle Sporvejenes tekniske Afdelinger, i højere Grad end før, selv udfører alt det Arbejde, de kan overkomme. En Del af Æren for dette tilkommer dog Magistraten og Borgerrepræsentationen, som i Forstaaelse af, at Kommunens Virksomheder bør beskæftiges i fuldt Omfang har besluttet, at de nye Vogne alle skal bygges paa Sporvejenes egne Værksteder.

Det tjener derfor ogsaa Værkstedsledelsen og Arbejderne til Ære, at de, ved gensidigt Samarbejde, har været i Stand til at fremstille en Vogntype, der fuldt ud staar paa Højde med, hvad man har i Udlandet, ja, endog i visse Tilfælde rager op over, hvad man har i andre Storbyer.

Københavns Sporvej er Københavns Kommunes største Institution, den beskæftiger ca. 3675 Funktionærer og Arbejdere, deraf alene ca. 1350 Lønarbejdere, hvoraf Smede og Maskinarbejderne udgør ca. 390.

Som man vil se, er Sporvejene stadig i rivende Udvikling, alt efter som Byen udvikler sig, Vognparkerne stiger i Antal og sprænger alle Rammer med Hensyn til Pladsforhold, hvorfor Sporvejene ogsaa har Krav paa Udvidelser, det gælder saavel Værksteder som Remiser. Udviklingen gør sig gældende, og selv om det kræver store Udgifter, er disse godt anvendt, da en hyppig Sporvejstrafik kommer Befolkningen tilgode.

S. Thorlund.

Lidt Værkstedsteknik.

Aluminium.

(Fortsat.)

Fremstilling af Aluminiumlegeringer.

Det fordrer stor Omhu og et betydeligt Arbejde at fremstille Aluminiumlegeringer, og det kan derfor i Almindelighed ikke anbefales mindre Støberier at foretage Legeringen selv, særlig da Fremstillingsprisen i Reglen vil blive mindst lige saa høj som Indkøbsprisen af den færdige Legering fra et anerkendt Metalværk.

Det kan dog nok have Interesse at vide, hvorledes Fremstillingen foregaar:

Man laver først forskellige Forlegeringer, som derefter i bestemte Vægtmængder nedsmeltes i smeltet Aluminium, saaledes som det skal forklares i følgende to Eksempler:

Ved den *»amerikanske Legering«*, den saakaldte Legering Nr. 12, bestaaende af 92 pCt. Aluminium + 8 pCt. Kobber, anvendes en Forlegering af 50 pCt. Aluminium + 50 pCt. Kobber. Denne Forlegering fremstilles ved, at man først nedsmelter en afvejet Mængde Kobber under et beskyttende Lag Trækulstøv; det smeltede Kobber afiltes med en vis Mængde Fosforkobber, og derefter tilsættes lidt efter lidt den afvejede Mængde Aluminium. Den færdigsmeltede Forlegering udstøbes i dertil indrettede Kokiller til Blokke af ca. 50 mm Tykkelse. I kold Tilstand er Forlegeringen meget skør, saa den let springer i Stykker ved Slag.

Til Fremstilling af 100 kg Hovedlegering smelter man først 84 kg rent Aluminium, og efter Smeltningen tilsættes 16 kg af den ovenfor nævnte Forlegering, hvorved man faar det ønskede Blandingsforhold, 84 + 8 = 92 pCt. Aluminium + 8 pCt. Kobber. Denne Legerings Smeltetemperatur bør ikke overstige 700° C og Udstøbningstemperaturen ikke 680° C.

Ved den saakaldte *»tyske Legering«*, bestaaende af 88 pCt. Aluminium + 10 pCt. Zink + 2 pCt. Kobber, anvendes en Forlegering bestaaende af 40 kg Zink + 8 kg Kobber + 48 kg Aluminium. Denne Forlegering fremstilles, idet man først smelter hele Zinkmængden, derefter lidt efter lidt tilsætter hele Kobbermængden, og naar denne er helt opløst, tilsættes endelig lidt efter lidt hele Aluminiummængden. Kobberet tages ofte i Form af gammel Ledningstraad, som er klippet i korte Stykker. Under Nedsmeltningen maa man passe paa, at Badet ikke bliver for varmt. Den færdigsmeltede Forlegering udstøbes i Kokiller til 20—30 mm tykke Blokke.

Til Fremstilling af 100 kg Hovedlegering smelter man først 76 kg rent Aluminium, og efter fuldstændig Smeltning tilsætter man 24 kg af Forlegeringen, hvorved man faar det ønskede Blandingsforhold: 76 + 12 = 88 kg Aluminium + 10 kg Zink + 2 kg Kobber. Legeringens videre Behandling er som ved den amerikanske Legering.

Lignende Fremgangsmaader følges ved Fremstilling af andre Aluminiumlegeringer, hvorom man kan læse i Dr. Willi Claus' Bog: »Über das Schmelzen der wichtigsten technischen Nichteisen-Metalle«, Side 100. Denne Bog findes sammen med en Del anden Litteratur om Aluminiumlegeringer paa Teknologisk Instituts Bibliotek.

Ved Fremstilling af Kvalitetsstøbegods bør man ikke anvende mere end 40—50 pCt. Tappe, Indløb og Vrag, og man maa selvfølgelig nøje paase, at alt dette gamle Metal er af samme Legering, og at der ikke er indblandet andre Metaller.

Bore- og Drejespaaner bør ikke anvendes til Kvalitetsgods, derimod kan de nok anvendes i mindre Mængde til tarveligere Gods, hvortil der ikke stilles større Fordringer med Hensyn til Styrke og Tæthed.

Anvender man for store Mængder gammelt Metal, især Spaaner, bliver Godset let revnet, skørt og porøst. Grunden til Spaanernes daarlige Indvirkning paa Kvaliteten er for det første, at man trods omhyggelig Rensning ikke kan fjerne alt det vedhængende Snavs, Olie o. l., og disse Urenheder vil under Smelteprocessen udvikle Gasarter, som opsuges af det smeltede Metal til Skade for Kvaliteten som omtalt tidligere. Dernæst har Spaanerne en stor Overflade i Forhold til Vægten og derfor ogsaa en forholdsvis stor Mængde Iltehinder, som under Smeltningen bliver jævnt indblandet i Metallet, saaledes at de er meget vanskelige at faa fjernet, hvilket ligeledes skader Kvaliteten.

Naar man i mindre Støberier selv vil smelte Spaaner, gaar man gerne frem paa følgende Maade: Spaanerne renses saa godt som muligt, og derefter presses de helst til Briketter af passende Størrelse. Ved Nedsmeltningen smeltes først en Del svært, gammelt Metal, og derefter tilsættes Spaanebriketterne lidt efter lidt, idet man derved opnaar, at Spaanerne smelter hurtigt, saaledes at Iltningen af deres store Overflade bliver forholdsvis ringe. Metalbadet renses ved Tilsætning af ca. 1 pCt. Klorzink, hvoraf en Del tilsættes sammen med Spaanerne og Resten efter, at alt Metallet er smeltet. Det saaledes smeltede Metal udstøbes i Kokiller til Blokke, som saa senere anvendes som Tilsætning til Gods af mindre god Kvalitet.

Da denne Smeltemetode er ret besværlig og alligevel ikke giver helt godt Gods, er det i Reglen fordelagtigere at sælge Spaanerne til det Metalværk, der leverer de anvendte Aluminiumlegeringer, eller, hvis dette ikke lader sig gøre, til en eller anden Metalhandler.

Metalværkerne har nemlig bedre Metoder til Nedsmeltning og Raffinering af Spaaner, hvorved opnaas et Metal, som meget nær staar paa Højde med nyt Metal. Til Raffineringen anvendes særligt konstruerede Smelteovne, hvor det smeltede Spaanemetal befris for Gasarter, Ilter og andre Urenheder ved Hjælp af Bortriklorid, en Vædske, der koger ved 13° C og udvikler tykke, hvide Dampe, som blæses gennem hele Metalbadet. Derved opnaas en meget effektiv Rensning.

Tidligere foretoges denne Raffinering med Klorgas, men da det udstrømmende Klor er sundhedsfarligt, har man forladt denne Metode. Desuden bevirkede Kloret, at den raffinerede Legering blev grovkornet, hvorimod Bortriklorid (ligesom Natrium) bevirker, at Legeringen bliver finkornet.

A-N.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Brovst. Den 7. Maj tilsendte Medlem Nr. 41175, N. P. Knudsen, født den 28. Januar 1891, og udlært 1. November 1910 hos Firmaet Larsen, Asaa, Hovedkassereren Meddelelse om, at han var udtraadt af Forbundet.

Det har Manden naturligvis Lov til. Nærværende fremkommer kun, fordi eventuelle Tilrejsende til Brovst — der som bekendt ligger paa Bratbjergmandens Egn —, der skulde træffe Knudsen, kan vide, at han ikke er Medlem.

København. I Fagbladet for Juli er omtalt en Sag fra De forenede Jernstøberier. Sagen, der vedrører Nægtelse af Overarbejde, gik i Orden paa den Maade, som Forbundet havde foreslaaet ved Timandsmødet. Vedrørende Akkorderne paa andet Arbejde er Sagen sluttet med, at Jordfittings ikke afdrages de 8 pCt., som Forligsmandens Mæglingsforslag indeholder, og det samme gælder for Kabysgods, som Fabrikken havde stillet Krav om at faa reduceret. Videre fik én Mand sin Timeløn forhøjet med 3 Øre, og 2 Mand fik 2 Øre pr. Time.

Til de Meddelelser, der i sidste Fagblad gaves under Overskriften »Ferienotitser«, kan meddeles, at Amager Jernstøberi i Dragør nu har betalt de krævede Feriepenge.

Nykøbing Jyll. Hos A/S N. A. Christensen & Co. er den lokale Overenskomst fornyet med den stedlige Afdeling.

Ca. 200 Modeller, der hører til en Afløftemaskine, blev forhøjet med fra 8 til 12 pCt. og nogle løse Modeller med 11 pCt. Gennemsnittet for Timelønningerne for Haandformerne blev forhøjet med 4 Øre og for Maskinformerne med 2 Øre. Gennemsnittet af de ansatte Timelønninger er derefter 114 og 112 Øre.

Næstved. Hos A/S De forenede Jernstøberier er der, da der hverken ved Mæglings- eller Timandsmøde var opnaaet Enighed om en ny Akkordprisliste, siden 15. Juli arbejdet i ren Timeløn. Disse Timelønninger er ualmindelig lave, og paa Krav om Forhøjelse blev der den 12. September afholdt et Mæglingsmøde, der imidlertid heller ingen Afslutning bragte, og man maa nu se, om et Timandsmøde skulde virke bedre.

Odense. I Fagbladet for Juli Maaned er omtalt et hos A/S H. Rasmussen & Co. den 11. Juni afholdt Mæglingsmøde, som delvis afsluttede de løbende Sager.

Der havde foreligget et Forslag til Prisændringer for Radiatorformeriet. Ved Timandsmøde den 8. September blev dette godkendt, og Sagen dermed sluttet.

Ribe. I Fagbladet for Juli er omtalt et hos A/S Ribe Jernstøberi afholdt Mæglingsmøde paa Krav om Forhøjelse af Akkorderne. Sagen vistes tilbage til ny lokal Forhandling, der skulde være afsluttet inden 1. Juli. Man blev imidlertid ikke færdig til den Tid, men 24. August har Afdelingen meddelt om Resultatet:

Priserne paa Radiatorrør forblev uforandret, men det øvrige paa Fabrikken værende Arbejde trængte ogsaa stærkere til en Forhøjelse, og en større Del Priser blev forhøjet paa forskellig Vis. Afdelingen gør disse Forhøjelser op til i Gennemsnit at være ca. 4 pCt.

Randers. Den 17. September er der afholdt Mæglingsmøde paa A/S »Strømmen«. Akkordpriserne var opsagt og udløbne til 1. August, men lokale Forhandlinger havde ikke bragt Afslutning paa Sagen.

Det viste sig, at de paa Fabrikken beskæftigede Formere tilnærmelsesvis kunde deles i to lige store Dele, og at den ene Del i væsentlig Grad beskæftigedes ved det store Arbejde og til dels nyere Arbejde, medens den anden Halvdel nærmest var beskæftiget ved det mindre Arbejde ved Sandformeriet, og det viste sig ogsaa, at Fortjenesten for disse 2 Grupper var forskellig.

Man enedes om, at efterhaanden som der fremkommer Arbejde ved Sandformeriet, der ikke kan udføres til de tidligere Priser, skal der forhandles om ny i den Hensigt at forbedre Fortjenesten for de paagældende.

Svendborg. Et hos A/S L. Lange & Co. afholdt Mæglingsmøde er omtalt i Fagbladet for August Maaned.

En ny lokal Forhandling, der skulde føres, havde fremkaldt et Tilbud fra Firmaets Side, og dette blev akcepteret paa Timandsmødet den 8. September, men dog saaledes, at der yderligere skal forhandles lokalt om en Forhøjelse af Priserne paa et Antal Brædder, og at denne Forhandling skal være tilendebragt inden 1. Oktober.

Den Ordning, der opnaas, gives tilbagevirkende Kraft til 1. August.

Vejle. Den 18. August afholdtes der hos A/S C. M. Hess et Mæglingsmøde. Der klagedes over, at Firmaet egenmægtigt havde nedsat Timelønnen for en Mand; der var stillet Krav om Forhøjelse af Timelønningerne, og man kunde ikke opnaa Enighed om en Akkordpris paa nogle ny Komfurer.

Der kom til at foreligge Forslag til Sagernes Afgørelse, men da disse som Helhed ikke kunde akcepteres, blev Timandsmøde afholdt den 8. September.

Det forannævnte Spørgsmaal om Afdrag af Timelønnen blev bragt ud af Verden ved, at den paagældende Former fik udbetalt 25 Kr.

De i ren Timeløn arbejdende Formere fik hver 2 Øre mere i Timen, og der skulde optages ny Forhandlinger om Priser for de nævnte Komfurer.

I indeværende Foraar opstod der paa denne Fabrik Uenighed om, hvorvidt noget Arbejde skulde være at betragte som Overarbejde eller som Skifteholdsarbejde.

Denne Sag gjaldt ogsaa Arbejdsmændene og blev af disse indbragt til faglig Voldgift, og Aktieselskabet enedes med Formerforbundets Medlemmer om, at den Afgørelse, der blev truffen ved denne Voldgift, ogsaa skulde være afgørende for de Formere, der var interesserede deri.

Arbejdsmændene vandt Sagen, og det havde tilfølge, at flere af Formerforbundets Medlemmer har faaet efterbetalt en Del Penge.

Smede og Maskinarbejdere.

Ny Afdeling i Kerteminde. Den 17. August stiftedes en ny Afdeling indenfor Forbundet, idet Kerteminde Klub, der hidtil har staaet under Odense Afdeling, blev selvstændig Afdeling, dog først fra 1. September.

Den nye Afdelings Formand er Louis Jensen, Havnegade 13; Kasserer Ditlev Carlsen, Præstegade.

Vi byder Kerteminde Afdeling Velkommen og ønsker den Held og Lykke med sit fremtidige Arbejde inden for vort Forbund.

Overenskomster. Overenskomsten med Nyborg Kommune er forlænget et Aar uden Ændringer.

Med Fabrikant N. Kjær, Lemvig, er der truffet Overenskomst, ifølge hvilken de der beskæftigede Medlemmer af vort Forbund erholder Sommerferie i Overensstemmelse med de med Sammenslutningen trufne Regler. Endvidere erholder de, naar Timelønsarbejdet andrager over 8 Timer pr. Uge, et Akkordafsavnstillæg paa 15 pCt. af den gældende Timeløn.

Mellem Forbundet og Amtsbanerne paa Als er der den 12. August indgaaet Overenskomst om Løn- og Arbejdsforholdene for vore der beskæftigede 6 Medlemmer. Overenskomsten kan fra begge Sider opsiges med 3 Maaneders Varsel.

Mellem Københavns Afdeling 4, Kedelsmedeforeningen, og Ingeniør Thorberg, Enghave Brygge, København, er der indgaaet Overenskomst, gældende til 1. August 1932.

Mellem Aabenraa Afdeling og Firmaerne Chr. Christensen & Co. og Hansen & Møstl, Aabenraa, er der truffet Overenskomst, hvorefter Mindstelønnen fastsættes til 130 Øre pr. Time, for Udlærlinge det første Aar 110 Øre. Parterne er enige om, at Uenighed af faglig Karakter bør søges bilagt ved Mægling, eventuelt ved Voldgift efter »Regler for Behandling af faglig Strid«. Ferie gives i Overensstemmelse med, hvad der er gældende for Medlemmer af Jernindustriens Sammenslutning.

Kolding Afdeling har indgaaet Overenskomst med Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers Fabrik i Kolding. Timelønnen er fastsat til 114 Øre det første Aar, derefter en Ugeløn af 62 Kr. Overarbejde betales efter Fælles Værkstedsregler, og der gives Sommerferie i 6 Dage med Løn, Kr. 67,00. Overenskomsten kan opsiges til 1. Juli 1933.

Odense Afdeling har fornyet den med Firmaet A. Jakobsen, Fraugde — der som bekendt i 13 Aar (fra 1905—18) var blokeret for Tilgang af vore Medlemmer, fordi det ikke var muligt at faa en Ordning af Lønforholdene — bestaaende Overenskomst, der i det store og hele indeholder samme Bestemmelser, som er gældende med Jernindustriens Sammenslutning. Overenskomsten kan opsiges med 3 Maaneders Varsel til en 1. Februar.

Lønforhøjelser. Hos Firmaet Andreas Jacobsen i Grenaa er der, efter at der var givet Sanktion til Arbejdsstandsning, opnaaet en Ordning af Lønforholdene, idet 7 Mand fik et Løntillæg af ialt 38 Øre, hvorved Timelønningerne steg fra gennemsnitlig 110 til 115,4 Øre. Samtidig opnaaedes for 1931 3 Dages Ferie med en Godtgørelse af 25 Kr. For 1932 træder samme Bestemmelser i Kraft, som er gældende for Medlemmer af Jernindustriens Sammenslutning i Henhold til Forligsmandsforslaget.

Hos Smedemester Th. Petersen, Aalborg, har 8 Mand faaet 32 Øre til Fordeling, hvorved Timelønningerne steg fra gennemsnitlig 126,6 Øre til 130,6 Øre. Samtidig forhøjedes Betalingen for Udearbejde med 5 Øre til 8 Øre pr. Time, naar dette strækker sig over 3 Timer. Overarbejde skal varskoes inden Middag, ellers betales 1 Time ekstra.

Ferieordninger. Aarhus Afdeling har med Firmaet Bruun & Sørensen, Aarhus, indgaaet Aftale om en Ferieordning saavel for indeværende Aar som for 1932.

Paa Beslagfabrikken i Nibe, hvor der arbejder 24 Mand, er der givet Sommerferie i Henhold til den med Sammenslutningen gældende Ordning, uden at der er sket Reduktioner af Lønningerne.

Ved en Forhandling med Herning Motorkompagni er der opnaaet Enighed om, at vore der beskæftigede Medlemmer holder Ferie i Overensstemmelse med Reglerne for Jern- og Metalindustriens Sammenslutning. Samtidig opnaaedes Enighed om Arbejdstidens Lægning.

Endelig er der ved Forhandling med Direktør Haugaard, Fords Automobillager, Vejen, opnaaet Enighed om en Ferieordning, gaaende ud paa, at Mekanikerne faar 1 Dags Ferie med Løn for hver 2 Maaneder, de har været beskæftigede, eller Dele deraf, dog ikke over 6 Dage.

Mæglingsmøder. Paa Klage fra Sammenslutningen over, at vore Medlemmer hos Dansk Karosserifabrik, København, havde nægtet Overarbejde, afholdtes Mægling den 1. September. Klagen gik ud paa, at Arbejderne efter 3 Timers Overarbejde pr. Mand pr. Uge afspadserede Overarbejde udover disse 3 Timer i den normale Arbejdstid. Ved Mæglingen enedes man om, at Firmaet bestræber sig for at indskrænke Overarbejdet mest muligt og saa vidt gørligt fordeler dette over samtlige Arbejdere, hvorefter vore Medlemmer frafaldt Kravet om Afspadsering.

Den 26. August er der afholdt Mæglingsmøde hos A/S Møller & Jochumsens Filial i Vejle, der havde klaget over, at Maskinarbejderne havde nægtet alt Overarbejde. Under Diskussionen om Sagen oplystes det, at der ikke var vedtaget nogen Beslutning i saa Henseende, og Overarbejde vilde fremtidig blive udført i sædvanligt Omfang. — Samtidig drøftedes det tidligere behandlede Lønkrav med det Resultat, at Fabrikken gav 10 Øre til 8 Mand, og at der fra det bestaaende personlige Tillæg overføres 2 Øre til den ansatte Timeløn pr. Mand.

Timandsmøde. Den 28. August er der afholdt Timandsmøde til Behandling af nedennævnte Sager:

1) Odense Staalskibsværft. a. Strid om Betalingen for Nitning af Bundstokke under Maskinrummet, b. Nitning af Fodvinkler paa Tankdæk.

ad a. Sagen diskuteredes og sluttedes, idet man enedes om, at Nitning af Bundstokke under Maskinfundament, hvor Hullerne er lokkede en Dimension mindre, og hvor Nitterne forlanges til at skifte Bolte, betales med et Tillæg af 100 Øre pr. 100 Nagler.

ad b. Enighed opnaaedes ikke, idet Værftet fastholdt sit paa Mæglingsmødet indtagne Standpunkt. Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

2) Klage over, at A/S Chr. Andersens Maskinfabrik, Holbæk, lader en Tømrer udføre Arbejde, paa hvilket Maskinarbejderne har Akkord. Man enedes om en Ordning, gaaende ud paa, at Pladearbejdet til Opsamlerkassen for Avnblæseren, altsaa Kassen, som er monteret paa Emte-Soldet, udføres i Smedeværkstedet, og at Betalingen herfor fastsættes ved en lokal Forhandling. — Arbejdet ved selve Avnblæseren, som tidligere har været udført dels af Træarbejdere og dels af Maskinarbejdere, udføres fremtidig af sidstnævnte til de nugældende Priser. — Jern-Beslag til Opsamlerkasser udføres ligeledes af Maskinarbejderne, og Betalingen herfor fastsættes ligeledes ved lokal Forhandling. — Monteringen af Avnblæsere og Opsamlerkasser foretages af Træarbejdere.

3) A/S De forenede Automobilfabrikker, Odense. a. Klage over Hjemsendelse af Tillidsmanden, b. Klage over Driftsingeniørens Fremgangsmaade ved Forhandling om Akkordpriser samt hans Optræden overfor Arbejderne.

ad a. Enighed opnaaedes ikke. ad b. Parterne tog de faldne Udtalelser til Efterretning, idet der var Enighed om at søge tilvejebragt det bedst mulige Samarbejde, og man tilsagde gensidig hinandens Medvirkning hertil.

Fællesmøder i Arbejdsgiverforeningen. Den 7. August afholdtes et Fællesmøde i Anledning af, at vi havde anmodet De samvirkende Fagforbund om at indbringe Klage for Den faste Voldgiftsret over, at Firmaerne Otto Plantener og Otto Sievertsen, København, samt William Jensen, Gentofte, nægtede at efterkomme den i Rørprislisten indeholdte Bestemmelse om at levere Regnskab over Arbejdet til Akkordhaveren, og man enedes her om følgende:

Hvor der for bestemte Anlægs Vedkommende maatte fremsættes Klage over, at de paagældende Arbejdere ikke har modtaget Regnskabskopi, tilsiger Arbejdsgiverforeningen sin Medvirkning til, at dette sker.

Regnskabskopi for et Anlæg i J. E. Ohlsensgade blev samtidig af Firmaet Sievertsen overgivet Forbundet til Udlevering til den paagældende Arbejder.

Som meddelt i sidste Fagblad var der varslet Strejke vedrørende Overarbejde hos A/S Dansk Sojakagefabrik, København, men paa et Fællesmøde den 27. August opnaaedes Enighed, saaledes at Strejken aflystes.

Voldgiftssager. *Den faste Voldgiftsret* har den 21. August afsagt Kendelse i en Sag (Nr. 1489), der af os var anlagt imod A/S Burmeister & Wain for Brud paa trufne Aftaler, idet Aktieselskabet havde indført en ny Akkordordning, hvorefter man delte Akkorderne i en saakaldt Opstillingspris og en Produktionspris, og derved gik bort fra det, der i den hidtil gældende Akkordordning havde dannet Grundlaget for Akkordsummen, nemlig Stykprisen for Arbejdet. Burmeister & Wain havde rejst Kontrasag og nedlagt Paastand om, at en af Arbejderne paa Christianshavn truffen Klubbeslutning, gaaende ud paa, at det var forbudt Arbejderne at forhandle med Arbejdsledelsen om Akkorderne adskilt i en Opstillingspris og en Stykpris, kendtes ulovlig, og at Forbundet idømtes en Bod efter Rettens Skøn. Rettens Kendelse gaar ud paa, at

> »Hovedklagerne De samvirkende Fagforbund for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og Kontraklagerne Dansk Arbejdsgiverforening for Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark og denne igen paa A/S Burmeister & Wains Vegne bør for hinandens Tiltale i denne Sag fri at være.
>
> Sagens Omkostninger betaler hver af Parterne med 150 Kr.«

(Fortsættes Side 235.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
33849	Andersen, Aage Thomas..	København	23. 6.10	Kbhvn. Afd.	31. 3.30	Kbhvn. Afd. 17	9 5.31
31276	— Agdur Maur....	Ystad	25. 4.02	„ „	22.10.28	„ „ 18	30. 5.31
33630	— Emil Chr. Vejen	Nykøbing F.	20. 2.99	„ „	27. 6.30	„ „ 15	22.11 30
26367	— Willy Albert...	København	31. 7.08	„ „	1. 6 29	„ „ 15	16. 5.31
50153	Bendsen, Ejnar Vilhelm..	Frederiksberg	15.12.94	„ „	13. 6.30	„ „ 9	3. 1.31
20325	— Harry Christian	København	23.10.07	„ „	19 11.27	„ „ 15	11. 4 31
29551	Beuse, Carl	—	12. 6.91	„ „	21. 6.29	„ „ 11	9. 5.31
50065	Boisen, Carl Nielsen ..	Taps	20.11.07	„ „	28. 4.30	„ „ 3	16. 5.31
22222	Bregnhøj, Holger E. Larsen	Brønderslev	25. 8 05	Frederikshavn	14. 4.25	Frederikshavn	1. 6 29
11554	Bruun, Edv. Svend Aage	København	28. 7 02	Kbhvn. Afd.	4.10.21	Kbhvn. Afd. 12	25. 4.31
39626	Christensen, Therkild	Faaborg	13. 2.07	Faaborg	1. 5 25	Faaborg	25.10.30
6088	Christiansen, Jens Andreas.	Frederikshavn	14. 9.06	Frederikshavn	14.10.25	Frederikshavn	26. 4 30
12748	Engel, Knud	København	12. 5.90	Kbhvn. Afd.	13 12.26	Centralafd.	2. 5.31
32362	Eriksen, Jens	Lovns	7. 2.06	Viborg	2.11.30	Viborg	14. 3 31
51030	Finnbogason, Sigurdur	Island	4 10 97	Kbhvn. Afd.	17. 4.31	Kbhvn. Afd. 12	16. 5.31
19577	Frandsen, Pagh..	Horsens	26 8.92	Horsens	17.10.11	Faaborg	20 12.30
25891	Gjerløv, Louis Rikard ..	København	17. 6.08	Kbhvn. Afd	16. 9.28	Kbhvn. Afd. 14	9 5.31
2231	Hansen, Christian Peter	Flensborg	8 4 00	„ „ 1	14.10.19	„ „ 12	2. 5.31
50170	— Niels Chr. A. Østerberg	Hillerød	14. 1 06	„ „	30. 5.30	„ „ 14	2. 5 31
27710	— Orla Hans.....	København	20 11.09	„ „	2. 8.29	„ „ 2	9. 5 31
19852	Jensen, Aage Chr.....	Fredericia	6 5 93	„ „	19. 1.23	„ „ 4	9. 5.31
30473	— Ernst.....	Hylleholt	21. 2.08	Køge	25. 5.27	„ „ 9	9. 5 31
26818	— Johannes Jakob	København	17. 9 10	Kbhvn. Afd.	11. 7.29	„ „ 13	9. 5.31
23153	— Kaj Julius S....	—	19. 2.97	„ „	1.12.30	„ „ 2	30. 5 31
23531	— Niels Bernhard	Slagelse	1. 5.00	„ „	31. 3.28	„ „ 13	30 5.31
14888	— Sofus	Sundby	5 6.87	„ „	13. 2 25	„ „ 17	16 5 31
17080	— Svend Aage ...	Vrejlev pr. Vraa	17. 5 08	Hjørring	26. 6.30	Hjørring	3. 1.31
27914	— Søren Julius ...	Hobro	15. 5.09	Silkeborg	6 11.28	Viborg	6. 6.31
12680	Jørgensen, Herman E. N. B.	København	8. 4.05	Kbhvn. Afd.	25.11 29	Centralafd.	25. 4.31
50877	— Kaj Harald	—	14 5.11	„ „	3. 2 31	Kbhvn. Afd. 13	9. 5.31
29673	Jochumsen, August B.....	—	6.11.09	„ „	10. 5 29	„ „ 13	14 2.31
31064	Larsen, Børge	Søborg	26. 2 09	„ „	4. 2.29	„ „ 12	30. 5.31
33532	— Christian	Viborg	29.11.01	Viborg	2. 5.21	Viborg	27. 6.31
10395	Lemke, Carl Vilhelm ..	København	23.10.98	Kbhvn. Afd.	11. 8.26	Kbhvn. Afd. 14	23. 5.31
20275	Lihme, Carl F. Jørgensen	Stenløse	11. 7.07	„ „	10.11 27	„ „ 12	25. 4.31
10183	Lundquist, Paul Andersen.	København	23. 2 05	„ „	4.12.24	„ „ 2	28. 3.31
16050	Melcher, Carl Vilhelm...	Frederiksberg	9. 9.97	„ „	8. 6.27	„ „ 13	2 5.31
12600	Michaelsen, Hans Gunnar..	København	27. 9 07	„ „	3 12.26	„ „ 2	2 5.31
50687	Mulvad, Paul	—	9. 8.11	„ „	1.11.30	„ „ 2	16. 5 31
33554	Nielsen, Aksel Vilhelm..	Dyndet pr. Kværkeby	18. 2.01	Ringsted	2. 5 30	Roskilde	4. 4.31
36924	— Chr...	Vinderup	18. 5 03	Kbhvn. Afd.	19.10 29	Kbhvn. Afd. 14	9. 5.31
32364	— Christian Johs..	Veddelev	11 10.10	Roskilde	26.10.29	Roskilde	18. 4 31
25843	— Franklin Georg	Amerika	25. 2.03	Kbhvn. Afd.	22. 9.28	Kbhvn. Afd. 17	2. 5.31
36293	— Helge E. A. Hein	Hellerup	15. 4.04	D. Arbm. Forb.	13.10 28	„ „ 13	30. 5 31
25297	— Louis H. P. Emil	København	2. 6.76	Kbhvn. Afd. 5	24. 1.03	Centralafd.	25 4.31
855	— Niels Jørgen...	Fladsaa	22. 6.93	„ „ 1	8. 9.19	Kbhvn. Afd. 9	28. 3.31
26798	— Orla Laurits ..	København	19 10 99	„ „	20.10.30	„ „ 6	30. 5.31
39961	— Osvald Lund ..	Ortved	19. 4.04	Ringsted	1.11.24	Køge	25. 4.31
28096	Nægele, Conrad..	Haderslev	25. 4.04	Sønderborg	17. 9.28	Sønderborg	28. 3.31
33476	Petersen, Albert.....	Nordborg	8. 3.08	—	12. 4.30	—	28. 3.31
1675	— Holger Chr. Eiby	København	26. 7 06	Kbhvn. Afd.	16.10.25	Centralafd.	28. 3.31
17446	— Johannes	Brobyværk	4. 8.07	Odense	4.10 26	—	7. 3 31
234	— Peter Vilh. B. B.	Saxkøbing	26. 2.91	Kbhvn. Afd.	21. 8.25	Kbhvn. Afd. 11	23. 5.31
2054	— Paul	København	11. 1.00	„ „	13. 9.24	„ „ 4	30. 5.31
16425	— Svend.....	Nakskov	18. 5.03	„ „	29. 7.27	Centralafd.	4. 4.31
16706	— Svend Aage ...	København	25.12.07	„ „	9. 9.27	Kbhvn. Afd. 2	16. 5.31
36842	Pilskov, Edvard Alfred .	—	26. 5.98	„ „	18.10 29	„ „ 6	23. 5.31
50810	Rasmussen, Knud.....	—	4. 8.82	„ „	12.12.30	„ „ 13	16. 5.31
6948	Rendtorff, Viggo	Nyker	3. 2 03	„ „	26. 3.28	„ „ 14	30. 5.31
18496	Rønning, Einar Th.	København	18.12.88	„ „ 1	23. 9.11	„ „ 12	23. 5.31
37546	Sørensen, Jens Lindahl...	Brovst	4. 5.05	Nørresundby	14.10.30	Nørresundby	28. 3.31

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
18594	Schytte, Peter Olaf	København	10.10.79	Kbhvn. Afd. 1	17. 2 17	Kbhvn. Afd. 8	2. 5.31
16223	Sømberg, Otto Christian .	—	15. 5.02	„ „	8. 7.27	„ „ 12	9. 5.31
16032	Thomsen, Sofus Emil L...	Frederikshavn	5 10 90	Frederikshavn	6. 5.10	Centralafd.	28. 4.31
32098	Vorsaa, Jens Dusinius..	Rørdal	28. 4 04	Hjørring	1. 7.25	Nørresundby	18. 4.31

I en *faglig Voldgiftsret* er der ligeledes afsagt Kendelse vedrørende A/S Burmeister & Wain. Denne Sag drejede sig om, at Aktieselskabet paa Refshaleøen havde etableret Skifteholdsarbejde for Nittere og ordnet Afregningen af Akkorderne paa den Maade, at de Nittersjak, der arbejdede paa samme Arbejde, henholdsvis Dag og Nat, maatte opføre Regnskabet i Fællesskab. Dette medførte, at de Nittersjak, der arbejdede om Dagen, fik deres Fortjeneste forringet, idet de kom til at afgive noget til Natholdssjakkene, der som Følge af forskellige om Natten opstaaende Vanskeligheder ikke kunde indtjene saa meget, som normalt indtjentes ved Nittearbejde af den Art, som her var Tale om. Da Sagen ikke kunde bringes i Orden ved Mæglings- og Timandsmøde, enedes man om at lade den afgøre ved faglig Voldgift med Politimester Parker som Opmand. Politimesteren afsagde Kendelse den 29. August, gaaende ud paa, at »Aktieselskabet Burmeister & Wain vil for Tiltale af Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund i denne Sag fri at være«.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
4. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
5. Schultz & Larsen, Otterup.
6. Brdr. Christensen, Viborg.
7. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
8. A. C. Rosenberg, Thisted.
9. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
10. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
11. Jensen & Knudsen, Lavgade, Haderslev.
12. Ernst Rasmussen, Thorsgade 54—56 — tidligere Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).
13. Smedemester Wilkens, Overgade 65, Odense.
14. Fabrikant Albertsen, Øster Vraa.
15. Smedemester H. J. Hansen, Vestergade 11, Vejle.

Blokader. Københavns Afdeling 13 har med Forbundets Sanktion blokeret A/S Alfred Nielsen, Prinsessegade 17, København, der skylder 2 af vore Medlemmer et Beløb af ca. Kr. 400,00.

Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark har blokeret Metalvarefabrikant V. Nielsen, Metalvarefabrikken »Guldborg«, Sct. Hansgade 23, København, og det henstilles til vore Medlemmer ikke at udføre Gørtlerarbejde hos nævnte Arbejdsgiver, saalænge Blokaden varer.

Hvad koster mest?

Politikere og Socialøkonomer er enige om, at det bliver en skrap Vinter. Vi har Krise herhjemme, Arbejdsløshed, faldende Priser o. s. v., men det er meget værre ude i den store Verden.

Mr. Lochner, en af de amerikanske Pressemænd, som hvert Kvartal flyver Verden rundt og kabler Situationsmeldinger til et Par Tusinde amerikanske Blade, sagde fornylig til den københavnske Presse, at det var hans bestemte Indtryk, *at Danmark var det Land, som mærkede mindst til Krisen.* Vi lægger ikke alt for stor Vægt paa den Slags Udtalelser, men der er en Kerne af Sandhed deri.

Se til Udlandet — se Tyskland, — England, — Norge, se hvorsomhelst, og ingen kan bestride, at vor Stilling er gunstig. Der er flere Aarsager hertil, men en af de væsentligste er vore stærke faglige og politiske Organisationer.

Gode Organisationer, stærke Organisationer er det eneste sikre Bolværk mod Anslag.

Gode Kollega! Maaske vil Du synes, at alt dette er Selvfølgeligheder. Hvis det er Tilfældet, vil jeg gerne stille Dig et Samvittighedsspørgsmaal: Gør Du, hvad Du kan for at styrke dette Bolværk? Med andre Ord: Er Du ogsaa Medlem af din *politiske* Organisation?

Hører Du til den store graa indifferente Skare, der nok har en Mening, men aldrig fremsætter den paa det rigtige Sted, eller er Du en af de solide Sten i Bolværket?

Jeg beder Dig overveje Spørgsmaalet og tage Stilling til det.

Er Du ikke Medlem af din socialdemokratiske Forening, bør Du snarest blive det.

Forholdene overalt i Udlandet viser, at det baade for den enkelte og klassemæssigt koster mest at undlade det.

50-Øren og Millionæren.

Der har i den senere Tid været holdt en Række *hemmelige Møder*, ganske særlig omkring paa Herregaardene.

Her har man samlet Godsejere, Proprietærer, større Gaardmænd, Fabrikanter, Storkøbmænd og Finansmænd.

Ved et godt Bord og et godt Glas har de drøftet Tidens Vanskeligheder med udsendte Agenter for en underjordisk Overklasseforening, der kalder sig »Socialt Oplysningssamfund« eller »S. O. S.«

Man blev hurtig enige om, at den første Hindring, som maatte fjernes, for at den »undertrykte Overklasse« paany kunde faa sin Ret var — Ministeriet Stauning. Og selv om de fleste af de tilstedeværende Storborgere nærmest følte sig fattige, var der dog ingen, der gav under 500 Kroner som *første* Bidrag til Bekæmpelse af Socialdemokratiet.

Millionærerne vidste jo fra 1927, hvad det betød at faa Stauning byttet om med Madsen-Mygdal.

»S. O. S.« praler med, at de paa denne Maade hidtil har indsamlet et Beløb, der maa skrives med et sekscifret Tal, og denne Organisation er i fuld Gang med at oversvømme Landet med perfide Tryksager for at slaa Socialdemokratiet tilbage næste Valgdag.

Men det kunde være, at de Herrer forregnede sig.

Arbejderne vil nemlig lære af disse Kendsgerninger, *dels* at den politiske Kamp maa fortsættes med øget Kraft, og *dels* at der maa skabes en Modvægt mod Millionærernes Kampfond.

Denne Modvægt er »*Socialdemokratiets Valgfond*«. Det kan ikke hamle op med Millionærfondet, hvad de enkelte Bidrags Størrelse angaar. Det skal hente sin Styrke af de *Hundredtusinder af smaa Bidrag!*

Derfor maa hver eneste Arbejder og Arbejderkvinde forstaa, at *deres Pligtfølelse og Kammeratskabsfølelse byder dem at købe saa mange Valgfondsmærker som muligt!* De faas i alle Fagforeninger, og Prisen er kun 50 Øre pr. Stk.

Husk, at *Landstingsvalget* næste Aar kræver et vældigt Opbud.

Lad os vise, at Arbejdernes 50-Ører kan sætte Millionærerne paa Plads!

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Specialarbejderforbundet.

Bortkommen Bog.

Medlem af Københavns Afdeling, Nr. 47929, Emil Jørgen Martin Hansen, har anmeldt sin Bog som tabt, hvorfor denne hermed gøres ugyldig.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 50733	Christensen,	Kaj William H.	(Kbhvn. Afd.)
- 50161	Eriksen,	Johannes Nielsen	(—)
- 18818	Johnsen,	Sigurd	(—)
- 50245	Juul,	Henning Kaj	(—)
- 16741	Lorentzen,	Henry K. Chr. C.	(—)
- 36466	Petersen,	Axel Martin	(—)
- 123	Pautsch,	Carl	(—)
- 31270	Sørensen,	Knud Chr.	(—)
- 34901	Thorngreen,	Carl Alfred S.	(—)
- 2831	Petersen,	Appel Lustrup	(Esbjerg Afd.)

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 26059 Quistgaard, Valdemar.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 2278	Nyeland,	Laur. Jul. Vald.	15.11.02
- 30136	Reimer,	Arthur Carlo	27.12.19

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 19148	Andersen,	L. T.	25. 8.28
- 24116	—	Peter Juul Aug.	14. 3.31
- 11047	Christensen,	Carlo Peter Th.	19 5.28
- 144	Eisted,	Claus A. Aage	14 2 31
- 30981	Emmich,	Orla	18 10.30
- 27057	Henriksen,	Henrik	7. 1 28
- 36605	Jacobsen,	August Oscar	26. 4.30
- 3231	Juliussen,	Fritz Hovedskov	14. 7.28
- 50245	Juul,	Henning Kaj	3 1.31
- 14918	Larsen,	Sofus A. Broholm	7 3 31
- 11018	Lund,	Svend Aage	7. 7.23
- 35352	Mortensen,	Arthur	16. 4.27
- 38510	—	Peter	23.11.29
- 3221	Munkedal,	Aage	22.11 30
- 2240	Møller,	Georg	22.10 27
- 28300	Nielsen,	Aksel G. V.	29 3 24
- 50752	—	Hans Peter G.	9. 5 31
- 31252	—	Orla Helge	10 11.28
- 29501	Nilsson,	Richard V.	18. 4.31
- 36210	Nielsen,	Viggo Marius	6.12 30
- 28632	Petersen,	Poul Emanuel	25 1.30
- 18423	Padborg,	Jacob Børge	25. 4 31
- 26059	Quistgaard,	Valdemar	11. 4 31
- 37223	Rasmussen,	Johan Chr.	3. 1 31
- 10485	—	Johs. Højsgaard	21. 4 28
- 23874	Rosendahl,	Kaj	13 9 24
- 15843	Sørensen,	Ludvig Oscar	14. 2.31

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 12 OKTOBER 1931 17. Aarg.

Smedenes Kongres.

Næppe nogensinde tidligere har en Kongres hvilet paa en saa spinkel Basis, som Tilfældet var med den sidste ekstraordinære. Kun 2622 Medlemmer af over 29.000 havde udtalt sig for dens Afholdelse, og de enkelte Delegerede var valgt med urimelig faa Stemmer. Det var aabenbart, at ingen tog Oppositionens Kongreshalløj rigtig alvorlig, og med god Grund. Foraarets Overenskomstsituation var afviklet paa fuld lovlig Maade og paa Grundlag af en Urafstemning, i hvilken et Antal Medlemmer større end nogensinde før havde deltaget. Kongressen kunde ikke i nogen Henseende ændre i den derved tilvejebragte Overenskomst, den kunde heller ikke trække Direktiver op for Fremtiden, eftersom den ifølge Oppositionens eget Forslag kun skulde behandle Overenskomstsituationen i 1931. Den kunde ikke engang vælge ny Hovedledelse, hvis den nu siddende strengt vilde have holdt sig til Forbundets Love, i hvilke det er fastsat, at „Hovedbestyrelsens Valg gælder til første ordinære Kongres efter Valget". Noget andet var, at Hovedbestyrelsen ikke vilde modtage et Mistillidsvotum, og ved at affinde sig med, at det ene af de to Punkter paa Kongressens Dagsorden lød: „Valg af ny Hovedledelse", havde givet dette Standpunkt tilkende, men retslig set havde den kunnet henholde sig til Lovene og uanset Kongressens Forløb være blevet siddende til næste ordinære Kongres i 1932.

Selvom der blandt Medlemmerne havde herskt en vidt udbredt Utilfredshed med, at de to Gange maatte stemme over nøjagtig samme Forligsmandsforslag, kunde dette heller ikke berettige til Indkaldelse af en Kongres, da der ikke i Lovene indeholdes noget Forbud herimod. Det hedder i saa Henseende blot: „Ingen Landsoverenskomst maa indgaas med Arbejdsgiverne i Jernindustriens Sammenslutning, før den har været forelagt Medlemmerne til Urafstemning". Hvad var der da tilbage andet end Spørgsmaalet om, hvorvidt Hovedbestyrelsen bevidst eller ubevidst havde undladt at varetage Medlemmernes Interesser? At en Hovedbestyrelse paa 27 Mand bevidst skulde have tilsidesat de organisationsmæssige Interesser, den var valgt til at varetage, maatte jo lyde fuldkommen fantastisk. Der kunde da kun være tilbage, at Hovedbestyrelsen, specielt Formanden, havde vist sig uduelig til at varetage Medlemmernes berettigede Interesser, og at dette maatte konstateres paa en Kongres.

Men naar man erindrer sig, at Forbundets Formand paa et Møde af samtlige Afdelingsformænd, forinden Forligsmandens Mæglingsforslag i Foraaret gik til Urafstemning, nøje havde gjort Rede for hele Overenskomstsituationens Forløb og for de Omstændigheder, der havde været forbundet med Fremsættelsen af Mæglingsforslaget, og Afdelingsformændene med 76 Stemmer mod 13 havde vedtaget at anbefale det ved Forelæggelsen i Afdelingerne, skulde man jo ikke kunne synes, at der vilde være Baggrund for at hefte en Udueligheds-kokarde paa Formanden eller paa Hovedbestyrelsen. Hvad var da det hele andet end den illegitimt organiserede Oppositions Forsøg paa at udnytte visse Rygter, hvis Arnested var Dansk Arbejds-

mandsforbunds sidste Kongres, og som fik yderligere Næring gennem Kongresreferatet i nævnte Forbunds Blad?

Som altid, naar det drejer sig om Rygter, antog ogsaa disse efterhaanden en fuldkommen fantastisk Karakter og havde, for saa vidt de var rigtige, givet Kommunisterne Ret, naar de heftede Forrædernavnet paa Forbundets Formand. Men Rygterne gav altsaa Oppositionen en kærkommen Anledning til at fiske i rørt Vande, og i Kraft af Medlemmernes forstaaelige Ligegyldighed for hele Postyret fik Oppositionen tillige en Repræsentation, der talmæssigt stod i omvendt Forhold til dens Rod blandt Medlemmerne.

Det var derfor ikke uden en vis Spænding, at Kongressen traadte sammen i Aarhus Tirsdag den 6. Oktober, Kl. 10, selvom der næppe var nogen, der for Alvor troede paa, at det skulde kunne lykkes at vælte Forbundets Hovedledelse. I sin Indledningstale gjorde Forbundets Formand da ogsaa opmærksom paa, at til den Opposition, som her luftede sin Radikalisme, havde Medlemmerne kun i meget ringe Grad givet Udtryk for Tilslutning, og var end Oppositionen talmæssig ret stærk, maatte den reelt staa overmaade svagt ogsaa paa Baggrund af den ringe Tilslutning, den havde faaet hos Medlemmerne. Rent saglig var dens Argumentation elendig, og det var egentlig kun ved Hjælp af perfide Paastande, giftige Insinuationer og tvetydige „Oplysninger", at det lykkedes at holde Gryden i Kog i tre Dage.

Dansk Arbejdsmandsforbunds Formand fandt sig samtidig foranlediget til at søge rakt Oppositionen en hjælpende Haand ved at foretage det i dansk Fagbevægelse ganske enestaaende Skridt at lade uddele paa Kongressen en Pjece med Angreb paa Forbundets Formand og Gengivelse af en Stævning til samme til at møde i Retten, indklaget for at have injurieret Lyngsie; ogsaa dette gav denne Kongres en særlig Plads i den lange Række, der i Aarenes Løb er afholdt indenfor Smedeforbundet. At denne Handling har anbragt Dansk Arbejdsmandsforbunds Formand paa et saa lavt Plan, som det heldigvis er enestaaende, at en Organisationsleder kommer ned paa, har vi faaet adskillige Tilkendegivelser for, og at Pjecen enstemmigt blev afvist af Kongressen illustrerer Lyngsies fuldkommen svigtende Vurderingsevne. Det er dog ikke uden Interesse at slaa fast, at havde Pjecen virket efter sin Hensigt, vilde Dansk Arbejdsmandsforbunds Formand have givet de Kommunister en Haandsrækning, som han ellers synes at have sat sig for at ville udrydde.

Jovrigt fik Lyngsies „Deltagelse" i Kongressen sin Tilrettevisning gennem Vedtagelse af følgende af Dirigenterne stillet Resolution:

> „Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds ekstraordinære Kongres udtaler sin Misbilligelse af, at Formanden for Dansk Arbejdsmandsforbund, Hr. M. Lyngsie, har tilstillet Kongressens Deltagere en Pjece med Angreb paa Johs. Kjærbøl."

Det blev i det hele taget en meget bevæget Kongres, præget af et uskolet og overfladisk Oppositionselement uden Indsigt i de organisationsmæssige Forhold. Det var samtidig en ømfindtlig Opposition, hensynsløs i sine Angreb, men umaadelig sensibel overfor den velfortjente Ripost. Naa, der er vel næppe meget at sige hertil, naar selv større Folk ikke kan taale en berettiget Retorsion.

Alligevel vil sikkert Flertallet af Kongressens Deltagere sammen med Medlemmerne, nu da det er overstaaet, være enige om, at det var godt, vi fik den ekstraordinære Kongres. Det var godt, at vi fik bremset Splittelsesbestræbelserne, der maaske med de foreliggende overenskomstmæssige Vanskeligheder kunde have vundet mere Fodfæste, hvis ikke Fortidens Regnebræt var blevet gjort op, samtidig med, at det blev en Styrkeprøve med en Opposition, der havde faaet en uforholdsmæssig Adgang til at gøre sig gældende. Dertil kom, at den egentlige Opposition ved Afstemningen fik Tilslutning fra en Del Delegerede, der almindeligvis ikke er Opponenter, men som enten var bundne gennem Valget paa den paagældende Afdelings Generalforsamling eller var under saa haardt Pres, at de ikke turde knibe ud, og vi kender mere end et Eksempel paa mangeaarige organisationstro Medlemmer, der ved Afstemningen paa Kongressen gik imod deres egen Overbevisning. Alt dette tilsammenlagt gav Oppositionen en Chance, som den næppe nogensinde har haft tilsvarende og næppe heller faar forelobig, men som, hvis den havde bevirket, at Forbundets Hovedledelse havde set sig nødsaget til at gaa, sikkert vilde have fremkaldt en saadan Reaktion blandt Medlemmerne, at Stillingen var blevet uholdbar for en ny Hovedledelse. Det er da ogsaa betegnende, at der er fremkommet Udtalelser om, at man godt kunde stemme sammen med Oppositionen, for Hovedbestyrelsen vilde alligevel ikke blive styrtet, med andre Ord, Ønsket om at give Udtryk for den størst mulige Tilslutning til Utilfredsheden uden at løbe Risiko for, at der skete noget.

Resultatet blev, at en af Kommunisten Heinrich Wolf affattet Resolution, indeholdende en Misbilligelse

af Hovedbestyrelsens Stilling under Overenskomstsituationen, blev forkastet ved Navneopraab med 137 Stemmer imod 97 — Hovedbestyrelsen deltog ikke i Afstemningen. Resolutionen var saalydende:

„Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds ekstraordinære Kongres den 6. Oktober 1931 udtaler sin skarpeste Misbilligelse af Hovedbestyrelsens Flertals Stilling under Overenskomstsituationen i Foraaret, under Henvisning til den usømmelige Metode, som vor Hovedledelse har benyttet for at faa gennemført Forligsforslaget der ved første Urafstemning blev forkastet og trods denne Forkastelse veg man ikke tilbage for at udsende nøjagtig samme Forslag til fornyet Afstemning, — men benyttede hertil alle Midler for at gennemføre Forligsforslaget og de dermed følgende Lønreduktioner."

En anden af Bestyrelsesmedlem i Københavns Afdeling 11, Carl Larsen, stillet Resolution saalydende:

„Idet Kongressen tager den første Diskussion til Efterretning, henstiller den til Hovedbestyrelsen i større Udstrækning at tage Hensyn til de Stemninger, der rører sig blandt Medlemmerne, og opfordrer Ledelsen til at fortsætte,"

blev derefter vedtaget med 147 Stemmer imod 70. Det var øjensynligt, at det kneb for adskillige at finde deres Standpunkt, da de skulde stemme for den sidste Resolution, og helt let har det jo heller ikke været f. Eks. først at stemme for, at Hovedbestyrelsen skulde forsvinde, og i umiddelbar Fortsættelse deraf stemme for, at den skulde fortsætte.

Naar Kongressen fik et Forløb, som det er vor Overbevisning, at langt den overvejende Del af Organisationens Medlemmer er tilfreds med, skyldes det ogsaa den Omstændighed, at Smedeforbundets Hovedbestyrelse stod fuldkommen samlet og dermed paany afgav Bevis for, at naar en Organisationsledelse er enig, er den ogsaa stærk. Det værste, der kan ske for en Organisation, er, at Ledelsen deler sig og dermed ogsaa tvinger Medlemmerne til at dele sig.

Vi staar nu ved Indgangen til en Vinter, der utvivlsomt vil berede Fagbevægelsen adskillige Vanskeligheder. Hovedbestyrelsen vil paa Baggrund af den nu afholdte Kongres staa stærkt i Arbejdet for at komme gennem disse. At Kommunisterne, som foranledigede Kongressen indkaldt, ønsker at bidrage til at forøge Vanskelighederne, er utvivlsomt, men de har i Virkeligheden med Kongressens Afholdelse i høj Grad svækket deres Stilling gennem Tab af det Agitationsstof, som ved hensynsløs Bagvaskelse var tilvejebragt, og som Kongressen skaffede af Vejen. Det er fristende at faa en Chance, det kan være uklogt at benytte den; selvom den samlede Opposition ved sidste Kongres havde Grund til at regne med en betydelig større Chance end nogensinde før, skulde de hellere have ladet den ligge. Nederlaget er blot nu blevet saa meget større.

De kommunale Hjælpekasser.

Af Kontorchef, Overretssagfører *J. L. Cohen.*

(Sluttet.)

Jeg gaar herefter over til at omtale Bestemmelserne om, hvilke Personer der har Adgang til at søge Hjælpekassehjælp, altsaa hvem der ikke paa Forhaand er udelukket fra at faa denne Hjælp; thi det maa jo stadig erindres, at det at have Adgang til at søge Hjælpen ikke er det samme som at kunne stille Krav om at faa den.

For at søge Hjælp i en Hjælpekasse maa man have »*fast Ophold*« i den Kommune, hvis Hjælpekasse man henvender sig til. Det er kun denne Opholdskommune, som kan yde Hjælpekassehjælp; hvor man har sin Forsørgelseskommune, spiller i denne Forbindelse ingen Rolle; Forsørgelseskommunen kan ikke yde Hjælpekassehjælp, hvis man ikke har Ophold i den. Hvor længe man skal opholde sig i en Kommune, for at Opholdet kan betragtes som *fast*, er ikke afgjort i Loven, det beror paa Bestyrelsens Skøn. Mange Hjælpekasser har dog selv bestemt ikke at ville regne Opholdet for fast, førend det har varet i 3 Maaneder; det staar der altsaa intet om i Loven, og det vil i visse Tilfælde, som f. Eks. hvis en Mand ved sin Indflytning har sikret sig fast Arbejde, men paa Grund af Sygdom mister Arbejdet, inden der er gaaet 3 Maaneder, virke ganske ubilligt, om Hjælpekassen fastholder dette Krav om 3 Maaneders Ophold.

Naar man oppebærer *Fattighjælp*, d. v. s. Hjælp med Fattighjælps Virkning — hvortil ogsaa regnes den Fattighjælp, man har paadraget sig ved ikke at opfylde Alimentationsforpligtelser —, kan man ikke, saalænge denne Fattighjælp er løbende og 3 Maaneder derefter, faa Hjælpekassehjælp; selvom man tilbagebetaler Fattighjælpen, skal der hengaa 3 Maaneder efter dens Ophør. Om en Hustru, der ikke er sammen med Manden, er afskaaret fra Hjælpekassehjælp, fordi Manden oppebærer eller har oppebaaret Fattighjælp, beror paa, om den af Manden oppebaarne Fattighjælp ogsaa har Fattighjælps Virkning for Hustruen; Afgørelsen af disse Spørgsmaal er ret indviklet og maa her forbigaas; dog skal jeg som de mest praktiske Tilfælde nævne, at hvis en Mand kun personlig har faaet Fattighjælp, f. Eks. ved Indlæggelse paa Hospitalet, er Hustruen ikke afskaaret fra Hjælpekassehjælp, ligesom ej heller Enken

eller den fraskilte Hustru er udelukket fra Hjælpekassehjælp ved den Fattighjælp, der er ydet Manden inden Ægteskabets Ophør; derimod er en forladt eller fraseparereret Hustru afskaaret fra Hjælpekassehjælp ved den Fattighjælp, Manden har faaet ved ikke at opfylde sine Alimentationsforpligtelser overfor Børn, født i eller udenfor Ægteskab. Reglerne om Fattighjælpens Virkning for Hustruen er som nævnt indviklede og paa mange Punkter urimelige; Steinckes Socialreformforslag søger her at skabe retfærdigere Bestemmelser.

Personer, der oppebærer *Aldersrente,* kan ikke samtidig faa Hjælpekassehjælp; men hvis af et Ægtepar kun den ene Ægtefælle oppebærer Aldersrente, er den anden Ægtefælle ikke afskaaret fra at faa Hjælp af Hjælpekassen. Om *Invaliderente* er det af Ministeriet af 1924 udtalt, at denne ifølge Lovens Forudsætninger vel i Almindelighed maa anses for tilstrækkelig til paagældendes Underhold, men at det ikke kan anses for ganske udelukket at yde Invaliderentenydere Hjælpekassehjælp. At denne Hjælp kan oppebæres samtidig med *Syge*kassehjælp og vedtægtsmæssig *Arbejdsløshed*sunderstøttelse, er udenfor al Tvivl.

Det er vel ikke ligefrem forbudt at yde Hjælpekassehjælp til *Enker,* der har Enkebørnsunderstøttelse; men ifølge Loven *bortfalder* den sidstnævnte Understøttelse, naar Enken udenfor Sygdomstilfælde faar Hjælpekassehjælp, og Hjælpekasserne vil derfor, naar der ikke foreligger Sygdom, være meget tilbageholdende med at yde Hjælp til saadanne Enker, idet det som Regel vil være betænkeligt at lade Enkebørnsunderstøttelsen bortfalde for at faa en Hjælpekassehjælp; det vil kun være tilraadeligt, hvis Hjælpekassehjælpen for et antageligt Tidsrum vil kunne gøre Enkebørnsunderstøttelsen undværlig. At der af Lovgivningsmagten er begaaet en Uretfærdighed overfor Enkerne ved (udenfor Sygdomstilfælde) at berøve dem Adgang til Hjælpekassehjælp, skønt alle andre Kvinder, der nyder offentlig Hjælp til deres Børn (tilmed højere Bidrag end Enkebørnsunderstøttelsen), kan søge Hjælpekassehjælp, er fremhævet saa ofte, at det kun kan vække Forundring, at der ikke er sket Ændring heri. Naturligvis søger den Steincke'ske Socialreform at raade Bod herpaa.

Om *Forholdet til anden offentlig Hjælp* indeholder Hjælpekasseloven endnu den Bestemmelse, at Hjælpekassen ikke maa paatage sig Udgifter, der kan afholdes af Kommunekassen uden Fattighjælps Virkning for Modtageren. Det er herved fremhævet, at Hjælpekassehjælp kun maa ydes, naar de andre kommunale Hjælpekilder, der ikke medfører Fattighjælps Virkninger, er udtømt, og at Kommunerne ikke ved at bruge Hjælpekasserne maa skaffe sig Statsrefusion i Tilfælde, hvor der er anden Hjemmel til at hjælpe af Kommunekassen uden Fattighjælps Virkning. Eksempelvis skal det nævnes, *at* Hjælpekassen ikke kan yde Begravelseshjælp, Lægehjælp eller Jordemoderhjælp, da Kommunen i Fattiglovens § 44 har Hjemmel til at yde saadan Hjælp uden Fattighjælps Virkning, og *at* Hjælpekassen ikke kan tilstaa Hjælp, naar der er Mulighed for at give den nødvendige Hjælp som fortsat Sygekassehjælp (Fattigl. § 63) eller som Forskud paa Invaliderente. Ej heller bør Hjælpekassen vedvarende yde Hjælp til Gamle, der opfylder Betingelserne for at faa Aldersrente, idet disse, hvis det kan ventes, at de fremtidig ikke kan klare sig uden offentlig Hjælp, bør søge denne som Aldersrente.

Rejseunderstøttelse maa ikke ydes, medmindre det forinden er godtgjort, f. Eks. ved en Erklæring fra paagældende Arbejdsgiver, at der er sikret vedkommende mere end rent foreløbigt Arbejde eller Udkomme paa anden Vis paa Ankomststedet. Denne Bestemmelse sigter til at forhindre Hjælpekasserne i at bekoste en Families Rejse til en anden Kommune med det Formaal selv at slippe fri for fremtidig at understøtte den, og er naturligvis ikke til Hinder for, at Hjælpekassen understøtter til et Sanatorieophold el. lign. udenfor Kommunen.

Som før omtalt skal man for at faa Hjælpekassehjælp være »*værdig*« og »*trængende*«; hvad der forstaas herved, er ikke nærmere angivet i Loven, og det er netop paa dette meget vigtige Punkt, at Hjælpekassebestyrelsens Skøn først og fremmest skal udfolde sig; her skal tages de mest individuelle Hensyn, her spiller lokale og personlige Forhold en afgørende Rolle. Hvad *Indtægten* angaar, synes det umuligt at fastsætte bestemte Grænser, idet det er Trangen i det paagældende Øjeblik, som er afgørende, ikke hvor stor Indtægten har været i en foregaaende Periode; men naturligvis vil man ved Bedømmelsen tage Hensyn til, om vedkommende, som nu er i Trang, burde have sparet sig saa meget sammen, at han kunde have klaret de foreliggende Besværligheder uden offentlig Hjælp. Som Vejledning kan det dog siges, at en Person, som arbejder og i nogen Tid har arbejdet paa fuld og almindelig Løn, sædvanligvis ikke vil kunne vente Støtte, medmindre der er Sygdom i Familien, en meget stor Børneflok eller andre usædvanlige Forhold; at yde Tillæg til den normale Arbejdsfortjeneste vil som Regel ligge udenfor Hjælpekassens Opgave. Med Hensyn til *Formuen* kan sikkert fastslaas, at et til fri Raadighed værende Beløb af forholdsvis ringe Størrelse, f. Eks. 1000 Kr., ja maaske endnu mindre, som Regel vil udelukke fra Hjælpekassehjælp; men naturligvis vil særlige Omstændigheder kunne begrunde Undtagelser.

Ogsaa Begrebet »*Værdighed*« er det overladt til Hjælpekassebestyrelsens Skøn nærmere at fortolke, og Fortolkningen kan vist nu siges at gaa i Retning af at lægge afgørende Vægt paa vedkommendes *Selvhjælpsvilje,* om man kan have Tillid til, at hvis man hjælper ham udover de tilstedeværende Vanskeligheder, vil han gøre alt, hvad han evner for at klare sig selv. Naturligvis maa man tillige have den Tro, at Hjælpen virkelig anvendes paa forsvarlig Maade; er der Frygt for Misbrug, maa man ved Maaden, hvorpaa man giver Hjælpen, ved Naturalier, direkte Betaling af Husleje o. s. v., sikre sig paa bedste Maade. At en Person har været *straffet,* udelukker i og for sig ikke fra Hjælpekassehjælp; den straffede Handlings Art, det siden Straffens Udstaaelse forløbne Tidsrum, hvorledes hans Vandel i dette Tidsrum har været, om han har Familie at forsørge o. s. v., vil være at tage i Betragtning.

Om det Forhold, at en Person er Deltager i en *Strejke eller Lockout,* har Ministeriet gentagne Gange udtalt, at det i og for sig ikke udelukker fra Hjælpe-

kassehjælp, men at Afgørelsen maa træffes efter de i hvert enkelt Tilfælde foreliggende Omstændigheder — altsaa som sædvanligt rent skønsmæssigt. I København har man under Arbejdskonflikter sædvanligt fulgt den Regel, at Personer, der er bleven ledige ved selve Arbejdskonflikten og er Deltagere i denne, ikke kan faa Hjælp, medmindre der tillige foreligger andre Trangsaarsager saasom Sygdom i Familien, lang Tids Arbejdsløshed forinden, stor Børneflok el. lign., medens Konflikten ingen Betydning har ved Ansøgninger fra Personer, der var ledige inden Konflikten eller kun indirekte er bleven ledige ved denne. Ved den før omtalte »Krisehjælp« har man dog fulgt samme Regler, som har været gældende for den vedtægtsmæssige Arbejdsløshedsunderstøttelse.

Endnu maa det Spørgsmaal besvares, om der ikke er Bestemmelser om, hvor mange Penge en Person kan faa som Hjælpekassehjælp. Hvor *lidt* han kan faa, derom findes intet fastsat, alt afhænger af Hjælpekassebestyrelsens Skøn. Om hvor *meget* han kan faa, findes i Hjælpekasselovens § 4 den Bestemmelse, at forsaavidt en Person *forinden sit fyldte 55de Aar* indenfor et samlet Tidsrum af 18 Maaneder har modtaget en Understøttelse til et Beløb af ialt 180 Kr. eller derover, kan der, *naar ikke særlige Forhold taler derfor,* ikke inden 1 Aar fra Udløbet af det Tidsrum, for hvilket Understøttelsen er beregnet, paany tilstaas den paagældende Person Hjælp af Kassens Midler. Der synes herved for Personer under 55 Aar at være sat — ikke en Begrænsning for den enkelte Hjælps Størrelse, idet man meget vel paa eengang kan give en Person f. Eks. 400 Kr., men — en vis Karantæne, naar Hjælpen er naaet op til et Beløb af 180 Kr. i Løbet af $1^1/_2$ Aar. Til denne Bestemmelse tages der dog ikke videre Hensyn i Hjælpekasserne, *dels* fordi Bestemmelsen selv rummer Muligheden for Undtagelser, »naar særlige Forhold taler derfor«, og det er Hjælpekassebestyrelsen, der selv afgør, hvornaar saadanne særlige Forhold foreligger, *dels* fordi de fornævnte Beløb og Tidsfrister er fastsatte inden Verdenskrigen og som saadanne forældede.*)

Fra »konservativ« Side har man dog med Henvisning dels til den nys omtalte Bestemmelse i § 4, dels til den i § 1 indeholdte Bestemmelse af Hjælpekassens Opgave som »*midlertidig*« at støtte de trængende, bestridt Hjælpekassernes Berettigelse til at yde Understøttelse af længere Varighed, i Særdeleshed Adgangen til i længere Tidsrum at yde Hjælp til de *arbejdsløse,* der har opbrugt deres vedtægtsmæssige Understøttelse. Ud fra juridiske Betragtninger kan det ikke bestrides, at Hjælpekasserne har Ret til at yde Understøttelse for længere Perioder, *naar blot Hjælpekassebestyrelsen fra Tid til anden tager den paagældendes Forhold op til fornyet Bedømmelse og Skønnen over, hvorvidt Hjælp stadig er fornøden;* heri ligger Betydningen af Ordene om, at Hjælpen kun kan tilstaas som midlertidig. At disse Understøttelser til de arbejdsløse ogsaa politisk og socialpolitisk er forsvarlige, er der ingen Anledning til paa dette Sted nærmere at udvikle; men jeg vil blot pege paa, at det siden Begyndelsen af indeværende Aarhundrede stadig har været Skik at afhjælpe den overordentlige Arbejdsløshed ved Hjælp *udenfor* det almindelige Fattigvæsen, hvorfor det formentlig er berettiget at kræve en særlig Begrundelse — der ikke synes at være givet —, hvis man nu vil henvise saadanne, af overordentlig Arbejdsløshed ramte til Fattigvæsenet.

At modtage Hjælpekassehjælp *medfører ikke Tab af borgerlige Rettigheder;* heri ligger i Særdeleshed Forskellen mellem Hjælpekassehjælp og Fattighjælp. Kun i to Retninger kan Hjælpekassehjælpen have en vis, mindre heldig Virkning: 1) Hvis man opholder sig udenfor sin Forsørgelseskommune, vil Erhvervelsen af Forsørgelsesret i Opholdskommunen blive betragtet som hvilende i 3 Maaneder fra det Tidspunkt at regne, da Hjælpen indenfor et Tidsrum af 3 Maaneder har udgjort mindst 15 Kr. 2) Hvis man ikke har Indfødsret i Danmark, *kan* det virke hindrende for Ansøgningen om Indfødsret, at man har oppebaaret Hjælpekassehjælp; Tidspunktet, Hjælpens Størrelse, Trangsaarsag m. v. kan her have Indflydelse.

Den folkevalgte *ulønnede Bestyrelse* har Ansvaret for, at Midlerne anvendes i Overensstemmelse med Loven og dens Aand. I mindre Kommuner besørger Bestyrelsen selv hele Arbejdet, i større Kommuner bistaas den sædvanligt af lønnet Personale, hvortil Udgiften med Kommunalbestyrelsens Samtykke afholdes af Hjælpekassens Midler. Hjælpekassens Bestyrelse bestemmer selv Forretningsgangen og afgør altsaa, paa hvilken Maade den vil sikre sig, at Lovens Bestemmelser overholdes, og at der tilvejebringes de nødvendige Oplysninger til Bedømmelse af vedkommendes Trang og Værdighed. I København har Hjælpekassen i Henhold til et af Kommunalbestyrelsen udtalt Ønske truffet Aftale med Magistraten om, at det almindelige Forsørgelsesvæsens stedlige Afdelinger som Regel besørger Besøgene i de trængendes Hjem og giver Indstilling om den paakrævede Hjælp, medens Bestyrelsen selv udøver det afgørende Skøn.

Giver en Ansøger Hjælpekassen *urigtige Oplysninger* om sine Forhold eller f. Eks. fortier en Indtægt, vil saadant efter Omstændighederne kunne straffes som Bedrageri eller svigagtigt Forhold, ligesom han har Pligt til at tilbagebetale, hvad han uretmæssigt har oppebaaret. At der — saaledes som man fra visse Sider er tilbøjelig til at paastaa — hyppigere skulde ske Misbrug ved Ansøgning om Hjælpekassehjælp end ved Fattighjælp, har formentlig ingen Støtte i de indvundne Erfaringer. Ikke Hjælpens Art, men Sagsbehandlingens Omhyggelighed er det afgørende.

Hvis Steinckes Socialreformforslag gennemføres, vil der ske den for Hjælpekasserne afgørende Ændring, at disse ganske vil bortfalde. Dels ved at de for de enkelte Trangsaarsager lovbestemte Hjælpeformer udbygges og gøres ensartede, dels ved at der gives Kommunalbestyrelsen en udvidet Adgang til at yde Hjælp af Kommunekassen uden Fattighjælps Virkning (særlig gen-

*) I Aaret 1929—30 modtog 22.456 Hovedpersoner større Hjælp end den i Lovens § 4 omtalte, og den saaledes ydede Hjælp androg 7.260.000 Kr.

nem »Kommunelaan« og »Kommunegæld«), søges Hjælpekasserne overflødiggjorte. Læsere, som er særlig interesserede i Spørgsmaalet, hvorledes man fra et Hjælpekassesynspunkt ser paa dette Reformforslag, kan jeg henvise til en af mig forfattet Artikel i »Socialt Tidsskrift« 1931, Hefte Nr. 1, Side 1 ff.: »Kan man som Hjælpekassemand sige god for Socialreformen?« Paa dette Sted maa jeg indskrænke mig til at sige, at Socialreformen indeholder saa meget fortrinligt, særlig med Hensyn til Gennemførelse af ensartede Regler for ensartede Trangstilfælde, Udvidelse af Hjælpen i visse Trangstilfælde og de forskellige Forvaltningsgrenes Henlæggelse til een og samme Myndighed (»det sociale Udvalg«) — hvorved bl. a. de foran omtalte Stridigheder mellem Kommunalbestyrelse og Hjælpekassebestyrelse undgaas —, at Reformens Gennemførelse ogsaa fra et Hjælpekassesynspunkt som Helhed maa hilses med Tilfredshed, dog med den Tilføjelse, at der — foruden Ændringer af visse Enkeltbestemmelser — bør gøres Forandring paa to vigtige Punkter: 1) Muligheden for *skønsmæssig* tildelt Hjælp bør være større; Forslaget bygger i for høj Grad paa, at alle Mennesker under samme Forhold kan og bør nøjes med det samme og har det samme behov. Man maa regne med den Virkelighed, at saadant ikke er Tilfældet, og man kan tilføje, at saadant heller ikke vilde være godt. 2) I København vil Reformforslaget unddrage den folkevalgte Bestyrelse (Del af Kommunalbestyrelsen) enhver Andel i Forvaltningen af den sociale Forsorg. Det findes imidlertid ønskeligt, at Borgerrepræsentationen, hvor det som her drejer sig om Afgørelser af stor Betydning for det enkelte Menneske, faar en vis Andel i Forvaltningen, naar denne bestaar i Udøvelsen af et Skøn, saaledes at dette ikke alene udøves af Embedsmænd, og i Overensstemmelse hermed er der fremsat Forslag til Ændring, hvorefter der til Forvaltningen skulde nedsættes et Fællesudvalg af Magistrat og Borgerrepræsentation.

Den svenske Stats Andel i Udnyttelsen af Jernmalmlejerne i Lapland.

Grundlaget for al Jernindustri er Jernmalmen; nogle af de største Malmlejer findes i Lapland i Nordsverrig, og den svenske Malm er igen den Malm, der danner den nødvendige Basis for Jernfremstillingen i Ruhrdistriktet, der igen har den allerstørste Betydning for Jernindustrien i hele Europa.

Da Jernmalmen er en af de største svenske Naturrigdomme, er det naturligt, at den svenske Stat har søgt at erhverve en væsentlig Del af den økonomiske Fordel for Stat og Samfund. Paa den anden Side har der ogsaa været Betænkelighed ved at lade en saa stor Forretning som Malmbrydningen lede af det Offentlige, og Privatkapitalen har søgt at varetage sine Interesser og værne mod Statsmagtens Fremtrængen. Alligevel er den svenske Stats Indflydelse og Udbytte i Løbet af de sidste 25 Aar blevet stedse stærkere, og man har i 1927 faaet en Ordning, hvorved man i hvert Fald foreløbig mener, at baade Statsmagtens og Privatkapitalens Interesser nogenlunde kan varetages.

Da denne Ordning rimeligvis vil have Interesse som Udtryk for, hvorledes Statsmagten søger at skaffe Samfundet en væsentlig Del af det Udbytte, som følger af Sverrigs naturlige Jernrigdomme, skal jeg i det følgende redegøre for Udviklingen i de sidste 25 Aar og vise, hvorledes Statsmagtens Interesser varetages bedre og bedre, efterhaanden som Tiden skrider frem.

I 1907 sluttedes der en Overenskomst, hvorved den svenske Stat overdrog Udnyttelsen af Malmlejerne i Lapland til Luessavaara-Kirunavaara Aktiebolag; ved Overenskomsten fastsattes Selskabets Kapital til 80 Mill. Kr., hvoraf Staten for sit Indskud, der bestod i Retten til at bryde Malmen, fik Halvdelen som Præferenceaktier, medens praktisk talt hele Resten, der udgør den kontant indskudte Kapital, tilhørte og tilhører et andet svensk Jernselskab, Trafikaktiebolaget Grängesberg-Oxelosund. Som Udbytte skulde Staten (Præferenceaktierne) have mellem 50 Øre og 2 Kr. pr. Ton, medens Resten tilfaldt Stamaktierne (d. v. s. Grängesbergselskabet). Præferenceaktierne havde efter Overenskomsten $^1/_{10}$ Stemmeret og havde Ret til at vælge et Medlem af Bestyrelsen og een Revisor.

I Henhold til Overenskomsten maatte der i en 25 Aars Periode (1908—1932) ialt brydes 75 Mill. Tons Jernmalm fra Kiruna og $18^3/_4$ Mill. fra Gellivare. Ved Overenskomsten opnaaede Luessavaara-Kirunavaara Aktiebolag (i det følgende kaldt L. K. A. B.) forskellige Begunstigelser, saaledes Sikkerhed for, at Statens andre Malmlejer i Lapland ikke udnyttedes, endvidere Sikkerhed for, at Malmen kunde transporteres til Rigsgrænsen for en hele 25 Aars Perioden fastsat Pris (for det meste af Malmen 2 Kr. 64 Øre pr. Ton), og at Staten ikke vilde paalægge nogen Eksporttold eller anden tilsvarende Afgift. Til Gengæld forpligtede L. K. A. B. sig til at levere Jern til den svenske Industri til Priser, der ikke laa over Verdensmarkedet, og endelig sikrede Staten sig, at den i 1932 kunde indløse Stamaktierne for 25 Gange Halvdelen af Overskudet, beregnet paa Grundlag af Regnskaberne 1920—29, og med rimelig Hensyntagen til Værdiforringelser etc.

Ved en Tillægsoverenskomst af 1908 fik L. K. A. B. endvidere Ret til at bryde 9 Mill. Tons Malm inden 1932; herfor skulde Staten have en kontant Erstatning samt en Afgift (Royalty) paa 3 Kr. pr. Ton af Halvdelen af, hvad der maatte blive brudt i Henhold til denne Overenskomst. Ved en Tillægsoverenskomst i 1913 blev Brydningsretten atter lidt udvidet, og Statens Andel forøget tilsvarende.

Saa kom Krigen og med den Mangelen paa Tonnage, og dette førte til, at Brydningen af Malm i det afsides beliggende Nordsverrig gik ret stærkt tilbage. I 1918 blev der derfor sluttet nogle Overenskomster,

hvis betydningsfuldeste Bestemmelse var, at L. K. A. B. fik Ret til, hvis Staten overtog Selskabet i 1932, i Aarene 1933—42 at faa udleveret saa megen Malm, som Krigen havde sat Eksporten tilbage, og Prisen skulde saa beregnes efter Produktionsomkostningerne.

Ved en ny Overenskomst af 1922 blev Statens Indløsningsret udsat til 1937. Til Gengæld fik Staten Ret til en Tillægsafgift af Jernbanetransporterne, saaledes at den paagældende Banestrækning kunde faa normalt Udbytte af den anbragte Kapital (man maa erindre, Fragtsatsen var uforandret fra 1907, medens alle Omkostninger i Krigsaarene var steget stærkt). Endvidere fik Staten Ret til ved en Overtagelse af Aktierne at faa udleveret en passende Tonnage og den nødvendige Handelsorganisation. Endelig fik Staten flere Repræsentanter i Bestyrelsen og visse Garantier mod Dispositioner, der kunde skade Statens Stilling ved en eventuel Indløsning af Aktierne.

I Aarene efter 1922 viste der sig stadig større Modsætning mellem Statens og Privatkapitalens Interesser. L. K. A. B. var interesseret i en Brydning, der gav det størst mulige Udbytte i de nærmest følgende Aar og saaledes, at der blev bundet den mindst mulige Kapital, idet denne maatte være amortiseret til Statens eventuelle Overtagelse i 1937. Dette var uheldigt, fordi man netop stod overfor at maatte høre op med Overfladebrydning og gaa over til Skaktbrydning; en saadan Overgang vilde kræve meget betydelige Kapitaler, og saadanne ønskede Selskabet ikke at anbringe af Hensyn til Usikkerheden vedrørende den kommende Ordning. Dette var saa meget mere uheldigt, som den tyske Jernproduktion (Ruhrdistriktet), der ved Fredsslutningen var afskaaret fra sin tidligere Ertsbasis i Lothringen, i disse Aar viste en voksende Tilbøjelighed til at gaa over til svensk Malm, hvis den kunde faa en tilstrækkelig Mængde og langvarige Kontrakter. For at sikre den store Eksport og de deraf følgende større Indtægter for Sverrig, var det derfor nødvendigt, at Staten og L. K. A. B. naaede til Enighed om en ny Overenskomst. Dette skete i 1927.

Hovedtanken i den nye Overenskomst var at ophæve den bestaaende Interessemodsætning mellem Stat og Privatkapital — mellem Præference- og Stamaktier ved i det væsentlige at stille disse to Grupper af Ejere paa lige Fod. Staten gik paa sin Side ind paa at udskyde Indløsningsretten til første Gang i 1947 og derefter hvert tiende Aar. Til Gengæld blev Stamaktier og Præferenceaktier i det væsentlige ligestillet med Hensyn til Retten til Udbytte straks. Stamaktierne fik for de første fire Aar (1927—1931) Ret til 1 Kr. pr. Ton paa Forhaand. Yderligere skulde Staten have Ret til Andel i Restoverskudet. Fra 1932 skulde Overskudet deles lige mellem de to Grupper, og fra 1947 — saafremt Staten ikke opsagde Overenskomsten — skulde Stamaktionærerne have en Trediedel af Overskudet, medens Staten skulde have Resten.

De af Stamaktionærerne valgte Bestyrelsesmedlemmer fik Ret til at vælge Formand og den administrerende Direktør. Præferenceaktionærerne fik Ret til at kræve Handelsbøger, Kontrakter, Korrespondance og andre Papirer udleverede til Gennemsyn, ligesom de fik Ret til at vælge en Revisor.

Jernbanetaksterne fra 1907 bibeholdtes, men Jernbanerne fik Ret til at faa Underskudet af den paagældende Drift dækket, ligesom Statsbanerne fik Ret til 20 pCt. af Overskudet udover 16 Kr. 75 Øre pr. Ton.

Denne Overenskomst blev forelagt forskellige andre Statskontorer til Udtalelser, og det blev i disses Svar fremhævet, at Sverrig efter de nu foreliggende Oplysninger har Reserver af Jernmalm paa 1½ Milliard Tons, og at en aarlig Produktion (Udførsel) som planlagt paa 9 Mill. Tons ikke kunde siges at være Rovdrift. Det blev endvidere gjort gældende, at Staten ikke burde betragte Overskudet som Driftsindtægt, men som Formueforøgelse, og som derfor burde bindes i faste Anlæg.

Ved Overenskomstens Behandling i Rigsdagen blev der fra den svenske Jernindustris Side fremsat forskellig Kritik, men Rigsdagsflertallet fandt, at naar der stadig blev sikret den svenske Jernindustri Malm til Priser, der ikke laa højere end Eksportprisen, havde denne Industri faaet, hvad der tilkom den.

Endvidere blev der under Sagens Behandling foretaget en Række Beregninger over Statens Indkomstmuligheder ved forskellige Alternativer. Det Staten tilkommende Overskud blev for den kommende 80 Aars Periode opgjort til mellem 2½ og 3 Milliarder Kr., men en saadan Beregning har jo mange Fejlkilder, og der var heller ikke Enighed mellem de forskellige Sagkyndige om hvilke Synspunkter, der burde lægges til Grund, og en absolut rigtig Beregning lader sig, da man ikke kan forudsige Malmpriserne, selvfølgelig ikke foretage.

Den svenske Rigsdag besluttede, efter at have drøftet de forskellige Muligheder, at godkende Overenskomsten med visse mindre væsentlige Ændringer, idet det pointeredes, at Statens Gevinst burde anvendes til at nedskrive den Kapital, der er anbragt i urentable Jernbaner.

Ved denne Overenskomst fik de Kapitalinteresser, der er repræsenteret i Grängesbergselskabet, Basis for deres Arbejde en Række Aar ud i Fremtiden. Det har derfor sin Interesse for Forstaaelse af ovenstaaende at bemærke, at netop i disse opkøbte Ingeniør Ivar Kreuger, og de Finansselskaber, der staar i Forbindelse med ham, et Flertal af Grängesbergs Aktier.

Igennem Grängesberg har Kreuger saaledes faaet en væsentlig Indflydelse paa den svenske Jernmalm; hermed blev han imidlertid ikke staaende. I de følgende Aar opkøbte Grängesberg Flertallet i forskellige Jernmalmselskaber, der kan forventes at faa Betydning for Fremtidens Jernindustri, saaledes i Nordafrika og i Chile.

Om dette betyder, at Kreuger har Planer om, gennem Aftaler med Ejerne af de øvrige Malmlejer, f. Eks. de franske i Lothringen, at skabe noget i Retning af en Jernmalmtrust, vil Fremtiden komme til at vise os. En saadan Trustdannelse vil dog ikke være let gennemførlig og vanskelig blive effektiv i Prispolitiken, da der findes Jern mange Steder i Verden.

Poul Peter Sveistrup.

Vore Virksomheder.

Orlogsværftet.

Orlogsværftet kan vist gøre Krav paa Titlen Danmarks ældste industrielle Virksomhed. Det har bestaaet saa længe, Danmark har haft ordnede Flaadeforhold. Forfatteren H. D. Lind har i »Tidsskrift for Søvæsen« fremsat den Antagelse, at Orlogsværftets første Spire er fremelsket paa Slotsholmen. Der siges endvidere i samme Artikel, at Pladsen paa Slotsholmen efterhaanden maatte findes for trang til de fornødne Udvidelser, og at man derfor maatte kaste Blikket paa Bremerholm. Dette er altsaa Orlogsværftets andet Stadium, som formenes at være paabegyndt af Kong Hans.

Orlogsværftet har som alt andet været undergivet Udviklingens Lov, og der kom ogsaa det Tidspunkt, da Bremerholm ikke længere tilfredsstillede, og man maatte se sig om efter nye Arealer til paakrævede Udvidelser. Kommandør Garde skriver herom i »Den dansk-norske Sømagts Historie«: Da Flaaden i 1680 bestod af 77 Krigsskibe med 2325 Kanoner, var Bremerholms Værft utilstrækkeligt for den, og Københavns Havn, der den Gang ikke strakte sig længere mod Nord end til Nyhavn, var for indskrænket. Desuden behøvede Havnen Uddybning for de større Skibe, hvoraf Flaaden nu bestod, og da man ved Opmudring af denne fik tilstrækkeligt Fyld til at danne et nyt Værft, begyndte Anlæget af Nyholm.

Efter at de endnu mod Nord og Øst liggende Batterier var opførte om det nye Værft, til hvis Grundlag et Par gamle Skibe, »Sorte Rytter« og »Svenske Diderich«, blev sænkede paa Refshalegrundens søndre Ende, blev Flaadens Skibe henlagte i deres nuværende Leje. Derefter fortsattes Uddybningen af Havnen, og af det Fyld, der blev opmudret, dannedes Nyholm, der nu havde faaet en saadan Udstrækning, at Bremerholm kunde overlades til Byens Udvidelse, og Orlogsværftet helt flyttes derhen.

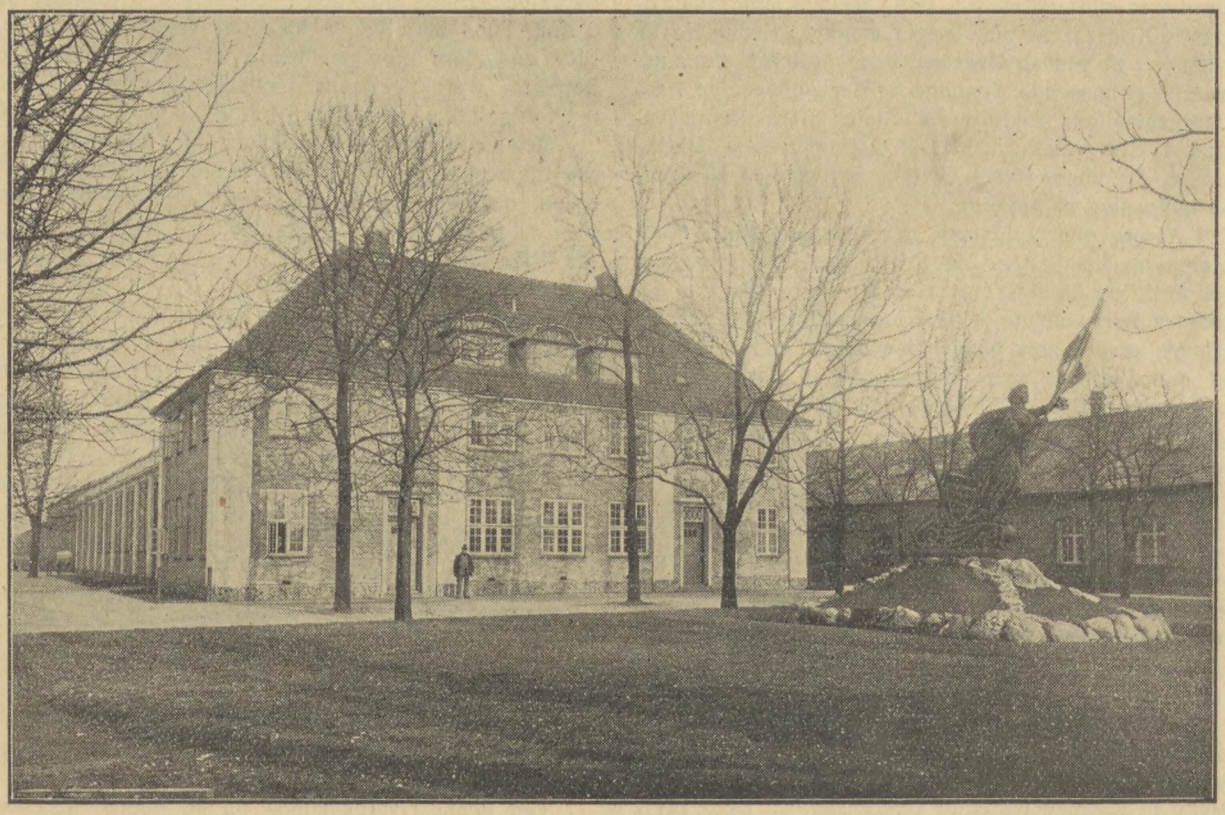

Klejnsmedeværkstedet.

Den endelige Henflytning til Nyholm var tilendebragt i Aarene 1860—66, og Værftet gik saaledes ind i et nyt Stadium.

Det udstrakte Terræn, som Flaadestationen og Orlogsværftet nu indtager, nemlig Øerne »Nyholm«, »Frederiksholm«, »Arsenaløen« og »Dokøen«, er altsaa erhvervet ved Opfyldning paa grundet Farvand.

Det mægtige Arbejde tog lang Tid, og Begyndelsen gjordes som nævnt med Nyholm, hvor forøvrigt det første Skib, der blev bygget, var Linieskibet »Dannebrog«, der løb af Stabelen 1692, og, som med Ivar Hvidtfeldt som Chef, sprang i Luften i Køge Bugt 1710.

Det øvrige er kommet efterhaanden, og de egentlige Opfyldningsarbejder kan først siges at være tilendebragte i Slutningen af det nittende Aarhundrede, saaledes at der altsaa gik 200 Aar, før det i 1680 paabegyndte Arbejde var fuldført.

De fire nævnte Øer, hvoraf Flaadestationen og Orlogsværftet nu bestaar, udgør tilsammen 70—80 Tønder Land.

Orlogsværftet beskæftigede i gamle Dage en ret anseelig Arbejdsstyrke; foruden en Række Mestre og Formænd i de forskellige Fag var der i 1731 ansat 16 Skibsbyggere, 515 Tømmermænd og 40 Lærlinge, 40 Borere, 40 Savskærere, 34 Smede og 1 Lærling, 10 Billedhuggere, 50 Rebslagere, 16 Bænkedrejere, 16 Sejlmagere, 16 Snedkere, 5 Bødkere, 9 Murere, 2 Pumpebærere og 2 Lærlinge ved Skibsbyggeriet.

Grovsmedien.

Holmens Folk bestod foruden af de egentlige Holmensfolk ogsaa af de saakaldte »Sjovere«, d. v. s. Folk, der var antaget til løst Arbejde. Antallet var højst forskelligt, men 1712 havde man i 14 Dage 1500 Mand i Arbejde og en Maanedstid efter 1000 Mand.

En Del af Arbejdernes Løn bestod af Naturalier, og en Udleveringsdag var Fridag. Der var 13 Udleveringer aarlig, idet en Kostmaaned var 4 Uger. Det var ikke altid hele Beholdningen, en Nybodermand bragte hjem til Kone og Børn, thi Vejen hjem var lang, og der var mange Faldgruber i Form af Øludskænkningssteder, der skulde passeres. Ogsaa Jøderne og andre Proviantopkøbere fristede, og det har aabenbart været svært at slippe hjem med Provianten i Behold.

Den 12. November 1782 lader Overekvipagemesteren oplæse en Skrivelse for Mandskabet, hvori det blandt andet hedder, at Haandværkerstokken, saa snart den har faaet sin »Kaast, maae de ikke opholde sig paa Slotspladsen, men straks forføye sig til sit Hjem, og ifald nogen skulde blive opdaget at drive saadan utilladelig Handel, maa de forvente, at der straks ved den combinerede Ret anlægges Sag mod den skyldige, og Dom taget over ham til tilbørlig Straflidelse«.

Det var ikke lutter Spøg at blive stillet for den »combinerede« Ret.

I en lille Pjece, som en af vore Kolleger ved Sømineværsenet er i Besiddelse af, redegør en Tømmermand Andreas Richter for de Genvordigheder og den forsmædelige Straf, han maatte lide, fordi han gjorde Vrøvl over, at en Overordnet tilbageholdt en Del af hans Løn. Først pryglede den paagældende Overordnede, en Løjtnant Schumacher, ham med en Række »Snudedrag«, og bagefter blev han stillet for Retten og dømt til at »kattes med 150 Slag«. Kongen forandrede dog Straffen til 10 Dages Vand og Brød, en Eksekvering af Prygledommen vilde antagelig ogsaa have betydet, at den arme Tømmermand var pisket ihjel. Løjtnanten fik forøvrigt 1 Maaneds Fæstningsarrest for sin Andel i Affæren.

Dette foregik omkring 1814. Iøvrigt fortæller samme Andreas Richter, at en Del norske Søfolk, der var tilbageholdt til Arbejde paa Holmen, forlangte sig hjemsendte, da Norge blev afstaaet til Sverrig. Det kunde man ikke nægte dem, de var i deres lovlige Ret; men først fik de en Portion Tamp hver, fordi de havde vovet

at gøre Myndighederne opmærksom paa, at de skulde sendes hjem.

Saa vidt Andreas Richter; men det er næppe for meget sagt, at man ikke sparede paa Pryglene i gamle Dage, derimod var man mere sparsommelig med Pengelønnen, og det hændte hyppigt, at Lønnen ikke blev udbetalt rettidigt eller endog helt udeblev.

1647 var der ikke Penge til at betale alle de afskedigede Folk deres Afregning. 1649 samlede Matroserne sig udenfor Frederik den Tredies Slot for at kræve deres Tilgodehavende. De fik tilstaaet et Kvartals Løn, men alligevel overfaldt de højtstaaende Embedsmænd paa Gaden og i deres Boliger.

Man kan prøve at forestille sig, hvad der bagefter er gjort ved de Stakler, som man har mærket sig som Hovedmændene.

1654 var det galt igen, idet Folkene under stort Postyr forlangte deres Lønning, men i Stedet for tildeltes der dem haarde Straffe.

I 1678 befales, at Lønnen først og fremmest skal udbetales til Haandværkerne, men Søfolkene fik ingen, hvorfor de foranstaltede »Tumult og Gevalt« i Gaden.

I 1688 bevilges 20,000 Rdl. til at betale det »nødvendigste« af Statens Gæld til Mandskabet; denne Gæld var dog ikke desto mindre i 1690 187,000 Rdl. og i 1693 269,000 Rdl.

I nogle Optegnelser af nuværende Havnemester ved Flaadestationen, Løjtnant Thostrup, hvorfra en Del af disse Oplysninger om gamle Dage stammer, hedder det videre: »Marinens Folk drev om paa Gaderne, tiggende om Brød til sig selv, Konerne og Børnene, og dog var de saa nøjsomme, at de kun forlangte Halvdelen af deres Tilgodehavende.« 1694 var Gælden til Mandskabet 277,000 Rdl., og Uroen var nu saa stærk, at det blev nødvendigt at oprette Nyboders Vagt for at holde Folkene i Tømme.

1704 tales endnu om Restancer fra den forrige Kon-

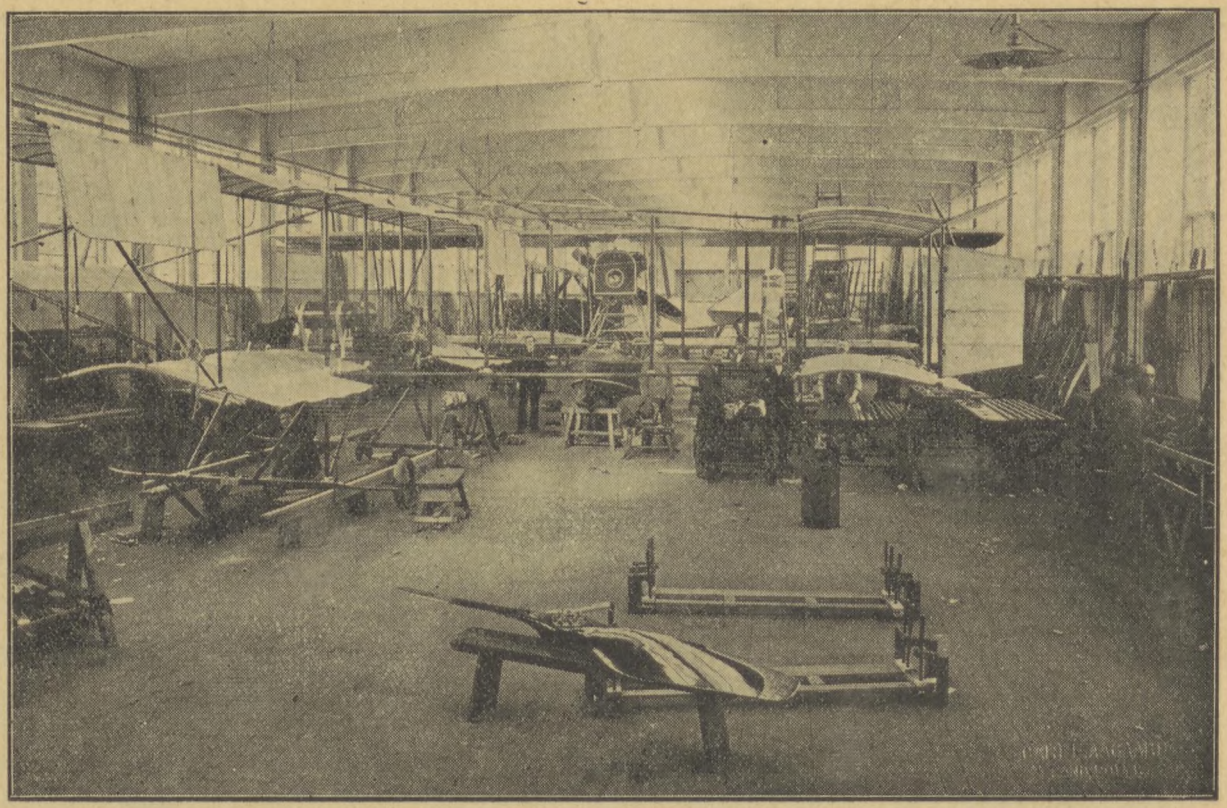

Monteringshallen for Flyvemaskiner.

ges Tid, og i 1706 havde en Del af Folkene 20 Maaneders Løn at fordre. Den 10. April 1711 blev en af Haandværkerne sat i »Holmens Laage«, fordi han havde slaaet sit Barn ihjel. »Han havde tjent Kongen længe og havde en Hoben Penge tilgode, men Herrerne forholdt ham hans Penge saalænge, at han med Kone og Barn havde snart sultet ihjel. Da var det en Dag, som Barnet græd saa meget, og af stor Hunger raabte paa sin Fader efter Brød, da kom han, og ud af stor Hastighed slog han Barnet ihjel«.

Elendigheden har sikkert været stor, og kun Truslen om barbariske Straffe har kunnet holde Folkene saa nogenlunde i Ave.

Den Ordning, at Holmens faste Folk var Militære og de militære Straffelove undergivne, har holdt sig langt op i Aarene; først i 1919 ophævedes det faste Korps, og alle Arbejderne blev civile. Allerede da havde der i mange Aar eksisteret en Stab af civile Arbejdere ved Siden af den faste Stab. Disse civile Arbejdere var for

adskilliges Vedkommende ret fast knyttet til Værftet, saaledes blev der i 1907 indført en Pensionsordning for civile Arbejdere. Tilstandene var imidlertid ikke holdbare, og fra 1919 er alle Arbejdere ved Orlogsværftet og Flaadestationen antagne under samme Vilkaar og alle tilsluttet deres respektive Fagforening.

I tidligere Tider var Fællesbetegnelsen for Marinens Virksomheder »Holmen«, i 1856 fik de Navnet Orlogsværftet, og i 1925 delte man Orlogsværftet op i Flaadestation og Orlogsværft med Fællesbetegnelsen »Holmen«.

I 1922 nedsatte Rigsdagen en Kommission med den Opgave at reorganisere Marinens Virksomheder, og paa Grundlag af dens Indstilling skabtes den nuværende Ordning.

Orlogsværftet omfattede som før nævnt alle de paa Holmen liggende Virksomheder og var underlagt Chefen for Orlogsværftet, der som Regel var en Admiral. Skibsbygning og Maskinvæsen var underlagt en Direktør, der tidligere altid var udgaaet af Officerernes Rækker, forøvrigt en Ordning, der vistnok vilde have ophørt selv uden den nu gennemførte Reorganisation. Desuden bestod Orlogsværftet af Søartilleriet og Søminevæsenets Virksomheder, et Bygningsvæsen og Magasiner o. l.

Ved Loven om Orlogsværftets Omdannelse, der vedtoges af Rigsdagen i 1925, blev det egentlige Orlogsværft udskilt fra den militære Administration og blev civilt helt fra Toppen og nedefter. De to mest betydende militære Virksomheder, der beskæftiger Metalarbejdere, Søartilleriet og Søminevæsenet, blev adskilt fra Orlogsværftet og underlagt, som to af hinanden uafhængige Institutioner, Chefen for Flaadestationen.

Da disse to Virksomheder lever videre paa den gamle Ordning i finansiel Henseende med et fast aarligt Budget bevilget af Rigsdagen, vil det være naturligt at tage deres Forhold op til Omtale først.

Søartilleriets Værksted er vokset op af saa ringe en Ting som et Par Skruestikke i Orlogsværftets Klejnsmedie, der blev stillet til Søartilleriets Disposition til Brug for et Par Bøssemagere. Overhovedet alt Artillerimateriel til Marinen indenfor den mere moderne Periode i Slutningen af det nittende Aarhundrede blev købt i Udlandet. Artilleriværkstedet har efterhaanden optaget Fabrikationen af en meget stor Del af Søartilleriets Materiel. Siden 1914 er der til Søartilleriet ikke udefra købt hverken Projektiler eller Brandrør, og siden 1906 er alle Kanonaffutager op til 12 cm Kanoner udført paa eget Værksted. Artilleriværkstedet har i de senere Aar og i stadig stigende Grad paataget sig Fremstilling af Vaaben til andre Liebhavere end den danske Stat; for Beskæftigelsesgraden ved Værkstedet har disse Arbejder en væsentlig Betydning.

Desuden fremstiller man Redningsmateriel, og paa dette Omraade har man haft den Tilfredsstillelse, at adskillige fremmede Lande, deriblandt Sverrig og Holland, i Tidens Løb har gjort betydelige Bestillinger paa Redningsmateriel hos den danske Stat.

Søartilleriet beskæftiger paa sit Arsenal, Laboratorie og Værksted ialt 70 civile Arbejdere.

Søminevæsenets Værksteder er opførte i 1883; men først i 1890 tog man fat paa Fabrikationen af den nukendte selvbevægende Torpedo; omend der er stor Forskel paa en Torpedo fra den Gang og nu, betegnes det dog ved en jævn fremadskridende Udvikling, medens Springet fra de gamle Stangtorpedoer og til den selvbevægende Torpedo, der ved Hjælp af en lille, men meget kraftig Maskine med komprimeret Luft som Kraftkilde driver Torpedoen med stor Hastighed gennem Vandet, var et kraftigt Brud med Principperne, der indeholdt Betingelserne for Optagelsen af en helt ny og omfattende Fabrikation.

Søminevæsenet har ogsaa i de senere Aar leveret Torpedoer og Søminemateriel til andre end den danske Stat; men nogen fast Leverance eller Forbindelser under en saadan Form, at der er noget at bygge paa, har det ikke været Søminevæsenet muligt at opnaa.

Søminevæsenets Arbejderantal er noget svingende, i højere Grad end Søartilleriets; for Tiden beskæftiger man 125 Mand.

Orlogsværftet er organiseret paa en hel anden Maade end de to nævnte militære Virksomheder. I Virkeligheden er det lagt an som et helt statssocialistisk Eksperiment, men herom i en senere Artikel.

Lidt Værkstedsteknik.

Hvor stort Tryk bruges ved Pressearbejde?

For at bedømme hvor kraftig en Presse, der skal bruges til et foreliggende Arbejde, f. Eks. Udstansning eller Trækning, er det ofte nødvendigt at vide, hvor stort Tryk, der medgaar til de enkelte Operationer. Da Trykket som Regel er afhængig af tildels ukendte Egenskaber ved Materialet foruden af Værktøjets Form og Virkemaade, gælder det her — som med saa mange andre Arbejder —, at Erfaringerne med Hensyn til tidligere udførte Arbejder er den bedste Læremester. Man kan dog i de fleste Tilfælde opstille Beregninger over Trykkets omtrentlige Størrelse og derved faa brugbare Resultater.

Snitstempler.

Ved Udhugning og Lokning er Kraften proportional med *Længden* af Snittet og med *Pladetykkelsen,* der skal gennemskæres. Man maaler eller udregner altsaa Snitlængden i mm og multiplicerer dette Tal med Pladetykkelsen i mm. Derved faas Snitfladens Areal i mm^2. Kraften, der medgaar til Gennemskæring af 1 mm^2 Snitflade, afhænger af Materialets Art. For de bløde Metaller som Kobber, Zink og Aluminium kan den med et rundt Tal sættes til 20 kg/mm^2, for Messing og Sølv ca. 30 kg/mm^2, for Nysølv ca. 40 kg/mm^2, for blød Jernplade ca. 50 kg/mm^2 og for Støbestaalsplade ca. 85 kg/mm^2.

Eksempel: Af 2 mm Jernplade skal udhugges en cirkelrund Skive paa 140 mm Diam. Hvor stort Pressetryk kræves?

Snitarealet er $\frac{22}{7} \times 140 \times 2 = 880\ mm^2$.

Trykket altsaa $880 \times 50 = 44000$ kg.

Hvis Værktøjet udføres med »Skraasnit«, reduceres Trykket noget, afhængigt af Snitkantens Vinkel og Pladens Tykkelse.

Trækstempler.

Ved Optrækning af Pladevarer bliver Materialet paavirket op til den saakaldte *Flydegrænse*. De fleste Metaller vil, naar de udsættes for en stigende Trækkraft,

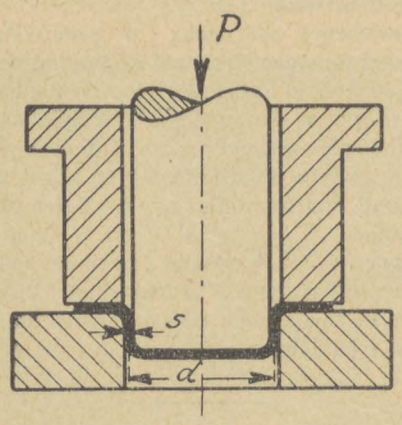

Fig. 1.

naa et Punkt — Flydegrænsen —, hvor Materialet pludselig giver stærkt efter og antager en vis Forlængelse. Forlængelsen naar kun til et vist Punkt, derefter kan Materialet taale en yderligere Forøgelse af Trækkraften, uden at Formforandringen har Karakter af en Flydning. For blødt Staal ligger Flydegrænsen ca. 40 pCt. lavere end Brudgrænsen.

Hvis der ved Optrækningen af en Skaal — som vist i Fig. 1 — kun var Tale om en ren Trækpaavirkning paa Materialet, vilde man altsaa kunne beregne Trykket paa Stemplet som ca. 40 pCt. af den Kraft, der skulde til for at rive den ringformede Skaalvæg over, altsaa

$$\frac{40}{100} \times \text{Tværsnitsareal} \times \text{Brudgrænse.}$$

Tværsnitsarealet er som bekendt Længden af Ringens Omkreds gange Pladetykkelsen.

Slet saa simpel er Sagen dog ikke. Pladen bliver ikke alene udsat for den strækkende Paavirkning, den bliver ogsaa stukket stærkt i Tværretningen, idet den trækkes ind til en mindre Diameter og passerer ind over Rundingen i Trækringens Overkant. Denne Formforandring bevirker en Stigning i Materialets Flydegrænse, saaledes at denne nærmer sig op mod Brudgrænsen, ja, det sker jo endog, at Pladen trækkes itu under Arbejdet, d. v. s. at vi har naaet Brudgrænsen.

Man bør derfor regne med, at Pressen mindst skal kunne udøve et Tryk svarende til Overrivning af Pladen. Naar Dimensionerne betegnes som i hosstaaende Figur, bliver Trykket altsaa:

$$P = \frac{22}{7} \times d \times s \times \text{Brudgrænse.}$$

I efterfølgende Tabel er angivet Brudgrænsen for en Del almindelig anvendte Plademateriale:

Materiale		Brudgrænse for Træk kg/mm²
Jern	Dekaperet Stanseplade	31—35
	Dybstanseplade	31—35
	Karrosseriplade	35—40
	Koldtvalset Baandjern	58
Rustfri Staalplade		60—70
Kobber, glødet		21—24
Messing		32
Valsebronce		40—50
Zink		17—19
Aluminium, glødet		7—11
—	haardtvalset	18—28
Duraluminium		22—27
Nikkel, glødet		40—45
—	haardtvalset	70—80
Nysølv		35—45
—	haardtvalset	60—70
Sølv		45

E. B.

Retning af ganske tynde, runde Stænger o. l.

De fleste har sandsynligvis været ude for at skulle rette et eller andet Stykke rundt Materiale uden at maatte ødelægge Overfladen ved Hammerslag.

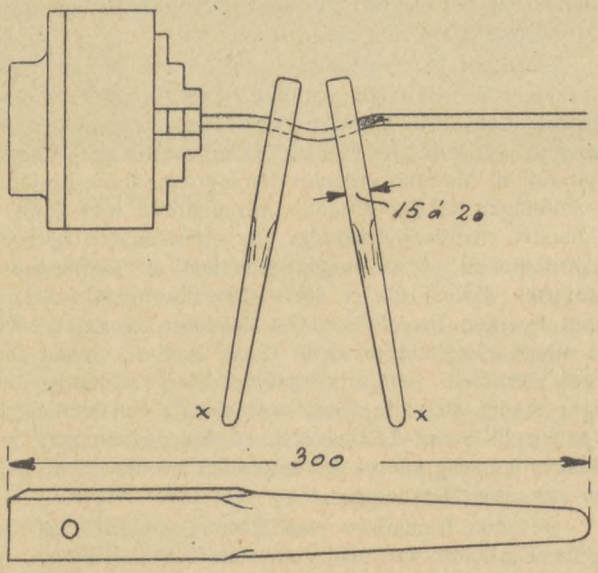

Har man ikke noget Traadretteapparat, kan man hjælpe sig paa følgende, iøvrigt meget gamle Maade:

Spænd Materialet op i en lille Centrerpatron paa Drejebænken. Før'r 2 Stykker haardt Træ ind over Materialet som vist paa Tegningen, lad Bænken løbe hurtigt, idet man langsomt fører Træstykkerne med samme indbyrdes Afstand fra Patronen ud mod Arbejdsstykkets

Ende, samtidig med at man ved at fjerne Enderne x x fra hinanden sætter Spænd i Traaden. Jo haardere Traaden er, des flere Gange skal Operationen gentages.

C. H.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
4. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
5. Schultz & Larsen, Otterup.
6. Brdr. Christensen, Viborg.
7. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
8. A. C. Rosenberg, Thisted.
9. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
10. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
11. Jensen & Knudsen, Lavgade, Haderslev.
12. Ernst Rasmussen, Thorsgade 54—56 — tidligere Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).
13. Smedemester Wilkens, Overgade 65, Odense.
14. Fabrikant Albertsen, Øster Vraa.
15. Smedemester H. J. Hansen, Vestergade 11, Vejle.
16. A/S Alfred Nielsen, Prinsessegade 17, København.

Sympatistrejke. Hos A/S Nordisk Mosebrug & Savværk, Pindstrup, har Træindustriarbejderforbundet siden 14. August haft ca. 40 Mand i Strejke, fordi Firmaet ikke overholder den gældende Overenskomst. Efter Anmodning af nævnte Forbund har 6 af vore Medlemmer, der var beskæftiget i Virksomheden, nedlagt Arbejdet.

Blokade. Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark har blokeret Metalvarefabrikant V. Nielsen, Metalvarefabrikken »Guldborg«, Sct. Hansgade 23, København, og det henstilles til vore Medlemmer ikke at udføre Gørtlerarbejde hos nævnte Arbejdsgiver, saalænge Blokaden varer.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Norge. Norsk Formerforbund har efter Lockoutens Afslutning bedt os bringe vore Medlemmer en Tak for den betydelige Støtte, der er ydet til Konflikten, hvorved det skandinaviske Samarbejde mellem Formerorganisationerne paany har vist sin overordentlige Styrke.

Kolding. I Anledning af Strid om Betaling for to vragstøbte Svinghjul er der den 23. September afholdt Mæglingsmøde paa De danske Mejeriers Maskinfabrik. Formerne forlangte Betaling for dem, da de ikke kunde erkende, at det var Formerfejl, der var Skyld i Vragstøbningen, med derimod Formsandet.

Enighed opnaaedes ikke, hvorfor Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

København—Aarhus. Den 24. September er der paa Statsbanernes Virksomhed i Aarhus afholdt et Møde, hvori saavel de i Aarhus arbejdende Formere som dem, der arbejdede i København, var repræsenteret.

Det var Lønforholdene, det drejede sig om, og det blev fastslaaet, at Timelønnen skulde være 129 Øre, og at Støbegodset betales med 4,7 Øre pr. kg.

Man stillede dog Krav om, at Rengøring og Transport af Godset for Københavns Vedkommende holdes udenfor Bonusordningen, og at Formerne i Aarhus yderligere skulde have et Støbetillæg af 1 Øre pr. kg støbt Metal.

Disse Krav indgik Statsbanernes Maskindirektør paa, og man regner med, at de trufne Ordninger skulde give ca. 4 Øre mere pr. Mand pr. Time i Fortjenesten.

Næstved. I Sagen fra A/S De forenede Jernstøberier, som blev omtalt i sidste Fagblad, er der den 24. September afholdt Timandsmøde paa Krav om Forhøjelse af Timelønningerne.

Sagen sluttede med, at man enedes om at overgaa til at arbejde i Akkord paany, og at de opsagte Akkordpriser overalt forhøjes med 3 pCt.

Odense. Den 6. August blev der begæret et Mæglingsmøde afholdt hos A/S H. Rasmussen & Co. I nogen Tid havde Forholdet været, at man ikke kunde enes om Akkordpriser paa en Del Maskinformerarbejde, og Firmaet aflønnede derfor med Gennemsnitsfortjenesten minus 20 pCt., hvad man fra de vedkommende Medlemmers Side protesterede imod, da den heromhandlede Overenskomstbestemmelse maa opfattes, som den skal gælde for Særtilfælde, og ikke være en gylden Regel, som det her saa ud til, at den skulde være.

Imidlertid enedes man langt om længe om Akkordprisen, men da der blev optaget nye lokale Forhandlinger, blev der ingen Mægling afholdt, og Sagen er nu sluttet med, at de paagældende Medlemmer har faaet efterbetalt en Sum, der dækker de afdragne 20 pCt.

Svendborg. I Fagbladet for September er omtalt et Mæglings- og Timandsmøde hos A/S Lange & Co., og nogle lokale Forhandlinger, der skulde føres.

Denne lokale Forhandling er nu tilendebragt, og Sagen er dermed sluttet.

558 Patent- og Maskinbrædder er forhøjet med fra 1 til 5 Øre, og Ordningen gives tilbagevirkende Kraft til 1. August.

Varde. Foranlediget ved, at A/S Varde Staalværk havde krævet en gennemgaaende Reduktion af Akkordpriserne, er der den 26. September afholdt Mæglingsmøde. Da Formerne ikke kunde imødekomme Firmaets Krav, opnaaedes ingen Enighed, hvorfor Sagen blev behandlet ved Timandsmøde den 5. Oktober. Heller ikke her kunde man enes om noget, hvorfor Firmaet nu har opsagt samtlige Akkordpriser.

Smede og Maskinarbejdere.

Overenskomster. Københavns Afdeling 11 har med Idrætsparkens Svømmehal, København, afsluttet Overenskomst vedrørende Løn- og Arbejdsforhold for de der beskæftigede Maskinassistenter. Lønnen er fastsat

til 300 Kr. pr. Maaned, Arbejdstiden lægges i 2-Holdsskift, fra 6—14,30 og fra 14,30—23. Der ydes Ferie og Sygepenge.

Ved Forhandling mellem Københavns Afdeling 11 og The American Tobacco Co. er det lykkedes at forlænge den hidtil gældende Overenskomst uden Reduktion. Samtidig er der opnaaet en lille Ændring i Arbejdstiden i vore Medlemmers Favør.

Den mellem Københavns Frihavns Aktieselskab og Københavns Afdeling 11 gældende Overenskomst er ligeledes forlænget uden Reduktioner, og tillige er der opnaaet enkelte Forbedringer, bl. a. med Hensyn til Sygepengene.

Med Firmaet Glad & Co.'s kemiske Fabrikker har Københavns Afdeling 11 forhandlet om Overenskomstforholdene, og dette er resulteret i, at den bestaaende Overenskomst er forlænget uden Ændringer.

Overenskomsten mellem Det danske Petroleums-Aktieselskab og Københavns Afdeling 11 er forlænget mod en Reduktion af 5 pCt., men dog ikke under 210 Øre pr. Time. Endvidere fik Rejsemontørerne Timelønnen forhøjet fra 165 til 174 Øre og Kostpengene fastsat til 10 Kr. pr. Døgn.

Med De danske Cikoriefabrikker har Københavns Afdeling 11 indgaaet ny Overenskomst. Timelønnen er ændret til Ugeløn, og man har opnaaet at faa 2 Sæt Overtrækstøj pr. Aar.

Mellem Sæby Jernstøberi & Maskinfabrik A/S og Frederikshavns Afdeling er der den 11. September indgaaet en Overenskomst, efter at der var truet med Strejke for at faa Løn- og Arbejdsforholdene bragt i Orden. Overenskomsten, der kan opsiges med 3 Maaneders Varsel til 1. April 1933, indeholder i alt væsentligt de samme Bestemmelser, som er gældende for Medlemmer af Jern- og Metalindustriens Sammenslutning.

Mæglingsmøder. Den 11. September er der afholdt Mægling paa Lønkrav overfor Firmaet David Unmack, København. Enighed opnaaedes ikke, men den paagældende Afdelings Formand har meddelt, at Sagen kan betragtes som afsluttet, efter at der er opnaaet Enighed om et Akkordspørgsmaal, som ligeledes behandledes paa Mæglingsmødet.

Hos Smedemester J. C. Nielsen, Esbjerg, er der afholdt Mægling den 16. September. Her havde 3 af vore Medlemmer strejket i 6 Dage, fordi Mesteren nægtede at betale et Beløb, som en Mand havde faaet tilgode. Ved Mæglingen indgik Mesteren paa at efterbetale 55 Øre pr. Time for Tiden inden 1. Maj d. A. med ialt Kr. 502,45, hvoraf Kr. 350,00 var udbetalt. For Strejken, som Sammenslutningens Mæglingsmand erklærede for ulovlig, krævede Mesteren Kr. 300,00 i Erstatning, hvad vi ikke kunde indgaa paa at betale, og Sammenslutningen forbeholdt sig derfor sin Stilling til dette Spørgsmaal.

Timandsmøde. Paa et Timandsmøde den 24. September har følgende Sager været til Behandling:

1) Lønkrav overfor A/S F. L. Smidth & Co., Valby. Man enedes om et Tillæg af 15 Øre at fordele efter Firmaets Skøn. Firmaet gav endvidere Tilsagn om at overveje Spørgsmaalet om yderligere Tillæg til enkelte Arbejderes Timelønninger.

2) Krav overfor A. Goth & Sønner, Fredericia, om, at et Rørarbejde, udført i Korsør, betales efter Rørprislisten. Sagen sluttedes, uden at Løntillæg opnaaedes.

3) Lønkrav overfor Smith & Sønner, Tved pr. Kolding. — Man enedes om et Tillæg af ialt 11 Øre pr. Time at fordele efter Firmaets Skøn.

4) Lønkrav overfor A/S Sydjydsk Landbrugsmaskinfabrik, Kolding. — Man enedes ligeledes her om 11 Øre at fordele efter Firmaets Skøn.

Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen. Arbejdsgiverforeningen havde til De samvirkende Fagforbund klaget over, at Skibsbyggerne hos A/S Burmeister & Wain havde iværksat Blokade overfor Arbejde ved Udenbordsklædning paa Nybygning Nr. 595. Der var ikke Strid om Akkordprisen paa dette Arbejde, men Anledningen til Blokaden var, at Værftet ikke vilde opfylde et Krav om Tillæg til Akkorden for Udenbordsklædning paa Nybygning 589.

Ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 16. September enedes man om, at Arbejdet ved Udenbordsklædning paa Nybygning 595 optages snarest muligt og senest Fredag den 18. September om Morgenen. Der foranstaltes herefter en lokal Forhandling angaaende Stridsspørgsmaalene vedrørende Nybygning 589.

Voldgiftskendelse i Tillidsmandssag. Retspræsident O. Haack har den 18. September afsagt Opmandskendelse i Sagen Tillidsmand C. B. Mehls Afskedigelse fra F. L. Smidth & Co., Valby, hvilken Sag tidligere har været omtalt i denne Rubrik. Kendelsen gaar ud paa, at Firmaet vil være at frifinde i denne Sag, og at det saaledes har været berettiget til at afskedige Tillidsmanden.

Forlig i Den faste Voldgiftsret. Efter at der, som tidligere meddelt, var afgivet Strejkevarsel overfor Firmaet Heinrich Roepstorff, København, der havde nægtet at forhøje Ugelønnen for 7 Mekanikere, klagede Arbejdsgiverne til Den faste Voldgiftsret. Her forligtes Sagen (Nr. 1501) saaledes:

> »Idet Provisionen bortfalder, og Forholdene iøvrigt bliver som hidtil, enedes Parterne om, at de hidtil betalte Lønninger forhøjes med 4 Kr. 10 Øre pr. Mand pr. Uge, første Gang ved Lønudbetalingen Fredag den 18. ds. Det paaklagede Strejkevarsel tages hermed tilbage.«

Med Troldhede-Banen, Kolding, har der været ført Forhandlinger om Lønforholdene, idet Banen havde reduceret med 5 og 8 pCt., skønt den ikke var Medlem af Sammenslutningen. Paa Grund af Banens økonomiske Stilling var det ikke muligt af faa den til at gaa med til mindre Reduktioner, men derimod lykkedes det at faa Feriebetalingen forhøjet til 67 Kr.

Med Fabrikant Poul Møller, Borup, er der den 25. September forhandlet i Anledning af Klage over, at en ny Værkfører reducerede Akkorderne ved at lade Lærlingene udføre disse, hvis Svendene ikke vilde tage dem til de af Værkføreren dikterede Priser. Ligeledes havde Tillidsmanden været afskediget, men dog antaget igen, og endelig ønskede Svendene en Sommerferieordning i Lighed med den for Sammenslutningen gældende. Der opnaaedes Enighed om de forskellige Klagepunkter, men med Hensyn til Feriespørgsmaalet ønskede Fabrikanten ikke at træffe bindende Aftaler, og vi har derfor forbeholdt os at tage Spørgsmaalet op igen senere.

Angaaende Forholdene paa Cyklefabrikken »Grand«, Nørre Aaby, er der den 14. September afholdt et Møde mellem Repræsentanter for Dansk Arbejdsmandsforbund og vort Forbund. Man enedes om, at Formændene for Smedenes og Arbejdsmændenes Afdelinger i Nørre Aaby henvender sig til Fabriksledelsen og foreslaar denne, at der optages en Forhandling om de Akkorder, som er fælles for Smede og Arbejdsmænd, saaledes at Priserne for det omstridte Arbejde bliver ens, og at Arbejdsforholdet iøvrigt bevares uforandret.

Stiftelsesfester.

Smedeforbundets Afdeling 7, København.

Smedeforbundets Afdeling 7, der bestaar af Medlemmer, som er beskæftiget ved Statsbanernes Værksteder og Remiser i København, fyldte den 1. Oktober 30 Aar.

I Anledning af Fødselsdagen havde Afdelingen arrangeret en stilfuld og fornøjelig Aftenfest i Etablissementet »Gimle« Lørdag den 3. Oktober, og ihukommende det gode Rygte, Afdelingens Fester nyder — de afholdes kun hvert 5. Aar — havde ca. 275 Medlemmer med deres Damer givet Møde. Som særlig Indbudte var bl. a. til Stede Forbundets Formand, Johs. Kjærbøl, og Centralafdelingens Sekretær, Otto Wolf, samt Afdelingens tidligere Formænd, blandt hvilke maa nævnes M. Kirketerp.

Det omfattende Program, Festudvalget havde sammensat, skuffede ikke Forventningerne. Allerede ved Indledningen slog Københavnernes Yndling, Kapelmester Hj. Kofoed, de rigtige Toner an ved at lade Orkesteret lægge for med et Potpourri over en Række kendte Arbejdersange. I en kort Velkomsttale meddelte Afdelingens Formand, I. P. Nielsen, at Bestyrelsen i Dagens Anledning havde nedlagt en Buket røde Roser paa I. A. Hansens Grav i taknemmelig Erindring om den Indsats, han som Forbundsformand havde ydet for at forbedre Jernbanesmedenes Kaar.

Den kendte sociale Digter, Oskar Hansen, havde skrevet en stemningsfuld Prolog, der blev fremsagt af Maskinarbejder Willy Nielsen. I Prologen skildrer Forfatteren Tidens Tempo, dette rastløse og opslidende Uhyre, der truer med at knuse Arbejderne, hvis de ikke værger sig gennem Sammenholdet. Af Prologens rytmefaste Vendinger anføres: For glemmer vi midt i vor Tempotid vor stejle, stædige Trods — saa knuser Tempoet os.

Johs. Kjærbøl holdt Festtalen. I Indledningen skildrede han, hvorledes Arbejdernes Trang til at samle sig i Organisationerne havde sit Udspring i den forfærdelige Udbytning og sociale Elendighed, som herskede for 50 Aar siden. Organisationernes Kamp har ikke været forgæves, Arbejderklassen i Dag har ikke alene hævet sig i økonomisk Henseende, men ogsaa kulturelt har den forstaaet at aftvinge Overklassen Respekt. Kjærbøl mindede i sin Tale om de trange Kaar, Afdeling 7 havde kæmpet imod i de første Aar efter Starten, hvor Embedsmandsvældet og lunkent Kammeratskab fra en vis Fløj af Arbejderne havde søgt at hæmme Bevægelsen. Han omtalte den gamle og nu pensionerede Kirketerp som en pligttro og maalbevidst Forkæmper for en nøje Sammenknytning med Statsbanernes timelønnede Arbejdere og Arbejderne i det private Erhverv. Kjærbøl takkede Medlemmerne af Afdeling 7, fordi de stadig søgte at knytte sig saa tæt til Smedeforbundet som muligt, i sin daglige Gerning havde han mange Beviser for Jernbanesmedenes sikre organisationsmæssige Indstilling.

Foruden Prologens og Festtalens Alvorsord var Aftenen præget af en lødig kunstnerisk Assistance, der blev besørget af Koncertmester Fessel, Komponisten Mølholm og mange andre Kunstnere. Efter Koncerten fortsattes Samværet ved nogle Stykker lækkert Smørrebrød og diverse Væde. Derefter gik Dansen lystigt, indtil der ved 1-Tiden blev kaldt sammen til en munter Midnatskabaret. I en Sketch: »Ogsaa en 5 Aars Plan«, forfattet af Afdelingens Kasserer, Herm. Jørgensen, og Afdelingens Poet, I. C. Christensen, blev man Vidne til et Møde mellem Fortidens to store Tænkere, Karl Marx og Lenin. Under Tilhørernes stormende Jubel afleverede de to Stormænd en Række vittige og rappe Bemærkninger, der tydelig nok havde Adresse til forskellige kendte Personer inden for Festens Rammer. Efter Midnatskabaretten fortsattes Dansen til den lyse Morgen.

Det var en smuk og vellykket Fest, og der herskede almindelig Tilfredshed og Glæde blandt Deltagerne over den udmærkede Maade, hvorpaa Festen forløb, hvad der ikke mindst tjener Festudvalget til Ære.

25 Aars Jubilæum i Smedeforbundets Vejen Afdeling.

Den 29. September 1906 dannede de i Vejen beskæftigede Smede og Maskinarbejdere en Klub under Kolding Afdeling og lagde dermed Grunden til den senere Vejen Afdeling, der altsaa den 29. September i Aar kunde fejre 25 Aars Dagen for Oprettelsen af Smedenes Organisation i Vejen. Den direkte Aarsag til Organisationens Dannelse var den Omstændighed, at Kedelfabrikken »Mjølner« blev anlagt i Vejen, og Formanden for Kolding Afdeling, Frands Sørensen, foretog da sammen med Afdelingskasserer Therkel Hansen en Husagitation for at faa Smedene samlet. Det lykkedes da ogsaa at faa kaldt en Snes Smede og Maskinarbejdere til Møde, og alle enedes om at indmelde sig i Fagorganisationen og danne Klub under Kolding Afdeling.

Lønningerne var dengang 30—38 Øre i Timen, og Arbejdstiden var 10 Timer daglig. Den første Konflikt fandt Sted den 5. November 1906 paa »Mjølner«, da Smedene strejkede et Par Dage, fordi en Arbejder ikke mente det nødvendigt at indmelde sig i Fagforeningen. Ved en Forhandling med Virksomhedens Direktør, i hvilken Frands Sørensen deltog, blev Direktøren tvunget til at foranledige, at den paagældende genstridige Arbejder enten meldte sig i Fagforeningen eller ogsaa forlod Virksomheden. Han valgte det første, og den nye Organisation havde saaledes vundet en Sejr. Dette bidrog ogsaa til, at selvom der i den kommende Tid opstod en Del Uoverensstemmelser paa Virksomheden, var det lettere at forhandle sig til Rette, og det kom heller ikke mere til Arbejdsstandsning. I 1911 var det dog ved at blive galt igen, idet en Arbejder ansaa det for at være mere formaalstjenligt at være Medlem af Kristeligt dansk Fællesforbund, men Manden gik dog til sidst sin Vej.

Der udbrød senere, foranlediget af Krigstidens Dønninger, en langvarig Konflikt, der først sluttedes efter 3 Maaneders Forløb, men hvor Organisationen ogsaa kunde notere en Sejr.

I 1907 fandt Smedene i Vejen, at de kunde staa paa

egne Ben, og de dannede en selvstændig Afdeling, der nu staar med et Medlemstal paa 33.

Jubilæet fejredes paa selve Jubilæumsdagen ved en smuk Festlighed paa Hansens Hotel. Som Gæster var indbudt Forretningsudvalget for Fællesorganisationen i Vejen, Bestyrelsen for Socialdemokratisk Forening, den tidligere mangeaarige Formand for Kolding Afdeling, Frands Sørensen, den stedlige socialdemokratiske Redaktør Dalsgaard Petersen, de forskellige Stiftere af Afdelingen, og endelig Forbundets Formand, Johs. Kjærbøl.

Efter at Afdelingsformanden ved det smukt dækkede Bord i korte Træk havde ridset Afdelingens Historie op, bragte Kjærbøl en Hilsen fra Hovedbestyrelsen og en Tak til Afdelingen for den Indsats, den havde øvet gennem de forløbne Aar. Han erindrede om de Vanskeligheder, der havde været forbundet med at starte Organisationen, manede de unge til at værne om det Vaaben, som de gamle havde smedet, og fastslog, at Betingelsen for at kunne komme gennem den nuværende overordentlig vanskelige Tid var, at vi bevarede Sammenholdet og Enigheden. Kjærbøl sluttede med et Leve for Vejen Afdeling.

Frands Sørensen gav en interessant Oversigt over Organisationsarbejdet i de første Aar, specielt med den daværende Fabrikant Ludvigsen paa »Mjølner«. Fra sin Virksomhed i Struer havde denne været vant til udelukkende at anvende uorganiserede Smede, men i Vejen blev han hurtigt belært om, at Trafikken ikke kunne fortsættes, og Ludvigsens Virksomhed blev i Virkeligheden egentlige Basis for den unge Organisation i Vejen.

En lang Række Talere havde Ordet, og bl. a. bragte Harald Dehn Afdelingsformanden en Tak for hans store Arbejde. Til Slut takkede denne for de mange gode Ønsker og lovede, at Afdelingen fremtidig vilde virke paa samme Maade som hidtil, og sluttede med et Leve for Forbundets Formand.

Paa sædvanlig Maade fortsattes Festen med en Svingom, og den var i det hele præget af det gode, solide Smedehumør.

Den internationale Folkehøjskole i Helsingør.

Den internationale Folkehøjskole i Helsingør aabner sit 11. Kursus fra 3. November til 30. Marts. Skolen har i Aarenes Løb paa sine regelmæssige Vinter- og Sommerkursus haft ca. 1200 Elever, hvoraf ca. 350 har været Udlændinge, og paa sine Feriekursus ca. 1300, hvoraf godt Halvdelen har været Udlændinge. Der er indmeldt flere Amerikanere til det kommende Vintersemester, og og da der ogsaa ventes Englændere og Tyskere i større Tal end sædvanlig paa Vinterkursus, vil dette faa en mere international Karakter end det foregaaende. Sidste Vinter var der 17 Udlændinge og ca. 90 Danskere.

Der undervises paa Dansk i almindelige Højskolefag samt Tysk, Engelsk og Fransk for Begyndere og Viderekomne, til dels af indfødte Lærere. Der oprettes flere Konversationshold i Engelsk og Tysk med 4—6 Deltagere paa hvert Hold.

De danske Lærere er Skolens Forstander, cand. mag. Peter Manniche, cand. polit. Henning Dalsgaard, Ole Roos, (som Gæstelærere) Bibliotekar Bremerstent og Kommunelærer Elkjær, samt Forstanderen paa Teknisk Skole, Ingeniør Einfeldt, og Arkitekt Einfeldt, der underviser Haandværkere i Fagtegning 12 Timer ugentlig.

For de udenlandske Elever og de Elever, der kan Engelsk, underviser Mr. Barton, cand. polit. & theol., i *Internationale Forhold*, Arbejderbevægelsen i de forskellige Kulturlande, samt Psykologi. Forstander Manniche underviser i dansk Aandsliv og sociale Forhold med særligt Henblik paa Grundtvig og Højskolebevægelsen, samt Landbruget og Andelsbevægelsen i Danmark og Nabolandene. Mrs. Barton, B. A., underviser i engelsk og amerikansk Litteratur, og Mr. Wait i skandinavisk Litteratur og Engelsk. Dr. phil. Hans Winkler underviser i Tysk og holder Foredrag paa dette Sprog over skandinavisk og tysk Aandsliv.

Betalingen for Deltagelse i Vinterkursus er 105 Kr. om Maaneden for Kost, Logi og Undervisning samt Lys og Varme paa Værelset. For de Danskere, hvis økonomiske Forhold taler derfor, kan der opnaas Legater paa indtil 25 Kr. om Maaneden, naar Ansøgning derom indgives til Forstander Manniche, Helsingør.

Amtsunderstøttelse kan søges til Ophold paa Skolen.

Arbejdsløse kan opnaa Understøttelse gennem Arbejdsdirektoratet, Amaliegade 25, 1., København K., ved at indgive Ansøgning (bedst gennem deres Fagforening) i Oktober Maaned. De kan oppebære et Beløb, der svarer til den vedtægtsmæssige Understøttelse, dog ikke over 3 Kr. pr. Dag.

Haandværkere, der vil deltage i Undervisningen i Fagtegning, kan søge Understøttelse gennem Handelsministeriet, samt Hjælp til Rekvisitter ved at indgive Ansøgning paa Blanketter, der faas ved Henvendelse til Højskolens Sekretær, Fru Wait, der giver alle Oplysninger.

Teknologisk Institut.

Foredrag for Maskinarbejdere.

Lørdag den 7. November, Kl. 20, afholdes i Teknologisk Instituts Bibliotekssal, Vester Farimagsgade 24, et Foredrag af Ingeniør E. G. Bildsøe om:

Pasninger og Tolerancer.

Adgangen er gratis.

Forestaaende Aftenkursus paa Teknologisk Institut.

Kursus i Smedning, Hærdning og Lodning.

Kursuset strækker sig over 6 Uger; Undervisningen omfatter:

Værkstedsøvelser, 2 Aftener ugentlig fra Kl. 7—9, enten Mandag og Tirsdag eller Torsdag og Fredag. Øvelserne omfatter:

1. Smedning af Værktøjer som Drejestaal, Mejsler, Skrabere, Pladesakse o. lign. samt Redskaber og Maskindele saa vidt muligt efter eget Valg. Indøvelse i Brugen af Maskinhamre. Færdig udførte Genstande kan overtages af Kursusdeltagerne mod Betaling af Materialeprisen.

2. Hærdning og Indsætning af Værktøjer og Maskindele, saavel af Kulstofstaalene som Specialstaal, indøves dels ved primitive Metoder paa Esse, dels ved Hærdeovne og Anløbningsovne.
3. Slaglodning og Blødlodning af de almindelige Metaller.

Foredrag med Lysbilleder i Fag- og Materiallære afholdes Onsdag Aften Kl. 7½—9½.

Under Forudsætning af tilstrækkelig Tilslutning vil Kursus blive afholdt 4 Gange i Vinterens Løb og begynder da Onsdagene den 30. September, den 4. November, den 6. Januar og den 17. Februar.

Betalingen for et Kursus er *Kr. 30,00.*

Kursus i Kunstsmedning.

Undervisningen omfatter:

1. Fremstilling af de til Kunstsmedning særlig egnede Værktøjer.
2. Smedning af Motiver fra de forskellige Stilperioder.
3. Smedning af Blade og Blomstermotiver.
4. Smedning af andre dekorative Genstande, eventuelt efter Deltagernes egne Konstruktioner og Tegninger.

Undervisningsaftener: Onsdag og Fredag.

Første Aften: Onsdag den 4. November. 15 Aftener praktiske Øvelser.

Betalingen for et Kursus er *Kr. 60,00.*

Kursus for Værktøjsmagere.

I dette Kursus kan kun deltage Elever, der er fuldt fortrolige med Brugen af de almindelige Værktøjsmaskiner paa Maskinværksteder. Undervisningen omfatter:

Øvelser paa Maskinværkstedet i Fremstilling af Borekasser, Stanseværktøjer, Oppresningsstempler m. m., Øvelser ved Universalslibemaskine.

Øvelser i Hærderiet i Hærdning af Maskinværktøjer og Stempler samt Indsatshærdning af Maskindele m. m.

Den teoretiske Undervisning omfatter Foredrag med Lysbilleder om Maaleteknik, Tolerancer, Opmærkning, Opspændingsværktøj, Borekasser og Varmebehandling af Specialstaal samt Foredrag om Stanser, Snit og Trækstempler.

Undervisningsaftener: Tirsdag og Onsdag. Første Aften: Onsdag den 4. November, Kl. 7½.

Betalingen for et Kursus er *Kr. 60,00.*

Dagkursus paa Teknologisk Institut.

Nedennævnte *Fortsættelseskursus for Varmesmede* er bestemt for saadanne Fagudøvere, der tidligere har gennemgaaet et af Instituttets Varmesmedekursus.

Kursus for Varmesmede er at betragte som et Begynderkursus, som man vil forsøge gennemført for at aflaste den store Tilstrømning, der erfaringsmæssigt er til det tilsvarende Kursus i Februar.

Fortsættelseskursus for Varmesmede.

(Fra 26. Oktober til 7. November 1931.)

Adgang til dette Kursus har de, der har gennemgaaet et af Instituttets tidligere Kursus for Varmesmede. Undervisningen er væsentlig anlagt for at grundfæste det tidligere lærte — navnlig hvad Kalkulation af et Varmeanlæg angaar — og endvidere at understrege Afhængigheden imellem Byggemaade og Varmeanlæg.

Undervisningen omfatter: Faglære ca. 52 Timer, Byggemaade og Varmeanlæg, Rørsvejsning, Prøvefyring, samt Besøg paa Varmeanlæg m. m. ca. 40 Timer, *ialt ca. 92 Timer.*

Betalingen for dette Kursus er *Kr. 40,00.*

Deltagerne maa medbringe Arbejdstøj, Tegnebestik samt Regnestok.

Kursus for Varmesmede.

(Fra 9. November til 19. December 1931.)

Undervisningen er anlagt dels paa at meddele de Kundskaber, der er nødvendige for at beregne og kalkulere et mindre Vandvarmeanlæg og lede dettes Udførelse, og dels paa at opøve visse praktiske Færdigheder bl. a. i Rørbøjning og Rørsvejsning.

Betingelsen for Deltagelse er, at den paagældende er Svend inden for et af Metalarbejderfagene, og det forudsættes, at Kursusdeltagerne har en fleraarig Praksis som Rørlægger, Varmesmed el. lign., samt at de har gode Skolekundskaber i Dansk og Regning.

Undervisningen omfatter følgende Fag: Faglære, ca. 120 Timer, Bogføring, Kalkulation, praktiske Øvelser, Rørsvejsning, Fagregning, Kedellære, Prøvefyring og Besøg paa Varmeanlæg m. m., ca. 162 Timer, *ialt ca. 282 Timer.*

Til Brug for Undervisningen ved dette Kursus disponerer Instituttet over en righoldig Samling af Vægtavler, Armatur og diverse Materialer samt et fuldstændigt Undervisnings-Kedelanlæg, bestaaende af 12 forskellige Kedeltyper.

Betalingen for et Kursus er *Kr. 125,00.*

Deltagerne maa medbringe Arbejdstøj, Tegnebestik samt en Regnestok, der dog kan fremskaffes ved Instituttets Mellemkomst.

Kursus for Smede og Maskinarbejdere.

(Fra 16. November til 19. December 1931.)

Kursus staar kun aabent for faglærte Smede og Maskinarbejdere.

a. Den praktiske Undervisning er delt i 3 Afdelinger, nemlig:

1. For Grov- og Værktøjssmedning, omfattende Fremstilling af forskellige Værktøjer saasom Drejestaal og Høvlestaal, paaloddede eller helt af Hurtigstaal, forskellige Amboltværktøjer, Stanser, Sænker, Lokkeværktøjer, Skrabere, Knive til Pladesakse, Møllebiler og Stenbor, Svejsning og Forlægning af Værktøjsstaal samt Smedning af forskellige Vognbeslag og Automobilbeslag etc., hvor Brugen af de forskellige Maskinhamre indøves.

2. For Autogensvejsning og Klejnsmedearbejde, omfattende Autogenskæring samt Svejsning af tynd og tyk Plade, Støbejern, Kobber, Messing, Aluminium og Rør samt Udskæring af Rørbøjninger. Endvidere Fremstilling

(Fortsættes Side 255.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
13382	Andersen, Edvard	Aarhus	21. 3.90	Aarhus	2. 4 09	Aarhus	9. 5.31
301	— Hans Chr. L.	København	1. 3.81	Kbhvn. Afd.	4. 9 25	Kbhvn. Afd. 11	27. 6 31
23778	— Kaj P. Dalsgaard	Middelfart	30. 9.08	„ „	13. 4.28	„ „ 12	23. 5 31
16523	Bech, Sven Hugo P.	København	4.11.95	„ „	27. 9.20	„ „ 12	7. 3.31
51184	Brandal, Peter A. Petersen	Aalesund	30. 7.95	„ „	28. 5.31	„ „ 12	6. 6.31
50663	Christensen, Ejner	København	30. 6.11	„ „	30.10.30	„ „ 14	13 6.31
50792	— Louis Chr.	—	12. 2 91	„ „	2. 1.31	Helsingør	25. 4.31
27692	— Niels Harboe	Hadsund	1. 2.09	Randers	2.10 28	Randers	21. 3 31
4189	— Ole Chr.	Aarhus	2 11 92	Aarhus	19. 9.30	Aarhus	28. 3.31
23912	Christiansen, Søren Peter	Taaning	29. 4.95	Randers	7. 9.18	Randers	28. 3.31
50403	Danziger, Henry S.	København	6.12.10	Kbhvn. Afd.	24. 8.30	Kbhvn. Afd. 17	6. 6 31
12940	Davidsen, Ivar M. Hougaard	Odense	5.10 06	Odense	27. 7.28	Middelfart	9. 5 31
27839	Diderichsen, Chr. Braarup	København	28. 3 10	Kbhvn. Afd.	5 4.29	Kbhvn. Afd. 2	13. 6 31
37471	Fehse, Erich	Charlottenborg	29. 1 05	Haderslev	24 11 23	Haderslev	1. 8 31
20184	Hansen, Hans Jacob	Roskilde	27. 5.96	Kbhvn. Afd.	8.11.27	Nykøbing F.	29. 3 30
33621	— Johannes Ole	Vordingborg	22. 8.07	„ „	8.12.29	Kbhvn. Afd. 14	28. 3.31
26229	— Martin H.	Dragør	28 11.97	„ „ 1	8. 4.18	„ „ 11	27. 6 31
50165	— Niels Peter K.	Roskilde	22.10.10	„ „	7. 6.30	„ „ 12	11. 4 31
30032	— Rudolf H.	København	21. 9.10	„ „	25. 4.29	„ „ 5	11. 4.31
8033	— Sofus Chr.	—	20. 5.71	„ „ 1	1. 3 97	„ „ 12	29 10.27
25071	— Thorkild L.	—	23. 9 02	„ „	28. 5 21	„ „ 2	27. 6 31
272	Hermansen, Aage	—	10.10 86	Gas- og Vandarb. Fagf.	13 12 24	„ „ 14	20. 6 31
23869	Jensen, Aage Vilh.	—	21. 3 98	Kbhvn. Afd.	28 4.28	„ „ 14	25. 4.31
28151	— Carl Ferd.	—	24 5 65	Mannheim	19. 1.01	„ „ 17	27. 6 31
50119	— Erik	—	2 12 10	Kbhvn. Afd.	19 5.30	„ „ 2	27. 6 31
33768	— Frode Axel	—	6. 5.75	„ „	20. 3.30	„ „ 10	20. 6.31
32902	— Svend Dandanell	Thorkildstrup	18. 1.11	Roskilde	8. 3.30	Køge	28. 3.31
34218	Jørgensen, Manuel O.	Bogense	1. 3 10	Bogense	4 11.29	Odense	18. 4 31
36548	— Peter Damsgaard	Julsminde	18.12 99	Horsens	5. 5 19	Kbhvn. Afd. 13	20. 6.31
33449	Jessen, Martin Chr.	Nyhuse v. Flensborg	3.12 02	Herning	7 6 30	Herning	20. 6.31
35830	Johansen, Helmut Hamborg	Aarhus	13. 3.11	Aarhus	6. 6 30	Aarhus	4. 4 31
10430	— Theodor	Aalborg	16. 4 85	Aalborg	8. 5 08	Kbhvn. Afd. 17	20 6.31
29420	Kindberg, Carl Chr.	Rønne	14. 5.00	Rønne	15 10.18	„ „ 12	13. 6 31
21909	Klyver, Aage	Vejle	14. 1.09	Vejle	2. 4.29	Herning	20. 6.31
29873	Knudsen, Frederik V.	København	6 2.02	Kbhvn. Afd.	15. 4.21	Kbhvn. Afd. 17	27. 6.31
13945	Koefoed, Jacob G.	Paisley, Skotland	12. 9 05	„ „	4 11.29	„ „ 12	20. 6 31
18475	Larsen, Herman P.	København	9 10.08	„ „	15 10.27	„ „ 13	6 6 31
33557	Løber, Anker Hjalmar	—	22 4.10	Ringsted	3 5.30	„ „ 17	30. 5.31
23730	Løngreen, Johan Hell	Kolding	24.12.07	Kbhvn. Afd.	14. 4.28	Centralafd.	28. 3.31
37216	Madsen, Adolf Rigmand	Skive	31. 8.04	Aarhus	2. 1.31	Aarhus	28. 3.31
21452	— Otto	Hesnæs	6 10.02	Stubbekøbing	1. 5.21	Centralafd.	28 3.31
6142	— Sigfred Jens	Aarhus	22.10 96	Aarhus	18. 1 31	Aarhus	28. 3.31
29822	Mathiassen, Axel Møller	—	14 11 09	—	3. 9.29	—	21. 2 31
21515	Nielsen, Christian K. G.	Gevnø	19.11.00	Køge	10. 1.20	Køge	28. 3.31
24339	— Svend Aa. Vheler	Skanderborg	16. 1.04	Fredericia	1. 4.29	Aarhus	4. 4.31
5813	Niemann, Carl Georg	København	15. 3.01	Kbhvn. Afd. 2	4. 6.20	Kbhvn. Afd. 14	18.10.30
8060	Noacn, Carl Johan	—	17. 6.97	„ „	17. 2.27	„ „ 13	13. 6.31
30237	Olsen, Johannes I.	Rynkeby	7. 4.03	Assens	28 1.27	Assens	10. 1.31
38567	— Svend Peter	København	26. 6.10	Kbhvn. Afd.	5.11.29	Kbhvn. Afd. 17	20. 6.31
21922	Petersen, Anker Kaj P.	Assens	15. 2 03	Assens	18. 2.22	Assens	30 11.29
27961	— Christen Aage	Tinning	11 8.08	Aarhus	10.11.28	Aarhus	28. 3.31
34226	— Ejner	Bække	11 8.10	Bogense	26. 1.30	Odense	25. 4.31
38637	— Harry Vilh.	København	25. 7 04	Kbhvn. Afd.	18. 2.24	Kbhvn. Afd. 15	6. 6.31
26507	— Hugo P. V.	Helsingør	23.10 02	Aalborg	4.11.29	„ „ 9	6. 6.31
31240	— Jørgen Sofus	Tranekær	3. 4 92	Kbhvn. Afd.	1.12.22	„ „ 9	28. 2.31
4335	— Leon Hueg	Esbjerg	14. 7.07	Esbjerg	2.10.26	Esbjerg	16. 5.31
51241	Rasmussen, Carl S.	Frydendal	12. 7.92	Kbhvn. Afd.	30. 5.31	Kbhvn. Afd. 17	30. 5.31
31740	— Jørgen Chr.	Orte	10. 4 96	Odense	5. 3.19	Assens	2. 8.30
26053	Sørensen, Christian F.	København	7. 9.02	Kbhvn. Afd.	9. 4.31	Kbhvn. Afd. 14	2. 5.31
10695	— Niels Peter	Kolding	11. 8 03	Fredericia	15. 9.22	„ „ 9	13. 6.31
34292	— Oskar H.	Grindløse	14. 8 09	Odense	17. 3 30	Odense	30. 8.30
50868	— Svend Aage	Jerslev	23.11.96	Kbhvn. Afd.	30. 1.31	Kbhvn. Afd. 2	6. 6.31

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
51185	Schmidt, Alois.....	Frankfurt a. M.	17. 6.04	Kbhvn. Afd.	29. 5.31	Kbhvn. Afd. 13	13. 6.31
9753	Seidel, Volmer Alvin ..	Vejle	18. 6 06	Odense	2.11.25	Odense	14. 2.31
53541	Sejersen, Svend Aage ...	Herning	9. 4.11	Herning	19. 1.31	Herning	9. 5 31
51048	Severinsen, Harry V.	København	20. 6.10	Kbhvn. Afd.	8. 4 31	Kbhvn. Afd. 14	27. 6.31
34662	Simonsen, Christian	Flensborg	8. 1.89	Flensborg	30. 6.18	Sønderborg	25.10.30
17261	Skovbakke, Poul E.....	Tikøb	21. 5.09	Kolding	18 2.28	Aarhus	11. 4.31
25524	Steenberg, Edvin A.	København	9. 7.02	Kbhvn. Afd.	20.12.29	Kbhvn. Afd. 13	27. 6.31
32604	Svindt, Hans Kirketerp	Randers	11. 7.07	Randers	2. 2 30	Randers	11. 4.31
35745	Therkildsen, Ejvind.....	Malling	4. 1.11	Aarhus	13. 5.30	Aarhus	11. 4 31
50480	Thoraarson, Frank M.....	Frankfurt a. M.	13. 6 10	Kbhvn. Afd.	19 8.30	Kbhvn. Afd. 13	13. 6.31
51152	Werner, Carl Engelbrecht	København	1. 4.98	„ „	19. 6.31	„ „ 13	20. 6 31
19103	Wilkens, Carl F. L.....	Odense	11. 2.92	„ „	9. 1.31	„ „ 15	20. 6.31
1692	Wohlers, Joh. M.....	Nyborg	14.11.67	„ „ 4	23. 3.95	„ „ 4	27. 6 31
30310	Voigt, Otto Carl.....	Horsens	31.10.82	Fredericia	12.12 18	Fredericia	21.12.29
34607	Vølund, Christen.	Vejle pr. Allested	6. 7.04	Odense	12. 6.30	Odense	25.10.30

af forskellige Klejnsmedearbejder, f. Eks. Gelændere, Gitterdøre, Jernporte, Branddøre, Laase, Pengeskrin, Standerlamper, Lysekroner, Vindfløje og andre dekorative Genstande, Acetylengasværker etc. Instituttet disponerer over en righoldig Samling af Tegninger over Klejnsmedearbejder og Hjælpeværktøjer.

3. For Drejning, Fræsning, Slibning m. m., omfattende Skæring af spidst og fladt Gevind (enkelt eller flerløbet), Skæring af Snekker, Anvendelse af forskellige Opspændinger ved Drejning og Udboring, Demonstration af Konusdrejning, Bagdrejning, Ovaldrejning og Fræsning, endvidere Indøvelse i de nødvendige Beregninger for Universalfræsemaskinen, som almindelig Inddeling, Differentialinddeling, Spiralfræsning, Tandhjulsfræsning, Fremstilling af Fræsere, Rivaler, Klokoblinger og Tandstænger. Endvidere Slibning paa Værktøjsslibemaskine, f. Eks. Stempelbolte, Drejedorne, Fræsere m. m.

Hver Deltager maa tydeligt angive paa Indmeldelsesskemaet, *hvilken* af disse Afdelinger han ønsker at deltage i, da han kun kan deltage i een af dem. For alle 3 Kursusafdelinger gives der desuden Øvelser ved Forbrændingsmotorer og Elektromotorer, Undervisning i Lodning og Hærdning samt Fabriksbesøg.

b. Den teoretiske Undervisning, der er fælles for alle Deltagerne i alle 3 Afdelinger, omfatter: Materiallære, Motorlære, Elektroteknik, Forretningslære, Bogføring og Kalkulation.

Betalingen for et Kursus er *Kr. 125,00*. Det anbefales Deltagerne forud at anskaffe sig den af Instituttet udgivne »Smedebogen«, Elevpris: 5 Kr., »Motorbogen«, Elevpris: 4 Kr., samt eventuelt »Autogen-Rørarbejde«, Elevpris: 0,75 Kr.

Deltagerne i Drejning, Fræsning m. m. maa helst medbringe en Skydelære, der dog under Kursus kan tilvejebringes ved Instituttets Mellemkomst.

Bøger.

Kooperation.

Den udmærkede Haandbog af vore kendte Partifæller, Borgmester P. Christensen, Helsingør, og Landsretssagfører Fr. Dalgaard, foreligger nu i anden omarbejdet og stærkt forøget Udgave paa »Fremad«s Forlag. Ved sin kortfattede Oversigt over Kooperationens historiske Udvikling, Grundsætninger og praktiske Resultater har Bogen Bud til alle, der interesserer sig for dette samfundsvigtige Spørgsmaal. Bogen er smukt udstyret og koster kun Kr. 2,50 hæftet og Kr. 4,25 indbundet i Helshirtingsbind.

Arbejdersangbogen.

En af de danske Bøger, der har opnaaet størst Salgssucces, er Arbejdersangbogen. For 5 Aar siden udkom den store, smukke Sangbog, og allerede nu foreligger paa »Fremad«s Forlag 4. Oplag, og den populære Sangbog er nu trykt i 25.000 Eksemplarer. En Del nye Sange, bl. a. af H. C. Hansen, Oskar Hansen, Gunnar Ottesen, A. D. Henriksen, Leliveld og flere, er blevet optaget sammen med forskellige Sange af ældre Dato, som Udgiverne har syntes burde med i Arbejdersangbogen. Til Trods for den betydelige Udvidelse paa ikke mindre end 32 Sider, endda med en Del Noder, er den gamle Pris, Kr. 1,50, bleven bibeholdt. Det er Røverkøb for 271 gode Arbejdersange, hvoraf mange med vedføjet Melodi. Det vil sikkert gaa den nye Udgave som dens Forgængere — den vil blive revet væk.

Arbejderbevægelsens Stormænd.

I denne udmærkede Serie, der udgives af Forlaget »Fremad«, foreligger nu Hjalmar Branting af Hans Hansen, August Bebel af Ib Kolbjørn, Keir Hardie af Peder Nørgaard og Mac Donald af Johs. Sperling. Vi kan paa det bedste anbefale disse smaa Biografier, der foruden en levende Skildring af den paagældende Person, tillige kaster Strejflys over Samfundstilstandene, hvorved Billederne faar det dybe Perspektiv. Forlaget har udstyret Bøgerne paa det nydeligste, smuk Sats, træfrit Papir, og hvert Omslag bringer en kunstnerisk udført Tegning af den biograferedes Hoved ved Poul Beck, saa at man samtidig faar et helt Portrætgalleri af disse fremragende Mænd. Og alt for den latterlig billige Pris af 35 Øre pr. Biografi.

Ny Samling „Folke Scene".

Sidste Aar paabegyndte Forlaget »Fremad« Udgivelsen af en Række smaa Komedier særlig beregnet til Opførelse af Dilettanter og til Afløsning af det gammeldags Vaudeville-Pjank. Første Bind, der udelukkende indeholdt Stykker af Harald Bergstedt, efterfølges i disse Dage af et andet Bind, der dels er skrevet af Bergstedt alene, dels i Samarbejde med Mikkel Christensen, Oskar Hansen, Ove Nielsen samt et enkelt Stykke af Carl Winther Sørensen alene. — Samlingen omfatter følgende Smaastykker: »Fanden i Gammelby«, »Sommerlejren«, »En fremmed Søn«, »Et verdenshistorisk Møde«, »Trone og Alter« og »Den skrækkelige Familie«. Som Eksempel paa, hvor moderne indstillet nogle af disse smaa Komedier er, skal vi nævne, at i »Trone og Alter« behandles et saa aktuelt Emne som Kong Alfons Tronafsættelse med Pave Radiotale afbrudt af Moskva-Senderen. — Det er respektløst, vittigt og morsomt gjort, og vi tvivler ikke om, at dette andet Bind vil faa samme gode Modtagelse som første. — Komedierne kan ogsaa faas enkeltvis som Rollehæfter til smaa Priser.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 51253	Hansen,	Helgo	(Kbhvn. Afd.)
- 2264	Larsen,	Oskar Vilhelm	(—)
- 16005	Matzau,	Gunnar Aksel	(—)
- 2705	Frandsen,	Louis	(Aarhus Afd.)
- 35596	Skrædder,	Einar Kjær	(— -)
- 54061	Hesselberg,	Viktor Emanuel	(Esbjerg -)
- 18810	Johansen,	Hans Jacob	(Nakskov -)
- 28655	Jensen,	Albert Otto	(Odense -)
- 32130	Møller,	Hans Christian	(Thisted -)

Medlemmerne Nr. 7923, Hans C. Andersen, Nr. 50161, Johs. N. Eriksen, og Nr. 34901, Carl A. S. Thorngreen, har atter fundet deres Bøger.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 2054 Petersen, Paul.
- 18496 Rønning, Einar Thorvald.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.			Sidst betalt
Nr. 2455	Hansen,	Ernst	16 6.17
- 11221	Lautrup,	Johan Nicolaj	21. 3.08

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 31276	Andersen,	Agdur Mour.....	30. 5.31
- 1469	—	Valdemar G. A.....	27.12.24
- 13352	Christensen,	Aksel Aug. O.....	25. 3 22
- 13634	Give,	Axel A. Petersen.....	26. 3.21
- 30127	Grevsen,	Iver Hugo.....	16.11.29
- 2231	Hansen,	Christian Peter.....	2. 5.31
- 50491	—	Isold Louis K.	1.11.30
- 16724	—	Kaj Lykke	8.11.30
- 27807	Henriksen,	Gunnar N. P.	25. 4 31
- 23455	Hindsdal,	Vald. Aage F.....	12 5.28
- 25487	Jensen,	Aage Chr.	16. 6 28
- 26095	—	Hans Ivar	4 10 30
- 26818	—	Johannes Jakob	9. 5 31
- 14962	Knudsen,	Ernst P. Chr.	21. 2 31
- 9321	—	Hjalmar Chr.....	15. 2.30
- 18386	—	Leo Rasmus	19. 6.20
- 9449	Kragh,	Poul	30. 4 27
- 36477	Larsen,	Martin Knud	5 11.27
- 21728	—	Oscar Rudolf	10. 3.28
- 10183	Lundquist,	Paul Andersen	28. 3.31
- 30999	Madsen,	Hans Ivar.....	7. 2.31
- 29586	Nielsen,	Aage Willy	14. 2.31
- 27773	—	Chr. Møller.....	24. 1.25
- 37118	—	Otto J. Søderberg	30. 1.26
- 9861	Oensbæk,	Peter Chr.	27. 3.20
- 32424	Ottosen,	Peter H.	13. 9.24
- 26438	Petersen,	Anton Fage	27. 9 30
- 17446	—	Johannes	7. 3.31
- 2054	—	Paul	30. 5.31
- 24123	—	Willy Albert	22 11 30
- 24206	Rasmussen,	Jens Carl	29. 9.28
- 19515	—	Kaj	20. 9.30
- 12518	Runge,	Valdemar J. O.....	21 4.28
- 23040	Røner,	Willy Axel L.	3 1.31
- 18496	Rønning,	Einar Thorvald.....	23. 5.31

Rettelser

til Adressefortegnelsen for August over Tillidsmænd.

Dansk Former- og Støberiarbejderforb.

Formænd.

Aalborg: N. C. Jacobsen, Nørregade 1.
Esbjerg: A. Andersen, Stormgade 23.
Helsingør: Søren Christensen, Rosenkildevej 21.
Roskilde: P. Petersen, Ruggaardsvej 24.

Kasserere.

Langaa: O. C. Madsen, Lohmannsgade.
Næstved: Chr. Rasmussen, Fiksvej 4.
Roskilde: H. Andersen, Ringstedvej 13.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Kasserere.

Kalundborg: Kontoret er flyttet til Fællesorganisationens Bygning, Hjørnet af Møllestræde og Lille Møllestræde.
Odense: Kontoret er flyttet til Vindegade 110. Telf. 5196.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.
Bogtrykkeriet »Hafnia« (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 1 NOVEMBER 1931 18. Aarg.

Ungdom, hvor hen?

Noget mistrøstigt udtalte J. A. Hansen en Gang, at en af Vanskelighederne ved at være Fagforeningsleder bestod deri, at naar en Generation af Medlemmer var opdraget til at forstaa Fagbevægelsens Ideer, dens Maal og Midler, var der vokset en ny Generation op, som stod uforstaaende overfor de fagforeningsmæssige Foreteelser og derfor havde vanskeligt ved at stille sig paa Linie med de ældre Medlemmer, som gennem Erfaringen havde lært at vurdere Fagbevægelsens Styrke, men samtidig ogsaa at anerkende dens Begrænsning.

Fornylig udtalte en fremstaaende Partifælle, at han fra Arbejderungdommens Side havde hørt den Tanke fremsat, at Fagbevægelsen havde overlevet sig selv, egentlig var overflødig og nærmest et Rudiment fra Fortiden. Selvom en saadan Betragtning næppe dækker Arbejderungdommens almindelige fagforeningsmæssige Indstilling, saa viser det sig dog stadig, at en Del af de Unge bliver Bytte for den ansvarsløse Agitation, der, efter at Fagbevægelsen har vokset sig stor og stærk, gør sig gældende, hver Gang denne stilles overfor Tidens Vanskeligheder.

Og det er jo let forstaaeligt, at Dele af Arbejderungdommen lader sig paavirke af en saadan hensynsløs Agitation, af Fraserne om den uindskrænkede Magt, som Fagorganisationerne sidder inde med, af Angrebene paa Fagbevægelsens Ledere og af Paastanden om, at naar blot der kommer andre Personer til, vil alle Vanskeligheder være overvundne. Man maa egentlig mere undre sig over, at de underminerende Kræfter ikke i højere Grad er i Stand til at bemægtige sig Ungdommen, end Tilfældet er, thi det maa jo erkendes, at de Vilkaar, som Samfundet har budt denne Ungdom i Efterkrigstidens Aar, er af den Art, at de i de Unges Sind maa skabe Bitterhed og Følelse af at være sat udenfor. Hvormange Haab er ikke knækket og Illusioner bristet paa Grund af manglende Adgang til at kunne finde Beskæftigelse, samtidig med, at Fagorganisationerne har været anbragt i Defensiven, og deres Arbejde for en umiddelbar Betragtning kun har givet et negativt Resultat. Hvem kan egentlig forlange, at den Unge selv, hvis ikke han oplyses derom, skal kunne vurdere, at Fagbevægelsen vel, naar alt kommer til alt, har sin største Betydning i Depressionstider, hvor der øves Tryk paa Lønningerne, og i det hele sættes ind for at forringe Arbejdsvilkaarene, ikke alene fra Arbejdsgiverside, men ogsaa fra Arbejderbevægelsens politiske Modstandere.

Her gælder det om først og fremmest for Organisationernes Ledere og dernæst for de ældre Medlemmer at imødegaa den organisationsfjendtlige Agitation ved at bibringe Ungdommen Indsigt og Forstaaelse af den fagforeningsmæssige og økonomiske Udvikling, der har fundet Sted, og som de ældre har erhvervet sig gennem Erfaring. Ungdommen skal vejledes og ikke vildledes, saaledes som det desværre ogsaa undertiden finder Sted fra Organisationsledernes Side i Angsten for, hvis ikke de følger med Strømmen, at det vil komme til at gaa ud over Personen selv, ligesom den

Overlegenhed, der ofte har gjort sig gældende overfor, hvad der rørte sig i „Bunden", maa vige for en kraftig og systematisk Imødegaaelse af de forlorne radikale Fraser.

Derfor maa alle fornuftige Bestræbelser for at bibringe Ungdommen Indsigt i Arbejderbevægelsens Problemer, for at tilføre den almennyttige Kundskaber og for at vække dens historiske Sans understøttes og fremmes af Fagbevægelsen, og vel at mærke saaledes, at det hele ikke blot bliver en Konstatering af det eksisterende strukturmæssige og fagretslige Grundlag, som Organisationen hviler paa, men ogsaa de historiske Forudsætninger herfor.

Opgaven er egentlig saare let. Det hele drejer sig i Virkeligheden kun om gennem Oplysning at anbringe Ungdommen der, hvor de ældre Medlemmer gennem Erfaring er kommet til at staa, at give Ungdommen Anledning til at drage Sammenligning mellem Nutidens Arbejderkaar og dem, der blev budt den arbejdende Klasse for blot 25 Aar siden. Og vil man imødegaa Paastanden om Organisationernes Magtesløshed og deres ringe Betydning for Arbejderklassen, maa det egentlig være nok at henvise til den Frygt, der Gang paa Gang kommer til Orde i Modstanderkredse, og de Udtalelser, der fremkommer om Fagforeningernes stadig om sig gribende Magt og den Trusel, de er for hele Samfundet. I Virkeligheden er Forholdet vistnok dette, at man ofte vurderer Fagforeningernes Betydning bedre i vore Modstanderes Lejr end indenfor vor egen Kreds, selvom man ofte hos de førstnævnte af taktiske Grunde let kommer ud i Overdrivelser.

Det bør paapeges, at der er et Omraade, hvor Nutidens Fagbevægelse har sin uvurderlige Betydning, nemlig ved Opretholdelsen af de kollektive Overenskomster, der vel af de yngre Generationer anses som noget selvfølgeligt, men som de gamle maatte kæmpe for at opnaa. Danmark har her været et Foregangsland, og i Efterkrigsaarene har vi set, hvorledes man ude omkring i Verden fra Fagbevægelsens Side har søgt at tilkæmpe sig den ligeberettigede Stilling overfor Arbejdsgiverne, der kendetegnes ved Arbejdsoverenskomster. Det er disse Overenskomster, der skaber Mulighed for, at Haandværk og Industri kan disponere, og værner Arbejderne imod, at Arbejdsgiverne, saalænge Overenskomsterne bestaar, kan gøre Attentat paa de af disse fremstaaede Løn- og Arbejdsbetingelser.

Men anerkender man saaledes den Nytte, som ikke alene de respektive Erhverv, men hele Samfundet har af de kollektive Overenskomster, er det ogsaa nødvendigt samtidig at gøre sig klart, at Overenskomsternes Indhold er afhængig af den Styrke, Organisationen kan sætte bag ved, naar de skal indgaas, at jo svagere Fagbevægelsen er, jo daarligere bliver Overenskomsterne for Arbejderne, og at det i Virkeligheden kun derved, at Fagorganisationerne omfatter det overvejende Antal af Fagenes Udøvere, og er i Stand til at hævde den organisationsmæssige Disciplin, er muligt, at Overenskomstforholdet kan opretholdes. Derfor er det selvmodsigende at ville undergrave Organisationens Enhed og Medlemmernes Samhørighed og samtidig kræve overenskomstmæssige Forbedringer; vil man kræve det sidste, maa man ogsaa bidrage til at styrke det første.

Det vil her være af Interesse at erindre de Kampe, som den kommunistisk betonede Fagbevægelse i Finland i sin Tid førte, og bl. a. den store Havnearbejderstrejke fra Juni 1928 til April 1929, som i Hovedsagen drejede sig om Opnaaelse af kollektive Overenskomster, men hvor Arbejdsgiverne modsatte sig dette, ganske simpelt af den Aarsag, at de ikke mente, under de daværende bestaaende finske Fagforeningsforhold, at kunne paaregne Overenskomstens Overholdelse. Det var i Virkeligheden det haabløse Misforhold mellem Arbejdernes Ønske om Indførelse af kollektive Overenskomster og den frie Aktions Teori, der en Menneskealder efter, at den danske Arbejderbevægelse havde paabegyndt Opbygningen af det kollektive Overenskomstsystem, umuliggjorde det for den finske Fagbevægelse at opnaa det samme.

Det er da ogsaa interessant at gøre sig bekendt med, hvorledes man i Sverige, hvor de faglige Forhold i mange Henseender ligner de danske, ser paa hele dette Spørgsmaal. I den danske Arbejdsgiverforenings Medlemsblad for d. 23. Oktober har Bladets svenske Korrespondent fremsat nogle Bemærkninger herom i Forbindelse med en Redegørelse for den svenske Overenskomstsituation. Vi hidsætter i det efterfølgende nogle af vedkommende Arbejdsgiver-Korrespondents Betragtninger:

„Det behøver ikke at siges, at en Overenskomst enten maatte opsiges eller forlænges. For Øjeblikket gives der intet tredje. Men teoretisk kunde der dog vælges mellem 3 Veje i Spørgsmaalet om Linierne for den fortsatte Udvikling: 1) Forlængelse bindende for hele det kommende Kalenderaar (med nogen Forskydning for et Faatal af Rigs- eller lokale Overenskomster); 2) Opsigelse kan forenes med Ønsket om at indgaa nye kollektive Overenskomster med længere eller kortere Gyl-

dighed; 3) Opsigelse kan tage Sigte paa ikke at indgaa paa nye kollektive Overenskomster, naar de opsagte er ophørt at gælde. Kun den tredje Mulighed behøver at undersøges særskilt. Selv fremstaaende og vidtskuende Økonomer kan fængsles af det teoretisk rigtige i, under en ødelæggende Krise i Forbindelse med et vaklende Pengemarked, at lade være med at binde sig ved kollektive Overenskomster. Eksempelvis behøver et saadant Ræsonnement ikke i Finland noget Bevis eller Forklaring. Kollektivoverenskomsterne er i Finland opgivet med en sikkert ikke uvigtig Undtagelse. Men der findes de ikke blot praktiske Forudsætninger, men ogsaa bestemte Incitamenter til Fordel for en saadan Udvikling. Finlands Fagforeningsbevægelse er faktisk slaaet ned eller har maaske rettere opløst sig selv. Arbejdsgiverorganisationen vilde, hvis den var villig til at slutte kollektive Overenskomster, ikke vide, om Modparten var Fugl eller Fisk eller et politisk Amfibium. Det kan vanskeligt tænkes at være forsvarligt at slutte kollektive Aftaler med Virkning for hele Landet med en quantitè negligeable (Størrelse, der ingen Rolle spiller, ikke behøver at tages i Betragtning) i Fagforeningsform. Mine Læsere i Danmark behøver ingen Forklaring paa, hvorfor man i Sverige ikke kan følge denne Linie. Efter at Svensk Tekstilarbejderforbund fornylig har sluttet sig til Landsorganisationen, omfatter denne omkring 600,000 Medlemmer, ikke en sammenløbet Hob, men disciplinerede Fagforbund med Kasser, som sammenlagt med de centrale indeholder ca. 60 Mill. Kr. Hvis man skulde kunne vælge den tredje Retningslinie, maatte denne Samfundsmagt, som alene kan udvikle sin Styrke gennem Kollektivoverenskomsterne, slaas til Jorden og tilintetgøres. Men dette kunde kun ske ved en Kæmpestrid af uberegnelig Længde, en Strid, som vilde ødelægge hele vort Næringsliv, saa at „hverken Hund eller Hane kunde høres" i lange Tider — og saa kunde det oven i Købet mislykkes. Det er altsaa en urimelig teoretisk Tanke og ikke praktisk Politik."

Det vil heraf ses, at vel kan det fra Arbejdsgiverside teoretisk ikke forkastes at overveje Undladelse af at slutte kollektive Overenskomster i Depressionstider, men at det praktisk er ugørligt at komme denne Vej ud, saalænge der bestaar stærke og økonomisk vel funderede Fagorganisationer.

Der er adskillige andre Betragtninger, som det i denne Forbindelse kunde være fristende at komme ind paa, men som Bladets Plads ikke tillader, men vi skal dog gøre opmærksom paa en Ting til, nemlig at de moderne Fagorganisationer i Modsætning til, hvad ofte gøres gældende fra Modstanderhold, medvirker til at bevare Arbejdsfreden. Naar man maa erkende, at Arbejdsfreden er den første Betingelse for at udnytte Arbejdsmulighederne, kan ingen være interesseret i at vende tilbage til Fortidens Kampmetoder, der hindrede Industrien i at udnytte sine Muligheder og svækkede Arbejdernes Modstandskraft. Undersøger man statistisk den Udvikling, der har fundet Sted i Danmark med Hensyn til Iværksættelse af Arbejdskamp, viser det sig, at fra 1897 til 1900 var der ialt 438 Arbejdsstandsninger med tilsammen 3.384.300 tabte Arbejdsdage. Efter at Lockouten i 1899 var afsluttet med Septemberforliget, paa Grundlag af hvilket det kollektive Overenskomstsystem blev opbygget, ser vi, at i de første 5 Aar efter Aarhundredskiftet er Antallet af tabte Arbejdsdage kun 771.400, i de næste 5 Aar er det gaaet ned til 526.900, i 1911, da vi var inde i en Periode, der i mange Henseender lignede den nuværende, var Antallet 647.800, men ellers viser det sig, indtil vi kommer ind i Krigsaarene, at det kollektive Overenskomstsystem afføder færre tabte Arbejdsdage, grundet paa Konfliktsforhold, end Tilfældet var før Aarhundredskiftet. Vi skal nu ganske se bort fra de unormale Aar under og efter Verdenskrigen og Likvidationen af Krigskonjunkturerne, der i Aarene 1921—25 medførte, at der paa Grund af Konflikter tabtes ikke færre end 7.926.400 Arbejdsdage, men i de derefter følgende Aar, hvor det har været muligt i det store og hele at forny Overenskomsterne, specielt indenfor Jernindustrien, uden faglige Komplikationer, er Antallet af tabte Arbejdsdage dalet til kun at være 337.600 eller det laveste Tal, som Statistikken kan fremvise for noget 5-Aar, siden den i 1897 blev grundlagt.

Det er den Slags Anskuelighedsundervisning, som vi tror er nyttig for vore Medlemmer at underkaste sig og ikke mindst nyttig for vor Ungdom, der ofte ligesom under Arbejdsløshed kommer til at lide haardest under langvarige Arbejdskonflikter, ikke alene økonomisk, men ogsaa fordi Modløshed og tabt Tro paa Fremtiden bliver Følgen, og ingen har mere end Ungdommen Brug for Tro paa sig selv og den Arbejderbevægelse, som den tilhører, og hvorigennem Haabet om at kunne vinde Fodfæste i Tidens rivende Malstrøm ogsaa styrkes.

Vor aandelige Udrustning maa ikke forsømmes.

Formanden for vor svenske Broderorganisation, Hr. Fritjof Ekman, holdt for nogen Tid siden et Foredrag for studiekredsinteresserede i Stockholm, et Foredrag, som ogsaa har Adresse til dansk Arbejderungdom, og af hvilket vi hidsætter følgende efter »Metallarbetaren«:

Hr. Ekman pegede paa, at der indenfor Bevægelsen er visse Problemer, som ikke er Genstand for tilstrækkelig Opmærksomhed. Dette er Tilfældet med Oplysningsarbejdet. Vor aandelige Udrustning forsømmes. Oplysningsarbejdet negligeres, og dette er dog et meget vigtigt Spørgsmaal. Naar kun 5 p. m. af Fagorganisationernes Medlemmer studerer deres egen Bevægelse, saa er der noget galt. Af 85.000 fagligt organiserede i Stockholm deltog sidste Vinter alt i alt kun 4.200 Medlemmer i Studiearbejdet. Dette Forhold er ikke alene beklageligt, det er ogsaa farligt. Der er intet, der kan føre Socialismen ud paa eventyrlige Veje som det, at Medlemmerne ikke kender deres Bevægelse og de Problemer, som denne har at løse. Det er farligt for Demokratiet med Samfundsborgere, som i Dag maaske er revolutionære, i Morgen reaktionære. Vor Bevægelse er revolutionær, fordi den ønsker et andet Samfundssystem. Vi bekender aabent, at vi stræber efter et nyt, bedre og retfærdigere Samfund. Vi er ikke tilfredse med det nuværende.

Vi har en stærk Fagbevægelse. Den er i Øjeblikket et Mønster for Verden. Vi har bygget et Parti og en Presse op, som faa Lande kan opvise Magen til. Alt dette har vi gjort for at kunne forandre Samfundet og skabe et nyt. Men vi undlader at skaffe os Kundskaber. Jeg vil sige, at jeg tror ikke paa et bedre Samfund uden bedre og mere oplyste Mennesker. Se paa Borgerskabet. Dets Drenge og Piger faar fra deres unge Aar Anledning til at besøge alle de Skoler og Oplysningsinstitutioner, som findes. Ingen Omkostninger er for store, naar det gælder om at faa bibragt den unge Pige eller Dreng fra Borgerskabet Kundskaber. Hvorfor sker dette? Ja, i nogen Grad maaske fordi Forældrene tænker, at deres Barn paa den Maade skal faa mere ud af Livet. Men det er ogsaa, fordi de unge skal føre deres Fars og Mors Værk videre. De gøres duelige til at forvalte det nuværende Samfund. Naar vi fører Krig mod dette Samfund, som er fuldt af Uretfærdigheder, har vi da ikke ogsaa Pligt til at skaffe os Kundskaber, som gør os tjenlige til at løse vore Opgaver?

Her gælder ikke »de ubodfærdiges Undskyldninger« (bibelsk Sentens). Det gaar ikke an at sige, at man ikke har Tid, at man ikke har Raad. At sige, at man ikke har Tid, kunde maaske have passet for vore Fædre med den lange Arbejdstid, de havde. Hvis vor Ungdom til sit Studiearbejde vilde anvende blot Halvdelen af den Tid, som udgør Forskellen mellem deres Arbejdstid og deres Fædres, da vilde vi faa en Ungdom med glimrende Kundskaber. Tiden er ikke for knap, hvis man virkelig vil noget. »Ikke Raad«, siger man. Demokratiet har dog stillet ikke ringe Beløb til de brede Lags Raadighed for at befordre, at disse opnaar Kundskaber. Jeg ved, at der er meget, der staar i Tankerne, naar man er ung. Jeg forstaar det. Ungdommen vil more sig, men man skal ikke indrette sig paa ene og alene at more sig. Man skal ruste sig til sin Opgave. Ikke for at sige noget ondt om Idræt og Dans, men hvorfor har man altid Raad til det? Man har altid Raad til at holde Idrætspressen og til at være med ved de store Kampe. Der er en Fare i dette. Det har ingen Betydning for Socialismen, at en ung Arbejder faar Ros af en aldrig saa dejlig Pige for, at han ryster Charleston saa godt. Det har ingen Betydning for Socialismen, at han ved, hvor Per stod, da han gjorde det eller det Maal. Der er ikke en Unse Værdi i alle disse Kundskaber om en Masse Rekorder i den eller den Idrætsgren, om man ved, i hvilket Minut vor faldne Bokse-Afgud Harry slog den eller den i Gulvet.

Det er af og til nedslaaende at tale med unge Arbejdere. Jeg taler maaske om Lenin eller maaske om Branting. Jeg ser paa min Kammerats Ansigt, at han synes, at jeg er en Idiot at tale om saadan noget, og han kender intet dertil. Men nævner jeg Ordet Sport, saa løber Meter og Sekunder og Dele af Sekunder ud af hans Mund. Men tror I, at han har faaet disse Kundskaber gratis. Nej, han har ofret Tid og Penge for at erhverve dem. Blev den Tid i Stedet anvendt til at lære Bevægelsen og Socialismen at kende, da vilde vi gaa fremad med Kæmpeskridt.

Vore Modstandere ved, at den Arbejderdreng og -pige, som har sin Færdighed siddende i Benene, ikke bliver farlig for det nuværende Samfund. Men dersom vor Ungdom bliver hjemme i Folkets Hus, dersom den gaar i Studiekredse, da bliver den farlig. Jeg vil ikke angribe Idrætten som Idræt, men den Socialist, der tror, at han faar nogen Nytte af dens Jageri, tager fejl. For nogle Aar med sit Navn i Aviserne faar han Reumatisme for Livet og intet mere.

Arbejderungdommen bør interessere sig for Arbejdernes Kamp og Maal. Det er maaske en Lettelse for Forældrene, naar de unge gaar ud til Fornøjelser, og jeg skal ikke tale for mindre Frihed for Ungdommen. Men jeg synes dog, at det kunde gavne de unge mere, om Forældrene holdt dem hjemme nogle Aftener og stak en Bog under Næsen paa dem, ikke en Detektivroman eller lignende, men en værdifuld Bog, som kunde give dem noget Livsindhold. Det vilde være Tvang, javist, men en Tvang som de snart vilde være taknemmelige for. Thi det var en Tvang, igennem hvilken de naaede en større Frihed.

I socialistiske Forældre bør interessere Jeres Børn for Jeres Maal og vække Interessen hos dem for Ungdommens Organisationer. Lær dem at læse vor Bevægelses Historie. Der findes ogsaa en anden Lekture, som er farlig, men som bør læses. Det er Økonomi. Vi maa lære, at den økonomiske Sammenhæng ikke paavirkes af haarde Ord i Resolutioner, men at den kan ledes af dem, som kender til den. Man maa lære at kende Samfundet, dets gode og daarlige Sider, for at kunne rense det daarlige ud og beholde det gode. Vi

maa ogsaa skaffe os tekniske Kundskaber, saa at vi en Dag ud af vore Rækker kan hente de Mænd, som tænker og føler med os, naar det gælder disse Tings Vurdering. Man vil let kunne faa Bagslag, hvis Uvidenheden hersker. Marchen fremad forudsætter et Menneskemateriale, som paa hver Plads har Evne til at løse Opgaverne.

Dersom den demokratiske Bevægelse kun vokser i Bredden, uden at Individerne aandeligt fordyber sig, da er den som et Siv for Vinden. Uddyber vi vore Kundskaber, bliver Situationen lys. Da skal vi se virkelige Resultater af vort Arbejde, saadanne Resultater, som øgede Kundskaber altid giver Evnen til at opnaa.

Kooperation mod økonomisk Enevælde.

Af Sekretær *S. Munk.*

I sin Kamp for at erobre Samfundsmagten har den danske Arbejderbevægelse igennem sine Organisationer kæmpet sig frem ad to Baner. Gennem sine politiske Foreninger har den søgt gennemført politisk Frihed og igennem sine faglige Foreninger økonomisk Frigørelse i fuldkommen rigtig Erkendelse af, at disse Maals Gennemførelse var en ubetinget Nødvendighed for Samfundsmagtens Erobring.

Ved det politiske Maal forstaas de almindelige Menneskerettigheder, saasom lige og almindelig Valgret, lige Ret for alle til kulturel Højnelse og gennem Skoleundervisningen Adgang til den højeste Uddannelse, lige Ret for Loven, den sociale Forsorg o. s. v.

Ikke mindst det sidste Spørgsmaal er et politisk Problem, men samtidig ogsaa et økonomisk. Det er baade et Led i Arbejdernes politiske Stræben og i Kampen for Gennemførelsen af den økonomiske Frigørelse. Det er et Led i Bestræbelserne for at opnaa et passende Udbytte af Arbejdet, hvilket ikke under de nuværende kapitalistiske Samfundstilstande kan naaes alene ad faglig Vej.

Den sociale Forsorg kan udtrykkes ved, at den er en Udligning ad indirekte Vej af det Misforhold, der bestaar mellem den Lønudbetaling, der ydes Arbejderen, og det Udbytte, han egentlig kunde tilkomme.

I Arbejderklassens videre Arbejde for økonomisk Frigørelse har derfor den Virksomhed, man navnlig fra Halvfemsernes Begyndelse og op til Dato ad politisk Vej har udrettet, umaadelig Værdi, og det er af afgørende Betydning, at den Virksomhed, der paa dette Felt er udfoldet af Partiforeningerne, fortsættes og udvikles for i stedse højere Grad at kunne præge Lovgivningen og for at forhindre, f. Eks. at den sociale Lovgivning ødelægges, hvilket vi *ved* vil ske, hvis vore politiske Modstandere faar fornøden Magt. En Henvisning til Madsen-Mygdals Regeringsperiode fra 1926—29 er formentlig tilstrækkelig for at bevise dette.

Den sociale Lovgivnings Opretholdelse er en Livsbetingelse for Arbejderne for at kunne opnaa økonomisk Frigørelse, thi ved Siden af at yde de Samfundsmedlemmer, der paa Grund af Sygdom eller Alderdom er ude af Stand til at arbejde, samt yde de Mennesker, der netop paa Grund af den kapitalistiske Samfundsordning ingen Beskæftigelse kan finde, en Understøttelse, betyder den ogsaa, at de faglige Organisationer har langt lettere ved at manøvrere og opretholde vundne løn- og arbejdsmæssige Fordele. Stod der en vældig Hær af Arbejdsløse uden nogen Art af Understøttelse, vilde det i høj Grad besværliggøre den videre Fremmarch.

Med Henblik paa Arbejderklassens politiske Maal har vi kun Grund til at glæde os over de hidtil opnaaede Resultater, og alt tyder da ogsaa paa, at danske Arbejdere vil fortsætte ad den valgte Linie og indenfor en overskuelig Tid ogsaa naa sit politiske Maal.

Men nu Arbejderklassens økonomiske Maal! Hvori bestaar det, og hvad tilstræber man?

Det kan ganske kort besvares derhen: *At opnaa en passende Andel i det Udbytte, Erhvervslivet kan give.*

Men hvad hindrer da Arbejderne i at opnaa dette?

Det hindres igennem den almindelige erhvervsmæssige Organisation indenfor saavel Produktion som Omsætning, en Organisation, som Arbejderne eller disses Repræsentanter ingen Indflydelse har paa i al Almindelighed. Og man hindrer det ved, at selvstændige Erhvervsdrivende eller Kapitalbesiddere kun udbetaler, hvad de tvinges til og ikke efter noget Delingsprincip, der staar i Forhold til Arbejdet, ligesom man opretholder et overflødigt Administrationsapparat, der lægger Beslag paa en væsentlig Del af det Udbytte, der burde tilfalde Arbejdet. Endvidere finder der en Overkapitalisering af Erhvervslivet Sted med fremmed Kapital, forresten ikke alene i de private Virksomheder, men ogsaa i nogen Grad indenfor Stat og Kommune, saavel som indenfor kooperative Virksomheder. Her er en overordentlig stor oplysende Opgave at tage fat paa for at faa Medlemmerne i de kooperative Foretagender til at forstaa Nytten af Opsparing af Egenkapital, ja, det er intet mindre end en Livsbetingelse for vore Foretagender, at man ret forstaar dette Spørgsmaal og af al Magt ved egne Midler søger at konsolidere sine Foretagender.

For at naa dette økonomiske Maal grundede Arbejderne i sin Tid Fagorganisationerne. Disse Organisationer var de rent umiddelbare og primitive Organer, som naturligt benyttedes til Varetagelse af de økonomiske Interesser. Det var noget, man kunde forstaa, dette selvfølgelige at søge gennemført den størst mulige Betaling for sit Arbejde, og Fagorganisationerne har da ogsaa haft Evne og Held til rent løn- og arbejdsmæssigt at varetage Arbejdernes Interesser paa en fortrinlig Maade.

Men det er ogsaa en ubetinget Nødvendighed i Arbejderklassens videre Fremtrængen, at Fagorganisationerne fortsat vedbliver at bestaa. Ja, selv efter at Arbejderne har opnaaet den økonomiske Frigørelse, som bl. a. Fagorganisationerne er Midlet til at gennemføre, vil der fortsat være Opgaver for disse. Thi selv om man tænker sig Arbejderklassen som Herrer over Produktion og Omsætning, vil der dog stadig paa Arbejdspladserne være mangfoldige Spørgsmaal, der hver eneste Dag skal løses, og det kan ikke gøres uden ved Hjælp

af en Organisation, da ellers alt vil drukne i Smaating og Detailler.

Som man altsaa har haft de politiske Foreninger til at udvikle og varetage Arbejdernes politiske Interesser, har man paa det økonomiske Omraade haft de faglige Organisationer, og Fagorganisationernes Indsats kan ikke vurderes højt nok, den *har* været og *er* fremdeles hele Grundlaget for vor Fremmarch og vil være afgjort nødvendig ogsaa i Fremtiden, ja, jeg vil endda sige, at uden at bygge videre paa denne Faktor vil det overhovedet slet ikke kunne lykkes at gennemføre Arbejderklassens økonomiske Frigørelse.

Men paa den anden Side er Fagbevægelsen *alene* ikke i Stand til at gennemføre det økonomiske Maal. Fagorganisationen er kun et af Midlerne, der fører til Maalet. De er Kamporganisationer, der i givet Tilfælde kan erobre en eller anden økonomisk Fordel, men dette nytter jo lidet, hvis Arbejderne ikke samtidig ad politisk Vej kan skabe sig fornøden Indflydelse paa Lovgivningen, thi i saa Fald bortelimineres Gevinsten af forhøjede Varepriser eller paa anden Maade. Den kan derfor ikke løse Problemet alene, men maa arbejde i nøjeste Tilslutning til baade den politiske og kooperative Bevægelse, for at vundne Fordele kan blive af Værdi for Arbejderne.

Som sagt, Problemet løses ikke af den faglige Bevægelse uden Hjælp af andre Faktorer, men de Millionbeløb, Arbejderne gennem Tiderne og navnlig det sidste Tiaar har ofret i de vældige faglige Kampe, er dog ikke udgivet forgæves. Thi ogsaa udover det Beløb i Penge, Bevægelsen kan give Arbejderne, et Beløb, der forresten sjældent eller aldrig staar i Forhold til det virkelige Udbytte, Arbejdet burde afkaste, men kun i Forhold til den paagældende Organisations indre Styrke, giver den ogsaa andre, og man kan maaske sige mere politiske Resultater; jeg tænker her paa den stedse stigende Indflydelse paa Arbejdsforholdene, f. Eks. gennem den velkendte Tillidsmandsinstitution. Denne Linie maa naturligvis stadig følges, da den ogsaa kan komme til at øve Indflydelse paa Udbyttet, hvilket dog ikke vil blive Tilfældet, før Arbejderne opnaar Indseende og Indflydelse paa det rent regnskabsmæssige Omraade, og der skal megen Dygtiggørelse og Uddannelse til endnu, inden vi naar *saa* langt.

Men dette sidste Spørgsmaal er maaske af endnu større Betydning end den rent lønmæssige Indflydelse. *Og hvorfor?* Fordi Lønforholdene alene ikke giver Arbejderne nogen som helst Indflydelse paa, hvilket Udbytte de faar af Produktionen, og en Lønforhøjelse i Dag kan tages tilbage gennem en Vareforhøjelelse i Morgen. Man rammer ikke den unaturlige Organisation, der gælder baade for Produktion og Omsætning, den Organisation, hvorefter Kapitalen ikke har anden Interesse end Udbytning, maaske helt i Strid med Naturens Orden, ligesom man heller ikke rammer den uforholdsmæssige Mellemhandleravance. — Med andre Ord, man kommer ikke det uregelmæssige og planløse kapitalistiske System til Livs, det »System«, der alene gaar ud paa at skaffe Profit og tjene den enkelte Kapitalgruppes Interesser, uden Hensyn til Menneskenes Behov.

Overfor alt dette er der da kun eet at gøre, kun een Vej at gaa for Arbejderklassen, nemlig den selv at overtage Produktion og Omsætning, selv at tage hele den økonomiske Udvikling i sin Haand, Side om Side med den hidtil mest anvendte Faktor for at opnaa økonomisk Frigørelse, den faglige Bevægelse, og naturligvis tillige i nøjeste Kontakt med den politiske.

Men medens man politisk set efterhaanden har arbejdet sig frem til demokratiske Forhold, hvor den enkelte Borger udøver Indflydelse paa vort Lands politiske Forhold uden Hensyn til Stand eller Stilling, er man paa det økonomiske, erhvervsmæssige Omraade blevet staaende ved Enevoldsstyret indenfor Produktion og Omsætning, bortset naturligvis fra den kooperative Bevægelse.

Og her er det, Arbejderne skal sætte ind for at naa deres økonomiske Maal! Og det er jo da ogsaa kun, hvad man altid har gjort indenfor alle Kredse, i alle Lande og til alle Tider blot under forskellige Former.

Som andre Klasser i Samfundet igennem Tiderne har tilkæmpet sig økonomisk Frigjorthed og Indflydelse, maa Arbejderne baade som Producent og Forbruger igennem den kooperative Bevægelse naa deres økonomiske Maal. Kun derigennem og i nøjeste Samarbejde med den øvrige Arbejderbevægelse kan Klassen naa dette Maal.

Arbejderne er jo baade Producent og Forbruger, og derfor maa Metoderne blive forskelligartede. Men for Produktionens Vedkommende maa det naturligvis være Metoder, der ikke fører tilbage til gamle laugsmæssige eller kapitalistiske Tilstande, hvor man uden Hensyn til andres Interesser søger at opnaa det størst mulige Udbytte paa andres Bekostning, enten det nu sker ved Udbytning af Forbrugerne eller paa anden Maade. Det principielle Grundlag maa være, at alle Forbrugere uden Hensyn til Stand og Stilling stilles lige i Forholdet til Fællesvirksomhedens Udbytte med en til enhver Tid fastsat passende Udbetaling til de forskellige Udøvere af det paagældende Erhverv.

Og da nu Arbejderne er baade Producenter og Forbrugere, maa de ogsaa gennem deres kooperative Foretagender udvikle begge Former, og her maa naturligvis »Det kooperative Fællesforbund« være Midtpunktet, hvorigennem Oplysningerne hentes, og Agitationen udgaar.

Men den ene Gren af Kooperationen er ikke nok, begge maa udvikles og normalt paa den Maade, at man bygger paa et konstateret Forbrug og derved gradvis spænder over større og større Felter, saa til sidst al Produktion og Omsætning inddrages under det økonomiske Samarbejde, som Kooperationen er Udtryk for. Og dette, at Arbejderne staar fælles og opnaar Indflydelse, maa da medføre Tilstande, hvor det ikke er den enkelte Kapitalinteresse, men det Heles Vel, der varetages.

Derfor har Arbejderkooperationen et økonomisk Maal, nemlig i Samarbejde med den øvrige Bevægelse intet mindre end at gennemføre Arbejderklassens økonomiske Frigørelse, den Frigørelse, der er en absolut Betingelse for at erobre og bevare Magten i vort Samfund for den arbejdende Befolkning. Og det er ikke længere nok med den faglige Bevægelse for at opnaa dette Maal. Arbejderne maa bibringes For-

staaelse af den vældige Betydning, de som Forbrugere har. I Virkeligheden staar og falder alt med dette Spørgsmaal. Hvad er hele Livet andet end netop dette at producere og fordele, det være sig Fødevarer, Klæder, Boliger o. s. v. — Og det er Arbejderklassens Hundredtusinder, der er Aftagere. Derfor findes der absolut heller intet bedre Middel til at erobre Samfundsmagten, end at etablere det samme Samarbejde kooperativt som Forbrugere, som man saa udmærket har forstaaet at gøre fagligt og politisk.

Det økonomiske Maal for os Kooperatører ligger da klart, nemlig i Samarbejde med Arbejderklassens øvrige Organisationer at gennemføre Arbejdernes økonomiske Frigørelse og derved omdanne Samfundet socialistisk.

Det er maaske ikke altid sagt saa klart, endskønt det jo ikke kan være nogen Hemmelighed for nogen, da alle kender det bestaaende Samarbejde mellem Socialdemokratiet, De samvirkende Fagforbund og Det kooperative Fællesforbund.

Imidlertid tror jeg, man bør sige, hvad Maalet er. Det er muligt, at enkelte, der ikke tænker socialistisk, vil falde fra, men til Gengæld tror jeg, at vi ved at fremholde vort Maal i Tale og Skrift aabent og klart vil kunne paaregne større Forstaaelse og Tilslutning end hidtil.

For desværre maa vi jo bekende, at Antallet af bevidste Kooperatører blandt Arbejderne er alt for faa. Vi, der har saa store og stærke faglige og politiske Organisationer som maaske intet andet Steds i Verden, vi, der paa disse Omraader ved saa mange Eksempler har vist, at vi forstaar Sammenholdets og Samarbejdets Betydning, kan ganske simpelt ikke være bekendt at være i Bagtroppen, hvad Kooperationen angaar, hvilket desværre i Sammenligning med Arbejderne i andre Lande er en sørgelig Kendsgerning.

Vi kan ikke længere overlade denne Bevægelse til Bønderne, men maa som Arbejderne i andre Lande tage fat paa Agitationen, fortælle, hvad vi vil, og Resultatet vil heller ikke udeblive, thi hvad de danske Bønder har kunnet gøre paa dette Omraade, maa vi ogsaa kunne præstere. Vi er ikke daarligere Organisatorer end de, tværtimod, men de har her taget Tèten til uvurderlig Gavn for deres Stand, og de kan sikkert takke deres kooperative Bevægelse for den stærke Stilling, de ogsaa rent politisk indtager i vort Samfund den Dag i Dag, ligesom de jo med deres Andelsbevægelse staar blandt de allerforreste i hele Verden.

Arbejderne er ogsaa meget vel klar over, at den politiske og faglige Bevægelse ikke er nok til at løse Opgaven. — Mange har allerede Forstaaelsen af Kooperationens Betydning, men mange, mange flere skal med.

Vi har de Rammer, der er nødvendige. Kooperationen har alle Betingelser for at blive den største Magtfaktor, Arbejderklassen har, naar vi vil udnytte Mulighederne.

Der er naturligvis mange Hindringer at overvinde for os. Der er megen Tradition, honnet Ambition, mange personlige Hensyn og saa fremdeles at besejre, men det *kan og skal* lykkes at overbevise den højt kultiverede og gennemorganiserede danske Arbejderklasse om, at den absolut eneste Mulighed, der findes for at erobre vort Samfund, gaar gennem den kooperative Bevægelse, der jo er akkurat det samme som den faglige og politiske: Samarbejde.

Skal Arbejderklassen derfor naa sit økonomiske Maal, maa det ske ved at oplyse Befolkningen om, hvad vi vil, og gøre Arbejderne forstaaelig, at det afhænger af dem selv, hvilken Dag de vil opnaa den økonomiske Frigørelse.

Som Forbrugere behersker de det økonomiske Liv, og den Dag, de først bliver klar over dette, staar vi nær det Tidspunkt, da den arbejdende Befolkning, som frigjorte Kvinder og Mænd, omdanner Samfundet i socialistisk Aand.

Men da det naturligvis vil vare Aar, endnu inden denne Udvikling er tilendebragt, og de voldsomme modstridende Kapitalinteresser baade her i Landet og ude i den store Verden er besejret, maa der selvsagt være et Overgangsled eller en Overgangstid. Og i dette Tidsrum maa Arbejderklassen af al Evne og med alle til Raadighed staaende Midler bruge deres politiske Indflydelse til at søge gennemført Kontrol fra Statens Side i videst mulig Udstrækning overfor de store Erhvervsvirksomheder, som jo i mange Tilfælde har en ganske afgørende Indflydelse paa de økonomiske Forhold i vort Land, paa Beskæftigelsesforhold og meget andet, som har saa afgørende Betydning netop for den arbejdende Klasse, der ikke kan være interesseret i, at den ene eller den anden Kapitalgruppe i Form af høje Tantiemer, Friaktier, Dividende o. s. v. unddrager Virksomheder, som Tusinder af Arbejdere er afhængige af, den nødvendige Kapital til Konsolidering, Modernisering og andre Foranstaltninger, der kan sikre en rolig Udvikling og dermed Beskæftigelse.

Ligesom man paa det sociale Omraade har benyttet sin politiske Indflydelse til at faa større Andel i Udbyttet og en mere rimelig Betaling for sit Arbejde, maa man her benytte den til at skaffe sig erhvervsmæssig Indflydelse, f. Eks. ved at Staten indsætter Repræsentanter i Banker, i større Aktieselskaber, Forsikringsselskaber o. s. v., i det hele taget saadanne Steder, hvor det har Betydning for Arbejderklassen at have Haand i Hanke med Udviklingen.

I samme Forbindelse maa det ogsaa stærkt understreges, at Arbejderklassen maa benytte sin Indflydelse til i videst mulig Udstrækning, hvor Betingelserne er til Stede derfor, at gennemføre offentlig Drift i Stat og Kommune, thi offentlig Drift er den yderste Konsekvens af Kooperationen.

Offentlig Drift vil imidlertid ikke være mulig paa alle Omraader, og derfor vil Arbejderkooperationen for stedse have en Mission ogsaa indenfor et socialistisk Samfunds Rammer.

En Samvirken mellem Stat, Kommune og Arbejderkooperationen vil derfor være den lykkeligste Løsning af det kooperative Problem.

Det er denne Vej, Arbejderne bør gaa for at naa sit økonomiske Maal, og den Dag, Fagorganisationernes Hundredtusinder ret forstaar deres vældige Magt som Forbrugere og organiserer sig, som i de to andre Grene

indenfor Arbejderbevægelsen, er Vejen fri, saa ingen Magt i Verden vil kunne standse deres Fremmarch mod den fuldkomne økonomiske Frigørelse, den Frigørelse, der er en saa absolut Betingelse for at erobre ikke blot Regeringsmagten, men selve Samfundsmagten og bevare denne for det arbejdende Folk.

Organisationsarbejde eller Teatereffekt.

Iblandt de mange forskellige Foreteelser, som Nutidens Organisationsliv frembyder i Modsætning til tidligere, er der nu kommet en ny, nemlig Injurieprocesser mellem Fagorganisationers Ledere, vel at mærke ikke modstaaende Arbejder- og Arbejdsgiverorganisationer, men samarbejdende solidariske Arbejderorganisationers Ledere. Der aabner sig et vidtspændende Perspektiv i den Retning. Ganske vist holdes de parlamentariske Former paa vore Generalforsamlinger og Møder i Almindelighed i Hævd, men ved givne Lejligheder, naar Sindene er i Oprør, kan der dog undslippe Ytringer, som sikkert vilde give udmærket Grundlag for en Injurieproces, og hvorfor skulde ganske almindelige Afdelingsformænd for ikke at tale om vore Medlemmer ikke tage det givne Eksempel til Følge, hvor mangeaarige prøvede Førere tager fat.

Jeg tror, at de fleste af os erindrer Situationer, hvor Bitterhed fremkaldt af forskellig Opfattelse eller blot af en misforstaaet Situation har medført stærke Udtryk, men jeg tror tillige, at man saa temmelig enstemmigt vilde kalde det et grovere Brud paa god Tone og Solidaritetsfølelse, at Striden førtes udenfor Organisationernes Kreds, end selve Brugen af de stærke Ord.

Gældende dansk Lov giver imidlertid Adgang til at paakalde det offentlige Retsmaskineris Medvirkning, og man kan ikke forhindre en Stævning, naar en eller anden Samtidig faar i Sinde at anvende Retsmaskineriet mod een. Hvis den indstævnte Part er tilstrækkelig kampivrig, kan Turneringen derefter tage sin Begyndelse, efterhaanden dragende flere og flere Venner og Modstandere ind i Striden, og udenfor Indhegningen overværet af Tilskuere, der helst ser alle de Kæmpende blive liggende paa Valen eller i hvert Fald rakket saadan til, at de ikke gerne viser sig paa pæne Steder. Hvem, der har begyndt, og hvem, der har Ret, er uden Spor af Interesse for Tilskuerne.

Fra den Side har Smedeforbundets Forretningsudvalg, deriblandt Undertegnede, set paa det Sagsanlæg, som Lyngsie rejste mod Kjærbøl, og ud fra den Opfattelse tog vi det Standpunkt, at Smedeforbundet og dets Ledelse for sit Vedkommende ikke skulde lege med, og vi paalagde derfor Forbundets Formand at holde sig borte fra Retsmødet og tage de Konsekvenser, som Udeblivelse medfører, nemlig at blive dømt paa Sagvolderens Paastande uden Hensyn til, om disse var rigtige eller ej.

Gennem en foregaaende Artikel i Fagbladet vil vore Medlemmer have set, hvorledes Lyngsie — formentlig for egen Regning — ogsaa overfor vor Kongres forsøgte en hidtil ukendt Form for organisationsmæssigt Samarbejde, og der manglede og mangler fremdeles ikke Stof til Meningsudvekslinger, men Forbundets Forretningsudvalg har som anført ment, at uanset Tidens Udvikling er der et Forhold, der maa være fremherskende, og det er, at vore Organisationer skal bruges til organisationsmæssigt Arbejde og ikke til Forlystelse for et os paa dette Omraade uvedkommende Publikum. I sidstnævnte Retning skal vi gerne erkende vor Underlegenhed.

Hvad angaar den Side af Sagen, der er den oprindelige Baggrund for Divergenserne, nemlig Foraarets Overenskomstforhandlinger, skal jeg blot henvise til, hvad der saavel under Forhandlingernes Gang som ved den nys afholdte Kongres er blevet tilstrækkelig godtgjort, at vort Forbunds Formand i enhver foreliggende Situation har handlet i Overensstemmelse med Forbundets øvrige Ledelse, og at der vedrørende Fagenes Fællesinteresser paa samme Maade er handlet i Overensstemmelse med De samvirkende Fagforbunds Ledelse. Der har ikke her hersket nogen Tvivl om Kjærbøls Loyalitet; vi anbefaler vore Medlemmer at slutte sig hertil og til, at vi ogsaa fremtidig og uden Hensyn til eventuelle Sagsanlæg fortsætter med ordinært Organisationsarbejde og lader det mere tendentiøse plejes af dem, der ser deres Kald deri.

A. Johansen.

En mærkelig Kendelse af Den faste Voldgiftsret.

Den faste Voldgiftsret har den 5. November afsagt en Kendelse, der efter vor Mening er af en saadan Karakter, at den fortjener at blive bekendt i sin fulde Ordlyd, og til hvilken vi skal knytte et Par Bemærkninger.

Kendelsen er saalydende:

Under nærværende Sag har Dansk Arbejdsgiverforening for Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark og denne igen for A/S Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri indklaget De samvirkende Fagforbund for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og nedlagt Paastand paa, at de nedenfor nærmere angivne Overarbejdsvægringer kendes ulovlige, og at der i Anledning af det passerede paalægges de Indklagede en Bod, fastsat efter Rettens Skøn.

Det fremgaar af Sagen, at der mellem Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund er afsluttet en Overenskomst, i hvis Afsnit E, § 1, det blandt andet hedder, at »den normale Arbejdstid er pr. Uge 48 Timer fordelt med 8 Timer paa hver af Ugens Dage«. Det hedder derhos i Afsnit A, § 8, blandt andet, at der angaaende Omfanget af Overarbejde ikke fastsættes særlige Bestemmelser, og at Sagen som Regel bør ordnes mellem Arbejdsgiverens Repræsentant og den

enkelte Arbejder personlig under Hensyn til vedkommende Arbejdssteds særlige Forhold, hvorhos det i Paragraffens andet Stykke udtales, at »bliver Sagen ikke ordnet tilfredsstillende ad denne Vej (nemlig Tillidsmandens Medforhandling), staar det Tillidsmanden frit for at anmode sin Organisation om at paatale Sagen overfor den paagældende Arbejdsgiverorganisations Bestyrelse«. I en til Paragraffen knyttet Anmærkning udtales det, at det iøvrigt tilstræbes at regulere Overarbejdet ved, at der værkstedsvis aftales Overarbejdsregler. Saadanne Regler er ogsaa vedtagne indenfor A/S Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri ved en under 17. November 1922 afsluttet Overenskomst mellem Selskabet og samtlige paa Værftet beskæftigede Fag (med Undtagelse af Malere, Kranpassere og Maskinpassere i Centralen), i hvilken Overenskomst det hedder blandt andet i § 1: »Den ugentlige Overarbejdstid pr. Mand er 6 Arbejdstimer (Spisetid ikke medregnet). Disse 6 Timers Overarbejde udføres samlet paa en eller fordelt paa flere Aftener efter Værftets Skøn, dog ikke over 6 Timer paa een Aften, medmindre ekstraordinære Forhold kræver det«.

Klagerne har nærmere anbragt følgende:

I.

Den 28. Maj d. A. modtog A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, fra Fællestillidsmandens Stedfortræder Meddelelse om, at der paa et Møde i Fællesklubben var truffet Beslutning om, at alt Overarbejde skulde nægtes udført i Anledning af, at Ledelsen havde bestemt sig til at lukke Værftet i de 4 Dage, som Sommerferien i Aar var fastsat til. Denne Overarbejdsvægring var efter Selskabets Formening stridende dels som uvarslet mod Septemberforligets Punkt 2, dels mod Overenskomstens Afsnit A, § 5, hvorefter Aftaler mellem Arbejderne vedrørende Arbejdet eller andre Forhold paa Arbejdsstedet ikke maa stride mod de mellem de paagældende Organisationer bestaaende Overenskomster, og dels endelig imod selve Overenskomsten angaaende Regler for Overarbejde, ligesom det ogsaa i Forligsforslaget af 26. Marts d. A., i Henhold til hvilket Sommerferie i det hele taget gives, udtrykkelig nævnes, at Ferie kan gives paa den Maade, at Virksomheden lukker i de 4 Dage, som Ferien varer.

Under et derpaa den 6. Juni d. A. afholdt Fællesmøde enedes man om følgende:

»Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund tilsiger Værftet, at den iværksatte Overarbejdsvægring øjeblikkelig ophører, og vil udvirke, at den af Fællesklubben trufne ulovlige Beslutning hæves.

Under Forudsætning af, at Overarbejdsreglementet af November 1922 fra Mandag den 8. ds. prompte overholdes, erklærer Sammenslutningen sig villig til at lade Erstatningsspørgsmaalet falde, men forbeholder sig i modsat Fald at paaklage Overarbejdsvægringen for Den faste Voldgiftsret.«

Idet Klagerne henviser til det nedenfor under II omhandlede Forhold, hævder de, at den i Forliget optagne Forudsætning er bristet, og Klagerne har derfor paastaaet de Indklagede idømt Bod ogsaa for den foran beskrevne Arbejdsvægring.

II.

Den af Klagerne givne Sagsfremstilling gaar nærmere ud paa, at Tillidsmanden for Nitterne paa Refshaleøen den 27. Juli d. A. underrettede Nittermesteren om, at man fremtidig kun vilde udføre Overarbejde i 2 Uger i Træk, men nægte Overarbejde i den tredie Uge, hvorhos Tillidsmanden meddelte, at hans Henvendelse var foranlediget af en Vedtagelse i Fællesklubben. Denne Vedtagelse var efter Klagernes Opfattelse i Strid med de i Overarbejdsreglementet indeholdte Bestemmelser, hvorfor man paaklagede Sagen overfor Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og stillede Krav om Beslutningens Ophævelse og Arbejdsvægringens Ophør. Da dette imidlertid ikke skete, afholdtes Mæglingsmøde den 31. August og Fællesmøde den 14. September, uden at Enighed dog opnaaedes. Til Grund for den etablerede Overarbejdsvægring ligger, hævder Klagerne videre, en indenfor Fællesklubben tagen Beslutning, og for Rigtigheden af dette Anbringende foreligger der tilstrækkelig Bevis, Klagerne henviser i saa Henseende dels til de under Domsforhandlingen skete Vidneafhøringer og dels navnlig til, *at* den paastaaede Vedtagelse først er bleven bestridt under det forberedende Møde, *at* en derefter fremsat Begæring om Fremlæggelse af Fællesklubbens Protokol til Oplysning om Beslutningens Indhold ikke er bleven efterkommet, *at* det for Forbundet var en let Sag at foranledige Protokollen fremlagt, hvis et Ønske derom blev tilstrækkelig understreget, *at* den skete rent faktiske almindelige Arbejdsvægring godtgør, at en Vedtagelse som den paastaaede foreligger, *samt at* den Omstændighed, at Overarbejde af enkelte Hold mulig kan være sket, er uden Betydning, da saadant Arbejde senere er foranlediget standset.

Under Henvisning til foranstaaende, og under Anbringende af, at der, saalænge Selskabet i sit Krav om Overarbejde holder sig indenfor Rammerne af de derom vedtagne Forskrifter, ikke kan foreligge noget Misbrug fra dettes Side, har Klagerne paastaaet de Indklagede ikendt en efter Rettens Skøn fastsat Bod, idet de, forsaavidt angaar dennes Størrelse, har henvist til, at der indtil Datoen for Klageskriftet, 18. September d. A., skal være paaført Selskabet et Tab, der er opgjort til 19,575 Kr. 10 Øre.

De Indklagede har paastaaet sig frifundne. De hævder,

ad I.

at dette Forhold har fundet sin endelige Afgørelse ved det under Mødet den 6. Juni d. A. passerede, der maa forstaas og fra de Indklagedes Side er bleven forstaaet saaledes, at den da paaklagede Konflikt var bragt ud af Verden, naar blot Arbejdsnægtelsen ophørte »prompte«, det vil sige, at Overarbejdet genoptoges den 8. Juni, hvilket ogsaa er sket. De Indklagede hævder derfor, at der ikke foreligger Brud paa nogen til Grund for Forliget liggende Forudsætning, og protesterer imod, at denne i sin Tid afgjorte Sag paany tages op som Grundlag for Krav om noget Bodsansvar.

ad II.

Den af de Indklagede givne Sagsfremstilling gaar ud paa, at der indenfor Arbejderne har været en almin-

delig Stemning imod de store Krav om Overarbejde, der stilledes fra Selskabets Side, ligesom man ogsaa ønskede flest mulige Folk sat i Arbejde. Som foran anført er ifølge Overenskomsten den normale Arbejdstid pr. Uge 48 Timer fordelt med 8 Timer paa hver af Ugens Dage; Overarbejde er Undtagelsen, og de i Overenskomsten for Overarbejde vedtagne Bestemmelser, der skal være et Værn for Arbejderne, maa ikke benyttes som Hjemmel for Indførelse af et systematisk Overarbejde, hvorved Arbejdstiden for de paa Refshaleøen beskæftigede Arbejdere vilde blive 54 Timer pr. Uge. Denne Stemning indenfor Arbejderne har fundet Udtryk i den indenfor Fællesklubben tagne Beslutning, der ikke gaar ud paa at nægte Overarbejde, men alene indeholder en Henstilling til de enkelte Klubber om hver især at søge Overarbejdet indskrænket. Heri er intet ulovligt, og der har iøvrigt ogsaa været overarbejdet i den paafølgende Tid. Naar Klagernes Provocation om Fremlæggelse af Fællesklubbens Protokol ikke er efterkommet, er Grunden den, at en sket Anmodning i saa Henseende er blevet afslaaet, og Forbundet har ikke Midler til at fremtvinge Protokollens Udlevering. Selv om man imidlertid — hævder de Indklagede videre —, gik ud fra, at Fællesklubbens Beslutning var ulovlig, kan der ikke af den Grund gøres noget Ansvar gældende mod det indklagede Forbund, der ikke har nogen organisationsmæssig Forbindelse med Fællesklubben og derfor ikke kan hæfte for, hvad ulovligt denne eventuelt maatte foretage, hvortil ogsaa kommer det Forhold, at Nitter-Klubben omfatter Specialarbejdere, der ikke er Medlemmer af Forbundet. De Indklagede har endelig anbragt, at de ikke kan anerkende Rigtigheden af den Beregning, der ligger til Grund for Selskabets Opgørelse af dets paastaaede Tab.

Hvad det under I paaklagede Forhold angaar, skønnes der ikke at foreligge Omstændigheder, der giver tilstrækkelig sikker Hjemmel til som sket at genoptage Paatale af den med Vedtagelsen af 6. Juni afsluttede Konflikt. Det er uomstridt, at den da paaklagede Nægtelse af alt Overarbejde ophørte til det i Forliget angivne Tidspunkt. De paaklagede 2 Arbejdsstandsninger bunder derhos i ganske forskellige Forhold, saaledes at den sidste ikke tør sættes i nogen egentlig Forbindelse med den første. Herefter, og da Formuleringen er tvivlsom, ligesom det ogsaa maa have Formodningen imod sig, at den i Forliget nævnte Forudsætning skulde være gældende uden nogen nærmere Tidsbegrænsning, vil der for det heromhandlede Forhold ikke kunne paalægges de Indklagede nogen Bod.

Som ovenfor angivet er Fællesklubbens Protokol ikke fremlagt, og den nøjagtige Ordlyd af den indenfor Klubben skete Vedtagelse er ikke heller paa anden Maade oplyst. Efter alt foreliggende skønnes der imidlertid ikke at kunne være nogen begrundet Tvivl om, at der indenfor Fællesklubben har foreligget en Vedtagelse, der — uanset dens nærmere Formulering — har haft til Følge en kollektiv Nægtelse af Overarbejde i det paaklagede Omfang, og at man erfaringsmæssig har maattet være klar over, at den vilde have en saadan Virkning. Der foreligger dernæst ikke oplyst Forhold, der giver sikre Holdepunkter for den Antagelse, at Selskabet har søgt at etablere Overarbejde i et Omfang, som kunde formodes at tilsigte at gøre den normale 48 Timers-Arbejdstid illusorisk, og der er navnlig ikke heller oplyst Omstændigheder, der godtgør Misbrug fra Selskabets Side. Hvis der stilledes urimelige Krav om Overarbejde, eller hvis der paa anden Maade fandt Misbrug Sted, maatte dette Forhold ogsaa gøres til Genstand for Paatale ad sædvanlig organisationsmæssig Vej. Herefter, og da Overarbejdstiden som i den ovenfor citerede Bestemmelse anført er fastsat ugentlig, er den kollektive Vægring ved Overarbejde i den tredie Uge i Strid med de vedtagne Regler for Overarbejde, hvis Regulering ved Aftaler den gældende Overenskomst mellem Sammenslutningen og det indklagede Forbund som nævnt netop hjemler, og for denne Vægring skønnes det indklagede Forbund, der ikke ses at have foretaget noget Skridt for at bringe Overarbejdsnægtelsen til Ophør, derfor at maatte have et Medansvar, hvorved dog bemærkes, at Arbejdsvægringen, som nævnt, omfatter ogsaa Specialarbejdere, der ikke er Medlemmer af Forbundet, og for hvilke dette derfor ikke kan have noget Ansvar. De Indklagede ville herefter være at anse med en Bod, der efter Omstændighederne findes at kunne ansættes til 1000 Kr., hvorhos de vil have at udrede Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Kendelse:

Den ovenfor under II omhandlede Overarbejdsvægring er ulovlig.

De Indklagede, De samvirkende Fagforbund for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, bør til A/S Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri betale en Bod, stor 1000 Kr.

Sagens Omkostninger betaler de Indklagede med 300 Kr.

Vi plejer almindeligvis ikke i Tide og Utide at kritisere Den faste Voldgiftsrets Kendelser, og vi maa ogsaa finde os i, at en Kendelse engang imellem kan gaa os imod, men i nærværende Tilfælde har vi svært ved at affinde os med den afsagte Kendelse, fordi den ganske synes at lade de Forudsætninger, der er til Stede for Udførelse af Overarbejde og i det hele for vor overenskomstmæssige Stilling, ude af Betragtning, og nærmest synes at gøre Forholdet op rent juridisk. Vi finder det saaledes ejendommeligt, at man dømmer Smedeforbundet for Brud paa en Aftale, som er indgaaet mellem Fællesklubben paa Refshaleøen og Firmaets Ledelse, uden at Smedeforbundet har haft nogen som helst Indflydelse derpaa. Vi maa hævde, at Forudsætningen for Udførelse af Overarbejde aldrig har været, at saadant skal kunne finde Sted ubegrænset Uge efter Uge, hvorved i Virkeligheden Overenskomstens Bestemmelse om, at »den normale Arbejdstid er pr. Uge 48 Timer«, ganske gøres illusorisk og giver A/S Burmeister & Wains Skibsbygningsafdeling Adgang til at gennemføre en ugentlig Arbejdstid paa 54 Timer. Konsekvensen kan kun blive, at Overarbejdsreglerne, der iøvrigt er opsagt, maa revideres, og antagelig under de interesserede Organisationers Medvirkning, da disse ikke kan være tjent med

at overlade til Firmaets Ledelse og Arbejderne at træffe lokale Aftaler, som Fagorganisationerne senere skal hefte for.

Dansk Former- og Støberiarbejderforbund.

Martin Bach.

Paa Forbundets Kongres i 1914 valgtes Martin Bach, Nykøbing, Jylland, som Suppleant til Hovedbestyrelsen for Jylland. Da næste Kongres afholdtes i 1917, var han

indtraadt i Hovedbestyrelsen, idet han den 2. Maj 1917 indkaldtes i Stedet for Hans Petersen, Horsens, der var blevet Støbemester.

Nu har M. Bach den 1. Oktober forladt Forbundet og dermed Hovedbestyrelsen, hvor han altsaa i 14 Aar har haft Sæde, idet han har faaet en Stilling i sin Hjemstedskommune som Inkassator for det derværende Elektricitetsværk.

Bach hører til de Personer, om hvem man sikkert kan sige, at han ikke har og heller næppe har haft nogen Uven. Bramfri, elskværdig, altid ligetil og aldrig gaaende Krogveje er han som skabt til kun at have Venner. Det er det Lov, Forbundets Hovedbestyrelsesmedlemmer giver ham, og mange med dem og vel ikke mindst Medlemmerne i Afdelingen i Nykøbing, Jylland, for hvem han i en Aarrække har gjort et godt og stort Stykke Arbejde baade som Afdelingsformand og som Tillidsmand paa Aktieselskabet N. A. Christensens Støberi.

Ogsaa paa anden Maade har Bach været Arbejderne i Nykøbing en god Mand, i Partiet, i den kommunale Hjælpekasses Bestyrelse og i Byraadet.

Som Medlem af Forbundets Hovedbestyrelse hørte han til dem, der gik til det yderste for Medlemmernes Sag, naar han derved intet slog i Stykker, men paa den anden Side en overvejende Natur af den Opfattelse, at det Heles Ve og Vel stod over den enkeltes Ønsker og Krav.

Martin Bach maa nu overgaa til en anden Organisation, og vi tror ham, naar han siger, at det har været ham svært. Vi takker ham for den Indsats, han har gjort i vor Organisation, og ønsker ham alt godt i Fremtiden.

A. N.

Naar man bliver hjemme.

Den 28. Oktober afholdt Former- og Støberiarbejderforbundets Afdeling i København sin ordinære kvartaarlige Generalforsamling, hvortil vel ikke en Gang 250 af Afdelingens 760—770 Medlemmer havde givet Møde.

Et af de Medlemmer, der er med til at føre an i den kommunistiske Opposition, som f. T. finder Sted i denne Afdeling, fandt Anledning til at beklage, at dette var Tilfældet, nemlig at 500 Medlemmer »var blevet hjemme«.

Undertegnede er ganske enig med ham heri, thi var disse 500 Mand mødt op, var sikkert flere af de Vedtagelser, der skete, ikke blevet til Virkelighed, selv om han nu mente noget andet med sin Udtalelse.

Det er jo en Kendsgerning, at disse Oppositionsmennesker netop klarer sig bedst paa daarligt besøgte Møder og helst sidst paa Aftenen, naar en større Del af Forsamlingen er blevet ked af at »høre paa« og er gaaet hjem.

Mellem andet fik man vedtaget, at Afdelingen skulde avertere i »Arbejderbladet,« og det gled igennem ledsaget af en Erklæring om, at man naturligvis ikke af den Grund skulde undlade at avertere i »Social-Demokraten«.

Jeg tvivler paa, at dette var vedtaget, dersom de 500 ikke var blevet hjemme.

Videre var det galt med »Jern- og Metalarbejderen«, altsaa nærværende Blad. Der stod ikke noget deri, og derfor var det nødvendigt at starte noget nyt ved at abonnere paa et kommunistisk Metalarbejderblad, der har Størrelse som et almindeligt Ark Brevpapir. Det blev ogsaa vedtaget.

Deri kunde man rigtig veksle Meninger, og Medlemmerne rigtig komme i Kontakt med hinanden, thi i »Jern- og Metalarbejderen« stod der intet. Sendte man noget ind, blev det kritiseret af Arnold og kasseret af Kjærbøl.

Hvad er nu Aarsagen til en saadan Bemærkning? Jo — et Medlem har indsendt en Artikel, hvori han gør sig til Talsmand for Indførelse af obligatorisk Arbejdsanvisning, altsaa Anvisning efter Tur, og da hverken Kjærbøl eller Undertegnede gennem Erfaring fra en Aarrække tror paa Gennemførelsen deraf, er Forfatteren blevet gjort bekendt med Grundene derfor og har faaet sin Artikel sendt retur. Derfor staar der ikke noget i »Jern- og Metalarbejderen«.

Nu har dette Blad i Gennemsnit i det sidste Regnskabsaar indeholdt 23 Sider, altsaa 46 Spalter i hvert

Nummer, saa noget maa der jo staa deri. Det gale er sikkert, at der ikke i Bladet kan gives Plads for kommunistiske Reklameartikler, men det bliver der ikke Rum for, saa længe Kjærbøl og Undertegnede har Redaktionen deraf. »Jern- og Metalarbejderen« skal ikke være noget Splittelsesorgan, men det modsatte.

Hvad iøvrigt obligatorisk Arbejdsanvisning angaar, vil det næppe faa Tilslutning fra 10 pCt. af Medlemmerne. Alene det, at det skal gaa efter Tur, og den, der sidst er meldt ledig, have sidste Nummer i Rækken af dem, der skal anvises, vil møde Modstand. Den, der har Haab om at faa Arbejde før, vil ikke i ret mange Tilfælde renoncere derpaa. Saa gode er Menneskene ikke. Der kan komme andre Tilfælde, hvor der kun er afskediget for en kortere Tid, fordi man venter en Ordre. Den, der i en Aarrække har arbejdet i en Virksomhed og bliver udsat for en kortere Ledighedsperiode, opgiver ikke uden videre sin Ret til at træde i Arbejde igen snarest, og videre er Forholdet, at der i Arbejdsløshedsloven staar, at den Arbejdsgiver, der skal antage, skal have Adgang til at faa at vide, om bestemte Personer, han ønsker at antage, er ledige. Der kunde nævnes andre Aarsager, men først og fremmest vil Gennemførelsen hindres af Medlemmerne selv, der ikke vil forskærtse deres Adgang til Arbejde, naar saadant kan faas.

Iøvrigt skal kun anføres, at Bladets Spalter selvfølgelig ikke er lukket for Stof, der indsendes fra Medlemmerne, vel at mærke, naar det er Stof af oplysende og belærende Art — i den rigtige Retning.

Arnold Nielsen.

Kongres i Dansk Jern- og Metalsliberforbund.

Dansk Jern- og Metalsliberforbund afholdt Kongres i Dagene 28.—30. August i Blegdamsvejens Selskabslokaler i København, uden den tidligere Formand Viktor Hansens Medvirken, idet han var afgaaet ved Døden den 17. August.

Den fungerende Formand, J. Nordell, mindedes den afdøde i nogle smukke Ord, fremdrog særlig hans store Pionerarbejde, og sluttede med et »Ære være hans Minde«.

Talen paahørtes staaende.

Som en Paaskønnelse af Viktor Hansens Arbejde vedtog Kongressen at sætte en Mindesten paa hans Grav, hvilket skete ved en lille Højtidelighed sammen med hans Familie den 30. August paa Bispebjerg Urnehave.

Naar man ser tilbage paa de 3 Dages Kongres, kan man kun glæde sig over den rolige og saglige Maade, som Diskussionen førtes paa, og der lagdes en Interesse for Dagen, som tog Sigte paa at faa ethvert Punkt paa Dagsordenen belyst saa godt som muligt. Alle var da ogsaa ved Kongressens Afslutning enige om, at dette var lykkedes i fuldt Maal, og at der var tilbragt 3 lærerige Dage.

Det er ikke Meningen her at give en udførlig Beretning af Kongressen, en trykt Beretning er udsendt til Afdelingerne, men kun ganske kort at meddele de vigtigste Vedtagelser.

Et Spørgsmaal om Afdelingernes Ret til at sende Delegerede til Kongres afgjordes paa den Maade, at Afdelingerne sender 1 Delegeret for hver 25 Medlemmer indtil 100 Medlemmer og derefter 1 Delegeret for hver 35 Medlemmer.

Et Forslag om at indgaa i Smedeforbundet blev henlagt, indtil det ses, hvorledes Industriforbundstanken udvikler sig.

Det vedtoges at forene Hovedkasserer- og Forretningsførerposterne igen. Med Hensyn til Regnskabet vedtoges det at lade Arbejdernes Revisionsinstitut revidere dette hvert Kvartal samt bibeholde Forbundets egne to Revisorer.

Strejkeunderstøttelsen blev den samme som hidtil. Diæterne nedsattes til 6 Kr. om Dagen og 3 Kr. for en halv Dag, dog som hidtil 12 Kr. paa Rejse. Desuden vedtoges en Række Lovændringer, som vil blive indført i Lovene, der vil blive optrykt og snarest blive udsendt til Medlemmerne.

Et Punkt paa Dagsordenen, der voldte lidt Besvær, var Valget af Forretningsfører. Der bragtes to Emner paa Bane, Svend Hansen og Aage Sørensen. Sidstnævnte blev valgt, men da der havde været et Forslag paa Kongressen om, at Forretningsføreren skulde vælges ved Urafstemning, hvilket var blevet forkastet, og der kun var én Stemmes Forskel, bad Aage Sørensen om Kongressens Tilladelse til at lade Valget afgøre ved Urafstemning, hvilket tillodes for denne ene Gang.

Med mange gode Ønsker for Forbundet og et kraftigt Hurra sluttede Kongressen, og Maalet er nu at naa et Stykke videre fremover.

Urafstemningen har fundet Sted i Løbet af Oktober Maaned og havde paakaldt Interesse, idet 75 pCt. af Medlemmerne deltog. Resultatet blev, at Aage Sørensen valgtes med 146 Stemmer, Svend Hansen fik 76 Stemmer og 50 Stemmesedler var blanke.

Aage Sørensen har overtaget Posten som Forretningsfører fra 1. November og Regnskabet fra 7. November.

Jeg takker Medlemmerne for den viste Tillid og gaar ind til Gerningen med Lyst og Interesse og haaber, at det maa blive til Gavn for Forbundet.

Aage Sørensen.

Populær Samfundsøkonomi.

Som saa ofte paapeget bliver det efterhaanden i stigende Grad nødvendigt ikke blot for Fagbevægelsens Ledere, men ogsaa for dens enkelte Medlemmer at erhverve sig det størst mulige Kendskab til de økonomiske Foreteelser, der stadig mere og mere paavirker Fagbevægelsens Arbejde og de enkelte Medlemmers Livs-

vilkaar. Vi har derfor anset det for formaalstjenligt at paabegynde en Serie Artikler, der paa populær Maade behandler de økonomiske Spørgsmaal, og har formaaet Maskinmester Fr. Vedsø til at skrive om disse Emner. Vi haaber, at dette nye Træk i Fagbladets Fysiognomi maa vække Tilfredshed hos Bladets Læsere og bidrage til en stedse stigende Forstaaelse hos Organisationens Medlemmer af de økonomiske Problemer.

Det røde Guld.

»Vi Haandværkssvende, vi Haandværkssvende, vi arbejder kun for det rødeste Guld.«

Saadan synger vi i en gammel Sang, og gennem umindelige Tider har det røde Guld været Symbolet paa den evig uforanderlige, den trods alle Omskiftelser absolut sikre Værdi.

Det var i den Aand, at Orlogsværftet i de gode gamle Dage, da Brændevinen var billig, Arbejdsløsheden lille, men Sundholm til Gengæld stadig overfyldt, under militær Bevogtning hentede Guldpenge til Arbejdsløn hver Fredag. Og det var i samme Aand, en gammel ugift Værktøjssmed i sit fattige Hummer i Adelgade lagde Guldtikrone paa Guldtikrone. — Guldet var det evig uforanderlige.

Men ingen kan spise Guld, det er kun et Bytte-middel, og vil man have mere deraf, maa det som alt andet købes og betales. I sidste Instans maa det betales med Føde, Klæder og Husly til de Mænd, der i Transwalls brændende Sol eller Klondykes bidende Kulde drager nyt Guld frem af Jordens Skød. Men naar nu Minernes Udbytte daler, saa skal der betales mere af Føde, Klæder og Husly for et kg. Guld, og Guldet stiger i Pris. Da kom der Bud, at man lige for sin Fod havde fundet Guldklumper saa store som Barnehoveder, og Guldet faldt i Pris, for der skulde bruges mindre Føde, Klæder og Husly for at skaffe et kg. Guld frem.

Men skulde der nu betales mere end før for en Guldklump, saa blev de skinnende Tikroner, der blev lavet deraf, ogsaa dyrere, og derfor kunde Folk fra Holmen, der ikke var saa store Gniere som Værktøjssmeden, faa mere for en Guldtikrone end før — det samme gjaldt jo ogsaa dem fra Øen med de fedtede Tikale. Priserne faldt — nogle købte flere Mælketoddyer hos Høeberg, andre, og det blev flere og flere, fik bedre Klæder og bedre Hjem.

Nu var Tiden fra omkring 1880 til henved 1900 netop en Tid, hvor de kendte Miners Udbytte stadig dalede, hvorfor Prisen paa Guld steg, og Prisen paa alle andre Varer dalede. I de samme Aar voksede Fagforeningerne baade i Udbredelse og Magt, saa Lønnen i Penge kunde tvinges op samtidig med, at disses Købekraft steg. Arbejdernes Kaar forbedredes Aar for Aar.

Industriarbejderne er imidlertid ikke hele Folket; ved Siden af dem maa vi regne med den anden store Klasse, der frembringer Livsfornødenheder, Bønderne, og dem gik det helt anderledes. De havde deres Afgifter og Renter at svare, og selv om noget af dette blev udredet efter Varepriser (Kapitelstakster), var meget fastlagt i Penge, og dette var sket i Tiden fra 1850 til 1870, hvor mægtige Guldstrømme fra de nye Miner i Kalifornien og Australien havde gjort Guldet billigt, og derfor faaet alle Varer til at stige i Pris, og da navnlig Landbrugsprodukter. Denne Stigning blev forøget ved den engelske Korntolds Ophævelse, men det er, som Kipling siger, en anden Historie. I Tiden 1850—80 havde Bonden derfor gode Kaar, medens Byernes Arbejdere levede i Elendighed. Efter 1880 veksler dette, og Omslaget blev voldsomt, fordi det billige Korn fra Amerika og Donaulandene, der nu kom til Vesteuropa, yderligere trykkede Bonden ned og løftede Arbejderne op.

Saa bringer henved Aarhundredskiftet Afslutningen paa Boerkrigen og Opdagelsen af Guldlejerne i Klondyke Guldet til at dale i Pris, og den deraf følgende Prisstigning øges ved Trusternes Optræden, og derved, at den voksende Velstand hos Vesteuropas jævne Bybefolkning stillede Krav om mere og mere Mad, kom Landbrugsprodukterne stærkt med i Prisstigningen. — Vi kommer ind i en Periode, hvor det trods Fagbevægelsens stigende Magt ikke var muligt reelt at hæve Medlemmernes Kaar, medens Bondens Velstand steg Aar for Aar.

Men en Ting havde været uforandret i alle disse Aar. Hver Fredag havde den bevogtede Trækvogn bragt Guldpengene fra Nationalbanken til Holmen, og Værktøjssmeden gik stadig paa samme Plads i Rækken og fik sine Penge. Han gik med de andre over Toldbodbommen, nogle gik til Høeberg, andre hjem og byggede Hjemmet lysere og bedre, men ingen af dem forstod, hvorfor der efter Aarhundredskiftet var ligesom lidt mindre Forslag i Pengene, og det faldt dem aldrig ind, at en Tikrone og en Tikrone kunde være noget helt forskelligt. De var jævne Folk, fattige Folk, Kalifornien og Australien, Klondyke og Transwall, det var for dem noget fjernt og ukendt, ikke engang Børnene kendte ret meget dertil, de lærte det hverken i Hindegade eller Sølvgade, og Biografen, der nu bringer Bud fra fjerne Egne, var jo ikke opfundet. — Guldet var det evig uforanderlige.

Da trak Skyerne pludselig op, Folk stod i ivrigt diskuterende Klynger foran Bladenes Opslag: Østrig har sendt Serbien et Ultimatum, Serbien støttes af Rusland, Tyskland staar bag Østrig, Tyskland erklærer Rusland Krig.

Alt det, der havde været saa bombesikkert, vaklede. Og næst efter Værktøjssmedens Tikronestabel var der intet saa sikkert som det, at enhver, der havde en Papirtikrone, kunde gaa ind ad den tunge Dør i det røde Hus dernede ved Holmens Kanal og faa den vekslet med en rigtig Guldtikrone. Stod ikke som Pant paa Sikkerheden to gæve Jenser hver i sit røde Skilderhus og passede paa Nationalbanken? Jo, det var da sikkert nok.

Nu stod gamle Tanter, agtværdige Spækhøkere, Pastor Emerituser, virkelige Kammerraader og andre agtværdige Medborgere i lange Rækker og ventede taalmodigt paa at faa byttet deres fedtede Tikale med det røde Guld.

Bums! — Da faldt Lovens stærke Arm. Nationalbankens Pligt til at indløse sine Sedler med Guld var ophævet. Og fra dette Øjeblik var Vekselkurser, Valuta, Agio, Inflation, Deflation, Paritet og andre mærkelige Ord, der havde været ligesaa fjernt fra den jævne Mands Tankegang som Sanskrit og Mesopotamisk, flyttet fra nationaløkonomiske Professorers, Bankdirektørers og ærværdige Børsherrers dybsindige Overvejelser og midt ind i det praktiske Livs Virvar og Vrimmel.

Pengepolitik var med et eneste Slag bleven et Spørgsmaal om Kniv og Gaffel, Husleje og Klæder for Menigmand, og som et ydre Tegn forsvandt Jenserne fra Nationalbanken, og en skønne Dag rulledes Skilderhusene bort paa en Arbejdsvogn.

Det begyndte at gaa op for Folk, at der var endnu stærkere Kræfter end Spækhøkeren i Borgergade og Bageren paa Hjørnet, ja, selv Rockefeller med hans Petroleum stod der endnu stærkere Kræfter bag. Arbejderklassens Kamp, Fagforeningernes Kamp maatte nu kæmpes paa en langt bredere Front, end i hine vor Ungdoms Dage, saa fjerne og dog ikke mere end 17 Aar tilbage. — Tiden, da Brændevinen var billig, Arbejdsløsheden lille og Sundholm overfyldt, Tiden, da den lange Række gik over Toldbodbommen med Guldpenge i Lommen, og da Værktøjssmeden stablede Guldtikroner i Adelgade.

Vore Virksomheder.

Orlogsværftet.

Orlogsværftet virkede før 1925 dels som Flaadestation og dels som Fabriksvirksomhed. Efter at man imidlertid under og umiddelbart efter Krigen havde bygget et Par Færger til Statsbanerne og en Færge til Postvæsenet, rejste der sig en voldsom Kritik i Rigsdagen og i Pressen Landet over i Anledning af de Regninger, Orlogsværftet præsenterede for de paagældende Institutioner.

Resultatet blev Nedsættelsen af en Kommission med den Opgave at undersøge Driftsordningen paa Orlogsværftet og dettes tekniske Hjælpemidler og Arbejdsmetoder m. v., for derefter til Ministeriet at stille Forslag om de Ændringer, der maatte findes paakrævede. I Kommissionen fik blandt andet vor afdøde Forbundsformand J. A. Hansen Sæde.

Kommissionens Undersøgelser vedrørende Færgebyggeriet viste, at der var lavet et lidt for stort Nummer ud af den Historie. For de to særligt kritiserede Arbejders Vedkommende, nemlig Statsbanefærgen »Dan« og Postfærgen »Næssund«, laa Forholdet saaledes, at man ved at forespørge private Værfter fik opklaret, at et privat Værft vilde have bygget »Dan« for ca. 3¼ Mill. Kr. og »Næssund« for 130,000 Kr., medens Orlogsværftets Priser var henholdsvis 3,850,000 Kr. og 185,000 Kr.

Selv om det private Værfts Priser ogsaa er baseret paa det daværende Prisniveau, saa var det alligevel saa forrykte Tider, baade hvad Materialepriser, Arbejdsløn, Arbejdsforhold og Overholdelse af Leveringstider angik, at Resultatet knap var saa beskæmmende, som den offentlige Kritik lod formode.

Men Orlogsværftet fik altsaa sin Kommission, og ingen kunde for saa vidt have noget imod, at Orlogsværftet fik sine tekniske Hjælpemidler forbedrede.

Orlogsværftet var nemlig saa langt fra anlagt efter et moderne Princip. Sammenblandingen af Orlogsværft og Flaadestation, med Flaadestationens Magasinsbygninger ind imellem Værkstederne og saa tidligere Tiders større Frygt for Brandfaren gjorde, at Værkstederne laa langt fra hinanden, hvad der blandt andet bevirkede unødig store Transportomkostninger, og tillige manglede særlig Skibsbyggeriet i høj Grad moderne Hjælpemidler.

Kommissionen afleverede sin Betænkning i Oktober 1923, og dens Forslag til Omdannelse af Orlogsværftet brød paa afgørende Maade med den hidtidige Ordning.

Væsentlig baseret paa Kommissionsbetænkningen gennemførtes først paa Aaret i 1924 en Lov om Omdannelse af Orlogsværftet; i Henhold hertil blev der opført et nyt Skibsbyggeri med 2 nye Byggebeddinger og et nyt Snedkerværksted, Tømrerværksted og Savskæreri i umiddelbar Nærhed af Maskinværkstedet og Værftets Tørdok, og det var derved lykkedes i væsentlig Grad at sammendrage Værkstederne. Der blev ligeledes ofret ret betydelige Beløb paa Indkøb af nye Maskiner og andre Forbedringer af de tekniske Hjælpemidler, saaledes at Værftet i teknisk Henseende var betydelig bedre stillet end tidligere.

I administrativ Henseende gennemførtes en Ordning, der betød intet mindre end en hel Revolution.

Orlogsværftet, d. v. s. Fabriksvirksomheden, blev udskilt som en selvstændig Institution — underlagt direkte Marineministeriet — fra den øvrige Marineforvaltning og blev overført til Finanslovens Paragraf 2 som en Erhvervsvirksomhed med Drifts- og Formueregnskab ligesom Statsbanerne, Postvæsen, Hærens Krudtværk m. fl., hvorefter Marinen af sine Bevillinger betaler Værftet for de Nybygninger og Reparationer, som dette udfører, ganske paa samme Maade som andre Institutioner. Medens f. Eks. Søminevæsenet og Søartilleriet hvert Aar paa Finansloven faar bevilget det Beløb, der i det kommende Aar forventes at ville medgaa til de projekterede Arbejder, faar Orlogsværftet ingen Penge bevilget, men skal eksistere for den Betaling, man faar for udført Arbejde. Det kan ganske vist siges, at anderledes er de andre selvbærende Statsinstitutioner ikke stillet. Statsbanerne og Postvæsenet f. Eks. skal leve af de Penge, de indtjener ved henholdsvis at befordre Passagerer og udbringe Post; men der er jo dog denne Forskel, at Statsbanerne har Monopol paa Jernbanekørslen, i hvert Fald er Konkurrence mellem Statsbaner og Privatbaner udelukket, og hvad Postvæsenet angaar, er det simpelthen forbudt at oprette selv nok saa begrænsede Postbesørgelsesforretninger; derimod er Orlogsværftet, hvad en meget stor Del af Arbejdet angaar, ude i den haardeste Konkurrence, saa vist som man vel tør kalde de danske Skibsværfter for nogle af Verdens mest konkurrencedygtige.

Dertil kommer, at Orlogsværftet som Statsvirksom-

hed i højere Grad end private Virksomheder er bundet til at anvende dansk Arbejde, selvom Priserne fra danske Leverandører ligger noget højere end udenlandske Firmaers Priser, og dette kan selvfølgelig kun sætte Orlogsværftet noget tilbage i konkurrencemæssig Henseende. Til Gengæld har Orlogsværftet ingen Aktionærer, der skal have Udbytte; men Orlogsværftet maa dog, hvad enten Tiderne er onde eller gode, forrente den af Staten i Værftet anbragte Kapital med 5 pCt. Orlogsværftet maa kort sagt beregne sig et Overskud for de udførte Arbejder, saaledes at man kan dække alle Udgifter, herunder ogsaa Amortisation.

Iøvrigt er Forholdet til Flaadestationen saaledes, at Terrænomraadet Holmen kan betragtes som en »Kommune«, hvori Orlogsværftet er beliggende som Ejer og Bruger af en Række Grunde med derpaa beliggende Bygninger, medens Chefen for Flaadestationen repræsenterer Kommuneøvrigheden. Denne sørger for Bevogtningstjenesten og Renholdelsen af hele Terrænet og foranlediger derfor udstedt de fornødne Instrukser for Skik og Ordens Opretholdelse samt Bestemmelser vedrørende Adgang til Holmen, ligesom det er denne, der foreskriver, hvilke Sikkerhedsforanstaltninger der skal træffes til Forebyggelse af Ildsvaade.

I alle disse Forhold er Orlogsværftet undergivet Flaadestationen paa lignende Maade, som Grundejeren i en Kommune er undergivet denne, og Orlogsværftet maa betale Flaadestationen for de af den overfor Orlogsværftet ydede Tjenester paa de anførte Omraader.

Orlogsværftets Budget balancerer mellem 7 og 8 Mill. Kr., og heraf er henimod 2 Mill. Kr. Arbejde for andre Statsinstitutioner og — for en mindre Dels Vedkommende — for private.

Af Statsinstitutionerne er Statsbanernes Søfartsvæsen afgjort den Kunde, der leverer Orlogsværftet mest Arbejde. Orlogsværftet udfører for godt 1 Mill. Kr. Færgereparationsarbejde aarligt eller omkring 60 pCt. af samtlige Statsbanernes Færgereparationer. Det maa under Hensyn til den haarde Konkurrence, der er om disse Arbejder, siges at være et pænt Resultat. Orlogsværftet ligger saaledes gennemsnitlig set billigst af samtlige danske Værfter, hvad Reparationsarbejde angaar. I denne Forbindelse kan det nævnes, at Orlogsværftet for et Par Aar siden, vistnok til Anvendelse i en Rigsdagsdebat, foretog en Udregning, der viste, at samtlige Færgereparationer, udført af Orlogsværftet, kun vilde være blevet 2 pCt. dyrere, end efter det af Statsbanerne anvendte Princip, hvor den i hvert enkelt Tilfælde billigste havde faaet overdraget Arbejdet.

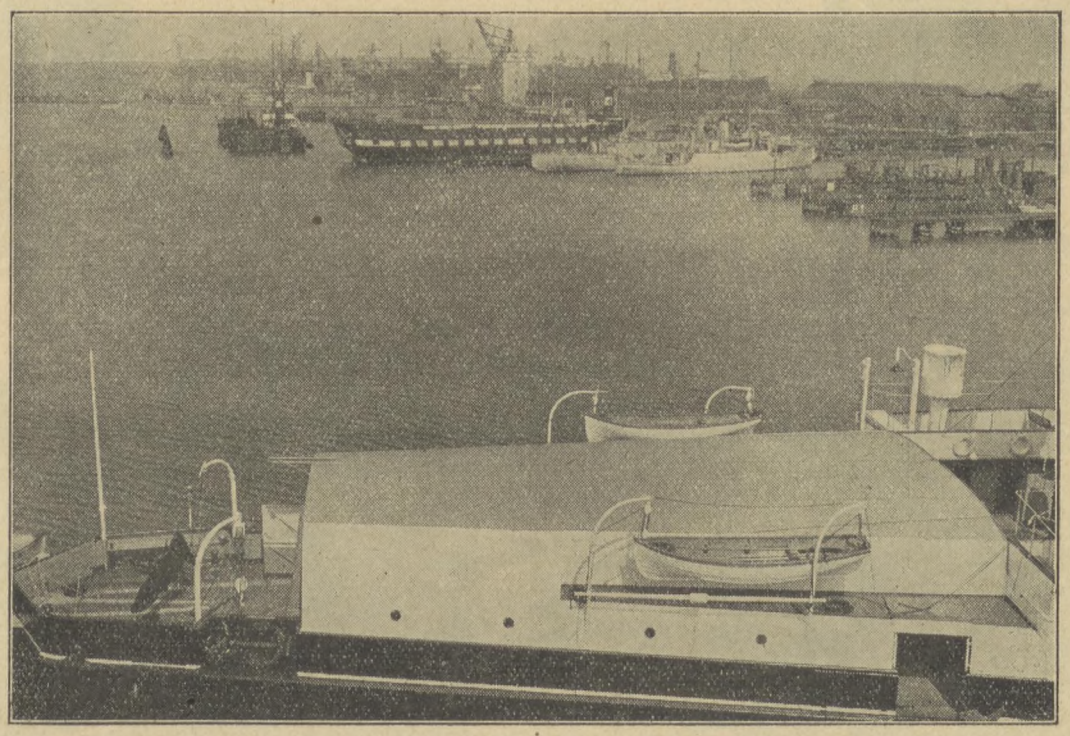

Udsigt over Flaadens Leje.

For Orlogsværftets Beskæftigelse betyder disse Reparationsarbejder udefra overordentlig meget. Ved Reparations- og Eftersynsarbejder er Arbejdslønnen langt den dominerende Udgift, medens den for Nybygningsarbejdets Vedkommende ikke udgør Halvdelen af Bekostningen.

Vi maa derfor regne med, at henimod Trediedelen af Orlogsværftets Arbejdere eksisterer paa dette Reparationsarbejde. Arbejdsstyrken svinger forøvrigt omkring 1000 Mand med ca. 800 Mand som Minimum og mellem 11 og 1200 Mand som Maksimum.

I Tidsskrift for Søvæsen har Orlogsværftets Direktør, Knud Nielsen, redegjort for Værftsledelsens Syn paa

Betimeligheden af at udføre disse Ikke-Marinearbejder. Direktøren skriver:

»Orlogsværftets Administration maa hvile paa Forstaaelsen af de særligt gennem Verdenskrigen skabte Forskydninger i Forhold til Perioden før 1914. Disse giver sig særligt Udslag paa følgende to Omraader, nemlig: Marinemateriellets stærke Udvikling gennem de sidste 10—15 Aar og de i de senere Aar foregaaede Nedsættelser af Militærbevillingernes Værdi i Forhold til nævnte Bevillingers Værdi før Verdenskrigen.

Materieludviklingen har bl. a. givet sig Udtryk i Indførelsen af Undervandsbaade og Flyvefartøjer, udstrakt Anvendelse af Oliefyring og Højtryksdamp, Turbiner og Diesel- og Eksplosions-Motorer samt moderne Elektroteknik.

De hermed forbundne Nybygnings- og Reparationsarbejder har i mange Tilfælde krævet Udvidelse af bestaaende eller Anlæg af nye Værksteder, saaledes at Værftets Kapacitet derved er forøget, hvorfor der kræves en større Arbejdsmængde, for at Værftet kan erholde en Beskæftigelsesgrad, der er økonomisk.

Den Omstændighed, at det nyere Fartøjs- og Maskinmateriel kræver Anvendelse af kostbare Materialer og meget indforskrevet Materiel, bevirker, at Marinebevillingerne i ringere Grad end tidligere anvendes til Arbejdsløn paa Orlogsværftet.

Samtidig er Militærbevillingerne Aar for Aar blevet nedsat, saaledes at Marinens nuværende Materielbevillingers Værdi er 25 pCt. lavere end før Krigen.

Disse Forhold virker alle henimod at reducere Værftets egentlige Marineproduktion saaledes, at hvis denne udelukkende skulde repræsentere Værftets Arbejdsmængde og bære Driftsudgifterne for et Orlogsværft af saa sammensat Natur, som moderne Marinemateriel kræver det, da vilde Værftet komme til at arbejde dyrt.

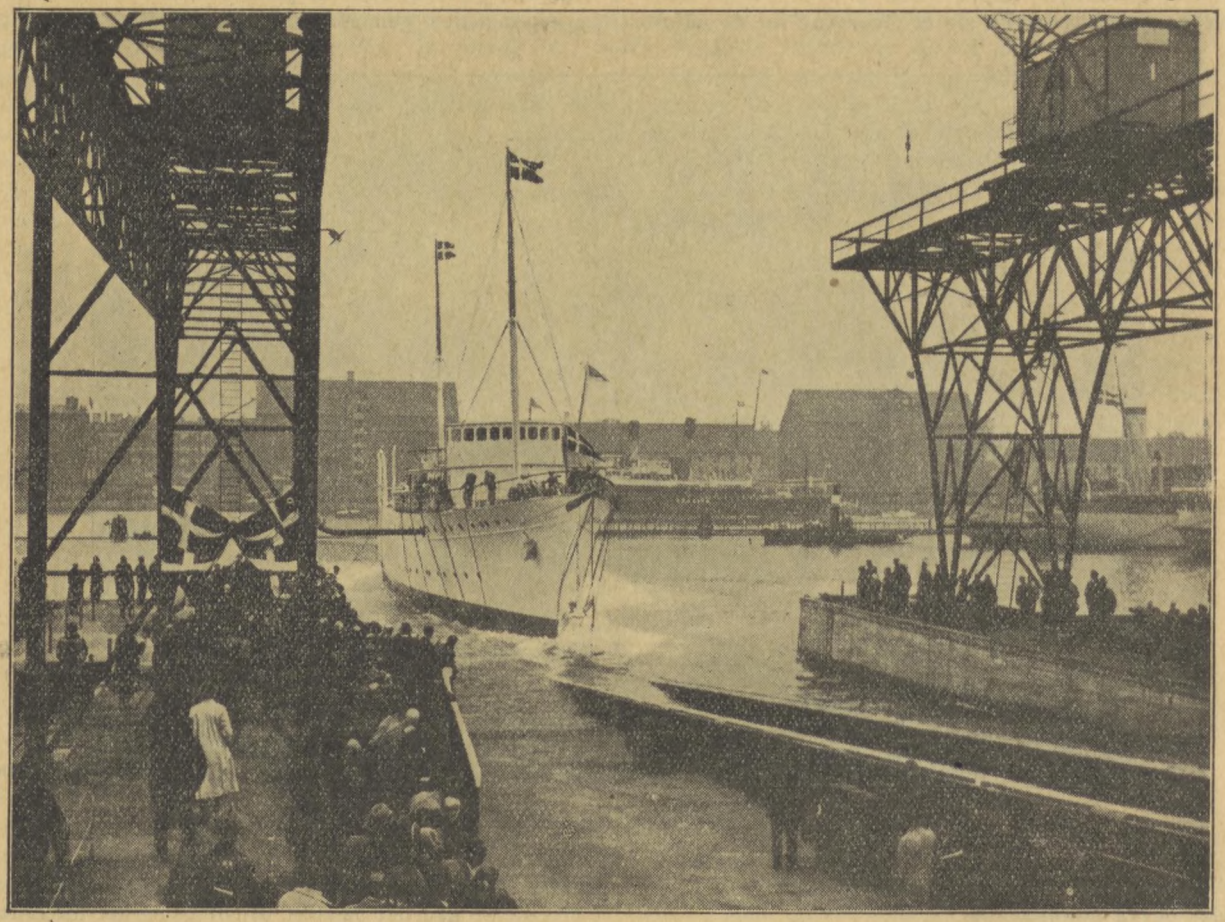

Det nye Repræsentationsskib løber af Stabelen.

Det maa derfor staa Værftsledelsen klart, at selv om Værftet faar alt det Marinearbejde, som det med de til Raadighed staaende Midler er muligt at skaffe det, vil det ikke kunne undgaas, at der i visse Perioder bliver utilstrækkelig Beskæftigelse til at muliggøre en økonomisk Drift.

Det er nødvendigt, at Værftsledelsen i saadanne Perioder skaffer Værftet supplerende Arbejde, hvis Tilstedeværelse kan medvirke til, at en økonomisk Beskæftigelsesgrad kan opretholdes i saa stor Udstrækning som muligt.

Værftsledelsen maa selvfølgelig sikre sig, at Værftets Paatagelse af de supplerende civile Arbejder under

ingen Omstændigheder bevirker en Tilsidesættelse af de militære Interesser.

Marinen som Helhed maa da ogsaa forstaa, at Foretagelsen af saadanne Skridt saa langt fra er imod dens egne Interesser, naar den indser, at Opretholdelsen af en økonomisk Beskæftigelsesgrad er en Hovedbetingelse for, at Marinearbejderne kan udføres med ringest mulig Bekostning.«

Saaledes forklarer Direktør Nielsen Marineofficererne Nødvendigheden af at beskæftige sig med civilt Arbejde. For Arbejdernes Vedkommende er Sagen klar, vi er naturligvis stærkt interesserede i, at Orlogsværftet er bedst mulig beskæftiget.

Vi er dog ikke blinde for, at den Maade, hvorpaa Orlogsværftet nu er organiseret, giver Arbejdernes Organisationer en langt haardere Modvind, end vi tidligere har været vant til i en Række Spørgsmaal, hvor Værftets Ledelse maa staa som vor naturlige Modpart; men da vi som socialdemokratisk indstillede Arbejdere er med i Kravet om Afrustning, og vi samtidig nødig ser den Gren savet af, som vi selv sidder paa, maa vi være med til i Stedet for Orlogsværftet i gammeldags Forstand at skabe et Statsværft, hvor alle de Statsinstitutioner, der raader over Skibsmateriel, kan være Kunder. Som Orlogsværftet tidligere var organiseret, vilde det næppe have været muligt at skabe den fornødne Tillid til Værftet, derfor var en Reorganisering med dens gode og mindre gode Sider en Nødvendighed, hvis Orlogsværftet skulde frem ad de Veje, der nu er betraadt.

Knud Schiøttz.

Lidt Værkstedsteknik.

Svejsning af rustfri Staalplade.

Anvendelsen af rustfri Staal har i de senere Aar faaet en stor Udbredelse ikke alene til Beholdere og Apparater for den kemiske Industri og Næringsmiddelindustrien, men ogsaa til Køkkenudstyr, Restaurationsudstyr og paa forskellige andre Omraader.

Materialet kan støbes, valses, presses og svejses. Pladerne bliver udvalset i varm Tilstand fra en svær Tykkelse og ned til de forskellige Dimensioner af tynde Plader, der gaar i Handelen, helt ned til 0,5 mm Tykkelse. De sidste Udvalsninger foregaar i kold Tilstand mellem polerede Valser; denne Udvalsning giver ogsaa Pladen et blankt Udseende. Udglødningen mellem Valsningerne foregaar ved ca. 800°.

Samlingsmaaden for rustfri Plade i Beholderarbejde, Rørarbejde o. l. foregaar hovedsagelig ved Svejsning. Nitning undgaas saavidt muligt. Svejsning af rustfri Staal er vanskelig og fordrer stor Øvelse. Det er af megen Betydning, at Svejseflammen er rigtigt indstillet og arbejder konstant; der maa ikke være for meget Ilt i Flammen og heller ikke Overskud af Acetylen. Ved Iltoverskud kan Svejsesømmen optage iltede Partikler, og ved Acetylenoverskud tilføres Kulstof til Svejsefugen, saa den bliver haard. Af disse to Ulemper er dog Iltningen den værste, hvorfor man hellere maa indstille sin Svejseflamme med et ubetydeligt Acetylenoverskud. Under Svejsningen er der altid mest Sandsynlighed for, at Flammen taber Gas grundet paa, at Varmen fra Materialet opvarmer Svejsespidsen. Da det hovedsagelig er ret *smaa Svejsebrændere,* der benyttes til Svejsning af rustfri Staal, er det af stor Betydning at benytte de gode saakaldte *Konstantreduktionsventiler* for Ilt og Acetylen. Uden en ligevægtig Flamme, d. v. s. en Flamme, der ikke er tilbøjelig til at skifte af sig selv mellem Overskud af Gas og Ilt, er det umuligt at faa en ensartet Svejsning. Svejsespidserne, der skal bruges til de forskellige Pladetykkelser, fremgaar af følgende Tabel:

Pladetykkelse	*Svejsespids*
0,75 mm	25 Liter
1,00 —	50 —
1,5 —	75 —
2 —	100 —
3 —	150 —
4 —	225 —

Pladerne, der skal svejses sammen, maa, hvis det er lige Stykker, fastspændes mellem 2 Stk. U-Jern, der er lagt med Fladerne mod hinanden; i den underste Skinne skal der være udhøvlet en Rille ca. 15 mm bred og 2 mm dyb, og i den øverste Skinne skal der være en aflang Udskæring af 25 mm Bredde i Midten af U-Jernet. Dette opnaas ved Hjælp af særlige Opspændingsapparater, hvis Konstruktion maa afhænge af Arbejdets Form og Størrelse; men disse Foranstaltninger er absolut nødvendige, dels for at modarbejde Pladernes Sammentrækning i Svejsefugen og dels for at begrænse Pladekanternes Opvarmning og Anløbning til det mindst mulige Areal. Iltning af Svejsefugens Underside eller Bagside hindres ogsaa derved, at Luftens Adgang begrænses til den udhøvlede Rille i Apparatets Underskinne. Svejsningen kan *ikke* udføres paa sædvanlig Maade og med samme Hastighed som ved almindelige Jernplader. Dette er ofte uforstaaeligt, selv for den erfarne Svejser, og ligeledes for Firmaet, han arbejder for. Det kan dog næppe undre nogen, naar man erindrer, at det er saa vidt forskellige Materialer, der her er Tale om. Det er en absolut Betingelse, at Svejsningen bliver foretaget saa samvittighedsfuldt som muligt, d. v. s. i et langsomt Tempo og med sikker Haand.

Begyndelsesaabningen mellem Pladerne bør *være mindst* omtrent halv Pladetykkelse — altsaa ved 2 mm Plade mindst 1 mm Aabning, og hvis Pladerne er indspændt i det før omtalte Opspændingsapparat, skal Aabningen i den modsatte Ende være ca. 1 pCt., d. v. s. ca. 10 mm paa 1 m Pladelængde. Ved almindelig Pladesvejsning regnes jo som bekendt ca. 3—5 pCt. mellem Pladerne.

Det anbefales at lægge eller fastspænde Afledningsskinner omkring enhver Svejsefuge, saavidt det lader sig gøre. Efter Svejsningen bliver for de tyndere Pladers Vedkommende Svejsefugen overhamret, afslebet og afpudset. Tykkere Plader maa forinden Svejsningen af-

skærpes paa sædvanlig Maade og svejses fra en Side eller — naar det er muligt — fra begge Sider.

Ved Svejsning af store Beholdere benytter Avesta Järnverk ogsaa elektrisk Lysbue-Svejsning, men ogsaa her anvendes en anden Metode end ved Svejsning af almindelig Jernplade. Lysbuen dannes mellem Wolfram-Elektroden i en Elektrodeholder. For at undgaa Iltning tilføres Brint over Svejsefugen. Pladekanterne smeltes ned med Lysbuen, hvorefter Tilsatsmaterialet tilføres ligesom ved Autogensvejsning.

C. C.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Smedemester A. Poulsen, Tolstrup pr. Ringsted.
2. Plovfabr. »Sanderum«, Fruens Bøge, Odense.
3. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
4. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
5. Schultz & Larsen, Otterup.
6. Brdr. Christensen, Viborg.
7. Automatfabrikken Sti & Co., Odense.
8. A. C. Rosenberg, Thisted.
9. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
10. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
11. Jensen & Knudsen, Lavgade, Haderslev.
12. Ernst Rasmussen, Thorsgade 54—56 — tidligere Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).
13. Smedemester Wilkens, Overgade 65, Odense.
14. Fabrikant Albertsen, Øster Vraa.
15. Smedemester H. J. Hansen, Vestergade 11, Vejle.
16. Lemvig Motorkompagni, Lemvig.

Sympatistrejke. Hos A/S Nordisk Mosebrug & Savværk, Pindstrup, har Træindustriarbejderforbundet siden 14. August haft ca. 40 Mand i Strejke, fordi Firmaet ikke overholder den gældende Overenskomst. Efter Anmodning af nævnte Forbund har 6 af vore Medlemmer, der var beskæftiget i Virksomheden, nedlagt Arbejdet.

Hævet Blokade. Den overfor A/S Alfred Nielsen, Prinsessegade 17, København, iværksatte Blokade er hævet, efter at Firmaet har ordnet sit Mellemværende med de af vore Medlemmer, der havde Penge tilgode.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Holstebro. Den 31. Oktober afholdtes der Mæglingsmøde hos Firmaet Vald. Birn & Brdr. paa forskellige Spørgsmaal.

Fra Forbundets Side klagedes der over, at Firmaet ikke overholdt en truffen Aftale om Betaling for Sandkastning, og at Firmaet foretog Afdrag for Gods med Slagger.

Vedrørende Sandkastning erkendte Firmaet, at en saadan Aftale havde eksisteret, men at den var opsagt for ½ Aar siden, medens Formerne protesterede mod, at Opsigelse havde fundet Sted. Der opnaaedes ikke Enighed.

I Spørgsmaalet om Slagger i Godset anførte Firmaet, at Formerne kunde have Skyld i saadanne Fejl, medens der fra Formernes Side blev fastholdt det modsatte. Heller ikke paa dette Spørgsmaal opnaaedes Enighed.

Fra Firmaets Side ønskede man en Ændring i en Praksis, der havde bestaaet i flere Aar, nemlig Betalingen for Skiftning af Modelbrædder, men da Enighed ikke kunde opnaas om noget nyt, blev Ordningen ved Mæglingsmødet af Fabrikanten opsagt til Ophør med 3 Maaneders Varsel.

Videre krævede Firmaet Akkordpriserne for Kakkelovnsringe reduceret, og Formerne kunde her vise nogen Imødekommenhed, naar den Reduktion, der skulde ske, blev overført til noget andet, nemlig paa Remskiver. Fabrikken vilde overveje dette Tilbud, men forbeholdt sig iøvrigt sin Stilling.

Endelig hævdede Fabrikant Birn, at Formerne i alle Tilfælde, hvor Enighed om Akkord ikke kunde opnaas, skulde finde sig i at arbejde for Gennemsnitsfortjenesten minus 20 pCt., medens der fra Formernes Side gjordes gældende, at den nævnte Bestemmelse var en Undtagelsesbestemmelse og ikke en gylden Regel, og at i alle Tilfælde den enkelte Arbejder ikke kunde være forpligtet.

Mæglingens Resultat bliver saaledes et Timandsmøde.

København. Den 22. Oktober er der paa Krav fra De forenede Jernstøberier afholdt et Mæglingsmøde, foranlediget ved Indførelse af 2-Holds Drift ved en Rystemaskine.

Man enedes om Indførelse af 2-Holds Drift og saaledes, at det ene Hold arbejder fra Kl. 4 Morgen til Kl. 14,30 og det andet Hold fra Kl. 17,30 til Kl. 4 Morgen.

Der er 8 Arbejdere interesseret i dette Foretagende, og for denne lidt mærkværdige Arbejdstid, der er fremkommen ved, at Fabrikken ikke kan faa sine Ordrer færdige, fordi der ikke er Plads nok i Støberiet, og fordi der ikke er Maskiner nok, faar hver Mand et Tillæg til Akkordfortjenesten paa 250 Øre pr. Arbejdsdag.

Saafremt der sættes ny Folk til Maskinerne, og Fortjenesten af den Grund daler de første 2 Uger efter Nyantagelsen, vil Firmaet forhandle lokalt om en delvis Erstatning derfor.

Paa Orlogsværftets Støberi er et Forhold, der gennem Aarene har været Utilfredshed med, ved at forsvinde. Der har iøvrigt om dette Forhold tidligere været ført Forhandlinger. Sagen er, at Orlogsværftet antager sine Formerlærlinge paa 4 Aar. Det 5. Aar kaldes de Udlærlinge og det 6. Aar for Ungsvende, og Værftet har følt det som en Forpligtelse til gennem Aarene i disse 2 sidstnævnte Aar at beskæftige de ny udlærte, men til en lavere Timeløn end den, der ellers var den laveste for dem, der eksempelvis blev taget i Arbejde andre Steder fra.

Foranlediget ved, at en Lærling den 15. Oktober overgik til at være Udlærling, førtes den 19. Oktober en Forhandling med Orlogsværftets Direktion med Krav om, at der blev ydet Udlærlingen den almindelig gængse Timebetaling.

Værftet erklærede heroverfor, at denne Udlærling var antaget under de gamle Forhold med det 5. og 6. Aar, og krævede man en højere Betaling end den, han fik, vilde det have Afskedigelse til Følge.

Paa Værftet findes iøvrigt 2 Lærlinge, hvoraf den første udlærer om et Aar. For disses Vedkommende er

der sket det, i Henhold til den tidligere Forhandling, at der i deres Kontraktforhold ikke findes noget om det 5. og 6. Aar. De er altsaa Svende, naar de 4 Aar er omme, og Værftet maa da til den Tid skønne, om de kan tjene Mindstelønnen eller ikke.

Det er, hvad der kom ud af den Forhandling.

Odense. Den 25. August telefonerede Jærnindustriens Sammenslutning til Forbundet, at de paa Maskinfabrikken »Phønix« i Odense beskæftigede Medlemmer uvarslet havde nedlagt Arbejdet. Det samme var iøvrigt Tilfældet med Arbejdsmændene i Støberiet. Sagen blev behandlet ved et Møde den 31. August under Hovedorganisationernes Medvirken, og man enedes her om, at Arbejdet skulde genoptages senest den 2. September, hvilket dog ikke skete.

Sagen indbragtes derefter af Arbejdsgiverforeningen for Den faste Voldgiftsret, som idømte hver af de 17 deltagende Medlemmer af Former- og Støberiarbejderforbundet en Bod paa 50 Kr., ialt 850 Kr..

Denne Kendelse er optrykt i nærværende Blads Nummer for September Maaned.

Efter at være naaet dertil begæredes der saavel af Arbejdsmandsforbundet som af Fomerforbundet Mægling paa Krav om Fjernelse af en paa Fabrikken ansat Støbemester Augustesen, hvilket er det, Sagen har drejet sig om hele Tiden. Enighed opnaaedes ikke, og det samme blev Tilfældet ved Timandsmøde. Derefter er der afgivet Strejkevarsler af begge Forbundene, og Arbejdsgiverforeningen har protesteret mod disses Lovlighed. Paa dette afholdtes der i Arbejdsgiverforeningen et forberedende Møde den 10. November, hvor begge Parter fastholdt sit Standpunkt, Arbejdsgiverne at Varslerne var ulovlige, Forbundene at de var lovlige.

Arbejdsgiverne vil nu indbringe dette for Den faste Voldgiftsret, og naar den har talt, skal vi her i Bladet vende tilbage til denne Sag i dens Enkeltheder.

Ribe. Den 30. Oktober afholdtes der paa Begæring af Forbundet et Mæglingsmøde hos A/S Ribe Jernstøberi. Der var klaget over Brud paa en Aftale vedrørende Antagelsen af Arbejdere, og der var Strid om Akkordpriser.

Man hævdede, at Fabrikken ikke ved Genantagelse tog Hensyn til dèr i Byen kvalificeret Arbejdskraft, som man ved et Timandsmøde i Maj 1928 var indgaaet paa.

Fabrikken gjorde heroverfor gældende, at Forbundet havde 2 ledige Medlemmer i Ribe. Den ene var syg, og den anden havde selv forladt Fabrikken. Der kunde saaledes ingen Forpligtelser være overfor dem.

Akkordspørgsmaalet vedrørte Igangsættelse af nogle ny Radiatorer paa ny Maskiner. Der knytter sig hertil en Række forskellige Forhold, som overvistes til lokal Forhandling, idet Fabrikken hævdede, at en saadan ikke havde fundet Sted i et tilstrækkeligt Omfang. Opnaas der ikke ved denne Enighed, har Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Samtidig skal forhandles om Indførelse af Akkorder paa Grubegryder og Pyntegittere, og endelig diskuteredes der Spørgsmaal om Bygnings- og Toiletteforhold, og Fabrikken gav Tilsagn om at bringe disse i Orden.

Smede og Maskinarbejdere.

Mæglingsmøder. Den 2. Oktober afholdtes Mæglingsmøde paa A/S »Strømmen«, Randers, hvor følgende Sager behandledes:

1) Krav om Tillæg til Timelønningerne.
2) Strid om nogle Akkordpriser og
3) Krav fra Firmaet om Nedsættelse af Kostpengene for Montørerne.

Man enedes om følgende:

ad 1) Firmaet indgik paa at give et Tillæg af 44 Øre pr. Time til nogle timelønnede Arbejdere. Beløbet fordeles efter Firmaets Skøn, dog skal en Mand have 8 Øres Tillæg.

ad 2) Man enedes om Priserne for visse Typer af Kedler.

ad 3) Dette Spørgsmaal vistes tilbage til lokal Forhandling, men da Enighed ikke opnaaedes, behandledes det videre paa et Timandsmøde uden andet Resultat, end at Sagen gaar til fornyet lokal Forhandling.

Den 12. Oktober er der afholdt Mæglingsmøde paa Horsens Cyklelager (Hede-Nielsen) i Anledning af, at Firmaet havde fradraget 2 af vore Medlemmer 8 pCt. paa Akkorder, der er fastsat efter den generelle Reduktion i Henhold til Forligsmandens Forslag. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig at føre Sagen til Timandsmøde, men forinden dette blev afholdt, indgik Firmaet paa at betale det fradragne Beløb; Sagen er dermed ude af Verden.

Den 13. Oktober afholdtes Mæglingsmøde i Nykøbing F. i Anledning af en Klage over, at Mestrene i Byen forlangte, at Svendene, naar de faar en Lærling til Hjælp, skal betale denne med 50 Øre i Timen, en Betaling, der ligger over den, Lærlingen oppebærer hos Mesteren. Sammenslutningens Repræsentant hævdede Mesterens Ret til at træffe en saadan Aftale, hvis Svendene var villige dertil, medens vi maatte hævde, at saadanne Aftaler var overenskomststridige. Der var dog mellem Mæglingsmændene Enighed om, at hvor der ingen Aftale forelaa mellem Mester og Svend, indgik Lærlingen i Akkorden med sin Timeløn og det eventuelle Overskud.

Hos A/S Københavns Sukkerraffinaderi mægledes den 14. Oktober paa Krav om Forhøjelse af Lønningerne og Strid om Feriebetaling til 2 Arbejdere. Sagerne sluttedes saaledes: Firmaets Direktør gav Tilsagn om at ville undersøge de sidst antagne Arbejderes Kvalifikationer og eventuelt tage under Overvejelse, om der maatte være Anledning til at yde et mindre Tillæg. Spørgsmaalet om Feriebetalingen bortfaldt i Overensstemmelse med en af Forligsnævnet afsagt Kendelse om et lignende Tilfælde.

I Anledning af en Strid mellem A/S Frederikshavns Skibsværft og Flydedok og de der beskæftigede Nittere om Betaling for Anskruning af Kimming ved gammelt Arbejde afholdtes Mægling den 17. Oktober. Man enedes om, at Betalingen efter Reduktionen i Henhold til Forligsforslaget nu var 78 Øre pr. Spantefag, hvortil kommer det sædvanlige Tillæg af 20 pCt.

Ved samme Lejlighed drøftedes Spørgsmaalet om Rettelser paa Akkordsedlerne, og man var enige om, at saafremt en Akkordseddels Paalydende formentes at være urigtig, maa Rettelse af Akkordsedlen kun finde Sted ved Tilkaldelse af Tillidsmanden.

Hos Gas- og Vandmester Lykke Thomsen i Esbjerg er der den 17. Oktober afholdt Mægling paa Klage over Afregningen for et Vandværksanlæg i Tistrup ved Varde. Firmaet hævdede at have en Aftale med Arbejderne, hvilket disse bestred, idet de fastholdt, at Arbejdet skulde aflønnes efter Rørprislisten. Enighed opnaaedes ikke, men det er meddelt fra Varde Afdeling, at Sagen er ude af Verden, da Firmaet har betalt det omstridte Beløb.

Firmaet H. Hollesen, Øresundsvej, København, havde protesteret imod et Tillidsmandsvalg under Henvisning til, at det ikke var foretaget i Overensstemmelse med Overenskomsten, og i den Anledning afholdtes Mægling den 31. Oktober. Efter at Sagen var drøftet mellem Parterne, indgik vi paa at trække Tillidsmandsvalget tilbage, idet Firmaet udtalte, at det ikke havde noget personligt imod vedkommende Tillidsmand, og at man vilde beskæftige ham, saa længe der var Mulighed derfor.

Timandsmøder. Paa et Timandsmøde den 22. Oktober er følgende Sager behandlet:

1) Lønkrav overfor A/S Thomas Ths. Sabroe i Aarhus. — Man enedes om at forhøje Timelønningerne for 14 af de lavest lønnede Arbejdere med ialt 35 Øre.

2) Krav overfor A/S Frichs, Aarhus, om Forhøjelse af Lønningerne for Slibere og Opmærkere. — Man enedes om at vise Sagen tilbage til lokal Forhandling.

3) Krav overfor Emil Møller, Horsens, om Forhøjelse af Timelønningerne for Akkordarbejdere, naar de sættes til Timelønsarbejde. — Enighed opnaaedes ikke.

4) Lønkrav overfor Maglekilde Maskinfabrik, Roskilde. — Man enedes om et Tillæg af 25 Øre pr. Time at fordele efter Firmaets Skøn til 10 Mand.

5) Lønkrav overfor A/S Fredericia Svovlsyrefabrik. — Enighed opnaaedes ikke.

6) A/S De forenede Automobilfabrikker, Odense. Klage over Reduktion af Timebetalingen for Akkordarbejdere, Krav om Efterbetaling af det udover Overenskomstens Reduktioner for meget fradragne samt Krav om Tillæg til de bestaaende Timelønninger og Akkordsatser. — Spørgsmaalene henvistes til Behandling paa et Mæglingsmøde, der afholdtes den 26. Oktober, men paa Grund af Direktørens Sygdom henvistes de til lokal Forhandling; her er dog ikke opnaaet Enighed, og Sagen skal paany til Timandsmøde.

Atter den 28. Oktober afholdtes Timandsmøde, og her var følgende Sager til Behandling:

1) Klage fra A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, over, at 25 Mand i Afdeling 8 B den 6. August havde iværksat uvarslet Arbejdsstandsning samt Krav om Erstatning herfor.

2) Klage fra samme Firma over, at Værktøjsarbejderne paa Sydhavnsfabrikken den 27. Juli havde iværksat uvarslet Arbejdsstandsning samt Krav om Erstatning herfor, og

3) endelig Klage over, at 12 Maskinarbejdere i elektrisk Afdeling paa Strandgadeværftet den 29. August havde standset Arbejdet samt Krav om Erstatning herfor.

I ingen af disse Sager opnaaedes Enighed, da vi ikke kunde indgaa paa at yde nogen Erstatning.

4) Krav om Forhøjelse af Udearbejdstillæget for Montørerne paa »Atlas«, København. Man enedes om at forhøje Tillæget med 4 Øre, fra 49 til 53 Øre pr. Time.

5) A/S Burmeister & Wain, Christianshavn. a) Krav om Overtidsbetaling, naar Arbejdet paa 3. Skift fortsættes paa Dagholdet, b) Krav om Overtidsbetaling for Arbejdere, der ved Overflytning til 3. Skift faar 16 Timer indenfor samme Døgn. — Enighed opnaaedes ikke, og Sagen er henvist til Afgørelse ved faglig Voldgift.

6) Klage over, at A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, har fradraget et af vore Medlemmer 20 Kr. for en bortkommen Skruestik. Firmaet indgik paa, under Hensyn til, at det var 3 Aar siden, at Skruestikken blev anmeldt som bortkommen, at udbetale Arbejderen det fradragne Beløb.

Endelig er der den 2. November afholdt Timandsmøde til Behandling af 2 Sager vedrørende A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, nemlig 1) Strid om Fremgangsmaaden ved Fastsættelse af Priser paa nyt Arbejde, og 2) Krav om Indførelse af Foranstaltninger til at kontrolere, om der er faste Priser paa Arbejdet. — Man enedes om at henvise Sagerne til Behandling ved et værkstedsteknisk Samraad paa Virksomheden.

Forlig i Den faste Voldgiftsret. En Sag fra Nordjyllands Kulkompagni, Nørre Sundby, vedrørende en Formandsstilling er ved et forberedende Møde i Den faste Voldgiftsret den 2. Oktober (Sag Nr. 1496) forligt saaledes:

»Idet hver af Parterne forbeholder sig sin principielle Stilling med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt Jørgensen indtager en saadan Plads, at Arbejdsgiverne i Henhold til Septemberforligets Punkt 5 kan kræve ham holdt udenfor Fagforeningen, sluttes Sagen med, at Arbejdsgiverne erklærer, at de hverken direkte eller indirekte har paavirket Jørgensen eller lagt noget Pres paa ham med Hensyn til hans Medlemsforhold i Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.«

Stiftelsesfester.

Dansk Former- og Støberiarbejderforbund.

Ribe Afdeling.

Ribe Afdeling er stiftet den 15. Oktober 1896, og Lørdag den 17. Oktober 1931 fejrede den sin 35 Aars Stiftelsesfest.

Kl. 7 Aften var saa at sige alle Afdelingens Medlemmer med Damer samt Gæsterne, som bestod af den stedlige socialdemokratiske Redaktør, et tidligere Medlem, der paa Grund af Synssvækkelse har maattet forlade Faget, og Forbundets Formand, samt disse 3 Gæsters Hustruer, forsamlet i Foreningslokalet »Industrien«, ialt 85 Mennesker.

Medens Musikken spillede en March, gik Forsamlingen til Bords i den festligt smykkede Sal. Afdelingens Formand, A. Olesen, bød Velkommen og præsiderede ved Bordet.

Efter at Sulten delvis var stillet, blev naturligvis den uundgaaelige »Formernes Honnørmarch«, der nu i Aar er 50 Aar gammel, afsunget.

Forbundets Formand holdt Festtalen, og derefter talte Redaktør Madsen. Siden vekslede andre Sange med forskellige Taler.

Ca. Kl. 9½ hævede Formanden Bordet, og man begav sig ind i andre Lokaler, hvor Kaffen blev drukket. Medens dette foregik, blev Salen ryddet, og Dansen begyndte. Den varede til Kl. 2. Til den Tid paabyder den Ribe-Politimester, at Byens Borgere har at forføje sig hjem.

Festen var overordentlig vellykket. Kun Kammeratskab og Gemytlighed herskede.

Foruden flere smukke Blomsterdekorationer fra forskellige indløb der til Jubilæet Lykønskningstelegrammer fra Smedenes Afdeling i Ribe, Støberiarbejdsmændenes Klub paa Ribe Jernstøberi samt fra Former- og Støberiarbejderforbundets Afdelinger i Aarhus, Esbjerg, Holstebro, Horsens og København.

Roskilde Afdeling.

Formernes Fagforening i Roskilde fejrede Lørdag den 17. Oktober sit 35 Aars Jubilæum ved en stilfuld Fest paa »Fjordvilla«.

Formanden, P. Petersen, bød Velkommen ved Bordet. Paa Hovedbestyrelsens Vegne var Ludv. Christensen tilstede og holdt Festtalen, i hvilken han mindedes dem, der stiftede Foreningen, og af disse navnlig Jens Frederiksen (Marking), der gennem de mange Aar var den førende i Afdelingens Arbejde. Han sluttede med at takke Afdelingen for dens Indsats i det fælles Arbejde indenfor Forbundet.

Taler og Sange vekslede nu i de Timer, Festmaaltidet varede, og efter en munter Svingom, afbrudt af Kaffebord, sluttede Festen paa de smaa Timer med en flot Frokost.

Fra Afdelingerne i Aalborg, Glostrup, Næstved og København indløb Lykønskningstelegrammer.

Festen forløb i alle Henseender paa den smukkeste

Maade, og vil for alle Deltagerne, Værter som Gæster, staa som et smukt Minde.

Nakskov Afdeling.

Den 12. Oktober fyldte Formernes Fagforening i Nakskov i al Stilhed 40 Aar.

Smedeforbundets Rønne Afdeling.

Lørdag den 24. Oktober fejrede Rønne Afdeling sin 34-aarige Bestaaen; som sædvanlig havde man indbudt en Repræsentant for Forbundet til at overvære Festligheden, og Forbundets Formand, Johs. Kjærbøl, var fremmødt sammen med en Række andre Gæster, nemlig Folketingsmand Hans Rasmussen, Borgmester Niels Nielsen, Fællesorganisationens Formand, Valdemar Mogensen, og Afdelingens Veteraner.

Ved et festligt dækket Kaffebord paa Hotel »Phønix« bød Afdelingsformand Lundgren Velkommen, idet han med Tilfredshed kunde notere, at Medlemstallet stadig gaar frem, og at der var udført et frugtbart Organisationsarbejde blandt de uorganiserede Smede paa Landet.

Derefter holdt Kjærbøl en lille Tale, i hvilken han trak de øjeblikkelige økonomiske og fagforeningsmæssige Problemer op, pegede paa den vanskelige Tid, vi er inde i, og manede til Sammenhold i Organisationen og ikke mindst de Unge til at deltage i Organisationsarbejdet. Kjærbøl sluttede med et Leve for Rønne Afdeling.

Borgmester Nielsen havde undertiden fra unge Menneskers Side hørt den Udtalelse, at Fagforeningerne var en forældet Ting, som egentlig havde overlevet sig selv. Heroverfor fremdrog Borgmesteren et talende Eksempel, hvor en ung Kontormedhjælper paa Grund af manglende Organisation var blevet fuldkommen slaaet ned i Kampen for Tilværelsen. Borgmesteren sluttede med et Leve for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Folketingsmand Hans Rasmussen omtalte Organisationernes Barndom, hvor Ansvaret var mindre, og Problemerne mere enkle, end Tilfældet er nu, hvor det kan medføre Skade for hele Arbejderbevægelsen, hvad den enkelte Fagorganisation foretager sig. Han takkede Smedene for den Indsats, de havde øvet under Foraarets Overenskomstsituation, og henviste til, hvad norske Blade havde skrevet om den, og hvorledes Forholdene i Norge havde udviklet sig paa Grund af den langvarige Konflikt, der samtidig havde medført ringere Vilkaar end dem, vi her maatte indgaa paa. Han sluttede med, at den samlede danske Arbejderklasse skylder Smedene Tak for deres Indsats, og pegede paa, at i den alvorlige Tid, vi gik i Møde, vilde der være Brug for Folk, der tør sige Sandheden og føler Ansvaret.

Fællesorganisationens Formand, Vald. Mogensen, takkede for den agitatoriske Indsats, som Smedene i Rønne havde øvet ude paa Landet. Rønne Afdeling tæller nu 176 Medlemmer, hvad den kan være stolt af, og han erindrede om, at en af Afdelingens Veteraner, Fr. Jensen, i sin Tid havde været med til at stifte Fællesorganisationen. I vanskelige Overenskomstsituationer blev der altid fra de andre Fag spurgt om, hvordan Smedene stillede sig; han haabede paa, at disse fortsat vilde kunne øve en Indsats til Gavn for dansk Fagbevægelse, og sluttede med et Leve for Sammenholdet indenfor denne.

Lundgren talte for Sammenholdet mellem den faglige og politiske Bevægelse og udbragte et Leve for de Mænd, der staar i Spidsen for Organisationerne.

Det var helt igennem en Fest, præget af det særegne bornholmske Humør, parret med Glæde over den organisationsmæssige Fremgang, der i de senere Tider har fundet Sted paa Klippeøen.

Oplysningsforbundet opretter en kooperativ Bogkreds.

Billige Bøger til **alle** Arbejdere!

Gennem flere Aar har Arbejdernes Oplysningsforbund arbejdet paa at organisere en kooperativ Bogkredsorganisation for Arbejderne. Det er nu lykkedes at bringe Forberedelserne til Ende, og den første Bog kan udsendes den *15. November*.

Meningen med denne Bogkreds er at tegne det størst mulige Antal Medlemmer, som indgaar paa at aftage de Bøger, som Bogkredsen udsender. Det er besluttet at udsende 3 Bøger i den første Sæson. Ellers er det Hensigten at udsende 4 Bøger aarligt — een Bog hvert Kvartal.

Naar der kun udsendes tre Bøger i første Omgang, er det for at se, hvordan Tilslutningen til Bogkredsen bliver.

Ved at indtegne sig som Medlem til Oplysningsforbundets Bogkreds sikrer man Udgivelsen af en Række gode Bøger, som muligvis aldrig vilde udkomme — og Bøgernes Pris bliver langt under, hvad der ellers er gældende paa Bogmarkedet. Det er de Fordele, der opnaas gennem Forhaandstegningen til Bogkredsen — gennem den Sammenslutning af Bogkøbere, som Bogkredsen er Udtryk for. Hvis noget skal lykkes, maa der *Organisation* til. Det er noget enhver Arbejder ved. Skal Arbejderne gøre Erobringer og vinde fremad — baade paa det materielle og det kulturelle Omraade —, da maa det ske i Fællesskab og gennem Organisation.

Medlemsprisen pr. udsendt Bog bliver *Kr. 2.90*. Bøgerne bliver tilsendt Medlemmerne portofrit, naar Medlemsbidraget indsendes til Oplysningsforbundet i Forvejen (Postkonto 2945).

Bogkredsens Bøger udsendes i Samarbejde med Socialdemokratiets Forlag »Fremad«.

De Bøger, Bogkredsen udsender, bliver helt igennem 1. Klasses Bøger, som kan indtage en Hædersplads paa enhver Arbejders Boghylde. Bøgernes Størrelse bliver paa ca. 250 Sider gennemsnitlig, og de bliver desuden indbundet i moderne Shirtingsindbinding.

Som det vil ses af disse Oplysninger, drejer det sig her om gode og billige Bøger — udgivet paa en Maade, der ikke lader sig sammenligne med andre saakaldte »Bogforetagender«.

For at give et Indtryk af de Bøger, der udsendes i den første Sæson, skal vi kort give et Par nærmere Oplysninger om Bøgernes Indhold:

1) B. Traven: *Dødsskibet*. En amerikansk Sømands Historie.

(Udkommer ca. 15. November 1931.)

Den populære Litteratur er her blevet beriget med den rigtige Fortælling om den ærlige Sømand. Historien drejer sig om en Sømand, der mister sit Pas — sin Søfartsbog — og dermed bliver rets- og hjemløs. Hans Skæbne er ikke skildret med jamrende Bitterhed, men enkelt, levende og gribende. Bogen er et Kunstværk!

B. Traven er en af de dristigste Forfattere i Nutiden, en Skildrer af de sociale Forhold, hvor alt er sandt og ægte. Hans Bøger hører til de bedste i Tiden. I Tyskland og Amerika tælles hans Læsere i Hundredtusinder.

(Medlemskontingentet indsendes inden 10. November 1931).

2) Josef Maria Frank: *Marie*.

(Udkommer ca. 15. Februar 1932.)

Her er en Roman, som Kvinderne særlig vil gribe efter. Den handler om en Kvindeskæbne netop fra vor

(Fortsættes Side 23.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
18869	Andersen, Anker	Thisted	6. 8.92	Thisted	5.11.10	Thisted	27. 6.31
26140	Bielefeldt, Poul Boas	København	20. 3 79	Kbhvn. Afd.	11.12 28	Kbhvn. Afd. 14	4. 7 31
50419	Bendsen, Herman Axel	—	3.12.10	„ „	16. 9.30	„ „ 13	18. 7.31
17832	Bonde, Svend Thorkild	Ringkøbing	3. 6.11	Holstebro	28. 8 30	Holstebro	17. 1.31
50823	Christensen, Emil	Aarhus	27. 9.96	Kbhvn. Afd.	12.12 30	Kbhvn. Afd. 12	11. 7.31
32147	Christiansen, Paul Chr. Vilh.	Smakkerup	11. 4.10	Kalundborg	8.11.29	Kalundborg	25. 4.31
51025	Gotfredsen, Alfred Urban	København	23. 2.12	Kbhvn. Afd.	1. 4.31	Kbhvn. Afd. 18	11. 7.31
50556	Hansen, Arvin Th. Hannibal	Nykøbing F.	19. 1 11	„ „	3.10.30	„ „ 12	4. 7.31
2268	— Charly Skobel	København	18 10.05	„ „	29 12 30	„ „ 12	16. 5 31
21118	— Hans Chr.	Odense	18. 3 85	„ „	20. 2.25	„ „ 9	25. 7 31
15372	— Hans Christian	Næstved	20. 1.91	„ „	15. 2 29	„ „ 12	2. 5.31
50967	— Hans Christian	Rudkøbing	7 6.12	„ „	10. 3.31	„ „ 14	1. 8.31
22592	— Johannes	Krummerup	25. 6.10	Aarhus	2.11.29	Kalundborg	3. 1.31
54087	— Laurits S. V.	Græse	3.10 06	Hillerød	30. 4.31	Hillerød	2. 5 31
13561	— Robert	København	19. 5 08	Kbhvn. Afd.	26.12.30	Kbhvn. Afd. 17	27. 6 31
4416	Hald, Chr. P. M. Pedersen	Nr. Nissum	2. 4 92	Esbjerg	18. 2.22	Esbjerg	21. 3.31
31054	Hellqvist, Herbert Caleb	Lerbäck	22. 4.03	Sverige	1.12.22	Kbhvn. Afd. 15	1. 8 31
35584	Henriksen, Niels	Søllested	23. 8.04	Kbhvn. Afd.	30. 6 31	„ „ 14	4. 7.31
31125	Herskov, Leo Laur. Aug. E.	København	6. 9 09	„ „	26. 2.29	„ „ 13	18. 7.31
20441	Hjort, Edvard Martin	—	18. 5.06	„ „	18. 2.30	„ „ 12	25. 7.31
17774	Høgsberg, Christian Peter	Flynder	23. 2.84	Holstebro	29. 4 29	Holstebro	27.12.30
50913	Høyer, Leo Adler Bøtker	København	7. 4 06	Kbhvn. Afd.	10. 2 31	Kbhvn. Afd. 14	1. 8.31
32668	Jensen, Carl Edvard	Humlum	11. 6.10	Struer	7. 3.30	Lemvig	25. 5.31
30861	— Chr. Christensen	Lestrup	16. 9.89	Næstved	6. 3 25	Kbhvn. Afd. 14	25. 7.31
26125	— Emil Ferdinand	Rønne	25.11 91	Kbhvn. Afd. 1	24. 2.17	Centralafd.	30. 8.30
50562	— Gustav	Vejerslev	13.12 10	„ „	5.10.30	Kbhvn. Afd. 13	25. 7 31
32944	— Kaj Frede Martin	Tjæreby Sogn	13. 2.08	Korsør	12. 5.30	Korsør	30. 5 31
16056	— Peter Herman	Børglum	27. 5.89	Kbhvn. Afd.	10. 6.27	Kbhvn. Afd. 3	18. 7.31
18129	Jørgensen, Edvin Pauli C.	Frederiksberg	4.12 05	„ „	29 4.25	„ „ 14	1. 8.31
51117	— Orla Magnus	København	16. 8.08	„ „	30 4 31	„ „ 14	1. 8 31
28123	Jacobsen, Holger Arnold	Svinninge	7. 9 08	Kalundborg	2.12 28	Kalundborg	28. 2 31
1307	— Joen	Sandervaag, Færøerne	7. 2 99	Kbhvn. Afd.	29. 6.31	Centralafd.	25. 7.31
24955	Johansen, Henry	Herlølge	5.11.08	Køge	3. 5 28	Køge	8. 8.31
19251	Keldsen, Johs. Anders Jensen	København	17.11 07	Kbhvn. Afd.	22.10 27	Kbhvn. Afd. 7	25. 7 31
33463	Koustrup, Tage Gothard I.	Redsted, Mors	10. 4 10	Thisted	30. 3 31	Nykøbing M.	6. 6 31
50798	Larsen, Egon Børge Volmer	København	11. 4 09	Kbhvn. Afd.	23 12 30	Kbhvn. Afd. 14	25. 7.31
29864	— Holger Johannes	Strøby	4. 6.07	Køge	5 4 27	„ „ 12	1. 8 31
53556	— Jørgen Holmer Birch	Særslev	24. 4.09	Kalundborg	17. 1.31	Kalundborg	14. 5.31
50085	— Kaspar Joh. Gottlob	København	14.11.10	Kbhvn. Afd.	9 5.30	Kbhvn. Afd. 2	30. 5.31
6251	— Svend Aage A.	Bursø	20 2.07	Holeby	3. 4 26	Holeby	9. 5 31
33810	— Vilhelm	Raabylille	18. 2 05	Kbhvn. Afd.	13. 4 30	Kbhvn. Afd. 14	1. 8.31
51326	Lautrup, Johan Nicolai	København	10. 9 82	„ „	16. 6 31	„ „ 11	18. 7 31
14846	Lisberg, Willy	—	1. 6 08	Kolding	1 10 27	Kolding	14. 2 31
30187	Lund, Carl Charles Gerh.	Vordingborg	4. 8.04	Kbhvn. Afd.	4. 5 29	Kbhvn. Afd. 3	4. 7 31
50806	— Willy	København	4. 1 11	„ „	6. 1.31	„ „ 2	18. 7.31
21656	Marcussen, Poul Ove	Skovlænge	28. 9.08	Nakskov	3. 2.29	Nakskov	17. 1.31
15314	Martinsen, Niels	Helsingør	1. 4.07	Kbhvn. Afd.	9 5 27	Kbhvn. Afd. 7	11. 7.31
19753	Mortensen, Magnus Allerslev	Esbjerg	1. 6.05	Esbjerg	7. 9.30	Esbjerg	14. 2.31
4045	Møller, Poul Geisler	Korsør	22. 3.08	Slagelse	30. 4.27	Kbhvn. Afd. 7	25. 7.31
50314	Nielsen, Aksel P. Dyhr	København	13. 2.12	Kbhvn. Afd.	9. 8.30	„ „ 14	4. 7 31
6317	— Christian	Romø	19. 5.89	Esbjerg	19. 8 28	Esbjerg	21. 2.31
25894	— Holger	København	6. 2 09	Kbhvn. Afd.	2.10 28	Kbhvn. Afd. 12	1. 8.31
32452	— Verner Charles	Korsør	4. 7.05	Kalundborg	24. 1.30	Korsør	28. 3 31
26422	Olsen, Helge Anker	København	26.12 09	Kbhvn. Afd.	7. 3.30	Kbhvn. Afd. 13	11. 7.31
36669	Petersen, Jens Hedegaard	—	6. 6 04	„ „	9.10.23	„ „ 13	25. 7.31
29066	— Osvald Peter	Skive	10. 5.89	Odder	3.10.18	Kolding	6.12.30
30154	Pofler, Christian	København	10. 1.10	Kbhvn. Afd.	22. 4.29	Kbhvn. Afd. 17	25. 7.31
24905	Rasmussen, Christian	Ørum	17. 5.08	Viborg	1. 5 28	Viborg	1. 8.31
50936	— Hans Julius Th.	København	30. 8 09	Kbhvn. Afd.	8. 2.31	Kbhvn. Afd. 14	25. 7.31
51256	— Oluf Herluf	Nørre Ørslev	6 10.08	„ „	25. 6 31	„ „ 15	18. 7.31
34062	Rasch, Edvin Johannes	København	17.12.92	Nakskov	16.11.30	Nakskov	17. 1.31
16714	Reimer, Christian	—	6. 2.02	Kbhvn. Afd.	22. 2.24	Kbhvn. Afd. 11	18. 7.31

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
51197	Rømer, Ove Jens Peter	København	6. 3 02	Kbhvn. Afd.	8. 5.31	Kbhvn. Afd. 13	18. 7 31
26046	Schmidt, Erland Windfeldt	—	10. 2.10	„ „	18. 5.29	„ „ 13	27. 6 31
51168	— Robert Schiøsler	Næstved	9. 8 06	„ „	23. 6 31	„ „ 14	11. 7.31
17264	— Villy Børge Marius	Kolding	24. 5 10	Kolding	7. 4.28	Kolding	10. 1.31
5791	Strohkirch, Heinrich Hans .	Lübeck	15. 4 71	Kbhvn. Afd.	6. 4.14	Kbhvn. Afd. 18	25. 7.31
50999	Sædding, Ralf Einer M...	København	18.12.11	„ „	20. 4.31	„ „ 2	18. 7.31
17763	Søndergaard, Anders Vald..	Kellerup	8. 7.03	Holstebro	1.11.30	Holstebro	8 11.30
54086	Thielsen, Hans Christian.	Haderslev	19. 1.03	Haderslev	18. 6.31	Haderslev	15. 8.31
30063	Tingsted, Kjeld Rudolf...	Ryd, Sverige	27. 3 10	Kbhvn. Afd.	30 4 29	Kbhvn. Afd. 17	1. 8 31
1670	Weuge, Aage Carl Johan	København	6. 9.06	„ „	17.10.25	„ „ 12	28. 3 31
20759	Villiam, Svend Emil....	—	20.11.07	„ „	17.12 27	„ „ 13	6.12.30
	Specialarbejderforbundet.						
48417	Petersen, Svend Aage ...	Søllested	12. 7.07	Odense	17. 3.31	Odense	4. 4 31
48383	Voxen, Laurits Peder..	Ringe	14.10.06	Sømændenes Forbund	1. 6.30	—	21. 2.31

Tid, saadan som Masser af Mennesker maa friste den — med Kærlighed, Hengivelse og dyb, grusom Skuffelse.

Marie er Bogen om den stille, jævne Kone, som lever og dør ubemærket, men som i Grunden mere fortjente et Monument end de store Feltherrer og Statsmænd.

Denne Bog har Bud til os *alle* — Kvinder og Mænd. Det er en stærk, god og ærlig Bog af meget høj kunstnerisk Rang.

Den vil finde Venner i Tusindtal!

(Medlemskontingentet indsendes inden den 1. Februar 1932.)

3) Jul. Bomholt: *Arbejderkultur.*

(Udkommer ca. 15. August 1932.)

Hvad er Arbejderkultur? Det er et Problem, som særlig i de seneste Aar med stigende Interesse er blevet drøftet indenfor Arbejderbevægelsens Organisationer — og ikke mindst i de Kredse, der staar Arbejdernes Oplysningsbevægelse nær.

I Bogen skildrer Forfatteren først de forskellige Kulturfaser i Tværsnit og Længdesnit, samt giver en oplysende Redegørelse for den faktiske Arbejderkulturs Oprindelse og Udvikling, dernæst følger en værdifuld Vurdering af den unge Generations kulturelle Virksomhed og en Udformning af det socialistiske Kulturideal. Endelig rummer Bogen ogsaa et afsluttende Afsnit om den Kulturpolitik, som Arbejderklassen i sin Virksomhed maa gaa ind for.

Det er en Bog, som vil blive imødeset med de allerstørste Forventninger. Den vil som Bogen »Dansk Digtning« blive et værdifuldt Indlæg i Debatten om Arbejderklassens kulturelle Frigørelse.

(Medlemskontingentet indsendes inden 1. August 1932.)

Indtegning af Medlemmer til Bogkredsen sker ved Henvendelse til Fagforeningens Tillidsmænd. Indmeldelse kan ogsaa indsendes direkte til Arbejdernes Oplysningsforbund, Rosenørnsallé 12, København V.

Vi opfordrer interesserede Kolleger til at virke for Tilslutning til Bogkredsen. Enhver Lejlighed ved Møder og Sammenkomster bør benyttes, og hertil vil det være naturligt at føje en Værkstedsagitation. En rask Mand kan paa sin Arbejdsplads opnaa store Resultater, naar han gør sine Fagfæller bekendt med den Tanke, som Bogkredsen indeholder.

Af Resultatet vil det afhænge, om Bogkredsens Virksomhed kan fortsættes, og derved afgøres det, om Erobringen kan paabegyndes, Erobringen af Bogmarkedet, en Erobring af nyt Land. Parolen bør derfor lyde overalt: *Er Du Medlem af Bogkredsen?* Det drejer sig her om en kulturel Opgave af vidtrækkende Betydning.

Der er intet saa kundskabsudviklende som at læse. Mænd og Kvinder i offentlig Gerning, Tillidsmænd, Sogneraads- og Byraadsmedlemmer, Folketingsmænd, Lærere, Embedsmænd i Stat og Kommune, alle har de hentet deres Kundskaber ved Læsning.

Bogen er den herlige stille Verden, der rummer den uudtømmelige Kraft, og hjælper og støtter *alle* dem, der søger dens Kilder.

Teknologisk Instituts Forlag.

Omkring Midten af November udkommer 2. Aargang af *Haandværkerens Aarbog 1932,* idet det Førsteforsøg, vi gjorde i Fjor, har vist, at Haandværkeren mellem Aarets Høst af Kalendere og Aarbøger søger netop *sin egen Bog,* der ikke tynges af unødvendigt Stof, men som kun indeholder Oplysninger og Artikler af Interesse for Haandværkeren.

Af Indholdet i Aar skal nævnes 2 store Afsnit af Sekretær i Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk, Redaktør Aage Sølver Schou: »*Haandværket og Industrien i 1931*«, og »*Haandværkets Betydning i Samfundet*«. Endvidere skriver Haandværkerhistorikeren Rasmus Berg om »*Den danske Haandværkers Ansigt gennem Tiderne*« og Undervisningsleder Hugo Gaarn: »*Behøver det praktiske Livs Mænd at kunne udtrykke sig godt*« — en god Vejledning ved Brevskrivning, Tegnsætning, Titulaturer etc.

Desuden findes foruden Kalender og daglig Noteringsrubrik en Masse andet dagligt Oplysningsstof.

Bogen, der er indbundet i smukt Helshirtingsbind med Guld, egner sig udmærket til Gavebog, og Prisen er vedblivende kun 2 Kr. pr. Eksemplar.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr.	50988	Jensen, Charles Thorvald	(Kbhvn. Afd.)
-	13807	Mikkelsen, Eno Bøge	(— -)
-	12871	Rydendahl, Thor Georg B.	(— -)
-	24386	Jørgensen, Chr. Stensgaard	(Haderslev Afd.)
-	21177	Andersen, Svend Eigil	(Odense Afd.)
-	21674	Schou, Carl A. Andersen	(— -)
-	37475	Olsen, Ove Verner	(Randers -)
-	24635	Jensen, Svend Edv. Julius	(Slagelse -)

Medlemmerne Nr. 16005, Gunnar Matzau, og Nr. 32130, Hans Chr. Møller, har atter fundet deres Bøger.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr.	28151	Jensen, Carl Ferd. Emil
-	35830	Johansen, Helmuth Hamborg
-	234	Petersen, Peter Vilh. B.
-	1692	Wohlers, Joh. M.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

				Sidst betalt
Nr.	8797	Scharff,	A. Chr.	4. 7.14

Nyt Register.

				Sidst betalt
Nr.	24995	Andersen,	Arnold Bisgaard	16. 4.21
-	638	—	Rejnhold Kragh	5. 3.27
-	18698	—	Viggo	7. 3.31
-	27820	Abrahamsen,	Osvald Ingem.	27.12.30
-	16523	Bech,	Sven Hugo P.	7. 3.31
-	50123	Christensen,	Børge Asger	14. 2 31
-	17268	—	Fr. C. R.	26. 3.27
-	39009	Dandanell,	Carl	28. 2.31
-	33919	Dige,	Niels Agnus	9.10.26
-	10990	Hansen,	Axel Lars	31. 5 30
-	34745	—	Johs. Bech	1.12.23
-	50781	Jensen,	Anker Erling V.	14. 2.31
-	28151	—	Carl Ferd. Emil	27. 6.31
-	9001	Iversen,	Peter	19. 1.24
-	35830	Johansen,	Helmuth Hamborg	4. 4 31
-	10430	—	Theodor	20. 6 31
-	51413	Karleby,	Levy Andreas	21. 2 31
-	29873	Knudsen,	Frederik Vilhelm	27. 6.31
-	31064	Larsen,	Børge	30. 5.31
-	35350	—	Hans Chr.	13. 1.23
-	50108	—	Jens Viggo Harry	27.12.30
-	25347	Leding,	Mons Olaj	4.10.30
Nr.	16675	Lindberg,	Knud	15. 9.28
-	36698	Mogensen,	Harald	28. 3 31
-	654	Nielsen,	Henrik Chr. M.	28. 3.31
-	8546	—	Jens Peter	19. 7 30
-	18509	—	Lars Peter	17. 2.23
-	28843	—	Willy	28. 9.29
-	11061	Petersen,	Evald Villy P.	19. 4.30
-	234	—	Peter Vilh. B.	23. 5 31
-	20956	—	Richardt	6. 3.26
-	14586	—	Svend Sofus	7. 3 31
-	28570	Pronk,	Fr. Vilh. V.	8. 3.30
-	51241	Rasmussen,	Carl Sofus	30. 5 31
-	25536	—	Orla Rud. Lund	12 1 29
-	23937	Simonsen,	Rasmus Hansen	14 2.31
-	1692	Wohlers,	Joh. M.	27. 6 31
-	6839	Voigt,	Martin	8. 6.29

Overskud. Hos Firmaet F. L. Smidth & Co., Valby, henligger følgende Overskud:

Nr.	503	Ked.	C. G. Hansen	Kr.	3,71
-	465	Kl.	Victor Brade	-	5,70
-	440	Ked.	Møller	-	3,57
-	407	—	G. Sterner	-	2,35
-	206	Høvl.	N. C. Hansen	-	0,72
-	71	Skr.	Sv. Aagaard Hansen	-	2,40
-	434	Ked.	A. Hansen	-	46,12
-	528	Kl.	Bruun	-	0,36
-	40	Skr.	H. Olsen	-	5,77
-	513	Ked.	Christensen	-	1,16
-	52	Skr.	Schnak	-	3,20
-	450	Ked.	C. G. Andersen	-	5,26
-	434	—	A. Hansen	-	4,49
-	473	—	J. M. Rasmussen	-	7,43
-	506	—	Sv. Petersen	-	4,88
-	687	Skr.	H. Madsen	-	1,75
-	476	Kl.	Stougaard	-	3,31
-	203	Høvl.	V. Eriksen	-	0,92
-	261	Drejer	J. Vallentin	-	1,68
-	203	Høvl.	V. Eriksen	-	10,78
-	463	Ked.	Tscherning	-	10,91
-	463	—	—	-	6,64

Forlaget „Fremad".

Tillæg til „Arbejdersangbogen".

For de mange Tusinde Ejere af »Arbejdersangbogen«s første tre Oplag vil det sikkert have Interesse at vide, at Forlaget »Fremad« har udgivet et Tillæg indeholdende alle de nye Sange, som er optaget i den sidste Udgave af Arbejdersangbogen, ikke mindre end 26 og tildels med Noder. Prisen er kun 20 Øre, og for denne ringe Udgift kan man altsaa faa sin gamle Udgave paa Højde med den nye.

Arbejder-Revyen.

Sangene fra »Den røde Revy«, som har gjort stormende Lykke, er udkommet paa »Fremad«s Forlag til den billige Pris af 25 Øre. Man faar ikke blot Oscar Hansens friske og salte Viser, men ogsaa den udmærkede og karakteristiske Musik, som Arnold Ringsted har komponeret til Sangene. Mon ikke Musikforlæggerne studser over Prisen — og lærer af den?

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet „Hafnia" (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 2 DECEMBER 1931 18. Aarg.

Kaos.

Kaos er i Følge den græske Mytologi det gabende Rum, hvoraf Verden skabtes. I „Ordbog over det danske Sprog" betegnes Kaos som en „Tilstand af Forvirring, Uorden, Sammenblanding". Men da nogensinde Betegnelsen Kaos har været mere rigtig som Karakteristik for en Tids politiske og økonomiske Tilstande, end Tilfældet er i Øjeblikket. Ingensinde før har der eksisteret et saa sindrigt og ydedygtigt Produktionsapparat, og aldrig før har Mennesker forstaaet at faa Jorden til selv under ugunstige geologiske og klimatiske Forhold at yde mere, samtidig med at Millioner sukker efter blot at opnaa det mest nødtørftige for at kunne opretholde Livet. Vor nuværende Civilisations Særkende, de straalende Resultater af tekniske Opfindelser, bliver ikke til Menneskenes Gavn paa Grund af disses fuldkomne Mangel paa Evne til at gennemføre en fornuftig Fordelingsform. Man konstaterer Menneskenes voksende Evne til at binde Naturkræfterne, men samtidig deres manglende Evne til fuldt ud at udnytte Kræfterne. Samtidig bliver hævdvundne Traditioner og tilsyneladende fastslaaede Teorier omstyrtet, og hvor er den, der blot med nogenlunde Sikkerhed kan angive, hvor Udviklingen bærer hen.

I England har man ved at lade sin Møntværdi synke (Inflation) søgt at skabe forøget Konkurrenceevne for den engelske Industri ud fra Teorien om, at billigere engelske Varer vil skabe større Efterspørgsel ude fra. I Skandinavien har man maattet følge England, opgive Pengenes Guldindløselighed og lade Kronens Værdi synke, saaledes at den, da dette skrives, er forringet med ca. en Trediedel, samtidig med, at Kurserne paa Værdipapirer er sunket betydeligt.

I Tyskland gaar man i bitter Erindring om, hvad det betød, da man lod den tyske Mark rasle ned til Nul, den modsatte Vej, idet den tyske Rigskansler gennem Nødforordning uden videre skærer Lønninger, Priser og Rentefoden ned, medens Guldværdien holdes oppe. Man tilstræber altsaa at bevare den tyske Marks Guldværdi (Deflation), altsaa en i Forhold til England ganske modsat Bevægelse. Under Feltraabet: Vi skal sælge det mest mulige og købe det mindst mulige, søger de enkelte Lande gennem Toldforanstaltninger, Eksportpræmier og Importreguleringer at skaffe Balance mellem Indførsel og Udførsel, og i Selvforsvar maa de mindre Lande, bl. a. Danmark, betræde tilsvarende Veje med det Resultat, at Arbejdsløsheden stiger, og Priserne paa Befolkningens Livsfornødenheder gaar i Vejret. For hver Gang det ene Land udelukker Indførsel af Produkter fra et andet Land, bliver Arbejdere, der beskæftiges ved disse Produkters Fremstilling, ledige, og den Erstatning, de skulde have ved, at den paagældende Produktion overtages af den hjemlige Industri — for saa vidt den er i Stand til at overtage den — udebliver, fordi Arbejdernes Købeevne gennem Arbejdsløshed og Prisstigning forringes.

England synes ganske vist at have faaet lidt mere Gang i sin Industri, bl. a. Klædeindustrien, men til Gengæld stiger Arbejdsløsheden i Tyskland og Frankrig, og den Mulighed, som f. Eks. Danmark skulde have for at forøge sin Eksport paa Grund af den billige

Krone, udelukkes ved den handelsmæssige Spærring af Landegrænserne. Det er dog værd at notere, at den danske Tekstilindustri for Tiden ogsaa har en god Beskæftigelse.

De enkelte Lande er i Virkeligheden i Færd med at gennemføre en Selvforsyningspolitik, der for Danmarks Vedkommende rummer Fare for store Vanskeligheder i Landbrug og Industri.

Medens Frankrig paa et givet Tidspunkt uden videre skar sin Pengeværdi ned til omkring en Sjettedel, uden at England og Tyskland reagerede herimod, saa er det Frankrig, der nu gaar i Spidsen med Hensyn til gennem Forhøjelse af sine Toldmure at udelukke den øgede Konkurrenceevne, som England gennem Nedskrivningen af sin Møntværdi søger at erhverve sig.

Og hele denne vældige økonomiske Krig, som Verden aldrig tidligere har set Magen til, vil en skønne Dag fortætte sig i en Spænding, der kræver Udladning, og hvem ved, om denne Udladning da ikke bliver den aabne Militærkrig, faa Aar efter, at den nuværende Civilisations største Skændsel, Verdenskrigen, blev afsluttet.

Saa forrykte er i Virkeligheden de nuværende økonomiske Foreteelser, 12 Aar efter, at Menneskeheden aandede lettet op efter Verdenskrigens Rædsler og troede paa, at Versailles-Traktaten med Folkenes Forbund, den internationale Arbejdsorganisation o. s. v. skulde indlede en ny Freds-Æra og et virkeligt Samarbejde mellem Europas lidende Folkeslag.

Og ikke alene Krigen mellem Landene truer igen, men den politiske Spænding indenfor det enkelte Land naar efterhaanden en saadan Højde, f. Eks. og ikke mindst i Tyskland, at partimæssige Forsøg paa med Vold at erobre Samfundsmagten maa paaregnes som en Mulighed.

Og imedens hærger Arbejdsløsheden trods, eller vel rettere sagt, netop i Kraft af Toldmure, Handelsrestriktioner og Valutaødelæggelse.

I Tyskland, der led Nederlaget i Verdenskrigen, stiger Arbejdsløsheden, og den østrigske Nationaløkonom Bauers Spaadom om, at Tyskland i Vinter vil faa 8 Millioner Arbejdsløse, har desværre Mulighed for at gaa i Opfyldelse.

I Frankrig, en af Verdenskrigens Sejrherrer, typisk for sin vældige Kapitalopsparing, stiger Arbejdsløsheden i rasende Tempo.

Amerika med sine rige naturlige Betingelser, der maatte kunne give Beskæftigelsesmuligheder, fordi det er en afsluttet økonomisk Enhed, stønner under Mangel paa Beskæftigelse til den arbejdende Befolkning. Hvad er Aarsagen hertil? Der svares bl. a. Rationalisering og høje Arbejdslønninger.

Men hvorfor har da Tjekoslovakiet med sine elendige Lønninger og en vidtdreven Rationalisering ogsaa Arbejdsløshed, endda i Omfang og Varighed relativt større end i Danmark, hvor Raabet om Lønningernes Nedsættelse som Middel mod Krisen stadig lyder?

Spørger man dem, der ikke alene skulde kunne analysere de økonomiske Problemer, men ogsaa angive Retningslinierne for Fremtiden, nemlig Nationaløkonomerne, faar vi intet enstemmigt Svar. Hver har sin Teori, paavirket af politisk Opfattelse og standsmæssig Indstilling. En Nationaløkonom hævder, at hvis ikke Rationaliseringen var gennemført, vilde Verden have været Vidne til en endnu større Arbejdsløshed, end Tilfældet er, og fremhæver altsaa Rationaliseringens arbejdsgivende Muligheder, medens en anden Nationaløkonom fastslaar, at Udviklingen af hele det tekniske og omsætningsmæssige Apparat er Aarsagen til, at Millioner af Arbejdere ikke kan erholde Arbejde. I dette Teoriernes Virvar er der for Arbejdsgiverne og vore politiske Modstandere rig Anledning til og med Støtte i en eller anden nationaløkonomisk Teori at fastslaa, at selvfølgelig stammer Miseren ikke fra dem, der har skabt og ejer Produktionsmidlerne uden at kunne beherske disse, men fra dem, hvis Delagtighed i Arbejdsprocessen man i videst mulig Omfang søger overflødiggjort, nemlig Arbejderne.

I England saa man, hvorledes Storfinansen ved de sidste Valg førte et haardt Slag imod den engelske Arbejderbevægelse, hvis Tragedie det blev, at dens mangeaarige og fremragende Fører Mac Donald stillede sig til Raadighed „i Nationens Tjeneste". I Tyskland øver Centrumsmanden Brüning den samme Gerning i Kraft af den tyske Republiks Forfatning og tilsyneladende endnu støttet af Socialdemokraterne for at bevare Republikken og for at forhindre at komme under Kapitalismens Diktatur.

Og medens hele dette økonomiske og politiske Kaos præger Amerika og Vesteuropa, opbygges der i Rusland et Produktionsapparat, der, hvadenten 5-Aarsplanen gennemføres fuldtud eller ej, i det mindste vil betyde, at dette Land i stigende Grad vil kunne isolere sig fra den øvrige Verden i Kraft af en tilsvarende økonomisk Enhed, som kendetegner Amerika, og i Kraft af rige naturlige Hjælpekilder. Værre vil det blive, hvis dette Produktionsapparat en skønne Dag benyttes til, saaledes som man har set enkelte Tilløb til, at underbyde den vesteuropæiske Produktion og dermed trykke Europas Arbejdere ned paa et økonomisk Lavmaal. Foreløbig

er det at haabe, at Følgerne af den russiske Produktions Opbygning vil blive en Højnelse af den fortrykte russiske Befolkning, hvad der kun kan blive til Gavn for hele Verden. Men givet er det, at om ikke den vesteuropæiske Kultur skal gaa til Grunde, maa der af det nuværende Kaos udvikle sig en paa handelsmæssigt Samarbejde, paa international Forstaaelse fastlagt økonomisk Orden, en Planøkonomi, afpasset efter de særlige vesteuropæiske Forhold, og her ikke mindst tagende Hensyn til et Arbejderelement, der i Kultur staar betydeligt over det russiske.

Vender vi os til vore hjemlige Forhold, maa vi allerførst konstatere vor manglende Evne til at øve Indflydelse paa disse mægtige økonomiske og politiske Foreteelser og nøjes med efter bedste Evne at afbøde Virkningerne det mest mulige. Med et Arbejdsløshedstal paa over 100.000 er det i alle Tilfælde godtgjort, at vi ikke har kunnet isolere os og undgaa Virkningen af denne Verdenskrise, men glædeligt er det dog at notere, at Krisen kom sidst til os, at den trods alt er mildere end i andre Lande, og at der er Haab om, saa snart der atter maatte være Afsætningsmuligheder for vor Industri, at kunne komme hurtig i Gang igen.

Men Tallet paa Ledige er alligevel uhyggelig stort og angiver kun et Omfang af Arbejdsløsheden uden nærmere at karakterisere den, og her maa det jo ikke glemmes, at en meget stor Del af de Arbejdsløse har været uden Beskæftigelse i lange Tider og derfor er overordentlig vanskeligt stillede. Det maa heller ikke glemmes, at Vejrforholdene hidtil har været gunstige for Udearbejdet, og at Ledigheden, naar Frosten indtræder, yderligere vil stige. At man til Gengæld kan fastslaa, at Arbejdsløsheden alt taget i Betragtning næppe er mere omfangsrig end under tidligere økonomiske Depressioner, forbedrer ikke Forholdene for den enkelte, der gennem Maaneder, ja, Aar, er ude af Stand til at finde Beskæftigelse. Skal vi bedømme Ledigheden rent statistisk, er der næppe Tvivl om, at Danmark er det Land i Verden, der har det mest korrekte Billede af sin Arbejdsløshed gennem den meget omfattende Indregistrering ved Anvisningskontorerne.

Man maa da erindre sig, at Udvandringen praktisk talt er ophørt; hvis blot et tilsvarende Antal efter Krigen som før Krigen var emigrerede, vilde ifølge Statistiske Efterretninger ca. 35.000 Mennesker være udvandrede.

Naar samtidig den stærke Vandring fra Land til By tages i Betragtning, hvilken illustreres gennem en stærkt stigende Vækst i Byernes Indbyggerantal og Tilbagegang i Landbobefolkningen, viser det Billede, der danner sig, ikke alene en paa Grund af Afsætningsforholdene svækket Evne hos Industrien til at beskæftige Arbejderne, men ogsaa, at der nu stilles Krav fra et langt større Befolkningselement om Beskæftigelse ved Industrien. I Begyndelsen af 80-erne beskæftigedes ca. Halvdelen af Danmarks Befolkning ved Landbrug, medens det nu kun drejer sig om en Trediedel, og den Del af Landbefolkningen, der ikke kan erholde Beskæftigelse paa Danmarks Jord, søger da i overvejende Grad til Byerne som Industriarbejdere, hvorfor det er af den allerstørste Betydning, at vort Lands Industri kan udvikle sig og udnytte de Arbejdsmuligheder, der før eller senere atter maa komme.

Til Udnyttelse af disse Muligheder er det nødvendigt at gøre det danske Produktionsapparat saa ydedygtigt som muligt, og en Fastholden ved gamle Arbejdsmetoder og en ikke rationaliseret Fabriksdrift vil kun medføre, at naar der atter vil være Muligheder paa Verdensmarkedet, vil Danmark blive distanceret, og den danske Industri ikke være i Stand til at opfylde den Opgave, som den i stigende Grad vil faa, nemlig at beskæftige Landbrugets Overskudsbefolkning og det almindelige Fødselsoverskud. Til Støtte for den danske Industri maa vi nu, da efterhaanden alle andre synes at lukke af for os, have Lov til at udbygge vort Hjemmemarked saa langt, som dansk Produktion kan dække det. Som England søger at beskytte sin Hjemmeindustri og i størst mulig Grad holde Udlandet ude, som Tyskland lukker af i størst mulig Grad for Indførsel, og som Frankrig og Amerika synes efterhaanden at ville være sig selv nok, maa vi have Ret til at give de flest mulige Hænder Beskæftigelse ved at give danske Produkter en Fortrinsret, naar disse er lige saa gode og billige som de udenlandske.

Vi nærmer os nu Mørketidens Kulmination, snart vil Dagene længes, og Lyset paany overvinde Mørket; paa samme Maade tror vi paa, at den økonomiske Mørketid, vi er inde i, maa være ved at kulminere, at der af det økonomiske Kaos vil fremstaa en mere samfundsbetonet Fællesøkonomi og et mere fredsbetonet politisk Samarbejde. Ikke fordi Privatkapitalen fremtidig mere end hidtil vil blive præget af ideel Stræben, men fordi det er en Nødvendighed, om i det hele taget Produktion og Omsætning atter skal komme i Gang. Det nuværende Kaos vil give Udviklingen et Stød fremad imod Samfundstilstande, hvor der i højere Grad produceres for Samfundets Behov og ikke for at tilfredsstille hensynsløst Profit-

begær. En Tilstand, hvor Privatkapitalen uindskrænket bestemmer Farten, naar Produktionen kan opretholdes, og Gevinsten indtjenes, men som overlader til Samfundet som saadant at bære Ofrene, naar Produktionen standser, og der ikke længere er Fortjeneste at opnaa, vil blive mere og mere uholdbar.

Derfor kan det nuværende Kaos give den arbejdende Befolkning et Haab om og Tro paa, at ligesom vi paa Aarets korteste og mørkeste Dag kan se frem mod lysere Tider, saaledes vil vi ogsaa i denne overordentlig mørke økonomiske Situation kunne paaregne en kommende Tid med Beskæftigelse og med mere ordnede Tilstande, end Tilfældet er nu. Et Aar, hvis Særkende blev Danmarks Inddragen i Verdenskrisen, er ved at rinde ud, vi staar snart ved Tærskelen til et nyt. Lad os haabe, at det bringer Lysning i den økonomiske Situation, Beskæftigelse til den arbejdende Befolkning og bliver et Led i Udviklingen mod bedre Samfundstilstande henimod samfundsbetonet Produktion og internationalt Samarbejde, Opbygning af vor Økonomi og Udbygning af vor Kultur. Og hermed ønsker vi alle vore Læsere en

glædelig Jul og et godt Nytaar.

Og nu venter vi paa —

Fra et arbejdsløst Medlem i København har vi modtaget følgende Artikel med Anmodning om Optagelse i Fagbladet:

Som det var at forudse, er vi nu igen ude i en forholdsvis stor Arbejdsløshed, og som saa ofte før er det ikke let at se, hvorlænge Tilstanden vil vare, og hvornaar vi atter kan tage fat igen.

Den nærliggende Aarsag i denne Omgang er jo Krisen, som flittigt drøftes her og i Udlandet, og den sædvanlige Uenighed om Problemet viser sig atter mellem de Mennesker, der i Almindelighed anses for at have Forstand paa de Dele, og hvorfor —?

Ja, een af Grundene er sikkert den, at naar een eller flere Socialøkonomer behandler et saadant Spørgsmaal, saa er maaske deres politiske Indstilling forskellig, og da de ikke alene ser Sagen fra forskellige Synspunkter, men som Følge af deres Overbevisning ogsaa ønsker en forskellig Udgang af Krisen, er Enighed naturligvis ikke nem at bringe tilveje.

Og vi andre, som nu desværre kun har alt for god Tid til at beskæftige os med dette Spørgsmaal, men som venter at lære en Del af disse store Aander, gaar som en Kastebold mellem disse meget talende og diskuterende Fagmænd, uden at opnaa væsentligt ved at følge deres Meningskampe.

Saa er det jo ret naturligt, at vi paa vor Kontroltur, hvor vi træffer ligestillede Kammerater, kommer ind paa disse Spørgmaal ud fra vore Forudsætninger, og da er det ret iøjnefaldende, at naar man taler med en Mand, der er naaet lidt op i Aarene, saa er han paa Bunden mere optimistisk end den Mand, som nu er først i Tyverne. Medens den første, som var med i de for Arbejderne relativt set gode Aar fra 1908—09 til henimod 1922—23, fra den Tid er vant til i sin Organisation at se det Organ, der hjalp ham fremad og opad, og stadig stoler ubetinget paa en ny Opgangstid under Organisationens Førerskab, saa er Forholdet noget anderledes med den, som blev organiseret i de senere Aar, og som derfor kun har været med, da Organisationerne var i Defensiven og maatte koncentrere sig om Imødegaaelsen af mere eller mindre berettigede Krav om Nedskæring, snart paa et, snart paa et andet Omraade. Det er forstaaeligt, at denne Mand let bliver Pessimist, og han falder let for de Bestræbelser, der nu med fuld Kraft sættes ind for at skabe Mistillid til vore Ledere og derigennem Splittelse mellem Medlemmerne indbyrdes, i Stedet for at styrke Sammenholdet, som var og stadig vil være den sikre Basis for yderligere Fremgang, naar Tiden er dertil.

Vi er jo nu en Del, og jeg tror flere end almindelig antaget, der ikke er slet saa sikre paa, at det, der skete i Foraaret, var saa forkert, som vi dengang troede, og jeg tror ogsaa, vi maa indrømme, at vi i for høj Grad lod os paavirke af dem, der dengang raabte højst i Tide og Utide. Nu da Stormen har lagt sig, og vi har faaet Tid til at vurdere hine nøjere, ser vi jo nok, at de ikke tog det saa nøje med Sandheden, men i høj Grad hyldede Jesuiternes: »Hensigten helliger Midlet!« Deres Gerninger siden tjener jo kun til at fremhæve det, ikke helt flatterende Relief, de dengang skabte sig. Nakskov-Sagen vilde jo uden Tvivl have faaet en bedre Løsning uden d'Hrr.s Medvirken. Og fra den seneste Tid: Kan man have Tillid til den Mand, der i en offentlig Forsamling nok selv vil høres, men naar det er sket, gør sig alle mulige Anstrengelser for ikke at lade sin Modpart komme til Orde? Det *maa* være en slet Sag, han er Talsmand for.

Og hvordan nu med den, der i Kraft af sine radikale Anskuelser blev valgt ind i en eller anden Ledelse? Ja, med ham sker der et af to: Enten bliver han Kværulant og opdages som saadan hurtigt af sine Kammerater, eller (og det er det almindeligste) han bliver stille og mindre fremtrædende, fordi han nu selv kom i Nærheden af Ansvaret, og fordi han i en Bestyrelse bliver sat Ansigt til Ansigt med Realiteter, som han, hvis han er en ærlig Sjæl, nødvendigvis maa bøje sig for.

I Tider som disse, hvor Miséren er international, synes jeg, vi burde drage Lære af Arbejderklassen i Udlandet, og vil i den Forbindelse pege paa Forholdene i Tyskland med den fra alle Sider anerkendte Industri og med den mægtige Arbejderbefolkning.

Her ser vi, hvorledes den tyske Arbejder har forringet sine egne Muligheder for at gøre sig gældende i det offentlige Liv og til dels har sat sig selv ud af Spillet ved en Opdeling og Splittelse i flere forskellige

politiske Retninger, der hver for sig aldrig vil kunne faa den Indflydelse, som eet mægtigt Parti vilde kunne skaffe sig, og naturligvis *skal* det kun gaa ud over Arbejderne selv.

Nu sætter Krisen ind herhjemme, og dermed ved vi jo, at vi gaar en streng Tid imøde. Det gamle Ord om Hestene og de tomme Krybber vil atter finde sin Bekræftelse. Under saadanne Forhold vil det altid være let at skabe Uro og Misfornøjelse i en arbejdsløs Hær, der uden egen Skyld er sat paa Gaden, og vi ved, at Forsøget vil blive gjort, mere eller mindre talentfuldt selvfølgelig; men her er det, vi belært af Erfaringen, bør passe paa.

Det gavner ikke vor Sag at lytte til disse Talere, som altid er parat til at fiske i rørte Vande, og hvis fornemste Metier det er at stille Krav af en Art og i et Omfang, som Vedkommende meget vel ved umuligt lader sig realisere, men som fremsættes i Tillid til, at nok een eller anden hopper paa Krogen, og naturligvis vil der i en saadan Situation altid være noget at kritisere; men det tror jeg nok, man faar mere Udbytte af at paatale ad den legitime Vej gennem sine egne Tillids- og Formænd, som vi selv har valgt til at varetage vore Interesser, og som derfor sidder med Ansvaret, i Modsætning til førnævnte Taler, som jo altid er saa dejlig fri for selv at honorere sine Løfter; han opnaar maaske, hvad han tilsigter: at drive en Kile ind i Sammenholdet, saa lidt Usæd, som maaske vil bære Frugt i Form af et Splittelsesparti (som jo ogsaa skal bruge Ledere).

Jeg tror nok, det med nogenlunde Sikkerhed kan forudsiges, at hvis Bestræbelser af den Art lykkes herhjemme, vil det betyde en væsentlig Forringelse af vor Aktionsevne, og det vil i hvert Fald for en Tid faa den danske Arbejderbevægelse til at stagnere.

Har vi nu for Tiden bedre Raad til en Stilstand, end vi tidligere har haft, nu, hvor vi i Kraft af et stort politisk Parti og en faglig Fraktion, som er den sikre Basis for dette, er naaet frem til sociale Tilstande, som vel ikke er tilfredsstillende, men som dog med Glans taaler Sammenligning med Forholdene i alle andre Stater?

Hertil naaede vi altsaa under Fremmarchen, under stadige Kampe med kontrære, politiske Magthavere, over for hvem vi var i parlamentarisk Mindretal. Enhver maa da kunne se, at nu maaske mere end nogen Tid før er Sammenholdet om Organisationerne, de faglige som de politiske, og deres Ledere en bydende Nødvendighed.

Arbejderbevægelsen herhjemme er endnu ikke naaet saa langt, at den paa egen Haand kan gennemføre sine Lovforslag, men hvad der allerede er opnaaet, maa udelukke enhver Tvivl om, at vi er paa den rette Vej.

Endnu er Maalet ikke naaet, men netop nu i Sigte; derfor er det nødvendigt i kommende strenge Tider at holde Hovedet koldt og bruge den sunde Fornuft til at staa Værn om det, der engang vil bringe os den endelige Sejr, det, der bragte os frem i Lyset, og som skal bære os endnu højere:

Sammenholdet.

Peter Regloh.

En glad, gammel Smed.

Der er nu meget, en gammel Smed kan være glad over, selv om han er fyldt 70 og er Aldersrentenyder, naar han da har et godt Helbred og et godt Humør. Ja — og saa en god Hukommelse.

Jeg var f. Eks. forleden kommet til København for at se Hønsene, der var udstillet i »Forum«. Paa Vejen fra Banegaarden kom jeg saa, ikke blot ganske naturlig, men ogsaa af Nysgerrighed, forbi Smedenes Hus paa Gl. Kongevej. Jeg kunde ikke lade være med at blande mig lidt imellem de Arbejdsløse paa Pladsen foran Huset. Og jeg glædede mig naturligvis ikke over, at der var mange Arbejdsløse, men over, at de var saa velklædte og tilsyneladende i saa godt Humør, og dernæst over de mange Penge, de faar i Arbejdsløshedsunderstøttelse. »De mange Penge!« vil maaske en og anden af dem udbryde. Ja — ja, vent nu lidt med at forarges over mine Ord — men jeg har været med i en Tid, hvor det ikke saa saadan ud, som det gør nu.

Som en ganske ung Bondesmed »ude fra Bølandet a'« kom jeg til København i 1885 om Foraaret, det slemme Lockout-Aar. Naa, jeg havde faaet Arbejde paa et lille Værksted, saa jeg hørte ikke blandt de udelukkede, men Medlem af Forbundet blev jeg straks og deltog ivrig i alle Møderne. *Det var sørgelige Tider* for Smedene i Modsætning til nu, af mange Grunde. Lockouten tabtes jo, det kan man godt sige, trods Historien har fastslaaet Lockouten som en Sejr for Arbejderne, idet deres Foreningsret blev anerkendt.

Men — med Anerkendelsen var det nu saa som saa, thi de der mindst kendte og anerkendte Foreningsretten, det var Smedene selv. Et halvt Aar efter Lockoutens Afslutning var vi vist ikke mere end et Hundrede, vi var da ikke halvandet Hundrede Medlemmer i Forbundet. Kort Tid efter gik Hurup, vores alle sammens Ven og Forbundets Formand under Lock-out'en, til Fællesbageriet som Forvalter, og vi faa Snese, der var tilbage i Forbundet, samlede os om Horsens-Petersen, der efter bedste Evne holdt Stumperne sammen og Modet oppe hos os.

Rundt omkring paa mange af Fabrikkerne dominerede Skruebrækkerne, mens de, som var organiserede under Lockouten, men efter den ikke mere, rendte rundt i Byen, tiggede Snaps og Øl og et Par Øre af de Arbejdende. Koner og Børn sultede omkap hjemme i Hulerne, thi der var ikke Hjælp at faa noget Steds uden hos Fattigvæsenet, og Fattigforstanderne tiltalte dem, der søgte Hjælp, som om disse lige var sluppet ud af Tugthuset og helst skulde sendes derind igen. »Saadan nogle Fyre, der ikke vilde arbejde!«

Arbejdsløsheden var, efter de Tiders Forhold, lige saa stor som nu, men Solidaritetsfølelsen — den var meget mindre. Forholdet var den Gang, altsaa for nu 45 Aar siden, saadan, at de Arbejdende i enhver Arbejdsløs saa — en Fjende, en, der kunde tage dem Brødet af Munden, hvis han vilde arbejde billigere, og det var der mange, der vilde. Forpligtelsen mod Kone og Børn var det højeste, de kendte, de forstod ikke at

kombinere denne Følelse med Forstaaelsen af Solidaritetens Magt gennem Organisationen. Og naar Arbejdsgivernes og Højres Aviser raabte »Levebrødsmænd« efter Fagforeningernes Formænd og »Social-Demokraten«s Medarbejdere, saa gentog Arbejderne haanende Ordet, mange af dem da.

Men nu er alt dette saa fuldstændig forandret. Ingen Smed, der staar i Arbejde, er bange for, at en arbejdsløs Kollega skal optræde som illoyal Konkurrent til det samme Arbejde. Den Arbejdende søger, ved sit store Kontingent til Arbejdsløshedskassen, at gøre Tilværelsen saa taalelig som mulig for den arbejdsløse Kollega, og hvad han ikke kan naa ad faglig Vej, supplerer han ad den politiske ved at sætte Socialdemokrater ind i Rigsdag, Regering og Kommunalbestyrelse, saa der derfra tilflyder Arbejdsløshedskasserne Tilskud, der gør det muligt for disse at løfte deres Opgaver. Selvfølgelig faar Arbejderne endnu ikke, hvad Samfundet skylder dem, men — naar jeg tænker tilbage: Hvilket Fremskridt er der da ikke sket! Langt mere end vi, der nu er gamle og forlængst ude af Nummer i de Arbejdendes Rækker, nogensinde turde haabe.

Har en gammel Smed, der har været med til at bygge alt dette op, da ikke Grund til at glædes over sit Livsværk?

Jeg har hørt unge Kolleger sige, at Tiderne er meget vanskeligere nu end den Gang. Det benægter jeg. Tiderne er andre, der skal tages anderledes paa Opgaverne, men vanskeligere er de ikke. Husk, at vi, der var unge Fagforeningsmænd og Socialdemokrater for 40 Aar siden, havde ikke alene Arbejdsgiverne imod os, men alle Autoriteter og Arbejdernes store Masse. Det sidste var det værste.

Den Gang mente det kapitalistiske Samfund at staa stærkt, og det stod stærkt. Nu forstaar det, at det staar svagt, og at Tiden er med Arbejderne. Jeg læste forleden i en Avis et Referat fra et Landbomøde, hvor Bønderne krævede Lønningerne nedsatte i Slagteriet. Dettes Formand svarede: »Direktørens og Kontorpersonalets Løn kan Bestyrelsen bestemme, ikke Arbejdernes«.

Er det ikke en god Maalestok for Udviklingen i Arbejdernes Favør. I min Ungdom hed det fra Arbejdsgiverne til Arbejderne: Lønnen bestemmer vi, og Arbejdstiden med!

Dersom ikke vi, der nu er gamle, i vor Ungdom havde støbt Grunden til Fagforeningernes nu stolte Hus, hvordan mon der saa vilde se ud i Danmark? Ja — det behøver vi for Resten ikke at spørge om, thi Kapitalismens Udskejelser vilde have været mange Fold større og Arbejdernes Fattigdom forfærdende.

Jeg kommer for Resten til at tænke paa, hvad vor forlængst afdøde Kollega Chr. Rasmussen i Helsingør en Gang fortalte.

I 1894 — saavidt jeg husker — blev han indvalgt i Helsingør Byraad og blev Medlem af Fattigudvalget. Herved opdagede han, at en Mængde af Arbejderne paa Værftet fik Fattighjælp.

Det var en ligefrem Kotume, at naar der var en Regnvejrsdag, eller af andre Aarsager nogle Arbejdere, som arbejdede ude, blev sendt hjem, saa gik de lige fra Værftet og op hos Fattigudvalget og hentede en 2-Krone!

Da Chr. Rasmussen spurgte dem, hvad det skulde betyde, og om de ikke forstod, at de derved ødelagde deres egen Chance for at skaffe sig Indflydelse i Byraad og Rigsdag, saa svarede mange af dem, at »det havde de aldrig tænkt over, og saadan havde det jo altid været!«

Det var nu deres Opfattelse af Arbejdernes Ret: Retten til en 2-Krone af Fattigkassen paa en Regnvejrsdag!

Dette Eksempel er vel ogsaa nok en paalidelig Maalestok for Forskellen mellem Før og Nu.

Og saa skulde en gammel Smed, der har været med til at lave Forskellen, ikke have Grund til at være glad!

Bare de unge nu maa være lige saa glade for at fortsætte vort Værk. Der ligger dog uanede Muligheder aabne for dem, bare de forstaar, at det gøres ikke med Sludder og Vrøvl og med at skælde Bestyrelsen ud, men — gennem Ofre og Arbejde.

Og nu er jeg glad over at faa læsset al den Glæde af mig.

En aldersrentenydende Smed.

Nogle Tal om Arbejdsløsheden.

Ved Arbejdsløshedskassernes Aarsmøde den 28. November gav Arbejdsdirektøren som sædvanlig en foreløbig Beretning om Kassernes Virksomhed i 1930—31, sammenlignet med de foregaaende Aar. En væsentlig Del har været refereret i Dagspressen, men alligevel vil det kunne have sin Interesse at gengive den til Sammenholdelse med de tilsvarende Tal fra Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasse, afgivet paa dennes Repræsentantskabsmøde den 19. September d. A.

Antallet af Arbejdsløshedskasser er 70 med et Medlemstal pr. 31. Marts 1931 paa 300,675, hvoraf 85 pCt. er Mænd og 15 pCt. er Kvinder. Fremgangen i Aaret var 12,247 eller 4,2 pCt.

Samtlige Kassers Indtægter i 1930—31.

Nydende Medlemmers Bidrag:		
Ordinært	Kr.	17.652.750,57
Ekstraordinært	-	94.534,10
Nydende Medlemmers Bidrag ialt	Kr.	17.747.284.67
Andre Medlemmers Bidrag:		
Ordinært	-	122.942,34
Ekstraordinært	-	—
Bøder, Indskud m. m.	-	43.390,35
Renter af Kommunetilskud	-	29.499,55
Renter af Kapital	-	902.056,00
Ordinært Statstilskud	-	5.100.223,88
Kommunetilskud	-	4.592.673,71
Andre Indtægter	-	49.466,01
ialt	Kr.	28.587.536,51

Samtlige Kassers Udgifter i 1930—31.

Dagpenge	Kr.	22.545.204,79
Rejsehjælp	-	45.533,10
Juleunderstøttelse	-	407.687,47
Flyttehjælp	-	24.875,60
Huslejehjælp	-	—
Ordinær Understøttelse ialt	Kr.	23.023.300,96
Arbejdsanvisning o. a. Driftsudgifter	-	1.708 635,06
Renteudgifter	-	32.376,18
Andre Udgifter	-	30.098,18
Ialt...	Kr.	24.794.410,38

De samlede Indtægter i Kasserne er ca. 1,8 Mill. Kr. lavere i 1930—31 end i hvert af de to foregaaende Aar, i hvilke Indtægterne androg godt 30,4 Mill. Kr. aarlig.

Størsteparten af Indtægtsnedgangen falder paa nydende Medlemmers Kontingent, der fra 1928—29 til 1930—31 er gaaet 1,6 Mill. Kr. tilbage. Dette gælder, naar det ordinære og det ekstraordinære Kontingent ses under eet, men det maa bemærkes, at det alene er Ekstrakontingentet, der er formindsket, hvorimod det ordinære Kontingent har været stigende. I 1928—29 androg saaledes Ekstrakontingentet det ret anselige Beløb af 3,4 Mill. Kr. udskrevet af Kasser, der i særlig Grad blev ramt af den i 1925—26 paabegyndte Deflationskrise. Næsten hele dette Beløb er nu bortfaldet, og i 1930—31 opkrævedes Ekstrakontingentet kun af 2 Kasser til samlet Beløb af ca. 100.000 Kr. Samtidig er imidlertid en Del af det bortfaldne Ekstrakontingent kompenseret ved en Forhøjelse af det ordinære Kontingent, der er steget med 1,7 Mill. Kr.

Af de øvrige Indtægter skal nævnes en Stigning paa ca. 271.000 Kr. paa Rentekontoen, der i 1930—31 er 902.000 Kr. Statstilskudet, der maa ses i Forhold til Kontingentet for 1929—30, har i 1930—31 udgjort ca. 5,1 Mill. Kr. svarende til 29 pCt. af Kontingentet. Det i 1930—31 indgaaede Kommunetilskud, ca. 4,6 Mill. Kr., er for største Delens Vedkommende Tilskud for Kassernes Regnskabsaar 1928—29 og svarer til 26 pCt. af Kontingentet for dette Aar.

Det gennemsnitlige Kontingent pr. Medlem androg i 1930—31 Kr. 60 mod Kr. 67 i 1929—30.

Oversigten over Kassernes Udgifter viser, at den Bedring, der var indtraadt i Forsikringen i 1928—29 og 1929—30 i Sammenligning med de foregaaende Aar, ikke er fortsat i 1930—31. Udgifterne til *Understøttelse* i de 3 nævnte Aar har været henholdsvis 24,3, 18,1 og 23,0 Mill. Kr.

Understøttelsen pr. Medlem har i 1930—31 andraget Kr. 78 mod Kr. 64 i 1929—30. Den gennemsnitlige Dagpengesats har været Kr. 2,96 mod Kr. 2,98 forrige Aar.

Angaaende Administrationsudgifterne skal nævnes, at de — lige som Aaret forud — i 1929—30 androg 1,7 Mill. Kr. svarende til 9,68 pCt. af det ordinære Bidrag og pr. Medlem Kr. 5,80 mod henholdsvis 10,03 pCt. og 6,02 Kr. i 1929—30.

Den i de senere Aar konstaterede Fremgang i Kassernes Formue er ogsaa fortsat i 1930—31. Fremgangen kan dog i dette Aar ikke staa Maal med det foregaaende Aars Formuefremgang. Fremgangen andrager i 1930—31 ca. 3,9 Mill. Kr., hvorved Formuen den 31. Marts 1931 er vokset til godt 21 Mill. Kr.

I det anførte Driftsoverskud paa 3,9 Mill. Kr. er medregnet et Beløb paa Kr. 99.000, som nogle Kasser har faaet eftergivet paa Laan hos Statskassen.

Den gennemsnitlige Formue den 31. Marts 1931 androg Kr. 69,97 og Beholdningen Kr. 82,95 pr. Medlem. De tilsvarende Tal pr. 31. Marts 1930 var henholdsvis 59,47 og 74,63.

Til Belysning af dels den samlede Ledighed, dels den understøttede Ledighed i 1930—31 i Sammenhæng med 1929—30 anføres følgende Oversigt:

	1929—30	1930—31
Antal understøttede Medlemmer	119,956	136,053
Samtlige understøttede Dage	5,946,973	7,613,184
Understøttede Dage pr. understøttet Medlem	50	56
Samtlige ledige Dage	11,464,392	13,171,865
Ledige Dage pr. Medlem	41	45
Understøttede Dage pr. Medlem	21	26

Antallet af understøttede Dage er fra 1929—30 steget med 28 pCt., ledige Dage med 15 pCt.

Naar man af Hensyn til Søndagene reducerer Antallet af understøttede Dage med $^1/_7$, finder man, at ca. 50 pCt. af de ledige Dage er understøttet.

Med Hensyn til Krisefondenes Virksomhed i 1930—31 skal man anføre følgende Tal, der angiver Fondens Indtægter og Udgifter 1930—31:

Indtægter:

Nydende Medlemmers Bidrag	Kr.	583.704
Renter af Formuen og andre Indtægter	-	80.581
Statstilskud	-	100.818
Kommunetilskud	-	255.012
Ordinært Tilskud fra Arbejdsløshedsfonden	-	122.397
Ekstraordinært Tilskud fra Arbejdsløshedsfonden i Henhold til Loven af 4. April 1928	-	—
Ialt...	Kr.	1.142.512

Udgifter:

Dagpengeunderstøttelser	Kr.	743.029
Andre Udgifter	-	447
Ialt...	Kr.	743.476

Krisefondens Formue var den 31. Marts 1931 Kr. 2.194.631,84.

Krisefondsunderstøttelsen har i de enkelte Krisefond haft følgende Omfang:

Den keramiske Industri	Kr.	4.248,13
Gørtlere og Metalarbejdere	-	4.810,50
Metalarbejdere	-	624.120,20
Skibstømrere	-	9.241,85
Skraatobaksarbejdere	-	857,98
Tobaksarbejdere	-	99.750,70
Ialt...	Kr.	743.029,36

Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasse har i Aaret 1930—31 haft en Fremgang i Medlemstal paa 1328 og talte den 31. Marts 31,091 Medlemmer, fordelt saaledes:

Smede og Maskinarbejdere	27770
Formere	2030
Slibere	288
Specialarbejdere	1003

Der har i Aarets Løb været en Tilgang paa 3550 Medlemmer og en Afgang paa 2222.

Arbejdsløshedskassens Formue udgjorde ved Regnskabsaarets Slutning Kr. 3.559 683 59 eller pr. Medlem Kr. 109,80. De nærmest foregaaende Aar havde Formuen været følgende:

	Samlet	pr. Medlem
31. Marts 1927	Kr. 467.715,48	Kr. 16,65
31. — 1928	- 1.139 543,12	- 39,72
31. — 1929	- 2.315.626,47	- 79,06
31. — 1930	- 3.953.233,29	- 127,15

Medens de 3 forudgaaende Aar viste en uafbrudt Formuefremgang paa tilsammen 3½ Mill. Kr., har Aaret 1930—31 haft en Formuetilbagegang paa Kr. 393.549,70 eller Kr. 17,35 pr. Medlem.

Arbejdsløshedskassens Obligationsbeholdning, der nu i Forhold til Indkøbssummen udgør Kr. 1.302 890,98, har en Kursværdi, der pr. 31. Marts 1931 var Kr. 178.000,00 højere end Indkøbssummen. Obligationerne giver et Udbytte, der ligger mere end 2 pCt. højere end Bankrenten.

Krisefondens Formue var den 31. Marts 1931 Kr. 1.630.282,13 eller pr. Medlem Kr. 50,29. Til Sammenligning anføres Tallene for de forudgaaende Aar:

Ved Fondens Oprettelse	Samlet	pr. Medlem
1. Oktober 1927	Kr. ÷ 561.920,00	Kr. ÷ 20,00
31. Marts 1928	- ÷ 279 736,16	- ÷ 9,75
31. — 1929	- 848.263,09	- 28,79
31. — 1930	- 1.401.134,40	- 45,07

Udover Krisefondens egne Midler har vi i Beholdning et rentefrit Laan fra Statskassen stort Kr. 143.445,00. Laanet er ydet i 1928 samtidig med et Tilskud af den doobelte Størrelse, og Laanet gælder for 5 Aar.

Arbejdsløshedskassens ordinære Kontingent, 95 Øre pr. Medlem og Uge, har i samlet Sum indbragt Kr. 1.587.879,80 i Aaret 1930—31. Heraf er Kr. 4.007,50 indkommet for de saakaldte Separatmærker til Medlemmer udenfor de tilsluttede Forbund.

Krisefondens Kontingent, 25 Øre, har udgjort Kr. 404.173,00 og udlignes fremdeles paa Forbundene i Forhold til Arbejdsløsheden indenfor disse.

Det i Aaret 1930—31 indgaaede Statstilskud, der hviler paa Kassens forudgaaende Regnskabsaar og derfor ogsaa er ydet af dette Aars Ekstrakontingent, har for Arbejdsløshedskassen andraget Kr. 438.968,32 og for Krisefonden Kr. 76.152,40, hvortil kommer Tilskudet af Arbejdsløshedsfondens Renter, Kr. 95.190,50.

Kommunetilskudene, der efter Lovens Skala er 5 pCt. lavere end Statstilskudene, har for Arbejdsløshedskassens Vedkommende udgjort Kr. 562.228,27, eller Kr. 124.000,00 mere end Statstilskudet, hvilket maa forklares ved, at Kommunetilskudene indgaar indtil 1 Aar senere og derfor hviler paa et højere Kontingent. Kommunetilskudet til Krisefonden androg Kr. 216.272,31.

Af andre Indtægter er der kun Grund til at nævne Renteindtægterne, der for Arbejdsløshedskassen androg rundt Kr. 176 000,00, heri Kursgevinst ved udtrukne Obligationer, og for Krisefonden androg Kr. 61.000,00, altsaa ret væsentlige Indtægtsposter.

Den samlede Understøttelse har for Arbejdsløshedskassens Vedkommende udgjort Kr. 3.081.647,00 eller over 1 Mill. mere end i Aaret 1929—30, og med det forringede Statstilskud er Følgen da ogsaa blevet en Formuetilbagegang paa ca. Kr. 400.000,00.

Understøttelsen fordeler sig med

Kr. 2.955.133,00	paa	Dagpenge,
- 5.759,50	-	Flyttehjælp,
- 7.427,70	-	Rejsebidrag,
- 2 451,80	-	Overfart,
- 110.875,00	-	Juleunderstøttelse.

For Krisefondens Vedkommende andrager den samlede Understøttelse i Regnskabsaaret 1930—31 Kr. 628.844,55 eller ca. Kr. 180.000,00 mere end Aaret forud.

Den ordinære Understøttelse fordeler sig paa de 4 Hovedbrancher med følgende Beløb:

	Vedtægtsmæssig Understøttelse	Krisefonds-understøttelse
Smede og Maskinarb...	Kr. 2.619.054,80	Kr. 533.801,75
Formerne	- 318.415,20	- 63.288,35
Sliberne	- 37.031,25	- 7 510,40
Specialarbejderne	- 107.145,75	- 24.244,05

Pr. Medlem fordeler Understøttelsen sig saaledes:

Smede og Maskinarb...	Kr. 92,27	Kr. 18,81
Formerne	- 156,24	- 31,05
Sliberne	- 128,80	- 26,12
Specialarbejderne	- 102,68	- 23,23

Formernes Tal ligger meget højt i Forhold til de øvrige, medens det foregaaende Aar viste det modsatte Resultat, og hvor Formernes Understøttelse kun androg ⅛ af indeværende Aars Understøttelse.

Antallet af Arbejdsløse, som ved Udgangen af Regnskabsaaret 1929—30 var 3345, fremviste en Stigning til mere end det dobbelte, nemlig med 3603, saaledes at Arbejdsløshedsantallet ved Udgangen af Marts 1931 var 6948.

Tallene for de enkelte Maaneder, regnet fra Maanedens sidste Dag og fra Januar 1931 pr. sidste Fredag i Maaneden, er iøvrigt følgende:

Marts	1930	3345	September	1930	3974
April	—	3124	Oktober	—	5302
Maj	—	2596	November	—	6307
Juni	—	2715	December	—	8512
Juli	—	3154	Januar	1931	7214
August	—	3629	Februar	—	6840
			Marts	—	6948

Som det vil ses, havde vi det laveste Tal i Maj Maaned 1930 og som sædvanlig det højeste Tal i December Maaned.

Medens Arbejdsløshedstallet i Sommeren 1930 dalede fra Vinterens højeste Tal 5076 til 2596 i Maj Maaned, har Arbejdsløsheden i Sommeren 1931 holdt sig langt mere haardnakket og har kun en kort Tid i Juni Maaned været en Ubetydelighed under 6000 Arbejdsløse. Ved Oktober Maaneds Begyndelse var Tallet 7081, og derefter stiger det meget stærkt, saaledes at der ved Opgørelsen den 4. December var 10,562, det højeste Tal, der endnu er noteret i Arbejdsløshedskassen. Ved Kriserne i 1922 og 1926 var Arbejdsløshedstallet ganske vist ogsaa over 10,000 og med et lavere Medlemstal i Kassen, men i Tiden til efter Aarsskiftet maa vi erfaringsmæssigt set regne med en yderligere Stigning, saaledes at der ingen Tvivl er om, at Vinteren 1931—32 ogsaa i Procent af Medlemstallet vil sætte Rekord i Arbejdsløshedens Omfang.

Et Held er det, at det ved Rigsdagssamlingens Begyndelse lykkedes at faa en Kriselov gennemført, der i saa stort Omfang, som Tilfældet er, mildner Arbejdsløshedens Følger. De foregaaende Vintre saboteredes de af Regeringen forelagte Lovforslag af de konservative Partier, og Rigsdagssamlingerne sluttede uden at bringe de Arbejdsløse nogen Hjælp. Forhaabentlig vil det kommende Aar bringe en Lysning i den forrykte Verdenskrise, der nu rider Samfundet som en Mare.

Nogle Støberi-Tal.

Dansk Industriberetning for Aaret 1930 er udkommet, og vi tillader os at gengive nogle Tal derfra, som angaar Støberivirksomhederne.

Arbejdsgiverne bestred ikke under Forhandlingerne om den nugældende Overenskomst, at 1930 havde været et godt Aar, men dermed var det ogsaa forbi. Forløbet af 1931 har jo ogsaa givet dem Ret deri.

Under Forhandlingerne har vi undertiden hørt Arbejdsgiverne udtale, at Arbejderne i Kraft af de gode Lønninger, de oppebærer, maatte være indstillet paa at kunne møde de daarlige Tider gennem Opsparinger. Vi gaar ud fra, at et saadant godt Raad ikke gives uden gennem erhvervet Selverfaring, og er det Tilfældet, har vore Arbejdsgivere i Henhold til den udgivne Beretning sikkert ogsaa kunnet møde det daarlige 1931 med Sindsro.

Om Skibsværfterne siger Beretningen, at 1930 har været et Rekordaar, idet der er afleveret 39 Damp- og Motorskibe paa 149,000 Brutto Register Tons mod 27 Skibe paa 133,000 Tons i 1928, der ellers hidtil var det største Aar, og der har i Skibsbygningsindustrien i 1930 i Gennemsnit været beskæftiget 13,400 Arbejdere mod 12,700 Mand i 1929.

Paa Maskinfabrikker og Jernstøberier fortsattes Produktionsfremgangen, og midt paa Aaret var Beskæftigelsen langt over, hvad man hidtil havde kendt.

Den nedstøbte Godsmængde i alle Jern- og Staalstøberier androg i 1930 83,900 Tons mod 81,800 i 1929, hvilket er en Stigning paa 3 pCt.

28,900 Tons faldt paa Skibsværfterne mod 31,000 i 1929. Det er en Tilbagegang paa 7 pCt., medens de øvrige Støberier gik 8 pCt. frem.

Værdien af det til Salg fremstillede Støbegods androg 24 Mill. Kr. i 1930. 1929 udviste 22 Mill. Kr. Vægten heraf var ialt 43,000 Tons. Den resterende Produktion var til Forarbejdning i egne Maskinfabrikker.

Produktionen af Bygningsstøbegods androg i 1930 16,995 Tons til en Værdi af 12 Mill. Kr. Af Husholdningsgods præsteredes 1,768 Tons til en Værdi af 1,5 Mill. Kr. Støbegods til teknisk Brug fremstilledes til en Vægt af 6,147 Tons. Foruden den ovennævnte Værdi paa tilsammen 13,5 Mill. Kr. androg det øvrige i 1930 producerede Støbegods 10,8 Mill. Kr. Ialt saaledes en Værdi paa 24,3 Mill. Kr.

Centralvarme anvendes nu i et saadant Omfang, at Produktionen af Kakkelovne ikke kan opretholdes. I 1929 fabrikeredes der 48,453 Kakkelovne mod 47,658 Stk. i 1930. Nedgangen i Komfurer er ikke saa stor, nemlig fra 16,407 til 16,178 Stk.

Forbruget af Radiatorer er i Stigen. Det stiller sig saaledes for de senere Aar:

Tons.

	Indført fra Udlandet	Udført i Danmark	Tilsammen
1925	2805	1061	3866
1926	4715	1245	5960
1927	4647	1052	5699
1928	6777	2964	9741
1929	8960	3830	12790
1930	9800	3315	13115

Man vil her lægge Mærke til, at Produktionen af danske Radiatorer er faldet fra 1929 til 1930, og saa er endda i Tallet fra 1930 de Radiatorer, der er fremstillet af Pladejern og Staal medregnet, medens dette ikke er Tilfældet for 1929. Fremstillingen af Pladejerns-Radiatorer, der udføres i et Par danske Fabrikker, er i alle Tilfælde indtil videre i Stigning.

Indførselen af »Fremtidens Kakkelovn« fra Udlandet ses at være i fortsat Stigen. Konkurrencen med Udlandet er meget stram, og det er navnlig Tyskland, der her kommer i Betragtning med Dumpingprisen. To ganske ens, efter samme Model fremstillede Radiatorer

i Tyskland, vil, naar den ene sælges i Tyskland og den anden i Danmark, vise, at den, der sælges i Danmark, er den billigste.

A. N.

Den faste Voldgiftsret.

Arbejdsmandsforbundet, Former- og Støberiarbejderforbundet og Maskinfabrikken „Phønix", Odense.

I »Jern- og Metalarbejderen« for September d. A. findes under Overskriften »En mærkelig Kendelse« en af Den faste Voldgiftsret afsagt Kendelse mellem de Parter, der nævnes i hosstaaende Overskrift.

At den deri omtalte uvarslede Arbejdsstandsning skulde kendes ulovlig var at forudse, men efter at det var sket, afsendte begge de interesserede Forbund Strejkevarsler paa Kravet om den omhandlede Støbemesters Fjernelse fra Fabrikken.

Arbejdsgiverforeningen protesterede og klagede til Den faste Voldgiftsret, der har afgjort Sagen med følgende

Kendelse.

Den 24. August 1931 nedlagde 17 Formere og 7 Arbejdsmænd uden Varsel Arbejdet paa Maskinfabrikken »Phønix« i Odense. Anledningen hertil var en Uoverensstemmelse med Fabrikkens Støbemester, Augustesen, som Arbejderne gennem længere Tid havde næret Uvilje mod.

Ved Rettens Kendelse af 14. September 1931 i Sag Nr. 1507 blev Arbejdsstandsningen erklæret for at være ulovlig, og det udtales blandt andet i Kendelsen, »at selv om Støbemester Augustesens Forhold ved forskellige Lejligheder maatte have givet Arbejderne rimelig Grund til Klage, kan Retten efter det oplyste i alt Fald ikke finde, at Støbemesterens Forhold ved den her omhandlede Lejlighed har været af en saadan Karakter, at den kan undskylde et saa ekstraordinært Skridt som en uvarslet Arbejdsstandsning.«

Da Arbejdet herefter atter skulde i Gang, forhandlede Indehaveren af Fabrikken, Fabrikant Svendsen, med de 2 Tillidsmænd paa Fabrikken om Sagen, og han foretog derefter den Ændring i Augustesens Arbejde, at Fabrikkens anden Støbemester fik overdraget de Forhandlinger med Arbejderne om Akkorder, der tidligere var overdraget Augustesen.

Ved to af Dansk Former- og Støberiarbejderforbund under 31. Oktober og 9. November og to af Dansk Arbejdsmandsforbund under 3. og 10. November afgivne Strejkevarsler er det besluttet at etablere Strejke paa Fabrikken henholdsvis fra 17. og 18. November paa Kravet om, at Støbemester Augustesen afskediges. Sagen har derefter været forhandlet paa et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen, hvor Arbejdernes Repræsentanter indgik paa, at de varslede Strejker ikke iværksættes, før Den faste Voldgiftsrets Kendelse i Sagen foreligger.

Under denne Sag har Dansk Arbejdsgiverforening for Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark og dennes Medlem, Maskinfabrikken »Phønix«, Odense, indklaget De samvirkende Fagforbund for Dansk Former- og Støberiarbejderforbund og Dansk Arbejdsmandsforbund for at høre de ovennævnte Strejkevarsler kendte ugyldige.

De Indklagede har paastaaet Frifindelse.

Til Støtte for deres Paastand har Klagerne anført, at udover de i den forrige Sag fremførte Beskyldninger mod Støbemester Augustesen er intet yderligere fremført, ligesom der ikke siden Kendelsen af 14. September 1931 fra Arbejdernes Side er fremsat nogen Klage overfor Fabrikkens Ledelse over Støbemesterens Forhold. Klagerne hævder, at en Klage over en Funktionær ikke kan danne et lovligt Grundlag for et Strejkevarsel, men i Henhold til Septemberforligets Punkt 4 maa afgøres ved Mægling, eventuelt Voldgift. I Overensstemmelse hermed er det tilbudt de Indklagede at lade Spørgsmaalet om eventuelle Misbrug af Arbejdsgiverens Ret til Ledelsen af Arbejdet afgøre ved faglig Voldgift, men dette har man fra de to Forbunds Side ikke villet tiltræde.

De Indklagede har, idet de har gentaget deres i Sag Nr. 1507 fremførte Anker mod Støbemesteren, anført, at da Sagen uden Resultat har været behandlet paa Mæglings- og Timandsmøde, og Reglerne for Behandling af faglig Strid saaledes er fulgte, maa det være berettiget paa lovlig Maade at varsle og eventuelt etablere Arbejdsstandsning. Septemberforligets Punkt 4 finder allerede af den Grund ikke Anvendelse i nærværende Tilfælde, at Punkt 4 udelukkende angaar Arbejdere, ikke Arbejdsledere, hvorfor faglig Voldgift ikke kan etableres om Spørgsmaalet, medmindre der er Enighed derom mellem Parterne.

Med Hensyn til de mod Støbemester Augustesen fremførte Beskyldninger henvises til Referatet i Sag Nr. 1507. Hertil kan føjes, at der i nærværende Sag for Retten er afgivet Vidneforklaringer, *dels* af Fabrikant Svendsen og 3 Støbemestre, der til forskellige Tider har arbejdet sammen med Augustesen, hvorefter han er en dygtig Fagmand, *dels* af de 2 Tillidsmænd paa Fabrikken for de 2 indklagede Forbund, hvorefter Arbejdernes Klage over ham ikke refererer sig til bestemte, isolerede Tilfælde, men til hans Optræden overfor Arbejderne i Almindelighed, idet han efter Arbejdernes Mening er uomgængelig og umulig at forhandle med.

Hvad først angaar Klagernes Henvisning til Septemberforligets Punkt 4, maa Retten mene, at Punkt 4 ikke angaar et Tilfælde som det foreliggende, og at Sagen derfor ikke uden Enighed mellem Parterne kan afgøres ved faglig Voldgift. Følgen heraf er, at Arbejderne i givne Tilfælde maa have Strejkeretten som Retsmiddel mod eventuelle Misbrug. Paa den anden Side ligger det i Sagens Natur, at ikke enhver beføjet Klage fra Arbejdernes Side kan hjemle Adgang til Strejke paa Kravet om en Arbejdsleders Afskedigelse, idet Virksomheden derved i Strid med Forudsætningerne for Overenskomstforholdet vilde kunne udsættes for betydelige Vanskeligheder. Arbejdslederens Stilling som Virksomhedens Tillidsmand overfor Arbejderne ikke blot kan, men maa i mange Tilfælde medføre, at der kan opstaa Divergenser

paa Grund af de modstaaende Interesser, der kan give Anledning til Kontroverser af forskellig Art. Saalangt disse Kontroverser holder sig indenfor saglige Grænser og Former, vil de selvfølgelig ikke kunne give Arbejderne beføjet Grund til at reagere ved Arbejdsstandsning, ej heller hvis i Tilfælde af Meningsforskellighed enkelte Gange en forhastet, ubesindig Handlemaade kan vække Arbejdernes berettigede Mishag. Er Aarsagen til Klagen derimod af en mere graverende Karakter, stiller Sagen sig anderledes. I den mellem Hovedorganisationerne gældende Norm for Behandling af faglig Strid nævnes, at Betalingsstandsning eller Hensynet til Liv, Velfærd eller Ære kan afgive tvingende Grunde til Arbejdsstandsning. De dér nævnte Tilfælde er Udtryk for den selvfølgelige almindelige Grundsætning, der maa gælde, selvom den ikke udtrykkelig er vedtaget, at der er Grænser for, hvad en Arbejder maa finde sig i fra Arbejdsledelsens Side. Ikke blot en enkelt grov Behandling, men ogsaa en fortsat mindre grov Behandling kan i Længden virke saaledes irriterende paa Arbejderne, at de efter forgæves at have klaget til den overordnede Ledelse med Rette reagerer ved en Arbejdsstandsning.

I nærværende Tilfælde har Støbemesterens Optræden efter det for Retten oplyste ikke været af en saadan graverende Karakter, at den kan give Arbejderne Føje til at standse Arbejdet paa Fabrikken, og de afgivne Varsler vil som Følge heraf være at kende ugyldige.

Sagens Omkostninger findes at burde paalægges hver af Parterne med Halvdelen.

Kendelse:

De ovenfor omhandlede under 31. Oktober og 9. November 1931 af Dansk Former- og Støberiarbejderforbund og under 3. og 10. November 1931 af Dansk Arbejdsmandsforbund overfor Maskinfabrikken »Phønix«, Odense, afgivne Strejkevarsler er ugyldige.

Sagens Omkostninger betaler hver af Parterne med 150 Kr.

Augustesen.

Der siges om Støbemester Augustesen, at han i 1914 blev opsagt fra en 2. Støbemesterstilling, han den Gang havde. Sagen rejstes den Gang ved følgende Skrivelse:

Nykøbing Falster, den 14. Juli 1913.

Til Hr. Støbemester Simonsen.

Ved Formernes Generalforsamling Lørdag Aften den 5. Juli 1913, hvor Værkstedsforholdene i Støberiet paa »Guldborg« var til Behandling, oplystes det, at i Tidsrummet 1. April 1912 til 1. Juli 1913 var der 26 Formere, som selv havde ophørt med Arbejdet. Af disse var der 18 à 20, som ophørte med Arbejdet udelukkende paa Grund af Augustesens Optræden. Da vi mener, at saadanne Forhold i Længden er uholdbare, og da der fra den øvrige Ledelses (Fabrikanten eller 1. Mester) Side ikke er skredet ind for at faa disse Forhold forandret, ser vi os nødsaget til selv at tage Spørgsmaalet op.

Naar man vil spørge: Hvad er der da i Vejen med Augustesen? — skal vi kun henvise til de Klager, som Gang paa Gang er fremført saavel af den enkelte Former som af Bestyrelsen og Tillidsmanden.

Man faar det Indtryk, at Augustesen til Tider lider af en Art Storhedsvanvid, og at dette dikterer ham hans Optræden overfor Formerne saavel som Arbejdsmændene (vi bemærker, at der er gaaet 15 Arbejdsmænd af samme Grund). Klagerne gaar jo stadig ud paa, at Augustesen uden mindste Anledning chikanerer Arbejderne. Er der sket en Smule Uheld med Arbejdet (og det er jo nu en Gang noget, som hører med til Formerfaget), kan Augustesen fortælle, at det er Svineri og Ligegyldighed og lignende. Hvis Augustesen er saa kvalificeret til den Post, han beklæder, og som han selv vil give det Udseende af, og tillige bruge sin Forstand, vilde han aldrig optræde, som han gør.

Dette er hver Formers Mening, som for Tiden arbejder paa »Guldborg«.

Vi maa fremhæve, at Forholdene i Støberiet ellers er meget gode, og at Fortjenesten er paa Højde med, hvad der tjenes i de øvrige Støberier i Landet, og vi maa fremhæve fra vor Side, at de Formere, der arbejder paa »Guldborg«, alle opfører sig saaledes, at enhver Arbejdsgiver kan være tjent med at have dem i sit Arbejde, ligesom vi er sikker paa, at der ikke er een Arbejdsplads, hvor det gaar mere ædrueligt til end mellem Formerne her.

Fra vor Hovedbestyrelse har vi flere Gange modtaget Forespørgsel om, hvorledes det forholdt sig, at Augustesen kunde faa Lov til at optræde, som han gør. Ligeledes fra andre Afdelinger, om Forholdene var her, som Rygtet gaar.

Vi mener, at Støberiet her ikke fortjener det Skudsmaal, som det faar andre Steder. Hverken Arbejdsgiver eller Arbejdere er tjent hermed, og vi sætter derfor vort Haab til, at Ledelsen (Fabrikanten eller Simonsen) vil søge ovennævnte Forhold ændrede saaledes, at Folk — naar de passer deres Arbejde — kan faa Lov til at være i Fred.

Skulde dette Haab briste, maa vi forbeholde os Ret til sammen med Hovedbestyrelsen for Dansk Formerforbund at bruge alle lovlige Midler for at faa disse Forhold ordnede, men endnu en Gang nærer vi den Tillid til Fabrikant og 1. Mester, at de selv vil ordne disse Forhold tilfredsstillende.

Med Agtelse

Samtlige Formere paa »Guldborg«.

Han lovede Bod og Bedring, og man enedes om at se Tiden an. Han kunde imidlertid »ikke holde sig«, og da der hertil kom, at 1. Mesteren ogsaa nægtede at arbejde sammen med ham, blev han sat udenfor Fabrikken.

Det er bestemt en Fejl, at han har faaet Lov at komme ind paa andre Fabrikker.

Arnold Nielsen.

International Fagforeningsuge i Oxford.

22.—29. August 1931.

For anden Gang er den internationale Fagforeningsuge afholdt, denne Gang i England, medens den første Gang afholdtes i 1930 i Tyskland.

Opgaven er gennem Kursus med tilhørende Skoleophold at give unge Fagforeningsfolk Lejlighed til i store Træk at stifte Bekendtskab med Fagbevægelsen i de forskellige Lande. I Aar omfattede Kursuset 31 Deltagere fra 7 Lande, derimellem Medlem af Dansk Former- og Støberiarbejderforbund Nr. 42401, N. C. Nygaard, der har sendt Forbundet en Beretning, som Bladets Plads dog ikke tillader at gengive i sin Helhed.

Fagforeningsugen aabnedes den 23. August paa Oxford—Ruskin College af Skolens Vicepræsident, N. Plummer, der gav en Oversigt over Institutionens Historie og Arbejde.

Derefter holdtes to meget vægtige Foredrag, det første af Fagforeningsugens Leder, G. Stoltz, Sekretær i Internationale. Skolens Opgaver er, sagde han, først og fremmest tre, nemlig at faa nogen Forstaaelse af internationale Fagforeningsforhold, at studere Fagforeningsforhold i Britannien og at knytte internationale Forbindelser og Venskaber. Herefter fulgte en Redegørelse over Udviklingen indenfor Internationale.

Derefter talte Englænderen A. Citrine om den engelske Fagforeningsbevægelse i Fortiden, som han førte helt tilbage til Aar 1500, men som dog først opnaaede lovformelig Godkendelse i 1822.

En anden Englænder, H. V. Tewsen, talte om den engelske Fagforeningsbevægelses nuværende Stilling. Foredraget var yderst interessant. Vi Englændere, sagde Taleren, er stolte over vor Fagforeningsbevægelse, selvom Forholdene ikke mindst for Tiden er uhyre vanskelige.

Bevægelsen har siden 1868 ogsaa sat sine Spor paa Lovgivningsomraadet, og den engelske Arbejders Levestandard er meget høj. Har den engelske Arbejder fejlet i Aarene 1914—18, er han ikke ene om det, men nu og i Fremtiden vil Fag- og Arbejderbevægelsen være det bedste Bolværk for Fredens Bevarelse. Den engelske Fagbevægelse staar fast paa den Grundvold, den lagdes paa, og som stadig forbedres.

Vi er Socialister, men Socialismens Landevej er ikke nogen slagen Vej at vandre, men Vanskelighederne er bl. a. til for, at de skal overvindes.

Næste Foredrag holdtes af M. Bayle, som redegjorde for den herskende økonomiske Krise og Arbejdsløsheden, som for Tiden var ved at blive Fagforeningernes største Opgave. Mellem andet kunde en Forlængelse af den skolepligtige Alder hjælpe til Formindskelse af Arbejdsløsheden. Sattes den skolepligtige Alder op til 16 Aar, vilde de Arbejdsløses Antal formindskes med 1 Million Mennesker i England. Virksomhederne maatte under offentlig Kontrol. Kooperationen skulde anvendes meget, men Toldskrankerne maatte bortryddes. Rationaliseringen, der skulde betyde højere Løn og kortere Arbejdstid, har medført det modsatte og har til Dato kun været til Fordel for Kapitalen.

Derefter aflagdes der Rapport fra de forskellige Lande. Oplysning af og Beskyttelse for den opvoksende Ungdom staar i Almindelighed forrest paa Programmet ude omkring i Landene, men man lagde dog Mærke til, at i Holland ophører Skolegangen med 13 Aars Alderen. For mig, skriver Nygaard, staar det, som vi er godt fremme i Danmark i Forhold til mange af de andre Lande. I Tyskland er Stridighederne store, og de fremkommer ikke mindst, fordi der er flere forskellige Fagforeningsretninger.

England har meget smaa Kontingenter og en Masse smaa Fagforeninger, der ikke er knyttet stærkt nok til hinanden. De amerikanske Fagorganisationer er lige saa meget Forretninger, som de er Fagforeninger, og ualmindelige smaa i Forhold til Arbejderbefolkningens Antal.

En Dag foretoges en Sejltur paa Themsen, og der returneredes til Oxford med Tog. En anden Dag var der Udflugt pr. Omnibus, bl. a. til Shakespeares Fødegn. De andre »Colleger« i Oxford blev ogsaa beset, og alle er de Pragtbygninger. Hjemturen gik over London, hvor bl. a. Østlondon med Fattigkvartererne blev beset. Elendigheden griner rædselsfuldt frem allevegne, meget værre end i de daarligste Kvarterer i København.

Daily Heralds (det engelske socialdemokratiske Blad) Kontorer, Trykkerier o. s. v. blev ogsaa besøgt. Bladet trykkes i 1½ Million Eksemplarer om Dagen, 16 store Maskiner kan hver for sig trykke 60.000 Eksemplarer i Timen, og der beskæftiges 5000 Mennesker.

Populær Samfundsøkonomi.

Hvad lever Nationalbanken af?

Sporvognen standsede ved »Niels Juel«, og en Mand med Uniformskasket, Havelok og en mægtig, aflaaset Dokumentmappe under Armen stod af, og medens Sporvognen gled videre, forsvandt Havelokmanden ind i den røde Bygning paa Hjørnet af Havnegade — Nationalbanken.

Tilbage paa Bagperronen var to Smede. »Hvad laver de for Resten i Nationalbanken? Jeg har aldrig hørt, at nogen satte Penge ind i den, og heller aldrig, at nogen har faaet Laan dèr til at bebygge en Grund. Jeg ved jo nok, de har en svær Masse Guldbarrer liggende, men det kan da kun være til Besvær og Bekostning at passe paa dem. Jeg har jo ogsaa hørt, de trykker Sedler derinde, men det kan de da heller ikke have andet end Udgift af. — Og dog tales der om, at Nationalbanken er en fin Forretning.

Men det er jo sandt, Du gaar altid og snakker om Studiekredse, Bedriftsraadsskolen og alt saadan noget, Du maa jo vide Besked med de Dele?«

»Naa ja, lidt ved jeg jo om det, og jeg skal gerne forsøge at forklare Dig det, saa godt jeg kan.«

»Nationalbanken ordner vort Pengevæsen paa Grundlag af en Lov, der blev fornyet 1908 paa 30 Aar til 1938, denne Lov kaldes med et sært og mærkeligt Ord Nationalbankens Oktroi. I Henhold til denne Lov har det private Aktieselskab, Nationalbanken, hvis Aktiekapital er 27 Mill. Kr., en Forpligtelse til at have en passende Guldmængde liggende i sin Kælder, og til Gengæld Ret til at udstede Pengesedler til et Beløb dobbelt saa stort som Guldmængdens Værdi. — Guldmængdens Værdi er ansat til 2480 Kr., altsaa ca. 2500 Kr. pr. Kg., og da Guldbeholdningen (November 1931) var ca. 164,000,000 Kr. værd, vil Du se, at den Guldbunke, der er Grundlaget for vort Pengevæsen, vejer ca. 66 Tons, der skal altsaa 5 store Jernbanegodsvogne til at bære den, og naar der tales om at sælge for 20 Mill. Kr. Guld til Frankrig, vil det med Kasser og Indpakning fylde godt i en Jernbanevogn.

Da Guldet er beregnet til en fast uforanderlig Pris pr. Kg., er der saaledes ikke taget Hensyn til, at Guldets Pris er svingende, saaledes som Du maaske læste i sidste Fagblad. — Ved nærmere Eftertanke vil Du forstaa, at det heller ikke kan være anderledes. Hele Systemet bygger paa den Forudsætning, at Gulds Værdi er evig uforanderlig. Og det, at denne Forudsætning er forkert, er Guldmøntsystemets største Skavank; men endnu har ingen anvist et System, man i Praksis tør anse for bedre.«

»Ja vel, men som jeg før sagde, hvorledes kan Nationalbanken staa sig ved det, Guldet har været dyrt, og det er svært at passe paa, ja, heller ikke Sedlerne faar de lavet gratis?«

»Det er naturligvis rigtigt nok; men Nationalbanken har ikke blot Udgifter, men ogsaa meget store Indtægter, for den forærer jo ikke sine Sedler væk til Per og Povl. Af sine Indtægter kan den derfor ikke blot forrente sin Aktiekapital og opspare en stor Formue, for Tiden ca. 30 Mill. Kr., men i Henhold til sin Oktroi skal den ogsaa svare Staten en aarlig Afgift, som Regel omkring $^3/_4$ Mill. Kr. aarlig.

Vi tænker os, Du er Jernfabrikant og køber for 10,000 Kr. Jern. Da Du ingen kontante Penge har, udsteder Du en Veksel til Jerngrossereren, det vil sige, Du forpligter Dig skriftlig til med Renter at betale de 10,000 Kr. om 3 Maaneder. Grossereren mangler imidlertid ogsaa Penge og gaar derfor til sin Bank og sælger Vekselen, han faar altsaa Beløbet udbetalt kontant mod, at Banken faar Pengene med Renter af Dig paa Forfaldsdagen. Banken har imidlertid købt saa mange Veksler, laant saa mange Penge ud mod Pant i Varepartier og forstrakt saa mange Murermestre med Arbejdsløn mod Pant i de Huse, de bygger, at Bankens Kasse er ved at være tom, fordi der ikke har været tilstrækkelig med Indskud og Afdrag paa Laan.

Saa putter Banken alle Vekslerne, Pantebrevene paa Varerne, Murermestrenes Transporter o. s. v. sammen med en Fortegnelse og en Veksel paa hele Beløbet ned i en Mappe. Det var den, Havelokmanden gik ind i Nationalbanken med.

Nationalbanken undersøger nu hele Dokumentbunken, og hvis Sikkerheden er rimelig, og Banken iøvrigt forsvarlig ledet, er Nationalbanken villig til at belaane Dokumenterne. Den *diskonterer* den store Veksel, og den Rente, der forlanges, *Nationalbankens Diskonto*, maa naturligvis være lavere end den gennemsnitlige Udlaansrente i Landets Banker. — Naar alt dette er i Orden, gaar Bankbudet til Kassereren, som tæller op hele Stabler af flunkende nye Plovmænd og mere beskedne Pengesedler. — Men da nu kun Halvdelen af Sedlerne er dækket af Guld, vil Du se, at Nationalbanken, hvis Diskontoen er 5 pCt., faar Guldbeholdningen forrentet med 10 pCt. Der bliver altsaa betydelige Beløb til Afholdelse af Nationalbankens Driftsudgifter. — Er Diskontoen 5 pCt., og den udækkede Seddelmængde, der er ude, i Gennemsnit er 150 Mill. Kr., bliver Bruttofortjenesten $7^1/_2$ Mill. Kr. aarlig.

Jerngrossereren fik jo sine 10,000 Kr., og da han har en Gæld i den Bank, der repræsenterer hans tyske Leverandør, gaar han hen og betaler et Afdrag paa denne Gæld. Den Bank, vi nu har med at gøre, ligger modsat den anden med en stor Kassebeholdning. De sender derfor hele Stabler af Plovmænd og mere beskedne, men nu slidte Pengesedler ned i Nationalbanken, og deres Havelokmand faar udleveret den Dokumentbunke, de har deponeret i Nationalbanken. — I første Tilfælde forøges, i andet formindskes Seddelomløbet. Nationalbanken er Bankernes Bank. Ligesom jævne Folk kan faa en Veksel diskonteret i en almindelig Bank, saaledes kan Bankerne faa Veksler diskonteret i Nationalbanken.

Nu kommer der imidlertid flere og flere Murermestre, Jernfabrikanter, Købmænd o. s. v. og vil have Laan i Bankerne, og samtidig gaar det lidt trevent med Indfrielse af ældre Laan og nye Indskud fra Sparere, hvorfor Bankerne for at tilfredsstille deres Kunder maa trække mere og mere paa Nationalbanken, hvis Seddelomløb derved stiger, og snart nærmer dette sig den tilladte Grænse. — Har Nationalbanken nu Tillid til Markedet, at Laantagerne kan indfri deres Laan, er det tænkeligt, at Nationalbanken vil anvende nogle af de rentebærende Papirer, den ligger inde med, til Guldkøb paa Verdensmarkedet og saaledes skabe Grundlag for et større Seddelomløb. Nærer Nationalbanken derimod Mistillid til Markedet, vil den søge at indskrænke sine Udlaan. — Dette kan gøres paa to Maader, enten ved at nægte at belaane visse Papirer, f. Eks. Transporter til Bygherrer, eller ogsaa ved at *hæve Diskontoen.* Ved dette Skridt vil nemlig Udlaansrenten i hele Landet automatisk hæves, hvorfor alle, der ikke nødvendigvis skal have Penge, vil holde sig tilbage. — Har dette saa varet nogen Tid, er Seddelomløbet sandsynligvis bragt ned, og *Diskontoen kan sænkes.*

Selv om Diskontoforandringer og Kreditindskrænkninger indtræffer uden Varsel, saa vil der som Regel være gaaet en større Avisdrøftelse forud, hvorunder Bladenes ærværdige Finansmedarbejdere har anvendt Fremmedord saa usædvanlige og Betragtninger saa dybsindige, at jævne Folk faar en grundfæstet Ærbødighed for disse ærede Medborgeres Kundskab, Visdom og Kløgt, hvis de da ikke, og det er vist det sædvanlige, den første Gang de forsøger at læse et saadant Indlæg

falder i Søvn, og senere springer de det over af Princip ud fra den rodfæstede Opfattelse, at Finansspørgsmaal, det gaar over min Forstand og langt ind i Præstens, og det er noget, der kun vedkommer Vekselerere og Børsspekulanter, til Nød Grosserere og Bankraadsformænd og andre pæne Samfundsstøtter.

Men saadan er det slet ikke, Bankernes Manøvrer, Pengepolitik og alt det, der løber sammen i dette ene, *Diskontoen*, er slet ikke saa uforstaaelig. Faar man først skaffet alle Talemaaderne og Fremmedordene bort, viser det sig, at det ikke først og fremmest er Bankteknik, men Spørgsmaalet om større eller mindre Omkostninger for Industrien, om Byggeri eller ikke Byggeri og dermed et Spørgsmaal om Arbejdsmuligheder eller Arbejdsløshed, om Mad og Klæder.

Derfor bør disse Spørgsmaal heller ikke overlades til Medicinmændenes mystiske Formularer i deres Mørkekamre; men de bør lægges i det arbejdende Folks Hænder og løses i det klare Dagslys paa en jævn og fornuftig Maade.

Under normale Forhold med Guldindløselighed af Sedlerne er dette af Vigtighed, men under de nuværende Forhold er det af afgørende Betydning, at de offentlige Foranstaltninger, selv det private Initiativ har anset for paakrævet, ledes af Folk, der handler ud fra folkelige Motiver; men til Støtte for disse Folk maa enhver fornuftig Mand, ogsaa Du, søge Kendskab til disse Ting.«

Fred. Vedsø.

Vore Virksomheder.

⅘ L. Lange & Co., Svendborg Jernstøberi.

Der er et gammelt Ordsprog, der siger, at Ilden er en god Tjener, men en slet Herre, og Rigtigheden af dette er bekræftet gennem hele Menneskehedens Historie og bekræftes dagligt, idet Mennesket, lige fra den allerførste Tid, hvor dettes Fremtræden paa Jorden kendes, har brugt Ilden til Tilberedning af Fødemidlerne og til Opvarmning af Boligen, men samtidig har man maattet føre en Kamp for at begrænse Ilden, der i visse Tilfælde gaar sine egne Veje og bliver Kilden til store Ødelæggelser. Under den ældste Byggemaade for Boliger, der bestod i Jordhuler, var dette at begrænse Ildens Magt endda ikke saa vanskeligt, men senere gennem Middelalderen, hvor man byggede væsentligst af Træ, Halm og andre brandbare Sager, var Boligerne i høj Grad brandfarlige; selv de moderne Byggemaader, hvor man saa vidt muligt undgaar brandbart Materiale og saa godt som udelukkende anvender Cement, Sten og Glas, eventuelt Jern, kan ikke ganske bortelimineres Brandfaren, idet der i Husene ophobes brandfarligt Materiale, hvilket ikke kan undgaas, og selv om vort Brandvæsen har gennemgaaet en rivende Udvikling, svarende til den voksende Brandfare, tager Ilden ofte Magten trods al Paapasselighed.

At Ilden har været en Nødvendighed, ses bedst af det kolossale Arbejde, vore første Forfædre ofrede paa at faa Ild, idet de ikke havde anden Udvej til at skaffe sig denne end at bore i Træ eller at bearbejde to Træstykker mod hinanden saa længe, at Varmen blev tilstrækkelig til at antænde det trøskede Træstykke. Det var derfor nødvendigt at søge at bevare Ilden, hvilket igen medførte, at Bysamfundene oprettede en Ild, hvorfra Gløder kunde hentes til hele Byen. At passe Ilden, der efterhaanden betragtedes som noget næsten helligt, var en Samfundssag, og det var en Ulykke, hvis den slukkedes.

Den første Form for Ild til Tilberedning af Føde, vi kender, er et simpelt Ildsted, samlet af store Sten, hvorpaa Veddet blev lagt, og man samlede sig saa om Baalet. Senere indrettedes saadanne Ildsteder i selve Boligen, og Røgen trak væk gennem et Hul i Loftet eller gennem Udgangen. Op gennem Middelalderen havde man disse primitive Ildsteder, som var bygget paa mange forskellige Maader, men i det 11. Aarhundrede begyndte man at erstatte Ildstederne med Ovne, og de først kendte var af den Beskaffenhed, at deres egentlige Opgave var Brødbagning; man lærte dog snart at bygge dem enten op ad Stuen, hvor man opholdt sig, eller ind i Stuen, saaledes at de opvarmede denne. Disse Bagerovne antog efterhaanden et stort Omfang, dels for bedre at varme, dels fordi man med Datidens Materialer nødvendigvis maatte bygge solidt, naar man skulde hindre den stærke Varme, der var nødvendig til Brødbagning, i at antænde Boligen. Først i det 14. Aarhundrede kender man Jernovne. Det var særlig i Tyskland, at denne Industri paa daværende Tidspunkt greb om sig, og der er fra denne Tid omkring paa vore Museer opbevaret dels hele og dels Rester af Ovne, som i mange Tilfælde vidner om stor Kunstfærdighed. Efterhaanden var det da ogsaa saaledes, at først og fremmest de danske Konger og senere naturligvis ogsaa Adelen indforskrev disse Ovne, der nu ikke alene tjente til at opvarme Boligerne, men ogsaa udvikledes til at blive en Pryd for disse. Det viser sig da ogsaa, at de Virksomheder, der tilvirkede Ovnene, har været sig dette bevidst, thi det var slet ikke smaa Beløb, der med Datidens Pengeværdi i Betragtning betaltes for saadanne Ovne.

De tyske Ovne har derefter behersket det nordiske Marked, til der i det 17. Aarhundrede begyndte at vise sig Tegn paa en Ovnindustri i Norge. At det blev Norge, der gik i Spidsen, var vel i og for sig naturligt, idet der paa denne Tid eksisterede norske Jernværker, saaledes allerede under Christian den III, men navnlig Christian den IV interesserede sig stærkt for den norske Bjergværksdrift og grundede forskellige Jernværker, der benævnes »Kongens Jernhytter«, og i alt Fald har man fra omkring 1630 Ovne, der bevisligt stammer fra et norsk Støberi. Efterhaanden fortrænger disse de tyske Ovne, og under forskellige Former udvikles derefter Ovnindustrien. En Del ældre Mennesker kan endnu huske de gamle Bilæggerovne, som maaske ikke engang alle Steder er erstattet med moderne Ovne, men der er paa dette som paa saa mange andre Omraader forbeholdt det sidste Aarhundrede en Udvikling, saavel med Hensyn til praktisk Indretning

som til Ovnenes Udseende og først og fremmest nem og praktisk Betjening. Selv efter, at Jernkakkelovnene var blevet Hvermands Eje, foregik Fabrikationen af disse paa den Maade, at saa godt som hver By havde sit lille Jernstøberi, der udførte Bygnings- og Landbrugsstøbegods, og ved Siden af forfærdigede de forholdsvis faa Kakkelovne, som kunde aftages af Befolkningen i den nærmeste Omegn, og de moderne store Kakkelovnsfabrikker, som vi nu kender dem her i Landet og tidligere har omtalt nogle af, kendte man endnu ikke til.

En af vore største Virksomheder indenfor Kakkelovnsindustrien er A/S L. Langes Jernstøberi i Svendsaaledes at importere Raajern direkte fra England for at spare Mellemhandleravancen herhjemme. Men selve Tiden prægede Virksomheden; alle Forhold var beskedne, hele Forretningslivet primitivt, og en dansk Industri i moderne Forstand eksisterede overhovedet ikke. L. Lange havde dog en Følelse af, at han levede i en Tid, hvor der maatte brydes nye Baner — han havde jo bl. a. Industriens Udvikling i det nærmeste Udland for Øje —, og stille og sikkert arbejdede han Foretagendet frem, satte ind paa nye Produktionsomraader og var stadig paa Færde med Udvidelser og Indførelse af alt, hvad der kunde tjene til Virksomhedens Fremme.

Da 10 Aar var forløbet, saa Lange sig i Stand til at

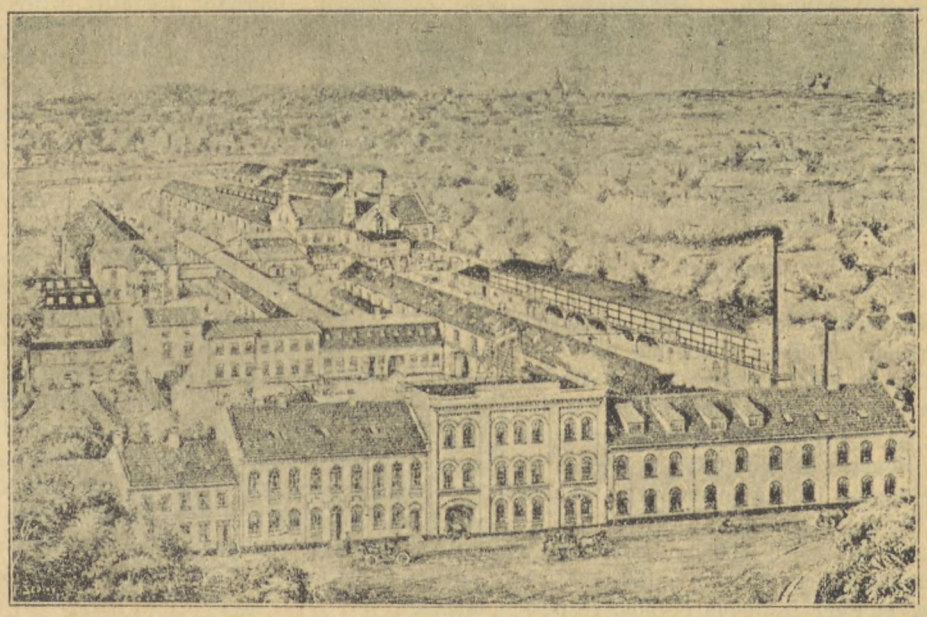

Fabrikken.

borg, eller som det hedder siden 1927, L. Lange & Co., Svendborg Jernstøberi. Dette hører tillige til Jernindustriens ældste Virksomheder, idet det grundlagdes i 1850.

Medens de fleste af vore jernindustrielle Virksomheder er opstaaet paa den Maade, at de er grundlagt af Enkeltmand eller 2 i Kompagni, hvoraf den ene var teknisk, den anden merkantil Leder, er denne Virksomhed gaaet den anden Vej, idet den grundlagdes af et Interessentskab, bestaaende af L. Lange, som var den, der havde fattet Ideen til Forretningens Grundlæggelse, og som skulde forestaa Ledelsen, samt Hattemager J. J. Lange og Købmand Quade, begge af Maribo, for derefter senere at overtages af L. Lange alene. Men bortset fra denne Forskel ved Virksomhedens Start har Udviklingen været den samme, idet Fabrikken til at begynde med væsentligst sigtede paa Fremstilling af Landbrugsmaskiner og lignende Arbejde. Smaat maatte det gribes an, hele Kapitalen var 4000 Rigsdaler, og for denne Sum skulde alt sættes i Gang, de fornødne Materialer anskaffes, og der skulde desuden være Midler til Driftskapital.

L. Lange var imidlertid i Besiddelse af en betydelig Energi og Tro paa Virksomhedens Trivsel; han forsøgte udløse sine Medinteressenter og stod nu som Eneindehaver af Virksomheden. Allerede paa daværende Tidspunkt var Pladsforholdene for smaa, og betydelige Udvidelser blev gennemførte; der blev saaledes opført en stor Fabriksbygning og indrettet Kontorlokaler. Dette var et betydeligt Skridt fremad, og efterhaanden skete flere Udvidelser; selve den jernindustrielle Side af Virksomheden trængtes mere i Baggrunden, og Støberiet blev det fremherskende.

I 1876 opførtes en efter Datidens Forhold meget anselig Støberibygning, da Virksomheden mere og mere gik over til Fremstilling af Kakkelovne og Komfurer. For denne Virksomhed som for andre lignende var det det rigtige Tidspunkt for Oparbejdelse af en saadan Industri, idet Byggeriet nu tog Fart, og overalt skulde man have Kakkelovne. L. Lange satte al sin Energi ind for at forbedre de hidtil kendte Ovne og for med nye Opfindelser at særpræge sin Virksomheds Fabrikat, og mange af Datidens nye Modeller skylder L. Lange & Co. deres Oprindelse.

Der var ogsaa her i Landet paa dette Tidspunkt Mulighed for en ung fremadstræbende Mand for at

Støberiet.

reformere, idet de da kendte Ovne saa godt som udelukkende benyttede Brænde og Tørv. Omkring ved Aarhundredets Midte gik man mere og mere over til Anvendelse af udenlandsk Brændsel til Opvarmning, først Kul og senere hen Koks, og derfor frembød denne Fabrikation rige Opgaver med Hensyn til Indretning, saaledes at Brændselsudgifterne kunde holdes indenfor et rimeligt Beløb.

Fabrikken, som ved sin Start i 1850 kun beskæftigede nogle faa Mand, havde i Begyndelsen af 80-erne ca. 125 Mand i Arbejde, et efter Datidens Forhold respektabelt Antal, og efterhaanden som Kravene til Boligerne steg, steg ogsaa Kravet til Ovnindustrien, ikke alene med Hensyn til at indrette disse praktisk og brændselsbesparende, men ogsaa med Hensyn til Kravet om, at de kunde virke som en Udsmykning af Lejligheden. Ogsaa paa dette Omraade var L. Lange Manden, der for at opnaa det bedste Resultat, indledede Samarbejde med kendte Arkitekter og Kunstnere, og derved skaffede sine Fabrikata et kendt og anset Navn paa Markedet, ikke alene indenfor, men ogsaa udenfor Danmarks Grænser.

Fabrikant L. Lange døde i 1890, men Virksomheden fortsattes af hans Sønner, hvoraf den ene, Jens Lange, senere spillede en ikke ubetydelig Rolle ved Tilblivelsen af de første Overenskomster mellem Jernindustrien og vort Forbund.

I 1898 blev Virksomheden sammensluttet med Firmaet H. P. Jensen & Co. i Aarhus og overgik til et Aktieselskab, der i 1906 udvidedes yderligere med tre andre Støberier og antog Navnet »De forenede Jernstøberier«.

Al denne Sammenslutning synes ikke at have virket til Gavn for nogen af de paagældende Virksomheder. I 1916 udskiltes L. Langes Jernstøberi og var indtil 1926 sammensluttet med Anker Heegaards Aktieselskab i Frederiksværk. Efter Krigen kom Firmaet i økonomiske Vanskeligheder, der efterhaanden blev saa store, at det i 1926 maatte træde i Likvidation. Derefter begynder et nyt og ikke uinteressant Kapitel i Firmaets Historie. Ved denne Likvidation blev Svendborg haardt ramt; i Forvejen havde man Skibsværftet, som fra den lille Virksomhed, Ring Andersen drev før Krigen, under denne var blevet udvidet og udvidet, indtil det som en ret betydelig Virksomhed efterhaanden havde trukket en Mængde Arbejdere til sig, men som efter Krigens Afslutning hurtigt kom ud for Mangel paa Arbejde, hvilket bevirkede, at en Masse Arbejdere blev arbejdsløse. Nu maatte altsaa Svendborgs anden store Virksomhed træde i Likvidation med tilsyneladende samme Resultat. Det er jo forstaaeligt, at dette, at Byens 2 største Virksomheder med kort Mellemrum ophørte at bestaa, maatte ramme Svendborg haardt økonomisk set, og visse Kræfter, bl. a. vor Partifælle, Redaktør P. Andersen, sattes i Bevægelse for at undersøge Muligheden af, at Arbejderne overtog Virksomheden, eller i alt Fald medvirkede ved Overtagelsen.

Hertil fkrævedes imidlertid en Aktiekapital paa

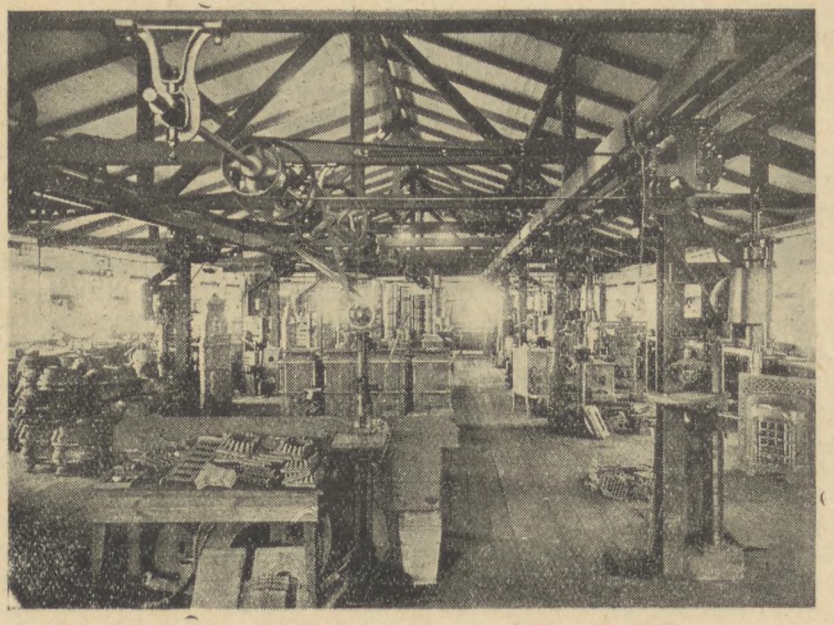

Interiør fra Beslagværkstedet.

500.000 Kr., som det lykkedes at skaffe tilveje paa den Maade, at Nationalbanken imod Svendborg Kommunes Kaution laante Arbejderne Halvdelen, medens den anden Halvdel skaffedes tilveje gennem Byens Borgere, der naturligvis var interesseret i, at Virksomheden atter kom i Drift. Tilbagebetalingen af det Arbejderne ydede Laan, der skulde ske i Løbet af 10 Aar, foregaar paa den Maade, at der af Arbejdernes Løn hver Uge indsættes 10 pCt. paa en særlig Konto med dette Formaal for Øje.

Saavidt vi ved, er dette Forsøg paa at socialisere, d. v. s. efterhaanden at bringe Virksomheden eller saa stor en Del af Aktiekapitalen som muligt over paa Arbejdernes Hænder, saaledes at Arbejderne virkelig blev medbestemmende om Virksomhedens Ledelse, ikke lykkedes paa Grund af, at det ikke har været muligt at bevare de Aktier, der svarer til den afdragne Kapital, for Arbejderne. Til Undskyldning for, at Eksperimentet ikke fuldt ud lykkedes, kan maaske siges, at man i nærværende Tilfælde var stillet i en Tvangssituation, hvor Muligheden for at gennemføre et saadant Forsøg ikke var tilstede.

Som ovenfor nævnt har denne Virksomhed paa anden Maade haft Betydning for Jernindustrien, idet Direktør Jens Lange, som afløste Faderen i 1890, var den første Formand for Foreningen af Fabrikanter indenfor Jernindustrien i Provinserne, der dannedes i 1895, og han var derfor med til at præge den Udvikling, som fandt Sted sidst i Halvfemserne, og som for Smedeforbundets Vedkommende fik en vis Afslutning i 1897, hvor vort Forbund anerkendtes som Organisation og medbestemmende Faktor ved Fastsættelsen af Arbejdsvilkaarene. Selv om vi for den øvrige Jernindustris Vedkommende først skulde gennem Storkonflikten i 1899, saa var Organisationsretten for vort Vedkommende anerkendt, hvilket yderligere gav sig Udslag i den første Overenskomst af 1900, der mere uddybet fornyedes i 1902, samt Gennemførelse af Regler for Behandling af faglig Strid og Fælles Værkstedsregler i 1902 og 1903.

Jens Lange var paa mange Omraader en Type paa den moderne Fabrikant. Han kunde være haard og hensynsløs, men forstod paa den anden Side, at det gik ikke længere med den ensidige Opfattelse at ville være Herre i sit eget Hus, og han tog saa Konsekvensen og medvirkede til, at der organisationsmæssigt blev truffet Aftale om Løn- og Arbejdsforholdene. Han nedlagde iøvrigt i 1902 ret pludseligt alle sine Tillidshverv indenfor sin Organisation.

Lidt Værkstedsteknik.

Fabrikation af Bladfjedre.

(Efter Werkstattstechnik.)

Af koldvalset uhærdet Fjederstaal ca. 8—11 mm bredt og ca. 1,1 mm tykt skal fremstilles Bladfjedre af Form, som vist i hosstaaende Figur øverst tilhøjre. Det forlanges, at en Fjeder skal lokkes, udhugges og bøjes i hvert Slag af Pressen.

Figuren viser Stemplet set fra Siden i Snit og Understemplet set fra oven og i Snit.

Af Stemplets enkelte Dele bemærkes Styrepladen a, Lokkenaalene b, den indbyggede Snitplade c, Afstikke- og Bøjestemplet d, det fjedrende Bundstykke e, Anslaget f, Styresøjlerne g og et indskydeligt Startanslag.

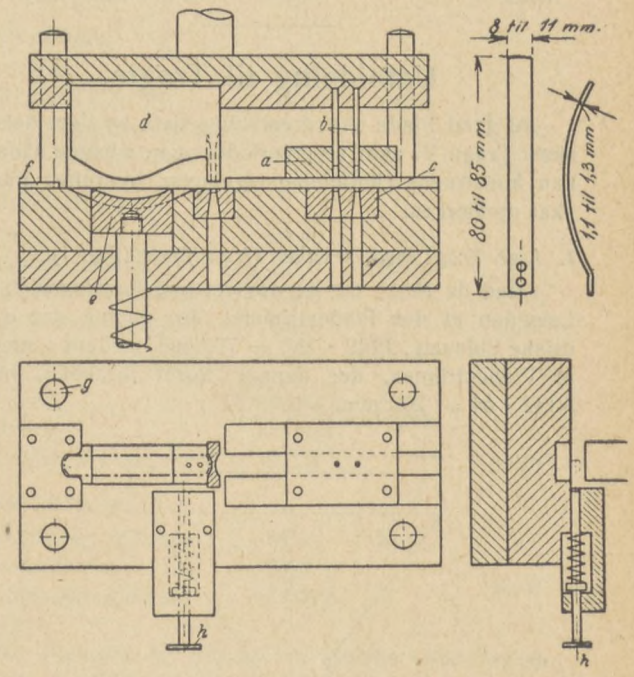

Virkemaaden er følgende: Staalbaandet føres fra højre ind mod Startanslaget, dette holdes midlertidigt i Stilling ved et Tryk paa Knappen h. Stemplet gaar ned og lokker den første Fjeder, foruden at det med Afstikkestemplet tildanner den ene Ende. Inden der arbejdes videre, maa det afskaarne korte Stykke Materiale fjernes af Værktøjet. Derefter kan Arbejdsslagene følge uden Ophør, indtil Strimlen er opbrugt, idet Materialet stadig føres ind mod det venstre Anslag f. Ved Hjælp af Trykluft blæses den færdige Fjeder ud af Værktøjet. Det fjedrende Bundstykke har til Opgave dels at forhindre Staalbaandet i at forskyde sig under Bukningen og dels at løfte den færdig bukkede Fjeder op af Understemplet.

Hærdning af Fjedrene foretages hurtigst og bedst ved Hjælp af en Saltbadovn. Skal Fjedrene yderligere anløbes, foretages dette bedst i en særlig Anløbningsovn. Naturligvis er det ogsaa muligt at fremstille Fjedrene af fjederhærdet Baandstaal. Man benytter hertil Fjederbaandstaal af Haardhed 3. I dette Tilfælde er det dog nødvendigt at bruge to Operationer i Pressen. Bukningen maa henlægges til anden Operation i et særskilt Bukkestempel, da Materialet fjedrer sig stærkt tilbage. Værktøjet udføres iøvrigt meget lig det skitserede. Det maa dog bemærkes, at Fjedre fremstillet af fjederhærdet Baandstaal i Ringe som Regel ikke faar nogen ensartet Hærdning. Grunden hertil maa tilskrives Baandstaalets Fabrikation; men til mange Anvendelser er de saaledes fremstillede Fjedre fuldkommen fyldestgørende.

Specialfirmaer gaar hyppigt frem paa den Maade, at de først retter og hærder Baandstaalet i Længder paa 1 til 2 m, og derefter udstanser og bøjer Fjedrene. Paa denne Maade opnaas en meget ensartet Haardhed, og frem for alt undgaar man den Formforandring, som ellers let følger med en afsluttende Hærdning.

Udfoldning til Tragte.

Af tynd Plade skal fremstilles dels en lige, dels en skæv Tragt. Vi skal se, hvorledes man i begge Tilfælde kan konstruere Udfoldningstegningen, hvorefter Pladen skal opmærkes.

1. Lige Tragt med cirkulær Grundflade (Fig. 1).

Med de Maal, der er opgivet paa Tegningen, bliver Længden af den Pladestrimmel, der danner den cylindriske Sidevæg, 3,142 · 252 = 792 mm, medens Længden af Pladestrimlen, der danner Røret forneden, bliver 3,142 · 64 = 201 mm.

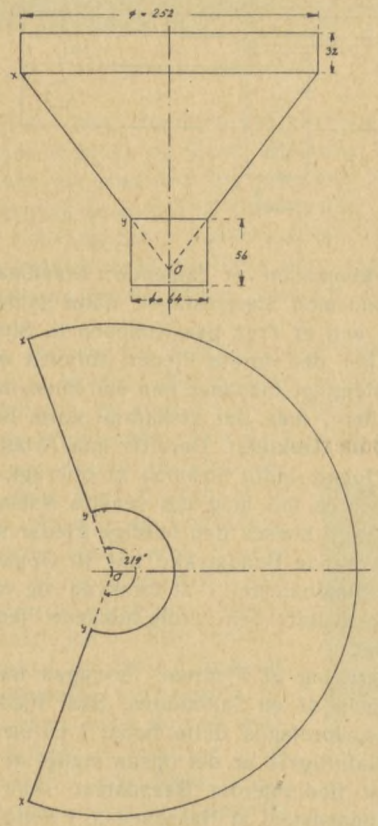

Fig. 1.

Keglefladen tænkes opskaaret langs Linien *x y* og udfoldet i en Plan. Da alle de rette Linier paa Keglefladen, der forbinder Keglens Toppunkt *o* med Punkter af Keglens øverste Grundcirkel, er lige lange, maa denne Cirkel nødvendigvis ogsaa i Udfoldningen faa konstant Afstand fra Punkt *o* i Udfoldningen, d. v. s. den udfoldes som en Cirkelbue med Radius *o x*. Længden af Cirkelbuen i Udfoldningen kan findes enten ved at inddele Cirklen paa Keglen i et vist Antal lige store Stykker og afsætte disse ud ad Cirkelbuen i Udfoldningen, eller man kan beregne, hvor stor Centervinklen i Udfoldningen skal være, og derefter afsætte denne med en Transportør. Vi vil her vælge den sidste Metode. Cirkelbuen maa i Udfoldningen være lige saa lang som Cirklen paa Keglen, men dennes Længde er som ovenfor vist 3,142 · 252. Naar Radius *o x*, der maales paa Tegningen, er 207 mm, er Længden af *hele* Cirklen med Radius 207 mm lig 3,142 · 414; men heraf skal kun bruges en Længde svarende til Cirklen paa Keglen, altsaa 3,142 · 252. Centervinklen, der spænder over denne Bue, maa altsaa være

$$\frac{3{,}142 \cdot 252}{3{,}142 \cdot 414} \cdot 360 = \frac{252 \cdot 360}{414} = 219.$$

2. Skæv Tragt med cirkulær Grundflade (Fig. 2).

Udfoldningen af de 2 cylindriske Dele bliver nøjagtig som beskrevet ovenfor. Da Afstanden fra Keglens Toppunkt til de enkelte Punkter af Grundcirklen har forskellig Længde, vil Grundcirklen i Udfoldningen ikke blive nogen Cirkel.

For at konstruere Udfoldningen inddeles Grundcirklen først i et Antal lige store Dele (her er valgt 16). Halvcirklen nedlægges i Tegneplanen, saaledes at Delepunkterne *a b c d* o. s. v. samt deres Projektioner *a' b' c' d'* o. s. v. kan afsættes. Fra Keglens Toppunkt *o* trækkes Linier ud til Grundcirklens Delepunkter. Keglen tænkes

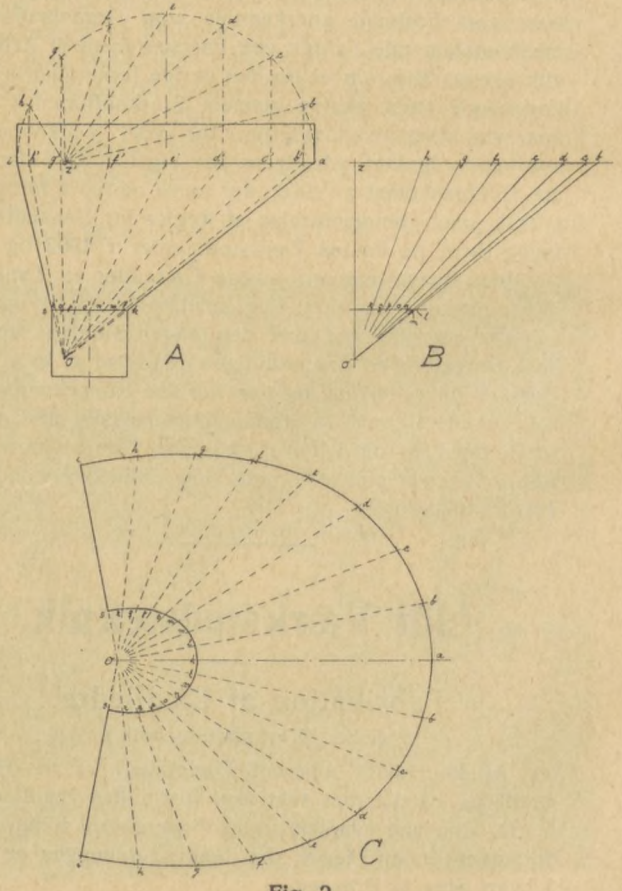

Fig. 2.

herefter opskaaret langs Linien *s—i* og foldet ud i et Plan. Derved vil Toppunktet *o* blive liggende, medens Delelinierne paa Keglen i Udfoldningen vil straale ud fra dette Punkt. Længden af hver enkelt Linie findes ved Hjælpekonstruktionen Fig. 2 B. Her er tegnet alle Trekanterne *oz'h, oz'g, oz'f, oz'e* o. s. v. (fra Fig. 2 A) i sand Størrelse, idet Længderne *z'h, z'g, z'f, z'e* o. s. v. i Fig. 2 A er afsat ud ad den vandrette Linie i Fig. 2 B. Paa den Maade faas sand Længde af alle Linierne *oh, og, of, oe* o. s. v., og de kan herfra afsættes i Udfoldningen.

Udfoldningen Fig. 2 C er konstrueret ved først at tegne Linien *o s i*, hvis sande Længde kan maales direkte i Fig. 2 A. Punktet *h* findes derefter som Skæringspunkt mellem en Cirkelbue med Centrum *o* og Radius *oh* (fra Fig. 2 B), og en Cirkelbue med Centrum *i* og Radius *ih*, d. v. s. Delingen paa Grundcirklen (Fig. 2 A).

Paa lignende Maade findes Punkt *g* i Udfoldningen som Skæringspunkt mellem en Cirkelbue med Centrum *o* og Radius *og* (fra Fig. 2 B) og en Cirkelbue med Centrum *h* og Cirkeldelingen som Radius. Man fortsætter herefter med Konstruktion af Punkterne *f, e, d, c, b* og *a*. En Kurve trukket gennem disse Punkter giver da Udfoldningen af Grundcirklen. Den indvendige Grænselinie faas simpelt hen ved i Fig. 2 B at trække den vandrette Linie *rl* i en Afstand fra Linien *zb* — Højden af Keglestubben. Længderne *or, oq, op* o. s. v. afsættes derefter ud ad respektive Linier i Fig. 2 C. Naar den halve Udfoldning er tegnet op paa denne Maade, kan man ved simple Konstruktioner opmærke den anden Halvpart, idet Udfoldningen maa være symmetrisk om Linien *oa*.

E. B.

Fradrag i Skatteindtægt.

I Lighed med tidligere Aar gives nedenstaaende en Udregning af det i 1931 betalte Kontingent til Arbejdsløshedskassen, og som paa samme Maade som Sygeforsikring, Livsforsikring kan fradrages Indtægten ved Udregningen af den skattepligtige Indtægt.

For Forbunds- og Afdelingskontingentets Vedkommende gælder den Regel, at $^3/_4$ af Aarets Kontingent kan fradrages selve de oppebaarne Indtægter, hvorved undgaas, at dette Fradrag kommer ind under det Maksimum af 400 Kroner, der er fastsat for Fradrag af Forsikringskontingent.

Da de respektive Forbund har forskelligt Kontingent, er der foretaget Opstilling for hvert Forbund for sig.

Kontingentet er udregnet for arbejdende fuldtbetalende Medlemmer, og Medlemmer, der paa Grund af Arbejdsløshed, Sygdom, Militærtjeneste o. l. har været helt eller delvis fritaget for Kontingentydelser, maa derfor formindske Fradragene i Overensstemmelse dermed.

	Aars-kontingent	Fradrages i Brutto-indtægt	Fradrages i skattepligtig Indtægt
Smedeforbund.	Kr.	Kr.	Kr.
Forbund	102,60	96,45	
Afdeling	26,00		
Arbejdsløshedskasse	62,40		62,40
Formerforbund.			
Forbund	93,60	70,20	
Afdeling (Kbhvn.)	112,00	84,00	
Hjælpeforening (Kbhvn.)	104,00		104,00
Arbejdsløshedskasse	62,40		62,40
Sliberforbund.			
Forbund	106,60	79,95	
Afdeling (Kbhvn.)	39,00	29.25	
Sygeforsikring (Kbhvn.)	13,00		13,00
Arbejdsløshedskasse	62,40		62,40
Specialarbejderforbund.			
Forbund	63,96	60,45	
Afdeling	16,64		
Arbejdsløshedskasse	62,40		62,40
Metaltrykkerforbund.			
Forbund og Afdeling	78,00	58,50	
Sygeforsikring	26,00		143,00
Arbejdsløshedskasse	117,00		

For Formere og Slibere er angivet københavnske Afdelings- og Sygeforsikringskontingenter, og Medlemmer af Provinsafdelinger maa i Stedet for angive, hvad der er gældende i deres respektive Afdelinger.

Fradraget i Bruttoindtægt skal forstaas saaledes, at saafremt et Medlems samlede Indtægt har været Kr. 3200,00, og hvis $^3/_4$ af Forbunds- og Afdelingskontingentet andrager Kr. 96,45, saa udfyldes Rubriken i Skatteskemaet om Arbejdsindtægt med Kr. 3104,00, hvorimod Forsikringsfradragene sker i den dertil beregnede Rubrik paa Skemaet.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. B. Jensens Maskinværksted, Haderslev.
2. Krabbesholm Sanatorium, Skive.
3. Brdr. Christensen, Viborg.
4. A. C. Rosenberg, Thisted.
5. Smedemester Chr. Andersen, Torvet, Hobro.
6. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
7. Jensen & Knudsen, Lavgade, Haderslev.
8. Ernst Rasmussen, Thorsgade 54—56 — tidligere Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).

9. Fabrikant Albertsen, Øster Vraa.
10. Smedemester H. J. Hansen, Vestergade 11, Vejle.
11. Lemvig Motorkompagni, Lemvig.

Sympatistrejke. Hos A/S Nordisk Mosebrug & Savværk, Pindstrup, har Træindustriarbejderforbundet siden 14. August haft ca. 40 Mand i Strejke, fordi Firmaet ikke overholder den gældende Overenskomst. Efter Anmodning af nævnte Forbund har 6 af vore Medlemmer, der var beskæftiget i Virksomheden, nedlagt Arbejdet.

Jernarbejdernes Forening i Reykjavik, Island, har anmodet os om at meddele i Fagbladet, at Lønoverenskomsten mellem Foreningen og Arbejdsgiverne af disse sidste er opsagt til 1. Januar 1932. Da der er Mulighed for, at det kommer til Arbejdsstandsning, beder man vore Medlemmer om ikke at rejse til Island i Tilfælde af, at Arbejdsgiverne averterer efter danske Smede.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Faaborg. Faaborg Jernstøberi har opsagt de gældende Akkordpriser til Udløb 1. Marts 1932.

Frederiksværk. Paa Foranledning af Frederiksværk Afdeling blev der den 10. November indgivet Mæglingskrav overfor A/S Anker Heegaard paa 4 nærmere specificerede Spørgsmaal.

Aktieselskabet protesterede gennem Sammenslutningen overfor Mæglingskravet, idet man gjorde gældende, at lokal Forhandling ikke var ført.

Sagen sluttede med, at Afdelingen den 3. December meddelte, at Kravet skulde tages tilbage, idet man ved lokal Forhandling havde sluttet Sagen.

Der var klaget over, at der ikke kunde opnaas Enighed om Akkord ved et Par mindre Haandtryksmaskiner, der var blevet opstillet. For tilsvarende Arbejde var der tidligere betalt 15 Øre pr. Kasse, og man vilde nu kun betale 12 Øre. Paa det Grundlag havde Aktieselskabet betalt vedkommende Maskinformer med hans Gennemsnitsfortjeneste ÷ 20 pCt., hvilket blev 106 Øre pr. Time.

Sagen er ordnet derhen, at efter Nytaar 1932 skal der optages ny Forhandling om Akkord, og den paagældende Maskinformer faar for den Tid, han har arbejdet for de 106 Øre, udbetalt en Erstatning paa 30 Kr.

Der klagedes over, at Støbemesteren egenmægtigt udskriver Akkordpriser ved Formemaskiner, naar der for Kassestørrelsen findes Grundpris, og han alene anser det ny Arbejde for at være i Analogi med gammelt Arbejde. Han skal i saadanne fremtidige Tilfælde forhandle om, hvad Prisen skal være.

Der var klaget over, at trods flere Gange stillede Krav var Støberiets Tag over Haandformerne utæt, hvilket ogsaa var Tilfældet med et Skur til nyt Sand. Firmaet indgik paa, at de nødvendige Reparationer skal ske.

Endelig var der klaget over en Model, som det var umuligt at arbejde efter.

Arbejde efter denne Model skal betales med det vedkommende Medlems Gennemsnitsfortjeneste uden noget Afdrag.

København. Hos A/S Burmeister & Wains Metalstøberi afskedigedes der i Slutningen af November 6—7 Medlemmer paa Grund af Arbejdsmangel.

I Begyndelsen af December forlangte Aktieselskabet 6 andre ledige Medlemmer anvist, men de paabegyndte ikke Arbejdet, fordi Aktieselskabet i en tidligere Sag havde givet Tilsagn om i Almindelighed at ville genantage Folk, der var afskediget paa Grund af Arbejdsmangel, naar der igen blev noget at bestille.

Driftslederen besværede sig pr. Telefon herover til Forbundet, men havde dog ændret sin Stilling derhen, at Halvdelen af de afskedigede kunde blive genantagne, medens man ikke havde Brug for den anden Halvdel, og ikke vilde genantage dem, da der mellem de ledige var Folk, som før havde arbejdet i Virksomheden, og som man ansaa for mere kapable.

Sagen gik i Orden med denne Halvering og videre saaledes, at en bestemt Former, der var mellem de afskedigede, herefter skulde blive den første, der gik i Arbejde, naar der atter skulde antages.

Iøvrigt er den gældende Opfattelse den, at det er en yngre Ingeniør, der har iværksat hele Aktionen, idet han engang imellem, naar han finder det passende, lader sig forlyde med, »at han skal have helt ny Besætning«.

Det er det, man kalder for Overmod.

I Fagbladet for November er omtalt et den 22. Oktober afholdt Mæglingsmøde hos A/S De forenede Jernstøberier. Det drejede sig om Indførelse af 2-Holds-Drift ved en Rystemaskine, og Sagen gik i Orden, men da det senere viste sig, at Fortjenesten ikke svarede til Forudsætningerne, begæredes der paany Mægling.

Denne blev imidlertid ikke afholdt, da Sagen gik i Orden forinden gennem en lokal Forhandling.

Odense. Den 1. December afholdtes der paa Begæring af Forbundet et Mæglingsmøde hos A/S H. Rasmussen & Co.

Der klagedes over, at en ved Maskinformning af nogle store Tagvinduer, som krævede 4 Mands Hjælp ved Samling o. s. v., tidligere betalt Godtgørelse til de 2 ekstra Makkere egenmægtigt var inddraget af Firmaet.

Firmaet protesterede overfor Sammenslutningen imod den givne Fremstilling og fastholdt ikke at have ydet nogen Erstatning og som Følge deraf heller ikke havde afdraget noget.

Da Klubben gennem Afdelingen fastholdt, at deres Opgivende var rigtigt, blev Mæglingen afholdt, men det viste sig desværre, at Sagen maatte falde, da Afdelingens Fremstilling ikke kunde holde Stik.

Ved noget andet Arbejde, der var lavet i de samme Formkasser, var der ydet Ekstrabetaling, men aldrig for Tagvinduer. Ved 2 mindre Bestillinger, der tidligere var udført, var der ikke stillet Krav derom, og da der nu kom en tredie, men noget større Bestilling, var det rigtigt, at Kravet var rejst, men Direktøren havde erklæret, at Arbejdet var Fyldegods, der ikke gav nogen Fortjeneste, og vilde man ikke udføre det paa de tidligere Vilkaar, kunde man blot sige til, han vilde da straks annullere Ordren.

Efter Samraad var Formerne enedes om at udføre Arbejdet uden at fastholde Kravet, og da den af Direktøren givne Fremstilling ikke kunde afvises, maatte Sagen naturligvis falde.

Ribe. I Fagbladet for November Maaned er skrevet om et den 30. Oktober hos det derværende Aktieselskab afholdt Mæglingsmøde, som i det store og hele endte med, at de rejste Spørgsmaal overgik til ny lokal Forhandling.

Først og fremmest drejede det sig om nogle nye Radiatorer, der skulde udføres paa ny Maskiner. Man er senere enedes om Akkordpriser paa Kernerne dertil og iøvrigt ogsaa for Kerner til andre Radiatorer, saa-

ledes at der paa dette Omraade nu er fuld Enighed om Akkordpriserne.

Hvad selve Formningen af de nævnte ny Radiatorer angaar, skulde der i Stedet for Opstødning anvendes en Valsning af Sandet. Man er enedes om at lade Spørgsmaalet om Akkordpriserne bero, indtil Arbejdet er indøvet.

Grubegryder er tidligere udført i Timeløn. Der skal forhandles om Indførelse af Akkord, og endelig var der nogle sanitære Forhold, som er blevet bragt i Orden.

Der var ogsaa klaget over, at Firmaet ikke overholdt et vist givet Tilsagn om ved Nyantagelser fortrinsvis at antage de i Byen ledigværende Medlemmer. Ogsaa af dette Spørgsmaal er der opnaaet en tilfredsstillende Ordning.

Ringsted. Paa det derværende Jernstøberi blev for nogen Tid siden indrettet Baderum med Brusebade, men man kunde mærkværdigvis ikke tænke sig, at der var Brug for varmt Vand om Sommeren. Man opnaaede dog Enighed om, at der skulde være Adgang til varmt Vand 2 Gange om Ugen, og saa fandt man senere ud af, at det ogsaa kunde være tilstrækkeligt om Vinteren.

Der afsendtes en Klageskrivelse til Sammenslutningen, og indtil videre er Resultatet blevet, at man kan faa varmt Vand i Ringsted hver Dag. Det er ogsaa svært at regne ud, hvad man ellers skulde med en Badeanstalt.

Smede og Maskinarbejdere.

Mæglingsmøder. Den 12. November er der afholdt Mæglingsmøde hos A/S W. Brüel, Hjørring, i Anledning af Klage over, at Maskinarbejderne nægtede at udføre Overarbejde paa de sædvanlige Betingelser. — Man enedes om at fastsætte Overarbejdstiden til 6 Timer pr. Uge, som efter Firmaets Skøn kan fordeles paa indtil 3 Aftener pr. Uge. Saafremt der maatte fremkomme paakrævet Overarbejde ud over de aftalte 6 Timer, skal Firmaet i god Tid forhandle med Tillidsmanden derom.

Hos A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, mægledes den 13. November paa Strid om Aflønningen for Stoptid, naar en eller flere Maskiner staar stille paa Grund af Reparation eller Mangel paa Arbejde; Arbejderne betjener nemlig hver 3 Maskiner ved Tandhjulsfræsning. — Man enedes om den af Firmaet tilbudte Afregningsmaade — Timeløn plus 49 pCt. —, dog saaledes, at der for Stoptid udover 3 Døgn benyttes den tidligere gældende Afregningsmaade, hvor Priserne blev sat ved de to Maskiner, og hvor det, den 3 Maskine producerede, var et Tillæg til Arbejdernes Lønninger.

Paa Kabelfabrikken i Middelfart er der den 17. November afholdt Mæglingsmøde paa Krav om Forhøjelse af Timelønnen for de lavest lønnede Arbejdere. Firmaet vilde ikke gaa med til at give et generelt Tillæg, men Sagen sluttedes, idet Direktøren gav Tilsagn om at give de 4 lavestlønnede et Tillæg. Senere har Afdelingen meddelt, at 5 Mand har faaet hver 3 Øre.

Ved et Mæglingsmøde den 16. November hos Firmaet Christoffersen & Larsen, Esbjerg, behandledes en Strid om Afregning for 2 Maskinarbejdere, der paastod at være afskediget fra et Arbejde i Holland. Sagen sluttedes, idet Firmaet til fuld Afgørelse indgik paa at betale et Beløb paa Kr. 80,00.

Timandsmøder. Den 6. November er der afholdt Timandsmøde til Behandling af følgende Sager:

1) Lønkrav overfor F. W. Dobercks Efterflg. Amundin, København. Man enedes om at forhøje Timelønningerne med ialt 15 Øre at fordele efter Firmaets Skøn til 5 nærmere angivne Mænd. Der var i Forvejen givet 15 Øre, saaledes at det samlede Tillæg bliver 30 Øre.

2) Lønkrav overfor A/S F. L. Smidth & Co., Valby. — Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

3) Ligeledes behandledes den i sidste Fagblad omtalte Sag fra »Strømmen«, Randers, der henvistes til fornyet lokal Forhandling.

Endvidere er der afholdt et Timandsmøde den 25. November, og her var følgende Sager til Behandling:

1) Krav om Forhøjelse af Timelønningerne paa Nyborg Jernstøberi. — Firmaet indgik paa at give et Tillæg af 24 Øre pr. Time at fordele paa 6 Mand. —

2) Aalborg Skibsværft. Strid om Akkordprisen for et Parti Nagler. — Sagen vistes tilbage til lokal Forhandling; opnaas der herunder ikke Enighed, udføres Arbejdet efter Overenskomsten, § 7, 2. Stk.

3) De forenede Automobilfabrikker, Odense. Klage over Reduktion af Timebetalingen for Akkordarbejdere, Krav om Efterbetaling af det for meget fradragne og Krav om Tillæg til de bestaaende Timelønninger. Man enedes om følgende under Forbehold af Direktørens Sanktion:

For Timelønsarbejde, der udføres af Akkordarbejdere, betales et Tillæg til Timelønnen af 50 pCt.

4 Værktøjsarbejdere og 7 Automobilmekanikere erholder hver et Tillæg til Timelønnen af 2 Øre. Herefter bortfalder Forbundets Krav om Efterbetaling. Angaaende Spørgsmaalet om Regler for Overarbejde skal der optages lokal Forhandling, der skal være tilendebragt indenfor et Tidsrum af 14 Dage.

Voldgiftssager. Der har været nedsat en faglig Voldgift til Afgørelse af Uenighed om Arbejdstidens Lægning hos F. Bülow & Co., København. Striden drejede sig om, hvorvidt Firmaet efter den gældende Overenskomst var berettiget til i Perioden 1. Oktober—31. Marts at forskyde Arbejdstiden saaledes, at denne fra at være fra Kl. 8—16,30 med 1/2 Times Spisepause lægges fra Kl. 8,30—17,00 med 1/2 Times Spisepause i Henhold til tidligere Praksis. Voldgiftsretten afgjorde Sagen derhen, at Arbejdstiden forskydes 1/4 Time, saaledes at den bliver fra 8,15—16,45.

Den 20. November har Overskibsingeniør Aage Larsen som Formand for en faglig Voldgiftsret afsagt Kendelse i en Sag, som var anlagt af Forbundet imod A/S Burmeister & Wain, og som angik Krav om et Tillæg til Akkordprisen paa Udenbordsklædningen til Bygning 589. Kendelsen gaar ud paa, at Skibsbyggerne skal have et Beløb af 300 Kr. som Tillæg til Akkordprisen.

Rørprislistens Ikrafttræden. Spørgsmaalet om Tidspunktet for Rørprislistens Ikrafttræden har været forelagt det i Henhold til Forligsmandens Mæglingsforslag nedsatte Nævn, og Nævnet har givet Arbejdsgiverne Ret i deres Paastand om, at Prislisten først træder i Kraft den 1. September.

Overarbejdsregler. Med A/S Otto Mønsted er der truffet Aftale om Overarbejdsregler, saaledes at alt Over- og Søndagsarbejde udover 6 Timer pr. Mand pr. Uge fra 1. December udlignes i Dagtid i den paafølgende Uge. Ved Reparation af større Omfang efter Havari kan der dog træffes særlig Aftale med Tillidsmanden.

Ligeledes er der aftalt Overarbejdsregler med Aarhus Oliemølle. Man er her enedes om at begrænse og fordele Overarbejdet det mest mulige, at Arbejdere, der i et Døgn har haft 8 Timers Overarbejde, ikke møder til Arbejde det følgende Døgn, og at Arbejdere i Løbet af 5 Uger ikke kan have mere end 30 Overtimer.

Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen. Den 2. December er der i Arbejdsgiverforeningen afholdt Møde til Behandling af en Strid med Aabenraa Gas- og Vandværk om Betaling for et Rørledningsarbejde. Sagen sluttedes med, at Værket erklærede sig villigt til for Fremtiden at give Arbejde udenfor Gasværket, som strækker sig over flere Dage, i Akkord efter Rørprislisten. — Eventuelle Uoverensstemmelser behandles af Rørudvalget.

Lønforhøjelse. Hos Firmaet Brd. Gyring-Nielsen, København, har 3 Mand faaet hver 5 Øres Tillæg, og naar de beskæftiges ved Reparationsarbejde i Byen og benytter Firmaets Cykle yderligere et Tillæg af 2 Øre. Der havde været forhandlet med Firmaet, uden at Enighed var opnaaet, og Arbejderne nedlagde derfor Arbejdet den 5. November. Firmaet havde, medens Forhandlingerne stod paa, indmeldt sig i Sammenslutningen, som klagede over uvarslet Arbejdsstandsning og foranledigede et Møde afholdt i Arbejdsgiverforeningen. Paa dette Møde enedes man om, at Arbejdet skulde genoptages, og et Forhandlingsmøde snarest finde Sted, hvori Repræsentanter for Forbundet og Sammenslutningen skulde deltage. Dette Forhandlingsmøde afholdtes den 18. November, og Resultatet blev som ovenfor nævnt.

Stiftelsesfest.

Smedeforbundets Brønderslev Afdeling.

Smedene i Brønderslev fejrede Lørdag den 28. November 27-Aarsdagen for Afdelingens Stiftelse ved en festlig Sammenkomst for Medlemmer med Damer.

Formanden, Aug. Lyksholm, bød Velkommen og omtalte i store Træk Afdelingens Historie. Festtalen holdtes af Forbundets Formand, Johs. Kjærbøl, der bl. a. kom ind paa den økonomiske Krise, der gør det saa overordentlig vanskeligt for Organisationerne at disponere. Vaabenkrigen er afløst af en økonomisk Krig, hvorunder Parolen for de enkelte Lande efterhaanden synes at være blevet at sælge det mest mulige og ude fra købe det mindst mulige. Det er jo kun naturligt, naar man fra Udlandets Side ved høje Toldmure søger at genere det frie Handelssamkvem og ogsaa forhindrer Danmark i at udnytte sine naturlige Afsætningsmuligheder, at vi maa tage passende Repressalier. Foreløbig har man, hvad der ligger lige for, sat ind imod Luksusimporten, men selv om vi udmærket kan undvære Champagne og Parfumer og mere af den Slags, maa vi jo huske paa, at der ogsaa bag Fremstillingen af Luksusvarer staar mange Arbejdere, der, naar de paagældende Produkter ikke kan afsættes, bliver arbejdsløse. Under disse vanskelige Forhold maa vi paaregne, at vor hjemlige Industri kan komme ud for Vanskeligheder og meget taler for, at det kapitalistiske Samfund er inde i sin sidste Fase. Det Vanvid, der for Tiden præger Verdensøkonomien, kan ikke vedvare. Samfundet maa efterhaanden træde til og skaffe sig Kontrol og Indflydelse, ikke mindst der, hvor Samfundet paa Grund af Privatkapitalens Planløshed maa træde til med Støtte. Det kan ikke vedblivende overlades til de enkelte Virksomheder at afgøre, hvornaar de skal standse, og Arbejderne kastes paa Gaden. Naar Raabet om Lønnedsættelse nu atter lyder, maa det være naturligt at undersøge Begrundelsen herfor. Arbejderne kan ikke vedblivende blot paa et ensidigt Arbejdsgiverkrav indgaa paa at lade deres Lønninger forringe, hvorved ogsaa den for Samfundet nødvendige Købeevne forringes. Nutiden og Fremtiden stiller store Krav til Organisationerne og ikke mindst til de unge, der skal videreføre dem, og ingensinde før har Nødvendigheden af Arbejderklassens Dygtiggørelse været større end nu. Kjærbøl kom ogsaa ind paa en Omtale af Foraarets Situation og bad Deltagerne om ved Bedømmelsen af denne at se paa, hvorledes det var gaaet i Norge. Til Slut udtalte Kjærbøl Ønsket om, at den store Virksomhed i Brønderslev fortsat maatte kunne give Beskæftigelse til Fagets Udøvere, og takkede for den Loyalitet og Trofasthed, der gennem de mange Aar har præget Afdelingen, for hvilken han udbragte et Leve.

Fællesorganisationens Formand, Bogtrykker Th. Jensen, bragte Hilsen og Lykønskning fra Fællesorganisationen. Endvidere talte den stedlige Redaktør, Jakob Sørensen, og Sognepræsten, Pastor Noring, der talte for Damerne.

En lang Række Sange blev afsunget, og til Slut gik Dansen.

Teknologisk Institut.

Kursus for Varmesmede.

(Fra 18. Januar til 27. Februar 1932.)

Undervisningen er anlagt dels paa at meddele de Kundskaber, der er nødvendige for at beregne og kalkulere et mindre Vandvarmeanlæg og lede dettes Udførelse, og dels paa at opøve visse praktiske Færdigheder bl. a. i Rørbøjning og Rørsvejsning.

Betingelsen for Deltagelse er, at den paagældende er Svend inden for et af Metalarbejderfagene, og det forudsættes, at Kursusdeltagerne har en fleraarig Praksis som Rørlægger, Varmesmed el. lign., samt at de har gode Skolekundskaber i Dansk og Regning.

Undervisningen omfatter følgende Fag: Faglære, ca. 120 Timer, Bogføring, Kalkulation, praktiske Øvelser, Rørsvejsning, Fagregning, Kedellære, Prøvefyring og Besøg paa Varmeanlæg m. m., ca. 162 Timer, *ialt ca. 282 Timer.*

Til Brug for Undervisningen ved dette Kursus disponerer Instituttet over en righoldig Samling af Vægtavler, Armatur og diverse Materialer samt et fuldstændigt Undervisnings-Kedelanlæg, bestaaende af 12 forskellige Kedeltyper.

Betalingen for et Kursus er *Kr. 125,00.*

Deltagerne maa medbringe Arbejdstøj, Tegnebestik samt en Regnestok, der dog kan fremskaffes ved Instituttets Mellemkomst.

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
29643	Andersen, Christian W....	København	14. 8.10	Kbhvn. Afd.	11. 5 29	Kbhvn. Afd. 12	29. 8.31
51072	Abildskov, Egon William..	—	6 1 10	„ „	24 4 31	„ „ 4	8 8 31
25889	Ammundsen, Niels Chr. A..	Vejle	13. 5 81	„ „	27. 4 30	„ „ 12	8. 8.31
51084	Britze, Erdmann P. O..	Aarhus	26.12 11	„ „	4 5 31	„ „ 14	22. 8 31
2429	Bünger, Ove Anton	Odense	6. 3 82	„ „	21. 6 31	„ „ 3	29. 8.31
53522	Bech, Hans Anker ...	Østermarie	5. 8 10	Neksø	22. 3 31	Neksø	25. 4 31
4310	Christensen, Hans I. N.....	Esbjerg	23. 1.02	Esbjerg	5. 1 31	Esbjerg	8. 8.31
51181	Eliassen, Arnstein R.....	Halden, Norge	23. 9 04	Kbhvn. Afd.	15. 5 31	Kbhvn. Afd. 12	22. 8 31
51033	Falkenberg, Vagn.....	Holte	12. 1 12	„ „	5. 4 31	„ „ 14	30. 5.31
51266	Füssel, Arne Herluf ...	København	9. 7 07	„ „	16. 7 31	„ „ 14	15. 8.31
32914	Glue, Henrik Simon.	Odense	1.12 02	Ringe	17. 1.31	Ringe	23. 5 31
9741	Hansen, Hans Laurits ..	København	16 12 94	Kbhvn. Afd. 1	10. 1.16	Kbhvn. Afd. 9	22. 8.31
2907	— Jakob	Helsingør	20. 7 07	Helsingør	8 10.25	„ „ 2	8. 8 31
14522	Holm, Helge Kaj E. ..	København	24 1 07	Kbhvn. Afd.	20. 2.29	„ „ 14	15. 8 31
50939	Jørgensen, Hans Carl A. ..	Frederiksberg	7.12.11	„ „	8. 2.31	„ „ 14	15. 8.31
51493	Jagd, Carlo Jepsen ..	København	3. 8 11	„ „	11 11 30	„ „ 15	22. 8 31
4960	Jedich, Einer Valdemar	—	22. 7 10	„ „	3. 1.30	„ „ 2	15. 8 31
50167	Jess, Svend Aage ...	Frederiksberg	25. 8 01	„ „	3. 6.30	„ „ 17	30. 5.31
30103	Jespersen, Thorvald Vald..	Struer	27 12 07	„ „	10. 4 29	„ „ 17	8. 8 31
19955	Johansen, Severin Peter..	Vejle	21. 7.92	Vejle	2. 2.12	„ „ 12	27. 6 31
24102	Larsen, Axel Alfred ...	Hønsinge	20. 5 08	Kbhvn. Afd.	7. 5.28	„ „ 14	20. 6 31
38529	Lohse, Julius J. Wensel	København	27.10.10	„ „	6.11.29	„ „ 17	8. 8 31
31150	Lund, Carl Johan	Rønne	5 5.05	„ „	7. 3 29	„ „ 14	25. 7.31
36928	Moser, Axel V. Nørager	Skovshoved	15 7.04	„ „	24. 9 29	„ „ 9	18. 7.31
53672	Mathiasen, Holger	Sædder	18. 7 10	Køge	9. 5 31	„ „ 9	25. 7 31
50825	Møller, Eli Bjørn.....	København	13. 4 96	Kbhvn. Afd.	19.12 30	„ „ 14	11. 7.31
13190	Nielsen, Albert Erik....	Klinteby	15. 7.06	Næstved	1. 6 26	Næstved	6. 6 31
25826	— Ferdinand B. .	København	13. 7 09	Kbhvn. Afd.	15. 9 28	Kbhvn. Afd. 2	15. 8 31
15878	— Jens Erik.....	Frederiksberg	23.11.99	„ „	6. 3.31	„ „ 3	22. 8.31
51366	— Orla Ingolf ...	København	12. 3.12	„ „	7. 8 31	„ „ 12	22. 8 31
51285	— Oskar.....	—	18. 3.12	„ „	16. 7.31	„ „ 15	15. 8.31
50469	— Villy	—	20.11.10	„ „	24. 8.30	„ „ 17	29. 8 31
50109	Neierdi, Adolf	—	18 3.10	„ „	19. 5.30	„ „ 12	22. 8 31
50968	Olsen, Gerhardt Aage.	—	25 12 11	„ „	5. 4 31	„ „ 9	29. 8 31
13006	Petersen, Aksel Henry...	Snesere	29 12.05	Næstved	2 11.25	Næstved	16. 5.31
14466	— Ejner Jørgen...	Lyngby	1. 8.06	Lyngby	13 10.25	Lyngby	29. 3.30
51276	— Fritz	København	11.10 11	Kbhvn. Afd.	5. 7.31	Hobro	12. 9.31
30681	— Jens Herman ..	Helsingør	14. 2 07	Helsingør	23.11 29	Kbhvn. Afd. 7	29. 8.31
12611	— L. H. Aug.....	Slagelse	27. 8.76	Kbhvn. Afd. 2	11. 4.96	„ „ 6	15. 8 31
33535	— Peter Lorenzen	Borrig	27. 2.11	Tønder	1. 5.30	Tønder	24.10 31
37044	Poulsen, Otto Herman ..	Aaker	23 12.06	Kbhvn. Afd.	29. 7 31	Kbhvn. Afd. 3	29 8 31
6116	Rasmussen, Niels Peter....	Aarhus	30 5 77	„ „ 1	17 9.10	„ „ 9	22. 8.31
50784	Rossing, Helge H. K. ...	København	3. 1.12	„ „	12.12.30	„ „ 15	15. 8.31
1276	Sørensen, Charles Peter..	—	22 10.06	„ „	3 10.30	„ „ 5	8. 8.31
24677	— Johannes	Ubberup	20. 8.06	Kalundborg	10. 5.29	„ „ 14	11. 7.31
26039	Secher, Svend Erik ...	København	18 11.10	Kbhvn. Afd.	25. 5.29	„ „ 13	15. 8 31
34595	Sigurdsson, Skjold.....	—	20. 1.09	„ „	14. 9 29	„ „ 12	15. 8.31
8668	Zachau, Vilhelm Jonas..	Helsingør	29. 1.07	„ „	18 3.30	„ „ 17	29. 8.31

Haandværkerens Aarbog 1932.

Haandværkerens Aarbog 1932, 2. Aarg., er udkommen, og Indholdet er i Aar saa righoldigt, at enhver Haandværker — ligegyldigt hvad Fag han end tilhører — bør anskaffe sig denne baade praktiske og smukke Bog.

Af Indholdet i Aar skal nævnes:

»Haandværket i 1930—31« og »Haandværkets Betydning og Stilling i Samfundet« af Sekretær i Fællesrepræsentationen for dansk Haandværk og Industri, Redaktør Aage Sølver Schou, »Den danske Haandværkers Ansigt« (med Illustrationer) af Haandværkerhistorikeren Rasmus Berg. »Skal det praktiske Livs Mænd kunne skrive godt for sig« — en god Vejledning ved Brevskrivning, Tegnsætning, Titulaturer etc. af Undervisningsleder og Dansklærer Hugo Gaarn, »Smeden og hans Svend«, en Fortælling af Revisor H. E. Noiesen, samt den nye Haandværkersang af Axel Andreasen. Desuden findes en illustreret Artikel »Haandværkeren paa Rejse« indeholdende Togtider, Ruter m. m. til en Række af Europas største Byer samt Studiemuligheder (Skoler, Messer etc.) i de forskellige Lande.

Det oplysende Afsnit, som Haandværkerne — baade Mestre og Svende — har Brug for i Aarets Løb, er meget stærkt forøget, og ligesom i Fjor indeholder Bogen Kalender med Mærkedage, Noteringskalender for hver Dag i Aaret, Posttakster, Radiofonistationer, Motorkendingsmærker, Indbyggerantal, Legater og en Masse nyttigt Tabelstof o. m. m.

Bogen, der er smukt udstyret i rødt Helshirtingsbind med Guldtryk, er meget billig (2 Kr.) — den egner sig fortrinligt til Gavebog — og faas ved Henvendelse til Teknologisk Instituts Forlag, Hagemannsgade 2, København, eller gennem enhver Boghandel.

Undertegnede bestiller herved at sende pr. Postopkrævning

.....Stk. **Haandværkerens Aarbog 1932.**

Navn.....

Adresse.....

(tydelig Postadresse.)

Bestillingssedlen adresseres til Teknologisk Instituts Forlag, Hagemannsgade 2, København V.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 34404 Nielsen, Johs. Cornelius (Kerteminde Afd.)

Medlemmerne Nr. 28655, Albert Otto Jensen, Nr. 24386, Kresten Stengaard Jørgensen, og Nr. 12871, Thor Georg Barcihus Rydendahl, har atter fundet deres Bøger.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 20441	Hjort,	Edvard Martin
- 51326	Lautrup,	Johan Nicolai
- 50936	Rasmussen,	Hans Jul Th.
- 5791	Strohkirch,	Heinrich Hans

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Nyt Register.			Sidst betalt
Nr. 16690	Andersen,	Kaj Sjødahl	21. 2.31
- 33758	Bigler,	Kaj Steen Schack	28. 6.30
- 29454	Christensen,	Harry Georg	20 11.26
- 20441	Hjort,	Edvard Martin	25. 7.31
- 27727	Jensen,	Hjalmar Emanuel	18. 1 30
- 14622	—	Sofus Peter Emanuel	22 2.30
- 25159	—	Søren Peter Jensen	5 6.26
- 18700	Jørgensen,	Hugo Viktor	24. 8 29
- 35396	Jeremiasen,	Ingvard	9 4.27
- 152	Johansen,	Arthur Georg Koch	17 5 30
- 13945	Kofoed,	Jocob Gerhard	20 6 31
- 33810	Larsen,	Vilhelm	1. 8.31
- 51326	Lautrup,	Johan Nicolai	18 7 31
- 37489	Madsen,	August N.	26 3.27
- 36014	Møller,	Edvard Martin	14. 2 31
- 21608	Nielsen,	Christen	24. 9.21
- 31242	—	Hans Peter William	24. 4.20
- 34432	Olsen,	Victor Emanuel Bruun	31 12.27
- 35401	Petersen,	André Peter	22 11 30
- 37889	—	Carl	7. 8.26
- 30941	—	Christian	3. 8 29
- 26099	—	Johannes Peter	6. 4 29
- 4335	—	Leon Hueg	16. 5 31
- 16706	—	Sv. Aage	16. 5.31
- 19607	—	Svend Frederik William	29. 3.30
- 29512	Rasmussen,	Knud Aage	4. 8.23
- 16714	Reimer,	Christian	18. 7.31
- 21397	Sørensen,	Hans Adolf Brorson	2. 4 27
- 5791	Strochkirch,	Heinrich Hans	25. 7.31

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet „Hafnia" (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 3 JANUAR 1932 18. Aarg.

Atter Overenskomstsituation.

Ligesom Tilfældet var ved Aarsskiftet 1930—31, har vi ogsaa i Aar overskredet Nytaarets Tærskel med opsagte Overenskomster, men dermed ophører ogsaa Ligheden, thi medens det i 1930 var Arbejdsgiverne, der allerede i Oktober Maaned havde opsagt med Krav om betydelige Lønreduktioner, var det umiddelbart før sidste Aarsskifte os, der sagde op, fordi det ikke var muligt at blive enig med vor Modpart om en tidsbegrænset Forlængelse af vort Overenskomstforhold. Man kunde heroverfor indvende, at vi med disse Opsigelser har indtaget et Standpunkt tilsvarende det, som vi bebrejdede vor Modpart, at denne indtog i 1930, nemlig ved Opsigelse af de bestaaende Overenskomster at medvirke til at øge Utrygheden i et i Forvejen af Usikkerhed stærkt præget Erhvervsliv. For saa vidt har vi heller ikke paa nuværende Tidspunkt ønsket disse Opsigelser, men tværtimod arbejdet for, at de bestaaende Overenskomstforhold kunde bevares, til hele den økonomiske Situation var mere afklaret. Men det maa i denne Forbindelse erindres, at medens Arbejdsgiverne i 1930, 3 Uger før det var nødvendigt, ved Opsigelsen af vort Overenskomstforhold skabte Nervøsitet i Erhvervskredse, saa var det paa Foranledning af De samvirkende Fagforbund, at disse og Arbejdsgiverforeningen i Oktober Maaned 1931 enedes om at udsætte Opsigelserne til 31. December, hvorved Opsigelsesfristen for Februar-Overenskomsterne blev forkortet med to Maaneder og for Marts-Overenskomsternes Vedkommende med 1 Maaned. Det maa samtidig erindres, at De samvirkende Fagforbund har tilbudt Arbejdsgiverforeningen at udskyde Overenskomsternes Opsigelse. til 30. April eller 31. Maj med Udløbstid til 1. Juni eller 1. Juli, og at De samvirkende Fagforbunds Forhandlingsudvalg yderlig har erklæret sig villig til at søge gennemført, at Opsigelsen blev 30. Juni med Udløb 1. August, uden at det har været muligt at faa Arbejdsgiverforeningen til at tiltræde, medmindre „Forholdene ganske væsentlig skulde forandre sig".

Arbejdsgiverforeningen har altsaa ikke villet medvirke til, at Parterne i Sommeren 1932 frit kunde forhandle under Hensyn til de til den Tid værende økonomiske Forhold, men har villet sikre sig et Supplement til Lønreduktionerne fra i Fjor derved, at selvom Prisniveauet steg, skulde dette ikke kunne paaberaabes, hvis ikke det „ganske væsentlig skulde have forandret sig".

Der vil hertil kunne indvendes, at der for Arbejdsgiverne jo ogsaa var en Risiko for, at Pristallet kunde synke, og at Arbejderne med den før nævnte Klausul da vilde kunne opnaa en Fordel, saaledes at de var sikrede imod Reduktioner, medmindre Arbejdsgiverne kunde paaberaabe sig en ganske væsentlig Nedgang. Men selvom hele Fremtiden ligger yderst usikker, og Mulighederne for et Prisfald ikke uden videre kan forkastes, er Sandsynligheden dog for, at Pristallet vil stige, og at det dermed bliver Arbejdsgiverne, der opnaar en Fordel; det er jo sikkert ogsaa en saadan Bedømmelse, der har foranlediget

dem til kun at ville forlænge Overenskomsterne paa de anførte Betingelser.

Ganske vist maa det erkendes, at efter at den danske Krone har forladt Guldindløseligheden, og dens internationale Værdi er blevet betydelig forringet, har der ikke været nogen synderlig mærkbar Stigning i Priserne, hvilket altsaa vil sige, at Kronen praktisk talt til Trods for, at den har mistet henimod en Trediedel af sin Værdi, alligevel paa Hjemmemarkedet har bevaret sin Købeevne. Aarsagen hertil maa sikkert søges i, at Verdensmarkedets Priser yderligere er faldet, men det kan næppe paaregnes, at Kronens forringede Værdi og Verdensmarkedets Prisfald fortsat vil ophæve hinanden. Det maa ogsaa antages, at der hidtil er solgt væk af Lagrene, uden at nye Indkøb er foretaget, fordi Handelen under de nuværende usikre Forhold venter længst muligt med at disponere, og det maa paaregnes, naar Lagrene efterhaanden tømmes, og nye Varer skal indkøbes, at disse da vil vise sig at være dyrere, navnlig naar der skal købes i de saakaldte Guldlande, d. v. s. Lande som Tyskland, Holland, Frankrig og Amerika, der ikke har fulgt Englands Eksempel og forringet deres Møntværdi.

I denne Forbindelse kan der heller ikke ses bort fra, at Indekstallet for en-gros Priserne er steget fra 109 i August til 119 i December 1931, en Stigning, som sikkert ikke vil kunne undlade at øve sin Virkning paa Detailpriserne.

For Metalindustriens Vedkommende kunde der overfor disse Betragtninger indvendes, at med det bevægelige Lønsystem vilde det være muligt, dersom Priserne steg, at skaffe vore Medlemmer lønmæssig Ækvivalent herfor. Centralorganisationens Ledelse saavel som de enkelte til Centralorganisationen knyttede Organisationers Hovedledelser har dog ikke ment at turde forlade sig herpaa, og har anset det for rigtigst, da det viste sig umuligt at faa Arbejdsgiverne til at forlænge paa nogle Maaneder, at opsige Overenskomstforholdet, til Trods for, at det sandsynligvis ikke er muligt paa det Tidspunkt, da det kan paaregnes, at Forhandling om ny Overenskomst skal finde Sted, blot tilnærmelsesvis at vide, hvorledes de fremtidige økonomiske Forhold vil forme sig.

Medens Arbejdsgivernes Opsigelser i Oktober Maaned 1930 var en ren og skær Krigserklæring alene ved Proklameringen af Krav om betydelige Lønreduktioner, er Arbejdernes Opsigelser ved Udgangen af 1931 affødt af Arbejdsgivernes Forsøg paa gennem en Klausul under en forventet Prisopgang at sikre sig en lønmæssig Fordel, udover hvad de opnaaede ved Overenskomstfornyelsen i 1931, og Opsigelserne fremkommer først efter, at Fagorganisationerne har forsøgt paa alle Maader at undgaa dem og dermed undgaa at skabe Uro og Nervøsitet i Næringslivet.

Hvorledes den overenskomstmæssige Situation vil udvikle sig, kan ingen for nærværende vide, og Arbejdsgiverne har ved Beslutning i deres Hovedbestyrelsesmøde den 22. December bundet sig paa en saadan Maade, at det kun kan gøre det vanskeligt for dem at manøvrere. I denne Beslutning anmoder Hovedbestyrelsen „Forretningsudvalget om at forelægge Fagforbundene Forslag om, at samtlige i 1932 udløbende Overenskomster forlænges uforandret i Aar fra deres Udløbstid. Hovedbestyrelsen forbyder alle under Arbejdsgiverforeningen hørende Organisationer og Virksomheder at aftale Overenskomstfornyelser paa andre Vilkaar, og erklærer sig rede til at tage enhver Konsekvens af dette Forbud."

Selvfølgelig kan man ved et saadant Forbud kun opnaa at binde sig selv, men derimod ikke sin Modpart, og Situationen kan meget let udvikle sig paa en saadan Maade, at Beslutningen kan spænde Ben for Arbejdsgivernes egne organisationsmæssige Interesser. Iøvrigt er vi tilbøjelige til at tro, at den er fremkommet under et vist Pres fra Haandværksfagene, der ikke har ønsket at skabe Mulighed for en Overenskomstsituation i Eftersommeren, hvor Entreprenør- og Byggearbejder i særlig Grad har Sæson. Vi vil mene, at f. Eks. Jernindustriens Arbejdsgivere udmærket kunde have indgaaet paa en Udsættelse af Overenskomstforhandlingerne til hen paa Aaret, naar forhaabentlig Situationen var mere afklaret.

Naar altsaa vi med det bevægelige Lønsystem har anset det for rigtigst at sige op, er det forstaaeligt, at de Organisationer, der har det stive Lønsystem, d. v. s. ikke i deres Overenskomster har Løfteparagraffen, og samtidig deres Prisklausuler knyttet til Overenskomsterne, ogsaa har foretaget Opsigelse. Ganske vist har et Par Organisationer fornyet deres Overenskomster for et Aar, og for saa vidt er de i det kommende Aar stillet paa samme Maade som de Organisationer, hvis Overenskomster ikke udløber i Aar, men Eksemplet har ikke virket smittende.

Bortset fra, at vi ved forrige Nytaarsskifte gled ind i en Overenskomstsituation under Arbejdsgivernes Parole om Lønreduktioner, medens Tendensen denne Gang nærmest har givet sig, hvad man kan kalde præventive Udslag, tegner den organisationsmæssige Fremtid sig paa lignende Maade i Aar som i Fjor, d. v. s. i høj Grad med Udsigt til, at det hele havner hos For-

ligsmanden. Dertil kommer, at ligesom vi i Fjor maatte paaregne en faglig Konflikt i et af de Lande, med hvis Metalarbejdere vi har Gensidighedsoverenskomst, nemlig Norge, maa vi ogsaa denne Gang paaregne faglige Komplikationer indenfor vort Gensidighedsomraade, nemlig i Sverige. Her har Arbejdsgiverne i Lighed med, hvad Tilfældet var i Danmark og Norge i Fjor, krævet betydelige Lønreduktioner, nemlig indenfor den mekaniske Værkstedsindustri 10 pCt.s Reduktion af Minimallønninger, 10 pCt.s Reduktion paa Arbejdernes individuelle Lønninger samt 18 pCt. paa alle Akkorder foruden forskellig andet, der tilsigter at forringe de engang opnaaede Vilkaar. Ved Jernbrugene krævedes 15 pCt.s Reduktion af saavel Minimallønninger, Timelønninger som Akkordpriser. Efter at der i Oktober og November Maaneder var forhandlet resultatløst mellem Arbejdernes og Arbejdsgivernes Repræsentanter, nedsatte Regeringen en Mæglingskommission, der den 21. December fremkom med et Mæglingsforslag. Ifølge dette skulde de gamle Overenskomsters almindelige Bestemmelser i alt væsentligt prolongeres, og de ved Aarsskiftet gældende Lønninger skulde reduceres med 4 pCt., dog ikke længere ned end til 110 Øre for Stockholms Vedkommende, 100 Øre for Göteborg og henholdsvis 90 og 80 Øre for de 2 Provinsgrupper, i hvilke Sverige iøvrigt lønmæssigt er opdelt; alle Akkorder skulde nedsættes med 6 pCt.

Dette Forslag blev enstemmig anbefalet af de svenske Metalarbejderes Hovedledelse, og Motiveringen for denne Stilling til Forslaget har Svensk Metalindustriarbejderforbunds Formand, Fritjof Ekman, givet gennem nogle Udtalelser til den svenske Socialdemokrat, af hvilke vi hidsætter følgende:

„Det er ubestrideligt, at Lønningerne er lave, i Særdeleshed hvis man sammenligner dem med de Lønninger, som visse Arbejdergrupper paa Hjemmemarkedet oppebærer. Efter min Mening er imidlertid saadanne Sammenligninger uholdbare. For Metalarbejderne betyder det jo ingen Ting, om man kan bevise, at Typografer, kommunalt ansatte eller andre Hjemmemarkedsarbejdere har højere Lønninger. Det er ikke disse Arbejdergruppers Lønninger, som normerer vore Lønninger eller øver Indflydelse paa Beskæftigelsesgraden i Metalindustrien. Vi maa drage Sammenligninger med Metalarbejdernes Lønniveau i andre Lande. Med Undtagelse af de danske har de svenske Metalarbejdere for nærværende de højeste Lønninger i Europa. Men Danmark er ikke i samme Grad som vi indstillet paa Eksport af Industriprodukter, og Sammenligningen er derfor ikke rigtig paalidelig."

Vi skal til disse Udtalelser paa samme Maade, som naar lignende fremkommer fra Arbejdsgiverside, kun bemærke, at det er overmaade vanskeligt at bedømme Lønningerne fra Land til Land, fordi den Løn, der giver sig Udslag i Statistikken, er et Produkt af en Mængde Faktorer, der former sig vidt forskellig i de forskellige Lande. Her maa det ogsaa tages i Betragtning, at for Jernkartellets Vedkommende drejer det sig i ganske overvejende Grad om deciderede faglærte Arbejdere, i ringe Udstrækning om Specialarbejdere, men slet ikke om ufaglærte Medlemmer. Statistikken for de svenske Metalarbejdere saavel som for Lønninger i andre store Industrilande er i høj Grad paavirket af den Omstændighed, at de paagældende Arbejderorganisationer er Industriforbund, omfattende saavel faglærte som ufaglærte.

Trods den enstemmige Anbefaling fra den svenske Metalarbejderorganisations Hovedledelse har Arbejderne ved en Afstemning forkastet Forslaget, saa vidt det kan skønnes ud fra den Betragtning, at staaende overfor en Fremtid, i hvilken de kan paaregne Prisstigning, er det urimeligt at skulle indgaa paa Lønreduktioner. Arbejdsgiverne har derimod tiltraadt Mæglingsforslaget. Efter at Arbejderne har forkastet, har Arbejdsgiverne bebudet, at de fra og med 18. Januar reducerer Timelønningerne med 8 pCt. og Akkorderne med 12 pCt., altsaa en Fordobling af de i Mæglingsforslaget indeholdte Reduktioner. At en Konflikt under disse Forhold, hvis ikke nye Mæglingsbestræbelser optages, vil blive Resultatet, maa anses for givet.

Paa det Tidspunkt, da nærværende skrives, synes der imidlertid at være Mulighed for saadanne nye Mæglingsbestræbelser, og det kan jo kun haabes, at de maa kunne føre til et for vore svenske Brødre akceptabelt Resultat, thi givet er det, at hverken Arbejdere eller Arbejdsgivere under det økonomiske Kaos, som hersker, kan være interesseret i faglige Konflikter, der kun kan ødelægge de ringe Muligheder for Beskæftigelse, der endnu er tilstede, og hvor Situationen, naar Konflikten skal ophøre — og det skal jo som bekendt enhver Konflikt —, kan være en ganske anden end den, man havde forudset ved dens Begyndelse.

Den svenske Overenskomstsituation vil blive fulgt med den allerstørste Interesse ogsaa fra denne Side Sundet, selvom den ikke kan indvirke paa Bedømmelsen af vore egne Forhold, som Tilfældet var, da vi i Fjor

maatte tage den norske Overenskomstsituation i Betragtning, thi medens Nordmændene afgjort ikke uden Støtte fra Sverige og Danmark havde været i Stand til at slaa sig igennem, som Tilfældet blev, staar vor svenske Broderorganisation heldigvis anderledes stærkt kampberedt og er i Stand til uden Hensyn til, hvorledes Forholdene maatte udvikle sig i Danmark, at tage sin Stilling. At det altid vil have en moralsk Indflydelse paa Indstillingen til en mulig Konfliktssituation, at der kan forventes Støtte fra udenlandske Broderorganisationer, er givet, men hverken for os eller vore svenske Fagfæller har dette Hensyn den samme Udstrækning, som for vore norske Fagfæller i Fjor.

At det paa den anden Side ikke vil forringe vor organisationsmæssige Styrke, hvis de svenske Metalarbejdere kommer i Orden, er jo givet, men naar vi udtaler Ønsket om Fred i Sverige, er det mere Hensynet til Betimeligheden af Arbejdsfred i det hele taget, end af Hensyn til os selv, og ved at ønske, at vore svenske Brødre maa komme gennem det uden Kamp, har vi ogsaa præciseret Ønsket om, at vi selv maa være i Stand til i en Tid, hvor Arbejdsløsheden hærger som ingensinde før, at undgaa faglige Komplikationer. Til Gengæld er vi os bevidst, at vi ved vor Stilling under Overenskomstsituationen i Fjor har styrket os selv til, hvis Fredens Vej skulde vise sig ufarbar, at kunne optage den Stridshandske, som Arbejdsgiverne i Virkeligheden med deres Beslutning af 22. December har kastet.

Kriseaaret 1931.

Den internationale Arbejderklasse er ved Udgangen af Aaret 1931 stillet overfor den Kendsgerning, at omkring 25 Millioner arbejdsdygtige og arbejdsvillige Mennesker ikke kan finde Beskæftigelse, grundet paa den svigtende privatkapitalistiske Produktionsordning, og er udsat for den bitreste Nød. I Amerika, der tidligere pristes som det økonomiske Vidunders og den bestandige Fremgangs Land, anslaas de Arbejdsløses Antal ved Udgangen af 1931 til omkring 10 Millioner. I Tyskland, det næstvigtigste kapitalistiske Land, har Arbejdsløsheden ved Udgangen af Aaret allerede overskredet de 5 Millioner. Alle andre Lande er ligeledes i langt større Udstrækning end tidligere hjemsøgt af Arbejdsløshed, som tilmed i alle Lande udmærker sig ved en overordentlig lang Varighed, saaledes at Masserne synker ned i stedse større Elendighed. Frankrig, som gennem lange Tider næppe nok var følelig ramt af Verdenskrisen, kæmper i Øjeblikket med de samme Arbejdsløshedsproblemer som alle andre Stater.

I hele Verden gaar denne Massernes Elendighedsproces parret med en reaktionær Bølge i Socialpolitiken. Bortset fra en systematisk Lønreduktion, som i alle Lande yderligere nedsætter Købekraften, troede de kapitalistiske Magthavere at burde udnytte Tiden til en radikal Nedskæring af Arbejderklassens socialpolitiske Rettigheder. Resultatet heraf var over hele Linien en stadig Skærpelse af Krisesituationen, som fuldbyrdede sig med næsten matematisk Lovmæssighed. Det hører til enhver Nationaløkonoms første Lærdom, at Lønreduktioner medfører en Sænkning af Købekraften og dermed følgende stærkere Indskrænkning af Produktionen, som igen overflødiggør videre Arbejdskraft, saaledes at Massekøbekraften naturnødvendigt videre indskrænkes. Dette lovmæssige Kredsløb, som er bragt i Bevægelse som Følge af de saakaldte Produktionslederes Evneløshed, har ikke blot i mere eller mindre Grad ødelagt den økonomiske Situation i de enkelte Lande, men har med samme Følgerigtighed ogsaa gjort sig internationalt bemærket.

En Analyse af den økonomiske Verdenskrise beviser Rigtigheden af denne Paastand. Folkeforbundets Undersøgelser rammer sikkert det rigtige, naar de som Verdenskrisens Arnested betegner enkelte Dele af Europa, endvidere Østasien, Sydamerika, Australien og Kanada, der som Agrarproduktlande mistede deres Købekraft og paa Verdensmarkedet skabte formindskede Afsætningsmuligheder. Virkningerne heraf sporedes først i Amerika og Tyskland, hvis Færdigvareindustri som Følge af de voksende Afsætningsvanskeligheder blev tvungen til en langsom Produktionsindskrænkning. Heraf udsprang en fornyet Formindskelse af Afsætningsmulighederne paa Verdensmarkedet, hvis stedse mere ødelæggende Virkninger var et stort Prisfald, som fremskyndede Indsnævringsprocessen i hele Verdensøkonomien samt ogsaa i de enkelte Lande. Formindskelsen af Afsætningsomraadet tilføjede Produktionen stor Skade, navnlig i England, Japan, Polen, Czekoslovakiet, Østrig og Grækenland, og bevirkede, at de raastofproducerende Lande blev draget med ind i Verdenskrisens Hvirvelstrøm. Ægypten, Uruguay, Sydamerika, Indien og Finland som Verdens vigtigste Raastofproducenter blev grundet paa det uophørlige Prisfald paa Verdensmarkedet, som var en Følge af det uforandret store Tilbud, men en stedse mindre Efterspørgsel, i høj Grad svækket i deres egen Købekraft, og efter at de Arbejdsløses Hær var forøget stærkt i hele Verden, fik ogsaa de levnedsmiddel-producerende Lande, navnlig Australien, Sydamerika, Kanada, Kuba og Ungarn, Verdenskrisen at føle.

Ved en Betragtning af denne Proces bør man navnlig erindre, at Nedgangen i Afsætningen i hvert af de heraf ramte Lande udløste en Tendens til Erobring af nye Markeder. Forholdene paa Verdensmarkedet var kendetegnet for det første gennem et usædeligt Vareoverskud, for det andet — tildels som en Følge heraf — gennem et Prisfald, man i Mands Minde ikke har kendt Mage til.

Indtil Midten af 1931 var endnu kun enkelte Østersølande, Belgien, Frankrig, Svejts, Holland og Skandinavien relativt lidet ramt af Krisen. Men dette Billede

forandrede sig ret hurtigt. Afsætningsforstyrrelserne i hele Verden samt det voldsomme Prisfald førte ganske automatisk til det Resultat, at Udenrigshandelsbalancen og dermed de enkelte Landes Betalingsbalance blev ganske overordentlig indskrænket. Usikkerheden blev stadig større, saaledes at en relativ ringe Aarsag var tilstrækkelig til at bringe den privatkapitalistiske Produktionsordnings vigtigste Bestanddel, Kreditsystemet, til et fuldstændigt Sammenbrud. Kreditkrisen, som til al Uheld bidrog meget til at skærpe den katastrofale Situation paa Verdensmarkedet, tog sit Udgangspunkt i Mellemeuropa, forplantede sig fra Østrig meget hurtigt til Tyskland og havde dermed naaet et af de vigtigste kapitalistiske Lande. Kapitalisterne i hele Verden besvarede den tyske Kreditbasis' Usikkerhed med en Tilbagetrækning af deres Tilgodehavender i Mellemeuropa. Det viste sig, at baade de Tyskland og ogsaa Østrig ydede kortfristede Laan var »frossen inde« og ikke kunde tilbagebetales. England i sin Egenskab af den største Laangiver af kortfristede Kreditter for Europa var det næste Land, som ramtes af Kreditkrisen. Mens imidlertid Østrig og Tyskland — omend kun med store Ofre — kunde bevare deres Valuta, løste England Sterlingen fra Guldet og skabte dermed en videre afgørende Krisesituation, hvis Kendetegn er Faldet i Valutaen.

Gennem sin Skadeserstatningshvile havde Præsident Hoover ganske vist i sidste Øjeblik gjort et Forsøg paa at redde Tyskland fra et finansielt Sammenbrud. Tillidskrisen, der imens var blevet akut, gjorde dog dette principielt glædelige Skridt virkningsløst, da Tabet af Tilliden til hele det kapitalistiske Kreditsystem havde langt mere katastrofale Følger end de Lettelser, der var forbunden med Skadeserstatningsbetalingernes Udsættelse.

Skærpet blev den almindelige Situation dog ikke blot gennem Kredit- og Valutakrisen, men i næsten endnu større Udstrækning gennem Bestræbelserne i de enkelte Lande for saavidt muligt at beskytte Hjemmemarkedet, som allerede var svundet temmelig stærkt ind, og befri det for Udlandets Konkurrence. Protektionismen havde Højkonjunktur. I Løbet af 1930 gik en Række Lande over til at stænge sig ude fra Verdensmarkedet gennem Oprettelse af Udenrigshandelsmonopoler eller gennem andre statlige Indgreb i deres Lands Import og Eksport. Den Art Monopoler er dels i omfattende Form, dels kun med Hensyn til enkelte Produkter, indført i Jugoslavien, Spanien, Estland, Tyrkiet og Østrig. Indførselsforbud for bestemte Varer gennemførtes i Polen, Brasilien, Kolumbia, Italien og Danmark. En Kontingentering (Fastsættelse af et vist Kvantum) af Importen skete i Czekoslovakiet, Østrig, Britisk-Indien, Frankrig, Letland, Estland og Tyrkiet; under Overvejelse er Indførelsen af en lignende Importkontingentering i Svejts, Grækenland, Czekoslovakiet, Letland og Tyrkiet.

Lige saa vidtrækkende i deres Virkning var de Toldforanstaltninger, som disse og andre Lande gennemførte i dette Kriseaar. Fortegnelsen over saadanne protektionistiske Toldbeskyttelsesforanstaltninger omfatter Landene Palæstina, Uruguay, Britisk-Indien, Argentina, Italien, Polen, Kolumbia, Litauen, den sydafrikanske Union, Danmark, Rumænien, Ny Zealand, Finland, Storbritannien, Kanada og Bulgarien. Netop her paa de handelspolitiske Foranstaltningers Omraade viste den britiske Regerings Optræden sig særlig vidtrækkende, da den saakaldte Antidumpings-Toldlovgivning i Storbritannien besvaredes med Modforanstaltninger. Til Beskyttelse mod den engelske Industris større Konkurrenceevne, grundet paa Opgivelsen af Guldstandarden, gennemførtes nye Toldforhøjelser i Frankrig, Holland, Indien, Uruguay, Belgien, Kina, Sverige, Japan, Jugoslavien, Grækenland, Tyrkiet og De forenede Stater.

Af denne, Lande i alle Verdensdele omfattende Fortegnelse, fremgaar det med Tydelighed, at den økonomiske Verdenskrise har ført til og sandsynligvis i endnu højere Grad vil føre til, at de internationale Handelsforbindelser ødelægges i en næsten ufattelig Udstrækning. Ønsket om Beskyttelse og Bestræbelser for at bevare de i og for sig grundet paa Krise og Købekraftsænkning indskrænkede Produktionsmuligheder for den hjemlige Industri ødelagde med et Slag alle verdensøkonomiske Forbindelser, som er tilvejebragt efter aarelangt møjsommeligt Arbejde.

Ved Siden af Kreditkrisen og Faldet i Valutaerne præges Kriseaaret 1931 paa afgørende Maade af denne overhaandtagende Protektionisme i Verdensøkonomien. Men ogsaa Valutasituationen er i Øjeblikket af saa alvorlig Natur, at vi i denne Forbindelse mener at burde knytte enkelte Bemærkninger dertil.

Forinden Storbritannien opgav Guldmøntfoden, havde allerede Ægypten, Brasilien, Uruguay, Meksiko, Venezuela, Australien og Ecuador enten opgivet Guldstandarden, eller deres Valuta var, grundet paa andre Aarsager, sunken stærkt i Værdi. Opgivelsen af Guldstandarden i Storbritannien den 21. September forværrede paany Valutasituationen i Portugal, Australien, Ny Zealand og Britisk-Indien, ganske bortset fra, at Danmark, Sverige og Norge samt Kanada, Finland, Ægypten og Bolivia ligeledes løste deres Valuta fra Guldet, som dermed fulgte Bevægelsen i det engelske Pund.

Virkningen af denne fortvivlede Valutasituation i hele Verden var, at baade de Lande, som havde opgivet Guldstandarden, og de Lande, som anvendte hele deres Kraft paa at bevare deres Valuta stabil, maatte gribe til det kun i de største Krisetider benyttede Middel: At regulere Valutahandelen. Der findes for Tiden i hele Verden næppe nok et Land, hvis Kredit- og Valutasituation er af en saadan Art, at en ukontrolleret Valutahandel er mulig. Fortegnelsen over de Lande, som har udfærdiget Forskrifter vedrørende Handel med Valuta, omfatter: Storbritannien, Italien, Sverige, Danmark, Tyskland, Grækenland, Britisk-Indien, Argentina, Chile, Uruguay, Czekoslovakiet, Jugoslavien, Brasilien, Bulgarien, Østrig, Ungarn, Finland, Estland, Letland, Persien, Rusland, Spanien og Tyrkiet.

Dette Billede af Situationen i de vigtigste Dele af Verdensøkonomien kan næppe nok tænkes mere trøstesløs. Kriseaaret 1931 har vist, at intet Land i Verden har kunnet unddrage sig Verdenskrisens ødelæggende Virkninger. Det Kaos og de Rystelser, der i mere eller mindre Udstrækning har hjemsøgt alle Lande, giver tilmed kun ringe Haab om en Bedring af Situationen i den

nærmeste Fremtid. Derudover har Aaret 1931 tydeligere end noget foregaaende Aar vist, at det privatkapitalistiske Produktionssystem er fuldstændig ude af Stand til at mestre sin egen Mekanisme, sin Produktion, sit Kreditsystem, sin Valuta. Ved Udgangen af 1931 kan den Kendsgerning slaas fast, at det kapitalistiske Produktionsliv og det kapitalistiske Produktionssystem fuldstændig har svigtet.

Resultatet af alt dette er, at omkring 100 Millioner Mennesker direkte eller indirekte er ramt af Arbejdsløshed og drevet ud i den største Elendighed. Ingen Kendsgerning kan tydeligere og mere indtrængende demonstrere, at der kun findes en Udvej af denne Krise: At det til Anarki og Kaos førende kapitalistiske Produktionssystem afskaffes og erstattes med en økonomisk Ordning, der bygger paa en planmæssig Dækning af det bestaaende Behov og paa sociale Synspunkter. Ganske vist synes Udsigterne til Opnaaelsen af dette Maal i Øjeblikket ugunstigere end nogensinde, fordi Kapitalisterne, som med Hensyn til Produktionslivets Ledelse har svigtet saa fuldstændigt, alligevel har formaaet at opnaa, at den økonomiske Verdenskrise gaar parret med en saadan Bølge af Socialreaktion mod Arbejderklassen, som man tidligere indenfor Arbejderkredse ansaa for umulig. Heroverfor har Arbejderklassens Eksistenskamp ikke ført til den nødvendige Klassesamling, som for Tiden alene er i Stand til at bryde Kapitalisternes Magtstilling.

Arbejderklassen bør drage Lære af denne Krise og erkende, at kun fast Sammenhold skaber Mulighed for at overvinde det svigtende kapitalistiske System og forhindre en Gentagelse af en saadan ødelæggende økonomisk Verdenskrise. Kun gennem fast Sammenhold paa hele Linien vil det være muligt at gennemføre et stort internationalt Program til Fremskaffelse af Arbejde, saaledes som den faglige Internationale fordrer som Udvej af Krisen. En saadan Aktion vilde være i Stand til at overvinde Nøden og Elendigheden og atter forskaffe Menneskene Arbejde og Brød.

(I. F. C.)

Rusland.

Nærværende Artikel fremkommer paa ingen Maade som Indledning til en Diskussion.

Former- og Støberiarbejderforbundets Afdeling i København har sat sig i Bevægelse for at undersøge, om der skulde være Lejlighed for arbejdsløse Medlemmer til at faa Arbejde i Rusland. Forbundet som saadant har holdt sig passiv i denne Sag, og ethvert Medlem, der er interesseret i dette Spørgsmaal, maa derfor med Henblik paa nedenstaaende tage Notits deraf eller ikke, ganske som han selv vil.

Paa den anden Side mener Forbundsledelsen, naar den skønner at være i Besiddelse af nogen Viden om disse Forhold, at have en Pligt til at lade det komme til Medlemmernes Kendskab, og der hidsættes derfor følgende:

I det danske Tidsskrift »Socialisten« har nylig været optaget en Artikel om russiske Forhold. Forfatteren er den kendte tyske Socialdemokrat Karl Kautsky, og bl. a. udtaler han deri:

I Juli 1930 hvervedes fra Schwarzwald 300 Fagarbejdere, der havde været arbejdsløse i lang Tid, til Rusland. Det var Kommunister. Man misundte dem, at de undslap den tyske Elendighed for at nyde Velsignelserne i »alle arbejdendes Fædreland«. Men det, de virkelig fandt i Rusland, var frygteligt. Enhver, der kunde, flygtede hjem. En af disse, Urmageren Siegel, har berettet om sine Erfaringer i »Leipzieger Volkzeitung« (2. Januar 1931). Han er grundig kureret for sine kommunistiske Sympatier.

Blandt andet beretter Siegel:

Man hører i Rusland næsten intet om Landets egen indre Politik, thi kun det kommunistiske Parti kan ytre sig: »Den, der ikke er for os, er imod os«. Ham frigør man sig for hensynsløst og konsekvent. Man har derfor ikke engang Tillid til sin nærmeste Ven. Ogsaa han kunde jo være Agent for det hemmelige Politi, og G. P. U. er en farlig Magt. Næsten enhver vil udvandre, men ingen Russer faar Lov dertil.

En tysk Ingeniør, der i 1931 kom til Rusland, ganske vist ikke som Sovjets Gæst eller som Korrespondent til borgerlige Blade i andre Lande, beretter bl. a. i det russiske Socialdemokratis officielle Organ »Socialistischer Boten« følgende:

»I den Provins, hvor jeg opholdt mig, levede man under Forhold, der minder om Stenalderen. Der fandtes ingen Petroleum; man skaffede sig Lys ved Hjælp af Fyrretræsspaaner. Man havde glemt, hvordan Sukker smager, ja, ogsaa Teen var af tvivlsom Kvalitet. Som Mad havde man kun Brød og Kartofler i begrænset Mængde. Det er for en Europæer umuligt at forestille sig, at Mennesker kan leve under saadanne Forhold.«

Denne Artikel gav Forbundet Anledning til at forespørge i Tysk Metalarbejderforbund, om man der skulde sidde inde med Oplysninger, som man ikke vilde have noget imod at fremkomme med. Forespørgslen besvaredes med en Skrivelse, der indeholder følgende:

Alle Beretninger gaar ud paa, at de Arbejdere, der rejser til Rusland, lider mere eller mindre under, at alle de Tilsagn i det, de maa underskrive paa før Afrejsen, ikke overholdes, og Knaphed paa Levnedsmidler og Sikring mod Dyrtidspriser kommer her i Betragtning. Lønreduktioner anvendes ogsaa overfor Udlændinge.

Som Følge deraf har vi allerede fra forrige Aar advaret vore Medlemmer mod at rejse til Rusland, idet de udsatte sig for at komme ind under meget primitive Arbejdsforhold, i Stedet for, som de maaske maatte tro, at komme til et Land, som var et Eldorado.

Den store Arbejdsløshed i Tyskland vil sikkert vare ved længere Tid endnu, og vi har derfor overladt til den enkelte at gøre, hvad han vilde med Hensyn til at tage Arbejde i Rusland, men vi har gjort dem opmærksomme paa, hvad vi vidste om de Forhold, de indgik til, og derunder, at de ikke skulde regne med, at de kom til et gæstfrit Land.

Ingen udenlandsk Arbejder kommer overhovedet ind

i Rusland uden at have underskrevet en Arbejdsoverenskomst.

Vi har stedse krævet, at en Del af Lønnen, som de udenlandske Arbejdere fortjente i Rusland, skulde udbetales dem i deres Hjemlands Valuta, da den Ration af Levnedsmidler, der tildeltes dem, var utilstrækkelig, og hvad de kunde købe i fri Handel (udenfor det rationerede) var 4—5 Gange saa dyrt som den rationerede Del.

Nu lader det sig ikke gøre mere. Lønnen udbetales kun i russisk Mønt og kan kun bruges i Rusland. Man faar ikke mere Lov til at sende Penge ud af Landet.

Fortjenesten er højst forskellig. Udenlandske Arbejdere betales mest med Maanedsløn, der ligger mellem 200 til 350 Rubler. De russiske Arbejdere erholder fra 60 til 120 Rubler.

Gældende Arbejdsoverenskomster indeholder den Bestemmelse, at saafremt en Arbejder ikke overholder den paa Virksomheden gældende Driftsanordning, er Arbejdsgiveren berettiget til paa staaende Fod at afskedige den paagældende, ligesom Arbejderen er forpligtet til at arbejde paa den Virksomhed, Arbejdsgiveren anviser ham, selv om han er Ejer af flere, og hvor de end er beliggende.

I værste Fald kan saaledes en Arbejder risikere at blive sendt til Sibirien eller Sortehavet.

Vi føjer hertil, at formentlig vil vel en Arbejder, dersom han har Penge dertil, kunne købe Billet til den russiske Grænse, men om han, ankommet til Grænsen — selv om han har russiske Penge — derfra og til sit Hjemland kan købe Billet, er sikkert et Spørgsmaal. I alle Tilfælde er Forholdet, at udenlandske Montører, som for et bestemt Tidsrum skal opholde sig i Rusland, ogsaa maa indgaa paa Regler om, hvad de kan faa vekslet ved Udrejsen.

Arn. Nielsen.

Medlem i 50 Aar.

I Maj 1926 indtraf det første 50 Aars Medlemsjubilæum, idet Forbundets Nestor, Horsens-Petersen, da rundede det halve Aarhundrede som Medlem. Horsens-Petersen var den eneste tilbageværende af Trekløveret, der vedligeholdt den tynde Traad, som bandt Fortiden og den nyere Tid sammen i Forbundets Eksistens.

Nu rykker næste Hold frem, og som de to første har vi vore særdeles velbekendte Kolleger, Vald. Olsen og Ferd. Knudsen, begge to oven i Købet i fuld Vigeur og stadig beskæftiget med Organisationsarbejde.

Valdemar Olsen er indmeldt 1. Januar 1882 og blev Forbundets første Formand indtil 14. Juli 1890, da han afløstes af F. Hurop. Han vedblev dog at være i Hovedledelsen, og da der i 1897 skulde vælges en Hovedkasserer, var Vald. Olsen selvskreven dertil. Som Hovedkasserer fungerede han til 1903, hvor han blev Sekretær i De samvirkende Fagforbund og kort efter Forretningsfører for Arbejdernes Livsforsikringsselskab, hvis Tilblivelse i høj Grad skyldes Vald. Olsens Initiativ, og hvis Leder han fremdeles er.

Vald. Olsens Indsats i Dansk Smede- og Maskin-

VALD. OLSEN

arbejderforbund er saa omfattende, men ogsaa saa kendt, at den ikke behøver her at fremdrages paany, men vi har villet benytte Lejligheden til at sige ham en hjertelig Tak for hans lange og trofaste Medlemsskab.

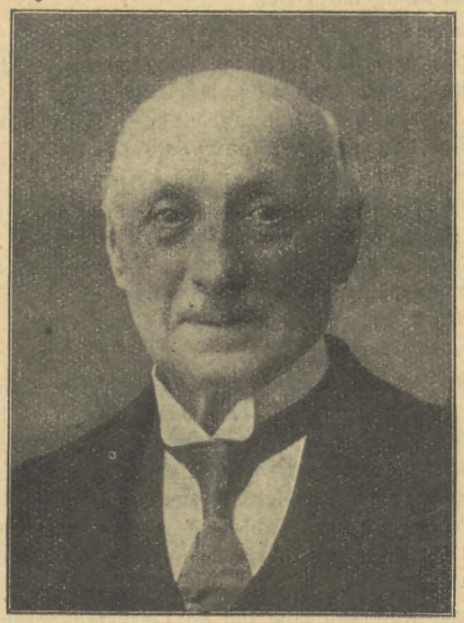

FERDINAND KNUDSEN

Ferdinand Knudsen vil, inden næste Fagblad udkommer, have passeret 50 Aars Mærkepælen som Medlem, og vi har derfor syntes det rigtigt at tage begge Jubilarerne under et. Om Ferd. Knudsen havde vi Lej-

lighed til at skrive, da han i 1926 havde 35 Aars Jubilæum som Kasserer for Klejnsmedenes Fagforening, og han har altsaa sidste Efteraar kunnet fejre de 40 Aar. Ogsaa ham bringer vi en hjertelig Tak for 50 Aars godt Medlemsskab.

Fra gammel Tid.

Jeg siger ikke i »den gode, gamle Tid«, skønt der var jo nok her og der Værksteder og Forhold paa disse, som man senere har længtes tilbage til, men jeg erkender, at der ogsaa var visse Svagheder ved den gamle Tids Værkstedsforhold. Jeg tænker her nærmest paa Drikkeriet, som mange Steder trivedes frodigt til Skade og Ulykke for mange Arbejdere; jeg har set meget og kan tale med om det. Det var nu ikke altsammen i »al Uskyldighed«. Men naturligvis, der var jo ogsaa Episoder med Humør i, Episoder, man tænker tilbage paa og smiler over at have været med til.

I 1893 var jeg som ung Klejnsmedesvend kommet til at arbejde hos Petersen i Korsgade (København). Vi var ca. en halv Snes Svende. Mange af dem var godt kendt paa den Tid; omtrent alle havde de et Tillægs- eller Kendingsnavn, der ofte var mere ondskabsfuldt end vittigt, men lyde det maatte de, der havde et saadant Paahæng paa Døbenavnet. Det er fristende — men jeg skal modstaa — at nævne nogle af dem; thi karakteristiske kunde de være; men der kan jo leve Børn af dem, som nødig hører det.

Altsaa: Der var Fødselsdag paa Værkstedet. En af Kammeraterne fyldte netop 50! Følgelig var Anledningen mere festlig end sædvanlig. Der sad Egeløv i Skruestikken, og en blomstrende Nellike i Potte stod paa Filebænken, da Kammeraten mødte til Arbejde Kl. 6. Selvfølgelig var der ogsaa en Flaske rød og en Flaske grøn Bitter, hentet samme Morgen »frisk fra Fad« hos Høberg paa Toldbodvejen. Saa gik vi »om Bord« i dem. Kammeraten var den glade Giver. Til Frokost afleverede Ølmanden, foruden »det sædvanlige«, Dagens Ekstra-Foder, to Flasker »Brøndum« og to Dusin Gamle Carlsberg'ere.

Frokosten var overstaaet. Værkføreren holdt sig klogelig paa Afstand, der var jo lidt »Slagside« hist og her, men da der røg et lidt for stort Stykke Kød af en Finger, traadte han hjælpende til og forsvandt igen.

Klokken blev 10. Hele Besætningen samledes om Kammeratens Skruestik, blev bevæbnet med hver en Gammel Carlsberg, og — Han skal leve! Han skal leve! Han ska' — !

Mester Petersen kom ind ad Værkstedsdøren.

Den af Kammeraterne, der hurtigst fik sig samlet sammen, snuppede en Gammel Carlsberg, traadte ud af Kredsen og talte saaledes:

Ja — undskyld, Mester, men vil Mester ikke gøre os den Ære og ta' en Bajer med. Det er nemlig saadan, at det er Kammeratens Fødselsdag, han er 50 i Dag, og i den Anledning har vi jo gjort det lidt festligt for ham, altsaa —.

Nej, det vil jeg ikke, men vil De, mine Herrer, ikke hellere holde Fødselsdagen paa en Beværtning og saa komme igen i Morgen. Hvis nogen af Dem ønsker et Forskud, er det gerne til Tjeneste.

De fleste tog med Tak mod Forskudet, og Fødselsdagen henlagdes for Resten af Dagen til en Beværtning i Blaagaardsgade.

Hvad der her i Dagens Løb forhandledes og besluttedes, vil fremgaa af det følgende.

Mellem Klokken 5 og 6 henlagdes »Generalforsamlingen« til Baltzers Kælder paa Hjørnet af Rømersgade, og jeg blev som yngste Svend sendt ud i Byen for at finde og bringe Forbundets Forretningsfører, det var H. P. Hansen, til Stede. Jeg fandt ham i Tømrerkroen i Adelgade, hvor han sad i Forhandling med Hustømrernes Fagforening om noget Arbejde i Frihavnen.

Da han kom til Stede, tog Borck Ordet:

Ser Du, vi har ladet Dig kalde, fordi Petersens Værksted i Korsgade er et godt Værksted, og vi vil ikke ha' det ødelagt. Værkføreren er en Idiot, han kan ikke gi' ordentlig Besked paa Arbejdet, og derfor gaar der meget i Brokkassen. Vi har i Eftermiddag haft en Deputation hos Mester og forlangt Værkføreren fjernet, fordi han ruinerer Mester, og det er Mester for god til. Men Mester svarede, at naar han var tilfreds med Værkføreren, kunde vi vel ogsaa være det. Og nu er der Strejke paa Petersens Værksted fra i Morgen tidlig med Krav om Værkførerens Fjernelse, før vi gaar i Arbejde.

Jeg maa her indskyde den Bemærkning, at paa Vejen fra Tømrerkroen til Baltzers Kælder havde jeg maattet afgive Forklaring til H. P. Hansen, om hvad der var sket i Dagens Løb saavel paa Værkstedet som »Generalforsamlingerne« paa de to Beværtninger og om Deputationen til Mester Petersen. Han var derfor godt inde i Sagen, og da Borck nu ogsaa havde »klarlagt Situationen«, som han sagde, tog H. P. Hansen sin mest storsnudede Mine paa og svarede (jeg kan endnu næsten 40 Aar efter omtrent baade høre Ordene og se hans haanlige Ansigt):

Hm — altsaa: Fødselsdag og Blomster, og Bitter og Bajer og Brændevin og Hurraraab Kl. 10 om Formiddagen paa Værkstedet, og Petersen beder Jer gaa paa Værtshus i Dag og komme ædru paa Arbejde i Morgen. Og saa sidder I dèr i Jeres Kæferter og beslutter, at Værkføreren er en Idiot, og at der skal strejkes for at faa ham væk, ikke fordi han fornærmer Jer, men fordi I mener, han ruinerer Smeden. Kære Venner, I er vidunderlige, enten I er paaklædte eller nøgne, men mest naar I er fulde, men værre Vrøvl end det, I har lavet i Dag, har jeg ikke længe hørt. Gaa hjem og sov Kæferterne ud og gaa paa Arbejde i Morgen tidlig. Der bliver ingen Strejke paa Petersens Værksted.

Den Salve var nu alligevel Borck for stærk. Rasende slog han i Bordet og raabte: Du siger Vrøvl! Ka' Du huske, Du holdt Tale ved vor Stiftelsesfest paa »Søfryd«, og Du sagde, vi maatte gøre noget! Nu har vi gjort noget, og saa siger Du, det er noget Vrøvl, det er det

stiveste, jeg har hørt. Hvad siger I, Kammerater, kan vi lade os byde det?

Nej, nej!

H. P. Hansen: Ja, jeg er ligeglad. Og god Fornøjelse. Men hvis I ikke gaar i Arbejde i Morgen, lader jeg andre gøre det.

Borck: Naa — men vil Du saa drikke en Bajer med Kammeraterne her?

Og saa festede vi alle, H. P. Hansen med, til Baltzer smed os ud Kl. 12. Den Episode kan jeg nu alligevel aldrig glemme. Den kunde vist ikke lade sig opføre nu. Ja, jeg ved det jo ikke, for jeg er forlængst

N. N.,
udenfor Nummer.

Populær Samfundsøkonomi.

Regnskabets Dag.

To Varmesmede, der var paa Spjæld, sad og spiste Frokost i Varmekælderen. —

»Nu er det snart Regnskabets Dag, jeg er altid svært interesseret i Industriens Regnskaber, for de vedkommer jo egentlig meget mere os end Aktionærerne.«

»Nej, ved Du hvad, det har jeg opgivet at fundere over, det er bare Svindel og Latin, det er noget rigtig Humbug. De Regnskaber har jo hverken Kassebeholdning for eller bag; hvad jeg synes skulde være Indtægt, det kalder de Kredit, og det staar paa Udgiftsiden, og hvad jeg vil kalde Udgift staar paa Indtægtsiden og kaldes ved et malabarisk Ord, der hedder Debet. De har nok noget, der hedder Status; men enten det gaar godt eller galt, har jeg aldrig set, at Aktiver overstiger Passiver. — Og jeg skulde da mene, jeg har Forstand paa de Dele, i 20 Aar har jeg været Sangforeningskasserer, og der har aldrig været 1 Øre forkert i det Regnskab. Og jeg tør nok sige, at havde jeg ikke været Revisor i Haveforeningen, saa var det jo gaaet meget længere med ham Simulanten; men jeg fik ham jo afsløret, lige præcis da Kassen var tom.«

»Se, det være nu langt fra mig, kære Kollega, at bestride din Indsigt. — Men hvor kan man nu se paa dit Regnskab, om I skylder Dirigenten noget, eller om I har noget til gode for Assistance ved Fagforeningens Stiftelsesfest?«

»Vi betaler kontant, og det forlanger vi ogsaa andre skal.«

»Ja vel, derfor er ogsaa dit Regnskab godt nok til Sangforeningen. Men en Fabrik maa nu baade købe og sælge paa Kredit og foretage meget andet, som Du endnu vanskeligere kan faa ind i dit Regnskab, og derfor maa dens Regnskab føres efter andre Principper end dine, og det er din Fejl, at Du affærdiger noget, Du mangler Indsigt i, med at sige Svindel og Latin.«

»Naa ja, men det er da saa indviklet, at det gaar over min Forstand, og saa har vi da baade i Socialen og paa Møder hørt om Aktiesvindel og Regnskabshumbug.«

»Jo vel, men vi maa skelne mellem Systemet og dets Misbrug, ham Simulanten misbrugte jo ogsaa dit System, og Du skal se, det hele er slet ikke saa indviklet.«

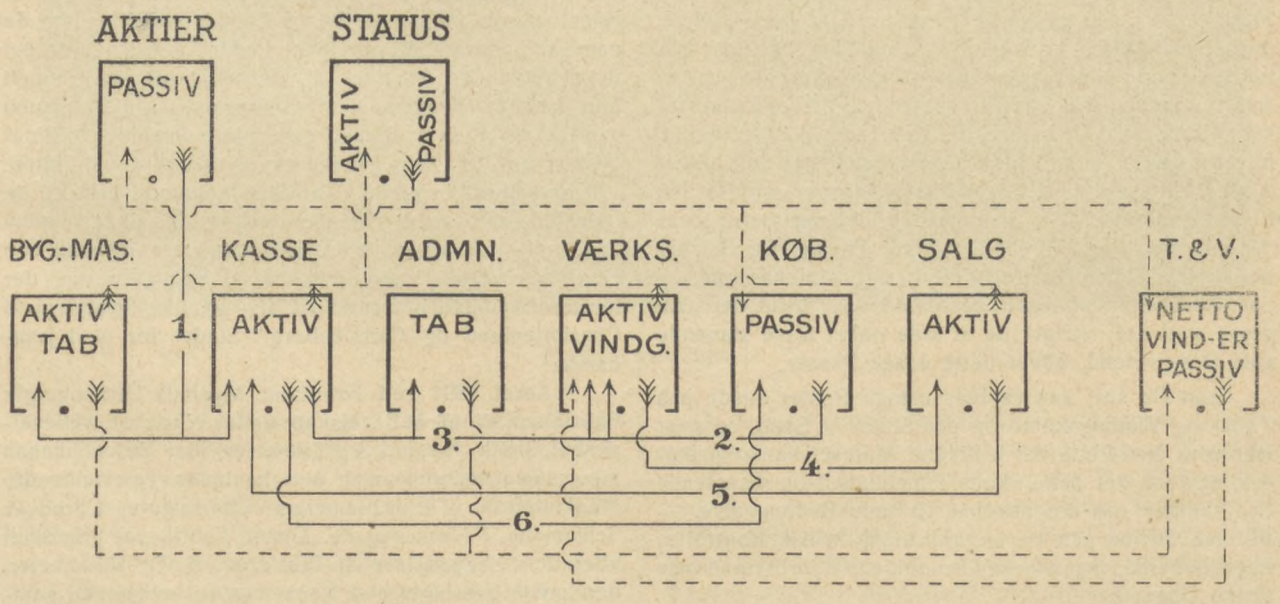

Og saa tegnede han paa Madpapiret ovenstaaende Tegning.

»Ser Du, vi kan sammenligne et Aktieselskabsregnskab med en Række Stuer hver med en af de moderne Drejedøre, hvor man gaar ind i venstre og kommer ud i højre Side. Hver Stue kalder vi en Konto, og i venstre Side af denne skriver vi op, hvad der gaar ind, og i højre hvad der gaar ud af Stuen.

Som Englene over Menneskene, saadan svæver Aktionærerne over Selskabet og har derfor Stue paa 1. Sal. Aktiekapitalen gaar ud ad Døren og ind i Bygninger og Maskiner, hvor den betaler Fabrikkens Anlæg, og ind i Kassen, hvor den lægger Driftskapitalen, Stregen er mærket (1.). Ud fra Indkøbsafdelingen kommer Varer købt paa Kredit, og de transporteres ind i Værkstedet (2.). Ud fra Kassen gaar Løn til Administration og Værksted (3.). Værkstedet leverer Varer til Salgsafdelingen (4.). Salgsafdelingen betaler Varer til Kassen (5.). Kassen betaler indkøbte Varer (6.). Du har vist lagt Mærke til, at hver Ting er skrevet to Gange, det ene Sted til venstre, det andet til højre, derfor kan Du naar som helst afstemme Regnskabet ved at tælle venstre og højre Tallene sammen hver for sig, de skal være lige store.

Nu kommer Opgørelsens Dag, og medens det, vi hidtil har skrevet, er enten Menneskepenge eller Varer, saa skal vi nu til at vurdere Resultatet, og der flyttes i den Anledning hverken Penge eller Varer, derfor er Pilene vedrørende Opgørelsen punkterede. Vi indretter to nye Stuer, Tabs- og Vindingskonto, hvor alt hvad der giver Vinding eller Tab samles, og Status, hvor Formueforholdene opskrives. — Bygninger og Maskiner er slidte og forældede, de skal afskrives, Resten bliver Aktiv. Vi gaar ud ad Døren med det hele, Afskrivningen gaar til Tab, Resten til Aktiv. Kassebeholdningen gaar til Aktiv. Administrationen har kostet Penge, det bliver et Tab. I Værkstedet tæller og vurderer vi, hvad vi har i Arbejde, det bliver Aktiv. Trækker vi Arbejdsløn og Raavarer fra de solgte Varer, plus det vi har i Arbejde, har vi Aarets Vinding, den gaar fra Vinding og til Værksted, for hver Konto skal jo balancere. Køb, som ikke er betalt, bliver Passiv. Salg, vi ikke har faaet Penge for, bliver Aktiv. Aktiekapitalen bliver Passiv, for vi skylder den til Aktionærerne. — Vi gaar ud fra, der har været mere Vinding end Tab. Forskellen bliver Passiv, for Selskabet skylder denne Forskel, Udbyttet, til Aktionærerne, og paa Generalforsamlingen bestemmer de, hvad der skal gøres ved det; vælger de at lade noget blive staaende som Reservefond, bliver dette ogsaa Passiv.

Som Du ser, saa skyldes mange Poster baade paa Tabs- og Vindingskonto og paa Status et Skøn, og naar man ofte med Rette har kritiseret Aktieselskabsregnskaber, skyldes det dette Skøns Tilfældighed og manglende Oplysninger paa Regnskabet til dets Bedømmelse. — Vi maa derfor naa til en uafhængig kritisk Kontrol af Regnskaberne, maaske kan Fremtidens Bedriftsraad løse denne Opgave.«

»Ja, noget har jeg begrebet af det, men Ilden er vist ved at gaa ud paa Feltessen. Lad mig laane det Madpapir med hjem, for der er vist ligegodt andre Regnskabssystemer end Sangforeningens, der duer.«

Fred. Vedsø.

Vore Virksomheder.

⅞ Smith, Mygind & Hüttemeier, København.

Blandt de større Virksomheder indenfor Jernindustrien i København kan vi som en af de ældste nævne det nuværende Aktieselskab Smith, Mygind & Hüttemeier paa Nørrebrogade.

Fabrikken paa Nørrebro grundlagdes oprindeligt i Begyndelsen af Halvfjerdserne af de to Ingeniører I. Chr. Mygind og N. Smith, under Firmaet Smith & Mygind, og bestod i de første Aar kun af en enkelt Bygning, en gammel Rejsestald, der blev omdannet og indrettet til Maskinværksted, men i Løbet af faa Aar erhvervedes nogle omliggende Grunde, saaledes at Fabrikken, efterhaanden som Virksomheden voksede, kunde udvides, og der opførtes saa et efter Forholdene stort Maskinværksted samt et Støberi og en stor Kontorbygning. Senere skete der endnu flere Udvidelser gennem Opførelsen af Kedelværkstedet samt Klejnsmedie og Modelbygning med Snedkerværksted m. m.

Virksomheden havde da allerede erhvervet sig et godt Renommé for sine udmærkede Dampkedler og øvrige maskinelle Frembringelser, specielt anlagt for Bryggerierne, der den Gang var i stærk Opkomst, og under den i de følgende Aar stadig stærkere Udvikling af Næringslivet og Industrien her i Landet lykkedes det de unge, initiativrige og energiske Ledere at faa overdraget flere betydelige Arbejder af forskellig Art, hvoriblandt kan nævnes Bygningen af Broen over Guldborgsund samt Leveringen af dampdrevne store Sneplove til Rusland af en den Gang ganske ny og ukendt Konstruktion.

Endvidere byggede Fabrikken Lokomotiverne til de i sin Tid saa berømte Dampsporvogne, der sikkert endnu kan huskes af mange ældre Københavnere, og som den Gang var meget stærkt benyttet af Skovgæsterne, der foretrak at blive befordret ad den smukke Strandvej til Charlottenlund og Klampenborg i Stedet for med Jernbanen.

I Aaret 1894 ved Fabrikant Myginds Død overgik Fabrikken til et Aktieselskab under Navn af Aktieselskabet Smith, Mygind & Hüttemeier, idet Virksomheden blev sammensluttet med den ligeledes gammelkendte Maskinfabrik, Th. Hüttemeiers Efterfølgere, Caroc & Schiemann, i Nansensgade. Denne Fabrik var grundlagt allerede i Begyndelsen af Tres'erne af Th. Hüttemeier, der havde overtaget et i Nansensgade beliggende gammelt Jernstøberi efter en Jernstøber Lunde. Efter nogle Aars Forløb paabegyndte Hüttemeier her, midt i Halvfjerdserne, Fremstillingen af Kakkelovne, og da der netop i de Aar, da Voldene om København begyndte at falde, og Hovedstaden efterhaanden strakte sine Arme længere og længere ud over Byens Forstæder, indtraadte stor Efterspørgsel efter gode og smukke Kakkelovne til alle de mange Nybygninger, der voksede frem baade paa Nørrebro og Vesterbro, oparbejdedes der en stor Omsætning paa dette Omraade, og Th. Hüttemeiers Kakkelovne var da ogsaa i mange Aar stærkt efterspurgte paa

Grund af deres solide og praktiske Udførelse, og endnu den Dag i Dag findes der mange ældre Ejendomme i København, hvor disse Ovne endnu gør Tjeneste.

Endvidere kom Th. Hüttemeier i Forbindelse med daværende Brygger I. C. Jacobsen, hvorigennem Fabrikken lige fra første Færd deltog i Gl. Carlsberg Bryggeriets Anlæg og derved kom ind paa Fremstillingen af Bryggeri-Inventar og alle dertil hørende Indretninger.

Efter at Th. Hüttemeier i 1892 var traadt tilbage og til Udlandet. Endvidere kan det nævnes, at Fabrikken i sin Tid har fremstillet Lokomotiver til De danske Statsbaner.

I Aaret 1918 overgik Selskabet til det da nyoprettede Kalundborg Skibsværft, hvorefter hele Virksomheden blev udvidet ved flere Nybygninger og ved Anskaffelsen af nye moderne Værktøjsmaskiner, saaledes at den blev bragt paa Højde med Nutidens Krav. Samtidig gik man over til elektrisk Drift af hele Virksomheden, med Installering af egen Transformatorstation.

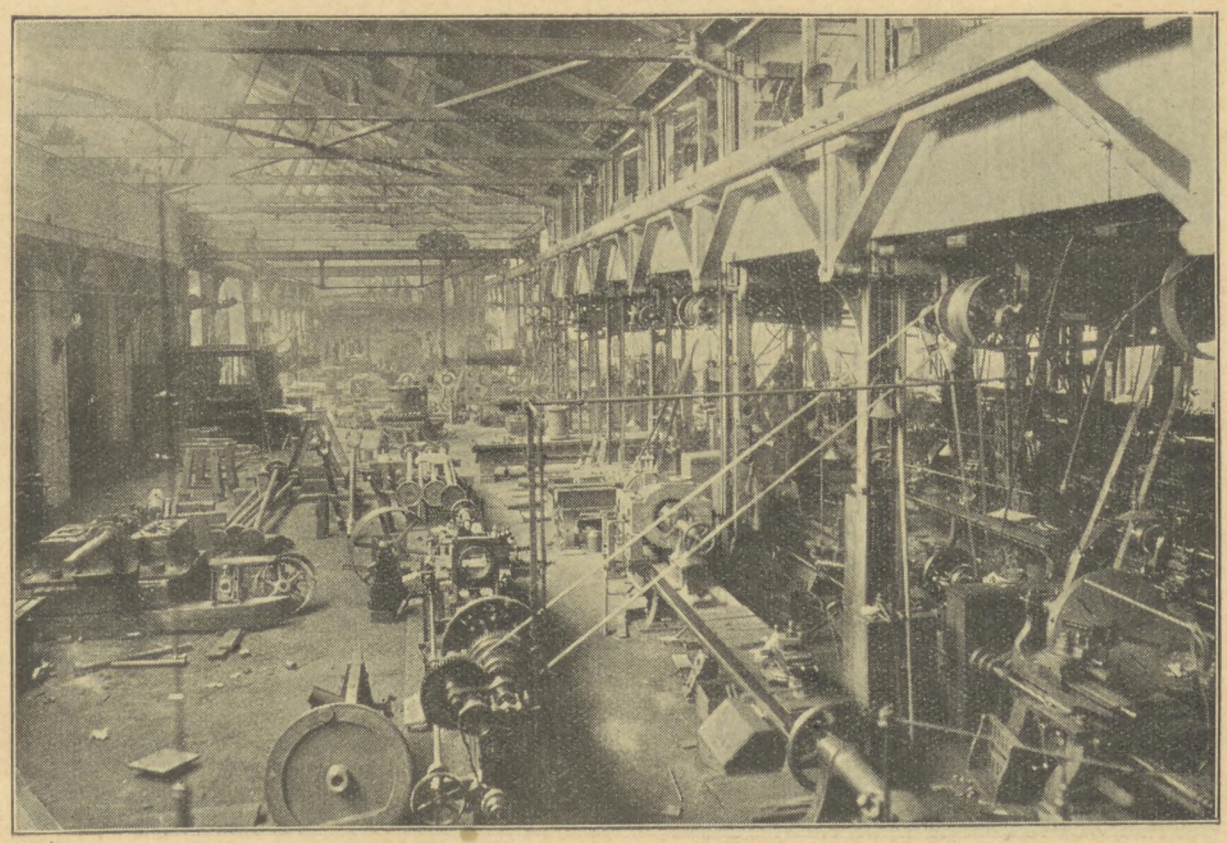

Maskinværkstedet.

kort efter afgik ved Døden, fortsattes Fabrikken af Firmaet Th. Hüttemeiers Efterfølgere, Caroc & Schiemann, der efter et Par Aars Forløb ved ovennævnte Sammenslutning med Smith & Mygind overgik til nævnte Aktieselskab.

Hele Virksomheden samledes nu paa Nørrebrogade, hvor Fabrikken indtager et Areal af ca. 30.000 Kvadrat-Alen, hvoraf ca. 18.000 Kvadrat-Alen under Tag, og har i forskellige Perioder beskæftiget indtil ca. 350 Mand, idet man efterhaanden blev overdraget meget betydelige Jernkonstruktions-Arbejder, hvoriblandt kan nævnes den bekendte Jernbanebro ved Strandmøllen samt den nu nedlagte Langebro og den nuværende Knippelsbro, Dybbølsbroen og endvidere Viadukterne ved Vesterfælledvej, Enghavevej og Gl. Køgevej m. fl. Desuden leveredes der mange store Maskinanlæg, Dampkedelanlæg og Bryggerianlæg overalt i Landet, og som en Specialitet er der leveret utallige mekaniske Fyrapparater saavel her som

I denne Periode fik Fabrikken overdraget Arbejdet ved Fremstillingen af Skibsmaskiner med en Kapacitet op til 700 HK. samt leverede en stor Del Skibskedler. Endvidere fremstilledes og installeredes Maskiner for Skibsbygningsindustrien, saasom store Lokkemaskiner, Valseværker, Køre- og Løbekraner, og endvidere en Mængde store Damplossespil for Skibene.

Efter Kalundborgværftets Standsning maatte Selskabet imidlertid reorganiseres og har derefter med nye og friske Kræfter siden da arbejdet sig fremad og fortsat de gode og solide Traditioner, som det tog i Arv fra Fortiden.

Fabrikken har saaledes i de senere Aar udført et stort Antal moderne Kedelanlæg til nogle af de største industrielle Virksomheder herhjemme, hvoriblandt kan nævnes Carlsberg Bryggerierne, D. D. Spritfabrikker, I. C. Modeweg & Søn, General Motors International A/S, A/S Galle & Jessen, Danske Oliemøller o. m. fl., foruden

at Fabrikken stadig som Specialitet fremstiller sine stærkt efterspurgte mekaniske Underfyringsapparater, de saakaldte Stokere; endvidere har man stærkt udvidet Fabrikationen af Mejerikedler, hvoraf der til Stadighed findes Lager af færdige Kedler.

I de senere Aar har man desuden slaaet ind paa Fabrikationen af større Jernbeholdere, Kogekedler og andet Bryggeriinventar — saaledes kan f. Eks. nævnes Udførelsen af Arbejdet ved den fornylig foretagne store

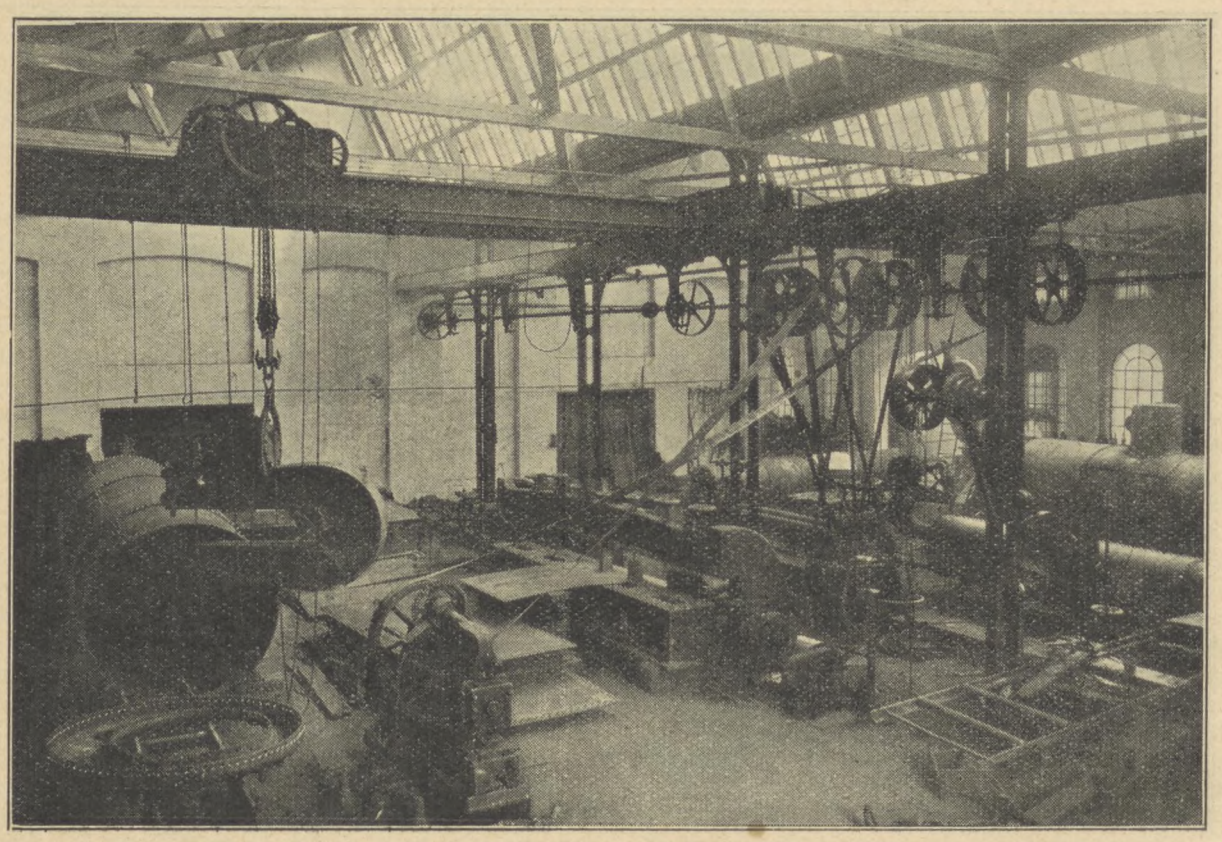

Kedelsmedien.

Udvidelse af Arbejdernes Bryggeri »Stjernen« — samt endvidere paa Udførelsen af større Jernkonstruktionsarbejder, saasom den af alle Københavnere kendte lysende Obelisk paa Carlsberg Bryggerierne, der jo kan ses om Aftenen viden om, samt den ligeledes kendte store Sprinterbeholder for Overrislingsanlæget paa Fords Fabrikker i Sydhavnen, og endelig de nu fornylig fuldførte Baneoverføringer over Lyngbyvejen.

Efterhaanden har denne Gren af Virksomheden nu medført, at Kedelværksted og Klejnsmedeværksted har maattet udvides, hvorefter disse nu hver for sig er blevet installerede i nye og fuldt moderne udstyrede Lokaler, saaledes at Fabrikken har kunnet tilfredsstille de med Tidens Udvikling stadig stigende Krav til Arbejdets Kvalitet og Omfang.

Lidt Værkstedsteknik.

Udfoldning af Formstykke til Luftkanal.

Af tynd Plade skal fremstilles et Formstykke, der forbinder en Luftkanal af et fladtrykt Tværsnit A-A som vist i hosstaaende Fig. 1 med en cirkulær lodret Kanal af Tværsnit B. Kanalen A's Midterplan gennem Linien *rh* forudsættes at være sammenfaldende med Kanalen B's Diametralplan gennem Diametren *ag*, saaledes at Formstykket bliver symmetrisk. Den Flade, der danner Overgangen mellem de 2 Tværsnit, kan tænkes sammensat af 2 Stk. trekantede plane Flader, nemlig *apq* og *gij* samt to krumme Flader, der forbinder Halvcirklerne B med respektive Halvcirkler A. Formstykket tænkes opskaaret langs Linien *gh* og udfoldet i Tegningens Plan (Fig. 3). Den plane Trekant *apq* vil derved overføres i naturlig Størrelse. Umiddelbart efter Linien *ap* følger Udfoldningen af den krumme Flade. I Virkeligheden kan Udfoldningen af denne Flade ikke konstrueres med Nøjagtighed saaledes som Udfoldningen af en Cylinderflade og en Kegleflade, men for at naa til en brugbar tilnærmet Løsning tænker man sig et Net af Trekanter indlagt paa Fladen, idet man inddeler Cirklerne A og B i et vist Antal lige store Dele og forbinder Delepunkter i Cirklen

A med Delepunkter i Cirklen B, saaledes som vist i Projektion i Fig. 1.

Konstruktionen af Udfoldningen foregaar da ved at tegne de omtalte Trekanter i sand Størrelse nedlagt i Tegneplanet i den Rækkefølge, hvori de forekommer paa Fladen. Det gælder altsaa først at finde sand Størrelse af de enkelte Trekantsider. De Trekantsider, der dannes af Cirkelbuerne, kan maales direkte i Fig. 1. Vi ser bort fra den lille Forskel mellem Buelængde og tilhørende Korde, hvilket kan gøres med tilstrækkelig Tilnærmelse, naar vi benytter et tilstrækkeligt Antal Delepunkter paa Cirklen.

Sand Længde af Forbindelseslinierne mellem de 2 Cirkler findes i en Hjælpekonstruktion Fig. 2. For at finde sand Længde af Linien *ap* afsættes ud ad Linien L Projektionen *ap'*, der maales i Fig. 1. Fra Punktet *p'* i Fig. 2 oprejses en vinkelret paa L, og ud ad denne afsættes Højden *pr* fra Kanalens Diametralplan op til Punkt *p* (Fig. 1). Sand Længde af Linien *ap* kan da maales som Linien *ap* i Fig. 2. I Udfoldningen er man begyndt med Midterlinien *ra (= p'a)* og har derefter tegnet den retvinklede Trekant *rap*, idet Punktet *p* er fundet ved Skæring mellem 2 Cirkelbuer med Radius henholdsvis *pr* (Fig. 1) og Længde *pa* fra Fig. 2.

Sand Længde af Linien *ao* konstrueres herefter i Fig. 2 ved ud ad Linien L at afsætte Projektionen *ao'* fra Fig. 1 og i Punktet *o'* i Fig. 2 at afsætte lodret op ad Højden *o* over Linien *rh* fra Fig. 1. Sand Længde af Linien *ao* kan herefter maales som Afstand *ao* i Fig. 2. Ved Hjælp af denne Længde samt Længden af Delingen i Cirkel A kan herefter konstrueres Punktet *o* i Udfoldningen. Sand Længde af Linien *ob* findes ved i Fig. 2 at afsætte Projektionen *o'b'* ud ad Linien *L* og afsætte lodret over *b'* Højden *b'b* fra Fig. 1. Linien *ob* i Fig. 2 er da den sande Længde, som sammen med Cirkeldelingen *ab* benyttes til at konstruere Punktet *b* i Udfoldningen. Paa tilsvarende Maade fortsætter man med Konstruktionen af Punkterne n, c, m, d, l, e, k, f,

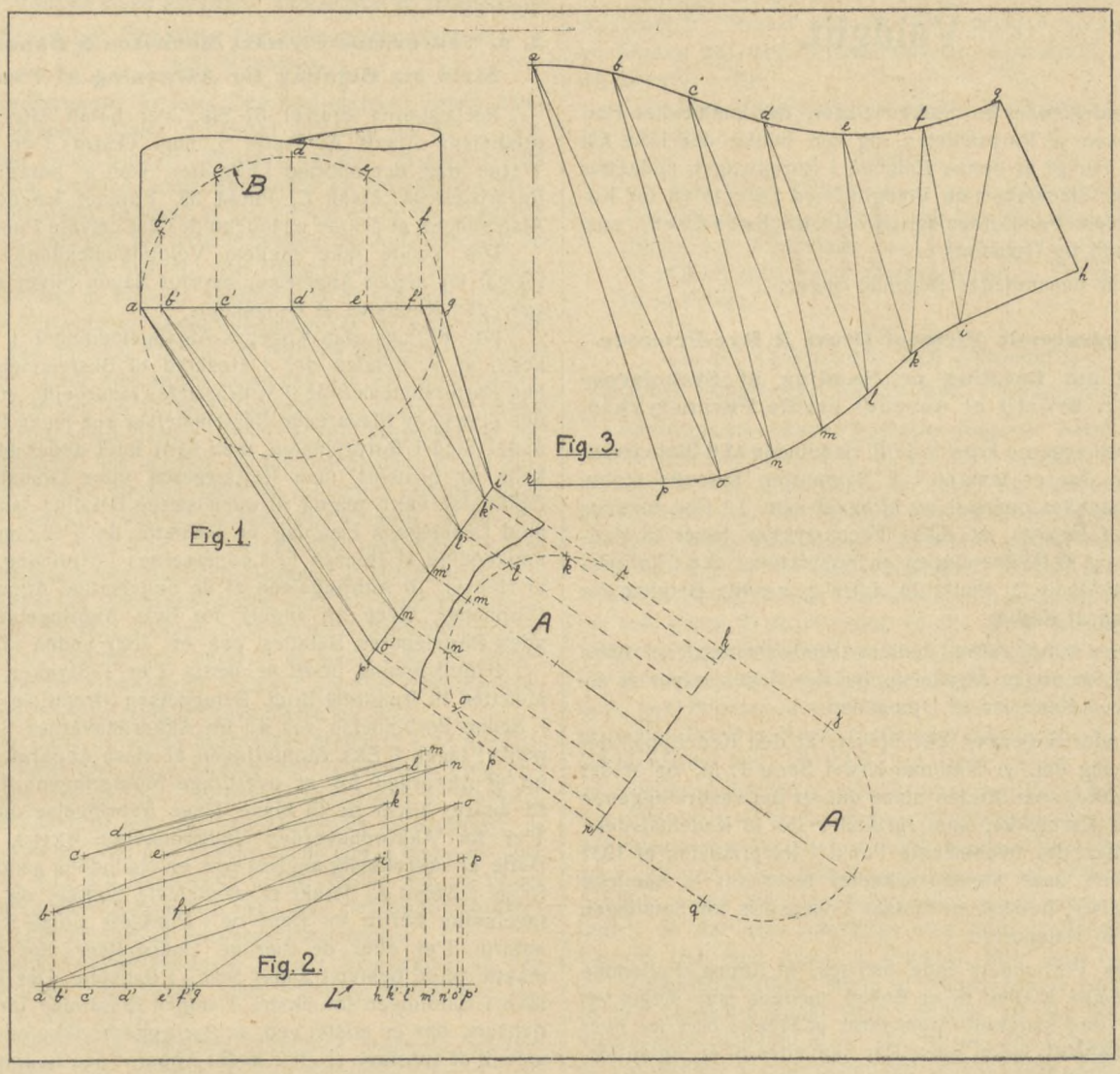

i, g og h og forbinder til Slut de konstruerede Punkter af Udfoldningen med en jævn Kurve, indtil Pladens ene Halvdel er frembragt. Derefter tegnes den anden Halvdel op symmetrisk om Linien *ar*, hvorefter Udfoldningen er færdig.

E. B.

Voldgift.

Vedrørende en Række Sager, der omhandler Forstaaelsen af Rørprislisten, og om hvilke det ikke har været muligt at opnaa Enighed i Rørudvalget, nedsattes den 30. December en Voldgift med Direktøren for Københavns Vandforsyning, Hr. Poul Sørensen, som Formand og Opmand.

Der behandledes følgende Sager:

1. Vedrørende Firmaet Drost & Rye-Petersen.

Strid om Betaling pr. Samling af Støbejernskedler, hvortil er anvendt støbte Faconstykker.

Rørlæggerne kræver de til Samlingen af 9 Støbejernskedler, der er leveret i 2 Halvparter, hørende støbte Faconstykker opmaalt og afregnet som 4" Rør, medens Firmaet hævder, at disse Faconstykker hører til Kedlerne, og at Paasætningen er indbefattet i den i Rørprislistens Afsnit C, Punkt 24, Litra c, nævnte Betaling for Samling af Kedler.

Der kunde ikke mellem Voldgiftsmændene blive Flertal for nogen Afgørelse, hvorfor Sagen bliver at afgøre ved Kendelse af Opmanden.

Under Sagen er det oplyst, at den Kedeltype, det drejer sig om, er National Kedel Serie 1. M, og at det Rørstykke, som Striden staar om, er det vandretliggende bøjede Rørstykke, som forbinder de to Kedelhalvdele.

Efter det ovennævnte Punkt i Rørprislisten af 1931 skal der, naar Støbejernskedler leveres i to samlede Halvparter, betales en fastsat Tillægspris for Samlingen af de to Halvparter.

Fra Forbundets Side hævdes, at Kappe, Fyrlemme etc. samler Kedlen til en Enhed, medens man meget vel kunde føre særskilte Afgangsrør et Stykke bort fra hver Kedelhalvdel, inden disse Rør samledes til ét, og at Forbindelsesstykket derfor maa betragtes som en Del af Rørledningen og være betalbar efter Rørmaal. Arbejdsgiverne hævder, at Forbindelsesstykkerne er et nødvendigt Tilbehør til Kedlerne, der først ved Forbindelsesrørenes Anbringelse samles til en Enhed, og at det ikke vilde være forsvarligt at erstatte dem med det af Forbundet nævnte Arrangement.

Efter at have besigtiget den omhandlede Kedeltype tør Opmanden ikke konstatere, at den faste og stive Forbindelse mellem de to Kedelhalvdele, som de nævnte Forbindelsesstykker hidfører, er unødvendig og mener herefter at maatte give Arbejdsgiverne Medhold i, at Forbindelsesstykkernes Anbringelse maa høre med til Arbejdet ved Kedlens Samling.

Der afsiges herefter følgende

Kendelse:

For National Kedler af Serie 1. M omfatter Prisen i Rørprislisten af 1931, Afsnit C, Punkt 24, Litra c, for Samlingen af Kedlernes to Halvparter Anbringelsen af de Støbejerns Faconstykker med Stuts for Rørledning, som samler Kedlernes to Halvdele.

2. a. Vedrørende Firmaet Bonnesen & Danstrup. Strid om Betaling for Afsætning af T'er.

Rørlæggerne kræver 67 Stk. T'er betalt efter Rørprislistens Afsnit A, Punkt 5, som ekstra T'er. Paa T'erne blev der anbragt Luftpotter, som er betalt efter Rørprislistens Afsnit C, Punkt 35. Firmaet hævder, at Afsætningen af T'erne er indeholdt i det nævnte Punkt 35.

Der kunde ikke mellem Voldgiftsmændene blive Flertal for nogen Afgørelse, hvorfor Sagen bliver at afgøre ved Kendelse af Opmanden.

For Fittings paa Kogegas-Afgangsledninger i Køkkener m. v. betales der i Henhold til Bestemmelserne paa Rørprislistens Side 9 vedrørende Gasarbejde et særligt Tillæg, og tilsvarende Bestemmelser kan mulig findes andet Sted i Rørprislisten, men hvor intet andet udtrykkelig er bestemt, maa Rørlæggeren efter Opmandens Opfattelse være pligtig til uden særlig Betaling samtidig med Ledningens Lægning at indsætte de T'er, som er nødvendige af Hensyn til Ledningernes Forgrening eller af Hensyn til Anbringelsen af de nødvendige Apparater (Taphaner, Ovne og andet), for hvis Anbringelse der ydes Rørlæggeren Betaling paa en eller anden Maade.

I Modsætning hertil er ekstra T'er T-Stykker, som afsættes til fremtidig Brug. Betegnelsen »fremtidig« maa i denne Forbindelse ses ud fra Akkordhavernes Standpunkt; tages f. Eks. Monteringen af visse Apparater etc. ud af Akkorden for at overdrage Monteringen af dem til andre, bliver de til disse Tings Anbringelse opsatte T'er for Akkordhavernes Vedkommende ekstra T'er. Dette er udtrykkelig angivet som en almindelig gældende Regel i Afsnit A, Punkt 5, næstsidste Stykke, og Undtagelserne herfra er alene de i Punktets sidste Stykke anførte T'er eller de særlige Undtagelser, der mulig maatte blive bestemt andet Sted i Prislisten. Der ligger ikke i Betalingen for ekstra T nogen Erstatning for Fortjeneste, der er mistet ved, at Rørlæggeren ikke er kommet til at anbringe et eller andet Apparat paa Ledningen; Forholdet maa efter Opmandens Mening være det, at hvor der ikke er givet anden Bestemmelse i Rørprislisten, maa Prisen for et Apparats Anbringelse siges at indbefatte en Ydelse for Paasætning af T'et samtidig med Ledningens Lægning; bliver Apparatet ikke anbragt, maa derfor Arbejdet ved T'ets Paasætning betales særskilt, blot kan man ikke hævde, at Prisen for T'ets Paasætning nødvendigvis er beregnet til det samme i begge de to Tilfælde.

Om de her omstridte Luftpotter hedder det i Afsnit C, Punkt 35: »For Luftpotter, forfærdigede af trukne Rør og Fittings, betales pr. Stk. 64 Ø.«, og efter de ovenfor fremførte Betragtninger maa Opmanden gaa ud fra, at denne Pris ogsaa omfatter Arbejdet ved Luftpottens og

det nødvendige T-Stykkes Anbringelse paa Ledningen, saaledes at dette ikke bliver at betale som ekstra T.

Der afsiges herefter følgende

Kendelse:

De omhandlede 67 Stk. T'er til Luftpotter bliver ikke at betale som ekstra T'er.

2. b. Vedrørende Firmaet Bonnesen & Danstrup. Strid om Betaling for Efterspænding af 420 Ventiler.

Rørlæggerne kræver Efterspændingen betalt efter Rørprislistens Afsnit A, Punkt 12, med 13 Ø. pr. Stk. ligesom Ompakninger. Firmaet hævder, at denne Pris kun skal betales, naar der finder en Ompakning Sted.

Forbundet anfører, at Ventilerne er færdig leverede Dele af Anlæget, for hvis brugelige og gode Tilstand de ikke kan have Ansvar. Om Prisen anfører det, at den for Pakning af Ventiler ansatte Pris er saa lav, at det i mange Tilfælde er ganske ubestrideligt, at Ompakningen ikke kan udføres derfor, at Prisens Størrelse er holdt saa lav, fordi den ogsaa anvendes paa Efterspændinger, og at der ved en tidligere Lejlighed er opnaaet Enighed med Modparten herom. Dette sidste benægtes af Arbejdsgiverne, der hævder, at den omhandlede Sats i Rørprislisten ikke hjemler Betaling for andet end det, dens Tekst angiver, nemlig Ompakning af Ventiler, at der, for at der kan være Tale om Ompakning, maa være indlagt nyt Pakningsmateriale i Pakdaasen, at Efterspændingen af Ventilernes Pakdaaser hører med til Færdiggørelse af Anlæget og skal udføres uden nogen Tillægsbetaling, og at dette Arbejde kan udføres sammen med det øvrige Eftersyn og Prøvning af Anlæget uden at forvolde Rørlæggeren nogen forøget Anvendelse af Tid.

Der maa nu gives Forbundet Medhold i, at Rørlæggerne ikke kan have Ansvar for Ventilernes brugelige Tilstand, og da det i Rørprislistens Afsnit A, Punkt 1, er fastslaaet, at det, der kan paalægges Rørlæggeren, er »Efterarbejde ved alle Utætheder og andre Mangler, som skyldes Fejl fra Montørens Side«, findes det, at Efterspænding af Pakdaaserne ikke kan paalægges Rørlæggeren som en Del af Rørlægningsakkorden.

Hvad Prisspørgsmaalet angaar bemærkes, at den omhandlede Sats lyder: »For Pakning af Ventiler betales pr. Stk. 13 Ø.«

I Betragtning af Satsens Affattelse burde en eventuel Aftale om dens Anvendelse paa Efterspænding af Pakdaaser have været fastlagt ved en Tilføjelse til Rørprislisten eller ved en Protokoltilførsel, og da der intet er oplyst herom, og der tillige foreligger den Mulighed, at der ved Satsens Affattelse kun har været tænkt paa visse Størrelser og Konstruktioner af Ventiler, tør Opmanden ikke fastslaa, at Satsen er gældende for andet end Ompakninger, men mener at maatte henvise disse Prisspørgsmaal til Forhandling mellem Parterne.

Der afsiges herefter følgende

Kendelse:

Rørlæggerne har Krav paa at faa Arbejdet ved Efterspænding af Ventiler betalt. Spørgsmaalet om Betalingens Størrelse henvises til Forhandling mellem Parterne.

3. a. Vedrørende A/S „Vølund". Strid om Betalingen for en som Varmeflade oplagt Rørstreng i en Elevatorskakt paa „Vesterport".

Rørlæggerne kræver Rørledningen betalt efter Afsnit A, Punkt 1. Firmaet paastaar Rørledningen betalt som en Rørovn og efter Bestemmelserne i Afsnit C, Punkt 23, Litra e, 1. Stk.

Der blev Enstemmighed mellem Voldgiftsmændene om følgende

Kendelse:

Den i en Elevatorskakt paa »Vesterport« som Varmeflade oplagte Rørstreng betales uden Forbindende for Afgørelsen af fremtidige Tilfælde med 75 pCt. af de i Rørprislistens Afsnit A, Punkt 1, opførte Priser.

3. b. Vedrørende A/S „Vølund". Strid om Betalingen for 174 Stk. Fastspændinger.

Rørlæggerne kræver Fastspændingerne betalt efter Afsnit A, Punkt 4, med 47 Ø. pr. Stk., medens Firmaet hævder, at der intet bliver at betale for Fastspændingerne, da der ikke var foretaget noget Indhugningsarbejde.

Den paagældende Sats i Punkt 4 lyder saaledes: »For Anbringelse af Fastspændinger, udførte af Profiljern eller Fladjern, paa Ledninger efter Punkt 1, betales pr. Stk. i Mur 47 Ø., i Beton 94 Ø.« I det foreliggende Tilfælde ligger Ledningerne i en Rørkanal, Rørlæggerne har opmærket Fastspændingernes Plads og senere spændt dem paa Rørene, men Hullerne i Murværket er hugget af andre Haandværkere. Forbundet hævder, at da der i Rørprislisten kun er Tale om Anbringelse, og intet nævnes om Indhugning, maa Rørlæggerne have Krav paa den fulde Pris 47 Ø. for det af dem præsterede Arbejde. Arbejdsgiverne hævder, at »Anbringelse« maa forstaas som Indhugning og Anbringelse, og at det sidstnævnte Arbejde alene ikke kan foranledige nogen særskilt Betaling, da det maa sidestilles med Anbringelse af Rørbærere, der efter Afsnit A, Punkt 1, ikke skal betales.

Voldgiftsmændene fandt, at Rørprislistens Affattelse af det omstridte Punkt ikke var klar, og der blev Enstemmighed imellem dem om, *at* der for Opmærkning og Indhugning af Fastspændinger af Profiljern eller Fladjern skal betales pr. Stk. Fastspænding 47 Ø. i Mur og 94 Ø. i Beton, *at* der herudover for selve Anbringelsen af Fastspændingen skal betales 15 Ø. pr. Stk. og Rør, og *at* de som Følge af denne Afgørelse nødvendige Ændringer i Rørprislistens Tekst inddrages i Kendelsen.

Der afsagdes herefter følgende

Kendelse:

For Anbringelsen af de omstridte Fastspændinger betaler A/S »Vølund« til Montørerne 15 Ø. pr. Stk. og Rør.

I Rørprislistens Afsnit A, Punkt 4, foretages følgende Rettelser:

Side 14: Punktets Linie 13 til 16: (For Anbringelse af Fastspændinger udførte af Profiljern eller Fladjern paa Ledningen efter Punkt 1 betales pr. Stk. i Mur 47 Ø., i Beton 94 Ø.) *udgaar.*

Side 15, første Stykke, affattes som følger:

For Opmærkning og Indhugning af Fastspændinger eller Bæringer, udført af Fladjern, Rundjern eller Profiljern, pr. Stk.

i Mur ..... 47 Ø.
i Beton ..... 94 Ø.

For Anbringelse af Fastspændinger betales pr. Stk. og Rør 15 Ø.

Sagens Omkostninger, derunder i Salær til Opmanden 200 Kr., betales med Halvdelen af hver af Parterne.

København, den 7. Januar 1932.

Poul Sørensen.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Brdr. Christensen, Viborg.
2. A. C. Rosenberg, Thisted.
3. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
4. Jensen & Knudsen, Lavgade, Haderslev.
5. Ernst Rasmussen, Thorsgade 54—56 — tidligere Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).
6. Fabrikant Albertsen, Øster Vraa.
7. Smedemester H. J. Hansen, Vestergade 11, Vejle.
8. Lemvig Motorkompagni, Lemvig.
9. Poul Møller, Borup.

Sympatistrejke. Hos A/S Nordisk Mosebrug & Savværk, Pindstrup, har Træindustriarbejderforbundet siden 14. August haft ca. 40 Mand i Strejke, fordi Firmaet ikke overholder den gældende Overenskomst. Efter Anmodning af nævnte Forbund har 6 af vore Medlemmer, der var beskæftiget i Virksomheden, nedlagt Arbejdet.

Jernarbejdernes Forening i Reykjavik, Island, har anmodet os om at meddele i Fagbladet, at Lønoverenskomsten mellem Foreningen og Arbejdsgiverne af disse sidste er opsagt til 1. Januar 1932. Da der er Mulighed for, at det kommer til Arbejdsstandsning, beder man vore Medlemmer om ikke at rejse til Island i Tilfælde af, at Arbejdsgiverne averterer efter danske Smede.

Fradrag i Skatteindtægt.

I den i December Fagblad foretagne Opstilling er der for Smedeforbundets Vedkommende sket en Fejl, idet der er regnet med Ekstrakontingent for hele Regnskabsaaret, ligesom der i Forbundskontingentet ogsaa er medtaget Afdelingskontingent. De rigtige Tal ser saaledes ud:

	Aars-kontingent	Fradrages i Brutto-indtægt	Fradrages i skattepligtig Indtægt
Smedeforbund.	Kr.	Kr.	Kr.
Forbund	63,60	67,20	
Afdeling	26,00		
Arbejdsløshedskasse . .	62,40		62,40

Selv om enkelte Medlemmer skulde have benyttet Tallene fra December Fagblad til deres Skatteangivelse, vil det i de fleste Tilfælde være uden praktisk Betydning, da Skattemyndighederne, saavidt vi har forstaaet det, almindeligvis regner med afrundede Beløb.

Tak.

For al udvist Opmærksomhed ved min 60-aarige Fødselsdag hermed min bedste Tak.

Jeg havde bedt visse rare Mennesker om at lade denne Dag forløbe i dybeste Stilhed, men de vilde det anderledes. Jeg skulde glædes i min høje Alderdom.

ARNOLD NIELSEN.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

L. P. Willumsen. Gamle L. P. Willumsen, som jo langt de fleste af Forbundets Medlemmer — naar de helt unge fraregnes — sikkert kender, fejrede Tirsdag den 29. December sin 75 Aars Fødselsdag. Willumsen har i nogle Aar ikke arbejdet ved Faget, men kan se tilbage paa en Virksomhed, der ikke alene har givet Rum for at udfylde en Formers Plads paa et Støberi i en meget lang Aarrække, nemlig hos A/S H. Rasmussen & Co., Odense, men i vor Odense Afdelings Bestyrelse har han deltaget meget stærkt gennem Aarene, ligesom han har ofret meget af sin Fritid paa den politiske Side af Arbejder-Sagen, og i ikke mindre end 22 Aar har han været Medlem af Formerforbundets Hovedbestyrelse.

Paa Højtidsdagen betænkte Forbundet ham med en lille Opmærksomhed, og til denne føjer vi her et Ønske

om, at Willumsen maa faa en Livsaften, saaledes som han fortjener efter den Maade, han har udnyttet sit Liv paa.

Fredericia. Fra denne Afdeling klagedes omkring 1. December over, at A/S Ernst Voss, der havde faaet en Lærling den 1. Maj, havde sat samme Lærling til at være Makker med en Maskinformer, og dette bestod bl. a. i, at 88 Forme, der blev samlet paa selve Maskinen, og hver havde en Vægt paa 70 Kg., skulde sættes ud hver to-Dages Støbning.

Forbundet henvendte sig skriftligt til Sammenslutningen og anmodede denne om at skride ind, saaledes at der blev sat en Stopper for den Trafik; men Aktieselskabet, der fik Sagen til Erklæring, stillede sig meget afvisende.

Drengens Far havde ikke klaget, og det er maaske rigtigt, at han ikke havde klaget til Fabrikken, men da han havde klaget til vore Medlemmer paa Fabrikken, maa Forholdet altsaa være, at Lærlingen har fundet Arbejdet for strengt; men ikke desto mindre anførte Aktieselskabet, at Lærekontrakt ikke var afsluttet med Tillidsmanden o. s. v., o. s. v.

Det Forløb, som Sagen imidlertid skulde have, fik den ogsaa, nemlig at Lærlingen blev taget væk fra det Arbejde, og saa kan Firmaets Udgydelser iøvrigt være ganske ligegyldige.

Odense. Paa Maskinfabrikken »Phønix« har et der arbejdende Medlem, der iøvrigt har arbejdet paa Virksomheden i lang Tid og i flere Overgange, været syg det meste af December Maaned. Virksomheden laa stille mellem Jul og Nytaar, men Tillidsmanden arbejdede dog, og en af disse Dage spurgte Støbemesteren ham om, hvordan det gik med den syge Mand. Jo, svarede Tillidsmanden, han er nu rask og klar til at begynde efter Helligdagene, og hertil bemærkede Mesteren, at der kom noget Arbejde, saaledes at der var Brug for en Former mere.

Man undredes derfor over, at der efter Nytaar stillede en ny Mand til Arbejde. Man havde selvfølgelig intet imod, at Manden gik i Arbejde, men det, man syntes mærkværdigt, var — i Henhold til foran nævnte Samtale mellem Mesteren og Tillidsmanden —, at man ikke havde sendt Bud til Manden, der havde været syg. Sagen gik dog i Orden ved, at Vedkommende gik i Arbejde 2 Dage senere, end han ellers kunde have begyndt, og uden at den ny Mand blev afskediget.

Nu skal der naturligvis i disse Linier ikke lægges dette, hvis en Virksomhed ikke vil have en bestemt Mand i Arbejde, at Vedkommende da skal paatvinges Fabrikken, ligesaa vel som en Former, som personlig indtager det Standpunkt, at han ikke vil arbejde paa en bestemt Virksomhed, selvfølgelig maa have Lov dertil. Men det er mærkværdigt, at den paagældende i et Tilfælde som dette, hvor man ved, at han er klar til at gaa i Arbejde, og lever i den Tro, at han kan gaa i Arbejde, naar Sygdommen er slut, og som tillige er en ældre veltjent Arbejder i Fabrikkens Tjeneste, behandles paa den Maade, som sket er.

Naar nu Forholdet er, at han kom i Arbejde, tager vi det som et Udtryk for, at Virksomheden har indset det forkerte i den Maade, Manden blev behandlet paa.

Smede og Maskinarbejdere.

Mæglingsmøder. Den 3. December afholdtes Mægling hos Gas- og Vandmester Otto Petersen, Aarhus, hvor der var Strid om Opstilling og Forbindelse af Lamel-Kaloriferer tillige med Fremstilling af Vinkelrammer til Bæring af Skrueventilatorer. Man enedes om at udføre de omhandlede Arbejder som Timelønsarbejder med Optælling af Timerne, paa hvilke Folkene faar samme Overskud, som de kan indarbejde paa den øvrige Del af Anlæget.

Paa Helsingør Skibsværft afholdtes Mægling den 21. December i Anledning af Krav fra Skibsbyggerne om et Tillæg af 13 pCt. til Spantebøjningsakkorden paa Nybygningerne Nr. 205 og 206. — Sagen vistes tilbage til lokal Forhandling, og her er man enedes om et Tilskud til Akkorden, stort Kr. 200.00.

Hos Firmaet M. Lillelund & Co., Strandvejen 187, København, afholdtes den 2. Januar Mæglingsmøde til Behandling af et Krav om Forhøjelse af Timelønningerne for 2 dèr beskæftigede Klejnsmede. Sagen sluttedes, idet Firmaet tilbød at forhøje Lønningerne, der var 125 Øre, til 129 og 134 Øre.

Hos A/S Thomas Ths. Sabroe & Co., Aarhus, mægledes den 5. Januar paa Strid om Betalingen for Skæring og Afstikning af Rør, $1^1/_4$". Arbejderne havde tilbudt at udføre Arbejdet til den samme Betaling, som er ydet for 1" Rør, og dette Tilbud akcepterede Firmaet.

Timandsmøder. Paa et Timandsmøde den 10. December er følgende Sager behandlet:

1) Strid hos A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, om Udlevering af Overtrækstøj til Nitterne. Enighed opnaaedes ikke, og Sagen skal behandles ved faglig Voldgift.

2) Strid paa Odense Staalskibsværft om Tillæg for Anbringelse af Stillads i Luger. Sagen sluttede, idet Værftet indgik paa for Nitning af Lugerne paa Bygning Nr. 46 at afregne efter samme Regler, som er anvendt paa de fire foregaaende Lastbaade.

3) David Unmack, København. a) Krav om, at et Akkordarbejde, for hvilket Forudsætningerne for Prisen er bristede, afregnes med en Timeløn af Kr. 1.25. b) Krav om Forhøjelse af Timelønnen. — Sagen sluttedes, idet Firmaet indgik paa at betale Arbejdet med den skitserede Pris, Kr. 125.00. Der er Enighed om, at denne Pris ikke skal danne Præcedens ved fremtidige Akkordansættelser paa tilsvarende Arbejde.

4) Klage over, at Firmaet H. P. Larsen, Thorshavnsgade 3, København, forbyder en Maskinmester at være Medlem af Fagforeningen. Under den om Sagen førte Diskussion fastholdt Firmaets Indehaver, at det var uomgængelig nødvendigt, at Firmaet havde en betroet Mand til at varetage Interesserne i Firmaet, naar Indehaveren, der tillige havde en anden Virksomhed, var for-

hindret deri paa Grund af Rejser i Ind- og Udland. — Den paagældende Funktionær skulde i saa Fald disponere for Firmaet og daglig aflægge Rapport om Virksomheden, hvilke Funktioner ikke kunde være bundne af Beslutninger, tagne af Arbejdernes Klubber eller Foreninger. Man maatte derfor kræve, at han fik fuld Frihed til at staa udenfor Fagforeningen. Forbundet kunde ikke anerkende disse Betragtninger, og Hovedledelsen har derefter vedtaget at indklage Firmaet for Den faste Voldgiftsret.

5) Klage fra A/S Burmeister & Wain, Christianshavn, over, at 42 Maskinarbejdere i Afdeling 1 B har standset Arbejdet i 3 Timer den 27. Oktober for at holde Klubmøde som Følge af en Strid om en Akkordpris, samt Krav om Erstatning herfor. Enighed opnaaedes ikke.

6) Strid hos A/S Dansk Akkumulator- & Elektromotorfabrik, Odense, om, hvorvidt en Prøvemester er Formand i Septemberforligets Forstaaelse af dette Spørgsmaal. Enighed opnaaedes ikke, og Hovedledelsen har senere vedtaget at indklage Firmaet for Den faste Voldgiftsret.

7) Firmaet Carl B. Hoffmann, Esbjerg. a) Klage over ulovlig Strejke Lørdag den 21. November 1931, Kl. 12. b) Krav fra Arbejderne om Erstatning. Under Forhandlingerne rejste Firmaet Krav om en Erstatning paa Kr. 500.00, medens Forbundet opretholdt sit Krav paa Kr. 300.00. Enighed opnaaedes ikke.

8) Klage fra A/S Helsingør Jernskibs- og Maskinbyggeri over, at Maskinarbejderne som Følge af Klubbeslutning nægter at gaa i Arbejde paa andre Tidspunkter end ved Arbejdstidens Begyndelse. — Enighed opnaaedes ikke, og Sammenslutningen forbeholdt sig sin Stilling.

Endvidere er der den 21. December afholdt et Timandsmøde til Behandling af følgende Spørgsmaal:

1) Strid med Odense Staalskibsværft om Priskuranter for Skibsbyggere, Nittere, Stemmere, Maskinarbejdere og Grovsmede.

Værftet ønskede, at Sagen vistes tilbage til fornyet lokal Forhandling, og at Tidspunktet for de opsagte Priskuranters Udløbstid samtidig udskydes fra 1. Januar til 1. Februar, hvilket Ønske Forbundets og Arbejdernes Repræsentanter ikke vilde modsætte sig.

2) Strid hos Automobiles Citroën A/S, Sydhavnen, om Betaling for Overarbejde i Tilfælde, hvor der arbejdes paa indskrænket Arbejdstid. Sagen diskuteredes og sluttedes, idet Firmaet tilbød at afregne de hidtil paaløbne Overtimer fra Kl. 16.30, uanset at Arbejdstiden midlertidig har været indskrænket til 7 Timer, men forbeholdt sig, hvis Spørgmaalet paany maatte blive aktuelt, først at udbetale Overtidsprocenter efter Kl. 17. Denne Reservation kunde Forbundet ikke tiltræde, men forbeholdt sig sin Stilling, hvis lignende Forhold skulde indtræde igen.

Samme Dag afholdtes et Fælles-Timandsmøde vedrørende Strid om Fordelingen af Arbejdstiden paa A/S Vognfabrikken »Scandia«, Randers. Man enedes om følgende Ordning:

I Sommerhalvaaret — fra 1. April til 1. Oktober — er Arbejdstiden fra Kl. 7.30 til 11.30 og fra Kl. 12 til 16.

I Vinterhalvaaret — fra 1. Oktober til 1. April — er Arbejdstiden fra Kl. 8 til 12 og fra Kl. 12 30 til 16.30. Denne Ordning træder i Kraft fra 28. December.

Teknologisk Institut.

Nyt fra Instituttet.

Gang paa Gang har den, der skriver disse Linier, været i den Situation, at Mennesker, navnlig Repræsentanter for Haandværkerstanden, som han engang har haft til Elever, er kommet til ham og har bedt om Raad med Hensyn til Udarbejdelse af Skrivelser af en eller anden Art.

Meget hyppig har disse Skrivelser drejet sig om Forhold af overordentlig stor Betydning, ja, saa stor, at saavel Afgørelser i økonomiske som sociale Sager har været afhængige af den paagældende Fremstillings Form og Indhold.

Man har med andre Ord i allerhøjeste Grad følt Ansvaret ved at skulle forme Sproget saadan, at det blev det rette Udtryk for Tanken, tillige letfatteligt og overbevisende for den, der skulde træffe en vigtig Afgørelse efter Læsningen af vedkommende Skrivelse.

Har man blot *nogle* Gange i sit Liv været ude for saadanne Henvendelser, begynder man at overveje, om det ikke var muligt for Teknologisk Institut at etablere en saa at sige *organiseret* Hjælp for Haandværkere, Arbejdere og andre af det praktiske Livs Mænd i Brevskrivnings- og Ansøgningssager.

At netop *Instituttet* er det Sted, hvor en saadan »Konsultation« *kan* og *bør* sættes i Gang, vil sikkert enhver indrømme.

For det første er Forholdet det, at mangfoldige Haandværkere er saa stedkendte paa Instituttet, takket være deres nuværende eller tidligere Kursusgang dèr, at det falder dem saare naturligt at søge derhen, naar de vil have Oplysning om noget.

For det andet vil *den* Omstændighed betyde meget, at der paa Instituttet er Mulighed for, at der ikke alene kan ydes Hjælp med Hensyn til den rent stilistiske Side af Sagen, men ogsaa med Hensyn til visse rent haandværksmæssige, tekniske og sociale Spørgsmaal.

I Forstaaelse af, at der her ligger en virkelig Opgave for Teknologisk Institut, agter det at oprette en Konsultation i Udarbejdelse af skriftlige Henvendelser af den Art, som de, der i det hele taget søger Instituttet som Læreanstalt eller raadgivende Institution, kan komme ud for at skulle udarbejde.

Heldigvis er man nu til Dags klar over, at det er af *særlig* Betydning *netop* for det *praktiske* Livs Mænd at kunne udtrykke sig saa klart, koncist og sproglig korrekt, at der ikke kan blive Mulighed for nogen Misforstaaelse eller — Misfornøjelse.

Mange Gange er det sket, at der ude i det praktiske Liv er opstaaet Gnidninger, Ærgrelser eller Irritation, fordi en Mand eller en Institution har modtaget

(Fortsættes Side 68.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
8601	Andersen, Boris Charles..	København	3. 5.98	Kbhvn. Afd.	30.11.29	Kbhvn. Afd. 2	26. 9.31
33666	— Einar Herbert..	—	23.10.99	Aabenraa	11. 3.22	Hillerød	8. 8.31
30058	Aagesen, Kaj August	—	5. 3.10	Kbhvn. Afd.	2. 5.29	Kbhvn. Afd. 13	5. 9.31
50036	Baasch, Henning E. F...	—	14. 7.04	„ „	31. 3.30	„ „ 2	5. 9.31
54425	Christensen, Niels Chr.....	Taul	29.12.05	D. Arbm. Forb.	1.12.30	Silkeborg	11 7.31
22239	Carlsen, Osvald Chr. ...	Nykøbing F.	29. 1.10	Nykøbing F.	2. 3.29	Kbhvn. Afd. 12	5. 9.31
26110	Christoffersen, Ernst Rasm..	København	30.11.10	Kbhvn. Afd.	6 12 28	„ „ 14	26. 9 31
12684	Edelby, Svend Aage ...	—	12.12.06	„ „	16.11.26	„ „ 12	8. 8 31
13625	Hansen, Anders E. V. ..	—	26. 5.07	„ „	4. 3.27	„ „ 7	12. 9 31
5604	— Christen.....	—	25.10.99	„ „	3.12.30	„ „ 15	26. 9.31
15937	— Erik.....	—	28. 2.09	„ „	3.12.29	„ „ 13	1. 8.31
53584	— Ernst Johs.....	Hillerød	26.10.11	Hillerød	11. 4.31	Hillerød	1. 8 31
25281	— Evald Johs.....	København	15. 3 03	Kbhvn. Afd.	19. 7.31	Kbhvn. Afd. 2	26. 9 31
33427	— Jens Peter.....	Aggebo — Valby, S.	7. 6.98	Hillerød	12. 7.30	Hillerød	8. 8.31
50940	Harder, Bruno C. E....	Kiel	20. 6.10	Kbhvn. Afd.	8. 2.31	Kbhvn. Afd. 14	5. 9 31
39099	Holm, Aage Nielsen..	Dollerup	13. 4.03	Fredericia	12. 7 31	Fredericia	22. 8.31
39624	Jensen, Holger M.....	Aarhus	22. 4.08	Kbhvn. Afd.	7. 4.30	Kbhvn. Afd. 14	12. 9.31
33222	— Tage Gunnar..	Hovlbjerg Sogn	17. 4.11	Haderslev	9. 6.29	„ „ 14	26 9.31
51312	Joensen, Henry.....	København	13. 6.11	Kbhvn. Afd.	30. 7.31	„ „ 14	19. 9.31
51426	Koller, Kurt F. B.....	Wien	14. 2.09	„ „	30. 6.30	„ „ 14	5. 9.31
8715	Larsen, Carl Georg....	København	29. 1.05	„ „	15.11.24	„ „ 11	5. 9.31
51400	— Knud.....	—	1. 8.12	„ „	25. 8.31	„ „ 14	19. 9.31
33810	— Vilhelm.....	Raabylille	18. 2.05	„ „	13. 4.30	„ „ 14	26. 9 31
50984	Lange, Frantz H. K....	Aarhus	21. 9.08	„ „	10. 4.31	„ „ 18	5. 9.31
3694	Laursen, Christen.....	Asfærg	17. 9.88	Randers	23. 7.26	Randers	23. 5 31
22196	Løschke, Johan H.	Ribe	22. 4.93	Ribe	21.12.14	Nyborg	28. 3.31
12403	Madsen, Einer A. Olsen.	København	8.12.98	Kbhvn. Afd.	10. 5.31	Kbhvn. Afd. 2	12. 9.31
23797	— Niels Egon	—	26.12 08	„ „	14. 4.28	„ „ 14	22. 8.31
50241	— Poul Erik.....	—	8. 5.08	D. Gørtler og Metalarb. F.	17. 2.28	„ „ 15	12. 9.31
12439	Møller, Carl A. H.....	—	5.11.02	Kbhvn. Afd.	15. 8 22	„ „ 14	26. 9 31
16555	Nielsen, Christian A....	—	19. 1.93	„ „	30. 3 21	„ „ 6	19. 9.31
30380	— Egil Mylius....	Nykøbing F.	29. 7.08	Nykøbing F.	1.11.27	Nykøbing F.	22.11.30
18678	— Jørgen C. Carstenberg	Karlebo	7.12.07	Hillerød	10.11 28	Hillerød	9. 5.31
26498	— Ole Vilh. E. ...	København	28. 9 99	Kbhvn. Afd.	20. 7.29	Kbhvn. Afd. 18	12. 9 31
36619	Nordstrøm, Tage L. Schmidt	Haarlev	9. 4.10	„ „	31.10.29	„ „ 12	19. 9.31
39580	Olsen, Carl L. Værge.	København	8.10.10	„ „	23.11.29	„ „ 15	5. 9.31
33097	Petersen, Askan.....	Gellerup	17. 9.99	Herning	29. 1.21	„ „ 14	26. 9.31
38302	— Carl Fr.....	Randers	24.11.04	Randers	2. 3.31	Randers	28. 3 31
39695	— Henry Wilcken.	Kallehave	24.10.05	Nykøbing F.	31. 5.24	Nykøbing F.	7. 3.31
51442	— Jacob Samson .	København	5. 8.98	Kbhvn. Afd.	1. 7 30	Kbhvn. Afd. 17	26 9.31
793	— Kai Sofus	—	20. 7.01	„ „	18. 8.30	„ „ 2	26. 9.31
31413	— Niels Holger...	Masnedsund	4. 5.98	D. Arbm. Forb.	1. 5.16	„ „ 5	12. 9 31
14951	— Sigvardt.....	Ørting	19. 5 95	Kbhvn. Afd.	30. 4.27	Odder	8.11.30
36499	— Thorkild Storm	København	13.11.09	„ „	1.11 29	Kbhvn. Afd. 13	4. 7.31
50853	Qvistorff, Victor H. W. ..	—	27. 2.03	„ „	27. 4.22	„ „ 3	12. 9.31
20690	Rasmussen, Hans A.....	Odense	27.10 01	D. Arbm. Forb.	1.11.19	„ „ 5	12. 9.31
21717	— Svend Aage ...	Aabyhøj	9 5.09	Odder	10. 1.29	Odder	4 4.31
12769	Reinholdtsen, Hans	Frederiksberg	30.10.81	Kbhvn. Afd.	17.12.26	Kbhvn. Afd. 12	26. 9.31
25513	Schøller, Edmund P. A...	—	20. 9.02	„ „	12. 4 22	„ „ 18	19. 9.31
53403	Skarnvad, Bertel Madsen.	Hallund	8. 9.04	Brønderslev	20. 4.31	Brønderslev	22. 8 31
28641	Skou, Børge	København	4. 9.10	Kbhvn. Afd.	30. 1.30	Kbhvn. Afd. 15	26. 9 31
5771	Sponholtz, William A.	Frederiksberg	13.11.66	„ „	2. 3.26	„ „ 12	11. 7.31
16600	Sundberg, Ejner Th.	København	23. 1.07	„ „	31. 8.27	„ „ 13	19. 9.31
23190	Thomsen, Viggo H.....	—	13.11.96	„ „	21. 1.28	„ „ 10	5. 9.31
18089	Vilding, Poul Ferentz ..	—	1.10.98	„ „	21. 9.27	„ „ 13	19. 9.31
	Dansk Jern- og Metalsliberforbund.						
46462	Larsen, Helge	Kolding	11. 6.08	Aarhus	20. 2.31	Aarhus	23. 5.31
46463	— Herman Viggo .	Hvalsø	5. 4.12	—	20. 2.31	—	4. 4.31
46471	Lindberg, Otto A. M.	København	20.11.87	—	1. 5.31	—	2. 5.31

Skrivelser, der har lidt af Mangler i stilistisk eller formel Henseende.

Og mange Gange har dette ført med sig, at Brevskriveren ikke har opnaaet det, han har ventet, og som han maaske med *Rette* har kunnet vente.

Kan man da ikke sige, at Teknologisk Institut afhjælper et »længe følt Savn«, naar det nu etablerer en Konsultation, hvortil enhver Haandværker, Tekniker eller Arbejder kan henvende sig, naar han skal sætte en eller anden Skrivelse, der betyder noget for ham, op!

Konsultationen vil almindeligvis kunne finde Sted Mandag, Onsdag og Fredag Aften fra Kl. 7½ til 8½. Man henvender sig paa Skoleafdelingens Kontor, Hagemannsgade 2, 2. Sal.

Betalingen vil blive yderst moderat, men vil rette sig noget efter, om den ønskede Vejledning kan gives med det samme eller vil kræve Undersøgelser, der strækker sig over noget længere Tid.

Foruden paa de nævnte Tider er der Konsultation daglig fra Kl. 9 til 11 Formiddag.

Hugo Gaarn.

Meddelelse fra Teknologisk Instituts Aftenundervisning.

Omkring 1. Februar begynder der et *Kursus i Kunstsmedning.*

Det er at vente, at den Undervisning, som dette Kursus byder paa, vil være af Interesse for adskillige.

Der gives Vejledning i:

1. Fremstilling af de til Kunstsmedning særlig egnede Værktøjer.
2. Smedning af Motiver fra de forskellige Stilperioder.
3. Smedning af Blade og Blomstermotiver.
4. Smedning af andre dekorative Genstande, eventuelt efter Deltagernes egne Konstruktioner og Tegninger.

Undervisningsaftener: Onsdag og Fredag.

Kursuset vil blive indledet med Foredrag af Hr. Kunstsmed Rietmann.

Rettelser

til Adressefortegnelsen for November over Tillidsmænd.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Kasserere.

Frederiksværk: Kontortiden er forandret til: Hverdage Kl. 12½—1 og Lørdag Kl. 4½—5½.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 20094	Andreasen,	Otto Frederik	(Kbhvn. Afd.)
- 35201	Breith,	Hans Heinrich	(Odense -)

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 23825	Christensen,	Poul Henry L.
- 18475	Larsen,	Herman P. B.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 26117	Kachlowsky,	Kaj Vilh. P.	5. 7.19
- 21974	Olsen,	H. P.	20. 5.16
- 11491	Riemann,	Carl L. N.	17.11.06

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 22742	Bonnez,	Chr.	24.12.21
- 39157	Bøjsen,	Mathias P. Chr.	25.12.26
- 23825	Christensen,	Poul Henry L.	31. 5.30
- 13614	Carlsen,	Gunnar	22. 1.27
- 1785	Ebstrup,	Jacob Vilhelm	27. 3.26
- 25097	Gillin,	Holger A. H.	28. 5 21
- 16770	Hansen,	Holger Chr.	20. 6.25
- 7010	—	Knud	4. 4.31
- 35925	—	Trier Theodor	18. 5.29
- 14522	Holm,	Helge Kaj E.	15. 8 31
- 36866	Jensen,	Arne Kaus	14. 7.28
- 32668	—	Carl Edvard	25. 5 31
- 26125	—	Emil Ferdinand	30. 8.30
- 31166	—	Emil Julius	10. 4.20
- 29844	—	Jens	1. 1.27
- 14491	Jacobsen,	Peter Juul	21. 8.26
- 10328	Johansen,	Søren Peter	19.10 29
- 18475	Larsen,	Herman P. B.	6. 6.31
- 9519	Lauritsen,	Peter	11. 2.28
- 15314	Martinsen,	Niels	11. 7 31
- 35620	Nielsen,	Carl A. Vilh.	14. 7.23
- 17711	—	Frederik Johs.	31.12.22
- 8060	Noach,	Carl Johan	13. 6 31
- 30681	Petersen,	Jens Herman	29. 8.31
- 50731	—	Svend Vilh. P.	14. 3.31
- 50936	Rasmussen,	Hans Jul. Th.	25. 7 31
- 17792	Sørensen,	David Bech	9. 9.22
- 15703	—	Willy M. A.	22.11.30

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet „Hafnia" (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 4 FEBRUAR 1932 18. Aarg.

Arbejdsfred.

Arbejdsfreden sikret for 1 Aar allerede den 15. Februar til Trods for, at de store Kanoner, Varsling af omfattende Arbejdsstandsninger, var kørt op, er en enestaaende Begivenhed i de faglige Hovedorganisationers Historie.

Overenskomstsituationen 1932 er en fuldkommen Modsætning til den tilsvarende Situation i 1931, hvor Forligsmanden ikke forend den 26. Marts kunde fremsætte Mæglingsforslag, hvis Behandling i Organisationerne først var tilendebragt den 28. April, endda med Skotøjsarbejderkonflikten som Udløber.

I 1931 var det en forvirret Afstemningsteknik, der prægede Arbejderorganisationernes Bestræbelser for at komme igennem uden Arbejdskamp, medens det i Aar var et rask Snuptag, der i Løbet af 4 Dage afmonterede Krigsberedskabet. Og saa rationelt er Forligsmanden gaaet til Værks, at ogsaa de Overenskomster, der senere paa Aaret kunde opsiges, var omfattet af Mæglingsforslaget.

Den gentagne direkte Appel til Fagorganisationernes Medlemmer i Fjor satte ikke mindst i Smedeforbundet stærke Efterdønninger og resulterede i en Kongres, hvor Kritikken over, at Medlemmerne to Gange havde maattet stemme om samme Mæglingsforslag, stærkt kom til Orde, selv om det selvfølgeligt først og fremmest var Reduktionerne, man fandt urimelige.

I Aar kan der ikke rejses Kritik over, at Medlemmerne „under Pres fra Hovedledelsen" har maattet stemme for Lønreduktioner. Der er jo imidlertid altid nogle, der skal skælde ud, ligegyldigt hvad Resultatet end bliver, og altid nogle, der føler sig snydt, naar der ikke bliver Arbejdskamp, og fra denne Side vil Kritikken vel nu blive rejst paa Grundlag af den gamle Frase om „Tilsidesættelse af Medlemmernes Medbestemmelsesret". Det kan ikke blive en berettiget Kritik over, at Centralorganisationen af Metalarbejdere har stillet sig paa Linie med samtlige øvrige Organisationer, hvis Overenskomster var eller kunde opsiges i Aar. Der kan kun blive Tale om Formaliteter, som den sunde Fornuft maa sætte i anden Række, naar de haarde Realiteter kræver deres Løsning, og vi tror stadig paa, trods den forvirrede Tid, vi lever i, at — som J. A. Hansen sagde — Fornuften sejrer til sidst.

Det var i langt overvejende Grad Fagorganisationernes Hovedledelser, der havde opsagt Overenskomsterne; det var ogsaa Hovedledelserne, der maatte tage de Konsekvenser i Betragtning, som maatte følge af at fastholde Opsigelserne. Om en uforandret Forlængelse af Overenskomsterne kan karakteriseres som en Tilbagekaldelse af Opsigelserne, eller om Annullering af Opsigelserne skal betegnes som en Forlængelse, er for saa vidt ligegyldigt, Resultatet bliver det samme. Kun vil vi fastslaa, at med Hovedledelsernes Ret til at opsige Overenskomsterne maa ogsaa følge Retten til at undlade dette, og undlader man at sige op, er Overenskomsterne forlænget uforandret for et Aar.

Men hvorfor sagde man da op, naar man alligevel nogle faa Uger senere gik med til at bevare status quo? Vi skal her erindre om, at Opsigelserne

blev foretaget for at sikre vore Medlemmer imod at faa deres Reallon forringet under en eventuel kommende Prisstigning, en Opgave, som det i den givne Situation maatte være naturligt at faa løst. Arbejdsgiverne vilde kun gaa med hertil, hvis der forlods blev sikret dem, at en vis Del af en eventuel Prisstigning blev baaret af Arbejderne selv, altsaa uden Godtgørelse derfor. Det betød, at Arbejderne under en kommende Prisstigning ved indenfor en bestemt Grænse at faa Reallønnen forringet forud sikrede Arbejdsgiverne en Fordel, og dette fandt Organisationsledelserne ikke at kunne indgaa paa.

Arbejdsgivernes Tilbud om at forlænge uforandret et Aar maatte ogsaa afvises, da Bestræbelserne gik ud paa at sikre Reallønnens uforandrede Bestaaen.

Resultatet blev imidlertid, at Fagorganisationerne alligevel maatte indgaa paa den uforandrede Forlængelse, og Arbejdsgiverne gennemførte altsaa deres oprindelige Standpunkt. At det skete ved Hjælp af en for Arbejdsgiverforeningen selv yderst farlig Taktik, ændrer ikke den Kendsgerning, at Fagorganisationerne resignerede og gjorde det, fordi de ellers maatte have gaaet ud i en omfattende og langvarig Arbejdskamp om et Krav, som med den usikre Fremtid, derunder Umuligheden af at kunne vurdere Situationen ved Kampens Slutning, maatte blive problematisk.

Var end Arbejdsgivernes Taktik farlig, fordi den let kunde have affødt Virkninger, som Arbejdsgiverne selv næppe kunde ønske fremkaldt, saa har den for saa vidt vist sig at være rigtig, som den førte til en Ordning.

Velvillige Sjæle vil vel hermed konstatere Fagorganisationernes Underlegenhed overfor en hensynsløs og stærk Modstander, men Bevis herfor kan ikke føres, fordi Kræfterne ikke blev prøvede. Her som saa ofte før gjaldt det om at anlægge den rigtige Vurdering, og ingen kan vel være i Tvivl om, at det let kunde blive et Hasardspil at iværksætte en langvarig og omfattende Arbejdskamp for i det kommende Aar at asurere sig mod en Prisstigning, som ingen paa nuværende Tidspunkt kender, og hvis Betydning, jo længere Arbejdskampen varede, vilde blive tilsvarende forringet, fordi dens Virketid vilde blive saa meget kortere.

Men dertil kommer, at Fagorganisationerne selv ved, at de i sin Tid satte ind for og gennemførte, at Lønningernes Regulering efter Pristallet bortfaldt, havde svækket Mulighederne for at kunne gennemføre deres Krav. Pristalsreguleringens Bortfald skete paa et Tidspunkt, hvor den Styrke, der ligger i en bedre Beskæftigelse, var til Stede, og at Arbejderne derved opnaaede en betydelig lønmæssig Fordel, kan ingen med Rette bestride. Havde en tilsvarende beskæftigelsesmæssig Situation foreligget nu, havde Stillingen været en ganske anden.

En nøgtern Vurdering maatte imidlertid komme til det Resultat, at det ikke nu vilde være muligt baade at bevare de ved Pristalsreguleringens Bortfald i 1927 opnaaede Fordele, at hindre Indførelse af en ny Pristalsregulering og samtidig uden en saadan sikre sig en Forbedring af Lønningerne, efterhaanden som Priserne maatte stige. Ved at erkende, at Arbejdsløshed er en daarlig Forbundsfælle i faglige Situationer, maatte Overvejelserne da ogsaa føre til, at Muligheden for at fremkalde øget Beskæftigelse og derved styrke Organisationernes Stødkraft ikke ødelagdes.

Og det er denne Mulighed for mere Beskæftigelse, hvis Arbejdsfreden kunde bevares, der bidrog til, at Organisationsledelserne gik ind for Freden. Dansk Haandværk og Industri har nemlig nu en Chance for at kunne erobre betydelige Omraader af det Hjemmemarked, som hidtil er blevet forsynet fra Udlandet. Ved Hjælp af billige Priser, fremkaldt af lav udenlandsk Løn, Eksportpræmier, Dumping og andre ekstraordinære økonomiske Kræfter er der fra de store Industrilandes Side under den vældige Verdenskrise med Held udfoldet store Bestræbelser for at finde Afsætning paa det danske Marked for deres Overskudsproduktion.

De Foranstaltninger, der nu fra Regeringens og Rigsdagens Side er truffet for at fordele den forhaandenværende fremmede Valuta paa bedst mulig Maade og saaledes, at den først og fremmest finder Anvendelse ved Indkøb af Raastoffer til Landbrug og Industri, maa forventes at virke som en stærk Begrænsning af Importen af færdige Industrivarer, som det da maa blive dansk Haandværks og Industris Opgave at fremstille.

Hvis dette er rigtigt, vil det ogsaa vise sig, at det var rigtigt ved at bevare Arbejdsfreden at bidrage til at aflaste den forfærdelige Arbejdsløshed i Stedet for at spille højt Spil om en økonomisk Fordel, der ikke blot var af en noget problematisk Karakter, men som vilde være forringet i tilsvarende Grad, som Arbejdsløsheden er omfattende.

I Forbindelse med en Arbejdsløshed paa mellem 40 og 50 pCt. reduceres Værdien af at kunne gennemføre Lønforhøjelser for den resterende Del af Medlemmerne, der oven i Købet i stor Udstrækning maa arbejde paa indskrænket Arbejdstid, medens Muligheden for at

kunne forbedre Medlemmernes Arbejdsbetingelser stiger i samme Grad, som Arbejdsløsheden kan indskrænkes.

Det er saadanne Synspunkter, der fra Arbejderside har øvet Indflydelse paa de Beslutninger, der er blevet truffet, og som viste en sjælden Enstemmighed i Opfattelsen. Samtidig er det heller ikke af Vejen, om vi med Henblik paa Arbejdsgiverforeningens stadige Evne til at manøvrere og ikke mindst paa den i afvigte Overenskomstsituation anvendte Taktik kaste Blikket indad i vore Organisationer og der søgte at samle alle gode Kræfter for at tilvejebringe en tilsvarende organisationsmæssig Fasthed, der er den første Forudsætning for at anlægge en om end ikke lige saa hensynsløs, saa dog lige saa virkningsfuld Taktik.

Ogsaa Fred i Sverige.

I Fagbladet for Januar Maaned omtalte vi Overenskomstsituationen i den svenske Jern- og Metalindustri og meddelte, at Arbejderne havde forkastet det Mæglingsforslag, der var fremsat af en af Regeringen nedsat Forligskommission. Vi kunde dog samtidig meddele, at der syntes at være Mulighed for nye Mæglingsbestræbelser, hvilket viste sig at være rigtigt, idet Kommissionen foranledigede Forhandlingerne genoptagne, og disse resulterede i et nyt Mæglingsforslag.

Imidlertid synes det i Sverige ligesom her i Danmark at være overmaade vanskeligt, naar først et Mæglingsforslag er fremsat, at faa gennemført betydelige Ændringer deri, og Reduktionernes Størrelse forblev da ogsaa uforandret 4 pCt. paa Timelønningerne og 6 pCt. paa Akkordpriserne. At Arbejdsgiverne efter, at det første Forslag var forkastet, udenvidere havde gennemført Reduktion af Timelønningerne paa 8 pCt. og af Akkorderne paa 12 pCt., havde altsaa heller ikke haft nogen Indflydelse paa Mæglingsforslag Nr. 2. Derimod lykkedes det at faa Grænsen, hvortil Reduktionen paa Timelønningerne skulde ske, sat op, saaledes at Timelønninger paa 115 Øre og derunder i Stockholm ikke skulde reduceres; tidligere var Grænsen sat til 110 Øre. De tilsvarende Tal blev for Gøteborg 103 Øre, tidligere 100, og for de to andre Provinsgrupper, i hvilke Sverige lønmæssig er opdelt, blev Grænsen sat til 95 og 84 Øre, hvor den tidligere var sat til 90 og 80 Øre.

Forsaavidt svarer Reduktionerne til, hvad vi indgik paa her i Danmark i Fjor, idet det maa erindres, at der ikke er opnaaet nogen Forbedring af Feriespørgsmaalet udover, at Betingelsen for at opnaa 4 Dages Ferie tidligere var, at Arbejderne havde været beskæftiget hos Arbejdsgiveren siden 1. Oktober i det forudgaaende Aar, medens det nu er blevet ændret til 2. Januar i det Aar, hvori Ferien holdes.

Ved Afstemningen over Mæglingsforslaget blev det indenfor Værkstedsindustrien forkastet med 693 Stemmers Flertal; i Afstemningen deltog ialt 36,810. Ved Jernbrugene blev derimod Forslaget vedtaget med et Flertal paa 1747; der deltog her ialt 17,092. For Formerforbundets Vedkommende blev Forslaget forkastet med et Flertal paa 533, og det blev ligeledes forkastet i Grov- og Fabriksarbejderforbundet. Ved at lægge Stemmetallene fra de forskellige Grupper sammen opnaaedes en Majoritet for Forslaget paa ca. 800 Stemmer, og man har altsaa i Sverige anvendt den samme Fremgangsmaade, som vi indenfor Centralorganisationen af Metalarbejdere maatte anvende i Fjor, da nogle af de dertil hørende Forbund havde forkastet og andre vedtaget.

Vi ønsker vore svenske Kolleger til Lykke med Resultatet i Haabet om, at det maa skabe Baggrund for Aflastning af den omfattende Arbejdsløshed, der ogsaa hærger indenfor den svenske Jern- og Metalindustri.

Sommerferieregler.

Som bekendt indeholdt Forligsmandens Forslag af 26. Marts 1931 dels Bestemmelser om en midlertidig Ferieordning i nævnte Aar, og dels Regler for den fremtidige Ferieordning. Det var imidlertid nødvendigt, at der mellem Organisationerne blev optaget Forhandling om de nærmere Detailler, der knyttede sig hertil, og paa Foranledning af Centralorganisationen af Metalarbejdere fandt der den 19. September i Fjor en saadan Forhandling Sted med Jernindustriens Sammenslutning. Det lykkedes herved at blive enige om nogle Sommerferieregler, men naar disse ikke er blevet bragt til Medlemmernes Kundskab, skyldes det, at Sammenslutningen tog det Forbehold, at Feriereglerne kun var gældende »under Forudsætning af, at Ordningen opretholdes ved kommende Overenskomstfornyelser«. Dette Standpunkt maatte forekomme os ganske horribelt, eftersom der i Forligsmandens Mæglingsforslag udtrykkelig stod: »I de Fag, hvor der i Henhold til ovenstaaende Bestemmelser skal indføres en Ferieordning, indføres Ferie fra og med Sommeren 1932« o. s. v.

Vi trøstede os imidlertid med, at det af Arbejdsgiverne indtagne Standpunkt umuligt kunde opretholdes, og indankede Spørgsmaalet for det i Henhold til Mæglingsforslaget nedsatte Udvalg, hvori forøvrigt Centralorganisationens Formand havde Sæde, men til vor store Overraskelse syntes Forligsmanden ikke at være utilbøjelig til at give Arbejdsgiverne Ret, men nøjedes dog med at afsige en foreløbig Kendelse, idet han udskød Afgørelsen, indtil det viste sig, om Overenskomstforholdet blev fornyet eller ej.

Iøvrigt udtalte Forligsmanden, »at det omtvistede Indskud i Sommerferiereglernes Indledning bør udgaa (»under Forudsætning af, at Ordningen opretholdes ved kommende Overenskomstfornyelser«), uden at dette dog kan opfattes som Udtryk for, at dermed noget er afgjort

med Hensyn til Arbejdsgivernes Ret til at kræve den af dem hævdede Opfattelse lagt til Grund«.

Efter at Overenskomsten nu er forlænget uforandret, er Spørgsmaalet ikke mere aktuelt, og vi er enedes med Jernindustriens Sammenslutning om at gøre Sommerferiereglerne bekendt for vore Medlemmer, hvilket sker for vort Vedkommende ved at gengive dem her i Fagbladet. Medlemmerne skal dog ikke foretage sig noget nærmere, forinden de faar yderligere Underretning bl. a. med Hensyn til Afhentning af Feriekort for deres Vedkommende, som er arbejdsløse, eller som har arbejdet hos flere Arbejdsgivere siden 1. Maj i Fjor. Vi haaber imidlertid i Fagbladet for Marts Maaned at kunne give den her fornødne Underretning.

Sommerferieregler.

Paa Basis af Forligsmandens Mæglingsforslag af 26. Marts 1931 fastsættes følgende Ferieregler, som er gældende fra og med Sommeren 1932 for de Arbejdere, der efter nævnte Mæglingsforslag er berettiget til Sommerferie.

§ 1.

Den fulde Ferie udgør 6 Arbejdsdage i Forbindelse med 2 Søndage.

§ 2.

Ferien skal falde i Tiden fra 1. Maj til 15. September. Ferien kan af de enkelte Virksomheder iværksættes enten ved en Lukning af Virksomheden eller ved, at der successivt gives Arbejderne Ferie. Vælges den sidstnævnte Fremgangsmaade, fremlægger Virksomheden i April Maaned en Tegningsliste, hvorpaa den enkelte Arbejder kan angive det Tidspunkt, paa hvilket han helst vil have Ferie. Virksomheden skal under fornøden Hensyntagen til Virksomhedens Tarv saa vidt muligt imødekomme Arbejdernes Ønsker om Tidspunktet for Ferien.

§ 3.

Ferieaaret regnes fra 1. Maj til 30. April. Feriebetalingen til hver enkelt Arbejder fastsættes i Forhold til det af ham i det forudgaaende Aar hos Medlemmer af Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark indenfor den normale Arbejdstid præsterede Antal Arbejdstimer, idet fuld Feriebetaling ydes Arbejdere, som har præsteret mindst 2400 saadanne Timer. Ved Opgørelsen af Timetallet medregnes Feriedage.

§ 4.

Den fulde Feriebetaling fastsættes for Medlemmer af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

i København til 75 Kr.
i Provinsen til 67 Kr.

Saafremt der indenfor Centralorganisationen optages nye Grupper af ufaglærte Arbejdere, bliver Feriebetalingen som angivet i Forligsmandens Mæglingsforslag af 26. Marts 1931 for ufaglærte mandlige Arbejdere i København 55 Kr. og i Provinsen 50 Kr.

Den 1. April hvert Aar, første Gang 1933, revideres de fastsatte Feriebetalinger i Forhold til Forskydningerne i Aars-Gennemsnitstimefortjenesterne paa Grundlag af en Sammenligning mellem det forudgaaende Aar og Aaret 1931, dog saaledes, at ingen Ændring sker, medmindre det giver sig Udslag i en Forandring af Feriebetalingen paa mindst 5 pCt.

§ 5.

Feriebetalingen beregnes paa Grundlag af Virksomhedens Opgørelse af Antallet af normale Arbejdstimer (incl. Feriedage).

Reklamationer fra Arbejdernes Side vedrørende Arbejdsgiverens Opgørelse af Feriebetalingen maa ske ved Fremvisning af Lønningsposerne eller andre ugentlige Lønopgørelser, der skal angive Antallet af de normale Arbejdstimer for den paagældende Uge.

§ 6.

En Arbejder, som i Aarets Løb skifter Arbejdssted, faar ved Afgangen fra det paagældende Firma udleveret et af Organisationerne godkendt Standard-Kort, som angiver vedkommende Arbejders Navn samt det Antal normale Arbejdstimer, i hvilke han har været beskæftiget hos Firmaet. En saadan Arbejder kan kræve sig Feriebetalingen udbetalt eller tilsendt af de Virksomheder, hvor han tidligere har været beskæftiget, mod Indlevering eller Indsendelse af det af den paagældende Virksomhed til ham udleverede Kort. Bevis for, at han skal have Ferie, sker ved Paategning paa dette Kort, enten af det Medlem af Sammenslutningen, hos hvem han er beskæftiget, eller af Forbunds-Afdelingen, hvis han ikke er i Arbejde eller er beskæftiget af en Arbejdsgiver udenfor Sammenslutningen.

§ 7.

I Virksomheder, hvor Ferien iværksættes successivt, kan en Arbejder, som ikke har været fuldt beskæftiget gennem hele Aaret, kræve Feriedagenes Antal nedsat i Forhold til den mindre Feriebetaling. Derimod kan en saadan Nedsættelse ikke kræves, hvor Ferien iværksættes ved Lukning af Virksomheden.

§ 8.

Betalt Ferie skal under Fortabelse af Ferieretten for det følgende Aar benyttes som Ferie, og Arbejderen maa ikke i Ferien paatage sig andet betalt Arbejde.

Fra den 15. September fortabes Retten til at kræve Feriegodtgørelse, saafremt der ikke før nævnte Dato er truffet anden Aftale mellem den paagældende Arbejder og Arbejdsgiver.

§ 9.

Som en Overgangsbestemmelse fastslaas, at Virksomhederne, indtil de i §§ 5 og 6 omhandlede Kort og Lønopgørelser er gennemført, er pligtige til at meddele skriftlig Attest for Antallet af de siden 1. Maj inden for den normale Arbejdstid udførte Arbejdstimer.

§ 10.

Organisationerne er enige om, at Feriebetalingen er en Del af vedkommende Arbejders Løn og i Mangel af Ydelse — paa samme Maade som Arbejdsløn — kan

gøres til Genstand for Retsforfølgning over for den paagældende Arbejdsgiver.

§ 11.

Tvistigheder, som maatte opstaa som Følge af foranstaaende Regler, kan behandles efter de gældende Regler for Behandling af faglig Strid.

Arbejdsløshedsunderstøttelsen.

3 Mill. Kr. i Underskud.

Gennem de seneste Maaneder har det Spørgsmaal ofte været rejst fra Medlemmer og Tillidsmænd: Hvorlænge kan Arbejdsløshedskassens Midler strække til? Og i den Tid, der ligger efter Midten af December, har Udbetalingen været saa stor, at Hovedledelsen var klar over, at Ekstrakontingent ikke kunde undgaas.

Saalænge Lockoutsituationen stod for Døren, var Tiden ikke inde for at drøfte Ekstrakontingent til Arbejdsløshedskassen, men nu, da vi tillige staar foran Regnskabsaarets Afslutning, lader Sagen sig ikke længere stille i Ro. Hovedledelsen er stillet overfor Spørgsmaalet: Mere Kontingent eller nedsat Understøttelse, eller rettere højt Ekstrakontingent med Bibeholdelse af den nuværende Understøttelse eller nedsat Understøttelse i Forbindelse med et mindre Ekstrakontingent. En saadan Nedskæring af Understøttelsen, at den kan dækkes af det ordinære Kontingent, er ikke mulig, da dette med den nuværende Arbejdsløshed vil betyde Understøttelsens Nedsættelse til det halve af den nugældende Størrelse, og der findes heller ikke et eneste Medlem, der vil tage det Standpunkt for at slippe for Ekstrakontingent.

Derimod kunde der være Tale om, naar man stilles overfor et højt Ekstrakontingent og tillige ved, at ogsaa de arbejdende Medlemmers Kaar er ringere i daarlige Tider, at fordele Smerten gennem et mere moderat Ekstrakontingent og en mindre Forringelse af Understøttelsen, men vi er tilbøjelige til at tro, at selv de arbejdende Medlemmer vil stille sig paa det Standpunkt at kræve den nuværende Understøttelse opretholdt. Det er hertil, at Hovedledelsen maa tage Standpunkt.

Den 1. April 1930 havde Arbejdsløshedskassen en Formue paa omtrent 4 Mill. Kr., der i det følgende Aar formindskedes med 400,000 Kr., saaledes at Formuen den 1. April 1931 var 3,560,000 Kr. Den 1. Januar 1932 var Formuen formindsket med 1½ Mill. Kr., og i Tiden indtil 1. April i Aar vil der yderligere medgaa 1½ Mill. Kr. Det er paa Basis af den seneste Tid, at Beregningerne for det kommende Aar maa tages, idet vi efter alle Solemærker at dømme maa regne med en baade stor og langstrakt Arbejdsløshed og ikke kan vente med at skaffe Pengene, til vi staar og skal bruge dem.

Januar Kvartal 1932 bruger 2 Mill. Kr. til Understøttelse, men selvom vi for hele Regnskabsaaret 1932—33 nøjes med at anslaa en Udgift paa 6 Mill. Kr., betyder det, at vi skal dække et Underskud paa ca. 3½ Mill. Kr., hvad der svarer til et Ekstrabidrag pr. arbejdende Medlem paa 3½ Kr. pr. Uge. Af Arbejdsløshedskassens 33,000 Medlemmer er for Tiden 13,000 arbejdsløse, og naar dertil kommer andre Medlemmer, Militære o. s. v., der er fritagne for Kontingent, kan der højst regnes med 18—19,000 arbejdende Medlemmer.

At paaligne Ekstrakontingent paa alle Medlemmer, og at lade Forbundskasserne betale Ekstrakontingent for de Arbejdsløse, hvilken Fremgangsmaade tidligere har været anvendt, lader sig paa Grund af det store Antal Arbejdsløse og det betydelige Ekstrakontingent ikke gøre, da Forbundskasserne derved vil blive tømte, og Forbundene mangler Penge til Understøttelse under kommende Konflikter.

At paaligne Ekstrakontingentet paa alle Medlemmer, og lade de arbejdsløse Medlemmer selv betale Ekstrakontingentet, er ogsaa en Udvej, men i Realiteten en Forringelse af Understøttelsen og derfor heller ikke tiltrækkende, selv om man ved en saadan Paaligning paa alle Medlemmer kunde opnaa, at Ekstrakontingentet kunde holdes nede paa 2 Kr., hvilket vil give samme Indtægt som et Ekstrabidrag paa 3½ Kr. pr. arbejdende Medlem.

At optage Laan er en daarlig Udvej, fordi Laan skal betales, og Mulighederne for at opnaa Laan paa langt Sigt ikke er til Stede.

Der gives derfor sikkert ingen anden Udvej end at skaffe Midlerne ved Paaligning paa de arbejdende Medlemmer og gaa ud fra, at disse som saa ofte før vil føle sig solidariske med de arbejdsløse Kolleger, hvis Stilling i alle Tilfælde er daarligere end selv de mindre velløndede af de arbejdende Kolleger.

Til Sommer skal der være Delegeretmøde, og der vil da sikkert være Anledning til at drøfte Spørgsmaalet om Størrelsen af det ordinære Kontingent, set i Forhold til de efterhaanden meget vanskelige Forhold for Arbejdsløshedsforsikringen.

Umiddelbart efter, at Fagbladet var gaaet i Trykken, har Arbejdsløshedskassens Hovedbestyrelse paa et Møde behandlet Spørgsmaalet om Ekstrakontingent og vedtaget — under Forudsætning af Forbundenes Tilslutning — at udskrive et samlet Ekstrakontingent til Arbejdsløshedskassen paa 2½ Kr. pr. Uge fra og med 1. April for arbejdende Medlemmer, saaledes at den nuværende Understøttelse opretholdes. Paaligningen gælder for hele Regnskabsaaret 1932—33, medmindre Forholdene skulde ændres i ganske særlig Grad.

Det for Smedeforbundet løbende Ekstrakontingent paa 1 Kr. pr. Uge bortfalder med Udgangen af Januar Kvartal, men Ekstrakontingentet for Januar Kvartal sammen med tilsvarende Beløb fra de andre 3 Forbund foreslaas overført til Arbejdsløshedskassen, hvis Status pr. 1. April derved forbedres med ca. 400,000 Kr.

Vi har fundet det rigtigst at faa Meddelelsen om Ekstrakontingentet ud saa tidligt som muligt, og har derfor i sidste Øjeblik taget Hovedbestyrelsens Beslutning med i Bladet.

Lærlingelovforslaget.

Ved *Erik Dreyer*,
Direktør for Fabriktilsynet.

Maa jeg begynde med at gaa 75 Aar tilbage i Tiden, til Aaret 1857, det Aar, da den Næringslov, som vi hidtil har levet under, men som netop nu er afløst af en ny Lov, blev udstedt.

Denne Lov blev nemlig af afgørende Betydning for Lærlingevæsenet.

Indtil da laa Lærlingenes Uddannelse i Laugenes Hænder. Adgangen til at udøve Næringsdrift var i vidt Omfang betinget af Medlemsskab i et Laug, og dette var atter betinget af, at den fornødne faglige Dygtighed var tilstede. Det var altsaa nødvendigt at blive oplært i Faget, og den nødvendige Tilgang til dette var derigennem sikret.

Paa den anden Side tog Laugene sig virkelig ogsaa af Lærlingenes Uddannelse. Laugets Ledelse førte — i deres Bestræbelser for at føre Faget frem til et stadig højere Stade og Lauget frem til stadig større Anseelse — Tilsyn med Lærlingeuddannelsen.

Alt dette bortfaldt nu ved Næringsloven. Laugstvangen ophævedes. Der stilledes ikke mere Krav om nogen bestemt faglig Uddannelse for at kunne udøve Næringsdrift. Den Tilskyndelse, som de unge tidligere havde haft til at skaffe sig en fyldig Uddannelse, var borte. Paa den anden Side svækkede Bortfaldet af Tilsynet med de unges Uddannelse Haandværkernes Interesse i at gøre den saa fyldig som mulig, og deres Interesse i at skaffe sig en billig Arbejdskraft blev mere fremtrædende.*)

Klagerne over Forholdene blev efterhaanden saa stærke, at den i 1875 nedsatte Arbejderkommission ogsaa fik til Opgave at overveje dette Spørgsmaal. Kommissionens Betænkning af 1878 indeholdt da ogsaa et Lovforslag om Lærlingeforholdet. Først den 30. Marts 1889 — altsaa 31 Aar efter Næringslovens Udstedelse — gennemførtes den første Lærlingelov.

Den fastslog, som bekendt, at der mellem Parterne skulde oprettes en skriftlig Kontrakt, i hvilken deres gensidige Rettigheder og Pligter skulde fastslaas — i vidt Omfang var det forøvrigt sket i selve Loven.

Da man var naaet en halv Snes Aar ind i det nye Aarhundrede, blev Kravene om Lovens Revision saa stærke, at Indenrigsministeriet paabegyndte Forarbejderne til en saadan Revision. Først i 1919 fremsattes der imidlertid — af daværende Socialminister Stauning — et Revisionsforslag.

Paa en Række Punkter indeholdt dette betydelige Ændringer i Forhold til 1889-Loven.

Først en Del Bestemmelser, der skulde betrygge Lærlingens Uddannelse — saaledes:

1) Bestemmelse om, at kun fagudlærte maatte antage Lærlinge.

2) Godkendelse af Lærekontrakten kunde nægtes, naar der allerede i Virksomheden fandtes et saa stort Antal Lærlinge, at det under Hensyn til Virksomhedens Art og Omfang maatte antages, at flere ikke kunde faa en forsvarlig Uddannelse.

3) Adgang til i et Fag at indføre tvungne Læreprøver og Regler for Læreprøve-Nævn.

4) Læremesterens Forpligtelse til at lade Lærlingen deltage i teoretisk Undervisning var nærmere udformet.

Dernæst Bestemmelser om Læretidens Varighed — som Regel ikke over 4 Aar, i Industrifag og lignende kun 3 Aar.

Videre Bestemmelser om Tilsyn med Lærlingevæsenet gennem Lærlingekommissioner, der ogsaa skulde føre Tilsyn med Lærlingenes forsvarlige Uddannelse, og som endog fik Beføjelse til at nægte Godkendelse af en Lærekontrakt, hvis Vederlaget til Lærlingen ikke stod i rimeligt Forhold til hans Forpligtelser.

Endelig indeholdt det Stauning'ske Lærlingelovforslag Bestemmelser om en betydelig Udvidelse af Lærlingelovens Omraade derigennem, at denne nu ikke længere kun skulde omfatte de bundne Næringer.

Som bekendt gennemførtes dette Forslag ikke.

Derimod lykkedes det Indenrigsminister Sigurd Berg i Maj 1921 at gennemføre en ny Lærlingelov — den nugældende. Denne Lov har imidlertid — som det siges i »Danmarks Sociallovgivning«s Afsnit om Lærlingeloven — »ikke indført særlig betydningsfulde Ændringer i de hidtil gældende Regler om Lærlingeforholdet«.

To Ting skal man efter min Mening holde sig i Erindring, naar man taler om Lærlingeloven:

Den ene er den, at Lærlingeloven er en *social* Lov — det var først og fremmest Lærlingen, der som den i Kontraktsafslutningens Øjeblik svage Part skulde beskyttes. Lærlingeloven er *ikke* givet til Fordel for Mestrene — de klarede sig vel nok bedre uden nogen lovmæssig Regulering af dette Forhold. Det er saa meget vigtigere at fastholde Lærlingeloven som et Led i Arbejderbeskyttelseslovgivningen, som der under Diskussionen om det nye Lærlingelovforslag fra Handelens Side har lydt Røster om, at Handelens Lærlingelov burde udstedes gennem Handelsministeriet. Dette er en komplet Misforstaaelse, hvis Lærlingeloven da ikke fuldstændig skal skifte Karakter.

Det andet, man skal erindre sig, er, at Danmark faktisk i alt væsentligt lever under Lærlingeloven fra 1889 — en Lov, der altsaa er 42 Aar gammel. Dette til Trods for, at den mellemliggende Aarrække har bragt en saa revolutionerende Udvikling indenfor Haandværk og Industri og vel ogsaa indenfor Handelen, som man næppe tidligere har været Vidne til, og som jo nok kan antages at maatte øve sin Virkning ogsaa paa Lærlingevæsenet.

Lærlingeloven af 1921 indeholder en Bestemmelse om, at der senest i Rigsdagssamlingen 1924—25 skulde fremsættes Forslag til Lovens Revision. Socialminister Borgbjerg fremsatte da ogsaa et saadant Forslag, men som bekendt gennemførtes det ikke. Det samme gjaldt 4 siden da, af vekslende Ministre, fremsatte Revisionsforslag.

*) Om Lærlingevæsenets historiske Udvikling se iøvrigt: „Danmarks Sociallovgivning" V.

Nu foreligger der altsaa paany for Rigsdagen et Lærlingelovforslag — denne Gang fremsat af Socialminister Steincke, der naturligvis i mange Henseender har fulgt de tidligere socialdemokratiske Revisionsforslag, men som dog paa vigtige Punkter gaar sine egne Veje.

Begrundelsen for nu atter at fremsætte et Revisionsforslag er, som det siges i Forslagets Bemærkninger, at »den nugældende Lærlingelov paa en Række Punkter ikke har virket tilfredsstillende, hverken for de unge Arbejdere eller Erhvervene«. Det anføres videre, at det særligt er i 4 Henseender, at den gældende Lov har vist sig uhensigtsmæssig eller ufyldestgørende, nemlig med Hensyn til Læretidens Længde, enkelte Virksomheders mangelfulde Uddannelse af Lærlinge, Lærlingelønnens Beregning og Mangelen af et fagligt Tilsyn med Lærlingeuddannelsen.

Hvad først *Lovforslagets Form* angaar, falder det i 3 Kapitler: 1) Bestemmelser, der er særlige for Haandværk og Industri, 2) Bestemmelser, der er særlige for Handelen, og 3) en Række Fællesbestemmelser. Handelsstanden har saaledes ikke faaet sit gentagne Gange fremsatte Ønske om en særlig Lærlingelov for Handelen opfyldt, og dette Ønske maa da ogsaa ud fra en almindelig Betragtning forekomme temmelig formalistisk, eftersom en hel Række Bestemmelser dog sikkert maatte blive enslydende i de to Love, forsaavidt Forholdet da ikke er det, hvad noget kunde tyde paa, at det, som Handelsstanden ønsker, i Virkeligheden næppe vil kunne betegnes som et paa sociale Betragtninger hvilende Lærlingelovforslag.

Naar man dernæst gaar over til Spørgsmaalet om *Lovforslagets Omraade*, kan det kort siges, at det saavel for Haandværk og Industri som for Handel omfatter hele det Omraade, som falder ind under den gældende Lærlingelov, men at det desuden bringer visse nye Erhvervsomraader ind under Loven. Dette gælder saaledes Gartneri, der er medtaget i Lovforslagets Kap. 1. Det maa dog straks her siges, at der paa adskillige Punkter i Forslaget er optaget Særbestemmelser for Gartnerifagets Vedkommende. Det gælder endvidere Banker, Sparekasser, Forsikringsselskaber og Revisionsinstituter, der alle hidtil har været holdt udenfor Lærlingeloven.

Med Hensyn til, *hvilke unge Mennesker Lovforslaget omfatter*, falder det sammen med den gældende Lov, idet det ligesom denne i Princippet kommer til Anvendelse i alle Tilfælde, hvor en mandlig eller kvindelig Person under 18 Aar antages til at arbejde i en af de under Loven hørende Virksomheder. Der gøres dog i to Henseender Undtagelse herfra, 1) med Hensyn til den Gruppe af Personer, der for Industriens Vedkommende kort betegnes som »Arbejdsdrenge«, og for Bude; for Handelens Vedkommende udtrykkes Undtagelsen saaledes: »Personer, der antages som Bud eller til Arbejde, der udelukkende eller i det væsentlige kun bestaar i Ind- og Udpakning, Afvejning, Ombæring af Varer og lignende Specialarbejder«. Denne Gruppe falder helt udenfor Loven. 2) Den anden Gruppe, rummer dem, der med en kort Betegnelse kan kaldes »Specialarbejdere«. Det er for Handelens Vedkommende nærmere angivet, hvem der skal anses for at henhøre til denne Gruppe; hertil skal jeg vende tilbage senere. For denne Gruppe gælder det, at der ikke skal oprettes en egentlig Lærekontrakt, men at vedkommende unge Mennesker paa anden Vis faar en vis Beskyttelse igennem Loven, jfr. senere.

Der skal for de egentlige Lærlinges Vedkommende ligesom nu oprettes *skriftlig Lærekontrakt*, men Forslaget giver i Modsætning til den gældende Lov Adgang til at vente hermed til Prøvetidens Ophør, hvilket for Handel og Kontorarbejdes Vedkommende vil sige 6 og for Haandværk og Industri 3 Maaneder.

Kontrakten skal — som nu — *godkendes af det offentlige*, men medens Godkendelsen nu meddeles af Politimesteren — for København og Frederiksberg af Arbejdsdirektøren — henlægger Forslaget Godkendelsesmyndigheden til særlige Lærlingenævn, der senere omtales nærmere. Nævnet kan nægte Godkendelse af Kontrakten, »saafremt det finder, at en Virksomheds Forhold er til Hinder for, at en forsvarlig Oplæring af Lærlinge kan finde Sted i Virksomheden«, men Nægtelsen betinges dog af, at mindst én Arbejdsgiver- og mindst én Arbejderrepræsentant indenfor Nævnet er repræsenteret i det Flertal i Nævnet, der stemmer for at nægte Godkendelse. Den tilsvarende Bestemmelse i de tidligere socialdemokratiske Lærlingelovforslag lagde Vægt paa Virksomhedens Art og Størrelse. Forslaget forlader dette Kriterium, idet det gaar ud fra, at det i og for sig ikke er disse Forhold, der alene afgør, om en Virksomhed kan uddanne flere Lærlinge, end den allerede har, men derimod, om f. Eks. Arbejdsgiveren selv eller en Værkfører interesserer sig særlig for Lærlingens forsvarlige Uddannelse.

Gaar man dernæst over til, *hvad Lærlingekontrakten skal indeholde*, møder man i flere Henseender nye Ting. Medens *Læretidens Varighed* nu overlades helt til Parternes Aftale, og Loven indskrænker sig til at sige, at Kontrakten ikke maa lyde paa mere end 5 Aar, bestemmes det nu, at den for de forskellige Fag gældende Maksimumslæretid for 3 Aar ad Gangen fastsættes af Socialministeren efter Samraad med Handelsministeren og efter Forhandling med vedkommende faglige Hovedorganisationer. Forslaget indeholder imidlertid tillige en *fast* Grænse for Læretidens Varighed, idet det bestemmer, at Læretiden ikke maa overstige 4 Aar; Socialministeren kan dog, hvor faglige Hensyn taler derfor, og Fagets Hovedorganisationer for Arbejdere og Arbejdsgivere giver deres Tilslutning dertil, tillade, at Læretiden udstrækkes indtil 5 Aar. Begrundelsen for saaledes fra det offentliges Side at fiksere Læretidens Varighed i de forskellige Fag er den, at den hidtidige Ordning har ført til Fastsættelse af Læretider, der er længere end paakrævet for at give Lærlingen en fyldestgørende Uddannelse i Faget, og derfor har paaført Lærlingens Forældre unødvendige Udgifter til hans Uddannelse. Det kan iøvrigt i denne Forbindelse ogsaa anføres, at Maksimum for Læretidens Varighed i Udlandet som Regel er 4 Aar.*)

Det næste vigtige Punkt i Kontrakten er *Lønspørgsmaalet*. Herom indeholder den gældende Lærlingelov

*) „Danmarks Socialfovgivning", V, S. 254.

alene den Bestemmelse, at det ved Kontrakten nøjagtig skal bestemmes, paa hvilke økonomiske Vilkaar Lærlingen skal arbejde i Læretiden. Det er altsaa ganske overladt til Parterne selv at blive enige om, hvilken Løn Lærlingen skal have. Forslaget rører ikke ved denne Kontraktsfrihed, forsaavidt angaar de 3 første Aar af Læretiden, idet det erkender, at Læremesterens Udbytte i dette Tidsrum ved Anvendelsen af Lærlingen vil være vanskeligt at fiksere, eftersom det blandt andet afhænger af den enkelte Lærlings Flid og Dygtighed. Derimod vil det efter Forslagets Opfattelse ikke blot være muligt, men ogsaa rimeligt fra det offentliges Side at fastsætte en bestemt Lønskala for den Del af Læretiden, der ligger efter det 3. Læreaars Afslutning; Lærlingen skal da være naaet til et saadant Stadium i Uddannelsen, at han repræsenterer en virkelig Værdi for Læremesteren. Forslaget bestemmer derfor, at Lærlingelønnen fra dette Tidspunkt skal fastsættes til en bestemt Procent af de udlærte Arbejderes Aarsløn ved fuld Beskæftigelse indenfor vedkommende Fag. Hvilket Beløb, der skal regnes som Aarsløn, fastsættes aarlig af Socialministeren paa Grundlag af Det statistiske Departements Lønstatistik. Naar man derefter kommer til, hvilken Procentdel af denne Løn, Lærlingens Vederlag skal udgøre, erkender Forslaget, at det ikke vil være muligt at fastsætte en ensartet Procentsats for samtlige Fag; Lærlingens Værdi for Læremesteren kan variere meget fra Fag til Fag. Det bestemmes derfor, at de for det enkelte Fag gældende Procentsatser skal fastsættes for 3 Aar ad Gangen af Socialministeren efter Forhandling dels med Fagets Organisationer, dels med et Rigsdagsudvalg paa 8 Medlemmer. Procentsatsen skal naturligvis stige, efterhaanden som Lærlingen opnaar større Uddannelse i Faget, og skal derfor være højere for det eventuelle 5. Læreaar end for det 4.

(Fortsættes.)

Jernet i Krisen.

Af *P. P. Svejstrup.*

I »Jern- og Metalarbejderen« for Januar findes en almindelig Skildring af Kriseaaret 1931. I Tilslutning hertil skal jeg give nogle specielle Oplysninger om Jernet i Krisen, idet det tyske Metalarbejderforbunds Betriebsräte-Zeitschrift har givet en Del Oplysninger herom.

Det er en almindelig Erfaring, at Krisen rammer Raastofferne særlig haardt, og dette gælder ogsaa Jernet, idet en almindelig Indskrænkning i Erhvervslivet ogsaa medfører en Indskrænkning i Efterspørgselen efter Maskiner og andre Jernvarer og dermed en Standsning i selve Jernfremstillingen. Det har da ogsaa været Tilfældet i alle de store Jernlande, og det har været saa meget uheldigere, som Produktionsmulighederne i de sidste Aar før Krisen voksede stærkt som Følge af Rationaliseringen. En meget stor Del af den Kapital, der var anbragt i de rationaliserede Anlæg, var laant til dyre Renter, og for at faa disse betalt, maatte Virksomhederne gaa med fuld Drift. Naar nu Krisen standsede mange af de store og dyre Anlæg, fordi Efterspørgselen tog af, maatte Virksomhederne, for at faa deres økonomiske Fejldispositioner betalt, søge at trykke Arbejdslønnen stærkt ned og samtidig holde Priserne oppe.

Produktionen af Raajern og Raastaal er saaledes overalt gaaet stærkt tilbage, og det har derfor vist sig vanskeligere og vanskeligere at holde Priserne oppe trods det System af Kartelaftaler, der fandtes mellem Tyskland, Frankrig, Belgien, Luxembourg og Saardistriktet. Efterhaanden var der flere og flere, der søgte at komme af med deres Jern og Staal ved at sælge til lavere Priser, og til sidst enedes man om indtil videre at lade Udviklingen gaa sin Gang paa Verdensmarkedet uden særlige Indgreb.

Følgen heraf var, at Priserne faldt og faldt. I Januar 1929 var Verdensmarkedsprisen i Mk. pr. Ton 123,50, den sank først langsomt til 105 i Januar 1930, derefter hurtigere, saaledes at Prisen i November 1931 var under Halvdelen af Prisen i Januar 1929.

Indenfor Tysklands Grænser var der imidlertid meget stærke Kartelaftaler, der ikke blot bandt hele Industrien, men ogsaa hele Engroshandelen, saaledes at de udenlandske Jernværker, der vilde sælge i Tyskland, ikke kunde komme i Forbindelse med Kunderne. Følgen heraf var, at den indenlandske Pris i Tyskland, der i Januar 1929 havde været 17½ Mk. højere pr. Ton end Verdensmarkedsprisen, ikke blev sat ned med samme Hastighed, som Verdensmarkedsprisen faldt. Fra de 141 Mk. pr. Ton skete der i den lange Periode til November 1931 kun en Nedsættelse med 13 Mk. til 128 Mk. pr. Ton. Der var altsaa saaledes en Forskel mellem den tyske Indlandspris og Verdensmarkedsprisen paa over 100 pCt., idet Verdensmarkedsprisen var 60 Mk., medens den tyske Pris var 128 Mk. Dette kunde som nævnt gennemføres uanset, at den tyske Told paa Jern ikke var mere end 25 pCt., fordi der faktisk ikke mere i Tyskland er fri Konkurrence, idet baade Produktion og Handel er bundet af Kartelaftalerne.

En Del af Ruhrdistriktets Jern bliver som bekendt forarbejdet i Maskinfabrikker og derfra eksporteret ud over hele Verden i Form af tyske Maskiner; disse Maskiner maatte være vanskeligt stillet i Konkurrencen, naar de skulde betale deres Raajern dobbelt saa dyrt som den udenlandske Industri, og Følgen heraf var, at Raajernsværkerne tilbød Maskinfabrikkerne en Tilbagebetaling af en Del af Overprisen i Jernet, naar Maskinerne blev eksporterede. Det er de saakaldte Avi-Overenskomster, der har ført til, at Tilbagebetalingerne er blevet stadigt større, saaledes at de nu udgør meget store Summer. Jernværkerne i Tyskland har saaledes paa Grund af de meget lave Verdensmarkedspriser maattet søge hele deres Fortjeneste i det Jern, som blev i Tyskland, og som de tyske Forbrugere paa den ene eller den anden Maade har maattet betale.

Dette Misforhold mellem de høje Priser paa Jernet, som der stadig kunde forlanges i Tyskland, og den al-

mindelige Krisetilstand for hele den store Befolkning, som skulde bære Byrderne, har ført til en stærk Bitterhed og politisk Spænding. Fra Arbejdernes Side har man peget paa Kartellerne og afvist at ville bære Rentebyrderne ved den for hurtigt gennemførte Rationalisering; indenfor den borgerligt indstillede Mellemklasse har Bitterheden ikke været mindre, og der har været en stadigt voksende Tilstrømning til Nationalsocialismen, hvor Bitterheden mod Kartellederne blev forbundet med en politisk Bitterhed mod Frankrig.

For at dæmpe Urolighederne og mildne Modsætningerne har Rigskansler Brüning gennemført forskellige Nødforordninger, hvoraf den sidste fra 4. December indeholder meget gennemgribende Dispositioner for at faa de Priser, der ligger for højt, nedsat; saaledes er Rentefoden betydeligt nedsat, og Kartelprisen paa Jern er nedsat noget, men langt fra saa meget som svarer til Verdensmarkedsprisen. Der er saaledes stadig i Tyskland en meget stor Krisetilstand, som kan føres tilbage til de meget høje Priser, som Jern- og Staalkartellerne er i Stand til at forlange. Naar disse høje Priser har kunnet holdes, er det fordi de paagældende Selskaber ikke har været i Stand til at give større Udbytte, da Størstedelen af det formindskede Overskud paa Forretningerne er gaaet til Udlandet som Renter af den Kapital, der er sat ind ved Rationaliseringen.

Det er ofte sagt, at de tyske Arbejdere under de nuværende Kriseforhold i Tyskland i nogen Grad har forladt deres Forbund og har søgt Støtte enten hos Kommunisterne eller hos Nationalsocialisterne; man kunde ogsaa godt tænke sig, at det almindelige Kaos vilde føre til stærkere Splittelse. Det er derfor interessant at gennemgaa Valgresultaterne fra de for nyligt stedfundne Bedriftsraadsvalg. Det viser sig da, at Nationalsocialisterne i 1931 kun har faaet valgt ½ Procent af samtlige Bedriftsraadsmedlemmer; noget stærkere staar Kommunisterne, der har faaet valgt ca. 5 Procent, men det store Flertal af Bedriftsraadsmedlemmer er nu, ligesom i tidligere Aar, Medlemmer af Deutsche Metallarbeiter-Verband, og Valgresultaterne viser kun meget smaa Forskydninger, saaledes at man kan slutte, at den tyske Arbejderbevægelse i det hele og store staar som den har staaet i mange Aar.

Det er betydningsfuldt, at der findes eet fast Punkt i det Kaos, som de økonomiske Forhold efterhaanden har ført alle Lande ud i; thi den Elendighed og det Virvar, som man møder i den tyske Økonomi, har sit tilsvarende i de andre store Industrilande og da særlig England og de Forenede Stater; der kan ikke være nogen Tvivl om, at de Mennesker, der hidtil har haft Magten indenfor Verdens Erhvervsliv, har mistet Overblikket, og der er derfor nogen Rimelighed i følgende Udtalelse, som Ledelsen af det tyske Metalarbejderforbund fremkom med som Svar paa Brünings sidste Nødforordning: »Massernes Mobilisering gælder endvidere Kampen mod det kapitalistiske Samfundssystem, hvis manglende Evne til at lede Produktion og Fordeling netop den nuværende Krise har vist med den største Tydelighed. Da Regeringen ved Nødforordninger nok angriber den privatkapitalistiske Retsopfattelse, men alligevel søger at beskytte Systemet, kan det ikke føre ud af Krisen. Med Subventioner, Toldmure og Lønnedsættelser kan Kapitalismen ikke hjælpes. Selv om Kapitalismens Læger foretager endnu nogle Operationer, vil de ikke kunne forhindre, at vi fra denne Krise kommer til et planøkonomisk Samfund.«

Jeg er ikke sikker paa, at Planøkonomien vil blive gennemført saa hurtigt, men ingen, enten de er Tilhængere af en kapitalistisk eller en socialistisk Samfundsorden, kan nægte, at det nuværende Samfund har meget store Mangler og Skrøbeligheder, og at der maa gøres noget effektivt for, at der i Fremtiden bliver mindre Uorden og Planløshed i vort Samfundsliv.

Populær Samfundsøkonomi.

Betale eller ikke betale?

»Nu er der igen en af de Artikler i »Socialen« om at stryge Krigsgælden,« sagde Petersen og saa hen paa Kammeraten ved Frokosten i Varmekælderen. »Jeg bliver saa gal, saa gal, hver Gang jeg læser det Sludder, for en Mand er en Mand, og hvad man skylder, skal man betale, ellers er man en Pjalt.«

»Ja, men er der da nogen, der skylder nogen noget?«

»Det skulde jeg nok mene, har Tyskerne ikke smadret Fattigfolks Huse i Belgien og Frankrig i Tusindvis? Har jævne Folk Evropa over ikke sat deres Sparepenge i Krigslaan? Har engelske Banker ikke laant Folks Penge ud til Italien og amerikanske Banker til Frankrig og England o. s. v.? Og selv om Tyskland, da Marken faldt, slap for at betale sin egen Krigsgæld og derved drev mangfoldige ærværdige Folk til Betlerstaven, saa er der da ingen Grund til, at England skal lave den samme Svindel, og naar Tyskerne er rendt fra deres eget Læs, saa er der da saa meget mere Grund til, at de skal betale, hvad de skylder andre. — Se, jeg er nu hverken krigsgal eller Tyskeræder; men jeg mener, at enten Pengene er brugt til det ene eller det andet, saa skal Gæld betales, og Forpligtelser indløses.«

»Du er altid saa fast i Troen, Petersen, men Du har jo slet ikke tænkt Sagen igennem. — Hvordan var det i Krigens Tid? Bag al Glimmeret fik det store Folk i alle Lande mindre Mad og gik med daarligere Tøj end før, og samtidig stak Bolignøden sit Hoved frem Verden over, for da der skulde skaffes Folk til at slaa hverandre ihjel og Folk til at lave det fornødne til at slaa ihjel med, saa blev der for faa til at lave Mad, Klæder og Husly.

Men hvad der er spist, det er spist, og Frakken, der er slidt op, den er slidt op, derfor nedsynker den, der ikke betaler sit daglige Forbrug af sin daglige Løn i en haabløs Elendighed, medens det ikke er saa faretruende at købe Møbler paa Afbetaling eller at laane til at købe Møbler for, for Møbler har en mere blivende Værdi.

Men Staterne laante Penge til at betale Granatmagerne med, og mens Granaterne gik op i Røg, som Mad spises og Klæder slides, saa købte Granatmagerne Mad og Klæder for deres Løn, men aldrig saa snart var Lønnen fra Købmændene kommen i Banken, før Staten laante Pengene igen til at betale Granatmagerne med i næste Uge o. s. v. — Da Krigen endelig sluttede, var der derfor opskrevet en Milliardgæld, skønt Folkene ved deres nedsatte Forbrug havde betalt det hele en Gang. — Det eneste Regnskab, der burde have været efter Krigen, var at faa rettet op, hvad Granaterne havde smadret af Mennesker og Værdier, og selv om det jo var en god Del, saa var det dog til at overse.«

»Vil Du da mene, at Staterne ikke behøver at betale deres Gæld? For saa bliver det næste vel, at Private heller ikke behøver at betale deres, og saa er vi vist vel rejst.«

»Nej, det er ikke min Mening; men naar man skal betale en Ting paany, man har betalt en Gang, og dertil Renter, saa bliver den gal. — Jeg vil give et Eksempel paa Gæld, der kan og skal betales.

England bygger en Jernbane i Argentina. Det vil sige, at engelsk Arbejde skibsladningsvis sendes over Havet til Argentina. For at betale dette Arbejde optager Argentina saa et Laan, og for at gøre Sagen overskuelig, optages Laanet i England. — Banen skaber Betingelser for Opdyrkning af store Arealer, der før laa hen, og fra denne Opdyrkning sendes nu Korn og Kød til England i Skibsladninger for at betale Afdrag paa Gælden. — Det vil sige, engelsk og argentinsk Arbejde er byttet, og da Banen har skabt nye og voksende Arbejdsmuligheder, kan Argentina ogsaa, uden at nogen Skævhed straks bliver synlig, sende Korn og Kød til Betaling af Renter. — Det er disse Renter, der er Aarsag til, at uudviklede Lande som Argentina altid udfører mere end de indfører. — Men nu Krigslaanene? — Evropa fik ingen Baner eller andre Anlæg til Folkegaver for Krigslaanene; men som den argentinske Bane skal de forrentes og afdrages ved Arbejde, og da der ingen øgede Arbejdsmuligheder er skabt, kan dette Arbejde kun blive til overs derved, at de Nationer, der skal betale, nedsætter deres Forbrug som i Krigens Aar. Og medens Varer eller Penge hober sig op hos de Nationer, der har til Gode, og skaber Arbejdsløshed og Kaos dèr, saa skaber det nedsatte Forbrug Arbejdsløshed og Kaos hos Skyldnernationerne.

Verden er i Forvirring, saakaldte »Eksperter«, et Fag, der var ukendt før Krigen, farer Verden rundt og udkaster Planer, foretager Beregning, sammenkalder Konferencer o. s. v. — Og saa er dog hele Sagen, at Pengemændene under Krigen var stærke nok til, mens Mændene kæmpede og sled, og Kvinderne sultede og græd, at gennemføre Verdenshistoriens største Bogholderiforfalskning, at flytte Krigsomkostningerne fra Regnskabet over Samfundets daglige Forbrug, til Regnskabet over Samfundets Formue og Gæld. Og naar Pengemændene har været i Stand til at opretholde Falskneriet, er Aarsagen den, at der Verden over er Millioner af Arbejdets Mænd, der, som Du Petersen, ikke tænker som en Mand, der lever af sit Arbejde, men som en Pantelaaner.«

»Du var lidt streng; men Du har vist alligevel Ret, jeg maa vist tænke lidt mere over det Spørgsmaal.«

Fred. Vedsø.

Den rette Pris.

Nedenstaaende Tegning og Brev fra Hr. Ingeniør Stahlschmidt synes at tyde paa, at Artiklerne under »Populær Samfundsøkonomi« har vakt Interesse ogsaa udenfor Bladets egentlige Læsekreds.

Den 2. Februar 1932.

Til Redaktionen af »Jern- og Metalarbejderen«.

I Deres ærede Blad Nr. 3 f. M. har jeg med Interesse læst den lille morsomme og instruktive Frokostpassiar mellem to Varmesmede, der drøfter Opstillingen af et Aktieselskabs Regnskab.

Maaske medfølgende Diagram, der viser, hvorledes en Industrivares Salgspris fremkommer, kan have Interesse for Bladets Læsere.

Med Højagtelse

J. Stahlschmidt, Ingeniør.

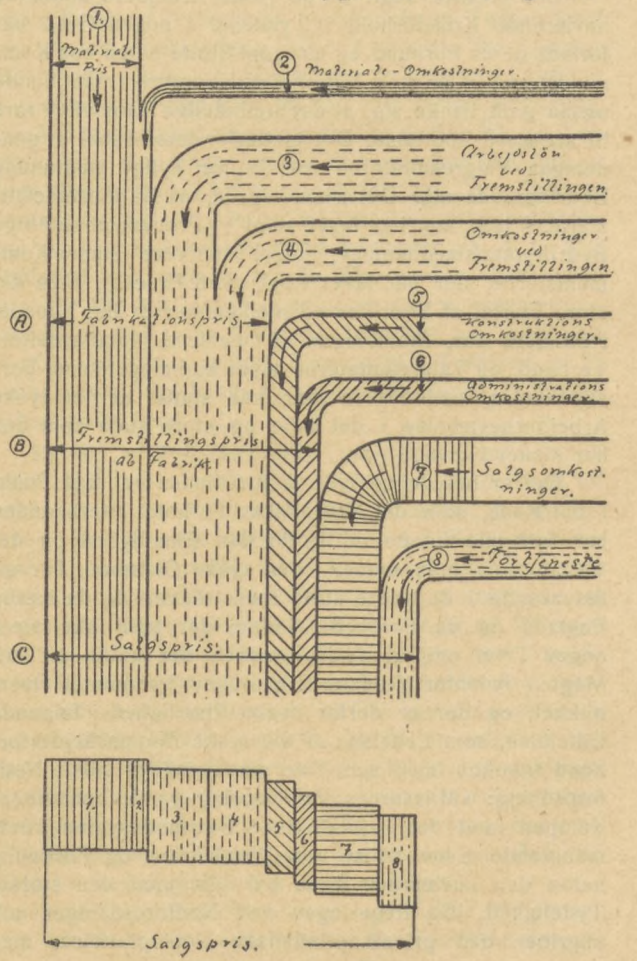

Vi vil ogsaa optage det Spørgsmaal, Ingeniøren er inde paa, til Drøftelse og skal derfor blot udtale, at Tegningen giver et klart og overskueligt Billede af de Poster, der indgaar i Kalkulationen, men det omtales ikke, hvorledes man finder de rette Størrelser for 4, 5, 6 og egentlig ogsaa 7, og det forekommer os, at de fleste fejlagtige Kalkulationer skyldes, at Firmaerne ofte mangler det fornødne Grundlag for at beregne disse Størrelser rigtigt.

Vi takker for Ingeniørens Interesse og tager den som et Tidens Tegn i den Retning, vi anser for den rette, og naar Varmesmede og andre prominente Kolleger er færdige med at drøfte Krigsgæld og andre derhen hørende Problemer, skal vi komme tilbage til Sagen.

Fred. Vedsø.

Fabrikken.

Vore Virksomheder.

Thomas Ths. Sabroe & Co., Aarhus.

Den Virksomhed, som vi denne Gang præsenterer vore Læsere for, kan ikke paaberaabe sig at høre til de ældste indenfor Jernindustrien, men til Gengæld har den forstaaet at gøre sig kendt over saa godt som hele Jorden, saaledes at det Navn, der staar over denne Artikel, er kendt paa Steder, hvor man maaske iøvrigt ikke kender hverken Aarhus eller Danmark.

Selskabet stiftedes den 21. Juli 1897 og overtog den af Thomas Ths. Sabroe i 2 Aar drevne Virksomhed og Ejendom i Sønderallé i Aarhus. Aktiekapitalen androg 150,000 Kr., og Virksomheden, der hovedsagelig beskæftigede sig med Tilvirkning af Mejerimaskiner og Installation af Mejerianlæg, fortsattes i Begyndelsen i det samme Spor.

Selskabets første Bestyrelse var d'Hrr. Otto Langballe, Formand, Grosserer Joh. Baune og Grosserer Hans Schourup.

Direktører var d'Hrr. Thomas Ths. Sabroe og Carl Gottlieb.

Den førstnævnte Direktør fratraadte dog af Helbredshensyn allerede den 1. Januar 1904, hvorefter Hr. C. Gottlieb har været Enedirektør, indtil der for et Par Aar siden ansattes en teknisk Direktør, hvis Navn er O. Kramhøft.

Firmaets Virksomhed indenfor Mejeribruget bevirkede — paa det Tidspunkt hvor Ingeniør Gottlieb traadte til som teknisk Leder —, at man snart blev opmærksom paa den Betydning, Kølemaskinen maatte faa i Virksomheder med Fabrikation, Opbevaring og Transport af letfordærvelige Varer.

Efter i Tyskland, England og Holland at have undersøgt, hvilke Systemer det vilde være fordelagtigst at vælge, kom man til det Resultat, at Kulsyresystemet egnede sig bedst for de Virksomheder, man i første Omgang vilde komme til at producere for, hvorfor det besluttedes at anvende dette System, og den første Kølemaskine installeredes paa Lisbjerg Mejeri ved Aarhus.

Der var dog naturligvis Børnesygdomme at overvinde; det gjaldt først og fremmest at følge med i den vældige Udvikling, som Teknikken — ikke mindst paa dette Omraade — undergik. Der var imidlertid ogsaa andre Vanskeligheder at overvinde, som f. Eks. Mejeriautoriteternes Betænkeligheder ved overhovedet at lade Ishusene erstatte af Køleanlæg. Det lykkedes dog at

overvinde saadanne Betænkeligheder, og efterhaanden er ca. 1500 Anlæg fra Firmaet anbragt omkring i danske Mejerier.

Firmaet, der til at begynde med spredte Kræfterne paa flere forskellige Artikler, koncentrerede og specialiserede sig efterhaanden med det Formaal udelukkende at tilvirke Kølemaskiner, hvorved det ogsaa blev muligt at optage Konkurrencen med de udenlandske Specialfabrikker. Moderne Maskiner, Værktøjer og Maaleredskaber indførtes. Man gik over til Seriefabrikation, hvad

Da Rederierne har indset Fordelen ved at installere Proviant-Køleanlæg i alle Damp- og Motorskibe, idet der med disse Anlæg kan provianteres paa Hjemstedet baade for Ud- og Hjemrejsen, har denne Standardtype, der kan leveres med kort Varsel, faaet stor Betydning.

Fabrikkens Køle- og Fryseanlæg har herudover fundet Anvendelse for en Række andre Formaal, saaledes til Frysning af Fisk, Kød og Mælk.

Endelig optog Firmaet i rette Tid Fabrikationen af smaa, elektriske, helautomatiske Køleanlæg under Navnet

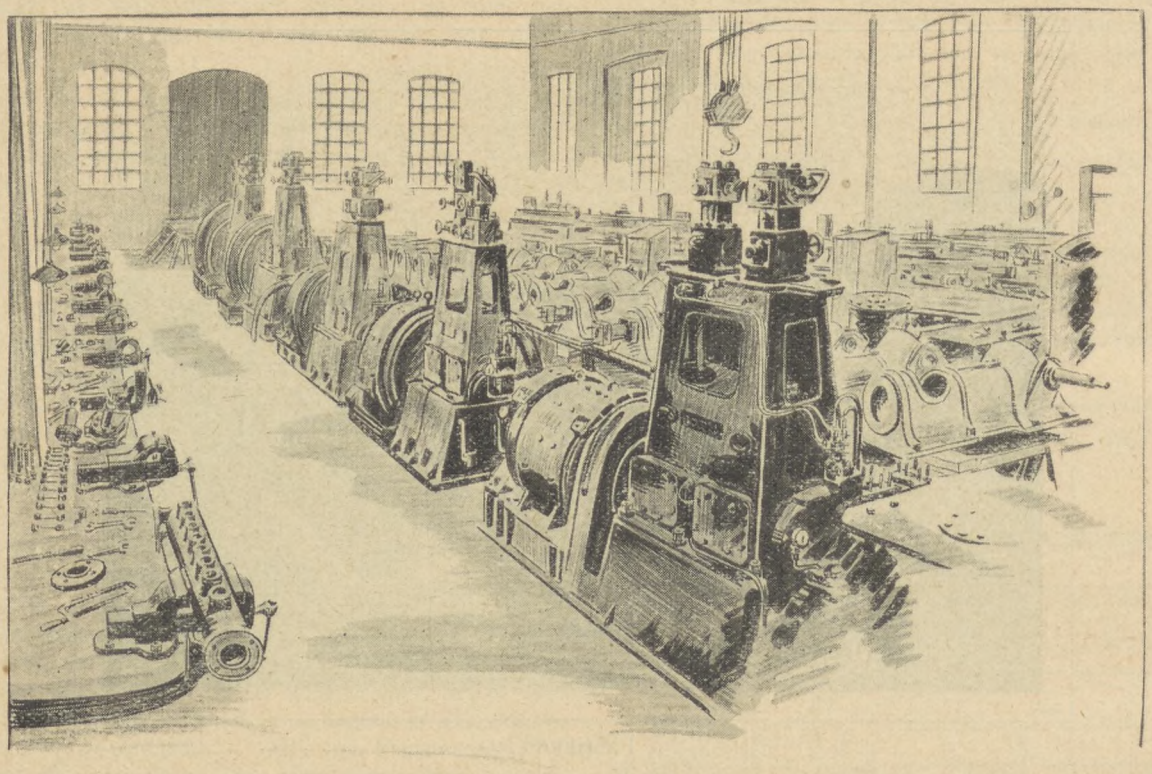

Monteringsværkstedet.

der her som overalt betød billigere Produktion, samt at de enkelte Dele i Maskinerne kan udveksles.

Samtidig med, at Firmaet indarbejdede sine Anlæg herhjemme og i Udlandet, samlede man tillige sine Bestræbelser om at fremstille en Skibs-Kølemaskine, der kunde staa Maal med de engelske Maskiner, der paa denne Tid anvendtes i den danske Handelsmarine. Det var ingen let Opgave at vinde Dampskibsselskabernes Tillid, men omsider lykkedes det at formaa Det forenede Dampskibsselskab til at lade Sabroe installere et Anlæg i en af sine Eksportbaade, og siden har Det forenede Dampskibsselskab i overvejende Grad benyttet Sabroes Køleanlæg baade i Nybygninger og ved Installation i ældre Skibe.

Ved Motorskibenes Fremkomst fremstillede Thomas Ths. Sabroe & Co. en særlig Type, indrettet paa elektrisk Drift. Denne Motor, der installeredes i M/S »Selandia«, har siden gennemgaaet en Udvikling, saa at den i sin nuværende Skikkelse med direkte tilkoblet Elektromotor fremtræder som en Standardtype for saavel Passagerbaade som for større Fragtbaade.

»Kryos«. Disse Maskiner, der anvendes i Butikker, smaa Slagterier og Mejerier, Hospitaler, Sanatorier og til Husholdningsbrug, fabrikeres — under Hensyn til deres mangeartede Anvendelse — i 10 forskellige Størrelser og har i Løbet af meget kort Tid opnaaet en enestaaende Udbredelse. Hertil bidrager ogsaa et Net af Service-Stationer, spredt over saavel Ind- som Udland, efter samme Princip som Ford Motor, hvorved Reparationer og Udveksling af enkelte Maskindele hurtig lader sig udføre.

Ialt har Firmaet i Løbet af 35 Aar leveret 7 à 8000 Anlæg omkring i de forskelligste Egne af Jordkloden. Princippet er det samme i dem alle, nemlig en Vædske, der bestaar af et letfordampeligt Stof, der ledes ind i et Rørsystem, hvor Fordampningen foregaar. Herved afkøles Rørene stærkt, da der tages Varme til Fordampningen. En Pumpe, Kompressoren, suger Dampene ud af Rørene igen, saa ny Fordampning kan finde Sted, idet der samtidig tilføres ny fortættet Vædske. Naar dette sker, vil der stadig tages mere og mere Varme fra Rør-

systemet, der hurtig vil overtrækkes med Rim og Isdannelser.

Skal der fremstilles Is, nedsænkes Rørsystemet i Vand, vil man afkøle et Rum, lægges Rørene frit og tager Varmen direkte af Luften i Rummet. Den letfordampelige Vædske, der anvendes i Sabroes Maskiner, er Kulsyre, Ammoniak eller Svovlsyrling.

Den Opgave at knytte Forbindelser over hele Jorden og organisere en virkelig Eksport var ikke let at løse, navnlig da Danmark er et lille og ukendt Industriland.

skildret stadig har nødvendiggjort betydelige Udvidelser. Den oprindelige Aktiekapital paa 150,000 Kr. udvidedes allerede Aaret efter til 300,000 Kr., i 1917 til 600,000 Kr. og er senere udvidet 2 Gange — sidst i 1929 til 1,000,000 Kr. Samtidig udvidedes Fabrikkens Grundareal betydeligt med Hjørnegrunden, der har Facade imod Dynkarken og Sønder Allé i Aarhus; selve Fabriksbygningen tilhøjre i Billedet har oprindelig været opført og benyttet som Hospital.

Alt i alt er Thomas Ths. Sabroe en af de Virk-

Rørhallen.

Det har kun været muligt at naa dette Maal Skridt for Skridt — undertiden efter en bestemt forudlagt Plan, men oftest ved paa Stedet at ordne sig efter de mange forskellige Forhold, man i hvert enkelt Tilfælde blev stillet overfor, idet man hurtigt erfarede, at de forskellige Nationer og Folkeslag ikke kan behandles paa samme Maade.

Den første Betingelse var selvfølgelig at kunne tilbyde det bedste og under Hensyn til Kvaliteten det billigste. Dernæst vokser Omsætningen af sig selv gennem gode Referencer, ofte umærkeligt, men altid sikkert.

I Forbindelse hermed og paa Grundlag af en Række maalbevidste Fremstød i alle Egne af Jorden er endelig Repræsentanternes Antal forøget, og Omsætningen Aar for Aar tiltaget.

Nu staar Fabrikken med Repræsentanter i alle Verdensdele, hvilke i Løbet af Aarene i intimt Samarbejde med Fabrikken har erhvervet sig indgaaende Kendskab til Køleanlægenes Planlæggelse, deres Opstilling og Drift.

Det siger sig selv, at en Udvikling som her er

somheder, der er i Stand til at møde enhver rimelig Konkurrence baade fra Ind- og Udland, et Resultat, der i første Række skyldes det Samarbejde, der igennem Aarene er tilvejebragt mellem alle Led i den store Virksomhed.

Selskabets administrerende Direktør er fortsat Hr. C. Gottlieb, der altsaa har gjort de mange Aar med og har sin rige Andel i Firmaets Udvikling, ligesom det maa tillægges ham, at Virksomheden hører til dem, hvor det sjældent har været nødvendigt for Forbundet at gribe ind; der har til Tider været Aar imellem, at der har været »en Sag« hos Thomas Ths. Sabroe.

Heri er der i nogen Grad sket en Ændring, idet formentlig nye og yngre Kræfter i de senere Aar i Perioder, hvor Hr. Gottlieb har været syg, har søgt ikke alene at rationalisere, hvad der maaske er nødvendigt, men ogsaa at udnytte denne Rationalisering til at angribe Lønningerne udover, hvad der var rimeligt.

Lange & Co., Svendborg.

Fra Ingeniør Erik Zimsen har vi modtaget følgende Notits med Anmodning om Optagelse:

Under Afsnittet »Vore Virksomheder« findes der i »Jern- og Metalarbejderen«s December-Nummer 1931 en Artikel, der omfatter en historisk Oversigt vedrørende A/S Lange & Co., Svendborg. Virksomhedens Rekonstruktion i 1926, der blev baseret paa, at Direktører, Funktionærer og Arbejdere skulde overtage Majoriteten af Aktiekapitalen, der blev sat til 500,000 Kr., omtales ganske kort, og Omtalen afsluttes med følgende Betragtninger: »Saavidt vi ved, er dette Forsøg paa at socialisere, d. v. s. efterhaanden at bringe Virksomheden eller saa stor en Del af Aktiekapitalen som muligt over paa Arbejdernes Hænder, saaledes at Arbejderne virkelig blev medbestemmende om Virksomhedens Ledelse, ikke lykkedes paa Grund af, at det ikke har været muligt at bevare de Aktier, der svarer til den afdragne Kapital, for Arbejderne. Til Undskyldning for, at Eksperimentet ikke fuldt ud lykkedes, kan maaske siges, at man i nærværende Tilfælde var stillet i en saadan Tvangssituation, hvor Muligheden for at gennemføre et saadant Forsøg ikke var til Stede.«

Efter den Udtalelse kunde det se ud, som om Smedeforbundets Ledelse beklagede, at det saakaldte Eksperiment ikke lykkedes. Da Forholdene hos Lange & Co. vel ingenlunde kan siges at være mislykkede og forøvrigt vel endnu kan bringes ind i den helt rette Form, hvis Sagen tages op til fornyet Undersøgelse og eventuel Rekonstruktion af den for Tiden bestaaende Kapitalplaceringsform, skal jeg tillade mig at anmode den ærede Redaktion om Optagelse af følgende Betragtninger.

Efter min Mening burde man straks ved Rekonstruktionen i 1926 have draget Omsorg for at faa en Ordning, hvor den Majoritet af Aktiekapitalen, man dengang lod Arbejdsudøverne overtage, efter bestemte Principper kom til at ligge *fast som et urørligt Arbejdsmiddel,* der til enhver Tid gav Arbejdsudøverne Udbytteret af Majoritetsaktiekapitalen og afgørende Indflydelse paa Virksomhedens Virken, ved Arbejdsudøvernes Repræsentation i Bestyrelsen.

Dette er Sagens Kerne.

Den Fejl, der er begaaet ved Starten, er formentlig, at man ikke har draget Omsorg for ovennævnte. —

Alene dette, at man ved Hjælp af at gøre samtlige Arbejdsudøvere til Aktionærer, formaaede at undgaa den Katastrofe, Likvidationen af Lange & Co. vilde have været saavel for Arbejdsudøverne som for Svendborg By, viser hvor betydningsfulde saadanne Ordninger kan være, særlig naar det da i det hele og store gaar saa godt, som det har gjort i Tilfældet Lange & Co., Svendborg. — Hvor betydningsfuldt vilde det ikke være nu fremtidig at faa den afgørende Indflydelse paa Indretning, Konsolidering og Udbyttegivning.

Det forekommer mig, at det var Ulejligheden værd at søge den nuværende Ordning bragt ind i den helt rette Form, og saa forøvrigt gaa et Skridt videre, og lade flere Jernstøberier og Maskinfabrikker efter fornøden kritisk Undersøgelse gaa ind til et solidarisk økonomisk Samarbejdsforhold ved Støtte af en Kreditforening, oprettet af selve Arbejdsudøverne og tilhørende disse. — Formen for saadanne Ordninger kan drøftes og maaske bringe betydningsfulde Resultater. — Det er efter min Mening for Arbejderne Vejen frem til den endelige Løsning af Produktionsforholdene. Uden økonomisk Indsats og Ansvar naas ikke den virkelige Indflydelse.

Der er for Tiden en lang Række Virksomheder, hvis Liv hænger i en Traad, og hvis Arbejdsudøvere kan komme til at staa arbejdsløse; mon ikke det var Tiden nu, *netop nu* — til at begynde alvorlige Overvejelser.

Erik Zimsen.

Hvad Genrejsningen af L. Lange & Co., Svendborg, angaar, var de interesserede Organisationer i sin Tid enige om at betragte det trufne Arrangement som værende dem ganske uvedkommende. Antagelig vil Stillingen blive den samme overfor andre Forsøg, der maatte gøres paa at faa Arbejderne til økonomisk at medvirke til Genrejsning af saadanne Virksomheder, som Privatkapitalismen kører i Sænk. Vi maa i det hele taget advare imod, at de enkelte Virksomheders Arbejdere indlader sig paa økonomiske Eksperimenter af den Art, som Hr. Ingeniør Zimsen gør sig til Talsmand for.

Red.

Lidt Værkstedsteknik.

Forslag til „Dansk Standard" for Kiler og Noter.

Det af Dansk Standardiseringsraad nedsatte Udvalg til Udarbejdelse af Forslag til »Dansk Standard« for tekniske Grundnormer er fremkommet med Forslag til Standard for Kiler og Noter. I det følgende skal de offentliggjorte Blade gengives, hvorimod der af Pladshensyn kun kan medtages Uddrag af Udvalgets Indberetning.

Ialt foreligger der 15 Forslag omfattende selve Kilerne og Noterne og disses Fordeling i Forhold til Akseldiametrene samt Anbringelse i Aksel og Nav.

Paa den internationale Konference i Haag, Januar 1930, blev et af den internationale Komité ISA fremsat Forslag angaaende Kiler og Noter behandlet og i Hovedsagen tiltraadt af følgende 10 Lande: Czekoslovakiet, Holland, Italien, Norge, Polen, Rusland, Schweiz, Sverige, Tyskland og Østrig.

For at kunne tage Stilling til, hvorvidt man her i Landet skulde slutte sig til ISA-Forslaget og dermed til de ovennævnte 10 Lande, der havde tiltraadt dette, eller om man kunde ønske nogle af Frankrig stillede Ændringsforslag indført i ISA-Forslaget, udsendte Ud-

Forslag	KILER og NOTER Oversigt	III. t. G. Blad 1a

Benævnelse	Billede	Virkemaade	Anbringelse Bl. Nr	Dimensioner Bl. Nr.
Drivkile	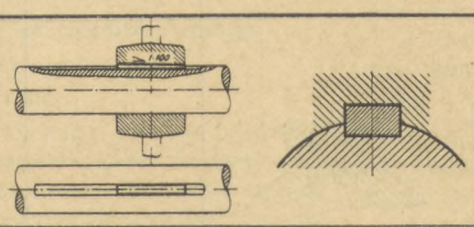	Spændingsforbindelse med Hældning 1:100 paa Oversiden. Spænder paa Over- og Underside	2	3
Indlægskile	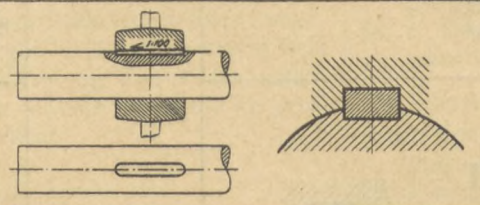		2	3
Hagekile	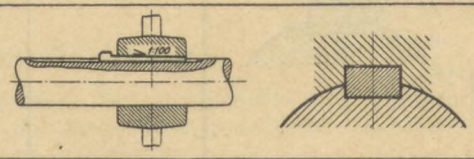		2	4
Fladkile	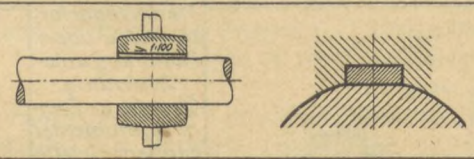		5	6
Hagefladkile	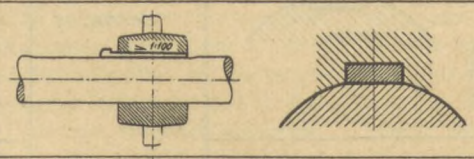		5	7
Hulkile	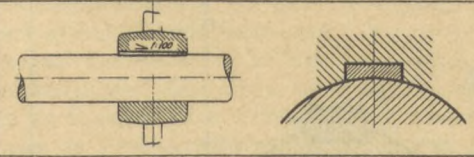		8	9
Hagehulkile	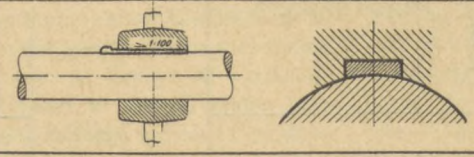		8	10
Tangentialkile	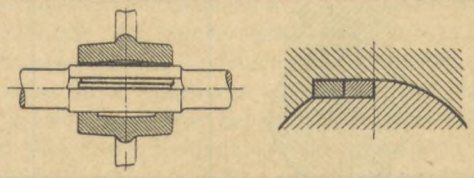	Spændingsforbindelse med Hældning og Spænding paa Sidefladerne.	11 12	

Forslag	KILER og NOTER Oversigt	III. t. G. Blad 16

Benævnelse	Billede	Virkemaade	Anbringelse Bl. Nr.	Dimensioner Bl. Nr.
Pasnot med runde Ender	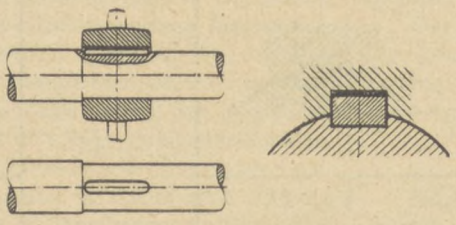	Medbringerforbindelse uden Hældning eller Spænding. Overfører Drejningsmomentet gennem Sidefladerne.	13	14
Pasnot med lige Ender	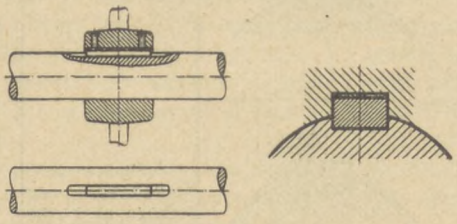		13	14
Glidenot med runde Ender	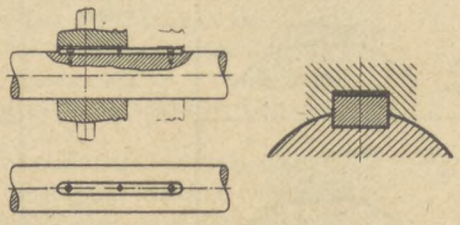		13	14
Glidenot med lige Ender	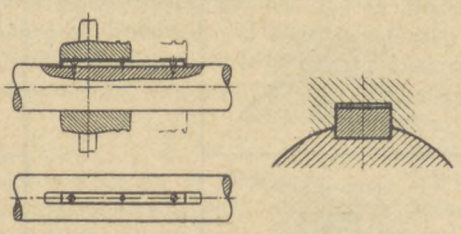		13	14
Skivenot	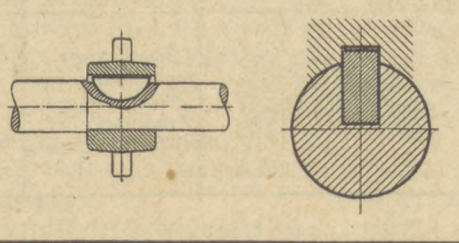		16	16

valget en Redegørelse for de to Forslag til en længere Række af danske Virksomheder med Anmodning om en Udtalelse om deres Stilling til Forslagene.

Da samtlige de indkomne Besvarelser godkendte ISA-Forslaget og ikke ønskede nogen af de franske Ændringsforslag indført i dette, har Udvalget naturligt lagt ISA-Forslaget til Grund ved Udarbejdelsen af medfølgende Forslag.

Blad 1 a, Blad 1 b.

Bemærkninger til de enkelte Forslag.

Blad 1: *Kiler og Noter.*

Oversigt.

Bladet indeholder en Oversigt over de forskellige Former for Kile- eller Notforbindelser, for hvilke der er udarbejdet et Forslag til »Dansk Standard«, og desuden det paagældende Elements Benævnelse samt Angivelse dels af de Blade, paa hvilke Elementets Dimensioner, dels af de Blade, paa hvilke Angivelse af dets Anbringelse i Forhold til Aksel og Nav, findes anført.

I næste Nummer følger »Dansk Standard« for Drivkiler, Indlægskiler og Hagekiler.

Ledeskruer til Drejebænke.

Af Drejebænkens forskellige Konstruktionsdele er Ledeskruen vel nok den, der bliver ofret den største Opmærksomhed saavel under Fremstillingen som Vedligeholdelsen. Baade Anskaffelsesværdien og Brugsværdien af en Drejebænk er i høj Grad afhængig af Ledeskruens Nøjagtighed.

Nu om Stunder sker Fremstillingen af Ledeskruer som oftest paa følgende Maade: Som Materiale anvendes et Specialstaal med ca. 80 kg/mm² Brudgrænse. Forinden Brugen bliver Stangen ophængt nogle Uger i lodret Stilling for at undgaa, at den udsættes for Bøjningsspændinger. Som første Operation drejes og slibes derefter til nøjagtig udvendig Diameter. Herefter bliver Gevindet fræset for paa en Gevindfræsemaskine. Der gives her et Tillæg paa ca. 0,3 mm saavel i Gevindflanke som i Bund. Denne Fræsning foregaar automatisk og er ikke forbundet med særlige Vanskeligheder. Een Mand kan passe flere Fræsemaskiner ad Gangen. Efter Fræsningen bliver Skruen drejet paa en Præcisionsdrejebænk. Først drejes de to Gevindflanker efter hinanden og til Slut Bunden. Ved Drejearbejdet gælder det om at opnaa den størst mulige Nøjagtighed. Af Hensyn til Varmeudvidelsen tempereres Værkstedet til 20° C under hele Fremstillingen. For at undgaa Bøjning anvendes en dobbelt medfølgende Brille, saaledes at Gevindstaalet arbejder imellem Brillens 2 Bøsninger, der styrer Spindlen med den tættest mulige Pasning. Saavel Drejebænkens Ledeskrue som Arbejdsstykket bliver yderligere understøttet ved mellemliggende forskydelige Lejer, der udrykkes, naar Slæden passerer, saaledes at Nedbøjning saavel af Ledeskrue som Arbejdsstykke saavidt mulig forhindres. Gevindskæringen foregaar med en Snithastighed af ca. 0,6 m pr. min., saaledes at Staalet holder Skæret i hele Længden uden at afstumpes og uden at varmes. Gevindets Profil prøves af Drejeren med en Pladeskabelon. Under Drejningen maa Arbejdsstykket fra Tid til anden rettes med et specielt Retteapparat for at ophæve de Kastninger, der opstaar under Skæringen. Efter Gevindskæringen bliver Skruen ofte efterpoleret ved, at en støbt Møtrik med nøjagtig Profil og ladet med Grafit, udrevet i Olie, skrues hen over Gevindet. Skal den færdige Ledeskrue opbevares paa Lager, maa dette kun ske i lodret Stilling.

I Henhold til det tyske Tidsskrift »Werkstattstechnik« fremstiller en meget anerkendt Drejebænkfabrik i Berlin 3 Klasser af Ledeskruer, nemlig:

Kl. 1. Stigningens Nøjagtighed ± 0,01 mm paa 300 mm Længde.
Kl. 2. Stigningens Nøjagtighed ± 0,02 mm paa 300 mm Længde.
Kl. 3. Stigningens Nøjagtighed ± 0,03 mm paa 300 mm Længde.

Prisforskellen mellem Ledeskruer af Kl. 2 og 3 er ringe; derimod er Kl. 1 væsentlig dyrere end de 2 andre.

Ifølge »Machinery« er en almindelig anvendt Tolerance paa Ledeskruers Stigning ± 0,001 " paa en Længde af 12", altsaa svarende til ca. 0,025 mm paa 300 mm Længde.

Under Brugen er Drejebænkens Ledeskrue stadig udsat for Slid, hvorfor man maa gøre alt for at holde den ren og fri for Spaaner og Slibestøv. Selvfølgelig bør den ikke anvendes ved almindelig Tilspænding, hvor Tilspændingsaksel eller -Skrue forefindes. Selv under lagttagelse af den største Omhyggelighed kan det ikke undgaas, at Ledeskruen i Tidens Løb slides stærkest paa det Sted, der oftest anvendes, hvilket medfører, at der opstaar en Stigningsfejl ved Skæring af lange og halvlange Gevind. Enkelte amerikanske Firmaer har for at bøde paa denne Ulempe konstrueret deres Drejebænke saaledes, at Ledeskruen paa en nem Maade kan vendes, d. v. s. det mest slidte Stykke af Ledeskruen flyttes længst hen til højre, hvor det sjældent bliver brugt. Stigningens Nøjagtighed kan kontroleres paa specielle Maalemaskiner, hvor man ved Hjælp af mikroskopisk Aflæsning kan naa den størst mulige Nøjagtighed i Aflæsningen. Vi skal nedenfor anføre 2 Kontrolmetoder, der kan anvendes paa ethvert Maskinværksted.

Paa en nøjagtig slebet cylindrisk Staaldorn ridser man en Skruelinie ved Hjælp af et spidst Gevindstaal med 60° Vinkel. Derefter drejes Dornen 180° fra sin oprindelige Stilling, hvorefter man tæt ved Siden af den første Skruelinie indridser en anden. Man sliber derefter Dornen glat, saaledes at der kun efterlades et ganske fint Spor af Skruelinierne. Ved Hjælp af en Lup kan man derefter konstatere de fra Ledeskruens Unøjagtigheder stammende Forskelligheder i Afstanden mellem de indridsede Skruelinier.

En anden Metode bestaar i, at man med Slæden laaset til Ledeskruen drejer Spindlen det Antal Omdrejninger, som netop skulde give 12" Vandring af Slæden. Man sammenligner derefter Slædens udførte Vandring med et justeret Endemaal paa 12". Ved denne Under-

søgelse begynder man med det Stykke af Ledeskruen, der er længst til højre og fortsætter ind mod Spindeldokken. Efter at Ledeskruemøtriken er laaset, opspændes en Indikatorholder paa Vangen som vist i hosstaaende Figur. Derefter lader man Spindlen dreje det

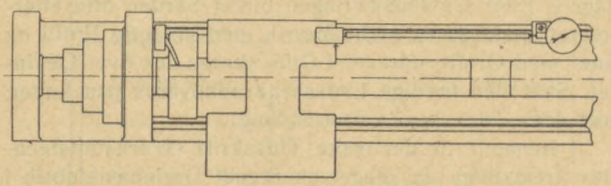

nøjagtige Antal hele Omdrejninger, hvilket kontroleres ved Hjælp af en Fjederviser mod et Mærke, der er ridset udvendig paa Kloplanet. Man anbringer derefter det 12" Endemaal mellem Anslaget paa Slæden og Indikatoren, hvorved Fejlen paa det første Stykke af Ledeskruen kan maales. Derefter flytter man Indikatorholderen hen til Anlæg mod Slæden og fortsætter paa lignende Maade med det næste Stykke. Ved Foretagelse af denne Prøve maa man iagttage, at det eventuelle Slør mellem Laasemøtrik og Skrue ikke faar nogen Indflydelse, d. v. s. Aflæsningen paa Indikatoruret maa kun foregaa, efter at Skruen har foretaget en Venstreforskydning af Slæden.

Selv om en Drejebænk er forsynet med en meget nøjagtig Ledeskrue, kan man ved fejlagtig Brug af Bænken meget godt faa ret store Stigningsfejl paa de skaarne Skruer. En af de største Fejlkilder bestaar i, at man har spændt Slæden for haardt til Vangerne, saaledes at Ledeskruen vrider sig en ret stor Vinkel paa Grund af Slædens Modstand mod at bevæge sig.

E. B.

En Byretsdom.

I »Propellen«, Organ for Centralforeningen for fagorganiserede Arbejdere under Krigsministeriet, findes under nævnte Overskrift en Artikel, som vi efter Anmodning gengiver:

Aar 1931, den 26. November, blev Sagen o. s. y., saaledes lyder i al Korthed »Udskrift af Domsbogen for Københavns Byrets 13. Afdeling«.

Naar vi her i vort lille Blad begynder at referere Byretsdomme, saa har det selvsagt sin specielle Aarsag, nemlig den, at vi mener, at alle Medlemmerne kan have Interesse af at faa at vide, hvorlunde det kan gaa, naar man lægger an paa, paa et løst Grundlag, at ville slaa Mønt paa sine tidligere Kolleger.

Sagen er i Korthed som følger: Fra December 1928 til Januar 1931 har der ved Tøjhuset arbejdet en Maskinarbejder, V. Wedler. Wedler hørte til de Mennesker, som vi heldigvis ikke har mange af, han kunde uden paaviselig Grund se sig gal paa sine Kolleger. Resultatet heraf var, at Wedler ret snart var paa Kant med en hel Del af Kollegerne; det videre Resultat var, at W. blev tilsagt til Klubmøde, hvor det gik ret livligt til, og hvor man tilslut enedes om at udelukke W. fra Klubben; dette skete i Foraaret 1930, W.s Afskedigelse fandt først Sted i Januar 1931.

Et lille Aar efter W.s Afgang fra Værkstedet, i November 1931, kommer han i Tanker om, at der er en Chance for at kunne slaa Mønt paa det lidet kammeratlige Forhold, der havde været mellem ham og en Del af Kollegerne paa Tøjhusværkstedet.

W. har gennem sin Sagfører sendt Klub 3's Formand, A. Henriksen, en Stævning til at møde, først i Forligskommissionen, dernæst i Byrettens 13. Afdeling, for — som det hedder — at taale Straf for Overtrædelse af § 3 i Lov Nr. 70 af 27. Marts 1929 (Tugthusloven).

Henriksen mødte med sin Sagfører (Sundbo) og en Del Vidner, som der ikke blev særlig Brug for, idet Modparten, eftersom Sagen kom frem og blev klarlagt fra Henriksens Side, har indset, at her var ikke noget at gøre, hvilket ogsaa klart fremgaar af Dommen, som vi aftrykker in extenso:

»Aar 1931, den 26. November, blev i Sagen: Nr. A. 27283/1931, Maskinarbejder Viggo Wedler mod Hr. A. Henriksen, Svinget 19, 2., afsagt saalydende

DOM:

Under denne Sag søgtes Hr. A. Henriksen, Svinget 19, 2., af Sagsøgeren, Maskinarbejder Viggo Wedler, til at taale Straf for Overtrædelse af § 3 i Lov Nr. 70 af 27. Marts 1929.

Sagsøgeren har imidlertid begæret Sagen hævet, og i Overensstemmelse hermed vil Sagen være at hæve, saaledes at Sagsøgeren betaler Sagens Omkostninger med 50 Kr.

Thi kendes for Ret:

Nærværende Sag hæves.

Sagsøgeren, Maskinarbejder Viggo Wedler, bør til Sagsøgte, Hr. A. Henriksen, Svinget 19, 2., betale Sagens Omkostninger med 50 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Intet Stempelforbehold.

Gøtzsche.«

Man fristes til at sige med en af Kammeraterne i Smedeværkstedet: Den »gæk æk«, gik ikke. *E. L.*

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Brdr. Christensen, Viborg.
2. A. C. Rosenberg, Thisted.
3. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
4. Jensen & Knudsen, Lavgade, Haderslev.
5. Ernst Rasmussen, Thorsgade 54—56 — tidligere Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).
6. Fabrikant Albertsen, Øster Vraa.
7. Smedemester H. J. Hansen, Vestergade 11, Vejle.
8. Lemvig Motorkompagni, Lemvig.

Blokade. Københavns Afdeling 2 har med Forbundets Sanktion blokeret Smedemester Schwartz, Prinsessegade 27, København, der skylder et af vore Medlemmer Kr. 43,00 i Arbejdsløn.

Sympatistrejke. Hos A/S Nordisk Mosebrug & Savværk, Pindstrup, har Træindustriarbejderforbundet siden 14. August haft ca. 40 Mand i Strejke, fordi Firmaet ikke overholder den gældende Overenskomst. Efter Anmodning af nævnte Forbund har 6 af vore Medlemmer, der var beskæftiget i Virksomheden, nedlagt Arbejdet.

Jernarbejdernes Forening i Reykjavik, Island, har anmodet os om at meddele i Fagbladet, at Lønoverenskomsten mellem Foreningen og Arbejdsgiverne af disse sidste er opsagt til 1. Januar 1932. Da der er Mulighed for, at det kommer til Arbejdsstandsning, beder man vore Medlemmer om ikke at rejse til Island i Tilfælde af, at Arbejdsgiverne averterer efter danske Smede.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Den internationale faglige Central afholder ogsaa i Aar, i Ugen fra 24.—30. Juli, en Sammenkomst for yngre Fagforeningsmedlemmer. Sammenkomsten afholdes i Arbejderskolen i Uccle (Brüssel). For at komme i Betragtning maa Deltagerne ikke være meget over 30 Aar og skal have Kendskab til et af de 2 i Belgien officielle Sprog, Fransk eller Hollandsk.

Forbundet vil deltage med et Medlem, saafremt nogen melder sig med det fornødne Kendskab til et af de nævnte Sprog.

Holstebro. En hos det derværende Aktieselskab udlært Former, hvis Læretid udløb 1. November f. A., har i Kraft af, at han ikke mente sig tilstrækkelig undervist, ladet foretage en Voldgiftsprøve paa Spørgsmaalet i Henhold til den gældende Lærlingelov. Byens Borgmester var Formand for Retten, men Kendelsen gik Lærlingen imod. Sagen har imidlertid faaet det Forløb, at han har faaet sin Læretid forlænget med 1/2 Aar med Firmaets Tilsagn om i dette halve Aar at bibringe ham nogen mere faglig Viden.

København—Aarhus. Vi har tidligere i Fagbladene anført, at der i September f. A. fandt en Forhandling Sted i Aarhus om Løn og Arbejdsforhold for de hos Statsbanerne beskæftigede Medlemmer.

Den opnaaede Ordning betød, at visse Arbejdsforhold var uden for Bonusordningen og skulde betales ekstra. Det gjorde man ogsaa i Aarhus, men ikke i København, og foranlediget deraf fandt der den 25. Januar en Forhandling Sted paa Maskinchefens Kontor i København.

Han indgik paa i København at betale paa samme Maade som i Aarhus, men Efterbetaling for en Maaned til Formerne i København kunde ikke ske. Det drejede sig ikke om ret mange Kroner, og de paagældende Medlemmer og Forbundet fandt sig ikke af den Grund foranlediget til at ligge i Krig med Hr. Maskinchefen.

København. Hos A/S »Vølund« afholdtes der den 12. Februar Mæglingsmøde, foranlediget ved Krav om Erstatning for 2 tabte Arbejdsdage.

Forholdet var, da de dèr arbejdende Medlemmer mødte til Arbejde 2. Nytaarsdag, at der i Omklædningsrummet kun var en Temperatur paa ca. 5 Grader. Arbejdstøjet var fugtigt og koldt, og ingen vilde risikere en Sygdom ved at klæde sig om i vaadt Tøj i et koldt Rum.

Næste Dag var en Søndag, og da der mødtes til Arbejde om Mandagen, var Forholdet det samme.

Hele Historien var overhovedet ikke fremkommen, hvis Aktieselskabet havde givet den Arbejdsmand, der har med Opvarmningen at gøre, Adgang til at handle paa fornuftig Maade, hvilket vil sige, at møde før Arbejdstiden og fyre op, hvis det var nødvendigt. Han havde endda forespurgt, om han selv skulde tage Affære, naar Helligdagene var overstaaet, men naturligvis faaet det Svar, der desværre fremkommer altfor ofte paa Grundlag af, »at kun vi alene vide« — oversat til »De kan bare møde som sædvanligt«.

Trods dette fandt Aktieselskabet sig ikke foranlediget til at yde Erstatning, og Sagen gaar derfor videre til Timandsmøde.

Varde. Den i de senere Numre af Fagbladet omtalte Forhandling om Reduktioner af Akkorderne paa Varde Staalværk er nu bragt til endelig Afslutning.

Opgaven hermed er at søge en Del Arbejde bevaret for Landet i Stedet for at købe udenlandsk Gods.

Forhandlingerne har medført, at der foruden har fundet Forhøjelser og Omposteringer Sted, men for en større Del Arbejdes Vedkommende en Nedgang i Akkorderne, og alt i alt maa man skønne, at en Timefortjeneste paa 185 Øre i Gennemsnit kan bevares.

Metaltrykkere.

Mæglings- og Timandsmøder. Den 12. Januar afholdtes Mæglingsmøde hos Firmaet Grubert & Sønner, Frankrigsgade 40, København, paa følgende:

1) Formandsstilling.

2) Aktieselskabets Fremgangsmaade ved Fastsættelse af Akkordpriserne.

ad 1) Fra Forbundets Side hævdedes, at det under de nuværende Forhold, hvor der kun beskæftigedes ialt 5—6 Mand, ikke var berettiget, at Firmaet opretholdt 2 Formandsstillinger i Presseri og Metaltrykkeri, og da nævnte Formænd udførte almindeligt Arbejde, kunde de ikke siges at være Formænd i Septemberforligets Forstand.

Firmaet fastholdt sin Ret til at opretholde begge de paagældende Formandsstillinger, idet den i Øjeblikket værende Beskæftigelse maatte siges at være unormal, og der opnaaedes saaledes ikke Enighed.

ad 2) Sagen diskuteredes, men her opnaaedes heller ikke Enighed.

Der blev derefter afholdt Timandsmøde paa begge Spørgsmaalene den 6. Februar.

ad 1) Da det oplystes, at de paagældende Formænd havde beklædt deres Stillinger i Firmaet i henholdsvis 16 og 23 Aar og paa Grund af Tidernes Ugunst deltog i Udførelsen af almindeligt Arbejde i den Tid, der laa udenfor deres egentlige Formandsfunktion, maatte Sammenslutningen fastholde Firmaets Berettigelse til at holde dem udenfor Fagorganisationen.

Forbundets Repræsentanter fastholdt Klagen og forbeholdt sig deres Stilling.

ad 2) Spørgsmaalet drøftedes og sluttedes, idet Organisationerne var enige om, at Overenskomsten skulde respekteres af begge Parter.

Firmaets Repræsentanter erklærede sig indforstaaet hermed.

Den 20. Juli 1931 begærede Firmaet Brøndberg & Tandrup, St. Kongensgade 27, København, Mægling, idet vore der beskæftigede Folk modsatte sig, at deres Løn blev reguleret i Henhold til Forligsmandens Mæglingsforslag af 26. Marts s. A. Paa et Mæglingsmøde den 28. Juli drøftedes Sagen, men Enighed kunde ikke opnaas, idet Forbundet ikke vilde anerkende Retten for Firmaet, der først var optaget den 2. Juli 1931, til at anvende Forligsforslagets Reduktion af Lønningerne med 8 pCt.

Da Enighed ikke opnaaedes, begærede Sammenslutningen Timandsmøde afholdt.

Centralorganisationen, repræsenteret ved Arn. Nielsen, førte paa Forbundets Vegne Sagen ved Timandmødet, som afholdtes den 5. August.

Sammenslutningen fastholdt Firmaets Ret til at anvende Forligsforslaget, idet den henholdt sig til, at man i den paagældende Virksomhed, forud for Optagelsen, i en Række Aar havde haft Aftaler med Arbejderne om Lønnens Regulering i Henhold til Jernindustriens Regler, og som saadan burde det ikke stilles ugunstigere. Derfor krævede man Efterbetaling for de Arbejdere, hvis Løn og Ferieforhold ikke er bragt i Overensstemmelse med Forligsforslaget, regnet med Tidspunktet for dets Vedtagelse.

Forbundets Repræsentant foreslog følgende: De indtil Firmaets Indmeldelse i Sammenslutningen gældende Løn- og Arbejdsforhold forbliver uforandrede indtil 1. Februar 1932.

Dette betyder, at Firmaet ingen Ret har til at reducere Akkorderne, og at Forbundets Medlemmer ingen Ret har til Ferie.

Herom blev der ingen Enighed, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Firmaet har fortsat under Forbehold undladt at afdrage, og Forbundet har derfor ikke ønsket, at der blev foretaget mere i Sagen.

Paa et Forhandlingsmøde den 19. Januar 1932, foranlediget af Sammenslutningen, blev Spørgsmaalet angaaende Tilbagebetaling af det under Forbehold for meget udbetalte Beløb svarende til Reduktion af 8 pCt. ifølge Forligsforslaget drøftet paany.

Enighed opnaaedes ikke. Derimod udtalte Firmaets Repræsentant, at Firmaet nu vilde anlægge Sag ved Landsretten til Tilbagebetaling af det omhandlede for meget erlagte Beløb plus Omkostninger ved Sagsanlæg, med Fradrag af skyldige Feriepenge. Firmaet indgik dog paa at udskyde Sagsanlægget i 8 Dage, hvorefter Forbundet skulde tage endelig Stilling til Sagen. Med Henblik paa foretagne Reduktioner af Akkorderne fra 1. Januar 1931 at regne gav Firmaet Tilsagn om at ville refundere disse Reduktioner, saafremt et fra Forbundet fremsat Forligstilbud blev akcepteret.

Vort Svar blev, at vi stadig fastholder vort Standpunkt, og at vi ikke formener Firmaet berettiget til at komme ind under Forligsmandens Forslag af 26. Marts 1931.

Hvis Firmaet ønsker Ændringer i de bestaaende Lønningsforhold, er vi villige til at optage Forhandlinger desangaaende.

Smede og Maskinarbejdere.

Overenskomster. Med Ford Motor Company A/S er der afsluttet Lønaftale for Medlemmer af de forskellige Organisationer, som beskæftiges der. Lønningerne fastsættes efter Anciennitet.

Den med General Motors International A/S gældende Overenskomst er forlænget til 1. Januar 1933 med den Ændring, at Afregning for Kraftstationens Personale foregaar efter Skifteholdstillæg i Stedet for efter Overarbejdstillæg.

Københavns Afdeling 11 har Overenskomster med en Række Virksomheder, og ved Forhandling med en Del af disse er man enedes om at forlænge Overenskomstforholdet paa et Aar. Dette gælder saaledes Magasin du Nord, hvor Overenskomsten er forlænget til 1. Februar 1933, medens Overenskomsterne hos nedennævnte Firmaer løber til 1. April 1933:

Glasværkerne,
Petersen & Albeck,
Amagerbanen,
Otto Mønsted,
Kapselfabrikkerne,

Det danske Medicinal- og Kemikaliekompagni,
Renholdningsselskabet,
Køle- og Frysehuset,
Schønbergs Papirvarefabrik,
Blegdamsmøllen,
De danske Sodafabrikker og Oliemøller og
Mælkeriet »Enigheden«.

Endvidere er der opnaaet Enighed om Forlængelse til 15. April 1933 af Kranfører- og Reparatør-Overenskomsterne med Københavns Frihavn, Københavns Kulhavn, Sandgrosserer Carl Nielsen og De danske Betonfabrikker, og endelig er Overenskomsten med Alfr. Olsen forlænget til 1. Maj 1933.

Mæglingsmøder. Den 12. Januar er der afholdt Mæglingsmøde hos Firmaet Riedel & Lindegaard, København, paa en Klage fra Firmaet over, at Rørlæggerne nægtede at transportere Kedlerne til et Centralvarmeanlæg fra Bygningens Port til Kedelrummet, og at Montøren for dette Arbejde havde forlangt et Beløb af Kr. 90,00. Enighed opnaaedes ikke, og Sagen henvistes til Rørudvalget, men forinden Møde blev afholdt her, gik Spørgsmaalet i Orden ved lokal Forhandling.

Ved et Mæglingsmøde den 14. Januar hos Firmaet Edm. Nielsen, Hobro, behandledes et Krav fra Firmaet om Tilbagebetaling af et Akkordunderskud paa Kr. 164,40, som var fremkommet ved Udførelse af et Centralvarmeanlæg. Sagen henvistes til Afgørelse ved lokal Forhandling.

Den 15. Januar afholdtes Mægling hos følgende 4 Virksomheder i København:

1) Chr. Olsen & Mejlgaard Mortensen. Klage over, at Firmaet paa et Anlæg paa Ebberødgaard kun vilde betale en Ledning som Hovedledning, medens Montørerne hævdede, at den skulde betales i Henhold til Pkt. 1.

Endvidere var der Uenighed om Betaling for Opstilling af Cirkulationsluftpotter, Kondenspotter samt 16 Daglønstimer.

Sagen vedrørende Ledningen henvistes til Rørudvalget. De øvrige Sager afgjordes med en rund Sum.

2) Smedemester Ludvig Petersen. Klage over, at Rørlæggerne ikke kan faa opgjort en Akkord, paa hvilken de hævder at have et Overskud paa Kr. 860,87. Sagen vistes tilbage til lokal Forhandling; opnaas ikke Enighed, viderebehandles den paa Rørudvalgsmøde.

3) Storm Hansen & Co. Klage over, at Firmaet nægtede at betale Formindskelse af Ovne i Henhold til Rørprislisten, idet man for et saadant Arbejde kun vilde betale Kr. 12,64 plus Procenter, medens Rørlæggerne hævdede, at de skulde have en Betaling af Kr. 67,12. Spørgsmaalet henvistes til Rørudvalget.

Der var ligeledes Strid om Betaling for Omløb ved Ovne, for hvilket Arbejde Rørlæggerne forlangte Kr. 1,50 pr. Stk., medens Firmaet kun vilde betale Kr. 1,05. Firmaet indgik dog paa i dette Tilfælde at betale som af Svendene forlangt.

4) Drost & Rye Petersen. Strid om Betaling for Ventetid og for Gulvbøsninger. Det drejede sig om et Beløb af Kr. 147,10. Firmaet indgik paa at betale Ventetiden med Kr. 80,00 og Gulvbøsningerne som af Svendene forlangt.

Paa Sukkerfabrikken »Vestsjælland« i Gørlev er der den 22. Januar afholdt en Mægling i Anledning af Krav om Søndagstillæg for de Søndage, hvor der arbejdes udenfor Kampagnens Afslutning. Man enedes om at fastlægge Antallet af Søndage, for hvilke der ikke betales Søndagstillæg, til 12 om Aaret i Forbindelse med Kampagnen, saalænge den nuværende Lønordning bibeholdes. Forsaavidt der herudover maatte forekomme Søndags- eller Helligdagsarbejde, betales i Henhold til Fælles Værkstedsregler.

Endelig er der den 27. Januar mæglet hos A. & G. Hansen, København, paa Klage fra dette Firma over, at Arbejdet ved et Centralvarmeanlæg paa Godthaabsvej var meget forsinket, og at der var Underskud paa Akkorden. Enighed opnaaedes ikke, men Sagen er senere gaaet i Orden ved lokal Forhandling.

Timandsmøder. Den 11. Januar er der afholdt Timandsmøde til Behandling af 2 Sager fra Firmaet Thomas B. Thrige, Odense, nemlig:

1) Krav om Forhøjelse af Timelønningerne for Timelønsarbejderne. Firmaet indgik paa at forhøje Timelønningerne for 19 Mand med ialt 35 Øre.

2) Klage fra Firmaet over uvarslet Arbejdsstandsning og Krav om Erstatning herfor. — Enighed opnaaedes ikke.

Dagen efter, den 12. Januar, behandledes følgende Sager fra A/S Burmeister & Wain paa Timandsmøde:

1) Strid paa Strandgadeværftet om Betaling for Flytning af Skabe og Omklædningsrum. — Enighed opnaaedes ikke.

2) Klage over Afskedigelse af Tillidsmanden for Skibsbyggerne paa Refshaleøen, Th. Nielsen. — Enighed opnaaedes ikke.

3) Strid om Betaling for Prøveture. Firmaet indgik paa at betale Tillæget uforandret for de sidst afholdte Prøveture, men erklærede samtidig at ville opsige den nuværende Betaling for Prøveture til Ophør med 2 Maaneders Varsel.

Voldgiftskendelser. Den faste Voldgiftsret har den 3. Februar afsagt Kendelse i en Sag (Nr. 1552), der af vort Forbund og Dansk Arbejdsmandsforbund var anlagt imod A/S Burmeister & Wain for Brud paa en indgaaet Aftale angaaende Ferieordningen.

Efter Forligsmandens Mæglingsforslag af 26. Marts 1931 var der mellem Ledelsen for Aktieselskabet og Arbejderne paa Strandgadeværftet optaget Forhandlinger angaaende Maaden, hvorpaa man kunde gennemføre de for 1931 gældende Feriebestemmelser Den 11. Maj enedes man om en Ordning, hvorefter der af de forskellige Tillidsmænd i Forbindelse med de Tilsyns-

(Fortsættes Side 91.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
37028	Andersen, Aksel Sigfred..	Tiset	15. 7.11	Skanderborg	8.11.30	Skanderborg	24.10.31
50932	— Harald Oktavius	Gjerpen, Norge	19.10 93	Kbhvn. Afd.	21. 2.31	Kbhvn. Afd. 12	26. 9.31
7489	— Henry Schmidt.	Kornum	24. 4 02	Holstebro	7. 6 21	Struer	24.10.31
28697	— Jens	Folby	26. 5 97	Aarhus	28. 1 28	Aarhus	5. 9.31
22639	Bendixen, Emil	Aarhus	11. 8.09	—	8.11.29	—	20. 6.31
17815	Bonde, Hans Christian	Aalestrup	6. 9.09	Holstebro	1.10.30	Holstebro	2. 5.31
21543	— Thorvald Frandsen	Odense	6.12.09	Odense	5. 5.29	Odense	28. 3 31
51520	Brenholdt, Holger Chr. Vilh.	København	17. 7.12	Kbhvn. Afd.	4 9.31	Kbhvn. Afd. 13	31.10.31
21718	Buch, Hans Jacob....	Ødum	28.12 06	Odder	12.11.28	Aarhus	6. 6.31
15465	Christensen, Aage Andreas..	København	16.12.92	Kbhvn. Afd.	17. 8 30	Kbhvn. Afd. 9	10.10.31
30319	— Paul Ingvard...	Odense	21. 8.99	Odense	3.12 18	Odense	28. 3.31
17527	— Poul Søndergaard	Frederikshavn	3. 5.07	Frederikshavn	6.12.30	Frederikshavn	28. 3 31
22797	— Sigurd	Vorup	14. 3.08	Aarhus	21. 3.30	Aarhus	29. 8.31
51660	Davidsen, Gotfred Børge.	Ordrup	26. 4.12	Kbhvn. Afd.	10.10.31	Kbhvn. Afd. 13	10.10.31
50219	Dohn, H. Chr. Johs. Rosenørn	København	19.11.08	„ „	12. 6.30	„ „ 14	10.10.31
7803	Engmann, Helge Alfred B.	—	18.12.04	„ „	10. 4.26	„ „ 4	31.10.31
36167	Eriksen, Alb. Alfr. Hugo John	Aarhus	18.11.96	„ „	12. 6.31	„ „ 14	8. 8.31
4383	Færgemann, Hans Josias ...	Vejen	26. 4.05	Esbjerg	10. 9.27	Esbjerg	5. 9.31
13839	Gewecke, Vilhelm August	København	29. 9.10	Kbhvn. Afd.	29.11.29	Kbhvn. Afd. 17	31.10.31
9800	Grønvig, Aage Emanuel B.	Allerup	21. 6.06	Odense	2.11.25	Odense	23. 5.31
31209	Hansen, Cato Rosenberg	København	11.10.09	Kbhvn. Afd.	2. 4.29	Aarhus	8. 8.31
26915	— Claudius Bastholm	Humble	24.12.06	Rudkøbing	1. 2.28	Rudkøbing	3. 1 31
50977	— Frederik Chr...	Syd-Amerika	30 11.07	Kbhvn. Afd.	25. 3.31	Kbhvn. Afd. 14	31.10.31
27055	— Peter C. Lillelund	Middelfart	26.11.06	Middelfart	2. 5.25	„ „ 13	24.10.31
22166	— Vilhelm Volsted	Helsingør	19. 2.09	Helsingør	6. 5.29	Helsingør	22. 8.31
3148	Heidemann, Knud Kragh ...	Hjørring	4. 1.07	Hjørring	25. 9.26	Aarhus	17.10.31
4657	Hinge, Svend Evald Jensen	Aabyhøj	17. 2.06	Aarhus	3.11.25	—	4. 7.31
2689	Holm, Richard	Aarhus	18. 4.06	—	9. 5.25	—	28. 3.31
25737	— Svend Oluf. .	Skørringe	23. 7.09	Kbhvn. Afd.	6.10 28	Kbhvn. Afd. 2	24.10 31
50862	Jensen, Charles Erik...	Vridsløselille	5. 7 95	D. Arbm. Forb.	1.10 13	„ „ 14	5. 9.31
29825	— Jens Carl.....	Aarhus	7. 7.98	Aarhus	9. 4.29	Aarhus	30. 8.30
10935	— Jens Reinhold .	Frederikshavn	13. 2.07	Urmagerforb.	1. 3 26	Frederikshavn	14. 2.31
33030	— Kaare Johannes	Hjarnø	24. 1.10	Holbæk	8. 5.30	Holbæk	28. 3.31
53371	— Lorentz Vilhelm	Sandvig	28.11.01	Rønne	15. 3 31	Rønne	25. 7.31
16432	— Svend Aage Julius	København	6.10.05	Kbhvn. Afd.	8. 4.25	Kbhvn. Afd. 5	10.10.31
34215	Jørgensen, Helge Adler ...	Rynkeby	18. 3.10	Odense	1.11.29	Kerteminde	17.10 31
39730	— Ove Christian..	Aarhus	10. 2.04	Aarhus	16. 8.24	Aarhus	18. 4.31
34225	Jacobsen, Carl Aksel ...	N. Højrup	17. 6 02	Odense	24. 1.30	Odense	22. 8 31
23239	— Gudman.....	Farum	17. 6 06	Kbhvn. Afd.	21. 2.28	Kbhvn. Afd. 11	17.10.31
10619	Johansen, Valdemar.....	Bogense	24. 3.05	Bogense	5.12 25	Odense	4. 7.31
33334	Klietsch, Vilhelm.....	Camillenthal	28 11.09	Sønderborg	21. 4.27	Sønderborg	10. 5.30
19059	Kofoed, Chr. Johannes .	Østerlarsker, Bornh.	90	Rønne	1. 4.11	Rønne	4. 4.31
8742	Larsen, Henning Will. Martin	Lyngby	3. 7.06	Kbhvn. Afd.	8. 6.26	Kbhvn. Afd. 3	31.10 31
31046	— Holger Johs....	Taastrup	5 2.10	„ „	3. 5.29	„ „ 15	24 10.31
12492	— Vilhelm Hastrup	Haverslev	29.11 84	Aalborg	1. 9.15	Løgstør	31.10.31
7989	Laustsen, Lauritz Chr. Edv.	København	10. 9.92	Kbhvn. Afd.	9. 8.31	Kbhvn. Afd. 9	24.10.31
8416	Lind, Birger Chr. Flemming	Frederiksberg	21. 2.90	„ „	12. 5.26	„ „ 6	17.10.31
32051	— Orla Allan H. Gemsøe	—	20. 5.10	„ „	8 12.29	„ „ 14	24 10.31
50456	Lorentzen, Svend Aage ...	København	27. 4.11	„ „	24. 8 30	„ „ 13	31.10 31
27609	Madsen, Elias	Hjerm	26. 3 97	Struer	21. 9 28	Struer	27. 6 31
25930	— Hans Peter...	København	5. 4.03	Kbhvn. Afd.	3. 5 22	Kbhvn. Afd. 6	24.10.31
29147	— Jens Gunner Chr.	Taastrup	28. 4 06	Haslev	10. 6.26	„ „ 3	3 10.31
34770	— Svend Winther.	Middelfart	10. 4.04	Odense	24. 1.31	Odense	25. 4 31
22706	Møller, Alfred Lerke ..	Voldum	2.12.07	Aarhus	9. 6.28	Aarhus	23. 5 31
53491	Nielsen, Esrid Osvald Bernh.	Lyngby	24. 4.97	Lyngby	27. 2 31	Lyngby	8. 8.31
39727	— Frederik Eli ...	Aarhus	21. 2.05	Aarhus	23 12.30	Aarhus	11. 7.31
50079	— Jens Georg Villy	København	12. 8.08	Kbhvn. Afd.	4 5.30	Kbhvn. Afd. 2	24.10.31
11792	— Jørgen Axel ...	Odense	3 10.82	Aarhus	23. 8.12	Aarhus	28. 3.31
22104	— Peter Chr.....	Ødum	18. 5 93	—	9. 3.30	—	18.10.30
33914	Olesen, Edvard Arthur	Skanderborg	20.10.03	Horsens	2.11.21	Horsens	14. 2 31
31192	Olsen, Carl Axel Edvard	Lyngby	24.10.08	Kbhvn. Afd.	8. 3.29	Kbhvn. Afd. 3	12.12.31

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
23975	Olsen, Marcel Angelo Em.	Frederiksberg	9. 5.09	Kbhvn. Afd.	2. 5.28	Kbhvn. Afd. 17	17.10.31
35502	Petersen, Axel Chr.....	Estrup	29. 4 07	D. Arbm. Forb.	1.10 29	Aarhus	9 5 31
4056	— Carl Peter.....	Søvind	19. 4.07	Horsens	3. 5.26	Horsens	24. 1.31
14305	— Gunnar Egil...	København	18. 3.08	Kbhvn. Afd.	12. 4.27	Kbhvn. Afd. 13	10 10.31
9667	— Halfdan Munk .	Barrit	18. 9 07	Horsens	3.11 28	Horsens	25. 4.31
30697	— Hans P. Werner	Karrebæk	30. 3.09	Næstved	7. 5 29	Næstved	14. 2.31
33214	— Jens Skrydstrup	Skærbæk	27. 5.05	Hadersiev	20. 1.29	Tønder	2. 5 31
54359	— Sigvald.....	Ulbølle	17. 7.09	Ringe	7. 9 31	Ringe	10 10.31
31939	— Willy	Frederiksberg	12. 7.08	Holbæk	3. 8 29	Holbæk	2. 5 31
51391	Persson, Willy Heinr. Alb.	København	18. 5.13	Kbhvn. Afd.	20. 8.31	Kbhvn. Afd. 2	3.10.31
50822	Rasmussen, Carl.....	Holbæk	17.11.10	„ „	7. 1.31	„ „ 6	10.10 31
50291	— Carlo Angelo.	København	18. 1.11	„ „	23. 7.30	„ „ 8	24.10.31
23546	— Hans Aage Holger	—	8.12.01	„ „	30. 3 31	„ „ 9	24.10.31
35555	— Rasmus Jens .	Odder	14. 3.10	Aarhus	6 4 30	Aarhus	9. 5 31
24910	Rosleff, Hans.....	København	8. 2.06	Viborg	1. 9.27	Viborg	8 8.31
31477	Røed, William Nikolaj Johs.	—	4. 2.99	D. Elektr. Forb.	10 10.17	Kbhvn. Afd. 12	3 10.31
50240	Sørensen, Alfred.....	Stuttgart	16. 1.03	Kbhvn. Afd.	22. 2.21	„ „ 17	3.10 31
4040	— Hans Otto.....	Skelskør	7.11.06	Slagelse	14 10.28	Slagelse	18.10.30
16379	Schønfeldt, H. P. Christoffer	København	26. 5 92	Kbhvn. Afd. 1	24. 4 12	Kbhvn. Afd. 6	17.10 31
27282	Simonsen, Peter Friedrich	Flensborg	25 11.83	Christelig Metalarb. Forb.	11.10 05	Nakskov	5. 6.26
31133	— Thorkild.....	København	18. 1 09	Kbhvn. Afd.	18. 2.29	Kbhvn. Afd. 13	10.10 31
36776	Sømod, Eigil Mich. Moritz	Frederiksberg	2.10.04	„ „	26.10.23	„ „ 14	31.10.31
53760	Tange, Hans Carl Johan	Vordingborg	13. 2.07	D. Arbm. Forb.	15. 5.29	Odense	16. 5.31
38505	Volhede, Chr. Peter Toft.	Kalhave	3. 7.98	Kbhvn. Afd.	3. 8.31	Kbhvn. Afd. 11	17.10.31

førende skulde udarbejdes et Forslag til Planlæggelse af Sommerferien for alle dertil berettigede Arbejdere, saaledes at der ikke blev givet Ferie til mere end højst 6 Mand ad Gangen for hver Afdeling. Man enedes derefter om, at Arbejderne skulde udarbejde en Ferieliste, hvilket ogsaa skete, og paa Grundlag af denne Liste, der indleveredes til Ledelsen, begyndte Arbejderne at holde Ferie.

Efter at 33 Mand i Henhold til den trufne Ordning havde holdt Ferie og faaet udbetalt Feriepenge, fremsatte Selskabet Ønske om en Ændring, saaledes at der etableredes en samlet Ferie, hvorved Værftet lukkede fra den 3. til den 6. August incl. Under de i den Anledning førte Forhandlinger fastholdt Arbejderne den en Gang trufne Ordning under Henvisning dels til, at de allerede havde truffet Dispositioner med Hensyn til deres Ferie, og dels til, at den af Værftet foreslaaede Ordning var ensbetydende med, at de Folk, som havde holdt Ferie, blev paatvunget 4 Dages Ekstraferie med Tab af Arbejdsfortjeneste. Ikke destomindre standsede Firmaet den 6. Juni Udbetalingen af Feriepenge, og den 28. Juli meddelte man, at Maskinafdelingens Værksteder i Strandgade lukkedes fra 3. til 6. August.

Arbejderne har hævdet, at det maatte være Selskabets Pligt, naar Enighed om Forandring ikke forelaa, at lade Spørgsmaalet afgøre efter de almindelige Regler for Behandling af faglig Strid, og Forbundene har derfor indklaget Aktieselskabet for Den faste Voldgiftsret med Krav om Erstatning til de Arbejdere, der blev paatvunget Ekstraferie, ligesom man har paastaaet dette ikendt en Bod. Kendelsen gaar da ogsaa ud paa, at A/S Burmeister & Wain bør betale en Bod paa 600 Kr., medens man ikke tilkender nogen Erstatning, idet det ikke menes at være godtgjort, at noget Tab er lidt.

Burmeister & Wain havde anlagt Kontrasag i Anledning af, at Arbejderne den 6. Juni som Svar paa Meddelelsen om Standsning af Feriepengenes Udbetaling havde nedlagt Arbejdet Kl. 13,30, og Arbejderne idømmes herfor en Bod paa 100 Kr., som skal fradrages den Aktieselskabet ikendte, saaledes at Burmeister & Wain skal betale ialt 500 Kr.

Sagens Omkostninger betaler hver af Parterne med 150 Kr.

I en faglig Voldgift, som har været nedsat i Anledning af en Klage over, at A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, nægtede at udlevere Nitterne Overtrækstøj ved Arbejde, hvor dette tidligere er udleveret, har Kriminaldommer G. Heide-Jørgensen som Opmand afsagt Kendelse den 18. Januar. Kendelsen giver Firmaet Medhold, idet den gaar ud paa, at »den af Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund under nærværende Sag nedlagte Paastand om Udlevering til Nitterne hos A/S Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri af Overtrækstøj under Arbejde i Nybygningsafdelingen kan ikke tages til Følge«.

Konflikt hos Brdr. Hartmann, Lyngby. Hos dette Firma var der opstaaet forskellige Uoverensstemmelser, der medførte, at Arbejderne den 14. Januar nedlagde Arbejdet. Da de trods Henvendelse fra Forbundets Side nægtede at genoptage dette, og Firmaet krævede andre Arbejdere anvist, blev det paalagt Lyngby Afdeling at foretage Anvisning af den Arbejdskraft, som Fir-

maet forlangte. Dette skete da ogsaa, men nu vilde Brdr. Hartmann kun tage 4 af de 12 anviste, medens man forbeholdt sig iøvrigt at antage den Arbejdskraft, der passede dem. Ved et Møde den 2. Februar indgik Firmaet dog paa at antage de 12 Mand, forinden man antog anden Arbejdskraft, hvorimod man ikke vilde udbetale de Timelønninger, man havde tilbageholdt den 16. Januar, ligesom man bebudede et større Erstatningskrav for den uvarslede Arbejdsstandsning. Allerede Dagen efter kom man dog paa andre Tanker, idet man betalte de tilbageholdte Lønninger og frafaldt Kravet om Erstatning, og hermed er Konflikten afsluttet.

Konflikten hos Fabrikant Poul Møller, Borup, afsluttedes ved en Forhandling den 23. Januar, hvor man enedes om følgende:

Arbejdet genoptages Mandag den 25. Januar af samtlige ved Arbejdsnedlæggelsen beskæftigede Smede og Maskinarbejdere, deriblandt Robert Petersen, der anerkendes som Tillidsmand, og der ydes ham en Erstatning paa Kr. 100,00 for tabt Arbejdstid. Der gives Sommerferie med Løn i Overensstemmelse med den mellem Sammenslutningen og Forbundet gældende Ferieordning. Der ydes et personligt Tillæg til 4 Mand fra 115 til 118 Øre pr. Time og til 4 Mand fra 120 til 123 Øre pr. Time. Akkorderne paa Løftere reduceres med henholdsvis 5, 6 og 7 Kr. Parterne er enige om Indførelse af Akkord i størst mulig Udstrækning.

Dansk Haandværk i Tal og Tekst.

I Anledning af Udstillingen »Dansk Haandværk«, der afholdtes paa Teknologisk Institut September 1931, udarbejdede Dr. polit. Mads Iversen et ypperligt lille Hefte: »Dansk Haandværk i Tal og Tekst«, som fortjener at finde Vej til hver eneste Haandværker i Danmark.

Indholdet er delt i 2 Hovedafsnit: *Haandværket i talmæssig Belysning* og *Haandværksfremme.* Under disse Afsnit findes igen en hel Del mindre Afsnit, f. Eks. Haandværket i Sammenligning med Industrien, Udviklingen i Haandværket, Haandværkets Industrialisering, Oplæringen, Haandværkets Betydning for Industrien, Lærlingeforsorg, Svendeprøverne, den tekniske Undervisning, Statsforanstaltninger til Hjælp for den arbejdende Mester o. m. m. — Det er vanskeligt at fremhæve det ene Afsnit paa det andets Bekostning, for de er alle af lige stor Interesse.

Heftet koster kun *50 Øre* og faas ved Indsendelse af *65 Øre i Frimærker* til Teknologisk Instituts Forlag, Hagemannsgade 2, København V.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 9633 Skov, Herbert (Kbhvn. Afd.)
- 32722 Jensen, Thorvald (Lyngby -)

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr.	22239	Carlsen,	Osvald Chr.
-	50940	Harder,	Bruno Carl E.
-	12439	Møller,	Carl Aleks H.
-	50968	Olsen,	Gerhardt Aage
-	33097	Petersen,	Askan
-	12769	Reinholdtsen,	Hans

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

			Nyt Register.	Sidst betalt
Nr.	33849	Andersen,	Aage Thomas	9. 5.31
-	5534	Brinkmann,	Svend Eigil	16. 3.29
-	1500	Christensen,	Axel Bernhardt	26. 2.27
-	18420	—	Ferdinand Alexius	10.11.28
-	22239	Carlsen,	Osvald Chr.	5. 9.31
-	19577	Frandsen,	Pagh	20.12.30
-	5604	Hansen,	Christen	26. 9.31
-	37820	—	Niels Peter E.	6.11.26
-	4416	Hald,	Chr. P. M. Petersen	21. 3.31
-	50940	Harder,	Bruno Carl E.	5. 9.31
-	39450	Holm,	Hans Christian	23. 7.27
-	18785	Jensen,	Jens	30.10.20
-	23531	—	Niels Bernhardt	30. 5.31
-	27960	Kjær,	Enevold Juul	9. 8.30
-	33810	Larsen,	Vilhelm	26. 9.31
-	20519	Laursen,	Arnold Nellemann	25. 3.22
-	50806	Lund,	Villy	18. 7.31
-	50241	Madsen,	Poul Erik	12. 9.31
-	27125	Munk,	Aage Nielsen	3.11.28
-	12439	Møller,	Carl Aleks H.	26. 9.31
-	6317	Nielsen,	Christian	21. 2.31
-	16555	—	Christian Albert	19. 9.31
-	50968	Olsen,	Gerhardt Aage	29 8.31
-	33097	Petersen,	Askan	26. 9.31
-	36842	Pilskov,	Edvard Alfred	23. 5.31
-	907	Poulsen,	Laurits Nørregaard	4. 8.23
-	12769	Reinholdtsen,	Hans	26. 9.31
-	50784	Rossing,	Helge Herm. K.	15. 8.31
-	9147	Sørensen,	Eigil L. B.	4. 2.28
-	6870	—	Søren Edvard	11. 6.27
-	51185	Schmidt,	Alois	13. 6.31
-	25513	Schøller,	Edmund P. A.	19. 9.31
-	50999	Sædding,	Ralf Einer M.	18. 7.31

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.
Bogtrykkeriet „Hafnia" (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 5 MARTS 1932 18. Aarg.

Der rumles!

Saa er da paany den professionelle Opposition gaaet i Leding med Benyttelse af alle de gammelkendte Vaaben: Indkaldelse af ekstraordinære Generalforsamlinger i Afdelingerne, Vedtagelse af bombastiske Resolutioner mod Hovedbestyrelserne, en fuldkommen ansvarsløs Agitation paa de store Afdelingers Kontrolsteder, og ikke mindst i København, samt Tilsvining af Ledelserne i de dertil indrettede Blade. Metoderne er nøjagtig de samme, som da de yderliggaaende Elementer i 1911 dannede Fagoppositionens Sammenslutning i Erkendelse af, at de almindelige parlamentariske Metoder ikke var tilstrækkelige for dem, og at den rolige og jævne Vækst i Organisationsforholdet ikke gav Baggrund nok for deres Aktion. Og Metoderne er de samme, som anvendtes, da man med Krigens Aar som Baggrund søgte at sprænge Organisationerne, og hvor disse Sprængningsbestræbelser fik deres eklatante Udtryk ved Dannelsen af Københavns Metalarbejderforbund. De, der har oplevet den Tid og nu er ude for en ny Omgang Pression, bør huske, at det er i høj Grad Aktivisterne fra dengang, der nu paany skraaler op, dog uden Datidens Førere, der forlængst har indset, at disse Fremgangsmaader er skadelige for Organisationen og haabløse for Oppositionen, og meldt sig til Samarbejde med dem, de tidligere bekæmpede.

Der er dog en Ændring i Oppositionens Program, forsaavidt som man egentlig ikke, i hvert Fald kun sekundært, skælder ud over manglende Indsats for Gennemførelse af visse Realitetsspørgsmaal som Arbejdstidsforkortelse og Overarbejdsindskrænkning, men derimod bruger det formelle Spørgsmaal om Hovedbestyrelsernes Ret til at forlænge en opsagt Overenskomst uforandret til at søge Ledelsens Stilling undergravet.

Det er „den skarpeste Protest mod Hovedbestyrelsens egenmægtige Afgørelse af Overenskomsten" eller „vor dybeste Harme over den Maade, hvorpaa vor Hovedbestyrelse i Forbindelse med D. s. F. har underskrevet Forliget til den nye Overenskomst den 13. Februar 1932", der karakteriserer Oppositionen. Paa Baggrund af den ganske overvældende Arbejdsløshed og ved Hjælp af den Bitterhed, der let kan kaldes tillive hos en Del af vore arbejdsløse Medlemmer, haaber man vel at kunne rejse en Storm imod Organisationernes Hovedledelser. At den forestaaende ordinære Kongres i Smedeforbundet ogsaa her spiller ind, er jo ganske givet, og for dem, der undertiden har følt sig generet af at blive stemplet som kommunistisk Medrend, skal vi blot henvise til, at Kommunisterne aabent har erkendt, at de har anlagt deres Taktik med Henblik paa de kommende faglige Kongresser.

I den kommunistiske Parole hedder det saaledes:

„Derfor udgiver vi ikke i Dag Parolen om Udtræden af de reformistiske Forbund eller om Oprettelsen af nye revolutionære Fagforeninger. Derfor forbliver vi i de reformistiske Organisationer, ikke for at erobre Flertallet i De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg, men for at vinde

Flertallet af Medlemmerne i Fagforeningerne for den revolutionære Klassekamp. For at fremme dette Formaal og for at krydse Reformisternes Planer lader vi vore Kammerater vælge til faglige Tillidsposter. Og derfor maa vi ogsaa sætte alt ind for at faa revolutionære Arbejdere valgt til Arbejdernes Repræsentanter paa de forskellige Delegeretmøder og Kongresser: For at afsløre Socialfascisterne, for at mobilisere alle ærlige proletariske Elementer til Modstand mod Nygaards og Kjærbols Strejkebryderlinie og for at udnytte enhver legal Mulighed til overfor Arbejderne at stille vor revolutionære Kamplinie op overfor Reformisternes Nederlags-Taktik."

Tydeligere kan det vel næppe siges, og enhver, der følger den her givne Parole, maa være klar over, at selvom de ikke vil kaldes Kommunister, saa underkaster de sig i hvert Fald de kommunistiske Direktiver.

Med Hensyn til Paastanden om, at der er begaaet Lovbrud, har vi i det Referat af Smedeforbundets Hovedbestyrelsesmøde den 13. Februar, der er udsendt til Forbundets Afdelinger, saavel som i Cirkulære til Afdelingerne af 3. ds. gendrevet Paastanden, og vi maa fortsat hævde, at naar Hovedbestyrelserne har Ret til at opsige, maa de ogsaa have Ret til at tilbagekalde deres Opsigelser, fordi at der med Retten til at sige op ogsaa maa forbindes en Ret til at undlade at sige op, og hvis Hovedbestyrelserne havde undladt at benytte deres Ret til at sige op, vilde Resultatet være blevet ganske det samme, som det blev.

Nu vil man imidlertid bestride, at Hovedbestyrelserne har Ret til at tage deres Opsigelser tilbage, og hævder, at naar først der er sagt op, er Hovedbestyrelserne pligtige til uanset, om det kun drejer sig om en Forlængelse af den bestaaende Overenskomst, at lade foretage Urafstemning. Men dette har f. Eks. ikke været Forudsætningen for Smedeforbundets Lovbestemmelse om, at „Ingen Landsoverenskomst maa indgaas med Jern- og Metalindustriens Sammenslutning, før den har været forelagt Medlemmerne til Urafstemning". Forudsætningen for denne Bestemmelse har været, at der forelaa et nyt Overenskomstforslag med ændrede Bestemmelser, afvigende fra de i den hidtidige Overenskomst indeholdte. Men dette var jo ikke Tilfældet med Mæglingsforslaget af 10. Februar, og da man visse Steder synes at have opfattet det saaledes, at de enkelte Organisationer skulde tage Stilling til hele dets Indhold, vil vi gerne oplyse, at da De samvirkende Fagforbund tilsendte de interesserede Organisationer Mæglingsforslaget, tilskrev de samtidig Organisationerne saaledes:

„Idet vi iøvrigt henviser til den paa Formandsmødet i Dag givne Redegørelse for det hidtidige Forløb af Overenskomstsituationen, fremsender vi herved i Afskrift det af Forligsmanden den 10. ds. stillede Mæglingsforslag, og som det heraf fremgaar, er det kun Punkt 2, saalydende:

„Samtlige de i 1932 udløbende Overenskomster forlænges uforandret for et Aar fra deres Udløbstid,"

som Forbundene vil have at tage Stilling til."

De enkelte Organisationer havde altsaa kun at tage Stilling til Spørgsmaalet om Forlængelse af den bestaaende Overenskomst, og her vil vi erindre om, at selvom en Overenskomst er opsagt og udløben, bestaar den ifølge Kendelser, afsagt af Den faste Voldgiftsret, uforandret i alle dens Ord og Punkter, indtil en af Parterne har frigjort sig for den, d. v. s. varslet og iværksat Arbejdsstandsning.

Men dertil kommer, at den Fremgangsmaade, som Smedeforbundets, Formerforbundets og Sliberforbundets Hovedbestyrelser har anvendt, ikke er noget nyt indenfor Centralorganisationen af Metalarbejdere og derfor ikke kan være Lovbrud, thi hvis virkelig det var Lovbrud, der tidligere var begaaet, maatte det have været en derefter følgende Kongres' afgjorte Opgave at forhindre, at saadanne fremtidig kunde finde Sted, men det er ikke sket. Urafstemningen om Indgaaelse af nye Overenskomster i Jernindustrien gennemførtes for Smedeforbundets Vedkommende i 1917; i 1919 opsagde Hovedbestyrelsen Overenskomsten, og efter at en Række Gruppemæglingsmøder var afholdt, forlængede Smedeforbundets Hovedbestyrelse, **uden at der var iværksat Urafstemning**, Overenskomsten til Udløb 1. Februar 1921, og ingen efterfølgende Kongres har ved en Beslutning bestridt Lovligheden heraf. Vi maa derfor hævde, at hvad der tidligere er foretaget, uden at nogen Kongres har bestridt Lovligheden deraf, fortsat maa være lovligt.

Vi er sikre paa, at ligesom den langt overvejende Del af Organisationens Medlemmer var tilfredse med, saaledes som nu engang Forholdene havde udviklet sig, at vi undgik en Arbejdskamp i Aar, vil de ogsaa være klar over, hvad det rent formelle angaar, at

Hovedbestyrelserne har været i deres gode Ret. Vi har da ogsaa positive Udtryk for, at denne Opfattelse er rigtig, og kan i saa Henseende citere, hvad en Afdelingsformand har tilskrevet Smedeforbundets Formand:

„Til Resolutionerne fra Esbjerg, Middelfart og Svendborg kun dette, at jeg synes daarlig nok, de er værd at ofre Papir og Tid paa. Det virkelige Forhold blandt Medlemmerne er dog dette, at de vist alle saa godt som klappede i Hænderne over, at der ingen Konflikt blev, og forstaar ogsaa, at naar Smedeforbundet er naaet dertil, hvor vi staar i Dag, skyldes dette ikke Syndikalister, Kommunister, Fascister eller Lappomænd, men Folk, der staar bag ved deres Handlinger og er sig deres Ansvar bevidst."

Men hvornaar har man set, at der har været en Overenskomstsituation, uden at Opviglerne har skullet benytte denne til at prædike Misfornøjelse blandt Medlemmerne, uanset, hvad der var opnaaet ved Forhandlingerne, eller den Maade der anvendtes, naar der skulde tages Stilling til de opnaaede Resultater.

Det er ikke Udslag af ædel Harme eller ærlig Indignation over, at Hovedbestyrelserne har „tilsidesat Medlemmernes Medbestemmelsesret", men det er Raseri over, at det paany er lykkedes at manøvrere sig frem til Arbejdsfred, fordi Arbejdsfred og ordnede Tilstande nu engang ikke danner nogen god Baggrund for Tilhængerne af „den revolutionære Klassekamp".

Nu regnes der muligvis med, at den Bitterhed imod det bestaaende Samfundssystem, som bjergtager mange arbejdsløse, kan udnyttes, men Historien viser os jo tydeligt, at Arbejderne intet opnaar ved at sætte alt paa et Bræt, og den opportunistiske Linie, som dansk Fagbevægelse sammen med det socialdemokratiske Parti gennem Aarene har fulgt, har medført en levemæssig og kulturel Stilling, som den danske Arbejder trods alle de økonomiske Vanskeligheder, vi er ude for, ved Sammenligning med Udlandets Arbejdere godt kan være tjent med.

Det er jo heller ikke noget specielt dansk Fænomen, at Opviglerne søger at forvirre Begreberne, og hvad der nu foregaar hos os, oplever man ogsaa indenfor den svenske Jern- og Metalindustri, efter at man ligeledes der er kommet i Orden med sine Overenskomstforhold; i vort svenske Broderforbunds Organ, „Metallarbetaren" for den 13. Februar læser man følgende, der ganske svarer til Forholdene hos os:

„Det er dog ikke første Gang, det sker, at Medlemmer og Medlemsgrupper reagerer overfor trufne Afgørelser. Vi kan saaledes erindre om 1905, da Værkstedsoverenskomsten første Gang afsluttedes, 1907, da den forlængedes, 1909 efter Storstrejken, ja, i det hele taget saa godt som hver Gang en mere omfattende Aftale er truffet, har misfornøjede Røster lydt. Alt har dog saa nogenlunde jævnet sig, uagtet ogsaa disse Hændelser i Øjeblikkets Stemning betegnedes som Nederlag, omend ikke saa højrøstet som i dette Tilfælde.

Der er, i Særdeleshed fra de kommunistiske Partiers Side, i den Tid, hvor de nu afsluttede Forhandlinger foregik, højrøstet men virkningsløst raabt paa Konflikt. Nogen særlig mærkbar Anklang har disse Paroler ikke vundet hos vore Medlemmer: de har bedre Forstand. Det er jo ogsaa i Overensstemmelse ikke alene med sund Fornuft, men ogsaa med den indenfor Forbundet anvendte Praksis, at man ikke griber til Strejke i en Stilling som den nuværende. Det er nemlig aldrig sket, at Forbundet har sanktioneret Lønstrejke ved en Virksomhed, som arbejder under Lavkonjunktur. Og hvad der gælder en enkelt Virksomhed, gælder Industrien som Helhed. Ganske vist strejkedes ved nogle Virksomheder, men disse var stort set de eneste med nogenlunde god Beskæftigelse. At gaa ud i en Konflikt i hele Industrien havde sikkert under de forhaandenværende Omstændigheder været mindre velovervejet.

Der har fra samme Hold været raabt højt i Sky om „Forræderi" af „Arbejdskøberlakajerne" o. s. v. Med dette er sagt, at Arbejderrepræsentanterne, som tog deres Fornuft fangen samt roligt regnede med Muligheder og Realiteter, har begaaet den laveste Handling, som tænkes kan, mod dem, som har valgt dem til Tillidsmænd. Saadant Smædeskriveri menes der, at man skal finde sig i. Det er en Trøst, at den Slags Perfidier yderst sjældent udgaar fra Medlemshold, men det kan dog ikke nægtes, at et eller andet Medlem eller Gruppe har fundet det bekvemt og rimeligt at istemme det almindelige kommunistiske Skraal. Vedkommende kan dog være ganske overbevist om, at de, der er Genstand for Udfaldene, er temmelig uberørte deraf."

Iøvrigt henviser „Metallarbetaren" til den ordinære Kongres, der skal afholdes i Eftersommeren, men Udtalelsen viser jo klart, at der fra Oppositionens Side

opereres ens over alt, uanset Indholdet af de indgaaede Overenskomster eller de Fremgangsmaader, der anvendes ved disses Tiltrædelse, og det er da ogsaa interessant at notere, at f. Eks. Specialarbejderforbundet, der paa Grund af dets faa Afdelinger var i Stand til med den korte Frist, der var givet, at gennemføre Urafstemningen, ogsaa er ude for Kritik fra Oppositionens Side.

Man har villet gøre gældende, at selvom alt dette var rigtigt, selvom Hovedbestyrelsen havde Ret til at forlænge eller tage Opsigelsen tilbage, hvad man nu vil kalde det, havde det været mere hensynsfuldt overfor Medlemmerne at lade disse selv tage Stilling, og ingen har egentlig betvivlet, at Resultatet vilde være blevet det samme. Men her er det jo ganske givet, at hvis vi havde krævet en Urafstemning gennemført i Løbet af 2 Dage, og mere Tid var der ikke, hvis den paa sædvanlig Maade skulde have været forberedt, saa vilde der kunne have været rejst en virkelig Kritik over Fremgangsmaaden, fordi Medlemmerne tidligere havde givet til Kende, at de var utilfredse med, at et Overenskomstforslag skulde „jages igennem".

Det er ogsaa blevet gjort gældende, at man kunde have ignoreret den af Forligsmanden fastsatte Frist og taget den Tid til Urafstemningen, som var nødvendig. Men man spiller nu engang ikke Hasard i vanskelige Situationer, og hvem tør garantere for, at Arbejdsgiverforeningen, naar den havde faaet Meddelelse om, at samtlige Organisationer havde vedtaget med Undtagelse af Centralorganisationen, der skulde foretage Urafstemning, ikke havde benyttet Lejligheden til at forfølge den anlagte Taktik og kastet os ud i en Storkamp med Krav om Gennemførelse af Lønreduktioner. En kendt Professor har jo erklæret, at en Arbejdskamp ikke vilde have været synderlig generende for Arbejdsgiverne paa et Tidspunkt, hvor deres Virksomheder alligevel ikke havde noget at bestille.

Arbejdsgivernes Medlemsblad for 26. Februar 1932 skriver da ogsaa:

> „Men yderligere burde de, der har blot en lille Smule Forstand paa det, Sagen drejer sig om, kunne indse, at en Lockout saavel for Samfundet i sin Helhed som for Arbejderne i Særdeleshed er et mindre Onde i en arbejdsfattig end i en arbejdsrig Tid. Derom kan fornuftige Folk næppe være i Tvivl."

Hvilken rørende Omhu for Samfundets og ikke mindst for Arbejdernes Velfærd røber ikke disse Bemærkninger.

I næste Maaned vil Smedeforbundets Medlemmer staa overfor Valg af Delegerede til Forbundets ordinære Kongres. Vi henstiller indtrængende til dem at møde frem, at deltage i Valget, saa dette kan blive et fuldgyldigt Udtryk for Medlemmerne, og vi nærer ingen Tvivl om, at de her angivne Synspunkter vil være gældende for alle Medlemmer, der vil Organisationens Vel og uden Bihensyn vil tage deres Fornuft til Hjælp.

Feriebetalingen.

I Fagbladet for Februar Maaned gengav vi de med Jernindustriens Sammenslutning aftalte Sommerferieregler, idet vi med Hensyn til Opgørelsen af det Antal normale Arbejdstimer, som hvert enkelt Medlem har haft siden 1. Maj 1931, stillede i Udsigt, at vi i Fagbladet for Marts Maaned kunde give fornøden Underretning. Dette er vi da ogsaa i Stand til, idet Centralorganisationen af Metalarbejdere ved en Forhandling med Jernindustriens Sammenslutning den 5. Marts er enedes om saavel de Ændringer i Overenskomsten, som Ferieordningen medfører, som om den Fremgangsmaade, der skal anvendes ved Opgørelsen af Feriebetalingen. Ved samme Lejlighed blev de i forrige Fagblad optrykte Sommerferieregler underskrevet og er altsaa daterede 5. Marts 1932 til Trods for, at vi allerede den 19. Septemper 1931 havde dem aftalt, men dette er jo kun en Formalitet.

Vi præciserer, at den heromhandlede Ordning kun omfatter de Arbejdsgivere, der er Medlemmer af Jern- og Metalindustriens Sammenslutning, og at vore Medlemmer, der er eller har været beskæftiget hos andre Arbejdsgivere, maa henholde sig til de med disse trufne særskilte Ferieaftaler, idet det iøvrigt over alt maa tilstræbes ikke at stille de uorganiserede Arbejdsgivere gunstigere, end Tilfældet er med Sammenslutningens Medlemmer.

Som tidligere meddelt er det Antallet af normale Arbejdstimer i Aaret fra 1. Maj 1931 til og med 30. April 1932, der lægges til Grund for Feriebeløbets Størrelse, saaledes at der med 2400 normale Arbejdstimer ydes fuld Feriebetaling, der udgør i København 75 Kr. og i Provinsen 67 Kr.

For de Medlemmer, der i 1931 har haft Ferie, medregnes Feriedagene, da der ellers ikke i noget Tilfælde vilde kunne opnaas fuld Feriebetaling. For Medlemmer, der ikke har været beskæftiget i 2400 normale Timer i Tiden fra 1. Maj 1931 til 30. April 1932, bliver Feriebetalingen forholdsmæssig lavere. Vi har efter Opfordring ladet Sommerferiereglerne trykke, saaledes at hvert enkelt Medlem paa Afdelingskontorerne vil kunne erholde et Eksemplar, og i Tilslutning hertil har vi ladet trykke en Tabel, efter hvilken Feriebetalingen let kan udregnes for ethvert Antal normale Arbejdstimer.

Forside.

FERIE-KORT

for Arbejdere paa Virksomheder under

Jern- og Metalindustriens Sammenslutning

gældende for Tiden 1/5 1931—30/4 1932.

Undertegnede Virksomhed attesterer herved, at

Arbejderens Navn .....

.....

Stilling ..... født d. /

Medlem af (Forbundets Navn) .....

.....

har været beskæftiget hos os/mig fra / til /

i tilsammen ..... normale Timer.

..... d. ..... 1932.

Arbejdsgiverens Underskrift .....

.....

Bagside.

At nævnte Arbejders Ferie begynder

den / 193 attesteres.

.....

Den nuværende Arbejdsgivers Underskrift.

(Hvis Arbejderen beskæftiges udenfor Jern- og Meta'industriens Sammenslutning eller er arbejdsløs, Forbundsafdelingens Stempel og Underskrift.)

Feriebeløbet bedes sendt til:

Navn .....

Stilling .....

Nøjagtig Adresse .....

.....

Medlemmer, der efter 1. April d. A. afgaar fra en Arbejdsgiver, der er Medlem af Jernindustriens Sammenslutning, skal ved Afgangen have udleveret et Feriekort, der foruden Navn m. v. angiver det Antal normale Arbejdstimer, i hvilke han har været beskæftiget hos Firmaet. Vi hidsætter i formindsket Gengivelse et saadant Feriekort.

Ethvert Medlem, der efter 1. Maj 1931 er afgaaet fra Virksomheder under Sammenslutningen, har Ret til ved Henvendelse til Virksomheden at faa udstedt et saadant Kort, idet dette dog først vil kunne finde Sted i Tiden mellem 1. April og 1. Maj, da hele denne Ordning for Arbejdsgivernes Vedkommende kræver et betydeligt Forarbejde. Iøvrigt henvises til Sommerferiereglernes § 6, der angiver, hvorledes ferieberettigede Medlemmer har at forholde sig.

Med Hensyn til store Virksomheder, f. Eks. Skibsværfterne, hvorfra større Antal af vore Medlemmer for Tiden er ledige, er Jernindustriens Sammenslutning og Centralorganisationen enige om, at der bør træffes Aftale mellem Virksomhedens Ledelse og Tillidsmændene eller de respektive Afdelinger, for at der kan opnaas en Ordning, saaledes at ikke et stort Antal Medlemmer paa en Gang henvender sig om Feriekort, hvilket vil være til Gene baade for Virksomheden og for vore Medlemmer selv, og vi maa i saadanne Tilfælde anmode ferieberettigede Medlemmer om at henvende sig i Afdelingen, forinden de henvender sig til Arbejdsgiveren om Feriekort.

Medlemmer, der ikke opholder sig paa det Sted hvor den Virksomhed er beliggende, hvor de har erholdt Ret til Feriebetaling, kan ved skriftlig Henvendelse til Virksomheden faa tilsendt Feriekortet.

Med Hensyn til Feriens Lægning henvises til Sommerferiereglernes § 2, og vi er vidende om, at Jernindustriens Sammenslutning overfor sine Medlemmer har gjort opmærksom paa, at hvor man gennemfører Ferie ved Lukning af Virksomheden, maa det af Hensyn til Arbejdernes skolepligtige Børn anses for rimeligt, at Ferien saa vidt muligt lægges indenfor det Tidsrum, i hvilket Skolerne har Sommerferie.

Vi gør opmærksom paa, at Feriekortene for indeværende Aar er hvide og kun kan benyttes til Opgivelse af Timetallet fra 1. Maj 1931 til 30. April 1932, idet der vil blive udstedt nye Feriekort i en anden Farve til Brug ved Opgivelse af Timetallet fra 1. Maj d. A. Dette vil altsaa medføre, at Arbejdere, som afgaar efter 1. Maj

i Aar, og som ikke har faaet udstedt Feriekort, ved Afgangen skal have udstedt 2 Feriekort, et hvidt for Tiden indtil 30. April d. A. og et farvet for Tiden efter 1. Maj.

Dansk Lokomotivmands-Forbund afholder Kongres.

Fredag den 26. Februar afholdt Dansk Lokomotivmands-Forbund sin 6. ordinære Kongres i Ritz' Selskabslokaler, Vesterport, København.

Formanden, N. Th. Brix, aabnede paa Hovedbestyrelsens Vegne Kongressen med at ønske de Delegerede og Kongressens Gæster Velkommen. Brix omtalte, at Kongressen jo egentlig skulde have fundet Sted i April Maaned 1931, men at man havde udsat den af Hensyn til Forhandlingerne med Banerne om en ny Lønordning. Der foreligger nu et Forslag, som det er denne Kongres' Opgave at tage Stilling til.

Brix sluttede sin Aabningstale med at præsentere Gæsterne for Forsamlingen. Disse var Formanden for Norsk Lokomotivmands-Forbund Narvestad, Ombudsmand Rosèn fra Svensk Lokomotivmands-Forbund, Formanden for Statsbanernes Lokomotivmandsorganisation, Lokomotivfører Sofus Jensen, fra Privatbanetjenestemændenes Centralorganisation Togfører Herlak, Baneformand Petersen og Depotarbejder L. C. Larsen; endelig var Centralorganisationen af Metalarbejdere repræsenteret ved Johs. Kjærbøl.

Efter at Gæsterne havde haft Ordet og takket for Indbydelsen samt ønsket Kongressen Held og Lykke med Arbejdet, valgtes Ordstyrere og Sekretærer, og Formanden fik Ordet for at aflægge Beretning.

Af denne fremgik bl. a., at man kun havde haft et Par Auditørsager, men at det atter igennem disse var blevet fastslaaet, at Lokomotivførerne har et ualmindeligt stort Ansvar. Umiddelbart efter den sidst afholdte Kongres lukkede Kolding-Egtved Banen, og 16 à 17 Kolleger blev ved denne Lejlighed afskediget. De blev ikke, saaledes som det var ventet, pensionerede, idet Pensionskassen af principielle Grunde nægtede at tage dem som Pensionister, medens man vilde udbetale dem et samlet Beløb paa 139.000 Kr. Desuden var der tilbudt de paagældende et Beløb paa ca. 65.000 Kr. af Banens Bo, men da Organisationen mener, at de paagældende har Ret til Pension, har man indbragt Sagen for Østre Landsret, hvor den dog endnu ikke har været for.

Der har i Tiden siden sidste Kongres været forhandlet med Banerne om et nyt Lønreglement, og efter mange og lange Forhandlinger er man nu naaet til et Forlig. Forslaget er ikke tilfredsstillende, men den meget svære Krise, som Privatbanerne bl. a. ved den omfattende Rutebiltrafik er ude i, har naturligvis sat sine Spor og paavirket Resultatet. Ganske vist indføres Statsbanernes Lønsatser, saaledes som Organisationen igennem mange Aar har kæmpet for, men de reduceres med 3 pCt. Desuden nedsættes Reguleringstillægget med et Beløb, der svarer til 2 pCt. af disse Lønsatser. Endelig forhøjes Pensionsbidraget fra 5 til 6 pCt. Om de særlige Ydelser (Køre- og Natpenge) vil der være at optage særlige Forhandlinger ved de enkelte Baner. Det er altsaa ikke noget tilfredsstillende Forslag, men sikkert det i Øjeblikket bedst mulige, og dersom særlige Ydelser kan skaanes for en omfattende Nedskæring, vil det være forsvarligt at tage det.

Ved Aalborg-Banerne og ved Sydfyenske Jernbaner har man begrundet paa Banernes daarlige økonomiske Stilling haft Særforhandlinger og har indgaaet Særoverenskomster, og vi maa gøre os det klart, at det er overordentlig vanskelige Tider for Banerne.

Endvidere forelaa Forslag til Vedtægter for en ny Centralorganisation, bestaaende af Dansk Lokomotivmandsforening og Privatbanefunktionærernes Forbund.

Der førtes en meget livlig Diskussion om Beretningen, og under denne blev bl. a. det ved Sydfyenske Jernbaner indgaaede Forlig meget stærkt kritiseret. Debatten sluttede med, at Kongressen vedtog følgende Resolution:

> »Under Forudsætning af, at der kan skabes en tilfredsstillende generel Løsning af Spørgsmaalet om særlige Ydelser, kan Kongressen tiltræde det fremsatte Forligsforslag.«

Desuden vedtog man de forelagte »Vedtægter for Privatbanetjenestemændenes Centralorganisation«.

Regnskabet godkendtes efter en kort Diskussion, ligesom man vedtog, at den næste ordinære Kongres afholdes i 1933. Et Forslag om, at alle Pensionister skulde være at betragte som Æresmedlemmer, blev ikke vedtaget, medens det henstilledes til Hovedbestyrelsen at arbejde for, at Banerne ydede Uniform, og at der udgives et fælles Medlemsblad for de to Organisationer indenfor Privatbanetjenestemændenes Centralorganisation.

Formanden, N. Th. Brix, og Hovedkassereren, J. N. Handberg, genvalgtes begge med Akklamation. Til Næstformand valgtes Hjalmar Hansen, Odense. Til Hovedbestyrelsen genvalgtes Lokomotivfører Chr. Thorsen, Rønne, og Lokomotivfører Kaj Petersen, Helsingør, medens Motorvognsfører Vorborg, København, nyvalgtes. Til Revisorer valgtes Lokomotivfører Østergaard, Aalborg, og Lokomotivfører Poulsen, Randers.

Efter at man med stor Majoritet havde vedtaget, at næste Aars Kongres ligeledes afholdes i København, takkede Lokomotivfører Madsen, Odder, for Samværet, ligesom Gæsterne havde Ordet og udtalte deres Glæde over at have overværet Kongressens fuldtud saglige Forhandlinger.

Kongressen sluttede med et kraftigt Leve for Dansk Lokomotivmands-Forbund.

Lærlingelovforslaget.

Ved *Erik Dreyer,*
Direktør for Fabriktilsynet.

(Fortsat.)

I to Tilfælde bortfalder denne Fastsættelse af Lærlingelønnen, nemlig dels for Gartnerfagets Vedkommende, dels i Tilfælde af, at Lønnen for et Fags Lærlinge er fastsat gennem kollektiv Arbejdsoverenskomst, idet man da herigennem har en Norm for Værdien af Lærlingens Arbejde. Loven indskrænker sig da til at fastsætte, at i et saadant Tilfælde skal Læremesteren udbetale Lærlingene hele det ved Overenskomsten fastsatte Beløb.

I visse andre Tilfælde skal der af Socialministeren kun fastsættes den *Mindsteløn,* der skal udredes til Lærlingene i det 4., eventuelt tillige det 5. Læreaar. Dette kommer til Anvendelse i Tilfælde af, at der ikke foreligger brugbare Oplysninger om Lønforholdene for udlærte Arbejdere i et Fag. Bestemmelsen kunde formentlig tænkes at komme til Anvendelse f. Eks. for Handels- og Kontormedhjælperes Vedkommende.

Den foran nævnte Fastsættelse af Lærlingelønnen fra det offentliges Side hviler altsaa paa den Betragtning, at Lærlingen skal have et Vederlag, der svarer til den Værdi, som hans Arbejde repræsenterer for Læremesteren. Heraf følger imidlertid samtidig, at man ogsaa maa fastsætte de Fradrag i Lønnen, som Mesteren skal kunne foretage i de Tidsrum, i hvilke Lærlingen intet Arbejde præsterer, fordi han gaar paa Dagskole eller er syg. Forslagets § 5 bestemmer da ogsaa, at Socialministeren skal fastsætte disse Fradrags Størrelse fra det 4. Læreaars Begyndelse og endvidere skal bestemme, hvormeget der skal fradrages i Lønnen, fordi Lærlingen har Kost og Logi hos Arbejdsgiveren.

Læremesteren paatager sig endvidere — saaledes som det allerede nu er Tilfældet — Forpligtelse til at sørge for, at Lærlingen ved Siden af sin praktiske Uddannelse faar en *teoretisk Undervisning* paa en Handels- eller teknisk Skole. Læremesteren skal betale Udgifterne derved, derunder ogsaa Udgifterne til Rekvisitter og Undervisningsmaterialer. Samtidig paalægger Forslaget imidlertid Lærlingens Forældre eller Værge saavel en Pligt til at støtte Læremesteren i hans Bestræbelser for at faa Lærlingen til at deltage i Undervisningen, som et Ansvar for de for Mesterens Regning indkøbte Rekvisitter og Undervisningsmaterialer.

Der opstaar under den gældende Lærlingelov af og til Tvivl om, gennem hvor lang Tid en Lærling er forpligtet til at deltage i teoretisk Undervisning og Mesteren derfor pligtig at betale. Dette søges fremtidig undgaaet ved, at der gives Handelsministeren Adgang til, efter Forhandling med Fagets Organisationer, at træffe Bestemmelse om Undervisningstidens Varighed.

Til den gældende Lovs Bestemmelser om, at Skoleundervisning af Lærlinge skal slutte Kl. 9 Aften, er der føjet to Bestemmelser, der skal sikre, at Lærlingen faar den fornødne Hviletid, og at hans samlede Arbejdstid pr. Dag ikke bliver urimelig lang. Det første Formaal søges opnaaet ved, at det bestemmes, at Lærlingens Undervisning skal slutte til et Tidspunkt, der ligger mindst 10 Timer forud for hans normale Arbejdstids Begyndelse, det andet gennem en Bestemmelse om, at Skoletiden og Lærlingens Arbejdstid i Virksomheden sammenlagt ikke maa overskride Fagets udlærte Arbejderes sædvanlige Arbejdstid med mere end 1 Time gennemsnitlig pr. Dag.

Til den Forpligtelse til at *holde Lærlingen i Sygekasse,* som allerede den gældende Lov paalægger Læremesteren, føjer Forslaget en Pligt til ogsaa at holde Lærlingen *invalideforsikret.* Begrundelsen herfor er, at de to Forsikringer organisk er knyttet sammen, og at Opretholdelsen af Lærlingens Sygeforsikring derfor er betinget af, at hans Invalideforsikring holdes i Kraft. Denne nye Forpligtelse vil jo imidlertid ikke betyde stort, eftersom Invalidepræmie først skal svares fra det fyldte 18. Aar. Læremesteren skal endvidere i Tilfælde af, at Lærlingens egne økonomiske Forhold er til Hinder for, at han optages som nydende Medlem af en Sygekasse, betale den Del af Kontingentet til en statskontrolleret Sygeforening, som svarer til en ubemidlet Lærlings Kontingent til en Sygekasse. Endelig indeholder vedkommende Bestemmelse i Lovforslaget en Regel om, at Lærlingens Forældre eller Værge kan kræve, at Lærlingen bliver staaende i den Sygekasse, af hvilken han er Medlem ved Læreforholdets Begyndelse. Denne Regel har Relation til københavnske Forhold, idet der her i Byen findes en særlig Lærlingesygekasse, i hvilken Læremestrene ofte ønsker Lærlingens Sygeforsikring tegnet. Dette medfører imidlertid den Ulempe, at en Lærling, der bor hjemme, og som i Reglen vil være i samme Sygekasse som Forældrene, i Sygdomstilfælde skal tilses af en anden Læge end Hjemmets almindelige Sygekasselæge. Det medfører forøvrigt yderligere den næsten alvorligere Ulempe, at Lærlingen ikke ved Læreforholdets Ophør kan overflyttes paa sædvanlig Vis til en anden Sygekasse, idet den særlige Lærlingesygekasse ikke er tilsluttet den københavnske Sygekasseorganisation. Lærlingen maa derfor optages fra ny af i en anden Sygekasse, og der er jo altid den Risiko forbundet dermed, at han ikke opfylder Helbredsbetingelserne herfor og af den Grund ved Læreforholdets Ophør er udelukket fra den anerkendte Sygeforsikring.

Hvad *Parternes gensidige Pligter* i Læretiden iøvrigt angaar, er Lovforslaget i det store og hele ganske i Overensstemmelse med den gældende Lov. Det er dog — paa Grundlag af Erfaringerne om visse Læremestres Tilbøjelighed til at beskæftige deres Lærlinge ved Arbejde, der intet har at gøre med deres faglige Oplæring — i Forslaget udtrykkeligt udtalt, at Lærlingen kun undtagelsesvis maa anvendes til Arbejde, der »ikke vedrører hans Uddannelse i Faget«. Endvidere er der givet nærmere Regler for de Krav, som kan stilles til det Værelse, der overlades Lærlingen i de Tilfælde, hvor han har Logi hos Læremesteren — Regler, der i det Hele svarer til Medhjælperlovens tilsvarende Bestemmelser.

Forslagets Bestemmelser om *Parternes Adgang til at hæve Kontrakten* svarer til den nugældende Lærlinge-

lovs Regler. Der er dog — i Forbindelse med, at Lovens almindelige moralske og uden Tvangsmidler udstyrede Paabud til Lærlingen om at vise Mesteren »Troskab, Lydighed og Ærbødighed« er strøget — givet Læremesteren Adgang til at hæve Kontrakten i Tilfælde af, at Lærlingen gør sig skyldig i »grovere Lydighedsnægtelse overfor Læremesteren«. Ud fra tilsvarende Betragtninger er den nugældende Lærlingelovs Paabud til Mesteren om at »vaage over Lærlingens Opførsel og sædelige Forhold og værne ham mod umoralsk Paavirkning« slettet og erstattet med en Adgang for Lærlingen og hans Forældre til at hæve Kontrakten, naar Læremesteren ikke »— i det Omfang, hvori det efter en almindelig Opfattelse maa anses for rimeligt —« iagttager dette.

Den gældende Lærlingelovs Adgang til at faa en *Lærling, der har forladt sin Læreplads,* ført tilbage ved Politiets Hjælp, er i Forslaget erstattet med en Bestemmelse om, at Sagen kan indankes for den sædvanlige Lærlingevoldgift.

Naar den aftalte *Læretid er til Ende,* skulde Læremesteren altsaa have bibragt Lærlingen den Uddannelse i Faget, som han har forpligtet sig til ved Kontrakten. Hvad var da naturligere, end at Spørgsmaalet om, hvorvidt dette nu ogsaa kan siges at være Tilfældet, blev underkastet en Prøve under Medvirken af det Offentlige i en eller anden Form? Læreforholdet er jo ikke et Forhold, der alene har Betydning for de to kontraktafsluttende Parter; hele Samfundet er jo interesseret i, at den kommende Arbejder fuldtud kan udfylde sin Plads i den for Samfundets Fremtid nødvendige Produktion.

Den nugældende Lærlingelov giver imidlertid ingen Adgang hertil. Den indskrænker sig til en Bestemmelse om, at det skal søges bragt til, at Lærlingen ved Udløbet af Læretiden kan aflægge Læreprøve, hvor Adgang haves til Aflæggelse af en saadan, og til en Adgang for Socialministeren til efter Samraad med Handelsministeren og i Henhold til Indstilling af Fagets Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer at bestemme, at Læreprøve skal aflægges i visse Fag eller Dele af Fag.

Denne sidste Adgang er iøvrigt i den forløbne Tid benyttet indenfor flere Fag, hvor saavel Mestrene som Fagets Arbejderorganisationer har forstaaet Betydningen og Nødvendigheden af, at Lærlingens Uddannelse undergives en kritisk Prøvelse. Der er saaledes indført tvungne Læreprøver i blandt andet Billedskærerfaget, Urmagerfaget, Sadelmager- og Tapetsererfaget, Bogbinderfaget, Snedkerfaget samt — for Storkøbenhavns Vedkommende — i Bogtrykfaget, Malerfaget og Restaurationsindustrifaget.

Ved Siden heraf har Fællesrepræsentationen for Haandværk og Industri, som bekendt, gjort et betydeligt og paaskønnelsesværdigt Arbejde for at organisere Svendeprøver rundt omkring i Landet.

Endelig findes der de saakaldte »Magistratsprøver«, der hviler paa 2 i Henhold til Næringslovens § 27 udfærdigede Bekendtgørelser af 3. Oktober 1884. Disse »Magistratsprøver« er de eneste, som det Offentlige medvirker ved. Men mon man gaar disse Prøver for nær, hvis man hævder, at deres Betydning efterhaanden er meget ringe, dog bortset fra København.

I denne Tilstand bringer Lovforslaget en afgørende Forandring derigennem, at det principielt *paabyder Aflæggelse af Læreprøve* for særlige ved det Offentliges Medvirken nedsatte Læreprøvekommissioner.

Forslagets § 11 gennemfører tvungen Læreprøve i samtlige Fag, alene med to Undtagelser: 1) for Handelslærlinge, der har bestaaet en af Handelsministeren nærmere fastsat Prøve paa en Handelsskole, og 2) for saadanne Fag, i hvilke særlige Forhold gør det umuligt eller særdeles vanskeligt at aflægge Læreprøve, og hvor saavel Arbejdsgiver- som Arbejderorganisationer i Faget andrager om Fritagelse for saadan Prøve.

Bortset herfra skal en Lærling altsaa altid ved Læretidens Udløb aflægge Læreprøve, og Udgifterne herved skal bestrides af Læremesteren.

Læreprøven skal, som nævnt, aflægges for de saakaldte Læreprøvekommissioner. Socialministeren fastsætter efter Samraad med Handelsministeren og efter Forhandling med Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk, paa hvilke Steder disse Kommissioner skal oprettes. De skal bestaa af en Formand, der udpeges af Kommunalbestyrelsen paa det Sted, hvor Kommissionen har sit Sæde, og af et lige Antal *faguddannede* Mænd eller Kvinder, hvoraf Halvdelen Arbejdsgivere og Halvdelen Arbejdere, inden for vedkommende Fag. Disse Repræsentanter vælges, for Arbejdsgivernes Vedkommende, af de stedlige Organisationer af Industridrivende, Haandværkere og Handlende, og for Arbejdernes Vedkommende af de stedlige Fællesorganisationer. Hvis der paa vedkommende Sted ikke findes saadanne Organisationer, vælges Arbejdsgivernes Repræsentanter henholdsvis af Fællesrepræsentationen og af de Handelsorganisationer, der maa antages at repræsentere det overvejende Antal Arbejdsgivere indenfor Handelen, og Arbejdernes Repræsentanter henholdsvis af De samvirkende Fagforbund og af Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund.

Bedømmelsen af Læreprøverne i de enkelte Fag foretages af *Skuemestre,* hvortil Læreprøvekommissionen udpeger mindst 2 Arbejdsgivere og 2 Arbejdere inden for paagældende Fag. Saafremt disse Skuemestre ikke er enige om Bedømmelsen af Læreprøverne, foretager Kommissionen selv Bedømmelsen.

Naar man dernæst kommer til det vigtige Spørgsmaal om *Tilsynet med Lærlingevæsenet,* er Forholdet som bekendt det, at der ikke under den gældende Lærlingelov er noget saadant Tilsyn. Ganske vist skal Lærlingekontrakterne jo godkendes af Politiet — for Københavns og Frederiksbergs Vedkommende af Arbejdsdirektøren. Men denne Godkendelse kan selvfølgelig ikke blive andet end rent formel: Myndighedernes Garanti for, at Lærekontraktens Bestemmelser ikke strider mod Lærlingeloven. I samme Øjeblik, som denne Godkendelse er meddelt, slipper det Offentlige i og for sig ganske Lærlingen af Syne. Vel fører Fabrikinspektørerne ved deres Besøg paa Virksomhederne Tilsyn med, at Lærlingen ikke beskæftiges i Strid med Bestemmelserne i Loven af 18. April 1925 om Børns og unge Menneskers Arbejde, og vel vil Fabrikinspektørerne i givet Fald sikkert tage sig af Lærlingens Sag — saaledes konsta-

teredes det for nylig under en Inspektion, at en Virksomhed, der havde en Lærling, havde været lukket hele det sidste Aar, og at Indehaveren havde været syg og meget sjældent kom i Virksomheden. Ikke destomindre stod Lærlingen stadig i Lære dér og beskæftigedes — for dog ikke at gaa helt ledig — med at holde Maskinerne fri for Rust. Dette blev altsaa nu opdaget, og Fabrikinspektøren søgte selvfølgelig at faa dette, for Lærlingens Uddannelse ganske uforsvarlige Forhold, bragt til Ophør. Men det Tilsyn, som Fabrikinspektørerne øver, *kan* ikke betyde meget, eftersom de *formelle* Grænser for deres Tilsyn i denne Henseende jo er meget snævert trukne, og Tilsynet intet har at gøre med Lærlingens Uddannelse. Politiet savner Forudsætningerne — og maaske tillige Hjemmelen — for at føre et saadant Tilsyn; tilbage er da Lærlingens Forældre eller Værge, der meget ofte slet ikke vil have Forudsætningerne for at bedømme, om Lærlingens Uddannelse finder Sted paa passende Maade, og i hvert Tilfælde ikke har nogen lovhjemlet Adgang til at skride ind.

Man har derfor under den nuværende Ordning kun Læreprøven ved Læretidens Udløb at falde tilbage paa som Grundlag for Bedømmelsen af Uddannelsens Forsvarlighed. Da imidlertid disse Læreprøver — som allerede nævnt — kun er obligatoriske indenfor et ringe Antal Fag, vil det forstaas, at den nugældende Ordning ikke er fyldestgørende.

Lovforslaget søger at raade Bod herpaa, dels gennem de allerede omtalte Regler om tvungen Læreprøve, dels ved at lægge »Tilsynet med Lærlingevæsenet« i Hænderne paa særlige Lærlingenævn.

Der *skal* oprettes Lærlingenævn i København og Frederiksberg samt i Købstæderne og Marstal.

Desuden *kan* der efter Socialministerens Bestemmelse paa Grundlag af Indstilling fra Kommunalbestyrelsen ogsaa oprettes Nævn i Flækker og Sognekommuner, hvor Forholdene gør det ønskeligt, ligesom der i København og Frederiksberg samt i Købstæder med over 20000 Indbyggere *kan* oprettes to eller flere Nævn, hvis Kommunalbestyrelsen træffer Bestemmelse herom. Endelig *skal* der efter Socialministerens Bestemmelse i hver Amtskommune oprettes et eller flere Lærlingenævn til at føre Tilsyn med Lærlingevæsenet i de Flækker og Sognekommuner indenfor Amtsraadskredsen, for hvilke der ikke er oprettet selvstændige Nævn. Eventuelt kan der oprettes *særlige* Lærlingenævn for Gartnerfaget.

(Fortsættes.)

Hvad koster det at leve i Rusland?

Fra et Foredrag, som den russiske Socialist Abramowitsch holdt i København for nogen Tid siden, hidsættes følgende Priser, han opgav paa forskellige Varer i Rusland, idet han skelnede mellem Priser paa rationerede Varer, og hvad Priserne var i fri Handel.

Om Mængden af de Varer, der er rationerede, opgav han følgende pro persona:

Brød ..... $^3/_4$ kg pr. Dag.
Mælk ..... $^1/_2$ Liter daglig pr. Barn under 8 Aar.
Kød ..... $^1/_2$ eller 1 kg pr. Uge.
Macaroni ..... 1 kg pr. Maaned.
Margarine ..... $^1/_2$ kg pr. Maaned.
Sild ..... 2 kg pr. Maaned.

Æg og Smør faas som Regel kun i Frihandel.

Omregnet til dansk Mønt:

	Pris paa rationerede Varer	Pris paa Varer i fri Handel
1 kg Rugbrød ...	35 Øre til 45 Øre	
1 - Smør	6 Kr. - 8 Kr.	29 Kr. til 45 Kr.
1 - Fedt	5 - - 6 -	34 Kr.
1 - Kød	2 - - 4 -	
1 - Sukker	100 Øre til 130 Øre	
1 Liter Mælk ...	65 - - 100 -	2 Kr. 90 Øre
1 kg Kartofler...	17 - - 25 -	
1 - Margarine		19 Kr.
1 - Ost.....		18 Kr. til 37 Kr.
1 - kogt Skinke.....		34 Kr.
1 - Pølse.....		9 Kr. 50 Øre

En udenlandsk Arbejders Maanedsløn regnes til at ligge mellem 200 til 350 Rubler. (1 Rubel = 200 Øre). Man kan saa selv regne efter.

A. N.

Populær Samfundsøkonomi.

Borgerlaanet.

»Brændt Barn skyer Ilden, siger man jo, og naar Du nu har skaaret mig saa rædsomt ned, først hvad angaar min Indsigt i Regnskaber, og saa angaaende mit Syn paa Krigslaan, saa bliver man jo ligesom lidt forsigtig.

Men der er en Ting, jeg har funderet svært over i den senere Tid, og det er dette her Borgerlaan. Alle Aviser skrev, at der var Pengemangel i Landet, Byggeriet gaar i Staa, fordi Bankerne ikke havde Penge at laane ud til Materialer og Arbejdsløn, og i andre Fag vokser Arbejdsløsheden, fordi Industrien heller ikke kan faa Penge hos Bankerne. Ja, efter Aftale mellem Regeringen og Nationalbanken skal Kreditindskrænkningen jo ligefrem være sat i System.

Jeg har ogsaa hørt, at Nationalbankens Seddelomløb skal være dalet. Der stod forresten i December Fagbladet et Stykke om Nationalbankens Virksomhed.

Og saa ser man pludselig, at København kan laane 50 Millioner Kroner, og en Mand, der har Forstand paa de Dele, har fortalt mig, at Seddelomløbet trods det stadig daledc, og han sagde, at Bankernes og Sparekassernes Indskud og Kassebeholdning heller ikke var dalet nævneværdigt.

Saa er det, jeg gerne vil spørge: Hvor i Alverden er da de 50 Millioner kommen fra? For det er jo da ca. 200 Kroner pr. Familie i København, og for det første er det vist kun en mindre Del af Familierne, der har tegnet Borgerlaan, og for det andet er det vist ikke almindeligt, at Folk har flere Hundrede Kroner liggende i Kommodeskuffen.«

»Ja, hvis vi skal finde ud af alt det, maa vi først se, om vi kan regne ud, hvem der har tegnet Laanet, og da jeg netop har faaet fat i en Fortegnelse over, hvor Laanet er tegnet, og i hvilke Obligationsstørrelser, saa kan vi maaske klare Problemerne. Her skal Du se, hvor Borgerlaanet er tegnet:

I Bankerne	ca. 36,0	Millioner Kroner
Hos Vekselererne....	- 11,5	— —
Paa Rodekontorerne .	- 1,0	— —
Paa Raadhuset	- 4,5	— —
	ca. 53,0	Millioner Kroner

Efter at Laanet var reduceret til 50 Millioner Kroner, var det tegnet i følgende Obligationer:

4,256 Stk.	à 4000 Kroner....	17,024,000	Kroner
7,184 -	- 2000 —	14,368,000	—
11,981 -	- 1000 —	11,981,000	—
9,714 -	- 500 —	4,857,000	—
16,300 -	- 100 —	1,630,000	—
2,800 -	- 50 —	140,000	—
		50,000,000	Kroner

Du vil først se, at Beløbene paa 50 og 100 Kr. betyder overmaade lidt. Lægger vi til disse Obligationerne paa 500 Kr., har vi formentlig omtrent, hvad der er tegnet af de saakaldte mindre Sparere. Tilsammen bliver det 6,627,000 Kroner eller ca. 1 Million Kroner mere, end der er tegnet paa Raadhuset og Rodekontorerne. En Del af disse Penge er sikkert kommet fra Kommodeskufferne, og Resten for Størstedelen hævet i Sparekasserne.

Du har maaske set, at der blev udtaget 8 Millioner Kroner af »Bikuben« til Borgerlaan? En Del af disse Penge er sikkert taget ud paa sædvanlig Maade og baaret hen til Rodekontorerne eller Raadhuset. Men skønt »Bikuben« ikke deltog officielt i Tegningen, saa modtog den dog Penge til Indkøb af Borgerlaansobligationer. Nu skulde jo Borgerlaanet blandt andet bruges til at indfri et Laan paa 3 Millioner Kroner, Kommunen havde i »Bikuben«. Vi kan derfor formode, at Indfrielsen er sket ved, at »Bikuben« fik for 3 Millioner Kroner Borgerlaan af Kommunen. »Bikuben« har dernæst Indestaaende i forskellige Banker, og har nu faaet dette Indestaaende udbetalt som Borgerlaan. Du vil altsaa se, at selv om der paa Papiret er udtaget 8 Millioner Kroner af »Bikuben«, saa er det Beløb, der faktisk i rede Penge er udtaget, sikkert kun en forsvindende Del deraf, og »Bikuben« har derfor ikke haft nødig at opsige et eneste Udlaan.

Bankerne havde jo Tegningsret, og da Kommunen lod Pengene staa, betød det hele jo, at en Del Penge blev flyttet fra forskellige private Konti og til Kommunens Konto. Ja, Bankerne fik jo ydermere indsat de paa Raadhuset og Rodekontorerne tegnede Penge.

Hvorledes det forholder sig med Vekselerernes 11 Millioner Kroner er mindre klart. En Del er fremkommen ved, at Kapitalister har beordret deres Vekselerer til at sælge Obligationer og købe Borgerlaan for Pengene. Køberne af Obligationerne har imidlertid udtaget Pengene til Købet af Banker og Sparekasser; men Du erindrer jo, at Borgerlaanet blev indsat i Bankerne, saa Pengene har kun været ude af Bankerne i faa Dage. En Del af disse 11 Millioner Kroner er vel ogsaa kommen fra Provinsen og udtaget af Pengeinstitutterne der. Som Slutresultat vil Du altsaa se, at Borgerlaanet ikke har givet Spor af Anledning til, at nye Penge (øget Seddeludstedelse) er sat i Omløb, bortset fra maaske nogle ganske faa Millioner fra Kommodeskuffer. Og de Beløb, det i Provinsen siges at have trukket bort fra andre Foretagender, maa faktisk ogsaa være meget ringe.«

»Men, naar nu Borgerlaanet skal bruges, saa vil der da ske noget, saa vil det da mærkes?«

»De 50 Millioner Kroner er til Dækning af Kommunens Forbrug i 5 Kvartaler, altsaa 65 Uger. Der bliver altsaa et Udtræk af Bankerne paa 7—800.000 Kr. ugentlig, og efter at have spadseret en Omgang, vender de tilbage til Bankerne igen. Herfra gaar naturligvis de forholdsvis faa Millioner, der skal betales for udenlandske Leverancer, samt Indkøbssummen for de udenlandske Forbrugsvarer, der købes for den udbetalte Arbejdsløn; men disse Beløb indgaar i et andet Kredsløb, hvorom vi maaske kan tale en anden Dag.«

»Men betyder da Borgerlaanet slet ingen Ting?«

»Jo, det betyder meget, og først og fremmest, at medens Kommunens almindelige Laanerente for et halvt Aar siden var højst 5 pCt., saa har man for at faa Lov til at anvende Borgerlaanet maattet betale 7½ pCt. Da Laanet jo løber 2 Aar, bliver Ekstrarenten 2½ Millioner Kroner, og tænker vi Laanet ligelig fordelt paa 500 Personer, vil det sige, at selvom vi har en socialdemokratisk Regering og et bombesikkert socialdemokratisk Flertal i Københavns Kommune, saa er Kapitalens Magt vedblivende saa stærk, at den kan tvinge det arbejdende København til, blot for at faa Lov til at bestille noget, i 2 Aar at give 500 respektable og velklædte Dagdrivere, der i Kraft af deres 100,000 Kr.s Formue alt havde en Renteindtægt af 100 Kr. om Ugen, et Ekstragratiale paa 50 Kr. ugentlig for at snakke om de høje Skatter og dyre Sporvognstakster, der bringer stræbsomme Folk i Knæ, blot fordi Renterne af offentlig og privat Gæld — nej, om Forladelse — Sociallovgivningen skal underholde en Hærskare af Dagdrivere.«

»Se det, at Renten er en Ulykke, forstaar jeg ikke rigtig, det er da rimeligt at faa Rente af Penge, man har i Banken, og det er endnu mere rimeligt, at man skal betale Renter af Penge, man har laant.«

»Det skal Du ikke være helt sikker paa, men kom hjem hos mig en Aftenstid, saa kan vi snakke om det.«

Fred. Vedsø.

Vore Virksomheder.

Georg E. Mathiasen, København.

Georg E. Mathiasens Fabrik er en forholdsvis ung Virksomhed for Tilvirkning af Vaskerimaskiner; den er beliggende Øresundsgade 10, 12 og 14 i København og har gennemgaaet en rivende Udvikling.

Fabrikken er oprettet den 19. Januar 1903, og Indehaveren gennem alle Aarene, Hr. Fabrikant Georg E. Mathiasen, var til at begynde med i Kompagni med Fabrikant C. Jørgensen, men Kompagniskabet ophørte allerede i 1904.

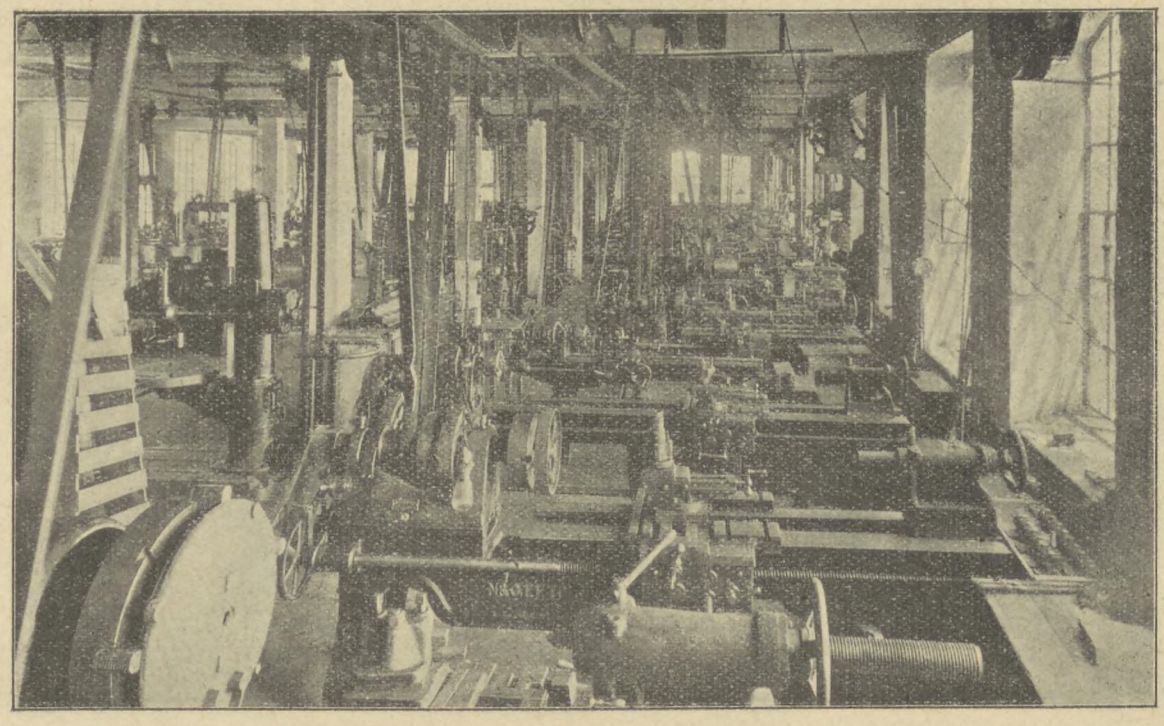

Drejeafdelingen.

Til at begynde med syslede Hr. Mathiasen med forskellige Ting som Forhjulsmotorer til Cykler, Automobiler, Baadmotorer o. a., indtil han i 1905 tog fat paa Vaskerimaskiner, hvor han fandt sit egentlige Felt, der siden er udviklet, saaledes at Virksomheden maa siges at være førende indenfor denne Industri.

I det Ydre markeres Væksten derved, at der begyndtes i et lille beskedent Værksted i Kattesundet, hvor der kun beskæftigedes 1 Arbejder. Derfra flyttedes til rummeligere Lokaler i Puggaardsgade; i 1913 flyttedes Kontorerne til Vesterbrogade 39 og Fabrikken til Viktoriagade 6, senere udvidet med Værksteder i Sct. Hansgade, indtil Firmaet i 1917 rejste den nye Fabrik paa dens nuværende Plads, hvor den stadig er blevet udvidet, sidst i 1924, da der opførtes nye store Bygninger til Specialværksteder med det for Øje at fabrikere store Partier i Serier for Eksport til saa at sige hele Verden. Fabrikken beskæftiger nu 150 Arbejdere, deraf ca. 100 Maskinarbejdere.

I et Jubilæumsskrift fra 1928 i Anledning af Firmaets 25-aarige Bestaaen nævner Firmaet alle de Foreteelser, der i tidligere Tider var forbundet med Vaskedagen, specielt i større Husholdninger, samt de første Dampvaskerier og de Betænkeligheder, Husmoderen havde ved at sende Tøjet til disse, hvor det ofte fik en ublid Behandling. I den Forandring, der er foregaaet paa dette Omraade, har Georg E. Mathiasen haft en væsentlig Andel ved at konstruere og udføre en Række Maskiner, der var praktiske til Formaalet og derved bidrog til at overvinde den Mistro, der paa dette som paa saa mange andre Omraader gør sig gældende overfor alt nyt.

Her var en vid Mark at arbejde paa, og da den første Vaskemaskine var taget i Brug i 1905, blev Efterspørgslen langsomt større og større. Da man først indsaa Fordelen ved at vaske paa Maskine, faldt det ganske naturligt, at man ogsaa burde kunne stryge, og de første »G E M« Strygemaskiner udgik fra Firmaets Værksted for først at vinde Anerkendelse i selve København, derefter i de danske Provinser og i Sverige og Norge, senere i England, hvor der blev oprettet Filialkontor. Det næste Skridt blev Damprullen.

Efterhaanden havde Firmaets Maskiner altsaa vakt Opmærksomhed ogsaa i Udlandet, og efter Krigen besluttede man yderligere at udnytte de i Udlandet knyttede Forbindelser. Med dette Formaal for Øje foretog

Fabrikant Georg E. Mathiasen Rejser til Amerika, England, Holland, Belgien, Frankrig, Tyskland og Rusland, og paa disse Rejser lykkedes det at knytte nye Forbindelser, hvorved der skabtes Basis for nye Fabrikationsmetoder henimod Stordrift med Specialværktøj og Seriefremstilling af op til 100 Stykker ad Gangen. En Række store Vaskerianlæg i Ud- og Indland bærer Vidnesbyrd om »G E M Maskinerne«.

Karakteristisk er følgende: Et Konsortium i Warschau i Polen vilde oprette et moderne Vaskeri, og der sendtes i den Anledning en Kommission til Tysklands og Englands store Industribyer for at se paa Vaskerimaskiner.

Længe fandt de intet, der helt tilfredsstillede dem, og da de endelig i England fandt et Anlæg med ideelle Konstruktioner, erfarede de, at disse Maskiner ikke var engelske, men danske. Kommissionen rejste derefter til København, og Georg E. Mathiasen fik Leverancen. Aaret efter leveredes Maskiner til endnu et stort Vaskeri i Warschau. Ialt har Firmaet ca. 5000 arbejdende Anlæg i 28 Lande, men det er ikke blevet ved disse Anlæg alene. Firmaet har konstrueret et Kæmpestrygejern, Flipforme-Maskiner, Presse-Maskiner, Konfektionspresser til Skrædderværksteder og Skjortestrygnings-Maskiner. Endvidere har Firmaet konstrueret en fiks lille Maskine til at mærke Tøjet med samt Maskiner, der paa praktisk Maade ved Hjælp af Formalin er tjenlige til Sterilisering af Operationsstuerne paa Hospitalerne og Desinfektion af Apparaterne.

Som en naturlig Fortsættelse af den øvrige Virksomhed gav man sig ogsaa til at spekulere over Beskaffenheden af det Vand, der anvendtes til Vask. Der har fra gammel Tid været skelnet mellem »haardt Vand« og »blødt Vand« til Vask. Det gik let nok at konstatere, at Aarsagen til, at Vandet var haardt, var, at det indeholdt Kalk, og Kalk æder baade Sæbe og Soda, samtidig med, at det skader Tøjet. Det gjaldt derfor om at gøre Vandet blødt, og det lykkedes Firmaet at fremstille et Vandblødningsfilter, »Refinite«, der afhærder Vandet til 0 Graders Haardhed, og som har haft en betydelig Succes.

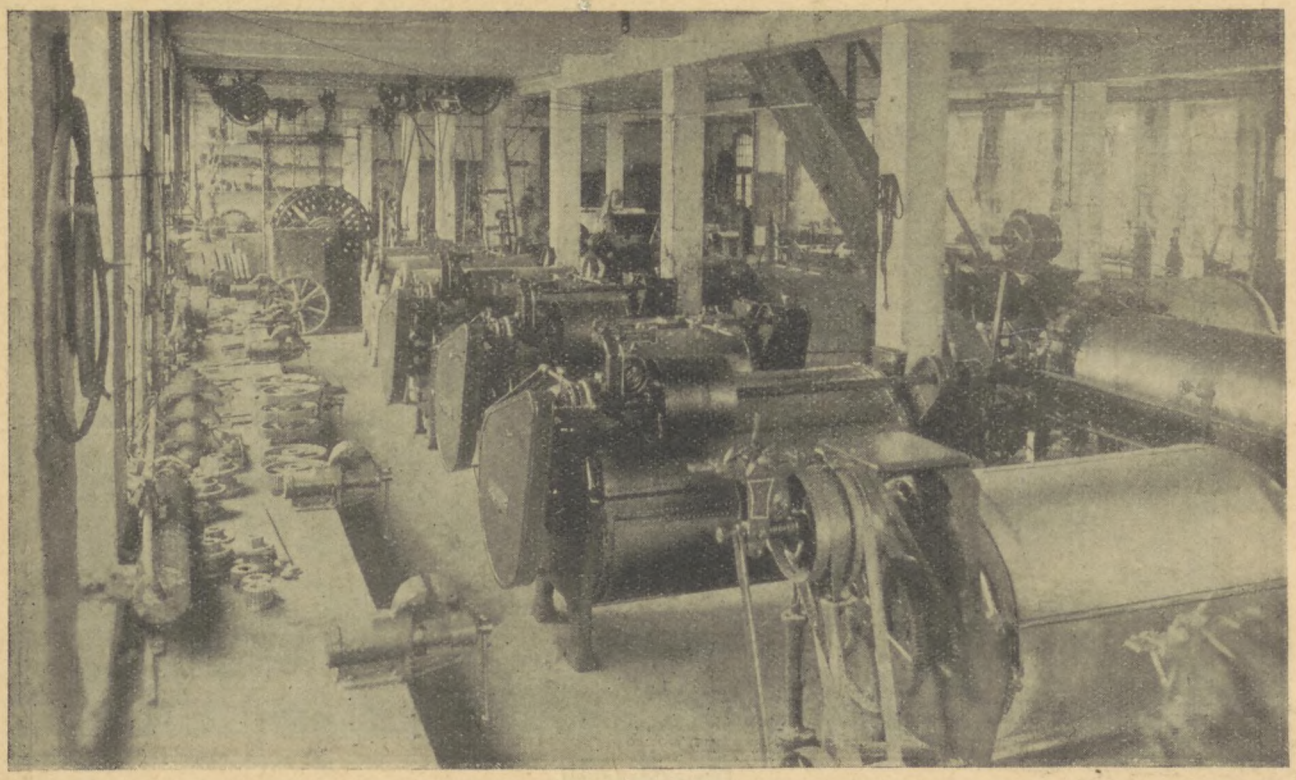

Monteringshal.

Medens Vaskerianlæg stadig er Firmaets Hovedspeciale, er der i de senere Aar ogsaa slaaet ind paa Fabrikation af Nikkelgryder og udtaget forskellige Patenter paa Køkkenanlæg.

Som det af foranstaaende vil ses, har Georg E. Mathiasen oparbejdet en betydelig Virksomhed indenfor det specielle Omraade; det er en Industri, som indtil for ca. 30 Aar siden var saa godt som ukendt, og Virksomhedens Kapacitet betegner Firmaet selv som værende »foreløbig« ud fra det Synspunkt, at der paa dette specielle hygiejniske Omraade endnu er et betydeligt Marked at oparbejde.

Lidt Værkstedsteknik.

Om ildfaste Materialer.

I den moderne Teknik anvendes meget store Mængder af ildfaste Materialer til industrielle Ovne, Dampkedelindmuringer og andre Produktionsredskaber, og det har derfor stor Betydning for Driftsøkonomien at kende disse Materialer og deres Egenskaber, saaledes at man til hver enkelt Anvendelse kan vælge det rette Materiale og udnytte det paa bedst mulig Maade.

Idet der ses bort fra varmebestandige Metaller og Metallegeringer, som i den sidste Tid anvendes med Fordel i mange specielle Tilfælde, bestaar de ildfaste Materialer af forskellige kemiske Forbindelser af stenagtig Karakter.

Med Hensyn til den kemiske Sammensætning skelner man mellem:

Sure Materialer, som har højt Indhold af Kiselsyre (SiO_2): »Silica«, »Dinas« og mange »Chamottematerialer« (med lavt Indhold af Aluminiumilte).

Basiske Materialer, som har højt Indhold af visse basiske Metalilter: »Bauxit« (Aluminiumilte Al_2O_3), »Magnesit« (Magniumilte Mg 0), »Dolomit« (brændt Magnium-Kalciumkarbonat) og visse Chamottematerialer med stort Indhold af Aluminiumilte.

Neutrale Materialer: »Kromerts« (Kromilte), »Grafit«, »Karborundum« (Siliciumkarbid) og visse Chamottematerialer (med ca. 38—46 pCt. Aluminiumilte).

Chamottematerialerne er de mest anvendte, og de andre Materialer bruges kun i saadanne Tilfælde, hvor Chamotten ikke er tilstrækkelig modstandsdygtig. Chamotten bestaar af brændt ildfast Ler (Aluminiumsilicat). Ved Fremstillingen benyttes en Blanding af omtrent lige Vægtmængder af knust, brændt Ler og raat Ler, idet den første Bestanddel modvirker for stærkt Svind og Revner under Tørringen og Brændingen, medens den sidste Bestanddel danner det nødvendige Bindemiddel.

Materialets Ildfasthed er afhængig af dets Modstandsevne mod høje Temperaturer under de medfølgende kemiske og mekaniske Paavirkninger.

Til Bedømmelse af Ildfastheden tjener derfor følgende:

1. Smeltepunktet, som angives i »Segerkegle« eller Celsiusgrader, maa ligge højt, men Betydningen heraf overvurderes meget ofte. Man kan godt sige, at Kendskabet til Smeltepunktet kun har meget ringe eller endog ingen Betydning ved Bedømmelsen af Materialets Ildfasthed.

2. Blødgøringspunktet (eller Vigepunktet) under et vist Tryk, f. Eks. 2 kg pr. cm^2, d. v. s. den Temperatur, hvorved Stenen bliver saa blød, at den giver kendeligt efter, naar den er underkastet det angivne Tryk, har derimod meget stor Betydning for Ildfastheden. Naar Stenene bliver bløde og eftergivende, mister Murværket nemlig sin mekaniske Modstandsevne, saaledes at det er tilbøjeligt til at ødelægges, selv om Materialets Smeltepunkt endnu ikke er naaet.

Silika og gode Chamottematerialer har omtrent samme Smeltepunkt, ca. 1730°, men ved et Tryk paa 2 kg pr. cm^2 ligger Silikas Vigepunkt ved ca. 1670°, medens Chamottens Vigepunkt ligger helt nede ved ca. 1400—1450°. Heraf følger, at Silikamaterialet kan bruges ved højere Temperaturer end Chamotten.

Hvilket Vigepunkt, der er nødvendigt, afhænger i høj Grad af Murens Konstruktion: I en Ydermur kan Materialet godt holde, selv om Indersiden opvarmes over Vigepunktet, naar blot Varmen afledes tilstrækkelig hurtigt fra Ydersiden, saaledes at en tilstrækkelig stor Del af Stenenes Anlægsflader er under Vigepunktet. En stærkt varmeisoleret Mur kan derfor ikke taale saa høj Temperatur. Et Hvælv har ofte meget stort Tryk mellem Stenene, og en delvis Blødgøring er derfor farligere end for en staaende Mur; i Ovne med høj Temperatur bør Hvælvet derfor ikke varmeisoleres. En Mur, der paa alle Sider er omgivet af varme Flammer eller Røggasser, er meget udsat for at falde sammen, fordi Stenene faar samme Temperatur helt igennem.

Materialets kemiske Sammensætning har stor Indflydelse paa Smeltepunktets og Vigepunktets Beliggenhed. Jo renere Materialet er, des højere ligger som Regel de to Punkter, fordi Urenhederne virker som Flusmidler. Silikasten skal derfor indeholde saa meget Kiselsyre som muligt, d. v. s. over ca. 95 pCt. Chamotten skal indeholde saa lidt som muligt af Jernilte, Kalciumilte, Magniumilte og Natrium- og Kaliumilte; jo større Indholdet af Aluminiumilte (Al_2O_3) er, des højere ligger som Regel de 2 Punkter, og Procentindholdet af Al_2O_3 angives derfor ofte som Kvalitetsbetegnelse for Chamottematerialer, men Betydningen heraf bliver dog ofte overvurderet.

Materialets Tæthed har ogsaa Indflydelse paa Vigepunktets Beliggenhed, idet tæt Materiale har højere Vigepunkt end porøst.

3. Modstandsevnen mod Angreb af faste og flydende og luftformige Stoffer har meget stor Betydning.

For at modstaa det mekaniske Slid af faste Stoffer (f. Eks. Kul, Koks eller faste Metalemner) maa Materialet være tæt, og endvidere maa det være haardt ved den forhaandenværende Temperatur, som altsaa maa ligge et godt Stykke under Vigepunktet.

Angrebet af flydende Stoffer (f. Eks. smeltede Metaller, Glas eller Slagger) er dels af kemisk og dels af mekanisk Natur. Vædsken trænger ind i Materialets Porer, og ved den kemiske Indvirkning nedsættes dermed Smeltepunkt og Vigepunkt for Overfladelaget, hvorved den mekaniske Modstandsevne svækkes, saaledes at der kan ske en hastig Tæring eller Sammensynkning.

Angrebet af Flammen og Gasserne sker særlig ved høje Temperaturer; medreven Slagge gør Angrebet farligere, idet Slaggen slaar sig ned paa Overfladen og angriber den som nævnt ovenfor.

Fugerne i Murværket er som Regel mindre modstandsdygtige end selve Stenen, og efterhaanden som Fugen tæres bort, kan Slaggen komme til at angribe Stenen længere inde i Muren.

Temperaturen har stor Indflydelse paa Slaggeangrebet; jo højere Temperaturen er, des stærkere bliver Angrebet.

Materialets *kemiske Sammensætning* har stor Betydning. Hvis Slaggen er af sur Karakter, modstaas den som Regel bedst af sure Materialer, medens basiske Slagger modstaas bedst af basiske Materialer. Reducerende Flammer og Gasser er som Regel farligere end iltende, navnlig hvis Materialet eller Slaggen indeholder større Mængder Jernilte. I et Dampkedelfyr er der ofte reducerende Flamme, og da der tilmed findes jernholdig Flyveaske, bliver den ildfaste Muring udsat for et meget farligt Slaggeangreb.

Materialets Tæthed har ofte større Betydning end den kemiske Sammensætning; jo mindre porøst Materialet er, des bedre modstaar det Angrebet, fordi dette forhindres i at arbejde i Dybden.

Fugernes Tykkelse i Murværket betyder ligeledes overordentlig meget; jo tyndere Fugerne er, des bedre modstaas Angrebet. I vanskeligere Tilfælde maa man lægge overordentlig stor Vægt paa dette Punkt, fordi det kan faa afgørende Betydning for Murværkets Holdbarhed.

4. Den saakaldte Volumenbestandighed maa ogsaa tages i Betragtning. De ildfaste Materialer udvider sig noget ved Opvarmning ligesom andre Stoffer, og trækker sig atter sammen ved Afkøling, men ved en vis Temperatur ophører Udvidelsen, og der indtræder derefter en Krympning ved yderligere Opvarmning. Denne Krympning er blivende og forsvinder derfor ikke ved Afkøling. Naar Materialet har været opvarmet over Krympningsgrænsen, og det derefter afkøles, vil Fugerne derfor aabne sig, hvilket ifølge ovenstaaende er til stor Skade for Murværkets Modstandsevne.

Mange Chamottesten har stor Krympning, og deres Murværk lider derfor meget ved en Afkøling, efter at de har været opvarmet til 1400 à 1500°.

Silikamaterialerne udviser sjældent nogen egentlig Krympning, men til Gengæld har de en meget stor almindelig Varmeudvidelse ved Temperatur under 700°, hvilket der maa tages Hensyn til ved Ovnens Konstruktion og Igangsætning. Endvidere undergaar de til Stadighed mindre Volumenforandringer ved højere Temperaturer, og dette kan være ret ubehageligt.

5. Modstandsevnen mod Temperatursvingninger kan ofte have afgørende Betydning. Ved skiftevis Opvarmning og Afkøling har de ildfaste Materialer en Tilbøjelighed til at revne og skalle af paa Overfladen. Et Materiale med stor Varmeudvidelse vil som Regel have ringe Modstandsevne mod Temperatursvingninger, hvorimod en stor Varmeledningsevne og en stor Brudstyrke forøger denne Modstandsevne. Bratte Temperatursvingninger forekommer meget ofte, f. Eks. i Ovne eller Kedler, som tit slukkes eller fyres skiftevis svagt og stærkt; paa saadanne Steder maa der tages særligt Hensyn til dette Punkt.

I Almindelighed har Chamotte bedre Modstandsevne mod Temperatursvingninger end Silika.

6. Stenenes nøjagtige Form maa ogsaa tages i Betragtning, fordi dette er en Betingelse for, at de kan mures med tynde Fuger. Gode nøjagtige Sten skal kunne mures med en gennemsnitlig Fugetykkelse af ca. 3 m/m, naar der anvendes en tilpas finkornet Mørtel. Hvis man af særlige Grunde maa kræve endnu tyndere Fuger, bliver man som Regel nødt til at afslibe Stenenes Anlægsflader, men dette forekommer kun temmelig sjældent.

7. Mørtelen, der anvendes ved Stenenes Muring, har stor Indflydelse paa Murværkets Holdbarhed. Mørtelens Sammensætning skal svare til Stenene: Silikamørtel til Silikasten og Chamottemørtel til Chamottesten.

Chamottemørtelen skal helst være mager, d. v. s. den skal indeholde meget knust, brændt, ildfast Ler og kun lidt raat ildfast Ler, thi ellers vil Fugen svinde stærkt ved en Opvarmning, saaledes at den aabner sig og giver Plads til meget skadelige Slaggeangreb. Desuden skal Mørtelen være finkornet og temmelig tyndflydende, for at man kan faa Fugerne saa tynde som muligt.

Ved Hjælp af ovenstaaende Vejledning kan man som Regel efter Samraad med Leverandøren fremskaffe Materialer, som uden at blive for dyre kan udvise stor Holdbarhed i en foreliggende Ovn. Ofte er det fordelagtigt at anvende forskellige Kvaliteter paa de forskellige Steder i Ovnen, saaledes at man anvender de billigste Kvaliteter overalt, hvor disse er gode nok, og kun bruger de dyre Kvaliteter paa saadanne Steder i Ovnen, hvor Angrebet af en eller anden Art er for stærk til, at de billigere Kvaliteter kan modstaa det.

Materialernes Kvalitet er langtfra det eneste afgørende for Ovnens Holdbarhed, idet det nedenfor nævnte ligeledes har stor Indflydelse derpaa:

a) En hensigtsmæssig Ovnkonstruktion.
b) En omhyggelig Indmuring.
c) En rigtig Behandling ved Opfyring og Slukning.
d) En kyndig Driftsmaade.

Som det vil ses, er det slet ikke saa ganske nemt at vælge og udnytte de ildfaste Materialer paa bedst mulig Maade, men det betaler sig for den industrielle Bedrift, der arbejder med disse Materialer, at have Opmærksomheden henvendt paa alle de nævnte forskellige Forhold.

J. R.

Forslag til „Dansk Standard“ for Kiler og Noter.

Blad 2: *Drivkiler, Indlægskiler, Hagekiler.*

Akseldiametre og tilhørende Kiletværsnit samt Kilegangens Dybde i Aksel og Nav.

Bladet er med Hensyn til *Akseldiameterintervallerne, de tilhørende Kiletværsnit b × h og Kilegangens Dybde t i Akslen* i fuldstændig Overensstemmelse med ISA-Forslaget, idet Udvalget dog har ment, at de i dette angivne to mindste Kiletværsnit paa 2 × 2 mm og 3 × 3 mm ikke finder Anvendelse i dansk Praksis, hvorfor de er udeladt paa Bladet.

Kilegangens Dybde t_1 i Navet er beregnet som Differencen mellem h og t, og *Afstanden a* mellem Hagekilens

(Fortsættes Side 110.)

Forslag	**Drivkiler Indlægskiler Hagekiler** Akseldiametre og tilhørende Kiletværsnit samt Kilegangens Dybde i Aksel og Nav	III. t. G. Blad 2

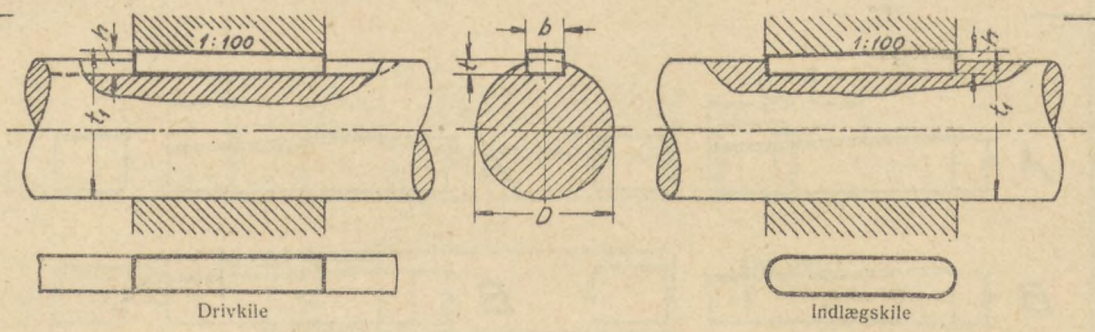

Drivkile Indlægskile

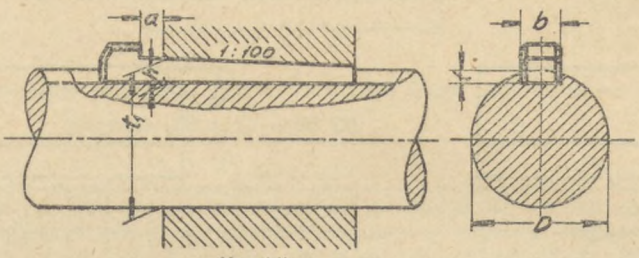

Hagekile

Akseldiameter D		Kiletværsnit		Kilegangens Dybde		Afstand
		Bredde	Højde	Aksel	Nav	a
over mm	t. o. m. mm	b mm	h mm	t mm	t_1 mm	ca. mm
10	12	4	4	2,5	D + 1,5	4
12	17	5	5	3	D + 2	5
17	22	6	6	3,5	D + 2,5	6
22	30	8	7	4	D + 3	7
30	38	10	8	4,5	D + 3,5	8
38	44	12	8	4,5	D + 3,5	8
44	50	14	9	5	D + 4	9
50	58	16	10	5	D + 5	10
58	68	18	11	6	D + 5	11
68	78	20	12	6	D + 6	12
78	92	24	14	7	D + 7	14
92	110	28	16	8	D + 8	16
110	130	32	18	9	D + 9	18
130	150	36	20	10	D + 10	20
150	170	40	22	11	D + 11	22
170	200	45	25	13	D + 12	25
200	230	50	28	14	D + 14	28
230	260	55	30	15	D + 15	30
260	290	60	32	16	D + 16	32
290	330	70	36	18	D + 18	36
330	380	80	40	20	D + 20	40
380	440	90	45	23	D + 22	45
440	500	100	50	25	D + 25	50

De viste Kiler har Hældning 1 : 100.

De angivne Maal gælder for den indpassede Kile.

Maalet paa Kilehøjden refererer til den tykke Ende af Kilen og maales ved Hagekiler i Navets Endeflade, som vist paa Tegningen.

Kilernes Kanter kan rejfes, Kilegangens Hjørner rejfes eller afrundes, hvis det anses for ønskeligt. Maalene paa Rejfningens og Rundingsradiens Størrelse er frie.

Ved stødvis Belastning eller vekslende Omdrejningsretning kan anvendes to Kiler, forsat 120°.

I Særtilfælde kan Kilerne ogsaa anvendes til større Akseldiametre end angivet i ovenstaaende Tabel.

Dimensioner af Driv- og Indlægskiler, se Blad 3.

Dimensioner af Hagekiler, se Blad 4.

Forslag	Drivkiler Indlægskiler Dimensioner	III. t. G. Blad 3

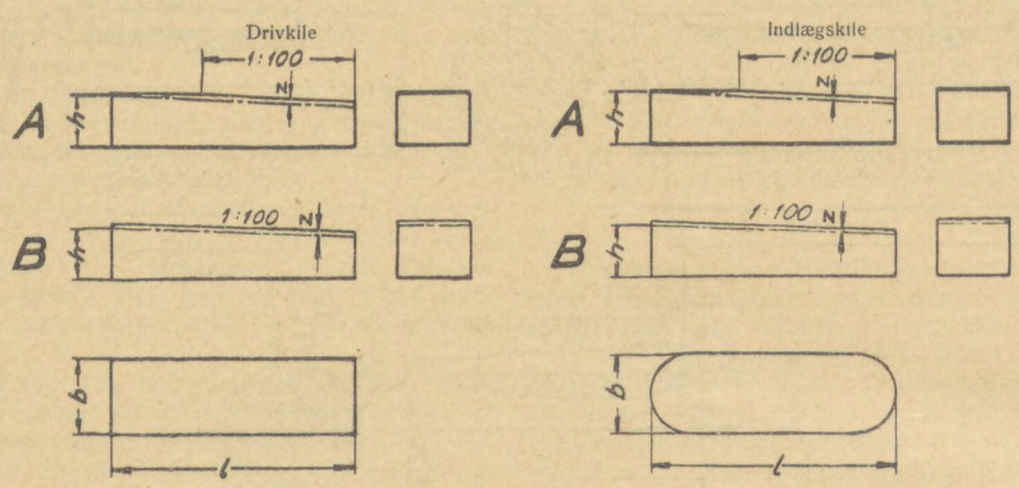

Eksempelvis betegnes en smedet og bearbejdet Drivkile (Form B) med 20 mm Bredde, 12 mm Højde og 80 mm Længde:

Drivkile B 20 × 12 × 80 DS . . . . . .*)

Maal: mm

Bredde b	4	5	6	8	10	12	14	16	18	20	24	28	32	36	40	45	50	55	60	70	80	90	100
Nominel Højde h	4	5	6	7	8	8	9	10	11	12	14	16	18	20	22	25	28	30	32	36	40	45	50
Tillæg til Indpas-ning Z min.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Længde l	10	10						45															
	12	12	12					50	50														
	15	15	15					60	60	60													
	18	18	18					70	70	70	70												
	20	20	20	20				80	80	80	80	80											
	25	25	25	25	25			90	90	90	90	90	90										
	30	30	30	30	30	30		100	100	100	100	100	100	100									
		35	35	35	35	35	35	120	120	120	120	120	120	120	120								
		40	40	40	40	40	40	140	140	140	140	140	140	140	140								
			45	45	45	45	45	160	160	160	160	160	160	160	160	160							
			50	50	50	50	50	180	180	180	180	180	180	180	180	180	180						
				60	60	60	60		200	200	200	200	200	200	200	200	200						
				70	70	70	70			220	220	220	220	220	220	220	220						
					80	80	80				250	250	250	250	250	250	250						
					90	90	90				280	280	280	280	280	280	280						
						100	100					300	300	300	300	300	300						
						120	120						350	350	350	350	350						
							140							400	400	400	400						

*) Materiale: Angives ved Bestillingen.

Udførelse: { Form A: trukket, Hældningen fræset.
Form B: smedet og bearbejdet.

Uundgaaelige Mellemlængder bør ende paa 0; 2; 5 eller 8.

Længder af Kiler over 50 mm Bredde er ikke fastlagt.

Tilhørende Akseldiametre og Kilegangsdybder, se Blad 2.

Forslag	**Hagekiler** **Dimensioner**	III. t. G. Blad 4

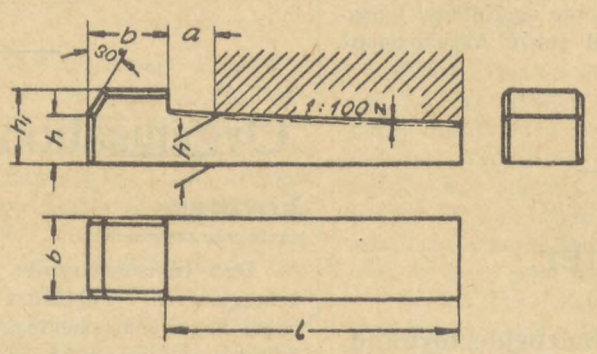

Eksempelvis betegnes en Hagekile med 20 mm Bredde, 12 mm Højde og 80 mm Længde:

Hagekile 20 × 12 × 80 DS . . . . . .*)

Maal: mm

Bredde b	4	5	6	8	10	12	14	16	18	20	24	28	32	36	40	45	50	55	60	70	80	90	100
Nominel Højde h	4	5	6	7	8	8	9	10	11	12	14	16	18	20	22	25	28	30	32	36	40	45	50
Tillæg til Indpasning $z_{min.}$	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Højde h_1	7	8	9	10	12	12	13	15	17	19	22	25	28	32	36	40	44	48	52	60	68	75	82
Afstand a ca.	4	5	6	7	8	8	9	10	11	12	14	16	18	20	22	25	28	30	32	36	40	45	50
Længde l	15	15							60														
	18	18							70	70													
	20	20	20						80	80	80												
	22	22	22						90	90	90	90											
	25	25	25	25					100	100	100	100	100										
	30	30	30	30					120	120	120	120	120	120									
	35	35	35	35	35				140	140	140	140	140	140	140								
		40	40	40	40	40			160	160	160	160	160	160	160								
		45	45	45	45	45	45		180	180	180	180	180	180	180	180							
			50	50	50	50	50	50	200	200	200	200	200	200	200	200	200						
			60	60	60	60	60	60	220	220	220	220	220	220	220	220	220						
				70	70	70	70	70		240	240	240	240	240	240	240	240						
				80	80	80	80	80			260	260	260	260	260	260	260						
					90	90	90	90			280	280	280	280	280	280	280						
					100	100	100	100				300	300	300	300	300	300						
						120	120	120					350	350	350	350	350						
							140	140						400	400	400	400						
							160	160						450	450	450	450						
								180															
								200															

*) Materiale: Angives ved Bestillingen.
Udførelse: Smedet og bearbejdet.
Uundgaaelige Mellemlængder bør ende paa 0; 2; 5 eller 8.
Længder af Kiler over 50 mm Bredde er ikke fastlagt.
Tilhørende Akseldiametre og Kilegangsdybder, se Blad 2.

Hage og Navet er sat lig med h, idet denne Afstand saavel her som paa Bladene 4, 5, 7, 8 og 10 kun er givet som et omtrentligt Maal.

Bladet bliver herved med Hensyn til saavel Skemaets Værdier som de under dette anførte Bemærkninger fuldstændig i Overensstemmelse med DIN 141. Dog har Udvalget paa Blad 2 og de tilsvarende Blade 5, 8 og 13 tilføjet Bemærkningen om, at Kilerne og Noterne i Særtilfælde ogsaa kan anvendes til større Akseldiametre end de i Tabellen angivne.

Blad 2, Blad 3, Blad 4.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Brdr. Christensen, Viborg.
2. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
3. Jensen & Knudsen, Lavgade, Haderslev.
4. Ernst Rasmussen, Thorsgade 54—56 — tidligere Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).
5. Fabrikant Albertsen, Øster Vraa.
6. Smedemester H. J. Hansen, Vestergade 11, Vejle.
7. Lemvig Motorkompagni, Lemvig.
8. Smedemester Schwartz, Prinsessegade 27, København.

Blokade. Nykøbing F. Afdeling har med Forbundets Sanktion blokeret Gas- og Vandmester Svend Jørgensen, Søvej 19, Nykøbing F. Anledningen hertil er, at Mesteren skylder 2 af vore Medlemmer et Beløb af Kr. 153.50, som det ikke har været muligt at faa udbetalt.

Maskinmestrenes Forening meddeler, at den har forbudt sine Medlemmer at tage Ansættelse ved Højer kommunale Elektricitetsværk, som har afskediget en Maskinmester til Fratrædelse 1. Juni d. A. Nævnte Mester, der tillige var Bestyrer af Værket, har efter sin Forenings Ordre nægtet at gaa med til en betydelig Lønreduktion, der vilde bringe hans Løn ned under den i Maskinmestrenes Overenskomst fastsatte for Værker af Størrelse som det heromhandlede.

Vi lader Meddelelsen gaa videre til vore Medlemmer med Anmodning om ikke at tage Ansættelse paa Højer Elektricitetsværk, før Forholdene er ordnet paa tilfredsstillende Maade.

Sympatistrejke. Hos A/S Nordisk Mosebrug & Savværk, Pindstrup, har Træindustriarbejderforbundet siden 14. August haft ca. 40 Mand i Strejke, fordi Firmaet ikke overholder den gældende Overenskomst. Efter Anmodning af nævnte Forbund har 6 af vore Medlemmer, der var beskæftiget i Virksomheden, nedlagt Arbejdet.

Jernarbejdernes Forening i Reykjavik, Island, har anmodet os om at meddele i Fagbladet, at Lønoverenskomsten mellem Foreningen og Arbejdsgiverne af disse sidste er opsagt til 1. Januar 1932. Da der er Mulighed for, at det kommer til Arbejdsstandsning, beder man vore Medlemmer om ikke at rejse til Island i Tilfælde af, at Arbejdsgiverne averterer efter danske Smede.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Den internationale faglige Central. Ved Bekendtgørelsen i Fagbladet for Februar om Skolen for yngre Fagforeningsmedlemmer, der afholdes i Bryssel til Sommer, er forglemt at meddele, at eventuelle Ansøgere skal indstilles og anbefales af den Afdeling, de tilhører. Denne Forglemmelse rettes ved nærværende.

Aarhus. Med Skrivelse af 10. Februar begærede Forbundet et Mæglingsmøde afholdt hos Jernstøber Johs. Petersen, Aabyhøj ved Aarhus.

Sagens nærmere Omstændigheder var, at en Former havde taget Luften fra en Kerne paa den Maade, han syntes var bedst, medens Jernstøberen, der selv er Former, krævede, at det skulde ske paa en anden Maade.

Formeren bemærkede hertil, at hvis Stykket blev Vrag, fordi Luften ikke kom fra Kernen paa den Maade, han vilde gøre det paa, skulde Arbejdet intet koste, men Jernstøberen fastholdt sit og fik det arrangeret, som han vilde.

Godset blev Vrag, og paa Grundlag af Formerens foran nævnte Udtalelse nægtede Johs. Petersen at betale 11 Timers Løn, som der blev krævet for Arbejdet.

Efter at Klage var fremsendt, og Jernindustriens Sammenslutning havde undersøgt Sagen nærmere, indgik Hr. Petersen paa at betale Pengene, uden at det blev nødvendigt at afholde Mægling.

Hos samme Jernstøber afholdtes der den 27. Februar et Mæglingsmøde. Uden at Akkordpriserne var opsagt, krævede Jernstøberen Reduktioner og begrundede dette med, at hvis han ikke fik saadanne, var det muligt, at han kom til at standse Driften. 10 pCt. for Maskinformernes Vedkommende mente han passende, og for Haandformernes Vedkommende kunde der forhandles om Reduktioner, efterhaanden som Materialet bragtes i Orden.

Afdelingsformanden, der var tilstede, kunde ikke give Hr. Petersen andet Tilsagn, end hvis der skete Forbedringer paa Materialets Omraade, saaledes at der kunde præsteres mere Arbejde, kunde man ogsaa tale om andre Priser, men heller ikke før det var en Kendsgerning, og saa lovede han iøvrigt at klargøre Forholdet for de paagældende Medlemmer.

Forbundet hævdede, at den gennemsnitlige Fortjeneste hos Jernstøber Petersen var paa Niveau med Fortjenesten paa de andre Støberier i Aarhus, og paa det

Grundlag var der altsaa ikke Anledning til at kræve Reduktioner.

Aarsagen til Jernstøberens Krav maa nok for en Del søges i, at han, da han flyttede sit Støberi fra Odder til Aarhus, maatte indordne sig under Lønforhold lig dem, der var i Aarhus, hvad der maatte synes ret og rimeligt. Om han nu vil begære Timandsmøde afholdt paa Sagen, staar indtil videre hen.

København. I Fagbladet for forrige Maaned er omtalt en Sag fra A/S »Vølund«. Resultatløst Mæglingsmøde var afholdt 12. Februar. Sagen drejede sig om mangelfuld Opvarmning af Omklædningsrummene ved Nytaarstid. Man krævede Erstatning for 2 tabte Arbejdsdage, og Sagen gjaldt ogsaa Støberiets Arbejdsmænd.

Ved Timandsmødet, som afholdtes den 4. Marts, hævdede Firmaet, at for den første Dag kunde der ikke være Tale om Betaling, ikke heller for Ventetid, da man var gaaet hjem uden at efterkomme Direktørens Paabud om at vente, til der blev tilstrækkelig varmt. Derimod kunde der maaske for den anden Dags Vedkommende være lidt Berettigelse for Formerne, men ikke for Arbejdsmændene, men fastholdt man Erstatningskrav for denne Dag, vilde han gøre Erstatningskrav gældende for den første Dag.

Efter en Drøftelse af Sagen mellem de tilstedeværende Repræsentanter enedes man om at slutte Sagen med de faldne Udtalelser.

En Sag, som der den 18. Sept. f. A. blev afholdt Mæglingsmøde paa hos A/S Burmeister & Wain, og som gav til Resultat, at Aktieselskabet gennem sine Lønningsbøger skulde undersøge det paagældende Forhold, var man enedes om at lade ligge, til der ved en anden Lejlighed skulde være Timandsmøde. Dette blev afholdt den 4. Marts.

Sagen er i Korthed den, at Formerne hævdede, at naar en Mand var afskediget ved Fyraftenstid og ikke fik sin tilgodehavende Løn udbetalt med det samme, men skulde afhente Pengene den næste Dag, skulde han have 2 Timers Løn udbetalt derfor, hvilket man mente var Praksis. Aktieselskabet gjorde gældende, at Reglen var 1 Times Betaling, og at der vel i et Tilfælde var udbetalt for 2 Timer, men det var sket ved en Fejltagelse, og hvad der var gældende for Virksomhedens øvrige Arbejdere i saa Henseende, ogsaa maatte være gældende for Formerforbundets Medlemmer.

Der opnaaedes ikke Enighed om Spørgsmaalet.

Odense. Hos A/S Allerups Eftf. er der den 26. Februar afholdt Mæglingsmøde. Der klagedes over, at Maskinformernes Fortjeneste var for nedadgaaende, og at det var fordi, man stadig stillede større Krav til Arbejdets Udførelse og Udseende.

Firmaet hævdede, at det modsatte var Tilfældet, og gjorde gældende, at Timefortjenesten i Gennemsnit fra Nytaar til Februar havde været 138,3 Øre og var paa Højde med Gennemsnitsfortjenesten for Maskinformere i Provinsen.

Man kunde som Helhed derfor ikke være med til nogen Forhøjelse, men vilde stille sig velvillig i enkelte Tilfælde, naar Krav om en Forhøjelse maatte anses for rimelig.

Paa dette Grundlag har Klubben vedtaget at stille Sagen i Bero indtil videre, men Priskuranten er opsagt.

Paa Maskinfabrikken »Phønix« er Priskuranten saavel for Haandformere som for Maskinformere opsagt og udløben 1. Februar, men Virksomheden ligger omtrent stille for Tiden.

Ribe. Den 22. Februar klagede Ribe Afd. over, at det ikke var muligt at faa fastsat Akkordpriser ved nogle nye Formemaskiner, hvorpaa der fabrikeres Radiatorer. Ved disse er man gaaet væk fra Opstødning og tromler i Stedet for Sandet fast i Formen. Aktieselskabet blev ved med at holde Prøver i Timeløn for at tvinge Arbejdsydelsen, op og der blev klaget til Sammenslutningen over dette Forhold.

Nu har Fabrikken valgt at bringe denne Sag til en foreløbig Afslutning ved helt at standse Virksomheden ved disse Maskiner.

Vejle. For nogen Tid siden fik Arbejdsmandsforbundet ved Voldgiftskendelse afgjort, at noget Arbejde, hvortil anvendtes Sandslynger, var Overarbejde og ikke Skifteholdsarbejde, som Firmaet paastod. Man enedes om, at den Afgørelse, der kom til at foreligge for Arbejdsmændene, ogsaa skulde være gældende for Formerne. Resultatet blev, at de paagældende Folk fik udbetalt 900 Kr. til Fordeling, men Kendelsen udtalte ogsaa, at den ingen Hindring var for, at en anden Aftale kunde træffes.

Paa det Grundlag har Aktieselskabet nu egenmægtigt villet indføre Skifteholdsbetaling, hvortil Arbejderne siger, at det kan ikke ske, uden at der opnaas Enighed mellem Parterne derom.

Da der ikke foreligger Meddelelse om, at Aktieselskabet har gennemført sin Diktatur, har man maaske betænkt sig.

Smede og Maskinarbejdere.

Aftaler vedrørende Overarbejde. Med Firmaet Bruun & Sørensen, Aarhus, er der truffet Aftale om, at alt Overarbejde udover 6 Timer pr. Uge skal afspadseres i de to næstfølgende Uger.

Med Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers Fabrikker i Viby er der ligeledes truffet Aftale om, at alt Over- og Søndagsarbejde udover 6 Timer pr. Mand pr. Uge udlignes i Dagtid i den paafølgende Uge. Ved Reparation i større Omfang efter Havari kan der dog træffes særlig Aftale med Tillidsmanden.

Mæglingsmøder. Den 8. Februar er der afholdt Mæglingsmøde hos Firmaet Berent & Co., København, paa nogle Uoverensstemmelser angaaende Betaling ved et Røranlæg. Man enedes om, at Firmaet til fuld Afgørelse af samtlige Krav betaler Kr. 275.00.

Hos Firmaet V. Nellemann i Randers er der den 16. Februar afholdt et Mæglingsmøde i Anledning af

Klage over Afskedigelse af Tillidsmanden. Man enedes om, at Firmaet straks genantager Tillidsmanden og betaler ham Løn for den Tid, han har gaaet ledig. Samtidig enedes man om, at de 7 Mekanikere, der for Tiden er beskæftiget hos Firmaet, skiftes til at spadsere hver anden Uge. Arbejdstiden er 7½ Time daglig.

Den 18. Februar er der hos Smedemester C. F. Rødtjer, København, afholdt et Mæglingsmøde til Behandling af en Strid om Tillægsbetalingen for Arbejde, der udføres i Tiden fra Kl. 12 Nat til 5—6 Morgen uden forudgaaende Dagarbejde. Man enedes om, at der gives et Tillæg af 75 pCt. til Timelønnen for det omhandlede Arbejde.

Hos Smedemestrene E. Falch & Søn og P. K. Jeppesen & Søn i Næstved er der den 3. Marts afholdt et Mæglingsmøde paa Krav om Forhøjelse af Timelønningerne. Man enedes om et Tillæg til Lønningerne, der for 17 Mand hos Smedemester Falch androg 3,2 Øre pr. Mand og Time og for 2 Mand hos P. K. Jeppesen 3 Øre pr. Mand og Time.

Timandsmøder. Paa et Timandsmøde den 6. Februar behandledes en Sag angaaende Tilvejebringelse af et nyt Overarbejdsreglement hos A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen. Der opnaaedes ikke Enighed, og samtlige i denne Sag interesserede Organisationer har derefter tilsendt Arbejdsgiverforeningen Varsel om Standsning af alt Overarbejde paa Refshaleøen.

Den 24. Februar er der afholdt Timandsmøde til Behandling af en Række Sager, nemlig:

1) A/S Burmeister & Wain. Krav om Erstatning for tabt Dagløn ved Overflytning til Skifteholdsarbejde paa M/S »Stentor«. — Man enedes om, at der i dette Tilfælde betales 8 Timers ansat Timeløn til hver af de paagældende Medlemmer.

2) Strid om Tillidsmandsforholdene for Tandhjulsfræserne hos A/S Burmeister & Wain, Christianshavn. — Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

3) Strid hos A/S Hellesens Enke & V. Ludvigsen, København, om Betalingen for Arbejde ved Loddemaskinerne. — Enighed opnaaedes ikke, og Firmaet betragtede Akkordpriserne som bortfaldne. Der er derefter fremsendt Varsel om Standsning af det nævnte Arbejde.

4) Klage over, at Firmaet Riedel & Lindegaard, København, foretager Reduktion af det hidtil gældende Udearbejdstillæg. — Enighed opnaaedes ikke.

5) Krav om Forhøjelse af Timelønningerne for 26 Maskinarbejdere hos Jensen & Olsen, Esbjerg. — Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Forlig i Den faste Voldgiftsret. Paa Dansk Akkumulator- og Elektromotorfabrik i Odense har der gennem mange Aar været ansat en Prøvemester, som indtog en fastlønnet Funktionærstilling, men efter at Firmaet havde antaget en Prøvemesterassistent, blev den tidligere Prøvemester beskæftiget ved Arbejde, som hidtil havde været udført af Montørerne. Da han saaledes ikke mere havde Formandsfunktioner, forlangte vore Medlemmer, at han skulde være Medlem af Fagforeningen, men Firmaet fastholdt, at han stadig var Funktionær, og da Enighed herom ikke opnaaedes hverken ved Mæglings- eller Timandsmøde, blev Sagen af os indbragt for Den faste Voldgiftsret. Ved et Møde i denne den 5. Marts enedes man om følgende Forlig:

»Idet Firmaet indgaar paa, at de i Sagen omhandlede Simonsen og Søderberg ikke vil blive beskæftiget ved Prøvekørsel af Maskiner paa anden Maade end hidtil, samt at de iøvrigt kun vil blive anvendt ved det til Konstatering af Fejl og Mangler nødvendige Eftersyn, men ikke ved egentlig Reparationsarbejde, tager Forbundet Klagen tilbage.«

Rørudvalgsmøde. Den 16. Februar er der afholdt Møde i Rørudvalget til Behandling af nedennævnte Sager:

1) Krav fra Firmaet I. C. Nielsen, Esbjerg, om Tilbagebetaling af et Akkordunderskud. — Enighed opnaaedes ikke, og Arbejdsgiverne forbeholdt sig deres Stilling.

2) Strid hos A/S C. M. Hess, Vejle, om Opgørelse af en Akkord. — Man enedes om til fuld Afgørelse at udbetale 32 Kr. plus det af Montøren udlagte Beløb til Kostpenge.

3) Strid hos Riedel & Lindegaard, København, om Betaling for Returvandskasser, Trykudligningsbeholder, Samsonvandmaaler og unormalt lange Gevind. Enighed opnaaedes ikke, og Sagen gaar til Afgørelse ved faglig Voldgift.

4) Strid hos Chr. Olsen & Mejlgaard Mortensen, København, om Betaling for Ledninger, som Firmaet betragter som Hovedledninger, medens Arbejderne betragter dem som Stikledninger. — Enighed opnaaedes ikke, og det vedtoges at lade Sagen afgøre ved faglig Voldgift.

5) Strid hos Storm Hansen & Co., København, om Betaling for Ompakning af Ovne. — Enighed opnaaedes ikke, og man vedtog at henvise Sagen til Afgørelse af en faglig Voldgiftsret.

6) Strid hos Smedemester Ludvig Petersen, København, om en Akkordopgørelse paa Kong Georgsvej. Sagen udsattes til senere Behandling.

7) Strid hos Chr. Olsen & Mejlgaard Mortensen, København, om Betaling for Cirkulationsluftpotter og Kondenspotter. Parterne enedes om paa næste Rørudvalgsmøde fra begge Sider at forelægge Forslag til nye Priser paa Opstilling og Forbindelse af svejsede Luftpotter og Kondenspotter.

8) Strid hos Riedel & Lindegaard, København, om Betaling for Forbinding af Kælderledninger til tidligere lagte Stammer. Man enedes om at udsætte Sagens Afgørelse til et eventuelt Møde med Hr. Direktør Poul Sørensen.

Endvidere behandledes 4 Sager, rejst af Blikkenslagerforbundet og Blikkenslagernes Fagforening af 1873, nemlig:

9) Strid hos P. Lindholm & Ryø, Aalborg, om Betalingen af Kost- og Vejpenge. — Enighed opnaaedes

ikke, og Forbundet forlangte Sagen forelagt en faglig Voldgiftsret.

10) Strid hos E. Lund, Aarhus, om Betaling for et Vandmaalerarrangement med interimistisk Forbindelse. — Enighed opnaaedes heller ikke her, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

11) Strid hos Brdr. Stoffregen, København, om Betaling af Vejpenge. Sagen diskuteredes og sluttedes med de faldne Udtalelser, men Forbundet forbeholdt sig iøvrigt sin Stilling.

12) Strid hos Christensen & Modler, København, om Betaling af Rørbærere paa Bruserør paa en Nybygning, Bryggervangen. — Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Forlaget „Fremad".

Arbejderpartiets Forlag »Fremad« har i den sidste Tid udfoldet en betydelig større Virksomhed end tidligere. Som det vil være bekendt, overtog Forlaget sidste Aar Udgivelsen af »*Arbejdernes Almanak*« og skilte sig nydeligt fra denne sin første Aargang af vort Lands førende Jule-Almanak, der udkommer i det efter vore Forhold imponerende Oplag af 50,000 Eksemplarer. Sammen med Forlagets snart gennem 20 Aar udgivne »*Lommebog for Arbejdere*« er der alene i disse to Forlagsartikler skabt Basis for en meget betydelig Omsætning. Nedenfor giver vi et lille Overblik over Forlagets seneste Publikationer, der viser en alsidig og ret livlig Virksomhed.

Arbejdersangbogen, der er saa godt kendt og skattet, at al Anbefaling er overflødig, er nu udsendt i 4. Oplag og tilsammen trykt i 25,000 Eksemplarer. Pris: Kr. 1,50 og indb. Kr. 2,00.

Tillæg til Arbejdersangbogen, Pris 20 Øre, indeholder alle de i 4. Oplag ny tilkomne Sange, og for denne ringe Pris kan alle gamle Udgaver bringes paa Højde med sidste Udgave.

Olga Eggers: Ene Hvid gennem Liberias Urskove. En stor smukt udstyret Bog med mange Illustrationer, fuld af Spænding og interessante Oplysninger, fortalt i Forfatterindens kendte livlige og indtagende Sprog. Vi henleder Opmærksomheden paa, at Bogen ypperligt egner sig til Konfirmationsgave for begge Køn, og den kan læses med Udbytte af Gamle som Unge. Pris: Kr. 5,75, indb. Kr. 8,00 og 11,00.

R. Abramowitsch: Bolschevikdiktaturet, Femaarsplanen og Socialdemokratiet. Pris Kr. 0,75. — En meget interessant Pjece om Forholdene i Rusland, skrevet af de russiske Socialdemokraters Førstemand, der i et klart Sprog behandler alle de Spørgsmaal (Femaarsplan etc.), der saa levende optager Sindene i vor Tid.

Johs. Sperling: Indien i Smeltediglen. Pris: Kr. 1,50. Paa en djærv og rask Maade har Forfatteren løst den Opgave at give en kortfattet og rammende Besked om Indien af i Dag. Rundt om i Bogen mærker man i smaa Glimt, at Forfatteren selv har rejst ude paa de Kanter, og som Arbejder har Sperling haft de bedste Betingelser for at forstaa den jævne Befolknings Tilværelse. For alle vore Studiekredse vil Bogen have den største Betydning.

H. C. Hansen: Tro og Trods. Pris: Kr. 2,00. Disse Digte er først og fremmest gennemglødet af Idé, og denne Idé appellerer til Vilje og Handling. Bogen er forsynet med Vignetter og Tegninger af Martinus Hougaard, og dens Udstyr i det hele taget af højeste Standard; dens maaske største Betydning ligger i de stærke personlige Værdier, der kan blive en Drivkraft i mere end een Kammerats Tilværelse.

Chr. Christiansen: Arbejderfester. Pris: Kr. 1,25. Det er et længe følt Savn, der afhjælpes ved denne lille Bogs Fremkomst. Alt for ofte er man blevet standset i kritiske Udgydelser over en eller anden Festforanstaltnings Indhold med Bemærkningen: »Ja, men hvor finder vi Anvisning paa noget bedre!« Det gør man i denne Bog! Med beundringsværdig Grundighed har Forfatteren behandlet sit Emne. Der er snart sagt ikke den Festforanstaltning, der ikke er taget med her, og der stilles et stort Antal Programmer op, der alle er absolut gennemførlige i de fleste Arbejderorganisationer. Man kommer ikke uden om Chr. Christiansens Bog, hvis man vil beskæftige sig med Begrebet Festkultur eller selv har med Fest-Arrangementer at gøre.

Sangene fra Arbejder-Revyen 1931—32. Man faar ikke blot Oskar Hansens friske og salte Viser, men ogsaa den udmærkede og karakteristiske Musik, som Arnold Ringsted har komponeret til Sangene, og alt for den latterlig billige Pris af — 25 Øre. Det store Oplag paa 5000 Eksemplarer er da ogsaa lige ved at blive udsolgt, saa man maa skynde sig, hvis man vil sikre sig et Eksemplar.

Karl Marx og Fr. Engels: Det kommunistiske Manifest. Pris: Kr. 0,75. Dette verdenshistoriske Dokument, der er lige saa gyldigt og livskraftigt, som da det første Gang udsendtes i 1848, foreligger nu i 4. Oplag og er dermed trykt i 20.000 Eksemplarer herhjemme. Det er for længst fastslaaet, at Kendskabet til dette historiske Aktstykke er *uomgængeligt nødvendigt* for ethvert Menneske, der vil forstaa og følge alle vor Tids Brydninger i social, politisk og kulturel Henseende.

Bogkredsen, udgivet af Arbejdernes Oplysnings-Forbund paa »Fremad«s Forlag, har haft mægtig Succes og med rette. I Løbet af den korte Tid er Abonnements-Tallet allerede paa Vej mod fjerde Tusinde. Starten maa ogsaa siges at have været usædvanlig heldig med de to hidtil udgivne Bøger. I Efteraaret udkom:

B. Traven: Dødsskibet. En amerikansk Sømands Historie. Pris: Enkeltsalg indb. Kr. 4,50, Abonnement indb. Kr. 2,90.

Hele Dagspressen var enig om, at her var endelig en virkelig god Bog, som paa Grund af sin Djærvhed, sit drastiske Humør, sin straalende Kunst fortjener den videste Udbredelse, og vi kan tilføje, at Læseren ikke vil fortryde at gøre Bekendtskab med dette for den danske Læseverden helt nye Navn. — Bogkredsens anden Bog, lige udkommen, er:

Josef Maria Frank: Marie. Pris: Enkeltsalg indb. Kr. 4,50, Abonnement indb. Kr. 2,90. — Bogen har vakt mægtig Opsigt i Tyskland og er straks bleven oversat til de fleste Kultursprog. Der er vor Tids Tempo og Tone over denne gribende Kvinde-Roman, et Helteepos om den ukendte Moder, som ingen kan lægge fra sig uden at være dybt grebet. Som det tredie og sidste Bind af »Bogkredsen«s første Aargang vil ud paa Sommeren foreligge:

Jul. Bomholt: Arbejderkultur. Et Emne, der ikke tidligere har været taget op til samlet Behandling i dansk Literatur, og som sikkert kan paaregne stor Interesse. Ligesom Forfatterens tidligere Bog »Dansk Digtning« vil denne blive *Bogen, man taler om.*

(Fortsættes Side 115.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
26008	Andersen, Hans Martin F.	Sundbyerne	28. 4.76	Kbhvn. Afd.	31. 5.29	Kbhvn. Afd. 11	17.10.31
50982	Christensen, Johannes Erh.	Thorslunde	15 8.11	„ „	4 5.31	„ „ 12	28.11.31
51200	Davidsen, Børge	København	17. 6.11	„ „	8. 5 31	„ „ 2	28 11 31
51598	Give, Axel Aug. Petersen	—	3. 3 98	„ „	31. 8 31	„ „ 15	3.10.31
23586	Hansen, Frederik	Vojens	30. 3 09	„ „	3 4.28	Centralafd.	5 9.31
31488	— Henri	København	12. 8.09	„ „	17.11.28	—	15. 8.31
39572	Holmstrup, Knud Albert	—	16 12 09	„ „	6. 2.30	Kbhvn. Afd. 13	21.11.31
50554	Jensen, Erik	Aarhus	26 5.10	„ „	3.10 30	„ „ 14	7 11.31
5285	— Erik Frederik	København	27. 6.84	Esbjerg	5. 5 06	Centralafd.	6. 6 31
30916	— Jens Peter T.	Vanløse	13. 9 10	Køge	15 2.30	Køge	14 11.31
27201	Jørgensen, Carl Georg	Nyborg	3. 5 87	Nørresundby	28. 9 28	Nørresundby	14.11.31
31213	Kjøller, Ole Lauritzen	Nexø	7. 5 72	Kbhvn. Afd.	12.10 28	Kbhvn. Afd. 12	7.11.31
14962	Knudsen, Ernst P. Chr.	København	8. 9.06	„ „	26. 9 31	„ „ 2	7 11 31
24403	— Knud Kjær	Nyborg	3. 5 97	Nyborg	21.11.16	„ „ 14	31.10 31
51677	Larsen, Gunnar Roll	Horten, Norge	8. 1 08	Kbhvn. Afd.	16 10.31	„ „ 12	28.11.31
9058	— Jens Ernst Chr.	Holbæk	8 1 08	Holbæk	8. 4 26	Holbæk	16. 5 31
51085	— Johannes	Jordløse	19. 2 99	Kbhvn. Afd.	15 4.31	Kbhvn. Afd. 10	28 11.31
28722	Madsen, Emil	Rødding	10 9.91	Skive	24.10 25	Skive	9. 8 30
36997	Mortensen, Andreas Mikael	Vejen	23. 8 08	Kbhvn. Afd.	8 11.29	Centralafd.	4. 7 31
12335	Møller, Carl	Lemvig	12. 2.97	„ „	3 11.24	Kbhvn. Afd. 12	7.11.31
50716	Nielsen, Gunnar Reiter	Drammen	30.12 06	„ „	17.11 30	„ „ 12	21.11.31
25935	— Stefan	Flade Sogn	25 1 93	„ „ 1	10.11.17	„ „ 14	28 11.31
19789	Olsen, Henrik Chr.	København	27. 9 03	„ „	9. 1 23	„ „ 13	14.11.31
50584	— Poul Ingo	—	17. 2.11	„ „	30 9 30	„ „ 17	21 11.31
14670	Petersen, Aksel V. Chr.	Aarhus	5 2 08	Aarhus	3. 9 27	Aarhus	6. 6 31
50400	— Einar Chr.	Ishøj	20. 3 09	Kbhvn. Afd.	2 8 30	Kbhvn. Afd. 13	21 11 31
53412	— Jens Marius	Nørre Nissum	4. 4 10	Lemvig	5.12 30	Lemvig	29 8 31
51820	— Svend Fr. Will.	København	11 10 03	Kbhvn. Afd.	18 11 31	Centralafd.	21 11.31
51512	Philipsen, Harald	—	30.10.09	„ „	4. 9.31	Kbhvn. Afd. 2	28 11.31
11170	Rasmussen, Aage Ørsted	—	23 6 00	„ „	6. 5 20	Centralafd.	13. 6 31
26100	— Henri Carl	—	11. 2 08	„ „	7.12.28	—	1. 8 31
13554	Rath, Edvin Albert	Limhamn	20 9.06	„ „	7 2.25	Kbhvn. Afd. 17	28 11 31
6627	Thoft Thorvald E. P.	Varde	7.12 87	Kolding	1. 5.06	Vejen	14.12.29
	Specialarbejderforbundet.						
47811	Andersen, Axel Adolf	København	28. 4 03	Kbhvn. Afd.	1. 3.29	Kbhvn. Afd.	13 4.29
47439	— Peter E.	—	9. 8.91	„ „	18. 1.13	„ „	1.12 28
48890	— Robert	—	8. 1.00	D. Arbm. Forb	1.11 22	„ „	14 6 30
48981	Anderberg, Anders Adolf	Malmø	2 9 91	Kbhvn. Afd.	25. 4 24	„ „	4 5.29
48044	Andresen, Hans Chr.	Fredericia	16 3 87	„ „	15. 3.31	„ „	11. 7.31
47298	Bergqvist, Gustav A.	København	20. 3.89	„ „	24. 5.13	„ „	6. 2 31
47262	Biener, Aksel R.	—	18.10.89	„ „	27. 8 27	„ „	26 10.29
47181	Bülck, Willi	—	23. 6 92	D. Arbm. Forb.	30.12 16	„ „	21. 3.31
47848	Christensen, Carl O. Blok	—	4. 2 88	Kbhvn. Afd.	26. 9.24	„ „	14.12 29
47123	— L. B.	Helsingør	5 10 07	Bagerforb.	29 6 26	„ „	4. 5.29
47101	— Ole Peter	Ordrup	13. 9.99	Kbhvn. Afd.	15. 9 29	„ „	30. 5.31
47282	Elling, Carl Vilhelm	København	29. 4 87	Sømænd. Forb.	10. 7.23	„ „	4. 4 31
47358	Engelsmann, Lauritz	—	21. 1.99	D. Arbm. Forb.	25. 1.20	„ „	28. 2.31
47981	Friis, Erland William	—	18. 4.08	Kbhvn. Afd.	29 11 30	„ „	13 12 30
47280	Hansen, Christian	—	31 12.97	„ „	17. 7.25	„ „	6.12.30
48264	— Einer	—	17. 7.95	Træindustriarb. Forbund	27. 6.24	„ „	20. 4.29
47930	Hammer, Esben H. Laur.	Nexø	18. 1.93	Kbhvn. Afd.	22. 3.30	„ „	1.11.30
47809	Holst, Arthur C. Joh.	København	17. 3.99	„ „	2. 2 29	„ „	20. 4.29
47844	Hogensen, Svend Lykke	—	23 7 99	„ „	13. 7.29	„ „	24. 8 29
48603	Jensen, Anton M.	—	7. 6.93	„ „	22. 1.21	„ „	12. 4.30
47940	— Børge Niels	—	7. 5 11	„ „	28. 3 30	„ „	26. 7 30
47141	— Hans Fr. Joh.	—	26 2.95	„ „	27. 6.14	„ „	14. 9.29
48605	— Harry	—	16. 1.01	D. Arbm. Forb.	10. 7.20	„ „	15. 3.30
47170	Jørgensen, Carl	Helsingør	20. 2.05	Kbhvn. Afd.	23. 7 27	„ „	21. 2.31
48944	— Carl	København	20. 2.85	„ „	4. 4.24	„ „	26. 4.30
48174	— Gregers	Stige	17. 6.97	Odense	30. 3.30	Odense	5.12.31

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
47405	Jørgensen, H. P. Th.....	Glim	24. 2.00	D. Arbm. Forb.	4. 3.27	Kbhvn. Afd.	30. 3 29
47978	Jakobsen, Børge W. Th...	København	27. 3.12	Kbhvn. Afd.	29.11 30	„ „	18. 7.31
47581	Jeppesen, Ernst P. Jens..	—	17. 8 08	„ „	13. 4.28	„ „	15. 3 30
47277	Johansen, Albert E.....	Hillerød	20. 6.93	„ „	15.10.18	„ „	28. 2.31
47976	— Allan Ejnar....	København	2. 3 07	„ „	29 11.30	„ „	28. 3.31
47894	Larsen, Chr. Robert M.	Aalborg	26. 9.11	„ „	15.11.29	„ „	12. 4.30
47620	— Hans Chr.....	Odense	24. 1.98	Odense	30.10 27	Odense	31.10.31
47188	— Henry Orla....	København	27. 7.04	Kbhvn. Afd.	6. 8.27	Kbhvn. Afd.	20. 6 31
47898	Lindqvist, Franklin	—	12. 8.97	„ „	13.10 29	„ „	28. 2.31
47637	Nielsen, Aug.	Sandbjerg	24. 8 73	D. Arbm. Forb.	1 10.07	„ „	26. 7.30
47520	— Christian.....	København	22 7.87	—	1. 3.21	„ „	31. 5.30
47353	Olsen, Knud L. A.....	—	10. 3.94	—	30. 3.12	„ „	12. 4.30
48317	— Poul Villy A...	—	6. 4.09	Nakskov	9. 8 30	„ „	20.12.30
48970	Petersen, Christian.....	Vordingborg	7. 1.98	Kbhvn. Afd.	3. 5.24	„ „	25.10.30
47341	— Edvin M.....	København	19. 3.04	D. Arbm. Forb.	12. 4 23	„ „	25.10.30
47138	— Jacob	—	27. 7 93	Kbhvn. Afd.	16.10.27	„ „	1. 6 29
47117	— Jens Peter.....	—	27. 2 93	„ „	24. 9.15	„ „	7. 7.28
47375	— Svend Aage E..	Frederiksberg	7. 8.02	„ „	14. 7.22	„ „	27. 9.30
48641	Rasmussen, Vilh.	København	11. 4 87	„ „	5. 2.21	„ „	13. 4.29
48012	— Villy Nicolai...	—	10. 7.07	D. Arbm. Forb.	3. 1.27	„ „	29.11.30
48391	Roholte, P. E. Christensen	Roholte	1. 6 90	Kbhvn. Afd.	1. 9.29	„ „	25. 1.30
47477	Roth, Gustav S. Vilh.	København	23. 3.06	„ „	6.11 27	„ „	27. 4 29
47947	Røpke, Henry Th. Ferdn.	—	21.12 91	„ „	7. 6.30	„ „	27. 9.30
47169	Sørensen, Ejnar Rud.....	Vassingerød	27. 9.04	„ „	24 4.27	„ „	2. 8.30
47895	— Harald	København	14. 8.09	„ „	15.11.29	„ „	6.12 30
47574	— Johannes.....	Kalundborg	17. 8.97	D. Arbm. Forb.	29. 8.25	„ „	20.12.30
47556	Salling, Axel.....	København	25. 2 04	Kbhvn. Afd.	4. 2.28	„ „	19. 7.30
47823	Topp, Adolf Leo	Bogø	8. 7.06	„ „	5. 5.29	„ „	6. 7.29
47258	With, Holger Georg..	København	7.12.99	„ „	27. 8.27	„ „	10. 1.31
47865	— Uffe Johs.....	—	4. 4.09	„ „	26. 4.31	„ „	12. 9.31

Folke-Scene, I og II. Pris: Kr. 2,25 og Kr. 3,50. Smaa Komedier, dels skrevet af, dels udgivet ved Harald Bergstedt, er nærmest beregnet for Dilettant-Opførelser til Afløsning af tidligere Tiders Vaudeville-Pjank, men kan dog ogsaa læses med Fornøjelse af enhver, fyldte med Humør, Lune og Satire, som de er. Opførelsesretten er fri, og de enkelte Smaastykker kan faas i Særtryk til meget billige Priser som Rollehæfter.

Arbejderklassens Stormænd har Pressen døbt den Serie af Smaabiografier, Forlaget udsender i et særdeles tiltalende Udstyr og skrevet af Penne inden for Arbejderklassen, der ikke alene har haft Evnen, men ogsaa Kærlighed til Opgaven, saa Resultatet er blevet det helt udmærkede. Hvert Hæfte sælges for den billige Pris af 35 Øre, og hidtil er udkommet Hans Hansen: Hjalmar Branting, Ib Kolbjørn: August Bebel, Johs. Sperling: Mac Donald, Peder Nørgaard: Keir Hardie, og om kort Tid udsendes: Ferdinand Lassalle af Ejner H. Tønnesen.

Harald Bergstedt: Dommedagsnatten. Pris: Kr. 3,00, indb. Kr. 4,50 og 5,75. Dette Eventyrspil betegnes af Julius Bomholt som »det betydeligste lyrisk-dramatiske Bidrag til Tiaarets danske Poesi«, og videre skriver han: »Sproget er spillevende, en organisk Forening af Hverdag og Poesi. I denne Evne til at give Hverdagens Jargon et Skær af flyvende Poesi er Bergstedt den største Sprogmester i dansk Lyrik. Han er simpelthen paa dette Omraade en Gennembrudsmand.«

P. Christensen og Fr. Dalgaard: Kooperation. Pris: Kr. 2,50, indb. Kr. 4,25. Om denne 2. forøgede Udgave skriver Rich. Lund: Jeg føler en ubetvingelig Trang til at raabe ud over Landet til alle Fag-, Klasse- og Partifæller, Unge og Gamle, Mænd og Kvinder: Anskaf Haandbogen »*Kooperation*« og brug den! Hver enkelt Side har Bud til Dig og mig, hver Dag i Aaret, hver Time paa Dagen. Bogen skal ligge fremme paa Bordet, ikke stilles op i en Reol. Det er Bønnen fra Fadervor: »Giv os i Dag det daglige Brød«, i moderne Form.

Socialistisk Arbejder-Internationales Beslutninger ved Kongressen i Wien 1931. Pris: Kr. 0,50. Skriftet, der er udgivet af Socialdemokratisk Forbund, bringer foruden Beslutningerne Kongressens Dagsorden, Fortegnelse over de danske Delegerede og en samlet Oversigt over den internationale socialdemokratiske Bevægelse.

Rettelser

til Adressefortegnelsen for Februar over Tillidsmænd.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Kasserere.

Præstø: Mekaniker Viggo Sørensen, Præstemarken. Hverdage Kl. 5—6.
Rudkøbing: Kassereren er flyttet til Spodsbjergvej 28.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Specialarbejderforbundet.

Bortkommen Bog.

Medlem Nr. 47977, Knud Ejnar Kaj Schultz, Københavns Afdeling, har tabt sin Bog, der herved gøres ugyldig.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr.	29644	Hansen, Lars Frode	(Kbhvn. Afd.)
-	36589	Heymann, Carl Fritz	(—)
-	2146	Kjær, Christian Marius	(—)
-	31793	Andersen, Selmar Severin	(Nørresundby Afd.)
-	9884	Levring, Niels Sofus	(Randers Afd.)
-	14593	Madsen, Svend Trøst	(—)

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 20690 Rasmussen, Hans Axel

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr.	13065	Nielsen, N. Chr.	30.12.99

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr.	28697	Andersen, Jens	5. 9.31
-	25327	Bruun, Vilh. F. M.	29. 3.30
-	51660	Davidsen, Gotfred Børge	10.10.31
-	27839	Diderichsen, Chr. J. Braarup	13. 6.31
-	27055	Hansen, Peter C. Lillelund	24.10.31
-	50877	Jørgensen, Kaj Harald	9. 5.31
-	29105	Mortensen, Jens Meyer	29. 3.30
-	9642	Nielsen, Einer	25. 1.30
-	23975	Olsen, Marcel Angelo E.	17.10.31
-	36593	Petersen, Ludvig Vald. Kaj	6.10.23
-	10182	— Verner Harald	9. 3.29
-	20690	Rasmussen, Hans Axel	12. 9.31
-	16379	Schønfeldt, Hans Peter Chr.	17.10.31
-	25269	Sloth, Peter Gunnar	11. 8.28
-	17631	Staugaard, Hans	2. 6.28

Medlemmernes Bopæl 31. Marts.

Som det vil være bekendt for Medlemmerne, skal der hvert Aar pr. 31. Marts afgives en Medlemsfortegnelse til Staten over Arbejdsløshedskassens Medlemmer med Angivelse af Opholdskommune den 31. Marts, og af denne Fortegnelses Nøjagtighed er Kommunernes Tilskud til Arbejdsløshedskassen afhængig.

En fejlagtig Angivelse eller en Udeladelse betyder Tab af Kommunetilskud for et Medlem, og dette andrager som nedenfor anført et betydeligt Beløb.

Hovedkontoret og Afdelingskassererne har i de sidste Aar haft meget Besvær med at efterspore Adresser fra de foregaaende Aar, da Kommunerne og navnlig Landkommunerne rask væk nægter at betale, naar vi senere ikke kan fremskaffe bestemt Adresse paa Medlemmerne.

I Henhold til senest gennemførte Regler skal Medlemslisterne ydermere tilstilles de Kommuner, der indenfor en vis Frist fremsætter Krav derom.

Saavel Kasserere som Medlemmer maa derfor drage Omsorg for, at Afdelingerne kommer i Besiddelse af ikke alene den *Kommunes* Navn, hvor Medlemmet har Ophold den 31. Marts, men ogsaa nøjagtig betegnet Adresse. For Landkommuners Vedkommende, der bestaar af flere Sogne, maa ogsaa *Sognets* Navn, samt eventuel særlig *Stedbetegnelse* eller Navn paa Ejendommen, Medlemmet bor i, angives.

Medlemmerne maa selv indgive dette til Afdelingskassereren, da det ikke i alle Tilfælde kan lykkes denne at komme i Forbindelse med de enkelte Medlemmer inden 31. Marts.

Send en lille Seddel med Nummer, Navn og fuldstændig Adresse- og Kommuneangivelse pr. 31. Marts til Afdelingskontoret.

Kommunetilskuddet for et Medlem andrager ca. 1/5 af Medlemskontingentet, og det betyder derfor almindeligvis et Tab af ca. 13 Kr. for hvert Medlem, for hvem der maa gives Afkald paa Kommunetilskud paa Grund af ufuldstændig Kommuneangivelse.

Bemærk Vedtægtens § 19, hvorefter Forsømmelser med Bopælsangivelse kan medføre *Tab af Understøttelsesret.*

Hovedkassereren.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet „Hafnia" (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 6 APRIL 1932 18. Aarg.

Til Samling!

Da Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling den 2. Februar i Aar vedtog at tilsende De samvirkende Fagforbund 2. Varsel om Lockout til Ikrafttræden Fredag den 12. Februar og samtidig krævede 20 pCt. Lønreduktion, var vistnok alle og i hvert Fald dem, der blot har noget Kendskab til Arbejdsforholdene, enige om, at Konflikten var uundgaaelig. Det maatte nemlig betragtes som udelukket, at Arbejdsgiverforeningen efter en saa bombastisk Gestus skulde kunne trække i Land uden Arbejdskamp og uden at opnaa noget Resultat, og det var samtidig udelukket, at Fagorganisationerne efter at være indgaaet paa Reduktioner i Fjor skulde være villige til at supplere disse i Aar. Det var ikke blot saakaldte moderate Mennesker, der bedømte Situationen saaledes. De, der søger at tilegne sig Prædikatet rene, uforfalskede radikale, havde endog den Opfattelse, at man stod overfor betydelige Forringelser, hvilket fremgaar af en Artikel, som „Arbejderbladet" bragte den 12. Februar, altsaa 2 Dage efter, at Forligsmanden havde fremsat sit Mæglingsforslag. Det hedder i denne:

„Det har, da disse Linier skrives, endnu ikke været os muligt at skaffe os Viden om Forligsforslagets Indhold. Men vi tager ikke fejl, naar vi fastslaar, at det ikke alene opfylder alle Arbejdskøbernes tidligere Krav, men at det tillige betyder vidtgaaende Indrømmelser overfor de Krav, som „Social-Demokraten" betegnede som „Desperation", og som Hr. Stauning altsaa har fundet særdeles rimelige! Arbejdskøbernes Forlangender om længere Overenskomster og Pristalsreguleringsfvindel imødekommes. Kompetencespørgsmaalet skal ordnes, og deres Fordringer om Reduktioner dels paa disse dels paa anden Maade imødekommes!"

Imidlertid blev den kommunistiske Profeti en regulær Vandgang, idet Forligsmandens Mæglingsforslag som bekendt ikke indeholdt andet end status quo. Det indeholdt ikke en eneste Opfyldelse af „alle Arbejdskøbernes tidligere Krav", det betød ikke „vidtgaaende Indrømmelser overfor de Krav, som „Social-Demokraten" betegnede som „Desperation"", det indeholdt ikke Imødekommenhed overfor „Arbejdskøbernes Forlangender om længere Overenskomster og Pristalsreguleringsfvindel", og med Hensyn til, at „Kompetencespørgsmaalet skal ordnes", skete der intet som helst andet, end at de Aftaler, der var truffet mellem De samvirkende Fagforbund og Arbejdsgiverforeningen den 31. Oktober 1928 og 28. April 1931, blev bekræftet.

Nu har de kommunistiske Skribenter næppe faaet Samvittighedsnag af at have turneret en saadan Profeti, der bagefter viste sig at være uden fjerneste Forbindelse med Virkeligheden. Thi naar man ellers udelukkende skal opretholde sin Eksistens paa Grundlag af Løgn og Tilsvining af anderledes tænkende og Angreb paa alt og alle, kan en „lille Fejltagelse" jo ikke spille nogen større Rolle. Men det var et Haab, der bristede for dem, Haabet om paa Grundlag af et Mæglingsforslag, der indeholdt Forringelser, at kunne lave Ballade.

Det har sikkert virket generende for den hyper-radikale Fløj, at den bogstavelig talt fik taget Brødet ud af Munden, da Forligsmandens Mæglingsforslag blev offentliggjort efter at være tiltraadt af Organisationerne, og det viste sig ikke at indeholde de Forringelser, som man ventede. Det er derfor forstaaeligt, at Kommunisterne maatte aflede Opmærksomheden fra Fadæsen ved at rejse Paastand om, at nu skulde Arbejdernes Medbestemmelsesret fratages dem og hele Kompetencen lægges over i De samvirkende Fagforbund, og at Hovedbestyrelsernes Tiltræden af Forligsmandens Mæglingsforslag kun dannede Indledningen til Indførelse af fagligt Diktatur.

Der var nemlig ingen Misfornøjelse blandt Medlemmerne med det opnaaede Resultat. Tvertimod! Ingen havde ventet at kunne gøre større Fremskridt i en Tid, hvor Spørgsmaalet om Standsning af Virksomhederne var af underordnet Betydning, fordi der ikke i Forvejen var noget at bestille. Og med de Krav, der maatte forudsættes at blive stillet til Medlemmerne med Hensyn til at yde Bidrag til Arbejdsløshedskasserne, var det givet, at man maatte være tilfreds med at undgaa de Ekstrapaaligninger, der vilde blive Følgen af en langvarig Konflikt.

Kun den rene Desperation kunde forlige sig med Tanken om, at det skulde være muligt under den største økonomiske Depression, som Verden nogensinde har været Vidne til, at gennemføre virkelige Forbedringer for Arbejderne, og paa et Tidspunkt, hvor kort Tid i Forvejen en 5 Maaneders Konflikt var afsluttet i Norge med det Resultat, at de norske Arbejdere havde maattet indgaa paa Reduktioner, der endda var større end dem, som vi uden Sværdslag indgik paa i Foraaret 1931. Eller hvilket fornuftigt Menneske tror paa, at det skulde have været muligt at gennemføre faglige Fremskridt i Danmark, naar man paa samme Tid i Sverige med Lønninger, der ikke ligger højere end vore, maatte indgaa paa betydelige Reduktioner.

At ville rejse en Agitation imod Forbundsledelserne paa Grundlag af det Forlig, der blev indgaaet den 15. Februar 1932, skulde paa Forhaand synes udelukket overfor en Arbejderklasse, der i kulturel Henseende ikke overgaas af noget andet Lands, og som besidder en Organisationskultur, der har givet den et Førerskab. Alligevel synes det virkelig, som om det forfærdelige Tryk, der i Øjeblikket hviler paa Arbejderklassen, har forringet dens Muligheder for at kunne tænke klart og ræsonnere rigtigt. Selvom det langt overvejende Antal af Organisationernes Medlemmer forstaar at vurdere Værdien af, at ikke de med en omfattende og langvarig Arbejdskamp forbundne Lidelser blev tilføjet de øvrige, som Arbejderne i Øjeblikket maa bære, saa synes der alligevel at være en Del, der lader sig paavirke af det kommunistiske Skraal.

Vi skal vel vogte os for at stemple alle, der fører kommunistisk Tale, som Kommunister. Vi har Erfaring for, at danske Arbejdere i al Almindelighed betragter Betegnelsen Kommunist som et Skældsord, men paa den anden Side kan det ikke længere være tilstrækkeligt for at asurere sig imod at blive mistænkt for at være Kommunist, at man gaar med et Kort i Lommen til en socialdemokratisk Partiforening. Her gælder det: „Vis mig din Tro af dine Gerninger", og hvis det fortsat skal tolereres, at Medlemmer af det socialdemokratiske Arbejderparti øver faglig kommunistisk Gerning, maa der findes Midler til at faa afgjort, under hvilken Rubrik vedkommende tvetydige Personer skal registreres.

Her nytter det ikke at hævde, at Fagbevægelsen skal være upolitisk, naar man fra Kommunisternes Side søger at paavirke den kommunistisk. Hvad er Kommunisme andet end en politisk Retning, der i Vesteuropa manifesterer sig som staaende i det skarpeste Modsætningsforhold til Socialdemokratiet, og som søger at benytte Fagbevægelsen til Fremme af Kommunismens politiske Formaal. At den Klat Kommunister, der findes her i Danmark, ogsaa har denne Hensigt, fremgaar af det Citat af den kommunistiske Parole, som vi gengav i Fagbladet for Marts Maaned, og som vi skal gentage her, da det sikkert er nødvendigt at slaa fast med Firetommersøm, at fra den Side ønsker man kun, at Fagorganisationerne skal være upolitiske, saalænge disse tilslutter sig det socialdemokratiske Arbejderparti, men de maa gerne være politiske, naar blot de vil gaa Kommunismens Ærinde. Det hedder i den kommunistiske Parole:

> „Derfor udgiver vi ikke i Dag Parolen om Udtræden af de reformistiske Forbund eller om Oprettelsen af nye revolutionære Fagforeninger. Derfor forbliver vi i de reformistiske Organisationer, ikke for at erobre Flertallet i De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg, men for at vinde Flertallet af Medlemmerne i Fagforeningerne for den revolutionære Klassekamp. For at fremme dette Formaal og for at knuse Reformisternes Planer lader vi vore Kammerater vælge til faglige Tillidsposter. Og derfor maa vi ogsaa sætte alt ind for at faa **revolutionære Arbejdere valgt til Arbejdernes Repræsentanter paa**

de forskellige Delegeretmøder og Kongresser: For at afsløre Socialfascisterne, for at mobilisere alle ærlige proletariske Elementer til Modstand mod Nygaards og Kjærbøls Strejkebryderlinie og for at udnytte enhver legal Mulighed til overfor Arbejderne at stille vor revolutionære Kamplinie op overfor Reformisternes Nederlags-Taktik."

Der er heldigvis ingen Fare for, at de danske Arbejdere skal svigte det Parti, som i Samarbejde med Fagbevægelsen i Løbet af en Menneskealder har bragt dem frem i forreste Række blandt Verdens Arbejdere. Dertil er den danske Arbejder for klog. Men der lurer en anden Fare, nemlig den, der giver sig Udslag i manglende Deltagelse i Organisationsarbejdet og Ligegyldighed, naar der kaldes paa Medlemmernes Medvirkning, den Fare, der giver sig Udslag i daarligt besøgte Generalforsamlinger og Udebliven, naar Organisationen iøvrigt kalder til Samling. Det er Troen paa, at det gaar nok og ikke saa galt, som Præsten præker, der i Virkeligheden rummer den eneste Mulighed for, at Kommunisterne i den allervanskeligste Tid, som Fagbevægelsen i indeværende Aarhundrede har gennemlevet, skal kunne gøre sig gældende.

Dertil kommer den Bitterhed og Haabløshed, som den omfattende og langvarige Arbejdsløshed skaber. Men naar man gør sig bekendt med, hvad andre Landes Arbejdere har maattet gennemgaa af Lidelser, med hvilke de danske Arbejderes heldigvis ikke kan sammenlignes, saa vilde det være en Skændsel og til ubodelig Skade, om man mistede Troen paa, at de Midler, der gennem Aarene bragte den danske Arbejder saa langt frem, ikke skulde være tilstrækkelige til ogsaa at hjælpe ham gennem den øjeblikkelige vanskelige Tid. Og kan intet andet aabne Øjnene for de kommunistiske hensynsløse Metoder, maa vel den Desperation, som det har været muligt her og der at fremkalde, kunne gøre det.

Vi tænker bl. a. paa de københavnske Formere, der ekskluderede de Medlemmer, der danner Forretningsudvalget i Dansk Former- og Støberiarbejderforbund med Forbundets mangeaarige Formand, Arnold Nielsen, og Hovedkasserer Ludvig Christensen i Spidsen. Disse Mennesker, der gennem de mange Aar har arbejdet for deres Fagfællers Interesser med det Resultat, at Formerne staar som et af de allerbedst lønnede Fag i Danmark, fratager man det Adelsmærke, som enhver ærekær Arbejder opfatter Medlemsskabet i sin faglige Organisation at være. Og hvorfor? Fordi de i en Tvangssituation, der var fremkommet ved Forligsmandens Mæglingsforslag af 10. Februar, tog Ansvaret for at tiltræde et Forlig, som iøvrigt alle fornuftige Mennesker er tilfreds med.

Da Arnold Nielsen ved Nytaar 1931 fejrede sit 25 Aars Jubilæum som Formand for Forbundet, blev der fra de danske Formere og ikke mindst fra de københavnske givet Udtryk for en overordentlig varm Sympati og Taknemmelighed, fordi han gennem en Menneskealder havde tjent sin Organisation paa en saadan Maade, at det har været til den største Gavn for Formerfaget. Men ikke mere end 5 Fjerdingaar efter er den samme Mand ikke alene blevet uduelig, men har begaaet en saadan Forbrydelse, at man anvender den haardeste Straf, der overhovedet kan anvendes overfor en ærekær organiseret Arbejder, nemlig at sætte ham udenfor sin Organisation.

Eller en Mand som Hovedkasserer Ludvig Christensen, der i snart 25 Aar til sine Kammeraters aldrig svigtende Tilfredshed har passet paa deres Penge samtidig med, at han som Hjælpekassemand, Borgerrepræsentant og Rigsdagsmand har udført et overmaade anerkendelsesværdigt Arbejde for de Arbejdsløse. Ogsaa han skal sammen med de øvrige veltjente Medlemmer af Formerforbundets Forretningsudvalg bøde for den „Letsindighed", at han i en overordentlig vanskelig Situation tog Ansvaret paa sig og efter moden Overvejelse foretog det Skridt, som hans Samvittighed paabød ham.

Paa den Generalforsamling, hvor Eksklusionen fandt Sted, skal en Taler have udtalt, at dette var Pip; vi vil betegne den her anvendte Fremgangsmaade som Udslag af en organisationsmæssig Mentalitet, der stærkt nærmer sig Galskab. Og vil man spørge, hvorledes saadan noget kan gaa til, kan Svaret kun blive dette: Fordi en stor Del af de fornuftige Medlemmer holder sig hjemme. Af Formernes 800 københavnske Medlemmer deltog kun Halvdelen i den Generalforsamling, der vedtog Eksklusionen, som iøvrigt kun blev gennemført med 25 Stemmers Majoritet, og da der derefter blev indkaldt til ny Generalforsamling til Valg af Delegerede til den Kongres, hvor de ekskluderede Forretningsudvalgsmedlemmer blev rehabiliterede, mødte der kun 300 Medlemmer.

Andet Sted i Bladet er Formernes ekstraordinære Kongres omtalt, og vi skal her undlade at komme nærmere ind paa den. Vi kan dog ikke lade være med at henlede Opmærksomheden paa, at der paa Kongressen optraadte Delegerede med saakaldte „bundne Mandater", en Slags organisationsmæssige Bybude, der uden Hensyn til, hvilke Oplysninger der maatte

fremkomme paa Kongressen, og selv om deres tidligere Opfattelse skulde blive ændret under Paavirkning af Kongressens Forhandlinger, har bundet sig til at stemme paa en bestemt Maade.

Indenfor Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund staar man nu overfor Afholdelse af en Række Generalforsamlinger, hvor der skal foretages Valg af Delegerede til Forbundets ordinære Kongres den 5. Juli. At der ved disse Valg fra Kommunisternes Side vil blive gjort Forsøg paa, som det hedder i den kommunistiske Parole, „at faa valgt revolutionære Arbejdere", er ganske givet. Paa en Plakat, der for nogen Tid siden var ophængt ved det københavnske Kontrolsted, kunde man læse følgende:

„For at bedre D. S. M. F. agter vi at starte en storstilet Kongres-Kampagne.
Plakatmalere og gode Talere søges.
Udvalget."

I al sin Naivitet fortæller Plakaten tydeligt om de Bestræbelser, som Oppositionen udfolder, og skulde disse lykkes, maa enhver være klar over, hvad Udfaldet af Kongressen vil blive. I saa Fald vil der blive truffet Beslutninger, som i en vanskelig Situation som den nuværende kun kan hindre Forbundsledelsen i at manøvrere for at søge opretholdt Medlemmernes Levestandard og, naar bedre Tider maatte oprinde, forhindre, at disse kan udnyttes til nye Fremskridt med Hensyn til Løn- og Arbejdsbetingelser. Spørgsmaalet er: Skal den Linie, der har været fulgt siden Aarhundredskiftet, og som har bragt de danske Smede og Maskinarbejdere frem i forreste Række indenfor den danske Fagbevægelse, bibeholdes, eller skal man ud i kommunistiske Eksperimenter, hvis Resultat ingen kan overse?

Fra Oppositionens Side vil Valgene sikkert komme til at staa i Tegnet af Medlemmernes Medbestemmelsesret under Paastand om, at denne søges ophævet. Den sidste Overenskomstsituation skal bruges til at bibringe Medlemmerne Opfattelsen af, at Urafstemningen skal fratages dem. Paastanden herom er Løgn, og Medlemmerne vil ved at studere de af Hovedbestyrelsen foreslaaede Ændringer til Lovene, der er offentliggjort længere henne i Bladet, kunne overbevise sig herom. Kongressen kan fastslaa, at naar Hovedbestyrelsen har opsagt Overenskomsten, skal der i alle Tilfælde iværksættes Urafstemning, men selve Urafstemningen vil ingen Kongres kunne ophæve, fordi den da vil komme i afgjort Modsætningsforhold til Medlemmerne.

I en vanskelig Tid skal Repræsentanter for de danske Smede og Maskinarbejdere mødes til Raadslagning om, hvorledes de bedst kommer igennem det, indtil lysere Tider oprinder. Vi stoler paa, at Medlemmerne vil møde talrigt frem paa Generalforsamlingerne, vil afvise de kommunistiske Spektakelmagere og vælge saadanne Repræsentanter, der, omend de stiller sig kritisk til Tidens Spørgsmaal, dog ønsker disse løst paa en saadan Maade, at Fremtiden kan blive præget af Fremskridt i Fortsættelse af dem, Metalarbejderne gennem de svundne Aar har kunnet notere.

Ekstrakongres i Former- og Støberiarbejderforbundet.

Saa opnaaede da de 12—14 Medlemmer af den københavnske Afdeling, hvorimellem Bestyrelsen tælles, og som deler Mening med ca. 200 af Afdelingens Medlemmer, at faa deres længe brændende Ønske om at faa afholdt en Ekstrakongres opfyldt og faa lænset Forbundets Kasse for de Midler, som den kostede.

Faa Dage efter, at Kongressen var afholdt, har jeg i den socialdemokratiske Presse Landet over fremsat en Redegørelse, dels fordi Hovedbestyrelsen ikke ønskede at lade Kommunistbladet være ene om at referere Kongressen i Dagspressen, dels fordi det var nødvendigt at skildre Forholdene og deres Udvikling saaledes, som Redegørelsen slutter, nemlig paa nøgtern, usminket og sandfærdig Maade.

Jeg gaar ud fra, at de fleste interesserede har læst denne Redegørelse; der er derfor ingen Anledning til at gaa i Enkeltheder, og om kort Tid udsendes naturligvis Forhandlingsprotokollen over Kongressen til Afdelingerne.

At Kommunisterne faa Dage efter Kongressen overklistrede Bygningen paa Gl. Kongevej med Plakater om, at Hovedbestyrelsen omtrent havde ligget paa Knæ for Kongressen for ikke at blive hældt ud, er Pjat, jeg ikke vil spilde Ord paa. Det kan passende tages med ind under det, som et Medlem paa en af Afdelingens Generalforsamlinger kaldte hele Kampagnen og Forretningsudvalgets Eksklusion af Afdelingen for, nemlig »Pip«.

Ro og Afklaring maatte der imidlertid skaffes, og det er antagelig nu sket.

Den Resolution, som Oppositionen stillede paa Kongressen, og som man vel maa regne med havde nogen Tilslutning mellem de 24 Delegerede, der stemte mod den af Hovedbestyrelsen stillede Resolution, er heller ikke megen Omtale værd. Den indeholdt det sædvanlige, som Kommunist-Resolutioner gør, og det kan ogsaa være værd at bemærke, at naar Hovedbestyrelsens Resolution kun fik 33 Stemmer, ligger der ogsaa en Forklaring deri, at 5—6 Delegerede mødte med bundet Mandat og Forpligtelse til at stemme mod Godkendelse af Virksomheden, selv om de, efterhaanden som Debatten skred frem, muligvis nok er kommet paa andre Tanker. Der var 58 Delegerede til Stede. En svarede stemmer ikke, og

Hovedbestyrelsens 11 Medlemmer skulde selvsagt ikke deltage i Afstemningen, der skete ved Navneopraab.

Naar Kommunistbladet, ligeledes nogle Dage efter Kongressen, bekendtgjorde, at Hovedbestyrelsen »kun reddede sig« ved at tage et Stykke ud af den Resolution, den havde stillet, da har dette heller ikke noget med Virkeligheden at gøre.

Stykket, der blev taget ud, havde følgende Ordlyd:

> Kongressen misbilliger paa det skarpeste, at Københavns Afdeling paa en Generalforsamling, hvor Halvdelen af dens ca. 800 Medlemmer var til Stede, med 205 Stemmer mod 180 paa ulovlig og ganske meningsløs Maade har vedtaget at fratage Forbundets Forretningsudvalgs Medlemmer deres Medlemsskab i Afdelingen.

En Delegeret henstillede til Hovedbestyrelsen at tage det ud, og paa sammes Vegne erklærede Undertegnede, at Hovedbestyrelsen ikke var kommet til Kongres for at gøre Reklame. Det, som det drejede sig om, var, at Overenskomstforlængelsen, saaledes som den var sket, blev godkendt,og at Københavns Afdeling blev paalagt at annullere sin meningsløse Eksklusion. Var Henstillingen ikke fremsat, var Afstemningen uden al Tvivl blevet den samme, men noget andet var, at der, da den nu én Gang var fremsat, og Henstillingen ikke var blevet fulgt, for Oppositionen havde været en kærkommen Anledning til at himle op om Magtbrynde o. s. v., men den Anledning ønskede Hovedbestyrelsen ikke at give Oppositionen.

Resolutionen havde, som den blev vedtaget, følgende Ordlyd:

> Dansk Former- og Støberiarbejderforbunds ekstraordinære Kongres giver sin Tilslutning til den Protest, Forbundets Hovedbestyrelse paa sit Møde den 14. Februar d. A. har vedtaget, og som er tilstillet Statens Forligsmand i Arbejdsstridigheder, idet man skarpt fordømmer Dansk Arbejdsgiverforenings Nægtelse af at give Tid til Urafstemning om Forligsforslaget af 10. Februar 1932.
>
> Der skabtes derved for Forbundets Hovedbestyrelse en Tvangssituation, i hvilken den maatte handle uden om herfor gældende Bestemmelser indenfor Forbundet. Kongressen understreger derfor Hovedbestyrelsens Beslutning i Protesten om, at Gentagelser ikke kan finde Sted, men godkender iøvrigt Forlængelsen af Overenskomsten for 1932.
>
> Kongressen paalægger Afdelingen i København at annullere den vedtagne Beslutning om Forretningsudvalgets Eksklusion af Afdelingen.

I »Jern- og Metalarbejderen« for November 1931 skrev jeg under Titlen: »Naar man bliver hjemme«, en Artikel til Belysning af, hvad Generalforsamlings-Beslutninger kan føre til, naar den ældre og besindige Del af Medlemmerne bliver hjemme under Paaskud af, at man ikke gider spilde sin Tid med at høre paa Skænderiet.

Under Tiden op til Kongressen lykkedes det Afdelingen i København under kraftig Opfordring fra begge Sider at faa ca. 400 af dens 800 Medlemmer til at møde op, da Forretningsudvalgets saakaldte Henrettelse skulde foregaa. De mødte 400 gik praktisk talt over paa Midten, idet 205 vilde skarprette, medens 180 ikke vilde.

Da der skulde vælges Kongresdelegerede, mødte der 300. Var der mødt 800, havde Listen over de Delegerede fra København faaet en anden Sammensætning.

Jeg kan derfor kun endnu en Gang sige: Mød op og hold ud i Eders Afdelinger, naar der er kaldt til Møde.

Arnold Nielsen.

Centralkomitémøde i Internationalt Metalarbejderforbund.

Den 31. Marts afholdt *Internationalt Metalarbejderforbund* Centralkomitémøde i Frankfurt am Main, i hvilket for Danmarks Vedkommende Johs. Kjærbøl deltog Her drøftedes meget indgaaende den Situation, som Arbejderne i al Almindelighed og specielt Metalarbejderne er kommen i ved det økonomiske Sammenbrud, der har fundet Sted hele Verden over.

Sekretæren, Konrad Ilg, udtalte i sin Beretning, at alle Lands-Forbundene befinder sig i en kritisk og ualmindelig oprivende Situation. Antallet af Arbejdsløse er ganske vist ikke lige stort i alle Lande, men der findes kun faa Lande, hvor de arbejdsløse Metalarbejderes Antal er under 25 pCt. I Tyskland var der saaledes ved Februar Maaneds Udgang 44,4 pCt. arbejdsløse, 30,4 pCt. arbejdede paa forkortet Arbejdstid og kun 25,2 pCt. af Tysk Metalarbejderforbunds Medlemmer arbejdede paa fuld Arbejdstid. Det maa antages, at i en Række Lande ligger det Antal Timer, hvori der i 1931 arbejdedes i Metalindustrien, mere end 50 pCt. under det tilsvarende Antal Timer i 1930. Kriseaarene 1921—24 er forlængst indhentede hvad angaar Arbejdsløsheden. I Løbet af Aaret 1932 vil Arbejdsløsheden stige i alle Lande og naa en hidtil ukendt Størrelse. Eksporten vil i de kommende Maaneder gaa endnu mere tilbage, og for enkelte Lande overhovedet ikke mere komme i Betragtning. En Lettelse af Krisen i de kommende Aar maa anses for at være udelukket. Industriens Sammenbrud er saa katastrofalt, at en mærkbar Bedring selv under de aller gunstigste Omstændigheder først efter Aars Forløb er tænkelig. Man kan have forskellige Meninger om, hvorvidt Krisen vil føre til det kapitalistiske Systems Sammenbrud, men derimod synes det ganske klart, at Krisen ikke vil kunne overvindes alene ved Hjælp af kapitalistiske Metoder eller af den kapitalistiske Mentalitet.

I enkelte Lande som Ungarn, Rumænien, Polen og Jugoslavien er Befolkningen allerede meget stærkt forarmet. Dette har ganske naturligt bragt Fagorganisationerne i store Vanskeligheder, og de har for Størstedelen maattet indstille deres Virksomheder. Dertil kommer, at der i disse Lande fra Statens Side slet ingen eller ingen nævneværdig Arbejdsløshedsunderstøttelse ydes.

Medlemmerne, der enten er arbejdsløse eller forarmede i allerhøjeste Grad, er ikke i Stand til at yde selv de laveste Bidrag, og Organisationerne fører en svær Kamp for overhovedet vedblivende at kunne eksistere.

Der findes sikkert intet andet Land, der politisk og økonomisk bærer saa tunge Byrder som Østrig. Arbejdsløsheden har antaget et uhyggeligt Omfang. Hele Industrier og tidligere blomstrende Egne er i Dag blevet til økonomiske og industrielle Ruiner. Desuden er Lande, der tidligere har trukket østrigsk Arbejdskraft til sig, hvorved de sociale Byrder er lettet noget, begyndt at sende denne Arbejdskraft tilbage igen. Der er saaledes i den senere Tid kommet ca. 20,000 Arbejdere hjem fra Frankrig, fra Rusland er kommet 2 à 3000, og man venter, at endnu flere vil vende tilbage. Disse frygtelige økonomiske Forhold fører til en politisk Afmagt, der kaster sin Skygge paa alle Partier. Befolkningen er kommet ud i et aandeligt Uføre, og store Dele er nærmest besjælet af en kapitalistisk Bolschevisme.

I Tjekkoslovakiet har mange Virksomheder paa Trods af den lave Valuta maattet lukke, og Arbejdsløsheden er stor. De sociale Følger heraf er dog mildnet betydeligt ved Fagforeningernes og det socialdemokratiske Partis store Indflydelse paa Regeringen og i Parlamentet. Tjekkoslovakiet er med sine Raavarer og sin Industri meget stærkt forbundet med den øvrige Verdensøkonomi, men maa dog antages at have bedre Betingelser end mange andre Lande for at kunne øve Modstand mod det nuværende økonomiske Kaos.

I Tyskland har Krisen antaget en særlig skarp, ja, ligefrem fortvivlet Karakter, og dens Virkninger er næsten ufattelige. Efter Krigen havde Arbejdsgiverne samt Finans-, Handels- og Videnskabsmændene i Tyskland sat alle Kræfter ind for at fortsætte Bestræbelserne for at skabe Tyskland en dominerende Verdensstilling. Resultatet af disse Bestræbelser var i industriel og teknisk Henseende ligefrem gigantisk. Tyskland raader i Dag utvivlsomt over et Produktionsapparat, hvormed det let vilde kunne forsyne Størstedelen af Europa med alle Slags Varer. Det kapitalistiske Tyskland mangler nu intet andet end Købekraften og Afsætningsmarkederne. At et økonomisk Sammenbrud med alle dets frygtelige Konsekvenser vilde virke ganske ødelæggende paa det højindustrielle Tyskland, der tilmed er belastet med Verdenskrigens uhyre Byrder, er ganske klart for os alle, der betragter Tingene noget nærmere. Man har gennemtvunget gentagne Lønreduktioner overfor Arbejderne i Haab om ved billigere Produktionsomkostninger at kunne erobre eller generobre Afsætningsmarkeder, men denne Spekulation har slaaet fejl. I en Krisetid med mægtige, nationalistiske Bølgeslag, med Toldbeskyttelse, Kontingentering og Bestræbelser for Selvforsyning vil intet Land tillade, at dets Marked oversvømmes med billige udenlandske Varer.

Alle disse Vanskeligheder har fremelsket en stærk nationalistisk og fascistisk Bevægelse i Tyskland, finansieret og støttet af Storkapitalen, der truer med at ville vælte den organiserede Arbejderklasse over Ende. Endnu er det ikke lykkedes, og forhaabentlig vil vore tyske Kammerater holde Stand, thi et Nederlag for den tyske Arbejderbevægelse og for det tyske Demokrati vil have uoverskuelige Følger for Arbejderklassen i hele den civiliserede Verden.

Skandinavien, Holland og Schweiz, der hører til de saakaldte neutrale Stater, har mindre mærket Følgerne af Krigen end de besejrede og de sejrende Lande. Men naturligvis mærker ogsaa de Sammenbrudet. Arbejdsløsheden er overordentlig stor, og de har store Vanskeligheder med deres Valuta og »indefrosset« Kapital i de store Industrilande.

De meget stærkt industrialiserede og stærkt befolkede Lande Belgien og Luxemburg er rystede i deres Grundvolde af Verdenskrisen. Begge disse Lande er henvist til at skulle eksportere Raamaterialer og færdige Industrivarer og indføre alle Slags Levnedsmidler. Arbejdsløsheden er mange Steder saa stor, at den forlængst har overskredet Kommunernes økonomiske Bæreevne, og Arbejdernes sociale Forhold er stærkt forringede. Den organiserede, socialistiske Arbejderbevægelses Indflydelse er dog saa stor, navnlig i Belgien, at man berettiget kan haabe, at det vil være muligt for Arbejderklassen at staa sig i den mægtige Kamp.

I Storbritannien har Arbejdsløshedstallet gennem 12 Aar været over 1 Million og har i enkelte Aar været oppe paa 2—3 Millioner. Alle Forsøg paa at forringe Arbejdsløsheden har været forgæves, og Statens og Fagforeningernes Understøttelse til de Arbejdsløse har andraget mange Millioner. Den britiske Arbejderbevægelses stærke Fremgang og dens store Valgresultater førte til en fuldkommen Panikstemning hos det engelske Borgerskab, og denne udløste sig i det Valg, der førte til et konservativt Flertal med Dannelsen af den saakaldte Nationalregering. Denne Regering har fra Begyndelsen været inde paa Toldbeskyttelsens og Indførselsindskrænkningernes Bane og vil sikkert ikke kunne forlade denne, men maa følge den helt ud. Iøvrigt har den søgt at mildne Krisen ved at nedskære Arbejdsløshedsunderstøttelsen. Den britiske, organiserede Arbejderklasse befinder sig i en kompliceret, oprivende og haard Kamp. Det er dog lykkedes den paa 2 vigtige Omraader at bevare Stillingen, nemlig med Hensyn til den organisationsmæssige og ideologiske Enighed og med Hensyn til Løn- og Arbejdsbetingelser. De kommunistiske og fascistiske Ideer har ingen Tilslutning i England, og til Trods for den aarelange Produktionskrise, under hvilken Hundredtusinde af kvalificerede Arbejdere for altid er slaaet ud af Produktionsprocessen, er det dog lykkedes de engelske Arbejdere at bevare deres Lønninger for en lignende Forringelse som den, der har fundet Sted i mange andre Lande.

Hvad endelig Frankrig angaar, saa har jo dette Land siden Krigsafslutningen haft den absolut førende politiske og økonomiske Stilling. Arbejdsløsheden naaede Frankrig paa et langt senere Tidspunkt end de andre Lande, og mange — baade Franskmænd og andre — troede, at Frankrig var en lykkelig Ø i den kapitalistiske Malstrøm og skulde forskaanes for økonomisk Sammenbrud. Men kun den, der ikke kender eller ikke vil anerkende Kapitalismens Væsen, kunde have en saa-

dan Opfattelse. Frankrig kan lige saa lidt som noget andet Land undgaa det økonomiske Sammenbrud med alle dets finansielle og politiske Følger, selvom dette Land har haft Fordele, der indtil nu har virket mildnende paa Krisens Heftighed. Intet andet Land i Europa har beskæftiget saa mange udenlandske og farvede Arbejdere som Frankrig, og ved at sende disse ud af Landet har man stærkt forbedret Arbejdsmarkedet. Denne Proces er endnu ikke afsluttet, men saasnart de store Fæstningsanlæg er fuldført, vil det være nødvendigt at foretage store Udvisninger. Den lave franske Valuta og Nødvendighedsartiklernes forholdsvise Billighed har ogsaa virket gunstigt paa det økonomiske Liv i Frankrig, og endelig maa det tages i Betragtning, at den franske Arbejder hører til Europas nøjsomste. I Højovns- og Sværindustriens store Centre er der f. Eks. ikke Tale om hygiejniske Boliger eller egentlige Kulturkrav. Her mangler ikke alene Købekraften, men ethvert Krav til Fornødenheder og Kultur. Og desværre har den franske Arbejders Organisationsuvillighed været en Hindring for en virkelig stærk Fagbevægelse i Frankrig; maaske vil Krisens yderligere Forringelse af Forholdene her hidføre en Forandring.

Alle disse for Kapitalen gunstige Forhold til Trods er det dog ikke lykkedes Frankrig at undgaa Krisen, den bryder nu ogsaa ind over dette Lands Grænser.

Konrad Ilg sluttede sin Beretning med at udtale, at det var en Nødvendighed for saavel den socialistiske som den faglige Internationale, at alle Tillidsmænd i denne Uvejrstid med absolut Hengivenhed og ubetinget Troskab holdt Fanen højt.

Man drøftede endvidere Mulighederne for Fremskaffelse af Arbejde og for Forkortelse af Arbejdstiden, og det var en absolut Opfattelse hos Centralkomiteens Medlemmer, at Løsningen af disse Spørgsmaal paa det intimeste afhænger af Arbejderklassens Mulighed for at skaffe sig politisk Indflydelse. Thi kun ad Lovgivningens Vej er det muligt at naa et Resultat paa disse Omraader, og dette Resultats Karakter vil naturligvis afhænge af den Styrke, hvormed Arbejderklassen er repræsenteret i de lovgivende Forsamlinger. Kun gennem Oplysning, der skaber Modenhed, og ved Enighed, der skaber Styrke, vil det være muligt for Arbejderklassen at redde sig igennem den herskende økonomiske Krise.

Centralkomiteens Forhandlinger resulterede i Enighed om at udsende følgende Opraab til Optagelse i Metalarbejderfagpressen og de respektive Landes Arbejderpresse:

Til Arbejderne i Maskin-, Metal-, Jern- og Staalindustrien.

Den internationale, kapitalistiske verdensøkonomiske Krise med dens økonomiske, finansielle og politiske Følger har paa det af Centralkomiteen for det Internationale Metalarbejder-Forbund i Slutningen af Marts Maaned 1932 i Frankfurt am Main afholdte Møde været Genstand for en grundig Forhandling og Drøftelse. Centralkomiteens Medlemmer, som repræsenterer nogle Millioner organiserede Arbejdere i alle Lande, betragter det som deres Pligt i nedenstaaende Udtalelse overfor Arbejderne og navnlig overfor de Millioner af unge, kvindelige og mandlige Arbejdere og Funktionærer i Metalindustrien at fremsætte deres Iagttagelser og de af dem enstemmigt godkendte Fordringer og Bestræbelser. Centralkomiteen retter til alle i Metalindustrien beskæftigede en indtrængende Opfordring til handlekraftig Medvirken og Kamp mod Angreb og Stormløb paa de sociale Erobringer og mod Tilintetgørelsen af de politiske Rettigheder og Friheder.

Det internationale Metalarbejder-Forbunds Centralkomité konstaterer:

Krisen i den internationale Verdensøkonomi og dens Følger har bredt sig til alle Lande og Folk uden Undtagelse. I en Aarrække er de Arbejdsløses Millionhær ustandselig vokset, uden at det i nogen Maade har været muligt for de kapitalistiske Magthavere at dæmme op for Arbejdsløshedens voksende Strøm og at bevare de arbejdende Folkeklasser for Forarmelse og Elendighed, uanset om det drejer sig om Arbejdere i Industri, Haandværk, Handel, frie Erhverv eller Landbrug. Selv den stærkt privatkapitalistisk indstillede Landbrugsbefolkning lider ikke mindre under det nuværende økonomiske System end Industribefolkningen.

Den verdensøkonomiske Krise er en ren kapitalistisk Systemkrise. I intet andet Tidsrum har Verden været i Besiddelse af et saa stort og ydedygtigt Produktionsapparat, som det nu er Tilfældet. Aldrig nogensinde før har Landbruget frembragt saa store Mængder af Næringsmidler som nu, og alligevel ved Millioner af arbejdsdygtige og handlekraftige Mennesker ikke, hvorledes de skal skaffe sig Næring og Nødvendighedsartikler. Ved Magtbrynde, rasende Profitbegær og Egoisme og i lige saa høj Grad ved den med alle demagogiske Midler opflammede Nationalisme i Forbindelse med Rustningsvanvid og Appel til den raa Magt er der blandt Menneskene og Folkene skabt en Mistillid og en Mentalitet, som umuliggør en retfærdig og fornuftig Fordeling af Produktionen. Ved hensynsløs og brutal kapitalistisk Udbytning af de arbejdende Mennesker og Jordens Værdier af enhver Art er der mellem Produktion og Forbrug respektive mellem Produktionsevne og de brede Befolkningsmassers Købekraft skabt et Misforhold, der sluttelig maatte føre til Elendighed og til et internationalt Kaos.

Overfor alt dette staar hele det kapitalistiske Samfund hjælpeløst. De i Vindingens og Profittens Tider hovmodige og af Magtbrynde ligefrem struttende saakaldte Førere i Industri og Økonomi ved nu hverken ud eller ind. Al deres Visdom udtømmer sig i Raabet om yderligere Forringelse af den arbejdende Befolknings Lønninger og sociale Stilling. Forøget menneskelig Udbytning, Afskaffelse af den sociale Lovgivning, Grænsespærring, Toldmure, Kreditspærring er deres Krav, der Dag for Dag udbredes som en sand Smudsflod af en folkefjendtlig Presse og dens Lejesvende paa perfid og demagogisk Maade. Staten betragtes af dem kun som den, der skal fuldbyrde deres Vilje, og som den, der overalt og under alle Betingelser skal beskytte deres System og deres Magtbegær paa alle økonomiske og politiske Omraader.

Der, hvor de kapitalistiske Magthavere ser deres Magt truet af den opadstigende Arbejderbefolkning, har de i Fascismen skabt sig private Hære af Lejesvende. Dette gælder navnlig for det store, industrielle Tyskland med dets stærke, organiserede Arbejderbevægelse. Fascisterne og Nationalisterne er intet andet end Lejetropper for Kapitalisterne og Arbejdsgiverne. Deres demagogiske Apparat, deres Strømme af Bagvaskelser, deres Vaabenlagre og Kaserner og deres blodige Skændselsgerninger kræver Snesevis og Hundredevis af Millioner, der i Hovedsagen betales af Storindustrien. Ved Hjælp af disse raa Svende haaber Kapitalisterne og Arbejdsgiverne at kunne holde den arbejdende Befolkning nede og at kunne redde deres forbandede Udbytningssystem.

Det internationale Metalarbejder-Forbunds Centralkomité hilser den tyske organiserede Arbejderklasse og de tyske Befolkningskredse, som i en ualmindelig vanskelig Situation paa en saa glimrende Maade har forstaaet at afslaa Fascisternes hovmodige og med Løgn og Demagogi førte Stormangreb ved Rigspræsidentvalget. Den udtaler sin fulde Sympati med det tyske Proletariat, og fremfor alt med de fagligt og socialistisk organiserede Arbejdere De udenlandske Broderorganisationer stoler paa de store tyske faglige og socialdemokratiske Organisationer og forsikrer dem om deres broderlige Solidaritet. Centralkomiteen venter, at det internationale Fagforbund følger den tyske Arbejderklasse med den største Opmærksomhed. Det tyske Proletariats Kamp er tillige hele Verdensproletariatets Kamp. De tyske organiserede Arbejdere har Krav paa de internationale Fagforbunds broderlige Solidaritet.

Arbejdernes og Folkenes nuværende, ligefrem helvedesonde Situation, som truer med at udmarve Nerver og Aand, kan kun mildnes og ophæves ved Viljekraft og et aandeligt Opbygningsarbejde og ved en ubrydelig Solidaritet mellem de organiserede Arbejdere i hele Verden. Kapitalisterne i alle Lande har i alle Folkenes økonomiske, finansielle og politiske Spørgsmaal vist sig uduelige. Alle de utallige Konferencer har været forgæves og er for det meste ynkeligt strandede — maatte strande, fordi ikke sand Folkesolidaritet, Fornuft og Menneskekærlighed, men Misundelse og Lumskhed, Magtbegær og fremfor alt Fordele, Vinding og Profit har været de afgørende Momenter.

Arbejderne kræver gennemgribende Afrustning og Solidaritet mellem Folkene, kollektivt Arbejde, Fællessind og alle Folkenes Vel. For at mildne og fjerne Arbejdsløsheden kræver vi Tilvejebringelse af Arbejde, rimelige Løn- og Arbejdsforhold, Forkortelse af Arbejdstiden, Indførelse af en ugentlig Arbejdstid paa 40 Timer og for kontinuerlig Drift 6 Timers Arbejdshold. De af Nød og Elendighed ramte Arbejdsløse maa have tilstrækkelig Understøttelse og under alle Omstændigheder beskyttes. Kulturen maa ikke gaa til Grunde.

Til den arbejdende Befolkning, hvis Eksistens er alvorlig truet, retter vi en indtrængende Opfordring om trods alle Vanskeligheder ikke at fortvivle. Metalarbejdere i alle Lande, lad Eder ikke vildlede af Demagogerne, som giver Eder Løfter fulde af Fraser, men som i Virkeligheden kun tilstræber Jeres Undertrykkelse og Knægtelse. Hovedet op, ingen aandelig Forvirring; trods Fattigdom, Elendighed og Nød ved vi, at vore Ideer og vore Rettigheder vil sejre. At holde ud trods al Modgang i Nutiden maa være vort Løsen!

Metalarbejdere, forbliv tro mod Eders Organisation, som I har at takke for alt, hvad der er vundet paa det sociale og kulturelle Omraade, og lad den ikke i Stikken trods de stærkeste Storme. Industriens og Kapitalismens Sammenbrud kan kun overvindes ved en sluttet, organiseret Arbejderklasse. Kollektivisme, Ret og Arbejde maa sejre!

Metalarbejdere i alle Lande, Eders Pligt kalder Eder frem i de forreste Rækker i Verdensproletariatets Strid og Kamp.

Lærlingelovforslaget.

Ved *Erik Dreyer*,
Direktør for Fabriktilsynet.
(Sluttet.)

Lærlingenævnet bestaar af en Formand, der skal være juridisk uddannet og beskikkes af Socialministeren. Iøvrigt bestaar Nævnet af 3 Medlemmer, valgt blandt Arbejdsgivere, og 3 Medlemmer, valgt blandt Arbejdere hos næringsdrivende, der omfattes af Loven. Indenfor hver af disse to Grupper skal henholdsvis Industrinæringen, Haandværksnæringen og Handelen være repræsenteret. Medlemmerne vælges af Kommunalbestyrelsen paa Grundlag af Indstilling fra de samme Organisationer af Arbejdsgivere og Arbejdere, som vælger Repræsentanter til Læreprøvekommissionerne.

Lærlingenævnenes Opgaver er ved Lovforslaget i og for sig gjort ret begrænsede. De bestaar for det første i at paase, at Kontrakt oprettes og anmeldes til Paategning — om Nævnets Adgang til at nægte Godkendelse af Lærekontrakt i en bestemt Virksomhed er allerede talt foran — samt i at gennemgaa Kontrakterne og føre Register over de godkendte Kontrakter. Dernæst har Nævnet til Opgave, i Tilfælde af, at det oplyses, at en Lærekontrakts Bestemmelser er overtraadt af en af Parterne, at rette Henvendelse til disse og søge Forholdet berigtiget. Det er saaledes ikke Hensigten — som det fremstilles fra visse Sider i Agitationen mod Lovforslaget —, at Nævnets Medlemmer stadig skal »løbe rundt« i de forskellige Virksomheder, hvor Lærlinge uddannes, og udøve Posekiggeri med Hensyn til, om Uddannelsen nu ogsaa finder Sted paa forsvarlig Maade. En saadan Beføjelse tillægger Lovforslaget ikke Nævnets Medlemmer.

Det er altsaa ikke her, at Nævnenes Betydning for Lærlingevæsenet skal søges. Naar Nævnene dog efter min Mening vil kunne faa en virkelig Betydning i denne Henseende, ligger det i, at man i Nævnene faar en Institution, der har det som sin *direkte* — og eneste — Opgave at »føre Tilsyn med Lærlingevæsenet«. Lærlingenes Forældre og Værger véd nu, hvor de kan henvende sig i Tilfælde af, at de i en eller anden Henseende har Klager at fremføre over Læremesterens For-

hold. Og denne har ligeledes et Sted at rette Henvendelse til, hvis Lærlingens Forhold giver Anledning til Klage. Et Lærlingenævn, der kender sit Ansvar og sin Opgave, vil utvivlsomt ad mange Veje kunne raade Bod paa Vanskeligheder af den ene eller anden Art i Forholdet mellem Læremesteren og Lærlingen — og kunne gøre det paa et saadant Tidspunkt, at der ikke sker saadan Skade, som under den nuværende Ordning i Virkeligheden, hvis den overhovedet opdages, først kommer for Lyset ved eller efter Læretidens Afslutning, altsaa paa et Tidspunkt, hvor det i Virkeligheden er for sent at raade egentlig Bod derpaa.

For at gøre det administrative Apparat saa lidet omfattende som muligt, bestemmer Forslaget, at i den enkelte Sags Behandling for Nævnet deltager kun Formanden og de to Medlemmer, under hvis Erhvervsomraade Sagen henhører. Undtagelse herfra gælder alene i Tilfælde, hvor der er Spørgsmaal om at nægte Godkendelse af Kontrakt om Antagelse af Lærling i en Virksomhed, og hvor Nævnet skal træffe Afgørelse af, hvilke Skridt der skal foretages i Anledning af, at en Arbejdsgiver eller en Lærling menes ikke at opfylde deres Pligter efter Lærekontrakten. I disse Tilfælde behandles Sagen for det samlede Nævn.

Lærlingenævnets Afgørelse kan indankes for Socialministeren, hvis Afgørelse er endelig.

Inden jeg forlader Lovforslagets Bestemmelser om de egentlige Lærlinge, skal jeg blot nævne, at Forslaget, ligesom den gældende Lov, indeholder Bestemmelser om Adgang til at faa opstaaede *Tvistigheder mellem Læremester og Lærling afgjort ved Voldgift.* Bestemmelserne herom svarer i det Hele til den gældende Lovs Bestemmelser — men Lærlingenævnenes foran omtalte mæglende Virksomhed skulde forhaabentlig bevirke, at Parterne sjældnere vil gaa til Voldgift. Med Hensyn til Voldgiftens Sammensætning adskiller Forslaget sig fra den gældende Lov. Efter denne bestaar Voldgiften, foruden af Parternes Repræsentanter, af en af Stedets Øvrighed valgt Formand. Dette sidste ændres som Følge af Lærlingenævnenes Oprettelse derigennem, at Lærlingenævnets Formand nu tillige skal fungere som Voldgiftens Formand, og at yderligere 2 af Lærlingenævnets Medlemmer — 1 Arbejdsgiver og 1 Arbejder — indtræder i Voldgiften.

Naar jeg dernæst gaar over til Lovforslagets Bestemmelser om »*Specialarbejderne*«, skal jeg først nævne, hvilke unge Mennesker der kommer ind under denne Betegnelse.

For Haandværkets og Industriens Vedkommende er det de samme som hidtil, nemlig de, hvis »Ansættelse paa Grund af den paa Arbejdsstedet raadende Arbejdsdeling alene angaar Udførelse af et vist Specialarbejde, som ikke fordrer alsidig Uddannelse.«

For Handels- og Kontorvirksomheders Vedkommende skelner Forslaget mellem to Slags Specialarbejdere, paa Grundlag af henholdsvis Virksomhedens og Arbejdets Art.

Den første Gruppe rummer de unge Mennesker, der antages til »Ekspedering af Kunder i Specialforretninger, hvorved forstaas Forretninger, der udelukkende eller ganske overvejende forhandler enkelte Varesorter af ensartet Beskaffenhed, f. Eks. Smør- og Margarineudsalg.« Lovforslagets Bemærkninger nævner eksempelvis som Modsætning hertil Vinhandel, idet Kendskab til Varernes Art m. v. her er af stor Betydning ved Ekspeditionen af Kunderne.

Den anden Gruppe omfatter saadant Specialarbejde, som kan forekomme i enhver Virksomhed indenfor Handels- og Kontorfaget. Det drejer sig her om »Telefonpasning, Maskinskrivning og Stenografering, og saadant Arbejde med Bogholderi, Regnskabsføring og lign., igennem hvilket det ikke er muligt at give de unge en hel eller delvis Uddannelse i vedkommende Fag.« Det maa altsaa understreges, at det ikke er *ethvert* Arbejde med Bogholderi, Regnskabsføring og lign., der falder udenfor Lærlingelovens Lærlingebegreb og ind under Specialarbejder-Begrebet, men kun saadant Arbejde indenfor disse Omraader, som ikke helt eller delvis kan give den unge en egentlig Uddannelse i Faget.

Hvilken Beskyttelse giver Lovforslaget da disse unge Specialarbejdere?

Ved Besvarelsen heraf maa det først bemærkes, at Lovforslaget i denne Henseende gaar videre end de tidligere forelagte Lovforslag. Disse gav kun Specialarbejderne indenfor Handels- og Kontorvirksomned Adgang til Beskyttelse; det nu foreliggende Forslag udvider Beskyttelsesbestemmelserne til at gælde i samme Omfang for Specialarbejderne indenfor Handel og Industri. Der er da i og for sig heller ingen Begrundelse for at stille disse daarligere i denne Henseende.

Beskyttelsen bestaar for det første i, *at* der ved den unges Antagelse *skal* oprettes *skriftlig Kontrakt* med ham — en »Arbejdskontrakt« —, *at* denne Kontrakt skal indsendes til Lærlingenævnet, der dog ikke skal meddele nogen Godkendelse af den, men som derigennem faar Muligheden for at kontrollere, at Bestemmelsen om Oprettelse af egentlig Lærekontrakt ikke omgaas, samt *at* denne Kontrakt skal indeholde Bestemmelser om, 1) til hvilket Arbejde paagældende er antaget, 2) Opsigelsesvarsel, 3) Lønvilkaar, og 4) at den unge Specialarbejder skal være syge- og invalideforsikret for Arbejdsgiverens Regning paa samme Maade som de egentlige Lærlinge.

Men dernæst bestaar Beskyttelsen i, at der ogsaa skal bibringes disse unge Specialarbejdere en vis *teoretisk Uddannelse.* Dette synes saa meget mere rimeligt, som de paagældende jo netop er *Special*arbejdere og derfor i høj Grad udsat for de Farer, som den mere og mere tiltagende Specialisering ubestridt rummer. Lovforslaget bestemmer i denne Henseende, at Arbejdsgiveren, for saa vidt der paa Stedet findes en teknisk Skole, henholdsvis en Handelsskole, skal sørge for, at Specialarbejderen deltager saavel i Skolens almendannende Undervisning som i de hans Fag vedrørende Specialkursus, som den unge Arbejder selv maatte ønske at deltage i. Det er naturligvis et Spørgsmaal, om ikke denne sidste Bestemmelse ved at lade Deltagelsen i Specialkursus være afhængig af den unge Arbejders eget Ønske er for lidet vidtgaaende; det kan jo ikke altid ventes, at den unge skal have den rette Forstaaelse af, hvad der er til hans egen Fordel.

Paa den anden Side er det vel nok — ud fra de forannævnte Betragtninger om Faren ved Specialiseringen — endnu mere nødvendigt, at der bibringes disse unge Specialarbejdere en almendannende Undervisning, og i denne Henseende lader Lovforslaget da heller ikke vedkommendes eget Ønske være afgørende.

Arbejdsgiveren skal afholde Udgifterne ved Skoleundervisningen, derunder — ligesom for Lærlingene — ogsaa Udgifterne til Rekvisitter og Undervisningsmaterialer. Men hans Forpligtelse bortfalder i Tilfælde af, at Specialarbejderen i Forvejen har gennemgaaet en tilsvarende Uddannelse paa teknisk Skole eller Handelsskole.

Forslaget mødte, som bekendt, ikke just nogen Velvilje fra Oppositionens Side ved dets første Behandling i Rigsdagen, og i den offentlige Diskussion om det er der fra Arbejdsgivere indenfor Haandværk, Industri og Handel brugt meget stærke Ord om det.

Det forekommer mig imidlertid, at man har Lov til at sige, at det, som hidtil er fremført fra den Side, hverken er nyt eller indeholder større Realiteter. Bemærkninger om, at »vi vil have Lov til at leve i Fred«, og »at Læreforholdet alene er en Sag mellem Læremesteren og Lærlingen og dennes Forældre«, er jo gamle Kendinge, der igennem mange Aar har været ført frem, saasnart der har været Tale om paa en eller anden Maade at røre ved Arbejdsgivernes Enebestemmelsesret. Socialminister Steincke plejer, naar slige liberalistiske Synspunkter gøres gældende, at sige, at de er kommet et Aarhundrede for sent, og at de hører hjemme paa Napoleonskrigenes Tid. Dette rækker imidlertid slet ikke til for Lærlingevæsenets Vedkommende — her maa man tilbage helt til Middelalderen for at træffe saadanne idylliske Tider, da ingen fremmede blandede sig i den unge Lærlings Uddannelse. Thi allerede i Middelalderens Gildeskraaer indeholdtes »forskellige, for Laugets Medlemmer forbindende Regler, navnlig om Læretidens Længde, Lærlingenes Løn og om Antallet af Lærlinge hos de enkelte Mestre.« *)

Men saa anfører man yderligere fra Arbejdsgivernes Side, at det at vedtage dette Lovforslag, er det samme som at give den Mesterlære, som er karakteristisk for det danske Lærlingevæsen, og som fra alle Sider tillægges en stor Del af Æren for, at vi besidder en saa højt kvalificeret Arbejderstab indenfor Industri og Haandværk, Gift, fordi ingen Arbejdsgiver herefter vil tage et ungt Menneske i Lære. Hvis dette virkelig kunde befrygtes, vilde det være alvorligt. Men er det andet end det, som altid gøres gældende — med noget forskelligt Ordvalg —, naar der er Tale om sociale Foranstaltninger? Man har jo ogsaa gjort gældende, at allerede den gældende Lærlingelov har formindsket Antallet af Lærepladser og vist en betænkelig Forskydning fra Hovedstaden og Byerne til Landet, hvor man ikke tager Lærlingeloven saa højtideligt, og hvor Mestrene derfor endnu kan aande. Men hvorledes kan det da være, at Antallet af de af Arbejdsdirektoratet godkendte Lærekontrakter for København og Frederiksberg i Aarene fra 1923—24 til 1930—31 ikke er gaaet ned, men er steget fra 2378 til ca. 2600 indenfor Haandværk og Industri?

Det er vel næppe sandsynligt, at Socialminister Steinckes Lærlingelovforslag i nogenlunde uændret Skikkelse vil kunne vedtages i Landstinget. Men dermed er Problemet om en Revision af den 42 Aar gamle Lærlingelov ikke taget af Dagsordenen. Det vil melde sig stadig, indtil det bliver løst paa en fra et Samfundssynspunkt tilfredsstillende Maade.

*) „Danmarks Sociallovgivning" V, Side 227.

1. Maj.

Opraab fra De samvirkende Fagforbund.

De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg har vedtaget i Lighed med tidligere Aar at søge afholdt Majdemonstrationer overalt i Landet, hvor Muligheder derfor er til Stede.

Den økonomiske Krises Virkninger hviler tungt paa den arbejdende Klasses Skuldre, og de kapitalistiske Magthavere søger overalt at udnytte Forholdene til at trykke Arbejderklassens økonomiske Standard og nedskære dens socialpolitiske Rettigheder.

Der er derfor al mulig Grund til atter i Aar at vise vore Modstandere Arbejderklassens organisatoriske Styrke ved at fejre Maj-Dagen — den internationale Arbejderklasses Fest- og Demonstrationsdag — paa en saadan Maade, at vi gør vore Modstandere forstaaeligt, at vi ikke er til Sinds fortsat at finde os i de nuværende Tilstande.

De danske Arbejdere maa i Fællesskab med den internationale Arbejderklasse manifestere deres Stilling overfor de af det kapitalistiske Produktionssystem afødte Tilstande, hvis umiddelbare Udtryk giver sig Form i en Arbejdsløshed som ingensinde tidligere.

Verden over kan Millioner af arbejdsdygtige og arbejdsvillige Mennesker ikke finde Beskæftigelse, og endnu flere Millioner lider af denne Aarsag Sult og Nød. Vi maa derfor rejse os til enstemmig Protest imod disse Tilstande og kræve gennemført Forholdsregler, blandt andet en kraftig Nedsættelse af Arbejdstiden, der kan bringe os ud af dette Kaos og over til Tilstande, hvor det nuværende Produktionssystem afløses af et System, der bygger paa en fornuftmæssig Fordeling af Arbejdet, og hvis Grundprincip hviler paa Tilfredsstillelsen af Menneskehedens almene Behov.

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund retter derfor sin kraftigste Opfordring til alle Arbejdere — i By som paa Land — om at fejre 1. Majdagen i saa stor en Udstrækning som muligt, og man henstiller til Fagforeningerne, i Forbindelse med de socialdemokratiske Partiforeninger og gennem Fællesorganisationerne, at foranstalte Møder den 1. Maj, eventuelt i Forbindelse med Procession gennem Gaderne.

Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasse.

Det ordinære Delegeretmøde.

Paa Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde i 1929 vedtoges det at afholde næste Delegeretmøde i 1932 i Aarhus i Tilslutning til Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds Kongres. I Henhold hertil har Arbejdsløshedskassens Hovedbestyrelse fastsat Delegeretmødets Afholdelse til

Mandag den 11. Juli, Kl. 10 Formiddag,

i Arbejdernes Forsamlingsbygning, Amaliegade 23, Aarhus.

Ved Delegeretmødet repræsenteres Smede og Maskinarbejderne af Kongressens Delegerede, Formerfaget af 25 Repræsentanter, Sliberne af 5 og Specialarbejderne af 11 Repræsentanter.

Efter Vedtægtens § 28 er Arbejdsløshedskassens Hovedbestyrelse og Repræsentantskab selvskrevne Delegerede.

De Medlemmer af Smedeforbundets Hovedbestyrelse, der ikke er Medlemmer af Arbejdsløshedskassens Repræsentantskab, eller af deres respektive Afdelinger vælges som direkte Delegerede, vil faa Adgang til Delegeretmødet og dets Forhandlinger, dog uden Stemmeret.

Delegeretmødets Dagsorden

er foreløbig fastsat som følger:

1. Delegeretmødets Konstituering.
2. Beretning om Virksomheden.
3. Regnskaberne.
4. Revision af Vedtægten.
5. Valg af fastlønnede Tillidsmænd.
6. Valg af Hovedbestyrelse og Revisorer.
7. Valg af Repræsentantskab.
8. Valg af Repræsentanter til Arbejdsløshedskassernes Aarsmøde.
9. Fastsættelse af næste Delegeretmøde.

Nedenstaaende meddeles de af Hovedbestyrelsen stillede Ændringer til Vedtægten.

Forslag og Ændringer, der af Afdelingerne ønskes behandlede paa Delegeretmødet, maa indsendes til Hovedbestyrelsen senest den *13. Maj*.

Ændringer til Arbejdsløshedskassens Vedtægt.

§ 7 g. Stk. 3 udgaar.

Stk. 5, 2. Punktum, tilføjes: »og Skagen«.

3. Punktum: Foran »Hjørring« indskydes: »Frederikshavn«.

Stk. 5 tilføjes: »Medlemmer, der paa Tilbagerejsen fra Frederikshavn rejser over Sæby og videre til Aalborg, kan i sidstnævnte Afdeling erholde Understøttelse for Rejsedage plus 2 Opholdsdage«.

Stk. 6 »jfr. dog Stk. 3« udgaar.

§ 7 h. Stk. 4 »Arbejdsstedet« ændres til »Arbejdsstedets Ledelse«.

§ 7 i. Stk. 3 »20« ændres til: »25«.

Stk. 4 »20« ændres til: »25«, og »25« ændres til: »35«.

§ 10. Nyt Punkt o.: »til Medlemmer, som oppebærer Ferieløn, for saa mange Dage, som denne omfatter«.

§ 10. Punkterne o, p, r, s, t bliver: p, r, s, t, u.

§ 11 c tilføjes: »Vedrørende Overholdelse af Orden paa Afdelings- og Kontrolkontorer udarbejder Hovedbestyrelsen et Reglement, der dog for at have Gyldighed skal godkendes af Kassens Repræsentantskab og af Direktoratet«.

§ 11 d. »Saadan Disciplinærstraf er overgaaet« ændres til: »Disciplinærstraf er overgaaet i Henhold til foranstaaende Bestemmelser«.

§ 16. Stk. 1 »95« ændres til: »1,20«.

Stk. 5 »1,25« ændres til: »1,50«.

§ 27. Nyt Punkt g: »Repræsentantskabet fastsætter med Direktørens Godkendelse Formandens, Hovedkassererens og andre Lønninger og Honorarer samt Administrationstilskud til Afdelingerne«.

Punkt g bliver Punkt h.

§ 30. Stk. 2 udgaar.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds 24. Kongres.

I Cirkulære Nr. 7/1932 af 29. Marts er det meddelt Afdelingerne, at Hovedbestyrelsen har fastsat Tidspunktet for den ordinære Kongres i Aar til *Tirsdag den 5. Juli* og følgende Dage. Kongressen afholdes i Arbejdernes Forsamlingsbygning, Amaliegade 23, Aarhus.

Ved Beregningen af det Antal Kongresdelegerede, som hver Afdeling i Henhold til Forbundslovenes § 4 b og c kan sende, medtages de i Regnskabsaaret 1. April 1931 til 31. Marts 1932 til Hovedkontoret indbetalte Forbundskontingenter samt Arbejdsløshedsmærker. Der regnes med 1 Medlem for hver 52 Mærker.

Nedenstaaende meddeles de af Hovedbestyrelsen stillede Ændringer til Lovene og tilføjes, at Forslag og Ændringer, der af Afdelingerne ønskes behandlede paa Kongressen, maa være tilsendt Hovedbestyrelsen senest den *13. Maj*.

Ændringer til Lovene.

§ 1 d ændres til: »I Forbindelse med Arbejderpartiet at arbejde for Normalarbejdsdagens Forkortelse.«

§ 4 g, 3. Stk. »af« ændres til: »blandt«.
§ 4 h, i og k bliver § 5 a, b og c.
I § 4 k (nyt 5 c) tilføjes: »Overfor Anbringelse af Forbundets Midler er Hovedbestyrelsen bemyndiget til at afgive bindende og retsgyldig Underskrift paa Forbundets Vegne«.
§ 5 c, sidste Stk. »Kongressen« ændres til: »Hovedbestyrelsen«.
§ 7 b. »2,35« ændres til »2,60«, »68« ændres til »70« og »12« ændres til »10«.
§ 8 d tilføjes: »Under Lockouter og Strejker af større Omfang ydes der dog ingen Understøttelse for de første 7 Dage.

Ingen kan erholde Understøttelse, forinden de har været Medlemmer i 14 Dage, medmindre de er indmeldte som Udlærlinge.«
§ 8 e affattes: »Bestemmelserne i Punkterne c og d gælder ogsaa for Medlemmer, som bliver arbejdsløse ved Strejke eller Lockout i andre Fag, for saa vidt de af denne Grund udelukkes fra Arbejdsløshedsunderstøttelse.«
§ 10 b, 3. Stk. Næstsidste Punktum tilføjes: »dog ikke Ekstrakontingent til Arbejdsløshedskassen.«
§ 10 f tilføjes: »Medlemmer, der er tilstaaet Kontingentfrihed, og som ikke betaler Ekstrabidrag til Forbund eller Arbejdsløshedskasse, kan vedligeholde Medlemsretten ved Afstempling i Medlemsbogen hver 3. Maaned.«
§ 12 b tilføjes: »Henvendelsen skal ske til det Afdelingskontor, indenfor hvis Omraade Arbejdsstedet er beliggende, selv om Medlemmet tilhører en anden Afdeling«.
§ 14, 2. Stk. »3« ændres til: »5«.

I det til Afdelingerne udsendte Udkast er der vedrørende § 4 k (nyt 5 c) sket den Fejl, at Tilføjelsen er angivet som en Ændring af Punktets sidste Sætning.

Ekstrakontingentet.

I Fagbladet for Februar fandtes en Oversigt over Udgifterne til Arbejdsløshedsunderstøttelse og Arbejdsløshedskassens økonomiske Stilling, og i Slutningen af Artiklen fandtes en foreløbig Meddelelse om det udskrevne Ekstrakontingent.

De 4 Forbunds Hovedledelser tiltraadte, som ventet var, Forslaget om, at Ekstrakontingent udskreves alene paa de arbejdende Medlemmer, og Ekstrakontingentet traadte dermed i Kraft med Begyndelsen af det nye Regnskabsaar.

Der har været rejst forskellige Forespørgsler om, hvorledes det var muligt at skaffe Dækning for 1932—33 med et Ekstrabidrag paa 2½ Kr., naar det regnskabsmæssige Underskud formentes at svare til 3½ Kr. pr. arbejdende Medlem, og det er da ogsaa givet, at dette ikke lader sig gøre. Men for Hovedledelsen gjaldt det om at gøre Ekstrakontingentet saa lavt som muligt, og man har derfor nøjedes med den delvise Dækning, der var i de 2½ Kr., og dertil, ved at lade Forbundene svare 1 Kr. pr. Medlem i Januar Kvartal, forøge Kassebeholdningen pr. 1. April 1932 med ca. 400,000 Kr., saaledes at denne maatte antages at blive ca. 800,000 Kr. Ved at bruge hele Beholdningen plus ordinært og ekstraordinært Kontingent formente man at kunne klare det kommende Aar, forudsat at Understøttelsen ikke oversteg 6 Millioner. Imidlertid vil de 2½ Kr. heller ikke slaa til paa denne Maade, idet det ogsaa i denne Forbindelse er forudsat, at Forbundskasserne skal dække Ekstrakontingentet for de Medlemmer, der af andre Grunde end Arbejdsløshed er uden Beskæftigelse, t. Eks. Syge o. l., samt eventuelle Medlemmer med meget lav Indtægt, hvortil der maa regnes at medgaa ca. 25 Øre ugentlig pr. arbejdende Medlem. De Forbund, der ikke har tilstrækkelige Midler i Kassen hertil, maa nødvendigvis forhøje de 2½ Kr. til et højere Beløb.

Det har naturligvis ikke kunnet undgaas, at der fra Medlemmers Side er rejst Protester mod den foretagne Udskrivning, og det maa ogsaa erkendes at være en haard Prøvelse, navnlig under Hensyn til Paaligningens Langvarighed, men Pengene skal skaffes, hvis ikke Understøttelsen skal gaa i Staa, og det har paa den anden Side været til ublandet Glæde at se, at der ikke fra nogen Side er protesteret mod, at Byrden blev lagt paa dem alene, der havde Arbejde.

Det maa ogsaa fremkalde en vis Følelse af Tilfredshed, at vi kan foretage disse Dispositioner paa Baggrund af en usvækket Økonomi i Forbundene, idet man ikke uden Gru kan tænke paa, hvorledes Situationen vilde have været, hvis man efter en lang Lønkamp, med tømt Forbundskasse, skulde have gaaet i Gang med paa samme Tid at kræve Bidrag til Tilvejebringelse af ny Reservefond i Forbundet og et stort Ekstrabidrag til Arbejdsløshedskassen.

Populær Samfundsøkonomi.

En Spilleaften.

Det var Frokost.

»Ja, se vi skulde jo til at snakke lidt mere om dette her Rentevæsen.«

»Hør ved Du hvad, det er meget interessant alt det; men man faar jo ikke Tid til at læse Socialen, og jeg tror ogsaa andre kunde have godt af at deltage i vor Snak, og vi har en Spilleaften hos mig paa Torsdag. Vi spiller til en Skovtur, og der er dine gode Bekendte Josef og saa Englebarnet og saa en Mand, Du ikke kender, samt Konerne, og de kunde ogsaa have godt af et fornuftigt Ord. Kom Du hjem til mig, saa snakker vi om Sagerne, før vi begynder paa Holmblads Salmebog.«

Det var Torsdag.

»Ja, det var jo det om Renten, jeg tror det vilde

være godt, hvis vi gennemførte det Tankeeksperiment at afskaffe Renten.«

»Det kan der da ikke være Mening i,« sagde en af Konerne, »vi faar da ikke Børnene til at spare deres Smaaskillinger, hvis de ikke faar Renten henne hos »Manden«, og hvordan skulde det gaa med vore Konfirmationsforsikringer og med Mandens Livsforsikring, hvis der ikke var Renter?«

»De er en forstandig og tænksom Kone, det er Koner som Dem, der maaske mere end os Mænd har hævet vore Kaar; men det er ogsaa denne Betragtning, der giver hele Rentesystemet saa dybe Rødder. — Men regn nu efter, naar De hører, at mindst Halvdelen af Deres Husleje gaar til at betale Renter. I betaler vel ca. 800 Kr. i Leje, det bliver 400 Kr. i Renter; hvis I altsaa ikke har over 10,000 Kr. paa Rente, betaler I mere i Renter, end I faar.

Men for at faa Rede paa Sagen, maa vi gaa næsten 1000 Aar tilbage i Tiden.«

»Sagde Du 1000 Aar,« udbrød Englebarnet, »sikke noget Sludder. Se jeg er nu enig med ham Bergstedt, og han siger, at alt det Vrøvl, der foregik før jeg kom i Lære, det er noget Pladder, der ikke rager mig en Fjer, og naar ham Frisch mener noget andet, saa er det bare, fordi han har spildt sin Tid med at lære Græsk.«

»Stop nu lidt, hør Josef, hvordan var det, da Du var Dreng der hinsidan ude paa Landet, var Forholdene ikke mere overskuelige der?«

»Jo, selvfølgelig, jeg kendte hver Mand i Byen og hans Forhold, og der var ikke det Hus, jeg ikke havde været inde i. Men hvad vedkommer det Forholdene for 1000 Aar siden?«

»Jo, ser I, Historien er god, hvis man bare ikke begraver sig i den. For 1000 Aar siden var næsten alle Mennesker i Europa Bønder, og hver Landsby levede sit eget Liv meget mere uafhængig og afsondret end i Sverrig, da Josef var Dreng.

Naar nu en Bonde for 1000 Aar siden laante en Tønde Saasæd af sin Nabo og leverede den tilbage efter Høst, saa var det Mellemværende afgjort, for en Tønde Korn var og blev en Tønde Korn. Men hvis en Bonde nu laante en Vogn og beholdt den og brugte den et halvt Aar, saa var det ikke den samme Vogn, der kom tilbage, som den han laante, for naar en Vogn kun kunde vare 10 Aar, saa skulde han, hvis der skulde være Balance, betale en Leje paa $^1/_{20}$ af det Arbejde, en ny Vogn kostede. Og hvis en Hests arbejdsdygtige Levetid var 12 Aar, saa burde man for at laane den et halvt Aar betale en Leje paa $^1/_{24}$ af det, det kostede at opdrætte en Hest til den arbejdsdygtige Alder.

Men netop i den Tid, vi taler om, begyndte Folk at faa Smag for Varer fra det fjerne Indien, og det var rimeligt, at Købmændene, der bragte Varerne til Europa, ikke blot skulde have deres i Indien udlagte Penge ind, men ogsaa Betaling for Transporten, Slid paa Heste og Kameler, hvad de havde brugt til at leve for paa Rejsen o. s. v. Og Billighed bød ogsaa, at den Risiko, der var for at blive dræbt af Røvere, drukne i Floder, dø af Pest o. s. v., skulde godtgøres. — Men saa sagde Købmændene: Se jeg har lagt Penge ud i Indien, og de har staaet længe i Varerne, jeg maa derfor have Leje af disse Penge (Rente).

Bønderne protesterede og sagde: En Tønde Sæd er en Tønde Sæd, en Guldmønt er en Guldmønt, dit Krav er ubilligt. Men Købmanden blev ved sit og sagde: Hvis Du vil have Varen, maa Du betale Renten; og da Bonden vilde have Varen, maatte han betale.

Vel kaldte han Købmanden en Aagerkarl, og selve Paven gav ham Ret og forbød med stor Højtidelighed at udlaane Penge mod Renter.

Dog altsammen nyttede det ikke, Købmanden blev ved sit, og da nogle Slægter var gaaet i Graven, fandt den rige Bonde paa, at han jo egentlig burde have Renter af den Saasæd, han laante den fattige. Han fik dem, og Renten gik sin Sejrsgang og gennemtrængte alle Forhold.«

»Naa ja, saadan er der jo nogen Mening i de gamle Røverhistorier; ham Bergstedt skal vist ligesaavel som ham Frisch tages med det Fremmedord, der hedder Modifikationer,« sagde Englebarnet.

»Ja men, saa er jo Renten uretfærdig,« sagde den dygtige raske Kone, »og hvorfor afskaffer Bramsnæs og Stauning den ikke.«

»Se den har været 1000 Aar om at vokse sig stærk, og at afskaffe den paa en Dag vilde ikke blot være vanskeligt, men skabe stor Forvirring, men vi maa arbejde der henimod.«

»Hør,« siger Josef, »det var egentlig interessant det, men kan Du ikke føre den Historie nærmere op til vor Tid, det vilde klare Sagen yderligere.«

»Ja, se jeg har et Sted set noget om denne Sags Udvikling i vort Land, det bliver Træk af Kapitalismens Udvikling i Danmark, jeg skal se, om jeg kan faa skrevet lidt om det i de kommende Maaneder.«

Det blev ikke til meget med Holmblads Salmebog den Aften.

Fred. Vedsø.

Vore Virksomheder.

A/S „Strømmen", Randers.

I Randers ligger den ret store Virksomhed, A/S »Strømmen«, der i en Aarrække fortrinsvis har beskæftiget sig med Indretning af Bageovne og Maskiner til Bagerier. Saaledes har det dog ikke altid været, idet Virksomheden, der hører til vore ældste Firmaer indenfor Jernindustrien, er oprettet allerede i 1842 som »Axelsens Jernstøberi«.

Oprindelig laa Virksomheden i selve Randers, men blev senere flyttet ud i Strømmen. I 1870 overtoges Firmaet af 2 dygtige Maskinarbejdere, Jochumsen & Nøddelund, der kom fra Firmaet Møller & Jochumsen i Horsens; i 1880 ændredes Firmanavnet til A/S Jochumsen, Nøddelund & Co. Paa dette Tidspunkt beskæftigede Fabrikken sig hovedsagelig med Fremstilling af Dampmaskiner og Dampkedler til Mejeribrug. Det var jo i den Periode, hvor Oprettelsen af de danske Andels-

mejerier rigtig tog Fart. Men herudover beskæftigede man sig ogsaa med Kakkelovnsstøberi og i Overensstemmelse med Datidens Fabrikationsmetoder i det hele taget med lidt af hvert.

Firmaet oplevede en Række gode Aar, men glemte at konsolidere sig. Værksteder og Arbejdsmaskiner var

Tegnestue.

ikke tidssvarende og fulgte ikke med Udviklingen, og i 1898 kom det til en Krise. Men paa dette Tidspunkt kom den kun 35-aarige Ingeniør Peter Rasch hjem fra Amerika og overtog Ledelsen, og samtidig skiftede Fir-

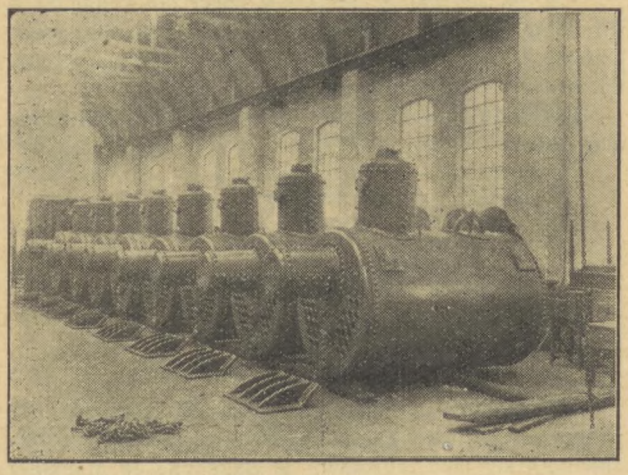

28 Mejerikedler leveret til Sovjet.

maet Navn, idet det antog det Navn, A/S »Strømmen«, som er bibeholdt siden.

Peter Rasch var en ung energisk Mand, der saa sig om efter en Specialitet, som kunde bære Virksomheden over de daarlige Tider, og Firmaet slog nu ind paa at bygge Bageovne til Rugbrødsfabrikker. Saadanne var tidligere fabrikeret af det daværende Firma Tuxen & Hammerich i Nakskov, som imidlertid havde opgivet denne Fabrikation, og den ret betydelige Forretning paa dette Omraade var efterhaanden gledet over paa tyske Hænder. Det faldt svært for Firmaet at faa nogen til at vove Forsøget med det første Anlæg, men her kom den daværende indflydelsesrige Landstingsmand Herman Stilling Virksomheden til Hjælp. Hr. Stilling var Medlem af Bestyrelsen for Bagermestrenes Rugbrødsfabrik i Randers, og han foranledigede, at Firmaet fik Lejlighed til at levere sit første Anlæg til denne Virksomhed.

Ogsaa paa dette Omraade var der en Chance at udnytte, idet der efterhaanden stilledes stigende hygiejniske Krav til Virksomhederne, der tilvirkede Levnedsmidler. A/S »Strømmen« udvikledes i de kommende

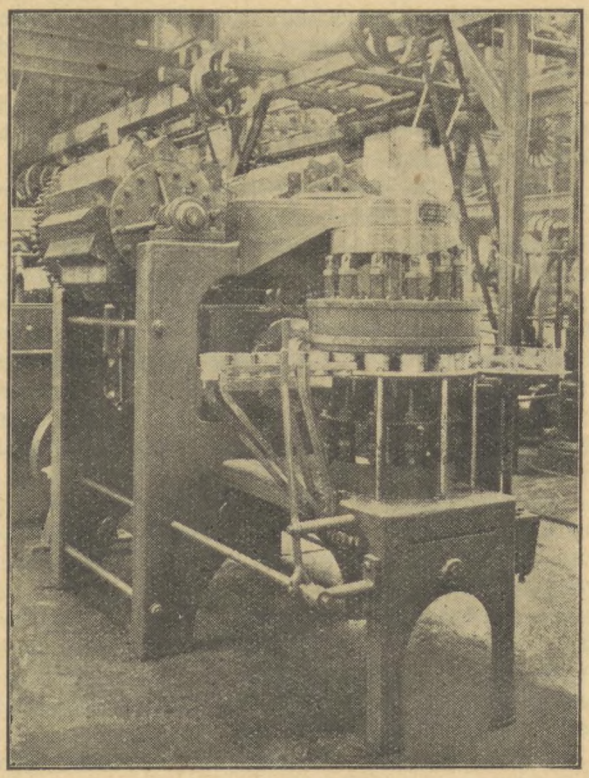

Smørpakkemaskine.

Aar jævnt, saaledes at det blev nødvendigt at købe nye Arealer, hvorpaa der byggedes nye Fabriksbygninger, og det Grundareal, hvorpaa det nuværende »Strømmen« er beliggende, er 10 Gange saa stort som i 1898, ligesom det beskæftigede Antal Arbejdere, der paa daværende Tidspunkt var 30 Mand, er steget jævnt. Det har varieret betydeligt, men selv i mindre gunstige Perioder har der ikke været beskæftiget under 200.

I en Aarrække var A/S »Strømmen« saa nogenlunde ene om her i Landet at levere de efterhaanden betydelige Ovne og Maskiner, som en moderne Brødfabrik kræver, og Arbejdernes Fællesbagerier omkring i Landet er i de allerfleste Tilfælde forsynede med Maskiner og indrettet af A/S »Strømmen«. Medens Virksomheden oprindelig nærmest satte ind med Hensyn til Indretningen af store Bagerier, slog man senere ind paa Fabrikation af Maskiner og Ovne ogsaa for mindre Bagermestre. Men efter at Markedet herhjemme var mættet, d. v. s. at de danske Bagerier var moderniseret i Overensstemmelse med Nutidens Krav, lykkedes det ogsaa

»Strømmen« at udvide sin Produktion udover Landets Grænser, og der eksporteredes ikke saa faa Anlæg til Sverige, Norge og Rusland, ja, selv i Vestindien og paa Grønland har Firmaet bygget adskillige Bageovne.

I de senere Aar har Firmaet endvidere udvidet sin Fabrikation til ogsaa at omfatte Maskiner for Slagterier og Slagtere, hvilket altsaa vil sige, at denne Virksomhed i allersnævreste Forstand staar i Forbindelse med det, som hører til Befolkningens daglige Fornødenheder, nemlig Brød og Kød, og den har paa sit specielle Omraade udviklet en Fabrikation, som har trængt den udenlandske Konkurrence tilbage, og saaledes, at vi her i Landet paa tilfredsstillende Maade har været i Stand til at erstatte Import med dansk Arbejde.

Medens A/S »Strømmen«, som det fremgaar af ovenstaaende, indtil Krigsaarene stadig var i Stand til at udvide først og fremmest paa Grundlag af, at der her i Landet var et Marked for Firmaets Produkter, kom det for denne Virksomhed i Lighed med andre efter Krigen til et Punkt, hvor den stagnerede. En af Grundene hertil var, at andre Maskinfabrikker efterhaanden havde sat ind paa dette Omraade, hvorfor det i nogle Aar kneb med at holde Beskæftigelsen oppe paa den Størrelse, som den var bragt op til, særlig naar Hensyn tages til, at Fabrikkens Kapacitet under Krigsaarene var stærkt udvidet, og der var sat betydelige Beløb i nye Bygninger og Værksteder.

Direktør Rasch, der jo imidlertid var blevet en ældre Mand, blev efterhaanden træt af Ledelsen og afløstes i 1928 af to Direktører, d'Hrr. Anton Christensen og Svend Hansen. Under deres Ledelse har A/S »Strømmen«, som det synes, været Genstand for en jævn, rolig Udvikling i det siden da forløbne Tidsrum.

Lidt Værkstedsteknik.

Ny Rørsamlingsmetode.

I England er nylig indført en patentbeskyttet Metode til Samling af Rør, hvor der ikke anvendes Gevindskæring af Røret, ej heller Svejsning eller Lodning. Metoden

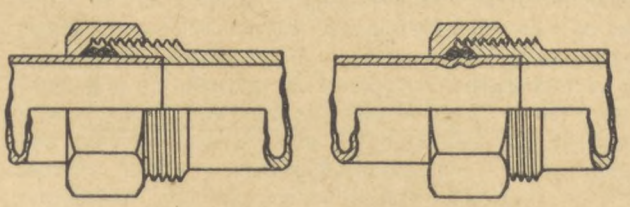

Fig. 1.

benytter sig af et Samlingsstykke, ved Hjælp af hvilket det er muligt at presse eller plombere en Ring saa haardt omkring Røret, at denne Ring ikke alene skaber Tæthed, men ogsaa en solid Fastspændingsmetode for Røret. Konstruktionen har nogen Lighed med de Samlingsdele, der anvendes til Kobberrør i Husinstallationer, men disse er baserede paa Frembringelse af en Formforandring af den yderste Ende af Røret, enten Opdorning af en Krave eller som i den saakaldte »Instantor« Samling Indpresning af et Par Indsnævringer ved Hjælp af en løs Kobberring, der under Sammenspændingen stukkes mellem 2 konisk afdrejede Flader af Bronceforbindelsesstykkerne (se Fig. 1).

Den nye Samling, der har faaet Navnet »Simplifix«, kan anvendes baade til Kobberrør og til Jernrør. Fig. 2

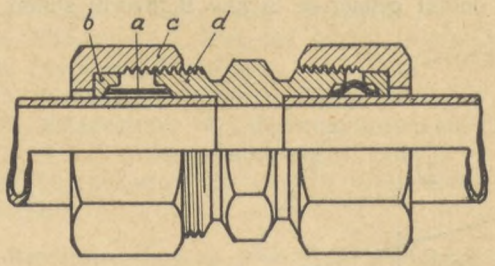

Fig. 2.

viser det Samlingsstykke, der forbinder 2 Længder Rør, medens Fig. 3 viser Fastgørelsen af et Rør til et Stykke Armatur. Ringplomben a (Fig. 2) og den koniske Spændering b sættes paa Enden af Røret sammen med Omløbermøtrikken c. Muffen d ender i en indvendig Konus. Naar Omløbsmøtrikken spændes, vil Ringen a, der er af Kobber eller blødt Jern, alt efter Rørets Materiale, blive

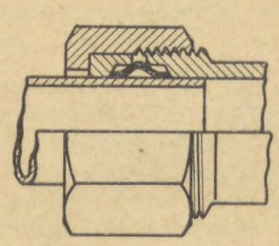

Fig. 3.

deformeret og spændt ind mod Røret, saaledes som vist i Snittets højre Side. Ringen presses saa haardt ind mod Rørvæggen, at den trænger ind i enhver Ujævnhed i Anlægsfladen og derved skaber Tæthed. Naar man senere adskiller Samlingen, bliver Ringen siddende paa Røret, og den er stadig brugbar til Udførelse af nye Forbindelser.

Samlingsstykket fremstilles i Størrelser fra $^1/_8$"—$2^1/_2$" Rør saavel for Kobberrør som for Jernrør, og det er lige anvendeligt paa blanke som paa sorte, trukne eller lapsvejste Rør. Ringplomben skal ikke passe nøjagtigt til Rørets udvendige Diameter, og Spillerummet kan godt variere noget, saaledes at smaa Afvigelser i Rørets Dimension ikke spiller nogen Rolle. Foruden den Fordel, at man slipper for Gevindskæring af Røret, skal Samlingen navnlig udmærke sig ved at have en meget stor Styrke og ved at være let at adskille og samle igen uden Anvendelse af andre Værktøjer end Skruenøgler.

Trykprøver foretaget af en Prøveanstalt i England paa 1/2" Kobberrør har givet til Resultat, at Samlingen modstod Trykket og bevarede sin Tæthed, lige saa længe Røret holdt. Bruddet indtraadte i Røret udenfor Samlingen.

E. B.

Udfoldninger til Lufthætte.

Af tynd Plade skal fremstilles en drejelig Lufthætte til et Ventilationsrør som vist i Fig. 1. Lufthætten bestaar af et lodret cylindrisk Stykke B, hvortil slutter sig et

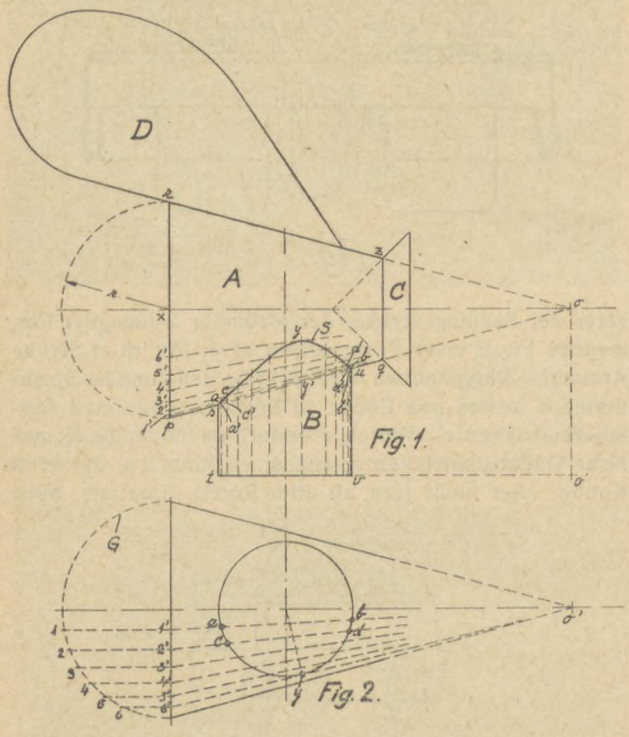

Fig. 1.

Fig. 2.

rørformet Stykke, der er sammensat af en cirkulær Keglestub A og en mindre Keglestub C samt et plant Vindfang D. Til Fremstillingen er det nødvendigt at konstruere Udfoldningstegning til de 3 Stykker A, B og C. Udfoldningen af Keglestubben A udføres som allerede tidligere forklaret ved at tegne 2 Cirkelbuer (Fig. 3), hvis Radier er henholdsvis R = *op* og Længden *oq* i Fig. 1. Vinklen V beregnes som $\frac{360 \times r}{R}$.

For at finde Udfoldningen af Skæringskurven S tænker man sig lagt et lodret Plan gennem Keglestubbens Akse. Dette Plan vil skære Keglestubben i 2 rette Linier *pq* og *rz*, medens det vil skære Cylinderfladen B i 2 rette Linier *st* og *uv*. Derved har vi straks 2 Punkter *s* og *u* af Skæringslinien, og disse Punkter kan afsættes i Udfoldningen som *s'* og *u'*, idet Afstanden fra *o* kan maales direkte i Fig. 1.

For at faa andre Punkter af Skæringslinien tænker vi os, at det omtalte lodrette Plan drejer sig om den lodrette Linie *oo'* (Fig. 1), saaledes at det efterhaanden kommer til Skæring med andre Punkter af den søgte Kurve S. Under Drejningen vil det lodrette Plan stadig skære saavel Keglefladen A som Cylinderfladen B i rette Linier, og disse Linier maa nødvendigvis skære hinanden i enhver Stilling af Planet. Skæringspunkterne mellem

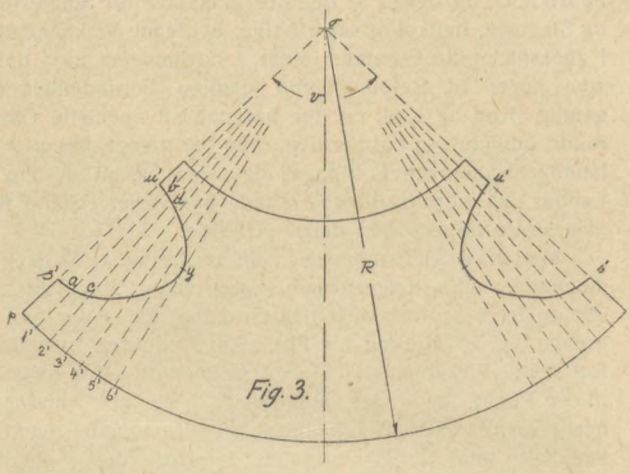

Fig. 3.

Linierne ligger altsaa saavel paa Keglefladen som paa Cylinderfladen, og maa derfor udgøre Skæringslinien S mellem de 2 Flader. For at finde nogle bestemte Punkter af S, afsætter vi ud ad Grundcirklen G i Keglen et vist Antal Delepunkter (1, 2, 3, 4 og 5). I det vandrette Billede Fig. 2 er Grundcirklen G tegnet nedlagt i Planet, saaledes at Delepunkterne kan afsættes, og Højderne under det vandrette Plan gennem Keglens Akse kan maales i sand Størrelse. Afstanden mellem Delepunkterne vælges vilkaarligt.

Først tænker vi os det lodrette Plan gennem *oo'* skærende Grundcirklen i Delepunkt 1. Skæringslinien med Keglen maa blive en ret Linie fra *o* til Punkt 1' i Fig. 1, idet Afstanden *x*—1' er afsat lig Højden 1'—1 i Fig. 2. Planets Skæringslinier med Cylinderen afbildes i vandret Billede i Punkterne *a* og *b*, hvorfor disse Linier straks kan føres op i lodret Billede ved Hjælp af Linier parallelle med Cylinderaksen. Der, hvor disse 2 lodrette Linier skærer Keglefrembringeren *o*—1, nemlig i Punk-

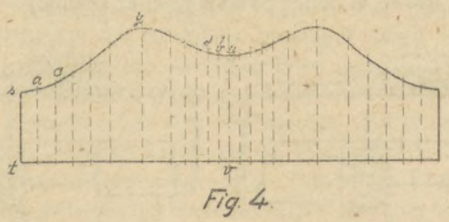
Fig. 4.

terne *a* og *b* i Fig. 1, har vi 2 Punkter af Skæringskurven S. For at føre Punkterne ud i Udfoldningen afsætter vi her Delepunkterne 1', 2', 3', 4' og 5' — Afstanden tages fra Fig. 2 — og trækker Radier ud til disse Punkter. For at finde sand Længde af *oa* tænker man sig Trekanten *ox*—1 i Fig. 1 nedlagt i Planet ved Drejning om Aksen *ox*; derved vil Punktet *a* føres ned

i Punkt *a'* paa Linien *op*, og sand Længde af Afstanden *oa* bliver da *oa'*. Denne afsættes da i Udfoldningen Fig. 3 som *oa*. Paa lignende Maade findes og afsættes Punktet *b* i Udfoldningen. Derefter gaar man til den næste Stilling af det lodrette Plan, nemlig gennem Delepunkt 2. Dette Plan skærer Keglefladen i Linien *o*—2 (Fig. 2) og Cylinderen i de lodrette Linier gennem *c* og *d*. Man trækker atter disse 2 Cylinderfrembringere i det lodrette Billede og finder Skæringspunkterne *c* og *d* med Keglefrembringeren. Hvor samme Linier skærer Linien *op*, finder vi atter de sande Afstande *oc'* og *od'* af Længderne fra *o* til Skæringspunkterne paa S. Man afsætter derefter i Udfoldningen Fig. 3 ud ad Linien *o*—2' Længderne *oc'* og *od'* fra Fig. 1. Paa samme Maade fortsætter man med de forskellige Stillinger af Planet gennem Delepunkterne 3, 4 og 5.

Til Slut kan vi finde Tangenten til Skæringskurven, idet vi i det vandrette Billede Fig. 2 tegner Tangenten

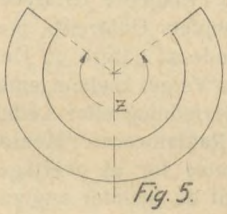

Fig. 5.

fra *o'* til Cylinderens Grundcirkel. Det lodrette Plan gennem denne Tangent skærer Keglens Grundcirkel i Punktet 6. Det tilsvarende Røringspunkt paa Keglen findes ved at afsætte Højden 6—6' lodret under *x* i Fig. 1. Keglefrembringeren *o*—6' vil da være Tangent til Skæringskurven S, og selve Røringspunktet ligger paa den lodrette Cylinderfrembringer gennem Punktet *y* (Fig. 2). Sand Længde af Afstanden fra *o* til *y* maales som Længden *oy'* og kan saaledes afsættes i Udfoldningen, idet Længden 5'—6' i Udfoldningen = 5—6 i Fig. 2.

De konstruerede Punkter i Udfoldningen forbindes med en jævn Kurve, hvorefter Pladen skal udskæres. Da Figuren er symmetrisk, maa Skæringskurven i den anden Halvdel konstrueres op paa samme Maade.

Udfoldningen af det cylindriske Stykke B kan udføres paa Basis af de allerede fundne Punkter af Skæringskurven. Cylinderens Grundcirkel udfoldes i en ret Linie, hvis Længde er lig π x Diameteren. Paa denne Linie (Fig. 4) afsættes de forskellige Delepunkter *a*, *b*, *c*, *d* o. s. v. fra det vandrette Billede Fig. 2, og der trækkes lodrette Linier gennem Delepunkterne. Ud af disse lodrette Linier afsættes Højderne over Cylinderens Grundcirkel, der kan maales direkte i Fig. 1.

Keglestubben C konstrueres i Udfoldningen som vist i Fig. 5; Vinklen *z* beregnes paa tilsvarende Maade som forklaret ovenfor angaaende Udfoldningen af Keglestubben A.

E. B.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Brdr. Christensen, Viborg.
2. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
3. Jensen & Knudsen, Lavgade, Haderslev.
4. Ernst Rasmussen, Thorsgade 54—56 — tidligere Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).
5. Fabrikant Albertsen, Øster Vraa.
6. Smedemester H. J. Hansen, Vestergade 11, Vejle.
7. Lemvig Motorkompagni, Lemvig.
8. Smedemester Schwartz, Prinsessegade 27, København.

Maskinmestrenes Forening meddeler, at den har forbudt sine Medlemmer at tage Ansættelse ved Højer kommunale Elektricitetsværk, som har afskediget en Maskinmester til Fratrædelse 1. Juni d. A. Nævnte Mester, der tillige var Bestyrer af Værket, har efter sin Forenings Ordre nægtet at gaa med til en betydelig Lønreduktion, der vilde bringe hans Løn ned under den i Maskinmestrenes Overenskomst fastsatte for Værker af Størrelse som det heromhandlede.

Vi lader Meddelelsen gaa videre til vore Medlemmer med Anmodning om ikke at tage Ansættelse paa Højer Elektricitetsværk, før Forholdene er ordnet paa tilfredsstillende Maade.

Sympatistrejke. Hos A/S Nordisk Mosebrug & Savværk, Pindstrup, har Træindustriarbejderforbundet siden 14. August haft ca. 40 Mand i Strejke, fordi Firmaet ikke overholder den gældende Overenskomst. Efter Anmodning af nævnte Forbund har 6 af vore Medlemmer, der var beskæftiget i Virksomheden, nedlagt Arbejdet.

Jernarbejdernes Forening i Reykjavik, Island, har anmodet os om at meddele i Fagbladet, at Lønoverenskomsten mellem Foreningen og Arbejdsgiverne af disse sidste er opsagt til 1. Januar 1932. Da der er Mulighed for, at det kommer til Arbejdsstandsning, beder man vore Medlemmer om ikke at rejse til Island i Tilfælde af, at Arbejdsgiverne averterer efter danske Smede.

Organisationernes Rubrik.

Smede og Maskinarbejdere.

Mæglingsmøder. Den 16. Marts er der afholdt Mæglingsmøde hos Firmaet Bonnesen & Danstrup i København i Anledning af Klage over, at Firmaet nægter at forhandle om Fastsættelse af Overarbejdsregler.

Sammenslutningens Repræsentanter gav Forbundet deres Tilslutning til, at Overarbejde saa vidt muligt bør undgaas, og at der i alle Tilfælde anvendes saa mange Folk, som Forholdene tillader, indenfor den normale Arbejdstid. Hermed sluttedes Sagen.

Hos Blikkenslagermester S. H. Kjeldfelt, København, er der den 30. Marts afholdt Mægling til Behandling af en Klage over, at nævnte Mester forlangte Montører til at bestille Materialer til Varmeanlæg uden at ville betale derfor. Endvidere var der Strid om Betaling for Udførelsen af nogle svejste Reduktioner (Trompetrør). Begge Spørgsmaal afgjordes ved, at Firmaet til Montøren betalte Kr. 40,00.

Timandsmøde. Paa et Timandsmøde den 22. Marts har følgende Sager været til Behandling:

1) Lønkrav overfor A/S Fisker & Nielsen, København. — Sagen sluttedes, idet Firmaet indgik paa at yde et Tillæg til Timelønningerne paa 70 Øre at fordele efter Firmaets Skøn til 27 Arbejdere.

2) A/S Nakskov Skibsværft. a) Klage over, at samtlige Stemmere den 25. August forsømte Arbejdet en halv Time for at afholde Klubmøde, b) Klage over, at Maskinarbejderne om Bord uden Varsel standsede Arbejdet den 7. og 8. December, samt c) Klage fra Skibsbyggerne over, at Værftet fradrager Erstatning for en bortkommen Dunkraft.

Samtlige Sager diskuteredes og sluttedes, idet Maskinarbejderne indgik paa at betale en frivillig Bod paa 450 Kr. Dette Beløb indbetales af Klubben under Afdelingens Garanti.

Forbundets og Arbejdernes Repræsentanter udtalte deres Beklagelse over den af Stemmerne iværksatte uvarslede Arbejdsstandsning og vilde tilkendegive Stemmerne dette.

Erstatningen for den bortkomne Dunkraft fastsattes til 25 Kr. Fornøden Tilbagebetaling vil finde Sted.

3) A/S Aalborg Maskin- og Skibsbyggeri. a) Klage over, at Nitterne mod Firmaets Protest afholder Klubmøde i Arbejdstiden og uden Varsel standser Arbejdet, og b) Krav fra Nitterne om Erstatning for tabt Arbejdstid som Følge af Hjemsendelse.

Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

4) Krav om Lønforhøjelse for 6 timelønnede Arbejdere i Staalvindue-Afdelingen hos C. M. Hess i Vejle. Enighed opnaaedes ikke, og der er derefter afgivet Varsel om Standsning af det paagældende Arbejde.

5) Strid hos A/S Helsingør Jernskibs- og Maskinbyggeri om Aflønningen ved forskudt Arbejdstid til 2 Magasinarbejdere. — Efter Henstilling fra Forbundets Repræsentanter enedes man om, at Sagen optages til Behandling paa et senere Timandsmøde.

Voldgiftssager. Direktør Poul Sørensen har den 23. Marts afsagt Kendelse i forskellige Rørsager, nemlig:

1) Blikkenslagerforbundet mod P. Lindholm & Ryø i Aalborg. Strid om Betaling af Kost- og Vejpenge.

Nævnte Firma havde overtaget et Anlæg paa Visborggaard, ca. 41 km fra Aalborg, og udsendt en Montør til at udføre Arbejdet. Senere blev endnu to Arbejdere taget i Arbejde ved Anlægget, og Firmaet hævdede, at de var antagne paa Stedet og ikke havde Krav paa Kost- og Vejpenge. Kendelsen gaar ud paa, at der til den ene Montør skal betales Kost- og Vejpenge efter Reglerne i Rørprislistens Afsnit D, Punkt 41, medens den anden maa siges at være antaget paa Stedet og derfor ikke skal have Kost- og Vejpenge.

2) Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund mod Firmaet Storm Hansen & Co., København. Strid om Betaling for Ompakning af Ovne. Kendelsen gaar ud paa, at Ompakning af Ovne bliver at betale efter Satsen i Rørprislistens Afsnit C, Punkt 23 a, Pag. 44, angaaende Forstørrelse eller Formindskelse af Ovne.

3) Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund mod Firmaet Fr. Lyberg i Aarhus. Strid om Betaling for Arbejde.

Firmaet havde overtaget Udførelsen af et Centralvarmeanlæg med Kedelanlæg i Bygningens Kælder og med 80 Radiatorer i Etagerne. Hr. Lyberg søgte en Montør til Hjælp ved Arbejdets Udførelse, men meddelte denne, at han selv ønskede at udføre en Del af Arbejdet, og at han gav Montøren Valget mellem enten at udføre Kedelanlægget og Kælderledning eller Ledningsarbejdet i Etagerne, herunder Radiatorerne. Montøren havde paa sin Side som Betingelse for at overtage Arbejdet ved den ene eller anden af de ovenfor angivne Dele af Anlægget forlangt et Tillæg paa 20 pCt. til Rørprislistens Priser.

Kendelsen gaar ud paa, at der ikke har været Grundlag for at kræve Tillæg til Rørprislistens Priser, forudsat at Montøren kunde udføre den Del af Arbejdet, han maatte vælge, uhindret af Arbejdet paa den anden Del af Anlægget.

Hævet Blokade. Som meddelt i Fagbladet for Marts Maaned havde Afdelingen i Nykøbing F. blokeret Gas- og Vandmester Svend Jørgensen, Søvej, der skyldte to af vore Medlemmer et Beløb af Kr. 153,50. Mesteren har nu betalt dette Beløb, og Blokaden er derefter hævet.

Faneindvielse i Smedeforbundets Hjørring Afdeling.

I Forbindelse med Indvielse at et nyt Banner afholdt Hjørring Afdeling en velbesøgt Fest Lørdag den 19. Marts i Kyppers Hotels hyggelige Lokaler. Festen indledes med, at Medlemmerne med Damer samledes ved de festlig dækkede Borde Kl. 19; den nyvalgte Formand, V. Andersen, bød Velkommen saavel til Medlemmerne som de indbudte Gæster. Disse var: Formanden for Fællesorganisationen, Typograf Bjørn, Redaktøren for den stedlige Social-Demokrat, Ragne, og Forbundets Næstformand P. Andersen, samt enkelte forhenværende Medlemmer, der har været med til at bære Afdelingen oppe i de første vanskelige Aar, men som nu er gaaet over i andre Livsstillinger.

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
859	Andersen, Andreas Chr.	Brønshøj	30. 6.67	Kbhvn. Afd. 1	5. 5.94	Kbhvn. Afd. 10	19.12.31
29339	— Oskar Søndergaard	Thisted	28. 8.07	Thisted	1. 5.26	Aarhus	5. 9.31
28926	Arnholtz, Svend Aage N. P.	København	26.10.09	Aarhus	7. 5.29	—	26. 9.31
51496	Bunch, Alfred Nordentoft	—	27. 7.11	Kbhvn. Afd.	13.12.30	Kbhvn. Afd. 13	5.12.31
6253	Danielsen, Erik Em.	Gedser	16. 1.07	Holeby	30. 1.28	Holeby	31.10.31
53822	Gottfredsen, Aage Evald	Skovby	14. 9.10	Bogense	5. 4.31	Kbhvn. Afd. 14	28.11.31
22582	Hansen, Carl Erik	Aarhus	9. 5.10	Aarhus	22.10.29	Aarhus	4. 7.31
53754	— Helge Rosendahl	Randers	8. 8.07	Holstebro	18. 5.31	Kbhvn. Afd. 6	5.12.31
16430	— Robert	Dalby	24. 1.07	Kbhvn. Afd.	8 4.25	„ „ 14	28.11.31
16344	Høppner, Otto	Harsdorf	28. 9.83	Berlin	10.12.18	„ „ 14	5.12.31
51851	Jensen, Robert K. Vald.	København	21. 1.12	Kbhvn. Afd.	6.12.31	„ „ 17	26.12.31
27122	— Sigfred Villy	Aarhus	20. 5.10	Aarhus	9.10.28	Aarhus	24.10.31
15209	Jørgensen, Henry Datis	København	20. 7.07	Kbhvn. Afd.	6. 5 27	Kbhvn. Afd. 12	26 9.31
18806	— Povl Frederik	Helsingør	25. 4.08	Nakskov	6. 2.27	„ „ 5	5.12.31
27828	Klæning, Svend Aage G.	København	17. 1.95	Kbhvn. Afd.	2. 4.29	Centralafd.	18. 7.31
26230	Kraft, Otto Emil	—	24.10 09	„ „	21. 8.29	Kbhvn. Afd. 14	5.12.31
27019	Kragelund, Aksel Søren	Korsør	21.11.09	Fredericia	2. 5.28	Fredericia	26.12.31
38898	Lindbøl, Ingvart	København	12. 6 10	Kbhvn. Afd.	10.11.29	Kbhvn. Afd. 14	12.12.31
17704	Lund, Axel	Nakskov	10.12.81	Holeby	9. 2.30	Holeby	31.10.31
51875	Madsen, Alvin Linder	Rødovre	28. 3.11	Kbhvn. Afd.	14.12.31	Kbhvn. Afd. 13	19.12 31
31401	— Edmund Tage	København	24 8 09	„ „	2 11.28	„ „ 8	5.12.31
39089	Nielsen, Carl Øllgaard	Bursø	18. 8.04	D. Arbm. Forb.	1.10.23	„ „ 14	26.12.31
35664	— Jens Chr.	Ejby	9. 7.03	Middelfart	23. 3.29	Centralafd.	25. 7.31
27560	— Jes	Uge	24.10 10	Aabenraa	1. 4.29	Aabenraa	10. 5.30
50265	— Poul	København	26.12.10	Kbhvn. Afd.	17. 7.30	Kbhvn. Afd. 9	26.12.31
26255	Neerdal, Kaj Fr. O.	—	1. 1.11	„ „	9. 8.29	„ „ 14	5.12.31
22640	Olesen, Anton	Aarhus	23. 8.10	Aarhus	8.11.29	Aarhus	19. 9.31
26112	Onsager, Leo	København	12. 1.09	Kbhvn. Afd.	9.10.29	Kbhvn. Afd. 14	28.11.31
50253	Petersen, Hans Arnold	Skænkelsø	5. 6 09	„ „	13. 7.30	„ „ 15	12.12.31
27000	Poulsen, Alf Verner	Nøbølle	1. 8 09	Stubbekøb ing	5. 5.28	Stubbeøb ing	27. 6.31
27013	— Martin H.	Aarhus	16. 5.86	Fredericia	1. 2.28	Fredericia	2. 1.32
53112	Rasmussen, Johannes H.	Astrup	12.10.03	Aarhus	2. 8.31	Aarhus	15. 8.31
50064	— Ove Stejngrim	Esbjerg	30 5.98	Kbhvn. Afd.	28. 4.30	Kbhvn. Afd. 12	19.12.31
6300	— Sigurd P. A.	Musse	21. 8.90	Holeby	1. 2.30	Holeby	24.10.31
36160	Sørensen, Søren Johs.	København	5. 1.81	Kbhvn. Afd.	1. 6.30	Kbhvn. Afd. 13	14.11.31
5150	Steffensen, Henry Th.	Dragør	18. 8.96	„ „	24. 6.21	„ „ 6	19.12.31
496	Uggerholt, Søren S.	Skagen	16. 8.78	„ „	10. 7.25	„ „ 12	15. 8.31
	Specialarbejderforbundet.						
48411	Andersen, Lars Verner	Nørre Aaby	10.10 08	D. Landmejeristers F.	1. 5.30	Kbhvn. Afd.	4. 5.29
48941	Christensen, Hans Poul	Nakskov	19. 3.98	Kbhvn. Afd.	28. 3.24	„ „	7. 6.30
48138	Nielsen, Niels Chr.	Lynge	29. 2.76	D. Arbm. Forb.	29. 3.24	„ „	2. 5 31
49096	— Oluf Carl	København	16. 1.02	Kbhvn. Afd.	19. 9.24	„ „	29. 3.30

P. Andersen holdt Festtalen og overbragte en Hilsen fra Hovedbestyrelsen. Han gennemgik i store Træk Organisationens Historie og pegede paa, hvorledes Arbejderne med den røde Fane som Symbol siden 70'erne havde maattet kæmpe sig frem gennem haard Modstand, og hvorledes de første Fagforeninger, der byggede paa Tilliden til enkelte Personer, trods al Begejstring brød sammen, da Førerne forlod Landet. Af dette lærte Arbejderne at bygge Organisationerne op paa et bredere Grundlag, og gennem ca. 20 Aars Kamp for Organisationsretten blev denne anerkendt i 1899 — for Smedeforbundets Vedkommende dog allerede i 1897.

Følgen heraf var Overenskomsten af 1900, Regler for Behandling af faglig Strid af 1902, og Fælles Værkstedsregler af 1903.

Paa Basis af disse Aftaler var Jernindustriens Udvikling i Danmark foregaaet; det havde vist sig muligt paa dette Grundlag at ordne saavel Lønspørgsmaalet som andre Stridigheder ad Forhandlingens Vej.

Verdenskrigens enorme Forbrug tvang Teknikere og Videnskabsmænd til at skabe et Produktionsapparat, som det under andre Forhold vilde have taget Aartier at naa frem til, og dette i Forbindelse med Standardisering og Rationalisering havde gjort Verden mindre, Konkurrencen haardere og var Aarsag til den nuværende stærke og næsten permanente Arbejdsløshed i saa godt som alle

Lande. Dette maa igen bevirke, at Arbejderne ved Siden af de bestaaende Landsorganisationer maatte slutte sig stærkere sammen internationalt.

Med Ønsket om, at ogsaa Smedene i Hjørring fortsat maatte forstaa Sammenholdets Betydning, naar der kaldtes til Samling under den røde Fane, fjernede Taleren Dækket for den og sluttede med at motivere et Leve for Hjørring Afdeling.

Derefter havde Typograf Bjørn Ordet for at bringe en Hilsen fra Fællesorganisationen. Han holdt et stærkt agitatorisk Foredrag og understregede Nødvendigheden af ogsaa at tilslutte sig de politiske Organisationer; det var under de nuværende for Arbejderne vanskelige Tider en bydende Nødvendighed.

Endvidere slog Taleren et Slag for den socialdemokratiske Presse, hvis Betydning stod i Forhold til dens Udbredelse, og han paaviste, hvorledes den øvrige Presse modarbejdede Arbejdernes Interesser; at abonnere paa disse Blade var at betale for at blive skældt ud.

En af Hr. Bjørn skrevet smuk Fanesang forhøjede Stemningen.

Efter Bordet, og medens Salen ryddedes, samledes Deltagerne om Kaffebordene i Hotellets Palmehave, hvor en Kunstnerinde foredrog nogle Sange, indtil Musikken spillede op til Dans.

Autogen-Rørarbejde.

Teknologisk Instituts Forlag har udsendt 3. omarbejdede og udvidede Udgave af Autogen-Rørarbejde, udarbejdet af Værkfører C. Christiansen og Afdelingsingeniør, cand. polyt. E. G. Bildsøe.

Udover Indholdet i forrige Udgave: Rørsamlinger, Rørbøjninger, Svejsning af Rør til Cyklestel el. l., Slaglodning af Støbejernsrør med Autogensvejsebrænder, Rørsorter og Rørtabeller, er tilkommet af nyt Stof bl. a. Anvisning paa Bøjning af Rør og Svejsning af Kobberrør m. m.

Bogen, der koster Kr. 1,35, kan faas gennem Teknologisk Instituts Forlag og gennem enhver Boghandel i Landet.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 23068	Groth,	Otto	(Kbhvn. Afd.)
- 29192	Madsen,	Valdemar	(—)
- 30752	Larsen,	Laurits M.	(Aarhus Afd.)
- 37335	Thode,	Adolph Carlsen	(Holstebro Afd.)
- 18753	Sonne,	Povl Einer	(Maribo Afd.)
- 27889	Frederiksen,	H. P. Agner	(Nakskov Afd.)
- 21189	Bondesen,	Bonde Chr. Olaf	(Odense Afd.)
- 35452	Waidtløw,	Svend Harry	(—)

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 24403	Knudsen, Knud Kjær
- 12335	Møller, Carl
- 34595	Sigurdsson, Skjold
- 50192	Wahl, Axel Georg

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 4340	Mollerup,	Otto Emanuel	28. 9.07

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 25197	Bennedsen,	Kaj O.....	11. 6.21
- 34723	Hansen,	Børge Henry	30. 5 31
- 39099	Holm,	Aage Nielsen	22. 8 31
- 34941	Jensen,	Jens Stegger.....	21. 4 28
- 4960	Jedich,	Einer Valdemar.....	15. 8 31
- 13323	Jespersen,	Carl Frederik	22. 5 26
- 24403	Knudsen,	Knud Kjær	31.10 31
- 12403	Madsen,	Einer A. Olsen.....	12. 9.31
- 12335	Møller,	Carl	7.11 31
- 21922	Petersen,	Anker Kaj P. M.....	30.11 29
- 34595	Sigurdsson,	Skjold	15. 8 31
- 33490	Svendsen,	Hans Peter	26. 3.21
- 50192	Wahl,	Axel Georg.....	31. 5.30

Rettelser

til Adressefortegnelsen for Februar over Tillidsmænd.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Kasserere.

Hillerød: Fra 17. April 1932 Helsingørsgade 20, 1. Hverdage 5½—6½. Telf. 1039.

Kerteminde: Svend P. Madsen, Skolegade 31, 1. Hverdage 6—7.

Nakskov: Kontortiden er fremtidigt Hverdage 11—12.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.

Bogtrykkeriet „Hafnia" (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 7 MAJ 1932 18. Aarg.

Til Arbejde, Liv eller - - -!

Da i 1889 den internationale Arbejderkongres i Paris besluttede, at 1. Maj fremtidig skulde være den internationalt organiserede Arbejderklasses Demonstrationsdag, først og fremmest for at underbygge Kravet om Gennemførelse af en lovfæstet Maksimalarbejdsdag paa 8 Timer, var Kravet om Arbejdstidens Forkortelse udelukkende præget af sociale, kulturelle og sundhedsmæssige Synspunkter. Det var en for Nutidens Mennesker ufattelig lang Arbejdstid paa 12, 14, ja op til 16 Timer i Døgnet, der dannede Baggrunden for at kræve Adgang til mere Frihed for derigennem at skabe Mulighed for en social og kulturel Højnelse af Arbejderklassen, det var den lange Arbejdsdag, der sammen med det Slid og Slæb, der dengang endda mere end nu prægede Arbejdet, ofte udført i uhygiejniske og sundhedsfarlige Lokaler, som naturligt tvang Kravet om 8 Timersdagen frem.

Naar Kravet om en yderligere Arbejdstidsforkortelse nu igen er rejst og med øget Styrke gentages, er det ganske andre Forhold, der danner Baggrund herfor. Ganske vist har Rationaliseringen medført en saadan intensiv Udnyttelse af den menneskelige Arbejdskraft, der ofte er presset frem til Grænsen af sin Ydeevne, at der heri laa tilstrækkelig Begrundelse for paa mange Omraader at forkorte Arbejdstiden. Og selvom der er sket store Fremskridt med Hensyn til Arbejdslokalernes Indretning, har den maskinelle Udvikling og den stærkere Brug af sundhedsfarlige og kemiske Stoffer ogsaa gjort Spørgsmaalet om Arbejdstidsforkortelse aktuelt.

Men det er dog ikke disse Forhold, der nu i første Række fremkalder Raabet om en kortere Arbejdstid, men derimod den uhyre Arbejdsløshed, der stadig rider den saakaldte civiliserede Verden som en Mare. Det er det uafviselige Krav fra Millioner af Arbejdsløse om at faa Arbejde, der rejser Spørgsmaalet om Arbejdstidens Forkortelse. Og Kravet om Arbejde kan ikke siddes overhørig af de Faktorer, som har Indflydelse paa Produktion og Omsætning, men det maa tvinge til alvorligt at udnytte alle Muligheder først og fremmest for at skaffe det mest mulige Arbejde og dernæst for at fordele det saaledes, at saa mange som muligt faar Part deri.

Da Arbejderne i 1889 rejste Kravet om 8 Timersdagens Gennemførelse, havde den privatkapitalistiske Produktionsordning allerede tydelig vist sin manglende Evne til at skabe Plan i Produktionen. Man kendte dengang udmærket „gode Tider" og „daarlige Tider", Tider med rigelig Beskæftigelse og Tider med stor Arbejdsløshed.

I Aaret 1815 indtraf den første Verdenskrise, den næste kom i 1825, og derefter i 1836, i 1847, i 1857, i 1866, som man ser, med en Afstand af omtrent 10 Aar. I 1883 satte den næste Nedgangsperiode ind efter nogle faa Aars svag Opgang. Men dengang kom Krisen pludseligt, rasede voldsomt, men var hurtig forbi og afløstes gerne af en længere Periode med livlig Forretningsgang og med travl Virksomhed paa alle Omraader. Det var en naturlig Følge af de daværende internationale Markedsforhold. Men allerede

i 1909 skrev Gustav Bang om den Tids Kriser, at de optræder „nutildags som en snigende Sot, en langsom, fortærende haabløs og smertefuld Sygdom". — — — „Det er den Tilstand, der bliver bestandig mere fremherskende: Den kroniske Hensygnen i Stedet for den akute Feber. Viste det kapitalistiske Samfund sig endnu for halvhundrede Aar siden, til Trods for Kriserne, som en kraftig og levedygtig Organisme, saa tegner Nutidens svære Katastrofer og trøstesløse Nedgangsperioder Billedet af en svækket, affældig Olding, hvis Livskraft svinder mere og mere, kan slakke op fra Tid til Tid, men kun for bagefter at synke saa meget voldsommere sammen. Det er den uløselige Selvmodsigelse i den kapitalistiske Samfundshusholdning."

Og Gustav Bang havde jo saa soleklar Ret. Haabløshedens Præg paa Arbejdsløsheden blev stadig større og er i Aarene efter Krigen yderligere blevet forstærket. Trods alt var Arbejdsløshedsperioderne før Krigen dog kortere, og Arbejderne havde Grund til at regne med, at de vilde afløses af Tider med bedre Beskæftigelse. Arbejderklassen betragtede denne Bolgegang i Beskæftigelsesforholdene som en Livets Ordning paa samme Maade, som man vidste, at Aarstiderne altid vil veksle med hinanden. Anderledes nu, hvor selve det privatkapitalistiske System er rystet i sin Grundvold, hvor hele det Grundlag for Europas Industri og Handel, paa hvilket det i fremtrædende Grad baserede sin Velstand, er fuldstændig forrykket. Havde Gustav Bang levet nu, vilde han muligvis have udtrykt sig ved, at det kapitalistiske Systems sidste Livskraft var opbrugt, og at Oldingen ligger for Døden. De oversøiske Markeder er tabte. Fra i ikke ringe Grad at være en Verdens-Kreditor er Europa nu blevet forarmet paa Grund af Krigen og Krigsskadeserstatningerne. Det Overskud af Arbejdskraft, som Europa tidligere gennem Emigration, særlig til Amerika, kunde skyde fra sig, er nu tvunget til at forblive i de respektive Lande og bidrage til Forøgelse af de Arbejdsløses Skarer. Dertil kommer Rationaliseringen, som uden System og fuldkommen hensynsløst er blevet gennemført paa en saadan Maade, at Forholdet mellem Tilbud og Efterspørgsel er blevet det slætteste mulige. I aarevis har Millioner af Arbejdere gaaet ledige i Europa og nu siden 1929 ogsaa i Amerika, og Udsigterne giver ikke Haab om en snarlig Bedring i Beskæftigelsesforholdene.

Landbruget, der vel kan betegnes som det fundamentale i Verdenshusholdningen, kan ganske vist notere højere Kornpriser, altsaa forbedrede Indtægter, men indtil Landbrugets Forædlingsindustri har overvundet de Vanskeligheder, der paa Grund af disse højere Kornpriser vil opstaa, og faaet sin Produktion afpasset derefter, vil det fortsat være en daarlig Aftager af Industriens Produkter. Men dertil kommer, at det frie Handelssamkvem mellem Landene forhindres af høje Toldmure og Forholdsregler, der tilsigter i størst mulige Grad at gøre de enkelte Lande selvforsynende. Samtidig har Rystelser i de bestaaende Møntsystemer medført en Usikkerhed i hele Erhvervslivet, der giver sig Udslag i den saakaldte Kreditindskrænkning, d. v. s. at den Kapital, der skulde bidrage til øget Produktion og Arbejders Igangsættelse, simpelthen holdes tilbage.

Det er det sørgelige Billede, der tegner sig af Menneskenes udskregne Evne til at gøre sig Jorden underdanig. Det er det Kaos, som det højt priste privatkapitalistiske System har ført Menneskeheden ind i. Og dette virker saa meget mere grelt i en Tid som den nuværende, hvor Foraaret udfolder sig i al sin Skønhed og paany fastslaar den Naturens Regelbundenhed, som Menneskene ganske synes at mangle Evne til at skabe paa de Omraader, der ellers i høj Grad er præget af teknisk Snilde og videnskabelig Triumf.

I 1889, da Kravet om 8 Timersdagens Gennemførelse rejstes internationalt, var under Datidens Arbejdsløshedsperioder Kravet om Iværksættelse af Arbejder ogsaa fremsat, men det var dengang dog i særlig Grad Kravet om en forsvarlig Understøttelse, der gjorde sig gældende, fordi denne var en Nødvendighed, for at de ledige Arbejdere kunde komme igennem, indtil de gode Tider atter indfandt sig. Ogsaa i Dag kræver Arbejderne en forsvarlig Understøttelse, men nu er dette ikke længere nok. Nu kræves der først og fremmest Arbejde, det Arbejde, der er nødvendigt for at opretholde Eksistensen, og uden hvilket store Dele af Samfundets Borgere vil synke ned i en Tilværelse, hvorunder et stort nyt Proletariat vil fremgaa.

For den Arbejdsløse er det gennem Arbejdstidens Forkortelse og Overarbejdets Indskrænkning, at Haabet om Beskæftigelse vækkes, og der kan heller ingen Tvivl være om, at hvis Overarbejdet kunde afskaffes og Arbejdstiden indskrænkes, saaledes at der fandt en tilsvarende Forøgelse af de beskæftigedes Antal Sted, vilde der være tilvejebragt Mulighed for en ganske betydelig Bedring af Beskæftigelsesspørgsmaalet. Den internationale faglige Organisation saavelsom socialistisk Internationale har da ogsaa forlængst rejst Kravet om Arbejdstidens Forkortelse for derigennem at

komme Arbejdsløsheden til Livs. Dette er da ogsaa ganske naturligt, da en endelig Løsning af Arbejdstidsspørgsmaalet maa ske gennem internationalt Samarbejde. Indtil dette kan gennemføres, maa det blive de enkelte Landes Fagorganisationer, der rent midlertidigt søger udnyttet alle Chancer for Arbejders Iværksættelse og ved Arbejderklassens faglige og politiske Indflydelse søger at skaffe de flest mulige ind i Arbejdsprocessen.

Men hele Spørgsmaalet er mere kompliceret, end man ofte er tilbøjelig til at anerkende, ikke mindst fra den Side, der skal bruge det i den hensynsløse Agitation, der for Tiden føres blandt de Arbejdsløse. Det er først og fremmest ikke et Spørgsmaal, der alene vedrører Industriens Arbejdere; det vedrører ogsaa Statens og Kommunernes Tjenestemænd og Arbejdere og dem, der beskæftiges i koncessionerede Virksomheder. Det er ogsaa et Spørgsmaal, der vedrører Landbrugets og Søens Arbejdere, tagende i Betragtning de særlige Forhold, der hersker i disse Erhverv, og det er et Spørgsmaal, der til syvende og sidst vedrører alle Samfundsklasser, fordi de Byrder, som en forkortet Arbejdstid først og fremmest vil paalægge Arbejdere, Funktionærer og Tjenestemænd, ogsaa maa bæres af dem, som den arbejdende Klasse maa afgive Ydelser til, f. Eks. Handelsstanden, Husejere og Rentenydere. Der maa endvidere træffes saadanne forsvarlige Forholdsregler, at de Muligheder for forøget Beskæftigelse, som en forkortet Arbejdstid indebærer, udnyttes fuldtud, og alle Foranstaltninger, hvis Gennemførelse kun kan være begrundede i økonomiske Aarsager, men som vil medføre øget Arbejdsløshed, maa saa vidt muligt stilles i Bero. Endvidere bør alle de Problemer, der over Indflydelse paa Beskæftigelsesspørgsmaalet, tages op til Undersøgelse og Vurdering, og intet bør lades uforsøgt, som indebærer Mulighed for blot at løse nok saa lille en Del af Beskæftigelsesspørgsmaalet. Vi kan blot her nævne Forhøjelse af den skolepligtige Alder og Forbud imod Enkeltpersoners Dobbeltbeskæftigelse.

Og alt dette bør ikke alene danne Grundlag for Forhandling og Overvejelser, men bør tages op med størst mulig Energi og tilsigtende den hurtigst mulige Løsning, fordi en Udskydelse af det vil indeholde alvorlige samfundsmæssige og erhvervsmæssige Farer. Den socialdemokratiske Regering her i Danmark har jo allerede taget Initiativet ved at foranledige, at det mellem Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund nedsatte Udvalg af 31. Oktober 1928 behandler de herhenhørende Spørgsmaal. Men da disse rækker langt videre end til Arbejdsgiverforeningens og De samvirkende Fagforbunds Medlemmer, er det nødvendigt, at ogsaa Rigsdagen under Overvejelsen af Krisen og dens Virkninger og de Forholdsregler, der bør tages herimod, alvorligt sætter ind for en Løsning, saaledes at der fremskaffes Arbejde i størst mulig Udstrækning, og at Arbejdet fordeles paa de flest mulige Hænder.

Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasse.

Det ordinære Delegeretmøde.

Afdelingernes Ændringer til Vedtægten.

§ 5. *Københavns 1. Afdeling 12 (S. & M.).* I første Stykke, sidste Punktum, indføjes efter Ordet »faglige«: »og politiske«.

§ 7. *Middelfart Afdeling (S. & M.).* I Punkt b for Ikke-Familieforsørgere indføjes: »Medlemmer med 8 Aars Medlemsret og derover Kr. 3,50 pr. Dag«.

§ 7. *Roskilde Afdeling (S. & M.).* Samme Ændring.

§ 7. *Københavns Afdeling (Formerne).* Understøttelse og Anciennitet forandres til at være ens for Gifte og Ugifte.

§ 8. *Københavns Afdeling 13 (S. & M.).* I Punkterne c og d indføjes: »dog skal Arbejdsanvisning foretages eller en Hjælp efter § 8 k (Reservefonden)«.

§ 8 d udgaar — eventuelt ændres »3 Aar« til: »5 Aar«.

§ 8. *Københavns Afdeling (Formerne).* I Punkt d ændres »26 Uger« til: »13 Uger«.

§ 9. *Københavns Afdeling 5 (S. & M.).* I Punkt f udgaar Ordene: »kun 1 af«.

§ 9. *Københavns Afdeling (Formerne).* Punkt e udgaar.

§ 10. *Samme Afdeling.* I Punkt f ændres »3 Maaneder« til: »1 Maaned«.

§ 10. *Samme Afdeling.* Punkt l udgaar.

§ 10. *Samme Afdeling.* I Punkt o udgaar Ordene: »eller til Personer, der unddrager sig denne«.

§ 10. *Samme Afdeling.* Punkt p udgaar.

§ 10. *Samme Afdeling.* I Punkt r udgaar 4. Stykke.

§ 17. *Københavns Afdeling II (S. & M.).* I Punkt a, 1. Stk., ændres »4« til: »3«.

§ 17. *Samme Afdeling.* I Punkt b, 3. Stk., ændres »3 Ugers« til: »4 Ugers«.

§ 27. *Københavns Afdeling (Formerne).* Punkt f udgaar.

Arbejdsløshedskassens Krisefond.

§ 3. *Københavns Afdeling (Formerne).* Understøttelse og Anciennitet bliver ens for Gifte og Ugifte.

Regler for Arbejdsanvisning og Kontrol.

§ 1. *Københavns Afdeling (Formerne).* Obligatorisk Anvisning efter Tur.

Særlige Forslag.

Odense Afdeling (Formerne):

Arbejdsløse Medlemmer, der erholder Feriepenge udbetalt, skal ikke afdrages herfor i Arbejdsløshedsunderstøttelse.

Københavns Afdeling 9 (S. & M.):

Rørlæggernes Fagforening, D. S. M. F. Afd. 9, henstiller til Delegeretmødet i Arbejdsløshedskassen at vedtage, at der ikke maa beskæftiges gifte Kvinder paa Arbejdsløshedskassens Kontor.

Københavns Afdeling 14 (S. & M.);

En §, som ønskes tilføjet D. S. og M. F.s Love samt Vedtægterne for Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasse: »Ingen gifte Kvinder kan ansættes i Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds eller Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasses Tjeneste. Hvor der er Brug for Arbejdskraft, antages fortrinsvis egne Medlemmer.«

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds 24. Kongres.

Som meddelt i sidste Fagblad afholdes Kongressen den 5. Juli og følgende Dage i Arbejdernes Forsamlingsbygning, Amaliegade 23, Aarhus.

Kongressens Dagsorden

er i Henhold til Lovene og hidtidig Praksis ansat som følger:

1. Mandaternes Prøvelse.
2. Valg af Kongressens Tillidsmænd.
3. Valg af de fornødne Udvalg.
4. Fastsættelse af Forretningsordenen.
5. Beretning om Virksomheden.
6. Regnskaberne.
7. Revision af Lovene.
8. Vore Overenskomstforhold. Herunder indkomne Forslag vedrørende disse.
9. Andre indkomne Forslag fra Afdelingerne.
10. Valg af fastlønnede Tillidsmænd.
11. Valg af Hovedbestyrelse, Forretningsudvalg og Revisorer.
12. Fastsættelse af Tid og Sted for næste Kongres.

Afdelingernes Ændringer til Lovene.

Forbundets Love.

§ 1 c. *Københavns Afdeling 2:* Punktet affattes: »Hvis Overarbejde udføres, skal det udlignes med normale Dagtimer, og Overarbejde maa kun finde Sted, naar det er af særdeles tvingende Omstændigheder. Søndags- og Natarbejde søges afskaffet«.

§ 1 c. *Københavns Afdelinger 8, 14, 15 og 18:* Punktet affattes: »Hvis Overarbejde udføres som en absolut Nødvendighed, skal det udlignes med normale Dagtimer. Søndags- og Natarbejde skal afskaffes«.

§ 1 c. *Københavns Afdeling 10:* Punktet affattes: »at gennemføre Udligning med normale Arbejdstimer af uundgaaeligt Søndags-, Over- og Natarbejde«.

§ 1 c. *Københavns Afdeling 11:* Punktet affattes: »at afskaffe eller udligne alt Over-, Søn- og Helligdagsarbejde«.

§ 1 c. *Københavns Afdeling 17:* Punktet affattes: »at afskaffe alt Søndags-, Helligdags-, Over- og Natarbejde. Hvor Overarbejde udføres som en absolut Nødvendighed, skal det udlignes med normale Dagtimer«.

§ 1 c. *Vejle Afdeling:* »Overarbejde indskrænkes videst muligt, og absolut nødvendigt Overarbejde udlignes med normale Dagtimer«.

§ 4 b. *Frederikshavn Afdeling*: Sidste Punktum tilføjes: »Valg af Delegerede til Kongressen foregaar, naar Forretningsudvalget har tilstillet Afdelingerne samtlige til Kongressen indsendte Lovændringer og Forslag«.

§ 4 b. *Helsingør Afdeling:* Punktet tilføjes: »Ved alle Afstemninger paa Kongressen optælles de Delegeredes Stemmer efter det Antal Medlemmer, de repræsenterer«.

§ 4 b. *Københavns Afdeling 15:* Punktet affattes: »Til Kongressen har enhver af Forbundets Afdelinger Ret til at sende en Repræsentant for hver 200 Medlemmer eller Dele deraf, dog ikke over 5 fra hver Afdeling. Ved Afstemning paa Kongressen repræsentere r hver Delegeret det Antal Stemmer, han har i Forhold til sin Afdelings Størrelse. Hovedbestyrelsesmedlemmernes Stemmer regnes efter samme Værdi, som de Delegeredes i den Afdeling han tilhører«.

§ 4 b. *Københavns Afdeling 17*: Punktet tilføjes: »Ved Afstemninger paa Kongressen repræsenterer de Delegerede forholdsvis Antallet af de paagældende Afdelingers Medlemsantal, naar der forinden Afslutningen af en Sag eller et Spørgsmaals Fremkomst fremsættes Forslag herom, og Dirigenten ved Afstemningen konstaterer, at 1/4 af Forsamlingen ønsker dette«.

§ 4 b. *Københavns Afdelinger 2, 4, 8, 9, 14 og 18:* Punktet tilføjes: »Ved Afstemninger paa Kongressen repræsenterer de Delegerede i alle Tilfælde forholdsvis Antallet af de paagældende Afdelingers Medlemsantal«.

§ 4 b. *Københavns Afdeling 5:* Punktet tilføjes: »Ved Afstemninger paa Kongressen stemmes der med en Stemme for 75 Medlemmer, dog har hver Delegeret mindst 1 Stemme«.

§ 4 e. *Københavns Afdeling 12:* Punktet tilføjes: »Skriftlig Afstemning paa Kongressen skal foregaa, naar det forlanges og 1/4 af de Delegerede stemmer derfor.

Ved skriftlig Afstemning og Afstemning ved Navneopraab stemmer hver af de Delegerede med lige saa stort Antal Stemmer, som de repræsenterer i Forhold til deres Afdelings Medlemsantal«.

§ 4 f. *Holbæk Afdeling:* »25, 18 og 8 Kroner« ændres til henholdsvis: »20, 12 og 5 Kroner«.

§ 4 f. *Kerteminde Afdeling:* De Delegeredes Diæter nedsættes med 5 Kr. pr. Dag.

§ 4 f. *Varde Afdeling:* »25, 18 og 8 Kroner« ændres til henholdsvis: »20, 15 og 7 Kroner«.

§ 4 g. *Aalborg Afdeling:* Nyt Stykke tilføjes: »Urafstemning kan kun foretages en Gang om samme Forslag; opnaas ikke en Deltagelse paa 45 pCt. af Forbundets Medlemmer, træffer Hovedbestyrelsen Afgørelse i Forbindelse med et Formandsmøde«.

§ 4 g. *Aarhus Afdeling:* I 7. Stykke indskydes efter »Landsoverenskomst«: »eller Forlængelse af bestaaende Overenskomst maa indgaas med Arbejdsgiverne i Jernindustriens Sammenslutning, før den har været forelagt Medlemmerne skriftlig til Urafstemning«.

§ 4 g. *Frederikshavn Afdeling:* 3. Stykke tilføjes: »Saafremt et Medlem uden tvingende Aarsag ikke deltager i Urafstemningen, skal han betale en Bøde paa mindst 5 Kroner«.

§ 4 g. *Samme Afdeling:* Sidste Stykke tilføjes: »I Tilfælde af Forkastelse kan Overenskomstforslaget ikke udsendes uændret til ny Urafstemning«.

§ 4 g. *Helsingør Afdeling:* Sidste Stykke tilføjes: »Naar et Forslag har været til Urafstemning blandt Medlemmerne, og Afstemningen er foregaaet lovlig, kan Omstemning om samme Forslag ikke finde Sted, uden at der er foretaget Ændringer«.

§ 4 g. *Korsør Afdeling:* Nyt Stykke 4 indføjes: »Hvis ikke mindst 55 pCt. af Forbundets Medlemmer har deltaget i Urafstemningen, træffer Hovedbestyrelsen Afgørelsen«.

§ 4 g. *Nørre Aaby Afdeling:* Punktet tilføjes (3. Stykke): »For ikke at deltage i en Urafstemning skal der idømmes vedkommende Medlem 5 Kroner i Bøde«.

§ 4 g. *Næstved Afdeling:* 1. Stykke tilføjes: »Ved Urafstemning om ekstraordinær Kongres forlanges, at mindst 50 pCt. af Medlemmerne deltager i Afstemningen«.

§ 4 g. *Roskilde Afdeling:* I sidste Stykke indskydes efter: »indgaas«: »eller forlænges«.

»den« ændres til: »det«.

§ 4 g. *Københavns Afdeling 2:* Samme Ændring.

§ 4 g. *Københavns Afdelinger 2, 4, 5, 8, 9, 12, 14, 15, 17 og 18:* 2. Stykke tilføjes: »Urafstemningens Resultat skal bekendtgøres paa Generalforsamlingen, hvor denne foretages«.

§ 4 g. *Københavns Afdeling 13:* 2. Stykke tilføjes: »Urafstemningens Resultater skal oplæses paa samme Generalforsamling«.

§ 4 g. *Københavns Afdeling 11:* Stykke 2 affattes: »Afstemningen foregaar paa Generalforsamlingerne og Resultatet opgøres paa samme«.

§ 4 g. *Samme Afdeling:* Sidste Stykke tilføjes: »dog skal mindst 51 pCt. af Forbundets Medlemmer deltage i Afstemningen; opnaas dette Procenttal ikke, træffer Hovedbestyrelsen Afgørelsen«.

§ 4 h. *Frederikshavn Afdeling:* Sidste Stykke tilføjes: »Lønnen for Formand, Hovedkasserer og Sekretærer fastsættes af Kongressen«.

§ 4 h. *Helsingør Afdeling:* »Kongressen vælger Hovedbestyrelsens 27 Medlemmer; ud af denne indstiller den valgte Hovedbestyrelse Kandidater til Forretningsudvalget (med mindst 2 til hver Post). Af disse vælger Medlemmerne ved Urafstemning Forretningsudvalget«.

§ 4 h. *Svendborg Afdeling:* I 2. Stykke udgaar: »ordinære« og efter første Punktum tilføjes: »Naar et Hovedbestyrelsesmedlem overgaar til andet Erhverv, udtræder han straks af Hovedbestyrelsen«.

§ 4 h. *Københavns Afdeling 15:* Punktet tilføjes: »For at være valgbar til Hovedbestyrelsen, skal man have sit Erhverv som Smed eller Maskinarbejder eller være ansat i D. S. & M. F.s Tjeneste. Overgaar et Hovedbestyrelsesmedlem til et andet Erhverv inden Valgperiodens Udløb, indkaldes Suppleanten«.

§ 4 h. *Københavns Afdelinger 2, 4, 8, 11 og 17:* Punktet tilføjes: »Fastlønnede Forbundsfunktionærer kan ikke have mere end eet lønnet Hverv«.

§ 4 h. *Københavns Afdeling 5:* Punktet tilføjes: »Fastlønnede Forbundsfunktionærer kan ikke have mere end eet lønnet Hverv udenfor Fagorganisationernes Interesser«.

§ 4 h. *Københavns Afdeling 9:* Punktet tilføjes: »Fastlønnede Forbundsfunktionærer kan ikke have mere end samme lønnede Hverv«.

§ 4 h. *Københavns Afdeling 10:* Punktet tilføjes: »Fastlønnede Forbundsfunktionærer kan ikke have andet lønnet Erhverv«.

§ 4 h. *Københavns Afdeling 12:* Punktet tilføjes: »Ingen fastlønnet Funktionær maa have mere end eet lønnet Hverv«.

§ 4 h. *Københavns Afdeling 14:* Punktet tilføjes: »Fastlønnet Hovedbestyrelsesmedlem kan ikke have andre lønnede Hverv«.

§ 4 k. *Frederikshavn Afdeling:* Til Hovedbestyrelsens Ændring (nyt 5 c) tilføjes efter sidste Punktum: »Under Ansvar for næste Kongres«.

§ 4 k. *Svendborg Afdeling:* I 1. Stykke udgaar: »ligesom den kan forbinde Forbundet under Ansvar overfor første Kongres«.

§ 5 a. *Svendborg Afdeling:* I 1. Stykke ændres sidste Punktum til: »De skal i alle Spørgsmaal handle efter Kongressens Retningslinier, og Fagbladet skal være neutralt i indre Stridigheder«.

§ 5 a. *Københavns Afdelinger 8 og 12:* 1. Stykke affattes: »Formanden i Forbindelse med Næstformanden og Sekretæren besørger den daglige Ledelse af Forbundets Virksomhed. De skal i alle Spørgsmaal handle i Overensstemmelse med Hovedbestyrelse og Forretningsudvalg. Fagbladet redigeres af et Udvalg, bestaaende af Formanden, Sekretæren samt 3 af Centralafdelingen i København valgte Medlemmer. Valgene hertil finder Sted paa første ordinære Repræsentantskabsmøde, som afholdes efter hver ordinær Kongres. Ethvert Medlem har Ret til at faa optaget Artikler i Fagbladet«.

§ 5 a. *Københavns Afdelinger 13 og 14:* 1. Stykke affattes: »Formanden i Forbindelse med Næstformanden og Sekretæren besørger den daglige Ledelse af Forbundets Virksomhed. Fagbladet redigeres af et Udvalg, bestaaende af Formanden, Sekretæren samt 3 af Centralafdelingen i København valgte Medlemmer. Valgene hertil finder Sted paa første ordinære Repræsentantskabsmøde, som afholdes efter hver ordinær Kongres. Ethvert Medlem har Ret til at faa optaget Artikler i Fagbladet«.

§ 5 a. *Københavns Afdeling 17:* 1. Stykke affattes: »Formanden i Forbindelse med Næstformand og Sekretær besørger den daglige Ledelse af Forbundets Virksomhed. De skal i alle Spørgsmaal handle i Overensstemmelse med Hovedbestyrelsen og Forretningsudvalget.

Fagbladet redigeres af et Udvalg, bestaaende af Formanden, Sekretæren samt 3 paa Kongressen valgte Medlemmer. Ethvert Medlem har Ret til at faa optaget Artikler i Fagbladet«.

§ 5 a. *Københavns Afdelinger 4, 8, 9, 12, 13, 14, 17 og 18:* 2. Stykke tilføjes: »En Protokol fra hver Kongres udsendes senest en Maaned efter Kongressens Afholdelse«.

§ 5 a. *Københavns Afdeling 5:* 2. Stykke tilføjes: »En Protokol fra hver Kongres skal udsendes saa hurtigt, som det er muligt«.

§ 5 a. *Københavns Afdeling 11:* 2. Stykke tilføjes: »Efter enhver Kongres udsendes en Protokol«.

§ 5 a. *Københavns Afdeling 15:* 2. Stykke tilføjes: »Umiddelbart efter hver Kongres — ordinær som ekstraordinær — udsendes en Kongresprotokol i Bogform«.

§ 5 c. *Aalborg Afdeling:* 2. Stykke affattes: »Lønnen for Forbundets lønnede Funktionærer reguleres i op- og nedadgaaende Retning, i Lighed med Forbundets Medlemmer«.

§ 5 c. *Frederikshavn Afdeling:* 2. Stykke affattes: »Lønnen for Tillidsmænd, der fratræder udenfor Orden, beregnes efter den forløbne Tjenestetid i Henhold til den for den paagældende Tillidsmand paa sidste ordinære Kongres fastsatte Løn«.

§ 5 c. *Helsingør Afdeling:* 2. Stykke affattes: »Kongressen fastsætter Lønningerne for Forbundets fastlønnede Tillidsmænd. Disse reguleres i Op- og Nedgang i samme Forhold som Medlemmernes Lønninger ved fornyede Overenskomster med Arbejdsgiverne«.

§ 5 c. *Varde Afdeling:* 2. Stykke affattes: »Lønnen for disse Tillidsmænd er den samme som for de fratraadte«.

§ 8 b. *Kolding Afdeling:* Stykket tilføjes: »Hvor Forretningsudvalget har givet sin Godkendelse af Arbejdsnedlæggelse eller Blokade, paahviler ethvert Sagsanlæg og eventuel Erstatning Forbundet«.

§ 8 c. *Frederikshavn Afdeling:* I 2.—4. Linie ændres Ordene: »understøttes Deltagerne efter en af Hovedbestyrelsen fastsat Skala« til: »udbetales Deltagerne en Understøttelse, der af Hovedbestyrelsen fastsættes«.

§ 8 c. *Samme Afdeling:* Punktet tilføjes som nyt Stykke: »Medlemmer, som paa Grund af Konflikten udelukkes fra Arbejdsløshedsunderstøttelse, betragtes som Deltagere i denne og understøttes som saadanne«.

§ 8 d. *Holbæk Afdeling:* »3 Dage« ændres til: »7 Dage«.

§ 9 b. *Københavns Afdeling 11:* »Approbation« ændres til: »Godkendelse«.

§ 9 c. *Kolding Afdeling:* 3. Stykke udgaar og nyt 3. Stykke indsættes: »Har Hovedbestyrelsen tiltraadt Indstillingen, har Forbundet Ansvaret for eventuelt Sagsanlæg og Erstatning«.

§ 10 d. *Vejle Afdeling:* I 2. Stykke udgaar Ordene: »for Ekstrakontingentets Vedkommende« og Ordet: »over«.

§ 11. *Næstved Afdeling:* Nyt Punkt tilføjes: »Udlærlinge kan ikke optages i Forbundet uden at have aflagt Svendeprøve«.

§ 11 a. *Københavns Afdeling 17:* Punktet tilføjes: »Tidligere Arbejdsledere, der søger Optagelse i Dansk Smede- og Maskinarbejder-Forbund, kan kun optages, naar Arbejderne paa den Arbejdsplads, paa hvilken de sidst har arbejdet som saadan, anbefaler deres Optagelse«.

§ 13. *Københavns Afdelinger 5, 12, 14, 17 og 18:* 2. Stykke tilføjes: »jfr. § 14, 1. Stykke«. (Ny Affattelse).

§ 13. *Københavns Afdeling 11:* I sidste Stykke ændres: »4 Uger« til: »3 Uger«.

§ 14. *Esbjerg Afdeling:* »Arbejdsløse, der har opbrugt al deres Understøttelse, betaler intet Kontingent«.

§ 14. *Slagelse Afdeling:* Paragraffen ændres til: »Arbejdsløse Medlemmer uden ordinær og Krisefondsunderstøttelse fritages for Kontingent for den Tid, de ikke har Understøttelse. Kontingentet til Arbejdsløshedskassen betales af Forbundet«.

§ 14. *Vejle Afdeling:* »Der ydes intet Kontingent til Forbund eller Arbejdsløshedskasse fra den Dag, Understøttelsen ophører«.

§ 14. *Københavns Afdelinger 5, 8, 12, 14, 17 og 18:* 1. Stykke affattes: »Arbejdsløse Medlemmer, som endnu ikke er understøttelsesberettigede, kan ved Henvendelse hver Uge til vedkommende Tillidsmand erholde foreløbige Stempler (Arbejdsløs).

Medlemmer, som har opbrugt deres ordinære og ekstraordinære Understøttelse, kan ved Henvendelse samme Sted fritages for Kontingent«.

§ 14. *Københavns Afdeling 11:* I sidste Stykke ændres: »3 Ugers« til: »4 Ugers«.

§ 17. *Københavns Afdelinger 2, 14, 17 og 18:* 4. Stykke udgaar: (Afdelingen kan træffe o. s. v.)

§ 17. *Københavns Afdeling 11:* 4. Stykke affattes: »Afdelingen kan træffe en anden Ordning, som dog skal vedtages paa en ordinær Generalforsamling og godkendes af Forretningsudvalget«.

§ 17. *Københavns Afdelinger 2, 5, 8, 14, 17 og 18:* 5. Stykke tilføjes: »Alle Valg skal foregaa paa Generalforsamlingen«.

§ 22. *Odense Afdeling:* I 2. Stykke indsættes nyt Punktum: »Paa et Bestyrelsesmøde, hvor en af Revisorerne skal være til Stede, fremlægges hvert Kvartal det reviderede Regnskab til Godkendelse, forinden det forelægges Generalforsamlingen«.

§ 23. *Københavns Afdelinger 5, 8, 17 og 18:* I 1. Stykke indskydes efter: »Generalforsamlinger«: »skal«.

§ 23. *Københavns Afdeling 11:* I sidste Stykke ændres: »$^1/_4$« til: »$^1/_{10}$«.

Klublove.

§ 1. *Københavns Afdelinger 2 og 18*: Paragraffen tilføjes: »Bliver et Medlem arbejdsløs, betaler han ikke Kontingent til Klubben. Medlemsskab af Klubben bortfalder først i det Øjeblik, at vedkommende Kollega gaar i andet Arbejde. Dog har saadanne Medlemmer ikke Stemmeret«.

§ 1. *Københavns Afdelinger 5, 14 og 17:* Paragraffen tilføjes: »Bliver et Medlem arbejdsløs, betaler han ikke Kontingent til Klubben. Medlemsskabet bortfalder først i det Øjeblik, at vedkommende Kollega gaar i andet Arbejde. Dog har saadanne Medlemmer ikke Stemmeret i Værkstedssager«.

§ 1. *Københavns Afdeling 12:* Paragraffen tilføjes: »Bliver et Medlem arbejdsløs, betaler han ikke Klubkontingent, og Medlemsskabet i Klubben bortfalder først, naar han faar Arbejde andet Steds. Dog har arbejdsløse Medlemmer ikke Stemmeret i Værkstedssager og kan ikke modtage Tillidshverv i Forholdet overfor Arbejdsgiveren«.

§ 5. *Københavns Afdeling 11:* Paragraffen affattes: »Til Klubbens Administration betales ordentligvis intet Kontingent. Klubbens Medlemmer kan dog fastsætte et ugentligt Beløb, dog ikke over 25 Øre pr. Uge pr. Medlem. Beslutning herom skal i saa Fald vedtages paa de ordinære Klubmøder i April eller Oktober og være bragt til Medlemmernes Kundskab inden Mødet«.

§ 7. *Samme Afdeling:* I 2. Linie ændres »kan« til: »skal«.

§ 21. *Samme Afdeling:* 1. Stykke tilføjes: »Udsættes Klubmødet, skal der dog 1 Gang hvert Kvartal afholdes saadant«.

§ 21. *Samme Afdeling:* I 3. Stykke ændres 2. Punktum til: »Overarbejde maa ikke udføres den Aften. Dispensation kan dog i særlige Tilfælde gives af Tillidsmanden«.

§ 22. *Frederikshavn Afdeling:* »Fabrikkens eller Værkstedets Arbejdere« ændres til: »Klubbens Medlemmer«.

§ 22. *Middelfart Afdeling:* Paragraffen affattes: »Ethvert lovligt indvarslet Klubmøde er beslutningsdygtigt uanset de mødtes Antal«.

Regler for Udbetaling af Begravelseshjælp.

§ 3. *Aarhus Afdeling:* 3. Stykke tilføjes: »Til Medlemmets efterlevende Hustru, der i Henhold til foranstaaende har Ret til Begravelseshjælp, udstedes et af Hovedbestyrelsen affattet Legitimationsbevis«.

§ 3. *Middelfart Afdeling:* 3. Stykke affattes: »Naar et Medlems efterlevende Hustru, med hvem Medlemmet har samlevet til sin Død, afgaar ved Døden uden at have indgaaet nyt Ægteskab, ydes der, saafremt Medlemmet havde erhvervet 15 Aars uafbrudt Medlemsret, til de af hendes eller Medlemmets Paarørende, som besørger Begravelsen, en Hjælp til Bestridelsen af Udgifterne herved paa indtil 260 Kr. Denne Hjælp ydes ogsaa, saafremt et Medlem havde opnaaet 10 Aars uafbrudt Medlemsret, indenfor de 3 første Aar efter Medlemmets Død«.

Særlige Forslag.

Under Dagsordenens Punkter 8 og 9, eventuelt andre Punkter, behandles følgende særlige Forslag:

Københavns Afdelinger 2, 8, 12 og 17:

Kongressen paalægger Hovedbestyrelsen ved første Overenskomstforhandling kraftigt at sætte ind for, at Minimallønnen hæves betydeligt.

Københavns Afdeling 12:

Da den forløbne Kongresperiode tydelig har vist, at Tillidsmandsbeskyttelsen ikke har opfyldt vore berettigede Krav, opfordres Hovedledelsen til ved de kommende Overenskomstforhandlinger at sætte ind for en mere betryggende Udformning af ovennævnte Paragraf.

Aarhus Afdeling:

Kongressen paalægger Hovedbestyrelsen ved kommende Overenskomstforhandlinger at faa gennemført Bestemmelse om Afspadsering af alt Overarbejde.

Esbjerg Afdeling:

Som et Middel mod Arbejdsløsheden maa Forbundet sætte kraftigt ind mod alt Overarbejde. Overenskomsten siger ganske vist, at der værkstedsvis kan sluttes Aftale om Overarbejdsregler, men da det er rigtigt, hvad Forbundsledelsen ofte har henvist til, at Tilhængere af Overarbejde i lige saa høj Grad findes blandt Forbundets egne Medlemmer som blandt Arbejdskøberne, vil det

være nødvendigt, at der i Overenskomsten indsættes faste Regler til Forhindring af Overarbejdet.

Det paalægges derfor Hovedledelsen at arbejde for, at der i Overenskomsten indsættes Bestemmelser, der forbyder alt systematisk Overarbejde, og at nødvendigt Overarbejde i den efterfølgende Uge skal fradrages i det normale Antal Dagtimer.

Holbæk Afdeling:

Holbæk Afdeling foreslaar til Kongressen, at ved ny Overenskomsts Indgaaelse paalægges det Hovedbestyrelsen at begrænse Overarbejdet mest muligt. I det mindste at faa ændret § 2 i Fælles Værkstedsregler til 50 pCt. for den første Time og 100 pCt. for de efterfølgende Timer.

Horsens Afdeling:

Det paalægges Hovedbestyrelsen ved næste Overenskomsts Indgaaelse, at Overarbejde maa kun finde Sted, naar det afspadseres.

Kallundborg Afdeling:

Kongressen vedtager, at der henstilles til Hovedbestyrelsen, at der arbejdes for Indførelse af 5 Dages Arbejdsuge, samt Afskaffelse af alt Overarbejde til Afhjælpning af den herskende Arbejdsløshed.

Middelfart Afdeling:

Kongressen paalægger Hovedbestyrelsen ved kommende Overenskomstforhandlinger at arbejde hen til, at der aftales faste Overarbejdsregler, og at Overtidsbetalingen bliver saa stor, at Arbejdsgiverne ikke er interesseret i at lade udføre Overarbejde.

Nakskov Afdeling:

Ved fornyet Overenskomst søges indført, at alt Overarbejde afspadseres med normale Dagtimer.

Roskilde Afdeling:

Kongressen paalægger Hovedbestyrelsen ved de kommende Overenskomstforhandlinger, at Paragraffen om Overarbejde bliver omforandret saaledes: At Overarbejde ikke er tilladt, uden at det er absolut nødvendigt.

I saa Tilfælde skal den præsterede Overtid udlignes med et tilsvarende Antal normale Arbejdstimer snarest muligt, saa at Medlemmerne gennemsnitlig kun har den til enhver Tid gældende Arbejdstid pr. Uge.

Svendborg Afdeling:

Kongressen paalægger Hovedbestyrelsen at arbejde for Afskaffelse af alt Overarbejde, og at dette sættes som første Krav paa Overenskomsten.

Københavns Afdeling 4:

Kongressen paalægger Hovedledelsen ved førstkommende Overenskomstforhandlinger at søge Overenskomstens Afsnit angaaende Overarbejde ændret derhen, at alt Overarbejde skal udlignes med normale Dagtimer.

Københavns Afdelinger 5, 8, 14 og 17:

Kongressen paalægger Hovedledelsen, at Overenskomstens Afsnit om Overarbejde ændres til, at der deri fastslaas, at Overarbejde, som ikke kan undgaas, udlignes med normale Dagtimer.

Københavns Afdeling 9:

Rørlæggernes Fagforening, D.S.M.F. Afdeling 9, vedtager at foreslaa Kongressen i D.S.M.F. 1932, at der i Overenskomsten med Jernindustriens Sammenslutning og iøvrigt i alle mellem Forbundet og Arbejdsgivere indgaaede Overenskomster indføres en Paragraf, der forhindrer, at unødvendigt Overarbejde finder Sted, og hvor Overarbejde finder Sted, skal det udlignes med normal Arbejdstid.

Københavns Afdeling 11:

Da de hidtil foretagne Bestræbelser for Indskrænkning i Overarbejdet ikke helt har medført Udligning, vedtager Kongressen at paalægge vor Hovedledelse og Afdelinger overalt ved Overenskomstfornyelser at faa fastsat Bestemmelser, der giver Ret til fuld Udligning af alt Over-, Søn- og Helligdagsarbejde. Kongressen opfordrer alle vore Tillidsmænd til, indtil ovenfornævnte er gennemført, at søge Begrænsninger i størst mulig Udstrækning ved Aftaler med Arbejdsgiverne.

Københavns Afdeling 12:

Idet Kongressen erkender, at den tekniske Udvikling og den haardhændede Rationalisering i Forening har medført, at Arbejdstiden maa nedsættes betydeligt, opfordrer vi den kommende Hovedledelse til at sætte alle Kræfter ind for en Nedsættelse af den daglige Arbejdstid til 6 Timer, og for at gøre Indskrænkningen saa effektiv som mulig kræves Overarbejdsparagraffen i Overenskomsten udformet saaledes, at den giver vore Medlemmer baade Ret og Pligt til at udligne udført Overtid med normal Dagtid.

Esbjerg Afdeling:

Da det til Fuldkommenhed er fastslaaet, at Arbejderne ganske er uden Skyld i den voldsomme Arbejdsløshed, der hersker i det kapitalistiske Samfund, kan det ikke tilkomme dem at betale Omkostningerne ved Arbejdsløshedens Afskaffelse. Esbjerg Afdeling protesterer derfor mod, at Hovedbestyrelsen har besluttet eventuelt at lade Medlemmerne selv betale, hvad det vil koste at faa Arbejdstiden nedsat, og kræver, da nu Arbejdstidsforkortelsen staar paa Dagsordenen baade her og i de fleste Lande — ja, er vel endog gennemført flere Steder, bl. a. i Sovjet-Rusland — at Forbundsledelsen ved de kommende Overenskomst-

forhandlinger søger gennemført en 7 Timers Arbejdsdag uden Afkortning i Medlemmernes Fortjeneste.

Frederikshavn Afdeling:

Kongressen udtaler sin Misbilligelse af, at Hovedbestyrelsen ved Overenskomstforhandlingerne i 1932 ikke med større Vægt søgte Medlemmernes Krav om bedre Arbejdsmuligheder for vore arbejdsløse Medlemmer gennemført, og paalægger den kommende Hovedbestyrelse, at den ved Fornyelsen af Overenskomsten i 1933 sætter en virkelig Forkortelse af Arbejdstiden og Afskaffelse af Overarbejde i første Række og søger disse Krav gennemført.

Horsens Afdeling:

Ingen ny Overenskomst afsluttes uden Forkortelse af Arbejdstiden.

Nakskov Afdeling:

For at afhjælpe Arbejdsløsheden søges med alle Midler indført en Nedsættelse af Arbejdstiden med fuld Lønudligning.

Svendborg Afdeling:

Kongressen paalægger Hovedbestyrelsen at styrke og fremme alle Krav om Nedsættelse af Arbejdstiden.

Vejle Afdeling;

Kongressen paalægger den kommende Hovedbestyrelse at sætte en kraftig Agitation i Kraft for at interessere samtlige Organisationer for Arbejdstidens Forkortelse, foreløbig 6 Timers Dagens Gennemførelse.

Saafremt den fornødne Interesse ikke opnaas i de andre Organisationer, paalægges det at føre Spørgsmaalet frem i første Række ved førstkommende Overenskomstforhandlinger.

Københavns Afdeling 4:

Da den tekniske Udvikling og dermed følgende Rationalisering medfører en stadig større og større permanent Arbejdsløshed blandt vore Medlemmer, paalægger Kongressen Hovedledelsen ved førstkommende Overenskomstforhandlinger med de til Raadighed staaende Midler at søge Arbejdstiden nedsat til 40 Timer pr. Uge, dog om fornødent med nogen Resignation fra Medlemmernes Side.

Københavns Afdeling 8:

Forbundskongressen erkender, at den tekniske Udvikling og den haardhændede Rationalisering i Forening har medført, at den nuværende Arbejdsdags Længde er uholdbar, og vedtager følgende:

Overalt sættes en kraftig Agitation i Gang for at interessere samtlige Organisationer for, at Arbejdsdagens Længde i første Omgang nedsættes til 7 Timer, uden at Ugelønnen herved formindskes. Agitationen føres med det for Øje at faa en samlet Organisering af Kampen for dette Spørgsmaals Løsning. — Saafremt den fornødne Interesse ikke opnaas i de andre Organisationer, paalægger Kongressen Hovedbestyrelsen ved de kommende Overenskomstforhandlinger at føre Spørgsmaalet frem i første Række, og Kongressen udtaler da, at vi som en af de største og vigtigste Organisationer selvstændig gaar ud i Kamp paa Spørgsmaalet.

Københavns Afdeling 11:

Da den i de senere Aar stærkt udvidede Rationalisering og Koncentration i Jernindustrien og andre Industriers Virksomheder har medført en uhyggelig Stigning i Arbejdsløsheden, bør der anvendes alle saadanne Midler, som forventes at kunne bedre Beskæftigelsesforholdene og mindske Arbejdsløsheden, hvorfor vi stiller følgende Forslag:

Kongressen vedtager at paalægge Hovedbestyrelsen ved de kommende Overenskomstforhandlinger at kræve Arbejdstiden nedsat til 7 Timer pr. Dag, enten med eller uden Kompensation herfor, samt at kræve vore Minimal- og Mindstebetalinger stærkt hævede.

Kan de faglige Organisationer ikke gennemføre en Forkortelse af Arbejdstiden, maa de gennem det socialdemokratiske Parti øve Pres paa Lovgivningsmagten, saaledes at denne gennemfører en Forkortelse.

Københavns Afdeling 14;

Forbundskongressen erkender, at den tekniske Udvikling og den haardhændede Rationalisering i Forening har medført, at den nuværende Arbejdsdags Længde er uholdbar og vedtager følgende:

»Overalt sættes en kraftig Agitation i Gang for at interessere samtlige Organisationer for, at Arbejdsdagens Længde i første Omgang nedsættes til 6 Timer, uden at Ugelønnen herved formindskes.« Agitationen føres med det for Øje at faa en samlet Organisering af Kampen for dette Spørgsmaals Løsning. Saafremt den fornødne Interesse ikke opnaas i de andre Organisationer, paalægger Kongressen Hovedbestyrelsen ved de kommende Overenskomstforhandlinger at føre Spørgsmaalet frem i første Række, og Kongressen udtaler da, at vi som den største faglige Organisation selvstændig maa gaa ud i Kamp paa dette Spørgsmaal.

Københavns Afdeling 15:

Paa Grund af den stadig tiltagende Arbejdsløshed paalægges det Hovedbestyrelsen ved de kommende Overenskomstforhandlinger at søge den normale Arbejdstid betydelig forkortet, og at der bliver ikke alene Ret, men ogsaa Pligt til at udligne alt Overarbejde med et tilsvarende Antal Dagtimer.

Københavns Afdeling 17:

Forbundskongressen erkender, at den tekniske Udvikling og den haardhændede Rationalisering

i Forening har medført, at den nuværende Arbejdsdags Længde er uholdbar, og vedtager følgende:

»Overalt sættes en kraftig Agitation i Gang for at interessere samtlige Organisationer for, at Arbejdsdagens Længde i første Omgang nedsættes til 6 Timer, uden at Ugelønnen herved formindskes.

Agitationen føres med det for Øje at faa en samlet Organisering af Kampen for dette Spørgsmaals Løsning. Saafremt den fornødne Interesse ikke opnaas i de andre Organisationer, paalægger Kongressen Hovedbestyrelsen ved de kommende Overenskomstforhandlinger at føre Spørgsmaalet frem i første Række, og Kongressen udtaler da, at vi som en af de største og vigtigste faglige Organisationer selvstændig maa gaa ud i Kamp paa Spørgsmaalet.«

Københavns Afdeling 5 har vedtaget følgende Resolution:

Det paalægges Hovedbestyrelsen, at Spørgsmaalet om Arbejdstidsforkortelsen kommer paa Dagsordenen til den ordinære Kongres i 1932.

Aarhus Afdeling:

Kongressen henstiller til Hovedbestyrelsen at arbejde hen til, at Feriebetalingen bliver ens for København og Provinsen.

Holeby Afdeling:

Medlemmer af Holeby Afdeling, forsamlet til ekstraordinær Generalforsamling, udtaler sin Misbilligelse af Ferieordningen. Vi forlanger, at den Arbejder, som er beskæftiget i en Virksomhed hele Aaret, skal have den fulde Feriebetaling, uanset Sygedage eller Hjemsendelse paa Grund af manglende Arbejde.

Aalborg Afdeling:

Kongressen henstiller til Hovedbestyrelsen at søge Samarbejde med Blikkenslagerforbundet for i Lighed med, hvad der er gældende Ret i vor Overenskomst, at faa indført Ferie ogsaa for dem, der arbejder efter Rørpriskuranten for Medlemmer af Centralorganisationen for Blikkenslagermestrene.

Aarhus Afdeling:

Kongressen henstiller til Hovedbestyrelsen at arbejde hen til, at Rørprislisten kommer til at gælde ens for København og Provinsen.

Københavns Afdeling 9:

Rørlæggernes Fagforening, D. S. M. F. Afd. 9, protesterer mod den Fremgangsmaade, Hovedledelsen har udvist ved Besættelsen af Medlemmer til Rørudvalget, og foreslaar, at Rørudvalget sammensættes af Branchens Udøvere, med en af Hovedledelsen valgt Sekretær som Forbundets Repræsentant.

Afdelingen foreslaar D. S. M. F. Kongres 1932, at der ansættes en i Branchen kyndig Sekretær til at varetage Rørbranchens Interesser, blandt andet idet man maa antage, at der vil blive stærkt Brug for en saadan, efter at Prislisten er blevet gældende for hele Landet, og mange Medlemmer ikke har Forstaaelsen af Brugen og Udnyttelsen af Prislisten.

Københavns Afdeling 12:

Da det i den forløbne Kongresperiode har vist sig, at det stadig uløste Maskinmesterspørgsmaal har givet sig Udslag i, at Maskinmestrene paa Skibe ved Værft paatager sig mere og mere Arbejde, som ellers er blevet udført af vore Medlemmer, og at man fra Maskinmesterforeningens Side i flere Tilfælde ikke har overholdt de mellem nævnte Forening og Smedeforbundet trufne Aftaler angaaende Arbejde ombord, beslutter Kongressen, at vore Medlemmer i Fremtiden ikke kan arbejde paa Skibe, hvor der beskæftiges flere Mestre, end der er paamønstret det paagældende Skib.

Helsingør Afdeling:

1) D. S. M. F.s Medlemmer har Ret til at forsvare sig mod Skriverier i Fagbladet »Jern- og Metalarbejderen« gennem nævnte Blad.

2) Kongressen vælger paa de ordinære Kongresser et Censur-Udvalg paa 3 Mand.

3) Dette Udvalg skal paa de ordinære Kongresser aflægge Beretning om Bladets Virksomhed.

4) Alle Artikler og Skrivelser, som ønskes optaget i Bladet, fra saavel Ledelsens som Medlemmernes Side, skal godkendes af Censur-Udvalget.

Odense Afdeling:

Hovedbestyrelsen skal gennem De samvirkende Fagforbund tage Initiativ til Opsigelse af Septemberforliget.

Som Forhandlingsgrundlag om nye Regler henvises til det af De samvirkende Fagforbund af 26. Oktober 1920 stillede Forslag.

Københavns Afdeling 2:

Da Septemberforliget er en Hemsko paa vor faglige Aktionsfrihed, vedtager D. S. og M. F.s ordinære Kongres 1932 følgende:

Spørgsmaalet om Septemberforliget og dets Virkninger overfor Arbejderne søges optaget til Debat i alle Arbejderorganisationer med det Formaal for Øje at opsige samme.

Københavns Afdelinger 5, 8, 14 og 17:

I Erkendelse af, at Septemberforliget hindrer os i vor faglige Aktionsfrihed, vedtager Kongressen følgende:

Spørgsmaalet om Septemberforliget og dets Virkninger overfor Arbejderne søges optaget til Debat overalt i Arbejderorganisationerne med det Formaal for Øje at opsige samme.

Københavns Afdeling 12:

Da vor faglige Aktionsevne og Slagkraft i høj Grad lider under at være afhængig af det over 30 Aar gamle Septemberforlig, hvis Bestemmelser Udviklingen forlængst har forældet, og hvis Evne til at undertrykke vor Aktionsfrihed Aar efter Aar ved Kendelse fra Den faste Voldgiftsret yderligere understreges, opfordrer Kongressen vore Repræsentanter i D. s. F. til at opsige dette.

Esbjerg Afdeling:

Da det utvivlsomt er Tilfældet, at de Forhandlinger mellem Hovedorganisationerne angaaende »det fremtidige Samarbejde«, der ledes af Forligsmanden, og som skal være tilendebragt inden den 1. November 1932, gaar ud paa, at Medbestemmelsesretten hos de enkelte Forbunds Medlemmer skal tages fra dem igennem en Afskaffelse af Urafstemningsprincippet, paalægger Kongressen Forbundsledelsen ikke at deltage i Forhandlinger, der tilsigter et saadant Formaal, endmindre at slutte nogen Aftale derom.

Det paalægges Forbundsledelsen at tilstille Ledelsen for De samvirkende Fagforbund denne Resolution og meddele den, at Smedeforbundet hverken vil eller kan godkende nogen Ordning, der tager Urafstemningen fra Medlemmerne.

Middelfart Afdeling:

Ifølge Mæglingsforslaget af 1932 vil Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund under Ledelse af Formanden for Forligsinstitutionen optage Forhandlinger om faste Regler for Forhandlingsmaaden i Konfliktsituationer. Skulde disse Forhandlinger resultere i, at Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds Lovs Paragraf 4 g, sidste Stk., ikke fuldt ud kan bringes i Anvendelse, paalægges det Forbundets Hovedledelse at udmelde Forbundet af De samvirkende Fagforbund.

Københavns Afdeling 15:

Det paalægges Hovedledelsen ikke under nogen Form at medvirke til saadanne Ændringer i De samvirkende Fagforbunds Love, der kræver Ændringer eller Tilføjelser til § 4, Afsnit g, i Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds Love.

Nykøbing M. Afdeling:

Nykøbing Morsø Afdeling foreslaar, at Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund udmelder sig af De samvirkende Fagforbund.

Svendborg Afdeling:

Kongressen vedtager, at Tilslutningen til D. s. F. ikke svækker D. S. & M. F.'s Suverænitet. Og at en Styrkelse af Centralisationen gennemføres ved Industriforbund.

Københavns Afdeling 5:

Forligsmandens Forslag til fremtidige Overenskomster skal tilstilles Medlemmerne mindst 3 Dage før, Afstemningen skal finde Sted.

Esbjerg Afdeling:

Det paalægges Hovedbestyrelsen at omlægge Kontingentordningen saaledes, at de mindre Lønninger betaler et Kontingent, der procentvis svarer til det Kontingent, de større Lønninger betaler.

Holbæk Afdeling:

Afdelingen ønsker, at Kongressen behandler Grænserne for Ekstrakontingentet og foreslaar, at Grænsen for højeste Kontingent lægges paa 65 Kr. og derover. Et Ekstrakontingent paa en Ugefortjeneste fra 65 Kr. og ned til 50 Kr., og at der kun betales ordinært Kontingent paa Lønninger under 50 Kr.

Odense Afdeling:

Medlemmer med 45 Kr. ugentlig Indtægt og derunder betaler 250 Øre pr. Mærke, derefter stigende med 1 Kr. pr. Uge for hver 5 Kr., saaledes at der af 50 Kr. betales 350 Øre pr. Mærke, af 55 Kr. 450 Øre og af 60 Kr. 550 Øre o. s. v.

Slagelse Afdeling:

Kontingent-Skala efter følgende Fortjeneste:

	Mrk.
Fra 40—55	2,40
- 55—60	3,00
- 60—70	4,50
- 70—85	6,50
- 85—110	10,00
- 110—120	20,00

Kerteminde Afdeling:

Vi stiller hermed Forslag om, at vore Administrationsudgifter nedsættes, og vi foreslaar herved, at alle fastlønnede Funktionærer faar deres Lønninger nedsat med 10 pCt.

Odense Afdeling:

Alle Diæter og Hovedbestyrelsens fastlønnede Funktionærers Lønninger reduceres med 15 pCt., for herefter automatisk at følge med Medlemmernes overenskomstmæssige Lønninger procentvis i op- eller nedadgaaende Retning.

Slagelse Afdeling:

Alle Lønninger for Afdelingens (!) Funktionærer nedsættes med 15 pCt. og ellers falder—stiger med den øvrige Landsoverenskomst.

Varde Afdeling:

1) Samtlige Funktionærers Lønninger nedsættes med 10 pCt.

2) Rejsediæter til Funktionærerne nedsættes fra 20 Kr. til 15 Kr. pr. Dag.

Københavns Afdeling 14:

Medlemmerne fordømmer paa det skarpeste de af Hovedbestyrelsen fremsatte Forslag til den kommende Kongres, gaaende ud paa, at Hovedbestyrelsen selv fastsætter deres Løn, samt den paatænkte Nedsættelse af Lockoutunderstøttelsen med 15 pCt. og Forlængelse af de 3 Karensdage til 8, samt paalægger Kongressens Delegerede at hindre disse Forslags Gennemførelse.

Hobro Afdeling:

Kongressen anerkender Betydningen af de af Forbundet afholdte Bedriftsraadskursus og vedtager, at saadanne Kursus afholdes i Maj eller sidste Halvdel af September Maaned.

Københavns Afdeling 11:

Kongressen anerkender Betydningen af det af Forbundet arrangerede Bedriftsraadskursus og den 2-aarige Fortsættelse heraf og vedtager følgende:

Efter at en 6 Dages Sommerferie nu er indført for alle vore Medlemmer, udvides Bedriftsraadskursuset til at omfatte ialt 10 Dage paa Skolen.

Der afholdes ingen Kursus de Aar, hvori Forbundet afholder ordinære Kongresser.

Roskilde Afdeling:

Kongressen henstiller til Hovedbestyrelsen ved de kommende Overenskomstforhandlinger at søge gennemført en Ordning for Læretidens Længde.

Roskilde Afdeling:

Kongressen henstiller til Hovedbestyrelsen, at den ved næste Overenskomstforhandling søger at faa Overenskomstens Afsnit C, Pag. 1, ændret saaledes, at Lærlingene skal aflægge Svendeprøve inden Afslutningen af deres Læretid.

Københavns Afdeling 12;

I Erkendelse af, at Ungdommens Tilknytning til Fagbevægelsen er en Nødvendighed, vedtager Kongressen at nedsætte et Udvalg paa 7 Mand til at udarbejde Forslag til Fremme af dette Formaal.

Resultatet af Udvalgets Arbejde forelægges Kongressen inden dennes Afslutning.

Københavns Afdeling 14:

Da Lærlingene i høj Grad og særlig i Arbejdsløshedsperioder benyttes af Mestrene imod Svendene, stilles følgende Forslag for at imødegaa nævnte Tendens:

»Alle Afdelinger og Klubber paalægges det at drage Omsorg for, at Lærlingene i sidste Læreaar faar Adgang til Klubbernes Generalforsamlinger og Møder.«

Københavns Afdeling 17:

Da Lærlingene i høj Grad og særlig i Arbejdsløshedsperioder benyttes af Mestrene imod Svendene, stilles følgende Forslag:

»Alle Afdelinger og Klubber paalægges det at drage Omsorg for, at de organiserede Lærlinge i det sidste Læreaar faar Adgang til Klubbernes Generalforsamlinger og Møder.«

Nakskov Afdeling:

Det paalægges den kommende Hovedbestyrelse at medvirke til Afholdelse af Branchemøder for derigennem at medvirke til at faa mere ensartede Arbejds- og Lønforhold.

Omkostningerne afholdes af de deltagende Klubber og Forbundet i Forening.

Kerteminde Afdeling:

Al Afstemning skal ske skriftlig, ikke som ved sidste Kongres ved Haandsoprækning.

Vi henstiller til Kongressen, at der bliver nedsat et Stemmeudvalg paa 7 Mand.

Københavns Afdeling 15:

Hvis en Tillidsmand ved at varetage Organisationens Interesser bliver idømt Bod eller Erstatning ifølge Loven om Erhvervsfrihed (Tugthusloven), kan han, hvis Afdelingsbestyrelsen godkender det, kræve sig holdt skadesløs af Forbundet.

Københavns Afdeling 5:

Kongressen vedtager, at der udbetales en Pinseunderstøttelse lige før Pinse efter samme Regler som Juleunderstøttelsen. Medlemmer med Alders- og Invaliderente har Ret til denne.

Københavns Afdeling 11:

Kongressen opfordrer Centralorganisationen af Metalarbejdere til at samle og udgive i Hefter hvert 3. Aar de i Fagbladet bragte Artikler om Værkstedsteknik, dog saaledes at de hidtil fremkomne Artikler samles og udgives efter Kongressen. Det overlades Hovedledelsen at fastsætte en passende Pris for Hefterne.

Slagelse Afdeling:

Afdelingen eftergives Beløbet for bortkomne Mærker, som bevislig er tabt og som saadan aldrig er solgt.

Københavns Afdeling 9;

Rørlæggernes Fagforening, D. S. M. F. Afd. 9, henstiller til Kongressen at vedtage, at der ikke maa beskæftiges gifte Kvinder paa Forbundets Kontor.

Københavns Afdeling 14:

En §, som ønskes tilføjet D. S. og M. F.s Love samt Vedtægterne for Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasse: »Ingen gifte Kvinder kan ansættes

i Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds eller Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasses Tjeneste. Hvor der er Brug for Arbejdskraft, antages fortrinsvis egne Medlemmer.«

Populær Samfundsøkonomi.

„Kung Karl den unge hjälte".

»Ser Du, nu har jeg i lange Tider næsten hver Dag i Aviserne set lange Epistler om »ham her Kreuger«, og jeg kan jo nok forstaa, han har tørret Folk saa rigtig gammeldags og snydt en Masse Mennesker, hvoraf mange er af dem, der baade af sig selv og af andre anses for kloge og indsigtsfuide. Men den Slags er jo passeret før i Dag og det i »de bedste Familier«. Og hvad Herre Gud:

»Og alle gode Borgeres Agtelse han nød,
men der var Kassemangel den Gang, han var død,«

hedder det jo i en gammel Vise.

Jeg kan ogsaa nok forstaa, at havde der været en rimelig og fornuftig Kontrol, saa var det vel ikke gaaet saa galt; men hvad, naar Mennesker løfter en Mand op i Gudernes Kreds, saa vil Kontrolapparatet let svigte, for man kontrolerer jo ikke Guder, det strider mod Verdensordenen.

Men hvad jeg ikke kan forstaa er, at en Ingeniør og Tændstikfabrikant kan komme til at laane store Stater mægtige Millionbeløb, det er da noget, som Bankerne og Finansmændene maa om. Man kan dog ikke tænke sig Burmeister & Wain finde paa at tilbyde et stort Land et mægtigt Laan, og saa til Gengæld kræve Eneret paa at levere Landet Skibe.

Og hvad jeg slet ikke kan begribe, det er, at Folk kan sammenligne Kreuger med Karl den 12.

Du maa forklare mig den Sag, og jeg tror, vi er mange, der kunde lide i Smedebladet at faa lidt Rede paa »ham her Kreuger«s Sager.«

»Ja, naar Du vil have det, saa skal jeg forsøge.

Se, først og fremmest var Kreuger en velstaaende Mand og dernæst en dygtig og energisk Mand.

Han havde gennemført betydelige Ingeniørarbejder med Glans og tjent store Penge sammen med sin Kompagnon Toll, saa er det, han arver Faderens store Tændstikfabrik. — Og nu begynder Filmen.

Han lægger 5 Tændstikker mindre i hver Æske end før, og da mærkelig nok Konkurrenterne ikke opdagede det — for at Smed Jensen eller Fru Petersen skulde skænke det en Tanke, det ligger hinsides det sandsynlige —, saa kan han undersælge de andre Fabrikker, og da han altsaa var anset for en smart og dygtig Mand, giver de andre Fabrikker sig under hans Førerskab, og snart er han i Spidsen for en Sammenslutning af Sveriges verdenskendte Tændstikindustri.

Nu gør han A/S Kreuger & Toll til et Holdingkompagni.«

»Hvad er det for noget?«

»Det er et Kompagni, der opkøber, samler, beholder, eller hvad man vil, Aktier. Og som Du kan holde paa en Hest, men dog ingen Indflydelse har paa, om Jockeyen ønsker at drive den ind, saaledes kan Du indsætte Penge i et Holdingkompagni, og hvis din Tillid til Kompagniet viser sig berettiget, faar Du gode Renter, ganske som hvis Hesten gaar ind.

Da nu Kreuger havde forbavset Sverige ved at bygge et Stormagasin i Stockholm midt i Vinterens Hjerte inden i et Skur med Centralvarme, og da man fandt, at Tændstiksammenslutningen var flot lavet — Fidusen med de 5 Tændstikker kom først til Folks Kundskab, da Kreuger var bleven saa stor, at alle ansaa det for en lignende Ære at være bleven pudset af ham, som at faa Lov at kysse Sct. Peters Storfaa — saa strømmede det svenske Folks Sparepenge ind til »Kreuger & Toll«. Selskabet blev altsaa en Slags Bank, hvor den egentlige Aktiekapitals Indehavere havde Bestemmelsesretten, medens Indskyderne havde Udsigt til et stort om end svingende Udbytte. Kreuger var jo Sveriges berømteste Jockey, derfor holdt Svenskerne paa hans Hest.

K. & T. overtager nu Aktiemajoriteten i Tændstiktrusten og faar derved Magt til at optage store Banklaan mod Pant i Fabrikkerne. Disse Penge sættes saa i Ejendomsspekulationer i Evropas Storbyer, og vi er nu allerede inde paa det fantastiske.

Vor Tid har som bekendt bragt store Vanskeligheder for mange Stater, og da adskillige Lande har Tændstikmonopol, det vil sige, at Staten enten selv har hele Fabrikationen af Tændstikker i sin Haand, eller ogsaa mod en Afgift har overladt den til et Firma, har vi her to Omstændigheder, som K. & T., altsaa Kreuger, benytter til at tilbyde forskellige Stater Laan, saaledes at vedkommende Stat ikke blot skal forrente og afdrage Laanet, men ogsaa give Kreuger Tændstikmonopol. Da nu disse Forretninger gik godt, blev det muligt for K. & T. at faa større og større Indskud ikke blot fra Sverige, men ogsaa fra andre Lande. Han skal imidlertid bruge flere og flere Penge, og ligesom han belaante Tændstikfabrikkerne, saaledes sikrede han sig nu Aktiemajoriteten i den store svenske Telefonfabrik Erichsson samt flere andre svenske Foretagender, f. Eks. Kuglelejer og Grängesberg Malm- og Skibsfartsselskab, og rejser Banklaan paa disse.

Se, dette er jo kun i store Træk, men Du vil se, at det hele blev mere og mere uoverskueligt og fantastisk, og Risikoen voksede Dag for Dag. Det var det uoverskuelige og Risikoen, der fik Professor Birck til at udtale, at vi heldigvis ikke som Sverige havde en Kreuger i Lasten, og det var det fantastiske, der baade her og »hinsidan« fik Beundrere til at drage Sammenligninger med »Kung Karl den unge hjälte«.

Hidtil var Foretagendet gaaet saaledes, at der egentlig ikke var nogen, der troede, der var egentlig Svindel i Sagen. Men nu vil Kreuger skabe et lignende Verdensmonopol i Telefon, som han snart havde i Tændstikker; men her støder han paa den overmægtige amerikanske Telefontrust. Samtidig antager Verdenskrisen en saadan Voldsomhed, at Rente og Afdrag paa Statslaanene ind-

gaar uregelmæssigt, ja, mange svigtede, og Krisen i Forbindelse med Gastændere og Fyrtøjer og vel ogsaa Agitation mod Kreuger havde nedsat Tændstikforbruget, saa Sagen ikke kunde klares ved at hæve Tændstikprisen.

For nu at skaffe de Midler, der var fornødne under disse Vanskeligheder, skal Kreuger bruge flere Penge til Forrentning af Indskuddene i K. & T.

Du maa nemlig huske, at medens et almindeligt Aktieselskab ejer Jord, Bygninger, Maskiner og andre haandgribelige Aktiver, der altid har en vis Værdi, saa har et Holdingkompagni kun Papirer, der giver en Udbytteret, og naar Udbyttet svigter, vakler derfor hele Foretagendet i langt højere Grad end et Selskab med haandgribelige Aktiver, og Kreuger stod paa særlig svage Fødder derved, at ikke blot Kreuger & Toll, men ogsaa flere af de Selskaber, dette beherskede, var Holdingkompagnier, idet de havde Interesser i andre Selskaber, f. Eks. ejede den svenske Tændstikkoncern Aktiemajoriteten i Tændstikfabrikker i de Lande, hvor K. & T. havde Monopol.

Kreuger skal altsaa skaffe Penge til Udbytte, og da Tiden ikke var til at faa nye Indskydere i K. & T., belaaner han Aktier fra Datterselskaberne og lader saavel disse som K. & T. direkte optage nye Banklaan.

Men ser Du, naar en Bank skal laane Penge ud, selv til en Kreuger, spørger den om Sikkerhed, og her er det saa, at Kreuger i stor Stil fortsætter med de Regnskabsforfalskninger, som vi nu ved i mindre Format var foregaaet gennem mange Aar.«

»Men hvordan kan et Regnskab yde nogen Sikkerhed overfor en Bank?«

»Jo, Banken spørger, hvad ejer Du, og hvad skylder Du væk? Og saa fremlægger Kreuger et Regnskab, hvor Aktiver, han slet ikke ejer, eller som er falske, f. Eks. de italienske Statsgældspapirer han havde ladet trykke i Stockholm, er opført. Men i Dag var Kassen tom, og Kreuger var Karl den 12. — »blott falla kunde han.«

I Kamp for Interesser, der under Datidens Forhold var den svenske Overklasses, »bröt i striden fram Kung Karl den unge hjälte,« men Spillernaturen, Æventyrlysten, Storhedsvanviddet tog Magten over den enevældige Konge, og da han havde redet Sverige næsten til Døde, maatte det, der den Gang var Demokratiet i det svenske Folk, gennem et trofast Slid genrejse Landet.

I Kamp for Interesser, der under Nutidens Forhold var den svenske Overklasses, »bröt Kreuger i striden fram,« men Spillernaturen, Æventyrlysten, Storhedsvanviddet tog Magten over den enevældige Finanskonge, og naar han nu har redet Sverige næsten til Døde, maa det, der nu er Demokratiet i det svenske Folk — det svenske Arbejderparti og ikke mindst kooperativa Förbundet — gennem trofast Slid genrejse Landet.

Han var en »Karl den 12.« og det i en Udstrækning, som hans Tilbedere ikke havde anet, og hans Modstandere næppe frygtet.

Med Karl den 12. endte Sveriges Krigstid, maaske vil Kreuger blive Slutstenen paa Sveriges Kapitalisttid.«

Fred. Vedsø.

Vore Virksomheder.

⅘ Søren Wistoft & Co.s Fabrikker.

I 1896 begyndte Hr. Søren Wistoft, den nuværende administrerende Direktør for A/S Søren Wistoft & Co.s Fabrikker, i et lille Værksted i København at fremstille telegrafiske Apparater til De danske Statsbaner. Paa et givet Tidspunkt fik han den Opgave at reparere en tysk Billetautomat, da den næsten altid var i Uorden. Det lykkedes ham at bringe den i Orden, men samtidig op-

Udstillingslokale for Automater.

dagede han, at Automaten med sin primitive Mekanisme aldrig vilde virke tilfredsstillende, saalænge falske Penge og almindelige Metalstykker kunde faa Apparatet til at virke. Dette blev Aarsagen til Wistofts første Opfindelse. Han opfandt en Mekanisme, som kunde aabnes og lukkes, hvorved Pengestykkerne blev sorterede, saaledes at Pengene ikke kunde sidde fast i Apparatets Mekanisme, og hvorved det næsten blev umuligt at bruge falske Penge eller Metalstykker. Direktionen for De danske Statsbaner gav nu Wistoft den Opgave at fremstille Banernes Billetautomater. Følgen heraf blev, at Wistofts lille Værksted i 1898 udvidedes til en Automatfabrik. Foruden Billetautomater fabrikerede Wistoft Chokolade-Automater, og efter at nye Opfindelser og Forbedringer var gennemførte, konstruerede Wistoft kort efter sin Cigar-Automat, den første i Verden. Hermed grundlagdes praktisk talt en helt ny Industrigren, som ikke alene kunde afsætte sin Produktion paa det danske Hjemmemarked, men som ogsaa fandt Afsætning i Udlandet, for hvem der her var Tale om noget ganske nyt. Mærkværdignok har Udlandet paa dette Omraade ikke før de senere Par Aar, hvor alle Bestræbelser gaar ud paa i de enkelte Lande at bevare saa meget Arbejde som muligt for Landet selv, sat synderligt ind for Fabrikation af Automater.

Iøvrigt er det ikke tilfældigt, at Automatfabrikationen paabegyndtes her i Danmark, der var det første Land, der tillod Opstilling af Cigar-Automater. Naar man ikke i samme Grad i Udlandet benyttede saadanne, skyldtes

det, at man der havde Adgang til at holde Forretningerne længere aabne om Aftenen, saaledes at der ikke var nogen Baggrund for Salget fra Automater. Nu begynder disse imidlertid ogsaa at blive populære i Udlandet, foruden i England tillige i Holland, Tyskland, Tjekkoslovakiet, Ungarn og andre Lande.

Fra Cigar- og Cigaret-Automater har man nu udvidet Fabrikationen til ogsaa at omfatte Automater for andre Varer som Frugt, Konserves og Kolonialvarer samt kombinerede Cigar- og Vareautomater, ligesom der nu ogsaa som bekendt findes Smørrebrødsautomater. Efterhaanden har ogsaa andre Firmaer optaget Fabrikationen af Automater, specielt Vareautomater, og der findes nu her i Landet mere end 35,000 Automater, hvoraf Wistofts Fabrikker alene har lavet over Halvdelen.

Firmaet har stadig arbejdet paa at gøre Automaterne saa ideelle som muligt baade indvendig og udvendig, og at en Automats Udseende er af stor Betydning, viser den Omstændighed, at Salget ved Wistofts nye Automat er indtil 100 pCt. større end ved de gamle.

I 1905 gik Firmaet over til et Aktieselskab med Hr. Søren Wistoft som administrerende Direktør. Produktionen har herefter været i stadig Stigen, saaledes at man har været nødsaget til at foretage flere Udvidelser for at tilfredsstille Efterspørgslen. For Tiden er Wistofts Fabrikker en af de mest moderne Virksomheder i denne Branche. Efterhaanden er der stillet større og større Krav til Udførelsen af Automater, hvis Mekanisme fremtræder som Præcisionsarbejde, tilsigtende at modarbejde den ikke ringe Snedighed, som er udvist med Hensyn til ved Hjælp af falske Penge eller Metalstykker at snyde for Betalingen. Virksomheden har vedblivende været i Stand til at forbedre Mekanismen, saaledes at det stadig er blevet vanskeligere at snyde Automaterne, og der er her vist en ikke ringe Opfindsomhed tilsigtende, at kun ægte Mønter skal kunne anvendes, dog hvadenten disse er nye og fuldkantede eller slidte.

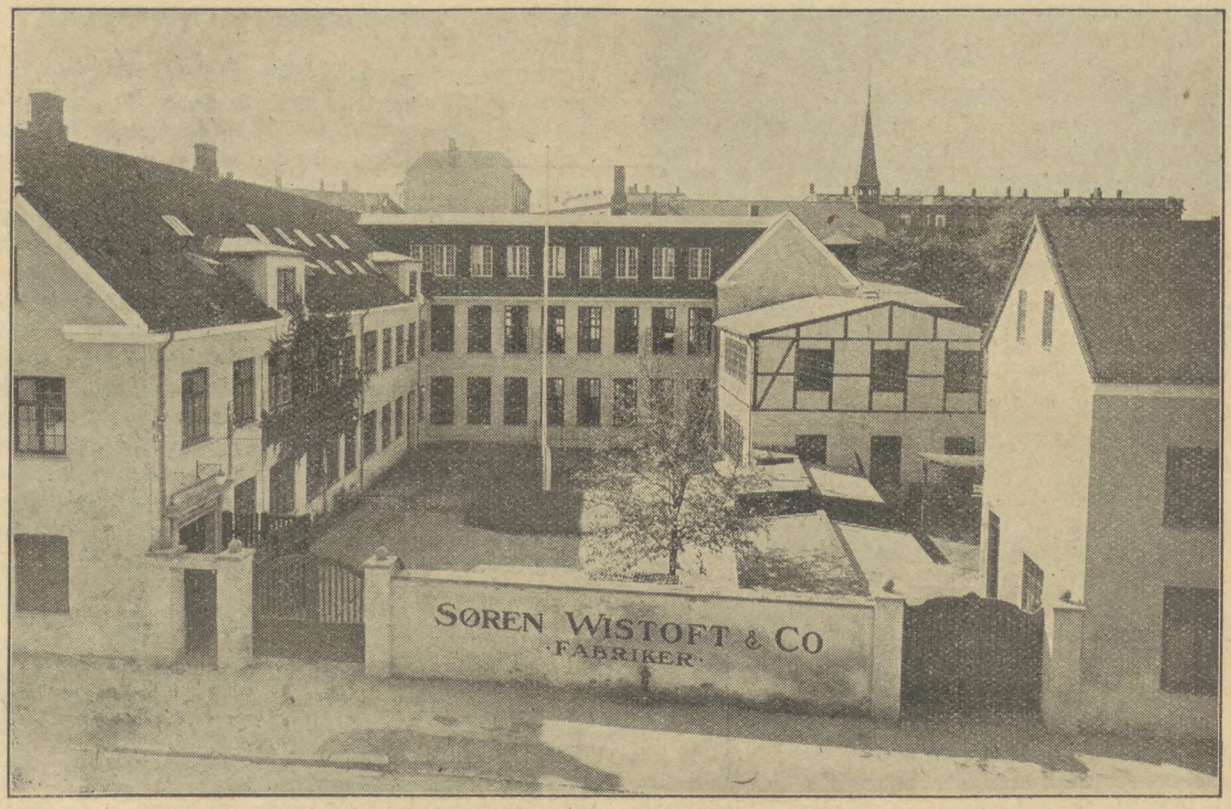

Fabrikskomplekset, Sct. Nicolajvej 4—6, Frederiksberg.

I England har Virksomheden paa Automat-Omraadet ligefrem været Banebryder. Til »Imperial Tobacco Company« leverede Wistoft 4.000 Automater, de første i Landet. Efterspørgslen efter Wistofts Automater blev saa stor, at den danske Fabrik ikke saa sig i Stand til at effektuere de indkomne Ordrer. Et af de største industrielle Foretagender »The Sheffield Steel Company« købte derfor for en stor Sum Wistofts Patenter for England og producerer nu efter hans System.

Virksomhedens Produktion har været stadig stigende. Da Fabrikken grundlagdes, beskæftigedes ca. 20 Mand, men efter stadige Udvidelser har man til Tider været oppe paa over 150 Mennesker. Paa Grund af de senere Aars Krise og Vanskeligheder ved at finde Afsætning til Udlandet har der været nogen Tilbagegang i Produktionen, men der synes nu at have aabnet sig nye Muligheder for denne.

Siden 1910 har Firmaet endvidere fabrikeret Præcisionsvægte, og der er ogsaa paa dette Omraade ind-

arbejdet et betydeligt Marked. Størstedelen af de moderne Vægte, der ses i Forretningerne, er af Søren Wistofts Fabrikat. Alt i alt er denne Virksomhed Udtryk

Interiør fra Vægtafdelingen.

for en ikke ringe Foretagsomhed, og dens Produktion har bidraget til at skabe det gode Renommé, som dansk Industri som Helhed nyder baade hjemme og ude.

Lidt Værkstedsteknik.

Skæremetallerne og deres Anvendelse paa Maskinværkstedet.

Vi oplever i vore Dage en Udvikling af Jern- og Metalbearbejdningens Hjælpemidler, som i mangt og meget kan lignes ved den Epoke, der blev indledet i Aar 1900, da Amerikanerne Taylor og White første Gang paa Verdensudstillingen i Paris lancerede det hurtigskærende Staal med ca. 18 pCt. Wolframindhold. Fra at arbejde med en Skærehastighed paa ca. 15 m/min ved Skrubdrejning i blødt Staal kunde man nu sætte Hastigheden op til ca. 22 m/min. Det gav Stødet til en rivende Udvikling af alle Værktøjsmaskintyper, der arbejdede med skærende Værktøjer, og Industrien har i Løbet af de efterfølgende 30 Aar tilpasset sig helt efter den Standard af Snithastighed og Ydeevne, som Hurtigstaalet tillader.

Alt tyder paa, at vi nu atter skal til at sætte Tempoet en Tak i Vejret, hvad enten det er med vor gode Vilje eller ej. Vil vi være med i Arbejdet, maa vi udnytte de tekniske Fremskridt, Tiden raader over, og Skæremetallet er nu en Faktor, vi maa regne med.

Det nye Materiale, der synes at skulle gøre Hurtigstaalet Rangen stridig, er en Forbindelse af Wolfram og Kulstof — *Wolframkarbid* — tilsat lidt *Kobolt*, der danner Bindemiddel mellem de overordentlig haarde Karbidkorn, lidt Jern kan det ogsaa indeholde, men det er saa lidt, at Materialet ikke med Rette kan betegnes Staal. Det har faaet Navnet Skæremetal, fordi det paa Grund af sin Haardhed og Upaavirkelighed af høje Temperaturer synes at skulle blive det ypperste af alle Materialer for skærende Værktøjer. Dets store Slidfasthed har tillige gjort Metallet værdifuldt til andre Formaal, f. Eks. til Trækjern for Traad, til Straaledyser i Sandblæstanlæg, til Pinolspidser m. m. Navnet *Widia*, som er bedst kendt her i Landet, refererer sig til det Skæremetal, der først kom til Verden indenfor Firmaet Osram, og som Firmaet Fried. Krupp i Essen har overtaget Fabrikationen af. Salget sker gennem Firmaet Robert Zapp, Düsseldorf.

I Amerika fabrikeres Skæremetallet »Carboloy« af General Electric Comp., Schenectady; endvidere fremstilles af Röchling-Werke, Buderos, i Tyskland Skæremetallet *Miramant*. Dette, der i Virkeligheden kom forinden de 2 førstnævnte, er fremstillet ved Støbning — d. v. s. paa lignende Maade som det i mangfoldige Aar kendte amerikanske Skæremetal *Stellite*. Widia og Carboloy derimod er fremstillede af Bestanddelene i Pulverform. Af Pulveret tildannes Stykkerne ligesom smaa Briketter, hvorefter disse varmes op til ca. 1400° C, ved hvilken Temperatur Bestanddelene sintrer sammen. Hovedpatentet paa denne Fremstillingsmaade er det tyske Patent 481212 af 25. Juli 1929. Da det særlig er denne Fremstillingsmaade, der har haft Betydning for Skæremetallernes almindelige Udbredelse, vil vi i den efterfølgende Beskrivelse holde os alene til denne Type Skæremetaller. Den indbefatter ogsaa nogle senere fremkomne Karbider af *Tantal* og andre sjældne Metaller.

Skæremetallernes Egenskaber.

Den mest karakteristiske Egenskab hos disse Metaller er deres store Haardhed. Indenfor Mineralogien benytter man den saakaldte *Moh's Haardhedsrække* til Sammenligning mellem de enkelte Materialers Haardhed. Øverst i Rækken staar Diamant med Haardheden 10. Ifølge en Beretning i »Werkstattstechnik« 1.—5.—30 har Widia en Haardhedsgrad mellem 9,6—9,8. Carborundum angives almindeligt at ligge ved 9,5, medens Corund, der er den væsentligste Bestanddel i vore Slibeskiver for Staal, har Haardheden 9. Tallene maa dog paa ingen Maade opfattes som Maal for Haardhederne, men kun som en Angivelse af Rækkefølgen blandt en Del forskellige Haardhedsgrader.

Den store Haardhed af Skæremetallerne gør, at de kan bruges til Bearbejdning af saa haarde Materialer som kokillestøbt Jern, højtlegerede Krom-Nikkelstaal, der er besværlige at gaa til med det almindelige hurtigskærende Staal; endvidere Manganstaal, Porcelæn og Glas, der ikke hidtil har kunnet bearbejdes. Skæremetallerne har ogsaa vist sig at være overordentlig slidbestandige ved Arbejde i de ellers vanskelig bearbejdelige Aluminiumlegeringer og Bakelite, Fiber, Mika, Ebonit m. m. Størst Betydning har Metallet faaet ved Bearbejdning af almindelig Støbejern og Blødstøbegods, idet den haarde Glødskal og de ellers saa generende haarde Pletter, der kan forekomme i Støbejernet, ikke skader Skæremetallets Æg synderligt.

Vægtfylden af Skæremetal ligger mellem 14 og 15, det er altsaa omtrent dobbelt saa tungt som Jern.

Brudgrænsen for Trykspænding er over 350 kg/mm², hvilket er større end for noget andet kendt Materiale, derimod er Brudgrænsen for Forskydningsspænding mellem 125—245 kg/mm, hvilket er *noget mindre* end Hurtigstaalets (175—280 kg/mm²). Denne Svaghed i Sammenligning med Hurtigstaalet har givet sig til Kende ved, at Skæremetallet ikke hidtil har kunnet staa Maal med Hurtigstaalet ved Arbejde i almindeligt blødt Staal. I den aller seneste Tid er der dog fremkommet Skæremetal — Tantalkarbid —, der ogsaa egner sig til Arbejde i blødt Staal. Paa Grund af ovennævnte mindre Styrke af Skæremetallet, har man med dette ikke kunnet arbejde med saa stort *Spaantværsnit* (Tilspænding × Spaandybde) som med Hurtigstaalet. Tidsbesparelsen skal indvindes alene ved den større Skærehastighed.

Skæremetallet bevarer sin Naturhaardhed ved Opvarmning helt op til Rødvarme. Derfor kan det som ovenfor nævnt arbejde med langt større Hastigheder end Hurtigstaalet. Som Eksempler paa i Praksis opnaaelige Hastigheder opgiver W. Mc. Coy fra General Motors følgende Resultater, der er opnaaet med Skæremetaller (Machinery November 1930): Plandrejning af Støbejernsdele paa Drejebænk, Skærehastighed 60 m/min, Dybde 0,81 mm. Skæremetallet kunde i dette Tilfælde præstere 15000 færdig afdrejede Stykker for hver Slibning i Modsætning til 1500 Stykker med det bedste hidtil anvendte Staal.

Ved en Fræseoperation paa en Aluminiumdel anvendtes en Skærehastighed paa 286 m/min og Spaandybde 0,38 mm. I dette Tilfælde færdigfræsedes 1013 Stykker pr. Slibning af Skæremetal-Fræseren i Sammenligning med tidligere 34 Stykker. Ved Overgangen til det nye Staal blev sparet 1450 Dollars pr. Maaned.

En Maskindel af Bronce blev med det nye Metal boret med en Snithastighed af 48 m/min. I dette Tilfælde blev færdigboret 1064 Stykker pr. Slibning i Sammenligning med 10 Stykker tidligere.

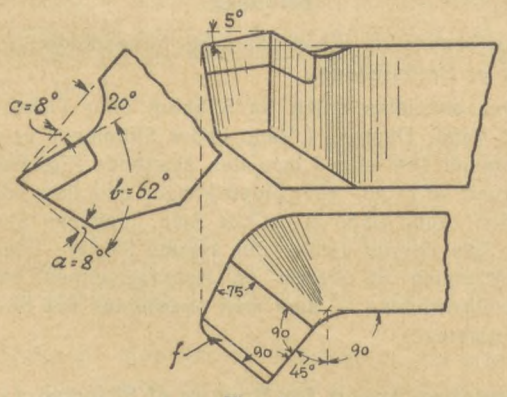

Fig. 1.

Endelig et Par Eksempler fra tysk Praksis (»Werkstattstechnik« 15.—12.—31).

Fræsning af Støbejern med Wolframkarbid-Fræser. Skærehastighed 83 m/min ved Skrubning og 110 m/min ved Sletning, Tilspænding 540 mm/min. Tidsbesparelse 70 pCt.

Plandrejning af Støbejern med Indhold af Staal (»Semistaal«) med Tantalkarbidværktøj. Skærehastighed

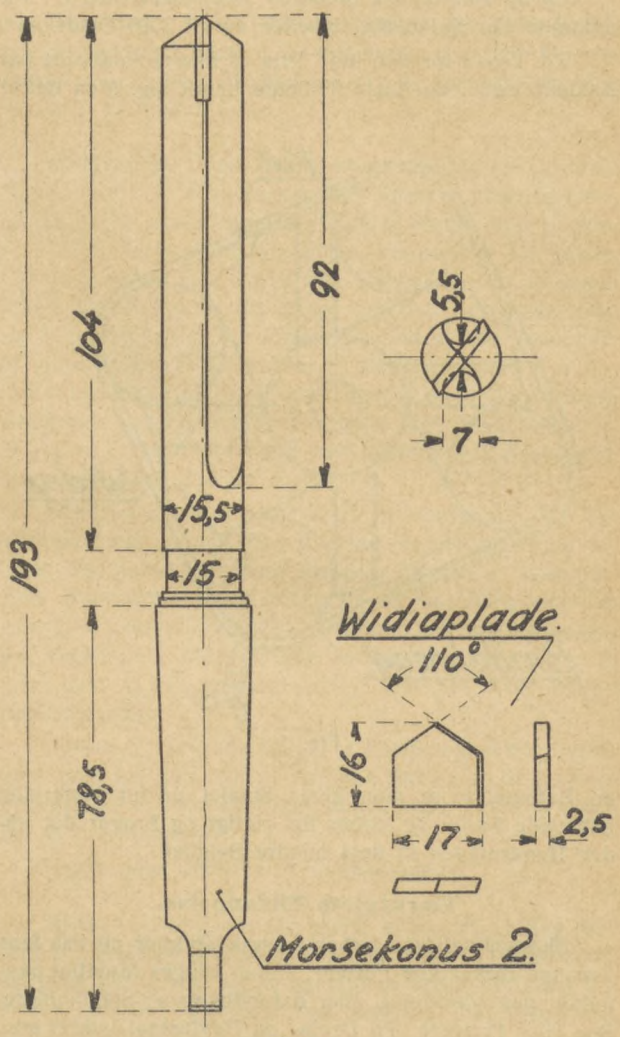

Fig. 2.

86 m/min, Tilspænding 0,38 mm pr. Omdr. Spaandybde 4 mm ved Skrubning, 0,13 mm ved Sletning. Besparelse i Bearbejdningstid 42 pCt.

Valget af Snithastigheden maa ganske naturligt afhænge af Værktøjsmaskinen. Det gælder at anvende *en saa stiv og vibrationsløs Opspænding af Staal og Arbejdsstykket som muligt*, da Skæremetallet er meget mere skørt og ømfindtligt for Stød og Vibrationer end Hurtigstaalet, d. v. s. man skulde af den Grund helst benytte de nyeste og bedste Værktøjsmaskiner til Arbejde med Skæremetal. Paa den anden Side vil man jo helst skaane sine bedste Maskiner mod den noget brutale Behandling, som den fulde Udnyttelse af Skæremetallet vil medføre. Man søger nu at komme ud over disse Vanskeligheder ved at bygge Værktøjsmaskiner specielt indrettede for de nye Skæremetaller. Til Eksempel er fremkommet en ny L. Loewe Drejebænk, hvor

bl. a. Hovedlejet for Spindlen er gjort længere og Hastighederne sat betydelig i Vejret. Paa denne Bænk drejer man uden Vanskelighed Støbejern med en Snithastighed paa 90 m/min.

En ny amerikansk *Monarch* Drejebænk med 8" Pinolhøjde har Spindelhastigheder op til 3000 Omdr./min.

Til Trods for den høje Pris af Skæremetallerne har Anskaffelsen i de fleste Tilfælde betalt sig. Men det er

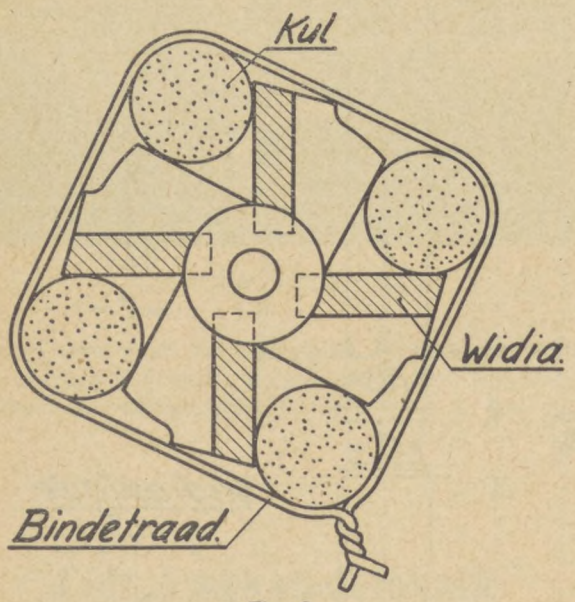

Fig. 3.

en Betingelse, at man giver Staalet en for Materialet passende Form og sliber det rigtigt og bruger det under Hensyntagen til dets mindre Sejghed.

Værktøjets Tildannelse.

Skæremetallerne købes i smaa Stykker og kan faas i mange forskellige Former. Enten bruges Metallet paaloddet paa Værktøjet, eller det indbygges i Staalholdere, Bor eller Fræsere. Til Dreje- og Høvlestaal lodder man Metallet paa Skafter af f. Eks. 0,75 Kulstofstaal eller endnu bedre et Nikkelstaal med ca. 65—70 kg/mm² Brudgrænse. Til Paalodningen bruges tynd Kobberplade eller alm. Slaglod. Anlægsfladerne maa være omhyggeligt sammenpassede og rensede. Det anbefales endog at skrabe Fladerne sammen. Opvarmningen til Lodning foretages lettest i en Trækulsild omgivet af ildfaste Sten eller i en dertil egnet Gasovn. Det anbefales at *forvarme* Skaftet til ca. 750—800°, derefter rense Anlægsfladen og tilføre Boraxpulver. Derpaa lægges Skæremetallet paa, og det hele opvarmes til ca. 1100° C. Naar denne Temperatur er naaet, tilsættes Loddet f. Eks. Kobberspaaner; naar dette flyder, tilsættes endnu en Skefuld Borax for at faa Kobberet til lettere at flyde ind i Fugen. Staalet tages nu hurtigt ud af Ilden, og med en lille Stang forvarmet Staal, trykker man Pladen fast til Skaftet, indtil Kobberet er størknet. Derefter lader man Staalet trække koldt i tør Aske. Der kræves ikke nogen Hærdeoperation.

Til *Drejestaal* anbefaler Firmaet Krupp Formen, der er vist i Fig. 1. Det bemærkes her, at Æggen skraaner nedad mod Staalets Spids, derved afbødes en Del af Spaanens Slid mod Æggen. Da *Staalet kun bliver slebet paa Fasen f og Frigangsfladerne,* kan det værdifulde Metal udnyttes omtrent lige saa længe, der er noget af det tilbage.

Staalets Vinkler kan selvfølgelig tilpasses mere eller mindre efter det Materiale, der skal drejes; men i Almindelighed kan det ikke betale sig at have et Staal for hver Slags Materiale. Staal til forskelligt Brug kan passende gives de i Figuren viste Vinkler, medens Staal til specielt Brug bør tildannes efter Vinklerne i nedenstaaende Tabel:

Vinkeltabel.

Arbejdsstykkets Materiale	Skær Vinkel	Ægvinkel
Kokillestøbegods	4°	82°—86°
Haardt Staal	6°—8°	70°
Maskinstaal, 45—65 kg/mm²	8°—6°	60°
— 65—140 —	6°—4°	70°—65°
Graat Støbejern	6°	75°—70°
Bronce, Messing o. lign.	8°	70°—75°
Silicium-Støbejern	3°—5°	80°—84°
Rustfrit Staal	6°—8°	70°—75°
Staalstøbegods	6°—8°	60°—75°

Spiralbor med paaloddet Skæremetal har ikke vist sig hensigtsmæssige, antagelig fordi Spiralnoten svækker Boret for meget og foranlediger Vibrationer. Den i Fig. 2 viste Form skal ifølge samme Kildeskrift være velegnet og holdbar.

Fig. 3 viser, hvorledes man fremstiller en Forsænker med paaloddede Skær. Under Lodningen holdes Skærene paa Plads med Stænger af Retortkul.

Slibning.

Skæremetaller slibes paa dertil forhandlede Specialskiver af Carborundum.

Der anvendes enten tør Slibning eller Tilførsel af meget Vand, Dypning i Vand under Slibningen er uheldig. Staalet skal slibes *mod* den skærende Æg. Færdigslibningen af Front- eller Sidefrigangen maa ikke udføres paa den runde Bane af en lille Sten, men paa Stenens plane Side. Iøvrigt gælder der samme Regler — saasom god Afretning af Stenen og Agtpaagivenhed overfor stærk Opvarmning — som maa overholdes ved Slibning af Hurtigstaal.

Almindelige Regler for Brugen af Skæremetaller.

1. Sørg for en ekstra god Opspænding af Arbejdsstykket.
2. Afbalancer sidetunge Arbejdsstykker ved Drejning.
3. Understøt Staalet saa nær den skærende Æg som muligt.

4. Stop ikke Maskinen, mens Staalet staar for Spaan.
5. Skift ikke Skærehastigheden, mens Staalet arbejder.
6. Indstil Drejestaal i nøjagtig Pinolhøjde eller ubetydeligt *under*.
7. Indstil Udborestaal lidt *over* Pinolhøjde.
8. Hvæs Æggen med Oliesten fra Tid til anden mellem Slibningerne.

E. B.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
2. Jensen & Knudsen, Lavgade, Haderslev.
3. Ernst Rasmussen, Thorsgade 54—56 — tidligere Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).
4. Fabrikant Albertsen, Øster Vraa.
5. Smedemester H. J. Hansen, Vestergade 11, Vejle.
6. Lemvig Motorkompagni, Lemvig.
7. Smedemester Schwartz, Prinsessegade 27, København.

Maskinmestrenes Forening meddeler, at den har forbudt sine Medlemmer at tage Ansættelse ved Højer kommunale Elektricitetsværk, som har afskediget en Maskinmester til Fratrædelse 1. Juni d. A. Nævnte Mester, der tillige var Bestyrer af Værket, har efter sin Forenings Ordre nægtet at gaa med til en betydelig Lønreduktion, der vilde bringe hans Løn ned under den i Maskinmestrenes Overenskomst fastsatte for Værker af Størrelse som det heromhandlede.

Vi lader Meddelelsen gaa videre til vore Medlemmer med Anmodning om ikke at tage Ansættelse paa Højer Elektricitetsværk, før Forholdene er ordnet paa tilfredsstillende Maade.

Sympatistrejke. Hos A/S Nordisk Mosebrug & Savværk, Pindstrup, har Træindustriarbejderforbundet siden 14. August haft ca. 40 Mand i Strejke, fordi Firmaet ikke overholder den gældende Overenskomst. Efter Anmodning af nævnte Forbund har 6 af vore Medlemmer, der var beskæftiget i Virksomheden, nedlagt Arbejdet.

Blokade. Københavns Afdeling 17 har med Forbundets Sanktion blokeret Firmaet S. Jensen, Falkoneralle 63, København, da dette nægter at betale Udearbejds- og Vejpenge, og har afskediget en Mand, der forlangte dette.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Bogense. Ogsaa den derværende lille jernindustrielle Virksomhed staar i Tidens Tegn, idet der til Forbundet er indgaaet Meddelelse om, at Støberiet fra den 24. April er lukket.

Holstebro. Den 7. Maj afholdtes der hos Firmaet Vald. Birn et Mæglingsmøde. Firmaet klagede over, at Formerne havde taget sig selv til Rette med Hensyn til Arbejdstidens Fordeling under indskrænket Arbejdstid. Paa den anden Side erklærede Fabrikant Birn, at Sagen ikke i Øjeblikket havde nogen praktisk Betydning, men da Sammenslutningens Mæglingsmand gjorde gældende, at Arbejdsgiverne i Henhold til Overenskomsten er berettiget til med 10 Dages Varsel at fastlægge den ændrede Arbejdstid, og Forbundets Formand ikke kunde erkende, at dette Forhold tog Sigte paa indskrænket Arbejdstid, opnaaedes der ikke Enighed.

Dernæst krævede Fabrikken en Nedsættelse af Akkorderne paa 10 pCt. paa Arbejde, der udføres paa Allerup Maskiner, og videre krævede Fabrikken, at en hidtidig Betalingsform for Skiftning af Modelbrædder paa Allerup Maskiner, og hvilken Ordning, man mente opsagt fra Fabrikkens Side, skulde nedsættes til pr. Kasse at være den Grundpris, der netop var paa hver enkelt Kassestørrelse.

Forbundet svarede hertil, at Fortjenesten hos Fabrikant Birn var saa lille, at der med Hensyn til de 2 sidste Spørgsmaal overhovedet ikke kunde være Tale om nogen Art af Indrømmelser.

Sagen gaar derefter til Timandsmøde.

Ribe. I Fagbladet for Marts er omtalt en Sag, der angaar Formning af Radiatorer paa nogle ny Maskiner, og hvor det havde været umuligt at opnaa Enighed om Priser, hvorfor Resultatet var blevet, at Fabrikken helt havde standset dette Arbejde.

Der foreligger nu Meddelelse fra Afdelingen om, at Fabrikationen er genoptaget, og at Enighed om Akkordpriser er opnaaet, men at disse ogsaa er paavirket af Tidernes Ugunst.

Svendborg. Under 9. Maj meddelte denne Afdeling, at et tidligere Medlem, Former A. Nielsen, der nu driver det forhenværende Akselsens Støberi, dels beskæftiger en uorganiseret Arbejdsmand, som ogsaa bliver benyttet til simplere Formerarbejde, og dernæst et af Forbundets Medlemmer, dog kun 3 Dage om Ugen.

Det havde været nødvendigt at henvende sig til Jernstøberen angaaende Udbetaling af Feriepenge, da det selvfølgelig ikke er Meningen, at de uorganiserede Arbejdsgivere skal kunne unddrage sig denne Betalingspligt. Afdelingsformanden fik et delvis Løfte i imødekommende Retning, men det endelige Svar blev, at vedkommende Former blev afskediget uden at faa Feriepenge.

Desværre kan man jo ikke hindre Jernstøberen i at afskedige Formeren, men der er nu rettet Forespørgsel til ham om, hvorvidt han vil betale Feriepenge, eller om han vil udsætte sig for at faa sin Virksomhed blokeret af Forbundets Medlemmer. Hans Svar herpaa foreligger ikke endnu.

Smede og Maskinarbejdere.

Overenskomster. Den mellem Aarhus Afdeling og Aarhus Cykle- og Automobilindustriforening gældende Overenskomst er fornyet for et Aar med følgende Ændringer:

Grundtimelønnen er reduceret med 5 Øre, men til Gengæld indføres Ferieordningen med 3 Øre pr. Time og 4 Dages Ferie med fuld Løn for 1932. Endvidere er der indføjet Bestemmelser om Tillidsmænd og Beskyttelse for samme, samt Bestemmelse om, at alt Overarbejde skal afspadseres.

Mellem Lyngby Afdeling og Installatørfirmaet Th. Jensen, Frederiksdalsvej, Lyngby, er der den 17. April indgaaet Overenskomst om Løn- og Arbejdsforhold. Mindstelønnen er fastsat til Kr. 1,50 saavel paa Værkstedet som paa Rørarbejde udenfor Værkstedet. Alt Rørarbejde, der omfattes af Rørprislisten af 1931, afregnes efter denne, ellers aftales der Slumpakkord, og hvor dette ikke kan ske, ydes et Akkordafsavnstillæg af 25 pCt. til den ansatte Timeløn. Overarbejde maa kun finde Sted ved paakrævede Reparationer. I særlige Tilfælde, hvor Firmaet dokumenterer overfor Tillidsmanden, at Overarbejde er nødvendigt, kan denne dispensere fra ovenstaaende Regel, men den Tid, der arbejdes over, skal afspadseres i den paafølgende Uge. Der indføres Ferie i Overensstemmelse med den mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Centralorganisationen af Metalarbejdere gældende Ordning.

Ved en Forhandling den 19. April med De forenede Glasværker i Odense enedes man om at forlænge den bestaaende Overenskomst paa 1 Aar imod, at der gives et Akkordafsavnstillæg paa 6 Øre pr. Time.

Ved en Forhandling den 20. April med Firmaet Bülow & Co., København, enedes man om, at Firmaet tiltræder den mellem Sammenslutningen og Centralorganisationen af Metalarbejdere gældende Ferieordning, som erstatter de i Overenskomsten mellem Firmaet og Københavns Afdeling 14 fastsatte Regler for Sommerferie.

Mæglingsmøder. Den 4. April er der afholdt Mægling hos A/S E. Voss, Fredericia, paa Lønkrav for 6 timelønsarbejdende Maskinarbejdere. Man enedes om en Forhøjelse af 36 Øre pr. Time at fordele efter Firmaets Skøn. Ordningen har tilbagevirkende Kraft til Tidspunktet for Antagelsen, dog ikke længere end til 17. Februar d. A.

Hos Fabrikant Heidemann, Hjørring, er der den 12. April afholdt Mæglingsmøde til Behandling af 1) Klage over, at Firmaet beskæftiger en uorganiseret Værkfører til en lavere Løn end Mindstebetalingen, og 2) Klage over Lærlingeuddannelsen. — Begge Sager diskuteredes og sluttedes med de faldne Udtalelser.

Ved et Mæglingsmøde den 18. April behandledes en Strid hos Firmaet Drost & Rye Petersen, København, om Udbetaling af et Procenttillæg til en Akkord. Sagen vistes tilbage til lokal Forhandling, og er herved gaaet i Orden, idet Firmaet har udbetalt den paagældende Montør et Beløb af Kr. 35,00.

I Anledning af Strid om Arbejdstidens Lægning paa Dansk Karosserifabrik, København, afholdtes Mægling den 29. April, hvor man enedes om at lægge Arbejdstiden fra Kl. 7,45 til 16,30 med Spisetid fra Kl. 10,45 til 11,30. — Begge Parter forbeholdt sig til 1. Oktober at kræve en anden Arbejdstid.

Timandsmøder. Den 26. April er der afholdt Timandsmøde, hvor følgende Sager var til Behandling:

1) Krav om Forhøjelse af Timelønnen for de af vore Medlemmer, der beskæftiges paa Maskinfabrikken Lille Mølle, København. — Enighed opnaaedes ikke, men Sagen er foreløbig stillet i Bero.

2) Strid paa Helsingør Skibsværft om Aflønningen af 2 Mand, der arbejder paa forskudt Arbejdstid. — Enighed opnaaedes ikke, og Spørgsmaalet gaar til Afgørelse ved faglig Voldgift.

3) Klage over, at Burmeister & Wain, Refshaleøen, har afskediget Tillidsmand Alvang i Elektrisk Afdeling. — Sagen sluttedes, idet Firmaet gav Tilsagn om at ville genantage Alvang, saa snart der paany forekommer Arbejde, hvorved Alvang kan beskæftiges.

4) Klage fra Burmeister & Wain over, at Klejnsmede og Svejsere i Afd. 73 den 27. Februar nægtede at udføre Overarbejde. — Enighed opnaaedes ikke, og Firmaet forbeholdt sig sin Stilling.

5) Strid hos Burmeister & Wain, Refshaleøen, om Størrelsen af Tillæget for Prøveture. — Enighed opnaaedes ikke, og Firmaet forbeholdt sig sin Stilling.

6) Klage fra Burmeister & Wain over, at Arbejderne i Montageafdelingen i Sydhavnen den 6. Februar standsede Arbejdet under Paastand om for lav Temperatur i Værkstederne. — Enighed opnaaedes ikke, og Firmaets Repræsentant forlangte Sagen videreført.

7) Klage fra Burmeister & Wain over, at Maskinarbejdere og Arbejdsmænd paa Fabrikken i Sydhavnen standsede Arbejdet den 25. Februar for at deltage i de arbejdsløses Demonstration. — Enighed opnaaedes ikke, og Firmaets Repræsentant forlangte Sagen videreført.

8) Klage fra Burmeister & Wain over, at Arbejderne i Klejnsmedien i Sydhavnen den 25. Februar standsede Arbejdet under Paastand om for lav Temperatur i Værkstederne. — Enighed opnaaedes ikke, og Firmaets Repræsentant forlangte Sagen videreført.

9) Klage fra Burmeister & Wain over, at Arbejderne i Montageafdelingen i Sydhavnen den

2. Marts standsede Arbejdet. — Enighed opnaaedes ikke, og Firmaets Repræsentant forlangte Sagen videreført.

10) A/S Glud & Marstrands Fabrikker, København. Klage over, at de paa Fabrikken i Carl Lundsgade beskæftigede Medlemmer af Forbundet hindrer de fra Fabrikken paa Kapelvej overflyttede Maskinarbejdere i at fortsætte Arbejdet. — Enighed opnaaedes ikke, og Sagen er indbragt for Den faste Voldgiftsret.

Dagen efter, den 27. April, afholdtes paany Timandsmøde, og her var følgende Sager til Behandling:

1) De forenede Automobilfabrikker, Odense. Klage over, at Firmaet foretager Deling og Nedsættelse af faste Akkordpriser. — Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling.

Endvidere forelaa Klage over, at Firmaet ved alle Nyantagelser anvender Minimalløn. Da det under Diskussionen om Spørgsmaalet oplystes, at Firmaet i den senere Tid havde antaget Maskinarbejdere til forskellige Lønsatser, sluttede Sagen med de faldne Udtalelser.

2) Krav om Forhøjelse af Timelønnen for 4 Automobilmekanikere hos A/S Dansk Alfa-Laval's Filial i Aarhus. Firmaet kunde ikke imødekomme det rejste Krav, og der er derefter varslet Strejke.

3) Krav overfor Aarhus Oliemølle om Forhøjelse af Akkordafsavnstillægget for vore der beskæftigede Medlemmer. Sagen sluttedes, idet Firmaet tilbød at forhøje Akkordafsavnstillægget for de Maskinarbejdere, der stadig arbejder paa Timeløn, fra 14 til 16 Øre minus 5 pCt.

Rørudvalgsmøde. Paa et Rørudvalgsmøde den 6. April enedes man om følgende *Ændringer og Tilføjelser til Rørprislisten af 1931:*

Side 23 erstattes 1. Stk. med følgende:

»Ved Opsætning af Vandmaalerarrangementer, hvor Jern- og Blyrørsforbindelserne samt Opsætningen af Vandmaalerne ikke udføres, men Maalernes Plads bestemmes ved opgivet Maal eller ved Indsætning af Passtykke, betales de i Rørprislistens Afsnit A, Punkt 10, nævnte Priser med et Fradrag af 25 pCt.

Passtykket leveres af Mesteren.«

Side 53, Punkt 27: De 2 sidste Linier i det trykte bortfalder. I Stedet indføres:

»For Forbindelse og Anbringelse af Kondenspotter (Svømmervandudladere) og Geipelvandudladere betales:

10—13	mm	pr.	Stk.	Kr. 1,64
20	mm	-	-	- 2,00
25	mm	-	-	- 2,27
32	mm	-	-	- 2,64
38	mm	-	-	- 2,91
50	mm	-	-	- 3,27

Hvor der udføres Omløb, betales herfor et Tillæg af 50 pCt.

Ventiler og Aftaphaner betales i H. t. Afsnit A, Punkt 12.«

Side 57, Punkt 35, 3. Linie: »smaa støbte« udgaar.

6. og 7. Linie: »For Opstilling« o. s. v. bortfalder. I Stedet for indføres: »Anvendes Luftpotter med Cirkulationsforbindelse, betales denne ekstra Forbindelse med Kr. 1,27.«

Paa samme Møde behandledes, uden at Enighed opnaaedes:

1. En Ændring af Hovedledningsprisen.
2. En Ændring af Betaling for Ompakning af Ovne.
3. Fastsættelse af Betaling for Ompakning og Efterspænding af Ventiler.
4. Ophængning af Gasbadeovne.

Forlig i Den faste Voldgiftsret. Ved et forberedende Møde den 1. April i Anledning af Konflikten hos Hellesens Enke & V. Ludvigsen, Strid om Betalingen for Arbejde ved Loddemaskinerne, forligtes Sagen saaledes, at der for Pasning og Reparation af de omhandlede Maskiner betales Kr. 1,82 pr. Time, hvorefter den iværksatte Strejke hævedes.

Sagen vedrørende Burmeister & Wains Fradrag for Benyttelsen af Lokkebord forligtes ved et Møde den 13. April, idet Parterne enedes om at henvise den til faglig Voldgift.

Sagen fra Thomas B. Thrige, Odense, Klage fra Firmaet over ulovlig Arbejdsstandsning den 30. December f. A., forligtes ved et Møde den 6. Maj saaledes:

»Til fuld Afgørelse af den uvarslede Arbejdsstandsning betaler Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund paa de Indklagedes Vegne til Klagerne 550 Kr.«

Ordning af Lønforholdene i Staalvindueafdelingen hos C. M. Hess, Vejle. Efter at et Lønkrav for 6 Mand var behandlet ved Mæglings- og Timandsmøde, uden at der var opnaaet noget Resultat, blev der afgivet Strejkevarsel overfor Firmaet for nævnte Afdelings Vedkommende, men ved en lokal Forhandling den 11. April opnaaedes Enighed om en antagelig Lønordning. Timelønnen for visse nærmere betegnede Arbejdere fastsattes til 125 Øre. De Akkordpriser, man enedes om, skal indèn 4 Maaneder reguleres saaledes, at hvis Fortjenesten ikke er 150 Øre pr. Time, reguleres den paagældende Pris opad, saa denne Fortjeneste kan naas; hvis Fortjenesten er over 165 Øre pr. Time, reguleres Prisen nedad. Hvis der i Mellemtiden skulde vise sig at være aabenbare Misforhold til Stede for nogle Prisers Vedkommende, var Parterne enige om at rette dette.

Det afgivne Strejkevarsel toges derefter tilbage.

Stiftelsesfest.

Smedeforbundets Lemvig Afdeling.

Søndag den 8. Maj fejrede Lemvig Afdeling Stiftelsesfest i Anledning af den stedlige Smedeorganisations

(Fortsættes Side 159.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
7352	Andersen, Johan P. E.	Aarhus	8. 7.05	Kbhvn. Afd.	24.10.24	Kbhvn. Afd. 12	16. 1.32
34565	— Kaj Vald. V.	København	20. 9.03	Rønne	8 3.31	Rønne	26 9.31
1773	Agnsgaard, Peter	Nykøbing F.	27. 6 87	Kbhvn. Afd. 4	18. 2.11	Kbhvn. Afd. 14	30. 1.32
24932	Andreassen, Harald	Sigerslev	20. 7.08	Køge	1. 2.28	Køge	9. 1.32
21822	Blædel, Johs. A. Dons	Haarby	24.11.86	Stege	9.10 28	Stege	23. 1.32
54221	Christensen, Aksel	Vejleby	24.11.09	Maribo	23. 5.31	Maribo	5. 3.32
54227	— Jens Knud I.	Nyborg	14.10.02	Nyborg	17. 7.31	Nyborg	17.10.31
37430	— Martin Ingvar	Hammel	24. 9.05	Randers	27.12 26	Randers	6. 6.31
12284	— Odin Armand	Frederikshavn	27.11.07	Odense	21. 4.26	Odense	1. 8.31
34335	Christiansen, Kaj F. Norgren	Morud	28. 3.10	—	19. 4.30	—	16. 1.32
35720	Elnef, Peter	Sønderborg	1. 2.04	D. Arbm. Forb.	11. 5.23	Sønderborg	31.10.31
14643	Erfurt, Poul Carlo	Hillerød	21. 9.04	Helsingør	4. 2.28	Randers	24.10.31
34768	Gabrielsen, Chr. August	Korsør	12.10.10	Odense	8.12 30	Odense	5.12.31
3291	Hansen, Aage	København	11. 3.06	Holbæk	23. 1 26	Holbæk	12. 9.31
39016	— Axel Edvard	Nakskov	27.12 05	Nakskov	3. 5.24	Maribo	26. 9 31
11791	— Axel Georg	Aalborg	21. 6.01	Aalborg	5. 4 21	Aalborg	23 1.32
18880	— Carl Henry	Præstø	7. 3.09	Nakskov	5. 6.27	Præstø	17.10 31
20912	— Erhardt	Dalum	5. 4.09	Odense	24. 8.28	Odense	7 11 31
18758	— Gunnar Herman	Dannemare	31. 1.02	Maribo	1. 9 28	Maribo	10.10 31
28245	— H. Markmann	Rønne	27. 5.10	Rønne	5.11.28	Lyngby	13. 2 32
37360	— Niels M. R. A.	Fraugde	3. 5.02	Odense	13.10 30	Odense	25.10.30
20217	— Otto Axel E.	København	18.10 08	Kbhvn. Afd.	5.11 27	Centralafd.	23. 1.32
29462	— Otto Einer	Aalborg	25. 1.06	Aalborg	8 4.25	Aalborg	1. 8.31
54163	— Valdemar Alb.	Odense	12. 5.09	Lyngby	18. 8.31	Lyngby	29. 8 31
7405	Henriksen, Carl	Helsingør	12.10.02	Helsingør	3. 5.21	Helsingør	28.11.31
51138	— Holger Richardt	København	4. 8.12	Kbhvn. Afd.	6 5.31	Kbhvn. Afd. 2	9 1.32
38050	Hovaldt, Knud Hartvig	Lillevorde	5. 4.05	Aalborg	9. 4 24	Aalborg	4. 4.31
33184	Jensen, Carl	Haderslev	17 11.86	Haderslev	3.11.18	Haderslev	31.10.31
17638	— Carl Henry	Butterup	12. 6.09	Holbæk	17.10.27	Holbæk	19. 9.31
2584	— Chr. Peter	Lisbjerg	14. 8.69	Aalborg	22. 6.95	Aalborg	14. 3.31
11469	— Einer Carl	København	19. 2.87	Kbhvn. Afd. 1	2. 6.13	Kbhvn. Afd. 14	16. 1.32
4300	— Hans Linus	Hurup	12.10.90	Aalborg	3. 9.26	Aalborg	3.10.31
702	— Herman Fr. H.	Helsingør	9. 5.98	Kbhvn. Afd.	12. 8.25	Helsingør	25. 7.31
10980	— Johannes	Vridsløselille	23. 6 02	„ „	2.10 28	Kbhvn. Afd. 13	2. 1.32
51811	— Kjeld	Hellerup	3.12.11	„ „	18.12.31	„ „ 18	23. 1.32
22501	— Peter Einer	Ore	7. 6.02	Odense	5.11.24	Odense	26. 9.31
28948	— Rasmus Magnus	Silkeborg	1. 4 03	Aarhus G.	3 8.29	Aarhus G.	25. 4.31
34392	— Svend Aage	Vorup	29. 9.02	Randers	5. 5.22	Randers	20. 6.31
31994	— Thorkild	St. Merløse	26. 2 07	Holbæk	24. 9.29	Holbæk	7. 3.31
21501	Jørgensen, Martin	Verninge	8. 8 03	Odense	20. 3.29	Odense	6. 6.31
35196	Iskov, Simon	Tranekær	1. 2.10	—	1. 9.30	Rudkøbing	27. 6.31
38271	Jakobsen, Alfred	Testrup	3. 3.05	Haslev	28. 6.24	Haslev	28. 2.31
22796	— Robert	Grenaa	4.10 09	Grenaa Klub	7. 3.30	Aarhus G.	8. 8 31
32334	Jeppesen, Viggo Milna	Rødkjærsbro	17. 6.09	Viborg	1. 4.30	Viborg	23. 1.32
3115	Kurdahl, Valdemar	Rønne	20. 7.93	Aalborg	2. 3.31	Aalborg	4. 4.31
50152	Kvalheim, Adolf G. M.	Bergen	12. 5 06	Kbhvn. Afd.	30. 5.30	Kbhvn. Afd. 12	14. 6.30
34181	Larsen, Edvard Emil	Frederiksberg	29. 9.02	Haslev	30. 8.22	Haslev	17.10.31
54159	— Werner L. T.	Sdr. Bjerge	4.12.03	Lyngby	2.10.31	Lyngby	12.12.31
4398	Lyager, Fred. Vilh.	Esbjerg	21.10.97	Esbjerg	15.11.15	Herning	19. 9.31
28567	Madsen, Niels Rasmussen	Sjunkeby	25 4.06	Thisted	1 11.25	Randers	27. 6.31
20830	Mouritsen, Thorvald	Gislev Sogn	15. 4.04	Odense	15. 5.28	Odense	29. 8.31
10050	Nielsen, Anders Henry	St. Jørgens	29. 5.07	Svendborg	1. 5.26	Kbhvn. Afd. 15	16. 1.32
38193	— Frederik	Tapdrup	16. 2.79	Roskilde	14. 3.24	Anvisningskt.	25. 4.31
30655	— Georg	Otting	23. 1.09	Løgstør	1.11.29	Hadsund-Assens	10.10.31
21474	— Knud Gustav	Odense	15. 6.10	Odense	8. 4.29	Odense	14.11.31
20387	— Svend Børge	Frederiksberg	18. 7.08	Kbhvn. Afd.	29.11.27	Kbhvn. Afd. 17	8. 8.31
18344	Olsen, Egon Hj. V. L.	København	1. 2.05	„ „	8. 5.31	„ „ 11	2. 1.32
9052	— Jørgen Knud	Tjepperup	13.12.04	Holbæk	4. 3.26	Holbæk	1. 3.30
31973	Petersen, Carl Marius	Haarby	19. 2.83	Nyborg	12. 4.31	Nyborg	27. 6.31
16306	— David	Græsted	10. 7.07	Kbhvn. Afd.	8. 8.27	Lyngby	12. 9.31
27898	— Frode Chr.	Fakse	12. 5.10	Køge	4. 1.29	Køge	20. 2.32
22936	— Lars Peder	Haderup	15. 1.90	Herning	24. 6.29	Herning	17.10.31

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelses-dato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
37365	Petersen, Otto	Odense	19.10.02	Odense	15. 9.23	Odense	25. 7.31
31745	— Viggo Henry	Kerteminde	31. 8 94	—	4.11.12	—	27. 6.31
34980	— Zangenberg	Aalborg	7. 4 98	Thisted	1. 2.23	Aalborg	4 4 31
30453	Plejdrup, Aage Arnold	Thisted	1.12 05	—	5. 8 27	Odense	28. 6.30
53845	Poulsen, Peder Johs.	Stavrby	27. 9.08	Odense	21. 3.31	—	20 6.31
32268	Præstegaard, Lars	Aistrup Sogn	26. 6.05	Aalborg	21. 7.30	Aalborg	13 6.31
53126	Sørensen, Aage	Voldby	10. 9.09	Aarhus G.	27. 9.31	Aarhus G.	10.10.31
6870	— Søren Edvard	København	25.11.79	Kbhvn. Afd.	30.11 31	Kbhvn. Afd. 14	30. 1.32
51017	Sander, Svend Aa. E. M.	Aarhus	22.10.10	„ „	25. 3.31	„ „ 14	10.10.31
27285	Simonsen, Alfred Grot	Fejø	1. 4 07	Nykøbing F.	30. 4.28	Maribo	17 10.31
28365	Skipper, Niels A. Sørensen	Randers	11.10.99	Randers	2 4.18	Randers	28. 3.31
10313	Thomsen, Chr. Folmer P.	Grenaa	25. 4 06	Aarhus G.	18 7 30	Aarhus G.	26 9.31
51060	— Svend Otto	København	14.11.05	Kbhvn. Afd.	1. 4 31	Kbhvn. Afd. 11	23. 1.32
53251	Tolbod, Jens Chr. Qvist	Nibe	4.11.06	Aalborg	17. 4.31	Aalborg	13 6.31
11608	Westergaard, Martin Rasm.	Randers	26. 3 09	Randers	5. 5 28	Randers	2. 1 32
34779	Vølund, Johannes	Vejle pr. Allested	7 11 05	Odense	29. 1 31	Odense	28. 3.31
29547	Zimling, Otto Peter	Kastrup	11 12 09	Kbhvn. Afd.	6. 7 29	Kbhvn. Afd. 15	23. 1 32

16-aarige Bestaaen, af hvilken de 15 Aar dog var som Klub under Holstebro Afdeling, idet Klubben blev stiftet den 7. Maj 1916, og det blev samtidig Afdelingens 1-aarige Bestaaen, man fejrede.

Festen indledes med, at et forholdsvis stort Antal Medlemmer med Damer samledes ved de festligt dækkede Borde paa Ydes Hotel Søndag Aften Kl. 7, hvorefter Formanden, Chr. Poulsen, bød Velkommen, specielt til Forbundets Formand, der var kommet til Stede. Efter at nogle i Dagens Anledning forfattede Sange var afsunget, holdt Kjærbøl en Tale, under hvilken han overbragte en Hilsen fra Hovedbestyrelsen. Han mindede om, at Spørgsmaalet om Lemvig Klubs Adskillelse fra Holstebro Afdeling gentagne Gange havde været fremme, men at det jo altid var forbundet med nogle Vanskeligheder, naar en Afdeling skulde give Afkald paa noget af sit Omraade, hvad der ikke var noget at sige til. Imidlertid syntes det, som om det havde været en heldig Foranstaltning, at Smedene i Lemvig fik deres egen Afdeling, da det her som saa ofte før havde vist sig, at naar først man kom til at staa paa egne Ben, blev Interessen i Medlemmernes Kreds ogsaa større og Mulighederne øget for at udnytte Organisationen fuldt ud. Kjærbøl gennemgik i store Træk Arbejdsforholdene saavel herhjemme som i Udlandet. Omtalte de Byrder, der lægges paa de arbejdende Medlemmer for at opretholde Understøttelsen til de Arbejdsløse, og manede Medlemmerne til at holde sammen om deres Organisation, saa vi kan føre denne hel og uskadt igennem de vanskelige Tider. Med Ønsket om, at Lemvig Afdeling maatte kunne fortsætte sit Arbejde paa samme Maade, som det var paabegyndt, udbragte Kjærbøl et Leve for Lemvig Afdeling.

Kjærbøl tog samtidig Afsked med Festdeltagerne, da han nødvendigvis allerede samme Aften maatte rejse tilbage til København, men efter hans Afrejse veksledes der med Taler og Sange, indtil Formanden hævede Bordet, hvorefter Kaffen blev serveret i de tilstødende Lokaler, medens der blev ryddet i Salen til Dansen. Denne vedvarede paa vanlig Smedevis, til de smaa Timer begyndte; alt i alt, som Afdelingsformanden skrev til Forbundet, »en god Fest, som sent vil glemmes«.

Forlaget „Fremad".

Lassalle.

I den fortrinlige Serie Smaabiografier over Arbejderbevægelsens Stormænd vil der i disse Dage paa »Fremad«s Forlag udkomme et nyt lille Skrift om Ferdinand Lassalle, skrevet af Ejnar H. Tønnesen. Lassalle, hvis Værk er en af de Grundpiller, paa hvilke den moderne Arbejderbevægelse hviler, førte et meget bevæget Liv i evig Kamp og Strid, der fik en højst dramatisk Afslutning ved Duellen, der bragte ham en al for tidlig Død.

I Serien er tidligere udkommet: Bebel, Branting, Mac Donald og Keir Hardie, der alle er nær ved at være udsolgte; uden Tvivl vil Lassalle finde samme gode Modtagelse.

„Nye Signaler".

Hørespillet af Jul. Bomholt og Peder Nørgaard, der udsendtes af Statsradiofonien 1. Maj, og som skildrer Socialdemokratiets første svære Kampe, foreligger nu i Bogform paa Forlaget »Fremad« til den billige Pris af 1 Kr. Paa en nem Maade faar man her et historisk korrekt Billede af Begivenhedernes Gang, og Replikskiftet er saa levende, at man læser i aandeløs Spænding, som var det en Roman.

Bogkredsen.

Et glædeligt Tegn er det, at dette nye Bogforetagende, der udkommer paa Forlaget »Fremad«, har slaaet saa godt an, at Forlaget allerede nu maa forberede et nyt tredie Oplag af Traven: »Dødsskibet«, der udkom November sidste Aar, og et andet Oplag af Josef Maria Frank: »Marie«, der udkom for kun en Maaned siden.

Begge har da ogsaa faaet en enestaaende god Omtale i hele Pressen og med Rette, thi det er de bedste Bøger af Udlandets Literatur, der i lange Tider er fremkommet her hjemme.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr.	25422	Espensen, Frits Th.	(Kbhvn. Afd.)
-	8028	Hüttemeier, Knud	(—)
-	11472	Jensen, Georg Louis	(—)
-	8651	Petersen, Jens Johan V.	(—)
-	38805	Riedel, Heinrich Herman	(—)
-	8099	Schüttz, Esbjørn Samuel	(—)
-	3092	Jensen, Adolf	(Nakskov Afd.)
-	53434	Andersen, Carl Erik	(Nørresundby Afd.)

Medlem Nr. 29192, Valdemar Madsen, har atter fundet sin Bog.

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 16344 Høppner, Otto.
- 14305 Petersen, Gunnar Egil.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr.	12380	Andersen, Charles Valdemar	8. 5.26
-	29643	— Chr. Walter	29 8.31
-	30058	Aagesen, Kaj August	5. 9.31
-	28292	Ardahl, Jens Chr. Jensen	30.11.29
Nr.	22833	Boldt, Tage	19.10.29
-	17091	Brincker, Fritz	6. 9.24
-	15465	Christensen, Aage Andreas	10.10.31
-	26110	Christoffersen, Ernst Rasmus	26. 9 31
-	28391	Dyremose, Søren P. Sørensen	27.10.23
-	29283	Fütterer, Oskar Ingvard	8. 9.28
-	24033	Hansen, Chr. A. Bøjesen	26. 3.21
-	34979	Henrichsen, Axel	23. 4.27
-	16344	Høppner, Otto	5.12.31
-	51851	Jensen, Robert Knud V.	26.12.31
-	8137	Jakobsen, Otto Andreas	21. 2.31
-	19251	Keldsen, Johs. A. Jensen	25. 7.31
-	12904	Larsen, Carl Nørgaard	27. 1.23
-	23300	Lyllof, Alex Marius	15. 6.29
-	25930	Madsen, Hans Peter	24.10 31
-	29822	Mathiassen, Axel Møller	21. 2.31
-	39898	Petersen, Carl Johan	16. 2.29
-	3117	— Chr. Volstrup	16. 9.22
-	14305	— Gunnar Egil	10.10.31
-	24715	— Hans Chr.	11. 6.27
-	30206	— Hans Chr. Hermann	29.10.21
-	12611	— L. H. Aug.	15. 8.31
-	2357	— Lars	21. 6.30
-	32604	Svindt, Hans T. S. M. K.	11. 4.31

Specialarbejderforbundet.

Nr.	48603	Jensen, Anton M.	12. 4.30

Haandværkerens Aarbog 1932.

(Udgivet af Teknologisk Institut.)

Bogen udkom i Aar for 2. Gang i udvidet og forbedret Form. Foruden Almanak og Noteringskalender indeholder den: Meddelelser vedrørende Instituttets Undervisning, Adresser paa sociale og andre Institutioner, paa Ministerierne og offentlige og private Kontorer, Fagskoler, stedlige Laug og Centralforeninger m. m., Fortegnelse over de vigtigste Radiofonistationer i Europa, Indbyggerantal i Danmark, Rigsdagen, Aldersrente-Tabeller, Legater, Post- og Telegramtakster og andet almindeligt Stof, som sædvanligvis findes i Lommebøger. Men tillige indeholder »Haandværkerens Aarbog« Artikler af Redaktør Aage Sølver Schou om »Haandværket i 1930—31« og »Haandværkets Betydning og Stilling i Samfundet«. Forhenværende Kontorchef R. Berg har skrevet om »Den danske Haandværkers Ansigt«. Undervisningsleder Hugo Gaarn giver Raad og Vink i en Artikel med Overskriften »Skal det praktiske Livs Mænd kunne skrive godt for sig«, og Revisor H. E. Noiesen har skrevet en Fortælling om »Smeden og hans Svend«. Endvidere indeholder Bogen en Haandværkersang, skrevet af Axel Andreasen.

Haandværkerens Aarbog 1932 faas ved Henvendelse til Teknologisk Institut. Den koster 2 Kr., men ved Køb af et større Antal indrømmes 20 pCt. Rabat.

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.
Bogtrykkeriet „Hafnia" (Carl Kretzschmer), København.

JERN OG METALARBEJDEREN

Organ for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Nr. 8 JUNI 1932 18. Aarg.

Til Smedekongressen.

Sommeren er Kongressernes Tid, og indeværende Sommer danner i saa Henseende ingen Undtagelse — det skulde da være i Retning af, at den kan kendetegnes ved et usædvanlig stort Antal Kongresser, ikke alene herhjemme, men ogsaa for Metalarbejdernes Vedkommende i Udlandet. Vi kan saaledes anføre, at fornylig har vore hollandske og tjekiske Broderorganisationer afholdt Kongres, og i August Maaned holder vor store svenske Broderorganisation Kongres og samtidig Tysk Metalarbejderforbund, der tæller mellem 800 og 900 Tusinde Medlemmer.

Den 5. Juli afholder Smedeforbundet sin ordinære Kongres, og der er vel næppe nogen Tvivl om, at den vil indgaa i den Række, der vil kunne betegnes som de mere livlige, i hvert Fald at dømme efter den Optakt, som paa et givet Tidspunkt har gjort sig gældende. Den vil ogsaa blive karakteristisk derved, at den vil komme til at staa overfor Behandlingen af et Antal Lovændringer og „Særlige Forslag", større end nogensinde før, selvom en Række Forslag er nogenlunde enslydende og aabenbart har deres Oprindelse fra et og samme Sted, nemlig den Oppositionscentral, der ogsaa har forsøgt at gøre sig gældende ved Valg af Delegerede til Kongressen.

Kongressen er Smedeforbundets øverste Myndighed, det tilkommer den at tage Stilling til den Virksomhed, som Hovedkontoret og Hovedbestyrelsen har været i Spidsen for i de forløbne 3 Aar. Selv om den ikke har Mulighed for at ændre i, hvad der en Gang er sket, kan den kræve dem til Ansvar, som har udført Arbejdet. Med Hensyn til Fortiden kan Kongressens Beslutninger kun blive Spørgsmaalet om Personer, og her har for en ikke uvæsentlig Del af Kongresperioden den ekstraordinære Kongres i Fjor gjort Boet op. Anderledes med Hensyn til Fremtiden; der vil en Kongres til en vis Grad, men ogsaa kun til en vis Grad, kunne bestemme Farten. Kongressen kan med Hensyn til Forbundets indre Virksomhed, med Hensyn til Love, Lønninger og Administration i Almindelighed træffe Beslutninger. Men derudover vil Suveræniteten være begrænset, bl. a. af det solidariske Ansvar, som en stor Organisation som Smedeforbundet har overfor den øvrige Fagbevægelse, og Selvbestemmelsesretten vil være begrænset af de økonomiske Vilkaar, som Fremtiden vil byde, og som i høj Grad vil være bestemmende for, hvorledes Virksomheden vil forme sig.

Altfor ofte tillægger man de faglige Kongresser en næsten ubegrænset Mulighed for at kunne forud-diskontere Fremtiden, altfor ofte ser man bort fra, at Fagorganisationerne vel er selvbestemmende, men at Selvbestemmelsesretten altid vil være begrænset, hvis ikke den paagældende Fagorganisation ganske vil tilsidesætte Hensynet til alt og alle, men dermed ogsaa sætte sig selv i Luften. I Virkeligheden er Forholdet dette, at man med Beslutninger, til hvis Gennemførelse der maa regnes med andre Parter, ofte kun binder sig selv, uden at kunne binde Modparten, uden f. Eks. at kunne binde Arbejdsgiverne tilsvarende. Vi saa, hvorledes Arbejdsgiverforeningen forud for Overens-

komstsituationen 1931 ved at binde sine Underorganisationer søgte at forhindre Feriespørgsmaalets Gennemførelse. Medens Arbejdsgiverforeningen ved en saadan Beslutning kunde bevirke, at det ikke var muligt at faa Realitetsforhandlinger i Gang, kunde den ikke binde Fagorganisationerne til at frafalde det rejste Ferie-Krav, der da ogsaa blev gennemført og paa en Maade, som muligvis i første Omgang kunde være blevet billigere for Arbejdsgiverne, om de ikke havde bundet sig selv, som Tilfældet var, og overladt til Statens Forligsmand at løsne Baandene. Arbejdsgiverforeningen kunde i Aar beslutte, at Lønningerne skulde reduceres, men kunde paa ingen Maade binde Fagorganisationerne til at være behjælpelig med en saadan Beslutnings Gennemførelse, og Resultatet blev da, at ogsaa her maatte Forligsmanden løse den Knude, som Arbejdsgiverne selv havde knyttet.

Imidlertid har Tiden lært os, at naar først Kongressen er traadt sammen og stillet overfor sit Ansvar, har Resultatet af Forhandlingerne altid været et saadant, at det var muligt for Hovedkontoret og Hovedbestyrelsen mellem Kongresserne at manøvrere til Fordel for de Interesser, som nu engang skal varetages. Paa den anden Side maa det antages, at Oppositionen i Tider som de nuværende næppe selv ønsker at tage Ansvaret, men derimod at binde dem, som Ledelsen overdrages til, paa en saadan Maade, at der bliver Baggrund for ogsaa fremtidigt at kunne skælde tilstrækkeligt ud. I hvert Fald maa de, der nu kunde ønske at tage fat, enten være meget kortsynede med Hensyn til den Fremtid, der ligger for, eller besidde en meget stærk Tro paa, at det skulde være muligt for dem i en Tid, som den nuværende, at reformere Verden. I Virkeligheden maa mange af de Forslag, som er indsendt til Kongressen, ses under den Synsvinkel, at deres Vedtagelse vil give Oppositionen gode Arbejdsvilkaar i Fremtiden, fordi den vil kunne pege paa, at Opgaverne ikke trods Kongressens Vedtagelser er gennemførte. En saadan Bagholdspolitik vil det ikke være muligt for den nuværende Ledelse at medvirke til; enten maa Oppositionen tage Ansvaret for Gennemførelse af de Forslag, som det saa længe de nuværende økonomiske Tilstande raader vil være umuligt at gennemføre, eller ogsaa maa Forudsætningerne for deres Vedtagelse være, at de Retningslinier, der gennem Aarene har været fulgt, fortsat er gældende.

Det er nødvendigt at sige dette paa Forhaand og at gøre Stillingen klar, saaledes at ikke Kongressen skal blive stillet overfor Overraskelser. Vi erindrer jo endnu 1917, da J. A. Hansen, efter at Kongressen havde vedtaget Uraffstemningsparagraffen, forlod Kongressen, hvilken Raadvildhed der prægede den daværende Opposition, som dengang ingenlunde manglede Hensynsløshed, og hvis Førere ragede op over det almindelige Oppositionsgennemsnit.

Den kommende Kongres i Smedeforbundet vil forsaavidt komme til at trække rene Linier op, som den maa afgøre klart og tydeligt, hvem der skal lede Organisationen, om det skal være dem, der paa lovlig Maade er valgt, eller dem, som altid og ikke mindst i vanskelige Tider, som de nuværende, uden at have noget som helst Ansvar, hensynsløst kritiserer dem, som nu engang har faaet det overladt.

Saa er der iøvrigt det Særkende ved vore Kongresser i Danmark, at der tales ud om Tingene, og det vil der ogsaa blive Lejlighed til paa den forestaaende. I Oktober Maaned brugte man 3 Dage til for en stor Del at gentage det samme, og ingen kunde beklage sig over, at der ikke blev talt ud. Det er i saa Henseende interessant eksempelvis at nævne, at da fornylig den tjekiske Metalarbejderorganisation holdt Kongres, varede den fra Lørdag Formiddag Kl. 9 til Mandag Middag Kl. 12½; der blev ganske vist arbejdet om Søndagen fra Kl. 8 til 1, men til Gengæld maa det erindres, at det drejer sig om en Organisation, som er mere end dobbelt saa stor som Smedeforbundet, et Industriforbund, og at Forhandlingerne i udstrakt Grad blev ført paa 2 Sprog. Dette kunde lade sig gøre paa en Tid, hvor Nøden og Elendigheden blandt de tjekiske Arbejdere er større end nogensinde før, hvor Arbejdsløshed har ramt over Halvdelen af Arbejderne, medens den anden Halvdel maa arbejde for usle Lønninger. Skade kun, at ikke vor egen Opposition kan faa Adgang til et saadant Sted at prøve sine Kræfter. Her var der virkelig Opgaver at løse, i Sammenligning med hvilke vore egne er for intet at regne.

Den tjekiske Metalarbejderkongres var imidlertid trods Tidens Vanskeligheder et eklatant Udtryk for en stærk Tillid til Ledelsen, og i Virkeligheden er al Organisationsledelse et Tillidsspørgsmaal. Mangler Tilliden er det ligegyldigt, hvor godt Arbejdet gøres, saa vil dette ikke synes tilfredsstillende. Men er det kun et Tillidsspørgsmaal, det drejer sig om, d. v. s. Spørgsmaalet om Personer, maa selvfølgelig den forestaaende Kongres i Smedeforbundet tage dette i Betragtning, saa vist som det altid i Organisationsarbejdet drejer sig om at sætte Sagen over Personerne.

Vi vil derfor udtale Ønsket om, at den forestaa-

ende Kongres, hvis Beslutninger kan faa Virkninger langt ud over selve Smedeforbundets Omraade, maa blive præget af den Saglighed, som altid har været det fremherskende Træk, naar Repræsentanter for de danske Smede og Maskinarbejdere samledes til Drøftelse af det udførte Arbejde og til Planlæggelse af det fremtidige. Ingensinde før har der vel været afholdt Kongres under saa usikre Forhold, som Tilfældet er for Tiden, ingensinde før har det vel været mindre gørligt, end Tilfældet er nu, at planlægge den Taktik, der skal følges. Derfor er det nødvendigt, at de, der i den kommende vanskelige Tid skal søge at føre Organisationen uskadt igennem, besidder den tilstrækkelige Tillid, den Tillid, som ikke alene bevirker Tryghed hos Medlemmerne, men ogsaa forøger Ansvaret hos dem, der er sat i Spidsen, den Tillid, som en hensynsløs Opposition søger at ødelægge, men som det maa blive den kommende Kongres' Hovedopgave at bevare.

Den faste Voldgiftsret dømmer.

Under 27. April og 20. Maj har Den faste Voldgiftsret afsagt Kendelser vedrørende et Par interessante Spørgsmaal, hvorfor vi hidsætter Kendelserne i deres fulde Ordlyd.

Overarbejdet hos A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen.

For helt at kunne bedømme den af Den faste Voldgiftsret afsagte Kendelse, hidsætter vi Ordlyden af et Forligsforslag, som Den faste Voldgiftsret enstemmigt henstillede til Parterne at tiltræde, hvad ogsaa Arbejdernes Repræsentanter var villige til, men som — vi tilføjer selvfølgelig — Firmaets Overingeniør, Hr. Gundestrup, ikke kunde antage. Hr. Gundestrups fuldkomne Mangel paa Forhandlingsevne og Vilje til at medvirke til en fornuftig Løsning af opstaaende Divergenser gjorde sig ogsaa her gældende, og selv den Omstændighed, at Arbejdsgiverforeningens egne Repræsentanter i Retten var Medforslagsstillere, øvede øjensynlig ingen Virkning paa den stormægtige Overingeniør. Forligsforslaget var saalydende:

»Retten henstiller til Parterne, at man fortsætter med det gamle Reglement af 17. November 1922, idet Retten angaaende Forstaaelsen af dette skal udtale, at § 1 ikke kan forstaas saaledes, at Værftet systematisk Uge for Uge kan kræve 6 Timers Overarbejde pr. Mand, og at det er et alvorligt Misbrug af § 7, hvis Tillidsmanden i en given Situation, hvor det efter et fornuftigt Skøn er nødvendigt, at der overarbejdes, nægter den fornødne Dispensation.«

Det fremgaar tydeligt heraf, at Den faste Voldgiftsret ikke ansaa det for lovligt paa Baggrund af de hos Firmaet dagældende Overarbejdsregler, at Ledelsen krævede systematisk Overarbejde, og selvom der altsaa ikke blev noget Forlig ud af det, er det ikke uden Betydning, at Retten har stillet sig bag ved de i Forslaget indeholdte Synspunkter. Det er heller ikke uden Interesse at notere, at til Trods for, at Den faste Voldgiftsret i sin Kendelse fastslaar, at Arbejderne ikke har haft Ret til kollektivt at nægte Overarbejde, idet de afgivne Varsler har været ugyldige, blev der ikke idømt Bod, og Sagens Omkostninger blev delt.

Kendelsen var saalydende:

Mellem A/S Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri og samtlige paa Refshaleøen beskæftigede Fag med Undtagelse af Malere, Kranpassere og Maskinpassere i Centralen, er der under 17. November 1922 aftalt et Overarbejdsreglement. Dette Overarbejdsreglement blev af de respektive Fag, med 3 Maaneders Varsel, opsagt til Ophør den 31. Oktober 1931. Senere er der saavel lokalt som ved Mæglings- og Timandsmøder forhandlet om et nyt Overarbejdsreglement, og da der ikke kunde opnaas Enighed herom, fremsendtes der fra samtlige de paagældende Forbund under 25.—26. Februar første Varsel om Iværksættelse af Standsning af alt Overarbejde hos A/S Burmeister & Wain paa Refshaleøen fra og med Lørdag den 12. Marts.

Arbejdsgiverforeningen protesterede ved Skrivelse af 27. Februar 1932 mod Lovligheden af det saaledes foretagne Skridt og anførte, at man ikke kunde anse det paagældende Varsel som Strejkevarsel i Septemberforligets Forstand, og at en Beslutning om Standsning af Overarbejde maatte anses som overenskomststridig i Henhold til de mellem Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien og de forskellige Forbund bestaaende Overenskomster. Under 3. Marts fremsendte Forbundene 2. Varsel, og da nogle Arbejdere efter Varslets Udløb nægtede Overarbejde, blev de afskedigede af Værftet.

Arbejdsgiverforeningen indklagede derefter De samvirkende Fagforbund paa de paagældende Forbunds Vegne og paastod den foretagne Varsling om Nægtelse af alt Overarbejde overfor Værftet kendt i Strid med Forudsætningerne i Septemberforligets Punkt 2 og med de gældende Overenskomster og de Indklagede paalagt Erstatning og Bod.

De Indklagede paastod sig frifundne og nedlagde i Anledning af de af Værftet foretagne Afskedigelser Paastand paa, at Værftet idømtes Bod.

Ved Sagens Foretagelse i Retten enedes Parterne efter Henstilling af Retten om at optage Forhandlinger om et nyt Overarbejdsreglement; samtidig annullerede de Indklagede de den 25.—26. Februar og 3. Marts afgivne Varsler, ligesom Værftet genantog de afskedigede Arbejdere. Efter at de indledede Forhandlinger derefter er endt uden Resultat, har begge Parter begæret Rettens Afgørelse af, om de den 25.—26. Februar og 3. Marts afgivne Varsler om Nægtelse af alt Overarbejde overfor Værftet har været lovlige eller ej.

Til Støtte for Paastanden om, at Varslerne har været ulovlige, har Klagerne anført, at Følgen af, at Overarbejdsreglementet af 17. November 1922, der var et Supplement til de overenskomstmæssige Bestemmelser om Overarbejde, var opsagt til Ophør den 31. Oktober 1931, maa være, at Overenskomsternes Bestemmelser i deres Helhed gælder. I de gældende »Fælles Værkstedsregler« og i de forskellige Overenskomster er der fastsat nærmere Regler med Hensyn til Overarbejde i de forskellige Fag, og disse Regler maa nu være anvendelige ogsaa for Arbejdet paa Refshaleøen, efter at det specielt for Arbejde paa Refshaleøen gældende Overarbejdsreglement ved Opsigelsen var ophørt fra 31. Oktober 1931. Det maa derfor være i Strid med de gældende Overenskomster ved Varsling at søge at standse alt Overarbejde paa Værftet i Overenstkomstperioden.

De Indklagede har til Støtte for deres Paastand om, at Varslerne har været lovlige, anført, at da Værftet, efter at Reglementet af 1922 var opsagt til 31. Oktober 1931, har nægtet at forhandle om Ændringer i de hidtil gældende Regler, har ingen anden Vej været mulig end Fremsendelse af Varsel om Standsning af alt Overarbejde paa Værftet, og at Arbejderne ved saadan Varsling maa kunne frigøre sig for alt Overarbejde, idet de almindelige Overenskomsters Regler om Overarbejde ikke kan træde i Kraft, hvor de paa Grund af det specielle Reglement for Overarbejde paa Refshaleøen ikke tidligere var gældende.

Følgen af, at Reglementet af 1922 var opsagt, maa efter Rettens Opfattelse være, at de almindelige Overenskomsters Regler om Overarbejde maa være gældende for Arbejder paa Refshaleøen, saaledes at Arbejderne ikke har Ret til kollektivt at nægte Overarbejde. De afgivne Varsler har derfor været ugyldige. Paa den anden Side vilde Værftet være uberettiget til ensidigt at fastlægge nye reglementariske Bestemmelser for Overarbejde.

Kendelse:

De foran omhandlede den 25.—26. Februar og 3. Marts afgivne Varsler om Standsning af alt Overarbejde hos A/S Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri paa Refshaleøen har været ulovlige.

Sagens Omkostninger betaler hver af Parterne med 150 Kr.

Overflytningen af Medlemmer fra Glud & Marstrands Fabrikker til Carl Lunds Fabrikker.

Det er næppe nødvendigt at kommentere denne Kendelse, da man ved dens Gennemlæsning faar et tilstrækkeligt Billede af, hvad Sagen drejer sig om:

A/S Glud & Marstrands Fabrikker, der hidtil har drevet Virksomhed dels paa Kapelvej, dels i Løve Alle, har med Udgangen af 1931 overtaget de A/S Carl Lunds Fabrikker hidtil tilhørende Bygninger, beliggende i Carl Lundsgade, med tilhørende Maskiner. Hensigten hermed har bl. a. været efterhaanden at overflytte Virksomheden fra Fabrikken paa Kapelvej, der er utidssvarende, til de større og mere moderne indrettede Lokaler i Carl Lundsgade, hvorefter Fabriksanlæget paa Kapelvej skal nedlægges. Efter Overtagelsen af Fabrikken i Carl Lundsgade har Glud & Marstrand vedblivende beskæftiget de der ansatte Maskinarbejdere, medens det dog var Hensigten efterhaanden at overflytte de Maskinarbejdere, der havde været i Selskabets Tjeneste paa Kapelvej, og i det hele først og fremmest at bevare disse Folk i Selskabets Tjeneste. De fra Carl Lund overtagne Maskinarbejdere havde beholdt deres hidtidige Lønninger, der laa noget højere end de tilsvarende paa Fabrikken paa Kapelvej, idet deres sædvanlige Antagelsesløn var 142 Øre pr. Time. Den 2. April overflyttedes de første 2 Arbejdere fra Kapelvej til Carl Lundsgade, og da Glud & Marstrand ikke vilde udbetale dem den højere Løn, som de andre Arbejdere her havde, forlod de den 11. April Arbejdet. Den 15. April mødte 11 Mand fra Kapelvej til Arbejde paa Fabrikken i Carl Lundsgade, deriblandt de fornævnte 2 Mand, der af Firmaet var opfordret til paany at træde i Arbejde. Den 20. April afholdt Maskinarbejderne et Klubmøde, hvor der blev rettet Bebrejdelser mod de 11 Mand, fordi de arbejdede for lavere Løn, og den 21. April nedlagde de Arbejdet. Firmaet indberettede Arbejdsstandsningen til Jernindustriens Sammenslutning, der paaklagede Forholdet overfor Smede- og Maskinarbejderforbundet, uden at det lykkedes at tilvejebringe en Ordning, og der har den 26. April forgæves været afholdt Mæglings- og Timandsmøde.

Under denne Sag har derefter Dansk Arbejdsgiverforening for Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien og dennes Medlem A/S Glud & Marstrands Fabrikker indklaget De samvirkende Fagforbund i Danmark for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og Forbundet igen dels paa de nævnte 11 Mands Vegne for Brud paa Septemberforligets Punkt 2, dels paa de øvrige paa Fabrikken beskæftigede 36 Smede og Maskinarbejderes Vegne for Brud paa Septemberforligets Punkt 4.

For de 11 Mands Vedkommende gør Klagerne gældende, at de ved den uvarslede Arbejdsstandsning har overtraadt Septemberforligets Punkt 2. For de øvrige Arbejderes Vedkommende gør Klagerne gældende, at de har chikaneret de 11 Mand, blandt andet ved at kalde dem Skruebrækkere og Løntrykkere, og derigennem tvunget dem bort fra Arbejdet, hvorved de i Strid med Septemberforligets Punkt 4 har blandet sig i Arbejdsgiverens Valg af Arbejdskraft. Med Hensyn til begge Forhold gør Klagerne gældende, at Forbundet har paadraget sig Medansvar ved at stille sig ganske solidarisk med Arbejderne. Klagerne nedlægger herefter Paastand om, at den paaklagede Arbejdsstandsning og det paaklagede Indgreb i Arbejdsgiverens Ret til at anvende den efter hans Skøn passende Arbejdskraft kendes ulovlig, og at der i den Anledning paalægges de Indklagede en Bod fastsat efter Rettens Skøn.

Klagerne hævder, at den af A/S Carl Lunds Fabrikker drevne Virksomhed ikke mere eksisterer, og at Glud & Marstrand ikke er bundet ved de Lønaftaler, der maatte have bestaaet for denne Virksomheds Ved-

kommende. At man har valgt at betale de fra Carl Lund overtagne Arbejdere den samme Løn, som de tidligere har faaet, kan ikke forpligte Glud & Marstrand til at give deres egne Folk, der blot er blevet flyttet fra et Fabrikslokale til et andet, en højere Løn.

De Indklagede har paastaaet Frifindelse. De gør gældende, at Forholdet i Virkeligheden er det, at Glud & Marstrand har overtaget og fortsat den af Carl Lunds Fabrikker hidtil drevne Virksomhed og derfor er bundet ved de for denne gældende Overenskomster og Aftaler, indtil disse paa lovlig Maade bringes til Ophør. Blandt disse Aftaler er for Smedes og Maskinarbejderes Vedkommende en bestemt Antagelsesløn, for Tiden 142 Øre pr. Time, som Firmaet ogsaa har anerkendt i Gerning ved at give nyantagne Arbejdere denne Løn. Men den samme Løn maa — efter de Indklagedes Mening — da ogsaa tilkomme Arbejdere, der fra Glud & Marstrands andre Virksomheder overflyttes til Virksomheden i Carl Lundsgade.

De Indklagede kan under disse Omstændigheder ikke anerkende, at de 11 Mand ved at nægte at arbejde for en lavere Løn har gjort sig skyldig i ulovlig Arbejdsstandsning, men i alt Fald bestrides det, at Forbundet staar bagved denne Arbejdsnedlæggelse, idet man fra Afdelingens Side tværtimod har opfordret dem til at blive i Arbejdet og tilkendegivet dem, at de i modsat Fald handlede paa eget Ansvar. Endvidere bestrides det, at de andre Arbejdere skulde have chikaneret de 11 Mand ud af Arbejdet, selv om det er rigtigt, at der er blevet rettet Kritik imod dem. De Indklagede besværer sig derhos over, at man fra Glud & Marstrands Side nu har nægtet at forhandle med Arbejdernes hidtidige Tillidsmand, Bærentzen, uagtet han hele Tiden har fungeret som saadan. De Indklagede kræver derfor, at Bærentzen fortsat anerkendes som lovlig valgt Tillidsmand for Smedeforbundets Medlemmer i Virksomheden i Carl Lundsgade.

Saafremt Glud & Marstrand blot havde købt en Fabriksbygning med Maskiner og hertil overført en andet Steds drevet Virksomhed, er det ganske klart, at de for den paagældende Fabrik tidligere bestaaende Lønaftaler maatte være dem uvedkommende, men efter alt, hvad der foreligger, hvad Smedefaget angaar, og navnlig under Hensyn til, at man har beholdt hele den gamle Stab af Arbejdere, der udgør et betydeligt større Antal end de fra Kapelvej overflyttede, finder Retten for dette Fags Vedkommende at maatte give de Indklagede Medhold i den Betragtning, at Glud & Marstrand maa være stillet som den, der har overtaget en bestaaende Virksomhed, og derfor maa være bundet ved de for denne Virksomhed hidtil gældende Lønaftaler. Som Følge heraf har de fra A/S Carl Lund overtagne Arbejdere haft Krav paa at oppebære samme Løn som tidligere, hvad Glud & Marstrand jo ogsaa har respekteret, ligesom man har aflønnet — og maattet aflønne — nyantagne Arbejdere i Overensstemmelse hermed. Men det kan under disse Omstændigheder ikke antages, at Arbejdere, der hidtil har været beskæftiget paa en anden af Glud & Marstrand drevet Virksomhed, skulde være anderledes stillet. De findes derfor at maatte have Krav paa den samme Løn som nyantagne Folk. Med Hensyn til denne Løns Størrelse finder Retten det unødvendigt at komme ind paa, hvad herom er anført under Proceduren, idet det er uomtvistet, at Antagelseslønnen faktisk har været 142 Øre pr. Time. En Konsekvens af det her anførte bliver, at Tillidsmand Bærentzen maa anerkendes som saadan.

Medens de indklagede 11 Mands Lønkrav saaledes findes at have været berettiget, har de ikke desto mindre ved kollektivt og uden Varsel at nedlægge Arbejdet gjort sig skyldig i Overtrædelse af Septemberforligets Punkt 2, hvorved bemærkes, at Lønspørgsmaalet i sig selv kunde give rimelig Anledning til Tvivl. Efter Omstændighederne findes der dog at kunne bortses fra Bod.

Hvad de øvrige Arbejdere angaar, findes det ikke godtgjort, at de har presset de 11 Mand til at nedlægge Arbejdet, ligesom Retten for Forbundets Vedkommende ikke finder at kunne forkaste det af de Indklagede anførte.

Herefter vil Arbejdsnedlæggelsen være at kende ulovlig, medens de Indklagede iøvrigt vil være at frifinde for Klagernes Tiltale.

Sagens Omkostninger vil være at udrede med Halvdelen af hver af Parterne.

Kendelse:

Den ovennævnte Arbejdsstandsning har været ulovlig. Iøvrigt bør de Indklagede for Klagernes Tiltale fri at være.

Sagens Omkostninger betaler hver af Parterne med 150 Kr.

Arbejdstidsforkortelse som Følge af Rationalisering.

Socialministeriet i den Tjekoslovakiske Republik har nylig udgivet et lille Skrift, der paa en meget tydelig Maade skildrer Resultatet af Rationaliseringen i Landet, og de sociale Virkninger den har haft. Skriftet er ikke alene interessant ved de Oplysninger, det bringer om selve Rationaliseringen, men næsten endnu mere interessant ved de Konsekvenser, som en gennemført Rationalisering maa føre til paa selve Arbejdsmarkedet. Vi omtaler nogle af de vigtigste Afsnit i Skriftet.

Der bliver bl. a. berettet om Indførelse af de saakaldte Owenmaskiner i Glasindustrien, der bevirker, at 9 Arbejdere kan betjene en saadan Maskine, der udfører det samme Arbejde, hvortil man under den tidligere Produktionsform brugte mellem 80 og 90 Flaskearbejdere. Hvor man tidligere beskæftigede ca. 3000 Flaskearbejdere, behøver man nu efter den ovennævnte Maskines Indførelse kun ca. 400 Arbejdere. En Flaskearbejder pro-

ducerede tidligere gennemsnitlig i en Arbejdstid paa 8 Timer 250 Ølflasker. *Nu fabrikerer en Maskine paa den samme Tid ca. 8000 Flasker.* Et lignende Billede viser Fabrikationen af finere Borddrikkeglas. Der har man indført de saakaldte Fouroaultmaskiner. Dette har medført, at 60 pCt. af de tidligere beskæftigede Arbejdere nu kan producere det dobbelte af, hvad der tidligere produceredes ved Haandarbejde. 2000 Bordglasarbejdere har for stedse mistet deres Arbejde. Fra andre Industrier vises i det lille Skrift lignende Eksempler. I Brolægningsarbejde erstatter Maskiner det svære Menneskearbejde med det Resultat, at en Maskine udfører det samme Arbejde, hvortil man tidligere brugte 25 à 30 Arbejdere. I Lergruberne er Forholdet, at hvor man tidligere benyttede 60 Arbejdere, kan man nu ved Hjælp af Maskiner klare sig med 8 Arbejdere. I Tekstilindustrien er Maskinerne nu saaledes forbedrede, at en Arbejderske i Stedet for som tidligere at passe 9 Maskiner nu kan passe 14 Maskiner, ja, saagar i enkelte Tilfælde 18 Maskiner, saaledes at Arbejdet for hver enkelt Arbejderske forhøjedes med ca. 80 pCt., medens Lønnen kun steg med 10 pCt. I et stort Bomuldsspinderi blev 60 Arbejdersker afskediget, samtidig med at de tilbageværende Arbejdersker blev anvist at passe det dobbelte Antal Spindemaskiner. Ogsaa her steg, trods dobbelt Arbejde, Lønnen kun med 10 pCt.

Ved Indførelse af automatisk Kulaflæsning i et af Landets store Gasværker besørger 2 Mand nu det samme Arbejde, hvortil tidligere benyttedes 10 Arbejdere. Ganske særligt bliver Resultaterne af denne Rationalisering belyst gennem Eksemplet fra Kunstsilkeindustrien. Ved Indførelse af en ny Arbejdsmetode sank det beskæftigede Arbejderantal i Spinderiet med 25 pCt., i Traadspinderiet med 50 pCt., i Valseriet med 30 pCt., i Blegeriet med 40 pCt. og i Sorterafdelingen med 30 pCt. Trods det stærkt forøgede Arbejde er Lønningerne ikke blevet forhøjet.

Ganske træffende siger Socialministeriet, at Arbejdsdeling, Mekanisering og Automatisering af Produktionen virker saa meget uheldigere, som det i de fleste Tilfælde er kvalificerede Arbejdere, det gaar ud over, og dette resulterer mange Gange i, at disse maa gaa ind paa at udføre det samme Arbejde, som de ikke kvalificerede Arbejdere udfører, og for en mindre Løn end den, de hidtil har oppebaaret.

Det maa hilses med Glæde, at Tjekoslovakiets Socialminister ganske klart ser hele dette Resultat af Rationaliseringen. Arbejdsmængden, skriver Ministeriet, maa fordeles mellem Landets Arbejdere, saaledes at den Arbejdsløshed, der er skabt af Rationaliseringen, ophæves. For at naa dette gives der kun en Vej, Forkortelsen af den gennem de nuværende Love fastsatte Arbejdstid. Det er ikke alene Ord og Talemaader, idet der allerede for nogen Tid siden er forelagt et Forslag om Indførelse af 40 Timersugen. Andre Regeringer burde skynde sig med at følge dette Eksempel.

Lærlinge som Kedelpassere.

Paa Foranledning af Recks Opvarmningskompagni i København rettede Industriraadet i Fjor en Henvendelse til Socialministeriet i Anledning af, at Fabriksdirektoratet havde godkendt et af en Fabriksinspektør nedlagt Forbud imod, at en 16-aarig Lærling deltog i Pasningen af den paagældende Virksomheds Dampkedel. Dette gav bl. a. Anledning til, at Ministeriet rettede Forespørgsel til Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund og til Smedeforbundet, der begge mente at maatte slutte sig til Fabrikstilsynets Afgørelse. Socialministeriet har derefter under 4. April tilskrevet Industriraadet en saalydende Skrivelse:

I Skrivelsen af 23. Juni f. A. har Industriraadet paa A/S Recks Opvarmnings Compagnis Vegne for Ministeriet indanket en af Direktoratet for Arbejds- og Fabrikstilsynet under 23. December 1930 truffen Afgørelse, hvorved Direktoratet har stadfæstet et af Fabriksinspektør Rønne den 29. November 1930 nedlagt Forbud imod, at en 16-aarig Lærling deltog i Pasningen af nævnte Selskabs Dampkedel ved at besørge Fyringen af denne.

Industriraadet har oplyst, *at* Selskabet til Pasning af Dampkedlen anvender en Maskinpasser med Kedelpassercertifikat, der tillige har Overopsynet med Værktøjsmagasinet og foretager Udlevering af Værktøj, *at* Værktøjslageret staar i direkte Forbindelse med Fyrpladsen ved en aaben Dobbeltdør, og *at* Kedelpasseren til Hjælp ved Fyringen og Udleveringen af Værktøj normalt har to Lærlinge i 17—18 Aars Alderen; Lærlingene er som Regel kun beskæftiget i 2 à 3 Maaneder om Vinteren ved dette Arbejde, der betragtes som et væsentligt Led i deres Uddannelse.

Uanset at Konflikten, som var opstaaet mellem A/S Recks Opvarmnings Compagni og den i Sagen omhandlede Lærlings Fader, er bilagt ad forligsmæssig Vej, har Industriraadet under Hensyn til den store Betydning, Spørgsmaalet efter Raadets Opfattelse i Almindelighed har for Industrien, anmodet Ministeriet om at ville undersøge Rigtigheden af Direktoratets Afgørelse, idet et Forbud som det omhandlede efter Raadets Skøn ikke har Hjemmel i Dampkedelloven af 4. Oktober 1919, hvis §§ 7—10 efter Industriraadets Opfattelse alene har Hensyn til Personer, som skal forestaa Pasningen af eller selvstændigt passe Kedelanlæg, men ikke angaar uselvstændig og uansvarlig Medhjælp, hvorhos Industriraadet har hævdet, at det i al Almindelighed maa være tilladt at give Lærlinge Uddannelse i Pasning af Kedler.

I Anledning af Sagen har Ministeriet brevvekslet saavel med Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund som med Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, der overfor Industriraadets sidstnævnte Paastand om, at uddannelsesmæssige Grunde taler

for Anvendelsen af Lærlinge til Kedelpasning, har hævdet ikke blot, at saadanne Grunde ikke foreligger, men ogsaa, at det er i Strid med Forudsætningerne for Indgaaelse af Lærlingeforhold i Smede- og Maskinfaget, hvis Lærlinge i dette Fag oplæres til Kedelpassere; i denne Forbindelse har Direktoratet for Arbejds- og Fabrikstilsynet henledet Opmærksomheden paa, at der formentlig efter Omstændighederne vil foreligge en Overtrædelse af Lærlingeloven, saafremt Læremesteren i større Omfang anvender Lærlingene til et Specialarbejde som Kedelpasning, ved hvilken der ikke kan erhverves en saadan almen Uddannelse, som Lærlingeloven har til Forudsætning.

Direktoratet for Arbejds- og Fabrikstilsynet har endvidere udtalt, at selv om man maatte mene, at det ikke paa Grundlag af den gældende Dampkedellovs Ordlyd kan anses for utilladeligt at anvende unge Mennesker under 18 Aar til *Medhjælp* ved Kedelpasning, maa det anses for saare betænkeligt, om en saadan Anvendelse skulde blive almindelig, idet *sikkerhedsmæssige* Grunde afgjort taler derimod som Følge af, at det i Praksis ikke vil kunne ventes, at den unge Arbejder alene sættes til saadant Arbejde ved Kedelpasning, som ikke har Hensyn til eller Indflydelse paa Sikkerheden, ligesom en Kontrol med Overholdelsen af Dampkedellovens Bestemmelser om Kedelpasning vil vanskeliggøres.

I denne Anledning skal man meddele, at Socialministeriet under Hensyn til det af Direktoratet fremførte og til, at Anvendelsen af unge Mennesker til Medhjælp for Kedelpassere efter Omstændighederne vil rumme Mulighed for en Omgaaelse af Dampkedelloven, med Direktoratet er enigt i, at det er berettiget at forbyde Anvendelsen af unge Mennesker til Medhjælp ved Kedelpasning, hvor der efter Direktoratets Opfattelse ikke er absolut Sikkerhed for, at der ikke vil komme til at paahvile de unge Mennesker — eller disse af egen Drift ikke paatager sig — *selvstændigt* Arbejde med Kedlers Pasning.

Som det fremgaar heraf, har Ministeriet ikke fuldt ud anerkendt Fabriksdirektoratets Stilling til det heromhandlede Spørgsmaal, og heller ikke Kedelpasserforbundets og Smedeforbundets Standpunkter, der gik ud paa, at Smede- og Maskinlærlinge overhovedet ikke maatte kunne anvendes ved Kedelpasning. Der er gennem Ministeriets Resolution aabnet Adgang for Arbejdsgiverne til, naar der blot ikke kommer til at paahvile Lærlingene selvstændigt Arbejde med Kedelpasning, fortsat at anvende dem som Medhjælp for Kedelpasserne. Skulde imidlertid denne Adgang til at beskæftige Lærlinge udenfor det Omraade, der maa siges at være Forudsætningen for deres Uddannelse, blive misbrugt, og det kommer til vore Afdelingers Kundskab, anmoder Smedeforbundets Hovedkontor om at faa Indberetning i hvert enkelt Tilfælde.

Populær Samfundsøkonomi.

Da Rente- og Banksystemet kom til Danmark.

»Vi var jo noget langt tilbage i Tiden den Spilleaften, og jeg lovede jo at fortælle lidt om, hvordan det senere gik, og navnlig hvordan Rentesystemet kom til Danmark.

For 100 Aar siden havde Danmark en lignende Landbrugskrise som den, vi nu gennemlever, og først da denne var endt, begyndte det Samfundssystem, vi nu kender, og hvor Renten er en Hovedhjørnesten, at udfolde sig.

I Tiden fra 1810 var der oprettet nogle Sparekasser, men de var smaa, og deres Hovedhensigt var at opbevare jævne Folks Sparepenge. Da Kasserne nu udlaante Sparepengene mod en Rente, blev man ogsaa i Stand til at betale Sparerne Indlaansrente, og denne blev en Opmuntring til Fremme af Sparsommeligheden. Dernæst var der nogle Vekselerere eller som de ofte kaldtes, Privatdiskontører. Disse modtog Folks Formue til Administration, det vil sige, de laante Pengene ud mod Veksler til Købmænd og andre, der midlertidig havde Brug for Penge.

Nu er der maaske nogle, der ikke er helt klar over, hvad Veksler er. — Hvis en Købmand køber et Parti Varer hos en Grosserer, men først skal betale det om 3 Maaneder, giver han ofte Grossereren en Veksel paa Beløbet, det vil sige et særlig formet Gældsbrev, som han forpligter sig til at indløse om 3 Maaneder. Hvis Grossereren nu skal bruge Penge, gaar han hen i en Bank og belaaner Vekselen, han diskonterer den; men da der den Gang, altsaa omkring 1840, ingen Banker var, maatte han gaa til en Privatdiskontør.

Men i Aaret 1846 indtraf en verdenshistorisk Begivenhed: England frigav Indførsel af Korn. (Kornloven blev ophævet). I de følgende Aar blev Danmark et kornudførende Land.

Men allerede to Aar efter indtraf en anden Begivenhed: Guldfundene i Kalifornien, og der er maaske en og anden, der husker, at jeg i November 1931 omtalte den store Prisstigning, og da navnlig paa Korn, dette førte med sig.

Gennem de 70—80 Aar, der var gaaet forud, havde Maskinalderen omformet England og havde frembragt ny og ukendte Varer, og gamle Varer paa en ny og ukendt Maade. Og nu gjorde de høje Priser paa Korn det muligt for vort Folk at købe mange af disse Ting.

Du vil derfor forstaa, at Tiden omkring 1850 blev en stor Fremgangstid for Handelen og da navnlig for Provinsbyernes Handel.«

»Hvorfor netop for Provinsbyernes?«

»Jo, der var ingen Baner den Gang, saa Bonden var henvist til nærmeste Købstad, og de tre Ting, at Københavns naturlige Opland, hvis man ser paa et Landkort, er langt mindre end f. Eks. Præstøs eller Køges, for slet ikke at tale om Randers med de 13 Landeveje, at Voldene hindrede Byens Vækst, og at Sundtolden lagde

Byrder paa Københavns Handel, som f. Eks. Kerteminde og Odense var fri for, hindrede København i at udnytte Tidens Muligheder, det blev først muligt senere.

Men naar nu Handelen steg, maa Du forstaa, at Købmanden skulde bruge mange Penge, stor Driftskapital. Han skulde købe Kornet kontant hos Herremænd og Bønder, og naar det var solgt i England, købte han for Pengene de Fabriks- og Kolonialvarer, han vilde føre hjem, og først naar de fremmede Varer var solgt, havde han sine Penge hjemme. Saa selv om Købmændene tjente store Penge, saa manglede de Kapital og maatte derfor i høj Grad benytte sig af Veksler, og at belaane disse magtede Privatdiskontørerne ikke.«

»Men hvorfor gik han ikke til Sparekasserne?«

»Nej, ser Du, ved Veksler er der altid en vis Risiko, og Sparekasserne forlanger altid først og fremmest Sikkerhed. Derfor ser vi i disse Aar, at der i By efter By oprettes Banker. Og det var Købmændene, der sammen med Byens Embedsmænd og Egnens Godsejere oprettede dem.

Embedsmændene skulde med for at danne en vis Autoritet, for selv om, bevar os vel, Købmand Petersen, svensk-norsk Vicekonsul, var en velstaaende og anset Mand, og hans Svigerfader, den gamle Agent (ældre ansete Købmænd fik ofte Titlen »kongelig Agent«) var selve Indbegrebet af grundmuret Soliditet, saa var jo dog det højeste, en Købmand kunde naa, Brandmajorens eller Borgerkaptajnens funklende Skrud, den rene Luft mod den Respekt det indgød, naar den kongelige Borgmester eller Amtmanden traadte frem i fuld Krigsmaling med trekantet Hat, Kaarde ved Siden og store Ordener, og saa dette ubestemmelige, der ogsaa bragte en Stiftsfysikus i Stilling, dette at man troede, d'Hrr. fra den Gang, de gik i den »sorte Skole«, helt havde Rede paa Vocativus, Ablativus, Dativus, som salig Per Degn.

Men medens Embedsmændene altsaa kun tilførte de nye Foretagender Værdighed, saa var Godsejerne en Realitet, for i de Aar begyndte Herremændene at sælge Fæstegaardene til Bønderne, og de derved fremkomne Kapitaler var det værdifuldt for de nye Banker at faa Del i — og en Lensgreve eller Hofjægermester pyntede jo ogsaa.

Saa kom de til Verden en efter en, og da deres Opgave var at diskontere Købmændenes Veksler, kaldtes de nye Pengeinstitutter Diskontokasser. Først kom Fyens Diskontokasse, og den er stadig den største af Brødrene, for de blev en stor Flok, i Tiden fra 1847—57 blev der i Provinsen oprettet 13 Banker. 1857 kom København med, idet Privatbanken stiftedes dette Aar.

Og siden har Bankvæsenet i vort Land vokset sig større og større, og selv om Bankerne hviler fuldt og helt paa Renteprincippet, som vi jo i April paaviste har en højst tvivlsom Berettigelse, saa maa man indrømme, at deres Renter i mange Tilfælde er en Betaling for den Risiko, der altid er forbunden med Foretagsomhed, den Foretagsomhed, som giver Brød i Skabet ogsaa til Formere og Smede. Modsat Sparekasserne, som ret beset i Virkeligheden lever paa Afgifter fra Arbejdet, for hvilket der ingen Modydelse præsteres.«

»Nej ved Du hvad, Vedsø, sætter Du Sparekasserne i Skammekrogen og Bankerne paa Hædersplads? Bankerne, som har svindlet og rumsteret saa skandaløst. Men for Resten er jeg ikke helt klar over Forskellen. Se, jeg er nu Kasserer i vores Haveforening, og før havde vi Pengene i Sparekassen, og naar vi skulde bruge nogle, skrev Formanden og jeg en Check; saa flyttede vi jo til Landsbanken, og der skriver vi ogsaa en Check. Den eneste Forskel, jeg kan se, er, at i Sparekassen skrev de i Bogen med nogle Kragetær, saa man da ikke skulde tro, de Svende nogen Tider havde gaaet i Skole. I Landsbanken derimod trykker de det paa en Helvedesmaskine med Lodder og Trækværk; men det kan vel komme ud paa et.«

»Se, Du har jo Ret med de Fiduser, Bankerne har lavet, og jeg forstaar ogsaa godt, Du ikke helt begriber Forskellen mellem Banker og Sparekasser; men de Spørgsmaal skal vi komme ind paa med det allerførste.«

Fred. Vedsø.

Vore Virksomheder.

Nakskov Skibsværft.

Blandt vore yngre jernindustrielle Foretagender indtager Nakskov Skibsværft en fremskudt Plads. Det skyldes ingen Tilfældighed, at Nakskov Skibsværft blev til; det var derimod en videre Udvikling af Byens og Havnens aarhundredgamle Traditioner. Lige fra Valdemar Sejr's Tid, da Byen fik sine Købstadsrettigheder, har Nakskov Havn, godt beskyttet som den laa ved Bunden af Nakskov Fjord, været en af de mest trafikerede Havne i Landet. Fjordens forholdsvis ringe Vanddybde var tilstrækkelig stor for de fleste af Datidens Skibe, som ikke laa saa dybt i Vandet.

Fra den tidligste Tid er der blevet bygget Skibe i Nakskov, og Christian den IV anlagde paa Slotø et efter Datidens Forhold stort Skibsværft. De store Egeskove paa Lolland forsynede Værfterne med det nødvendige Bygningstømmer, og mange gode Skibe er i Tidernes Løb blevet bygget paa Værfterne i Nakskov, ikke alene til Byens egne Redere, men ogsaa til udenbys Redere, og de havde Ry for at være gode og velsejlende Skibe.

Nakskov By vedtog i 1914 at udvide Nakskov Havn og at forbedre Indsejlingen gennem Fjorden ved Anlæg af et helt nyt Løb: »det lige Løb«.

Arbejdet paabegyndtes i 1914 og fortsattes gennem Aarene til 1920.

Det ved Fjordens Uddybning opgravede Ler blev oplagt paa de lave, oversvømmede Arealer ligeoverfor Byen udenfor Diget, hvorved der i Løbet af 1915—1916 dannedes store Landarealer.

Paa et tidligere Tidspunkt havde Havnen bygget en Ophalingsbedding for mindre Skibe i Tilknytning til et lille Træskibsbyggeri, som Havnen bortforpagtede.

Blandt forskellige interesserede Borgere opstod i Efteraaret 1916 den Tanke at udvide det bestaaende Træskibsbyggeri og at gøre de indvundne Arealer frugtbringende ved at bygge et Jernskibsværft for Skibe op til et Par

Tusinde Tons. Denne Tanke bestyrkedes af den da stærkt stigende Efterspørgsel efter Skibstonnage.

Efter at der var holdt et Par Møder i September Maaned mellem Repræsentanter for Nakskov Havn og forskellige Købmænd og andre interesserede Borgere i Nakskov, blev Værftet stiftet som et Interessentskab med en Kapital paa Kr. 1.000.000.00.

Selskabet erhvervede de nødvendige Arealer til Værftet, nemlig Træskibsbyggeriet med tilhørende Ophalerbedding samt de inddæmmede Arealer Vest herfor, ialt 54.560 m², idet Havnen forpligtede sig til at levere Arealerne fuldt planerede og at uddybe Havnen udenfor Arealerne fra 9 til 16 Fod.

København, blev der en gunstig Lejlighed for Skibsværftet til at erhverve det saa nødvendige Maskinværksted med Klein- og Grovsmedie. Saa snart Overdragelsen paa rimelige Vilkaar var gaaet i Orden, tog man fat paa Fremstillingen af mindre Maskiner til Skibsbyggeriet, Jernstellet til Taarnkranerne, Søjler m. m. til Skibsbygningshallen o. s. v.

I Løbet af 1917 kom Opfyldningsarbejderne saa vidt, at Opstillingen af Skibsbygningshallen og Arbejdet med Beddingerne kunde begynde.

Endnu førend der var tænkt paa Antagelse af den egentlige Arbejdsstab, opstod der et nyt Spørgsmaal, nemlig Anbringelse af Arbejderne i Boliger. Der var

Værftets Administrationsbygning.

I December Maaned paabegyndtes Arbejdet med Udformningen af Detaillerne for det nye Værft, som projekteredes med 2 Byggebeddinger. Projektet over selve Anlæget udarbejdedes, og Arealets Udnyttelse planlagdes, ligesom de nødvendige store Skibsbygningsmaskiner bestiltes i England. Tyskland var paa det Tidspunkt et saa godt som lukket Land for den Art Leverancer, optaget som det var af Krigen. De Arealer, Værftet skulde ligge paa, henlaa som sumpagtige Vandarealer, der nu blev opfyldt med det Ler, Havnens Muddermaskiner opgravede i Fjordløbet. Der er da ogsaa derigennem en nær Sammenhæng mellem Havn og Værft. I samme Maal som Havnedybden fremkom, steg Værftsarealerne op af Moradset.

Mens dette stod paa, forberedtes Opførelsen af Bygninger og Opstilling af Maskineri og Kraner.

Det havde hele Tiden staaet Ledelsen klart, at det vilde være en Fordel straks at disponere over et Maskinværksted og Smedie, hvor en Del af Værftets Maskiner etc. kunde fremstilles, og da nu A/S Klestrup & Alsleben, der ejede Maskinfabrikken paa Maribovej (tidl. »De forenede Maskinfabrikker«), som havde haft betydelige Krigsleverancer, stod i Begreb med Afslutningen heraf og paatænkte at flytte Virksomheden til

paa dette Tidspunkt — Midten af 1917 — praktisk talt ikke en ledig Lejlighed i Nakskov, og da der ikke i Byen var en tilstrækkelig egnet Arbejdsstyrke, maatte der tænkes paa Antagelse af udenbys Arbejdere, til hvem der skulde skaffes Husly.

Alt privat Byggeri var ophørt, saaledes at den eneste Vej var selv at bygge. Mellem flere Byggepladser valgtes da den Vest for Byen liggende Pynt — Rosnæs — som den højeste og sundest beliggende. Her toges der fat paa at opføre gode rummelige Huse, hvert indeholdende fire 3-Værelsers Lejligheder og med Haver omkring.

Imidlertid skred Arbejdet paa Værftet frem. Bygninger rejstes, og Kraner og Beddinger antog saa smaat Form. Træskibsværftet var allerede i moderniseret Skikkelse og suppleret med et komplet Savskæreri i fuld Gang med Bygningen af efterhaanden 3 Skibe paa Bedding ad Gangen.

Tonnagebehovet steg, og medens det oprindelig havde været Stifternes Mening kun at bygge 1 à 2.000 Tons Jernskibe, opstod nu Ønsket om ogsaa at kunne bygge Skibe paa 6 à 8.000 Tons, og trods Betænkeligheder blev det besluttet at ændre det første Grundlag og udvide ikke blot Bygninger, Maskineri og Beddinger,

men ogsaa Havebyen paa Rosnæs, saa den blev i Stand til at rumme flere Arbejdere.

Byggearbejderne led meget af den almindelige Materialemangel, og Priserne steg til Højder, som laa langt over, hvad der var kalkuleret med.

Samtidig med at de tekniske Forudsætninger for Værftet omformedes, blev det finansielle Grundlag ogsaa forrykket.

Ønsket om at bygge endnu større Skibe fremkom atter og konkluderede i, at Værftet i Stedet for 2 Beddinger for 2.000 Tons Skibe skulde have 4 for henholdsvis ca. 5.000, 7.000, 10.000 og 14.000 Tons Skibe.

Dette var i Slutningen af 1918. Alle Bygninger var nu under Tag, og saa godt som alle Værkstederne kom i fuld Gang, efter at der i Stedet for de engelske Skibsmaskiner, hvis Levering umuliggjordes af Krigen, var blevet købt tilsvarende svenske.

Arbejdertallet steg fra Dag til Dag. Der, hvor der før var Kaos, saa man nu, at Gangen i den kommende Drift var ved at vise sig i ordnet Følge. Værftet var kommet saa vidt, at det forberedte sig til selv at bygge.

Konjunkturerne gav Anledning til en Aabning af Handelen med Tyskland paa en ny Basis begunstiget af en abnorm Valutakurs, som af Værftet blev benyttet til Indkøb af den store og saa godt som ny Flydedok, der erhvervedes til en fordelagtig Pris.

Med de store Udvidelser af den oprindelige Plan blev det økonomiske Anlægsbudget gentagne Gange sprængt, og det blev derfor besluttet at omdanne Interessentskabet til et Aktieselskab med en Aktiekapital paa Kr. 8.000.000.00 den 26. April 1919.

Efter at Kølen til Værftets første Staalskib var blevet lagt den 5. Oktober 1918, blev Skibet, Tankmotorskibet »Mexico«, 4.500 Tons D. W., afleveret til Det østasiatiske Kompagni den 20. Juli 1920.

Værftets Udbygning var tilendebragt ved Udgangen af 1920, men først i Løbet af 1921 stod Værftet fuldt færdigt med Udvidelser etc.

Imedens skred Bygningen af de Skibe, hvorom Værftet havde sluttet Kontrakt, frem.

I 1925 paabegyndtes en Udvidelse af Værftets Flydedok, saaledes at Bæreevnen blev forøget fra 3.515 Tons Egenvægt til 5.200 Tons Egenvægt, og i 1931 er Dokken endelig udvidet til at kunne bære 6.800 Tons eller Skibe paa indtil 14.500 Tons Lasteevne, saaledes at det blev muligt at dokke de største danske Skibe.

Den efter Krigen stadig skærpede Krisesituation har ogsaa ramt Skibsfarten og dermed ogsaa Værfterne haardt.

Dette gav Stødet til, at Nakskov Skibsværft allerede paa et tidligt Tidspunkt slog ind paa andre Arbejder, der kunde holde Beskæftigelsen i Gang, efterhaanden som det ikke mere var muligt at slutte Kontrakter om Bygning af Skibe, hvad der fremgaar af følgende.

Værftskaj og Flydedok.

Værftet har til Dato afleveret: 45 Nybygninger med ialt 155.747 B. R. T., 233.981 T. D. W., 5 Dieselmotor Jernbanevogne, 2 Flyvehangarer til Kastrup Lufthavn, 4 Kulkraner, Radiomasterne til Kalundborg Radio, Ombygning af polsk Skoleskib »Dar Pormorza« samt mange andre større og mindre Arbejder.

Fra 1917 til 1931 har Værftet som Arbejdsløn, Gager, Betaling for Elektricitet, Vand, Skat, Køb hos lokale Leverandører etc. ialt udbetalt i Nakskov *Kr. 49.227.229.00.*

Lidt Værkstedsteknik.

Universaldelehovedet.

Ved mange Maskinarbejder — særlig Fræsearbejder — skal Arbejdsstykket mellem de enkelte Operationer gives en Drejning af en bestemt Vinkel og

fastspændes urokkeligt i hver Stilling. Fræsning af Tandhjul, Palhjul, Rivaler, Fræsere o. lign. er typiske Eksempler paa saadanne Arbejder. Man bruger hertil et Delehoved, der er forsynet med en *Delespindel*, hvorpaa Godset kan opspændes, f. Eks. ved Hjælp af Centrerpatron, Kloplan eller mellem Pinoler. Man skelner mellem *det enkelte Delehoved* og *Universaldelehovedet*. Ved det første forsynes Delespindelen simpelt hen med en Deleskive, hvor det Antal Delinger, der skal anvendes, er afsat paa Deleskiven, enten ved Hjælp af en Hulrække eller ved indfræsede Hakker i Omkredsen. Ved det sidste kan Delespindelen drejes den ønskede Vinkel, idet man med et Haandtag i Forbindelse med en Snekke drejer et Snekkehjul, der er fast paa Delespindelen. Udvekslingsforholdet mellem Haandtagets Aksel og Delespindelen bestemmer altsaa, hvor stor en Vinkel Haandtaget skal drejes. For at opnaa denne Vinkeldrejning bevæger Haandtaget sig over en Deleskive, og ved Hjælp af en Stillestift kan det laases til Hullerne i Deleskivens Hulrækker.

I det følgende skal kun beskrives den almindeligste Type af Universaldelehoveder, hvor Snekkehjulet paa Delespindelen har 40 Tænder, og Snekken er 1-løbet. Her er Udvekslingsforholdet mellem Delespindelen og Haandtagets Aksel altsaa $\frac{1}{40}$, d. v. s. *Haandtaget skal drejes 40 Gange rundt for at faa Delespindelen til at gaa 1 Gang rundt.* Brugen af Delehovedet beskrives bedst ved en Række Eksempler.

Eksempel 1:

Arbejdsstykket skal have 10 Inddelinger. Da maa Haandtaget for hver af disse Delinger drejes $\frac{40}{10} = 4$ Gange rundt.

Man kan altsaa benytte en hvilken som helst af Deleskivens Hulrækker, idet man kun faar Brug for et enkelt Hul i Deleskiven.

Eksempel 2:

Arbejdsstykket skal have 34 Delinger. Da maa Haandtaget for hver af disse drejes $\frac{40}{34} = \frac{20}{17} = 1\frac{3}{17}$.

Til Universaldelehovedet hører som oftest 3 Deleskiver med følgende Hulrækker:

15, 16, 17, 18, 19, 20
21, 23, 27, 29, 31, 33
37, 39, 41, 43, 47, 49.

I det ovennævnte Eksempel skal Haandtaget altsaa for hver Deling paa Arbejdsstykket drejes først en hel Omdrejning og derefter 3 Huller i 17. Hulrække.

Eksempel 3: 65 Delinger.

$$\frac{40}{65} = \frac{8}{13}$$

Da vi ikke har en Hulrække paa 13, maa Brøken omdannes saaledes, at vi i Nævneren faar et Tal, der angiver en disponibel Hulrække. I dette Tilfælde kan kun Hulrækken 39 anvendes. Vi ganger da Brøken i Tæller og Nævner med 3, hvilket ikke forandrer dens Størrelse.

$$\frac{8}{13} = \frac{24}{39}$$

Haandtaget skal altsaa for hver Deling paa Arbejdsstykket drejes 24 Huller frem i 39-Rækken.

For at undgaa den Tidsspilde det vilde være at tælle disse 24 Huller frem for hver Deling, indstilles første Gang det over Deleskiven anbragte Viserpar saaledes, at det omslutter de 24 *Hulmellemrum*, d. v. s. *Viserne skal i Virkeligheden spænde over 25 Huller.*

Kombineret Inddeling.

De ovennævnte Hulrækker er valgt saaledes, at alle Delinger fra 2 til 50 kan udføres paa den viste almindelige Maade og mellem 51 og 100 alle Tal — undtagen 96 — der er delelige med 2 og 5. Ved at kombinere 2 Hulrækker paa samme Skive kan Delingsmulighederne forøges betydeligt.

Eksempel 4:

Er der forlangt 96 Delinger i et Tandhjul, faas Forholdet $\frac{40}{96}$.

Her skulde Haandtaget drejes 40 Huller i en 96-Hulrække. Da en saadan mangler, omdanner man Brøken til en Sum af 2 Brøker, hvis Nævnere begge angiver disponible Hulrækker paa samme Skive, og hvoraf den ene er Skivens Yderrække. Dette kan ofte gøres, naar det ønskede Deletal kan skrives som et Produkt af 2 Tal, i dette Tilfælde f. Eks. $8 \cdot 12$.

$$\frac{40}{96} = \frac{24+16}{8 \cdot 12} = \frac{24}{8 \cdot 12} + \frac{16}{8 \cdot 12} = \frac{1}{4} + \frac{1}{6} = \frac{5}{20} + \frac{3}{18}$$

Medens Deleskiven holdes laast med den faste Stift i et Hul i 20-Rækken, drejes Haandtaget 3 Huller frem i 18-Rækken, derefter frigøres Indgrebet af den faste Stift, og Haandtaget med Skiven drejes 5 Huller frem i 20-Rækken, hvori Skiven da atter laases med den faste Stift.

Hvis man ikke kan omdanne Brøken til en *Sum* af 2 Brøker med brugbare Nævnere, vil det i mange Tilfælde lade sig gøre at omdanne den til en Differens mellem saadanne 2.

Eksempel 5: 154 Delinger.

$$\frac{40}{154} = \frac{20}{77} = \frac{55-35}{7 \cdot 11} = \frac{55}{7 \cdot 11} - \frac{35}{7 \cdot 11} =$$

$$\frac{5}{7} - \frac{5}{11} = \frac{15}{21} - \frac{15}{33}$$

Her skal man altsaa først dreje Haandtaget 15 Huller *til højre* i 21-Rækken og derefter dreje Skiven *med* Haandtaget 15 Huller *til venstre* i 33-Rækken.

Differential-Inddeling.

Inddelinger, som ikke lader sig udføre ved nogen af de hidtil beskrevne Metoder, vil i Reglen kunne foretages ved Differential-Inddeling. Her lader man *Deleskiven*

foretage en Drejning i Afhængighed af Haandtagets Drejning, idet man indskyder en Tandhjulsudveksling mellem Delespindelen og Deleskiven. Dette er illustreret i Fig. 1, der viser et skematisk Billede af Delehovedet. Haandtaget H drejer Snekken, der er i Indgreb med Snekkehjulet K paa Delespindelen D. I Delespindelens bageste

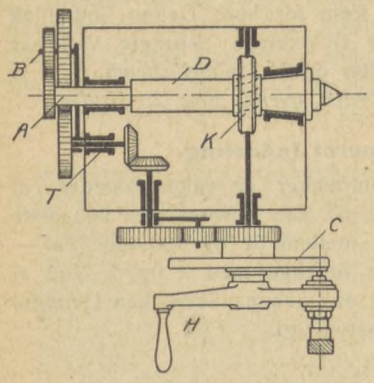

Fig. 1.

Ende kan opspændes en Tandhjulstap A, og ved Hjælp af denne og en forskydelig Tap B i en Saks kan man anbringe forskellige Udvekslinger mellem A og »Differentialtappen« T, der bevæger Deleskiven C.

Princippet ved Differential-Inddelingen er i Korthed det, at man stiller op til et Deletal, der ligger i *Nærheden* af det, der skal bruges, og retter Fejlen, som herved fremkommer, ved at lade Deleskiven dreje sig et passende Stykke samtidig med, at Haandtaget drejes.

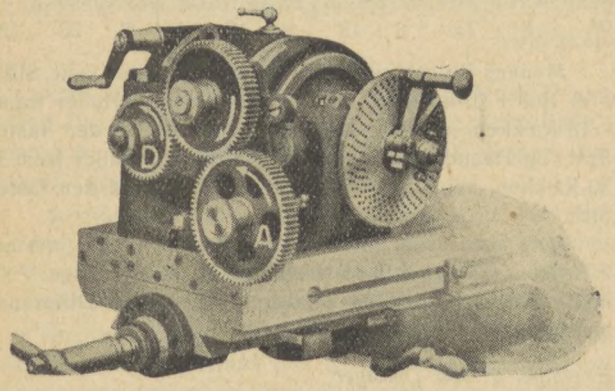

Fig. 2.

Eksempel 6: 97 Delinger.

97 er et *Primtal,* d. v. s. det kan ikke opløses i Faktorer, og Delingen kan ikke udføres ved almindelig eller sammensat Deling med de disponible Hulrækker. Man vælger da som Hjælpetal 100 og beregner Haandtagets Drejning i *Forhold til Deleskiven* som ellers:

$$\frac{40}{100} = \frac{8}{20}$$

Haandtaget skal altsaa drejes 8 Huller frem i 20-Rækken. Forskellen mellem denne Drejning og den forlangte: $\frac{40}{97}$ repræsenterer 3 Delinger paa Arbejdsstykket, og den ophæves ved følgende Tandhjulsudveksling til Deleskiven:

$$\frac{8}{20} \cdot 3 = \frac{24}{20} = \frac{48}{40} = \frac{\text{drivende Hjul}}{\text{drevne Hjul}}$$

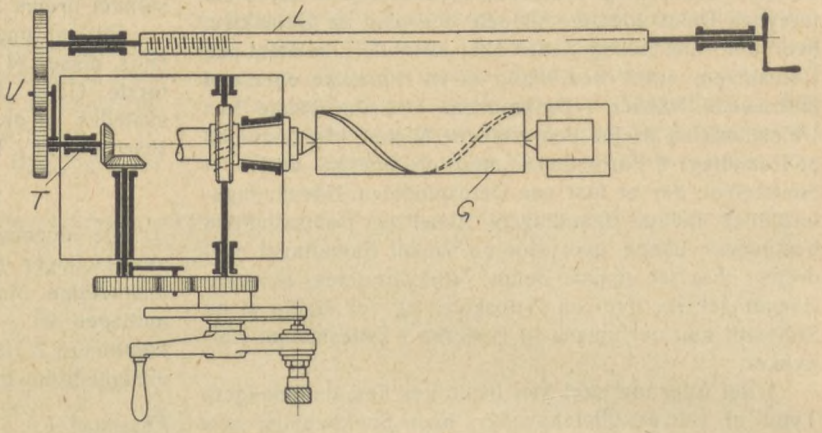

Fig. 3.

Det drivende Hjul er Tandhjul D i Fig. 2, medens det drevne er Tandhjul A. Tandantallet paa Mellemhjulet er ligegyldigt, da det ikke forandrer Udvekslingsforholdet.

Opstillingens Rigtighed *kontrolleres* ved at gange det forlangte Tandantal paa Arbejdsstykket med det Stykke, Haandtaget skal drejes paa Deleskiven for hver Tand. Det udkomne Resultat (som ligger lidt over eller under 40) angiver da, hvor mange Omdrejninger Haandtaget skal drejes i Forhold til Deleskiven for at dreje Arbejdsstykket nøjagtig een Omgang, nemlig:

$$97 \cdot \frac{8}{20} = \frac{776}{20} = 38{,}8 \text{ eller } 38\frac{4}{5} \text{ Omdrejninger.}$$

Inden man begynder Fræsningen, kan man prøve, om dette passer.

Opstillingens Rigtighed kan ogsaa kontrolleres ved en simpel Beregning, nemlig ved at undersøge, om Haandtagets virkelige Drejning i Forhold til Delespindelen bliver de forlangte $\frac{40}{97}$.

Kontrollen udregnes saaledes:

For hver Deleoperation er:

Haandtagets Drejning i Forhold til Deleskiven = $\frac{8}{20}$ Omgang.

Deleskivens Drejning i Forhold til Arbejdsstykket = $\frac{48}{40}$: 97 Omgang.

Da Deleskiven drejer sig i samme Retning som Haandtaget, skal de 2 Vinkeldrejninger lægges sammen, altsaa:

$$\frac{8}{20} + \frac{\frac{48}{40}}{97} = \frac{8}{20} + \frac{48}{40 \cdot 97} =$$

$$\frac{2}{5} + \frac{6}{5 \cdot 97} = \frac{2 \cdot 97}{5 \cdot 97} + \frac{6}{5 \cdot 97} =$$

$$\frac{194 + 6}{5 \cdot 97} = \frac{200}{485} = \frac{40}{97}$$

Eksempel 7: 127 Delinger.

Som Hjælpedeling vælges 120.

$$\frac{40}{120} = \frac{1}{3} = \frac{6}{18}$$

Til Inddelingen paa Deleskiven kan altsaa vælges 6 Huller i 18-Hulrækken.

Tandhjulsudvekslingen:

$$\frac{6}{18} \cdot 7 = \frac{7}{3} = \frac{56}{24}$$

I dette Tilfælde skal Deleskiven dreje modsat Haandtaget, da den forlangte Deling $\frac{1}{127}$ er en *mindre Vinkel* end Hjælpedelingen $\frac{1}{120}$.

Kontrol: $127 \cdot \frac{6}{18} = 42\frac{1}{3}$.

Haandtaget skal altsaa drejes $42\frac{1}{3}$ Omdrejning paa Deleskiven for at faa Arbejdsstykket til at dreje sig 1 Omgang.

Ved Hjælp af Differential-Inddeling kan man paa denne Maade udføre Inddeling i alle Tal op til 360, men Metoden kan kun bruges med *vandret Delespindel,* altsaa ikke med Delehovedet svinget op i en Vinkel, og den kan ikke bruges til Deling ved Spiralfræsning.

Spiralfræsning.

Universaldelehovedet er indrettet saaledes, at man med samme Opspænding af Arbejdsstykket kan udføre saavel Inddeling som Spiralfræsning af dette.

Opstillingen er vist skematisk i Fig. 3. Arbejdsstykket G er opspændt mellem Pinoler og drejes med en Medbringer, som ikke er vist. Delespindelen drives ved Vekselhjulene V mellem Bordets Ledeskrue L og Differentialtappen T. Deleskiven er frigjort fra den faste Stift i Delehovedets Hus, medens den er laaset til Haandtagets Stift i den til Delingen anvendte Hulrække. Bevægelsen overføres derved til Snekken, som driver Delespindelen.

Derved opnaas en drejende Bevægelse samtidig med en Længdebevægelse af Arbejdsstykket. Vekselhjulene skal vælges saaledes, at Arbejdsstykket drejer sig 1 Omgang, medens Bordet har bevæget sig den ønskede Skruestigning *St.* Hvis Ledeskruen er skaaret med Gev. pr. Tomme, kan man anvende følgende Formel ved Beregning af Tandhjulene:

$$\frac{\text{Tappen T's Omdr. ved 1 Omdr. af Arbejdsst.}}{\text{L's Gev. pr. Tm.} \cdot \text{Arbejdsst.s Stign. i Tm.}} = \frac{\text{drivende Tandhjul}}{\text{drevne Tandhjul}}$$

I efterfølgende Eksempel forudsættes, at Tappen T's Omdr. ved 1 Omdr. af Arbejdsstykket er = 40 og Ledeskruens Gev. pr. Tomme = 4.

Eksempel 8; Fræs en Spiral paa 18" Stigning.

$$\frac{40}{4 \cdot 18} = \frac{10}{18} = \frac{2 \cdot 5}{3 \cdot 6} = \frac{48 \cdot 40}{72 \cdot 48} = \frac{\text{drivende Tandhjul}}{\text{drevne Tandhjul}}$$

Fræsemaskinens Bord maa svinges ud under en Vinkel svarende til Skrueliniens Stigningsvinkel.

E. B.

Aktieselskabet „De forenede Jernstøberier".

Man koncentrerer — og forenkler sig.

Den 9. Maj afholdt A/S »De forenede Jernstøberier« ikke mindre end to Generalforsamlinger. Først en ekstraordinær, hvor man vedtog at nedskrive Aktiekapitalen fra 3,4 til 3,2 Mill. Kr. ved at annulere for 200,000 Kr. af egne Aktier.

Derefter afholdtes den ordinære Generalforsamling, hvor man bl. a. gik i Lag med Forenklingsspørgsmaalet. I Løbet af $1^1/_2$ Aar ophører man med Fabrikation af Kakkelovne, Komfurer og andet Bygningsgods.

Paa den Maade kan man komme til at »forenkle« og kaste sig over Centralvarmeanlæg. At kaste sig over Centralvarmeanlæg er nu ikke noget, der spøger i Hjernen paa »De forenede Jernstøberier« alene. Det Spørgsmaal optager for Tiden adskillige jernindustrielle Hjerner, og jo flere Kokke, der kan blive om at tilberede Maden, jo daarligere skal den nok blive.

Hvad Radiatorfabrikationen angaar, er det ikke alene de tyske Rør til Dumpingpriser, man har at slaas med, men nu fortrænges de støbte Rør af pressede Radiatorer af Smedejern, og de danske Fabrikker, der har optaget denne sidstnævnte Produktion, anvender i høj Grad unge Mennesker af begge Køn til Fremstillingen, formentlig medens deres Fader maa sidde hjemme og vugge deres Lillebroder. Det er moderne Samfundsudvikling.

At danske Virksomheder, der selv driver Støberi, og ikke fremstiller Gods til Centralvarme, men derimod installerer, anvender tysk Støbegods til Dumpingpriser i Stedet for at købe dansk Gods hos de Specialfirmaer, der findes her i Landet, er intet ualmindelig.

Det er vel Forenkling.

»De forenede Jernstøberier« standser helt Støberiet i København. Man skal modernisere og rationalisere. Centralvarmekedlers Fremstilling blev for nogle Aar siden flyttet fra Aarhus til København. Man maatte flytte Formerne med. Nu skal det hele til Frederiksværk. Skal Aarhus-Formerne flytte med? Naar Københavnerne ikke kunde lave Kedlerne, kan Frederiksværkerne vel heller ikke. Pas paa I Aarhus-Formere, I bliver Penge værd tilsidst.

Iøvrigt har man »forenklet« ganske godt i den se-

nere Tid, i alle Tilfælde i København og i Frederiksværk, idet der har fundet Masseafskedigelser Sted.

Omsætningen havde været faldende, og der var Driftsunderskud. En Aktionær skældte ud paa Ledelse og Bestyrelse. Mellem de Svar, han fik, var dette, at en Mand, der ikke var til Stede, havde skabt Vanskeligheder.

Det var Hr. Plum, der i sin Tid rekonstruerede »De forenede Jernstøberier«, og han er jo ikke mere til Stede.

Bedre Lykke for den ny Bestyrelse og Direktion ønskes af

Arnold Nielsen.

Hr. Augustesen.

I Fagbladene for September og December 1931 er omtalt to Kendelser, som Den faste Voldgiftsret havde afsagt overfor Former- og Støberiarbejderforbundets Medlemmer i Odense paa den ene Side og Maskinfabrikken »Phønix« paa den anden Side.

Man krævede en Støbemester Augustesen fjernet som Støberileder. Pladsen her tillader ikke igen at komme ind paa Sagens Enkeltheder, men begge Kendelser gik Forbundet og Odense-Medlemmerne imod. Hr. Augustesen fortsatte som Støbemester.

Under Sagernes Gang fremkom paa en eller anden Maade et Mundheld, idet Arbejderrepræsentanterne, naar de mødtes til Behandling af dem, i Stedet for at sige Goddag udbrød: *Han skal væk!*

Nu er han væk. Da Arbejderne mødte paa Fabrikken den 27. Maj, var Hr. Augustesen forsvundet.

Fabrikant Svendsen har alligevel bedømt ham rigtigt tilsidst.

Mon han skulde dukke op igen et andet Sted?

A. N.

Det københavnske Anvisningskontor.

Naar der skal fortælles noget om Anvisningskontorets Virksomhed, er det ikke noget lyst Billede, der foreligger. Rundt om paa vore store Arbejdspladser er der en Arbejdsmangel, som virker ganske katastrofalt for vore Medlemmer.

Dersom der saa var Udsigt til mere Beskæftigelse i den nærmeste Fremtid; men ejheller den Mulighed kan man regne med.

Medens vi tidligere i særlig slemme Perioder har været oppe ved ca. 5000 arbejdsløse, har vi denne Gang i Marts Maaned haft ikke mindre end 6802 tilmeldte arbejdsløse. Dette Antal er ganske vist gaaet noget ned, men alligevel har vi i disse Dage 6085 arbejdsløse.

Disse fordeler sig saaledes:

Smede og Maskinarbejdere	5148
Formere	427
Specialarbejdere	446
Slibere	64

Særlig Formerne og Specialarbejderne er meget haardt ramte. De første har ca. 55 pCt. ledige, medens Specialarbejderne har ca. 60 pCt.

Til Sammenligning kan anføres, at da vi var paa det højeste, altsaa i Marts Maaned, fordelte Antallet af Arbejdsløse sig saaledes:

Smede og Maskinarbejdere	5754
Formere	430
Specialarbejdere	552
Slibere	66

Det viser sig saaledes, at Nedgangen falder paa Smedene og Specialarbejderne, medens Formere og Slibere er paa samme Antal og altsaa slet ikke berøres af Nedgangen.

De københavnske Afdelinger, som er haardest ramte, er Afdelingerne 5, 12 og 14. Afdeling 5, Skibssmedene, har 741 arbejdsløse, Afdeling 12, Smede og Maskinarbejdere paa Værfterne, har 1287.

En anden Afdeling, som er stærkt berørt, er mærkeligt nok Afdeling 14, Cycle- og Automobilmekanikerne. Denne Afdeling har 481 arbejdsløse.

Det er antageligt ogsaa Krisen, der her spiller ind. Blandt de øvrige Afdelinger er Arbejdsløsheden jævnt fordelt.

Dertil kommer, at for Formernes Vedkommende har denne store Ledighed varet ved de sidste to Aar. Naar man erindrer sig, hvorledes Forholdet er mellem Formernes og Smedenes Antal beskæftigede, vil man forstaa, at førend der paany bliver fremstillet Støbegods, vil der ikke komme Gang i Produktionen.

Det er naturligvis Krisen, som er herskende over hele Verden, der ogsaa sætter sine Spor i Danmark. Først naar Værfterne og andre af vore Virksomheder, som betyder noget, paany kan faa Ordrer, vil det lysne i den nuværende kritiske Situation. Det følger af sig selv, at under disse Omstændigheder er Anvisningskontorets Virksomhed i Retning af at anvise Arbejde meget minimalt.

Til Gengæld mangler vi ikke Beskæftigelse paa Kontoret.

Naar ca. 3000 Mennesker skal kontrolleres hver Dag, er vi stærkt beskæftiget i de to Timer, dette foregaar. Det medfører tillige, at vi jo har et mægtigt Arbejde med at holde vort Karthotek i Orden.

Selv om saa mange Mennesker daglig passerer vort Kontor, er det godt at kunne konstatere, at det i det hele gaar udmærket. Vore arbejdsløse forstaar Situationens Alvor og hjælper selv med til, at Kontrollen kan foregaa i Ro og Orden.

C. C.

Konflikter.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Paa efterfølgende Værksteder og Arbejdspladser er Arbejdet nedlagt og Tilgang forbudt, indtil anden Meddelelse foreligger:

1. Svend Wæver, Haderslev og Aabenraa.
2. Jensen & Knudsen, Lavgade, Haderslev.
3. Ernst Rasmussen, Thorsgade 54—56 — tidligere Ebberødvej 7, Birkerød (privat Bopæl Arnesvej 21, 1., Havehuset, Brønshøj).
4. Fabrikant Albertsen, Øster Vraa.
5. Smedemester H. J. Hansen, Vestergade 11, Vejle.
6. Smedemester Schwartz, Prinsessegade 27, København.

Maskinmestrenes Forening meddeler, at den har forbudt sine Medlemmer at tage Ansættelse ved Højer kommunale Elektricitetsværk, som har afskediget en Maskinmester til Fratrædelse 1. Juni d. A. Nævnte Mester, der tillige var Bestyrer af Værket, har efter sin Forenings Ordre nægtet at gaa med til en betydelig Lønreduktion, der vilde bringe hans Løn ned under den i Maskinmestrenes Overenskomst fastsatte for Værker af Størrelse som det heromhandlede.

Vi lader Meddelelsen gaa videre til vore Medlemmer med Anmodning om ikke at tage Ansættelse paa Højer Elektricitetsværk, før Forholdene er ordnet paa tilfredsstillende Maade.

Sympatistrejke. Hos A/S Nordisk Mosebrug & Savværk, Pindstrup, har Træindustriarbejderforbundet siden 14. August haft ca. 40 Mand i Strejke, fordi Firmaet ikke overholder den gældende Overenskomst. Efter Anmodning af nævnte Forbund har 6 af vore Medlemmer, der var beskæftiget i Virksomheden, nedlagt Arbejdet.

Blokade. Københavns Afdeling 2 har med Forbundets Sanktion blokeret Smedemester H. E. Eliasen, Havdrupvej 4, Brønshøj, der har nægtet at betale et af vore Medlemmer 20 Kr. i tilgodehavende Arbejdsløn.

Rettelse.

I Fagbladet for Maj Maaned er der i Afdelingernes Ændringer til Arbejdsløshedskassens Vedtægt indløbet den Fejl, at Middelfart Afdeling er angivet som Forslagsstiller til en Ændring til § 7, medens Forslagsstilleren er Helsingør Afdeling.

Organisationernes Rubrik.

Formere.

Holstebro. I Fagbladet for Maj Maaned er refereret et hos Fabrikant V. Birn, Holstebro, afholdt resultatløst Mæglingsmøde. Fabrikanten krævede Reduktion af Akkorder og klagede over, at Formerne selv vilde bestemme Arbejdstiden.

Den 24. Maj blev Sagen behandlet ved Timandsmøde med samme negative Resultat for Hr. Birn.

Fra de hos Aktieselskabet Holstebro Jernstøberi & Maskinfabrik beskæftigede Medlemmer har været klaget over følgende: Den gældende Akkordprisliste var saaledes, at en Pris først afdroges 9 pCt. og derefter 8 pCt.

Imidlertid fremkom der af og til Nettopriser paa nyt Arbejde, som tilførtes Prislisten. Formerne mente da, at der var Tilfælde, hvor en saadan Pris var indført, og Arbejdet kom igen, og hvor man da alligevel havde foretaget de ovennævnte Afdrag.

Efter Korrespondance mellem de interesserede Organisationer er Ordningen nu den, at ny Priser sættes netto. Derefter tillægges de 20 pCt. for bagefter at blive afdraget 9 og derefter 8 pCt.

En vel nok rigtig, men noget besværlig Fremgangsmaade.

København. Hos A/S De forenede Jernstøberier, København, afholdtes der den 28. Maj et Mæglingsmøde.

Ved en Rystemaskine arbejdede tre Formere i et Hold. Aktieselskabet vilde indføre 2-Holds Drift, og der skulde i den Anledning antages tre Formere. Direktionen vilde da have Ret til at blande det gamle øvede Hold med det ny, hvilket det førstnævnte havde modsat sig, da deres Fortjeneste derved vilde dale.

Sagen sluttedes med, at det gamle Hold fortsætter paa vanlig Maade, medens de tre nyantagne i de første to Uger skulde garanteres 175 Øre pr. Mand og Arbejdstime.

Svendborg. Et tidligere Medlem, A. Nielsen, der driver det forhenværende Axelsens Støberi i Svendborg, nægtede ved Afskedigelse af en Former at udbetale denne Feriepenge. Nu er Forholdet det, at da der forrige Aar første Gang skulde udbetales Feriepenge, var der ingen Medlemmer beskæftiget hos ham, og da Forbundet ingen Overenskomst har med ham, kan der ikke gøres noget ud af Sagen. Hvis Jernstøberen ikke ombestemmer sig og indgaar Overenskomst med Forbundet, maa Forholdet antagelig udvikle sig til, at han bliver blokeret for Tilgang af Arbejdskraft fra Forbundets Medlemmer.

Vejle. Hos Aktieselskabet C. M. Hess afholdtes der den 30. Maj et Mæglingsmøde.

Fabrikkens ene Støberi er lukket. Paa dette fandtes en Prisliste, som afdrages 12,6 pCt. Da Støberiet blev lukket, overførtes nogle af Formerne derfra til det andet Støberi, hvor Prislisten afdrages 8 pCt. Der fremkom

paa den Maade et Forhold, som Direktøren ganske mærkværdigt fandt var lige til, nemlig at to Formere kunde arbejde ved Siden af hinanden paa det samme Støberi og paa det *samme Stykke Arbejde* og faa forskellig Akkordpris, idet han afdrog den ene 8 pCt. og den anden 12,6 pCt.

Det er underligt at tænke sig, at der skulde et Mæglingsmøde til for at gøre Hr. Hess begribeligt, at det var den paa Støberiet værende Prisliste, der var gældende, uden Hensyn til om Formeren hed Jensen eller Hansen.

Direktør Hess havde hertil faaet den Idé, at et af Forbundets Medlemmer skulde have Feriepenge efter Arbejdsmandssatserne.

Ogsaa paa dette Omraade maatte Direktøren revidere sin Tankegang.

Internationale faglige Centrals Sommerskole i Brüssel i 1932. Fra tre forskellige Afdelinger er tre forskellige Medlemmer indstillet til den Elevplads, Forbundet agtede at besætte.

I det ene Tilfælde kunde Indstillingen ikke efterkommes paa Grund af manglende Sprogkundskaber. Der forlangtes Kendskab til enten det franske eller det hollandske Sprog.

For de to andre Ansøgeres Vedkommende er andre Grunde Aarsagen til, at de ikke kan indstilles som Elever.

Forbundet sender derfor ingen Elev til Skolen i Brüssel i Aar.

Smede og Maskinarbejdere.

Overenskomster. Mellem Københavns Afdeling 2 og Ingeniør S. P. Wodskou er der indgaaet Overenskomst om Løn- og Arbejdsforhold. Begyndelseslønnen er fastsat til 125 Øre pr. Time, men Parterne er enige om at anvende Akkordarbejde i størst mulig Udstrækning. Overarbejde betales i Henhold til Fælles Værkstedsregler, og Udearbejde betales med et Tillæg paa 50 Øre pr. Dag. Der gives Sommerferie efter samme Regler som de med Sammenslutningen gældende, og Arbejderne har Ret til at vælge en Tillidsmand. Overenskomsten traadte i Kraft den 1. Maj og er gældende, til den af en af Parterne opsiges med 3 Maaneders Varsel, dog tidligst til Udløb den 1. Maj 1933.

Københavns Afdeling 11 har fornyet Overenskomsten med Det danske Petroleumsselskab. Ferieordningen er betydelig forbedret, og der er givet Arbejderne Ret til Udligning af Overarbejde. Montører paa Rejse erholder 10 Kr. pr. Døgn i Kostpenge. Overenskomsten er gældende fra 1. Juni d. A. til 1. Juni 1933.

Lønforhøjelse. Hos Herman M. Christensen i Hobro har 2 Mand faaet Lønnen forhøjet fra 110 til 115 Øre.

Mæglingsmøder. Den 14. April er der afholdt Mæglingsmøde paa Maskinfabrikken »Trium«, København, i Anledning af en Strid om Afregningsmaaden for et Arbejde, paa hvilket Arbejderne hævdede, at der var aftalt Akkordpris. Sagen vistes tilbage til lokal Forhandling, hvor der er opnaaet Enighed om Betalingen.

Den 18. April mægledes paa følgende Rørsager:

1) Klage over, at Firmaet Ludvigsen & Hermann, København, nægter at betale Rørmaalet for 8 Stk. 4" Vandlaase i Gulv. Sagen sluttedes med de faldne Udtalelser, og det omstridte Beløb udbetaltes.

2) Strid hos Evald W. Olsen, København, om Betalingen af 6½ Daglønstime for et Arbejde udført paa Den kgl. Porcelænsfabrik. Man enedes om, at der til fuld Afgørelse af hele det omhandlede Arbejde betales vedkommende Rørlægger ialt Kr. 20,48. Beløbet erlagdes kontant.

Ved et Mæglingsmøde den 4. Maj paa Dronningborg Maskinfabrik, Randers, vistes et Krav om Reduktion af Maskinarbejdernes Akkordpriser tilbage til lokal Forhandling. Ved denne er der opnaaet en Ordning saaledes, at Arbejderne er gaaet med til en Reduktion af 5 pCt. paa alle Akkorder, imod at Timelønnen hævedes fra 114 Øre til 150 Øre paa alt Timelønsarbejde.

Paa Odense Staalskibsværft mægledes den 25. Maj i Anledning af Krav om, at afskedigede Arbejdere faar Timelønnen udbetalt ved Afskedigelsen. Enighed opnaaedes ikke, og Forbundet forbeholdt sig sin Stilling. Et andet Spørgsmaal angaaende Feriebetalingen var forinden Mæglingsmødet gaaet i Orden ved Korrespondance med Sammenslutningen.

Den 31. Maj afholdtes paa Helsingør Skibsværft Mæglingsmøde i Anledning af følgende:

1) Klage fra Værftet over, at 6 Maskinarbejdere, der var beskæftiget ved Montage af Maskinanlæget om Bord i en Nybygning og dèr havde haft Overarbejde i 6½ Time indenfor en Lønningsuge, havde forsømt Arbejdet næste Dag efter Konference med Tillidsmanden.

2) Klage fra Arbejderne over, at Værftet har nægtet at forhandle med Fællestillidsmand Chr. Petersen, hvem Værftet vil gøre ansvarlig for det af de 6 Maskinarbejdere foretagne.

ad 1) Værftet karakteriserede det skete som en ulovlig Arbejdsstandsning. Arbejdernes og Forbundets Repræsentanter hævdede, at det under 16. December forrige Aar var meddelt Direktionen, at man agtede at praktisere de af Arbejderne foreslaaede og med Værftet forhandlede Overarbejdsregler. Efter Diskussion af Sagen tilbød Værftet at slutte denne med en Erstatning paa 100 Kr., og dette Tilbud akcepteredes.

ad 2) Direktøren oplyste, at Grunden til, at han ikke ønskede at forhandle med Fællestillidsmanden var, at denne uden Værftets Vidende og Vilje havde ladet trykke og udsende et Hefte til Arbejderne, bl. a. indeholdende Overarbejds- og Skifteholdsregler, som ikke var tiltraadt af Værftet. Sagen sluttedes med, at Tillidsmændene beklagede det skete og tilbagekaldte Opslaget og Heftet vedrørende Overarbejds- og Skifteholdsregler, ligesom man enedes om, at der optages lokal Forhandling om Tilvejebringelsen af Regler for Overarbejde og »Særlige Værkstedsregler«, hvilken Forhandling skal være tilendebragt inden 3 Uger.

Timandsmøde. Den 18. Maj afholdtes Timandsmøde til Behandling af følgende Sager:

1) Klage over, at C. M. Hess' Fabrikker, Vejle, anvender Arbejdsdrenge til at udføre Smedearbejde — herunder ogsaa saadant Arbejde, paa hvilket Svendene har faste Priser. Under den herom førte Diskussion enedes man om at vise Sagen tilbage til lokal Forhandling med det Formaal at søge tilvejebragt saadanne Akkordpriser, at det er muligt at lade det omhandlede Arbejde udføre af faglærte Folk.

2) A/S »Scandia« Randers: a) Krav fra 40 timelønnede Arbejdere om Tillæg til Timelønnen, b) Strid om Betalingen for Arbejde, hvor Akkord ikke aftales.

ad a) Firmaet kunde ikke imødekomme et Krav om Tillæg til Timelønnen, man erklærede sig villig til som hidtil at stille sig velvillig overfor saadanne enkelte Arbejdere, hvis faglige Kvalifikationer efter Firmaets Skøn berettiger til et Tillæg til Timelønnen.

ad b) Sagen diskuteredes, men da der ikke var Enighed om, at den af Firmaet foretagne Opsigelse ogsaa gjaldt Akkordafsavnstillægget, vistes Sagen tilbage til lokal Forhandling.

Skulde det herunder vise sig, at Akkordafsavnstillægene ikke omfattedes af den foretagne Opsigelse, betragtes disse som opsagt til 1. August d. A.

Opmandskendelse. Direktør Poul Sørensen har den 18. Maj afsagt Kendelse i en Række Rørsager, nemlig:

1) Strid hos Blikkenslagermester Georg Larsen, Valby, om, hvorvidt en Rørledning i Kødbyen kan betragtes som en Hovedledning. Kendelsen gaar ud paa, at

»De i Rørprislistens Afsnit A, Pag. 6, for Hovedledninger fastsatte Bestemmelser gælder for de i Punkt 1 omhandlede Rørledninger uden Hensyn til Rørenes Anvendelse.

For den i nærværende Sag behandlede Ledning kommer disse Bestemmelser til Anvendelse paa en Ledningsstrækning af 57,6 Meters Længde, som tidligere er nærmere betegnet.«

2) Strid hos Ingeniør A. von der Lieth, København, om Betaling for Boring og Skæring af Huller i et enkelt Brædt. Kendelsen siger, at

»Prisen for Huller gennem Bjælker (Afsnit A, Punkt 2) indbefatter i forefaldende Tilfælde tillige Gennemboringen af Gulv- og Forskallingsbrædt.«

3) Strid hos Firmaet Mark Poulsen & Rønne, København, om a) Opstilling og Forbinding af Ribbeovne og b) Betaling for Forbindelse fra indskaaret T til Ledning.

Med Hensyn til a) gaar Kendelsen ud paa, at de omhandlede Ovnanlæg ikke falder ind under Bestemmelserne i Prislistens Afsnit C, Punkt 23, Litra g, og angaaende b) afsagdes følgende Kendelse:

»Udover de i Afsnit A, Punkt 6, fastsatte Priser betales der for at forbinde T-Stykkets Tud til en forud lagt Ledning som for Forbinding af Kælderledning til tidligere lagte Stammer (jfr. Punkt 13 d). Udgaar Ledninglægningen fra T-Stykkets Tud, bliver her intet at betale for Forbinding.«

Endvidere har Direktør Poul Sørensen den 12. Juni afsagt Kendelser i følgende Sager:

Det tiltagende Brug af Olie ved Centralvarmeanlæg nødvendiggør Anbringelse af en Oliebeholder i Nærheden af Kedlerne. Disse Beholdere er i visse Tilfælde anbragt udenfor selve Bygningen, under Gaard eller anden aaben Plads, og Olieledningen fra denne Beholder til Kedelrummet havde Firmaet C. F. Reck, Hellerup, nægtet at betale efter Rørprislistens Punkt 1, og med Støtte af Sammenslutningens Medlemmer i Rørudvalget gjort gældende, at dette Arbejde ikke omfattedes af Rørprislisten. I Kendelsen udtaler Opmanden, at det er betænkeligt at fastslaa, at en Rørledning i Jorden, udført i Tilknytning til Ejendommens Centralvarmeinstallation og af saa ringe Udstrækning som den omstridte (27 m) skulde være undtaget fra den almindelige Prisberegning, hvorfor der gives Forbundet Medhold i dets Paastand, og der afsiges følgende Kendelse:

»De omstridte Ledninger bliver at betale efter Rørprislistens Afsnit A, Punkt 1.«

Den anden Sag angik Firmaet Albrechtsen & Madsen, København, og har Tilknytning til en tidligere afsagt Kendelse, nemlig Anbringelse af Bæringer til Golfovne. Den tidligere Kendelse har fastslaaet, at Anbringelse af disse Bæringer udføres for samme Pris som almindelige Bæringer. I nærværende Tilfælde havde Rørlæggeren ikke udført Indhugningen, og da det maatte antages at koste mere Arbejde at anbringe disse Bæringer uden Indhugning end de almindelige hævdedes, at Prisen uden Indhugning (45 Øre) var for lille, og der krævedes derfor 91 Øre.

I Kendelsen slaar Opmanden fast, at da der siden den sidste Kendelse er forhandlet om en ny Rørprisliste, uden at Parterne har ændret noget ved de tidligere Priser, gives der Firmaet Ret, selvom det maa erkendes, at Anbringelse af Golf-Bæringer i dette Tilfælde repræsenterer et vist Merarbejde. Der afsiges derfor følgende Kendelse:

»Rørprislistens Betalingsbestemmelse i Afsnit C, Punkt 23 h, for Opmærkning, Indhugning og Tilsyn med Indmuring af Ovnbærere og for samme uden Indhugning indbefatter for Golf-Bæringers Vedkommende Anbringelsen af Bærejern paa Væg og Ovn.«

Ved samme Voldgift afgjordes en Sag, og imod Sædvane ved Enstemmighed fra Voldgiftens Side. Det drejede sig om en Opgørelse for et Anlæg paa Kong Georgs Vej, København, udført for Gas- og Vandmester Ludvig Petersen, Gasværksvej. Sagen har staaet paa i omtrent 1 Aar, idet Mesteren ved alle Midler har søgt dels at trække Sagen ud, dels at sabotere en fornuftig Behandling af den, saaledes at det faktisk har været umuligt at faa en reel Opgørelse over Arbejdet.

Ifølge Rørlæggernes oprindelige Opgørelse tilkom der dem et Beløb paa 630 Kr., medens Mesteren kun regnede med et Overskud paa ca. 50 Kr. Ved de i Rørudvalget førte Forhandlinger var Svendenes Krav reduceret med ca. 100 Kr., medens Sammenslutningens Repræsentanter til fuld Afgørelse af Sagen havde tilbudt 200 Kr. Voldgiftsretten enedes om at fastsætte Beløbet til 400 Kr.

(Fortsættes Side 179.)

Medlemmer, slettede paa Grund af Restance.

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
	Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.						
32998	Andersen, Hans Christoffer	Tybjerg	17. 9.11	Næstved	5. 5.30	Næstved	5 12.31
19798	— Henrik Chr. ...	Balslev	18. 2.92	Middelfart	16. 3.12	Odense	28.11.31
6946	Amtkjær, Peder Pedersen	Handbjerg	9. 4.94	Holstebro	31. 7.26	Holstebro	17.10.31
33223	Behnke, Joakim Bruno..	Haderslev	13. 5.10	Haderslev	1. 5 29	Kbhvn. Afd. 15	13. 2.32
35557	Broberg, Eigil Hans C...	København	7. 7.02	Aarhus	1. 4.30	Hovedkont.	23. 5.31
22907	Bøtcher, Olander Carl J.	Faaborg	10. 7.80	Aalborg	15 8 30	Silkeborg	12. 9.31
31052	Christensen, Harry E. Krogsg.	København	3. 7.99	Kbhvn. Afd.	3 5.29	Kbhvn. Afd. 12	27. 2.32
17548	— Henry	Skagen	26. 5.03	Frederikshavn	4. 2.22	Skagen	19. 3 32
51852	— Henry Edmund.	Rødby	17. 6.08	Kbhvn. Afd.	28.11.31	Kbhvn. Afd. 13	13. 2.32
25586	— Poul Niels.....	København	20. 6.01	D. Arbm. Forb.	27. 2.28	„ „ 14	30. 1.32
20478	Christiansen, Erik Arved...	—	31. 3.08	Kbhvn. Afd.	9.12.27	„ „ 12	27. 2.32
50885	— Otto.....	—	24. 7.11	„ „	6. 3.31	„ „ 15	13. 2.32
54574	Dahl, Kaj Willy.....	Frederiksborg Sl. Sogn	17. 1.12	Hillerød	17.11 31	Hillerød	19.12.31
27614	Dall, Klaus	Vejen	15. 8.87	Kolding	1. 9.28	Kolding	4. 7.31
51002	Ditlefsen, Georg.....	Hatting	7. 9.09	Kbhvn. Afd.	10. 4.31	Kbhvn. Afd. 13	16. 1.32
51267	Edvardsen, Edvard Nicolaj.	Norge	5. 6.06	„ „	9. 7.31	„ „ 12	23. 1.32
50259	Frost, Robert Chr. ...	København	11. 1.88	„ „	15. 7.30	„ „ 17	27. 2.32
21161	Hansen, Einar.....	Næsbyhoved Broby	27. 6.90	Odense	26. 4 13	Odense	13. 2.32
54207	— Einar Peter....	Tostrup	10. 3.04	Ringsted	21 12.31	Ringsted	2. 1 32
23290	— Knud Kristoffer	København	22. 7.08	Kbhvn. Afd.	22. 2 28	Kbhvn. Afd. 13	27. 2.32
12913	— Leonhard Lorentz	Odense	31. 3.85	„ „ 1	11. 7 04	„ „ 14	30. 1.32
34704	— Otto Peter.....	—	29.12 02	Odense	6. 9 24	Odense	26.10 31
35448	— Svend Richardt.	København	21. 5.10	Kbhvn. Afd.	14 2.30	Kbhvn. Afd. 13	13. 2.32
4416	Hald, Christian P. M. P.	Nørre Nissum	2. 4.92	Esbjerg	5. 2.32	Esbjerg	6. 2.32
50322	Harager, Gotfred Emil ..	København	12. 6.10	Kbhvn. Afd.	6. 8 30	Kbhvn. Afd. 13	6. 2.32
31098	Henriksen, Erik	Holbæk	6. 5.01	„ „	2. 2.29	„ „ 11	27. 2.32
33783	Hviid, Einar Christian	København	7.10.10	„ „	9. 3 30	„ „ 12	13. 2.32
35755	Jensen, Aage.....	Horsens	29 2 96	Horsens	18. 8.23	Horsens	15. 8.31
51100	— Aage..... ...	Hømb	14.12 11	Kbhvn. Afd.	4. 5 31	Ringsted	21.11.31
18422	— Chr. Julius.....	København	18. 6.08	„ „	15.10 27	Kbhvn. Afd. 2	6. 2.32
4515	— Ditlev	Særslev, Fyen	6. 7 80	Odense	10 10 28	Odense	23. 1.32
37631	— Rudolf.....	Skagen	21. 8.11	Frederikshavn	20 10.30	Skagen	26. 3 32
25380	— Svend Aage V..	København	19 6 02	Kbhvn. Afd.	19. 4.22	Kbhvn. Afd. 11	6. 2.32
50635	— Svend Bjørn...	—	17.11.11	„ „	20.10.30	„ „ 17	30. 1.32
36871	— Thorkild A.....	Esbønderup	30. 5 04	„ „	10.11.23	„ „ 4	27. 2.32
22288	Jørgensen, Ehkart Chr. ...	Odense	22. 2.00	Odense	2. 7.20	Odense	27. 6 31
51714	Ibsen, Jens Frode M..	Frederiksberg	3 1 12	Kbhvn. Afd.	6.11 31	Kbhvn. Afd. 13	6. 2.32
54257	Jacobsen, Helge	Slemminge	18. 5.13	Maribo	5 2.32	Maribo	6 2.32
51298	— Jens Fin.....	København	14. 7.10	Kbhvn. Afd.	4. 7.31	Kbhvn. Afd. 9	6. 2.32
51704	Larsen, Carl Peter.....	—	17.11.03	„ „	1.11.31	„ „ 9	13. 2.32
33462	— Carl Sofus	Tryggelev	10. 2.02	Rudkøbing	10. 5.21	Rudkøbing	28. 3.31
3610	— Jens Jacob	Vissenbjerg	22.12.05	Odense	10. 5.25	Odense	1. 8 31
20729	Lau, Robert	Dalum	18. 7.08	—	5. 3.28	—	28.11.31
13807	Mikkelsen, Eno Bøge	Blidstrup	15.12.05	Kbhvn. Afd.	25. 3.27	Kbhvn. Afd. 3	27. 2.32
53359	Nielsen, Fromberg.....	Allerslev	20 5.10	Næstved	7. 4.31	Ringsted	5. 9.31
53638	— Hans.....	Horne	29 1.85	Svendborg	6. 6.31	Kbhvn. Afd. 13	6. 2.32
51958	— Harry Martin ..	København	25. 3.99	Kbhvn. Afd.	13. 2.32	„ „ 2	20. 2.32
29559	— Kaj Johan L....	—	4. 5.02	„ „	6. 7.29	„ „ 17	16. 1.32
38267	— Knud Axel.. ..	Kokkedal	3. 9 07	„ „	7. 3.30	Hillerød	23. 1.31
31285	— Ludolph Joakim	Frederiksberg	12.11.91	„ „	15. 9.28	Kbhvn. Afd. 12	20. 2.32
18429	— Otto Ernst G...	København	15. 6.08	„ „	31.10.30	„ „ 2	13. 2.32
23002	Nørgaard, Kaj V. Anton ..	Frederiksberg	25. 8.02	Næstved	22. 6.29	Næstved	27. 6.31
51993	Olsen, Carl Gustav ...	København	21. 1.12	Kbhvn. Afd.	1. 2.32	Kbhvn. Afd. 14	6 2.32
13741	— Oskar Vilh.....	Sundby, Amager	12.10.84	„ „ 1	9. 1.05	„ „ 5	6. 2.32
33882	Petersen, Aage Verner...	Gundsølille	5. 8 12	Roskilde	9. 8.30	Roskilde	12. 9.31
38808	— Axel Albert....	Frederiksberg	24. 3.05	D. Elektr. Forb.	13. 9.30	Kbhvn. Afd. 13	2. 1.32
24001	— Axel Th.	Folding	8. 5.04	Kolding	27. 7.29	Kolding	31.10.30
34693	— Chr. Emil	Odense	8. 8.11	Odense	2.11.30	Odense	8. 8.31
140	— Emil Johan	København	14. 3.65	Kbhvn. Afd. 1	17. 3.13	Kbhvn. Afd. 2	6. 2.32
65	— Henry E. Blem.	—	18. 2.05	„ „	25.10.27	„ „ 5	27. 2.32
4036	— Ingolf E. Ch. ..	Nyborg	2. 5.06	Slagelse	13. 2.27	Roskilde	6. 2.32
27700	— Theodor Ejner.	Ringsted	3.10.09	Ringsted	22.10.28	Ringsted	13. 2.32

Nr.	Navn	Fødested	Fødselsdag og Aar	Indmeldt i Afdelingen i	Indmeldelsesdato og Aar	Slettet i Afdelingen i	Sidste Uge, for hvilken Vedk. har betalt
24005	Poulsen, Viktor Henry ..	Kolding	8. 7.10	Kolding	7. 9.29	Kolding	8. 8.31
17439	Rasmussen, Christian	Odense	5. 2.89	D. Arbm. Forb.	1. 4.15	Odense	24.10.31
53990	Riis, Carl A.....	Gudhjem	6. 6.99	Rønne	26. 4.31	Rønne	7.11.31
38139	Sørensen, Henry.....	Silkeborg	20. 1.06	Silkeborg	8. 5.24	Silkeborg	24.10.31
5166	— Max Aagaard..	København	30. 8.04	Kbhvn. Afd.	30.10.29	Kbhvn. Afd. 12	6. 2.32
11257	— Oluf.....	Vejle	22. 4.80	„ „ 1	10. 1.08	„ „ 4	21.11.31
1257	Sandgreen, Svend.....	København	8. 8.06	„ „	7.10.25	„ „ 17	23 1.32
51185	Schmidt, Alois.....	Frankfurt am Main	17. 6.04	„ „	10. 1.32	„ „ 13	13. 2.32
51974	Skule, Jørgen Chr. J. .	København	6. 8.99	„ „	5. 2.32	„ „ 18	6. 2.32
37197	Specht, Peter.....	Kolding	14.11.11	Kolding	1.11.30	Kolding	5. 9.31
33553	Torp, Svend B. Jensen	Glumsø	18. 1.10	Ringsted	5. 5 30	Ringsted	11. 4.31
12195	Williams, Georg.....	Manheim	19.11 10	Kbhvn. Afd.	13.12.29	Kbhvn. Afd. 17	13. 2.32
26434	Voigt, Erik Godtfred..	Raadvad	15. 7.09	„ „	19. 1.29	„ „ 14	6. 2.32
51634	— Martin C. Chr..	Aarhus	8.12 90	„ „	4.10.31	„ „ 15	9 1.32

Den 25. Maj har Retspræsident O. Haack, som Formand og Opmand for en faglig Voldgiftsret, afsagt Kendelse i en Sag, som af Forbundet var anlagt imod A/S Burmeister & Wain, Refshaleøen, i Anledning af, at Værftet den 17. December f. A. havde hjemsendt Tillidsmanden for Skibsbyggerne, Th. Nielsen, og ikke senere genantaget ham. Kendelsen gaar ud paa, at Afskedigelsen paa Grund af Arbejdsmangel har været berettiget.

Forlig i Den faste Voldgiftsret. Efter at der ved Mæglings- og Timandsmøde resultatløst havde været forhandlet om Tillæg til Lønningerne for 4 Automobilmekanikere hos A/S Dansk Alfa Laval's Filial i Aarhus, varsledes og iværksattes Arbejdsstandsning overfor Firmaet. Sagen forligtes ved et forberedende Møde i Den faste Voldgiftsret den 25. Maj saaledes, at Firmaet gav 33 Øre til Fordeling paa 3 Mand.

Hævede Blokader. Konflikten paa Lemvig Motorkompagni, Lemvig, der iværksattes for over et halvt Aar siden, er nu sluttet, idet Afdelingen har faaet Overenskomstforholdene bragt i Orden. Vort strejkende Medlem er kommet i Arbejde igen, og 2 Mand, der har arbejdet under Konflikten, har betalt den Bod, der i den Anledning er blevet dem idømt.

Ligeledes er Blokaden overfor Firmaet S. Jensen, Falkonerallé 63, København, hævet, idet Firmaet har betalt vort Medlem, hvad han havde tilgode i Vej- og Udearbejdspenge, samt udbetalt ham 2 Timers Løn som Godtgørelse for Afskedigelse.

Stiftelsesfest i Smedeforbundets Struer Afdeling.

Smede og Maskinarbejdernes Fagforening i Struer fejrede Lørdag den 9. April en velbesøgt Fest med fælles Kaffebord og Bal i Anledning af Foreningens 10 Aars Bestaaen.

Formanden, E. Holm, bød Velkommen og gav en kort Oversigt over Arbejdet i de 10 Aar, der var gaaet, siden Foreningen, som tidligere havde været en Klub under Holstebro, var blevet selvstændig.

Foreningens første Formand, H. Lildballe, havde været Formand det meste af Tiden, og C. C. Buus havde røgtet Kassererposten fra Stiftelsen. Takkede Hovedbestyrelsen for dens gode Arbejde for Medlemmernes Vel.

Medlem af Hovedbestyrelsen, Leonhard Hansen, Aarhus, der havde været Medstifter af Foreningen, overbragte Hovedbestyrelsens Lykønskning og holdt derefter en udmærket Festtale, hvori han paapegede, hvilken uvurderlig Gavn Fagorganisationerne havde bragt deres Medlemmer. Den Forandring til det bedre, som Arbejderstandens økonomiske Kaar var undergaaet, kunde de unge næppe forstaa.

Det bør derfor erindres, at Forbedringerne ikke er komne af sig selv, men kun gennem Dannelsen af Fagorganisationerne og ved Sammenholdet indenfor disse.

De politiske Fordele, som er opnaaet samtidig, er ligeledes skabt gennem Arbejdet og Sammenholdet indenfor de socialdemokratiske Foreninger. Arbejderne bør derfor stadig slutte tættere og tættere sammen om Socialdemokratiet, deres eget Parti.

Vor Tids nærmestliggende Arbejde maa gaa ud paa at forkorte Arbejdstiden for at faa saa mange som muligt af vore arbejdsløse Kammerater i Arbejde.

Foruden de faglige og politiske Organisationer maa Arbejderne ogsaa have deres kooperative Organisationer. Arbejderne bør gennem saadanne Organisationer tage Del i Produktion og Omsætning for derved at faa Haand i Hanke med Kapitalen og hindre den Udbytning af Arbejdet, som det kapitalistiske Samfundssystem foretager.

Arbejderne skal værne deres Organisationer og ikke saa Mistillid til disse. Vi skal ikke følge de Opviglere, der Tid efter anden optræder, ud i tankeløs Eksperimenteren, men vi skal alle tage Del i Arbejdet for at udbygge og styrke vore Organisationer.

Ved Bedømmelsen af den politiske Kamp maa vi ikke glemme, at vore Modstandere gennem deres Fler-

tal i Landstinget har Magt til at hindre de Love, vi ønsker gennemførte. Derfor maa vi arbejde for at blive Flertal, saaledes at vi kan forme et Samfund, hvori Udbyttet tilfalder os, der arbejder.

Et Leve for vore Organisationer og Sammenholdet indenfor disse!

Formanden takkede for det udmærkede agitatoriske Foredrag, og en i Dagens Anledning forfattet Sang blev afsunget.

Redaktør N. F. Marcussen takkede for Indbydelsen til den socialdemokratiske Presse og udtalte Haabet om, at Smede og Maskinarbejderne ogsaa i Fremtiden vilde være med i Arbejdet for Socialdemokratiets Fremgang.

Typograf P. Larsen overbragte Lykønskning fra Arbejdernes Fællesorganisation, hvoraf den jubilerende Forening havde været et tro Medlem, ogsaa i den Tid, Foreningen stod som Klub. Mænd som C. C. Buus, O. C. Appel m. fl. var velkendte Medarbejdere indenfor Fællesorganisationen. Leve Sammenholdet mellem Arbejderne i Struer!

Lokomotivfyrbøder Fr. Honoré takkede Buus for hans Arbejde som Kasserer.

C. C. Buus takkede og meddelte, at han paa den kommende Generalforsamling vilde afgaa som Kasserer. Udtalte sin Glæde over den store Fremgang. Haabede, at Kvinderne ogsaa vilde med i Arbejdet for Organisationerne.

Lokomotivfyrbøder Lyng takkede paa Fyrbødernes Vegne for Indbydelsen til Festen; det var dem en stor Glæde at være sammen med deres gamle Kammerater.

Formanden bød derefter Velbekomme, og den vellykkede Fest sluttede med et muntert Bal.

Ved et beklageligt Uheld blev Referatet ikke optaget i sidste Fagblad, hvilket vi beder Afdelingen undskylde.

Rettelser

til Adressefortegnelsen for Maj over Tillidsmænd.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Formænd.

Slagelse: Peter Christensen, Olufsgade 5 St. th.

Kasserere.

Slagelse: Edvard Nielsen, Bredegade 35 St. Hverd. 6—7.
Stubbekøbing: C. Wetterberg, Lindevej 2. Hverd. 6—7.

Meddelelser fra Hovedkassererne.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.

Ugyldige Bøger.

Tillidsmændene bedes paa det indstændigste stadig paase, at der ikke indbetales Kontingent eller udbetales Understøttelse paa ugyldige Bøger.

Efternævnte Medlemsbøger er anmeldte som tabte og gøres herved ugyldige:

Nr. 26817	Christensen,	Robert Jørgen Fr.	(Kbhvn. Afd.)
- 25422	Espensen,	Frits Th.	(—)
- 5290	Hansen,	Kaj August Lunde	(—)
- 2471	Jensen,	Kaj Kjær Fibiger	(—)
- 52189	Nersting,	Viggo Harry Ernst	(—)
- 36016	Peters,	Robert Rasmus M.	(—)
- 6082	Jensen,	Carl	(Frederikshavn Afd.)
- 20649	Christensen,	Jens Rudolf Aa.	(Odense -)
- 34176	Nielsen,	Kaj Ravn	(—)

Fejltagelse.

Ved en beklagelig Fejltagelse fra vedkommende Tillidsmænds Side er efterfølgende optaget blandt slettede Medlemmer:

Nr. 18279	Krause,	Villy Carl.
- 8715	Larsen,	Carl Georg.
- 20387	Nielsen,	Svend Børge.
- 26422	Olsen,	Helge Anker.
- 50291	Rasmussen,	Carlo Angelo.
- 26046	Schmidt,	Erland Windfeldt.

Idet vi herved retter Fejltagelsen, beder vi Vedkommende undskylde.

Slettede Medlemmer genoptagne.

(Udstreges af Sletteregistrene.)

Gl. Register.

			Sidst betalt
Nr. 14981	Nielsen,	Fritz Martin	11. 8.17

Nyt Register.

			Sidst betalt
Nr. 25247	Christiansen,	Gudmund O. Chr. ...	3. 1.31
- 19887	Germann,	William Rosalius	14. 4.23
- 11241	Hansen,	Einar.....	4. 4.31
- 1019	Holkved,	Poul Max.....	31. 3.23
- 17774	Høgsberg,	Christian Peter	27.12.30
- 18279	Krause,	Willy Carl.....	21. 2.31
- 8715	Larsen,	Carl Georg.....	5. 9 31
- 31046	—	Holger Johannes.....	24.10.31
- 8416	Lind,	Birger Chr. Flemming	17.10.31
- 50456	Lorentzen,	Svend Aage	31.10.31
- 22743	Madsen,	Niels R. Th.....	26 3.21
- 50981	Nielsen,	Kaj.....	18. 4 31
- 20387	—	Svend Børge	8 8.31
- 26422	Olsen,	Helge Anker.....	11. 7.31
- 50400	Petersen,	Einar Chr.....	21.11 31
- 50291	Rasmussen,	Carlo Angelo	24.10.31
- 10695	Sørensen,	Niels Peter.....	13. 6 31
- 26046	Schmidt,	Erland Windfeldt	27. 6.31
- 25524	Steenberg,	Edvin August.....	27. 6.31

Udgivet af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. — Redigeret af Johs. Kjærbøl.
Bogtrykkeriet „Hafnia" (Carl Kretzschmer), København.